PERILL. ET EXCELLENTISS.

D. LVDOVICI SACCAE,

PATRITII PARMENSIS,

I. C. Celeberrimi, & Consiliarij à latere Serenissimi, atq; Sapientissimi Principis

D. RAINVTII FARNESII

PARMAE, ET PLACENTIAE DVCIS IIII. CASTRI V. ETC. & S. R. E. Vexilliferi perpetui,

RESPONSORVM IVRIS

Volumen Primum.

Grauissimis sanè Materijs refertum, mirum in modum, tam Iudicantibus, quàm Patrocinantibus in arduis causis, profuturum.

Cum triplici Indice locupletissimo per incertum authorem elaborato,

I. Rerum notabilium, II. Communium opinionum relatarum, III. Clausularum interpretatarum.

Adiectis quoq; per eundem tribus breuioribus compendijs,

Vno Regularum iuris, Altero locorum Topicorum, Tertio dictionũ iuxta subiectas materias expositarum.

CVM PRIVILEGIIS.

PARMAE, Ex Typographia Erasmi Viothi. CIƆ IƆC VIII.
Superiorum permissu.

SERENISSIMO D.
D. RAINVTIO FARNESIO,
Parmæ, & Placentiæ Duci Quarto,
S. R. E. VEXILLIFERO PERPETVO.
Ludouicus Sacca S.P.D.

SCIENTIARVM quarumlibet Profeſſores minimè probare conſueui, qui lucubrationes ſuas in apertum producere, nominis potius deſiderio, quàm ſtudioſorum vtilitate properant; quorum permulti, nec ſibi ad optatam gloriam, nec alijs ad minuendos labores proſunt. Eorum etiam conſilium, qui diuturnis vigilijs aliqua ſcitu digna excogitarunt, ſi ea deperire, aut in tenebris deliteſcere permittunt, commendatione dignum nequaquam cenſui: nè fortè puſillanimitatis nota inuri queant, vel quòd aliorum commodis aliqua ex parte proſpicere valentes, renuerint. Ego verò Dux Sereniſſime, qui ad hanc vſq; decrepitam ætatem in meam legalem diſciplinam totus incubui, prout tu, Maioreſq; tui optimè noſtis, qui multis me Magiſtratibus, Dignitatibus, honorificentiſſimiſq; legationibus aſſiduè decoraſtis, aliqua forſan haud ſpernenda elaboraui, quæ viris etiam doctiſſimis minimè ingrata viſa ſunt, ab illorum tamen editione hactenus alienus fui; Quinetiam amicis ſæpiùs hortantibus, efflagitantibuſq; aſſentire nolui. Verùm reſtaurata, te Auſpice, hac noſtra antiquiſſima Parmenſi Academya, celeberrimiſq; totius Italiæ Iuriſconſultis ad eam, maximis honorarijs, euocatis, quibuſcùm magna mihi ſtatim interceſſit neceſſitudo, horum quoque Iudicium ad cæterorum amicorum deſiderium acceſſit. Sed nec defuit Illuſtriſs. & Reuerendiſs. Epiſcopi noſtri Parmen. D. Papirij Picedij Iuriſconſulti Clariſſimi, omnium horarum viri, authoritas, qui ad idem non ſemel me hortatus fuit: & tu

denique Princeps Benignissime, tuum aliquando infallibile iudicium addidisti, suadendo, vt vigiliarum mearum testimonium aliquod posteris relinquerem. Tuo igitur Imperio tot stimulis addito, non parere, nephas propemodum duxi. Propterea nonnulla ex responsis meis, pro casuum contingentia editis, in lucem emittere decreui. Verùm enimuero nouum propositum nouum quoq; laborem in eis deligendis, limandis, disponendis, & fortè etiam cum recentiorum authoritatibus ampliandis, exquirere videbatur, cui me senilis ætas, meumq; erga te assiduum obsequium imparem reddebant. Quocirca Coadiutorem mihi adsciueram præstantem Iurisconsultum Theodorum Testam canonici Iuris in patrio hoc Gymnasio ordinarium interpretem, mei sanè studiosissimum; qui prouincia alacri animo assumpta, vix operi manum admouit, & è viuis excessit. magno certè totius Ciuitatis nostræ cum mœrore. Quo factum est, vt negocium longiùs protrahi non permisserim; nè fortè laborum meorum omnium, quæ posteritati (ni fallor) quandoq; vsui esse poterunt, mecum interiret memoria: quod permultis etiam conciuibus meis, & eiusdem Collegij Patribus Venerandis, proximè contigisse animaduerti. Inter quos rectè connumerari possunt Io. Antonius Sacca Patruus meus Magnus, qui tum Romæ, tum Patauij Iura Canonica honorificentissimè interpretabatur, & à Magno illo Matthia Coruino Hungariæ Rege Generalis Auditor creatus, vitam apud illum cum morte commutauit; tunc cum à Sixto IIII. Pont. Max. in Romanæ Rotæ Auditorū numero cooptatus fuerat, Bartholomeus à Prato summi vir ingenij, summeq; eruditionis, Hieronymus Zunthius non minori doctrina, quàm memoria pollens, Bernardus Bergonzius, Vincentius Gemmus, Petrus Pectorellus, tria legum oracula, Hieronymus Taliaferrus scientiarum omnium fons vberrimus, Antonius Cantellus Papinianus alter, Paulus Bergonzius, Innocentius Blondus, & Ludouicus Zunthius, quos ob eminentem iuris Prudentiam, morumq; probitatem, iure merito à Serenissimis Principibus plurimi semper fieri, populorumq; regimini præfici, vidimus. Qui omnes adeo legali Philosophię indefessam operam nauarunt toto vitę curriculo, vt grandia doctrinæ peculia indubiè cōparauerint: quæ tamen post illorum obitum, aut nulli, aut perpaucis admodum profutura sunt. Primam igitur hanc Responsorum meorum centuriam, nullo delectu habito, nullo temporum, vel subiectę materiæ ordine seruato, nulla deniq; adhibita censura, edere constitui. Sunt certè quidem in puris naturalibus, qualia, vtplurimum, multis iam lustris, è manibus exciderunt, & ad manus nunc quoq; redierunt; Quæ si legalis scientiæ cultoribus haud neglecta sensero, alia propediem eiusdem generis expectare poterunt. Vt autem scriptorum omnium morem obseruem, non longè Clypeus mihi quærendus est, quo ab inuidorum, vel maleuolorum telis (si qui aderunt) farta tecta incedant; cum tu me iamdudum, post Gloriosos Parentes tuos, in amplissimam protectionem tuam susceperis, innumerisq; beneficijs cumulaueris: Quibus hoc etiam non vulgare accessurum confido, vt opus à te probatum, nemo improbare audeat. Benè, & fęliciter vale. Parmæ septimo idus Nouēbris anno Domini Nostri Iesu Christi M DC V I I.

ILLVSTRISS. D. POMPONII TAVRELLI, COMITIS MONTISCLARICVLI,

Perduti Academici Innominati. IN LIBRVM.

NON opes inutilis
Pecuniæ ad se corda pertrahentis
Fraudis impiæ aurea
Ponis fugatis viribus trophæa
Iuris optimi optime
Consultor intèr Romuli nepotes,
Roma quos vel edidit,
Vel vastus orbis protulit colonos
SACCA moribus potens
Deperditum ignem suscitare legum,
Sed vicarium velut
Te Astræa linquens exsulare docta
Vrbi imaginem suam
Donauit in te, vt splendidè niteret,
Sic in albicantibus
Gaudes nitere cogitata mentis
Paginis, minæ Nothi,
Quibus nec obsint; impotentis ignis;
Impetusuè; non edax
Obsistat vnquàm temporum vetustas.
Ducit Hesperus diem
Dum syderum turba occidit minorem
Delij comes Dei
Non illum in vndas deserit ruentem
Vesper intuentibus
Sempèr refulgens puriore. luce,
Sic tua aureum decus
Nùnc scripta promunt turpiter cadentem
Virginis modo manu
Dolo grauatam denotant stateram.
Illa quisque territus
Fori procellis signa amica quæret
Arcadis velut fera
Deposcit ignes nauta tùnc inaudax
Iurgidi Adriæ furor
Dum miscet astris æstuosas vndas.

✠ 3 ILL.

ILL. IVRECONSVLTI EVGENII VICEDOMINI RAVCI ACADEMICI INNOMINATI.

Ad Muſam de Ludouico Sacca. ODE.

DVCIS ad puras Heliconis vndas?
Porrigis gratam mihi quam coronam
Diua, non auro ſatiata fuluo, at
Prodiga Lauro?
Cui ſtruis? forſan' capiti alligato
Cypridis pulchrae Puero nitenti
Corda, qui ſemper dubio perurit
Frigore, & aeſtu?
An ne ei, cuius Phrygium Tyrannum
Mens tenax ſemper ſtudet aemulari
Aureos gratae ſitibunda fontis
Flumina poſcens?
An ne ei, pectus, qui auido recintus
Marte, & hoſtili furibundus haſta
Saeuit, & grandi truculentus ore.
Bella minatur?
Forſan atque illi, lybicas qui ad oras
Currit, & ſylle rabiem, canumq;
Excipit murmur, maris & frementis
Littora Rubri?
Illi an, excurrens, humili phaſello
Merce, qui Aſtraei ſobole relicta,
Non pererrantis pelagi procellas
Horret, & aeſtus?
An ne ei, qui Pallen bene qui colendo
Ruſticam curis pecoris magiſter
Obtinet, ſemper per amoena rura
Frigora captans?
Ei ne, qui faſtus procerum, decorus
Purpura, & multis rutilans lapillis
Monſtrat, & duro temerare coelum.
Marte peroptat?
Abſit. ab SACCO *reuehas corollam*
Lauream ambabus manibus retextam,
Vrna, quem PARMAE *vitreo liquore.*
Tollit ad aſtra.

Eiuſ-

EIVSDEM. AD EVNDEM.

IVSTITIAM *pictor quaerebat nuper, at illi*
Iustitia haec, Quid me quaeris inepte diu?
Effigiem quoties nostram tibi pingere cordi est
Ne dubita, SACCI *effigiem, pinxeris.*

EIVSDEM.

AMPHYTRIONIADEN *quid tantum Graecia iactas?*
Si qua fides vero, non minor iste venit.
Quod si non valido prostrauit monstra lacerto:
Attamen edomitis victor adest vitijs.

ILLVST. ET ADMODVM REVERENDI
IVLII CAESARIS LALATTÆ I.C.

Diui Marcellini Parm. Abbatis. STERILIS *Innominati.*

In librum Amplissimi Senatoris Lud. Saccæ.

AVDIVERE *tuas axibus igneis,*
Diui, Parma, preces. cõtegere alueum
Argento potes vdum,
Segni diffugiens pede.
Latis cõpta sinum, et cornua, floribus,
Vndis & querulæ iuncta Vagantia,
Sensim tolle cachinnos
Ripa clausa volubili.
Aurati geminans, fulminis arbiter,
Pomi iudicium; numina congerit,
Dulce lusa furore,
Heu qui transuolat omnia.
Flammis Dardanidum hæc docta Cupidinis
Quid possint laquei, nectar & vltimum;
Caecos artubus ignes
Feruent subdere iudici.
Tunc vultus tremulæ Iuno proteruior,
Auroræ. ac maculas induit Iridis:
Et duras viduauit,
Auris tunc nemorum comas.

Neglecto anguifero sed clypeo truci
Pallas, non olea, non memor alitis;
Insontis veniebat
Sacca picta volumine:
Deprompto Themidos e penetralibus,
Et fama recinentis, quibus aneum, &
Nostrum temperat orbem,
Flauus Iuppiter artibus.
Nunc pulcri sat habes, illius, illius,
Conclamat Venus. Heu qua finibus, genis,
Qua sertisuè, rosisuè
Spes? quid me manet anxiam?
Dum fundit lacymas, murmure principem
Et cœli tacito verberat impotens;
Ida sola silentis,
Vmbris abditur impotens.
Ast montis superat clara cacumina
Chartis matre carens virgo nitentior
SACCAE *reddita miris:*
Tum Iuno euolat inuida.
Occurrunt superi. mox Charites; Venus
Vinci non aliter debuit aurea.
Blandum, credite, casto
Tandem munere frangitur.
Felix, Eridanum temnere, & Albulam
Posthac, Parma, potes. candida sideris
Quales namq; triumphos
Deles gurgite Cyprij?
Tantas concha feret nec tibi plurima
Laudes, Icarus aret, sed neq; si tua
Præceps, æquora, priscis
Canis Romulidum sacer:
Nec Latona comas si inclita fluctibus
Merset quippe tuis, siue humeros leues
Cursu fessus Apollo,
Xanthi & nobilis inscius:
Quantas Palladij lex noua deferet.
Vna est, quæ statuit nominis omnia
Pulcri, perpetuiq;,
Virtus nescia sordium.

ILL.

ILL. IVRECONS. GASPARIS RODISII PLACENTINI,
In Parmensis Gymnasio Iuris ciuilis Ordinarijs Professoris,
& Academ. Innomin.

AD PERILL. LVDOVICVM SACCAM. ODE.

COELO *beata perpetuos Deum*
AEternitatis ducere credimus
Orbes: vigor cœlestis idem
Est animis hominum perennis.
Non si caduci terrea corporis
Moles adustos in cineres ruit,
Mens, quæ est per artus fusa, eodem
Concidit interitura lapsu.
Humana quisquis spiritus exuit
Hæc membra, adhuc vt nescius emori,
Viuetque immortalis, amplis
Dum spacijs agitetur æuum.
Nec si tenebris corporeis latet,
Cæcoq; clausus carcere, noxiæ
Carnis retardat pondus illum,
Non hebetant moribunda membra.
Sed vi sua virtus ea viuida,
Quæ degit intus, clarior vndique
Erumpit immortalitatis
Non dubiæ sua signa pandens.
Qualis corusci pixide vitrea
Inclusa lampas spicula luminis
Vibrans in obstantes tenebras
Monstrat iter fugiente nocte.
Aut qualis obiectis radios iacit
E nubilis Phœbus, micat æthere
Lux clara, circumfusa nubes
Scinditur, ille diem corruscat.
Ergo quietis non patiens, vagus,
Promptusque se se spiritus erigit,
Versatq; iam transacta cernens,
Prospiciensq; celer futura.
Segni premantur languida corpora
Somno; ille non tali sub imagine
Torpet necis, verum expeditus
Multa videns volat huc, & illuc.

Som-

Somnus recedat, muneribus suis
Fungatur omnis sensus, adhuc vides,
Vt clarior diuinitatis
Emineat species in illo.
Cernis quot artes, quotq; scientias
Quæ inuenta solers contineat? vides
Quanta edat in lucem? potestnè
Res dare vis peritura tantas?
Sunt quos cruentus Mars agit asperum
In prœlium, sunt corpore qui obstruant
Cœptum hosti iter, quærantq; morte
Perpetuum monimenta in æuum.
Est qui frequenter conserat arbores,
Quarum decor conspicier potest
Huic bacca nunquam flore, sero
Conspicienda tamen nepoti:
Est qui superbe ædificans gerit
Curam futuri: est qui populis studens
Leges bonas, & profutura
Sæclo, alij sacra iura condat,
En, Sacca, viuos ingenij tui
Fœtus, perennes ecce animi tui
Testes perennis: Iura lustras
Condita iam, noua Iura profers,
Est est perennis, Sacca, animus tuus;
Partus perennis, Sacca, erit hic tuus,
Atq; hoc opus, fiet perennis
Gloria, lausq;, perenne nomen.

Ad eundem Eiusdem.

CONSILII, *& Sophiæ clares dum lumine lux est*
Lux tua Principibus, lux tua lux populis,
Fama tuæ virtutis erit tibi lux tua, SACCA,
Lux erit hæc famæ pagina viua tuæ.

Ill. Chrysippi Syluæ Medici, & Equitis Parmensis.

Mandabat folijs olim responsa Sibylla,
Concita quæ ventis illico ludus erant.
At, quæ perspicuo nunc SACCA *volumine pandit,*
Non leuitate volant, sed grauitate valent.

Admo-

Admodum Reu. Francisci Vgerij ad Lectorem. Exastichon.

QVALIA fatidicus Delphis Responsa ferebat,
Vnde habuit culmen laudis Apollo suae,
Talia veridicus Parmae dat SACCA petenti,
Vnde suum nomen maius in orbe parat:
Quare igitur dispar stat gloria? Lusit Apollo
Saepe iocis, semper seria SACCA refert.

Ad eundem. Tetrastichon.

SOLVERE Caesarei qui plexa aenigmata Iuris,
Arctaq; qui facili vult penetrare pede,
Hoc adeat, retegit clarum quod SACCA, volumen,
Ex Dauo Oedipodem seq; redire putet.

De mystico clariss. LVDOVICI SACCAE stemmate. Octodecastichon.

QVID fugis? aut trepidas? an Saccae stemmate viso?
Harpyam fictam, furtauè ficta paues?
Siste pedem, & depone metum; sinè moribus effert
Harpyæ effigiem, nec rapit ista, sapit.
Nulla fides oculis: arrectis auribus adsta,
Mystica dum pendit singula iusta manus.
Fœmineus vultus LVDOVICI encomia pandit;
Quòd mores placidos, lepida verba tenet.
Sunt geminæ mammæ, gemini quia dogmata iuris
Patronus, Iudex, peruigil, æquus habet.
Vt duplici Vespertilionis nititur ala,
Abdita sic iuris mente per alta volat.
Quid modò significat pollens pes vnguibus vncis,
Ni sibi quòd constat, quòd leuitate caret?
Cauda sed hoc corpus varium conterminat anguis,
Quòd prudens finem respicit, acta videns.
Est igitur monstrum LVDOVICI plurima virtus;
Nec fuga, nec metus hanc, sed decet omnis honor.

Ill. & admodum Reu. D. Dominici Amitæ Canonici Cathedr. Eccl. Parm.

EXcellens SACCOS impleuit SACCA labore,
Virtute, & studio; quos modo Lector habes.
Non pretio, at potius pro vero scripsit, ab istis
Iustitiæ verum Collige Consilijs.

AD

AD PERILL. ET EXCELLENTISS. D. FVLGENTIVM LVCIVM I.C.Calliensē Serenifs. RAINVTII FARNESII Confiliariū,& eius Cameræ Auditorem,

De Illuftrifs. & Excellentifs. D. LVDOVICO SACCA primo eiufdem Ducis Confiliario, deq; eius Refponforum volumine typis impreffo.

Sebaftiani Macij Ducantini, Philofophi, Theologi, ac I. V. D. Equitis, & Comitis Palatini, metricum teftimonium.

ILLVSTRE ingenium,& facundum pectus,& artem
Egregium Natura dedit, conceffit & altum
Cauffarum imperium LVDOVICO,quem edidit olim,
Inter Parmenfes clariffima, SACCA propago.
O quantum virtute nitet! quantumq; beato
Splendefcit legum ftudio, & cœleftibus aufis
Sacca bonus! quantumq; viros fupereminet omneis!
Hic namq, ò LVCI legum Confultor, & auctor
FARNESAE fub honore domus, fed gloria gentis
Callenfis, magnum cui fuftinet Vmbria nomen,
Antiquum genus,& generofo fanguine cretum
Nomen habet, primofq; ortus fub mœnibus altis
Obtinuit, Parmam dum læuus conderet vrbem.
Hic etiam geffit, veluti iam gefferat olim,
Et modo læta gerit fub amatis mœnibus altos
Et populi,atq; vrbis fofleis clariffima pubes
SACCA parens. Atauos numerat, numeratq; potenteis
Fafcibus,& virtute viros, & continet omne
Laudis opus,generifq; refert monumenta vetufti.
Imò etiam genti tam longa,& lata propago
Natura conceffa fuit, compleri vt omnem
Italiam, & claras moderamine fulciat vrbeis.
Attamen inter eos, veluti inter fydera Titan
Depromit radios, Iuris Confultor, & æqui
Maximus enituit cœlefti voce Ioannes
Antonus, magnum Europæ decus; vrbis, & orbis
Incrementum olim,& legum mirabile lumen.
Mille habuit iuuenes, legum qui arcana facrarum
Quærebant intra Troiani Anthenoris vrbem.
Hic facundus erat, laqueos, rixafq; tenaceis
Soluebat legum,& legum præcepta docebat;
Reddebat vnus diuina oracula Mundo.
Hunc quoq; Matthias Coruinus duxerat olim,
Et fama,& virtute viri præftantis adactus,
Pannonias intra terras, dum duceret vnus
Aduerfus Thracem numerofam milite gentem.
Tradidit huic primas parteis, audiret vt omneis
Militię cauffas; & iniquos tolleret aufus

Fafcibus

Faſcibus in populos ſupremis; ferret & ægris
Mentibus auxilium, & genteis ſeruaret, & vrbes.
Deinde etiam auſpicijs Sixti, quem Robora Mundo
Emiſere olim ſupremæ ad Sedis honores,
Paſtoremq; dedere gregi, cui luminis auram
Spiritus æthereus ſuperis demittit ab aſtris,
Conſilijs Mundi præponitur, audiat vt res
Et Regum, atq; ducum, & componat pacis honores.
Hoc quoq; complures prognati ſanguine ditant
Auſonios populos, & habent ſine fine perennem
Et laudem, & famam, & virtutum nobile nomen.
Talibus auſpicijs LVDOVICVS, & ortus ab hiſce
Patribus egregijs, teneræ poſt prima iuuentæ
Fundamenta, animi ſenſum, mentemq; capacem
Ad legum adiecit ſtudium, & cœleſtia Iura.
Hic autem tantum profecit, vt vnus haberet
Inſignem laudem, & virtutis amabile nomen.
Maximus hinc Princeps OCTAVIVS, optimus heros,
Cui dederunt magnum FARNESIA lilia nomen,
Parma ſed imperium, & Placentia ceſſit habenas,
Egregium virtute virum accerſiuit, & illi
In populos, vrbeiſq; ſuas ditione potenteis
Perpetuum tribuit moderamen; fecit & illum
Auctorem legum, iuſtumq;, piumq;, bonumq;
Ex Conſultore hoc voluit dependere Sacca.
Maxima deinde etiam tam clari Principis vxor,
Margarita potens, tribuit cui munera gentis
Auſtriacus Princeps, rerum qui rexit habenas,
SACCAM habuit carum, & titulis ſplendeſcere iuſſit
Omnibus, & populis mandauit condere Iura,
Atq; poteſtatem tribuit, regimenq; perenne.
At verò Princeps generoſi ſanguinis hæres
Magnus ALEXANDER, ſceptrum qui accepit ab hiſce
Patribus inuictis, quiq; omnia bella PHILIPPI
Confecit patrui, Belgaſq; coercuit ipſos,
Hunc talem, tantumq; virum, tantoq; beatum
Heroum auſpicio tenuit, fecitq; ſupremum,
Et Conſultorem rerum, paciſq; datorem.
Ipſe autem Princeps RANVTIVS, omnia currens
Patris ALEXANDRI veſtigia, fecit & idem.
Hìc verò quantùm excellit! quantaq; tuetur
Religione viros! quanta pietate gubernat!
Commiſſumq; gregem, & populi incrementa potentis:
Quo decore effulget! quanto ſplendore corruſcat
His ſuper egregijs vaſto cum pondere ſceptris!
Summa viget pietas; rerum prudentia feruet;
Religio, probitaſq; viri ſpectatur, & ipſa

Cuncta

Cuncta parens Astræa regit: grauitasq́;, fidesq́;,
Sanctaq; maiestas, & nobile mentis acumen
Facta viri exornant, redduntq́; in sæcla beatum.
Accedit vitæ integritas, accedit & vsus
Virtutis, morumq́; simul mirabilis, atq;
Aspectus simplex, & verba ferentia pacem.
Verùm, vt præoptatam posset contingere metam,
Ferret opem & cunctis, & tolleret omnia rebus
Rixarum genera, & casus auerteret omneis,
Mandauit chartis monumenta insignia legum.
Hæc illa existunt; hæc sunt oracula legum,
In dubijs responsa malis, sinè fine per omneis
Expectata diu terras; expressa figuris
Innumeris, doctisq́; modis ex ore potenti
Emissa in vulgus horum sub nomine magno
Heroumq́; ducumq́; simul, qui semper in omneis
Præclaros rerum conatus, magnaq; rerum
Principia auspicijs aspirauere benignis.
Hæc cœcas soluunt ambages; hæc lumina reddunt
Legibus hæc, olim nostris deperdita rebus.
Hæc laqueos, nexusq́; adimunt, primumq́; nitorem
Restituunt animis, consulta vt libera portent
Principibus, ducibusq́; simul, populisq́; superbis.
His quoq; Consilijs summa ratione paratis
Ediscent Reges populos componere motos,
Et sedare graueis vario clamore tumultus
Erectos, populosq́; suis retinere sub armis.
Ediscentq́; animos, menteisq́; tenere rebelleis
Sub sanctis iussis, pacemq́; imponere victis,
Et regere imperio genteis, quibus ocia semper
Principe pro proprio, & pro libertate suorum,
Et meliora auro, atq; auro grauiora fuerunt.
Hoc demum Consultore, atq; auctore potenti
Omne hominum poterit genus, & genus omne virorum
Parcere subiectis, & debellare superbos.
Quare, agite, ò magni Rectores gentis, & orbis,
Hæc tanti responsa viri, responsa sacrati
Pectoris, & grauium diuina oracula rerum
Excipite vnanimes, & vestris abdite tectis,
Nocturna vt versata manu, versata diurna
Toti hominum generi prosint, & sancta virescat
Aeternæ legis maiestas, seruet & ipsum
Et rectum, & iustum nullo discrimine Mundus.
Vos verò Iuuenes, toto qui pectore rectum
Quæritis, & vastos toleratis mente labores
Hanc vnam propter caussam, desumite læti
Hæc responsa viri, & tantum cognoscite munus.

His

His etenim studijs mentes,animiq; quiescunt;
Pellentur tenebræ,& veri,sanctiq; , pijq;
Fulgebit nitor,& recti apparebit imago.
Vnde etiam vobis, patriæq;, & ciuibus ipsis
Gloria consurget,nomen,tolletur, & omnis
Et fama,& laudes cœlo æquabuntur,& astris.
Hæc modò dona viris LVDOVICVS prouidus affert,
Et post multa dabit multo sudore parata.
Vnde hominum genus omne feret,feret omneis & ætas
Auxilium, & rebus semper succurret egenis.
Ergò diu viuat,viuat LVDOVICVS in æuum,
AEternum, æternum est quia viuere dignus in æuum.
Iamq; viri immensum,& generosum nomen ab Alpeis
Transit ouans, superatq; simul Garamantas, & Indos;
& Boream inuisit, Nabathæaq; regna pererrat.
Surgit & vnde Auster, quouè vrget Phœbus anhelos
Quadrupedes,fertur celeri velocior aura.
Sed satis est Italos cursu comprendere fines,
Cultus vbi excellit,virtus vbi firma cohæret,
Radicesq; solo affixit, neq; vellitur vnquam.
Et satis est SACCAE, quod adest RANVTIVS heros
Virtuti, meritoq; suo,atq; ingentibus ausis.
Nomine sub tanto, & tanto sub Principe viuet
AEternos annos LVDOVICVS; viuet & omneis
Ille annos, quoniam FARNESIA Lilia viuent
AEternos annos,& erunt sinè finibus olim.
His erit auspicijs magnus; mirabitur ætas
SACCAM omneis; SACCAM totus mirabitur Orbis.

Nobilis Bartholomei Tortoleti Veronensis. ODE.

In librum Consiliorum Ludouici Saccæ Iureconsulti Clarissimi, & Serenissimo RAYNVTIO FARNESIO Parmæ, & Placentiæ Duci IIII. à Consilijs sapientissimi.

QVID te, SACCE, canam? cuius in vltimis
Terrarum resonat gloria finibus,
Clarum cuius ad astra
Nomen viribus it suis.
Frustrà carminibus tollere gestiat
Fidens Musa nimis,carmina quod supra
Fertur quodq; diserti
Spem linquit calami procul.
Virtutem numeris obtegere hanc tamen
(Id desiderio quin dabitur?) iuuat;
Inter nubila soli
Est & gratia condito.

Tu

Tu nec multiplicis pondere muneris
Fessus, nec senio tardus ab vltimo
In sudare recusas
Propter Liliferam Domum!
Proptet fas adeò, quò sua cuilibet
Aut sint emerito supplicia, aut bona,
AEqua lance rependens
Virtuti, ac vitio vicem.
Nemo iustitiæ plus nemo memor;
Plures nec veriti; sæpiùs vniùs
Coràm supplicio, alter
Dignum supplicio facit.
Heu, lucis supernæ nil meritum genus;
Heu tantum liquidis Deucalion nefas
Mersum fluctibus olim
Cur mitis reparat nimis?
Duros per lapides at benè dicitur
Fecisse id iuuenis, scilicet insolens
Aduersum bene facta
Olli durities sedet.
Nec legum cohibet crimine sanctitas,
Nec pœnæ grauitas territat, aut pudor,
Sed laudem, atq; salutem
In fama scelerum locat.
Hæc dum regna tamen florida vindicem
(Nixum nempe tuis consilijs) Ducem,
Vasti flectere habenas
Omnes Oceani, & Soli.
Dignum suspicient, vel dubium; luant
Quin pœnas, adeo gratia proderit
Prauis nulla, nec aurum,
Nec stemma ingenuæ domus.
Sic pro iure quibus iura refringere,
Per fas, perq; nefas vt cumulent opes,
Et certamine iniquo
Orbos, & viduas premunt.
Flagris percutiunt vndiq; brachia,
Quò quò se referant, iustitiæ tuæ,
Nec non opprimunt ipsis
Sæuam principijs luem.
Hæc ergò, calamo quæ memoras tuo,
Quæ chartis aperis perpetuis, legat,
Qui festinat ad æquum
Recta progredier via.

FINIS.

INDEX PRIMVS
CONTINENS RES NOTABILES,
Quæ in hoc Operæ habentur.

I N D E X

¶ Acta iudicialia.

¶ Aditio hæreditatis.

¶ Administrator.

¶ Adoptio.

¶ Agnatio.

¶ Agnatus.

¶ Alienatio.

¶ Allodialia.

¶ Alluuio.

¶ Alternatiua.

Appel-

¶ Baro.

¶ Beneficium Ecclesiasticum.

¶ Bona allodialia.

¶ Bona fides.

¶ Bona feudalia.

¶ Bona supposita fideicommisso.

C

¶ Calumniatores.

¶ Captura.

¶ Captus.

INDEX

¶ Citatus.

¶ Clausulæ.

¶ Clericus.

¶ Collecta.

¶ Collusio.

¶ Comitatus.

¶ Concessio.

¶ Communio.

¶ Condemnatus.

¶ Conductor.

¶ Conditio.

¶ Confœderatio.

¶ Confessio.

¶ Coniectura.

¶ Consuetudo.

¶ Consuetudo probatur.

¶ Constitutum.

¶ Constitutum resoluitur.

¶ Constitutarius.

¶ Contractus.

¶ Contractus innominatus.

¶ Contumacia.

¶ Contumax.

¶ Creditor.

¶ Crimen.

¶ Curtius.

D

¶ Damnum.

¶ Debitor.

¶ Decimae.

¶ Decretum.

¶Decre-

Præſertim

¶ Dilatio.

¶ Dispositio.

¶ Diuinatio.

¶ Diuisio.

¶ Doctor.

¶ Dolus.

¶ Domicilium.

¶ Dominium.

¶ Dominium vtile.

¶ Dominus directus feudi.

¶ Dominus directus rei emphyteuticæ.

Et hæc

¶ Domus.

¶ Donatio.

¶ Donatarius.

¶ Dos.

¶ Dux.

INDEX

¶ Tenetur

¶ Tenetur ad casus fortuitos.

¶ Tenetur ad onera.

¶ Cadit à iure suo.

¶ Emptor.

¶ Episcopus.

¶ Aequalitas.

¶ Error.

¶ Euentus futurus.

¶ Euictio.

¶ Exceptio Iudicij.

¶ Exceptio Declinatoria.

¶ Exceptio Dilatoria.

¶ Exceptio rei iudicatæ.

Et

INDEX

Rotio-

Ratioque offertur, quoniam confirmatio actus validi, qui alio mediante perficitur, ac roborotur citationem non requirit, ibid. num. 42.

Hocq; confirmatur optimo exemplo testium, quos sufficit intrà terminum iurare, etiom si post terminum exominentur, & ad hunc actum vltimum citatio, non requiritur, quando citata fuit pars ad iurandum, ibid. nu. 29,

Cætera vide in verbo instrumentum.

F

¶ Feudum.

Feudum est seruitus, resp. 1. n. 203: p. 36

Hinc infertur non posse coustitui vsumfructum, sinè consensu domini in bonis feudalibus, & hac communis opinio dicitur, ibid. num. 202.

Ratioq; affertur, quoniom seruitus seruitutis non datur, ibi. n. 205.

¶ Feudi plures diuisiones sunt, quas prosequere ordine alfabetico, vt infrà, & Prima, sit diuisio, vt feudum aliud sit.

Antiquum feudum aliud nouum.

Feudum antiquum dicitur, quando quæsitum est ab oscendente, qui sit supra quartum gradum, resp. 50. n. 15. 321

Et in dubio antiquum præsumitur, ibid. n. 12. p. 320

Et istud differt à paterno, quoniam paternum dicitur si sit à patre acquisitum, antiquum verò nisi ab ascendente, qui sit parens communis generationis, ibid. n. 15.

Non differt tamẽ à feudo nobili, & gentili, quoniam istud est idem, quod feudum antiquum, & paternum, ibid. n. 28.

In hoc feudo antiquo non potest pater filijs præiudicare, quia ex prouidentia concedentis, ipsi quoq; vocati dicuntur. ibid. n. 172

Antiquitas autem feudi probatur per inditio, & coniecturas, ibi. num. 94.

In hoc feudo antiquo descendentes in infinitum per inuestituram vocati dicuntur, resp. 3. n. 67.

Hoc feudum nequit alienari in extraneos, & idcircò per dictionem quibuscunq; non efficitur alienabile, quoniam hoc repugnat naturæ suæ, ibid. n. 68.

Feudum antiquum, nouum fieri non potest in praiudicium vocatorum, non consentientium, ibid. n. 54. & n. 122.

Nec istud feudum finitur, seu ad dominum reuertitur confiscatis vassalli bonis, sed ad agnatos pertinet, ibi. n. 59.

Idem non mutat naturam suam, aut nouum efficitur, si reuertatur ad dominum per reuunciationem, delictum, aut alia de causa, si iterum concedatur eidem vassallo, ibi. n. 14.

Restringas hoc si expressim caueretur in inuestitura illud concedi tanquam feudum nouum, siquidem tunc mutat naturam antiqui, ibi. n. 124.

¶ Feudum nouum.

Feudum nouum dicitur, quando non fuit concessum maioribus, aut ascendentibus, sed fuit inuestitus tantùm feudatarius præseus, vt colligitur, resp. 1. n. 116.

Et potest esse feudum quoad quid nouum, & quoad quid antiquum absque repugnautia, vt declarot auctor, respou. 50. num. 193.

Dicitur etiam nouum, si vassallus recedens ab antiqua inuestitura, illud stipulatur, & acquirit secundùm aliam formam, respon. 1. num. 116.

Vel si ex noua causa fiat inuestitura, ibid. n. 118.

Idem si addatur, vel detrahotur aliquid substantiale, ibid.

Idem si concedatur cum clausula in antiquum paternum, & auitũ, assumit naturam antiqui, ita vt descendentes acquirentium succedant in infinitum, resp. 50. n. 29. p. 323

Receptissimaq; omnium Doctorum sententia defenditur iudicando, & consulendo sequenda, ibid. & num. 99. 100. 105. & 106. & 176. vsq; ad n. 201.

Licet plerique contrarium dixerint, qui improbantur, eorumque argumenta diluuntur, ibidem, num. 99. ac pluribus sequentibus.

Idem feudum nouum, confiscatis vossalli bonis, reuertitur ad dominum, resp. 50. n. 59.

Nec mortuo vassallo, de sui natura vnquam transit ad transuersales, resp. 1. n. 117. & 160.

¶ Secunda diuisio feudi est, vt aliud sit.

Feudum dignitatis, aliud sinè dignitate.

Feudum dignitatis dicitur, quod habet onnexã dignitatẽ Ducatus Morchionatus, Comitatus, aut aliam quamlibet, resp. 50. n. 46.

Et hoc feudum attribuit naturam suam bonis annexis, ibid. num. 48.

Longeq; distat ab alijs feudis, resp. 2. n. 85. 58

Et præsumitur, si existat in statu Principis, ab eo concessum, resp. 8. num. 35. 77

Maximè si habeat annexas dignitates regales, vt sunt Ducatus Marchionatus, & Comitotus, resp. 2. n. 82. p 58

Et huiusmodi feuda iurisdictionis, & dignitatis hodie esse in commercio nostro saltem ex consuetudine plerique dicunt, ibidem, num. 105.

Sed contrò auctor ostendens de iure contrarium negantq; consuetudinem, & si adsit, cam esse localem, cum huiusmodi feuda non possiut alienari, sine consensu domini, ibi. n 106.

Et hoc in statu Parmæ caret omni difficultate, ex quo speciali lege alienatio vetatur, ibi. n. 107.

Huiusmodiq; feuda indiuidua dicuntur, resp. 50. n. 46. 325

Attribuuntq; eorum naturam bonis annexis, ibi. n. 48.

Et idcircò si feudum sit diuiduum per superuenientem dignitatem fieri indiuiduum ratione adiuncti, ibid. n. 47. 168. & 142.

In huiusmodiq; feudis habet locum ius accrescendi inter vocatos, propterea, quod diuidi nequeunt, vt ex communi apparet, ibid. n. 49. & 30. cons. 50. 51. & 52.

Ex quo infertur feuda omnia regalia habere ius accrescendi counexum, adeò quod vno confeudatariorum sine liberis decedente, alter succedat, ibi. n. 50. & n. 102.

Tradita etiam feuda dignitatis antiqua transeunt ad agnatos, in centesimo, & millesimo gradu constitutos, respon. 50. nu. 102, & 103.

¶ Tertia diuisio feudi est, vt aliud sit.

Feudum diuiduum, aliud Indiuiduum.

Feudum diuiduum dicitur, quod recipit diuisionem inter feudatarios.

Et quandoq; quod natura sua diuiduum est, indiuiduum fit ex accidenti, nempè propter merum imperium, aut iurisdictionem illi annexam, resp. 50. n. 130.

Et tunc quilibet ex inuestitis in solidum vocatus dicitur, ibidem.

Potest tamen diuidi respectu commodatis ex eo prouenientis, & vsus ipsius iurisdictionis, ibid. n. 31.

Non propter hoc tamen mutat naturam suam, sed indiuiduum

¶ Quarta diuisio feudi est, vt aliud sit.

Feudum emptitium, aliud gratuitum.

¶ Quinta diuisio feudi est, vt aliud sit.

Feudum ex pacto, & prouidentia aliud hæreditarium.

¶ Sexta diuisio feudi est, vt aliud sit.

Feudum formale, aliud informe.

¶ Septima diuisio feudi est, vt aliud sit.

Feudum liberum, & francum, aliud nõ francũ.

¶ Octaua diuisio feudi est, vt aliud sit.

Feudum mixtum, aliud simplex.

Feudum

Feudum simplex dicitur, quando bona dantur in feudum, sine iurisdictione, ac dignitate, resp. 1. n. 143.

Huiusmodiq; feuda etiam à priuatis concedi possunt, ibid.

Alio etiam modo dicitur feudum mixtum, & simplex, nempè mixtum dicitur, quando participat naturam feudi hæreditarij, ac feudi ex pacto, & prouidentia, vt est quando est concessum pro filijs, & hæredibus, resp. 3. n. 36.

Mixtum etiam eodem modo dicitur, quando est concessum pro hæredibus masculis ex communi, ibid. n. 39.

Contrarium tamen plerią defendunt, ibid. n. 40.

Si verò dictum sit pro filijs hæredibus, sine copula inter dictionem filios, & hæredes dubium est, an mixtum dicatur, ibid. n. 37.

Veriorem tamen, ait author affirmatiuam, scilicet, vt dicatur mixtum, ibid.

Idem mixtum dicitur, quando concessum est pro se, & legitimis hæredibus, ibid. n. 42.

Quamuis nonnulli dicant esse potius feudum ex pacto, & prouidentia, quam mixtum, ibid. n. 41.

Mixtum dicitur etiam feudum, quando concessum est pro se, hæredibus, & successoribus, ibid. n. 44.

Hoc autem feudum mixtum requirit in eo, qui vult succedere duas qualitates, prima, vt sit filius altera, vt sit hæres, resp. 3. n. 78.

Nec sufficit si filius sit hæres institutus ad hoc, vt succedat, sed etiam necesse est, vt institutio valeat, ibid. n. 79.

Simplex autem feudum prout contradistinguitur ab eo, quod participat naturam feudi hæreditarij, & ex pacto, & prouidentia dicitur, quando concessum est pro se, & hæredibus nimirum, quoniam est merum hæreditarium, ibid. n. 34.

¶ Nona diuisio feudi est, vt aliud sit.

Feudum nobile, & gentile aliud Burgense.

Feudum nobile est, feudum auitum, aut antiquitus alicui familiæ concessum, resp. 50. n. 120.

Et idem est cum feudo antiquo, resp. 50. n. 28.

¶ Decima diuisio feudi est, vt aliud sit.

Feudum paternum, aliud auitum.

Feudum paternum dicitur, quod à patre est acquisitum, respon. 50. num. 14. in fin. numeri.

Et differt ab antiquo, quoniam antiquum dicitur, quod acquisitum est ab ascendente, qui fit vltra quartum gradum, ibidem, num. 15.

Et illud feudum quandoque etiam antiquum vocatur, respon. 80. num. 10.

In hoc autem feudo paterno succedunt descendentes in infinitum, ibid. num. 16.

Nec reuertitur ad dominum donec superest descendens proficiscens à communi stipite, ibid.

In feudo paterno apud vnum ex tribus fratribus existente si vnus refutationem fecerit, pro recipiente hæredibus, & cui dederis, & possidens, sine liberis decedat succedunt ambo fratres superstites, non obstante renunciatione prædicta, resp. 80. n. 8.

Feudum auitum dicitur, quod ab auo fuit acquisitũ, resp. 50. n. 14.

¶ Vndecima diuisio feudi est, vt aliud sit.

Feudum proprium aliud improprium.

Feudum improprium dicitur, quando concessum est, pro se hæredibus, & successorib. & cui, vel quibus dederit, resp. 47. n. 1. 300 Repert. Consil. Lud. Sacc.

Et tunc est transitorium ad quoscunque hæredes, etiam extraneos resp. 3. n. 26.

Hoc tamen non procedit in locis, in quibus seruatur Decretum meminimus, vt Parmæ Placentiæ, ac Mediolani, ibid. n. 29.

¶ Feudi miscelanea quædam.

Feudorũ materia stricte est, intelligenda idcircò infertur ab eorum regulis minus, quàm sit possibile esse recedendum, resp. 3. n. 58.

Feudum pro parte allodium esse, & pro alia parte non, per absurdum est, resp. 50. n. 75.

Quoniam non debet vna res diuerso iure censeri, ibid.

Feudum in solo vsufructu rei consistere potest, & personale dicitur, quod morte recipientis finitur, resp. 5. n. 65.

Sicut & feudum habitationis valet, & morte recipientis finitur, ibid. num. 66.

Quæ maximè procedunt si in concessione adsint verba tempus denotantia, ibid. n. 67.

Et tunc finito feudo potest directus dominus propria auctoritate ingredi, & quemcunque detentorem expellere, ibid. n. 83.

Et finitum dicitur tempus feudi, siue ab initio certum fuit, siue ex post certificatum, ibid. n. 85.

Hinc feudi vsufructuario mortuo potest eius hæres propria auctoritate expelli à feudatario ad quem pertinet ipsum feudum, ibid. num. 84.

Feudum antiquum, & fideicommissum, quod inter illos de familia successiuè restituendum est æquiparantur, resp. 80. n. 30.

In feudo tamen succeditur primò acquirenti, non vltimo possessori, ibid. n. 32. & n. 1. & per totum.

Hocq; procedit etiam in feudo antiquo mixto, ibid. n. 33.

Cætera videas in prima diuisione feudi suprà in verbo feudum antiquum, & nouum.

Feudum pro modica pecunia concessum, nec emptitium, nec alienabile in extraneos, sed proprium feudum reputatur, resp. 50. n. 82

Secus dicendum foret, si pecunia maiorem partem valoris rei concessæ absorberet, quod tamen maximã habet difficultatem, quia integra pretij solutio requiri videtur, ibi. n. 83.

Et quando promissum est personale seruitium, & præstitum iuramentum fidelitatis, feudum emptitium dici nequit, ibid. n. 84.

Cætera vide suprà in quarta diuisione feudi in verbo feudum emptitium.

Feudum concessum de plenitudine potestatis gratiosum reputatur, ibid. n. 86.

Et quando acquisitum est per fratres communi pecunia, vel communi seruitio, non potest ab altero ipsorum, vel eius descendentibus alienari in extraneos, ibid. n. 38. 88. 92. & 127.

Feudum liberum, & francum alienabile dicitur, ibid. n. 67.

Fallit, quando adest clausula in antiquum paternum, & auitum, ibid. num. 69.

Fallit secundò si adsit clausula pro filijs, & descendentibus masculis tantum, ibid. n. 70.

Cætera prosequere, vt supra in septima diuisione feudi, & infrà in indice Clausularum in relatis clausulis quas eorumq; effectum, ibi latiùs posui.

Feudum sine inuestitura non consistit, resp. 6. n. 38.

Et si motu proprio processerit donatio potiùs, quàm feudum præsumitur, ibid. n. 37.

Substantialia autem feudi sunt in primis reseruatio directi dominij, ibid. n. 12. & n. 39.

Item, vt dominium vtile transeat in accipientem, ibid. n. 40.

Nec non & reseruatio, seu promissio seruitij, & homagij per recipientem, ibid. n. 42.

Feudum concessum sub certo annuo seruitio, non est propriè feudum, sed emphyteusis, resp. 6. n. 60.

Et si concedatur sub annuo censu erit contractus cẽsualis, ibi. n. 61

Intelligas

¶ Feudi possessio.

¶ Feudum perditur.

¶ Feudum probatur.

¶ Feudi refutatio.

¶ In feudum, quæ recipi possint.

¶ Feudi stipulatio.

Restringas

Restringas tertiò, quando Princeps concederet, vt ad transuersales quoque acquirentis transiret, quoniam tunc transuersalibus acquiri potest, ibid. num. 220.

Nimirum quoniam vti dominus potest eam legem rei suæ dicere, quæ sibi libuerit, ibid.

Feudum stipulatum pro masculis, & in defectum pro fœminis si filia vltimi possessoris cum nepote, & fratre concurrat is præfertur, si feudum est antiquum, in nouo autem filia, resp. 80. num. 6.

¶ Feudi successio ab intestato.

Feudum ab initio non defferrebatur per successionem, nec transibat ad filios, aut ad descendentes acquirentium, sed hoc ad preces fidelium fuit postea per imperatorem dispositum, resp. 50. n. 71.

Feudi autem successio hodie deffertur in stirpes non in capita ex communi scribentium sententia, resp. 1. n. 170.

Et feudi possessio, ac dominium hodie transit ad successorem vocatum ipso iure, resp. 47. num. 2. 300

Hocq; procedit etiam sine vlla appræhensione, ibid. nu. 3.

Et feudi successio hodie regulatur secundum ius commune non secundum consuetudines feudorum, resp. 6. n. 76. 162

Hocq; procedit etiam quando feudum est alteratum ob mixtam donationem cum eo, ibid. num. 75.

Nec non & quando propria res in feudum recipitur, ibidem. num. 76.

Et in successione non attenditur proximitas vltimi deffuncti, sed repræsentatio in infinitum hoc est, vt filius semper subintret in locum patris, resp. 50. n. 117.

Ratioq; affertur quoniam in feudo non succeditur vltimo morienti, sed primo acquirenti etiam si per mille manus ambularet, ibid. num. 116.

Linea autem vna descendentium extincta omnes aliæ æqualiter succedunt in feudo paterno, resp. 1. n. 127.

In vna quaque tamen linea proximior tantum succedit, ibidem. num. 136.

Et lineæ subalternæ eodem iure succedunt quo principales lineæ, cum alijs eiusdem generis, ibid. n. 137.

Lineæ autem tot à stipite deriuantur quot filij ab eo procedunt, resp. 3. num. 222.

Et quo magis lineæ producuntur eò magis à se inuicem distant, ibi. num. 223.

Feuda autem omnia regulariter ad descendentes masculos in infinitum transeunt, resp. 3. n. 226.

In ipsosq; dicitur continuari dominium, ac possessio cum dicantur domini etiam viuente patri, ibid.

Filiusq; eodem modo succedit in feudo materno quo in paterno, resp. 5. num. 19.

Nepotes etiam cum patruis admittuntur in successione feudi antiqui, resp. 30. n. 4. & n. 18.

In eodemq; feudo succedunt omnes agnati in infinitum, qui à primo acquirente descendunt, excluso directo domino, ibid. n. 5.

Idemq; est si filius vltimi possessoris ob delictum feudo priuetur, tunc enim succedunt agnati, nec reuertitur ad dominum feudum antiquum, ibid.

Secus tamen esset in nouo, quod reuertitur ad dominum, ibidem. num. 5.

¶ In feudo qui succedant; & primo An naturalis.

In feudo non succedit naturalis velut feudi incapax, resp. 16. n. 4. pag. 213

Extende etiam si esset legitimatus, ibid. n. 4.

Extende secundo etiam in feudo informi, resp. 1. n. 138.

Quod autem dicatur feudum informe, vide supra in diuisione sexta feudi.

Restringas primò conclusionem, quandò inuestitura cœpisset à naturali, quia tunc ipse succederet, ibid. n. 9.

Hocq; procedit etiam si primus inuestitus, non fuisset naturalis, habuisset tamen filios naturales quandoquidem, & de illis præsumitur cogitatum, ibid. n. 10.

Extende secundò, quando ex natura inuestituræ admitteretur fœmina, & cum naturali concurreret legitimus ex fœmina, quoniam tunc naturalis ex masculo præferrendus esset, ibid. n. 19. & seq.

¶ In feudo, an succedant adoptiui.

In feudo non succedit filius adoptiuus. resp. 1. n. 108.

Restringas tamen hoc si dominus directus consentiat, quoniam tunc succedere potest, ibid.

Consentiendo tamen adoptioni dominus, aut Princeps, quando vassallus adoptat, non affertur præiudicium cæteris vocatis, ibid. num. 223.

Curtiusque Iun. qui contrarium quibusdam voluisse visus est per authorem declaratur, ibid.

¶ In feudo, an succedant fœminæ.

In feudo non succedunt fœminæ velut incapaces, resp. 16. num. 2. pag. 212

Restringe primò si inuestitura eas vocaret, vt si diceret pro masculis, ac fœminis tunc enim sunt capaces saltem in deffectum masculorum, ibid. num. 3.

Extendasq; hoc, vt quando fœmina est vocata, ne dum admittatur ad feudum simplex, sed etiam si sic cum mero, & mixto imperio, & regali dignitate, saltem de consuetudine apud omnes inueterata, ibid. num. 6.

Restringe secundò primam conclusionem si feudum primò fuerit per fœminam acquisitum, tunc enim ad eius descendentes fœminas transit, ibid. n. 16.

¶ In feudo, an succedant transuersales.

In feudo regulariter non succedunt transuersales, respon. 3. num. 227.

Hocque maximè verum est in feudo nouo, resp. 1. num. 117. & 160.

Extendasque etiam si pro illis stipulatum esset, quoniam hoc fieri non potest, nisi sit frater, qui acquirat pro altero fratre, respon. 50. num. 217.

Restringe primò si Princeps expressè etiam transuersalibus illud concessisset, ibid. n. 220.

Restringe secundò, quando à primo acquirente transitum fecisset in transuersales, quoniam de vno in alium transuersalem transit vsq; ad septimum gradum, vltra tamen nequaquam, ibi. n. 104.

Restringe tertiò in descendentibus duorum fratrum, uel pluriũ coinuestitorũ, nam descendentes vnius succedunt descendẽtibus alterius, quicquid sit de alijs transuersalibus, & hoc in feudo antiquo, vel cum clausula in antiquum, & c. ibid. n. 29. & n. 99. & 105. & 106.

Hacq; communis est, ac receptiss. Doctorum sententia, ibid. n. 300. & 137. & 187. & 195.

Restringe quartò in feudo antiquo in quo in infinitum succedunt, licet in nouo, nisi vsq; ad septimum gradum de communi, ac vera opinione, resp. 80. n. 17. & 18.

Generaliter autẽ dicitur transuersales omnes in inuestitura cõpræhensos succedere in feudo quocũq; in gradu existãt, re. 50. n. 112

Et tunc pleriq; dixerunt successionem transuersalium in feudo non restringi ad septimum gradum, prout supradictum est, qui tamen per authorem non probantur, ibid. n. 113.

¶ In feudo, an succedant extranei.

¶ Feudi successio ex testamento.

¶ Feudi successor.

¶ Feudales consuetudines.

¶ Feudatarijs.

¶ Fœmina.

¶ Fictio.

¶ Fideicommissarius.

Et vl-

Et vt

¶ Filius legitimus.

¶ Filius adoptiuus.

¶ Filius naturalis.

¶ Filius legitimatus.

¶ Filij positi in conditione.

¶ Finis.

¶ Fiscus.

¶ Flumina.

¶ Forum.

¶ Frater.

¶ Fructus sunt, aut naturales, aut industriales, aut ciuiles.

Sapiunt

HÆ-

INDEX

¶ Hæreditaria res.

¶ Hæres.

¶ Hospitalia.

¶ Hospitium.

¶ Hippotheca.

¶ Hippothecaria actio.

¶ Sententia in hippothecaria.

I

¶ Identitas.

¶ Ignorantia facti.

¶ Ignorantia iuris.

¶ Imperator.

¶ Impotentia.

¶ Incolatus.

¶ Inhibitio.

Quo-

¶ Institutio hæredis.

¶ Iniuria.

¶ Instrumentum.

¶ Interdictum quorum bonorum.

¶ Interdictum vti possidetis.

¶ Interesse.

¶ Interpretatio.

¶ Interrogatio.

¶ Inthimatio.

INDEX

¶ Inthimatus.

¶ Inuerisimile.

¶ Inuestitura.

¶ Iudæi.

¶ Iudex.

¶ Iudex delegatus.

Et si

¶ Iuramentum operatur.

¶ Iuramentum remittitur.

¶ Iuramentum fidelitatis.

¶ Iuramentum militiæ.

¶ Iurisdictio.

¶ Ius accrescendi.

¶ Ius aquæ ducendæ.

¶ Ius Canonicum, seu Pontificium.

Ius

¶ Ius ciuile, seu Cæsareum.

¶ Ius pascendi

¶ Ius præsentandi, seu ius patronatus.

¶ Ius præsentandi possessio.

¶ Eadem acquiritur.

¶ Eadem retinetur.

¶ Eadem perditur.

¶ Ius quæsitum.

¶ Ius municipale.

INDEX

L

¶ Lex.

Melio-

Restrin-

¶ Onere collectarum, qui grauari possint.

¶ Onus collectarum qui soluere teneantur.

¶ Onus sternendi, & adaptaudi viam.

¶ Onere.

¶ Onera merè realia.

¶ Onera mixta,

¶ Onus pro aggeribus fluminum impositum.

Et ho-

¶ Opinio communis.

Optio.

¶ Optio vide ſupra in verbo electio.

¶ Ordo iudiciarius.

¶ Ordo litteræ, ſeu ſcripturæ.

P

¶ Pactum.

¶ Pactum de retrouendendo.

¶ Parochia.

¶ Parochiani.

¶ Parochus.

¶ Paupertas.

¶ Paſcua

¶ Pensio.

INDEX

Hocq;

¶ Possessio

¶ Possessio retinetur.

¶ Possessio probatur.

¶ Possessio quos effectus operetur.

¶ Possessio turbata.

¶ Possessio perditur.

¶ Possessio canalis.

¶ Possessio feudi.

¶ Quasi Possessio.

¶ Possessor bonæ fidei.

¶ Possessor malæ fidei.

¶ Possessorium.

¶ Possessorij, cum petitorio cumulatio.

¶ Pre-

¶ Præcarium.

¶ Præceptum inhibitorium.

¶ Precium.

¶ Præfatio.

¶ Prælatus.

¶ Præscriptio.

¶ Præscriptio immemorabilis.

¶ Præscriptio quadragenaria.

¶ Ad præscriptionem, quæ sint necessaria.

¶ Quæ res præscribi possint.

¶ Contra

Princeps

I N D E X

¶ Priuilegium.

¶ Probatio.

¶ Procurator.

¶ Pro-

¶ Procurator falsus.

¶ Promissio.

¶ Protectio.

¶ Protestatio.

¶ Publicanus.

¶ Pupillus.

Q

¶ Qualitas.

¶ Querela.

¶ Ratihabitio, seu ratificatio.

¶ Ratio.

¶ Recusatio.

¶ Referens.

¶ Regalia.

¶ Relatio.

¶ Remissoria.

¶ Renunciatio.

¶ Renunciatio hæreditatis.

In pe-

¶ Represaliæ.

¶ Res inter alios acta.

¶ Res iudicata.

¶ Rescriptum.

¶ Rescripti interpretatio.

¶ Reseruatio.

¶ Restitutio in integrum.

¶ Quibus ex causis restitutio detur.

¶ Qui restituantur, & qui non.

¶ Pro quibus rebus restitutio detur, seu aduersus quos actus.

¶ Intra quod tempus restitutio detur, & quando currat.

¶ Quos effectus restitutio operetur.

¶ Restitutio quãdo tollatur, aut sublata dicatur.

¶ Restitutorium remedium.

¶ Reuelare secretum.

¶ Reus.

¶ Rex.

¶ Rubrica.

S

¶ Scandala.

¶Scien-

¶ Scientia.

¶ Scriptura.

¶ Sententia.

¶ Sententia fertur.

¶ Sententia iustitia.

¶ Sententia inter alios lata.

¶ Sententiæ interpretatio.

¶ Sententiæ intimatio.

¶ Sin-

¶ Successor vniuersalis.

¶ Successor singularis.

¶ Successorium ædictum.

¶ Summus Pontifex.

¶ Supplicatio.

T

¶ Tabellio.

¶ Terminus.

¶ Testamentum.

¶ Testari qui non possint.

¶ Testes qui esse possint.

¶ Testis vnicus.

¶ Testium productio.

¶ Testium receptio.

¶ Testium iuramentum.

¶ Testium examen.

¶ Testium depositio.

¶ Testium pluralitas.

¶ Testium singularitas.

¶ Testium concordia.

¶ Testes, quando contestes præsumantur.

¶ Testium contrarietas.

¶ Testium numerus, quando suppleat deffectum.

¶ Testes reprobatorij.

¶ Testis subornatus.

¶ Testis tortus.

¶ Tempus.

¶ Titulus.

¶ Transactio.

¶ Tutor.

¶ Valor

V

¶ Valor rei.

¶ Vassallus.

¶ Vassallus alienatur.

¶ Vassallus, an agat de euictione contra dominum.

¶ Vassallus, an quis possit esse plurium.

¶ Vassallus feudo priuatur.

¶ Vassallus testari non potest de feudo.

¶ Vassallus, an possit constituere seruitutem in re feudali.

¶ Venditor.

¶ Venditor.

¶ Verba.

¶ Verba enunciatiua.

¶ Verisimile.

¶ Veritas.

¶ Via publica.

¶ Vicarius.

¶ Vicinus, vel vicinum.

¶ Violentia.

¶ Vniuersitas.

¶ Voluntas.

¶ Voluntas testatoris.

¶ Vsura.

¶ Vsus loquendi.

¶ Vsus.

¶ Vsus.

¶ Vsuarius.

¶ Vsusfructus.

¶ Vsufructuarius.

Vsu-

Et ex his explicitus fit Primus Index.

RECEPTARVM SENTENTIARVM IVRIS

Per Auctorem in hoc opere relatarum

SECVNDVS INDEX.

¶ Creditor.

D

¶ Decretum.

¶ Desertio.

¶ Dispositio.

¶ Dominus.

¶ Donatio.

E

¶ Ecclesia.

¶ Emphyteusis.

¶ Emphyteuta.

¶ Exceptio spolij.

F

¶ Feudum.

¶ Feudum nouum.

¶ Feudum dignitatis.

¶ Feudum hæreditarium.

¶ Feudum mixtum.

¶ FEV.

¶ Feudi acquisitio.

Feudum acquisitum sub certo annuo seruitio non est propriè feudũ, sed quandoq; est donatio, vt exempli gratia, quando in inuestitura appositum est verbum donamus, quamuis aliqua concurrant feudum denotantia, de cõi, resp. 6.n.29.

Feudum acquisitum à duobus pro se, & vtriq; eorum, & descendentibus vnicuiq; insolidum competit, & in eo est locus iuris accrescendi in perpetuum de communi, resp.50.n.39.

Fœmina est incapax feudi, de cõi, resp. 16.n.2.

Fœmina quando semel excluditur à feudo nedũ ipsa, sed eius filij & masculi semper excluduntur, de cõi, resp. 16.nu.19. & 20.

Extende siue fœminæ prædefunctæ sint filijs, siue superuixerint contra nonnullos inter vnũ, ac alterũ casũ distinguentes, ibid.n.22.

¶ Feudi alienatio.

De feudo potest trãsigere feudatarius sine consensu domini, quando facit meliorẽ conditionẽ domini, secus si deteriorẽ, de communi, resp.37.n.1.

Subinfeudatus si velit alienare feudum non requiritur consensus vtriusq; domini, de cõi, resp.3.n.398.

Ratioq; affertur, quandoquidẽ vassallus vassalli mei non est meus vassallus, & ideo non possum petere ab eo feudalia seruitia per vassallum meum debita, ibid.n. 400.

¶ In feudum quæ recipi possint.

In feudum recipi possunt & res propriæ recipientis, de communi, resp.50.n.201.

Et recipiens hoc modo res proprias in feudum, vel emphiteusim & scienter, non propterea dominium transfert, sed potius cõtractũ nullum facit, de cõi, resp. 6.n. 26.

¶ Feudi successio.

Feudi successio hodie defertur in stirpes non in capita ex communi, resp. 1.n.170.

Et in feudo succedit fœmina si inuestitura eas vocaret, & si diceret pro masculis, & fœminis, nedum in feudo simplici, sed etiã cum mero & mixto imperio, de cõi, resp. 16.n. 6.

In feudo regulariter non succedunt transuersales, fallit tamen in descendentibus duorum fratrum, nam descendentes vnius succedũt descendẽtes alterius, quidquid sit de alijs transuersalibus, de cõi resp.50.n.29 99.105.& 106 & 137.& 187.& 195.

Idem est etiam in feudo antiquo, in quo in infinitum succedũt, licet in nouo, vsq; ad 7.gradum de vera ac cõi, resp.80.n.17. & 18.

¶ De feudo antiquo, an vassallus testari possit.

De feudo antiquo vassallus testari non potest etiam consentiente domino in præiudicium vocatorum, de cõi, resp.1.n. 260.

Idemq; dicitur in feudo nouo ex pacto tamen, & prouidentia, etiã si concederet licentiam testandi cum clausula, non obstãtibus, & cũ clausula Motu proprio, et de modico tertij præiudicio ageretur, de cõi, resp. 10.n.3.& 4.

¶ Fideiussor.

Fideiussor est idoneus testis in iudicio excussionis contra tertiũ, vt alius primo conueniatur, de cõi, resp.95.n. 14.

¶ Fides.

An fidei præstatio operetur effectus iuramenti, videas Auctoris distinctionẽ ex Alciati sententia cõiter receptã, resp.60.nu.65.

¶ Filius.

Filius posthumus ignoranter à patre preteritus in testamento tenetur totã hæreditatẽ restituere instituto virtute clausulæ codicillaris, non autem dimidiam tantum, alteram vero dimidiã retinet pro legitima, ac trebellianica, de cõi, resp.38.n.4.

Filia exclusa à statuto stantibus masculis si non extent, vel extent, sed à patre non instituantur, non excluditur, de cõi, resp.91.post nu.5.pag.482.

¶ Filij positi in conditione.

Filij positi in conditione non dicuntur dispositiuè vocati secundum communem opin.Gloss.resp.39.n.1. p.274

Contrariam tamen communem, veriorem, æquiorem, indubitatãq; ait Auctor, quando aliqua indicia concurrunt, testatorẽ voluisse filios in conditione positos vocare, ibid.n.2.3.4.& 5.

¶ Fructus consumpti.

Fructus consumpti dicuntur pecuniæ cum alijs pecunijs permixtæ, & non petũtur iudicio particulari, sed vniuersali tantum, resp. 58.n.41.

¶ Ex perceptione fructuum, quando quis dicatur factus locupletior.

Ex perceptione fructuum præsumitur quis factus locupletior, resp. 58.n.9.

Sed contraria est communis, ibid.n.42.

I

¶ Institutio hæredis.

INstitutio hæredis corruit si fundatur in falsa qualitate, exemplum si fiat de filio adoptiuo, & adoptio non subsistat, & ratio est, quia adoptio præsumitur causa finalis institutionis ex commun, resp.1.n. 256.

¶ Inuestitura.

Inuestitura feudi antiquior præualet, nec illi per subsequentes præiudicari potest, de cõi, resp.6.n.6.

Eadem fieri potest de proprijs bonis inuestiti, quoniam is præsumatur tacitè prius illã donasse, & postea in feudum a donatore recepisse, de cõi, resp.6.n. 6.

¶ Iudæi.

Iudæi tolerari possunt per Summum Pontificem, vt exerceant fœnus ad Christianorum vtilitatem, de cõi, resp.72. n. 1. 430

Necnon, & per Principes seculares cum consensu Sedis Apostolicæ, ibid.n. 2.

¶ Iudicium Criminale.

Iudicium criminale non dicitur si pœna partim fisco, partim priuato applicetur, de cõi, resp.35.n.2.

¶ Iudicium mixtum.

Sed tunc mixtum dicitur, resp.35.n.1. 269

¶ Iuramentum.

Super contractu iurato lex potest disponere præsumendo eum simulatum, si apponatur iuramentum, de cõi, resp.60.n. 38.

Et vim iuramenti habet fidei præstatio, quinimò nihil aliud est quã iuramentum, de cõi, resp.60.n.14.

Sed contra Auctor, ibid.n. 60.

Communem tamen distinctionem Alciati refert, qua concordari videntur huiusmodi opiniones, ibid.n.65.& seq.

INDEX SECVNDVS.

¶ Pœna

¶ Pœna l.si quis maior, C.de transact.

Pœnas huius l.si quis maior, C.de transact. qui petit, tenetur probare se perfectè, & ad vnguem obseruasse, de communi, resp.14. num. 63.& resp.66.n.29.

¶ Petitorium.

Petitorij suspensio fuit introducta in odium violenti spoliatoris, & non est ad alia remedia possessoria extendenda ex communi.resp.2.n.131.

¶ Positio.

Positio secundo loco data, si plus non contineat, quam prima reijcitur, ex communi, resp.9. n.1.

¶ Possessio.

Possessio immemorabilis habet uim tituli, & priuilegij, ex communi, resp.11.num.6.

¶ Præceptum.

Præceptum inhibitorium cum clausula iustificatiua valet ex communi, resp.31.n. 1. p.253

¶ Præscriptio.

Præscriptio immemorabilis ad præscribendas res Principis reseruatas in signum superioritatis, & obedientiæ requiritur, de cõmuni, resp.41.n.31.

Præscribitur pactum de retrouendendo per triginta annorum spacium, licet quandocunq́, & in perpetuum de retrouendendo esset pactuitum, nedum de communi, sed & de magis communi, resp.100.n.1.

Præsens consentire non dicitur quamuis taceat, nisi de eius commodo agatur ex communi, resp.6.n.24. 157

¶ Præsentatus.

Præsentatus inops est præferendus diuiti secundum communẽ sententiam, de qua per auctorem, resp.28.n. 52.

Præsentatus de familia in dubio est alijs præferendus ex communi, resp.28.n.47. p.249

¶ Princeps.

Princeps ligatur contractibus sui antecessoris, de magis communi, resp.8.n.12. p.175

Idem non potest concedere licentiam testandi de feudo nouo, ex pacto tamen, & prouidentia, de communi, resp.16. n.4.

¶ Procurator.

Procuratoris contumacia licet non operetur, vt dominus incidat in pœnam mulctæ, potest tamen causare immissionem in possessionem bonorum sui principalis, ex communi, resp.88.n.11.p.472

¶ Promissio.

Promissio de retrouẽddo pluribus simul facta est indiuidua, et propterea est prauẽtioni locus inter stipulatores, de cõi, re.89.n.29

R

¶ Recusatio.

Recusatio iudicis debet fieri porrecto accusatoris libello, & instari, vt arbitri eligantur, aut in libello, aut saltem intra triduum, de communi, resp.70.nu.2.

¶ Renunciatio.

Renunciatio hæreditatis paternæ, vel maternæ non operatur, vt filia renuncians non possit petere supplementum legitimæ decedentibus parentibus, si auctæ sunt eorum facultates post dotem illi datam; & nedum communis, sed verior, & æquior ab Auctore dicitur, resp.92.n.2.

Quinimò etiam si contraria esset communis, vt non esse probat Auctor relata opinio esset sequenda propter maximam æquitatem, ibid.n.3.

Pro qua ait esse casum legis, & sic non esse locum disceptationib. scribentium, ibid.n.4.

Proceditq; nedum in terminis iuris communis, sed etiam concurrẽte statuto fœminas excludente, vt extat Parmæ, & de cõmuni quoq; attestatur, ibid. n.4.

¶ Rescriptum.

Rescriptum mandans iustitiam fieri non derogat rei iudicatæ, nec operatur, vt causa de nouo sit reuidenda, de communi, & æquiori, resp.74.n.5. p.433

Extende primo etiam si in rescripto dictum esset, non obstante sentẽtia, si expreßè non derogaui Princeps rei iudicatæ, ibid. n.2.

Extẽde secundo etiam quod in rescripto dictum fuisset, Causam reuideri, vel de nouo cognosci, adhuc.n.nisi nominatim derogatum sit rei iudicatæ, eidem non sit præiudicium, ibid.n.3.& 6.

¶ Restitutio.

Restitutionis in integrum petendæ tempus non currit Ecclesiæ viuente Prælato à quo læsa fuit, sed post eius mortem, de communi, resp.64.num.46.

Eadem impedit executionem sententię si petita sit, licet pleriq́; dixerint non impedire quoties læsio requirit altiorem indaginem, vt dixit Bart. cuius tamen sententia improbatur, communisq; contraria ostenditur per Auctorem, resp.28.n.11.

S

¶ Sententia.

Sententia lata contra feudi, vel maioratus possessorẽ, vt noceat successori debet in iudicio citari, si non in specie, saltem in genere per proclamata, nedũ de communi, sed & de magis communi, resp. 2.n.193.

Eadem lata cõtra aliquem in causa feudi præiudicat etiam agnatis, resp.69.nu. 1.

Restringe tamen vt non procedat in ijs, qui nec citati fuerunt, nec iudicium agitari nouerunt, ibid.n. 2.

¶ Spoliatus.

Spoliatus ante omnia non est restituendus contra vulgarem regulam, quando spolio consensit, si quidem non restituitur, nisi de bono iure suo doceat in proprietate, de communi, resp.1.n.76.

INDEX SECVNDVS.

Et ex his explicitus sit Secundus Index.

INDEX TERTIVS CONTINENS varias clausulas, earumq; virtutes, quæ in hoc opere leguntur, ac per authorem explanantur.

Pro

R

S

T

Et ex his explicitus sit Tertius Index.

REGVLARVM IVRIS PER AVTHOREM in hoc volumine relatarum breue compendium.

Prin-

INDEX REGVLARVM IVRIS.

Finis compendij Regularum.

LOCORVM TOPICORVM QVIBVS in hoc opere vsus est author compendium.

Finis compendij Locorum Topicorum.

DICTIONVM EXPOSITARVM
in hoc volumine compendium.

Finis compendij dictionum expositarum.

CONSILIORVM,

SIVE

RESPONSORVM

Perilluſt. & Excellentiſs. I. C. D. Ludouici Saccæ
Patritij Parmenſis.

TOMVS PRIMVS.

SVMMARIVM.

1 *COR Regis in manu Domini, quocunque voluerit inclinabit illud.*
2 *Diuinatio in labijs Regis, in iuditio non errabit os eius.*
3 *Cor Regis inſcrutabile.*
4 *Non plus ſapere, quam oportet ſapere, ſed ſapere ad ſobrietatem.*
5 *Veritatis labium firmum eſt in perpetuum, qui autē teſtis eſt repentinus concinnat linguā mendacij.*
6 *Cuſtodiens os ſuum cuſtodit animā ſuam, qui antē inconſideratus eſt ad loquendum ſentiet mala.*
7 *Iudicandum non eſt ſecundum faciem.*
8 *Dijs non detrahes, et Principi populi tui non maledices.*
9 *Ius oritur ex facto aptè, & diſtinctè narrato.*
10 *Facti error prudentiſſimos quoque fallit.*
11 *Linea vaſſallorū finita, directus dominus poſſeſſionem feudi propria authoritate capere poteſt.*
Eſt uera ſententia, & in praxi obſeruata.
Etiàm ſi clàm, & manu armata capiat.
Nec reſtituitur ſpoliatus.
Niſi ſit emptor, uel tertius poſſeſſor, in quibus regula prædicta limitatur.
Ità iudicauit Senatus Mediolani.
C. Regni. Ex præſumptuoſa, declaratur.
Regula prædicta maximè procedit in Rege directo Domino.
12 *Sereniſſ. D. Dux Parmæ, & Placentiæ eandē habet authoritatem in ſtatu ſuo, quam habet Rex Neapoli in ſuo Regno.*
13 *Feudū ad tēpus certū cōceſſum, et ad tēpus incertū, quod ex poſt remanet certificatū, parificantur.*
14 *Paria ſunt quid certum eſſe ab initio, uel ex poſt certificari.*
15 *Emphyteoſi finita per extinctionem lineæ, directus dominus poſſeſſionem bonorum emphyteoticorum propria authoritate licitè ingreditur.*
Et eſt communis, ac magis communis, & receptiſſima ſententia.
Quæ præſertìm procedit ubicunque dominus reſiſtentem non inuenit, aut uerbis tātùm reſiſtētē.
Ità fuit iudicatum.
16 *Ab emphyteoſi ad feudum ualet argumentum, & eſt communis opin.*
17 *Locatione finita dominus propria authoritate cōductorē expellere poteſt, negocio aliter nō liquidato.*
De conſuetudine ità ſeruatur.
18 *Feudatarius, emphyteota, colonus, & alij quorū ius tpe finitur, æquiparantur in hoc, ut poſt ius finitū dominus propria authoritate ingediatur.*
19 *Terminus omnis terminatur p ſuas extremitates.*
20 *Priuatis ſi licet propria authoritate aliquid facere, multò magis licet habenti iuriſdictionem.*
21 *Directus dominus habens iuriſdictionem auferre poteſt poſſeſſionem uaſſallo notoriè inobedienti, ſecùs ſi non habeat, quià iudicem adire debet.*
22 *Vaſſallus ſi ſe abſentat à feudo, poteſt dominus directus illud occupare de facto, & ille reuertens poſſeſſorio iudicio agere non poteſt.*
23 *A minori ad maius argumentum ualet.*
24 *Linea Feudatarij finita, conſolidatur naturalis poſſeſſio cum ciuili, quā antea directus dominus habebat, & dominium utile cum directo.*
25 *Spoliatus quamprimùm poteſt recuperans poſſeſſionem ſuam, licitè agit, nec ad reſtitutionem tenetur, niſi aduerſarius dominium probet.*

26 *Incontinĕtiq; recuperare dicitur inspecta rerum, & personarum qualitate, etiàm si per decem annos differat.*
27 *Incontinenti quid fieri dicatur in omni subiecta materia, remittitur arbitrio Iudicis.*
28 *Ciuilem possessionem animo retinens potest quandocunque, etiàm ex interuallo, amissam naturalem, cum detentatione recuperare; ex communi.*
29 *Fiscus non litigat siuè possessione.*
Quæ sententia licèt contradicentes habeat, in praxi tamèn seruatur.
30 *Mos, & stylus aliorum Principum sectandus.*
31 *Iudicium restitutorium cessat vbicunque iusta de causa possessione quis priuatur, ex communi.*
32 *Iudicium restitutorium non datur contrà eũ, qui propria authoritate possessionem ingredi potest, præsertìm si absque violentia ingreditur.*
33 *Directus Dominus feudatarium malo modo expellere non debet.*
Malus autèm modus expellendi eum quis dicatur?
34 *Cap. 1. §. si verò. de mili. vassall. qui contum. est. declaratur.*
35 *Priuatio præsupponit habitum.*
36 *Baldi distinctio probatur inter feudum reuersum ob lineam finitam, & reuersum ob delictum.*
37 *Temporis cursu id operatur natura in translatione possessionis feudi, quod aliàs factum iudicis operaretur.*
38 *Vassallus delinquens, quamuis priuetur feudo ipso iure, non tamen possessione naturali priuatur, sed Iudicis tantùm ministerio.*
39 *Ex diuersis non fit illatio.*
40 *Scandalorum timore licitum est Iudici possessionem rerum controuersarum accipere, & sequestrare, & æquum, ac laudabile est.*
41 *Etiàm sine citatione partium.*
42 *Principi autèm multò magis licet, pro quo magis præsumitur.*
43 *Principis simplici dicto sup scandali timore credit.*
44 *Sequestratione stãte, cessat spoliũ; & nu. 56. 57. 58.*
45 *Sequestratione stante, adictum generale publicari potest, quòd omnes interesse prætendentes compareant ad docendum de iuribus suis, & ità aliàs seruauit Carolus Quintus; & nu. 70.*
46 *Feudatario mortuo cum filio tantùm legitimato, si directus Dominus legitimationi contradicit, potest interìm feudum in sequestrum accipere, quousque super legitimatione pronuntietur.*
47 *Feudatario quoque mortuo cum filio adoptiuo tantùm, multò magis sequestratio locum habebit, si adoptioni contradicatur.*
48 *Filius legitimatus potentius ius hẽt, q̃ adoptiuus.*
49 *Dictio, sicut, similitudinem importat.*
50 *Nullum simile est idem.*
51 *Dictio, sicut, et similes veritatẽ quãdoq; import ãt.*
52 *Et quandoque omnimodam similitudinem.*
53 *Sequestri propriũ est nullius iuribus præiudicare.*
54 *Sequentia declarant præcedentia.*
55 *Protestatio facta in actus sequestrationis, quòd nemini faciat præiudicium, bonam fidem sequestrantis indicat, & spolium omninò excludit.*
56 *Reseruatio iurium in actu sequestrationis, viam facti solummodò impedit, non autem verum possessorem, possessione priuat.*
57 *Et si priuaret (sic volente Principe sequestrante) non propterea spolio agere posset.*
58 *Spoliatus non restituitur quando notoriè cõstat de iure spoliatoris in proprietate.*
59 *Quod ampliatur, etiam si spoliatus missus fuisset in possessionem iudicis authoritate.*
Et ampliatur etiàm si non constet, sed offerantur probationes incontinenti, vt infrà, nu. 91. 92.
60 *Citandus non est, qui probabili defensione caret.*
61 *Princeps auferens possessionem ei, qui ius in re non habet, non dicitur spoliare; sed facto ipso declarare, & pronuntiare ius illi non competere.*
62 *Constitutum collatum in tempus mortis constituentis sine filijs, est conditionale, & secuta morte purificatur.*
Et eius virtute, possessio ipso iure in constitutariũ transfertur.
63 *Constitutarioq; huiusmodi spoliato competit interdictum recuperandæ.*
64 *Princeps pro securitate, & conseruatione status sui, potest castrum propria authoritate auferre vassallo, & eius pretium soluere.*
65 *Quod declaratur de solutione facienda post apprehensionem intelligendum esse, non antè.*
66 *Princeps mandare potest, quòd petitorium simul cum possessorio cognoscatur; vel quòd ommisso possessorio cognoscatur de petitorio.*
67 *Procurator Fisci conuentus in possessorio supplicare debet Principi, quòd petitorium cum possessorio cumulari mandet.*
68 *Princeps dispensans contrà ius positiuum tantùm, iusta causa motus præsumitur; quoniàm causa in eius pectore residet.*
Et pro causa voluntas sufficit.
Nec admittitur probatio in contrarium.
69 *Principes sunt legati, & Proconsules Dei.*
70 *Aedicto publicato, quòd quilibet prætendens ius in re compareat, data censetur facultas experiendo tàm in petitorio, quàm in possessorio, & sic cumulatio admissa; & suprà nu. 45.*
71 *Aedicta Prætorum illusoria esse non debent.*
Minusq; Principum.
72 *Principis verbo decipi quemquã inconueniens est.*
73 *Principis proprium est dicere, quod scripsi, scripsi.*
Cui & illud conuenit, semel loquutus est Deus.
74 *Scandali euitanda gratià, cumulatur petitorium cum possessorio, & nu. 91.*
Etiã si ab incõpetẽti Iudice spoliatus qs diceretur.
Ac etiam post cœptum iudicium, in quo petitorium expressim suspensum fuisset.
75 *Cumulatur petitoriũ cũ possessorio, vbi de castro, seù fortalitio agitur, qđ est difficilis recuperõnis.*
Limitatur vbi castrum, & litigantes sunt sub eodem Principe.

Subli-

Sublimitatur tamen, dummodò ipsi Principi facilis sit recuperatio.
Sublimitatur quoque, dummodò restituendus ad possessionem castri, plura alia bona habeat in territorio eiusdem Principis, vel ibi habitet.
Et est cõis conclusio, & in praxi Romæ obseruata.
Et procedit etiam in supremo Principe, vt est Sũmus Pontifex, Imperator, vel Rex Franciæ.
Et si in vno castro tantùm, multò magis in pluribus, & in minori Principe procedit.
76 *Spoliatus, qui spolio consentit, non restituitur, nisi de proprietate doceat, ex communi.*
77 *Spoliatus q̃ spolio cõsentit vi cõpulsiua ductus, non restituitur, nisi act. q̃ met. ca. gestũ priùs rescidat.*
78 *Princeps potest præcipere vassallo suo, quòd titulum inuestituræ exhibeat, aliàs eum priuare feudo, nisi de præscriptione saltem doceat.*
79 *Spoliatus nõ restituitur vbicunq. possessio, si apud nullùm esset, restitui nihilominus deberet, nàm quod nulliter factum est, eo in casu confirmatur.*
80 *Vassallus agens aduersùs Principem pro restitutione castri cum iurisdictione, ac Regalibus, tenetur de titulo docere plenè, ex quò contrà eum militat præsumptio, & pro ipso Principe, & nu. 96.*
Ampliatur procedere in omnibus rebus, quæ sine titulo à Principe habito possideri nequeunt.
Et ĩ tali iuditio vtì mixto, datñ appellatio. Et ita fuit ĩ Delphinali Senatu atq. ĩ Rom. Rot. Sapiꝰ iudicatũ
81 *Subditus agens cõtrà ordinarium super exemptionis quasi possessione, titulum, aut legitimam præscriptionem ostendere debet.*
82 *Agẽs ad decimarũ quasi possessionẽ in aliena Parochia, titulũ, vel legitimã pscriptionẽ pbare teneť.*
83 *Marchionatus dignitas à Principe tãtũ haberi põt.*
84 *Spoliatus à Principe, vel authoritate Principis, non restituitur, nisi de bono iure ĩ proprietate doceat.*
Conclusio est valdè controuersa.
Distinctio igitur adhibenda est Bursæ, sententia.
Quã comprobauit Sanctiss. Dñi nostri signatura.
Et in praxi recepta est, etiàm in Rot. Rom.
85 *Princeps non tenetur seruare ordinem iuditiorũ.*
Et quicquid agit præsumitur iustè, & ex legitima causa agere. Et vbi actus aliàs non valeret, de plenitudine potestatis sustineri debet.
86 *Constitutio Ducalis dat facultatẽ amplissimo Consilio Parmæ, & Placentiæ procedendi sola facti veritate inspecta, atque iudicandi.*
87 *Clausula, sola facti veritate inspecta, operatur, q̃ Iudex possit exceptionem proprietatis in possessorio admittere, & petitoriũ cumulare, et est cõis.*
88 *Iudex qui potest sola facti veritate inspecta iudicare, nulli ordini iudiciario subiacet, nec iuris cõis traditioni, sed inspecto iure naturali, & gentiũ; imò vt Princeps, et vt Deus ipse iudicare põt.*
89 *Iudex q̃ põt puertere ordinẽ causæ ad se ipsã, multò magis põt puertere ordinẽ causæ ad aliã causã.*
90 *Fiscales causæ cognoscuntur sola facti veritate inspecta, siuè agat Fiscus, siuè conuenιatur.*
91 *Spoliatus non restituitur, vbi cõuentus non est violentus possessor, et incontinenti probationes offer super proprietate, ex communi.*
Præsertim, qñ p instrumẽta publica, et acta offert, & nulla alia facti verificatio est necessaria.
Et præsertim etiàm quãdo periculum immineret, si restitutio fieret; & vide suprà nu. 74.
92 *Spoliatus in benefitialibus nõ restituitur, si cõuentus pbationes offert incontinẽti super pprietate.*
93 *A benefitialibus, ad feuda arguitur.*
94 *Exceptio dominij, qñ admittiti in iudicio spolij, multò magis in remedio Can. reintegrandæ, admittetur.*
95 *Feudatarius non agit spolio cõtra Dominum, quia iudicium illud sigillat famam.*
96 *Agẽs remedio recuperãdæ ĩ his, q̃ sinè Principis authoritate acqri nõ possũt, docere teneť de titulo uero, vel pũpto, et colorato; et est cõclusio ĩdubitata.*
97 *Titulus infectus, seù inualidus non colorat, sed potiùs discolorat, & inficit possessionem.*
98 *Titulus validus allegandus est, quamuis minùs plenè probetur in casu prædicto. (di posse.*
99 *Paria sunt titulũ nõ hẽre, vel exceptione illũ eli-*
100 *Titulus nullus, pro non titulo in omnibus habetur.*
Præsertìm, vbi de inualiditate tituli apertè, et euidenter constat.
101 *Titulus habitus à nõ habẽte authoritatẽ, adeò nullus est, vt nullũ possit colorẽ præbere, ex cõmuni.*
Idem de titulo per subreptionem, aut obreptionẽ impetrato; & facit infrà nu. 176. & seq. nu. 228. 230. 250. cum pluribus seqq. & nu. 256.
Ac de titulo habito ab habente authoritatem, sed forma non seruata, ex communi.
Et de titulo ex contractu bonorum feudalium, sinè Principis assensu, celebrato.
102 *Titulus aũt nullus dr, qui prorsùs, & de facto nullꝰ est, vel si de facto pcessit, iuris ratione deficit.*
103 *Feudũ informe acquirẽs, intelligitur etiàm pro filijs, & descendentibus suis in infinitũ acquirere.*
104 *Feudum non reuertitur ad Dominum, donec aliquis superest de vocatis in Inuestitura.*
105 *Feudum concessum pro se, suisq; hæredibus, & successoribus, transit ad extraneos.*
Item concessum cum facultate disponendi in quascunque personas;
Etiàm non obstante Mediolanensi decreto (Meminimus) dummodò cõcessio facta fuerit ob benemerita, ex sententia Menoch. Sed contrà nu. 171. cum duobus seqq.
Idem de feudo concesso pro se, suisq; hæredibus, et successoribus quibuscunque iudicatur.
Nec non de concesso cum clausula (& cui, vel quibus) & c. omnia remissiuè, & nu. 112. & 567.
Declara tamen vt num. 194. & seq.
106 *Sententia, quæ in iudicatum transiuit, iustum tribuit possidendi titulum.*
107 *Sententia contra Principem lata, successori præiudicat.*
Sicut & contractus cum illo celebratus.
108 *Filius adoptiuus licèt non succedat in feudalibus, secùs tamen consentiente Principe directo Domino,*

mino, in cuius præiudicium admittitur.

109 Clausula (sinè præiudicio iurium Cameræ nostræ) operatur tantùm in non expressis, & specificatis, ne contradictionem, & correctionem inducat. Quod intellige, et limita, vt inf. n. 231. 233. et seq.

110 Testatoris dispositio in feudalib. nulla, et inualida.

111 Sed accedente directi Domini consensu valet, & tenet in eius præiudicium.

112 Clausula (& cui vel quibus) tribuit facultatem testandi de feudo.

113 Titulus ex lõga, et diutina possessione præsumitur.

114 Longa & diutina possessio decem annorum regulariter intelligitur.

115 Vassallus posidens feudum per annum, inuestituram habere præsumitur à Domino directo. Quod declara vt infr. nu. 270. cum pluribus seqq. Et hæc ãnalis possessio ꝑiudicat ẽt alijs agnatis, sciẽtib⁹, et tacẽtib⁹; ꝙ declarat vt ĩfrà n. 273. cũ seqq.

116 Feudum antiquum de partium consensu fit nouum; adeò quòd finita linea nouiter inuestiti, feudum ad Dominũ reuertitur, nõ ad alios agnatos.

117 Feudũ nouũ ad transuersales nõ trãsit, et n. 160.

118 Feudũ nouũ fit si ex noua causa fiat inuestitura; Vel aliqua substãtialis qualitas antiqua addat̃, aut detrahatur, seù noua fiãt cõuẽtiones substãtiales.

119 Inuestitura metu Principis recepta posteris recipientis non nocet, remissiuè.

120 Contractus cũ Principe celebratus spontè, et absq. metu aliquo gestus præsumitur. Præsertim quandò nulla facta fuit protestatio, saltèm secreta.

121 Metus à Principe illatus vassallo purgatur temporis lõginquitate, Principum mutatione, seruitiorũ cõtinua præstatione, inuestiturarũq. renouatione.

122 Nouæ qualitates, & nouæ conuentiones substantiales in Inuestitura feudali plures referuntur.

123 Præsertĩ reseruatio aliquorũ datiorũ, et gabellarũ.

124 Verba (statuens & mandans) in inuestitura feudum nouum arguunt.

125 Feudum nouum arguitur, si in Inuestitura mẽtio non fiat de confirmatione antiquæ Inuestituræ.

126 Feudum nouum constituitur, si vocatorum successio alteretur.

127 Linea vna descendentiũ extincta, oẽs aliæ æqualiter succedunt in feudo paterno, & nu. 36. in fin. Quod tamen declaratur infrà num. 137.

128 Clausula (ità quod sapiat naturam cuiuscunque feudi antiqui, paterni, & auiti) operatur, vt agnati in defectũ liberorum admittantur; ex cõi.

129 Contrarium tamèn permulti celebres Doct. tenuere, ex magis communi. Et ità fuit iudicatum.

130 Prima autèm opi. retenta limitatur non procedere quandò feudum concessum fuit (pro se filijs, & descendentibus masculis) quià tunc restringitur concessio ad nominatos in genere, vel nomine collectiuo, & excluduntur transuersales.

131 Argumentum ab obseruantia secuta, in interpretatione contractuum rectè sumitur. Et intellectus ille semper assumi debet, quem effectus, & rerum exitus verum esse demonstrat.

132 Diuerso iure censeri non debet dispositio.

133 Commodũ qui sensit, debet sentire & incõmodũ.

134 Status rerum præsens attendendus, quià pro eo præsumitur, nec ab eo in dubio recedendum.

135 Menoch. sententia reprobata in cons. 378. nu. 55.

136 Linea vnà descendentiũ extincta, alia admittuntur vt sup. num. 127. Sed in vnaquaq. linea proximior tantùm in gradu succedit in feudo.

137 Lineæ subalternæ eodem iure succedunt inter se, quò principales lineæ cũ alijs eiusdem generis.

138 Naturales in feudo, etiàm informi, non succedũt.

139 Legitimitatis qualitas ab allegãte probari debet; ex cõi. Siue actor sit, siuè reus cõuẽtus; & est cõis.

140 Cõfessio in precibus plenè cõtra cõfitentẽ probat.

141 Confessio omnem probationis speciem antecellit, & nu. 163. cum seqq.

142 Quasi possessio legitimitatis non releuat ab onere probandi eam plenè, quando est fundamentum intentionis, & est materia differens.

143 Quasi possessio legitimitatis admittit probationem in contrariũ; etiàm per alias præsumptiones.

144 Quasi possessio legitimitatis ex quibuscunq. actibus resultans non nocet illis, qui tales actus non fecerunt, nec facientibus consenserunt.

145 Sententia quoque super ea lata nõ facit ius quoad omnes, sed inter collitigantes tantùm.

146 Imò nec istorum descendentibus præiudicat, nisi hæredes sint; & est firma opinio.

147 Quasi possessio legitimitatis nihil prodest, nisi cũ ea allegetur filiũ esse ortum ex illa muliere, quàm certitudinaliter constat esse, vel fuisse vxorem.

148 Quasi possessio legitimitatis non sufficit vbi principaliter in iudicium deducitur legitimitas, & in decisorijs. Et est verior, ac magis cõmunis opin.

149 Quasi possessio consanguinitatis non datur; sed tale ius cadit tantùm inter patrem, & filium, ac maritum, & vxorem.

150 Quasi possessio legitimitatis nõ prodest ei, qui est ĩ mala fide, ad releuãdũ eũ ab onere plenè ꝓbãdi.

151 Mala fides ex litis pendentia inducitur.

152 Menoch. sententia in dicto cons. 378. nu. 56. cum seqq. reprobatur ex falsis præsuppositis.

153 Coniuncti re, & verbis succedunt sibi inuicem per ius non decrescendi; etiàm si partes facilioris administrationis gratia fuerint constitutæ.

154 Menoch. error. in dicto cons. 378. num. 59.

155 Institutis pluribus in stirpes, & non in capita, coniunctio verbalis tantùm, nõ realis inducitur.

156 Sequentia declarant præcedentia.

157 Dictio (dicta) refert qualitates ꝑcedẽtis dispositiõis.

158 Testator cui facilè fuit reciprocã substitutionem facere, si nõ fecit, præsumẽdus est noluisse facere.

159 Menoch. dicta in cons. præcitato 378. nu. 60. 61. 62. confutantur singulatìm.

160 Transuersales in feudo nouiter concesso non succedunt, & supra num. 117.

161 Inuestitura limitata limitatũ ꝓducit effectũ succedendi.

162 Feudum paternum denuò concessum transit ad agna-

agnatos; remissiuè.
Sed limitatur quandò de partium consensu nouatur, & vt sup. nu. 216. cum seqq.
263 *Confessio recipientis feudalem Inuestituram contrà ipsum, & eius successores probat. & fac. vt suprà num. 140. & sequen.*
264 *Error in facto proprio recenti non admittitur.*
265 *Menoch. sententia in d. cons. 378. nu. 7. 8. explosa.*
266 *Historicis contra partis confeßionẽ non creditur.*
267 *Vassallus inuestitus cũ clausula (cui vel quib.) põt in quoscũq. disponere, etiàm sine Domini assensu.*
268 *Vassallus primò acquirens potest de feudo in praeiudicium descendentium disponere.*
269 *Menoch. d. cõs. 378. nu. 10. malè in facto ĩformat⁹.*
270 *Feudorum succeßio in stirpes, nõ in capita defertur; ex communi.*
271 *Decretũ status Mediol. incipiẽs (Meminimus) locũ hẽt in donationib. et Inuestituris remuneratorijs.*
Et ità iudicauit Senatus.
Menoch. autèm Senatũ reprahẽdẽs reprahẽditur.
272 *Praefatio mentem disponentis declarat.*
273 *Donatio remuneratoria donatio est; ex communi.*
Legatum ob benemerita titulum habet lucratiuũ.
Obligatus ab antidora cogi non potest ad aliquid dãdum, cũ naturalis obligatio actionẽ nõ pariat.
Et qui ab eo accipit, ex causa gratiosa, & lucratiua accepisse dicitur.
Et qui accipit id, quòd est sibi quasi debitum, lucrari dicitur, & de eo iudicatur, quod de eo quò absolutè lucratur.
274 *Menoch. dicto consi. 378. nu. 16. vsque ad nu. 29. ex falsis praesuppositis nititur.*
275 *Acquirens à Principe, si per quadriennium pacificè poßideat, praescriptione tutus est.*
276 *Inuestitura per subreptionem, aut obreptionem obtenta, nulla est, & inualida; remißiuè, & fac. infrà nu. 228. 230. 250. cum seqq. & 256.*
277 *Narrans feudum ad se spectare, quòd in parte tantùm spectabat, si de toto inuestiatur, nulla est Inuestitura, & 256.*
278 *Menoch. in d. suo cons. 378. sibi ipsi contradicit.*
279 *Emẽs a nõ Domino, etiàm cũ bona fide, nõ acquirit Dominiũ, sed fructus tãtùm cõsumptos lucratur.*
280 *Dominum qui se vult probare, dominium authoris sui probare debet.*
281 *Clausula (Motu proprio) non tollit vitium subreptionis, aut obreptionis in tertij praeiudicium.*
Etiã si prohibitũ fuerit dici de defectu intẽtionis.
282 *Defectus intentionis semper opponi potest.*
283 *Parma & Placentia à Mediolani Ducibus in sancta Romana Ecclesia dominium translata.*
284 *Ciuitas addita Regno, vel statui nõ accessoriè, sed principaliter, retinet suas leges, illisq. regitur, non verò legibus Regni, seù status cui additur, ex cõi.*
285 *Legẽ abrogatã q dicit, probare tenetur; remißiuè.*
286 *Decretum (Meminimus) est in viridi obseruantia in Ducatu Parmae, & Placentiae.*
287 *Titulus resolutus ad non titulum redactus est.*
288 *Resoluto iure authoris, resoluitur ius successoris.*
289 *Adoptiuus filius non facit deficere conditionem, si sinè filijs decesserit.*
290 *Contrahentes praesumuntur cum iuris dispositione conuenire voluisse.*
291 *Contrahentes super re feudali, praesumũtur praecedentibus inuestituris se conformare.*
292 *Contrahentes super re feudali non possunt vocatis in Inuestitura praeiudicare.*
Et omnes clausulae interpratari debent citrà vocatorum praeiudicium.
293 *Contrahentes praesumuntur cum iuris Municipalis dispositione concordare voluisse.*
294 *Clausula (cui vel quibus) in alienatione feudi, operatur tantùm, vt de eo disponi poßit inter vocatos non seruata eorum gradus praerogatiua, quae aliàs seruari debuisset; & est communis.*
295 *Clausula (cui vel quibus) in alienatione feudi, non operatur in praeiudicium vocatorum, nisi durante vita alienantis, posteà resoluitur.*
296 *Re⁹ cõuẽt⁹ opponere põt, quò ad se liberas ades habeo.*
297 *Salinae sunt de Regalijs Principum.*
Et de pertinentijs feudorum.
De illisq. iudicatur vtì de feudis, quibus accedunt.
298 *Citari dẽt omninò is cuius principaliter interest.*
299 *Res inter alios acta, alijs non praeiudicat.*
200 *Vassallus potest renuntiare feudum immediatè successuro, etiàm sinè directi Domini consensu.*
Et non est alienatio, sed refutatio.
201 *Iuditium cõtra vsufructuarium agitatum valet; & tenet; Quòd declara, vt infrà, nu. 206.*
202 *Vsusfructus in re feudali absque directi Dominì assensu constitui nequit, ex communi.*
203 *Feudum est seruitus.*
204 *Vsusfructus est seruitus.*
205 *Seruitus seruitutis non datur.*
206 *Iudicium contra vsufructuarium agitatum, ipsi soli nocet, non proprietario minimè citato.*
207 *Sententia lata contrà naturaliter poßidentem, nõ praeiudicat ciuiliter poßidenti.*
208 *Sententia per collusionem lata nulla est; nec potest cuiquam nocere.*
209 *Sentẽtia contrà vsufructuariũ colludentẽ nulla.*
210 *Collusio est omni iure prohibita, & omnes actus, in quibus interuenit, vitiat.*
211 *Collusio per coniecturas probatur; quia est de his quae occultò fiunt, & difficilis sunt probationis.*
212 *Coniecturae duae leues sufficiunt ad collusionẽ detegendam, prout, & simulationem.*
213 *Collusio arguitur ex eò, q reus nõ vtitur exceptione sibi competente, patiẽdo se antè tp̃s cõueniri.*
214 *Collusio arguiĩ ex eo, q qs iuuit causã aduersarij; Vt putà liberando eum à probatione iactationũ, & diffamationum in materia l. diffamari. C. de inge. & manu.*
215 *Collusio ex clausulis insolitis, ẽt rescriptorũ arguiĩ.*
216 *Collusio arguitur ex festinanti confeßione positionum, quas quis verosimiliter ignorauit.*
217 *Collusio probatur ex quò appellare quis prohibet procuratorem suum in causa appellabili.*

218 *Procurator appellare tenetur, sed non appellationem prosequi.*

219 *Collusio ex breuitate tpis, qua lis finit̄ cōiectari pōt.*

220 *Collusio ab effectu post sentētiā secuto colligi pōt.*

221 *Sententia est stricti iuris, et extensionē nō recipit.*

222 *Non probat hoc esse quòd ab hoc contingit abesse.*

223 *Princeps adoptioni consentiens, quàm vassallus facit, agnatis non præiudicat ex Inuestitura vocatis; & est communis, & facit infrà nu. 260.*
Curt. tamen Iun. in cons. 138. contrarium tenere videtur. Sed ad concordiam cum cōi reducitur.

224 *Princeps non potest iuri Tertij ex cōtractu resultante præiudicare.*

225 *Princeps consentiens alienationi feudi sibi non præiudicat in iure de futuro, quòd ignorauit; vt si post alienantis mortem foret ad se recasurum.*
Multò magis si adiecit clausulam, sinè præiuditio iurium Cameræ nostræ.

226 *Consensus adhibitus alienationi rei, quæ in aliquē futurum euentum mea esse debet, eueniente illo casu mihi non obest. Et exemplificatur in rebus conditionali fideicommisso subiectis.*

227 *Princeps præsumitur minùs velle Fisco suo præiudicare, quàm sit possibile.*

228 *Assensus adoptioni ad feuda præstitus nihil operatur, si qualitates Principi expssæ nō verificētur.*
Nec sufficit in parte verificari, & nu. 237.

229 *Assensus præstitus per Principem actui in fraudem alicuius gesto nihil proficit.*

230 *Assensus Principis non præiudicat Tertio in eo de quo non fuit certioratus Princeps.*

231 *Clausula (sinè præiuditio iuriū Cameræ nostræ, & cuiuslibet tertij) propriū est, illæsū ius cōseruare.*
Nedùm de præsenti competens, sed etiàm in futurum competiturum.

232 *Clausula (sinè præiudicio iuris tertij) frustrà in rescriptis, & concessionibus apponitur, ex quò semper subintelligitur, & nu. 255.*

233 *Clausula (sinè præiudicio iurium Cameræ, seu Fisci) in omni Principis dispositione subintelligitur ex Decreto Mediolani. Prouidere volentes.*

234 *Decretum Mediolani, prouidere volentes, renouatum in Ducatu Parmæ, & Placentiæ per specialem Constitutionem Sereniss. Ducis Octauij.*

235 *Decreto, Meminim⁹, nō derogat Prīceps absq; speciali, & indiuidua ei⁹ mētione, et derogatione expssa.*
Generales autèm clausulæ quantumuis prægnantissimæ non sufficiunt.
Etiàm si iuramentū ipsius Principis interueniat.

236 *Prohibitio duplex alienādi feudū in pīudiciū directi Domini, idest legis, et hominū, operatur quòd assēsus alienationi pstit⁹ eā nō cōualidet, et n. 263.*

237 *Assensus alienationi, seu translationi feudi impetratus per eum qui vnam, seù plures qualitates expressit, non valet, nisi illæ qualitates, etiàm copulatinè verificentur, & suprà. nu. 223.*

238 *Assensus restrictus ad certa bona, & certas personas, non extenditur, cum sit stricti iuris.*

239 *Adoptionem faciens si eius solemnia non obseruet, sed arrogationis, nihil agit.*

240 *Adoptionis forma, non arrogationis conuenit, filiū præsentem in sua potestate, & gubernio accipere, & vti talem insignum vera pura, & naturalis paternitatis amplexari, ac de cætero pro filio legitimo, & naturali adoptantis haberi.*

241 *Actus à forma dijudicatur.*

242 *Adoptioni repugnat, & arrogationi congruit filiū in patris adoptātis potestatē trāsire, si extraneus sit, & de naturalis potestate exire, ac liberari.*

243 *Adoptioni repugnat, & arrogationi cōgruit, quòd filius nedùm patri adoptiuo succedat, sed eius quoque ascendentibus, agnatis, & cognatis.*

244 *Adoptioni minimè conuenit, sed arrogationi, pacisci, quòd adoptatus succedat adoptanti, tam ex testamento, quàm ab intestato.*

245 *Arrogatio pupilli non tenet, nisi arrogans de ipsius indemnitate tabellioni caueat.*

246 *Arrogatio pupilli cum ingenti, & exacta causa cognitione fieri debet.*

247 *Arrogatio autem adulti cum minori causæ cognitione expediri potest.*

248 *Delegatus egredi non potest fines iurisdictionis sibi delegatæ.*

249 *Arrogatio sinè Principis authoritate fieri nequit.*
Præsertìm verò si arrogatus ad feuda arrogantis succedere intendit, quæ absque Principis ipsius assensu haberi non possunt.

250 *Rescripta per subreptionem, aut obreptionem impetrata, nulla, & inualida sunt. & facit suprà nu. 101. 176. & seq. 228. et 230. & inf. nu. 256.*

251 *Arrogatio cui Princeps per obreptionem, aut subreptionem consentit, non tenet.*

252 *Subreptio, & obreptio in feudalibus potissimùm annullat gratiam.*

253 *Priuilegium per subreptionem, aut obreptionem impetratum non colorat possessionem.*

254 *Actus omnis pēdet ab agētis volūtate, et potestate.*

255 *Priuilegij concessio, ac gratia Principis sinè præiuditio tertij semper intelligitur, & facta præsumitur; & supra. nu. 232.*

256 *Vassallus tacēs ius cōpetere alijs personis in feudo super quò facultatē disponēdi à Principe īpetrat, p subreptionē impetrare dicetur, & sup. nu. 177.*
Siue ius illud sit in petitorio, siuè etiā ī possessorio.

257 *Dictio, Dùm, importat conditionem.*

258 *Dictio, Dumtamèn, importat modum.*

259 *Modus q respicit cōmodū alterius, q̄ implētis, stat p causa finali, idcircò eo nō impleto, actus corruit.*

260 *Princeps non potest testandi licentiam vassallo concedere de feudo antiquo in præiuditiū vocatorum; & est omnium cōis; & facit sup. nu. 223.*

261 *Inclusio vnius, est alterius exclusio.*

262 *Permissū in vno, seù aliquibus casibus contrà ius, seù de iure speciali, censetur in alijs prohibitum.*

263 *Testandi licentia vassallo concessa in Ducatu Parmæ, & Placen. nō operatur in præiuditiū Fisci, seù Duc. Cam. per Decretum, Prouidere volētes.*
Et per Ducalem Constitutionem.

Multò

Multò minùs ſi in conceßione expreßim prohibitum fuerit tale præiudicium fieri, quià concurrit prohibitio legis, & hominis; ex communi; & ſuprà, nu. 236.

264 *Fundamentum vbi non eſt, ſuperædificari non poteſt.*

265 *Inſtitutio hæredis facta de filio adoptiuo corruit, ſi adoptio non ſubſiſtat.*

Quoniàm adoptio præſumitur fuiſſe cauſa finalis inſtitutionis; ex communi.

Idem de inſtitutione filij, vel fratris, qui filius, vel frater non eſt.

Ac de filio naturali legitimato, cuius legitimatio non tenet.

Quæ concluſio dicitur non habere contradicentẽ.

Dec. tamèn contradicit; ſed alibi tenet contrariũ, & ſic ſibi ipſi aduerſatur.

Idem de vxore putatiua inſtituta dicitur.

Et de filio ĩſtituto vti legitimo cũ legitimus nõ eſſet.

266 *Donatio quoq. ad legatũ ſimilibus perſonis factũ ineſſicax eſt, ſi qualitas expreſſa vera non ſit.*

Nec ſufficit, quòd poſt donationem ipſam, vel inſtitutionem verificetur.

267 *Poſſeßio annalis vaſſalli directo Domino non nocet, niſi eius præſentia, & ſcientia concurrant.*

268 *Ac etiàm ſeruitiorum feudalium præſtat o, per ipſummet Dominum, vel eius procuratorem ſpecialem receptorum.*

269 *Pro Rex, vel Locumtenens Principis non habet facultatem donandi feuda.*

270 *Poſſeßio annalis de quà ſuprà operatur tantùm vbi dubitatur, an inueſtitura feudalis adſit nec nè? non verò ſi de ea conſtet, & ſuperindè quoquomodò diſputetur, vel ſuper depẽdẽtibus ab ea.*

C. 1. §. ſi quis ſe vel patrem. ſi de inueſtit. inter Dom. & agna. lis oria. & c. 1. in princ. de conſuet. rect. feud. declarantur.

271 *Poſſeßio annalis de qua ſuprà non operatur, niſi cum ſacramento vaßalli iurantis ſuper Inueſtitura per Dominum negata.*

Quòd ſacramentũ iudici pænitus arbitrariũ eſt.

Et vbi præſumptio aliquà contrà vaſſallum militat, excluditur is omninò à tali iuramento.

272 *Poſſeßio annalis antedicta prodeſt ſolùm vaſſallo poßidenti, & reo conuento, ſecùs ſi non poßidoat, & Actor ſit.*

273 *Poſſeßio annalis feudi non nocet agnatis vocatis ex tenore Inueſtiturarum, niſi, & ipſe poßidens in eorum ſit numero.*

274 *C. 1. §. ſi Titius filios. ſi de feud. defun. mil. communis intellectus.*

275 *Poſſeßio annalis de qua ſuprà non præiudicat agnatis, qui de diſſenſu proteſtati fuerunt antè lapſum anni.*

276 *Proteſtatio excludit conſenſum.*

277 *Proteſtatio quæ fit ſuper dependentibus ab animo proteſtantis, tollit effectum actus contrarij.*

278 *Epilogus totius reſponſi, &c.*

Conſ. Lud. Sacc.

Pro Sereniſs. D. D. Alexandro Farneſio Parmæ, & Placentiæ Duce, &c.

EPITOME.

Ciuitatis Buxeti, Terrarumq́ Curtis maioris, Monticellorum, Florentiolæ, & Bargoni ad Ducalem Cameram Parmæ ob lineam finitam deuolutarum, rectè fuiſſe poſſeſſionem propria authoritate captam, & in ſequeſtro poſitam vſquequo declaratum fuerit an alicui ſuper eis ius competat? Qua in re tria præcipuè diſcutiuntur.

Primum, an ei qui detinebat iudicium reſtitutorium competat?

Secundum, an eo reluctante petitorium cum poſſeßorio cumulari poßit?

Tertium ſi cumulationi locus non ſit, an titulum ſaltem oſtendere teneatur, & qualem?

RESPONSVM PRIMVM.

Deus illuminatio mea.

SIcut diuiſiones aquarum,
1 ità † cor Regis in manu
Domini, quocunque voluerit inclinabit illud, dixit Salomon Prouerb. c.
2 21. † & diuinatio in labijs
Regis, in iudicio non errabit os eius, vt idem ſapiens. Prouer. cap. 16. ſcriptum reliquit; Idcircò
de maximorum Principum placitis benè ſemper ſentiendum, quamuis cauſæ non innoteſcant, quæ vt plurimùm inueſtigari nequeunt,
ex eius Prophetæ teſtimonio aſſerentis, Cœlũ
3 ſurſum, & Terra deorſum † & cor Regis inſcrutabile. Prouer. cap. 25. eis autem qui intempeſtiuè, ac nimis properè illorũ animi motus, & iuſſionum rationes exquirunt obijci poteſt Pauli
4 ſententia ad Rom. 12. † non plùs ſapere quàm
oportet ſapere, ſed ſapere ad ſobrietatem. Qui
autem veras rerũ cauſas neſcientes, facilè Principum actiones damnant, meminiſſe oportet
5 Salomonis documenti Prouerb. c. 12. † Labium
veritatis firmum eſt in perpetuum, qui autẽ teſtis eſt repentinus, concinnat linguã mẽdatij; &
6 rurſum cap. 13. † Qui cuſtodit os ſuum, cuſtodit
animam ſuam, qui autem inconſideratus eſt ad loquendum, ſentiet mala; & quamuis illorum opera primo quandoq. aſpectu ratione carere videantur, à iudicio tamen cauendum eſt, Saluatoris Dñi noſtri præcepto, ꝙ Ioannis c. 7. legi-
7 tur. † Nolite ſecundùm faciem iudicare, ſed iu-

 ſtum

ftum iuditium iudicate,& multò magis à maledictis;
8 † quoniam Dijs non detrahes, & Principi populi tui non maledices. Exod. c.22. etiàm D. Pauli exẽplo, actuũ Apostolorũ c.23.relato.

Quoniam igitur in præsenti cõsultatione negotium iam vsq. adeò liquidatum est, vt rationes,& causæ cuiq. parere possint, quibus adductus Serenifs.& Inuictifs. D. D. ALEXANDER FARNESIVS Parmæ, Placentiæq. Dux Tertius, bonorum, & iurium feudalium, Iurisdictionalium,Regaliumq. per quon.Illustrifs. D.Sfortiã Pallauicinum tempore eius vitæ,& mortis possessorum,in Ducatu suo præd.existentium,possessionem,vel quasi mensibus elapsis capi iussit, facilè quisq. animaduertere poterit,quàm rectè Princeps ille iustissimus egerit; quàm secus sentientes toto(vt aiunt) cœlo aberrarint; quamq. possessionis eiusdem recuperationi,absq. iustis, & legitimis titulis intendentes, à recto iuris tramite declinent. Quod vt apertius,dilucidiusq. fiat, seriem facti vniuersam præmittere lubet,
9 † quandoquidem ex facto ipso apertè & distinctè narrato ius oritur,l.si ex plagis.§.in cliuo.ff. ad l.Aquil. l. precibus.vbi Dec.nu. 3.C.de im-
10 pub.& ali. sub. † &eiusdem facti error prudentissimos quoque solet decipere. l. 2. ff. de iu. & fac.igno.Factum autem est huiuscemodi.

ILLVSTRIS,& Potens quondã Marchio Rolandus Pallauicinus plura viuẽs oppida in Parmen,si Placentinoq. agro,& alibi quoq. tenuit, & possedit, quibus à Philippo Maria tunc Mediolani Duce, & Parmæ Domino ob defectionem priuatus, & posteà ad gratiam restitutus, eadem ab ipso Duce tamquàm ad eius Ducalẽ Camerã applicata,& legitimè deuoluta, in feudum denuò de anno 1445.suscepit; rectum,honorificum,nobile, & gentile, exceptis tamẽ per ipsum Ducem interim alienatis,inter quæ Terra erat Florẽtiolæ, Nicolao Vicecomiti,Picinino nuncupato concessa,& donata. Quæ autem in feudum sic vt suprà acceperat Rolandus, in vltimo eius eulogio, inter septẽ suos filios masculos legitimos,& naturales,vnà cum alijs suis bonis diuisit; Sed partitioni huic non acquiescentes, & lites,atq. discordias,nihilominus effugere volentes, compromissum amplissimũ fecerunt in Ducem Franciscũ Sfortiam dicti Philippi Mariæ successorem, paterno restamento, & diuisionibus prædictis renunriantes; qui suũ tandem protulit laudum de anno 1457. in quo castra omnia prędicta,cæteraq. bona in hęreditate Rolandi remansa, inter filios præd. diuisit, singulis portionem suam assignando. Nicolao, Castrum Varani Marchionum, Castrum Guelphum, Castrũ Galinellæ,& Villam Miani. Vberto,Castrum Tablani, Castellinam, & medietatem Solignani.Io.Ludouico, & Pallauicino simul,Terram Buxeti,& Castrum Bargoni. Carolo Episcopo Laudensi, Castrum Mõticellorum. Io.Francisco,Castrum Zibelli,& medietatẽ Solignani. Io. Manfredo, Castrum Polexini,cum Castro Costemedianæ; & hæc omnia cum iurisdictione,regalijs &c.Iussitq. vnum quemq. eandem suam portionem castrorum cũ iurisdictionibus, & pertinentijs suis ab ipsomet Duce in feudum intrà annum accipere, & inuestituram obtinere; Qui quidẽ fratres laudo in omnibus, & per omnia parendo, Inuestituram feudalem singulatim acceperunt.videlicet quilibet pro se suisq. filijs,& descendentibus, & descendẽtium descendentibus, & hæredibus in infinitum masculis, legitimis, & naturalibus, & de legitimo matrimonio, & linea masculina, & corporibus suis natis, & nascituris; excepto tamen Carolo Laudensi Episcopo,cui,cum talium descendentium spem habere non posset, sub diuersa forma concessa fuit feudalis Inuestitura,de qua inferius tractabitur. Prædictis autem Io. Ludouico, & Pallauicino coniunctim fecit Inuestiturã de dictis Castro nũc Ciuitate Buxeti, & Castro Bargoni, cum villis & pertinentijs suis, & inter Villas Buxeti vna erat,vbi nunc egregium oppidum Curtismaioris reperitur; Voluit quoq. ius accrescendi inter hos duos fratres,& eorum descendẽtes locum habere, ita vt alterius linea masculina finita,altera in totũ succederet. Post hanc autem communem Inuestituram, quæ de anno 1458.emanauit, quandam aliam declarationẽ mentis,& voluntatis suæ fecit idem Dux Franciscus eodem anno, apertius quoq. & clarius disponens super reciproca dictorum duorum fratrum successione,& iure accrescendi,seù verius non decrescendi; in qua etiã declaratione videtur voluisse,q deficientibus ambabus lineis masculinis prædictis, alij fratres, & eorum descendentes admittantur ẽm naturam antiqui feudi,& paterni. Sed quid in hoc pro constanti supponendum sit,non firmo, quia non est præsentis speculationis. Hanc autem duorum fratrum eãdem Inuestituram,cum reciproca successione, confirmarunt etiam Galeatius Maria de anno 1470.& Io. Galeatius de anno 1477.Mediolani Duces,pro ipsis fratribus,eorumque filijs,& descendentibus masculis,& vt supra.

Et in executione dictarum Inuestiturarũ possessa deindè fuerunt dicta loca in feudum,& nomine feudi per dictos septem fratres, & eorum descendentes, & à retroactis etiam huius status Principibus recognita successiuè,cum iuramẽto fidelitatis,& debitis seruitijs feudalibus,absque vlla penitus controuersia, nec vnquam feudalem statum mutatũt, sed vti feudalia semper, & cõtinuatis temporibus tenta, & possessa fuerũt, vt supra, & in quamplurimis iuditijs coràm diuersis Tribunalibus amplissimis pro talibus habita,

bita, pronũciata, & iudicata, prout publicis, aptissimisq. patet documentis, q̃ frustra nõ refero.

Inter aũt descẽdẽtes masculos legitimos, & nãles Io. Ludouici prędicti, alter fuit Io. Ludouicus eius nepos, qui viuens tenebat Arcem cum medietate iurisdictionis, & iurium omnium feudalium, & regalium Curtismaioris, & decedens vnicam reliquit filiam Dñam Virginiam hæredem vniuersalem, quæ bonorum, & iurium prędictorũ possessionẽ statim habuit. Verùm prætendentibus eius fratribus patruelibus, Cęsare, Hieronymo, & Sfortia, oĩa prædicta ad se spectare, & pertinere, pręsertim ex Inuestitura memorata Io. Ludouici, & Pallauicini, transactio secuta fuit inter partes de anno 1528.

Sed pretendẽs Dña Virginia minor se læsam, imò trãsactionẽ nullã, & p̃pea litem parans, denuò cum D. Hieronymo prędicto, de Curtemaiori nuncupato, tunc bonorum, & iurium prædictorum possessore, transegit; In qua transactione inter cætera pactuitum, & conuentum extitit, quòd eo sinè filijs masculis legitimis, & naturalibus, & ex legitimo matrimonio procreatis, & non per iuris fictionem, etiam subsequentis matrimonij, tũc & eo casu D. Virginia, eiusque filij, & hæredes essent in eo statu, & gradu, quo erãt tempore primæ trãsactionis, & cessionis per eam factæ de dictis bonis, & iuribus; & ad ea sibi pateret liber accessus immediatè, & ipso iure, reuerterenturq., & reuerti possent ad actualem, & corporalem possessionẽ propria authoritate, & sinè citatione, & liquidatione aliqua; & hæc cum constituto possessorio, & clausula, ex nunc prout ex tunc &c. Sed cum casus euenisset obitus prędicti D. Hieronymi sinè masculis, relictis tamen filiabus D. Victoria, & D. Isabella hæredibus vniuersalibus, quæ paternorum bonorum possessionem continuare pręten debant, Dña autem Virginia medietatis prædictæ possessionẽ pariter prætendente, ac D. Sfortia Pallauicino proximiore agnato ad eandem possessionem aspirãte, timore scandali Serenifs. D. Dux Octauius possessionem dicti castri, nec non & Castrineteris, & tertiæ partis Monticellorũ cũ sua Iurisdictione, cęterisq̃. iuribus, & p̃tinentijs suis, ad se aduocauit, & in sequestro sta re iussit, donec de partiũ iurib⁹ cognitũ fuisset.

At paulò post, & de anno 1557. transegit D. Sfortia cum filiabus prædictis D. Hieronymi, à quibus cessionem obtinuit omnium locorum, iuriumq. feudalium prædictotum, ea tamẽ conditione, q̃ ipso sinè filijs masculis decedente, præd. Dominæ remanerent in suis pristinis iuribus, quę habebant antè ipsam transactionẽ, & tali casu eueniente, intelligeretur D. Sfortia ipsarum nomine possidere, quibus etiam liceret possessionem propria authoritate ingredi, fuitque contractus iste Ducali authoritate roboratus, cum clausulis amplissimis, & specialiter cũ clausula, sublata aliter iudicandi potestate.

Successiuè quoq. transegit cum D. Virginia, à qua cessionem obtinuit conformẽ cessioni per eam prius factæ ad beneficium domini Hieronymi antedicti, & cum eadem conditione redeundi pro se, & descendentibus suis ad pristinum statum in bonis, & iuribus paternis, decedẽte ipso D. Sfortia sinè filijs masculis legitimis, & naturalibus, & de legitimo matrimonio natis, & vt supra; multis etiam ad maiorem corroborationem additis, & præsertim quòd nõ posset vnquàm D. Sfortia de bonis, & iuribus prædictis disponere, nec in aliam personam transferre, & q̃ eueniente casu prædicto, non possent eius hæredes aliq̃d vnquàm opponere, nec eã, & descendentes suos molestare quoquomodo in possessorio, vel petitorio, nec agẽdo, nec excipiendo, fuitq. trãsactio huiusmodi Ducali pariter authoritate suffulta. D. autem Virginię defunctæ filij, & hæredes fuerunt Illustr. D. D. Cardinalis Io. Franciscus, & Raynutius de Gãbara.

Sciendum est insuper Io. Manfredum Pallauicinum nepotem ex filio dicti Io. Manfredi de anno 1530. dũm castrum feadale Costæmedianæ teneret, & possideret, illud permutasse cum D. Cæsare prædicto de Curtemaiori, pro quo recepit loca Olziæ, & Vecchini, pacto inter cætera adiecto, quòd deficiente ipso Domino Cæsare, Domino Hieronymo, & D. Sfortia eius agnatis absque filijs, castrum prædictum cum sua iurisdictione, & pertinentijs ad D. Io. Manfredum, & D. Octauianum, & Franciscum Mariam, & eorum filios, & descendentes reuerteretur, & è conuersò decedente ipso Io. Manfredo, ac alijs prænominatis sinè filijs, loca Olziæ, & Vecchini ad D. Cæsarem, & eius descendentes reuerterẽtur, & super hoc etiã contractu celebratum fuit instrumentum publicum, cũ constituto possessorio, & alijs clausulis consuetis, nec non confirmatum Principis authoritate, videlicet legati Apostolici tunc Galliam hanc Cispadanam pro Sancta Sede gubernantis.

Prædictis autem addendum est, alium Rolãdum ex Io. Ludouico ortum acquisiuisse aliud feudum, videlicet Florentiolæ castrum à quodã Petro de Roano, qui illud dono habuerat à Ludouico Duodecimo Francornm Rege tunc Ducatum Mediolani obtinente, cum interinatione tamẽ Senatus restrictiua talis donationis ad naturam feudorum Mediolani, & hoc modo in descendentes dicti Io. Ludouici masculos perseuerauit, quousque ipsius linea durauit, hoc est donec vixit prædictus D. Sfortia, vltimus dictorum descendentium masculorum superstes.

Nec est ignorandum extare Decretum Mediolani editum vsque de anno 1490. Incipiens, Meminimus, quod in hoc etiam statu Serenifs. D. Du-

D. Ducis adhuc est in viridi obseruantia, & per quod statuitur, feudales concessiones sub quauis forma conceptas, & eti clausulis quibuscunque amplificatas, & munitas, restrictas esse, & intelligi debere ad personas acquirentium, & earum descendentes masculos tantùm, legitimos, & naturales, & de legitimo matrimonio natos, nisi expressim fuerit aliter dispositum, cum specifica derogatione talis decreti.

Modò præsupponendum extinctam fuisse primò lineam Pallauicini masculinam, legitimam, & naturalem, & de legitimo matrimonio procedentem, per mortem scilicet D. Hieronymi de Buxeto de anno 1579. cui in bonis prędictis feudalibus successit D. Sfortia vnicus tunc superstes de linea masculina Io. Ludouici, & sic venit casus in dicta communi Inuestitura compræhensus, quo descendentes masculi legitimi &c. lineæ Io. Ludouici successerunt in omnibus bonis, & iuribus in illa compræhensis.

Verùm quia ipse quoque Illustriss. D. Sfortia sinè filijs erat, & in senili ætate constitutus, cupiebatq́ familiæ nomen, & dignitatē post mortem suam conseruari, preces prædicto Sereniss. D. Duci porrexit, & rescriptum obtinuit de anno 1580. facultatem ei tribuens filium adoptandi, sine tamen pręiudicio iurium Ducalis Cameræ, & cuiuslibet Tertij; cuius virtute Illustriss. D. Alexādrum Pallauicinū adoptauit, sub quadam forma infrà latius examinanda; Pariterq́, pro obtinenda licentia testandi de bonis, & iuribus suis, etiā feudalibus, supplicauit, & rescriptū reportauit de anno 1571. die vltima Iunij, facultatem testandi concedens, dummodò testaretur in comptæhensos in Inuestituris, & concessionibus feudalibus, & iuxtà ipsarum formā, & tenorem. Et quia intentionis suæ erat, bona, & iura omnia, quæ possidebat, etiam feudalia, cum iuribus, & pertinentijs antedictis ad hæredem suum transire, non obstante natura Inuestiturarum, & non obstantibus etiam transactionibus, & conuentionibus memoratis, iudicium instituit contra Sereniss. D. D. Ducem Octauiū prædictū, in remedio l. diffamari. C. de ingenu. & manu. coram non nullis Iudicibus specialiter delegatis, qui suam tandem sententiam in eius fauorem protulerunt super castris, iurisdictionibus, cęterisq́. iuribus, de quibus agitur, de qua latius inferius tractabitur. A qua sententia prohibuit idem Sereniss. Dux appellari, vt ex scriptura authētica procuratori suo in ea causa directa plenè probatur. Vndè testamētum posteà condidit, in quo hæredem sibi vniuersalem instituit prædictum D. Alexandrum vti filium suū adoptiuum; qui mortuo Testatore absque filijs legitimis, & naturalibus, & de legitimo matrimonio natis, vti eius filius adoptiuus, & hæres, tenutam accepisse bonorum omnium hęreditariorum fertur; nec non feudalium cum suis iurisdictionibus, & iuribus, quibuscunque, etiam regalibus eisdem feudalibus annexis; extraiudicialiter tamen, & nemine citato; & acceptam per biennium, vel circa, retinuisse dicitur.

Et vt sciatur à quo stipite, & quomodò descēdat prædictus D. Alexander prætēsus filius adoptiuus, & hæres prædicti D. Sfortiæ, præsupponendum est ex Io. Francisco prænominato Rolandi Senioris filio, plures natos fuisse filios, inter quos Bernardinus, & Rolandus Iunior, ex Bernardino Vbertus, ex Vberto Alphonsus, & ex Alphonso Alexander hic, cuius status est dubius; quandoquidem non apparet Bernardinū eius Abauum matrimonium contraxisse cū illa Catherina, ex qua memoratus Vbertus, & alij filij in lucem prodiere. Nam licet instrumētum quoddam circonferri soleat, quod super tali matrimonio prætenditur celebratū de anno 1508. mense Septembris; attamen certum est contrahē non potuisse stantibus impedimentis, quæ ipsimet contrahentes postmodum fatentur in supplicatione porrecta Sanctissimo D. Papæ de eodem anno, & mēse, pro obtinenda dispensatione ad effectum matrimonij inter eos contrahēdi; Etenim directa fuit commissio illa Reuerendiss. Episcopo Parmensi, seu eius Vicario, à quo nullam tunc obtinuerunt dispensatioēm, sed de anno tantùm 1510. mense Ianuarij facultatem quandam talem qualem à dicto Vicario de matrimonio inter se contrahendo impetrarunt; qđ tamen nullibi apparet ex post fuisse contractū. Adeò ꝙ de impedimento ex ipsorū confessione liquet, de matrimonio autem nequaquàm. Et hinc est, ꝙ cū de anno 1530. mota fuisset lis per prædictum D. Vbertum, & fratres contrà D. Barbaram prædicti Rolandi Iunioris filiam, & hęredem pro bonis signanter feudalibus ipsi Rolando obuentis in diuisionibus cū Bernardino fratre factis, quę ad fœminas transire non posse asserebant, oppositum fuit per D. Barbaram de illegitimitate actorū; quos etiam reconuenit pro omnibus alijs bonis per ipsos possessis, & in diuisionibus prædictis Bernardino obuentis, vti eorum incapaces ex illegitimitate prædicta: super qua tandiù fuit disceptatum, vt lis adhuc indecisa pendeat. Et licèt Instrumentum prędictum per actores fuerit productum super celebratione dicti matrimonij vsque de anno 1508. mense Septembris, vt asserebant, secuta, fuit tamen in Sacro Rot. auditorio reiectum, & ad partes positum, vt in decisione. Nec ommittendum, ꝙ de anno 1538. ipsemet D. Vbertus testes ad æternam rei memoriam examinari coram tunc Parmæ Gubernatore fecit super eius natiuitate, qui ipsum de anno 1509. ortū fuisse vnanimiter concludunt; & sic durante impedimento matrimonij; & multò antè assertam dispensationem

sationem impetratã vtsupra; Cui etiam dispensationi multa alia obijci solent, quæ breuitatis causa missa facio; præsertimque deposita per testes Illustriss. DD. Rangonorum; qui alia matrimonij impedimenta probant, quorum mentionem in supplicatione facere oportebat.

Diem modò suum obijt Serenis. D. Dux Octauius, cui Serenis. & Inuictiss. D. D. Alexander eius filius vnigenitus in hoc fœlicissimo Ducatu successit.

Sed vsq. de anno 1565. idem Serenis. Dux Octauius dictum Ducatum cum vniuerso statu, & iuribus omnibus ad eum spectantibus & pertinentibus, atque in futurum spectaturis, & peruenturis, Prælibato Serenis. D. Alexandro eius filio occasione matrimonij tunc per eum cõtrahendi cum Serenis. Maria Lusitaniæ Regis cõsanguinea, & in executione capitulorum eiusdẽ matrimonij, renuntiauerat, cesserat, trãstulerat, ac donauerat inter viuos; retento sibi tantùm vsufructu dùm viueret; Qui quidẽ vsusfructus (si reseruatio valuit) per mortẽ Serenis. Ducis Octauij, posteà consolidatus fuit cũ ꝓprietate.

Animaduertens igitur dictus Serenis. Dux Alexander, ambas lineas prædictorum Io. Lodouici, & Pallauicini masculinas, legitimas, & naturales, per obitum D. Sfortiæ extinctas, consequenterq. bona & iura in prædicta communi Inuestitura compræhensa ad Ducalem Camerã deuoluta, & reuersa dici posse, stante quòd Inuestitura ista pluribus de causis infradicẽdis, attendenda est, ac obseruanda, prout hactenus ẽt factum extitit, & præsertim tempore mortis D. Hieronymi antedicti, cui solus D. Sfortia ex tot descendentibus Rolandi tunc superstitibus ex alijs dictorũ septem fratrũ lineis, successit in feudis & iuribus prædictis; & quemadmodum anteà quoq. factũ fuerat tempore mortis Caroli Epi, cui in feudo Monticellorũ successerunt tantummodò tres lineæ aliorum fratrum videlicet, Io. Francisci, Io. Ludouici, & Pallauicini, exclusis alijs tribus, ita permittente Inuestitura sua feudali a dicto Francisco Sfortia Duce habita.

Audiens quoq. idem Serenis. D. Dux Alexander assiduas eorum omnium quærimonias, qui eorundem bonorum & iurium dominium, ac possessionem ad se spectare, & pertinere prætendebant, eorumq. præsertim, qui vigore conuentionum, & transactionum antedictarũ possessionem propria authoritate ingredi, & occupatores quoscunq. expellere posse cõtendebãt, vtsuprà, Necnon Illustris. DD. de Pallauicinis masculorum, descendentium legitimorũ, & naturalium, deq. legitimo thoro procreatorum, dictorum quondam Nicolai, Vberti, & Io. Mãfredi, qui omnes se vocatos prætendunt in Inuestitura, cũ declaratione memoratis, olim factis per præfatum Ducem Franciscum Sfortiam dictis Rolando, Io. Ludouico, & Pallauicino; aiunt. n. se saltèm post lineas horum duorum finitas, admissos, & vocatos apertissimè dignosci, & possessionem quoque feudorum, cum pertinentijs suis, earundem Inuestiturarum virtute, ad se spectare, & pertinere, cum præsertim proximiores sint, & communi stipiti, Rolando Seniori, & vltimo decedenti, D. Sfortiæ, quàm sit D. Alexander, de quo non est in facto ambigendum, cum verissimum sit, & notorium.

Item & descendentium masculorũ dicti Pallauicini, qui licet ab infecta radice prouenìant, legitimationes tamen exhibent Summorũ Pontificum, per quas prætendunt in bonis quibuscũque, etiam feudalibus, posse succedere, perindè ac si de legitimo, & vero matrimonio processissent, & cæteris omnibus, etiã legitimè natis anteferri, cum de linea dictorum duorum fratrum coniunctim inuestitorum existant.

Quos omnes prætendentes, diuitijs, authoritate, subditis, amicisq. valdè pollere non ignorabat Serenis. D. Dux. Et propterea volens Cels. sua tàm indemnitati suæ, quàm aliorũ omnium consulere, & imminentibus scandalis vndiq. cõminatis obuiàm ire, nè fortè dùm in partibus Belgicis pro Catholico Hispaniarũ Rege, fideq. Catholica viriliter, & indefessè pugnat, quietus, & pacificus status huius sui Ducatus, occasione ista, perturbaretur (sunt enim hæc fortilitia, & castra non parui, sed maximi momenti, pro quibus expugnandis, & defendendis respectiuè, bellum non mediocre committendũ fuisset) prudentissimè iussit possessionem bonorum, & iurium omnium feudalium, iurisdictionaliũ, ac regalium tantùm, nomine Ducalis suæ Cameræ appræhendi, quæ prædictus D. Sfortia tẽpore vitæ, & mortis suæ tenebat, & possidebat; sinè tamen præiuditio iurium cuiuscunque, imò cum expressa eorum reseruatione. Quinimò eadem omnia bona & iura appræhendenda, apud Camerã suam, prout in sequestro, stare voluit, & mandauit; eorumq. fructus, & redditus quoscunque separatim custodiri, & conseruari (prout in dies custodiuntur & conseruantur) donec de iuribus omnium prætendentium cognitum, & decisum fuisset per suum Excelsum Consiliũ Iustitiæ. Et ad hunc effectum publicari mandauit edictum de quo infrà. Cuius vigore multi ex prædictis prætendentibus comparuerunt, diuersasq. petitiones, & instantias porrexerunt.

Illustriss. autem D. Alexander separatim preces porrexit eidem Serenis. D. Duci, seù quispiam alius pro eo, & bina rescripta reportauit. Quibus præsentatis coràm dicto Excelso Consilio per eius assertũ Procuratorem, citato Procuratore Serenis. D. Ducis, eisdemq. reproductis, datus fuit libellus, quo petit in effectu prædictus Illustris. D. Alexander se restitui, & reintegrari

tegrari ad possessionem bonorum,& iurium per dictam Ducalem Cameram, sic vtsuprà appræhensorum, protestando velle tantùm in possessorio experiri, & petitorium nullo modo cũ eo in præsenti iuditio cumulare.

Vndè contingit de quatuor dubitare.

Primò vtrùm stantibus prædictis, Actor iustè, & legitimè possessione sua fuerit priuatus? & consequenter, vtrùm in iuditio prædicto obtinere possit nec ne?

Secundò, vtrùm eo reclamante, & reluctante, vt suprà, possit nihilominus in iuditio restitutorio per eum intentato, cumulatio petitorij, cũ possessorio fieri?

Tertiò, si cumulationi locus non sit, nùm teneatur ipse titulum ostendere ad effectum obtinendi in solo possessorio?; & qualem?

Quartò, & vltimò, nùm deducta per eũdem, titulum talem præbeant, qualis de iure requiritur, vt obtinere queat?

Omissis igitur disputationibus, quia non ad pompã, sed pro veritate tantùm scribimus, conclusiueque procedendo, ad primum dubium respõdemus, quòd iustè, legitimè, ac rationabilib. de causis possessionem antedictam Serenis. D. Dux nomine Cameræ suæ Ducalis propria authoritate capi mandauit, detentore aliter nõ citato. Quod in primis probatur ex memorata ꝓrensione deuolutionis, & reuersionis feudorum, cum iuribus, & pertinentijs suis ad eandem Ducalem Cameram ob finitam generationem Io. Ludouici, & Pallauicini fratrum inuestitorum,
11 vtsup. Enimuerò quotiens non ob delictũ, † sed ob lineam finitam, vel tempus finitum, reuertitur feudum ad directũ Dñm, licet huic propria authoritate illud capere; quoniam cum prius ciuilem possessionem habuerit, tunc incipit naturalem quoque habere, quæ cum ciuili cõsolidatur; quemadmodùm & dominium vtile cum directo; vndè cũ nihil aliud sibi desit, nisi sola detentatio, licitè potest quemcunq. detentorẽ, tanquam turbatorem suum expellere; ità pulchrè tradit Bal. in conf. 301. proponitur quòd Petrus nu. 5. vol. 1. qui hanc esse veram sententiam, & in praxi obseruatam attestatur, quod etiam reperit in consi. 345. nu. 4. eo. li. vbi aperto feudo vt suprà, possessionem a Domino, & clàm, & manu quoq. armata capi posse asseuerat, idem voluit in c. quæ in ecclesiarum, nu. 31. de consti. & in c. cæterùm nu. 4. de iud. atq. in c. 1. in vlt. not. de conten. inter Dom. & fidel. de Inuest. feud. vbi notabiliter certè loquitur, Isern. in consti. violẽtias in vers. horum autem. vbi loquens de feudo nouo, ait, mortuo Inuestito. possidentem spoliari posse, & vti spoliatum minimè restituendum, & idem esse vbicunq. aliter apparere posset, quòd ius non habet possidens, maximè per registra, refert & sequitur Afflict. ibi. sub nu. 22. & in c. Imperialem. §. illud quoq. nu. 19. vers. & hoc nõ negat. quò loci retulit etiã Luc. de Pen. idem tenentem in l. quicunq. C. de fund. limit. lib. 11. prout re vera tenet in 2. col. vers. aut si frater illud pertinere asserit. & idem Afflict. in d. c. 1. nu. 19. versi. 8. & vltimò. de conten. inter Dom. & fidel. atq. in constit. pacis cultum, num. 27. & Decis. 392. nu. 18. 19. Castr. in conf. 68. lib. 2. vbi concludit, finita linea Inuestitorũ ipso iure feudum reuerti ad Dñm, & liberum esse ipsi ius, præterquàm cõtrà emptorem, & tertiũ possessorem, qui sinè citatione amoueri non potest; contrà vassallum enim, & eius hæredem licitus est ingressus, vt per eum. Alex. consi. 124. nu. 3. lib. 1. ad idem Prepos. in c. 1. nu. 2. in fi. de feud. si. cul. non ammit. & in c. 1. §. fi. num. 4. qui feud. da. poss. Dec. consi. 191. col. pen. vers. 7. qui suprà. Barba. in c. ex parte col. 4. extrà de feud. Cur. Iun. in tract. de feud. part. 4. nu. 155. versi. & ideò subdit, & vers. 2. fallit, & seq. Bero. consi. 45. nu. 20. lib. 3. Brun. in suo feud. conf. 19. nu. 3. 4. 5. 6. Silua. in tract. de feud. recogni. q. 22. nu. 2. vers. hanc partem, & rursùs q. 23. in fi. Glo. Paris. tit. 1. §. 30. nu. 173. Paris de Pu. de reintegr. feu. c. incipien. an Dñs feudi propter seruitium, nu. 5. & c. incip. an finito tempore concessionis, num. 1. 2. 3. Io. Ant. de Nig. in c. Reg. Dudum ex præsumptuosæ. in princ. Crau. conf. 5. nu. 7. & 8. omninò videndus. Boss. in tit. de Princ. nu. 295. cum seqq. & nu. 331. vbi de cõsuetudine ita seruari, & in Senatu Mediolani heri * ità iudicatũ attestatur, eandem distinctiooem faciens, quam Castr. loco præcitato, quem refert, & sequitur Nat. conf. 563. nu. 36. Zaf. conf. 12. nu. 102. 103. 108. lib. 1. Rol. consi. 2. nu. 175. cum seqq. lib. 1. Gab. Rom. in suis conclus. tit. de acqui. poss. cõcl. 1. nu. 106. Petr. de Grego. in tract. cõcess. feud. par. 1. q. 4. in fi. & Blas. Lancea in c. volentes, q. 13. 14. atq. hos duos cõregnicolas referens Cumia super rit. magn. cur. c. 38. num. 262. & c. 40. nu. 84. 85. nec ab eis discedit, sed potiùs cum eis cõuenit Vinc. de Anna. in suis alleg. alleg. 1. lib. 4. & in sing. 151. Dñs an possit; licet prima facie contrarium fortè tenere videatur; etenim prima illa alleg. fundatur in eo, quòd domina Marchionissa, quæ sinè filijs decesserat, multò antè mortem, feudum alienauerat, cum possessionis translatione in fratrem Ascanium Columnam; etiàm cum Regio assensu; adeò ꝙ non poterat dici feudataria, & possidere feudũ tempore mortis, & per consequens cessabat dispositio illius c. ex præsumptuosæ. idque expressim ponderat sub nu. 1. vsq. ad nu. 15. appertissimè fatendo, secùs fore, si ipsa Marchionissa non alienasset in vita, & possessionem vsq. ad mortem retinuisset, prout in casu nostro fecit Illustris. D. Sfortia. Et in dicto sing. fatetur similiter Vinc. cõclusionem nostram in Rege procedere, propter autho-

thoritatem, licet in Barone subinfeudante con-
12 trariũ teneat. † At in nostra specie Serenifs. D. Dux eandem habet in Ducatu suo authoritatẽ, quam Rex Neap. in suo Regno; cum vterq. recognoscat ab Ecclesia Rom. & sancta Apostolica Sede, soluendo ei certum annuum cẽsum, vt notorium est, & cunctis obuium. Igitur pro nobis tenet Vincentius; cum quo etiam transit ibi Fabius eius filius in addi. Itẽ dicit Vinc. contrariũ nõ procedere vbi feudatarius decederet sine hærede, nam tunc ipso iure reperuenire debet feudum, & nos sumus in casu isto; quia D. Sfortia decessit sine hærede, videlicet sanguinis, prout in materia feudali debet intelligi, secundum communem de qua Clar. in §. feudum q. 9. vers. nunc prosequendo Cẽpha. consi. 303. nu. 42. & seq. Osasc. decis. 160. n. 15. Imò verò vt infra dicetur, etiam sine hærede extraneo, stante inualiditate institutionis hæredis. Ex quibus omnib. benè patet hanc esse proculdubiò * cõem opin. & propter tot, tantasq. authoritates sequendã.
13 Et licèt† nonnulli ex prædictis loquantur de concessione, seù Inuestitura ad tempus, quasi de certo tempore expresso iàm finito, vt Bal. in d. c. quæ in ecclesiarum, non tamen diuersùm iudicari potest de tempore incerto, vt putà de Inuestitura facta ad tertiam, vel quartam generationem, vel pro se, filijs, & nepotibus, vel pro se, & descẽdentibus masculis; quia finita linea Inuestitorum tempus remanet certificatum; nàm cõcessum ad tempus, post illud est prohibitum; ità in terminis argumentatur Cast. d. conf. 68. nu. 1. vers. similiter. Corn. consi. 76. nu. 9. & consi. 219. nu. 11. in 2. & plures citat Aurel. Corbul. in suo tract. qui. mo. fini. emphi. causa. 12. in princ. & Bossi. d. tit. de Princ. nu. 196. Curt. in d. tract.
14 loco præcitato, in vers. 2. fallit† & paria sũt quid certum esse ab initio, vel ex post certificari. l. certi conditio. cum not. ff. si cer. pet. l. sanctio. vbi glo. & Doct. ff. de pęn. §. curare. cũ not. Insti. de actio. Bart. Bal. & cæteri, præsertim Mari. Solomo. in l. Gallus. §. instituens nu. 15. de lib. & posthu. Iodoc. in Enchirid. parium, aut simil. iu. in vers. certum fieri posse.
Quæ * communis sententia confirmatur per
15 optimum simile de emphiteosi, qua pariter finita per extinctionem lineæ, licitũ est directo Domino propria authoritate possessionem rerum emphiteoticarum capere. l. ij. ibi, (liceat eum repellere à prædijs emphiteoticarijs,) & ibi glo. in ver. expellere. vbi etiã scriben. & præsertim Ias. nu. 100. C. de iu. emphi. auten. qui rem. ibi, si Dominus voluerit eum expellendo. C. de sacro eccles. Aret. in cons. 21. col. fin. Crau. cõs. 302. nu. 6 vers. sed dicet aliquis. Menoch. de recuper. poss. rem. 1. nu. 79. in fi. & * est communis opin. ꝑ qua latè consulit Gozad. multos pro ea referẽs cons. 39. ad fi. & magis communem etiàm attestatur Clar. in §. emphiteosis q. 11. & q. 44. indubitanter eam procedere affirmans, vbicunq. nõ inuenit Dominus resistentem, vel verbis tãtùm resistentem, prout in casu nostro cõtigit, in quo verbis tantùm facta dicitur resistentia ab initio, & ex post adhibitus consensus vt infra, * Communem quoque atteſtatur Bero. d. conf. 45. nu. 19. cum seq. & consil. 102. nu. 48. lib. 1. Aurel. in tract. suo præd. causa. 12. latè Ioseph Lud. decis. 17. nu. 8. 9. & per to. lib. 1. vbi de communiori, & receptissima sententia testatur; pro qua & ipse iudicauit, vt sub nu. 22. refert. Vinc. de Anna.
16 d. sing. 151. & Fab. in addi. † Cùm ergò de emphiteosi ad feudum argumentum procedat glo. in c. 1. in vers. vtrumq. in ti. an agna. vel fil. Bar. & cæt. in l. si mihi & titio. de verb. oblig. Bald. in c. 1. in fin. quibus mo. feud. consti. potest, Alex. cons. 106. nu. 7. 8. lib. 4. & consi. seq. sub num. 3. Dec. cons. 435. ad fi. Ias. in l. 1. nu. 55. cum seqq. C. de iu. emphi. Socin. cons. 167. nu. 24. in 2. quã * cõem dicit, Euerar. in sua cent. lega. in loco ab emphit. ad feud. Marſ. in l. de vno quoque. nu. 106. de re iud. Marant. in tract. de ord. iud. par. 3. ptinc. nu. 87. Certè idem & in feudo respondendũ est, prout & in terminis ponderauit Bal. d. cõs. 301. nu. 4. Bero. latè d. cõs. 45. n. 19. vsq. ad n. 25. Boss. d. tit. de Princip. n. 295. & Zas. vbi s.
17 Secundò confirmatur supradicta opin. † per aliud simile de locatore, nã finita locatione potest ipse quoq. propria authoritate conductorẽ expellere, negotio aliter non liquidato, Bart. in l. 1. §. interdum. ff. vti possi. Aret. d. conf. 21. nu. 5. in fi. Guid. Pap. q. 480. in princ. vbi de consuetudine ità seruari Gratianopoli attestatur. Curt. Sen. cõs. 47. nu. 6. Ioseph Lud. plenè dicta decis.
18 17. cum concord. † Eadem igitur dispositio & in directo Domino finito feudo procedere debet, cum eadem ratio in omnibus personis militet, quorum ius tempore finitur; meritò illas in terminis parificat Bal. in d. c. 1. in vlt. not. de cõten. inter Dom. & fidel. inquiens, finito tempore, finè aliquibus indutijs huiusmodi res omnes
19 auferri posse detentori; † quia omnis terminus terminatur per suas extremitates l. 4. de cond. & demon. Et quòd si vassallus tũc claudit ostia, Dñs põt aperire, & hoc facere inquit ad expulsionem colonorũ, emphiteotarũ, & aliorũ, quorum iura sunt tempore finita, idq. esse menti tenendum: refert & sequitur Cumi. d. c. 40. nu. 84.
20 Tertiò, † stringendo fortiùs hæc duo argumẽta de emphiteota, & locatore dicamus, quòd si propter generationem finitam, seù tempus aliàs finitum, licitũ est priuatis personis res suas propria authoritate occupare, multò magis habenti iurisdictionem permissum esse debet, vt in ꝓposito perpendit Prepos. post Bal. quem citat in d. ca. 1. in fin. de feud. si. cul. non amitten. constituentes differentiam inter Dominum habẽtem

alias

alias iurisdictiones,& non habentē; benè quoque facit,quod scribit Bald.in c.1.ad fi.vers. Iacob.Bel.dicit.in tit.de allod.& Brun.d.cons.19.
21 num.15.post Bal.& alios quos refert, † asserentes directum dominum habentem iurisdictionem auferre posse possessionem vassallo notoriè inobedienti; secus verò si iurisdictionē non habeat; quia tunc Iudicem adire debet.

22 Quartò,confirmatur per locum à minori ad maius; nàm si vassallus possidens feudum ab eo se absentat, potest Princeps directus Dominus interim propter ciuilem possessionem, quā obtinet,illud occupare de facto, & vassallus reuertens non potest contrà illum agere possessorio, quia pro derelicto habuisse videtur; ita singulariter docet Afflict.in dicta cōstitut. violētias, nu.26.quod perpetuò menti tenendum asserit; ad quod benè faciunt etiā tradita per Menoch. de recuper.poss.rem.10.q.13.si ergò in absente tātùm hoc permittitur, cuius ius nondum finitum est, imò diutius durare potest,etiā in perso
23 nis descendentium, † multò magis in mortuo sinè descendentibus; cuius ius in totum est extinctum,authē.multò magis.C.de episcopis, & cler.c.ex parte il terzo de deci.

24 Quintò,† hinc sequitur,quòd si tempore obitus prædicti D.Sfortiæ sinè descendentibus,trāsiuit possessio in Fiscum per extinctionē lineæ, vt supra,& fuit consolidata naturalis cum ciuili, vt ex authoribus primo loco citatis plenè liquet,præsertim Bald.d.consi.301.num.4.5.Ias. in l.Peregrè.§.qui ad nundinas in fi. de acquir. poss.Bero.d.consi.45. nu.19.20.Zaf.d.cons.11. nu.25. cum seqq. & consi.12.nu.101.vsque ad nu.108. Signo.cons.75.sub nu.10. Menoch.de recuper.poss. remed.9. nu.194.& alijs, per ingressum D.Alexandri spoliatus dici potest ipse
25 Fiscus, † qui per consequens possessionem suam quamprimùm valuit,recuperare potuit,& non dicitur spoliasse,sed recuperasse. Vndè nec ad restitutionem tenetur,nisi aduersarius legitimū titulum ostendiderit c. fi. vbi Cano.de ord.cogi.c.olim de resti.spol.cum materia.l.3.§.cū igitur.de vi arma.vbi Doct.& in l.clàm possidere. §.qui ad nundinas.de acqui.possess.Rub.d.§.nihil commune.nu.156.cum seq. Gab.d.concl.1. nu.151.Cumi.d.c.40.num.87.234.& seq. Menoch.de recuper.remed.1.num.339. & respōs. 2.causæ Finar.arti.2.nu.27.28.29.

Et si obijceretur,non sequutam recuperatio-
26 nem incontinenti,†in quo tantùm casu eam licitam iura cū authoritatibus allegatis probant, patet ex eisdemmet responsio, qnoniam incontinenti factum dicitur inspecta personarum. & rerum qualitate; vt per Menoch.d.rem.1. num. 339.vbi multos citat; etiàm si per decem annos dilatum fuisset,Boss.de plu.viol.nu.6.7.cū concord.& Cumi. vbi suprà num. 235. sic etenim,
27 † & in alijs materijs illud dicitur incontinenti fieri,quòd inspectis debitis circunstantijs,& rerum, ac personarum qualitatibus iudex ipse arbitratur.Menoch.de arbi.iud.cas.9.num.5.Mascard.de probat.concl.687. nu.22. vbi ad saturitatem.At in nostra specie Serenis.D.Dux viuente patre vsufructuario,non poterat in his se immiscere,nec decebat, propter illius reuerentiam, eo autem mortuo, quamuis eius Celsitudo abesset ex causa Reipublicæ Christianæ vtsu prà, innumerisq. grauissimis prępedita negocijs, ad huius sui status regimen accedere nō posset, animum tamen inter cætera ad hanc suam possessionem recuperandam applicuit, & matura, vt decuit,deliberatione pręhabita,negotium ipsum modo quo suprà expediri mandauit; cuius attenta grauitate,incontinenti factum satis dici potest, prout facilè prudens quisq. iudex arbi-
28 traturus est.Quinimò † ex quò ciuilem suā possessionem animo semper retinuit, & nunquàm deseruit,licuit ei quandocunque, & ex interuallo,naturalem cum detētatione recuperare,quia ciuilem sic continuasse dicitur, & perturbāti restituisse.l. si in rem.§. qui ad ianuam. quòd vi,aut clàm. Bar.& alij,in l.1.§.interdictum.ff. vti poss.
* & est * communis opin.secundū Alex. in l.quēadmodum de acqui.poss.sub nu.3.quem post alios relatos sequitur Boss.d.tit.de pluribus viol. nu. 10.Zaf.d.cons.102.nu.48.in pri. & cons.45. nu.19.22.23.24.lib.3. Aret.dicto cons.21. col. fi.Rebuf.de mater.possess.in præfat.nu.15.Menoch.de recuper.remed.9.num.194.

29 Sexto,† confirmari posse videtur ex generali priuilegio quòd habet * Princeps, & eius Fiscus,vt sinè possessione non litigēt; quoties nāque ius in aliqua re prætendit, & cōtrouersiam superinde cum aliquo habiturus est, possessionem in primis eiusdem rei accipit, & postmodū de iuribus partium discutitur, ità docet Boer.in consuet.Bitur.tit.de feud.§.13. col.2. Rebuf.in tract.de mater.possess.artic.2.glo.2.nu.26.cum duobus seq.quem citat, & sequitur Didac.prac. q.c.17.nu.6.vers.primum vbi.& licèt contradi-
* centes nō desint,attamen hoc in* praxi receptū videtur. & quotidiè videmus in diuersis mundi partibus obseruari,tàm in bonis delinquentium confiscatis,quàm in deuolutis,aut quæ ab indignis auferuntur, vel aliter quomodocunq. ad Fiscum deueniunt;statim namq. eorum possessionem capit,& nulla præmissa citatione detentorem remouet,deinde proponit ædicta,per quæ prætendētes in talibus bonis iubentur intra certa tempora comparere,& de eorum iuri-
30 bus docere; † & cum is sit mos,* & stylus aliorū Principum, præsertim totius Italiæ, vt notoriū est,non est ab eo discedendum,sed probandus, ac sequēdus.Menoch.latè in cōs.264.nu.46.47. Vndè cum Serenis. D. Dux Alexander feuda
cum

cum iuribus antedictis ad se reuersa,& deuoluta prætendat,nulli dubium,quin eorum possessionem rationibus antedictis legitimè cœperit. Consequenterq. ad illius recuperationem aspirare non potest Illustriss.D. Alexander per viā
31 restitutorij iudicij;† Quod quidem non procedit vbicunq. iusta de causa possessione quis priuatur Soci. * ex cōmuni in l.rem quæ nobis.nu. 8.ff.de acquir.poss. Affic.d.decis.392.nu.27.cū concord. Menoch.de recuper.rem.15.nu.95.in fi. Vrsil.ad Affl.decis.97.nu.3.Ceph.cōs.168.
32 nu.56.†Nec vbicunq. propria authoritate quis possessiooem licitè ingreditur,& absq. violētia, prout in terminis scribit Dec.d. consil.191.col. pen.vers.7.qui supr.post Cępol. quem refert in cons.60.in 2.dub.Corn.cons.171.lib.3.Gozad. d.consil.39.in fi.Ioseph.Lud.d.decis.17.nu.16. referēs Gabr.d.concl.1.nu.118.Crau.cōs.302. nu.6.vers.sed dicet.Ceph.cons.168.num.56.& tradunt alij multi ex pręcitatis in primo fundamēto;præsertim Cumi.d.c.40.nu.291.cū seqq. & Ponta.d.trac.lib.3.nu.19.20.Menoch.rem.1. recup.n.232.& rem.9.n.208.atq. rem.15.n.95.

33 Supradictis autèm non obstat tex. ille vulg. in c.1.§.si verò.de mili.vassal.qui contu.est, in vsi.feud. prohibens directum Dñm malo modo intrare feudum,& expellere vassallum,idest absque ordine iudiciario,prout ibi scribentes exponunt,& consuluit Bald.in cons.323.in prioc. vol.2.Alex.cons.103.nu.23.lib.1.& pleriq. se-
34 quuntur; † nàm procedit hoc vbicunque adest vassallus,& de illius priuatione agitur, quia tūc non de facto procedendum,vt in contrarijs;At secùs in nostra specie, vbi nullus est vassallus,
35 cum sit finita linea,nec priuatione opus sit,† qa priuatio præsuponit habitum l. decem de verb.
36 oblig.† Corn.cons.8.num.2.lib.1.& cons.117. nu.7.in 4.Menoch.in prælud. tract.de recuper. poss.num.1.2.3. vndè rectè distinxit Bald.inter voum casum,& alium in d.c.quę in ecclesiarum nu.31.& d.cons.301.nu.3.vers.in cōtrarium,&
37 nu.seq. lib.1. inquiens † temporis cursu naturā id operari, quod aliàs operaretur factum Iudi-
38 cis; Cuius rei euidens est ratio, † nàm quandò vassallus ob delictum, vel culpam feudo priuatur,etiàm ipso iure,non tamen priuatur possessione sua naturali, sed Iudicis tātùm ministerio deijcitur c.1.vbi Afflict. in 1.not.de feud.si.cul. non amitt.& in c.1.§.item si fidelis nu.34.quib. modis feu.amitt.& vtrobiq. per scribus omoes, & idem Afflict.in decis.sua 97.ad fi. At quandò per lineæ extinctionem finitum est feudum,redijt naturalis possessio ad Dominum,& cum ciuili consolidata fuit,vt suprà dictū est,nimirùm Iudicis ministerio pro illa auocanda opus non est,† & per consequens de vno casu ad aliū in-
39 ferri non potest.l.Papinianus,de mino.cū vulg.

Verùm,& secūdo loco,vltrà generationem finitam,alia quoq. non minus iusta,& rationabilis causa cōcurrisse dicitur ad Serenifs.D.Ducem inducendū,vt possessionem prædictam caperet,& in sequestrum retineri faceret,prout re tineri mandauit; nempè scandalorū tuitionis timor; Animaduertens enim prudentissimus,& occultatissimus Princeps tot prætendentes se Dominos, & possessores bonorum,& iurium prædictorū, & qui propria authoritate sibi licere eorum detentiooem accipere contendebaot, atque occupatorem,etiàm per vim expellere, eosdemq. talis esse nobilitatis,& potentiæ, quòd per quàm facilè,breuiq. tempore ad arma,& tumultus bellicos prosilire potuissent, vt in facti oarratione supposuimus,rectè,sanctèq. publicę quieti,suęque,& omniū ioteresse prætendentiū indemni-
40 tati,(sequestratiooe mediāte) cōsuluit. † Quod nedùm de iure licitum,sed valdè æquum,atque laudabile fuit, per ea quæ habentur, & not. in l. æquissimum.ff.de vsufr.& io l.in vendicatione. de bo.autho.iud.possid. per Abb.in c.2. nu.12. de sequestr.pos.& fruct.& ibidē cæteros Cānō. Rebuf.in tit.de sequestr.seù commis.glo. 1.nu. 7.& 16.& 23.& gl.2.nu.6.Paris de Put.in tract. sindi.in verb.concordia.nu.1. Curt.in l.vni.nu. 13.14.C.de prohi.seq. per Bero in cōs.116.nu. 1.vsque ad nu.10.lib.3. Menoch. de retin.poss.remed.vlt.in princ. Didac.pract. qq. c.17.
41 sub nu.1.† Et in huiusmodi sequestratione non fuit opus citatione aliqua,seù processu informatiuo,etiā si Iudex ordinarius ex suo nobili officio ad eam deuenisset,per ea quæ Dec.tradit in l.si pacto quo pœnam nu.5.ad fi.& 6. post multos quos refert. C. de pact. & latissimè scripsit
42 Neuiz.in cons.81.nu.2. vsqoe ad nu.8.† Quod multò magis procedere debet cum Princeps id maodat, vt ponderat ibidem Neuiz. nu.1. in fi. cum pro ipso Principe multùm præsumatur, & iusta causa motus semper censeatur, si qua cōsiderari, aut imaginari potest, vt inferiùs latiùs
43 dicemus, & in terminis considerat Dec. dicto consi.125.num.5.† & eius simplici dicto in hoc creditur Alba.cons.75.ou.6.Mascar.de probat. concl.1227.num.20.

44 Stante autèm sequestratione,nō procedit iuditiū recuperatorium; quia cessat omninò spolium Linteresse cū not.per Bart. Castr.& Doct. de acqui.posses.c.examinata,vbi Cāno.de iud. Dec.in terminis d.consi.125.nu.5.6.Mœd. decis.195.in eadem causa nullitatis.Alba.vbi sup. proximè. Ponta.de spol.lib.4. nu.75. Menoch.
45 bellè cons.2.causæ Fioarien nu.13.14.† Sed rectè,sanctèq. per viam ædicti generalis, nullo in specie citato,proceditur ad omnium pretendētium iura discutienda,vt procedi mandauit Serenifs.D. Dux, & in pari facti specie mandauit quoque olim Max. ille Imperator Carolus V. eius Auus materous, prout refert Io. Vicema.

inter

inter conf.feud.diuers.cõs.1.nu.128.in fi.& seq.
& Card. Alba.cõs.3.n 8.vers.nõ obstat Cęsarē.

Tertiò loco dicimus, quòd semota etiàm cau
sa scandali,licuisset Serenis. D.Duci feuda me-
motata, cum iuribus suis in sequestrum accipe-
re; quandoquidem certum est D.Sfortiam vlti-
mũ possessorem sinè prole decessisse,relicto tan-
tùm D.Alexandro asserto filio adoptiuo, qui se
capacem prætendit successionis ipsorum feudo-
rum ex adoptione prænarrata. Si enim hoc de
46 iure permissum est, † quãdò vassallus filium re-
liquit naturalem legitimatũ, quoniam dùm de
iuribus legitimationis discutitur,fit sequestrum
prædictum penes Fiscum,vt docet.Afflict.d. cõ-
sti.violentias nu.15.ad fi.quem refert,& sequi-
tur Boss.d.tit. de Principe nu.302. & in fortio-
ribus etiàm terminis tradit Afflict. in c.1. nu.6.
7.si de feud.fue.contr. inter Dom. & agna. & in
c. Imperialem.§. illud quoque nu.15. vers. de-
inde quęro post Ant.de Alex. Idē,& multò ma-
47 gis dicendum † in relinquente adoptiuum, qui
48 solo iuris artificio in esse deducitur,† cum filius
naturalis naturæ adminiculo partim iuuetur.
Alex.consil.2.nu.51.52. lib.1.naturalia etenim
iura potentiora sunt iuris ministerio l. iura san-
guinis.ff.de regul.iu.cũ vulg. Ex hac igitur cau-
sa licuit etiàm ad sequestrationem deuenire,do
nec de viribus adoptionis allegatæ,aliorumque
subsecutorum discutitur, quò circà hæsitandum
non est,quin vtraq. de causa sequestrũ subsistat.

Nec dicatur quòd non fuerit propriè seque-
strum,ex quo ordinatio Cels.suę habet illa ver-
ba*(come in sequestro)*idest sicut in sequestrum,
49 † quæ sunt similitudinis notæ c.olim de verb.si-
50 gnific.l. si quis obrepserit.ff. de fals.† & nullum
simile est idem l.quod nerua.ff. deposi. Quoniã
dicta dictio, & similes multoties etiàm veritatē
51 indicãt.c.Abbate S.Siluani.† vbi scrib.de verb.
52 signi.l.sicut.cũ not.ff.qui.mod.vsufr.amit.† Aut
omnimodam similitudinē. Socin.cons.252.nu.
10.in 2.Quòd autèm hoc verè fuerit sequestrũ,
clarè patet ex sequentibus,dùm mandat posses-
53 sionem ipsam capi,sinè pręiuditio iurium cuius-
cũque,† quod est propriũ ipsius sequestri. Abb.
d.c.2.de sequestr.prohi.Archi.Cur. Rebuf.& a-
54 lij suprà citati; & clarum est † per sequentia de-
clarari præcedentia.l.cum Pater.§.cum imperfe
cta. cũ not.de leg. 2.& bene facit ꝙ in simili se-
questro scripsit Socin.iu.cons.75.nu.14.vers.&
licet lib.1. & Menoch.d. respon.2.causæ Finar.
nu.13.14.Patet etiã ex effectu subsecuto,quan-
doquidem in appræhensione possessionis singu
lorum locorum ità fuit per Procuratorem Cels.
suæ,declaratum,& expressè protestatum ; Patet
deniq.,& apertiùs ex mandato Illust.D.Quęsto
ribus iniuncto, de tenẽdo fructus omnes ad par
tem,& separatim,vt cõsignari possint cui de iu-
re; quod executioni fuit inuiolabiliter deman-
datum,& quotidiè demãdatur. Effectus autèm
potiùs quàm modus, aut verba attenditur. l.3.
cum not.C.de insti.& sub l.fi. vbi scrib.& maxi-
mè Rimin.colu.1.C.qui admi. Cagn. in l. cuius
effectus,num.1.ff. de reg.iur.

Et illa sola protestatio sic vt suprà emissa, est
55 tantæ virtutis,vt omnem prorsùs doli suspitio-
nem excludat,bonam Principis fidem indicet,
& iudicium restitutorium intentatum pœnitus
excludat,vt in terminis tradit Zas.consi.10.nu.
56 28.lib.1.Cum presertim illa iurium † reseruatio
operetur, vt possit quicunq. via ordinaria ius
suum prosequi tàm in possessorio, quàm in pe-
titorio, & solùm impediat via facti procedi, vt
per Bero.q.4.nu.3.Menoch.respon.2.causæ Fi-
nar.art.2.nu.13.14. Contar. in rep.l. vnic.limi.
16.nu. 3. 4. Non enim priuatur possessor verus
possess.sua per sequestrũ,sed alio iudicio,q̃ resti
tutorio agere debet.d.l.interesse; & d.c.exami-
57 nata.cũ cõcord.† & q̃uis priuaretur,sic volente
sequestrãte idē tñ cõcludeñ.Alba.d.cõs.75.n.2.

58 Insuper,& Quartò loco quoniam ex pręsup-
positis in facti narratione, & ex deductis plenè
in primo fundamento,satis videtur constare de
iure Ducalis Cameræ, & è cõtrà nullum ius Il-
lustris. D.Alexandro competere in feudis,& iu
ribus antedictis, quod tamen inferiùs latiùs in
vltimo articulo probabimus,clarum est licuisse
Serenis. D. Duci illum expellere,& possessionē
propria authoritate capere sinè vitio spolij, nec
ad restitutionem teneri.gl. in d.c.ad decimas in
vers.pręsumuntur. Alex.cons.77.num.17.lib.2.
Rom.in cons.483.nu.17.18. & consi.499.nu.4.
5.vbi Mandos.latè in addi. Dec.d.cons.191.nu.
9.vers.sed h s non obstan.& vers.4.facit.Ferret.
cons.16.nu.19.& cons.181.nu.5.Alcia.dicto cõ-
sil.374.nu.8.9.& cons.408.nu.10.Soc.consil.4.
nu.12.13.14.15.lib.3.Afflict.decis.197.& 403.
nu.21.22.Rot.decis.ij.de resti.spol.in antiqs,&
ibi adden.Bero.d.cons.45.nu.19.20.& cõs.59.
nu.13.14.in 3. Capic.decis.77.nu.4.Gram.cõs.
ciui.131.in 2.dub.& cons.169.nu.8.9.Vrsil.ad
Afflict.decis.303.Brun.inter feud.cons.19.n.12.
post Innoc.& Abb. quos citat in c. accepta. de
resti.spolia.Boss.d.tit.de Princip.nu.299.Zas.d.
cons.12.nu.103.lib.1.Nat.cons.563.nu.36.Ga
br.de resti.spol.concl.1.limi.9.& 12.Achil.Per-
son.de adipis.poss.nu.377.Alba.cons.416.n.17.
Menoch.d.rem.1. recuper. q. 16. cum pluribus
59 seqq.† Et hoc quantumuis authoritate quoque
Iudicis possidere dici posset, vt per præallega-
tos,& signanter.Socin.Bero. & Zas.atque Paris.
cons.1.nu.35.vol.1.& Soc.Iun.cõs.77. nu.109.
& 110.libr.1.Contard.in repet.l. diffamari lim.
60 1.nu.24.C.de ingen.& manum. † Vbi idem esse
ait, si citandus probabili defensione careat,&
multos citat cõcord. & innumeros refert Gabr.
in tit. de cita.nu.322.Dec.in d.l.si pacto quo pę
nam.

nã.nu.5.6.C.de pact.pulchrè Felin.in c.cũ olim.
61 in vers.non est citandus.de re.iud.† Tunc enim non diciturPrinceps dominium,aut ius aliquod tertij aufferre,sed potiùs facto ipso declarare,& pronuntiare,nullum ius competere,vt notanter tradit Crau.post alios,quos citat in præallegato cons.5. nu.7.in fi.Gabr.in suis communib.tit.de cita.nu.73.cum concord. Et loquuntur multi ex memoratis Doct. etiàm in casu quo ius alteri cõ petit,& non ipsi Principi,seù Iudici exequenti, vt videri põt; Adeò quòd si Fiscus ẽt ad sui com modum principaliter possessionẽ nõ cępisset,vel in causam sequestri,vt suprà, potuisset nihilomi nus D.Alexandrum,vti certum alienorũ iurium occupatorem priuare,& expellere;ad quod etiã benè facit doct.Bal.in l.data opera.nu. 65.C.q
62 acc.nõ poss.† Cui autẽ dubium est, per mortem Illust.D.Sfortiæ purificatam fuisse conditionem constitutorum per eum appositorum in transa ctionibus antedictis;ad commodum prædicta rum Illustrissimarum sororum DD. Victoriæ,& Isabellæ? nec non Illustris.DD.Fratrũ de Gã bara? atque Illust. DD. Pallauicinorum filio rum quondam DD.Octauiani,& Francisci Ma riæ? respectu scilicet bonorum,& iurium in præ dictis transactionibus respectiuè comprẹhenso rum? Vndè constat hos omnes,respectiuè, ade ptos fuisse possessionem, vel quasi sibi debitam, & conuentam,vtsuprà ; & quidem ipso iure , vt per Tiraq.in tract.constit.amplia.15. & 17.cùm præsertim collata non fuerint dicta constituta post mortem constituentis ,sed in tempus mor
63 tis,& partim etiam per diem ante mortem;†suc cessiueq; eosdem omnes sic possidẽtes fuisse spo liatos,& interdictum recuperandæ ipsis compe tijsse,ex eodem Tiraq.d. tract.par. 1. num. 68.& amplia.11.cum concord. Nimirùm potuit, de buitq; Serenis. D. Dux de his omnibus infor matus spoliatorem notorium expellere, ad effe ctum tradendi cui de iure,& vt suprà.
64 Quintò,ex abundanti non omittẽdum,quòd si forte pro bono publico,atque conseruatione, & securitate status sui Parmæ,& Placentiæ Sere nis.D.Dux expedire animaduertisset, quòd ca stra,& fortilitia de quibus agitur, in Celsit. suæ potestate,& baylia essent, eiusdemq; ditioni,cu stodiæq; immediatè supponerentur,potuisset ea propria authoritate apprẹhẽdere , etiam si linea finita non extitisset, aut ea finita ius in eis alijs competijsset; animo tamen ,& intẽtione iustum prætium verò reperto feudatario statim persol uendi.Card.in cons.86.aliàs 84.nu.4. quem re fert,& sequitur,eiusq; sententiam pluribus com probat Afflict.decis.361. nu.6. vsque ad nu.12. & idem Afflict.in d.constit.violentias.num.22. vers.item posset esse iusta causa,si D. Rex vellet castrum vassalli,& in constitu.in locis Demanij, nu.3.4 li.3. vbi loquitur ẽt sinè pretij solutione Cons.Lud.Sacc.

in casu suspitionis belli.Ias.in l.si.num. 2.3.C.si con.ius,vel vti.pub.Fel.post alios in d.c. quæ in ecclesiarum.num.18.& Dec.nu. 18.19. est mihi 90.& 91.Bertran.cons.360.nu.6.& 8.atq; cons. 366.nu.37.lib.1.plenè Boss. d.tit. de Princ.nu. 187.cum trib.seq.benè faciunt quæ scrib. Rom. cons.310. col. pen.& fi.& ibi Mandos. in addit. Gram.cons.160.nu.11.cum seq.inter ciuil. Me noch.de recup.poss.remed.1.q.36. Neuiz. inter cons.Brun.cons.12.num.57. & num.167. Bero. cons.77.nu.37.lib.3.
65 Sed quia aliqui ex memoratis Doct. dicũt,ꝙ potest Princeps id facere soluto pręcio,nõ tñ in telligendum est, quòd pretij semper solutio præ cedere debeat,quia hoc modo non esset Princi pis securitati consultum, dùm enim tractatus su per æstimatione , & pretij quantitate penderet, posset quandoq; feudatarius illũ deludere,dispo nendo de feudo de facto ad sui libitũ.Si ergò ex post soluendum venit, inconueniẽs fuisset illud soluere Illustris.D.Alexandro,stãtibus tot pre tensoribus,de quibus suprà,& stante quoq; Fisci prætensione;nè vel ipsius Fisci iuribus , aut alte rius cuspiam præiudicium fieret;aut fortè dupli catum soluere pretium teneretur. Meritò satiùs fuit ædictũ memoratum publicare,vt finito iudi cio,quid cuique debeatur dignosci possit.sed(vt dixi)fundamentũ hoc ex abundanti est, quoniã non hac ratione,sed alijs potiùs prænarratis Se renis.D.Ducem motum fuisse cẽsemus; quam uis hæc quoque iusta,& legitima reputanda sit. Et per hæc quinque fundamenta satis superq; constare de iusta, & rationabili causa capiendi possessionẽ antedictam noĩe Ssrenis.D.Ducis , ac etiàm sequestrandi vtsuprà,concluditur.

Et animaduertendũ est,ꝙ de his oĩbus,& sin gulis,necnõ & de cęteris quibuscunq; ad huius modi apprẹhensionẽ iustificandã allegatis,discu ti antè oĩa, & cognosci debet in iudicio pdicto, vt ĩ terminis tradit Crau.d.cõs.5.nu.8. vers.nec restitui deber,nam & in Iudice, ẽt spoliãte,id ip sum receptũ est. Abb.in c.cõquerẽte.nu. 8.in fi. de resti.spol.Feli.in c.dilectus il r.in 3.lim.de re scrip.ꝙ notandũ inquit,tanquàm paucis notũ.

Quò verò ad secundum dubium, vtrùm scili cet,contradicẽte Illustris.D Alexãdro, cumula ri possit petitorium cum possessorio per eum in tentato; circunscriptis omnibus in primo dubio deductis, quæ dicto iudicio viam omnino præ cludunt,& præsupposito , quòd nulla causa ap pareat , ob quam possessio prædicta rectè capta
66 fuerit. † Respondetur primò,in facultate Sere nis.D. Ducis esse nùm cumulationi memoratæ locus esse debeat, vel ne , vel quòd omisso pos sessorio,tractetur tãtùm de petitorio , quia cum reg.l.ordinarij.C.de rei vẽd. cum simil. sit iuris positiui,potest Princeps illud tollere,c.ꝑposuir. de concess.pben.c.quæ in ecclesiatũ,& vtrobiq;

Scrib. omnes de const. & dicitur esse modici præiudicij, Alex.conf.54.nu.2.lib.5. Abb.in c.in literis.de resti.spol.Cępol.cōs.60.col. pen.vers. & maximè,Ruin.conf.49.nu.13.lib.4.& Afflict. in constit. violentias. nu.43.44.cum cōcord. Rebuff.de mater. possess. artic.4.glos. vni. num.5. Gram.decis.15.in princ.Capic.decis.69.nu. 13. Neuiz conf.97.nu.13.Crau.conf.182. num.14. conf.674.nu.8.& in resp.pro gene.nu.239. Menoch.de recuper. possess.remed.15.nu.372.Cōiard. in repet.l. vni.limi. 2. ratione mixturæ,in princ.nu.47.Gabr.d.concl. 1. nu. 177.de restit. spol.Ponta.de spol.lib.3.cap.2.nu. 100. & in his
67 terminis inquit, Afflict.in d.c. violētias nu.44.† quòd Procurator fisci hoc de facili posset obtinere,& quòd si nō peteret,esset procurator malus; Subdit tñ infrà nu.57. quòd Princeps sinè causa hoc facere non debet, de cuius dicto nō parùm
68 est dubitandum per supradicta. Verùm causa in eius pectore residet,quoniam cum dispensat tātùm contrà ius positiuum,causa iusta motus prę sumitur. Brun.conf.1.nu.13.Alcia.latè in tract. præsump.reg.3.præsump.8.Doct.latè in d.c.quę in ecclesiarū vbi Dec.signanter nu.132. vers.superest.tertium mēbrum cum seqq.vbi Bart. Angel.& alios citat,asserētes,quòd pro causa,& ratione sufficit Principis voluntas, quia ex iusta causa processisse præsumitur,Ias. latè in d. conf. 38.nu.4.lib.4.& in l.si testamētum. nu.3. vbi de communi.C. de testam,Soc. dicto conf.4.nu.9. vsque ad 15.lib.3.Gram.d.conf.169. num.5.6. Rui.conf.61.nu.30.cum concor.lib.5. & latiùs. Menoch.in tract.de pręsump.lib.2.pręsump.10. Nec admittitur probatio in contrarium. Rom. conf. 369.nu.28. Marf.in l. de vno quoque.nu. 14.de re iud.& in sing.6.in princip.Gram.conf.
69 ciui.10.nu.17.Menoch.vbi suprà.num.2.† sunt enim Principes legati,& procōsules Dei. glo. in Rubr.authē. de hæred.& falcid.Bal.in tit.de pa. cōstan.in princ.Alberi. prima const.ff. num.67. alijsq; titulis eminētissimis fulget,Peregr. de iu. fisc.li.1.tit.habentes iuta fisc.nu. 1.2. Nimirùm si talia ipsis licent,& benè facta dicuntur.

Sed quid dicimus, quòd potest Serenifs. D. Dux mandare, quòd in petitorio de iuribus Illustrifs.D.Alexandri cognoscatur,eo etiàm reluctante, cum iam mandauerit? enimuerò cum mandato de appræhendenda possessione, & in sequestro retinēda, emanauit iussio prædicta de ædicto publicando, quo quilibet ius prætendēs in bonis,& iuribus appræhensis, inuitatus, imò iussus fuit intrà certum terminum comparere,& de iure suo docere, vt in facti narratione; quod quidem ædictum cum iam publicatum fuerit, & omnes prætendentes afficiat, ipsum quoque D.
70 Alexandrum compręhēdit vt suprà. Vltrà quòd cum eiusdem ædicti virtute plures alij iàm comparuerint, & contrà Fiscum litem in petitorio instituerint,prout facere potuerunt, per ea quæ in terminis scribit Crau. in conf.674.nu.7. cum concord. & in conf.793.nu.8. Alcia. conf. 112. nu.4.li.5. si in possessorio solo nunc agens Illustrifs.D.Alexander restitutionem obtineret pēdentibus iudicijs prædictis,frustatoria,& illusoria redderentur illorum iudicia in petitorio; ex quo fiscus tempore sententiæ non haberet facul
71 tatem rei restituendæ, † illusoriumq; Principis ædictum,ꝙ esse nō debet,l.si prætor. in prin.ibi, alioquin illusoria erunt huiusmodi ædicta, & de ereta Prętorum.ff.de iud.si.ibi alioquin innane, &illusorium Prætoris imperium erit. si enim in ædicto Prætoris hoc incōueniēs reputatur,m ultò magis in ædicto Principis,& quantùm abhor reat lex huiusmodi illusiones,seù elusiones, videri pōt ex congestis per Feli. in c. Rodulphus in ver.& ob elusionē.de rescrip.& Crau.cōs.23.
72 num.3. † Et dici possent memorati comparētes, decepti quodammodo sub verbo ipsius Principis,ac litibus,& expēsis inaniter frustrati, cōtrà. l.1.C.de his qui veni.æta.impetra.est enim proprium Principis semel factū à se nō improbare,
73 † & dicere quod scripsi scripsi,cui & illud cōuenit,* semel locutus est Deus.Soc.in conf.76.nu. 114.& conf.77.nu.97.lib.1 Paris.conf.23.num. 77.lib.1.Menoch.conf.379. nu.29. Cumulatio igitur à Serenifs.D.Duce iàm demandata dr; & si demandata non fuisset, hac vna rōne demādata foret,nè scilicet elusoriū eius ædictū,ēt cū ter tij dāno,& pìudicio,euētu aliquo reddi posset.

74 Secunda ratio cumulationis cousiderari pōt ex imminenti timore scandali,nàm si sequestrationi locum fuisse diximus, eò quia prætēdētiū multitudo,& potētia,probabile,& quasi certum dubiū faciebat,nè ad arma,& tumultus bellicos deueniretur,eadē certè ratio militaret, si ad possessionem D.Alexāder restitueretur,absque eo, quòd in petitorio meliora,& potiora iura ostenderet;meritò restitui non debet,sed de proprietate cognosci.Butr.in c.ex parte,col.vlt.de resti. spol.Feder.de Sen.conf.283.num.1.Iaf.d.conf. 38.nu.1.Fel.in c.2.in 6.speciali.de rescrip.Rub. d.§.nihil commune.num.50.post Alexand.in 5 fallen.nu.22.Rip.ibidē.nu.76.Rot.decis.12.in addi.de restit.spol.in no.Gabr.d.cōcl.1.nu.148 vbi innumeros refert.Menoch. d. remed.1.nu. 218.& 290.cū seqq.Mascar.conclu.1328.nu.8. quod adeò certū est.vt ēt spoliatus ab incōpetēti iudice restitutionē obtinere nequeat. Pōta.d. tract.de spol.lib.2.c.16.n.183. post Archid. quē citat.Mascar.vbi s.cōcl.1324.nu.9.Quin ēt post cęptū iudiciū,in quo petitoriū expressim suspēsum fuisset, pōt nihilominus Iudex ex causa pdicta probationes in petitorio admittere, & super inde cognoscere,& iudicare.Pont.d.tract.lib.2. nu.48.& hæc rō nō modicū iudicio meo,iudicātiū animos mouere debere t, si ēt sola militaret.

Tertia,

Tertia, huic finitima subiungitur, sed maioris adhuc considerationis. Nempè quòd plura sūt, & magna castra, de quibus agitur, ac etiàm Ciuitas Buxeti, quæ suas habēt Arces munitas, & custodiri solitas, quas difficilimùm esset, nedùm dictis prætendentibus, recuperare, si in potestate Domini Alexandri iterum redirent, & in petitorio postmodum succumberet, imò verò & Serenifs. quoque D. Duci; præsertim quia ab externis Principibus auxilium possessor haud difficulter obtinere posset, prout in similibus casibus alios quandoque obtinuisse docet experientia rorum magistra. Vnde non est de iure deueniendum ad aliquam restitutionem, nisi verum feudatarium se ostendat D. Alexander, & de iure suo in proprietate doceat; aut saltèm admittēda veniet exceptio dominij, prout tradunt Scrib. omnes post Castr. in l. 2. C. ædict. diu. Adr. tollē. & in d. §. nihil cōmune, vbi Alexand. in 5. limit. nu. 20. cum seqq. & plures congerit Gabr. d. concluf. 1. num. 134. cum seqq. ante Menoch. d. remed. 1. recuper. nu. 279. cum seq. vbi * de cōmuni, & de adipisc. rem. 4. num. 383. atq; Ponta. d. tract. lib. 3. num. 24. & Contard. d. l. vnica in 2. limit. ratione damn. irrepar. num. 8.

Quòd si in oppositum adduceretur illa limitatio huic conclusioni dari solita, non procedere scilicet vbi sub eodem Principe sunt castra, & litigantes, de qua ibidem Gabr. nu. 137. Replicabitur illicò de sublimitatione per eundem subiuncta. nu. 139. vbi conclusionem principalē procedere docet, etiàm si tali Principi possibilis sit recuperatio, sed non sinè maxima impensa, & maximo fumptu; Et de alia sublimitatione tradita nu. 140. vbi idem concludit quando restituendus non habet plura alia bona in eodē territorio, quæ possit amittere, neque in persona puniri, si præceptis non obtemperauerit, & per vtraque sublimitatione authoritates adducit, quæ videri possunt. At certo certius est tot loca qualitatis antedictæ absque maximo belli apparatu, maximo discrimine, & maxima impensa expugnari non posse, si ea possidens defensioni intēderit; pariterq; notorium est, Illustrifs. D. Alexā drum bona æquiualentia in hoc statu minimè possidere, sed quædam tātùm allodialia, quę nec vni quidem ex principalibus castris antedictis æquiualent; Ipse quoque extra statum Serenifs. D. Ducis, nempè in Terra Sallodij Dominij Veneti habitatū se contulit, adeò quòd nec ratione cæterorum bonorū, nec ratione propriæ personæ verosimiliter cogi posset in executione sētentiæ in petitorio ferendæ; igitur &c. & ad hoc videatur signanter Iaf. d. conf. 38. nu. 1. Grat. cō fil. 10. n. 18. 28. 29. 30. lib. 1. Boer. decif. 238. col. antepen. verf. 2. etiàm fallit, & col. seq. vbi de * cō muni attestatur, prout ēt attestatur Accoromb. in d. §. nihil commune nu. 53. dicēs, quòd ab ea Conf. Lud. Sacc.

* in praxi non est recedendum, & * quòd ita practicari vidit Romæ, & sequitur Contard. vbi suprà limit. 1. nu. 80. & præceteris videatur. Menoch. d. 2. responf. causæ finar. artic. 3. nu. 19. vsque ad nu. 36. Et difficultatem prædictam recuperandi admittunt etiam in Rege Franciæ, in Imperatore, & Summo Pontifice; & in vno castro tantùm. Vndè multò magis in Serenifs. Duce nostro erit admittēda, & pro recuperatione tot castrorum, & arcium defensioni paratarum; & quæ pendente petitorio iudicio munitiora quoque reddi possēt, & oppugnationi difficiliota; & hęc etiam ratio, si consideretur, multùm stringit, & cumulationem necessariam indicat.

76 Quarto loco animaduertendum est ad literas per Illustrifs. D. Alexandrum scriptas antè dictā appręhensionem Custodibus Arcium prædictarum, cum mandato de consignanda illarum possessione Procuratori Serenifs. D. Ducis, consensit enim translationi possessionis, & sic facto, & culpa sua cecidit, ideò reintegrari nō debet * ex communi sententia, de qua per Rip. d. c. sæpè nume. 27. Rub. d. §. nihil cōmune. nu. 75. Menoch. d. remed. 15. nu. 95. 96. Gabr. d. conclu. 1. nu. 57.

77 † Quod locū sibi vendicare debet, quamuis metu aliquo coactus tales literas scripsisse dici posset; voluntas namq; coacta voluntas est, ideò per actionē quod metus causa gestū rescindi prius oportet, quàm ad possessionis restitutionē agatur; quia non interuenit vis expulsiua, sed tantum compulsiua. casus est cum glo. magistra in c. super hoc. extrà de renuntia. Alex. in d. §. nihil cōmune. nu. 18. post Bal. in 3. limi. Imol. & alios. Rip. ibidem. num. 74. Innoc. in c. fi. col. 1. de his quæ vi, metusuè causa. Iaf. d. conf. 38. num. 3. Afflict. in d. const. violentias. num. 19. & in c. 1. sub nu. 20. de mili. vassal. qui contu. est. Gram. conf. 131. nu. 1. 2. inter ciui. Signo. conf. 75. num. 15. Gabr. d. conclu. 1. de resti. spol. nu. 130. Menoch. latè d. remed. 1. q. 10. quo loci innumeros in hāc sententiam citat, & latiùs d. responf. 2. causæ finar. art. 3. nu. 36. vsque ad fi. vbi contrarijs omnibus, quæ adduci possunt, egregiè respondet.

Quinto loco perpendendū proponitur, quòd Princeps in suo statu, in quo fundatā habet intentionem, quòd omne feudum cum iurisdictione, & Regalibus annexis, ei subsit, & sinè speciali cōcessione à quoquam possideri nequeat, pręcipere potest tenenti tale feudum (si feudū confitetur, aut aliter feudum esse constat) quòd Inuestituram, seù titulum suum exhibeat, aliàs eū priuare; nisi de præscriptione saltèm legitimè doceat. hoc latè probat Isern. in d. c. Imperialē, §. illud quoque nu. 66. 67. & latius Afflict. num. 10. cū seqq. atque decif. 365. nu. 67. cum multis concord. Luc. de Pen. in d. l. quicunque. col. 2. in fi. verf. è contrà faciunt. Rom. conf. 163. num. 6. & ibi Mādof. in addi. Iaf. in l. 2. nu. 175. C. de iu.

emphl. & in præl ud. feu. nu. 51. Bal. in l. Instrumẽra, nu. 8. C. quomodo & quando Iud. & ibi. Barbat. in addi. qui bonam allegat gloss. in l. 2. C. quando & quibus quar. par. deb. lib. 10. Gram. cons. crim. 9. nu. 4. Dec. cons. 6. nu. 2. vers. nõ ob. Boss. d. tit. de Princip. nu. 257. & in hanc sententiam diffusè consuluit Rol. à Vall. cons. 89. nu. 20. vsque ad fi. lib. 2. Sic & in beneficialibus pôt Episcopus requirere titulum à possessoribus, & si non exhibuerint, vel minus legitimum potest eos priuare, & beneficia alijs conferre, c. ordina- * rij, §. cæterũ, vbi doct. de offi. ord. in 6. & * est cõmunis opin. Mascar. de probat. conclu. 1372. nume. 18. 19. cum concord. Si ergò omni tempore Principi licet, & eius Fisco instare pro tituli exhibitione, cur non & in præsentiarum pendente iudicio memorato? cum feudalia non diffitearur D. Alexander, nec diffiteri possit per supradi&ta, & præscriptioni locus esse non possit, cũ mo dico tempore illa tenuerit?

79 * Sextò, Confirmatur hoc alia * recepta sententia, quia scilicet in materia etiam spolij, non fit restitutio, quandò possessio, si apud Actorem esset, deberet nihilominus restitui, tunc enim nulliter factum confirmatur, & pro valido habetur. Dec. in terminis dicto cons. 191. in fin. post Castr. & alios citatos, & latiùs in cons. 449. nu. 16. vsque ad nu. 21. vbi multa similia allegat. Aret. d. cons. 21. in fi. Ang. Alex. & alij in l. si finita. in princ. ff. de damn. infect. Ferret. cons. 16. num. 8. Boss. d. tit. de Princ. nu. 299. vers. potest secundò dici. Dec. in c. cum cessante. de appell. Neguss. de pigno. memb. 2. par. 3. nu. 48. Etenim possessio quæ penès aliquem momento permansura est, non facit eum legitimum Actorem, nec contradictorem, vt inquit Rom. cons. 449. num. 6. vers. quare sequitur, vbi allegat reg. l. dolo. de do. excep. & c. dolo. de reg. iu. in 6. quę locum habet etiam in possessorijs iudicijs, præterquàm in spolio violento, secũdùm Bellam. decis. 36. vers. 2. si incontinenti. Si igitur statim recuperata possessione teneretur D. Alexander docere de titulo ad instantiam Fisci, aliàs feudis omnibus, & iuribus antedictis priuari posset, ità etiàm, nisi de illo in præsenti iudicio doceat (sic instante ipso Fisco) confirmabitur huius possessio, & peti ta exaduersò restitutio denegabitur.

80 Septimò, ex hoc eodem præsupposito, quòd bona de quibus agitur, indubiè sint feudalia, & habeant annexam iurisdictionem, & alia regalia, & finè titulo à Principe habito possideri nõ possint, resultat aliud fundamentum; nempè quòd agens ad ea etiam in possessorio, si de proprietate non doceat, obtinere nequit; præsertim aduersùs ipsum Principem, qui in statu, & dominio suo fundatam habet intentionem, & pro eo præsumitur, quòd omnia prædicta ad ipsum spectent; contra Actorem autẽ militat præsumptio, qui in alieno statu, & dominio illa tenere, & possidere prætendit; Consequenterq́; negari non potest, quin tale iudicium mixturam habeat petitorij l. 2. §. quædam. ff. de intetd. l. 2. §. permititur, de aqu. quotid. & æstiu. gl. in d. c. ad decimas, in vers. præsumuntur. de restit. spol. in 6. Io. Fab. in §. retinendæ. nu. 33. instit. de interd. inquiens, quòd pro Domino territorij est magna ratio, eò quia fundatus est de iure communi, & sic constat de eius proprietate. Idcircò fieri non debet executio in possessione. c. cum dilectus. extrà de causa poss. & propri. sicuti etiàm non fit quando aliter constat de iure proprietatis notoriè, vel manifestè. c. si Iudex Laicus. de sent. excomm. in 6. cum alijs per eum adductis; idem tenet Bal. in l. vnic. nu. 6. vers. idem si agatur. C. si de momẽ. possess. vbi possessorium ait iuris adminicula tali casu desiderare, & ideò mixtum esse, & in l. 2. nu. 28. C. de serui. & aqua. vbi præcariam possessionem præsumi inquit, nisi de titulo appareat, quia precatium potiùs quã donatio præsumitur, & in d. l. 2. num. 8. vers. porrò. C. quomodo & quãdo Iud. Puthe. decis. 461. nu. 2. Luc. de Penn. d. l. quicunque. col. 2. vers. & breuiter, vbi de feudalibus, & regalibus omnibus in eundem sensum loquitur. Isern. in d. constit. violẽtias. ad fin. Petr. & Cyn. & Bal. & Salic. in l. si solemnibus. C. de fid. instr. qui generaliter loquuntur in omnibus rebus, quæ sine titulo à Principe habito possideri nequeunt; & de hoc extant tres notab. decis. Bellam. 17. 49. & 433. quæ videantur, & doctri. Innoc. in c. constitutus de fil. præsb. atque Socin. cons. 127. nu. 5. in primo. Et in hanc sententiam latè consuluit Anchar. cons. 310. tres Domini per tot. & signanter in princ. & in fi. vbi de possessione castri, cum iurisdictione in alieno dominio tractat, vt in nostra specie, & dixit Bal. in cons. 161. in fin. verb. lib. 3. quòd in istis possessorijs non solum attenditur substantia possessionis, sed eius qualitas, hoc est quo iure, & quo titulo possideatur. Floria in l. sicuti. §. sed si queritur. ff. si ser. vẽd. loquẽs de quasi possessione iuris exigẽdi vectigalis, & iurisdictionis exercẽdę. Ang. in l. qui interrogatus. de inter. ac. Cępol. de seru. rust. prædio. c. de itinere, nu. 42. Ias. in l. si ptius nu. 44. de no. oper. nuncia. Castr. in l. si de vi. nu. 7. de iud. Cors. in suis fallẽ. fol. 47. Alber. in l. fi. col. 5. vers. quod dã nobilis. C. de iurisd. om. iud. Cassad. decis. 1. nu. 10. de resti. spol. inquiẽs possessoriũ iurisdictionis iuris adminiculum desiderare, & propterea mixtum esse. Alex. in d. §. nihil cõe. num. 33. inferẽs, quòd si cõe Bononiæ egerit possessorio recuperandæ ad castrum extrà territorium suum, habet ius cõe cõtrà se; & ideò admittitur exceptio dominij ad impediẽdam restitutionẽ. Abb. cõs. 61. nu. 5. in fi. inquiẽs iurisdictionem finè titulo exerceri non posse, quia præsumitur vsurpatio,

Afflict.

Afflict. in d.§. Illud quoq; . num.14.cum ſeqq. & nu.19.verſ.benè tamen fatetur,& verſ.& hoc nō negat,& in fi.verbis quibus in locis poſt multa concludit, ſpoliato à Principe bonis feudalibus, quæ talia eſſe conſtat per confeſſionem partis,vel per regiſtra,reſtitutionem eſſe denegandam ; niſi poſſeſſionē cum verò titulo iuſtificet; vel cum poſſeſſione decēnali,ex qua titulus pręſumatur,& in c.1.nu.84.& ſeq.de contro.inueſti.& deciſ.392.nu.19.Io.Lup.in repet.c.per veſtras,in 3.not.§.48.nu.43.& 47.cum ſeqq. Valaſ.de iu.emphi.q.8.num.21.23.32.Gram. cōſ. crim.9.nu.4.Rol.d.conſ.89.nu.24.25.lib.2.concordat. Rot. deciſ.1.aliàs 4. & ibi addi. in verſ. doceri de titulo. de reſti. ſpol.in no. & deciſ. 3. aliàs 11.eo.tit.in anti.Card.Pariſ.conſ.15.nu.3 in feudalibus loquēs.li.1.conſ.98.nu.16.in 2.& cōſ.99.nu.17.18.in 4.Capic.deciſ.77.per to.Alcia.conſ.408.nu.7.9.10.Rebuff.in tit.de mater. poſſeſſ.art.1.glo.1.num.21.22.Crau. conſ.674. nu.5.& 6.mixtum omninò eſſe poſſeſſoriū concludens, vbi cum Principe agitur.Didac. pract. quæſt.c.17.nu.6. verſ.primū vbi. Pedem.deciſ. 25.num. 10. quæ ait poſſeſſorium iuriſdictionis fundari debere aliquo iure , vero vel pſumpto, & propterea mixtum eſſe,& in eo appellationē dari.Boſſ.latè d.tit.de Princip.nu.233. cū ſeqq. vbi plura affert exēpla,& num.256. 257. Natt. conſ.289.nu.12.Menoch.de reti.poſſ.remed.3. nu.590.Vrſil.ad Afflict.deciſ.268.& deciſ.303. Gabr.d.concluſ.1.de reſti.ſpol.nu.107.& num. 131.& ſeq.& p hac opin. * iudicauit etiàm Sen. Delphi.teſte Franc.Mar.deciſ.80.in 1. par. quæ repetita eſt in 2.par.deciſ.542.& pro ea egregiè conſuluit Dominus meus . Decia.poſt D.Paulū Bergonzium clariſſimum Iuriſconſultum conciuem meum , in cauſa Imperiali olìm delegata Sereniſsimo quondam D. Duci Octauio , & in eius Excelſo Conſilio Parmenſi pendente,& eſt conſilium 45.nu 7.cum ſeq.lib.3. vbi appellationem propterea concedi debere reſpondit ; Pro eadē pluriès etiàm iudicauit Rom.Rot.teſt. Pōta.d.tract.de ſpol.lib.2.num.162. vbi multas refert deciſ.Put.Achil.de Craſſ.Auguſt. & Caputaq. & inter cæteras Caputaq. deciſ.414.lib.1. Achil deciſ.3.de reſtit.ſpol. vbi concluditur reſtitutionem in iuriſdictionalibus non dari , niſi docto de titulo , & latiùs deciſ.5. vbi itá iudicatum atteſtatur in vna Parmenſi de Caſalibus,& in alia Placent. addens quòd ſi de titu. doctum non fuerit,poſſeſſio præcaria præſumitur, prout etiàm dixit Bal.in præcitata l.2.q.9.C. de ſerui. & aqu.& affirmat idem Pont. loco præallegato. Maſcard.de probat.conclu.1322.nu.9.plures vltrà præcitatos allegans . Bimi.latè conſ.1. p tot. & conſ.12.nu.35.Cacher.conſ.67. nu. 45.Borgni.deciſ.76.num.467.in 2.par.Alba conſ.416. nu.1.2.3.& conſ.433.nu.2.cum ſeqq. Contard. Conſ.Lud.Sacc.

in repet.l.diffamari,limi.1.nu.26.cum ſeqq.Petr.de fideicomm.q.13.nu.567.& ſeq.& nu.574. 575.& 593.Cum igitur mixtum ſit iudicium,& actio mixta, vt ex prædictis liquet , non poteſt agens in ſolo poſſeſſorio obtinere, quamuis requiſita ipſius poſſeſſorij probet. Bal.d.l.2.q.12. ſub nu.31.Caſtr.in l.ſi de vi.nu.7.ff.de iud.Rube.Alex.pulchrè in conſ.167. nu.2.3. cum concord.niſi de tit.doceat vt ſup.

81 Et pro concluſione præmiſſa,innumera per relatos authores adducuntur fundamenta ; inter quæ eſt tex.optimus in c.ſunt perſonæ de priui. in 6.vbi vigente differētia ſuper quaſi poſſeſſione exemptionis inter ſubditum, & ordinarium, debet ordinarius manere in poſſeſſione donec ſubditus de titulo,vel legitima pręſcriptione doceat;quem tex.ad propoſitum noſtrum ponderat inter alios Io.Fab.d.§.retinendæ.in loco pręcitato, Cyn. in d.l.ſolemnibus. circa fin. & alij ſuprà citati,& latè expedit.Didac.d.c.17. pract. quæſt.num.6.

82 Et pariter eſt alius bonus tex.in c. ad decimas. de reſtit. ſpoliat. in 6.vbi in agente ad poſſeſſionem decimarum in aliena parochia idem reſpondetur,& allegat Summus Pontifex rationem prædictam , quia contrà Actorem , & pro Reo militat præſumptio . Vndè colligunt ibi Scriben. hanc fallen. ad regul. quod ſpoliatus antè omnia ſit reſtituēdus, de qua etiàm Gabr.poſt relatos d. concluſ. 1. num.72.Caputaq. deciſ.12.lib.1.& deciſ.353.lib.2.Menoch.d.remed.15.recuper.nu.466.& ita iudicauit * Rot.teſte Puthe.deciſ.413.in princ.li.1.

83 Omnia autèm ſupradicta in quinto, ſexto , & ſeptimo fundamento,confirmari poſſunt, ex eo quòd bona, & iura de quibus agitur , habent etiam titulum Marchionatus annexum , qui à Principe tantùm haberi poteſt,cap. 1. vbi Scriben.in tit.quis dica. Dux,com. Mar.Soc.d.conſ. 4.num.7.ad fi.Capic.deciſ.32.num.10.& ſeq.& per conſequēs tantò magis militat præſumptio contrà eum,qui talem dignitatem ab ipſo Principe non probat obtinuiſſe.

84 Octauò,& fortiùs dicatur,quòd nedùm vbi de feudalibus,cùm iuriſdictione,Regalibus,& Marchionatu tractatur , in quibus Princeps fundatā habet intentionem , & contrà agentem militat præſumptio, vt ſuprà, ſed generaliter in bonis, & iuribus quibuſcunque priuilegiatus eſt, vt ab ipſo ſpoliatus, ſeù eius authoritate, nuſquàm reſtituatur , niſi de bono iure in proprietate doceat,quoniam iuſta cauſa motus ſemper præſumitur , & eius factum non ſpoliatio , ſed iuris executio iudicari debet , præſertim quandò ſcienter,& ex propoſito, deliberateq; procedit.Ad hoc vltrà præmiſſa, quæ huc quoque cōferunt,allegatur in primis glo. in l.Meminerint. in verſ.vulgato.vbi Cyn.& alij.C.vnde vi. Bal. in d.conſ.301.nu.4.& conſ. 345. num.3.4 & 9.

lib,2.Rom,& Alberi.in l,si de vi,ad fi,de iud,Bel
lam,decis.105.in fi, pulchrè, Ias, dicto cons,38,
colum.fi,in 3.Dec,dicto cons, 125, num,3,vers,
sed prædictis, & num,4,atque dicto consi,191,
col.pen.Socin,cons.4,num,23,24.lib, 3, Afflict,
in d,const,violentias,nu,22,vers.limira istã con
clu.& decis.361,nu,12.13.14, Paris, dicto cons,
99,nu,19,in 4.Gramm, dicto cons, 169,num, 3,
vers,concurrente,& nu.4,5,6,Alciar, cons, 408,
nu,4.Bero,dicto cons,45.nu,20, & 24. & consil.
60,nu,21.in 3.Rip,d,c,sæpè,nu.87,Crau, d.cõs,
5.nu.7.Alba,d.cons.416,nu.2,3,lib.3, & consil,
* 433.nu,2.& seqq, vbi * de cõmuni,& cons,seq,
nu,1.cum seqq.Ant.Matthe.in repet.l,naturali-
ter,§.nihil commune,nu. 68, de acquir, possess,
Lancel,de attent.par.2,cap.4,in præfat.nu.394.
& limit.12.in princ.Sebast,Medi,de conser.pos-
* sess,par.2,glo.2.nu.215. vbi * de cõmuni, Pon-
ta.d.tract,de spol.lib3,nu,97.98,& 145.& ita ẽt
tenet D.Busanus Doctor Regiensis Illustris. D,
Alexãdri aduocatus, in quodã suo respõso ędi-
to cõtrà Illustris.D.Isabellã Pallauicinã antedi
ctã in causa p eã motã virtute edicti memorati,
Et licèt articulus iste multùm sit inter nostrates
controuersus,vt inquit Burs.cons.461,qui illum
assimilari dixit Mari Anglico, quòd dicitur sinè
fundo,nihilominus ex distinctione per eum po
sita,rectè procedere opin.nostram concludendũ
est; versamur etenim indubiè in primo capite
dictæ suæ distinctionis pluribus de causis. Nem-
pè quia Serenis.D.Dux ex certa scientia, pro-
prio motu,& cum literis, & mandato speciatim
facto, & per consequens cum mentis quoque
pręmeditatione, & matura deliberatione præha
bita,dictam possessionem capi iussit. Vltrà quòd
concurrit proculdubiò præsumptio iustæ causæ
ex supradictis; his namq; casibus concludit Bur
sa.restitutionẽ omninò denegari,quæ aliàs spo-
liato antè omnia solet competere; & talẽ distin-
ctionem ab Illustris.& Reuerendis.D.D.de Si
gnatura Sanctissimi Domini Nostri comproba-
tam,& in praxi receptam refert, & secundũ hãc
opin.iudicauit etiam Rot.in vnà Parmen.& Fer
rarieñ.vt in decis.Moeda.86.87. vbi authorita-
tes,& rationes quãplures motiuas videre licet;
Er inter cæteras ea est considerabilis, quã in de-
cis.86.ponderar,quòd si potest Princeps vitium
spolij contracti tollere,& purgare, vt per Dom,
& Feli.ibi relatos,& satis liquet ex primo funda
mento suprà deducto in hoc secundo articulo,
multò magis potest facere, quòd non sit spoliũ
à principio argumento.l.patre furioso.ff. de his
qui sunt sui,vel alie.iu.
Neque enim cogitur Princeps seruare ordinẽ
iudiciorum,prour inferiores Iudices, Inno.in c.
de causis.de re.iud,Bal.in l.fi.C.de legi.& in di-
cta l.nec causas,nu.4.C.de app.in l.2.C.quomo
do & quando Iud.& pcitato cõs.345.nu.3.& 4.

Soc.d.cons.4.nu.23.in 3.Brun.d.cons.19.nu.3.
* 4. 5. vbi * de cõmuni.Alberi,in l.Princeps.de le
gi.Feli.in c,postulasti nn.7.de rescrip.Dec.dicto
cons.125.nu.4.Alcia.d.cons.374.ad fi.Bero.cõ-
sil.170.nu.14 lib.3.Crau.d.cons.5.num.7.Pon-
tan,d,tract.lib.3 num.98.Burs, dicto cons. 461.
nu.51.& est tex.optimus in c.ad petitionem.de
accus. quem scrib.ibi not, & ad propositum ad-
ducit Bal.in cap.1.in fi.de no,for.Fidel. Et quic-
quid agit præsumitur iustè, & ex legitima causa
agere, ut suprà latè diximus, & plenè quoque
tradit Io.de S.Iuliano inter cons.Brun.consil.3.
quo loci sub nu. 18.hoc adeò procedere inquit,
vt si alitèr eius actus non valeat plenitudinè po
testatis vti voluisse pręsumatur,quę nulla huma
na lege coercetur.
86 Nonò,si de medio supradicta omnia tolleren-
tur,adest hic Ducalis constitutio,tàm noua,quã
antiqua,tribuens facultatem Perillust. & Excel-
so Consilio Ducali procedendi in omnibus cau
87 sis coràm eo pendentibus, † sola facti veritate
inspecta; quod operatur, vt proprietatis exce-
ptionem Iudex admittere, atq; petitorium cum
possessorio simul cognoscere, & decidere valeat
Bal.in c.1.§.Inuestiturã.de no.for. fidel. Dec.in
cõs.200,ad fi.& cõs.449.num.21.Rom,cons.20,
nu.8,& ibi Mandos,in addi.Rub, cons.4.nu.12.
Crau.cons.299.nu.8,vers.4.respondeo,& in d.
cons,674.nu,9,Alcia, consil.256.nu.17.Neuiz.
cons.97.num.12.Gram.decis.15. nu.4.Pedem.
decis,1.nu.28.Menoch.de recuper.poss.remed.
15. nu,477. & seq.qui licet super hoc ibi dubi-
tet,firmius tamen figit pedes in 2.respons.caus,
finar,art.2.in fi.& art.3.nu.6. & de arbir,iud.q.
51.nu.2.sequitur quoque Ioseph Lud. d. decis.
18.nu.19.20.Sutd.cons.166.nu.7.8. Galia.in l.
4.§.cato nu.42,de verb, ob. Cõtar.in reper.d.l.
vni.q.13.num.52.C.si de mo.pos.Burs.latissimè
cons,129.nu,17. cum tribus seq.& num.30.vbi
communes citat opin.& nu, 38, vbi in terminis
quoq, fortioribus loquitur, & materiam prose-
88 quitur,vsq. ad nu.47.inclusiuè. Quæ opin.benè
fundatur ex eo,quòd Iudices,qui talem habent
facultatẽ, nulli iudiciario ordini subiacent, nec
ciuilis iuris traditioni, sed inspecto iure natura-
li,& gentium iudicare possunt, prout Princeps,
imò vt Deus ipse secundùm Bald. vbi suprà, &
in l.fi.nu.9.C. de iur.delib. Dec.in e.dilecti.nu.
12.extrà de iud.Bello.cons.63. num.7.cum seq.
Asin.latè in sua prax.§.3.c.2.nu.3.4. & ferè per
to.Burs.d.cons.129.nu,18.19.20.cum concord.
& alibi passim.
89 Et cõfirmatur alia vrgenti ratione, quàm de-
ducit Bero,in sua q.23. nu.4.cum seqq. Si qui-
dèm huiusmodi iudicibus permissa est peruer-
sio ordinis causæ ad se ipsam,quæ difficilius cõ-
ceditur,quàm causæ ad aliam causam, vr inquit
Bart.in l.prolatam. in princ, C. de sent. & latè
probat

probat ibidem Bero.ergò multò magis permissa esse debet peruersio ordinis causæ ad aliam causam; & sic cumulatio petitorij cum possessorio.Burs.d. consi.129. nu.19.vers.cũ præsertim.

Et huiusmodi sententiæ fuit etiàm consultor ille, qui antedictas preces pro Illustriss. Domino Alexandro secundo loco porrigendas composuit; dùm clausulam(sola facti veritate inspecta)in primo rescripto positam circunscribi supplicauit, nè cumulatio prædicta, illius virtute, mandata videretur.

90 Hac autèm facultate cumulandi libentiùs vti debebit Excelsum Cõsilium in hac spetie, quia fiscalis causa agitur,quę sola facti veritate inspecta terminari debet, siuè Fiscus ipse agat, siuè conueniatur,vt post Bart.Castr.& Alciat. quos refert,tradit Peregr.d.trac.de iu.fi.li.7.tit.3.nu.3.ad quod etiàm allegare potuisset.Bald.in c.1. in fi. de allod.

91 Decimò & vltimò,si nouem præcedẽtia fundamenta cessarent,quę,mea sententia,nũquàm cessabunt,dicimus. quòd ex quò paratus est incontinenti Sereniss. D. Dux (qui non est violentus possessor) ostendere defectum iuris in agente,& suum dominium,deberet audiri,etiàm si ageretur causa spolij,vt patet ex deductis suprà in quarto fundamento primi articuli, & dixerunt Bart. Ang. Castr. Butr. Dec. Abb. Soc.& alij relati per Gabr.d.concl.1. de resti. spol. nu. 74.quorum opin.*communis est,teste.Menoch. d.remed.1.recuper.q.21. libr.1. Cacher. decis. 116.nu.2.3.&10.vbi* crebriorem dicit glo.in l. si de ui.in fi.de iud. Castr.cons.253. nu.4.lib.1. Rot.decis.24.de resti.spol.ĩ antiq.Mascar.cõcl. 687.nu.16.conclu.1523.nu.17.& melius cõclu. 1328.nu.6.*vbi de communi quoq. attestantes refert. Cacher.decis.116. nu.2.3. & 10.vbi crebriorẽ asserit,Mago.decis.Florẽ.104.nu.16. Eò maximè quia facilis erit probatio per instrumẽta,& acta publica, & nulla facti verificatio erit necessaria,vt ex infradicendis in quartò articulo principali patebit. Gabr. vbi suprà post relatos nu.77.Rub.d.§.nihil cõmune.nu. 163. post Alex.ibi nu.28.Gram.consil.ciui.131.num.5.6. qui probationem facti eam non esse asserit,quę fit tantùm per instrumenta. Cumi. præcitato c. 40.nu.244. Et eò quoq. maximè quia periculũ immineret,si fieret restitutio vt suprà vidimus, in 2.art.in 2.& 3.ratione cumulationis. Bero.in c.1.nu.34.de resti.spol.quem sequitur Menoch. loco proximè citato lim.2.

Et confirmatur hoc decimum fundamentum
92 per simile de beneficialibus, in quibus cum de spolio etiàm agitur,admittenda omninò est talis exceptio,vt post Soc.Aegid.Lanfran.& Feli. tradit Gabr.vbi suprà.num.76.Cacher.d.decis.
93 116.nu.3.post Ferret.& alios.†A beneficialibus autèm ad feuda licitum est arguere,Gomes.su- per reg. Cancel. de Anna. poss. in præfat. & in proposito Alcia.d.cons.408.nu.7.Decia.d.consil.45. nu.10.11.

94 Quòd si in iuditio spolij prædicta admittitur exceptio,pariter,& multò magis in remed. can. reintegrandę.minus odioso ex parte rei conuẽti.Menoch.d.remed.15.nu.472. in fi. Hoc autẽ potius quàm illud intentasse creditur D.Alexãder,vt eius iudicium procedat, ex quò nec vo-
95 lens intentare illud potuisset;† quandoquidem vassallo contra Dominum non datur,quia sigillat famam. Abb.& Feli. in c.cæterùm,nu.15.de iud. Isern. Afflic. & alij in c.1.§. si verò de mili. vassa. Menoch. alios adducens d.remed.1.q.9. & remed.9.recup.nu.51. cum seq.& nu.58.Zas. ex communi * in tract.feud.par.11.nu.22.

Tertius articulus principalis erat,an præsupposito,sinè veritatis ostensę pręiudicio,quòd iuditium sic vt suprà intentatum, mixtam naturã petitorij non haberet ad effectum cumulandi; nec alia de causa cumulatio ipsa petitorij cum possessorio locum habere posset, an titulus saltèm demonstrandus esset per D. Alexãdrum ad effectum colorandæ possessionis per eum alle-
96 gatæ? & hic sanè art.dubiũ non continet, † quia nemo negat, quin in his, quæ sinè authoritate Principis acquiri nequeunt, necessarium sit de titulo docere vero,vel colorato,aut pręsumpto, vt in possessorio etiàm recuperandæ,agens obtinere possit.Bero.d.q.4.nu.5. & per to. prout de feudalibus in proposito inquit.Gabr.d.concl.1. nu.133.& latius Contar.in rep.d.l. vni. limit.2. §.8.num. 34. cum seq. vbi de iurisdictionalibus etiàm,& alijs huiusmodi loquitur, Petr.vbi supra,nu.568. Quod & in beneficialibus passim traditum reperitur, vt per Gabr. d.concl.1.nu. 125.& fortius concl.5.nu.110.eo.titu.Menoch. d.remed.15.recupes.q.36. vbi de cõmuni. Mascar. latissimè d. concl. 1322. & à beneficialibus ad feuda arguitur, vt suprà.

97 At hic attendendum, quòd titulus infectus, seù inualidus nõ potest colorare possessionem, sed potiùs eam inficit,& discolorat; adeò quòd melius esset nullum titulum allegare, quàm infectum,vt post Innoc.quem adducit, tenet Bellamer.decis.50.& decis.287.& Cassad.decis.3.nu
98 me.7.de ca.poss.& proprier. † oportet enim bonum,& validum titulum allegare, quamuis minus plenè probetur,vt per eum,idem repetit clarè in decis.369,in princ.Oldr.cons.1.nu.4.& cõsil.225.in fi.Rom.cons.499.nume.4.5.6.Ferret. cons.16.nu.9.Gigas de pensio.q.47.nu.7.Hosti. in c.olim de excep.Anchar.d.cons. 310. colũ.fi. vers.ex quibus concludo,Mascard.de prob. cõclu.1381.nu.14.optimũ simile adducens. Crau. cons.322.nu.1.in fi. † vbi inquit paria esse titu-
99 lum non habere,vel exceptione illum elidi posse.Burs.cons.424.nu.30. Menoch. d. remed.15. nu 464.

nu.464.Mascar.concl.1323.nu.16.& hoc maximè locum sibi vendicat, vbi apertè, & euidenter de tituli inualiditate constare dicitur, vt per eundem Mascard.concl.1377.nu.16.vsque ad num.20.cum concor.quibus addi potest.Franc. Marc.decis.928.par.1.& decis.50.num.2.par.2.
100 †Nàm titulus nullus pro non titulo in omnibus habetur l.nec vllam de pet.hæred.Afflict.decis. 218.nu.1.Rimin.iun.cons.678.nu.40.41. Contar.d.l.diffamari,limi.1.nu.27.cum seqq.
101 Et in specie quoque aduertendum, quòd titulus habitus à non habente authoritatem, adeò nullus,& inualidus est,vt nullum possit colorem in huiusmodi iudicijs tribuere. Lap. alleg. 103. nu.3.* qui de cōmuni attestatur, & ibi Mandos. in addi,vers.coloratum.* de communi quoque fidem faciens,Io.Bapt.Ferret.cons.1.nu.5.Frāc. Mar.d.decis.928.in fi.par.1.& latiùs d.decis.50 nu.3.cum seq.par.2.Oldra.d.cons.1.nu.12.& latissimè Mascard.concl.1337.ferè per tot. vbi ēt inquit sub nu.5.titulum ab habente authoritatē profectum forma non seruata,colorem nō præbere,& multos citat,ac de * cōi attestatur.Idē ēt dicitur de titulo impetrato per subreptionem, aut obreptionem, vt in specie tradit Anchar.d. cons.310.col.fi.Et de titulo habito ex contractu bonorum feudalium sinè Principis directi domini assensu,Afflict.decis.197.num.1.Gabr. cons.
102 88.nu.20. † Titulus autèm nullus dicitur, qui prorsùs,& de facto nullus est, vel si de facto processit, iuris ratione deficit, vt inquit Placen. in tract.de re.vendic.tit.3.nu.3. & paria sunt titulum non proferre,& inualidum,ac nullum proferre l.quoties,qui satis.cogan. l. non putauit.§. non quamuis,de bono. possess. con. tabu. Natt, consil.411.num.16.

Quartus igitur, & vltimus superest articulus principalis, vtrum scilicet titulū aliquē habeat Illustriss.D.Alexander iustum,validum, & efficacem,ex quo possit in præsenti iudicio possessorium intentatum colorare? & prima facie videretur affirmatiuè respōdendum ex quinque fundamentis,nempè Inuestitura,sententia,adoptione, hæredis institutione,ac diutina, & pacifica possessione,seu quasi.

De inuestitura Buxeti,Bargoni,& Curtismaioris,ac Monticellorum facta Rolando Seniori.

Nam quò ad primum de Inuestitura, quamuis distinguenda sint castra, & feuda antedicta, ex quò sub diuersis inuestituris,& contractibus cōcessa reperiuntur, attamē ad singula videtur D. Alexander vocatus,& admissus. Et exordiendo à Ciuitate Buxeti,& Castro Bargoni, & Curtismaioris compræhensis in inuestitura Io. Ludouici,& Pallauicini; cum fuerint etiàm prius cōcessa Rolando illorum patri,licèt absque cōme-
103 moratione filiorum,& descendētium, † antiqui tamen,& paterni feudi naturam habuisse, & per consequens ad omnes descendentes transitoria effecta dicuntur.c.1.§.cum vero Conradus, qui feu.da.poss.& ibi not.Afflict.in c.1.num.64. ex qui.cau.feu.amitt.& in terminis huius Inuestituræ tradit Menoch.cons.378.nume.52. pro Illustriss.q. D. Sfortia reddito in causa memorata, quam cum Serenis.q.D.Duce Octauio habuit. Vndè infertur, quòd cum D. Alexander sit ex descendentibus D. Rolandi primi acquisitoris per lineā Io.Frācisci, vt in facti narratione suppositū est,ad hæc feuda vocatus censeri debeat.

Et idem quoque de feudo Monticellorum dicendum erit,cum in eadem Rolandi inuestitura compræhendatur.

De inuestitura Monticellorum facta Carolo Episcopo, & eius testamento.

Sed & attēta Inuestitura eiusdem castri posteà concessa Carolo Laudensi Episcopo,idipsum videtur respondendū,iuncto eius testamēto; quandoquidem ex inuestitura facultatē habuit disponendi in quinq; lineas, vt suprà, & testando,in tres tantùm disposuit;nempè Io. Ludouici, Pallauicini,& Io.Francisci;& cum sint extinctę duæ primæ, tertia sola Io.Francisci superstes in totū
104 videtur admittenda; † quoniam donec aliquis superest de vocatis in Inuestitura, feudum non reuertitur ad Dominum,sed locum habet ius accrescendi,seù veriùs non decrescēdi, vel saltèm ius ipsius inuestituræ ex traditis à Clar.in §. feudum q.77.per tot.& latè deducit in terminis huius castri. Menoch.dicto cons.378. nu. 56.vers. quinta dubitatio,vsque ad num.62.plura adducens fundamenta, quæ breuitatis cā nō recēseo.

De inuestituris,& concessionibus Florenzolæ.

Quo verò ad castrum Florēzolæ, multò magis videtur D. Alexander ex inuestituris admissus, siuè antiquam illam respiciamus, qua Rolandus Senior titulo emptionis illud acquisiuit à q.Philippo Maria Duce Mediolani pro se,suisq; hæredibus,& successoribus,vt per Menoch.vbi suprà
105 nu.1.post.Alcia.cons.120.instrumēto viso, † q. in terminis huius contractus voluit castrū prędictum ad extraneos,& ad fœminas quoque trāsire. Siuè emptionē deinde factam per Rolādum Iuniorem à Petro de Roano, de qua plenè ibidem Menoch.à nu.11.vers.secundum est fundamentum,vsque ad nu.16. Siuè inuestituram per D.Sfortiam à Paulo Tertio vltimo loco obtētā, pro se,suisq; hæredibus, & successoribus quibuscunque,de qua eodem loco Menoch.sub nu.16. 17. His enim singulis potestas data videtur disponēdi,etiàm in extraneos, ideò cū D.Sfortia in agna-

In agnatum,& à communi ſtipite deſcendẽtem,
diſpoſuerit,multò magis effectum ſortiri debet
eius diſpoſitio.

De Coſtemediana permutatione.

Et quò ad caſtrum Coſtemedianæ, non ſecùs
videtur reſpondendum,ex quò titulo permuta-
tionis habitũ fuit à Io.Manfredo Pallauicino,vt
ſuprà in cõtractu ſtipulato pro ſe,& hæredibus,
& cui,vel quibus &c.& cum clauſula(ad haben
dum &c.)quorum virtus operatur ſacultatẽ in
quoſcunq; ẽt extraneos diſponendi,vt per Me-
noch.proximè relatũ,& alios in locis mille vul-
garibus.Ex quibus omnibus concludendum vi-
detur,attenta natura inueſtiturarum, ſeù cõceſ-
ſionum,& contractuum originalium horum om
nium locorum,de titulo D.Alexandri valido,&
efficaci conſtare,& apparere.

De ſententia contrà Sereniſſ.q.D. Ducẽ Octauiũ lata.

Secundò principaliter adducitur ſententia me
morata aliàs lata anno 1584. inter Sereniſs.q.
D.Ducem Octauium, & D.Sſortiam, per quam
declaratum fuit,nullum ius competere,aut in fu
turum poſſe competere per mortem D.Sſortiæ,
etiàm ſinè filijs legitimis, & naturalibus, Sere-
niſs.q.D.Duci Octauio,& eius Sereniſs. in Du-
catu ſucceſſoribus, ſeù eorum Ducali Cameræ,
in caſtris,iuriſdictionibus,bonis, & iuribus ante
dictis;ſed ipſum D.Sſortiam,eiuſq; ſucceſſores,
habiles tamen,& idoneos ad ſuccedendũ in di-
ctis caſtris,iuriſdictionibus,bonis,& iuribus, pa
ratũ habere ius,paratamq; deſenſionẽ, & expe-
ditã exceptionẽ pro eorum deſenſione, vbi ali-
quo modo moleſtarentur à præd.Sereniſs.q.D.
Duce, eiuſuè ſucceſſoribus; quibus propterea
106 perpetuum fuit impoſitum ſilentium. † Quæ
ſententia, * cum in iudicatum trãſiuerit,eò quia
non fuit ab ea appellatum, iuſtum videtur titu-
lum tribuere.l.3. in fi. de publi.l.Pomponius.§.
ſi iuſſu.vbi ſcriben.de acquiren.poſſeſſ.& in l.3.
§.illud quæri.de reb.eo.Bart.in l.ex hoc iure. co
lũ.2.de iuſti.& iu.Alex.conſ.24. nu.19. lib.2.Be
ro.conſ.94.nu.5.lib.3.Menoch.conſ.2.nu. 347.
conſ.168.nu.46.
107 Nec videtur dubitãdum,quin Sereniſs. D.Du
cem Alexandrum afficiat,ex quo contrà D.Du
cem anteceſſorem lata, ſucceſſorem quoque in
Ducatu ligat.Oldra.conſ.94.nu.16.17.vſque ad
fi.Boer.deciſ.255.antè nu.13.Tiraq.de iur. pri-
mog. q. 35.nu.17.cum ſeqq. Pinel.in l.1. par.3.
nu.48.50.C.de bo.mater.Cephal.conſ.302.nu.
5.Didac.pract.qq.c.13.nu.6.cum ſim. Qnemad
modum,& contractus cum Anteceſſore celebra
tus,Gabr.latè in tit.de iu.quæſi. non toll.concl.
3.nu.2.Cacher.deciſ.139.nu.11. vſque ad fi.

De adoptione Illuſtriſſ.D.Alexandri.

108 Tertiò loco titulum habet adoptionis D. Ale-
xãder,Principis auctoritate ſuffultæ; licèt enim
in feudalibus regulariter non ſuccedat adopti-
uus filius.c.1.§.adoptiuus.ſi de ſeu. ſue. cõtrou.
attamen conſentiẽte Principe, & directo Domi
no,valet,& tenet adoptio in eius præiudiciũ, &
adoptatus ad ſeuda admittitur. Vndè liquere vi
detur feuda per D.Sforriam viuentem poſſeſſa,
ad hunc filium adoptatum,poſt eis mortẽ perti-
nere; non autẽ ad Ducalem Camerã eſſe deuo-
luta; cum præſertim in ſupplicatione Sereniſs.
q.D.Duci Octauio porrecta petitus fuerit ſignã
rer,& expreſsè eius aſſenſus ad effectũ,vt de di-
ctis feudis poſſet in adoptandum diſponere D.
Sfortia; tali enim caſu indubiè admittendus vi-
detur,vt per Bal.Aluaro.& Præpoſi.in d.§. ado-
ptiuus in 1.limit.& Afflict.nu.4.verſ.2.fallit, So
ci.in l.ſi agnatis,nu.20.de reb.dub.Tiraq. in re-
pet.l.ſi vnquàm, in ver.ſuſceperit liberos.nu.25
C.de reuo.dona.Curt.iun.conſ. 138. nu.6.in fi.
109 Nec in oppoſitum releuat clauſula in reſcripto
Ducali appoſita (ſinè præiudicio iurium Came-
ræ noſtræ) quia ad hoc,vt non implicet contra-
dictionem,vel correctionem inducat, reſtringi-
tur tantùm,& verificatur in non expreſſis,& ſpe
cificatis,Oldra.conſ.330.in fi.Iaſ.in l. ſi fundum
per fideicommiſs.nu.17.de leg.1.Gram. latè de
ciſ.66. nu. 3.verſ.nec clauſula,cum ſeqq. Pariſ.
conſ.16.nu.30.& conſ.70. num.12.lib.1.Corn.
conſi.102.nu. 14.lib.2.vbi de clauſula ſinè præiu
dicio Fiſci ſpeciarim loquitur, Pute.deciſ. 116.
lib.1.Gabr. conſ.167. nu.57.lib.2. Sarn.in reg.
de non toll.iu.quæſi.q.1.nu.41.Menoch. conſ.2
num.57.& conſ.378.nu.35.& 45.Dec.conſi.24.
nu.98.99.& 100.lib.1.Soc.iun.conſ.134.nu.84
lib.3.Rol.conſ.1.nu.73.vol. 3.

De Inſtitutione D. Alexandri.

110 Quartò, Habet titulum hæredis, cum fuerit à
D.Sfortia vniuerſalis hæres inſtitutus;nàm quã-
uis teſtatoris diſpoſitio in feudalibus regulari-
ter nulla ſit, & prorsùs inualida c.1.de ſucceſſ.
feud. ibi (nulla ordinatione deſuncti in feudo
manẽnte, vel valente)& hæc ſit communis reg.
vt per Socin.iun.conſ.72.nu.40.lib.1.Curt.iun.
in tract.feud.par.4.princ. reg. 1. q. penul.Crau.
conſi. 256.nu. 2.Rol.d. conſi.1.nu.2.cum ſeqq.
vol.4.Burſ.conſ.191.num.96.& Clar.in §.feud.
q.40.Attamen accedente conſenſu directi Do-
mini,contrarium eſt iudicandum,ſaltèm ad pre-
iudicium ipſius conſentientis d.c.1.cũ not. Bal.
in c.1.§.donare,circa prin.& col. 2.verſ.ſed hoc
dictum.qual.olim feud.alie.pote.Alex.conſ.89.
nu.29.lib.2.Dec.conſ.146.ſub nu.4.& cõſ.606.
nu.16.Capic.deciſ.115.num.2.3. Rol. conſ.60.
nu.

nu.35.lib.1. Clar. d.q.40.verf.fed quæro. Burf. conf.291.nu.96.Rimin.iun.conf.513.num. 79.
111 80. loquens in confensu per eundem Serenifs. D. Ducem Octauium præstito pro testamento Comitis Pamphili Tertij fuper feudo Sissiæ. Vndè cum ab eodem D. Duce facultatem impetrarit D. Sfortia testandi de feudis in vita posfessis, vt in facti narratione, meritò tenere videtur hæredis institutio.

112 Tantò magis autem pro duobus illis feudis, Florenzolæ,& Costemedianæ, de quibus potuisse videtur D. Sfortia testari virtute clausulæ (& cui vel quibus) & aliarum de quibus suprà, Bal. in c.1.in prin.de feud.nõ haben. propriam nat. feu. & ibidem cæteri feudistæ, Dec.cõf.193.nu. 3.& conf.feq.nu.3. Parif.conf.23.nu.41. & cõf. 42.nu.7.lib.1. Rui.confil.2.nu.5.in primo, Rol. conf.16.nu.16.in 3.& Menoch. d.conf.378.nu. 16. de hoc castro Florenzolæ tractans, vt suprà.

De longa possessione Illustriss. D. Alexandri.

Quintò, diutina possessio, vel quasi bonorum, & iurium, de quibus agitur, prodesse videtur D. Alexandro, qui per biennium, & vltrà tenuisse dicitur, scientibus, & patientibus tàm Serenifs. D. D. Ducibus Octauio, & Alexandro,
113 quàm etiàm suprascriptis prætendentibus. Vndè videtur præsumi titulus, qui ex diutina, & lõga possessione regulariter præsumitur ad not. in l.cum de in rem verso.ff.de vsu.in l.si certis annis.C.de pact.in l.feruitutes.la grande, de serui. in l.qui aliena.de acqui. hæred. in l. si quis diuturno.si serui.vend.latifs. Menoc.de præsumpt. lib 3. præsumpt.131.
114 Et quamuis intelligant Doct. regulariter longum tempus, ac diuturnã possessionem, diuturnamq́. patientiam decem annorum, vt in locis
115 memoratis, & alibi sæpissimè legere est, † nihilominùs in propria materia nostra feudali intelligi videtur de anno solo; ità quòd vassallus, qui per annum continuum possedit feudum sciẽte, & patiente Domino, Inuestituram habere præsumitur c.1.§.si quis se vel patrem.si de Inuesti. inter Dom.& vassal. lis oria.c.1.in princ. & ibi glof.in ver.aliquo tempore.Afflict.& alij, & clarior tex. ibidem cum glof. in §.fi.vbi etiàm Afflict.nu.2.de consuet.rect.feu. Bal.in l.1. nu.17. C.de fideicom.& idem Bal.& Aluar. in d.c.1.§. fi.ad fi. vbi etiàm alij tradũt, de consue.rec.feu. Grat.conf.9.nu.40.Burfa.conf.127.nu.117.Gomes.de Anna.pof.in præfat.in princ.Agnatis autem tacentibus per annum æquè præiudicatur, ac Domino, per tex.in c.1.§.titius filios.vbi glo. & Doct.omnes si de feud.defun.fuer contro inter Do.& agna.Clar.latè d.§.feudum.q.42.verf. fcias tamen.cum feqq.

Et hæc funt, quæ pro titulo verò, vel faltèm præsumpto videntur Domino Alexandro inseruire, eiusq́. possessoriũ fouere, & colorare.

Quibus tñ negotium nõ facientibus, contrariũ in puncto respondendum est per supradicta; tã in themate, quàm in fundamentis; id quod apertius constabit ex contrariorum refutatione.

Aduerfus titulum Inuestituræ Rolandi fenioris de Ciuitate Buxeti, Terra Curtũmaioris, & castris Bargoni, ac Monticellorum.

Non obstat igitur primum de Inuestituris Rolandi Senioris primi acquirentis, à quò tàm D. Alexãder, quàm D.Sfortia descendit, & per cõsequens alter alteri fuccedere debet. Quoniam respondetur primò, quantum sit pro feudis Buxeti, Curtifmaioris, Bargoni, & Monticellorum compræhensorum in diuisionibus septem Fratrum, & in Inuestituris per eos feparatim post obtentis à Duce Frãcifco Sfortia, recessum fuisse, de partium consensu, ab illa prima Inuestitura, & effecta fuisse feuda noua in personas fingulorum fratrum, prout fingulatim, & feparatim stipulata, & recognita fuerunt post fententiam arbitramentalem; cui ità præcipienti, omnes acquieuerunt, & vnanimi eam consensu emologa-
116 runt, & executioni demandarunt; † & fic à natura paterni feudi recefferunt.c. tres agnati. de eo qui fec.fi.agna. vbi Afflict. nu.13. & alij.c.1. & ibi quoque not. in §.titius. fi de feu. fue.contro.inter Dom.& agna.Bal.cõf.215.nu 4. & latiùs conf. 249.fub nu.1.lib.2.Dec.conf.398.nu. 8. vbi in terminis fimilis laudi loquitur. Oldra. conf.178.nu.3. Castren.conf.154.circa præfentem cafum. col. vlt.lib.2.in anti. Aret.conf.3.in fi.Zaf.conf.24.nu.4.lib.3.Parif.conf.22.nu.2.& conf.23.nu.75.lib.1. Alcia.conf.190.transeo in fententiam.nu.2. Cacher.decif.22.num.27.28. Menoch.conf.160.nu.6 & 9. Becc.conf.56.nu. 20.qui ità iudicatum refert, prout ità iudicauit Rot. teste Granuc. decif. 112. inuestitura par.2. & cõcludunt isti, quòd finita linea alicuius hoc modo inuestiti, præfertur Dominus illius agnatis, vt in terminis firmat. Bal.in tit.an agna.vel
117 fil.fub nu.25.† Certum est namq́. ad nouũ feudum transuerfales non admitti, nisi ad illud speciàliter fint vocati.c.1.§.fi.in verf.expressum.de fuccefs.feu.& d.§. cum verò Conradus. in ver. nouatim d.cap.1.in fi. de duo. fra.& c.2.de feu. March.Iaf.conf.180.nu.2.in fi.

Cæterùm eò magis feuda noua effecta fuisse supradicta tenendum est, quia quotiens ob nouam caufam fit noua Inuestitura, vel aliqua fubstantialis qualitas additur, vel detrahitur antiquæ Inuestituræ, vel nouæ fiunt conuentiones fubstantiales, nouum fit feudum ex Bal.in c.1.§. infuper. in fi. quem cæteri fequuntur, de prohi. feu.alie.per Frider.in d.tit.an agna.vel fil.num.

15.in

15. in fi. atque in præcitatis consilijs 215. nu.4. 249.nu.1. Alex.in l.si mihi & titio nu.17. & ibidem Ias.nu.12. de verb.ob. & idem Ias.d.consi. 24.nu.4.lib.3.Prepos.in plud.feu. nu.43.Oldra. d.cons.178.nu.2. Cępol.cons.31. nu.7.in ciuil. Cald.cons.11.in tit.de feu. Brun.cons.76.nu.6. cons.88.nu.5.& cons.112.num.6. Affl.in tit. vassal.decrep. æta.nu. 11. & decis. 112.nu.3.& decis. 148.nu. 8.qui alios citat. Cur.cōs. 49.col. pen.Tiraq.de retra.ligna.§.32.glos.1.nu.40.Io. de Ardizo.in sua summ. ti. quid sit no. feud. in prin. Grat.respon.4.nu.10.lib.2. Gozad.consil. 53.nu.7.& consi.84. num.12.Petr.Duen.in lib. reg.iu.in vers.feudum antiquum.nu.2.Rui.cōs. 91.num.12.lib.1. Crau.de antiqui.temp.par.5. nu.15. Zas.in tract.de feud.par.3.num.9. Bello. consil.33.nu.9.Soc.Iun.cons.92.nu.5.lib.4.Paris.cons.6.nu.11.lib.1.Cels.Hug.cons.26.nu.8. Thom.Mari.in consuet.feud.lib.1.tit.2.de feud. ex pac.& prouid.nu.37. & tit.3.de feud.ex pac. & prouid.no.nu.3.Rim.Iun.cōs.32.nu.25. Menoch.cons.104.num.37.& 56.Aemil.cons.147. nu.28.Cacher.plenè d.decis.22.nu.12. vsq. ad nu.27.qui de * cōmuni attestat.& pro hac innouatione feudi videatur Bolognet.plenè in cons. 1.atque Alex.Raud.de analog.c.38.

Quòd autèm noua causa in casu prædicto interuenerit dupliciter ostenditur ex tenore ipsarum Inuestiturarum; primò quoniàm Dux Franciscus feudalem illam recognitionem fieri mandauit virtute priuilegiorum suorum ab Imperatore obtentorum,per quæ aut tenebantur omnes similia castra,& iura possidentes in toto Mediolani statu,ea recognoscere in feudum ab ipsomet Duce ad omnem eius, ac simplicē requisitionem,aut certè, concurrente illorum consensu,actus recognitionis validus,& efficax fuit, vt post Bald. in cons.vlt.lib.1.& Capic.decis.162. nu.4.respondit Alcia.d.cons.370.col.fi. & quia talem requisitionem antè illud tempus non fecerat,prout tunc fecit,causa noua fuit. Secundò, quia virtute facultatis amplissimæ, quam sepe Fratres prædicti in compromisso in Ducem eūdem facto,fuerunt omnes,& singuli condemnati ad recipiendum , & recognoscēdum de nouo ab ipsomet Duce dicta castra, & iura in feudū, prout in diuisionibus vnicuiq. obuenerunt, & ità fuit executum, causa etiam noua dicitur vt sup.Nimirùm si cōcurrētibus his ambabus causis nouis necessitatem noui contractus inducentibus, nouum feudum in vnaquaq. Inuestitura subsecutum dici debeat.

119 Nec obstat, † quòd de istis Inuestituris dixit
120 Dec.in cōs.498.nu.15.16.† metu scilicèt Principis illius factas fuisse;tùm quia contrarium de iure præsumitur per tex.in l.ad inuidiā.C.quod met.cau.& in cap.fi. qui cleri.vel vo.vbi glos.in verb. metu regio. & Doct. omnes not. & benè consuluit.Alex.cons.16.num.10.cum seq.lib.3. quē sequitur ipsemet.Dec.in cons.219.in prin. Tùm quia nullæ apparent protestationes in oppositum.Ias.in l.qui in aliena.§.celsus.nu.28.de acquir.hæred.& in l.non solùm§.morte nu.17.
121 de oper.no. nunc. † Tùm denique quia purgatus talis metus multis modis diceretur, nedùm temporis longinquitate, sed mutatione Principatuum,& præstatione cōtinua seruitiorum,renouationibusq. Inuestiturarum, ad nota.in l.2. C.quod met.cau. Tiraq.de retra.cōuent.§.1.gl. 5.nu.21.22.Menoc.de præsump.lib.3.presump. 126. in fi.

122 Nouæ autèm qualitates,& nouæ conuentiones,& quidèm substantiales non defuere; nàm cum feudum concessum Rolādo patri fuerit informe,& absque vlla filiorum,aut hæredum,vel alterius personæ mentione, in nouis Inuestituris prædictis conceduntur feuda singula recipiētibus pro se,suisq. filijs,& liberis, & descendentium descendentibus, & hæredibus suis masculis legitimis,& de legitimo matrimonio,lineaq. masculina,& ex corporibus suis natis, & nascituris. Item in prima Inuestitura nulla est facta separatio castrorum à ciuitatibus quibus anteà fortè suberant,in nouis Princeps concedens,de potestatis suæ plenitudine, etiàm absoluta, illa separat,& segregat cum clausulis amplissimis In prima nil reperitur à generali concessione exceptum,in nouis Princeps sibi, & Cameræ suæ reseruat datia mercantiæ,gualdorum, Ferraritiæ. Item excipit & reseruat onus salis leuandi, Taxas equorum, & hospitationes militum armigerorum. In prima nulla mentio de exemptionibus,& immunitatibus, in nouis multæ concedūtur Inuestitis; demumq. clausula generalis subiungitur,qua Princeps statuit, ac declarat ipsos Infeudatos,& eorum descendentes, & hæredes vt suprà, in omnibus exemptionibus gratijs,honoribus,priuilegijs,immunitatibus,libertatibus tractari debere,prout alij tractantur, vel tractabantur feudatarij, qui meliùs tractantur, aut in futurum tractabuntur; sed & multa alia addita fuere,breuitatis causa omittenda,quę pinguiores vndiq. Inuestituras demonstrant; & per cōsequens feuda noua arguūt,vt ex pręcitatis authoribus liquet; & Rui.signāter in cons.20. nu. 7.lib.1.Et quià in aliquibus etiàm veterem ar-
123 ctant,& restringunt,idē sequitur effectus † prout in terminis de reseruatione datiorum, & Gabellarum,leuę salis,& aliorum de quibus suprà, tradit Gozad.d.cōs.84.nu.12.& de verbo (pro hæredibus) addito,Rui.cons.160. nu.15.16.lib. 1.Et de verbis(statuens,& mādans) Cacher.d. decis.22.nu.21.prout de alijs similibus noui iu-
125 ris inductiuis,Grat.d.respons.4.nu.9.lib.1.†Et quià etiàm de prima Inuestitura nulla fit mentio in nouis, quæ verosimiliter omissa non fuisset,

ses, si confirmanda simpliciter fuisset, idem iudicandum, Cacher. ibid. nu. 43. Cōfirmationes. n. feudalium Inuestiturarum sub alia forma fiūt, & specifica confirmationis mētione, vt notum est.
126 Preterea Inuestitura facta Io. Ludouico, & Pallauicino simul, & coniunctim, cùm expressa declaratione, quòd deficiēte alterius linea, alter solus, vel eius descendentes masculi succederent, exclusis alijs fratribus, eorumq; liberis, & descēdentibus, nouum penitùs feudum cōstituit, quā-
127 d oquidèmattenta natura paterni feudi† extincta vna linea, aliæ omnes æqualiter successissent, ad tex. not. in c. 1. in fi. vbi omnes not. de nat. fuc cef. feud. Quod & inuestitura Monticellorū manifestè ostēditur, in qua facultas Carolo Episcopo antedicto tribuitur disponendi de illo feudo in quinque tantùm lineas, exclusa sexta Io. Mānfredi; quod facere non potuisset, si paternū feudum remansisset; nā omnes lineæ æqualiter successissent, vt supra; & omnis ordinatio, ac dispositio facta p ipsum Carolū nulla, & inefficax fuisset, d. c. 1. de success. feud. cum cōcord. adductis.
128 Nec dicatur feuda noua memorata, paterni tamen, & antiqui feudi naturam sortita fuisse, ex quo in Inuestituris ipsis posita est clausula (ita quod sapiāt naturā cuiuscunque feudi antiqui, paterni, & auiti) cuius virtute agnati quoq; ad feudi successionem in liberorum defectum vocari solent, * ex communi sentētia de qua p Clar. in §. feudum. q. 8. vers. sed hic occurrit, & Gabr.
129 in suis concl. tit. de feud. concl. 1. † Nam vltrà quòd opinio hæc simpliciter sumpta maximam habet difficultatē, ex traditis per Oldra. d. cons. 178. Alex. cōs. 10. lib. 3. Alberi. in repert. in ver. nouum, Castr. d. cons. 156. & post hos Iaf. in cōs. 57. num. 4. lib. 1. & latius cons. 152. per to. lib. 2. vbi de * magis communi in oppositum attestatur, & quòd pro ista fuit iudicatum, & rursus consil. 180. nu. 5. eo. lib. 2. Rui. cons. 5. per tot. vbi plenè materiam tractat, & opin. istam latè cōprobat.
130 † Attamèn stante Inuestitura cum clausula(pro filijs, & descendentibus masculis, & hæredibus, vt supra) quæ dispositionem restringit ad nominatos, saltèm in genere, vel nomine collectiuo, certum est collaterales ad feudum non admitti, sed clausulam illam(antiqui, paterni, & auiti naturam &c.) operari tantummodò quò ad ea, quę in personis vocatorum verificari possunt; cum alioquin frustratoria, & supflua redderetur alia clausula (pro filijs, & descendentibus) & ità in terminis contrariam sentētiam limitant, Alexā. d. cons. 10. col. pen. vers. Item respondeo, Iaf. d. cons. 152. col. fi. & d. cōs. 180. nu. 5. vers. à respōdetur, & vers. seq. atque Curt. iun. cons. 1. nu. 13. vers. sed reiēto, Ruin. cons. 5. nu. 3. cum seqq. & cons 45. nu. 12. in fi. & seq. & nu. 16. in fi. lib. 1. Paris. cons. 18. num. 6. li. 2. Soc. inter cons. Brun. cons. 10. colū. 4. vers. sed contrà prædicta, Crau.

de antiq. temp. par. 5. nu. 13. vers. sed aduertendum est, Gabr. d. concl. 1. de feu. limi. 1. & Riminal. iun. in cons. 513. nu. 83. cū seqq. Ceph. cons. 133. nu. 28. 29. Menoch. cons. 400. nu. 59. Becc. cōs. 56. nu. 26. Itē stante Decreto(Meminimus) non operatur clausula prædicta, iure antiqui, & paterni. Bossi. de Princ. nu. 312. & 335. Martin. Laud. cons. 29. nu. 40. 41.

Et quòd feuda prædicta quò ad successionem transuersalium signanter, noua sint censenda, & vti talia regulāda, rectè comprobatur ab effectu secuto, & obseruātia secuta. Enimuerò mortuo Carolo Episcopo Monticellorum feudatario, q de ipso feudo iuxtà facultatem in inuestitura habitam, in tres tantùm lineas nempè Io. Frācisci, Io. Ludouici, & Pallauicini disposuit, eius dispositio effectū sortita est; quia linea Nicolai, Vberti, & Io. Manfredi exclusæ remāserunt. Pariterq; mortuo Hieronymo de Buxeto vltimo Pallauicini descendente masculo, successit in totū Sfortia Io. Ludouici descendēs, iuxtà communē Inuestituram, eiusq; declarationem supradictam, exclusis oībus alijs lineis; cuius contrariū eueniss
131 set, si feudum paternum, & antiquū fuisset, per d. c. 1. de natu. succ. feud. cum sim. † Scimus autē fortissimum esse argumentum pro interpretatione cōtractuum, quod ab obseruātia secuta desumitur. l. semper in stipulationibus, cū not. de reg. iu. l. quidam decedēs. in princ. de admi. & peric. tut. l. si manifestè. C. de serui. l. si de interpretatione cū l. seq. de leg. Petr. de antib. in tract. mun. §. 2. de pri. diui, munc. nu. 48. 49. Corn. cōs. 24. nu. 6. lib. 2. Soc. cōs. 88. in primo, & secūdo dub. lib. 1. Paris. cons. 92. nu. 53. lib. 4. Tiraq. de retract. ligna. §. 30. glo. 1. nu. 11. Gabr. cons. 32. nu. 20. lib. 1. Bero. cons. 137. num. 31. lib. 3. Aym. cons. 118. nu. 2. & intellectus ille semper debet assumi, quē effectus, & rerū exitus verū esse demōstrat. Iaf. in cons. 128. col. 3. vers. & quòd iste lib. 1. Crau. cōs. 201. nu. 11. 12. & 1 cōs. 212. in fi. & alibi sępè.
132 Et si aliter diceremus in casu nostro sequeretur, quòd Inuestituræ huiusmodi aliquando nouum feudum, aliquandò antiquum saperent; & sic diuerso iure censerentur contrà reg. l. eum qui de ædes de vsuc. cum vulg.
133 Itidē sequeretur, quòd linea Io. Ludouici, quæ bis commodum sensit ex dictis Inuestituris, vti nouis, & noua feuda importantibus, incommodū nunc earundē recusaret, si successorē in eisdē feudis vti antiquis, agnatum habere vellet, contrà l. secundum naturā. de reg. iu. & de linea Io. Francisci idē sequeretur, quæ in successione Mōticellorū eodē iure vsa est, vt suprà. Quinimò si malè tunc executum lineæ istæ allegarent, de retorcutione iuris antiq. cōtrà eas replicari posset.

At quia hucusque Inuestituræ memoratæ, & ad hæc vsque tempora effectum feudi noui habuerunt, dicēdum est hūc esse præsentē rei statū,

pro

pro quo præsumitur, & à quo non est in dubio recedēdum, Bart. & Doct. oēs in l. si prius. de no. oper. nuntia. Ias. in l. 2. nu. 174. C. de iure. emph. Franc. in tract. de disput. peti. & poss. in secundo dub. nu. 6. 7. Gabr. d. tit. de feud. concl. 3. num. 6. Bursa. cons. 137. nu. 23. bonus tex. in l. si mater, vbi Bal. in 3. not. C. ne de sta. defunct. c. cū de beneficio, vbi Dom. & Archid. de præbē. in 6. Ror. decis. 49. de præbē. in antiq. & decis. 2. de rescrip. in no. Ferret. cons. 52. nu. 16. lib. 1.

135 Et ex his multiplex patet responsio ad dictū Menoch. in d. cons. 378. nu. 55. vbi priorē inuestituram Rolandi attendēdam præsupponebat; & per consequēs liquet ēt, nec lineam Io. Francisci, nec descendētem ex ea D. Alexandrū ad hęc feuda vocatū esse, sed deuolutioni locū fuisse ob extinctionē vtriusq; lineæ Io. Ludouici, & Pallauicini; sicq; nullū indè titulum pro illo resultare.

Verum si cōtrariū aliqua ratione suaderi posset, quòd minimè credimus, certo certiùs est alias tres lineas, Nicolai, Vberti, & Io. Manfredi, cum linea Io. Francisci concurrere debere, per d. c. 1. in fi. de natu. succes. feud. & sic pro quarta parte solūmodo prætēdere posset D. Alexander; si modò in linea ipsius Io. Frācisci alios in gradu præcessisset, & p lineā legitimā, & naturalē descēdisset.

136 Cæterum quia tempore mortis D. Sfortiæ superstes erat in eadem linea D. Sigismundus D. Alexandri patruus magnus, necnon, & D. Alphōsus eiusdem pater, qui illum præcedebant, ad successionē aspirare non poterat; quandoquidèm in vniuscuiusque lineæ successione proximior tantùm in gradu vocatur. c. 1. an ille qui interfe. fra. Dom. & ibi not. Iser. nu. 3. & Afflict. nu. 11. & idem Afflict. post alios in d. c. 1. §. fi. nu. 1. per illum tex. de nat. success. feud. c. 1. de grad. suc. in feud. Oldr. d. cons. 178. in fi. Hier. Gabr. cons. 88. nu. 5. in primo, Rol. cons. 67. nu. 13. cum seq. lib.

137 1. † intelligēdo tamē idem esse, & in lineis subalternis quotiescunque linea vna in plures subdiuideretur, vt in casu d. c. 1. de natu. succ. feud. Monser. de success. Reg. in 1. & 2. dub. Didac. pract. qq. cap. 35. nu. 47. & 10. Cagno. in prhem. ff. nu. 177. Et ex hoc apparet D. Alexandri personam, nec in totū, nec in partē feudorū prædictorum D. Sfortiæ successisse, & per consequens titulo Inuestituræ prorsùs destitutum fore.

Sed nunc accedat eiusdē propositionis solidissimum aliud fundamētum, nēpe D. Alexādro necessitatem probandi incumbere, se per lineam legitimam, & naturalē, deq; legitimo thoro procreatum, eandemq; qualitatē in maioribus suis extitisse, si ad successionem prædictam aspirare voluerit; quam rem tantùm abest, quòd probare queat, vt totum potius oppositum publicis constet documētis. Assumptum probatur, tàm de iure, quàm ex tenore Inuestituræ nouæ vocantis tātùm legitimos, & naturales vt suprà, ac etiàm

138 antiquæ informis, si eam attēderemus. † nàm & à feudo informi arcētur naturales, vt notissimū est. c. 1. §. naturales, vbi * oēs tradunt, si de feud. defun. Clar. d. §. feudum, q. 82. & alibi passìm.

139 Legitimitatis autē qualitas ab allegante probari debet, maximè quando est fundamētū intētionis, ex plenè traditis per Scrib. in c. lator. & in c. peruenit, vbi Io. And. Butr. Abb. & Cardinal. qui fil. sint legit. Archid. & Bellam. in c. aliter 30. q. 5. Alberi. in l. si vicinis. nu. 4. C. de nup. Ias. in l. neq; professio nu. 5. C. de testam. in cons. 106. col. 1. lib. 1. Dec. in l. si emancipati. in 3. artic. C. de colla. cons. 94. & cons. 471. Alciat. de præsum pt. reg. 2. præsumpt. 5. Soc. * ex cōi in cons. 39. col. 1. lib. 1. Crau. cons. 166. nu. 3. Ruin. cons. 52. nu. 3. vol. 5. & latiùs cons. 63. nu. 5. cum pluribus seqq. in secūdo. Nat. cons. 473. nu. 23. & seq. * cōmunem affirmans. Rol. cons. 3. nu. 41. cum pluribus seqq. lib. 1. Soc. iun. cons. 86. nu. 34. lib. 2. Menoch. cons. 60. nu. 12. & cons. 461. nu. 28. Ceph. cons. 368. in princ. Pacet. cons. 152. vbi plenè, * & de communi Petr. in suo tracta. de fideicomm. q. 11. nu. 232. vsq; ad 236. & nu. 238. * cōmunes referēs, & num. 473. Quod nēdum procedit vbi agnatus succedere volēs actor est, vt in nostra specie, sed ēt vbi reus esset, & possidēs, prout ex præcitatis multi affirmant, & vltrà eos plenè cōsulit. Natt. cons. 421. per tot. Burs. cons. 88. nu. 5. & tradit Mascar. de prob conclus. 786. nu. 6. vsq; ad nu. 10. vbi concord. adducit, † & communē attestatur Petr. vbi suprà. num. 475. Et ad probandam legitimitatem matrimonium parētum probandum est. Alex. cons. 94. nu. 1. vol. 2. Natt. cons. 537. nu. 37. Mascard. vbi suprà concl. 800. Petr. loco præcitato num. 465. & seq. & num. 470. & seq. * vbi de communi. Qualitatē igitur istam minimè probabilem cēsemus, ex narratis in themate; quin potiùs contrarium apertè constare; nam (vt alia omittamus, quæ exactis, & processu Romæ, vt dictum est, agitato resultant, ac ēt ex testibus antedictis pro D. Vberto, nec non alijs pro Dominis Rangonis iamdudùm examinatis) cum D. Bernardinus, & Catherina memorati, Summo Pontifici supplicantes, impedimēta matrimonij fassi fuerint, certum est matrimonium inter eos absq; dispēsatione consistere ne-

140 quiuisse; † Confessio aūt in pręcibus emanata plenè contra confitētes probat l. cū precū. C. de libera. cau. vbi oēs signant, & in c. examinata de iudic. Capic. decis. 202. Gabr. in suis concl. titu.

141 de confess. concl. 4. † & nulla est maior probatio quàm proprij oris confessio l generaliter. §. & si quidem C. de reb. cred. l. si. C. de fideicom. Asserta verò dispēsatio ex opposito adducta, & de anno 1510. obtētā, nil aliud continet, quàm facultatē matrimonij postea contrahēdi, quod quidē post illud tēpus contractum fuisse probari non posse supponit; ex quo in annis sexaginta, quibus

bus lis superindè pendet in Curia Romana pro batũ non fuit;sed fuit pro eo probando exhibitum illud assertum instrumentum anni 1508.& sic de tpe ante dispensationẽ, quod iure merito fuit in Sac.Rot.audito.reiectum,& reprobatum, ptout retulimus. Imò verò ex illo instrumento dispẽsationis petitæ probatur omnino matrimonium non fuisse,& sic filiorũ illegitimitas;quẽad modũ,& per instrumẽtum legitimationis petitæ l.2.vbi Bald.no.C.de iu.aure.an. Cast.in l. de cem.nu.4.Alex.nu.34.Ias.nu.18.de verb.oblig. cum innumeris relatis p Mescar.de probat. conclu.971.per tot.cui sufficiat remissio.

Et si fortè allegaretur ex aduersò nominatio, tractatus,aut alia actio parẽtum(hoc est Bernardini,& Catherinę) aut aliquid aliud huiusce generis,ex quo quasi possessio legitimitatis prædicti D. Vberti resultare posset, nihil tñ aduersùs prædicta operaretur,tùm quia versamur in materia,in qua legitimitas est fundamẽtum intẽtionis,& plenè probanda venit, cum præsertim sit materia differẽs, & quæ illegitimis nõ cõuenit, vt ex relatis Doctor,multi declarant, præsertim Ruin.Crau. Natt. Bursat. ac Petr. in locis præ-

143 dicatis cum concord. † Tum etiàm quia aduersus præsumptionẽ, quæ ex tali quasi possessione insurgit probatio prævalet, quia præsumptio cedit veritati,Bart.in l.1.§.Itẽ per contrariũ, de lib.agno. Butr. in c.p tuas nu.8. de probat. Præpos.in c.p tuas nu.20.qui fil. sint legi. Bened.in repet.c.Rainutius.par.3.nu.15.in fin.de testam. Paris.conf.10.nu.44.in secundo, Mascard.conclu.790.nu.38.cum concord. Et procedit etiàm si p alias rantùm præsumptiones probaret,Rui. consi.63.num.9.lib. 2.Burs.conf.88.num. 9. cum seqq. Quò fit, vt cùm ex antedictis constet de matrimonij memorati defectu, cesset omnis dictæ quasi possessionis effectus.

144 Præterea & tertio loco responderi posset, dictam quasi possessionẽ illis tantùm nocere posse,qui tales actus fecissent, aut illis consẽsissent, cæteris verò nequaquam, quia res inter alios acta &c.Ias.in terminis cons.8.nu.2.& cons.106.

145 col.1.lib.2.†vbi inquit,quòd ẽt sentẽtia sup legitimitate lata tertijs non præiudicat(licèt de sẽtẽtia filiationis secùs sit) & allegat Inno.& alios

146 in c.causam,qui fil.sint legit. † quodq; nec contrà illorum descẽdẽtes probat,nisi sint hæredes, Gozad.conf.13.nu.21. Nat.conf.471.nu.24.in fi.Alcia.conf.201.nu.57.Tiraq.de retract.cõsan gui.§.1.glos.16. nu.3. & hanc esse firmam opin. asserit.Grat.conf.vlt.nu.44.lib.1. pro qua multos alios adducit Petr. d. q. 11. num. 302. cum pluribus seqq.& nu.392.& nu.484. Paset.cons. 110.nu.13.Vndè cum nec Serenifs.D.Dux,nec alij prætẽdẽtes supradicti actus fecerint,ex quibus quasi possessio prædicti D. Vberti resultet, nec illis consẽserint, res omni caret difficultate,

147 Quartò ẽt allegari posset doctri.Rui.in d.cõs. 63.nu.12.videlicet quasi possessionẽ huiusmodi nihil prodesse, nisi cum ea allegetur filium esse ortum ex illa muliere,quam certitudinaliter cõstat esse,vel fuisse vxorẽ,sequitur Natt.d.consil. 473. num.25. & late comprobat Petr. d. q. 11. nu.470.& seq.In casu.n.nostro tñ abest, vt dici possit Catherinam certitudinalirer vxorẽ fuisse Bernardini, vt totum potius oppositum liqueat vt supra,& lis sexagenaria supindè pẽdeat, vt dictum est, Igitur &c.

148 Quintò nec omittẽdum foret,quòd legitimitatis qualitas principaliter hic probãda veniret, non incidẽter,& in decisorijs, non verò in ordinatorijs, ideò quasi possessio non releuaret ab onere plenè probandi Ias.d.l.neq; professio. nu. 2.& in conf.103.colum.pen.vers. quintò ad idẽ * lib.4.Tiraq.d.glos.16.n.17.& * de veriori,ac magis communi opinione,Alciat.l tract.præsumpt. reg.3.præsum p.38.nu.8.9.& d.conf.201.nu. 57 * * vbi ẽt de magis communi opin.fidẽ facit, arq; nouissimè. Mascard.d.concl.789.num.3.4.& 6. * vers.verior tñ,& * magis communis, quibus sufficiat remissio,& Petr. fusiùs declarans. d. q.11. nu. 478.vsq; ad nu.482.& num.484.

149 Sextò in hac nostra spetie non ageret de probanda filiatione,sed cõsanguinitate,& agnatione, videlicèt D. Alexãdri,cum D.Sfortia vltimo decedẽte,ideò nulla cõsiderari posset quasi possessio,quæ non cadit nisi inter patrẽ & filium, ac maritum & vxorẽ,Cyn.post Iacob.Rau.quẽ refert in l.non epistolis. C. de probat. Dec.consil. 322.sub nu.22.conf.68.ad fi.vol.3.Anchar.cõs. 52.num.7.8.Tiraq.d.glos.16. in prin. & p tot.

150 Septimò,& vltimò,qualiscunq; esset, & vndecunq; proueniret illa quasi possessio legitimitatis, quam allegari contigeret,nunq̃ posset allegantẽ ab onere probandi releuare, pp malam fidẽ,quæ in huiusmodi iuribus incorporalibus effectum huncimpedit, l. vis eius, & ibi not.C.de proba.l.eam quæ,vbi not.C.de lib.cau.Iason.in l.si prius,nu.44.vers.secũdò limita.ff. de o.p. no. nunc.Mala autèm fides clarè probatur in nostra spetie in oĩbus descẽdẽtibus Bernardini ex litis pẽdẽtia memorata; cũ p annos sexaginta in Vrbe p eos disputatũ fuerit, & adhuc disputerĩ sup

151 dicta legitimitate filiorum ipsius Bernardini; † & ex litis pẽdẽtia certum est causari malam fidẽ l.illud. vbi Bart.& Doct.ff.de peti.hæred.glos.in c.finè possessione de reg.iu.in 6.Bart. in l.litigaror.C.de fruct.& expẽ.tradunt oẽs in c.illud de præscript.& alibi sæpè. His igitur omnibus luce clarius apparet legitimitatis quasi possessionẽ(si qua fortè p D.Alexandrum allegetur.) nulla ratione ipsum liberare posse ab onere probandi suã,suorumq́; maiorum legitimitatẽ. Non enim sua sufficit,si à radice infecta proueniat. Dec.in conf.471,in primo dub.cum concord.

Duas

Aduersus titulum Inuestituræ Caroli Episcopi, & eius testamenti.

Duas autèm partes feudi Monticellorum, per D. Sfortiam mortis tpe possessas, rectè diximus deuolutas ad Ducalem Camerã, quia inter illas tres lineas institutas à Carolo Episcopo non habet locum ius non decrescendi, vt ex aduersò
152 præsupponit † Menoch. d. cons. 378. cuius fundamenta non subsistunt. Nam dùm primò præsupponit à num. 56. vers. Quinta est dubitatio, vsq; ad nu. 59. castrum illud allodiale, quia aliàs donatum fuit à Duce Mediolani Rolãdo Seniori de anno 1410. falsum est præsuppositum; tum quia confiscatum fuit posteà cum omnibus alijs bonis Rolandi, & exindè in feudum recognitũ de anno 1445. vt ab initio præfati sumus, tùm quia in executione laudi Ducis Francisci Sfortiæ fuit rursùs ab eo in feudum recognitum per Carolũ Episcopum, & successiuè per oẽs possessores vti feudale tẽtum, & possessum, & à Principibus pro tempore dominantibus ad hãc vsq; diem pro feudali quoque, cum debito fidelitatis iuramento, & alijs requisitis recognitum; & præsertim per D. Sfortiam, vt suprà dictũ est. Vltrà quòd idẽ Carolus Eps in dicto eius testamento de hoc castro vti feudali, cũ sua iurisdictione, & pertinentijs disposuit; adeò quòd hæreticũ quodãmodò esset in præsẽtiarum sup hoc dubitare.
153 Dùm autẽ præsupponit secundo loco Menoch. nu. 59. in testamento prædicto coniũctas fuisse dictas tres lineas re, & verbis, quamuis respectu facilioris administrationis, partes testator deinde constituerit iuxtà l. Caius. §. 1. de leg. 2. vbi Barto. & alij, & propterea iuri non decrescẽdi inter eas locum fore. l. re coninncti. cum ma-
154 teria de leg. 3 † pari modo decipitur. † Etenim ꝑ
155 illa verba in institutione posita (in stirpes, & nõ in capita) per quæ inter lineas ipsas æquas portiones fieri debere constat, cum diuisionem importent. l. 2. C. de su. & legi. Alciat. in cons. 639. in fi. verbalis tantùm coniunctio inducitur, per tex. in d. l. re coniuncti. non autèm realis, quę requirit, vt totum vnicuique detur l. coniunctim eo. titu & vtrobique scriben. Quod apertissimè quoque ex subsequẽtibus in testamento declaratur; dum de tertia parte vnicuique lineæ relicta mentionem facit, etiàm per modum relationis ad institutionem proximè præcedẽtem; ibi
156 (pro dicta tertia parte tangente &c.) Sequentia enim declarant præcedentia. l. cum parer. §. im-
157 perfecta. de leg. 2. cũ vulg. † & illa dictio (dicta) refert qualitates dispositionis ꝓcedẽtis ad quã refertur. Bar. in l. si q̃s seruũ. § fi. de leg. 2. Doct. in l. si cui. §. si quid alicui de leg. 1. Rui. cons. 103 nu. 5. & cons. 206. nu. 5. in secundò. Vnde intelligitur ipsum in institutione prædicta tertiã tãtũ partem vnicuiq; lineæ reliquisse, non vcrò totũ vnicuique, nec respectu administrationis tantũ diuisisse, vt Menoch. aiebat; & per consequens cessat ius non decrescendi ex aduersò deductũ
158 ex mẽte testatoris; † qui si voluisset, facilè prouidisset per viam substitutionis reciprocæ, alterã, alteri lineæ finienti substituendo; quod cum nõ fecerit, nec voluisse dicendus est. l. si quando. in princ. C. de inoffi. testamento cum not.

Aduersùs titulum Inuestituræ Rolandi senioris pro Castro Monticellorum.

159 Et quòd ex Inuestituris eodẽ loci, Menoch. atq; nu. 60. 61. 62. satis confusè colligit, nullum facit negotium. Nàm de Inuestitura Rolandi senioris, seu donatione antè confiscationem habita nil curandum, per supradicta. De alia post cõfiscationem idem dicendũ, à qua per eius filios communi consensu recessum fuit, & feuda in ꝑsonas eorum singulatim nouata, vt in præcedẽtibus abundè probauimus. Et si hæc ipsa Rolandi attendẽda foret Inuestitura, Domino tñ Alexãdro parùm, imò nihil prodesse posset, per ea quę suprà pro alijs castris dicta sunt proximè.

Aduersùs titulum Inuestituræ Caroli Episcopi, & eius testamenti.

160 Inuestituram verò Caroli Epi planum est nihil proficere cuiquam ex transuersalibus suis, vt suprà dictum est, & probat c. 1. de beuef. frat. c. 1. de fra. de no. bcn. Inuest. & est* cõmunis opin. Clar. d. §. feudum. q. 79. nisi quatenùs concurrat eius dispositio, ex quò Inuestitus fuit facul-
161 tate disponendi modo prædicto; † si ergo eius dispositio qualificata, & limitata reperitur ad tertiam partẽ feudi prædicti pro singula ex tribus lineis antedictis, vt probauimus, limitatum succedẽdi effectum producit, d. l. in agris limitatis. cum vulg. Et quod dicebat Menoch. nu. 60. com
162 munem opin. † nunc relatam non procedere qñ frater de feudo paterno inuestitus est quale erat feudum Monticellorum, per Rolandum priùs tẽtum, vt suprà, duplicẽ habet solutionẽ. Primò limitationẽ hanc non habere locum, quando feudum sit nouum de partium consẽsu, vt in nostra specie. & vti nouum in omnibus regulatur, ex multis iam deductis. Secundò quòd si paterni naturam adhuc saperet, quod à verò abest, non tñ ad D. Alexandrum pñs successio delata dici posset, rationibus, & causis exp̃ssis in tractatione aliorum feudorum.

Quò verò ad Inuestituras eorum, qui Carolo Epo successerunt, q separatim fuerũt inuestiti, videlicet q̃libet linea institutorũ ꝓ sua tertia parte, absolutum est, ius accrescẽdi, seu non decrescẽdi inter eos locum non habere, ꝓ supradicta. Et quod Menoch. subdit nu. 61. ꝓcedit quandò plu-

pluribus insolidum facta fuit Inuestitura, &' sic coniunctim re, & verbis, vt in casu, Curt. Sen. cõsil. 49. recolendæ memoriæ, & aliorum per Men. citatorũ; ideò non meruit allegari ad casũ nſm, in quo distinctæ fuerũt Inuestituræ re, & verbis.

Ad id quod successiuè cõsiderat ibi Menoch. super Decreto, Meminimus. vt in feudo Monticellorum locum non habeat, eò quòd allodiale, & liberum erat Caroli Episcopi, & à Principe non procedẽs, non opus est respõsione; quia de contrario constat ex prædictis, cum à Duce Mediolani concessum primò fuerit Rolando, ac ẽt secundo loco post confiscationem antedictam.

Aduersùs titulum Rolandi senioris super terra Florenzolæ.

Respectu autẽm Florẽzolæ, idẽ tenẽdũ, quod de alijs feudis supradictis; nàm quod attinet ad primam huius oppidi acquisitionẽ per Rolandũ seniorẽ factam, certum est nullum super ea fundamentum fieri posse, cum per eius defectionẽ, ad Ducalem Cameram Mediolani posteà reuersum, applicatum, legitimeq; deuolutum sit, vt ipsemet Rolãdus in Inuestitura prædicta reliquo-
163 rum bonorum confitetur; cuius confessioni pœnitùs standum est per supradicta. & ea quę scribit idem Menoch. conf. 1. nu. 66. 67. & latiùs cõsil. 160. nu. 5. cum seqq. Cùm præsertim errore
164 dici nequeat processisse, † ex quo Rolandus de facto proprio agebat, & de recenti, in quo error non admittitur. l. fi. ff. pro suo. c. cum illorũ. §. circà. de sent. excomm. & maximè in facto ràm graui, & notabili. c. vt animarum in fi. eo. tit. Roma. conf. 391. nu. 6. 7. & conf. 482. nu. 3. & vtrobiq;
165 Mando. in addi. Crau. conf. 6. nu. 26. † Et ob hoc tollitur quod ex Historicis quibusdam in oppo-
166 situm scripsit Menoch. d. conf. 378. nu. 7. 8. † quã doquidẽm vltrà Principis assertionem, cõcurrit partis confessio, quæ omnem excellit probationem, & contrà quam probatio nulla admittitur, præterquàm erroris, qui in casu memorato cadere non poterat.

Insuper, cum ab eadem Inuestitura reseruauerit Dux Franciscus, exceperitq; bona alienata Nicolao Picinino, inter quæ erat hoc castrum Florenzolæ, & tali reseruationi consenserit Rolandus, sibi ipsi, suisq; descendẽtibus præiudica-
167 uit, ex quo ipsemet acquisiuerat illud feudũ, † & cum clausula prædicta (cui, vel quibus) & per consequẽs de eo disponere poterat in quoscũq; attenta opin. Menoch. supra relata, ẽt sinè Domini consensu d. c. 1. de feu. non haben. prop. nat. feu. Clar. d. §. feudum, q. 31. verſ. vlteriùs quęro.
168 Imò & absq; clausula prædicta potuisset fortè † vti primus acquirens disponere, & alienare in præiudicium descendentium suorum, quamuis in genere vocati fuissent in ipsa Inuestitura; vt post relatos tradit idem Clar. d. §. feudum, q. 41. verſ. sed in feud. nouo. Quocircà stãte eius cõsẽsu dictæ reseruationi, & alienationi in Picininũ factæ, frustrà nũc adhęrere satagunt eius descendentes priori contractui, & Inuestituræ sublatæ.
169 Nec obstat quod Menoch. asserit d. conf. 378. nu. 10. verſ. nec obstat. Picinini scilicet Inuestiturã nõ apparere de castro Florenzolæ, quoniã in facto decipitur; eam enim præmanibus habemus in forma authẽtica, & fidem faciẽte; quemadmodum & aliam Inuestiturã Rolandi antedictam, cum restitutione bonorum, & reseruatione prædictis, quam etiam præsupponebat ibidẽ Menoch. sub nu. 10. in prin. fuisse tantùm priuatam scripturam, & fidem non facientem; vtraq; autem debito tempore in iudicio producetur.

Quòd si ius Dominorum Pallauicinorum in hoc castro metiri vellemus ab hac prima Rolandi acqsitione, ex quò nihil de eò disposuit in testamento suo, nec inter septẽ frẽs diuisũ reperiẽ in arbitramẽtali sñia Ducis Frãcisci cum reliqs bonis, quo nàm titulo ad solum D. Alexãdrum
170 nunc spectare posset? † Enimuerò ad oẽs potiùs descendẽtes ipsius Rolandi, & in stirpes, ptineret. d. c. 1. vbi oẽs not. de success. fra. & grad. success. Bal. in l. 2. nu. 4. & alij Scrib. C. de suis & legi. & est * cõmunis opin. ex relatis per Clar. d. §. q. 75. & eò maximè, quia feudum istud ab initio emptum fuit, & cum clausula prædicta, (& qbus dederit) propter quod hæreditarium censebaẽ, vt respondit Alcia. d. conf. 120. & sic ad quartam partem tantùm aspirare posse videretur ipse D. Alexander. Sed neque ad hanc partem, cum nõ sit proximior in linea, sed patrem habeat, vt in pręcedentibus dictum est. Quin potiùs nec ipse, nec pater, stante natalium defectu, iuxtà prædicta in alijs feudis.

Aduersùs titulum Rolandi iunioris super terra Florenzolæ.

Deueniendo modò ad alium acqsitionis titulum, de quo per Menoch. d. suo responso tractat à nu. 11. verſ. secundum fundamentum, vsq; ad nu. 16. hoc est emptionẽ factam per Rolandum Iuniorẽ à Petro de Rohano, q dicto castro Florẽzolæ donatus fuerat à Ludouico duodecimo Francorum Rege. Obstat ei decretum (Meminimus) de quo suprà. Nàm non potuit Petrus in extraneas psonas illud alienare; tantò magis, q à Senatus Mediolani in interinatione dictę donationis, eam restrinxit ad naturam feudorum status Mediolani in hæc verba. (Ita tamen quòd loca in dictis lr̃is noĩata habẽtia iurisdictionem tenebuntur; & possidebuntur in feudũ per dictũ consanguineum nostrum, & eos q causam ab eo habituri sunt, secundùm naturam, & consuetudinem feudorum status nostri Mediolani.)

Et

171 Et licèt conetur ibi Menoch. hunc decretum euitare, psupponẽdo donationẽ illã fuisse remuneratoriã, & ob id tit. oneroso factã ex interpretatione iuris, ppeaq. sub eo decreto minimè cõprahẽdi, & Senatũ Excelsum Mediolani reprehẽdat, qui similes donationes decreto subiacere iudicauit, vt Boss. refert in tit. de Princ. nu. 323. Malè tñ sentit Menoch. ex quo verba Decreti expresse cõprahẽdũt donationes remuneratorias, & ob accepta factas seruitia, vt ex pfatione apertè cognosci põt in illis verbis (solebãt maiores nři his quorum sincera fide, & industria in agẽdis rebus vsi essent, firmæ aliqd, & certæ rei elargiri, qđ & optimæ volũtatis, gratiq. animi monumẽtũ, & pstitę fidelis opæ pign' extaret)
172† etenim ex pfatione ista, tã clara cõtra Menoc. interptationẽ, disponentis mẽs apparet manifestã l. fi. de hæred. insti. Bart. in l. pen. in princ. ad maced. Dec. in l. vni. num. 14. C. de sen. q pro eo. quod inter. Bal. conf. 51. lib. 1. & alibi sæpissimè.

Et vltra q litera ita caniat, fuit etiã rationabilis decisio illa Senatus, p ea q refert ibidẽ Boss. vsq. ad nu. 329. quib. nihil rñdet Menoch. & inter cætera citat glo. cõiter * approbatam in l. sed & si lege. §. consuluit. de peti. hæredi. affirmantẽ,
173† id quod in causã remunerationis datur, & sic instinctu naturæ debetur, donationẽ sinè dubio cõprahẽdere, & Bar. in l. Menius. §. duobus. col. 8. vers. 2. quero de leg. 2. legata pp merita titulũ habere lucratiuum asserenẽ. Cuius sniæ manifesta est ratio, quã, & ipse Boss. cõsiderat; si quidem obligatus ad antidora cogi non potest ad dandum, cum naturalis obligatio actionem nõ pariat l. titius de obsequi. à liber. præstan. ideò ex causa gratiosa, & lucratiua quis ab eo accipit. Et addi potest quod dicit Bart. in l. emancipata. C. de iu. & fac. igno. post glo. ibi, quòd etiã qui accipit id quod est sibi quasi debitum, lucrari dicitur, & de eo iudicatur prout de eo qui absolutè lucratur. Cõsultius itaq. fecisset Menoc. si Excellentiss. illius ordinis sententiam nõ momordisset; quæ & Decreti verbis, & iuris communis dispositione satis superq. fundatur.

Hinc sequitur, quòd per alienationem prædictam Rohani in extraneum, vel saltem extincta linea masculina legitima, & naturali Rolandi Iunioris habentis causam à dicto Petro de Rohano, reuersum sit feudum Florẽzolæ ad Ducalem Cameram virtute Decreti (Meminimus) & interinarionis antedictę; Nimirum titulum aliquem habere non potest D. Alexander, cum per mortem D. Sfortiæ finita sit huius Rolandi linea, & ius omne resolutum, quod ipse habebat.

Aduersùs titulum D. Sfortiæ super terra Florenzolæ.

Tertiò, allegabat Menoch. Inuestituram D. Sfortiæ à Paulo Tertio habitam pro se, suisq. suc-

Conf. Lud. Sacc.

cessoribus quibuscũque, super qua insistit à nu. 16. vsq. ad nu. 29. studens obiecta pmulta cõtra eã facta diluere, vt obreptionis, & subreptionis vitiũ ab ea tollat. Sed incassùm (mea snĩa) laborat; qñquidẽ præsuppositis in facto falsis nititur.
174† Negat enim in primis confiscationẽ bonorum Rolandi Senioris, & sic deuolutionẽ legitimam Florenzolæ ad Ducalem Cameram Mediolani, quãtñ ipsemet Rolandus fassus est, vt supra diximus; Negat cõcessionẽ eiusdẽ loci factã Picinino, quæ tñ fuit verissima, & instrumẽtis publi-
175 cis cõuincitur; † Et quia Picininus titulũ à Principe habuit, si ius aliquod Rolando superfuisset, quod nõ creditur, id omne per quadriẽnij subsequẽtis cursum amissum fuisset. l. benè à Zenone, & l. oẽs cũ materia sua. C. de quadr. pręscrip. Negat similiter Inuestiturã seu donationẽ Regis Ludouici factã dicto de Rohano validã fuisse, eo sub prætextu, q castrũ hoc tunc tpis ad descẽdentes Rolandi pertineret, non ad Regiã Ducalem Camerã, & tñ contrariũ veriùs vt supra. Vndè luce clariùs cõspicitur nullũ ius ab ipso Rolãdo seniore in eius descẽdentes super hoc castro
176 peruenisse. † Et per cõsequẽs, intrãt motiua subreptionis, atq. deffectus intẽtionis, cõtra huiusmodi Inuestiturã Pauli Tertij per illos D. Iudices tũc proposita, quæ Menoch. eodẽ suo respõ. 378. refert nu. 17. vers. nec obstat, & nu. 25. vers. ex prædictis. quę frustra nõ repeto; Etenim per D. Sfortiã pręsuppositũ fuerat Sum. Pont. castrũ prędictũ virtute antiquæ illius emptionis Rolãdi Senioris, & cõfirmationis Leonis Decimi, ad ipsum D. Sfortiã pertinere, vti eius descendentẽ, quod falsum erat. cũ extinctũ iamdiu ius Rolandi fuisset; Nimirũ gratia nulla, & inualida extitit, vt in dictis motiuis; & tradit alibi Menoch. in conf. 264. nu. 53. Sed & si durasset ius Rolãdi, falsum quoq. fuisset, tale ius in totum ad ipsum D. Sfortiam pertinere; siquidẽ durantib. alijs lineis septẽ fratrũ, vt supra dictum est, singulæ pro
177 portione sua ius illud habuissent; † quod si sciuisset Paulus Tertius vtiq. D. Sfortiã de toto nõ inuestiuisset in cæterorũ condominorũ pręiudiciũ; & p cõsequẽs gr̃a nulla per supradicta, & in terminis tradita per Io. Iacob. de Leonar. inter cõs. Brun. conf. 114. nu. 154. & conf. 117. nu. 253. & Menoc. vbi supra. nu. 49. in fi. quã dubitationem promouerunt etiã ijdẽ Dñi Iudices, vt refert Menoch. sub nu. 28. vers. nõ etiam obstat q
178 obijcitur. † Et licèt ipse studeat respondere, nihilominùs in responsione se inuoluit, & manifestã implicat contradictionem; nam dùm demõstrare intendit integrum ius in dicto castro tũc competijsse D. Sfortiæ, & non alijs agnatis suis, allegat emptionem per Rolandum Iuniorem eius Auum paternũ factam à dicto Petro de Rohano, quam priùs nullam, & inualidam dixerat; si enim donatio Rohani non valuit in præiudi-

C cium

cium descendentium Rolãdi senioris, vt primò
præsupposuit. Menoch. quomodo dñs effectus
est Rolandus Iunior cum suis descendẽtibus e-
179mens à non Dño? † vix namque fructus perce-
ptos,& consumptos lucratur emens à non Dño,
etiam cum bona fide. §. si quis à non Dño insti.
180de re.diui.cum vulg.† Nimirum qui vult se Do
minum rei probare, dominium quoq. authoris
sui probare tenetur, ad glos.& scriben. in l.cum
res.C.de probat. Dyn.Bar. Castr.Alberi.Alexã.
& alios in l.si sic.§.1.& in l.legaui.de lib.lega. &
cumulatos per Boer.decis.42.nu.25. Nat.consi.
396.nu.5.6. Minusq. subsistit alia respõsio facta
ibidẽ per Menoch. videlicèt , Paulum Tertium
voluisse omninò inuestire D. Sfortiam de toto
181castro cum præiudicio iuris tertij, † per clausu-
lam(motu proprio) quandoquidem per eã non
tollitur subreptio, vel obreptio in præiudicium
tertij,etiam si adesser alia clausula prohibẽs dici
de defectu intentionis,ex latè congestis per Ga
182br.in tit.de clausulis,conclus.2.nu.8. † nam de-
fectus intentionis semper opponi potest, dictis
clausulis non obstantibus, vt per Gabr. ibidem
num.18.cum multis seqq.

Pręsupponamus modò,citra veri pręiuditiũ,
& inuestituram Pauli Tertij validam,& D.Sfor
tiam Florenzolæ Dominum effectum,certè per
eius mortem sine filijs masculis, vt supra, subin-
trat adhuc dispositio dicti decreti(Meminimus.
Etenim cũ fuerit per Mediolani Duces promul
gatum,& in vniuerso eorum statu receptũ vsu,
183†tempore quo dominabantur ciuitatib.istis Par
mæ,& Placentiæ,quæ postmodum alienatæ fue
runt,& in dominiũ Sanctæ Rom. Ecclesiæ tran-
slatæ,vt notorium est,& ex Historijs liquet,pre-
sertim apud Platinam in vita Iulij Secundi, &
Leonis Decimi, verissimum est legem illam nõ
propterea abrogatam fuisse, sed in suo robore
184permansisse,†ex quò non additæ fuerunt acces-
soriè reliquo statui Ecclesiastico,sed principali-
ter,de per se,& per Legatos proprios Apostoli-
cos sub tit.Cispadanæ Galliæ tentæ,rectæ,& gu
bernatæ, donec in Ducatum erectæ,& in feudũ
Serenissimis Farnesijs Ducibus postea concessæ
fuerunt.hæc est notab.doctr.Bar.in l.si conuene
rit,la seconda.§.si nuda.in fi.de pig.ac. & ibidẽ.
Bald.Salyc.Castr. & aliorum, & rursum Bart.in
* trac. Tyberia.in tit.de insula, cuius doctri.*com
muniter recepta est,teste Feli.in c.translato.col.
4.de constitut.& Curt.Sen.cons. 56.nu.8.atque
Curt.iun.cons.60.nu.9.Rui.cons.39.num.15.&
consi.219.num.7.lib.1. Rom.cons.218.nu.3.&
ibi Mandos.in addi.ad verb.proprijs.Soci.cõsi.
79.num.24.lib.4.Dec.cons.486.nu.9.Alciat.re
spon.509.nu.13.Crau.de anti. temp. par.4.nu.
27.Alex.in cons.151.nu.4.lib.2. & in l.1.nu.11.
de leg.1. vbi etiam Rip.nu.16. & in respon.21.
per to.de legi.Ias.in l.si eadẽ nu.3.de offi. asses.
Bero.cons.124.nu.20.in secundo. Rui.cons.39.
nu.15.lib.1.Ferret.cons.242. in princ.& per to.
* vbi de *cõi Cõtard.in repet.l.vni.in tertia limi.
nu.20.cũ seqq. C.si de momen. possess.& cõem
quoq. attestatur.Cras.com.opin.lib.5.c.3.q.14.
& Viui.lib.1.in ver.aucta prouintia.atque Burs.
185consi.189.nu.38.† Alba.cons.434.nu.12.lib.3.
& qui vellet dicere talẽ legẽ post alienationem
prædictam non fuisse seruatam probare tenere-
186tur,vt per Bero.vbi supra sub nu.17.† Sed re ve
ra ad hæc vsq. tpa in viridi est obseruãtia, vt in
practica videmus; sicuti & multæ aliæ à p̃dictis
Ducibus cõditæ; quod etiã in proprijs terminis
fatetur,& pro constãti supponit Menoch.d.cõs.
378.nu.46.in fi.inquiens hanc esse legem huius
principatus, & vti talem ipsi Principi notã esse
debere.& de lata interpratatione dicti Decreti,
vltra Boss.in d.ti. de Princ. videri potest.Alcia.
cons.370.ad fi.num.9. & cons.712 pro comite.
per to.atq. Io.Bapti.Plot.in addi.ad cõs.Marti.
Laud. 29.nu.44.cum tribus seqq.Et hęc quò ad
castrũ Florẽzolę sufficiãt,per q̃ liquidò creditur
apparere nullũ in eo ex Inuestituris titulũ habe
re D.Alexandrũ, siue primã Rolãdi Senioris, si-
ue secundam Rohani cum subrogatione Rolan
di Iunioris,siue tertiam Sfortiæ respiciamus.

Aduersùs titulum permutationis castri Costamedianæ.

Superest de Castro Costæmedianæ,& eius ti
tulo verba facere; & quia contractus permuta-
tionis de quo supra,pactũ habet resolutiuum in
euentũ quo D. Sfortia sinè filijs decederet, pro-
ut decessit,dicendum est primo loco,nullum ius
ex eo competere posse D.Alexandro mediante
persona D.Sfortiæ,cum in actu moriendi resolu
187tus sit ille contractus,† & titulus redactus ad nõ
titulum.l.nec vllam.§.1.vbi Bart.de peti.hęred.
Afflict.decis.40.nu.4 in fi.Cepha.in consil.301.
188nu.130.& seq.† Resoluto igitur iure D.Sfortię,
nullum ius successori, & habenti causam ab eo
competere certũ est.l.lex vectigali. ff.de pigno.
l.3.& l.voluntate. ff. quibus mo. pig.vel hipot.
sol.Dec.in l.si socius.num.6.ff.si cert.per.Crau.
cons.299.num.4. & est bonus tex.in feudatatio
loquens in c.1.§.rursus.qui. mod.feud.amit.
189 Nec obstat si dicatur conditionem pactionis
non euenisse,ex quo cum filio adoptiuo decessit
D.Sfortia,quia talis filius non facit illam condi
tionem,si sinè filijs decesserit,deficere.l.si ita. la
terza.§.is cui.vbi scrib.omnes de leg.2.Bar.in l.
ex facto.§.ex facto.nu.3. & Rip.nu.31.ad sena.
treb. Ang.in l.generaliter.§. si autem. nu.4.C.
de insti.& sub. vbi etiam Alberi.nu.6.Castr.in l.
si quis nu.4.de libr.& posth. Soc.in l.cum auus.
de condi.& demon.nu.56.glo.in c.in pręsentia.
vbi Abb.nu.20. Dec. nu.116.de pbat. Garz.in
l.gallus.§.& quid si tm̃.nu. 187. de lib. & posth.
Bened.in c.Raynutius. in ver.si absq. liberis. il
primo.

primo.nu.10.de testa.Corn.consi.85.col.1.lib. 3.Curt.cons.145.per to. Dec.cons.399.num.1. cum tribus seqq.Rui.cons.173.nu.6.lib.2. Calca.consi.20.nu.11.Asca.clem. plenè in tract.pa tri.potest cap.5.nu.8.vsque ad num.16.

Et hoc in nostra spetie confirmatur stante na tura bonorum permutatorū,quæ feudalia sunt, Castrum enim Costæmedianæ, vnà cū Polexino concessum fuit Io.Maufredo Rolandi Senio ris filio in feudum,vt ab exordio diximus; & cū de iure feuda ad adoptiuos nō transeant filios

190 d.§.adoptiuus.† pręsumendum est contrahētes * cum iuris * cōis dispositione cōcordare voluisse.l.quæro,§.inter locatorem.ff.loca. Alcia.latè in tract. præsump. reg.3. præsump. 32. & latius Menoch.in simili suo tract.libr.3. præsump.38.

191 in terminis.Castr.cōs.343.nu.2.lib.1.† Ac etiā cū prima Inuestitura prædicta,in qua filij,& descendētes tm̄ ex vero,& legitimo matrimonio, & ex proprio corpore Ioan.Manfredi inuestiti, eiusq. descendentium masculorum vocantur. Cephal.conf.28.colum.1.Tiraq. in l.si vnquàm in ver. susceperit liberos. nu.84. C.de reuo.do.

192 † A qua nec volentes recedere potuissent in p̄iudicium vocatorum.c.1. de alien.feud. pater. * cap.1.in fi.de duo.fra.à cap.Inuesti.& * est cōis omnium opin.Curt.in cōs.171. nu.5.Soci.Iun. consi.112.nu.1.lib.2.Clar.d.§.feudum.q.41.& alij passim.Nam & omnes clausulæ à contrahen tibus positæ interpretari debent citra vocatorum præiudicium. Pedem.decis.163.nu.6.cum

193 concord.† Pariterq. præsumendum est concordare voluisse cum iuris municipalis dispositione,videlicet d.c. (Meminimus) quod cum iure cōi,& Inuestitura prædicta conuenit. Menoch. d.præsump.38.nu.8.Rui.consi.163.nu.8.in pri mo.Et ita tollitur optime obiectum de clausula (Cui vel quibus)in permutatione posita.

194 Cui etiam clausulę aliter,& secundo loco respondeci posset,operari eam tantum,vt alienatio fieri posset inter vocatos in Inuestituris p̄cedentibus, non seruata gradus vocatorum prærogatiua,quę aliàs seruari debuisset; ita Cacher. * post multos relatos d.decis.163.nu.15.* qui de communi attestatur. quibus addi potest. Rube. Alex.cons.10.nu.4.Gozad.cons.9.nu.21.Bero. consi.66.nu.13.14.in primo.Beret.consi.78.nu. 22.& Crau. in respon.pro gene. num.293.cum multis seqq.atque in consi.828.num.9.

195 Vel & tertiò,operari dictam clausulam licen tiā alienandi tm̄ in vita alienantium,ita q̄ durāte illorum vita teneat alienatio, postea autē resoluatur, nè alijs vocatis præiudiciū generetur, ad gl.in d.c.1.in ver. nec in filiā.de alien. pater. feud.Alex.in cons.106.nu.4.lib.4.Rui.cōs.203. col.fi.lib.2.Cacher.d.decis.163.nu.16. Quòd si interpretatio ista p̄cedit vbi de resolutione cōtractus nulla habita fuit mentio,multò magis in

Cons.Lud.Sacc.

nostra spetie, vbi de resolutione, & reuersione feudi pactū fuit,vt supra, & clausula prędicta facultatē alienandi tribuens non fuit absoluta, sed cū reseruatione illa, & addita alia clausula, saluo vt infra,quæ pręcedentē limitat,& restrin git,vt in terminis pōderat Cacher.ibid.nu.7.8.

Nec prædictis obijciatur,q̄ per resolutionem contractus non propterea quæsitum sit ius Ducali Cameræ,sed potiùs filijs,& descēdētib. DD. Octauiani,& Francisci Mariæ Pallauicinorum,

196 † qm̄ rñdebit Fiscus, quo ad te liberas ædes habeo.l.loci corpus.§.cōpetit.si ser.vend.l.in cōce dēdo.& l.proculus.de aq.plu.arcen.Bal.p̄citato. cōs.301.nu.3.ī fi.lib.1. p̄ntis n.speculationis est inquirere an D.Alexander p̄ hoc feudo Costæmedianę titulū hēat,quo possit possessoriū iudiciū colorare? & pro negatiua cōcluditur;ex quo titulus resolutus pro nō titulo hr̄,vtsup.& ex alijs supradictis.Et hęc vltima rñsio tollit ēt quācunq. obiectionē, quæ fieri forsan posset de iurib.aliorū prætēdentiū, de quibus supra,seu alte rius cuiuslibet tertij,quę D.Alexan.nihil p̄dest.

Aduersùs titulum Puteorum à Sale.

197 De puteis à Sale,quorum possessionē pariter cū feudis antedictis petit D. Alexan. specialē fa cere mētionē oō expedit, quia certū est in Inue stituris cōpręhendi,cum sint de Regalijs Principis.c.vni.in ver.salinarum in tit. quę sint regali vbi scrib.omnes, & de pertinentijs feudorū antedictorum,vt asserit Menoc. de his ipsis pureis tractans d.conf.378.nu.76. 77. multos allegans concord.ea propter concludens de illis iudican dum,prout de feudis ipsis; cū quo,& nos conue nimus. Vndè infertur,obiecta omnia militantia contra D.Alexandrum pro singulis feudis,militare etiam pro puteis à Sale, alijsq́. huiusmodi ad ea respectiuè pertinentibus, & spectantibus.

Aduersùs titulum sententia.

Ad scdm̄ principale obiectū de sñia, rñdetur primò,q̄ tpe illius iuditij moti,& sñię secutę,nō erat amplius ius huius Ducatus in p̄sonā Serenis. Ducis Octauij, stāte renūtiatione,& donatione p̄dicta p̄ eū facta Serenis.DuciAlexādro

198 eius filio,vsq. de anno 1565.† & p̄pea debebat is citari,de cuius interesse principaliter agebat.

199 l.de vnoquoq. de iud.† & sñia contra illum lata huic non pręiudicat,tanquā res inter alios acta, rub.& ro.ti. C.res īter alios ac.l.sępè. ꝯ re iud.c. pen.eo.ri.& Tiraq.latè in suo trac.res īter ali.ac.

200 Nec de viribus illius donationis, ac renūciationis,quamuis factæ sinè consensu Sum. Ponr. directi dñi dubitari potest, stāte quòd facta fuit ei qui in Ducatu immediatè successurus erat. d. c.1.Vbi Afflict. nu.7.post alios. de eo qui fec.si. agna.c.1.in fi.de alie.feu.vbi Bal.in summ.& cę teri feudistæ.c.1.§.sed etiam rcs.vbi glos.& scriben.per quos fiat Inuestit.quia nō dr̄ alienario, sed refutatio, secundùm glos.in c.1.in ver.conceditur.

C 2 ceditur.

ceditur.de alie.pater. feud. Paris de Put. de re-
integra.feud.sub rubr. reuocari an poss. alie. in
ꝑxi.successs.pag.141. Ias.cõs.96.in fi.lib. 1.Rol.
latè cõs.64.nu.19.cũ seqq.lib.2. Burs.cons. 291.
nu.92.Clar.in §. feud.q.42. vers. hoc præmisso.

Quòd si dicatur renunriationem,& donatio-
nem antedictas non simpliciter, sed cum reser-
uatione vsusfructus factas fuisse,† & hac rarione
201 potuisse Serenis. D. Ducem Octauium tamquã
vsufructuarium cõueniri,& iudicium valere, ad
glos.in l.2.vbi scrib. C. vbi in rem ac. Respõde-
bitur primò de virib.illius vsusfructus sinè cõsẽ
202 su Papæ valdè dubitari posse,† ex quo versa vi-
ce vsusfructus cõstitui non põt sinè Dñi directi
* consensu in bonis feudalibus, * ex cõi sñia rela-
ta per Clar.d.§.feudum. q.37.vers.sed nũquid.

203 Quod etiam suaderi potest ex eo ꝙ feudũ est
seruitus,glo.in l.si cuius.§.si vsusfructur.ĩ verb.
oportet. de vsufr. Alcia. in tract. præsup.reg.2.
pręsump.3.Menoch.co.tract.lib.3 pręsump.91.
204 nu.2.† & vsurfructus etiam seruitus est, glos.in
205 l.1.eo.tit.de vsufruct. † seruitus autẽ seruitutis
nõ subsistit.Bal.in l. si vxorẽ.ĩ fi. C.de cõd.inser.

Verùm præsupposita,sinè veri ꝑiuditio,vsus-
206 fructus,& iudicij,ac sñiæ validitate, † respõde-
tur secundo loco iudicium cõtra vsufructuariũ
valere quidem,sed respectu iuris sui tantùm,ita
vt sñia, & executio in ipso tantùm vsufructu ꝑ-
iudicare valeat, respectu verò proprietarij,& iu
rium ei competentium,nullum effectum opera-
ri,nisi iudicio interueniat;& in his terminis ꝑci-
sè loquitur glo.in oppositum citata in l.2.C.vbi
in rem ac. & optimè declarant ibidem Barto.&
Doct.& in specie Castr.nu.12. Saly.nu.5.Bald.
nu.7.Afflict.& alij in c.1.§.si vassallus de suo. si
de feud.sue.contro.inter Dom.& agna.Regula-
re etenim est,ꝙ sñia lata contra vsufructuarium
non pręiudicat proprietario.l.si pariter.de libe.
caus.& ibi not.Bart.in l.sæpè.in 4.q.quem cæte-
ri sequuntur de re iud.Butr.& alij in c.quamuis.
207 eo.tit.†Puth.decis.336.ꝑ to.glo.Paris.§.31.nu.
24.& lata cõtra naturaliter possidẽtẽ non nocet
ciuiliter possidẽti.l. Põponius.§.si is qui ꝑcario.
cũ glos.in verb.accedere.in fi.de acquir.possess.

Tertiò responderi posset (& omni qua decet
erga tãti Principis memoriam reuerentia dictũ
sit,nè mortuo Leoni,vt aiunt, barbã vellere vi-
deamur) ꝙ iudicium memoratũ per collusionẽ
factum fuit; cũ enim Serenis.D. Dux Octauius
Illustris.D.Lauiniam filiam suã naturalem ma-
trimonio copulare prædicto Illustris.D. Alexã
dro futuro hæredi Dñi Sfortiæ,statuisset,vt ma-
iori cum dignitate,& ipsius filiæ perpetuo com-
modo id succederet,eiusdẽ D. Sfortiæ votis an-
nuit; credens fortè Serenis.D Ducem Alexan-
drum eius vnicum filiũ,& successorem iam effe-
ctũ,id ęgrè laturum nõ fore.Dño autem Sfortiæ
pergrata fuit affinitas ista,q̃a vltra sanguinis no
bilitatem, vnicum successorem suũ de sua fami-
lia delectũ,totius sui status Dñm relinquere spe
rabat,si iudicium illud, permittẽte Serenis.Du
ce,ad optatũ finẽ perducere potuisset. Vtriusq.
igitur interfuit,& vtrisq. placuit litem colluden
do agere,cuius exitus vtrique satisfaciebat.

208 Stante autem collusione collitigantium, cer-
tum est sñiam nullam reddi l. cum non iusto. ff.
de collu.deteg.c.fi.eo. tit. & vtrobiq. scrib.Gi-
gas.in tract.de pensio.q.42.nu.2.Tiraq.de nobi
li.c.37.nu. 3. Nec posse alij cuiquam præiudiciũ
209 affere d.l. si pariter.quæ in terminis vsufructua-
rij loquitur.ff.de liber. cau.l.pręses.C.de pigno.
& d.c.1.de contro. inter vassall.& ali.de benef.
210 † bonus tex.in l. si seruus pluriũ.§.1.vbi omnes
not.ff.de leg.1.Est enim collusio omni iure pro-
hibita, & actus omnes in quibus interuenit vi-
tiar.ff.& C.& extra de collu.deteg.per to.l.si su
specta.vbi Doct. omnes de inoffi. testa.& in l.si
perlusorio.de appel.Clem.cõstitutionem.& ibi
Card.de elect.c.super eo.de eo q consang.vxo.
suæ.c.quanto. de diuor.c. tua. il secondo de iu-
reiur.c.bonæ. il secondo de postul. prælat. glos.
in Clem. 1.de renuntia.& alibi sæpè.

211 Et per coniecturas ꝓbatur,cum sit de his quę
clàm,& in occulto fiunt l.quia autem.§.non sim
pliciter.ibi, si tamẽ nulla suspitio collusionis re-
ligionem Prętoris induxit.ff.si quis omiss.causa
testa.quem tex.ad hoc notab.dixit Bal. in l. 1. in
fi.C.eo. tit.Soci.cõs.18.nu.24.in primo.& cons.
127.nu.7.in 3. Corn.cons.135.nu.34.in primo.
Cephal.cõs.759.nu.2. Io.de Anan.in c. audiui-
mus.extra eo.in fi. Gig.vbi supra nu.4.pro vt &
multa alia quæ difficilis probationis reputãtur,
de quib.Menoch.de arbi.iud.cas.116.per tot.&
in cons.212.nu.75.& inquit Ceph.d.cons.759.
212 nu.5. † duas etiam læues coniecturas sufficere;
prout ad detegendam simulationem sufficere e-
tiam dixit.Crau.per eũ citatus in cõs.156.nu.7.

Quæ sanè cõiecturæ in maiori ẽt numero,&
valdè vrgẽtes in pñti casu nõ deficiũt; nã primo
loco considerari põt rescriptũ pędicti Serenis.
Ducis Octauij,quo permissit se conueniri super
iure de futuro contra l.non quemadmodũ. cum
materia sua. ff. de iud.quia tractus temporis fu-
turi nõ spectat ad Iudicem.l.1.de vsur.Cagnol.
in l.in omnibus.la prima.nu.16.ff.de reg.iur.cũ
enim videret D. Sfortia iudiciũ illud intentare
nõ posse,pręces porrexit post causæ commissio-
nẽ,pro dispensatione obtinẽda,prout obtinuit,
iuxta per eũ petita,cũ derogatione iuris cõis,&
quorũcunq. obstantium.Etenim si iudicij finem
ad vota D.Sfortiæ Princeps rescribens non ex-
optasset, vtiq. nec passus fuisset antè tempus se
conueniri,& à duriori aduersario, quàm post ip
sius D. Sfortiæ mortem verosimiliter habiturus
fuisset,sed exceptionem sibi competentẽ ex d.l.
213 non quemadmodum.opponi fecisset,† q̃d cum
non

non fecerit certa insurgit collusionis p̄sumptio, ex traditis p Nat.consi.537.nu.31.& Cephal. d. cõs.759.nu.16.facit bonus tex.in l. si spōsus.§.si vxor.il secōdo.de do.inter vi. & vxo. vbi Bald. Rui.in l.filiusfam.§. diui.nu.53. & seq.de leg.1.

214 Secūda est coniectura, q Serenifs. D. Dux p̄dictus per aliud rescriptum liberauit D. Sfortiā ab onere probādi iactationes, & diffamationes Agentium suorum, & Ducalis Cameræ per ipsum D. Sfortiam allegatas, quæ ad fundandum eius iudicium necessariç erant ad formam l.diffamari.C. de ingen.& manum.& sic causam iuuit aduersatij.Nar.vbi supra.nu.31.

215 Tertia, q eodem rescripto concessit,& mādauit iudicium illud nedùm se ipsum, verùm etiā successores suos in Ducatu, & Ducalis Cameræ Agentes perinde afficere,ac si personaliter vniuerso processui interuenissent, & seruata fuissent omnia à iure requisita, quod est quid omninō insolitū,& clausulæ insolitæ arguunt suspition em glo.in l.a.C.de condi.infer. quam dixit singularē Bart.in l.pen. C.de apoih.pub.lib.10.

Quartà, q sanauit oēs,& quoscūq. deffectus, qui in futurum interuenirent in eo iudicio,tàm iuris,quàm facti,cum clausula ex nunc prout ex tunc,& de plenitudine potestatis, quæ clausulæ cum præcedenti proximè relata,cū sint insolitæ in similibus ad lites rescriptis, præsertim in causis fiscalibus,magnā arguunt suspitionem collusionis,vt in simili dixit,glos.in l.2.C.de cōdi.infer.Bart.in l.pē. C.de apo.pub.lib.10.Dec.latè ī l. q̄ dubitationis.n.3.4.ff. de reg.iur.& cōs.399. nu.8.Bero.cōs.166.nu.9.lib.1.Menoch.de præsump.lib.3.præsump.122.nu.67. Et in terminis rescriptorū, q insolitæ clausulæ suspitionem arguāt.Ias.in l.1.§.1.nu.4. post Bar.quē citat,si qs ius dicen.nō obtemp.Curt.cōs.73.super memo rata. nu. 33.vers. 10.redditur.Hier. Cuch.in addi. Dec.in d.l.q̄ dubitationis.in verb.suspitionē.

216 Quinta coniectura colligi potest ex responsione per ipsum Serenifs.D. Ducem statim data positionibus D.Sfortiæ,in quibus fassus fuit extare descendentes masculos legitimos, & naturales quondā Io. Francisci Pallauicini vnius ex septē fratrib.prædictis, quod verosimiliter igno rabat,stante q erant super facto alieno, & antiquo, & super quo lis tanto tempore pendebat, put & adhuc pēdet, vt suprā diximus, in Rom. Curia,quibus p peā præcisè respondere non tenebatur; vel saltem petere poterat tempus ad se informandum, & deliberandum super responsione glos.& scrib.in l.2.§.quod obseruari.C.de iure iur. propter calum.da. Lanfran.ab ariad.in tract.posi.nu.5.& Iacob. de Aren.nu. 12.13. & sic causam aduersatij apertissimè in hoc etiam iuuit, vndè suspitionis materia oritur, vt suprà.

217 Sexta magis vrgēs cōiectura,imò veriùs plena probatio sumitur ex prohibitione facta p Se renifs. D.Ducem Procuratori suo post sn̄am latam,nè ab ea contra se lata appellaret; cū enim appellatio sit cōe remedium grauatorum, ac frequens.l.1.de appell.manifestum est eum spontè grauamen subire, qui illius benefitium recusat.

218† Et præsertim inhibendo procuratori quod ex iuris dispositione p̄stare ex offitio suo tenebat. l.inuitus. C.de procurat. quod eò tendebat, vt sententia citiùs in iudicatum transiret.tex.in ter minis ī d.l.si seruus pluriū.§.1.vbi doc.de leg.1.

219 Septima,ex breuitate temporis, quo tāta lis, tàm grauis,super tot Terris,& Castris, etiā maximi redditus,& dignitatis,terminata fuit; etenim minori spatio annorum trium à die dati libelli secuta est sn̄a, quod in minimis causis, & inter priuatas personas vix cōtingere videmus. Non modica ergò collusionis suspitio hinc resultat. Cephal.d.consi.759.num.10.11.12.

220 Octaua,& vltima ab effectu post sn̄am secuto ducitur,nam cū Serenifs. D. Dux paulò post sententiam,facultatem & adoptandi,& testandi concesserit D.Sfortiæ,vt ex aduersò dicitur, & facta asserta adoptione matrimoniū antedictū subsecutum sit, facilè intelligitur, prædicta omnia ad hunc finem præordinata fuisse. Quandoquidem ab effectu ipso mentem, & intētionem agentium præcedētem persepe dijudicamus & coniectamur.dicta l.semper in stipulationibus, cum alijs supra adductis, & ab eo quod successit,id quod præcessit dignoscimus.

Demùm,& quarto loco,nō potest asserta sen tentia Dn̄o. Alexandro quicquam opitulari ad probationem tituli,in qua nulla fit de eo mētio, nec in spetie,nec in genere; quod vt apertiùs liqueat,ponderanda sunt verba illa sn̄æ (Prædictumq́. Illustrifs.D.Sfortiam,& eius successores quoscunque,habiles tū,& idoneos, vt infra, ad succedendum in dictis castris,Iurisdictionibus, bonis, & iuribus respectu dictorum castrorū iurisdictionum, bonorum,& iuriū primo loco in calce dicti libelli,seu petitionis annotatorū,iux ta formam,naturam,& tenorem Inuestiturarū, & concessionum superindè emanatarum) quæ manifestè restringūt eius vim ad vocatos in In-

221 uestituris;† ideò ad alios extendi non potest,cū sit stricti iuris,& in ea non veniat nisi quatenùs de necessitate infertur.l.1. C.si. plur.vna sent. l. Paulus la seconda.de re iudi.Rui.consi.146.nu. 7.lib.1. Vndè sequitur, quòd omnia quæ supra obstare D.Alexandro diximus,dum de Inuestiturarum titulo egimus,hic quoque obstent;quç breuitatis causa non repetuntur. Et dùm eadem sententia declarat extare descendentes, & successores Rolandi Pallauicini Senioris, nil etiam iuris tribuit ipsi D.Alexandro,tùm quia nō declarat eos legitimos,& naturales,ac de legitimo mr̄imonio natos,put requiritur ex Inuestiturarum tenore, vt vidimus,tùm quia ī multis alijs

descendentibus verificari potest; quorum suprà mẽtio habita fuit, ideò ꝓ D. Alexãdro nõ con-
222 cludit,† quia nõ ꝓbat, hoc esse, qđ ab hoc cõtingit abesse. l. nõ hoc. C. vndè cogna. l. neq. natales. C. de prooat. c. in pręsentia eo. tit. cum vulg.

Aduersùs titulum Adoptionis.

Accedamus nunc ad titulum adoptionis tertio loco allegatum, qui multipliciter etiàm demonstratur D. Alexandro nullatenus suffragari, tùm defectu potestatis, tùm defectu voluntatis, tùm deniq. defectu nullitatis actus. Etenim pręsupposito ꝙ filius adoptiuus in feudalibus de iure non succedat, nisi consensus accesserit directi Dñi, vt suprà dictum est, & in præcibus suis Serenifs. Duci Octauio pro eo obtinẽdo porrectis fatetur D. Sfortia, dũ primò non potuisse Serenifs. Ducem Octauium assensum adoptioni D. Alexandri præstare ad effectum, vt in feudalib. bonis, & Iuribus illi succederet, ex quo directus Dñs ampliùs non erat, stante donatione, & refutatione Ducatus præallegata; oportebat namq. à Serenifs. D. Duce Alexandro illum impetrare, de cuius interesse, vti directi Dñi feudorum, principaliter agebatur, vt in contrarijs præsupponitur, non verò sufficiebat ab vsufructuario solo impetrare; & de cuius etiàm vsufructu probabiliter dubitari poterat per supradicta.

223 Secundò, non poterat, etiàm si directus Dñs fuisset, adoptioni cõsentire in præiuditiũ tertij, hoc est ad exclusionem aliorũ ius ex Inuestituris, vel contractibus antedictis prætendentium, quatenùs namq. eorũ interesse concernit, absq. effectu operandi cõsensus ille remanet, prout in terminis de iure agnatorum ex Inuestituris ꝓcedente, sublimitando declarat Afflict. d. §. adoptiuus. nu. 4. vbi allegat coucludentem rationem, nempè talem adoptionẽ sapere alienationis naturã, quæ in præiuditium agnatorũ fieri nequit, etiàm cum Dñi consensu, vt ipse probat, & * est cõis & vera conclusio. Clar. d. §. feudum. q. 41. cũ concord. Allegati autem ex aduersò dicũt simpliciter, ꝙ adoptiuus succedit in feudo si Princeps directus Dñs consentiat, nõ autèm cũ præiuditio agnatorũ; præterquàm Curt. iun. d. cõsi. 138. qui prima facie vr̃ indistinctè tenere, ꝙ in eorum etiàm præiuditium teneat adoptio; Sed re ipsa contrariam amplectitur sn̄iam sub nu. 8. qñ verba Inuestituræ repugnãt, vt quia dictum fuit (pro filijs, & descendentib. suis) & in nr̃a spetie longè magis repugnare cõstat, ex quo additũ fuit, (masculis legitimis, & de legitimo matrimonio natis) qñ verò Inuestiturę verba apta sũt cõprehendere adoptiuũ, vt in casu Curtij. quo feudũ erat concessum ꝓ hęredib. & successorib. secùs dicendum, vt per eum; in qua distinctione rationabili concordat apertissimè cum opin. Afflict. sicq. pro nobis stat Curt. Ad hęc conferunt quæ scribit Menoch. consi. 304. nu. 38. vidẽdus. & Mart. Laud. conf. 29. nu. 17. 18. & nu. 20. cum pluribus seqq. ac Mari. Frez. de subfeud. lib. 2. in materia assensus. q. 4. num. 9. 10. & q. 28. num. 3.

224 Quò verò ad ius ex alijs contractibus resultans, minùs potuisset Princeps volens tertijs p̄iudicare, cũ de iure, contractus ei non subijciantur. c. 1. vbi oẽs not. de probat. c. 1. de nat. feud. Cano. omnes in c. 1. de consti. & legistæ in l. digna vox. de legi. Gabr. latè in suis conclu. tit. de iu. quęsi. non tollen. coclu. 5. & 6. & alibi passim.

225 Sed & voluntas defuit in Principe admittẽdi D. Alexandrum ad Castra, Iurisdictiones, & feuda, quę ex forma Inuestiturarum non poterat ei D. Sfortia relinquere, nam cum in pręcibus narrauerit ipse D. Sfortia D. Alexan. esse de descendentibus legitimis, & naturalibus q. Ioã. Francisci Rolandi filij, & ꝙ sibi liceat ex maiorũ suorum dispositione in dictos descendẽtes, vel vnũ ex eis de illis disponere, & ꝑ consequens ad Ducalem Cameram non esse per eius mortem reuersura, vtiq. ignorauit Princeps illa sibi recasura fore in casu prædicto. Ideò assensus præstitus non trahitur ad ius illud de futuro, sed tantùm ad id quod de p̄nti competebat, est in terminis pulchrã distinctio. Afflict. in c. 1. post Iser. & citatos ab eo sub nu. 11. vers. si autem. qui success. feu. da. tene. Et multò magis stante clausula in hoc rescripto apposita, sinè præiuditio iuriũ Cameræ nr̃e, vt in spetie considerat ibi Afflict. & in c. 1. §. donare. num. 9. qualiter olim feu. pot. alie. Loffred. conf. 33. col. fi. sub nu. 10. 11. qui allegat bonum tex. in l. Paulo Calimaco. §. Pompeius. de leg. 3. quẽ ad hoc etiam ponderat. Rom. sing. 579. quæro nunquid. & cum hoc cõuenit quod dixit Barto. in l. si fundum per fideicommissum,
226 de leg. 1. † consensum adhibitum alienationi rei quæ in aliquem futurum euẽtũ deber esse mea, eueniente illo casu, mihi non obesse; vt in fideicommisso conditionali tradit idem Bar. in l. qui Romæ. §. duo fratres. q. 12. de verb. ob. & in fortioribus terminis Curt. iun. consil. 23. nu. 4. Post
227 Bart. Imol. Corn. & alios ibi relatos. † Quod etiã confirmari potest ex eo, quòd Princeps minùs præsumitur Fisco suo p̄iudicare voluisse quàm sit possibile, vt per Alex. consi. 86. in fi. lib. 1.

228 Insuper quià expressæ fuerunt duæ illæ qualitates in pręcibus D. Sfortiæ, videlicet, licere sibi de bonis & iuribus prędictis post mortem suã disponere in quẽ ex agnatis voluisset, vt suprà, & D. Alexandrum esse de descendentibus legitimis, & naturalibus Io. Francisci, necessariò sequitur, quòd nisi ambæ verificentur, non possit assensus dici præstitus adoptioni, per ea q̃ scribit Camerac. in repet. c. Imperialem pag. 56. in litera. q. r. s. t. post Iser. & alios quos, allegat. conferunt adducta per Gabr. tit. de clauf. concl. 2. num. 32. Osasc. decis. 106. nu. 2. Frec. in tract. de subfeu.

ſubſeu.lib.2.q.26.in materia aſſenſus.
229 Tertiò, quoniàm intendebat D. Sfortia me-
diante tali adoptione priuare Ducalem Came-
ram iure ſuo,& alios agnatos,quibus forsàn feu
dorum illorũ ſucceſſio ſpectare poterat, potiuſ-
quàm Domino Alexandro,ex iàm dictis, pari-
terq́. illòs cum quibus tranſactiones memora-
tas cum conſtitutis poſſeſſorijs antedictis fece-
rat,deludere,& ſperato effectu fruſtrari,certum
eſt aſſenſum Principis tali actui non fuiſſe adhi-
bitum, qui nunquàm operatur quandò actus in
fraudem alicuius geritur c.1.qualiter olim feud.
alie.pote.& ibi Bal.Alua.& alij Iſer.in c.1.§.ſed
& plures.nu.4.5.per quos fiat Inueſtit.Camera.
vbi ſuprà.pag.7.in litera A.& pag. 56. litera V.
atque pag.59.litera L. Alba.videndus in conſi.
78.nu.19.vſque ad fi.Sed ex eo etiam,quòd ta-
cuit poſſeſſionem tertiorum ex dictis cõſtitutis
reſultantem, gratia redditur nulla, & inualida
Menoc.264.nu.35.& conſi.301.nu.65.
230 Quartò,& ſi animus fraudandi in D. Sfortia
ceſſaſſet, adhuc tamèn ex ſolo præiuditio indè
reſultante tertijs perſonis, planum fit aſſenſum
Principis non affuiſſe,cũ de tali præiuditio non
fuerit certioratus,Camera.vbi ſuprà pag.44. in
litera B. C.& pag.87. in litera D. Io. Iacob.de
Leonar.inter conſ.Brun.conſi.114.num.154.&
conſil.117,nu.253. faciunt cumulata per Gabr.
d.conclu.2.nu.8.9.10. Quod procederet etiàm
non obſtantibus clauſulis pręgnantiſſimis,ſi ad-
eſſent in aſſenſu præſtito, ex relatis per Plot.in
addi.ad Mart.Laud.d.conſ.29.nu.51.
231 Quintò, defuit Principis voluntas propter
clauſulam prædictam reſeruatiuam (ſinè præiu-
ditio iuriũ Cameræ noſtræ,& cuiuſlibet tertij.)
cuius virtus eſt conſeruandi ius illæſum,nedùm
de præſenti competens,ſed etiàm de futuro cõ-
peciturum, prout de iuribus aſſentientis tradit.
Aſſli.in d.c.1.qui ſuc. ſeu.da.tene. & in d.§. do-
nare.Laud.in c.1.§.quid ergò nu.11.de Inueſti.
de re alie.fac.& ibidem Præpoſ.nu.2.Bellem.in
c. quæ in eccleſiarum nu.33. de conſtitu. Zaſ.in
epito.feu.par.6.rub. qualiter feu.conſtit.nu.18.
& par.9.rubr.de alien.feu.nu.8.Menoch.conſil.
264.nu.54.poſt Oldra.& Bero.quos citat.Et de
iuribus tertij cuiuſcunq. Dec.conſ.445.num.6.
Signo.conſ.60.nu.4.Brun.cõſi.13. in prin.Burſ.
conſi.350.num.21.Menoch.d.conſ.103.nu.60.
d.conſi.264.nu.54.55. conſi.304.nu.38.39.41.
232 Pariſ.conſ.5.nu.26.lib.1.† Quę clauſula,reſpe-
ctu præiuditij iuris tertij, adeò ſubintelligitur,
vt ſuperfluò appoſita dici queat, vt ait Zaſ.d.p.
233 6.nu.17.†Tantò magis autèm ius Camerę reſer
uatum,& exceptum dici debet,ex quò generali
lege cautũ reperitur,vt in omni conceſſione ſẽ-
234 per ſaluũ,& reſeruatũ intelligatur,†per Decre-
tũ Mediolanẽſe (Prouidere volentes) cõfirma-
tũ etiàm ex Ducalibus conſt.in tit.de ſignatura.

§.& ꝙ in omnibus.Ius autẽ Cameræ in eo conſi
ſtit,vt feuda,& iura prædicta, per D.Sfortiã poſ
ſeſſa,vel quaſi,ad extraneas ꝑſonas, & in Inue-
ſtituris non cõpræhenſas, minimè tranſeant cõ-
235 trà formam d.c. Meminimus. † Cui non poteſt
derogatum dici per huiuſmodi aſſenſum, quià
non fuit de eo facta ſpetialis,& indiuidua men-
tio,prout requirebatur,tã ex eius forma, quàm
d.c.Prouidere volentes.& d.Cõſtitutionis Du-
calis.Non.n.ſufficit generalis illa clauſula(Non
obſtante &c.)c.1.vbi gloſ. & ſcriben.de conſtit.
in 6.c.ſuper literis,cum gloſ.de reſcrip.& in ter
minis iſtiuſmet Decreti Meminim⁹.tradit Plot.
in addi.ad d.conſi.Mart. Laud.29.num.46.Imò
nec ſufficeret ſi cum iuramento Princeps aſſen-
ſum præſtaſſet. Alcia.d.conſ.712.per to.

Cui reſeruationi non obſtat,quod in oppoſi-
tum adducebatur ex conſ. Oldra.330. in fi.cum
concord.ꝙ tales clauſulæ reſeruatiuæ non operẽ
tur reſpectu exprę ſſorũ,& ſpecificatorũ, & ꝙ in
* precibus antedictis expreſſum, & ſpecificatum
fuerit,ꝙ Dñs Alexander adoptari poſſit in filiũ,
cum facultate ſuccedendi in feudis, foralitijs, &
Iuriſdictionibus per D.Sfortiam poſſeſſis.Quo-
niàm reſpõdetur petitum quidèm id videri ex
mente potiùs,quàm ex verbis (ſi rectè conſide-
236 retur)ſed minimè conceſſum; præſertìm ſtante
Decreto,& cõſtitutione prædictis, & ſic concur
rente legis,& hominis(hoc eſt D.Ducis)diſpoſi
tione, alienationem feudalium in præiuditium
* Cameræ vetante.Burſ.ex cõi * conſ.350.nu.10.
cum concord. Vltrà ꝙ duas illas qualitates præ-
ſuppoſuit ſupplicans pro conſtanti; nempè D.
Alexandrum eſſe de deſcendentibus legitimis,
& naturalibus Io.Frãciſci prædicti,& D.Sfortiã
poſſe in ipſum, vel aliũ ex dictis deſcẽdentibus
eadem bona,& iura alienare,& transferre; nam
cum petitio habeat annexas illas qualitates, nõ
poteſt dici ſimpliciter petitum;& conſequenter
237 eis non verificatis,etiam copulatiuè,† non hẽt
locũ aſſenſus impetratus,per ſupradicta,& præ-
ſertìm ex deciſ.Oſaſc.106. nu. 2. & traditis per
Mari.Frec.d.trac. li.2.in materia aſſenſus.q.26.
vbi ad ſaturitatẽ.Eſt igitur reſtrictus aſſẽſus iſte
ad bona,& iura,de quibus poterat D.Sfortia di
ſponere,& ad perſonã,quæ ſit de deſcendentib.
legitimis, & naturalibus Io.Franciſci prædicti;
238 ꝓpeà,nec ad alia bona & iura,nec ad aliã perſo
nam extendi poteſt;quoniàm eſt ſtricti iuris, &
non extenditur de re ad rem,nec de perſona ad
perſonã,vt per ſcriben. latè in d.c.Imperialem.
& maximè Cameracen.ꝗbus ſufficiat remiſſio,
& ad Frez.loco præcitato.q.10.& q.20.nu.8.9.

Ex ſupradictis itaq. expeditũ eſt adoptionẽ
iſtã ad feuda,tã Prĩcipis volũtate,q̃ ꝑtãte carere.
239 Supereſt igitur, vt de nullitate quoq. actus,
iuxtà præſcriptum ordinem,tractetur. Et ſanè
nullum fuiſſe, ac inualidum dicimus ex defectu

formæ, † qm licèt adoptionis nomine fuerit à
240 contrahentibus nuocupatus, re ipsa tamen arro
gationem facere voluerunt, & neutrius iure valuit; vt in terminis omninò paribus respondit Gabr. conſ. 22. per to. lib. 1. Etenim voluerunt, ꝙ D. Alexãder de cætero haberetur, & censeretur filius legitimus, & naturalis D. Sfortię, & sub eius paterna poteſtate, & gubernatione eſſet, ipſumq. tamquàm talem paterno affectu ſuſcepit, & præſentem amplexatus fuit in ſignum veræ, puræ, ac oaturalis paternitatis; quæ forma oon
241 adoptioni, ſed arrogatiooi cõueuit, † prout dignoſcitur ex vtriuſq. formula poſita per Spec. in tit. de cogna. leg. nu. 3. & nu. 6. & ità argumentatur Gabr. vbi ſuprà num. 20. quoniam actus à forma dijudicatur, vt per eum, & Roder. ſuarez. alleg. 27. oum. 3. verſ. & vltrà, & nu. ſeq.

Secundò, quià voluerunt, ꝙ adoptandus eſſet de cætero ſub paterna poteſtate adoptantis, vt
242 ſuprà; repugnat hoc quoq. adoptioni, & arrogationi congruit. l. 2. §. fi. de adop. Spec. vbi ſup. nu. 6. Gabr. eo. cõſ. 22. nu. 22. Quod tertio etiam loco ſuadetur, ex quò pater naturalis, & auus paternus præſentes actui conſenſerunt, & ad effectum prædictum liberarunt D. Alexandrũ à nexibus patriæ poteſtatis, quod adoptioni contradicit, quoniàm in poteſtate naturalis parẽtis remanere debet filius in adoptionẽ extraneo datus. §. ſed hodiè. inſti. de adop. l. pen. §. 1. ff. eod. Spec. d. nu. 3. & Gab. num. 22.

243 Quartò voluerunt, ꝙ in omnibus, & per omnia haberetur in futurum D. Alexander pro filio naturali, & legitimo D. Sfortię, & nedùm ipſi vti talis ſuccederet, ſed eius etiam aſcendentibus, deſcendentibus, agoatis, & cognatis, quod ſimiliter adoptioni aduerſatur, & arrogationi conſonat. d. l. pen. §. ſed nè articulum. & §. fi. vbi Doct. C. de adopt. Gabr. vbi ſuprà. nu. 23.

244 Quintò, expreſſerunt, quòd vti filius ſuccederet tàm ex teſtamento, q̃ ab inteſtato, quod arrogatioois proprium eſt, nè verba (ex teſtamẽto) ocioſa, & ſuperflua reddantur, prout conſiderat Gabr. ſub nu. 24. & ſuper prædictis videri quoq. poteſt. Bened. io rep. c. Rayoutius. in ver. vxorem. nu. 170. cum ſeqq.

Com igitur ex his omnibus intentionis contrahentium fuiſſe dignoſcatur arrogationem facere, non poteſt actus valere vt adoptio, vt pro-
245 bat Gabr. nu. 20. 24. & 25. † Sed oec tenet vt arrogatio, quià eius ſolemnia ſeruata non fuere, præſertim cum pupillus eſſet D. Alexaoder; defuit enim fideiuſſio de qua in l. nõ aliter. de ado
246 pt. & in §. cum autem impobes. inſti. eo. † Atque ingẽs, & exacta cauſæ cognitio, de qua gloſ. Bal. Saly. & ſcrib. in d. l. 2. & in d. §. cum autem. & l. nec ei. §. eorum. vbi Bal. ff. eo. proſequitur vbi ſuprà Gabr. à nu. 25. verſ. cõcludo. vſque ad fi. ex cuius dictis ad caſum noſtrum applicatis manifeſtè patet huiuſmodi cauſę cognitiooem omiſſam fuiſſe, cum incontioenti, & nullis præcedentibus informationibus Decretum fuerit in-
247 terpoſitum. † In pubere autem ſecùs forſan dici poſſet, in quo minor cauſæ cognitio, & minor longè ſolemnitas requiritur, ex traditis per eundem Gabr. in ſubſequenti conſ. 23. per to. Non tenet inſuper arrogatio quià delegatus tantùm fuerat Illuſt. D. Pancratius tunc Parmæ Gubernator ad interponendum decretum adoptioni,
248 noo arrogationi, † & ſic limitatã habuit à Principe iuriſdictionem, cuius termioos egredi non potuit. c. cum in iure. de officio deleg. Vant. latè in tract. de nulli. tit. de nulli. ex defectu iuriſd.
249 delega. † Nimirùm remanet arrogatio Principis authoritate deſtituta, & per conſequeos nulla l. 2. l. arrogationes. & l. io adoptiooem. la ſecõda. C. eo. §. 1. Inſti. eo. tit. Bened. vbi ſuprà. oum. 171. Et maximè quò ad effectum tribuendi ius ad ſeuda cum regalibus, quæ à Principe ſolummodò prouenire debent, iuxtà ſuperiùs plenè tradita in ſecundo principali dubio in 5. 6. & 7. fundamento; & ad propoſitum ait Bened. loco præcitato. nu. 179. Vndè etiàm infertur, quòd ſi Sereniſs. Dux Octauius arrogationi prædictę authoritatem interpoſuiſſet, eam tamen non conualidaſſet, ex quò Ducatus iura ceſſerat, & reſutauerat vt ſuprà.

Deniq. nullus fuit, & inualidus actus, ſiuè adoptionis, ſiuè arrogatioois, ob vitium ſubreptionis, & obreptionis; nàm tacuit io precibus. D. Sfortia Caſtra, Iuriſdictiones, & feuda per eum poſſeſſa ad Ducalem Cameram poſt eius mortẽ peruenire debere, aut ſaltèm ad alios agnatos, iuxtà ſuperius deducta ad excluſionẽ tituli Inueſtiturarũ; nec non & contractus tacuit ſuperindè per eum factos, de quibus ſuprà. Quinetiã expræſſit licere ſibi de illis in D. Alexandrum, vel alium agnatum liberè diſponere, quòd falſum erat, vt ex antedictis apertiſſimè liquet. Tacuit etiàm D. Alexaodrum ex infecta radice procedere, & ſuper eius ſtatu litem tandiù pepẽdiſſe, pendereque, vt diximus; imò verò pro conſtanti poſuit eum eſſe de legitimè deſcendentibus à Io. Franciſco prædicto; quæ omnia ſi pro veritate expreſſa fuiſſent, vtique vel Principem retraxiſſent, vel difficiliorem certè rediddiſſent;
250 † ergò reſcriptum oullum, prout ſunt omnia reſcripta taliter impetrata. l. 2. C. ſi cõ. ius, vel vti. pub. c. Paſtoralis. c. ſuper literis c. ad audiẽtiam. il ſecondo de reſcrip. cum vulg. Rol. conſ. 2. nu.
251 157. lib. 1. & eſt in terminis tex. io l. ſed ſi hac. §. patronum. de in ius voc. quem citat ad hoc Ruin conſ. 173. nu. 16. libr. 2. benè etiàm fac. l. 1. C. de natu. reſtitu. & Corn. cooſ. 34. col. 1. vol. 1. Et
252 eò maximè, † quià in feudalibus potiſſimùm, ſubreptionis, & obreptiooìs vitiũ annullat gratiam, & conceſſionem. Menoch. d. conſ. 103. nu. 61. &

253 61.& seq.& consf.264.nu.51.† Nec priuilegium taliter impetratum colorem tribuit,etiàm in iuditio possessorio restitutorio.Ancha.d.cõs.310. col.fin. Multis igitur modis eneruatus remanet prætensus adoptionis titulus,& per consequens nec colorare possessionẽ potest per supradicta.

Aduersus titulum Institutionis hæredis.

Successiuè igitur de allegato hæredis titulo * discutiendum est; & * præmissa communi regula de qua suprà,quòd in feudalibus nulla sit,& inualida Testatoris dispositio, videndum est an limitatio exaduersò adducta,super Principis assensu fundata, ità militer,vt contrarium suadere queat? Qua in re distinguendũ in primis censeo præiuditium tertij, à præiuditio ipsius Principis directi Domini consentientis;ac etiàm voluntatem à potestate eiusdem. Ab his enim duabus pẽdet omnis actus glos.in l.si felix C.de do. antè nup. in c.super abbatia. de offi. deleg.Rol.
254 cons.10.nu.8.lib.3.†Nàm quò ad præiuditium tertij absolutũ est nec voluisse,nec potuisse Principem testãdi facultatem concedere, siuè ex Inuestituris,siuè ex alijs cõtractibus antedictis ius illud resultet. De hac voluntate nedùm tacitè,
255 sed expresè patet. Tacitè quidem ex quo omne priuilegium omnis concessio, & omnis gratia sinè tertij præiuditio semper intelligitur,& presumitur facta.l.2.§.meritò,& §.si quis à Principe.ff.nè quid in lo. pu.l.nec auus.C.de emancip.c.inter dilectos.de fi. Instru.cum alijs suprà deductis.Tantò magis in hac specie,in qua animus D.Sfortiæ fuisse creditur deludẽdi eos,qui in Inuestituris vocati erant, & cum quibus ipse contraxerat, per ea quæ super præcedenti titulo adoptionis deducta sunt,in vers. tertiò quo-
256 niam,& vers.seq. † Item quià tacuit ius alijs personis post eius mortem competere, tùm ex Inuestituris, tùm ex alijs contractibus, & tàm respectu possessionis,quàm proprietatis,Menoch. dicto consi. 103.nu.91.& consi.264.nu.51.cum duobus sequen. Expresè autem,quia in rescripto cõcessionis huiusmodi addita fuit clausula. (Dùm tamèn ipse orator testetur in compræhẽsos in Inuestituris,& cõcessionibus,ac iuxtà formam iuris,& continentiæ ipsarum Inuestitura-
257 rum,ac concessionum.)† Conditionem namq. importat illa dictio (dùm)in principio clausulæ posita.l.qui concubinam.§. vxori de leg.tertiò. l.si quis ità. de condit. & demonstrat. vbi Bart. Soci.& alij.& idem Bart.in l.1.col.7.versi. quid de dictione. (Dùm) Ang.cons.124.num.3.in fi.
258 Rui.consi.43.nu.5.lib.2. † & si importaret modum tantùm virtute dictionis(tamèn) adiectæ, vt dixit Bart.in l.quibus diebus.§. Thermilius, & refert Rui.vbi proximè.nu.7.idem nihilomi
259 nus sequeretur effectus,†quia modo nõ impleto actus perit, vt per eum ibi,& probat tex. vbi omnes not.l.1. C.de his quæ sub mo.præsertim quando modus respicit commodum alterius,vt in casu nostro;quoniàm tunc stat pro causa finali.l.titio centum.in princ.de conditio.& demõstrat.Bart.in l.2.de donatio. Rui.ibidèm sub nu. 10.Quò fit,vt cum non paruerit Dominus Sfortia conditioni,seù modo prescriptis,ex quò Dominum Alexandrum instituit,qui ex forma Inuestiturarum,ac concessionum illi succedere nõ poterat, prout ex multis fuit in præcedentibus ostensum dùm de Inuestiturarum ipsarum titulo egimus, dispositio rescripti nihil ei opituletur; Noluit enim Princeps tàm latas habenas D. Sfortiæ tribuere, vt in quemcunq. disponeret, sed facultatem disponendi ad certum personarum genus, & Inuestiturarum continentiam expresim restrinxit. Et propterea expresè cõstat de Principis cõcedentis volũtate. Menoch. dicto consi. 103.nu.58.& 60.
260 †Quod verò attinet ad impotẽtiam, si extrà illud personarum genus,& contrà Inuestiturarum formam impartiri voluisset testandi licentiam,vtique non potuisset in vocatorum præiuditium; cum feuda sint antiqua c.1.in princ. & in §.hoc quoque vbi Doct.ões de success.feud. c.1.de alienatio.feud.pater.quæ iura ad hoc citat Alexand.consi.106.nu.2.3.& nu.6.vers.nec prædictis.lib.4.& consi. 15.nu.8. in fi.& num.9. lib.5.Paul.Castr.in cons.164.lib.2.Ias.cons.64. colum.3.vers.benè verum est.lib.3. & cõs.158. num.10.vers.& istud procedit.lib.4. Rub.consi. 180.nu.7.Dec.consi.445.nu.22. Crau.cõs.135. nu.7.vers.ad idem. Soci.Iun.consi.72.num.42. lib.1.& cons.160.nu.45.lib.2.Capic.decis.115. nu. 2.3.4. Nat.consi. 393.num.3.Iacob.à sancto Geor.in sua Inuestit.feud.versic. & cum pacto. * nu.2.vbi de * cõmuni, & Curt.iun.in trac.feud. par.4.q.penult.versic.quid ergò concludemus. Aluar.in c.1.post nu.4.versic.oppono ab extrà. quemadmod.feud.ad sẽm.perti. Colleg. Bono. inter consi.Curt.Sen.consi.50.num.21.& cons. 171.nu.5.Paris.consil.17.nu.16.lib.1.Clar.d.§. feudum.q.40.versi. sed quæro & vers.quæ om- * nia,Bursat.latè de communi * omnium attestãs, post Thom. Mari. & alios citatos in consil.291. nu.93.& seq.Si autem respectu Inuestiturarum hoc procedit, multò magis respectu cæterorum contractuum,qui Principi non subijciũtur,vt s.

De præiuditio Ducalis Cameræ illud idẽ respõdendum; siquidèm nec voluit Princeps,nec potuit testandi licentiam cum illius iactura, & damno cõcedere.De voluntate apparet ex clausula illa conditionali,seù modificatiua, & restrictiua rescripto inserta, per quam omnis persona non cõpræhensa in Inuestituris, & omnis dispositio,quæ non sit secundùm formam iuris,& continentiam ipsarum Inuestiturarum, & concessio-

261 ceſſionum,excluditur vt ſuprà; † & quià etiàm
vnius incluſio eſt alterius excluſio l. cum Præ-
262 tor.de iud.cũ notiſs.& quia permiſſum in vno,
ſeù aliquibus caſibus contrà ius, ſeù de iure ſpe
tiali, cenſetur in alijs non expreſſis prohibitum
l.Maritus.C.de procur. Card.in clemen.1.§.ſa-
nè.q.2.de ſo.comper. Bal.in l.1.in fi.C.ad l.Iul.
de adul.Dec.conſ.403.nu.18.Rui.conſ 175.nu.
19.lib.1.Bero.conſ.144.num.18.in tertio.Burſ.
381.nu. 34. Præſertìm verò virtute Decreti p̃.
263 dicti. † Prouidere volentes, & Ducalis Conſti-
tutionis ſuprà relatæ,interprętantium omnia,&
quæcunque geſta per Principem, & omnes eius
conceſſiones ſinè Ducal.Cam.præiuditio.Con-
currente autem prohibitione legis cum prohibi
tione hominis, tantò magis præiuditium Cam.
factum non fuiſſe per hanc teſtandi licentiã ve-
rum eſt.ex * cõmuni ſententia de qua Menoch.
d.conſ.350. nu.10. Maximè verò quia non fuit
dictis iuribus Municipalibus,& prædicto c.Me-
minimus, in ſpetie,& in indiuiduò derogatum,
prout de neceſſitate requirebatur,per ea quę in
materia adoptionis ſupra dicta ſunt.
De impotentia deniq. ſatis ſuperque conſtat
ex iã dictis,quià Sereniſs.D.Dux Octauius Du-
catus iura non habebat,ſed in Sereniſs. filiũ trã
ſtulerat,& vt vſufructuarius tantùm poſſidebat
tempore quo aſſertam teſtandi licentiam impar
264 titus eſt. † Nimirùm inſtitutio hæredis ſuperin-
dè fundata nullum ius tribuit, quià vbi funda-
mentum non eſt, superędificari non poteſt.cap.
veniens.de præsbi. non baptiz. c.cum Paulus 1.
q.1.l.in vniuerſis.C.qui da.tu.vel cura.poſ.l.al-
terius.§.fi.cum l.ſeq.de aq.plu.arcen.
265 † Quoniàm verò in ſuperioribus adoptionẽ
D.Alexandri nullam oſtendimus,& inualidam,
eſt animaduertendum, quòd nedùm indè ſequi
tur ſeudorum incapacitas,vt diximus. Verùm
quod plus eſt,cũ inſtitutus fuerit hæres D. Ale-
xander in teſtamento D. Sfortiæ vtì filius ado-
ptiuus,inſertur neceſſariò eũ non poſſe eſſe hæ-
redem, ſed venientibus ab inteſtato locum fo-
re, & hoc ex præſumpta mente Teſtatoris, qui
adoptionẽ pro cauſa finali inſtitutionis habuiſ-
ſe cenſetur, quam ſi inualidam ſciuiſſet præſu-
mit lex eum potiùs inſtituturum fuiſſe ab inte-
ſtato venientes.iſte eſt tex. not. in l.eam quam.
C.de fidei.vbi glo. in ver.adoptata.Bar.in prin.
Bál.nu.47.Caſtr.nu.4.Sal†.nu.1.& 3.dicens cõ-
munem.*Iaſ.in princ.& in prima oppo.atq.nu.
5.verſic.tene ergò ſecundum intellectum,com-
munem* atteſtans,& nu.14.15.vbi Ang.citat in
conſi.94.col.5.6. & per to.& loquitur etiam in
Doctore reſtante,qui vires adoptionis ſcire te-
nebatur.Decia.conſ.120.nu.13.14.in 3.Ad idẽ
conſimilis tex.in l.nec apud. C.de hæred. inſti.
qui regulariter legitur cũ l.ſi pater.eod.titu.vbi
Bart.in princ.& in prima op.Bal.in ſumm.Ang.
& Iacob.à ſancto Georg. Alex.nu.2. Cor.nu.1.
& 2.Iaſ.in princ.Dec.conſ.176. num.5.verſi.&
eodem modo.& conſ.462.nu.2.Grat.conſ.124.
nu.12.vſque ad nu.20. lib.1.Tiraq.in tract.ceſ-
ſan.cauſa par.1.n.117.in ver.inſtitutionis.Petr.
de fideicom.q.11.nu.47.cum concord.Idem iu
ris eſt in Inſtituto vti filio, vel fratre,cum talis
non eſſet.d.l.ſi pater.vbi Alex.& alij.Iaſ.in l.ne-
que profeſſio.nu.5.C.de teſtam. Grat.vbi ſuprà
nu.22.Tiraq.d.nu.117.Nec non in filio natura-
li legitimato,cum legitimatio non teneret Caſ.
d.l.eam quam. nu.4. & in d.l.ſi pater. Grat.vbi
ſuprà.nu.6.7.& non habet Caſt.contradicentẽ,
vt inquit Dec.d.conſil.167.nu.3.licèt ipſe infe-
rius contradicat; ſed cum ipſomet Caſtr.tranſit
in conſ.453.in fi.Grat.vbi ſuprà,& Fulg.conſil.
23.num.4.Et parificant Doct.ꝙ per Teſtatorem
erratum ſit in agnatione naturali, ſiuè ciuili, vt
inſtitutio vitietur; præſertìm gloſ.in d.l.eã quã.
in ver.adoptata.& ibi Bart.in prine.& idẽ Bart.
in d.l.ſi pater.Iaſ.d.l. neque profeſſio.num.5.&
Dec.d.conſ.462.nu.1.2.Nec ſecùs dicendum ſi
erratum fuerit in affinitate,vt quià inſtituta ſue
rit vxor putatiua, ad Caſt.d.l.ſi pater.num.2.&
266 Corn. pariter nu.2.† Et quod de hæredis inſti-
tutione dicitur, in donatione quoq. locum ſibi
vendicat; nàm ſi talibus perſonis erroneè nomĩ
natis fiat,nulla,& inefficax eſt. Corn.d.l.ſi pater
num.3.poſt Bal.& alios quos refert Bal.d.l. eam
quam.nu.22.in filia adoptiua putatiua loquens
Fulg.d.conſi.23.in fi.Tiraq. vbi ſuprà cum con-
cord. & idem in legato facto filio vti legitimo,
cum non eſſet legitimus conſuluit latè Rui. cõſ.
63.lib.2 per tot. Quinimò ſi poſt factum teſta-
mentum,ſiuè donationẽ, adoptio,ſeù legitima-
tio ritè,& rectè fiat, nõ proptereà diſpoſitio cõ-
ualeſcit ſecundùm Bal.ea.l.eam quam.nu.47.eu
ius contrarium prima facie multi reſpõderent.
Ex quibus omnibus rectè infertur. ꝙ dominus
Alexander non eſt hæres domini Sfortiæ,& per
conſequens ex hoc capite,& alijs præmiſſis cla-
rè demonſtratur hunc hæredis titulum nõ poſſe
illi adiumento eſſe ad colorandum poſſeſſionẽ.
Vltra ꝙ ex capite etiam illegitimitatis repelli-
tur,vt ſup.in materia inueſtituræ diximus.& pa-
ria ſunt non habere hæredem,& habere ſeudo-
rum incapacem, etiam quoad iudicium poſſeſ-
ſorium Iaſ.conſi.138.nu.4.

Aduersùs titulum ex longa poſſeſſione præſumptum.

267 † Vltimus nunc ſe offert præſumptus titulus
ex annali poſſeſſionem deſumptus, qui cæteris
omnibus infirmior ex infradicendis apparebit.
Primo igitur loco pro reſponſione dicitur,text.
in d.c.1.§.ſi quis ſe,vel patrem,cum alijs in op-
poſitum adductis, nõ habere locum,niſi pręſen-
tia,& ſcientia directi Domini concurrant,quod
probat

probat tex. expressus in c.1.in princ.& ibi glos. in ver.non pbet.Prepos.in princ.Aluar.in prin. Afflict. nu.12.vers.in glos.4.de cōsuet.rec.feud. & idem.Afflict.in d.§.si quis se vel patrem.nu.1. & in c.1.nu.2.3.de conten. inter Dom. & vass. de Inuest.Alex.cons.85.nu.5.libr.1.Camera.d. c.Imperialem.pag.8.in litera D.& E.In casu au tem nostro de scientia non apparet; absentia au tem plusquàm notoria est, cum per decēnium, & vltra resederit Serenifs. Dux Alexander in Belgicis,Igitur, &c. & confert doctri.Bart.in l.si publicanus.§.fi.nu.2.de public.

268 Secundò non procedit, nisi concurrat etiàm præstatio seruitiorum feudalium per directum Dominum receptorum vt à vassallo d.cap.1.in princ.de cōsuet.rec.feud.& ibi Doct. præsertim Afflict.in princ.atque Præpos.& §.sacramētum. vbi etiàm Afflict.& §.fi.vbi Bald.rationem assignat, vt de consensu appareat,& ibidem Aluar. Afflict.& Iser.num.14.Bal.in l.1.nu.17.C.de fideicom. Camera. vbi suprà pag.8. quo loci dat bonam aduertētiam in litera G. cū duabus seq. nempè actus illos,ex quibus pręstita seruitia dicuntur,factos esse opportere cum eo,qui de nouo facere posset Inuestituram verā, vel cū eius procuratore specialiter ad id deputato, & constituto, iura & authoritates citans, q̄ videri possunt; & inter cæteros Loffre.in d.cons.33.col.fi. qui notabiliter loquitur, & solidam adducit rationem; nàm qui consentit, vt feudum ad Principem spectans,ad alium transeat, donare dici-

269 tur, ideò speciali mandato opus habet; †quod & in Pro Rege procedere affirmat,& quouis Vicario,seù Locumtenente generali,quòd scilicèt,ta lem facultatem non habeat. Vndè cum nec personaliter, nec per procuratorem specialiter cōstitutum receperit Serenifs. Dux Alexande huius modi seruitia,obiectum cessat; & multò magis,quia nec per generalem procuratorem seruitium aliquod feudale receptum fuisse dicitur. Alex.consil.84.num.5.lib.1.

270 Terciò, loquuntur contraria eo tantum casu, quo de Inuestitura dubitatur, an adsit, nec ne? quia vassallus affirmat se vel parentes suos de feudo inuestitos, Dominus verò negat; & cum aliter veritas apparere non possit(concurrentibus prædictis)statur iuramento vassalli possidētis; secùs verò quando de inuestitura non dubitatur,sed Dñs petit bona sua, ac vendicat tamquàm indebitè detenta; tunc enim tempus annorum triginta requiritur ad iura feudalia pręscribendum,vt in c.1.§.si quis per triginta.ti de feu.de fun.mil.fue.contr. Ità in terminis declarat Afflict. in c. 1.nu.4. versi.2.nota. de conten. inter Dom. & vassall. de Inuestit. feu.post Iser. ibi,ac Præpos.in fi.& idèm Afflict.in c.1.nu.1.si de Inuesti. defunct.inter Dom. & vassal.lis ori. At in nostra specie non allegat Dñs Alexander Inuestituram aliquam, quę per Serenifs.D.Ducem negetur, imò in hoc conueniunt, quòd Inuestituræ antiquæ adsunt; sed dubium est an finitæ sint vel ne? & an ipsum D.Alexandrum,& eius lineā compræhendant? an is capax sit? an alios agnatos præcedat in præsenti successione? an Principis rescripta illi prosint? aut res iudicatæ? & de alijs supra tractatis. Meritò ad propositum non faciunt in oppositum adducta.

271 Quartò,requiritur,quòd vassallus iuret se habere Inuestituram, quam Dominns negat, vt in contrarijs,& tradunt omnes in d.c.1. in prin.& per to.de consuet.rec.feu.& alibi passim; & huiusmodi sacramentum indistinctè etiam nō defertur, sed Iudicis arbitrio magna cum maturitate, adeò quòd inspecta personarum qualitate, causæ magnitudine, cæterisq; circunstantijs,potest cui voluerit, vel neutri deferre; vt habetur, & notatur ab omnib. in d.§. sacramentū. Quinetiam si præsumptio aliqua contra possessorem antedictū militer, delatio iuramenti cessat, quoniam præsumptio vna aliam tollit, prout Aluaro.ex d.princ. colligit in tertio. not.atque Præpos.sub nu. 1. & Afflict.nu.1. Vndè cum in casu nostro nedum præsumptio militet cōtrà D.Alexandrū,sed plenè concludenterq; probetur nullum ius,nullamq; Inuestituram pro ipso extare, vt ex antedictis abūdè patet,non est cur ex annali eius possessione,causam aduersùs Dominū iuramento suo terminandam fore prudentissimorum Iudicum censura sperare possit.

272 Quintò,tollūtur etiàm ex eo,quòd Serenifs. Dux possidet,& in præsenti iudicio reus est,nō actor; Ideò vel absolu&dus est,si aduersarius intentionem suam non probet concludenter, vel illius saltem iuramento (si iudicantium religioni videbitur)causa terminanda; sicut è conuersò vassalli iuramento staretur, si ipse possidens conueniretur tex.est expressus in d.c.1.de conten.inter Domi.& vassall. de Inuest.in princ. & §.1.vbi Iser. Præpos. Afflict.& omnes.

273 Contrà agnatos autèm minus ei prodest annalis ista possessio duplici ratione. Primò quià tex.in d.§. Titius filios. non procedit nisi possidens sit de agnatis vocatis ad feudum, de quo agitur; nàm licèr agnatus esset,& non vocatus, pręscriptione triginta annorum opus esset,prout in terminis declarat ibi glo. in ver.per annū. & Iser.ac Bald.in fi. Alua.in quarto not.Præpos. num.2.vers.oppo. cum gloss. cōem attestās.Af-

274 flict.in fi.& hanc glos.† cōiter approbatam attestatur Alexan.cons. 15.sub nu.8.lib.5.Dec.cōs. 228.nu.4.& cons.395.in fi.atque alij quos citat Clar.in d.§.feudum.q.40.vers.aliquādo.& seq. rationem diuersitatis bonam subdens, quia scilicet,facilius præsumitur consensus inter cōiunctos, quàm inter extraneos. Vndè cum D. Alexander non sit de vocatis in Inuestituris, vti descendens

fcendens ex radice infecta, propter defectũ natalium parentum, vt dictum est, non iuuatur annalis possessione contra agnatos vocatos.

Secundò, non præiudicat agnatis ipsis hæc possessio, quia intra annum expresfim diffenserunt, & occupationi cõtradixerunt; etenim descendentes legitimi ex trib. lineis antedictis Nicolai, Vberti, & Io. Manfredi protestationẽ statim emisserunt, & vsque de anno 1586. die 23. Ianuarij coram Excelso tunc Ducali Consilio Parmæ, tenoris in effectu, (quòd cum ipsi propter extinctionem duarum linearum Io. Ludouici, & Pallauicini succedant in castris, bonis, iurisdictionibus, cæterisq́. iuribus, & pertinentijs Buxeti, Curtismaioris, Bargoni, & Monticellorum, intellexerintq́. ea detineri per dictos DD. Alphonsum, & Alexãdrum, seu alterum eorum indebitè, & iniustè, cum non possent tunc temporis iustis de causis, & præsertim ob eorũ paupertatem, & scripturarum carentiam agere, volentes indemnitati suæ consulere, protestati fuerunt; vtì corã honestis personis, declarauerunt que, ꝙ si ipsi fuissent in reali, actualiq́. possessione dictorum castrorum, & iurium, Inuestituram peterent à Serenifs. D. Duce, cum oblatione debiti, & oportuni fidelitatis iuramenti; & per se non stare; quodque si possent agerent, & quamprimùm poterunt agent contra prædictos DD. Alphonsum, Alexandrum, & alios quoscunq. occupatores; & interim non intendebant aliqualiter consentire dictæ occupationi, & detentioni, sed potiùs contradicebant omni meliori modò &c. & expresfè protestabantur animũ, & intentionem suam longè abesse à tali consensu.) Hæc autem ꝓtestatio, dubio procul omne præiuditium tollit, vt in terminis dixit Afflictus in d.c. 1. in prin. num. 14. post glos. de consuer. rect. feu. & iure meritò; cum enim decisio d. §. Titius filios. cum cõcord. fundata sit super præsumpto
276 consensu ex taciturnitate resultante, † protestatio excludit consensum l. si filius. ad maced. Bal. in l. si quis testibus. nu. 7. c. de testi. Rui. conf. 64.
277 nu. 1 t. lib. 1. † & si sit super dependẽtibus ab animo protestantis, tollit effectum actus contrarij. Bar. in l. qui in aliena. §. Celsus in primo. not. de acquir. hæred. Bal. in l. vt debitum. in prima oppo. C. de hæred. act. Bart. & Doct. in l. non solùm §. Morte. de no. oper. nuncia. Cano. in c. cum M. Ferrarien. de constit. in cap. cũ in vestri. de elect. & alibi sæpè. Vltrà agnatos autem adsunt hi qui ex contractibus ꝑnarratis ius prætendunt, quibus annalis præscrip. nullum facit præiuditium. illorum enim iura remanent in dispositione iuris cõis, quo inspecto triginta annis tm̃ pscribũtur. l. sicut. & l. oẽs. C. de pscrip. trig. vel quadrag. anno. cum notifs. ac etiam inspecta feudali consuetudine. d.c. 1. §. si quis per triginta cum not.

Absolutum est ergò, quòd nec respectu Ducalis Cameræ, nec respectu agnatorum in Inuestituris vocatorũ ius habet D. Alexander aliquod in feudis, & iuribus prædictis ex taciturnitate, & patientia annali causatum. Ipsa autem annalis possessio per se sola nullũ omninò ius tribuit præsumptæ Inuestituræ, aut præsumpti consensus, vt ex prædictis liquet; & docet etiam in specie Afflict. in d.c. 1. nu. 2. de conten. inter Dom. & vassall. de Inuestit. feud. Et sic de primo ad vltimum concluditur nullum pœnitus titulum habere Dominum Alexãdrum, quo possessionem suam colorare valeat.

278 Nunc in compendium totius huius responsi materiam redigere conuenit, quò faciliùs vnaquæque resolutio, ex ordine inueniri, & memoriæ reduci queat.

EPILOGVS.

In primo itaq. articulo conclusum fuit Sereniss. D. Ducem Alexandrum iustè legitimeque possessionem, vel quasi, seù tenutam feudorum, iurisdictionum, regaliumque, de quibus agitur, capi mandasse; idq́. fundamentis quinq. efficacissimis (ni fallor) ostensum, ac demonstratũ fuit; nempè ob lineam finitam; à nu. 1 1. vsq. ad nu. 40. ob sequẽtrũ ad imminentia scandala vitanda factum. nu. 40. vsq. ad 46. ob sequestrum ꝓp ambiguitatem status D. Alexandri à nu. 46. vsq. ad nu. 58. ob notoriũ iuris defectum eiusdem à nu. 58. vsq. ad nu. 64. ob securitatem, & conseruationem status Serenifs. D. Ducis. nu. 64. & 65.

In secundo principali articulo cõclusum fuit, in iudicio per Dñm Alexandrum intentato cumulationi petitorij cum possessorio locum fore decem fundamentis. Primò, Principis voluntate iam ex rationabili causa expressa, & declarata. nu. 66. vsq. ad nu. 74. Secundò, imminẽtium scandalorum fugiẽdorum causa. nu. 74. Tertiò, ex difficili locorum recuperatione. nu. 75. Quartò, ex consensu eiectioni præstito per ipsummet Dñm Alexandrum. nu. 76. 77. Quintò, ex facultate Principis iubendi quandocunq. tenẽti feudum, & regalia, ꝙ titulum ostẽdat. nu. 78. Sextò, ex regula dolo petis. nu. 79. Septimò, ex iuris ꝓsumptione militãte pro Principe in statu, & dominio suo, & contra talia tenentem finè titulo. nu. 80. vsq. ad nu. 84. Octauo, ex generali Principis priuilegio, qui restitutorio iuditio non tenetur eorum respectu, quę deliberatè, & ex ꝓposito apprẽhendi mandauit. nu. 84. & 85. Nono, ex tenore Ducalium Cõstitutionum. nu. 86. vsque ad nu. 91. Decimo, ex defectu iuris agentis incontinenti probando, nu. 91. vsque ad 96.

In tertio principali articulo conclusimus Dominum Alexandrum (circunscripta cumulandi necessitate) teneri ad docendum de titulo vero, vel saltem præsumpto pro sua coloranda possessione.

ſeſſione.nu.96.Et titulum infectum,& inualidũ non ſufficere,ſed potiùs alleganti obeſſe, poſſeſſeſſionemq́. diſcolorare.nu.97. vſq.ad nu.103.

In quarto,& vltimo articulo,Dominum Alexandrum oſtendimus nullum habere titulũ validum,aut efficacem; nam neq. ex Inueſtituris; neque ex ſententia; neque ex adoptione; neq. hæredis titulo;neque diutina poſſeſſione per eũ allegatis iuuatur.Horum enim titulorũ quemlibet infectum,inualidum, ac nullum prorſus demonſtrauimus, abundeq́. probauimus. Videlicet titulum Inueſtiturarum à nu. 116. vſque ad nu.197.titulum ſententiæ.nu.197.vſque ad nu. 221.incluſiuè.Titulum adoptionis.nu.221.verſ. Accedamus.vſque ad nu.259.Titulum verò hęredis nu.259.vſque ad nu.265. & titulum præſcriptionis annalis,ſeu præſumptæ Inueſtituræ. nu.265.vſque ad nu. 273. Ex quibus omnibus luce clarius apparere creditur,nedum in prælegato iudicio poſſeſſorio intentato,verùm etiã in petitorio ſimul cognoſcendo, & decidendo Illuſtriſs. D. Alexandrum ſuccumbere debere. & ita iuris eſſe indubitãter teneo, ſaluo ſemper ſaniori iudicio,cui me libenter ſubijcio pro veritate,&c. Laus Deo Trino, & vno,atq. Almæ Virgini Deiparæ, & glorioſis Sanctis Hieronymo, & Franciſco.

SVMMARIVM.

1 *Veritas diſceptantium ſubtilitatibus nõ offuſcatur, ſed exagitata magis ſplendeſcit in lucem.*

2 *Veritati locus ſemper eſſe debet.*

3 *Conſilium Ducale Parmæ,& Placentiæ in omnibus cauſis ſola facti veritate inſpecta procedit, & iudicat,ex iure municipali;*

4 *Item iure communi.*

5 *Iudex qui talem habet facultatem poteſt cumulare petitorium cum poſſeſſorio, remiſſiuè.*

6 *Inferior non poteſt apponere manum vbi ſuperior ſe intromiſſit.*

7 *Fallit vbi ſuperior facit actum, non vtì iudex, ſed vtì priuatus.*

8 *Papa cum omnibus collatoribus concurrit vtì beneficiorum omnium dominus.*

9 *Præuentioni locus eſt quando duo inſolidum iuriſdictionem habent.*

10 *Inferior poteſt manum apponere collationi, quando ſuperior ſe intromiſſit non ſeruatis ſeruãdis.*

11 *Papa, vel alius ſuperior auocando ad ſe cauſam expreſſè,uel tacitè,videlicet incipiendo cognoſcere,aut delegando,priuat ordinarium illius cognitione; ſecùs ſi alium actum facit, qui non ſit iuriſdictionis.*

12 *Princeps gerit duplicem perſonam,& eſt vnus velut duo.*

13 *Actus geſtus à Principe vtì ab vna ex duabus perſonis,non attribuitur alteri;*

14 *Idem de tutore, & alijs,in quorum perſona plura iura concurrunt.*

15 *Princeps ſeparata habet patrimonia, vnum vtì Princeps,aliud vtì priuatus.*

16 *Princeps, ac etiam feudatarius poſſunt iuriſdictioni ſuorum Megiſtratuum ſe ſubmittere.*

17 *Caſus ommiſſus remanet in diſpoſitione iuris cõis.*

18 *Cauſa delegata alicui ſub nomine Magiſtratus, quæ cognoſci ab eo priùs poterat,debet eadem facultate, & authoritate cognoſci, & terminari, quæ ſinè delegatione potuiſſet.& nu.29.*

19 *Fallit vbi iuriſdictio veniſſet ex reſcripto alterata, remiſſiuè.*

20 *Sublimita niſi adiecta fuiſſet clauſula, prout iuris fueris, vel alia reſtringens reſcriptum ad iuris terminos.*

21 *Iudex cui fuit ſimpliciter excitata iuriſdictio,duplicem habet,ordinariam ſcilicet,& delegatam;*

22 *Et poteſt quam voluerit eligere.*

23 *Imò verò in vna parte iudicij vna,& in alia parte alia vti.*

24 *Quando verò dubium eſt poſt iudicium finitum, quæ facultate vſus fuerit,attendendum erit,quo nomine in ipſo iudicio ſe ipſum nominauerit.*

25 *Si autem ſe delegatum nuncupet,cum non ſit,nullum eſt iudicium.*

26 *Nec procedit diſtinctio inter unam cauſam,& plures delegatas.*

27 *Rimin.iun.conſ.615.nu.89 decipitur.*

28 *Alteratio iuriſdictionis ordinarij reſpicit ſolummodo proceſſum, non deciſoria.*

29 *Delegatio facta alicui perſonæ, vel ordini,cenſetur facta ſecundùm conditionem ipſius delegati; ita quòd iudicare poterit cum eadem facultate, & authoritate,quam habere conſueuit. & ſupra numero 18.*

30 *Reſcriptum non debet eſſe ſuperfluum.*

31 *Fallit ſi præiudicium alicui inferat, quia ſuperfluitas potiùs tolleratur,quàm quòd ius quæſitum auſferat.*

32 *Correctio iuris communis in reſcripti interpratatione vitanda eſt.*

33 *Reſcriptum ita interpratandum eſt,ut non plùs ſit conceſſum,quàm petitum.*

34 *Reſcriptum dubium interpratari debet, vt intentioni,& vtilitati ſupplicantis deſeruiat.*

35 *Verba reſcripti non recipiunt declarationẽ à proſecutis, ſicut in libello; contra Menoch. opin. & quare?*

36 *Reſcripti declaratio ad ſolũ reſcribentẽ pertinet.*

37 *Libelli declaratio ad libellantem pertinet.*

38 *Petitorium cum poſſeſſorio cumulare fatuum eſt.*

39 *Delegantis qualitas potiùs quàm delegati inſpiciẽda eſt,ex quo delegatus vice,& authoritate delegantis fungitur.*

40 *Reſcriptum demandans cognitionem petitorij, & poſ-*

possessorij, interpratari debet, vt prius de possessorio, quam de petitorio cognoscatur, nè superflua reddatur commißio possessorij.

41 Quod quomodo procedat declaratur.

42 Princeps an in causa propria poßit committere causam cum facultate cumulandi, vel possessorium supprimere?

43 Et quid concurrente iusta causa?

44 Sequestratione facta ad effectum relaxandi cui de iure, cessat remedium restitutorium, licèt alio remedio possessorio agi poßit.

45 Princeps à feudatario suo non coram paribus Curia, sed coram proprijs iudicibus conueniri debet.

46 Rescriptum delegans causam in forma communi tribuit iurisdictionem tàm in petitorio, quàm in possessorio.

47 Rescripta sunt latè interpratanda quoad virtutem comprahensiuam.

48 Iudex possessorij, & petitorij idem esse debet, & absonum est, quòd sint diuersi.

49 Rescriptum vt solum possessorium deleget, an dictio taxatiua in eo requiratur?

50 Commißio causa in forma communi petitorium indubiè comprahendit, si in precibus facta fuerit mentio de dominio, vel quicquam expositum, quod illud importare queat, & infra nu. 59.

51 Audiat, cognoscat, in rescripto, iurisdictionem tribuunt super omnibus in supplicatione expositis.

52 Rescripti conditio debet iudicialiter, vocatis vocandis, in primis verificari.

53 Verba (legitimè, canonicè) sonant in petitorium.

54 Supplicatio, si petat suspendi petitorium, dum de possessorio disputabitur, & rescriptum mandet iustitiam fieri, non tollit quominus de petitorio cognosci poßit, si iudicium natura mixtum fuerit.

55 Tertius comparens in iudicio possessorio, potest etiam iura petitorij deducere.

56 Verba rescripti (quam, & quas) vel (causam, & causas) important commißionem petitorij, et possessorij.

57 Ac etiam causa appellationis.

58 Et causa principalis vnà cum articulo.

59 Verba supplicationis denotantia petitorium, cum rescripto in forma communi, delegationem petitorij important, & supra nu. 50.

60 Causa petitorij, & possessorij an sit vna, & eadē, diuisa tantùm respectu prioritatis, & posterioritatis temporis, vel diuersa potiùs, & separata?

61 Commissa causa in possessorio, si expediri non potest absque cognitione petitorij, commissa quoque censetur in petitorio.

62 Baldi distinctio in l. 3. nu. 12. C. de interd. de triplici genere possessorij, probatur.

63 Possessorium habēs causam petitorij mixtam principaliter, & à natura, plenam requirit probationem petitorij, non solam colorationem.

64 Bero. Ideò decipitur, & Pont. tenentes solam colorationem sufficere.

65 Et vtrunq. tunc vnica sententia terminari debet;

66 Et si actor probet in possessorio tantùm, reus tamen absoluendus est;

67 Nec admittitur suspensio petitorij;

68 Et sententia lata super vno, exceptionem rei iudicata parit super altero; & ab ea appellabitur;

69 Item probationes admissa à iudice cum expressa declaratione, quòd ad colorandum tantùm deseruiant, proderunt tamen indistinctè, & super eis poterit sententia ferri.

70 Petitorium absorbet possessorium.

71 Iuris publici qua sunt, absque titulo à Principe habito poßideri nequeunt;

Idcirco possessorium super eis intentatum mixtum habet petitorium à natura.

72 Aquam ex castello, Riuo, vel flumine ducere volens, si possessorio innititur, de titulo tamen plenè probare debet à Principe habito, quia admixtam habet proprietatis causam à natura.

73 Idem si quis viam, vel aliquem locum publicum tangat, vel de ponte super ipsa via construendo, agat.

74 Ac etiam in omnibus, qua non possunt nisi ex principis conceßione haberi; cum in illis non sufficiat nuda poßeßio, vt possessorium exoriatur, nec sit poßeßio apta agere.

75 Iurisdictio est iuris publici.

76 Iurisdictionis diffinitio.

77 Iurisdictio ad solum Principem naturaliter spectat, & ab eo tamquàm fonte manat, & fluit, quo pacto flumina à mari, & ad mare fluunt, & refluunt.

78 Iurisdictionem qui exercet, dicitur persona publica.

79 Iurisdictio quandoque persona, & quandoque territorio coheret, & appellatione castri aliquando venit.

80 Regalia sunt iuris publici, & ad Decus, & honorē Principis, in signum superioritatis, ei spectant.

81 Et Principis oßibus inhærere dicuntur, ita vt ab eius potestate Regia separari nequeant.

82 Feuda dignitatū regaliū, idest Ducatus, Marchionatus, & Comitatus à solo Principe procedunt.

83 Dignitatum fons est Princeps, à quo dignitates omnes inferiores fluunt; & sicut Papa est pater patrum, ita in Principe seculari sunt omnes Thesauri dignitatum reconditi.

84 Dignitates sunt iuris publici.

85 Feuda dignitatum longè distant ab alijs feudis.

86 Decimas petens in aliena parochia, etiam in possessorio iudicio tenetur titulum ostendere, & plenè probare.

87 Idem de agente possessorio pro exemptione contra ordinarium suum.

88 Subditus agens contra Principem suum possessorio iudicio ad ea, qua propria sunt ipsius Principes, & sine titulo ab eo habito poßideri nequeūt, titulum ostendere, & plenè probare tenetur;

89 Quic-

89 Quicquid ſit quando inter priuatos ageretur, vel cum Principe, de alijs tamen rebus, quæ ad ipſum ſolum non pertinent vti Principem.

90 C. ad decimas. de reſti. ſpol. in 6. verus intellectus.

91 Boſs. in tit. de Princi. nu. 234 declaratur.

92 A beneficialibus ad feuda arguitur, remiſſiuè.

93 Agens poſſeſſorio in beneficialibus an colorare tantùm, vel plenè probare de titulo teneatur? controuerſum eſt.

93 Si tamen contra agentem militat iuris præſumptio, plena probatione opus eſt.

94 Argumentum à beneficialibus ad iuriſdictionem non procedit propter rationem diuerſitatis, quæ in themate propoſito duplex adducitur, vſque ad numero 105.

95 Beneficij dominium non eſt penès rectorē, aut Prælatum, ſed ſola procuratio, & adminiſtratio.

96 Beneficij dominium eſt penès Eccleſiam, tam viuēte, quàm mortuo Prælato, ſeu rectore ipſius.

97 In beneficialibus dari non poteſt de dominio.

98 Beneficij titulum qui probat, mandatum tantùm idoneum probat ad perſequendum iura eccleſiæ.

99 Mandatum faciliùs probatur, quàm dominium.

100 Prælatus agens nomine eccleſiæ ſuæ (non proprio) in poſſeſſorio, dominium plenè probare tenetur; & quare?

101 Donari videtur, quod nullo iure cogēte cōceditur.

102 Collator beneficij non donat, quia neceſſe habet alicui conferre;

103 Nec liberalitate vtitur, quamuìs gratiam vni potius, quàm alteri faciat.

104 Donatio difficiliùs præſumitur, quàm alius actus.

105 Iuriſdictiones, & feuda dignitatum hodie eſſe in comercio noſtro, quomodo intelligantur.

106 Et qui illas habet à Principe, non poteſt de eis diſponere abſq. illius aſſenſu, & beneplacito.

107 Feuda iuriſdictionalia, vel dignitatum in Ducatu Parmæ, ſpeciali lege prohibita ſunt alienari ſinè Principis licentia.

108 Libellus ex ſupplicatione, & reſcripto deſumi dēt.

109 Poſſeſſorium mixtum fit ex accidenti, & occaſionaliter, vel ex ſupplici libello, vel iudiciali petitione, aut exceptionibus rei conuenti, quæ inuito actore opponi poſſunt;

110 Et cum vno de iſtis modis, promiſcetur proprietatis cauſa, fit mixtum poſſeſſorium principaliter, adeò quòd vnica ſententia terminari debet.

111 A qua appellatio datur, vt in petitorio.

112 Poſſeſſorium fit mixtum ratione complicationis vnius cauſæ cum altera.

113 Mixtura petitorij cum poſſeſſorio iudicatur potiſſimùm ex libello actoris.

114 Ordo ſcripturæ regulariter attenditur.

115 Aduerbium (ſucceſſiuè) in libello, operatur, vt vna actio ſimultanee cum alia, ſed vna poſt aliā dicatur intentata, & non aliter.

116 Contraria remedia in eodem libello, ſucceſſiuè tamen, & ſubordinatè, tollerantur, quia vnum tantùm poſt alium proponitur.

117 Petitorij finis eſt conſequendi poſſeſſionem rei petitæ, & ſic petitorium, & poſſeſſorium ad eundem finem tendunt.

118 In petitorio tamen incidenter, & in conſequentiam, in poſſeſſorio verò principaliter poſſeſſionem proſequimur.

119 Libellus in quo quis conqueritur de iniuſtitia aduerſarij, mixtum iudicium reddit, & nu. 123.

120 Petens ſe declarari hæredem, & ſucceſſiuè immitti in poſſeſſionē, complicat petitoriū cum poſſeſſorio, et à ſententia datur appellatio, vt in petitorio.

121 Remediū l. ſi quis in tantā. C. vndè vi, quo agitur ad pœnam priuationis, & rei reſtitutionē conſecutiuè complicat, & datur appellatio, vt ſuprà.

122 Directus dominus, qui propter caducitatem emphiteuta inſtat ſe immitti in poſſeſſionem, ſi ſuper caducitate quoque pronunciari petit, complicat vt ſupra.

123 Petens declarari apprahenſionem poſſeſſionis aduerſarij propria authoritate factam, iniuſtam fuiſſe, petitorium intentat, licèt ad eiuſdem poſſeſſionis reſtitutionem agat.

124 Locator agens ad expulſionem conductoris ob finitam locationem propter penſiones non ſolutas, petitorium intentat.

125 Nullitatem proceſſus, vel ſententiæ, ſeu contractus, aut alterius actus per modum agendi deducens, cenſetur illum principaliter, non incidenter deducere, & tangit petitorium, propter quod appellationi locus eſt, & ſi non appelletur parit irreparabile præiudicium. & nu. 116. & ſeq.

126 Etiamſi mixturam poſſeſſorij habere poſſit.

127 Nullitas contractus mixta cū remedio recuperandæ, idem operatur, quod ſupra.

128 Proteſtatio de non cumulando petitorium cū poſſeſſorio, ſi eſt contraria facto, quia re ipſa deducitur etiam petitorium in libello, non impedit cumulationem.

129 Proteſtatio de non cumulando, vel ſuſpenſio petitorij facta poſt litis conteſtationem, inutilis eſt.

130 Suſpenſio petitorij aduerſatur communibus iuris regulis, ideò ſtricta fit interpratatio in materia.

131 Suſpenſio petitorij in odium tantùm violenti ſpoliatoris inducta fuit, & non eſt ad alia remedia poſſeſſoria extendenda, ex communi.

132 Imprudentiam cumulantis poſſeſſorium cum petitorio non minùs abhorret lex, quàm ſpoliatorē.

133 Exceptio ſpolij eſt ſuſpenſio iudicij per ſpoliantem intentati, & locum non habet niſi in interdicto. vnde vi, non verò in remedio can. Reintegranda, vel alijs poſſeſſorijs. ex veriori, & magis æqua, ac communi ſententia.

134 Actor poſt ſuſpenſionem petitorij producens titulos, vel poſitiones, aut articulos petitorium reſpicientes, ab illa recedit.

135 Etiam ſi proteſtetur de non recedendo; quia facit actum proteſtationi contrarium.

136 Su-

136 *Suspensio petitorij locum non habet, quando absurda, & scandala oriri possent, si super solo possessorio procederetur.*

137 *Ratio restringit, et modificat dictũ ad suos limites.*

138 *Iniustitia actus differt à nullitate, & sententia nulla non dicitur propriè iniusta, & nu. seq.*

139 *Potest tamen vtrunq. remedium principaliter eodem iudicio proponi, nullitatis scilicet, & iniustitia, ex communi; etiam in materia vltimarum voluntatum, & contractuum.*

140 *Exceptio dominij, quæ inuito actore venit admittenda, mixtum reddit iudiciũ, & supra nu. 109.*

141 *Exceptio lineæ feudatarij finitæ, admittitur inuito actore agente ad feudi possessionem.*

142 *C. 1. §. si verò. de mili. vassa. intellectus.*

143 *Feudum simplex potest à priuatis quoq. concedi.*

144 *Restitutioni locus non est vbicunq. iusta de causa possessione quis priuatur.*

145 *Præcario possideri præsumuntur, quæ ad Principem spectant, nisi possidens contrarium probet.*

146 *Præcario possidens non potest restitutorio iudicio contra dominum obtinere, licèt contra tertiũ sic.*

147 *Sequestratione possessionis facta, non habet locũ iudicium restitutorium, remissiuè.*

148 *Eò maximè, si sit facta cum reseruatione iurium partium.*

149 *Princeps potest post auocationem possessionis facere edictum, quòd quicunq. prætendens ius in re compareat intra certum terminum ad docendum de iure suo. remissiuè.*

150 *Exceptio notorij iuris in petitorio, admittitur in restitutorio iudicio.*

151 *Nedùm si est certa, verùm etiam si est satìs verisimilis;*

152 *Præsertim si incontinentè offeratur probatio. & infra nu. 161.*

153 *Incõtinentè autẽ probari dicitur arbitrio iudicis.*

154 *Et iudicium tunc mixtum dicitur, cum exceptio huiusmodi, & probatio admittitur.*

155 *Exceptio ex qualitate rerum in iudiciũ deductarum, mixtum quandoq. reddit iudicium, quod aliàs esset simplex possessorium.*

156 *Princeps potest cogere vasallum ad exhibendum inuestituram. remissiuè.*

157 *Episcopus potest pariter cogere possessorem beneficij in sua diœcesi ad exhibendum titulum.*

158 *Feudorum incapaces sunt illegitimi, remissiuè.*

159 *Illegitimitasq́; ascendentium actori ita nocet, sicut propria.*

160 *Illegitimitas impedit restitutionem in iudicio spolij, quando per eum redditur spoliatus incapax rei, qua fuit spoliatus.*

161 *Etiam si de probatione fienda agatur, dummodo incontinenti offeratur.*

162 *Lis pendens super illegitimitate alicuius coram iudice ecclesiastico, operatur, vt super ea coram seculari disceptari non possit, sed iudicium silere debeat.*

163 *Status defunctorum in quæstionem deduci potest, quando in eorum vita captum fuit iudicium.*

164 *Legimitatis quasi possessio transfert onus probandi in aduersarium.*

165 *Quod declaratur, & limitatur multis modis, remissiuè.*

166 *Consensus & voluntas, etiam coacta, impedit restitutionem spoliati, nisi iudicium, quod metus causa, præcedat, ex communi, & tolluntur contraria vsque ad nu. 175.*

167 *Casus dubius æquiparatur certo, quo ad impediendum actum.*

168 *Rem. can. reintegranda. non requirit vim expulsiuam.*

169 *Nec habet locum illud remedium vbi voluntas possessoris interuenit in deserenda possessione, etiã si coacta. & supra nu. 166.*

170 *Cadens culpa, vel facto suo non restituitur.*

171 *Culpa autem debet hoc casu consistere in faciendo, non verò in negligendo tantùm.*

172 *Nuncians verbo nouum opus, possessionem amittit, non tamen volũtariè, sed ex legis dispositione.*

173 *Consentiens translationi possessionis, etiam coactè, si priùs non agat ad rescisionem actus ex remedio, quod met. causa, succumbit in possessorio.*

174 *Opponiq; potest ipsi exceptio dominij.*

175 *Carcer nullitatem actus arguit.*

176 *Nullitas verò actus remedium restitutorium parit.*

177 *Carcer tamen si non est appositè ad actum secutus eruendum, non causat nullitatem, sed rescisione opus est.*

178 *Exceptio dominij admittitur in iudicio recuperanda, quando agitur de castris, et fortalitijs, quæ sũo difficilis recuperationis.*

179 *Probationes in possessorio iudicio admittuntur, licèt petitorium cum possessorio tangant;*

180 *Etiam si non concludant actorem possidere nõ potuisse, nec posse; aduersùs Menoch. sententiam.*

181 *Fœmina quandoq. feudi capax est ex dispensatione Principis, aut aliter.*

182 *Positiones Ducalis Cameræ Parmæ in causa status Pallauicini quomodo possessorium, & petitorium respiciant.*

183 *Titulus conditionalis, vel modalis, non possunt colorare possessionem, nec eam iustificare, nisi doceatur de conditione, vel modo impletis, propter intrinsecum ipsius tituli defectum. & nu. seq. & infra nu. 205.*

184 *Clausula (sine præiuditio iurium Cameræ, & tertij) conditionem importat.*

185 *Sententia nullitas ob collusionem detegitur coniecturis, & præsumptionibus, remissiuè.*

186 *Vsufructuarius non denuntians litem motam proprietario, præsumitur cum actore colludere.*

187 *Sententia quæ ex præsumptionibus, & coniecturis collusiua detegitur, nulli nocere potest, qui citatus non fuerit.*

188 Col-

188 *Collusio praesumitur ex eo, quòd quis patitur se conueniri super iure de futuro.*
189 *Collusio praesumitur ex eo, quòd reus succumbens non appellat, aut appellationem vsque ad maius tribunal non prosequitur, & per consequens sententia non nocet successori.*
190 *Sententia lata ob confessionem rei sponsè factam, non praeiudicat successori.*
191 *Collusio detegitur quandoque ex matrimonio post sententiam secuto.*
192 *Sententia lata contra feudi vel maioratus possessorem, quibus casibus successori non praeiudicet. remissiuè, & nu seq.*
193 *Sententia lata contra possessorem vt supra, vt noceat successori, debet esse in iudicio is citatus, si non in specie, saltem in genere, & per proclama, ex magis communi, & approbata opin.*
194 *Secus in Rege possidente regnum liberum, & non feudale, pro quo non recognoscit superiorem.*
195 *Atque in Regno, vel etiam feudo, quod vadit iure haereditario.*
196 *Praelati successor an & quando antecessoris facto obligetur?*
197 *Praebendarius antecessoris facto non obligatur, quia loco vsufructuarij habetur.*
198 *Fiscus idem est sub omni Principe eiusdem Principatus.*
199 *Sententia contra fiscum lata, Aduocato, vel procuratore saltem, ipsius non citato, nulla est.*
200 *Iudicis authoritas pro coloranda, & iustificanda possessione sufficit.*
201 *Fallit vbicunq. probaretur alium possedisse tempore ingressus.*
202 *Item fallit vbi iudex absq. causa cognitione, & partis citatione procedit, quia nec impedit alium ingredi possessionem propria authoritate, prout antea poterat.*
203 *Multò magis si sit Princeps, qui propter lineam finitam feudatarij sui velit ingredi.*
204 *Limitata causa limitatum producit effectum.*
205 *Conditionalis dispositio non tribuit colorem possessorij, nisi purificata conditione, & sup. nu. 183.*
206 *Subreptitia dispositio nullo modo colorare, vel iustificare possessionem potest.*
206 *Seruitiorum feudalium receptio facta à Ministris Principis fine eius praesentia, vel mandato speciali, non praeiudicat ipsi, remissiuè.*
207 *Reo neganti spoliū, & possessionē suam iustam ostēdere satagenti, licitū est probationes inducere, & actoris impugnare possessionem, illamq. iniustam, & nullam demonstrare. & nu. seqq. vsque ad fi.*
208 *Iudicia claudicare non debent, nec actor, & reus ad imparia iudicandi sunt.*
209 *Reo potius fauendum quàm actori.*
210 *Actore colorante possessionem, non est reo prohibita discoloratio; nisi fortè in odium violenti spoliatoris.*
211 *Discoloratio tunc signanter permissa est reo, cum de iure communi fundatam habet intentionem.*
212 *Vel quando agenti obstat iuris praesumptio.*
213 *Discoloratio quando est reo prohibita, intelligitur tantùm respectu eorum, quae post spolium successerunt, non verò eorum, quae praecesserunt.*
214 *Discoloratio indistinctè permissa est quotiens vnà cum titulo discoloratur possessio.*
215 *Discoloratio iudicis officio semper est permissa.*
216 *C. in literis. de resti. spol. in quib. terminis procedat in materia discolorationis prohibita, declaratur.*
217 *Et Consilium Castr. 253. nu. 4.*
218 *Guid. PP. decis. 85. nu. 2.*
219 *Oldrad. consi. 227.*
220 *Cacher. decis. 116.*
221 *Nat. consil. 411.*
222 *Dec. consi. 100.*
223 *Capic. decis. 77. atque.*
224 *Put. decis. 99. in prima par. & 76. eo. li. atq. 293. in 3. quibus omnibus, & singulis contra Ducalem Cameram in praesenti causa allegatis, tutissima accomodantur responsione.*

Pro eodem Serenissimo D. Duce Alexandro in eadem materia.

EPITHOME.

Post redditum praecedens responsum, binas praeces obtulit Illustriss. D. Alexander Pallauicinus Serenis. Duci Alexandro, & rescripta impetrauit sub forma, de qua fiet in sequenti mentio. Quibus coram Excelso Consilio exhibitis, & factis nonnullis actis legitimationem personarum concernentibus, fuit lis contestata, cum protestatione actoris, de non cumulando petitoriū, cum possessorio, & rei contradictione; statutoq. partibus termino ad probandum, Procurator Ducalis Camerae reus conuentus plures dedit positiones, etiam concernentes iura petitorij; Sed opposuit actor earum admissioni, protestando denuo de non cumulando. & cum diu inter partes tam oretenus, quàm in scriptis disceptatum fuisset, motiua Excelsum Consilium actori exhibuit, quibus plures insignes Iureconsulti eius Aduocati respondere conati sunt.

Demum idem Consilium responsiones praedictas Ducalis Camerae Procuratori, dubiorū loco, tradidit. His ergo diligenter examinatis, & perpensis, quamuis accuratae, & eruditae mihi visae sit, in eam tum veni sententiā, vt positiones omnino admitti deberent, non obstan. in oppositum

adductis superindeque subsequens responsum edidi;pro quo Excelsum Consilium tandem interlocutoriam tulit, positiones ipsas admittendo, saluo iure impertinentium, in forma.

Summarium autem totius responsi colligi potest in initio, vbi quatuor principales articuli discutiendi proponuntur.

RESPONSVM II.

PRofitentur famosi Aduocati Illustriss. D. Alexandri Pallauicini in responsione Motiuorum Perillust. Consilij Ducalis super admissione positionū Serenifs.D.D. Ducis nostri excitatorum, adeo plenè, ac diligenter rescribere, vt totius causæ controuersia hoc vno labore dirimatur; & re vera abundè, ingenioseq. scripserunt; quorū alle-
1 gationes dubiorum loco nobis exhibētur; † sed quia veritas disceptantiū subtilitatibus non offuscatur,quin potiùs exagitata magis splēdescit in lucem c.graue.35.q.9. Alex.conf.51.nu.2.in 4. Idcirco licèt in hac grauissima causa responsum pro ipsa veritate dieb. proximè elapsis dederim,in quo merita ipsius ita pleno calamo dilucidasse existimem, vt nunc facilè sit solutionē exinde oīum exaduersò obiectorū petere, Nihilominus nè muneri aduocationis Serenifs.D. Ducis mihi iniuncto defecisse, aut nouū laborē detractasse videar,cuncta quæ pro Illustrifs. D. Alexandro in mediū adducuntur refellere constitui, non quidem ostiatim,ac singulatim, qm̄ permulta dicta sunt, quæ nulla egent responsione,prout Amplissimum Consilium facillimè potuit animaduertere, cuius purgatissimas aures innani multiloquio obtundere fas non est, sed principaliora aduersantium fundamenta cōfutando,radicitusq. tollēdo,quò meliùs,apertiusq̄ue pateat vndiq. veritas,† cui locus semper es-
2 se debet l.pen.§.mulier de probat. cuiq. oīa cedere debēt c. veritate.8.dist. Et pro faciliori dicendorū intelligētia,ac retentione, subiectæ materiæ molē ad quatuor principales quæstiones pstringo. In quatū prima de iurisdictione Perillust.& Amplissimi Ducalis Consilij in pñti causa tractādum est,an scilicet positiones Serenifs. D. Ducis petitoriū concernentes admittere valeat? Quod D. Aduersantes negant,nos autem constāter affirmamus.In secūda, vtrùm easdem teneatur admittere? qđ illi pariter inficias eunt, præsupponētes merū agi possessorium,nos verò cōtra, tuēdo mixtū omnino esse cū petitorio, & quidē inseparabiliter.In tertia si merū foret possessoriū (quod proculdubio coloratū,& iustificatū titulo aliquo esse deberet,vt in citato respōso meo, in tertio principali articulo pbaui, & Dñi ex aduersò Patrocinātes indubiè admittunt)an tituli,& iura pro Illustrifs.D.Alexandro producta sufficiāt,ita vt asserta eius possessio colorata, & iustificata dici queat? In quarta, & vltima, si colorata,& iustificata dici possit,an Serenifs.D. positiones esset nihilominus admittēdę ad eius possessionē iustificandā,seu colorandā, vel asser tam actoris impugnandam,aut discolorandam?

Ad primam igitur redeūdo,quoniam D.Aduocati prædicti in hoc puncto vim maximam faciunt,quasi basi totius ædificij sui, tantùm abesse dico, quòd Excelsum istud Consilium iurisdictione careat in admittendis positionibus Serenifs.D.Ducis petitorium respicientibus, vt nedum facultate Magistratus ordinaria, sed etiam delegata, tā in genere, quàm in specie possit admittere; De ordinaria non dubitandum stante Constitutionū tam antiquarum, quàm modernarum forma, tribuente iurisdictionem eidem Cōsilio in omnibus causis feudalibus, vel iurisdictionē,aut alia regalia tangētib. qualis ista est.

De delegata in genere cōstat ex generali cōmissione omnium causarum per quoscunq. mouendarū super Castris,bonis,& iuribus,de quibus agitur, emanata tempore quo Serenifs. D. Dux prædicta omnia vti ad Cameram suā Ducalem deuoluta,appræhendi,& incontinenti sequestrari iussit; de qua delegatione in actis apparet; nec nō & de proclamate illius virtute ab eodem Excelso Consilio publicato; de quibus in dicto nostro responso plenè tractauimus. nu. 66.vsque ad nu.74. ostendendo Principem potuisse,voluisseq. quòd de iuribus petitorij in dictis omnibus, & singulis causis mouendis dictū eius Consilium cognoscere posset.

Et licèt in vtraq. iurisdictione regulare sit,
3 vt causa possessoria præcedat, & cū petitorio nō cumuletur,per iura vulg. Attamē speciale est in hoc supremo Magistratu, vt in omnibus causis coram se pendentibus, sola facti veritate inspecta procedat,& iudicet, vt in cap.23.earundem Constitutionum; quod & in antiquis erat dispositum in vers. Procedet autem.sub rubr. de Cōsilio Iustitiæ. necnon & in decreto Maioris Magistratus,ac Constitutione Clem.septimi superinde edita vsque de anno 1526.hic vigente.

4 Vltra quòd eandem haberet facultatem iure communi inspecto, Tum quia Principis personam repræsentat, vt in vtraq. constitutione dispositum habemus,Dec.cōsi.200.in fin.Crauet. conf.198.nu.7.vers.considero,Afflic.decif.120. in fi.Gram.decif.19.nu.13.Guid. Pap.decif.22. per to.Becc.consil.47.nu.15. & consi.52.nu.89. Tum quia fiscalis causa agitur, quæ idem habet priuilegium, vt in dicto meo responso num.91.

5 Qua stante facultate,potest Iudex, si vult,vtrunque iudicium cumulare, simulque terminare, * prout in dicto responso* ex cōmunibus quamplurium grauissimorum authorum sententijs firmauimus

mauimus à nu.86. vsque ad nu.90. & eleganter quoque prosequitur idem Amplissimum Consilium in motiuis prædictis, vers. Cum igitur per dictum rescriptum. & vers.seq.

Er his non obstat, quod in oppositum dicitur de appræhensione possessionis prædictæ facta per Serenifs. D. Ducem, quæ ligat manus inferiorum,ita vt non possint vlteriùs in causis vtsupra mouẽdis se intromittere absq. expressa delegatione; cum præsertim protestatus fuerit appræhendere citra præiudiciũ cuiuscũq. tertij,& sic vti Iudex videatur actũ fecisse,& iurisdictio-
6 nem præuenisse,† quo casu inferior manum apponere non potest ex Inno. in c. inter dilectos. nu.4.de excess.præla. Bal.in l. vt proponis i.nu. 12.C. quomodo & qñ Iud. cũ cæteris adductis.

Nam primò respondetur, quòd si delegatione opus fuisset,iã interuenit vtsupra; & cũ specifica quidem expressione causarum interesse Ducalis Cameræ tangentium; adeo quòd dubitari non potest,quin hæc quoq. comprætendatur.

7 Secundò negatur Serenifs. D.Ducem ex appræhensione prædicta iurisdictionem aliquam Magistratuum suorum suspendisse, aut abstulisse; Principaliter enim pro suo iure, & interesse tenutam illã habere voluit, & propria authoritate capere; quia cum Inuestitorum finita esset linea, & cũ sua ciuili possessione naturalis vnita fuisset,tenutam quoq. eo modo intrare de iure poterat,prout irrefragabiliter in dicto nostro responso probatũ extitit à nu. 11. vsq. ad nu. 39. Secundariò verò nè quispiam pp hoc damnum aliquod indebitè pati posset, protestationem in actu apprætensionis emitti voluit,vt absque cuiuscunq. tertij præiudicio facta intelligeretur; & quod magis est,eandẽ tenutã statim apud Quæstores suos, prout in sequestro stare, & pmanere mandauit, donec de iuribus omniũ in dictis bonis,& iuribus prętendentium,cognitum fuisset,& decisum per dictũ suũ Excelsum Cõsiliũ. Ex ista igitur tenuta, ac protestatione, & sequestratione per Serenifs. D. Ducem spontè facta, non video quomodo vñ Iudex processerit;cum & cuilibet,priuato propria authoritate legitimè ingredienti,omnia, & singula prædicta liceant, absq. vlla iuris,vel facti repugnantia,vt ad sensum cuiq. patet; Contraria autem loquuntur in Papa,aut alio superiore,q nullũ interesse vñ priuatus habẽs,iurisdictionẽ per se,vel per delegatũ suũ exercet in causarũ cognitione,vel beneficiorũ collatione, quæ sunt longè diuersa, diuer-
8 samq. habent rationem; Quãdo enim Summus Pontifex alicui beneficio manum admouet , ex quo cũ omnibus ordinarijs collatoribus cõcurrit,vñ beneficiorũ omnium Dñs,c.2.de preben. in 6. Clem.1. in fin.vt li.pen. Put.decis.48. nu.
9 7.8.lib.3.ordinarium dicitur peruenire; † & cũ duo insolidum iurisdictionem habent, præuentioni locus est l.1.de offi.Cõsul.l. cum quædam puella.de iurisd.om.iud.c.pen.de fo.compet. &
10 in proposito tradit Rom.cõs.335.nu.8.† Nimirum cessante hac ratione, videmus collationem inferioris tenere, etiã de beneficio cui superior manum apposuit,c.cum in cunctis §.fi.& ibi gl. fi.& Doct. de elect. vbi prouisio fit per capitulũ de beneficio,de quo Eps se priùs intromisit nõ
11 seruatis seruandis.† Et quò ad causarum cognitionem,si Papa,aut alius superior reuocat ad se aliquam causam expresfè,vel tacitè,incipiendo cognoscere, delegandouè alteri, priuat ordinarium illa iurisdictione , ex quo ipse facit ea quæ sunt iurisdictionis,videlicet, reuocando,cognoscendo,vel delegando, Mandos.in tract.cõmiss. commiss.6.in ver. Auocamus,meritò nõ potest ampliùs in ea ordinarius se intromittere l. iudicium soluitur.cum not.ff.de iud.c.vt nostrũ,vbi Franc.nu.3.4.5.6.in fi.& seq.de appell.benè declarat Bal.in c.ad hoc.col.4.vers.ex præmissis er go de pac.iur. fir. si autem aliũ actum faciat,qui ad iurisdictionem non pertineat, nulli dubium, quòd inferiorem iurisdictione sua non priuat. Quapropter cũ in casu nostro Serenifs. D. Dux capiẽdo tenutam pro suo iure & interesse, protestando,& deponendo, nullum actum iurisdictionalẽ fecerit,sed iure priuati vsus fuerit,quo quilibet alius directus feudorũ Dñs vti potuisset in casu deuolutionis, neutiquàm ordinarios
12 Iudices suos iurisdictione priuauit. † Possumus namq. ac debemus illum dupliciter cõsiderare , & tanquam diuersum à se ipso,& quòd sit vnus; velut duo,qui habet in se imaginem, siue idolũ, quo repræsentat alium, vt verbis vtar Bal. in d.
13 c. ad hoc.col.5.vers.pone quòd Eps† ideo actus ab eo gestus tanquam vno non debet alteri adscribi,& est optimus tex.in l. Tutorem.C.de his quibus, vt indi.vbi Bart.in summario, & cæteri
14 notant, † quòd quando plura iura cõcurrunt in personam vnius,perinde est ac si concurrerẽt in personis diuersorũ , & quod ab eo fit, vt ab vna persona, nõ operatur vt ab altera; & in ipsomet Principe sæpè dispositum est , vt quædam agat vñ Princeps,& publicam personã gerens, quæ-
15 dã vti priuatus, † & separata quoq. patrimonia habeat,l.apud Iulianum §.cõstat de leg. 1. Alex. cõs.6.nu.5.lib.4.Peregr.de iur.fisc.c.1. nu.6.7.8. cum cõcord. Firma ergò sterit ordinaria iurisdictio Excelsi Cõsilij ĩ cognoscẽdo oẽs causas feudales,etiã Principis,seu Fisci, aut Cameræ suæ, nõ obstante apprætensione pdicta eius nomine facta ob lineam Feudatariorũ finitam, cæterisq. subsecutis; Sed tãtò magis firma & inconcussa, ex subsecuta delegatione generali de qua sup.

Vlteriùs opponebant Domini Consulentes antedicti, Consilium non habere iurisdictionẽ in causis Principis, & propterea in generali facultate prædicta hanc causam non contineri.

Sed patet responsio ex tenore ipsarum Cōstitutionum, antiquæ scilicet in dicta rubr. de Consilio iustitiæ, vers. Consilium cognoscet, & nouæ
16 cap. 11. † quibus in indiuiduò iurisdictio illi conceditur in talibus causis inter Principem, & Feudatarios suos; potest enim se submittere iurisdictioni suorum Magistratuum est receptum. de iurisdict. omn. iud.

Dicebant quoque per vltimum rescriptū Celsitud. suæ ad præces D. Alexandri sublatā fuisse huiusmodi facultatem, quia cum in primo expræssim clausula prædicta (sola facti &c.) apposita fuisset, supplicatum fuit secundo loco, vt sinè ea cōmitteretur causa; & sublato priori rescripto, emanauit secundum sinè illa. Propterea colligi videtur mens Principis, vt Iudex delegatus tali facultate vti non possit, ea scilicet ratione, quod rescripta ẜm præces interpretari debēt.

At hic pro responsione attendendū, quòd non petijt supplicans, vt Excelso Consilio delegato adimeretur facultas procedendi, sola facti &c. sed tantummodo quòd per rescriptum non daretur, prout data fuerat; Vndè circunscripto prędicto rescripto, noua causæ cōmissio emanauit, per quam nec data, nec adempta fuit dicta fa-
17 cultas, † Ideo in dispositione iuris primæua remansit, l. si cum dotem. solur. matrim. l. commodissimè de lib & posthum. qua inspecta, Consiliū Perill. illā habebat, vt supra, ergò & nūc habet.
18 Tātò magis quia delegata fuit Magistratui sub nomine Magistratus causa, quam priùs cognoscere poterat, quo casu eadem debet facultate, & authoritate cognosci, & terminari, qua sinè delegatione potuisset, quia est simplex iurisdictionis excitatio. c. licèt in corrigēdis, vbi Abb.
* nu. 2. † & cæteri omnes not. de offi. ordi. Doct. in l. more. de iurisd. om. iud. & in l. 1. §. si quis simpliciter de uerb. obl. Menoch. latè in tract. præsump. lib. 1. præsump. 10. nu. 23. 24.

Et licèt secus dici soleat, quando iurisdictio ordinaria ex forma rescripti venit alterata, vt Domini Consulentes exaduersò considerant, & refert Menoch. vbi suprà. Attamen in nostra specie non fuit re vera alterata, quicquid illi subtilizando dicant, cum mandatum fuerit iustitiam fieri, & nil aliud; quantumuis enim contineat rescriptum remotionem suspectorum, celerem expeditionem, prouisionem de alimentis, & impensis litis; hæc tamen omnia iuri sunt consona, & absque specifica expressione præ-
20 stare tenebatur Excelsum Consilium. † vltra quòd sequens etiam clausula (prout iuris fuerit) cuncta præcedentia ad terminos iuris restringit, ideo cessat alteratio prædicta Abb. in d. cap. licèt. nume. 3. quem sequuntur omnes.
21 † Eapropter duplicem nunc dicitur habere iurisdictionem, ordinariam scilicet, & delega-
* tam, Felin. ex communi* in cap. cum ex officijs, col. 7. & 8. vers. 1. conclusio cum seq. & vers. nihilominus omissis istis. de præscrip. post Innoc.
22 ibi num. 3. & alios; † & potest quam voluerit eligere, sed non cogitur Abb. in co. c. cum ex officij, nu. 18. vsque 26. & num. 31. Feli. in 2. concl.
23 † Imò potest in vna parte iudicij ordinaria vti, & in alia delegata, vt per Abb. vbi supra, qui articulum ad partes examinat, & contrariæ opinionis, cuius fuit Butr. fundamēta omnia tollit. Idcirco benè loquitur Galiaul. d. §. si quis simpliciter num. 22. de verb. oblig. inquiens huiusmodi Iudicem habere iurisdictionem habentē qualitatem iurisdictionis ordinarię, & delegatę.
24 Nec nocet, Consilium se nominasse iudicem delegatum, propterea q; ordinaria iurisdictione vti noluisse, per ea quæ scribit Abb. in d. c. cum ex officij, num. 3 ī. Felin. num. 32. vers. limita. 1. & Menoch. post alios relatos d. lib. 2. pręsump. 17. in princip. Nam vltra quòd veriùs est acta demonstrare, quòd aliquando vti Iudex delegatus, & aliquandò & sæpiùs vti simplex Consilium processit, & quòd vbi se delegatum dixit, nomen quoque Magistratus simul expressit, dico etiam contraria loqui quando dubia est voluntas Iudicis post iudicium finitum, quod nullum est, si vna via processit, validum autem si altera; nos autem in terminis longè diuersis versamur, quia iudicium pendet, & potest Iudex adhuc declarare, ac etiam variare, & iudicium sustinetur, vt supra.
25 Minùs officit allegata nullitas iudicij ex eo quòd se delegatum, vt supra, quandoq; dixit, ex Feli. in d. c. cum ex officij num. 25. Vant. de nullit. in tit. de nulli. sen. ex defect. iuris. nu. 170. & Rim. iun. cons. 615. nu. 1. cum seqq. nam id procedit vbi nulla subest delegatio, & tamen Iudex se facit delegatum; nos autem delegationē habemus excitatiuam, cuius virtute potest Iudex vtraque facultate procedere, ergo diuersum.
26 Non etiam procedit illa distinctio per Feli. relata in d c. licèt, num. 4. inter vnam causam, & plures delegatas, quam ipsemet Felin. rectè ibi
27 impugnat. † Nec saluari potest ex dictis Rimi. vbi proximè num. 89. qui decipitur in considerando præiudicium alterius iudicis ordinarij se parati à delegato, cum re ipsa in themate per Feli. proposito (qui est casus noster) idem sit ordinarius, ac delegatus, & ob id propter delegationem causarum nullius iurisdictioni detrahitur, & propterea benè considerat Felin. quòd in tali delegatione exprimitur tantùm quod tacitè inerat, & presupponit, quòd causæ erant inter priùs Iudici ipsi subditos.
28 Quòd si in aliquo alterata iurisdictio dici posset in casu nostro (quod semper negatur) id tantùm respiceret processum, non decisoria; & sic ꝓcedere posset Consiliū Excelsū vti delegatus, & vti ordinarius iudicare, vt in terminis tradit

Crot.

Crot. in repet. d. §. si quis simpliciter. nume. 24. vers. tertiò fallit, & Galia. nu. 23. & ita iudicauit Rot. apud Veral. decis. 60. in 1. par. & probat Menoch. d. præsumpt. 16. nu. 24. Et per consequens vigore facultatis antedictæ iudicare posset tàm super petitorio, quàm super possessorio.

29 Sed accedat ex abundanti, quòd vbi simplex quoq. delegata iurisdictio locū habere posset, adhuc tamen ex mēte delegantis censeretur cōmissa causa Cōsilio suo cognoscenda cū eadem facultate, qua alias solet cognoscere, vt ī doctissimis motiuis dicebatur in vers. quòd si etiā; ex traditis per Menoch. in cons. 180. nu. 6. qui inter cæteros allegat Dec. in terminis cōs. 11. col. vlt. vers. & ad prædictorum omnium; cui fundamēto nullum video concludens responsum dari.

Nam dum primò dicitur nō procedere in casu nostro, in quo Princeps in vltimo rescripto abstulit facultatem procedendi (sola facti veritate inspecta) iā fuit aptè replicatum, quòd hoc nec cōcessum, nec quidem petitum fuit; sed offendiculum prioris rescripti tantùm sublatum, non verò Constitutionùm Ducalium, Decreti Maioris Magistratus, aut iuris communis, & sic remansit casus omissus.

30 Minùs obstat, quòd rescriptum redderetur superfluum, si dictam facultatē non tolleret, quod esse non debet Feli. in c. 1. nu. 4. de rescrip. quoniam respondetur ex eodē Feli. in sequentibus, in vers. declara duobus modis superfluitatē potiùs tolleratí, † quàm quòd alicui preiudiciū inferarur, aut ius quæsitū tollatur. In nostra enim specie adimeretur iurisdictio Excelsi Consilij, quam iure communi, atq. municipali habebat, vt supra.

31 32 † Item euitandam tamen esse in rescriptis correctionem iuris communis subdit ibidem Feli. in vers. 2. declara. quod & alij passim docent in c. dilecta. & cap. ad sedes. eo. tit. in l. si quando. C. de inoffi. testa. Dec. laiè de vtraq. declaratione in cōs. 209. nu. 5. 6. Nat. consi. 39. nu. 2.

33 † Sed tertia quoq. responsio tuta patet, quòd rescriptū non conuenit interpretari, vt plùs rescribens cōcedat, quàm petitū fuerit. Simon de Præt. in consi. 100. nu. 43. At non fuit petita reuocatio facultatis Excelsi Consilij primitùs cōpetentis, sed tantùm clausulā in priori rescripto appositam amoueri, vt dictum, est, igitur &c.

34 Pariter nō obstat, quòd verba rescripti dubia interpretari debeāt vt intētioni, & vtilitati supplicantis deseruiant, Cassad. decis. 6. nu. 4. de rescrip. quia negatur dubietas in casu nro, in quo rescriptū habemus clarissimis verbis cōceptum.

35 Insuper non officit, quòd à prosecutis verba rescripti, sicut & libelli declarationem recipiant ex. Paris. consil. 112. num. 55. in 1. Rol. consi. 79. nu. 37. in 1. & Menoch. se ipsum in hoc citāte in 1. remed. recuper nu. 177. quia æquiparatio ista locum habere non potest; diuersa namq. militat ratio, ex quo supplicans non potest mentē Principis rescribentis per suos actus subsequēres in-

36 terpretari, † & declarare, quod ad ipsum solum rescribentem pertinet. cap. inter alia de sent. excomm. l. ex facto, vbi Doct. de vulg & pup. & l. Neratius, vbi Dec. & Cagno. de reg. iur. † in libello autem benè conuenit, vt se ipsum libellās declaret l. si quis intentione ambigua. de iud. ma lè ergo de vno ad alium arguit D. Meno.

Cæterùm si prosecuta etiam attenderemus, idem foret iudicandum, quādoquidē Illustriss. D. Alexādri procurator petitorium simplex intentauit, aut saltem cum possessorio cumulauit, vt infra luce clariùs ostendemus in libelli ipsius

38 interpretatione; † & licèt viri fatui esse concludat Menoch. d. nu. 177. taliter libellum concipere, rationabili tamē forsan de causa motus fuit, qui hunc formauit; & quicquid sit, ipse viderit.

39 Nec etiam obstat, quòd potiùs inspici debeat qualitas delegantis, quàm delegati, ex quo delegatus vice, & authoritate delegantis fungitur. l. soler de iurisd. om. iud. l. 1. §. qui mādatam cum concord. de offi. eius, quia retorqueri potest argumentū, ex quo Princeps ipse facultatem multò magis habet procedēdi sola facti veritate inspecta, vt per Menoc. eo. cons. 180. nu. 5. Bursat. cons. 129. nu. 15. & cumulandi petitorij cū possessorio, vel possessorium ipsum supprimendi, vt in præcitato meo responso plenè dixi, à num. 66. vsque ad 69. Vndè & eius delegato idem permissum esse debet, cuius personam repræsentat, Grat. consi. 17. nu. 4. lib. 2. Dec. d. consi. 200. in fi. Crauet. d. consil. 198. nu. 7. cum cæteris supra relatis, dum facultatem Amplissimi Consilij iure cōmuni inspecto, attigimus; & de his qui responsionem huiusmodi in medium attulere dici potest vulgatum carmen,

* Incidit in Scilā cupiens vitare Charibdim.

40 Et quamuis vtrunque scopulum euadere conentur, & allegent rescriptum Principis demandans petitorium, & possessorium, intelligi tamē debere, vt priùs in possessorio iudicet delegatus, quàm in petitorio, nè superflua reddatur commissio possessorij, vt supra terigimus, Bursa. consi. 234. num. 75. 76. & Cephal. consi. 238. nu. 31. & seqq. qui in eadem facti specie consuluerunt, non tamen effugiunt.

41 Quoniam vltra iam dicta replicatur, id speciali ratione processisse; quia rescriptum Cæsareum iubebat relationem suo tempore cum voto transmitti, per quod ordo iuris cōmunis seruandus videbatur, vt priùs de possessorio quàm de petitorio ageretur, prout ibidem considerat Burs. nu. 76. 77. nè verba illa (suo tempore) frustatoria redderētur; Preterea Burs. & Cephal. loquuntur inspectis meris finibus iuris cōis, non autem inspecta facultate prædicta procedendi sola facti veritate inspecta, de qua nos tractam⁹;

merito idem Bursa. in alio simili rescripto totũ oppositum concludit, stante tali facultate, videlicet dicto cons. 129.nu.9.10.11.15.17.cũ seqq. & nu.45.46.47. quo loci ad obiectum etiam superfluitatis commissionis possessorij respondet; ad eum sufficiat remissio. Nec negant Menoch. & Cephal. in oppositum adducti delegatũ illum habuisse iurisdictionem in petitorio, imò fatentur, quòd poterat ad vtroque simul cognoscere, sed quòd in possessorio priùs iudicare, seu referre debebat; ꝓpea cum nunc tractemus de sola facultate cognoscẽdi de ipso petitorio, deseruiunt potiùs intentioni nr̃æ, quàm cõtradicãt.

Nec refragatur deniq. quòd prædicta locum habere possint quando inter subditos causa verteretur, secùs verò qñ ipsemet Princeps absque citatione aliquẽ spoliauit, quia tunc non potest committere causam cum facultate cumulandi, sed tenetur restituere, & in eo ita locũ habet regula spoliatus ante omnia &c. sicut & in priuatis, vt voluit Bursat. cons. 200.nu.131.& seq.& fusiùs Menoc.cõs.301.nu.45. cũ pluribus seqq.

Nam multiplex accomodatur respõsio, quarum prima erit negando assumptum; quia imò veriùs est Principem posse indistinctè ordinem causæ ad causam tollere cum sit iuris tantùm positiui, per ea quæ in meo responso deduxi. num. 66.cum tribus seqq.& nullam video responsionem dari. Quin potiùs ipse in hoc priuilegiatus est, vt qui sinè citatione ab eo deijcitur restitutionem non obtinear, nisi de bono iure in proprietate doceat, quoniã iusta causa motus semper præsumitur, & eius factum nõ spoliatio, sed iuris executio censetur: præsertim quando sciẽter, ex proposito, deliberateq. processit ex latè congestis à me in eo.respõso. nu.84 & seq.quo loci inter cæteros ipsummet Bursat. allegaui in consi.461.nostram hanc opin. eggregiè tuẽtem sub distinctione, quæ nobis deseruit, & dissidentes hac in re conciliat sentẽtias, & D. Busanum quoque retuli, qui nostram probauit sententiã, licèt contrarium nunc tenere videatur.

43 Sed & secundò, qui contrariũ tenent loquuntur in materia indifferenti, in qua nulla præsupponitur subesse causa iusta, & rationabilis per legem approbata, vt Menoch. in oppositum adductus in 8.rem.recuper.q.2. benè declarat nu. 65.66.67. secus enim dicendum quãdo licitum aliàs ei est tenutam accipere detentore nõ citato, vt per eum; sicuti in casu nostro dãt iura ipsi Principi facultatem ingrediendi propria authoritate linea feudatariorum finita, virtute ciuilis, & naturalis possessionis quam habet, vt infinitis propemodum authoritatibus, rationibusque, & communibus sententijs in sæpedicto responso probauimus à nu.11. vsque ad 39.

44 Item & tertiò, non potest contraria sententia locum habere vbicunque, qui priùs tenebat, nõ fuit absolutè spoliatus, sed reseruato omni iure suo res fuit statim sequestrata ad effectũ relaxãdi cui de iure, vt in themate nr̃o; cessat enim eò tunc remediũ restitutoriũ, quamuis alio iudicio etiam possessorio agere possit. l. interesse. cũ not. de acqui. poss. cum alijs per me adductis vbi supra nu.40. vsq. ad 58. Nimirum potuit Princeps mandare vt de petitorio, & possessorio simul cognosceretur, & si de causa propria ageretur.

45 Dum autem opponunt aliqui ex Aduocatis prædictis iudicium hoc non coram Iudicibus Serenis. D. Ducis, sed coram paribus curiæ agendum fuisse, respondeant velim cur ad eius Celsitudinem accesserint pro speciali causæ cõmissione impetranda? & pro vlteriori solutione huiusce dubitationis legant, Rol. consil. 89. nu. 19. lib.2. Sylua. cons. 64. nu. 23. Brun. cons. 45. nu. 8.

46 Hactenus de iurisdictione ordinaria, & delegata in genere; nunc de delegata in specie pertractandũ. Ideo dicimus, quòd ipsamet cõmissio causæ Illustris. D. Alexãdri eandẽ tribuit iurisdictionẽ Perillust. Consilio de vtraq. causa cognoscendi, cũ sit simplex, & in forma cõi. c. 1. de sequestr. poss. & fruc. & ibi bona glo. in verb. indistinctè & Doct. omnes tradunt, maximè Abb. nu.6. gl. in c. pastoralis. in ver. requisitus. de causa poss. & propr. & in c. si. in ver. super proprietate de iud. & vtrobiq. scrib. Card. in clem. 1. in 1. opposit. de cau. poss. & propr. Bal. in l. 3. nu. 1. C. si à non comp. iud. & in Margarita, in vers causa si simpliciter, Afflict. decis. 239. nu. 4. ad fi. Franc. Mar. decis. 67. nu. 4. par. 1. Contar. in rep. l. 1. q.
47 13. nu. 115. †Sunt enim rescripta latè interpretãda quò ad virtutẽ cõptæhensiuã Innoc. & Abb. in c. epi in fi. de re. eccle. non alie. Feli. in rubr. de rescrip. nu. 5. vers. ad rationem in contrariũ, & in c. super literis, post num. 20. eo. tit. Rom. cons. 345 num. 15. 16. Franc. Mar. d. decis. 67. nu. 1. &
48 decis. seq. nu. 2. † Et absonum est, quòd diuersi sint iudices q de possessorio, & petitorio cognoscant, quia idem esse debet, siue ordinarius sit, siue delegatus, l. nulli. in fi. & ibi gl. & scrib. C. de iud. c. 1. & 2. cum materia de cau. poss. & propr. gl. in d. c. 1. de sequestr. possess. & fruct. nisi actor, & reus sint diuersi fori, vt in d. c. si. vbi glo. & cæ
49 teri ita limitant, de iud. † Adeo quòd senserint per multi taxatiuã dictionem requiri in rescripto, si possessorium solùm, vel petitorium comprehendere debet, vt glo. si. in fin. in l. si de proprietate. C. si à non compet. iud. & gl. in d. c. 1. in versic. indistinctè. Bald. in Marg. loco præcitato Marc. d. decis. 67. nu. 1. Contar. d. l. 1. q. 13. n. 89. Dñi de Rot. Collectore excepto, in tit. de causa possess. & proprie. decis. 9. num. 2. ver. præterea.

50 Secundò principaliter dicitur, quòd si verba dominium denotantia aliqualiter in præcibus inferantur, vt si rem ad se pertinere præcator narrauerit, aut quid simile, quod dominium im-

portare

portare possit,tunc per subsequentem commis-
sionem vtraque causa censetur omninò delega-
* ta, secundùm * communem sententiam de qua
testatur Abb.in d.c.1.nu. 16.post Inno. & Butr.
ac Dominos de Rot. quos citat, de sequestra.
poss.Marc.dicta decis.67.nu.1. & 20. Feli. in d.
rubr.de rescrip. nu.8. vers. hoc autem limitatur
Cassad.decis.6.per to.de rescrip.Rot.d.decis.9.
in princ.de causa poss.& proprie.Menoch.in p̄-
lud.tract.de recuper. nu. 13. At in nostra specie
vltra possessionem qua se priuatum narrauit Il-
lustriss. D. Alexander in suo primo supplici li-
bello,addidit,eandem suam possessionem fuisse
iustificatam pluribus titulis; Nempè Adoptio-
ne, Institutioneq. hæredis de eo facta per Illu-
striss.q. D. Sfortiam, cum consensu Sereniss. q.
D.Ducis Octauij,nec nō & sententia super ma-
iori parte bonorum de quibus agitur in eius fa-
uorem lata,& sic de suo prætenso dominio men
tionem fecit, supplicans propterea Sereniss. D.
Duci, vt de bono eius iure se informaret, offe-
rensq. superindè probationes facere vbicunq.
demandasset; quæ omnia dubio procul proprie-
tatem tangunt,ergò non dubitandum,quin per
oblationem factam,& per subsecutam commis-
sionem, facultas data fuerit de omnibus narra-
tis,etiam petitoriū concernentibus,cognoscen-
di,& iudicandi, tam ex oblatione facta, quàm
51 ex sola narratione;† Verba etenìm rescripti(Au
diat cognoscat)iurisdictionem tribuunt delega-
to cognoscēdi super omnibus in supplicatione
expositis,tex.cum glos.in §.audient in auten.de
defen.ciui.Rot. decis.6.si petatur. de rescrip. in
no.& decis.9.eo.Cel.Hug.in tract. Clau.nu.87.
Abb.Bero.& alij in c.venerabilis de iud.Mādos.
in trac.commiss. commis.1.in ver. audiendus.
Tertiò,in sua subsequenti, & dependenti sup
plicatione committi petijt, vt sibi restitueretur
amissa possessio,si iudicatum non fuerit illam si-
bi iustè ablatam fuisse, & superinde commissio-
nem antedictam reportauit; Eius ergò præcatio
conditionalis, & per consequens rescriptum su-
perinde emanatum cognitionem tribuit Excel-
so Consilio super conditione ipsa cognoscendi,
& iudicandi in primis & ante omnia; videlicet,
an iustè fuerit D. Alexāder possessione priuatus
nec ne? ex quo sub ea tantùm conditione sup-
52 plicans restitutionē postulauit.† Hæc ergò præ-
cedere debet cognitio, & quidem iuditialiter,
vocatisq. vocādis, prout & in omnibus alijs re-
scriptis conditionem aliquam habentibus ser-
uatur glo.in Clem.pręsenti.in ver.constiterit de
censi. glos.& Doct.in Clem.1. in glos. mag. vbi
Card.quæst.13.de offi deleg. Innoc.in cap. du-
dùm sub num.2. quem cæteri omnes ibi sequun
tur de præsump. Oldra.consil.227.num.2.Alex.
* * ex communi in consi.218.num.1.lib.2. Feli.&
alij in cap.si constiterit per illum tex.de accus.&
Cons.Lud.Sacc.

53 alibi sæpe.† Modo sic,cognoscere an iustè fuerit
appręhensio facta per Sereniss.D.Ducem,& pri
uatio Illustriss.D.Alexandri, de necessitate fert
secùm cognitionē petitorij,prout de verbis (le-
gitimè,& canonicè) quæ idem sonant dixit Bu-
tri.& Milis.quos referr, & sequitur Contar.in d.
repet.q.13.num.61. & satis in casu nostro id li-
quet,quia iustitia dictæ appræhensionis depen-
det ab extinctione Linearum vocatorum in In-
uestituris feudalibus, ab incapacitate D. Acto-
ris,ab effectu adoptionis,testamenti,sententiæ-
que memoratæ,& alijs ab vtraq. parte deducen
dis;Nimirùm talem cognitionem demandatam
necessariò fatendum est.
54 Quartò,narrauit in eiusdem præcibus iuridi-
cum esse suspendi petitorium dùm de possesso-
rio cognosceretur, ac etiam omnem prætensio-
nem tertiorum comparentium, & ita fieri sup-
plicauit, Rescriptum autem, iustitiam superinde
fieri mandans,dubio procul iurisdictionem tri-
buit cognoscendi, an petita suspensio de iure sit
vel ne? in qua cognitione includitur necessariò,
quòd si iustitiæ conuenire repererit Perill. Cō-
silium suspensionem petitorij eam admittat, sin
minùs deneget,& de vtroq. cognoscat;& prout
in multis casibus fieri opportet,in quibus posses
sorium mixtā habet causam proprietatis Con-
tard.in rep.d.l.vnic. limit.2. ratione mixturæ p
55 to.& latiùs inferiùs dicetur;† Et tantò magis ita
demandatum fuit propter interesse dictorum
tertiorum comparentium,qui si super petitorio
audiri velint,obaudiri nō possent,glos.& Doct.
in c.in literis de restit.spol.Gabr. latè in suis cō-
cl.tit.de rest.spol.concl.1.num.45.Ergò necesse
est quòd iurisdictio in petitorio tributa per re-
scriptum intelligatur, & quidem indistinctè, nè
diuerso iure censeatur, contra l. cum qui ædes,
de vsucap. cum vulg.
56 Quintò,his consonant verba rescripti(causā,
seu causas expediat) vt in doctissimis motiuis
considerabatur, in vers.pariter cessare videtur.
etenìm misteriosè dixit, causam vel causas, &
non causam simpliciter; qm̄ si Perillust.Consiliū
animaduerterit de poss.simplici tractandū fore,
vt pars prætendit, militabunt illa verba singu-
laris numeri,causam expediat, sin autem cumu-
lationi locum fore,& de petitorio simul cum pe
titorio ex natura causæ, vel tertiorum compa-
rentium interuentu,aut alia quauis ratione co-
gnoscendum fore censuerit, militabunt verba
pluralis numeri,causas expediat; Sic in termi-
nis fuit in Rom. Rot. conclusum virtute clausu-
læ(quam vel quas)in commissione positæ, ne-
dùm possessorij, sed etiam petitorij cognitio-
nem fuisse demandatum, Mœd.decis.168.aliàs
298. refert, & sequitur Contard. in d. repetit.
57 quest.13.num.55.† Sicut etiam ex eadem clau-
sula delegata intelligitur causa appellationis,

absq. eius expressione Rot.decis. vlt.de rescript.
58 in no.nec non & causa principalis cum articulo grauaminis Gomes in reg. canc. de infor.resid. q.34.nu. 4. cum alijs relatis per Papaz. in addi. ad decis.Rot.23.nu.3.cũ seqq de rescript.in no.

Nec difficultatem tollunt multiplices responsiones Dominorum exaduersò scribentiũ, imò potiùs augent; Nam quòd de pluribus causis possessorijs intelligi debeant, cum de vna tantùm reintegratoria in præcibus facta fuerit mentio, absonum est, & diuinatorium.

59 Quòd ex narratis in præcibus, quæ dominiũ important, vt verbum, pertinere, non inducatur cõmissio causæ in petitorio ex traditis per Alex. consi.98.nu.5.in 5.falsum est, quia imò vtrunq. commissum fuisse, petitorium scilicet, & possessorium defendit ibi Alexan. quamuis prima facie solum petitorium demandatum fuisse videri poterat, vt per eum, qui in hoc conuenit cum alijs supra relatis: Et si Alexander diceret id ad quod allegatur, nõ tolleret difficultatẽ verborũ pluralis numeri(cãm seu causas)& malè loqręt.

60 Quòd causa possessorij, & petitorij sit vna & eadẽ, diuisa tantùm, & separata respectu prioritatis, & posterioritatis temporis, & propterea pluralis locutio non conueniat per cap. 1. cum glo.indistinctè vbi Abb.& cæt.de sequestr.poss. & fruct. retorqueri potest, quia si vna est, & eadem, ergò vna commissa, ambæ cõmissæ; & hoc est, quod nos supra diximus in prima consideratione horum rescriptorum. Sed re ipsa diuersis respectibus possunt causæ separatę nuncupari, quia diuersæ sunt instantiæ, & diuersæ actiones, quamuis non contrariæ, Menoch. de recuper.remed.15.nu. 252.& consi.180.num.10.& diuersitas ex eo etiã arguitur, quòd Iudex causę præparatoriæ dr̃ Iudex causæ præparatæ Doct. in rubr.C.de eden. & in rubr.extra de iud. Menoch.de arbi.iud.c.371. nu.7. 8.pręparatũ nãq. à præparatorio differt, vt cunctis obuium est.

Quòd referri possint ad articulũ, vtrùm Princeps iustè ingressus fuerit propria authoritate ob lineam finitam, vt in præcibus petitum fuit, fateor, sed hic articulus petitorium respicit, vt supra dictum est. Nimirùm manifestè retorquetur ista responsio.

Quòd verba prædicta pluralis numeri referri possint ad diuersitatem bonorum, allodialium scilicet, & feudalium, vt in specie considerat D. Menoch. in suis responsionibus, locum habere non potest, tùm quia vnico iudicio restitutorio peti oĩa potuissent, tùm quia nulla bona allodialia Serenis. D.nomine capta, & sequestrata fuere, vt ex Instrumẽto apphẽsionis, & ex actis liqt.

Quòd ad causas per tertios mouendas referri possint, vt ipsemet asserit, fateor, sed hoc importat cõmissionẽ causę in petitorio, ex quo tertij petitoriũ, inuitis collitigãtib. mouere possũt, vt prædiximus, & sic istud etiam reflectitur.

61 Sextò & vltimò, quotiẽs causa possessorij expediri nõ potest absq. cognitione petitorij, tũc commissa causa in ipso possessorio, cẽsetur quoque commissa in petitorio, nam qui vult consequens vult omne necessarium antecedens. l. 2. cum materia.ff.de iurisdict.omn.iudic. & in terminis docet glos.in l.1.C. si à non compet. iud. fuer.iud. Abb.in d.c.1.nu.15. vers. hæc vera vt iudex.de sequestr.possess. & fruct. Rom.consil. 330.nu.10.11.Rub.cons.167.nu.4.Põt.de spol. lib. 2. c.5.nu.35.Verùm causa possessorij per Illustris.D. Alexãdrum intentati mixtum habet petitorium ex multis fundamentis per me relatis in pręallegato respõso in secundo dubio per to.& signanter.num.74.vsque ad num. 86.Nec potest causa possessorij cognosci, & terminari, nisi præuia discussione iurium ambarum partium in petitorio, vt ibi ad saturitatem ostensum fuit, & inferiùs quoque loco suo latiùs attingemus, ergò vtraque delegata.

Multiplici igitur iure iurisdictionem habet in petitorio iudicio Amplissimum Consilium, nempè ex facultate sua ordinaria, quam habet ex constitutionibus, & decreto Maioris Magistratus, atque iure communi, ex delegatione primo loco in genere emanata de omnibus causis super bonis, & iuribus istis mouẽdis, & demùm ex specialibus rescriptis ad præces Illustris.D. Alexã.obtẽtis, & productis in actis, siue ordinariã excitẽt, siue delegatã tribuant iurisdictionẽ.

Et hæc omnia tendunt ad ostendendũ, quòd potest Amplissimum Cõsilium probationes oblatas per Serenis. Dominum Ducem admittere, etiam cumulando vt supra.

62 Sequitur nunc videre an debeat? Potissimũ aduersantium fundamentum, qui stant pro negatiua, erat super distinctione Bal. in l.3.nu.12. C. de inter. quam refert, & sequitur Contar.in repet.l. vni.limit.2.in princ.& §.1.num.33.C.si de mom.poss. qui in effectu voluit quędam esse possessoria, quę sola tẽporis à iure requisiti possessione fundantur, quædam quæ ex proprietate corroborantur, quædã quæ fundantur mediante causa proprietatis, & quòd in prima specie est omne possessorium simplex, quod nihil habet commune cum proprietate, In secũda est omne possessorium, quod mixtã habet causam proprietatis ex accidẽti, & occasionaliter, ac pro coloranda tantùm ipsa possessione, seu adminiculanda, non verò principaliter & à natura, sed
63 tamen regulatur ad instar meri possessorij, † In tertia est omne possessoriũ à natura, quod proprietate fundatur, & adeò mixtũ est natura sua, vt plena dominij probatione indigeat, sinè qua consistere non potest, & sola coloratio non sufficit (qua in re decipitur Ponta.de spol.lib.2.c.
64 16.in princ.† ac etiam Bero.q.4.nu.5.6.tenen-

tes colorationem sufficere.)Et circa hãc tertiam speciem cõsonat doctrina eiusdem Bal. in rubr. de cau.poss.& proprie.nu.6.vbi inquit possessorium tunc sapere naturam proprietatis,quando debet esse iustificatum, & fundatum titulo,& iure aliquo,quod non sit momentaneum, & Affl. in consti.violentias.nu.42.quos citat idem Cõ-
65 tar.d.§.7.num.11.12.13.19.& 20.† concludens vtrumq. vna sententia tunc fore decidendum, post Bal.in l.ædita,nu.87. C.de eden.quibus ad stipulatur Alex.in l.naturaliter.§.nihil commune.nu.10.de acqui possess.ac Rot.decis.3.de re-
66 stit.spol.in anti. † In quo etiam casu præsupposito,quòd actor possessionem probet,non dominium,sententia pro reo ferẽda est Bal. in l.2.nu.
67 3.C.de ser.& acq. & nu.31.† Nec potest actor petitorium istud quoquomodo suspendere.Bellam.in c.pastoralis.q.5.per illũ tex. de cau.poss. Ias.in l.2.nu.5.de iurisd.om.iud. Ponta.d.tract. de spol.lib.2.c.6.nu.51.Contar.alios citans d.§. 8.nu.9.Subdens quoque nu.10.11. sententiam latam super vno iudicio exceptionem rei iudi-
68 catæ parere super altero, † Et à tali sententia appellationẽ dari,vt in peritorio, paulò infra sub-
69 iungit. nu.18.19.†Et si in tali iudicio probationes oblatas admisserit Iudex, cum expressa declaratione,quòd ad colorandum tantùm deseruiant,in vtroq. tamen proderunt iudicio,& super eis poterit in petitorio sententia ferri,vt latè consuluit Crau.in vna Placen.in cons.793.

70 Atque ita in omnibus regulatur istud possessorium ad instar petitorij,& quidem iure meritò,quia petitorium absorbet possessorium. cap. cum dilectus.& c.cũ ecclesia sutrina.de ca.poss.

Punctus est igitur,quia conuenimus in distinctione memorata, nũ possessorium per Illustrissimum dominum Alexãdrum intentatum sit in secunda specie,vt Aduersantes profitentur, vel
71 potiùs in tertia, vt nos asserimus? † & sanè in tertia connumerandum est, ex quo de Iurisdictione,Regalibus,ac cæteris rebus agitur,ad solum Principẽ spectantibus, & ad quos Princeps ipse suo diplomate concesserit, quæquè aliter quàm eius authoritate,& dispẽsatione possideri nequeunt,cũ sint iuris publici,& à facto,& consensu priuatorum minimè pendeant, vt per Cõtar.latè ea.limi.2.§.7.nu.1.2.6.7.& 41.cum cõcord.ab eo citatis; & ego latiùs dixi in dicto responso in 3.artic.princ.in 7. fundamẽto sub nu. 80.cum tribus seqq.& plenè quoque in motiuis habetur vers. postremò omnia. & addi potest quod scribit Bimi.consi.12.nu.35.& D. Petr.in suo eleganti tract.fideicom. q.13.num.593.vbi ait in similibus dari interdictum, quod competit pro locis publicis & sacris, quod est natura mixtum,vt infra mox dicetur.

72 Cuius rei exempla intentionem nostram valdè perspicuam reddunt; nam si in possessorio quis experiri velit occasione aquæ ex Castello, Riuo, Flumine, aut alio publico loco ducendæ, quia id à Principe solo concedi potest, mixtum à natura erit iudicium,& sine proprietatis probatione obtinere non poterit.l.1.§.fi.vbi scrib. de aqua. quot.& æsti.tex.glos. & Doct.in l.2.§. quædam de interd. Contard. latè d.§.7. nu.28. vers.quartum exemplum,cũ tribus seqq. & nu-
73 mero 34.† Idemq. iuris esse ait si quis viam,aut aliquem locum publicum rangat, vel de ponte agat supra viam publicam cõstruendo, vt num.
* 32.33.vbi concordantes citat.* Et generale esse
74 affirmat.nu.31.† in his omnibus quæ haberi nõ possunt nisi ex concessione Principis, quia in illis non sufficit nuda possessio, vt possessoriũ exoriatur,cum possessio non sit apta agere Bellam. decis.17.Castr.in l.si de vi.in 2.lect.nu.7.de iud. Didac.pract.quest.c.17.nu.6.vers.primùm vbi. Rub.Alex.consi.167.nu.3. Menoch.de retinen. poss.rem.vlt.nu.24.25.

75 Cæterùm iurisdictio iuris publici est l.1.§.huius studij.de iusti.& iu.glos.in l.Imperiũ, in glo.
76 mag.de iurisd. om.iud. † & ex eius diffinitione patet relata per glos.in l.1.in vers.potest. de iurisd.om.iud.est enim potestas de publico introducta cum necessitate iuris dicendi,& æquitatis statuendæ,quam deffinitionem approbant ibi-
* dem scrib.omnes,*& alibi passim.Ias.consi.146. colum.4.vers.1.pro ista.& colum. sequen.versi. 3.vltra.lib.2. Dominus Petr. vbi sup.nu.591.vs
77 que ad 596.†Ideò ad Principem solùm spectat, atque ab eo solo tanquàm fonte manat,& fluit, quo pacto flumina à Mari, & ad Mare fluunt,& refluunt,vt ait Bal. in cap.1.§.ad hæc de pac. iur.fir.in l.priuatorum per illũ tex. C. de iurisd. om.iud.in c.1.nu.2. de allod.& consi.161.nu.2. lib.3.Iser.in cap.2.si inter Dom.& Agnat.Ias.in l.qui Romæ.§.Seia.nu.15. de verb. oblig. Alex. consi.24.in princ.lib.5.Affl.in prelud.constit.q. 6.nu.2.7.& 8. cum latè deductis per dominum Petram d.q.13.num.555.cum multis seqq.& signanter numero 563.

78 Et adeò publici iuris est iurisdictio, vt qui eã exercet dicatur persona publica, Bal.in ca.2.de duo.fra.Sylua.in tract.de feud. recogni. c. 100. D.Petr.ibidem.nu.593.Vndè iurisdictio ipsa rectè dici potest species quædã aquæ publicę,Princeps autem eius receptaculum, vel castellum publicum,siue publicum flumen, à quo fluit vt supra,meritoq. possessorium eius merum non dabitur,sed natura mixtum,vt in cæteris aquis,& receptaculis publicis.

79 Nec locus esse potest distinctioni in contrarium adductæ inter iurisdictionem personæ cohærentem,& coherentem castro, seu territorio castri,vt illius mixtum sit possessorium, istius autem minimè,per ea quæ ex opposito allegãtur; quanuis enim vera sit propositio, quòd iurisdictio

ctio aliquando coheret personæ, aliquando ter-
ritorio, quodq́. cum vniuersitate bonorum tran
sire potest, ac etiam appellatione castri quando-
que venire, vt per Menoch. de præsumpt. lib. 3.
præsumpt. 97. per to. Nat. consil. 405. & cæteros
citatos; nō tamen inferri potest, quòd in aliquo
casuum prædictorum possit iurisdictio, etiam ca
stro coherens aliunde prouenire, quàm à Prin-
cipe, minusq́. per viā possessorij meri ab eo repe
ti; nec quisquā ex Doctor. allegatis hanc attin-
git differentiam. Quinimò maior ratio militare
videtur in casu quo de castro feudali agitur si-
mul cum iurisdictione, quia maius est Principis
præiudicium, si in eius statu vtrúque absq. eius
concessione quis teneat, cum nec feudum absq.
ea quisquam habere possit, præsertim feudū di-
gnitatis, vt mòx infra subijciam. Quo circa cum
castra feudalia de quibus est controuersia, ne-
dùm iurisdictionem, sed etiam Marchionatus
dignitatem annexam habeant, quæ iuris quoq.
publici est, tantò magis actor intētionem suam
cum vero titulo fundare tenetur, & per conse-
quens retorquetur argumentum.
80 Et quod de iurisdictione dicitur, pertinet e-
tiam ad alia regalia de quibus contenditur, quę
publici iuris esse constat, & ad eundem Principē
pertinere. c. vni. vbi omnes feudistæ in tit. quæ
sint regal. & quidem ad decus, & honorem ip-
sius Afflict. in const. ea quæ ad decus. in ptinc. &
in signum superioritatis, Boss. in tit. de regal. nu.
81 2.3.4.5. D. Petr. vbi supra. nu. 575. & 579. † quæ
velut ossibus Principis inhærentes nequeunt ab
ei⁹ potestate regia separari, Boer. decis. 50. n. 12.
82 Idemq. de feudis dignitatum regalium vide-
licet, Ducatus, Marchionatus, & Comitatus; qm̄
à solo Principe procedere possunt, c. t. vbi Bal.
nu. 3. de feud. March. Boss. vbi supra. nu. 7. cum
concord. D. † Petr. vbi supra. nu. 570. & 586. &
83 iam dixi in responso meo. nu. 83. † quandoqui-
dem est ipse Princeps fons dignitatū, à quo infe
riores omnes dignitates fluunt, vt inquit Bal. in
tit. quis dica. Dux, Com. March. in prin. in vers.
à Principe, dicens quòd sicut Papa est pater pa-
trum, ita in seculari Principe sunt omnes the-
sauri dignitatum reconditi, & post eū tradit Io.
le Cirier in tract. de primog. libr. 1. q. 11. conclu.
3. nu. 14. Restaur. in tract. de Impera. q. 42. nu. 7.
84 Boss. in tit. de regal. nu. 11. † & propterea digni-
tates etiam ipsę dn̄r iuris publici ad eundē Io. le
Cirier d. tract. lib. 2. q. 13. nu. 2. cum concord. &
in his latè insistit Affl. in d. c. 1. n. 1. qs dica. Dux.
85 Hinc apertissimè infertur, pręsens iudiciū om
ninò mixtum esse, in quo de alio non tractatur,
quàm de iurisdictionibus, regalijs, & feudis di-
gnitatum. i. Marchionatuum, quæ à feudis sim-
plicibus longè distant, vt ex prædictis liquet, &
his quæ scribit Sylua. in tract. de feud. recogni.
c. 100. & 103. & Boss. vbi proximè nu. 8. & certè
quidem fundamentum hoc ineuitabile est.
Nisi fortè egregiam illam responsionem ad-
miserimus, quòd castra, & loca prædicta nō sint
in Ducatu Serenīss. Domini nostri Ducis, stan-
te antiqua illorum separatione à ciuitatibus Par
mæ, Placentiæ, & Cremonæ ab Imperatorib. fa-
cta, q̄ responsio nulla certè indiget replicatione,
cum notorium facti permanentis contrariū ostē
dat, & multiplices feudorum recognitiones, iu-
ramentaq́. fidelitatis à cunctis possessoribus p̄-
stita, atque confessiones in iudicio emanatæ.
86 Aliud optimum exemplum possessorij natu-
ra mixti afferri solet, de agēte ad restitutionem
decimarum in aliena parochia, qui obtinere nō
potest, nisi titulum plenè probet. c. ad decimas.
de restit. spol. in 6. vbi glos. & scrib. omnes con-
clusionē elliciunt, & maximè Fran. nu. 7. 8. quòd
possessorium intentatum ab eo, contra quē mi-
litat iuris præsumptio, aduersus eū pro quo lex
è conuersò præsumit, mixtum est à natura, ita
quòd agens tenetur probare de dominio, aliàs
succumbit, ad idem benè facit c. cum contingat.
87 vbi etiam glo. & Doct. extra de deci. † Et est cō-
similis tex. in c. sunt personæ de priuil. eo. lib. 6.
de agente possessorio exemptionis contra ordi-
88 narium suum, † quocirca idem iudicandum de
subdito agente contra Principem suum secula-
rem pro restitutione eorum, quæ ad ipsum tan-
tùm pertinere solent, & ad quos ipse concesse-
rit, tradit Io. Fab. in §. retinendæ num. 33. instit.
de inter. Castren. in d. l. si de vi. num. 7. de iud. &
in consi. 253. in fi. lib. 1. Ancha. consi. 310. per to.
Alberi. in l. fi. num. 12. vers. si verò. C. de iur. om.
iud. Alex. in d. §. nihil commune nu. 23. Bellam.
decis. 17. ad fi. Abb. q. 4. nu. 7. vers. nec obstat. c.
ad decimas, & infra in alio vers. eodē modo in-
cipiente. Didac. ptact. quæst. cap. 17. nu. 6. vers.
primùm vbi, & vers. quattò non sic. Affl. in con-
stit. violentias. num. 36. & post eum Gabr. in suis
concl. tit. de restit. spol. concl. 1. nu. 72. & nu. 103.
cum multis concord. Bero. in c. in literis. nu. 87.
de resti. spol. Val. consi. 89. nu. 23. 24. 25. in secū-
do, Crauet. consi. 25. nu. 9. vers. & maximè consi.
322. nu. 1. & consi. 674. nu. 5. 6. Alciat. cons. 172.
nu. 4. & consi. 408. nu. 7. 9. 10. Boss. de Princ. nu.
233. cum duobus seqq. Menoc. de recuper. poss.
rem. 15. nu. 466. post plures relatos Contar. d. §.
7. nu. 41. Caputaq. decis. 12. lib. 1. & decis. 353. in
secundo. Marc. decis. Delphi. 80. per to. par. 1. &
542. in secunda. Pont. d. tract. de spol. libr. 2. nu.
172 Mascard. concl. 1322. nu. 9. & concl. seq. nu.
12. vnà cū per multis alijs adductis in priore re-
sponso. nu. 80. cum seqq. atque alijs additis per
Excellentiss. D. Motiuantem in vers. Postremò
89 omnia, quibus sufficiat remissio. † Et quamuis
nonnulli exaduersò allegentur, non sunt tamen
numero, nec authoritate pares, & pleriq. etiam
loquuntur quando quęstio est inter ptiuatos, vt
Vall.

* Vall.cons.6.nu.11.in 3.* qui de communi attestatur Capic.decis.77. & alij; vel quando est cũ ipso Principe, sed super re in qua nõ habet præsumptionem iuris pro se, & intentionem de iure communi fundatam, vt Bofs. in tit.de Principe. nu.236.alij in alijs terminis longè diuersis, prout adamussim demonstrarunt Excellentiss. D. Coaduocati, qui ante me scripserunt, quorum dicta repetere superfluum foret.

Cum ergò dubium non sit, quin cõtra D. Alexandrum actorem militet iuris præsumptio, qui in Ducatu isto prætendit iurisdictionem, regalia, ac feuda Marchionalia, & versa vice pro Sereniss. D. Duce pęnes quē de iure prædicta omnia esse debent, stet pariter iuris præsumptio, vt præcitati Doct. passim concludunt, necessariò cõsequitur iudicium à natura mixtum esse; Nimirum titulus plenè, & concludenter ab actore probandus venit.

Et dum contrarij Aduocati hanc maximam difficultatem tollere nituntur, interpretando d. c.ad decimas.vt solum colorem requirat pro iustificanda possessione, ponderantes glos. ibi, ac Fran.nu.8.9.& Boss.in tit.de Principe. nu.234. nimiùm sanè à recto declinant tramite; quãdoquidem casus ille annexam omninò habet causam proprietatis, & ita illum omnes intelligũt, & Rip.in d.§. nihil commune.nu.35.vers.considera tex.apertissimè requirit probationem plenã in petitorio ex illis verbis (nisi euidenter docuerint, quòd earum possessionem legitimè fuerint assecuti) nam aduerbium (legitimè) petitorium denotat vt supra dictum est; sed & glos. id ipsum extra dentes concludit ibi (nisi probet se legitimè assecutum) & dum etiam præsupponit proprietatem pro reo probatam ipsum in possessione defendere; quo stante, absonum esset dicere, quòd actor eum superare posset, nisi melius ius in proprietate quoque ostenderet.

Franc.etiam si rectè consideretur in sua distinctione, quam facit sub num.6.7. idem tenet pro constanti; nam in tertio membro ait, probationem tituli requiri prout in tex.& sic legitimè vt supra. Limitationes autem quas subiungit.nu.8. non conueniunt casui nostro; & minus cõuenit quod nu.9. asserit super 4.mẽbro suæ distinctionis, quando scilicet pſumptio iuris cõis facit cõtra actorem, sed non pro reo; quia non est casus noster, in quo pro reo, & cõtra actorem militat.

91 † Boss.deniq. præcitatus totum contrariũ firmat eius, ad quod allegatur, inquiens spoliatum à Principe castro, & ad restitutionem agentem, debere iustificare titulum, vt in c. ad decimas. nam non dicit colorare possessionem, vel eã iustificare, sed veram, plenamq́. tituli probationē requirit, dum se remittit ad d. c. ad decimas. & ad d.per Ancar.in præcitato consil.310. & alios qui de plena probatione tituli clarè loquuntur.

92 Minus etiam negotium facessit † simile de beneficialibus, in quibus solus color sufficit, vt Domini aduocati exaduersò communibus sententijs probãt, in quo fundamento asylum suũ collocant, arguendo maximè à beneficialibus ad feuda, pro vt regulariter fieri solet, & ego quoq. in responso sæpedicto supposui.nu.93.

Omittendo namq. pro nunc disputare an solus color, vel potiùs plena probatio in his quoque requiratur, quod multis placuit, quos refert Ferrer.consi.23.ad fin.lib.1. & Rub.consil.167. * nu.2.3.vbi etiã de * communi attestatur, Oldra. consi.1.num.4.Bellam.decis.17.& 433.Contar, d.limit.2.§.7.numero 43.& præsupposito quòd alia sit magis communis.

93 Duplex patet replicatio concludentissima; Primò limitatur quando contra agẽtem ad possessionem beneficij militat iuris præsumptio, vt in proximè allegatis, † quæ in beneficialibus etiã obtinent, in quibus tenetur plenè actor, concludenterq́. de titulo docere; Ita egregiè declarat Crau.d.consi.322.nu.1. Menoch.dicto rem.15. nu.466. perplures in id citans, & de retin.poss. rem.3.num.590.atque Mascard. d.concl.1322. nu.9.& 1323.nu.12.& sic retorquetur fundamẽtum de beneficialibus contra Dominos aduersantes. & si sola præsumptio contra agentem id operatur, pleniùs certè operari debet coniuncta cum præsumptione pro reo, iuxta prædicta.

94 Secundò replicatur, quòd circũscriptis quoque præsumptionibus antedictis, non procederet in hoc puncto argumentum à beneficialibus ad iurisdictionem, & alia Principi reseruata, cũ subsit ratio diuersitatis, nec sit materia proportionabilis, quo casu cessat argumentatio, vt aduertit Menoc.dicto remed.15.nu.470.post Go-
95 mes.quem allegat in reg.de Trienna.q.4. † Diuersitas autem in eo consistit, quòd beneficiorũ dominium, & proprietas non datur, nec esse potest pęnès Rectorem, aut Prelatum, sed sola procuratio, seu administratio.c.fi.12.quæs.1.glos.&
96 Doct.in c. cæterùm de dona. † est namq. pænès ecclesiam, tàm viuente, quàm mortuo Prælato, seu Rectore ipsius, Inno. pulchrè in c.cum super nu.3.4.de causa poss.& proprie. Imol.in c.1.in 1.
97 oppos.eo.tit. † Idcirco in beneficialibus dari nõ potest de dominio.Bal.in l. 2.nu.60.cum seqq.
98 de ser. & aq. † & qui probat. titulum beneficij, probat tantùm mandatum idoneum; propterea in his non exigitur probatio tituli ad effectum probandi dominij, sed vt constet de mãdato ad prosequẽdum iura ecclesiæ. Contar.dicta limit. a.§.8.nu.5.6.7.& confert Abb.d.q.4.nu.8.vers.
99 ad quartum.† Cum ergo faciliùs sit probare mãdatum, quàm dominium (probatur enim mandatum multis, varijsq́. modis plenam probationem non redolentibus, vt per Mascard.conclu. 1005.cum septem seqq.) meritò inductum est,

vt in

vt in beneficialibus sufficiat titulus coloratus, cum veti dominij nõ sit probatio necessaria, nec
100 possibilis.† Et hinc est, quòd si Prælatus nõ ageret nomine proprio, sed ecclesiæ suæ in possessorio, & sic nõ vti procurator, sed pro ecclesia Domina vtsupra, tunc nõ sufficeret colorata possessio, sed Dominium plenè probandũ foret prout in casibus dictæ l.2.§. quædam. doctr. est Bal. in d.l.2.nu.61.62. quem refert Contar. dicto §. 8. nu.6.7. quo loci differentiam istam sentit, licèt non plenè explicet. Gabr. in suis communibus tit. de resti. spolia. concl. 1. nu.73.

Alia insuper diuersitatis ratio considerari potest, quia quando agitur contra Principem pro rebus antedictis ad ipsum pertinentibus, & reseruatis, præsupponitur alienatio spõtanea, quæ importat donationẽ l. donari videtur. ff. de reg. iur. & dum eam negat, tractat de damno vitando, at quando de beneficio tractatur secùs dicẽ
102 dum, † quoniam ille ad quẽ spectat collatio necesse habet alicui illud conferre c. vt singulæ de offic. Archid. & siue huic, siue alteri, nihil eius intereſt; quia nihil de suo, aut sibi reseruato tribuit, & ideo non dicitur donare, sed solummodo dare, glos. in cap. fi. in verb. inuitus. 23. q. 6.
103 † nec vtitur propriè liberalitate aliqua, quamuis gratiam faciat vni potius quàm alteri glo. & Doct. in c. relatum de præb. & digni. vbi Abb. num.6. Nimirum si faciliùs admittitur probatio colorata in beneficialibus, quàm in Principi re-
104 seruatis, † cum donatio difficiliùs præsumatur, quàm alius actus donatione carẽs. l. cum de indebito de probat. l. eleganter §. qui reprobos. de pignor. ac. Menoch. latè de arbit. iudi. cas. 88. vsque ad numero 8.

Et ex his cessat pœnitus argumentatio de beneficialibus, q̃ tanti ex opposito fieri consueuit, quinimo retorquetur vtsup. dictũ est. Quocirca indubitata remanet mixta natura huius iudicij.
105 Deniq. non obstat quòd Serenifs. Dominus Dux fundatam non habeat intentionem suam de iure communi, nec præsumptionem pro se militantem, eò quia iurisdictiones, & dignitates hodie sint in comertio nostro ex generali cõsuetudine iuxta dictum Bal. in c. 1. num. 2. de feud. marc. & in cap. 1. §. ex eadem. num. 2. de leg. cor. Iser. in c. Imperialem. nu.70. ad fi. vbi & Afflict. in §. illud quoque. nu. 20. de prohib. feud. alien. Petr. Bellug. in Spec. Princi. rubr. 22. §. 1. nu.3. & 4. Facilis enim est responsio, nam nemo ex citatis loquitur de generali consuetudine, & minùs inquiunt, quòd ista redacta sint ad instar allodialium, vti Domini Aduersantes allegant, sed tantùm dicunt, quòd cum olim talia essent pœnitus extra commercium, quemadmodũ sacra, religiosa, atque publica loca, cœperunt tamen per Principes concedi, donari, ac etiam vendi;
106 non tamen dicunt, † quòd acquirentes possint de his disponere absque ipsius Principis assensu, & beneplacito; sed totum potiùs oppositum, & signanter Isern. dicto nu.70. ad fi. Afflic. d. nu. 20. vers. ad quintum & Bellug. paulò infra. nu. 6. 7. & notissima est huiusmodi prohibitio alienationis sinè Principis, & directi Domini licentia per rex. vulg. in c. 1. vbi omnes not. de prohi. feud. alien. per Feder. & si in aliquo loco cõtraria viger consuetudo, est localis, & ita loquitur Bal. in dicto c. 1. num. 2. de feud. Mar. & Clar. in
107 §. feud. q. 1. vers. quæro nunc.† In hoc tamen statu indubitatum est talem cessare consuetudinẽ, sed ius commune feudorum obseruari; imò extare Decretum (Meminimus) & antiquas constitutiones Ducales, quibus omnino prohibetur alienatio prædicta, & per consequens intactum remanet fundamẽtum supra relatum, quòd pro Serenifs. D. Duce militat præsumprio, & contra Illustrifs. D. Alexandrum, & de primo ad vltimũ mixtum esse constat iudicium quod agitur.

Modò ex abundanti dicamus, quòd si aliqua ratione mixtum nõ esse à natura suaderi posset, quod minimè creditur, attamen mixtum ex accidenti concludendum foret, Tum ex supplicationibus, & rescriptis superiùs ponderatis, quæ in actis præsentauit D. Actor pro eorum executione instãdo, & à quibus libellus desumi debet
108 ex Castren. consil. 253. lib. 1. † Tum etiam ipso libello apertissimè cumulante petitorium cum possessorio. Tum deniq. ex oppositis exceptionibus pro parte Serenifs. Rei, quæ Actore inui-
109 to opponi legitimè potuerunt. † His enim modis mixtum redditur iudicium ex accidenti, atque occasionalitet Contar. post relatos d. lim. 2. in princ. nu. 8. vsque ad nu. 19. & in fi. atq. in
110 §. 4. nu. 1. vsque ad nu. 13. † & quando ita promiscetur causa proprietatis, fit mixtum iudiciũ principaliter, adeo quòd vnica sententia vtraq. causa terminari debet, vt idemmet Contar. tradit post Cyn. Bal. & Salyc. in d. §. 7. num. 19. 20.
111 † à qua etiam conceditur appellatio vt in peti-
112 torio, Gra. consil. 16. nu. 18. lib. 2. † Certum est namque, quòd fit mixtum ratione complicationis vnius causæ cum altera. Bal. consi. 141. nu. 6. vers. sed hoc tantùm, & nu. 7. lib. 1. Contar. latè in dicta rep. limit. 24. per to. Menoc. de recuper. remed. 9. num. 320. & seq.

Omittendo igitur præces, & rescripta, nè eadem repetamus, Certè in libello intentatũ fuit petitorium, & quidem primo loco, & principaliter; successiue autem, & in quandam consequẽ
113 tiam possessorium.† & ad iudicandam huiusmodi mixturam attenditur potissimùm libellus ex parte actoris Contar. d. limit. 2. §. 4. in princ. Dico autem intentatum principaliter petitorium, propter illa verba in cõclusione posita (& ita instat pronuntiati, & declarari nullam, seu iniustã fuisse dictam appræhensionem possessionis, vel

quasi

quasi dictorum bonorū per d. Illustrifs. D. Sfortiam, & exindè per Illustrifs. D. Alexandrum pacificæ possessorum, vel quasi, vti contra non citatum, & contra iuris ordinem factam, nec ita potuisse, vel debuisse fieri, nec dictum Illustrifs. D. Alexandrum dicta sua possessione priuari) & quamuis sequentia verba (& successiuè illum reintegrandum fore, & esse ad tenutam, & corporalem possessionem &c.) ad possessionis quoque restitutionem concludant, non tamen contradicunt naturæ petitorij intentati, quinimo conferunt, & conueniunt; nam præsupponunt pronuntiandum in primis fore super prima par
114 te petitionis, † vt apparet tàm ex ordine scripturæ, qui regulariter attenditur l. quotiens, vbi
115 gl. & Doct. de vsufr. † quàm virtute illius aduerbij (successiuè) quod ordinem similiter denotat, operaturq; vt vna actio non simultaneè cū alia, sed vna post aliam intētata in libello dicatur, & nō aliter Aret. in l. 3. §. fi. col. 3. de duo. reis. Alex. conf. 58. nu. 3. in 5. Rom. conf. 392. nu. 12. 13. Felin. in c. significantibus. nu. 27. de lib. obla. Crau. conf. 16. sub nu. 8. Cagno. in l. nemo ex his. nu. 9. 10. de reg. iur. Gab. in tit. de ac. concl. 1. num.
116 18. & 20. † Et hinc est quòd contraria remedia successiuè, & subordinatè in eodem libello tolerantur, quia vnum tantùm post alium proponit, vt ex præcitatis multi dicunt, & tradit etiā Cagnol. in l. vbi repugnantia, num. 10. de regu. iur. In casu igitur nostro subordinatè petita fuit pos-
117 sessio post petitorium intētatum, † ex quo finis ipsius petitorij est consequendi possessionē rei petitæ l. officium l. qui petitorio, & l. 5. ff. de rei uend. Rip. in §. nihil commune nu. 38. inquiens propterea petitorium, & possessorium ad eundē
118 finem tendere, licèt per diuersa media; quia in possessorio principaliter, in petitorio autem incidenter, & in consequentiam possessionē prosequitur, Contard. d. lim. 2. §. 9. nu. 11.

Quòd autem prior pars conclusionis huius libelli petitorium contineat, patet manifestè iàm ex capite allegatæ nullitatis, quàm prætensæ in-
119 iustitiæ. † Enimuero de capite iniustitiæ. (vt ab hoc exordiar) optimum habemus exēplum in conf. Bal. 331. lib. 1. ob mixtam cognitionem super qualitate hæredis, & successiua immissione in possessionem, propter quam fit complica-
120 tio petitorij cum possessorio, † adeo ut appellatio detur uti à petitorio, & idem Bal. tradit in
121 conf. 153. eo. lib. † & aliud bonum exemplum in casu l. si quis in tantam C. unde ui. in quo agitur ad pœnas priuationis, & ad restitutionē consecutiuè, & ob id mixtum & complicatū, in quo propterea datur appellatio. Menoch. d. remed. 9. nu. 320. & seq ubi alia refert exempla.
122 Simile quoque est, quod consuluit Ias. in conf. 187. lib. 2. de directo domino, qui propter caducitatem emphiteutæ petijt se in possessionem bonorum locatorum immitti, ex quo in libello non conclusit in solo possessorio, sed quòd super caducitate quoque pronuntiaretur, de qua re latiùs Contard. d. repet. q. 14. num. 1. cum tribus seqq. & num. 40.
123 Et in terminis nostris, quādo disputatur super iustitia, uel iniustitia appræhensæ possessionis propria authoritate, quòd petitorium sit iudicādum, quamuis ad eiusdem possessionis restitutionem simul agatur, scribit Contar. d. lim. 24. nu. 4. 5. ubi refert DD. de Rot. diuersimodè sēsisse, & rationes utrinque adducit, quæ ab utraque parte pro nobis concludunt; nam pars quæ appellationem non dari sentiebat, & sic nō fuisse in petitorio iudicatum, fatebatur tamen mixturam petitorij, sed fundabat se in uerbis sentētiæ reseruantibus cognitionē ipsius petitorij ad aliud iudiciū; Alia uerò pars asserebat, quòd in sñia complicatum erat manifestè petitoriū cū possessorio non obstante reseruatione prędicta, quia Iudex pronuntiauerat non licuisse Briazæ (nomen fuit litigantis) possessionē ingredi apothecæ, de qua contendebatur, & per cōsequens super contractu uenditionis, quod petitorium cōcernebat, & ob id appellationem dari; totius igitur Rotæ uotum nobis deseruit ad probādū, quòd lis, quæ est super iustitia, uel iniustitia tenutæ propria authoritate captæ ex causa à contractu pendente, petitorium contineat, non obstante possessorij complicatione, vt supra.
124 Consimilis est determinatio Bero. quæst. 100. num. 11. in princ. & vers. tamen quando adhuc. ubi constare asserit agi de petitorio, non de possessorio, quotiescunque de expellendo conductore ob finitam locationem propter pensiones non solutas tractatur; & rationem utrobique affert, quia de totali iure conductoris agitur, quæ casui nostro optimè conuenit; nam cum de expulsione prætensi feudatarij ob finitam Inuestituram, agatur, de totali certè ipsius iure controuertitur, quia si finita est, nullum ius ei vltra remanet, & per consequens rectè tenuta capta per Serenifs. D. Ducem reperitur, sin autem duret Inuestitura, totum oppositum cōcludendū; Dum ergo quæstio ista in conclusione libelli prædicti deducitur, lis utique in petitorio, non in possessorio proponitur.
125 Complicatio etiam insurgit ex capite allegatæ nullitatis commissæ in procedendo contra non citatum, & contra iuris ordinem, vt in conclusione libelli, quod proculdubiò petitorium respicit, non possessorium, ex conf. Bal. 42. nu. 6. 7. lib. 1. ubi nullitas testamenti mixta cū immissione hæredis, reddit iudicium mixtū, & appellabile; quod quidē Consiliū sequi solet. Rot. teste Contard. d. rep. in 24. lim. num. 1. 2. 3. Enimuero q ñ de nullitate processus, vel sñiæ, seu contractus, aut alterius actus per modū agēdi tractat, prin-

principaliter actum intelligitur, non incidéter.
Vant.de nullit.tit.quot & quibus mo.nul. nu.2.
3.4.& iudicium dicitur plenarium, datutq́. ap-
pellatio à sententia superinde secuta, & si nõ ap
pelletur, patit pręiudicium irreparabile. Fran.in
126 c.dilecto,q.47.nu.105.de appell. † Idq́. proce-
dit dato quòd possessorium quoq. admixtum,
& coniunctum fuerit vt supra,& ptout in d. cõs.
Bald.141.iuxta quod pronuntiauit quoq. Rot.
Rom. vt per Contard.d.limit.24.nu. 11.12.13.
& nu.21.22.vbi refert etiam Put.de Aegid. de-
127 cis.7.& quòd pluriès ita seruauit Rot. † Huc e-
tiã pettinet Pedemon.decis.47.in princ. in mo-
tiuis allegata, in qua nullitas contractus mixta
cũ remedio recuperandæ operari dicitur, vt sup
plicationi locus sit,cum etiam appellatio nõ de-
negetur,vt ibi;Est igitur in hoc iudicio mixto iu
dicandum in omnibus,vt de petitorio,quia pos
sessorium accessorij loco habetur, vt supta Bero.
consi.112.nnm.7.lib.3.

His autem,quæ in materia libelli cumulantis diximus, aliqua per Dominos Aduocatos exad uersò obijci video. Et primò defectum iurisdictionis Perillust. Consilij, qui plenè iam sublatus est in prima quæstione.

128 Secũdò quòd Procuratot actoris protestatus fuit nolle in petitorio litigare, imò petitorium omne suspẽdidit in omni actu iudiciali, si quod propositum fuisset.

Sed in doctissimis motiuis fuit ad hoc responsum, non posse sortiri effectũ hanc protestationem,quæ est contraria facto,per not.in l.nõ solum §.morte.de no.oper.nunc.& in c.cum M.de const.quod latè prosequitur Bimi. consi. 98.nu. 224.cũ pluribus seqq.protestari enim nolle agere in petitorio,& nihilominùs in cõclusione eiusdem scripturę illud primo loco proponere,& principaliter, manifestã cõtinent repugnãtiam, ideo à protestatione recessũ, per ea q̃ infra proximè dicẽtur in 3.replicatione ad hoc obiectũ.

129 Post libellũ verò porrectũ Serenis. Dñi Procutator litẽ superinde fuit contestatus,post quã contestationem, suspensio locum nõ habet, ſm Bart.in d.§.oihil commune.nu.24.cũ alijs quos refert Menoch.rem.15.recuper. nu. 381.& seq.

130 Replicari quoq. secundo loco potest, suspen-
sionem petitorij aduersari communibus iuris re
gulis; nam actor iudicium cæptum prosequi te-
netur vsq. ad finem, vel liti cedere, authen. qui
semel.cum materia C.quom.& quan. iud.idcir-
co iura de suspensione prædicta loquentia, stri-
ctè sunt intelligẽda, nec vltra terminos, in qui-
bus loquuntur extendenda; quia in exorbitan-
tibus non fit extensio auten. quas actiones vbi
* Doct.*communiter C.de sacto.eccle.†Cum igi
131 tut permissa sit suspensio petitorij in odium tan
tùm violenti spoliatoris, Clem.1.in fi. de causa
poss.& proprie.non est ad alia remedia possesso
ria extendenda,& ita in terminis argumentatur
Ias.in d.§.nihil commune.nu.117.post Cum.&
Alex.quos adducit, & sequitur ibidem Rip.ou.
147.Socin.in l.rem quæ nobis.nu.15. post.cita-
tos de acquiren.poss. Crauet.consi.793.ad fi.&
Rot.Fastoli causa 34.dub.63.vbi videndũ, Cõ-
* munemq́. *attestatur.Coras.in d.§.nihil commu
ne.nu.88.in fi. Et quamuis potuerit ab initio a-
132 ctor ommittere petitoriũ,†& solum possessoriũ
intentare,si tamẽ per imprudentiam secùs egit,
sibi imputet, quia imprudentiam hanc non mi-
nùs lex abhorret,quàm spoliatorẽ,vt subdit ibi-
dem Coras.nu.seq. In casu autem nostro nõ est
intentatum spolium aliquod violẽtum,nec etiã
absq. violentia,sed petitorium tantùm,vel vna
forsã cum alio possessorio,idest Can.reintegrã-
133 da,vt aduersarij profitẽtur,igitur &c. † Et quòd
talis suspẽsio nõ procedat nisi in spolio, & qui-
dem violento, Comprobatur optimo simili de
exceptione spolij, quæ nil aliud est, quàm quæ-
dam suspensio iudicij per spoliantem intentati,
quæ non operatur, nec locum habet, nisi in io-
terd.vnde vi,per tex.in cap.2.in verb.dolum,&
violentiam.de ordi.cogni.& in cap frequens.in
ver.violẽtiam.de restit.spol. in 6.& ibidem de-
clarãt.Gem.Io.And.Ancha.& Fran.in prin.sub
nu.4.& in §.1.in 3.not.Abb.latè in d.c.2.nu.12.
concludens firmiter, exceptionem hanc ei tan-
tùm dari,qui dicto interd.agit,non si alijs reme
dijs agat,vt puta Cano. reintegranda, aut alio,
in quo sufficiat actorem possedisse, & reum nũc
possidere; Idem tenet ibi Inno.nu.2.Afflict. de-
cis.19.& nu.3.5.& 7.Et licèt contrarium nõnul-
li tenuerint,hęc tamẽ est verior,& magis æqua.
opi.vt ait Auffrer.ad decis.Toloso.393.ita quo-
que tenẽtem; pro qua benè facit decis. Bellam.
36.circa mediũ,& pto limitatione ad reg.d.c.2.
& d.c.frequens tradit Gabr.de restit.spol.concl.
* 2.nu.47.multos citans concord. & * cõem inui-
tus fatetur Boss. pro contraria militans in tit.de
pluribus viol.nu.95.Adde Surd.cons.166.n.19.

134 Tertiò replicari potest,quòd à dicta suspẽsio-
ne recessit actor producendo nedũ titulos Crau.
cons.742.nu.1.sed etiam positiones,& articulos
petitorium respicientes, vt in actis apparet,Pa-
ris.consi.112.num.56.lib.1.Pont.de spol.lib.2.
135 nu.50.post Rot.quam refert,† asserens hoc etiã
procedere non obstante protestatione præmissa
de non recedendo à suspensione, quia per actũ
contrarium nihilominus recessisse dicitur, & sic
militat consi.Deci.162.col.2.vers.præterea,vbi
propter talia capitula ab actore data,tollitur vis
suspensionis petitorij.

136 Insuper locum non habet suspensio propter absurda,& scandala quę oriri possent,si super solo possessorio procederetur,per ea quę tradit Feder.de Sen.cousi.283. per to. quem tefert & sequitur Pontan.d. libr.2.nu.48. Absurda autem,

&

& scandala imminentia satis patent ex his quæ in dicto responso retuli nu.74.75.

Denique non iuuat suspensio, stantibus exceptionibus de quibus in actis, quas paulò infra recensebo, quæ inuito actore procedunt.

137 Tertio loco ad euitandas difficultates ex libello orientes, cõsiderabant aduersantes, quòd non fuit simpliciter petitum declarari appræhēsionem nullam, & iniustã, sed addita fuit ratio, vti contra non citatum, & contra iuris ordinem factam, quæ restringit, & modificat dictum ad limites suos. l. cum pater. §. dulcissimis de leg. 2. Crauet.consi.719.nu.11.cum alijs relatis; Vndè inferri non potest, quòd petitotium fuerit propositum, sed tãtummodo, quòd liceat Serenifs. Cameræ ostendere, si poterit, quòd citari nõ debuerit possessor, & quòd sinè iuris ordine potuerit ammoueri; ad quod faciendum non releuat deducere de nõ iure possessoris spoliati, & quòd extincta sit linea Inuestitorum per obitum D. Sfortiæ, quia datò quòd extincta foret, non tamen proprio imperio licuisset possessorem amouere. Hæc illi.

138 Qui quidem dupliciter decipiuntur; nam primò falsum est restrictam fuisse conclusionem libelli ad illam speciem nullitatis (contra non citatum, & contra iuris ordinem) quia additum fuit caput iniustitiæ ibi (seu iniustam) quod non respicit modum procedendi, & de qua iniustitia etiam in prçcibus supra ponderatis mentio habita fuerat in illis verbis *(Se non sarà giudicato, &c.)* & clariùs in sequentibus libelli verbis (nec ita potuisse, vel debuisse fieri) Caput autẽ iniustitiæ differt à capite nullitatis; Vndè sententia nulla non dicitur propriè iniusta Contar. in d.repet.limit.7.per to.& signanter. nn.1.2.& nu.11.12.& 16.quod pro statutis notandum a-

139 ferit post Butr.& Barb.quos refert; † Vtrunq. autem proposuit actor, quia non confidens de nullitate, voluit quoque super iniustitia iudiciũ agi, exemplo eorũ qui de nullitate sententiæ dicũt, & quatenus aliqua sit, appellant, quo casu vtrunque remedium principaliter deductum intelligimus iuxta cões* snias de quibus ibidẽ Cõtar. nu.2.3.4.& Vant. tit.quot & quibus mod.nu.5. vsque ad nu.14.vbi de nullitate testamenti, cõtractus, & aliorum actuum idem tradit. Ex capite igitur propositæ iniustitiæ potest Serenifs. D. Ducis procurator omnia deducere ad iustitiam suæ appræhensionis pertinentia, vt in terminis dixit Crau.conf.5.nu.8. vers.nec restitui debet. cum alijs in priori responso relatis ante nu.66.

Proinde si super nullitate tantùm agendum foret, & quidem (vt exaduersò prætenditur) restricta vt supra, idẽ omnino sequeretur, quia cognitio nullitatis petitoriũ importat, vt supra dictum est; & quia conceditur dicto Procuratori ostẽdere sibi licuisse propria authoritate, & absque citatione ingredi, quod causatur à bono iure in petitorio; cuius potissimum est fundamentum extinctio lineæ Inuestitorum, & incapacitas Domini Actoris, cum alijs in positionibus deductis. Probationes igitur hue pertinentes admittendæ, vt pars fatetur; quæ postmodũ decipitur, dum asserit eas non releuare, cum maximè releuent per prædicta.

140 Hactenus de mixtura petitorij cum possessorio ex libello actoris. Cõsequitur nunc de mixtura ab exceptionibus Serenifs.rei procedente, pertractare. Qua in re illud præmittendũ, quòd in omnibus casibus in quibus spoliatus non est ante omnia restituendus, sed exceptio dominij admittenda venit actore inuito, mixtum redditur iudiciũ, si qua talis opponatur, vt per Contard.dicta limit.2.in princ.nu. 12. & rursus post Bal.Dec.& Laur.Calca.quos citat in ea limit.§. 4.nu.7.vsque ad nu.13.& §.5.nu.10.cum seqq.

141 † Plures autẽ sunt exceptiones in proposita causa oppositæ, quæ huiusce generis manifestè apparent; quarum prima est, quòd propter finitam lineam licuit Serenifs.D. Duci vigore suæ ciuilis, & naturalis possessionis, pṗpria authoritate ingredi, ex abundè relatis in præcitaro responso.nu.11.vsque ad num. 39. quibus addi potest Afflict.decis.392.nu.18. cum seq.& Moder.Paris.in consuet.Paris.§. 1.glos.4.nu.28.& 45.

142 Nec quicquam officit c.1. §. si verò de milit. vassa.cum not. in contrarium adductum, quia fuit iam sublata huiusmodi obiectio in meo responso nu.33.cum seqq. Et alia etiam potest replicatione submoueri; nam loquitur ille tex. in

143 feudo simplici, † quod potest à multis personis inferioribus Principe concedi c.1.in prin. & ibi not.de his qui feud.da.poss. ad quos nõ spectat iurisdictionem, & dignitatem conferre, nos autem tractamus de feudis iurisdictionalibus, & dignitatem Marchionatus annexam habẽtibus, quæ solus Princeps confert, & in quibus de iure cõi fundatam habet intẽtionem, vt dictum est.

144 Quo stante, restitutioni locus non est, nisi de proprietate actor docuerit, vt in terminis tradit Dec.cõs.191.colu.pen.vers.7. qui supra, cũ alijs per me citatis vbi supra nu.31.32. Quinimo solius ciuilis virtute idem iudicaretur, ex Menoc. d.Respons.2.causæ finar.artic.3.nu.11.conserũt quæ in responso dixi num.24.cum seqq.

145 Et hæc exceptio tantò magis legitima iudicãda est, quoniam prædicta ad Principem spectantia præsumuntur præcario nomine apud eos esse, qui ea detinent, nisi contrarium doceãt, vt in præallegato responso dicebam nu. 80. ad fin. & in motiuis perpensum fuit in vers. ex his itaque quibus addi potest Puth.decis.461.nu.2.li.2.&

146 Põta.de spol.li. 2.nu.161.vers.si de spol. & pcario possidẽs nõ potest in restitutorio iudicio obtinere cõtra Dũm, licèt secùs sit cõtra tertiũ, ad tra-

tradita per Menoch.remed.15.recuper.q.9.

147 Secunda exceptio fuit, quòd possessio de qua contenditur fuit de mandato Serenifs.D.Ducis sequestrata, & deposita, iustis, & rationabilibus de causis animum suum mouentibus, ad effectū relaxandi cui de iure; quod facere potuit, ex his quæ in dicto responso consideraui nu.39. vsque

148 ad numerū 58.† Et inter cætera aduertatur ad dicta. nu.53. & seqq. quia protestatio illa emissa in actu appræhensionis (sinè præiudicio iurium cuiuscunque) operatur, vt qui priùs possidebat, nō possit dici, spoliatus. Vndè cessat remedium restitutorium l.intereste.cum materia de acqui. poss.cū alijs ibi adductis, ergo iudicium mixtū.

149 Tertia fuit exceptio, quòd ante iudicium exaduersò motum, & rescripta etiam impetrata, mandauerat Serenifs.D. Dux edictum generale fieri, præcipiendo cunctis prætendentibus ius aliquod in bonis, & iuribus vtsupra sequestratis, vt infra certum terminum comparerent de eorum iuribus experturi, & docturi, quod fieri potuerat, vt iam dixi in eo responso.nu.45. Et factū operatur, vt in petitorio ad dicta bona, & iura cuilibet agere liceat, & excipere, vt ibidē probaui.nu.66.vsq. ad 74. ergo iudicium mixtum.

150 Quarta fuit exceptio manifesti, & seu notorij iuris Serenifs. D.Ducis in petitorio, quæ in restitutorio iudicio admittitur, ex plenè deductis in dicto responso.nu.58.cum seqq.atque in motiuis Excelsi Consilij vers. & ad hoc facit. & vers. seq.quibus consonat Crauet.consi.382.nu.7. &

151 consi.691.nu.1.† Sed addi potest, quòd nedum admittitur talis exceptio, si est certa, vt in casu nostro, verùm etiam si est satis verisimilis, vt docet Abb.in cap.in literis.nu.28.29.de resti.spol. Et conferunt quæ scribit Contard. in rep. l.dif-

152 famari.limit.2.nu.26.27.† & præsettim locū habent prædicta, si in continenti probatio offeratur, prout offert Serenifs.D.procurator, vt dixi. num.91. cum quatuor seq. & quamuis negetur exaduersò ista notorietas, & euidentia, apparet tamē ex Inuestituris, ex morte Illustrifs. D.Sfortiæ sinè descēdentibus, & ex forma decreti Meminimus, quæ singula vti notoria negari nō possent, & ex processu patent. Vltra quòd est terminus dandus ad probandum; nam loquuntur Docto.de probatione incontinenti facienda, non de facta, vt apud citatos legi potest, & Menoch.

153 remed.4.adipiscen.quæst.89.ad fi.† Incontinēti autē interprætari debet arbitrio iudicis, Menoch.de arbi.iud.cas.9.nu.5.& cas.10.t.12. & alibi sæpè; Idcirco in arbitrio Perillust. Consilij est quem voluerit terminum statuere, probatio-

154 nem verò nequit reijcere; † & sic iudicium mixtum, vr in terminis docet Contard. d. limit. 2. §.1.numero 9.in fin.

Quinta fuit exceptio ex qualitate rerum in iudicium deductarum, in quibus Princeps præsumptionem iuris habet pro se, aduersarius autem contra. Quæ quidem exceptio necessitatem imponit agenti, vt Dominium probet, seu de titulo plenè doceat, aliàs restitutionem obtinere neqait, vt in respōso latè diximus, & supra quoque retulimus, ergo iudicium mixtum.

155 Sexta exceptio, quòd contra Serenifs.D.Ducem non militat iudicium intentatum, quia ex certa scientia, & motu proprio, & cum speciali mandato tenutā capi iussit, vndè onus habet D. Alexander de bono iure in proprietate docēdi, vt in responso ostendi. num.84. 85. & superiùs quoque retuli, ergo iudicium mixtum.

156 Septima fuit exceptio, quòd potest Princeps quotiescunq. voluerit ab eo, qui se feudatarium suum prætendit, vel regalia possidet, requirere, quòd titulum, seu Inuestituram suam exhibeat; dixi in dicto responso.nu.78. Huiuscemodi autem requisitio facta fuit specialiter, & expressè in præsenti iudicio, in replicationibus ad libellum, ergo nisi ostendiderit, obtinere non potest.

157 † Et quod ibi dixi confirmari potest exemplo beneficialium, in quibus tenetur possessor titulum ostendere, aliàs potest ab episcopo in cuius diœcesi sunt, priuari, c.ordinarij.§.cæterùm, vbi

* scrib.de offic.ordi.in 6.& est communis *opi.vt per Mascard. concl.1372.num.18.19.cum concord.Ergo iudicium mixtum.

158 Octaua exceptio opposita fuit de illegitimitate, & incapacitate actoris, nam cum feuda cū pertinentijs de quibus agitur, ad legitimos tantùm pertineant, & per legitimam lineam descēdentes, tam ex dispositione iuris communis, atque municipalis, quàm Inuestiturarum, vt in d.

159 responso nu.137.& seq.† & ascendentium illegitimitas actori noceat sicut propria ad Deciū cons.47 t.in 1.dub.nullo pacto ad ea potest aspirare D.Alexāder, nisi se talem habere qualitatē docuerit; vt abūdè dixi loco præcitato.nu.139.

160 Quinimo cum per eorundem ascendentium confessionem notoriè de ipsa illegitimitate constet, vt in responso dicebam.nu.139.in fi.& seq. certum est restitutionem impediri, etiam in iudicio spolij, ex relatis per Pontan. dicto tract. lib.

161 3.nu.7.& t6.Put.decif.247.libr.t.† etiam si de probatione facienda agatur, dummodo incontinenti offeratur, vt in terminis docet Contar. d.limit.2.§.1.num.9.in fi.post Socin.Iun.quem allegat in consi.75.num.8.in 1.

162 Et quatenus notorietas ista non probaretur, certè notorietas litis super dicta illegitimitate in sacro Rot. Auditorio pendentis, negari non potest. Vndè alium effectum exceptionem hāc producere necesse erit, quòd saltem ea pendente nullo modo possit Illustrifs. D. Alexander in legitimitate se fundare, & consequenter, nec ad ea bona aspirare, quorum incapax foret, si pro illegitimitate pronuntiaretur; illud nanque iudicium

dicium huic præiudiciale est, non quidem ex natura causæ, sed ratione diuersitatis, & inferioritatis Iudicis; cum enim hæc sit quæstio dependens à materia illius litis coram ecclesiastico Iudice pendentis, non potest coram seculari quoquomodo ventilari, sed processus interim silere debet; vt appositè declarat Abb. in capitu. tuam.
* nu. 6. de ord. cognit. & ibidē scrib. omnes, * & in c. lator. qui fil. sint legit. Feli. in cap. cum sit. ad fi. de foro compet. Cald. consi. 3. in fi. de iud. & foro compet. Rom. consi. 299. sub nu. 10. Nat. cōsi. 411. in fi. benè conferunt, quæ latè scribit Menoch. de causis, & articulis præiudicialibus. in consi. 301. ferè per to.

163 Et quia Domini exaduersō Patrocinātes rursus ad effugiendas huius exceptionis difficultates allegabant, de statu defunctorum nō esse disputandum rubr. & to. titu. C. ne de sta. defunc. Replicatur imò posse disputari, quando in eorū vita cæptum fuit iudicium l. 3. vbi Salyc. & alij eo. tit. At quæstio status filiorum D. Bernardini Pallauicini in eorum vita in iudicium deducta fuit, vt in themate d. responf. narraui, ergo continuari potest; & quòd talis exceptio legitima sit, & admittenda, ac discutienda, probat tex. cū
* ibi not. per omnes* in d. c. lator. qui fil. sint legit. & tradit Dec. d. consi. 471. in prin.

164 Allegant quoque legitimitatis quasi possessionem, quam sufficere affirmant, saltem ad transferendum onus probandi in aduersarium. Bart. & alij in l. filium diffinimus, de his sunt sui, vel
165 ali. iu. cum cæteris adductis. † Sed pro responsione remitto me ad multiplices solutiones relatas in dicto responso nu. 142. vsque ad nu. 152.

166 Nona exceptio opposita desumitur ex literis Illustriss. Domini Alexandri transmissis Arcium Custodibus, vt eas consignarent Ministris Serenisss. Domini Ducis, quæ consensum, & voluntatem eius ostendunt; vndè restitutio deneganda. Menoch. latè remed. 15. recuper. numer. 95. Quòd si de metu replicetur, de quo tamen non constat, vis saltem expulsiua tollitur; qua cessante, cessat etiam iudicium restitutorium, & obijci potest de Dominio, nisi iudicium quod metus causa primitùs præcedat, vt in responso prællegato plenè deduxi num. 76. 77. & in doctissimis motiuis perpensum fuit. in vers. 6. admittuntur. Ergo iudicium mixtum.

Multùm se distorquent aduersantes pro hac eneruanda exceptione, sed oleum perdunt, & operam; nam pro ea stat tex. ad literam in l. si re rū. ff. de vi. & vi arma. & in l. vlt. §. ff. quod met. ca. & vbi est casus legis vlteriùs non est disputandum. Quamuis igitur non nulli contradicere tentauerint, vt Cephal. consi. 303. num. 61. cum concord. eorum tamen sententia tanquam cōtra casum legis paruidenda, l. Ancillæ. C. de fur.
* ac etiam contra communem * sententiam. cap. nè

innitaris. de constitu. nam * communis, ac magis communis apparet ex dinumeratione, & authoritate tot, ac tantorum Doct. quos refert Menoch. rem. 1. recuper. quæst. 10. & in 2. responso causæ finarien. art. 3. nu. 36. vsque ad fi. & Gabr. de restit. spol. concl. 1. nu. 130.

167 Et ex ibidem traditis per Menoc. colligi possent responsiones ad omnia argumēta ex opposito adducta. Breuiter tamen ea perstringendo, dicimus, quòd & si adhuc non constet de vi cōpulsiua, potiùs quàm expulsiua, vt d. Menoch. & d. Aym. in suis responsionibus arguunt, idem tamen effectus debet resultare ad impediēdum actum, ex casu dubio, quod ex certo. l. 1. § si pendeat, ad Maced. cum alijs adductis per Excellentiss. motiuātem loco proximè relato. Quinimo stante dubio prædicto, eò magis sunt admittendæ positiones super literis prædictis, ex quibus libera voluntas, & non coacta arguitur, cum ex eis apparere possit consensus, & libera voluntas dimittendi, & relaxandi loca tenta, & occupata.

168 Ad c. reintegranda, cum materia sua, in qua non requiritur vis expulsiua, vt inquit Cephal.
169 d. consi. 301. nu. 61. 62. & alij citati. † Respondetur id verum esse dummodo non interuenerit voluntas possessoris saltem coacta; & hæc est
* communis * limitatio ad illam regulā, vt ex antedictis liquet; & si procedit in interdicto vndè vi magis odioso ex parte spoliantis, cur diuersum in remedio d. c. reintegranda. minùs odio-
170 so? † & si aliter diceretur, destrueretur etiam generalis illa limitatio, quòd qui culpa, & facto
* suo cadit, non restituitur, quam omnes *admittunt, teste Menoch. d. remed. 15. nu. 95.

Nec verum est, quòd Rip. in §. nihil commune. nn. 74. diuersum sentiat, quia imò limitationem illam tenet, & tuetur, vt legi potest in prin. & in fin.

Ad tex. in cap. 2. & 3. de restit. spol. respondet Menoch. d. artic. 3. nu. 41.

171 Nec aduersatur Ruin. in consi. 37. nu. 9. lib. 4. si benè consideretur, quin potiùs conuenit, ex quo concludit in vers. quando autē, quòd quando quis cadit à possessione ex culpa sua, quę cōsistit in faciendo, cessat remedium restitutoriū, licèt secus sit quando cadit ex culpa, quæ consistit in negligendo, prout in casu, in quo ipse cōsulebat pro D. Duce Ferrariæ, qui à possessione Regij, & Mutinæ facto suo cecidisse dicebatur, tacendo per decenium post deiectionem.

172 Ad doctr. Bart. in l. de pupillo. §. meminisse. nu. 7. de oper. no. nuncia. quam retulit Ruin. vbi supra Menoch. remed. 15. recuper. num. 103. & Surd. consi. 28. nu. 94. par. 1. facillimè respondetur, quòd nuntians verbo, licèt possessionem amittere dicatur, vt in l. 1. §. in operis eod. titu. & d. §. meminisse, non tamen voluntate sua amittit, nec quoquomodo consentit eius translatio-

ni, sed totum potiùs oppositum apparere videtur, ex quo prohibet ædificātem; amittit autem possessionem ex dispositione legis; Ideo faciliùs potest sibi competere remedium restitutorium, quàm in casu nostro, in quo de voluntate, & consensu eius expresso constat possessionis dimittendæ vtsupra.

Ad id quod vltimo loco D. Menoch. respondet, obiectum nostrum procedere quando ab initio non fuisset admissus actor ad agendū possessorio reintegrandæ, prout fuit, etiam per Ducale rescriptum, quia postquam fuit admissus nil ampliùs opponi potest; Replicatur diuersimode, nam primò negatur admissum fuisse, cùm nil aliud mandent rescripta, quàm iustitiam fieri, vtsupra diximus. Secundò si per rescripta, vel per litis contestationē dici posset admissus, non certè ad agendum simplici possessorio, sed mixto, prout in interpretatione, tam ipsorum rescriptorum, quàm libelli, & exceptionum clarissimè ostensum fuit.

173 Tertiò dicitur, quòd literæ prædictæ D. Alexandri allegantur ad probandum eius voluntatem, & cōsensum, propter quem in iudicio possessorio, etiam simplici, & puro succumbere debet, per tradita ab ipsomet D. Menoch. d. rem. 15. num. 95.

174 Quartò replicatur, quòd & si iudicium possessorum sic fuisset motum, vt prætenditur, admittit tamen exceptionem Dominij, ex quo non præcessit rescisio actus per ac. quod metus causa, vt idemmet D. Menoch. consuluit pro Rep. Genuen. dicto responso secundò, artic. 3. nu. 38. 39. cuius fortè non fuit recordatus.

175 Ad obiectum carceris, ex quo nullitas actus
arguitur per l. qui in carcerem quod me. cau. &
176 ex nullitate actus remedium restitutorium com
petit per tradita à Crau. consil. 248. col. fi. Dec.
conf. 13. nu. 6. 7. Surd. d. conf. 28. nu. 90. cū seqq.

177 Respondetur nō sufficere carcerationem ad actum nullum reddendum, sed opus esse probare appositè factam ad eum actum eruendum, aliàs valet actus, quamuis gestus in carcere, & rescisione opus est Innocen. & Ioan. Andr. in cap. cum locum de sponsa. Afflict. decis. 246. num. 4. refert & sequitur in proposito Menoch. d. art. 3. in fin. sub nu. 52. sed tantùm abest, vt in nostra specie id probari possit, quòd ex actis publicis contrarium potiùs appareat: igitur &c.

178 Decima & vltima exceptio est, ex qualitate Castrorum, & Arcium difficilis recuperationis, & quæ in confinijs status existunt, in quibus nō fit restitutio, nisi de proprietate liqueat, & propterea admittitur exceptio Dominij, vt in responso dixi. nu. 75. ergo iudicium mixtum. Vndè multis de causis positiones Serenissimi Domini, & si petitorium tangerent, admittendæ veniunt.

179 Et notandum quòd & si ad effectum perfectæ cumulationis nō admitterentur, prout verè admitti debent ex supradictis, certè ex eo solo admissioni locus esse deberet, quòd vtrunque remedium feriunt, petitorij & possessorij, vt rectè animaduertit Amplissimum Consilium in motiuis, in vers. postremò constat. allegans commu-
* nem* Doct. traditionem in d. §. nihil commune, Alciat. consil. 257. nu. 16. & seq. Capic. decis. 69. nu. 40. & Crauet. consi. 674. nu. 15. Quibus addi potest Castr. conf. 278. nu. 45. in primo. Butr. in cap. in literis, nu. 26. & ibidem Abb. nu. 22. & in c. solicitè vers. venio ad glo. de resti. spol. Socin. latè in l. rem quæ nobis q. 9. sub nu. 10. de acqu. poss. Dom. consi. 24. col. 2. Nat. consi. 474. num. 37. 38. Menoch. conf. 181. num. 50. vers. item & illa tertia. Crauet. conf. 901. num. 7. vers. 6. Put. decis. 99. nu. 12. lib. 1. & decis. 293. in fi. lib. 3.

180 Cui argumento non satisfacit responsio d.
Menoch. asserentis eo tantùm casu procedere,
quo concluditur actorem possidere non potuis
se, nec posse, vt in casu Alciat. d. consil. 257. vbi
fœminam non posse feudum possidere dicebat,
& in alijs casibus relatis ab eodem Menoch. re-
med. 15. recuper. nu. 433. cum seqq. Nam si re-
ctè considerentur Doct. allegati, loquuntur etiā
in casibus quibus alia de causa impediri potest
restitutio spoliati; Cuiusmodi sunt innumeræ
limitationes dari solitæ ad regulam spoliatus an
tè omnia &c. quarum oppositio, & probatio si
non admitteretur, de vento seruirent. Præte-
rea casus ille Alciat. cum nonnullis alijs relatis
per Menoch. vbi supra, non concludunt spolia-
tum possidere non potuisse, nec posse absolutè,
sed absque Principis authoritate, & dispensa-
181 tione; † nam & fœmina sic capax feudi est. Clar.
in §. feudum, quæst. 73. Quinimo & in multis ca
sibus absque dispensatione, vt per eum. Admit-
tendæ sunt igitur positiones antedictæ cum ad
182 vtrumque iudicium pertineant. † Quinimo ple
reque possessorium solum tangunt, vt in discur
su mox patebit. Nam prima vsque ad 18. con-
tinentes mandatum Serenis. Domini de capiē
do possessionem propria authoritate, cum pro-
testatione, & sequestratione antedictis, & sic
causas finales, cum circunstantijs tenutæ capien
dæ pro iustificatione actus, merum certè posses-
sorium respiciunt; Decimaoctaua vsque ad 39.
continentes extinctionem lineæ Inuestitorum,
vtrunque tangunt iudicium, ex quo mediante
tali extinctione consolidata probatur natura-
lis possessio cum ciuili in personam Serenissi-
mi Domini, qui propterea potuit propria au-
thoritate expellere merum occupatorem, & in-
trusum, iuxta supra dicta; sic enim iustificatur
possessio nostra, & aduersatij improbatur; quā-
quam ad proprietatem quoque inferatur, Tri-
gesimanona vsque ad 144. tendunt ad disco-
loran-

lorandum titulum assertæ sententiæ exaduersò productæ,& demonstrandum, quòd nullum inde fomentum intētioni aduersarij accedere potest, dum plures alij descendentes masculi à q. Ioan. Francisco Pallauicino tempore prolationis,dicuntur extitisse,ad quos ipsa sententia respectum tunc temporis benè habere potuit; nimirum possessorium optimè attingunt; Centesima quadragesima quarta, vsque ad 148. vtrunque percutiunt, nam quòd Illustriss. Dominus Sforria viuens tenuerit,& recognouerit à Sereniss. Domino Duce Patmen.feuda, iurisdictiones & regalia, de quibus nunc controuertitur, operatur quòd eo mortuo finè descendentibus, & sic linea finita, subintrent ea, quæ de decima octaua cum seqq.diximus; Centesima quadragesima octaua vsque ad 157. respiciunt consensum Illustriss. Domini Alexandri translationi possessionis in Sereniss. Dominum Ducem; & sic quòd culpa,& facto suo cecidit à prætensa eius possessione, quod ad merum possessoriū indubie refertur;Centesima quinquagesima septima vsque ad 165. ponentes habitationem Domini Actoris extra statum Sereniss. Domini Ducis, tenduut ad probandum difficultatem recuperationis, per quam impeditur effectus iudicij possessorij, per ea quæ in responso sæpe citato dixi.num.76.77. & supra quoq. retuli; Centesima sexagesima quinta vsque ad 171. de illegitimitate maiorum, dicunt de notorio non iure actoris, quod in possessorio quoq. opponi potest, & restitutionem impedit, vt in eodem responso num.58. cum duobus seqq.& num.91. cū seqq. & in motiuis habetur, versicu.& ad hoc facit,& versic.sequen. ideo possessorium cum petitorio inficiunt; Centesima septuagesima prima vsque ad 186. de litis pendentia in Vrbe super dicta illegitimitate, ad idem tendunt, & vlteriùs præiudiciales sunt ad istud iudicium, per supradicta. Reliquæ autem positiones de qualitate,& situatione Arcium, & Castrorum denotant difficultatem recuperationis; propterea ad merum possessorium pertinent, vt de Centesima decima septima cum seqq.diximus. Meritò sunt omnes indifferenter admittendæ.

Tertia subsequitur principalis quæstio, vtrū ex productis pro parte Illustrissimi Domini Alexandri colorata, & iustificata censeri debeat allegata eius possessio, prout de iure requiritur etiam si merum ageretur possessorium? Et paucis absoluendo, satis (meo iudicio) sufficit, vos Perillust. Patres remittere ad iam plenè dicta in præallegato responso, in quarto principali articulo,& ea quæ in Motiuis vestris continentur à versic.& insuper. vsque ad fi. quibus vt plurimū nihil video responderi, sed silentio omnia præteriri; & vbi responsum aliquod datur, aut nihil ad rumbum facit, aut multiplicem ex præsup positis nostris replicationem patitur; quocirca tempus in his conterrere frustatorium existimans, super singulis non immorabor; tantò magis quia præsentis nō sunt speculationis, sed ad merita propriè pertinent. Paucula igitur iam

183 dictis addere contentus ero.† Et in primis, circa prætensam testandi licentiam à Serenifs. q. Domino Duce Octauio obtentam, de qua pars aduersa tantùm confidere videtur, Certum est eam fuisse conditionalem, aut saltem modalem vigore illius clausulæ (Dum tamen ipse Orator testetur in compræhensis in Inuestituris,& concessionibus, ac iuxta formam iuris, & continentiæ ipsarum Inuestiturarum ac concessionum) ex deductis in sæpedicto responso.nu.256.cum seqq. Et cum non probet eum taliter fuisse testatum, & sic conditionem impletam, non potest coloratus titulus inde procedere, nec possessio iustificari propter intrinsecum defectum. Calder. consi.5.in tit.de vsu. Dec.consi.222.num.2. Sarn.in reg.de trien.q.27.in fi. Caputaq. decis. 36.nu.2.par.2.& decis.302.par.3. Mascar.conclu.1379.in fin.

184 Quæ ratio seruit quoque contra prætensam adoptandi licentiam, quæ vltra permultos iam recensitos defectus, conditionalis etiā fuit propter clausulam illam (finè præiudicio iurium Cameræ nostræ, & cuiuslibet tertij) quæ conditionem importat Cacher.decis. 139. nume. 20. & per consequens iustum colorem possidendi tribuere non potest. Et quod de conditione dictum est, in modo quoque procedit, quia nisi impletus appareat modus titulo adiectus, remanet dispositio finè colorandi effectu, vt per Gomes.in reg.de trienna. quæst.33. in fin. At nec conditio purificata, nec modus impletus ostenditur. Igitur &c.

185 Super allegata etiam sententia Dominorum Mentoati & Iuncti, inter multas obiectiones di cebam de illius nullitate manifestè cōstare multis coniecturis, atque præsumptionibus collusionem indicantibus, in dicto responso deductis à num.212. vsque ad num.220.inclusiuè; quibus

186 alia nunc addi potest,† quòd Sereniss. D. Dux Octauius vtì vsufructuarius tenebatur litem sibi motam Serenissimo Domino Duci Alexandro proprietario denuntiare, quodcum omiserit, collusisse præsumitur Bald.in c.1.§.si vassallus.f vltimo. si de feud.fue. cōtro.inter Dom. & Agna.quem sequitur Alex.in l.sæpe ante nu. 111.de re iud.

187 Et ex omnibus ibi, & hic relatis, negari non potest, quin ex parte Sereniss.D. Ducis Octauij plures circa litem illam patcant ommissiones, negligentiæ, actusq. voluntarij, ex quibus collusionem lex adeo præsumit, vt sententiam deinde secutam nemini nocere statuat, qui citatus nō fuerit, vt post multa cōcludit Molin.in tract. de

de primog.Hispa.lib.4.c.5.nu.7.8.& 9.& Pinel. de bo. mater.par.3. sub nu.49.vers.limitatur 4. & vers.septima limitatio.Bertaz.consil.268.nu. 12.13.vol.2.Crim.& consi.407.& 455.

188 Et spetialiora attingendo, dum primam coniecturam colligebam nu.213.ex eo,quòd Serenis. D. Dux passus fuit se conueniri super iure de futuro contra l.non quemadmodum.de iud. addo in terminis Pinel.vbi supra,vers.limitatur quintò in pulchro casu.post Loffred. quem citat in consil.10.nu.7.& Ruin.in l.filiusfam. §. diui. nu.49.& seq.de leg.1.Molin.d.c.8.nu.9.

189 Dum etiam ex prohibita appellatione aliam vrgentissimam coniecturam sumebam nu. 218. addo in fortioribus quoque terminis commu- * nem * sententiam de qua Alex. in d. l. sæpe nu. 83.Dec.consi.445.nu.36.Pinel.loco præcitato. vers. sed hæc eorum declaratio.& Molin.d.c.8. nu.10.vbi succumbentem nedum appellare debere, sed etiam appellationem vsque ad maius Tribunal ꝓsequi debere,& nihil ommittere tra ditum est,aliàs successori nihil officere ; voluntariè enim videtur succumbere,qui legali appel lationis præsidio vri negligit.

190 Insuper dum ex cõfessione positionum facta per Serenis.D. Ducem eo in iudicio colligebã aliam coniecturam nu. 216. benè cõgruit,quod idem Pinel.scribit vbi supra.nu.50.in 9.lim qui sententiam ex tali confessione latam successori nullum afferre præiudicium concludit, in cuius fraudem emanare potuit.

191 Et dum nouissimo loco ex matrimonio subsecuto dicebam nu. 220. satis superq. apparere iudicium illud appositè factum ad effectum vt feuda,quę alias ad Ducalem Cameram reuersu ra erant per mortem Illustris. D.Sfortiæ, ad Illustris.Dominnm Alexandrũ transirent,& propterea vti collusiuum nocere non posse,addo in terminis terminantibus Loffred.d.consi.10.nu. 25. vbi pater cui filia in feudo successura erat, passus fuit per fratrem se cõueniri super iure de futuro, asserentem illud ad se post fratris possessoris obitum pertinere, & cum secuta sententia pro actore, iussisset postmodum pater in testamento filiam cum dicti fratris filio matrimoniũ contrahere,colligit inde Loffred. iudicium illud per collusionem factum, & ob id filiæ haud nocere in feudi successione; & tot.illud consi.optimè deseruit ad casum nostrum ; quod sequitur & commendat Pinel. præallegato loco in 5. limit.& Molin.d.c.8.nu.11.

192 Et animaduertendum,quòd suppresso etiam collusionis nomine,tradunt relati Doct.in casibus præcitatis, sententiam contra possessionem feudi, vel maioratus latam,successori non obesse; quapropter siue nulla & inualida sententia tamquam collusiua dicatur in casu nostro, siue valida ad præiudicium principalis rei conuenti,certum est , effectum suum cõtra successorem non citatum porrigere non posse; quoniam illi sunt casus speciales,qui pro limitationibus traduntur ad regulam, quòd sententia lata contra possidentem ex causis pręnarratis,successoribus quoq. præiudicet; quæ quidem limitationes, vnà cum alijs ad rem nostram facientibus , quas breuitatis causa prætermitto , videri possunt apud Dec.consi.445.num.23. vsque ad num.45. * Rol. cons. vlt.nu.154.vbi de communi.*lib.4.atque Pinel.& Molin.in locis præcitatis,post Scri ben.in d.l.sæpe.in d.§.diui.& alibi sæpissimè.

193 Et vltra pręmissas limitationes,recipit quoq. regula prædicta singularem declarationẽ, vt intelligatur de citatione in specie,non de citatione in genere,& per proclama,quæ omni in casu necessaria est,vt successor condemnati, & is cuius secũdariò interest, ligetur,& rei iudicatæ parere teneatur ; hanc sententiam, quamuis controuersam, tenent Bart. in d. §. diui.nu.9.Crot. nu.39.40.Rip.nu.62.63. & Ferdin. Loaz.num. 129.post Bald.Alexand.Ang.Rom.Soci.& alios quos citat,Castr.in l.si patroni.§.si. in fi.post Innoc.quem refert.ff.ad Trebel. Bar.in l.si eo tem pore.C.de rem.pigno. in l.decem, de verb.oblig. & in estrauag.ad reprimendum in verb. per edictum. Io.Fabr.in §.licèt autem nu.2.Insti.de adop.Ang.in l. si perlusorio.de appel.Rom.in l.. peregrè.§.quibus.de acqu.poss.Imol.in d.l. de- * cem.vbi etiã Ias. nu.41.de communi* attestans, & in l. nè quicquam.§. vbi decrerum.nu.36.de offi.procon.& leg.Gem.in c.1. per illum tex.de elect. in 6. Alexan.in l.de vno quoq. nu. 17.18. & ibidem Mars.nn.71.72.de re iud.& idẽ Alex. cõs. 84.nu.7.in 3.Bal.cons.334.nu.4.in 2.Socin. consi.251.num.13.lib.2. Isern.Aluar.Præpos.& Afflict.in c.1.§ si vassallus.si de feud.fuer.cõtro. Felin. in c.si.nu.5.de maio.& obed.Guald.enun ria.39.Curt.in tract.de feud.par. 7. q.11.nu. 29. Zas.de feud.alien.nu.21.Iacob.à sancto Georg. in sua inuest. feud.in ver.& cũ pacto.versi.quæro nunquid. in fi. Afflict. decis. 396. nu.3.Paris. consil.5.volum.1.Bertran.consil.41. in 3. Bero. consi.102.nu.46.47.in 2.Curt.Iun.cons.23.nu. 8.Dec.latè d.consi.445.num.29. cum seqq. vbi * pro hac Parte difusè consuluit,& de communi* testatus est, obiecta omnia contrasentientiũ diluens.Socin.Iun.pręceptor meus consi.181.nu. 93.94.95.96.97.in 2.Cagnol. in l. res iudicata. nu.4.ad fi.de reg. iur. Mari. Frec.in tract.de sub feud.lib.2.tit.vltimo differen.20.Crauet.consi. 10.nu.23.vers.2.respondeo. Cepha.consil.133. num.83.Rol.à Vall.consil.vltimo.numero 154. * communem* asseuerans lib.4. & magis communem dicit Gabr. post innumeros relatos in tir. de cit.conclus.1.à numero 201.vsque ad numerum 318.& ita sensisse Sac.cons.affirmat Capic. decis.107.numero 4.& 9.prout & iudicauit Senat.

nat.Pedem.apud Osasc. decis.156.p to. vbi plenè contrarijs omnibus responsum datur; & iudicauit etiam Rom.Rot.ad Put.decis.91.per to. lib. 3. vbi ab opi. ista non esse recedendum censet,& rursus decis.336.in fi.eo.lib.

194 Nec huic sententiæ obstat responsio, quam DD. exaduersò patrocinantes afferunt, vt procedat in sententia contra hæredem lata, qui ex propria persona,& proprio nomine,& super iure suo litigat principaliter, non autem substituti,secùs verò in lata contra Regem,Ducem,vel Prælatum, qui non litigat ex propria persona, nec proprio nomine, nec de suo iure separato à successoris iure, sed tanquam administrator dignitatis Fisci,Reipublicæ,vel Ecclesiæ ex Bal.in consi.159.nu.3.4. lib.3.& Oldra.cõs.94.ac Feli. & cæt.in c.1. de probat. Nam pro replicatione dicitur,authores supra citatos non solum loqui in hærede cõuento,sed in omnibus quorũ principaliter interest,& secũdariò, alterius,& signãter in feudatario conuento; nam & ipse litigat super iure suo,& hic est casus noster,cum Ducatus iste sit feudum Ecclesiæ,ad quod omnes primogeniti iure proprio ex tenore Inuestituræ,nõ iure hereditario vocati sũt.c.1.in princ.de feud. March.& c.1.de feud.succes.Bald.autem in oppositum citatus præsupponit Regem ibi possedisse regnum liberum,non feudale,& non recognouisse superiorem, sed repræsentasse rempublicam totius Regni,& eius nomine cõtraxisse, cum Regnum iure proprio non teneret, vt per eum latè sub nu.5.Et de cons.Oldrad.idem dici potest,qui in Rege loquitur non recognoscente

195 superiorem.† Vltra quòd Regnum illud iure hereditario,vel saltem ad instar hæreditarij deferri concludit sub nu.5.6.10.13.& 16. cum seqq. cuius contrariũ in feudis contingit,vt diximus, in quibus non succeditur iure hæreditario d.c. 1.in princ.de feud.mar.& d.c.1. de feud.succes. cum sim. Nimirum, si succedens in Regno illo

196 obligatur facto defuncti,& nõ feudatarius.† Pariter quod de Prælato obijcitur,non facit ad casum nostrum, nam incertum est omnino quem debeat habere successorem, ideo frustrà fieret citatio, etiam per proclama; quia nemo posset comparere;Præterea non est indistinctè verum, quòd successor Prælati antecessoris facto obligetur, cum in multis contrarium receptum sit, & præsertim in præiuditialibus Ecclesiæ, vt ex allegatis in oppositum satis patet,maximè ex Bal. in consilio 255.& 457.lib.1.& consil.483.lib. 3.

197 † Quo loci contrarium etiam concludit in præbendario,quia est simplex administrator,& habet se ad instar vsufructuarij; quod pro nobis facit;ex quo Serenifs.q. D.Dux Octauius vsufructuarius tantũ erat,& propterea proprietario præiudicare nequibat, vt in responso probabã.

198 nu.206.& seq. † Et quod de Fisco etiam oppo- Cons.Lud.Sacc. nebatur,qui est idem sub omni Principe ex Bal. consi.363. in 1.& consi.271. in 2.facilè tollitur, quandoquidem iudicium illud nõ fuit cum Fisco factum, imò Procurator Fiscalis illi non interuenit,qui alijs omnibus fiscalib. causis interuenire consueuerat,& debebat; sed fuit specialis Procurator ad eam causam cõstitutus D.Scipio Stirpius à dicto Serenifs. D. Duce Octauio

199 Farnesio,nulla Ducalis Fisci facta mẽtione.† Vndè intrat quoque decisio tex. in l.3.§. diuus.de iu.fis.de qua in motiuis in vers. præterea etiam. ex quo nec Aduocatus,nec Procurator fisci,nec alia persona fiscalibus negocijs interuenire cõsueta,iudicio illi interfuit,sed specialis tantùm, & extraordinarius procurator vtsup. Et p hoc confutatur responsio motiuo prædicto data, quòd sufficiat aduocati loco, cuius meminit d. §.diuus.interuenire procuratorem fisci per glo. ibi in verb.restituuntur in fi.& Io.de Plat.in l.1. in prin.C.de sen.ad.fis.lat.lib.10.

200 Et quoniam in proposito colorationis, & iustificationis assertæ possessionis D. Alexandri, vim etiam fieri video super authoritate Excelsi tunc Consilij Parmen. qua D.Alphonsus,& D. Alexander se ingressos possessionem profiteãtur, quod pro iusto possidendi colore sufficere asserunt per Rot.decis.13.& 16.de restit.spol.in no. & Mascard.latè conclu.1374. Non est omittendum,quòd idemmet Mascard.in fi. d. concl.sub

201 nu.16.17.& 18.† limitat non procedere vbi eunque probaretur,quòd eo tempore quo agẽs intrauit,etiã iudicis authoritate, alius possidebat; tunc enim non coloratur ista possessio,nec sufficit ad restitutionem obtinẽdam,vt per eũ,cum concord.quæ limitatio casui nostro adaptatur; nam Serenifs.D.Dux ciuiliter,& naturaliter statim secuta morte D.Sfortiæ possedit, vt pluriès dictũ fuit,& sic tempore ingressus prædicti paulò post subsecuti, possidebat.

202 Quinimo cum absq. causæ cognitione, & partis citatione Consilium tunc processerit,eius authoritas non potest operari, quòd Serenifs. D. Dux non potuerit sua propria authoritate ingredi prout antea poterat;nam & cuilibet priuato id licuisset ex traditis per Soc.consi.4.nu.14. 15.lib.3. Paris.consil.1.nu. 35.in 1.& latissimè. Nat.cons.412.in 1.dub.Gabr.de resti.spol.con-

203 clus.1.nu.109.& seq. † Multò magis autẽ Principi directo Domino in casu lineæ finitæ, vt in terminis scribit Bero. consil.45.nu. 19.20.lib.3. & Zas.consi.12.nu.103.in 1.

Sed animaduertatur vlteriùs, quòd nõ est in facto verum Illustrifs. Dominum Alexandrum ingressum fuisse authoritate Excelsi Consilij, quin potiùs ipse cum D. Alphõso eius patre exposuerunt velle,ac posse sua propria authoritate ingredi,& seu iam ingressos fuisse, & propterea nuntium ad euitanda scandala, & nè vis eis

 fieret,

fieret, petierunt, qui ipsos associaret, tam in ingrediendo possessionem, quàm vbi appræhendidissent, & ingressi fuissent, retinendo, & corporaliter insistendo; & obtinuerunt iuxta petita, & in hūc sensum cantat etiam geminata productio facta per procuratorem Illustriss. D. Alexādri per hæc verba. (Item concessio nuntij facta per tunc Excelsum Consilium Parmæ prædicto domino Alexandro pro manutenendo, & defendendo illum in possessione, vel quasi &c.) Non ergo in possessionem missi fuere iudicum autho
204 ritate, sed sua propria ingressi sunt. † Nuncium autem impetrarunt ad effectum tantùm prohibendi violentias, & scandala; & limitata causa, limitatum producit effectum l. in agris limitatis. de acquiren. re. dom.

205 Quinimo supradictę nuncij cōcessioni apposita fuit clausula (finè præiudicio iurium Cameræ, & cuiuslibet tertij) de cuius effectu abundè in respon. toriens citato dixi. nu 231. cum seqq. & quæ actum reddit conditionalem, vt supra retuli ex decis. Cacher. 139. nu. 20. Vndè infertur, quòd quatenus præiudiciū aliquod Ducali Cameræ inferre potuit, pro non facta haberi debet, quia conditio nihil ponit in esse.

206 Sed & subreptitia fuit talis concessio, ex quo narratum fuit possessionem bonorum, & iurium de quibus agitur, continuatam fuisse in dominū Alexandrum, vti filium adoptiuum, & heredem D. Sfortiæ, quod veritati repugnans erat, tum quia nec adoptio fuberat, vt in responso probaui. nu. 222. vsque ad nu. 253. nec hæredis institutio tenebat, vt num. 254. vsque ad nu. 267. Tum quia si vtraque etiam substitisset, finita linea Inuestitorum ciuilis, & naturalis possessio in personam Serenis. D. Ducis cōsolidatæ erant, vt ibidem firmaui sub nu. 11. & supra quoque repetitum est. Ergo ex tali dispositione subreptitia nullus possessorio color, vel iustificatio potest accedere. Anchar. consil. 310. col. fin.

207 Ad id quod nouissimo loco deducebatur de solutione census Florentiolæ per Ducales Ministros acceptata, alijsq. feudalibus seruitijs, vltra quòd nihil inde præiudicij Serenis. D. Duci resultare posset, si assertiones huiusmodi veræ essent, per ea quæ in responso scripsi. num. 267. & 268. cum seqq. & tradita ab Alex. cons. 85. nu. 5. lib. 1. in motiuis citato, Aduertatur secundo loco falsum in facto esse, quòd Agentes Serenis. D. Ducis Alexandri censum aliquem, aliquodvè seruicium feudale receperint. Census enim fuit tantùm oblatus, & depositus, sed à Ducalib. Quæstoribus recusatus, vt ex instrumentis per partem productis liquet; Et nullum quoque feudale seruicium præstitum, oblatumuè: imò nec præstandi occasio fuit. Solutiones autem reparationis, & contributionis factæ Thesaurario Illust. Communitatis Parmæ, in actis productæ, nihil ad rem faciunt, quādoquidem exactiones huiusmodi fiunt absque interuentu Agentium Serenis. D. Ducis, & ad instantiam ipsius Communitatis pro reparādis mænibus Ciuitatis iuxta facultatem ei concessam vsque dum S. R. Ecclesiæ immediatè suberat: Idcirco communitatis, aut eius Thesaurarij factum Serenis. D. Duci nihil nocere potest, & maximè in longinquis partibus de genti, taliumq́. solutionum pœnitus inscio, per iura vulg.

Et ex his, & alijs latè aliàs per me deductis in quarto articulo principali dicti responsi manifestè patere arbitror, absque titulo nedum vero, sed etiam colorato allegatam Domini Alexandri possessionem remanere, nec iustificatā quoquomodo dici posse.

207 Superest nunc quartam principalem quęstionem aggredi, quæ quidem stantibus hucusque deductis superfluā, & infructuosam pœnitus disceptationem continet. Attamen quia Domini exaduersò patrocinantes, pręsupposito, quòd solum, & merum possessorium ageretur, quodque D. Alexandri possessio colorata, seu prima facie iustificata dici posset, pro expedito habent, nō licere Serenis. D. Duci quicquam pro iustificatione possessionis suæ, nec contra assertam possessionem Illustriss. D. Alexandri, & pro eius coloratione producta, ponere, vel probare, vt opinionem hanc erroneam missam faciant, & veritatem amplectātur, pauca in materia notatu digna referā. Et sanè pro absolutione operis, duo responsa cōsumatissimi Crau. allegare sufficeret 900. & 901. per eum redita in causa inter Serenis. Venerorum Dominium, & Serenis. D. Ferrariæ Ducem, in qua ipse vti arbiter motiua primo loco exhibuit contra Serenis. Venetos, de quibus in cons. 901. & demum votum suum decisiuum protulit cum expressione causarum, & solutione omnium exaduersò deductorum, in d. consil. 900. concludens reo neganti spolium, & possessionem suam iustam ostendere cupienti, licitum esse probationes inducere, & Actoris etiam impugnare possessionem, atque iniustam, & nullam demonstrare. Enimuero propter viri authoritatem, causæ grauitatem, iuraque, rationes, & aliorū authoritates ab eo relatas, & iudicium superinde secutum, manus illi vinctas dare deberent.

208 Cæterùm si non acquieuerint, animaduertāt quæso, quòd iuditia claudicare nō debēt, quodque reus, & actor ad imparia iudicari nō debēt contra vulgatos legum terminos, vt ipsemet Crau. ibidem perpendit; quod operatur, vt si actor fuerit ad propriam possessionē probādam, iustificandam, vel colorandam admissus, & rei possessionem impugnandum, idem quoq. reo ex diuersò permissum intelligatur. Benè facit tex. in c. cū inter de excep. & ibi Doct. pręsertim Abb.

Abb.nu.6.Bart. in l.à sententia de appell.Castr. d.consil. 277.nu.4.5.in primo. Rom.consil.449. nu.5. Rot.decis.7.de excep.in anti.Gomes.reg. de trien.q.18.Mandos.super reg.1.de reserua.q. 3.& reg.de non iudi.27.q.14. Boer. latissimè q. 238.nu.5.vers.1.fallit,cũ duabus col.seqq. vbi hanc,post multa,conclusionem firmat,in vers.& sic videtur.Crau.consi.322.nu.1.& fusiùs d.cõs.

209 901.nu.5.6.7.† vbi reo quoq. in hoc magis fauendum probat Mascar.concl. 1377.nu.16.17. Pont.de spol.libr.3.nu.40. vers. possent ramen. Quocirca cũ Illustris.D.Alexã.ad suã prętẽsam possessionem iustificandũ,& colorandum, & nostram impugnãdũ fuerit admissus,vt in actis,nõ dubitandum,quin nostræ quoq. probationes in oppositum recipi debeant,quibus & nostra corroboretur,& aduersarij possessio oppugnetur.

210 Tertiò,considerandum,quòd Doct.in oppositum allegari soliti, loquuntur tantùm in causis spolij,& quidem violenti;& rationem allegant, quia possessio violẽta iustificari non potest,ideò frustrà probationes superinde admitti; & sic in odium spolij prædicti prohibita dicitur discoloratio.Zuccar.in l.fi.nu.146.C.de edi.diui Adria. toll.Benint. decis.53.nu.2. Pute.decis.99. lib.1. sic etiam videmus suspẽsionem petitorij locum non habere nisi in iudicio spolij, ac etiam exceptionem spolij aduersus conuenientem spoliatum opponi non posse, nisi in interdicto vndè vi, vt supra latiùs attingimus in materia dictæ suspensionis; At præsens iuditium non est spolij,vt pluriès dictum,ergo &c.

211 Quartò,si discoloratio generaliter in omni iudicio possessorio esset interdicta (quod certè falsum est)non tamẽ esset prohibita ei qui fundatam habet intentionem de iure cõi,Archid.in c. ordinarij.§.cęterùm,col.2.vers.quod verum intellige.de offi.ordi.in 6.Crau.d.consi.322.nu.1.

212 in fi.Item è conuersò vbicunq.agenti obstat iuris præsumptio; ex quo non sufficit ei titulus coloratus,Mascar.concl.1322.nu.9. & concl. seq. num.12.13.14.datur impugnatio titulorum per eum deductorum; ita argumentatur. Crau. d. consi.322.nu.2. vbi hanc facit consequentiam, titulus nõ sufficit coloratus,ergo eius impugnatio permissa.Ponta d.tract.lib.2.nu.152. Cæterùm pro Serenis. D. Duce militat in hac causa iuris pręsumptio,& contra Illustris.D.Alexandrum ex iam dictis,& repetitis,ergo &c.

213 Quintò,quando de prohibita discoloratione Doctores aliquid tradunt, intelligendi sunt respectu eorum,quę post spolium successerunt,nõ autem eorum,quæ ante præcesserunt; hæc enim rationabiliter deduci,& ꝓbari possũt, licèt subsecuta nec deduci, nec probari queãt,ita notanter distinguendo,cõtraria conciliat Crau.d.cõs. 900.nu.10.11.& 20. Verùm hic tantùm agitur de his probandis, quæ præcesserunt apppræhen-

sionem possessionis antedictæ. Nimirum &c.

214 Sextò,permissa est etiam discoloratio absque difficultate vbicunq. vnà cum titulo discoloratur possessio.Pute.decis.293.in fi.lib.3.Pro quo faciunt supra deducta in materia exceptionis anormalæ ex Castr.d.consi.277.num.4.5.& alijs concord.adductis.At probationes per Serenis. D.Ducem fiendæ sunt eiusdemmodi, vt in discursu positionum paulò ante vidimus. Igitur &c.

215 Septimò & vltimò,si omni alio iure prohibita foret discoloratio, esset tamen iudicis officio permissa,quia potest Iudex de colore, & discolore tituli,pro libito probationes assumere, & si conscientiæ suæ color non satis fecerit, reiicere, & obaudire. Pont.d.tract.lib.2.nu.154.Ex quibus omnib. luce clariùs apparere vr admittẽdas esse positiones antedictas,quãuis asserta D.Aduersarij offuscare, discolorare, aut impugnare, & Serenis. D. Ducis possessionẽ iustificare dicãt.

216 Quibus stantibus, facilè submouentur oĩa in oppositũ adducta. Etenim.c. in literis. de restit. spol.nullo pacto loquitur de discoloratione,sed de canonica institutione,quod respicit merũ petitoriũ,meritò priùs cognosci mãdat de spolio.

Insuper loquitur de spolio violento, vt patet ex litera,ibi(de violentia eiectione) cuius odio suspensa est oĩs petitorij cognitio,vt supra dictũ est; nos autẽ extra hos terminos versamur, vt iã diximus,quia titulũ,& possessionem simul, & semel impugnamus, & de spolio non est motũ iudicium. Item inter priuatos ibi causa agebatur, & sic cessabat præsumptio pro reo,& cõtra actorẽ, quæ in nostra spetie militat per supra dicta.

217 Castren.in consi.253.nu.4.in 1.vltra 9 & ipse loquitur in spolio,& in causa inter priuatos vertente,fatetur opin. nřam rectè procedere vbicũque notoriè constat de non iure spoliati,vel cõtra agẽtẽ ius pręsumit,vt in casu nřo,in quo nedum alterum ex duobus his,sed vtrunq. cõcurrit,vt probauimus; & sic retorquetur Castr. authoritas,quę ex alijs etiam prędictis non officit.

218 Guid.PP.decis.85.nu.2.tractat pariter de interd.recuper.& sic in materia spolij,atque in iudicio inter priuatos, in quo præsumptiones antedictæ contra actorem,& pro reo cessant, solũque impugnationem tituli prohibet,non possessionis simul cum titulo; & cõtrarium etiam admittit quando manifestè constat de non iure petentis restitutionem,& per consequens pro nobis stat,qui de infectione titulorũ ab actore exhibitorũ demõstrare satagimus,ac etiam possessionis eiusdem, & de manifesto eius non iure.

219 Oldra.consi.227.in diuersis longè terminis agit,etenim pręsupponit in primis.nu.2.actorem aliàs adeptum fuisse legitimè possessionem, deindeq. spoliatum, & spolio agere,quorum nullum in themate nostro verificatur;Insuper constare de nullitate actus,ex defectu iurisdictionis

eius,qui ad priuandum possessorem contra Pôtificiam commissionem,absq. causę cognitione, processerat;in casu nostro nulla considerari potest actus nullitas,cui nulla obstitit prohibitio, sed potiùs iuris astitit permissio. Cessabat ibi quoque præsumptio cõtra actorem, & pro reo, quæ hic viget. Nec tractabatur de inficiẽda pos sione simul cum titulo, vt in casu nostro; quoniam execrabilitas per reum ibi opposita possessionem ipsam non inficit,Put.decis. 99.num. 11.12.13.lib.1. Denique pro diuersitate considerari potest, obiectũ illud execrabilitatis grauissimum inferre posse præiudicium; nam nedũ in causa pendenti potest præiudicare, verùm etiam execrabilem repertũ omnibus beneficijs impetratis priuare, & ad impetranda in futurũ inhabilem reddere,vt in extrauag. execrabilis. de præben.& digni.inter communes. Nimirum si in iudicio possessorio summario talis non admittitur quæstio, sed ad petitorium iudicium reseruatur; & hoc apertè sentit ibidem Oldrad. sub num.2. Vbi enim maius est periculum cautiùs est agendum.c. vbi periculum de elec.in 6.

220 Pedem.decis. 116.præsupponit admissas fuisse probationes super vnione opposita contra titulum per actorem deductum,& testes superinde examinatos,vt patet.nu.2.5.& in fi. Sicque pro nostra potiùs,quàm contraria opi.facir. Vltra quòd casus ille diuersos haber terminos à nostris,vt de præceden.dictum est; nam lis erat inter priuatos,vndè cessabat duplex illa pręsumptio totiens allegata, & probationes oblatæ nõ inficiebant possessionem simul cum titulo. Aderat etiam defectus iurisdictionis iudicis in attingendo petitorij materiam,vt ponderat Cacher. sub nu.9.vers.item respondetur,& nu.seq.vers. nec obstanr.qui defectus non est in Perill.Consilio,vt in 1.quæst.latè demonstrauimus.

221 Nat.consi.411.consuluit inter priuatos, Nec loquitur de prohibita discoloratione,sed impugnatione tituli, quam etiam prohibitã tenebat ex defectu iurisdictionis, cum laycus iudex de re spirituali cognoscere non posset; quod ipse perpendit,loquitur etiam in interdicto retinendæ,non recuperandæ, sed in hoc vim non facio prout in alijs differentijs.

222 Dec.consi. 200. loquitur inter priuatos, inter quos cessant præsumptiones antedictæ. Dicitq. solummodo prohibitam impugnationem tituli, non verò possessionis vnà cum titulo. Item pręsupponit incompetentiam iudicis, & in ea vim facit sub nu.2.vers.& ista conclusio.& in fi. Cõsilij,& remedium ibi intentatum erat adipiscendæ, regulatum ad instar edicti Di. Adri. in quo sola apparentia sufficit,& de testamẽti inualiditate nulla admittitur cõtrouersia. vt per eũ latè.

223 Capic.decis.77.Pręsupponit pro constanti actorem possedisse, & spoliatum fuisse, vt ibi in princ. quorum vtrunq. nos negamus vtsupra. Actum ibi fuerat spolio, hic secùs, Lis erat inter priuatos,hic inter Dom. & subditum pro rebus in quibus præsumptiones antedictæ militant,& fuit ibi ratũm denegatus terminus ad impugnãdum priuilegia per actorem producta, vt in fin. verbis,non tamen constat, quòd possessio simul impugnaretur,vt in casu nostro.

224 Put.decis.99.in 1.tractat de spol.inter priuatos,& de impugnatione solius tituli sinè possessionis inficiatione,& in materia execrabilitatis, quę speciales habet rationes vtsupra dictum est. & in paribus terminis procedit eiusdẽ. Put. decis.457.nu.2. saluò quòd non tractat de execrabilitate, & vlteriùs sub nu.3. apertè sentit possidenti præcario non dari interdictum recuperatorium, quod contra Illustrissimum D. Alexandrum facit,ex quo in iurisdictionalibus, & alijs huiuscę generis præcarium præsumitur; vt in superioribus retulimus. Et alia decis.76.eo.lib. causam supponit inter priuatos, & impugnationẽ solius tituli sine possessione, quod merum petitorium concernebat, vt expressim concludit.

Et alia rursus eiusdẽ Put.decis.293.in 3.possessionem actoris,& spolium, ac spolij iudicium præsupponit in sui initio, quæ singula in nostra specie deficiunt; & sub num.4.discolorationem fuisse admissam fatetur propter nullitatem acceptationis gratiæ extra tempus acceptatæ; & nu.5.admissos aliàs fuisse articulos ad probandum reseruationem in manibus Papę factam ad fauorem certæ personæ pro discolorando titulo exaduersò producto. Ac concedit deniq. in fin. ver. articulos admitti debere vbicunq. non discolorant solum tit. sed etiam possessionem, & per consequẽs pro opin. nostra manifestè facit.

Quibus stantibus, necessario sequitur admittendas fore Serenis.D. Ducis positiones innumeris ferè rationibus ex supradictis resultantibus,quarum vnaqueque per se sufficeret; simul iunctæ autem multò magis Perillust.& Amplissimi Ducalis Consilij animum ad illas admittendas impellere debent; vt pro iustitia speratur. Laus Deo, Diuæ Virgini,& gloriosis Sãctis Hieronymo,& Francisco.

SVMMARIVM.

1 *Omne agens agit propter finem.*
2 *Opposita iuxta se posita magis elucescũt.*
3 *Veritas aromatum instar quò magis attrita, magis redolet.*
4 *Castra, Arces, & omnia materialia possideri possunt per quemcunq. absq. titulo, & absq.eo,quod Ius commune possidenti resistat.*
Sed distingue vt infra nn.6. cum pluribus seqq.
5 *Castrum dicitur, quod est munitũ murũ, seu vallo.*

6 Cor-

6 *Corporalia, quæ sunt de regalibus, & Principi reservatis, non possunt absq. titulo possideri.*

7 *Idem de his, quæ sunt Iuris publici, remissiuè.*

8 *Nec non de feudis dignitatum, remissiuè.*

9 *Atq. de sacris, & religiosis, licèt corporalibus; & numero 11.*

10 *Corporalia quamplura sunt de Regalibus Principis.*

11 *Publica quæ dicantur, quæ sacra, & quæ sancta?*

12 *Incorporalia quamplura sunt in comertio nostro, & possideri possunt, vel quasi, vt hæreditas, obligatio, vsusfructus, seruitus.*

13 *Ius patronatus licèt incorporale, & annexum spiritualitati, possideri tamen potest seu quasi.*

14 *Castra, Arces, & alia corporalia vnita cum iurisdictione, & alijs regalibus in inuestitura cũ clausula (ita quòd sint vnum corpus) constituunt eorum omnium feudum indiuiduum, & nu. 18.*

15 *Quod propterea non potest diuerso iure censeri, & sic pro parte possideri absq. Principis concessione, & pro parte non.*

16 *Feudales res esse confitens præiudicat hæredi suo, ita vt ab eius confessione resilire nequeat.*

17 *Cum, præpositio habet vim vniendi, si non principaliter, saltem accessoriè.*

18 *Castrum est quoddam vniuersale comprehendens omnia in ipsius inuestitura contenta, siue corporalia, siue incorporalia, & supra nu. 14.*

19 *Castrum diuersimodè accipi potest, ideo ei, qui in verbis dispositionis se fundat, onus incumbit probandi de quo Castro intelligi debeat.*

20 *Mandati fines diligenter sunt custodiendi.*

21 *Executio commissa contra formam commissionis nulla est.*

22 *Clausula (summariè, sinè strepitu, & figura iudicij,) & similes in commissione causæ non operantur quominus spoliatus ante omnia restituatur; Sed vide nu. seq.*

23 *Clausula (sola facti veritate inspecta) operatur, quòd iudex potest cumulare petitorium cum possessorio, in causa spolij, & spoliatum ante omnia minimè restituere, & infra nu. 165.*

24 *Stilus alicuius Tribunalis supremi probatus, attendi debet.*

25 *Riminal. Iun. corrigit seipsum in his quæ dixerat in consi. 30. nu. 4. cum seqq.*

26 *Clausula, (& cui vel quibus dederit) facit feudũ ad quoscunq. hæredes, etiam extraneos, transitorium. Sed vide infra nu. 29.*

27 *Præsens inuestitura feudali, censetur omni iuri, quod in illo feudo habet, renuntiare.*

28 *Historici relati per Menoch. in consil. 378. num. 7. conuincuntur de mendacio per publica documenta antiqua.*

29 *Clausula, (& cui vel quibus dederit) non facit feudum, transitorium ad extraneos, stante decreto (Meminimus) remissiuè.*

30 *Clausula (pro hæredibus, & successoribus quibuscunque) non æquipollet clausulæ, (& cui vel quibus) secundum aliquos.*

31 *Menoch. non refert fideliter, & integrè verba Pauli Tertij in inuestitura Florenzolæ in personam D. Sfortiæ Pallauicini in consi. suo. 378.*

32 *Feudum concessum pro filijs, est ex pacto, & prouidentia, in quo descendentes tantùm admittuntur, etiam si non sint hæredes.*

33 *Et succedunt in infinitum.*

34 *Feudum concessum, pro hæredibus, est merè hæreditarium, ex communi. vide nu. seq.*

35 *Sed in contrarium stat alia communis, præsupponens intelligi debere de hæredibus sanguinis.*

36 *Feudũ concessum (pro filijs, & hæredibus) est mixtum, ita quòd non sufficit quem esse filium, nisi sit hæres, nec hæredem, nisi sit filius.*

37 *Si verò concessum sit (pro filijs hæredibus) absque copula, dubium est an sit mixtum? Sed verior est affirmatiua opi.*

38 *Punctus stat loco copulæ.*

39 *Feudum (pro hæredibus masculis) mixtum est, ex communi.*

40 *Quod tamen ex pacto, & prouidentia tantùm esse, aliqui defendunt.*

41 *Feudum (pro hæredibus legitimis) est ex pacto, & prouidentia.*

42 *Vel saltem mixtum.*

43 *Successor in materia feudali intelligitur de successore sanguinis.*

44 *Feudũ (pro hæredibus, & successoribus) est mixtũ.*

45 *Feudum concessum (pro hæredibus, & successoribus quibuscunq.) transit ad extraneos, secundùm vnam opin. Sed vide nu seq.*

46 *Permulti tamen contrariam tenent opi. & veriorem affirmant.*

47 *Menoch. sibi contrarius.*

48 *Dictio (quibuscunq.) & similes vniuersales, non operantur, quòd personæ aliàs inhabiles ad feudũ admittantur, quando possunt alium effectum operari, etiam minimum.*

49 *Dictio (quibuscunq.) in concessione facta (pro hæredibus, et successoribus quibuscunq.) operari potest, vt Vassallus possit vni ex vocatis, cui voluerit, feudum relinquere.*

50 *Item, quòd id facere possit absq. vlteriori directi Domini licentia.*

51 *Item, quòd comprehendantur in inuestitura, nedum hæredes veri, & proprij, sed etiam bonorum possessores de iure prætorio.*

52 *Item, quòd comprehendantur filij, quibus hæreditas per fideicommissum restituitur, qui aliàs non venirent.*

53 *Item, quòd comprehendatur hæres institutus in re certa, qui aliàs ad feudum non admitteretur.*

54 *Item, filij naturales tantùm, qui aliàs excludũtur.*

55 *Item, filij legitimati. qui aliàs repelluntur.*

56 *Item, quòd veniant omnes vocati in infinitum, nulla habita gradus ratione.*

57 *Feudorum successio ad septimum gradum restricta*

stricta est in certis casibus.

58 Feudorum materia stricta, & ideo ab eorum regulis minus discedendum quàm sit possibile.

59 Feudum concessum (pro filijs hæredibus, & successoribus quibuscunq;) non admittit nisi filios, & descendentes.

60 Inuestitura continent aliquod verbum denotans sanguinem, participat semper de pacto, & prouidentia.

61 Inuestitura facta (pro hæredibus legitimè descendentibus quibuscunq.) non comprahendit nisi legitimè descendentes.

62 Præcedentia limitant, & restringunt potiùs sequentia, quàm è contra.

63 Inuestituræ pars vna, aliam declarat.

64 Inuestituræ præfatio mentem concedentis in tota dispositione indicat.

65 Inuestitura feudalis sic interpratanda est, vt repugnantiam, aut correctionem nullam cõtineat.

66 Inuestitura feudalis confirmans præcedentem, nõ dicitur feudum nouum inducere, sed antiquum confirmare.

67 Feudo in antiquo descendentes in infinitum vocantur ex tenore Inuestituræ.

68 Feudum antiquum esse, & alienari posse in extraneos, repugnant, ideo per dictionem (quibuscũq.) non efficitur alienabile.

69 Benefacere sanguine coniunctis magìs conuenit, quàm alienis.

70 Princeps vtens liberalitate erga personas sibi cõiunctas, debitum naturale persoluit.

71 Inuestitura facta marito per coniunctum vxori, censetur huius contemplatione emanasse, & per consequens descendentes tantùm ab ipsis admittit coniugatis.

72 Absurdum est extraneum descendentibus inuestiti anteponere, ideo vitandum.

73 Inuestitura feudalis interpratanda secundùm leges Municipales; cum quibus contrahentes concordare voluisse præsumuntur.

74 Contrahentes regulariter cum iure statutario, & consuetudinario cõfirmare voluisse præsumũtur.

75 Inuestitura feudalis interpratari debet secũdùm decretum (Meminimus) in locis vbi tale Decretũ viget; non obstante quòd pro quibuscunq. hæredibus facta sit, & per consequens ad solos descendentes masculos transit feudum, qui tamen sint hæredes.

76 Idem dicitur de Decreto Dominicali in partibus Pedemontium vigente.

77 Decretum (Meminimus) requirit specialem, & indiuiduam derogationem, vt locum non habeat.

78 Feudum mixtum requirit qualitatem filiationis, & hæredis.

79 Feudum mixtum retinet in omnibus naturam feudi ex pacto, & prouidentia hoc excepto, quòd debet etiam esse hæres descendens.

80 Nec sufficit, quòd sit hæres institutus, nisi institutio de eo facta, valeat, & teneat. remissiuè.

81 Spoliatus iuribus incorporalibus ita restituendus est, sicut spoliatus corporalibus.

82 Rot. tamen Rom. secùs quandoq. sentit.

83 Item non procedit in his, quæ sunt de regalibus, & quæ sinè Principis concessione haberi non possunt.

84 Spoliatus non restituitur, quando fuit à Principe spoliatus, & præsumptio stat pro ipso Principe, & contra spoliatum, qui propterea cogitur de titulo docere.

85 Spolium violentum committere dicitur denegans pensionem, vel annuam aliam præstationem solui consuetam.

86 Spolij violenti odio prohibetur spolians regulariter attingere petitorium.

87 Feudatarius non potest contra dominum intentare iudicium spolij, quod sigillat famam; remissiuè.

88 Spoliatus non restituitur quando notoriè constat de non iure ipsius, remissiuè.

89 Acta post conclusionem in causa notoriè probant, & infra nu. 468. & 474.

90 Interdictum restitutorium datur possidenti præcariò, contra tertium, non contra eum à quo præcario possidet.

91 Iurisdictio præcaria præsumitur, nisi contrarium probetur.

92 Præcarium concedens, potest propria authoritate recuperare possessionem ante motum iudicium.

93 Restitutorio iudicio agens ad restitutionem iurisdictionis, tenetur docere de titulo; remissiuè.

94 Spoliatus iurisdictione, vel alio iure incorporali, non tenetur docere de titulo vero, sed tantùm colorato, secundùm aliquos, sed vide infra vsque ad num. 125.

95 A Beneficialibus ad Iurisdictionalia arguitur.

96 Spoliatus in beneficialibus, non habet necesse probare titulum, sed tantùm iustificare, vel colorare possessionem suam cum titulo; quod limita vt infra nu. 109. & seq & nu. 113.

97 Spoliatus etiam à Principe, iurisdictione, restituitur, non docto de titulo secundùm aliquos. Sed vide infra nu. 102. 103. 126. 130. cum seqq. & nu. 139. cum pluribus seqq.

98 Idem in materia c. ad decimas. de restit. spol. in 6.

99 Et in causa possessoria matrimoniali limita vt infra num. 118.

100 Atque in interdictis, de quibus in l. 2. §. quædam de interd.

101 Nec non in spiritualibus.

102 Spoliatus à Duce Mediolani Castro Casalis maioris fuit restitutus.

103 Spoliatus à Principe, cui ius commune assistit, & resistit actori, non restituitur, remissiuè, & infra nu. 107. 108.

104 Bal. in cõs. 309. lib. 3. declaratur, et in l. 2. q. 11. C. de serui. & aq. atq. Aret. in §. æque iusti. de actio.

105 Excipere de iure tertij non licet, quando non est exclusiuum ipso iure iuris agentis.

106 *Decretum Mediolani (Prouidere volentes) operatur, quòd nedum Ciuilis, & naturalis possessio, verùm etiam detentatio transit in fiscum, rerum ad Principem spectaneium.*

107 *Abb. in c. ex parte num. 19. & 22. de resti. spol. declaratur.*

108 *Spoliatus non restituitur quando ex notorietate facti, vel confessionis ius commune facit contra petentem, & pro reo.*

109 *Spoliatus in beneficialibus tenetur verum titulũ probare, quando contra eum, & pro reo militat iuris præsumptio, remissiuè.*

110 *Idem quando Rector beneficij non agit administratorio nomine, sed tanquam Dominus Ecclesiæ suæ, remissiuè.*

111 *Abb. in c. in literis nu. 12. de resti spol. declaratur.*

112 *Decis. Cacher. 116. declaratur.*

113 *Notorius defectus proprietatis impedit restitutionem, etiam in beneficialibus, et quando constat de non titulo.*

114 *Contardus sibi contrarius.*

115 *Bossi. in ti. de princ. nu. 254. declaratur.*

116 *Cap. decis. 116. declaratur.*

117 *Bellam. decis. 99. impugnatur.*

118 *Spoliatus in causa matrimoniali non restituitur, stante notorietate impedimenti, si de dispensatione sedis Apostolicæ plenè non docuerit.*

119 *Guid. Pap. decis. 85. declaratur.*

120 *Alcia. in consi. 378. aliàs 28. lib. 6. declaratur.*

121 *Res iudicata pro veritate habetur.*

122 *Et facit de indebito debitum.*

123 *Habetq́; executionem paratam.*

124 *Et præsumptionem iuris, & de iure, quæ non admittit probationem in contrarium.*

125 *Castri possessione capta, censetur etiam capta regalium, & iurisdictionis ei cohærentis, & cũ eius territorio.*

126 *Spoliatus feudo restituitur nõ docto de titulo, Sed distingue, vt num. seq.*

127 *Marius Frec. in trac. de subfeu. lib. 3. differ. 46. declaratur.*

128 *Feudum consistere potest in qualibet re immobili; ac etiam in annuo redditu.*

129 *Dignitas Marchionatus à Principe tantùm potest conferri, remissiuè.*

130 *Vassallus spoliatus feudo à domino malo modo, id est absque ordine iudiciario, restitui debet, etiam non docto de titulo.*

131 *C. 1. §. si verò de mili. vassa. qui contum. est, verus intellectus, vsque ad nu. 137.*

132 *Vassallus ob culpam nõ potest à domino deijci, nisi conuicta culpa, & sententia secuta. & est cõis.*

133 *Linea Vassalli finita, potest dominus propria authoritate feudi possessionem ingredi, & infra nu. 151. & latiùs nu. 210. vsque ad nu. 228.*

134 *Idem si post commissam culpam decesserit postea vassallus sinè descendentibus.*

135 *Lex intelligi debet secũdũ rub. sub qua situata est.*

136 *C. 1. §. si verò de mili. vassa. qui contum. est, loquitur retento themate præcedenti.*

137 *Præpos. in c. 1. de contro. inuest. inter vass. & Episcopum, non rectè interpræatur eum tex. in rem. recuperandæ loqui.*

138 *C. 1. de contro. inuest. inter vass. et episc. in quibus terminis procedat?*

139 *Episcopus contra vassallum suum non habet fundatam intentionem respectu iurisdictionis, & regalium, prout Princeps secularis.*

140 *Isern. in c. Imperialem §. illud quoque num. 70. & 71. de quibus feudis, in quo iudicio, & inter quas personas loquatur?*

141 *Afflict. ibidem nu. 45. & seqq. in eadem materia, declaratur.*

142 *Princeps delegans Commissarium ad dandum possessionem alicui, intelligitur mandare, quòd iuris ordine seruato procedat.*

143 *Afflict. in decis. 35. nu. 40. loquens de restitutione vassalli spoliati absq. exhibitione tituli, quomodo intelligi debeat?*

144 *Bossi. in ti. de Princ. nume. 236. quomodo intelligi debeat?*

145 *Afflict. in constit. violentias n. 53. 54. declaratur.*

146 *Cum. super riti. mag. cur. c. 38. n. 264. declaratur.*

147 *Exceptio dolo facis petere, quod restituturus es, nõ habet locum in remedio recuperandæ, licèt in petitorio, & in alijs possessorijs secus sit.*

148 *Quod tamen restringitur ad interdictum vndè vi, quia in alijs restitutorijs iudicijs, exceptio p̃dicta procedit.*

149 *Ac etiam vbicumq. mixta est causa proprietatis, & possessionis, aut notoriè constat de non iure actoris, vel quando tractatur de rebus, quæ authoritate tantùm superioris possunt possideri.*

150 *Præpos. in c. 2 col. vlt. vers. sed hæc lectio. et Laud. nu. 5. in ti. si de feud. suc. contro. inter dominum, & agna. declarantur.*

151 *Linea finita, directus dominus licitè possessionem feudi ingreditur propria authoritate, nec restituere cogitur, nisi actor de bono iure in proprietate doceat, remissiuè, & suprà nu. 133.*

152 *Sequestrata possessione, non agit restitutorio iudicio, qui antea detinebat. remissiuè.*

153 *Spoliatus non restituitur, quando de castro munito, vel fortalitio difficilis recuperationis agitur. remissiuè.*

154 *Consentiens spolio, etiam coactè, non restituitur, nisi priùs actum rescindat per actionẽ, quod metus causa, vel de proprietate doceat, remissiuè.*

155 *Spoliatus duo extrema probare tenetur, possessionem suam tempore spolij, & possessionem rei tempore moti iudicij cum seqq.*

156 *Priuatio præsupponit habitum.*

157 *Duo insolidum possidere nequeunt.*

158 *Possessione ciuili, & naturali carens, est occupator, & non restituitur aduersùs dominum.*

159 *Præsertim in materia feudali.*

160 Pos-

60 Possessionem vitiosam non tuetur Prætor.
61 Agens super nullitate, vel iniustitia possessionis adepta per aduersarium, petitorium intentat.
162 Petitorium requirit probationem dominij concludentem.
163 Vel quasi dominij in publiciana in rem actione.
164 Princeps potest facta sequestratione possessionis mandare, quòd quicunq. prætendens ius in re sequestrata, compareat ad docendum de iure suo intra certum terminum. remissiuè.
165 Clausula (sola facti veritate inspecta) tribuit facultatem Iudici cumulandi petitorium cum possessorio, remissiuè, & supra nu. 23.
166 Tertius potest in iudicio possessorio, etiam spolij, comparere, & iura sua in petitorio deducere, super quibus iudex cognoscere tenetur.
167 Etiam si ius habeat connexum inseparabiliter cũ iure rei.
168 Cessionarius eadem persona cũ cedẽte reputatur.
169 Spolians aliquem possessione Castri, si pendente iudicio acquirat illud à domino, nõ tenetur restituere. Sed potest de domino superuento opponere.
170 Conductor non potest refricare quæstionem dominij locatori.
171 Fallit tamen, si à vero domino post conductionem emerit, quia restituere non cogitur.
172 Cessionarius sicut ex iure cesso agere potest iudicio spolij, ita quoque in eodem iudicio potest excipere.
173 Persona aliena sæpè quis consequitur, quod ex sua consequi non potest.
174 Personas plures potest quis in aliquo iudicio, vel alio actu, repræsentare.
175 In successione feudorũ prioritas gradus attẽditur.
176 Descendens à radice infecta, & si legitimus sit, nõ tamen ad feudum admittitur. remissiuè.
177 Refutatio, quam facit Vassallus in manibus Domini, non potest ab aliquo agnatorum reuocari, durante refutantis vita, & eius descendentium.
178 Adoptiuus non succedit in feudis.
179 Fallit si fuerit cum consensu directi domini adoptatus.
180 In successionibus prima causa est filiorum, etiam in feudalibus.
181 Cessante causa cessat effectus.
182 Ordo scripturæ attenditur.
183 Ordo litteræ non semper attenditur, sed potiùs ordo intellectus.
184 Ordo litteræ in executione sæpiùs peruertitur.
185 Clausula (sinè præiudicio iurium Cameræ nostræ, & cuiuslibet tertij,) tanquam generalis, & incerta non videtur impedire effectum adoptionis, cui dominus feudi consensum præstitit. Sed contrarium vide infra vsque ad nu. 191.
186 Clausula prædicta non operatur circa expræssa, sed in reliquis. quod declara vt infra nu. 190.
187 Principis dispositio semper intelligitur citra præiudicium iuris tertij. remissiuè. & multo magis si id expræsserit, etiam in genere.
188 Glo in c. pastoralis, de excep. declaratur.
189 Bal. in c. quæ in Ecclesiarum nu. 33. de consti. declaratur.
190 Clausula reseruatiua operatur etiã circa expræssa, quando non importat correctionem præcedentium, remissiuè.
191 Possidens authoritate Iudicis, iustè dicitur possidere.
192 Iustè possidere, & possidere cũ titulo idem sunt.
193 Dominus consentiens vassallo alienanti, perdit ius suum.
194 Dominus dans licentiam testandi de feudo, sibi præiudicat, & vide infra nu. 257.
195 Iudex extra territorium suum iurisdictionẽ exercere non potest.
196 Titulis ad colorandum deductis in possessorio, non est super eorum validitate, vel inualiditate disputandum; Sed contrarium vide infra nume. 198. 236. & 459. cum seqq.
197 Titulus coloratus dicitur licèt ob aliquod vitium non dicatur iustus, vt in collatione facta ab ordinario, cuius manus erãt affecta, & infra nu. 346. sed declara. vt nu. 361. cum pluribus seqq.
198 Titulis ad colorandum deductis per actorem in possessorio, opponi potest per reum, & de eorũ inualiditate doceri, remissiuè, & infra nu. 236. & 461. cum pluribus seqq.
199 Decis. Guid. Pap. 85. declaratur, remissiuè.
200 Rot. decis. 16. de resti. spol. in no. &
201 Rebuf. de mat. pos. q. 43. declaratur.
202 Via fraudibus non est aperienda.
203 Annalis possessio in feudis habet vim præscriptionis; quod declara vt nu. seq.
204 Annalis possessio in feudis non habet vim præscriptionis, nisi pluribus concurrentibus, remissiuè.
205 Scientia iudicis, quòd quis sit in possessione Regalium, sufficit ad colorandum eius possessionem, & eum manutenendum in possessione. Quod tamen declara, vt in seqq.
206 Iudex non impartitur officium suũ nisi petẽtibus.
207 Scientia Præsidis, vel alterius officialis, cui cõmissa est cura vectigalium, quòd quis sit in quasi possessione exigendi vectigalis, sufficit ad inchoandam præscriptionem.
208 Scientia, & patientia eius, contra quem præscribitur, requiritur in præscriptione incorporaliũ.
209 Bart. in l. publicanus, §. in vectigalibus, de public. declaratur.
210 Linea feudatarij finita potest dominus directus propria authoritate possessionem ingredi, & supra nu. 133. & 151. atque infra vsq. ad n. 228.
211 Cui sententiæ videntur aliqui aduersari.
212 Sed tamen à plerisq. laudatur.
213 Veruntamen limitari videtur, vt procedat tantum vbi certum est lineam esse finitam, & superinde nulla cadit dubitatio. Sed contrariũ vide infra nu. 217. vsque ad nu. 221. inclusiuè.

214 Opin.

214 *Opin. de qua sup. num. 110. verè est communis, & optimis fundamentis suffulta. remissiuè.*
215 *Boss. in tit. de princ. nu. 254. declaratur.*
316 *Glo. Paris. in §. 30. nu. 37. declaratur.*
217 *Limitatio de qua supra nu. 113. improbatur.*
218 *Paria sunt, quid ab initio certum esse, & ex post certificari.*
219 *Lex semper est certa de his, quæ sunt in rerum natura; præterquàm in his, quæ pendent à futuro euentu.*
220 *Vassallo mortuo sinè filijs, præsumitur non extare aliquis agnatus ad feudum vocatus.*
221 *Præsumptio iuris est liquidissima probatio, clara veritas, & aperta probatio.*
222 *Lineæ tot à stipite deriuantur, quot filij ab eo procedunt, quasi à centro ad circumferentiā ductæ.*
223 *Lineæ prædictæ quò magis producuntur, eò magis inuicèm distant.*
224 *Consanguinitas vltra quartum gradum, non impedit matrimonium.*
225 *Ratio diuersitatis, quare non liceat directo domino capere possessionem feudi, vassallo cum filijs defuncto, cum tamen liceat capere, eodem cum agnatis mortuo.*
226 *Feuda omnia ad descendentes masculos in infinitum regulariter transeunt, & in ipsos continuatur dominium, & possessio; cum viuentibus parentibus dicantur etiā domini, & possessores dempta administratione, & infra nu. 337.*
227 *Feudorum successio inter transuersales regulariter non datur, ideo fundatam non habent intentionem aduersus dominum, sicut descendentes; sed potiùs fundata est domini intentio aduersus ipsos, quòd non sint ad feudum vocati.*
228 *Fiscus an litiges sinè possessione? in dubium reuocatur, Sed distingue, vt infra vsque ad nu. 235.*
229 *Post litem motam in petitorio contra tertium, absolutum est fiscum sinè possessione litem prosequi debere.*
230 *Agens actione in rem, possessorem aduersarium constituit.*
231 *Fiscus in vitium attentatorum incidere potest, sicut priuatus.*
232 *Fiscus ante litem motam potest tantùm ex iusta causa possessionem propria authoritate capere; post motam verò, vel sinè iusta causa non potest, & ita distinguendo concordantur opin.*
233 *Possessionem qui potest propria authoritate ingredi, si iudicem adit sinè protestatione, non potest vltra tali facultate vti.*
234 *Descriptionem, seu inuentarium facere potest fiscus quando extra possessionem litigat.*
235 *Vassallus cui mouetur quæstio status, de quo statim, & euidenter non probatur, debet interim manere in possessione.*
236 *Tituli producti pro actore in possessorio ad colorandum, possunt à reo multis in casibus, & ad multos effectus impugnari. remissiuè, & supra numero 198. cum seqq.*
237 *Iudex coram quo iudicium possessorium agitatur, si de petitorio, & possessorio cognouerit, super vtroq. pronuntiare debet.*
238 *Quæstio status non dicitur moueri vassallo, quando ipso agente, dominus excipit de eius illegitimitate, vel quòd non probauit se talem, qualem esse oportet. remissiuè.*
239 *Gerens se pro prælato, vel pro sacerdote, talis esse præsumitur.*
240 *Idem de gerente se pro Clerico, vel Canonico.*
241 *Vel pro scholari, vel aliud exercitium faciente.*
242 *Ordo sacer, est incompatibilis cum matrimonio.*
243 *Et habet implicitum votum, constitutione Ecclesiæ non, ducendi vxorem.*
244 *Præsumptio transfert onus probandi in aduersarium.*
245 *Iurisdictio, & Regalia possunt in feudū concedi.*
246 *Sed à solo Principe. remissiuè.*
247 *Præsumitur pro sententia.*
248 *Etiam post appellationem; Sed contrarium vide infra proximè.*
249 *Appellatio suspendit iudicatum.*
250 *Imò perimit iudicatum appellatio.*
251 *Et extinguit etiam omnem præsumptionem, quæ pro sententia vigebat.*
252 *Distinguendo tamen concordantur opiniones istæ, quæ contrariæ videntur.*
253 *Appellatio conseruat appellantis statum, ita vt omnia possit agere, & explicare absq. vllo impedimento, quæ poterat ante sententiam.*
254 *Port. in consi. 502. nu. 31. reprobatur.*
255 *Sententia lata contra feudatarium, non nocet successori non citato, saltem in genere, quando iure proprio, non hæreditario, succedit. remissiuè.*
256 *Sententia lata contra vsufructuarium, non nocet proprietario non citato. remissiuè.*
257 *Princeps in contractibus, vel quasi, tenetur stare factis per Præcessorem. sed vide in seqq.*
258 *Præsertim in dispositione eorum, quæ non sunt de mensa Regni, vel Principatus.*
259 *Et eò magis, quando non multùm læditur Principatus, & nu. 268. vers. 6. & nu. 269. vers. neque curandum. secus si multùm læderetur, vt ibi, & infra nu. 275. 278. 279. vers. Soc. iun.*
260 *Generi per speciem in toto iure derogatur.*
261 *Consi. 10. Ias. lib. 3. in quibus terminis procedat, declaratur, & infra vsq. ad nu. 269.*
262 *Princeps licèt contractus Antecessoris regulariter seruare teneatur, vt supra nu. 257. secus tamen in priuilegijs subditis concessis, cum ratione differentiæ & nu. 269. vers. 8 & seq. & declara. vt infra nu. 270. in fi. & num. 276. vers. vltra quòd & nu. 288.*
263 *Infeudatio ad officium Principis spectat; ideo successorem facilè ligat, & num. 269. vers. 5. num. 277. & seq.*
264 *Castrorum alienatio Principi permissa, vt è manibus*

nibus

nibus hostium recuperentur, & à successore obseruanda.

265 *Infeudatio, & alienatio facta per Antecessorem ligat succedentem iure hæreditario, & nu.266. & 276.vers.item,& num.285.*

266 *Soci.iu.in consi.60.lib.3.& consi.1.nu.69.lib.4. quibus præsuppositis potissimum fundetur ad respondendum, successorem obligari facto Præcessoris,& infra vsque ad nu.270.*

267 *Transactionis fauore tenetur successor seruare factum Antecessoris, quod aliàs non teneretur,& infra nu.276.vers.& in illa.*

267 *Iuramenti fauore,& priuilegio idem.*

269 *Princeps fortiùs obligatur contractibus cum pari celebratis, quàm cum subditis,& nu.seq.*

270 *Princeps obligatur facto antecessoris concedentis illud, quod naturaliter debitum est, vt cursum aquæ ad partes inferiores.*

271 *Loffred.in consi.38.nu.17.& seq. in quibus terminis loquatur,& infra vsque ad 273.inclusiuè.*

272 *Rex potest mutare gesta per Antecessorem, præterquàm in contractibus factis in casibus à iure permissis.*

273 *Successor in principatu non tenetur habere ratã alienationem regalium, etiam modicam, & infra num.275.*

274 *Ofasc.decis.129.nu.10.& seq.in quibus terminis loquatur? & infra vsque ad nu 276.*

275 *Successor in feudo nõ tenetur stare gestis per antecessorem, etiam per viam contractus, quando disponens non est primus acquisitor feudi.*

276 *Successor non obligatur facto antecessoris, quando magnã importat diminutionem iurisdictionis.*

277 *Menoch.in consi.307.in quibus terminis loquatur de alienatione obligante successorem.*

278 *Infeudatio non est alienatio, vt supra 263.*

279 *Concessio facta titulo oneroso, plus obligat successorem, quàm gratiosa,& nu.288.*

280 *Sententia contra feudatarium lata, non præiudicat successori ex pacto,& prouidentia.*

281 *Socin iun.in consi.17.nu.2.3.vol.4.in quibus terminis loquatur de obligatione successoris.*

282 *Atque Gram.vot.28.nu.19.20.*

283 *Priuilegium concessum à Principe propter benemerita,& seruitia, vel quod transiuit in contractum, tenetur successor obseruare,& num. 285. & 288.*

284 *Successor non tenetur seruare factam antecessoris, quando etiam ex post incipit lædere coronã suam,& Regnum, vel statum publicum.*

285 *Decia.consi.75.nu.45.lib.1.in materia prædicta obligandi successorem, in quibus terminis loquatur? & infra vsq. ad nu.289.*

286 *Princeps alienans aliquid, de his, quæ spectant ad supremam iurisdictionem, nõ obligat successorẽ.*

287 *Princeps concedens licentiam simpliciter vasallo transferendi feudum in extraneum, sinè reseruatione aliqua, non retinet directum dominium sed feudum facit allodium; ideo non ligat successorem iure proprio succedentem.*

288 *Priuilegium antecessoris, quod transiuit in cõtractum, et processit ex causa onerosa, et propter ingentia seruitia, & modicam principatus læsionem continet, debet à successore seruari.*

289 *Val.consi.1.nu.51.lib.3.in quibus terminis loquatur in materia prædicta,& nu.seq.*

290 *Infeudatio vnius villæ, vel Castri de magno Ducatu, non est magna diminutio ipsius, nec læsionem immodicam continet.*

291 *Status Pallauicini amplitudo,& prærogatiua.*

292 *Suspensio petitorij fieri potest in quocunque actu ante conclusionem in causa.*

293 *Et operatur, quòd iudex non possit pronuntiare super concernentibus petitorium, sed quoad ea, habeat ligatas manus.*

294 *Etiam in possessorio mixto ad effectum, vt titulus pro colore requiratur.*

295 *Suspensio petitorij locum non habet in possessorio natura mixto, remissiuè.*

296 *Suspensio petitorij non impedit quin reus possit producere iura ad decolorandum titulos ab actore ad colorandum productos, remissiuè.*

297 *Donatio qua non fuit vtrinq. iurata ad formam Decreti Mediolani super indè disponẽtis nulla est.*

298 *Quod tamen Decretum intelligi debet de vera,& propria donatione.*

299 *Statuta,& leges municipales sunt stricti iuris,& strictè interpretanda.*

300 *Renuntiare feudum immediatè successuro, non est donare, nec alienare, sed refutare.*

301 *Refutatio est quædam restrictio iuris refutantis, per quam succedens iure proprio dicitur capere, non de nouo acquirere.*

302 *Refutatio prædicta non requirit consensum domini, nec pro ea soluitur releuium, aut laudemium, quod pro vera alienatione solui deberet.*

303 *Vendens feudum immediatè successuro, non dicitur propriè vendere, sed refutare.*

304 *Refutans feudum immediatè successuro sub quouis titulo, non tenetur seruare formam Decreti prædicti Mediolani, requirentis iuramentum partium in donationibus.*

305 *Relatio fieri debet ad ea, quibus conuenit.*

306 *Princeps donans filio, censetur cuicunque legi obstanti derogare.*

307 *Decretum prædictum non officit, quando donatio ex post reperitur à Principe approbata.*

308 *Leges non ligant Principes legislatores.*

309 *Nisi ex modestia,& vrbanitate sua, ligari velint.*

310 *Sed hoc etiam casu, contraueniendo censentur eis derogare.*

311 *Contrahens expresso nomine dignitatis, censetur vti talis voluisse contrahere, non vti priuatus.*

312 *Princeps actum gerens, censetur vti plenitudine potestatis, si aliter sustineri non potest.*

313 *Lex non ligat extra territorium legislatoris.*

314 *Lex*

314 Lex loci contractus seruanda, non loci originis, vel domicilij contrahenteium.

315 Donatio ob causam, & praesertim filio facta ob matrimonium contrahendum, non requirit formam iuramenti, de qua in dicto Mediolani Decreto.

316 Ablatiui absoluti conditionem faciunt, maximè in contractibus.

317 Clausula (saluo, & reseruato consensu directi, & non aliter) reddit alienationem conditionalem. Sed distingue, vt infra nu 327. cum seqq. et 338. & 340 cum seqq.

318 Item modificat, & restringit actum.

319 Et vbi non inuenit quid modificet, aut restringat, resoluit in nugationem.

320 Et actum pro infecto, & ipso iure nullum reddit; maximè per illa verba, & non aliter, quae dant formam actui.

321 Mens in contractibus praeualet verbis.

322 Quae nedum expressè, sed etiam tacitè potest apparere.

323 Refutatio feudi fieri potest immediatè successuro, absq. alia directi domini licentia, ac etiam eo inuito, & infra nu. 341. & 404.

324 Quinimo, & in alium remotiorem; dummodo sit de comprahensis in inuestitura.

325 Assensus enim directi domini vsq. ab initio interuenire dicitur huiusmodi translationi, & infra num. 337.

326 Sensui quae patent, non indigent probatione, quia ratio naturalis sufficit.

327 Clausula (saluo, & reseruato consensu directi domini, & non aliter) non censetur adiecta actui; nisi quatenus pro eius validitate necessaria sit.

328 Nemo praesumitur eligere viam, per quam impugnari possit actus, quem gerit.

329 Clausula suprascripta apposita dispositioni, quam feudatarius sinè alia domini licentia facere poterat, non vitiat, si nouus assensus non impetretur.

330 Verba conditionalia non important conditionem, vbicunq. de mente in oppositum constat.

331 Solemnitatis inepta attentatio non vitiat actum, quando aliunde robur assumit, quàm ex illa solemnitate.

332 Conditio concernens id, in quo substantia actus consistit, si non adimpleatur vitiat, secus verò si substantiam non concernat.

333 Scriptura vna declarat aliam.

334 Sequentia declarant praecedentia.

335 Scriptura vltima attenditur.

336 Debent tamen scripturae diuersae ad concordiam reduci, quatenus fieri potest.

337 Clausula praedicta interpraetatur de assensu impetrando; ideò cum pro descendentibus sit iam impetratum, non est opus alia impetratione, & vide supra nu. 226. & 325.

338 Clausula praedicta (saluo, & reseruato assensu) censetur apposita ad beneficium tantùm directi domini, ideo non potest alius, de conditionis defectu opponere, quia est ius tertij.

339 Conditione contractus pendente, non possunt partes contrauenire, donec durat spes eius implendae.

340 Clausula ergo praedicta in contractu apposita, nō potest altera partium contrauenire, nisi postquam requisitus fuerit consensus directi domini, & denegatus.

341 Directus dominus requisitus praestare consensum refutationi feudi, negare non potest, & si neget, habetur tamen pro consentiente, & vide supra nu. 323 & infra nu. 404.

342 Clausula praedicta stante, & stante iuramento de non contraueniendo, nulla ratione potest aliqua partium contrauenire.

343 Constitutio. Constitutionem diuae memoriae. in Regno Neap. edita fuit, vt contrahentes reseruato Regio assensu in feudalibus, possint contrauenire ante illum impetratum, quod iure communi prohibitum erat.

344 Gesta per eum, qui Dux, vel Princeps communiter ab omnibus reputabatur, valida sunt, ac si à vero Duce, vel Principe processissent. Sed vide infra num. 348. & 372. cum multis seqq. vbi multis modis limitatur.

345 Et sufficit, quòd talis fuerit naturaliter, licèt ex accidenti impeditus reperiatur.

346 Titulus ab eo habitus, qui dare potest naturaliter, puta ordinario, coloratus dicitur, quamuis ex accidenti sit impeditus, & supra num. 197. quod declara vt infra nu. 361. cum seqq.

347 Indulgentia concessa à Praelato penitus falso, qui tamen reputabatur verus, non minùs operantur ad salutem animarum, quàm si essent concessae à vero.

Vndè infertur ad quaestuarios, qui cum falsis Bullis aliàs extorquebant pecunias, quòd proficerent animabus, ac si Bulla vera fuissent. sed vide infra nu. 371. cum seqq.

348 Communis error ab allegante probari debet in materia l. Barbarius de offi. praesid. & necesse habet probare maiorem partem populi ita tenuisse.

349 Clam factum dici non potest, quod per publicum Instrumentum factum fuit; propter quod omni clandestinitatis vitio, & alia quauis suspitione carere praesumitur.

350 Propinquorum praesentia tollit omnem fraudis suspitionem; & facta Magnorum Principum omnibus nota praesumuntur.

351 Praesupposito cessante, cessat dispositum.

352 L. Barbarius non procedit vbicunq. vnus tractat de lucro, & alter de damno vitando; quia gesta eo casu non tenent in tertij praeiudicium.

353 Nec quando de actu controuertitur inter duos, quorum alter titulum habet verum, alter putatiuum; quia tunc veritas declarata ante completum negotium praefertur opinioni.

354 Neque quando error respicit causam efficientem,

&

& non materialem, ex communi.

355 *Nec quando actus gestus est merè priuatus, & ratione priuati interesse, vt est impetrare rescriptū gratia, vel iustitia.*

356 *Nec quando deficit vnum ex tribus requisitis, quæ sunt, authoritas superioris, publica vtilitas, & communis error.*

357 *Neque vbi sola possessio, vel quasi officij adducitur, deficiente titulo.*

358 *Decis. Gnid. Pap. 175. num. 3. volens emphiteotam soluentem ei qui pro ex actore, seu procuratore domini publicè habebatur, liberari, in quibus terminis procedat? cum duobus seqq.*

359 *Soluens procuratori falso, si vult esse liberatus, tenetur creditori cedere actiones.*

360 *Falsus procurator exigens tenetur soluenti in duplum conditione furtiua.*

361 *Decis. Cassad. 7. & Puth. 26. loquentes de colore resultante ex titulo habito à non habente authoritatē, quomodo, & in quibus terminis procedāt?*

362 *Titulus habitus ab eo qui authoritatem habet, sed ex accidenti tantùm impeditus est, coloratus dicitur, & supra num. 197. & 346. sed vide infra vsque ad nu. 372.*

363 *Habitus autem ab eo, qui in totum priuatus est, vel per renuntiationem abdicauit à se authoritatē, non est coloratus.*

364 *Titulum habens ab eo, qui caret facultate conferendi, intrusus dicitur.*

365 *Intrusus non habet titulum coloratum.*

366 *Ordinarius habens ligatas manus per Decretum Pontificis, vel per inhibitionem executoris, aut aliter, non tribuit titulum coloratum.*

367 *Idem si conferat beneficium reseruatum reseruatione in corpore iuris clausa.*

368 *Titulum coloratum procedere ab eo, qui ex accidenti conferre non potest, habet locum in casu speciali, videlicet in materia regulæ de triennali.*

369 *Bart. in l. si vrbana nu. 4. de condi. indebi. quomodo debeat intelligi?*

370 *Rebuff. de paci. possess. nu. 43. quomodo intelligendus sit?*

371 *Indulgentia cōcessa à Prælato falso, vel Quæstuario habente bullas falsas, non prosunt ad salutem; aduersùs sententiam Aucha. de qua supra nu. 347. Quòd tamen Theologorum decisioni relinquendum.*

372 *Animæ fauore multa conceduntur, quæ aliàs non concederentur.*

373 *Anima cunctis rebus anteponenda.*

374 *Speciali fauore inductum, non est trahendum ad consequentias.*

375 *Refutatio feudi facta immediatè successuro, cum reseruatione vsusfructus, non valet sine expresso domini consensu, ex sententia Loffred. consi. 3. Sed reprobatur infra nu. 389. cum multis seqq.*

376 *Refutatio feudi immediatè successuro sine assensu domini tenet, si in totum fiat, secus si pro parte tantùm, & nu. 380. Sed contrarium vide infra nu. 401. & 406. cum seqq.*

377 *Loffred. vbi proximè sequitur Camer. & Minad.*

378 *Alienatio feudi prohibita tam in parte, quàm in toto. est.*

379 *Vsusfructus formalis est pars rei in multis.*

380 *Indiuiduitas feudi operatur, quòd refutatio partis non subsistat, licèt totius possit subsistere, Dic vt supra nu. 376.*

381 *Quod potui nolui, quod volui adimplere nequiui.*

382 *Refutatio feudi in parte tantùm, est præiudicialis domino directo, & in quo? Sed contrarium vide infra nu. 414.*

383 *Feudatarius non potest vsumfructum constituere in re feudali absq. Domini consensu.*

384 *Quod intellige respectu præiudicij ipsius domini, & vocatorum ad feudum, secus respectu ipsius constituentis, ad cuius præiudicium valet actus durante iure suo, idest donec viuit.*

385 *Vsusfructus est seruitus.*

386 *Vasallus potest constituere seruitutem sinè domini assensu, duraturam durante iure suo.*

387 *Emphiteota potest vsumfructum pariter in re emphiteotica duraturum ipsius iure durante, constituere, sinè domini assensu.*

388 *Idem de superficiario, & habente fundum vectigalem.*

389 *Atque de possidente Maioratum.*

390 *Vsufructuarius potest alienare ius suum durante vsufructu; non tamen in præiudicium proprietarij, ad quem vsufructu finito, res pleno iure reuerti debet.*

391 *Vasallus æquiparatur vsufructuario.*

392 *Refutatio feudi facta domino, si sit facta eo præsente, valet absolutè; si verò eo absente, tenet tantùm in præiudicium refutantis, & infra nu. 396.*

393 *Vassallus potest absq. domini consensu subinfeudare, tribus concurrentibus.*

394 *Quæ sub infeudatio non præiudicabit cæteris ad feudum vocatis, qui finito iure subinfeudantis, admittentur secundùm inuestitura formam.*

395 *Subinfeudatus nō habet vtile dominium plenum, sed penes primum vassallum remanet quasi vtile ratione vassallagij, & nu. 397.*

396 *Subinfeudans non desinit esse vassallus prioris domini, quando sinè eius consensu sit subinfeudatio, secus si cum eius consensu fiat; quia omne ius à se abdicat. & vide supra nn. 392.*

397 *Subinfeudans sinè consensu domini retinet dominium vtile superius, & in subuassallū transfert vtile dominium inferius.*

398 *Subinfeudatus, si velit alienare, tenetur requirere consensum vtriusq. domini. Sed in contrariū est communis.*

399 *Subinfeudatione facta vt supra, remanēt penes primum vassallum reliquia, & iura seruitiorum, atque cognitio causarum inter subuassallos.*

400 *Vasallus vassalli mei non est vassallus meus, nec ab eo*

ab eo possum feudalia seruitia petere, quæ debet suo domino immediato, & ego possum ea petere à meo vassallo, quæ præstare poterit cum auxilio sub uassalli.

401 *Alienatio feudi permissa in extraneum, multò magìs in filium.*

402 *Alienatio feudi sinè domini consensu nulla est in præiudicium domini, quò ad agnatos verò reuocatione opus est.*

403 *Constitutum appositum in alienatione feudi facta sinè domini consensu, transfert possessionem in acquirentem, adeo quòd si in possessorio exinde disputetur, debet is manere in possessione, & disputatio ad merita reseruari.*

404 *Vassallus potest facere omnem contractum de feudo cum filio, & supra nu. 323. & 341.*

405 *Vassallus potest rem feudalem ad libellũ concedere agnato vocato in inuestitura, sinè domini cõsensu.*

406 *Vassallus potest medietatem feudi consentiente domino in extraneum alienare, in fratrem verò, vel nepotem vocatos, etiam sinè consensu.*

407 *Cuius conclusionis ratio est, quia non est alienatio, sed quædam quasi refutatio.*

408 *Camerar. error.*

409 *Vassallus alienans totum feudum sinè consensu domini, totum perdit; alienans verò partem, priuatur tantùm parte alienata.*

410 *Vassallus committens feloniam contra vnum ex dominis, priuatur tantùm parte illius domini.*

411 *Vassallus plurium potest refutare partem vnius solius, sinè consensu aliorum.*

412 *Vassallus qui potest totum feudum refutare, potest; et partem tantùm & quidem à multò magìs.*

413 *Argumentum de toto ad partem valet.*

414 *Vassallus habens licentiam alienandi feudum à domino, potest illud duobus, vel pluribus alienare; quia non facit conditionem domini deteriorem, sed meliorem; & hoc ex æquitate recipitur, cõtra id quod supra habetur nu. 382.*

415 *Refutatio feudi est de genere permissorum, licèt alienatio sit de genere probibitorum.*

416 *Alienatio quoq; feudi est de genere permissorum, quantùm sit in præiudicium alienantis, & habentium causam ab eo.*

417 *Feudum iurisdictionale suapte natura indiuiduũ quomodo diuisionem recipiat?*

418 *Vsusfructus in rei veritate non est pars dominij, sed seruitus, vt via, & iter.*

419 *Fundo legato, cuius vsumfructus alienus est, ab hærede tamen petendus est, & quare?*

420 *Vsumfructum stipulans, similis est ei, qui partem fundi stipulatur.*

421 *Simile non est idem.*

422 *Res sua nemini seruit.*

423 *Imò nec res communis.*

424 *Vsusfructus est pars rei per similitudinẽ tantùm.*

425 *Refutatio feudi, cum reseruatione vsusfructus si inualida esset, sustineretur tamen per clausulã (omni meliori modo) vel per Iuramentum habens vim eiusdem clausulæ.*

426 *Refutatio feudi cum reseruatione fructuum indubiè permissa.*

427 *Argumentũ à consequẽti destructo rectè procedit.*

428 *Si de quo magìs videtur inesse, & non inest, nec de quo minùs.*

429 *Euentus tristes non sunt habendi in cõsideratione.*

430 *Refutatio facta filio cum reseruatione vsusfructus, mero iure valet, licèt ope exceptionis agens repelli posset.*

431 *Loffred. cons. 3. est contra communem, tam in Regno Neap. quam extra Regnum.*

432 *Tempus viginti annorum non dicitur de antiquo.*

433 *Tempus propter quod præsumitur consensus in alienatione feudi, non currit, nisi à die scientia.*

434 *Quæ scientia debet esse certa, cũ suis qualitatibus.*

435 *Consensus directi domini alienationi conditionali adhibitus post mortem alienantis feudum, nõ confirmat actum.*

436 *Consensus directi domini in alienatione feudi præsumitur cursu triginta annorum de iure communi; licèt in Regno secus dispositum sit.*

437 *Consensus prædictus facilè præsumitur, cum domini non interest, & nihil ei deperit.*

438 *Et præsumitur quoq; in refutatione; quia dominus dissentire non potest.*

439 *Pater habet vsumfructum in bonis filij, & plenam administrationem, & maiorẽ authoritatẽ, quàm tutor, aut curator.*

440 *Episcopi, & Prælati possunt transigendo dimittere de bonis ecclesiæ.*

441 *Vsufructuarius est quasi dominus, & procurator proprietarij.*

442 *Vsufructuarius non potest instituere, nec dispensare in rebus emphiteoticis, nec feudalibus.*

443 *Vsufructuarius non potest quicquam agere in præiudicium proprietatis.*

444 *Pater vsufructuarius in bonis filij, non tamen habet alienandi facultatem.*

445 *Nec faciendi actum, per quem ad alienationẽ deueniri queat.*

446 *Et multò minùs præiudicare potest in his, quæ proueniunt ex persona maiorum.*

447 *Vassallus, aut emphiteota si cadunt à iure suo, feudum, & emphiteosis vadit ad proprietariũ, nõ ad vsufructuarium; & idem concluditur de feudo reuerso ob finitam lineam.*

448 *Administrator etiam cum libera, habens mandatum à lege, vel ab homine, non potest vti liberalitate de bonis commissis.*

449 *Fallit in administrantibus bona Principum, & Magnatum.*

450 *Sublimitatur tamẽ, vt de minimis tantùm, & de his quæ passim donari solent, & pro vtilitate domini, elargiri possint.*

451 *Solitaq; donari in hac materia intelliguntur, q̃ sæpè, & sepiùs donata fuere, non quæ rarissimè.*

452 *Castrum cum homagio, fidelitate hominum, facultate gratias faciendi, & pœnas commutandi, & alijs regalibus, qua sunt de reseruatis Principi nō est de solitis, & consuetis donari à Principibus. Ideò administrator illud donare non potest.*
453 *Vsusfructus non debetur patri in bonis feudalibus secundùm aliquos; alij tamen contra sentiunt.*
454 *Prima tamen opin. prævalet quādo feudum à Principe prouenit.*
455 *Et quando feudum habet dignitatem personæ feudatarij cohærentem.*
456 *Vsufructu patris cessante in bonis filij, cessat eorum dem administratio.*
457 *Gubernare nil aliud est, quàm regere.*
458 *Dignitas post depositam administrationem durare potest.*
459 *Parentibus debetur reuerentia iure naturæ.*
460 *Titulus ab actore productus ad colorandum possessorium, an, & quando impugnari queat? & supra nu. 196. 198. 236. & infra vsq; ad nu. 466.*
461 *Notorium contra agentem spolio ex quibus probari dicatur?*
462 *Puth. decis. 76. lib. 2. & 293. in 3. in quibus terminis procedat, declaratur?*
463 *Decoloratio admittitur vbi de probationibus factis agitur; quicquid sit de faciendis.*
464 *Decoloratio indubiè admittitur quando probationes feriunt, nedum petitorium, sed etiam possessorium, remissiuè.*
465 *Notorius defectus iuris agentis spolio, si eum nō exclusferit, iuncto tamen iure rei conuenti, debet excludere; quia duo vincula magis stringunt.*
466 *Princeps habet fundatam intentionem in statu suo, quòd nullus possit exercere iurisdictionem, nec possidere regalia, sinè eius concessione, remissiuè.*
467 *Notorium ius Ducalis Cameræ in proposita specie probatur ex facto;*
468 *Ex partis confessione;*
469 *Ex probationibus in iudicio factis, & supra num. 89 & infra. nu. 474.*
470 *Ex iuris præsumptione.*
471 *Rot. decis. 16. de restit spol. in nou. in quibus terminis procedat?*
472 *Exceptio quæ in indicio spolij agentem repellit, multò magis repellet in alio iudicio possessorio.*
473 *Dubietas obiecta notorio, si de facili tolli non potest, vt nebula in aere, illud offuscat.*
474 *Notorium si per negationem in dubium reuocetur, possunt probationes statim induci ad eius confirmationem.*
475 *Notorium resultans ex instrumentis publicis, & actis, non offuscatur, nec læditur per simplicem negationem, nec per disputationem super eis introductam.*

Prò Serenissimo Raynutio Farnesio Parmæ, & Placentiæ Duce,

In causa Pallauicini Status.

EPITHOME.

Absoluto processu arduæ causæ, Pallauicini status nuncupatæ, discussisq; partium iuribus in Excelso Consilio per plures annos, fuerunt ab eo tandem quamplurima dubia vtriq; collitigātium exhibita. Illis autem, quæ Ducalis Cameræ intentioni obiecta non minùs scitè, quàm elegāter, fuere, responsiones in sequenti tertio responso, singulatim allatæ sunt. Cumq; ab vtraq; parte multa Excellentissimorum Iurisconsultorū consilia, ac etiam Vniuersitatum emanauerint, excelsus ille ordo, omnibus exactissimè libratis, ponderatis, & trutinatis diutissimè, suam demum sententiam protulit, declarando possessionē per Ducalem Cameram legitimè fuisse captam ex ordine Serenis. Ducis Alexandri, cuius procuratorem dominum litis effectum à petitis absoluit, reseruatis in reliquis iuribus partium.

DVBIORVM
PERILL. DVCALIS CONSILII SERIES,
Cum solutionibus vnicuiq; adhibitis.

Primum Dubium.

VTrùm Castra, Arces, Palatia, & cætera materialia, de quibus in præsenti lite agitur, eodem iure censeātur cum incorporalibus, quoad hoc, vt sinè titulo possideri nequeant?

Secundum Dubium.

Vtrùm Serenis. Dux Alexander, prędictorum etiam respectu, mandatum dederit de appręhendendo, vt de incorporalibus?

Tertium Dubium.

Vtrùm clausula (sinè figura iudicij, ac sola facti veritate inspecta) tribuat facultatem cumulandi petitorium cum possessorio?

Quartum Dubium.

Vtrùm inuestitura feudalis Terræ Florenzolæ cum iurisdictione, & regalibus, facta per Sāctissimum Paulum Tertium Illustris. D. Sfortiæ Pallauicino, compræhendat hæredes extraneos?

Quintum Dubium.

Vtrùm in incorporalibus, qualia sunt iurisdictionalia, & regalia, restituatur spoliatus indistinctè non docto de titulo? De materia etiam vide in 6. 7. & 19. dub.

Sextum

Sextum Dubium.

Vtrùm in iurisdictionalibus,& regalibus detur restitutio,si simpliciter fuerit possessio, vel quasi colorata, absq; veri tituli probatione?

Septimum Dubium.

Vtrùm in feudis habentibus iurisdictionem,& dignitatem annexam, detur restitutio absq; probatione veri tituli?

Octauum Dubium.

Vtrùm directus Dominus possit feudi possessionem ob culpam Vassalli,vel extinctam lineã, ingredi propria authoritate? Et hic agitur de vero intellectu c.primi, §. si verò de Milite vassall. qui contumax est, & de materia tractatur quoque dub. 16.

Nonum Dubium.

Vtrùm exceptio (dolo facis)locum habeat in remedio recuperandæ,& quando?

Decimum Dubium.

Vtrùm adoptio Illustriss.D. Alexandri facta p Illustriss. D. Sfortiam ad feuda, valuerit ? & an pro titulo colorato sufficiat?

Vndecimum Dubium.

Super interpretatione clausulæ (sinè præiudicio iurium Cameræ nostræ,& cuiuslibet tertij)

Duodecimum Dubium.

Vtrùm assistentia per Excelsum Cõsilium Parmen.concessa D. Alexandro,& D.Alphonso patri ad ingrediendam, seu continuandam tenutam bonorum,& iurium de quibus agitur, vel licentia testandi data Domino Sfortiæ per Serenifs.Ducem Octauium, sufficiant pro vero titulo? vel saltem pro colore?

Decimum tertium Dubium.

Titulus qualis esse debeat, & à quo proficisci, vt pro colore possessionis sufficiat, vbi color requiritur?

Decimum quartum Dubium.

Vtrùm annalis possessio feudorum, vel biennalis, dicat ex se colorata aduersùs Dñm directũ?

Decimum quintum Dubium.

Vtrùm scientia Præsidis,vel alicuius Iudicis supremi,quòd quis sit in possessione regalium, tribuat iustum colorem ipsi possessioni?

Decimum sextum Dubium.

Vtrùm finita linea vassalli defuncti,possit Dominus propria authoritate feudum apprehendere? De quo etiam tangitur in 8. dub.

Et an requiratur, quòd in primis,& ante omnia constet de extinctione ipsius lineæ? vel potiùs sufficiat exinde verificari, & certificari quod in rerum natura certum erat?

Decimum septimum Dubium.

Vtrùm fiscus sinè possessione litiget? & in quibus casibus?

Decimum octauum Dubium.

An, & ad quos fines potuerint per procuratorẽ Serenissimæ Ducalis Cameræ impugnari tituli D.Alexandri Actoris?

Et an quæstio status eidem mota dicatur? & qs effectus ex quæstione status ipsius resultet?

Decimum nonum Dubium.

An iurisdictio, & regalia in feudum concessa, absq; titulo à Principe habito possideri queãt? Et de materia habetur etiam in 6. dubio cum duob.seqq.

Vigesimum Dubium.

Vtrùm sententia aliàs lata pro D. Sfortia contra D.Ducem Octauium prosit in aliquo D.Alexandro Actori? & an in aliquo nocere potuerit Serenissimo Reo conuento?

Item an post interpositam appellationem per hunc à dicta sententia, remanserit eius effectus suspensus, vel extinctus? & quo ad quid?

Vigesimum primum Dubium.

Vtrùm Princeps teneatur stare cõtractibus,vel quasi sui antecessoris? & quibus?

Vigesimum secundum Dubium.

Vtrùm pro parte Actoris suspensio petitorij in iudicio fieri potuerit? ita quòd donationis,& refutationis huius status aliàs factæ per Serenifs. D.Ducem Octauium Serenifs.Principi Alexandro filio vnico, per Ducalem Cameram productæ, nulla ratio habenda sit, vti petitoriũ ipsum respicientis?

Vigesimum tertium Dubium.

Vtrùm donatio, & refutatio prædicta efficax, & valida fuerit non seruata forma decreti Mediolanen.in hoc etiam statu vigẽtis, quo partes iurare tenentur donationem veram,& nõ fictã?

Vigesimum quartum Dubium.

Vtrùm donatio, & refutatio prædicta habens clausulam(accedente consensu directi Domini, & non aliter) ex quo consensus ipse nõ fuit postea impetratus, nulla censeatur,& inualida?

Vigesimum quintum Dubium.

Vtrùm dicta donatio,& refutatio effectu carere debeat, ex eo,quòd post eã D.Dux Octauius pro vero Duce adhuc se gesserit,& communiter reputatus fuerit?

Vigesimum sextum Dubium.

Vtrùm donatio, & refutatio prædicta facta cũ vsusfructus reseruatione,valuerit, & tenuerit?

Vigesimum septimum Dubium.

Vtrùm directi Domini consensus eidem donationi,& refutationi accessisse præsumatur ex aliquo cursu temporis post eam fluxi?

Vigesimum octauum Dubium.

Vtrùm reseruatio supradicta vsusfructus, administrationis,gubernij,& dignitatis,operentur saltẽm, vt disposita per D. Ducem Octauium in in præiudicium filij de iure subsistant?

Vigesimum nonum Dubium.

Vtrùm per dictam donationem,& refutationẽ titul⁹ Domini Actoris(si quis coloratus dici possit exhibitus) fuerit decoloratus? Et an de no-

torio iure Ducalis Cameræ in proposito themate constare dici possit? & quibus medijs?

Tigesimum dubium.

Vtrùm notorium per simplicem negationem, offuscari possit? & an negatum comprobari?

RESPONSVM III.

SI vt Philosophus asserit secundo Phi-
sicorum, quem retulit Soc. iun. Præce
ptor meus cons. 24. num. 11. volu. 1.
1 † omne agēs agit propter finem, inu
tilis quippè est agentis operatio, si vsq; ad illius
compræhensionem non perseueret. Quocirca
cum ego iam annis elapsis semel, atq; iterū pro
Serenis. Ducali Camera Parmæ, & Placentiæ
in famigerata causa Pallauicini status coràm Ex
cellentis. Consilio Serenis. ac sapiētissimi Prin
cipis D. Rainutij Farnesij Parmæ, & Placentiæ
Ducis IIII. iamdudum pendente, pro verita-
te, & iustitia respondiderim, licèt optimum ip-
sius Cameræ adeo clarè, & dilucidè tunc denu-
dasse mihi persuadeam, vt futurum iudicium iu-
xta eius rationabile votum sperandum sit; Ni-
hilominus cum actionis meæ finem nondum as-
secutus sim, Imò verò obices numero triginta
nuper ab ipso Perillust. Consilio emerserint, sci-
tè quidem, & acutè, quibus Illustris. Pallauici-
ni aduersarij iura nostris forsan præponderare
prima fronte videri queant, operæ precium
duxi, nè frustra, & incassum aliàs laborasse di-
car, aut obiectorum fortè vi perterritū me hoc
tempore quisq; arbitretur, Tertiò nunc cala-
mum assumere, argumenta contraria adamus-
sim confutare, & iustitiam causæ apertiùs quoq;
ob oculos ponere.

Cæterùm, quia quicquid in vtroq; responso
dixi superfluum foret repetere, & totum quoq;
reticere haud conducit; cum permulta tractan-
da veniant iam tractata, & examinata, id curan-
dum statuo, vt quæ sinè detrimento mitti pote-
runt, non repetantur, quæq; repetenda erunt,
breuiusculè, vel relatiuè tantùm interserantur,
cæterisq; nuper explicandis contexantur locis
opportunis; Nec elaborandum est circa facti
speciem, quæ tum ex narratis in priori respon-
so, tum ex actis, & processibus typis æditis
planè elucet.

Singula igitur obiecta perspicuè refellere mei
erit instituti, quò Perillust. & Excelsi Patres suū
alacriùs iudicium iam tandem proferant; con-
trouersiamq; octennalem, iustitia mediante, di-
rimant; & nè quicquam intactum ommisisse vi-
deri queam; vnumquodq; obiectum ad literam
priùs referre, solutionemq; mox subdere lubet;
2 † sic enim opposita iuxta se posita magis eluce-
scent; teste Philosopho in 2. de Cœlo, & mūdo,
cuius dictum nostrates quoq; persæpe vsurpāt;
atq; exornant; præsertim Neuiz. in sua sylua nu
3 pt. in prin. num. 78. † & veritas etiam aromatū
instar, quò magis attrita, magis redolebit, teste
Castren. in cons. 23. soler aromatum in princip.
lib. 1. in nou.

PRIMVM DVBIVM.

*Contra Serenis. Ducalem Cameram plura obsta-
re videntur, per quæ videtur dicendum Illustris.
D. Alexandrum Pallauicinum reintegrandum ad
possessionem locorum Buxeti, Curtismaioris, Floren
zola, & aliorum locorū iuxta per eum petita, absq;
ostensione alicuius tituli.*

4 *Et in primis quia, quod attinet ad bona corpora-
lia, res ipsa non videtur habere difficultatem, pro
vt sunt Castra, Arces, & cætera corpora materia-
lia, quæ probantur possessa fuisse per dictum D. A-
lexandrum, quia illa nullam habent iuris resisten-
tiam, quin possint possideri per quemcunq;, vt cæ-
tera corpora materialia l. possideri in princip. ff. de
acquir. possess. & signanter probat Gemin. cons. 14.
5 nu. 5. † & dicuntur loca illa esse, quæ sunt munita
muris, seu vallo Bart. in tract. qui sunt rebell. in
verbo Lombardia num. 4. Bal. in c. 1. §. in generali
num. 4 si de feud sit contr. inter dom. & agnat. &
probat. etiam Bar. in l. Celsus. §. si viam in fi. vers.
sed quæro pone aliquis nobilis habens Iurisdictionē
in Castro meo, ff. de vsucap. Boss. tit. de Principe nu
me. 238. & latiùs D. Petra in tract. de fideicomm.
q. 13. nu. 393. & plur. seqq.*

SOLVTIO.

6 Tex. in d. l. 3. in princ. cum concord. probat qui
dem corporalia, & materialia possideri posse, &
propriè etiam, ad differentiam incorporalium,
quæ tantummodo quasi possidentur, sed nō pro
bat, quòd aliqua ex eis non possint habere iuris
resistentiā. Nā quòd ius resistat possessori alieu-
ius rei, non dependet ab eius corporalitate, vel
incorporalitate (vt hoc vtar vocabulo) sed aliun
de prouenit; vt quia sit de reseruatis Principi.
quæ sinè expræssa ipsius voluntate possideri ne-
queant, vt sunt regalia omnia, c. 1. vbi Bal. Affli.
* & cæteri omnes* in tit. quæ sint rega. Boss. latè in
tit. de regal. Rolan. cons. 4. nu. 45. & 48. lib. 3. &
latiùs dixi in 1. meo respon. in hac causa edito.
nu. 78. & 80. cum seqq. & in 2. respon. num. 71.
7 vsq; ad nu. 85. † vbi idem dicebam, & probabā
8 de omnibus alijs, quæ sunt iuris publici, † & de
feudis dignitatum in 1. respon. num. 83. & in 2.
9 nu. 82. † & de sacris etiam, religiosisq;, & sanctis,
10 licèt ex his omnibus permulta sint corporalia, †
pro vt inter regalia, viæ publicæ, flumina, atgen
tariæ, palatia Principū, & iuridicundo destinata.
bona vacantia. thesauri, & alia de quibus in d. c.
11 1. & locis præcitatis. † & inter publica loca con-
numerantur stadia, fora, theatra, & his similia l.
in tantùm §. vniuersitatis ff. de re. diui. inter sa-
cra Ecclesiæ, & alia Deo dicata l. sacra ff. eo. & in
ter sancta muri Ciuitatum, vt in ca. l. sacra §. fi.

12 Econ-

12 Econuersò autem corporalia quamplura sūt, quæ cadunt in commercio nostro, vt hæreditas, obligatio, vsusfructus, seruitus, de quibus in l. 1. §. vlt. eod. titu. de re. diui. quæ omnia nullus ambigit, quin absq; Principis authoritate possideri queant; nam de possessione hæreditatis est tex. in l. cum hæredes de acquir. possess. vbi Ca-
13 str. & alij † idem dici potest de iure patronatus, quod licèt sit incorporale, & annexum etiā spiritualitati, possideri tamen potest, seu quasi e. pastoralis de iu. patro. gl. in c. quāto. eo. tit. in 6. Lābert. de iu. patro. lib. 3. q. 9. artic. pri. nu. 3.
14 Difficultas ergo non consistit in corporalitate, vel incorporalitate, sed an sit de his, quæ à Principe tantùm procedunt, & impetrari debent? qualia sunt feuda dignitatum, quæ regalia nuncupantur, & alia Principi ipsi reseruata; Et sanè cum satis constet Castra, Arces, & fortalitia, de quibus agitur sub feudis istis comprehendi, vt dictar Inuestitura facta Ioan. Ludouico, & Pallauicino, de qua in lib. productionum Serenifs. pag. 53. à tergo in vers. exceptis, & inuestitura facta Carolo Epō registrata in eod. lib. pag. 57. à tergo in vers. reseruatis; & quidē vnà cum iurisdictione, mero, & mixto Imperio, cæterisque in Inuestituris comprehensis vnum corpus esse, prout ambæ Inuestituræ prædictæ paulo ante dixerant in illis verbis (ita quòd hac separatione facta & cæt.) cuius clausulæ virtus est, redde re feudum totum simul indiuiduum Curt. sen. consil. 48. recolendæ num. 25. vers. benè facit; & cons. 49. num. 51. & Colleg. Bonon. in cons. seq. num. 14. vers. quam conclusionem. Paris. consil. 6. num. 6. cum concor. lib. 1. Deci. cons. 73. num.
15 8. & seq. lib. 2. † certè non potest diuerso iure censeri; nempe quòd pro parte possideri queant absq; Principis concessione, & pro parte non l. eum qui ff. de vsucap.

Illud idem constat ex confessionibus Illustrif. q. D. Sfortiæ in processu productis, Castra scilicet, & Arces, cum Iurisdictione, & cæteris pertinentijs feudalia esse, de illisq; per consequens possessorem finè Principis authoritate disponere non posse. Asseruit hoc namq; in præcibus iamdiu porectis pro commissione causæ iactationum, & diffamationum contra Ducalem Cameram, & in libello subinde exhibito, & aper-
16 tiùs in responsione positionum Cameræ; † cuius confessiones non potest D. Alexander, qui se eius hæredem profitetur, improbare; vt in proprijs terminis fatentis res esse feudales dixit Gozad, consil. 9. num. 11. & in eadem facti specie, Socin. iun. consil. 77. num. 74. lib. 1. Curtius in consil. 150. num. 6, Menoch. cons. 341. num. 8. Surd. cons. 5. num. 39. & cons. 151. num. 14. Sed & ipsemet D. Alexander in sua petitione hoc in iudicio porecta, describendo loca memorata, ponit ea vnita, & incorporata, ac coniuncta

Cons. Lud. Sacc.

cum incorporalibus, videlicet Ciuitatem Buxeti cum Arce, & eius Villis, iurisdictione, territorio, mero, & mixto Imperio, homagio, datijs, molendinis, piardis Padi, aquis, tabernis, gabellis salis, regalibus, iur b. & alijs pertinentis quibuscunq;. Et eodem modo alia etiam loca de-
17 scribit; † Etenim illa præpositio (cum) habet vim vniendi, & coniungendi res, si non principaliter, saltem accessoriè glo. in §. si Ancillas. Instit. de leg. Bart. in l. 3. colum. fi. de leg. 3. & in l. si ita fuerit §. quæstio. de manum. testam. & nor. in l. si quis inquilinos §. si ita, & in l. si ancillas de leg. 1. atq; in l. 3. C. si pend. app. mors inter. Idcirco de omnibus simul, atq; coniunctim idem debet esse iudicium.
18 Concludendum est igitur singulas in nostro casu Inuestituras vniuersitatem quandam constituere rerum tàm corporalium, quàm incorporalium in eis cōpræhensarum. Beneuent. in reper. c. Imperialem pag. 38. littera A. cum seqq. & per consequens nos versari in primo capite distinctionis D. Petræ in suo tract. de fideicom. q. 13. nu. 372. cum pluribus seqq. non verò in vltimo, de quo sub nu. 393. & alijs seqq. in oppositum citatis; sicq; idem ius Principi in omnibus com-
19 petere. † Quòd si aliter D. Alexander vti actor sensisset, suum erat onus contrarium allegare, & diuersitatis causas probare, vt D. Petra ibidem animaduertit num. 413. & seq. post Bald. in c. 1. num. 4. quibus mod. feud. amitt. Inquiens, quòd cum Castrum diuersimode accipi possit, oportet actorem probare de quo senserit dispositio.

SECVNDVM DVBIVM.

Quinimo respectu corporum materialiū possessio capta per Cameram videtur capta, contra, vel præter formam cōmissionis Serenifs. D. Ducis, quæ solū
20 *legitur de feudalibus, iurisdictionalibus, & regalibus, inter quæ nō videntur extare ista bona, † ergo tenuta dicitur nulliter capta l. diligēter in prin. ff.*
21 *mand. c. cū dilecta de re. script. † & in terminis executionis rei iudicata contra formam commissionis, Gabr. de execut. rei iudic. conclus. 2. in fi.*

SOLVTIO.

Ex prædictis patet responsio; quia cū in dictis inuestituris feudalibus compræhensa fuerint et Castra, & Arces, sub generali mandato de tenuta feudalium iurisdictionalium, & regalium capienda, continentur. Quin etiam in specie de arcibus mādauit Serenifs. immortalis mem. Dux Alexander, iniungendo Serenifs. tunc Principi Rainutio filio, vt de custodibus arbitrio suo prouideret, minori cum expensa, qua fieri posset; vt eius litteris in precessu registratis liquet; & sic mādati fines nullo pacto excessit procurator.

TERTIVM DVBIVM.

22 *Neq; in præsenti causa uidetur potuisse dari de petitorio, sub eo prextu, quòd sūmariè, sinè strepitu,*

& figura iudicij procedatur coram hoc ordine, vt etiam ex forma constitutionum apparet. Etenim tales clausulæ non impediunt quò minùs spoliatus in primis sit restituendus, vt respondit Rimin.iun. consi.30.nu.4.& plur.seq.vol.1.qui infinitas propè citat authoritates.

SOLVTIO.

23 In oppositum stat * communis, & vera opin. vt colligitur ex iam dictis à me in 1.respon. nu. 86.cum quatuor seqq.& in 2.respon.nu.3.cum seqq.& ibi dictis addi possunt Benint. decis.33. sub nu.1. vers.adde,& omnino Surd.consi.166. nu.6.7.Tesaur.decis.15.nu.4.Rauden.cons.21. nu.249.Emilia.consi.41.nu.27. Perus.decis.17. nu.22.Ant.Cuch.de mētien.circa poss.nu. 320. Marc.decis.326.nu.12.Garg.patroc.60.Purpur. in repet.l.ædita nu.150. & Bologni. nu. 136.C. de eden.Afin.in sua pra.iud. §.3.c.2.nu.3. & latissimè Menoch.cons.180.nn.6.7. & per to. primum dub. Ideo non sunt attendenda, quæ scripsit Rim.iu.in allegato cons.30.nu.4.cum seqq.

24 †Cum præsertim motus fuerit propter stilum illius Consilij iustitiæ probatū in processu; quòd scilicet non obstante clausula(sola facti veritate inspecta) exceptionem dominij admittere non consueuerat,& propterea à stilo ipso, & practica consueta non decebat recedere, vt ibidē cōsiderat nu.12.13.In nostra autem specie tātùm abest, quòd talis stilus appareat, vt totū potiùs oppositum Perillust.Consilio notissimum sit.

25 Sed tantò minùs curanda sunt dicta Rimi.in oppositum adducti, quia ipsemet Palidoniam postea canens in cons.689.nu.3.vsq. ad nu.10.nostras sectatus partes, multas authoritates,rationesq. vrgētes pro hac opin. in medium attulit.

QVARTVM DVBIVM.

Quod modo attinet ad incorporalia, et sic iurisdictionalia,& Regalia, ac feudalia, in illis quoque videtur Illustriss. D. Alexander habere intentionem fundatam, præsupposito, quòd extrema necessaria sint probata,& hoc ex pluribus.

26 *Et in primis, quoniam quantum sit respectu Castri Florenzolæ, res videtur modicam, vel nullam habere difficultatem, quin illud sit omnino relaxādum dicto D. Alexandro vigore concessionis Pauli Tertij facta dicto Illust. D. Sfortiæ pro se,& quibus dederit, de qua in actis; quæ quidem clausula operatur, vt Castrum huiusmodi dicatur ad extraneos etiam hæredes transitorium, vt concludit Bald.in l.1.in 3.par.in fin.q.34.ff. de rer.diuis.& signanter Dec.cons.72.nu.2.Soci.iun.cons.72.nu. 23.vol.1.Mar.Anguis.cons.46.nu.11.Menoc.cōs. 323.nu.22.& plur.seqq. vol.4. & in indiuiduo in hoc Castro respondit ipse cons.378.eo.vol.*

SOLVTIO.

Abundè fuit satisfactum in 1.respon.nu.173. vers.3.allegabat Menoch.vsque ad nu. 186. inclusiuè,vbi ad clausulam (cui vel quibus) & ad alia per Menoch. adducta, singulatim respōsum fuit,& non video quicquam replicari; nec quid replicari possit; tum quia cōcessio illa Pauli Tertij subreptionis morbo, intentionisq. defectu laborat apparenter,tum quia per decretū (Meminimus)eiusdem effectus, (si valida fuisset) cū vita D. Sfortiæ terminatus fuisset, quorum vtrumque lato calamo ibi comprobaui.

Nihilominus ex abundanti nunc addo pro clariorr prædictæ concessionis subreptione, quòd nedum Rolandus senior rebellionem suam aduersùs Mediolani Ducem fassus fuit, vt dicebam, verùm etiam D.Sfortia eandem, vti verissimam approbauit,& super ea se fundauit in indicio cnm Illustriss. D. Virginia Pallauicina de Gambara agitato coram Ducalibus delegatis de anno 1557.super Terra,& bonis Curtis maioris, vt ex scriptura authentica in pręsenti processu exhibita constat,in libro productionū Serenifs.Cameræ pag.19.& pag.23.Cuius D.Sfortiæ confessioni acquiescere tenetur D. Alexander, vt supra diximus.Vndè sequitur,quòd ipse D.Sfortia in supplicatis Summo Pontifici falsū dixerit, præsupponendo Terram Florenzolæ à prædicto Rolando seniore in ipsum vti descendentem peruenisse; cum propter rebellionem prædictam ad Mediolani Ducem reuersa fuerit, qui eam postmodum Nicolao Picinino infeudauit, vt in dicto libro productionum fol.25.& extincta Picinini linea, fuerit quoque Cardinali Ascanio patruo concessa, vt in eodem lib. fol. 35. cui concessioni testis adscriptus reperitur Rolandus Pallauicinus iunior senioris nepos,&

27 prædicti D. Sfortiæ Auus paternus, † qui propter eius præsentiam consensisse dicitur, & omne ius suum, si quod habuisset, ammisisse, per ea quæ scribit Brun.consi.80.nu.18.19.

28 Et hoc quoq. pęnitus falsum ostēdit id quod dicebat Menoc. ex mente Historicorum in illo suo consi.378.sub nu.7.Nempe mortuo Picinino,per Ducem Philippum Mariam Terram Florenzolæ restitutam Rolando immediatè fuisse, vti ab eodem Picinino occupatam; & magis etiam falsum, eò quia expulso Duce Philippo, & d.Cardinali à toto Mediolani statu per Ludonicum Francorum Regem, data fuit Petro de Rohan.eadem Terra Florenzolę, vt in eo. libro productionū fol.39.Hęc enim,vltra iam in prioribus à me perpensa, notoriam indicant subreptionem inuestituræ Pauli Tertij, cui D.Sfortia exposuit Terrā prędictam ad se spectare virtute antiqui tituli Rolandi senioris ascendentis sui.

29 Et quod attinet ad clausulam prædictam(cui vel quibus)dicebam quoque in 1. respon.num. 183. & seqq.nihil eam prodesse Domino Alexandro,qui non est de descendentibus D.Sfortiæ,stante decreto(Meminimus) cui non fuit in specie derogatum,prout requirebatur,& respōsio

sio est verissima; Præsupponendo etiam, vt præ-
supponit Menoc. quòd clausula(pro hæredibus,
& successoribus quibuscunq.)posita in dicta in-
uestitura Panli tertij æquipolleat clausulæ (&
30 cui vel quibus) vt ipse asseruit, † quod tamen
non admittit Iacob. à S. Georg. in sua Inuesti.
feud. versi. præsentes,& recipientes sub num. 3.
quem sequitur Purpur. in consil. 402. numero
52. & plerique alij.

31 Sed vt omnis tollatur hæsitatio respectu hu-
ius Castri, ad quod D. Alexander Pallauicinus
præ cæteris aspirare videtur, propter hanc vlti-
mam concessionem, decreui pro eius vera in-
terpretatione aliquantulùm laborare. Et ani-
maduerto in primis D.Menoc.illius verba fide-
liter non retulisse,sed imperfectè,id ommitten-
do,quod intentioni suæ aduersabatur, videlicet
dictionem(filijs)stat nanque concessio facta D.
Sfortiæ(pro te,tuisq. filijs hæredibus, & succes-
32 soribus quibuscunq.)†& illa dictio(filijs)impor
tat feudum ex pacto,& prouidentia,in quo de-
scendentes rantùm masculi succedunt,etiã abs-
que eo quòd hæredes sint, & extranei pœnitus
excluduntur. Rui.consi. 25.nu. 18.& consi. 162.
nu. 12.lib. 1.Paris.consi. 2.num. 22. in 1.Gozad.
consil. 9.nu. 53. Didac.varia.resolut. c. 18. nu. 2.
& in quinta conclus.Bossi.in tit.de princ.& eius
priui.nu.311.Clar.in §.feudum q.9. vers.quan-
doque verò post multos alios, quos adducit, de
* communi* attestans.

33 Et in infinitum quidem vocati censentur de-
scendentes filiorum nomine, vt ex præcitatis ap
paret,& signãter tradit Iacob à S. Georg. in sua
inuesti. feud. in verb. præsentes, & recipientes
pro se,& eorum filijs nu. 2.cũ seqq. Sed D.Ale-
xander non est descendẽs à D.Sfortia, ergo ex-
clusus. & propterea Menoch. particulam hanc
inuestituræ non sinè misterio tacuit.

34 Cæterùm, quia cum verbo (filijs) coniuncta
reperitur dictio(hæredibus,) quæ sui natura im
portare solet feudum hæreditarium, vt per Feu-
distas in prælud.feud.& in c. 1. §. hoc quoque de
success. feud. & * communem attestatur Deci.
consil.445.nu. 13. Campeg.consi. 11.nu.3.inter
consi.Brun.Alex. consi. 10.nu.9.vol.3. & Crau.
consi. 197.nu.5.Rolan.cõs. 29.nu.20,in 3.Surd.
latè cons. 108.nu. 1.in rationibus dubitandi.

35 (Quod tamen plerisq. non placet,eò quia in
materia feudali, hæredum appellatione, filij, &
descendentes masculi solùm cõtinentur,vti hæ-
redes sanguinis, vt per Iacob. vbi supra nu. 3.&
4.Rui.consi. 124.num. 12.lib. 3.Clar.d.q.9.vers.
* nunc prosequendo, vbi de cõmuni* Ceph.cõsi.
303.num.42.43.& multos adductos per Osasc.
decis. 160.nu. 15.& fusiùs Surd.in consi.63.nu.
10.cum seqq.& ferè per tot.& rursus in d.cõsil.
108.nu. 14. 15. 21. 25.& Crau.in consil.913.nu.
36 12.)Videtur dicendum, stante priori opi. quòd
feudum sit saltem mixtum, participãs de pacto,
& prouidentia,& hæreditario,ita vt nõ sufficiat
quem esse descendentem,nisi hæres sit, nec hæ-
redem esse,nisi sit de descendentibus, prout ex
multis relatis per Clar.d.q.9.vers. quandoque,
& tertiò,verum esse constat; vbi opin. hanc ve-
* riorem, & * magis communem semper in pra-
* ctica vidisse seruari testatur; rationem adducẽs,
quia aliàs verbum(hæredibus) superfluũ foret.
idem absolutè tenet in q. 83. vers. aut est rece-
ptum, & in hoc omnes cõsentire asserit. Didac.
37 d.c. 18.in 6.concl. Verum est, quòd † Didac. põ-
derat inibi copulam positam inter vtramque di
ctionem, post Alexan. in l.quod dicitur la 2. sub
nu. 21.de verb.oblig. Sed quòd hunc sensum ha
beant verba prędicta, etiam sinè copula interme
dia, tradit Alex.in l. Gallus §. etiam si parente.
col.4.vers.2.fallit de liber.& posthu.Rui.consil.
174.nu. 11. vers.nec obstat,& Cepha.cons. 303.
nu.75.& benè cõferunt tradita per ipsum in to-
to illo responso,& in consi. 311. nu.36.cũ seqq.
38 † Punctus etenim loco copulæ habetur ad gl. in
l.præcia rerum ad l.falc.& in l. cũ duob.§.in co-
heũda ff.pro so.& tex.in l. triplici de verb.signi.

39 Quinimo si dictum fuisset pro hæredibus ma
sculis,nulla facta filiorum mentione, idẽ seque-
* retur effectus,ex communi* Bello.cons. 33. nu. 2.
* Osasc.d.decis. 160.nu. 2. 10.& in fi.& Rol.d.cõs.
67.nu. 10. 11.qui innumeros citat,& latè Ceph.
d.consi.303.cum seqq.Clar.d.q.9. vers.itẽ quę-
ro.defendit Menoch.cons.464.nu.29.qui verã,
& receptam sententiam dicit, per quam opinio-
nes aliàs contrariæ conciliantur, vt ipse inquit,
quibus addendus est Surd.cons.5.num. 17.cum
seqq. & d.cons.63.num. 10.

40 Quamquam nec desunt,qui feudũ ex pacto,
& prouidentia tantùm esse defendant, vt Bossi.
d.ri.de Princ.nu. 306.& latè in d.cons.67.Rolã.
nu. 22.vsque ad 31.& in cons.29.nu.32.vbi cõ-
* munem * refert cum multis concord.lib. 3.

41 Quemadmodum, & de feudo concesso, pro
hæredibus legitimis,idem tenent Gozad. cons.
26.nu. 19. Alcia.consi. 179. Soc.Iun.consil. 112.
42 num.7.8.vol.2.Rol.d.cons.67. num. 21. † Et in
omnem casum negari nõ potest, quin ad minùs
mixtum sit ad tradita per Cephal.d.consil.303.
prr 10.& d.cons.311.nu.41.cum seqq.

43 Verùm dubiũ facere videntur sequentia ver
ba(& successoribus quibuscunq.)sed quod atti-
net ad dictionẽ(successoribus) videtur certè om
nis difficultas tolli,ex quo successoris nomen in
materia præsertim feudali, sanguinis successorẽ
denotant Soci.cõs. 249.nu. 12.cũ quatuor seqq.
lib.2.Ceph.d.cõs.303.nu.33.post Bald.& alios,
44 quos citat, † adeo quòd necesse sit eum esse de
descendentibus, & hæredem quoque vniuersa-
lẽ,qui vult succedere in feudo stipulato pro hæ-
redibus,& successoribus, vt latè consuluit Rol.

consil. 23. in 3. dub. lib. 1. post multos relatos.

Et sic potest etiam operari, quòd filij, & descendentes, qui ad feudum aspirare possent, absque eo, quòd hęredes forent, debeant omnino, & cum effectu esse hæredes, & sic vtranq. qualitatem habere, vt ad feudum ipsum admittantur Curt. Iu. consi. 138. num. 15. quem cum alijs ad id citatis refert, & sequitur Cepha. d. consil. 303. nu. 70. cum seqq. Nihil est igitur hucusque, quod feudum faciat merè hæreditarium.

45 At negotium fauere videtur sequens dictio vniuersalis geminata (quibuscunque) ampliando dispositionem ad omnes, etiam extraneos successores, adeo quòd feudum ad eos transire possit, dummodo hæredes sint; & hoc est quod in motiuo deducitur; pręsupposita scilicer ęquiparatione clausulæ (& quibus dederit) & clausulæ (pro hæredibus, & successoribus quibuscunque) licèt difficultate non careat per supradicta;
* Et ita etiam post multos citatos concludit Clar.
* ex commun* id. q. 9. in princ. vbi in practica seruari asserit, & ita re ipsa concludit Menoch. in consil. 216. nu. 24. ad quod se remittit in p̃citato cõs. 378. de hac Paul. Tertij inuestitura loquẽs.

Tota igitur difficultas ad hunc punctum redigitur, an huiusmodi dictio totam præcedentem dispositionem immutet, facultatemq. tribuat D. Sfortiæ relinquendi huius feudi extraneo?

Et pro negatiua respõdendũ alacri animo cõcludo, multis sanè authoritatibus, & argumẽtis.

46 Et primò quia dictio quibuscunq. & similes, quantumuis vniuersales geminatæ, restringuntur tamen ad personas habiles, & idoneas; Idcirco cum à feudis proprijs arceantur extranei, vt notissimum est, vtique propter similes dictiones non debent admitti, nec feudorum natura alterari, prout constanter affirmarunt infrascripti doct. tum stante dictione (quibuscunque) in concessione, tum etiam stãte clausula (& cui, vel quibus) aut alia simili (ad habendum, tenendũ, & quicquid voluerit faciendum, & disponendum.) Et in primis Bald. in c. 1. §. donare col. 2. vers. sed dubitari potest; quem sequitur ibi Marti. de Laud. & Præpos. in fi. qual. olim feu. pote. alien. & idem Bal. consi. 207. nu. 3. lib. 2. & consi. 456. nu. 5. in 5. in l. liberti, libertæq. nu. 32. C. de oper. liber. & huius etiam opin. fuit in l. cum virum nu. 21. in fi. C. de fideico. & Oldra. in consil. 268. nu. 5. quam expræsè probat Aret. in l. Gallus §. etiam si parente num. 56. vers. secundò adde. de liber. & posth. & ibidem Soci. nu. 6. vers. 2. limit. Alex. in consil. 30. col. 1. libr. 1. & consil. 106. nu. 4. in 4. & consil. 2 num. 10. vers. octauò. vbi Bald. qui sibi contrarius videbatur, cõciliat. vol. 2. Afflict. in c. 1. §. naturales in fi. si de feud. fuer. contro. Calca. consi. 51. in 1. dub. Signo. de homo. consi. 10. ante num. 4. Bello. consi. 33. nu. 5. Barba. cons. pen. num. 27. lib. 1. Iacob. à S. Georg. in sua inuesti. feud. in ver. & quibuscunque hæredibus, vbi ad partes arguit, & pro hac parte concludit, pro qua se etiam consuluisse asseuerat; huic etiam adhærere videtur Curt. Iun. in tract. feud. par. 3. ad fi. sub. num. 62. dum eam vltimo loco refert, licèt cogitandum relinquat Rub. Alex. consi. 10. nu. 4. & consi. 110. nu. 9. 10. Deci. consi. 185. nu. 4. consil. 193. nu. 5. vers. non obstat fundamentum, & consil. 208. num. 11. atque in c. in præsentia num. mihi 150. de proba. vbi veriorem hanc opin. esse testatur Rui. consi. 39. nu. 9. lib. 1. cons. 25. num. 5. in 2. & cons. 105. nu. 11. in tertio atque consi. 109. ante nu. 28. eo. lib. Gozad. consi. 84. nu. 15. Bero. consi. 66. num. 13. 14. lib. 1. & cons. 106. nu. 28. Crau. cons. progene. num. 293. cum pluribus seqq. Soci. Iun. in cons. 103. nu. 28. in 2. Card. Alba. cons. 3. nu. 12. veriorem sententiam affirmans Rolan. cons. 57.
47 nu. 32. lib. 3. Alba. cons. 405. nu. 1. † Huius denique opin. sectator fuit D. Menoch. in præcitato cons. suo 61. licèt in præsenti causa contrarium sentiat; cuius consultationis fortè non fuit memor quando inuestiturã istam præmanibus habebat. etenim in d. cons. 61. num. 25. apertissimè sequitur Aret. Soci. Deci. & Soc. Iun. supra relatos in materia huius dictionis (quibuscunque) quam dicit alios effectus operari posse absq. eo, quòd feudum ad extraneos transitorium faciat, sicuti etiam dixerat supra nu. 20. cum seqq. de clausula (& cui vel quibus) & de clausula (ad habendũ) & rursum reperit sub nu. 27. Adeo quòd
* dubitandum non est quin hæc sit* communis sẽ
* tentia, ac * magis communis.

48 Quę probatur, quia certo certius est, personas inhabiles minimè comprӕhendi per clausulas antedictas, vel per dictiones vniuersales, quando aliquem aliũ effectum operari possunt, quantumuis minimum; præsertim in materia feud. quæ est stricti Iuris, & strictissimã recipit interpretationem, vt egregiè considerat D. Menoch. d. cons. 61. nu. 20. post Rub. in d. cons. 110. nu. 5. pro quo stat glo. ordinaria quã sequitur ibi Bar. in l. 3. in ver. quibuscunque C. de fi. instru. & iu. hastę fi. lib. 10. & alia glo. in l. 1. in ver. vnusquisque C. de sacro san. eccl. & est tex. in l. creditor §. lucius ff. commod. in l. vt gradatim de mun. & hono. Bart. & alij in l. 1. C. sinè cens. vel reliq. Et idem Barto. in l. 2. §. prætor ff. qui satisd. cogan. Bald. in l. 1. per illum tex. C. de fid. Instr. Deci. d. c. in præsentia nu. 150. post Aret. & Soci. in d. §. etiam si parente, & cæteri ferè omnes præcitati, dum ostendere satagunt inuestituras feudales sub formis antedictis conceptas, non esse superfluas, & absq. operandi effectu, vt contrasentientes autumant, & propterea in extraneos facultatem disponendi non tribuere.

49 Vt autem non vnus tantùm, & minimus, sed quamplures effectus, & quidẽ maximi momẽti

refera-

referamus, dicitur primò illinc' salutare, quòd
vassall⁹ poterit vni ex vocatis,cui voluerit relin
quere,quod aliàs prohibitum fuisset, vt appri-
mè considerat Menoch.cons.61. nu.21. 22.post
Rub. relatum in d. cons.110.num. 5.& Bero.d.
cons.106.nu.6. vers. item quia, ac quamplures
alios per Cacher.citatos decis.163. nu. 15.quo-
* rum opin. * communem asserit Cacher.

50 Secundùm effectum cōsiderat Menoch. vbi su
pra nu.23.24.& 27.vt possit sic disponere absq;
vlteriori directi Domini licētia, & allegat Rub.
idem dicentem,ac Deci. d. cons.193.nu. 5.ver.
non obstat fundamentum, qui notabiliter certè
loquitur regulariter enim perenda esset licentia
in specie in actu ipso alienationis,licèt ab initio
genericè obtenta fuisset,secundum Spec.'in tit.
de loca.§.nunc aliqua vers.94. & ibi Io. And.in
addi.Alex.d .cons.106.nu.4 in 4.Gozad.d.cōsi.
4.nu.28.Affli.decis.307.nu.21. Calca.consi.50.
nu.6.Socin.in cons.70. nu.9. in 3.

51 Tres alios effectus considerat Aret. in d. §.etiā
si parente.loco præcitato,primò quòd compræ-
hendantur nedum filij-, qui sint hæredes veri,&
proprij,de iure ciuili,sed etiam bonorum posses
sores de Iure prætorio,pro quo facit glo.in l.sti-
pulatio ista. in prin.in ver. cæterorum per illum
tex.de verb.oblig.Imol.& Alex.in l. quod dici-
tur eo.tit.Ias.cons. 89.col.3.lib.3.Dec. cōs.208.
nu.7.Loffre.cons.52.nu.55.Cotta in memor.in
ver.feudum concessum. Meno. cons.1.nu.493.
Rol.d.cons.23.nu.50. cum seqq.

52 Secundò quòd compræhendantur filij,quibus
restituitur hæreditas per fideicommissum, qui
aliàs non succederent in feudo per no.in l.si pa-
troni in princ.ff.ad Trebel.& hoc est, quod pri-
ùs dixit Bal.in d.l.cum virum ad fi.asserens ver-
ba illa vniuersalia operari, vt feudum veniat in
restitutione fideicom.ex quo fideicommissarius
est hæres p̄carius,& secundum quid,licèt nō sim
pliciter l.quærebatur de testa.mili.& sequitur Ia
cob.à S.Georg.in d.inuesti. loco supra citato.

53 Tertiò,quòd compræhendatur etiā hæres insti
tutus in re certa,& Aret. in hoc sequitur Socin.
ibi,& Deci.in d.c. in pręsentia.qui tamen hæres
non compræhenderetur in inuestitura pro hære
dibus,& successorib⁹ simpliciter stipulata Curt.
sen.cons.72.col.4.post Imol. quem allegat in d.
l.quod dicitur de verb.oblig.Alex.cons. 19.nu.
13.vol.5.Paris.cons.20.nu.18.& cons.23. num.
* 192.vbi de magis communi * attestatur ; p̨ qua
latè consuluit Rolan.cons.23.nu.40.vsq; ad fin.
li.1.licèt ex oppositò non desint', qui cōtrarium
probent,vt per Surd.d. cons.108.nu.8.

54 Sextum, & septimum considerat Soci.in d.§.
etiam si parente sub nu.6.cuius verba hæc sunt.
(Primus erit quia licèt sinè dictione(qbuscūq;)
appellatione hæredum non veniant filij natura
les secundum Ioan.And.post Iacob. de Aren.in
addi.Spec.in ti.de testa.in addi.magna,ratione
qua ibi per eum,de cuius dicti veritate vide no.
per Aret.in c.in præsentia de probat. tamē cum
dictione(quibuscunq;) includerentur etiam fi-
55 lij naturales tantùm † secundus poterit resulta-
re effectus,quia sinè illa dictione(quibuscunq;)
non includuntur filij legitimati per rescriptū se-
cundùm Bal.in l.generaliter §.cum autem C.de
insti.& substi.& fortè cum illa dictione includē-
tur legitimati; non ergo extendamus ad perso-
nas extraneas) Hæc ille,quem sequitur Rub.d.
cons.110.nu.2.

56 Octauum effectum addit Dec. in d.c.in præsen
tia sub nu.150.ut verba vniuersalia memorata
intelligantur vniuersaliter respectu temporis,ut
in infinitum veniāt successores,& sic quò ad nu
merum eorum, nè alteretur natura materiæ de
qua agitur;hoc autem sensisse Decium reor, li-
57 cèt non explicet † quòd cum in feudis successio
ad septimum gradum in certis casibus restricta
sit,c.1.§.hoc quoq; qui feud.da.poss.vbi omnes
not.c.1.§. hoc quoq; obseruare de succes. feud.
cū not.vlteriores ēt indefinitè veniēt, qui ex na
tura contractus habiles,& capaces fuerint.

Cum igitur certum sit ex prædictis, dictionem
(quibuscunq;)nedum effectum aliquē,sed mul-
tos,imò notabiles producere potuisse, absq; eo
quòd facultatem tribueret D. Sfortiæ inuestito
disponendi pro libito voluntatis,etiam in extra
neas personas de feudo memorato Florenzolę,
vtiq; non est dicendum,quòd per tale dictionē
in concessione positam,licētiam habuerit relin-
58 quendi extraneo. † Et certè non est ab hac in-
terpręratione recedendum, vt à communibus
regulis feudorum minùs discedamus, quàm sit
possibile,quod præcitati oēs cauendū monent,
maximè quia versamur in materia feudali stri-
cta,vt dictum fuit,& in terminis considerat Ce-
pha.cons. 302. nu.15.& cons.seq.num. 78.post
Rui.cons.5.nu.5.& cons.45. nu.16. lib.1.

59 Confirmatur modò hæc sententia in casu no-
stro multùm diuerso ab alijs, quos referūt doct.
exaduersò allegati,loquentes de hæredibus qui
buscunq;, vel de successoribus quibuscunq;.
Adest namq; in nostra specie in primis dictio
(filijs)quæ influit in totam sequētem orationē;
60 † nam quandò in Inuestitura reperitur aliquod
verbum denotans sanguinis hæreditatem, sem-
per participat feudum de prouidentia;ita quòd
non est vllo pacto in extraneos alienabile, hæc
est notab.doctr.Afflict.in c.1.nu.8. an agna. vel
fil.vbi de hoc latè tractat, & verissimum esse cō-
cludit,sicut euangelium, & ita semper tenēdum
in iudicando, & consulendo ; pro quo benè fa-
ciunt scripta per Menoch.d.cons.61. nume. 10.
vsq; ad 17.vbi plura affert exempla, & cōcord.
adducit,nec non per Soci.Iun.in cons.72.num.
27.in 3.& cons.42.nu.6.7. eo.li.& Alb.d.cons.

405.

61 405.nu.3.Rimin.iun.in conf.572.nu.9.† Et con ferunt quæ supradicta sunt de dictione(masculis)& de dictione(legitimis). Et optimè quoq; deseruiunt, quæ tradit Rui. in terminis d.conf. 39. nu.9.quò loci concessionem factam pro hæredibus legitimè descendentibus, & successoribus quibuscunq;, interpræratur, vt qualitas illa legitimæ descendentiæ, influat in sequentia,& restringat successores quoscunq; ad legitimè descendentes; pro quo etiam videatur Purp.in cō fil.402.num.98.& seq.

62 Et iuri sanè consonum est,quòd verba præcedentia magis limitent sequentia,quàm è cōtra l. hæres meus §.1.d.leg.3.quam ad hoc perpendit Crau.conf.86.num.5.6.& conf.70.num.18.19. Dec.conf.179. num.3. vers. non obstat dictum Bald.quoniam plus influunt præcedentia in sequentibus.quam è conuersò Bart. in l. quisquis de leg.3. & in Lauia.de condi. & demon.Bal.in l.quotiens la 2.in fi.C.de fideicom.Rom.singul. 605.Matthes.not. 151. Cephal.latè consil.156. num.10.11.& in terminis Bero.conf. 66.nume. 13.in 1.Crau.d.respō.pro gene.nu.299.& seqq. atq; Purpur.d.cōs.402.nu. 98. & 102.

Et quòd dictio (quibuscunq;) coniuncta sit cum dictione (filijs) & ab ea regulari debeat in nostro themate, suadetur alia vigenti ratione; quandoquidem Paulus Tertius in eadem Bulla inferiùs repetit eandem clausulam in hęc verba (& quòd tam tu,quàm quicunq; filij, hæredes, & successores tui) & sic præponit dictionē(quibuscunq;) dictionibus (filijs, & successoribus) argumentum euidens, quòd in præcedentibus quoq; de quibuscunq; filijs, qui sint hæredes,& successores intellexit, non de quibuscunq; suc-

63 cessoribus simpliciter † Enimuero pars vna inuestituræ feudalis aliam declarat,sicut, & testamenti, Socin.iun.in conf.72.num.27. in 1.Menoch.d.conf.61.num.33.Non secùs argumentatur in puncto,Ruin.d.conf.39.num.9.vers.pręterea qualitas, vbi qualitatem primò positam in principio,deinde in eadem concessione adiectā in fine,animaduertit,ad indicandam illarum cō iunctionem,& ad restringendam generalitatem dictionis prædictæ (quibuscunq;)

64 Et stante conclusione præmissa,quòd pars vna inuestituræ aliam declaret, haud verendū, quin ex dictis in præfatione mens concedentis tantò apertiùs elucescat,vt in specie,& in terminis tradit Brun.conf.73.nu.78.Ruin.conf.117. nu.17. lib.3.Decia.conf.31.nu.49.in 3.Quod,& in omni dispositione receptum est l.fi.cū no.ff. de hæred.insti.Tiraq.latè in tract. de retrac. cōuen.§. 1.gl.14.nu.24.& Cephal.conf.156.num.9. Propterea cum summus Pont. in præfatione Bullæ prædictæ enunciet velle Sfortiæ, & posteris suis commodum,& vtilitatem afferre, eosq; Apostolicis fauoribus, & gratijs prosequi,satis,superq;

constat eius intentionis fuisse,in tota dispositione,posteris ipsis prospicere,non verò extraneis; prout prospexisset, si hos etiam in inuestitura vocasset,& admisisset.

65 Accedat quòd cū tàm per præfationem hāc, q̄ per alia verba concessionis superiùs ponderata, vocati tantùm censeantur Sfortia, & eius descē dentes,si per adiectionem prædictam, admissi quoq; dicerentur extranei, sequeretur incontinenti correctio, ac repugnantia, quod ferēdum non est.Rub.In terminis d.cōs.110.nu.11. Dec. d.conf.193.col. pen. vers.non obstat fundamentum Signo.d.conf.15.colum.2.vers.non ob.Bello.d.conf.33.num.5.Calca.d.conf.5.num.9. 10. Cacher.d.decis.163.nu.5.6.Crau.d.respon. pro gene.nu. 301. cum seqq.

66 Præterea attendendum,quòd in dicta concessione confirmantur præcedentes inuestituræ,& contractus;& propterea feudum antiquum dici debet,non nouum.Card.Alba.d.conf.3.num.7. post Curt.ac Deci quos allegat,& nu.7. Et tantò magis antiquum,quia inuestitura ibidem relata, & confirmata Marco Antonio Pallauicino per Ioannem Gozadinum Parmæ Gubernarorem nomine Sedis Apostolicæ, cantabat in feudum nobile,antiquum,auitum.

67 Atqui natura antiqui feudi repugnat' facultati alienādi in extraneos, ex quò ad illud vocati sunt descendentes in infinitum, & ius quæsitum habēt virtute inuestituræ c.1.de na.succes.feud. cap. 1, §. hoc autem sciendum qui feu. da.poss. vbi Bal.nu.5.& cæt.doct.not. Clar.in §.feudum q.79. vers. difficultas. Nat.conf.463. num.5.& conf.seq.nu. 1.Surd.conf.5.nu.4.

68 Ergo per generalitatem successorum quorumcunq;, feudi qualitas immutari non potest, nè contrarietas in eodem subiecto detur; nempe quòd feudum sit antiquum, & alienabile in extraneos. Ita argumentatur in terminis Rub.d. conf.110.num.11.post Deci.d.conf.193.num.5. vers.agitur enim Menoch.d.conf. 61.nu.8.cum seqq.Rim.d.conf.572.nu.14.15.16.

Insuper animaduertendum, quòd Sfortia erat affinis summo Pontifici, prout in eadem bulla exprimitur; habebat enim Iuliam Sfortiā illius neptem in vxorē, & propter vinculum affinitatis præsumendum est Sanctitatem suam motam fuisse ad illam concessionem faciendam; & per consequens prolem ex illo matrimonio futurā in infinitum vocare voluisse, non verò licentiā alienandi in quoscunq; extraneos Sfortię im-

69 partiri,& in hoc laudandus fuit † quia beneface re potiùs debebat suis, quàm alienis Gemin.in c.quisquis 12.q.2.Alcia.in tract. pręsumpt. reg. 1.pręsump.29.nu.7. Menoch.de pręsump.lib.3.

70 pręsump.54.num. 4.† & Princeps vtens liberalitate erga personas sibi coniunctas, debitum naturale persoluit l. 1. post princ. C.de imp.lucra. descrip.

71 descrip.lib. 10. † conferunt in puncto quæ scri-
bit Cephal.d.consi.303.nu.2. 3. & Card. Alba.
d.consil.3..in princ.loquens de inuestitura facta
marito cōtemplatione vxoris, vt in casu nostro;
Ergo ex mente concedentis extranei exclusi.

72 Non est deniq. ommittendum, quòd si Sfor-
tia habuisset alienandi facultatem, magnum se-
qui valuisset absurdum; potuisset nanq; extra-
neum filijs suis in feudo anteponere; quòd vt e-
uitemus, dicendum est, concessionem ad eius
descendentes restrictam fuisse;præsertim ex mē
te concedentis proximè relata. Ita argumenta-
tur in proposito Cepha.d.cons.303.nu.18.cum
seqq.& allegat Rui. in simili consi.174.nu.12.li.
2.in materia fideicommissaria loquentem; lici-
tum est autem argumentari ab absurdo euitan-
do l.nam absurdum de bo.lib.cum vulg.

73 Postremò dicitur, quòd feudalis cōcessio in-
terprætari debet secūdùm legem municipalem
vigentem; cum qua tam concedens, quàm reci-
piens concordare voluisse præsumitur Castr.
cons.343.nu.2. lib.1.Brun.in cons.18.nu.4.post
Isern. Aluar. & alios quos refert Osasc. d.decis.
74 160.sub nu.5.vbi Bal.Fel.& Paris.citat,† Et re-
gulare est,quòd contrahentes in dubio,cum iu-
re statutario,vel consuetudinario loci, se cōfor-
mare præsumantur Rui.consil.163.num.8.in 1.
Menoch.latè in tract.præsump. lib.3. præsump.
38.nu.8.& in 1. respon.in hac causa reddito di-
xi nu.190. At in hoc statu Parmæ, & Placentiæ
vigebat tempore Pauli Tertij, prout, & ad huc
viget, Decretum(Meminimus)remouens pror-
sus,& in perpetuum extraneos à feudorum cō-
cessione,non obstante quacunque verborū for-
mula,vt in d.1.respon.abuudè probaui nu.183.
& seq.& addi potest Menoc. in d.cons.378.nu.
46.in fi.Burs.cōs.189.nu.38.& Alba. cons.434.
75 nu.12.lib.3.† Ergo sic etiam conuenit Pontifi-
ciam hanc concessionem interprætari; dictione
(quibuscunq.) non obstante.in terminis Crau.
consi.197.nu.5.vers.ampliùs cum feudum; vbi
cōcludit feudum ipsum remanere rectū, & pro-
prium,vel saltem mixtum virtute decreti prædi
cti,adeo vt non possit solus hæres capax esse,ni-
76 si sit de descendentibus, † & Osacs.d.decis.160.
col.pen.& in fi. loquens de decreto dominicali
illius status, conformi in hac parte cum decreto
(Meminimus)de quo in specie loquūtur alij in
d.meo respō.citati,nu.186.cui sufficiat remissio.

77 Et animaduertendum, quòd nedum hæc est
legis præsumptio vt supra,sed præcisa dispositio
ipsius decreti,mādantis omnes gratuitas dispo-
sitiones sic intelligi debere; nisi specialiter ei re
periatur derogatū. quod in hoc nostro casu mi-
nimè factum fuit,ideo illi standum,vt in termi-
nis tradit Marti. Lauden. consil.29.nu.46.& ibi
Plot.in addi. & hæc vnica responsio in priorib.
scriptis cōsiderata,satis superq. sufficeret ad ex-
clusionem D.Actoris; Iunctis autem ceteris vr-
gentissimis supra relatis, multò magis exclusus
est censendus; cum sit extraneus; siue teneamus
feudum istud esse ex pacto, & prouidentia, siue
78 mixtum; † Quandoquidem in mixto,etiā qua-
litas filiationis est necessaria cū qualitate hære-
dis,vt per Clar.d.q.9.vers.quādoq;,& tertiò,&
q.83.Menoc.cons.104.nu.15.cū seqq. Cacher.
d.decis.163.in fi.& Rol.d.cons.23.cum cōcord.
& latiùs Surd.d.cons.63.nu.13.& cons.108.nu.
79 12. cum seqq. †. probans etiam, quòd excepta
hæredis qualitate, retinet in omnibus naturam
feudi ex pacto,& prouidentia, & Burs.reprehen
dens,qui contrarium asserebat cons. 3. nu.3.

Sed & hæredis qualitas in D. Actore deficit,
Nā cum ipse ad hoc feudum vtì mixtū aspiret,
80 non est vllo pacto audiendus, † eò quia institu-
tio de eo facta non tenet; vt plenè scripsi in d.1.
respon. aduersùs titulum adoptionis, & aduer-
sùs titulum hæredis nu. 222. vsq; ad num. 267.
Etenim stante institutionis prædictæ inualidita
te,dicti quoq; feudi capax esse non potest, vt in
terminis docet Rui.d.cōs.39.nu.11.vers.3.iste.
vbi rationē hāc dicit concludentem, & necessa-
riā,& rursùs nu.13.vers.preterea,& tertiò lib.1.

Qua ratione etiam conuincitur, quòd si merè
hæreditariū præsupponeretur, ad ipsum D.Ale-
xandrū transire non posset, carentem qualitate
necessaria ad illud obtinendum; per supradicta.

His stantibus multiplex patet responsio ad ob
iectum; præsupposita etiam æquiparatione pre-
dictarum clausularum(cui vel quibus(&(pro hæ
* redibus,& successoribus quibuscunq;) nā * cō-
* munis,& * magis communis, ac verior est in op
positum, vt colligitur ex supra relatis.

Secundò, dicitur, diuersum esse casum nostrū
ab alijs in contrariū adductis, in quibus nulla fi-
liorum fit mētio, quæ quantùm operetur, dictū
fuit sup.nu.31.cū seqq.& nu 59.cū multis seqq.
Influit enim in totā orationē,& reperit qualita-
tē filiationis in tota dispositione, vt probauimus.

Tertiò consideratur alia diuersitas ex eo,quòd
multipliciter apparet in nostra specie de mente
summi Pont. vocātis solos descendentes ad feu
dū, quæ ex pluribus locis eiusdem Inuestituræ
scatet, pro vt ostendimus supra nu. 62. vers.&
quòd dictio (quibuscunq;,) vsq; ad nu.73.q̄ ratio
potētissima cessat in casib⁹ exaduersò allegatis.

Quartò. Diuersificantur casus, ex quò secundū
legem Municipalem extraneos excludentē, in-
terprætanda est concessio nostra, vt demonstra-
uimus nu.73. vsq; ad nu.79. aliæ loquuntur in-
specto iure communi tantùm.

Quintò. Præsupponitur in cōtrarijs extraneos
succedere volentes in feudis hæreditarijs,hære-
des esse vassalli defuncti, quod in nostro thema
te non verificatur,deficiente hac qualitate in d.
Marchione Alexādro vt proximè dixim⁹. nu. 80.

Ex

Ex præmissis igitur sublatum pœnitus manet Ius istius tituli Terræ Florenzolæ, de quo pars aduersa rantùm solet gloriari.

QVINTVM DVBIVM.

83 *Secundò, quia in iuribus incorporalibus, prout sūt Regalia, & Iurisdictionalia, spoliatus debet ad pristinum suum statum restitui, etiam non docto de ali quo titulo c. quarelam. de elect. & ibi omnes* not. & ita fuit decisum in consilio Neapolitano, Afflict. decis. 391. num. 4. & per totum Dec. cons. 136. col. 1. vers. Nec obstat, quòd possessorium in casu ista non videtur posse intentari absq; petitorio, Put. decis. 284. vbi de vna Parmensi Castri Monticellorum, & decis. 457. lib. 2.*

SOLVTIO.

82 Hoc fortè posset in dubium reuocari, per decis. Rot. 3. de restitut. spol. in antiq. Sed pro nūc nō negabimus, quin iurium incorporaliū detur restituro, non docto de titulo, quando non sunt de Regalibus, nec de ijs, quæ sinè Principis authoritate possideri nequeunt; & in his terminis procedit d. c. quærelam cum cæteris in motiuo cita-
83 tis. † At nos versamur in Regalibus, & feudis dignitatum, quæ sinè titulo à Principe habito possideri non possunt; nec restituūtur nisi docto de eo, vt in 1. respon. dicebamus nu. 80. cum seqq. & nu. 96. quibus addi potest Surd. cons. 166. nu. 32. habent enim iudicia possessoria super huiusmodi rebus, siue corporalibus, siue incorporalibus, admixtam naturam petitorij, & propterea tituli probatio necessaria, vt latissimè ꝓbauim⁹ in 2. respon. nu. 62. vsq; ad num. 89. inclusiuè.

84 Secundò. Versamur in lite mota per prætensū vassallum contra Principem suum super rebus antedictis, in quibus pro ipso Principe militat iuris præsumptio, & contra agentem; qui propterea cogitur de titulo suo plenè docere, & in vtroq; respon. abundè ostendimus locis proximè citatis. Contraria autem præsupponūt litem inter priuatos, inter quos cessant pręsumptiones prædictæ; & hanc differentiam probat glo. in c. 1. in glo. fi. de reg. iu. in 6. Archid. in c. ordinarij, §. cæterum de offi. ordi. in 6. Abb. in c. licèt hęli. in fi. de simo. & ibidem Feli. nu. 15. Luc. de Pen. in l. quicunq; col. 2. vers. secus si inter alios priuatos C. de fund. limi. lib. 10. Alcia. cons. 409. nu. 7. Boss. de princ. nu. 235. Crau. cons. 674. nu. 5. 6. in fi. Capic. decis. 77. nu. 10. Decia. cons. 45. nu. 7. 8. lib. 1. Contar. in l. 1. limi. 2. §. 8. ante nu. 30. post Put. quem refert C. si de mom. possess. Menoch. de recup. poss. rem. 15. num. 461. vers. quod iutellrgo Mascar. de probat. conclu. 1372. nu. 10. 19. & 20. & benè sentit Puth. in d. decis. 458. exaduersò allegata, vt infra dicetur.

85 Tertiò. Tractant contraria de spolio, & quidem violento, quia denegans pensionē, vel aliā annuam præstationem, dicitur violenter eū spoliare, qui erat in quasi possessione exigendi, vt considerat Affli. in eadem decis. nu. 6. post mul-
86 ros adductos; † In quo quidē iudicio, odio spolij prohibetur regulariter reus attingere petitorium clem. 1. in fi. de causa posse. & proprie. cum alijs à me congestis in 2. respon. prædicto num. 131. cum tribus seqq. quibus addi potest. Lācel. de attent. cap. 24. q. 7. nu. 3. & Surd. d. cons. 166. nu. 19. At in nostro themate nullum verbū egit actor, violentiæ, ergo hoc interdicto non egit.
77 Alex. cōs. 93. sub nu. 6. lib. 5. † Quinimo nec volens potuisset tale iudicium intentare contra dominū, ex quo sigillat famam, vt in 1. respon. nu. 95. probabā. Ergo diuersus casus, & diuersa rō.

88 Præterea in decis. Put. 284. num. 6. præsupponitur fuisse per Dominos resolutum, non constare notoriè de non iure actoris pro impedienda restitutione, cuius contrariū in nostro casu contingit; quandoquidem ex productis, & probatis in actis, notoriè liquet de non iure D. Alexandri, & de iure Serenisſ. Cameræ Ducalis, vt ex cumulatis in vtroq; respō. videre est, ac ēt in infra dicēdis; meritò denegandā restitutionē dicim⁹.

89 Præsertim cum simus post conclusionē in causa, & in calculo ferendæ sententiæ, quo tempore acta notoriè probant citra oēm controuersiam, vt in terminis tradit Gab. post adductos de rest. spol. concl. 1. nu. 102. & seq. Egid. decis. 405. Cōtard. d. l. vni. lim. 9. nu. 23. & seqq. & latè Menoch. de recup. poss. rem. 1. nu. 202. & seq.

90 Et in decis. 453. dum respondet Putb. ad obiectum præsumptę Iurisdictionis præcariæ, ait, interdictum quoque restitutorium dari præcariò possidenti contra tertium; manifestè sentiēs cōtrarium, quando contrà eum agitur, à quo præ-
91 cariò possidetur. meritò ꝓ nobis facit, † ex quo iurisdictio ipsa, & alia de quibus contenditur, præsumuntur à Principe præcariò possideri, nisi contrarium probetur, vt dicebat Bal. in l. 2. nu. 28. C. de serui. & aq. Puthe. decis. 461. nu. 2. lib.
92 2. Achil. decis. 5. de restit. spol. † Quæ ratio operatur etiam, vt ipse Princeps prætendens præcarium huiusmodi, possit ante motum iudicium, propria authoritate possessionem recuperare, l. si seruus ff. quod cum eo. Bald. d. l. 2. nu. 29.

93 Et quicquid senserit Rot. in his duab. decis. respectu iurisdictionis, certum est eam sæpiùs contrarium iudicasse, videlicet agētem restitutorio iudicio ad ipsam iurisdictionem, de titulo dare oportere; vt constat ex relatis in d. 1. respō. sub num. 80. cum tribus seqq. quo loci aliorū quoq; supremorum Tribunalium iudicia retuli, atque innumerorum ferè Doct. authoritates, & rursus in 2. respon. num. 62. vsq; ad num. 80.

SEXTVM DVBIVM.

Tertiò quia principalis difficultas, quæ est in hac causa, videtur consistere in hoc, An ad effectum de quo quæritur, sit necessarius titulus verus, an verò sufficiat colorata possessio, vel quasi?

94 *Qua in re, quòd verus titulus non sit necessarius,*
videtur quòd sit clarum in iure nostro, in primis e-
nim Bal.cons.309.super primo puncto post prin.in
3.parte, concludit, quòd spoliatus Iurisdictione, &
vassallis restituendus est, non docto de aliquo titu-
lo, & generaliter in spoliato aliquo iure incorpora-
li, quòd ad possessionem suam, vel quasi, etiam qua
facti sit, & iniusta, sit restituendus, idem tenet Bal.
in l.2.q.12.C.de serui. & aqua, Aret. in §.aquè in
* *fi.insti.de actio. & est cõmunis* opinio, ut per Abb.*
in c.ex parte nu.19. & 22.de resti.spol.
95 *Secundò arguendo à beneficialibus ad iurisdictio*
nalia, pro ut facit Bal.in l. 1.nu.7. in fi.C.si de mo-
* *menta possess.quem omnes* sequuti sunt.*
96 *† At in beneficialibus spoliatus nõ habet necesse pro*
bare titulum, sed satis est ei possessionem ex titulo
* *iustificare, vel aliter colorare secũdum communẽ**
quam refert Abb. in cap. in literis num.12. ad fin.
in 4. opin.de resti.spol.Cach. decis.Ped. 116.nu.7.
dicens sufficere pro colore formam extrinsecam; er
go idem dicendum in iurisdictionalibus, & regali-
bus; & quòd titulus verus non requiratur in istis.
sicut nec in beneficialibus latè probat Contard. in
97 *d.l.1.in 2.limit.§.8.nu.22.& plur.seqq.† & signã*
ter in spoliato à Principe admittit extra dentes,
Boss.tit.de Principe nu.254. & in iurisdictionali-
98 *bus etiam Capte.decis.77.in fi. † & pariter in ma-*
99 *teria c.ad decimas de resti.spol.in 6. † & in causa*
possessoria matrimoniali, Bellamer. decis.99.ta-
100 *metsi ius commune resistit agenti, & assistit reo, †*
prout etiam in his interdictis, de quibus in l.2.§.
quadam ff.de interdictis, vt per Abb.vbi supra d.
101 *nu.12.post princip. † & pariter in materia spiri-*
102 *tualium loquitur Guid.Pap.decis.85.in princip.†*
& in spoliato à Duce Mediolani, vt fuit Vespasia-
nus Gonzagha de loco Casalis maioris, qui fuit re-
stitutus, remota quacunq; exceptione concernente
iustitiam causa, & reiecta etiam exceptio notorij
defectus iuris spoliati fundantis se in c.ad decimas
de restit.spol.in 6.respondit Alcia.cons.374 respe-
ctu possessorij colum.1. & in iurisdictionalibus Pu-
th.decis.27.lib.2.

SOLVTIO.

103 Ego tam diffusè scripsi ad demonstrandã plenam tituli probationem in præsenti iudicio requiri à Domino Actore, si velit bona, & iura, super quibus contenditur, recuperare, vt frustratorium existimem vlteriùs hac in re insistere. Huc nanq; tendunt quæcunq; dixi in 1.respon.à nu. 11.vsq; ad num. 96. & rursus in 2.à nu. 62.vsq; ad nu.179. quibus in locis fundamenta quamplura efficacissima, iuribus, authoritatibus, rationibus, exemplisq; suffulta, in medium attuli; contraria quoq; tunc obiecta confutando; Quocirca id tantùm hoc tempore superesse videtur, vt quæ in præsenti motiuo deducta sunt, absq; speciali, & indiuidua responsione non dimittãtur.

104 In primis ergo non obstat consilium Bal. 309. in 3.par. quia lis illa erat inter priuatos, nõ cum Principe directo Domino, qui habet præsũptionem pro se, & contra Actorem, vt sæpiùs dictũ; quæ ratio inter priuatos cessat, vt præcitati supra nu. 84. in specie considerant, constituentes differentiam inter vnum casum, & alium.

105 Nec enim potest reus cõuentus restitutorio iudicio iurisdictionis allegare huiusmodi præsumptiones, quia esset deducere de iure tertij, nõ pęnitus, nec ipso iure exclusiuo iuris agentis; quod non licet.l.loci corpus.§.competit ff.si ser. vendi.l.a.de excep.rei iud.vbi Bart.& alij.

Præsupponit quoq; Bal.spolium violentũ, cuius odio datur restitutio, non docto de titulo, quod quidem in casu nostro cessat, vt paulò ante dicebam; & super hac qualitate violentię tota illa consultatio fundatur, vt videri potest.

Ambæ istę responsiones conueniunt dicto Bal. in l.2.q.11.C.de serui.& aq.& Aret.in d.§.ęque in fi.loquuntur enim inter priuatos, & in interdicto vndè vi vtili, vt legi potest; Vltra quòd præsupponit Bald.pręsumptionem militare pro spoliato; inquiens detentorem pręsumi naturaliter, & ciuiliter possidere, quod casui nostro adaptari non potest; in quo præsumptio est contra Actorem, & proreo vtsupra, & in quo ciuilis absq; controuersia est pænès eundem reum, vtì ditectum Dominum prætensorum feudorũ ad Bal. in cons.301. nu.5. in 1. cum cæteris adductis in 1.respon.nu. 11.Imò etiam ciuilis, & naturalis, virtute consolidationis, & vnionis factæ ob lineam inuestitorum finitam, vt ibidem latè comprobatum, & multis seqq.

106 Quin etiam, & detentio, atq; actualis, & corporalis possessio ex dispositione decreti Mediolani incipientis (prouidere volentes) quo cautum est, omnium bonorum Cameræ Ducali spectantium, appræhensionem ipso iure factam intelligi, absq; aliquo extrinseco actu, quod quidem decretum in hoc statu vigere non ambigitur, per ea quæ de decreto (Meminimus) in 1. respon.scripsimus nu. 183. cum seqq.

Et eo magis, quia in cõstitutionibus editis per Serenisss. olim Ducem Octauium, de facultatibus magistratuum, in titulo de singatura, canonizatum reperitur.

107 Abb.in c.ex parte num.19.& 22.de restitutione spol.tantùm abest, vt intentioni nostræ refragetur, quòd eam potiùs iuuat, & cõfirmat; nam licèt in vers.sed respondendo ad omnia contraria, dicat, quòd in his, quæ communiter possideri non possunt, nisi certa specifica causa præcedente, oportet quòd probetur illius causæ existentia, saltèm apparenter, aliàs cum sit euidenter iniusta, & contra ius, non causat possessoriũ, quia præsumitur vsurpata, inferiùs tamen paulò ante num.20. se ipsum declarat, distinguẽdo, quòd aut ius commune non fundat intẽtionem con-

conuenti,nec datur incapacitas ex parte agẽtis,
& tunc datur reſtitutio vt ſupra, aut agitur con-
tra eum,pro quo facit ius commune , vel datur
incapaciras ex parte agenris , & tunc interdictũ
habet mixtam cauſam proprietatis , vt in l. 2. §.
quædam de interdic. Etenim cum in caſu no-
ſtro ius commune ſaciat pro Sereniſs. Domino,
qui fundatam haber intentionẽ in toto ſuo Ter
ritorio reſpectu iuriſdictionis,& regalũ,vt mul-
toties dictum , ſumus certè in ſecundo membro
diſtinctionis ; ſed tantò magis,cum incapacitas
etiam conſiderari quear ex parte Actoris,qui cũ
ſit extraneus D. Sfortiæ eſt per conſequens inca
pax feudorum,quæ ipſe viuens tenebat, tum ex
diſpoſitione iuris cõis,quo inſpecto in eũ nõ trã
ſeunt,tum vel maximè ex diſpoſitione ſæpe di-
cti decreti(Meminimus) ſed multò quoq; ma-
gis propter eius illegitimitatẽ de qua in 1.reſp.
nu.138.cum ſeqq.& in 2.reſpon.nu.158. vſque
ad num. 166. & inferiùs quoq; attingemus.
108 Et idem Abb.rurſus ſub nu. 12.verſ.quandoq;.
inquit,Quandoq; ex notorietate facti,vel cõfeſ-
ſionis Ius commune facit contra petentem , &
pro reo, & iudex etiam ex officio debet denega
re reſtitutionem per c.;ad decimas de reſti. ſpol.
in 6.& alia per eum allegata; quocirca opin.no-
ſtram in terminis firmat,ſtante duplici præſum-
ptione iam multoties allegata.
109 Ad argumẽtum à ſimili ſumptum à beneficia-
libus,in quibus ſpoliatus titulum plenè probare
non tenetur ; ſed apparenter, & coloratè tantũ,
iam ſatis fuit ſactum in ſecundo meo reſpon.nu.
92.vſq; ad 105.illud etiam retorquendo contra
D.Alexandrum;fuit enim oſtenſum,quòd quan
do cõtra Actorem,& pro reo militat præſũptio,
tenetur Actor etiam in beneficialibus concludẽ
110 ter de titulo docere. † Nec non & quando Re-
ctor beneficij non agit adminiſtratorio nomine,
ſed tanquam Dominus nomine Eccleſiæ , qui
111 ſunt caſus noſtro congruentes. † Nec ab hac o-
pin.recedit,ſed eam potiùs firmat Abb. ex oppo
ſitò in motiuo citatus in d.c.in literis.ſub nu.29.
inquiens,eo in caſu admitti exceptionem domi
nij; adeo quòd ſub nu.12.locutus fuerat in ſim-
plicibus terminis litis beneficiariæ, in qua pręſũ
ptiones antedictæ minimè militabant, & inſe-
riùs benè aperit , quid concurrentibus præſum-
ptionibus prædictis,ſentiat.
112 Retorquetur etiam deciſ. Cacher. 116. ex ad-
113 uersò allegata,nam ſub nu. 2. † fatetur notoriũ
defectum proprietatis impedire reſtitutionem
ſpoliati,& ruiſum nu.ſeq. ait quando conſtat de
non titulo,non habere locum remedium poſſeſ
ſorium in beneficialibus,allegans Guid. Pap.ac
Ferret.& alios , & ſub nu.8. declarat procedere
quando exceptio defectus proprietatis non in-
diget altiori indagine,ſed eſt notoria . Enimue-
rò ex productis in proceſſu , & actis apertiſſimè
defectus proprietatis Actoris dignoſcitur, quẽ-
admodum in vtroq; reſponſo oſtendimus, & ſu
pra dictum eſt,atq; inferiùs quoq; demonſtrabi
mus; Ergo pro nobis ſtat Cacher. Quod eò ma-
gis fatendum eſt,quia in illa facti ſpecie, quam-
uis lis eſſet inter Epiſcopum,& ſubditum , mili-
tabat tamen præſumptio cõtra ipſum Epiſcopũ,
vt ipſe animaduertit ſub nu. 9.nempe quia vnio
nem beneficij allegabat cum ſuo Epiſcopatu in-
compatibilem. Non enim dicebat collationem
ad ſe ſpectare,ex quo ſummus Pont. de illo pro
uiderat , ſed iure priuati vtebatur,vigore vnio-
nis prædictæ, Meritò fuit contra eum iudicatũ;
quia non fuit per ipſum concludenter probatũ
de ipſa vnione,vt in fi.deciſ.refert Cacher.Ma-
nifeſtè ſentiens, quòd ſi concludẽter probaſſet,
non fuiſſet aduerſarius reſtitutus; ceſſabat itaq;
eo in caſu præſumptio pro reo, imò contra eum
militabat , & nihilominus de iuribus titulorum
cognitum fuit;& huic deciſ. fuit quoq; aliàs re-
ſponſum in ſecundis allegationibus nu. 220.
114 Contar.in l.vnic.lim.2.§.8.num.22.cum ſeqq.
dum ſimpliciter loquitur de poſſeſſorio iuriſdi-
ctionis,nõ atringit caſum noſtrum,in quo lis eſt
inter ſubditum , & Principem ſuper iuriſdictio-
ne,propter quod contra Actorem ſtat iuris præ-
ſumptio,& pro Reo. Vnde neceſſe habet Actor
plenè dominium probare per ſupradicta. Nec
aliquis per Cõtard. allegatus in his terminis tra
ctat; Et licèt videatur ipſe ſub num. 25.26.idem
ſentire, & ſi ſubditus contra Dominum agat,&
ideo appellationem eo in caſu denegari,non tñ
allegatis per ipſum in contrarium reſpõdet;qui-
nimo aduerſatur his quæ ipſemet ſcripſit in l.
diffamari lim.1.nu.26.vſq; ad nu. 30. & in præ-
cedenti §.7.ferè per to.& ſignanter vſq; ad nu.
14.& nu.19.& 20.cum ſeqq.vbi pluribus exem
plis probat mixtum eſſe iudicium vbicunq; tra-
ctatur de rebus poſſideri prohibitis abſq; Princi
pis authoritate. Quinimo in eo.§.ante num. 30.
cum opin. Purh.tranſire videtur , volentis tunc
locum eſſe Aegidianæ,quando agitur ſuper Iu-
riſdictione contra priuatum;ſecus ſentiens,ſi cõ
tra Dominum,à quo Iuriſdictio pendet, Non
eſt igitur attendendum id quod obiter, & quaſi
ſub verborum inuoluero , & abſq; authoritate
aliqua, viſus eſt ſentire Contar.in motiuato lo-
co,ſed potiùs quod alibi ex profeſsò tenuit.
115 Boſſi.itidem in tit.de princ.nu.254. minus offi
cit,tum quia nititur ſolum argumento à ſimili
de beneficialibus,quod iam fuit ſublatum , imò
oſtenſum pro nobis facere , tum quia contrariũ
tenet in eod.titu. ſub num. 233.cum ſeqq. alle-
gans c.ad decimas Anch.& alios requirẽtes ple
nam probationem,& apertiùs ſub num. 256.&
ſeq.ſequendo Afflict.in §.illud quoq; l.Imperia
lem de prohi.ſeud. alien. per Frid. vbi manife-
ſtè tenet ſpoliato à Principe bonis feudalibus,
quæ

quæ talia esse constat, denegandam fore restitutionem, nisi possessionem cum vero titulo iustificet, vel cum possessione decénali, ex qua titulus præsumatur. Adeo quòd non contra nos, sed pro nobis stat Boss.

116 Ad decis. Capic. 77. diuersimodè fuit in a. resp. data solutio nu. 233. Et addi potest, quòd ibi denegatus fuit terminus reo ad impugnandū titulos actoris, & rectè; quia causa erat super spolio, ideo datus fuit terminus, & receptæ pbationes, quę de bono Iure rei, & de non Iure Actoris clarè ostendunt; ergo super probatis sententia ferēda per supradicta, & qa de quo cognouit Iudex de eo pronunciate debet l. de qua re iud. cū sim.

117 Bellam. decis. 99. dum præsupponit in materia c. ad decimas, requiri tantùm probationem tituli pro colore, decipitur, quia re vera plena probatio est necessaria, vt probat ille textus, & ibi glo. & Scrib. vt in a. respon. deduximus nu. 86. 89. 90. ita quòd tale suppositum contra eum retorquetur. Quemadmodum etiam retorquetur aliud fundamentum ab eo relatum de causa beneficiali, si indistinctè sumatur; quandoquidē data præsumptione pro reo, & contra actorem, tenetur etiam spoliatus de titulo concludēter docere, vt supra diximus nu. 109. cum seqq. Idcirco verificari potest decis. Bellam. in causa priuatorū contēdentiū de possessione beneficij, nō cū ordinario supiori, pter psūptiones antedictas.

118 Et quòd de causa matrimoniali præsupponit ibidem Belle. perpetuum nō est, quamuis cessēt dictæ præsumptiones; nam data notorietate nō iuris agentis ex coniugum consanguinitate, nō sufficit colorare possessionem, sed opus est plenè probare, idest dispēsationem Sedis Apostolicæ, aliàs denegatur restitutio Abb. in d. c. ex parte nu. 20. allegans d. c. ad decimas cum alijs cōcor.

119 Guid. Pap. decis. 85. vltra quòd loquitur in causis beneficialibus vertentibus inter priuatos, fatur etiam denegandam restitutionem vbicunq; constat notoriè de non Iure agentis; Quinimo inferiùs etiam affirmat in huiusmodi iudicijs beneficialium eum obtinere debere, qui iustiorem titulū exhibet. Meritò pro Serenifs. Reo allegari meretur, qui nedum iustiorē habet titulū, vti Dux, & Princeps totius status, cū suis regalibus, sed etiam notoriè de non Iure Actoris pbauit.

120 Alcia. deniq; in cōs. 374. col. 1. aliàs 28. lib. 6. respondit inter duos Iure priuati vtentes, nitebatur enim vterq; inuestitura ab Imperatore obtenta. Item præsupponit spolium violentū, quorum virumq; diuersificat casum illius consulta-

121 tionis à nostro themate, vt supra diximus. † Et vlteriùs pro Actore militabat ibi res iudicata, vt refert Alcia. ante nu. 9. quæ pro veritate habetur

122 l. res iudicata vbi Deci. & Cagno. de regu. iu † & facit de indebito debitum l. Iulianus verum debitorem, vbi omnes not. de cond. indeb. & l. 1.

123 C. eo. tit. † habetq; executionē paratam l. à Di-

124 uo Pio. in princ. cum no. ff. de re iud. † Atq; præsumptionem Iuris, & de Iure, quæ non admittit probationem in contrarium c. quoniam contra vbi post alios Feli. nu. 23. & Deci. nu. 34. de probat. & tradit Menoch. in tract. præsump. lib. 2. regu. 67. nu. 48. consequenter igitur cum militauerit in ea facti specie talis pro Actore præsūptio, & tantùm priuilegiata, non potest ad casum nostrum inferri in quo pro reo viget, & cōtra actorem; licèt iuris tantùm, & non de iure.

SEPTIMVM DVBIVM.

125 *Quartò. Pro D. Alexādro facere videtur, quòd cum Castris, & locis de quibus agitur, & eorum territorijs tanquam à quibuscunq; Ciuitatibus circūuicinis separatis, cohæreat iurisdictio, merum, & mixtum Imperium, vnà cum regalibus, prout in concessionibus, & inuestituris hinc inde productis apparet, vtiq; capta possessione dictorum locorum per D. Alexandrum, pro vt supra fuit dictum in primo puncto, videtur, & censetur apprahēsa possessio iurisdictionalium, & regalium l. traditio ff. de acquir. rer. domin. & ita determinat in iurisdictionalibus loquens Bar. in l. arbor. § si ff. communi diuid. & Bar. in l. inter eos. ff. de acqui. re. domi. & Iacobin. de Sancto Gorgo. in tract. feudo. in verbo, & cum mero, & mixto Imperio. num. 2. & latiùs Brun. in tract. de augumen. in 5. conclusio. vers. ad pradicta facit, loquens in illa q. an vendito, vel cōcesso Castro, veniat, & Iurisdictio, & ante eum Oldra. de quo ipse non meminit cons. 121. ad primam q. qua quæritur, vtrùm Miles recognoscens Castrū in feudum ab altero, videatur hoc ipso recognoscere territorium, & Boer alios addens decis. 10. nu. 11. Boss. de Principe nu. 375. vltra alios. concord.*

126 *per Contard. in d. §. 8. nu. 31. & † consequenter videtur agi de feudo, in quo datur restitutio non docto de titulo Marin. Frec. de sub feu. lib. 3. differentia 46. inter feud. titul. te alia; dicens fuisse pluriès iudicatū pro hac parte ex mente Isern. et vt infra.*

SOLVTIO.

Nè frustra tempus conteramus, non aggredimur difficultatem hāc, vtrùm capta possessione Castri, censeatur etiam capta iurisdictionis, & regalium, siue cohæreant, siue non? sed fatemur D. Alexandrum omnia pariter occupasse (possidere enim non potuit stantibus prædictis de extinctione lineæ, & decreto Prouidere volentes) At quòd restitui propterea debeat non docto de titulo, non benè infertur.

Nec Mari. Frec. in tract. de subfeu. lib. 3. differen. 46. ad id allegatus probat, quin potiùs totū oppositum, dum differentiam cōstituit inter feudum simplex, & feudum Castri, vel Iurisdictionis, ita vt agens pro recuperatione primi, nō teneatur exhibere titulū, quia non est res possideri phibita; pro recuperatione verò secūdi teneatur exhibere titulū, si petat, quia est de regalibus.

128 Nec

128 Nec mirum; quòd pro feudo simplici non sit ꝓducẽdus titulus, ex quo potest consistere in qua cunq; re immobili, vel æquipollenti, putà vna domo, vel prædio rustico, aut molendino, atque etiam in annuo redditu. Curt. Iun. d. tract. par. 1. cap. 7. nu. 7. & 10. cum concord. & à quocunq; priuatò cōcedi c. 1. in princ. & ibi not. qui feud. da. pos. Cessat enim in hoc feudo ratio quare re stitutionem petens, tituli probandi onere graue tur; quæ tamen militat in secunda feudi specie; & ideo probare tenetur; & hic est casus noster, in quo de Castris infeudatis, & de Iurisdictione,
129 & alijs regalibus tractatur† ac etiam de dignitate Marchionatus, quæ à Principe tantùm proue nire potest vt in 1. respon. nu. 83. & in 2. nu. 82. cum seqq. Et dum inde Frec. se remittit ad cons. Anchar. 3 10. manifestè pro nostra stat sententia, ex quo Anchar. ibi illam amplectitur, & latè tue tur, vt iam diximus nu. 80. in 1. respō. Nec omit tendum, quòd si Frec. contrarium teneret (prout non tenet) intentioni tamen nostræ minimè aduersaretur, quia non præsupponit litē inter Dominum, & vassallum, vt in nostra specie.

OCTAVVM DVBIVM.

130 *Quintò quia constat ex inuestituris feudalibus hinc inde productis, quòd bona de quibus agitur sunt feudalia, & D. Alexandrum fuisse ad eorum successionem admissum, vt statim dicemus, ergo tā quam vassallus non potuit ab eorum possessione, vel quasi amoueri, etiam per Dominum directum, nisi priùs causa cognita, vt est tex. in c. 1. §. si vero vas sallus cōqueritur de Domino. forsan, quia malo modo feudum intrauit, & ibi omnes not. de Milite vas sall. qui contumax est, Prapos. in c. 1. nu. 1. col. 2. de contro. inter vass. & Episc. id quod latè post Isern. nu. 70. probat Afflict. in c. Imperialem §. illud quoque nu. 45. ad fi. vers. & licèt ista decem rationes colorata, tamen in contrarium est veritas, & plur. seq. de probib. feud. alie. per Federicum, concludens post longam disputationem, quòd si Dominus spoliat vassallum, quamuis non constet de titulo debet fieri restitutio; & quòd in hoc non potest constitui differentia intar spolsatum à Domino, & spolsatū à priuato; Nec est danda fisco materia malignandi, & comprobat idem Afflict. decis. 361. nu. 35. vers. nō obstat. quarta ratio, &c. & nu. 40. Boss. tit. de Principe nu. 236. & de bis etiam Afflict. ad Constit. in Rub. 24. violentias lib. 1. vbi post longam discussionem articuli, eelatis fundamentis pro fisco, & contra fiscum, tandem nu. 53. concludit vassallum malo modo spolsatum, ante omnia esse restituēdum, & esse malo modo, si Iuris ordine non seruato. ampliās nu. 54. etiā quādo ageretur de māco, debilitato, & spurio, illis negantibus qualitatem, & cum eo trāsit. Cumia. ad rit. mag. Cur. Rub. 38. nu. 264.*

SOLVTIO.

131 Quod attinet ad tex. c. 1. §. si verò de mili. vassal. qui prima fronte suadere videtur restitutionem feudorum, quorum procurator Serenifs. possessionem absq; citatione partis intrauit, & sic malo modo, vt exaduersò dicitur, ego iam du plicem attuli solutionem, alteram in 1. respon. nu. 33. cum seqq. alteram in 2. sub nume. 142. & seq. quas non repeto; sed duas alias addo respōsiones, iudicio meo, verissimas. Prima est, quòd cum feuda possint in quacunq; re constitui, vt proximè dixi, rectè fuit in tex. illo generaliter di spositum, quod directus Dominus nō possit pro pria authoritate feudatarium deijcere; sed ista generalitas restringi, ac declarari debet per alia iura disponentia licere Principi, qui infeudauit fortalitia, Iurisdictionem, & alia regalia sibi reseruata, quando ex aliqua iusta causa agnoscit ea ad se reuersa, propria authoritate illa capere, per ea quæ in 1. respon. pleno calamo deduxi in 1. dub. & per alia quoq; disponentia, agētem restitutorio iudicio contra eum, qui Iure communi fundatus est, titulum plenè probare debere, antequā restitutionem obtineat; præsertim si cō tra ipsum quoq; militet ꝑsumptio, ꝑ supradicta.

Poterit igitur cōtrariū verificari in feudis aliarum rerum, quàm Iurisdictionis, & regalium, ac titulatis; & in his etiam verificari, seruatis tamē seruandis, & factis incumbentijs per Actorem.

Et quòd vltimum hoc dictum verissimum sit, concludenter probatur, ex quo tex. d. §. si verò, nullam requirit tituli probationem, & tamen ꝓ indubitato præsupposuerunt Perillust. Domini mei in præcedentibus dubijs, probandū saltem esse ad effectum iustificandæ, & colorandæ possessionis; nec est qui de hoc dubitet; adeo quòd supplere necesse est (vt dico) seruatis per Actorē seruandis, & probatis probādis; quæ qualia sint, aliunde colligere oportet, secūdum qualitatem rerum, & personarum; quia vna lex aliam declarat l. non est nouum de legi, cum notissimis.

Secunda sit responsio, quòd tex. prædictus nō præcisè, & absolutè vassallum possessione priuatum à Domino restitui mandat, sed primò iubet ipsi vassallo, vt dominum adeat; quo perperam respondente, curiam deinde adiri mandat, quæ Dominum reuerenter cogat, & competenter, vt possessionem restituat, & acquiescat, vel iudicio curiæ se submittat.

Hæc enim est forma ibi tradita. Modò in casu nostro, an seruata sit dispiciamus? Etenim D. Alexander qui se vassallum prætendit, adiuit certè Serenifs. D. Ducem, & restitutionem petijt, vt in supplicibus ipsius libellis legitur, sed nō fuit ei perperam responsum; quin potiùs benignè, & vrbaniter, vt ex rescriptis patet; per quæ causa fuit Perillust. Consilio delegata pro iustitia terminanda; & his rescriptis acquieuit D. Alexander, & causam coram ipso Consilio egit. Vndè versamur in prima dispositione illius tex. nō autem in secunda, quæ locum habet tantùm, casu

quo

quo Dominus perperam respondiderit, vt colligitur ex illis ablatinis absolutis(Domino perperam respondēte)quę conditionem important l. à testatore vbi glo.& Doct.ff.de cond.& demō. & conditio formā l.meuio, & l.q hæredi. eo.tit.

Cæterùm, si secundam quoq; partem illius dispositionis locum habere supponeremus, alterū tantùm de duobus potuisset D.Alexander prætendere,in optionem tamen Serenifs. Domini; nempe quòd restitueret, aut si iure factum suum ruere posse confisus fuisset,ordine iudiciario causam discuti fineret, prout appositè declarat illū tex. Feder. Schench.in figuratione casus. Imò verò hoc ipsum est,quod idem D.Alexander in dictis suis precibus,alternatiuè petijt,restitutionem scilicet,vel causæ commissionem breui termino pro iustitia decidendam; Cū igitur hoc vltimum assecutus fuerit,mediante rescripto mandante causam quantò celeriùs fieri posset,expediri, vtiq;, & iuris dispositioni,& Actoris quoq; petitioni simul fuit satisfactum.

Lubet quoq; responsionem in 1.respon.datam d.nu.33.& seq.amplificare,& iuri pęnitus, atq; interpretum sensui, consonam ostendere, qua in re præsuppono in primis, conclusionem ibi re
132 latam † nempe vassallum ob prætēsam culpam non posse de facto, & sinè causæ cognitione, & Iudicis ministerio, deijci, & possessione feudi p Dominum priuari,sed requiri processum, cum probatione culpæ, atq; sententiam, de quo est tex. vulg. in c. 1. vbi omnes not. de feud. si.cul. non amit.& signanter Afflict.num.1.& pluribus seqq.& rursus in cap.1.§.sancimus in 1.not.vbi alia Iura allegat,& num.3.vbi conclusionem verissimam dicit, quo temp. mil. Nec est in hoc hæsitandum,quia communiter*ab omnibus receptum est, vt patet ex relatis per Boss. ritu. de princ,num.30t.& Clar.in §.feudum q.62.

133 Cuius contrarium dicere debemus, qn̄ nō ob culpam,sed ob lineam inuestitorum finitam, directus vult propria authoritate possessionē feudi appræhendere;nam de iure licitū ei est;vt ad saturitatem probauimus in 1. respon. nume. 11. vsq; ad 39. & hanc differentiam inter alios notauit in specie Bald. in cap. quæ in Ecclesiarum num. 31. de constit.& in cons.301. nu.30.vers.
134 in contrarinm,& seq.lib.1. † Et in fortioribus terminis Afflict. in d. §. sancimus num. 4. post Isern.ibi, videlicet quando propter culpam priuatus dicitur vassallus, qui tamen sinè hærede, idest sinè descendentibus mortuus est,nam tunc potest Dominus sinè sententia capere feudum propria authoritate,quia non est aliquis cum quo possit facere processum pro aduocanda possessione, vt ibi.

Hac igitur stante differentia, dicimus tex. d.§. si verò loqui in primo casu quando propter cul
135 pam eiectus fuit vassallus;† quod primo deprę-henditur ex rub. sub qua situatus est; de milite vassallo qui cōtumax est, psupponit enim in eo. ti.agi de vocādo vassallo occasione culpę, q nō compareat;& à rub. declaratur lex sub ea posita not.oēs in l. 1.vbi Dec.nu.38. ff.si cer.pet.

136 Deprehenditur secundò ex princ.illius c.cuius verba sunt(Dominus vocat militem, qui ab eo feudum possidebat,dicendo eum in culpam incidisse,per quam feudū amittere debebat, hic nō respondet,quæritur quid faciendū sit domino?) Facta autem prouisione in fauorem Domini in casu contumaciæ prædictæ, continuatiuè subditur §. si vero, in quo,retento eodem themate prætensæ culpæ; prouidetur vassallo in casu quo dominus illum vocari in ius non fecerit, sed propria authoritate illum expulerit; & ita eum tex.interpretatur ibi Isern. inquiens,quòd vassallus conquærebatur de domino, qui ante culpam laudatam, & probatam coram paribus, destituerat eum possessione feudi; & sic malo modo, quod facere non debuit; in eundem sensum loquitur Aluar.in eo.c.1.in princ. vers.pro euidentia; & clariùs in 2.colum.vers.in tex. ibi, malo modo; dum exponit, sinè cognita, & laudata culpa iudicio parium. Ita etiam intelligit Præposi. in d. princ.in vers.not.tex.ibi, & apertiùs cæteris ibidem Afflict. in figuratione casus, præsupponendo in primo, & secundo casu tractari in materia prætensæ culpæ contra vassallum; & in indiuiduò, quòd ille.§.si vero.procedat retento themate præcedenti, tradit inibi idemmet Afflict.colum.2.in vers.in secunda parte tex. est casus, retento eodem themate; & propterea legit vtrumq; tex. simul,pro vt etiam legunt Bald. Præpos.& alij; Sed,& alij feudistę ibidem intellectum istum passim admittūt,* præsertim Feder. Schen.in eo.§.si verò.colligens in primis, Dominum malo ordine feudum ingredi nō debere,& subdens,malo aūt ordine ingreditur,cū nulla vassalli culpa conuincta,nec sententia p Curiæ pares pronūciata, occupare psumit.

Hoc igitur Germano,& genuino intellectu stāte, verissima patet illa solutio, quam in primis allegationibus breuiusculè attuli,nempe eū tex.,p cedere tantùm,quando vassallus à Domino propter culpam deijcitur,quod fieri non potest;vndè nullum facit negocium in casu nostro,in quo propter lineam finitam facta fuit apprehensio, quæ licita fuit per iam dicta.

137 Præpos.in c.1.colum.2.de contro. inuestit. inter vass. & Epi. interpętans illū tex.in vassallo spoliato agente remedio recuperādæ, recedit à litera,quæ verè loquitur in remedio adipiscendæ,vt benè aduertit ibidē Fed.Schen. ideo nnn
138 conuenit casui nostro † Item loquitur tex. ille in simplici feudo,non Iurisdictionali, nec titulato, sed potiùs consistente in pecunia, vt litera
139 cantat; † Imò, & in feudo Episcopi,non Principis

Conf.Lud.Sacc. G

cipis habentis fundatam intentionem cõtra præ tensum vassallum,quæ ratio cessat in Epi. q non habet intentionem fundatam quoad bona feudalia, vt Princeps territorij dominus.

Deniq; presupponit eundem vassallum habuisse Inuestituram, saltem abusiuam ab Episcopo antecessore, cuius virtute se induci in possessionem prætendebat, & in nostra specie nullam habet inuestituram Dominus Alexander.

Nec silentio est inuoluendum, quòd Præposi. dum interpretatur (licèt malè) illum tex. in remedio recuperandæ, admittit tamen duas fallẽ. nempe quando de non iure agentis notoriè constat,& quãdo tractatur de Castris, & fortalitijs, . quæ sunt difficilis recuperationis, & vtraq; nobis deseruit,vt probauimus, Meritò pro nostra potiùs stat sententia.

140 Isern.in c.Imperialem §.illud quoq; nume.70. & 71.loquitur etiam in terminis multùm distantibus,siquidem tractat de simplici feudo,non de Iurisdictionali,nec habente alia regalia,& dignitatem annexam,nec de Castris,& fortalitijs,quę diuersam habent causam, ac diuersum iudicium vtsupra. Et quòd de tali feudo intelligat Isern. satis colligitur ex eo,quòd præsupponit Regem non habere fundatam intẽtionem quòd omnia, quæ sunt in Regno sint sua, sicuti habet Episcopus in his,quæ sunt in sua Diocesi. Etenim si de regalibus,& feudis dignitatum,ac fortalitijs intelligeret,quæ Regis esse præsumuntur, & ab eo tantùm haberi possunt, vt sæpiùs dictũ, & vltra alios scribit Menoch.consi.307.num.67.malè loqueretur,& falsa ratione motus fuisset. Præsupponit quoq; Isern.iudicium spolij, nos minimè. Pariter præsupponit vassallum esse spoliatum, idest eum quem constabat habere inuestiturã, quam non habet Dominus Alexander,qui propterea vassalli nomen non meretur; ergo pęnitus diuersum, Deniq; fatetur Isern.restitutionẽ omnino denegari vbicunq; locũ habet regula, dolo facis,quæ sanè in nostra specie debet obtinere, per ea quæ in terminis retuli in 1.resp.nu. 79.& 91.& in 2.resp. nu.150. cum seqq.& infra latiùs attingam. Ergo pro nobis stat Isern.

141 Afflict. in eo.§. illud quoq; nu. 45. & seq.in eo in quo aduersari videtur, easdem recipit responsiones, quas modo deduxi ad dicta Isern. & re ipsa nostras sectatur partes,vt clarè demonstratur; loquitur namq; in feudo non habente Iurisdictionem,& admittit in Iurisdictinnali nõ dari restitutionem, sub num. 19. vers.non sic in his Loquitur vbique de spolio,vt legi potest; Præsupponit vassallum certum, eumq; legitimè possedisse,non simpliciter detinuisse; Admittit restitutionem denegandam,si notoriè constat de nõ Iure spoliati d.num.19.vers. quare ego respondeo, & in fi. verb. Ac etiam quando Dominus habet fundatam intentionem, vt quia cõstat per confessionẽ,vel per registra,feudum esse Regis, vel Baronis,vt in eo.nu.19. vers.interdũ cõstat, & in fi.vers.ex quibus omnibus,& hæc oĩa intẽtioni nostræ famulantur, ex iam dictis.

142 Et idem Afflict.in decis.motiuata nu. 35. vers. non obstat quarta ratio; requirens causæ cognitionem quando Princeps facit commissariũ ad dandum possessionem bonorum alicui, quæ sit pænes tertium,nõ attingit casum nostrum, quia inter duos priuatos, & de rebus in quibus Princeps ipse nullum ius prætendit,loquitur, qui casus quantùm distet à nostro, nemo non videt. Nam talis commissio intelligitur,quòd procedere debeat commissarius cum causæ cognitione, & Iuris ordine seruato,vt docet ipsemet Afflict. post relatos in constit.violentias nu. 50.vbi monet Iudices simplices quomodo in huiusmodi

143 commissionibus procedere debeant. † Et dnm in ea decis.nu.40. ait,quemlibet spoliatum feudo agere super spolio,& non teneri ostendere,titulum,intelligi non potest, nisi inter priuatos,cũ de Iudicio spolij tractet, quod non cadit inter vassallum, & Dominum vt supra dictum fuit. Vltra quòd non potest ad casum nostrum applicari,in quo non fuit intentatum spolium, vt in prioribus scripris nu.93.& latiùs in 2, respõ.nu. 113.cum seqq. Quinimo limitat ibi statim dictũ suum Afflict. in casu quo agens spolio haberet specialem iuris resistentiam, exemplificans in manco, muto, & surdo, & in materia c.ad decimas de restitut.spol.in 6.& remittit se ad not.in d.§.illud quoq;, vbi ipsemet pro nostra stat sententia,vt probauimus, & ad Castr.in l.si de vi. ff.de iud.qui sub num.7.apertissimè tenet agentem possessorio recuperandæ teneri docere plenè de proprietate quando præsumptionem habet contra se, prout in d.c.ad decimas,& in rebus,quę non nisi à Principe haberi possunt;subdens vnicum esse iudicium possessionis, & proprietatis, & exceptionem rei iudicatæ in vno, obstare in alio,consequẽterq; transit ibi ẽt Affli. cum nostra opin.sicuti,& in d.§.illud.

144 Bossi.tandem d.titu.de Prin.num.236.asserens feudatarium spoliatum à Principe, alia ratione, quàm Iurisdictionis,restituendum esse,absq; eo quòd ostendat titulũ,nobis optimè deseruit, qa de feudis Iurisdictionem habẽtibus tractamus, & alia regalia Iurisdictioni similia, hoc est Principi reseruata,sicut,& Iurisdictio. Loquitur igitur Boss.de feudis aliarum rerum, quæ non sunt Principi reseruata; quod expræsim etiam dignoscitur,ex eo, quòd remittit se ad Præpos.in d.c. 1.de controu. inter vass. & Episcopum, qui in his terminis loquitur,vt supra ostensum fuit, & ex eo quoq; depræhenditur, quòd rationem subdens,dicit res infeudatas præsumi allodiales, nisi Princeps contrarium probet, quod non verificatur in Iurisdictione, & alijs Principi reser-

reseruatis, quæ non nisi ex eius concessione possunt obtineri; vt sæpiùs dictum, ac probatũ. Imò sentit Boss. quòd si constaret res etiam aliàs esse feudales, vt in nostra specie constat, teneretur feudatarius ostendere titulum. Nostræ igitur intentioni nihil detrahit, nec præcedentibus suis dictis aduersatur, per quæ illam egregiè confirmari supra ostendimus nu. 115.

145 Afflict. in d. constitutione violentias nu. 53. & 54. asserens, decisionem illius quæstionis pendere à tex. in d. c. 1. §. si verò de mili. qui contum. est, intelligi debet iuxta terminos illius, videlicet quando ob prætẽsam culpam Dominus spoliat, qui casus diuersam habet rationem vtsupra fuit abundè ostensum. Et quòd in eis terminis loquatur, patet quoq; ex eo, quòd inquit sub nu. 51. non posse vassallum spoliari, nisi culpa cõuincta. Nec potest aliter intelligi, nisi velimus quòd sibi ipsi repugnet in ea. repetitione, ex quo superiùs nu. 22. 23. constanter asseruit licere Regi multis de causis vassallum spoliare, & præsertim quando moritur sinè prole, & aliquis alius ingreditur, etiam vti agnatus, & quando cõstat per registra, vel aliter de non Iure detinentis.

146 Cumi. quoq; in d. c. 38. num. 264. inquiens vassallum spoliatum à Domino malo modo agere posse remedio recuperandæ, nõ loquitur in feudo iurisdictionali, & habente alia regalia; in quibus militat præsumptio contra detinentẽ, & pro Domino, sed in simplici feudatario, ideo non adaptatur ad casum nostrũ; loquitur etiam in Domino expellente vassallum, & ista qualitas vassalli non verificatur ex parte D. Actoris in nostra specie, vt aliàs dixi; Deniq; non potest intelligi in casu lineæ finitæ, in quo contrarium paulò ante firmarat, nn. 262. & seq. & inferiùs quoque repetit in c. 40. num. 84. 85. vbi materiam prosequitur vsq; ad nu. 89. & cõcord. citat, ideo pro nobis stat, vt aliàs dixi in 1. respon. num. 11. & per consequens destituta remanet contraria sententia omni prorsus authoritate.

NONVM DVBIVM.

147 *Et quamuis exceptio dolo facis, &c. repellat agentem ab alijs remedijs possessorijs, non tamen repellit à remedio recuperandæ. Præpos. col. vlt. vers. sed hac lectio, & Laud. num. 5. in c. 1. in princip. si de feud. fue. contro. inter Dominum, & agnatum, & dicit Rot. decis. 16. in fi. de restit. spol. in nou. quòd hac exceptio vendicat sibi locum in petitorio, qua cum ita sint, superest videre quibusnam modis dicatur colorasse, & iustificasse Illust. D. Alexander possessionem suam.*

SOLVTIO.

148 Dixi paulò ante, hanc exceptionem locum habere in nostra specie, remittens me ad ea, quæ in primo respon. retuli sub num. 79. vbi inter alios citaui Bellem. decis. 36. tenentem, & probãtem dari quoque talem exceptionẽ in remedio recuperandæ, dummodo non agatur de spolio violento; & nunc adde, quòd idem probat Bart. in l. si de vi. ad fi. ff. de iud. defendẽdo glo. ibi ab impugnatione Dyni, & cum Bart. opin. transit ibidem Castren. nu. 16. restringens regulam contrariam ad casum, quo subsit violentia vera, vel

149 ficta, † & alias quoq; limitationes adducens, quæ proposito nostro inseruiunt, vt quando mixta est causa proprietatis, vel notoriè constat de non iure Actoris, vel quando res est, quæ non nisi authoritate superioris haberi põt, aut quando præsumptio contra agentem militat. Ad idẽ Alex. in l. rem quæ nobis num. 19. de acqui. posse. Brun. consil. 21. colum. 2. vers. quintò etiam Alb. cons. 416. nu. 5. & 25. & cons. 433. nu. 15.

150 Ideo quod dicunt Præpo. & Laud. in oppositũ citati, procedere potest in interdicto vndè vi, pariterq; in illis casibus, in quibus non militat aliqua specialis ratio, propter quam spoliatus non sit ante omnia restituendus, sed exceptio dominij admittenda sit, vt in hoc nostro.

Et quòd dicit Rot. decis. 16. in fi. de restit. spol. in nou. verissimum est, dari scilicet, exceptionem, dolo facis, in petitorio, sed non propterea negat dari etiam in possessorijs, quia esset contra omnes; nam indubitatum est dari in interdictis adipiscendæ, & retinendæ, & dubitari tantùm de interdicto recuperandæ, in quo distinguitur, vtsupra.

De primo igitur ad vltimum ex omnibus allegatis supra contra Serenis. Camerã Ducalẽ, clarissimè patet, nihil esse, quod difficultatem inijciat, vel minimam; sed oĩa potiùs rectè perpẽsa, & veritatis cribro discussa, illius intẽtioni deseruire, iustamq; defensionis causam præbere.

Cæterùm præter speciales responsiones singulis obiectis attributas, placet adhuc generales quasdam afferre cunctis insimul congruentes.

151 Et primò dicimus restitutioni petitæ locũ non esse, nisi docto de bono iure in proprietate. Ex quo licuit Serenis. D. Duci propria authoritate ingredi propter finitam lineam Io. Ludouici, & Pallauicini inuestitorum, vt in 1. respon. abundè probauimus à num. 11. vsq; ad 39. Quo casu indubitatum est non teneri restitutorio iudicio, vt ex multis adductis in eo. respõ. num. 31. & seq. & in his terminis nullus eorum loquitur, qui exaduersò citati fuere.

152 Secunda generalis respõsio est, ob sequestrũ p Serenis. dcmãdatũ in ipsomet actu appręhẽsionis, nã licèt potuisset possessionẽ, sie vtsupra captã, pro se retinere, voluit tñ actũ illũ ad normã sequestrationis redigere, ita vt nulli præiudiciũ facere posset, sed ius suum cuiq; saluũ, vt antea, remaneret, vt in 1. respon. nu. 40. vsq; ad nu. 85. Et hoc quoq; effectum impedit restitutorij iudicij l. interesse, de acq. possess. cum cæteris allegatis à me vbi proximè sub num. 44 45.

153 Tertia generalis reſpõſio patet ex qualitate re-
rũ in iudicio deductarum,quæ ſunt Caſtra muni
ta,quorum recuperatio foret valdè difficilis , ꝓ-
pter quod nõ poteſt Actor reſtitutionẽ aſſequi,
niſi ſe Dominum oſtendat , & de bono iure in
* proprietate doceat,ex communi* ſententia mul
tis numeris ſuffulta in d. 1.reſpon.num.75.
154 Quarta ſumitur ex litteris per D. Alexandrum
ſcriptis cuſtodibus dictorum Caſtrorum , quòd
deberent relaxare Procuratori Sereniſs.D.Du-
cis,& quas verè ſcripſiſſe fatetur ipſe in reſpon-
ſione poſitionum,quod operatur,vt propter cõ-
ſenſum ſiue ſpontè,ſiue coactè,(vt ipſe prætẽ-
dit)præſtitum,ad reſtitutionem nequeat aſpira-
re,niſi Dñm ſe oſtendat,vel ſaltem actum dictæ
relaxationis per actionẽ quod metus cauſa pęni
tus reſcindat,per ea quæ in d. 1.reſpõ.ſcripſimus
nu.76.77. & in 2.nu.166. vſq; ad 178.
155 Quinta deducitur ex eo, quòd D.Alexãder pe
tens ſe reſtitui,duo extrema tenebatur probare,
nempe poſſeſſionem ſuam tempore expulſionis,
& poſſeſſionem Sereniſs.Cameræ tempore mo-
ti iudicij c.cum ad ſedem de reſti.ſpol.Soci. in l.
rem quæ nobis nũm.16.de acq.poſſeſſ.in c.bonę
nu.23.de appell.& alibi ſæpè; Etenim quod atti
net ad primum extremum , rationem noſtrates
in propoſito paſſim conſiderant veriſſimam. ſpo
liatum,deiectumuè dici non poſſe,qui non poſſi
156 debat, † quia priuatio præſupponit habitũ l.de-
cem.de verb.ob.l.manumiſſiones de iuſti.& iu.
quę ratio concludentiſſima eſt,& ad ſenſum pa-
tens.Hoc autem extremum nõ probauit D.Ale-
xander,cum per mortem D.Sfortiæ vnita fuerit
feudorũ poſſeſſio naturalis cũ ciuili pœnès Prin
cipem concedentem priùs exiſtente, vt ſupra di
ctum eſt ante num.106.& in 1. reſpon. num.11.
latè comprobatum. Et eò magis per decretum
157 antedictum (Prouidere volentes) ; † cum duo
inſolidum nequeant poſſidere. l.3.§. ex contra-
rio de acq.poſſ.l.ſi duo in princ. de præca. cum
vulg.Ergo reſtitui non poteſt.
158 Nec dicatur imò apparere ipſum fuiſſe in poſ-
ſeſſione modo quo in proceſſu probatũ apparet,
quoniam cum ciuili,& naturali caruerit,fuit tan
tùm ſimplex detẽtor,& occupator, cui propter-
ea non competit reſtitutoriũ iudicium aduersùs
verum dominum ad tradita per Scrib. in l. 1. §.
deijcitur ff.de vi.& vi arma.& Menoch. latè re-
159 med.1.recup. nu.62. cum ſeqq.†& in terminis
Vaſſalli Afflict.poſt Iſerniam in d.§. illud quoq;
nu.19.verſ decimò,& vltimò nu.22.verſ.ad de-
160 cimum,& Surd.d.conſ.166.nu.19.† Et rationi
omnino conſonum eſt, ex quo poſſeſſionem vi-
tioſam non tuetur prætor l. cum ſponſus. §. res.
ff.de publi.l.communi diuidundo §.inter prędo
nes,ff.comm.diuid.Crau.conſ.556.num.11.
161 Sexta ex modo agẽdi , quo vſus fuit Dominus
Actor,qui re ipſa egit ſup nullitate, & iniuſtitia
poſſeſſionis per Ducalẽ Cameram appræhenſæ;
petens conſequenter eandem ſibi reſtitui poſſeſ
ſionem; quæ libelli forma petitorium principali
ter importat, tam reſpectu nullitatis intentatæ ,
quàm iniuſtitiæ prædictæ, prout ad ſaturitatem,
& in proprijs terminis noſtris plenè demonſtra-
uimus in 2. reſpon. num.50. vbi Aduocatorum
quoq; partis aduerſæ reſponſiones ſuſtulimus ,
& ibi dictis addendus eſt Alba.conſ.464.nu. 30.
162 cum ſeqq.qui notabiliter ſequitur. †Cæterùm
iudicium petitorium requirit de neceſſitate pro
bationem dominij,ſinè qua Actor nõ poteſt ob-
tinere l. in rem actio. in princ. vbi omnes ff. de
163 rei vendica. † vel ſaltem quaſi dominij in publi
ciana l.1.de public.in rem ac.Ergo hoc potiſſi-
mùm in præſenti iudicio diſpiciendũ , an Actor
ipſe dñium ſuum ſaltem vtile ꝓbauerit,nec ne?
164 Septima inſurgit ex voluntate, & poteſtate Se
reniſs.D.Ducis,qui ſuper huiuſmodi feudis ap-
præhenſis,& ſequeſtratis vtſupra, mandauit om
nium iura in petitorio iudicio diſcuti, ac venti-
lari ad effectũ illa relaxãdi cui de iure. Quod q-
dẽ facere, & potuit, & voluit, vt in 1.reſp.num.
66.vſq; ad 74. Ergo dominium probandum .
165 Octaua ex facultate Perilluſt.& Excelſi Conſi-
lij iudicare debentis,quod ſola facti veritate in-
ſpecta , circuitus inutiles vitando , petitorij , &
poſſeſſorij cauſam ſimul,& ſemel cognoſcit,pro
ut in vtroq; reſpõſo latè deduximus , & pleniùs
quoq; ſupra in reſponſione contrarij in motiuis
deducti.num.23.
Nona,& vltima ex iure denuo ſuperuẽto poſt
cæptum Iudiciũ;etenim deſcendentes legitimi,
& naturales à tribus ex ſeptem filijs Rolandi ſe-
nioris,videlicet à Nicolao,Vberto,& Io. Mãfre
do,qui publicato edicto generali , de quo ſupra
in 1.reſpon.nu.45.& 70.comparuerunt, & iura
ſua in iudicium deduxerunt,eadẽ ceſſerunt,atq;
vnanimiter renuntiauerunt, & refutauerunt Se
reniſs. D. Duci Alexãdro,publicis ſuperinde cõ
fectis documentis , in præſenti proceſſu exhibi-
tis. Quorum iurium vigore,quæ petitoriũ ſimul
cum poſſeſſorio concernũt , reſtitutio petita per
Actorem impeditur abſq; illorum diſcuſſione;
adeo quòd petitorij merita omnino examinãda
166 veniunt . † Quemadmodum enim potuiſſent
ipſi cedentes iura prædicta, etiam in iudicio ſpo
lij,ſi ſpolio actum fuiſſet, deducere , & proſequi
tanquam tertij , & reſtitutionem impedire, da-
to quòd ei locus aliàs fuiſſet, l. bona fides , vbi
Scrib.ff. depoſi. & not. omnes in c.in litteris de
reſtit.ſpol.traditq; Gabr.in tit. de reſtitut. ſpol.
concl.1.num. 45. Menoch.d.remed. 1.nu. 326.
167 & nouiſſimè Surd.d. conſ. 166. num. 12. † Vbi
hoc adeo verum eſſe oſtendit, vt eo etiam in ca
ſu obtineat , quo ius tertij comparentis eſt con-
nexum cum iure ſpoliatoris , & quidem inſe-
168 parabiliter. †Ita quoque ceſſionarius facere,&
dedu-

deducere potest, qui in illorum locum successit, & eadem persona cũ ipsis reputatur.l.si donatæ, §.1.ff.de don.int.vi.& vxo.c.deniq; 7.q.1.

169 Qua ratione, alijsq; plurimis, sic in terminis respondit ibidẽ Surd.nu. 11.cum tribus seqq. pro fratribus Adurnis, qui post spolium acquisiuerũt dominium Castrorum Syluani, & Castelletti, cũ iurisdictione,& pertinẽtijs; volens eos posse opponere de tali dominio ex post acquisito, ad impediendam spolij purgationem.

Ad idem benè facit tex.in l. si quis ad se fundũ §.fi.C.ad l.iul.de vi pub. vbi Alber. & Guid. de Suza.not. quòd licèt conductor non possit refri-

160 care quæstionem dominij, † sed prius teneatur rei conductæ possessionem locatori dimittere, quia aliàs spoliare diceretur per l.si quis condu-

171 ctionis cum materia C.de loca. & conduct. Nihilominus si à tertio, qui sit vetus rei Dominus, postea emerit, à restitutione liberabitur,& ita in terminis respondit Ias.cons.158. colum. 2. vers. præterea, & tertiò lib.2.

172 Simile est quod scripsit Bald. cons. 309. in fin. vol. 3. Nempe quòd sicut interdictum vndè vi, cedi potest, & cessionatius ex iure cesso potest agere, ita quoq; ex iure cesso potest excipere, vnde respondit ibi Bal.eum, qui Castrum custodiẽdum à spoliatore receperat, non teneri ei restituere, si à spoliato ius cessum habuerit, quamuis aliàs spolium vltimum fuisset purgandum; nam tunc ex iure cesso, non ex improbitate sua, vincere dicitur, vt per eum.

173 Nec est mirum, quòd quis ex persona aliena id consequatur, quod ex sua consequi non potest, cum hoc sæpissimè contingat teste iurisconsulto in l.Aristo.in fi.ff.quę res pigno.ob.pos. vbi glo. & doct. per multos casus referunt in l.q. prior.q. pot.in pigno.habe.& in l.petendæ, C.de temp. in integ.resti.pet.atq; in l.per hanc. C. de temp. appel.& alibi passim,& est bonus tex.in c.authoritate de concess.ptebẽn.in 6.vbi ex tribus expectantibus, secundus qui ex persona sua præbendam obtinere nequibat, ex persona tamẽ tertij, qui primum superat, illam consequitur.

174 Neq; inconuenit, quòd quis duorum, aut plurium personam in aliquo actu, vel iudicio reprę sentet. Abb.latè in c.ex literis nu. 11.12 de probat.vbi etiam Dec.nu. 14. & alij, Pinell. l.1.par. 3.C.de bo.mater.Surd.d.cons.166.num.13.14. & ego ad aliud propositum probabam in d.2.respon.num.12.cum seq.

Qualia autem sint prædictorum cedentium iura in petitorio, præcipuè depræhendi potest ex his, quæ plenè scripsi in 1. respon. nu.135. vers. verùm si cõtrarium vsq; ad 152.pro locis Buxeti, Curtismaioris, Bargoni,& Monticellorum,& nu.170.pro Castro Florenzolæ, & nu.187. vsq; ad nu. 197. pro Castro Costemedianæ, & num. 197.pro putheis à sale; quibus in locis apertissimè fuit ostensum, eorundem cędentiũ iura lõgè potiora esse prætensis iuribus D.Alexandri, quatenus de feudis antiquis tractaretur, & de iure inuestiturarum Rolandi senioris, & seu earũ cõfirmationibus,& D.Aduocati actoris asseruerũt, & maximè D.Meno.d.cons.378. stante quòd ipsi Domini cedentes habent ius trium linearum ex quatuor, citra omnem controuersiam, & ius quartæ lineæ, non potest D.Alexãdro compete-

175 re, † tum quia non erat primus in gradu, vt dicebam in d.1.respon.nu.136.& seq.cui addi possunt dicta Surd.in d.cons.108.nu.16. & Crau.d.

176 cons.913.num.6.† tum quia à radice infecta descendens, vt eodem loco subiungebam vsq; ad nu.152. & rursus in 2.resp.nu.158. vsq; ad 166. Et si replicaretur, quòd propter refutationem,& renunciationem trium linearum prædictarum, esset aperta successio lineæ Ioan. Francisci stante feudorum antiquitate,& propterea D. Alexãdrum posse succedere, facilè adhuc responderi poterit, plura ei obstare, nam primò defectus natalium de quo supra. Secundò quod non est pro-

177 ximus in gradu, vt probatũ fuit. † Tertiò quòd durante vita refutantium,& eorum descendentium non potest aliquis de alia linea refutationis effectum impedire,& ad successionem aspirare, Iacob. à S. Georg. in d.inuest. in ver. & cum pacto de non alienando num.37. vers. sed perdubium est,& in verbo, & vnus ex dictis vassallis num.5. cum concord.

His nouẽ generalibus responsionibus, & qualibet earum, luce clariùs tolluntur oĩa hucusq; in motiuis deducta; sitq; manifestum, super petitorio in pñti iudicio, iudicari oportere; in quo pro Serenifs.D. Duce oĩa plana,& apta sunt; pro D. Actore verò nihil est quòd de iure subsistat.

Et hoc adeo verum est, vt nec pro coloranda, & iustificanda prætensa ipsius possessione, pducta per eum sufficiant, vt in 1.& 2. respon. plenè exuberanterq; ostensum fuit ad oculum,& mox quoque subijciemus ad sequentium motiuorũ vim eneruandam.

DECIMVM DVBIVM.

Et in primis satis sufficienter videtur iustificasse suam possessionẽ per adoptionẽ de ipso factã in filiũ per Illust.D. Sfortiã Pallauicinum vltimum de comprahensis in inuestituris, & concessionibus dictorũ locorũ, de quibus supra; etiã ad effectum, vt possit in feudalibus succedere, cum consensu, licen-

178 *tia, & authoritate Sereniss. Ducis. † Neq; enim aliàs fuisset habilis ad feuda c.1.§.adoptiuus,*

179 *si de feud.fuer.cõtr.inter Dom.& agna. † cuius dispositio non procedit accedente consensu Domini directi, vt hic; Bal.& Prapos.in 1.fallen.ibidẽ, & Afflict.nu.9.vers.2.fallit, vbi refert ita contigisse in Regina Ioanna prima Regina Neapolis, qua cum consensu Clementis adoptauit in filium Regẽ Vngaria, & in Regina Ioanna secunda, qua sibi adoptauit*

ptauit in filium, & successorem in Regno Siciliæ Regem Aragonũ; vndè dubitandum non videtur; quin adoptio huiusmodi iudicanda sit iustus titulus succedendi in bonis feudalibus, & locis quæ poßidebat
180 *d. D. Sfortia, † quia in succeßionibus prima causa est filiorum l. scripto ff. vndè lib. & c. 1. in princ. de succe. fra. vel grad. succe. in feudo, & consequenter non videtur posse dici, quòd feuda huiusmodi eßēt ad Cameram deuoluta per mortem d. D. Sfortiæ, vt fuerat Significatum Serenißi. indelebilis memoria Duci Alexandro in commißione eiusdem circa apprahensionem dictorum bonorum, à cessante causa, c. cum cessante de appell. cum vulg.*

181 *Nec videtur; quòd iure dici poßit dictam adoptionem non esse adoptionem, sed potiùs arrogationem, cui non acceßit consensus D. Ducis l. multùm interest, C. si quis alteri, vel sibi.*

182 *Quoniam veriùs videtur, quòd sit adoptio, quia antequam à nexibus patriæ potestatis d. D. Alexander liberaretur, ipsum iã in filium sibi assumpserat d. D. Sfortia, vt patet ex eiusdē instrumento adoptionis l. quoties, ff. de vsufructu cum vulg.*

SOLVTIO.

Nõ negamus, quin possit Princeps regulariter (in sui præiudicium tantùm) adoptioni assēsum præstare, etiam in feudalibus; sed in casu nostro dicimus potestatem, ac voluntatem in Serenisſ. Duce Octauio defuisse, vt in 1. respon. nu. 222. vsq; ad 239. abundè probauimus, & in 2. num. 184. Repetere non expedit, quia nullum datur, nec dari posse responsum credimus.

Quoad præiudiciũ verò tertiorum, & sic agnatorum, qui iura cesserunt, vtsupta, multò magìs dicebamus, nec potuisse, nec voluisse D. Ducem adoptioni consentire, ex deductis in d. 1. respõ. num. 223. & seq.

At præsupposito, quòd tam potestas, quàm voluntas affuisset assentiēdi adoptioni p̄dictæ, demõstratũ quoq; fuit ibidē nu. 239. vsq; ad 253. inclusiuè, nullam, & inualidam pœnitus fuisse adoptionem ipsam, pluribus quidem vrgentioribus argumentis, quæ intacta manent.

Nihil etenim eis officit vulg. reg. l. quoties de vsufr. nempe ordinē lr̃æ attendi debere, ex quo inferri videtur adoptionē potiùs q̃ arrogationē contrahentes facere voluisse, eò quia antequam à nexibus patriæ potestatis liberaretur D. Alexã der, ipsum iã in filium assumpserat D. Sfortia.

Quoniam ex hoc ipso, multisq; alijs argumentis, probabam in 1. respon. sub nu. 240. cũ seqq. arrogandi potiùs animum adfuisse.

183 Sed addatur pro responsione ad regulam d. l. quoties; quòd ordo litteræ non semper attenditur; quin potiùs ordo intellectus, vt dixit Bald. in l. fi. q. 12. C. de hęred. insti. & in l. 1. in 4. oppo.
184 C. de his, quibus, vt indig. † & ordinem scripturæ in executione sæpiùs peruerti ait Bart. in l. pen. c. de delato. lib. 10. Pluresq; declarationes ad eam regulã recenset Fely. in c. cum dilecta. in ver. ordo scripturæ. de rescrip. quæ casui nostro conueniunt, si rectè perpendantur. Sed non immoror, quia siue voluerint adoptionem, siue arrogationem facere, neutra valuit; quia vtriusq; solemnia, atq; substantialia defuerunt, pro vt legibus, authoritatibus, rationibusq; eodem loco præcitato probatum extitit.

VNDECIMVM DVBIVM.

185 *Neq; clausula (sinè præiudicio Cameræ nostræ, & cuiuslibet tertij) quicquam lædere videtur dictam adoptionem, quia generalis, & incerta l. in tradēdis ff. cõmunia prædio. glo. & Doct. in c. pastoralis de exceptio. & notab. Bal. in c. quæ in ecclesiarũ nu. 33. de constit. & ideo potest intelligi respectu directi dominij intelligendo reseruationē secũdùm actus naturam, vt respondit Ias. cons. 161. col. 2. vol. 2. in inuestitura Illust. D. Comitis Iulij Boiardi, respondit Ri-*
186 *min. cõs. 772. nu. 60. & plur. seq. nu. 11. vol. 4. † & dicta clausula nõ operatur circa expressa, sed intelligi debet in reliquis, vt declarat Ias. in l. si fundũ per fideicõmissũ in prin. n. 71. ff. de leg. 1. Grãm. decis. 66. num. 3. & seq. & de prædictis amplè Crauet. cons. 413. nu. 37. & seqq. vol. 2.*

SOLVTIO.

Præsuppositis antedictis, nõ opus est insistere circa vim clausulæ reseruatiuæ (sinè præiudicio iurium Cameræ nostræ, & cuiuslibet tertij,) nam si actus subsecutus non valuit, nõ est quid ab eo exceptum, & reseruatum quæramus?

187 Quamquam si actus etiam valuisset, non opus fuisset excipere, aut reseruare iura tertiorũ, quæ iure cõi erant reseruata l. 1. §. meritò ff. ne quid in lo. pub. & dixi in 1. respon. num. 332.

Minusq; Cameræ, quæ municipali lege erant quoq; reseruata, vt ibidem probabam nu. 233. cum duob. seqq.

At cõcurrēte legis, & hoīs reseruatione, nõ superest dubitationi locus, vt subijciebã nu. 236.

Sed & sola reseruatio generalis adiecta concessioni, sinè consensui Principis, eũdem effectum operari potuisset, ex relatis ibidem nu. 231. Quibus addi potest Præpos. in terminis in c. 1. §. q̃d ergo nu. 2. de inuest. de re ali. fac. vbi etiam Lauden. & Zas. in epit. feud. par. 9. nu. 8. volētes per talem clausulam saluum remanere ius deuolutionis feudi.

188 Quibus non contradicit glo. in c. pastoralis de excep. quia loquitur in casu quo præfixum erat tempus ad opponendum omnes exceptiones dilatorias, & ꝑpterea necesse erat eas specificare.

189 Et Bal. in c. quæ in Ecclesiarum num. 33. multa præsupponit, & præsertim factum contradicere, & repugnare protestationi; item protestantem recepisse laudemium post protestationem; nullumq; ius competijsse ante sententiam; quæ casui nostro non conueniũt, & manifestam habeat rationem diuersitatis.

Quòd

Quòd verò reseruatio interpretari debeat secundùm actus naturã, nobis deseruit; quãdoqui dem natura actus importat, vt iuri de futuro nõ intelligatur præiudicatũ; & sic deuolutioni feudorũ, quæ post mortem D. Sfortiæ erant recasura; Tãtò magis, qa in precibus expositum ab eo fuerat facultatẽ sibi esse de eis disponendi, quod falsum erat, vt patet ex adductis d. 1. respon. nu. 225. & seq. & multò magis importat, quòd iuri tertij non fiat præiudicium.

190 Ad id aũt, quod dicitur de clausula reseruatiua, quæ nõ operetur circa expressa, iam fuit ibidẽ responsum nu. 236. cum seqq. Nõ enim reperiĩ in nostra specie quicquã putè, & simpliciter concessum, à quo velimus aliqđ detrahere, vndè resultet (vt in cõtrarijs) correctio quædã incõ tinenti, quam lex abhorret; sed fuit assensus ille qualificatus, conditionatus, & restrictus, vt ibi probabam; non repeto. Nec circa alia in motiuo contẽta immoror, quia ex p̃dictis patet respõsio propter diuersitatem casuum manifestam.

DVODECIMVM DVBIVM.

Concurrit, & secũdò inter cætera apprahensio possessionis per obitum d. D. Sfortiæ capta authoritate
191 *Iudicis, † qua etiã tribuit iustam causam possidẽdi l. iustè possidet ff. de acquir. possess. Rota. decis. 16. q̃ est pen. col. 2. de restit. spo. in no. cũ alijs cumulatis p*
192 *Mascard. de proba. concl. 1375. par. vlt. † & idem est dicere iustè possidere, quod possidere cum titulo l. 1. C. de bon. qua lib. & l hæredes, C. de omni agro deser. lib. 11. Nec videtur obesse clausula, (saluo iure tertij,) quia adest testamẽtum dicti Illust. D. Sfortiæ, in quo hæredem instituit D. Alexandrum, etiam cum consensu, & licentia D. Ducis nostri pro tẽpore, ita quòd dictus D. Alexander, nedum colorẽ*
193 *habet sua possessionis, sed imò titulum expressum, & Dominus consentiens vassallo alienanti perdit ius suum, Afflict. decis. 112. num. vlt. Præpos. in c. 2. § quid ergo num. 2. de inuesti. de re alie. fac Zas.*
194 *in tract. de feu. par. 9. nu. 8. † & licentia testandi data per Dominum feudi ei præiudicat Dec. cons. 195. num. 4.*

SOLVTIO.

Ad primum dictum de authoritate Iudicis fuit multipliciter responsum in 2. respon. num. 201. vsq; ad 207. ad ibi dicta me remitto; quæ merã continent veritatem, tam in facto, quàm in iure. & ibi ex relatis num. 203. colligere licet, præter deducta, quòd assistentia illa fuit concessa D. Alphonso, & D. Alexandro eius filio insimul, & ita etiam cantant tenutæ locorum subsecutę. Adeo quòd pro medietate tantùm posset actus inseruire D. Alexandro per reg. l. reos, §. cum in tabulis de duob. reis.

Insuper addi potest, fundamentum istud non procedere respectu Castri Florenzolæ existẽtis in agro Placẽtino, in quo nullam habebat iurisdictionem Consilium Parmen. tunc temporis, quia quælibet Ciuitas suum habebat Consiliũ, vt legitur in constit. Serenis. Ducis Octauij de
195 facultatibus magistr. † adeo quòd nuntius ille concessus in genere per Consiliũ Parmen. nihil operari potuisset extra territorium suum l. fi. de iurisdict. om. iud. & per consequens nullum colorem tribuere possessori illius loci.

Sed nec aliorum locorum; ex pluribus deductis in d. 2. respon. loco præcitato.

Ad secundum verò de testamento D. Sfortiæ, & licentia testandi obtenta à Serenis. D. Duce Octauio, videantur (quæso) scripta in 1. respon. nu. 253. successiuè igitur vsq; ad nu. 266. inclusiuè, quæ oẽm pœnitùs hæsitationem tollunt.

Sed addimus nunc, quòd respectu feudorum, q̃ per mortem D. Hieronymi de Buxeto obtinuit D. Sfortia; non possunt prædicta quicquam operari; quandoquidem tempore petitæ, & impetratæ licentiæ prædictæ viuebat adhuc D. Hieronymus, & plures annos post; eaq; restricta fuit ad feuda tunc temporis per D. Sfortium possessa; adeo quòd, si testamentum prædictum valeret (prout certè nõ valet) nõ tñ porrigeret vires ad Terrã Buxeti, & Monticelloiũ, quæ fuerunt D. Hieronymi prędicti. Minusq; horũ respectu operaretur nuncius ille concessus per Consiliũ Parmen. pro executione allegati testamenti. At hæc superfluò deducuntur, ex quo aliundè proba ũ extitit, quòd nec horum, nec aliorum locorum feudalium valuit dispositio testamentaria in 1. respon. num. 254. vsq; ad 267.

Nec est omittendũ, quòd cũ D. Alexander tenutã acceperit vti hæres D. Sfortiæ, vt ex actis vbiq; patet, & illa institutio hæredis non valuerit, saltem quoad feudalia, non potest alio iure ipse D. Alexander dictã tenuta defendere aduersùs Ducalem Camerã, cum præsertim nullam fecerit protestationem, & declarationem, quòd alio iure vellet insistere. Boss. de Prin. nu. 300.

DECIMVM TERTIVM DVBIVM.

196 *Nec videtur admittenda disputatio super vlteriori validitate, vel inualiditate dictorũ titulorũ in hoc possessorio per Doct. in d. c. in litteris de restit. spol. quos signãter in spiritualibus (ut dixi) refert, et sequitur Guid Pap. d. decis. 85. Rot. d. decis. 16. col.*
197 *2. † Vltra adducta per Contard. vbi supra; dicitur enim titulus coloratus, etiã quòd ob aliquod vitiũ non dicatur iustus, Rebuff. in tract. de pacif. possess. q. 43. Dans exemplum in collatione facta ab ordinario cuius manus erant affecta.*

SOLVTIO.

198 Imo admittenda, per ea, q̃ deducta fuere in 1. respon. nu. 97. vsq; ad 102. inclusiuè, & latiùs in 2. in 4. q. princ. nu. 207. vsq; ad fi. quo loci contraria quæq; sustulimus, & præsertim tradita p Doct. in c. in literis de resti. spol. quibus fuit re-
199 sponsum sub nu. 216 † Et decis. Guid. Pap. 85. plures datæ fuerunt responsiones num. 218.

200 Quæ conueniunt etiam decis. 16 Rot. de restit.
spol. in no. nostram potiùs intentionẽ fundanti;
quoniam restitutionẽ spoliato denegari asserit
sub nu. 3. vers. sed ratio, & si titulum coloratũ ex
hibeat, quando notoriè constat de iure spoliato-
ris, ac etiam quando ius commune assistit reo, &
resistit actori; quorum vtrumq; verificatur in ca
su nostro. Vltra quòd loquitur in spolio violen-
to, ꝑpter quod spolians amiserat omne ius suũ,
& in hoc maximã vim facit Rot. sub nu. 4. At nos
non tractamus de spolio aliquo, vt sæpiùs dictũ.

Contardus autem in d. §. 8. nullum facit verbũ
de prohibita discoloratione, & improbatione ti
tulorum ad colorandum deductorum.

201 Et Rebuff. in d. q. 43. præsupponit validitatem
tituli obtenti ab habente authoritatem ordina-
riam, quem tñ reus annullare satagebat, nos ve-
rò titulos ex opposito adductos, nullos ipso iu-
re, vel limitatos, conditionatos, & infectos in se
ipsis ostendimus, ergo diuersum. Et si Rebuff. ge
neraliter intelligeretur, maximum sequeretur
inconueniens, quòd actore producente instru-
mentum falsum, vel nullum ipso iure, aut iã cas-
sum, & annullatum per aliud instrumentum, vel
aliter, deberet tamen obtinere, adeo quòd neces
sitas colorandi, & iustificandi possessionẽ in casi-
bus à iure receptis, frustatoria, & elusoria redde
202 retur, † & via fraudibus aperiretur, quod nõ est
ferendũ. l. cum his §. transactionibus, de transac.
vbi glo. & Doct. l. in fundo, §. neq; de rei vẽdica.

DECIMVM QVARTVM DVBIVM.

203 Additur, & possessio plurium annorum continua-
ta, cum tamen annalis sufficiat, c. 1. §. fi. si de inue-
sti. inter domin. & vassal. lis oriatur, Bal. in c. 1. §.
sacramentũ nu. 14. vers. reuertamur ergo. de con-
sue. recti feud. Grat. cons. 9. nu. 40. lib. 1. & cursus
dicti temporis habet vim spatij annorum 30. Affl.
in c. 1. nu. 6. de contẽ. inter dom. & vassal & aper-
tiùs in c. 1. nu. 2. in 2. not. de consuet. recti feudi.

SOLVTIO.

204 Videnda sunt pro solutione scripta in 1. respõ.
nu. 267. vsq; ad 278.

DECIMVM QVINTVM DVBIVM.

205 Et cum D. Alexander fuerit immissus in possessio
nem Castrorum, & iurium, de quibus agitur autho
re Pratore, idest Consilio Parmensi, satis videtur
eum coloratè possedisse, cum in exercitio etiam Re-
galium, scientia Præsidis sufficiat ad manutenen-
dum possessionem suam, Bar. in l. Publicanus. §. in
vectigalibus ff. de Publica.

SOLVTIO.

206 Absit, vt dicamus, quòd sola scientia Iudicis, ẽt
supremi, quòd quis sit in possessione alicuius rei,
sufficiat ipsi pro titulo colorato, non enim inte-
rest ipsorum Iudicum, quòd vnus potiùs, quàm
alter possideat, nec impartiuntur officium suum,
nisi petentibus l. 4. §. hoc autem. cum materia ff.
207 de dam. infec. † Nec Bart. in l. si publicanus §. in
vectigalibus ff. de public. hoc asserit; quamuis di
cat, eius Iudicis, vel Præsidis, cui cõmissa est cu-
ra vectigalium, scientiam sufficere, ad hoc vt qs
sit in quasi possessione alicuius exigẽdi vectiga-
208 lis, & incipiat præscribere; assignans rationem, †
quia scilicet eius scientia requiritur, contra quẽ
præscribuntur incorporalia, cum per aduersarij
209 patientiam constituatur eorum quasi possessio †
loquitur ergo Bart. de eo Iudice, & officiali, qui
partis vices gerit, vt apertissimè declarat. Mi-
nusq; sentit Bart. quòd talis etiam scientia pro
colore aliquo deseruiat, vbi remedio recuperan
dæ agat priuatus ea quasi possessione; & multò
minùs si contra Principẽ, agat per supradicta.

DECIMVM SEXTVM DVBIVM.

210 Et ex his patet non obstare id, quod alibi dicunt
Doct. quòd in feudo, sicut in emphiteosi potest Domi
nus directus propria authoritate spoliare possessorẽ
finita linea, vel generatione inuestiti, propter natu
ralem vnitam cum ciuili, Bal. in c. qua in Ecclesia-
rum num. 31. de constitu. & in l. 2. nu. 38 ff. de rer.
diuis. dicens ciuilem statim trahere ad se naturalẽ
in personam Domini, & cons. 391. Præsupponitur,
quòd Petrus, qui tenebat feudum ab Ecclesia nu. 1.
in 1. par. & in c. 1. nu. 8. vers. vlt. de controuer. in-
ter Domin. & feud. de inuesti. dicens, quòd si vassal
lus claudit ostia Dominus potest aperire, Afflic. de-
cis. 392. nu. 17. & in constitutione violentias num.
22. & 23. in prima causa; Vbi ponit causas iustas
propter quas potest Dominus spoliare poßidentẽ pro
pria authoritate, Boß. tit. de Principe nu. 295. Nat
ta cons. 563. nu. 36. Ias. in l. clam poßidere, §. qui
ad nundinas nu. vlt. ff. de acquir. possess. Dec. cons.
101. ante nu. 10. Vbi de Principe, Syluan. cons. 26.
nu. 5. Brun. cons. 19. nu. 6. Crau. cons. 1. nu. 7. Gabr.
cons. 88. in fi. Anto. Gabr. de acquir. possess. conclu.
* 1. limit. 31. & 37. & est * communis opinio, Vrsill.
ad Afflict. decis. 92. num. 2.

211 Quoniam, præter id, quòd hæc opinio non videtur
satis tuta in puncto iuris, vt inquit Boß. vbi supra
nu. 294. & seq. & videtur benè loqui, quia commu
* nis* opinio videtur cõtra Bal. vbi supra; cum requi
ratur sententia declaratoria, vt de ea fidem facit
Moderu. Parisiẽ. super cõsuet. Parisiẽ. §. 30. nu 37.
212 Sed quia re vera pleriq; videntur Bald. laudare,
videtur, quòd eius decisio non absit dicto Domino
213 Alexandro, † quia Bal. & sequaces loquuntur v-
bi certum erat lineam esse finitam, & nulla super
hoc erat dubitatio, ergo non facit in hac specie, in
qua, vt diximus, constat, etiam ex confeßione fisci,
multos superesse de illa linea, de existentia dicti
D. Alexandri vtì filij adoptati per D. Sfortiam,
& admißi ad feuda huiusmodi, & de institutione
facta de eo virtute licentia testandi, vltra alias
responsiones, quæ videntur posse applicari dictæ
decisioni Bal. quæ breuitatis causa prætermittun-
tur, postquam præcedens videtur satis suffi-
cere.

SO-

SOLVTIO.

214 Ego in 1. respon. in princ. tot attuli celeberrimos authores per opin. Bal. totq; rationibus, & argumentis eam confirmaui, vt nulli locus sit * probabili dubitationi, quin communis * sit, & verissima sententia, in praxiq; recepta, prout doct. à me relati attestantur, & deducta, ac probata in processu ex abundanti ostendunt.

215 Nec facit negotium quòd Boss. d. nume. 254. & seq. videatur aliquantulũ de ea dubitare, quia nihilominus eandẽ amplectitur, & authoritate gl. Imol. & Aret. ibidem confirmat, & inferius sub nu. 331. apertissimè sequitur, citans eundẽ Bald. atq; Præpos. & asserens senatũ ita sæpiùs, tam in donationibus, quàm in feudis iudicasse.

216 Glo. vero Parisien. in §. 30. nu. 37. in contrariũ adducta, expræssim loquitur in casu quo ꝓpter culpam feudum sit reuersum, & deuolutum, qui longè à nostro distat, vt supra diximus nu. 137. cum seqq. Quod admittit etiam Bal. nostræ sententiæ antesignanus in eo. c. quæ in Ecclesiarum num. 31. & alij præcitati sequuntur. At in casu lineæ finitæ idem quod Bal. probat Parisien. quẽ in d. respon. 1. nu. 11. retulimus; quod etiam tenet §. 1. glo. 4. num. 45. adeo quòd opin. nostram ipse quoq; amplectitur.

Quæ tantò magis absoluta redditur, atq; indubitabilis in nostra specie, propter decretum (Pro uidere volentes) & constitutionem Ducalem illud approbantem, de quibus supra, per quæ omnis possessio etiam actualis, ipso iure fisco acquisita, & incorporata fingitur; adeo quòd occupatorem de facto expellere pœnitus licuit, vt probauimus in 1. respon. nu. 11. cum seqq.

217 Nec probanda est restrictio exaduersò cõsiderata, vt Bald. sententia vendicet solummodo locum, quando certum est lineam esse finitã; Quoniam nec ipse Bald. nec sequaces mentionem faciunt de huiusmodi certitudine, sed tantùm dicũt, quòd finita linea, vel quòd propter finitam lineam, aut mortuo vassallo sinè prole, vel sinè descendentibus, licet Domino feudi possessionẽ propria authoritate capere; satis enim est, quòd verè finita sit, & vbi in dubium reuocetur possit certificari, & verificari. Et hoc ipsum sentit Bald. in d. c. quæ in Ecclesiarum, dum quærit, an post appræhensionem prædictã liceat Dño nouũ feudatarium in possessionẽ inducere? & distinguit, an lis superinde pendeat, vel non? decidẽs quòd primo casu non potest, obstante vitio litigiosi; secundò verò sic, quia de re sua potest ad libitum disponere. Ex quo enim præsupponit litem moueri posse Domino feudi post adeptam possessionem; videtur id ea potissimùm de causa procedere, quòd aliquis in prioribus inuestituris se vocatum prætendat, & per consequens lineam nondum finitam. Et in hunc sensum loquuntur omnes pro hac parte citati, si rectè inspiciãtur.

218 Enimuero paria sunt, quid ab initio certum esse, vel ex post certificari, l. certi condictio cum not. ff. si cert. pet. l. sanctio, vbi glo. & doct. ff. de pœn. In terminis Afflict. in c. 1. in fi. princ. si de feud. defunct. mil. fuer. contro.

219 Sed possumus & dicere, certũ esse, lineã esse finitã, quamuis ex ꝓbationibus factis non appareat, ex quo lex semper est certa de his quę sunt in rerum natura, l. cum quidam §. suum. de acqr. hæred. Bart. in l. centurio num. 16. de vulg. & pupil. vbi Alex. num. 55. id verum asseuerat, præterquam in his quæ pendent à futuro euentu.

220 † Vltra quòd præsumptione quoq; iuris finita linea præsupponi debet, cum præsumatur non extare aliquis agnatus D. Sfortiæ sinè filijs defuncti, qui ad feuda de quibus agitur, vocatus sit, nisi probetur Alex. cõs. 39. nu. 5. lib. 1. Ruin. cons. 109. nu. 38. in 3. Natt. cons. 395. num. 7.

221 Iuris autem præsumptio dr̃ liquidissima probatio l. licèt Imperator de leg. 1. l. tutor. vbi gloss. C. de pœn. & in c. cum dilecti. vbi Abb. & alij de dona. Marſ. in rub. de proba. nu. 183. Alciat. in tract. præsump. par. 3. nu. 4. vbi ait, quòd lex parificat istos casus, quòd quis probet, vel habeat pro se præsumptionem. Et inquit Menoc. consi. 5. num. 10. quòd præsumptio est clara veritas, & aperta probatio. Adeo quòd donec contrarium probatum fuerit, præsupponendum est lineam verè extinctam remansisse, & per consequens facultati ingrediendi propria authoritate locum fuisse, quando Serenis. D. Dux mandauit actualem possessionem feudorum suorum capi, & in sequestrum poni.

Et tantùm abest, quòd non esse finitã fateatur fiscus, vt totũ potiùs oppositum fateatur D. Alexander in responsione positionis fisci decimæ octauæ, vsq; ad trigesimam octauam inclusiuè. Nempe D. Sfortiam sinè descendentibus masculis, legitimis, & naturalibus obijsse, & per consequens lineam in qua ipse erat extinctam remansisse; quæ erat linea procedens à q. D. Io. Ludouico Pallauicino de Curtemaiore Mag. Rolandi senioris filio; & ibi quoq; fatetur extinctã priùs ante mortem D. Sfortiæ fuisse lineam D. Pallauicini de Buxero eiusdem Mag. Rolandi filij.

Vndè sequitur extinctas pœnitùs remansisse ob mortem ipsius D. Sfortiæ, ambas lineas dictorum duorum fratrum inuestitorum de Terra Buxeti, Curtismaioris, & Bargoni.

Quoad Terrã Florenzolæ, iam fuit ad saturitatẽ ostensum de inuestituris oĩbus finitis in ꝑsonã D. Sfortiæ in 1. resp. num. 163. vsq; ad 177. & pleniùs quoq; supra circa inuestiturã vltimam Pauli III. quæ maiorẽ videbatur Perillust. Cõsilio dubitationem ingerere à nu. 26. vsq; ad 91.

Et de terra Monticellorũ idem demonstratum fuit eo. 1. resp. nu. 116. vnà cum alijs feudis; separatim verò sub nu. 152. cum decem seqq.

Pro

Pro Castro Costæmedianæ, licèt finita non sit linea Io. Manfredi primò inuestiti, habet tamen Ducalis Cameræ cessionem iurium à descendentibus ipsis, qui soli possunt ad feudum, vti antiquũ, aspirare, tum virtute inuestituræ prædictæ ascendentis sui, tum vigore contractus permutationis resolutæ, de quibus tractatũ fuit eo. 1. respon. nu. 187. cum alijs decem seqq.

Sed respectu D. Sfortiæ indubitatum est, lineã ipsius finitam esse, ex quo nullos reliquit filios legitimos, & naturales, quod centiès in processu fatetur D. Alexander.

Quibus stantibus, versamur certè in casu, quo licuit Serenifs. Cameræ possessionem oĩum feudorum capere, quæ ipse viuens possidebat.

Confessio aũt superexistentiæ descendẽtiũ masculorum legitimorũ à q. Io. Francisco, quam facit Procurator Cameræ in suis positionibus, est limitata ad descendentes per lineam fęminam; qui sunt feudorum incapaces, tum iure cõi, vt notum est, tum iure municipali, hoc est ex decreto (Meminimus) sæpedicto, tum deniq; ex forma inuestiturarum, quæ masculos tantùm legitimos, & naturales, ac de legitimo m̃rimonio natos, vocãt, & alios excludũt. Meritò nõ dr̃ linea ipsius durare ad effectum succedendi in feudis.

Cęterùm, dato, & non concesso, quòd adessent ẽt masculi legitimi, & naturales descẽdẽtes ab ipso Io. Francisco, non propterea duraret linea

222 D. Sfortiæ. † tot namq; lineæ ab initio ortũ habuerunt, quot filios reliquit Mag. Rolãdus cap. quod dilectio, & c. fi. & vtrobiq; glo. & scrib. de consanguin. & affin. à quo, velut centro, ad circũferentiam ductæ, eousq; producuntur singulæ,

223 quousq; descendentes cuiusq; durant; † & quẽadmodum lineæ sic vtsupra à centro rectã ductæ, nunquam coniunguntur, imò quò magis producuntur, latiùs inter se distant, ita quoq; descẽdentes per lineas prædictas diuersorum fratrum semper inter se differunt; quin quò plus durant,

224 eò magis sanguine disiunguntur; † ita quòd vltra quartum gradum licitum sit inter eas matrimonium, quòd in propinquiori gradu erat prohibitum d. c. quod dilectio, & d. c. fi. de sangui. & affi. Nimirum finita vna linea, non potest durare in altera, & per consequens non impeditur directus Dominus ingredi possessionem feudorum eius, qui vltimus in linea sua decedit; quia verum est eius lineam esse finitam, licèt alia linea à stipite ducta perduret.

Quòd si descendentes per aliam lineam prætẽdant posse succedere, vel quia sint descẽdẽtes à cõi stipite legitimi, & naturales, vel quia inuestiturã allegent admittentem trãsuersalem, vel aliter ad successionem aspirent, non est eis præclusa via, quin de iuribus suis experiri possint, & à Dño possidente, feuda vẽdicare; sed sat est, quòd negare non possunt lineam feudatarij defuncti extinctam, & finitã esse; & in his terminis versatur casus noster, quia in D. Sfortia finita est linea, per quam ipse descendit, & consequenter licuit Serenifs. Domino feudotum suorum possessionem propria authoritate appræhendere.

225 Et vltra quòd sumus in casu, quo loquũtur doctor. cõiter, potest ẽt concludens ratio assignari, quare hoc ei liceat quando supersunt agnati vasalli defuncti sinè liberis, cum tamen nõ liceat, quando supersunt descendentes. Enimuerò descendentes ipsi fundatã habent in petitorio, & possessorio intẽtionẽ, quia feudũ paternũ est, &

226 ad eos transit † ex quo feuda omnia regulariter ad descendentes masculos in infinitũ transeunt c. 1. de success. feud. vbi oẽs* not. c. 1. §. & quia vidimus, qui feu. da. poss. & in ipsos ẽt dr̃ cõtinuare dñium, & possessio, cũ viuentibus parentibus dicantur ipsi quoq; Dñi feudorum, ac possessores, dempta tm̃ administratione, ex latè congestis, more solito, per Tiraq. de iure primogen. q.

227 40. nu. 99. † cuius contrariũ verius est inter trãsuersales, inter quos non datur regulariter feudorum successio c. 1. de duo. fra. à cap. inuest. gl. in c. si quis miles const. feud. Lothar. quæ * communiter tenetur, vt per Aluar. ibi nu. 2.

Et licèt collaterales ipsi qñq; admittantur ad successionẽ feudorũ, non tñ habent intentionẽ fundatã, sicut descendentes, quia eorũ successio est de genere prohibitorum, & pendet à multis extrinsecis, quæ probare tenentur, vel respectu antiquitatis feudi, & genealogiæ, ac legitimitatis plurium personarum, vel pactionis cõtra feudorum naturã, vel distantiæ graduũ consanguinitatis, quæ singula altiorẽ indaginẽ requirunt, meritò faciliùs lex tollerat, quòd directus Dñs possessionem feudi obtineat illius Vassalli, qui nullos descendentes reliquit, sed vltimus in sua linea decessit, licèt trãsuersales reliquerit, quàm eius, qui cum descendentibus decessit.

DECIMVM SEPTIMVM DVBIVM.

228 *Nec videtur admittendũ, quòd Fiscus non litiget sinè possessione, nam illa opinio non videtur pacifica, cum eam impugnent Didac. lib. 1. var. resolut. c. 16. num. 9. & Franc. Marc. decis. Delph. 38. nu. 4. lib. 1. & Guid. Pap. ab eo citatus.*

SOLVTIO.

229 Didac. & Marc. allegati, necnon, & Guid. Pap. decis. 366. loquuntur in casu quo fiscus mouit iudicium contra aliquem, & eo pendente, vellet eum possessione priuare, asserentes non licere. Idem verò Guid. in decis. 107. per Marc. allegata, nullam de fisco mentionem facit. Quòd autem præcitati aiunt, ego quoq; admitto; cuius

230 sententiæ duplex ratio considerari potest † altera, quòd fiscus mouẽs actionem in rem, fatetur, & constituit aduersarium possessorẽ, §. omnium, Insti. de actio. l. si autem. de rei vendi. l. 1. C. vbi rem, ac in c. examinata de iud. & ideo ferẽdum

non

non est, quòd ipsum vlteriùs possessione sua pacifica spoliare quærat, l. defensionis facultas, C. de iu. fisci. lib. 10.

231 Altera est, quia Fiscus incideret in vitium attẽtatorum, si lite pendente auferret possessionem reo conuento, quod ipsi quoq; prohibetur gl. in l. res quæ, quã Bart. ibi, & Doct. passim sequũtur ff. de iu. fisc. & has rationes adducit Didac. ibidẽ nu. 9. 10. Quæ cessant in nostra specie, in qua Fiscus ante motã litẽ adeptus fuit possessionẽ, vel potiùs tenutã, cũ possessionem priùs tam naturalem, quàm ciuilẽ haberet, & nullo pacto ex post cõstituit possessõrem aduersarium, sed imò possessionem suam conuentus defendit.

232 Non tamen perpetuum censeo licere Fisco ante motã litẽ absq; rationabili causa possessionẽ ei cum quo litigare intendit, auferre; sed illa tantùm concurrente, & subsistente. Nam & supra admissi vassallum ob prætensam culpã, nõ posse per directũ Dñm, seu eius fiscũ, (si fiscum habet) deijci absq; causæ cognitione, & declaratoria sẽtentia iux. tex. in c. 1. §. si verò de mili. vass. qui contu. est, cum concord. adductis, & ita intelligẽdi, & concordandi sunt authores, qui in hoc articulo dissidere videntur; de quo tetigi in 1. resp. nu. 29. cũ seq. an scilicet Fiscus litiget sinè possessione? Nã si iusta subest causa, põt possessionẽ capere, secus verò si non subest; & hoc etiã ante litẽ inchoatam tantùm, non post, per supradicta.

233 Et hoc vltimum confirmatur ex eo, quòd qui põt propria authoritate possessionẽ ingredi, si in iudicem adit, renuntiat priuilegio suo, nec potest vlteriùs illa facultate vti, Tiraq. de iu. consti. par.

234 1. nu. 39. cũ concord. † lite verò pendente põt solummodo descriptionẽ, seu inuentarium facere, vt per Guid. Pap. d. decis. 366. nu. 3. & Franc. Mar. d. decis. 38. sub nu. 4. Nos aũt versamur in casu quo iustis de causis mot⁹ fuit Serenifs. Dux Alexander, vt in prioribus scriptis abundè demonstrauimus, & præsertim in 1. q. prin. per tot.

Qui Dominus Dux, cum possessionem ipsam apud se retinere iuridicè potuisset, voluit tamẽ eã in sequestrum stare, vsquequo de iurib⁹ prætendẽtium cognitum fuisset, ergo nihil eius fisco imputari debet, sed eius potiùs factũ æquitatis, & benignitatis plenum commendari.

DECIMVM OCTAVVM DVBIVM.

235 *Minùs videntur obesse, quæ opponuntur adoptioni, & contra testamentum, et aduersùs lineã, quasi D. Alexander descendat ab auo spurio, quia videntur concernere petitorium, & Vassallus cui mouetur quæstio status, de quo non constat, statim, & cui denter, debet possidere, nec à Domino est repellendus, Bal. circa fi. & Afflict. distinguens nume. 10. in c. 1. in princ. si de feud. fuer. contro. inter Dom. & Agna. & in Maioratu Mich. Palaz. de Maiora. par. 3. q. 15. præsertim num. 9. & 31. quod fortiùs videtur dicendum in nostro casu per tradita per Afflict. in dicta consti. violentias num. 54.*

SOLVTIO.

236 De adoptione, & testamento, & illegitimitate satis superq; supra, & in primo quoq; respon. dictum fuit, & abundè ostensum; quòd & si deducta pro Serenifs. Camera Actoris iura in petitorio destruant, in possessorio tñ pñt etiam eius intentionem excludere; ideo veniunt admittẽda, & examinanda in præsenti iudicio; quãuis merum esset possessorium; tum quia de notorio nõ iure ipsius rectè docent, vt in d. 1. respon. asserebam nu. 58. cum seqq. & nu. 91. & addi potest Alba. d. conf. 416. bu. 17. & ibi adden. atq; in conf. 464. nu. 28. tum quia petitorium, & possessoriũ simul feriunt, vt in 2. respon. num. 179. tum quia titulorum prædictorum nullitatem, & inualiditatem multifariam indicant; vndè sequitur, quòd nullo pacto prætensam Actoris possessionem iustificare, aut colorare possunt, vt in 1. respon. nu. 97. cum seqq. tum demum, quia si colorare dici possent, obiecta nostra ad discolorandũ seruiũt, vt in 2. resp. nu. 207. vsq; ad fi. ad saturitatem.

Esto autem, quòd ad petitorium tantùm pertinenent, (quod certe à veritate alienũ est) hoc tñ ipsum prodest nobis, cum super vtroq; ferenda sit sententia, possessorio scilicet, ac petitorio, per ea quæ pleno calamo scripsi in 1. respon. in 2. q. princ. & in 2. resp. pariter in 2. q. princ. per tot.

237 Et tantò magis, cum iam fuerit de ipso petitorio cognitum ad not. in c. cum dilectus, & cap. cum Ecclesia Sutrina de causa posse. & proprie. Ancha. conf. 146. nu. 3. Crau. cõnsil. 248. nu. 4. 5. cum concord.

Et ad id, quod de quæstione status mota vassallo dr, vltra quòd non video Doct. allegatos id assererc, dico etiam in diuersis terminis versari,

238 † quia in casu nostro nõ mouetur per Serenifs. Cameram quæstio status D. Pallauicino possidẽti, quo casu verum esset forsan, eũ manere debere in possessione vsq; ad litis decisionem, sed ipse est, qui litem instituit aduersùs ipsam Cameram, quæ contra ipsum excepit, non constare de illius legitimitate, prout constare debet, ad effectum, vt capax sit feudorum; & exceptio est iuridica, ac legitima, vt clarè liquet ex adductis in 1. respon. nu. 138. cum seqq. & in 2. respon. nu. 158. vsq; ad 164. quibus addi potest Crau. d. cõsil. 913. nu. 6. Nec potest obtinere nisi se legitimum, ac de legitima stirpe descendentem probet, vt ibidem ostensum fuit, præsertim ex conf. Dec. 471. in primo dub.

Et nihilominus Serenifs. Camera ad exuberãtem cautelam illum à radice infecta processisse demonstrauit, videlicet ex Vberto auo paterno nato ex illicito coitu Bernardini Patris cũ Catherina de S. Iuliano, inter quos matrimonium consistere non poterat absq; dispensatione, vt ipsimet in supplici libello Summo Pontifici tũc exhi-

exhibito, falsi reperiuntur; & post obtentã dispẽsationem, & facultatem illud contrahendi, nullatenus constat fuisse contractum, vt in 1. respõ. dicebã num. 140. & seq. meritò obstat exceptio. Quin potiùs ex testificatu Io. Martini de Curte testis aliàs producti per præd. D. Vbertum Pallauicinum, nunc reproducto per ipsum fiscum, cõstare videtur ante dictã dispensationẽ, quæ processit de anno 1510. assertũ quoddã mrimoniũ inter eos fuisse de facto contractũ; videlicet ante annũ primum, vel secundum Pontificatus Iulij II. qui creatus fuit de anno 1503. Et quòd magis est, liquet quoq; ex pluribus Instrumẽtis pro ductis per Procuratorẽ Serenifs. Cameræ, Bernardinum prædictum possedisse ab anno saltẽ 1498. vsq; ad 1511. Ecclesiã Præpositura Sexpilis in agro Cremonensi, collegiatam, & sacerdotalem, seq; plurìes Prępositũ ipsius nominasse, & vti talẽ contractus plures fecisse, & in ipsis cõtractibus iurasse tacto pectore more Prælatorũ, &
239 constitutorũ in sacris ordinibus. † Vndè resultat iuris præsumptio, quòd talis re ipsa fuerit, Prælatus nempe, & in sacris constitutus; cũ pro tali diù se gesserit Bal. in l. nõ ignorat nu. 10. C. qui accus. non poss. Crau. de antiq. temp. par. 3. princ. par. 1. nu. 31. Mascar. de probat. cõcl. 648. nu. 15. Menoch. de præsump. lib. 6. præsump. 76.
240 nu. 18. 19. cum seqq. † vbi idem probat de Clerico, vel Canonico, aut subdiacono, siue ad alios
241 ordines promoto, & concordantes adducit; † & idẽ quoq; de gerẽte se pro scholari, aut aliud exercitium faciente, tradit Bald. in prohem. decret. nu. 39. quem sequitur Mascar. concl. 1290. in fi.
242 Atquì ordo sacer impedit matrimoniũ cõtrahi, quia sunt incompatibilia c. coniugatus. de cõ
243 uer. coniug. † & habet ordo sacer implicitũ votum solemne constitutione Ecclesiæ c. si quis eorum, & c. erubescant 32. dist. & c. 1. 33. dist. tradit Albert. Trot. de perfecto cler. cap. 10. nu. 2. 3. cum concord. Ergo nati ex ipso Bernardino pro illegitimis habendi sunt, nisi contrarium apertè
244 probatum fuerit † quia hæc est præsumptiuę probationis vis, & efficacia l. ab ea. de proba. l. bona fides depos. l. si extraneus de condi. ob cau. Bar. in l. in illa in fi. de verb. obl. cum notiss.

DECIMVM NONVM DVBIVM.

Et ex his quoq; cessare videntur, quæ longo stilo deducta fuere per Excellentes Dominos Consulentes, & informantes pro Serenis. Camera Ducali, ad demonstrandum, quòd in Regalibus, & iurisdictionalibus non datur restitutio, non ostenso titulo, propter iuris assistentiam, quæ stat pro Sereniss. D. Duce, & resistentiam, quæ est contra D. Alexandrũ priuatam personam agentem.

Quoniã, vt supra fuit dictum sæpiùs, Illustriss. D. Alexander satis, superq; sufficientem titulum dicitur habere, sicq; iuris resistentia cessat respectu
245 *Regalium, & Iurisdictionum † quæ sunt feudalia, & possunt in feudum concedi, vt in c. 1. de feud. March. glo. in c. 1. in princ. tit. 1.*

SOLVTIO.

246 Quamuis Iurisdictio, & alia Regalia possint in feudum concedi, non tamen sequitur, quòd ab alio procedere queãt, quàm à Principe, ad quẽ solum spectant, & à quo solo possunt obtineri, vt in 1. respon. dixi num. 78. & 80. & in 2. nu. 71 vsq; ad 85. Quibus in locis id propterea necessariò sequi fuit demonstratum, quòd pro ipso Principe ius præsumat, & contra illius aduersariũ; In hoc enim differunt huiusmodi feuda ab alijs carentibus Iurisdictione, & Regalibus, vt sunt prædia, domus, & alia huiuscæ generis in feudum concessa; Quemadmodum in d. 2. respon. retuli num. 85. & supra quoq; latiùs in solutione primi, & quinti Dubij.

VIGESIMVM DVBIVM.

247 *Et insuper videtur etiam cessare assistentia pro Serenissimo, stante maximè sententia lata contra recolenda memoria D. Ducem Octauium pro d. D. Sfortia, quòd eius fisco, & Camera nullum ius competat in dictis Castris, & locis, ad tradita per Dec. communiter in l. filiusfam. §. diui ff. de leg. 1. à qua licèt pro parte Sereniss. D. Ducis Alexandri fuerit*
248 *appellatum, & appellatio suspẽdat regulariter pronunciatum; Nihilominus non remouet præsumptionem, quæ ex sententia cõtra condemnatum oritur Port. consi. 102. num. 31. vltra alios effectus, de quibus per Alcia. de præsump. reg. 3. præsump. 9. nu. 8. & interim ius fonet Præpos. in c. si. sub nu. 9. de clandesti. desponsat. sicq; per eam offuscari videtur illud ius, quod aliàs pro Principe est notorium.*

SOLVTIO.

Repetimus hic denuo, quòd paulò ante diximus, sententiam scilicèt, non comprahendere Buxetum, & Monticellos, quę tunc temporis nõ erant D. Sfortiæ; sed D. Hieronymi de Buxeto, adeo ꝙ horũ respectu nullũ põt effectũ operari.

Quod verò attinet ad alia loca, super quibus lata fuit sententia, repetimus quoq; nullitatẽ illã insignẽ, notoriã, atq; palpabilem, collusionis, quã nedum coniecturis (vt phas est) sed concludenter potiùs ostendisse credimus in 1. respo. nu. 207. vsq; ad 220. inclusiuè, & in 2. nu. 185. vsq; ad 192. & ibi dictis nullũ video responsum dari. Perlegant ea quæso clarissimi DD. mei, & dubio proculsententia istã statim ad partes ponent.

Secundò. Deducebatur quoq; alia nullitas, ex eo, quòd neq; aduocatus Fiscalis, neq; procurator in illo iudicio interuenit, sed specialis tãtùm Procurator Serenifs. D. Ducis Octauij Farnesij per tex. in l. 3. §. diuus, ff. de iu. fis. l. 1. vbi glo. & Scrib. C. de sent. aduer. fis. lat. tradita per Boss. in tit. de sent. sub nu. 18. & de hoc etiam dixi in 2. respon. num. 192. & seq.

Tertiò dicebatur sententiam prædictam nihil D. Alexandro opitulari posse contra Serenisf.

quia

quia non ostendit se habilem,& idoneum ad succedendum in feudis iuxta formam, & tenorem inuestiturarum,& concessionum, & sic esse de vocatis in ipsis innestituris, & concessionibus, prout expressim sententia ipsa requirit; dictum fuit de hoc in 1.respon.nu.220.cum seqq.

Et dum de illarum vi,& interpretatione tractauimus singulatim in eo.respon.à nu.116. vsque ad nu.197.apertissimè demonstrauimus nullum penitus ius, imò nec colorem aliquem ex illis resultare ad beneficium D. Alexandri.

Quarto loco respondemus, non cessare vllo pacto iuris assistentiam pro Serenis. Dño propter dictam sententiam, vt in motiuo præsupponitur, ex eo,quòd declarauerit nullum ius ipsi competere in prædictis Castris,& locis, quia totum potiùs oppositum statuit; nẽpè directum dominiũ, & superioritatem,ac iura feudorum illi,& successoribus suis in Ducatu reseruando,tanquam super rebus feudalibus,& in illius statu sitis,& cõpræhensis: & hoc est quod intentionem Celsitudinis suæ fundat, vt in 1.respõ.num. 78.& 80. & in 2.respon.num.71. cum multis seqq. & supra quoq; pluriès dictum.

In eo aũt, quòd disponit per mortẽ D. Sfortiæ non deuoluere feuda prædicta,sed ad habiles,& idoneos,atq; in inuestituris vocatos,transire, sicut intentionẽ D.Alexandri, sic talem nõ probãtis haud fundat, vt proximè diximus, ita quoq; Serenis.D.Ducis fundamẽtum non tollit,adeo quòd in meris termiuis iuris communis, & inuestiturarum, ad quos sententia relationẽ habet, versamur,perinde, ac si nulla subesset sententia.

249 Quintò respondetur, quòd per appellationem interpositã pro parte Serenis.statim habita sciẽtia sententiæ, nedum suspensus fuit omnis effectus ipsius,c.venientes,ibi(sententias appellatione suspẽsas,)de iure iur.c.1.ibi(appellatione suspensa) de re iud.& latiss. tradit Lancel. de at-

250 tent.appel. pẽd.in præfat.nu, 108.cũ seqq.† Verùmetiam extinctus pœnitùs l. 1. in fi.vbi Bart. Alex.& alij ff.ad Turpil.Afflict.decis.295. nu.3. in fi.Gabriel.in suis cõibus ti.de senten.concl.4. nu.3 t.cũ cæteris adductis per Lancel. ibidẽ nu.

251 114.115.† quo loci adeo verum hoc esse ꝓbat, vt omnis etiam præsumptio quæ pro sententia * esse solet,dicatur extincta,ex * communi sententia,quã refert,post Osasc.decis.pedem.13. nu.4.

252 Et quia doct.aliqui de sola suspensione, & aliqui de extinctione pronuntiati loquũtur in hac * materia, distinctionem communiter* receptam refert Lancel.d. num.114.vsq; ad 119.vt quoad præterita extinctum in totum remaneat,quò verò ad futura, suspensum;sufficiat ad eum remissio pro concord.

Hinc sequitur,quòd cum intẽdat nunc D.Alexander effectum sñiæ memoratæ trahere ad præsumptionem Serenis.D.eneruandam, quę militabat etiã ante appellationẽ,cum vnã cũ Principatu in esse producta fuerit,nihil agit.Quinimo sententia memorata nihil pœnitus ei prodesse

253 potest.† Nam siue extincta,siue suspensa sit per appellationẽ,eodẽ modo prohibetur eius operatio,& vigor;quandoquidem conseruat appellatio statum appellantis, ita vt omnia peragere,& explicare possit absq; vllo impedimento,quę poterat ante sententiam,vt per Lancell. loco præcitato nu. 83. in fi. quod pluribus authoritatibus, & exemplis exornat vsq; ad num.99.

254 Et per hoc patet, verum non esse, quod dixit Pottius in allegato cons.102.nu.31. p̃sumi scilicet pro sentẽtia,& si ab ea fuerit appellatũ;quo- * niam * cõis est in oppositum,vt retuli,& illimet quos citat Port.contrarium asseuerant,& maximè Abb.in c.quoniam cõtra nu.19. vers. primo casu de probat.vbi in 1. capite suæ distinctionis tenet absolutè; quòd appellatione interposita, nõ p̃sumitur ampliùs pro sententia; & verissima est conclusio; & innumeri sunt, qui eã firmant, quos refert, & sequitur Gabr. in suis comm.tit. de senten. conclu. 6.nu.23. quorum opin.pari- * ter * cõem attestatur;& ante eũ Dec.d.c. quoniã contra,nu.33.de probat. & pro ea allegari solẽt boni rex. in §. illud quoq; de his qui ingred. ad appell.in d.c.quoniam contra, in c.cum ad sedẽ de resti.spol.& in c.cum inter.de re iud.

Alij autem effectus de quibus meminit Alciar. de præsumpt. regu.3. præsump. 9. nihil ad rem nostram faciunt.

255 Sexto loco pro responsione adduci potest, quòd sententia ista lata cõtra Serenis. Ducem Octauiũ vti possessorẽ Ducatus,nullũ põt præiudiciũ generare Serenis.successori nõ citato;saltem in genere,& per proclama,ex innumeris re- * latis in 2.respõ.nu.193.qui de cõi,*ac magis cõi fidem faciũt,pro eaq; tam Rom.Rot. quàm alia tribunalia amplissima iudicare testantur; cum præsertim in Ducatu prædicto non iure hæreditario, sed ex pacto, & prouidẽtia vocati fint descendentes primogeniti in infinitum, & sic iure proprio,vt eodem loci subiungebam num.194. cum seqq. contraria quoq; submouendo.

256 Septimò. Non obstat sententia Serenis. successori, quia ipse iam erat per refutationem, & donationem paternam Dux effectus,& proprietarius; propter quod erat omnino citandus; & iudicium contra D. Ducem Octauium vsufructuarium agitatum,illum non afficit, ad tradita in 1. respon. num.206.& seq. & rursus in 2. nu. 186.& latiùs infra attingemus.

VIGESIMVM PRIMVM DVBIVM.

257 *Præter id quòd successor in Principatu tenetur stare factis per præcessorẽ,etiam circa contractus,* * *vel quasi,vt est communis * opinio,de qua per Ias. cons.10.col.5.vers.non obstat ergo vol.3. Et in Duce Ferraria respondit Socin.Iun.cons.60.vol. 3.& in Mar-*

in Marchionatu Soranea in Imperatore conf. 1. nume. 69. in fi. & seq. vol. 4. & in Rege Lofred. consil. 38. nu. 17. & seq. & in quocunq; Principe, Ofasc h. decis. 129. nu. 10. in fi. & seq. & abunde etiam Menoch. conf. 307. vol. 4. & aliàs sæpissimè per Doct.
258 *legendo, & consulendo † & maximè quando agitur de institutione locorum, qua nondum erant effecta de Mensa Regni, vel Principatus, Ias. vbi supra vers. item prædicta Castra, & loca, &c.*
259 *† Et eò magìs quando non multùm læditur inspecta eius amplitudine, Socin. iun. in d. conf. 60. nu. 48. & Doctr. Bar. in l. prohibere §. planè ff. quod vi, aut clam, & in donatione Castri Leonis facta per Ducem Mediolani, Socin. Iun. conf. 17. volu. 4. Grammat. voto 28. etiam si agatur de Regalibus, vt post Oldrad. & concordan. per eum relatos respondit Decian. conf. 25. num. 45. vol. 1. maximè quando non multùm lædunt Principatum amplissimum, vt est iste Bar. in l. prohibere §. fin. quod vi, aut clam, secundùm quem debet intelligi, Bal. in c. 1. de pace Constant. col. 2. in verbo possideant, qui videbatur dissentire, vt per Franch. in præelud. feud. num. 17. in fine, & plur. seqq. in Duce Mediolani, Ferraria, & aliorum, respondit Roland. consil. 1. num. 51. volum. 3.*

SOLVTIO.

Motiuum hoc non tantùm sententiam antedictã, sed priuilegia, & licentias adoptãdi, & testãdi respicere vr, ex quo de gestis per Principẽ ge
260 neraliter loquitur. † Ideo sufficeret pro responsione relationẽ facere ad ea, quæ speciatim sup vno quoq; deducta fuere, tãtò magis, quia generi per speciem derogatur l. in toto de reg. iu. cũ vulg. Habet enim quælibet dictarũ dispositionũ suos particulares defectus, tum nullitarũ, tum cõditionum adiectarum, & non purificatarũ, tum deniq; reseruationum in eis appositarum, vt suis opportunis locis demõstratum fuit; Adeo quòd nullam habent conuenientiam, cum casibus in oppositum adductis, in quibus nulla præsupponitur nullitas actus, nulla conditio non impleta, nulla reseruatio, vel restrictio.

Verùm ad exuberantem quoq; cautelam, alias ẽt respõsiones singulis obiectis afferre libet.
261 Et in primis non obstat consil. Ias. 10. in 3. quia
262 loquitur in contractu, † nos autem in priuilegijs subdito cõcessis, respectu scilicet facultatis adoptandi, ac testandi, inter quę maxima viget differentiæ ratio, vt in terminis cõsiderat Soc. iu. cõs. 60. nu. 58. lib 3. in contrarium adducto.
263 Secundò tractat Ias. de infeudatione, quam dicit ad Principis officium pertinere, & propterea per successorem obseruandam esse, actus autem prædicti erant vltra officiũ Serenis. Ducis Octauij, Imò voluntarij, & insoliti, vt cuiq; patet.
264 Tertiò perpendit Ias. causam illius infeudationis fuisse, vt bona, & Castra, de quibus agebatur è manibus rebellium, & hostium recuperarẽtur, & sic ad bonũ publicũ, cuius fauore actus substineri debebat, quæ ratio cessat in nostra specie.

Quartò. Pręsupponit rerũ infeudatarũ modicitatẽ, & ꝑ consequẽs læsionẽ status, & Principatus cessare, q̃ in casu nostro militabat, in quo de Ciuitate Buxeti, cũ pluribus alijs Castris, cũ suis Arcibus, & Regalibus quibuscunq;, tractatur.
265 Quintò præsupponit Ias. successorẽ illũ hæredem antecessoris, nimirum si eius factum approbare tenebatur, per ea quæ dixi in 1. respon. nu. 146. & in 2. nu. 194. cum seqq. cuius contrarium hic verius est, ex quo Serenis. Dux Alexander non fuit hæres Patris, nisi cum beneficio legis, & Inuentarij, vt ex actis liquet, & Ducatum obtinuit iure proprio, non hæreditario; Ideo non tenetur habere ratum factum patris.
266 Ad conf. Socin. iun. 60. præallegatum, respõdetur quoq; primò, loqui in filio patris hærede, vt declarat sub nu. 16. 20.
267 Secundò in transactione, cuius fauore motus fuit ad ita consulendum, vt legi potest num. 21. cum seqq. & num. 54.
268 Tertiò in contractu iurato, & mouetur propter priuilegium iuramenti, vt nu. 23. cum seqq.
269 Quarto in contractu inito cum pari, & nõ subdito, vt nu. 19. cum seqq.

Quintò in Principe, qui disposuit solùm de ꝑtinentibus ad officium suum, vt nu. 28.

Sextò in dispositione, quæ nullã, vel modicam læsionem status afferebat, vt num. 48. cum seqq. & num. 53. 55.
270 Septimò in concedente id quòd naturaliter debitum erat, videlicet cursum aquæ ad partes inferiores, vt num. 43. 52. & 65.

Octauò contrarium fatetur Soc. in priuilegijs concessis subditis num. 58.

Neq; curandũ de eo, quod idem Soci. obiter dixit in conf. 1. nu. 69. lib. 4. tum quia tractat de re parui momenti cõcessa ab Imperatore, ꝓpter quam nullum inferebatur successori præiudiciũ considerabile, tum etiam quia videtur cõtrariũ sentire in pactis, & cõuẽtionibus initis per Principem cum subditis suis in illis verbis (quicquid esset dicendum de alijs pactis, & cõuentionibus initis per Principem cum subditis suis.
271 Loffred. in conf. 38. loquitur in feudo vendito per Regẽ Federicũ de Aragonia, cuius cõtractũ obseruandum esse per successorem Regem Catholicum asserit; quod mirum non est, quia erat vnum Castrum tantùm, & sic res modica respe-
272 ctu totius Regni Neap. † Imò fatetur Loffred. ibi nu. 19. in fi. & seq. quòd Rex sequens, quãdo vult, potest mutare gesta per prædecessorem per l. digna vox C. de legi. exceptis contractibus factis in casibus à iure permissis, sequens in hoc Isern. in prohem. feudo. in ver. & licèt deposit⁹. Nos autem tractamus de priuilegijs, & gratijs concessis ab antecessore, & quidem de rebus ma

gni

gni ponderis, & Principatum magnoperè lędẽtibus, vt supra, ac etiam regalia compræhendentibus, † quorum alienationi successor minimè
273 stare tenetur, etiam si modicam diminutionem status continerent, ad Boss. in tit. de Princ. in fi. & in tit. de Regal. num. 34. cum multis concord. relatis pro Cacher. decis. 126. num. 6. in oppositum etiam adducta.

274 Quæ decis. Cacher. nostram quoq; sententiam aliter confirmat, dum scilicet nume. 13. admittit vassallum successorem non teneri stare gestis antecessoris, etiam per viam contractus, † nisi qñ

275 disponens est primus acquisitor feudi; si enim alius ascendens acquisierit, ingenuè fatetur contrarium verius, ex latè traditis in eadem decis. in princip. Nos verò tractamus de iuribus Ducatus non cæpti in personam Sereniss. Ducis Octauij disponentis; sed D. Ducis Petri Aloysij eius genitoris, vt notorium est.

276 Admittit quoq; Cacher. non obligari successorem Antecessoris facto, quãdo magnam importat diminutionem Iurisdictionis num. 7. & nu. 20. vers. non nocet, & nu. 21.

Item præsupponit feudum illud esse mixtũ ex pacto, & prouidentia, ac hæreditario, & per consequens successorem hęredem Antecessoris eius factum approbare debere, legatur sub nu. 14.

Et in illa facti spẽt ractabatur ẽt de contractu, non de priuilegijs, & de contractu transactionis fauorabili, vt supra dictum est in responsione ad consil. Socin. iun. 60. lib. 3.

Vltra quòd in priuilegijs, maximè cõcessis sub ditis, cõtrarium quoq; tenet Cacher. nu. 22. 23.

277 Menoch. autem in cons. 307. loquitur, & ipse in contractu, non priuilegio; & contractu feudali, qui Principi licitus est, & permissus, vt probat nu. 3. & supra dictum est super cons. Ias. 10. in 3.

278 † Infeudatio enim non est alienatio c. 1. §. præterea, vbi Afflic. nu. 5. de cap. Corra. c. Imperialẽ §. illud de prohi. feu. alie. per Feder. & modicum affert præiudicium, Crau. cons. 54. num. 2. Menoch. eo. cons. 307. num. 35. & seqq.

279 Item loquitur in concessione facta titulo oneroso, vt legitur nu. 5. cum multis seqq. quæ tãtò magis a successore debebat obseruari, vt p eum.

Et continebat concessio vnicum tantùm Castrum, pluribus etiam concedenti reseruatis, vt videri potest nu. 35. quod erat quid modicum inspecta magnitudine status Mediolani. Et hæc omnia longè, lateq; diuersificant casum Menoch. à nostro, in quo de gratijs, & priuilegijs subditis concessis, maximam status diminutionem continentibus, agitur, vt supra.

280 Sed fatetur ibi Menoch. nu. 69. aliud, quod nobis deseruit in materia sententiæ, de qua supra tractauimus in solutione dubij præcedentis; eã scilicet non officere filio successori, qui venit ad feudum ex pacto, & prouidentia per docti. Afflict. in c. si vassallus nu. 9. in fi. si de feud. fuc. cõtro. inter Dom. & agna.

281 Soci. Iun. in d. cons. 27. num. 2. 3. loquitur in re minima, videlicet quadam tenuta donata p Ducem Mediolani Reipub. Venetæ ob ingentia benemerita in ipsum, & eius statum collata.

282 Gram. vor. 28. nu. 19. & 20. absolutè tenet successorem posse priuilegium gratiæ factũ per prædecessorem reuocare per tex. in. cap. is cui de præben. in 6. & in c. subiectum. de deci. Cyn. Alber. Bal. Aret. & Felyn. quos refert.

283 Benè subdit nu. 22. & seqq. secus esse, si propter benemerita, & seruitia concessum fuisset, aut in vim contractus transiuisset; sed in nullo horum casuum versamur, vt dictum est.

284 Quinimo admittit quoq; Gram. sub nu. 26. omni in casu licere successori contra gesta per Antecessorem venire, si ex postfacto incipiunt lædere coronã suã, & Regnũ, vel statũ publicũ, & per consequẽs pro nostra potiùs opin. cõcludit.

285 Decia. in cons. 25. nu. 45. lib. 1. loquitur in contractu, non mera gratia, imò in contractu procedente ex causa remunerationis, & in successore hærede prædecessoris, quę satis euidenter diuersificant casum, per iam dicta.

286 Sed aduertatur etiam, quòd in respondẽdo cõtrarijs sub nu. 22. pro constanti præsupponit Decia. nõ posse Antecessorem quicquam alienare, vel diminuere, de his, quæ spectant ad supremã Principis Iurisdictionem, sed tantummodo vtile dominium transferre; quo stante, fateri necesse est, dispositiones D. Ducis Octauij, per quas licentiam transferendi tot insignia loca, cum Regalibus in extraneum tribuisse dicitur vassallo

287 possidenti, nullo pacto ligare successorẽ, † quoniam talis licentia fert secum authoritatem alienandi absolutè, & absq; vlla reseruatione directi dominij, vel superioritatis, aut seruitiorũ feudalium, ex * cõi sñia quam refert Rol. à Vall. in cons. 2. nu. 36. & seq. volu. 1. quam pro mirabili, singulari, & menti tenẽda cõmendat post Curt. Iun. quẽ citat, tradit quoq; Pręposi. in c. 1. §. quid ergo. nu. 2. de inuest. de re alie. fac. & Zas. in epitho. feud. par. 9. nu. 8. & fatentur ẽt Perillust. Dñi mei in 12. dub. in fi. de quo supra nu. 194.

288 Fatetur ẽt Decia. eo. nu. 72. successorẽ nõ ligari priuilegio Antecessoris, nisi qñ transiuit in cõtractum, vel processit ex causa onerosa, vt in suo casu, in quo propter pecuniã in magna quãtitate erogatam, & propter ingentia seruitia emanauerat; quod etiam latè prosequitur nu. 73. cum seqq. Ac etiam non ligari, quando immodicè læderetur Ius Principatus, prout in illo themate non lædi ostendit. Cuius contrarium in nostra specie contingere ostendimus, nedum ex maxima locorum importantia, verùm etiam ex eo, quòd natura feudorum ammitterent, & allodialia efficerentur, vt proximè diximus.

289 Hac

289 Hac etiam ratione, tollitur id, quòd Rol. in cõſ.
290 1. nu. 51. lib. 3. ſcripſit, † qui alienationẽ Caſtri,
vel villæ per ducem Mediolani factam, obſeruã
dam à ſucceſſoribus tradit, qñ non tendit in ma
gnam dominij diminutionẽ; & loquens de Du-
ce Ferrariæ poſt Alex. in cõſ. 1. lib. 5. inqt, quòd
transferre vtile dominium tãtùm vnius villæ in
tanto Ducatu, nõ poteſt dici grauæ præiudiciũ;
291 † ſed nõ ita certè dixiſſent hi de alienatione vti
lis dominij cum directo vnius Ciuitatis, & mul-
torum inſignum Caſtrorum, cum tot villis vni-
cuiq; Caſtro vnitis, & ſubiectis; quæ tantæ ſunt
conſiderationis, vt nomẽ ſtatus de per ſe merue
rint, appellantur enim ab oĩbus (ſtatus Pallaui-
cinus.) Nec compræhenduntur in diſpoſitione
loquente de Ciuitatibus Parmæ, & Placẽtiæ; ſed
quando vult Princeps illa complecti, nominat
ſpeciatim ipſum ſtatum Pallauicinum, & idem
faciunt in omni diſpoſitione Gubernatores Par
mæ, quibus cura ipſius in indiuiduò eſt demãda
ta; vt in partibus his notorium eſt; & habent ſua
particularia ſtatuta antiqua, quibus regũtur, Pal
lauicini ſtatus nuncupata, & condita vſq; de an-
no 1426. ſub Rolando ſeniore, à Sereniſs. etiam
Duce Octauio prælibato, de anno 1581. confir-
mata, quæ typis ædita circunferuntur. Meritò
pro indubitato habendum eſt, tanti ſtatus alie-
nationem per viam gratię, nulla ratione ſubſiſte
re poſſe in ſucceſſorum præiudicium.

VIGESIMVM SECVNDVM DVBIVM.

Nec videtur obſtare, quòd geſta per dictũ D. Du-
cem Octauium ſint paruifacienda, ex quo iã dona-
uerat Ducatum Placentiæ, & Parmæ Sereniſſ. Du-
ci Alexandro, vt ex donatione in actis producta.

Quoniam ad id, in quo per dictos Camerales fit
magna vis, videtur poſſe reſpõderi pluribus modis.

Et in primis, quòd dicta donatio reſpicit petito-
riũ, qua propterea non videtur habenda in conſide
ratione, ſtante ſuſpenſione petitorij, ferè in quocũq;
actu facta per comparentem pro dicto D. Alexan-
292 *dro † qua videtur potuiſſe fieri in quacunq; parte*
iudicij ante concluſionem in cauſa, Clem. 1. de cau-
293 *ſa poſſeſſ. & proprie. † & qua operatur, vt iudex*
non poſſit pronuntiare ſuper concernentibus peti-
294 *toriũ; † ſed quò ad ea habeat ligatas manus, Rot.*
295 *d. deciſ. 16. nu. 2. de reſti. ſpol. in non. † cum etiam,*
vt ſupra diximus, ſimus in petitorio mixto quò ad
effectum, vt titulus pro colore requiratur, vt ſignã
ter poſt Rot. moderniorẽ in materia Iuriſdictiona-
liũ cõcludit Cõtard. in d. l. 1. in 2. limit. §. 8. nu. 38.

SOLVTIO.

Ad iſtud obiectum ſuſpenſionis petitorij multi
plex patet reſponſio ex deductis in 2. reſpõ. nu.
182. vſq; ad 140. & optimè quoq; deſeruiunt, quæ
de mixtura petitorij cum poſſeſſorio, ex oppoſi
tis exceptionibus, eo. reſpon. ſcripſimus à num.
140. vſq; ad nu. 179. quibus in locis abundè de-
monſtratum fuit, dictæ ſuſpenſioni nullatenus
locum eſſe, ea præſertim ratione, quia iudicium
noſtrum natura mixtum eſt inſeparabiliter. Et
tãtò minùs, quia petitorium potiùs, quàm aliud
iudicium eſſe ſuſtineri poteſt, ex relatis eo. reſp.
2. num. 113. vſq; ad 125.
296 Cæterùm, ſi contrarium admitteretur, quod à
veritate prorsùs alienum quiſq; rectè ſentiens
iudicarit, negari ſaltem non poterit, quin produ
ci potuerit donatio iſta ad effectum diſcoloran-
di titulos ab actore pro colorando productos;
* cum decolorationi huiuſmodi, ex vera, & * cõi
ſententia, locus ſit, vt in 2. reſpon. ad ſaturitatẽ
oſtendimus nu. 179. & nu. 183. vſq; ad fi.

Verùm quia contra hanc ipſam donationem,
quæ plures prætẽſos aduerſarij titulos ſola ener
uat, & funditus euertit, nonnulla ingenioſiſſima
Petilluſt. cõſilium promouet, ego ſigillatim vnũ-
quodq; tollere enitar, illamq; validã, & efficacẽ
(prout re vera eſt) ad oculum demonſtrare. Et
primum quidem obiectum ſic deducitur.

VIGESIMVM TERTIVM DVBIVM.

297 *Secundò quia donatio huiuſmodi non fuit vtrinq;*
iurata ad formam decreti deſuper vigentis, de quo
per Plot. in l. ſi quando in fi. C. vnde vi, cui non fuit
derogatum; ſed vti priuati contraxerũt, vt in qui-
buſdam Dominis non recognoſcentibus ſuperiorẽ
in terris eorum poſitis in Diæceſi Sabinen. reſpondit
Bar. conſ. 72. ex facto proponitur, quòd Nobiles vi-
ri nu. 6. verſ. ſed legi prohibenti, & num. ſeqq. ergo
nulla eſt dicta donatio, ſic decreto diſponente.

SOLVTIO.

298 Decretum iſtud, de quo meminit Plot. in d. l. ſi
quando §. 52. nu. 23. non poteſt habere locũ in
noſtro caſu, quia cum de donatione loquatur,
intelligẽdum eſt de vera, & propria donatione;
299 † ſicut cętera ſtatuta, ac aliæ leges Municipales,
quæ cum ſint ſtricti Iuris, debent propriè intelli
gi l. 3. §. hæc verba, vbi Bart. & alij ff. de nego.
geſt. & idem Bart. in l. omnes Populi in 4. q. 6. q.
300 princ. de iuſti. & iu. cum vulg. † At renunciare
feudum filio primogenito immediatè ſucceſſu-
ro, non eſt donare, neq; alienare, ſed refutare ſe
cundum glo. in c. 1. in verb. conceditur. de alien.
pater. feud. quam, cum multis alijs ad hoc allega
ui in d. 1. reſpon. nu. 200. & inter cæteros Burſa.
* conſ. 291. nu. 92. qui de communi * atteſtatur, poſt
Rimi. Iun. conſ. 55. nu. 17. in 1. & alios ab eo rela
tos; Et dixit notabiliter Camerar. in rep c. Impe
rialem pag. 30. in litera O. P. quòd refutans feu-
dum immediatè ſucceſſuro, non dicitur aliena-
301 re, † ſed ius ſuum reſtringere, recipientẽ autem
302 iure proprio capere. † Vndè eſt, quòd pro tali
refutatione non requiritur cõſenſus directi Do
mini, vt infra dicetur, nec ei ſoluitur releuium,
neq; laudemium aliquod, & ſi pro vera aliena-
* tione ſolui debeat, ſecundum communem * ſen
tentiam de qua Rol. conſ. 64. nu. 22. lib. 2.
303 † Et quòd vendens feudum agnato immediatè
ſuc-

succeffuro non dicatur propriè vendere, sed refutare, & talis agnatus non dicatur iure vēditionis possidere, sed iure agnationis, tradit Bald. in c. fa nè nu. 4. vers. alia conclu. de renūtia. quē sequtur Ias. in cons. 63. nu. 3. in fi. lib. 3. Alex. cōs. 150. nu.
304 15. lib. 6. † Nimirum in tali cōtractu non venit seruanda forma decreti memorati, cum obseruari tantùm debeat in simplici, & propria donatione, tradit in puncto Menoch. videndus cōs. 261 nu. 9. 10. & nu. 36. cum duobus seqq.

Præterea aduertatur, quòd contrahētes nostri refutationem etiam specificè nominarūt, ibi (renuncia, refiuta, y dona) videatur in libro productionum Serenissimæ Cameræ fol. 3. à fronte, & sic in claris versamur.

305 Nec officit, quòd donationis etiam verbum additum sit, quoniā refertur ad bona allodialia in eodē contractu comprehēsa; adeo quòd singula singulis, & congrua congruis respectiuè referendo, Serenis. Dux Octauius feuda, & status suos Serenis. Principi Alexandro post mortē suam debitos, renunciauit, & refutauit, allodialia verò bona donauit; relatio namq; fieri debet ad ea, quibus conuenit, non ad alia. glo. & doct. in l. si idem cum eodem, §. fi. de iurisd. om. iud. Ias. in l. 1. post nu. 8. C. de lib. prætet Cephal. consil. 153. nu. 58. & ista responsio est indubitata.

Secundò si donatio simplex fuisset, non tñ ex ommissione formæ decreti prædicti inualida di-
306 ci posset † tum quia Princeps donās filio, cēset cuicunq; legi obstanti derogare Oldra. cōs. 231. col. 1. Tiraq. in tract. de nobilit. cap. 37. num. 50. Tum etiā quia cum prius facta fuerit per organū procuratoris, à Principe ipso fuit deinde confirmata, videlicet à Serenis. Duce Octauio, qui illā approbauit, & ratificauit ī amplissima forma, cum renunciatione, & derogatione omnium, & quorumcumq; obstantium; vt legitur in eo. lib.
307 productionum pag. 6. & seq. † Qua confirmatione stante, non esset ampliùs de illius viribus hæsitandum per ea quę in terminis scribit idem Plot. in oppositum adductus num. 25. post Abb. Alex. Alcia. & alios, quos citar.

308 Tertiò respōdet, notissimā Iuris regulā esse, leges, & decreta nō ligare Principes legislatores l. Princeps ff. de legi. l. digna vox. cū materia, C. eo. l. vniuersa, C. de pci. Imper. offer. Rom. cōs. 444. ad fi. Afflict. decis. 305. nu. 16. & decis. 391.
309 nu. 4. latè Menoch. cons. 351. nu. 5. 6. † & si vellēt ex modestia, & vrbanitate sua ligari, vt in d. l. di
310 gna vox † cōtraueniēdo tñ, censerenī illis derogare tacitè l. idē Vlpian⁹, §. 1. vbi Bart. de excus. tut. & idē Bar. l. qdā cōsulebāt. ī 2. not. de re iud.

311 Nec verum est, quòd cōtractus ille celebratus fuerit vtì inter priuatos, non vt Principes, vt in cons. Bart. 72. ex facto proponebatur nu. 6. Quoniam totū oppositum liquet ex toto illius tenore, in quo sub noīe dignitatis contrahūt c. quoniā Abbas vbi cano. de offi. deleg. l. & quia cum not. de iuris. om. iud. Et quod magis est, fit expssa mentio de cessione statuum, cū suis titulis, & dignitatibus, quæ omnia refutat, & renūciat D. Dux Octauius Serenis. Principi Parmæ filio suo primogenito, proximo, & immediato successori suo, vt ad litteram videri potest; adeo quòd tota illa dispositio personas ipsorum Principū, & Principatuum Iura respicit, non priuatorum, aliàs enim frustrà, & incessum tot qualitates substantiales expræssæ fuissent, quod admittēdum non est, iu. vulg.

312 Quinimo cum de validitate actus agatur, dicendum est, quòd illum Ducali authoritate, & potestate, subsistere voluerint, si ea opus fuisset Alex. in l. quamquam C. de testa. mil. num. 3. & in l. centurio num. 34. de vulg. sub. Rom. sing. 84 Alciat. in tract. præsump. reg. 3. præsump. 36. nu. 6. Menoch. cons. 250. num. 66.

313 Quartò nō ommittendū, quòd cōtractus iste celebratus fuit in partib⁹ Hispaniarū, & ratificatus in Belgicis, vt in eo legitur, & sic in locis, in quibus Decretum memoratū non viget; quod tantūmodo in statu Mediolani, & Ducatu isto Parmæ, & Placētiæ, vigere p̄supponit; ppter quod, eius forma non fuit obseruāda; cū extra territorium vires non portigat l. fi. vbi oēs not. ff. de iurisd. omn. iud. Bart. in l. cunctos populos nu. 22. & 41. C. de summ. trin. in 6. q.

314 Etenim in solemnibus contractuum seruandæ sunt leges locorum vbi celebrantur l. si fundus de euict. l. 2. quemadmo. testa. aperi. & vtrobiq; scrib. Aret. plenè in cons. 73. diligenter nu. 5. cū quatuor seqq concludens, quòd si Senēsis contrahit Neapolis sinè solemnitate statutorum Senensium, valet cōtractus, in quo seruata fuerint seruanda in ipsa Ciuitate Neapolis.

Quintò ex quo donatio facta fuit filio contemplatione futuri matrimonij, ad hoc vt vxorē de stirpe Regia ducere posset, quæ aliter nō fuisset ei matrimonio copulata, vt ex ipsis capitulis matrimonialibus patet, & sic vtriusq;, Patris scilicet, & filij dignitati maximè conducebat, certū est ipsam donationē fuisse ob causā, & quidē rationabilē; propter quod decreti antedicti forma minimè fuit necessaria, vt in terminis ipsius met decreti, plenè respondit Menoc. d. cōs. 261. ferè per to. & signanter nu. 10. 11. 12. post multos, quos allegat; cui responso libenter acquiescere debebit D. Alex. cum ab eius principali Aduocato processerit, Vnaquęq; igitur harū qnq; solutionū, rectè (iudicio meo) obiectū tollit.

VIGESIMVM QVARTVM DVBIVM.

Tertiò quia dicta donatio conditionalis est, facta enim fuit, reseruato cōsensu Domini directi, & nō
316 *aliter † qua quidem uerba per ablatiuum absolutū concepta, conditionē important; saltem in cōtractibus Bar. in l. 2. §. fi. ff. ad Tertullia. quicquid sit in*

317 *vltimis voluntatibus,* † *vt in terminis, & in indiuiduò respondit Loffred. consf.3. in prin.& nu. 19. in prin.nu.20 .& præsertim ponderatis illis verbis, & non aliter,&c.quæ inficiunt donationem,nisi cõsensus Domini accedat Iaf.in l.fi.col.pen. nu.142. C.de iur.emph.Cephal.cõs.c 28.nu.e o.& pluribus seqq.vol.1.loquens in clausula(si Domini consensus accesserit)vndè cum de eo non constet,quòd interuenerit,prout in dubio præsumitur, quòd nõ interuenerit,non cõstito de eo,cum sit facti,propterea actus corruit;Et eò magis consensus Domini directi fuit necessarius in hoc casu , vt mox dicemus , & quòd dicta clausula faciat actum conditionalem tenet etiam Bald.in l.fi.nu.42.C. de edict.diu. Adri. Brun.cons.135.col.14.vers. nec etiã obstat reuun*

318 *ciatio lib.2.Cache.decis.Ped.164.nu.7.*† *& modificat,& restringit Corset.sing.332.Ang.consil.290.*

319 *nu.4.Barb'a.cons.e 8.nu.43.lib.2.*† *& vbi non inuenit quod modificet , resoluit in nugationem,Cache.dicta decis.164.nu.9.Ang.vbi supra.*

320 *Et in specie nostra , quòd contractus,in quo reseruatur consensus Domini habeatur pro infecto, Domino non consentiente,Cache.post alios. decis.166 nu.4.Rolan.cons.63.nu.23. & seqq.lib.4. vbi plenè Menoch.cons.38.nu.17.& seq.lib.1.*

Quod fortiùs videtur dicendum ob verba , (nec aliter,&c.) ex quibus inducitur cõditio,& forma, Paris.cons.e 66.col.vlt.lib.2.Qua non seruata,actus est ipso Iure nullus,vt per eum,& Menoch.nu. 23.& Rolan.nu.29.vbi supra.

SOLVTIO.

Videt certè istud motiuũ primo aspectu admodũ vrgere;sed re ipsa nõ plꝰ stringit, q̃ pcedẽtia.

321 Et pro vera resolutione,verissimã, licèt vulgarẽ conclusionem præmitto,quòd in cõtractibus mens attenditur,& verbis præualet.l.semper in stipulationibus ff.de reg.iu.l. Iurisgentium §.pactorũ de pac.l.si in venditione,vbi glo.& Doct. ff.com.prædio.l. sed celsus.§. si fundus de contrah.empt.l.in conuentionibus de ver.signi.l.in promittendo.in prin. de iu.do.l.1.& l.3. C.plus vale quòd agi l.fi.in princ.C. quæ res pigno.ob. pos. Tiraq. in l.si vnquam ver.liberis.nu.47.C. de reuoc.dona.tradunt plenè Deci.& Cagno.in d.l.semper,& idem Cagno. in l.semper in obscuris nu.5.eo.ti.vbi prẹter alia iura,citat quoq; Tulium in oratione per Aulo Cecina,dicentẽ, non ex verbis actum pendere, sed hominum cõsilijs, & authoritatibus verba seruire;& quòd volũtas totum facit;quæ si tacitis nobis intelligi posset, verbis omnino non vteremur, sed quia id fieri non potest,verba reperta sunt,non quæ impedirent,sed quæ indicarent volutatẽ.Citat quoq; D.Hieronymum super Epistola ad Galathas, testantem non in verbis scripturarum esse euangelium,sed in sensu, non in sermonum folijs,sed in in radice rationis,& alia,quæ videri possunt.

322 Mentem verò contrahẽtium,nedum expręsse, sed tacitè quoq; apparere posse exploratum est l.cum quid si cer.pet.& tradit idem met Cagno. in d.l.semper in stipulationibus num. 3. 4.

323 Præmitto secundò refutationẽ memoratã feudorum oĩum,rectè,ac legitimè fieri potuisse per Serenifs.Ducẽ Octauiũ primogenito immediato successori, absq; vlteriori directi Dñi assensu, ex quò eo ẽt inuito fieri potuisset;pro qua cõclusione,vltra allegata in priori respõ.nu.200.videri põt tex.in c.1.cũ not.de vassa. qui con.consti. Lotha.Rom.cons.199.nu.9.Crau.cons.804.nu. 1.Nat.cons.162.in fi.Curt.Iun.in tract.de feud. par. 4. nu. 129.in 3.limi.Menoch. plures citans cons. 150.nu.88. Amad.in tract.de laude.q.12. Camer. in rep.c.Imperialẽ pag. 24. in lrã E,vbi oẽs ita tenere asserit, & rursus pag.30. lrã O.P. Minado.in rep.cõsti.in aliquibus. in rub.nu.23.

324 Quod adeò verum est,vt in refutatione quoq; procedat facta ad beneficium vlterioris in gradu;dummodo sit de comprænhensis in inuestitura,Surd.d.cons.108.nu.20. & 34.cum concord. & Crau.d.cons.913.nu.5. alios citans.

325 His stantibus,respondeo primò, obiectum nõ militare in casu nostro, licèt verba in cõditionẽ sonent,quia mens contrahentium repugnat.

Etenim quod attinet ad personam Serenissimi Principis succedentis,non est,qui in dubium vocere possit,quin voluerit illico feudorum Dominus euadere, absq; vlteriori assensu impetrãdo, postquam impetratum habebat ex forma præcedentium inuestiturarum, quæ illum post patrẽ, vnicum,& immediatum successorem constituerant; quarum vigore, & legis ministerio iam erat formatus assensus,Mari.Frec.in trac.de subfeud.lib.2.q.8. est mihi pag.134. à ter. nume.2. vers.& in ea successione,Camer.in rep.c.Imperialem pag.31.in littera H.& ideo licita erat refutatio,irrequisito ipso Domino vtsuprà.

Ex parte Serenissimæ Mariæ eius sponsæ , & contrahentium ad eius beneficium , quis idem nõ fateatur ? cum præsertim talis refutatio, ipsis requirentibus,processerit, & finè qua matrimonium contrahi noluerunt? ad quid enim conditionem superfluam contractui apponere voluisse dixerimus , & incerto euentui futuri assensus firmam,validamq; dispositionem suppo-

326 nere ? † Hæc ad sensum patent?Ideò vlteriori ꝓbatione nõ indigent.cũ ratio naturalis sit admodùm sufficiens probatio.Alb.cons.56. nu.8.

Respectu autem Serenissimi refutantis idẽ debet esse iudicium, quia credendum nõ est,quòd actum frustratorium facere voluerit in requisitione assensus prædicti, aut saltem validitatem dispositionis suæ alieno arbitrio supponere; nam, & si ob honorem quendam erga directum Dominum suum,atq; reuerentiam , refutationi verba illa apposuerit*(saluo y reseruado el consentimiento del señor direcho y non de otra manera)*

haud

haud quaquã necessaria, non tñ dicēdū est, quòd illius assensu iterū non impetrato, actū nullū, &
327 inualidū remanere voluerit, † tum quia nō est iudicandum apponi conditionem actui, nisi qua ten' necessaria sit, vt in terminis dixit Menoch.
328 conf. 40. num. 54. † Tum ēt quia nemo præsumitur eligere viam, per quam impugnari possit actus, quem gerit l. 3. de mili. testa. l. 1. in princ.
329 C. de rei vxo. ac. x & hac potissimum ratione re perio Camer. in d. repet. pag. 55. in lra T. opin. hanc in terminis firmasse; quòd qui contrahere potest super feudo, absq; licentia Domini, si cōtrahit, reseruato eius assensu, & non aliter, nec alio modo, valet nihilominus contractus, & non vitiatur ob non impetratum assensum.

Et quod talis sit mens contrahentium in casu proposito, videlicet non gerendi actum conditionalem propter illa verba (saluo cōsensu directi Dñi, & non aliter) qñ actus sinè tali consensu fieri poterat, tenet quoq; in indiuiduo Hier. Gabr. conf. 92. nu. 1. & 4. vers. Nec obstat, cū seqq.
330 lib. 1. † subdens nu. 9. verba conditionalia non importare conditionem vbicunq; de mente in oppositum constat per tex. apertum in l. cum ab eo. ff. de contrahen. empt. & not. per Scrib. in l. cum mota vbi Deci. signanter nu. 6. C. de trāsac.
331 Et pro cōfirmatione adduci possunt tradita p Feli. in c. cum ordinem col. 1. vers. vndè nūc mul tis, & col. 2. & 3. de rescrip. ad ostendendū, quòd inepta attentatio solemnitatis non vitiat actū, quando assumit robur aliundè, quam ex illa solemnitate, & sic eius ineptitudo non tangit vires actus fundatas in alijs causis; qui est casus noster, in quo attentatio assensus non vitiat refutationē, quæ robur assumit à præcedentibus inuestituris, & legis dispositione, vt dixi; adeo quòd siue omittatur talis assensus, siue ineptè attentetur, dicit Feli. ibi, legem esse contentam, & firmare pedē super validitate actus debito modo expediti; & quamplura refert exempla, quæ breuitatis causa non refero; quæq; mouerūt Cameram. in loco præcitato ad ita in pnncto sentiendum.
332 Confirmatur adhuc ex cōsimili doctrina Brun. in tract. de for. q. 11. in 1. fall. post. Bart. in l. stichum, qui meus erit de leg. 1. dicētis aliquando adiectionem conditionis concernere id, in quo substantia dispositionis consistit, & tunc eius defectum vitiare, aliquando verò non concernere substantiam dispositionis; & contrarium iudicari; & hanc doctrinam in puncto etiam pependit Menoch. d. conf. 40. num. 51. & seq.

Secundò principaliter respondetur, quòd & si contractus prædictus initus per Equitem Ardinghellum vti procuratorē Serenis. Ducis Octauij, habeat verba suprascripta (*saluo y reseruado el consentimiēto del señor directo y non de otra manera*) nihilominùs Principalis ipse ratificando deinde ipsum contractuum, vnà cū Serenissimo Principe filio in Ciuitate Bruxellarum, & obligando rursus pro obseruatione oīa bona, apertiùs mentem suam declararunt, reseruandi tantùm assensum prædictum, quatenus de iure requisitus, & necessarius foret, respectu feudaliū; vt legitur in dicto productionū libro pag. 7. ibi (mediante tñ, & semper saluo assensu directi Do
333 mini pro feudalibus necessario, & requisito† etenim vna scriptura aliam declarat, demōstratq; quid in ea disponētes senserint Bald. in l. si quis ex argentarijs. §. si inirium. de eden. Alexand.
334 conf. 69. num. 7. lib. 6. † & sequentia declarant præcedentia l. cum pater §. cum imperfecta. de
335 leg. 2. † & in scripturis vltima magis attēditur, quàm prima l. pacta nouissima vbi Deci. signan-
335 ter num. 3. 4. C. de pact. † subdens, reducendas tamen esse ad cōcordiam, quatenus fieri potest. Ad concordiam autem redigentur verba refutationis factæ per Procuratorem, cnm ratificatione prædicta, si interprætemur assensum saluum fore in vtraq;, & reseruatū, si modò necessarius, & requisitus fuerit, prout in secunda reperitur expræssum, & ,put ēt prima interpætari debet, ex traditis per pţallegatos nū. 327. cum seqq.
337 Tertiò clausula prædicta (saluo, & reseruato) in nostra specie exprimit illud, quod tacitè inerat, quia sinè assensu directi Dñi refutatio nō valuisset; assensu inquàm impetrato, vel impetrando, vt exponit Camera. loco præcitato in litera C. cum seqq. etenim assensus pţdictus impetratus iam vsque ab initio erat. qa ex ,uidētia directi Dñi, vocati, & admissi erant descendentes primi acquirentis de primogenito in primogenitū iuxtà formā inuestiturarū, qui ,pterea nō veniunt ad feudū contra, aut præter eius voluntatem, adeo quòd negari non pōt, quin saluum, & reseruatū sit ius ipsi, cum non succedat in feudo persona, quę non habeat illius consensum, & beneplacitum; quin potiùs succedere dicitur talis persona, quæ ex eius prouidentia, & dispositione erat Domina feudi, & in eius possessione etiam ante refutationem, vt supra dictum est, & probatū, maximè sub nu. 226. & 325. Ad quod etiam benè conferunt dicta Afflict. in d. c. Imperialem in princip. quæst. 20. num. 5.

Modò sic, expręssio eius quod tacitè inest, si exprimatur, etiā per modum conditionis, nō reddit contractum, vel alium actum nullum si deficiat, neq; eius executionem suspēdit, sed ad abundantiorem cautelam, vel dubitationis tollendæ gratia expræssum censentur, l. si decem. cum petiero. de verb. oblig. l. liber homo. §. decem. il primo cum not. per Cum. Castr. Aret. Ias. & alios eo. titu. Cephal. in propria specie conf. 158. num. 37. & seq. Camer. vbi supra Bursf. d. consil. 40. num. 43. cum seqq. Ergo refutatio de qua agimus pura censenda, & non conditionalis.
338 Quartò, si oīa pdicta cessarent, & conditionalis

fuiffet difpofitio,certũ eft conditionẽ illã appofitã fuiffe gratia directi Dñi,non aliorũ contrahẽtiũ,quorũ non intererat;fed potiùs quòd cõtractus ipfe ftatim valeret,& irreuocabiliter, vt fupra diximus. Si ergo ille cuius intereft tacet,& refutationẽ infringere nõ tentat,nec alius quidẽ eo iure vti poterit,& de conditionis defectu opponere; q̃a effet de iure tertij excipere,quod nõ licet,cum non fit exclufiuum intentionis agentis ipfo iure; ita in puncto arguunt Burf.d.conf. 40.nu.32.& 47.Alb.d.conf.67.num.6. Crau.d. conf.913.nu.1.& 3.& concordantes citant.

339 Quintò, principaliter refpondetur, quòd & fi contractus cõditionalis pfupponeretur.nõ tñ licuiflet Serenifs.D.Duci Octauio refutanti,cõditione pendente,contrauenire, prout cõtrauenif fet,difponendo,dum vixit,de rebus ad verũDucẽ fpectantibus,non ad ipfum, qui folũ habebat vfumfructũ.Hæc enim eft natura contractuũ cõditionaliũ,vt antequam deficiat conditio, & donec durat fpes eius implẽdæ, non liceat partib⁹ ab eis refilire,aut quoquomodo eifdem cõtrauenire l.hæc conditio,vbi doct.oẽs de cõtra.empt. l.in executione §.fi.de verb.ob.glo.in l. neceffario.§.quid fi pendente in verb.pfectã.de peri.& cõmo.rei vend.Bart. in l.fi conftãte per illũ rex, C.de do.an.nup.Alex.cõf.40.nu.5.lib.5. Tiraq. latè in tract. ligna.§. 1.glo. 2.nu.26.Gabr.conf.

340 64.nu.6. † & in terminis Afflict.in c.1.num.12. de vaffa.qui con.confti.Lothar.& in c.Imperiale q.16.num.56.vbi latè infiftit. Camer.in d.reper.pag.18.lra S.& pag.25.litera T.& pag.feq.litera A.B.C. D.oĩnõ videndus.Corbul. in tract. de cau.ex quibus Emphi. priua.ti. de cau.priua. ob alien.amplia.31.nu.5.6.tradit. latè Rol.in d. conf.63.in oppofitum citato num.7.8.in rationibus dubitandi. Qui et nu.50.verf.fimiliter non obftat, conclufionẽ pro vera admittit,& Ceph. conf. 118.nu.2. 3.& nu.20. pariter in contrariũ adductus; quorũ vterq; foluit obiectum, ex eo, quòd conditio in cafu fuo defecerat, qñ altera partiũ contrauenit;cuius contrariũ in noftra fpecie contingit,quia viuente D.Duce Octauio poterat adhuc impetrari affenfus. Nec poterat dici conditio defecta, nifi poft petitum,& denegatũ confenfum,Afflict.d.c.Imperialem q.20.nume. 6.Rol.cum concord.d.num,8.

341 Quinimò neq; poterat deficere, quia directus Dñs illũ denegare nõ poterat Camer. vbi fupra pag.19.lra P.cũ plur. feqq.Et fi denegaffet,p cõfentiente tñ habitus fuiffet,& conditio habita p impleta,vt per eũdẽ Camer.pag.30.litera G.H. & dictũ fuit fuprà nu.323.cum feqq.& 337.

Non valebat igitur D.Dux Octauius actum facere refutationi contrarium, durante vita fua,& fic durante tempore ad petendum affenfum.

342 Quod confirmatur adhuc virtute Iuramenti in ipfa refutatione præftiti, de non contrauenĩẽdo in terminis Luc. de pen.in l.nulli col.2. verf.fed pone vaffallus C.de fund.patri.lib.11.& poft eũ Afflict.d.c.Imperialẽ q.16.nu.35. Cephal.d.cõ

343 fil.118.nu.4.& Rol.d.conf.163.num.9.to.† Et hinc eft, quòd in Regno Neap. opus fuit noua, & fpeciali lege ad hoc,vt alienans feudũ fine Regio affenfu,eo tñ referuato,contrauenire poffet, & alienatum reuocare, quod fuiffet iure cõi prohibitum;& fic ædita fuit conftitutio Conftitutionem Diuæ memoriæ; vt per Luc.in d.l.nulli,& Afflict.loco præcitato Capic.decif.100.nu.3.

His igitur ftantibus, non opus eft p contrarijs tollendis elaborare,q̃ loquuntur in terminis longè diuerfis,nempè qñ fit alienatio feudi in extraneos, veta,& propria,de iure phibita, fiue directi Dñi affenfu iam impetrato,in qua ad euitãdã caducitatem claufula(faluo,& referuato)adijcitur;nos verò tractam⁹ de refutatione facta filio immediatè fucceffuro,licita,& permiffa,quæ affenfu nõ indiget,cum ab initio vfq; infit, & per confequẽs nec claufula illa eget, quæ contractũ faciat conditionalem pro caducitate fugienda.

Nec loquuntur contraria in cafibus, in quibus de mẽte contrahẽtiũ, conftet, prout in nño cafu conftat,tam ex natura primi cõtract⁹ antedicti, quàm ex ratificatione facta in Ciuitate Bruxellarũ,per quam apertiùs mẽs ipfa denudata fuit, concipiendo claufulam aliter, quàm in primo contractu concepta fuiffet, vt fupra dictum eft.

Vltra quòd verificata etiam dici poteft conditio in noftra fpecie refpectu affenfus iam impetrati,nedum à lege,fed etiam ab homine, ideft ab ipfo directo Domino, cuius prouidentia vocati,& admiffi fuerunt defcendentes primogeniti primi acquirentis in infinitum, quæ ratio in contrarijs ceffat,ex fupra relatis.

Prę̃terea procedunt contraria quando de defectu conditionis opponit perfona cuius intereft adimpletam fuiffe, & ad cuius beneficiũ appofita cenfetur,qui eft directus Dominus, de cuius iure non poteft tertius excipere, vt dictum eft.

Deniq; procedere poffunt contraria, quando non ampliùs pendet conditio, fed omnino deficir,& contractus eft refolutus,& annullatus; fecus verò conditione adhuc pendente, quia tũc non licet contrahentibus in aliquo contraueni re;præfertim ftante Iuramento promifforio.Vndè fequitur nullitas omnium geftorum per Dominum Ducem Octauium in præiudicium Ducatus refutati vt fupra.

VIGESIMVM QVINTVM DVBIVM.

344 *Quartò quia, vt in facto præfupponitur dictus D. Dux Octauius, dum vixit, cõiter ab omnibus habebatur, & reputabatur pro verò Duce, cum omnimoda authoritate, & dicta donatio ftetit in occultò donec vixit, & vfq; adhuc, omnia eius gefta fuftinenda vidẽtur l. Barba. & ibi omnes not. ff. de offic.Prato.Guid.Pap.decif.173. in cafu ver. nota*

nota aut talis gestor publicè in loco, vel villa, &c.
345 † *& sufficis, quòd naturaliter talis esset, licèt ex accidenti fuisset impeditus, ad tradita per Cassa.*
346 *super Regul. Cancel. decis. 7. nu. 7.* † *apertiùs Put. decis. 26. lib. 3. concludens, quòd licet titulus ita demum dicatur coloratus, si sit habitus ab eo, qui dare potest, aliàs secus. tamen sufficis, quòd concedēs naturaliter, (putà si sit ordinarius,) possit cōferre talem titulū, licèt ex accidenti aliquo sit impeditus, & est doctr. Bar. in l. si vrbana, nu. 4. in fi. ff. de condi inde. Rebuff de pacific. poss. num. 43. addit. prima ad Guid. Pap.*
347 *Qua de re Anchar in clem. 1. §. in concedendis de pœni. & remissio. rectè concludit quòd indulgētia concessa à Pralato panitùs falso, qui tamen putabatur verus, non minùs operantur ad salutem animarum, quàm si essent concessa à verò Pralato, ibiq; infert ad quosdam Quastiarios falsos, qui Venetijs multa extorserant cū falsis Bullis, quia quātum ad salutem animarum idem operantur, ac si essent vera Bulla, & sequitur Ias. in l. prascriptiones nu. 26. C. si contra Ius, vel vtili. pub. cum multis alijs simil. qua possent adduci.*

SOLVTIO.

Duo præsupponit motiuū, quæ veritati, (meo iudicio) repugnant, alterum q in facto præsupponatur D. Ducem Octauium toto t pe vitę suę, cōiter ab omnibus babitum, & reputatum fuisse pro vero Duce cum omnimoda authoritate.

Alterum vero q donatio, seu veriùs refutatio prędicta steterit in occulto, dùm ille vixit, & vs-
348 que adhuc. † Etenim de primo præsupposito nullum uerbum in processu, quod ego uiderim, & tamen partes erant Actoris ad impugnandū instrumentū refutationis in actis productū, probare dictam cōem opinionē, & reputationē, & cōem errorem, ad exemplum famæ publicæ per reg. l. ei qui. de probat. Dec. consi. 256. num. 10. 11. Soc. cons. 56. in 4. dubitatione nu. 9. 10. lib. 1. ubi necesse fore pbare tradit cōem illam opin. & cōem errorem fuisse maioris partis Populi, allegans Spec. Bart. Angel. & alios. Etenim secundùm allegata, & probata ferri debet sententia l. illicitas §. ueritas de offic. præsi.

Circa secundum aūt præsuppositum, mirùm vr, quòd occulta stetisse dicatur donatio, & refutario, cum in conspectu Potentissimorū Regū, & multis Herois interuenientibus, tractata, & perfecta fuerit, & per publicum instrumentū celebrata in partibus Hispaniarum; & in Belgicis
349 p aliud publicū instrm ratificata vt sup. † Quod enim per publicum instrumētum apparet, non pōt clam factum reputari, sed omni clandestinitatis vitio, & alia quacūq; suspitione carere pręsumitur per not. in l. Polla. C. de his quib. vt in dig. & in l. transactio. C. de transac. Curt. Iun. cons. 64. nu. 2. & 3. Rui. cons. 14. num. 10. lib. 2. Gomes. in §. ex maleficijs nu. 21. Inst. de ac Burs. Cons. Lud. Sacc. d. cons. 40. nu. 69. Decia. consi. 2. nu. 95. lib. 1.

350 Et quia dicta refutatio tractata, & cōclusa fuit opera, & ministerio dictorū Regū, qui erant ppinqui, & sanguine cōtrahentib. cōiuncti, vt notoriū est, qui ēt polliciti fuere se curaturos, vt cōuenta executioni demādarent, tantò magis carere dēt omni suspicione Crau. cōs. 182. num. 9. Pari. cōs. 26. nu. 68. in 3. Neuiz. cōs. 84. nu. 6. nat. cons. 162. nu. 22. & cōs. 166. nu. 15. Burs. d. cons. 40. nu. 67. et seqq. quinimò sufficeret dicere, qd cū facta Principiū, ac magnorū virorū nota oīb. esse psumant c. cum illorū, vbi Cano. not. d. sen. excom. Tiraq. in trac. de nobili. c. 37. nu. 110. nō pt clādestinitas hui⁹ actionis notabilis allegari.

351 Vtrumq; ergo præsuppositū cessat; quibus sublatis, corruit dispositum glo. in l. municipia. vbi Cast. & Fulg. C. de ser. fugi. deci. consi. 259. nu. 5. Curt. Iun. consi. 165. nu. 13.

352 Et si præsupppposita starent, non tn̄ effectū operarētur, de quo in motiuo. Nam qd attinet ad. l. Barb. de offi. pro. non pcedit illa reg. vbicunq; vnus tractat de lucro caprādo, & alter de dāno vitādo, tunc. n. gesta p officialē Pręlatū, aut Principē putatiuū non subsistunt in tertij piudiciū, vt declarat ibidē Bar. nu. 19. & Ias. nu. 22. Sal. in l. zenodorus nu. 4. C. ad maced. Tiraq. de legi. cōnub. gl. 8. nu. 18. Ferrer. cōs. 9. in princ. & fere per to. Port. in suis conclu. lib. 2. reg. 11. limi. 20. Gabr. in suis com. cōclu. ti. de pbat. concl. 8. nu.
353 19. Masc. conclu. 684. nu. 87. † Vndè rectè dixit Lap. alleg. 89. nu. 15. non hr̄e locum regulā d. l. Barb. qn̄ de actu controuertit inter duos, quorū alter titulū hr̄ verū, alter verò putatiuū, tunc. n. veritas ante cōpletū negotiū declarata, pfertur opinioni; cuius dictū refert, & sequitur Fel. in c. in nostra. correlar. 37. vers. quod aūt de rescrip. post Gemi. & Frāc. in c. susceptū de rescrip. in 6. Maria. Soc. in repet. c. postulasti de rescrip. Cass. dec. 3. post prin. de cau. posse. & pptie. Pati. cōs. 37. nu. 9. vol. 4. Syl. in trac. benef. par. 3. q. 12. nu. 21. in 15. qualita. in fi. 2. limi. Boe. deci. 150. nu. 13. Sarnē. reg. de infir. ad. fi. q. 35. Ferre. vbi sup. nu. 1. & 2. & hos referēs Mādos. in addi. ad Lap. in ca deci. in littera P. At in casu nostro de piuditio Serenis. Ducis Alexandri, & successorū in Ducatu agit, & D. Alex. de lucro tractat, videlicet de acquisitione magni status, ad quē ex tenore inuestituræ vocatus nō repetit, ergo licèt à Serenis. Duce putatiuo admissū se ptendat, nō est in consideratione habendum, quia verus titulus Ducis Alexandri, eiusque successorum præualere debet in concursu, per supradicta.

354 Secundò respondetur regulam l. Barbar. non procedere quando error respicit causam efficientē, & nō materialē, adeo quòd si error est in persona concedētis, vel eligentis nō valet actus licèt secus sit quando error est in persona recipientis, aut electi, pro vt in d. l. Barbarius, vbi

error fuit in seruo prætore electo, nō in Populo Romano eligente. Ita declarat Iaſ. ibidem num. 22. verſ. 4. limita. allegans Bald. in l. 2. ad fi. C. de ſen. & inter. om. iud. & iſta eſt * cōis opin. teſte Alex. qui illam pluribus cōprobat, in conſ. 138. nu. 11. vſq; ad nu. 24. lib. 1. in conſ. 85. nu. 19. in 2. & conſi. 147. nu. 16. in 7. Cum. conſi. 26. col. 1. & Rui. qui latè proſequitur in conſi. 66. nu. 12. 13. lib. 2. Pariſ. conſi. 130. col. 2. lib. 4. Ferret. d. conſi. 9. col. 1. verſ. ſed lex Barba. vbi omnes ità tenere aſſerit. Niconi. in rub. de oper. nou. nuncia. nu. 48. & 87. Port. vbi ſuprà limi. 12. Maſcar. d. conclu. 648. nu. 49. 50. & melius nu. 77.

Sed in noſtra ſpecie error fuiſſe præſupponitur in D. Duce Octauio cōcedente priuilegia, & gratias, de quibus ſuprà, non in perſonā recipiētis, hoc eſt D. Sfortiæ, vel D. Alexādri; ergo &c.

355 Tertiò. Non operatur regula prædicta quando actus geſtus eſt merè priuatus, & rōne priuati intereſſe, & pro priuata vtilitate, vt eſt impetrare reſcriptum gratiæ, vel iuſtitiæ, quia tunc cōis error nihil releuat Butr. & Io. Cald. in c. ad probandum de re iudi. & Bald. in l. non omnis §. 1. ſi cer. pet. quos refert, & ſequitur Iaſ. in ea l. Barb. num. 67. At in caſu noſtro dubium cadit ſuper talibus reſcriptis pro priuata vtilitate impetratis, meritò nullę cenſendę.

356 Quartò reſpondetur ex eo, ꝙ Doct. omnes in ea. l. tradidere, nempè rria concurrere debere, vt eius diſpoſitio ſortiatur effectum, authoritas ſuperioris, vtilitas publica, & communis error, ad Iaſ. ibidem nu. 66. & nu. 70. Soc. reg. 227. limi. 1. & in conſi. 59. num. 9. lib. 1. Ferret. d. conſi. 9. colum. 1. & 2. Cuiac. in lib. obſeruat. 18. cap. 33. Gab. d. conſil. 9. num. 26.

Et quòd ſinè ſuperioris authoritate nullo modo procedat diſpoſitio l. Barba. abundè proſequitur Alex. d. conſi. 138. nu. 10. vſq; ad 24. Et hinc eſt etiam, quòd nihil geſtum contra publicam vtilitatem, ex cōi errore robur aſſumit, l. quod non ratione ff. de leg. l. decernimus C. de Epiſ. & Cler. Gabr. d. conclu. 8. nu. 18. & Maſca. d. conclu. 648. nu. 9. cum multis concord.

In propoſito autem themate deficit primò ſuperioris authoritas, quia poſt refutationē Ducatus nō fuit ampliùs declaratus Dux ab aliquo ſuperiore Dux Octauius, licèt officium Ducis exercuerit ratione vſusfructus reſeruati, & ad-

357 miniſtrationis retentę, † non enim ſufficit in hac materia quaſi poſſeſſio officij, niſi titulus cō* currat, ſecundùm * cōmunem ſententiam, quam cum innumeris authoribus referunt vbi ſuprà Gabr. num. 20. & Maſcard. num. 19.

Deficit quoq; publica vtilitas, quandoquidem publicè nihil intereat habere potiùs patrē Ducem, quàm filium; & ſatis erat, quòd Dux Octauius vti vſufructuarius, & adminiſtrator Ducatus, regeret, & gubernaret, iuſtitiam oībus æqua lance miniſtrando, abſq; eo quòd facultatē alienandi pertinentia ad ipſum Ducatum, haberet; Quinimò publicè vtilitati repugnaſſe dicendū eſſet, quòd talem habuerit facultatem, ex qua nihil niſi præiudiciale, & damnoſum prouenire poterat. Ergo quicquid ab ipſo alienante factū eſt, nullius pōderis eſſe dēt, etſi cōiter ab omni Populo ꝓ vero Duce habitus et reputatꝰ fuiſſet.

358 Et ad alia obiecta poteſt etiā ſpecialis reſponſio accōmodari. Nàm ad Deciſ. Guid. Pap. 175. nu. 3. cum addi. 1. qui, voluit Emphiteotam ſoluentē ei, qui pro exactore, ſeu procuratore Domini publicè in loco, ſeu villa habebatur, liberari, vltra quòd pręſupponit de cōi errore conſtare, de quo apud nos non conſtat, † vt dictum eſt, dicitur quoq; neminē ibi tractare de lucro, ſed tàm emphiteotam ipſum, quàm directum Dominum tractare de damno vitando, & propterea ſic fuiſſe deciſum, per ea quæ ſupra in prima

359 reſponſione ad l. Barba. diximus. † Et tantò magìs, quia emphiteota, ſi vult eſſe liberatus per dictam ſolutionē, tenetur cedere actiones Domino contra falſum procuratorē per l. cum fundus §. ſeruum tuum imprudens ff. ſi cet. pet. cum alijs adductis in appoſtil. ad eandē deciſ. in ver. eſt liberatus, adeo quòd vr̄ quaſi indēnis etiam Dominus remanere, cuius contrarium nos pręſuppoſuimus, nempè lucrum D. Alexandri, &

360 damnum irreparabile Domini Ducis † Imò tenetur falſus procurator ad duplum condictione furtiua l. falſus, vbi Bald. C. de furt. Vndè tantò magìs eſt Domino conſultum.

Prætereà in illa deciſ. Guid. error fuit in perſona Procuratoris, non Domini conſtituentis, & ſic in cauſa materiali, non cauſa efficienti, ergo diuerſum, per ea quæ ſuprà in ſecunda reſponſione deduximus ad l. Barbarius.

Item loquitur Guid. in contractu, nos in reſcriptis gratioſis, quæ diuerſificant caſum, vt in tertia reſponſione.

Et nihil cōtrà publicā vtilitatē ibi geſtū ſupponit, nos torū oppoſitū, vt in quarta reſpōſione.

361 Ad deciſ. Caſſad. 7. & Puih. 26. allegatas de effectu colorationis loquentes, præter reſponſiones ad deciſ. Giud. Pap. applicaras, quæ his quo

362 que conueniunt, ſpecialiùs reſpondetur, † aliud eſſe, quòd quis habeat re vera officiū, & ſit aliquo ex accidenti tantùm impeditus illud exercere, vt eſt ordinarius collator, cui ſuit per Pontificis indultum inhibitum, vt ibi, qui tamen or-

363 dinarius remaner, † & aliud quòd quis ampliùs non ſit talis, ſed ſit in totū ammotus per renunciationem, vel refutationem, vt in caſu noſtro; quia tunc deficit ei titulus, qui omninò neceſſarius eſt ſecundùm cōem ſententiā, de qua apud Gabr. & Maſcar. proximè citatos ſub nu. 357. & propterea non pōt eius prouiſio titulū coloratū tribuere, ꝑut in contrarijs. Vndè ſi ordinarius,

qui

qui ab initio habilis erat, re vera sit factus inhabilis, non dr qui ab eo cõfirmatus est, titulũ hre coloratum. Butr. in terminis in c. literas de concess. pb. Gomes. super reg. de trien. q. 28. in prin. Ferret. d. consil. 9. col. 2. versi. confirmo quia.

364 Et quicunq; habet titulum ab eo, qui caret facultate conferendi, intrusus dr c. tanta. de excess. prælat. not. doct. in c. cum satis de offi. Archid. Hosti. in c. in literis de resti. spol. tradit Mascar. conclu. 1376. nu. 16. exemplificans in superiore

365 interdicto, vel priuato.† Et intrusus non hẽt titulum coloratũ Fely. in d. c. in nostra in 2. & 36. correl. de rescri. Io. de silu. in trac. de benef. par. 3. q. 11. & hanc rationem affert Abb. in c. 2. nu. 4. de in integr. restit. Gomes. vbi sup. q. 27. nu. 2. Mascar. conclu. 1377. num. 8.

366 Quinimò, & si non sit factus ordinarius inhabilis, sed tantũ ligatas habeat manus per decretũ appositum in literis Apostolicis, vel per inhibitionem executoris, aut aliter, illius tñ collatio non dr colorata, nec dici poterit impetrans hre titulum coloratũ gl. in c. si soli. de concess. pben. in 6. q̃ sequuntur Cal. Gaspar. de Peru. Cosmas Guymier. Gomes. & hos referẽs Masca. d. con-

367 clus. 1377. nu. 12. subdens. nu. seq. † idẽ esse iudicium de collatione ordinarij de beneficio reseruato reseruatione in corpore iuris clausa, & authores citat, & alia ẽt exẽpla in ea cõclu. affert ꝑposito nostro inseruientia, q̃ videri poterunt.

Et cum his cõcordat idem Cassad. in oppositum citatus sub nu. 7. vers. dummodò non sit, & latè Ferret. in cons. 93. nu. 3. 4. 5. vbi post Rom. Lap. & Cald. quos citat, notabiliter inquit, ꝙ habens talem titulum notoriè nullum, si detineat, poterit absque citatione priuari.

368 Et quod Putb. dicit, & alij tenentes titulum habitum ab eo qui originaliter põt conferre, licèt ex accidenti sit impeditus, pro colore sufficere, potest procedere in casu regulæ de triennali, in qua speciale est ꝑ odium negligẽtis prosequĩ ius suum per triennium, ꝙ talis titulus habeatur pro colorato, quia sic disposuit expresśim Sum. Pontifex. contra omnes iuris regulas, vt docet Gomes. in reg. 33. de trien. q. 28. nu. 4. quẽ cum alijs refert Mascar. d. conclu. 1376. nu. 17. 18.

Ex quibus oĩbus rectè colligitur, decisionẽ illam Puthei nihil ad casum nostrum pertinere; quia versamur in terminis Iuris cõis, & nedùm ligatas habebat manus Serenissimus Dux Octauius quo ad alienationem iurium Ducatus, Verùm etiam penitus ab eo erat abdicatus per refutationẽ Ducatus ipse, saluo tantùm vsufructu, & administratione, de quibus etiam infra dicetur.

369 Ad doct. Bar. in l. si vrbana nu. 4. de cõdi. indeb. tractantem de soluente Abbati putatiuo, cõueniunt rſines datæ l. Barb. & Decis. Guid. Pap.

370 Rebuff. autem de paci. posse. nu. 43. concordãs cum Cassad. & Puth. præallegatis, tollitur eisdẽ Cons. Lud. Sacc. rationibus; loquitur enim in collatore ordinario habente authoritatem, sed ex accidenti impedito, & cuius manus erant tantũ affectæ, & ligatę vt sup. & in materia dictę reg. de trien. tñ.

371 Exemplum deniq. adductum ex Anch. in clem. 1. §. in concedẽdis de pęn. & remis. de Quæstuarijs falsis, quem sequitur Ias. in l. præscriptione. nu. 26. C. si contra ius vel vti. pub. Improbatur ab Oldr. consi. 76. queritur de illo. per. to. vbi ab partes disputat, & contra Anch. opi. tenet, quem sequiť Card. in clem. 2. §. ad hæc multiplici col. 3. vt supra de pęn. & remis. & Niconi. in d. rub. de no. oper. nu. 217. & benè cõferunt dicta eiusdem Oldr. in cons. 73. per to. Nec vr̃ opi. Anch. vera, quia cõiter * receptum est non hre locum reg. l. Barba. in spiritualibus, in quibus veritas, & non opinio attenditur Gabr. d. conclu. 8. nu. 34. & Masca. d. cõcl. 648. nu. 30. & seq. & nu. 89. 90. sed qd̃ ista Theologis potius remittenda est.

372 Cęterùm data opin. Anch. pro vera, ꝓcederet fauore animæ, vt ipsemet, & Ias. considerant, & sic in casu speciali; animæ enim fauore multa specialia conceduntur l. lege Iulia. cũ not. ff. de

373 manumis. † ex quò cũctis rebus est anteponenda. l. sancimus cum materia C. de sacro. Eccles.

374 de qua re latè Mascat. conclu. 1171. per to. † Et per consequens contra omnes iuris regulas non esset extendenda l. quòd verò ff. de legi.

Et conueniunt aliæ responsiones datę cęteris cõtrarijs, & ea præsertim, ꝙ in indulgentijs adipiscendis de nullius præiuditio agitur, nec est qui damnum exindè sentiať, & contradicat pro suo interesse, cuius cõtrarium nos præsupponimus; Nimirum de vno casu ad alium non potest inferri per supradicta.

VIGESIMVM SEXTVM DVBIVM.

375 *Quintò quia reseruatiõ vsusfructus de qua supra, operatur quòd donatio ipsa tota dicatur, & sit nulla, quia facta sinè consensu Domini directi, neq; enim feudum põt donari, aut renunciari pro parte, idest reseruato sibi vsufructu, nisi totum resignetur, etiã si refutatio fiat in filium, vel agnatum, qui successurus erat, ex tenore Inuestitura, sed tota corruit, vt abundè respõdit Lofr. d. cõs. 3.*

376 *Et sic cessat, si dicatur alienationẽ non esse interdictam, si fiat ei, qui aliàs erat successurus. l. cum pater. §. cum inter. ff. de leg. 2. & cõcord de quibus per Brun. cons. 121. col. 1. versi. quod si replicetur, postquã non alteratur ordo successionis, vt ibi per eum, & per Cephal. cons. 729. num. 37. vol. 5. & in materia feudi, quod possit sic alienari, etiam sine consensu Domini post alios, Afflic. in c. 1. §. sed, & res. colum. 1. in fi. & seq. per quos fiat inuestitura, Hac enim conclusio procedit ita demùm, vbi totùm feudum alienatur secus si pars tantùm, vt dixi.*

SOLVTIO.

Consideratione dignum videtur istud motiuum propter authoritatem Loffr. qui fuit satis bonus

Feudista, tantò magis quia eum secutus est Camera. in repert. l. Imperialē pag. 32. in litera G. cum seqq. atq; Minado. cõsi. 15. nu. 4. (nulla tñ pdictorū facta mẽtione) qui vnanimiter tenẽt refutationẽ factam per vassallũ immediatè successuro, cum reseruatione vsusfructus, non valere, sed tam ipsam, q̃ reseruationẽ vsusfructus inualidã existere, quod & tenet idẽ Loffr. in paraphra. feu. in d. c. 1. §. & si libellũ vers. in ea. col. in fi. remittens se ad dictum suum consilium.

Idcircò pro resolutione, examinanda sunt eorum fundamenta, vt dignoscere possimus, an sicco pede cum eis transire debeamus?

Aniaduerto igitur tria principaliter. (nõ attingendo fundamenta legũ Municipaliũ illius Regni, sed iuris cõis tantùm) in eam sententiam Loffred. traxisse, licèt multùm in eis se dilatet.

378 Primo generalẽ regulã prohibitiuã alienationis feudorũ tàm in toto, q̃ in parte, de qua in d.

379 c. Imperialẽ cum cõcord. † iuncta l. 4. de vsufr. in qua dr vsumfructũ in multis partẽ dñij esse, si enim phibita est partis feudi alienatio, & vsusfructus constitutio phibita qui feudi pars rectè nuncupari vr, & hoc tangit Loffr. nu. 5. Et licet sub nu. 10. 13. 14. 17. & 18. controuersũ ostendat nunq̃d vsusfructus sit vera pars integralis? In affirmatiua tamẽ residet, quòd ad vsumfructum formalem, quicquid sit de causali.

380 Secundo loco ppendit Loffr. feudi indiuiduitatẽ, præsupponens, ꝙ ex quo reseruatio vsusfructus, & sic retentio partis, est inualida, totus & contractus inualidus remaneat; tam ex mẽte contrahentiũ, q̃ ex legis dispositione, quę licèt permittat refutationẽ totius feudi, non tñ reperitur, ꝙ permittat alicuius partis tantũ, † Ideò

381 succedit regula, ꝙ potui nolui, qđ volui adimplere nequiui l. multum C. si quis alteri vel sibi. & ita argumentatur ipse num. 10. 12. 13. 18. & alibi per totum ferè responsum.

382 Tertio loco fundat Loffr. opi. suã super pîudicio directi Dñi, cuius cõdõ fit deterior p dictã feudi diuisionẽ, separando illum in duas personas, vtilis dñi, & vsufructuarij. Nàm pp culpã refutantis, non redibit totũ ad dñm, inquit ipse nu. 14. & nu. 41. 42. addens, ꝙ ex quo tractamus de actu, qui fit sinẽ consensu Dñi, posset fieri secretò, & fraus contra illũ adhiberi, quia si donãs cum reseruatione vsusfructus committeret culpã, ob q̃ feudum amitteret, donatarius haberet feudũ ostensa donatione, si illa valeret, & è cõtratio, si culpã donatarius cõmitteret, dñs, donec donator viueret, impediretur feudum integrè consequi, ꝙ ferendũ non vr, & propterea (inquit) Maestas Cæs. & Cath. sua pragmatica expresè prohibuit feuda illius Regni à vassallis, reseruato vsufructu, alienari, & si alienari contingerit, assensum à Regia Cancellaria præstari phibuit. Ad hæc tria fundamenta rediguntur in effectu oĩa dicta Loffred. licèt varijs rationibus, & exemplis ea corroborare studeat.

Ego verò re diligentiùs perpensa, in contrariã snĩam descendo, & actũ refutationis nostræ, cõceptum cum reseruatione vsusfructus, viribus omninò subsistere opinor. Et multis quidem solidissimis argumentis.

383 Primò quia, & si regulariter nequeat vassallus constituere vsumfructum in re feudali absq; dñi consensu secundũ cõem snĩam relatam à Curr. in tract. feud. par. 4. q. 15. nu. 106. Et Clar. in §. feudũ q. 37. Bologner. consi. 6. nu. 25. 26. & ego quoq; præsupposui in priori respon. num. 202.

384 † Nihilominus declaratur hæc conclusio pcedere solum modò respectu Dñi, & vocatorũ in inuestiiuris; ad quorũ præiudiciũ prohibita est vsusfructus cõstitutio, sicut, & alia qualibet dispositio, secus verò quò ad ipsum vassallũ, cuius vita durante, & sic durante iure suo, vsusfructus valet, & sinẽ Dñi consensu p tex. in c. 1. §. quid ergo, de inuesti. de re. alie. fac. quẽ Bal. pro singulari not. & sequuntur. Aluar. Præpos. & alij, Affli. in c. 1. §. præterea nu. 5. de leg. Cor. & latè decis. 380. per to. Ias. in l. 3. §. ex cõtrario. nu. 66. in fi. de acq. pos. & in cons. 123. in 1. dub. vers. sed præmissis lib. 4. Bero. q. 95. in princ. Rui. cõs. 21. ante num. 7. lib. 1. Tiraq. de retrac. ligna. §. 1. glo. 7. nu. 48. Nat. consi. 173. nu. 14. cum multis seqq. & signanter nu. 20. Rol. à val. cons. 59. nu. 14. & 19. atq; per to. vbi de * cõi attestatur, ac & Pinel. in rep. l. 1. par. 3. nu. 70. vbi & de cõi C. de bo. mater. & nu. 71. quo loci securè ait ita cõcordari gl. & doc. q̃ cõtrariari suicẽ aliàs videbanr.

385 Et inuincibili ratione corroboratur, si quidem vsusfructus verè est seruitus l. rectè dicimus ff.

386 de verb. sign. l. 1. & 2. ff. de vsufru. † & seruitutẽ põt vassallus inscio directo dño constituere duraturã donec ius suum duret. d. §. quid ergo vbi oẽs signant, & maximè Affli. in 2. not. Bal. Saly. Castr. in l. in prouinciali C. de serui. Cępol. de serui. vrba. prędi. c. 14. nu. 2. 3. Bero. d. q. 95. nu. 7. & 11. Rol. d. consi. 59. nu. 8. cum. seqq. Pinel. vbi supra nu. 70. cõem asserens Cur. Iun. d. trac. par. 4. in vlt. causa ammissionis feudi q. 14. & seq. de communi pariter attestans, & de * magis communi Clar. in §. feudum q. 37.

387 Comprobatur insuper ex multis similibus, & primò de Emphiteota, à quo ad vassallum argui consueuit, vt in 1. respon. probabam nu. 16. ex * cõi; * cui emphiteutę licitũ est in re Emphiteotica vsumfructũ cõstituere irrequisito dño, absq; tñ eius pręiudicio, valiturũ ad pręiudiciũ constituentis, donec in persona ipsius emphiteotę pmanserit Bal. & Alber. in l. 1. §. item si in fundo. quibus mo. vsusfr. amit. Alex. cõsi. 120. in fi. lib. 1. & in d. §. ex cõtrario. nu. 30. 36. vbi & Ias. nu. 65. & in l. fi. nu. 119. C. de iu. Emphi. Rui. cõsi. 220. col. 1. lib. 1. & consi. 150. nu. 14. in 3. Nat. d. consi.

consi.563.num. 17.28.Pinel.loco præcitato sub nu.70. vbi multos alios refert.Cotta in memor. in vers. Emphiteota, non pôt Rol.d. consil. 59. nu.13.qui hoc argumento in puncto nititur.

388 De superficiario,& habente fundũ vectigalem idem est receptũ per l.lex.vectigali vbi glo.Angel.& alij ff.de pign. Bar.in l.1.§.fi.de superfici. Iaf.in d.l.fi.nu. 118.C.de iu. emphi.feudistæ in d.§.quid ergò.glo.Albe.& Castr.in l.3.ff.de servi.Cæpol.d.c.14.nu.4.Nat.d.conf. 563. nu. 14. cum multis alijs citatis per Pinel.d.nu.70.

389 Et respectu maioratus idem est constitutũ,scilicet ꝙ eius possessor possit vsumfructũ in eo cõstituere,qui duret,durante eius iure,non autem in præiudiciũ successorum, vt concludit idẽ Pinel.loco pcitato nu.71. ad fi.in vers. ex eisdem infertur: aduersùs sententiam Anto. Gomes. qnem in hoc repræhendit.

390 Vsufructuarius quoque pôt ius suum alienare durante eius vsufructu, non tñ in præiudicium proprietarij l. si legatũ ff.qui mo.vsu.ami.l.si qs vsumfructũ.de vsufr.leg.c.nuper de do.inter vi. & vxo.l.necessariò §.fi.de peri.& com. rei vẽd.

391 latè Pinel. loco præcitato nu. 40. † & vassallus æquiparatur vsufructuario c. 1. circà fi. qui mo. feud. amit. tradunt scrib.in c.1.§.hoc quoq; de success.feu.Bero. d.q.95.num.8.

Si ergò pôt vassallus absq; cõsensu dñi cõstituere vsumfructum in feudo, & sic separare ipsum vsumfructum,ẽt ad beneficiũ extranei, durante eius vtili dñio,certè non video cur subtilizando conetur Loffr. hmõi separationem inter personas à directo Domino cognitas, approbatas, & vocatas in inuestitura,prohibitã ostendere;cum totũ oppositũ à maioritate rationis concluden-

392 dum sit? † Refutatio denique,ꝗ vassallus facere potest dño suo,si fiat coràm eo, valet absolutè,si verò eo absente,tenet tantũ in præiudiciũ refutantis.c.1.cum not. vbi Bal.signanter de vassal. crep.æta.Feder.Schenc.in d.c.1.num.2.in fi. de vassal.qui con.cõsti. Lotha. ex quibus omnibus clarè colligitur reseruationẽ vsusfructus antedictam valere, & tenere ad pǰudiciũ refutantis.

393 Secundò principaliter adduco cõem * conclusionem, ꝙ vassallus pôt absq; dñi consensu subinfeudare feudum suum, sinẽ tñ directi Domini præiudicio,& tribus concurrentibus, videlicèt,ꝙ sincerè faciat,& bona fide, ꝙ subinfeudatus sit similis cõditionis,& qualitatis primo vassallo,ꝙ subinfeudet cum eisdem pactis, & conditionibus, quibus ipse habuit. glo. est in c.1.§. præterea, de capi.Cora.vbi feudistæ,& in c.quæ in Ecclesiarũ,in ver.alienandi feudum.de cõsti. * vbi Cano.& ista est * cõis conclu.pro qua multa Iura, multosq; authores citat Curt.Iun.d.tract. par.4.num.83. vers.& primò an hodie possit, & versi.primum est Clar.d.§.feudum quæst. 32.in princip. & ferè per to.

394 Debet tamen hmõi subinfeudatio procedere etiam sinẽ præiudicio agnatorũ, quibus ex prouidentia concedentis fuit prouisum, nam finito iure subinfeudantis,ipsi debebunt succedere,vt per Clar. ea. q. versi. sed circà huiusmodi post Cur.prẽcitatum sub nu.85.

395 Constat autem, quòd subinfeudatione durante non est plenum ius vtilis dominij pẽnès subinfeudatum, sed pœnès primum vassallum remanet quoddã quasi vtile dominium, ratione iuris vassallagij,quod hẽt in subuassallũ, vt probat tex. in d.c.Imperialem,§.illud. vbi Io. Ray. not.relatus,& sequutus à Cur. d.nu.83. versi.2. pro limitatione, pro quo allegat ẽt Abb. in c.cũ

396 Apostolica de his quę fiunt à præla. † dicentẽ, ideò licere feudatario Ecclesiæ subinfeudare, quia ipse non desinit esse vassallus Ecclesiæ dominæ,idem tenet Bal.in c.cæterum ad fi.de iud.

397 qñ sinè dñi consensu fit subinfudatio,† licèt secùs teneat qñ interuenit cõsensus,quo casu vult primùm vassallum omne ius à se abdicare, in 1. enim casu secundũ Bal. vassallus non cedit, sed concedit,& retinet dominium vtile superius,& in subuassallũ transfert vtile dominiũ inferius, & Bald. sequitur Iacob.à S.Georg. in sua inuesti.feud.in verb. Ità ẽt quòd dicti vassalli nu. 5. 6.Soci. consi.66.num.4.lib. 3.Capic.decis.162. nu.7.Menoc.de præsump.lib.3.ꝑsump.102. nu.

398 12. cũ concord. † Et hinc est ꝙ si subinfeudatus velit alienare tenetur hẽe cõsensũ vtriusq; dñi, directi scilicet, & sui immediati, secundùm veriorem opin. ꝗ post plures relatos in d.c.Imperialem in prin.nu.18.versi.4. opi.est tenet Affli. quod tamen pro constanti non firmo, quia in * contrarinm videtur * cõmunis opin. de qua per Clar. in §. feudum.q. 32. in fi. post Iacob. de S. Georg. in d. inuest. in ver. & cum pacto de non alienando sub nu.21.Menoc.vbi ꝓximè nu.10.

399 Et dixit insuper Bal.& post eum Alua.in c.1.§. fi.de contro. inuesti. ꝙ pẽnès primũ vassallũ remanent reliquię, & iura seruitiorum per not. in c.1.de excess.prælato.& cõprobat Cur.Iun.præallegatus. Vbi etiã tradit, ꝙ si inter subuassallos oritur quæstio de rebus feudalibus, cognitor est subinfeudans non directus dominus.

400 Vndè eriam est,ꝙ vassallus vassalli mei non est meus vassallus, nec ab eo possum seruitia feudalia petere, quæ debet suo dño immediato, licèt ea mihi debeat meus vassallus, quæ præstare poterit cum auxilio vassalli sui, Curt. latè d. par.4. nnm.88. 89.declarat.9. Menoch. latè de præsump. lib. 3. præsump. 102. nume. 1. cum plurium sequentibus.

401 Quibus stantibus,indubitatũ redditur, ius cõpetens feudatario, diuisionem quandã, & separationem,recipere multis in casibus, cuius pars pœnès illũ remanet, reliquum aũt in concessionarium trãsit, quamuis extraneum, & incognitum

tum priori Domino; Nonnè igitur multò magis admittenda erit separatio, & diuisio in nostra specie inter patrē, & filium immediatū successorē, à directo dño cognitū, & vocatū? Ita in terminis argumentatur Bologn. d. conf. 6. nu. 34. 35.

402 Tertiò omnis alienatio feudi, etiam sinè domini consensu, in præiudicium alienantis valet, & tenet, licèt in præiudiciū Domini, vel agnatorū secus sit; quia respectu ipsius Dñi est ipso iure nulla, respectu verò agnatorum opus est reuocatione, Affli. decis. 237. nu. 7. Paris. consi. 2. nu. 11. lib. 1. Rol. d. consi. 59. nu. 17. lib. 2. Clar. d. §. feudum q. 42. Bologn. pulchrè d. conf. 7. nu. 100.

403 & seq. † vbi infert valere proptereà constitutū in tali contractu appositū, per quod transfertur possessio in acquirentem, adeò quòd si de viribus contractus eiusdem controuerti exindè cōtingat in possessorio iudicio, dēt ad merita reseruari. Qualiscunque igitur fuerit alienatio de qua agitur, debet ad præiudiciū alienantis subsistere eo meliori modo, quo valere potest, & hoc ipsum fatetur Camerar. ex opposito citatus pag. 31. in litera Q.

404 Sed debet multò magis valere cum facta sit in filium immediatè successurū vt supra, in quem licita, & permissa est, nedum inscio, sed inuito dño, vt suprà latè dictum est nu. 323. & seq. & num. 341. Nam quòd omnis contractus cum eo sic fieri possit ēt tradit glo. in c. 1. §. si. de alien. feud. pater. Affli. decis. 19. nu. 2. 3. Bolog. d. cōs. 6. nu. 37. 38. & consi. 7. nu. 90. & seq. citās Isern. Bald. Aluar. Præpos. & alios, & de eōi attestans; meritò talis facultas non est restringēda ad meram refutationem sinè adiectione alicuius pactionis, vt bellè defendit Bolog. aduersùs Lofr. & Beneuen. in locis præcitatis, vbi inter cætera pōderat tex. not. in c. 1. §. sed ēt ref. per quos fiat inuesti. vbi venditio quoq; in proximiorē successurum permittitur.

405 † Ad idem allegat tex. in c. 1. in prin. de alien. pater. feu. vbi alienatio paterni feudi inter agnatos generaliter conceditur, & in specie datio ad libellum, quæ non est simplex refutatio, sed cū reseruatione iuris percipiendi conuentum canonem annum.

406 At specialiùs etiā facit tex. in c. 1. §. si verò de alien. feu. vbi alienatio totius, vel medij, feudi, consentiente dño, conceditur in extraneū, sed in fratrem, vel nepotem, etiā sinè domini consensu; si ergo medietatis feudi permittitur inuocatum alienatio habemus casum legis.

Sed ratio, quā scribentes ibi adducunt, & maximè Feder. Schenc. num. 2. sumpta ex d. c. 1. de alien. patern. feud. id comprobat; quia scilicet non dr̄ hic fieri alienatio, sed quædam quasi refutatio; ex hac enim ratione applicata ad text. istum de medietate feudi loquentē, depræhenditur manifestè refutationem partis feudi haud prohibitam, sed potiùs licitam, & permissam es-

408 se † Vndè nesciens Camer. hæc Iura euadere, ad refugium miserorum confugit in d. c. Imperialem pag. 31. litera F. inquiens ea fuisse correcta per dispositionem generalem cap. Imperialem, & c. 1. de prohi. feu. alien. per Lotha. quem meritò repræhendit Bolog. d. consi. 7. nu. 89.

409 Consimilis tex. & fortior adhuc pro hac snīa adducitur in c. 1. de vass. qui con. consti. Lotha. vbi primò deciditur alienantē totum feudū toto priuari, alienantem verò partē, alienata tan-

410 tùm parte priuari, † & secundo loco dr̄ committentem feloniā contra vnum dominorū pri-

411 uari tantū parte illius Domini. † Deniq; subiungitur, & si voluerit vnius solius partem refutare, alijs sibi reseruatis, hoc facere poterit; quia vassallus ēt sinè Domini voluntate rectè feudū refutare potest. Ex tota igitur dispositione huius legis constat inconueniens non esse, quòd vassallus retineat feudi partem, reliquum verò dimittat; & signanter per viam refutationis, de

412 qua nos tractamus; † Et aduertendum, ꝙ tam in dicto, q̄ in ratione probat intentū; Nam reddens rationem vltimæ decisionis, ait, quia vassallus ēt sinè dñi voluntate rectè feudum refutare potest; parificat enim refutationem totius, cum refutatione partis, & quodammodo arguit de toto ad partem; inferens quòd ex quo totū feudū refutari potest, & pars quoq;. & ita in pūcto argumentatur Affli. in eo. c. nu. 17. & à mul-

413 tò magis arguit Bolog. d. conf. 6. nu. 37. † & notorium est valere argumentum de toto ad partem l. quæ de tota. de rei vendi.

414 Septimò, & vltimò adducitur doctr. Affli. in c. omnes filij num. 22. si de feud. fuc. contro. inter Dominū, & agna. qui notabiliter decidit, eum qui licentiā habet à directo dño alienandi feudum, posse illud in duos vel plures alienare, sicuti, & pluribus filijs relinquere; nec proptereà fieri conditionem ipsius dñi deteriorē, sed potiùs meliorem, quia vnius loco plures acquirit vassallos; sic ergo, & in casu nostro vassallus habens facultatem refutandi feudum, poterit partem refutare, & partem retinere modo quo suprà; quia ius directi Domini non læditur; & Idē tenet Isern. in c. Imperialem in prin. nec non & Aluar. inquiens id ex equitate procedere. & absolutum est quamcunq; alienationē ex qua melior fiat dñi conditio permissam esse sinè eius consensu Capic. decis. 100. nu. 3. 4. cū concord.

Iactis itaq; firmissimis huiusce conclusionis fūdamentis, non obstant in oppositū adducta; nā ad primum de alienatione prohibita in parte, sicut in toto, respondeī retorquendo argumentum, ex proximè deductis, qñ quidem eum de refutatione in proximiorem agamus permissa

415 in totū, idem iudiciū esse debet in parte † Cōuenimus enim in mō argumentādi, sed pugnamus in propositione, quam aduersantes negatiuam.

tiuam, & prohibitiuam constituunt super alienationis interdictione, nos verò affirmatiuam, & permissiuam super refutationis concessione, & licentia, per supradicta.

416 Secundò Respondetur, q extra materiã quoq; refutationis, versamur in regula permissiua, quã tum sit pro interesse, & præiudicio vassalli alienantis, cuius respectu, & habentium causam ab eo, valet, & tenet alienatio, vt supra in trib. primis fundamẽtis latè ostendimus, vndè qđ in toto ꝑmissum est, nec in parte ꝓhibitũ videri dẽt, per regulã auth. multò magis, C. de epis. & cler.

Tertiò Respondetur, q cũ alienatio partis feudi permissa sit consentiente dño, vt probat in specie tex. in d. c. 1. §. si verò de alien. feu. & tradit Affli. in d. c. 1. nu. 1. vers. item potest de vass. qui con. consti. Lotha. atq; omnibus in confesso est, non potest in nostra specie dubitari de validitate refutationis cũ reseruatione vsusfructus, tum quia facta fuit cum consensu iam impetrato vt supra nu. 325. & 337. tum ẽt quia respectu impetrandi, (si necessarius foret, prout non est,) habet clausulam memoratam (accedente consensu directi domini, & non aliter) cuius vigore sustinetur actus, siue conditionẽ importeu, siue non, ad effectum, ut pendente cõsensus conditione, non possit alienans ullo pacto contrauenire, pro ut supra latè disseruimus: nu. 339. usq; ad 342. & præsertim quando contractus fuit iuratus, ut ibidẽ deductũ fuit nu. 342. & ibi dictis addendus est Bologn. in terminis d. consi. 6. nu. 46. & consi seq. nu. 100. & 101. Contrauenĩedo igiť act⁹ nullos, & inualidos fecit D. Dux Octa.

Ad secundum fundamentum de indiuiduitate feudi, quę causat, ut non possit unus hẽe proprietatem, alter verò usumfructum, quia hẽt partẽ, & sic diuiderertur feudum ipsum; ultra q diuisio feudi & alienatio partis dimidiæ permissa erat ante prohibitionẽ Lotha. & Federici, ut in c. 1. §. aut si libellarin, ubi omnes not. quib. mo. feud. amitt. undè colligi potest originaliter feudum non esse indiuiduum, sed ex accidenti, conueniunt ẽt tres illæ responsiones datæ primo fundamento, ex quo sumus in casu quo alienatio tam partis, q̃ totius est de iure permissa, maxime ad ꝑiudiciũ alienãtis, & habentiũ cãm ab eo.

417 Et animaduertendum, q nec ẽt respectu iurisdictionis inconueniẽs penitus est diuidere feudum, Nam licèt ipsa iurisdictio adiecta feudo, illud indiuiduũ reddat in sui substantia, & propterea unicuiq; in inuestitura comprehenso insolidum competat, Bald. in l. uni. col. fi. C. quando non per. par. & in l. 1. de offi. consu. Bart. in l. 1. §. si plures. de exerci. ac. Curt. consil. 49. nu. 5 t. cum seqq. Colleg. Bon. in consi. seq. nu. 14. in fi. & nu. 15. Nihilominus respectu commoditatis, & exercitij, atq; vsus ipsius iurisdictionis diuisionem recipit. Aret. consi. 165. nu. 2. Paris. consi. 6. nu. 6. lib. 2. Curt. iun. in tract. prædicto part. 3. nu. 48. Purpur. consi. 548. nu. 61. Duen. reg. 106. nu. 2. Cepha. consi. 3. nu. 27. & consi. 173. nu. 25. Adeo q dicere possumus, q post refutationem prædictã iurisdictio coherens feudo fuit re ipsa, & in substantia pęnès Serenifs. Ducem Alexandrum, respectu verò usufructus, & administrationis retentæ per Serenifs. Ducem Octauium, usus, & exercitiũ, atq; commoditas ipsa iurisdictionis ad eum spectauerint, & pertinuerint.

418 Sed quaniam ẽt libet subiungere responsionẽ negando usumfructum esse partem dominij, licèt multi ex nostratibus, ultra Loffred. & sequaces pręcitatos, id constanter asseruerint, fundantes præcipuè eorum opin. super d. l. 4. de usufr. dicente usumfructum in multis partẽ dñij esse.

Attamèn in rei ueritate contrarium uerius est, nam diuersa habemus iura apertissima, totum oppositum firmantia, & maximè l. rectè dicimus de uerb. sign. ubi iurisconsultus (rectè dicimus totum fundum nostrum esse, ẽt si usufructus alienus sit, qa usufructus non dominij pars est, sed seruitus, ut uia, & iter, nec falsò dictũ est meum esse, cuius non potest ulla pars dici alterius esse; hoc, & Iulianus ait, & uerius est,) quomodo potest hæc lex cauillari?

Similis est determinatio in l. & per iusiurandũ, §. illud. de acceptil. ubi de usufru. & uia, ait I. C. (hæ autem partes non sunt.)

Et l. falsus §. fi. de furt. rationẽ illius decisionis afferẽs, inquit (quia usufructuarius dñs non est.)

419 Item l. Meuius §. fundo legato de leg. 2. ait fundum legatum, cuius usufructus alienus est, ab hærede tamen petendum esse; rationẽ subdens (usufructus enim, & si in iure, non in parte consistat, emolumentum tamen continet.)

420 L qui usumfructum de uerb. obl. ait, stipulantẽ usumfructum fundi, similẽ esse, ei qui partẽ fundi stipulatur, & l. cum filius §. dominus in fi. de leg. 2. in illis uerb. (qm̃ usufructus portionis instar obtinet) licèt à nonnullis in oppositum adducantur, sniam tamèn nostram probant. qm̃ si similis est usufructus portioni, non est portio,

421 †quia simile non est idem l. quod Nerua. ff. depos. & similitudo est quoddam figmentum rei, & non res ipsa, ut inquit Bald. in l. 1. in fin. C. de patri. qui fili. distrax.

Confirmo adhuc ratione satis efficaci, nam si usufructus est seruitus, ut d. l. rectè, & d. l. 1. & 2. de usufru. impossibile est impossibilitate iuris, q sit pars rei, quia hoc modo res mea mihi serui-

422 ret, † quod uulgatis iuris regulis repugnat l. uti frui. đ usus. C. ępo. de serui. urba. pdio. c. 14. nu. 4.

423 † Imò nec res communis seruire potest l. in re communi ff. de serui. vrb. prædio. Benè ergo locutus fuit I. C. in d. l. rectè in fi. ex sententia Iuliani; asseuerans hanc opin. esse veriorem.

Cui non officit d. l. 4. de vsufr. quoniam vltra, quòd

quòd non loquitur gñaliter, sed dicit in multis vsumfructū esse dñij partē, adeo quòd necesse foret in casu nostro ostendere hunc esse vnum
424 de illis casibus† rñdetur vnā cum glo. ibi, intelligi debere respectu similitudinis tantùm, ita vt vsufructus dicatur similis esse portioni, quāuis non sit portio, vt re ipsa declarat d. l. qui vsumfructum, & d. l. cum filius §. dñs. loquens per similitudinem, & cum hac declaratione concordari debere iura, & authores diffidētes tener doctissimus Pinel. in rep. pdicta par. 3. nu. 34. permultos citans eandē concordiam amplectentes; & benè conferunt dicta Bar. in d. l. qui vsumfructū de verb. ob. & in l. in venditione de bo. aut. iud. posſi. Nat. d. consi. 563. nu. 22. vers item vsufructuarius. Cum ergo verè, & propriè vsufr. non sit pars rei, apertissimè corruit fūdamentū, Losfred. in quo tota ferè eius cōsultatio fundata est.
425 Quinta ex abundanti posset annecti notab. responsio, q̄ adducit, & latè prosequitur Bolog. d. consi. 6. nu. 27. 28. cum seqq. & nu. 35. atq; latius nu. 40. 41. & consi. 7. num. 97. 98. quibus in locis propter clausulam (omni meliori modo) & pter iuramentū, quòd haber vim eius clausulæ, concludenter probat, quòd si refutatio cum reseruatione vsusfructus dici posset inualida, sustineretur tñ in vim facultatis percipiendi fru-
426 ctus feudales, † quæ licita, & permissa est citra oēm cōtrauersiam, vt ipse clarè ostendit, & cōprobat ēt Bero. d. q. 95. nu. 5. & consuluit Alex. in consi. 18. in 1. dub. lib. 5. quē refert, & sequitur Pinel. d. par. 3. nu. 70. ad fi. & latè prosequitur Nat. d. consi. 563. nu. 1. vsq; ad 14. videndus. Etenim in contractu refutationis nostræ, nec dicta clausula, nec iurm desideratur. Sed dēpto iuramēto, & clausula pdicta, idē ēt dici posset p doctr. Bal. in l. cum oportet num. 18. C. de bon. mat. & bonum tex. in l. per seruū §. 1. de vsu, & habi. parificantē legatū fructuum legato vsusfr.

Ad vltimum fundamētum de præiudicio directi Dñi, prima erit solutio, quòd de præiudicio Dñi non tractatur in casu nostro, cum tueamur actum valere in præiudicium tñ refutantis, qđ nobis sufficit; stant enim simul, quòd ipsi refutāti noceat, & habentibus cām ab eo, non verò directo dño, nisi eius consensus accesserit, vt supra diffusè ostendimus nu. 339. cum seqq.
427 Secundò tollitur fundamentū, quia eo attento, sequeretur, quòd nec posset vassallus subinfeudare, nec ad libellum dare; & multò minùs in totum refutare; consequens est falsum, per supradicta, ergo, & antecedens l. apud antiquos C. de fur. Nam sicut considerat Loffr. quòd refutatio cum vsufructus retētione fieri posset secretò, & superueniente culpa vassalli, vel donatarij, exhiberi, ad defendendum partem euis, qui non deliquisset, in præiuditium Regiæ Curiæ, Idē quoque in casibus prædictis contingere posset; qñ actus prædicti secretò fieri possent, & secuta alterius contrahentium culpa, palam produci ad eundem effectum; & si casus contingeret in refutatione absoluta, maius afferre posset præiudicium dño, ex quo delinquente vassallo totum refutante, posset is cui refutatum fuisset, producere instrm refutationis, & totū feudum tueri, & è contra delinquente proximiore, qui acquisiuisset, posset refutans, tacita refutatione, perseuerare in feudo, & vtroq; casu fraus committi
428 magis dño præiudicialis †. Propterea intrat reg. si de quo magis videtur inesse, & non inest. ergo nec de quo minùs d. auten. multò magis cū not.
429 Sed re ipsa non sunt hmōi tristes euentus in consideratione habendi, quòd scilicet, actus clā destini, & fraudulenti fiant, & quòd vassalli culpam aduersus Dominos committant, ob q̄ feudis priuari debeant l. si in emptione §. liberū ff. de contra. empt. l. inter stipulantem §. sacrā. de verb. obl. cum vtrinq; not.

Tertò tollitur ex eo, quòd de hmōi præiudicio dñi nemo posset opponere, nisi ipse dñs, quia esset opponere de iure tertij non excluso ipso Iure intentionis, quòd non licet vt sup. nu. 338.
430 Quartò, & vltimo submouet authoritate eiusdem Loffr. in oppositū adducti, dum in d consi. 3. nu. 5. concedit, refutationē illam similē huic nostræ, valere quidē mero iure, sed saltem ope exceptionis excludi filium agentem, cui feudū refutatum fuit sub inualida vsusfructus reseruatione. Etenim cum in casu nostro nunquā filius petierit feudū viuente patre, non potuit ei opponi talis exceptio, consequenterq; permansit in suo robore refutatio; meritò quicquid aduersùs ea gessit refutas, nullius efficaciç, & momenti remanet. Nec est qui possit ampliùs ad eam infringendam, dictam exceptionem opponere, quia nemo est, qui pro illius executione instet, vt in conrario; sed D. Alex. agit, & producit titulos inualidos, Serenifs. aūt cōtra eos excipit.
431 Et hçc vna responsio oīa submouet contraria, & consultationem Loffr. nobis potiùs inseruire facit, q̄ iure merito impugnat Bolog. d. consi. 6. nu. 13. vsq; ad nu. 46. & consi. 7. nu. 85. vsq; ad nu. 102. asserens in d. consi. 6. nu. 3. eius opi. & Camer. non esse veram, sed processisse ex eorū capite, & ī cōs. 7. nu. 96. cōem esse in contrariū, tam in Regno, quàm extra Regnum, bis repetit. & de feudis Regni Franciæ idem tradit Cass. consil. 8. num. 36.

VIGESIMVM SEPTIMVM DVBIVM.

Nec dicatur talē Domini consensum præsumi interueniſſe ex lapsu temporis viginti annorum, qui cucurrerunt à dicta dōne, q̄ fuit de anno 1565. ad
432 tempus mortis dicti D. Ducis, † tum quia illud est modicum tempus, & non dicitur antiquum, ex cōi sententia de qua per Crau. de antiq. temp. in prin.
433 & loco statim citando, † tum etiam quia ad præsumen-

sumendum talem consensum, qui est Domino praiudicialis, probari oportuisset, quòd pracipuè illo tempore illam donationē sciuerit, vt abundè probat idem Crau. vbi supra in 3 par. §. videamus in genere.nu.29.& ante eū Soc.Iun.cons.56 nu. 14. & seq.vol.2.Tiraquel.de prascrip.car 71.in prin. Ferd.Loazes in consi.super oppido Mulla pag.268.
434 *num. 18. † & certa quidem scientia actus gesti cum suis qualitatibus requiritur probata, Osasc. decis.176.& cò maximè cessat prasumptio scientia donationis huiusmodi in directo Domino, cum facta sit in remotissimis partibus, scilicet in loco Bruselles Flandria,& prastationē consensus facti esse, qua non prasumitur Cephal.d.cons.18.nu.15.*
435 *& seq.† & ibi addit.nu.21.& seq.quòd post mortem alienantis conditionaliter non potest Dominus Directus ampliùs prastare consensum. Nec sufficeret post mortem dicti Domini Ducis talem consensum interuenisse, Cephal. consil.118.num.21. & seq.res enim integra non esset ergò &c.*
436 Ex quo elapsi sunt triginta anni post cōtractum refutationis nostræ,præsumitur imò interuenisse consensus directi Domini, vt in terminis tradit Marin. Frec. in tract.de subfeud. lib.2.q.28. nu.1.2.3.inspecto scilicet iure cōi, licèt de iure
437 Regni contrarium probet; est mihi pag. 155. † Et ait Crau.d.cons.913.num.4.in fi. facilè pręsumi consensum huiusmodi, cum Dñi nō intersit,
438 cui nihil deperit.† Qui consensus etiam alia ratione præsumitur in casu nostro, ex quo dominus dissentire non poterat, Afflict. in d.c.Imperialem num. 5. 6. & 25.

Sed hac pręsumptione nos nō egemus,tum qa absq; assensu valuit contractus, & præsertìm in præiudicium refutantis, tum quia consensus ipse interuenit,cum in proximè successutum facta fuerit refutatio,per iam dicta.

VIGESIMVM OCTAVVM DVBIVM.

Sextò quia D.Dux Donator sibi reseruauit vsūfructum,& plenā administrationē dicti Ducatus,
439 *qua etiam sibi de iure competebat tanquam† Patri, & legitimo administratori in bonis filij l. 3.C. bonis mater. qua quidem operatur, vt maiorē haberet authoritatem, quàm administrator in bonis pupilli,vel minoris,vt tutor, vel curator, qui licèt sint legitimi administratores, sunt tamen nudi Mi*
440 *nistri,qui nullum sentiunt commodum† ad differentiam Episcopi, vel alterius Pralati, Castr. in l. 1.circa med C.eo.tit. qui possunt transigere etiam dimittendo,vt latè probat Cephal.cons.24.nu.22. & seq. Menoch. consi. 79. nu.6. & per totum, vbi*
* *etiam* de cōmuni, † & scimus etiam vsufructua-*
441 *rium esse saltem quasi Dominum, vt per bona iura probat Comen.super consuet. Parisien.§.1.in prin. & tanquā Procurator generalis Proprietarij pōt oīa qua ipse pōt, vt p eundē ibi nu.20. & plur.seq.*
442 *Nec etiam sumus in simplici vsufructuario, qui forsan non potest instituere, nec dispensare, vt in vsufructuario rei emphiteotica, Guid. Pap. decis. 477.vtrū Proprietarius,& in vsufructuario feudi Bello.cons.6.nu. 16.sed in eo,qui reseruauit dignitatem, & plenam administrationem, & omnia fecit, qua conueniunt vero Domino, & Duci,tam circa gratias, priuilegia, & alia concernentia supremam potestatem, quàm circa inuestituras, & concessiones feudales, ac si non esset facta donatio; id verisimiliter non ignorante Alexandro se Principē, non Ducem profitente,quando Patris loco administrabat, & signabat.*

SOLVTIO.

Quamuis D.Dux refutans reseruauerit sibi vsūfructum, administrationem, Guberniū,& dignitatē(sic enim loquitur instrumentū) non tamen ex oībus his qualitatibus, facultatē alienandi iu
443 ra Ducatus habuit. † Nàm quò ad vsumfructū, indubitatum est, quòd nō potest vsufructuarius quicquam agere in præiudicium proprietatis l. is cuius ff.de vsufr.vbi deciditur,securū esse debere proprietarium de proprietate, & in l. vsufructu,C.eo.titu.nullam læsionem afferre posse vsufructuarium proprietati, dicitur.
444 Et quamuis pater dicatur habēre maiorē authoritatē in bonis filij,in quibus vsumfr. habet, vt probat Pinel.in rep.prædicta par. 3.nu.16.nō tñ alienandi facultatē tenet l. 1. in fi.C.de bo.mat. vbi Saly. & scrib. oēs, & præsertim Pinel.d.par.
445 3.nu.1.& 18.Nat.cons.543. nu. 15. † Nec etiā faciendi actum,per quem ad alienationem perueniri possit, vt per eundem Nat.ibi num.14.
446 Et tantò minùs pōt præiudicare in his quę proueniunt ex persona maiorū,vt in casu nostro,in quo feuda,& Iura feudalia à maioribus D. Ducis Octauij prouenere l.eū qui de interd.& relega.l.Emancipatū de senat. Nat. cons. 567.nu.8. Ideo benè locuti fuere Guid.Pap. & Bello,in lo
447 cis citatis in motiuo † asserentes,quòd si emphiteota,vel subfeudatarius cadit à iure suo,res emphiteotica,vel feudalis vadit ad proprietarium, non ad vsufructuarium. Vndè idem dicendū est in deuolutione ob lineam finitam, quæ cedere debet ad commodum proprietarij,rationibus p eos adductis, & latiùs per Oldra.cons. 240. per to.& per Guid.Pap.decis.477.num.1.2.3. & Alber.in rub.C.de vsufr.col.1.quas breuitatis causa non refero, & per consequens non potuit de feudis sic deuolutis disponere D. Dux Octauius, quia ad ipsum non pertinebant.
448 Quod attinet ad administrationē, absolutū est quemcumq; administratorē,et cum libera, siue habeat mandatū ab homine,siue à lege, nō posse liberalitate vti de bonis cōmissis l. contra iuris §.fi.vbi glo.in ver.haberi ff. de pact.& doct. oēs not.latè Pinel.loco præcitato nu.56.Tiraq. in l.si vnquàm in ver.donatione largitus num. 173. Rol. à Val.cons.18.nu. 56. cū duobus seq. vol.2.Caualc.in tract.de tuto. & curat. nu.121.

449 Et

449 Et licèt limitari soleat hæc regula in administrantibus bona Principum, & magnatum, secúdùm Iaf. in l. pactum curatoris sub num. 2. versi. hinc est, C. de pact. Lanfran. de Oria. in sing. 22. & subdit Rolā. vbi proximè num. 59. cum seqq. Caualc. vbi suprà, vers. quod primò.

450 Attamē sublimitatur, vt procedat in rebus minimis, & quæ passim donari solent, & p vtilitate dñi, vt eleganter prosequitur idē Pinel. sub nu. 57. atq; Rol. d. cons. 18. nu. 65. multos referētes, & signāter Barba. loquentem in curatore Regis.

451 Et quod dictum est de consuetis donari, intelligit Barb. ibi relatus, de his quæ sæpè, & sæpiùs, non autem de his quæ rarissimè donantur à talibus Principibus, quē sequuntur Lup. & Bonifac.

452 de Curtis. citati ab eodem Rol. † Ex quorū dictis infert donationem vnius Castri cum homagio, fidelitate hominū, facultate gratias faciēdi, & pœnas cōmutandi, cum regalijs; quæ sunt de reseruatis Principi, nullo modo valuisse, eòq; non sunt huiusmodi liberalitates de solitis, & cōsuetis. Imò subdit Rol. nu. 58. tutorē, vel curatorē Principis, vel Regis non posse immobilia aliqua donare; Multò minùs igitur potuit in casu nostro D. Dux Octauius liberalitate vti in vno statu tot Castrorum, & locorum insignium.

Sed hæc superflua vñr, quia nō disposuit idem D. Dux administratorio noīe, sed iure proprio vti verus Dñs, & Princeps cum nō esset, & quod plus est, cū reseruatione iuriū Cameræ, vt suprà.

453 Nec ommittendum, quòd nullā authoritatem à lege, tanquam pater habere poterat post refutationem, tùm quia bona, & iura sunt feudalia, in quibus patri non debetur vsusfructus secūdū Iaco. de Belu. & Nico. de Neap. Iser. & Aluar. relatos per Curt. iun. in tract. feu. pat. 3. num. 46. licèt ipse post Bal. in diuersam sententiam iuerit.

454 † Tum quia, si deberet, non tñ in nr̃a specie; quia feudum à Principe prouenit l. cum multa, C. de

455 bo. quæ lib. † & est feudū dignitatis coherentis psonæ feudatarij; quibus casibus pr̃i nullatenus debetur vsusfructus, vt per eundem Cur. ibi nu. 47. sic limitantē suā illam, ac Bal. opi. & sic re ipsa tenet Bal. in l. cum oportet. in princ. nu. 18. post Iaco. de Bel. in vers. sed Iaco. C. de bon. quę lib.

456 Cessante aūt patris vsufructu in bonis filij, cessat quoq; eorundem administratio Bart. in l. lis nulla. ff. de iud. & in l. fi. §. 1. de verb. oblig. Capic. decis. 56. nu. 4. & decis. 63. nu. 10. Quocirca standū est verbis cōtractus, & nil aliud inspiciēdum, quàm quod fuit expresśim reseruatum.

457 Ex gubernio, & dignitate reseruatis, nemo dixerit facultatem alienandi resultare; cū gubernare nil aliud sit, quàm regere ad Alber. in suo

458 dictiona. in ver. regere; † & dignitas perseuerare possit post depositam administrationem l. decuriones, C. de silent. lib. 12. l. 1. cum glo. in vers. auspicia, C. de consuli. lib. 12. Afflict. in prohem. constit. quæst. 26. nu. 4. cum alijs adductis p Mari. Frec. de subfeud. lib. 2. tit. quis dica. Dux nu. 53. 54. est mihi pag. 94. Quod ergo non poterat D. Dux peragere virtute administrationis, nec ratione tituli, & dignitatis retentæ potuit, q à dignitas sola nō tribuit iurisdictionē, & officiū, vt suprà, & multò minùs alienandi facultatem.

459 Sed & paterna reuerentia idipsum postulabat, qua quisq; à natura ipsa erga parentes suos deuinctus est l. parentes, ff. de in ius vocan. sed meherclè, qui hæc extra processum adducunt, remisisci quoq; debent famæ publicæ, quæ in hoc statu cōstans fuit, quod Serenisś. Dux Octauius instantissimè requisiuit à Serenisś. filio, vt cōsensum suū adhibere vellet infeudationi, quam facere cupiebat D. Alexandro Pallauicino de huiusmodi statu, & obtinere non potuit. Quòd si propria authoritate peragere potuisset, frustrà precibus impetrare studuisset iu. vulg.

VIGESIMVM NONVM DVBIVM.

Praterea, & quartò hic vltrà gesta cum tanto Principe, concurrunt alia media ad fauores d. D. Alexandri, de quibus supra, qua concurrerunt tēpore Serenisś. Ducis Alexandri ante dictam captā

460 possessionem per Camerā, vndè non videtur, quòd per dictam donationem potuerit discolorari titulus dicti Domini Alexandri satis coloratus, Rot. Puth.

461 decis. 76. lib. 2. & 293. lib. 3. † Et consequenter etiam cessare allegatum notorium iuris Camera, quod ex eo ellici videbatur, quoniam ad hoc vt notorium iuris Rei conceptum contra agentem spolio dicatur notorium, oportet, quòd de eo constet, vel ex confessione partis, vel ex probationibus in indicio, vel ex presumptionibus iuris Abb. in c. in litteris nu. 29. de rest. spol. Rot. d. decis. 16. At hic nullū ex dictis adesse videtur, vt sapè fuit dictū ergò etc.

SOLVTIO.

462 Decis. Puth. 72. in a. non cōuenit casui nostro, primò quia ibi suspensum erat peritorium, apud nos minimè, imò fuit principaliter intentatum, & prosecutum per D. Actorem attentis eius precibus, cum rescriptis, & petitione in iudicio facta, vt in 2. respon. abundè probaui in 1. q. prin. vel saltem mixtum cum possessorio inseparabiliter, vt in eo. respon. in 2. princ. q. ferè per to. Nec suspensioni ipsius petitorij locus esse potuit, vt in eo. respon. nu. 128. vsq; ad num. 137. adeo quòd nedum potest Perillust. Consilium super petitorio facultate sua ordinaria, ac delegata, iudicare, vt in d. 1. q. princ. num. 2. vsq; ad 62. verùm etiam tenetur vt seq. q. princip. plenè fuit probatum in eodem respon.

Præterea præsupponit ibi Puth. titulum habitū ab habente authoritatem, cui opponebatur tantùm quædam limitatio potestatis, nos verò agimus de titulis habitis à carente prorsus authoritate, vt multoties dictum, qui nullum præbent possessioni colorem, vt in 1. respon. nu. 101. cum con-

concord.ibi relatis,& supra etiam nu. 363. cum seqq.nã cũ sint ipso iure nulli non possunt colorem dare,Feli.in d.c.in nña correl. 36.vers.nonò nota.de rescrip.Rebuf.de pacif.possess.num.37.

Nec negat Puth.quin titulus, etiam coloratus, decolorari possit,quod vtiq; in iure nostro permissum, & receptum est,vt in 2.respon.in 4.q. princ.nu.207.vsq; ad fi.;& hoc nobis sufficeret. Item lis ibi erat inter priuatos, hic inter subditum,& Dñm,qui habet intentionẽ suam fundatam contra ipsum subditum,vt sæpiùs dictum.

463 Et alia decis. Puth. 293.lib. 3.quam aliàs pro Serenifs.adduxi in 2.respon.nu.214. verè cõtra D. Actorem facit, licèt articulos ad decolorandum datos in ea facti specie reijciat; præsupponit namq; nu. 2. & 3. decolorationem admitti, vbi de probationibus factis agitur,non de faciẽdis,nos enim in probatis versamur,per quæ titulos Actoris pænitus decoloratos ostendimus.

464 Admittit quoq; Puth.in fi.eius decis.decolorationem, vbicumq; vnà cum titulo decoloratur possessio,quia probationes vtrumq; iudicium feriunt,petitorium scilicet,ac possessorium,& hoc ipsum latè comprobat in sua decis. 99. num.12. lib. 1. quã aliàs allegaui post multos alios scrib. in 2.respon.num. 179.

In nostra autem specie indubitatum est,probationes Serenifs.nedum iura petitorij,sed possessorij infringere,huc enim tendunt omnia ꝑ me deducta in 1.respon.dub.1.&in 2.respon.num. 141.ad ibi dicta me remitto.Alias quoq; respõsiones attuli ad hanc ipsam decis.in eo.2.respõ. in fi.quæ reuideri poterunt.

Consequenter,& per donationem, seu veriùs refutationem prædictã, & per Inuestituras feudales,atq; Instrumenta quamplura,& cætera ꝓducta,rectè potuit omnis titulus D. Actoris decolorari, pro vt fuit decoloratus;imò impugnatus,& eneruatus;simulq; ostensum de bono Iure Serenifs.vt suo quoq; loco tàm in 1. & 2. quàm in hoc etiam 3.responso luce clariùs apparuit.

Vndè etiam infertur,non cessare, sed imò durare notorietatem Iuris Ducalis Cameræ, contra id,quod in motiuo concluditur.

465 Neq; officit doctr.Abb. exaduersò citata in d. c.in literis num.29. quia non loquitur de notorio iure rei conuenti, sed tantùm de notorio nõ iure Actoris, quod secundum eum non repellit agentem restitutorio iudicio;quoniam, & si careat actor titulo, non tamen ob id fundatur intentio rei,cum satis sit,quòd possederit, & quo ad ipsum reum liberas ędes habeat, vt idem met Abb.in antecedenti nu.refert;cuius contrarium dicimus, quando notorium ius rei supponitur, propter quod restitutio denegatur, vt in 1.resp. nu.79.& 91.cum seq.& addi potest Alba.consil. 433.nu.19. & Feder. Schen.in c.1. in prin.vers. cæterùm si de feu.defun.mili.

Sed & Abb.eo.nu.29.in fi.apertè tenet, quòd quotiescũq; exceptio opposita in dicto iudicio, vltra non ius Actoris, fundat etiam intẽtionem rei (quod minus est,quàm notorium ius eius ꝓbare)admitti debet ad restitutionem impediendam,quia duo vincula magis stringunt, vt pec

466 cum, † Et iste est casus noster,quia Princeps, q titulos Actoris improbauit,habet quoq; fundatam intentionem in statu suo,respectu rerum in iudicium deductarum, vt ad saturitatẽ fuit in 1. resp.nu.80.cũ tribus seqq.& in 2.respon.nu.71. vsq; ad nu.107.probatum,ac etiam in linea finita de qua in 1.resp.nu.11.& supra quoq; tractauimus nu.133.151. & 210. cũ pluribus seqq.

467 Et in eo,quod de ꝓbatione notorij refert Abb. in oppositum citatus,rectè quoq; fundari potest Ducalis Cameræ intentio, quandoquidem non vno tantùm ex quatuor modis ibidem specificatis,notorium Ius dictæ Cameræ,sed omnibus simul probatum apparet.

Enimuero notorietas facti, de qua primo loco loquitur Abb.pro Serenifs.militat,ex quò Dux est,& Princeps huius status, qui ꝓpterea habet præsumptionem pro se,vt nullus regalia, & feuda cum dignitate possit in eo tenere, & possidere sinè legitimo, & iusto titulo vt mox diximus. Et eadem facti notorietate constat D. Sfortiam defunctum esse sinè filijs, & sic lineam in qua erat,finitam esse, vndè feudorum deuolutio resultat vt suprà.

468 Confessio quoq; partis concurrit,nã in responsione positionum fatetur extinctionẽ lineæ prædictæ D. Sfortiæ, ac etiam alterius coinuestitæ, quę fuit linea D.Pallauicini,in qua vltimo loco decesserat D Hieronymus de Buxeto,& de hoc supra nu.221.vers.& tantùm.

Fatetur quoq; bona feudalia, & Iurisdictionalia,& à Principibus huius status vti directis Dominis recognita per D.Sfortiam, & alios maiores, idipsumq; fassus fuit D. Sfortia eius authoe vt supra num.16. cum seq.

Fatetur insuper in responsione positionum Ducalis Cameræ litem super illegitimitate ascẽdẽrium suorũ in vrbe in Rõa pẽdere & disputari.

Fatetur deniq;, se esse filium tãtùm adoptiuũ D. Sfortiæ multotiès in processu, & actis. Quæ omnia deuolutionem ipsorum feudorum proculdubio arguunt, & concludunt; vt suis locis aptè relatum,& probatum fuit.

469 De probationibus in iudicio factis, nõ est ambigendũ, ex quò tot Iura pro Ducali Camera ꝓducta,adeo ius ipsius dilucidarũt, ut nulli supsit hæsitationi locus; ꝓut de uno quoq; fuit etiã opportuno loco deductũ,quod frustrà repeteretur.

470 Præsumptione quoq; iuris non eget Serenifs. qui Dñs in statu suo Regaliũ,& Iurisdictionaliũ præsumitur ut supra, adeo quòd præcario noĩe ab eo quilibet possidere præsumitur,nisi ualidũ,

& effi-

efficacem titulum exhibuerit, ex iam dictis, & pluriès repetitis; Vltra quòd præsumptionem quoq; habet pro se lineæ finitæ, & deuolutionis feudorum vt supra. Ex quibus manifestè patet Abb. in loco præcitato, patres nostras in omnibus, & pro omnia sustinere.

471 Idem quoq; dicim⁹, & multò fortiùs de decis. Rot. 16. de resti. spol. in no. quæ sub nu. 1. ex mẽte aliquorum Dominorum de Rot. loquitur de confessione partis, & probationibus admissis super non iure agentis possessorio, quorum vtrũq; sufficere ait ad eum repellendum. In eo autem quod subiungit num. 2. & 3. nostra quoq; roboratur intentio, dum concludit, agentem spolio non esse restituendum, quando constat notoriè de iure rei spoliatoris in petitorio, vel quando

472 ius commune resistit Actori, & assistit reo, † Et si in iudicio spolij odioso ex parte rei, hoc probat, multò magis in iudicio nostro, quod nõ est spolij, admittendum erit, per ea quæ in 1. respõ. nu. 94. 95. & ĩ 2. resp. nu. 133. deducta fuere; qb⁹ addendus est Surd. cõs. 166. nu. 19. cũ concord.

TRIGESIMVM DVBIVM.

473 *Præter id, quòd dubietas, quæ ellicitur contra aliquid, quod pro notorio allegatur, si de facili tolli nõ potest, sic ut nebula in aere, illud offuscat, Bald. in c. nostra num. 3. de cohab. cler. & mulier, respondeatur tamen &c.*

SOLVTIO.

Hoc vltimum obiectum nulla sanè indiget vlteriori responsione; nam nulla dubietas opponi tur in casu nostro notorietati resultãti, ex factis notorijs antedictis, ex partis confessione, ex probationibus per publica documenta factis, & ex iuris præsumptione, quæ illam offuscare possit, cum luce meridiana iam sit clarior.

474 Quinimo dicit Bal. in opposit ũ adductus, quòd si per negationem velit quis notorium offuscare, possunt pro notorio probationes statim induci ad illius confirmationem.

Quocircà cum in nostra specie nihil de prædictis negetur, & si quid negatum fuerit, superuenerint pro confirmatione probationes in actis, quæ rem faciunt penitus notoriam, vt suprà diximus nu. 89. videtur sanè Bal. doctr. nobis inseruire, pro vt, & aliæ plereq; in oppositum allegatæ, quas contra Illustris. D. Actorem manifestè militare ostensum fuit.

475 Sed & notorietas, quæ ex instrumentis, & actis publicis insurgit non dr offuscari aut lędi p simplicẽ negationẽ, vel disceptationẽ super eis inductam Crau. cons. 322. nu. 3. & cons. 691. nu. 2. & in terminis Menoch. de recuperã. poss. rem. 1. num. 225. Ideo cessat pœnitùs obiectum.

Sublatis igitur omnibus offendiculis, reliquũ est, vt Perillust. Domini mei ad arduę huius causæ decisionem properent, quò iam tandem, post collitigantium iura diu, matureq; examinata, post multas elucubrationes, indefessosq; labores suos, post longam totius Italiæ, & orbis ferè expectationem, Sacrosanctæ Iustitię locum tribuant,

Laus Deo trino, & vno, Beatissimæ Virgini Mariæ, & Sanctis Aduocatis meis Hieronymo, & Francisco.

SVMMARIVM.

1 *Donatio facta de bonis per donatarium tentis & possessis tempore donationis, vel cum expressione alicnius qualitatis, ratione incertitudinis nihil operatur, nisi qualitate probata, & verificata.*
2 *Donatio de iure donatori competenti, nihil prodest donatario, nisi ius aliquod cõpetijsse pbatũ fuerit.*
3 *Alienatum per aliquem in vita, non potest ad eius hæredes transire.*
4 *Decretum (Meminimus) quid disponat, & quòd obseruetur in Ducatu Parmæ, & Placentiæ.*
5 *Exemplum instrumenti non probat, sed authẽticũ.*
6 *Regem Gallorum non fuisse legitimum dominũ Mediolanensis status, quando illi dominabatur, & gesta per ipsum non tenere, sensere Alcia. & Meno. de quo tamen vide infra.*
7 *Menoch. contrariet.*
8 *Regem Gallorum fuisse legitimum dominum status prædicti, tenent Ias. & Dec.*
9 *Bossi sententia super diuersitate opi. prædictarum.*
10 *Tirannus non est habendus, qui titulum aliquem, vel bonam fidem habet.*
11 *Dominus alicuius loci (qualiscunq; fuerit) facit pœnas, & fructus iurisdictionis suos, quorum alienatio tenet, etiam si de vero domino postea apparuerit.*
12 *Difficultas inquirendi de proprietate rerũ, & Regnorum, & Principatuum, facit, vt lex, & canon exercitia eorum concedant possessoribus.*
13 *D. Meno. malè fuit in facto informatus in eo, quod scripsit super Dominio terræ Burgi S. Donini, in consil. 378.*
14 *Clausula (sine præiudicio iurium fisci) operatur in non expressis, non contra expressa.*
15 *Quod quomodo procedat declaratur, remissiuè.*
16 *Decretum (Prouidere volentes) ac Ducalis constitutio Ducatus Parm. disponit, quòd in omni, & quacunque concessione, & dispositione Principis, intelligatur semper ius fisci, & Ducalis Cameræ exceptum, & illæsum reseruatum.*

Pro

Pro eodem Serenissimo D. Duce Parmæ, & Placentiæ.

In causa Burgi Sancti Donini.

EPITHOME.

Terram Burgi S. Donini longè post hoc responsum in ciuitatem erectam, ad Ducalem Cameram Parmæ spectare, & pertinere, contra id quod D. Menoch. in specie respondit in cons. 378. cuius fundamenta singulatim tolluntur, & euacuantur.

RESPONSVM IV.

Abundè scripsi anni elapsis pro Serenis. gl. mem. D. Duce Alexādro Farnesio Dño meo colendiss. super iuribus Ducalis suæ Cameræ in Terris, & Castris Buxeti, Curtis Maioris, Florentiolæ, Monriscellorū, Bargoni, Costemedianæ, & aliorum, de quibus nunc lis pendet indecisa in celeberrimo Consilio Serenifs. D. Ducis Rainutij eius filij; & inter respondendum obiectis, opus fuit præcipuè consiliū eruditiss. D. Menoch. 378. super eisdem locis cōtra Ducalem Camerā editum, singulatim eneruare, quod (ni fallor) omnibus numeris adimpleui. At quoniā eodē respon so impugnauit etiam D. Menoch. iura eiusdem Cameræ super Terra Burgi Sancti Donini territorij Parmen. super quibus alia pendet causa ad idem tribunal, operæ prçcium duxi, tum ex his, quæ ipsemet Consulēs in facto supponit, in hac etiam parte dictum responsum impugnare, tum ex alijs, de optimo iure Ducalis Cameræ plenè docere, vt veritati, & iustitiæ locus sit, causaque ipsa faciliùs expediri possit. Et in primis multùm laborat D. Menoch. in d. suo conf. à nu. 47. vers. 2. est dubitatio, vsque ad vers. 3. est dubitatio, vt demonstret attendendam fore donationem factam per Paulum III. Pōt. Max. D. Aloysiæ Pallauicinæ, potiùs, quàm donationē priùs factā p Regem Franciæ D. Hieronymo, & fratribus de Buxeto; quia cum D. Aloysiæ hæres extiterit D. Sfortia, in eum arbitratur transiuisse donationē illam virtute clausulę (p heredibus quibuscūq;) & clausulæ (cui vel quibus dederit) vndè sequtur licuisse quoque D. Sfortiæ de Castro disponere in quoscumque, etiam extraneos hæredes, put dispofuisse videtur, instituendo hæredem vniuersalem D. Alexandrum Pallauicinum nūc pe tentem præcium ipsum Burgi, eius loco subrogatū. ¶ Ego autem pro responsione animaduerto ante omnia, quòd ista donatio Pauli III. non loquitur de toto Castro Burgi S. Donini, sed de parte tm̄ per eā tunc possessa, per hæc formalia verba (Nobis, & Cameræ nostræ in & super Castris Felini, & Turris claræ, ac Burgi S. Donini, quoad partem videlicet, quam tu de p̄ nti tenes, & possides.) Et inferiùs ēt legitur (in iuribus, & actionibus p̄dictis pro dictis portionibus) Adeo quòd donatio ista restricta est ad portionē illā, quam apparuerit fuisse tunc per D. Aloysiā tentam, & possessam; & ex prænarratis in dicta donatione constat etiam DD. Hieronymū Hermetem, & Franciscum Pallauicinos fuisse tunc eius

1 dem loci compossessores. † Vndè ratione incertitudinis nullum potest supetinde fundamentū fieri, nisi verificetur qualitas illa possessionis adiectæ. l. 3. §. doceri. ff. vi bo. rapr. l. 1. §. ait Prętor, vbi Bart. ff. ne quid in lo. pub. Bart. in l. in illa co litū. 2. de verb. oblig. Alex. conf. 100. nu. 3. lib. 1. Nar. in terminis conf. 514. nu. 31. cum concord. ibi adductis.

2 Secundò respondetur donationē hāc Pōtificiā q̄ fuit tm̄ de iuribus, & actionibus spectātib⁹ Cameræ Apostolicæ, nihil prodesse potuisse donatrici, nisi de iure ipsius Cameræ in dicto Castro Burgi S. Donini, tūc tp is competēti, apparuerit, per ea, quæ in terminis tradunt Oldr. conf. 164. viso Priuilegio p̄dicto Aret. conf. pen. in princ. Bart. in l. fi sic. §. 1. de leg. 1. Bal. in l. cū hereditate in fin. de hæred. vel. ac. vēd. Alex. in l. loc° col. 1. de acqr. possess. Crau. conf. 124. nu. 11. 12. Natt. d. cōf. 514. nu. 30. Sed tm̄ abest, quòd de iure Cameræ Apostol. appareat, vt de aliorū iure potiùs cōstet, vt ex infra dicēdis liqre poterit, Ergò &c.

Tertiò si quid iuris per hanc donationē tributum fuisse D. Aloysiæ dici posset, in eius tamen bonis, & hæreditate non remansisset; quia p eā donatum fuerat Illustrifs. D. Com. Sanctæ Florę eius viro ann. 1552. die 13. Decembris, quod non fuit D. Menoch. expositum in facti narratio

3 ne; † Hac enim ratione tollitur optimè fundamentum; quia quod in vita fuit alienatum, non pōt ad hæredes alienantis transire, cum non sit tp̄e mortis ampliùs in eius bonis l. nemo plus, & l. hæreditas de reg. iur. cum vulg.

Quartò, & vltimò, si ius aliquod pęnès D. Aloysiam remansisset post donationem ipsam viro factam, vel donatio etiam facta non fuisset, per eius tamen mortem finè descendentibus, extinctum, & resolutum fuisset pœnitus; non verò

4 ad hæredem translatum, & transmissum, † propter Decretum (Meminimus) quod comprehendit expressè omnium, & quorumlibet bonorum immobilium, donationes, concessionesq̀ue gratuitas, & in feudationes, quibuscunq; clausulis, cōditionibus, ritulis, & derogationibus amplificatas, & munitas, tàm tp̄e publicationis factas, quàm post fiēdas per eundē Principē legislatorem, & ei⁹ successores. Vndè sequitur, quòd per

obitum D. Aloysiæ absque filijs reuersum fuerit
ius illud ad Serenifs. D. Ducẽ Octauium Farne-
siũ, tunc statui huic dominantẽ, & in locũ Sedis
Apostolicæ suffectum. dictique Mediolani Du-
cis Legislatoris, in hac parte successorem.

Vel si concedamus eundem Ducem Octauium
tacitè, vel expresfsè consensisse, vt in D. Sfortiam
tunc deueniret, rursus per eius obitum sinè filijs
ad Ducalem Cameram deuolutũ erit, eiusdẽ De
creti virtute; quod quidem in hoc statu in viridi
obseruantia existere non ambigitur, per ea, quæ
in d. meo responso retuli num. 183. cum seq. vbi
videndum, & fatetur ipsemet Menoch. in eo. cõ
sil. 378. num. 46. in fin. atq; Burs. cons. 189. num.
38. & sic quoquo se vertat D. Alexander asser-
tus hæres D. Sfortiæ, succumbat necesse est, da-
to q̃ de donatione tñ Pauli III. agendum foret.

Attamen veriùs ego existimo donationem Re
giam vti anteriorem attendi debere fratribus il
lis de Buxeto factam; idq; ex confutatione argu
5 mentorũ D. Men. luce clarius constabit.† Nã ad
primũ, dum asserit donationẽ hãc nõ apparere,
sed eius tantùm exẽplũ, quod non probat, auth.
si quis in aliquo C. de eden. respondebitur debi
to t.pe per monumenti publici, & authentici ex-
hibitionem, quod præmanibus habemus.

6 Ad secundum quòd donatio Regia nõ tenue-
rit tamquam facta à tyranno, vt de eodẽmet Re
7 ge dixit Alciat. responso 467. nu. 2. † Respõdetur
D. Menoch. hic non fuisse benè memorem eius
quod paulo antè in eod. consil. dixerat de Ca-
stro Florentiolæ sub nu. 28. versic. respondetur,
quòd & si Castrum, dum Florẽtiolam ad solum
Rolandum iuniorem pertinuisse asserit, vti em-
ptam à Petro de Rohano, qui illam dono habue
rat ab eodem Rege Ludouico; si enim donatio
Florẽtiolæ inualida fuisset ex defectu potestatis
Donatoris, quomodo Rolandus ille à donata-
rio acquirens effectus fuisset Dominus? & si va-
luit illa donatio, cur non & ista Burgi prædicti
ab eodem Principe proficiscens?

8 † Respondetur, & secundò valdè periculosum
esse affirmare Regem Gallorum, vel alios Prin-
cipes retroactos, qui Ducatu Mediolani potiti
fuere, tyrãnos extitisse, Nam, & pro ipso Gallo-
rum Rege speclatim consulere Ias. & Dec. quos
retulit Boss. in tit. de pœn. num. 32. Vbi eius etiã
9 prætensiones recenset. Quocirca iuxta consiliũ
Bossij ibidem, satiùs fortè est speculationẽ hanc
alijs relinquere, & an ipsimet Principes bona,
vel mala fide possiderint, eorum conscientiæ di-
10 mittere; † quandoquidem pro Tyranno haben
dus non est, qui titulum aliquem, vel bonam fi-
dem habet, vt per Bart. in tract. de tiran. q. 2.
11 Vndè est, quòd idem Boss. loco prçcitato sub nu
me. 31. attestatur millies vidisse seruari, quòd
qualiscunque fuerit Dominus, faciat pœnas, &
fructus iurisdictionales suos, & de eis alienatio

facta teneat, etiam si de vero Domino appareat,
per consilium Cum. 153. & l. Barbarius. de offic.
præsi. & nũquam vidisse in dicto Ducatu aliquẽ
appellari omnino Tirannum, vel qui non habe-
ret titulum, vel aliter demonstraret bonã fidem
ex aliqua causa, super qua fundabantur consilia
maximorum Doctorum pro eis facta.

Et notoriũ est plura extare feuda in dicto Du-
catu à concessionibus Regis Franciæ originẽ du
centia, ac aliqua etiam in hoc Parmæ, & Placen-
tiæ statu, vltra dicta duo Florentiolæ, & Burgi
S. Donini, & præsertim Castrum Turicellarum,
necnon Castra Rochæ Blancę, Turris clarę, & Fe
lini agri Parmen. feuda sanè egregia, multisq; do
12 tata prærogatiuis, & Priuilegijs; † in his enim, in
quibus inquirere de proprietate difficile admo-
dum est, prout in regnis, & principatibus, lex, &
Canon exercitia concedunt possessoribus. Bald.
in rubr. C. de fruc. & lit. expen. quem ad hoc pro
positum citat Boss. vbi supra nu. 32. in fin.

Ad tertium D. Menoch. fundamentum, de om
missione interinationis, cuius deffectus vitiat ad
exemplum omissæ insinuationis, vt per Crauet.
ab eo citatum, respondetur, Imò factam fuisse p
Io. Iacobum Triultium Regium tunc locumte-
nentem status Mediolani sub die 14. Nouẽbris
anni 1499. vt scriptura post donationẽ registra-
ta clarè indicat, & effectus, ac executio gratię pę
nitùs demonstrant. Verũ est quidem factã mini-
mè fuisse per Senatum ad formam Decreti, po-
stea editi in erectione Senat9 Mediolani sub die
15. Nouembris eiusdẽ anni, & sic die subsequen
ti, sed hoc nihil refert, quoniam legis virtus est
futuris, non præteritis dare formã negotijs l. le-
ges, & Constitutiones C. de ll. Donatio autẽ facta
fuerat sub die 15. Octobris eiusdẽ anni, quamuis
postea renouata, & declarata reperiatur ab eo-
dẽ Rege Ludouico anno 1502. mense Augusti.

13 Ad quartum quòd cum Paulus III. subrogaue
rit D. Aloysiam in locum, & statũ Cameræ Apo-
stolicæ, videatur D. Sfortia eius successor saltem
effectus Dominus p extinctionẽ linearum ma-
sculinarũ DD. Fratrũ de Buxeto ius habentium
ex donatione regia. Respondetur malè fuisse D.
Menoch. de hoc ẽt facto informatum; Nam post
mortem D. Aloysiæ sinè filijs, quæ fuit de anno
1552. mense Decembris, superfuerunt per mul-
tos annos D. Hermes, & D. Hieronymus Fratres
ab illis prædictis donatarijs legitimè descenden
tes; & sic nullum ius habuit Camera Apostolica,
quod transferri potuerit in D. Aloysiã, D. autẽ
Hieronymus, qui D. Hermeti superuixit, & suc-
cessit, nouissimè decessit anno 1579. mẽse Maij,
instituto hærede præfato D. Sfortia, & eo sinè fi
lijs legitimis, & naturalibus decedente, substitu
to Serenifs. D. Duce Parmę p t.pa existẽte, quòd
si primo loco decessit D. Aloysia, & p cõsequens
omne ius si quod habebat, ad eandem Ca-
meram

meram reuersum est ex Decreto(Meminimus) sæpe citato,quomodo potuit ius quod nō habebat ad successorē trasmittere? quod nec trāsmisisset si iam quæsitum habuisset, eodemmet Decreto repugnante? Clarum est igitur per mortē prædict. D.Hieronymi finè filijs reuersum fuisse omne ius eius ad Ducalē Camerā in locū Apostolicæ subrogatā,cum de eo disponere in extraneos non potuerit contra Decreti prædicti formam; & si ratione aliqua disponere potuisse contēderetur,in idem tamē reincideret, ex quo mortuo D.Sfortia finè filijs vtsupra,substitutio prædicta D.Ducis locum sibi vendicaret,non verò ad hæredem D.Sfortiæ pertineret.

Ad quintum fundamentum, quod sumi posse videtur ex dictis Menoch. vbi supra nu.51. versic. Respondetur secundò. videlicet D.Sfortiam saltem ex instrumentis conuentionū habuisse iura cessa ꝑ dicto Castro Burgi à D.Hieronymo, ad quem integra peruenerāt, mortuis fratribus absque filijs;& talem conuentionem fuisse ꝑ Serenifs. quō.D. Ducem Octauium confirmatam;

24 †Nec obstare clausulam (finè præiudicio fisci nostri) confirmationi adiectam, quia nō operatur, quoad expressa, sed tantummodo pro non expressis ex conf.Oldra.330. cū cōcord. Respōdetur primò,& vnico verbo tollitur hoc,cum alijs similibus argumentis; nam potestas confirmādi dictam concessionem, & iurium translationē in præiudicium Ducalis Cameræ defuit; emanuit enim illud rescriptum die 14. mensis Februarij. 1567. & per biennium antè donauerat, renuntiaueratquè Serenifs.D. Dux Octauius vniuersum Ducatum cum iuribus, & pertinentijs suis præsentibus,& futuris Serenifs. Alexandro filio vnico,tunc Principi,retento sibi solo vsufructu, vt publicis cōstat documētis,de quibus mētionē feci in dicto meo resp.nu.198. cum seq.

25 Secūdò Respondetur,quòd & si Ducatū quoq; tunc temporis obtinuisset D. Dux Octauius, iuri tamen Cameræ suæ non præiudicasset, stante clausula prædicta;ex relatis in dicto meo respōso nu.231. & 236. quinimò si confirmatio prædicta libera fuisset, & absque vlla reseruatione,

26 † idem tñ concludendum foret,vigore Decreti incipientis,prouidere volentes, & cōstitutionis Ducalis in titu.de signatura §. & quod in omnibus. per quæ dispositum est, quòd in omni, & quacunq; cōcessione, & dispositione Principis, intelligatur semper ius fisci & Cameræ suæ exceptum,& illæsum reseruatū; prout eodē responso retuli sub nu.233.cum seqq. vbi videndum.

Tertiò Respondetur, quòd etsi confirmatio valuisset in personam D.Sfortiæ absoluè,ita vt in vita sua feudi Domin⁹ fuisse dici posset(Principe ita vtsupra assentiente) cum vita tñ sua ius eius finirum,& extinctum diei deberet, cū finè filijs legitimis,& naturalib⁹, & de legitimo ma-

trimonio natis,decessérit;intrat namque dispositio suprascripti Decreti(Meminimus) apertissima; Et per consequens cessant oīa per D. Menoch.contra Ducalē Cameram deducta. ¶ Extra terminos autem suprascriptiRespō.D.Menoch. si nunc opponatur de sententia dominorum iudicum tunc subsecuta contra prælibatum Serenifs.D. Ducem Octauium, & successores suos in Ducatu in fauorē D.Sfortiæ,& successorū suorū.

Respondebimus multifariam, vt in prædicto conf. in 4. art. in respōsione secūdi obiecti à nu. 198.vsq; ad nu.222.cui sufficiat remissio.

Si de adoptione ad feuda cum eiusdē D.Ducis consensu facta per D.Sfortiā de persona D.Alexandri obijciatur, Respondebimus, vt in eodē conf.& artic.in responsione tertij obiecti, vbi late à nu.222. vsq; ad nu.253.

Si de facultate testandi D.Sfortiæ concessa per D.Ducem,& testamento illius subsecuto opponatur,multæ adducentur responsiones, de quibus in eodem conf.& art. in distinctione quarti obiecti à nu.254.vsq; ad nu.267.

Si denique obijciatur de contractu emptionis factæ per prædictum q. Serenifs.D. Ducē Octauium ab Illustrifs. D. Sfortia de anno 1580. de hoc Castro Burgi S.Donini,cum iuribus & pertinentijs suis ibidem specificatis, prçcio scutorū quadraginta octo mille.Respondebitur ex eodē contractu apparere reseruatum fuisse, de partiū consensu, omne ius Ducalis Cameræ, cum expressa protestatione cognoscere, & decidere faciendi super eo,& conuentū de resolutione contractus in euentum, quo pro ipsa Camera iudicaretur; & sic nullum factum præiudicium iuribus ipsius.Vltra quòd nec præiudicare potuisset Serenifs.Dux Octauius successoribus, cum iura Ducatus cessisset,& renunciasset vtsupra. Et ex prædictis indubitatum videtur ius Ducalis Cameræ super terra prædicta Burgi S.Donini, non obstantibus adductis per D. Menoch. in d. suo conf.Quibus ex præmissis manifesta patet respōsio,& solutio,& non obstan. et alijs,q̄ prima frōte obstare,& difficultatē aliquā inducere posse, videbantur, & ita vtsupra iuris esse censeo.

SVMMARIVM.

1 *Sequestrario omni iure prohibita est.*

2 *Etiam ad beneficium fisci, & in causis fiscalibus.*

3 *Sententia debet esse conformis petitioni,& actioni intentata.*

4 *Preces cum rescripto præsentata, libelli loco quandoq; habentur.*

5 *Mentio possessionis, & Dominij in precibus habita principaliter, & pro fundanda intentione, iudicium mixtum causat.*

6 Rescriptumq; superinde emanatum delegationem petitorij cum possessorio comprehendit.

7 Iudex super omnibus in supplicatione expositis datus in dubio censetur.

8 Iudicium in hypothecaria actione petitoriũ sapit.

9 Producens iura concernentia petitorium sinè protestatione, quòd ad colorandum tantùm producit, cumulat ipsum petitorium cum possessorio.

10 Cumulata in libello possunt in sententia separari.

11 Præsertim quando de vno prius, quàm de alio Iudici liquet;

12 Sed si de vtroq; eodẽ tpe liquet, sup vtroq; pnũtiãdum est, aliàs sentẽtia est nulla, vel saltẽ iniusta.

13 Nec sufficit iura super altero reseruare; & infra nu. 50. cum duobus seqq.

14 Petitorium absorbet possessorium.

15 Hæres scriptus mittitur in possessionẽ ex remedio l. fi. C. de edict. di. Adr. toll. ẽt bonorum feudalium.

16 Fœmina est feudi regulariter incapax.

17 Interdictum quorum bonorum competit hæredi ab intestato, etiam in feudalibus.

18 Feudi possessio in filium continuari dicitur mortuo patre, non de nouo acquiri.

19 Filius eodem modo succedit in feudo materno, quo in paterno.

20 Bona in dubio allodialia præsumuntur.

2e Vsusfructus morte finitur.

22 Hæres scriptus mittitur etiam in possessionẽ bonorum, quæ vsusfructus titulo defunctus obtinebat.

23 Pro quibus etiam datur interdictum quo. bo.

24 Nomen debitoris comprahenditur sub hypotheca generali ad beneficium creditoris hypothecarij, et eius hæredum.

25 Subrogatũ sapit naturã ei⁹ ĩ cui⁹ locũ subrogatur.

26 Res in solutum data pro credito hæreditario, cẽseri debet hæreditaria, & de ea vti de hæreditaria iudicari.

27 Constitutum transfert possessionẽ in cõstitutariũ.

28 Quæ possessio in hæredem quoque ipsius transit.

29 Hypotheca causae ius retinendi, & excipiẽdi vsq; ad totalem crediti satisfactionem.

30 Etiam in personam hæredis creditoris.

31 Hæres eadem causa, & titulo possidere dicitur, quibus defunctus possidebat. (ca.

32 Creditũ dotale gaudet speciali priuilegio ĩ hypothe-

33 Ius retinendi competit creditori hypothecario, etsi nulliter, & inualidè res hypothecata ad illius manus peruenerit.

34 Iustè possidet qui authore Iudice possidet.

35 Creditor hypothecarius in possessione bonorum hypothecatorum defendi debet, & si ab ea ceciderit, restitui;

36 Siue hypotheca, aut pignus sit conuentionale, siue prætorium.

37 Duo vincula magis stringunt, quàm vnum.

38 Possidere ex vna tantùm causa quis potest.

39 Contrarium verius.

40 Ratio quare ex pluribus causis possidere qs possit.

41 Possidere ex vna causa, et ex alia retinere possum⁹.

42 Quæ omnia tam respectu ciuilis, quàm naturalis possessionis locum sibi vendicant.

43 In bonis debitoris remanere dicũtur etiam ea, quæ nunquam possedit, dummodo actionem ad ea habuerit, & per consequens sub obligatione bonorũ generali veniunt.

44 Ius hypotheca competens debitori, transit in creditorem virtute generalis hypotheca.

44 Hypothecaria actio transit in cessionarium.

45 Forma sententia in hypothecaria actione.

46 Instrumenta faciunt probationem probatam.

47 Ac patens, & notorium, euidens, & manifestum.

48 Finis petitorij iudicij est asseq possessionẽ rei petitæ.

49 Non tamen principaliter, sed in consequentiam.

50 Iudex reseruans iura super quibus pronuntiare debet, grauat.

51 Pronunciare autem debet super cognitis.

52 Et si secus faciat, appellare licet.

53 Capitulum Regni quod incipit. Ex præsumptuosa, quid disponat ad beneficium Fisci in materia sequestrationis?

54 Cap. prædictum procedit tantùm in feudalibus.

55 Rubrica declarat nigrum.

56 Verba clara contrahentium attendenda sunt, & ab eis non recedendum.

57 Relatum est in referente.

58 Clausula, & non aliter, imponeat formam.

59 Habet vim conditionis resolutiuæ cuiuslibet alterius casus.

60 Et non recipit interpretationem vltra qualitates expressas.

61 Annui redditus æquipollent immobilibus, quoad hoc, vt in feudum dari possint.

62 Facto plus est quam verbo ratificare.

13 Soluens, vel recipiens per decem annos aliqua causa, vel titulo, præsumitur ex vera causa soluisse, & recepisse respectiuè.

64 Origo causæ talis præsumitur, qualis est secuta præstatio, & qualis apparet solutio, talis præsumitur præcessisse concessio.

65 Feudũ in solo vsufructu rei cõsistere põt, & psonale dicitur, quod morte recipiẽtis finitur. (piẽtis.

66 Feudũ quoq; habitatiõis valet, et morte finitur reci

67 Quæ maximè procedunt si in cõcessione adsint verba tempus denotantia.

68 Intellectus c. ex præsumptuosa.

69 Relatiuum (quæ) stat restrictiuè.

70 Clarum, & apertum ius dicitur, de quo est casus legis, qui per aperturam librorum patere potest, & coniecturis locum non relinquit.

71 Ius obscurum, vel incertum est, quod disceptationem, ac opinionum varietatem recipit.

72 Ius perplexum, intricatum, ac dubiũ qd dicatur?

73 Ius semper esse certum quomodo dicatur?

74 Filij legitimi, seu legitimati sola existẽtia, nõ facit cessare dispositionẽ d. c. ex psũptuosa. (obtinet.

75 Legitimat⁹ æqparatur legitimo, imò legitimi nomẽ

76 Ius

76 *Ius cum facto mixtum, nec clarum, nec apertum dici potest.*

77 *Ius clarum ex facto claro oritur.*

78 *Cui quod plus est licet, & quod minus est licere debet.*

79 *Sequestrum non priuat quemquam possessione sua, nisi de partium consensu.*

80 *Sequestrum legitimè factum virtute. c. ex præsumptuosa, tollit omne remedium possessorium.*

81 *Regia tamen Camera summaria aliquando possessionem sequestratam relaxat.*

82 *Quod quando procedat, declaratur.*

83 *Feudo tempore finito, potest directus propria authoritate ingredi, & quẽcunq; detentorẽ expellere.*

84 *Vsufructuario feudi mortuo, potest eius hæres propria authoritate expelli à feudatario, ad quẽ peruenire debet ipsum feudum.*

85 *Tempus feudi finitum dicitur, siue ab initio certum fuit, siue expost certificatum.*

86 *Paria sunt quid ab initio certum esse, vel postea certificari.*

87 *Emphyteosi finita, potest directus Dominus propria authoritate res emphyteoticarias occupare.*

88 *Est communis opin. & communior, ac receptissima, pro qua iudicatum fuit.*

89 *Argumentum de emphyteosi ad feudum valet.*

90 *Apprahensio quæ directo Domino licita est finita emphyteosi, licere quoque debet finito feudo.*

91 *Locator, finita locatione, potest propria authoritate conductorem expellere, negotio aliter non liquidato, & ita de consuetudine obseruatur.*

92 *Idem dicẽdum de omnibus alijs personis, quorũ ius tempore extinguitur.*

93 *Maximè autem prædicta procedunt quando ingrediens habet iurisdictionem, & eius exercitium.*

94 *Regalia sinè titulo à Principe habito, possideri nequeũt, ideo aduersùs fiscum, etiam in possessorio, quis non obtinet, nisi de proprietate doceat, & sic mixtum est iudicium; nec sufficit coloratio, quia plena probatio requiritur, latissimè de materia.*

95 *Rot. pluriès ita iudicauit.*

96 *Possessio nuda in regalibus, & feudalibus non sufficit, vt possessorium exoriatur, cum possessio non sit apta agere aduersùs Dominum.*

97 *Instrumentum relatum produci debet, aliàs referens non probat, nec fundamentum aliquod in eo fieri potest.*

98 *Relatum est pars referentis.*

99 *Actor edit reo ad exceptionem fundandam.*

100 *Fisco editur etiam ad fundãdam actionem in causis numarijs.*

101 *Edere quilibet tenetur aduersario suo in foro conscientia.*

102 *Feudatarius ad instantiam Domini tenetur titulum feudi per eum possessi ostendere.*

103 *Cui competit actio, multò magis exceptio.*

104 *Rex in suo Regno, & Princeps in suo Principatu non litigant sinè possessione, in his quæ ad fiscum quomodocunq; deueniunt.*

105 *Et ita de consuetudine obseruatur.*

106 *Regia Camera summaria, præsertim vnita cum Regio Collaterali Consilio, propriam Regis personã in Regno Neapolitano repræsentat.*

107 *Tribunalia Principis personam repræsentantia iudiciarum ordinem seruare non tenentur.*

108 *Nec iuris ciuilis traditioni adstringuntur, quia inspecto iure naturæ, & gentium, ac vtì Deus, sola facti veritate inspecta, iudicare possunt.*

109 *Ideo petitorium cum possessorio cumulare, vel suppresso possessorio, petitorium tantùm respicere possunt.*

110 *Ius municipale præualet, & derogat iuri communi.*

111 *Sequestratio alia necessaria, alia voluntaria, & prima prohibita, secunda permissa.*

112 *Actore probante, non potest pro eo sententia ferri, non auditis rei defensionibus, aliàs maximum posses inconueniens succedere.*

113 *Defensionis facultas nemini deneganda, quia est de iure naturali.*

114 *Sententia lata non datis reo dilationibus, siue petita fuerint, siue non, stricto iure tenet.*

115 *Iudex tamen ita iudicans partem grauat, & materiam appellandi præbet.*

116 *Hæres conuentus ad exhibendum instrumẽta, vel aliàs res hæreditarias, si contra eum nec præsumptio, nec suspitio militat, sola negatiua actorem excludit, videlicet dicens, penès se non extare.*

117 *Si verò adest contra eum suspitio, iuramento purgatur.*

118 *Quod locum habere, etiam si præsumptio adesset, permultis placuit.*

119 *Frustra probatur, quod probatum non releuat.*

110 *Diuinare non possumus.*

121 *Naturalis non habet agnatos hæredes.*

122 *Sententia super legitimitate lata, apud omnes, & contra omnes probat, quia super statu hominis.*

123 *Naturalis est incapax feudi dignitatis.*

124 *Legitimitatis quasi possessio sufficit ad successionem, etiam in petitorio iudicio, secundùm magis communem.*

125 *Legitimus quilibet præsumitur, nisi de contrario doceatur.*

126 *Constituens procuratorem ad adeundum hæreditatem, adire dicitur.*

127 *Hæreditas aditur solo animo, re, vel verbo quomodocumq; explicito.*

128 *Agens vbi est liberum, & patens dispositum, eò ipso quòd agens vult, geritur actus, & perficitur.*

129 *Vxor succedit marito in agnatorum defectum.*

130 *Locupletari cum aliena iactura iure naturæ prohibetur.*

131 *Etiam pupillis.*

132 *Atque ecclesia.*

133 *Et Fisco.*

143 *Meum, quod non est, scire debeo ad alium modis omnibus pertinere.*

Pro eodem Sereniſſimo D. Duce Parmæ, & Placentiæ.

EPITHOME.

Lite vertente inter Sereniſs. D. Ducem Parmæ & Placen. Alexandrum Farneſium Actorem, & Regium fiſcum Neapolis reum conuentum ſuper annuo redditu Ducatorum 4583. Regia Camera ſummariæ, etiam relatione facta in Regio Collaterali conſilio coram Excellētiſs. ProRege, ſuum protulit iudicium contra ipſum D. Ducē in poſſeſſorio; partium iuribus in petitorio reſeruatis. Is ergò re ipſa ſcire cupiens num rectè fuerit indicatum? & an in petitorio ſaltem obtinere poſſet, ac deberet? petito ſuperinde reſponſo, infraſcriptum emanauit. In quo per multa traduntur in materia cumulati petitorij cum poſſeſſorio, & ſententia ſuperindè ferenda: Necnō in materia actionis hipothecariæ; Atq; ſuper interpretatione cap. Regni incipien. Ex præſumptuoſæ. mandantis ſequeſtrum fieri bonorū feudalium mortuo vaſſallo ſinè prole legitima, quæ de aperto, claroq́ iure ad ſucceſſionem vocetur. Concluditur benè fuiſſe in poſſeſſorio iudicatū, ſed in petitorio Sereniſs. D. Ducem ius fouere; quod iudicium poſtea fuit proſecutus, & adhuc pendet indeciſum, agitur enim de Regiæ Cameræ intereſſe non modici momenti.

RESPONSVM V.

IN uigilaui, & maiori qua potui ſolertia, vt infraſcriptæ cauſæ proceſſum, & merita introſpicerem, perq́; facti ſpeciem, & legū tramites ſæpiùs intuēdo, veritatē ipſam agnoſcerē, agnitāq; patefacerē; tū quia id oīum de iure reſpondētium munus eſt, ſi veritatē verè colunt, vt colere profitemur. l. ita legatū. ff. de condi. & demonſtr. l. 1. C. de dedit. lib. tol. tum quia inter maximos Principes, nedum ſanguine, ſed ſummo amore, ingentiumq́; beneficiorum vinculo deuinctos, res agitur; qui nouis potiùs beneficijs in dies certāt, certabunt, q̄ fucatis rationibus, argumentis, aut legum apicibus; tum deniq; quia alter ipſorum Sereniſs. D. Alexander Dux Parmæ, & Placentiæ Dñs meus colendiſs. non minùs iuſtus, q̄ fortis, & inuictus Princeps, nil niſi veritate, iuſtitia, ęquitateq́; ſubnixū, pñti hoc tñſo inſeri voluit, iuſſit, enixeq́; p̄cepit; Cui vt obtemperē, veritatē ipsā (quæ Deus eſt) ex aīo inuoco, & intimo corde poſtulo, vt in oībus dicendis labia mea aperiat, & os meū annunciet laudem ſuā, ideſt veritatē.

A facti igitur ſerie exordiens, ſinè qua iuridica rei controuerſæ prodire neſcit determinatio, vt omnes norunt, præſuppono quòd

De anno 1529. die 23. Iunij celebrata fuerunt Barchinonæ capitula q̄dā ſpōſalitia, inter Carolū V. Imperatorē Inuictiſſimum vti p̄rem, & eo noīe Sereniſs. D. Margaritæ Auſtriacæ eiꝰ filiæ, & Illuſtriſs. q. Ducē Alexādrū Mediceū Clemētis VII. tunc nepotē, in quibus promiſit Cæſar dotis noīe ſcutos viginti mille de redditu, partim in vno ſtatu in Regno prædicto, vſq; ad ſummam duodecim mille, Reliquum autem in alijs ſtatibus vacaturis in Italia, in feudum tamen, & iure feudi, pro futuris iugalibus prædictis, & eorum deſcendentibus vtriuſque ſexus.

Et verſa vice p̄miſit Dux Alexander pro anti fato in caſu reſtitutionis dotis, tertiā partē ſummæ prædictæ, hoc eſt ſcutos 6666. & tertiū vnū de redditu, in tot bonis immobilibus in eodem Regno, dandos, & conſignandos præſ. Sereniſs. Margaritæ, p ſe, ſuiſq; hæredibus, & ſucceſſoribus; & ſi tot bona non habuiſſet Dux Alexander in ipſo Regno, ſupplendos in alijs ſeius bonis in Italia; & prædicta oīa per inſtrumentū publicū, & cum clauſulis opportunis, & ſignāter cū hipotheca oīum bonorū, & iuriū pñtium, & futurorum, cū clauſula conſtituti, & cum facultate extendendi ad dictamen peritorum hinc inde, & inualidiori forma, quę dici, & excogitari poſſet.

Inſuper idē Imperator nunq̄ ſatis laudatꝰ, anno 1533. octauo Aprilis, cupiens Illuſtriſs. tunc Vrbini Duci ducatū Soræ, & Arcis ī Regno ſuo Neapolitano conferre, qui ab Illuſtriſs. tūc Duce de Ariſcot in feudum poſſidebatur, centum millibꝰ ſolaribus numū illum à poſſeſſore emit, ſeu eius ceſſionē, & renuntiationē obtinuit; conuenitq́;, vt p cautione prætij haberet, teneretq́; Baroniā Rochæ Gulielmæ, cū alijs adiacentibus terris in eodē Regno, iuxta extimationē p Reg. Cameram fiendam, in feudum, pro ſe, & hæredibus, & ſucceſſoribus; reſiduū verò in tot functionibus fiſcalibus circunuicinis, in ipſius optionē creditoris. Pacto tñ, quòd S. Cæſ. Maieſt. intra biennium ſubſequens dictam Baroniā redimere teneretur, & æſtimationem præd. in pecunia ſoluere, aut tot alias ſimiles functiones aſſignare; Quam aſſignationem illicò fecit, cū clauſula, ex nunc prout ex tunc, cum facultate tantū memoratas omnes functiones in vna, ſeu pluribus vicibus redimendi pro eodē ptio centū mille aureorum à ſole; ea ēt lege adiecta, quòd ante hanc recuperationem liceret Duci de Ariſcot, eiuſq́; hæredibus, & ſucceſſoribus, dictam Baroniā, aut dictas functiones fiſcales vēdere, obligare, permutare, in dotem dare, & pro ſui libito diſpo-

disponere, prout de te propria, salua semper fidelitate S.Cæs.Maiest.Iurib.Reg.Cameræ,& iure redimendi prædicto; pro quibus Maiestas sua Regium assensum,& beneplacitum præstitit, cũ eadem clausula,ex nunc,pront ex tunc.

Successiuè liquidatus fuit valot Baroniæ pręd. Rochæ Gulielmæ in Ducatis Regni sexaginta millibus, residuumq; aureorum centum mille pręd. remansit in ducatis quinquaginta mille; attento quia aureus fuit existimatus, & valutatus in valorem carolenorum vndecim, & ducatus valet solum decem carolenos, vt nororiũ est in Regno ipso. Pro dictis ergo quinquaginta millib⁹ assignati suere dicto Duci de Ariscot annui redditus functionum fiscalium ad summam ducatorum 4583. tareni vnius,& granorum tredecim, facultate redimendi pro eodem prætio Regiæ Cam.reseruata vt supra.

Anno verò 1536. vltimo Februarij, inter Imperatorem, & Ducem Alexandrum præd. inita fuere alia capitula additionalia,& superinde nouum celebratum instrumentum, quo,vltra priorum generalem confirmationem,conuenit Dux Alexander errogare scutos centum viginti mille,contemplatione, & in fauorem futuri matrimonij, & pro assecuratione iurium matrimonialium competentium, & competere debentium præs.Serenissimæ D.tam vigore pręteriti,quàm præsentis contractus, vt futuræ proli ex eo matrimonio tantò meliùs prospiceretur;tuncq; scutos quinquaginta mille errogauit, quos Cæsar ipse recepit, & Duci de Ariscot eodem instanti ad computum recuperationis præd.persoluit: alios verò septuaginta mille illhinc ad duos mẽses soluere promisit Dux Alexander; pro quibus duabus summis Cæs. Maiest. cessit, & transtulit eidem Duci Alexandro Baroniam memoratam Rochæ Gulielmæ, cum pertinentijs suis, prout eam tunc tenebat Dux de Ariscot,pro sexaginta millibus ducatis monetæ Neapol. Item functiones fiscales antedictas ab eodem Duce de Ariscot sic vt supra tentas, pro alijs ducatis quinquaginta millibus; quæ duæ summæ comprehen. constituebant dictam summam centum millium aureorum Duci huic promissorum; & pro alijs viginti millibus promisit Cæsar dare terram Puzoli,cum certis redditibus super terris Surrenti, & Casertæ;& præd. omnia tenenda,& possidenda plenè, pacificeq; per ipsum Ducem Alexandrum, eiusq; hæredes,iuxta naturam, & qualitatem dictorum bonorum, & iurium,& prout solent alij vassalli Maiest.suæ in illo Regno; cui etiam reseruatum fuit ius reddimendi,& reluendi,& eius hæredibus, & successoribus, pro eodem prætio scutorum centum viginti millium;& in casu redemptionis,conuentum fuit, eandem summam implicari debere in alijs bonis,& terris in eodẽ Regno, ad arbitriũ S.Maiest.in fauorem tamen, & considerationẽ, & ad effectum prædictum.

Hoc etiã acto, quòd decedente Duce Alexandro absque hæredibus ex suo corpore procreatis,superstire Serenifs. D.Margarita, ipsa maneret in possessione bonorũ pręd1ctorũ absque alia vlteriori appræhensione, aut necessitate, vel solemnitate Iuris,vel cõsuetudinis,eisdemq; gauderet tanquam vsufructuaria, vita sua durante duntaxat, vltra alia iura, tam donationis propter nuptias, & antifati,bonorumque paraphernalium,quàm aliorum eidem pertinentium,& pertinere debentium in vim suprascripti tractatus Barchinon. & præsentis contractus; Post cuius Serenifs. Dominæ mortem,iura prædicta,res,& bona, aut prætium ꝓ redemptione errogatum, reuerterentur pleno iure,& liberè ad hæredes ipsius Ducis Alexandri,iuxta qualitatem,& naturam bonorum vt supra; & prædicta omnia cum clausulis antedictis,hypothecę generalis,& constituti, alijsq; consuetis. Et quo ad dotem iã per Cæsarem promissam,eò quia S.Maiest. Cęsarea interim pro recuperatione status Flotẽtię errogauerat vltra summam quadringentorum millium ducatorum, quos sibi restituere tenebatur Dux Alexander, cuius beneficio cesserat ipsa recuperatio,placuit Maiest.suę totum creditum remittere,& condonare; ita tamẽ quòd Dux ipse in se reciperet,prout recepit,onus emẽdi in Regno Neapol.annuũ redditũ ducatorum sex millie in beneficium Serenifs. Dominę, & ad exonerationem,& liberationem S.Cęs.Maiest.erga filiam; qui essent valoris centum viginti millium ducatorum(Reliquum enim dotis aliter persoluere pepigit,quod referre non est præsentis speculationis)& pro exequutione promissorũ obligauit Dux Alexander oĩa bona pñtia,& futura, vbicunq; existentia,tam generaliter,quàm particulariter,& quòd in hotum defectum præd.Serenifs. Dña, eiusq; hęredes possent auctoritate sua priuata apprehẽdere tm̃ redditũ,tã in supradicto statu Florẽtię,q̃ in alijs bonis ipsius Ducis vbicunq; existentibus,vsq; ad equalentẽ, & integrã summã redditium sex mille ducatorũ auri,aut centum viginti millium, ad arbitrium ipsius,& hęredum suorum;ita tamen quòd si extarẽt liberi ex eo matrimonio, non posset in alios quoscunq; disponere,& ea etiam finè liberis decedente,redditus prædicti,seu prætiũ, & bona, ad hæredes, & successores Ducis redirent.

Proinde sequuto matrimonio inter pręd.Ducem Alexandrum,& Serenifs.Dñam,sequutaq; Ducis morte finè filijs, antequam residuum ptij memorati scutorũ 120.milliũ solueret,aut alteri obligationi ꝓ dote supradicta satisfaceret, ꝓ rata oneris assũpti,venit casus ꝓ consequens,quo ipsa creditrix remãsit in bonis,& hęreditate mariti, ptimò de scutis 6666. & tertio vno annui

redditus bonorum stabilium, ex causa antifati prędicti in vtroq; contractu pmissi: item de alijs ducatis sex mille annui redditus, aut cētū vigin ti millium, pro vna vice tantùm, dotis nomine, vt in secundo cōtractu, & demum de vsufructu Rochæ Gulielmæ, & functionum fiscalium, alio rumq; per Ducem Alexandrum emptorum vsq; ad summam scutorum centum viginti millium, & pro parte solutorum, de quibus in eodem pri mo, & secundo contractu.

Vndè intēdens de prædictis omnibus creditis suis satisfieri, & in oībus, ac per oīa iuribus suis cōsulere, eaq; sibi illæsa conseruare, anno 1537. vigesima Iunij. Procuratores suos cōstituit Episcopum Muranēsem tunc Secretarium suum, & Ioannem de Oricellarijs Thesaurarium ad perseuerandum, & continuandū, & quatenus opus esset, de nouo accipiendum tenutam, & corpora lem possessionem omnium, & quoruncunq; bonorum mobilium, & immobilium, & seu se mouentium, & cuiuscunq; qualitatis existerent, & vbicumq; existerent, vnà cum iuribus, & actionibus quomodocumq;, & qualitercumq; spectantibus, & pertinētibus d. q. Duci Alexandro eius viro, ac eidem Serenifs. D. Constituēti quo modolibet obligatis, & hypotecatis, tam vigore suorum iurium dotalium, & ēt vsufructus, quàm etiam virtute donationis ꝑpter nuptias, & quacunq; causa, & iure quomodoliber ipsi D. Cōsti tuenti competentibus, & spectantibus, seu quæ in futurum spectare posſēt, & ita fuit per dictos procuratores executum in statu Floren.

Nupta exinde tradita fuit secundo loco Serenifs. Dña à Patre cęſ. Illustrifs. Octauio Farnesio Pauli Tertij Pontificis tunc Maximi nepoti, Nepesinorum Duci, anno scilicet 1538. die 12. Octobris, & Capitula matrimonialia inita, instrumentoq; publico vallata fuere, in qbus, vltra Apprutinum statum pro fundo dotali traditum, comprehendens ducatum ciuitatis Pennæ, terræ Campli, Ciuitatis Ducalis, Montis Regalis, & Leonissæ, datæ quoque fuere in dotem, & do tis nomine eidē D. Duci Octauio omnia bona, redditus, & iura, atq; actiones dict. Serenifs. Dominæ competentia, & competentes vigore con tractuum prædictorum Barchinoñ. & Neapol. & quia de scutis 240. millibus ad ipsius beneficium per Ducem Alexandrum sic vtsupra implicandis, summā aureorum quinquaginta millium ad Cæſ. Maiest. peruenerat, vtsupra, ptomi sit eius procurator dare, soluere, & consignare præd. Illustrifs. D. Duci Octauio, & Serenifs. D. Margaritæ futuræ eius coniugi, bis mille quingentos aureos annui redditus, in bonis stabilibus feudalibus, de quibus partes concordabunt tempore consumationis matrimonij.

Cæterùm anno 1541. vigesimotertio Iulij, idē Carolus Imperator arbiter factus inter præfatā Serenifs. Margaritam eius filiā, & Illustrifs. Cosmum de Medicis tunc Florentiæ Ducē, super differentijs inter eos vertentibus occasione bonorum aliàs per Ducem Alexandrum possessorum, & in eius hæreditate remansorū, quę fideicommissis maiorum suorum supposita Dux Co smus prætendebat, suum prorulit laudum in ciuitate Ratisbona, in quo narratis priùs partium prætensionibus, & præsertim Serenifs. Dominæ ex vtroque contractu prænarrato resultātibus, infrascripto modo pronuntiauit.

In primis ex summa æquitate, quam rigori pręferimus, declaramus prædictā Illustrifs. D. Margaritam de Austria pro antifato suo contentam esse debere redditu annuo perpetuo pro se, & suis hæredibus, & successoribus ex præfata hære ditate percipiendo, quatuor millium quadringē torum sexaginta sex ducatorum, cū duabus tertijs partibus ducati. Item eandem Illustrifs. D. Margaritam creditricem esse præd. hæreditatis in summa scutorum centum viginti millium au reorum, iusti, & legitimi ponderis, destinata, & quæ iuxtà contractum Neapolit. expendēda ve niebat in emptionem Rochæ Gulielmæ, oppidi Puzoli, Surrenti, & aliorum bonorum, deductio ne tamen facta quinquaginta millium scutorum per dict. q. Illuſtrifs. Ducem Alexandrum soluto rum. Præterea quòd ipsa Illustrifs. D. Margarita ex eadem hæreditate consequi debeat redditum annuum sex millium ducatorum aureorū, in valorem centum viginti millium ducatorum aureorum per præfatum Ducem Alexādrum in cōtractu Neapol. promissum, & in quo se astrinxerat loco longè maioris summæ per nos, vt ꝑ fertur, in recuperatione status Florentini exposi tæ, & expensæ; quarum quidem duarū summarum nouissimarum, eadem Illustrifs. D. Margari ta solum vsumfructum, vita eius durante, perce ptura est; Ac proinde causa præd. Illustrifs. Dña Margarita in perceptione bonorum dictæ hære ditatis apprahensorum, & quæ adhuc in futurū assequi poterit, venit conseruanda, & defenden da donec de creditis, & summis antedictis ei de bitē fuerit satisfactum. Vt autem liquida domorum, iocalium, gemmarum, ac aliorum bonorū mobilium dictæ hæreditatis per eam iuxta formam contractuum Barchinon. & Neap. initorū localis cōsuetudinis vigore apprahen. deductio fieri queat, cōmissarios nōnullos deputabimus, qui declarationes, verificationesq; receptorum deducendorum, defalcandorum, aut compēsandorumadmittent, examinabuntq; & in euentum, in quem rem terminare non possint, nobis referrent, qui negotio audito, & intellecto, decernemus prout iuris fuerit, & rationis.

Anno verò sequenti 1542. decimoquarto Iulij, Illustrifs. Don Petrus de Tolledo Vice Rex Neapol. & specialis à Carolo Imperatore constitu-

stitutus Procurator cedit Serenifs. D. Duci Octauio ius redimendi, & recuperandi à Duce de Ariscot Baroniam præd. Rochæ Gulielmæ, cum iuribus, & pertinentijs suis, prætio ducatorum 60. milliū, ex quibus ducati 55. mille exbursari deberent ipsi Duci de Ariscot deficientes ad integram summam scutorum 100. millium per Cæs. debitorum, pro Ducatu Soræ, reliqui aūt quinque mille solui deberent Reg. Cur. dandi per eā Serenifs. D. Margaritæ pro eis conuertendis in emptionem introituū in Regno Neap. vel aliorum bonorum in eius beneficium, & seu eidem assignandorum per Reg. Curiam; prout eidem consignati fuerunt alij introitus vigore subsequentis cōtractus, iuxta formam capitulationis initæ, & firmatæ inter Cæs. Maiestatem, & olim Ducem Alexandrum.

Eadē ēt die Dux de Ariscot medio pcuratoris sui retrouendidit, & retrocessit procuratori D. Ducis Octauij Baroniam prædictā, ptio prędicto ducatorū 55. milliū, quos intra terminū dierum 15. soluere promisit, & de qua solutione apparet alio instrumento rogato die 25. Septēbris eiusdem anni. Regio autem Fisco retrouendit, & retrocedit, ac dat, & transfert dictos annuos ducatos 4583. 13. functionum Fiscalium, & Doanæ, receptis dictis 55. millibus ducatis, per Ducem Octauium soluendis; attento quia cum eis integrè satisfactum erit de centum millibus scutis; & per consequens rediērūt hoc tempore ipsi redditus in posse, & dominio Regiæ Curiæ.

Successiuè quoq;, & eadem die ProRex, & specialis procurator à Carolo Imperatore cōstitutus ex vnā, & Reuerendifs. Epus Bisinianensis præf. Serenifs. Margharitæ procurator ex altera parte, & in exequutione conuentorū inter ipsū Cæsarē, & præf. Illustrifs. Ducem Octauiū, præmissa narratione contractus Neap. cum Duce Alexandro celebrati, & pecuniarum per eū solutarum, videlicet scutorum 50. millium in posse Cæsaris, qui eos numerauit Duci de Ariscot in partem scutorū 100. milliū debitorū pro habenda, & recuperanda Baronia Rochę Gulielmę, & functionibus fiscalibus, ac alijs introitibus super Regia Doanna Menępecudum Apulęę. Facta. n. fuerat permutatio quędam inter Regiā Cam. & Ducē de Ariscot de certa q̄titate functionū fiscaliū, cū totidē redditibus sup Doāna pdicta; vsq; ad summam ducatorū 3158. annuorū, & gra. 6.

Narratoq;, quòd Imperator virtute capitulationis initę cū pdicto D. Duce Octauio ex causa matrimonij pdicti, cesserat, & renuntiauerat eidē D. Duci ius luendi, & redimēdi Baroniā pdictā, ac functiones fiscales pd. cū onere soluendi Duci de Ariscot scutos 50. mille pro cōplemēto scutorū 100. milliū debitos, ac onere soluēdi alios scutos 5000. p cōplemēto ptij dict. Baroniç.

Quodq; per consequens remanebat pęnès Regiam Cam. redditus ducatorū aureorum 4583. tareni vnius, & gr. 13. & vno tertio, partim sup introitibus Doannę antedictę, & partim super functionibus fiscalibus, qui redditus debebant peruenire ad manus, & posse Serenifs. D. Margaritæ, pro summa scutorum 50. milliū, p eam tenendi iuxta formam capitulationis olim factę cum Duce Alexandro, stante solutione per eum facta de dictis scutis 50. millibus, & vt supra.

Præfatus Dns Vice Rex, & procurator intendens illi satisfacere pro complemento capitulationum cum vtroque Duce firmatarum, ac etiam parere ordinationibus Cæs. Maiest. habito quoq; Consilij Collateralis voto, authoritate Dominica sibi attributa, ac de potestatis plenitudine legibus absoluta, & non submissa, vigoreq; mandati Cęsarei, supplens oēs iuris, & facti defectus, liberè cessit, & renūtiauit, ac cessioois, & renuntiationis nomine per anoulū Regium, vt moris est, iure pprio, & in perpetuum dedit, tradidit, & assignauit pręd. Reuerendifs. Epo nomine quo supra, ac Notario ēt stipulātib⁹ præd. annuos Ducatos 4583. 1. 13. videlicet super introitib⁹ Doānę præd. ducatos 3158. g. 6. & sup functionib⁹ fiscalibus terrarū ibi descriptarū ducatos 1425. 1. 7. tenendos per ipsam Serenifs. D. Margaritam, iuxta formam capitulationū firmatarum inter Cæs. Maiest. & Ducem Alexandrum, ac Ducem Octauium spedictos, & nō aliter; Ita quòd transeant in vtili Dominio ipsius, ad habendum, tenēdum, & possidendū &c. cedens &c. ponens &c. constituens &c. & liceat eidē Serenifs. Dnę introitus præd. exigere singulo anno, put soliti sunt facere alij cessionarij, & emptores similium introitum, & vsq; tunc exegerat Dux de Ariscot, & eius agentes, & cū priuilegio, & pgatiua l. bene à Zenone, & l. oēs. C. de quadri. pscript. & quamuis pmisisset Cęs. Maiest. pro istis 50. millibus scutis assignare iugalibus pdictis annuum redditūum scutorū 2500. in tot bonis stabilibus feudalib⁹, ab eo tn pacto vt in hoc recessum, qa looo feudaliū stabiliū assignati fuerunt isti redditus functionū fiscaliū, & Doāoę, & soli Serenifs. Dnę assignati reperiunt, quamuis ambobus iugalibus promissi fuissent.

Sed & eodem anno 1542. sexto Septēbris idē Pro Rex permutationem fecit cum pdicta Serenifs. Margarita de quibusdam ex functionibus fiscalibus pdictis illi cessis, & assignatis, cū alijs, quas tenebat Regia Camera in Prouincia Aprutina, vsque ad summam ducatorum 1925. 1. 2. celebrato superinde instrumēto cum Mag. Hieronymo Albertino pcuratore ipsius Serenifs. Dnæ, quod quidem instrumentum cantat iure pprio, & in ppetuum, ita quòd transeant in vtili Dnio, ad habēdum &c. & cum oībus clausulis in alio instrumento proximè relato conteotis.

Verùm eodem anno, & mēse, die verò 28. idē Pro

ProRex Reg. Cam. Summariç dedit in mandatis, vt Serenifs. D. Margaritam ereditricē describeret in libris suis de annuis redditibus pdictis ducatorum 4583. t. 13. eosq; ipsi pro futuro solui faceret vti vsufructuariç dictorum scutorum 50. millium per quon. Ducem Alexādrum solutorum vt supra, & ita fuit exequutum; quia descripta fuit, exegitq;, & in exactione perseuerauit vsque ad mortem.

Ceterùm quia post mortem Ducis Alexandri, Serenifs. Catharina Regina Frāciæ, vti illius heres ab intestato (quia soror, & pximior agnata) litem instituerat in Vrbe cōtra Serenifs. D. Margaritam pro consequenda possessione bonorum in hereditate ipsius Alexandri remansorum, fuit tandem trāsactione finita de anno 1560. primo Iulij, in qua inter cetera præfatæ Serenifs. Margaritę cessa, assignata, & relaxata fuere bona, credita, & iura quæcunq; remansa in dicta hereditate, & existentia in ciuitate Neap. & vniuerso Regno Neap. tam quoad proprietatem, quàm quoad vsumfructum, pleno iure, pro se, & heredibus, & similiter monilia, & gemmę quęcumq;, & quęcunq; mobilia in manibus eiusdem existentia; & sic illa omnia quietè, & pacificè tenuit, & possedit donec vixit, & signanter annuū redditum præd. exegit, tam super Doanna pecudum Apuleę, quam pręd. functionibus fiscalib9. Quo verò ad bona existentia in Vrbe Romę, Palatium, quod est iuxta Ecclesiam S. Saluatoris, cum suis adiacentibus, respectu vsusfructus tm̄ eidem pertineret, Reginæ autem, quoad pprietatem; ad quam etiam creditum viginti millium super Monte Fidei spectaret, cum medietate fructuum decursorum, & omnibus in futurum decurrendis; reliqua medietate decursorum fructuum prędict. Serenifs. D. Margaritę concessa. Castrum autem Sancti Angeli Tiburtinę Diœcesis ipsimet Serenifs. D. Margaritę remaneret, sed ad Reginam reuerteretur, si in lite Montis Fidei succubuisset, quam ambę cōibus expensis prosequi tenerentur. Sup vinea autē de Medicis nuncupata, nihil dispositum, sed ius partibus fuit reseruatum, quod habebant; remansit tamē penès Serenifs. D. Margaritam donec vixit.

Decessit autem, imò ad sempiternam vitā migrauit anno 1585. hęc Serenifs. Ducissa (mulieris sexus splēdor, omni virtutum genere refulgens, quę tātò cæteris omnibus tempestatis suę mulieribus, quantò dies nocti, pstitit, quod ego ab experto plus alijs affirmare possum, ex quo decennio circiter Auditor eius generalis extiti, cuius eximiam humanitatem, pietatē, prudētiā, solertiam, iustitiā, fidem, liberalitatē, cæterasq; innumeras virtutes in dies magis, atq; magis admiratus fuit) relicto hærede suo vniuersali ex testamento Serenifs. D. Alexandro tunc Principe, nunc Parmæ, & Placentiæ Duce, filio vnico; verè vnico, & incōparabili, ob pclarissimas eius animi, ac corporis dotes, & pcipuè ob summam rei militaris peritiā summa cū fortitudine coniunctā, qua oēs alios exercituum Imperatores facilè antecellit, vt rerum gestarū percelebris fama mortales omnes edocuit, & in dies edocet.

At ptendēte Fisco Regio Regni Neap. p mortē Serenifs. D. Margaritę reuersos fuisse ad Reg. Cur. introitus memoratos, Doannæ pecudū, & functionū fiscaliū, vt potè vsusfructus tm̄ titulo ab ea dum vixit in feudum tentos, possessos, & exactos, sequestrum à Regia Camera summariç super ipsis fieri pro futuro obtinuit.

Quocirca agentes ipsius Serenifs. hæredis ad Illustrifs. & Excellentifs. ProRegem recursum habuerunt, libellum supplicem exhibentes tenoris subsequentis.

Per parte del Sig. Prencipe di Parma s'espone à V. Eccell. come la B. M. di Madama Margarita d'Austria, possedeua frà l'altre entrate annui ducati 4583. parte sopra la Regia Dogana delle pecore, & parte sopra pagamenti fiscali nella Prouincia d'Apprūzzo, che le furono assignati dalla glo. mem. di Carlo V. suo padre, per scudi 50. millia, che per tal'effetto erano stati sborsati à sua Maestà dal Duca Alessādro de Medici suo primo marito, & sendo morta Madama per la Regia Camera della summaria sono stati sequestrati detti annui ducati 4583 ad instanza del Regio fisco, sotto pretesto, che Madama ne fosse vsufruttuaria vita sua durante, & perche detta assignatione fù fatta libera, & il dominio, & possessione d'essa entrada deue passare pleno, & aperto iure ad esso esponente, come à figlio vnigenito, & legitimo successore, et herede vniuersale, non ostante, che forsi si pretenda, che Madama ne douesse essere vsufruttuaria, come di sopra, & per sua morte douesse tornare à gli heredi di detto Duca Alessandro, in virtù delli Capitoli matrimoniali fatti fra detto Duca, & Madama, poiche in questo non tiene che fare il Regio Fisco, perche fù fatto in fauore de gli heredi del Duca Alessandro, & tanto più, che la Serenissima Regina di Franza sorella, & herede del detto Duca, haueа cesso le sue ragioni à detta Madama sua madre, come à creditrice di grossissima somma di denari, sopra li beni del detto Duca Alessandro, per le sue doti, & altre ragioni, della qual somma n'è creditore hipotecario esso esponente, come filio, & herede vniuersale di Madama predetta, talche non si poteano, ne doueano in modo alcūno sequestrare dette entrate dalla Regia Camera.

Per tanto essendo esso esponente notorio figlio vnigenito, legitimo successore, & herede vniuersale di detta Madama, & douendogli perciò prouenire il Dominio, & possessione di dette entrate, come di tutte l'altre, non ostante dette cose, che si potrebbeno dire.

Si prega V. E. che voglia ordinare, che si come di fatto

fatto gli sono state sequestrate dette entrate, così anco gli siano dissequestrate, di maniera, che possa continuare il Dominio, & possessione d'esse, come fa ceua Madama sua madre, & che per tal effetto la Regia Camera spedisca le prouisioni necessarie; deducens omne ius suum &c. petens &c. omni me liori modo; quem Deus &c.

Cui quidem libello rescriptum emanauit infra scriptum (Reg. Cam. summariæ de contentis in memoriali prima die, qua erit in Collaterali Cõsilio, relationem faciat S. Excell.) quo deinde in Regia Camera præsentato per procuratorẽ Serenis. D. Ducis, vnà cum scripturis, & instrumẽtis pro fundanda eius intentione, & è cõtra prętendente Reg. Fisco dissequestrum fieri non debere, prętextu, quòd Serenis. Domina fuerit tãtùm vsufructuaria, non proprietaria dictorum redditunm, & productis pro eius parte nonnullis ex prænarratis instrumentis, datus fuit termi nus Iuris per ipsam Reg. Cameram vtriq; parti ad probandum incumbentia, salua prouisione facienda circa dissequestrum petitum.

A quo decreto dictus procurator sentiẽs se grauatum, denuò supplicauit Excellentiss. ProRegi, vt ante oĩa relatio demandata fieret in Collaterali Consilio ad effectum petitæ dissequestrationis, & aliud rescriptum primo simile retulit. At procurator Regij patrimonij institit ante expeditionem causæ exhiberi capitulationem matrimonij p̃dicti cõtracti inter Serenis. D D. Margaritã, & Octauiũ Duces; tum quia de ea fit mẽtio in scripturis exhibitis, tum vigore priuilegij Regij Fisci; Cui instãtiæ diuersis rõnibus cõtradixit, p̃curator Serenis. Ducis Alexãdri, quas referre nõ expedit, sed p̃ expeditiõe causę ĩstetit.

Facta igitur relatione per Reg. Cam. sũmariæ in Reg. Collaterali Consilio, fuit omniũ voto, & consensu decretum, & explicando prouisionem super dissequestro in præcedenti decreto reseruatam, quòd firma remanente possessione capta nomine Regiæ Cur. introituũ p̃dictorũ, terminus aliàs datus per dictam Reg. Camer. in p̃nti causa currat ab ea die, & quòd nihilominus procurator Serenis. D. Ducis exhibeat capitulationem petitam pro parte Reg. Fisci. Quod q. dem decretum procurator Regij patrimonij laudauit, & acceptauit. Procurator autem Serenis. D. Ducis illi non consensit, imò contradixit, & iuris beneficia, & remedia sibi reseruauit, & eodem instanti dictus procurator Regij patrimonij infrascripta subiunxit verba. Et nihilominus aduertit agẽtes Illustris. Principis Parmę, quòd ad finem videndi, an Serenis. Margaritæ ab Austria fuerit satisfactum de eius dotibus, & Iuribus dotalibus primi matrimonij contracti cum Illustriss. Duce Alexandro, necesse erit constare de prætio, & valore Iocaliũ, gẽmarũ, & aliorũ mobilium hæreditatis prædicti q. Illustris. Ducis, ac etiã constare de prætio domus, vineæ, & aliquarum pecuniæ quantitatum, quæ præf. Serenis. Margarita habuit, & recuperauit de hæreditate præd. in Vrbe Romæ, & propterea si adest aliquod appratium, & liquidatio præd. iocaliũ, mobilium, & aliorum bonorum, & pecuniarum, instat dictum apprętium exhiberi, ad hoc vt breuiùs negotium explicari possit. Sed si dictũ apprętium non adest, oportet, quòd dicta iocalia exhibeantur, prout in casu præd. exhiberi petit, vt possint apprętiari; & insuper petit exhiberi inuentarium iocalium, & mobilium, & declarari alia bona, & pecunias recuperatas in Vrbe Romæ, seu alibi. Et insuper dicit, quòd quatenus p̃ authenticas scripturas non apparebit de liquidatione prædicta, & erit necessaria alia p̃batio, in casu prædicto, ex nunc prout ex tũc nominat habere testes, & scripturas in Vrbe Romę, in ciuitate Florentiæ, Mediolani, & alijs locis, extra Regnum, & instat expediri debitas prouisiones omni meliori modo &c.

Quoniam verò Regius Fiscus principaliter tẽdit, vt ex eius scripturis dignoscitur, ad demonstrandum quid, & quantum ex bonis, & hæreditate dicti q. Illustris. Ducis Alexandri Medices ad Serenis. D. Margaritam eius relictam peruenerit, vt sciri possit, an satis ei factum fuerit de creditis suis, absq; his annuis redditibus Doanę pecudum Apulęę, & functionum fiscalium, de quibus agitur, æquissimum est, intẽtioniq; Serenis. D. Actoris consonum, bonam fidem agnoscere, cunctaq; sincerè, & indiminutè recensere, vt veritati, & iustitiæ locus sit.

Habuit igitur primo loco in Regno Neap. posseditq; annuos redditus antedictos ducatorum 4583. quorum proprietas est scutorum 50. millium, vt ex antedictis liquet, & præsertim ex pacto redimendi, quod habet Reg. Cur. Item habuit domunculam in Giuitate Neapolis sitam, & census quosdam super nonnullis prædijs in loco Gaudij positis, redditus in totum ducatorum 360. annuorum.

In Vrbe verò Romæ, Palatium cum adiacentibus locis tenuit vsq; ad eius mortem, iuxta formam transactionis antedictæ cum Regina Franciæ initæ, & ex affectibus percepit, siue verosimiliter percipere potuit scutos quinquecentũ singulo anno, Iuliorum decem pro singulo scuto. Vineam quoq; appellatam de Medicis, ex qua nullos creditur fructus percepisse, vel ita modicos, vt nullius sint considerationis, & cum expẽsis compensandi; est enim locus voluptatis, non vtilitatis gratia compositus.

Tenuit etiam castrum Sancti Angeli cum pertinentijs suis, ex quo annuum redditũum scutorũ 500. vel circa similium, percepit, & hoc quoque pęnès Serenissimum eius hæredem reperitur.

Ex credito Mõtis fidei pręnarrato nihil vnquã

fuisse

fuit consequuta;quin potiùs maximas eius cau-
sa expẽsas continuè sustinuit litẽ prosequendo
cũ aduersarijs possidentibus, vt notoriũ in Vrbe
est,processusq; superinde agitati indicant.

Demum in ditione Florentiæ prædia nonnul-
la cum bonis mobilibus,& bestijs tenuit,& pos-
sedit,vigore Imperialis Laudi;quæ & locata fue
re Duci Florentiæ in rationem scutorum 7500.
annuorum ab initio,postea verò minoris, vt in-
strumenta superindè celebrata indicant, videli-
cet scutorum 7384.quam pensionem vsq; ad an
num 1580.recepit,& non vltra.

Iocalia autem,& mobilia, quæ penès Serenis.
Dominam remanserunt, & de quibus fit in lau-
do prædicto mentio, certnm est nullius extitisse
redditus,cum infructuosa sint; Cuius verò præ-
tij,qualitatis,& quantitatis extiterint,indubita-
tum est Serenis.D.Ducem Alexandrum liben-
tissimè propalaturum,si ad eius notitiã quoquo-
modo peruenerir. est enim factum alienũ,& an
te illius natiuitatẽ secutum, quod verisimiliter
ignorare debet,si inter Serenis. genitricis scri-
pturat non fuerit fortè aliquod inuẽtariũ reptũ.

Ex hac longa facti specie,quam seriatìm recẽ-
sere operæ prætium duxi, vt promptior emana-
re queat iuris determinatio, plura oriuntur du-
bia; quorum primum est.

Vtrùm per Regiam Cameram summarię rectè
fuerit facta sequestratio prædicta quasi possessio
nis exigendi redditus memoratos statìm post
obitum Serenis.D.Ducissæ?

Secundum. Vtrũ per eandẽ Summariã,cũ in-
teruẽtu Regij Collateralis Consilij, rectè fuerit
in iudicio subsecuto iudicatũ, declarando quòd
firma manente possessione capta nominc Regiæ
Cameræ,terminus aliàs datus currat in causa?

Tertium est. Vtrùm in secunda parte decreti
rectum quoq; tulerint iudicium, mandando ꝓ-
curatori Serenis. D. Ducis, vt capitulationem
occasione matrimonij Ducij Octauij celebratã
edat, & exhibeat?

Quartum. An teneatur pariter idẽ procurator
exhibere apprętiũ gẽmarũ exaduersò petitum,
vel saltem eas apprætiandas,& illarũ,atq; aliorũ
mobiliũ inuẽtariũ;ac declarare alia bona,& pe-
cunias recupatas, vt Regij Fisci ꝓcurator istat?

Quintum,& vltimum. An in petitorio iudicio
bonũ ius foueat Serenis.D.Dux,ita quòd fauo
rabilem sententiam reportare debcat?

Et quoad primum, videtur certè grauat⁹ Sere
nis. D. Dux,ad cuius præiudicium factum fuit
sequestrum; Cum enim vti matris hęres in pos-
sessione dictorum reddituum perseuerare,& cõ
tinuare deberet, aut saltem immitti, & induci,
vt inferiùs loco suo dicetur,nõ debebat Regius
Fiscus ad actum sequestrationis prosilire, qui
1 omni iure prohibitus est, rub.& l. vnic. vbi glo.
& scrib. omnes C. de prohib. sequest. pec. c. 1.
vbi Cano.de sequestr. possess.& fruct. & in c. 2.
vbi glo.in ver. fructus. Abb.plenè post Hostien.
& alios in c.fi.eo.tit.glo.& Doct.in c. examina-
ta,de iud.Fran. Curt.in tract. de sequestr. nu.6.
2 in 2.not. † Nec dubitandum quin in causis fisca
libus ita procedat regula prædicta, sicut & in cæ
teris,l. defensionis facultas,vbi Luc.de pen.not.
C.dę iure fisci,lib. 10.& in specie tradit Peregr.
in tract.de iur.fisci lib.7.tit. 3.num. 10. vers. se-
questratio autem.

Circa Secundum autem, Animaduertendum
est,quodnam fuerit iudicium propositũ, & pro-
secutum? vt faciliùs appareat qualis debuerit
3 sententia subsequi; quę debet esse petitioni, &
actioni conformis,l.vt fundus.ff.cõm.diuid. c.li
4 cèt hæli,de Simo. † Et quia videtur super pręci-
bus procuraroris Serenis. D. Ducis fundatum,
quæ vnà cum rescripto Excellen. D. ProRegis
in Regia Camera præsentatæ fuere, & libelli lo-
5 co,habendæ sunt,ex Castr.in cons. 253. lib. 1. †
cum in eis mentio facta fuerit,nedum de posses-
sione,sed de dominio Serenis.D.Ducis,& quĩ-
dem principaliter, & pro fundanda intentione,
mixtum fuit petitorium cum possessorio, Doct.
in c.cum ad sedem, vbi Bellam.nu.9.Bero.cons.
52.nu.7.& cons.110.nu. 8.lib.3. Auffrer.ad de-
cis.Tholos.500.Contar.in repet.l.vnic. limit.2.
in prin.nu.12.& q.15.nume.13.14.post Bart. &
6 alios quos citat; † Et rescriptum superinde ema
natum,vtrumq; compręhendit. Abb. in c.1. nu.
16.vbi Inno.Butr.& alios citat,de sequest.poss.
Rot.decis.9.in prin.de caus.poss. & propr.in an
tiq.Cassad.decis.6.per totam de rescript.Felyn.
in rub.de rescript.num.8.vers hoc autem limita
tur Meno.in prælud.tract.de recuper.poss.num.
13. Quandoquidem super omnibus in supplica
7 tione expositis Iudex in dubio datus censetur
glo.in §. audiẽt.in authẽ.de defens.ciui.Rot.de-
cis.6. Si petatur, de rescript.in nou. & decis.9.
eo.tit.Abb.Bero.& alij in c. venerabilis,de iud.
Cels.Hug.in tract.claus.nu.87.Mandos.in tract.
commiss.commissione 1.in vers.audiendas.
8 Confirmatur,quia vltra mentionem Dominij,
deduxit quoq; ius hypothecę Serenis. Domini
super annuis istis redditib⁹, quod petitorium sa
pit, Bar. in l.1.ff.de Salui.interdict. & in l.1.C.
eod.tit.& ibidem Salycet. Floria.& alij,& idem
Salyc.in l.vnica,q.6. C. si de momen.poss.fuer.
appell.Negus.in tract.pignor. par.9. mẽb.1.nu.
2.Sed & instrumenta,& iura produxit ad probã
dum deducta,sinè suspensione petitorij, ac pro-
testatione,quòd ad colorandum tantùm,& iusti
9 ficandum possessorium producebantur; Quocir
ca vtrumq; iudicium videtur ꝓsecutus, Aegid.
decis.8.in fin.de rest.spol.Menoc. de retin.poss.
remed.15.nu.138.Cõtar.d.limit.2.§.9. num.4.
10 His stantibus, Dico quòd cumulata in libello
possunt quidem in ꝓcessu & sententia separari,
Bal.

Bal.in c.ad vltimū,num.4.de cauſ.poſſ.& propr.
Papien.in form.appell.ab interloc.in fi.Cōtard.
11 d.limit.2.§.5.num.12.13.& præſertim qñ priùs
de vno,quàm de alio iudici conſtat, c.2. cū not.
de cauſ.poſſ.& propr.tradunt omnes, in l.natu-
raliter,§.nihil commune,de acquir.poſſ.Abb.&
Felyn.in c.ſuborta de iud.Purpur.in l.edita.nu.
. . C.de eden. Aegid. deciſ. 506.Capic.deciſ.
86.nu.6.Alciar.conſ.69.nu.190. num.12.lib.5.
12 Rolan.conf.41.nu.29.in 3. Sed ſi de vtroq; eo-
dem tempore conſtaret, ſuper vtroq; foret pro-
nuntiandum,aliàs ſententia eſſet nulla, vel ſaltē
iniuſta,Bal.conſ.157.Nouū dubium lib.1.Grat.
conſ.16.nu.18.& conſ.vlt. nu.51.in 2.Bero.cō-
13 ſil.110.nu.11.12.lib.3. Nec ſufficeret iura ſuper
altero ad aliud iudicium reſeruare, Contard.d.
limit.2.§.5.nu.21.cum ſeqq.& nu.28.verſ.vndè
oportet fateri.cum concordant.

Quoniam verò in cauſa iſta pronuntiatū fuit
ſuper poſſeſſorio tantùm, & quidem contra Se-
reniſs.D.Ducem; Super petitorio autem ius re-
ſeruatum,mediante termini ſtatuitione, Dupli-
citer grauatus fuiſſe videre.

Primò, Quia ſi ſuper poſſeſſorio ſolo iudican-
dum erat,non pro Regio Fiſco, ſed pro Celſitu-
dine ſua ſententia videbatur ferenda.

Secundò,qa imò ſuper vtroque ius dicendum
erat,quoniā de bono iure Sereniſs. D. Ducis,ēt
in petitorio,liquere videbatur, aut ſaltem ſuper
14 petitorio ſolo ad fauorē eiuſdem, vti abſorbēte
poſſeſſoriū,c.cū dilectus,de cauſa.poſſeſſ.& ꝓp.

Ad Primum itaq; grauamen indicandū, & de-
monſtrandum argui poteſt à ſufficienti partium
enumeratione; quòd aut redditus iſti de quibus
controuertitur, feudales ſunt,aut allodiales, Et
vtroq; caſu poſſeſſionem,vel quaſi ad ipſum Se-
reniſs.D.Ducem pertinuerint.

Etenìm ſi feudales dixerimus, prout memora-
ti contractus omnes ſuper eis celebrati,dictant,
videlicet inter Carolum, & Ducem de Ariſcot,
inter Carolum,& Ducem Octauium, inter Du-
cem de Ariſcot,& Regiam Cameram ſuper re-
troceſſione eorundē redditūū; inter Proregē,&
Sereniſs.Margaritam ſuper aſſignatione, & de-
nuò ſuper permutatione memoratis, videt̄ pro-
culdubio Sereniſs. Dux ad illorum poſſeſſionē,
15 vel quaſi,mortua matre admittendus fuiſſe, ne-
dum vt hæres ſcriptus in teſtamento, ex reme-
dio l.fin.C.de edict.diui Adr.toll.quod in feuda
libus etiam locum ſibi vendicat, vt per Afflict.
deciſ.119.nu.3.4.5.& in c.1. in 5. not.ſi de feu.
fue.contro.& tradunt Scriben.in ea.l.fin. & ali-
bi,quos pleno calamo retulit Menoch. de adi-
piſc.poſſeſſ. remed.4.q.47. loquentes etiam in
filia inſtituta,quæ feudi regulariter incapax eſt,
16 c.1.§ & quia vidimus, qui feud. da. poſſ. Curt.
Iun.in tract.de feud.par.3.prin.in princ.Verùm
17 etiam circunſcripto teſtamento, vti hæres ab
inteſtato,per interdict.quor. bonorum, Afflict.
in d.c.1.in 4.not.ſub nu.4.ſi de feud.fue. contr.
18 inter dom.& agna. Necnō vti filius ſimpliciter,
in quem feudi poſſeſſio continuata iuris miniſte
rio dici poterat,ita quòd nō de nouo acquirere,
ſed retinere dicebat̄, ex Bal.in c.1.col.vlt.vbi ēt
Afflict.nu. 11.in ritu.an Mut.vel Surd. Aluar.in
d.c.1.§.ſi de facta ad fi. Bal. in l.cum antiquiori-
bus nu. 11. verſ. decimò ſic.C.de iur.delib.Iaſ.
in l.ſi ſorori,nu.2.ad fi.C.eo.tit. Caſſan. in con-
ſuetud.Burg.rub.7.§. 1. nu.6.Iaſ. in l. quoriens,
nu.32.C.de rei vend.Io.Sanſ.in conſued.Turo-
neñ.tit.de homag.artic.1.Marcabr.conſ.37.nu.
19 122. Et licèt in filia ſuccedente patri loquantur
aliqui ex præd.idem tamen in ſuccedente matri
reſponden.per tex. vbi Doct. & Afflict. ſignan-
ter nu.3.de benef.fœm.

20 Quòd ſi Allodiales redditus p̄ſuppoſuerimus,
prout in dubio præſumi ſolent,c.1. cum not.de
iur.iuran.c.2.ſi de feud.fuer.cōtrou.inter dom.
& agna.Alex.conſ.129.in prin.lib.1.Alciat. de
præſump.reg.2.præſumpt.3. Rol. à Vall.conſ.1.
num.46.lib.1.& naturæ functionum fiſcaliū cō-
uenit, vt per Luc.de pen.in l. patrimoniales cir-
ca fin.C.de feu.patrimon.li. 11.& in l.quicumq;
col. 2. verſ. nam tunc Rex. C. de om.agro. de-
ſer.eo.li. Multò magìs vti hæres ſcriptus,atque
etiam ab inteſtato,ſi ſcriptus non fuiſſet,poſſeſ-
ſeſſionem adipiſci debuit ex remedijs l. ſi. & in-
terdicti quor.bon.

Nec prædictis refragari videtur Regij Fiſci prę
ſuppoſitum, quòd Sereniſs. defuncta vſusfruct⁹
tantùm titulo viuens poſſideret,qui morte fini-
21 tur,l.3.§.ſi.ff.quib.mod.vſuf.amitt. Nā eorum
quoq; bonorum ſcripto debetur hæredi poſſeſ-
22 ſio,quæ ratione vſusfructus tm̄,teſtator obtine-
bat, vt appoſitè ſcribit poſt alios Menoc. dicto
23 remed.4.num.371.& ſeq.Quod & in interdicto
memorato procedere ſuadent dicta per eūdem
Menoch.eo.tract.remed.1.q.19.cū ꝓ rebus ſim
pliciter detentis,reddi conſueuerit, vt per eum.

Secundò principaliter pro Sereniſs. D. Duce
in poſſeſſorio pronuntiandum videbatur, vigo-
re generalis hypothecę omnium bonorum,& iu
rium præſentium, & futurorum Ducis Alexan-
dri,iunctæ cum conſtituto poſſeſſorio comprę-
henſo in contractibus Barchin.& Neap.ad fauo
rem Sereniſs. D. Margaritæ, & eius hæredum,
præſertim deſcendentium, vt in eis legitur; &
hoc pro ſatisfactione creditorum ſuorum præ-
memoratorum, videlicet ſcutorum 120.milliū,
ſeù annui redditus ſex millium ex cauſa dotis.
Item aliorum ſcutorum 6666. annui redditus,
pro antifacto. Et vſusfructus aliorum ſcutorum
120.millium promiſſi in contract.Neap.ex cau-
ſa inibi expreſſa. Cum enim in bonis & hęredi-
tate dicti Ducis Alexandri remanſerit creditum
dictorum ſcutorum 50.millium, quod habebat
cum

cum Regia Camera, numeratorum ob causam, quæ postea non est secuta, prout fatetur ipsemet Carolus Imperator in dicto contractu inito cũ Duce Octauio, necnon Don Petrus de Toleto, eius Prorex, & procurator, in contractu assignationis in solutum factæ pro dicto credito Serenifs. Margaritæ in extinctionem illius nominis debitoris, vtiq; dicendum est, quòd sicuti ipsum
24 nomen ei obligatum, & hypothecatum erat, ac eius hæredibus, l. nomen debitoris, vbi Bart. & alij, l. res pignori, vbi glos. & scrib. de pigno. Neguf. in tract. pigoo. par. 2. memb. 3. nu. 21. Ita ẽt redditus annui Ducatorum 4583. pro dicto credito assignati, & in illius locum subrogati, remã serint hypothecati, & obligati, ac dicto cõstitu-
25 to possessorio suppositi; Quandoquidẽ subrogatum sapit naturam eius, in cuius locum subrogatur, §. fuerat, inst. de act. l. si eum, §. qui iniuriarũ, ff. si quis caut. l. vnica, §. sed etsi, & §. penul. C. de
26 rei vx. act. Et in terminis quòd res in solutũ data, & assignata pro debito hæreditario censeri debeat hæreditaria, & de ea vti de hæreditaria iudicari, est elegans conf. Alex. 149. per tot. in 3. vol. quem refert, & sequitur Rui. conf. 97. num. 10. & 12. vers. non obstat quoq; lib. 5. & benè faciunt tradita per Neguf. vbi supra par. 5. memb. 4. nu. 4. cui sufficiat remissio.

Quo stante, certum est virtute constituti ante-
27 dicti Serenifs. Margaritam redditus prædictos possedisse, vel quasi, l. quædam mulier, vbi glos. & Doct. de rei vend. l. quod meo, vbi scrib. omnes de acquir. poss. Tiraq. de iu. consti. par. 1. nu. 2. 3. prout possidere velle, & possessionem suam continuare declarauit statim secuta morte Ducis Alexandri (quãuis necessarium minimè fuerit) in instrumento scilicet mandati supra recen-
28 sito; Et si ipsa possedit, in Serenifs. quoq; hæredem possessionem trãstulit, l. cũ hæredẽ possessionem trãstulit, l. cũ hæredẽ
29 Sed accedat, quòd cum res hypothecata ad ipsius Serenifs. Dominæ manus peruenerit, dicta scilicet assignatione mediante, vtiq; ius retinendi, & excipiendi aduersùs quemcunq; illi competijt, vsque ad totalem crediti sui satisfactionẽ, Bar. in l. 1. in principio, de pigno. Corne. cõs. 61.
30 nu. 27. lib. 3. Et per consequens eius quoq; hęredi, qui in vniuersum ius successit, l. hæreditas nil aliud, de verb. signif. l. hæreditas de reg. iur. qq;
31 eadem causa, & titulo possidere, & seu retinere dicitur, quibus defuncta eius mater, Socin. in l.
32 3. §. ex pluribus nu. 3. de acquir. poss. Præsertim pro creditis dotalibus, qui in hoc speciali potiũtur priuilegio, Castr. in l. peculium ij. in princ. ff. de pecul. Bal. in l. pen. C. de pign. ac Iaf. in l. si cũ sortem, §. si centum. in fi. de cond. indeb.

Fortiùs etiã, si nulliter & inualidè ad illius manus deuenisset, idem ius retinendi, tam ipsi, quã eius hæredi cõpetijsset, Neguf. vbi supra par. 3. par. 3. memb. 2. nu. 20. & seq. cum concor.

Cõfirmantur adhuc prædicta ex Imperiali laudo supra relato, disponente, ac mandante Serenifs. Margaritam in perceptione hæreditatis q. Ducis Alexandri, tam per eam appręhensorum, quàm appręhendendorum, conseruari, & defendi debere donec de creditis, & summis antedictis debitè fuerit satisfacta; quod iustam causam possidendi tribuit, l. iustè possidet, cum materia.
34 ff. de acquir. poss. Cuius laudi dispositio sup hypotheca, & constituto prædictis fundata de-
35 præhenditur; siquidem creditor hypothecarius in possessione bonorũ debitoris defendi debet; & si fortè ceciderit, ad eam quoq; restitui, l. si is qui bona. §. 1. & ibi glo. & Doct. de pigno. l. tutor. vbi Bart. de pigno. ac l. 1. & ibi Salyc. C. de præcar. & Salui. interdict. dicitur enim verè possidere, l. cum & fortis. §. fi. de pigno. l. 1. §. per seruum, vbi Doct. de acquir. posses. siue pignus sit conuentionale, siue prętorium, l. 2. vbi Bal. C. de
36 pigno. prætor. In casu autem nostro, & conuentionale erat respectu contractuum memoratorum, & prætorium respectu laudi Cæsarei. Vndè tanto efficaciùs effectum suum operari debe
37 bat; cum duo vincula plus stringãt, quàm vnũ, authen. itaq; C. com. de success.

Nec silentio prętereundũ, quòd Serenifs. Dña quamuis omnia bona, & iura hęreditaria Ducis Alexãdri hypothecata haberet, tenebatur tñ ꝑ iure antifacti sui, in bonis Regni Neap. satisfactionem in primis quærere, & assequi; in cæteris autem poterat tantum in subsidium, vt legitur in contractu Barchinon. in illis verbis. (Et casu quo ex dictis bonis Ducis Alexandri in Regno existẽtibus, non posset totum dotarium integrè consignari, id quod deerit supplebitur in alijs bonis dicti Illustrifs. Ducis Alexandri ad eum extra dictum Regnum in Italia spectantibus de iure) Vndè colligitur, quòd maius ac potentius ius in his redditibus in Regno Neap. existentibus, & in locum crediti hæreditarij suffectis, & subrogatis, & eorum possessione obtinebant Serenifs. Domina, & eius hæres, quàm in cæteris, adeo quòd in eorum possessione, vel quasi tantò magis erat is tuẽdus, & conseruandus vsqueque integrè satisfactus existeret, & si in ea non fuisset, immitteodus veniebat vt supra; saluo tamen iure Regiæ Camerę, eosdem redimendi, & recuperandi soluendo dictos scutos 50. mille, virtute pacti in dicta assignatione, & in solutum datione, appositi.

Nec difficultatẽ faciat, quòd tot remedijs possessorijs cõsultum Serenifs. D. Duci dixerimus, cum ex vna tantùm causa possessio ipsa cõsistere debere videatur, l. qui bona, vbi Aret. & alij, de acquir. posses. quia imò verissimum est posse quem ex pluribus causis possidere, per tex. expressum, in l. 3. §. ex pluribus eo. tit. & ibi Bar.

Castr.

Castr.& Ias.in princ.& nu.3.4.11.vbi rationem optimam affert,quòd nostra interest habere plu
40 causas possidendi,sicut & plura remedia,& exē-plis declarat; sequitur ibidem Socin.nu.6.& 12. ad fin.atq; Castr. in d.l.qui bona; sic etiã ex vna
41 causa possidere,& ex alia retinere licet, Bart.di-
42 cto §.ex pluribus col.2. vers.quæro vtrùm, cum concord.Et quod de possessione dicitur, tam de ciuili,quàm de naturali,intelligendum est, secũdum Bart. vbi proximè vers. quæro quid de naturali? Nimirum cum declaratum fuerit Regiã Camerã in possessione manere debere,grauatus in hac parte dicēdus est Serenis.D.Dux,cui tot possidendi,atq; retinendi causæ suffragabantur.

Sed & in alia parte vr idem respondendũ;quia scilicet in petitorio non fuit iudicatũ,sed ius tm̃ reseruatum,Constabat etenim de bono illius iure ex publicis documentis productis,ꝑpter tria eius credita suprascripta clara, & liquida,ꝑ quibus hypothecati erãt redditus isti triplici rõne.

Primò,Quia perinde erat ac si Dux Alexãder, eos viuens exegisset,& possedisset,cum subrogati fuerint in locũ crediti hęreditarij, vt ꝓbauim⁹.

Secundò, Quia actionem ad eos habebat Dux ipse propter conuenta in cõtractu Neap. saltem respectu functionum fiscalium ei promissarum specificè ad summam ducatorum 50.milliũ; pro
43 pter quod licèt nunquam illas obtinuerit,& possederit, dicuntur tamen in eius bonis remãsisse, & per consequens sub obligatione, & hypotheca bonorum suorum compræhendi, & contineri,l.rem in bonis.ff.de acquir.rer.dom.cum not. Bart.in l.rem alienam de pigno.actio.Negus. dicto tract.par.8.memb.3.num. 23.

Tertiò, Quia negari non potest,quin in bonis Imperatoris fuerint, & virtute generalis obligationis, & hypothecæ bonorum eius præsentiũ, & futurorum erga Ducem Alexandrum in contractibus cum eo celebratis,remanserint obnoxij,& hypothecati pro omnibus ab ipsis cõtractibus dependentibus, & præsertim pro consignatione functionum fiscalium promissa vtsupra,aut saltem pro restitutione prætij, ad quam teneri ipsemet fassus est,vt diximus.

44 Cæterùm si obligati erant Duci Alexãdro,eius quoq; creditrici Serenis. Ducissæ obligati, & hypothecati reperiebantur,tot.tit. C.si pign.pigno.l.1.§.cum pignori,ff.de pigno. Hypothecaria enim actio in cessionarium pignoris, & hypothecæ,atq; in creditorem hypothecarium primi creditoris transit, vt post multos citatos tradit Negus.præcitato tract.par.8.memb.2. nu.1.

Nimirum ex quolibet dictorum capitum constabat de iure hypothecæ Serenis.Ducis,conse
45 quenterq; super eo pronuntiandum erat,& successiuè declarandum,ius retinendi illi competere,donec,& vsquequo de omnibus creditis suis satisfactus fuisset,Bar.in l.si fundus. §.in venditione de pignor.& in l.creditor,in prin.qui pot. in pigno.hab.Negus.dicta par.8.memb.vlti.nu. 22. Actio autem hypothecaria petitorium sapit vtsupra diximus,ergò &c.

At verò dimisso iure hypothecæ,dicim⁹, quòd si solum vsumfructũ in dictis redditibus habuisset Serenis.Ducissa,vt Regius Fiscus prætēdit, illorum certè proprietas ad hæredem Ducis Alexandri pertinuisset,tum quòd hęreditarij effecti erãt modo quo supra, hoc est per subrogationē, tum quòd in contractu Barchinon. fuit expressè pactuitum,ac conuentum,quòd ꝑdecedēte Duce Alexandro sinè prole,prout prædecessit,dicta Serenis. eius vxor esset vsufructuaria vita sua durante duntaxat,& post eius mortem ad ipsius Ducis hæredes pleno iure, & liberè reuerterentur res,bona, & iura per eum acquirenda in Regno cum pecunijs per eum exbursandis vigore dicti contractus,& seu eorundem prętium; Hæc enim est res promissa, vel saltem pars prætij prædicti, quam Carolus Quintus ministerio sui ꝓcuratoris restituit in tot annuis redditibus, ex quo contractus cum Duce Alexandro celebratus effectum non habuit. Cæterùm Serenis.Catherina,Ducis Alexandri hæres,cessit,ac renuntiauit pleno iure Serenis. Ducissæ omnia credita,iura,& bona eiusdem Alexandri existentia in vniuerso Regno prædicto, ꝓ sese,& hæredibus, vt in transactione supra relata,& per consequēs horum etiam redditũ proprietatem tunc ad se spectantem;& effecta est etiam proprietaria Serenis. Ducissa, si antea erat tantùm vsufructuaria; Meritò ad Serenis. Ducem eius hæredē plenum ius transtulit. Et hæc omnia per exhibitionem instrumentorum mentionatorum in iudi-
46 cio factam,probata fuere,quę faciunt probationem probatam,vt nostrates aiunt, Bal.in l.interest , in vlt.not. C.de solut. in l.quotiès,in fi.C. de iud.nec.cons.36.nu.2.3.cons.423. nu. 10. &
47 cons.682.nu.2.ac patens & notorium, euidens, & manifestum,Abb.in c.cum olim,in vlt.not.de censi.& c.cum dilecti,in 1.not.de donat. Dec.in locis proximè citatis,Rui.cons.128. nu. 1.lib.4. Et ex consequenti liquere videbatur de bono, & optimo iure Serenis. D. Ducis, etiam in petitorio,in quo sententia non erat differenda, nec ius reseruandum,sed diffinitiuè pronuntiãdum, vel super iure hypothecæ sub forma pręscripta in actione hypothecaria, vel declarando redditus omnes de quibus agitur ad Serenis. D. Ducē pleno iure spectare,& pertinere,vtì Serenis.hęredem matris,cessionariæ, & habentis iura cessa à Serenis. q. Catherina de Medicis Regina Frãciæ Ducis Alexandri de Medicis hæredis.

48 Et quia finis petitorij est consequi possessionē rei petitæ,l.officium,l.qui petitorio,& l.si.de rei vendic.Rip.in §.nihil commune nu.38.Contar.
49 in repet.l.vnic.limit.2.§.9. nu.11.(non tamen

prin-

principaliter,ſed in conſequentiam , vt ꝑ præd.
Doct.)debebat ſucceſſiuè, & conſequenter eidē
Sereniſs. D. Duci relaxari poſſeſſio prædictorũ
reddituum,ſaluo tamen iure vtſupra Regiæ Ca
meræ eoſdem luendi, & recuperandi pro ſcutis
quinquaginta millibus ex pacto memorato in
50 inſtrumento aſſignationis appoſito; Vndè cum
ſecus ſactum,& iudicatum fuerit,grauatus vtiq;
dicendus eſt Sereniſs.D.Dux, non obſtante iu-
rium reſeruatione,vt per Contard.d. limir. 1.§.
5.nu.21.vſq; ad num.26.& num. 28. verſ.vndè
51 oportet;de qua re enim cognitum ſuit, de ea iu-
dicari debet,l.de qua re,de iud. aliàs grauamen
52 infertur;à quo etiam licet appellare, Felyn.io c.
exceptionem,nu.17.de except.

Supradictis tamen minimè obſtantibus deſen-
di poſſe videtur,quòd in nullo prędictorum ca-
pitũ,grauatus Sereniſs.D. Dux re ipſa dici q̃at,
ſiue actum ſequeſtrationis à Regia Camera sũ-
mariæ primo loco emanatũ intueamur, ſiue ſen
tentiã ꝑ Regio Fiſco in poſſeſſorio latã. ſiue om
miſſionem ſententiæ petitorij iudicij reſeruati.

Etenim mortua Sereniſs.D.Margarita,Dupli-
ci iure ad ſequeſtrum deueniri potuit inſtante
Regio Fiſco; Municipali ſcilicet,atq; communi.
Municipale eſt in Cap.Regni. Ex præſumptuo-
53 ſæ,quo diſpoſitum eſt, Aliquo decedente ſinè
prole legitima,quę ad ſucceſſionem eius de aper
to iure,claroq; vocetur,poſſeſſionē bonorum in
fra annum ab obitu prædicto computandum,oc
cupatam,nec Fiſco,nec priuato proficere, vt ex
ipſa interdictum , aut alterius generis beneficiũ
poſſeſſorium competat,vel aliquo modo detur,
ſed poſſeſſione prædicta pęnès ipſum Fiſcum cu
iuſdam ſequeſtri ſpecie in dubio exiſtente,de iu
re rei ſummariè,de plano, ſinè ſtrepitu,& figura
iudicij,libelli oblatione ſolemni,& cõteſtatione
litis,apud competentē iudicē q̃ſtio terminetur.

54 Quod quidem Capitulum , in feudalibus tan-
tùm intelligitur , tum ex rubrica ſub qua poſitũ
eſt,ideſt,De feud.ſequeſtrañ.feudatar.decedeñ.
55 &c.Nam rubrica declarat nigrum ad not. ꝑ oēs
in l.1.ff.ſi cer.pet.& in rubr.inſtitu. de act. iũ ex
alijs per Io.Ant.de Nigr.in eo.c.col.1. relatis.
Feudales autem extitiſſe redditus prædicti à Se
reniſs.Domina tenti & poſſeſſi videntur,vt Re-
gius fiſcus prætendit per ſupradicta;& ſignanter
propter illa verba contractui aſſignationis inſer
ta,(in feudum &c.& feudi natura in aliquo nõ
56 mutata.) Clara namq; ſunt contrahentium ver
ba,à quibus in dubio non eſt recedendum,l. nõ
aliter,cum materia,de leg.3.l.labeo,de ſuppell.
leg.l.1.§. igitur, de exer.ac etiam propter rela-
tionem ad contractus cum Dñis Ducibus Ale-
xandro,& Octauio,celebratos, ibi(iuxta formã
capitulationum inter dictos Cæſarem,& Alexã
drum,& poſtea cum Illuſtriſs.D.Duce Octauio
firmatarum,& non aliter.) In quibus capitula-
tionibus ijdem redditus in feudum promiſſi fue
57 rant;nam cum relatum ſit in referente l. aſſe to-
to,ff.de hæred.inſtit.l.ſi ita,de condi.& demon-
ſtr. ſequitur quòd eodem iure ſeudi cõceſſio ſa-
cta fuerit,quo relatę capitulationes,& cõtractus
dictant; Tantò magis virtute clauſulæ illius ad-
58 ditæ(& non aliter)quę formam importat,habet
59 vim conditionis reſolutiuæ cuiuſlibet alterius
caſus,& non recipit interpretationem vltra qua
litates verbaliter expreſſas.glo.Bal.Salyc.& alij
60 in l.ſiquidem,C.de excep.Bal.in authen.ingreſ-
ſi.nu.3.C.de ſacroſan.eccle.Iaſ.in rub.ſolut.ma
trim.in 2.lect.nu.15.Felyn.in c. cum dilecta,de
reſcript.Dec.conſ.61.nu.2.& conſ. 528. nu.11.
Crau.conſ.101.num.43.Bologn.conſ.19. num.
29.Ceph. conſ. 80.num.2.Rim. Iun. conſ.263.
num.42.& 59.cum ſeqq.latè Vinc. de an.alleg.
140.num.11.cum ſeq.par.2.

Nec officit quòd io rebus tantũ immobilibus,
61 & æquipollentibus ſeudum conſiſtat. Quia an-
nui redditus in hoc dicuntur æquipollere , ita
vt in ſeudum dari poſſint,c.1. de controu. inter
Dom.& Epiſcopũ trad. Curt.Iun.in tract. feud.
par.1.q.6.ſub num.10.poſt Bal. quem citat.

Conſtare pariter vr̃ eoſdemmet redditus d. Se
reniſs. Ducissæ ad vitam tantùm, & vſusfructus
titulo aſſignatos fuiſſe,ob relationē ꝑdictã; ſtãte
quòd clariſſimè fuerat exprę̃ſſum in primo con
tractu cum Duce Alexãdro inito, quòd mortuo
eo ſinè prole,Sereniſs. Domina illis gauderet tã
quam vſufructuaria,& vita ſua durãte dũtaxat.

Idē ſuadet laudũ memoratũ acceptatũ à parti-
bus,& executũ , Cõcedens ipſi ſolũ vſumfructũ
centũ viginti milliũ aureorũ, qui iuxta cõtractũ
Neapolitanũ expendendi veniebant in emptio
nē Rocchæ Gulielmæ,Puzzoli,Surrenti,& alio-
rum bonorum per ipſum Ducē Alexãdrũ emen
dorũ, cuius ſummæ pars ſunt iſti 50.mille aurei
dati ꝑ quibus redditus fuere in ſolutum vtſup.

Idipſum quoque probat inſtrumētum aſſigna-
tionis,mediante relatione prædicta,& clauſula,
(& non aliter) denotans formam vtſupra.

Ac deniq; Deſcriptio in libris Regiæ Camerę
ſubſecuta de mãdato D.Proregis, in quibus vtì
vſufructuaria ſolummodo ponitur,& notatur ;
Quæ quidem deſcriptio ab eadem Sereniſs. ap-
probata, & ratihabita videri debet,ex quo exe-
cutionem habuit, & ſolutiooes abinde quotan-
nis ſubſecutæ ſunt vſq; ad vſufructuarię deſcri-
62 ptæ obitum; plus eſt enim facto,quàm verbo ra
63 tificare,l.Paulus,rem rat.hab. Et quia nedũ per
decem,ſed per triginta & ampliùs annos , ſolu-
tiones annuæ, tali ſub titulo, & de eodē Regiæ
Cameræ ordine receptæ fuere,non eſt quòd vl-
teriùs dubitetur,per l.cum de indebito, de in rē
verſo,cum materia,de vſu. & tradita à Bal. in l.
64 ſi certis annis,C.de pact.num.7.cum ſeq. vbi ait
notanter, quòd talis præſumitur origo cauſæ,

qualis

qualis est secuta præstatio, & qualis apparet solutio, talis præsumitur præcessisse concessio.

Nec dubitandum quòd qualitas vsusfructus
65 expreßi repugnet naturæ feudi, Quia imò conueniunt; nam in feudũ res quælibet ad vsufruendum recepi potest, & dr personale feudum, quod morte recipientis finitur, Bal. in p̄lud. feu. nu. 50. & post eum Alua. diuis. decima, & Ias. nu.
66 103. sic ẽt feudum habitationis concedi solet, & ad vitam recipientis tantùm durat, c. j. consuet. re. feud. Ias. vbi sup. num. 100.
67 Quæ tantò magis procedunt, si vltra mentionem vsusfructus, alia concurrant verba tp̄s denotantia, putà ad vsufructuandum vita sua durante; vt in nostra specie dictum fuit, Ias. ibidẽ nu. 103. versi. a. moueor, post Bal. quem citat, in l. 1. col. 1. C. de fruct. & lit. expens. in l. cum hi. §. si cuti, de transact. Vndè negari non potest, quin versemur in casu d. c. ex præsumptuosę, & per consequens sequestrationi. locus fuerit.
68 Neque obstat si ponderetur ille tex. in oppositum, in illis ver. (sinè prole legitima) quæ non verificantur in nostra specie, in qua proles remansit legitima. Quoniã replicari pōt, sequẽtia ẽt verba consideranda esse, per quæ pręcedẽtia modificantur, & restringuntur ibi (quæ ad suc-
69 cessionem eius de aperto iure, claroq; vocetur) illud enim relatiuum (quæ) stat restrictiuè, l. ea tñ adiectio, vbi Bar. & alij. ff. de leg. 3. & in l. oẽs populi, ff. de iust. & iur. Vndè non sufficit prolẽ extare legitimã, vt dispositio d. c. cesset, sed talis esse dẽt, vt ad successionẽ feudi claro, & aperto iure succedat. Qũo autẽ pōt Serenis. D. Dux claro, & aperto iure vocari ad feudum memoratorum reddit∪um, stantibus prędictis manifestè
70 repugnantibus? Etenim clarum, & apertum ius solũ dicitur, de quo est casus legis, qui per aperturam librorum patere potest, & coniecturis locum non relinquit, vt colligitur ex traditis per Blanc. in tract. de compromis. q. 4. ptin. in ver. quæstio iuris, versi. intellige tamen p̄dicta, cum concor. Crau. consi. 294. nu. 6. ver. 3. Rui. consi. 87. in fi. lib. 3. & consi. 93. nu. 11. eo. lib. non ve-
71 rò illud, quod disceptationem, & opinionũ varietatem recepit, quod obscurum, vel incertum nuncupari solet, l. in ambiguo, cum not. de reb.
72 dub. vbi Soci. nu. 2. & in rubr. nu. 2. eo. tit. Rui. vbi supra. Vel ius perplexum, intricatũ, aut dubium, Capic. decis. 10. nu. 18. cum seq. Menoch. de arbitr. iudic. q. 53. per tot. quo loci notabiles, post Soci. vbi supra, refert effectus huius iuris obscuri, vel dubij, quos referre non expedit.
73 Et licèt dici soleat ius semper esse certum, l. cũ quidam, §. suum, de acq. hered. id procedit quoad ipsum ius in se, sed quoad intellectum hominis, obscurũ, incertũ, dubiũ, perplexumq; aliqñ rectè nuncupatur, vt declarat idem Soci. in d. rub. sub nu. j. Ab. in c. pastoralis, nu. 4. de rescri.

74 Et quòd sola super existentia filij legitimi minimè sufficiat ad euitandã decisionẽ d. c. ex pręsumptuosæ, qñ probabile dubium cadit super eius successione in feudo paterno, probat apertè Decis. 195. Afflic. per tot. quæ in filio legitimato per ipsummet Regem ad feudũ paternũ lo-
75 quitur, qui licèt legitimo ęquiparetur, imò legitimi nomen obtineat, vt per eum sub nu. 3. non tñ sequestrum memoratũ aufugir, si aliquid opponatur, quod dubium faciat, & idem Afflic. in c. 1. nu. 6. 7. Si de feud. fuerit contr. inter Dom. & Agn. vbi infortioribus ẽt terminis loq̃tur, & in c. imperialem. §. illud quoq; nu. 15. ver. deinde quæro. de prohi. feu. alien. Sic & è conuersò videmus, quòd etsi feudatarius sinè prole decedat, non tñ fit passim sequestratio virtute d. c. ex p̄sumptuosæ, vt putà si frater succedat in feudo paterno, vel feudũ sit concessum pro se, & heredibus, quia tunc alius quã descendens de claro apertoq; iure succedit, vt per eundẽ Afflic. d. §. illud quoq; nu. 15. post Luc. de pen. quẽ refert. Ex q̃bus arguitur non tã respiciendũ esse in materia d. c. ex præsumptuosæ, vtrũ proles legitima supersit, vel nẽ? quã vtrum supersit qui de claro & aperto iure in feudo succedat? Consequenterq; mirũ videri non dẽt, si extãte prole legitima, quæ taliter non succedat, sequestrationi locus sit; sequitur Bos. in tit. de Princ. sub nu. 302. & Io. Ant. de Nig. in eo. c. ex p̄sumptuosę. n. 19. Augetur difficultas in casu nostro, p̄p facti dubietatem, qñquidem ius Serenis. Dñæ, & per consequens etiam eius Serenis. hęredis fundatum videtur potissimè super creditis prædictis in bonis hæreditarijs Ducis Alexandri, de quibus creditis, an extincta sint, nec nẽ? dubitari dicitur ex parte Regij Fisci, cum ex productis in iudicio, & p̄serrim ex laudo Cęsareo liqueat, multa bona stabilia, & alia de quibus in themate prænarrato, ad eiusdem Serenis. manus peruenisse, & in extinctionem creditorum suorum cessisse; Si enim satisfacta remansisset, non possent ampliùs isti redditus in eam cãm retineri, sed ad cessionem Reginæ confugiendum esset, Quia ergo ab horũ liquidatione ius pendet, est cum facto mixtum, & ideò nec clarum, nec apertum dici pōt; Blanc. vbi sup. in ver. qō iuris, Menoch. d. q. 5. in princ. Tantoq; minùs clarum, & apertum dici pōt, ex quo instr̃m assignationis redituum factæ Serenis. Dñæ, relationẽ habebat ad capitulationes præcedentes cum vtroq; Duce Alex. & Octauio, quæ nō apparebant, nec adhuc apparẽt in actis, vt prenarratum fuit, Relatum enim cum sit pars referentis, vt supra dictum est, de necessitate apparere debebãt, vt factum clarum redderetur, & vt ex facto claro ius clarum oriri posset, vt per Soc. in d. rub. in prin.

Item animaduertendum, quòd tempore sequestrationis, nil pæniùs ex productis apparebat,

ſed tantùm ex libris Regiæ Cameræ conſtabat
Sereniſs. Dñam vti vſufructuariam, & vita ſua
durante duntaxat, redditus antedictos tenuiſſe
& percepiſſe; propter quod ius extinctum per
eius mortem, & ſeudum reuerſum arguebatur;
meritò ad ſequeſtrationẽ rectè deuentum fuit.
Quando aũt ex poſt cõparuit Sereniſs. D.Ducis
procurator,& Inſtetit,ac produxit vtſupra, iam
non erat ampliùs res integra,ſed attenta forma
dicti Capituli, ex præſumptuoſæ, ſequeſtratio
facta remanſit valida,& incõcuſſa;& de proprie
tate agendum fuit. Iſern. in d.c. imperialem.§.
illud quoque nu.69.in fi.de prohib.feud. alien.
& ibidem Afflic.nu. 14.ver.modò hodie.

Iure quoque cõi, ſequeſtrum fieri potniſſe di-
citur, per ea quæ in ſequenti dubio pro Regio
Fiſco in poſſeſſorio deducam; Nam ſi poſſeſſio-
nem nanciſci,& ei incumbere potuit,multò ma
78 gìs loco ſequeſtri habere,quia cui quod plùs eſt
licet, & quod minus eſt licere dẽt l. non debet,
79 de reg.iur.c.cui quod plus eſt, eo. tit.in 6. Plus
autem eſt nomine proprio, quã ſequeſtratorio
poſſeſſionem accipere, ex quo ſequeſtrum non
priuat quenquã poſſeſſione ſua, niſi de partium
conſenſu, l. intereſſe cum not.de acq. poſſ.& in
l. licèt, vbi Bart. ff. depoſ.

Ad ſecundùm igitur dubium progrediendo,
quo quęritur,An rectè pro Regio Fiſco lata fue
rit ſententia,conſeruando, & manutenendo eũ
in poſſeſſione appręhenſa; & dando terminum
vtſupra? pro affirmatiua concludo pluribus de
cauſis; quarum Prima eſt,quòd p̃ſuppoſita iuſti
80 tia ſequeſtrationis ex diſpoſitione dicti Capi-
tuli,ex p̃ſumptuoſæ, id conſequitur, quòd nul-
lo remedio poſſeſſorio iuuari potuerit Sereniſs.
81 D.Dux pro obtinenda, ſeu recuperãda poſſeſ-
ſione capta per Fiſcum. Nam etſi Regia Came
ra quandoque in poſſeſſorio intra annum poſ-
ſeſſionẽ ſequeſtratã relaxare, & reſtituere con-
ſueuerit, vt per Vinc. de an. allegat. omnium.
82 prima, & alleg. 144. in 2. par. Illud tamen pro-
cedit q̃n non militat diſpoſitio dicti c. ex præ-
ſumptuoſæ. vt in d.alleg. 1. in qua poſſeſſio pę-
nes defunctam non reperiebatur tp̃e eius mor-
tis, nec erat ampliùs feudataria, vt ibi latè de-
ducitur,& in d. alleg. 144.extabat perſona, quæ
de claro,& aperto iure vocabatur; ideſt neptis,
quæ ad feudum auitum, etiam emptitium, ve-
niebat; vndè ceſſabat legis illius diſpoſitio. In
noſtro autem caſu ſecus eſt per ſupradicta,quia
de claro, & aperto iure nõ ſuccedit Seren. Dux.
83 Secunda accedat cauſa iuſtificans ſniam iſtã,
Quia ſ.directus Dñs pręrendens feudum finitũ
tp̃e,põt propria authoritate illud capere (vt hic
factum fuit) & quemcunq; detentorem eijcere;
Quoniã cum priùs ciuilem poſſeſſionẽ vti dire-
ctus Dñs habuerit, finito tp̃e feudi, naturalem
quoq; hr̃e incipit cum ciuili conſolidatam, pp
quod detentorẽ ipſum tanquã turbatorẽ ſuum
expellere põt, ita pulchrè Bald. in c. quę in ec-
cleſiarũ nu.31. de conſtit.& in conſi.301.Propo
nitur quòd Petrus nu. 4. vol. 1. qui ita de con-
ſuetudine obſeruari aſſerit,ſequitur Alex.conſi.
124.nu. 3.lib.1.Pariſ.de reintegr.feud in tit. An
finito tp̃e conceſſionis, nu.1.2.3. Boſs. in tit.de
Principe & eius priuil. nu. 299. Curt. iun. poſt
Barb.quem citat in tract.de ſeud.par.4. nu.155.
ver.& ideò ſubdit,& ver.2.fallit,& ſeq.Præpoſ.
in c.1.§.vlt.nu.4.qui ſeud.dar.poſ. & in c.1.nu.
2.in fi.de ſeu.ſi.cul.nõ amitt.Brun.conſi.19.col.
1.ver.2.moueor.Sylua. in tract. de ſeud. recog.
q.22.nu. 2.ver.hanc partem,& q.23.in fi.Gabr.
Rom. in ſuis conclu. tit. de acq. poſſ. conclu.1.
nu.106.& ſeq.Zaſ.conſi.12.nu.102.103.& 108.
84 lib.1. Et in propoſito mulieris tenentis feudum
ad vſufructuandum,quòd ea mortua,poſſit eius
hæres ꝓpria authoritate expelli, nedum à Dño
feudi,ſi ei apertum, & deuolutũ ſit, ſed ẽt à feu-
datario,in cuius perſona vſusfructus cum pro-
prietate conſolidatus ſit, cõſuluit egregiè Natt.
conſi.563.per tot.& ſignanter nu. 36. vſq; ad fi.
85 Et quòd Bald.& alij pręcitati dicunt de tẽpore
conceſſionis finito, ita verificatur in tp̃e ab ini-
tio incerto, & poſt certificato, ſicut in certo ab
initio. Sic argumentatus eſt Caſtr. d. conſi. 68.
nu.j.ver.ſimiliter,Corn.conſi.26.nu.9. & conſi.
129.nu.11. lib.2. Boſſ.loco p̃citato ſub nu. 196.
Cur.iun.in dicto nu.155. ver.ego addo fortiùs,
Cnmi.ſuper rit.magn. Cur.c.40.nu.84.poſt re-
latos.Henr.Man.conſi.1. vbi latè,& ſignãter nu.
115.& ſeq.Aurel. Corb.in ſuo tract.quib.mod.
fini.emphyt.cau.12.in prin.Paria enim ſunt q̃d
in principio certum eſſe,vel poſtea certificari, l.
certi conditio, cum not. ff. ſi cer. pet. l. ſanctio.
vbi glo. &Doct. de pęn. §. curare cum materia
inſtit.de act.
87 Quæ confirmari poſſunt optimo ſimili, de em-
phiteuſi,qua finita,pariter licitũ eſt directo dño
propria auctoritate res emphyteoticas occupa-
re. l. 2. ibi. liceat eum repellere à prædijs, & ibi
gl.in ver.expellere.Iaſ.nu.100.& alij. C.de iur.
emphyt.auth.qui rem. ibi, ſi Dñs voluerit eum
expellendo.C.de ſacroſ.eccl.Aret.conſi.21.col.
fi.Crau. conſi.302.nu.6.verſi. ſed dicet aliquis,
* Menoch.de recup.poſſ.remed.1.nu.79.in fin.Et
88 eſt cõis, * opinio,pro qua latè conſuluit Gozad.
multos pro ea referens conſi. 39. in fi. & magis
* etiam * cõem atteſtatur Clar.in §. emphyteoſis,
q.2. & 44. ac Bero. conſi. 45.nu.19. cum ſeq.&
conſi.102.nu.48.lib.1.Aurel.in d.tract. cau.12.
latè.Ioſeph.Lud.deciſ.17.nu.8.9.& per tot. lib.
* 1. vbi de * cõiori, & receptiſſima ſententia, fi-
dem facit,pro qua,& ipſe iudicauit, vt ibidẽ re-
fert ſub nu.2. Vinc.de an.dicto ſing.151.& Fab.
89 in addi.Conſtat autem,ab emphyteuſi ad feudũ
valere argumentũ,glo.in c.j.in verſi.vtrumq; in
tit.an

tit. an agna. vel fil. Bar. & alij, in l. si mihi, & titio, de verb. obl. Bal. in c. 2. ad fi. quib. mod. feu. cõst. pos. Alex. cõsi. 106. nu. 7. 8. lib. 4. & cõs. seq. nu. 3. Dec. consi. 435. ad fi. Soc. cõem *dicẽs cõsi. 167. nu. 24. in secundo. Euerar. in cẽt. lega. in loco ab emphy. ad feu. Marsi. in l. de vno quoq; nu. 106. de te iud. Marã. de ordin. iud. par. 3. prin. nu. 87.

90 Nimirum apprẽhẽsio quę directo Dño licita est finita emphyteusi, licere quoq; debet finito feudo; ita in terminis argumentatur Bald. d. consi. 301. nu. 4. Bero. latè d. cõsi. 45. nu. 19. vsq; ad 25. Boss. d. tit. de Princ. nu. 205. & Zasi. loco. pcitato.

91 Confert quoq; simile de locatore, qui finita locatione põt propria actoritate conductorẽ expellere, negotio aliter non liquidato, Bar. in l. 1. §. interdum, ff. vti possi d. Aret. d. consi. 21. nu. 5. in fi. Guid. pap. q. 480. de consuetudine ita Grationopoli seruari attestatur, Cur. Sen. consi. 47. nu. 6. Ioseph. Lud. plenè dicta deci. 17. cum concord. Eadẽ enim ratio finito feudo militat, cum

92 vtriusq; ius tpe pariformiter finatur. Vndè iure merito, Bald. in d. c. 1. in vlt. not. de conten. inter Dom. & fidel. parificans omnes hmõi personas, quorum ius tpe extinctum est, inquit, res oẽs per Dños sinè aliquibus inducijs à deiẽtoribus aufferri posse, qa oìs terminus terminatur per suas extremitates l. 4. de condit. & demonstr. & quòd si vassallus tunc claudit ostia, Dñs potest aperire, Et hoc facere inquit ad expulsionẽ colonorum, emphyteotarum, & aliorũ, quotũ iura sunt tempore finita; quod menti tenendum asserit Cumi. dicto cap. 40. num. 48.

93 Et si priuatæ personæ hoc permissum est, vt est quilibet concedens in emphytheosim, & locãs, Multò magis Regi habenti iuris dictionẽ in suo Regno, & oẽm auctoritatem, vt in specie pepẽdit Prępo. post Bal. quẽ citat in d. c. j. in fi. de feu. si. cul. nõ amitt. Ad qđ benè facit qđ scribit Bal. c. j. ad fi. de allod. & Brun. cõsi. 19. nu. 15. cũ cõc.

Tertia Causa iustificans sñiam pro Regio fisco latam, desumi potest ex qualitate rerum in iudicio deductarum, quæ (vltra quòd in feudum

94 datæ supponuntur, vt supra) sinè titulo à Rege habito possideri nequeũt cum sint de regalibus, vt notorium est, & ipsi Regi reseruatis; propter quòd agens aduersùs Regium Fiscum obtinere nequit, nisi de proprietate doceat, quia pro ipso Rege stat præsumptio, & contra agentem; Vndè iudicium natura mixtũ appellatur; quia plenam dñij probationem sequirit, & sola coloratio non sufficit, gl. in c. ad decimas. de rest. spol. in 6. Bal. magistraliter in l. 3. nu. 12. C. de interd. & in rub. de caus. poss. & propr. nu. 6. atq; in l. 2. nu. 3. & nu. 28. & 31. C. de seruit. & aq. & cõsi. 161. in fi. lib. 3. idem Bal. in l. vnic. nu. 6. & Contard. limit. 2. in ptin. & §. 1. nu. 33. atq; §. 5. nu. 21. & §. 7. nu. 1. 2. 6. 7. 11. 13. 19. & 41. C. si de mom. poss. Io. Fab. in §. retinẽdę nu. 33. inst. de interd. inquiẽs,

Cons. Lud. Sacc.

quòd pro Dño territorij magna est ratio, eò qa fundatus est iure cõi, & sic constat de eius pprietate; Idcirco fieri non dẽt executio in possessione, Cast. in l. si de vi nu. 7. de iud. in 2. lect. Alb. in l. fi. nu. 12. ver. si verò C. de iurisd. omn. iud. Luc. de pen. in l. quicunq; col. 2. ver. breuiter. vbi de regalibus oĩb. C. de fund. Limitro. lib. 11. Isern. in Constit. Violentias ad fi. Pet. Cyn. Bal. & Sal. in l. si solemnib. C. de fid. instr. qui de oĩbus reb. loquuntur, quæ sinè tit. a Principe habito possideri nequeunt, Rot. decis. 1. aliàs 4. & ibi add. in ver. doceri de tit. de rest. spol. in nou. & dec. 3. aliàs 11. eo. tit. in antiq. Lup. in rep. c. per vsas in ver. sed ad pulchra, num. 47. de donar. int. vir. & vxo. Abb. q. 4. ver. nec obstat. c. ad decimas. & infra in alio simili ver. Bellam. decis. 17. 49. & 433. Soci. consi. 127. nu. 5. in primo. Anch. latè consi. 310. per tot. & Signanter in princ. & in fi. Florian. in l. sicuti. §. sed si quæritur. ff. si ser. vendi. vbi tractat de quasi possessione iuris exigẽdi vectigalis, & iurisdõnis exercendæ, Alex. in l. naturaliter. §. nihil cõe, nu. 23. de acq. pos. Ab. cõsi. 61. nu. 5. in fi. Afflic. in d. constit. violentias. nu. 42. & in c. imperialem. §. illud quoq; nu. 14. cum seqq. & nu. 19. ver. benè tñ fatetur, & ver. & hoc nõ negat, & in final. verbis; Quibus in locis post multa concludit; spoliato à Principe bonis feudalibus, quæ talia esse constat per confessionem partis, vel per registra, restitutionẽ esse denegãdam, nisi possessionẽ cum verò titulo iustificet, vel possessione decẽnali, ex qua titulus psumatur, & in c. 1. nu. 84. & seq. de contr. inuesti. Bru. d. consi. 19. col. 1. Rub. Alex. consi. 167. nu. 3. Bero. in c. in lsis. nu. 87. de rest. spol. Alci. cõsi. 172. nu. 4 & consi. 408. nu. 7. 9. 10. Gram. consi. crim. 9. nu. 4. Rol. cõsi. 89. nu. 24. 25. lib. 2. Card. Paris. consi. 15. nu. 3. lib. 1. consi. 98. nu. 16. in secundo. & consi. 99. nu. 17. 18. in 4. Capic. decis. 77. per tot. Rebuff. in tit. de mater. poss. art. 1. glo. 1. nu. 21. 22. Crau. consi. 25. nu. 9. ver. & maximè cõsi. 322. nu. 1. & latè consi. 674. num. 5. 6. & 15. qui mixtum omninò esse possessoriũ concludit vbicunq; cum Principe agitur, Didac. pract. quest. c. 17. nu. 6 ver. primũ vbi. Pedem. decis. 25. nu. 10. Boss. d. tit. de Princip. nu. 233. cũ seq. vbi plura affert exempla, & nu. 256. 257. & 295. Natt. consi. 289. nu. 12. & consi. 563. nu. 36. Menoch. de retin. poss. remed. 3. nu. 590. & remed. vlt. nu. 24. 25. & de recup. pos. remed. 15. nu. 466. Vrsil. ad Afflic. decis. 267. nu. 3. & decis. 303. Gabr. d. concl. 1. nu. 107. de rest. spol. Peregr. in tract. de iur. fisci lib. 7. tit. 3. nu. 20. & seq. Hip. Rimi. consi. 258. nu. 40. Bim. consi. 12. nu. 35. Marc. deci. Del phi. 80. in pri. par. quæ repetita est decis. 542. in secunda. Decian. consi. 45. nu. 7. 8. lib. 3. Mascar. de prob. conclu. 1322. nu. 9. & conclu. seq. num. 12. plures alios citans Petr. in suo tract. fideicõ. q. 13. nume. 593. Et pro hac sententia pluries

K 2 indica-

iudicauit Rom.Rot.teste Põtan.in trac.de spol. lib.2.nu.172.vbi multas affert decis. Put.Achil. de Crass.August.& Caputaq. qui videri signanter potest decis.12.lib.1.& decis.352.in secũdo.

Et cum hæc conclusio innumeris authoribus fulcita sit, vt ex relatis patet, habet ẽt iura apertissima, quibus fundatur, ab eisdem citata, & põderata, prout in iure ciuili est tex.in l.2. §. quædam, de interd.& in l.1.§.fi.& l.2.§.permittitur. de aq.quot.& ęstiu.& in iure Cano.c.sunt personæ de priui. & c.ad decimas de rest. spol. in 6. Adeo quòd concludendũ est Serenifs. D.Ducẽ in possessorio solo non potuisse de iure obtine-
96 re, & si requisita ipsius iudicij probasset; Quoniã nuda possessio in his regalibus, atq; feudalibus non sufficit, vt possessorium exoriatur, cum possessio non sit apta agere, vt dicunt Doct. præcitati, maximè Bald.d.l.2.q.12.sub nu.31.C.de serui.& aq.Castr.d.l.si de vi.nu.7.Alex.d.cõsi.167. nu.2.3.Bellã.d.deci.17.Dida.d.c.17. ver.primũ vbi Menoch.d.remed. vlti. nume. 24. 25. Peregr.dictotitu.9.num. 12.

Quarta Principalis ratio suprascriptæ sñiæ posuit, esse quia ꝓcurator Serenifs. dñi req̃situs, ac interpellatus à Regio Fisco ad edendũ capitula mr̃imonialia, olim celebrata inter Carolũ Quintũ, & D. Ducem Octauiũ, ad quæ relationẽ hẽt assignatio redditũ facta, vt supra, & in iudicio præd.producta ꝓ fundamento intentionis suæ,
97 non edidit. Enimuero instr̃m relatum produci debet, aliàs referens non probat, nec in eo fundamentum aliquod regulariter fieri põt, Auth. si quis in aliquo, vbi Docto. & præsertim Dec. nu.31.C.de eden.l. 1.§.edenda.vbi Iaf.in prin. ff.eo.Bal.in l.inciuile circa fi.de leg. Alex.consi. 3.nu.1.lib.2.& cõsi.35.nu.8.in 4.Dec. post.glo.
98 Inn.& alios in c.j.nu.308.ex̃ de proba. Quia est pars referentis Rom.consi. 301.& 305. vbi Mãdos.in addi.in verb.relatio. ¶ Cessante igitur ꝓbatione assignationis, sola consignatio vsusfructus remanet, de qua in libris Regiæ Cameræ, qui morte vsufructuariæ extinctus fuit vtsupra.

Et quamuis ẽt nulla facta fuisset in productis mentio dictorũ capitulorum, tenebatur tñ pro-
99 curator antedictus ea edere requisitus, Tum q̃a regulare est vt actor ad exceptionẽ fundandam
100 reo edat, l.fi. vbi scrib. C.de eden. Tum quia Fiscus in hoc est priuilegiatus, vt sibi edatur, & ad actionẽ fundandã in causa nũmaria, l.2.§.diuus. ver.item diui fratres.de eden.gl.& Doct. in l.2. vbi Dec.nu. 40. & in l.qui accusare, nu.20.atq.
* in l.fi.nu.12.vbi de cõi; * C. eo.tit. & in c.1.nu.
101 54.cum seqq.de prob. Vltra quòd in foro conscientiæ quilibet aduersario suo debet edere, Innoc.in c.pleriq; de immuni.eccle.Dec.d.l. qui accusare nu. 5.& d.c.1.nu.161.

Insuper & tertio loco, Cum Serenifs. Principalis prædictos redditus feudales obtinere pręten-derer, & ipsa capitula titulum, & concessionem feudi respicerent, virtute relationis totiens mẽtionatæ, tenebatur eius procurator ad peritionẽ, & instantiam Regij Fisci ea exhibere; vt de titulo suo doceret, & de eiusdem tituli qualitate
102 constare posset; Nam licèt regulariter nemo cogatur titulum suæ possessionis ostendere, in feudatario tamẽ secus est, erga Dñm, per tradita ab Isern.in d.c.Imperialem.§.illud quoq; num.66. 67.vbi ẽt Afflic.latiùs sub. nu. 10.cum seq.& de ei.365.nu.67.Luc.de pen.d.l. quicunq; col.2.in fi.ver.è contra faciunt, Bal.in l.instrumenta, nu. 8.C.quõ.& quan.iud.& ibi Barb.in addi.qui bonam glo. allegat l.2. C. quando, & quib. quart. pars debea, lib.10. Rom.consi. 163. nu.6.& ibi Mandos.in add.Iaf.in l.2.nu.175. C.de iur.emphy.Gram.d.cõsi.crim.9.nu.4.Dec. consi.6.nu. 2.ver.nõ obstat.Boss.d.tit.de Principe.nu. 257. Rolan.latè consi.89.nu.20.vsq; ad fi.lib.2.Et q̃a concludunt isti Doct. quòd põt Princeps directus Dñs tenentẽ feudum priuare, si titulũ non ostenderit, multò magis verũ erit dicere, quòd possit non tenẽtem obaudire, si feudum ipsum, aut eius possessionem petat, vt in nostra specie,
103 ꝓ reg.l.nemo inuitus.§.cui damus.ff.de reg.iur.

Quinta Ratio pro sñia prædicta militans, sumitur ex generali priuilegio, quod hẽt Princeps in suo Principatu, & Rex in suo Regno, vt finè pos-
104 sessione non litigent; Quoties namq; ius in aliqua re pretendunt, possessionem in primis eiusdem ingrediuntur, & postea pretendentiũ, si qui sunt, iura discutiuntur. ita docet Boer. in cõsuetud.Bitur.tit.de feud.§. 13. col.2.Rebuff.in titu. de mat.poss.art.2.glo. 2.nu.26. cum duobus sequen. vbi tritam regulã dicit, quòd Rex nunquã dissaissitus litigat, Didac.pract.q.c. 17.præallegato nu.6.ver.primùm vbi; Et confert quod idem Didac. scribit lib.1.var.resolut.c. 16.nu.11.& Peregr.in dicto trac.de iure fisci. lib.6.tit.6.nu.37. in fi. vbi monet Aduocatos Fiscales, vt bonorũ quæ Fisco pertinere credunt, possessionẽ in pri-
105 mis appræhendant; quod etiã de consuetudine seruari testatur Henric.Manf.dicto. consi.1. nu. 133.ad. fi. Et re vera ita passim obseruari videmus, tam in deuolutis, & excadentibus, uel uacantibus, quàm confiscatis, aut quæ ab indignis auferuntur, seu aliter quomodocunq; ad fiscum deueniũt. licèt aduersus hoc priuiligium, & hãc consuetudinem adduci posse non ignorem per multa, quæ rationem hanc uacillare facerent, de quibus apud Didac. uaria. resolu. c. 16.num.9. Franciscus Marc. decis. Delphi. 38. num.4. lib. 1.& Giud.Pap.ab eo citatum.

Sexta Ratio Ex iudicantis authoritate, & facultate insurgit. Etenim Regia Camera summariæ, & præsertim unita cum Regio Collaterali Cõsilio, propriam Regis personam repræsentat, ut notum est, Dec.consilio. 200. in fin. Grammat. decis.

decif. 19.nu.13.Giud.Pap.decif. 22.Afflic. 120. in fi.Crau.confi.198.nu.7.ver.cõſidero, & 144. Becci.confi.47.nu.15.& confi.52.nu.89. Burſa.
107 confi.59.nu.29. Et ideo iudicarium ordinẽ ſer-
108 uare non tenetur,nec ciuilis iuris traditioni adſtringitur;ſed inſpecto tantū iure naturæ, & gẽtium,ac vti Deus iudicare pōt,ſola facti veritate inſpecta.Bal.in l.fi.nu.9.C.de iure delib.& in c.j.§.inueſtiturã,de nou.form.fidel.Dec.in c.dilecti,nu.12.de iud.Bello.confi.63. nu.7.cū ſeq. Aſin.latè in ſua praxi.§.3.cap.2.num.34.& ferè per tot.Burſ.omnino videndus, confi. 129. nu.
109 18.19.20.cum concord. Vndè ſuppreſſo iudicio poſſeſſorio, petitoriū ſolum reſpicere, & ſuper eo iudicare pōt, vel vnū cum altero cumulare,vt circuitus euitentur,& nè de litibus lites fiant,& nè quis dolo conſequatur, quod ſtatim reſtitutus eſt; quicquid in ordinarijs iudicibus diſpoſitum ſit exaduerſò. Innoc.in c.de cauſis. de re iud. Bald.in l.fi.C. de.legi.in l.nec cauſas. C.de appel.in l.2.C.qũo.& quan.iud.& in cõſi. * 345.nu.3.4.Dec.d.c.dilecti,nu.3.vbi de cõi,* & confi.62.nu.30.& d.col.200.in fi. & confi. 449. nu.21.Gram.d. decif.19.nu. 3.4.5.& confi.21. nu.8.Bero.q.23.Rom.confi.20.nu.8.& ibi add. litera K.L.Rub.confi.4.nu.12.Crau.confi. 299. nu.8.confi.373.& confi.674.nu.9.Alciat.confi. 256.nu.17.Neuiz.d.confi.97.nu.12. Gram.decif.15.nu.4.Ped.decif. 1.nu.28.Menoch.reſp.2. Cauſæ Finar.art.2.in fi.& art.2.nu.6. cõſi. 180. nu.12.de arbit.iud.q.51.nu.2.& de recup.poſs. remed. 15.num.477.& ſeq. Rim.iun.confi.140. nu.3.& confi.269.nu.26.Ant. Cuch.in tract.de mentien.cir.poſs.nu.320.Garg. in ſuo patroci. 60. Perſonal.de adipiſ.poſs.nu. 300. Contar.in d.rep.l.vnic.q.13.nu.52.Benint.decif.33.Marc. decif.316.nu.11.Vall.conſ.38.nu.39.in primo. Affiſ. Peruſi.decif.27.nu.22.Surd.cõſi. 166. nu. 8.Burſ.confi.27.nu.3.& d.confi. 129.nu.27. cū * 3.ſeqq.& nu. 30. vbi cões * citat opin.& nu. 38. vſq; ad nu.47.incluſiuè. Quocirca ſi Ampliſſimi illi Ordines, dimiſſa poſſeſſione, prout repetiebatur, pęnès Regiū Fiſcum, ad petitorij cognitionem properantes,terminum partibus ſtatuerunt, mirum inquàm videri non debet;Quia id eis omnino licuit,per ſupradicta.

Nec obſtãt quæ in vtroq; dubio pro Sereniſs. D. Duce ſuperiùs adducta fuere, Et in primis contra ſequeſtrum ab initio factum,Quia ex allegatis pro contraria parte,clara patet reſpõſio;
110 Etenim probibitio ſequeſtri procedit de iure cõi,cui derogatur per municipale. l. omnes populi,vbi Bar.& alij de iuſti. & iur. ideo pręualet diſpoſitio d.c.ex pſumptuoſæ, tanquã l. ſpecia-
111 lis, & municipalis Regni pdicti.Itẽ quia ſequeſtrationū aliç ſunt neceſſariæ,aliæ volũtariç,Primæ ſunt permiſſæ,Secundç phibitę,vt declarat Iac.de Aren.in tract.ſuo de ſequeſtr.in prin. & Conſ.Lud.Sace.

Ang.de Peruſi.in ſimili tract.pariter in prin.quę diſtinctio colligitur ẽt ex d. l. intereſſe cum not. de acq.poſ. & d.l.licèt. ff. depoſi.l. ſequeſter.de verb.ſign.& l.pp inſtra,cum l.ſeq. C. de depoſi. Nos aũt verſamur in ſequeſtratione volũtaria, ex quo Regius Fiſcus poſſeſſionẽ, q̃ proprio tm̃ nomine hr̃e,& retinere poterat,vt probauimus, ſequeſtri loco eſſe voluit.Et licèt Doct. mox citati voluntariã ſequeſtrationem propriè dicãt, quæ de partium conſenſu procedit, q̃ aliter cõuentionalem nuncupãt,non minùs tñ voluntaria dici ea dẽt, quę ab vno ſolo pcedit, cum de re ſua, vel rei ſuæ poſſeſſione ſponte diſponit,& & nullo cogente imperio; nam ea tantùm eſt neceſſaria, quæ iudicis mandato fit, vt per eos.

Tolluntur ẽt ea, quæ de pluribus remedijs poſſeſſorijs Sereniſs.D.Duci cõpetentibus ſupra dicta ſunt. Nam Primò tñderi pōt locum hr̃e inſpecto iure cõi, ſecus verò de iure municipali toties repetito,quod attẽdi debet, & omne ſupprimit remedium poſſeſſoriū, vtſupra in prima cã ſn̄iam memoratã iuſtificantes diximus. Item ceſſant contraria oĩa vbicunq; tractatur de feudo tpe finito, quod poteſt directus Dñs propria auctoritate capere,& occupare,quemcunq; detentorem expellendo, vt latè ex innumeris authoribus, & fortiſſimis argumentis demonſtrauimus in ſecunda cauſa, Et præſertim qñ directus Dominus eſt ipſe Rex, iuriſdictionis fons. Ceſſant Tertiò ob contumaciam procuratoris eiuſdem Sereniſs. in edendo inſtrm dotale, ſeu capitulationem ſupradictã cum Duce Octauio celebratam,q̃ edere tenebatur,tum pro eius intentione fundanda,tū pro Regij Fiſci exceptione probanda, tum denique quia requiſitus ad oſtendendum feudi titulum à Dño,illum edere tenebatur,; & non edidit; propter quod in ſua petitione obaudiri potuit, vt in tertia cauſa explicauimus. Ceſſant Quartò obiecta pp Regij Fiſci priuilegium, qui ſinè poſſeſſione nõ litigat in caſu deuolutionis,& alijs ſimilibus caſibus, vt in quarta cauſa. Ac ceſſant deniq; ex facultate, & authoritate iudicantiū,qui iuris ciuilis diſpoſitioni non ſunt adſtricti, & alligari, & præſertim reſpectu iudicij poſſeſſorij, vt in quinta, & vltima ratione expoſuimus.

Et ex prædictis ſatis ſuperq; patet iuſtam conquærendi cãm Sereniſs. Dño Duci non ſupereſſe ex eo,q in poſſeſſorio iudicio non obtinuit. Sed quid de ommiſſa terminatione petitorij? An in hoc ſaltem grauatus dici poterit? & iuſtè querelę cãm habere, vt ex ſupra relatis arguitur? Certè non;quoniã & ſi vera ſit concluſio in oppoſitum adducta,quòd quotieſcunq; in iudicio petitorium, & poſſeſſorium ſimul agitãtur, & de vtroq; iudici liquet eodem tpe, tenetur vtrumque terminare, aut ſaltem ſolum petitorium vti abſorbens poſſeſſorium, vt in contra-

rijs; Negari tamen pôt hoc casu,de petitorij iuribus sufficienter constituisse Dominis iudicibus; Tùm quia non fuerunt pducta produceda pro parte Serenifs.D. Ducis, vt supra in tertia cã snãm iustificãte, & in tertio principali dubio plenè diximus, tum quia Regius Fiscus, nullas probationes facere potuit in primo iudicio; Nã cum terminus in causa datus fuisset per Regiam Cameram, de grauamine dixit procurator Serenifs. D. Ducis, & Excellentifs. Domino Proregi preces porrexit pro obtinenda relatione in Collaterali Consilio super dissequestro, prout obtinuit; Vndè impedimẽto fuit quominùs terminus curreret, & probationes fieri possent in
112 petitorio pro Regio Fisco;Et si ergo intentionẽ suam actor probasset,nõ poterat pro eo sententia ferri,non auditis Rei defensionibus, aliàs de facili potuisset euenire inconueniens,de quo in c.cum inter.de except.vbi Summus Pontifex in proposito inquit, non debere iudicium claudicare, ac satis videri absurdum, si actore probante, reo defensionis copia denegetur, quia sic condemnaretur, multotiens absoluendus;
113 nemini etenim deneganda est defensionis facultas,quę de iure naturali censetur d.l.defensionis facultas vbi Bart. C. de iure fisc. lib. 10. leg.§. vnius.§.cognitorum. ff. si quad. paupe. fe.di.l. vt vim, vbi scrib.de iust.iur.Cle.pastoralis.in §. cęterũ de re iudi.glo.in ver.defensiones,in Cle. sępe,de verb.sign.Bart.in extrauag.ad reprimẽdũ,in ver.figura iudicij, Vant. latè in tract. nul-
114 lit. ex defectu citat.nu.3.cum seq. Et licèt stricto iuris rigore teneat snía lata absq; dilationibus, siue petitæ fuerint, siue non, & in iudicatũ transire possit,Bald.in l.petendæ in 3. not. C.de tẽp.in integ.rest.Ias.in l.argentarius.§. cum aũt in 3.not.ff.de edend.Bart.& alij in l.prolatã.C.
115 de sent.& interloc.Capy.decis.1.nu.31. Iudex te grauat partem,& materiam præbet appellandi,quia iniquè facit, & contra ius litigatoris, vt per Vant.d.tract.tit.de nullit.ex defect.process. nu.38.& 39.Regè igitur & prudẽter, vt omnia, Amplissimi illi patres solum attingentes possessoriũ,iura partibus illęsa in petitorio,licèt cumulato,remiserũt, & reseruarũt: & consequẽter in nullo grauatus hucusq; dici pôt Seren. dñs me⁹.

Sequitur tertio loco,iuxta propositum ordinẽ, inspicere, vtrum rectè quoq; fuerit ab eisdẽ Dominis Iudicibus Procuratori Serenifs. D.Ducis iniunctũ,vt Capitulationẽ occasione matrimonij prædicti inter Serenifs. Duces Octauium, & Margaritam celebratã, & in priori iudicio non productam, edat, & producat? Qua in re nõ est vlterius elaborandũ, cum ex supradictis in tertia,cã satis pateat,quòd tribus de causis pceptũ hmòi fieri potuit; primò propter relationem de dicta capitulatione factã in productis,Secundò ex priuilegio Fisci, cui oĩno editur siuè agat, siuè conueniatur, Tertiò Quia ad instantiã Regij Fisci titulus omni tpe in feudalibus, & regalib. exhibendus, & probandus est. Sufficiat ad iam dictam relatio. At nulla hic cadit controuersia, ex quo repertum fuit nuper dictorũ capitulorũ instrumentum, & producetur, & iam fortè productũ est, & est tenoris de quo supra 1 themate.

Quartò Igitur videndum est, Quid de iocaliũ, & aliorum mobiliũ,cęterorumq; bonorũ inuentarijs, quæ Regij Fisci patronus exhiberi petijt, iudicandũ? Ego testor Deum, factam fuisse hucusq; diligentiam non modicã pro eis inueniẽdis,in qua ẽt perseuerant ad huc Agentes Serenifs. D. Ducis, tum vt pura,ac nuda veritas pateat,tũ vt Regijs Iudicibus & Fisci Regij procuratori plenè satisfiat,nec aliquid repertum,præter inuentaria quædam, mobiliũ, & se mouentium repertorum tpe mortis Ducis Alexandri super prędijs apprehensis in partibus Tuscię per Serenifs.D.Ducissam,& Serenifs. Duci Cosmo olim locatis; quorum oĩum bonorũ vsufructuaria tantùm fuit, propritarius aũt idem Cosmus virtute laudi Cęsari antedicti;& hęc quidem inuentaria ad rem nostram non faciunt, cum omnia in eis descripta hæredibus eiusdẽ Ducis remanserint,& ob id eredita Serenifs. D. Ducissæ minuere nequeant.Sunt autem in productionibus factis in memorata causa annis elapsis agitata inter ipsam Serenifs.& magnũ Ducem Hetruriæ Franciscum.Si quid verò vlterius repertũ fuerit, dubio proeul exhibebitur. Verũ quia in locũ matris successit Serenifs. D.meus, & iustam habet cãm ignorandi,an tales scripturæ cõfectæ fuerint nec ne? Et si confectæ,vbi nam reperiantur? præsertim cum de antiquo sint, nulli dubiũ,quòd ad illarum editionẽ non tenebitur, sed sufficiet sola eius assertio, pęnès se non ex-
116 tare,nec ad eius manus peruenisse. Etenim negatiua rei conuenti contra quem tali casu, nec præsumptio, nec suspicio militat,probata eo ipso dicitur,quòd contrarium actor non probat.l. cum de lege vbi gl. & Doct. de probat.& in terminis Bart. & alij in l.si quis ex argentarijs.§.an verò nec hæredi. ff. de eden. Menoch. doctè in tract. præsump.lib.6.præsump. 61. num.4. cum
117 duobus seq. Et si qua suspicio subesse dici posset,quòd malitiosè præd.negarentur (quod de tanto Principe adeoq; regligioso,& fide incõparabili pdito,nephas est opinari) eius certè iuro purgari posset; quo pstito, ab editione liber, & immunis foret, per l. prætor ait. §. sed si seruus, vbi Bar.& Doct.ff.de eden.& l.vlt.vbi Sal. in 4. oppos.C.de fide instru.Bald.in c.1.§.vassallus il primo,ad fi.si de feud.fuer.contr.Menoc. vbi supra.num.7.8. quod ẽt.per multis locum habere
118 placuit, & si contra negantem militaret, nedum suspicio, sed iuris præsumptio (dummodo non esset iuris & deiure) prout Aret. respondit in consi.

in cons. 120. per tot. & post eũ Bertran. cõs. 153. lib. 2. & cons. 367. lib. 4. Rip. in c. Cũ ecclesia Sutrina nu. 30. de causa poss. & propr. & Alciat. in tract. præsũp. regula 2. ꝓsumpt. 21. nu. 8. Mascar. de probat. cõcl. 1195. cũ alijs concord. Sed nullo hic erit opus iuramẽto, ex quo nec præsumptio, nec suspicio in oppositum militat, vt dixi.

Quod verò attinet ad exhibitionẽ ipsarũ gemmarum, & aliorum mobilium, si inuentaria non fuerint reperta. Eadem ratio ignorantiæ excusationem præbebit, per supradicta; Regio autem Fisco onus incumbet probandi, quæ, & qualia fuerint, si modò in his immorari voluerit, quòd vix credibile est; tum quia impossibile est Serenifs. Dñam ꝓ ingentibus suis creditis antedictis satisfactam similibus in rebus fuisse, tum quia omni in casu Regij Fisci non interest satisfactã ostendere, sed hæredum Ducis Alexandri, ad quos creditum scutorũ 50. milliũ prędictorum, vel redditus in eorum locum subrogati pertinere deberent iuxta conuenta cũ eodem Duce, vt in themate retulimus; Quorum quidem hæredũ iura, in personam Serenifs. Dñæ trãslata, ad eius
119 quoq; Serenifs. hæredem nunc pertinent; Vndè frustra probaretur, quod probatum non releuaret, l. ad probationem in fi. C. de proba. l. 1. ff. de inoffic. testam. cum simil.

Superest deniq; de petitorio iudicio nunc pendente pertractare; Vtrũ scilicet redditus de quib⁹ agitur, ad Serenifs. D. Ducem pertineãt, eiq; relaxari debeant, vel iure hypothecæ, vel ex iure cesso ab hærede Ducis Alexandri? Qua in re quis suum liberè & assertiuè proferre audeat iudicium? cũ iura partium hucusq; prodita nõ sint? Quid enim deducturus, quiduè ꝓbaturus sit Regij Fisci patronus diuinare non possumus, l. si putator. ff. ad l. aquil. Illud sanè affirmare valemus, Serenifs. Actoris intentionẽ (cum vltra ꝓducta eius nomine, exhibitum quoq; fuerit instrumẽtũ capitulationum prædictarum, inter Serenifs. ipsius genitores olim celebratarũ) satis superq; fundatã remanere. Nã quoad primum caput hypothecæ, Certum est ex supra deductis, tã circa possessorij, q̃ petitorij materiam, redditus istos pro tribus creditis antedictis obligatos, & obnoxios existere, Regio autem Fisco onus incũbere satisfactionem eorundẽ probandi, vt ius hypothecæ resolutum ostendat; quod siqñ probatum intellexero, nedum mirari, sed obstupescere nõ desinam; quia cũ de iuribus, negotijs, & rationibus d. q. Serenifs. Dñæ meæ haud mediocriter edoctus sim, ob diutinam operam, & studium in eis impensum, illam certè creditricem de maxima pecuniarum summa in bonis, & hæreditate quon. Ducis Alexandri remãsisse animaduerti, & constanter tenui. Vndè est, quòd pro satisfactione obtinenda, multis in Vrbe lustris, maxima cũ impensa, litẽ egit cũ mercatoribus Florẽtinis vti detentoribus redditaum quorũdã Mõtis fidei in dicta hęreditate remãsorũ, & fructuũ indè perceptorum; quæ quidẽ lis adhuc pendet indecisa. Et quòd satisfacta minimè fuerit, vel ex eo solo dephẽdi clarè põt, quòd in hac annis elapsis agitata contra Serenifs. Hetrurię M. Ducem, & Neapolis in sacro Regio Cõsilio, & apud Regia Hispaniarum quoq; Consilia secreta, obtinuit; dum ille bona olim possessa per Ducẽ Alexandrum sibi deberi, vti maiorum subiecta fidei commissis, tuebatur, & pro restitutione dotis Serenifs. Dñæ, & alijs eius creditis memoratis minimè obligata, atq; obnoxia; Si enim de satisfactione docere possibile fuisset, & hac rationabili via Serenifs. actricem excludere, quis dicto Serenifs. Duce Hetrurię aptior? qs de gestis Florẽtiæ, & Romę instructior? quis in gerẽdis negotijs suis accuratior? Hoc ipsum deniq; quòd satisfacta non fuerit, nisi pro parte, fassus fuisse vr̃ Carolus V. medio Oratoris, & Procuratoris sui in instrumento capitulationis pręnarratę cũ D. Duce Octauio corã Sanctissimo celebrato; dum mẽtionẽ faciens de peruẽtis ad manus Serenifs. D. Margaritæ ex bonis, & hæreditate Ducis Alexãdri primi ei⁹ viri, ea obtinuisse asserit occasione sui antifati, & aliorum iuriũ suorũ, & ꝓ illorum parte. Vndè manifestè depręhendi potest, quòd in dubium id nunc reuocare nil proderit, nec quicquam aliud operabitur, quàm iudicij protelationem.

Cæterùm si Regij Fisci patronus hoc ipsum, quod ego impossibile reor, præstare fortè fortuna contigerit, Nonne ex secundo capite prænarrato succumbere nihilominus eum oportebit? Pone enim Serenissimam Ducissam pro creditis satisfactam, quis redditauum istorum Dominus, quorum prætium in bonis, & hęreditate Ducis Alexandri remansit? nonne ipsius Alexandri hæres, tam ex iuris communis dispositione, quàm ex contractu prædicto cum Cæsare inito? Et si hæres cessit iura sua, nonne habens iura cessa, qui est Serenissimus Actor? ad iam dicta sufficiat remissio, nè frustrà repetantur.

At quia dubitasse videtur Regij Fisci patron⁹, num Catharina cedens, hæres fratri Alexandro extiterit? tum quia Alexãder ipse naturalis fue
121 rit, qui hęredem habere non potest sororem legitimam ab intestato, ex quo agnatos non habet naturalis. §. filium. Authen. quib. mo. nat. effi. sui. tum quia de aditione fortè non constat ipsius sororis, Multa hoc loco pro dubitatione tollenda possent in mediũ adduci; Sed quia animaduerto Excell. Aduocatos tam Romanos, quàm Neapolitanos abundè satisfecisse; & omnes numeros hac in re adimpleuisse, ego solẽ facibus illustrare nõ quæram. Inter cętera autem allegant sententiam Romę latam super legitimitate eiusdem

SVMMARIVM.

1 Alex. & Rui. confusè scripserunt super qualitate locorũ Illustriss. familiæ Corrigiensis.
Dec. nimis sobriè.
Gozad. Soci. Iun. & Bero. difficultatẽ dissimulãtes.
Grat. & Alcia imperfectè distinguentes.
2 Bona in dubio præsumuntur allodialia, nisi contrarium probetur, ex communi.
3 Etiam si sint Terræ, vel Castra, quibus annexa sit Iurisdictio, ac merum, & mixtum Imperiũ, cum hominibus, & vassallis.
4 Ac etiam dignitatem comitatus, vel alium superiorem habeãt titulum, & infra nu. 70.
5 Bona Illustrissimorum Dominorum Corrigiensium allodialia in dubio censenda.
6 Inuestituræ antiquiori standum, cui per sequentes præiudicari nequit, ex communi.
7 Priuilegium Federici III. Imperatoris concessum Corrigiensibus, quinque habet partes, et si in tres tamen diuiserit Alcia.
8 Principis assertioni standum, cum de suo tantùm præiudicio agitur.
9 Bona concedentis non fuisse probantur ex eo, quòd in inuestitura præsupponantur esse inuestitorum, vel ab eis possessa nu. 11.
10 Titulus iustus dicitur, per quem dominium pleno iure acquiritur.
11 Possessor præsumitur Dominus.
12 Infeudatio fieri non potest, nisi à vero domino, penes quem directum dominium, seu proprietas remanere debet, & infra nu. 39. 40.
13 Priuatio, & retentio habitum præsupponunt.
14 Recipiens rem propriam in feudum intelligitur tacitè illam priùs donare, & postmodum in feudum à donatario accipere, quod limita, vt in seqq.
15 Fallit si tractatur de ijs, quæ sunt magni p̃iudicij.
16 Nobiles aliquando bona propria à Principibus recipiunt, seu recognoscunt, vt cum oportuerit possint vtiliori titulo se tueri, non quòd in dominio sibi præiudicare intendant, & bona verè feudalia constituere.
17 Princeps asserens in concessione velle vtì liberalitate erga recipientem, & fauoribus, ac gratijs eũ prosequi, non præsumitur donationem ab eo è cõuersò accipere.
18 Præfatio mentem disponentis ostendit.
19 Fauore inducta non debent in odium retorqueri.
20 Feudum antiquum per nouam recognitionem, seu infeudationem non fit nouum, nec in aliquo mutat primæuam naturam.
21 Transitus in habentibus simbolum facilior.
22 Feudalis Inuestitura nomine absentis acceptata absq; mandato, ipsi non præiudicat.
23 Præsens actui, & tacens, tacitè consẽtire videtur.
24 Quod declaratur procedere in his tãtùm, quæ eius commodum, & vtilitatem respiciunt, ex cõmuni.
25 Recipientes rem propriam in feudum à Principe, licet ipsi directum dominium donare censeãtur, nõ tamen sibi inuicem in aliquo præiudicant, quominus res ipsa libera remaneat, et de ea disponi possit.
26 Recipiens rem suam in feudum, aut emphyteosim etiam scienter, nõ propterea dominium trãsfert, sed potiùs contractum nullum facit, ex vera, & communi sententia.
27 Ampliatur, siue recipiat rem suã scienter vtì suã, siue recipiat scienter suam, vtì alienam.
28 Recipiens verò ignoranter rem suam, vtì alienã, multò magis actum nullum facit.
29 Verbum (donamus) in concessione positum, veram, & absolutam donationem importat, quamuis aliqua concurrant feudum denotantia, ex cõi, & approbata sententia, & infra nu. 56.
30 Verba etiam alia munificentiam, & liberalitatem concedentis importantia, eundẽ effectum opẽtur.
31 Verbum (conferimus) totalem dominij translationem denotat.
32 Geminata verba magis enixam disponentis mentẽ ostendunt in donatione.
33 Beneficium Principis latissimè ẽst interpratandũ.
34 Præsertim si sit summus Princeps, cuius propriũ est liberalitas, & munificentia.
35 Concessio facta ob benemerita donationem potiùs, quàm feudum continet.
36 Clausula (motu proprio) fauorabilem actũ reddit, ac latissimè interpratandum in accipientis commodum.
37 Concessio facta à Principe motu proprio, donationẽ in dubio potiùs quàm feudum importat.
38 Feudum sinè inuestitura non consistit.
39 Dominij directi reseruatio est de feudi substantia, & supra nu. 12.
40 Feudalis contractus substãtiale est, quòd vtile dominium transeat in accipientem.
41 Nemo dat, quod non habet.
42 Feudalis contractus proprium est reseruatio, seu promissio seruitij, & homagij.
43 Quasi possessio testandi, ac disponendi de bonis in concessiones comprahensis, arguit quòd non sint feudalia.
44 Libertas personarum, ac rerum in dubio p̃sumitur.
45 Princeps erigens aliena bona in Comitatum, et illũ donans, vel concedens, de bonis nihil disponit, sed de dignitate tantùm.
46 Donans censetur Ius tantùm quod in re habet, donare.
47 Recognoscens rem propriam à Principe potest nihilominus de ea testari.
48 Feudi contractus celebratus censetur, vbi à partibus eo nomine nũcupatus reqritur, fallit vt infra nu. 57. cum seqq.
49 Cõiecturis locus non est, quãdo in claris versamur.
50 Feudum arguitur ex iuramento fidelitatis, quod declara, vt infra nu. 64.

51 Feu-

51 *Feudum arguitur ex dignitate Comitatus, vel alia bonis annexa.*
52 *Cõtractus ab effectu, et substantia iudicari debẽt, non vt verba sonant.*
53 *Contrahentium mens verbis praualet.*
54 *Verborũ causam potius q̃ verba inspicere debemus.*
55 *Dispositio quacunq; ita interpratari debet, vt primò, id quod actum est; Secundò quod verisimilius, tertiò verborum proprietatem inspiciamus.*
56 *Donationis substantia non mutatur, quamuis feudi nomen in contractu, seu concessione apponatur.*
57 *Fruens fructus pradij sub annua prastatione, cõductionis contractum gerit.*
58 *Emphiteosim stipulans pro annuo canone fructibus respondẽte, conductionis contractum gerit, ex cõi.*
59 *Confirmatur per simile de alijs contractibus.*
60 *Feudum acquisitum sub certo annuo seruitio, nõ est propriè feudum, sed emphiteosis.*
61 *Si verò sub annuo censu, contractus erit cẽsualis.*
62 *Feudũ pro pecunia cõcessum vẽditio est, nõ feudũ.*
63 *Verba minùs impropriãda sunt, quã sit possibile.*
64 *Iuramentum fidelitatis prastari potest ratione subiectionis, & iurisdictionis tantùm, & ideo contractum feudalem non reddit, qui in cateris habet substantialia donationis, vel alterius contractus.*
65 *Fidelitatem maiorem debet subditus domino, quàm vassallus directo domino.*
66 *Concessio facta à Principe per verba donamus, & conferimus, donationem continet, non obstante fidelitatis iuramento, ex communi.*
67 *Multò magìs quando concedens non est dominus.*
68 *Relatio ad pracedentia compatibilia fieri debet respectiuè, non ad omnia indistinctè.*
69 *Determinatio vnica difformiter quãdoq; determinat ob diuersitatis rationem.*
70 *Bona in dubio prasumuntur allodialia, & si dignitatem habeãt annexam, & supra nu. 52. cũ seqq.*
71 *Concedere Comitatum in feudum, & concedere in feudum comitatus differunt.*
72 *Concessio an feudum, vel donationem contineat? iudicatur ex vrgentioribus signis.*
73 *Concessio aliquando, nec feudum, nec donationẽ cõtinet, sed contractum innominatum.*
74 *Contractus innominatus regulatur secundũ naturam contractus nominati, cui magìs est similis.*
75 *Feudum alteratum ob mixtam naturam donationis, regulatur secundùm ius commune in successione, non autem secundùm ius feudorum.*
76 *Recipiens rem propriam in feudum, potest illud ad quoscunq; haredes trãsmittere, sicut feudum emptitium posset.*
77 *Feudum acquisitum pro se, & haredibus non trãsit ad descendentes, nisi sint hæredes vniuersales, ex veriori, & magìs communi, ac certa indubitata secundùm Alcia.*
78 *Cuius autem haredes esse debeãt, primi acquirentis, an vltimi possessoris? magna est quastio, & hincinde sunt communes opi.*
79 *Alterutrius verò haredes esse oportere concludunt omnes, & sufficit quòd mediatè sint haredes.*
80 *Feuda Corrigia, & Rossenna, ex pacto, & prouidentia esse, non hareditaria aut mixta tenet Bero.*
81 *Repetitio qualitatis pracedentis, & subsequentis subintelligitur in media dispositione, remiss. quod declara, vt infra nu. 83. cum seqq.*
82 *Feudum pro haredibus concessum, non requirit de necessitate, quòd succedere volens sit hares inuestiti, sed sufficit esse de descendentibus, ex mente Bero. sed contra infra nu. 93. 95.*
83 *Qualitas pracedens, vel subsequens nunquam cẽsetur repetita, vbi contraria induceretur dispositio, aut repugnantia.*
84 *Nec vbi propriotas sermonis interpratationem non patitur.*
85 *Item nec vbi tractatur de restringendo dispositionẽ, qua sui natura latè debet interpratari, vt in beneficijs Principum.*
86 *Neq; vbi dispositiones sunt pœnitùs separata, licèt in eadem scriptura posita.*
87 *Sententia tot sunt, quot capita separata, quamuis eadem sit scriptura.*
88 *Expressum quod non fuit, & facilè exprimi poterat, non est subaudiendum.*
89 *Qualitas masculinitatis in una, duabus, tribusq̃ substitutionib. expressa, nõ subintelligitur in alia.*
90 *Bero. error.*
91 *Comitatus dignitatis personis concessa ad haredes non transit, sed ad descendentes.*
92 *Idem de insignijs, & armis à Principe donatis.*
93 *Feudum concessum pro haredibus simpliciter, vel cum aliqua adiectione, ante, vel post, putà filijs, liberis, descendentibus legitimis, vel alia simili, hareditarium est, & mixtum, adeo quòd successores debent esse haredes, & est communis, secundùm quampluriès fuit iudicatum.*
94 *Bero. contrarium tenens impugnatur.*
95 *Feudum concessum pro haredibus masculis, descendenti non debetur, qui non sit hares, neq; hæredi, qui non sit descendens; & est communis, ac magìs cõi opi. pro qua fuit sapiùs iudicatum.*
96 *Bero. contra sentiens à veritate discedit.*
97 *Feudum concessum pro haredibus legitimis, transit ad fœminas, & ad extraneos haredes.*
98 *Feudum concessum pro haredibus simpliciter, requirit de necessitate qualitatem haredis in succedere volente.*
99 *Communis opin. iudicando sequenda.*
100 *Bero. sibi contrarius.*
101 *Feudũ heredibus cõcessum, merè hareditariũ est.*
102 *Succedens in feudo merè hareditario, factũ defuncti ratum habere tenetur, & disposita circa ipsũ approbare; & in nullo contrauenire.*
103 *Ciuitas Corrigia, & oppidum Fabrici vtrum allodialia, an feudalia sint, & cuius qualitatis?*
104 *Feudum hareditarium tam ab intestato, quàm ex testamento defertur.*

105 Ros-

105 Roſſenna feudum cuius qualitatis ſit?
106 Feudum in forma inquo nulla filiorum, aut hæredum facta eſt mentio, hereditarium iudicatur, & eſt communis opin. ac magis communis.
107 Bero. contrarietas.
108 Authoritatibus, potiusquàm legibus, & rationibus his temporibus creditur.

Pro Illuſtriſs. D. Alexandro de Corrigio.

EPITHOME.

Inſignia Oppida Corrigij, & Fabrici non eſſe feudalia, vel ſi ſunt, eſſe feuda hæreditaria quo ad effectum diſponendi de eis, & idem concluditur de Caſtro Roſſennæ.

RESPONSVM VI.

QVoniam in cauſa coram Ceſare vertente inter Illuſtriſs. D. Alexandrum de Corrigia filium legitimatum, & hæredem vniuerſalem inſtitutum ab Illuſtr. & Reuer. fel. recor. Hieronimo S. R. E. Cardinal. ex vna, & Illuſtriſs. D.D. Gibertũ Camillũ, & Fabritiũ pariter de Corrigia, ex altera, ſuper terra ipſa Corrigię, & Caſtro Fabrici cum iuribus, & pertinẽtijs ſuis, vis maxima defẽſionis ipſorũ Illuſt. Fratrum conſiſtit in his duobus præſuppoſitis. Quòd bona ſint feudalia, quodq; de ipſis vti feudalibus, nullo pacto memoratus Illuſt. & Reue. diſponere potuerit, ſed ad eos vti vocatos in inueſtituris pertineant. Ideo vt de bono iure di-cti Illuſtr. D. Alexandri pateat, alterum de duobus probandum eſt, vel quòd bona prædicta allodialia ſint, vel feudalia diſpoſitioni teſtatoris ſubiecta, ſaltem quoad effectũ, vt eorum capax non ſit, qui non eſt hęres. De ſingulis igitur indagandum eſt.

1 Et quoad primum articulum, de quo tractauit in propria ſpecie, ſed admodum confusè Alc. conſil. 29. volum. 5. non diſtinguendo bona prędicta ab alijs Dominorum Corrigienſium bonis, & nimis ſobriè Dec. in conſil. 588. nume. 20. vbi Caſtrum Corrigię feudum eſſe Imperiale pſupponit, nihil pænitùs pro dicto allegans, & difficultatem diſſimulantes Gozadin. conſil. 26. num. 34. in fin. & num. 35. atque Soci. iun. conſi. 552. in princ. volu. 2. & Bero. conſi. 68. 69. & 70. lib. 1. Qui omnes terram Corrigiæ vnà cũ cęteris locis, & bonis prædictorum Illuſtr. Dominorum, feudũ eſſe præſupponunt, & de feudi qualitate tantùm diſputant, videlicet an ſit hæreditariũ, vel ex pacto, & prouidentia? an mixtum? & imperfectè diſtinguentes ẽt Gra. conſi. 4. lib. 1. & Alcia. conſi. 1. lib. 3. q eſt conſi. 579. ſecundùm aliã impreſſionem, ego ommiſſa argumentatione ad partes, & concluſiuè procedendo, allodialia eſſe defendi poſſe teneo, prout

2 de iure præſumuntur, niſi contrarium probetur, vt Doct. * communiter tradunt in c. nimis de iureiur. in c. 2. per illũ tex. ſi de feu. fuer. cõtr. int. Dominum, & agna. Hoſti. & Io. And. in c. ſi. in ver. tſidere. de iud. Alex. conſi. 129. in princ. lib. 1. & in conſi. 55. nu. 21. lib. 3. Brun. conſi. 1. in princ. Grat. conſi. 8. nu. 553. lib. 1. Affict. in c. 1. nu. 280. ex quib. cauſis feud. amitta. Dec. cõſi. 32. ad ſi. conſi. 85. col. 1. Alcia. in tract. pſump. reg. 2. præſump. tertia Curt. iun. conſil. 41. num. 7. & conſi. 108. nu. 54. Soc. iun. præceptor meus cõſi. 102. num. 57. vol. 2. Gabriel. in ſuis concluſ. tit. de feud. conclu. 13. Natta. conſi. 267. in ſi. vol. 1. & conſil. 313. per tot vol. 2. Rolan. conſil. 50. num. 35. cum plur. ſeq. vol. 3. Burſat. condiſcipulus meus conſil. 46. num. 23. cum in numeris ab

3 his adductis, quos longũ eſſet referre. Et pcedit concluſio ẽt in terris, & Caſtris habentibus iuriſdictione annexã, & merum, ac mixtum Imperium, atq; homines, & vaſſallos ſecundũ Bald. Abb. & cęteros in c. ſignificauis per illum tex. de reſcrip. & in c. 1 de vaſſall. qui contr. conſtitu. Lothar. Curt. conſil. 75. circa princ. Dec. conſil. 269. in princ. & conſi. 480. nu. 1. verſi. & quia de Caſtris Iacob. a S. Georg. in ſua inueſt. feud. in verb. de Caſtro montis rubei ver. itẽ quæro an Caſtrum Boſſ. in tit. de princ. & eius priui. num. 238. Alba. conſi. 16. num. 52. & Burſat. d. conſil.

4 46. num. 23. poſt alios quos citat. Nec non procedit ſi dignitas comitatus aliauè maior ſit bonis prædictis annexa d. c. ſignificauit, & ibi Bal. & Abb. in 3. nota. Dec. d. conſi. 269. nu. 3. Corn. conſi. 16. in ſi. vol. 1. & in terminis iſtorum bonorum Alcia. d. conſi. 10. num. 50. lib. 3. & Grat. d. conſi. 4. num. 71. lib. 1.

Verùm quia ad demonſtrandum feudalia eſſe adducunt Illuſtri. aduerſarij inueſtituras Imperiales, quarum prima eſt Federici Tertij, à qua pendent leges, & prophetæ, cum antiquiori in-

6 ueſtituræ pęnitus ſtandum ſit, quæ non põt per ſequentes alterari Bald. in conſil. 82. opponitur quòd inueſtituræ antiquæ lib. 1. Dec. conſi. 468. num. 26. & 27. & conſil. 498. num. 57. cum ſeqq. Rolan. conſil. 2. num. 107. lib. 1. & d. conſil. 50. num. 60. poſt relatos, & eſt communis, * atque indubitata ſentẽtia ex relatis per Burſat. nouiſſimè in conſil. 46. col. 1. Ea propter ſuper dicta Federici conceſſione inſiſtendum eſt, pro vt, & celeberrimi prædicti iureconſulti inſtitere, qui ſuper præteritis differentijs Illuſtri. Dominorũ Corrigienſium reſponſa ediderunt; ¶ Sed vt apertiùs veritas prodeat, totius priuilegij Epitome referre placet & in quinq; partes diuidere; quamuis in tres tantùm diuiſerit Alciat. conſil. 1. num. 19. & 20. ¶ Manfredus de Corrigia nomine

mine proprio, ac Fratrum carnalium Antonij, & Giberti, nec nō Nicolai Nepotis, ex alio Nicolao Fratre, pro se, & eorum hæredibus legitimis, preces porrigit Federico Imperatori pro obtinenda inuestitura, ac confirmatione præcedentium inuestiturarum Imperialium, de Castris, villis, & bonis Rossennæ, & Rossanellæ, Gumbriæ, Castri Plautij, Castri Roncalicæ ac aliorum ibidem specificatorum, cum iuribus, iurisdictionibus, & pertinentijs suis, positis partim in diocesi Parmensi, partim Regiensi, partim in Cremonensi, & partim Lunensi, supplicando eidē Federico, vt sibi, & vt supra conferre dignaretur in feudum, & de eis inuestire prædictos supplicantes de dictis bonis, & feudis, pro vt eorū progenitores à sacro Romano Imperio tenuerunt, & possederunt, ipsiq; tunc tēporis tenebant, & possidebant, nec non literas eisdem progenitoribus, sibiq; superinde concessas approbare, ratificare, & confirmare; Hanc supplicationē narrant Imperator in principio priuilegij, quæ erit pars prima.

Subsequitur Imperatoris respōsum, in quo annuens Manfredi, & aliorum supplicantium petitioni, præsertim ob multiplicia grata, & accepta fidelitatis obsequia sibi, & sacro Romano Imperio exhibita, & in futurum quoq; exhibēda, ex certa scientia, de procerū consensu, ac sacræ Cęsarię potestatis plenitudine, dicta Castra, villas & bona, cum iuribus, & pertinentijs suis, ac mero, & mixto Imperio, exercitio iurisdictionis temporalis, & gladij potestate, nec non cum hominibus, vassallis, vassallagijs, vallibus, Montibus, siluis, nemoribus, pascuis, aquis, aquedu-ctibus, honoribus immunitatibus, prouentibus, vtilitatibus confert prædictis supplicantibus; ac eos inuestit de prædictis omnibus habendis, & tenendis à Cęsarea Maiestate, & sacro Imperio. Pariterq; literas, & Priuilegia super eisdem bonis, Castris, feudis, & iuribus supplicantiū progenitoribus, ac ipsismet data, & concessa, ac datas, & concessas de verbo ad verbum sicut scripta erant, approbat, ratificat, innouat, & confirmat, ipsius tamen Cęsaris, & Imperij, ac aliorū quorūcunq; iuribus semper saluis. Et hęc 2. pars.

¶ Insuper volens Federicus dictos Manfredum, Antonium, Gibertum, eorumq; hæredes munificentiæ suæ Imperialis liberalitatē vberius persentire, & ad fidem sacri Imperij feruentiùs animare, & attendens Thronum suum Cęsareum tantò solidari fortiùs, quantò indesinentiùs suæ virtutis donaria largiori benignitatis munere fuderit in subiectos, ex certa scientia, de procerum consilio, potestatis plenitudine, ac Cesarea authoritate, prænominatos, & eorum hæredes legitimos In nomine Domini Saluatoris Nostri, à quo omnis potestas, & honor prouenire cognoscitur, erigit, & sublimat, ac facit, & creat Comites Castrorum, & terrarum Corrigię, & Brixilli; decernens, vt omnibus in posterum dignitatibus, potestatibus, honoribus, & facultatibus gaudeāt, quibus cęteri Comites sacri Imperij de iure, vel consuetudine gaudere, & potiri solent, & pro talibus ab omnibus hominibus nominari, & reputari, teneri, & honorari. Et hæc pars tertia, quæ cum præcedētibus nihil habet cōe, nec ad petitionem procedit, sed motu proprio Imperatoris, vt rectè perpendit Bero. consil. 70. num. 25. cum seq. vol. 1.

Prętera terras, & Castra Corrigiæ, & Brixilli cum villis, bonis, & possessionibus suis, atq; oppido Fabrici, & quampluribus, alijs locis specificatis, ac iuribus, & pertinentijs suis tunc temporis per memoratos Dños de Corrigia iusto titulo possessas, & possessa, vel quasi, in Comitatum Corrigiæ, & Brixilli erigit, & insignit, prænominatisq; fratribus, ac eorū hæredibus eundem Comitatum in feudum nobile sacri Romani Imperij confert, & donat, recepto priùs subiectionis, & fidelitatis iuramento, volens, & mandans, quòd ipsi Co. & eorum hæredes cum dictis eorum Castris, villis, & possessionibus ab omni iurisdictione, & potestate quarumcunque terrarū, & Comitatuum penitus sint exempti; & hoc cum clausulis pręgnantibus in ampliori forma extensis; quæ legi possunt. Et hæc est quarta pars priuilegij, quæ pariter non pendet à supplicatis, sed à proprio Principis motu, vt considerat in specie Bero. loco præcitato, & aduertendum est, quòd omnia bona, & iura descripta in hac quarta parte, sunt diuersa, & penitus separata à cōprehensis in supplicatione, & inuestitura pręnarratis in prima, & in secūda parte.

Vltimo loco pro maiori honore, & dignitate prędictorū Dñorum de Corrigia, donat eis clypeum cum insignibus, & armis in priuilegio descriptis, quę referre non expedit, & subnectit clausulam (Nulli ergo hominum omnino liceat hanc nostræ inuestiturę confirmationis, donationis, ap,pbationis, erectionis, creationis, &c.)

Pendet igitur propositę quæstionis determinatio à quarta parte priuilegij tantumodo, ex qua claté colligi videtur, quòd dispositio Federici quoad terras Corrigiæ, Fabrici, & aliorum locorum ibi descriptorum, nullo pacto feudum importer, quod ex pluribus demonstratur.

8 Et primò quia bona ista non erant concedentis, sed Dñorum Corrigiensium, vt ipsemet Imperator fatetur; cuius assertioni omnino standū est, cum de suo tantùm, & non tertij præiudicio

9 agatur clem. 1. de proba. Crau. latè in tract. de antiq. temp. par. 1. num. 16. & in proprijs termi-

10 nis Menoch. consi. 1. nu. 8. cum concord. inquit enim iusto titulo ab eis possessa. titulus autē iustus dicitur per quā dominium pleno iure quæritur glo. in l. non est C. fami. hercisc. & est tex.

cum

cum glo.& D.Cardi.in clem.1.de censi.sed & si nullam mentionem fecisset Imperator de titulo sed tantummodo dixisset bona ista fuisse a Dominis Corrigensibus possessa, idem tñ effectus
11 resultaret, eò quia possessor præsumitur Dñs vt in proposito tradit idem Menoch.consi.2.num. 261.ex doctr.Bal.in l. quidam in suo nu.4.ff.de condi.insti.& Boer.decis 82. & alijs adductis Et hinc est quòd nõ nominantur à supplicantibus, nec ab ipso Federico pro feudalib. pro vt nominata fuerunt alia supradicta, vt in terminis con-
12 siderat Bero.d.consi.70.nu.25. versi. tamen sustinendo vol.1. At infeudatio fieri non põt, nisi à verò Dño rei in feudũ concedendæ, cum trãsferri debeat vtile dominium, siue vsufructus in accipientem; & directum dominium, seu proprietas pænes concedentẽ remanere, vt probat tex.in c.1.§.fin.in quib. cau.feu. amitt. vbi omnes not. & habetur in diffinitionibus feudi per scribẽ. varijs in locis; quæ licèt in aliquibus differant, in his duob.tamẽ côueniunt, vt legere est apud.Affliċt.in præl ud.feud.nu.38.& Ias.nu.78. Clar.in §.feudum q.4. neutrum aũt istorum verificari põt in proposita specie; vtile enim trãs-
13 ferri non valuit à Federico, qui illud non habebat, cum priuatio præsupponat habitum l.decem de ver.obl.l.traditio de acq.re.domi. Nec directum remanere pęnes eum; quia priùs non habebat, cum retentio ẽt habitum præcedentem p̃supponat; meritò feudũ hic cadere nõ potuit.

Neque obstat huic solido fundamento, quod glos.tradit in l.si aliquam, in verb. an quasi meã ff.de acq.poss. quã sequuntur Imo. & Aret. ibi;
14 nempe rem propriã in feudum ẽt recipi posse, intelligendo illam priùs donari, & postmodum ab ipso donatario in feudum dari. qñ multiplex
15 potest accommodari responsio; quarum prima sit. Quòd cũ simus in ijs, quæ sunt magni præiudicij propter priuationem dominij directi, & & alia damna, quæ considerat Alex. d.consi. 29. nu.13.vol.1.& Fulgo.cõsi.102.nu.3.lib.2.in no. cum præsertim alios effectus possit actus operari, vt per Afflic.post antiquos ibi citatos in c.1. num.12. de capita.qui ver.vendi.& in terminis tradit Alciat. resp. 178.nu.2.& 199.nu.27. Menoc.consi.1.nu.6.& consi. 2.nu. 262. atq; consi.
16 191.nu.54.& Bursat. d.consi.46.nu. 16. Declarantes, nobiles solere aliquando bona propria à Principibus recognoscere, vt cum oportuerit, possint vriliori titulo se tueri; non quòd velint sibi præiudicium in bonis ipsis generare, & feudalia constituere. facit tex. in c. post electionem de concess.præben.& ibi Abb.Fel.in c.in nostra de rescrip. Claud.cantiant. in consil. 22. nume. 11.cum sequent.
17 Secunda sit responsio, quòd cum Imperator significanter in hac parte quarta priuilegij præsupponat velle liberalitate vti erga prædictos Dominos, & gratijs, ac fauoribus eos prosequi, vt ex eius lectura depræhenditur; & præsertim in
18 præfatione, vndè solet mens, & finalis intentio disponentis colligi l. vlt. vbi Bart. & alijs ff. de hæredi.insti.præiudicium potiùs ipsis generaret, recipiendo ab eis donationem Castrorũ Corrigiæ Brixelli, ac aliorũ, de quibus; ibi licèt in feudum statim concederentur, vt per Fulgo.d.cõsi. 5.col.2. ver. 6.quia bona, & hoc modo inducta ad fauorem retorquerentur in odium contra l. quod fauore ff.de legi. hoc genere argumẽti vtitur ẽt Alex.d.consi. 29.nu.13.tractans de feudo antiquo Rossennæ, & aliorũ locorum, quæ priùs
20 in feudum tenebantur à Dominis Corrigensibus, quod per nouam recognitionem, & in feudationem ad nouum minimè reduci, nec in aliquo alterari concludit; quòd si per recognitionẽ
21 feudalem non mutatur natura bonorum feudalium, minùs mutari potuit allodialium, nã in habentibus simbolũ facilior est transitus l. in rem. l.item quærcunq;. ff. de rei vendica.

Tertia est responsio, quòd conclusio, quę loquitur de recipiente rem suam infeudũ, nihil facit ad casum nostrũ; quia concessio istius comitatus, qualiscũq; fuerit nõ fuit acceptata à p̃dictis
22 Dominis de Corrigia, nec quo quomodo ei cõ censerunt, quod ex dicto priuilegio appareat (quãuis enim Mãfredus pro confirmatione feudi Rossennæ, & aliorum in præcibus contentorum, supplicauerit suo, & fratrum, ac nepotis nomine, respectu tamen Corrigiæ, & cæterorum bonorum in comitatũ erectorum, vt supra, nullus præstitus fuit cõsensus exæprssus, vt ex serie Priuilegij constat; quod motu pprio in hac parte processit, vt prædiximus. Sed neque tacitus; etenim quoad absentes, & eorũ descendentes non est dubitandũ; quia res inter alios acta Soc.
23 consi.38. per tot. lib.4. & interminis huius priuilegij Alciat.d.consi.1. nu.42. in fi.& nu. 50.) De Manfredo aũt præsente aliquale forsan dubium cadere potest per l. qui patitur ff. manda. cum similib. à quo tamen Manfredo non constat modernos Illustriss. Comites Corrigiæ descendere, & causam hře, vt scribit Bero. consil. 68.num.28.& 34.lib.1.post Alex.quem citat in d.consi.29. nimirum consensus ipsius, vel recognitio, nullum potest istis Dominis facere præiudicium, vt docet vltra præallegatos Rip. in d. l.si aliquam nu.40.41.42.post relatos Alex.cõsi.
24 9.num.11.ver.nec obstat vol.5. (Sed, & respectu Manfredi, omne dubium cessare debet) qñquidem præsens, & tacens nunquam censetur consentire, nisi de vtilitate, & cõmodo eius agatur, ex communi * opinione per Dec.& Cagno. relata in l. semper qui non prohibet ff. de reg. iur.& Doct.ferè omnes in rub.C.de pact. & alibi passim. At præiudicium fuisset donare bona propria absq; causa, & in feudũ postea recipere, vt

re,vt supra dictum fuit ex Fulgo.d.consi.5. col.
2.versi.6.quia bona

25 Quarta est responsio,quòd, & si oẽs consensis-
sent prout non consenserunt,non tñ sibi inuicẽ
præiudicassent, quominus bona libera remane-
rent,vt antea erant,sed tantũ respectu Impera-
toris,cui ius feudi acquisitum fuisset, vt in pro-
posito respondit Bursat.d consi.46.num.15.per
doctr. Castr.Aret.& Io.Andr.quos refert.

26 Quinta responsio tutissima erit, quòd imò ve-
* ra,& cõis * sententia est, quòd Dñs,etiã scien-
ter recipiens rem suam in feudum, aut emphy-
teosim, non transfert dominium, nec sibi in eo
præiudicat,sed contractum potiùs nullum facit
pro hac opinione est tex.in l.ei à quo,& ibi bo-
na glo.in ver.locatione,quã doct.ibi sequuntur
ff.de vsucap.glo. Iacob.de Are.Petr.Bald.Saly.
& alij in l.qui rem.C.de loca.& conduc.Bart.in
d.l.si aliquam rem nu.8.9. & ibidẽ scrib. omnes
* & signanter Alex. nu. 10. qui cõem * attestatur
& nu.18.& 24.& 26.versi. contrariũ quòd non
perdatur dominium,& nu.27.28.& 32.

Et pro opinione hac cõsuluit Alex.consi. 136.
ad fi.vol.1.& consi. 9. ante nu.12. atq; d. consi.
29.nu.14.vol.5.Cor.consi.301.circa princ.col.
2.& 3.vol.1.& pulchrè Fulgo.d.consi.5.per tot.
nouissimeq; Bursat.d.consi.46.nu.17.cũ plurib.
seq.& Menoch.d.consi.191.nu.52.& alijs seq.
* qui oẽs de cõi opinione * fidem faciunt,& mul-
27 tis iuribus atq; authoritatibus nituntur (& pro-
cedere affirmant, siue recipiat Dominus rem
suam scienter vti suam, siue recipiat scienter
suam vti alienam) De recipiente verò igno-
ranter rem suam,vt alienã, indubitatũ est apud
* omnes, * quod actum nullum gerit, & dominiũ
à se non abdicat per tex.in l.3.§. subtiliùs ff. de
condi. ob cau. & gloss.in d. l. si aliquam in ver.
quasi meam,& in glo.fi.& pro indubitato tradit
Fulgo.d.consi.5.col. pen.versi. cęterùm. Vndè
ad propositum nostrũ inferendo, siue receperit
Manfredus terrã Corrigię, cum alijs prædictis
in feudum à Federico,siue non receperit,sciens
bona esse sua,siue ignorans,& Federici esse exi-
stimans,nullum sibi pręiudicium generauit,nec
feudalia constituit, Quòd si sibi non præiudi-
cauit,multò minùs fratribus,& Nepoti absenti-
bus, & eorum descendentibus, per supradicta.

Et cũ ex modernis Illustriss. Dñis Corrigień.
ignoretur an aliquis à Mãfredo causam habeat
vtsupra dictum est, certo est certius, bona ista
quoad ipsos feudalia non posse iudicari.

29 Secũdò principaliter dr̃,quòd licèt bona fuis-
sent Federici, prout nõ erant, Nibilominus feu
dalia effecta non fuissent, sed pleno iure,& vti
allodialia,in Dños Corrigień.transiuissent,vir-
tute verbi,Donamus,in cõcessione positi,quod
veram,& absolutam donationem importat,di-
spositionemq; Principis in vim donationis va-
lere facit, non autẽ feudi, quamuis aliqua con-
currant ex opposito feudum denotantia. Hæc
* est cõis,* & ab omnibus ferè approbata senten-
tia,quam primò firmauit Oldra.consi. suo 159.
in 1.dub.& post eum Alber.de Rosa.in Rub.C.
de donat.versi. item quæro de ardua questione
Ang. in consi.242.super puncto in fi.Bal. consi.
303. in bonis feudalibus lib. 3. in antiq. Castr.
consi.164. in præsenti causa nu.8. vol.2. Cardi.
consi.63.quòd Dña Nera. Alex.cõsi.24.nu. 11.
& 23.vol.5.Ias.in prælud.feu.nu.11.12.& cõsi.
45.in princ.vol.1. Aluaro. in c.1.§. donare per
tex.cum glo. quali.olim feud.pater.alien.& Ar-
dizzo.in sua summa Præpos. in prælud. feud.in
4. diuis.Afflict. in c.1. num.67. ex quibus caus.
feud. amitta.post Isern.ibidem sub nu.13. Soc.
consi.252.col.vlt.versi.5. lib.2.& consi. 66.col.
1.vol.3.Paris.de puth.in tract. de reinteg.feud.
tit.an res particularis illis culpis perdatur num.
25.Iacob.de S.Georg.in sua inuest.feud.in ver.
inuestiuit talem nu.10. Paris.consi. 4.nu.7.col.
1.& consi.20.col.j.lib.j.consi.23.nu.1.2.co.lib.
Gozad.consi.8.nu.16.Grat.cõsi.9.nu.77.vol.1.
Dec.d.consi.32.col. 2.sub nu.3.consi. 208.nu.6.
consi.269.col.1.413.col.1. 390. num.5. in fi. &
consi.468. num.12. atq; in auth. ex testamento
sub nu.6.versi.sed certè C. de collat. Curt. iun.
in tract. feud. par. 1.4.6. princip. num. 8. versi.
circa verò secundùm,Tiraq. in tract.de retract.
§.30. glos.1. nu.8.& in rep.l. si unquam in ver.
donatione largitus nu. 338. Crau.consi. 29. nu.
4.Rui.consi.31.col. fi.consi. 36. num.8.& consi.
38.nu.3.4.consi.143. nu.18.& consi.42.nu.5.6.
vol.1. Soc.iun. consi. 76. nu.42. lib. 1. & consi.
102. nu. 15. lib.2.Claud. Seisell. in Spec.feud.
in lib.de diffi.feud.pag.63.ver.adducitur etiam
quæstio Alciat.consi.10.& 122.nu.8.consi.199.
nu.37.& 374. nu.3.Foller.in constit.item de bo
nis curiæ nu. 1.Mari. Frec.in tracta.de sub feud.
lib. 2.in materia assensus quest.12.nu.11.& 12.
Bero.consi.17. nu.18.& seq.consi.65. nu.38 .&
78.consi.67. nu.21.24.& 44. vol.1. consi.110.
nu.69.& consi.152.nu.11. lib.2.Cels.Vgo.cõsi.
20.nu.8.Alba.cõsi.62.nu.18.& consi.64.nu.29.
Georg.ab eccles.consi.48. in princ. vol.2. inter
consil. feud. diuers. Senatores Mantuani inter
consi.stat. Montisferra. in consi.6. nu.48. & in-
ter eadem consilia Paris.cons.9.in prin.& cons.
23.in princ. vol.1. Soc.consi.7. nu.48.Alipran.
consi.13.nu.18.Colleg.Bononień.consi.15. nu.
25. Clar.in §.feud. quest.17. Rol.à Valle consi.
2.num.3.cum plurib.seq.& consi.3.nu.72.lib.j.
& consi.50.nu.52.lib.3.Bursat. d.consil. 46.nu.
3.4.& 5.Menoc.consi.1.nu.11.consi.2.nu.253.
& consi.191.nu.9. Et in terminis huius priuile-
gij Corrigien. tradit in specie Bero. consil. 70.
num.16. versi. cęterùm,& num.11.& 12.vol.1.
vbi ponderat nedum verbum donamus, sed ẽt
alia

alia merā liberalitatē importantia, vt supra clausulam illam (vt munificentiam nostrę liberalitatis Imperialis vberiùs præsentiat.) Et aliā (quāto indefinentiùs suę virtutis donaria largiori benignitatis munere fuderit in subiectos) concludens propterea Imperatorem Federicum in hac priuilegij parte vsum fuisse mera liberalitate, & donationem fecisse, & propterea feudū non esse censendum, sed secundùm naturam donationis bona dicti Comitatus regulanda. Et hæc conclusio potest ex multis confirmari.

31 Primoq; ponderando ēt verbū (conferimus) positum ante ver. donamus, quod totalem dominij translationem, & sic donationē, non feudum, importat, vt colligi pōt ex l.si is cuius, cum glo.ff.de interrog.actio.iunctis traditis per Soc.iun.consi.1.nu.19.versi. facit quia vol. 4. Et de hoc ēt verbo mentionē in proposito facit Rui. d.consi.36.nu.8.lib.1.& Bero. consi.65.nu.4.cū seq.in 1.Menoc.d.cōsi.391.nu.6.oīno vidēdus.

32 Secundò confirmari pōt propter reiterationē, & geminationem ipsorum verborum, quæ magis enixam donantis mentē ostendunt prout in terminis scribit idem Bero.d.consi.65.Soc.iun. d.cōsi.j.nu.6.& 7.vol.4.& Grat.d.cōsi.9.nu.80.

Tertiò ponderanda est clausula (Nulli ergo hominum) in fine priuilegij posita, in qua de donatione ēt expressa fit mentio; mandando neminē eam impugnare; aut temerario ausu quoquomodo ei contrauenire. Vndè manifestè patet dispositionē in vim donationis, omnino esse custodiendam. similem clausulam ponderat Soci.iun.d.consi.1.nu.6.versi.& demum.

33 Quartò confirmatur, quia beneficiū, quod Imperator confert Dñis Corrigiensibus debet latissimè interpretari, ita vt donationem, potiùs, quàm feudum importet, per reg.l.fin.de constit. Princ.ita in terminis argumentatur Dec. consi. 32 col.2.& consi.413. nu.6. consi. 468. nu. 13. & consi.498.nu.11.Parif.d.conf.23.in prin.lib. 1.Alcia.resp.344.Bero.d.consi.65.nu.19.& 24. Rui.d.consi.36.nu.8.consi.38.nu.3.versi.ad prędictorum, & d.consi.42.nu.5.in 3. Rol. consi.2. nu.11.12.d.consi.50.nu.43. ¶Quod eò magis procedit, quia supremus est Princeps, cuius proprium dicitur esse liberalitas, & munificentia, vndè donatio potiùs quā feudum iudicari debet secundùm Dec.d.consi.32.col.2.consi.208. nu.6.remissiue, & d.consi.269. nu.2. consi.413. nu.6.consi.468.nu.13 & consi.498.nu.7.cū seq. Moder. Taurineñ.in dicta Inuestitura feud. in verb.inuestiuit.num.10.versi.5.Grat.d.consi.9. nu.70.& Rol.d.consi.50.nu.32.& 38.Menoch. d.consi.190.nu.34.& seq.

35 Quintò interpretationi memoratæ locus esse debet, quia in priuilegio ipso constat Dños Corrigieñ. fuisse benemeritos, & in remunerationem accepisse gratias, inter quas ista connumeratur erectionis in Comitatū, & concessionis eiusdem. Vndè donatio potiùs quàm feudū existimari debet, vt per Dec. d.consi. 269. nu.6. in fi.d.consi.468.nu.14.& 498.nu.11.Grat.d.cōsi. 9.nu.71.Rui.d.consi.18.nu.10.Bero.d.consi.65. nu.22.Parif.latè d.consi.4.col.2.lib.1.

36 Sextò confirmantur præmissa ex eo, quòd dispositio ista motu proprio Imperatoris prouenit, non ad alicuius postulationē, vt supra diximus, allegando Bero.in consi.70. (Ea enim est natura motus proprij, vt fauorabilem actum reddat, & latissimè interpretandam ad accipientis cōmodum Dec. consi.341.nu.5.) Et ita in terminis nostris ponderat idem Dec.d.consi.269.nu. 3.& Gozad.d.consi.8.num.28. 37

38 Tertiò principaliter dicitur nō effecta fuisse bona ista feudalia, eò quia nulla de eis facta reperitur inuestitura, sinè qua feudum cōsistere non pōt. c.1. quib.mod.feud.consti.poss.Spec.Bald. Alex.& alij per Soc.relati cōsi.257.in prin. vol. 2.Afflic.decis.129.nu.3.Parif.cōsi.27. nu.5.lib. j.Gozad.d.consi.8.nn.21.ver.5.ex alio, & nu.seq. Grat.consi.9.nu.117.lib.1.Bero.consi.65. num. 41.lib.1. Rolan.d.consi.50. nuñ.51. versi. 6.& nu.52.Menoc.d.consi.1.nu.23.

39 Quartò concessio feudalis dici non potest, quia directum dominium non fuit concedenti reseruatum, quod est de feudi substantia Alex. consi. 24.nu.11.lib.4.Rui.d.consi.18.nu.6.d.consi.38. nu.3.in.fi.& d.consi.42.nu.4.cū concord.Iacob. de S.Georg.in d.sua inuestitura feud. in uer. inuestiuit late nu.10.versi.ad idem facit, Rolan. d.consi.2.nu.14.& d.consi.50.nu.52. in fine, & alios adducens Bursat. d. consi. 46. nu.4. & 11. & nedum directum reseruatū non fuit, vt supra, sed nec fuit vtile à concedente translatū, in accipientem, siue vsusfructus; quod pariter est de substantia feudalis contractus d.c.j.§.beneficiū, in quib.cau. feud.amitta. Afflic.& Iason.in prę lud.feud.locis pręcitat.Clar.d.q.4. cum concor. cum enim non fuerit directū dominium pænes Imperatorem, non potuit in Dños Corrigieñ. transferri, quia nemo dat quod non habet l.traditio de acq rer.domi.cū vulg.& sup. dictū fuit.

42 Quintò feudum dici non pōt, eò quia non fuit expresse reseruatū, aut promissum seruitiū, vel homagium concedenti Alex.d.consi. 24.nu.11. Dec.consi.413.nu.5. Bero.d.consi.65. nu.44.in fi.Menoch. d.consi.1.nu.30. post Castr. & alios per eū relatos, & in propria specie nostra Bero. d.consi.70.nu.10.versi.cęterùm Menoch.consi. 1.nu.30.& consi. 191. num.17.

43 Sextò pro hac opinione vrgere videtur, quòd ante, & post priuilegium Federici, & vsq; ad hęc tēpora Corrigiēses fuerunt in quasi possessione de istis bonis testandi, & contrahendi, vt colligitur ex d.consi.Alex.29. Bero.68.in naratione facti Gozad.26.num.8.& Rui.consi.108. col.1.& 2. & nu.

& nu. 11. vsq; nu. 18. & 30. Alcia. num. 33. cum seqq. & nu. 42. & 43. & Grat. d. respō. 4. ferè per tot. Et ex quā pluribus alienationibus per eos factis de parte bonorum prædictorum, quæ ex instris facilè probantur; & notoriè quoq; apparent, ex quo loca alienata apud alios reperiuntur, qui ea acquisiuerunt, & nemo est, qui ea vēdicet. Hinc etenim arguitur quòd feudalia non sint sed allodialia secundùm Afflict. decis. 267. num. 3. Soci. in d. consi. 276. nu. 49. 50. lib. 1. & Alcia. in propria specie consi. 1. prçcitato nu. 42. Et aduertendum est, quia fuerunt, & in iudicio pendente aliàs corā Excell. Senatu Mediolan. Cesareo delegato producta ab Illustriss. aduersarijs quçdam asserta testamenta maiorum suorum pro eorum intentione fundanda, ex quib. comprobatur optimè hoc prçsuppositum, & argumentum indè resultans.

44 Septimò in hanc sententiam cedere debemus, vt pro libertate personarū, & rerum iudicemus. personarum scilicet, nè respectu bonorū, de quibus supra, teneantur possessores seruire, vti vasfalli, prout tenerentur, si feudalia existerent; rerum autem, nè bona ipsa seruitio quoque feudali subiaceant, & in totum possidentis non sint Iaf. latè in l. si priùs nu. 40. cum seq. ff. de ope. nou. nunciat. Hoc etiam argumento vtitur in simili specie Grat. d. consi. 9. nu. 191. & 192. lib. 1. apud quem multa alia argumenta, & efficaces rationes videri possunt, quæ breuitati studens dimitto; & cōferunt, quę supra in principio abūdè dicta sunt super præsumptione allodialium.

45 Octauò, & vltimò consideranda sunt diligenter verba dispositiua Federici, in quibus nō donat terram Cortigiæ, & alia bona, & iura prædicta, sed tantùm donat Comitatum, hoc est dignitatem à se profectam; ipse enim erexit bona Dñorum Corrigiensium in Comitatum, & sic dignitatem hanc alienis bonis adiunxit. Cum ergo Comitatū ipsum donat, nihil de bonis disponit, in quibus nullum ius habet, sed tantùm dignitatem ipsis annexam, quæ eius dispositioni subiacet, vt apertissimè sentit Alciat. d. consi. 1. nu. 19. in fi. & num. 20. licèt non ita distinctè loquatur, & Gozad. d. consi. 26. num. 35.

46 Et hæc interpretatio confirmatur retento donationis præsuppositō, ex eo, quòd donans censetur id tantùm donare, quod suum est; imò verò, & si rem ipsam donet, ius tantùm, quod in ea habet donare præsumitur cap. pastoralis, ubi Canon. extra de don. l. prædia. C. de loca. præd. ciui. & ibi doct. Bald. in l. cum aliena. in princ. C. de leg. Dec. consi. 187. ante nu. 3. Nimirum bona prędicta effecta fuisse feudalia dicere non possumus.

47 Infertur ergo ex prçmissis, quòd cū libera sint, & allodialia, prout ante Federici priuilegium erant, liberè quoq; potuerit Illustriss. & Reuer. D. Cardinalis de eis testari, vt in simili causa concludit Socin. in d. consi. 1. num. 24. per l. in re mandata C. manda. Rolan. latè consi. 3. num. 71. cum seq. lib. 1. & in terminis Alciat. d. consi. 1.

Sed quia tria videntur apertè repugnare conclusioni superiùs firmatæ, & contractum potiùs feudi quā donationis arguere, idcirco nè difficultates hac in re versantes dissimulare videamur, singulas veritatis cribro excutiamus.

48 Prima agitur difficultas apparet ex verbis Federici conferentis dictum Comitatū infeudum, & sic dantis nomen expressum cōtractui. Vndè non videtur disputandum, an alius resulter con-45 tractus nec nè; quia in claris non est opus coniecturis l. ille aut ille. ff. de lega. 3. l. ancillæ C. de furt. cum vulg. & ita in proposito nostro argumentatus est Iaf. in præiud. feud. nu. 12. versi. si quis tamen vellet, Dec. consi. 193. nu. 5. versi. non obstant allegata, & dominus meus Socin. iun. d. consi. 76. num. 43.

50 Secunda verò difficultas insurgit ex iuramento fidelitatis præstito, vt patet ex illa clausula, recepto priùs à nobis subiectionis, & fidelitatis cō sueto, & debito iuramento; est enim hoc feudi signum vt ait Oldr. consi. 159. nu. 1. iurant namque vassalli fideles esse dñis, & alia facere, vt in c. 1. qualiter vassall. iur. deb. & de for. fideli. & de no. for. fideli. per tot.

51 Tertia, & vltima resultat ex dignitate Comitatus bonis annexa, quæ solet bona feudalia arguere ad not. in c. 1. quis dica. Dux. Iaf. in præiud. feud. nu. 119. Afflic. in c. 1. nu. 21. tit. de contro. inuestit. feu. inter Dom. & vassall. Capic. decis. 32. num. 11.

52 Hæc tamen nihil, aut parum faciunt negotij; facilè namq; tolli, ac dilui possunt. Et quod attinet ad primum obiectum, optima est responsio, quòd contractus iudicādi sunt, non vt verba sonāt, sed ab effectu rei, & eius substātia, vt docet Bal. in l. 2. C. commo. & in rubr. C. de iur. emph. in fi Abb. in cap. constitutus, per illum tex. ff. de relig. domi. & bonus tex. licèt vulgatus in l. in-53 sulam ff. de præscript. ver. Afflic. decis. 68. nu. 8. cum concordan. etenim contrahentium mens verbis semper præualet, l. in conuentionibus, ff. de verb. sign. l. blanditus C. de fideius. l. non aliter cum nota. de legat. 1. & causam verborum potiùs, quàm verba debemus inspicere glo. in l. si in venditione ff. commu. præd. Bal. in l. quāuis per illum tex. C. plus valer. quod agi. Alex. Iason Socin. & alij in l. si tibi in 3. notab. ff. si cert. pet. Aret. consi. 10. colum. 2. versi. item, & consi. 160. nu. 4. latè Neuiza. in sua sil. nupt. lib. 6. nu. 2. & oēs sermones nostri śm sensum sensatum debent intelligi Bald. in l. 1. colu. 2. C. de ser. fug. Roc. de Curte. in cap. fin. nu. 177. de con suetud. pulchrè Cagn. in l. semper in obscuris num. 5. 6. 7. ff. de reg. iur. vbi regulam generalem

55 lem firmat † vt in quacunq; dispositione primò
in spiciamus id quod factū est, & non quod di-
ctum, secundò id quod est verosimilius, tertiò,
56 & vltimò verborū proprietatē † in casu nostro
igitur, cum ex multis iam dictis constet, contra-
ctum donationis, non feudi celebratum fuisse,
proculdubio curandum non est, quòd feudum
fuerit nuncupatū; stante aūt verbo (donamus)
supra ponderato, vnà cum alijs permultis idem
importātibus, certiùs hoc procedit, vt concludit
in specie Dec.d.consi.32.col. 2.consi.193.nu.5.
ver.nō obst.allegata, consi.413.nu.5.& in auth.
ex testamento nu. 6. ver.sed certè C.de collat.
Paris. consi.4.num.10.lib.1.Soc.consi.252.col.
vlt.ver.quintò confirmatur vol.2.Mari.Frec.in
tract.de subfeud.lib.2.q.12.nu.11.12.cum con-
cord.adductis,& cōem * dicit Clar.in §.feudum
57 q.17. † sic videmus quòd emens fructus prędij
sub annua præstatione, non emptionis, sed con-
ductionis contractū gerit, quamuis in emptio-
nem verba sonent. Specu.in tit. de loca.in prin.
Bart.in l.conuenit per illū tex. ff. de contrahen.
emp.in l.1. colu 1. C. de iure emphi. & in l. co-
tem.§.qui maximos, de publi. Bal.in l.licèt.q 5.
C. de loca. & in l. si in lege. C. de vsucap. Aret.
58 consi.55.sub num 4. † Sic etiam videmus quòd
emphiteusim stipulans pro annuo Canone fru-
ctibus respondente, conductionem facit, non
emphiteosim Afflic.decis.80.num.8. Rui.consi.
161. num. 2. & 27. & consi.107. in fin. volu. 4.
Curt. iun.consil. 82. in princ. & communis * est
opin. vt post multos attestatur Cotta in suis me
59 mor.in verb.emphiteotę regulariter, † & de plu
ribus alijs contractibus idem contingere docet
Rolan.consi.96.nu.38. cum pluribus seq. volu.
60 1.† Et de ipsomet feudo tradūt nostrates, quòd
si concedatur sub certo seruitio, non feudi con-
tractus, sed emphiteusis iudicabitur Bald. in l.
liberti libertęq; colu. vlt. versi. item nota. C. de
oper.liber.& in tit.de pac. constā.in verb. libel-
lariæ circa finē Alex. consi.9. num.7.lib.5. Rui.
61 consi.35. num.2.& consi.42.nu.3.lib.1.† Quòd
si sub annuo censu detur, contractus censualis
erit Spec. in titulo de loca. §. nunc aliqua ver-
siculo quartò in fin. & ibidem Bald. in addi. &
in c.si cautio colum. vlti. de fide instruc. & in c.
fi.colum. 1. de cau. poss & propr.& Rui.latè d.
62 consi.42.† Si verò pro pecunia detur, emptio,
non feudum celebrabitur Bald.in l.qui se patris
colum. 10. versic. hoc scias C. vndè lib. Dec.d.
consi. 269.nu.16.& est tex. expressus in cap. 1.
ad fin. de feud. dat. in ui. l. comm.ibi (feudum
enim non sub prætextu pecunię, sed amore, &
honore domini acquirendum est.)
Concludamus igitur donationem in nostra spe
cie factam fuisse, non obstante, quòd adiecta
fuerunt illa verba (in feudum nobile) quæ im-
propriari debent, vt menti contrahentium de-

seruiant, per supradicta; Quod tantò magis ad-
mittendum est, ex quo maior verborū impro-
propriatio, ex contraria interpretatione resul-
taret; nam non tantùm verba illa (conferimus,
& donamus) sed, & præcedentia, & sequentia
superiùs relata, & per Bero. ponderata in d.cōsi.
suo 70.nu. 10.impropriarentur; vltra defectum
tot substantialium contractus feudi, quot supra
63 uidimus † est autem sumenda ea interpretatio
in omni dispositione, per quam minor verbo-
rum impropriatio sequatur c. Rudolphus cum
not. extra de rescrip. & in terminis respondit
Grat.d.consi.9.nu.12.
64 Secundę difficultati dupliciter occuritur; nam
primò pōt iuramentum prędictum dici præsti-
titū ratione subiectionis, cum Dñi Corrigieñ.
Imperatori tantùm subiecti essent, & neminem
alium in dominum recognoscerent, prout ait
65 præfatus Federicus in initio Priuilegij † possunt
etenim, imò tenentur subditi iurare fidelitatem
Dño, etsi nullum ab eo feudum teneant Bald.
pulchrè in consi.327. num.7.lib.1. in no. Vndè
non tollitur propter iuramentū prestitum, quin
donatio remaneat in sua propria natura, vt re-
spondit Oldr.d.consi 159.nu.6 Dec.consi.413.
num.7.versi.non obstat Soc.d. consi. 257.num.
2. versi. præterea aduertendum, vbi maiorem
quoque fidelitatem deberi probat à subdito,
quàm à vassallo. Abb.in c.ego.per illum tex.de
iureiur. Rui.d. consi.36. nu.9. & latiùs d. consi.
42.nu.7.versi.nec obstat Soc. iun.d.consi.7.nu.
47.lib.1.consi.101. num.25.in 2. & consi. 1.nu.
25.lib.4. Bero.d.consi.65. nu.81. & quest.152.
nu.15.in 2.Rolan.d.consi.2.nu.6.& d.consi.50.
nu.53.cum duob.seq. Menoc. d.consi.1. nu.34.
& consi.2.nu.115.& nu.266. cum seq. & fusiùs
66 consi.191. nu. 31. † Et quòd non obstante tali
iuro, concessio facta à Principe per verba, dona
mus, & conferimus, & similia, veram contineat
donationē * cōis est opinio, teste Bero.d.consi.
65.nu.21.& Rol.d.consi.60.nu.55.& Menoch.
67 d.consi.191. num. 31. † quòd si in concedente
rem propriā hoc receptum est, multò magis in
concedente alienam; vt in casu nostro; si modò
Castrū Corrigiæ cum alij pdictis concessa dici
possent; sed re ipsa dignitas tm̄ comitatus bonis
adiecta, concessa fuit, vt supra declarauimus.
68 Tollitur secundo modo obiectum iustud iuri;
considerando, quòd non fuerit simplex, & vni-
forme, sed duplex, hoc est subiectionis, & fide-
litatis, vt priuilegij verba cantat; quo stante, di-
cere possumus, quòd iuramentum fidelitatis
præstitum fuerit respectu Rossennæ, & aliorum
bonorum feudalium, subiectionis autem re-
spectu personarum; & fortè etiam respectu bo-
norum allodialium, inter quæ Terra Corri-
giæ cum alijs specificatis continetur; & sic con-
grua congruis referendo, vtrumque poterit

ſtare propriè, & naturæ bonorum poſſeſſorum conuenire. Debet namq; relatio, ad compatibilia, quibus conuenit, fieri, non ad omnia præcedentia indiſtinctè, vt docent ſcribentes poſt glo. in l. ſi idem cum eodem §. fin. de iuriſd. omn. iud. & in l. 1. vbi Iaſ. in 1. limit. C. de liber.
69 præter. Cephal. conſi. 153 nu. 58. in 2. Quinimo etſi vnicum fuiſſet fidelitatis iuramentum, ita nihilominus deberet interpretari, quandoquidem vnica etiã determinatio difformiter ſolet determinare propter diuerſitatis rationem, ad tradita per Iaſ. poſt relatos, in l. iam hoc iure nu. 11. 12. ff. de vulga. & pupill. Diuerſitatis autẽ ratio manifeſta eſt in caſu noſtro, ob diuerſam bonorum naturam; igitur &c. Sed cum duplex fuerit iuramentum, vt diximus, eò magis procedit reſponſio.

70 Tertia, & vltima encruatur difficultas ex ſupra deductis, dum bona omnia allodialia præſumi oſtendimus, etſi dignitatem Comitatus aliamuè habeant annexam; & addendus eſt Alciat. in tract. præſump. reg. 2. præſump. 3. num. 2. cum multis concord. & reſp. 162. num. 13. verſi.
71 confirmatur hæc. & Menoc. d. conſi. 1. num. 37. 38. Sed & ſecundo modo ſubmoueri poteſt, vt per ſubtilem Soc. in conſi. 67. num. 14. 15. lib. 1. quia conceſſio non fuit facta in feudum Comitatus, licèt Comitatus in feudum conceſſus dicatur, longè namq; differunt termini iſti inter ſe, vt ipſe declarat, quem ſequitur Menoc. loco
72 proximè citato. Præterea ad hęc omnia obiecta poteſt ſimul reſponderi, quòd, & ſi aliquod ſignum feudi colligi poſſet ex ſerie conceſſionis, attamen cum plura, & vrgentiora in oppoſitum appareant, vt ex deductis clarè apparet, non eſt feudum quoquomodo cenſendum, ſed potiùs donatio per reg. l. quæritur ff. de ſta. homi. ita docet Dec. d. conſi. 413 nu. 7. Grat. d. conſi. 9. num. 147. & ſeq. Iacob. de S. Georg. in d. verb. inueſtiuit talem nu. 10. Bero. d. conſi. 65. nu. 78. Rolan. d. conſi. 50. num. 45. vſq; ad num. 52. & Burſat. d. conſi. 46. num. 12. cum concor. Verùm datò citra veritatis enucleatę præiudiciũ, quòd mera nõ fuerit donatio, at certè, nec feudum fuiſſe tenendum eſt, ſed potiùs contractũ innominatum, vt docet Bald. in prælud. feud. cuius doctr. ibidem ſequitur, & plur. comprobat
74 Iaſ. nu. 13. verſi. & dictum, & num. 14. Qui quidẽ contractus innominatus regulabitur ſecundùm naturã contractus nominati, cui magis fuerit ſimilis, vt per Bero. d. conſi. 65. nu. 26. 27. & 78. poſt Prępoſ. in ſplud. feud. in 4. diſtinctione.
75 Quòd ſi pertinaciùs quiſquam contendere adhuc voluerit feudum eſſe (quod quidem vix reor poſſe contingere) effugere certè non poterit, quin impropriatũ ſit, & alteratũ, ob mixtam naturam donationis, & propterea ſecundũ ius cõe regulandũ in ſucceſſione, non autem ſecundùm conſuetudines feudorum Soc. d. conſi. 257. col. 2. verſi. aliquando, & ſecundò Dec. d. conſi. 390. nu. 6. Pariſ. d. conſi. 4. nu. 10. & num.
76 20. Soc. d. conſi. 76. num. 49. 50. Gozad. d. conſi. 8. num. 26. & ſeq. Nec ommitto pro præmiſſorum corroboratione, quòd ſi feudi nomen mereretur, prout non meretur, & bona ipſa comprehenderet, prout non comprehendit, deberet omnino alienabile cenſeri, & ad quoſcunq; hęredes tranſmiſſibile; cum de proprijs bonis dominorum Corrigienſium conſtitutum, & erectũ fuerit, vt vidimus. Nam ſi hoc in feudo empto procedit, vt per Bald. in c. 1. §. hoc autem col. fi. ver. quid in feudo. Rom. & Alex. in l. ẽt in prin. ff. ſol. matr. Curt. conſi. 49. memoria col. fi. Dec. conſi. 269. ſub nu. 6. verſi. & idem in feudo, & conſi. 424. col. 3. Iaſ. conſi. 63. col. vlt. lib. 1. & conſi. 152. col. 2. lib. 2. Silua. conſi. 52. nu. 10. 11. * & eſt cõmunis * opinio teſte Dec. d. conſi. 390. nu. 7. & 14. Pariſ. conſi. 4. num. 39. Rolan. conſi. 23. nu. 13. lib. 1. Clar. d. q. 73. ver. ſed quid in feudo empto? pari ratione debet in hoc prætenſo feudo locum habere, cum emptio nihil poſſet ampliùs tribuere, quàm prędicti D. D. Corrigienſes in dictis bonis proprijs, & iuſto titulo poſſeſſis haberent, vt ſupra.

77 Cęterùm, circumſcriptis omnibus hucuſq; deductis, attendendum eſt, quòd ſi feudum eſſent Terra Corrigiæ, & Fabrici, cũ alijs in dicta parte quarta priuilegij nominatis, & feudum minimè alienabile, nec tranſitorium ad quoſcunq; hæredes, vt probatum fuit, negari non poſſet, quin ſaltem de hæreditario participaret, cum datum fuerit Manfredo, ac fratribus, & Nepoti ꝓ ſe ipſis, & eorũ hæredibus; quo caſu hæreditarium eſt, ſaltem mixtum, & in eo non poſſunt deſcendẽtes ſuccedere, niſi ſint ẽt hęredes vniuerſales, ſecundùm Iſern. in c. 1. §. olim nu. 7. de ſucceſſ. feud. Bart. in l. vt iuris iurandi. §. ſi liberti. ff. de ope. liber. Caſtr. in conſi. 77. num. 7. lib. 1. & in conſi. 93. incip. in cauſa, quæ vertitur in fi. vol. 2. in no. & cõem * opin. teſtatur Alex. cõſil. 10. nu. 8. lib. 3. & conſi. 19. nu. 12. lib. 6. Dec. cõſi. 194. nu. 4. & conſi. 445. nu. 8. Pariſ. conſi. 2. nu. 26. conſi. 4. nu. 18. conſi. 7. nu. 17. conſi. 16. num. 12. 13. conſi. 106. nu. 25. lib. 1. Iaſ. conſi. 57. nu. 1. lib j. & conſi. 56. nu. 1. lib 3. Afflic. deci. 112. nu. 3. Crau. latè conſi. 13. num. 7. 8. & conſi. 197. ſub. nu. 5. Bru. conſi. 11. nu. 3. & 4. & conſi. 44. nu. 1. & inter eiuſdem coſi. Campeg. conſi. 2. nu. 4. Rimi. conſi. 267. nu. 5. & cõſi. 302. nu. 16. Soc. conſi. 257. nu. 5. lib. 2. Silu. d. cõſi. 52. nu. 13. Loffred. latè conſi. 1. & conſi. 52. nu. 55. vbi notabiliter loquitur poſt Imol. quẽ citat in l. quod dr de verb. obl. Rui. conſi. 16. nu. 6. d. conſi. 36. nu. 11. ver. ſed in contrariũ, & nu. 21. lib. 1. Nat. cõſ. 127. nu. 7. lib. j. Mari. Frec. in tract. de ſubfeu. lib. 3. c. vlt. Curt. iur. conſi. j. num. 12. & conſi. 138. num.

num. 14. cum seq. Viui.in suis comm. in versi. feudum hæreditarium Boss.in tit.de princ.num. 306. versi. sed quando, Clar.in §. feudum q.9. versi. quandoq; & tertiò,& versi. nunc sequendo. vbi veriorem, & magis communem opin. * dicit, & in practica semper seruari vidisse attestatur Roland.consi.3.nu.77. & latiùs consil.23. num.48. vsq; ad fi.lib.1.& consi.67. nu.22. vsq; ad fi. lib. 2. Bursat. consil. 91. num. 13. Cardin. Alb.consi.3.nu.12. Cacher. Pedem. decis.160. num. 1. & in fi. post alios permultos quos citat de communi * quoque fidē facientes. Et in terminis feudorum Illustris. DD. Corrigien. Alciat.d.consil.1.num.9.cum plur.seq.& num.16. versic.meritò, vbi certam,& indubitatam conclusionem dicit, & sub nu.45.communem * attestatur Gozad.d. consil. 26.num. 25. 26 & 58. versic.& contraria loquuntur Soc.d.consi. 112. num.10.vbi postquam latè disputauit de natura ipsorum,concludit tandem mixta esse, & ita te-
78 nendum affirmat.† Et licèt dubium sit in huiusmodi feudo an hæredes debeant esse primi inuestiti, an vltimi descendentis, & vtrinq; allegentur communes opiniones *, vt refert Clar. d. quæst. 9. in hoc tamen conueniunt omnes,
79 quòd alterius saltem hæredes esse† oporteat,ita quòd duo de necessitate probanda fuissent per Illustris.Dominos aduersarios, vt excluderent Illustris. Dominum Alexandrum hæredem scriptum,& Imperiali authoritate ad feuda quęcunque legitimatum, & in specie ad omnia feuda per Illustris.& Reuerendis. q. D. Card.tenta, & possessa. Primum quòd de descendentibus essent recipientium, secundum verò, quòd hæredes essent eorumdem,saltem immediatè, prout in simili casu concludit Rolan.d.consi. 23.& d. consi.67.cui sufficiat remissio. At neutrum horū probatum fuit,ergo &c.
80 Sed nè aliqua notabilis difficultas silentio pręterijsse videatur,consideranda sunt quæ Bero.scripta reliquit super hoc priuilegio in d. consi.68. & consi.seq.per tot.lib.1. vbi concludit tam feudum Rossennæ,quàm Corrigiæ ex pacto,& prouidentia esse, non verò hæreditarium,neq; mixtū,& per consequēs sufficere eos esse de descēdentibus,absq; eo,quòd sint hæredes,qui succe-
81 dere volunt.Quoad Terram Corrigiæ,& alia loca post eam descripta, de quibus est consultatio nostra, videtur Bero.d.consi.69.num.13. versic. quo verò, & num.14.decisionem suam fundare dupliciter. Primò subintelligendo dictionem, legitimis, post dictionem hæredibus, & hanc suppletionem facit ex pręcedentibus,& sequentibus; nam sicut in præcedentibus concessa fuit dignitas Comitatus prædictis Dominis Corrigien. & eorum legitimis hæredibus, & in sequentibus concessa similiter fuere insignia, & arma pro ipsis,& eorū hæredibus legitimis, ita etiam & feudum Comitatus prędicti,concessum intelligi debeat per vulg.reg.l.si seruus plurium, & l. talis scriptura de leg. 1. quòd in rationibus dubitandi tetigit Alciat.d.consi.1.num. 5.6.7.
82 Secundò præsupponit ibidē Bero.num. 15.feudum pro hæredibus concessum, non requirere, vt quis sit hæres, sed tantùm de descēdentibus. cum simus in materia ad extraneos hæredes nō transitoria, per ea quæ tradit Castr. in l.ex facto §.si ff.ad Trebell. & Alex.in l.quod dicitur col. 8.de verb oblig.
83 Ego,pace tanti viri, facilè dixerim parùm ad modū, de vtroq; fundamento curandū esse, qā quidem reg.proximè allegata, procedit, qā tractatur de declarando verba legatorum, aut aliarum dispositionum, nō verò quādo tractatur de addendo alia, quæ contrariam dispositionem inducant, vt in casu nostro,in quo feudum hæreditarium,vel mixtum reduceretur ad feudum ex pacto,& prouidentia, inter quæ contrarietas cadit, & repugnantia, vt per D. Card. Alba. d. consi.3.nu.11.versi.feudum autem, tali enim casu reg.d.l.talis scriptura non procedit;vt ibidem
84 docet Ias.post Bart.in 2.limit nu.39.† Item non procedit vbicunq; proprietas sermonis non patitur interpretationem. Ias. ibidem in 4.limit. In nostra autem specie dictio (hæredes) latior est, si in sua propria significatione accipiatur, quàm si qualificetur, & restringatur, à dictione,
85 legitimis,vt ipsemet Bero scribit † insuper fallit reg. quotiescunque tractatur de restringendo dispositionem,quæ ex sui natura,latè interpretanda sit, vt in beneficijs Principum Ias.ibi in 6. limit.per tex.in c.cum dilecti,& ibi not.per Innoc. & alios extra de don.cum cęteris adductis. At hic propriè caderet restrictio beneficij Imperatoris, per supradicta, & quia impediretur Dñi Corrigienses disponere de bonis prędictis, in quem vellent de descendentibus suis, contra Reg.l.1. C.de sacrosan.eccle. valdè fauorabilē, & ampliandam,igitur &c.† Et vltra prędicta cō-
86 siderandum est,quòd hæc nō est vna dispositio, quæ declaranda sit ex præcedentibus,& sequentibus in eadem dispositione,vt in contrarijs,sed sunt plures,& pęnitus separatæ, vt ex prænarratis clarè liquet; licèt enim vnica fuerit scriptura priuilegij memorati, plura nihilominus priuilegia,& circa diuersa consistentia continet,sicut plures dicuntur sententiæ,quæ in vna, & eadem scriptura continentur,qā diuersa capita separata continet l.et,& ibi glo.si. & Bal. in summario Bart. & alij not. ff.de mino. vnum ergo priuilegium non influit in aliud pęnitus separatū. Imò contrariā habemus regulā, quia à separatis non arguit, nec infertur l. Papinianus, & ibi Bar.in 7,not.ff.de mino.& ita in effectu reperio Alciat. respondere ad hoc obiectū in terminis istius priuilegij d. consi.1.nu.21.& 22. in & in alio simili casu

87 casu Parif. consi. 5. num.4.5.lib.1. Non est igitur facienda subauditio aliqua in casu propo-
88 sito de dictione (legitimis) quam sciuisset Imperator exprimere si voluisset l. si seruum. §. non dixit Prætor ff.de acquir.hæred.cap. ad audientiam de deci. l. vni.§. sinautem ad deficien-
89 tis.C.de cadu. tollen. cum simil. Ad quod facit optimè quod scribit Anan.consi.22. sub num.3. de tribus substitutionibus à testatore factis, quarum duæ mentionem faciebant de filijs masculis, alia verò de filijs tantùm,& in hac nullo modo qualitatem masculinitatis subaudiri debere determinat;& de duabus substitutionibus,idem tradit Anchar.conf.120.in fin.& de quatuor Bolog.inter consilia Alexaud.conf.53.num.18.versic. nunc autem, volum. 4. vbi etiam ponderat, quòd in substitutione illa, in qua qualitas prædicta omissa erat, facta bis reperiebatur mentio de filijs simpliciter, ex qua geminatione magis enixa testatoris mens arguebatur, quòd voluerit qualitatem aliquam addere per reg.l. Balista
90 ad trebell. Et hæc consideratio ad casum etiam nostrum rectè adaptatur, quandoquidem postquam Federicus donauit Comitatum Corrigiæ dictis Dominis Corrigiens.& eorum hæredibus, subiungit clausulam illam(volentes;) in qua mādat eosdem, & eorum hæredes exemptos esse à quacunq; iurisdictione, & potestate aliarum terrarum,& Ciuitatum; & sic repetit nomen hæredum,absq; adiectione;studiosè itaq; omissa fuit in tota hac quarta parte priuilegij illa qualitas restringens dispositionem, quæ in tertia,& quinta apposita fuit; non verò inaduertenter, aut casualiter, pro vt Bero. autumat. Imò verò maximo cum misterio factum existimare debemus, propter subiectæ materiæ naturam, cum in ter-
91 tia parte prædicta ereet prædictos Dominos Comites,ac eorum hæredes sanguinis. Enimuerò dignitas ista comitatus personis concessa, vix erat conueniens, vt ad filios, & descendentes produceretur, per ea quæ scribunt doct. in prælud. feud. & in c.1. quis dicatur Dux, & recenset feriatim Mari.Frec.in d.tract. de subfeu. lib. 1.in tit.quis dicatur Comes in princ. Nimirum testatoris dispositioni subiecta quoquomodo
92 non fuit,nec effecta ad extraneos hæredes transitoria. Sed & in quinta, & vltima parte, vbi arma, & insignia donata fuere, quammaximè decens fuit, vt dispositio ad hæredes sanguinis restringeretur, ex quo testatorū facultas, in his nihil solet operari, quæ honoris causa alicui familiæ ita conferuntur, prout experientia docet rerum magistra c.quam sit de elect.in 6.Respectu verò contentorum in quarta parte memorata,totum oppositum dicere debemus, nam quòd de bonis ibi descriptis testari possent, rationi consonum fuit:cum præsertim propria essent, & nihil super eis dispositum fuerit, vt diximus. ¶ Sed, & si feudalia effecta fuissent, mediante recognitione in feudum(quod vt supra negatur) adhuc conueniens erat, vt minùs restringeretur facultas de eis disponendi, quàm possibile esset, vt minùs quoque præiudicium prioribus Dominis fieret. Est igitur primum fundamētum Bero.multifariè sublatum, quamuis per eo tollendo, minùs multò laborandum fuisset. Verùm enimuerò, si suppletionem Bero. admitteremus, quæ tantùm à veritate,& Federici intentione distat, & bona omnia in feudum pro hæredibus legitimis concessa essent,nihilominus hęreditarium mixtum esse,concludēdum foret, vt habetur in d.decis.Pedem.160.in fi.vbi regulā firmat generalē, quòd vbicunq; in concessione feudi fit mentio hæredum simpliciter, vel cum aliqua etiam adiectione,ante, vel post, vt putà filijs, liberis, descendentibus masculis, legitimis, vel alia simili, feudum semper est hæreditarium, non merè, & simpliciter; sed mixtum,vel secundùm quid; cuius successores
* debent esse hæredes, & communem * attestatur post citatos concord. Eandem regulam magistraliter firmat Loffre. post Imol. quem refert d.consi.52.num.55.Afflict.in c. 1. sub num.8.in titu.an agna. vel fil & fusius pertractat, ac pulchrè tuetur pluribus rationibus, & authoritatibus omnino videndis D.Card.Alba. d.consi. 3. num. 11. versi. feudum autem hæreditarium, & num. seq. & diffusissimè prosequitur Loffred. d. consi. 1. per tot. & signanter sub num. 208. vbi ita pluriès, fuisse iudicatum inquit, nedum in Sac.consil.Neapolit.sed etiam in Hispania in supremo consil. Catholicarum, & Cæsareæ Maiestatum sub Carolo Quinto Imperatore gloriosissimo.

94 Pro constanti igitur supponere debemus,quòd si concessionis verba expressè etiam dicerent, pro hæredibus legitimis, non tamen excluderetur, quin feudum de hæreditario participaret, ità quòd succedentes in eo hæredes esse oporteret,quicquid Bero.in oppositum teneat; cuius fundamenta satis debilia, ex prædictis virtualiter tolluntur; quia apud Doctor. supra citatos contrariam opinionem tenentes, multæ patent responsiones, quas breuitatis gratia non refero, & nè aliorum dicta transcribam; tendunt enim vtplurimùm fundamenta Bero. ad probandum,quòd talis concessio restringitur ad descendentes recipientis, quod & nos fatemur, sed non concludunt, quòd si hæredes non sint, feudum obtinere debeant, quod nos negamus; in hoc enim decipitur, & qui cum eo sentiunt; vt authores animaduertunt supra in oppositum adducti. Verùm quia in quodam argumento à simili,latè insistit, & maximam vim facit in consi.68.nu. 71.vsq; ad num.76.eapropter finè speciali confutatione dimittendū non videtur.

Præsup-

Præsupponit namque, quòd si inuestitura facta sit pro hæredibus masculis, feudum fit ex pacto, & prouidentia, & de hæreditario nihil participet, quam similem esse ait inuestituræ factæ pro hæredibus legitimis, ideo hanc quoque ex pacto, & prouidentia tantùm iudicari.

¶ Pro responsione, non disputãdo an huiusmodi inuestituræ similes, sint, vel nè? quia nõ expedit, neque referendo singula argumenta per scribentes adducta ad impugnãdum conclusionem quam Bero. veram supponit, quæ multa sunt, & efficacissima, sufficit dicere, quòd dicta contraria opinio vtì verior ab omnibus ferè recipitur, & in praxi obseruatur. Nam, & si feudum receptum sit pro hæredibus masculis, mixtum tamen est, & descendenti non debetur, qui non est hæres, neque hæredi, qui non est descendens, prout firmarunt Iacob. de Belui. Andr. de Isern. Aluar. & Præpos. in cap. 1. de eo qui sibi, & hæredi. mascul. Castr. in l. Gallus. §. etiam si parente, colum. fin. versic. sed an requiritur, & ibi etiam Areti. colum. fin. de liber. & posth. & in l. pro hærede. §. quod si tamẽ in primo notab. ff. de acqnir. hæredit. Et ita consuluit Bald. in consil. 428. colum. 2. & fi. volum. 2. & conf. 287. colum. vlt. vol. 3. in anti. Cæpol. consil. ciui. 31. num. 12. Dec. conf. 208. nu. 9. in fi. & sequitur Campeg. inter consil. Bruni consil. 2. colum. 4. versic. sed prædictis, & conf. 24. colum. 2. Rub. Alex. conf. 18. per tot. Grat. conf. 55. nume. 31. * 32. vbi communem * dicit Silua. latè consil. 30. num. 11. ubi communem pluries attestatur Losfre. d. consil. 1. num. 36. cum pluribus seq. & magis * communem * appellat, multos alios adducens, Gabr. in suis comm. conclu. tit. de verb. signif. conclus. 3. num. 5. 6. 7. Bossi. in tit. de princ. & priuil. eius, num. 306. versic. tamen Brun. Didac. variar. resolur. lib. 2. cap. 18. sub num. 7. & Clar. d. quæst. 9. uers. item quæro quid si acceptum, atque Bursar. conf. 2. num. 41. & d. consil. 3. num. 1. & consil. 59. num. 33. & consil. 49. num. 41. Et secundùm hanc opinionem iudicari obtinuisse in Rota, refert Gabr. loco præcitato, sub num. 6. & ita etiam resolutum fuisse in Sena. Pedemont. scribit Cachera. d. decis. 160. in fin. Vndè retorqueri potest argumentum con

96 tra Beroum. Si quidem præsupposita similitudine feudi dati pro hæredibus masculis, & pro hæredibus legitimis, concludeñ. erit, quòd sicut primum ex veriori, & receptiori sententia mixtum est, ita quoque secundum iudicari debeat.

97 Nec omitto, quòd si concessio prædicta pro hæredibus legitimis concepta foret, aliam, & sanè latiorem interpræ tationem reciperet; nam de hæredibus ab intestato intelligi posset, & per consequens, nedum masculos, sed etiam fœminas, contra naturam recti feudi, & nedum descendentes, sed etiam extraneos hæredes compræhendere deberet, per l. 3. §. de illo. & Bart. ibi ff. pro soc. & Alex. in l. ex facto. §. fin. num 9. ff. ad trebel. Et in hanc sententiam consuluit Abb. consil. 3. in 3. dub. vol. 2. Dec. d. consil 32. col. 2. & per tot. conf. 85. nume. 7. conf. 108. nume. 6. conf. 269. num. 2. Paris. d. consil. 4. nu. 8. Alcia. d. consil. 1. num. 19. Grat. d. conf 4. nu. 40. Qua conclusione attenta, magis excludi deberent Illustriss. Dñi Fratres memorati, qui neque ex testamento, neq; ab intestato hęredes esse possunt Illustriss. & Reuerendiss. D. Cardinalis.

98 Ad vltimum uerò fundamentum unico uerbo * responderi potest, quòd communis * opinio est in contrarium, vtsup. innumerorum ferè testi-

99 monio retulimus. Ideo ab ea in iudicando non est discedendum, c. nè innitaris, cùm not. de constit. ubi Fely. sub nu. 54. Franc. in ult. quæsito, nu. 32. Dec. in 1. lect. num. 28. & in 2. lect. num. 11. ubi latè; latissimè uerò Corat. in tract. de comm. opin. in præfat. & lib. 2. tit. 8. inspect.

100 11. nu. 16. vsque ad fin. Quinimo ipsemet Bero. in præcedenti consil. 68. num. 29. 42. 43. & 75. versic. uidetur feuda, cõtrarium expressè tenuit, ingenuè fatendo, quòd feuda concessa pro se, & hæredibus, requirunt quòd quis sit descendens, & vniuersalis hæres, saltem in aliqua parte, ad hoc, ut succedere possit, & pro parte hæreditatis admitti, & multa allegat.

101 Sed quod magis est, uidetur in eodem consilio tenere, quòd sint merè hęreditaria, ut uideri po- ** test nu. 31. ubi cõem * dicit nu 45. 49. 77. cõem * etiam dixit Alex. conf. 10. nume. 8. lib. 3. & pro * communi * refert, & probat obiectis respondens D. Card. Alb. conf. 3. nume. 9. post allegatos; & ante eum Card. Paris. conf. 2. num. 16. cum plur. seqq. Rimi. iun. conf. 9. num. 87. cum alijs seqq. Beneuenta. in rep. c. Imperialem, pag. 96. col. 12. & 13. ubi doctè, & notabiliter loquitur de prohib. feu. alien. per Feder. Rolan. conf. 55. num. 2. lib. 3. Mari. Frec. in d. tract. de subfeud. lib. 3 qua

102 si per tot. & signanter cap. ult. Concludentes, quòd qui succedere uolunt in huiusmodi feudis nedum hæredes esse debent, sed etiam defuncti factum ratum habere, & disposita circa ipsa feuda approbare, & in nullo contrauenire, perinde, ac si bona allodialia, & hęreditaria in omnibus, & per omnia existerẽt. Et in propria nostra specie Alcia. d. conf. 1. nu 9. cum seq. Gozad. d. conf. 26. nu. 1. & 24. & latiss. Grat. d. respon. 4. nu. 42. usque ad nu. 65. qui omnino uideatur.

103 Siue igitur Ciuitas Corrigiæ, & oppidum Fabrici cum alijs bonis in dicta quarta priuilegij parte descriptis, libera sint, & allodialia. Et siue propria Illustr. Corrigieñ. ut certè sunt, siue à Federico Imperatore donata, siue per contractum innominatum, aut in feudum improprium, & conditionatũ, atq; ad hæredes quoscunq; transitorium, ab ipso concessa, siue feudalia sint, & in feudum

feudum verè data, pro se, & hæredibus, vel pro
se, & hæredibus legitimis, omni in casu exclusi
sunt Illustriss. Domini fratres memorati à por-
tione, qui fuit Illustriss. & Reuerend. D. Card.
104 prælibati, quæ Illustriss. D. Alex. eius filio hæ-
redi scripto debetur, sicuti ēt ab intestato debe-
retur, si ille restatus non fuisset, ad tradita per
Mari. Free. de subfeu. lib. 3. c. 20. cum concord.
105 Ex supradictis añt facilè est ēt dignoscere qua-
litatem feudi Rossennæ, & aliorum bonorum in
prima priuilegij parte descriptorum. Nam aut
vera est interpretatio Bero. quā dat huic inue-
stituræ Rossennæ in d. cons. 69. num. 12. 13. vbi
vult pro hæredib. legitimis factam esse, ex quo
ita fuit supplicatum, & succedunt quæ de alijs
bonis deducta sunt aduersùs Bero. sententiā, &
sic feudum est hæreditarium simplex, vel saltem
mixtum. Aut verò interpretationi prædictæ ad-
hærendum non est, quod ego libentiùs admit-
terem, vnà cum Grat. d. respon. 4. nu. 40. 41. &
feudum informe remanet, hoc est simpliciter
concessum supplicantibus, nulla facta filiorum,
aut hæredum mētione, & hoc casu feudū quoq;
hęreditarium iudicari debet, quicquid Bero. eo.
107 cons. scripserit sub nu. 10. 11. contra quem est
* magis communis * opin. doctorum, vt ipsemet
fatetur in cons. 77. num. 15. & 21. eo. lib. 1. & ex
infradicendis apparebit. Pro qua primò est tex.
in c. 1. de duo. fratr. à cap. inuesti. consertq; bo-
nus tex. in l. si pactum, de probat. & in c. 1. an
agna. vel fil. Hanc firmat glo. in verb. succeden
te in c. 1. quibus mod. feud. consti. poss. in c. 1.
per illum tex. & ibidem Isern. & Aluaro. in tit.
an agna. vel fil. & idem Bald. in cons. 328. col. 2,
vol. 2. & Isern. in c. 1. in §. huius autem generis.
num. 11. ex quibus cau. feud. amitt. Castr. cons.
311. sub nu. 3. lib. 1. & in l. pro hærede. §. si quid.
nu. 9. de acq. hæred. Castr. & Alex. in l. si mihi,
& titio. de verb. oblig. Roma. in l. ēt solu. matr.
Alex. cons. 18. nu. 7. & cons. 26. nu. 3. lib. 5. Cu-
ma. cons. 166. per tot. Barba. cons. 14. colum. 10.
cons. 22. col. 5. lib. 2. & cons. 66. lib. 4. Soci. con-
sil. 19. num. 3. lib. 1. & cons. 257. colum. penult.
vers. tamen ostendo lib. 2. Rub. in d. l. Gallus. §.
* quidam rectè n. 181. vbi de communi * cons. 18.
nu. 3. & cons. 48. num. 3. Brun. cons. 24. num. 3.
cons. 80. nu. 14. Paris. cons. 2. col. 4. cons. 5. col. 3.
& cons. 26. nu. 159. lib. 1. Curt. consil. 3. colum. 2.
& Sylua. cons. 30. num. 14. 15. 16. Afflict. in c. 1.
nu. 24. de alien. feud. pa. Curt. iun. cons. 3. nu. 4.
& cons. 138. num. 15. Ias. in l. apud Iulianum. §.
* si quis alicui. num. 9. de leg. 1. vbi communem *
affirmat in l. fin. num. 92. C. de edict. Diui Adria.
tollen. Rui. cons. 15. num. 6. & cons. 17. num. 3.
lib. 1. Alciat. respon. 160. num. 9. 180. in princ.
& 183. colum. 2. Natt. cons. 130. num. 10. lib. 1.
& 634. num. 6. lib. 3. Gabr. d. conclus. 3. num. 18.
Soci. iun. in cons. 79. num. 19. lib. 4. consil. 103.
num. 13. & 34. lib. 2. Neuizza. consil. 9. num. 8.
& cons. 10. num. 15. Didac. lib. 2. var. resolut.
cap. 18. ante num. 4. vbi hoc magis receptum as-
serit ab his, qui de feudis tractauerunt, refert, &
sequitur Clar. d. §. feudum, quæstio 9. versic. sed
quid dicendum? Menoch. consil. 1. nume. 313.
& seq. & consil. 61. num. 9. Rimin. iun. cons. 18.
num. 14. Card. Alba. cons. 2. num. 26. Roland.
* consil. 97. num. 39. qui de communi * etiam te-
statur vol. 1. & cons. 67. num. 23. lib. 2. cons. 55.
num. 1. lib. 3. cons. 2. num. 15. vbi etiam de com
* muni * vol. 4. Boss. in tit. de Princ. & Priui. eius,
num. 309. Cæpha. cons. 152. nu. 55. & cons. 224.
num. 75. 77. lib. 2. Ioan. Bapt. Ferret. cons. 120.
num. 2. Bursat. d. cons. 3. num. 4. qui magis com-
* munem * affirmat latissimè Cacher. decis. 160.
per tot. Et in terminis huius feudi Rossennæ,
Grat. d. respon. 4. num. 41. Constat igitur tan-
torum patrum, testimonio hāc esse verissimam,
* & magis communem * sententiam, à qua licèt
multi etiam recedant, quos pleno calamo retu-
lit Cacher. d. decis. 160. num. 12. imò pleniori,
quàm opus esset, ex quo non paucos citauit, nil
tale concludentes, & aliquos etiam contrarium
potiùs tenentes (vt quisque potest in fonte le-
gere) sunt tamen numero, & authoritate valdè
inferiores; sed & legibus, & rationibus facilè
vincuntur, vt clarè potest ex adductis per vtrāq;
108 classem dignosci, quorum argumenta non cu-
raui, breuitatis causa conferre, & quia ad ea tē-
pora peruenimus, vt in proposito inquit Rub.
d. cons. 18. sub num. 4. in quibus non legibus,
& rationibus creditur, sed authoritatibus. His
itaque fretus, inconcussè teneo idem de hoc feu-
do iudicandum fore, quod de alijs bonis memo-
ratis; consequenterq; Illustriss. DD. Fratres an-
tedictos in portione, quæ fuit Illustriss. & Reue-
rendiss. q. Cardinalis succedere non posse, sed
tantùm Illustriss. D. Alexandrum eius hęredem.

¶ Superesset vltimo loco deducendum funda-
mentum legitimationis Illustriss. D. Alexandri,
cuius virtute omnium feudorum effectus est ca-
pax, etiam si ex pacto, & prouidentia essent, vel
alterius cuiuscunq; qualitatis. Verū quia abun-
dè satis, & eruditè admodū super hoc scriptum
fuit, per Excellentissimos Iurisconsultos com-
patronos, silentio prætereundum duxi, nè solem
facibus illustrare velle videar. Vndequaque igi-
tur tutus est Illustriss. D. Alexan. nedum in pos-
sessorio, quo egit, sed etiam in petitorio, quod
cumulare satagit pars aduersa, laus Deo Cle-
mentissimo, &c. Ita iuris esse respondi ego Lu-
douicus Sacca I.C. Parmeñ. Ideoque subscripsi,
& sigillo meo signaui, &c.

Per laudum Cęsareū fuit lis terminata ex qua-
dam potius æquitate, quàm iuris rigore.

SVM-

SVMMARIVM.

1 Legato fundo, vel altero fundo sub conditione, non est locus electioni pendente conditione, quia non cedit dies legati, nec trasmißioni locus est; quod procedit siue optio sit legatarij, siue haredis.

2 Dispositio loquens de nascituris conditionalis est, quia inest conditio, si nascentur.

3 Legatis duobus alternatiuè, si alteri inest conditio, etiã tacita, puta dependens ab aditione hareditatis, non est optioni locus, donec conditio pendet.

4 Legato vsufructu, vel si nauis ex Asia venerit, legatis decem, non potest legatarius vsumfructum consequi, nisi purificata, vel defecta conditione prædicta, ne potestas haredi, vtrum velit dandi, auferatur.

5 Electio est vnum de pluribus voluntariè capere.

6 Fideicommisso grauatus de restituendo vni ex proprijs filijs, cum morietur, non potest viuens eligere, et restituere, sed tẽpus mortis expectare debet.

7 Grauatus restituere pluribus certis personis sub cõditione, si ante conditionis euentum restituat, non liberatur.

8 Grauatus restituere hareditate in diem, vel sub cõditione, si ante restituat, non transeunt actiones in fideicommissarium.

9 Promittens dare, si aliquid, vel cum aliquid factũ fuerit, si ante dederit, quàm factum sit, non videtur fecisse quod primißet.

10 Grauatus distribuere hareditatem, uel bona aliqua inter pauperes Christi, cum morietur, non potest id facere in vita sua, nè praiudicium fiat pauperibus, qui post eius mortem erunt. Sed contrarium vide infra nu. 24. cum seqq. & nu. 30.

11 Optio inter actus legitimos connumeratur.

12 Actus legitimi non recipiunt diem, neq; conditionem, nec in suspenso stare possunt.
Sed illorum executio benè potest à futuro euentu pendere.

14 Tutor dari potest sub conditione, si cauerit.

15 Conditio, qua respicit tantùm executionem actus, siue tacita, siue expressa, non suspendit illum, nec innalidat.

16 Dictio, tunc, denotat temporis extremitatem, quo actus expediri debet.

17 Stirpis nomen, tam nascituros comprahẽdit, quàm natos, licèt ad eorum commodum interpratãdum sit, qui sint in rerum natura, tempore quo dispositio effectum sortiri debet.

18 Dispositio qualibet ad nasciturorum commodum regulariter fieri potest, & prasertim in materia vltimarum voluntatum, & contractuum.

19 Prafatio causam finalem dispositionis indicat.

20 Finalis causa regulat omnem dispositionem.

21 Causa in prafatione inuestitura feudalis expressa, finalis cẽsetur, & in omni parte repetita cẽsetur.

22 Mens & intentio disponentis, est anima dispositionis, verborum autem forma indicatur vt corpus, ideò prafertur illa verbis, vt anima corpori.

23 Mens & voluntas in omni dispositione primo loco attenditur, secundo loco verisimilitudo, tertio verborum proprietas.

24 Grauatus restituere vni de familia cum morietur, si in vita eligat, & restituat, valet electio, sed reuocabiliter, quia variare potest, & non secuta variatione, tenet actus vt ab initio.

25 Variatione autem secuta, remanent nihilominus fructus medij temporis primo electo, quia in praiudicium eligentis valet, & ius suum donasse videtur.

26 Dominium quoq; & possessio transit in electum, licet hareditaria actiones non transeant medio tẽpore, & est communis.

27 Non enim nulla sunt qualitates, & nulla passiones.

28 Debitor dandi, vel faciendi in diem, vel sub conditione, potest ante tempus, vel conditionis purificationem satis debito facere, si creditoris, aut tertij non intersit.

29 Interesse hoc casu interpratandum est, quod principaliter, non quod in consequentiam venit.

30 Grauatus distribuere bona inter pauperes Christi per eum eligendos, cum morietur, potest tamen in vita eligere, & distribuere, quia principalitec tractatur de interesse, & fauore anima testatoris, secundario verò pauperum, & est verior, et aquior, & magis communis opi.

31 Principaliter quod agitur, & in intẽtione est, si pugnet cum eo, quod in consequentiam venit, illud semper attenditur, & praualet; à quo, & regulatur dispositio.

32 Contrariorum eadem est disciplina.

33 Electio qua fieri debet, si inconueniens, aut absurdum aliquod ex dilatione sequi potest, differri nullo modo debet.

34 Conditio tacita, & qua ex natura rei inest, non vitiat actum, etiam legitimum.

35 Electio Pralati, qua conditionalis esse nequit, si tamen tacitam habeat conditionem, valet nihilominus, & tenet.

36 Prasentatio quoq; beneficij eodem modo sustinetur, conditione tacita non obstante.

EPITOME.

Facultate certa personæ attributa eligendi vnum ex masculis nascituris ex altera duarum sororũ ad Primogenitum, vel ius aliquod, an fieri possit electio in personam alicuius nati ex vna ipsarũ? an vero expectari debeat, quòd ex altera sorore ad pariendum apta aliquis nascatur filius, vel

quòd ex ea nullus verosimiliter nasci possit?

Concluditur electionem fieri posse de illo nato; sed eligentem variare posse, si ex sorore sobole carente, superueniant liberi, & nihilominus medij temporis fructus, etiam secuta variatione ad electum pertinere.

Item grauatum distribuere hæreditatem, vel certa bona inter pauperes Christi cum morietur, posse tamen in vita distribuere, secundùm magis communem, veriorem, & æquiorem opi. licèt multos habent contradicentes.

RESPONSVM VII.

TRansmissus ad me fuit à Reuerendiss. Episcopo Ciuitatis vnius Lombardiæ casus, de quo infra consulendus; suppressis nominibus; eò quia consciētiæ suæ plenè consulere intendens, consultorem eligere voluit partibus incognitum, & cui etiam partes sint incognitæ.

Sempronius nobili genere natus, duos habens filios masculos, legitimos, & naturales, & totidē filias, dote filiabus constituta, filios hæredes vniuersales instituit, sed priùs prædia nonnulla, & domos non mōdici valoris, Primogenito suo prælegauit; asserens id facere pro conseruatione honoris, & decoris domus, & familiæ suæ, quia intendebat talia bona in perpetuum subiacere primogenituræ, & in eis solum primogenitum, legitimū, & naturalem dicti sui primogeniti succedere, & deinceps de primogenito in primogenitum legitimū, & naturalem deuenire. Et casu quo dicti sui primogeniti linea masculina, quandoq; deficeret, secundogenitus, & post eū illius primogenitus legitimus, & naturalis succederet, & successiue de primogenito in primogenitum, vt sup. dicta bona deuenirent. Quandocunque verò contingeret ambos eius filios, & eorum descendentes masculos legitimos, & naturales deficere, vt familiæ suæ, & casatæ nomen adhuc conseruaretur, facultatem, & authoritatē dedit vltimo ex descendentibus dictorum eius filiorum morienti, nominādi, & eligendi ad dictam primogenituram, & in locū, ius, & statum suum subrogandi vnum ex filijs, vel descēdentibus masculis legitimis, & naturalibus duarum eius filiarum natum, vel nascirurum, quem maluerit, cum simili successione de primogenito in primogenitum; hac tamen adiecta conditione, quòd nominandus, & eius posteri ad primogenium admittendi, assumant cognomen, & insignia testatoris, & perpetuò retineāt, continuēt, & conseruent, sub priuationis pœna.

Sin autem talis vltimò decedens, nullum nominauerit, & in sui locum subrogauerit, tunc & eo casu voluit, iussit, & ordinauit talem electionem, & nominationem spectare, & pertinere ad Reuerendiss. Episcopum Ciuitatis, pro tēpore existentis, qui eligere debeat, quam stirpē duarum filiarum antedictarū ad primogeniū admitti voluerit, plurimùm de illius prudentia, & integritate confidens. Ita quòd de stirpe per D.S. Reuerendissimum eligenda primogenitus legitimus, & naturalis in bonis prædictis succedat, & post eius mortem, de primogenito in primogenitum vadat, ordine quo supra, & cum eadem conditione assumendi cognomen, & insignia testatoris, & vt supra.

Contigit igitur vtrunque filium masculum sine filijs, & descendentibus masculis legitimis, & naturalibus, nulla facta per vltimū nominatione, vitam cum morte commutare, ita quòd ad Reuerendiss. D. Episcopum facultas ista optandi, & nominandi deuoluta est. Verùm quia altera filiarum prædictarum filium habet vnicum masculum legitimum, & naturalem, altera verò fœminas tantùm; sed ob ætatem plures alios potest liberos parere. Dubitatur vtrùm possit Reuerendiss. D. Episcopus stirpem filij prędicti, qui in rerum natura solus reperitur, eligere, & nominare, vel potiùs expectare tempus, quo ex altera testatoris filia, masculi oriantur, vel probabili spe pariendi destituatur? prout ipsa prærendir, & vehementer instat? Quid ergo iuris sit quæritur?

1 Et quòd electio differenda sit, suaderi videtur primò per tex. in l. cum illud. iuncta glo. in verbo electio. ff. quando di. leg. ced. vbi legato fundo, vel altero fundo sub conditione, deciditur, pendente conditione, non esse locum electioni, & propterea legati diem non cedere, nec transmissioni locum esse, & subdit ibi glo. id procedere siuè legatario relicta fuerit optio, siuè hęredis sit, prout in dubio, & regulariter esse solet. Vndè ad casum nostrum inferri videtur, quòd cum electio facienda sit de filijs naris, vel nasci-
2 turis, vt testatoris dispositio loquitur, † & sic conditionalis sit respectu futurorum, vt in terminis dictat tex. in l. cum ita, eo. tit. & in l. 1. in fi. de cond. & demonstr. nullo pacto electio fieri possit, non purificata conditione, hoc est donec aliquis masculus ex alia sorore oriatur, qui eligi possit, si Reuerendiss. D. Episcopo placuerit, vel certum sit nullum nasci posse, & sic cōditionem defecisse, d. l. cum ita.

3 Secundò, Per alium tex. in l. si vsusfructus, cū nor. ibi per Alber. ff. eod. tit. Vndè colligitur, quòd cum duo alternatiuè legantur, & alteri inest conditio, etiam tacita, puta dependens ab aditione hæreditatis, donec ipsa conditio pendet, electione locus non est, & hoc argumētum applicatur, vt præcedens.

4 Tertiò

4 Tertiò, Per l.toti.de vsufr. lega. vbi si vsusfructus Stichi, vel si nauis ex Asia venisset, decem legata sunt, non petit vsumfructum legatarius, nisi cōditio existat, vel deficiat, nè potestas hæredi, vtrum velit dandi, auferatur.

5 Quartò, Allegari potest doctri. Petri à Blax. in suo directo.actio. par. 1.c.6. vbi diffiniendo electionem, inquit, eligere esse vnum de pluribus voluntariè capere. Quòd si in casu nostro Reuerendiss. D. Episcopus eligere deberet, cū vnus tantum ex descendentibus sororū prædictarum extet, electionem facere non diceretur, tū quia deficit pluralitas eligendorū de substantia actus electiui, tum quia voluntaria non esset electio, sed eū solum nominare, aut eligere cogeretur, qui nunc in rerum natura est, arg.l.stichum.§.1. de solu.l. qui duos de manum.Testa.& d.l. cum ita. cum sim.

6 Quintò, Vltra prædicta stringere videtur etiam Tex.in l.cum pater.§.à filia. de leg. 2. vbi fideicommisso iniuncto filiæ de restituendis prædijs, vni ex filijs suis, cui voluerit, cum morietur, si viua vni filiorum dederit, fideicommisso nō pareat, sed debet expectare mortis tēpus, & sic purificatæ conditionis, vt electio, & restitutio teneat, & optimam Iurisconsultus rationem reddit, quia fortè eo tempore destinatio fideicommissi in alium cadet.

7 Sextò, Vrgere quoque videtur.l.filiusfamilias §. Diuus Seuerus de.l. 1. vbi rogatus restituere pluribus certis personis, sub conditione, si ante euentum conditionis restituat, non liberatur: Sic ergo dicendum est Reuerendiss. D. Episcopum, si in præsentiarum eligat, pendente conditione natiuitatis filiorum, ab obligatione eligendi, & nominandi, minimè liberari.

8 Septimò, Accedat casus.l.sed si ante.ff.ad trebell. vbi decisum reperitur, quòd si ante diē, vel conditionem restituatur hęreditas, non trāseunt actiones in fideicommissarium, quia non ita restituitur hæreditas, vt testator rogauit, quasi per forma traditum, vt purificata conditione restituatur, & non ante.

9 Octauò, Facit optimè.l.stipulatio ista. §. incertam, de verb. oblig. quo loco docet Vulpianus eum qui promisit dare, si aliquid factum fuerit, si ante dederit, quàm factum fuerit, & sic pendente conditione, non videri fecisse, quod promisit. Ex quo inferri videtur, quòd ad hoc, vt eligere debens, id faciat, ad quod ex dispositione testatoris tenetur, expectare cōditionis prædictæ implementum, vel deficientiam debeat.

10 Nonò, Placet allegare not. doctrinā Bart. speciei nostræ apprimè congruentem in d. §. à filia, quam ex illo tex. elicit, inquiens, quòd hæres grauatus, cum morietur distribuere hęreditatē, vel bona aliqua inter paupetes Christi, non pōt hoc in vita facere in præiuditiū pauperum, qui erunt post eius mortem. Idem repetit Bart. in l.post mortē.C.de fideicom. Sequuntur ibidem Ang. & Ias. nu.6. cōem * attestans, post Alex. in d.§.incertam, quem legit vnà cum.§.si quis dolum.n.6. alios quoque in eam sententiam citantes. Communem ēt affirmat Dec. in l.cū tēpus, nu.2. de reg. iu. pro qua consuluit Bal. cons.75. videtur quòd electio.li.3.& eleganter Rom.cōsil. 402. circa primum, & Dec.cons.416.nu.22. Sic igitur & in casu nostro concludendum videtur, quòd in præiudicium descendentium futurorum sororis sobole nonc carentis, nominatio, & electio fieri nequeat.

11 Decimo, & vltimò videtur text. in terminis l.actus legitimi, de reg.iu. vbi optio inter actus
12 legitimos connumeratur, † & diem, conditionemq; non recipere dicitur; pura etenim esse debet, non verò stare in suspenso, & in reg. actus legitimi, eo tit. in 6. & vtrobiq; glosa, & Doct. not. Vndè colligitur, quòd cum optio, & electio fieri debeat, cuius stirpis esse debeat primogenitus nominandus, si eligat stirps sororis nondum edita, quia electio effectum sortiri non possit de præsenti, necessariò differenda sit in tēpus, quo purè fieri queat, & nulla ratione suspendatur.

Ista sanè ingeniosa sunt fundamenta, & alia huiusce generis quāplura adduci possent, quæ spernenda nō sunt, sed tamen contrarium omnino tenendum arbitror, ex infradicendis.

Imprimis, & ante omnia concludo, actū quem facturus est Reuerendiss. D. Episcopus in eligendo, & nominando vtsup. conditionalem nulla ratione dici posse; sed imò purum, & statim expediendum. Nam non agitur nunc principaliter de fundanda primogenitura in personam alicuius personæ particularis, sed de eligenda stirpe vna, vt de ea postmodum primogenitus bona obtineat primogenituræ supposita; effectus autem, & executio nominationis, benè habet in se conditionē si stirps filiæ masculis carente, nominata fuerit, quia nullus ipsorum primogenituram assequi posset, nisi nascatur.

13 Cæterùm nouum non est, quòd actus fiant puri, & validi, quorum executio à futuro euentu pendeat, vt probat tex. apertus in l. furiosus. ff. de tutel. vbi furiosus datus tutor, ita demū administrare potest, si sanæ mentis esse cæperit, & sic executio actus tacitam habet conditionem illam, si sanæ mentis euaserit. Et aduertendum est, quòd lex illa loquitur etiam de actu legitimo, qui non recipit diem, neque conditionem,
14 sicuti nec optio d.l.actus legitimi, † & nihilominus conditionem admittit, vt sup. Ad idem citari solet.l.muto.§.sub conditione. ff.eo. tit. qui in cōditione expressa specificè loquitur; hoc est Præsidem dare posse tutorem, sub conditione, si cauerit, & hoc nil aliud esse, quàm non permittere eum gerere, nisi rem pupilli saluam fore cauerit,

uerit, & per consequens executioni actus quandam imponere conditionem, quæ ipsum suspendat, vsquequo purificata fuerit, vel defecerit. Benè etiam facit. l.& si conditionis, de authoritate tuto. vt ex eius inspectione patet.

15 Et hanc conclusionẽ, quòd conditio, quæ executionem tantùm respicit, non suspẽdat actum, & eius validitatem non impediat, siue tacita, siue expressa sit, firmat Bart. in l.item quia.§.1.in fin.ff.de pac. & in l. ita demum.§.1. ff. de arbit. Bal.in c.fin. per eum tex. colum.1.vers.sed tunc quæro, extra de præsumpt. & ibidem D. Card. Dec. in c.2.nu.34.35. Rip.num.28. de rescript. & idem Dec. d.l. actus legitimi in 2. limitat. & num.7. atque Cagno. num.18. in fin. & nu.27. Et in his omnibus locis quamplura videri possunt exempla, quæ breuitatis causa non refero. Nominatio igitur,& electio,de qua agitur, multùm differt ab illius executione, vt in pari specie docet Bart. in l. cum quidam, la 2. in fin. de lega.2. & ibi Card. Alba, in lucubra. & D.Abb. in consil.11. num.4. lib.2. qui quæso videatur.

16 Secundò, Confirmantur prædicta ex natura illius clausulæ (tunc, & eo casu) per testatorẽ appositæ, quæ denotat extremitatem temporis, quo actus expediendus venit. l.4.§.1. de condi. & demon. vbi glo. Bar. & * omnes signanter, & in l. substitutione, de vulg. & pupil. cum vulg. & in paribus omnino terminis Io.à Rip.in Rub. C.de secun. nup. nu.11.12. vbi ponit casum in testatore instituente filium suum, & eo sinè filijs decedente, substituente secundo genitum filiæ suæ primæ, & si hæres non erit, vel sinè liberis morietur vocante secundo genitum secundæ filiæ, & cum decesserit filius testatoris sinè liberis, superstite vnico filio primæ filiæ, qui fuerat secundogenitus ipsius, sed erat factus primogenitus per mortem primogeniti, & superstite quoque secundogenito secundæ filiæ, cõcludit hunc esse admittendum,qui erat secundogenitus tempore quo venit casus substitutionis, pluribus rationibus, & præsertim propter illam dictionem. Perinde est ergo, ac si mãdasset testator electionem, & nominationẽ fieri statim, quòd amborum filiorum masculorum linea masculina defecerit absque nominatione per vltimum morientem facta. Ideo conditionalis esse nõ potest, neque in longius tempus protrahi.

17 Tertiò, Vehementer vrget, quòd si aliter diceremus, sequeretur quòd ille vltimus decedens, qui poterat in locum suum subrogare vnum ex descẽdentibus filiarum testatoris, quem voluisset, hac facultate vti non potuisset; & sic elusoria mens disponẽtis in hac parte reddita fuisset, si expectandus fuisset futurus euentus filiorum, qui nasci poterant, quod nedum est contra clarissimam Testatoris mentem, de qua infra suo loco agemus, sed etiam contra expressa verba, dum eidem facultatẽ concedit nominandi vnũ natum, vel nasciturum, ex qua stirpe maluerit. Etenim stirpis nomen, tam nascituros compræhendit, quàm natos, licèt ad eorum cõmodum interpræandum sit,qui in rerum natura sint tempore, quo dispositio effectum sortiri debet. Bero. latè conf.6. num.9. cum seqq. lib.2.

18 Quartò, Si præsupponeremus verũ esse, quòd Reuerendiss. D.Episcopus non posset nunc nominando, & eligendo disponere ad beneficium nasciturorum, ex quo incertum est vtrum nasci debeant, nec ne? Sequeretur quòd legatum de quo agitur, nullum, & inualidum fuisset, quoad filiarum descendentes, quia nulli omnino masculi extabant tempore conditi testamenti, ex prædictis DD.Sororibus, & vtrinque de nascituris agebatur, quod absit vt dicamus, quandoquidem valent dispositas in testamentis, tam ad nasciturorum commodum,quàm iam natorum licèt illorum respectu cõditionalis sit dispositio d.l. cum ita, quando di.leg.ced. & d.l.1.in fi. de cond. & demonst. & in materia fideicommissorum vbique traditum reperitur, vt in l. cũ auus, de cond, & demonstr. & in l. cum acutissimi. C. de fideicommissis, & alibi passim. Sic etiam videmus in materia feudorũ validè stipulari posse pro nasciturіs, & illis postmodum tempore debito acquiri. c.vni,de eo,qui sibi,& hæredibus. Clar. in §.feudum. q.9. & vbique tractatum videmus, de feudis ex pacto,& prouidentia,debitis acquirentium descendentibus.

19 Quintò, A' prefatione legati prędicti argui potest, electionem non esse differendam, quia scilicet intendebat testator conseruare nomen, decus, & honorem familiæ suæ, quoad eius fieri posset, sed certum est, minùs conseruari, si electio ad multos annos differatur, vt contingere potest; Ergo, &c. Præfationes enim causam finalem indicant maximè in vltimis voluntatibus * l.vlt. vbi Bart. & Scribentes * omnes de hæred. insti. & idem Bart. in l.pen.in princ.ad Macedo. Bald. in prohem. feud. Dec. in l. vnĩ. nu. 14. C. de sen. quæ pro eo, quod inter profer. & alibi

20 sæpissimè. † A' causa verò finali regulatur penitus omnis dispositio. Tiraquel. latè in tract. cessan. causa, limit. 1. num. 5. cum pluribus seqq.

21 † Et notabiliter inquit Afflic. in c.1. an mut. vel ali. imperf. in materia inuestiturarum feudaliũ, eo quòd causa finalis sit substantia, semper recurrendum esse ad tenorem inuestituræ, & ea præsertim, quæ in præfatione inuestituræ exprimuntur, quæ in omni parte repetitæ censentur, ad idem Brun. in conf.73.num.7. cum concord. Hinc rectè inferri videtur, mentis testatoris fuisse, vt nullo tempore vacet primogenitura per eum instituta, & illius familiæ nomen, & in-

22 signia sepulta, aut sopita non maneant. † Quæ mens,& intentio est anima dispositionis,& ideo magis

magis attendenda, quam verborum forma, quæ
vt corpus iudicatur. l. cum pater. §. dulciſſimis,
vbi Bart. & Scrib. de lega. 2. Soci. conſil. 59. nu-
me. 2. lib. 4. Paris conſil. 23. nume. 62. in primo,
& eleganter ſcribit Cic. in oratione pro Aulo
Cecina, actum non ex verbis pendere, ſed ho-
minum conſilijs, & authoritatibus verba ſerui-
re; quia voluntas totum facit, quæ ſi tacitis no-
bis intelligi poſſet, verbis omnino nõ vteremur.
Sed quia id fieri non poteſt, verba reperta ſunt,
quæ non impedirent, ſed indicarẽt voluntatem.
Et Diuus Hieronymus ſuper Epiſtola ad Gala-
tas, nõ in verbis ſcripturarum eſſe Euangelium,
ſed in ſenſu, non in ſermonum folijs, ſed in ra-
23 dice rationis.† Et expeditum eſt, quòd non om-
ni diſpoſitione mens, & voluntas primo loco at
tenditur, ſecundo verò veriſimilitudo, tertio au
tem verborum proprietas, vt per Cagno. in l.
ſemper in obſcuris nume. 5. cum ſequentibus,
de reg. iur.
24 Sextò, Dato citra veri præiuditium, actum
quem Reuerendiſs. Dominus Epiſcopus gerere
debet, conditionalem dici poſſe, vt contraria
prima fronte ſuadere videntur, diſcutiamus an
in præſentiarum validè expediri poſſit? Et ſanè
pro affirmatiua adhuc concludendum. Nam
præſuppoſito, quòd in præiuditium naſcituro-
rum non teneat, tenebit tamen ad commodum
viuentis, ſed illis in lucẽ peruentis, poterit prio-
rem electionem, & nominationem variare, &
aliam ſtirpem eligere, quod ſi non fecerit dicetur
in priori voluntate perſeuerare, & actus ille qui
reuocabilis erat, irreuocabilis efficietur, & in
præiuditium quoque dictorum, ex poſt natorũ
confirmabitur. Colligitur iſta notabilis doctri-
na ex l. vnum ex familia, de leg. 2. vbi grauatus
per fideicommiſſum eligere vnum ex familia,
cum morietur, & ei reſtituere, & ſic conditiona-
liter, ſi in vita eligat, & reſtituat, non compara-
tur electus verò creditori, quia reuocabiliter
accipit cum mutari poſſit electio, ſed ſi in ele-
ctione vſque ad mortem grauatus perſeueret, &
ſic vſque ad conditionis purificationem, fuiſſe
videtur verus creditor ille electus vſque ab ini-
tio, & reſtitutio tunc fit irreuocabilis. Quem
tex. ad hoc ponderat ibi glo. in verbo mutetur,
& alium eligat, & Bart. in ſummario, in 3. notab.
& in vltima oppoſitione, concludens vbique,
quòd iuſſus reſtituere cum morietur, vni ex cer-
tis, eligere poteſt viuens, ſed vſque ad mortem
variare. Bal. ibidem in princ. & per tot. Caſtr.
* in princ. & fin. & cæteri Scriben. deſ. * Idem
firmat gloſſ. 2. & 3. in d. l. cum pater. §. à filia pr.
de lega. 2. & poſt eam Iacob. ab Arena noſter
Parmẽ. in fin. & Dyn. ac Bart. in prima, & ſe-
cunda oppoſitione. Bald. in ſummario. Alber.
25 in princ. & in fin. ac Caſtr. in d. glo. t. † vbi ſi-
gnanter addit, medij temporis commodum, &
fructus ſuperueniente quoque variatione, eſſe
ipſius electi; ex donatione quam eligens face-
re videtur, de, & quod ipſemet præcipuè pote-
rat, ſi electionem diſtuliſſet. Et idem dixerat in
d. l. filiusfamilias. §. Diuus Seuerus, nume. 5. de
leg. 1. Cuius hæc ſunt verba formalia (ſin autem
incertæ perſonæ reſtituit per eum certificandæ
tẽpore mortis, ut ſi eſſet rogatus reſtituere poſt
mortem uni de familia, quem elegerit, & in ui-
ta elegit unum, non poteſt retractare pro tem-
pore, quo habet uiuere, quia uidetur donaſſe ius
ſuum pro illo tempore, ſed benè poteſt retracta
re pro tempore ſecuturo, & alium eligere, ad
quem bona debeant peruenire, & retractabitur
prima reſtitutio. Sed ſi alium non eligat, rema-
net penes prædictum, & tunc incipit habere ex
teſtamento fideicommittentis) & allegat d. l.
unum ex familia, & d. §. à filia. Sequitur Aret.
26 in tracta de teſtam. gloſſ. in uerbo eligendis. †
Idem explicat Salycet. in d. l. poſt mortem, nu-
me. 2. & 5. inquiens, quòd & ſi hoc caſu non
tranſeant actiones ex Trebelliano in eum, cui
facta fuit reſtitutio, conditione pendente, benè
tamen tranſit dominium, & poſſeſſio, & lucra-
tur fructus, quia illud à ſe abdicare dependebat
à poteſtate reſtituentis. In eandem ſententiam
loquitur ibi Com. nume. 40. Signo. de Homo.
num. 13. & Iaſ. num. 6. uſque ad fin. plures alle-
* gans concord. & de communi * atteſtans, pro
qua extat elegans Rom. conſ. 402. circa primum
in fin. ſupra in oppoſitum citatum, cum quo in
hoc concordat pulcherrimum conſil. Anch. 202.
in ſecundo dubio, licèt in cæteris pugnet, ut in-
fra dicetur. Sic etiam uidemus Patronum lai-
cum, qui præſentauit Clericum ad beneficium,
poſſe uariare, antequam ſequatur inſtitutio. c. 1.
§. quod autem, c. cum autem, & c. paſtoralis,
de iurepatrona. Roch. de Cur. in tracta. de iu-
repatro. in ver. honorificum. q. 9. & 10. Lambert.
in ſimili tracta. lib. 2. par. 2. q. 7. princ. ſub tit. de
uaria. præſentantium, ubi multos citat, & com-
* munem * atteſtatur.
27 Septimò, Principaliter dicitur, non poſſe ele-
ctionem, & nominationem impedire, quamuis
conditionem aliquam contineret, quia nihil in-
tereſt filiorum naſciturorum, ex ſorore filijs ca-
rente, verum nunc fiat, vel in tempus purificatę,
aut defectæ conditionis differatur. Aut enim
nulli naſcentur, & illorum intereſſe non poteſt,
quia non entium nullæ ſunt paſſiones. l. ſi eius.
ff. ſi cer. pet. bonus tex. in l. qui contra. ff. de fi-
deiuſſ. Aut naſcentur, & tunc temporis pote-
runt, variando, eligi, cum prima electio ſit mu-
tabilis, poſt impletam conditionem, vt in præ-
28 cedenti fundamento. † Conſtat autem, & ſatis
ſuperq; notum eſt iure noſtro, debitorem dan-
di, vel faciendi aliquid in diem, vel ſub condi-
tione, poſſe ante tempus, & conditionem im-
pletam

pletam debito satisfacere, quotiescunque creditores, vel Tertij non interest, ut omnes tradunt in l. qui Romæ in princ. in l. stipulatio ista, §. incertam, in l. qui calendis. §. vlt. de verb. oblig. & in d. l. cum tempus, vbi Dec. & Cagno. latè de reg. iur. bonus text. in l. post mortem, in l. sub conditione, & l. qui in diem, de solu. atque in l. patrem. ff. qui in frau. cred. & in omnibus his locis Scrib. not.

29 Octauò, Considerandum est, quatenus interesse aliquod nasciturorum subesse dici posset, quòd non principaliter, sed secundariò tantùm militaret, & curandum non esset: Etenim principale interesse, & fauor versatur circa conseruationem, continuationem, & perpetuitatem nominis, & familiæ testatoris, ut sup. in primo fundamento deduximus; non autem versatur circa particularem personam eligendorum, ita

30 quòd vnus plus altero dilectus dici queat.† Vndè succedit in proprijs terminis decisio Petr. de Ancha. d. consi. 202. qui egregiè consuluit, grauatum distribuere bona inter pauperes Christi, eligendos per eum, cum morietur, & sic sub cõditione d. l. hæres meus, de condi. & demonstr. & l. si cum hæres quan. di. lega. ced. posse tamen ad libitum in vita eligere, & distribuere, non tantùm validè, sed irreuocabiliter, eò quia principaliter tractatur de interesse, & fauore animę testatoris, secundariò verò pauperũ futurorum tempore mortis grauati, cum præsertim ad horum potiùs, quàm illorum pauperum personas habitus respectus dici nequeat; sed tantùm ad genus pauperum Christi. Ancha. opi. tenet quoque Bald. in d. l. post mortem, nu. 10. vbi notabiliter certè loquitur, & ibidem Fulg. & Castr. num. 2. Corn. nume. 5. & Barba. in appost. ad Salyce. & rursus Castr. & Rapha. Cum. in d. §. Diuus Seuerus, & veriorem dicit Dec. d. l. cum tempus, num. 3. citans Abba. in cons. 11. lib. 2. & ibi Hieron. Chuc. in addit. Aret. d. tracta. de testam. gloss. 16. in verb. eligendis. Aquen. in l. sed & si alio. §. si quis, sub conditione ad Trebel. & pleniùs cæteris omnibus, atque elegantius Cagno. d. l. cum tempus, num. 3. vsque ad fin. Concludens Ancha. opi. esse veriorem, ęquiorem, & magis communem,* quicquid Alex. Ias. & alij contra sentientes loquantur, & cum ea nouissimè quoque transit Card. Abb. in lucubr. ad Bart. in d. §. à filia pater, atque Mandos. in ad-

31 dit. ad Rom. d. cons. 402.† Et regulare est, ac generale, quòd vbicunque id quod principaliter agitur, & in intẽtione est, cum eo pugnat, quod secundariò, & in consequentiã venit, illud semper præualet, & ab eo regulatur dispositio. l. si quis, nec causam, & l. rogasti, vbi Dec. signanter, nu 6. ff. si cer. pet. Tiraq. latè in tract. res in alios act. limit. 1.

32 Nonò, Retento pręsupposito voluntatis, & intentionis testatoris conseruandi, & continuandi nominis familiæ suæ in posteros suos, median te huiuscemodi primogenitura, absonum videtur, & inconueniens eius dispositionem ita interpretari, ut contrarium succedat; si enim conueniens, & rationabile illi visum fuit, ut numquam sepulta, aut sopita maneret in Ciuitate familia sua antiqua, & nobilis, contrarium certè, & inconueniens, & irrationabile iudicãdum est, cum contrariorum sit eadem disciplina. l. 1. de his, qui sunt sui, vel ali. iur. Instit. eo. tit. in princ. Contingere autem posset, quòd per viginti, & amplius annos expectanda foret natiuitas filiorum masculorum sororis illius, cui deficiunt. Quòd si aliquis ex ea tandem orietur, & tunc temporis altera soror masculis orbata reperiretur, adhuc differenda esset electio rationе æqualitatis seruandæ, adeoquòd per plura lustra, testatoris mens, & intentio effectu ca-

33 reret. † At quotiescumque inconueniens, vel absurdum aliquod ex dilatione electionis sequi potest, certũ est eam differri non posse, nec debere, licèt aliàs ex iuris dispositione differenda esset, pulchra est doctrina Soci. in l. vtrum. §. cũ quidam in fin. ff. de reb. dub. per Text. in l. pen. § pen. C. de verb. sign. Ne igitur inconueniens prædicto locus sit, concludendum est electionem, & nominationem non esse differendam.

34 Decimò, & vltimò, conditio, quæ huic electioni, & nominationi inesse dicebatur ex parte vnius sororis, expressa dici non potest, sed tacita, quæ ex natura rei inest. l. 1. in fi. ubi gloss. Bart. & cæteri de condit. & demonstr. proprerea dispositionem vitiare non potest, etiam si actus legitimus nuncupari posset, est tex. in terminis d. l. actus legitimi, vers. nonnunquam tamen, & ibi gloss. & Doct. omnes, præsertim Dec. nu. 8. post Bart. Bal. & Alex. quos citat, de reg. iur. & Cagno. num. 25. & 28 gloss. in c. 2. in verf. incerta, quam sequuntur ibi Cano. de electis, in

35 6. vbi cõmuniter * recipiunt † electionem Prælati, quæ regulariter conditionalis esse non potest, ut ibi in tex. dicitur, si in tacitam contineat

36 conditionem, valere, & tenere.† Quam conclusionem in præsentatione etiam beneficij, quæ maiorem habet conformitatem, cum nominatione nostra, procedere inquit Lamber. in tract. de iurepatro. lib. 2. par. 2. q. 3. princi. arri. 9. nu. 2. Vndè infertur, quòd possit Reuerendiss. Dñs Episcopus nunc eligere, & nominare quam stirpem voluerit, non obstante illa tacita conditione natiuitatis filiorum de qua supra.

Non obstãt modo in oppositum adducta; nam ad primum, secundum, & tertium respondetur, non benè conuenire casui nostro, quia conditio ibi erat adiecta expressim dispositioni, cui locus non erat ante illius purificationem, aut defectum, hic uerò nulla ampliùs adest conditio

adim-

adimplēda, quia venit casus mortis filiorū masculorū sine aliqua noīatione per vltimū facta, adeo quòd tenetur in præsentiarum Illustriss. Episcopus iuxta testatoris voluntatem optare stirpem, quam ad primogenium admittere voluerit, & eam nominare, & si illam nominauerit, in qua iam adest persona capax, statim executionē habere poterit electio; quòd si aliam elegerit, stabit in suspenso executio propter tacitam conditionem annexam, quæ actum non inualidat, vt supra dictum est in primo, & vltimo fundamento, Tantò magis, quia constat apertissimè de testatoris voluntate, quòd statim fiat electio ꝑpter illam clausulam (tunc & eo casu) quæ denotat extremitatem temporis, quo actus celebrandus est, vt in secundo fundamento deductum fuit, quodq; eligi possent, etiam filij nasciturі, vt in tertiò, & quartò fundamento, & variationi quoque locus esse posset, vt in sexto fundamento, & propterea nullum possit fieri præiudiciū ꝑ ipsam electionem nunc fiendam, vt in septimò præsertim considerabili, vt in octauo.

Quæ omnia in contrarijs cessant, vt quisq; potest ex casuum collatione dignoscere.

Ad quartum respondetur, electionis diffinitionem nullo pacto repugnare, quia verum est de duabus stirpibus, vnam eligendam esse, & personam filij extantis non esse necessariò nominandam, cum electa stirpe sororis sobolem masculinam habentis, posset in alium nasciturum dispositio verificari, Quinimo, electa etiam vna stirpe, locus sit variationi, vt supra dictum est.

Ad quintum, sextum, & septimum conueniunt omnes respōsiones datæ tribus primis obiectis.

Ad octauum de l. stipulatio ista. §. incertam, respondetur verum esse, quòd pendente conditione dandi, vel faciendi non liberatur debitor, vt ibi, sed intelligi debet, quando creditoris interest. Nam si nec creditoris, nec alicuius tertij interest, benè potest debitor, conditione pendente, dare vel facere quod tenetur vt supra in octauo fundamento. Vltra quòd non versamur nos in dispositione conditionali; sed pura incontinēti exequenda respectu electionis tantùm, & nominationis stirpis, vt pluries diximus.

Ad nonum patet responsio duplex, prima est, quòd Reuerendiss. D. Episcopus non fuit rogatus eligere quando morietur, & sic sub conditione, vt in contrario, sed sub alijs conditionibus iā purificatis, vt supra; adeo quòd statim debet actū expedire per supradicta. Secunda verò quia doctr. Bart. in d. §. à filia, & sequacium communiter est reprobata, & sic contrariam veriorem, ęquiorem, & magis communem esse, tenendum est, vt in octauo fundamento clarè demonstratū fuit.

Ad decimum, & vltimum respondetur, electionem in casu nostro non stare in suspenso, sed eius tantùm executionem, casu quo stirps eligatur, quæ hodie liberis masculis caret. Et hoc minimè legibus repugnat, vt supra in primo fundamento ad saturitatem ostensum fuit. Si verò diuersa stirps electa fuerit, neq; optionis actus, nec eius executio suspendetur, & per consequēs neutro casu repugnare poterit d. l. & d. regula actus legitimi. Idcirco votum meum est, nedum posse, sed debere nūc Reuerēdiss. D. Episcopū, Testatoris voluntati inhærendo, alterutram stirpem prædictam, ad Primogenium eligere, & nominare, saluo semper saniori iudicio.

SVMMARIVM.

1 *VAssallus cui iudicialiter feudum euincitur sibi concessum, agere potest contra Dominum, non quidem de euictione in duplum; sed vt simile, & æquiualens feudum præstet.*

2 *Dux Parmæ, & Placentiæ, qui Ducatū in feudum tenet ab Ecclesia, est in eo successor vniuersalis ipsius ecclesiæ.*

Idem est directus Dominus feudatariorum in dicto statu existentium, licèt respectu sedis Apostolicæ sit tantùm vtilis, vt infra num. 31. vbi latè cum seqq.

4 *Feuda concessa per Sum. Pont. dum erat dominus Regni Apuliæ, per inuestituram post factam de eodem Regno, fuerunt vniuersaliter translata in Regem dominum directum & infra num. 31. 32.*

5 *Castra infeudata sequuntur Regnum, sicut membra sequuntur caput, à quo discedere nefas est, & num. 32.*

6 *Princeps supremus, licèt non transferat directum dominium, quod habet in vassallos per specialem, aut generalem concessionem, potest tamen cū vniuersitate transferre, vt si creet aliquem Ducem in aliquo statu & num. 31. 32.*

7 *Duce aliquo creato de nouo, transeunt in ipsum, nedum omnia regalia, verùm etiam alia reseruata in specie soli Principi propter excellentiam.*

8 *Gubernatoris titulus continet ius vniuersale.*

9 *Vassalli veniunt in generali concessione territorij, & Castrorum, simul, & cum vniuersitate trāseūt, & num. 31. 32.*

10 *Vniuersalis successor tenetur de euictione, & alijs etiam personalibus actionibus.*

11 *Princeps an, & quando ligetur contractibus Antecessoris?*

12 *Princeps succedens, dicitur pars potestatis cum antecessore, & infra nu. 38.*

13 *Princeps successor, tenetur satisfacere seruitoribus antecessoris, qui ab eo satisfacti, & remunerati non fuerunt.*

14 *Successor in beneficio, tenetur pensiones ab antecessore constitutas soluere vtì successor vniuersalis.*

15 Pen-

15 *Pensionarius spolio agere potest contra successorem in beneficio, etiam quòd nunquam soluerit pensionem.*

16 *Successor in beneficio eadem persona cũ Antecessore iudicatur, vti hæres cum defuncto, & idem de successorib. in alijs dignitatib. & officijs dicitur.*

17 *Episcopus tenetur stare infeudationi antecessoris sui, & alia per eum gesta rata habere.*

18 *Prælatus quilibet dicitur quasi hæres Antecessoris sui.*

19 *Prælatus, & alij successores in dignitatibus, & officijs, tenentur ad pœnam conuentionalem contractuum sub nomine officij, vel dignitatis celebratorum.*

20 *Singularis successor, cui actiones omnes in genere cessa fuerunt, passiuas etiam sustinere debet.*

21 *Succedens in honore, succedit etiam in onere.*

22 *Dominium directum apud duos in solidum esse non potest.*

23 *Vassallus pro eodem feudo duos dominos habere nõ debet.*

24 *Cessio exceptionum, indicat actiones passiuas in cessionarium fuisse translatas.*

25 *Exceptio est actionis exclusio.*

26 *Consequens qui vult, vult etiam omne necessarium antecedens.*

27 *Actiones personales in singularem successorem transeunt, si cedantur, licèt, sine cessione non transeant.*

28 *Singularis successor, licèt actione personali non teneatur, officio tamen iudicis tenebitur, æquitate dictante.*

29 *Singularis successor occasione rerum feudalium, personali etiam actione conuenitur.*

30 *Successor directi domini, etiam singularis, cogere potest possessorem rerum feudalium, vt sibi Iuramentum fidelitatis præstet.*

31 *Regnum, Ciuitas, Castrum, ac villa comprahendũt ius vniuersale, vt hæreditas, & in istorum alienatione veniunt vassalli, & directum dominium.*

32 *Rege, vel Duce noniter creato, trãsfertur in ipsum directum dominium omnium feudorum in Regno, seu Ducatu existentium, & tenentur Barones ei facere fidelitatem, & est communis.*

33 *Distinctio tamen in hac re adhibetur ab Alex. Ias. Dec. & Riminal.*

34 *Sed impugnatur talis distinctio ex pluribus, vsque ad fin.*

35 *Feuda iurisdictionis, ac dignitatis à Principe, in cuius statu existunt, concessa fuisse, vel ab eius antecessoribus oportet.*

36 *Iurisdictio omnis à Principe pronenit, & ab eo fluit, & refluit, sicut flumina à mari, & ad mare.*

37 *Dignitas omnis feudo annexa, à Principe est.*

38 *Princeps successor, dignitatem, personamq́ Antecessoris repræsentat, & omnia eius iura obtinet, & supra num. 12. cum seqq.*

39 *Feudatarij Mediolani, Ferraria, Vrbini, ac Parmæ & Placentia recognoscunt absolutè Duces suos in directos Dominos.*

40 *Directum dominium feudi alienari prohibiti, transit tamen, si cum vniuersitate alienetur.*

41 *Singularis numerus ad plura non refertur.*

42 *Vnica determinatio non debet difformiter determinare.*

43 *Negatiua potentiùs negat, quàm affirmatiua affirmet.*

44 *Negatiua, omnino omnia excludit, quantumuis minima.*

45 *Causa feudalis inter prætendentes feudum, cognitor est directus dominus.*

46 *Litigantes super feudo, vel re feudali, non possunt in præiudicium directi Domini, alterius iurisdictionem prorogare.*

Pro Illustris. Domino Comite Sanctæ Floræ.

EPITOME.

Feudatarij particulares an recognoscant immediatè Principem supremam, à quo priùs infeudati fuerant? An verò Principem subalternum, nempè Ducem, sub cuius Ducatu postea erecto, dicti Feudatarij constituti sunt?

Concluditur eos immediatè subesse Duci, licèt post eorum infeudationem ad Ducatum assumpto.

RESPONSVM VIII.

Consideratis diligenter allegationibus Excellentis D. Ludouici Zuntij, conciuis, & amicissimi mei pro Illustris. Dño Comite Sanctæ Floræ in causa Castri Basilicæ nouæ, super articulo euictionis editis, concurro in eius sententiam quoad primam quæstionem, & pro indubitato habeo, quòd Illustris. Dñs Comes, in casu euictionis feudi prædicti (quam tamen nunquam venturam arbitramur) iure feudorum inspecto, agere poterit contra directum dominum, non quidem de euictione in duplum, sed vt simile feudum, aut æquiualens præstetur per c. 1. de ineuft. de re alien. fac. & cap. 1. si de feud. vassal. ab aliq. interp. fue. cum vtrobiq; traditis per Scrib. * omnes, *& Capi. decis. 197. nu. 8. Cabal. in tract. euic. §. 4. nu. 51. Sed an in practica obtineri posset ego

ſet ego ſubſiſto, pro prout ex noſtratibus aliqui, etiam ſubſiſtunt.

Quouerò ad ſecũdã q. vz contra quem dirigi poſſet hmõi actio; Camerã.ſ. Apoſtolicã, à qua feudum iamdiù obtinuit, an Camerã Ducalẽ, quæ in Ducatu harum Ciuitatũ loco Apoſtolicæ ſueceſſit, vt inueſtitura ſatis ampla apparet; de concluſione facta per D. conſulentem dubito ex infra dicendis.† Et primò quia non vr̃ verum, quòd Sereniſs. D. Dux noſter ſit ſingularis ſucceſſor in dicto Ducatu, licèt ſummũ Pont. in directũ Dñm recognoſcat. Quinimo dr̃ in vniuerſitate bonorum ſucceſſiſſe, vt in terminis docet Lauden. in tract. de princip. q. 43. aſſerens, quòd talis Princeps recognoſcens ſtatum à Papa, vel Imperatore, licèt vniuerſorum bonorũ ſit tantùm vtilis Dñs, habito reſpectu ad ipſum ſummũ Pont. vel Imperatorem, reſpectu tñ ſingulorũ, putà in ſingulis feudis conceſſis diuerſis perſonis, eſt directus Dñs † & citat Bal. in l.j.C. vndè legit. & vndè cogn. vbi hoc clarè inquir. in fi. & idem Bal. in prohem. ff. col. 3. nu. 11. vbi decidit, quòd qui Regnũ ab alio in feudum recognoſcit, licèt ius vniuerſale vtiliter poſſideat, in iuribus tñ ſingulorum habet plenitudinẽ poteſtatis, & directò poſſidet iuriſdictionẽ in ſingulis generũ, & nomine ſuo ſimplici eam exercer, & cõmodum iuriſdictionis pleno dñio acquirit, licèt habcat vtilẽ terminum reſpectu vniuerſitatis Regni, Ro. ſing. 617. incip. tu ſai, quòd Regnũ Apuliæ. vbi dicit, quòd ſi Papa dum eſſet dñs Regni, conceſſit feuda aliquibus Baronibus, & poſtea tranſtulit Regnũ vniuerſaliter in aliquẽ Regem † quòd cenſentur ẽt talia feuda in Regem quoad dñium directum tranſlata Iacob. de S. Georg. in tract. feud. in ver. quid ſi Rex, vel Dux nu. 5. Bald. in tit. de pa. Conſtã. in §. hoc quod nos in ver. inueſtituram recipientis. vbi inquit † quòd talia Caſtra infeudata ſequuntur Regnum, ſicut membra ſequuntur caput ſuũ, à quo diſcedere nephas eſt † ꝓ hoc eſt videndus ẽt Boſ. in tit. de Prin. & eius priui. nu. 228 vſq; ad nu. 233. aſſerens, quòd Princeps, licèt non trãſferat directum dñium, quod habet in vaſſallos per ſpecialem, vel generalẽ conceſſionem, põt tamen cum vniuerſitate transferre, vt putà qñ creatur de nouo aliquis Dux in aliquo ſtatu. Et idem repetit in tit. de regal. nu. 5. vbi vult † quòd creato aliquo Duce, vt ſupra, nedum regalia in ipſum tranſeunt, verùm etiã omnia, quæ ſunt reſeruata in ſpecie ſoli Principi, & Imperatori ꝓpter Excellentiã Nat. quoq; cõſi. 122. nu. 9. & 10. ſucceſſores huiuſmodi vniuerſales appellat † Imò titulus Gubernationis dr̃ quoq; cõtinere ius vniuerſale, ſecundũ Dec. conſi. 61. col. 2. † & quòd vaſſalli veniant in generali conceſſione territorij, & plurium Caſtrorum ſimul, & cum vniuerſitate tranſeant, tradit

* Clar. in d. feudum q. 28. vbi de cõi * poſt Pariſ.

10 Quòd ſi vniuerſalis ſucceſſor eſt † Seren. Dux, non dubitandum quin de euictione, & quacunque alia perſonali actione teneatur, per iura, & authoritates ex aduerſò allegatas.

11 Et ſpeciatim ex eo, quòd ſcribit Iaſ. in l. 1. nu 13. & 14. de conſti. Princ. † vbi magiſtraliter. diſtinguit, an, & qñ obligetur Princeps ſucceſſor ex cõtractibus anteceſſoris? inquiens, quòd Papa, & Imperator, ex quo fiunt per electionẽ, & nullo modo cauſam habent ab Anteceſſore non ligantur contractibus prædeceſſorũ, ſed in Regibus, Ducibus, Marchionibus, & alijs, qui vel cauſam habent ab Anteceſſore, vel per ſucceſſionem fiunt, ſecus eſt dicẽdum, quia tenentur ſeruare oẽm contractum, & quãcunq; eius conuentionem, ſicut quilibet ſucceſſor priuati, per reg. l. cum à matre. C. de rei vendic. quæ in ſucceſſore vniuerſali indubiè loquitur; ſequit Boſſ. in tit. de Princ. & eius priuil. nu. 29. & ita egregiè, ac difusè conſuluit Iaſ. conſil. 1. in 2. dub. lib. j. tradit Mari. Frec. in tract. de ſubſeud. lib. 2. q. 27. in materia aſſenſus. Nat. conſi. 122. per tot. & Bero. pro Cõitate Bonon. contra D.

12 Ducem Ferrariæ in conſil. 138. per tot. vbi de cõi, * & veriori opin. atteſtaẽ ſub nu. 19. vol. 3.

Propterea ſucceſſor in Principatu dr̃ pars poteſtatis cum anteceſſore, vt per Petr. de mon. in ſua Monarch. concil. par. 2. conclu. 2. ſub nu. 19.

13 † Adeo quòd tenetur ẽt ſatisfacere ſeruitorib. anteceſſoris, qui ab eo ſatiſfacti, & remunerati nõ fuerunt Rebuſ. in tract. de priuil. ſchola. priu. 26. ſub nu. 5. poſt ſpec. quem refert, & pro prædictis videndus eſt omnino Guiliel. à Monſera. in tract. de ſucceſſio. Reg. dub. 1. num. 10. 21. poſt Oldra. conſi. 94. eleganter nu. 16. cum plurib. ſeqq. & Bald. in conſi. 159. col. 2. lib. 3.

Simile eſt, quod videmus in ſucceſſore beneficij, qui dr̃ vniuerſalis ſueceſſor, & pẽſiones ab anteceſſore conſtitutas ſoluere tenetur, vt per Felin. c. ad audientiã il 2. vol. 5. de reſcrip. quẽ.

14 refert, & ſuquitur Rip. vbi ſup. nu. 6. † quib. addi põt elegans deciſ. Guid. Pap. in terminis ſub nu. 629. & Gig. in tract. de penſio. q. 47. nu 10.

15 † vbi adeo iſtud ꝓcedere affirmãt, vt penſionarium ſpolio agere poſſe contra talem ſucceſſorem aſſeuerent; licèt ipſe penſionẽ nunquã ſol-

16 uerit; & rõnẽ hanc inter cęteras adducũt † quòd in dignitatibus, & officijs ſucceſſor, vna, & eadem perſona cum anteceſſore reputatur, ſicuti hæres cum defuncto; & iura, authoritateſq; allegant, quæ breuitatis cauſa ommitto.

17 Sic Epiſcopus tenetur ſtare infeudationi prædeceſſoris ſui, & alia per ipſum geſta rata habere, vt per Archidiac. in c. deceſſorum 25. q. 2. & Bald. in c. 1. in verb. Marchio. qui feu. dar. poſſ. & tradit Firma. in tract. de Epiſc. 4. par. q. 54. num. 183. & 185.

18 Et quilibet Prælatus dicitur quasi hæres sui anteceſſionis, vt inquit gloſſ. in cap. 1. in verb. prædeceſſoris de ſolut. per illum tex. & per aliũ tex. in cap. conuenior. 23. q. 7. Imò, & quilibet rector Eccleſię, & tradit Gig. d. tract. q. 52. in princip.

19 Quin etiam, ſi pœna fuerit per anteceſſorem promiſſa pro obſeruatione contractus celebrati ſub nomine officij, vel dignitatis, ad eam tenebitur ſucceſſor, vt ibidem ſcribit Gig. q. 54. verſi. quæri poteſt ſub num. 182. poſt concord. citatos. Ex his igitur dicẽdum vr̃ quòd cum Sereniſs. D. Dux noſter ſucceſſerit cum titulo & dignitate Ducali in omne ius, quod habebat ſedes Apoſtolica in his Ciuitatibus, & ſic ab ea cauſam habuerit titulo vniuerſali, vt in dicta conceſſione, & inueſtitura, ipſe quoque ligetur contractibus per dictam ſanctam ſedem antea celebratis; & conſequenter in caſu euictionis prædictæ, teneatur æquiualens feudum præſtare Illuſtriſs. D. Com. Sanctæ Florę, inſpecta feudorum lege, vt ſupra.

20 Neque ommiſerim, ſi ſingularis ſucceſſor dici poſſet, quòd in Inueſtitura prędicti Sereniſs. D. Ducis adeſt clauſula ceſſionis actionum in ampliſſima forma, nedum realium, ſed etiam perſonalium prædictæ ſedis Apoſtolicæ vti dominæ temporalis dictarum Ciuitatum, quę clauſu

21 la, licèt de paſſiuis actionibus expreſſim non loquatur, de oĩbus tamen intelligẽda vr̃ † ex quo ſuccedens in honore, dicitur etiã in onere ſuccedere reg. rationi congruit de reg. iur. in 6. l. ſecundùm naturam ff. eo. tit. cum vtrobiq; nota. per ſcrib. conferunt dicta Brun. in tract. de aug. conclu. 23. & de diminu. conclu. 4. in fi. Abſurdũ enim eſſet quòd Sereniſs. D. Dux contra Illuſtr. D. Comitem, & eius deſcendentes vti eius feudatarium, in oĩbus, & per omnia procedere poſſet, ipſe verò D. Comes contra Sereniſs. Ducẽ vti dñm directũ, in caſibus à iure permiſſis, non valeret agere. Nec minùs inconueniens eſſet, quòd in reliquis contra eum ageret, in hoc verò caſu contra ſedem Apoſtolicam agere cogeretur

22 † cum dñium directum inſolidum apud duos eodem tempore eſſe nequeat, vulg. l. ſi vt certo. §. ſi duobus vehiculũ ff. commod. nec teneatur vaſſallus pro eodem feudo duos dominos recognoſcere ad tex. in c. Imperialẽ. §. pręterea Ducatus de prohibi alien. per Feder.

24 Et quòd actiones etiam paſſiuæ in generali ceſſione prędicta comprehenſę fuerint, ſatis declaratur per aliam ſeq. clauſulam, qua conceditur Sereniſs. D. Duci, ius, & facultas vtendi omnibus exceptionibus, quibus Camera Apoſtolica anteceſſionem vti poterat. Etenim ſi exceptio ne contra actionem peſonalem vti debet, neceſſe eſt, quòd contra eum prius dirigi po-

25 tuerit actio † cum exceptio ſit actionis exclu-

26 ſio l. 2. ff. de exceptio, † & qui vult conſequens velit omne neceſſarium antecedens l. 2. de iuriſdictio. omn. iudic. l. apud antiquos C. de furt. cum vulg.

27 Stante igitur quòd actiones omnes, etiam perſonales, tam paſſiuæ; quàm actiuæ ceſſæ fuerint, & in D. Ducem tranſlatæ, nulli dubium, quin ipſe ſit in hac noſtra ſpecie, (ſi caſus euenerit) conueniendus, quamuis ſingularis ſucceſſor appellari poſſet in hunc enim benè tranſeunt perſonales actiones, ſi ceduntur, licèt ſinè ceſſione non tranſeant, vt habetur in locis exaduersò citatis, & in l. poſſeſſor §. etſi poſſeſſor vbi Bart. de acquir. poſſ. l. ſi ego de nego. geſt. Caſtr. conſil. 45. num. 22. in 3. Specu. in tit. de ceſſio. act. § conſequenter in princ. & per tot. cum concor.

28 Sed accedat, quòd licèt cõtra ſingularẽ ſucceſſorẽ non detur pſonalis actio datur tñ officium Iudicis quotiens æquitas ita dictat Alex. l. 1. §. ſi hæres percepto, nu. 1. in fi. & ibidem Rip. nu. 13. 23. & 24. ff. ad trebell. Sed militat ęquitas, vt eum ſequantur incommoda, quem ſequuntur commoda per ſupradicta. Nimirum, &c.

29 Et vltimò animaduertendum eſt, quòd regula prædicta, quòd perſonales actiones in ſingularem ſucceſſorem non tranſeant, fallit vbicunque

30 que ad ſunt res feudales, quorum reſpectu † tales actiones competere poſſunt; & hinc eſt, quòd ſucceſſor directi domini, etiam titulo ſingulari, poteſt cogere poſſeſſorem rei feudalis, vt ſibi iuramentum fidelitatis præſtet. Ita in indiuiduò eam limitant, & limitationem exemplificant Doct. in d. §. ſi hæres & ſignanter Iaſ. num. 8. Rip. num. 10. poſt alios. Verùm ob rem feudalem euictam dicerur competere actio, de qua nos agimus, & æquiſſimum eſt, vt in memoratum ſucceſſorem, tam paſſiuæ, quàm actiuæ tranſiuerint actiones per ſupradicta, Meritò ſi ſingularis etiam ſucceſſor Apoſtolicæ ſedis Sereniſs. D. Dux fuiſſe præſupponatur, ad idem quod ſupra concluſum eſt, teneri videbitur; contra quem cogetur Illuſtriſs. Dom. Com. Sanctæ Florę agere, non contra Sedem Apoſtolicam, ſi indemnitati ſuæ conſulere hac via deliberauerit. Satiùs tamẽ eſt omnibus neruis cauſam contra Illuſtriſs. Dominos Rubeos tueri, & ita iuris eſſe arbitror, ſaluo ſemper rectiùs ſentientis iuditio.

Pro eodem Illuſtriſs. D. Com. Sanctæ Floræ.

De eadem materia.

Dubitari valdè animaduerti p magnificos & Excell. compatronos meos in cauſa Caſtri Baſilicæ nouæ per Illuſtriſs. Dominos Rubeos mota contra Illuſtriſs. D. Com. Sanctæ Florę de doctr. Baldi iam à me allegata

legata in l. 1. in fi. C. vndè legiti. & vnde cog. re-
lata p Mart. de Laud. in tract. de Princ. q. 43. vbi
dixit, quòd singula feuda Regni Apuliæ sunt de
dñio directo Regis, licèt vniuersitatem Regni re
cognoscat ab Ecclesia in feudũ, & sic in effectu,
quòd regnũ cõtinet quoddã iꝰ vniuersale, qđq;
in cõcessione istius iuris vniuersalis veniũt par-
ticularia feuda, & vassalli, & dñium directũ feu-
dorũ, qcquid de particularibus earũ rerũ aliena
tionibus iure cautũ reperiat. Eapp cupiẽs quid
supinde alij scribẽtes sentiãt inuenire, p̃sertim
quoq; ad cognoscendũ, quis dictæ causę futurus
sit Iudex cõmpetẽs, (de qua re aliquantisper ẽt
inter nos dubitatũ fuit) operæ non nihil in illis
pquirẽdis impẽdi. Et in p̃dictis reperi glo. in c.
1. §. eadẽ lege in ver. feudũ alienare de l. com. q̃
ĩn indiuiduo id ipsũ firmat p illum tex. & glo. se
quunt ibi Bal. Alua. Præpos. & pulchrè Afflict. in
2. not. affirmãs, quòd nedũ Regnũ cõphẽdit ius
vniuersale, verũ ẽt Ciuitas, Castrũ, & villa, sicu-
ti, & hęreditas, & ĩ quorũlibet istorũ alienatione
32 veniũt vassalli, & directũ feudi dñiũ† sed, & Bal.
post Odofr. in tit. de pa. cnnstã. in §. hoc ꝙ nos in
ver. inuestiturã recipiẽtis. dixit p illũ tex. quòd si
vacãte Regno Siciliæ Sũmꝰ Põtifex cõcessit feu
da, & comitatꝰ certis psonis, creato deinde p eũ
Rege, tenent illi Comites, & Barones facere fide
litatẽ nouo Regi, eò qa feuda hmõi particularia
sequũt Regnũ, sicut mẽbra sequunt caput, à quo
nephas est recedere, & idẽ Bal. ĩ phem. ffff n. 11.
decidit, quòd q regnũ ab alio Rege recognoscit,
habet nihilominus supremã ptãtẽ in subditos, &
licèt ius vniuersitatis vtiliter possideat, habet tñ
in iuribꝰ singulorũ plenitudinẽ ptãtis. & directò
possidet iurisdictionẽ in singulis generũ, & noĩe
suo simplici eã exercet, & cõmodũ iurisdõnis ae
quirit pleno dñio, licet habeat vtilẽ dominiũ re-
spectu vniuersitatis Regni, bene ẽt cõferũt dicta
eiusdẽ Bal. in cõs. 159 col. 2. lib. 3. dixit quoque
Rom. sing. suo 617. ĩcip. *Tu sci*. quod Regnũ Apu
liæ, quòd si Papa dũ esset dñs Regni p̃d. concessit
feudũ alicui Baroni, & postea trãstulit Regnum
vniuersaliter in Regẽ, censet alienasse ẽt dictum
feudũ, & Baronẽ, q̃uis qlibet dicturꝰ esset cõtra
riũ, eò qa in generali alienatione nõ veniũt vas
salli, & allegat tex. cũ Bal. in tit. de pa. cõstã. loco
pximè citato, & idẽ repetit Rom. in cons. 26. in
fi. seqtur Corn. ĩ d. l. 1. C. vnde legi. in fi. & ibidẽ
Barb. in add. Bald. Alex. cõs. 1. nu. 46. & cõs. 25.
nu. 21. lib. 5. & in l. 1. in prin. nu. 29. ff sol. mrim.
Iacob. de s. Georg. in tract. de feud. in ver. qd si
Rex, vel Dux. nu. 5. Dec. cons 61. col. 2. vbi dicit
idẽ de pperuo gubernio, ꝙ de Regno s dictũ est,
& latiss. Mari. Frec. in trac. de subfeud. li. 11. sub
rub. de potest. & auth. Baro. erga suũ subfeud. p
to. vbi de quolibet Barone hñte subfeudatariũ,
idẽ tradit, q oĩno videat. Nat. cõs. 122. n. 10. lib. 1
pulchre Bos. ĩ ti. de pri. & eiꝰ ptiu. nu. 288. vsq; ad

nu. 233. vbi in spẽ hęc inqt locũ hře in Duce no
uiter creato, q est casꝰ nr, & idẽ repetit in tit. de
regal. nu. 4. 5. post Fely. in c. dilecti. ĩ ver. hoĩbus
vers. intellige 1. de maio. & obed. Paris pulchrè
cõs. 1. nu. 99. & in cõs. 23. nu. 103. li. 1. vbi de cõi
* opi.* fidẽ facit, & post cũ Clar. in §. feudũ q. 28.
ỹs. scias tñ, cõem quoq; dixit Dec. cõs. 517. n. 10.
33 Vñ tñ difficultatẽ aliq̃ hac in re facere distĩctio,
q̃ tradũt Alex. Ias. Dec. & Rimin. in d. l. 1. C. vñ
legi. vz Alex. n. 5. Ias. col. 2. vers. ĩtellige tñ. Dec.
in fi. & Rim. n. 2. dũ inqunt Bald. doctrinã pcede
re qñ Ecclesia, vel alius inuestiẽs eẽt tm̃ dñs dire
ctus feudorũ in vniuerso, qa tũc nõ incõuenit, ꝙ
infeudatꝰ efficiat directꝰ dñs in quolibet particu
lari. cõpatiunt. n. se inuicẽ ista duo directa dñia
sm̃ ipsos, nõ obstan. reg. l. si vt certo §. si duobus
vehiculũ ff. com. sed qñ inuestiẽs eẽt directꝰ dñs
particulariũ quoq; feudorũ, tũc secꝰ esset; qñqdẽ
istud directũ particulariũ non põt eẽ pęnes duos
insolidũ d. §. si duobus cũ cõcord. & nihil video
p tali distĩctione vltra rõnẽ p̃dictã ab his allega
34 ri. † Vñ licet maxima sit istorũ authoritas, cogitã
dn tñ de huiꝰ distinctionis veritate, crediderim
cõtra eos facile teneri posse, & plurimũ me mo-
uet, quòd nõ ẽ dare casũ (meo iudicio) ĩ quo Ec
clesia in themate p Bal. pposito, vel alter supre-
mus Princeps inuestiẽs aliquẽ de Regno, seu Du
catu, nõ sit dñs directus particulariũ feudorum
Regni, uel Ducatus, si sint feuda iurisdõnis, aut
35 dignitatis† nã necesse est, quod ĩfeudata sint, vel
ab ipsomet Prĩcipe ĩuestiẽte Regẽ, vel Ducẽ, vel
ab antecessoribꝰ suis Claud. Seys. in spec. feu. ti. q
36 feud. dar. poss. par. 3. ampl. 1. † àqbꝰ oĩs iurisdictio
fluit, & refluit, sicuti flumĩa à mari, & ad mare l. 1.
ff. ad l. iul. de ambi. Bal. in c. 1. §. ad hęc. de pa. iur.
fir. Capic. dcis. 9. n. 15. Affl. decis. 39. n. 8. Ias. ĩ l. q
Romę. §. Seia n. 15. de ver. ob. Anch. cõs. 310. n. 5.
Sic ẽt oĩs dignitas ab eisdẽ puenit c. 1. vbi Scri
bẽ. oẽs in tit q dica. Dux, Com. Mar. Si igit ipse
de nouo feuda cõcessit, nulli dubiũ, qn directus
37 dñs eorũ in particulari remãserit c. 1. §. 1. de in-
38 uesti. de re alie. fac. cũ sim. † Si verò ab antecesso
ribus suis concessa reperiunt, nihil impedimẽto
est, quominus ipse quoq; in hoc directo dñio il-
lis successerit, cũ in oĩbus, & p oĩa eorũ iura ob-
tineat, & dignitatẽ, personamq́; repręsentet, vt
in prioribus scriptis latè explicaui, quibus c ĩno
addendus est Ias. cons. 1. in 2. dub. li. 1 ac Mari.
Frec. ĩ trac. de subfeu. lib. 2. in mria assẽsus. q. 27.
39 & Nat. cõs. 122. p tot. vol. 1. † Quapp cũ feuda
ferè oĩa habeãt iurisdõnẽ, & dignitatẽ annexã,
sequeret, quòd vti infeudata à Principe, nunq̃
trãsirẽt cũ vniuersitate Ducatꝰ, ꝙ esset maximè
absurdũ, & contra cõem practicã, & gñalẽ cõsue
tudinẽ, in quo totũ oppositũ seruari videmꝰ, tã
in Ducatu Mři, ꝙ est feudũ Imperatoris, quã in
Ducatu Ferrarię, quod ẽ feudũ Ecclę. ĩ Ducatu
Vrbini, ꝙ est eiusdẽ Ecclæ, & in hoc ẽt Parmẽsi,

& Placētino, q̃ ab eadē recognoſcitur Ecclesia, paſſim.n.vaſſallos,& feudatarios aīaduertim° ꝑ q̃buſcunq; feudis iuriſdictionis, & dignitatis,iā modernis,q̃ antiqs,& à quocūq; erectis;& cōceſſis,recognoſcere Sereniſs. Modernos Duces in dños directos;dico abſolutè,& quoad oēs feudorū effectus; nec in his oībus Ducatib. quēq̃ arbitror exiſteř,q cōtrariū obſeruatū viderit.Propterea nō ſunt mutāda, q̃ certam interp̄tationē diu habuerunt l.minimè de legi. & hæc ſit prima reſponſio diſtinctionem memoratam eneruans.

Secundò reſponderi pōt, quòd diſtinctio Alexandri,& ſequacium eſt cōtra cōem, * quandoquidem oēs alij ſuperiùs relati indiſtinctè tenēt directū dominium tranſire in Regem.ſiue Ducē vniuerſaliter infeudatum, vt videri poteſt; Et omnes ferè de directo quoque dominio particularium feudorum in ſpē loquuntur, tum quia de infeudatis ab ipſometPapa,qui poſt modum Regnum,vel Ducatum concedit,tractant, inter quos eſt Bal.poſt Odofre.§.hoc qui nos,& apertiùs in d. prohem. ff. loco præcitato, Rom.in d. ſing.617.Iacob.à S.Georg.vbi ſupra relatus, tū etiā quia ponunt caſum in quolibet directo domino vnius feudi; in quo non pōt conſiderari vniuerſale illud dñium pluriū feudorū, prout in concedēte Regnū,& Ducatū conſiderāt; & nihilominus volunt,quòd directū talis feudi dñium titulo vniuerſali transferatur; & in his terminis loquuntur oēs alij ſuperiùs citati,quorum opin.

40 cōis* eſt,vt vidim°. † & probat apertè in d.§. ex eadē lege io fi.dū diſponit directū dñm aliàs alienare ꝓhibitū,poſſe tñ alienare ſinè vaſſalli volūtate ſuū directū dominiū, ſi cū curia alienet,&c.

Nec obſtat ratio prædicta in oppoſitum allegata,quòd directum dominium particulare feudorum non poſſit eſſe pęnes duos. Nam fateor regulam eſſe veram. Sed nego tale dominium remanere penes Principem concedentem, & alienantem feuda titulo vniuerſali; transfert enim omne ius,quòd habet,excepto vniuerſali dominio, quod retinet erga vniuerſalem feudatariū nouiter inueſtitū, vt ex ſupradictis clarè liquet.

Nō eſt ergo dubitandū,quin directum dñium particularium feudorū iſti° Ducat° in Sereniſs. D.Ducē nřm tranſlatū fuerit mediāte vniuerſali titulo ſuæ Inueſtiturę à Sūmo Pōtifice habitę.

Sed & tertia ineuitabilis reſponſio ex verbis ipſis eiuſdem Inueſtituræ reſultat; illis ſcilicet (nullo iure, nullaq; actione, præterquam directi dominij, & cenſus infra dicendi,Sedi, & Cameræ prædictis reſeruatis) dum enim cedit omne ius,quod habet Camera Apoſtolica,& reſeruat ſibi tantùm directum dominium cum cenſu, nō poteſt niſi de vno directo intelligi,quod certè eſt vniuerſale totius ſtatus infeudati, non au-

41 tem particulare cuiuſq; rei.† Nec pōt de vtroq; intelligi;tum quia io ſingulari concepta eſt omnino,& ad plura referri nō poteſt l. ſi. ff. ad treb.

42 cap. gaudemus, de diuer. † tum etiam quia vnica determinatio difformiter determinaret, contra reg. l. nam hoc iure de vulg. & pup. & l. quamuis C. de imp. & alijs ſub. ſi intelligeretur de directo voiuerſali prædicto, ac etiam de directo cuiuſq; feudi, quæ differunt vtſupra.

Accedat quarta reſponſio omni prorſus difficultate carens, ex tenore eiuſdem inueſtiturę ſū pta,ibi (Merumq;, & mixtum imperium,& gladij poteſtatem in Ciues,Comitatinos,Barones, Comites,Marchiones, & alios quoſcunq; feudatarios) cum his quæ ſequuntur, vſq; ad verſic. (habeant quoq; ipſi &c.) Hic.n.non ſolum feudatarios omnes,& iura quæcunq; feudalia in Sereniſs.D.Ducem transfert,ſed expreſſim prohibet ſanctam Sedem, & Cameram Apoſtolicā vlterius ab ipſis feudatarijs in dominam recognoſci,mandatq; iuramentū fidelitatis illi præſtari, & feuda propter deficiētiā linearū, vel culpam, aut delictū,ſeu quomodocunq; deuoluēda, & aperiēda,eidē deuoluere,& aperiri, nō verò ꝑdictę Sāctæ Sedi,& Cameræ Apoſtolicę,& ſic directū dominiū vniuſcuiuſq; feudi in particulari à ſe penitus abdicat;nedum ꝑ verba generalia, &

43 vniuerſalia affirmatiua. † Sed ēt negatiua, q̃ potentiorem habent ſignificatū Glo. & Doct. in c. cum dilectus de conſuet. Dec. conſ.3.nu.4.5.†

44 & pręcipuè excludunt omnia,etiam minima,ad glo.in c.ſtatutum in ver.nullum,de reſcrip. io 6. Crau.conſ.294.num.6.cum concor.

Sumus igiť in claris,quòd Illuſtris. D. Comes in totum nunc ſubeſt Sereniſs. D. Duci Parmē. pro feudo Baſilicæ nouæ, quòd à Romana Sede ante Inueſtiturā ꝑdictā in agro Parmenſi tenebat, vnā cū pluribus alijs, & illū ſolūmodo in di-

45 rectū dominū recognoſcit. † Hincſequiť, quòd cauſæ motæ ſup tali feudo ſit faciēda intimatio, nō Cameræ Apoſtolicę,ſed ipſi Sereniſs.D.Duci,quodq; ipſe D.Dux, vel eius Excelſum Conſiliū Paiñ Conſtitutionis Ducalis virtute,ſit cognitor,& deciſor c.1.§.ꝑterea,vbi oēs not.de ꝓhib.feu.alie.ꝑ Fed.& eſt cōi opi.*vt ꝑ Clar. latè

46 d.§.feudū q.90.†& quòd alterius Iudicis iuriſdictio etiam de partium conſeſſu, prorogari non poſſit; ſecundū aliā cōem ſententiā, de qua ibi quoq; meminit Clar.in verſ.ſed quæro nunq̃d. poſt Bart.& alios,quos citat.LausDeo oīpotēti.

S V M M A R I V M.

1 *Editio ſecundo loco data, ſi plus non contimet, quàm prima, reijcitur.*

2 *Relatum eſt in referente.*

3 *Genus continet in ſe omnes ſpecies.*

4 *Genus à quo remouetur, & quælibet eius ſpecies.*

5 *Genere deſtructo, q̃libet ēt eius ſpecies deſtruitur.*

6 *Poſitioni generali, ſi fuerit reſpōſū, non tenetur ſpecialibus poſitionibus exindè datis idē reſpondere.*

7 Poſi-

7 *Poſitioni multiplici , & quæ diuerſa facta cõtinet, quorum vnum poteſt eſſe verum , & aliud falsũ, non tenetur quis reſpondere.*

8 *Poſitio, quæ reſpondẽtem poteſt facere cadere in pœnam, non admittenda eſt.*

9 *Poſitioni reſpondere non tenetur , qui per teſtes publicatos, vel inſtrumenta publica fundatã habet intentionem contra id quòd ponitur.*

10 *Poſitioni factum antiquum continenti , de quo reſpondere debẽs certam informationem veroſimiliter habere non poteſt , non cogitur reſpondere .*

11 *Poſitio quæ tangit ius rei conuenti, & quæ ei inducere poteſt neceßitatem exhibendi titulum ſuæ poſſeßionis, non admittitur.*

Pro Illuſtriſs. D. Marchione Camillo Malaſpina de Baſtia affini Cariſſimo.

EPITOME.

Poſitioni ſpeciali , an reſpondere quis teneatur? ſi reſpondit generali? Concludent negatiuè.

RESPONSVM IX.

IN cauſa vertente inter Illuſtriſs. Dom. Marchionem Fabritium Malaſpinam actorem ex vna , & Illuſtriſs. Dom. Marchionem Camillum eius fratrem reum conuentum ex altera, produxit aliàs Do. Actor poſitionem coram Illuſtriſs. Dominis arbitris tenoris infraſcripti, Decima ſeptima poſitio. Quòd dictum Caſtrum Baſtiæ, cum dictis eius villis Molendinis , & edificijs, & pertinentijs deſcriptum in libello ipſius Domini Comparentis, qui in hac parte exibetur legendus, fuit., & eſt idemmet Caſtrum, & idem corpus Caſtri, & feudi Imperialis, & antiqui, quod tenuerunt, & poſſiderunt reſpectiuè, & ſucceſſiuè ſupra nominati Illuſtr. Marchiones, Ioannes Spinetta , & poſt eius mortẽ dictus D. Marchio Floramons, & eo mortuo ſupranominati eius filij, & nunc dictus Marchio Camillus , & pariter idemmet corpus antiquum comprçhenſum cũ dicto communi Panicalis, tanquam de eius territorio , quia territorium Panicalis , & territorium Baſtiæ fuit , & erat antiquis temporibus, de quibus ſupra, vnũ, & idẽ cõe, licèt ſolũ noĩaretur cõe, & territoriũ Panicalis. Cui quidẽ poſitioni, reſponſum fuit, vt in actis; nunc aũt aliam facit poſitionem per verba infraſcripta.

Et primò ponit , quòd Caſtrũ Baſtiæ cum eius villis, de quo habetur mentio in eius libello, & in dictis priuilegijs, & inueſtituris, quę hic exhibenť legenda in hac parte, anteqũã rñdeat, fuit, & eſt idẽ Caſtrũ, & ſeudũ antiquũ, & idẽmet corpus Caſtri, quod aliàs, tenuerunt, & poſſederunt Illuſtr. DD. Marchiones Ioan. Spineta Malaſpina, & poſt eius mortẽ Floramons eius filius, & hęres, & eo mortuo, primò in proceſſu noĩati eius filij, & hæredes, & nũc ſolus, & inſolidũ tenet, & poſſidet prædictus Illuſtr. D. Marchio Camillus.

Huic igitur vltimo loco productæ recuſauit D. Marchio Camillus reſpondere, præſupponens ad id iure non teneri ; contrarium verò affirmãte D. Marchione Fabricio, pronunciatum extitit de voto Domini Conſultoris, poſitionẽ non eſſe admittendam , & Dom. Marchionem Camillum reſpõdere non teneri; à cuius pronuntia reclamat D. Actor q̃ritur vtrũ iuſtè, vel iniuſtè?

Videtur prima facie dicendum, quòd iuſtè , cũ poſitiones huiuſmodi diuerſę appareant , & in duobus differentes , Vna enim differentia eſt, quòd cum in prima poſitione cõpræhenſa fuerint Molẽdina, & ędeficia cum pertinentijs Caſtri Baſtiæ , in hac vltima minimè comprçhendantur; altera eſt differẽtia, quòd prima poſitio, feudũ Imperiale ſimpliciter vocat , & relationẽ habet ad libellum, hæc aũt ad priuilegia, & inueſtituras Imperatorum exhibitas reſectur. Vndè vř diuerſa poſitio , & p conſequens admittẽda.

1 Contrarium tamen indubitanter tenendũ eſt, quandoquidem nil re ipſa continet vltima poſitio, quod in prima comprçhenſum nõ ſit ; conſequenterq́; vti ſuperflua rectè fuit reiecta per doctr. glo. in l. 2. §. quod obſeruari in verbo exiſtant C. de iur. cal. vbi Bart. num. 27. & Bald. nu. 19. & 20. qui ẽt cauilloſos aduocatos nominat, qui ſępiùs idem ponunt, & eſt cõis * glo. opinio, atq; ab oĩbus recepta, vt atteſtatur ibidem Cur. ſub num. 47. eandem doctrinã tradit. Vber. de Bob. in tract. poſit. num. 39. & 40. & Lanfran. ab Ariad. in ſimili tractatu reg. 6. num. 7.

Nec obſtant differentiæ ſuperiùs relatę; nam prima nullius eſt momenti, quia licèt plus ſit in prima poſitione, quã in ſecunda , ſatis tamẽ eſt, quòd quicquid eſt in ſecunda reperiatur ẽt in prima , ad hoc vt idem nunc poſitum dicatur, quod aliàs poſitum fuerat , & per conſequẽs ſuperflua dicatur poſitio , quia in eo , quod plus eſt, continetur, & minus l. 1. §. ſi ſtipulanti. ff. de verb. oblig. l. in eo quod plus de reg. iur.

Secunda quoq ; differentia nulla eſt , eò quia idem eſt in caſu noſtro relationem habere ad priuilegia, inueſtiturasq́; Imperiales, & feudum Imperiale generaliter dicere; nec non idem eſt, ad libellum relationem facere, cum libellus ipſe relationem quoq; habeat ad conceſſiones , ſeu inueſtituras Imperiales in genere, in illius verbis in principio poſitis tenuit , & poſſedit Caſtrum, & Terram Baſtię, cum oibus ſuis villis, & pertinentijs , Molendinis , ędeficijs, iuribus, & actionibus, tanquã ea oĩa bona feudalia auita, & antiqua aliàs à. Sac. Rom. Imperio conceſſa.
2 Enimuero relatum eſt of in referente l. aſſe toto, ff. de hęr. inſti. & licèt nõ fiat ſpãlis mentio in libello, à quib. Imperatorib. cõceſſiones, & inueſtiturę emanauerint, in gñe tñ mentionẽ habitã

negare non possumus; nam quisquis fuerit Imperator, vel quotcunq; fuerint Imperatores, q tale feudū cōcesserint, semper verū erit dicere,
3 feudū fuisse Imperiale,& concessū à Sac.Rom. Imperio; qa genus continet in se oēs species, & ꝓpriè quidem l.si quid earū §. interemptum, de leg. 2. l. in toto l. in generalibus ff. de reg. Bald.in l.2.C.de iur.au.an. cum vulg.

Pariterq; si feudū dixerimus à sacro.Rom.Imperio non fuisse concessum,& non esse feudum Imperiale, verū erit dicere, quòd nullus Impe-
4 perator concesserit† nam à quo remouetur genus,& quęlibet eius species l.si causa.C.de trā-
5 sac.cū not.† & destructo genere, destruitur quęlibet eius species l. 1. in fi.ff.ad Trebell.
6 Quibus rōnibus infert Bal. ad decisionē casus nostri in terminis terminātibus, in l.iurisgentiū §.sed si fraudādi sub nu.3. ver.& per hoc determinatur qđ ff.de pact.inquiens,quòd si quis fecerit,gňalem positionē,cui respōsum fuit negatiuè, si postea facit spales, non est eis rñdendū; quia satis fuit in genere rñsum,& sibi imputare debere ponentem, qui gňaliter posuit,si spales non habuit rñsiones. sequitur Cur.in d.§.quod obseruari nu. 49. Idem tradit Iacob.ab Aren.in tract. posi. nu.22. Et ex his satis superq; iustificata apparet interlocutoria lata, vt supra.
7 Vlterius tñ cōsiderare possumus positionē pręd ictā multiplicē esse,pluraq; ac diuersa facta cōtinere, quorū aliud verum, & aliud falsum esse possibile est; vt ad sensum patet, & cū sit hmōi, rectè fuit reiecta;quia talibus positionib. nemo cogitur rñdere,glo.in c.2.& ibi scribent. de cōfess. lib.6 Bal.in l. pcibus in prin. C. de impub. & alijs substi.Bal.in d. §. quod obseruari nu. 22. & Aret.nu.11.Sal,nota.26.& alij,pſertim Curt. sub nu.40.& 42. Odofr.d.tract. nu.16.versi.11. attendendū.Lanfranc.d.trac.reg.9.nu.6.& Iac. ab Aren.in suo tract.posit. nu 38. & 39. Alciat. in d.l.1.§.si stipulanti nu.53.ff.de ver.obl.
8 Insuper animaduertēdum est,quòd dñs Marchio Camillus, qui positioni primo loco relatæ rñdit,posset in rñsione huius positionis contrarium rñdere,eius,q in priori rñsione cōtinetur; & hoc modo ad periuriū induci.Qua ēt ratione respondere non tenetur, glo. ptaallegata in d. §. quod obseruari in ver. item nec ad eam,quā sequuntur ibi Bald. num. 15.& scrib. omnes, * teste Curt.sub num.45.& nu. 49. in fi.& Lanfran.præcitato tract.reg.3.num.5.
9 Quin ēt attendendū est, quòd D.Marchio Camillus fundatā habet intentionē suam, tam per testes, quā per instrumenta contra contenta in positione D.Actoris;pręsertimq; super eo,quòd Bastię Castrū edificatū fuit ab eius antecessorib. post allegatā concessionē,& inuestiturā Caroli Quarti,Nec non super eo,quòd ipmsū etCastrū cum villis non sit feudale, vel saltem quòd habeat naturā allodialium,& alienari possit; maximè inter consorces vocatos; vt ex prędictis liquet. Contrarium. n. in vtraq; pręsupponit D. ponens,asserendo idemmet corpus Castri concessum fuisse à Carolo Quarto,atq;in feudū antiquum, quod suaptè natura inalienabile est c. Imperialē de prohibit.feu.alien.p Feder. Clar. in §.feudum q.31.Cęterū qui fundatā habet intentionem suā per testes publicatos, vel instrumenta producta,non tenetur ampliùs positioni rñdere contrarium cōplectenti Ang. in l. sed,& si restituantur §. 1. per illū tex.ff.de iud. Lanfr.
* d.tract.reg.6. nu.7. & ab oībus receptū est,* teste Curt.d.§.quòd obseruari nu.49.qui concludentes etiam rationes adducit;igitur &c.
10 Ommitto,quòd cū positio prædicta contineat facta aliena antiquissima, & de quibus certa informatio, & infallibilis, verosimiliter hřī non pōt, non cogitur D. Marchio Camillus rñdere Bald. d.§. qđ obseruari nu.16.post Io.And.in d. c.2.Lanfr.d.tract.reg.4 sub nu.5.Curt. vbi sup. nu.38.ver.quod intelligit Bald.. Silentio quoq; ptereo, quòd tangit ius rei conuerti, cum dicat Illustr.D.Camillū nunc possidere Castrū prædictū cum villis; & super eo extare priuilegia, & inuestituras,etc.cui propterea nō tenetur rñdere,qa non cogit̃ titulū suæ possessionis ostēdere Bal.in l.cogi.in prin. C.de peti. hrdi. post Spec. quē refert, & post eum Curt. loco sępiùs citato nu.39.His igitur fundamētis clarissimè patet recte fuisse ex voto Dñi cōsultoris ꝓnuntiatū, & in ordinatis esse persistendū. Lis per concordiā sopita inter fratres fuit & D.Marchio Camillus remansit dominus Castri prædicti cum sua iurisdictione,& pertinentijs.

SVMMARIVM.

1 *Princeps concedens licentiam vassallo testandi de feudo antiquo,non praiudicat agnatis in prioribus, inuestituris vocatis.*

2 *Et licèt nōnulli teneant, quòd volens possit, conneniunt tamen, quòd nunqnam velle prasumatur, nisi specificè exprimat.*

3 *Quod ampliatur etiam si licentia huiusmodi haberet clausulam (non obstan.) & clausulam (motu proprio) & de modieo tertij praiudicio ageretur.*

4 *In feudo autem nouo, ex pacto tamen, & prouidentia quid dicendum?*

5 *Emphiteota non potest,etiam cum domini consensu praiudicare vocatis in inuestitura.*

6 *Argumentum de emphiteosi ad feudum valet, vbi diuersum non reperitur decisum.*

7 *Et prasertim in hoc articulo, an liceat disponere de re feudali, vel emphiteotica cum consensu domini directi in praiudicium vocatorum?*

EPI-

EPITOME.

Vassallus de feudo antiquo testari non potest etiam si Princeps concesserit.

Nec etiam de nouo, secundū vnam Communem.

RESPONSVM X.

REquisitus à Dño meo præcipuo, atque colendissimo in causa maximi ponderis, vtrum licentia vassallo cōcessa per Principem supremum, quod de feudis antiquis testari queat, intelligi debeat cum præiudicio quoque agnatorum, vel nè?

1 Respondeo, quòd Princeps similē concedens
licentiā, non præiudicat agnatis in prioribus inuestituris vocatis, si sint, (vt p̄supponitur) feuda antiqua, per tex. in c. 1. in princ. & in §. hoc quoq; de success. feud. & in c. 1. de alien. feu. pater. quę iura iu id citant. Alex. consi. 106. nu. 2. 3. & 6. ver. nec prædictis lib 4. & consi. 15. nu. 8. in fi. & nu. 9. lib. 2. Ias. consi. 64. col. 3. ver. benè verū est, vol. 3. & consi. 168. nu. 10. ver. & istud procedit lib. 4. Pau. de Castr. in consi. 164. in cā quæ vocatur col. 8. lib. 2. Rub. Alex. consi. 130. nu. 7. vbi dicit valdè notabilem esse tex. in d. §. hoc quoq; ad hoc propositū; sequitur Crau. cōsil. 135. nu. 7. ver. ad idem quòd scribit Soc. iun. Dñs meus consi. 72. nu. 42. lib. 1. & consi. 160. num. 45. cum plurib. seq. lib. 2. Natt. consi. 393. lib. 2. Bero. consi. 73. nu. 18. lib. 1. & est cōis* opi. teste Iacob. à S. Georg. in sua inuestitura feud. versi. & cum pacto nu. 2. vbi concord. allegat, & Curt. iun. in tract. feud. par. 4. q. pen. versi. quid ergo concludemus? Aluar. in c. 1. post nu. 4. ver. oppo. ab ex̄. quemad. feud. ad fœmi. perti. Collegiū Bono. inter. cons. Curt. sen. cons. 50. nu. 21. Paris. consi. 17. nu. 16. lib. 1. Curt. iu. consi. 171. nu. 5. Clar. in §. feudum q. 41. atq; Cęphal. cōsil.
2 161. lib. 2. † Et licèt non nulli ex p̄citatis Doct. sentiāt, quòd Princeps volēs possit agnatis hoc casu præiudicare, in hoc tñ conueniunr, quòd in dubio nunquam velle pręsumatur, nisi specicè exprimat per reg. l. 1. §. meritò ff. nequid in loc. pub. vt per Alex. d. consi. 15. loco p̄citato, & Soc. iun. latè, & pulchrè d. consi. 160. nu. 49. cū alijs seq. lib. 2. & fusiùs Ias. in consi. 213. num. 5.
3 vsq; ad fi. lib. 2. † vbi ampliat conclusionē, ēt si Princeps rescriberet cū clausula (non obstañ.) vel si motu proprio talē licentiā concederet, ac etiam si, de modico tertij præiudicio ageretur; quia nullo casu præsumitur velle præiudicium inferre sufficiat ad eum remissio.
4 Quinimo, & in feudo nouo, ex pacto tñ, & prouidentia, permulti idē tenuerunt, de cōi * quoq; sñia fidē faciētes, quos refert Cęph. d. cōs. 161.
5 nu. 14. licèt ipse postmodū discentiat, † Sed & in emphiteusi idē videmus; quòd. s. non potest emphiteuta, ēt cum consēsu dñi, p̄iudicare vocatis in inuestitura, & est cōis* opi. vt refert Alc. d. consi. 106. & 107. in 4. & Ias. d. consi. 213. nu. 4. vbi magis eōem * dicit, & multis authoritatibus, ac rōnib. confirmat. lib. 2. & latiùs insistit in l. 2. in vlt. q. C. de iu. emphi. Rui. consi. 48. nu. 8. li. 1. Cor. consi. 37. & seq. & consi. 282. li. 3. Dec. consi. 224. nu. 6. Cępha. d. consi. 152. nu. 15. cum concor. ab his citatis, quos breuitatis cā non refero. † De emphiteusi aūt ad feudū valet argm̄. in oībus casib. quib. cōtrariū specificè decisū in iure non reperitur; vt tradūt oēs * in l. si mihi, & titio. ff. de verb. obli. & in c. potuit, ext. de loca. Spec. in tit. de feu. §. qm̄. ver. 40. & est cōis* conclu. teste Soc. consi. 167. nu. 24. lib. 2 & Soc. iun.
6 72. nu. 57. lib. 1. † & quòd p̄cedat æquiparatio emphiteusis, & feudi in hoc nostro p̄posito alienandi cum consensu Dñi directi in p̄iudicium agnatorū, scribit Alex. d. consi. 106. nu. 6. versi. nec p̄dictis obstat lib. 4. Vndè cum licentia alienandi bona emphitheutica minimè præiudicet agnatis, aut alijs vocatis in inuestituris, præsertim antiquis, sequitur, quòd nec concessa vassallo disponendi de bonis feudalibus præiudicare poterit; & ita iuris esse cènseo, saluo semper, &c.

SVMMARIVM.

1 *COnfessio in precibus emanata præiudicat confitenti.*

2 *Precarium habet speciem cuiusdam donationis, liberalitatis, & beneficij.*

3 *Precarium potest semper ad concedentis beneplacitum reuocari.*

4 *Nisi contrarium in indiuiduò pactum reperiatur.*

5 *Confessio precarij, seu constituti transfert possessionem in eum, ad cuius beneficium emanat; si apud eum priùs non fuisset.*

6 *Possessio vel quasi immemorabilis, habet vim tituli & priuilegij, ex communi.*

7 *Ex qua immemorabili resultat iuris fictio; ita quòd nec titulum allegare, nec probare opus est.*

8 *Liber estimi dominium præsumptiuè probat.*

9 *Liber æstimi possessionem præsentaneā pro descripto probat, alio in contrarium non apparente.*

10 *Maximè in antiquis.*

11 *Fiscus regulariter non dèbet aliquē spoliare vel possessione sua deijcere, sed via ordinaria agere.*

12 *Ordo iuris, etiam in fiscalibus causis seruandus, quoad terminos substantiales, quamuis summaria sint.*

13 *Idem in causis, in quibus de plano proceditur, sinè strepitu, & figura iuditij, de facto, ac nulla iuris solemnitate seruata.*

14 *Idem in causis Principis.*

15 *Idem si contra iniustum possessorem agatur.*

16 *Officiales vniuersitatũ non possunt absq; speciali mandato, iurib. vniuersitatũ suarũ praiudicare.*
17 *Et mandatum debet pcedere, cõmunicato consilio, & matura pracedente deliberatione, seruatisq; debitis solemnitatibus.*
18 *Mandatum non prasumitur, etiam per longissimũ tempus, quãuis alia solemnitates prasumantur.*
19 *Res inter alios acta alijs non praiudicat.*
20 *Referens nihil probat vltra id quod est in relato.*
21 *Relatum si est nullum, et solemnitatis tantùm defectu, operatur, vt referẽs nihil probet; adeo quòd confessio relata ad instrumentum nullũ, confitenti nihil praiudicabit.*
22 *Beneficium decet esse perpetuum.*
23 *Concessio ppetua, & realis potiùs cẽsenda, quã tpalis, & psonalis, nisi cũ ipsius, vel nã rei repugnet.*
24 *Vniuersitates restituuntur in integrum propter pupillos, & minores, qui in eis sunt.*
25 *Restitutio in integrum aduersus confessionem datur his, quibus competit restitutio.*

Pro Cõitate Castri S. Pauli Ducatus Regij.

EPITOME.

Possessioni immemorabili Communitatis, & hominũ illius, An noceat supplicatio porrecta ab Administratoribus Cõmunitatis ipsius Domino, vt liceat eis possidere? Cõcluditur negatiuè.

RESPONSVM XI.

IN themate narratur, quòd antiquitus, & à tãto tpe, cuius initij memoria nõ extar, habitatores Castri S. Pauli Ducatus Regij soliti sunt in glareis fluminis Hentię ligna incidere, animalia pascere, & alia omnia pro sui libitu agere, absq; vlla D.D. pro tempore existentiũ, contradictione, sed illis potius scientibus, videntibus, & patientibus. Quin etiam literas apparere Illustr. q. Co. Herculis contrarij tunc dictæ terræ Dñi, mandantes ipsos homines in dicta sua quasi possessione conseruari; Amplius q; glareas ipsas in generali æstimo Ducatus Regij, vniuersitati dicti Castri descriptas, & allibratas ab antiquo; ac etiã modernis temporibus, reperiri. Verùm finita linea Illustr. Contrariorum, & reuerso feudo ad Serenist. Dñm Ferrarię Ducem, inuestitum fuisse Illustr. D. Iulium Ricium, cui Priores, seu Consules dictæ terræ, nullo consilio publico, nullaq; deliberatione vniuersitatis præcedente, præces quasdam porrexisse, inter quas adest capitulũ, quo petierunt dictę vniuersitati concedi, vt dictis glareis in futurum vti possent, prout, & tpe Dominorum de Contrarijs vsi fuerunt, ut ex illorum etiam literis constare dixerunt in Archiuio dictæ Communitatis existentibus.

Huic autem capitulo rescripsit D. Iulius, (concedimus ad beneplacitum nostrum) Perseuerantibus igitur hominibus antedictis in eorum quieta, & pacifica quasi possessione, edictũ promulgauit idem dñs incisionem quamcunque, et minimã, oĩbus prohibens sub formidabili pęna.

Dubitatur vtrùm promulgari potuerit? & an promulgatum seruandum, sit nec?

Videtur prima fronte vnica ratione in oppositum adducta, pro affirmatiua respondendum, ex quo scilicet fassi videntur Priores antedicti præcario nomine, & ex mera liberalitate dominorum præteritis temporibus incidisse ligna in dictis glareis, & pro simili concessione in futurum supplicarunt, quam ad beneplacitũ
1 tantũ impetrarunt, vt supra † confessio enim in præcibus emanata pręiudicat l. cum pręcum vbi omnes not. C. de libera. cã. Dec. consi. 534. nu.
2 4. Gabr. de confess. conclu. 4. in princ. † & præcarium habet speciem cuiusdam donationis, liberalitatis, & beneficij l. j. in 2. responso l. 2. §. 1. & l. interdictum ff. de præca. Tiraq. de iure con-
3 stit. limi. 24. nu. 1 † potestq; semper ad concedẽtis beneplacitum reuocari d. l. 2. §. 1. de præca.
4 † nisi contrarium in indiuiduo pactum reperiatur. Tiraq. proximè citatus num. 2. sed nulla pactio in hac specie præsupponitur, ob quã natura præcarij immutari debeat. igitur, &c. Nec dicatur istud non esse præcarium, sed confessionẽ
5 præcarij, † nam talis confessio pręcarij, seu constituti, possessionem in alium transfert, ad cuius beneficium emanat, si apud eum priùs non fuisset vt per Tiraq. d. tract. amplia. 2. cum concor. Vndè siue priùs possederit vniuersitas nomine Dñi Iulij Moderni successoris in feudo, siue nõ, satis videtur hodiè de illius possessione constare; proptereaq; licitum ei fuisse edictum pro ea conseruanda promulgare.

Hoc tñ non obstan. contrariũ de iure verius cẽseo; & pro fundamento solidissimo confidero
6 † quòd quasi possessio immemorabilis pnarrata vniuersitatis, vel particulariũ hoĩum dicti castri vim hẽt tituli, & priuilegij l. 1. §. ductus aquæ ff. de aq. quo. & æsti. qua subsistente, titulus potest allegari, & allegatus præsumitur l. cum de in rẽ verso vbi glo. Bart. & alij, signanterq; Sali. qui
* hanc esse veritatẽ * asseuerat ff. de vsu. c. 1. in fi. vbi glo. & scrib. de præscrip. in 6. Dyn. in reg. possessor. de reg. iu. in 6. Alex. consi. 6. nu. 8. lib. j. & cõsi. 24. nu. 14. in 5. Afflic. decis. 239. in fi. Soc. consi. 127. col. pen. in fi. lib. 1. Dec. consi. 85. sub nu. 2. Dñs meus Soc. iun. cõsi. 181. nu. 61. & seq. vol. 2. atq; consi. 6. nu. 10. cũ pluribus seq. vol. 3.
* Rol. cõs. 3. nu. 95. lib. 1. & hãc opin. * cõem, & in praxi. sẽper seruari vidisse testat Cępol. de ser-
7 uit. vrba. pdio. tit. 19. nu. 6. 7. 8. † Quin et ex tali possessione resultat iurisdictio, ita q nec allegatione tit. opus est, nec eius probatione, secundũ glo. in c. super quibusdam §. pręterea de verbo. sign.

signi quod refert, & pluribus fulcir authoritatibus, veramq; & communem * affirmat Crau. de antiqui.temp. parte quarta num. 148. & seq. quibus addi potest Gemi. in d. cap. 1. colum. 3. versic. quæro quare Alex. d. consil. 6. num. 7. & Rolan. loco præcitato, cum alijs concord. per eum citatis. Quemadmodum igitur molestari non possent homines Sancti Pauli in sua quasi possessione, si iustum titulum, & priuilegium haberent, ita nec in hac immemorabili possessione.
8 nc. † Quod corroboratur ex dicto libro estimi, q præsumptiuè saltem probat dominium l. fi. vbi Barto. C. de præd. naui. lib. 11. l. censualis C. de donat. l. rura. & ibi Angel. & Ioan. de Pla. C. de om. agr. de ser. libr. 11. Ias. latè in l. decem. nu. 35. 36. de verb. oblig. Alciat. in tract. præsump. reg. 3. præsump. 17. nu. 2. 3. Et sic in petitorio etiam tuti videntur homines isti. ¶ Fortiùs in possessorio tuti esse debent, quamuis de immemorabili possessione non constaret; imò nec de
9 cennali, † sed solùm de præsentanea, de qua satis constare potest ex dicta descriptione in lib. estimi. alio in contrarium non docto, secundùm Castr. in l. si pater. num. 2. C. de act. empr.
10 Soc. consi. 89. lib. 1. & alios relatos per Menoch. de retin. possessione. rem. 3. nu. 570. † & pśertim in antiquo æstimo, quod plenè possessionē probat vt per Soc. consil. 250. colu. 3. versi. ex qui-
11 bus lib. 2. & Menoch. vbi supra. † Possessores igitur deijciendi non sunt, nec spoliandi à Domino Iulio, vel eius Procuratore Fiscali (si Fiscum habet) sed via ordinaria coueniendi, & iustitia mediante condemnandi, vel absoluendi l. defensionis facultas vbi Bart. & Angel. in summario, & Bald. in 1. not. C. de iu. fi. libr. 10. ¶ Et quòd in Fiscalibus quoq; causis ordo iuris omnino seruandus sit, probat textus apertus in l. 1 C. de conduct. & procura. prædio. fisca. lib. 11. & ibidem Bart. not. atq; in l. si deserta in fin. vbi Bald. Sal. & alij sequuntur C. si propter pu-
12 bli. pensi. † Quamuis enim summariæ sint, debent tamen præuia citatione, & seruatis substantialibus terminis, expediri, & non aliter vt ex pdictis liquet, & generaliter pbat tex. in cle. sæpè §. non sic. vbi Anchar. & Natt. de verbor. signi. latè Soci. consil. 12. in 1. q. lib. 1. Gabr. in
13 tit. de cita. conclu. 1. nu. 36. † Quinimo in causis, in quibus de plano procedi potest, sinè strepitu, & figura iudicij, de facto, ac nulla iuris solemnitate seruata, idem iuris est, vt per Soci & Gabr. locis nunc citatis, & Menoc. de arbi. iud.
14 lib. 1. q. 17. † Ampliantur prędicta, etiā in Principe pcedente, q absq; citatione, & debita causæ cognitione, neminē potest possessione sua regulariter priuare, clem. pastoralis §. cæterum de re iud. glo. in l. fi. vbi Bald. & Castr. C. de leg. latè Curt. Sen. consi. 20. per tot. Dec. consi. 410. num. 24. Vant. de nulli. ex defect. cita. in princ. Consi. Lud. Sacc.

vsq ad num. 11. Gabr. vbi supra nu. 9. cum con-
15 cord. † Ampliantur deniq;, etiam si contra iniustum possessorem procedatur, qui de facto priuari, & spoliari non potest d. l. si deserta. vbi Bart. & scrib. cap. licèt. de præben. in 6. cap. inter quatuor vbi Inno. Abb. & cæteri de maior. & obedi. Rom. sing. 766. possessio, & in consi. 69. viso. nu. 12. consi. 158. circa in prin. & cōsi. 310. hæc istorum in 2. dubio Socin. d. consi. 12. post num. 6. Feli. in c. si. num. 24. de præsump. Dec. in l. vlt. num. 4 versi. & hoc procedit C. de edic. di. Adria. tol. in l. pacto num. 4. C. de pact. in consi. 191. nu. 9. & consi. 500. num. 6. Marf. sing. 195. nemo priuandus Gabr. d. concl. 1. num. 69. cum multis simi. quæ breuitatis causa ommittuntur. In nostra ergo specie multò magis procedere dēt conclusio ista, in qua iustissimi sunt possessores, nec Princeps procedit, sed inferior à Principe, minusque causa commissa reperitur cum clausulis prægnantibus memoratis. Et ex his fundata satis superq; remanet possidentium intentio, & roborata.

Superest igitur vt obiectū, quod primo aspectu vrgere videbatur resoluamus, quod re ipsa nul-
16 lum facit negocium. Nam primò respondetur, Priores dictæ vniuersitatis facultatem non habuisse supplicandi, & præiudicium tale, possessoribus generandi; etiam si vniuersitatis nomine possederint (quod pro nunc non affirmo, quia ex facti narratione, non satis liquet;) Enim uerò nequeunt similes officiales vniuersitatum suarum iuribus absque speciali mandato quicquam detrahere, ad not. per glo. in l. item magistri. ff. de pact. quam sequitur, & communiter * receptam affirmat Alexand. veritatis pater in consi. 135. in princ. lib. 7. & post eum Crau. con-
17 sil. 317. colum. 1. in versi. & in terminis † necessarium namq; esset, quòd communicato consilio, & matura precedente deliberatione mandatum huiusmodi fieret, vt damnum exinde vniuersitati resultare posset, ad latè congesta per Menoch. de recuper. poss. rem. 1. q. 11.
18 Mandatum autem numquam præsumitur, & per longissimum temporis spatium, quamuis aliæ solēnitates regulariter præsumantur. Alex. in l. qui in aliena. in princ. ff. de acquir. hæredi. Dec. consi. 215. num. 1. Crau. latè d. consi. 317. in princip. Sinautem particulares homines nomine proprio possedisse, ac possidere præsupponerentur, multò minùs præiudicium eis fieri potuisset per officialium vniuersitatis confessio-
19 ne † cum res inter alios acta, alijs non pręindicet Rub. & eo. tit. C. res inter alios ac. Tiraq. latè in tract. suo super hac regula edito.

Secundò principaliter respondetur, quòd confessio prędicta simplex, & absoluta non fuit, sed relatiua ad Illustriss. contrarij literam, siue eius exemplum in archiuio existens; quo casu quali-

ficata censetur, & restricta ad tenorem relatæ
20 † vltra quam nihil disponit authen. si quis in aliquo cum sua materia C. de eden. confitens enim aliquid pro vt in instro, nihil fateri dicitur, nisi in instrumento id ipsum probetur ad Bal. in l. j. C. de erro. aduoca. quem sequitur Rom. in consil. 294. incip. hęc confessio num. 2. versi. & hoc modo intelligo, & ibi Mandos. in addi.
21 plures refert concord. Quinimo si instrumentũ ad quod relatio fit, te vera illud contineat, sed inualidum solemnitatis defectu tãtùm existat, idem adhuc determinat principaliter Rom. in eo. consi. 31. quod nuncupatim sequitur Maran. in suo Spec. part. 6. in tit. de confessio. nu. 25. Cæterùm tantùm abest in hoc nostro casu, vt literę prædictę probent Dños Castri, S. Pauli precario concessisse ius lignandi subditis suis in glareis Hentiæ, vt totum potiùs oppositũ concludant; nempe istos esse legitimos possessores, & in possessione sua conseruados, vt earum exemplo legi potest; ergo super huiusmodi confessione nullum potest pro parte D. Iulij fundamentum astrui.

Octauò pondero adhuc diligentiùs capituli su prascripti tenorem (*è stato sempre à loro concesso dall' Illustriss. Signori Contrary di godere à suo beneplacito, & commando le giarre, & accrescimẽto del fiume di Lenza*) quę verba non precariam possessionem, sed gratiam potiùs, & beneficium ac donationem important, si modo ius in dictis glareis potuissent ipsi Domini prætendere
22 † quandoquidem Domini beneficiũ erga subditos decet esse perpetuum. l. 1. cum ibi latè nor. ff. de consti. princ. & in l. decet. de reg. iur.
23 † Quod confirmatur ex eo, quòd vsi sunt verbo illo (concesso) nam concessionis natura est, vt realis, & perpetua in dubio sit, non personalis, & temporanea, nisi causa vel natura rei repugnet Spec. in tit. de instru. edi. §. nunc autẽ vet. ttem quòd fuit concessum Bart. in l. pater filiæ de serui. lega. Bald. in l. apud Iulianam §. si quid alicui de lega. 1. Anchar. consil. 327. discurrit materia nume. 3. Alba. consilio 64. num. 72.

Quartò, & vltimò si vllum ex memorata confessione prę iudicium vniuersitati genitum con-
24 tendere quisquam pertinaciùs voluerit (quod ego nunquam crediderim) nihilominus in pristinum statum reponenda foret per restitutionẽ in integrum, quæ vniuersitatibus competit propter pupillos, & minores qui ea sunt l. respub. & ibi doctr. C. ex quibus cau. maio. l. rempub. cum not. C. de iu. reipub. tradeunt scrib. in c. auditis de resti. in integr. Specu. in tit. de resti. in integr. §. 1. versi. ad doctrinam autem sub num. 38. Rui. consi. 67. num. 13. lib. 5. Riminal. iu. in consil. 81. colu. si. vbi latè insistit. & communes
25 citat sententias lib. 1. † Aduersùs confessionẽ autem restitutionem concedi nemo ambigit l. certum §. pen. ff. de confess. Gabr. latè in tit. de restit. in integr. conclu. 3. Ex quibus oĩb. cõcluditur proclama, seu edictum de quo supra fieri non potuisse, factumque non esse seruandum, nec exequendum, vniuersitate reclamante, & in sua quasi possessione perseuerare volente, & hæc dicta sunt saluo semper rectiùs sentientis iudicio.

S V M M A R I V M.

1 *Via puplica est de regalibus, & ad Principem pertinet.*
2 *Alluuio eius beneficio cedit, qui fundum habet flumini proximum.*
3 *Vicinum, & proximum non dicitur prædium, quod via publica intercedente separatur. Sed vide infra num. 10.*
4 *Alluuio cedit beneficio prædij proximi flumini, licèt via publica sit media.*
5 *L. Martius de acqui. re. dom. declaratur.*
6 *Via publica alluuionis argumentum non recipit, sed restitui tantùm potest.*
7 *Imò si via publica inter fundum, & ripam fluminis existat. idem indicatur, quia ripa ipsa dicitur esse domini fundi, & per consequens id quod ripa additur.*
8 *Via publica si deuastata fuerit, debet in fundo vicino restitui, & reparari.*
9 *Commoda eum sequi debent, quem sequuntur incommoda, & è contra.*
10 *Vicina esse prædia, & confinia differunt quia vicinum dicitur, quod mediante via, uel aliquo alio separatur, non autem confine, & contingens.*

Pro vniuersitate castri S. Pauli Ducatus Regij.

E P I T O M E.

Via publica quæ principis sit, vel de eius regalibus an alluuionẽ impediat? & concluditur, negatiuè.

R E S P O N S V M XII.

DVo motiua ingeniosè proponi video cõtra vniuersitatem Castri Sancti Pauli in differentia, quam habet cum Illustriss. Do. Com. suo super alluuione fluminis Hentiæ antiquis glareis addita. Primum quòd cum via publica sit de regalibus, & ad Principẽ pertineat, vt per Cępol. in tract. de serui. rusti. prędio. cap. 3. cum seq. & Bossi. in tit. de via publica. Illud etiam quod ab ipso flumine per alluuionem additum fuit, ad Principem pertineat; &
2 per consequens ad ipsum Dominum Castri, qui à Principe de regalibus est inuestitus † Certam enim

enim iuris regulam habemus, augmentum alluuionis ad beneficium eius cedere, qui fundum habet flumini proximũ §. Preterea insti. de re. diui. cum fim. Scdm est ex l. 4. §. fi. cũ l. seq. ff. fi.
3 reg. † vbi vicina nõ esse dñr pdia, quæ via publica, vel flumine separantur. quòd etiam consulẽdo tenere videtur Io. de Amic. consi. 1. nu. 17. Vndè arguitur, quòd vniuersitas, quæ fundum suum flumini vicinum non habebat, per alluuionem acquirere non potuerit.
4 Sed his fundamentis non obstantibus, indubitatum est ius vniuersitatis habentis fundũ suum prope flumen, licèt via publica intermedia sit; per tex. apertum licèt vulgatum l. Martius ff. de
5 acqui. re. dom. † Cui non obstat responsio data quòd ibi via esset fundi, vt in fi. dicit, quasi propter hoc non esset Principis, sed priuati, & dñi fundi. Quandoquidem de via publica expressim, ac pluries loquitur ibi Iurisconsultus, & per consequens ad ipsum Principem pertinente, vt supra. Verba autem fi. illius l. declarat ibi gloss. vlt. nempe viam publicam quoad commoditatem, & emolumentum vicini esse, licèt quoad proprietatem sit Principis, & glo. sequitur Cępol. d. c. 3. nu. 35. ex aduersò citatus; & hoc apertè facit pro intentione; nam si quoad commoditates, & emolumẽta via publica deseruit dño fundi cohęrentis, quoad emolumentũ etiam alluuionis prædictæ deseruire debet; vt generalis dispositio generaliter procedat l. 1. §. genera-
6 liter de leg. prętã. † Hinc rectè tradit Moder. Aym. Conciuis meus in sua eleganti trac. de alluuio. lib. 2. cap. 1. num. 4. & cap. 6. nu. 33. viam publicam augmentũ alluuionis non recipere, sed quodammodo portionem esse fundi cui adhæret, & restitui tantùm posse, non augeri ex ipsa alluuione; quod pluribus comprobat rationibus, quæ breuitatis studio ommittuntur.
7 Secundò stingit indissolubiliter pro Communitate glo. in §. riparum Insti. de re. diui. extendens decisionem illius tex. ad casum, quo via publica sit media inter fundum meum, & ripam fluminis, & volens ripam ipsam nihilominus esse meam, perinde ac si nulla via intercederet quam glo. sequuntur ibi doct. & Bat. in d. l. Martius, & in l. quominus nu. 8. 9. de flum. & ibidẽ Ias. nu. 69. atq; Cępol. vbi supra nu. 34. Nam si ripa hoc casu est mea, cui dubiũ, quin id, quod ripæ per alluuionem accrescit meum fiat? stante regula in motiuo firmata ex d. §. pręterea & l. a deo. §. præterea ff. de acq. re. dom.
His ergo stantibus, contraria facilè corruunt, siquidem ptimum tollitur ex doctr. glo. in d. l. Martius, quia negatur viam publicã esse Principis quoad commoditates, & emolumenta, cum sit vicini, vt dictum est † ad quem etiam in
8 commoda eiusdem spectanti; quia si deuastata fuerit, de eius fundo repatatur l. si locus §. fi. ff.
9 quemad. ser. ammit. † & qui habet incommoda, debet quoq; habere commoda. l. secundùm naturam de reg. iu. & hoc in specie considerat glo. prædicta cum sequentibus, & Aym. d. c. 6. num. 33. versi. addas præterea.
¶ Secundo modo tollitur, quia si via in totum esset Principis, etiam quoad commoditates, ripa tamen est vicini iuxta glo. in d. §. riparum, & per consequens quod p alluuionem additũ fuerit, eiusdem esse debet, per supradicta.
10 Secundùm etiam obiectum soluitur, quandoquidem d. l. 4. cum seq. non negat prædia esse vicina, quando via publica disiunguntur, minusq; id asserit Io. de amic. loco præcito, sed tantùm negat esse confinia, & contingentia. Quinimo vicina esse probat ibi Iureconsultus in ver. nec enim confinia hæc sunt, sed magis vicina dicũtur; & quòd vicina sint, quæ aliquo intermedio separantur, probat quoque tex. in l. non solum in princ. vbi Alberi. Ias. & alij ff. de operis nou. nuncia. & in l. si tertius vbi Bart. & scrib. ff. de aq. plu. arcen. Tiraq. in tract. de retrac. ligna. §. j. glo. 9. nu. 21. 26. Ad alluuionem autem acquirendam non requiritur de necessitate confiniũ, & contingentia, sed vicinitas quandoque sufficit, d. l. Martius. cum concord. Et si secus diceremss, haberet tamen vniuersitas prædicta intentum respectu ripæ alluuionem immediatè contingentis, vt supra. Meritò concludendum est glareas fluminis Hentiæ, de quibus controuertitur, ad eam ipsam vniuersitatem indubiè pertinere, non verò ad Illustr. D. Iulium Riciũ dicti Castri Comitem.

SVMMARIVM.

1 *Barones Regni Neapol. inuestiti cũ aquis, et fluminibus prohibere possunt aquã deriuari de flumine publico nauigabile, vel intrante in aliud nauigabili, sicut põt Rex ipse prohibere, sed vide infra num. 10. 30. 31. 32. 33. 46. 55.*
2 *Aquam ex flumine publico non nauigabili, & non intrante in nauigabile, de iure gentium licet vnicuiq; aquam ducere, & super ea molendinum edificare, & num. 35.*
3 *Princeps nunquam præsumitur vti velle plenitudine potestatis quãdo actus valore põt ordinaria.*
4 *Præsertim vbi tractatur de praiudicio tertij.*
5 *Princeps nunquam censetur concessisse id quod sibi competit, ex quadam prerogatiua, & priuilegio.*
6 *Flumina publica sunt in dispositione Principis, ex causa tamen, & non aliter.*
7 *Mens tamen ipsius Principis apparere debet.*
8 *Priuilegia interpretari debent vt minus ledant, ius commune quàm sit possibile.*
9 *Et in dubio contra producentem interpretantur.*
10 *Barones non possunt impedire vsum aqua fluminum*

num publicorum non nauigabilium, & non intrãtiũ flumina publica nauigabilia, nisi ex iusta causa, quia de iure gentium permissus est, & supra nu. 2. 3. & infra nu. 35. 46.

11 *Princeps sibi reseruata concedens inferioribus, intelligitur concedere, ut faciant cum causa cognitione, non ex potestatis plenitudine.*

12 *Princeps non potest tollere ea quæ sunt iuris gentiũ, ut contractus, & nu. 17. 51.*

13 *Princeps non potest præiudicare descendẽtibus vocatis in inuestitura nascituris, licèt tractetur de iure quærendo, quia illud ius deducitur à principijs iuris gentium, videlicet ex contractu.*

14 *Nec potest impedire vsum aquæ fluminum publicorum, quorum vsus de iure gentium communis est, & nu. 30. & 46.*

15 *Aquæ concessio denegari non potest petenti, quando illi maximè vtilis est, & nemini nocet.*

16 *Præparationes factæ pro aqua ducenda, operantur iuris acquisitionem, respectu ꝑuẽtionis. & nu. 44.*

17 *Princeps, & lex ciuilis non possunt auferre Ecclesiæ facultatem ei attributam de iure gentium.*

18 *Neq; id quod lex ipsa ciuilis in fauorem ecclesiæ concessit.*

19 *Restitutio bonorum alicui facta pro bono pacis, licèt trahatur etiam ad alienata, non tamen ad alienata in Ecclesiam.*

20 *Ius aquæ ducendæ ex flumine publico non præscribitur, sed iure gentium acquiritur.*

21 *Quod qualiter, & in quibus fluminibus procedat, declaratur.*

22 *Vsus immemorabilis aquæ ex flumine publico deriuatæ quod ius tribuat?*

23 *Aqua postquam ingressa est fundum meũ, mea est, & de ea possum ad libitum disponere, nec cogor de ea alteri gratiam facere.*

24 *Aquam, quam duxi per certam partem fundi mei, possum per aliam ducere.*

25 *Molendinũ in solo proprio construere cuilibet licet.*

26 *Aqueductum, seu riuum, aut formulam variare potest, qui ius aquæ ducendæ habet, si vtilitatem ipse consequitur, & nemini nocet, & nu. 58.*

27 *Aquæ modus non est variandus, sed vide infra nu. 58. cum seqq.*

28 *Aquæ publici fluminis vtens iure gentium, ius acquirit, non limitatè, sed prout meliùs, & vtiliùs erit, & vtenti magis proficuum.*

29 *Molendinum habens, ad quod per formulam aquã ducit, si super eadem aqua vult aliud construere, nullo iure prohibetur.*

30 *Princeps, seu feudatarius, ad quem spectat licentiã concedere extrahendi aquam de flumine publico, non potest eam negare petenti, cuius magna futura est vtilitas sinè alterius iniuria. Minusq; illam potest vendere secundùm veriorem opin.*

31 *Aquam ex flumine publico non nauigabili, & non intrante in nauigabile ducere non licet, Principe vetante, vel Barone cum regalibus inuestito, & supra nu. 1. sed vide infra nu. 31. 46. 51.*

32 *Neq; si dãnũ inferat tertio habẽti priùs molẽdinũ.*

33 *Aqua diuerti non debet à solito cursu, sed vide infra nu. 58. cum seqq.*

34 *Aquæ ducẽdæ modus ab initio sũptus attẽdi debet.*

36 *Ecclesia multa habet priuilegia fauore religionis inducta, & infra nu. 45.*

37 *Consuetudo antiqua, & immemorabilis aquæ deriuandæ, vim habet tituli, & priuilegij.*

38 *Et tantùm potest, quantùm Imperator cũ causa.*

39 *Vtilitas maior præponderare debet minori in aqua deriuanda.*

40 *Et si magna vtilitas priuati cum modica vtilitate publica concurrat.*

41 *Publicè interest plura adesse molendina in loco.*

42 *Episcopus quomodo teneatur reditus ecclesiæ suæ dispensare?*

43 *Ius quæsitũ super deriuatione aquæ ex flumine publico, si impediatur, damnum inferri dicitur, non lucrum tantùm tolli.*

44 *Præparatio materiæ pro edificãdo molẽdino super aqua ex flumine deriuanda, ius tribuit ꝑuẽtionis.*

45 *Ecclesiæ, & piæ causæ in dubijs quæstionibus fauendum est, & supra nu. 36.*

46 *Princeps, & causam ab eo habens, non potest prohibere vsum aquæ fluminum publicorum non nauigabilium, & non intrantium in nauigabilia, sinè iusta causa publicam vtilitatem concernente, & supra nu. 2. & 35.*

47 *Priuilegium pro aqua deriuanda intelligitur sinè præiudicio iuris alij quæsiti concessum.*

48 *Etiamsi motu proprio processerit.*

49 *Priuilegium secundum non derogat primo.*

50 *Maximè si secũdum sit generale, & primũ speciale.*

51 *Princeps non tollit ea quæ sunt de iure naturali, vel gentium acquisita, et supra nu. 12. 13. 17. 46.*

52 *Princeps nullam habet potestatem super ecclesijs, & rebus ecclesiasticis.*

53 *Damnum modicum non est curandum.*

54 *Molẽdini dominus non dicitur damnum pati, si ex constructione noui molendini, pauciores triticum ad illud afferant, sed tantùm lucrum amittere.*

55 *Interesse pendentis ab animo, & voluntate tertij, nulla ratio haberi debet.*

56 *Multa facta tenent, quæ fieri non permitterentur.*

57 *Hospitium habens in loco, ad quod multi confluũt, non potest alium impedire, quominus aliud nouum prope construat.*

59 *Aquæ ducendæ qualitas non est attendenda, sed modus, quo vir bonus vteretur alium nõ lædendo, & sibi prospiciendo.*

60 *Mutato loco aqueductus, nouus riuus idem cum primo esse intelligitur.*

61 *Solitũ dicitur, ꝙ semel factũ fuit, cõsuetũ aũt ꝙ bis.*

62 *Vsuario turbato in quasi possessione vsus, competit interdictum vti possidetis.*

63 *Impediens aliquem construere ædificium in suo solo, turbare dicitur.*

Pro

Pro Reuerendiss. D. Io. Antonio Fachinetto Episcopo Neocastrensi, qui postea fuit Summus Pontifex Innocentius VIIII.

EPITOME.

Aquam ex flumine publico, hoc est perenni, non nauigabili, & non intrante in aliud nauigabile, licitum esse cuilibet iure gentium ducere, & extrahere pro vsu, & vtilitate sua, & propterea Principem, aut Baronem ab eo causam habẽtem prohibere non posse, nisi ex causa publicæ vtilitatis. Posseq; super huiusmodi aqua molendinũ nouum construi, & multò magis vetus refici, atq; ad tutiorem, & commodiorem locum transferri, nouam quoq; formulam fodendo: quamuis lucrum auferat alterius molendini Domino, eò quòd pauciores ad hoc sua frumenta molenda sint allaturi.

RESPONSVM XIII.

Ecclesia Neocastreñ. prope quoddam flumen ipsius Ciuitatis Neocastreñ. quod est perenne, & non nauigabile neq; intrat in flumen nauigabile, habet agrum quendam, & in eo à tempore cuius non extat memoria in contrarium, habuit Molendinum, & Trapetum, quod molit per aquam quæ deriuata est ex dicto flumine, & in qua deriuanda nõ est habita vniformis ratio, neque obseruatus locus certus vndè deriuaretur à flumine, sed ipsam aquam modo per vnum locum à superiori, modo per alium ab inferiori parte fluminis, Ecclesia, prout ipsi expediens visum fuit, traxit. Modò dictũ Molendinũ, & Trapetũ propter impetum fluminis in eum statum reducta sunt, vt hodie quasi in medio alueo fluminis posita conspiciantur, adeò, vt omnes ferè iudicent primo fluminis impetu futuro, funditus euersura. Illud quidem certum est, quòd etiam infructuosa sunt, quia replentur singulis annis arena fluminis, & tantum erogatur in illis expurgandis, & reducendis ad statum, vt molere possint, quantus est annuus redditus ipsius Molendini, & Trapeti. Quod videns modernus Episcopus animum intendit, pro vinculo, quo tenetur ecclesiæ suę, quo modo huic tantę iacturę Ecclesię consulere possit. Et adhibitis peritis, inuenit quòd in eodem agro suo, poterat in parte satis tuta, & secura construere Molendinum, & Trapetum; & non parcendo sumptibus, in loco aliquanto superiori, quàm vnquam fuit (sinè tamen alicuius iniuria) riuum pro ducenda aqua fodiendum, & domum ad Molendinum, & Trapetum idoneam construendum, curauit.

Illustris. Comes Neocastrẽ. cuius antecessores ab annis septuaginta, & citra de hoc comitatu fuerunt inuestiti, dicit aquas similiũ fluminum ad barones huius Regni ex forma priuilegiorum pertinere, & licèt nec ipse in ea regione fluminis, nec alius habeât fundum, in quo possint construere Molendina, nititur tamen impedire ipsum Episcopum, nè aquã ducat ex flumine, & dictum Molendinum faciat, nullam aliã damni causam adducens, nisi quòd in eodẽ territorio habet vnum Molendinum, quod minùs molet, vbi permittat in dicta Ciuitate plura fieri Molendina. Dominus Episcopus, rationibus quæ transmittuntur, putat Ecclesiam non posse impediri. Contrarium prætendit Illustris. Dominus ex rõnibus quę colligũtur ex informatio ne transmissa pro Ecclesia; Quæritur quid iuris?

1 Pro Ecclesia tria adducuntur. Primũ est, quia licèt Barones Regni dicãtur inuestiti de Castris cum fluminibus, & aquis vt voluit Afflic. in c. r. ver. flumina, quæ sint reg. tamẽ intelligendũ est, vt habeant flumina, & aquas eo modo, quo ipse Rex habet, adeò, vt quemadmodum ex flumine nauigabili, vel quod intrat in nauigabile non potest deriuari aqua sinè licentia principis, ita nec poterit sinè licentia Baronis.

2 Ex flumine autem non nauigabili sicut potest deriuari aqua authoritate iuris gentium, si Princeps nõ vetet, ita poterit in Terra Baronis, si ipse Baro nõ prohibuerit, & in specie hoc voluit Iacobini de S. Georg. in sua Inuesti. in ver. cum fluminibus num. 3. vbi loquitur de fluminibus à Principe alijs concessis, & vult distinctionem suprascriptã seruari. At flumen istud ex quo aqua deriuatur, est priuatũ, & nõ nauigabile, ergo Ecclesia authoritate iuris gentium, potest aquam ex illo ducere.

Non obstat quòd Comes põt prohibere, quia intelligitur, vt id faciat legitima ex causa, vt infra dicã. Nec obstat flumina esse cõcessa maiori cũ prorogatiua Baronibus, quã sint apud Regẽ, & stãte priuilegio Baronũ, nõ posse duci aquã sinè ipsorum licentia, etiam si flumen non sit nauigabile; quia hęc opinio non probatur, nec iure, nec authoritate, neq; ratione, minùs ex verbis priuilegij, & est contra doctrinam Iacobini de S. Georg. vbi supra, quæ videtur verissima.

3 Pro qua facit, quia quotiens actus valere potest iure ordinario, nunquam Princeps censetur vsus plenitudine potestatis; Sed velle actum iure ordinario valere, Afflic. de pace iur. fir. in ver. in glo. 4. nu. 34. Egid. in c. cum non liceat 12. q. 2. sub num. 61. Curt. Sen. consi. 20. colu. 3. & seq. per totũ, & ibi in specie, concludo ego; Aym. de antiq. temp. 1. par. nu. 40. ver. Sed dicet aliquis. Alciat. in tract. pręsump. in 3. reg. pręsump. 36. num.

4 num. 8. ver. quartò limitatur. † & maximè procedit quando præiudicatur alij, prout contingeret in casu nostro, in quo omnes iure suo, authoritate iurisgentium, aquam ex flumine ducere possunt. vt habetur per Curt. Egid. Aym. &
5 Alciat. vbi supra nu. 10. † & quod cōpetit principi ex quadam prærogatiua, & priuilegio, non censetur concessum. Afflic. quæ sunt regal. §. angariæ. num. 15. & res secundùm sui naturā semper intelligitur concessa Afflic. in l. Imperialē. §. prȩterea ducatus in prin. de prohi. feu. alien. per
6 Fed. nu. 48. ver. Sed iuxta prædicta quæro. † Itē & quia licèt princeps ex causa posset flumina publica efficere omnino priuata, vt per Isern. quæ sint regal. in ver. flumina. cap. 1. attamen id intelligitur quando expressim apparet de men-
7 te, † Nam etiam si in eodem priuilegio aliqua decernit de potestatis plenitudine, id tamen nō intelligitur quo ad omnia, sed quo ad ea tantū quæ sunt expressa. Ro. in no. de præben. Decis. 20. col. 1. ver. secundum motiuū est, Alex. consi. 60. visa legitimatione, colu. pen. versi. secunda
8 ratio, volu. 2. †. & priuilegiū, quod potest interpretari, vt flumina censeantur ad priuatū vsum tantùm Comitibus concessa, vel eo modo quo Rex habet, debent interpretari, vt eo iure flumina sint apud Comitē, quo erāt apud Regem; qa sic minus lȩditur ius cōe. Fel. post alios in c. 1.
9 col. 6. vers. 2. declaratio de rescrip. † & interpretatio facienda est contra Comitē nitentē priuilegio l. veteribus, vbi Ias. & alij. ff. de pac. prȩsertim vbi priuilegiū est contra publicā vtilitatem, prout in casu nr̃o, in quo agitur de tollendo facultatē iuregētiū introductā, quo casu tunc nec Principi asserenti causam creditur ad not. per Iser. de cap. qui cur. vend. §. similiter pōt col. 5.
10 Nō obst. quod Baro in proposito casu vetet, qa intelligendū est, quòd possit vetare ex aliqua iusta causa, veluti si vsui publico pareretur aliquod p̄iudicium, vel forsan ipse posset ibi construere molēdinū; qa quicquid sit in supremo Principe, certū est inferiores non posse sinè causa tollere istā facultatē, nobis à iure gentiū tributā, vt exēplificando in Senatu, in specie tradit Ripa in l.
11 quominus. col. 3. in 3. not. ff. de flum. † pro quo facit, quia certissima cōclusio est, quòd vbi Princeps, quæ sibi reseruata sunt, concedit inferioribus, non recipiunt ipsi inferiores illā potestatis plenitudinē, quæ in ipso Principe consideraē, & censetur velle tribuere, vt illā cum causæ cognitione exerceant, post alios Fel. in c. quę in Ecclesiarū col. 11. nu. 32. ver. quarta declaratio est; ibi hinc est, quòd concedendo Princeps, & Dec. colum. 10. num. 30. vers. & notandum est, quòd casu isto, de constitut.
12 Non obstat hic agi de iure quæsi. & non quæsito, qa Princeps sicut nō pōt tollere dñium, ita neq; pōt tollere contractus iure gentiū introductos, & rō quia iuris gentiū sunt, vt volunt oēs in d. c. q in ecclesiarū, vbi post alios Bero. num. 136. Bal. in l. causis in fin. C. de trans. Vndè si nō tollit contractus, qa iuris gentiū sunt, minùs poterit ipse inferior sinè causa tollere facultatē ip-
13 sam iure gētiū introductā † hinc est, q̄ licèt in descendētibus nascituris vocatis in inuestitura tractetur de iure quęrendi. ipsis tñ sūt cōes * cōclusiones præiudicare non pōt, quia illud ius quærendū deducit ex principijs iuris gentiū; nempe ex contractu, vt magistraliter declarat Brun. cons.
14 a. nu. 37. vers. nec obst. allegata in contrarium. † Itaq; idem dicendum est in casu nr̃o, & hoc est, quod in specie, & prudenter considerabat Ripa
15 contra Ias. in d. l. quominus vbi supra. † Probaē hoc ēt, quia quotiens aqua sinè concessione haberi non pōt, si aqua maximè est vtilis petenti, & nulli præiudicat, nō pōt is ad quem pertinet, concessiones aquæ denegare, quia id faceret sinè causa, contra Regulā, quod tibi non nocet, & mihi prodest; & præsertim vbi agitur de vtilitate publica, prout est, quòd plura in Ciuitate sint molendina, vt infra videbimus, ergo vbi impetrare aquam non est necessariūm, sed Comes tñ prohibere pōt, multò magis concludendum est,
16 Comitē sinè causa vetare non posse. † Hocq; confirmatur ex duobus, quia hic non modo tractatur de iure quęren. nascente ex principijs, & facultate iuris gentium, sed de iure iam quęsito, quia Ecclesia iam fecit omnia p̄paramēta necessaria pro ducenda ipsa aqua, propter quæ dubium non est ipsum ius aquæ acquiri, vt voluit Bar. in l. quominus in 2. quæst. quem ibi sequuntur Ias. & Ripa. & alij. ff. de flum.
17 Secundò, quia agiē de Ecclesia, vndè neq; Princeps, neq; lex ciuilis pōt facultatem, nō à iure ciuili, sed gentiū ipsi non subiectę, tributā sinè cau
18 sa tollere, vel impedire. † quinimò si quid à lege ciuili in fauorē Ecclesię esset concessum, non esset liberū Principi illud reuocare. Inn. quem oēs ibi sequuntur in c. nouit. in ver. Theodosius de
19 Iud. † sic ēt dicimus, quòd licèt plena restitutio ex bono pacis facta trahatur ad bona in aliū alienata, tamen id non obtinet, si in Ecclesiam alienata sint, quia Principi subiecta non est. Affl. de cap. qui cur. vend. §. similiter potest nu. 13. vers. tertiò fallit nisi Princeps.

Non obstat, quòd Comes vetet ex causa, eo quòd pauciores irent ad Molendum in suo molēdino, quia Principes, & Comites dati sunt populis, vt vtilitati publicæ, non autem priuatæ, cōsulant; ideo etiam si, quo ad hoc, in aliquo Comes lȩderetur, tamen cum redundet in populorum vtilitatem, in consideratione non est habenda, vt tradunt omnes in d. l. quominus.

Præterea in Ciuitate Neocastren. sunt duodecim molendina, & ampliùs, vndè ex eo quod aliud addaē, nihil interesse pōt Comitis, p̄sertim quòd

quòd non lõgè ab ea parte fluminis, in qua Eps
vult nouum molendinum construere, erant su-
perioribus annis alia molendina, quæ exinde
impetu fluminis diruta sunt, & nihilominus mo
lendinum Illustriss. Comitis non propterea tũc
minoris locabatur, quàm hodie locetur.

Non obstat, quod Rex videatur plus iuris trã-
stulisse in Barones, quàm ipse habeat in flumini
bus, arguendo ex doctrin. Luc. de penn. in l. vsũ,
C. de aqueduct. lib. 10. vbi vult cõtra Baronẽ p̃-
scriptionem non currere etiã immemorabilem,
inferẽtib⁹ ex hoc Aduocatis pro Illustriss. Comi
te; si non potest induci præscriptio contra Baro-
nem, ergo cõsiderari non potest, quòd quis pos-
sit authoritate iuris gentiũ aquã ex flumine du-
20 cere; quia respondetur hæc non concludere, †
nam & de iure cõi ducere aquam ex flumine pu
blico, nullo tempore præscribitur. Ripa. in d. l.
quominus nu. 40. & 41. vers. item aduerte quia.
& nu. 99. vers. tertia conclusio, Affl. quæ sint re-
gal. §. flumina nu. 4. vers. item quærit Andreas,
tñ hoc ius in flumine non nauigabili auctorita-
te iuris gentium acquiritur sñ Bar. & oẽs in d. l.
21 quominus † ideo doctr. Lucæ de Pẽn. intelligen
da est sm̃ terminos iuris cõis, & in terminis in
quibus ꝓcedere potest: Nam quod dicũt doct.
flumina, & aquas esse Regis, & Baronũ ea rõne
dicunt; quia nullus potest ducere aquã ex flumi-
ne nauigabili sinè eorũ licentia, & ex alijs nõ na
uigabilib. si ipsi vetent; intelligendo vt supra;
Ideo si quis aduersùs illos velit præscribere, qđ
non esset petenda licentia, & non possint ꝓhibe
re, procederet doctr. Lucæ de Penn. pro qua ta-
men aduertendum est, quia intelligenda est tm̃
de flumine, ex quo sinè licentia principis non
possit aqua duci, vt nominatim intelligit Afflic.
in d. §. flumina, & sic de flumine nauigabili, vel
quod intrat in nauigabile, quia quo ad reliqua
flumina non requiritur ista licentia d. l. quomi-
nus, & ibi omn. & sic Luc. loquĩ extra casũ nrm.

Accedit, quòd præscriptio ita cessat, vel admit-
titur contra Regẽ, sicut contra Baronẽ, nã aque-
ductus, ex flumine publico spatio longissimi tẽ-
poris cõrra Principẽ non præscribitur vt supra,
22 ita similiter contra baronem non præscribitur: †
si quis tamen nitatur possessione immemorabi-
li obtinebit, nõ quidem iure præscriptionis; sed
quia pręsumitur priuilegium, & sicut hoc locum
habet contra principem, ita æquè procedit con-
tra Baronem: vt declarat Affl. reprehendendo in
hoc Luc. de Penn. in d. §. flumina, quę sint regal.
& hæc sit prima ratio pro Ecclesia.

Secunda ratio, quia antequam antecessores Il
lustriss. Comitis fuissent inuestiti, Ecclesia aquã
deriuauerat ex flumine, & sic facultatẽ illam du
cendi aquam, iure gentiũ Ecclesia sibi acquisi-
uerat d. l. quominus, vnde ẽt si postea Comites
fuerint inuestiti, non potuit fieri aliquod præiu-
23 dicium iuri Ecclesiæ iam quæsito, † & Ecclesia
potest vbi primũ aqua intrat fundum suũ, illa vti
ꝑ suo arbitrio, & facere in parte superiore vnũ
aliud Molendinũ, & Trapetũ dummodo non ac
cipiat, nisi aquam limitatã, q̃ antea accipere con
sueuit l. 1. §. illud labeo. ff. de aqu. plu. arc. glo. in
l. cum esset in fin. ff. de seru. rust. præd. Cepol. in
tract. de ser. vrb. præd. cap 4. de aqueduct nu. 41.
Dec. post alios quos citat cons. 244. col. 2. vers.
secundò principaliter ista conclusio Ias. in l. quo
minus num. 88.
24 Non obstat hæc ꝓcedere qñ aqua iã peruenis-
set ad Molendinũ antiquũ, & Ecclesia vellet nõ
supra, sed infra antiquum Molendinum aliud
construere, quia hoc procederet quãdo Ecclesia
p̃occupasset hoc ius aquæ, ducendo specificè ꝓ
illa certa parte fundi, in qua Molendinum anti-
quũ constructũ est, at in dubio p̃sumitur seruit⁹,
vel ius q̃sitũ singulis partibus fundi, neq; ex eo
quòd qs vs⁹ sit aqua tm̃ in vna certa parte fundi
excludi debet ab vsu aq̃ in reliquis partib⁹ fun-
di, l. si partẽ, ff. de seru. rust p̃d. vbi Castro, & alij.
25 Nõ obstat, quòd Ecclesia nunq̃ aquã duxerit ꝑ
locũ, ex quo nunc aquã vult deriuare, & ingre-
diens suũ fundum possit codẽ cursu deriuari ad
nouũ, & antiquũ Molendinũ, quia quantùm ad
Molendinũ, cuilibet licitum est construere noua
Molendina in suo post alios Iacob. de S. Georg.
in sua Inuest. §. & cũ molẽdinis. col. 2. in fi. vers.
sed quæro dominus loci. Quo ad aqueductum
aquę duo ad propositum considerari possunt, a-
quam ducere de flumine publico. Secundò, per
talem locũ ducere, Bar. in d. l. quominus colum.
pen. q. 15. Quo ad ius ducendi aquã non est du-
biũ, quia non est mutatus alueus, & remanet idẽ
26 flumen. † Quo ad riuũ, & aqueductum aquę Ec
clesia fuit semper, & est in quasi possessione va-
riandi, & ducendi aquã, modo per vnũ, modo
pe alium locũ, ẽt alienũ, sinè tamen alicuius iniu
ria, neq; hæc ratio variandi prohibita est, quan-
do fit cũ magna cõmoditate variantis, & sinè ali
cuius iniuria, prout in casu nostro contingit. Ve
ron. in suo tract. de seru. rust. præd. in cap. de ser
uit. aqueduct. sub num. 49. vers. item duci debet
per locum solitum. Dec. cons. 244. ver. non ob-
stat, quod tradit Bar. Veron. colum. pen.
27 Nõ obstat, quòd modus aquę nõ sit immutãdus.
l. non modus. ff. de seru. rust. præd. & habens ser-
uitutem ducendi aquã ad vsum vnius Molendi-
ni non possit propter aquarum abundantiã duo
molendina construere, neq; aliam aquam misce
re, vt Molendinum meliùs molat, vt voluit Bar.
in d. l. quo minus, quia tripliciter respondetur.
Primò id procedere quando fieret cũ alterius
præiudicio, ita fuit de mente ipsius Bar. in l. per
agrum. C. de serui. & hoc voluit Ang. in d. l. non
modus, & Dec. cons. 244. col. pen. vers. secundò
responderi potest, quòd etiam datò.

28 † Se-

28 † Secundò, quando quis auctoritate iuris gentiũ pro suo arbitrio ius ducẽdæ aquæ acquisiuit, nõ põt considerari aliqua limitatio concessionis, ita Dec. d. cons. 244. col. pen. vers. quartò nõ obstat, quòd Cõitas, rõ q̃a occupando quis aquã illam simpliciter occupat, & ad oẽm vsum sibi vtilem, quia præsumitur semper quis conditionem suã velle facere vtiliorẽ d. l. 3. ff. de test. milit, & l. cũ de indebito cum sua mat. ff. de prob. ideo vbi acquisitio est simplex, & non limitata, cessant contraria, ita & post alios Veronen. in d. tract. de seruit. sub rub. de aqueduct. num. 61. vers. sed circa prædicta potest dubitari, & num. 63. & 64. ibi præsertim, aut seruitus non fuit imposita limitatim, sed simpliciter.

29 Tertiò. Contraria procedunt quando ex aqua super abundanti quis vellet duo molendina cõstruere, secus autem vbi cum aqua limitata fieri possunt duo molendina, prout in casu nostro, ita Dec. d. cons. 244. colum. penult. vers. secundò responderi potest.

Tertia ratio, quia conducere aquam ex hoc loco maximè vtile sit Ecclesiæ, & nulli prorsus fiat iniuria, etiam si ius concedendi hanc aquam ad Illustriss. Comitem pertineret, hoc Ecclesiæ concedere teneretur, vt voluit Ias. in l. quominus, nam & dicimus consensum Regis, qui prætatur in alienatione feudi esse gratiam, si tamen sinè causa negetur, iniuriam esse, Afflict. de prohibit. feu. alien. per Fed. col. 2. num. 8. not. 16. Concessioq; in casu nostro gratis dari debet, cum non sinè turpitudine hoc ius ducendi aquam ex flumine publico dicat vendi, glo. in rubr. de aqueduct. Bar. in l. ad reparationem, C. eod. tit. Veronen. in d. tract. sub cap. de acqueduct. num. 89. in fin. Præpos. in c. 1. §. si quis de manso. de contro. inuest. Et licèt Ripa in l. quominus dicat hoc casu quidem dominum aquæ cogendũ ad concedendum aquã, sed non gratis; quia tamen solus est, & alia opin. authoritate Bar. & aliorũ munita est, ab ea discedendum non est.

Non obstat. l. ad reparationem, non loqui specificè in isto casu, quia Doct. iudicarunt identitatem rationis militare, nam sicut Ciuitas vsum aquæ, quę sua sit, ciuibus volentibus vti aqua ad vsum suarum domorum vendere non potest, quia aqua iure gentium omnibus communis esse debet, ergo, & in casu nostro ius ducendi aquam, non debet posse vendi, quia hæc facultas non à lege ciuili, vel Principis, sed ab ipso iure gentium competit.

Ita pro sua Ecclesia respondit Io. Ant. Fachinettus Iurisconsultus Bonon. Episcopus Neocastren.

Reuerendiss. D. Episcopus Neocastrensis, cui multis deuinctus sũ noĩbus, p̃scriptũ in causa Ecclesiæ suæ responsum edidit, & ad me nũc Neapolis cõmorãtẽ, transmittit; vt si iuri consonũ mihi visũ fuisset, ei subscriberẽ. Quod cum adamussim examinauerim, iuri, & æquitati conuenire censui. Nam tria tñ videnť prima fronte pro Illustriss. D. Comite adduci posse, quæ mero iure nõ subsistunt. 31

† Primò, quòd cũ ipse sit de feudo inuestitus cũ aquis, & fluminibus à Rege Catholico, q̃ fluminum publicorũ dñs est, eò quia de regalib⁹ sunt c. 1. in ver. flumina, vbi oẽs not. in tit. q̃ sint rega. non põt quisquam ex hoc flumine publico aquam, eo prohibente, deriuare, l. quominus: vbi Scrib. omnes tit. de flumi.

32 Secundò, ex flumine publico nemini licet aq̃ ducere in alterius damnũ, qui molendinũ prius constructum habeat. Rip. in d. l. quominus num. 30. & 43. Curt. cons. 33. num. 4. damnũ aũt sensurus est D. Comes ex constructione noui molẽdini Ecclesiæ, per tex. in l. 1. §. meritò. vers. damnum. ff. ne. quid in loco pub. vbi damnũ pati dr̃ qui commodum ammittit, quod ex publico percipiebat. Etenim constructo Ecclesiæ molendino, pauciores ad illius molendinum triticum molẽdum afferrent, quàm antea consueuerint, prout cuique ad sensum patet.

33 Tertiò, aqua non debet à solito cursu diuerti l. si manifestè, C. de serui. & aq. nec per alium locũ duci l. 1. §. fi. tit. de riuis. Bald. in l. 2. in fi. C. ad l. Aquili. ingens priuatũ habẽtẽ ius in aqua, minimè posse illam à solito cursu deuiare, per. l. si seruus seruum. §. si quis aqueductus eo. tit. & in l. 1. C. de serui. & aq. & dicit idem Bald. in c. 1. §. si quis de manso. col. 3. in fi. de cõtro. inuest. quòd in isto aquarũ ductu, non solùm inspiciamus initium, sed & loca per quæ decurrit, eiusq; alueos, & meatus, & sm̃ eorum qualitatẽ de vsu aquæ iudicari debemus. † Ait quoq; Bart. in l. per agrũ, C. de seruit. & aq. quòd modus ab initio sũptus pro ducenda aqua ad molendinum, attendi debet. Ex quibus videtur, quòd locum formulæ suæ antiquæ mutare nequeat Reuerendiss. D. Episcopus, nec molendinum aliò construere.

34 (at "dicari debemus" line)

His ñ minimè refragãtibus, cõtrariũ rectè, sanctéq; p̃ Eccľa sua tñdit sua Dñatio Reuerẽdiss.

35 Et in primis, eò quia cũ flumen, de quo agitur, sit publicum non nauigabile, nec intrãs in aliud nauigabile, certum est, cuilibet, & priuato, licere iure gentium aquam auihoritate propria extrahere. & de ea ad libitũ p̃ sui cõmodo disponere, & molendinum super ea edificare, quãdoquidẽ talium fluminum vsus publicus est §. flumina. Insti. de re. diui. vbi oẽs not. Isern. loco p̃citato, nu. 5. & Afflict. nu. 3. ad fi. Cępol. de seru. rusti. prædio. cap. de aqueduct. quòd est quartũ nu. 39. 40. Ias. d. l. quominus. per illum tex. nu. 1. cum

cum seqq.& nu.45.Rip.ibidē nu. 25. cum seqq. & nu.42.Signo.de homod.conf.91.nu.9. in fin. Dec.consf.244.nu.4. & 9.Multò magis ergo licere debet Ecclesiæ, cui religionis fauore,plura cōcedūtur,quę alijs denegantur l. sunt personæ.de religio.& sump.fu.& innumeris ferè gaudēt priuilegijs;vt apud Tiraq.legere est in suo tract. de pia causa,& alibi sæpè.

Secundò facit pro Ecclesia,antiqua, & immemorabilis consuetudo extrahendi aquā ex isto flumine,& loca variandi, prout cōmodiùs fuit, q̄ consuetudo vim habet concessionis, tituli, & priuilegij,l.1.§.fi.& l.fi.de aq.plu.arcen.l.hoc iure.§.ductus aquæ de aqu.quotid.& æsti.Bar.d.l. quominus in 2.q.nu.5.Ias.nu. 40. cū seqq.Rip. nu.39.& seqq.Iser.in d.ver. flumina nu.8. vers. Item ducere aquā,qui signanter loquitur in flu-

38 mine Baronis,Cępol.d.c.4. num.52. † & inquit Ias.nu.28.& d.nu. 42. hāc temporis vetustatem tantùm posse quantùm Imperator cum causa.

39 Tertiò considerandum est in hoc negotio versari magnum interesse Reuerēdiss. D. Episcopi, & eius Ecclesiæ, cuius Molendinum inutile fore supponitur,& breui ēt periturum,si in tutiorem locum non transferat. E contra verò Illustriss. D.Com.parum interesse,si eius Molendinū paulò minoris fiat redditus; quo stāte præponderare debet maior illa vtilitas,seu interesse huic minori,vt in terminis considerat Signo.d.consf.91 nu.15.& post eum Dec. d. consf 244.nu.6. vers.

40 tertiò principaliter,& nu.7.8. † vbi hoc ēt ꝓcedere asserit,si magna vtilitas priuati, cum modica vtilitate publica contendat,& in vers. vlt.nu. 66. vsq; ad fi.materiā prosequitur,& bona inra allegat; maximè tex.in l. 2. in fi. & l.3. de riuis. & benè facit, quod scribit Cępol. vbi supra nu. 61.vers.tu verò pro concordia. Sed quia in nr̄a facti specie publica vtilitas totius Ciuitatis cum Ecclesiæ vtilitate concordat,tantò magis priuatæ vtilitati D.Comitis, & minori præualere de-

41 bet. † Etenim publicè interest plura extare molendina,quæ Ciuitati,& vniuerso populo inseruire possint,vt optimè considerat Signo.d.consf.

42 91.nu.10.11.12.† Sed aliundè quoq; insurgit publica vtilitas; ex maiori scilicet redditu Ecclesiæ,cum quo Reuerendiss.D.Ep̄us maiores eleemosinas,& vberiores pauperibus Christi largiri,& maiora ædificia pro Ecclesia sua, decentioraq; ornamēta pro diuino cultu portare poterit; prout renetur c.Ep̄s 10.q.2.c.concesso. cū seqq. c.de redditibus,& c.gloria epi 12.q.2.& c.fi.16. quæst.1.cum not.

43 Confirmatur intentū ex eo, quòd nedū de vtilitate notabili Ecclesiæ,& publica agitur, sed ēt de damno vitando,hoc est de totali interitu molendini sui antiqui,quod maximè considerandū est ꝓpter ius iam radicatum, Ias. d. l.quominus nu.48.vers.sed salua; cui aliud ēt accedit dānū, impensæ scilicet factæ pro nouo construendo, q̄

44 non est modica;† Huiusmodi namq; pręparatio deseruire potest pro iure quoq; quærendo, Ias. ibidem post Bart.& alios nu.115. multò magis, ergò pro iure q̄sito cōseruando ꝓdesse debet.

45 Quartò,& vltimò attendi debet, quòd hic versatur Ecclesię fauor,ꝓ qua in omni casu,quo dubium ius dici posset,iudicare debemus. l. 1. vbi Scrib.omnes,C.de sacrosf.eccl.c.in præsētia,vbi cano.de probat.Tiraq.latè d.tract. piæ causę.priuil.146.& 148. vndè si ambiguitatis aliqd in p̄senti causa caderet(quòd à veritate lōgè abesse credit)ꝓ ipsa tamen Ecclesia sentiendum foret.

46 Ad contraria aūt facili negotio respondet. Nā ad primum, quòd Principe vetante, nequeat quispiam ex flumine publico qualitatis antedictæ aquā ducere, dicimus primò,nō posse tamē Principē ipsum,nec causam à Principe habētē, vt D.Comes,sinè iusta causa prohibere, cum illius aqua sit in vsu publico de iure gētiū. Isern. in d.ver.flumina nu.6.7.& ibidem Afflict.nu.8. Iusta aūt causa intelligi debet, q̄ publicā tm̄ vtilitatē concernit.Ias.d.l.quominus num.3.4.6.7. cum concord At in casu isto ꝓhibere molēdini huius trāslationē, vtilitati publicæ potiùs repugnat,quā conueniat,vt s̄ dictum est, Igitur,&c.

47 Secundò Respondetur Ecclesiā Neocastrensē ante priuilegium D. Comitis aquam deriuasse, & sic licitè de iure gentiū ius quęsitum habuisse; cui per subsequens priuilegium nequaquā derogarum fuit d.l.1.§.meritò. ff. ne quid.in lo.pub. Bal.in terminis in titu.de pac. constan.in ver.in detrimentum,Affli.vbi supra nu. 3.qui plura iura ad propositum adducit.Ias.d.l.quominus nu.

48 10. † & Rip.num.12.alios citans, & inter cæteros Felinum ampliantem,etiam si motu proprio priuileginm processisset.

49 † Confirmatur intētum ex antiquitate memorata iuris Ecclesiæ,quæ prioris priuilegij,& concessionis vim obtinet,vt in secundo fundamēto dictum fuit, & per consequens posteriori priuilegio præferri debet, quod primo non derogat l.2.§ suis tamen, & ibi Doct.C.de const. pecu.l. 1.& ibi Bal.in 3.nota.C.de legi.c. veniēs de pręscrip.Abb.& alij in c.1.de rescrip. † Cum pręser-

50 tim priuilegium Ecclesiæ fuerit speciale,Comitis aūt generale;quod tantò minùs illi derogare pōt d.c.1.in fi.vbi cano.oēs, & præsertim Dec. nu.45.vers.secunda conclusio ꝑ d.c. veniens,& tex.cum glo.in l.3.C.de silen. li.12. & glo.in c. generi, de reg.iur.in 6.cum sim.

51 † Et confirmatur adhuc, ex quo nec potuisset Rex ipsi iuri Ecclesiæ præiudicare, tū quia iure gentium q̄sirum erat,cui ēt inter priuatos nō derogat, Clem.pestoralis.de re iudi. nisi fortè ex causa publicæ vtilitatis,Inno.& alij in c. quæ in Ecclesiarum,de constir. vbi Abb.num.11.

52 Tum quia de p̄iudicio ecclesiæ agebar, inquā, & eius

& eius res,& bona nullam habet Princeps pote-
ſtatem d.c.quę in Eccleſiarum cum materia ſua.
Afflict.in c. 1.§.ſimiliter poteſt num. 12.de capit.
qui cur.vendi.

53 Ad ſecundum fundamentum de dãno,& ꝑiudi
cio D.Comitis,Reſpondeř modicum eſſe poſſe,
eum vltra molendinũ Eccleſiæ q̃plura alia in to
to territorio extent, ad quæ molentes accedere
poſſent,ſi hoc non extaret,& de modico damno
curandum non eſt.l. ſcio.de in integ.reſtit. Ant.
Corſet.latè in tract.de minimis ꝑ to. & in pun-
cto tradit Bart.d.l. quominus q. 11. & poſt eum
Iaſ.num.79.80.cum ſeq.

54 Secundò,& fortius reſpondeř,imo non tracta-
ri de damno aliquo D.Comitis,ſed tm̃ de lucro
ceſſante, quòd ſcilicet pauciores ad eius molen
dinum molendi cauſa ituri ſint,refecto nouo Ec
cleſiæ molendino, ꝙ quidẽ lucrum nullius con-
ſiderationis eſſe debet,l.1.§.ſicut aũt,de aq.plu.
arcẽ. & in terminis terminantibus docet Bar.d.
l.quominus in 2.q.nu.5.& num.25.in fi.Bald.in
d.l.ſi manifeſtè,& in l.vni.in 13.oppo.C.de ſen-
ten.quæ ꝓ eo ꝙ inter. ꝓfer.Iſer.in d. ver. flumi-
na,num.4.Alex.conſ. 194.nu.5.ver.quinimo,&
nu.7.verſ.& licet li.2.Iaſ.in d.l.quominꝰ nu.84.
cum ſeqq.Rip.nu.25.cum ſeqq. & num.82.Cę-
pol.d.c.4.nu.40.verſ.ſecundo fallit.Signo. d.cõ

55 ſil.91.nu.11.12.† Inquiens nunq̃ rationẽ habe-
ri illius intereſſe, quod ab alieno pendet aĩo, &
aliena voluntate, prout ire, vel non ire ad hoc,
vel illud molendinũ. Curt.ſen.d. conſ.33. nu. 2.
verſ. nec in hoc attenditur.Corn.conſ.99. in fi.
* li.2.* & hanc concluſionẽ verã, & planã nuncu
pat Iaſ.vbi ꝓximè,à qua ꝑ pea recedẽdũ nõ eſt.

Et aduertendum, quod loquuntur Scrib.iſti in
caſu noui molẽdini ſuper fluminis publici aqua
nouiter conſtruendi,ſupra, vel infra molendinũ
alterius iam conſtructum,quod multò magis lo
cum habere debet in eo, qui ſuum antiquũ vult
in aptiorẽ locum transferre, & habet ius q̃ſitum
pro extrahẽda aqua ex flumine ad vſum vnius
56 molendini, quia multa facta tenent, &c.l.patre
furioſo,ff.de his qui ſunt ſui vel alie. iu.

57 Et pro confirmatione concluſionis antedictæ
de nouo molendino ædificando cum diminutio
ne lucri alterius molendini,adducunt optimum
ſimile de habente hoſpitium,ad quod multi cõ-
fluunt, iuxta quod poteſt alius nouũ hoſpitium
erigere,licet primi hoſpitij lucrum valde minuat
Bald.conſ. 483. num. 5.verſ.& notandum lib.4.
Iaſon.in d.l.quominus num.85.

58 Ad tertium de ſolito aquæ curſu non immutã-
do,reſpondetur, id procedere qñ non eſt alicui
quæſitus illius vſus, & ius q̃ſitum pro certo vſu,
prout eſt in caſu nr̃o; quia modus vtẽdi põt tũc
variari.l.vſus.de vſu,& habi. Signo. d. conſ. 91.
per to. & ſignanter num.6.7.& 14. verſ.nec ob.
59 † vbi concludit qualitatẽ vtendi aqua non eſſe
attendendã, ſed modũ, quo vir bonus vteretur
alium non lędendo, & ſibi proſpiciendo, prout
60 nunc facit Reuerẽdiſs.D.Ep̃s.† Inquit ẽt Signo.
quòd mutato loco extractionis aquæ, noua for-
mula cenſeř eadẽ cũ prima, in cuius locum ſub-
rogatur per l.ſeruitutes,§.ſi ſublatam, vbi glo.in
ver.intelligitur. de ſerui.vrba.prædio.& alia iu-
ra quæ adducit.Concordat Cępol.loco præcita-
to nu.49.ad fi.aſſerens, quòd etſi regulariter à
ſolito curſu aqua diuerti non debeat; ſecus ta-
men ſi magna vtilitas diuertentis interueniat,
& nullum vel modicum incommodum tertij.

Sed & ſecundo reſpondetur Eccleſiam eſſe in
quaſi poſſeſſione variandi locum aquæ deriuan
dæ,& ꝑpea dici poſſe ſolitum curſum,quem illa
elegerit,poſteaq̃ hoc modo ea vtì ſolita eſt.
61 † Solita aut dici põt,licet vnica tm̃ vice mutaue
rit.l.Mela,§.1.vbi Bart.& Alexan. in addi. ff. de
ali.& ciba.leg.Bald.ĩ l.binos ad fi.C.de aduo.di.
iud.Bero.cõſ. 100.nu.5.li.1.vbi de Eccleſia ſpe-
ciatim loquitur,& conſ.121.num.6.eo.li.& rur-
ſus conſ.156.nu.5.li.3.conſueta autẽ diceretur,
ſi bis variaſſe probaretur, vt apud eoſdem Au-
rhores legitur.

Hinc ẽt ſequitur, ꝙ contra impedientẽ compe
teret interdictum Vtì poſſidetis. pro retinenda
quaſi poſſeſſione vſus antedicti.Vſuario.n.cõpe
tit.Glo.in l.vlt.tit.vti poſſid.& in l.vnica in glo.
vlt.C.eo.Bart.in l.1.in prin.nu.3.ff.eo. & in d.l.
vnic.§.1.nu.9.vbi ẽt Bal.nu.4. Lanfran. Oria.in
rub.de cauſa poſſe.& proprie.in ver.4.cõcluſio,
Dec.in c.licet cãm nu. 29.poſt Abb. & alios de
proba.Bolog.in l.naturaliter, §. nihil cõe par. 1.
nu.43.de acquir.poſſ. & ab hac ſententia nemo
62 diſſentit.*† Et D.Comes impediens turbare di-
* cereř l.ſicuti,§.Ariſto.in fi. ff. ſi ſerui.vendi. glo.
63 in d.l.vni.† & pariter turbaret ſi ædificiũ molen-
dini conſtruendi in ſolo ipſius Eccleſię quoquo
modo impediret. l. 2. §. hoc interdictum eo.tit.
Rebuff.in comm.ad reg.conſtit.lib.3.tit.de ma-
ter.poſſeſſo.arti. 1.nu.21.cum concord. Debet
ergo D. Comes ab omni impedimento deſiſte-
re,& Eccleſiã potius, Paſtorẽq; ſuum religioſiſſi
mum iuuare,& protegere,prout ſperandum eſt.
Conſequenter igitur rectè, ſanctèq; reſpõdit Re
uerendiſs. D. Epiſcopus, vt ab exordio dicebã,
& ita iuris apertiſſimi eſſe ſentio. Ego Ludoui-
cus Sacca Sereniſs. D. Duciſſæ Margaritę ab Au
ſtria generalis Auditor,& gñalis Cõmiſſarius.

SVMMARIVM.

1 *EMphiteota tenetur ad caſus fortuitos.*
2 *Et ad onera pro tempore imponẽda, ſed vide infra nu.14.18.*
3 *Caſus fortuitos ex conuentione in ſe recipiens emphiteota multò magis ad eos tenetur.*

4 Et

4 *Et eò maximè si renūtiauerit cuicunq; exceptioni, & omni legum auxilio.*

5 *Mens contrahentium verbis præualet.*

6 *Verborum causam potius quam verba debemus inspicere.*

7 *Sermones nostri secūdū sēsū sēsatū debēt intelligi.*

8 *Sermonum verorum experimentum est, vt concordent rebus sensatis intellectu fruentibus.*

9 *Emens fructus prædij pro annua præstatione cōductionis contractum gerit, & remissione propter sterilitatem conductorum more gaudet.*

10 *Recipiens fundum in feudum pro annua quantitate frumenti, non feudū, sed emphiteosim accipit.*

11 *Emphiteosim stipulans alium contractum quādoq; facere potest, puta innominatum, vel locationem perpetuam.*

12 *Locās in perpetuum tenetur ad collectas, & onera.*

13 *Fallit, si pensio in pecunia cōsistat, & onus fuerit merè reale, vt tributum, quod ex corpore fructuum soluitur.*

14 *Emphiteota, qui magnum canonem soluit, & fructibus corrispondentem non soluit onera, sed directus dominus, & est cōmunis, & æquior opin. atq; in Senatu Mediolani obseruata, & in Ciuitate Parmæ vim legis obtinet, pro qua iudicatū fuit à iudice peritissimo aduersus responsum Stat. 312. vt infra num. 18. & 97.*

15 *Opin. quæ æquitati fauet sequenda est, etiam si contraria communis esset.*

16 *Opin. quæ consuetudine recepta est sequenda, etiā si communis in contrario staret.*

17 *Doctori insigni de consuetudine attestāti creditur.*

19 *Collectam soluere tenetur fructus res percipiēs ad ratam ipsorum, & nu. 97.*

20 *Pensionem annuam percipiens fructus dicitur percipere ex communi.*

21 *Pensio dicitur fructus, & in materia statutaria.*

22 *Beneficium redditus florenorum centum dicitur illud, quod est tercentum, habens tamen pensionem ducentum super impositam.*

23 *Beneficium possidens, pro quo pensionē legitimè constitutam alteri persoluit nō tenetur caritatiuum subsidium, decimas Papales, aliuduè onus fructibus impositum soluere, nisi pro rata sibi remanente, Pensionarius verò residuum soluit.*

24 *Vsufructuarius regulariter tenetur ad collectas.*

25 *Fallit quando onus excedit fructus, vel æquat, quia tunc tenetur proprietarius, & nu. 91.*

26 *De vsufructuario ad emphiteotam arguitur.*

27 *Et statutum loquens de vno ad alium extenditur,*

28 *Emphiteotam non teneri ad onera fructus superantia, vel æquantia, sed directū dominū, & nu. 91.*

29 *Lucri quærendi, & damni vitādi dispar est ratio.*

30 *Casus fortuitos in se recipiens etiā cum iuramēto, non tamen tenetur ad valdè insolitos, & qui à cōtrahentibus verosimiliter præuideri nō potuerūt, ex cōi; & nu. 71. & 73. cum seq. & nu. 76.*

31 *Renunciatio facta omni legum auxilio, & cum iuramento intelligitur tamen secundum naturam contractus, cui adhæret.*

32 *Nec comprahendit casus valde insolitos, & contrahentibus verosimiliter incognitos, & impræmeditatos, & nu. 37.*

33 *Neq; illos, qui enormem renuntiantis læsionem continerent.*

34 *Idemq; de omnibus alijs clausulis recipitur, & est vera, & communis.*

35 *Emphiteota, cui nihil vel parum superest solutis oneribus enormissimè læditur, si pensionē grauē soluere directo domino cogatur.*

36 *Clausulæ in instrumentis etiam prægnantes apponi solent ex consuetudine notariorum potius, quā ex contrahentium deliberata voluntate, & sub verborum inuolucro, ideò nullum effectum extraordinarium debent operari.*

38 *Emphiteota collectas soluens, ad quas directus dominus tenetur, potest tantundem de pensionibus debitis impunè, & absq; caducitatis piculo retinere.*

39 *Diuisio faciliorem intelligentiā dicendorū præbet.*

40 *Directus dominus pensionem post caducitatem sinè protestatione recipiens illam remittit.*

41 *Etiam si non integram, vel aliquid aliud ad implementum contractus.*

42 *Dictio (aliquid) verificatur in minimo.*

43 *Debitor ex pluribus causis potest in dubio in quam voluerit compensare.*

44 *Et ī dubio quoq; solutū intelligitur in duriorē cām.*

45 *Et nō apparente, quæ sit durior, in antiquiorem.*

46 *Agens ad contractus adimplementum, ad eius dissolutionem reuerti non potest ex communi.*

47 *Directus dominus expellēs emphiteotā ob caducitatē incursā ex non solutione pensionum, non facta protestatione illas consequendi, non potest eas vlterius consequi ex communi.*

48 *Procurator quoq; recipiens pensiones post caducitatem præiudicat domino.*

49 *Causa iusta cessandi in solutione canonis emphiteoticæ excusat à caducitate.*

50 *Quinimo, & iniusta quandoq; excusat.*

51 *Pœnæ l. si quis maior, C. de transact. non habent locum sine dolo.*

52 *Causa qualibet, etiā leuis, & iniusta, ac temeraria excusat à dolo.*

53 *Non tantùm ad euitandam infamiam, sed etiam aliàs pœnas d. l. si quis maior, ex communi.*

54 *Magna difficultas soluendi debitum excusat à caducitate.*

55 *Ius de nouo, & ex noua causa superueniens nō pōt in iudicio post litem contestatam deduci.*

56 *Aut saltem noua instantia opus est.*

57 *Delegatus nō potest fines excedere delegationis suæ.*

58 *Soluens per errorem, & maximè fœmina, cū de dāno tractet, repetere potest.*

59 *Compensatio ē solutio.*

60 *Emphiteota offerens compensationem pro solutione canonis, non cadit.*

61 *Quinimo ad pœnam euitandam ipso iure facta cẽsetur compensatio.*

62 *L. si quis maior, C. de transac. talem continet rigorem, vt multi æquißimi iudices eius dispositionem abhorreãt, contra quam pluriès fuit iudicatum.*

63 *L. prædicta remedio agẽs tenetur ad vnguem obseruasse promissa probare.*

64 *Etiam in minimis; aliàs obtinere non potest.*

65 *Declaratio caducitatis præcedere debet iudicium, aliàs succumbit agens.*

66 *Priùs, & posteriùs non datur in his, quæ incontinẽti fiunt.*

67 *Declaratio caducitatis fieri non potest per procuratorem non habentem ad id mandatum.*

68 *Emphiteota, uel alius debitor non tenetur pecunias ad domũ creditoris deferre, quãdo sunt diuersi fori, & bona pro quibus soluitur, nõ sunt in foro creditoris. Et per consequẽs non incidit in moram.*

69 *Idem quoq; si expressa fuissent diuersa loca solutionum, alternatiuè, vel subalternatiuè, nam non secuta electione, & declaratione creditoris, non est creditor in mora.*

70 *Agens ad pœnas conuentionales, non potest ad contractus dissolutionem redire.*

72 *Casus fortuitos omnes in se recipiens, ad eos tenetur, qui saltem in genere præuideri potuerunt.*

73 *Casus in superlatiuo gradu insoliti, præuideri, etiã in genere non possunt, & supra nu. 30.*

74 *Vtputà si à centum annis citra, vel nunquam antea contigerunt.*

75 *Vel ex alijs qualitatibus, & circunstantijs iudex ita arbitrari poßit.*

76 *Casuum fortuitorum pactum debet semper intelligi, rebus sic stantibus, & sup. num. 30. 71. & 73. cum sequen.*

77 *Fructuum quantitas debet à testibus super illis deponentibus exprimi.*

78 *Fructus de præterito ex coniecturis ẽt probantur.*

79 *Testes duo plenè probant.*

80 *Testi vnico de facto proprio deponenti creditur.*

81 *Iactare suum nemo præsumitur.*

82 *Iactans suum stultus præsumitur.*

83 *Sanus mente quilibet præsumitur.*

84 *Testis deponens per verbum (credo) non concludit.*

85 *Fallit, si rationem alleget importantem veritatem.*

86 *Notorium probatione non indiget, sed illud sufficit allegare.*

87 *Iudexq; potest de illo vsq; ad sententiam se informare ex officio.*

88 *Imò debet se informare pro auxilio veritatis.*

89 *Nec opus est partium citatione.*

90 *Negans aliquid extare, fundatam regulariter habet intentionem.*

92 *Emphiteotam non teneri ad collectas, sed directum dominum aliqui tenent contra communem.*

93 *Opin. contra communem si melioribus rationibus nitatur, est sequenda.*

94 *Collecta, et onera diuersimodè imponũtur, et quomõ.*

95 *Hospitationes militũ per as, & librã distribui dẽnt. Item stipendia eorum, atq; tallea Principis, & onus pro vtilitate, vel necessitate publica impositum, vel alia causa, etiam non expressa, & ignorata.*

96 *Collecta regulatur secundùm naturam oneris, pro quo imponitur.*

97 *Emphiteota in æstimo describi debet solum pro vtili dominio, directus autẽ dominus pro directo, & est communis opinio, & ita Parmæ seruatur.*

98 *Onus alterius portare nemo tenetur.*

99 *Alteri per alterũ non debet iniqua cõditio inferri.*

100 *Paria sunt aliquid esse, & esse debere.*

101 *Onus quod per as, & libram distribuẽdum est, non respicit fructus, nec cum illis mẽsuratur, sed sola descriptio in æstimo attenditur.*

102 *Descriptus in æstimo tenetur soluere onus per as, & libram, licèt res descriptas alienauerit.*

103 *Etiam si sit forensis.*

104 *Licet forẽsis regulariter collectari nequeat.*

105 *Opi. contrariæ circa collectas ab emphiteota soluẽdas quomodo concilientur.*

106 *Dictum Doctoris debet intelligi secundùm ab eo allegata.*

107 *Emphiteota, qui soluit onera directo spectantia potest repetere, uel ex causa cum debitis pensionibus compensare.*

108 *Etiam si de facto, & non de iure coactus fuisset soluere.*

109 *Inuito quoq;, & protestante locatore, nè solueret.*

Pro Illustriss. & Reuerendiss. D. Cardinali de Gambara, & Illustriss. D. Comite Raynutio eius fratre.

EPITOME.

Contractus an sit emphiteuticus, vel alterius speciei nõ attenditur, quomodo partes uocauerint, sed quid agere voluerint.

Collectarum onus pertinet ad Emphiteutam verum, non ad Conductorem, neq; ad Emphiteutam soluentem pensionem correspondentem fructibus.

Casus fortuitos qui in se suscipit, intelligitur suscepisse eos, qui sunt soliti cõtingere, non autem omnino raros, & insolitos.

Renunciationes auxilij legum, de stilo notariorũ apponi solitæ, parum operantur, & quid?

Dominus directus recipiens pensionem cum protestatione, quando uideatur remittere caducitatẽ.

Caducitas multis ex causis, multisque modis euitatur.

RE-

RESPONSVM XIV.

ET si pro resolutione motiuorum clarissimi D.Ducalis Consiliarij, Auditorisq; Ciuilium causarum Parmæ satis multa, (vt audio) Mag.D. Iacobus Carpesanus collega meus scripserit, doctissimeq; ac diligentissimè(vt vidi)Doctissimus Agazius Illustriss.D. Cardinalis Gambaræ Auditor allegauerit, pluraq; demum cõsumatissimus Dñs Iudex perquam facilè supplere queat, Ita vt vlteriùs hac in re elaborare superfluum videri possit. Nihilominus vt muneri per Illustriss. DD. Fratres de Gambara mihi iniuncto aliqua saltem ex parte satisfaciam, nonnulla pro tenui facultate ad earundem dubitationum dissolutionem in medium adducam. Et quoniam circà necessaria tantùm insistẽdum duxi, eaptopter ommissis his, quę pro fundandis Illustriss. DD. Principalium exceptionibus fusiùs referre possem, quæq; tùm ex processu valde serioso, tùm ex notissimis iurium conclusionibus eliciuntur, obiecta solummodò diluere conabor.

Primùm itaque obiectum tria continet capita, quorum primum est contractum dę quo agimus verè fuisse emphiteoticum, ex quò fuit eo nomine nuncupatus, tùm in laudo Sanctiss. Pauli III. tũm etiam in Instrumento superindè inter
1 partes confecto, †consequenterq; Ill. q. D. Virginiam ex natura contractus ipsius ad casus fortuitos obligatam fuisse l. 1. cum not. C. de iur.
2 emphi. † nec non ad collectas, & onera pro tem
3 pore imponenda l. 2. C. eo. tit. cum simil. † Secundum verò caput est, eandem Ill. D. Virginiã casus fortuitos expresśim in se suscepisse, propterea ipsis subiacere debere d. l. 1. vbi scrib. C. de
4 iur. emphi. † Tettium est, quòd omni legum auxilio, & cuicunque exceptioni in forma amplissima renuntiauit. Vnde non potest aliquo pacto casus fortuitos effugere per doctrin. Alber. in l. item quæritur, §. exercitu. ff. loca. & in l. licet, C. eo. ti. cum concord. in motiuo citatis.
5 Ad primum igitur tutissimè respondetur, nominationes, & verba contrahentium tunc temporis spectanda fore, cum de eorundem mente in contrarium non appareat, aliàs verò mens ipsa verbis debet ꝓualere l. in conuentione de verb. sign. glo. not. in l. blanditus C. de fideiusso. l. non
6 aliter cũ not. de leg. 1. † Enimuerò cãm verborũ, potiusq̃ verba debem⁹ inspicere, sĩn glo. l. in vẽditione ad fi. ff. com. ꝓdi. Bal. in l. q̃uis ꝑ illũ tex. C. plus val. quod agitur. Alex. Ias. & Soc. in l. si tibi in 3. not. ff. si cer. pet. Deci. cons. 48. nu. 4. latè
7 Neuiz. in sua Sylua nupt. lib. 6. nu. 2. † & sermones nostri sũ sensum sensatum debent intelligi ad Bal. l. 1. col. 2. C. de seru. fugit. Roch. de curt.
8 c. fi. num. 177. de consuetud. † experimentumq; sermonum verorum est, vt concordent rebus sensatis, & intellectu fructib⁹, teste Aueroe, quẽ refert Barba. & post eum Rocchus vbi proximè sub nu. 177. nil mirùm igitur si contractus, quẽ partes in nostra specie emphiteoticum nominarunt, alteriùs speciei ex contrahentium mente,
9 censendus erit, † sic videmus quòd emens fructus prædij sub annua præstatione, conductionis contractum gerit, & remissione propter sterilitatem, conductorum more, gaudet, licet emptio videatur secundùm verborum corticem celebrata, Bar. l. 1. colum. 1. C. de iur. emphit. & l. cotem. §. qui maximos. de publica, Bal. d. l. licet q. 5. C. loca. & l. si in lege C. de vsu. atque in addi. Specu. titu. de loca. in princ. Aretin. cons.
10 55. colum. 2. sub nu. 4. † non secùs de accipiente rem in feudum pro annua quantitate frumenti iudicamus, qui non feudum, sed emphiteosim accipit ad Bal. l. liberti, liberteque C. de opem libert. & in titu. de pace constan. in verbo libellatiè circa fi. Alexand. cons. 9. sub nu. 7. vol.
11 5. & ibidèm Apostill. † pariterq; emphiteosim stipulans alium potest contractum sæpissimè facere Afflict. decis. 80. num. 8. Ias. post Bal. l. 1. nume. 45. C. de iur. emphit. Dec. cons. 164. num. 3. Ruin. cons. 161. num. 2. & 27. & cons. 107. in fi. volum. 4. Curt. iun. cons. 82. in princ. Rol. à Valle cõs. 96. nu. 38. vsq; ad nu. 45. uol. 1. vbi latè, & in terminis articulum nostrum prosequirur, Et huius rei plura refert exempla Mag. Agazius in suis elegantissimis scriptis, quæ quidem exempla certa ratione comprobari possunt, siquidem contractus ex eorum propria natura, & vero effectu metimur, non ex verbis quæ sæpiùs à contrahentibus impropriè proferuntur l. insulam de præscrip. ver. l. si olei, C. loca. c. constitutus, vbi Abb. colum. pen. & alij not. de religio. domibus, Afflict. loco præcitato, Aret. cons. 10. columm. 2. vers. item præmitto, & cons. 160. Lunga colum. 8. circa med. Cotta in suis memorial. in vers. emphiteuræ regulariter,

In proposito igitur licet in contractum emphiteuticum verba Instrumenti sonarent (quæ tamen locationem multotiès quoquę præseferũt) cum tamen pensio fructibus correspondens fuerit constituta, & pleraq; alia veræ, & propriæ emphiteusi repugnantia interuenerint, prout ab oculatissimo Agazio fuit latiùs animaduersum, non dubium, quin vel contractus innominati, vel locationis perpetuæ nomen mereatur, in
12 quibus obiectum cessar, † quia collectarum onus directo Domino iniungitur, ad tradita per Scriben. omnes l. 1. C. de iur. emphit. & Rui. latè cons. 77. per totum, signanterq́; num. 7. volum. 1.
13 † Et si obijciatur, licet sit locatio, ex quo tamen pensio in pecunia consistit numerata, ad ipsum possidentem, & fructus percipientem onera pertinere, iux. glos. in l. 1. in verb. fructus quam

ibi mirabilem Barto. nuncupat C.de anno, &
trib. libro 10. statim replicabo vnà cum Barto.
& Bald. ibidem,& Ioan.de Plat. l.1. C. de agri,
& censi. lib. 11. gloss. opinionem in oneribus
merè realibus tantummodo verificari, putà
tributo, quod ex corpore fructuum etiam sol-
uitur, in personalibus autē non procedere, seu
mixtis, vt est collecta, quæ personis pro rebus
imponitur l. rescripto §. vlt. vbi Bart. & alij si-
gnant ff.de munet.& hono.ità soluit obiectum
Alex.consi.4.num.5.lib.5.Ias. consi.109.sub fi.
lib.1.Rui.d.consi.77.nu.6.& Soci.in oppositum
citatus consi.119.num.2.lib.1.atque consi.217.
num.2. in 2.Bosius ti.de prin.& priui.eius ante
14 nu. 121.† Cęterùm si emphiteuticum contra-
ctum celebratum fuisse concederemus, quia ta-
men magnus in eo canon, fuit cōstitutus, vt re-
ctè deponunt sex primi testes Illustr. Do. Vir-
giniæ in lib.C. registrati vtsupra d.Io.Franc.de
rubeis.D.Io. Andreas de Bardellis.D.Bartolo-
meus de Bonellis,D.Io.de Picijs.D.Iacobus de
Bichignis,D.Alex.de Antella,certè collèctis ad
huc directā dominam obnoxiam mansisse con-
cludendum foret, nè duplici onere grauaretur
emphiteuta,vt optimè à prestantissimo D.Iudi-
ce preuisum fuit; in hac etenim fuit sententia
Bar.l.priuatæ in fi.C.de excusa.mu.li.10.Lu.de
penna l. fi. colum. pen. versi.5. quæritur. C. de
fund.limit.eod.lib.& in l.litibus in fi.C.de agri.
& cēsi.li.11. And.de Iser.c.1.in verbo,& plau-
strorum sub num.56.quem sequitur ibid. Afflic.
num.36 & Aluaro. colum.3. circa medi, atque
Pręposi.sub num.6.versi. non tamen intelligas.
in tit.quæ sint regalia.Franc.Luca Parmē.tract.
de fisc. & eius priui.par.3.princ.num. 17. & 18.
Brun.in tract. de statu.exclud. fœm.8. art.prin-
cipali.q.22.per tot. pręcipuè num. 11. Paris de
re integra.feu.pag.13.Iaco.a S. Georg.in sua in
uestitura feud.sub rub. de homag.col. ante pen.
Arius pinel. l.1.par.2.sub nu.72. C.de bo.mat.
Nat.cons.460.nu.16.candē tenuit Ias.in vsibus
feudorum num.23. & Silua.consi.9. num. 5.li-
cèt simpliciter conclusionem hanc referant;ex
quo enim eā non impugnant recipere credun-
tur ad Tiraq. in tract. constit. parte 2. decla. 5.
ante num. 18. Idem voluit Egidius Thom. in
tract. collectarum §. pauperes sub nu.29.vbi in
quolibet emphiteuta, quod plus est, indistinctè
loquitur,suprascriptam conclusionem virtuali-
ter quoq; tenent Soci.in consilijs præallegatis
119.& 217.Curt.Sen.consi.36.Rui.d.consi.77.
num.7. Crau.consi.111. nu.8.& expressim am-
plectitur Rolandus a Valle consi. 66. num. 33.
34.ac Iuli.Clar. in §.emphiteutis quęst.46.quo
in loco, licèt breuibus agat, duo tamen sum-
mopere notāda in proposito protulit, alterum,
quòd opinio ista maxima nititur æquitate,
alterum verò, quòd excelsus Mediolani Sena-
15 tus in praxi eam seruat.† Enimuerò opinio quę
magis æquitati fauet in dubio semper sequen-
da est l. quòd si ephesi de eo quod cert. loc.
etiam si contraria (quod minimè hic contigit)
communis existeret Barba. Feli. & Dec. cap. 3.
de constit. Cassiod. decis. vnica num. 6. in tit.
de emptione, & venditione Neuiz. vbi supra
16 lib. 5. num.73.cum concord.† paritérq; illa in-
dubio præualer sententia, quæ consuetudine
iuuatur l. minimè l.si de interprætatione, & l.
de quibus cum materia de legi. quod locum si-
bi vendicat, etiam si communis in oppositum
staret vt per Neui. latè loco pręcitato sed num.
64. Neque dubitandum, quin Iulius Clarus
vtrobiq; vera loquatur, quandoquidem æquo
ęquius est directum dominum, pensione fructi-
bus pari imposita, teneri l.secundum naturam
17 cum notissimis de reg.Iur.† & quoad consue-
dinem, soli huic insigni Iureconsulto viro sena-
torio de ea testificanti plenè credendum. est ad
Bar.Bal.& alios d.l.de quib⁹,ad fin.de legi.Dec.
latè consi.472.num.14. & consi. 693.nu. 3. vbi
in materia collectarum præcisè loquitur.

¶ Sed accedat publica fides superinde habita
à Mediolani Vicario, & 12. deputatis in libr.
B.pag. 23. Nedum autem Mediolani viget ista
consuetudo, sed etiam Papiæ Laudæ, Cremo-
næq; prout in actis doctum fuit per publica do-
cumenta registrata in eo lib. pag. 25. 28. & 29.
Imò verò in vniuerso statu Mediolani obser-
uatur, sed signanter in loco & in tempore so-
lutionis onerum de quibus agimus, fuit obser-
uata, vnà cum alijs legibus, constitutionibus,
& consuetudinibus ipsius status, vt deponunt
testes, quorum omnium dicta breuitatis causa
non refero, sed facilè possunt in eo. lib. legi.in
margine notata,atque in lib.E. vbi D. Ludoui-
cus de Cauitellis pag. 2.3.4.5.10.11.12.14.16.
18. 19. 20. & dominus Paulus Emilius pag.23.
24. atq; dominus Alexan. de Crassis inter Me-
diolanenses testes pag.10. 11. 14. 18. 19. 20.&
Dom. Cæsar Bexucius vnus ex Cancellarijs Se-
natus antedicti pag.26. 27. 28. 31. 32. Illud
insuper silentio non inuoluam,quòd in indiui-
duò huic consuetudini amplissimum consilium
Serenis. Dom. Nostri Ducis in huiusmodi quæ
stione decidenda adhæsit, dum multa dubia in
reformatione extimi generalis fidissimæ nostræ
Ciuitatis occurrētia post multas disceptationes
terminata fuerunt.Hoc enim in specie statuit,
emphiteutam soluentem magnam pęnsionem
ad onera non teneri,nisi pro rata fructuum,quę
deducto canone sibi remaner, quæ res optimo
Iudici notissima esse debet, ex quo determina-
tioni interfuit, quæ fuit postmodum seruata,
in diesq. seruatur in describendis, & exstiman-
dis Parmensium facultatibus. ¶ Non disputan-
do igitur cuius loci consuetudo in decisione
præsen-

præsentis causæ attendi debeat, stante quòd onera de quibus agitur, soluta fuere Ministris Imperialibus tunc partem illam agri Parmensis occupantibus, in qua bona de quibus tractatur sita sunt, concludere debemus, quòd siue Mediolanensis, siue Parmensis respicienda sit,
18 Illustriss. Do. de Gambera ius sequent.† opinionemq; Isern. Brun. & aliorum constituentium differentiam inter emphiteutam soluentē magnam pensionem, & minimam in recognitionē dñij crebriori Scribē. calculo receptā, ęquiorem, & consuetudine roboratā fore, sin quā vidit ēt Natta iudicari à Iudice peritissimo contra consiliū suū 312. vt ipsemet ibid. in fi. testatur.

Hæc igitur satis superq; sufficere videntur ad propositę dubitationis veram decisionem habendam; Sed ex abundanti vrgētem placet ra-
19 tionem adducere.† Etenim fructus rei percipiens collectam soluere tenetur, quæ re ipsa onus fructuum est, vt omnes fatentur per l. fructus C. de actio. empt. l. vltimam C. finè censu vel reliq. l. omne C. de censi. l. 1. C. de anno. &
20 tribut. lib. 10. cum vulg.† At pensionem annuam recipiens fructus percipere rectè dicitur igitur &c. Minor probatur quia pensio ipsa fructuum nomine continetur per tex. l. vsuræ vicem ff. de vsu. l. his verbis. ff. de leg. 2. cum not. doctr. Barto. communiter recepta l. ex diuerso
21 col. 1. de rei vend. ac Bald. l. fi. in fi. ff. eo. tit.† & adeo vera, & propria est hæc nominis significatio, vt in materia quoq; statutaria fructuū nomine pensiones comprehendantur, prout consuluit Alex. consi. 181. ad fin. lib. 2. & Dec. consi. 157. per totum, de quo specialem inferiùs men-
22 tionem habebimus.† Hinc dixit Bald. l. 1. colu. 2. in versi. pone impetraui à Papa C. de fructib. & lit. expen. quòd si quis beneficium redditus florenorum centum impetrauerit, poterit beneficium valoris florenorum tercentum assequi, si tamen tot sint onera superimposita, quæ ad summā florenorū ducentum ascendant, sic enim centum tantummodo effectualiter consequetur. Idem voluerunt Bald. l. Sed si de hoc §. quidam in fin. de condit. & demonstr. Castr. Imola, & Alex. l. non ampliùs per illum tex. de leg. 1. asserentes tantū æstimari redditus, & fructus Ecclesiæ, quantùm superest deductis pensionibus superimpositis.
23 Resultat hinc optimum simile pro confirmatione conclusionis principalis superiùs firmatę, imò potiùs expressa decisio. Nam possidens beneficium pro quo pensionem legitimè cōstituiam alteri persoluit, non tenetur charitatiuum, decimasuè papales, aut aliud grauamen fructibus indictum, in totum soluere, sed pro rata dēt pensionarius oneri subiacere, secundùm Inno. c. dilecto in fi. de verb. sign. & c. cum non sit ab homine propè fi. de dec. atq; in c. nobis eo. tit. Consi. Lud. Sacc.

quem sequitur Butr. c. cum sint homines eo. tit. & hos referens Barto. Beline. tract. de charitatiuo sub. q. 37. quorum opinionem consulendo firmauit Dec. præallegato consi. 157. per tot.

Procedunt autem quæ hactenus adduximus in quibuscunq; collectis, nulla habita distinctione, nùm leues sint, vel grauiores? Verùm in terminis nostris, in quibus onera fructib. æqualia Illustr. q. D. Virginia pertulit, vt ex processu clarè liquet, noua suboritur iudicio meo, incōcussaq; defensio, quæ sola videtur ad victoriā sufficere. Nempè quòd qui Dñs directus non est, sed vtilis tantùm, & ad collectas ob fructuum perceptionem regulariter teneri solet, ab illa tamen collecta immunis redditur, quę fructuū quantitatem excedit, aut parificat:† hoc in fru-
24 ctuario expressim cautum reperimus, qui licèt memoratum onus regulariter subire compellatur l. si pendentes §. si quid de vsufruct. leg. cum not. per Bar. & Scrib.† in casu tamen pręscripto
25 à tali onere liberatur, quod proprietario tunc iustissimè imponitur glo. est nota l. qui concubinā §. qui hortos in verb. pręstaturum de leg. 3. pulchrè Dy. & Bart. l. his verbis la 2. §. inde te statur eo. tit. Cyn. Alex. & Ias. l. apud Iulianum §. heres de leg. 1. Roma sing. suo 156. incipien. Tu scis quòd vsufructuarius, & consi. 230. præsupponitur primò, quorū sniam fusiùs cōsulendo psequitur Marcus Ant. Natta consi. 415. per
26 tot. li. 2.† Quod aūt in fructuario decisum est, in emphiteuta itidem recipiēdum vr, tum quia in vicē parificantur, & de vno ad alium argui solet ad glo. & Doct. in l. 1. c. de iure emphiteutico Bar. Castr. & alios l. j. in princ. ff. ad treb. Ias. l. 2. nu. 18. vbi Spec. Bald. & Albe. citat. c. de iu. emphi. Soc. Sen. in consi. in oppositum citato versi.
27 quartò probatur† vndè est, quòd statutū loquēs de vsufructuario, in emphiteuta quoq; pōt sibi locum vendicare teste Ripa post Castr. quē re-
28 fert d. l. 1. nu. 7. ad trebel.† tum ēt quia diuersitatis ratio neqnit inter ipsos assignari. Ideoq; nec diuesū Ius reddi pōt l. à Titio in fi. de verb.
29 obl. cum vulg.† Quinimo maior ratio in emphiteuta nostro considerari pōt, qui causam habet onerosam, & de dāno vitando tractat. Cum pēsionē fructib. parē paulouè minorē soluat; vsufructuarius verò cām hēe possit lucratiuā, p vt ille habuit de quo loquuntur glo. Bar. & alij s. citati & maximè Natta, qui in hñte vsumfructum tit. legati, consiliū suum reddidit, constat etenim parē non esse cām lucri quęrendi, & dāni fugiendi l. si spōsus §. si maritus de don. inter ver. & vxo. l. non dēt actori §. j. de reg. iu. cum notiss. Qm̄ verò illud p constanti in hoc argumēto supposuimus, onera p Illustr. D. Virginiā supportata fructꝰ bonorū emphiteuticorū parificasse, nè vel falsū psupponere, vel labori parcere videamur, testes oēs hoc loco libet enumerare, q sup hmōi

prositione concludenter deponere &; quorum dicta in li. D. sunt reposita, sunt autem hi. D. Pet. Iacob. Suartius fol. 6. quest. 16. 17. D. Baptista de Moris fol. 27. D. Alber. de Antellis fol. 35. 40. D. Petrus Iuli olus fol. 50. 51. D. Thom. de Assalis fol. 56. D. Galeatius de Picijs fol. 62. D. Galeatius de Rugerijs fol. 80. 85. D. Iacobus de Pomellis fol. 94. D. Bernar. de Gabbis fol. 107. 115. 118. Chrophorus Aimus fol. 128. 130. 132. D. Nicolaus Fontana fol. 135. 138. 139. 144. D. Anibal de Santo Rossiano fol. 153. 157. D. Federicus de Rugerijs. fol. 163. 167. 168. D. Io. Fulci. fol. 174. Dom. Bart. della Turre fol. 180. 185. 187.

Expedito primo capite primi motiui, ad secundùm deuenio, de casibus fortuitis, quæ conuentione expressa suscepit in se Illustr. Dom. Virginia, in quo quidem vnica respósione tol-
30 li mihi videtur omnis difficultas. Enimuero in casibus fortuitis, quæ haud rarò euenire solent, & a contrahentibus præuideri verosimiliter potuerunt, contrariū procedunt, non verò inualdè insolitis, & nusquam præcogitatis; in his enim pactum in amplissima etiam forma, & cum iuramento initum, minimè solet ei prçiudicium generare, qui casus in se suscepit fortuitos per tex. quem omnes norunt l. fistulas §. frumenta de contrahen. emptio. & l. feio. §. medico vbi Bart. & alij not. de annu. lega. tradit idem Bart. quem cæteri communiter sequuntur latissimè materam prosequendo l. sed & si quis §. quæsitum ff. si quis cautio. Bald. l. falsus. colum. pen. C. de fur. & consi. 145. casus talis lib. 3. But. cap. 1. de commo. Ang. consi. 176. præmittendum est ad euidentiam, Alex. consi. 28. in 2. dubio lib. 1. & consi. 188. num. 18. vsque ad num. 21. volu. 30. Petrus de Vbal. tract. societ. quest. 33. 8. quest. ptincipali num. 34. Feli. in c. sedes. colum. 3. de rescrip. Corn. consi. 12. colum. 3. lib. 4. Dec. consi. 7. num. 2. Natta consi. 21. num. 2. lib. 1. & consi. 256. num. 5. in 2. Craue. consi. 95. per totum Rip. tract. pestis parte prima nu. 97. cum pluribus seqq. Bero. c. potuit ad fi. extra de loca. Bossi. tit. de remiss. merced. num. 58. cum multis subseq. & pulcherimè Alba. consi. 1. nu. 4. vsque ad nume. 9. vbi infinitos propemodùm citat, & dubitandum non esse inquit, quin ista sit communis * opin. de qua etiā quamplures ex præcitatis testimonium prohibent, vt videri potest. Cæterùm onera collectarum, & alia per Illustr. D. Virginiam supportata casum pęnitus insolitum, hominibusq; in auditum, & contrahentibus incogitatum, comprehendunt, vt satis superq; patere potest ex dictis Alexand. Corn. Crau. Rip. Albe. & aliorum locis proximè relatis, iunctis his quæ fusiùs tum in facto tum in iure deduxit doctissimus Agazius in suis allegationibus, quæ non repeto, Meritò, &c.

31 Tertium subsequitur caput de renunciatione facta omni legum auxilio & cuicũq; exceptioni, &c. cui primò respondemus, huiusmodi renuntiationes, quantumuis iuratas, secundùm naturam contractus, cui cohęrent, nihilominus intelligi debere ad tradita per Barto. Paul. de Castr. Saly. & scrib. omnes l. quæro §. inter locatorem ff. loca. Bart. l. cum quis ff. de condit. cau. dat. Claud. Seisel. post Alexan. quem refert l. quę dotis num. 10. solu. matri. & eundem Seisel. l. interdum §. quod ex naufragio. num. 5. vbi pulchrè de acqui. possess. Bero. quest. 125. nu. 1. At natura contractus nostri asserto effectui harum clausularũ repugnat, vt vidimus, igitur &c.

32 Secundò respondetur, earumdem virtutem ad casus valdè insolitos, & contrahentibus vero similiter incognitos non trahi. perd. l. fistulas §. frumenta. cum concord. adductis tradit Silna. consi. 49. nu. 37. & seq. & meliùs Seisel. d. §. qđ * ex naufragio. sub nu. 6. vbi de cõi * post Alex. fidem facit, & decisionē summopere cõmendat.

33 Tertia sit responsio, renunciationem quantumuis amplissimam, nunquam damnum renuntiantis enorme cõprehendere, etiam si verba ad id apta videantur, ita in terminis respon-
34 der Bero. vbi supra num. 2. cum concord. † idem de iuramento; & alijs quibusuis clausulis scribit Cassiod. decis. vnica in titulo de emprio. & vendit. sub num. 5. Dec. latè consi. 39. nu. 6. vbi nullam verborum formulam ex cogitari posse refert, quæ tali casu renuncianti pręiudicet, & hęc * est vera, ac * communis conclusio secundùm
35 Silua. consi. 23. sub. fi. † At necdum enorme, sed enormissimum damnum sensisset Illustr. D. Virginia, si collectas grauissimas soluere debuisset, cum parùm, aut nihil sibi reliqui ex fructibus soluto canone superesset, vt in specie tradit Alex. consi. 112. sub num. 7. lib. 1. & de se notissimum est. Nimirum.

36 Vltimò respondemus, quòd cum istæ clausulæ tam pręgnantes, ex stilo potiùs, & consuetudine Notariorum, quàm partium deliberata voluntate procedant, nullum debent extraordinariū effectum operari, teste Bero. d. decis. 125. num. 3. cum suis concord. enimuero sub verborum inuolucro solent Notarij ipsi plerunque, & iuramẽta à partib. extorquere, & per multas clausulas contractibus inserere, nedum vltra, sed ẽt contra partium intentionem, vt per Ias. consil. 133. ante num. 9. lib. 3. propterea non obstantibus clausulis instrumento adhibitis, tenendū est Illustr. D. Laurā directam Dñam collectarũ one
37 ribus obnoxiam remansisse † Verumtñ si contrariũ pertinatiùs quisq; tueri contendat, prędictamq; D. Locatricē ab oneribus liberatam, & penitùs exẽptam psupponat, quinimo si expressim quoq; & informa ampliori (qđ minimè factũ fuit) liberatam vellit, adhuc tñ dicendũ est collectas

ctas,& onera valde insolita, de quibus agimus, ac præter omnium expectationem imposita,sub tali dispositione nequaquam contineri, per ea, quæ tradit Dy.Bal.Raph.Alb.de Rof.Sal.Alex. Iaf. Soc.& omnes in l.fi ex toto.de leg. 1.Bald. & Alexand. l. vnica C. vt nemi. li. ab empt. se ex. Iaf. l. quo minus questio. 22. ff. de flumi. Natta. d. confi. 21. ante nume. 3. parte prima Cagno. pulchrè l. 2. quest.71.versi.& quia vincto.versi. quinimo occurrentibus oneribus.C. de pact.inter empt. & vend. Abb. confi.34.nu. 15. & seq.

38 Qua propter cum Illustr. Dom.Virginia onera collectasq; soluerit,quæ ad Illustr. Do. Lauram spectabant, vt ex multis patuit,licitè potuit illa tantundem de pensione retinere, atque cōpensare,absque caducitatis periculo per tex.l. ędil. ff.de via publi. per quem in terminis hoc decidit Bal.d.l.j.in sexta differentia C.de iur.emph. & l. cum duobus §.si in cohęunda ff. pro soc. atque in l. si negotium. vbi etiam Aret. C. de neg. gest. Brun. d. tract. de statu. exclud.fœmi. artic. 8. princ. quest. 22. in fin.conferunt dicta Castr.l.eaque C. de rescin. vend. & l.2. colum. fi. vbi etiā Sal.C.fine cen. vel reliq.tradit Alex. confi. 35.sub.num.12.lib.4.Iaf.l.1. num. 30. C. de iur.emphi. Franc.Luca.Parmen. in tract. de fis.& eius priui. parte 3. princ.sub rub.de collectis num.18.Parpa.l.placet num. 72. 77. & 94. C.de sacrosan. Card. Alba. d.confi.1. num.13. Rolan.à Valle confi.32. num.15. lib.1.

Secundum principale dubium fuit, quòd cum Illustr. Domi. Virginia contenta in sententia arbitramentali, & instrumento iurato superinde sequuto, non adimpleuerit, in pœnas l. si quis minor pręsertimque caducitatem à commodo contractus videtur incidisse; vt inibi tradunt scrib. omnes, & præsertim Curt. iun. princ. & Cagno.num. 195. cum concord.in motiuo relatis.

39 Pro clara huius difficultatis resolutione, tria distinguam tempora post diem sententiæ, & instrumenti memorati decursa,quia diuisio facilio rem intelligentiam dicendorum præbet secundùm glo.§.igitur in prohem.instit.in l.1. de do. excep.Iaf.in rub.insti.de ac.sub fin.primum igitur erit a die contractus, vsque ad initium onerum solutorū,videlicet principium anni 1549. quod tempus ante onera nuncupabo;secundum ab initio onerum, vsque ad restitutionem Placentiæ, quæ oneribus finem imposuit, & istud onerum tempus appellabo; Vltimum autem à restitutione usque ad præsentem diem, tempus post onera nominabo, quibus in singulis nulli prorsus caducitati locum fuisse clarissimè ostendam. Circa primum itaque nulla caducitas est timenda, quandoquidem per totum illud tempus, multotiesque in secundo tempore Illustr. Domin. Laura pensiones recepit pro canone liuellario, absque aliqua protestatione, vt in chirographis productis, & recognitis patet in lib. B.pag. 125. vsque ad pag. 175.hinc enim sequitur omnem fuisse remissam caducitatem, si qua adfuisset secundùm veram, & indubitatam conclusionem fundatam in l.de lege commissoria §. vltimo ff. de l. comiss. per quam ita tenent gloss. & omnes legistæ l. 2. C. de iur. emphi.gloss.& omnes cano.c.potuit extra de loca.Alex.confi.14. col. vlt.lib.2.& confil.113. ante num.2. lib.4. Aret. pulchrè consil. 149.num.11.12. Curt. consil.82. per totū.Dec. confi.138.ante num.8. & confi.185. col.pen.& fi. Parif.confi.108.nu.43.lib.5.Rui.confi. 110. num.4. lib.1.* cōem dicens Crau.confi.106.sub nu.2.Parpa.l.si quis maior.q.14.& ibid.Cagno. num.198.Gigas.in tract.pęnsio. q.73.nu.3. vbi de cōmuni.Rolan. à Valle confi. 87. in fi.Iulius clarus in §.emphiteu. q.10.ver.aut verò fumus, cum sexcentis similibus, quæ laboriosum, non subtile foret adducere.

41 Et si opponatur integralitèr non fuisse pro pensionibus huius primi temporis satisfactum, ideo remissam non videri caducitatem, quod videntur quidam ex nostratibus sensisse,Audacter replicabo longè illos à veritate aberrasse qui textui expresso contradicunt in d.l.de lege commissoria in fi.vbi venditor partē prętij recipiens legi commissoriæ censetur renunciare, non verò requiritur,quòd integrum consequatur. Hinc dicunt Docto. supra citati, signanterq; Aret. d. confi.149.nu.11. & Cagno. d.l. si quis maior. num. 198. quòd recipiens aliquid

42 ad implementum ipsam pęnitùs remittit,† & ista particula(aliquid)qua ipsi vtūtur,in quouis etiam minimo verificatur ad Crau. consil. 149. num.4.cum concord.

Sed accedat,quòd si quid integrę solutioni primi temporis defuit, id omne per solutiones factas in 2. tempore suppletum fuit; si quidem ad bonum computum canonis liuellarij, vel pretij palatij,aut indistinctè receptę fuerunt pęcuniæ,

43 vt ex prædictis chirographis constat † pōt autē debitor in quā voluerit causam soluēdo in dubio compensare l. 1. cum materia ff.de solut.l.si quid a fideiussore.de compensa.l.1.C. de solut.

44 cum simili † in dubioq; in duriorem causam solutum intelligitur l.in his in princ.ff.eod. tit.de

45 sol.† vel si non appareat,quæ sit grauior, in antiquiorem, vt eadem l. & l. creditor §.Valerius eo.tit. Cęterū electio fit in nostra specie, quòd ad perficiendum solutionē primi temporis cedat pecunia creditrici numerata in 2. tempore, & si electio cessaret, grauior est causa primarum pęnsionū,propter quas caducitati locus esse poterat, quā aliarū,quæ cum onerib. supportatis ueniebant cōpensandę, Itē antiquiùs fuit

debitum pensionū primi temporis, quā secun-
46 di, vt notum est, ergo conclusio vera.† Vlteriùs ad oēm pęnitùs hęsitationē tollēdā animaduerto Illustr. Dom. Lauram de anno 1555. 4. Nouembris ministerio D. Aloysij della Cruce procuratoris sui pensionem totius pręteriti temporis absq; alia protestatione caducitatis, corā Senatore Bignano pętijsse, vt patet in lib. A. pag. 16. Quo fit, vt ad caducitatem, eo vsq; incursam amplius redire nequeat; cum enim implementū contractus hac via elegerit, ad eiusdem dissolutionem reuerti non pôt tex. est in l. si fundus §. eleganter. & l. post diem de l. cōmiss. & l. commissorię C. de pact. inter empt. & vendi. gl. & Doct. in l. Emilius ff. de mino. gl. & scrib. l. 2. in ver. repellere C. de iur. emph. Aret. latè d. consi. 149.
47 nu. 1112. & vbi de cōi fidē facit.† Electione nanque tolluntur ista duo remedia pętendi pensiones, & expellendi emphiteutam non soluentē, vt in proximè citatis patet. Vnde videmus quod versa et vice Dominus expellens emphiteutā non facta protestatione pro consequendis pensionibus decursis, illas non potest vlterius petere secundum communem de qua per Iul. Clar. post Gigan. quem refert d. §. emphiteusis q. 10. vers. Quęro nunc quid econuerso.

Vltimo loco attendendum est, quòd alius procurator Illustr. Do. Lauræ Dominus Sebastianus Bergontius die 2 Iannuarij. 21. Februarij, & 23. Iulij anni. 1556. pęcunias recepit pariter absque aliqua protestatione, aut reseruatione, vt videri potest in eius chirographo. inserto in lib. B. pag. 192. ex quarum receptione resultat effectus memoratus remittendæ caducitatis eo
48 vsque commissę. † Nec dubitandum quin factū huiusmodi procuratoris pręiudicium Dominæ inferat per tex. l. 3. §. si procurator ff. quod quisq; iur. c. sub orta. de re iud. cum vtrobiq; not. glo. & Doct. c. j. de postu. prelat. Bart. & alij in l. certū §. sed an ipsos. de confess. Dec. consi. 146. num. 11. monere nanque debuit Illustr. Dom. Laura procuratorem suum, ne pęnsiones simpliciter reciperet postquam caducitatē declarauerat, quod cum facere neglexerit, sibi imputet. si ab eo factum sibi fuit pręiudicium ad Bar. d. §. sed an ipsos cum concord. & ex his expeditum sit primum tempus.

Ad secundum igitur deuenio, quod ab initio anni. 1549. vsq; ad mensē Octobris 1556. durauit, & tempus onerum dicimus, in quo quidem minùs videtur aliqua caducitas timenda. stante solutione onerum ipsorum per Illustr. D. Virginiam facta, & stantibus his quæ latiùs ad resolutionem primi motiui disseruimus, ex quibus patuit clarè (vt opinor) eandem Illustr. D. solutā pecuniam potuisse repetere, vel cum pensionibus subsequentibus compensare, consequēterq; a commodo contractus nusquam cecidisse.

Ad eandem tamen caducitatem euitandam prosunt petitio, & receptio pensionum à procuratoribus Illustr. D. Lauræ factæ, quas in præcedenti tempore ponderauimus; iuuat ordinatio Senatus Mediolanēsis, qđ pro toto anno 1555. Illustr. D. Verginia pēsiones pęnes se retineret, quam refert procuratormet Illustr. D. Lauræ in lib. A. pag. 40. opitularentur (si opus esset) infirmitates Illustr. D. Verginiæ, necnō expensę per eam factæ ad obuiandum, nè bona pro quibus canon soluitur oneribus subijcerētur ac damnis bestiaminum, quę super possessionibus ipsis iuxta solitum ali nō potuerunt, aliaq; legitima impedimenta plenissimè in processu probata; quæ dubio procul eam ipsam à periculo caducitatis præseruarunt, cum re vera iustā prębuerint causam recusandę solutionis, vt multis possem iuribus, rationibus, & authoritatibus ostendere, quas breuitatis causa dimitto, eò quia corā virò
49 consumatissimo res agitur † Iusta autem cā cessationis subsistente, certum est, emphiteutā non cadere Dec. consi. 183. ad fi. Grāmat. decis. 52.
50 ad fi. cum concord.† Imò verò, si cā, & impedimentum allegatū iniustum sit, idem nihilominus solet iudicari ad Alex. consi. 92. nu. 14. lib. 1. Paris. consi. 108. num. 41. lib. 1. tradunt omnes
51 Doc. in l. si q̄s maior C. de trāsac.† cuius decisionis ea ratio est, quòd nō infliguntur pęnæ illius legis, nisi dolosis, vt ex tex. ipso colligunt scrib.
52 omnes, † & à dolo quælibet causa etiam lęuis, iniusta, & temeraria liberat. l. igitur de liber. cā glo. in l. plagij la 2. C. ad l. Iuliam de plag. cum
53 notiss. igitur &c. † & non officit quòd dolus requiratur ad pęnam infamię tantùm irrogandā, non verò ad alias pęnas eiusdem l. inducendas,
* quoniā in contrarium est * cōmunis, teste ibidē
54 Cagno. num. 187. cum concord.† insuper negari non potest, quin causæ & impedimenta memorata maximam saltem solutioni iniecerint difficultatem, quæ sola ad caducitatem euitandā sufficit, sm̄ Alex. d. consi 92. nu. 14. Fulg. consi. 7. incip. iam plurib. annis col. 4. Ias. l. 2. col. 37. ver. sed septimo q̄ro C. de iur. emph. Rip. post Alex. & alios l. quod te nu. 41. ff. si cert. pet. Cagno. d. l. si quis maior ante nu. 98. Meritò ergò quo ad secundùm tempus in tuto pluribus ex causis versamur.

Vndè superest tantùmmodo tertium, & vltimum tempus post onera, discutiendum, quod quidem in duo adhuc placet subdiuidere, ut iē ipsam intus, & in cute dispiciamus, primum erit à restitutione Placentiæ, & cessatione onerum hoc est à mense Octobris anni 1556. vsq; ad diē caducitatis intentatę; fuit verò huiusmodi iudicium motum 30. Martij anni 1557. vt patet in lib. A. fol. 46. secundum autem tēpus à die cępti Iudicij vsq; in pręsens constituo; sed de hoc vltimo nullum faciam verbum, eò quia in iudi-

cio prædicto huc vsq; continuato nullum factū fuit, nec fieri potuit fundū super solutionibus
55 eo pendente ommissis, † tum quia ius denuò & de nouo cā superueniens non potest in iudicium post litem contestatam deduci l. non po-
56 test C.com.de iud.† & si deduci posset, noua instantia opus esset. Bart. post glo. l. ædita eolum. ante pen.vers.quæro an quando noua actio. C.
57 de eden. † tum etiā quia causæ huius commissio, & delegatio à Principe facta respicit tantū processus iam factos, & deducta eo vsq; in iudicio,& ideò iurisditionis mandatæ fines non sunt excedendi c. dilecta. eum not.de rescrip.c. cum in iure,vbi etiā cano. de offi. deleg. c.cum in plures eo.tit.in 6. Alex. consil.200.sub nu.6. lib.6.& ad satiritatē Moderni in tract. de nullit. processi.sub rub. de nulli. ex defec. iurisd. de
58 leg.num.91.† Videamus igitur an super primo tempore aliqua cadat hesitatio, in quo reperio vnicum cucurrisse terminum pensionis soluendę,videlicet infesto Natiuitatis Dominicæ anni 1556.quo termino soluendæ erant libræ 2152. sold. 13. din. 1. & ducati 33.cum tertia parte alterius ducati. Ducati autē expendebantur tunc temporis in ratione libr.6.sol. 12. Vndè in totū si rectè computetur solui debuisse vsīr lib.2372. sol. 13.din. 1. quę solutæ eo tempore non reperiuntur, & ideò dubium inferunt. Verū rectius intuenti luce clariùs apparere potest omnem semoueri difficultatem, quandoquidem à die restitutionis prædictæ vsq; ad festum Natiuitatis soli duo menses vel circa efluxerunt, quibus nulli fructus ex prædijs emphiteuticis percepti sunt; propterea nec canon fuit soluendus, qui pro fructibus ipsis datur, vt notum est; pro perceptis enim eo anno persoluta fuerant onera more solito per decem menses, Idcirco defensiones ex oneribus solutis resultātes hic quoq; rectè militant, & intra tempora onerum possumus optimè terminum istum computare. Quod si annum istum 1556. in singulis mensibus minimè considerandum dixerimus, sed in vniuerso perquirēdum fore, vtrum pro eo fuerint cōuentæ pensiones & solutę subiungā illico dupplicatas potiùs hoc anno fuisse persolutas,si qdem die 20. Iannuarij numeratæ fuerunt libræ 4665.& die 21. Februarij. libr. 1500.sol.17. & die 9.Aprilis.libr.4225.sol.x.& die 23.Iulij lib. 1495. sol.1. din.6. vt patet in lib B.pag. 192.& 193. quæ constituunt in totum summam libr. 11836.sol.8.din. 6. vnde cū multo maior summa soluta sit quā deberetur, quo nam pacto cōmissum & caducitas induci potuit? Nec dicatur quod huiusmodi solutiones ante terminū factæ respiciant præteritos terminos, qm̄ pro illis nihil debebatur, stante solutione onerum fructus ęquantium vt supra; merito ad extinctionē sequentium terminorum compensari debuerunt;
vltra quòd in quam,voluerit causam,& in hanc
59 ipsam quę durior est,† potuit Illustr.D.Virginia pecunias solutas cōpensare per superadicta,& in omnem casum si intentionē Illustr.Do. Virginiæ fuisse concederemus solutiones istas pręteritis terminis applicare,non nè indebitum solutum repetere poterat? cum de danno vitando tractaretur, & alia coniectura quā donationis facilè sumi posset,ac soluens fœmina esset? maximè sanè,vt colligi potest ex l. error. & l.regula de iu.& fac.igno.& latè traditis per scrib.l. 1. ff.de cond. indeb.l.cuius per errorē.de reg. iur. l.cum quis.C. de iur. & fac. igno. l. indebitum C.de condi.indeb. cum simi.sed si repetitio dabitur, ergò & compensatio vt ex supradictis, & infra proximè dicendis patere potest, consequēterq; de primo ad vltimum cessat periculum caducitatis.

Et pro satisfatione vniti huius termini post onera, opponi quoq; potest de compensatione onerum solutorum quæ Illustr. D.Laurę spectabant, pro his enim dabatur pariter repetitio, vt vidimus, merito opposita compensatione per procuratorē Illustr.D.Virginiæ vt in lib.A pag. 34.36.41.44.& 56. nulla ampliùs imminet caducitas per tex.in l.si debitor ad fi.ff. qui pot.in pigno.habe. vbi nihil interesse ait iuriscōsultus
60 soluatur ne,an compensetur † propterea in terminis articulum decidit Alber. l. cum aliter de compensa.& l. 2. quem ibi Ias.sequitur q. 19. C. de iur. emphi. & hoc refert Rolan. à Valle con-
61 sil.87.nu.26.lib.1. † Quin ēt nulla opposita cōpensatione extra periculū caducitatis essemus, nam ad pœnam euitandam ipso iure, & sine hominis ministerio fit compensatio l. si constat vbi gloss. Bald. & cęteri C. de compensa. quem tex.in id ponderat Io. ab Imo. post Spec. quem refert in c. bona fides extra de deposi. hunc sequitur ibidem Andr. Sicul. col.fi. Bald. Abb. & alij c. ad nostram il 1.de iureiur.Ang.consi.209. Quidam nomine Alex.consi.12.colu.pen. lib.2. Rui. consi.108.col.ante pen. lib. 1. Curt. consil. 71. in tertio dubio,vbi in palatijs ità seruari attestatur nouissimè Rolan. d.consi.87.nu.27. 28. & ex his necessario infertur tam in hoc vltimo quam in 1.& 2. tempore, caducitatem ex aduerso prætensam cessare.

Verùm tamen, vt ad abundantem cautelā aliqua subicijamus, circumscriptis omnibus, quę hactenùs adductā sunt; consideremus quæsò, quam durum,rigorosum,odiosumq; remedium pro parte Illustr.Dom.Lauræ fuerit intentatum;
62 † Equidem dispositionem l.si quis maior, multi ęquissimi Iudices abbhorrere solent, teste Cor. consi.246.colu.č. in fi. vol.3.qui bis contra eam vidisse iudicari asseuerat;referunt Moder.oēs in eadēmet l.si quis maior.& Rol. consi.57.nu.46. lib.j.ego quoq; dum scolaris essem, doctrinā virum

rum Dñ m Federicum de Giunchis tunc Seren. nostri Ducis Auditorē cōtra rigorosam dispositionem huiusce legis sententiam protulisse vidi, in eadem fuit naui insignis quondam iureconsultus D. Camillus Villa dum eodem fungeretur magistratu, qui in cuiusdam affinis magnifici Patroni huius causę pręiudicium ita iudicauit; quod, & a plerisq; alijs, prout sua quęq; tulit conscientia, factum fuisse certo scio. Vndè non in merito posset quoque in pręsentiarum æquissimus D. Iudex noster Illustr. D. Virginiā, seu Illustriss. eius hæredes à pętitis absoluere, & liberare, quantumuis oīs alia cessaret exceptio.

63 Secundò insuper loco animaduerto Illustr. D. Lauram incumbentia in præsenti iudicio nō probasse; enimuerò quicunq; remedio l. si quis maior. vti vult, necesse habet probare omnia in contractu, de quo agitur, a se promissa, perfectè, & ad vnguem ad impleuisse; alioquin obtinere nō pōt. argumēto est l. Iulianus §. offerri. de acti. empt. l. quæro §. inter locutorem vbi Bart. ff. loca. Alex. consi. 66. col. pen. vol. 6. Cor. consi. 246. col. 2. vol. 3. & probat tex. mer d. l. si quis maior. ibi (intemerata pacti iura seruauerit) vbi scrib. omnes not. & præcipuè Cagno. multa congerēs num. 192. vsq; ad num. 198. quod bellè quoque cōprobauit Rol. d. consi. 87. nu. 17. cum plurib. seq. ad eos sufficiat remissio. At nihil tale probauit Illustr. Do. Laura, licèt plura in instrumenro emphiteutico promisisset, & maximè fęnū intra certū tempus asportare, vt videri potest. igitur.

64 Et animaduertendum est, quòd & si de minimis regulariter curandum non sit. l. scio de inte. rest. attamen vsq; ad minimum probari debet contractus obseruantia ab agente remedio d. l. si quis maior, vt inibi perscrib. omnes, & Cagn. segnanter sub num. 195.

65 Tertiò allegare possemus necessariam fuisse declarationem caducitatis antequam iudicium in coharetur per l. 2. vbi Bart. num. 2. & Ias. nu. 10. C. de iur. empti. & Cępol. cons. ciuili 25. nu. 2. • quorum opin. * cōem dicit Curt. iun. consi. 109. num. 11. & consi. 110. num. 23. atq; consi. 149. post nu. 3. versi. cum igitur, & Paris. consi. 108. nu. 33. lib. 1. Iulius Clarus §. emphiteusis q. 9. cū concord. quæ cum facta nusquā reperiatur non potest Illustr. D. Laura in præsentiarū obtinere. Nec dicatur in libello ipso declaratam fuisse caducitatem, quia replicabimus declarationē hoc

66 modo non procedere, prout Doc. requiruntǂ in his enim, quæ incontinenti fiunt, non est dare priùs, nec posterius l. lecta versic. dicebam. vbi

67 oēs not. ff. si cert. pet.ǂ vltra ꝙ illa fuit declaratoria procuratoris non habentis ad id mandatū idoneū, & propterea excedentis limites sui mādati, consequenterq; nulla dicitur præcessisse declaratio l. diligenter cum nor. ff. mandar.

68 Quartò considerandum est Illustr. D. Virginiam debitricē, & Illustr. D. Lauram creditricē diuersi fori rempore solutionis post onera fiendę, extitisse, vt notorium est, bonaq; pro quibus canon soluitur in creditricis foro non fuisse; quibus in facto stantibus, certa resultat iuris conclusio, debitorem non teneri pecunias ad domum creditoris deferre; nimirum. mora cessante, & pęnę l. si quis maior. cessare debent per Doct. glo. & Bar. in emphiteuta specificè loquētes, quā Doc. ibi cōiter sequuntur l. item illa ff. de consti. pec. Bald. in l. cum filius §. vltimo. ff. de verb. oblig. Alex. consi. 92. col. 4. vol. 1. Aret. consi. 162. col. 3. Anna. consi. 5. ante num. 7. Ias. l. ad diem. de verb. oblig. Dec. consi. 566. in fi. Goza. consi. 57. num. 5. Rui. consi. 149. in fi. volu. 1. & consi. 130. per tot. eodem vol. Parpa. l. si quis maior. in octauo notabili. Rolan. latè d. consi. 87. num. 16.

69 cum pluribus seq.ǂ Cui argumēto si oppositum fuerit, expressum fuisse locū solutionū in laudo summi Pontificis, & instrumento emphiteutico, replicabimus expressum quidem fuisse, imò verius expressa fuisse loca solutionum, sed sub alternatiua, vt legi potest, quo casu cum electio creditricis non sit subsequuta, quę nusquam declarauit quo in loco pensiones solui malet, perinde est, ac si nullus fuisset locus expressus. colligi potest hoc ex Doct. Bart. d. l. cum filius §. vlt. de uerb. oblig. quam refert, & sequitur Afflict. d. decis. 316. ante num. 5. Cor d. consi. 246. in fi. lib. 3. Paris. consi. 5. nu. 47. & Rolan. d. consi. 57. num. 39. 40. cum concord. facit tex. benè ponderatus in l. 3. §. 1. ff. de eo quod cer. lo.

70 Quintò pętijt pęnas conuentionales procurator Illustr. D. Lauræ in pręsenti iudicio vt in lib. A. pag. 49. meritò ad contractus dissolutionem aspirare non potest, licèt perfectè solutum non fuisset ad glo. quam Doct. sequuntur l. 2. in ver. repellere circa med. C. de iur. emph. allegat tex. not. in l. apud celsum §. labeo. de do. excep. in l. itā stipulatus in fi. de verb. obl. in l. cum proponas C. de transac. vbi casus.

Hęc igitur qualiacunq; sint ad propositas dubitationes submouendas libentissimè scripsi; ex quibus satis re ipsa factum illis omnibus censeo, quod & clarissimum D. Iusdicentem atbitraturum spero.

Pro eisdem Illustris. D. D. Fratribus de Gambara.

EPITOME.

De eadem materia; & quæ in præcedenti consilio conclusa fuerunt in hoc confirmantur; & obiecta euacuantur.

DOminus labia mea aperiat. Doctissimè, atq; acutissimè dubitat Illustr. & Excell. Pręses contra Illustriss. de Gambara ad ostendendum

dum quòd contractus, quem præmanibus habemus verè fuerit emphiteuticus, tum verò ad demostrandum, quòd siue eiusmodi fuerit, siue nō collectarum onus re ipsa veniat ab Illustr. Do. Virginia cōductrice perferendum, non verò ab Illustr. D. Laura locatrice.

Ego verò pro resolutione harum difficultatū breuiter, quoad eius fieri possit, insistendū censeo, tum quia multa iam in scriptis, oretenusq; in hanc rem deducta sunt, tùm èt quia intelligentiss. D. Iudici pauca sufficiunt.

Quoad primum igitur, verba non sunt (meo iudicio) effundenda quādoquidem luce clariùs ex hactenus adductis patere potest, non veram emphiteusim, sed perpetuam locationem fuisse celebratam. Cęterùm omnis difficultas consistit (vt arbitror) in ipso pacto locationi, & conductioni adiecto, quo Illustr. conductrix omnes casus fortuitos in se suscepit, ad quos tenetur verus, & proprius emphiteuta; pactiones enim cōductioni adiectæ, custodiendę sunt, licèt contractus substantiā non mutēt l. si merces §. cōductor ff. loca. l. legem C. eo. meritò videtur quòd quēadmodum verus emphiteuta tenetur ad collectas l. 2. C. de iur. emphi. Soci. & Clar. in locis ex aduerso citatis, Ita quoq; Illustr. conductrix nostra teneatur; consequenterq; solutum nullo pacto repetere queat. Huic difficultati multifariam occurrere possumus.

71 Primòq; si pactum valuisse, absq; veri præiudicio, supponatur, quod in dubiū vocari posset, illud proximè considerandum venit, quòd nulla conuentione, quibusuis etiam verbis expressa, fieri potest, vt conductor, aliusuè contrahens, casibus illis subiaceat, qui omnino partibus incogniti, & in opinati, atq; contractus tempore prsus in soliti fuerūt, per tex. optimū licèt vulg. l. fistulas §. frumenta de contrah. emp. & Doct. Bar. l. Seio. § medico. de an. leg. l. sed & si quis §. quæsitum ff. si quis caut. cum infinitis sim. tam à me quā ab alijs aduocatis iam dudum relatis; & est attendēdum, quòd grauissimum onus collectarum, quod Illustriss. Domus Pallauicina vnà cū rusticis ipsis subditis suis, spretis amplissimis eius priuilegijs, inuiolabiliter antea custoditis, sustinere coacta fuit, nunquam potuit in contrahentium mentem cadere; quia re vera incognitum, in opinatum insolitum, atq; à seculo inauditum fuit, prout latiùs iam expositū est. Idcirco sub pacti antedicti generalitate comprehendi non potuit.

72 Nec dicatur, quòd in genere saltē de tali onere contrahentes cogitauerunt, & Illustr. conductrix eapropter illius casum ferre debuerit, ex distinctione Corn. consi. 12. licèt diffusè col. 2.

73 lib. 4. † quoniam negamus omnino casum huiusmodi, etiam in genere, potuisse præuideri; cum fuerit in superlatiuo gradu insolitus Rip.

74 in tract. de pest par. 1. nu. 99. † & nedum annis centum, sed nunquam ante contigerit, vt per

75 eundem Rip. ibi, sed nu. 101. & seq. † cumq; ex multis alijs qualitatibus, & circumstātijs possit, ac debeat Iudex casum omni respectu insolitū arbitrari, secundùm Rip. vbi supra num. 104. vsque ad num. 108. ad quod videri quoq; possunt per multi alij, quos in prioribus scriptis super 2. cap. 1. motiui citauimus. quibus addi potest Natta consi. 21. num. 2. ex quorum omnium dictis apertissimè colligitur, quòd partes nulla ratione casum istum contractus tempore considerare potuerunt.

76 Secundò principaliter respondemus, pactum casuum fortuitorum semper intelligi debere, rebus sic stantibus, hoc tradit Anchar. consi. 402. pluribus rationibus, vbi notabiliter decidit de eo qui gabellam à Communitatę Pistorij emerat, seu conduxerat per plures annos cum omnibus cōmodis, & incōmodis, ita quòd remissionem aliquam ratione alicuius damni, aut casus emergentis, petere nō posset, & vult quòd eueniente insperato discessu Pontificis, peti possit remissio Anch. sequitur & bellè cōprobat Aym. Crau. consi. 95. num. 34. & ferè per tot. quo in loco pro quibusdā mercatoribus consiliū reddidit, quibus assignatū fuerat in solutum Graphariatus offm Lugunen. pro annis IX. suis periculo, & fortuna, quodq; promiserant nō petere remissionē ex causa belli, pestis, sterelitatis, aut alterius inconuenientis, etiam quod tale esset, qui præuideri non posset. Enimuero sequutis qbusdā nouis ordinibus, quibus commoda Graphariatus admodum imminuta fuerant, remissionē fieri debere, pacto non obstan. decidit. Sed accedat not. deci. Dec. consi. 335. vbi in terminis nostris parūuè dissimilib. voluit pactū inter ciues, & rurales statuto, iuramentoq; firmatum, & diutissimè obseruatum, super collectarum oneribus certa diuisione distribuendis, ampliùs non obseruari, si notabilis contingat rerum mutatio, ita vt pactum quod ab initio æquum fuit, ex causa de nouo superueniente, iniquum appareat, & in terminis eisdem consuluit Alb. consi. 34. nu. 15. vsq; ad fi. ex quorum rationibus, & authoritate possumus in nr̄a specie pariter decidere, quòd pactum, quo de agimus, nullatenus seruandum sit, cum maximæ, in credibilesq; contigerint rerum mutationes; quibus sanè effectum est, ut quod primò æquitatē continere fortassis visum fuerit, maximam tandem iniquitatem, euidentissimamq; contineret.

Ex abbundanti tamen ad primum obiectum iam dissolutum, non nulla libet subiungere, Nā si contractum fuisse Emphiteuticū, (circumscripta veritate) concederemus, consuetudinem status Mediolani probatam optimè in processu Parmensiq; clarissimo Do. Iudici notissimam, allega-

allegare possumus, quibus emphiteutę pro parte tantū, directi verò Domini pro reliquo collectantur, in tali enim consuetudine solidissimū fieri potest fundamentum, vt in prioribus scriptis ostensum fuit.

Secundò inconcussa manet, ĕt illa ratio, quam in alijs quoq; allegationibus retulimus. Nempè cum indictę fuerint collectæ ad summam fructuum ascendentes, directam Dñam ipsis obnoxiam fuisse; iura rationes, auctoritatesq; in id ponderatas non repeto, nè cantilenam eandem sępiùs canam. Verùm quia non satis constare quòd collectę fructus ęquauerint, oretenùs fuit ab Illustr. Pręside quandoque replicatum, non nihil ad eam hęsitationē tollendam proponendum est; & antè omnia quorundam testium dicta pręceteris sunt animaduertenda; qui tantū ab Illustr. D. Virginia pro collectis errogatum fuisse, clarè deponunt, quantùm illa percepit; hi sunt in lib. D. primus pag. 6. 9. 16. & 17. secundus pag. 27. Tertius pag. 41. à ter. & 42. Nonus pag. 107. 115. & 118. decimus pag. 130. 138. & 139. vndecimus pag. 185. & 187. Quippè qui, licèt pręcisam fructuū pręceptorum quātitatem
77 non deponant † prout requirere videntur Bal. & Sal. l. j. ad fi. C. de fruct. & li. ex pen. optimè tā
78 intentionē nostram probare censendi sunt † qñ quidē fructus deprætérito ex coniecturis quoque probari veriùs est, vt Idem met Bald. pulchrè consuluit consi. 323. proponitur nu. 5. lib. 5. & Ias. consil. 54. num. 4. volu. 2. quod, & tradidit Corn. d. l. 1. num. 5. & Io. Cop. in tract. fruct. lib. 4. tit. 2. cap. vni. atq; Gabr. Cat. Brix. in tract. de eo quod inter. cap. 13. cum concord. ab his allegatis Neq; verò dissentiunt Bald. & Saly. d. l. j. si recta oculi acie dispiciantur, quinimo pro nobis in specie decidunt, dum fructus præteriti quoque temporis probari volunt per proximas coniecturas, & exemplificant in redditibus vicinorum prædiorum. Etenim super huiusmodi coniectura fundant in indiuiduo depositionem suā testes nostri, primus pag. 16. 17. & nonus pag. 107. quippè qui habentes prędia vicina prædijs istis emphiteuticis, pro quibus omnibus eadem onera fuerunt persoluta, & de redditibus suorum prædiorum optimè informati sunt, cum re ipsa, cum dāno suo didicissent collectas à Cesarianis Impositas, an nuos fructus prædiorum suorum ęquauisse, de vicinis idem testificatur, quorum redditus ve-
79 risimiliter haud dissimiles fuere. † Horum igitur dicto plena fides est adhibenda l. vbi nume-
80 rus de test. † eò pręsertim, quòd rationem de facto proprio allegant, quo casu singulis quoque credendum foret per nota. Theoricam Castr. l. quicunq; in fi. C. de ser. fug. & Saly. l. si quis decurio in 4. opp. C. de fals. Alex. consi. 197. nu. 3. in 7. Soci. consi. 28. nu. 4. in 3. Dec. cōs. 56. nu. 4.

Crau. consi. 99. num. 6. & consi. 220. nu. 18. cum cōco. Sed accedat alia vrgens & ꝓxima cōiectura ad proban. quantitatem fructuum perceptiorum per Illustr. conductricē onera non excessisse. Deponūt namq; nonus testis pag. 118. & de cimus pag. 130. multos habentes prædia in locis occupatis ab Imperialibus, signanterq; Illustrisimum D. Sfortiam Pallauicinum ea obtulisse possidenda Senatui Mediolani, & cuiuis, ĕt priuato, volenti quotannis onera ipsis indicta soluere, & neminem inuenisse qui oblationem acceptaret. Vndè possumus facilè coniectari, quòd supra proximè diximus, verissimum esse.
81 † Enimuero si secus fuisset, talis oblatio nunquā à Dñis prædiorum facta fuisset, cum nemo suū iactare pſumatur l. cū de indebito de ꝓbat. §. 1.
82 insti. de obl. ex qua. contr. cūq; q suū iactat stultitię meritò argui possit l. vlti. §. 1. C. arbi. tut.
83 † quę proculdubio in homine non pręsumitur sed potiꝰ mētis sanitas l. nec codicillos vbi Bal. C. de eod. Dec. consi. 448. nu. 9. & 10. cum sim. Aliorū testiū dicta diuersis in locis ad idē perpendi poslent, sed oculatissimi D. Iudicis iudicio ea relinquo diiudicanda, qui magis scire
84 potest. l. 3. ff. de testi. † Id vnum non ommitto, quòd, & si per verbum credo aliquid de ponant, & ob id concludere non videantur, vt per Dec. latè consi. 524. nu. 6. & Curt. iun. consi.
85 144. num. 5. † quia tamen rationes allegant ve ritatem inferentes, vt videri potest, contrarium prorsus tenendum est, vt pulchrè tradit Alex. consi. 119. num. 6. lib. 7. & Ias. consi. 61. nu. 4. lib. 1. cum concord. Sed si veritatem amamus, quid testium dictis hac in re opus est plusquam notoria? Equidem illud mihi persuadeo, neminem latere, Dominos prædiorum vltra flumen Taronis in agro Parmeñ. existentium, tantùm pro collectis errogasse tempore occupationis memoratæ, quantum fructuum ex fundis ipsis perceperunt, & quandoq; plus, & cum id noto-
86 rium sit, probatione non eget. † sed Illustrissimos principales meos ab onere probandi releuat glo. 1. in c. 2. extra vt li. non. const. & glo. in clem. appellāti. in ver. causas de appella. & vtro biq; Scribē. sufficit enim notorium allegare, ꝓut fuit in causa nostra sępiùs allegatum, vt ijsdemmet locis traditum est, & per glo. l. ciues in uer. iusta C. de app. & Bart. l. emptorem de ac.
87 emp. Natta consi. 415. in fi. & alibi sępè. † Nam potest iudex postmodum ex officio vsq; ad sen tentiam se informare glo. & Doct. l. 1. C. qui. & aduer. quos Bar. l. 3. §. hoc autem de dam. infec.
88 Bald. l. vni. C. vt quę desi. aduo. † Imò verò dēt pro auxilio veritatis se informare, Aret. consil. 127. in cā Dominę Antonię colum. 2. ver. ad
89 secundum Soci. in consi. 65. num. 40. vol. 1. † & non est opus aliqua partium citatione Alex. consi. 14. in princ. vol. 5. Dec. consi. 447. nu. 11.
per-

Perquirat igitur Illustr. Do. Gubernator huius
notorij veritatem, quam indubiè inueniet;quo
niam re vera, Notior in Coelo fabula nulla fuit.
Cęterum si in quolibet possidente prædia in lo-
cis ipsis occupatis illud verum, notoriumq́; ap-
paruerit, quid demum in nostra specie conclu-
dimus, cum Illustr. D. Conductrix vltra commu-
nes cum alijs solutiones onerum, maximas im-
pensas fecerit, pluraq́; damna grauissima ob eã
causam passa fuerit; plurimùm quippe in litigã-
do, & se defendendo ab huiusmodi collecta-
rum onere expendidit. Quandoquidem diu-
tiùs, acriusq́; cum Communi Zibelli sola litiga-
uit, quàm cęteri omnes onera detractantes, vt
asserit septimus testis pag. 52. à ter. litigauit au-
tem non tantùm in loco ipso Zibelli, & Burgi
S. Donini, vbi maior Magistratus status Par-
mensis occupati residebat, sed ẽt Mediolani co-
ram amplissimo Senatu; missit grauissimos nun-
tios, nedùm ad Illustrissimum Imperatoris ui-
cesgerẽtem, sed etiam ad ipsummet Sacratiss.
Imperatorem, infinitas pertulit pignorationes,
in quibus tam merces exequutorum, & expen-
sa bestiarum in hospitijs positarum, quàm agro-
rum cultura ommissa venit consideranda; Mi-
rum in modũ damnificata fuit in frequẽtissimis
militum hospitationibus, quæ licèt solutionum
loco pro certa summa cederent, longè maius
tamen damnum inferebant; vndè est, quòd sa-
tagebant omnes hospitantibus potiùs confer-
re, quã hospitari; & hęc omnia probantur ple-
nissimè per testes nostros, quorum depositiones
ostiatim referre longum, ac superfluum foret,
in margine tamen signatæ sunt, & facilè possunt
inueniri, Sed accedat, quòd eodẽ tempore quo
memorata damna passa fuit Illustr. D. Virginia,
consuetos etiam redditus prædiorum emphi-
teoticorum percipere nequiuit, siquidem be-
stiamina super ipsis iux. solitum, ali non potue-
runt, quod certè detrimẽti haud parum intulit,
ex quo pratis illa prædia abundant, vt testes
quamplures asserunt, & in specie tertius pag.
39. & quartus pag. 52. a ter. Ex his igitur omni-
nibus dubio procul colligere possumus, non mi
nùs ab ea collectarũ cã solutum, & expensum
fuisse, quàm ex fructibus perceptum, sed plùs
90 potiùs. † At ex abundanti subijciamus, satis esse
fundatam intentionẽ nostrã in sola negatione,
nobisq́; sufficere fructus excessisse onera inficia
ri. Nam si contrarium pars aduersa asserit, pro-
bandi onus assumit per doctr. glo. l. cum de lege
vbi Bart. Saly. & alij ff. de probat. Bart. l. si con-
stante 1. q. primæ partis princ. ff. soluto matri.
& l. conficiuntur. §. codicilli in fi. de iur. codi.
Bald. Ang. & Saly. l. vlt. §. licentia C. de iur. deli.
Ang. & Imo. l. cum ex causa de re iud. Castr. l.
maritus sol. matr. Alex. consi. 41. num. 5. in 3. &
consi. 55. num. 6. in 1. Ias. consi. 34. sub num. 5.
lib. 1. quorũ opin. * communẽ videri dicit Rip.
d. l. si constante sub num. 18. pro qua alios ad-
ducit concord. & in terminis omnino similibus
communem asserit Rui. consi. 77. num. 7. vo-
91 lum. 1. † Verùmtamen si fructuum aliquid su-
perfuisse aliqua vnquam ratione dici posset, di
rectam tamen Dñam collectis obstrictã fuisse
dicendum foret per gloss. d. l. qui concubinam
§. qui ortos in ver. pręstaturũ ff. de leg. 3. quam
sequuntur inibi scrib. & alijs in locis iampridẽ
à nobis relatis, & signanter Natta citato consi.
415. vbi latè illã exornat vol. 2. meritò non po-
terunt aduersarij fundamentum istud quoquo
pacto euitare.
Tertiò pro responsione deduci possunt ingenio
sè tradita per Egid. Tho. in tract. collect. §. pau-
92 peres sub num. 29. † quo loci optimis tuetur ra
tionibus verùm emphiteutam ad collectarum
præstationem non teneri, sed directum, & re-
spondet tex. l. 2. C. de iu. emph. in quo potissimũ
contrariæ sententiæ stat fundamentum, aliaque
remouet cõtraria, vt videri potest. eiusdem opi.
fuisse videtur Franc. Luc. noster Parmẽ. in trac.
de fis. & eius priui. 3. par. princ. num. 17. & seq.
licèt ita diffusè non insistat; à quibus non vide-
tur dissentiendum, quicquid crebior nostratum
scola senserit, ea enim opi. quę melioribus, & vr
gentioribus rationib. nititur amplectenda est l.
1. §. sed neque C. de vet. iur. enucle. c. cappella-
nus de fer. tradunt Cano. in c. 1. de consti. Ma-
thesi. tract. de elect. opi. num. 2. Curt. iu. cons.
57. colum. 4. Dec. consi. 576. num. 11. Neuiz. in
sil. nup. li. 5. num. 67. quod multò magis obtine-
re debet, cũ argumenta contra sententium ab
ipso Egid. confutata sint Barb. Feli. & Dec. d. c. 1.
de consti. Neuiz. vbi supra, sed num. 73. cum
concord.
Quartam, & vltimam addo solutionem, mea
quidem sñia inconuincibilẽ, ad cuius dilucida-
94 tionẽ, vnum in iure, & duo in facto sunt pręsup-
ponẽda, in iure † quòd collectæ, & onera vnifor
mẽ nonhabent pstationẽ, sed modo rei, mõ per-
sonę modo mixtim indicuntur; Rursusq́; primo
& vltimo casu quandoq; ex corpore fructuum,
quandoq; habito respectu ad perceptionem,
quandoq; respiciendo rei valorem, hoc est per
æs, & librã imponũtur. Colliguntur ista ex tra-
ditis per Scrib. l. rescripto §. vlt. de mun. & hon.
l. 1. C. de mul. & in quo lo. lib. x. l. 1. C. de anno.
& trib. eo. li. l. placet C. de sacrosan. Eccle. l. 4. §.
auctor vbi Bart. signanter de re iud. l. 1. §. quod
si nemo vbi in specie Bald. ff. quod cuiusq; vni-
uer. & per eundem Bal. consi. 408. lib. 5. in non.
& alibi sępè in locis notiss.
In facto aũt primò suppono, quòd bona, de qui
bus agimus, descripta fuerunt Illustr. D. Virgi-
nię in æstimo Zibelli tẽpore occupationis con-
fecto; deponunt hoc testes nostri. Quintus pag.
63. sex-

63. Sextus pag. 73. Septimus pag. 80. à ter. & 90. Octauus pag. 94 & 100. Nonus pag. 109. Duodecimus 153. Decimus tertius 163. & 164.
Secundò verò p̃mitto, collectas, & onera per dictã Illust. D. supportata, inspecto rerũ valore, & sic per æs, & libram à Zibellensibus exacta fuisse; istud deponunt, secundus testis pag. 25. à ter. pag. 95. à ter. & 97. à ter. Nonus pag. 100. 12. 155. & 157. Decimus tertius 195. à ter. & probatur vtrumq; ex libris æstimi productis. Quibus stãtibus animaduerto, quod horũ alterũ perperã, & iniustè fuit à Zibellensibus gestum, alterũ verò rectè factũ existimandum est, & vt de rectè factis prius loquar, onera pro quantitate patrimonij, seu per æs, & librã legitimè distribuerunt, consistebãt. n. in militũ hospitationibus, vel pro eorundem stipendijs exigebantur, aut pro tallea Principi soluenda, vel pro publica vtilitate aliàs
95 indicebant, † quibus casibus pro modo facultatũ certum est collectã imponi debere. De hospitationibus est tex. l. 1. §. munus hospitis de mun. & hon. & tradit Bart. d. l. 1. col. vlt. C. de mul. & in quo lo. Io. de plat. in rub. C. de an. & trib. & l. indictiones eo. ti. atq; l. 3. C. de mun. patri. li. 10. Parpa. d. l. placet nu. 183. Egidius d. tract. §. retenta sub nu. 3. Rolan. d. cons. 66. num. 3. apud quos habetur, quod munus hospitationis indicitur rei propter ipsam rem.
96 † Ideò collecta eius occasione imposita s̃m naturam oneris in cuius locũ subrogatur, debet regulari, & consequẽter inspecto rei ualore distribui Bart. d. §. auctor circa principiũ, Bald. d. §. quod si nemo in 1. q. & cons. 47. nu. 5. li. 3. atque consi. 408. in fi. li. 5. de stipendijs militarib. idem est iudicium, ut in specie decidit Bald. d. §. quòd si nemo, col. 2. uers. si uerò causa, & l. etiam sub num. 15. C. de exec. rei iud. Petr. de Vbal. tract. collect. sub nu. 6. Franc. Luca. d. tract. de fis. & eius priu. par. 3. nu. 7. 8. Corn. cons. 217. col. 2. uol. 2. Natt. cons. 183. nu. 1. li. 1. Rolan. d. cons. nu. 16. de collecta imposita pro tallea Principis, aut aliàs ob publicam utilitatẽ, uel necessitatẽ haud secus iudicandũ est, ut oẽs proximè citati asseuerant, & generaliter pro quocunque onere reali, uel mixto redimendo, collecta per æs, & lib. soluitur secundũ Bart. & Doctor. d. §. actor, ubi Rip. nu. 30. & 32. & post oẽs Rolã. ubi s̃. nu. 15. sed & si nulla rõne cõstet pro quo exigatur onere collecta, adhuc eodẽ modo in dubio fiet diuisio, ut Bart. ibidẽ, & pulchrè Rip. nu. 31. sed fuit dictũ Inno. c. graue, de sentẽ. excom. quod etiã refert Bald. d. §. quod si nemo in 1. q. Io. de Plat. & Bart. l. 1. nu. in 5. not. C. de apo. pub. li. 10. Dec. consil. 335. in princ. Egid. d. tract. §. exactio nu. 18. Bello. cons. 12. nu. 10. Rui. cons. 116. nu. 5. volu. 4. & cons. 125. nu. 2. eo. vol. Rolan. d. cõs. nu. 16. Quapropter nõ est dubitandũ quin legitimè fuerint onera ĩ territorio Zibelli per æs, & lib. distributa.

At verò minùs rectè egerunt Zibellenses in describendis bonis emphiteuticis, de quibus agimus, cum ꝑ ipsis perinde Ill. Conductricem æstimauerint, ac si pleno iure ad eam pertinuissent.
97 † Enimuerò certum est, quòd pro suo vtili dominio veniebat tantummodo allibranda, & Ill. Locatrix pro directo, ut in proprijs terminis æstimi generalis conficiendi docet And. de Isern. citatus in prioribus scriptis in §. plaustrorũ nu. 56. tit. quæ sint reg. quem sequitur ibidem Afflict. nu. 36. & Luc. de pen. l. vlt. col. pen. vers. quinto quæritur, C. de fund. limit. li. 10. & l. litibus in fi. C. de agri. & censi. li. 11. Silua. cons. 9. sub num. 5. Rol. d. cons. nu. 34. Boss. tit. de Princ. & eius priuil. nu. 123. & seq. quibus neminẽ vidi contradicẽtẽ, vnde est, quod in generali huius nostrę Ciuitatis perequatione eorũ opi. in praxi seruatur, vt aliàs quoq; dicebã, exploratũ t̃n est nihil omninò præiudicij per illam registrationem factũ
98 fuisse Illust. Cõductrici, † tùm quia onus alterius portare non tenebatur l. legatorum in prin. de leg. 2. l. hac diffinitione, C. de om. ag. deser. li. 11.
99 † & alteri per alterũ non debet iniqua cõditio inferri, l. nõ debet alteri reg. iur. cum sim. Tũ vel maximè, quia ab ipso initio, & successiuè per totum tempus onerum reclamauit, prouocauitq; ad superiores, & nulli prorsùs grauamini sibi illato, acquieuit, aut consensit, & dicta munera,
100 de facto subire coacta fuit. † Quapropter cum paria sint aliquid esse, vel esse debere l. qui. cum alio vbi Dec. num. 9. & Cagno. nu. 22. ff. de reg. iur. & idem Dec. l. 9 te in 4. not. ff. si cer. pet. cum concord. perindè iudicandũ erit, ac si fuisset Ill. Locatrix ad mensurã sui directi dominij descripta. Cæterum si descripta fuisset, onera memorata ad ratam ęstimi sui ferre debuisset, vt mox p̃
101 babimus Igitur &c. † Enimuerò q̃n pro modo facultatum, & vt nostrates aiunt, per æs, & lib. illa distribuuntur, non attenditur fructuum quantitas, quia de ipsorum corpore nihil detrahitur, vt in tributo aliàs fit d. l. 1. C. de anno. & trib. cũ no. neq; consideratur quis possideat, & fructus ꝑcipiat, vt in cęteris collectis exigendis l. neq; ff. de impen. in re. do. fac. l. hactenus de vsufru. l. vlt. C. si cen. vel reli. l. fructus, C. de ac. empt. cũ vulg. sed t̃n inspicitur quis sit in ęstimo legitimè descriptus, & allibratus, vt not. tradit Ang. d. l. vlt. C. si cen. vel rel. in prin. 9 & voluit Bal. d. l. ẽt anre nu. 16. C. de exeq. re iud. Rom. cons. 161. visis in fi. Brun. in tract. de exclus. fœm. articu. 8. princ. q. 22. ante num. 12. Dec. cons. 286. num. 5. Curt. iun. cons. 42. num. 4. vbi in causa Parmeñ. Consilium reddidit, & nouissimè, Boss. loco præ-
102 citato sub nu. 24. † Hinc est, quod vendẽs rem pro qua æstimatus fuit, & possessionem eius trãsferens tenet adhuc ad collectas per æs, & lib. impositas ad Bart. l. incola. in prin. ff. ad mun. Ang.
103 d. l. 1. cum cõcord. † similiter videmus quod q̃n

colle-

collecta sic, vt supra imponitur, nõ curat̃ vtrũ p-
sona sit subdita tempore indictionis, nec nè? Sed
solummodo an sit in æstimo descripta, est doctr.
Bart. d. l. ĩcola. in prin. & Bald. d. §. quod si nemo
104 col. antepen. vers. sup tertio † licet forẽsis nõ pos
sit regulariter collectari l. munerũ §. pĩmoniorũ
& l. rescripto in fi. de mu. & hono. & in l. libert⁹.
105 §. sola. ad munic. cũ no. vbiq; per Bart. & alios. †
His igit̃ stãtib⁹, cessant oẽs amatitudines, vt ver
bis eiusdẽ Bossij citato loco vtar, & oẽs cessant
authoritates in oppositũ adductæ; ꝓcedũt nãq;
illis casibus, quibus fructibus ipsis imponit̃ colle
cta. Nos verò de imposita super valore rerum, &
patrimonij quantitate tractamus vt supra. Ideo
ex diuersis nõ fiet illatio l. Pap. de mino. cũ sim.
Quinẽt pñt hac ratione Scribentiũ opi. concilia
ri, quæ inuicẽ videbant̃ alioquì repugnare. Eo-
rũ. n. sñia, qui emphiteuiã collectis obstrictũ te-
nent, hoc est Soci. Curt. Clar. ex aduersò citato-
rũ in casibus p̃dictis obtinere põt, qui verò con-
trariũ sentiunt, in casu exigendi per æs, & lib. lo-
quuntur, vt ex eo facilè liquet, quòd Isern. Affl.
Luc. de Pen. & alios allegant, qui de æstimo con
106 ficiendo tractant. † Dictũ nanq; doctoris secũ-
dum legẽ, vel doctrinã, quam adducit, intelligit̃
Bart. l. nõ solũ §. liberationis de libera leg. Dec.
l. singularia sub n. 16. ff. si cer. pet. & cons. 1. nu. 5.
107 Quas ob res cũ onera, quæ soluenda erant pro
vtroq; dñio, coactè iñ, vt ex processu constat, Il
lust. D. Virginia pertulerit, consequenterq́; vtile
negotiũ ꝓ directa dña gesserit, satis superq́; con
stat repetitioni, aut petitæ cõpensationi locũ fo
re ad. Bald. l. 1. in 6. differentia, C. de iu. emph. &
in l. cum duobus §. si in coeunda ff. pro soc. cum
multis concord. adductis in alijs allegationibus.
Quibus addo Franc. Luca. d. tract. & par. nu. 18.
& Nat. cons. 409. num. 5. atq; Riminal. cons. 55.
vol. 1. Et nõ ommitto, quòd Illust. D. Laura talẽ
compensationem non posset euitare, quantũuis
de facto, & non de Iure coacta fuisset soluere Il-
lust. Conductrix, vt not. inquit Bald. d. §. si in co-
eunda vers. & ideo coloni, Alba. cõs. 1. in fi. vbi
plures allegat concor. Quinimo si inuita Ill. D.
Locatrice, & protestante, nè solutiones fierent,
soluisset, idem esset omnino respondẽdum, per
ea quæ scribit Egid. Thoma. d. tract. §. retenta
nu. 38. post Soci. cons. 26. vol. 1.

S V M M A R I V M.

1 *ONus impositum pro aggeribus fluminum quilibet pro modo facultatum subire te netur, idest secundùm numerũ agrorũ, & capita belluarum, sublata, & abolita qualibet immunitate in contrarium vigente.*

2 *Imò prohibitum videtur talem immunitatem concedere.*

3 *Factum contra legem non tenet, sed nullum est.*

4 *Immunitas quantumuis generalis, & ampla, nõ extenditur ad onera publica vtilitatis causa imponẽda, ad quæ omnes, etiam priuilegiati, & exempti tenentur, & est communis.*

5 *Priuilegium immunitatis, quod alijs incipit esse dãnosum non debet durare.*

6 *Onus multorum pauci portare non debent, & absurdum est, quòd ratam suam onerum omnes non subeant.*

7 *Immunitas in oppositũ vt valeat duo requiruntur, Potestas, & voluntas Principis.*

8 *Verba sunt notæ passionum animi, & indicant exponentium mentem.*

9 *Omnimoda exemptio intelligitur plenissima.*

10 *Immunitas cõcessa ab omnibus, & quibuscunq; oneribus tributis, impositionibus, contributionibus, et compartitis, custodijs, hospitationibus militum, & allodiamentis comprahendunt omnes casus quantumuis priuilegiatos, & exceptos, tam propter necessitatem, quàm propter vtilitatem publicam, ac etiam propter fauorem Ecclesiæ, & in specie casum pestis, & belli.*

11 *Item refectionis viarum, pontium, & aqueductuũ.*

12 *Et hospitationis Aulicorum Principis, ẽt p transitũ.*

13 *Solutionis decimarum Ecclesiæ debitarum.*

14 *Solutionis affictus pascuorum pro causa communi.*

15 *Constructionis, & reparationis aggerum Padi.*

16 *Clausula ab omnibus, & quibuscunq; muneribus, & oneribus ordinarijs, & extraordinarijs, realibus, personalibus, & mixtis, comprahendit ea omnia, quæ aliàs de iure non fuissent comprahensa.*

17 *Clausula, & cuiuscunq; alterius generis impositis, vel in futurum imponendis per nos, vel successores nostros comprahendit omnes casus, etiam maiores expressis.*

18 *Clausula (ex quacunq; causa, siue voluntaria, siue necessaria in genere, vel in specie) comprahendit onera oĩa à sufficienti partiũ enumeratione.*

19 *Actiones hominum, aut voluntariæ sunt, aut necessariæ.*

20 *Collectam, & onera imponere quibus ex causis Principes possint. remissiuè.*

21 *Immunitas ab omnibus oneribus concedi potest per verba generalia, & non est necesse omnia singulatim exprimere.*

22 *Clausula (tam tempore pacis, quàm belli,) & ex quacumq; causa quantumlibet priuilegiata, plenissimam immunitatem importat.*

23 *Derogatio l. vacuatis C. de decur. lib. 10. cum alijs contrarijs plurimùm prodest in priuilegio immunitatis inserta.*

24 *Immunitas cõcessa per verba generalia negatiua plenior est, magisq́; efficax.*

25 *Oĩno idẽ importat, quod integraliter, & totaliter. Et in priuilegio immunitatis multum operatur..*

26 *Clausula, (non intelligatur derogatum priuilegio, nisi de eo fiat specialis mentio) dat formam, quæ*

non

non seruata, non tollit virtus priuilegij.

27 *Exceptio alicuius casus ab immunitate, facit eum in cæteris omnibus obseruari debere.*

28 *Præsertim si sit facta cum taxatiua (duntaxat).*

29 *Clausula plures immunitatem generalē denotātes mentem concedentis magìs præcisam denotant.*

30 *Clausularū Motu proprio, Ex certa scientia, De potestatis plenitudine, etiam absoluta, non obstan. & Decreti irritantis, quis sit effectus, remißiuè.*

31 *Immunitas concessa ad vitam alicuius plenius interpretatari potest, quàm perpetua.*

32 *Immunitas concessa alicui regulari debet iuxta obseruantiam secutam.*

33 *L. 1. & 2. C. de immunitate nemini conceden. intellectus.*

34 *Priuilegium reuocari quando incipit alijs esse damnosum, intelligi debet, quãdo ex causa de nouo superuenienti.*

35 *Et quando aliorum non priuilegiatorū facultates non suppetunt, adeò quod est remedium subsidiarium non ordinarium.*

36 *Et quando priuilegium est contra publicam vtilitatem principaliter non secundario tantum.*

37 *Decretum irritans habet annexam inhibitionem, & omnia in contrarium acta annullat, & irritat ipso iure.*

Pro Illustriss. D. Cardinali de Gambara, & Com. Ranutio eius fratre.

EPITOME.

De interpretatione priuilegij immunitatis generalis plenè tractatur in præsenti responso.

RESPONSVM XV.

DOctissimè aliàs scripsit præclariss. D. Vincentius Parentius Aduocatus cōcistorialis super immunitate, & exēptione iamdudum coocessa per Sereniss. D. Octauium Parm. & Placen. Ducem Illustri D. Virginiæ Pallauicinæ de Gambara, & eius descendentibus primi gradus tantū, ad ostēdendum, quòd illius virtute pręseruari debeant Illustriss. & Reuerendiss. D. Card. de Gambara, atq; Illustriss. D. Raynutius eius frater, tãquam filij præd. D. Virginiæ à refectione viarū, & pontium pro bonis per eos in hoc Statu possessis, & in hæreditate memoratæ eorū genitricis remansis, prout in effectu pręseruati, & immunes habiti fuere, subindè annis retroactis dubitatum fuit an ab oneribus quoq; impositis propter pestem immunes, & exēpti censeri deberent, & pro talibus habiti fuere, quia ad illorū solutionē minimè coacti sunt, neq; ad alia transacta onera diuersis ex causis imposita. Nunc ēt incidit q̄stio, vtrum ad aggerum fluminis Padi cōstructionē, seu refectionē cogi possint, an verò adeò ampla, & generalis sit dicta immunitas, vt hunc ēt casū aggerū, & aliorū oīum, quæ excogitari pñt grauaminū, & impositionū complectatur; Et prima facie videbatur pro negatiua concludendum.

1 Primò per tex. in terminis in l. 1. & 2. C. de immu. ne. conced. vbi Imp. pręcipit onera ex causa
aggerū fluminis pro mō facultatū imponi, idest
secundum numerū iugerū, & capitū belluarū, vt
ibi exponit glo. sublata, & abolita quauis immunitate in contrariū vigente, vt ibi Bal. & Ioā. de
Plat. & de hac onerum partitione pro aggeribus
inter eos, qui commodū sentiunt, loquuntur in
specie Butr. & Innoc. in c. nō minùs de immun.
2 eccle. † Quinimò vr̄ Imperator in ea rub. prohibere ne talis immunitas in contrariū fieri possit,
3 † & per consequens facta tenere non debet l. nō
dubium C. de legi.

4 Secundo ex communi doct. Scriben. in l. si ex
toto de leg. 1. vbi Dyn. Bal. Alex. Rapha. & Ias.
de leg. 1. & in l. ad instructionē vbi Castr. & alij
C. de sacro. Eccle. quòd immunitas quantumuis
generalis, & ampla, non tñ extenditur ad onera
publicæ vtilitatis causa imponenda, ad quæ oēs
ēt priuilegiati, & exempti tenentur, ad quod ēt
benefacit Bal. in l. iubemus nullā nu. 1. 2. C. eo. ti.
Alex. cons. 216. nu. 21. in 2. Ancha. cōs 260. col.
1. Crot. in repet l. oēs populi nu. 108. de iusti. &
* iu. & hanc esse cōem opin. *testatur, quampluribus ēt exornat Rol. à Val. cōs. 76. nu. 7. cū seqq.
li. 2. & latiùs cons. 80. nu. 17. cum multis seqq. in
3. At refectio, seu cōstructio aggerum, de qbus
supra fit certè ad publicam vtilitatē, ne fluuiorū
rex Eridanus, & agros, & bona huius territorij
passim depopuletur, & diripiat, ergo &c.

5 Tertiò, & vltimo, quia priuilegium immunitatis, quòd alijs incipit esse valde damnosum, non
debet durare c. suggestū, & c. dilecti, vbi Card.
de deci. Ancha. vbi supra col. 2. Cæterū si pręd-
cti Illustriss. DD. Fratres, qui perplures habent
possessiones, & ingentia prædia in his partibus
ab onere pro bonis suis tangente, liberarentur,
6 aliorum cōditio valde deterior efficeretur, † magnaq; iniquitas resultaret, quoniā tenerentur
isti ad totum onus, & sic ad ratā, quoq; dictis Illustriss. DD. tangentē, quod absurdum maximè
videretr̄, per ea quæ not. in l. actores C. de exact.
tribu. li. 10. & in l. secundum naturam ff. de reg.
vndè inquit Bal. cons. 410. nu. 6. in 2. quòd onus
multorum pauci portare non debent latè Rol. à
Val. cons. 1. nu. 158. vsq; ad nu. 178. li. 2.

7 His tñ minimè obstantibus, in contrariam sententiā propensiùs descendo, & immunitatē pręd-
ctā oīa cuiuscunq; generis onera compręhendere arbitror, quacunque de causa ēt fauorabili, & priuilegiata, & ob publicā vtilitatē, seu necessitatem imponenda, vtputà, propter bellum,
pestem,

pestem, famem, viaru, & pontiu refectione, vel instructione, necno & aggeru, de quibus in psen tiarũ agitur. Ad quod ondendũ duo tm necessaria sunt, potestas, & voluntas Principis cocedetis, de ptare non vr dubitadu p ea, q in terminis scribunt Bart. in l. 2. ff. de iu. immu. & in l. 1. C. de decre. decur. li. 10. cano. i c. accedetes de pscript. Bal. conf. pdicto 410. in fi. Nat. cos. 160 nu. 2. & 37. 38. & cos. 3 10. n. 1. Bofs. i trac. cri. tit. de Pric. n. 133. 135. & 150. Rol. latè d. cos. 76. in prin. Cacher. decis. 35. nu. 18. 19. qbus sufficiat remissio.

8 † De voluntate autem ex multis patet pp prægnantissima verba priuilegij, quæ cum sint notæ passionum animi, & expræssiuæ mentis hominũ, optime indicant eorum voluntatem, vt inquit Celsus in l. labeo. §. idem tubero. de suppel. leg. & in terminis nostris plenè prosequitur Crau. consi. 294. sub nu. 7. vers. secundò considero.

9 † Primò. Igitur ponderandum est Principem cocedere oimodam immunitate, & exeptione, q significat plenissimam, & cui nihil addi possit; vt de oimoda iurisdictione est tex. in clem. 1. in ver. omnimodã vbi glo. & Card. de fo. cop. Rui. consi. 61. nu. 24. in fi. & seq. vol. 5. Rolan consi. 3. nu. 16. li. 2. & de omnimoda fide dãda libris tradunt Rom. & Aret. in l. si duo. de acquir. hæred. Alex. in l. 2. §. si absens. si ex noxa. cau. aga.

10 † Secundo. Sequunt verba illa (ab oib. & qbuscũq; angarijs, p angarijs, tributis, impositionib9, cotributionibus, & copartitis, custodijs, hospitationibus miliiũ, & allodiametis) sunt. n. vniuersalia, & geminata, q oes cas9 qtũuis priuilegiatos, & exceptos, tàm pp necessitate, quàm pp publicã vtilitatem, ac et fauore Ecclesiæ complectuntur; & per cosequens includunt et casũ pestis, & belli, vt consuluit Alex. cos. 30. in 1. & in 6. dub. li. 5. Nat. d. cons. 60. nu. 29. cũ seqq. & cons. 310. & cos. 397. col. 1. & 2. Crau. d. cos. 294. n. 1. vsq; ad nu. 6. & cons. 308. nu. 3. cũ seqq. Rol. latè cos. 5. nu. 36. cum pluribus seqq li. 1. & cons. 2. n. 12. 13. & 30. li. 4. Ceph. cons. 58 nu. 12. cum seq. Bursa. cons. 16. nu. 50. & 52. Neuiz. cons. 66. & cons.

11 12. inter cons. Brun. Cacher. decis. 39. nu. 21. † Et in casu constructionis, vel reparationis viarũ, & pontiũ, & aqueductuũ cosuluit Rol. abundè pcitaro cons. 2. in 4. † & in casu hospitationis aulicorũ Principis, et p trãsitũ, rndit Crau. d. cons. 308.

13 † & in casu solutionis decimarũ Ecclesiæ debitarũ plenè Dec. cons. 113. per to. † & in casu oneris impositi p soluendis affictibus pascuorũ cum cõi Hipp. Rimin. cons. 369. nu. 5. cũ multis seqq.

15 † Et in pprijs terminis reparationis, & costructionis aggerũ Padi, ide Rim. cos. 413. n. 16. cũ seqq.

16 † Tertiò. Consideranda est sequens clausula (& gnaliter ab oibus, & quibuscunq; muneribus, & oneribus ordinarij, & exordinarijs, realibus, personalibus, & mixtis) in qua vltra geminatione, & triplicationem verborum vniuersalium per expressione ordinariorũ, & exordinariorũ cophedunt et ea, q aliàs de iure no fuissent cophesa. Alex. d. l. si ex toto nu. 6. Nat. cons. 139. n. 11. 12. Rol. d. cos. 2. n. 12. 13. 14 Ceph. d. cos. 58. n. 8. 9. 10

17 † Quarto. Subseqtur alia clausula (& cuiuscũq; alterius generis impositis, vel in futurũ imponedis per nos, & successores nros) in qua post enumeratas plures species, subiũgitur gnalis sermo, atq; vniuersalis, per que dispositio ampliatur, vt oes alias, et maioris expssis contineat l. fi. §. cui dulcia de vi. tri. oleo. leg. Bal. cons. 406. col. pen. in 5. Rom. cos. 31. n. 2. & ibi Mados. in addi. latè Crau. in terminis d. cos. 294. n. 7. & cos. 308. n. 5. vers. quartò considero Rol. d. cons. 5. sub nu. 46.

18 † Quintò. Addũt illa verba (ex cã siue volũtaria, siue necessaria, in genere, vel in spe) q à sufficieti partiũ enumeratione includũt oia; certũ est nãq; onera qcunq; ex cã necessaria, vel ex voluntaria

19 imponi † nã q.cqd agimus, aut spote, aut coacte agimus, & q abiq; necessitate est, volũtariũ est l. re legatã cum not. de adi. leg. l. sicut. C. de actio.

20 & oblig. c. licèt de iu. & cuiq; patet ad sensũ † Ex quib. aũt causis valeãt Pricipes collectas, & onera imponere latè scribit Parpal. in l. placet C. de sacro. Eccle. & remissiuè. Bofs. in tit. de Princ. & priuil. eius nu. 179. Rursus omne onus per ipsos Principes impositũ, vel imponedũ, aut oes in genere tãgit, qbus imperãt, aut aliquo in spe, puta p quorũ particulari interesse, vel negotio quid agendũ est, sit hoc nro casu, quo aggeres costne di videntur p eorũ tm beneficio, q terras possi-

21 dẽt fluminis inundationi subiectas. † Et in omni casu expressa Principis mens ex verbis ità generice prolatis, apparet. haud. n. requiritur, quòd in indiuiduo enumeretur singulæ causæ onerum imponendorum, sed sufficit, quòd in genere de omnibus cogitauerit, Alex. d. cons. 30. col. 1. in fin Nat. cons. 310. nu. 2. Neuiz. d. cons. 66. n. 39. Cachera. d. decis. 39. nu. 21. & deci. 91. num. 12. Rol. præcitato cons 76. nu. 24. in 2.

22 † Sextò. Sequũt ea verba (tã tpe pacis, q belli, & ex quacũq; alia eã quantũlibet priuilegiata) quæ sola sufficeret ad ostedendã enixã Principis voluntate de qua s, p ea q tradit Cepol. dãs formã plenissimæ immunitatis in sua caut. 63. quam refert, & sequit Petr. de Vbal. in suo tract. de col-

23 lect. n. 22. Bofs. loco pcitato nu. 135. Parpal. d. l. placet in fi. atq; Hippol. Rim. cos. 59. n. 80 † & tãtò magis, cũ inferius deroget et Pricepsl. vacuatis, C. de decurio. li. 10. & alijs oibus in cotrariũ facietibus, q plurimũ operat, vt per ipsos, & eũdem Hippo. eo. cons. nu. 60. cum duobus seqq.

Septimò loco succedit alia clausula (Ita quòd in omni, & quacunq; contributione, vel oneribus prædictis imponendis per quæcunq; verba generalia, & prægnantia, vel particularia, & specialia exemptos, priuilegiatos, & immunes, complectentia, neq; ipsi, neque eorum bona,

Cons. Lud. Sacc. O domus

domus, villæ, fundi, cassinæ, vel ędificia, fructusq; & reddit⁹ eorum, neq; inqlini coloni, vel hoĩes quomodocunq; ea tenentes, cõphendantur, nec
24 comprehensi esse intelligantur, † quę cũ p verba vniuersalia negatiua concepta sit, maiorẽ quoq; effectum operari deber, ex quo negatiua potentiùs negat, quàm affirmatiua affirmet gl. in c. statutum, in ver. nullum de rescrip. in 6. Ideo excludit in hac nostra specie omne onus ex causa, & valdè insolita, & incogitata proueniens, vt in proposito considerat, Crau. d. conf. 294. nu. 5. ad fi. & seq. & 308. nu. 6. Nat. 397. nu. 7. Rol. 62. nu. 26. 27. in 2. Rim. iun. 413. nu. 10. cum seqq.
25 Octauo. Subiungitur † sed omnino liberati, exempti, & excepti sint,) vndè per illam dictionem (omnino) constat de præcisa mente concedentis, & significat idem quod integraliter, & totaliter, vt in terminis ponderat Rimin. d. consil. 413. nu. 21. multos citans, & de simili dictione, prorsus, Dec. d. conf. 113. nu. 5.

Nonò. Subsequitur (neq; vnquã ab aliquo dici possit de d. D. Virginia, & eius filijs in aliquibus impositionib⁹, cogitatũ fuisse, & huic priuilegio derogatũ, nisi specialissimè nominatis, & in indiuiduò (nõ aũt per æquipollẽtia verba) & de eis fiat mentio, & pro comprehensis exprimãtur, &
26 nominentur. † Hæc quoq; clausula, vltra quòd concepta est per verba vniuersalia, negatiua, vt pcedẽs, dat formã, sub qua tñmodo ipsi priuilegiati in futurũ grauari pñt, videlicet si de eis fiat specialis, & indiuidua mẽtio; cuius virtus est, vt nunq̃ dici possit priuilegio derogatũ, nisi re ipsa obseruetur hęc forma, & Princeps specialiter nominet priuilegium istud quando vult ei derogare, Cyn. in l. 1. C. quãdo imper. inter pup. & vid. Fede. conf. 333. casus talis, Cald. conf. 11. habet ordo in titu. de priu. Rom. conf. 327. Dec. consil. 165. per tot. vbi de communi.

Decimò. Annectitur clausula exceptiua infra-
27 scripti tenoris. † Exceptis dũtaxat onere subsidij quindecim mille ducatorũ, & onere fortificationis, siue reparationis męniũ huius Ciuitatis Parmæ hactenus impositis.) Per huiusmodi. n. exceptiones firmatur in cęteris omnibus regula gñalis oẽs alios casus comprehendens l. nam quòd liquidè de pęn. lega. & in terminis tradit Neuiz. d. conf. 66. num. 24. & Crau. d. conf. 294. num. 7. vers. nonò arguitur, & 308. nu. 6. in fi.
28 Vndecimò. Ponderaẽ taxatiua dictio (dũtaxat) in clausula pximè relata, cuius natura est alios oẽs casus excludere c. cum ecclesia Sutrina de cau poss. & propr. l. ob æs, C. de pdi. mi. Rip. in l. 2. §. 1. nu. 7. ff. si cer. pet. & in nña spẽ Crau. sępius citato cõs. 294. nu. 7. vers. duodecimò cõsidero.
29 Duodecimò. Considerandũ est, quòd tot clausulæ simul iũctæ, & accumulatæ, cũ tãta verborũ pgnantia, vniuersaliũ, scz multoties repetitorũ, tàm negatiuè, quàm affirmatiuè, cum expressione casuum priuilegiatorum, cum speciali derogatione obstantiũ, cũ exceptione casuũ nõ comprehẽsorũ, cũ taxatiua dictione, & alijs s relatis, certo certiùs ostendunt mentẽ concedentis fuisse, talem concedendi immunitatem, quæ priuilegiatos in oĩbus, & p oĩa securos redderet, vt in indiuiduo animaduertunt Crau. d. conf. 294. in 12. & 13. fundamẽto, & 308. num. 5. vers. rursus Rol conf. 62. nu. 30. li. 2. & d. conf. 2. nu. 6. vers. verùm, & nu. 29. Ceph. d. conf. 58. nu. 18. & 39.
30 Decimotertiò. Confirmantur pmissa oĩa virtute quinq; clausularũ priuilegij pdicti. Motu proprio; Ex certa sciẽtia, De ptãtis plenitudine, etiã absoluta, Non obstan. & Decreti irritantis, quæ præcisam Principis mentem ita declarãt, & exequibilem reddunt, vt nihil ex opposito allegari posse videatur, nec de quouis tertij præiudicio curandum sit, ẽt si graue esset, & ius quęsitũ tolleret; quarum clausularum mirabiles effectus frustrà non recensebo, q passim apud nñates leguntur, & præsertim Gabr. in suis concl. tit. de clau. conclu. 1. vbi de clausula Ex certa scientia, & cõclu. 2. vbi de clausula Motu proprio, & conclu. 3. vbi de clausula Decreti irritantis, & de clausula Ex certa scientia, & plenitudine ptãtis Alcia. in tract. psump. reg. 3 præsump. 11. ad fi. & ibi latiùs in add. Boss. d. tit. de Princ. nu. 194. vsq; ad nu. 201. & de clausula Nõ obstã. Cons. Hug. in tract. de clau. nu. 23. vsq; ad nu. 50. & de pluribus simul iunctis Alcia. vbi s. Boss loco pręcitato nu. 200. Curt. iun. cõs. 157. nu. 14. vsq; ad n. 24. Rui. cõs. 86. nu. 7. in fi. li. 5. Gabr. d. conclu. 1. nu. 10. cõcludentes tunc verè constare de mẽte Principis volentis tertio præiudicare, etiam in iure quæsito, & multò magis in quærendo, nedum in his, quæ sunt leuis præiudicij, sed etiam in his, quę graue inferunt præiudicium, & de cõi attestantur.
31 † Decimoquartò locum sibi vendicare debent præmissa eò faciliùs, quoniã immunitas ista non est perpetua, sed temporalis, cum non transcendat vitam filiorum primi gradus dictorum Illustrĩs. Coniugũ, per id q in terminis scribit Alex. conf. 101. visis instrumentis num. 7. vers. & eadẽ ratione volu. 1. & ipsum referens Alber. Robert. consi. 22. num. 5. inter feud. diuers. Grat. respon. 61. num. 7. li. 1. Cacher. decis. 95. num. 21. cum concord.
32 Decimoquintò, & vltimò. Animaduertendum est ad obseruantiam dicti priuilegij hactenus secutam, nã in oĩbus casibus occurrentium onerũ ex quacunque causa, & tam publicæ vtilitatis, quàm priuatæ, pro exemptis habiti sunt pdicti Illustrĩs. DD. de Gambara, & nihil pęnitus soluere coacti fuerunt. Vndè in futurum quoque immunes, & exempti præseruari debent, quoniam ab obseruantia secuta rectissimè arguitur, cum ea sit optima cuiusque ambiguitatis interpræs, l. si de interpretatione de pœn. capit. cum dile-

dilectus de consue.& in terminis nr̃is latè prosequitur Hipp. Rim. d. cōſ.413.nu. 23.cum ſeqq.

His ergò ſtātibus ſoluuntur de facili obiecta ſupra relata, & alia huiuſmodi,quæ in contrarium adduci poſſunt. Et quoad primū d.l.1.&2.C.de immu. nem. cōced. vera eſt determinatio iure cōmuni, quòd quilibet pro rata tenetur, vt ibi, ſed volente Principe priuilegium exemptionis, & immunitatis alicui concedere, cum derogatione iuris communis(vt in caſu noſtro)ſecùs dicendum,quia poteſt,ſi vult, & in aliorum præiudicium, vt ex ſupra dictis clarè conſtat.

Secundò.Reſpondetur deciſionē earū legū procedere ſolſimodo ad p̄iudiciū eorū, qui habent p̄dia flumini cōtigua, aut vicina valdè, nō verò eorū,qui habent valdè remota, vt ſunt iſta bona Crucilis,de quibus nunc agitur,multùm à flumine diſtantia,& quę hominū memoria nunquam inundata fuere à Pado,niſi hoc anno propter nonam,inſolitam, & incredibilem ferè excreſcentiam,& ita eam declarat Io. de Plat.in d.l. 2.quē refert, & ſequitur in ſimilibus terminis Rim.iu. d.conſ. 413. nu. 38. & 71.

Ad ſecundum reponderur habere locū in priuilegio immunitatis ſimpliciter, aut ēt generaliter conceſſo, ſecùs verò in tribuente immunitatem omnimodā, & per verba vniuerſalia totiès repetita,ēt negatiuè, pręciseq́; cōcepta,& cū exp̄ſſione onerū ex cauſa belli, & aliorū caſuū priuilegiatorū, vt ſ̃ à primo fundamēto vſq; ad no

33 nū. † Itē ſecùs dicendū qñ in priuilegio data eſt forma obſeruāda in caſibus,in q̇bus priuilegiari tm̃ pñt grauari, vt in 8. fundamēto. Itē ſecùs, qñ excepti fuerunt tm̃ aliqui caſus, & quidē p̱ verba taxatiua de exemptione tam ampla, & prægnanti, atq; habente clauſulas efficaciſſimas, vt in quatuor ſequentib. Item procedit contrariū in immunitate perpetua, & de cuius obſeruātia non conſtat,ſecùs aūt in temporali,& diutiſſimè obſeruata,vt in duobus vltimis fundamentis.

34 † Ad tertiū, & vltimū r̃ndet nō p̱cedere niſi ex cā de nouo ſupueniēti,& in his terminis loquūt iura,& authoritates oēs in oppoſitū citatæ,vt videri pōt,& ſignanter Anchar.nu. 2. ad fi.& Rol. d.conſ. 1.poſt nu. 158.In noſtra autē ſpecie nihil de nouo ſuperueniſſe dici pōt,licèt aqua Padi ſemel tm̃ ad hæc prædia contra omne ſolitū peruenerit , quoniam flos non facit uer, ut in adagio eſt,& ius ad ea ſe adaptat,quæ frequenter, & facilè,non ad ea;quæ per rarò eueniunt, quia quæ ſemel, aut bis accidunt , contemnūt legiſlatores, & de his, quæ uno aliquo caſu accidere poſſunt iura non conſtituuntur , ut uerbis utar Celſi Iuriſconſulti in l.ex his,& l.ſeq. ff. de ll.

35 † Secūdò p̱cedit obiectū eo tm̃ caſu,quo aliorū facultates nō ſufficiūt, adeo quòd eſt remedium quoddā extraordinariū,& ſubſidiariū,ad quod recurri non pōt,niſi cōſtet de impotētia cęterorū, non immunium,ita declarant Curt.iun. cōſ.61. nu. 14.& Rui.d.cōſ. 5.nu.52.in 1.& 76.nu. 25.in 2. Sed de huiuſmodi impotentia non conſtat in nr̃o caſu,neq; cōſtare poſſe creditur, igitur, &c.

36 † Tertiò. Locū habet qñ priuilegium eſt cōtra publicā utilitatē principaliter,illiq́; repugnat immediatè,ſecus aūt qñ ſecundariò,& conſequenter tm̃,q2 tūc ab immunitatis priuilegio nō receditur,p̱ut firmat Neuiz.d.cōſ.66.n.35.in fi.declarans de priuata utilitate principaliter in his terminis tractari quando ex obſeruantia priuilegij cæteri non immunes in plus tm̃ ſunt grauādi;ut hac noſtra ſpecie contingeret , q̄ ēt apertiùs repetit ſub nu.41 .uerſ. ſecundò ad doct.

Quartò,& ultimò,ſi oia requiſita concurrerent ad cōtraueniendū,uel quoquomodo derogādū ipſi priuilegio, certè id fieri nō poſſet abſq; exp̄ſſa Principis diſpōne,cū ſpeciali,& indiuidua op[9]ſit mentione,& derogatione dicti priuilegij, ut ſ̃. in 8.fūdamēto, nec aliqua Cōitas, uel officialis, aut Magiſtratus ipſius Principis aliter poſſet qc-

37 quā in oppoſitū ualidè attētare , † ſtāte maximè decreto irritāti de quo ſ̃.in 12.fundamēto, cui[9] uirtute oīa, q̄ cōtra fiunt nulla,& irrita ſunt ipſo iure,ut p̱ Gabr.d.conclu. 3.nu.51.53.56.& ſeq.

Enimuero Decretū hoc formā īducit,qua non ſeruata, actus nullus eſt omnino, ut p̱ eū nu.70. & habet annexā inhibitionē,ut nu. 73. poſt Caſſad.quē refert deciſ.2.n.6.& 7.de teſti.ſpol.Quapp cū Sereniſs.D.Dux nr̃ nihil adhuc cōtra memoratū priuilegiū iuſſerit,p̱ut nec iuſſurus in futurū credit̃,nihil eſt quòd de omnimodæ immunitatis effectu dubitetur , & ita iuris eſſe ſentio, & firmiter teneo,ſaluo ſemper,&c.

S V M M A R I V M.

1 *Illegitimè nati præclaris animi,ac corporis dotibus ſæpiſſimè prædit fuere, ſupremosq́; honores,& dignitates aſſecuti fuerūt antiqs,& modernis tpibus, remiſſ.*

2 *Fœminæ feudorum ſunt incapaces ex communi.*

3 *Fallit ſi feudum conceſſum ſit pro maſculis , & fœminis,quia tunc capaces ſunt; ſaltem in maſculorum defectum.*

4 *Naturalis filius, ēt legitimatus à patre feudi incapax eſt.*

5 *Naturales,extantibus legitimis, habentur pro extraneis.*

9 *Fœmina,non extantibus filijs maſculis legitimis,poteſt in feudo ſuccedere , etiam cum iuriſdictione, ac mero,& mixto imperio,& regali dignitate, ſaltē ex conſuetudine apud omnes nationes recepta.*

7 *Initium cuiuſcunq; rei ſpectandum .*

8 *Primordio tituli poſterior formatur euentus .*

9 *Naturalis eſt feudi capax,quādo inueſtitura capit à naturali,ex communi.*

10 *Ampliatur, etiã si non ipse naturalis, sed eius pater legitimus inuestitus fuisset, habens vnum vel plures filios naturales, absq; legitimis, quia de istis quoq; præsumuntur contrahentes cogitasse.*

11 *Expressi virtus potentior est, quàm taciti.*

12 *Inuestitura exordium, & initium spectandum, ad dignoscendum quod personarum genus cõprehendat, & supra nu. 7. cum seqq.*

13 *Vincula duo magis stringunt, quàm vnum.*

14 *Feudum per fœminam acquisitum, ad ipsius descendentes fœminas transit, sed in defectum tantùm masculorum, & est communis opi.*

15 *Idem in acquisito per masculum, pro se, & filijs masculis, & fœminis.*

16 *Masculo cum fœmina concurrente ad aliquod officium, dignitatem, vel primogenium, masculus semper præferendus est.*

17 *Exclusionis causa cessante, cessare debet exclusio.*

18 *Exclusa fœmina, filius eius masculus exclusus non est, ex aliquorum sententia, quæ reprobatur, vt infra num. seq.*

19 *Exclusa fœmina propter masculum, exclusi quoq; sunt omnes eius descendentes.*

20 *Quod in feudo in specie decisum est, & est communis, & vera sententia.*

21 *Etiã in emphiteosi Ecclesiæ, atq; in statutis excludẽtibus fœminas propter masculos, seu masculos ipsos præferentibus.*

22 *Proceditq; siue fœmina ipsa prædefuncta sint filijs suis masculis, siue viuant, contra eorum opinionẽ, qui distinguebant inter vnum casum, & alium, & malè.*

EPITOME.

Feudũ ab initio cõcessũ naturali pro se, & descẽdẽtib⁹ suis masculis, et fœminis, defertur potiùs descẽdẽti naturali, quàm fœminæ legitimæ et naturali, vel eius filio masculo legitimo, et naturali.

RESPONSVM XVI.

MVlti equidem ex illegitimo thoro procreati nõ minùs fortitudine, cęterisq́; corporis; & animi dotibus pollere solent, quàm legitimè orti, vt legere est apud D. Cardiualem Paleotum pręceptorẽ meũ in suo eleganti tract. de noth. & spur. c. fi. vbi p.
1 multos recenset antiquos, & modernos, qui supremis etiam dignitatibus claruerũt, inter quos cõnumerari posset insingnis ille ac strenuus miles, cuius descendentes nunc de feudo per eũ acquisito litem inter se se habituros fore dubitat. Is n. ob egregiam operam, & indelebilẽ fidẽ Mediolanen. Ducib. plurib. in bellis pstitam, de quodam nobili Castro cũ dignitate Comitatus fuit olim in feudũ inuestitus p se, & descendentibus suis masculis, & fęminis in infinitũ, primogenituræ semper ordine inter eos seruato, ita vt vnus tantùm ipsius feudi dñs existeret. Per quatuor generationes successerunt descendentes ipsi legitimi, & naturales masculi, quorum vltimus nunc in esttemis laborare psupponitur, q vnicã filiam legitimã, & naturalẽ, deq́; legitimo matrimonio natam, & filium etiam, naturalem tãtùm habet.

Quæritur ergò à me, si feudatariũ hũc decedere contingat, quis horum duorum ad feudũ admittendus veniat?

Et q a ex filia pdicta extat quoq; vnicus fili⁹ legitim⁹, & nr̃alis, q̃rit̃ secũdo loco, nũq d si mr̃ nõ succedere debeat, is saltẽ vti descẽdẽs masculus legitimè ort⁹, patruũ illegitimũ excludere possit?

2 Prima frõte rñdẽdũ videret̃ p filia, nã licèr regulariter fęminę sit feudorũ ĩcapaces. §. hoc autẽ c. 1. de his q feu. da. pos. vbi gl cõiter' approbata, & feudistæ oẽs not, & tradit Bal. ĩ l. quotiens. C. de suis & legi. plures adducẽs rõnes, & post eum Curt. ĩ trac. feud. par. 3. mẽb. 1. in prin. & est cõis *oĩum sñia, vt p Clar. in §. feud. q. 73. Dec. cons. 139. nu. 2. vers sed ĩñ Rui. cons. 18. nu. 13. li. 1.

3 Atñ stante forma inuestiturę supra relata, fęminas quoq; vocante, certum est illas esse capaces, saltẽ in masculorũ defectũ, Curt. vbi s̃. limit. 16, nu. 18. & n 25 post Bal. & Alex. quos citat, & est cõis opi. *teste Patis, cõs. 12. nu. 33. li. 1. & Clar. d. q. 73. qui nullam habere difficultatem asserit.

4 At filius nr̃alis, q supest nõ vr̃ hñdus in cõsideratione, q a feudi ĩcapax ẽ, ẽt si à pr̃e legitimat⁹ eẽt, put iste nõ ẽ, c. 1 §. nr̃ales si de feu. fue cõt. Card. Pale. d. trac. c. 30. n. 9. Clar. d. §. feudũ q. 82. ĩ pri.

5† Et gñale ẽ, quòd extãtib. filijs legitimis, nr̃ales p exñeis hñr Authen. licèt. C. de natu. lib. & in spẽ tradit Card. Paleo. d. trac. c. 19. n. 1. nec filiorũ q. dẽ nomẽ merẽt̃, vt p eũdẽ d. c. 30. n. 8. cũ cõcor.

6 † Et quòd nõ extãtibus filijs legitimis possit filia ad feudũ, ẽt cũ iurisdictione, meroq́; & mixto imperio, ac regali dignitate, ex cõsuetudine saltem apud oẽs nationes recepta, admitti, tradũt Hosti. Io. And. Abb. & alij in c. significauit de rescript. Bal. in l. in multis. in prin. de sta. hom. Rom. cõs. 98. nu. 2. in 2. dub. Lup. in repet. rub. de dona. inter vi. & vx. §. 69. nu. 25. vers. psertim. Bened. in reper. c. Rainutius. in ver. in eo testõ relinquens n. 173. de testa. Luc. de Pen. in l. pen. C. de pfess. & med. li. 10. Ancha. cõs. 339. n. 7. in fi. & n. seq. vers. tertiæ rõni. Brun. cons. 115. nu. 1. Cassan. in cõsuet, rub. 3. §. 5. nu. 3. & 42. cũ seqq. Cels. Hug. cõs. 20. nu. 3. & cõs. 24. nu. 6. Soarez in rep. l. qm̃ in priorib. limit. 11. nu. 3. C. de inoff. testa. Petr. Duen. reg. 309 limi. 2. nu. 1. Iaco. Siman. de primog. Hispa. li. 1. cap. 9. Didac. varia. resolut. li. 3. cap. 5. vers. tursus. Clar. d §. fendum q. 73. vers. sed quæro. Tiraq. de iu. primo. q. 15. num. 9. 10. 18. cum seqq. Decia. præceptor. cõs. 18. num. 4. li. 2. cum innumeris ab his relatis.

Verumtñ his negociũ nõ facientib⁹, cõtrariam
sñiã amplectendo in hac nſa ſpẽ, ꝑ filio nſali rñ
7 dendũ censeo, eò q̃ a inuestitura cœpit à nſali; †
etenim cuiuscũq; rei initiũ regulariter ſpectãdũ
est l.ſi id quod ff. de dnn. l.tutor. de fideiuſ. l.1. de
8 orig. iu. † & à primordin tit. posterior formaĩ euẽ
9 t⁹ l.1. C. de impo. lucrat. deſcrip. li. 10. † Ita in ter
minis concludit Bald. in c.q̃ in Ecclesiarũ. nu.43.
de cõſt. & Alua. in d.§. nſales. limitando illũ tex.
col. pen. verſ. q̃ro dñs. Iaſ. in l. ſed ſi in hac. §. libe
ris. nu.2. de in ius voc. Rip. in l. ex facto. §. ſi quis
rogatus il 1. nu.66. ad Trebel. Card. Paleo. d. tra
ctā. c.31. ad fi. & loquuntur iſti de feudn promi-
ſcuo, & de emphiteoſi Eccleſiaſtica, cuius ẽt ſunt
• incapaces filij nſales, ex cõi * de qua latè Clar. in
§. emphiteoſis q.30. & Card. Paleo. d. c.31.
10 † Et quod dictũ eſt de nſali primo locn inueſti-
to, ampliaĩ ẽt, ſi nõ ipſe, ſed eius pr legitimus in-
ueſtitus fuiſſet, hñs vnũ vel plures filios nſales,
abſq; legitimis; nã de illis vñr cõtrahentes cngi-
taſſe, Alua. d.§. nſales, Rip. vbi ſ̃ nu.12. Card. d.
c.30. nu.3. Curt. iun. d. tract. par.3. mẽb.2. n.40.
verſ. limita hãc primã reg. Quòd ſi ex tacita, & ꝑ
ſũpta dãtis, & recipiẽtis volũtate admittunĩ na-
turales, multo magis qñ expſsè admiſſi, & ab ip-
11 ſn initio inueſtiti reperiunĩ. † expſſi nãq; virtus
potẽtior eſt, q̃ taciti l. Pñponius. de ꝑcur. l. vet⁹.
de vſu. l.ſi. C. de inſti. & ſubſti. l. ꝑcib. C. de ĩpub.
& ali. ſub. tradnnt Scrib. in l. expſſa. de reg. iu. &
quòd initiũ inſpici debeat, à qun inueſtitura ex-
12 ordiũ ſũpſit, ad dignnſcendũ ꝙ perſonarũ† gen⁹
cõphendaĩ ex pſumpta cõtrahentiũ mẽte, tradit
notabiliter Ancha. cõſ.311. & ennſ.399. ꝑ intel-
ligẽtia nu.6. verſ. ſed dicere, in ſucceſſione Re-
gni, cuius & ſi ſit fœmina regulariter incapax, ſe
cus tñ iudicandum, vbi ab initin fœminę cõceſ-
ſum re pitur; ſequitur Bero. ad feuda dictũ extẽ-
dens conſ.120. nn.11. li.2. & nu.12.18. 19. Rui.
conſ.208. nu.6. lib.1. Curt. d. tract. par.3. lim.13.
• Clar. d.§. feudũ. q.75. verſ. præterea, vbi de cõi,*
& Vall. conſ.67. nu.8.9. & 20. cõem ẽt atteſtans.
Admiſſo igitur vtrnq; ex qualitate inueſtiturę,
& habilitato contra feudi naturalia; fœmina ſci-
licet, & nſali, ſtat pũct⁹ in indagãdo qs ꝑferri de-
beat, cũ vn⁹ tñ ſuccedere q̃ai & tñ anteponẽd⁹
ẽſt fili⁹ nſalis, q̃ duplicẽ habet habilitatẽ, naturę,
quia maſculus, & vnlũtatis cõtrahentiũ expſſæ,
13 fœmina verò vnã tñ, idest volũtatis ipſorũ cõtra
hentiũ. † Duplex aũt vinculũ magis ſtringit, quã
vnum Auten. itaq; C. com. de ſucceſ. vbi glo. &
Doct. & nnt. oẽs ĩ l.ſi. §.1. C. de edict. di. Adr. roll.
14 † Secundò prn hac ſententia eſt bonus tex. in
c.1. de feu. fœmi. vbi feudũ fœmineum à fœmina
primnrdialiter acqniſitum, ad deſcẽdentes qui-
dem ipſius, & fœminas tranſire traditum eſt, ſed
in defectum tñ maſculorũ. Adeo quòd maſcu-
lus ſemper in concurſu, fœminam excludit, licèt
vterq; ſit ſucceſſurus, & ex illo tex. colligunt

• doct. hãc gñalẽ theoricã, quę cõiter* recepta eſt
teſte Cur. iun. d. tract. par.3. memb.1. nu.3. verſ.
iſtã tñ ſecundam. Iaco. à S. Georg. in ſua inueſti.
feud. in ver. & fœminis nu.3. verſ.2. fallit. Clar.
• d.q.73. verſ. præterea quæro. de cõi * etiam atte-
ſtans pnſt Curt. vbi ſupra, & Zaſ. in tract. feud.
par.8. parti.2. verſ. ſecunda conclu.
15 † Tertiò vř quoq; in terminis facere conclu. ſ̃.
in oppoſitũ relata, quòd ſtante inueſtitura pro
maſculis, & fœminis, nnn admittuntur fœminę,
niſi in defectum maſculorum; nõ.n. deficit in ca-
ſu noſtro maſculus, cũ adſit naturalis huius feu-
di capax, & ſic retorquetur illud argumentum.
16 † Quartò, & vltimò adducitur, quòd in nĩ ma-
teria, in qua cõcurrit fœmina cũ maſculo ad ali-
quod officiũ, ſeu dignitatẽ, vel primngeniũ, ma
ſcul⁹ ſemꝑ ꝑfert, benè fac. l.1. vbi Doct. no. de ſe-
natn. Ancha. cñſ.339. nu.4. Pariſ. cñſ.72. nu.70.
li.4. Dec. in l.2. nu.50. de reg. iu. Didac. varia. re-
ſnlut. li.3. cap.5. nu.5. verſ. ſextò, cũ concnrd.
17 Quoad ſecundũ principale dubiũ, an filius ſal-
tẽ huius nobilis mulieris admittẽdus ſit añ filiũ
nſalem? licèt nnnnulli ꝑ illn ſentiãt, in quo ſe-
xus infirmitas, & aliæ rõnes cõtra matrẽ militan
tes ceſsãt, nã excluſionis cã ceſsãte, ceſſaĩ quoq;
debet excluſio l. Gallus. §. in nĩb⁹ de lib. & poſth.
l.ſi inſtituta. l. př filium, & l.ſi is q. de inoffi. teſta.
Bal. conſ.21. nu.3. li.3. Tiraq. latè in tract. ceſſ. cã
18 pār. 1. in ver. excluſionis cã. † Qua rõne ita tene
re vñr Bald. in l. ſcimus in fi. princ. C. de inoff. te
ſta. Corn. in l. maximum vitium nu.29. C. de lib.
præter. Ang. in l. de quibus col. fi. de legi. Capr.
conſ.137. nu.13. Bero. d. conſ.120. num.24. in 2.
prn qua opi. adduci quoq; poſſent alię ratinnes,
& authotiiates relatæ per Tiraq. in tract. primo-
ge. q.12. nu.1. cum trib. ſeqq.
19 † Nihilominus à veritate non aberrando, cõtra
ria ſñia tenenda eſt; qñquidẽ excluſa fœmina ꝑꝑ
maſculũ, excluſi quoq; ſunt nẽs eius deſcenden-
20 tes, tãq ab infecta radice ꝑcedẽtes. † ꝙ in feudis
habemus in terminis deciſũ in c.1.§. hoc aũt no
tãdum, q̃ ſeu. da. poſ. & in c.1. de ſucceſs. fra. vel
gra. ſucced. in feu. & vtroq; in loco not. Scrib.
• oẽs* benè facit. l.ſi viua mře. C. de bo. mater. & l.
fi. C. de natu. liber. tradit Bart. in l. liberorũ n.13.
14. de verb. ſign. Bald. conſ.171. li.2. & in d.l.1.
nu.3. verſ. & adde de Senato. firmam concluſio-
nẽ nuncupat Rom. conſ.40. nu.4. & firmã oĩum
• * ferè ſententiam dicit Corn. d.l. maximum vi-
tiũ. nu.18. & in ꝑpoſito inquit Fulg. conſ.12. in
prin. quòd filij fœminæ excluſæ nñ ſunt vlln pa-
cto admittendi, quia mortifera radix nõ põt ſti-
pitẽ, vel ramũ frnctiferum, ſeu virentẽ ꝑducere
Ancha. d. cõſ.379. nu.6. Capr. latè conſ.191. nu.
2. verſ. ex his videtur li.2. concludens Doct. oẽs*
finaliter ita tenere. Ang. in §. reliquum. in vlt.
nnt. Inſtit. de hæredi. ab inteſta. Corſet. de po-
teſta. regi. par.3. quæſt.65. Io. Lecinier. in tract.

primog.li.1.q.23.verior.opi.asserens. Soci.iun. præceptor meus consil.31.nu.3.4.lib.1. Mathesi.sing.130. Rui.cons.109.nu.3.lib.3. Dec.cons. 634.nu.5.Rimi.cons.662.nu.9. Cantiun.consil. 160.num.23. Cassen.cons.47.nu.31. Curt.iu.d. tract.de feu.par.3 in princ.& q.77.Grat.cõs.20. nu.14.15.li.2.Lup.in repet. rub. de do. inter vi. & vxo.§.69.nu.34. Capic.in sua inuest.feuda.§. feudatarij filij, lim.6. Crau.cons.184.nu.2.3.cũ multis concor.communem*pluries appellans,& latissimè oĩum Tiraq.d.q.12.n.5. vsq;ad fi.innumeros authores referens, plurimasque rationes adducẽs,ac regulam generalem,cõemq; *sententiam multoties affirmans Gabr.in suis communibus tit.de verb.signi. concl.1.nu.22.23. Mandos.ad Roma.cõs.1.sub nu.4.in ver.fori. Bursa.
21 cons.1.nu.16.cum seqq.li.1.† & receptissimam *resolutionem ait Pinel.post multos citatos in l. 3.n.119.C.de bo.mater.nedum in materia feudi,& emphiteosis Ecclesiasticæ,sed etiam statuti excludẽtis fęminas,seù præferẽtis eis masculos.

Et notandum,quòd loquũtur etiam memorati Doct.in casu quo Mater iam est prædefuncta, in quo maior pro filio militat ratio, prout nonnulli ex aduersò pro distinctione,& opinionum concordia considerabant,quos refert Rui.d.cõs. 109.nu.31.& Gabr.d.concl.1.nu.25.& Tiraqu. d.qu.12.vsq;ad nu.5.Vnde siuè supersit,siuè defuncta sit mater,filius semper ab alio masculo sicut ipsa mater,sm̃ veram & cõiter receptam sententiam,excluditur. Etenim huiusmodi distinctionem rectè impugnat Georg.Nat.in ca. q̃uis de pac.in 6. quem refert & sequitur Gabri.loco proximè citato, & abũdè quoq;confutat Tiraq. d.q.12.à nu.5.vsq;ad fi. ¶ Ex supradictis igitur cõcludo filium naturalem patri succedere debere in feudo memorato, exclusis ambobus præd. p̃tẽsoribus,si parẽtis infirmi mors secuta fuerit.

Verùm quia conualuit,dilata fuit controuersia in aliud tempus, quæ forsan cessabit, per superuenientiam filij legitimi & naturalis,qui(vt audio) sperari adhuc potest propter hoĩs ætatem.

S V M M A R I V M.

1 *Iuramẽtum fidelitatis,quod vassallus domino præstat, & iuramentum militiæ à pari procedunt.*
2 *Iuramentum fidelitatis præstari potest ex diuersis causis, sicuti & pro diuersis feudis.*
3 *Homo ligius duorum quis esse non potest, sed ligius vnius, & non ligius alterius potest esse.*
4 *Etiam ligio domino irrequisito, & inuito.*
5 *Fallit si sit hostis domini ligij.*
6 *Iurãs venire contra omnem hominem,excepto Sũmo Pontif.& Sancta Sede Apostolica,non tenetur tamen venire cõtra priorem dominum suum,etiã nõ ligium:Nec propterea fidei fractor dici potest, aut pœnam aliquam incurrit.*
7 *Si eñ is cui iuratũ fuit,ignorauerit iurantẽ habere priorẽ dominũ,agere poterit ad dãna,&interesse.*
8 *Iuramentũ non obligat ad contraueniendum priori iuramento.*
9 *Vassallꝰ tenetur priori domino iurare cõtra secũdũ.*
10 *Dominus prioris persona semper excepta intelligitur in quolibet iuramento alteri præstito.*
11 *Alphonsus de Sancto Seuerino defensus à crimine læsæ Maiestatis,eò quòd secutus fuerat Regis Gallorum partes contra Regem Catholicum.*
12 *Dominum priorem ad effectum de quo supra intelligi nedum feudi directum, sed etiam Principem naturalem, cui quis ratione iurisdictionis subest, prout Ciuis domino Ciuitatis.*
13 *Summus Pont.à quocũq;iuramẽto semper exceptus intelligitur,q̃a nemo aduersùs ipsum ire tenetur.*
14 *Imperator quoque exceptus intelligitur.*
15 *Etiam si expreßim quis iuraßet contra ipsum venire, non teneretur.*
16 *Rex supiorẽ nõ recognoscẽs, an & quãdo exceptus (cẽseatur.*
17 *Patria excepta semper intelligitur.*
18 *Pater,& filius excepti quoque tenendi sunt,ex veriori,& æquiori sententia,licet de communi in cõtrarium aliqui testentur.*
19 *Persona propria iurantis est quoque excepta.*
20 *Iuramentum de quo agitur non obligat ad seruiendum in bello iniusto.*
21 *Quod intelligendum est de bello ad offensam,secùs verò ad defensam,inspecto feudorum iure.*
22 *Iure verò diuino,& canonico,nec ad defensam tenetur in bello iniusto inseruire.*
23 *Generalis sermo prohibita non comprahendit.*
24 *Neque incogitata;*
25 *Instãtia data corruit fundamentũ. (ampliat.*
26 *Exceptio licèt regulã in cõtrariũ firmet, nõ tamẽ*
27 *Nec operatur effectum suum,quando sequi potest absurdum, aut legum correctio.*
28 *Iurans venire contra omnem hominem, excepto Carolo IIII. Imperatore, non obligatur ad veniendum contra successorem.*
29 *Neq; contra alias personas tacitè exceptas vt sup.*
30 *Iuramenti ligij forma quæ sit:& quis eius effectus.*
31 *Ex diuersis non infertur.*
32 *Vaßallus veniens cõtra propriũ dominũ priuatur (feudo.*
33 *Vel si debitum seruitium deneget.*
34 *Lege permittente quod fit, pœnam non meretur.*
35 *Nicolaus Pitilianus Comes Reip. Venetæ Capitaneꝰ generalis, defensus fuit à crimine læsæ Maiestatis Regis Catholici, eò quòd contra Regem Gallorum eius confœderatum militauerat.*
36 *Clemẽtiæ,& liberalitatis Principũ exẽpla,q feuda nõ abstulerãt his,q cõtra ipsos,& eorũ cõfœderatos pugnauerãt.Quod tamẽ tpib.nostris nõ seruatr.*
37 *Confœderationes omnes, quæ non sunt ad malũ permissæ sunt, saltem de consuetudine.*
38 *Quod intelligendum est de solis Principibus,vel Rebuspub.superiorem non recognoscentibus, nã Vassalli,& Ciuitates subditæ non possunt sinè domini assensu confœderationes inire.*

39 Con-

39 *Confaederatio qualibet semper intelligitur facta ex cepta persona proprij Principis.*
40 *Protectionem alterius potest quisq; suscipere.*
41 *Protectionem alterius habẽs ad quid teneatur, per distinctionem explicatur, nam aliud in priuato, & aliud in Principe statutum est.*
42 *Petri Aloysij Farnesij, atq; Octauij eius filij magni tudo animi, liberalitas, & mansuetudo laudatur.*

Pro Illustriss. & Excellentiss. D. Marchione Sfortia Pallauicino.

EPITOME.

Iuramentum, quod ratione feudi, vel subiectionis, aut militiæ præstatur, cum promissione de veniẽdo contra omnem hominem indistinctè, vel excepto Summo Pontifice, ad quid iurantem obliget? Quæ personæ à tali iuramento tacitè exceptæ intelligãtur? & an obliget ad bellũ iniustũ? Confœderationes quæ, & quibus permissæ sint? Protectionem alicuius suscipiẽs ad quid teneatur?

RESPONSVM XVII.

DIuersa tenet feuda Illustriss. & Excellentiss. D. Marchio Sfortia Pallauicinus à Sereniss. D. Duce Parmæ, & Placentiæ, ẽt ligia; pro quibus cõsuetũ fidelitatis iuramentũ pstitit. Subinde verò Sereniss. Venetorũ Reipub. Generalis armorũ Capitaneus effectus, iuramentũ quoq; fidelitatis ei dẽ pstitit; promisitq; cõtra oẽs hoĩes pro ea militare, pterquã cõtra Sũm. Pontificẽ, & S. Sedem Apostol. Quærit nonnullorũ dubiorũ decisionẽ.

Et primò an iuramẽtũ pdictũ Reipub. potuerit impunè pstare? hoc est sine periculo amissionis
1 feudorũ pdictorũ? Cũ pfertim à pari pcedat militiæ iuramẽtũ cũ iuramẽto feudi dño pstito, vt p Loffre. conf. 5. nu. 36. vbi in Capitaneo generali eiusdẽ Reip. signãter loquit. Et psupposito q sic; Quæritur secundo, an eueniẽte casu aliquo, quem nunq̃ euẽturũ credẽdũ est, quo inter Remp. Venetã, & Sereniss. D. Ducem memoratum discordia, & Bellum oriretur, obligatus esset pro illa contra hunc militare; ex quo solus Pontifex, & Apostolica Sedes excepti sunt?

Tertiò. An cõtra D. Ducẽ militãdo, feudis pdictis de iure priuandus esset?

Quartò. An è cõtra p D. Duce militãdo, pmissioni iuratæ vris cõtrauenire, & fidẽ frãgere dici posset?

Quintò. Nũquid cũ eadẽ Repub. cõfœderationẽ aliq̃ facere possit: saltẽ cũ reciproca auxilij, & defensionis pmissione aduersùs offẽdere volẽtes?

Sextò. Vtrũ possit idẽ D. Sfortia se, & statũ suũ protectioni præd. Sereniss. Reip. committere, & ad quid ob talem protectionem ille teneretur?

Ommissis superfluis disceptationibus, & veras amplectẽdo resolutiones. Præsupposito ĩ primis, & añ oĩa inter Sereniss. Rẽp. & Sereniss. D. Ducẽ pdictos nullũ viguisse bellũ, nullãuè inimicitiã, sed maximam potiùs amicitiam, Quinimò hũc ipsum inter Nobiles Venetos cum sua posteritate iamdudum cooptatum fuisse, vt notoriũ est. singulas quæstiones ita decidendas fore sentio.
2 Quod attinet ad primũ, licitũ esse pstare fidelitatis iuramentũ pluribus p diuersis causis, sicuti & p diuersis feudis, cõcludit; & nullã pp hoc pœnã incurri, vt in spẽ cõcludit Aret. cõs. 150. n. 1. Vñ quis iuramẽtũ, ẽt ligiũ, pstitũ fuerit D. Duci pp feuda, nõ tñ phibitus fuit D. Sfortia aliud iura-
3 mẽtũ militiæ Sereniss. Reip. facere, † etsi. n. homo ligi⁹ duorũ qs eẽ nequeat sm verã, & cõem⁹ sñiã de qua latè Rol. conf. 44. nu. 19. cũ seqq. li. 2. pôt tñ ligius vnius, & nõ ligius alteri⁹ eẽ, & seu iuramẽtũ fidelitatis alia de cã pstare. Glo. ĩ clem. pastoralis, §. rursus in ver. homoq; ligius. de sen. &
4 re iud. & ibi Doct. Bal. vbi s̃ nu. 17. 18. † Idq; irrogato ẽt dño ligio, & eo ĩuito. Spec. in ti. de feud. §. qm̃ nu. 23. 24. Rõnẽ subdit, qa cũ in nullo piudicet dño ligio, si idẽ dñs phibeat, vr̃ inhiber, vt officiat, nõ vt sibi cõsulat, ideo audiẽd⁹ nõ ẽ, pindè ac si habẽs seruitutẽ aq̃duct⁹ phiber vellet ser-
5 uitutẽ alij cõstitui diuersis horis. † Benè verũ asserit, q si hõ ligi⁹ vellet inimico dñi sui homagiũ facere, id nõ posset, & phibere licitũ foret, cũ Spec. cõcord. Aret. d. cõs. 150. nu. 1. vers. p ista. & Guil. Hãnet. ĩ trac. feud. li. 1. c. 9. Propterea indubitatũ reor D. Sfortiã Dñorũ Venetũ copias potuisse ducere, & iurm̃ fidelitatis illis pstare, & exhiber.
6 Ad sm̃ q̃ũ videref prima facie ĩdẽdũ affirmatiuè, tũ pp verborũ gñalitatẽ, quæ oẽs cõphẽdit l. 1. §. quod ait, de alea l. 1. §. gñaliter. de leg. pstã. Affli. ĩ terminis in c. 1. §. fi. nu. 2. in ti. hic fini. lex. ¶ Tñ qa exceptio facta de Sũm. Pôt. & S. Sede, firmat regulã in cęteris l. nã q liq dẽ de pœn. leg. Affli. vbi s̃ post gl. & alios sub nu. 6. vers. quartò qa lra dicit. ¶ Tũ deniq; qa hoc ĩ terminis firmat Hãnet. in d. trac. li. 1. c. 9. ĩ prin. p glo. in d. clem. pastoralis. §. rursus in ver. hõq; ligius inq̃s ligiũ iurm̃ pstari aduersùs oẽs toti⁹ mũdi hoĩes, nullis prsus exceptis; ne q̃dẽ alijs Principib⁹ pphanis, vel spiritualibus (qualis ẽ Sũm. Pôt.) Imperatore, Galliarũ Rege, & similib. Vñ cõseqr̃, q pp tale iurm̃, quo in effectu pmittit cõtra ppriũ dñm venire, in amissione feudorũ ĩcidere potuerit p tradita à Bal. Aluar. & Petr. de Rauẽ. ĩ c. Impialẽ §. illud quoq; de phi. alien. p Feder. & alibi sępe.

Attñ cõtrariũ veri⁹ existimo, & p cõstãti affirmo; q̃q̃dẽ in quolibet iuramẽto, & homagio tacitè sẽp excepta ĩtelligiẽ fidelitas debita domino ligio. Spec. vbi s̃ nu. 24. glo. in d. §. rursus. Aluar. in c. 1. §. fi. in ver. cõtra oẽs in ti. hic fini. lex.

Quinimo circumscripta ēt qualitate feudorum ligiorum, ex quo priùs fidelitatem iurauit D. Sfortia Serenifs. D. Duci, teneretur ipsi, vti prio ti dño potiùs inseruire, q̄ Reipub. ꝑ tex. expsſū in d. §. vl. hic fini. lex. vbi feudistæ oēs *not. & ꝑsertim Iaco. de Belui. nu. 1. Iser. & Afflic. nu. 3. cū seqq. & ꝑ aliū tex. in d. §. illud quoq; vbi Scrib. omnes, & in c. 2. de prohi. alien. feu. per Lothar. vbi ēt Iaco. de Bel. & cæteri, allegantes inter cætera bonā legē in simili in l. in operis de o.p. lib. tradit Spec. d. §. quoniā nu. 19. 20. 26. & 27. Iser. in c. 1. nu. 1. de for. fideli. Afflict. in c. 1. num. 7. de no. for. fideli. Præpos. in prin. Petr. Raue. in prin. & Federi. Schenc. nu. 1.

7 † Quod maximè procedere asserit Afflict. in d. §. vlt. nu. 5. hic fini. lex. Quando is cui secundo loco iuratū fuit, sciebat iurantē habere primū dñm; nā si ignorasset, teneretur iurans ad damna, & interesse secūdi, sin. ipsū; & allegat Bal. ibidē.

8 † & pro dicto benè fac. tex. in c. veniens. de iureiu. cū not. vbi decidit iuramentū non obligare ad cōtrauenīēdū prio ri iuramēto, quia de eo non videtur cogitatum.

9 Ampliùs dr, vassallū teneri priori domino iurare contra secundū, per d. §. illud, vbi Aluar. nu. 1. Feder. Schen. in fi. Rauen. in vers. probat etiā tex. iste, & alij Scrib.

10 Dicit insuper Rauen. in d. c. 1. de no. for. fideli. & Aluar. in d. §. fi. in ver. contra oēs, post glo. ibi in ver. nota quòd Vassallus, & super glo. fi. tacitè semper exceptam esse personā prioris dñi, & idē Rauen. in d. §. fi. in fi. hic finit. lex. & in d. c. Imperialē. §. fi. Afflict. in d. §. illud quoque nu. 1. in fi. & nu. 8. & in d. §. fi. nu. 5. & 11. hic fin. lex. Feder. Schen. d. c. 1. de no. for. fidel. & d. c. 2. de prohi. alie. feu. per Lothar. vbi etiam Afflic. pulchrè nu. 1. & d. glo. notabilē dicit ibi Afflict. in princ. allegans ēt tex. in d. §. illud quoq; & Bald. in l. 1. §. ne aūt. C. de cad. toll. & præ cæteris vidēdus est Loffre. d. conf. 5. ante nu. 36. qui in pulchro casu consuluit, vt inferiùs dicetur, & Capic. in sua inuesti. feuda. in generibus feudorum, in ver. ligiū,

11 vbi Alphonsum de S. Seuerino hac rōne defendit, qui Regis Gallorū partes secutus fuerat contra Regem Catholicum, à quo feudum tenebat. Sequitur Guer. piso in præłud. feud. par. vlt. differen. à relatione.

12 Sciendū quoq;, id quod de priori dño dr, intelligi debere tam de eo, à quo quis feudum tenet, quàm de eo, cui ratione iurisdictionis subditus est, prout quilibet ciuis dño Ciuitatis, & Principi naturali; qm̄ huic quoq; fidelitatis iuramento deuinctus est c. 1. in fi. & ibi Isern. & alij. quali. vassall. iura. debe. fideli. & in c. 1. in ver. cōem vtilitatē. de no. for. fideli. Nā is ēt de quocūq; iuramēto semper exceptus intelligitur Bal. in l. 1. in fi. princ. ff. quod cuiusq; vniuer. Loffre. d. conf. 5. nu. 35. 36. Quod apertissimè probatur ex præallegatis iuribus, vz c. 1. §. fi. hic fini. lex. c. 2. de ꝓhi. alie. feu. per Lotha. & c. 1. §. fi. de probi. alie. feud. per Federi. quibus in locis Scrib. oēs de priori dño, cui fidelitas debetur, indefinitè loquuntur. ¶ Et facit ēt quod inferiùs in 5. quæsito dicetur in materia confederationis, in qua personam ꝓprij principis semper exceptā demonstrabitur.

13 Nec mirum videri debet, si à generali iuramento prædicto exceptus sit tacitè prior dñs, nam & plures aliæ personæ intelligūtur tacitè exceptę, & in primis Summ. Pontifex. c. constitutus, vbi glo. in ver. iuramento, & ibidem Doct. extra de rescrip. Isern. in d. c. 1. num. 1. de for. fidel. Aluar. col. 3. vers. oppono cū glo. Rauenn. in d. c. 1. §. fi. ad fi. hic fini. lex. & ibidē Afflict. nu. 5. & idē Rauen. in d. c. Imperialē §. fi. Cur. in tract. feud. par. 1. q. 8. nu. 253. Loffre. d. conf. 5. nu. 41. Guer. piso vbi supra vers. vtcumq; sit fidelitatem. Feder. Schen. in c. 1. de no. for. fidelit. Hannet. d. tract. lib. 1. cap. 9.

14 Imperator quoq; exceptus intelligitur c. 1. vbi oēs not. de no. for. fidelit. maximè Iser. nu. 1. Afflict. nu. 7. vers. nā & si. Præpos. in prin. Rauen. in princ. Alua. col. 3. Feder. Schen. nu. 2. glo. in d. c. 1. §. fi. hic fini. lex. & ibi. Rauē. in prin. & in vers. & quia. Hannet. d. cap. 9. & Spec. in d. §. quoniā nu. 4. allegans bonā rationē, quia aliàs incideret iurans in crimen læsæ maiestatis, quod non est ferendū, & nu. 29. Afflict. in d. c. 1. §. fi. num. 5. hic fini. lex. Curt. d. tract. par. 1. q. 8. num. 255. & ait Bald. in d. c. Imperialem, §. vlt. col. fi. quòd sicut iurans nūquam intelligitur venire cōtra Deum, ita nec cōtra Imperatorē, q est mūdi dñs, & qua si corporalis mundo Deus, & Rauen. ibidem.

15 Fortiùs voluit Bald. ibidē, quòd si quis expresſim iurauerit venire contra oēm hominē, ac etiā Imperatorē, non tenebit iuramentum; quia contra bonos mores, contra legē, & habēs dolū expressū, vbi ēt Fed. Schen. & Rauen. in vers. & si aliquis. Hannet. d. cap. 9. vers. cum itaque, & vers. Quinimo nec ex pacto.

16 Rex etiam exceptus intelligitur à generali iuramento si sit supremus Princeps c. 1. vbi feudistæ de no. for. fidel. Spec. d. §. quoniam num. 4. & nu. 19. 20. 29. Iser. d. c. 1. vbi declarat de quo Rege hoc intelligendū sit, & Fede. Schen. nu. 1. atq; Rauen. in d. c. impetialem. §. fi. post Bal. vz de Rege iurantis, cui iuratur. Sed Alexan. in l. frater à fratre in fi. de cōdi. indebi. intelligit de quocunque Rege superiorē nō recognoscente, & allegat Bal. in d. §. fi. c. Imperialē. Verùm Aluar. in d. c. 1. de no. for. fidel. interꝑtatur ꝑ Rege, à quo vassallus primò feudū tenet, & hoc veriùs existimo; qñquidē nulla rōne suaderi pōt, vt oēs Reges, qbꝰ nullo obligationis vīculo tenemur, à talibus iuramētis excepti, & reseruati intelligant.

17 Patria aūt rectè excepta dr, cui plus q̄ cæteris oībus debemus. Glo. in c. de forma 22. q. 5. Iser. in d. c. 1. nu. 1. de for. fideli. Rauen. d. c. 1. de no. for.

for. fidel. Zas. tract. feud. par. 7. nu. 24. post Aluarot. quē citat Iacob. de S. Georg. in sua inuestit. feud. in ver. q quidē inuestiti. nu. 15. qui glo. prędictam peregriuam asserit, Hannet. d. c. 9. vers. ex quo similiter. Feder. Schen. in sępè citato c. 1. §. fi. hic fini. lex. & ibidem Eguin. Baro.

18 Patris insuper, ac filij iurantis, personę exceptę sunt; quicquid in contrarium sonent verba tex. in d. c. 1. §. fi. hic fini. lex quē Bald. ibi non procedere affirmat in his, quæ sunt de iure naturali, & in c. 1. in prin. de no. for. fidel. & sequitur Iacob. à S. Georg. in d. inuesti. in ver. & promisserūt nu. 14. & indistinctè cōtra decisionē prædictā tenet idem Bald. in l. 1. in a. lect. q. 24. de re. diu. Felin. in c. 2. col. 1. de psump. & Zas. quem refert, & sequtur Feder. Schen. d. c. 1. n. 1. de no. for. fidel. & plenius in d. §. fi. hic fini. lex vbi latissimè articulum examinat, & optimis rōibus ex iure naturali desumptis opi. istā tuetur, quā et tenet Eguin. Baro. eo. c. fi. & in d. c. Imperialē, §. fi. vers. qua ratione, & hæc opi. vti æquior, & rationabilior mihi plus placet licèt contrariam cōem * dicat Clar. in §. feudum, q. 21. vers. sed nunquid?

19 Persona quoq; propria iurantis excepta intelligitur, quia cōtra se ipsum venire nemo tenet; vt dominū iuuet, prout in specie tradit glo. post argumenta ad partes relata in d. c. 1. §. fi. hic fini. lex. quā sequuntur ibi Scrib. maximè Iacob. de Belui. nu. 2. Rauen. in vers. & nota. qui glo. illam notabilem ait, atq; Egui. Bar. & alia quoq; glo. in d. c. Imperialem, §. fi. vbi Afflict. num. 6. licèt contrarium prima facie videri posse afferat. Rauen. in d. c. 1. de no. for. fidel. Eguin. Ba. in vers. qua ratione sequitur Iaco. de S. Georg. loco præcitato in vers. qui quidē inuestiti præstiterunt iuramētum nu. 15. allegat tex. cum glo. in c. petitio. de iureiu. & ita se consuluisse refert in causa dominorum Transcetelli contra Communitatē Cherij, & idem repetit in ver. & promisserūt eidem num. 13. vbi de communi * de qua etiam attestatur Clar. d. q. 21. in fi.

20 Denique persona quęcunquè contra q̄ bellum iniustū a dño motū fuerit, excepta censetur à generali iuramento; Nā vassallus suppetias domino ferre in bello notoriè iniusto ad alteri' offensā minimè tenet c. 1. §. dño guerrā. in ti. hic fini. lex, vbi oēs not. glo. Archid. & alij in d. c. de forma 23. q. 5. Iacobi. in d. ver. & promisserūt eidē. num. 7. Curt. in tract. feud. par. 4. num. 6. Loffre. d. consil. 5. num. 41.

21 † Quamquā de bello iniusto pro defensione dñi secùs disponatur eo. §. dño guerrā, vassallū scilicet teneri opem ei ferre, & iniustè se defendēti.

22 † Quod etsi iure feudorum traditum sit, iure tñ diuino, atq; canonico improbat, vt inquit Curt. vbi proximè, post Isern. quē citat, & plenè Iacobi. loco mox citato n. 8. qbus sufficiat remissio.

Ex his igitur clara patet secundi quæsiti resolutio. Nā si inter Serenis. Remp. & Serenis. D. Ducem Parmæ bellum aliquod sequeret, quod perpetuò absit, D. Marchio Sfortia contra hunc tanquā dñm suum anteriorem, & quidem ligiū, militare minimè teneretur; nec possent Domini Veneti de eo cōqueri, cum præsertim sciuerint tempore contractus ipsum esse Serenis. D. Ducis Vassallum, & notabilem Statum quam plurium terrarum, & castrorum in hoc Ducatu tenere, & possidere.

Ad obiecta quoq; patet responsio; siquidem ad generalitatem verborum iuramēti, dr, nō posse casum illum cōprehendere, quo deueniendo cōtra Priorē dominū ageretur, quod exprēssim, &

23 nominatim à lege prohibitum est vtsupra, tetenim generalis sermo non comprehendit prohibita l. qq de ri. nup. c. à nobis. de sen. excom. c. 1. de iureiuran. lib. 6. c. in generali. de reg. iu. eo. li. Bald. in l. voluntas. in fi. C. de fidei. allegans aliū

24 bonū tex. in d. c. 1. de capi. qui cur. vendi. † Nec extēditur ad nō cogitata l. emptor §. luci', & ibi Bar. de pac. & certū est de hoc nō fuisse cogitatū.

25 Pręterea, si data vna instantia corruit fundamētum, l. si is qui ducenta, §. vtrū, de reb. dub. multò magis datis pluribus corruet. Cum. n. multæ personę à generalitate iuramenti tacitè exceptę intelliganiur, vt retulimus, cui dubium, quin primi quoq; Domini excepta dici possit? & tantò fortiùs cum sit dominus ligius', in quo speciales militant rationes, vtsupra dictum est?

26 Ad secūdum obiectum de natura exceptionis firmantis regulam in cæteris, facilis est solutio, qm aliud est firmare regulā, & aliud eam ampliare, & extendere, vt ea compręhendat, quę sub regula aliàs non comprehenderentur, quod iure prohibitū esse intelligitur l. generaliter. §. vxori, vbi Bar. & alij de vsufr. lega. l. lucius, §. hæredibus, vbi Ang. & Castr. not. ad Trebell. Feli. in c. qm frequenter, vt li. nō contesta. Dec. in l. 1. nu. 28. 29. de reg. iu. & ibidem Cagno. num. 33. cum seqq. Cum igitur in generali iuramento fidelitatis dispositū sit non comprehēdi priorem dominum, & maximè ligiū, necessariò sequitur, quòd per exceptionem Summi Pont. & Sanctæ Sedis Apostolicæ, non debeat extendi.

27 Confirmatur, quia aliàs sequeretur absurdum, & legum præallegatarū correctio, quo casu cessat regula cōtraria. ad glo. in l. fi. ff. quod qsq; iu. vbi Alex. Dec. d. l. 1. nu. 41. de reg. iu. Vñ in ppo sito dixit Bal. in d. c. Imperialem, §. fi. ad fi. quòd iurās venire cōtra oēm hoīem, excepto se ipso, allegare non potest, se non teneri venire contra propriam vxorem, quia quod tacitè inest, si exprimatur, nihil operatur augumenti, vel diminutionis; ideo cum propria persona sit de iure excepta vtsupra, si exprēssim excipiatur, non propterea ampliari potest dispositio, vt vxorē quoque compręhendat, hæc Bald.

28 Et

28 Et quòd exceptio in tali iuramēto facta de ꝑ-
sona aliàs à iure excepta non operur inclusionē
aliarum personarum de iure pariter exceptarū,
probatur ex alia conclusione Bald. ibidē vbi iu-
rantē venire contra omnem hominem, excepto
Carolo IIII. Imperatore, non teneri inquit con
tra successorem venire, qui etiam exceptus est.
29 Accedat deniq;, quòd apertissimis iurib⁹ inten
tum probatur, præsertim ex tex. in d. c. 1. de no.
for. fidel. vbi de iuramento præstito contra oēs,
excepto Imperatore, vel Rege agitur, à quo ta-
men & Papam, & quamplures alios excipi, con-
stat per supradicta, & ex d. §. contra omnes, vbi
antiquior tantùm dominus excipitur, & nihilo-
minus aliæ quoq; personæ exceptæ intelligun-
tur, quod in specie not. ibi Afflict. nu. 6.
30 Ad tertiū de doctri. Hannet. respōdetur, quòd
ponit tm̄ formam iuramenti ligij, in quo verum
est neminem speciatim exprimi debere, vt ipse
ait, & glo. ab eo relata. Sed tamen quo ad men-
tē iurantis, & iuris intellectum quamplures per-
sonę sunt exceptæ, ita declarat Spec. d. §. qm̄ nu.
4. Ias. in prælud. feud. nu. 106. attestans Doct. in-
distinctè * sic tenere Cur. d. tract. par. 1. num. 23.
Præterea dictum Hanne. non pôt casui nr̄o ada-
ptari, cū de iuramento ligio tm̄modo loquatur,
nos verò de non ligio; quia iuramentum per D.
Sfortiam præstitum lōgè ab eo distat, ex quo est
31 iuramentum militię, & nō ob feudū ligiū† ex di-
uersis ergo non infertur l. Papinianus. de mino.
32 Tertium q̄situm de indubitabili ferè dici potest;
quandoquidē, si contingeret D. Sfortiam cōtra
Serenis. D. Ducē, & dominum suum pugnare,
feudis omnibus, q̄ ab eo recognoscit, priuaretur
vt s̄ dictū fuit, & probat c. 1. §. similiter, vbi Bald.
Alua. & alij, & maximè Feder. Schen. nu. 1. qui
mo. feu. amit. & c. 1. §. porrò, vbi etiam Scrib. om
nes tradūt quæ fuit pri. ca. benef. amit. † Quinēt
33 ex sola recusatione seruitij debiti ꝑꝑ bellū, nul-
la alia concurrēte offensione, idem iudicaretur,
vt inquit tex. in eo. c. 1. §. sed nec alia, vbi habet
quòd nulla alia iustior causa beneficij aufferēdi,
quàm si id ꝑpter q̄ beneficiū datum fuit, hoc est
seruitium, facere vassallus recusauerit, Curt. d.
tract. par. 4. num. 31.
Ad quartum q̄situ negatiuè respōdet. eò quia
cū licitum sit imo debitum, seruare primū iurm̄,
& priori domino in concursu secundi seruire,
vt pluribus s̄ ostensum fuit; locum habet vulg.
reg. quòd sit lege ꝑmittente, pœnā nō meretur l.
34 Grachus C. ad l. iul. de adul. ¶ Vndè est, quòd si
feudum à secundo domino quis teneat, nō pôt
eo priuari, si contra ipsum auxilietur primo, vt s̄
dictum fuit, citando Alua. Per. de Rau. & Feder.
Schen. in d. c. 1. §. fi. de prohi. feu. alie. per Fed. &
alios permultos, & præsertim Capic. in sua inue
sti. feud. saluantē Alphonsū de S. Seuerino, q ꝑ
Gallorum Rege, contra Regē Catholicū pugna

35 uerat. ac citando ēt Loffre. d. conf. 5. nu. 35. 36.
qui pro Nicolao Pitiliani Comitæ Reipub. Ve-
netæ Capitaneo generali respondit, eò quòd ꝑ
ipsa Repub. contra Gallorum Regē cōfederatū
cum Rege Catholico militauerat; allegās inter
cætera, quòd tenebatur vti subditus rōne bo-
norum, ēt allodialiū, & militiæ cā; Dominio Ve-
neto inseruire; & ꝑpea priuationem feudi post-
ea obtēti ab ipso Rege Catholico, nō incurrisse.
36 Benè verum est, quòd idē Loffred. eo. cons. 5.
nu. 40. notabilia refert exēpla Regis Neap. Fer-
dinandi Principis sapiētissimi, qui noluit priua-
re Robertū de s. Seuerino Caiatiæ Comitatu, li-
cèt contra ipsum bellum gessisset vti Dux exer-
citus pro Summo Pont. Repub. Veneta, & Me-
diolani Duce, ac ēt aliud exemplum Catholici
Regis, q Bartholomeo de Lauiano cōtra Regē
Gallorū confederatū suū militanti Ducatū S. Pe-
tri, quo priuat⁹ fuerat, restitui iussit, & q̄ aliena-
tus reperiebat̄, alium æqualentem ei tradidit. Et
ita sæpiùs obseruatum fuisse asseuerat. ¶ Quāuis
autem huiusmodi liberalitas, clementia, & ma-
gnanimitas in Principibus maximè commendā
da sit, vt plurimùm tamē contrarium seruari vi-
demus, nam Reges, & Principes irremissibiliter
Vassallis suis talia cōmittētibus feuda auferunt.
37 Quintum q̄sitū subsequitur, in quo, licèt ꝑmis-
sas esse confederationes (dummodo non sint ad
malum) videatur, saltem de consuetudine, per
glo. 2. in c. 1. §. conuenticulas. de pac. iur. firman.
vbi Scrib. oēs hoc tenent, & Restaur. Gastald. in
tract. de Imper. q. 109. nu. 1. 2. 3. cum concord.
lateq; prosequitur Io. Lup. in tract. de confeder.
princi. §. 1. num. 2.
38 Attamen restringitur facultas ista ad solos Prin
cipes, vel Respub. superiorē nō recognoscentes.
Vassalli etenim, atq; Ciuitates superiorem reco
gnoscentes, absq; eius assensu confederationes
inire nequeūt, Bart. in l. sodales. col. 2. de colleg.
illici. & in extrauag. ad reprimendum. in ver. oc-
cultè. Innoc. in c. dilecta. de excess. prælat. Bald.
in c. 1. §. conuenticulas, & ibidē Archid. num. 8.
vers. Confederati autē, atq; Afflict. num. 2. vers.
ex hoc expressè de pac. iur. fir. Iacob. à S. Georg.
in d. inuest. feud. in ver. de adherent. & confede-
rat. nu. 9. Vndè infert, quòd D. Marchio Sfortia,
qui superiorē recognoscit Serenis. D. Ducē ꝑ
tot insignibus feudis, cōfederationē, aut ligā ali
quā cum dicta Serenis. Repub. facere nō possit.
39 Est ēt aduertēdum, quòd si confederationē ali-
quā licitè facere posset, nunquam tamen contra
proprium Principem facta intelligeretur, aut fa
cta valeret, q semper exceptus censetur ꝑ supra
dicta in materia iuramēti fidelitatis, & in termi-
nis tradit Archid. d. §. conuenticulas nu. 3. vers.
saluo quòd; & Affl. nu. 2. Restaur. d. q. 109. nu. 4.
40 Ad vltimum quæsitum de protectione, ambi-
gēdum non est, quin possit quisq; alium in ꝑte-
ctio-

tectionem accipere per not. in l. stipulatio ista in
40 princ. de verb. obl. † Sed punctus est videre, q̄d
41 illa importet? † Qua in re distinguunt Doct. inter priuatum, & Principem. Siquidem cum priuatus in protectionem alium suscipit, tenet̄ tantummodo illum de iure, & in iudicio defendere; Princeps verò tenetur nedum de iure, sed de facto, & manu quoq; armata tueri; & ita respondit Ancha. in cōs. 87. ommisso, & tradit Io. de Ana. in c. olim circa fi. de accusat. Ias. in d. l. stipula. ista in fi. princ. Dec. in l. non vī defendere ad fin. de reg. iur. Marti. Laud. in tract. de confeder. Princ. qu. 43. & 56. vbi alios citat, & Restaur. Gastal. d. tract. q. 110. cau. 292. vbi signanter asserit D. Ducem Petrum Aloysium Farnesium S.R.Eccl. Vexilliferum, & generalem Capitaneū, multos
42 sub protectione accipere consueuisse; † Quem etiam de aī magnitudine, liberalitate, & māsuetudine plurimùm commendat. Quarum virtutū Sereniss. D. Dux Octauius eius filius, modernus Dux noster Parm. numquam satis laudatus, verus hr̄s extitit, prout quotidiana experientia rerum magistra docet. Et ita vt sup. in quolibet articulo iuris esse censeo, saluo semper rectiùs sentientis iudicio.

SVMMARIVM.

1 *Priuati carceris pœna est vltimi supplicij.*
2 *Illud committens in iurisdictione domini sui, tenetur quoque pœna lesa maiestatis.*
3 *Crimen lesa Maiestatis non committitur à nō subdito.*
4 *Carcerem priuatum committens, tenetur etiam de turbata iurisdictione, qua grauis est.*
5 *Dominus potest subditum à quocunque indebitè illum detinente vendicare.*
6 *Captus à non habente iurisdictionem, & authoritatem relaxari debet.*
7 *Captus in alieno territorio pariter est relaxandus.*
8 *Amplia etiā si in territorio capientis deliquisset, et bannitus reperiretur.*
9 *Amplia adhuc etiam si familia capientis cepisset, eum insequi in proprio territorio.*
10 *Represaliarum remedium cōceditur à iure contra denegantes, seù vltra modum differentes iustitiam ministrare.*

EPITOME.

Captura facta in alieno Territorio crimen turbatæ iurisdictionis, priuati carceris, & quandoque etiam læsæ maiestatis continet.

Dominus potest vindicare subditum suum à quocumque illum indebitè detinente, & eo recusante, ad represalias deuenire.

RESPONSVM XVIII.

Consultus super infrascripta facti specie ab vno Illustriss. Feudatario Imperiali, qui alteri simili, statum suum coherentem habet, quid iuri consonum arbitrer expono.

A. Captiuum fecit B in iurisdictione, & territorio Dn̄i C. & illum conduxit ad carceres Dn̄i D. in quibus adhuc detinetur. quærit Dominus C. quo pacto iurisdictioni suæ cōsulere debeat, atque subditi sui indemnitati? est enim huius subditus etiam originarius, & qua pœna dictus A. condemnari possit?

1 Dico igitur in primis, & ante omnia procedendum esse ad assumendum informationes de toto facto, vt de corpore delicti constet, & constito de captura prædicta, saltem per indicia sufficientia inquirendum esse A. de priuato carcere, ex quo sine competentis iudicis mandato, ad eū deuenit; & si contumax fuerit (vt creditur) damnandus erit pœna vltimi supplicij per l. 1. vbi Bald. & Scriben. communiter not. C. de pri. carce. quia merum imperium, & iurisdictionē alienam vsurpauit, vt declarat ibi Bald. in princip.
2 † Quinimò si subditus esset Dn̄i C. posset etiam de crimine læsæ Maiestatis puniri, vt in d. tex. p̄batur, & docet Gigas in tract. de crim. læs. maies. tit. qualiter, & à quibus crim. læs. maies. cōm. q. 35. nu. 1. cum seqq. & nouissimè Farinac. in suis
3 quæst. crimin. li. 1. qu. 37. nu. 9. † Sed si subditus non est, crimen læsæ maiestatis in eum nō cadit. Boss. in tit. de cri. læ. maies. n. 8. & seq. Clar. in §.
4 læsæ maiestatis n. 6. vbi de cōi. † Sed & turbatæ iurisdictionis pœna ipsum teneri certissimū est, pro qua grauiter puniri posset. Bart. & Doct. in l. 1. §. 1. ad fi. ff. si quis ius dicen. nō obtēp. Brun. cons. 160. Bossi. in tit. de captura nu. 16. Inquisitio igitur erit formanda, & cōpleto processu ferenda sententia iuxtà prædicta, ex quibus consultum satis iurisdictioni Domini C. futurum existimo;

Quod verò attinet ad personam B. captiui, cēseo iuridicum & conueniēs esse, vt Dominus C. instet apud Dominum D. pro eius remissione, & restitutione, quandoquidem potest Dn̄s vendicare subditum suum à quocumque illum indebitè detinente, l. 1. §. 1. & ibi glos. in ver. vendicare. ac Bart. Bal. & alij de rei vēdi. l. iure in prin.
6 & ibidem Scrib. ff. ad municip. † Et non poterit iustè denegari; tum quia captus à priuato nullā habente iurisdictionem, l. neminem vbi omnes,
7 C. de exhib. reis. Farina. d. q. 27. nu. 8. † Tum vel maximè quia captus in alieno territorio, l. fi. cū
8 materia de iurisd. omn. iud. † Et hoc etiam locum haberet, quāuis B. in iurisdictione Dn̄i D. aliàs deliquisset, & bānitus reperiretur. nam captus in territorio alieno deberet nihilominus relaxari

relaxari

laxari pp actus nullitatem. Bald. pulchrè in l. 2.
num. 2. C. de ſer. fugi. Iaſ. in d. l. fi. nu. 4. Bart. in l.
quid ſi fugitiui, §. apud Labeonem. de edil. edict.
Boſſi. d. ti. de captu. nu. 39. Feli. in c. fi. num. 3. de
9 fo. compet. † vbi id procedere affirmat, quãuis fa
milia iudicis bannientis illũ inſequi cepiſſet in
proprio territorio. Bal. cõſ. 72. li. 1. iniuſtè. Ang.
de malefi. in ver. fama publica. nu. 62. Marſil. in
prax. §. vlt. quæſt. nu. 34. Nell. de banni. in 2. par.
2. temp. q. 29. nu. 30. & ſeq. Ceph. conſ. 229. nu.
7 & 8. Decia. in tract. crim. li. 4. c. 29. nu. 19. rub.
extra territorium, Clar. in prax. q. 96. nu. 6. verſ.
ſed q̃ro. Carta. de exec. ſent. contum. c. fi. n. 263.
Si ergo dominus D. aſſentitus fuerit huic inſtã
tiæ, & requiſitioni domini, C. benè actũ erit vn
diq;, ſinminus, cum licitũ ſit contra denegãtes,
vel vltrà modum differentes iuſtitiæ complemẽ
tum, ad repreſalias deuenire, poterit ad hoc re-
10 medium ſubſidiariũ recurri, † quia iuridicum, &
pmiſſum eſt, c. qa dominus 23. q. 2. Glo. & doct.
in Authẽ. & omnino, C. ne vxor. pro mari. Inno.
in c. cũ olim. de reſtit. ſpol. Bart. in tract. repreſa.
per to. Iaco. à Cani. in ſuo ſimi. tract. ſub rub. de
iniur. & dam. da. nu. 14. cum ſeqq. vbi de * cõmu
ni. Mart. de Lau. in ſimi. tract. de repreſa. cap. 1.
Boſſi. in tit. de iniu. nu. 36. & ſeq. Sed ſperandum
eſt non opus fore ad huiuſmodi remedium deue
nire, in quo alteri per alterum iniqua conditio
infertur, quia dominus D. veritate agnita, bonã
fidem veroſimiliter agnoſcet, & B. captiuũ rela-
xabit, aut adcarceres domini C. remittet.

SVMMARIVM.

1 *Cauſæ in quibus de honore tractatur ad magnos Principes, & ſtrenuos armorũ duces potiùs relinquendæ ſunt, quam à Iureconſultis decidendæ.*

2 *Conditionalia verba iniuriam non faciunt, niſi verificata conditione.*

3 *Teſti vnico non creditur, quia vox vnius vox nullius.*

4 *Secretum reuelans puniri poteſt de falſo, & quandoq; etiam proditionis.*

5 *Secretum reuelans fide carere debet.*

6 *Teſti ignobili minùs creditur.*

7 *Et in cauſa honoris, quæ tanti momenti eſt, nihil credendum eſt.*

8 *Teſtes ſingulares plures, non plus probant, q̃ vnus.*

EPITOME.

Teſtibus reuelantibus ſecretum eis communicatum nõ eſſe credendum, ſed pœnam potiùs eis irrogandam.

RESPONSVM XIX.

Caius vir nobilis, & honoris admodũ tenax, & zelans cum intellexerit Titium de ſe oblocutũ fuiſſe, & de mandato ad homicidium ſignanter eum imputaſſe, de pluribus quærit. Et primò quid p honoris ſui conſeruatione agendum ſit, ſi palàm & publicè Titius affirmatiuè talia dixerit?

Secundò. Quid ſi conditionaliter locutus fuerit, dicens, ſi modò talibus teſtibus credẽdũ eſſẽ.

Tertiò. Quid ſi Titius ſecretò alicui nobili id dixerit, qui poſtea Gaio reuelauerit?

Quartò. Quid ſi alicui ignobili, vel ignobilibus, ſecretò tamẽ, communicauerit, qui exindè Gaio retulerit, ſeu retulerint, vt ſupra.

1 Libenter ego ſapientiſſimi, & doctiſſimi Præce-
ptoris mei D. Maria. Soc. iun. veſtigia ſequerer,
qui in ſuo reſpon. 122. in princip. & in conſ. ſeq.
pariter in prin. lib. 2. ſimiles determinationes ad
magnos Principes, & ſtrenuiſſimos armorũ du-
ces remittendas, eiſq; decidendas opinatur, quo
rum iudicio, & ſumma rerũ experientia faciliùs,
& rectiùs expediri poſſe eredẽdum eſt, quàm p
iuriſconſultos. Nihilominus quia authoritas re-
quirentis, aliæq; vrgentes rationes in oppoſitũ
vrgent, calamo parcere non potui. Quid igitur
ſup quolibet quæſito ſentiam, breuib. aperiam.
Et quoad primum, in quo de propulſanda ver-
bali iniuria certa, & indubitata ageretur, inſiſtẽ-
dum nõ eſt, tum quia (vt ſupponi vr̃) in caſu iſto
non verſamur, tum quia remedium reuocatio-
nis iniuriæ, & alia cunctis notiſſima, & præſertim
ipſimet Titio, non deſunt.
2 Ad ſecundum verò (à quo forſan pendet nego
cium) conſtanter teneo nullam iniuriã ex dictis
verbis conditionalibus ortam fuiſſe, niſi teſtib9
quorũ mentio facta fuit, legitimè, & per compe
tentes iudices, vocatis vocandis, examinatis, ac
ẽt ſecuta declaratione ſuper fide illis adhibẽda,
qm̃ conditio interim nihil ponit in eſſe, prout in
terminis ſimilis cauſæ docet Dec. conſ. 487. nu.
6. Soci. iun. d. conſ. 122. nu. 16. & conſ. 123. nu.
31. 32. in 2. Alcia. conſ. 6. nu. 38. & 65. to. 2. li. 5.
cum ergo nulla ſubſit iniuria, non eſt quòd de ea
propulſanda cogitetur. Quod autem talis ſequi
poſſit declaratio, nedum difficile, ſed impoſſibi-
le quodammodo iudicandum eſt.
3 Circa tertium quæſitũ, ſi ille nobilis ſolus retu
lit, vt proponitur, non eſt ei fides præſtãda, quia
vox vnius, vox nullius c. licet, & c. veniens. de
teſti. & c. admonere. 33. q. 2. Gabr. latè in ſuis cõ
4 clu. ri. de teſti. concl. 1. † & tantò minùs, quia ſe-
cretũ ſibi cõmiſſum reuelaſſe fatetur, pp quod
nedum reprehendi, ſed puniri poſſet Bal. Floria.
& alij. in l. ſi quis teſtm̃. §. ſed ſi quis ff. ad l. aql.
& idem Bald. in vſi. feud. tit quib. mo. feu. amitt.

in

in prin. col.4. ad fi. vers. aliqñ dr̃ proditor. Paris. de Put. in tract. synd. in ti. de excessi. consilia. nu. 2. Gondis. Villad. in tract. de lega. par. 3. q. vlt. num. 35. 36. Est namq; crimen falsi, & qñq; pro-
5 ditionis, vt per eos. † Idcircò fide carere debet talis reuelãs. Bal. in l. nullum nu. 5. C. de testib.
6 † Super quarto, & vltimo, si solus est ignobilis il le Referendarius, easdem patitur obiectiones, q̃ nobili obijciuntur, & vlteriùs ex qualitate per- sonæ suæ, minùs adhuc fidei meretur l. 3. vbi gl. in ver. plebeius de testi. Spec. in ti. de testi. §. post quam in vers. porrò. Tiraq. latè in tract. de nobi
7 li. cap. 20. nu. 63. † Vndè in proposito benè di- xit Dec. in d. cons. 387. nu. 11. 12. quòd in causa honoris, quæ tanti ponderis est, vili psonæ non creditur, nec debet quisq̃ induci ad credendum eius dicto, & relationi, quòd iurgium sibi fuerit illatum, minusq́; ad iniuriæ propulsationem, aut vindictam. Quòd si plures ignobiles idipsum af- firmassent, adhuc idem sentirem, tum propter secretum panditum vt supra, tum propter abie-
8 ctionem, & vilitatem ipsorum. † Vltra quòd sin gularitatis quoq; vitio laborarent, quia si quili- bet secretò sibi dictum fuisse refert, singulares es- se oportet, quibus non creditur, plusquam vni. c. tam litteris, vbi glo. & Scrib. omnes de testi. c. nihilominus 3. q. 9. Gabr. plenè d. titu. de testi. conclu. 2.

SVMMARIVM.

1 *Statutum, vel Decretũ prohibens aliena- tionẽ stabiliũ in forenses, & nõ subditos iurisdictioni statuentium, & non ferẽtẽ onera cum ciuibus, & incolis, clericos, et ecclesias comprahendit ex multorum sententia.*

2 *Præsertim quando statutum loquitur in rẽ, & eam specificè afficit, nè transire possit in non subditos, & onera ferentes vt supra.*

3 *Cõtraria tamẽ opinio magis cõis, et verior videtur.*

4 *Laici non possunt directè, & in specie prohibere cle ricos, & ecclesias acquirere immobilia.*

5 *Quod in specie non potest quis disponere, nunquam præsumitur in sua generali dispositione voluisse comprahendere.*

6 *Hospitalia gaudent priuilegijs Ecclesiæ.*

7 *Fallit si non sint constituta authoritate episcopi, sed priuatorum, aut alicuius Communitatis.*

8 *Rescriptum impetrans, & eo vtens, ad illius obser- uantiam se obligat, & adstringit, cuius formam, & conditiones seruare tenetur.*

9 *Statutum prædictum prohibens alienationem in fo renses, non comprahendit originarium alibi habi tantem.*

10 *Quod potui nolui, quod volui adimplere nequiui.*

11 *Decreta Parmẽsia prohibentia alienationẽ in forẽ ses, cõprahẽdũt quoq; originarios alibi habitãtes, & onera oĩa cum subditis, & incolis nõ ferentes.*

EPITOME.

Statutum prohibens alienationem in forenses, & non subditos, vtrùm comprahendat clericos, & Ecclesias? Et quid de Hospitalibus?

RESPONSVM XX.

Ardua nimis & cõtrouersa est quęstio, quæ in pñti causa discutienda occur- rit; Vtrũ scz statutũ, vel alia lex ciui- lis alienationẽ bonorũ immobilium Prohibens in forẽses, & non subditos, & qui non sustineãt onera cũ alijs ciuib⁹, & incolis, put De creta Ducalia in hoc Parm. statu phibẽt, cõpræ hendat clericos, ecclesias, & loca ecclesiastica?

1 Etenim pro affirmatiua permulti celebres iure consulti tenuere, inter quos Bald. in c. quæ in ec clesiarũ nu. 8. de cõstit. in c. clerici n. 2. 3. de iud. & in cons. 11. per to. inter cõs. Ancha. Ias. in l. fi- liusfam. §. Diui. nu. 74. vers. cõtrariã vsq; ad nu. 82. de leg. 1. concludens opi. hanc rectè defendi posse, Dec. in d. c. q̃ in ecclesiarum nu. mihi 240. vers. tertia conclusio, cũ plurib. seqq. Signo. latis simè cõs. 21. p tot. Opiz. in d. §. Diui nu. 95. vsq; ad 106. Barba. cons. 14. nu. 14. vsq; ad 27. lib. 2. Natt. cons. 280. in 1. dub. Ceph. cons. 53. nu. 37. vsq; ad 49. & cons. seq. vsq; ad nu. 17.

2 Quæ quidẽ cõclusio facilius admitti solet, quan do statutũ loquitur in rẽ & eã specificè afficit, nè transire queat in nõ subditum, cuiusmodi sunt Decreta memorata. Ita tenet post Bald. vbi sup. Abb. in c. 9. clericis nu. 27. & 30. de fo. compet. & ibidẽ Barb. in addi. Feli. c. Ecclesia S. Marię nu. 84. vers. q. ntus & vltim⁹ est casus, de cõstit. Saly. in autẽ. cassa & irrita n. 11. vers. sextò inducit. C. de sacro. eccle. Capra cons. 144. nu. 14. Signor. d. cons. 21. nu. 13. Rip. d. §. diui. num. 83. & ibidem Opiz. nu. 95. dicens casum hunc esse indubitabi- lem, Ceph. d. cons. 53 nu. 43. vbi omnes* hanc li mitationem tenere affirmat, & vsq; ad num. 49. prosequitur, & in cons. seq. nu. 2. vsq; ad 10.

3 Pro cõtraria autẽ, & sic negatiua, tenet primò glo. in c. fi. in ver. libertatis. de immun. eccl. in 6. volens, quòd licẽt in statuto nõ fiat expressa mẽ tio ecclesiasticorum, nõ tñ ipsos comprehẽdat, quia mens & intentio attenditur, quæ fuit cõprę hendendi ipsos sub generalitate, & sic commit- tendi fraudem de persona ad personam, & post eã idẽ tenet ibi Io. And. & Domi. Bart. in l. fi. nu. 19. vbi ẽt Bal. sibi contrarius nu. 11. C. de sacro. eccle. & idem Bal. in l. gñaliter n. 3. eo. ti. & rursũ Bart. in l. fi. C. de exact. trib. lib. 10. atq; in l. dudũ C. de cõtrah. emp. & in d. §. diui nu. 11. cum quo transeunt ibi Ang. Imo. & Alex. alios citans, & Ias.

Iaſ.nu.83.in 1.lect.de cõi atteſtans, prout atteſtatur et Rip. nu.81.82. & Ferdin. Lopez. num. 153.affirmans ita teneri per Legiſtas & Canoniſtas,atq; ibidẽ Crot.num.80. cõem pluries aſſerens,& ab obiectis omnib⁹ illam defendẽs. Hãc quoq; tenet Caſtr.conſ.98.in prin,li.2.& Alberi.in tract.ſtatu.par.2.q.2.reprobans d.conſi.21. Signo.contrarium aſtruenrem vtſup. Abb. in c. relatum il 1.nu.5. verſ.itẽ non valet. de teſtam. & in conſ. 26.nu.6.li.1.Fede.de Sen. conſil. 86. ſtat.ciuitatis Peruſinæ,Anchat.cõſ.154. optimis rõnibus ln princ.& nu.8.Feli.in c.Eccleſia s. Mariæ nu.81.89.cõem atteſtans,ptout & Dec.atteſtatur nu.mihi 249.verſ.ſi volumus,& num.ſeq. verſ.uñ concordando. Cõem quoq; dicit Barb. conſ.47.nu.9 li.3.inquiens omnes ferè Doct. illã tenere.Caſſan.in cõſuet.Burg.rub.9.§.10.nu. 49.& ſeq.Soci.iun.D.meus in conſ.76.num.50. li.2.& in d. §. diui nu.166. Clar. in prax. crim. q.82.ad ſtatutũ 5.circa alienarionẽ nu.16.17.de cõi patiter fidẽ faciens,& Plot.conſ. 19.num.11 Alba.conſ.8.nu.9.& ſeq. in 6.conclu. quo loci conſ.prædictũ.Signo.21.adamuſſim confutat,& deniq; Rim. iu. in proprijs terminis Decretorũ nřorũ Parm.conſ.15.n.85.cũ ſeqq. vſq; ad 102. lato calamo hanc tuetut ſñiam, à qua vti cõiter approbatã, nõ eſſe recedendum in conſulendo, & iudicando concludit ſub nu.59.

Crebrior igř apparet,& verior mihi ẽt vř,hæc ſecunda opi. pro qua ſtringit admodum tex.in d.c.fi.de immu.eccle.cũ glo.præcitata in ver. libertatis, † & ſtringit quoq; inter cętera, argũ il
4 lud,quòd ſicut nõ pñt laici quicq̃ contra eccleſiaſticos ln ſpecie ſtatuere,illos ab acquiſitione bonorũ immobiliũ arcendo,d.c.fi.d.c.quę in eccleſiarũ,& c.fi.de re.eccle.non alien. cum multis ſimi.Ita nec in gñe videri pñt eoſdẽ excludere voluiſſe,& ſub diſpone generali de non ſubditis lo
5 quente,cõprẽhẽdere.† Qñ quidẽ nunq̃ pſumitur qs in ſua diſpoſitione cõprehendere eos,de quibus in ſpecie diſponere nõ poterat.l.luri⁹.§.pen. tt. ad munici.c.à nobis.de ſen,excom. Bart.in l. ſi qs ſub conditione,de condi.inſti.Luc. de pen. in l.fi.C.de exact.tri.li.10.cum multis alijs adductis per Rim.iun.d.cõſ.15.nu.86.cum ſeqq. ubi argũ iſtud magnifacit, & extollir, poſt Anchar. Brun.& Crot.quos refert. Er re ipſa plurimùm ſtringit; ex quo vltra defectũ põtaris ſtatuẽtiũ, defectũ quoq; uolũtatis oñdit. Sed magis urgebit argũ ſi tale dilema ſubiungamus, aut uolum⁹ ſtatuentes noluiſſe cõphẽdere eccleſiaſticos ſub generalitate prædicta,& locum habet atgũ, aut uoluiſſe,& verificatur dictũ glo.& ſequacium in d.c.fi.de immu.eccle. in 6.quòd ſcz fit fraus de pſona ad perſonam, & mens atq; intentio fraudandi legẽ eccleſiaſticæ libertaris te pbanda eſt.

Quamobrẽ,ſi in ſimplicibus terminis Decretorũ prohibentiũ alienationẽ in forenſes, & non ſubditos verſaremur, dubitabilis ualdè cenſenda uidereř Ducalis fiſci cauſa,cũ Cagnanus prę-
6 diũ emptũ,Hoſpirali Cremonæ legauerit,† Hoſpitalia.n.priuilegijs eccleſiæ, & ecclrſiaſticæ libertaris gaudent.l.oña priuilegia, vbi Bart.C.de epıs,& cle.Bald.in l. orphanatrophos.eo.ti.& ın auren.hoc ius porrectũ, nu. 2. C.de ſacro.eccle. Abb.in c.pen.nu.6.de immu.eccle.Alex.conſ.9. in prin.li.2.&alibi ſæpè.

7 Cæterùm re dılıgẽtius ppenſa,cõſiderandũ eſt primò loco, quòd non oña hoſpiralia priuilegijs eccleſiæ potiunt,ſed illa ıñ, q̃ Epali authoritate fuerint inſtituta,& cõſtituta,ut diſtinguẽ do tradit idẽ Bald.in d.auten.bocius porrectũ. uerſ.ad hæc qro,& Alex.d.cõſ.9.n.1. uerſ. q uerũ & alij q̃plures relati à Tiraq.in ſuo tract. piæ cauſæ. in præfat. uerſ.id q pleriq; , & uerſ. ſeq. afferentes quòd ſi à priuatis pſonis, uel Vniuerſitate cõſtituta fuerint ſec⁹ iudiceř,ut pTiraq.ibi cũ cõcord.

At in toto proceſſu præſẽtis cauſæ nullũ uerbũ de conſtiturione Hoſpitalis Cremonæ, à quo ſcilicet proceſſerit,quod erat intentionis fundamẽtũ,ſi eccleſiaſtica libertate uti poſſe prætẽdebat, & laicorum legibus non ſubiacere. Ergo.&c.

8 Sed ulterius quoq; aduertẽdũ eſt,quòd Cagnanus uti foreſis dictũ Prædiũ acquiſiuit ın hoc ſtatu,ex diſpenſatione Sereniſs. D.Ducis N. ũ reſcripto in ſimilibus conſueto; hoc eſt cũ cõditione,& onere,ut ipſe,& ſucceſſores ſui ın ppetuũ in codẽ ſtatu habitarent, & onera cũ alijs ciuib. & incolis ſuſtinerent,aliàs bona acquiſẽda ipſo iure cõfiſcata eſſent. Cuius reſcripti uirtute, ſecuta fuit emptio,ut in ipſomet emptionis inſtrõ legiř.& ſic eo utẽdo,ad illius obſeruãtiã ſe adſtrinxit,& obligauit.c.cũ oẽs.ubi Scrib.de cõſt.Bero. cõſ.22.nu.21.li.3.adeo q eius formã,& cõditionẽ ſeruare tenebař c.cum dilecta,ubi Feli. & alij de reſcri.Bero.cõſ.88.nu.6. in pri.cõſ.1. n 25.in 3.atq; cõſ.126.n.9.eo.lib. Vñ facta p impetrãtẽ alienatione,ſeu legato in locũ nõ ſubditum,& q habitare nõ põt,minuſq; onera ferre,ſaltẽ pſonalia,uel mixta,uenit caſus cõtrauẽrionis,& p cõſequens confiſcationis ipſo iure ad formam reſcripti aceptati, & executi. & hoc fundamẽtum (iudicio meo) euitari non poteſt.

9 Cui nõ officiat id,q probare conatũ fuit Hoſpitale (q̃uis plenè ẽt nõ pbauerit)Cagnanum ſcz originariũ fuiſſe de loco Curtis Maioris ſtatus Parm.& ppea ſinè diſpẽſatione acqrere potuiſſe,adPlot.ĩ d.§.19.n.39.& ſeq.Qm ſidẽ ẽ,quòd tãtò magis obſtrictus fuiſſet legib. Principis ſui nãlis, ſi originarius fuiſſet,& ſic decreta memorata ſeruare. Vltra quòd nec ppea liberat⁹ dici poſſet à pęna reſcripti pdicti,cui,ſpõ te ſe ſubiecit:nã loc⁹ eẽt régulę,q potui nolui, q uolui adimplere nequi.l.multũ.ubi gl. in uer. potes. C.ſi qs alte.uel ſi.l.in ambiguo,ubi glo.in uer.nõ potuit,& in l.neq; pignus de reg. iur. cum uulg.

Et

11 Et vt oĩs cesset hæsitatio, inspicienda est forma Decreti anni 1554. inhabilitãtis in spẽ originariũ nõ habitãtẽ in statu, quẽ ꝓ forẽse haberi mãdat in illis verbis (cũq; q̃ ı pc pñtis decreti in alieno territorio, vel dñio habitare reperiẽ, ẽt quòd aliàs origine Parmeñ. vel Placẽtin. existeret,) & in alio Decreto anni 1574. idẽ re ipsa dispositũ est in illa clã (q̃, vel q̃ nõ sint ex originarijs subditis nr̃is, & onera sustineãt, & factiões cũ alijs originarijs ciuib. incolis, & subditis nr̃is.) Copulatiuẽ.n. reqrit originẽ, & supportationẽ onerũ cum alijs subditis. At nec Decretorũ tꝑibus, neq; supplicationis, & rescripti supportabat Cagnanus onera, & factiones cũ incolis, & subditis, ex quo habitationẽ lõgissimã, & domiciliũ tñi habebat in ciuitate Cremonæ, ergo ꝓ forẽsi oĩno hñdus. & ꝑ consequens acquisitionis incapax absq; dispẽsatione, ꝓut in paribus terminis tradit Dec. cons. 661. nu. 4. cũ seqq. Rui. cons. 200. nu. 10. cũ seqq. lib. 2. Anch. Regiẽ. q. 9. nu. 5. vsq; ad fin. & de primo ad vltimũ, nõ solũ virtute Decretorũ, sed ẽt rescripti memorati, nullũ, & inualidũ credit legatũ de quo agr̃ Quod tantò magis recipiẽdũ, ex quo Hospitale cui relictũ fuit, est extra statum Serenifs. D N. ꝑ ea q̃ de ꝑsonis ecclesiasticis tradunt Anchar. cons. 61. num. 2. vers. ꝑterea. Lap. alleg. 101. & hos referẽs Dec. cons. 114. col. 3. vers & licèt in effectu, & in d. c. Ecclesia S. Mariæ n. mihi 210. vers. non obstat quòd beneficiũ statuti, & nouissimè Cepha. d. cons. 54. num. 10. cum seqq Ex his igitur concludo prędiũ de quo agitur ad dictum Hospitale transire non posse. Salua semper meliori sententia, & salua præsertim S. Matris Ecclesiæ censura.

SVMMARIVM.

1 *Libelli forma in actione negatoria. remiss.*
2 *Actor in actione negatoria dominiũ probare non cogitur, sed sufficit possessionẽ probare eius rei, quam seruire negat.*
3 *Canalis possessio per quos actus probetur?*
4 *Testis vnicus contra producentem plenè probat.*
5 *Locatio aliquando possessionem probat.*
6 *Sententia inter alios lata, alijs praeiudicat ratione connexitatis.*
7 *Sententia inter alios lata ius tertij vacillare facit.*
8 *Proclamationes vsum aquæ canalis prohibentes, ipsius canalis possessionem probant.*
9 *Consanguinei, & affines non sunt integri testes, & quandoq; in totum repelluntur.*
10 *Testis in causa propria nihil probat.*
11 *Pauper in causa ardua, si à testimonio non repellitur, de fide tamẽ minuitur, et nõ est integer testis.*
12 *Amicus maxima amicitia coniunctus, non est integer testis.*
13 *Colonus partiarius, qui de cõmodo proprio tractat, à testificando repellitur.*
14 *Testes ad concordiã quantũ fieri põt reduci debẽt.*
15 *Statutum Parmẽ. sub rub. Quòd nullus audeat lib. 5. declaratur dominium canalis præstare.*
16 *Dominium probare dicitur, qui loci custodiam consuetam probat.*
17 *Dominium canalis probat, qui fundum pro eo reficiendo emisse probat.*
18 *Antiqua scriptura in libris maiorum, ad probandũ dominium adminiculatur.*
19 *Formula Dominus, aquæ per eam decurrentis censetur dominus.*
20 *Molendinum habens super formula, prohibere põt, nè aqua ex ea extrahatur, tam infra, quã supra.*
21 *Nec tenetur de ea gratiã alicui facere, ẽt inferiùs.*
22 *Dominiũ qui vult se probare, dominiũ authoris sui probare tenetur. Limita, vt inf. nu. 29. cum seqq.*
23 *Imperator est dominus totius orbis, maximè verò eorum. quæ sunt de regalijs Principum.*
24 *Flumina sunt de regalijs.*
25 *Instrumenta de nouo reperta possunt quandoq; ante sententiam produci.*
26 *Notorium probatione non indiget.*
27 *Dominium in antiquis probatur per famam. & cõmunem opi quòd quis pro domino se gesserit, & ꝑ tali tentus fuerit, & est communis.*
28 *Ecclesia Romana, licèt Instrumẽta non haberet de Ciuitatibus suis, ex cõi tamen reputatione, & opinione antiquissima, & ex quo pro tali se continuò gessit, domina iudicanda.*
29 *Dominij probatio non semper requirit probationem dominij authoris, sed in dubio tantùm, & quando alia nõ cõcurrũt: puta titulus, ac diutina possessio.*
30 *Dominium ex possessione triginta annorum probatur, saltem præsumptiuè.*
31 *Dominium ex pluribus probationibus simul iunctis probatur, licèt non ex singulis probetur.*
32 *Dominium ex indicijs, & coniecturis probatur.*
33 *Præsertim in antiquis.*
34 *Coniectura loco probationis habentur, vbicũq; difficilis est probatio veritatis.*

Pro Illustrifs. D. Alexandro de Corrigia.

EPITOME.

Libellus in actione negatoria quomõ cõcipi debeat?
In eo iudicio sufficit de possessione docere.
Riui, seù canalis possessio ex quibus actibus probetur? & ex quibus dominiũ quoq; verè, vel præsumptiuè probetur?

RESPONSVM XXI.

1 VT sigillatim respondeamus pulcherrimis motiuis Illust. D. Iudicis, contra Illustrifs. D. Alexandrũ de Corrigia excitatis, fatebimur in primis pręsuppositum

positum in facto, quòd actio negatoria fuerit ab ipso D. Alexandro intentata, conuenit.n. in sub stãtialibus libellus ab eo productus, cum forma tradita à Iaf.& cęteris in §.æquè. in fin. instit.de ac.& à pract. Papien.in for. libell.actio. negato.

2 †At verò inficiabimur, necessè fore actorem probare, se fore dñm eius rei, quã seruire negat, ad hoc, vt in tali iudicio obtineat. Quandoquidem sufficit eum possidere, & de possessione docere, vt probat tex.in l.etsi foriè.§.1.vbi Bart.ff.si ser. vend.in l.vti frui,§.vtrum aūt vbi Bart.& Bal.ff. si vsufr. pet.& in d.§.æquè, vbi Iaf. in vlt.nota, sub nu.40.& docet Inno.in c. Abbatē sanè nu.3. quē cęteri Canon.sequuntur ex de verb. signif. Nec diuersimodè sentiunt Bart. in l. si priùs. de op.no.nuncia.in 5.oppo.1.part.& pract. Papiē. vbi s.in ver.per quandam nu.3.vers.alij distinguunt, sed potiùs expressim conueniunt, vt videri pōt. Vndè si Illustris.D.Alexandrū de sua possessione canalis Medesani docuisse ostendař, necessariò fatendum erit eius intentionē fundatã existere,& nihil ipsi ad victoriam deesse.

3 † Probata igitur fuit eius possessio, ac authorum suorū multiformiter, nam primo loco adest depositio vndecim testium ab eo productorum, q specificè deponunt à triginta annis,& longè vltra ipsos fuisse,& esse in possessione dicti canalis, aquam in eo imbuccare faciendo è flamine Taronis,& ad molendinum suum ducendo,& deinde ad terram Nuceti, illudq; purgari faciendo, & deuastatum reaptando,& construendo in terris antiquis, illas à Dñis emendo, Nec nō & sup eo pontes,& naues construēdo, aliosq; multiplices actus possessorios faciendo, præsertimq; Cãparium ad illius custodiam singulis annis deputando; quod vltimum de campario etiã deponit

4 optimè tertius testis aduersariorum fol.46.†qui solus post didicita testificara productus, contra producentes plenè probat l.si quis testib. & ibi Bal. & Doct.C. de testi. & in c.de testib. vbi Abb. & Felyn.de testi.cum vulg. qui quidem actus oēs, imò singuli, ex quo per Dños similium canalium exerceri solent, vt notorium est, possessionē plenè probant l.2.cum materia, C. de acqr.possess.

Accedat depositio aliorum quãplurium testiū in priori processu examinatorum, qui deponūt eundem Illust.D.Alexandrum,& eius authores fuisse, & esse in quasi possessione locandi aquam memorati canalis, quod apertissimè quoq; fatētur quintus,& nonus testes aduersariorū in præsenti processu producti fol.62.& 113.plenè pro

5 bantes per supradicta.† & absolutum est, quòd locatione quandoq; probatur possessio, Bart. & Doct.in l.qui vniuersitas,§. quod si per colonū, ff.de acquir.possess.& in l.2.C.eo.

Ad eandem possessionem probandam confert sententia aliàs lata de anno 1555.pro Illustrib. Sãuitalibus authoribus Illust.D. Alexãdri contra nōnullos prædia possidentes in villa ipsa Medesani, qui aquam è dicto Canali extraxerant. Nam licèt ijdemmet tuoc cōdemnari, hoc in iudicio nō interueniant, & sic talis sñia sit res in-

6 ter alios acta. † Nihilominus ratione connexitatis probat contra DD.reos nunc conuentos, per ea quæ planè scribit Tiraq.in tract. suo res inter ali.act.limit.22.Nec dubitandum, quin adsit cōnexitas causarum, ex quo vna est oīum ptensio, quòd canale prædictum ad eos spectet, & sit inter eos cōe, ita vt quilibet habens terras in villa

7 illa possit eas ad libitum irrigare.†Vltra quòd, si nulla extaret iurium connexitas, attamē sententia prædicta præsumptionem hoc tempore faceret cōtra alios,& sic contra istos Dominos reos cōuētos,& illorum ius vacillare faceret ex traditis per eundem Tiraq.latè dicto tract.limit.19.

8 † Pro eadē possessione probanda productæ fuerunt proclamationes, & banna prætorum Medesani, qui pro tpe fuerunt, prohibētia vsum aquæ Canalis prædicti sub formidabili pœna, absq; licentia Illust.D.Alexãdri, & authorum suorum. Vndè plena resultare vř probatio, & si de executione,& obseruantia bannorum non cōstet, per ea, quę scribit Inno.in c.dilectus nu.3.de capell. Monac.quē Doct.cōiter sequuntur teste Alba. conf.64. nu.10. vbi plura refert concord. quib. adde Rom.conf.70.nu.12.Dec.conf. 694.n.11. & Menoc.de retin.possess.remed.3.nu. 585.

Licèt igitur contra hanc exuberantē probationē possessionis Illust.D. Alexãdri conati fuerint Dñi Ciues aduersarij probare eiusdem canalis possessionem, longè tñ inferiores in probatione existunt, habent.n.nouem tamū testes deponentes de actu imbuccationis Canalis factæ per mezadros Ciuium,& irrigatione agrorum facta cū eiusdē aqua, quorum tres probãt ēt possessionē Ill.D.Alexãdri, vtš diximus, dum scilicèt deponunt, tertius de constitutione camparij, quintus verò,& nonus de locatione aquæ.

9 †Sed accedat, quòd omnes ferè sunt consanguinei,& affines eorum, qui interesse habēt in causa propter prædia, quæ possident in dicta Villa Medesani, vt ipsimet in generalib. fatētur; vndè vel repelli debent à testimonio, vel saltem de side multùm eis minuitur ad Gabr. titu. de testi. concl. 13.& 15.cui sufficiat remissio.

10 † Insuper secundus est liuellarius, tertius verò fictabilis terrarum, p quibus prætenditur ius in ipso canali, ita q in causa propria deponunt, &

11 nullam fidem faciunt l.nullus ff.de testi.† Quartus est pauper non habens in bonis plusquam libras centum quinquaginta, qui ex hoc solo inhabilis est ad testificandum in huiusmodi causa ardua. Gabr.d.tit. de testi.conclu.18. num.8.ex mente Bar.& Rui.conf.5.Et omni in casu plurimùm de fide minutus, vt per eundem Gabr.ibi

12 nu.9.post multos relatos. † Quintus est multum amicus,

amicus, & quasi domesticus Domini Parthe-
nij producentis, & propterea, vel repellendus
vel saltèm minutus vt supra Gabr.d.tit. conclu.
9.nu.2.4.& 7. Sextus est pauper non habens in
bonis plusquam libras centum, & est liuellarius
13 vt supra † Octauus est colonus partiarius Domi
ni Herculiani producentis, & sic interesse ha-
bens in causa respectu portionis fructuum sibi
spectantis; Adeo quòd vltra affectionem per-
sonę producentis, in causa propria deponit, &
nihil probat, ex relatis per Soc.iu.con.146.nu.
17.lib. Nonus, & vltimus est pauperrimus, qa
nihil habet in bonis nisi vestimentũ, quo indu-
ctus est, & per consequens fide caret, iuxta præ-
dicta. Cum igitur tot patiantur defectus testes
DD. Ciuium, paucioresq; sint num. ac de pau-
cioribus actibus possessorijs deponentes, quàm
testes Illustriss. Domini Alex. & partim etiã pro
eodem Illustriss. Domino concludentes, vt de-
monstrauimus, nulli dubium, quin optimè fun-
data remaneat ipsius intentio respectu posses-
sionis, quę sufficit ad victoriam, per supradicta.
Sed ex abundanti consideretur, quòd testes
Ciuium rectè possunt concordari cum testibus
D. Actoris in eo, quod de imbuccatione, & pur-
gatione canalis deponunt, si quidem verissimũ
est mezadros, & fictabiles ipsorum Ciuium in-
teruenisse deriuationi, & expurgationi ante-
dictis, sed iussos, vel rogatos ab agentibus Illu-
strifs. D. Alex. & authorũ eius, & cibum, ac po-
tum ab eiusdem recipientes, vnà cum cæteris
hominibus subditis iurisdictioni Medesani, pro
ut plenè deponunt eiusdem Illustriss. D. testes
super secundo & tertio capitulo; & re vera hnc
non negant Ciuium testes, si benè legantur, &
14 inspiciantur † Quo circa reducendo eos ad cõ-
cordiam modo prædicto, prout regulariter re-
duci debent testes omnes prima facie discordes
c.cum tu. vbi cano. extra de testi. Curt. in tract.
testi. conclu.59. cum vulg. tantò magis fundata
remanet intentio Illustriss. Do. Actoris absq;
dubitationis scrupulo.
15 At verò non tantùm possessionem, sed domi-
nium canalis plenè probauit, nam primò alle-
gauit, & produxit statutum nostrum positũ sub
rub. Quòd nullus audeat &c. libro quinto, quo
prohibitum reperitur omnibus extrahere aquã
ex ipso canali sub formidabili pęna, pręterquã
eius Domino, & Dominũ declarat eum, qui eli-
git camparium ad illud custodiendum; quo cir-
ca, cum ex processu liquidissimè constet Illustr.
Dom. Alexan. singulo anno camparium pro cu-
stodia pr(e)dicta eligere, & deputare, & ita etiam
eius authores egisse, in necessariam consequen-
16 tiam probatum est dominium. † Et nedùm vi-
gorę statuti prædicti. Sed etiam iuris cõis, nàm
probans consuetam locorũ custodiam, dicitur
dominium probare, per tex. egregium in l. in no

mine Domini §. in Sardinia, ibi, & vbi custodes,
& inferiùs in versi. quoniam ita conuenit, vt
semper custodes fines Prouinciæ seruent C. de
17 offic. † Pręfec. Prætor. Aphr. quẽ ad hoc ponde-
rat Guid. pa. decis. 193. nu. 1. versi. 4. probatur,
& versi. sed iuxta, & ibidem appost. Itidẽ pro-
bauit, consuetum se esse reficere canale proprijs
sumptibus, & constituere super eo pontes, & na
ues lapideas, & ligneas, & emere agros pro eo
cõstruẽdo, vbicunq; opus est, vndè dñium certè
ꝓbatur, ẽt ex sola emptione dicti soli. vt in pro
18 prijs terminis firmat Bero. q.65.nu.4.& 5. † vbi
fortiùs voluit sufficere hoc casu emptionẽ pro-
bare ex libris maiorum suorum in antiquis, &
tamen probauit Illustriss. Dom. Alexan. per in-
strumenta, & testes; propterea tantò magis ob-
19 tinere debet. † Nec videtur hęsitandum, quin
Dominus formulę sit etiam Dominus aquę per
eam decurrentis, ad Bart. in l. quominùs 12. q.
de flumi. Bald. in c. cum omnes extra de consti.
Alex. cõsi. 108. col. 1. lib. 2 quod oĩno videat. &
consi. 203. nu. 6. 7. vol. 6. atq; Ias. d. l. quominùs
20 num. 88. † Et tantò magis cum super ea habeat
Illustriss. D. Alex. Molendinum constructum ab
antiquo, vt in processu probatũ fuit; ex hoc eñ
ius babet probibendi, nè aqua deriuetur, & ex-
trahatur ex ipsa formula, tam infra, quàm supra
Molendinum suum, vt in specie docent Barto.
Alex. & Ias. locis nunc citatis. Dec. pulchrè cõsi.
144. per tot. & consi. 373. nu. 12. & Bal. in l. aquã
21 in prin. C. de serui. & aq. † inquiens, quòd Do-
minus Molendini non tenetur facere gratiam
alicui de aqua, etiam inferiùs.
Allegauit insuper, & ꝓduxit priuilegia Illustr.
DD. Sanuitalium eius authorũ, quæ iam dudũ
obtinuerunt a Reuerẽdissimis Epis Parmeñ. ex
qb⁹ manifestè liquet de eius titulo, & dominio.
22 Nec officit, quòd Illustr. D. Iudex hic † dubitat,
non sufficere titulum ostendisse, ex quo de do-
minio concedentis non vr̃ probatum ad l. cum
res. vbi gl. & Doct. c. de proba. Dyn. Bar. Castr.
Alberi. Alex. & alios in l. si sic §. 1. & in l. legatum
de liber. leg. Boer. decis. 42. nu. 25. & tradita per
Nat. consi. 396. nu. 5. 6. lib. 2. Nam primò rñde-
tur, imò productum fuisse priuilegiũ Reuer. Epi
23 Parmeñ † quod ab Henrico Sexto, nec non a Si
gismondo Imperatoribus habet, quo flumina,
aluei fluminũ, & decursus aquarũ ei concedun-
24 tur, † & de Imperatorũ dñio nõ est ambigendũ.
per l. depręcatio. ff. ad l. Rhod. de iac. l. benè a Ze
nnne §. j. C. de quadri. p̃scrip. † p̃sertim in flumi
nib. quæ sunt de regalijs Principis c. 1. in ti. quæ
sint rega. ubi oẽs not. Fran. Mar. decis. 500. nu. 1.
2. lib. 2. Et licèt in termino probatorio ꝓductũ
25 non fuerit † attñ qa de nouo repertũ est, potuit
usq; ad sñiã produci vt ꝑ Doct. oẽs in l. admonẽ
di. ff. de iur. iur. & in c. cũ dilectus, de fide instru.
Secũdò rñdet, quòd & si de dñio Epi cõcedẽtis

in specie nõ constaret, quia tñ in antiquis sum*,
imò in antiquissimis, & Episcopus ipse semper
habitus, & tentus fuit pro dño aquarum p̃dicta-
rum, & innumeras cõcessiones fecit, & in dies fa
cit palàm, & publicè, & habentes ab eo causam
pro veris dominis, & possessorib. reputantur, &
pacificè vtuntur aquis ad vsum sibi concessum,
26 vt oĩbus obuium, & notoriũ est † & consequen-
ter probatione non indiget. clem. appellanti de
appell. Bal. Salyc. & alij in l. cum fratrẽ, C. de his
qui, vt indig. & in terminis Riminal. cons. 410.
27 nu. 12. lib. 3. † satis superq; probatũ dicit̃ illius
dominium, vt docet Bal. in l. conuenticulã nu. 6.
28 C. de Episc. & cler. † exemplificãs in Eccl. Rom.
q̃ licèt instrumenta non habeat de Ciuitatibus
suis, sufficit tñ gñalis opi. & fama, quòd sit Dña,
& pro tali se ab antiquo gesserit, & post cũ Dec.
cõs. 146. nu. 14. & cõs. 428. prædicto, vbi de cõi.*
Aret. cons. 36. nu. 5. Alba. cons 64. nu. 21. cũ plu-
rib. sequen. Thob. Non. cons. 63. nu. 6. Marc. de-
cis. Delphi. 610. nu. 10. & permultos referens, ac
de cõi etiã attestans. Burs. cons. 27. nu. 7. 8. cum
29 sequen. quib. sufficiat remissio. † Tertiò respon-
detur, quòd non est passim vera cõclusio in mo-
tiuo relata, videlicet, necesse fore ꝓbare dñium
authoris, sed limitatur sm̃ Paris. cons. 104. num.
94. vsq; ad nu. 101. & rursus nu. 117. li. 1. Et Me-
noch. de arbitr. iud. li. 2. cent. 2. ca. 42. num. 6. vt
in casu dubio tantùm procedat, & quando alia
non concurrunt ad probãdum dominium, putà,
titulus, ac diutina possessio, quæ in nostra specie
30 optimè verificata fuere, &c. † Probatio quoque
possessionis, de qua s̃, præualens probationi ad-
uersantiũ, & excedens metam annorum trigin-
ta infert ad dominiũ, ita vt Actoris intentio fun
data plenè dicatur. Bero. d. q. 65. in fi. post Bald.
quẽ referr in l. inditia nu. 5. C. de rei vẽdi. Paris.
latè d. cons. 104. nu. 117. Cepha. cons. 9. nu. 18.
Burs. d. cons. 27. nu. 4. Vel fateri oportet inuitis
dentibus, quòd præsumptiuè saltem ex tali pos-
sessione dominium probatum sit, vt in proposi-
to per hæc formalia verba concludit Roman. d.
cons. 127. ante num. 1. & Burs. loco præcitato.
Thob. d. cons. 74. num. 6.

Concludamus igitur multiformiter probatum
remanere dominiũ Illustriss. D. Alexandri. † &
31 si pars aduersa singulis probationum speciebus
opponere cauillando tentauerit, nunquã tamen
effugiet, quin simul iunctæ plenissimam consti-
tuant probationem, vt in specie concludit Cas-
sen. cons. 18. nu. 19. Thob. d. cons. 74. nu. 7. Quod
si pertinaciùs contẽdere voluerit, dominium ex
omnibus & simul iũctis nequaquã plenè proba-
tum remanere, negare certè non poterit, quin
magna sint indicia, & coniecturæ dominij ex p̃-
32 missis resultantes. † Vndè hanc quoq; coniectu-
ralem probationẽ ad victoriã sufficere non dubi
tabimus, quoniam, cũ dominiũ sit difficilis ꝓba-
tionis, vt concludunt omnes in dicta l. cum res,
& præfat. Menoc. loco præcitato in princ. sufficit
illud probare indicijs, & coniecturis, vt est tex.
in l. indicia, C. de rei vend. & in l. proprietatis.
C. de probat. & vtrinq; not. per Scrib. Dec. cons.
146. nu. 14. & cons. 428. in fi. Paris. latè d. cons.
104. num. 101. & 102. Menoch. d. casu 42. nu. 2.
33 † Quod tantò magis locum sibi vendicat in an-
tiquis, vt apud eosdẽ Doct. legere est, & Rimin.
d. cons. 410. nu. 12. Marc. decis. Delph. 610. nu. 3.
vsq; ad fi. Alba. d. cons. 64. nu. 27. 28. inquiẽs tũc
probari dominiũ per quæcunq; adminicula, &
per quascunq; probationes, quæ Iudicem in ve-
hementem opin. trahunt. Bursat. vbi supra, ante
34 num. 8. † Et regulare est, quòd vbicunq; diffici-
lis est probatio veritatis, coniecturæ habentur
loco plenè probationis, vt magistraliter tradit,
& pluribus exemplis confirmat Ias. in l. Prætor
ait, §. prætor num. 20. vsq; ad num. 29. ff. de edẽ.
Sed hæc dicta sunt ex abundanti, ex quo conclu
dentes reuera subsunt probationes tam domi-
nij, quàm possessionis ex parte Ill. D. Agẽris, &
quælibet de per se sufficit, vt probauimus.

Has vrgentissimas difficultates sentientes Do-
mini Aduersarij, conari sunt probare duo adesse
canalia extracta à flumine Taronis decurrentia
per terram Medesani, & eius territorium ad ri-
uum sanguinarium, quod licèt somnium esse cõ
cludant testes Illust. D. Alexandri super vltimis
capitulis examinati, & ocularis loci inspectio
clariùs & apertiùs demonstrare possit; Attamen
nihil releuat ista pluralitas canalium ad euitan-
dum iudicium contra eos ferendum super ca-
nali in petitione expresso, & clarè demonstrato,
super quo probationes antedictæ factæ fuerunt.
Si enim aliud extat canale, prout ipsi prętendũt,
illud sibi habeant, & possideant, quãdoquidem
Illustriss. D. Alexander nullum ius in eo habere
intendit, sed suo proprio canali contentus est.
Et ita iudicatum fuit.

SVMMARIVM.

1 *DEbitor speciei casu fortuito ante moram liberatur.*
2 *Debitor quantitatis casu fortuito ante moram non liberatur, & nu. 53.*
3 *Debitor post moram fortuito casu non liberatur.*
4 *Fallit, si cõtingat casus intra tempus, quo mora purgari potest, vel quo ex consuetudine potest debitor pecunias penes se retinere.*
5 *Debitor regulariter constituitur in mora mediante denunciatione, & interpellatione.*

6 *Debitor quando in iniuriam creditoris exactus dicatur? et nu. 50. cum seqq.*
7 *Bart. doctr. in l. creditor de sol. declaratur.*
8 *Factum in debitoris iniuriam, creditori non praiudicat.*
9 *Bar. distinct. in l. creditor de sol. approbata communiter.*
10 *Debitor in iniuriā creditoris exactus, nō liberatur indistinctè, sed tenetur facere quicquid potest sal ua salute sua, ac etiam aliquid pati, ut passio sit fidei suæ testimonium.*
11 *Clericus conuentus coram Iudice seculari, potest allegare priuilegium clericatus, & iurisdictionem eius declinare.*
12 *Excommunicationis pœna imminet Iudici trahenti Clericum ad forum seculare.*
13 *Salutis suæ immemor nemo præsumitur.*
14 *Debitor soluens alteri quàm creditori suo, si id facit ad mandatum eius, qui iurisdictionem in eum non habet, minimè liberatur, & vide infra num. 46. & 49.*
15 *Dispositio Authen. ut omnes obed. iud. prouin. nullius tollit priuilegium in corpore iuris insertū, & multò minus Clericorum.*
16 *Imperator nunquam vult trahere Clericos ad seculare forum.*
17 *Iurisdictio Ecclesiastica à Deo distincta fuit à seculari.*
18 *Imperatores si aliquādo in Clericos quicquā disponere ausi sunt, in errorem inciderunt.*
19 *Clerici ratione bonorum temporalium, quæ posidēt in territorio Principis secularis, non dicuntur eius subditi.*
20 *Iussus Regis in his, quæ sunt extra suā Iurisdictionem non excusat.*
21 *Clericorū, & Sacerdotū genus audax esse debet, cū defendatur lege Deī, quæ dicit. Nolite tāgere Christos meos.*
22 *Metus in Sacerdote nunquam præsumitur.*
23 *Confessio partis aliam probationem non expectat.*
24 *Confessio de recepto, non probat solutionem in veri creditoris præiudicium, vel liberationem parit.*
25 *Debitor exactus à Tyranno, vel ab alio, à quo facilè repetere potest, non liberatur, & num. 26. & 44.*
26 *Impeditus à priuato, nè veniat ad ius, non excusatur, sed actionem habet contra impedientem ad interesse.*
27 *Debitor exactus, ut supra, si contra tertium actionem habet non liberatur.*
28 *Bonus quilibet præsumitur.*
29 *Fidem fallere graue est.*
30 *Graui autem homini grauißimum est.*
31 *Collusiuum præceptum, debitorem soluentem alteri, quàm creditori suo, non excusat, nec liberationem parit.*

Consi. Lud. Sacc.

Pro Illustris. D. Alexan. de Corrigio

EPITOME.

Debitorem speciei, casu fortuito ante moram liberari, secus verò in debitore quantitatis.

Debitor exactus in iniuriam creditoris quando dicatur? & quid præstare debeat, ut à debito liberetur?

Exactus autem in iniuriam ut supra, si aliunde ei succursum est, putà contra exigentem, vel tertium, non liberatur.

RESPONSUM XXII.

Reuer. Pater, & Integerrime Iudex.

PRofitetur Mag. Aduocatus R. D. Simonis Giacarelli rei conuenti dubia per D. V. R. contra eū excitata, clarissimè enodasse, id quod à veritate tm̄ abest, quā quod maximè. De his. n. existimo vulgatū illud pronuntiatū rectè dici posse (soluat Apollo) quod etsi satis de se constet, ex infrascriptis tamen res plicationib. pro parte Illustris. D. Alexādri de Corrigio actoris, apertiùs fiet.

1 Duas præmittit conclusiones D. Aduocatus prædictus ex cons. Bal. 228. in 2. quæ si generaliter, & indistinctè intelligantur, falsæ sunt, & contra Iura notissima. Prima conclusio est, quòd debitor propter casum fortuitum antè moram liberatur, quæ si de debitore speciei intelligatur, iuri quidem consona est, sumitur namq; ex l. si ex legali causa, ff. de verb. obl. & l. quod te. si cer. * pet. & vtrobiq; no. per Scrib. omnes*, quamquā aliquas etiam patiatur limitationes, quas nō recenseo, quia ad rem nostram non pertinent.

2 Si verò in debitore quantitatis intelligatur, legibus repugnat, videlicet, l. in ratione, §. in certę, ff. ad l. falc. & l. incēdium C. si cer. pet. vbi sunt casus expresse, & Doct. oēs signant. Enimuero nō aliter liberaē debitor q̄titatis casu fortuito, q̄ si mora creditoris ī accipiēdo debitū oblatū prçcedat l. si debitor la. 1. l. si solutur°, & l. q decē ff. de * solut. & liber. & ibidē interptes cōiter* obseruāt. Et hinc est, quòd Bar. à quo nullus discessit, in allegata l. creditor col. 2. vers. si verò accepit simpliciter de sol. in pprijs terminis distinguit inter debitorē speciei, & q̄titatis, & illū vult coacta solutione liberari, hūc verò minimè, & hęc est cōis opi. teste Dec. cons. 25. col. 2. vers. ex ista.

3 Secūda cōclusio cōtinet, debitorē post morā, for tuito casu nō liberari pro qua sūt ēt tex. ī d. l. q te.
4 si cer. pet. & in d. l. si ex legali cā† & hęc quoq; absolutè vera nō ē, nā si ītra tp̄s, quo mora purgari

potest, vel quo ex cõsuetudine aliqua potest pecunias penès se retinere, contingat casus. Consequitur n̄ debitor ipse liberationē, mora cōmissa non obstante, vt per Afflict. decis. 150. in oppositū citata nu. 32. 33. 34. Sed quia ad rem nostrā ista non faciunt missa facio.
5 † Et ad primæ conclusionis materiam rediens dico, quòd licèt D. Simon non fuerit in mora constitutus mediāte denuntiatione, & interpellatione, de qua per Bar. in d. l. quòd te col. 3. vers. venio ad vltimum si cer. pet. ex aduersò citatum, cum tamen non fuerit debitor speciei, sed quantitatis, remanet nihilominus post casum fortuitum obligatus.

Videât igitur R. D. V. quam rutè, & facilè demolitum sit fundamentum istud, super quo vnico totam machinam defensionis D. Simonis cōstruxerat D. Riccius Merlus eius aduocatus; sed accedat, quòd negari iure potest, casum aliquem contigisse D. Simoni debitori, vt ex infra dicendis apparebit.

6 † Minùs verò subsistunt respōsiones motiuis datæ; etenim quoad primum de doctri. Bart. in d. l. creditor, dum primò dicitur prætendi posse præceptū D. Simoni factum fuisse in iniuriam Illustriss. D. Alexandri, nō opus est replicatione, ex quo pars ipsa talem responsionem spōtè ommittit, prout certè omittere debet, cum eodem præcepto contrarium liqueat, in quo nō fuerunt pecuniæ peritę tamq̄ D. Alexandri, de quo nullum in eo verbum, sed tāquam hęreditariæ Illustriss. D. Cardinalis, cui succedere prætendebant Illustriss. DD. Gibertus, & Camillus: Videat ad hoc in terminis terminantibus, Calc. cons. 113. nu. 4.

7 † Dum verò ponderantur verba Bart. in vers. 3. quæro. tanquam decidentia casum separatum à præcedentibus, ita quòd mens Bart. sit, quòd qn̄ præceptum, seu ordinamentum Ciuitatis pœnale, & graue factū sit debitori, semper, & indistinctè liberetur soluens, animaduertendū est, quòd imò à præcedentibus pendet, & ad illorū declarationem subiungitur; nam cùm superiùs determinauerit plures casus, in quib. debitor coactus soluere Ciuitati creditum exititij liberatur, vt declaret, qualis esse debeat ista coactio debitorem excusans, & liberans, subdit q. de qua in d. vers. Tertiò quæro, & determinat sufficere prçceptum pœnale absq; vlteriori violētia, & si aliter intelligeretur contra ius indubitatum loqueretur,
8 † quia si in casu, quo apparet præceptum pęnale prædictum, non caderet distinctio vtrum in creditoris, an debitoris iniuriā emanasset, sequeretur, quòd factum in iniuriam debitoris prçiudicaret creditori, contra tex. in terminis in l. si merces §. culpę ff. loca. & in l. pen. in princ. solut. matr. ab ipsomet Bart. ibidē allegatos, & contra alium tex. in l. si per imprudentiam, ff. de euict.

9 † Verissima est igitur, & passim procedit memorata distinctio; Cui non aduersatur Afflic. decis. 150. num. 16. in oppositum adductus, quia licèt ibi referat aliquos tenentes præceptum pœnale prædictum, seu prçconium emanatum, excusare debitorem soluentē, declarat tamen seipsū paulò inferiùs, vbi distinctionem Bar. & seq. refert num. 18. & 19. quàm superius etiam ponderauerat num. 12. & 13. & rursus in conclusione decis. nu. 30. vers. pro solutione. Ita quòd cum Bar. trāsit ibi Afflict. quemadmodum transeunt & Ang. Imol. Castr. & cæteri Scrib. in d. l. creditor, Iaco. de Bellapert. in l. falsus num. 26. & ibidem And. Gam. in fi. Castren. in l. si te bonis, C. de iur. delib. Calc. cons. 113. prællegato num. 3. vers. sed Bar. Rui. cons. 147. colum. 1. lib. 1. & d. cons. 171. in princip. Ias. cons. 26. in princ. post multos relatos volum. 3. atq; alij permulti, quos breuitatis causa non refero.

10 † Ex abundanti autem placet adhuc in proposito animaduertere, quòd si aliqua rōne dici posset debitorem quātitatis iussu, & mandato superiorū, non tamen in creditoris iniuriā exactum, liberari, nō propterea D. Simon talis esset in nostra specie censendus, ex quatuor fundamentis; Primò quia non fecit quicquid potuit, salua salute sua, pro solutione vitanda, nec pro creditore quicquam passus est, prout tenebatur, vt passio esset fidei suæ testimonium iuxta not. doctr. Bal. in l. falsus num. 31. C. de furt. relatam per Afflict. vbi supra num. 23. & 32. quam sequitur in simili casu Ias. d. cons. 26. col. pen. vers. accedat
11 ad præmissorum confirmationem vol. 3. † poterat namq; allegare priuilegium clericatus, & iurisdictionem pdictorū Illustriss. DD. declinare c. 1. & c. si diligenti de fo. comper. cum vulg. quod si fecisset, verosimiliter coactus non fuisset sol-
12 uere † nè cogentes ipsum, in excommunicationē inciderent comminatam à Summo Pontif. in c.
13 2. eo. tit. † non. n. præsumendi sunt salutis immemores Proceres illi perillust. l. fi. C. ad l. iul. repet. c. sancimus 1. q. 7. neq; Ecclesiasticæ libertatis violatores l. meritò ff. pro so.

14 † Secundò. Quia ad mandatum eorum, qui iurisdictionem in eum non habebant soluit, liberationem consequi non valuit, prout vltra Luc. de penn. in secundo motiuo citatum, tradit Bart. in tract. de Tyrann. q. 7. & vtrumque referens Afflict. d. decis. 150. num. 14. 15. & 26. vbi allegat bonum tex. in l. 2. in fi. ff. si quis caut. quem etiam in id ponderat Bart. d. l. creditor colum. 2. vers. item quæro, Ruin. d. cons. 171. nu me. 6. conferunt optimè tradita per Innocen. in c. nihil est num. 4. de elect. & Castren. in l. non interest, & in l. pen. vbi etiā Alexā. C. quod met. causa. Nec obest responsio data per D. Aduocatum prędictum de dispositione Authē. vt omnes obe. Iud. prouin. per totū, quia impertinens oīno vr eā allegare ad propositū istud, nullū. n. verbum de Clericis, quinimo dixit ibi glo. in §.

siue

sue igitur in ver. priuilegio. quòd Imperator nullum tollit priuilegiũ in illa constitutione de insertis in corpore iuris, multò ergò min⁹ Clerico
15 rũ † quos nunquàm vult ad seculare forũ trahere, vt in Auten. Clericus quoq; & Authen. statui
16 mus, C. de Epis & Cler. † & si vellet non posset, quia à Deo distinctę ab initio fuerũt iurisdictio
17 nes c. cũ aduersùm 96. distinct. † & si quando Imperatores in Clericos quicquàm disponere ausi sunt, in errorem inciderunt; & hæc est ipsa veritas teste Bal. in d. Authen. statuimus in princ.
18 † Neq; verò rõne bonorum temporaliũ, q̃ possident in territorio Principis secularis subditi ei⁹ quoquomodo pñt nũcupari l. de his vbi Bal. C. de Epis, & Cler. pulchrè Castr. in d. Authẽ. statuimus nu. 2. Bart. in l. hęres absens in princ. de iud. & i n d. Authẽ. Clericus & per Cano. latè in d. c. 1. & d. c. si diligenti de for. compet. quibus suffi-
19 ciat remissio. Cũ ergo paruerit D. Simon nõ habentibus iurisdictionem contra se, sibi imputet, quia nec iussus Regis, in his q̃ sunt extra suã iurisdictionẽ, eum excusare posset c. vlt. & ibi glo. in ver. metu regio. ex̃. qui cle. vel vouen. Et con firmaẽ, eo quia, cum Sacerdos esset D. Simon, tã
20 tò minùs timere debebat† quia Clericorũ, & Sacerdotũ genus audax esse debet cũ defendaẽ lege Dei, q̃ dicit nolite tangere Christos meos, gl. nor. in §. vult. n. in ver. de genere ĩ Authẽ. de nõ
21 alien. † p quã dicit Firma. in suo rept. in ver. metũ, vers. 1. quòd met⁹ in Sacerdote nunq̃ psumiẽ.
22 † Et dum opponitur non constare de Clericatu D. Dimonis, dicimus quòd si Mag. eius Aduocatus processũ vidisset, hãc rñsionẽ ommisisset, nã ipsemet D. Simon se ipsũ fateẽ, nedum Clericũ, sed ẽt Archipsbiterum plebis S. Faustini Regiẽ. Dioec. Ideo nulla vlteriori pbatione opus fuit l. post rem. de re iud. l. 1. C. de cõfess. cum vulg. Er ista tuẽ, & cõpbãt optimè sm̃ motiuũ R. D. V.
23 † Tertiò non põt D. Simon se liberatũ dicere, quia de solutione legitimè nõ docet per solam confessionem prædictorũ Dñorũ Giberti, & Camilli, vt per Castr. in 3. motiuo citatũ, cuius dictũ absolutè sequiẽ Afflic. d. decis. 150. nu. 35. & 36. post gl. Bart. Alex. Aret. & alios, quos refert. Nec est verũ, vt ex aduersò respõdetur, quòd Afflic. ibi dicat multos Doct. contrariũ tenere, & quòd glo. in l. si ex pcio, C. si cer. pet. non sit cõiter approbata, qm̃ qui rectè inspexerit Afflic. facilè animaduertet eũ loqui de alia glo. in l. à duobus §. à fideiussore, de iureiur. q̃ in terminis lõgè diuersis loquitur, vt ibidẽ expressim declarat Afflict. nu. 36. & rõnem diuersitatis assignat Rui. d. cõsi. 147. nu. 13. vers. Nec obstat. post Castren. & Alexã. quos allegat. Adeo quòd dubitandũ nõ est, quin conclusio huius 3. motiui sit vera, & com-
* munis, *vt ex multis ẽt alijs adductis per Ruin. ibidẽ, & nu. præced. constat, qui videantur.
4 Quartò nõ est secuta liberatio debitoris in nr̃a

specie, quia promissionẽ habuit indemnitatis, & contra promissores habet actionẽ, si nõ vero creditori soluere coactus fuerit, vt in 4. motiuo doctè deducitur, q D. Aduocatus prædictus nõ intelligere pfitetur, sed eũ potiùs dissimulare credendum est. Quid in motiuo allegatũ fuerit nescio, sed conclusionẽ in eo firmatã vtiq; iuri consonã scio, sumitur. n. ex traditis per Bart. in d. q. 7. in tract. de Tyran. quem refert, & põderat Affl. vbi s̃. nu. 15. Inquiens, quòd debitor exactus à Tyranno non liberatur, quando ab eo facilè põt repetere, & ad hoc fac. l. lectos cũ l. seq. de peri. & cõm. rei vend. vbi pleĉis vẽditis concisis ab ædili, non datur actio emptori, cõtra venditorẽ, quando non iure concisi sunt, sed contra ipsum ędilẽ, sic igitur dicamus, quòd vbi cautũ est indẽnitati debitoris cõtra eũ, qui indebitè pecunias
25 exegit, nõ est quòd à vero creditore liberetur † & optimè quoq; facit l. 2. in fi. cum seq. ff. si quis caut. vbi impeditus facto priuati, nè ad ius veniat, non excusatur, eò quia cõtra impedientem actionẽ haber ad interesse. Vndè pariter suadetur, quòd ex quo D. Simon actionem habet contra Dños prædictos, etiã ex conuentione, pro cõseruatione indemnitatis, non sit liberatus.
26 Imò nec liberatur talis debitor, vbicunq; contra tertium fuerit ei succursum, vt in terminis latè tradit Rui. d. consi. 171. nu. 6. 7. 8. li. 4. cui sufficiat remissio. Et ex his quartum motiuum fundatur. Cui non obstat responsio D. Ritij minantis rot dispendia, difficultates, & pericula D. Simoni, si ab Ill. Dominis prædictis de Corrigia indẽnitatem promissam petere, & cõsequi voluerit,
27 † quoniam rotum oppositum lex præsumit, nempè, quòd fidem datã spontè potiùs seruaturi sint l. meritò ff. pro soc. e. dudum de præsumpt. cum vulg. & quia magnates, & potentes sunt, vt ex aduersò consideratur, tantò magis militat ista
28 præsumptio† nam cum omnibus graue sit fidem fallere l. 1. de consti. pec. l. 1. de pac. l. 1. §. meritò
29 ff. depos. † homini graui grauissimum est secundùm glo. in d. l. 1. de const. pec. Ideò mirum videtur, quòd iste D. Doctor Corrigiẽsis talia verba de Dñis suis proferat, q̃ vix ſęuioribus Tyrãnis conuenirẽt. Absit igitur, vt eos credam⁹ fidẽ fracturos, & D. Simonẽ cum damno relicturos.
30 † Vnum vltimo loco non ommittã, quòd pręceptum pœnale factum D. Simoni non prçcessit solutionem, sed fuit subsecutum, emanauit enim die 16. Octob. 72. solutio autem facta apparet die 7. eiusdem mensis. Idcirco simulatum fuit, & collusiuum, & per consequens soluenti nihil pdest ad Ias. d. cõs. 26. vbi plenè li. 3. & l. 1. & tot. tit. C. pl⁹ val. quod agitur, quàm quod simul. cõcip. & hoc solum fundamentũ sufficeret ad iudicium contra ipsum legitimè ferendum. L. D.

SVMMARIVM.

1 Ablatiui absoluti important conditionē.
2 Conditio importat formam.
3 Ablatiui absoluti quando formā non importans, operantur in vim suppositorum terminorum.
4 Exceptiones declinatoria, & dilatoria, ante litem contestatam regulariter opponi debēt, & post primum actum.
5 Declinatoria tamen potest etiā opponi quādoq; post tres conformes.
6 Item omissa per errorem potest in quacunque parte iudicij opponi.
7 Exceptio concernens personas litigantium, magis priuilegiata est, quàm respiciens personā Iudicis.
8 Dilatoria exceptio si habet tractum successiuū, opponi potest quandocunq; ad actus futuros.
9 Item si annullet processum ipso iure, quandocunq; opponi poterit.
10 Vel si superueniat post litis contestationem ex facto aduersarij.
11 Aut si non potuit ante causam opponi Iudicis impedimento.
12 Fallit quoq; in pluribus alijs casibus regula de qua supra remissiuè.
13 Intellectus Statuti Parmen. reseruantis exceptiones dilatorias, & declinatorias in fine litis.
14 Statutum prædictum locum non habet in causis sūmarijs, sed tantùm in ordinarijs.
15 Causa contra absentem est summaria.
16 Item causa executiuè capta.
17 Nec non causa possessoria.
18 Statutū Parmen. reseruans exceptiones prædictas, locum obtinet in his, quæ altiorem indaginem requirunt, non in his, quæ incontinenti probari possunt, & offeruntur.
19 Exceptiones, quæ de iure communi reseruari solent ad merita, si incontinenti probari possunt, non reseruantur.
20 Statuta interpretationem recipiunt à iure cōi.
21 Notoria probatione non egent.
22 In lex si de notorijs dubitas, potest se informare à quibus voluerit, etiam partibus non citatis, & testibus non iuratis.
23 Reus negans se fuisse citatum, vel legitimè citatū, fundatam habet intentionem, si ex actis contrarium non apparet.
24 Citatio vt sit legitima, requiritur, quòd constet citatum habuisse domicilium in loco, vel præsentaneam habitationem.
25 Nec sufficit, quòd aliquando habitauerit, etiā cum vxore, & familia.
26 Exceptio, quæ in iure consistit, & probatione non eget, reseruari non debet, sed decidi.
27 Amplia, etiam si sit intricati iuris.
28 Ratione statuti cessante, cessat eius dispositio.
29 Exceptio, quæ incontinenti probari offertur, & in breui termino à Iudice statuendo, impedit processum ad vlteriora, nec reseruari potest.
30 Notorium, nedum probatione, sed nec allegatione eget, quando ex actis apparet.
31 Nullitas proueniens ex vno statuto, non tollitur per generalem dispositionem alterius statuti, nè cōtrarietas, aut correctio inducatur.
32 Exceptio nunquam reseruatur, quoties ordo causæ ad causam, vel causa ad se ipsam peruertitur.
33 Statutum recipit interpretationem à iure cōi.
34 Exceptio proueniens ex facto aduersarij non comprœhenditur sub generalitate statuti omnes exceptiones reseruantis.
35 Exceptio, quæ reseruari poterat, si super ea probationes receptæ fuerint, non debet amplius reseruari, sed decidi, aliàs fit grauamen, à quo appellari potest.
36 Statutum reseruans exceptiones, de quibus non sit cognitum, & decisum, ponit in arbitrio iudicis, quas voluerit cognoscere, & terminare.
37 Absens quando citatur, curare debet Iudex per cōmodum decernere, & exequi facere citationem, quo faciliùs specificam, & indubitatam notitiam possit eius habere is, qui abest.

Pro Illustrifs. D. Sfortia Sfortia Comite S.Floræ.

EPITOME.

Statutum Parmen. reseruans omnes exceptiones in fine litis, dilatorias, peremptorias, & declinatorias, non comprœhendere exceptionem citationis illegitimæ cōtra absentem, neq; plures aliàs, de quibus abundè tractatur, tam in terminis cōmunis, quàm municipalis iuris.

RESPONSVM XXIII.

POstquàm Illust. D. meus ad partes ponit dubia proposita pro validitate intimationis libelli factæ ad domū, cuius dominus est Illustrifs. D. Com. Sanctæ Floræ, ac reseruationē exceptionis deductæ per specialem huius procuratorem in terminis iuris communis, & tantùm hæsitare videtur, de reseruatione eiusdem exceptionis, quam virtute statuti nostri facere posse inquit (eò quia generaliter disponit reseruandas esse omnes, & singulas exceptiones dilatorias, peremptorias, ac etiam declinatorias in fine litis, de quibus non sit cognitum, & decisum inter partes, nè processus causæ differatur) multipliciter hanc quoque difficultatem submouere libet

libet, vt æquiori animo, in totumq; sedato nul-
lam,& inualidam intimationem ipsam pronun-
tiare valeat.
In primis igitur attendēdū est, quòd statutum
nrm pdicta disponit post intimationē libelli le-
gitimè factā, vt constat ex illis ver. præcedētib⁹
(statutū, & ordinatū est, quòd statim petitione
porrecta, & in actis dimissa in causa principali,
& parti legitimè notificata, statut⁹ sit, & esse in-
telligat ipso iure terminus &c.) Enimuerò abla-
tiui isti absoluti importāt cōditionē iuxta cōem
eorū īterptationē l. à testatore de cōd. & demō.
Bart. in l. quibus dieb. §. fi. eo. ti. Doc. in rub. sol.
1 ma. cōditio aūt formā importat l. Meuius, & l. q
hrdi. eo. ti. de cond. & demonst. Vndè reseruatio
memorata nō poterit à statuto dici ordinata, nisi
forma adimpleta,& sic pcedente porrectione li-
belli, dimissione in actis, & legitima notificatio-
3 ne parti facta. Et si conditionaliter verba pdicta
interpretanda non essent, aliter certè interptari
non possent in nra specie, q̄ in vim suppositorū
terminorū, vt colligit ex not. theorica Bal. cōi-
ter approbata in l. 1. in 1. opi. C. qn̄ no. peté. par.
nā psupponunt statuētes dationē, dimissionē, &
notificationē pdictas, & his terminis suppositis,
pcedunt ad reseruationē exceptionū, & alia de
quib. ibi. Quapp cum notificatus, & intimatus
legitimè nō fuerit libellus, de quo agit, Illustriss.
D. Com. prædicto, vt hæc disputando psupponi
mus, certo certius est, statutum in casu nostro ni
hil operari,& per consequens articulum in ter-
minis iuris communis esse decidendum.
Nec obstat consideratio illa, quòd statutū spe-
cificè nominet declinatorias,& dilatorias exce-
ptiones, quæ ante litē contestatā opponunt, pp
quòd non vr respectū habere ad intimationem
libelli, sed oēs oīno exceptiones cōprehendere,
4 qm̄ ratio ista nihil concludit, cum inter intima-
tionem libelli, qui regulariter est primus actus,
5 & litis contestationē opponi soleant,& debeant
prædictæ exceptiones, vt est tex. vbi oēs nor. in
in Authen. offeratur, C. de li. contest. Vltra quòd
non desunt casus quamplures, in quibus post li-
tē quoq; contestatā opponi pñt. Declinatoria n.
opponi qñq; potest ēt post tres conformes, ne-
dùm post contestationem litis, vt in moriuis fa-
tetur Illust. D. meus ex sing. Marsil. 10 & cons.
6 Natt. 271. num. 4. † & ommissa per errorem
potest in quacūq; parte iudicij opponi, Alexan.
in l. si per errorem nu. 6. ff. de iurisdictō. omn. iud.
Et quòd de priuilegio declinatoriæ ponderaba-
tur cōparatiuè ad exceptionem nostram defe-
7 ctus citationis, aduertatur † quòd imò magis est
priuilegiata exceptio concernens personas liti-
gantium, quam iudicis, vt patet apud Menoch.
8 de arbitr. iud. lib. 1. q. 51. num. 5. † Dilatoria ve-
rò si habet tractum successiuum quandoq; oppo
ni similiter poterit respectu actuum futurorum.
Consi. Lud. Sacc.

Glo. Bal. & Ang. in l. 1. §. fi. ff. de fer. Butr. & Imol.
9 in c. fi. extra eo. tit. † Item si annuller processum
ipso iure rectè opponetur omni tempore, Salyc.
in l. quod quis, C. de pecur. Doct. in l. licèt, C. eo.
10 † Idem si superueniat post litis contestationem
ex facto aduersarij, Bar. in l. 2. §. numerū. de ex-
11 cusa. tu. & in l. 1. de except. † Idem in ea, q̄ non
potuit ante litem cōtestatam opponi iudicis im
pedimento, glo. in c. ex conquæstione de restit.
12 spol. † & nè singulos casus enumerem, videatur
13 Alex. in l. ità demum, C. de procur. † & Felyn. in
c. exceptionem, qui tredecim recensent per mo-
dum fallentiarum. Huiusmodi ergò dilatorias,
& declinatorias comprehendere poterit statutū
nrm, absq; eo quòd de necessitate disponat sup
illis, quæ ante li. contestatam opponi solēt, vt mi
nus corrigat i⁹ cōe, quàm sit possibile. l. fi. §. in cō
putatione vbi scrib. C. de iu. deli. Nec ommit-
tèndum, quòd de facto etiam possunt opponi
declinatoriæ, & dilatoriæ exceptiones tempore
incongruo,& in his ēt statutū verificabitur, quia
Iudex nō renebitur super illis cognoscere, easq;
reijcere, antequam procedat in causa, sed reser-
uare poterit, & ex his omnibus clarè deprehen-
ditur (iudicio meo) considerationem memoratā
nihil cōcludere contra veram interpretationem
statuti nostri superius relatam.
Secundò verò si concederemus, disputationis
grā, statutum loqui indistinctè, & generaliter de
oībus exceptionibus, nihil tñ intentioni nostræ
officeret, quia in causis summarijs locum nō ha-
14 bet, † sed tm̄ in ordinarijs, vt in terminis tradit
Calc. cons. 115. quem refert, & sequitur Menoc.
de arbi. in li. 2. cent. 2. casu 163. nu. 21. cōstat au-
tē cām cōtra Illustriss. D. Com. S. Flore motam,
15 summariam esse; teò quia cōtra absentē. Maran.
in suo spec. par. 4. distin. 9. nu. 61. post Fely. in c.
16 causam quæ il 1. de testi. & alios, quos citat † &
quia executiuè cepta est, cum in prima citatio-
ne transmissa dicatur nuntius petitus, qui asso-
17 ciet ingredi volentes propria authoritate, vt
per Maran. ibidem num. 59. & 60. † Ac etiam
quia possessoria est principaliter, licèt in defe-
ctum, & conditionaliter etiam propositum sit
petitorium, si possessorio locus non fuerit; posses
soriæ enim causæ summariæ dicūtur. Maran. vbi
supra num. 43. cum plurib. seqq. Crau. cons. 258.
num. 2. & 4. Menoch. de recuper. remed. 3. num.
10. cum sim.
18 Tertiò non obstat statutum prædictum, quia lo
cum tantùm habet in exceptionib. quæ altiorē
indaginem requirunt, non verò in his, quæ in-
continenti probari offeruntur, ita docet Meno-
ch. d. casu 167. num. 22. loquens in terminis sta-
tuti habentis verba formalia statuti nostri, &
19 hæc interpretatio conformis est iuri communi,
quo inspecto exceptiones, quæ alias reseruan-
dæ erant ad merita, si incontinenti probari

possunt, non reseruari, sed decidi debent. Mars. sing.365. exceptio Abb. in c. cũ contingat. n.13. de offi. deleg. Fely. in c. exceptionẽ nu.18. 34. & 36. de excep. Io. de Amic. cons.48. per to. & cõs. 63. Capic. decis.10. in fi. ita iudicatũ in sac. cons. refert, & est tex. i terminis in c. exhibita. de iud.
20 vbi Abb. nu.4. & cęteri Scrib. not. † Statuta. n. interpretationẽ à iure cõi recipere debent d.l.2. cum no. C. de noxa. Alex. in l.4. §. ait prætor col. 4. de dam. infec. Cur. iun. cons.105. col.1. Ceph. cons.257. nu.38. li.2. cum. vulg.

In casu autẽ nostro oblatæ fuerunt ꝓbationes incontinenti, si quibus opus est, vt ex actis constat, ergo reseruari non põt exceptio. Imò verò factæ sunt probationes, vz. super absentia Illustriss. D. Com. in longinquis partibus, cum tota familia, & rebus suis; & si quid aliud desiderari põt, putà quòd sit forensis, & natione Romanus, notorium est, & pro notorio allegatum. Sed & alia q̃ ad breuẽ habitationem præteritã eiusdem Illustriss. Dñi in hac ciuitate, & maiorẽ partem fortunarum suarum alibi sitarum pertinent, sunt
21 similiter notoria, † ideò probatione non egent clem. appellãti cũ mã de appell. Et si de his reb. notorijs dubitat Ill. D. Auditor, põt se informa-
22 re à quib. voluerit, partib. ẽt non citatis, † & testibus non iuratis c. bonæ de elect. Butr. in tract. de noto. arti.4. nu.40.41. Gram. decis.41. cum con-
23 cord. † Sed aduertatur, quòd nihil penitꝰ ex parte procuratoris præd. Illustriss. D. Com. probare opus fuit, q̃nquidem sola negatio citationis factæ, vel legitimè factæ, vel actuũ inspectio sola sufficit, ad tradita per Van. latè in tract. de nulli.
24 in ti. de defec. cita. nu.12. vsq; ad nu.16. † Aduersarijs. n. incumbit onus probandi, quòd domicilium, vel præsentaneã habitationẽ citatus habe-
25 ret. Aret. cons.135. † nec satis est constare, quòd aliq̃n, hic habitauerit cum vxore, & familia. Rui. cons.58. nu.10. in 3. Imò verò præsentanea habitatio in specie probanda erat, Bart. & alij in l.4. §. ait prætor de dam. infec. Corn. cons.57. in 4. cum concord.

Quartò. Cum ex prædictis pateat q̃uo factum se habet, vel saltem notorietas ipsius ꝓbatione non indigeat, per supradicta, remanet sola quæstio iuris decidenda, vz an valida sit intimatio,
26 vel nulla? † Vndè sequitur, quòd reseruationi locus non sit, sed in præsentiarum sit exceptio pęnitus decidenda, vt latè probat Menoc. de arbi.
27 iud. li.1. q.53. ẽt q̃n esset ius intricatum; & authoritates, rationesq; concludentes allegat, & contrarijs respondet; sufficiat ad ipsum remissio.
28 Quintò in statuto p̃dicto expressa est ratio, quare reseruandæ sint exceptiones, nè scilicèt ꝓcessus causæ differatur, ideo hac ratione cessãte cessare debet eius dispositio l. adigere, §. quamuis de iu. patro. latissimè Tiraq. in tract. cessan. causa
29 par.1. in ver. legis, & in ver. constitutionis. Sed in casu nostro cessat ratio ista, ex quo incontinẽti oblata fuit in actis probatio exceptionis oppositæ, & petitus terminus arbitrio Iudicis ad probandum, quo casu perinde est, ac si liquida, & notoria esset, vt in terminis concludit Io. de amic. d. cons.48. & cons.63. Sed tantò magis cessat, ex quo notoriè constat de oĩbus, quæ ad nullitatem intimationis conuincendam reqri pñt, vt prædiximus, fueruntq; pro notorijs allegata. Imò verò probata sunt per testes, quæ necessariò probanda erant, ac ẽt ꝑ primam nuntij relationem, videlicet absentia cum tota familia, & rebus in partibus lõginquis, adeo quòd notoria
30 ex actis apparentia dicuntur † quæ nec allegatione egent, Vant. de nullit. tit. quis possit dicere de nullitate num.52.
31 Sextò. Sub generalitate statuti antedicti non põt dici compręhensa exceptio nullitatis prouenientis ex alio statuto, nè statuentes se ipsos correxisse videantur Alex. cons.77. sub nu.13. vol.3. Van. de nulli. ti. quis pos. de nulli. num.50. cum concord. Cæterum in alio statuto nostro sub Rub. De citationibus forẽsium, tradita reperitur forma, qua citandus præcisè erat Illustriss. D. Com. vt forensis, & absens à Ciuitate hac, in qua aliàs habitationẽ habuit, & ea non seruata annullat quicquid factum fuerit, & inane pronũtiat, & sic quantùm in se est, processum ad vlteriora impedit, ergo credendum non est, quòd tali exceptione opposita, mãdet ad vlteriora ꝓcedi, ipsa reseruata, quia contrarietatẽ implicaret.
32 Septimò quoties peruerti potest ordo causę ad causam, vel causæ ad se, nunq̃ admittitur reseruatio exceptionis propositæ; sed in casu nr̃o perverteretur ordo causæ ad eandem, si primò procederetur super meritis, & postmodum tractaretur de validitate primę citationis, & legitimatione personæ rei conuenti, prout vtranq; propositionem firmat Abb. in d. c. cum contingat nu.18 & cons.14. nu.2. in fi. li.2. Fely. in d. c. exceptionem nu.14. Gram. decis.65. nu.81. in fi. Rimin. cons.101. nu.9. in 1. Io. Bap. Ferre. cons.101. nu.
33 7. in 1. † Quib. si obijciatur, quòd in terminis iuris cõis loquuntur, fatebor; sed dicam statutum nr̃m recipere interpretationem à iure cõi, & ita interpretandum esse, vt minùs corrigat ius cõe, quàm sit possibile, per ea quæ superius allegata sunt. Vndè sat erit, si aliæ exceptiones virtute statuti reseruentur, quæ iure cõi inspecto statim decidendæ forent, absq; eo quòd hmõi ẽt reseruenẽ, q̃ & statim decidendæ erãt, & quarũ reseruatione ordo iuris causæ ad eãdẽ cãm peruertit.
34 † Octauò. Non obstat generalitas statuti, eò qa non comprehendit exceptiones prouenientes ex facto aduersarij l. qui officij, §. fi. de contrahen. empt. & l. pen. de nau. fœn. Dec. cons.77. nu.4. cum concord. Afin. in sua prac. §.31. c.56. nu.1. At exceptio defectꝰ citationis, seu intimationis legi-

legitimæ, prouenit ex facto, & culpa aduersariorũ Illustriss. D. Com.q formã à statuto Parmen. traditã obseruare noluerunt, vt in terminis tradit Van. de nulli. tit. quis pos. dice. de null. in fin.

35 Nonò. Si nulla alia rõne difficultas statuti euitari posset, quæ tot vrgentissimis rõionib. sublata est, aduertẽdũ eẽt, quòd super exceptione nr̃a iam fuerunt receptæ probationes, & latè in facto, & in iure discussus articulus, p.p quod reseruari ampliùs non põt, & si aliàs reseruabilis fuisset, Abb. in terminis d.c. cum contingat nu. 8.9. de offi. deleg. vbi signanter inquit, partẽ quę probationes fecit, aliàs grauari, & appellare posse; ad quod fac. optimè l. de qua re, cũ materia sua ff. de iud. & quod in proposito tradit Rober. Aurel. li. 1. senten. in cap. 12.

Decimò, & vltimò si probabilem dubitationẽ omnia supradicta fundamenta reciperent, quod impossibile mihi videt̃, negari certè non posset
36 † quin statutũ relinquat in arbitrio iudicis reseruare, vel non. exceptiones per illa verba (de quibus non sit cognitũ, & decisũ inter partes) vt in terminis declarant Menoch. d. casu 167. cen. 1. li. 2. & Asin. in sua prax. §. 18. cap. 3. nu. 3. Verũ inclinare debet Illust. D. meus ad hanc exceptionem potiùs decidendam, quàm reseruandam,
37 † quia cum contra absentem causa agat̃, facere debet iudex quicquid põt, vt in notitiam illius infallibiliter deducatur citatio, vt p̲pulchrè docet Vant. d. trac. de defec. cita. num. 81. cuiꝰ hæc formalia verba lr̃is certè aureis p̲ Rostris iudicum scribenda. (Idcircò ad officium rectè iudicantis spectabit citationem contra absentẽ per eum modum decernere, & exequi facere, quo faciliùs is qui abest. notitiam specificam, & indubitatam habere possit,) & ita eum facturum esse pro iustitia confidimus.

SVMMARIVM.

1 *Iudex ordinarius non habet iurisdictionem contra habentem causam à fisco nisi pracedente Principis iussione ex dispositione l. Benè à Zenone. C. de quadr. præscript.*

2 *Paria sunt quòd Iudex iurisdictione careat, & quòd lis coram eo contestari non possit.*

3 *Generalis dispositio, ac etiã vniuersalis non includit casus, qui sunt specialiter Principi reseruati.*

4 *Clausula decreti irritantis habet annexam inhibitionem omnibus iudicibus.*

5 *Clausula (nulli ergo hominum) idem operatur.*

6 *Clausula (districtiùs inhibentes) adimit speciatim iurisdictionem cunctis iudicib. ita vt nullus possit se intromittere.*

7 *Inhibitio Summi Pontificis cæteris omnibus formidabilior est.*

8 *Inhibitio generalis ad totum causam adimit in totam iurisdictionem, & Iudices à iudicandi munere penitus excludit.*

9 *Generalis, atq; vniuersalis dispositio non operatur contra specialem prouisionem, nisi specialis interueniat derogatio.*

10 *Maximè si specialis illa prouisio sit prohibitoria.*

11 *Ampliatur etiã si generalis dispositio cõtineat clausulam, (non obstan.)*

12 *Noua constitutio ita interpratari debet, vt minùs corrigat ius commune, quàm sit possibile.*

13 *Priuilegium decet esse mansurum.*

14 *Vniuersalis dispositio non comprahendit casus in quib. non militat eadem ratio cum expressis.*

15 *Amplia, & si militaret eadem ratio, sed non tanta.*

16 *Plura vincula magis stringunt, quàm vnum.*

17 *Concesso vno de prohibitis, & reseruatis, nõ fit extensio ad alia prohibita, & reseruata, licèt sint eiusdem natura, & militet eadem ratio.*

18 *Dispositio loquens in casu simplici, non extenditur ad mixtum, ex communi.*

19 *Priuilegium derogans omnibus statutis, decretis, & constitutionibus contrarijs, intelligitur tam de futuris, quàm de vigentibus tempore priuilegij.*

Pro eodem Illustriss. D. Com. S. Floræ.

EPITOME.

Iudex ordinarius non est competens in causa mota contra habentem causam à fisco per l. benè à Zenone, C. de quadr. præscrip. nisi ipsius Principis accedat delegatio.

An autem per constitutionem Ducalem Parm. tribuentem Auditori Ciuilium cognitionem, omnium causarum, etiam feudalium, sit derogatũ d. l. benè à Zenone? negatiuè respondetur.

RESPONSVM XXIV.

Adeò doctè, & eleganter responsũ fuit motiuis Ill. D. mei per Excell. & multum Mag. compatronos meos, vt solem facib. illustrare velle videri possit, qui pro veritate enucleanda vlteriùs elaboret. Verùm n̄ vt propensionem animi mei Illustriss. D. Cliẽti, quoad eius fieri possit, ego quoq; indicem, singulas difficultates succinctè percurram, & quid super eis de iure sentiam, breuiusculè explicabo.

1 Quod igitur primo loco opponitur doctrinæ Afflict. iam citatæ in const. excep. filiationis nu. 6. lib. 2. clarissimè tollitur, si eius verba ponderẽtur, in vers. (item scias, quòd si reus teplicaret contra replicata per agẽtem, quòd Iudex ordinarius

narius nõ habet iurisdictionẽ, nisi pcedente Regia iussione contra habentẽ cãm à fisco, tunc Iudex ordinarius non posset procedere:) quo loci manifestè patet, quòd loquitur in casu, quo contra babentẽ cãm à fisco agebatur, non contra ipsum fiscũ; sed, & clariùs exprimit ipsemet Afflic. in c.1. in prin. nu. 5. ità declarans Iser. ibi deleg. Cora. in vsi. feud. Dicẽs, quòd nec fiscus, nec habens cãm ab eo pôt corã Iudice ordinario conueniri, non pcedẽte Principis iussione. Vndè nõ est de mente Afflic. dubitandum, cui neminẽ video in terminis nr̃is contradicentẽ; & ppterea ab eius sñia minimè recedendum existimo. Tãtò magis cum fundata sit authoritate Isern. & vrgentib. rõnibus ab Iser. relatis, quas breuitatis causa non refero. Vltra quòd in tex. l. bene à Zenone, C. de quadri. præscrip. inconuincibiliter probatur in §. & nemo audeat, dum vult omnẽ viã, & oẽm aditũ pclusum esse molestare volentib. donatarios Principis; sic. n. viam, & aditum, ẽt tribunalium ordinariorum eis claudit virtute vniuersalitatis dispositionis per reg. l. si pluribus de leg. 1. & l. Iulius de leg. 3. & si verba illa intelligenda quispiam ità diceret, vt non arcerent actores à limine iudicij, sed quòd non paterenẽ litem contestari contra habentes causam ab Im-

2 peratore, dico eundem esse effectũ, quia si non pôt lis corã eis contestari, satis dicuntur ab officio iudicandi remoti, vt pulchrè docet Mandos. in tract. inhibi. q. 19.

Quod autẽ secundo loco obijcitur ex Ducali constit. de off. Auditorum ciuilium loquẽte, pôt ẽt rectè dissolui. Nã licèt tribuat eis cognitionẽ oĩum, & quarumcunq; cãrum ciuilium, ẽt feuda

3 liũ, non tñ casum nr̃m includit † nempè quia in generali dispositione, ac ẽt vniuersali ea non cõtinenẽ, q̃ specialiter Principi sunt reseruata, tex. est melior de iure in c. ꝗ translationẽ de offi. lega. cum quo concordat c. hinc 17. dist. & bene faciunt c. 1. & vlt. de offi. Vic. in 6. atq; c. 1. §. in generali, si de feu. fue. contr. vbi not. oẽs, & tradũt Luc. de pen. & alij in c. 1. quæ sint reg. Alber. in l. quotiẽs C. de pcib. Imper. offer. Calca. cõs. 102. nu. 1. 2. 3. Signo. de Homo. cons. 218. & alibi passim per Doct. Bero. cons. 20. nu. 13. lib. 3. At cognitio causæ motæ contra Illustriss. D. Com. S. Floræ habentem cãm à Principe, est de reseruatis ipsi Principi per supradicta, necnon & p plu

4 res clausulas priuilegiorum exhibitorũ † vz per clausulam Decreti irritantis, q̃ annexam habet inhibitionem oĩbus iudicibus, Cassad. decis. 2. de restit. spol. Gabr. de clau. conclus. 3. num. 53.

5 & 73. † per clausulam Nulli ergò hoium, quę idẽ operatur ad Bar. in tract. quæ sint rebel. ad fin. & apertiùs p clausulã Districtiùs inhibẽtes, in qua oĩbus iudicib. speciatim adempta est iurisdictio quo casu certum est non posse quemquã se intromittere contra tàm expressam Principis pro

hibitionem, à quo oĩs fluit iurisdictio, vt in ter-

7 minis tradit Capic. decis. 9. nu. 15. † & tantò magis cũ à Sũm. Pôt. pcesserit talis inbibitio, q̃ cæteris oĩb. formidabilior esse debet, vt ĩ terminis quoq; tradit Mãdos. ĩ tract. de inhibi. q. 2. nu. 7.

8 in fi. & seq. † & ꝗ stante hmõi inhibitione generali ad totã cãm, sit pęnitùs adempta iurisdictio, & remoti Iudices à iudicãdi munere tradit idẽ Mand. eo. trac. q. 19. in fi. qui videatur.

9 † Secundò. Principaliter respondetur non obstare generalitatẽ, atq; vniuersalitatem cõstitutionis in casu nr̃o, quia specialẽ habemus prouisionẽ tàm ex l. bene à Zenone, quam ex tenore Priuilegij, cui derogatũ non censetur, nisi p contrariã quoq; specialẽ l. q̃ q̃ ff. de ri. nup. c. à nobis de sen. excom. Dec. cons. 444. num. 15. 16. Crau.

10 cons. 86. nu. 4. & cons. 176. nu. 6. † & tãtò magis cum prouisio specialis fuerit prohibitoria prout in casu nr̃o per eundẽ Crau. cons. 106. nu. 6. post

11 multos concord. & cons. 200. nu. 6. † Quod sibi locum vendicat ẽt si dicta vniuersalis dispositio contineret clausulã Non obstan. Bar. in extra. ad reprim. in ver. non obstan. Crau. cons. 70. nu. 16. cum concord. relatis, q̃ tamen clausula in constitutione prædicta non adest, vndè multò minus speciali derogare potest, prout argumẽtatur idẽ Crau. cons. 14. nu. 14. Bero. cons. 20. nu. 14. in 3. latiss. & pulcherrimè Cacher. decis. 167. col. 1. vbi in verbis ẽt vniuersalib. geminatis loquitur.

12 † Tertiò. Respondetur, ità interpretandam esse nouã constitutionẽ pdictã, vt minùs corrigat ius cõe, quã sit possibile l. vt gradatim §. & si lege. de mu. & hono. c. cum dilectus, de consue. Crau. cõsil. 3. nu. 12. vers. 5. facit plenè Cacher. omninò videndus d. decis. nu. 4. vsq; ad num. 8. cum innumeris cõcord. Cæterùm minus corriget ius cõe, si dispositionẽ l. benè à Zenone non tollat, & tot

13 clausulas non annullet priuilegij, † ꝗ iure cõi decet esse mansurum c. decet de regu. iu. in 6. & in Auten. constit. quę de digni. §. cum vulg.

Quartò. Respondetur vniuersalem dispositionem constitutionis memoratæ non comprebendere casus, in quibus non militat eadẽ ratio cũ expressis, bonus tex. in l. creditore. §. datur in fi. ff. de bo. autho. iud. possi. quẽ ad id citat Calca. cons. 1. sub nu. 14. vers. & propterea, vbi reperiẽ ratio diuersa. Dec. cons. 241. nu. 9. Crau. cons. 3. nu. 26. cons. 70. nu. 27. cons. 144. in 6. Pedemon.

15 decis. præalleg. nu. 2. vers. item ad casus. † Et idẽ quoque iuris esse, q̃uis eadem militet ratio, sed non tanta, vt per eundem Crau. latè in consil. 1. reddito pro genere nu. 82. & pro bis sunt meliores tex. de iure can. in c. sedes de rescri. & in clemen. non potest de procur. in 6. & de iure ciu. in l. fi. §. cui dulcia ff. de vi. tri. oleoq; leg. & vtrobique no. quos omnes ad hæc allegauit Bart. in l. sed, & si q̃s, §. quæsitum ĩ glo. 1. ff. si q̃s caut. Cęterũ in causa nr̃a triplici ratione dr̃ de iure reseruata

uata Principi, primò, quia feudalis, secūdò ex l.
benè à Zenone, tertiò per speciales priuilegij
clausulas; Feudales autē causæ, & causæ maioris
magratus, de quibus in cōstitutione mētio habe
tur, vnica tñ rōne reseruatæ dici possunt, ergo
26 maior rō in illa, q̃ in istis militat † cum plura vin
cula magis stringant, q̃ vnū. Authen. itaque C.
com. de success. Ias. in terminis in l. 2. in prin. an
te num. 5. de ver. oblig. Et per consequens virtu
te vniuersaliū verborum ipsius cōstitutionis, nō
17 pôt dici attributa cognitio causę nostrę. †Quod
optimè quoq; confirmari potest, ex quo sumus
in reseruatis Principi, & prohibitis alijs omnib⁹
inferioribus, vndè suffragatur doctr. Abb. in c. ꝑ
translationē, in vlt. not. de offi. lega. per illū tex.
& alios, quos refert, quæ habet, quòd concesso
vno de prohibitis, & reseruatis, nullo pacto fieri
possit extensio ad alia prohibita, & reseruata, li-
cèt sint eiusdem naturæ.

Quinta etiam resultat ex antedictis responsio,
nam præsupposito, quòd nedū in genere, sed in
specie ẽt data fuisset cognitio singularū causarū
Principi reseruatarum, eis adamussim enumera
tis, adhuc dicerē cām nr̃am minimè comprehen
18 di, quæ mixta est, & plurium simul qualitates ha
bet vt s̃ diximus. Enimuerò lex, constitutio, vel
statutum loquens in casib. simplicib. non exten
ditur ad mixtos, tex. est optimus, in l. vim passā,
§. pręscriptione, ff. ad l. iul de adul. & ibi glo. Bar.
& Scrib. & idem Bart. & Doct. in l. 2. in princ. de
ver. oblig signanterq; Ias. sub nu. 4. vers. contra-
riā opin. vbi de cōi⁹ fidē facit, & egregiè materiā
tractat Crau. cons. 176. nu. 7. Bero. cons. 150. nu.
14. li. 1. & cons. 141. in fi cum concord.
19 Sextò. Respondeo, quòd ex quo memoratum
priuilegium derogat omnibus statutis, decretis,
& constitutionibus contrarijs, intelligitur, nedū
de vigentibus tempore ipsius priuilegij, sed etiā
de futuris. Doctr. est Dyn. & Bart. in l. si mihi, &
tibi, §. si q̃ sequitur post innumeros relatos ibi.
Alex. nu. 6. 7. & cōem dicit de leg. 1. idem Alex.
in l. si stipulatus, § cum stipulemur nu. 5. de ver.
obl. Meritò quicquid disponat constitutio in op
positum citata, certum est casui nostro adaptari
non posse, & per consequens declinatoriam ex
ceptionem propositam rectè fuisse, & proces-
sum impedire.

S V M M A R I V M.

1 STatutum prohibens appellationem ab interlocutoria, non tollit, quin appelletur à pronuntia super validitate citationis lata.

2 Citationis defectus opponi potest, etiam in causis, in quibus appellatio denegatur.

3 Appellatione prohibita, si tamen pnuntia contineat praiudicium irreparabile per diffinitiuam, appellari nihilominus poterit.

4 Quod siguanter procedit in statuto prohibente appellationem ab interlocutoria.

5 Interlocutoria includens processum, qui de iure excludi debet, aut excludens, qui debet includi, grauat, & appellandi materiam prabet.

6 Interlocutoria, per quā exceptio reseruatur ad merita qua ante omnia decidi debebat, parit irreparabile praiudicium, ex quo cogit ad litigandum.

7 Interlocutoria mandans quem citari posse per edictum, parat irreparabile praiudicium.

8 Interlocutoria declarans citatum contumacem, parit irreparabile praiudicium respectu expensarū reficiendarum absq; spe recuperandi, si in iudicio audiri velit.

9 Interlocutoria mandans reum citari posse per edictum vsq; ad sententiam, & eius executionem, parit irreparabile praiudicium in diffinitiua.

10 Maximè stante statuto Parmen. sub Rub. De modo, et ord. procedē. in ciuili § vlt. & alio stat. De cita. haben. domicil. in Ciuit. vel districtu.

11 Statutum tollens appellationem, non porrigit effectum suum ad casum notorij grauaminis, & seu euidentis iniustitia.

12 Notorium grauamen, & euidens iniustitia dicitur, qua ex actis apparet.

13 Constitutio noua dans formam citandi per edictum absentem seruanda est.

14 Vsu receptam non fuisse legem nouam probare quis teneatur, & quomodo probetur?

15 Probationes super affirmatiua potentiores sunt pbationib. super negatiua.

16 Legis noua publicatio non est de substantia, sed sufficit, quòd in archiuio publico reperiatur, & communiter possit haberi eius copia ab omnibus.

17 Statutum tollens appellationem, nō tollit nullitatē.

18 Nullitas procedens ex defectu citationis, non censetur sublata per statutum prohibens appellari, ac etiam de nullitate dici.

19 Maximè si de prima citationis defectu agatur, super qua tot⁹ pcessus, & causa defensio fundatur.

20 Exceptio defectus citationis pradicta, nō potest ad merita per statutum reseruari.

21 Nec à Principe tolli.

22 Paria sunt quem non fuisse citatum, & nulliter, ac inualidè citatum.

23 Iudex ex officio tenetur citationem nullam declarare, & agentem repellere.

24 Recursus ad Principem per viam supplicationis, nūquam sublatus intelligitur.

Pro eodem Illustriss. D. Com. S. Floræ.

EPITOME.

Interlocutoria mandans reum vtì contumacem citari per edictum vsq; ad sententiam, & eius

excu-

executionem appellationem admittit, non obstāte statuto prohibente ab interlocutoria appellari.
Quod statutum multò minùs tollit nullitatem, vel recursum, aut supplicationis remedium.
Lex noua non publicata quando liget; & quando vsu non recepta dici possit?

RESPONSVM XXV.

Excelsi Patres.

SVaderi pōt ex pluribus, quòd non obstante statuto Parmensi prohibēte appellationē ab interlocutoria, licitum fuerit in casu ꝓposito appellare, & sucessiuè cū appellatio reiecta fuerit, & à reiectiōe appellatū, ad Serenifs. D. N. recurrere ꝓ cōmissione appellationis, ac ēt nullitatis, q̄ prętenditur, & pro alijs remedijs, de quibus in supplici libello.

1 † Primò quia interlocutoria, de qua agitur, lata fuit super defectu citationis pro parte Illustrifs. D. Com. S. Floræ oppofito, quo stante, non tollit statutū memoratū, quin appellari possit, & appellationi sit deferendū, vt in terminis docet Franc. in c. dilecto. De appell. quem refert, & sequitur Bofs. in tit. de remed. iust. contra senten. nu. 11. Et simile est, quod iure cōi inspecto disponitur.

2 Nam in causis, quibus appellatio non datur, de defectu tñ citationis opponi potest, vt per Dec. in l. vlt. nu. 50. C. de ędict. diu. Adr. toll. cū cōcor.

3 † Secundò per vulgatā doctr. Bart. in l. 2. nu. 17. ff. de appell. recip. quòd scilicèt appellationi locus sit in causis ēt, in quibus generaliter prohibita est, quotiescunq; præiudiciū irreparabile per diffinitiuā sñiam resultat, q̄ doctrinam sequitur ibi Ang. num. 7. & alij scribentes Bal. in l. 2. C. de episc. audien. & in l. post sñiā nu. 8. C. de senten. & interlocu. omn. iud. pro qua est tex. cum nota.

4 in l. si quis ꝓuocatione, de appell. † & in terminis statuti nři pręcitati tradit Barbat. conf. 86. nu. 11 lib. 3. Pedem. decif. 25. nu. 14. verf. contrariū tñ.

Non desunt verò irreparabilia præiudicia Illu-

5 strifs. D. Comitis in interlocutoria prædicta. Nā primò cogit ipsum ad factum, hoc est ad litigandū, & continuandū processum, nō obstanre exceptione declinatoria ei⁹ noīe opposita, ex qua oppositione, & exceptione, si pro ea iudicatum fuisset, talis processus impediebatur, siue. n. per interlocutoriā includatur processus, qui excludi debet, siue excludaī, q debet includi, semper admittitur ab ea appellatio, Bal. d. l. 2. in 8. q. & seq. Abb. conf. 14. nu. 3. lib. 1. Fel. in c. suborta col. 3. ad fin. de iud. & in terminis prædicti statuti nostri, Barbat. d. conf. 86. num. 12.

6 † Quinimò, nedum qñ talis exceptio reijcitur, vt in casu nřo reiecta fuit, sed ēt quando ad merita tm̄ differtur, & reseruatur, dicitur irreparabile præiudiciū generari ob litem, quā reus ob id cogitur, & eius labores, ac dispendia subire, vt est casus in c. exhibita, vbi Abb. in prin. & Felin. nu. 6. post gloff. Hostien. Butri. & alios de re iud. & idem Abb. in c. 1. num. 7. de ord. cognit. Bart. d. l. 2. in 4. q. princip. de appell. recip. Felin. in c. exceptionē nu. 17. de excep. & in c. cū contingat nu. 18. verf. secunda conclusio de off. de leg. Ioan. de Amic. conf. 48. per tot. Capic. decif. 10. in fi. & nouissimè Afin. in sua pract. §. 13. c. 1. nu. 19. & fusiùs §. 18. c. 2. per tot. & signanter in fi. & cap. sequenti per tot.

7 Secundum irreparabile præiudicium consistit in declaratione contumaciæ, & ordinatione superinde facta, vt ad scalas citari possit ad oēs, & singulos actus vsq; ad sñiam inclusiuè. Quo stante, per diffinitiuā non potest ampliùs declarari, quòd Illustrifs. D. Comes non fuerit cōtumax, & sic articulus iste, An contumax fuerit, nec ne? nullā aliā sententiam post se expectat, & consequenter irreparabile præiudicium parit interlocutoria ipsa ꝑ Bar. d. l. 2. & Bal. & alios ṡ citatos.

8 † Tertiū irreparabile ꝓiudicium infertur ex eadē declaratione contumaciæ, ex quo Illustrifs. D. Comes cogeretur in primis, & ante oīa reficere expēsas, si audiri vellet in iudicio, & quidem absq; spe recuperationis per reg. l. sancim⁹ cum materia sua C. de iud. c. 2. in glo. in ver. rationabili de procur. & ibi Abb. & alij declarantes hoc procedere ēt in prima citatione. Et quòd istud præiudiciū reficiendi, vel non reficiendi expensas, antequā reus audiatur sit irreparabile, & ob id à tali ꝓnuntia appellari possit, docet in terminis Bar. d. l. 2. in 6. q. verf. item si reus, & Bald. ꝑ citata l. 2. in 5. q. sub nu. 15. C. de episc. aud.

9 † Quintum irreparabile præiudiciū causatur ex eo, quòd decretum fuit citari posse ad scalas eūdem Illustrifs D. nedūm vsq; ad sententiam; sed ēt ad eius executionē inclusiuè. Si. n. vires suas porrigere debet huiusmodi interlocutoria post definitiuam, impossibile est, quòd præiudiciū, & grauamen ipsius reparari possit in definitiua.

10 † Sextum pręiudicium irreparabile ex eodē fonte emanat. Nam præsupposito, quòd modus citādi ad scalas continuari possit, ēt in iudicio executionis, prout interlocutoria dictat, necessariò sequitur, quòd licèt Illustrifs. D. Comes eo tempore habiturus sit habitationē in Ciuitate, vel districtu Parmæ, vt iam nunc habet, nihilominus vti forensis, citari possit, & sub forma forensium, quod iuri cōi notoriè repugnat, Item & statuto nřo, quo expressim cautū est, sub rub. De mod. & ord. proceden. in ciuil. §. vlt. sñiam laram contra absentem, & contumacem, anteq̄ executioni demandetur intimandā ei esse personaliter, si fieri poterit, vel saltem ad domū habitationis, si habitationē in Ciuitate, vel districtu Parmæ habue-

habuerit. Quod in quacunq; citatione,& actu generaliter etiam dispositum reperitur eodē nostro statuto sub rubr. De citat. haben. domicil. in Ciuitate, vel districtu.

11 † Tertiò principaliter dicitur, quòd statutū tollens appellationē non porrigit effectum suū ad casum notorij grauaminis,& seu euidentis iniustitiæ, per rex. iunct. glo. in c. ex conquęstione de restitut. spoliat.& tradita ab Alex. in conf. 77. nu me. 12. col. 3. Marsil. in l. 1. num. 158. C. de rapt. virg. Franc. in c. pastoralis in fi. principij. de appel. Rui. cōs. 101. in fi. Rolā. cōs. 29. nu. 37. in 1.& Barb. in casu statuti nři loquente d. cōs. 86. n. 10.

12 † Euidēs verò,& notoria iniustitia dignoscitur ex supradictis oībus præiudicijs apparentibꝰ ex actis ipsis, q̃ notoriū faciunt Felin. in c. significauerunt sub nu. 4. de testib. Rol. à Vall. vbi proximè nu. 43.& 44. cum vulg.& præsertim dignosci tur ex decreto, de citādo Illustris. D. Comitem sub forma prædicta eriā in iudicio executionis, quod iuri communi,& municipali apertissimè repugnat, vt prædiximus.

13 † Insuper stante ordine,& cōstitutione Serenifs. D. Nostri in actis exhibita, q̃ dat nouā formā citandi absentes ad scalas, q̃ forma non fuit obseruata, vt ex actis liquet, liquidò,& notoriè cōstat de iniustitia memoratæ ꝓnunciæ, q̃ psupponit Illustris. D. Com. legitimè citatū, cōtumacē ipsū reputando, cum tamen contumax dici non possit, qui non fuit legitimè citatus.

14 † Nec dicatur huiusmodi constitutionem Principis non fuisse vsu receptā, prout aduersarij dicere solent, quia hæc negatiua ab eis probanda erat in processu. Nēpè quòd casus euenerint, in quibus dispositio constitutionis nunquā fuerit obseruata c. Ioannes cum ibi not. ex de Cler. cōiuga. Dec. cōs. 649. nu. 9. Rol. à Vall. tract. de lu cr. do. q. 99. nu. 13.& necesse erat probare, quòd decenniū effluxisset, quo non fuisset obseruata constitutio, vt per eundem Rol. vbi s̃. nu. 11. cū mulris concord. Quod tēpus in casu nřo nedum probatū non fuit, sed ēr probari non potuit, cū ab annis octo citrā edita fuerit. Et tantum abest, quòd pars aduersa in hoc probauerit incumbentia, vt totum potiùs oppositū ꝓ parte Illustris.

15 D. Com. probatū fuerit, vt ex actis constat,† cuiꝰ probationes eò sunt efficaciores probationibus adnersantium, quò super affirmatiua sunt, Illæ verò super negatiua per glo. in l. diem proferre, §. si plures in verb. Inde quæritur, ff. de arbitr. Bal.& alios in l. solam, C. de testibus,& in terminis, Dec. d. cōs. 649. nu. 10. cum sequen.

16 † Neq; etiam obijciatur constitutionem ipsā nō fuisse publicatam, quādoquidem satis est, quòd in archiuio publico reperiatur,& cōiter haberi possit copia ab oībus, vt post Bal.& alios firmat Cagnol. in l. 2. per illum tex. nu. 78. de orig. iur. Alciat. respons. 52.& pulchrè Corn. cons. 156. col. 1. li. 3. Quæ conclusio tantò magis in nostra specie procedere debet, in qua nedum in archiuio publico reperitur,& omnibus copia patet, vt supra, sed etiam typis ędita,& publicè omnibus emere volentibus exposita fuit.

17 † Quartò principaliter submouetur obstaculum statuti antedicti, qm̃ licèt prohibeat appellationē, nō tñ tollit nullitatē. Vndè non dubitādum, quin de nullitate memoratæ interlocutorię dici potuerit,& de ea nunc cognoscēdum sit; sunt. n. remedia diuersa,& pœnitus separata l. si expressim in fi. vbi Bart. colū. penulr. de appell. Dec. in c. cum sit romana nu. 62. de appell.& in d. l. vlt. nu. 50. C. de edict. diui Adr. toll. Boss. post Curt. Hypp.& alios relatos in tit. de null. aduers. sent. nu. 9.& in tit. de querel. contra sent. num. 2. vbi hoc esse remedium ordinariū asserit,& nō opus esse ad querelā, vel supplicationē cōfugere, rāq̃ remedia extraordinaria, vbicunq; de nullitate dici pōt. Igitur ex hoc solo capite denegari non

18 potest reuisio dictæ interlocutoriæ† eò maximè quòd nullitas, q̃ prętēdit Illustris. D. Comes ꝓcedit inter cętera ex defectu citationis, quæ cū sit de iure naturali,& defensionē respiciat, nunq̃ intelligitur per statutū sublata, vt in terminis statuti prohibentis de nullitate dici, decidit Anch. cons. 211. incip. de iure cōi nu. 4. qui videaī. Fely. in c. ex parte, il 2. in 8. limit. de offic. deleg.& ibidem Dec. nu. 50. alios quamplures referēs,& idem Dec. in c. dilecti nu. 23.& seq. de iud. atq; in c. Ecclesia S. Mariæ nu. 4. de constit.& pulcher

19 rimè Rol. d. cons. 29. nu. 39. cum seq.† Pręsertim, cum de prima citatione agatur, super qua totus processus,& vniuersa defensio fundari debet Fely. d. c. ex parte in 8.& 10. limir.& ibidē Dec.

20 nu. 161.† decidentes exceptionem defectꝰ talis citationis nullo pacto ad merita reseruari posse per statutum. Quod si reseruari non potest, multò minùs tolli: prout in casu nostro tolleretur, si

21 pronuntia facta reuideri non posset. † Et est animaduertendū, quòd est tantæ efficaciæ defectus iste citationis, vt nec à Principe tolli possit, vt est tex. in d. clem. pastoralis, §. cæterū de re iud. Aret. cons. 163. nu. 14.& 15. Anch. d. cons. 211. Dec. cons. 410. nu. 17. cum seq.& cons. 528. nu. 8 latiss. Curt. sen. cons. 70. Vant. in tract. de nullit. tit. de defect. citat. in prin. vsq; ad num. 11. Vbi post multa concludit, quòd cum talis nullitas sit tantæ importantię, debent ab ea partes summo-

22 perè cauere † subdens paria esse, quod reus non fuerit citatus,& nulliter, ac inualidè citatus fuerit, d. nu. 11.& nu. 22. cū plurib. seq. latiss. Gabr. in suis cōcl. tit. de citar. concl. 1. nu. 9. cū plurib.

23 seq. Vbi de cōi *opi. attestatur. Et Iudex tenetur ex officio ēt,& nemine instante agēiē repellere,& citationē nullā declarare, vt ꝑ Anch. ibi in fi. Vāt. in locis præcitatis cum concord.

24 † Sextò,& vltimò si fundamenta omnia supius dedu-

deducta deficerent, nunquam sublatus est recursus, vel saltem supplicatio ad Principẽ, vt docet Batba.d.conf.86.sub nu.9.& Bosf. post multos, quos refert in pręcita.tit. de quærelis cõtra sent. num.7.vsq; ad fi.vbi omnino videatur, Rolan.à Vall.d.conf.29.nu.47.cum seqq. Vndè cum pro parte Illustrifs. D. Comitis nedum appellatum, & de nullitate dictum fuerit, sed etiam per viam recursus, & supplicationis à Principe Serenifs. perita fuerit reuisio supradictæ pronuntiæ, concedendam pluribus de causis oĩno arbitramur.

SVMMARIVM.

1 *Rimum Decretum passus, si comparens contumaciam neget, reponendus est, absq; impensarum refectione, sed post repositionẽ disputatur sup contumacia.*

2 *Restitutio in integrum petita impedit executionẽ sententia.*

3 *Imò & trium conformium.*

4 *Pupillus primum decretum passus, si per viam restitutionis immissionem reuocari petat, absq; refectione impensarum audiendus est.*

5 *Lex noua generaliter loquens, non comprahẽdit casus, nec personas specialiter priuilegiatas in propria materia, ex communi.*

6 *Statuta recipiunt interpratationẽ passiuã à iure cõi, vt minùs illud corrigant, quam sit possibile.*

7 *Amplia, etiam si debeant ad litteram, prout iacent, intelligi.*

8 *Restitutio est in integrum, & pristinum statum repositio quoad omnès effectus.*

9 *Restitutio tantum restituit, quantum id abstulit, aduersùs quod restitutio datur.*

10 *Restitutus quis non dicitur, nisi plenariam restitutionem consequatur.*

11 *Restitutio in integrum nunquam sublata intelligitur per quacunq; verba generalia, & generalissima, ac pragnantia.*

12 *Maior passus primum decretum, si reuocationem petat, tenetur cauere de iudicio sisti.*

13 *Pupillus, autẽ nec pradictam cautionem, neq; aliã vllam praestare cogitur.*

14 *Glo. referens plures opi. censetur in dubio vltima adharere.*

15 *Intellectus verus l. hac autem §. fi. ff. de bo. autho. iud. possi.*

16 *Citatus, qui facto alieno, vel casu fortuito impeditus non potuit comparere, excusatur penitus tã à cautione de iudicio sisti, quàm à refectione impensarum.*

Pro Illustrifs. D. Marchione Francisco Sfortia filio Illustrifs. D. Com. S. Floræ tunc pupillo, nunc S. Rom. Ecclesiæ Cardinale amplissimo.

EPITOME.

Primum decretum passus, si comparens contumaciã neget, venit absq; impensarum refectione reponendus, post quam repositionem disputatur super contumacia.

Pupillus quoq; restituitur aduersùs primum decretum absolutè, absq; impensarum refectione, tam de iure cõmuni, quàm municipali Parmæ.

An autem à cautione de iudicio sisti liberetur etiã pupillus in casu supradicto? concluditur affirmatiuè, licèt in maiore secus sit dispositum.

RESPONSVM XXVI.

IN dubitatum videtur, quòd Illustrifs. D. Marchio Franciscus Sfortia pupillus, qui cum authoritate Illustrifs. D. Catharinæ matris, & tutricis suæ generalis comparet ad impediendũ executionem primi decreti lati contra bona hæreditaria Illustrifs. q. genitoris sui nuper defuncti, & petendũ eiusdem decreti reuocationem, allegando se vti hæredem, minimè contumacem fuisse, & vbi cõtumax quoquomodo dici posset, petendo restitutionẽ in integrũ, audiendus est, absq; refectione impensarum, siue ius commune, siue statuti nostri Parmen. dispositionem inspiciamus.

1 † Iure cõi etenim clarè cautũ est, eũ, qui primũ decretũ passus est, si post comparendo, cõtumaciã neget, reponendum eẽ absq; solutione impẽsarũ, sed post repositionem ipsam, & decreti memorati reuocationẽ, disputandũ esse super contumacia, tex. est rotundus in c. pen. vbi Doct. cõiter* not. ex͂ de eo. q. mit. in poss. cã rei ser. Et posito, quòd in nr͂a specie negatio contumaciæ non subesset, sed simpliciter instaretur pro impedienda executione, & reuocatione decreti p restitutionẽ in integrũ, idem affirmãdum est. † Nã quoad impediendã executionẽ, absolutum est, quòd iudicium restitutionis impedit cuiuscũq; decreti, & sñiæ executionẽ, q̃uis alias executionẽ mereretur l. vnic. vbi Scrib. oẽs C. in integr. resti. post. nil. inno. c. suscitata, vbi Cano. oẽs de resti. in integr. Quinimò trium conformium Di-
3 dac. pract. quæst. cap. 25. num. 7. cum concord. Menoch. de arbi. li. 2. cen. 1. ca. 9.

Nec quisq̃ est, qui de refectione impensarũ in his terminis mentionem faciat, quicquid dicãt vbi

vbi de reuocãda immissione facta virtute primi decreti agitur, & sic post executionem ipsam cõmissam; sunt.n.casus valdè dispares, q̃a turpiùs eijcitur, quàm non admittitur hospes, &c.

4 † Sed, & vbicunq; reuocationem primi decreti pupillus petit, sinè expensarũ refectione obtinere debet, pſertim si per viã restitutionis veniat, fuit not. Decis. Inno. in c. vlt. sub nu. 5. versi. nec videtur, quẽ sequitur ibi Imo. nu. 12. Abb. nu. 8. & cæteri Scriben. de eo q̃ mitti. in poss. ca. rei seruan. latè Io. And. in add. Spec. in ti. de 1. & 2. decreto, §. restat. in vers. sed pone quòd pupilli, vbi refert V'ber. de Bob. & Iac. de Are. idẽ tenentes. Bar. in l. si finita, §. sed si fortè. in vers. itẽ aduersùs, ff. de damn. infec. Bal. in l. in minorũ in fi. C. in quib. cau. in integr. resti. nõ est necess. & in l. de die, §. tutor. in fi. ff. q̃ satisd. cogã. Ang. in l. neq;, C. de in ius vocan. Rom. in l. si finita, §. Iulianus nu. 26. ff. de dam. infec. & ibidem Alex. nu. 84. & in d. §. tutor nu. 4. post Imol. quem citat Micha. Vrcur. in rep. d. §. Iul. nu. 179. & Lud. Bologn. nu. 142. & 143. & nouiss. Leonar. à leg. in add. ad Innoc. in d. c. vlt. in ver. nec videtur post Socin. & alios relatos.

Istis autem Pſibus, qui singulari authoritate, & grandi numero adeo conspicui sunt, vix reperi* tur, qui dissentire audeat, pptereà cõem * eatũ sñiam proculdubio, & sequendã affirmabimus, eò maximè, cum habeamus pro ea not. tex. l. si minor vigintiquinq; an. quasi contumax, cũ sua materia, ff. de mi. vbi aduersùs contumaciam, & oẽs eius effectus minores restitui dispositũ est.

Ex quib. certo certiùs vr̃ Illustriss. D. Marchio nẽ hac in re de iure cõi satis superq; tutum esse.

An verò municipali idem fit? & sanè idem etiã tenendum est; ex plurib. Primò, quia cũ statutũ memoratũ nihil super hac specie disponat cõtra ius cõe, Imò nec casũ nr̃m attingat, quoad impediendã executionem primi decreti iam lati, vel de eiusdem reuocatione, sumus in casu pænitus ommisso, q̃ iuris cõis dispositioni relinquitur, l. si cũ dotem, ff. sol. matr. l. cõmodissimè de lib. & posth. cum vtrobiq; traditis abundè per Doct. & in terminis statuti fraternizãtis cum hoc nr̃o scribit (ad aliud tñ ppositũ) Alex. cõs. 107. aliàs in hac causa allegato, dum de defectu citationis opponebamus. sub nu. 2. vol. 5.

5 Secundò, si statutũ in specie casum etiã decideret, disponendo, prout nõ disponit, quòd volẽs impedire executionẽ pdictã, vel decretũ reuocare, teneretur expensas reficere, pupillum tñ, q̃ in oppositum specificè priuilegiatus est, nequaq̃ comprehenderet ad glo. in l. 3. in ver. Decurioni* bus, C. de silen. li. 12. cuius opin. cõis * est, vt per Gabr. latè in suis conclu. ti. de legi. & cõst. concl. 1. ex cuius dictis, & aliorũ per eum relatorũ plenè liquet, verissimã esse hanc sñiam; q̃nquidem dubitant tm̃ Doct. an statutũ, vel lex noua generaliter loquens comprehendat personas, & causas priuilegiatas, qñ specialiter non reperiuntur priuilegiatæ in materia, de qua tractatur, sed qñ specialiter reperiunrur priuilegiatę in lege antiqua in propria materia, vt in casu nostro, tũc cõueniunt omnes, & pro absoluto habent, vt sub generalitate legis nouæ non comprehendantur. sufficiat ad ipsum Gabr. remissio.

6 Tertiò, suadetur eadem interpretatio, ex vulgata regula, quòd statuta in dubio sm̃ ius cõe intelligi debent, & ab eo interpretationẽ passiuã recipere, vt minus illud corrigant, quàm sit possibile l. 2. C. de noxa. c. dilectus, §. q̃a verò de cõsuet. & vtrobiq; Scriben. & in Auten. offerar, C. de lit. conte. glo. & Doct. in l. sciendum in princ. ff. qui satisd. cogan. pulchrè Alexã. d. cons. 107.

7 nu. 6. † Et hęc procedunt ẽt si statuta debent ad sñam intelligi, vt hęc nr̃a Parmensia. Alex. cons. * 8. & 9. vbi de cõi * fidem fac. & cõs. 50. col. pen. versi. nec obst. li. 1. Dec. in c. translato col. penul. & si. de constit. Soc. iun. consi. 1. nu. 141. vol. 1. latè Rol. à Vall. in tract. de luc. do. q. 35. Cũ igitur de iure communi expensæ in casu reuocationis primi decreti refici tm̃ debeant à maiore, nõ verò à minore, & multò min' à pupillo, necessariò sequit̃ ita quoq; interpretandum fore statutum.

8 Confirmatur aũt hæc sñia ex generalitate d. l. si maior vigintiquinq;, nam si aduersùs contumaciã datur restitutio, & aduersùs oẽs eius effectus dari intelligitur, q̃nquidem restitutio est in pristinũ statũ repositio, l. quòd si minor, §. restitutio, vbi Bar. & Doct. ff. de mi. glo. in §. sed ex indulgentia in verb. statum insti. quo. mo. ius patr. pot. sol. Specu. in ti. de resti. in integ. §. 1. in prin. 2. parte, inquiens in specie, quòd est repositio in pristinum statum, ius, & audientiam, ita quòd eodem modo audiendus est pupillus, quo ante contumaciam (si modò cõtumaciæ nomen mereretur) auditus fuisset, & sic absque refectione impensarum ad idem. Bar. in l. ab Hostib. §. sed q̃ simpliciter in fi. ff. ex qui. cau. maio. Aret. in l. si filius q̃ patri. col. 4. de vulg. & pup. Ceph. con-

9 sil. 180. nu. 27. lib. 2. cum concord. † & dicit Bar. in l. si. col. 3. C. de sen. pas. quòd restitutio sempr tantum restituit, quantũ id abstulit, aduersùs q̃

10 restitutio petitur, † & Abb. in c. venerabili in princ. de offi. deleg. dixit, quòd non dr̃ quis restitutus, nisi plenariam restitutionẽ cõsequatur, & est bonus tex. in l. videamus la. 2. §. in fauiana in vers. nam prætor. ff. de vsu. tradunt latè Dec. & Cagno. in l. cum in condemnatione §. cum verbum restituas. ff. de reg. iur.

11 Quartò, & vltimò si sub statuti generalitate comprehẽdi quoque pupillum diceremus, vtique intelligendum esset, si restitutio in integrũ eius nomine non peteretur; quandoquidẽ per quęcunque verba generalia, ac etiam generalissima, & prægnantia, nunq̃ intelligitur sublata

restitutio

restitutio in integrum l. postq̄ liti. cum glo. vlt.
C.de pac. quod plenè prosequitur ibi Dec. post
alios col.vlt. Rom.cons.90. colum.1.& 2. Aret.
cõs.160.n.4.ver. & quòd ipsa restitutio, Abũdè
Soci. cons.299.in 3.dub. vol.2. Boss.in tit.si aduers.rem.iud.n.24. cum concord. latissimè Rol.
in cons.68.n.28.vsque ad fin. vol.3.

Subsequitur aliud dubiũ, An idem Illustriss.
D.Marchio volens impedire executionem memoratam, vel decreti reuocationem impetrare,
teneatur cauere de iudicio sisti, & de iudicato
soluendo? & in hoc similiter distinguo ius cõe,
12 & statutarium, † nam iure cõi, cũ maior teneatᷓ
primam cautionem tantùm præstare, hoc est, de
iudicio sisti; si se ipsũ defendat, l.si pupillus, §.1.
vbi glo. & Doct.ff.de priui. credi. & tradũt oẽs
13 in d.§.Iulian. & alibi sæpè in locis vulg. † pupillus tamen specialirer priuilegiatus reperitur, vt
nullam dictarũ cautionum præstare debeat, tex.
in terminis in l.hæc autẽ. §.fi.ff.de bo. auth.iud.
possi. qui re vera cauillari non potest, licèt glo.
ibi in ver. satisdationem, videatur primo loco
dicere, quòd à cautione iudicatum solui sit tantũ immunis; ipsammet.n.glo. aliam postea opi.
14 subdit contrariam, & cum ea transit, † & per cõsequens illi censetur adhærere ad gloss. in l. qui
filium. §. Sabinus. ff.ad trebell. Barr. in l. bona
fides.ff.deposi. Bal. in l.si idem, de iurisdictione
omn.iud.cum simil. Nec potest ille tex. intelligi
etiam de maiorib. natu, vt quidam intelligunt,
vt sic opus sit eum restringere, nè contradicat
15 d.§.fi. † Quoniam re ipsa de pupillis tantùm loquitur, prout in tota illa lege Iurisconsultus loquutus fuit; & hoc maximã habet æquitatis rationem, vt pupillus, qui verè contumax esse nequit, non teneatur eodẽ modo cauere, quo major verè contumax, & nè pœna afficiatur, qui
nullam culpam commisit, & ita in proposito argumentatur Abb. post Card. in d.c.vlt. num.9.
& Imol.n.12. tenentes, quòd nec de iudicio sisti
cauere debeat, & oẽm in casum, quòd tenereᷓ,
restituẽdũ esse in integrũ, vt ab eo onere libereᷓ.
16 † Et quòd ille, qui fecit ꝙ potuit, vt ad iudiciũ
veniret, sed facto alieno, vel casu fortuito impeditus fuit, penitus excusetur, tam à cautione,
q̄ à refectione expẽsarum, probat in indiuiduo
tex. in c.venerabilibus. §.similiter, in fi.de sent.
* excommun.in 6. quẽ ibi cano. omnes* pro nota.
signant; vndè non dubitandum, quin pupillus
ætate impeditus, cum quicquid videat ignoret,
ab vtroque liberetur.

Ex his satis liquere existimo, Illustriss. Dñm
Marchionem, attenta iuris communis dispositione, nullam omnino cautionem præstare debere; ꝙ ẽt suadetur per ea, quæ scribunt supracitati Doct. in materia expensarum, quorũ argumenta, si rectè perpendantur, ita concludunt
de cautione non præstanda, quemadmodum de
expensis non reficiendis. Iure autẽ municipali
nullibi contrariũ reperitur dispositum, ergo, &c.
Cætera suppleat Illust. DD. meorum de Consilio, prudentia, & doctrina. Fuerunt demum reuocata omnia in præiudicium Illustriss. Patris,
& Filij gesta, imò nulla, & inualida declarata.

SVMMARIVM.

1 *Geminatio rescripti, vel priuilegij habet vim motus proprij.*
2 *Et tollit vitium subreptionis.*
3 *Bal. contra sentit.*
4 *Rescriptum impetratum tacita veritate eorũ, quæ Principem monere possunt ad non conceden. petita, subreptitium, & nullum est.*
5 *Eadem causa vt dicatur, quæ requirantur?*
6 *Rescriptum delegatorium contra certas personas impetrandum est, expresso nomine, & cognomine.*
7 *Nec iurisdictionem tribuit contra maiores, & digniores expressis.*
8 *Clausula Motus proprij, non tollit subreptionem in præiudiciũ iuris tertij, sed rescribentis tãtùm.*
9 *Neque tollit subreptionem resultantem ex taciturnitate litis pendentia.*
10 *Minusq; operatur aduersùs verisimilem, & coniecturatam mentem, & intentionem rescribentis, quòd expressis exprimendis, secùs rescripsisset.*

Pro Magnifica Communitate Brixilij.

EPITOME.

Geminatio rescripti, vel priuilegij an habeat vim Motus proprij?
Causæ identitas quæ requirat?
Clausula Motus proprij, non tollit ius quæsitum tertio; Neque vitium subreptionis, nisi in præiudicium rescribentis.

RESPONSVM XXVII.

Sanctissima Trinitatis nomine repetito.

PRæsupposito, quòd causa Mag. Communitatis Brixilij cum D. Ferdinando Nizolio Phisico non penderet
ampliùs coram Mag. D. Prętore Brixilij, stante recusatione proposita, & iuxta formam statuti loci lib.2.cap.21. admissa, atq; noui Iudicis partiũ confidentis electione, certi iuris esse existimo, quòd ex duobus rescriptis Serenifs. D. Ducis Ferrariæ mihi oñsis, non potest
causa ipsa de nouo dici cõmissa eidem D. Prætori.
1 tori. † Nam licèt geminatio rescripti, vel priuilegij vim Motus proprij habere dicatur, iuxta
doctr. Bal. in l. nec damnosa n.2. C.de preci. imper.

per.offer.& ob id vitiũ subreptionis tollere ꝑ c.
3 si motu ꝓprio.de pben.in 6. † quod tñ in dubiũ
vocari posset, ex tex.ĩ c.cõstitut⁹,de rescip. quẽ
ibidẽ aduersùs conclusionẽ prædictã perpendit
Bald.in princ. colligens,quòd secunda iussio nõ
dat robur lr̃is nullis,& subreptitijs, Attamen nõ
operatur in pnarrata spe effectũ istum ex plurib.
4 † Et primò quia geminatio delegationis nõ fuit
facta post recusationẽ,& noui Iudicis electionẽ,
sed vnũ tm̃ rescriptũ postea emanauit, quod cũ
sit impetratũ tacita veritate eorum, quæ expri-
mi debuerant, vt in pfatione motiuorum rectè
fateri vr̃ D. Prętor, subreptitium, & nullũ est,c.
super literis.de rescrip.& passim hr̃ in locis vulg.
Primo etenim rescripto istud vitium non op-
ponitur, ideo nõ possumus dicere,quòd per sm̃
purgatum fuerit. Ideo cum secundo tm̃ laborã-
ti morbo prædicto nullũ aliud superuenerit, ad
illud sanandũ,remanet eius morbus insanabilis,
quicquid D. Phisicus prædictus dicat.
5 Secundò negari põt eandem cãm ambobus re
scriptis memoratis cõmissam fuisse, si quidẽ ad
identitatem cãrum requiruntur tria, vt eadem
sit res,eadem cã petẽdi, & inter easdẽ personas.
l.cum quæritur;cum duabus seq.ff.de excep. rei
iud. & ibi Castr. & alij. In casu aũt nostro nullũ
horũ concurrit, quia in prædictis precibus peti-
tum fuit salarium tpis decursi per modum pro-
uisionis tm̃,& in summarijssimo possessorio, in
alijs aũt principalis negotij decisio,cum ꝑpetui
silentij impositione petita fuit,& sic super petito
rio,vndè duo prima requisita deficiunt. Quin ẽt
tertium clarè deficit,nã primum rescriptum con
tra ꝑsonas incognitas, & innominatas sub noĩe
aliquorũ ĩuidorũ,& persecutorũ impetratũ fuit,
Secundum verò contra Io.Zerellum, & Marinũ
Cataneũ ptensos sindicos cõitatis,propterea sa-
tis constat non apparere de identitate ꝑsonarũ,
nedum rõne incertitudinis anteriorum precũ,
in quibus non specificantur personę per noĩa,&
cognomina, contra quas procedere intenditur,
6 prout fieri debebat, † vt in terminis concludit
Dom.in c.cum in multis,col.4.vers.ego puto.de
rescri.nu.6.Scd ẽt ex eo,quòd primũ rescriptum
non põt dici impetratum, nisi cõtra particulares
personas, vt colligitur optimè ex traditis ꝑ Bal.
in l.sed & si hac,§.q manumittit, in vtraq; lect.
ff. de in ius voc. quẽ ad hoc ponderat Bero.cõs.
18.nu.11.12.li.1.& fac.tex.cum mr̃ia sua in d.c.
cũ in multis. † Certum est aũt, quòd rescriptum
7 delegatoriũ non tribuit iurisdictionẽ cõtra vni-
uersitatẽ tanq̃ maiorẽ,& digniorẽ c. sedes Apo-
stolica cũ not.de rescri.& in specie tradit Archi.
post Hostiẽ.quẽ allegat in d.c.cum in multis col.
2.& ibidem Dom.col.3. super glo.ĩ ver.quidã,
vbi alios citat concordantes, & Bal. remissiuè in
d. §. qui manumittitur.cõsequẽter ergo cũ inter
diuersas quoq; ꝑsonas rescripta emanauerint,
Consi. Lud. Sacc.

8 cessat ẽt ex hoc capite delegationis geminatio †
Sed si geminatio ipsa motiuata subesset,& effe-
ctum motus proprij haberet,adhuc tñ non præ-
iudicaret Vniuersitati Brixilij,nec tolleret ei ius
quęsitũ ex dictis recusatione,admissione recusa-
tionis,& arbitri electione;qñquidẽ cl'a(motu ꝓ
prio)non tollit subreptionẽ in piudicium tertij,
sed immõ in piudicium rescribẽtis.Abb.post Bu
tr. & alios in c.cãm q̃.el 2.nu.3. de testi. & ibidẽ
Aret.& Fel.col.2.& idẽ Abb.in c.ad aures,nu.5.
de rescri,Soc.cons.1.n.7.& cons.215.col.1.vol.
3.Curt. sen. cons.35.nu.36. Dec.cons.407.col.
fi. cons. 468.nu.20.& in l.si quis iniquum,nu.9.
ff.quod quisq; iu.& innumeros adducẽs, Gabr.
9 ti.de clau.conclu.2.nu.8.cui sufficiat remissio. †
Et in indiuiduo, quòd non tollat vitium subre-
ptionis resultãtis ex taciturnitate litis pẽdentiæ
tradit Abb.post glo.d.c.causam.loco pcitato,Ias.
latè in l. si quis quemq̃, nu.5.vsq; ad fi.ff. si quis
caut.& in l.2.nu. 2. C.vt li.pend.Paris cons.74.
num. 17.vol.4.Rui.cons.80.in fi.vol.5. & Gabr.
post alios relatos d.concl.2. nu.16.
10 Insuper stante,quòd in vltimis pcibus non fue
rũt expressa supradicta,q̃ Principẽ verisimiliter
retraxissent à rescribẽdo,vt rescripsit, (quod nõ
diffitetur Mag.D.Prætor) illa succedit certa con
clusio.Nẽpe clausulã(motu proprio)nihil aduer
sùs talẽ verisimilitudinẽ, & coniecturatã inten-
tionẽ operari.Card.in clem. si Romanus in 2.q.
de pben. in 6. Abbas. post Butr.in c. in nostris
num.19.de concess.pręben.Barba.in c.ad aures
nu.28.de rescri.Cassad.decis.3.nu.4. in ti.de pẽ
sio.Bella.decis.392.Rui.cons.98.n.25.li.4. Soc.
iu.cons.77.nu.104.li.1.Gabr.d.concl.2. nu.19.
cum multis per eum adductis. Possent aliæ quo
que responsiones dari fundamento prædicto
(motus proprij) quę ex præcitatis authorib.ma
teriã hmõi clausulæ pertractantib. colligi pñt,
sed breuitati studens missas facio, & doctissimi
D.Prætoris delectui relinquo.

Circa alia motiua non insisto,qa non expedit.
Nã cum D.Prętor iudex non sit, frustrà disputa
tur coram ipso, vtrum actor probauerit qualita
tes requisitas? & personam suam legitimauerit?
& an tẽpore debito produxerit iura sua,vel ne?
Hæc.n. suis loco, & tempore coram Iudice,de
partium consensu, & iuxta formam iuris muni-
cipalis antedicti electo.discutienda erunt Laus.
Deo optimo.

SVMMARIVM.

1 *IVdicium factum cum minore curatore*
carente nullum est, si per se ipm litigat.
2 *Minor cõpellitur curatorẽ accipere ad*
instãtiã eius,qui cũ eo litigare intẽdit.

3 *Minor litigans per procuratorem constitutum formiter, cum iuramento, vt fieri solet, obligatur, qa tenet iudicium.*
4 *Sententia nulla executionem non meretur.*
5 *Nullitas proposita incidenter, executionē rei iudicata impedit.*
6 *Si tamen incontinenti de nullitate doceri potest, nō si altiorem requirat indaginem.*
7 *Principaliter autem, vel incidenter, quando propo ni dicatur, remißiuè.*
8 *Restitutio in integrum petita, etiam aduersùs conformes, executionem suspendit.*
9 *Quod indubiè procedit quando incontinenti offer tur probatio super læsione.*
10 *Si verò altiorem requirat indaginem, secùs iudicādum ex sententia Bart.*
11 *Sed in contrarium stat communis opi.*
12 *Nullitas incidenter proposita, si pendente iudicio fiat executio, dissentiunt doct. an attentata sint reuocanda? sed affirmatiua prævalet, quam limi ta, vt infra nu. 14. remißiuè.*
13 *Principaliter aũt proposita nullitate, distinguitur, aut inhibitum fuit per iudicem appellationis, & reuocanda sunt, aut non fuit inhibitum, & secùs iudicandum.*
14 *Regula prædicta, quòd incidenter proposita causet attentata limitatur pluribus modis. remißiuè.*
15 *Restitutio in integrum petita, & commißione subsecuta, debet executio suspēdi, ēt sinè inhibitione.*
16 *Idem si coram eodemmet iudice petita fuerit.*
17 *Limitatur tamen pluribus modis. remißiuè.*

In gratiam vnius ex Consiliarijs Serenifs. D. Ducis Octauij Farnesij Par. & Placē. Ducis.

EPITOME.

Materia huius responsi ex eius initio colligitur, quæ triplicem habet quæstionem, & in qualibet sūt distinctiones.

RESPONSVM XXVIII.

DE tribus in præsenti negotio quæri, ac dubitari video. Primò an Iudicium cum minore curatore carente valet, & teneat?

Secundò. Vtrum exceptio nullitatis per hunc minorem opposita, aut restitutio in integrũ aduersùs rem iudicatm petita, executionem impediat?

Tertiò. An executionem factam non obstantibus istis exceptionibus reuocari faciat?

1 Ad primum dubium distinguendo respondeo; aut minor p se ipsũ litigauit, & nullũ eē iudiciũ certum est, qa pp lubricũ ætatis, & fragilitatem consilij non pōt absq; illius interuentu, & authoritate litigare l. 1. & per to. C. qui legi perso. non
hab. stan. in iud. l. 1. §. necessitate, & ibi Doct. C.
de bo. q lib. l. 1. qui pet. tut. Vā. in tract. de null.
tit. de nulli. sen. ex defect. inha. sen. māda. num.
2 28. cum seq. † Vñ cōpellit minor curatorē accipere, instāte eo, q cũ ipso litē hr̃e intendit, nè iudiciũ fiat elusoriũ, Insti. de cura. in princ. vbi Io.
3 Fab. & Aret. not. † Aut verò p pcuratorē litigauit formiter constitutũ, hoc est cũ iuramento, vt
constitui pcuratores solent, & contrariũ tñdeē.
p tex. in Auth. sacra puberũ, C. si aduer. vendi. q
licèt in cōtractibus loquatur, locũ tñ in iudicijs
quoq; obtinet, vt docet ibi Bart. col. fi. vers. quid
in iudicijs, Guid. Pap. q. 35. & 494. cũ multis cō
cord. adductis per Vant. loco pcitato nu. 35. 36.
& ità iudicatum fuit per Reg. parlam. vt refert
Boer. decis. 92. qui omnino videatur.
4 Ad secundũ verò, vtrum nullitas ista opposita,
aut restitutio in integrũ petita executionē sñīę,
q in iudicatũ aliter trāsiuit, impedire potuerit?
qa bimēbris est q̃stio, singulatim vtriq; rñdēdũ
est. Et primò circa nullitatē, regula est, quòd exe
cutionē impedit, ex quo sñia tātũ valida debet
executioni mandari l. 4. §. condemnatum, vbi
Doct. omnes de re iud. Mara. in suo spec. par. 6.
5 in vlt. actu q. 1. num 3. & quæst. 4. num. 57. † Sed
tamen indistinctè non procedit, nec perpetua
est, nam principaliter proposita nō impedit, sed
incidenter tantùm, secundùm communes sentē
tias relatas à Vant. d. tract. in tit. quot, & quib.
mo. nullitas num. 29. vsq; ad num. 36. & Hercula. in tract de attenta. c. 23. nu. 8. & nouissimè fusiùs cæteris oībus, Lancell. in suo tract. de atten.
par. 2. c. 17. vsq; ad nu. 39. & nu. 6. cũ duob. seqq.
6 Sed neq; incidenter proposita semper impedit
executionē, nā si altiorem requirat indaginem,
sñia nihilominus executioni demādatur; sin autē incontinenti probari pōt, contrarium verius
est, & hæc est cōis distinctio, vt per eundē Vant.
loco præcitato sub nu. 32. Rip. d. §. condemnatũ
nu. 10. & fusiùs Didac. pract. q̃st. c. 25. ī prin. atq;
7 ad saturitatē, Lācell. vbi s̄. n. 93. 94. † qñ aũt prin
cipaliter, & qñ incidenter pponi dicatur, scribit
abũdè Vant. palleg. tit. à princ. vsq; ad nu. 39. &
Didac. vbi s̄. num. 7. Burs. cons. 37. in princ.
8 Quod attinet ad restitutionē in integrũ, dico in
primis huic nō eē locũ stāte nullitate pdicta per
tex. in l. cũ & minores vbi glo. Cy. Bart. & alij C.
si aduer. rē iud. ī l. apud acta, §. cōtra, vbi ēt Scrib.
de re iud. Bertrā. cōs. 94. li. 3. Meno. de arbi. iud.
q. 97. n. 4. & nouiss. docuit d. Odd ī tract. de rest.
in integ. q. 72. arti. 6. nu. 80. Sed si Iudiciũ aliqua
fortè de cā valuisset. tũc restitutioni qdē loc9 foret, vt p Dec. cōs. 411. in fi. d. Odd. vbi s̄. & num.
seq. An verò cā mora suspendēda sit? formāda
quoq; est reg. affirmatiua, vt ea pendente executio suspendatur c. suscitata de restit. in integ.
l. si causa cognita, C. de transact. & vtrinq; Scriben. omnes rub. & l. vnic. C. in integ. resti. postu.

ne quid

nẽ quid no.fi.cũ materia.l.si prætor la 2.§.Mar-
cellus cũ glo.ff.de iud.& est cõiter*recepta, vt at
testantur Ias.& Rip.in d.§.condemnatũ, ille nu.
26.hic aũt nu.30.Mara.in d.actu.vlt.nu. 55.Di-
dac.p̃alleg.cap.25.nu.7.& D.Odd.d.tract.q.43.
art. primo nu.2.vbi de communi* attestatur.

9 Et ꝓcedit ista cõclusio de plano, qñ hoc quoq;
iudiciũ restitutionis non requirit altiorẽ indagi
nẽ, sed offeruntur probationes incontinẽti sup
læsione, vt præcitati authores concludũt,& Rui.
cons.11.nu.15.li.4.Lancel.d.tract. cap.18.n.25.
10 cũ seq. † sed si altiorẽ requirat indaginem, non
retardari scribit executionem, Bar.in d.§. Mar-
cellus in fi.& in d. §. condemnatũ; cuius tñ sñiæ
q̃ plures repugnãt,volentes executionẽ indistin
11 ctè suspendi ꝑ iura allegata † & licèt articulus
sit controuersus,ac disputabilis, vt patet ex rela
tis per Rip.d.nu.30.& Capic. decis.53. Lancell.
vbi s̃.cap. 18. nu.2. nihilominus cõis * opin.est
contra Bart.vt legere est apud Ias.d.§.cõdẽnatũ
n.26.post Cum.quẽ refert,& Alex.n.26.ac Rip.
præcitato nu.30.Beninten.decis.85.nu.16.17.&
Ceph.cons.116.p̃dicto,& signanter nu.4.Lãcel.
d.c.18.à nu.10.vsq;ad n.21.d. Odd.d.trac.q.43
arti.4.sub nu.63.vers. sed contrariã sententiam.

Circa tertiũ verò, vtrum sc3 executio facta nõ
obstantibus exceptionib. nullitatis,& restitutio
nis in integrũ, reuocari debeat? bimẽbris ẽt red
12 dit consultatio. †Nã quoad nullitatẽ incidenter
propositã,cũ dissentiãt inter se Doct.reuocanda
nè sint attẽtata ea pendẽte, an nõ? vt videre est
apud Didac.d.c.24.nu.6.& Lãcel.d.c.17.à n.39
vsq; ad nu.45. formanda est regula affirmatiua,
13 vt firmat ibidẽ Lancel.nu45.† In causa aũt prin-
cipaliter proposita distinguẽdũ censeo, quia aut
fuit inhibitũ ꝑ Iudicẽ nullitatis,& reuocãtur at-
tentata,aut nõ fuit inhibitũ,& contrariũ verius,
Dida.vbi s̃,& Lancel.d.c.17.nu.63.vsq; ad n.68
14 Ad dictã aũt reg.affirmatiuã plures danr̃ amplia
tiones,& limitationes,de qb.ꝑ Lancel.à d.n.45
vsq; ad fi.quas recẽsere lõgũ, & superfluũ forer.

15 Quò verò ad restitutionẽ, sufficit sola litis pen-
dẽtia,ẽt quòd nõ fuerit facta inhibitio,imò suffi
cit sola causę cõmissio.Rot.decis.51.si cõmittar̃,
de appell.in no.& ita practicar̃,teste Cassad.de-
cis.1.vt li.pen.num.5.

16 Idem dicendũ, si corã eodemmet iudice petita
fuisset restitutio citataparte, vel excipiẽdo cõtra
petitã executionẽ;quomodocunq;.n.lis pẽdeat,
vel pars verosimiliter p̃sumere possit restitutio-
nẽ eẽ concedendã,deber ipsa abstinere,& supse
dere in executione petẽda,aliàs est in mala fide,
& iure merito cõtra eũ fit reuocatio, vt colligir̃
ex decis.Rom. Rot. p̃allegata in vers. p̃terea, &
Cassad.vbi s̃,& ꝓbar̃ expressìm inClem.2.vt li.
pẽd. Fortiùs tenet Ant.can.in tract.de exec.in-
stru.q.21. satis esse,quòd restitutio petita sit añ
executionẽ,quẽ sequir̃ Benint.d.decis.85.n.12.

Consi. Lud. Sacc.

&hoc vr̃ conuenire cũ gñalitate rub.& nig. C.in
integ.resti.postu.nil no.fi.& ita ẽt tenet Lancell.
d.c.18.nu.127.cũ duob.seqq. & nouiss.d. Odd.
p̃citato tract.q.43.art.6.nu.92. vers. sed contra-
17 riũ,vbi egregiè loq̃tur more solito. † Nõ nullas
tñ patitur limitationes hmõi regula, quas ponit
idẽ Lancel.eo.c.18.à nu. 55. vsq; ad fi.sed nullã
ex eis ad casũ nr̃m adaptari video. Vndè cõclu-
do executionẽ,de qua in themate fit mentio, re
uocandã fore, Nisi fortè Iudex legitimas habeat
suspitiones calumniæ aduersùs minorẽ hunc pẽ
tentẽ se restitui,& de nullitate dicẽtẽ; neutrũ n.
remediũ illi ꝓdesse posset hoc casu,ad latè cõge
sta ꝑ Lãcel.d.c.17.à n.121.vsq; ad 128.& d.c.18
à n.55.vsq; ad 71.& latiꝰ ꝑ d.Odd.d.tract.q.43.
art.5.ꝑ to. Sed re vera nè minima quidẽ vmbra
suspitionis calumniæ potest in eo considerari,at
tenta personæ qualitate,natura causæ,& conten
tis in actis. Merito,&c.

S V M M A R I V M.

1 PRæsentãs ad aliquod beneficiũ, in cuius quasi possessione præsentandi erat, cũ bona fide, dicitur fructꝰ suæ possessionis pcipere, et ppea dẽt eiꝰ p̃sẽtatio effectũ hr̃e.

2 Paria sunt quẽ esse patronum, & esse in quasi possessione præsentandi.

3 Præsẽtatio quasi possessoris bona fidei p̃fertur præsentationi veri domini, sed limita, vt inf. nu. 35.

4 Etiam si antecessores veri domini aliàs p̃sentassẽt, quia vltimus status attenditur.

5 Præsentãs non dicitur esse in quasi possessione præsentandi, si eius præsentatio effectũ non habuit. Quod declara, vt infra nu.30. cum seqq.

6 Quasi possessio patris iuris præsentandi, transit in filium hæredem ipso iure, cũ bonorũ vniuersitate.

7 Maximè stãte Decreto, vel Statuto, de cõtinu.&c.

8 Petitorium absorbet possessorium.

9 Iuspatronatꝰ hæreditariũ in dubio præsumitur.

10 Iuspatronatus concessum alicui, & eius hæredibus, non competit filijs, nisi sint hæredes.

11 Nec sufficit hæreditatem esse delatam, sed quòd sit adita, & acceptata, requiritur.

12 Argumentum à feudo ad ius patronatus valet.

13 Verba enunciatiua propter aliud emissa non probant, etiam in publicis instrumentis.

14 Fallit ĩ antiqs ex cõi, & duo plenè ꝓbãt, vt ĩf.n.41.

15 Si tamen instrumenta plura sint, inter diuersas p̃sonas celebrata, & à diuersis notarijs.

16 Nec tũc plenè ꝓbãt cõtra tertiũ, p̃sertim si de graui p̃iudicio agatur. Sed limita, vt infra nu.24. Sed nec vera est propositio, vt infra nu. 43.

17 Iuspatronatꝰ ĩ stirpes nõ ĩ capita defertur, et n.38

18 Beneficia nõ debẽt eẽ hæreditaria, ideò p̃sẽtatio facta ã extraneo, p̃ferẽda videt̃ p̃ntationi facta vni de familia patronorũ, qñ idẽ beneficiũ sæpius obtinuerũt alij de eadẽ familia, & genere. Sed contrarium vide infra nu.44. vbi de veriori, ex cõi.

19 Senior ex præsentatis instituendus est, data paritate in cæteris.

20 Ditior quoq; præferendus dicitur quando de sustinenda dignitate Ecclesia agitur, maximè si alias etiam qualitates habet præponderantes. contrarium vide infra nu. 52.

21 Solertior quoq;, & industriosior præferendus dicitur.

22 Minor annis 22. non est capax dignitatis Ecclesiasticæ, etiam sinè cura.

23 Prioratus est dignitas, sed limita, vt infra num. 53 & seq.

24 Filiatio probatur per instrumenta antiqua cū verbis ennunciatiuis propter aliud emissis.

25 Hæredum masculorum appellatione veniunt tantùm descendentes.

26 Hæreditatis aditio probatur præsumptinè ex eo quòd bona quæ fuerunt defuncti apud eius descēdentes reperiuntur.

27 Hæreditatis ascendentium aditio facilè præsumitur, præsertim lucrosa.

28 Filius hæres patris ipso iure præsumitur in fauorabilibus.

29 Scriptura fundationis iuris patronatus hæreditarij reperta pœnès eum autentica, confert ad probandum eum hæredem.

30 Quasi possessio præsentandi non amittitur, ex eo quòd in concursu præsentantium, aliorum præsentatio præualeat.

31 Sed requiritur iudicis sententia priuans ipsum, & ius tribuens alij, & quod transitum fecerit in iudicatum.

32 Duobus his præsentantibus, quorum præsentatio nō habuit effectum alia de causa, quàm defectu possessionis, si denuo alter præsentat, & alter non, & habet effectum præsentatio, conseruatur amborū ius, et quasi possessio, quæ nō amittitur per nō vsū.

33 Quasi possessio præsentandi non acquiritur, nisi institutio sequatur, sed benè conseruatur, licèt non sequatur ipsa institutio.

34 Domini, & quasi possessoris præsentatio, præualet præsentationi solius compossessoris.

35 Quasi possessoris præsentatio, præsentationi veri domini non præfertur, nisi quando secuta fuit institutio, antequam lis, & controuersia per verum dominum mota fuerit, quæ mota, differtur institutio, & probato dominio, præualet veri domini præsentatio, etsi lis fuerit mota in solo possessorio, vt infra num. 40.

36 Præsertim si inter præsentantes causa agatur, non inter præsentatos tantùm.

37 Pluribus præsentantibus, quorum præsentatio sortitur effectū, vnus ipsorū nō dicitur habere quasi præsentandi possessionem, nisi compatronorum ius ad se peruenisse probauerit.

39 Præsentatus à pluribus patronis, præualet præsentato à paucioribus.

40 Verba ennunciatiua propter se emissa probāt plenè, etiam in factis recentibus.

43 Verba ennunciatiua propter aliud emissa in antiquis probant contra tertium, siue de leui, siue de graui præiudicio agatur, quod est contra distinctionem Crauettæ.

44 Præsentatus ad beneficium, si est de genere Patronorū, cæteris paribus, præfertur alijs præsentatis, & ista est vera, & communis sententia, & in praxi recepta, & nu. 47.

45 Fundantes, seu dotantes Ecclesias, & beneficia debent ad illa obtinenda cæteris præferri.

46 Et q plus contulit, alijs quoq; in dubio anteponitur.

48 Præsentatus, qui est de genere, & sanguine patronorum, cæteris absolutè præponitur, quando beneficium est generi debitum authoritate superioris.

49 Quod locum habet, etiam si alij præsentati idoneiores fuerint, dummodo ipse sit idoneus.

50 Idoneus, qui est de loco, præfertur idoneiori forensi ad beneficium.

51 Idoneus de Collegio præfertur pariter idoneiori, qui non sit de Collegio.

52 Pauperior idoneus, præfertur idoneiori diuiti ex communi.

53 Prioratus qui est sinè cura, & habet ecclesiam campestrem, & non habet iurisdictionem, neq; authoritatem exercendi censuras, non est dignitas ecclesiastica.

54 Ideò conferri potest minori annis 22. & non potest illum obtinens delegari ad forensia iudicia à Summo Pontifice, secundùm canones.

Votum decisiuum in causa Iurispatronatus Nobilium de La latta.

EPITOME.

Iuris patronatus materia latè pertractatur, tam respectu quasi possessionis ipsius, quàm proprietatis, & dato concursu plurium præsentantium, quæ probationes ipsorum, & quæ qualitates præsentatorum faciāt, vt vnius præsentatio alteri præferatur? abundè differitur.

RESPONSVM XXVII.

VAcante Prioratu S. Matthei de Caleis Parm. Diœcesis per obitū Reu. D. Marci Marcelli de Lalatta insignis probitatis viri, qui Prioratus est de iure patronatus nobiliū de La latta ex priuilegio Io. 23. Sum. Pont. concesso ditationis cā, nobili Io. de Lalatta militi, & per Martinū cōfirmato, Institutio aūt eorūdē Sum. Pōt. dispositione ad multùm Reu. Abbatem S. Ioan. Euangelistæ Parmæ ordinis Cassinensis spectat, & pertinet.

Comparuerūt coram ipso Reu. D. Hieronymus de La latta, Excellēs Legū Doctor d. Octaui⁹ de La latta, & nōnulli alij horū agnati, allegantes se patronos, & quasi possessores dicti iuris patronatus.

natus,& præsentauerunt Reu.D.Iulium Cęsarē eiusdem D.Octauij filium Clericum Parm. Propositisq; de more edictis,comparuit quoq; Magnif.Artium,& Med.Doct. D.Antiochus de La latia allegans pariter se dominum, & quasi possessorem,& præsentauit nobilem,& Reu.D.Angelum de Carissimis,olim Cathedralis Ecclesiæ Parm.Canonicum. Vtraq; autem parte præsentationem suam admitti,& confirmari,ac presentatum suum institui prætendente,& instante,Reuer.D.Abbas post admissam vtramq; si,& quatenus de iure,volens seruatis seruandis, causam diligenter examinare,vt iustitiam tandem ministrare posset, & ex præsentatis eum instituere,q potiora haberet iura,Consultorem, & Assessorē suum me elegit.Vndè datis vtriq; parti competentibus terminis,& dilationibus, productisque hincinde quampluribus iuribus,& testibus examinatis,longoq; perfecto processu, ego maiori qua potui solertia, cuncta inspexi, partium Aduocatos pluries audiui,dubia cuilibet in scriptis exhibui, responsiones allatas adamussim perpēdi,& consideraui, & meum tādem votum Reu. D.Abbati tradidi; qđ secutus,prædictum Reu. D.Iulium Cæsarem nominatum,& præsentatū, vt supra,de dicto Prioratu instituit, & inuestiuit cum debitis solemnitatibus, & in possessionem Ecclesiæ, & iurium eiusdem induci mandauit, prout inductus fuit.

Subinde verò ab eodem Reuer.D. Abbate rogatus voti mei causas in scriptis redigere, libenti animo morem gessi, vt de mea causę plena cognitione apertiùs constaret, & sub infrascripta forma illas exhibui.

1 Instituendus videbatur Reu. D.Angelus de Carissimis præsentatus à Mag.D.Antiocho, qui est in quasi possessione pręsentandi cum bona fide, ex quo D. Angelus eius pater vltimum Rectorem immediate defunctum præsentauit,& præsentatio effectū habuit, c.consultationibus, vbi oēs not.de iure patro.Glo.in c.cum olim,vbi Fe

2 li.in princ.de maio.& obed. † & paria sunt,quē esse patronū,& esse in quasi possessione præsentandi,vt præsentatus instituatur Dec. conf. 117.

3 col. 2. † Quinimò possessoris bonæ fidei præsentatio,veri domini pṡentationi pręferēda est d. c. consultationibus,vbi Abb.in 2.nota.Butr.& alij Roc.de Cur.in tract.iurispatronatus in ver.competens, q. 19.Lamber.latè in simili tract. lib. 2. arti. 1.& 6.atq; 19.3.q.princ.pri.par.Crau.cōsi. 322.nu.5.Rol. à Val.conf.47.nu.26. cum seqq. li. 1.Menoc.conf.90.num. 125.

4 Quæ conclusio procedere videtur, etiam si antecessores aliorum Magnificorum ex aduersò pręsentantium aliàs pręsentassent, & eorū præsentatio effectum habuisset:quia vltimus status, & vltima pręsentatio attenditur c.cum Ecclesia sutrina.de cau.poss.& proprie.Oldra.conf.312. Consi. Lud. Sacc.

num.2.Roc.vbi supra q.16.& Lamber. pręcitata quæst.3.artic.21.Dec.Crau.& Rolan.in locis prærallegatis.

5 Nec refragari videtur, quòd dicti antecessores eodem tempore alium præsentauerint, quoniā ipsorum pręsentatio effectum non habuit. vndè dici non potest, quòd ob id in quasi possessione præsentandi fuerint,& ius istud ad suos descendentes transmisserint.Cald conf.12.& 13.in tit. de iure patro. Alex.conf. 75.nu.14.li.4. Ferret. conf. 135.nu.5.Lamber.vbi supra art. 10. & 20.

6 Neq; dubitandum videtur,quin quasi possessio D.Angeli in d.Antiochum filium vnicum,& hæredem vniuersalem peruenerit,& ipso iure cum vniuersitate bonorum trāsierit. c.quoniam, & c. ex litteris cum not.de iure pa.Bald.in l.fi.nu.48. C.de edi.diu.Adr.toll. Feder. de sen.conf.112. Paul.de Citta.in tract.de iu. patr. par.9. num.8. Lamber.d.tract. loco præcitato artic.22. & par. 2.q.10.arti.6.num.4. vers. dic & aliud pulchrū.

7 Præsertim stante Decreto de continuanda possessione hic vigente, cuius virtute dubium non est,quin iurium omnium, ēt incorporaliū quasi possessio ipso iure in hęredem transeat. Tiraq. in tract.Le mort,saisit le viu.par.4.decla.vlt.cū concord.& in terminis docet Bart. d.l.fi. nu. 57. vsq; ad 62.Menoch. in tract.de adipisc. possess. remed.4.nu. 400.Qua ratione tollitur dubium, quod de iure communi solet hac in re promoueri aduersùs filium,& hæredem eius, qui vltimo loco præsentauit, cum ipsemet nunquā præsentauerit,ex decis.Achil.de Graf.vlt.in tit.de possess.& Caputaquē.decis.410.par.2.inter nouissimè impressis.

Fundata igitur D. Antiochi intentione, videbatur tantò magis eius præsentatio præferenda, quia aduersantium fundamentum,quod in proprietate consistere dicitur,non videtur sufficien

8 ter probatum,† ita vt petitorium dici queat absorbere possessorium,secundùm regulam c.cum

9 dilectus.de causa poss.& proprier. † quandoquidem iuspatronatus,de quo agitur, hæreditariū esse videtur, tum quia talis de iure præsumitur c.1. vbi omnes not. & signanter Bero. nu.6.

* de communi attestans, tum quia Bulla Pontifi

10 cia illud tribuit Io. militi, & eius hæredibus, † adeo quòd nullus, etiam descendens,capax potest esse,nisi titulo hæreditario secundùm aliam

* communem * de qua Roc. d. tract. in ver. Ipse, vel is,a quo, quęst.8.quam multis iuribus,rationibus, & authoritatibus comprobat Lambert. lib. 1. par. 2. quæst. 2. artic. 1. per tot. communemque, & indubitatam sæpius asserit,& articu.7.num.4.

Hinc infertur Mag. D. prædictos necesse habuisse probare hoc ius à Ioā. milite primo acquirente ad se per legitimas successiones ex testamento, vel ab intestato gradatim peruenisse;

11 Et nedū ꝑ hæreditatū delationē,sed ꝑ singularū aditionē,& acceptationē, vt per Lamber.lib.2. par.2.q.10.arti.4.nu.10.& arti.seq. Sic.n.probā tur vltimi hæredes esse primi acquirentis, vt
12 in feudo disponitur † à quo ad ius patronat⁹ arguitur.Ferret.conf.134.nu.3.4.5.Hæc autē probasse non videntur,ergò d. Antiochi quasi possessio tantò magis secura redditur.

Et quatenus ratione aliqua suaderi posset verū patronum huius Prioratus de descendētibus primi acquirētis esse debere, vel cum qualitate, vel sinè qualitate hæredis,dicendū vr̄ prædictos Dominos consortes præsentantes in hoc etiam defecisse,descendentiamq; suam minimè proba
13 uisse. † Nā licèt plura instrumenta exhibuerint ad suam genealogiam verificandam,loquuntur tamen per verba enunciatiua, & propter aliud, non propter se emissa, quæ non probant l.non modis, & l.nō epistolis,C.de proba.c.si papa.de priui.in 6.Crau.latè in tract.de antiq.temp. par.
14 1 nu.3.4.latiùs Mascard. concl.621.nu.1.2.† Et licèt in antiquis contrarium receptū sit,vt ꝑ eūdē Crau.ibidē nu.67.& Mascar.nu.15.qui multos affert de cōi * attestantes, & prædicta instrumenta ferè oīa sint antiqua,maximè probantia
15 tres primas generationes, † aduertendum tamen est,tunc demum verba prędicta instrumentorum antiquorum probare, quādo plura sunt, & à diuersis notarijs rogata, & inter diuersas ꝑsonas,Crau.ibidem nu.76.cum seqq.& Mascar.
16 d.concl.621.nu.18.cum concord.† & attendendū ēt, quòd talia verba non dicūtur plenè probare in præiudicium tertij, sed tm̄ inter eos qui actui interuenerunt, & eorum descendētes,& habētes causam ab eis; maximè quando de graui ꝑiudicio tractatur,vt in hac nostra specie, Crau. præcitatus nu.70.& 71.Mascar.eōcl.106.n.7.9.

Cæterùm si constaret ēt prædictos dd.Consortes esse descendentes à Io.milite ex Petro eius filio,vt asserunt,& qualitate quoq; hæredis non carere,cum D.Antiochus sit in quasi possessione prędicta,qui propterea easdem qualitates habere præsumitur, vt inferiùs dicetur,& sic à Federico,altero Io.militis filio prouenire,vt prætendit,certum est,quòd iuspatronatus ad hunc pro
17 dimid.a, & ad illos pro alia dimidia spectaret,† quia non in capita, sed in stirpes ius patronatus vadit,Clem.si plures,vbi glo.in ver.hæredes,& Scrib.not.de iure patro.Roc.in ver.ipse vel is à quo.q.2 Rui.latè conf.50.nu.4.cum seqq. in 5, Bero.in c.3.num. 24. de iurepa. & si in paritate vocum versaremur, præferendus videretur D. Ang.pręsētatus à d.Antiocho pluribꝰ de causis.
18 Primò quia ipse non est de sanguine patronorum,prout erant præcedentes Rectores;euitanda est. n. huiusmodi successio in beneficijs, nè fiant quodammodo hæreditaria, ita concludit Roc.d. tract.in ver. Honorificum,q.18.in vers. contrariam,& vers. præmissum ēt post Abb.quē refert. Vndè extraneus potiùs, quàm alius de sanguine videtur instituendus.
19 Secundò præferendus videtur quia senior, est namq; sexagenarius, & D. Iulius Cæsar adhuc non est annorum 22.Lamber.li.2.par.3.q. 5.artic.13.Rol.d.conf.47.nu.70.li.1.
20 Tertiò, quia ditior, vndè cōmodiùs Prioratus dignitatem sustinere poterit.Hostien.& Butr.in c.tuam de æta. & quali.à quibus licèt dissentiat Lamber.vbi proximè artic.3. illorum tamen authoritas præponderare videtur.vltrà quòd cum illis sentit Lamber. vbicunq; ditior alias habet qualitates præponderantes, vt in nostra specie.
21 Quartò.Quia est magis industrius,& solers,atq; in agibilib. mūdi versatus,Lamber. ibid.art.10.

Quinto. Quia magis assuetus īseruire Ecclesijs, diuina officia celebrare, & alia ad diuinū cultū ꝑtinētia peragere Lāber.pręcitato loco arti.20.
22 Deniq; d.Iulio Cęsari obstare vr̄ minor ętas an. a 2.q̄ reddit ipsū incapacē, dignitatis Ecclesiasticæ, ēt sinè cura.Triden.Concil. sessio. 24.de re-
23 form.c.12.†Prioratus.n.dignitas cē dr̄ ꝑ tex. in c.si.de offi.ord.in 6.& tradita ab Innoc.in c.monachi in ver.donatione de sta. monac.

Supradictis tamen minimè refragantibus,contrariā sn̄iam amplectendā cēsui,ea ꝑsertim rōne, quòd ex deductis,& ꝑbatis liquidò constare animaduerti R.D.Hier.D.Octauiū, & alios consortes,esse veros patronos,& sic optimum ius in ꝑprietate fouere. Insuperq; eosdē in quasi possessione præsentandi esse,consequēterq; de vltimo statu in oppositū allegato,& aduersarij quasi possessione eurandum non esse.

Nā quòd sint veri patroni fatis constat,ex quo nedum se descendentes à Io.milite, sed ēt hæredes ipsius,mediātibus scz eorū parētib. ꝑbarūt.
24 Descēdētia ꝑbata fuit ꝑ ꝑducta instra antiqua vsq; ad Petrū iuniorē inclusiuè,quæ licèt verba enunciatiua cōtineāt ꝑꝑ aliud vt plurimū emissa,filiationē tamē probāt,q,cqd in alijs materijs nostrates differant,qa cū sit difficilis ꝑbationis, leuiores ꝑbationes sufficiūt,Gl. & Doct.in c.cū olim,de cens.Bald.Sali. & alij in l.cū aliquis. C. de iu.delib.Butr.in c.series,& ibi Feli.nu.3.de testi. Alex.conf.75.nu.2.ad fi. & nu.4.li.4. Capic. decis.64.Crau.de antiq.temp.par.1.nu.3.&73. Puth.decis.390.li.1.Menoc. de arbi.iud.ca.89. nu.84.Mascard.concl. 106.num.1. cum seqq.& nu.11.atq; concl.621.nu.15.16.17.

A Petro aūt iuniore citra, qlibet gradus plenè ꝑbat⁹ē,nedū ꝑ testes,verū ēt ꝑ documēta publica,sup qbꝰnulla cadere pōt ꝑbabilis dubitatio.
25 †Et hic nō omitto, quòd sola descēdētia probata sinè hæredum qualitate sufficeret,ex quo Bulla erectionis istius iurispatronatus non dicit solum ꝑ hæredibus;sed addit(masculis)& hæredū masculorū appellatˀ hęredes sanguinis veniunt, idest

idest descēdētes Dec. conf.185.n.3.& cōs.395. n.6.7. Curt.iun.conf.172. n.6. Rub. Alex.consil.110.Bello.conf.33. num.2.

Sed ex abūdanti videtur quoq; hæredis qualitas probata ex eo,quòd bona q́ fuerūt Io.Militis sunt adhuc penes ipsos dños consortes, videlicet domus sita in ciuitate Parmæ in vicinia S.Thomæ, & possessio de Fabrorio nuperrimè data in dotē sorori D. Octauij per Excellentiss. I.C.D.Io.NicolaumDuc.Consiliariū ei⁹ p̄rem, vt ex actis constat per testes examinatos, & do-
27 tale instrumentū.† ex quibus iuris p̄sumptio resultat bona ista hæreditatis titulo gradatim vsq; adhuc processisse.l.1.& 2.C.de repud.hr. l.3. in ver.& quid de subeunda.C.de natu.liber. Bald. conf.12.ad fi.li.1.& conf.386.n.11.li.5. Bart. in l.gerit.n.27.de acquir.hęred.Alcia.de pręsump. reg.2.p̄sump.27.n.2.& in conf.192.n.2.Mascar.
27 de proba.concl.45. num.1.4.10.33.34.† Facilè nāq; præsumitur aditio hr̄ditatis ascēdentium. Bal. in l. si m̄re, in princ.C.de su. & legi.Maria. Soci.Præceptor in conf.14. n.18.in 4. Mascard. concl.40.n.14. præsertim lucrosæ, vt per eum,
28 qui concord.citat. † Quinetiā præsumitur filius ipso iure p̄ris hr̄s in fauorabilibus Bart.post glo. in l.si filius qui p̄ri.n.6.& Castr.n.2.ac Soci.n.3. de vulg. & pupil. & est cōis opi. teste Alex. in l. necessarijs.n.5.vers.puto quòd Bart. de acquir.
29 hr̄.& ibidē Rom.n.12.† coadiuuatur in casu nr̄o huiusmodi p̄sumptio, ex originali Bulla p̄dicta Pontificia penes dominos consortes reperta, & in actis producta,vt in terminis cōsiderat Lamber.lib.2.par.2.q.10.arti.4.num.11.12.

Et quia superiùs dixi nedum de dominio,sed ēt de quasi possessione istorū cōsortum apparere,attendendū est Petrū seniorem vnī filium Io. Militis p̄sentasse Nicolaum eius filium,&Antonium vti Petri filium præsentasse Baptistam, & vtranq; præsentationē effectum habuisse, & ita cum dominio possessionē in his fuisse cōiunctā, & qñ facta fuit p̄sentatio vlt. Rectoris D. Marci Marcelli, Petr⁹ iunior p̄tauit quoq; Octauianū
30 in concursu aliorū p̄ñātiū, † & licèt p̄sentatus à Petro nō fuerit institut⁹ , sed Marcus Marcellus p̄tat⁹ ab alijs , nō tamē amisit Petrus suā quasi possessionē, q́ in ipsū à p̄re,auo,& abauo peruenerat,qñquidē plurib. de causis potuit aduersātiū p̄tatio,vt putà ex pluralitate vocū,aut ex qualitate p̄ne p̄tatæ,p̄ualere,firma manēte Petri possessione.Cald.conf.14.in ti.de iurepa.Lāber.
31 loco p̄cit.art.14.†Requirit.n.iudicis sētētia,adiudicās ius p̄sonat⁹ alteri, & quòd transitū faciat in iudicatū ad hoc,vt possessor sua quasi posses-
32 sione priuet,vt p̄ præfatos Doct.†Benè quoque facit sequēs conf.Cald. co.ti.vbi in terminis tradit, quòd si duo bis p̄tant, q̄ erāt in quasi possessione p̄tādi,& cassanť eorū p̄sentationes alia de causa, q̄ ex defectu possessionis; deinde alter ipsorū p̄sentat,alter nō, & p̄sentatio cōfirmatur, ille q̄ non p̄sentat, nō perdit possessionē suam,q̄ nō amittitur per non vsum , imò conseruať per aliū p̄sentantē. idē voluit Fede.de sen.cōs.102. col.fin.ver.ad vltimum,& conf.147.col. 1.Abb. cōs.54.in pri.Ferret.cōs.132.n.20.Alex.cōs.54. sub nu.3.li.1. Rui. conf.50.n.9.10.lib.5.Roc.in ver.competens.q.17.Lamber. vbi sup. art.15.
33 †Et non officit,quòd ex p̄sentatione,q́ nō sortitur effectū,nō resultet quasi possessio, prout in oppositū dicebať,p̄ tradita in d.c.cōsultationib. Alex.d.cōs.75.n.14. Ferret.d.cōs.135.n.5.Roc. loco p̄alleg.q.4.vers.2.reqritur.Lāber.d.art.10. & art.20. quia hoc p̄cedit quoad possessionē de nouo acquirendā , q̄ nō secuta institutione non acquiritur, & ita loquūtur cōtraria, secus verò quoad eam conseruandam, quia nedum sufficit præsentare , q̄uis præsentatio non confirmetur, verumetiam nulla facta p̄sentatione conseruatur p̄ cōpossessorū p̄sentationē. vt s̄. p̄batū fuit.
34 †Concurrente igitur dominio,& quasi possessio consortū prædictorū,certū est illorū præsentationē p̄ualere debere p̄sentationi D.Antiochi,datò quòd de illius quasi possessione, minimè dubitaretur. Bal. in l.2.colum.fin. C.de ser. & aq. Roc. vbi sup. q. 21. Lamber. lib.2. par.1. q.3. princ. attic. 9.
35 † Sed & si dominiū solum p̄bassent, & D.Antiochus quasi possessionē, adhuc idē iuris esset, qm̄ ad hoc vt possessoris p̄tatio p̄ualeat, necesse est, vt confirmatio, & institutio subsequať antequ lis,& controuersia superinde à vero dño moueatur, quia tunc dr̄ fructus p̄ bonæ fidei possessorē perceptus. Si verò ante confirmationē lis mota sit,secus iudicatur; differtur.n.vsq; ad finē iudicij,& p̄bato dominio, p̄ualet domini præsentatio. d.c. cōsultationibus à contrario sensu inducto, prout inducit Abb. n.9. qui idem firmat in c.ex lr̄is.n.8.9.10.co.ti. Ferret.cōs.133.n.13. Dec.d.conf. 126. n. 3. vers. superest respondere Roc.de Curt.in d. ver. cōpetens.q.19.n.40. cū concord.Bero.conf.6.n.24.li.1. & in d.c.ex lr̄is. n.47.vers.contrarium.Lamber.lib.2.par.1.q.3. princ.arti.4.n.3.& 5. qui post varias opin. relatas,in hoc residet. & arti.6.n.4. vers.Tertius est
36 casus.†vbi tantò magis p̄cedere asserit, si inter p̄sentantes lis agatur, vt in casu nr̄o, in quo p̄sentatio facta reperiť ab vtraque parte, vt à dominis iurispatronatus, & sup ipsa p̄prietate cōtrouersum. & idem repetit sub nu.7. post Roc. vbi sup. & allegatos ab eo.
37 Quinetiam in dubium reuocari posse videtur D. Antiochi quasi possessio, nā licèt D.Angelus eius pater præsentauerit vltimum Rectorem, non tamen ipse solus præsentauit, sed octo alij de familia cum eo, quorum ius non constat ad D.Antiochū legitima successione peruenisse,& p̄ cōsequēs nō dr̄ solus in possessione esse. Rui.

d.conſ.50. n.4.cū ſeqq. Bero. in c.3.n.24.verſ. & ſcias. de iurepatronatus, cū præſertim nō appareat illos oēs de eadē ſtirpe extitiſſe,ita quòd vnus dici poſſit ꝓ oībus nō præſentantibus ſupplere, & integrā vocē referre,† quādoquidē nō vadir iuſpatronatus in capita, ſed in ſtirpes d. clem. ſi plures. vbi Card.n.3. & Vital.n.22.

38

Si ergò nec in petitorio, nec in poſſeſſorio iura D.Antiochi ſubſiſtunt, tantò magis aduerſantium certa remanent.

39 † Datò modò citra veri ꝑiudicium, D. Antiochū eſſe vnū ex patronis, & in poſſeſſione quoque pñtandi, prout ſunt D.Conſortes, cum non cōſtet de vera illius genealogia, & qūo à Io.Milite deſcenderit, iſtorū voces præponderare nō eſt ambigendū, q̄ plures ſunt, & vni ſoli procul dubio præualent.d.c.3. vbi Abb. in 2.no. & alij ſcrib.not.Rui.d.conſ.50.n.4. cum ſeqq. Ferret. conſ.131. n.5.6.7. Roc. in ver. ipſe vel is à quo q.2.Lamber.li.2.par.3.q.4.prin. arti.1.2.3.& 4. His ergo ſtantibus, non obſtant in oppoſitū deducta: & primò quòd ꝑſentatio quaſi poſſeſſoris effectū ſortiri debeat, non obſtante quòd alter ſit verus dominus iuriſpatronatus d. c. cōſultationibus, & d.c. ex lſis, cū alijs allegatis, quia ex ſupradictis duplex ſaltē patet rñſio, prima eſt, contrariū non habere locū quando verus dominus eſt etiam compoſſeſſor, vt in noſtra ſpecie, tunc.n.is in dubio præfertur vtſupra probatum fuit in verſic. concurrente.

Secunda eſt, non habere locum quando non eſt ſecuta confirmatio, & præſentati inſtitutio ante litem per dominum motam, nam lite mota differt̄ vſq; ad finem iudicij, & probato dominio petitorium abſorbet poſſeſſorium, & inſtituitur præſentatus à vero domino, dūmodo ſit aliàs idoneus, prout latè deductū eſt ſup. in ver. ſed & ſi dominū. In nr̄o aūt rhemate nedum ſu peruenit controuerſia ſup dominio ante confirmationē præſentationis d.Antiochi, ſed ꝑceſſit dominorum conſortium præſentatio, & lis fuit inter præſentātes ſuper proprietate introducta, vt prædiximus, ergo &c.

40 † Quamquam ſi ſuper ſolo poſſeſſorio fuiſſet ēt lis mota ante inſtitutionē, idem recipiēdū foret, ex traditis ꝑ Lamber. d. arti.4.nu.5. verſ.quintꝰ eſt caſus, poſt Inno. & Abb. quos citat.

Ad ſecundum obiectum de hæredum qualitate non probata per DD. Conſortes, dupliciter quoq; reſpondetur. Primò non eſſe iuſpatronatus hæreditarium, ſed ex prouidentia Papæ deſcendentibus ſolis competens, cum Bulla vocet hæredes maſculos, ꝗ de hæredibus ſanguinis intellectum eſt, per ea quæ ſupra retuli in verſ. & hic non ommitto.

Secūdò. Quia ſi hæreditariū foret, ꝓbata quoq; eſt gradatim delatio, & aditio hr̄ditatis à Io.milite vſq; ad DD.Cōſortes ex diuerſis iuris pręſūptionibꝰ, q̄ ſatis ſuperq; ſufficiunt vt ſ̄ demōſtratum fuit in verſ. Sed ex abundanti. cum ſeqq.

Ad tertium, de Genealogia non probata per verba enunciatiua plurium inſtrumentorum. ēt in antiquis. Rñdetur primò dicta verba imò in antiquis probare filiationem, de qua nos tantummodo tractamus, prout abundè ſup. oſtenſum fuit in verſ. Nam quod ſint.

41 Secundò, ſi de alijs probationibus, præter Genealogiam, agendū eſſet, prout non eſt, † cōſidero, quòd duo ſaltē ſunt inſtrumenta vnumquemq; gradū probantia, & à diuerſis notarijs, atq; inter diuerſas perſonas confecta; q̄ plenam faciunt probationem in antiquis. Crau. d.tract. par.1. n.76. † Vltra quòd aliqua ēt verba in dictis inſtr̄is ſunt propter ſe, & nō ꝑꝑ aliud emiſſa, vt in teſtamentis, quæ nominanr filios, & vti tales à teſtatoribus inſtituti reperiūtur, quo caſu plenè probant Cra. ibidem n.46. ēt in factis recētibus, ꝗ plus eſt. l. ex hac ſcriptura cum ſīla. C.de dona. Crau. eo loco n.67.& 95. & multò magis in antiquis, vt ipſe arguit.

42

43 † Nec facit negocium, quòd dicebatur de tertij præiudicio; præſertim graui. Nam non recipitur illa diſtinctio. Crau. loco præcitato n.70. verſ. quid tenendum, & n. ſeq. verſ. aut agitur, vt colligitur ex Barb. conſ.6. num. 10.11.lib.2. quē refert, & ſequitur Maſcar.d.concl. 106.n.9. Quinetiā vbi plura ſunt inſtrumēta antiqua idē probantia per enunciatiua propter aliud prolata, probant indiſtinctè, tàm in graui, quàm leui præiudicio contra quoſcunq;, vt fatetur, & multorum authoritate firmat Aym. in ea.prima par.n.74. & ſeqq.& poſt eū Maſcar.d.cōcl. 106. n.10. alios addens, adeo ꝗ communis eſt opin. Iuncta igitur probatione iſta plurium inſtrumētorum antiquorum, cum teſtibus, & alijs recentibus documentis publicis modernos gradus probantibus vtſup. indubitata redditur Dominorum Conſortum Genealogia.

Quod attinet ad vltimo loco oppoſita circa perſonarū pñtatarum qualitates, ommitti certè poſſet huiuſmodi inſpectio, quæ cadit ſolùm in paritate vocum, in qua caſus iſte non verſatur, vt ex ſupra deductis clarè patet. Nihilominus ad hæſitationem oēm tollendam, dico quòd ſi Dn̄s Antiochus haberet oēs qualitates neceſſarias, & ſolus ipſe pro medietate dn̄s, & poſſeſſor iuriſpatronatus exiſteret, vti deſcendens à Io. Milite per diuerſam lineam, vt prætendere vr̄, adhuc Dn̄orū Conſortum ꝑſentatio præualere deberet, non obſtantibus in oppoſitū adductis.

Ad primum.n.quòd D.Angelus vti extraneꝰ ſit præponendus ei, qui eſt de ſanguine, cum beneficia non debeant eſſe hęreditaria, & plures iam Rectores de eadem patronorū familia ſucceſſiuè fuerinr nominati, & inſtituti, multipliciter reſpondetur.

44 † Et

44 † Et in primis, conclusionem illam quā refert
Roc. in oppositū citatus veram non esse, vt ip-
semet fatetur in vers. Prima opi.est verior. plu-
ribus quoq; authoritatibus cōtrariā cōprobās;
quā postea exornatLāber.lib.2.par.2.q.5.art.4.
n.8.ver. q̄d dicendū, & n.10.11.asserēs ita plu-
ries vidisse iudicari,& vtiAduocatū obtinuisse,
vtì consultorē consuluisse, & vtì iudicē iudicas-
se,cōcludens Ep̄os, cæteris paribus,teneri insti-
tuere eū qui est de gn̄e patronorū , & contrarijs
oībus rn̄det, q̄ loquūtur in beneficijs collatiuis,
45 †non in his q̄ patroni de propria substātia fun-
dauerunt,vel dotauerunt, qui iure merito cęte-
ris, p̄ferri debēt, vt inqt glo.in c.neminē.70.di.
46 † Sicuti ēt ex pluribus cōpatronis ille p̄fertur in
p̄ntando,q plus contulit in cōstructione,vel do-
47 tatione Ecclesiæ gl.in d.clem.si plures † & quòd
ille qui est de sāguine patronorū , alijs in dubio
præferendus sit , tradit Archid. in c. hortamur.
71.dist. Roc.d.tract.in ver. honorificum. q.18.
Ferre.d.cons.131.n.4.Curt.iun.cons.257.n.26.
& cons.323.lib.3. & rursus Lamber.loco pręci-
* tato,art.6.& 7. & sic cōem *esse nō dubitādum.

Secundò responderi potest,minimè constare
R. D.Marcum Marcellum vlt, Rectorem de ge-
nere patronorū fuisse, hoc est de descēdentibus
à Io. Milite ; licèt de familia de la Latta extite-
rit , notoriū. n. est multos alios esse in hac ciui-
tate, qui eodem cognomine nuncupantur qui
tamen in ipso iurepatronatu nihil præten unt.
& sic cessat obiectum .

48 † Tertiò etiā responderi pōt , cōtrariā senten-
tiam locū habere nō posse in iurepatronatu ge-
neri debito, authoritate superioris, vt istud est,
concessum ꝑ hęredibus masculis primi acqui-
rentis , authoritate Papæ , iuxtà supradicta , in
vers.& hic non ommitto. Ita in specie illā limi-
tat Roc. d.q.18. in oppositū citatus n.49. in fin.
per multos citās concord. & sequitur Lamber.
d.arti.4.n.8. & hinc est,ꝙ de an.1498.institutus
fuit R. D. Arpinus de la Latta , de sanguine in
concursu extranei, in paritate vocum,vt ex de-
ductis in processu liquet .

49 † Ad alia verò pro D.Angelo cariss. militātia,
vt tanq̄ magis idoneus p̄feratur,quia scilicet se-
nior, accuratior,ditior,& in diuinis officijs ma-
gis versatus,vnico verbo respondetur,satis esse
d.Iuliū Cæsarē idoneū esse,vt tanq̄ de sanguine
præferatur alteri magis idoneo , vt in terminis
docet Lamber.d.art.6. post Hostien. Butr. Phi-
lip. Sarra. & Roc. quos refert.

Benè conferunt tradita per eundem Lamber.
50 eo loci, sed art.5. † quòd idoneus de loco p̄ferri
51 debeat idoneiori forensi, † & idoneus de colle-
gio,idoneiori , qui non sit de collegio , ꝙ etiam
prius dixerat Roc. d. q.18. num. 49. post Abb.
& alios citatos, & probat Rol.d.cons.47.nu.67.
& 81. vers. vlteriùs lib. 1.

52 Et ad id quod de diuitijs in specie dicebatur, rn̄-
detur argumentum retorquendo, nā verius est
pauperiorē imò anteponendum esse ditiori, ēt
* magis in reliquis idoneo,ex cōi * Roc.in d.ver.
Honorificum q. 19. & in versi. onerosum. q. 3.
multa iura & authoritates adducens, & Lāber.
loco præcitato. art. 2. per tot.& signanter num.
1.& 4. versi.aut verò vsque ad num.8.hanc esse
* indubitatā conclusionem * asserēs in beneficijs
simplicibus,ac etiam in dignitatibus.

Ad vltimū verò obiectum,ꝙ aliquantisper vr-
gere uidebatur, quòd D.Iul. Cęsar incapax iu-
dicandus sit Prioratus, quæ dignitas dr̄ per tex.
in c.fi.de off.ord.in 6.cum non sit ætatis an. 22.
pro ut requirit Concil. Trid.sessi.24.de refor. c.
53 12. tutè. respondetur † præsupponendo in pri-
mis Prioratū ipsum esse Ecclesiā campestrē sinè
cura,non collegiatā , nec iurisditionē aliquā ha-
bentē, aut potestatē censuras exercendi,quibus
stantibus,certū est,quòd verum Ecclesiasticæ di-
gnitatis nomen illi non competit , & per conse-
quens minori ēt annorū. 22. conferri pōt,prout
in terminis consuluit Fede. de Sen.consi.132.ca
sus talis est,quædā est canonia ruralis siue Prio-
ratus,per tot.quem refet , & sequitur Ias. consi.
77. in 2. dub. libr. 1. vbi ex professo articulum
ad partes exactissimę examinat , & in hanc resi-
det sententiā,quam ab omnib. tuetur obiectis.
54 † Vndè infert similes Priores non posse delega-
tos esse ad forensia iudicia ex Pontificijs rescri-
ptis, ex quo summ. Pontifex causas tantūmodo
delegat Dignitatē Ecclesiasticā obtinentibus c.
quāto de offi.ordi.c.statutum.§. 1.de rescrip. in
6.Io.de Imo.in clem.& si principalis de rescrip.
ex his itaque votum meū iuridicum fuisse arbi-
tror, &iure meritò executum. L D.

SVMMARIVM.

1 *DEcretum Ducale Parmæ disponens super suspensionibus generalibus causarum, non habet locum, nec seruatur extra ciuitatem apud alios iudices.*

2 *Appellans qui totum primum fatale labi permisit, in quo nihil egit non est ampliùs audiendus.*

3 *Impedimentū verò si alleget, plenè ꝓbare tenetur.*

4 *Necessariumq́; fuisse.*

5 *Practica appellantium à sententijs officialium feudatariorum, Parmensium pro committandis appellationum causis.*

6 *Impeditus prosequi appellationem, si facto partis procedit impedimentum, non habet necessitatem protestandi, si verò facto iudicis, protestari tenetur, aliàs ei non succurritur.*

EPI-

EPITOME.

Decretum Ducale Parmæ vigens, de suspensionibus generalibus, non porigit vires extra Ciuitatem.

Fatale secundum quando denegandum sit?

RESPONSVM XXIX.

1 SVspensiones generales de quib. fit mētio in motiuis, non seruantur, neq; obseruatæ fuerunt in terra Guardasoni, neque in alijs Castris, & locis agri Parmeñ. quia decretū Serenifs. Dom. Ducis nostri restrictum est ad Ciuitatem ipsam, vt in eo legitur, ibi (pendenti, & introdotte così inanti esso Sign. Gouer. come alli Sig. Auditori Ducali, & ciascuno di loro, & à qual si uoglia Giudice, & persona in questa Città) & paulò inferiùs (Itē in detto tēpo nō si possi per modo alcuno altre cause come di sopra introdure, nè in cominciare, nè in le già principiate procedere, nè fare alcun' atto di contentiosa giurisditione in detta Città) ex quib. verbis apparet limitatas fuisse suspensiones ipsas vt supra, l. in agris limitatis de acq. re. domi.

Hinc vera dignoscitur esse fides D. Prætoris dicti loci, qui declarauit, & pro veritate attestatus est, ius continuò redditū fuisse in tribunali suo ēt tempore prædictarum suspensionum generalium causarum Parmeñ.

2 Datò autem citra veri præiudicium, quòd contrarium obtineret, certè ex quo post suspensiones prædictas tantùm superfuit temporis, quo causa appellationis cognosci, & terminari potuit, quę viginti quinq; dierū vtilium tm̄ instantiam habet, vt statuto nostro cautum est, & non curauit appellans prosequi appellationem, sed totum primum fatale labi permisit, non est ampliùs audiendus Abb. in cap. ex ratione in 5. q. * princip. de appel. cuius opin. communem * esse affirmat Dec. ibidem nu. 58. multos in id citans.

3 Aliud verò impedimentū de absentia Magnifici Auditoris nō fuit probatū, ꝓut probari debere inquiunt oēs in d. c. ex ratione præsertim Abb. in 4. q. & in l. fi. §. illud C. de temp. appel. per illū tex. qui euidētissimas probationes requirit impedimentorū Maran. latè in suo Spec. tit. de appel. nu. 220. cū pluribus seq. & de consuetudine passim obseruatur Pariter non fuit probatum, quòd ipse esset delegatus in cōmittendis causis appellationum, igitur &c. Sed & si de vtroque cōstaret, non nè poterat appellās per quā facilè mittere supplicationem ad Illustrifs. Dños Baroneos Mediolani, & rescriptū cōmissionis causæ

4 obtinere? † si igitur in eius potestate fuit tollere huiusmodi impedimentū, non fuit necessarium, vt requiritur. c. cum sit Romana. vbi oēs not. de appel. neq, in euitabile prout esse debet § 1. in auten. de his, qui ingredi. ad appel. Benè ēt confert tex. in d. §. illud. volens quòd appellans summa ope nitatur, vt appellationem prosequatur, aliàs ei non succuratur. Quinimo vr̄ quòd domi remediū prōptum habuerit, quo serò nimis vti voluit, & post desertam appellationē, nēpè adeundi D. Prætorem Guardasoni, corā quo de cōmissione causæ nouissimè actum est. Sic enim passim obseruari videmus apud hmōi officiales Castrorū agri Parmeñ. vt coram eis dentur cōfidentes pro committendis appellationū causis, vel preces dirigantur feudatarijs locorum, qui eas delegent Iureconsulto partibus non suspecto. Vndè cum neutrū egerit Io. Ant. dicēdū est fatalia lapsa esse, nec ampliùs ei tanquam negligēti quoquomodo succursū fore ꝑ supradicta.

5 Nec est ommittēdū, quòd licèt quādo facto partis, vel tertij prouenit impedimentum, non sit necessaria protestatio, attamen quando facto iudicis procedit, vt hic pręsupponitur, semper est necessaria, & sinè ea non datur secundum fatale Maran. in Spec. suo par. 6. in materia appel- * lationis num. 219. & 222. vbi de * communi.

SVMMARIVM.

1 *Locus delicti ad formam l. libellorum de accus. cū duabus vel tribus demonstrationibus non est sufficienter expressus, nisi omnis incertitudo, & ambiguitas sublata sit; quod lege, rōne, et authoritate ꝓbatur.*

2 *Signum ad aliquid ostendendum debet esse certum, & clarum, non dubium, & obscurum.*

3 *Locus loci exprimi debet ad incertitudinem tollēdam, si aliter certus non potest esse reus.*

4 *Nuntians nouum opus, si ad totum nuntiat, sufficit rem demonstrare, si vero ad partem tantùm, tunc certam partem debet demonstrare.*

5 *Actus qui in vna parte loci punibilis est, & in alia non, vel minùs punibilis, vel in vno tempore diuersimodè ab alio, requirit locum loci exprimi, & ips ꝑetisum, vt reus possit suas facere defensiones.*

6 *Locus & tempus quando sunt de substantia debent clarè exprimi.*

7 *Turbata possessionis iudicium intentās, debet exprimere locum loci, & certam loci partem, in qua se turbatum dicit, nec sufficit rem cum certis con finibus demonstrare.*

Pro Reuer. Monialibus Sancti Alexandri Parmæ.

EPITOME.

Locum delicti cum duabus vel tribus demonstrationibus exprimere non sufficit, nisi omnis incer-

incertitudo, & ambiguitas sit sublata, & quandoque etiã locus loci exprimendus est. Quod in iudicio turbatæ possessionis præsertìm obtinet.

RESPONSVM XXX.

QVamuis in criminalibus libellis dici soleat à multis, expressionem loci delicti iuxtam formam l.libellorũ.ff.de accu. iuridicã esse cum duobus, aut tribus tãtùm demonstrationibus ex Doct. Bart. in l. demonstratio falsa ff.de condi.& demon. Attamen quando non est specificè, & clarè locus circumscriptus ex prędictis, ita vt omnis incertitudo, & ambiguitas sublata sit, dico talẽ descriptionẽ non sufficere; quòd lege, ratione, authoritateq; probatur, lege inquam per tex. in l. item exigit ff.de do.ma. ibi (scire enim debet actor in qua re circumscriptus sit, nec in tanto crimine vagari oportet) & per alium tex. in l. prętor edixit de iniur. ibi (non debet vagari cum discrimine alienæ existimationis) ex quibus propositionibus necessariò infertur, quòd oĩs loci ambiguitas à criminali libello abesse debet, vt reus possit suas facere defensiones, quodq; locus ipse ita circũscriptus esse debet, vt nihil dubitationis super eo cadere possit, & quia ratio in vtraq; lege pręcitata exprimitur, & quidem multùm efficax, & naturalis, iam satis patet de lege, & ratione.

2 Sed pro alia ratione benè confert generale illud theorema, signum ad aliquid ostendendum non debet esse dubium, & obscurum, sed clarũ, & certum Nat.consi.104, nu. 15. Rol. consi. 61. nu 60.lib.2. non est igitur uis faciẽda in nu.cõsiliũ, sed in loci tm̃ certitudine, & pfecta notitia.

3 Authoritate verò id ipsum suadetur, nempè Spec. in tit.de accus.inquisi.& denũcia.in princ. in vlt.part.imò sacrę paginæ per eum relatæ; inquit etenim, nedùm locum delicti, sed locũ loci exprimi oportere, putà in tali angulo domus, vel pomarij, vel vineę, exemplo Danielis, qui cum adulterium diceretur fuisse in pomario cõmissum cum Susanna, quæsiuit sub qua arbore, vndè falsitas fuit detecta. & Spec. refert & sequitur Arimin.in addi. Ang. in tract. malefi.in uer. in platea cõi * in versi.tu aũt in hac materia. non ergo sufficit locum genericè describere, sed maiori opus est certitudine.

Vndè cum in proposita specie non fuerit expressus locus pretensę turbationis, nisi cũ tribus confinibus, & quartũ omissum reperiatur, versùs septentrionem, vbi incisio facta fuit, & Reuer. Moniales glaream suã habent, & possident, nulli dubium, quin in incerto maneat, vtrum incisio ipsa facta sit super glarea accusatoris, vel super glarea Reuer. Monialium, ergo specifica demonstratione in hac parte opus erat; cum præsertìm sup ea oĩs cadere difficultas deberet.

4 Comprobatur ex optimo simili, ẽt in ciuili causa, in qua de minori pręiudicio agitur, de eo qui nouum opus nunciat, nam si ad totũ opus nunciat, sufficit quidẽ rem demonstrare, at si in parte tm̃ nunciat, tunc certã partẽ in indiuiduo demonstrare debet, aliàs nihil agit, tex. est in l. de pupillo. §. qui nunciat de no.ope.nunc. quem tex. ibi benè not. Bar. & scrib. omnes. Sic igitur in proposito cum vniuersa glarea incisa non reperiatur, sed pars tm̃, debebat accusator ea partem in indiuiduo designare, ut accusati suas quoque defensiones certas, & concludentes facere possent, probando scilicet, vt etiam probarunt, quòd illa pars glareę non per ipsum accusatorẽ, seù querelantẽ, sed alias personas idest Reuer. Moniales, possidebatur incisionis tempore.

5 Et propiùs ad terminos nostros addo, quòd vbicunque actus in vna parte loci punibilis est, & alia non, vel magis, & minùs punibilis, tunc locum non sufficit designare, sed locus loci exprimendus est, vt sciatur an sit delictũ, vel qua pęna puniri debeat, & idem dr̃ respectu tp̃is, nàm si certo die, vel certa hora aliquid prohibitũ est, & alia die, vel hora permissum, aut minori pęna puniendum, tũc in libello certa illa dies, aut hora præcisè venit exprimenda Doctr. est Bart. in d.l.libellorum col.4. versi. quæro circa tp̃s. quem refert, & sequitur Ang. d. tract. malefi. in ver. in platea versi. quæro an locus loci? At præsupposito quòd ab omni parte glarea ẽt fuisset descripta, & confinata, cum incisio facta in vna parte glareæ possit turbationem importare, quatenus scilicet accusator possedit, in alia verò non, quatenus scilicet Reuer. Moniales possederunt, necessariò sequitur exprimendã fuisse, ac specificè designandam portionem illam, in qua se turbatum prętẽdebat. vt sciri, & dignosci posset, vtrũ

6 turbatus fuisset nec nè? † Et huc pertinet alia iuris conclusio, quòd vbi locus, vel tempus est de substantia, tunc in specie, deduci, ac etiã probari debet Corn.consi. 193. num. 6. lib. 4. Crot. consi. 245. num. 48. cum concor.

7 Vltimò cum sciam ab expertò, authoritates in propria specie, quas decisiones in terminis terminantibus vocant, multùm applaudere auribus Dñorũ Iusdicentiũ, dico in hoc ipso iudicio turbatæ possessionis non sufficere rem cum certis confinibus in libello exprimere, sed locũ loci, & certã loci partem, in qua turbatio facta dicitur, describi oportere, ista est notab. Doct. Bald. in l. j. in fi. C. vbi de possess. agi oport. quam pro singulari allegat, & sequitur Maria. Soc. Sen. in c. fanè num.4. versi. tertia declaratio extra de fo.comp. Firm. in suo reperto. in versi. locus delicti versi. 15. incip. locus loci in fi. & nouiss. Menoch. de retinen. poss. rem. 3. num. 460. Hinc ergo clarissimè patet, quòd Dñs Gerardutius, qui

iis sua

in sua quærela certā glareæ partem, in qua se turbatum prætendebat non expressit, imò verò cōfine illud tacuit omnino, quod partem illā incisā respiciebat, ut diximus, in incerto nimis, & nimis uagatum fuisse, & per consequens in suo salutari defecisse; propterea in præsenti iudicio succumbere debere. Et ita succubit.

SVMMARIVM.

1 Inhibitio facta alicui nè aliū turbet, cū clausula iustificatiua, valet, & tenet.
2 Contraueniens tali præcepto mulctatur in pœna comminata.
3 Is enim lædit iudicii maiestatem, & insimul partem, & iudicium.
4 Attentata & innouata post inhibitionem debent in pristinum reduci, & n. 11. in fi.
5 Imò sunt ipso iure nulla.
6 Præsertī si Clausula annullatiua sit ī pcepto posita.
7 Etiam si actus aliàs liciti fuissent.
8 Inhibitio siue iusta, siue iniusta timenda est propter iudicis reuerentiam.
9 Constitutum transfert ciuilem, & naturalem possessionem in constitutarium.
10 Constitutum anterius posteriori præualet.
11 Iudex tenetur ad instantiam cuiuscumque timētis in sua possessione molestari, & sibi vim inferri, ad scandala euitanda inhibere alteri, &c.
12 Decretum de continuanda possessione in hæredem operatur effectum suum absq. vlla apprahensione ad beneficium etiam ignorantis delatam sibi hæreditatem.
13 Hæres potest propria authoritate ingredi possessionem rerum hæreditariarum, si vacuam reperit, etiam de iure communi.
14 Fideicommissarius potest propria authoritate possessionem bonorum fideicommisso subiectorum ingredi, si non adsit hæres grauati.
15 Cohæres, qui etiam est legatarius, vel fideicommissarius, eandem habet authoritatem respectu portionis, pro qua hæres est, licèt pro parte cohæredum secus sit.
16 Hæredis voluntas facit, vt legatarius, vel fideicommissarius licitè ingrediatur propria authoritate.
17 Etiam tacita.
18 Idem, vbicunque non potest de manu hæredis capi legatum, vel fideicommissum.
19 Et in multis alijs casibus, relatiuè.
20 Fideicommissarius vniuersalis potest in multis casibus ingredi, vt sup. & aduersùs hæredem grauati possessionem suam tueri, relatiuè.
21 Donatio omnium bonorum per parentem facta reuocatur per superuenientiam liberorum.
22 Præsertim quando de liberis ipsis tempore donationis non fuit cogitatum.
23 Aequalitatem inter filios præsumitur quilibet seruare voluisse.
24 Donans omnia bona præsumitur non cogitasse de liberis, & qui contrariū asserit, probare tenetur.
25 Donatio omnium bonorum in præiudicium liberorum superuenientium numq̄ operatur, nisi renuntiatum fuerit expressè dispositioni. l. si vnquam. C. de reuoc. donat.
26 Quæ renuntiatio fieri quoque non potest ex communior., & veriori sententia, cum lex sit introducta in fauorem filiorum non donatoris.
27 Nec Iuramentum donatoris quicquam operatur.
28 Donans bona sua nō reseruatis sibi tot ex ipsis, quæ pro legitima filiorum sufficiāt, si extraneo donat, actum ipso iure nullum facit, si verò alicui liberorum, reuocatur vsque ad legitimam per quærelam inofficiosæ, ex communi.
29 Idem si plures essent donationes factæ, quæ simul iunctæ inofficiosæ essent, & singulæ non.
30 Resoluto contractu, resolutum est constitutū in eo appositum, & possessio ex eo resultans, præsertim quando actualis, & corporalis non fuit tradita.
31 Quod maximè procedit in donatione reuocata per superuenientiam liberorum.
32 Quam reuocationem ignorare non præsumitur donatarius, qui scit liberorum superuenientiam, & ideo non potest vlterius in bona fide esse, nec quicquam virtute ipsius donationis agere.
33 Constitutarius dubitans de viribus sui constituti, non potest ampliùs ingredi possessionem propria authoritate.
34 Inhibitus à iudice nè attentet, vel innouet, quàmuis dubius sit de viribus præcepti, debet tamen parere, alias attentata committit.
35 Idem in quolibet præcepto iudicis, quod dubitari potest, sit ne iustū, an iniustum? quia pp reuerentiam parendum est, alias mulcta rectè infertur.
36 Bannum prohibens, nè quis propria authoritate ius sibi dicat, operatur, vt qui aliàs colore aliquo excusari potuisset, inexcusabilis fiat.
37 Notoria, q̄ sūt in ciuitate nemo p̄sumitur ignorare.
38 Coniunctus præsumitur scire facta coniuncti.
39 Dolo non caret qui Magistratui non paret.
40 Iuris ignorantia nulli prodest ad lucrum.
41 Lucrum ex delicto suo nemo consequi debet.
42 Ignorantia, quæ ad pœnam euitādam sufficit, non tamen ad lucrum quærendum prodest.
43 Detentatio sola, & simplex status sufficit in iudicio attentatorum, non verò requiritur probari possessionem ad obtinendum reuocationem.
44 Et in hoc differt à cæteris remedijs restitutorijs.
45 Ingredi possessionem qui potest propria authoritate, si occupatam non inuenit, potest etiam post inhibitionem iure suo vti.
46 Item vbi iudicis copia haberi non potest.
47 Regula quòd continuans non attentat, plures recipit limitationes remissiuè.
48 Et fallit signanter, quando cōtinuare volēs vtitur possessione

possessione diuersimodè ab eo quò prius vtebatur.
49 *Constitutarins licèt habeat ciuilem, & naturalem possessionem, non tamen habet detentationem.*
50 *Nec habet vsum, & exercitium possessionis sua, quod in perceptione fructuum consistit.*
51 *Inhibitus debet permanere in eo statu, quo reperitur, & nihil attentare.*
52 *Inhibitio emanata ad instantiam intrusi, causat nihilominus attentata.*
53 *Exceptio spolij nō pōt obijci in iudicio attentatorū.*
54 *Violenter expulsus, etiam si cum vitio possedisset ab ipsomet expellente, debet nihilominus restitui.*
55 *Violenter expellens aliquē, amittit omne ius quod in re habebat, tam de iure communi, quàm municipali Parma.*
56 *Et tenetur reficere omnes litis expensas, atque damna, & interesse.*

Pro Nobili Domino Vincentio Carissimo, & Alexandro filio pupillo.

EPITOME.

Tractatur plenè in præsenti Respon. de effectu inhibitionis iudicialis, & attentatorum ob eam spretam.

De constituto possessorio, & decreto continuandæ possessionis in hæredem.

Referuntur casus aliqui in quibus potest fideicommissarius propria authoritate ingredi possessionem bonorum.

Et præcipuè tractatur materia reuocationis donationis, ob superuenientiam liberorum, & donationis inofficiosæ.

RESPONSVM XXXI.

1 ILlustris Dñe Auditor, † Postquam Mag. D. Burlatius spreuit præceptum inhibitoriū sibi transmissum per antecessorem Illust. D. V. ad instantiam Magnificorū DD. Carissimorum, eosq. contra illius formā turbauit, & inquierauit, vt in actis, ꝗ facere non poterat, stante ipsius pcepti validitate ob clām iustificatiuā in eo appositā, ad not. in l. de pupillo §. meminisse, de oper. no. nūcia. & in l. nec quicq̄, vbi Iaf. n. 56. de cōi atteſtat. ff. de offi. proc. & leg. Io. de Ami. oīnò vidēdum in conf. 35. per to. duo petunt ipsi D. Carissimi
2 in pñri iudicio. † Alterū quòd mulctetur in pœna comminata, prout iuris est ordinarij. l. 1. cum sua mria. ff. si quis iusdicenti non obtempera.
3 † & hoc cōcernit iudicis dignitatē, cuius dignitas, & maiestas læsa est, & vnà cū eo lex, pars, & iudicium, vt inquit Alex. conf. 99. n. 4. lib. 5. post Lapp. quem allegat. Dec. in conf. 103. n. 1. Lancel. in tract. de attēt. cap. 31. n. 253. cū seqq.
4 Alterum verò, quòd oīa innouata, & attentata post inhibitionē, reuocent, & in pristinum reducant, ꝗ iuri ēt conuenit, & æquitati, cap. non solū, vbi glo. & Doct. oēs de appel. in 6. Lancell. latè d. tract. de attent. par. 2. cap. 20. in pfat. n. 1.
5 vsq; ad num. 17. & n. 226. vsq; ad fi. † Imò verò sunt ipso iure nulla, & inualida. l. fi. ff. ne quid in lo. pub. cap. ad dissoluendum de despon. impub. glo. vlt. in d. c. non solùm, in ver. nisi prohibitio iudicis. Bellem. decis. 623. Aret. conf. 75. in prin. Mago. decis. Lucen. 23. in fi. Lācel. plenè d. c. 20.
6 ampliat. 10. per to. † Præsertim stante clausula annullatiua in d. pcepto apposita, p ea q̄ scribit ibidē Lancel. n. 2. cū seqq. & c. 31. n. 7. cum seqq.

Licèt igitur in vtroq; iusta sit D. Vincentij petitio, in vltimo tñ, ꝗ eius, ac filij sui interesse tāgit, tantūmodò insistam, & omissa motiuorum Ill. D. V. relatione, fundamēta DD. Carissimorū deducam, & insimùl solutiones ad ipsa motiua congruis locis subijciam.

7 Stante igitur conclusione præmissa, quòd attentata post inhibitionem, & innouata veniant oīno, & ante oīa reuocāda, ampliationē quoq; subiungimus, vt procedat, ēt si actus factus aliàs fuisset licitus; ad ꝗ multa faciunt exempla per Lancel. relata. d. c. 20. ampliar. 1. per to. Mandos. in tract. de inhib. q. 20. & 29. cum concord.
8 Siquidem timēda est superioris inhibitio, siue iusta, siue iniusta, vt per eos, & Rot. decis. 26. aliàs 306. nota quòd vbi audientia, de appel. in anti. & si spreta fuerit, causantur attentata, quæ priùs veniunt reuocanda, postea verò de iustitia inhibitionis disputandū; rōnem reddunt, nē scilicet inobedientes, dùm disputare volunt, de illius iniustitia, interim gaudeant, & pars grauata laboribus, & expensis fatigetur; Ideo benè dixit Rom. in conf. 230. n. 4. vers. quoad secūdū, quòd retractationi subijcitur, ꝗ agit quis post inhibitionē sibi factā ab eo qui legitimè iurisdictionē exercet, & cū pdictis concordat Vestr. in sua prax. lib. 8. in tit. attenta, vers. Admoneo tñ, & Hercul. in tract. de attenta. c. 18. n. 2. 3. Debebat igr D. Burlatius, accepto pcepto, supsedere pp Ill. D. Iudicis reuerentiā, & corā eo die statuta cōparere, & p reuocatione instare, ꝗ cum non fecerit, vitiosus est eius ingressus contra Iudicis iussum, Cephal. conf. 289. n. 16. & dolo carere non potest. l. dolo. ff. de reg. iu. meritò retractandus, & reuocandus vt sup.

Sed hoc tantò magis, cū iusta imò iustissima fuerit inhibitio tendens ad conseruandū vtrūq; Carissimum in sua legitima, & pacifica posses-
9 sione bonorū de quibus agitur. † In primis nanque possidebat D. Vincentius oīa bona pñtia, & futura D. Camillæ vxoris suæ, multò ante prætensam

tensam donationem D. Burlatij, & nedũ ciuiliter, & naturaliter virtute cõstituti in dotali instrumento in actis exhibito appositi, vt in motiuis rectè p̃supponit̃, ex latè traditis per Tiraq. de iu.consti.par. 1. n.4. sed ẽt corporaliter, mediante appræhensione per eũ facta post vxoris
10 mortẽ, de qua publicũ extat documẽtũ.† Absolutum verò est constitutũ anterius posteriori p̃ualere, per reg.l.q prior.ff.q pot.in pig.hab. tradit Signo.cõſ.75.n. 10.Tiraq. vbi s̃.n.14. & 21. cũ seqq.& alibi sæpè, bonus textus in l.q̃uis.§.1. de acquit. possess. Soci. in terminis terminanti-
11 bus, conſ.78.in fi.vol.3. † Ideò non dubitandũ, q̃n rectè p̃ceperit D. Iudex, nè molestaret̃, aut inquietaret̃, qm̃ cũ curaquietis populi ad ipsũ spectet, tenetur ad instantiã cuiuscũq; timentis vim sibi inferri, aut in sua possessione turbari; talia p̃cepta ad scãdala euitãda statim emittere. l. 1.§ quies.vbi Bal.n.2.not. ff.de offi.p̃fect.vrb. l.si seruus in fi.vbi ẽt Bald.n.1.C. q cũ eo. l.si de possessione.vbi Doct.oẽs, & signãter Iaſ. n.7.8. C.de transac.l.fi.in princ.vbi Bart.in 3.not.ff. q met. ca.& q contra ea factũ, & innouatũ fuerit, ante omnia reuocare, vt per eos, & Neuiz. consil.80.num.5. cum alijs concord.

12 Cæterũ si D.Vincẽtius ꝓprio noĩe nõ possedisset, ꝓut re ipsa possidebat, certè noĩe filij pupilli possedisset, vti hr̃dis D. Camillæ mr̃is, in quẽ cõtinuata fuit oĩs possessio defunctę, virtute decreti nr̃i de continuãda; q effectũ suum operat̃ absq; vlla apprehensione, nedũ ad beneficium pupilli. Tiraq. Le mort saissit le vi.par.2. declar. 16.verùm ẽt cuiuslibet alterius ignorãtis hr̃di-
13 tatẽ sibi delatam, vt in seq.declarat. † Itidemq. circũscripto decreto, adeptus est possessionem D. Vincentius hæreditario noĩe filij, mediante actuali apprehensione singulorũ bonorũ hæreditariorũ, quã facere potuit propria authoritate, & absq. Iudicis ministerio, cũ à nullo repta fuerit occupata.l.cũ heredes, cũ not. ff.de acq̃r. possess.Cano.in c.cũ in officijs.de testam. Tiraq. latè d.tract.Le mort.saissit le viu. ĩ p̃ſat.decla.8.

14 Verùm q̃a filius antedictus D. Camillæ, nedũ est eius hr̃s directus, sed ẽt fideicõmissarius ex testamento auito, quo eidẽ D. Camillæ in oĩb⁹ bonis, & tota hæreditate substitutus reperitur, licuit ẽt D.Vincentio noĩe eiusdem filij, hac de causa possessionẽ bonorũ fideicommisso subiectorũ ingredi propria authoritate, cũ nemo ali⁹ heres D. Camillæ existeret, de cuius manu capi deberent, & à quo restitutio aliqua re, vel verbo expectanda foret; quod aptè ꝓbatur in l. 1. §.si q̃s mortis. verſ.q verò. ff. quo lega.vbi oẽs
15 not.† quòd cohæres; qui ẽt est legatarius, aut fideicõmissarius licitè ingreditur ꝓpria authoritate possessionẽ rerũ legatarũ ꝓ ea parte, ꝓ qua hr̃s est, & ideo non põt eius cohæres vti aduersùs eũ eo interdicto, nisi ꝓ portione sua hr̃ditaria, vndè heres insolidũ rectè oĩum bonorum possessionẽ capiet. Tiraq.de cõri. possess. par.2. decla.10.n.3.ad fi. Plot.de in li.iu.§.3. num.22. post Dec. Corr. & alios relatos.

16 Sed, & sola voluntas hæredis consentientis licitum facit ingressum cuiuscumq; legatarij, vel fideicõmissarij d.l.1.in princ. à contrario sensu,
17 & in §.si aliter † ẽt si tacita sit, vt p Rip. ibi n.7. ex doctrina Bal.in auten.ex testamento.num.3. C.de secun.nup. & Menoc. de adipisc.poss.remed.2. nu. 33. multò magis ergo q̃n ipsemet fideicõmissarius est ẽt hæres grauati, licitus esse
18 dr̃ ingressus.† Et quòd generaliter ĩ oĩ casu, quo non põt de manu hæredis capi legatũ, vel fideicõmissum, licitũ sit ꝓpria authoritate accipere, & occupare, ꝓbatur ex doctr.Bal.in l.extraneũ, n.5.ac Saly.& Iaſ.n.5. C.de hæred. insti. Rom.
19 conſ.71.nu.1.in fi. † & alijs relatis per Menoch. vbi s̃.n.67.Quinetiã pluribus casibus ad ꝓposi-
20 tũ nostrũ facientibus † p missum est fideicõmissario vniuersali ꝓpria authoritate ingredi, & aduersùs heredẽ grauati se immitti petentẽ possessionẽ suã tueri, & defendere, in quibus illũ hẽt lex ꝓ legitimo cõtradictore, q casus videri possunt apud Scriben.in l.fi.C.de edic.di.Adri.tol. in l.pen.C.ad treb.Pariſ.conſ.12.lib.2. Bald. & alios in l.fi.c.de codicil. Gabr.in suis concluſ.tit. de fideic.concl.5. & latiùs Menoc. de adip. possess.rem.4 q.20.& d.rem.2.nu.25. in fi. Gozad. conſ.93.Ceph.conſ.49.Ioſ.Lud.decis.71. Si ergò vna, & eadẽ p̃sona erit fideicõmissari⁹, & grauati hæres vniuersalis, vt in casu nostro, multò magis, & absq; oĩ hæsitatione poterit, lege permittẽte, possessionẽ ꝓpria authoritate accipere, prout accepta fuit statim post mortẽ D. Camillæ, antequam aliquis alius ingrederetur.

His ergo stantibus, facilè est ad obiecta r̃ndere. Nam ad primum, à quo cætera oĩa pendent, de instrumento donationis factæ p D.Camillã, D.Io.Paulo, cũ reseruatione vsusfructus, & cõstituto, r̃ndetur, ius istud esse posterius, nedum vero cõstituto facto ad beneficiũ D. Vincentij, verumetiã iuri fideicõmissi p̃dicti facti ad beneficiũ filij D.Camillæ ĩ testamẽto D.Christophori Bazani aui materni; quorũ virtute licuit vtriq; possessionẽ capere vt s̃. ideo retorquentur potiùs cõtra D.Io.Paulum oĩa deducta, cũ ius anterius præualere debeat, vt iam diximus, & eius donatio sit posterior & instrumento dotali, & fideicommisso memoratis.

Verumtñ ad magis ẽt impugnandũ, & cõfundendũ ius constituti D.Io.Pauli, plura libet adducere, q̃ ius D.Alexandri pupilli, ẽt vti hæredis directi tantùm D. Camillæ mr̃is, iuri antedicto
21 aduersarij p̃ferunt, & anteponunt. † Et in primis p̃supponitur ipsum Alexandrũ ortum fuisse post donationẽ, q̃ nedũ portionẽ bonorum, sed vniuersa bona, & iura donatricis continebat,

vndè

vndè vulgatæ decisioni.l.si vnq̃.C.de reuo. do-
22 na. locus fit. † Cum p̄sertim de filijs suscipiẽdis ex D.Vincentio nihil appareat fuisse cogitatum ꝑ donatricẽ,quæ de alijs tm̃ suscipiendis ex alio marito,post mortẽ D.Vincentij cogitauit,& disposuit, reuocãdo donationẽ ꝑꝑ eorũ superuenientiã , si.n.liberos ex D. Vincentio suscipere cogitasset,idem verisimiliter de eis disposuisset,
23 † qñquidẽ ea vbiq; debet sumi interpretatio,vt inequalitas inter liberos euitet l.vt liberis.C.de colla.l.cum pater. §.euictis, de leg.2.l.fi.C.com. vtriusq; iud.Bal.in Authen.ex testamento,col. 1. C.de colla. Crau.conf.143.n.16.cum concord. Re vera aũt non cogitauit tunc tp̃is se suscepturam ex D.Vincentio liberos,nedum quia ab eo diuerterat aĩo nõ reuertendi, vt notoriũ est,sed ẽt quia per quãplures annos ipse in longinquis partib⁹ vixerat,& rei bellicæ vacans in cõtinuo vitæ discrimine versabatur,ideoq; de eius morte tm̃ mentionẽ facit in dictę donationis Instru-
24 mento non de vita,& liberis.† Hæc tñ, q̃ de cogitatione liberorũ dicta sunt, ommitti potuissent,ex quo præsumptio ꝑ filijs semper militat, quòd de ipsis donans non cogitauerit,& q̃ contrariũ dicit ꝓbare tenetur Bart.d. §. Imperator, col. pen. vers. quæro, quid si in dubio.
25 Insuper eò magis reuocata dr̃ donatio ꝑ filij superuenientiã,ex dispositione.l.si vnq̃,quia specificè non fuit illi renuntiatum in dicto instrumento, prout necesse fuisset ad eius effectũ submouendum, ꝑ ea q̃ tradit Rui.conf.173. nu.14. lib.1. Rip.d.l.si vnq̃.q.52.Caguo.l.1.n.40.C.de pac.& plenè Clar.in §.donatio.q.22.vers.tertiò
26 infertur. † Quam ẽt renunciationẽ nullo modo fieri posse , cum l.illa disponat in fauorẽ filiorũ, pleriq; tenent, de cõi attestantes , quos refert ibidem Clar.& Rui.inter quos videndus est oĩo Soci.iun.conf.137.num.1.2.3.lib.2.& nouissimè Cepha.conf.94.n.22.vbi innumeros citat,& de communiori, veriori, & æquiori attestatur.
27 Nec dubitandum quòd iuramentũ donationi adiectum reuocationem impedire queat,per tradita à Tiraq.in ea.l. si vnq̃ in p̄fat.nu.174. & Rip.in 3.q.Rui.d.conf.173.n. 14. vers. deuenio ad secundũ, & Clar.d.q 22.vers.stat ergo firma conclusio, qui de cõi fidem faciunt. Sed & si de liberis ex d. Vincentio suscipiendis cogitatum p̄supponeremus, & dispositioni. l.si vnquam in specie rñciatum, renũciationemq; fieri potuisse, & sic D. Camillam voluisse omnino donare D.Io.Paulo in p̄iudiciũ filiorum illius matrimo
28 nij , q̃ omnia falsa oñdimus, † certè alia ratione donatio adhuc reuocata, imò nulla ipso iure, & inualida censenda foret, ex quo donatrix tantũ sibi non reseruauit , quòd ꝑ legitima sufficeret, esset nãq; inofficiosa re, & consilio,& facta aĩo, & intentione priuandi liberos bonis suis ꝑꝑ extraneũ , quo casu nulla in totũ , & ipso iure redditur , quãuis si facta fuisset ad beneficiũ tm̃ alicuius ex liberis suis,vsque ad legitimã tm̃ reuocaretur. Hanc distinctionem tradunt Scrib. in l.1.vbi Bar.Sali. Ang. & Castr. de cõi attestans. C.de inoffi. dona. & in l.Titia. §. Imperator de leg. 2.vbi Bar. Bal.Imol. & Cuma. quã opi. magis cõem attestantur. Soci. iun. conf.67.nu.56. vol.2. Ias.in Authen. vñ.si parens , nu.16. C.de inoff.testam.Rom.conf.26.in 4.dub.& conf.95. in princ. & ibi Mandos. in addi. in princ. Bero. conf. 12.n.6.lib.2.& alij relati ꝑ Clar.d.§.donatio.q.24. vers. aut verò, quã , & ipse vti magis cõem amplectitur. Quocirca rectè possum⁹ hoc vti dilemate , quòd aut donatrix de filijs ex d. Vincentio procreandis non cogitauit, & reuocata est ipso iure donatio ꝑ filij superuenientiam, ex l. si vnquã, aut cogitauit, & voluit eos oĩbus bonis suis priuare donando ea extraneo,& tanquã inofficiosa pariter reuocatur, ex d.l.1.C.de reuoc.do. cuius dispositioni nullo pacto rñciari põt; ad hoc videndus est.Bar.in d.§.Imperator, col.pen.vers.quæro vtrũ. l. si vnquam. & Bero.
29 conf.49. n.50.vol.1.† Et sciendum quòd si plures essent donationes, quæ seiunctim inofficiosæ non essent, sed coniunctim tm̃, venient tamẽ reuocandæ, per d.l.1.cũ not. Rol.conf.1.n.123. lib.2. Verùm hoc remediũ inofficiosæ supfluum certè est in casu nr̃o, ex quo stantibus p̄missis, reuocatio indubiè locum hẽt ex dispositione d. l.si vnquam, vt in alio casu simili dixit Ceph. d.
30 conf.94.n.14. † Resoluto igr̃,& annullaio contractu donationis prædictæ,resolutum quoque fuit, & annihilatum constitutum in ea appositum, generale.n.est in oĩ contractu , præsertim qñ actualis, & corporalis possessio non est tradita, vt in nr̃a specie.l.si debitor,vbi glo.Bart.& cæteri Doct.depræca.Castr.cõs. 10. in prin.li.2. Tiraq.de iu.consti.limi.7.n.15.&40.vbi de cõi,
31 & limi.29. † Et in terminis donationis ꝑ superuenientiam liberorũ reuocatæ rñdit Dec. consil.366.n.16. atque Rui.conf.173.nu.19. vsque ad fi.li.1.& Grat.conf.50.n.52. 53.54.lib.1.cõcludentes donatariũ non posse ampliùs ex tali constituto , aut pacto executiuo ingredi ꝓpria authoritate possessionẽ bonorũ donatorũ , ꝓut ante reuocationẽ potuisset, idem tradit Tiraq. d.l.si vnquã,in ver.reuertatur,n.2.vers.ex quo,
32 & illud, & in d.tract.consti.lim.29. nu.4. † Nec ommittendũ , quòd donatarius sciens liberorũ superuenientiã , prout sciuit iste de quo agim⁹, non potest vlteriùs esse in bona fide, nec aliquo modo ignorantiã reuocationis prætendere, vt probat Rui. conf.106. nu.23. lib. 1. vndè inexcusabilis redditur oĩnò contrauentio p̄ræcepti
33 inhibitorij de quo supra. † Quinimo si de ipsa reuocatione tantũmodo dubitasset,vti non poterat ampliùs beneficio constituti ad ingrediẽdum propria authoritate. Grat. pulchrè d. consil. 50.

fil.50.n.26.27.28.& n.51.verf.minus quoque.

34 Præsertim verò, p̃cedente iam præcepto memorato, post q̃, stante solo dubio, vtrũ aduersarij possiderent, nec ne? abstinere debebat ab innouatione, & cum non abstinuerit, attentata commisit. Alex.conf.99.sub n.3.lib.5. Dec.consil.103.in fi. Mandof.d.tract.de inhib.q.29.in fi.

35 † Nam & regulare est in oĩ iudicis p̃cepto, de quo dubitari potest, an iustum sit, vel iniustum? vt p.p reuerentiam ei pareatur, aliàs mulctæ locus sit, Doct. in d.l.1.§. is videtur, vbi Cagno. n.8.ff.si quis ius.di. non ob. & in l.non videtur. §.q iussu. in fi.de reg.iu. Sed accedat, quòd p̃ceptum, de quo agimus, nedum prohibebat Dños Carissimos in sua possessione turbari, & inquietari, verùm ẽt p̃cipiebat D.Io. Paulo, vt via iuris ordinaria, illis vocatis, ageret, si quid in bonis prædictis prætenderet, in quo certè quidem inobediens fuit.

36 Inexcusabilis quoq; redditur ingressus D. Io. Pauli, ex proclamationibus gñalibus Serenifs. D.Ducis N. quibus prohibetur sub formidabili pœna, vltra iurium amissionem, nè quis propria authoritate ius sibi dicat, vel faciat, quarũ effectus est, vt qui aliàs colore aliquo excusari potuisset, p̃ simili facto nullatenùs excuseť. Menoc.de re͂c up.poss. rem.5.n.61.62.63. cũ cõcor.

Ex his colligitur multiplex solutio ad id, quod in vltima motiuorũ parte dicebatur, D.Io. Paulum ignoraſſe constitutum D.Vincentij, & propterea excusandum à pœna mulctæ, nam si & constitutum istud, & testamentum ẽt D. Chri-

37 stophori ignorasset, † non tñ allegare pôt ignorantiam natiuitatis Alexandri in Ciuitate notoriæ, glo. in oppositum citata in l.1.in ver. Latrones.ff.de recepta. bon⁹ tex.in l.regula. §.sed

38 facti.ff.de iu. & fac.igno. † & p̃sertim cum esset ei sanguine coniunctus per reg.l.octaui.ff. vndè cogna. eò ẽt maximè, q̃ a p̃ceptum ipsum transmissum fuit ad ipsius instantiam, & pro eius interesse, vt in eo legitur.

Sed neque ignorantia constituti, & testamẽti eum excusat, stante p̃cepto Iudicis, & proclamationibus, ob quorũ reuerentiam oĩnò absti-

39 nere tenebatur, vt p̃dximus, † quia dolo non caret, qui magistratui non paret.d.l. non potest dolo, de reg.iu. Bero.conf.120.n.33.lib.1. cum alijs latè deductis. Verùm quia parum curant Carissimi de mulcta, vt exorditi sum⁹, satis erit dicere, quòd nulla ignorantia iuuare poterit D. Burlatium, quominus reuocentur attentata,

40 & innouata, & reducantur in pristinum. † aliàs enim ignorantia illi prodesset ad acquirendum contra l.iuris ignorantia de iu. & fac. igno.& l.

41 quamuis.C.eo.ti. Imò ex inobedientia, † & delicto suo lucrũ sentiret, contrà l.1.cum not.ff.de

42 eo per quem fac.erit cum vulg. † Quoad nullitatem igitur actus euitandam prodesse non pôt ignorãtia, datò quòd p̃desse posset respectu pœnæ fugiẽdæ. Hercul.in tract.de attẽt.c.18.n.100.

43 Deniq; si aduersùs oĩa supradicta p̃supponeremus de possessione DD. Carissimorũ non cõstare, sed de detentione solummodò (q̃ àvero tñ distat, quã q̃ maximè) adhuc dico D. Burlatium nequiuisse propria authoritate hos deijcere, & priuare, sub p̃textu continuandi p̃tensam suam possessionem constitutariã contra Iudicis p̃ceptum pro eorum conseruatione transmissũ, & ideo in vitium attentatorum incidisse. Castr. in l.Aquilius.in fi. ff.de dona. Inno. in c.dilecti. de maio.& obed. Luc.de Pen.in l.si coloni.q.21. C.de agrico. & censi.lib.11. Neuiz.conf.80.n.3. oĩno videñ. & Lancel.de atten.par.3.c.24.q.6. n.11.cũ seqq & q.9.n.11.& latiùs,c.26.à n.25. vsq; ad n.31.& c.29.à n.86.vsq; ad num.95.& c.31.n.16.& est decis.Rot.13.nota quòd si cõstat aliàs 348.in fi. de resti. spol. in anti. & alia Bellem.101.si constat. quibus in locis ap̃tissimè probatur, quòd in iudicio attentatorum nõ est de necessitate p̃banda possessio, sed sola detentatio sufficit, & simplex status, in quo partes reperiebantur tpe attentationis, non habito respectu, an fuerit legitimus, vel illegitimus; & an

44 possessio fuerit iuris, vel facti, † & in hoc differre à cæteris remedijs restitutorijs, in quib⁹ possessio verè probanda est, non sola detentatio, vt per eos. benè etiam conferunt, tradita per Neuizza. conf.81.num.10.11.

45 Et hinc colligitur apertũ rñsum ad illud, quod idem tradit Neuiz.conf.82.n.13.cum seqq. q̃m possessio ibi erat vacãs, & à nemine detinebaẽ bona, q̃ ibi dr̃ propria authoritate occupasse ille Colonellus post inhibitionẽ, vt legiť n.29.& 30.

46 Item ibi non aderat copia Iudicis, ad quẽ recurri posset pro iustitia habenda, vt nu 33. quo casu p̃pria authoritate pôt quis ius sibi dicere, vt p eũ, & latiùs Bossi.ti.de pluri. viol.n.13.14.

Et eodem modo responderi pôt ad ea, q̃ scribit Lancel.in d.suo tract. par.2.cap.20. limit.9., vbi nullum fit verbum, quòd continuans possessionem suam possit detinentem expellere.

47 Idcirco idem Lancel. eod. tract. par. 2. cap. 4. in prima limit. princip. plures tradens limitationes ad dictam regulam, quòd continuans nõ

48 attentat, † illam inter cæteras ponit, sub n.70. vt nõ p̃cedat, quoties diuerso iure vult quis vti possessione sua, quàm antea vtebatur, & de cõi attestatur post Bero.conf.118. n.7.8.& 24. li.3. & de hoc est bona glo. in d.c.non solùm in glo. fi. circa med.ver.dic tñ, vbi dicit, quòd cõtinuãs possessionem post inhibitionẽ, vti debet eo modo, quo ante, & non aliter. tradit etiam Franc. in cap. cum teneamur, in primo not. de appel.

49 Cæterùm per cõstitutũ non habet quis detentionem, licèt ciuilẽ, & naturalẽ habere dicatur. Alex. in l. q̃ meo. n. 26. ff.de acquir.poss.post Bar.quem

Bar. quē citat Tiraq. de iu. conſti.par.1. num.3. verſ.illud aūt; ideo qui hēt conſtitutum, ſi vult ēt habere detētationē, dſ alio modo vti poſſeſ-
50 ſione q̄ ante.† Item vltra poſſeſſionē datur eius vſus, & exercitiū, q̄ in pceptione fructuū conſiſtit. Dec.conſ.400. n.8.ad ſi.& q habet poſſeſſionē ex cōſtituto, verè caret illius vſu, & exercitio, vt p eum. Vndè cum conſtitutarius bona occupat, vt fructus percipiat, dſ acquirere vſū, & exercitiū, q̄ non habebat, nimirū alio modo poſſidere incipit, q̄ antea poſſideret, & per con-
51 ſequens attētata cōmittit p ſupradicta.† Debet ergo inhibitus in eo ſtatu pmanere, quo reperitur, & nihil pænitus attentare. Lancel.d.c.20. in pſat.nu.11.12. non pp aduerſarij ius, q parū in hoc iudicio curatur, ſed pp legis, & Iudicis reuerentiam, vt iam ſæpè diximus, & benè declarat Lancel. d.c.24.q.6.n.12.13.14. & eſt de-
52 ciſ.Rot.2.aliàs 14.de reſti.ſpol.in no.† Vndè eſt quòd ēt inhibitio emanata ad inſtantiā intruſi, qui adeo legibus odioſus eſt, cauſat nihilomin9 attētata, vt idem Lancel. ſcribit d. cap.20. am-
53 pliat.26.† Item licèt ſpoliū ſit legibus odioſiſſimum. Bero.in c.in literis, nu.7. de reſti. ſpolia. cum concord. non tamen obijci pōt exceptio ſpoliationis agenti remedio attētatorū. Afflict. deciſ.98.n.4. Lancel.plenè par.3.c.24.q.7.odio nanq; attētatorum denegant iura ſpoliato reſtitutionem, qui aliàs fuiſſet ante oīa reſtituendus, vt per eundem Lancel.c.31.n.180.cū ſeqq.
54 SI igitur in quolibet actu facto contra inhibitionē pdictā, ſibi locū vendicant, quantò magìs in expulſione iſta violenta, tot hoīum armatorū auxilio, & miniſterio facta? cum ēt abſq; inhibitione iudicis, adeo abhorreat, l.actus huiuſmodi violentos, vt poſſeſſionē reſtitui mandet, ēt ei qui cū vitio poſſidebat ab ipſomet expellente, vt tradit Boſſ. in tit.de plurib. violentijs, nu.43.44. bonus tex. cum glo.in l.2.C.vnde vi. Bero. in c. in literis nu.71.72.73. de reſtit.ſpol. Menoch.de retinen.poſſ.rem.3.n.654. cū concord. Conferūt dicta Bar. & Scriben.in l.ſequitur.§.ſi viam.ff.de vſucap. Propter quā violentiam incidit (vltra aliàs pœnas) in amiſſionem oium iurium, ſi qua habuiſſet in bonis inuaſis D. Burlatius d.l.2. C. vnde vi. Lancel. d. tract. c.31.num.212.cum ſeqq.& eſt in bannis prædictis gnalibus huius Ciuitatis expreſsè diſpoſitū, cap.29. Nec non, & in pœnā refectionis oīum expenſarum litis. Lancel. ibidem n.96.cū multis ſeq. Atque damnorum omnium, & intereſſe Dominorum Cariſſimorum. Lancel. eodem loco, num. 164. ad quæ omnia, vltrà reuocationem attentatorum, de iure venit condemnandus. Et ità ego ſi Iudex eſſem, proculdubio iudicarem. Pro Dominis Cariſſimis fuit iudicatum, & executum.

Conſil. Lud. Sacc.

SVMMARIVM.

1 *Remiſſoria reo non datur in cauſa attentatorum ad ſe excuſandum, & defendendum, quando tam de ipſis attentatis liquet.*
2 *Etiam ſi de attentatis ipſis plenè non conſtaret.*
3 *Idē ſi actor incōtinēti parat9 eſſet pbare attētata.*
4 *Termini omnes ſubſtantiales in cauſa attentatorum ommitti poſſunt, quando iudici conſtat.*
5 *Atque omnis ordo iudiciarius.*
6 *Termini ſubſtantiales in omni iudicio regulariter ſunt quatuor.*
7 *Qui tamen in iudicio attētatorū ommitti poſſunt.*
8 *In quo proceditur quaſi manu Regia, & de facto.*
9 *Eſt tamē neceſſaria citatio, et pſonarū legitimatio.*
10 *Et datur repulſa teſtium, ſi per ſolos teſtes probata ſint attentata.*
11 *Repulſa tamen denegatur, quādo iudex animaduertit calumnioſè peti, & ad differendum.*
12 *Remiſſoria quoq; ob p̄ſumptā calūniā denegatur.*
13 *Inſtrumētum cui pars opponit, non dicitur concludenter, & notoriè probare.*
14 *Dilatio ad probādum datur regulariter, vbi de irreparabili praiudicio agitur, licèt aliàs denegari poſſet.*
15 *Fallit ſi ſubeſt euidens calumnia præſumptio.*
16 *Succumbens in iudicio attentatorum, pōt, purgatis illis, agere poſſeſſorio iudicio, vel petitorio, put ſibi placuerit, & obtinere, ſi ius ſonet.*

Pro eiſdem Dominis Cariſsimis.

EPITOME.

In iudicio attentatorum, nec remiſſoriam, neq; dilationem dari reo ad ſe defendēdum, qn̄ iudici de attentatis conſtat, vel de p̄ſumpta calumnia. Conceditur tamen repulſa teſtium, quando per ſolos teſtes probata ſunt attentata, ſed ob præſumptam calumniam denegatur. Succumbentem in iudicio attentatorum agere poſſe, poſt eorum purgationem, nedum petitorio, ſed etiam poſſeſſorio.

RESPONSVM XXXIII.

SI verum eſſet, quòd indiſtinctè daretur remiſſoria reo in oī iudicio attētatorū, procederet certè argumentū Ill. D.mei, quòd multò magis cōcedi deberet dilatio eidem reo ad ſe excuſādū, & defendēdū ab attētatis, q aueniret hoc in quādā cōſequētiā neceſſariā, iudex.n.remiſſoriā cōcedere nō poſſet, niſi termin9 ad aliqd pbādū pēderet, extra quē pbationes nō recipiunt, vt no-
1 tū eſt.† At aſsūptū nō ſubſiſtit, vt oretenùs dictū fuit,

fuit, qñquidē nō concedit remissoria reo in cā attētatorū ad se excusandū, & defendendū, nisi qñ de attentatis adhuc non liquet; quando.n. liquet, statim, & ante oīa reuocantur, nulla data remissoria, vt in allegata decis. Cassad. 4. in fi.
2 iūctis duabus p̄cedentib. in ti. de dila. † Quinēt si plenè de attentatis non cōstaret, idem seruā-
3 dum foret, vt per eum. † Imò dixit Vestr. lib. 6. cap. vlt. n. 2. hoc ēt extendi ad casum, quo actor paratus esset attētata incōtinenti probare; eius nanq; pbatio prompta recipienda foret, nō reē q̄ minùs prompta esset, & post receptam actoris probationē, denegaret reo remissoria. Quapp cum in nostra specie nedū prōpta sit D. Vincentij probatio, sed iam facta, & nedum impfecta, sed perfecta, & plena, p Instra publica, ac etiam aduersæ partis confessionē, nulli dubiū, quin simus in casu denegandæ remissoriæ; & cū pdictis concordat Hercul. in tract. attent. cap. 16. nu. 8. in fi. & n. 10. & Lancel. de attenta. par. 3. cap. 26. num. 116. 117. & seq. Cessat igitur argumentatio prædicta de remissoria ad dilationem, in terminis nostris, in quibus denegatur remissoria.
4 Nec mirum si denegatur & remissoria, & dilatio, ex quo oēs termini substantiales sacri Palatij ommitti pñt in cā attentatorū, quando iudici constat vt s. Rot. decis. 28. aliàs 765. de appel. in antiq. vbi de cōi * obseruātia fidē fecit, & decis. 11. aliàs 14. fuit dubitatū vtrū petenti. de resti. spol. in no. Vestr. lib. 8. in tit. vt li. penden. vers.
5 quòd si agatur. † Nec non omnis iudiciarius ordo potest ommitti. Hercul. d. tract. c. 14. n. 1. 2. 3. cū seqq. & psertim n. 16. vers. altera est via. Man. dos. in form. commiss. attenta. in vers. causam, & cās. vers. quoad primum, & vers. addo etiam. Lancell. d. tract. cap. 25. num. 28. cum seqq.
6 Et cum generaliter in oī iudicio quatuor saltē termini substantiales seruādi sint, inter quos est terminus ad articulandū, seu pbādū, vt p Vant.
7 de nulli. ex defect. pcess. n. 59. † in iudicio tamen attentatorū ommitti pñt, absq; nullitatis incursu, vt ipse Vant. paulò pòst subdit sub num. 63.
8 † Et dicit Hercul. d. c. 88. n. 14. quòd in eo pceditur quasi manu regia, q importat, vt procedi possit ēt de facto. Cagno. in l. 2. à n. 7. vsque ad n. 11. de orig. iu. quo casu certū est absq; pbationib. ēt posse ferri sñiā. Alex. cōs. 189. n. 15. 16. 16.
Nec obstant q̄ excellens D. Blondus in oppositū ppendit, & primò quòd citatio reqrat in iudicio attentatorū, qa nō seqtur ergò, & termin9 dandus est ad defendendū, psertim qñ iam cōstat de attentatis. Est nanq; necessaria citatio p legitimatione psonarū, q ita ī hoc iudicio, sicut, & in alijs reqritur. Hercul. d. c. 14. n. 11. & fusiùs Lācel. d. c. 26. n. 36. cum seqq. sed in casu nostro satisfactum fuit in hac parte, quia pars citata fuit, & personatum legitimatio interuenit.
10 Secundū nō obstat, quòd detur repulsa testiū, qñ hoc hēt locū, qñ p testes fuerūt pbata attētata; & rō est, quia si testes isti tales defectus patiunt, q fidē eis auferāt, nō poterūt dici pbata, & sic nō poterit dici cōstare iudici de attentatis, nisi post repulsā; secus ī casu nro, ī quo p Instra publica, & partisimèt cōfessionē liquet, & sic mi-
11 litat diuersa rō. † Vltra quòd denegat ēt repulsa qñ subest calūnia, & aīaduertit iudex ad differēdū potiùs peti, q̄ p reali testiū impugnatione, vt per Afflic. in opposiiū citatū, decis. 351. nu. 6. 7. In nra aūt spe nouit optimè Illust. D. Auditor quāta subsit calūnia, quātumq; studeat pars aduersa purgationem attentatorum subterfugere.
Tertiū de remissoria tollit ex iā dictis, cū non
12 det, qñ iā cōstat de attētatis, vt pbauim9, † sicuti ēt denegatur ob psumptā calūniā. Cassad. d. decis. 4. iūcta p̄cedēti. Vestr. d. c. fi. li. 6. n. 2. Hercul. c. 16. n. 12. 13. Lancel. d. tract. par. 3. c. 26. n. 115.
Ad quartū, de quali quali petitione necessaria in hoc iudicio, facilè rñdet, negādo cōsequētiā, quòd pp hoc terminus quoq; necessarius sit ad pbādū, maximè qñ iā constat iudici, & malitia psumpta subest vt s. Meliùs forsan īferri potuisset, quòd terminus ad rñdēdū dictæ quali quali petitioni cōcedēdus foret, sed in casu nro iā interuenit qualis qualis petitio, ac ēt rei rñsio, vt
13 in actis. † Et dū subdit D. Blondus instrm tenutę non pbare possessionē DD. Carissimorū, qa ei non acqescit, sed opponit D. Burlatius, ex traditis p Ceph. cons. 218. n. 7. rñdeo in primis nihil imò fuisse cōtra Instrm pdictū oppositum, vt ex actis liquet; minusq; opponi posse, cū sit solēniter factū; Probat ēt ex alio instro, dotali scilicet, ex decreto de continuāda possess. & ex testamēto D. Christophori Bazani, vt in alijs scriptis abundè demōstratū fuit. Vltra quòd nō est necesse pbare possess. p obtinēda reuocatione attentatorū, sed sola detētatio sufficit, vt ēt pbauim9 in eidē allegationib. exuberāter; q̄ de tentionē DD. Carissimorū nō inficiat D. Burlati9, sed potiùs fatet in suis exceptionibus. Ad id q vlt. loco deducit, vcz D. Burlariū non attētasse, nec innouasse, sed possessionē suā continuasse, iādudū fuit cōcludētissimè rñsum in solut. motiuorū Ill. D. mei, consequēter superest mı, vt ad expeditionē causæ p sperata iustitia deueniat.
14 Ad ea q̄ pleno calamo scripsit alter Aduocatus nihil inuenio respōsione dignū, nisi fortè, quòd de irreparabili ait piudicio D. Burlatij, p quo allegat Menoc. de recup. rem. 15. n. 334. Sed du-
15 plici rōne obiectū rectè diluit. † Primò psupponēdo euidētem calūniæ psumptionem, ex parte D. Burlatij, vt pdiximus, qua stāte, fatet ibidem Menoc. & n. seq. dilationē nō esse reo cōcedēdā, datò quòd de irreparabili piudicio tractaretur.
16 Secūdò negādo piudiciū irreparabile gnati per sñiā ī cā attētatorū, ēt si nō det ab ea appellatio, qñquidē reparabile est in alio iudicio nedū petitorio,

titorio, sed et possessorio, vt patet ex decis. Afflic. 352. in fi. vbi sacrũ Conf. post purgationẽ attentatorũ, iudicauit in possessorio ꝓ reo, qui attentata iã purgauerat, & possess. ei restitui mandauit, vnã cũ fructib⁹, ex quo bonũ ius fouebat. Sic igĩ post purgata attẽtata poterit contra Dominos Cariſſimos agere D. Burlatius, et possessorio iudicio, si de iure suo cõfidet, ꝙ nõ credo. Fuit pro DD. Cariſſimis iudicatũ, & executum.

SUMMARIUM.

1 *Bannitus in contumaciam, transacto tpe statuto ad eam purgandã, si postea cõpareat, aliqualis tamen ꝓsumptio delicti contra eum remanet, pp quam ex qualitate personæ poterit tormentis subijci, absq; alijs indicijs. & est communis opin.*

2 *Amplia etiam si ad nouas defensiones fuerit admissus, & sponte comparuerit.*

3 *Multò magis si captus fuerit, nam spontanea comparitio aliquid prodesse debet.*

4 *Limita vt non procedat vbi de delicto in genere non constat.*

5 *Stante statuto, quòd contumax habeatur pro confesso, debet tamen de delicto constare, aliàs ficta confessio non inducitur, & contumaci non nocet.*

6 *Confessio delicti vera non nocet, quã de delicto non cõstat, & ideo multò minùs ficta à statuto ĩducta.*

7 *Non tamen plena probatio delicti semper requiritur, sed per cõiecturas, & præsumptiones probari dicitur aliquando ad effectũ inquirendi; ꝓsertim in his, q̃ occultè fiunt, & quorum vestigia non remanent, vt furi sinè fractura, & nu. 16.*

8 *Coniectura sola aperiunt viam ad inquirendũ de furto, de quo quis querelatur, absq; alia inuestigatione delicti, & subinde ad inquirendum.*

9 *Maximè si q̃relans sit ꝑsona legalis, & bona fama.*

10 *Limitatur et cõclusio cõis sup. relata, vt non procedat quãdo inquisitio cõtra certã personã absq; legitimis indicijs, & sentẽtia quoq; in cõtumaciã processit; nam captus torqueri non potest. & quo hoc casu sint legitima indicia, & sufficientia ad torturam. vide num. seq.*

12 *Contumax, & bannitus vt sup. præcedentibus aliquibus, quæ animum indicis mouere possint contra reum, torqueri debet, nisi legitimam causam absentiæ alleget, & probet, & num. 30.*

13 *Vilis persona, & abiecta faciliùs torqueri potest in casibus prædictis, quàm nobilis, & honesta.*

14 *Querela sola damnum passi, q̃ sit persona honesta, facit iudicium ad inquirendũ de furto in genere.*

15 *Testes domestici, & aliàs inhabiles ad probandum furtum admittuntur.*

17 *Inquisitus legitimè, si contumax sit, rectè condemnatur, & bannitur.*

18 *Querela sola furtũ passi, qui sit ꝑsona legalis, aliquã aperit viam indici ad specialem inquisitionem, & quandoq; etiam ad capiendum personas viles, præsertim quando ingeritur pœna sanguinis.*

19 *Exiens de nocte de domo in qua furtum cõmissum dicitur, suspectus est de furto.*

20 *Famuli viles personæ solent plerumq; in domibus dominorum furari.*

21 *Domesticus, & familiaris domus in qua furtum commissum fuit, suspectus aliquando redditur, ita vt torqueri possit.*

22 *Fuga famuli è domo post delictum, facit contra eũ indicium, & quandoq; plenã probationẽ. ex cõi.*

23 *Supranomen turpe quandoq; pro inditio furti deseruit bonis iudicibus.*

24 *Præceptum pænale ad informãdum officiũ transmitti solet ei, qui leniter de delicto suspectus est, qui si contumax fuerit, mulctatur, nisi intra breue tempus comparuerit, & post intimatam mulctam, si non comparuerit, incipit contumax esse, ob quod nedum inquiri, sed torqueri potest.*

25 *Venisse non dicitur, qui non stetit.*

26 *Contumacia eius qui venit, & recessit, maior est, quàm eius, qui nunquam venit.*

27 *Fuga nil aliud est, quàm absentia à Ciuitate, seu loco delicti, post delictum.*

28 *Et est sufficiens inditium ad torturam præsertim diuturna ex communi.*

29 *Quia ex iudiciali confessione procedit.*

30 *Absentiæ causa legitima, & rationabilis esse debet iudicis arbitrio, vt reum à contumacia excuset.*

Ad mandatum Serenifs. D. Ducis Rainutij.

EPITOME.

Reo in contumaciam bannito, temporeq; ad eam purgandã trãsacto, si captus fuerit, & ad nouas defensiones admissus, an, & quãdo, & ex quibus indicijs torqueri possit? & ꝓsertim in cã furti?

RESPONSUM XXXIIII.

Dissentientibus quatuor Consiliarijs Ducalibus in ferendo voto sup tortura reo infrascripto inferenda, vel non? in mandatis habui à Serenifs. D. Duce explicãdi quorũ sñtię subscriberẽ; Parẽdo igĩ, sic iñdeo. † Illa opinio Nicolai de Mata. q̃ refert Bal. in l. 1. n. 13. in fi. C. de hęred. ĩstit.
1 Quòd bannitus in cõtumaciã, transacto tpe statuto ad eã purgãdã, licèt cõpareat ad effectũ illã purgãdi, aliqualis tñ ꝓsũptio delicti remaneat cõtra eũ, p p q̃ ex qualitate ꝑsonę possit subijci tormẽtis, sinè alijs inditijs ꝓ veritate delicti habẽda, cũ istud indiciũ sufficiẽs esse possit ad tormẽta ĩponẽda, passim tepiĩ à cæteris Doct. appbata; nã illã seqĩ Ang. in l. iniuriã. §. si qs decretus. de iniur. Homod. ĩ tract. Sind. n. 259. Castrẽ. in l. ra-

Consi. Lud. Sacc. R a

in l.raptores,n.8.C.de Episc.& cler.Iaco.de Bel uisi.i prac.Crim.sub rub. de crim.remiss.n.4.vbi, inqt,cõtumaciã hoc casu faeere semiplenã,pbatione.Dyn.in appost.ad Rayn. de Forli.in l.Diuus Adrianus, de custo. & exhibi. reo. Paris de Put.in tract.sindicat.ĩ ver.tortus, c.7.incip.seqr qstio quotidiana,n.15.Marf. in l.1.n.23. de qst. in pract.cri m.§.diligẽter,n.136.& sing.127. incip.ad torturã. Neuiz.consf.60. in princ.Mathe. Brun.in cõs.115.n.5.ĩter cõs.crim.diuers.vol.2. Brun.in tract.de indic.q.5.2.partis,n.7.Alcia.in tract.psumpt.reg.3.psup.22.in fi.Blanc.in repe. l.fin.n.293.de qstio. Cotta in suis memor. ĩ ver. bãnitus in cõtumaciã; vbi æterna memoria dignã asserit. Carrer. in prax.crim.ad l.obseruare curabis.§.circa quartũ.quaŕ,& qñ,n.25.est mihi pag.88.Arno.Comment.111. Foller.in prax. * crim.in ver.& si cõsitebunẽ,n.8.vbi *cõem attestaŕ.Gtãm.consf.crim.12.n.21. consf.45.n.53.& decisf.11.n.5.& decisf.74.n.50.Cason.ĩ sua prac. crim.trac.10.c.9.Bossi.ĩ ti.de indi.n.133.& seq. in tit.de banni.n.4.atq; in tit.de lr̃is Princ. in fi. Clar.in prax.q.44.verf.quæro, qñ reus,& latiùs * q.64. verf.sed nũqd, q de * cõi ẽt fidem facit,& obseruãtia Senatus Mediolani. Menoch. de arbitr.iud.q.48.n.7.& de psumpt.lib.2. psupr.70. n.14. vbi egregiã traditionẽ asserit Io.Mar.Mõticel,reg.crim. 10.n.25.Bonacoss.in suis comm. opin.criminlib. 1.in ver.contumacia citati.vbi * cõem dicit Vlpel.consf.105. n.2.& consf.13.n.1. lib.1.Mascar.de pbat.li.1.concl. 162.n.17.Cartar.in tract.de execu.sen.contum.c.1. n.225. & 275.atq; 452.cũ seq.& nouiss.Farin.q.11.n.20. * post multos relatos, q ẽt cõem * attestaŕ. Adeo quòd tã ex numero authorũ,q ẽt pluriũ attestatione, liqdò constat hanc esse cõem sñiã, & in 2 praxi receptã; † q plerique; ex relatis authoribus psupponunt in bãnito admisso ad nouas defensiones, vt videre est, imò & in spontè cõparẽte, vt signãter loqtur antedictus, Bald. post Matar, * in d.l.1.n.13.&Blãc.loco pcit.vbi.ẽt cõem * dixit,& seqŕ Cartar. d.n.452. Farin.d.q.11.n.72. 3 73. post plures citatos. † Vndè multò magis in capto locũ sibi vẽdicabit, ex quo spontanea cõparitio aliqd ei,pdesse dẽt ad tollendã cõtumaciã. vt in pposito considerat Farinac. eodẽ loci,sub n.20.ver.sed nũc iterũ,& n.seq.& meliùs n.77.vbi bãnitũ captũ torqri posse ex sola cõtumacia,& banno tueŕ; ẽt si bonã famã pbauerit; 4 † Veruntñ multifariã solet hęc cõclusio limitari; psertimq; vt nõ pcedat qñ de delicto nõ cõstat in gñe,vt legere est apud Foller.in d.ver.& si cõ 5 fitebunẽ.n.11. Boer.decisf.163.n.5. † Quãuis.n. ex forma statuti contumax p confesso habeaŕ, non tamẽ tollit hęc ficta confessio,qn de delicto aliũde cõstare debeat. Spec.ĩ rir.de accusf.par.3. §.fi. verf.sed pone.A.fuit accusaŕ,& ibi Io.And. in addi.Oldra.ĩ cõs.69.col.1.Marsi.in l.1.n.159. C.de rapt.virg. & in prac. §.postq̃.n.48. atq; in * consf.82. nu.40.Sylua.consf.50.n.5.li.1.ex * cõi. Rui.consf.68.n.5.in 5.Cæph.consf.241.nu.65.& 73.q cõem dicit,lib.2.Nat.consf.407.n.1.& ferè p tot.& consf.192.n.2.3.& consf.194.n.1.cũ seq. & n.14.Craue.consf.941.n.26. in 5. Bonacosf.in * suis com.in ver. cõtumax, vt possit * cõem attestãs Lauren.ab Occa.consf.60.n.3. inter consilia diuersf.rom.3.Becci.consf.11.n.7.Bursa.cõs. 225. nu.5. Arno.soliloq.53.& 79.Pase.cõs.188.Bertaz.consf.380.n.2.li.2.Decia.cõs.18.n.218.in 1. & cõs.96.n.19.ĩ 3.Gabr.com.opi.lib.7.cõcl.17. Plot.consf.32.n.32.& 34. Cartar.d.tract. cap.fi. n.137.&Farinac.q.2.n.7.verf.amplia hãc quin6 tã.† Et inter cætera hui' limitationis fundamẽta illud pcipuũ vr̃, quòd vera cõsessio nõ nocet Reo, qñ de delicto non constat,& multò minùs ficta nocere dẽt.Bal.in l.2.§.9 si actor.n.4.C.de iur.calum.Bñdict.n.1.Rainutius,in ver.mortuo itaq; testatore el.pri.n.162. & seq. multos alios referens de testam.Cartar.d.tract.cap.fi.n.141. & seq. Farinac.q.11.nu.35. & 62.

7 Cæterũm hic aĩaduertendum est, minimè necessariũ fore,quòd de delicto plenè constet,& p psectas pbationes; sed sufficere aliqñ,quòd aliquæ conjecturæ, seu psumptiones ipsius extent, psertim in his q occultè fiunt, & quorũ vestigia non remanẽt, vt est furtũ, sinè fractura. Bossi.in tit.de delicto. n.11.12.Clar.in prax.q.55. verf. quo aũr.Gabr.in suis com.li.7.concl.17. nu.14. Mascar.latè, concl. 830. p tot. & signanter n.7. Farin.q.2. n.14.15. quo loci post multos inuicẽ hac ĩ re pugnãtes Doct. relatos,hãc tãdẽ firmat 8 sñiã,† quòd conjecturæ solæ apiant viã ad assumẽdũ ĩformationes sup furto,de quo qs q̃relaŕ, absq; alia ĩuestigatione delicti,& subinde ad inq̃rẽdũ, & plures refert cõiecturas ad id sufficiẽ9 tes,† inter quas primo loco q̃relã furtũ passi ponit, si sit psona legalis, & bonę famæ,& de mr̃ia notabiliter loqtur. sub n. 16. distinguẽdo casus in qbus agŕ ciuiliter,vel criminaliter,& in causa criminali cõcludit vt §. vz q̃relam solã ad inq̃rẽdum sufficere, quis non ad torquendum, nec ad cõdẽnandum,& citat Marsf.Clar.& Mascard. quibus sufficiat remissio pro multis; de qua re etiam tetigerat pri. q.nu. 6.verf.& licèt Clar.

10 Limitari quoq; vr̃ cõis concl. §.firmata,in casu quo inq̃stio contra certã psonã absq; legitimis indicijs contra ipsã militãtib. & sententia ẽt in contumaciã processerit; nam tunc captus, nec torqueri quidẽ põt ex sola cõtumacia,& b ãno, vt in specie post longã disputationem cõcludit Foller. loco pcitato,sub nu.9.20.& 25.cum seq. 11 † subdens tñ,n.20. sufficere psumptiones,& cõiecturas de delinquẽre, licèt uon graues, & aliqualẽ psumptionẽ, licèt non plenã, nec requiri psecta indiria, sed talia tñ ex quib' animus Iudicis moueri possit ad expediendã citarionem;

12 Hanc

12 †Hãc quoq; limitationẽ sequit̃ & exornat Cartar.d.c.fi.n.133.cũ plurib.seq.Bertazz.cõs. 119. nu.29.& cons.462.n.6.in 2.Brun.cons.50.col.2. & 3.post Clar.in q.96.vers. sed nũquid debeat; & nouissimè Farinac.d.q.11. nu.38.39.concludens contumaciã, & bannũ absq; vllis prorsus inditijs,& ꝓbationibus non sufficere ad torturã rei, sed si aliqua extiterint, quantũuis debilia, & leuissima, & insufficientia ad transmittendam inquisitionẽ, eũ torqueri debere, nisi de ꝓbabili,& legitima causa absentiæ suæ doceat,& quare se banniri ꝑmiserit, ostdat; & hæc est practica, quã Mediolanẽs.Senatũ obseruare testatur. Bossi.de reis inquiren. sub nu.1. Quã in effectu approbat Blanc.supra relatus, n.293.dum in ꝓposito asserit cãm, & modũ absentiæ cõsiderari debere, & nisi appareat reum legitima de causa post delictum absuisse, torturã euitare nõ posse.

13 Solet quoq; in hac disceptatione distingui inter ꝑsonas graues,& leues,ac abiectas, ita vt illæ non facilè torqueant̃ ꝑꝑ contumaciã,& bannũ, istę verò sic. & sumit̃ huiusmodi distinctio, ex doct.Bal.in d.l.1. n.13.C.de hæred. insti. dũ ex qualitate ꝑsonæ ad torturã deueniendũ fore asserit;cuius dictũ à nostratibus passim relatum, & secutũ videmus;& ꝑsertim à Parid.de Put.in tract.Sindic.in ꝑallegato ver.totus, c.3.n.15.& Blanc.d.n.293. Menoc.de ꝑsumpt. ꝑsumpt. 70. n.14.lib.2.& expressim hanc firmat distinctionẽ Carrer. in prax.ad l. obseruare curabis. §.tertiũ inditiũ, nu.20.21.pag.mihi 52.quam in Regno ꝑsertim locum sibi vendicare tradit,in quo personæ viles torquentur, non graues in similibus.

Applicando nunc prædicta ad propositũ quæstionis nostræ,duo videntur principaliter inspicienda, Alterum an furti, de quo agitur,coniecturæ, & præsumptiones extiterint tempore quo inquisitio emanauit?

14 Alterũ verò an contra inquisitũ militauerint; ita vt contra ipsum in specie ꝓcedi potuerit? & quoad primũ, sufficere vr̃ q̃rela damnũ passi ex supradictis, cũ sit legalis ꝑsona,nobilis,& bonæ conditionis, tenens ad sua seruitia famulos, & ancillas, vt ex ꝓcessũ liquet,ꝑꝑ ꝙ non est verisimile conquęstũ fuisse falsò,& contra ius,& iu-

15 stitiã. † Accessit ancillæ depositio,ꝗ licèt aliquas pati posset obiectiones, animum tñ iudicis aliquantisper mouere debuit, cum ꝑsertim ad furtũ ꝓbandum testes domestici,& familiares,atq; aliàs inhabiles admitti soleant,ad Bart.in l.si qñ n.45.C.vnde vi.& Mascard.latè cõcl.831.n.35.

16 † Quia in delictis,quorũ vestigia non remanẽt, atq; in occultis, & difficilis ꝓbationis, cõiecturæ, & ꝑsumptiones sufficiunt, & loco plenæ ꝓbationis hñr, vt per eundem Mascard. abundè
* concl.830.nu.3.4. vbi de * cõi, & nu.3.& Farinac.d.q.2. nu.11. qui communem ẽt attestatur.

Ex quibus in eam deuenio sñtiam,quòd rectè

fuerit ꝑ officiũ criminalium processum ad inuestigandũ de delinquente, nè delictũ remaneret impunitũ, iuxta tradita ꝑ Bossi. in tit.de delict. nu.11. & seq. Clar. in prax.q.1. vers.scias tñ,& q.55.ver. qñ aũt, & Mascard.d.concl.830.nu.7. & ita ego pluries in hoc statu obseruari vidi, quòd ad solius etiam Dñi querelam,processum fuit ad iformationes,& ad inqrendũ suspectos.

17 Videndum est nunc, vtrũ ad specialem inquisitionẽ contra hunc Guarinonũ rectè deuẽtum fuerit,itavt contumax exinde condẽnari,& bãniri potuerit? stante.n.validitate inquisitionis, non dubitandum, quin condemnatio quoque, & bannum tenuerint. Rui. cons. 80. nu.4.in 4. Clar.q.44. vers. sed numqnid.

Pro affirmatiua igitur sentio, & infrascripta me mouent.

18 Primò, quærela ꝑdicta contra hunc directa, ꝗ aliqñ sola aperit viã iudici ad inquirẽdũ, vt firmat Clar.in sua prax.q.10.n.1.& 2. & qñq; etiã ad capiendũ,maximè ꝑsonas viles,& in delictis ꝓ quib⁹ pœna sanguinis ingerit̃, vt dixit Castr. cons.328.nu.1.lib.2.cuius dictũm cũ distinctio-
* ne cõiter * recipitur,vcz concurrẽte aliquali informatione, ꝗ iudicis animum moueat, adeo vt ad eius arbitrium res redigatur, vt latè per eundem Clar. q. 28. ver. scias autem, & Farinac. q.27.nu.115.& 120.cum seq.

19 Secundò, dictũ ancillę asserentis ipsũ de nocte exiuisse de domo. Quod pro aliquali informa-
* tione deseruit contra eũ ꝑ doct. glo. cõiter * receptã,in l.iurent,de sicar.quã refert cum multis alijs Blanc.d.tract.de indic.nu.198.& 419.Mascar. plures adducens, d.conclus.831.nu.1.

20 Tertiò, Me mouet qualitas personæ,quia vilis ꝑsona,& famulus;solent nãq; huiusmodi famuli furta de facili cõmittere, vt inqt Bald.in l.fi.post nu.4.vers.intex.ibi.C.de serui.fugit. Blãc. vbi s̃. n.424. Mascard.d.concl. 831.n.7. qui ab expto verissimũ asserit; ꝙ ego quoq; plusquam semel expertus sum, & affirmare possum.

21 Quartò, militauit ꝑsũptio cõtra ipm vtì domesticũ,& familiarẽ dom⁹, ĩ qua furtũ cõmissũ dr̃, qua sola ad torturã quoq; Iudex qñq; deuenire põt. Bossi.ĩ ti.de indic.& cõsider.añ tortu. n.67. Blanc. vbi sup. num. 114. pleniùs Mascard. d. concl.830. num.16.& concl.seq.n.15.

22 Quĩtò, Fuga eiusdẽ;licèt nõ plenè ꝓbata; cũ.n. deposuerit ancilla illũ de domo exiuisse,& nũq̃ ampliùs domũ reuersum fuisse,q̃d aliud poterit iudex coniecturari,ꝗ fugã, post delictũ? fugam aũt famuli è domo, indiciũ furti facere tritũ est. Blanc.n.423.cum seq. Mascard.d.concl. 822.in princ.& cõcl.831.n.6.imò secundũ aliquos ple-
* nã probationẽ; quorum opin.cõem * attestatur. Soar.in libr.com.opin.crim.in ver. fuga famuli.

23 Sextò, Mouere quoq; potuit Iudicis animum aliquãtisper turpe supranomẽ huius famuli, ꝗ

nũcupat, Padella, (ꝙ ab eo ꝓcessisse credẽdum est, quòd fuerit nimis gulosus. pauperes aũt gulosi. ad furta facilè descẽdunt, vt gulæ indulgeãt) ex turpi.n.noĩe sic imposito, indiciũ furti quãdoq; sumere boni iudices consueuere, vt dixit, Abb. in prohem. decret. post nu.3.& Feli.n.32. Cano.in c.1.in ver. Bellial. de deposi. Blanc. pręcitatus, nu.405. & Mascar.d.concl.831. nu.22. cum quatuor seqq.

24 Animaduertendũ est tñ D. Auditorẽ Crimin. Placeñ. ad inquireñ. ex ṗdictis, reum nõ ꝓcessisse; sed mitiùs agẽdo, tñmodo ad ṗcipiẽdum ipsi, vt cõpareret ad informãdũ officiũ sup dicto furto, sub pœna decẽ aureorũ, prout solet fieri, qñ leuia sũt inditia, & ad inqtendũ minimè sufficientia, vt ꝑ Clar.q.31.vers. itẽ q̃to. & d.q.64. vers. sed nũquid. sed qa contumax fuit denuò citati fecit ipsũ ad allegañ. quare mulctari; & cũ adhuc in cõtumacia ꝑseuerauerit, ipsũ mulctauit, nisi intra triduũ cõparuisset, decretũq; mulctæ eidẽ intimari fecit, q nihilò magis cõparuit, adeo quòd cõtumaciæ indicũ aduersũ eũ militare cępit; q̃ sola sufficiẽs fuisset, nedũ ad inquirendũ, sed ẽt ad torqueñ. vt in terminis firmat Clar. loco prox. citato; Vndè dubium pęnes me non manet, quin tunc tpis inqri, & contumax denuo effectus, condẽnari, ac banniri potuerit, put bannitus fuit; Consequenter igr, cũ nũc in fortijs venerit, & ṗsertim captus, torqueri põt per supra dicta; attenta maximè qualitate personæ abiectæ, iux. præmissa.

Tantò magis cũ admissus ad nouas defensiones nihil ꝓbauerit, quod absentiã, & contumaciã suã excuset, secundũ prædallegata. Quinimo constitutũ suum illum valdè grauat; qa fatetur habuisse notitiã ṗcepti ṗdicti, primo loco emanati, & adijsse Notariũ actuariũ, q ei dixit, quòd in ꝓtoriũ veniret, sed Parmã venisse ad visendũ filiam. Non.n. releuat accessisse ad actuatiũ, qa

25 accedere debebat ad iudicẽ, † nec satisfuisset venire ad eũ, nisi stetisset, & obtenta licentia discessisset. c. si quos aũt. 18. disti. & c. non est. 3. q.11. Bart. in l.q ante Calendas. de verb. oblig.

26 † Quin potiùs maior est contumacia eius, q semel comparuit, quòd eius, qui nunq̃. Bal. in l.1. in fi. C. quo. appell. non recip. Carrer. in pract. ꝓcitata, in §.sextus casus, n.11. est mihi pag.13. Causa verò à reo allegata, quare Parmã ꝓfect⁹ est tpe quo comparere debebat, est prorsùs insufficiens, & illegitima. Quis.n. sani capitis vocatus ad Iudicem ex causa furti, pro quo honoris, & vitæ periculũ imminebat, comparere statuto tpe desijsset, vt ad filiã videndã proficisceretur? equidem cõscientiæ potiùs stimulo ipsũ ductum quilibet prudens iudex arbitrabitur.

27 Cæterùm quia nedũ non comparuit; sed à loco delicti se absentauit, post dictum delictum, & ṗceptum habitũ, resultat vera fuga; ex quo nihil aliud fuga est, q̃ absentia à Ciuitate, vel loco delicti, post delictũ. Blan. d. tract. n.228. in ver. fuga. Clar. q.21. vers. fuga delinquẽtis, sub n.19.

28 † & est sufficiens inditiũ ad torturã, vt per eos, atq; Gram. decis.11.n.13. & Ias. in l. admonẽdi, n.169. in fi. cũ ꝑ multis alijs, per Mascar. relatis, * concl.829.n.1. cum seq. vbi de cõi,* ṗsertim, qa fuga fuit diuturna, ex traditis ꝑ Farin. d. q. 11.

29 n.73. † Et cum inditium istud, ex spontanea rei confessione iudiciali ꝓdeat, non dubium qn sit plenè ꝓbatum. l.1. & 2. C. de confess. l. qui sententiã. C. de pęn. Doct. in l.2. de confit. reo. Bossi.

30 de confess. in princ. cum vulg. † Nec ipsum excusat memorata causa absentiæ, cũ non sit probabilis, nec rõni consentanea. Bal. in l. in bonæ fidei, n.7. vers. modo sequit. C. de reb. cred. Mascard. latè d. concl.819. n.11. & seq. vbi à Iudicis arbitrio pendere concludit, an causæ huiusmodi per reos adductæ, ꝓbabiles, ac rõnabiles sint, nec ne? Ex ṗdictis ergo oĩbus votũ meum est reũ hunc ad purgãda inditia contra eũ militantia, torqueri posse, ac debere, saluo semper meliùs sentientium iuditio. Ita fuit executum, & reus fassus est delictum.

SVMMARIVM.

1 *Poena quæ partim fisco, & partim parti applicatur, facit cãm criminalẽ, quia pars dignior, & potentior trahit ad se minus dignam, & impotentiorem, secũdùm aliquos, & ideo appellationem non recipit.*

2 *Verius tamen est mixtum esse iuditium, cũ de ciuili, & criminali participet. & est communis, Nimirum datur in eo appellatio.*

3 *Pœna amissionis virium per legem nouam imposita turbanti aliquem in possessione sua, applicatur turbato, licèt expressum non fuerit.*

4 *Remedium. l. si quis in tantam. C. vnde vi. appellationem recipit.*

5 *Interpratatio quam lex diù habuit, sequenda est.*

6 *Cõstitutio Ducalis Parmæ, & Placen. cõcedens appellationẽ in causis mixtis (vbi aliàs de iure licita sit) intelligi debet, tã de mixtis rõne diuisionis pœnarũ inter Fiscũ, & priuatũ, q̃ ꝑp modũ agẽdi.*

7 *Turbata possess. indiciũ appellõnẽ de iu. cõi admittit*

8 *Appellatio à mulcta in causis merè criminalibus denegatur, in ciuilibus autem & mixtis, conceditur ex constitutione Ducali memorata.*

9 *Criminalis causa à mixta quomodo dignoscatur ex modo procedendi, & num. 11.*

10 *Turbata possessionis causa in qua turbans ius suũ amittit, habet admixtam proprietatis causam, & tali mixtura appellationẽ proculdubio recipit.*

11 *Libellus, seu q̃rela tẽdẽs principaliter ad priuatũ cõmodũ, reddit cãm ciuilẽ, q̃uis ex delicto oriatur.*

12 *Amplia ẽt si pœna aliqua fisco applicanda foret.*

13 *Si verò*

13 *Si verò aquè principaliter ad pœnā fisco applicā-dā, & priuatū cōmodū actū sit, mixta est causa.*

14 *Sed si à diuersis legibus diuersa pœna sint imposita, quarum executio spectat ad diuersos iudices, tūc corā uno non pōt tractari de utraq; principaliter.*

15 *Actio ciuilis cum criminali principaliter intentari non potest.*

16 *Iudex criminalis non pōt reum condemnare ad rei restitutionem, nisi ex propria confessione.*

17 *Causa, q̄ originē hēt à cōtractu, ciuilis iudicatur.*

18 *Præsertim quando actus factus fuit sinè vi.*

19 *Dispositio prohibens appellationem odiosa est, & strictè interpretanda.*

20 *Appellationi in dubio deferendum est, etiam in criminalibus, nisi expreßim reperiatur prohibitum.*

Ad mandatum Serenifs. D. Ducis Rainutij.

EPITOME.

Iudiciū turbatæ possessionis appellationem recipere, nedum iure cōi, sed etiam stante lege municipali puniente turbatorem pœna amißionis iurium, & aureorum centum Fisco applican̄. Qua in re abundè tractatur materia iudicij mixti ex ciuili, & criminali, & in quo genere præualeat.

RESPONSVM XXXV.

QVærelam exposuit corā D. Auditore Criminaliū q̄dā Nob. Parmeñ. contra eius fictabilē, quòd mobilia q̄dā è loco conducto abstulerit, & asportauerit; instans illū condēnari in pœnis debitis, & indēnitati suæ prouideri; & pfecto processu, condēnatus fuit iuxtà formā, cap. 29. pclamatum gn̄alium in scutis centum, & amissione iuriū, si quæ habebat, & vlteriùs ad ea ēt restituēda, & reponēda in eodē loco. Appellauit reus, & de nullitate dixit in forma, & reiecta appellatione per D. Auditorē, appellauit à reiectione, & preces porrexit pro causæ commissione.

Procurator Fiscalis se opponit allegās à sententijs in criminalibus causis latis appellari non posse per formā constitutionū Ducalium, & hāc esse criminalē, q̄a pœna dicti cap. 29. applicatur
1 Fisco, saltē respectu aureorum centum. † Nam licèt pœna amissionis rei pertineret ad turbatū (q̄ tamē in proclamate non exprimitur) criminalis nihilominus iudicari deberet; quia quādo pœna partim Fisco, & partim parti defertur, p̄ualet pars Fisci, vtì dignior, & trahit ad se minùs dignā, & p consequens criminale iuditium censetur, non mixtum; consequenterq; appellatio denegat̄. doctr. est Pract. Papi. in for. lib. de turba. possess. in prin. n. 4 Clar. in prax. q. 1. vers.

tertiꝰ ē casꝰ. Menoc. de retin. poss. rem. 3. n. 608.

¶ Quibus tamen minimè refragantibus.

2 Nos Consiliarij Serenifs. D. Ducis Rainutij penès Celsitudinem suā Parmę residentes, contrarium sensimus, causā scilicet esse mixtā; non obstante, quòd Fiscus de pœna participet. per tex. in c. tuæ, in fi. de procur. gloss & Bart. atque Alex. in l. p̄tor, de sepul. viola. Alex. in rub. C. de iud. n. 3. & Ias. ibidem n. 2. 3. qui de cōi † attestatur. Ang. & Alex. in l. eum q. §. in popularibus. ff. de iniu. & in cons. 66. & 82. col. fin. lib. 1. Matthes. in 7. not Bal. in cons. 119. nu. 8. lib. 2. Catald. inter consilia diuers. cons. 58. n. 2. lib. 1. Aret. in c. testimonium, in 2. not. extra, de testib. Butr. in rub. extra, de iud. & ibi Rip. n. 110. cōem affirmans, vbi ēt Bero. n. 32. 33. put ēt affirmat Bertran. cons. 319. n. 5. lib. 1. Rimi. sen. cōs. 395. n. 37. lib. 2. Bossi. de appel. n. 8. 9. Alciat. cōs. 12. n. 6. lib. 7. Mago. decis. Lucen. 91. n. 1. & ferè per to. & Ioseph. Lud. in suis cōibus concl. 71. vers. contrarium, & seq. & in vers. si verò. vbi de cōi * pluries fidē facit, & p totū orbē canonizatā dixit, & oēs isti cōcludunt, quòd cā mixta re ipsa est, cū de ciuili, & criminali participet; & quòd statutū loquens in casu simplici, & sic prohibēs appellationē in criminalibus, non hēt locum in mixtis, quia est exorbitans à iure cōi, & materiā odiosam cōpræhendit, vt p eos, post Bart. & Doct. in l. 2. de verb. oblig. & in l. agraria. de ter. amo. Dec. in l. factū. §. in pęnalib. de reg. iu. Cepha. cons. 178. n. 18. & in hac materia loquitur ēt magistraliter. Bal. in d. cons. 119. n 6. & 8. li. 2. inquiēs, quòd pœna, q̄ non concernit punibilitatē delicti, sed rei psecutionē, recipit appellationē, non obstante statuto illā phibente in criminalibus; quia si Iudex in his errore, vel iniuria transit terminos rōnis, ęquū est, quòd reducatur ad modū; quia sn̄tia ciuilis est, & ciuilem parit actionē in factū, quā, si esset sn̄tia merè criminalis, parere non posset parti, magis q̄ pirrum pariat nespilā. Benè faciūt dicta Rui. cōs. 17. n. 4. & cons. 42. n. 2. li. 3. & cons. 167. n. 20. li. 1. Rim. in l. Imperium. nu. 105. de iurisd. omn. iud. Nat. cons. 463. num. 19. lib. 2.

3 Neque verò dubitandum est, quin pœna amissionis Iurium in re turbata, de qua in d. c. 29. sit applicata parti turbatæ, licèt hoc non exprimatur. glo. & Bal. in l. 1. C. de his, quę pœ. no. l. fi. ff. de litig. l. si quis in tantā. C. vn̄. vi. Lancell. de atten. ap. pen. par. 3. c. 31. de pęn. attenta. n. 212.
4 Gabr. com. opi. ti. de crimi. concl. 16. n. 10. † Vnde in remedio, d. l. si quis in tantā. certum est, quòd conceditur appellatio, vt ibi tenent gloss. Bal. Salic. & alij, & glo. in l. 1. C. si de mom. poss. Rip. in cap. sæpè, colum. fin. vers. secunda fuit, * opin. communem * affirmans de restit. spol. Bero. in d. rub. extra de iud. n. 51. vers. hinc etiam. Soci. reg. 24. limitat. 20. Dec. consil. 28. num. 2.

* Menoch. de recup. poss.rem.9. nu. 316. de cõt attestans, & Gabr.in suis conclus.tit.de acquir.
5 poss.concl. 1.nu. 116. † Et talem hucusq; habuit interpretationem istud ꝓclama, q̃a nunq̃ sibi appropriauit Fiscus iura turbatorũ. Ideo mutãda non sunt, q̃ diù certam interpretationẽ habuerunt.l.minimè.ff. de leg. l.si manifestè.C.de serui.Tiraq.de retrac.ligna.§.30.glo.1.n.11.Bero. cons.137.n.31.lib.3.Aym.cons.118.n.2.11. & 12. & cons.212.in fi. Gabr.cons.22.n.20. lib. 1.
6 Secundò, principaliter mouemur ob exp̃ssam Principis mentem in constitutione p̃dicta, dum facta mentione, & determinatione causarũ criminalium, ꝓhibendo in eis appellationẽ, subiũgit de mixtis, ꝓmittendo eã, vbi aliàs sit licita.

Hic enim decidit controuersiam p̃dictorũ authorum, quorum pars negat iudicium mixtum, alia verò affirmat; amplectitur namque horum sententiã, & cõem, præsupponendo mixturã, & concedendo in eis appellationẽ ad differentiam criminalium; ad hoc benè facit ꝙ scribit Maran. d.distin. 1.nu.75. volens multas solemnitates libellorũ criminaliũ in istis iudicijs mixtis sublatas esse per Regiã Pragmat. mandantẽ procedi sinè figura Iuditij in oĩbus causis ciuilibus, vel mixtis, cum de necessitate interp̃tanda sit in mixtis, tam ratione diuisionis pœnæ, quàm propter modum agendi, vt per eum.
7 Nec difficultatẽ facere põt illa conditio (si licebit ab eis appellare) quia nõ potest in dubiũ vocari, quin de iure cõi detur in causa turbatæ possessionis appellatio per doct. Bart.in l.2. de appell. reci. quem refert Menoch. de reti. poss. rem.3. num. 843. post Butr. Afflic. Rebuff. & Corn. & idẽ Menoc. de recup.poss.rem.9.q.49. Capic. decis. 1. n.23. & cõferunt q̃ sup.dicta sũt in materia. l. si quis in tantam.C.vnde vi.
8 Tertiò, magis enixa mens Principis dignosciẽ in d.constit.in §. à mulctis, vbi appellationem à mulctis in criminalib. causis prohibet, sed concedit tñ in ciuilibus, vel mixtis, & sic mixturã ciuiliũ, & criminaliũ causarũ admittit, cũ appellatione, & q̃dẽ indistinctè, & absq; vlla cõditione.

Quartò, Supponitur in facto, quòd post publicationẽ proclamatis antedicti, quo pœna amissionis iuriũ, & centũ aureorum turbanti imponitur, multoties fuit interposita, & admissa appellatio in hoc toto Statu, nedũ Parmæ, sed etiã Placentiæ, quodq; in neutra ipsarũ apparet interposita, & reiecta. Nimirum cum hanc habuerit interp̃tationem, non est ab illa recedendũ, d.l.minimè, de.ll.cumconcord. adductis.
9 Quintò, Aliud in facto supponitur, quòd in iudicijs istis contra turbantem motis virtute dicti proclamatis, non proceditur per capturam, admittitur passim procurator, non infertur tortura reo, non repelluntur testes in criminalibus aliàs inhabiles, nec requirũtur probationes luce meridiana clariores, sed qui meliùs probat possessionem suã, obtinet, hæc est cõis huius fori practica; ergo mixtorum iudiciorũ naturam retinẽt, nõ criminaliũ, & p̃ cõsequẽs appellationem recipiunt. Clar. in terminis d.q. 1. in princ. Maran. loco præcitato, n.33.cum seqq. conferunt quæ scribit Bero. in d. rub. de iud. num.33.

10 Sextò, Aduertendum est, quòd iudicium vigore dicti proclamatis, licèt mĩam habeat possessoriam respectu turbationis possessionis, & restitutionis ipsius, & pœnam quoque pecuniariã Fisco debitã, habet tñ annexã proprietatis cãm, cũ tractet de ammittendo dominio rei, q̃ ad turbantem pertinet; ideo appellationem recipit; sicuti videmus in alijs possessorijs habentibus annexam proprietatis causam. glo. in l. 1. in ver. momento, & ibi Bart. in 3. opposit. Bal.col.3.vers. sed quæro, & Sali. in 3. opposit. C.si de mom.pos. Abb.in c.fi.n. 12.de iud. Rim. Sen.cons.394 n. 12.13. lib. 2. Dec.in l. 1. col.2. vers. & tetenta ista cõi.C.de bo. pos.secundùm tab. Cacher.decis.Pedem.25. n. 10. Et videtur ĩ terminis, quod scribit Menoc.d.rem.9.n.321. cum concord. vbi appellationẽ dari in casu, l.si quis in tantam, probat; ex quo proprietatis cãm habet admixtã p̃p̃ rei amissionem, & regulã adducit, quòd vbi duæ causæ complicatæ sunt, & vna admittit appellationẽ, altera non, in vtraq; admitti debet, & cõcordantes citat; quibus addi põt, quæ tradit in terminis Bal.cons. 141. nu. 3. lib. 1. pulchram adducens rationem in casu d.l.in tantã, q̃a scilicet excedit notorios terminos simplicis possessorij, cũ præbeat mĩam locupletandi cum aliena iactura, & de bonis alterius. Sic igitur in proposito nostro, de ꝓclamate memorato concludendum est, appellationẽ dari respectu amissionis dominij, & iutiũ rei turbatæ, licèt aliàs prohibita dici posset, respectu pœnæ pecuniariæ.

Et hæc quoad generalem proclamatis dispositionem in omnibus causis dicta sint.

Quod verò attinet ad particularia p̃ntis causæ merita, alia quoque militant pro appellatio-
11 ne fundamẽta. Et primò, quòd quærelans principaliter tractauit in hoc iudicio de suo priuato commodo, tam respectu acquisitionis iurium aduersarij, ex dispositione proclamatis, quàm ratione indemnitatis suæ, cui consuli, & prouideri petijt. Etenim causa ciuilis ob id iudicanda est, siue ex delicto, siue ex contractu descen-
* dat. Hæc est cõmunis conclusio, de qua fidem facit Maran.d.distinc. 1.num.2.vers. sed breuiter. quam refert, & sequitur Mascar.de probat.
12 conclus.463. nu.2.3. cum concord. † De pœna verò pecuniaria aureorum centum Fisco applicanda non curatur, quia in consequentiam venit; Bossi. d.tit.de appell.nu. 9. post Bald. quem citat in cons.226. lib.3.

13 Secun-

13 Secundò est etiā aduertendum, quòd actor nō contentus pœnis dicti proclamatis institit suæ indemnitati consuli, quæ rei ablatæ restitutionē importat,& sic solius partis interesse, super quo iudicatum quoq; fuit principaliter, prout principaliter fuerat deductum. Vndè necessariò sequitur mixtura iudicij ciuilis cum criminali, Clar. d.q.1. vers. ex quorum omnium,& seq. meritò datur appellatio per supradicta.

14 Tertiò. Imò verò cum non pependerit ab eadē lege vtraq; condēnatio, sed partim à ꝓclamate, partim à iure cōi, non potuit Iudex criminalis su ꝑ ciuili iudicare, Clar. vbi s. vers. Itē scias, & vers. tertius est casus, sed fuit incompetēs, q a si intendebat actor priuatum suum commodum in iudiciū adducere principaliter, tenebať adire Iudicem ciuilem Rot. decis. 19. nota, quòd vbi agitur, in anti. de iud.& decis. 20. an Iudex appellationis, de appell. in antiquio. Feli. in c. memini mus nu. 11. de accus. Menoch. de arbi. iud. q. 81.

15 nu. 1. cum seqq.† sunt enim prohibitæ cumulari actiones ciuilis,& criminalis principaliter, vt ꝑ Bart. in l. 2. §. 1. ff. vi bon. rapt.& bellè tradit Mago. decis. Lucen. 91. nu. 3. 4. 5. Ideò subintrat dictio nullitatis interpositę ꝓ cōdēnatū, vt per eū.

16 Quarto loco attendendum est, quòd reus non est fassus aliquod delictum, quia constanter affirmauit mobilia abducta esse sua, licèt ex probationibus in iudicio factis Iudex aliter senserit;& hinc seqtur aliud grauamen; siquidem non pōt Iudex criminalis condemnare reū ad rei restitutionem, nisi propria ꝓcedat confessio Bal. in l. qui crimen col. fin. q. accus. non poss. Alex. in l. interdum, §. q furem, in addi. Bart. ff. de fur. latè Rui. cons. 35. col. 1. li. 5. Feli. in c. cum oporteat col. fi.
* de accus.& communē* dicit Rol. a Val. cons. 30. nu. 18. li. 2. Mago. d. decis. 91. n. 7. cū seqq. vñ cū fuerit condemnatus modo prędicto, grauatus reperitur notoriè in puncto ciuili, & per consequens rectè appellauit.

17 Quintò,& ultimò, haud īcōuenit dicere, quòd totum iudicium istud ciuile omnino iudicādum est,& ꝓpea remittendum erat ciuili Iudici, quia à contractu locationis originem trahebat. Boss. in tit. de Decre. Mediol. vt non ꝓcedatur crim. in princ.& per to.& in tit. de pluri uiol. nu. 44.& seq. Plot. de in lit. iur. §. 6. nu. 17.& licèt id procedat ex forma Decreti Mediolani, seruatur tamē etiam in hoc Statu, cuius facta est lex scripta.

18 Et tantò minùs procedi poterat criminaliter, ex quo nulla uis in abductione rerum interuenit. Boss. d. tit. de Decreto Mediol. nu. 12. 13. Meritò ergo de nullitate dixit reus propter incompetentiam Iudicis,& iure quoque nunc causam ipsius nullitatis,& appellationis antedictæ committi instat.

19 Quæ commissio eò magis concedenda est, quia constitutio antedicta appellationem prohibens in criminalibus, stricti iuris est,& strictissimè interpretanda, Boss. d. tit. de appell. nu. 2. cum con-
20 cord.† & appellationi in dubio est deferendum, etiam in criminalibus, si non sit expressè prohibita. Bart. in l. qui ultimo supplicio, ff. de pœn. Di dac. prac. qq. cap. 23. post num. 4.

Verùm quia causa huiusmodi exemplaris uisa fuit, placuit Serenis. D. Duci uotum etiā totius Consilij sui Placentiæ residentis superindè petere, q huic nostro conforme fuit, ideò rescripsit S.C. precibus appellantis, mandando D. Gubernatori Parmę, delegato in committendis appellationum causis, ut causam prædictam confidenti partium committeret de Collegio Dominorū Iurisconsultorum Parmæ.

SVMMARIVM.

1 Ecclesia tenetur viam sternere, & adaptare pro sua rata, quicquid glo.& non nulli alij senserint, & est communis, & num. 8.

2 Ecclesiæ Parochiales dirutæ à quibus refici, & restaurari debeant? & nu. 12.

3 Fratres Minores ad viarum, pontium, & similium refectionem non tenentur.

4 Ecclesia, vel Monasterium non tenentur ad aliqua onera, nisi deducto victu, & vestitu Rectoris, & Monachorum respectiuè.

5 Parochus si non habet tot redditus, quòd possit se cū alere, tenentur parochiani supplere, quod deest pro alimentis.

6 Viam reficere qui tenetur, si paupertate laborat, vicini onus pro eo subire debent.

7 Onus quod fructibus, uel fructuū causa imponitur, annuatim indicari debet, non verò vnus annus cum alio confundi.

9 Ecclesia in dubio de parochiali intelligitur, vndè legatum Ecclesiæ factum Parocho debetur, non beneficiatis eiusdem Ecclesiæ.

10 Parochia habet sua iura particularia, tam respectu onerum, quàm alimentorum, quæ soli Parocho debentur.

11 Viarum reficiendarū onus, regulari debet iuxta antiquum statum, non secundū innouationes factas.

12 Ecclesiæ reparāda onus,& aliorum operum in illius beneficiū quō diuidi debeat ex dispositione Synodi Parmē. vide supra nu. 2. quid de iure communi?

13 Clerici, qui tenentur ad viarum instructionē, vel reparationem, debent per Iudicem suum ecclesiasticum cogi, non per secularem.

14 Commodū sentiens debet etiam sentire incōmodū.

15 Dissimiliendo casuum operatur, vt de vno ad aliud argui non possit.

16 Sicut nec quando maior ratio in vno militat, quàm in alio.

Ad

Ad mandatum Serenifs. D. Ducis Rainutij.

EPITOME.

Ecclesia, & Ecclesiastici tenentur ad refectionem, & reparationem viarum pro rata sua. Sed si pauperes sunt, vt Fratres minores, secus est, & eorum loco tenentur vicini onus subire.

RESPONSVM XXXVI.

FVit aliàs Ecclesia S. Geruasij Parochialis in Ciuitate Parmæ, ad quam reducti fuere Fres Minores, diruto eorũ Monasterio cũ Ecclesia ex causa publicæ vtilitatis, qđ extra Ciuitatem reperiebatur; & mortuo Rectore dictæ Ecclesiæ, data fuit ab habẽte authoritatem cura animarum illius Parochiæ Fratribus ipsis, cum redditibus eiusdem, qui sunt sexaginta ducatonorum, vel circa, hoc est, librarum 418. monetæ Parmæ. Est enim iuri consonum, quòd si Ecclesia cõceditur religiosis, redditus eiusdem cedãt in vsus eorũdem, q defectus Ministrorũ supplẽt. Card. in clem. 1. q. 11. de re. Eccle. non alien. & pcessu tpis Ciuitas ipsa ex eleemosynis, & legatis pijs (destructa dicta Ecclesia S. Geruasij parua, & antiqua) aliam constituere cępit, quæ impfecta adhuc existit, & loco parui cimiterij, quandam plateolam ante eã dimisit, quæ nunquã fuit lapidibus strata, sed tñ iter ad ipsam Ecclesiam aptatus reperitur satis angustus.

Instantibus igr̃ vicinis, seu parochianis apud Illust. Antianos pro aptatione dictæ plateolæ, datum fuit in mandatis Mag. Deputatis super stratarum aptatione, & reparatione, vt illã sterni facere curarent, expensis eorum, qui de iure tenerentur. Qui quidem considerantes redditus Ecclesię pdictæ vix sufficere pro victu, & vestitu non oĩum fratrum, sed vnius ex ipsis, qui aĩarũ curã gerere possit, pro inconuenienti habuerũt ipsos Fratres Minores hac de causa reqrere; sed qa in ipsamet Ecclesia diuersa fundata sunt beneficia Clericorũ secularium, ascendentia ad summã librarũ sex mille, vel circa, operã dederunt, vt ipsi beneficiati spontè ad aliquã expensæ portionẽ concurrerent; qui tãdem inducti fuere ad soluẽdũ sextã partẽ, vel circa, expẽsæ pdictæ. Verùm quia Parochianos ipsos min⁹ q̃ fieri posset, grauare studebant, certam quoque portionẽ parochianis conuicinarũ Ecclesiarum imposuerunt, vti qui cõmodum aliquod forsan ex opera sentire visi sunt. Reliquum autem prędictis parochianis S. Geruasij dimiserunt.

At isti non acquieuerũt huic distributioni, & ideo nata fuit controuersia inter pdictos, extraiudicialis tamen. Et Serenissimus Dux noster nobis Consiliarijs suis in mandatis dedit, vt qd quisque nr̃um hac in re de iure sentiremus, in scriptis redigerem⁹, vt breuiter, & extraiudicialiter illorum dirimi queat absque scandalo, lite, & expensis, controuersia.

1 Et pro parte vicinorum, seu parochianorum adduci põt primò, quòd Ecclesia tenetur viam sternere, & adaptare. l. ad instructionẽ, vbi Bart. Bal. & alij. C. de sacros. Eccle. glo. in c. nõ minùs, in ver. releuandas. de immu. Eccles. vbi Butri. & alij, Card. in clem. 1. q. 18. vers. Item extraordinaria. de vi. & hone. cler. Cępol. de seruitu. rusti. pdio. cap. de serui. viæ, n. 49. & est * cõis opin. vt per Nat. conf. 280. ad fi. vbi multos citat. Quicquid in oppositũ senserit, glo. in c. iuxta, in ver. collationibus. 16. q. 1. & Hostiens. in summ. de immu. Eccle. §. à quibus, atque Abb. in d. c. non minùs, de immu. Eccle. Talem ergo plateolam, in qua militat eadem ratio, quæ in via, sternere tenebitur Ecclesia, non vicini.

Verùm quia vires Ecclesiæ supradictæ nõ suppetunt, cũ redditus habeat ita tenues, prætendunt vicini, quòd beneficiati onus huiusmodi
2 subire teneantur, saltem in subsidium; † & p hoc adducitur decretũ Concilij Trident. de reform. Sessio. 21. c. 7. disponens Parochiales Ecclesias colapsas, & dirutas refici, & restaurari debere ex fructibus, & redditibus ad Ecclesiã illã ptinentibus, qui si nõ sufficiant, recurratur ad patronos, & alios, qui fructus aliquos ex d. Ecclesijs quõcunque prouenientes percipiunt, in quorũ oĩum defectũ onus ad Parochianos trãsfert. Hinc. n. colligi vr̃, vicinos ipsos non nisi in defectũ, & in subsidiũ teneri ad huiusmodi reparationes, opas, & munera publica; & cum beneficiati pdicti in illorũ numero existãt, q ex Ecclesia fructus, & emolumẽta pcipiunt, dubiũ non vr̃, quin onus istud ferre debeant. Quod à maioritate quoq; rõnis suaderi vr̃; nã si illos teneri dixerimus ad expensas magnas p cõstructione, & refectione Ecclesiæ, in qua fundata sunt eorũ beneficia, multò magis ad paruas, qualis ista est.
3 Ego igr̃ his perpensis, in eã iui sententiã, quòd Fratres Minores antedicti, nihil conferre teneantur, pluribus rationibus.

Primò, quia id apud nr̃ates in spẽ decisum est, Bald. & alij d. l. ad instructionẽ. C. de sacros. Eccles. Cæpol. vbi s. n. 48. Fratres scz Minores ad viarũ, pontiũ, & similiũ refectionem nõ teneri.
4 Secundò, quia si teneri dici possent, vti q rectorẽ Ecclesiæ cũ fructuũ pceptione repræsentant, non dubitandũ, quin de redditibus ipsis lib. 418. debeat in primis detrahi victus, & vestitus Parochi; nã hoc gñale est, vt quoties de imponendo aliquo onere agr̃ Ecclesiæ, vel Monasterio, deducatur primo loco quicquid ad sustentationẽ Rectoris, aut Monasterij necessariũ est. c. 1. de pben. in 6. c. 2. §. vbi aũt, de deci. eo. li.

c. cum

c.cum ab oī, vbi Abb. & alij de vi. & hone. cleri. plenè Balb.conf. inter decif. Cacher.post decif.68.inferto, in 4. artic. sūma verò pdicta vix pōt vnū ex religiosis pdic. alere, vt notoriū est.

5 Quinimo si redditus non sufficerent, tenerent Parochiani supplere p alimētis.Parochi.16.q.1. c.statuimus, c.cum sicut de consecr.Eccl.glo. in c. cum oīs chrianus de consecra. distin. 1. Abb. i c.ex parte Adæ,de testi.doc.ī c.relatū de pben.

Tertiò,si ad aliquid cōferendū teneri dici possent isti religiosi, adhuc immunes essent ob notoriā paupertatē, q a pauculos illos fructus statim consumpserunt,cum tot sint,in cōi viuētes, qui longè maiores expensas p eorū victu,& vestitu,quotidianis eleemosynis quæritant.

6 Expeditum est aūt,quòd si quis ad viatum refectionē tenetur, & soluendo non sit, tenentur p eo vicini onus subire. glo.Bar.& alij in l. fi.ff. de via pub. q pro singulari tradir Cępol. post Rom.quē refert in loco pcit. sub n.58. & in fortioribus terminis loquunī; nēpe in eo q viā de-

7 struxerat; † Nec dici pōt de fructibus annorum sequentium qcquam sumi posse, quia quilibet annus inspici debet, ad dignoscendum vtrū qs rōne fructuū ad aliquod onus teneatur nec ne? Nat. d. conf. 280. num. 6. post Bald. relatum.

¶ Difficultas igī ad beneficiatos reducitur,vtrū scz ad huiusmodi on⁹ teneanī, & p qua parte? Qua in re ego sanè anceps sū ex infradicendis.

Primò, quia nullā legē, aut doctorē reperio, q beneficiatis in aliqua parochiali Ecclesia,onus viarum aptandarū iniungat, sed de Ecclesia tm̄, q̄ diues sit, loquuntur glo. in d.c. non minùs, in

8 ver.releuandas. † vbi oēs not. Iac. Butri. Bald. & alij in d.l.ad instructionē.Cępol.d.tract.& ri. n.49.in fi.Card.in d.clem.1.q.18. de immu.Ec-

9 clesf.& alij pcitati. † Et Ecclesiæ appellatione de parochiali in dubio intelligitur, ita vt legatum Ecclesiæ factum parochiano soli debeatur. Bart. Salic.Castren.& alij in l.1.in princ.C.de sacros. Eccles.vbi Ias. alios refert.& de cōi* attestatur,

10 nu.4. † Et parochia sua iura particularia hēt, tā respectu onerū, q̄ emolumētorū,q ipsi Parocho soli debentur, de qbus Rom. conf.356. nu.2.3. Adeo quòd Ecclesiam parochialem teneri potiùs,quā beneficiatos argui potest, & cum ipsa soluendo non sit, vicinos teneri per supradicta.

11 Secundò, pro beneficiatis facere vī,quòd plateola pdicta fuit de nouo facta ante Ecclesiam, vt s. pro ornamento potiùs,quā ex necessitate; qñquidem Ecclesia S. Geruasij, in qua fundata erant eorum beneficia, p tēpus immemorabile steterat finè illa; Vnde succedir, quòd nec ipsi, nec ipsamet parochialis ad eā sternēdā teneanī per doctri.Bal.in terminis, in ti.de pac. cōstan. §.Imperialis clementiæ, n.15.quē sequiī ibidē Petr. Rauen. in ver. munitionē, & Apostil. ad Aret. in d.l.ad instructionem, in ver. viarum.

12 Tertiò,pro eisdem facere vī Synodi Diocesani dispositio, cap.81.mandans onus refectionis Ecclesiarū parochialium,& operū similiū diuidi debere in hūc modū; nempe si Rector Ecclesiæ hēt plusquā quinquaginta aureos de redditu,& ad centum non ascendat, (vt hoc nr̄o casu) debeat ipse tertiam partē sustinere. Reliquū autē in quatuor partes diuidi, quarū tres vicini, aliā aūt quartam beneficiati ferre debeant. Etenim psupposito, quòd opus de quo agī,inter necessaria Ecclesiæ cōnumerari possit, (quòd tn̄ dubium vī p ea q in pcedenti fundamento retuli) quodq; redditus Rectoris parochialis Ecclesiæ grauari possint(prout non posse creduntur p supradicta) legē scriptā habere beneficiati videnī, iuxta quā,vltra sextā partē totius expēsæ cōferre non debeant, ad quā sponte se subiecerunt.

13 Et animaduertēdum est, quòd per potestatem secularē cogi nequeunt,sed p eorū Ordinarium tm̄. Bal.in d.c.non minùs, & in c. aduersùs, de immu.Eccle. Castr.d.l.ad instructionem, nu.3. verf.non tñ cogi posset, & verf.non tñ cogetur. AtqueAret.n.1.tex.in d.c.non minùs,& in cap. aduets⁹,vbi cano.oēs de immu.Eccle.latè Balb. post d.decif.68. in 7. artic. Quocirca, si beneficiatos ipsos in plus teneri arbitraremur, coram Episcopali Vicario res agenda foret, qui si à dicto Synodo recessurus esset contra Clericos? aliorum sit iudicium.

Nec ommittendum quarto loco,quòd attēto antiquo statu Ecclesiæ prædictę, quæ d.plateola carebat; possunt Beneficiati allegare talem ampliationē sibi piudicare non potuisse,& vel ciuitatē ipsam, q̄ sub ea forma Ecclesiā construi mādauit,ad hanc expensam teneri, vel vicinos ipsos, qui maximū cōmodū sentiunt,cū loco paruulæ Ecclesiæ amplā habeāt, & vnius missæ loco singula hebdomada,multas hn̄t quotidianas, & horas canonicas, pdicationes verbi Dei, fre-

14 quētiam Sacramētorū, & alia id genus. † Vltra quòd ipsorū domus nobiliorē, & decentiorem aspectum habent, consequenterq; pluris valēt. & cū tot sentiant cōmoda, æquum est,vt modicum quoque incommodū sternendi plateolam additam ferant.l.secundùm nām.ff. de reg. iu. Tantò magis quia Tridentina Synodus in loco pcit. ex parte vicinorū, de facili vī euitari; cum loquatur tm̄ in casu quo Ecclesia parochialis est in torum diruta, adeoquòd nec Rector ipse,nec beneficiati ea vti possunt p diuino cultu, & p celebrandis missis, & alijs diuinis officijs, ad q̄ tenentur, & sic casus necessitatis est, qui multū à nr̄o distat, in quo de ornatu potiùs Ciuitatis, & psertim domuū conuicinarū agī, nec de vno ad alium argui potest, stante eorum dissimilitu-

15 dine, c.sicut vrgeri, vbi glo.& c. cū ergo, † 24.

16 q.3.Feli. in c.translato, col.6.de cōsti. † & quia est maior ratio in vno,quā in alio.Bal.in l.apud antiquos,

antiquos, colum.1.vers.& nota istud argumentum.C.de fur.cum vulg.

Sum igitur voti, quòd vicini pdicti, aut alius pro eis adeat D. Vicarii Epaleni, ei suadendo, vt vel de iure, vel ex æquitate cogat, vel inducat beneficiatos ad conferendũ pro ope isto laudabili plusq̃ spontè obtulerũt; verisimile.n.est, quòd aliq̃d proficient; quicq̃d autẽ deerit summæ à beneficiatis obtinendæ, id oẽ vicinos p̃dictos S. Geruasij erogare debere, & onus impositum alijs Parochiarum circũstantium vicinis, minùs rectè iniunctum fuisse, & si quid ab his exactum fuerit, restituendum fore.

SVMMARIVM.

1 Vassallus de feudo transigere potest irrequisito directo domino, si illius conditionem meliorem reddit. ex communi.

2 Vassallus feudo spoliatus, cuius recuperandi spem verosimilem non habet, potest cum occupante impunè transigere irrequisito dominò, illud etiam apud eundem occupantem dimittendo, dummodo sincerè, & bona fide agat.

3 Vassallus feudum possidens, illudq́; alienans, si ad traditionem, & possessionis translationem non deuenit, priuationis pœnam non incurrit.

4 Si verò ad traditionẽ deuenerit, & priuatur feudo, & feloniam committit.

5 Vassallus feudo spoliatus, si per vim, aut metum ab occupante illud recognoscat, nullã pœnã incurrit.

6 Bonum tamen est protestationem priùs coram honestis personis emittere, quòd actus non spontè, sed per vim, aut metum fiendus est.

7 Recognitionis violenta, aut metieu lose, actus nullus est, & inualidus; ideo nullum ius recognito tribuere potest, etiam in possessorio.

8 Recognitionis actus, alia de causa, quàm coactionis, & iusti timoris, nullus, & inualidus, non inducit priuationem.

9 Neque in casu quo protestatio in eo fit, quòd saluum sit ius prioris domini.

10 Vassallus absq; dolo numquam cadit à iure suo.

11 Vassallus non possidens feudum, nõ tenetur ad seruitium feudale, nec ad alia, ad q̃ possidẽs teneretur.

12 Vassallus q̃ duo feuda à domino tenet, et in vno tale quid committit, propter quod priuationem incurrit, illo solo priuatur, non ambobus.

13 Maximè si diuersis temporibus, & inuestitutris acquisita fuerunt.

14 Idem si in parte tantùm vnici feudi committis, nam ea sola parte priuatur. ex communi.

15 Vassallus iurans fidelitatem secundo Domino, non tenetur venire contra primum, qui à tali iuramento semper intelligitur exceptus.

16 Præsertim si secundus sciebat adesse primum.

17 Sin autem ignorasset, posset forsan ad damna, & interesse contra iurantem agere.

18 Imperatoris persona à quolibet iuramento prædicto, exceptus intelligitur.

19 Vassallus feudum tenens à duobus Principibus inter quos bellum oritur, primum tenetur contra secundum adiuuare.

EPITOME.

Vassallus feudo spoliatus quas conuentiones cum occupante possit impunè inire?

Si duo tenet feuda ab eodem domino, & in vno committit tale quid, propter quod priuandus venit, an ambobus priuetur? Negatiuè respondetur. Idemq́; dicitur in parte vnici feudi, qua sola priuatur, non toto feudo.

Iurans fidelitatem alicui, intelligitur semper excipere personam prioris domini, atque Imperatoris, & priorem dominum tenetur adiuuare contra secundum, si inter eos bellum nascatur.

RESPONSVM XXXVII.

Nobilis quidam duo feuda Imperialia tenens, & possidens, diuersis p maiores suos acquisita tẽporibus, fuit à potentissimo Principe, per vim, altero spoliatus, & recuperationis spem ferè nullã hẽt; quia viribus ipse destitutus est; à Cesarea verò Maiestate auxilium aliq̃ nõ expectat; tum quia eam de hoc euentu admonuit, & nullam reportauit prouisionẽ; tũ quia eam videt grauissimo bello contra infideles multis iã annis implicitã; tũ denique quia alijs similibus exẽplis cõpertũ hẽt, Maiestatem suã, aliorum feudorum Imperialium in eadem regione occupatorum, recuperationi, ob rei fortè modicitatem, vel alia legitima de causa, minimè studuisse. Quocirca de alterius feudi amissione potiùs timens, quã de amissi recuperatione sperans, & cõfidens, sibiq́; ipsi, quoad eius fieri poterit, cõsulere intẽdẽs.

Quærit à me, an irrequisito Imperatore directo dño, conuentionẽ, & cõpositionẽ aliquam cum Principe detinente, licitè inire possit, ita vt nec feloniã, nec priuationis pœnam incurrat?

Et rursus scire desiderat, casu quo priuationis pœnam euadere non posset, vtrum ambobus feudis, an eo tantùm, super quo fieret conuentio, priuandus veniret?

Tertio loco q̃rit, an si iuramentum aliq̃ fidelitatis p̃stare cõtigerit Principi occupanti, intelligatur etiam præstitum contra Imperatorem, priorem dñm directum dictorum feudorum?

Quarto, & vltimo, si bellum inter Cæsaream Maiestatem

Maiestatem, & Principẽ antedictum oriri contingeret, cui potius inseruire teneretur?

Pro responsione ad primum q̃situm tres casus principales considerãdos censeo, aut.n.de feudo restituendo domino spoliato tractãdum est; aut de eo pęnes occupantẽ dimittendo, & relaxando; aut de codẽ in feudum ab illo recognoscẽdo, cum solito fidelitatis iuramento. Plures q̃dẽ aliæ conuẽtionum species considerari possent, q̃ tamen ad harum trium aliquã videntur posse redigi, vel saltem de similib. ad similia, vel à maioritate rõnis arguẽdo, ꝓpendi, & iudicari.

1 Primo igitur casu, quo de recuperatione feudi agẽdum esset, si supinde pactũ aliquod domino directo p̃iudiciale non fieret, illius certè conditionẽ meliorẽ faceret, q̃ hodie sit. Idcircò sinè eius consensu fieri posset. Capic. decis. 156. colum. 1. 2. & 3. & n. 22. vers. primum motiuum. * post Isern. & alios quos refert, & est cõis * opin. teste Curt. in tract. feud. par. 4. n. 96. & vti communem * amplectitur Paris. conf. 1. n. 134. li. 1. & Clar. in §. feudum. q. 38. ꝓ qua est bonus tex. in c. 1. de contro. inter dom. & alium. vbi ẽt Bal. n. 16. & in c. 1. §. si vassallus de suo. si de feu. fuerit contro. inter dom. & agna. & hic casus nullã hẽt difficultatẽ, q̃a nemo ab hac sñia discrepat.

2 Secundus casus est, quo de feudo pęnes detinentẽ dimittendo tractari potest, & in hoc mea est sententia, quòd stante occupatione p̃dicta, impotentia recuperationis, & interpellatione p̃dictis, possit quoq; impunè fieri, irreq̃sito directo domino; quia alienatio fieri non dr̃ eius, ꝙ quis non hẽt. l. si pro fundo. vbi Bart. & doct. C. de transact. Bal. in d. c. 1. de cõtro. inter dom. & alium. Alex. conf. 41. num. 3. 4. lib. 6. Gozad. conf. 5. n. 19. post relatos. Iacob. à S. Georg. in sua inuestit. feud. in ver. & cum pacto de non alienando, nu. 7. Hannet. in tract. feud. lib. 3. c. 6. in prin. & licet de hac conclus. dubitet Curt. loco p̃cit. ꝑ doctr. Bar. in l. nulli. C. de transac. nihilominus ea retenta, necesse tãtùm fore p̃supponir, quòd conuentio, & trãsactio huiusmodi sincerè fiat, & bona fide, ꝙ eueniet (inq̃t ipse) si dubius sit litis euentus sup feudo motę, & magna contra vassallum dubitatio, ex mente Bald. in c. 1. §. Imperialẽ, de prohi. feu. alien. ꝑFederi. Etenim in nr̃a facti specie, nedum imminet periculum amissionis, sed iam amissum est, meritò tantò magis transigere licet.

3 Confirmatur vrgenti ratione, nam receptum est, quòd feudatarius, ẽt possidens, & feudum alienans, si tamen non tradit, & possessionẽ non transfert, priuationis pœnã non incurrit. Curt. d. tract. par. 4. q. 20. Clar. d. §. feudum. q. 31. vers. sed q̃d si. Mari. Frez. de subfeud. lib. 2. §. prima authoritas. vers. secundum requiritur, est mihi pag. 101. Camera. in rep. d. §. Imperialem, pag. 8. in lra. P. cum seqq. & lra. V. Rol. conf. 51. nu. 4. lib. 2. Petr. tract. de fideic. q. 10. n. 70. vers. quartò prima. Si ergo alienans non cadit, nisi tradat, multò minùs cadere poterit, qui nec alienare, nec tradere potest.

4 Benè fateor, quòd possidens, alienans, & tradens, cadit à iure suo, & feloniam committit. Abb. in c. cum olim, nu. 18. de p̃script. & in consil. 3. nu. 5. vers. venio ad secundum, lib. 2. Castr. conf. 396. viso, & examinato, li. 2. Gram. conf. crim. 31. nu. 2. Rui. conf. 70. nu. 13. lib. 5.

5 Tertius est casus, quo de recognitione feudi à detinente q̃ritur, & adhuc distinguo; aut. n. vi, vel metu fieri potest, aut spontè. Si ꝑ vim, vel metum, certum est pœnæ alicui locum non esse. glo. in c. 1. §. similiter, in ver. priuabitur, de consuet. rec. feu. & in c. 1. §. porrò. in ver. p̃dit, quæ fuit prima causa benef. amit. & vtrobiq; scrib. Bart. in l. si ob turpem, col. 2. vers. idem dico. de condi. & demonst. Bal. in l. 1. in fi. C. eo. ti. Imol. in conf. 34. nu. 3. Abb. d. conf. 3. nu. 5. vers. vr̃ ẽt, lib. 2. Gram. latè conf. crim. 13. n. 18. cum seqq. * & nu. 30. vbi de * communi, & d. conf. 31. n. 19. vsq; ad fi. & signanter nu. 42. & rursus decis. 18. per to. Dec. conf. 690. n. 14. Grat. conf. 5. nu. 24. * lib. 1. communem * ẽt attestans. Clar. in §. feudum, q. 61. conclusionẽ p̃cedere inq̃ens, tam in casu iusti timoris, & metus, q̃ coactionis, & violẽtiæ. & cõiter * receptam esse. Rolan. conf. 2. n. 56. cum multis seqq. lib. 1. & conf. 1. nu. 108. & 110. lib. 3. & inquit Clar. ibidem, generale esse in quocunq; actu ꝑ feudatarium cõtra dominum violenter, aut meticulosè facto. Cum ergo in casu ꝓposito vis apertissima interuenerit, & iustus, ac probabilis metus adsit alterius feudi amittendi, non dubitandum quin recognitionem, & iuramentum facere possit impunè, vt feudum suum recuperet.

6 Consulo tamen, quòd priùs coram honestis personis protestetur, se non spontè, & libenti aĩo, sed coactè, & maioris damni euitandi causa, ad hunc actum deuenturum esse, quia tantò magis erit tutus, ꝑ doctri. Luc. de Pen. in l. curiales. col. pen. C. de prædi. curia. lib. 10. Bart. in tract. de Tiran. q. 1. & 2. Gram. d. conf. 3. nu. 30. post Ang. & alios relatos.

7 Et quia talis actus non spontè factus, nullus, & inualidus est futurus, nullum directo domino præiudicium facere poterit, aut cogenti ius tribuere, nedum in petitorio, sed nec in possessorio. Bar. vbi ptoximè, & in l. sequitur. §. si viam, de vsuc. atque in l. ꝙ meo, in princ. vbi etiam Alex. Aret. & Aquen. de acquir. poss. Bald. in l. 2. num. 50. C. de serui. & aq. Butr. & alij in c. fi. de causa possess. & proprie. Btun. conf. 20. nu. 21. Soci. conf. 187. in controuersia, num. 21. vers. quintò, & vlt. lib. 2. Ias. in vsib. feud. num. 53. Gram. d. conf. 31. num. 13. & 42. Cotta in suis memot. in ver. Imperator. Neuiz. latè conf. 12.

inter

intet conf. Brun.nu.115. cum seqq.& num.21. Rim.iun.consi.6.nu.62.cum multis seqq.

8 Sed & si alia quauis de cā, actus esset nullus, nullā Vassallus pœnā incurreret.Gram.plenè d. conſ.31.nu.13.14. & 42.cū concord. & Curt.d. tract.par.4.q.17.Idem iudicaretur, si in actu no uæ recognitionis apponererur clausula(saluo & reseruato iure prioris Dñi) Clar.d.§.q.31.vers. itē quæro.Petra d.tract.q.10.n.70.vers. quattò prima.Propterea, casu quò ad hunc actū deueniendū foret,maximè quoq; expediret reseruationem huiusmodi inserere.

9 Denīq; non ē ommittendū, quòd cū Vassallus nunq̄ absq; dolo cadat à iure feudi, vt p Gram. d.conſ.31.nu.39.Clar.d.q.31.vers. sed pone,&

10 Rol.d.conſ.18.nu.18.li. 1. † si absq; dolo possidere desijt,ad ea non tenetur, ad quæ possidens teneretur;consequenterq́; nec pœnam incurrit, quam aliàs incurreret,Bald.conſ.429.nu.4.li.1. Card.conſ.92.col.4.in fi.Rui.conſ.1.nu.4.lib.1. Cur.d.tract.par.4.num.53.Clar.d.§.q.49. vers. Item quid si fortè.Rol.abundè d. conſ.18.num. 18.li.1.& conſ.40.nu.15. 16.li.3.

Ex prædictis ergo colligo,feudarium hūc,q feudum vnum amisit absq; culpa sua, & recuperandi spem non habet,imò de alterius amissione timet,impunè posse iam amissum recipere in feudū à Principe detinente,& fidelitatis iuramētum illi facere, vt s̄, & pſertim pmissa prorestatione prædicta;& eò maximè,si clausulam illam reseruarionis iutiū prioris dñi, apponere poterit,quas rñ ptestationē, & reseruationē minimè necessarias,sed vtiles, bonæq; fidei, & sinceræ voluntatis,indicatrices existimo.

Quod autem ad secundum quæsitū attinet, an si pœnæ priuationis locus esse posset,ambo feuda comprehenderet, an illud solummodo,super quo contractum fieri contingeret?

Dico in primis,superfluam videri dubitationē,

11 ex quo neutro priuari posset per supradicta.† Cæterùm si qua ratione contrariū sustineri posset (quā ego nō prospicio) illo solo certè priuaretur,super quo contractus initus foret, vt in terminis respondit Rui.conſ.48.nu. 12. lib.2. & tradit Petr.d.tract.q.10.n.70.vers. sexto prima.

12 Cum præsertim feuda diuersis tpibus,& inuestituris acquisita præsupponantur.Natt.conſ.479. nu.15.17.& 19.qui licèt in vnica inuestitura cōtrarium sentiat,vt tñ id esse cōtra tex.allegatos

13 à Gram.in decis.49.n.1.2.†&* cōem sententiā, de qua Gram.ibidē testatur,in casu scilicet,quo Vassallus partem tñ vnius feudi alienat, qui ea sola,non toto feudo priuatur, quā ēr vti * cōem tenet Rui. d. conſ.48.nu.12 Clar.d. q.31.vers. sed pone,Nar.d.conſ.479.nu.2.& Petr. d.q. 10. nu.40.84.& 85. Si.n.in vna parte tñ vnici feudi,quod indiuisibile quodāmodo, saltem respectu iurisdictionis,reputari solet, receptum est, multò magis in vno feudo,separato ab alio, licèt vnica inuestitura concesso,locum sibi vendicare debet.

Meritò igitur concludendū est,Nobilem hunc vassallum,nulla ratione illo feudo priuari posse, quod in præsentiarum adhuc tenet, & possidet, licèt iā amissum apud detinentē dimittat,vel ab eo recognoscat,& iuramentū fidelitatis illi præster,iuxta supradicta.

14 Ad tertium q̄sitū dicitur,indubitatū esse, quòd iuramentū fidelitatis pstandum vt s̄.intelligi deberet,ut nunq̄ contra Imperatorē venire teneretur,duplici ratione. Primò quia est prior dñs, q semper exceptus intelligitur c.1.§.fi.in ri. hic fini. lex Cor. c.imperialē.§. illud quoq; de phi. alien.per Frid.c.2.de prohi. feu.alien. p Lotha. & in oībus istis locis feud.omnes not.c. veniēs, & ibi Canon.ex̄ de iureiu.Spec.in ri. de feud.§. qm̄ num.19.20.26.27.Iser.in c.1.de for.fidelit.

15 Afflict.in c.1.nu.7.de no.for.fidel.† Quod maximè procedere inquit Afflict.d.§.vlr. num.5. hic finit. lex,qn̄ persona, cui secundo loco iuratum

16 fuit sciebat iuramē habere primū dominum † nā si nesciuisset, teneretur fortè iurans ad dāna, & interesse,ur per eum. Etenim dubitandū non vr,quin Princeps qui feudum occupauit, illud esse Imperiale nouerit.quia plusquam notoriū est,Capic.in sua inuesti.feud.in generibus feudorū in ver. ligium, & Loffred.in conſ.5. anre nu. 36.cum concord.& procedit supradicta conclusio, etiam si prior dominus nullum ius prætenderet in feudo, pro quo iuramentum secūdo loco prastitū fuit; vndè multò magis obtineret in nr̄a specie,in qua Imperator hoc ipsum feudum cōcesserat,& iuramentum exegerat in forma solita,& pro alio etiam feudo non occupato.

17 Secunda ratio,quare non teneretur iurās vt s̄, venire contra psonā prioris domini est,quia est Imperator, contra quē nemo militare cogitur, quocunq; iuramento præstito non obstante, d. c.1. vbi oēs not.pſertim Iset.nu.1.de for.fidelit. Afflict.in d.c.1.nu.7.vers.nam etsi.de no. for.fideli.vbi ēt Præpos.in princ.Petr. Rau. in princ. Alua.col.3.& Feder.Schen.nu.1.glo.in d.c. 1.§. fi.hic finit.lex,& ibidē Rauē.in princ. & in vers. & quia.Hannet.vbi s̄.cap.9. vers.nam etsi.Cur. de feud.par.1.q.8.nu.23.Bald. videndus in d.c. Impialē.§.vlt.col.fi.vbi ētRauē.ī vers.&si aliqs.

18 Ad vltimum quæsitum,dico, quòd si nasci contingeret bellum inter Principes memoratos,teneretur Vassallus priorē dominū iuuare, contra secundum per d.c.illud quoq; vbi Doct.omnes, & maximè Alua.col.1.Rauen.in vers.probar ēt tex.iste,& Feder.Schen.in fi.Bal.in l.1. §. nè autem,C.de indic.vidu.toll.Loffred.loco præcitato, qui in nota.casu consuluit, & Capic. vbi s̄, saluans propterea Alphonsum Sanseuerinū pro priori Domino contra secundum militantem à

cadu-

caducitate feudi, Guerin. Piſo ſoac. in prælud. feud.par.vlt.differ.à relatione,& ita vtſupra reſpondi,ſaluo ſemper ſaniori iudicio,cui me libẽter ſubijcio, præſertim in hac ardua materia. Laus Deo,& Beatiſs. Virginis,ac Sanctis Aduocatis meis Hieronymo,Benedicto,& Franciſco.

SVMMARIVM.

1 Filius poſthumus ignoranter à patre præteritus in teſtamento, nõ tenetur hæreditatem reſtituere hæredi inſtituto virtute clauſulæ codicillaris,niſi pro dimidia,nam aliam dimidiam retinet pro ſua legitima,& trebelleanica;ſed contrarium vide infrà.

2 Filius primi gradus grauatus reſtituere vniuersã hæreditatem purè,non detrahit,niſi vnã quartã.

3 Filius poſthumus non poteſt dici grauatus reſtituere purè,ſed ſub conditione, ideo duas quartas detrahit.

4 Poſthumus ignoranter præteritus,rupto teſtamento,non tenetur virtute clauſulæ codicillaris reſtituere hæreditatẽ hæredi inſtituto; præſertim quãdo ante illius natiuitatem mortuus eſt teſtator,& non habuit tempus mutandi teſtamentum. Quæ opi.ex authorum dinumeratione magis cõis oſtẽditur,aduersùs aſſertionem Rolã. in cõſ.7.vol.4.

5 Æquior etiam, & humanior eſt, ideo ſequenda.

6 Filijs in dubijs quæſtionibus fauendum eſt.

7 Quod naturali quoq; ratione ſuadetur, quæ iudicẽ maximè mouere debet.

Pro Margarita filia poſthuma Mag. D. Nicolai Berni Mediolanenſis.

EPITOME.

Filius poſthumus ignoranter præteritus,rupto teſtamento,non tenetur virtute clauſulæ codicillaris reſtituere portionem aliquam hæreditatis hæredi inſtituto. Præſertim quando ante illius natiuitatem mortuus eſt teſtator, & non habuit tempus mutandi teſtamentum.

Et hanc eſſe magis communem opi. & omnino ſequendam probatur aduersùs Rol. à Valle.

RESPONSVM XXXVIII.

1 SI opinio, quam totis viribus defendit Rolã.in conſ.7.vol. 4. vera eſſet, & magis communis, atq; in iudicando ſequenda(quod ego minimè admitto,ex infra dicendis) attamen certum eſſet, quòd hæc filia poſthuma ignoranter præterita à patre, non teneretur reſtituere hæreditatem inſtituto,virtute clauſulæ codicillaris, niſi pro dimidia; quandoquidem altera dimidia pro legiti-
2 ma,& trebelleanica ipſi remaneret† nam licèt filij primi gradus grauati reſtituere vniuerſam hęreditatẽ purè, non detrahant niſi vnam quartã ad notata per Bar. & Scribentes omnes in l.Pa-
3 pin.§.meminiſſe ff.de inoff.teſt. † nihilominus, quia poſthumus non poteſt dici grauatus purè reſtituere,ſed ſub conditione, ſi naſcetur, duas detrahit quartas,vt docet Bal.poſt Bart.& Franciſcum de Piſis in l.filium quem habentem nu. 27.C.famil.erciſc.& idem Bal.in d.§.meminiſſe in fi.& poſt eum Angel.in conſ.99. incipiẽte Petrus,verſ.ſi igitur,iũcto verſ.reſtat igitur, vbi de duabus quartis detrahendis per poſthumum loquitur,Idem firmat Guil.Ben.in cap. Ranutius in verbo in eodem teſtamento relinquens il 1. nu.243.de teſtamentis,Bello.conſ.85.nu.8.Cepha.conſ.138.num. 31.32.lib.1. & ita nouiſſimè conſuluit Hipp.Rim.in conſ.78. nu.16.

4 Hoc igitur ſtante, dubium cadit ſuper reliquo hæreditatis, quoniã hæres inſtitutus prętendit ſibi per fideicommiſſum deberi, propter codicillarẽ clauſulã, quæ poſthumos venientes ab inteſtato poſt ruptum teſtamentum,grauat reſtituere inſtitutis in teſtamento, vt poſt longam diſceptationẽ,auctorumq; dinumerationẽ, concludit Rol.ĩ d.cõſ.7. inq̃ens eẽ magis cõem opinionẽ.

Mihi tamẽ contrariũ verius vĩ, prſęertim in caſu ꝓpoſito,in quo filia fuit ignoranter p̃terita,& pater ante illius natiuitatẽ mortuus eſt,ita quòd tempus non habuit mutandi teſtamẽtũ,& omiſſis pro nunc legibus,& argumentis ,quę pro hac parte paſſim adducũtur (poſtq̃ his t̃pibus nil aliud ferè quærimus,q̃ cõem opin.)in hoc articulo Doctores tñ huius ſententiæ ſectatores referã,quos pleno calamo non deſcripſit Rolan. loco p̃citato, vbi triginta ſex ſolùm enumerauit.

In primis ergò hanc opinionem tenuit Accur. de quo non meminit Rol. in auten. ex cau ſa in glo.vlt.iu fi.C.de lib.prętc.& ibi.

Nico.de Mata.

Cyn.in l.ex ea,ff. de teſta.

Guil.de Cun.&

Rain. de for.citati per Angel.in d. conſ.99.

Spec.in tit.de Inſtru.edi.§.compendioſe, verſ. pone quidam,& ibi.

Io.And.in addi.in ver.§. penult.

Iaco.de Belui. in ſua diſpu. quam ponit ſuper l.3.C.de lib.præter.

Bar. in l. 1. in 6. quæſt. ff.de iur. codicill. & in conſ.57.& 65.aliàs 210, & 235.

Bal.in dicta auten.ex cauſa in 7.quæſt. & in l.ſi totus in principio C. de inoffic. donat. & in conſ.156.239.vol. 2. & conſ.434.

Ang.in l.erit dicendum,& in l.qui iure militari,&

ti, & l.si filius in fi.ff.de mili,testa atq; l. 1. C.de eod.& in conf.106.
Colleg.Peruf.quod citat Angel.in d.l.q iure.
Aret.in l.titius,in principio de lib.& posth. & in conf.93.in 7.dubio,& in conf.vlt.in fi. vbi omnino videndum.
Paul.de Cast.in conf.200.nu.3.vol. 1.
Alber,Gal.in sua margarita titu.de testam,vers. pone,quæst.
Card.Zaba.in conf.20.in fi.
Homo.in conf.171. nu.4.
Corn.in conf.195.col.fi.lib.1.
Roma.conf.181.nu.2.
Alex.in conf.41.sub nu.6. vol.1.
Barb.in conf.60.in 1.dubio vol.2. & in addit.ad Bal.in d.l.1.C.de iure cod.atq; in cap. Rainaldus pag.13.col.4.extra de testa.
Beltrād. conf.10. vol.2.& conf.170.col.2.ver. ad secundū quæsitum vol.1.& conf.195.nu. 4. vol.2.Cald.in subscrip.ad d.conf.Bar.17.
Thom. Rip. in additione ad idem conf. Bart.& ad aliud conf.65.prællegatum.
Add.ad Alex.d.cōſ.41.& in cōſ.30.& 37.vol.3.
Soci.in conf.23. num. 3.volum.1.& in conf.93. vol.4. vbi doctè admodum loquitur.
Iaf.in l.3.nu.3.C.de inoffic.testa.& in d.authen. ex causa nu.24.& 70.quē vidisse nō pœnitebit.
Senatores duo relati per Iaſ. ibidem.
Soci.iu.in cōſ.128.n.72.vol.1.&cōſ.153.vol.2.
Mart.Lauden.in d.authent. ex causa,& ibidem.
Fulg.col.pen. nu.54.&seq.
Paul. de Picc.
Igne.nu.201.cum seq & nu.211.in fi.& nu.225 cuius verba benè ponderanda sunt
Curt.nu.22.&
Curt.iun. nu.70.
Gozad. nu.27.
Iac.de put.in vltima earta, &
Cagn.nu.141.& sequenti.
Io.Bolog.nu.39. & isti duo sunt omnino legēdi.
Paris.conf.62.nu.26.vol.2.
Crau.conf.67.nu.2.
Dec.conf.399.nu.8.vers. vt in simili casu.
Vital.gamb.in tract.de clausulis in verbo clausula codicillaris.
Io.Bapt.de S.Seuer.relatus per Aret. in d.conf. vlt.in princip.& p Ruinū in locis infrascriptis.
Rub.Alex.in conf.112.& conf.125.
Capr.in suis cōibus opin.concl.171.nu.26.
Io.Dilect.de ar.testan.tit.30.caut.10.nu.4.
Alciat.in tract.psūp.reg.1.psūpr.13.& cōſ.520.
Rip.in l.cent.num.34.de vulg.& pupill.& in l.si vnquam quæst.21.C. de reuocan.donar.
Rolan.in 1.par. flo.vlt. volunt.rub.34.n.3.
Duran.de ar. testan.in tit.de libe. instituen, vel exhære. caut.10.
Rui.conf.2.col.2.vol.2.conf.17.col.penult. eodem lib.& conf.6.vol.3.
Sylua.conf.81.n.29.& seq. lib.2.
Afflict. in constitutione Testamentorum, n.6.
Mant.conf.164. in fine.
Gram.decis.62.num.22.
Pet.Lorio.in tract.de test.ordina.c.30. in fi.
Thob.Non. conf.20. num.9.
Micha.Graf. lib.2.com. opi.cap.4.q.16.
D.Sfor.Oddus in tract.de compēdio substi. in materia compendio. à paga. factæ, limit. 4. vers. contrarium ergo.
Cels. Hug. in tract.de clausulis, in ver. clausula codicillaris, num.4.
Math.Gribal.in tract.communium opin.in verbo præterito, & in verb.codicilli.
Clar.in §.Testm̄,q.46.vers.con.aut sententiam, & in q.12.vers. sed si post, qui videatur.
Bero.conf.118. num.30. vers.2. dico, volum.2.
Pet.Io. Ancha. conf.11. nume.12. cum seqq.& num.17.18.in 2.par.
Hieron.Gabr.conf.113.n.9. lib.1.
Eman. Soar. in lib. recep.sn̄tiarū in lra C.n.31.
Vasq.de success.prog.lib.3.§.30.n.48.tit.de codicil.par.2.lib.1.§.30. num.48. & seq.
Burs.conf.15.lib.1. omnino videndus.
Hip.Riminal.in conf.vlt.n.56 cum seqq.vol.1.

Et ita ēt consuluerūt quatuor Excel. Doct.Bon. actu legentes in causa coram me aliàs pēdente, quorū consilia originalia pœnes me adhuc sunt, vcz Ferran. Vetius, Ant. Glauarinus, Ludouicus Lambertinus, & Nicolaus Horatius artestātes ita fuisse paulò antè consultum per Colleg. Bon. & sic clarè enumerando authores sup. relatos apparet, quòd nedum adæquanr nominatos à Rol. sed etiam longè superant, vltrā duo celeberrima Collegia Perusinū scilicet, & Bon. in qbus magnā doctissimorū Iureconsultorum cohortem cōpræhendi notissimum est. Sed, & plurimum refert numerus, atq; authoritas Senatus Mediolani, quē refert Clar. vbi s̄. iudicare consueuisse pro hac parte, nec non & Parlam̄. Delphina. quòd in eandem sententiam iudicauit teste Beltran.d.conf.170. Nec desunr pmulti ex sup. recensitis, qui de cōi, & magis cōi attestantur, pter eos quos Rol. retulit, inter quos Homod.Afflict.Io.Bolo.Alcia.Mant.Bero.Gribal.Cels.Hug.Gram.Graf.Burs.& alij, quos breuitatis causa non recenseo.

Nec omitto,quòd q̄plures ex allegatis p Rol. loquuntur in casu quo pteritus est posthumus scienter, quod est maximi momenti, vt ex relatis per Gabr. in ti.de clau.concl.8.Quodq; quāplures alij loquuntur in casu quo testator superuixit, & potuit mutare testamentum, quorum contrarium in casu nostro præsupponitur, vt ab initio dictum est; & sic tātò minor est numerus, contrasententium in hac nostra specie.

Quapropter concludo de Rol. quod ipsemet in hoc articulo concludit in d. conf.7. in fi. de Rub.

Rub. Alex. videlicet, quòd si benè dinumerasset authores de quibus supra non ita promptè dixisset communem esse in contrarium.

5 Aequiorem autem, & humaniorem hanc opi. omnes ferè fatentur, etiam oppositum tenentes. Vndè sequenda est pœnitus, & si contraria magìs communis esset, per ea quæ scribit Felyn. Barb. Dec. & alij in c. 1. de constitut. Abb. in c. 2. num. 3. de cogna. spiritu. Tind. in tract. testi. cap. 9. num. 7. & latè Neuiz. in sua syl. nupt. lib. 5. nu. 68. & 73. Gra. in consil. 2. num. 68. lib. 1. Io. Bolog. in l. 1. num. 43. in 5. limit. ff. si certum petitur, Ceph. consil. 93. num. 6. & consil. 166. num. 17. & 18. Mant. consil. 121. num. 3. lib. 2. Mand. in comment. ad reg. cancell. reg. 29. de subrog. 9. 10. in fi.

Et datò quòd dubium esset de magìs communi, multò magis attendenda, & sequenda foret opin. ista, vt docet Alexan. in l. eum prolatis nu.
6 23. in fi. de re iudi. † cum præsertim filijs faueat pro quibus in dubijs quæstionibus semper iudicandum est, vt per Dec. in c. 1. num. 81. de ꝓbat. & in l. fi. C. de eden. num. 18. Tiraq. de pri. Præca. priui. 146. cum concord.

Et tantò magis cum naturalis ratio vnicuique hoc suadere debeat, vt rectè concludit Aret. in d. cons. vlt. in fina. verbis inquiens. Interroget autem vnusquisq; seipsum, & conscientiã suam, secundùm rationem naturalem, quomodo consonat pietati paternæ, vt velit auferre hæreditatem filio, vel filiæ, & dare extraneo, vel coniunctæ personæ, quam minùs diligit, quàm filios, & tunc benè, & rectè in causa iudicabit. Enimuero naturalis ratio Iudicem magnoperè, & ante omnia mouere debet l. scire oportet, §. sufficit ff. de excusat. tut. cum cæteris allegatis per Cagnol. in l. in ambiguis, §. quotiens, ff. de regu. iur. & hæc pro responsione dubij in præsenti causa pro satis vrgenti adducti, sufficiant, quæ animũ Perillust. D. Iudicis mouere debere censeo; vt pro hac opin. iudicet, pro qua ego quoque indubiè iudicarem.

SVMMARIVM.

1 *Filij in conditione positi non censentur dispositiuè vocati secundùm opin. glo. & quamplurium Doct. qui communem dicunt.*
2 *Contraria tamen opi. hodie magìs communis euasit.*
3 *Et est verior.*
4 *Atq; æquior.*
5 *Concurrentibus autem aliquibus indicijs voluntatis testatoris, quòd voluerit filios in conditione positos succedere, indubitata est opin. contra glo.*
6 *Imo qualibet leuis coniectura sufficit.*
7 *Coniectura vna est quando positus in conditione est de descendentibus testatoris.*
8 *Alia quando sub illa conditione vocauit personam, quam verosimiliter minùs diligebat, quàm filios instituti.*
9 *Alia quando substitutio est facta vltimo filiorum institutorum, & inuicem substitutorum morienti, & in vniuersa hæreditate.*
10 *Alia quando testator exclusit proprias filias certũ quid eis relinquendo.*
11 *Alia quãdo facta est substitutio cum clausula (vulgariter pupillariter. & per fideicommissum.*
12 *Alia quando testator ad plures substitutionũ gradus deuenit.*
13 *Plures autem ex his coniecturis simul iuncta rem faciunt clarissimam.*
14 *Bona fideicommisso subiecta indebitè alienata, possunt per fideicommissarium reuocari.*

Pro D. Ruberto de Pirouano aliàs de Casali, Pedemontano.

EPITOME.

Filios in conditione positos dispositiuè vocatos esse iuxta magìs communem modernorum sententiam, verioremq;, & æquiorem.

Quæ sinè vllo dubio procedit concurrentibus aliquibus coniecturis, quarum multæ enumerantur.

RESPONSVM XXXIX.

Dominus labia mea aperiat, vt in præsenti consultatione per rectas Iustitiæ semitas incedam.

D. Leonardus de Pirouano aliàs de Casali filios duos sibi hæredes vniuersales instituit Dominum Carolum, & Ioan. Franciscum; alio filio clerico, Dño Ioan. Baptista exhæredato, & Dominabus Corona, & Francisca filiabus tacitatis, & ab hæreditate exclusis, prædictos verò filios institutos quandocunq; sinè filijs decesserint, inuicem substituit, subindeq; vltimo sinè filijs quandocunque morienti, vulgariter pupillariter, & per fideicommissum prędictum Dominum Ioannem Baptistam exhæredatum in vsufructu omnium bonorum hęreditariorum pariter substituit, & post mortem Ioannis Baptistæ substituit filios, & filias antedictarum filiarum suarum in stirpes, & non in capita. Decessit primò D. Ioan. Franciscus absq; filijs, ita quòd casus primę substitutionis euenit, postmodum

decessit Carolus relicto Roberto unico filio, & hęrede, qui paternam hęreditatē cum beneficio l.& inuētarij adiuit. Verùm quia quāplura bona hæreditaria memorati testatoris Carolus ipse viuens alienasse præsupponitur, etiam vltrà legi
1 timam, & trebelleanicam, dubitatur vtrum† Robertus in testamēto aui vocatus sit, ita quòd ad bona prædicta aspirare possit virtute fideicommissi. Qua in re consulendo breuitati, & disputationem ad partes omittendo, & modernos tantùm citando, apud quos antiqui omnes allegati reperiuntur, concluſiuè dico, quòd mirū in modum controuersa est præsens quæstio, vt doct. passim ferunt, & præsertim Menoch. de arbitr. iud.li.2.casu 148. vtrùm Rubertus filius Caroli in conditione positus, censeantur in dispositione vocatus; in qua licèt glo. fin.l.lucius la 2.de hæredi.instit. quæ pro negatiua sensit, ab antiq. Doct. vt plurimùm ap probata fuerit, vt passim
2 traditum est, † nihilominùs si rectè dinumerentur, & ponderentur hoc tempore authores hinc inde, fortè verificabitur dictum Soci.iun. in con sil.158.num.70.71.& conſ.174.num.21.& aliorum ab eo relatorum, qui asserunt contrariam opi. hodie esse magis communem, nam re ipsa multùm dissentiunt à quinquaginta, vel sexaginta annis citra; quia omnes ferè Scriben. contra glo. tenuisse videntur, quos singulatim referre superfluum videtur, sed qui eos videre cupit, vnà etiam cum antiquis eandem opin. amplectentibus, legat Soc.iun. in vtroque consilio præallegato, Boer.decis.155.Clar.in §.testamentum quæst. 79. vers. contrariam verò Gabr. in suis conclusion.tit.de fideicomm. concl.4.vers. contrarium verò Port. Imol.in conſ.46.nu.19. & inter eiusdē consil.Gribal.conſ.40. & Decia. cōſ. 42. & 44. D. Odd. in tract. comp. substit. par.5. inspect.3.colum.3.pag. 170.Cepha.conſ. 251.num.72. vers. cōtrariam verò.Thob. Non. consil.31.num.5.& consil.32.num.8.Cardin.Alban.in consil.9.in princip. Et nedum istam opinion. referunt multi ex memoratis Scribent.
3 esse magis communem, † sed etiam veriorem in puncto iuris defendunt per tex. ineuitabilem in d.l. lutius, quem multifariam inducunt; alias etiam quamplures efficacissimas rationes allegantes, & inter cæteros acerrimè pro hac parte pugnantes videri possunt Cassan.consil. 14.Iustinian.ille num.70.vsq; ad fin.Barba. consil.27. colum.13.lib.1.& consil.55.num.7.Boer. d.decis.155. Socin.iun. in dictis consilijs, qui omnino videndus est, Odd.in d.tracta.loco præcitato à pag.170.vsq; 172.& Thob.in præallegato con sil.31.& 32.post relatos.
4 Equiorē quoque omnes ferè affirmant, etiam contrariam sententiam sequentes, teste Socin. d.consil.158.num.69. & Clar.d.quæst.77. vers. nihilominus quia contraria opin. vt omnes fateatur, est equior, atq; Thob.d.conſ.31.num.11. Cum igitur verior, & æquior opinio sit, quòd filij in conditione positi censeantur per fideicommissum vocati, quamuis contraria communis uideretur, erit tamen sequenda, ut per Socin. & Thob. atq; alios præcitatos quibus sufficiat remissio.

5 Cæterùm si vltrà conditionem prædictam aliqua concurrant indicia, & coniecturæ mentis testatoris, quòd filijs prędictis voluit hęreditatem relinquere, fatentur omnes, quòd dispositiuè vocati censeantur, vt per Socin. locis præallegatis post multos concord. quos citat Clar. d.q. 70.Alb.consil.87.num.10.Ceph.consil.251.nu. 43.li.2.Gabr.d.conclu.4.num.25. Odd. vbi supra in fi.Marz.in epit.de fideic.q.20.Tob.d.cōſ. 31.nu.13.& conſ.32.nu.9.

6 Quinimo quælibet lęuis coniectura dicitur sufficere ad tradita per Crauer. consil. 62.num. 6. post Corn. & alios relatos, Cott.in suis memor. in ver. filij in conditione positi. Soc. iun. in locis præalleg.& in consi.178.num.1.volum. 2. Cephal. d. consil.251.num.73. & 74. Thob. Non. d. consil. 31.num.13.& consil. 32.num.9. cum multis concord.ab his citatis, qui de communi etiam attestantur.

Verùm in hac nostra specie nedum vna, sed quamplures, & nedum lęues, sed vrgentissimæ concurrunt coniecturæ, quòd Dominus Leonardus testator filium istum in conditione positum, ad hæreditatem suam vocare voluerit post mortem eius patris, meritò extra omnem versabimur difficultatem.

7 Et prima illa sit coniectura, quòd cum ipse sit de descendentibus testatoris, videlicet nepos ex filio, credendum est eum omnino vocatum fuisse. Nam hoc regulariter l. præsumit, etiam si de illis nulla sit facta mentio in testamento per reg. l. cum auus.ff. de condit. & demonstrat. multò fortius quando expręssim nominati sunt, & in conditione positi. Ita enim argumentantur in terminis Salicet.in l.1. num.5. C. de condi. infer. Cassan. consil. 67. num. 23. Alexand. consil.185. num. 23. lib.2.Boer.decis. 147.num.17.& d. decis.155.num.21. 22. cum multis concord. Cur. sen. conſ. 51. colum.9.& 10. Cur.iun.conſ.87.num.8.vers.2. quia, Purpur.in l.1. colum.fi.vers. & ista ampliatio, C.de pact.Car. Alban.d. conſ.9.num.5.vers.accedat prædictis, & fusiùs in lucubra.suis ad Bart.in d. l.lutius num.3.

8 Secunda, quia Dominus Leonardus sub hac conditione, si sinè filijs, &c. vocauit personam, quam uerisimiliter minùs diligebat, quàm filios filiorū institutorum, idest alium filium exhæredatum, quemadmodum, & post eius mortem, alias etiam personas minùs dilectas substituit, uidelicet filios filiarum suarum ab hæ-

ab hæreditate exclusarum, & tacitarum. Hanc coniecturam existimo fortissimam, prout etiam existimant Anch. consil. 74. contra Philippum num. 2. in fi. Alex. consil. 64. colum. fi. lib. 2. vbi de communi Ruin. consil. 128. num. 13. in 3. Curt. sen. consil. 75. num. 4. Cur. iun. consil. 16. nu. 7. & consil. 143. colum. 4. Gozad. consil. 64. num. 4. Boer. d. decis. 155. nu. 21. Crauet. d. consil. 62. nu. 10. Alba. consil. 86. num. 12. & consil. 87 num. 12. Cephal. d. consil. 251. nu. 76. & quamplures alios referens. Gabr. d. concl. 4. nu. 13. & pulchrè Tob. Non. d. consil. 31. nu. 15.

9 Tertia, qa ista substitutio est facta vltimo filiorum institutorum, & inuicem substitutorum, morienri, & in vniuersa hæreditate, Gozadin. d. consil. 64. nu. 14. Manr. cōs. 115. col. 3. & post eos, Gabr. vbi supra nu. 43. Tob. d. consil. 31. num. 17.

10 Quarta, quia Dominus Leonardus filias proprias in testamento excludit, certum quid eis relinquendo, vt prædiximus; hinc colligitur mentis eius fuisse, vt hæreditas in filios masculos, & eorum descendentes conseruaretur, & per consequens filij ipsorum filiorum in cōditione positi censentur dispositiuè vocati, Rip. in l. centurio. num. 164. post Corn. & Cur. quos refert, de vulg. & pup. Crauet. consil. 130. num. 4. Thob. Non. d. consil. 32. num. 13.

11 Quinta, quia prædicta substitutio nedum facta compendiosè per verbum (quandocunq;) vt sic comprædendat vulgarem, & fideicommissariam, sed cum clausula (vulgariter pupillariter, & per fideicommissum) quo casu, vt vniformiter determinet iuxta reg. l. iam hoc iure de vulg. & pupill. & nè sequatur, quòd aliquo casu filij positi in conditione non possint admitti, etiam ab intestato, quod esset contra tex. d. l. lucius, & tradita ibidem ab omnibus, etiam sequentibus opinionem glo. dicendum est, quòd sint dispositiuè vocati, ita subtiliter, & doctè arg. Socin. iun. d. consil. 174. nume. 24. & sequen. & post eum Thob. Non. d. consil. 31. num. 14. & consil. 32. num. 12.

12 Sexta, & vltima sit coniectura, quòd testator duos gradus substitutionum fecit sub illamet conditione, si sinè filijs, &c. nam primò filios institutos inuicem substituit, & deinde vltimo ipsorum morienti substituit exhæredatum, cui etiam nouissimo loco aliam fecit substitutionem, vt prædiximus, quando igitur ad plures substitutionum gradus ita diuertit testator, clarum videtur, quòd filios positos in conditione vocare voluerit, vt per Anchar. d. consil. 74. nume. 2. in fi. Alexan. d. consil. 64. in fi. Rip. d. l. cētutio num. 163. Crauer. consil. 98. ad fi. & vltrà istos Cepha. d. consil. 251. num. 29. post Iason. Cur. sen. Cur. iun. Gozad. Cassan. Purpurat. Paris. Ruin. Grat. Mant. Soci. iu. & Boer. ab eo relatos, Thob. Non. d. consil. 31. nu. 15. Menoc. in consil. 85. nu. 22.

Consi. Lud. Sacc.

Ex his igitur coniecturis, licèt opin. glo. in l. lucius, aliàs sibi locum vendicare posset, nulli dubium esse debet, quin in præsenti casu iudicandum sit in fauorem D. Roberti filij D. Caroli Antonij vltimo loco defuncti, vt ad bona D. Leonardi eius aui paterni per fideicommissum vocatus sit.
13 † Et si singulæ coniecturæ non sufficere de per se dicerentur, ad voluntatem testatoris enixè indicandam, simul tamen iunctæ satis superq; sufficiūt, vt in proposito docet Grat. consil. 106. colum. penult. lib. 2. Crauet. d. consil. 98. in fi. Marzar. d. quæst. 20. Odd. d. tract. loco pcæcitato in fin. arti. Gabr. d. conclu. 4. num. 49. & secundùm eas intrepidè iudicandum est,
14 vt concludit Clar. d. quæst. 29. in fin. † Et quia bona hæreditaria alienata reperiuntur, vt ab exordio diximus, vltra legitimam, & Trebelleanicam, minimè ambigendum erit, quin ea repetere, & reuocare possit D. Robertus, quæ ab inde supra alienata fuerint per tex. in l. vlt. §. sed quia, & §. vltimo, & authen. res quæ C. comm. de leg. cum vulg. & in hoc non insisto, quia res caret omni difficultate. Laus Deo.

SVMMARIVM.

1 *Comes Palatinus, vel alius habens authoritatem legitimandi naturales, & spurios, potest etiam proprios legitimare ex Baldi, & nonnullorum sententia. Sed vide infra nu. 5. & 10.*

2 *Magistratui filiofam. permissum est adoptari, vel emancipari apud seipsum.*

3 *Iurisdictionis voluntaria actus est legitimatio; sed vide infra nu. 8.*

4 *Iurisdictionis voluntaria actus, si per Magistratum apud alium gerantur, nullius sunt momenti, & num. 9.*

5 *Comes Palatinus non potest proprium filium naturalem legitimare, vt sibi succedat, ex veriori, & magìs communis opi.*

6 *Legitimatio causa cognitionem requirit.*

7 *Imperator non potest concedere alicui facultatem legitimandi filios proprios naturales nascituros; nè ad peccandum inuitetur.*

10 *Princeps potest proprios filios naturales, vel spurios legitimare, non vt pater filios, sed vt Princeps subditos.*

S 2 EPI-

EPITOME.

Comes Palatinus non potest proprios filios legitimare, secundùm veriorem, & magis communem sententiam, quæ tamen controuersa est. Princeps verò potest; non vt pater, sed vt Princeps.

RESPONSVM XL.

INterrogatus à nobilissimo Viro, vtrū Comes Palatinus, vel alius authoritatem habens legitimādi naturales, & spurios, possit quoque proprios filios huiusce qualitatis legitimare?

1 Prima facie respondendum affirmatiuè credidi, memor.cap. per venerabilem,qui fil. sint legi. vbi Summus Pont. Regi Francorum id li-
2 cuisse asserit. † & l.si cōsul. de adop. vbi consuli permissum est, & præsidi filijs familias, adoptari, vel emancipari apud seipsos. Vndè infert ibi Bald.in prima lect. sub nu.8. ad quæstionem nostram; volens Com. Palatinum, & alios authoritatem prædictā habentes, posse filios proprios legitimare, & multò magis filios fratris, vel alterius coniuncti. Dixi tamen meliùs cogitandum fore. Ideo domum reuersus reperi, statim hanc opin. sequi Alex. in consil. 188. in princ.lib. 5.& Abba. in d.cap.per venerabilem, num.13. & pro eadem allegari, Ias. in l. qui iurisdictioni, nume.9. & in l. est receptum. de iurisd. omn. iud. Ioan.de Ana.in consil.29.in tertio dub.& Bolog. in addit. Marti. Lauden. in tracta. de legitimat. num.157. & Lud. de Sard. in simili suo tracta. sub rub. de legitimatis per
* rescrip. quæst.5.Doctores ita communiter * te-
3 nere asserentem. † Rationem autem assignant, quia cum legitimare sit voluntariæ iurisdictionis, potest quis per semetipsum eum actum expedire.d.l.si consul. cum gloss. in ver. filiusfam. vbi etiam Bald.nu.8.9. vers. quartò ista regula,
4 † Quinimo dixit Ias.d.l.est receptum.num.7.8. actus volontariæ iurisdictionis, si per Magistratum apud alium gerantur, nullius esse momen-
* ti, secundum communem * opinionem. Ex qua ad casum nostrum infert, tenens Comitem Palatinum apud alium similem Com. filium suum naturalem nulliter, & inualidè legitimare.
5 Contrarium tamen quamplures maximæ authoritatis Doct. tenuisse animaduerti, & in primis glo. in d. cap. per venerabilem. in ver. Regi. quæ voluit posse quidem filiū apud patrem legitimari, vt alijs succedat, non tamen vt ipsi patri. quam gloss. sequuntur Hostien. Butr. & Cardi. & pro hac opin. pulchrè consuluit Anchar. consil.320. primum dubium, num.5.vers. contrarium credo. vsque ad fin. quampluribus rationibus, & argumentis tuetur. Eandem tenere videtur Ioan. de Ana. in oppositum citatus, dum sustinendo legitimationem,de qua ibi tractabatur, dicit factam fuisse ab Auo, non à Patre, & per consequens cessare odium, quod contra hunc, ratione incontinentiæ, militabat. Sed pleniùs cæteris, quos viderim,sententiam hanc defendit Soci. in consil. 95. lib. 4. vbi ad partes arguit, contraria omnia tollit, atque sub
* num. 11. communem, * & veriorem attestatur. sequitur Lud. de Sard. loco præcitato, vbi post argumenta ad vtranque partem,hanc amplectitur opi.& Dec. in d.l. qui iurisd. num. 15. atque in cap. ex literis, num. mihi 53, de probat. post alios quos citat,& Franc.Cur. in addi. ad Alex, in d. l. est receptum. in ver. Parem. Nauar. in cap. Nouit, in 3.notab. nume. 37. de iud. Nec dissentire videtur Ias. in d. l. qui iurisdictioni, nume.9. ex quo opinionem istam vltimo loco refert, & contraria procedere inquit in actibus iurisdictionis merè voluntariæ, in quibus causæ
6 cognitio non requiritur, † prout requiritur in legitimatione, per l.si pater, in fi. de adopt. cuius opi. sequitur ibidem Zas. num. 16. & quòd causæ cognitio requirat in legitimatione,quando Comes Palatinus vult legitimare, probat egregiè Dec. consil.179. nume. 2.3. post Rosel, & alios quos refert Bero. consil. 176. nume.45. versic.alia quoque, & num. seq. Et sic videtur
* ista opin. magis communis, * quæ validioribus etiam rationibus nititur,relatis ab Ancha. Io. de Ana. Soci. Sard. & Ias. in locis proximè citatis, atque ab Ant.de Rosel. in tract. de legitima. sub rub. de causa materiali legitima. nume. 12.13. quorum dicta recensere superfluum existimo.
7 Sed illa præsertim ratio arridet, quòd facultas legitimandi,si ad proprios illegitimos extenderetur, esset contra bonos mores canonicos, & nutritiua peccati; maximumq; incōueniens esset, quòd pater, qui peccauit, maculam suam posset propria authoritate abstergere, & abolere, non recurrendo ad superiorem. vt considerant Ioan. de Ana. num. 3. Ancha sub nu.5. Soci.num.8. & Sard. num.6. Arguentes, quòd sicut Imperator non posset alicui specificè facultatem concedere proprios filios naturales,& spurios procreandos legitimare, nè ad peccandum inuitaretur, ita & multò minùs sub generali concessione, id permissum intelligi potest. ad quod vltra per eos deducta, videri potest. Bald. in l.eam quam. num.33.C. de fideicom.

Apud eosdem etiam authores multiplex sumi potest responsio ad argumentum prædictum de volontaria iurisd. & pſertim illud procedere in ea,q̄ sine causæ cognitione exercet,ex mēte Ias. vbi s. & illud cessare vbicunq; vrgētiores ratio-

nes in

æes in oppoſitum militant, vt reſpondet Socin. d.conſ.95.nu.12.

Ad tex.in c.per venerabilem reſpondet Aneh. d.conſ.310.in fi.procedere in Rege Franciæ.qui ſuperiorem non recognoſcit; cui multa licenr, quæ alijs non licerent; & re ipſa probat ille tex. ſpeciale eſſe, vt non tanquam pater filium, ſed tãquam Princeps ſubditum ſuum legitimare va leat. Vndè Abb.ibi nu.13. & alij Scrib.not.Prin cipis priuilegium illud eſſe.

Bal.authoritas in d. l. ſi conſul.curanda nõ eſt, quia communi opin.repugnat,ita reſpõdet Soc. d.conſ.95.nu.11.

Alex.d.conſ.188.in prin.perfunctoriè loquitur, & impremeditatè, vt ipſemet præfatur, Bologn. in addi. ad Ana. de Principe loquitur, ex quo fundat principaliter dictnm ſuum in d.c. per ve nerabilem(& in opi.Anc.qui cõtrarium tenet,) vtſupra.

Iaſ.in d.l. qui iuriſdictioni. communem * potiùs amplectitur ſententiam, vtſupra viſum eſt,
8 † & ad id quod idẽ Iaſ.ſcribit in d.l.eſt receptũ, quòd actus voluntariæ iuriſdictionis apud aliũ nulliter expediantur ab eo, qui facultatem taliũ actuum expediendorum habet, poſſet primò reſponderi concluſionem illam, quam communẽ dicit, multos habere contradictores, & quidem maximę authoritatis, quos ipſemet ibi refert,& ante eum Alex.ſub num.4.pro quibus ſtat,l.1.in fi.tit.de offi.conſul. Item reſponderi poſſet legitimationem abſolutè non eſſe voluntariæ iuriſdictionis,ſed de contentioſa participare, quod colligitur ex d.c.per venerabilem,§.inſuper, dũ vult talem iuriſdictionem exerceri à Principe in ſubditum,& in §.ſeq.vbi tractans legitimationis materiam,inquit Summ.Pont. ſe temporalẽ quoq; iuriſdictionem,caſualiter extra Patrimonium eccleſiæ exercere, & quòd de contentioſa participet, ſuaderi quoq; põt ex relatis ꝑ Ant. Roſel.d.tract.de legitim. li.20. cap.1.nu.9.10.
9 † Deniq; reſpondetur concluſionem illã ꝑ Iaſ. relatam loqui de magiſtratu, qui non ſolũ voluntariam, ſed ẽt contentioſam iuriſdictionẽ exercere poreſt, vndè inconueniens videreẽ, & contra honeſtatem,& dignitatẽ ſui imperij. vt alienæ iuriſdictioni ſe ſubijceret in eo quod per ſe ipſum gerere poſſet; quam rationẽ perpendunt Scrib.in d.l.eſt receptũ,teſte Alex.ibi ante nu.5. At ceſſat huiuſmodi ratio,& inconueniẽs in Comite Palatino, qui contentioſa regulariter caret, ergo ex dicta concluſione ad caſum noſtrum nõ benè infertur. Sed quicquid de hoc ſit, ſatìs eſt illationem illam communi * ſententię repugnare, quam ipſemet Iaſ.in d.l.qui iuriſdictioni. approbauit, vtſupra dictum eſt.

Io.de Anan.in contrarium adduci non meruit, cum pro hac opi.potiùs teneat, vtſupra.

. Marti. Laud. ex aduersò citatus, remiſſiuè tantùm loquitur,& non benè figit pedes; Imò dum ſe remittit ad Ana.d.conſ.29.potiùs ſententiam probat per doctri. Bar. in l.non ſolum, §.liberationis,de libera. lega.

Lud.de Sard.licèt dicat Doct.communiter tenere, fundat ſe in d.c.per venerabilem, §. inſuper, qui loquitur in Principe, in quo diuerſum ius ſtatuitur, vt infra proximè dicemus, & ſecũdum ius allegatum intelligi debet vtſupra, in alijs autem legitimandi poteſtarem habentibus contrarium expreſsè tener, vt retulimus.

Concludendo igitur, vera,& communis videtur ſententia, quòd habens legitimandi facultatem, non poteſt ex ſe ipſo proprium filium naturalem, vel ſpurium legitimare.

10 Verùm hanc limitari intelligo in Principe, & Principis authoritate fungente, & ſuperiorem non recognoſcẽte, q in propria quoq; cauſa cognoſcere, & iudicare poteſt. Is namque filios ſuos legitimare poterit, non vtì pater, ſed tanquam dominus ſubditos, vt ad litteram legitur in d.c.ꝑ venerabilem,§. inſuper vbi Abb.num. 13. & alij Canon. notant, teſte Socin. d. conſil. 95.num.1.verſ.pro hoc,& nu.10. Hanc etiam limitationem probat, Anch.d.conſil. 220.in fin. Ant. Roſell.d.tract.Rub. de cauſa materiali legitimat.num.12.verſ.In contrarium,& Ludou.de Sard.d.tract.Rub. de legitimatis per reſcriptum quæſt.5.num.6.Deci.d.conſil.579.num.3. Diuerſitatis autem rationes inter Principem,& Comitem Palatinum in hac materia notoriæ ſunt, & apud proximè citatos authores legi poſſunt, quas referre ſuperfluum ducimus. Iunctis igitur eorum authoritatibus, qui Comitibus, etiam Palatinis facultatem prædictam tribuunt, cum his qui ſoli Principi eam concedunt, res omni caret difficultate, quo ad ipſum, licèt quoad alios ſecus (meo iudicio) reſpondendum ſit.

Stabit ergo regula, quòd habens legitimandi facultatem, non poterit proprios filios naturales, aut ſpurios legitimare, & antiquis natalibus reſtituere; Sed limitabitur in Principe,& principis authoritate fungente, qui non tanquam pater in filios ipſos, ſed tanquam Dominus in ſubditos ſuos munus hoc validè explere poterit per ſupradicta,& hanc reor eſſe veritatem. Saluo tamen ſemper, &c.

Conſil. Lud. Saec.

SVMMARIVM.

1 *Raſcriptio in incorporalibus non currit niſi contra ſcientem, & patientẽ, quia aliter poßideri non poſſunt, ex communi.*

2 Quod ampliatur procedere etiam in immemorabili præscriptione.
3 Ignorantia eius præsumitur, qui in alterius locum succedit.
4 Præscriptio cõtra fiscum Principis debet esse ad minus quadragenaria.
5 Fiscus sine causæ cognitione, aliquem sua possessione priuare non debet.
6 Consiliarij Principis cauere debent, nè potiùs deceptores sint, præsertim in alteratione monetarum.
7 Principes qui monetas mutant in sui commodum, peccant mortaliter, & ad restitutionem tenẽtur, & in foro pœnitentiali astringuntur, sicut, & pro nouis pedagijs.
8 Princeps habens regalia, potest monetas mutare iusta de causa, & causa iusta dicitur si populi consensus accedat, de cuius commodo, & interesse tractatur.
9 Si verò populi consensus desit, controuersum est an possit?
10 Nam pro negatiua multi tenent, & de consuetudine Hispaniarum, & de communi attestantur.
11 Affirmatiuam verò alij amplexi sunt, & de magis communi, & de consuetudine Galliæ fidem faciunt.
12 Quæ facultas Præsidi quoq; Prouinciæ concessa videtur.
13 Opiniones autem conciliari posse videntur, vt populi consensus non ad authorandum, sed ad iustificandum alterationem monetarum requiratur, vel quod iusta causa, quæ requiritur in hoc, verificetur, vt absq; populi præiudicio fiat, quod idem videtur importare.
14 Aurei valor auctus quibus ex causis procedere possit? & nu. 18.
15 Debitor non morosus potest de currenti moneta soluere, licèt valor extrinsecus auctus, vel diminutus fuerit.
16 Princeps cuius facto auctus fuit auri valor, tenetur accipere pro suis creditis de currenti moneta tempore solutionis, nullo habito respectu ad antiquam.
17 Peritis in arte standum est pro valore monetarum dijudicando.
19 Moneta qualitas contractus tempore currens attendenda est, & si deterior est effecta, solui tamen debet debitum de illa antiqua, vel de noua ad æstimationem antiqua.
20 Contrarium tamen nonnulli tenuere, & malè, & contra communem.
21 Fallit tamen vbi contraria consuetudo vigeret.
22 Etiam si non sit præscripta, modo sit decennalis, cum scientia superioris.
23 Fallit quoque stante statuto contrarium disponente.
24 Statutum prohibens meliorationem monetæ peti, vt est Parmæ, intelligi debet de augumẽto extrinseco, non verò de intrinseco.
25 Statuta non ligant statuentes ex communi, nec Principem.
26 Creditor recipiens solutionem annuam in moneta currenti, etiam deteriorata, per triginta, vel quadraginta annos, tenetur quoque in futurum recipere, ex communi, quod intelligitur, si bona fides recipientis, & scientia soluentis concurrit, vt præscriptioni locus esse possit.
27 Ampliatur etiam in casu quo in contractu nõ fuit expressum de qua moneta sit soluendum, & solutiones subsecutæ fuerunt in moneta vsuali, etiam variata, quoniam sic declaratum fuisse dicitur de qua contrahentes senserint.
28 Præscriptio verò immemorabilis soluendi vt supra, multò magis soluenti prodest.
29 Præscriptio etiam immemorabilis, aduersus Principem non currit in his, quæ ipsi reseruata sunt in signum superioritatis, & obedientiæ.
30 Contrarium permulti tenent, & communem, ac magis communem, veriorem q; attestantur.
31 Reseruata verò in signum priuilegij, seu potestatis principalis, & Regalia omnia, præscriptioni immemorabili subiacent absq; dubio, & est cõis.
32 Vectigalium, & daciorũ immunitas præscribitur.
33 Principis res, & iura sunt quinq; specierum, quæ enumerantur.
34 Census qui Principi soluitur, est de his, quæ in signũ superioritatis, & obedientiæ debentur.
35 Contrarium tamen concludunt Scribentes in censibus, qui hodie Principibus soluuntur, licèt olim de eo, qui Imperatori soluebatur, & de tributo secus indicaretur.
36 Præscriptibilis igitur census Principis, sicut alia ipsius iura, prout taxa equorum, census salis, Dobanna, indictiones, & supindictiones, & alia similia.
37 Non entis nulla sunt qualitates.
38 Præscriptio contra Vniuersitatem currit propter Administratorum negligentiam.
39 Præscriptio capta contra aliquem, perficitur cõtra successorem, coniungendo tempora vtriusq;, quæ dicitur accessio.
40 Et locum habet tam actiuè ad beneficium præscribentis, quàm passiuè contra successores, et priuilegiatos, vt minores, & alios.
41 Censũ, & tributum, aliasq; præstationes Princeps recipere tenetur in vsuali, & currenti moneta.
42 Secùs in alijs eius creditis à contractu procedentibus.
43 Præscriptionis initium probari debet, ad hoc vt tẽpora ipsius rectè dinumerari possint.
44 Augumentum monetæ ei prodesse debet, cui diminutio damnum allaturum fuisset, & è contra.
45 Aurei valor si tantum cresceret, etiam propter monetarũ deteriorationẽ, aliũde, q̃ à Principe procedentẽ, vt dacia, & redditus ipsius ad nihilũ ferè reducerentur, posset ipse recedere à cõsuetudine, et pscripta, accipiendi de currenti moneta tẽpore solutionum, et ad valorẽ tẽporis cõtractus redire, quia

quia non debent Dacia ipsa, & Gabella esse elusoria, & infructuosa.

46 *Amplia etiam in priuatis, & stante pacto de soluendo in currente moneta tempore solutionis, nam si adeo cresceret aurei valor, vt æstimatio ab vna parte iniquitatem pareret, & res ipsa ad infinitatem quandam reduceretur, vel annihilaretur obligatio, rigor ipse temperandus veniret.*

Ad Serenifs. D.D. Alexandri Farnesij, Parmę, & Placentiæ Ducis mandatum.

EPITOME.

In præscriptione incorporalium Principis, quæ requirantur? & præsertim in his, quæ ipsi reseruata sunt in signum superioritatis, & obedientiæ, vel priuilegij, aut potestatis principalis? cum notabili distinctione quæstio deciditur.

Princeps an, & quando monetas cum populi, vel sine populi consensu mutare, & alterare queat? Qua in re dissentientium opin. conciliantur.

Princeps, aucto monetarum valore, vtrum dacia, & alios redditus suos exigere teneatur de currenti moneta, vel antiquam petere possit, uel nouam ad æstimationem antiquæ, longa distinctione declaratur: & aliquæ etiam limitationes examinantur.

RESPONSVM XLI.

THema tale est. Tenebantur olim de anno 1546. Ciuitates Parmæ, & Placentiæ versùs Illustrifs. & Excellentifs. tunc Ducem suum Petrum Aloysium Farnesium ad solutionem annui subsidij scutorũ quindecim millium pro qualibet ipsarum, ad stantiuas militum, ac ẽt Ciuitas Parmæ ad annuũ censum aliorum decem millium, à quib⁹ omnibus liberari cupientes assignauerunt, & insolutũ dederunt eidem Illustrifs. & Excellẽtifs. D. Duci nõnulla vectigalia, seu dacia, atq; taxas equorum, & bancas notariorum, in contractibus superinde celebratis expressa, & expressas, exigi p Cõmunitates solita, & solitas annuatim in moneta pro tempore currenti, & huiusmodi cessio, & assignatio facta supponitur ad omne lucrum, & periculum Ducalis Cameræ. Tunc temporis autem valebat scutum libras quinq;, & solidos quindecim, nunc autẽ ob mutationem monetarum subsequutã, valet in Ciuitate Parmæ libras septem, & vltra, in Ciuitate verò Placentiæ libras sex, & solidos sex, adeo quòd cum Ducalis Camera, datia, & taxas prædictas exigat de moderna currenti monera, nõ pcipit tot scuta quot tempore contractus percipiebat. Quinimo datia nonnulla per Ciuitatem Placentiæ assignata non exigit, nec vllo modo percipit, eiusq́ue rei causa ignoratur. Conquæruntur itaq; Domini Camerarij, & de opportunis, atq; legalib⁹ remedijs quærunt, vt Serenifs. D. Ducis Alexandri in Ducatu prędicto successoris, indemnitati succurratur? Et quia eius celsitudo ab hoc suo Ducali Consilio votum pro iustitia expetiuit, exhibitis etiam nonnullis Doctissimorum virorum respõsis, qui in contrarias iuere sententias. Nos Serenifs. atq; Colendifs. Domini nostri iussis libenti animo (vt par est) parere volentes, cupientesq́;, visis, ac perpensis vtriusq; allegationibus, ac facti specie, rectè examinata, incipiendo ab his datijs Placen. quæ hodie non exigũtur, quæ per triginta, & quadraginta annos exacta non fuerũt, adeo vt de præscriptione dubitari posse videaẽ, nos aduersùs Principem præscriptum non arbitramur; nam ommissa pro nunc eorũ opinione, qui tenuerunt, quòd in illi reseruatis, immemorabile tẽpus requiratur; aut quòd nullo ẽt tẽpore pscribatur iuxta aliorum sententiã, de quibus

1 latiùs infra agemus, † certè ipsius saltem sciẽtia, & patientia erat necessaria in præscriptione, cũ de incorporalibus tractetur, quæ aliter nequeũt possideri, l. 2. C. de serui. & aq. l. quotiens la 1. §. fin. & l. quotiens la 2. de serui. vbi Bart. & Doct. Bar. in l. 1. §. deniq; de aq. pluu. arcen. Abb. in c. de quarta ad fin. & ibi Feli. nu. 41. de præscript.

* qui de communi * attestatur, & vti cõem amplectitur, Didac. in reg. possessor. par. 2. in princ. nu. 8. cum multis concord. Crau. in tract. de antiq. temp. par. 4. num. 130. cum seqq. vbi innumeros

2 refert, † & in immemorabili quoq; præscriptione procedere asseuerat Peregr. in tract. de iu. fisc. lib. 6. tit. 8. nu. 29. videndus. De tali aũt sciẽtia, & patientia constare non posse creditur, ex quo statim ferè post assignatinẽ pdictã, decessit D. Dux Petrus Aloysius, & Ciuitas Placentię per annos nouẽ occupata fuit (ut notoriũ est) & post ei⁹ re-

3 stitutionẽ Serenifs. q. D. Duci Octauio factam † is ignorasse præsumitur contractum cũ patre celebratum, l. qui in alterius cum materia de reg. iur. l. veriùs de probar. cum notifs.

4 Et vbi contrarium probari posset, adhuc præscriptioni locus non esset, quia non effluxit tantum temporis post dictam restitutionem, quantum ad pręscribendũ fuisset necessariũ; videlicet 40. annorum c. cum personæ cum not. de priuil. in 6. l. omnes, & l. comperit, C. de præscript. 30. annor. Afflict. post Isern. in c. 1. num. 9. de capi. qui cur. vendi. Bart. in l. si publicanus de public. Corn. conf. 268. num. 19. lib. 4. Guid. Pap. quęst. 416. num. 1. cum concord. qui ita iudicatum in parlamento asserit. Boer. decif. 263.

nu.19. Peregri. vbi s. nu. 27. 28. Qua propter cũ cesset præscriptio, Ducali Cameræ licere credimus datiorum prædictorum exactionẽ instaurare, q̃ ommissa hucusq; fuit, nisi legitima de causa
5 cessasse demonstreretur. † Audiendam ergo in primis Illust. Placentiæ Communitatem pro interesse Populi censemus, ex quo in quasi possessione non soluendi, tot, tantisq; annis reperitur, nè finè causæ cognitione illa priuetur, aduersùs doctr. Didac. var. resolut. cap. 16. num. 9. 10. Si autem nihil iuridicum in medium attulerit, propter quod datia, & iura prędicta remissa fuerint, nulli dubium, quin in futurum Ducali Cameræ debeantur.

Super iactura autem ex mutatione monetę cõtingente, duplex occurrit inspectio, prout dupli ci ratione fisci Ducalis indemnitati consuli posse creditur; Quarum altera est in reducẽdo monetarum cursum, & valorem extrinsecum ad antiquum illius tempotis, quo facta fuit in solutũ datio; ita vt aureus pro libris quinq;, & solidis quindecim tantùm expendatur. Sic enim fiet, vt vectigaliũ nulla ex parte ex actio minuatur. Altera verò, vt firmo manente præsenti monetarum cursu, exigantur datia ipsa in maiori quantitate, habito respectu ad alterationem monetæ subsequutam, adeo quòd tot aurei ex ipsis percipi possint, quot ab initio percipiebantur.

6 Vtrùm igitur hæc Principi liceant? videndum est & quidem accuratiùs; nè consiliariorum loco deceptores nuncupari possimus, prout Regis Aragoniæ consiliarios appellauit Inno. Tertius consimili de causa in c. quantò de iureiur. quod ibidem Abb. & Doct. notant contra eos, q̃ Principibus alterationem monetarum, suadent ad ipsorum Principum vtilitatem, potiusquàm sub
7 ditorum commodum, & beneficium, † ad quod etiam propositum inquit Hostien. in tit. de cẽs. §. ex quibus, 8. quòd qui mutat pecuniã in grauamen Populi pro lucro temporali, tenetur ad satisfactionem etiam si rex sit. Isern. in titu. quæ sint rega. nu. 21. & ibidem Afflict. in ver. monetæ, num. 4. 5. Principes monens monetam mutã tes, vt benè caueant, nam apud Deum, & in foro pœnitentiali astringuntur, sicut, & in nouis pedagijs; & Diuus Thomas in tract. de regimin. Princip. lib. 2. cap. 13. quem ad id refert Didac. de vete. col. numisma. capit. 3. in princ. num. 6. vers. qua ratione.

8 Et quod attinet ad primã inspectionẽ, Scrib. vno ore * concludunt, & conueniunt, Principi Regalia habenti licere monetas mutare, illarũ cursum variare, & alterare iustam ob causam; & iustam causam esse affirmant, quãdo consensus Populi interuenit, de cuius interesse tractatur. Hostien. loco præcitato, vers. & hoc intelliges. Innocen. in d. cap. quantò sub num. 1. & ibidem Abb. num. 1. atq; alij Doct. quos refert, & sequitur Brun. in tract. de augument. monet. limit. 6. Didac. vbi supra in vers. mutatio verò pecuniæ. Quocirca cum Ciuitas Placentiæ, nedum hoc tempore consentiat, verùm etiam preces porrigat pro monetæ reductione, & abbreuiatione, vt cum Ciuitatibus Mediolani status, & Ianuæ dominio, quibus cum frequentiùs haber comercium, conueniat, non est ambigendum, quin iure permittente, tutaq; conscientia eius precibus annuere queat Serenis. D. Dux, & si in consequentiam commodum antedictũ sensurus sit.

Difficultas igitur stat, vbi Populi cõsensus desit, qui talem monetæ reductionem sibi damnosam protestetur, eamq; abhorreat, pro vt Parmen. Ciuitas abhorrere supponitur, prout consueuit; & pluribus de causis; & præsertim ob innumeros canones emphiteoticos, qui quotannis soluuntur per laicos Ecclesiasticis personis, etiam forensibus, qui canones tantò augerentur, quantò moneta reduceretur, & abbreuiaretur, cum in tot libris regulariter soluantur & non in scutis, vel aureis; ac etiam ob conformitatem, quam nunc tenet in monetæ cursu, cũ nonnullis Ciuitatibus, & locis circumuicinis, vt Regium, Brixilium, Mutina, Mantua, Terta Casalis maioris, Vitaliana, & cum ciuitate Venetiarum, cum quibus omnibus frequentissimum obtinet commercium.

9 Et sanè controuersia reperitur inter nostrates
10 hæc decisio † aliqui enim Principem absolutè negant monetæ cursum alterare posse absq; Populi consensu, prout Innocen. & Abb. in d. cap. quantò, vbi etiam Imol. & Petr. de Anchar. in 2. not. ponderantes tex. in illis verbis (irrequisito assensu populi) Luc. de Penn. in rubr. de vete. numisma. potest. ad fin. lib. 11. Petr. Bellug. in spec. princip. titu. de mutat. monet. in princ. qui in Regno Hispan. ita seruari attestatur, & ideò monetam hoc respectu immutabilem dicit Brunus supra relatus in 6. limit. vbi Principem in mutatione monetæ non posse tertio præiudicare inquit, & quòd si hoc faceret sinè consensu subditorum, teneretur ad interesse, Afflict. in constit. Reg. in prælud. quæst. 16. nu. 4. & Mart. Lauden. in tract. de monet. nu. 8. vbi Doctor. ita communiter * tenere in d. c. quantò asserit, Frãc. Marc. decis. 152. in princip. & hanc esse communem * dixit Igne. in l. necessarios, §. nõ aliàs par. 2. nu. 99. ff. ad Sillan. & eam omnes tenere affirmat Menoch. de arbitr. iud. in cas. 316. num. 47.

11 Boer. tamen decis. 327. nu. 7. contrariam communiorem * asserit, & in Regno Franciæ obseruari pro qua allegat Io. Fabr. insti. quib. mo. toll. oblig. & in authen. hoc nisi debitor, C. de solut. Corn. in cons. 135. ad euidẽtiã lib. 3. Io. de Plar. in l. 2. & fi. C. de vete. numism. pote. Salyc. in l. 2. C. de fal. mon. Castr. in l. creditor, de sol. ¶ Sed nemo istorum consensum populi excludit, licèt

soli

soli Principi facultatem cudendi, atq; mutandi
monetas tribuant; allegar ẽt, perpenditq́; d.l.2.
12 & fi. & d.l. creditor, q̃ id ipsum suadent. † Imò
Præsidi quoque licere pecuniam ærosam tolle-
re,& reprobare, ꝓbat tex.in d.l.creditor,& glo.
in d.l.2.potuissetq́; ad idem allegare tex.& feu-
distas * oẽs in c.1. in ver. moneta. in ti. quæ sint
13 reg.in vsi feud. † q̃ tamen iura, & authoritates
intelligi possunt, & declarari, iuxtà terminos
d.c.quantò, vt liceat Principibus, Præsidibusq́;
Prouinciarum pecunias mutare, & variare ob
publicam vtilitatem, q̃ populus ipse approba-
uerit. Sic.n. verum esset dicere solum Principẽ,
& habentes authoritatem ab eo,iurisdictionẽ in
p̃dictis habere; verũ populi quoq; cõsensum in-
teruenire debere;non q̃dem ad authorãdũ actũ,
sed ad illum iustificandum, & ad excludendum
populi præiudicium, & ita possunt opiniones
conciliari alioquì repugnantes,

Verumtamen authoritas Boer. attestantis de
magis cõi, * prout eum secutus, Viui.ẽt attesta-
tur lib.2.com.opin. sub n.189. & quẽ expressim
probat Didac. de vet. col. numis. cap.7.num.6.
plurimùm vrgẽt pro hac 2.opin. q̃ tñ in omnem
casum intelligendam esse cẽsemus, iuxta decla-
rationẽ eiusdẽ Didac. quòd soli Principi absq;
populi cõsensu liceat monetam alterare; modo
fiat ex iusta causa, & absque populi præiudicio.
Quapropter circa mutationem Parmæ fiendam
maximè animaduertendum putamus, si popu-
lus ille in allegatione sui præiudicij ꝑstiterit, il-
ludq́; diligenter examinãdum, & si quod subes-
se cõpertum fuerit. à tali mutatione ꝓrsus absti
nendum, nisi eiusdem cõsensus accedat expres-
sus, & hæc quoad primam inspectionem.

Quo verò ad inspectionem secundam, vtrum
scilicet datia, & redditus p̃dicti in maiori quan-
titate exigi queant, q̃ hactenus consueuerint?
vt antiquæ illius pecuniæ t̃pe celebrati contra-
14 ctus currentis valor æquetur. † Est in primis in-
dagandũ vndè monetæ cursus alterationem re-
ceperit, & quare aureus nunc plures valeat li-
bras, q̃ antea? Aut.n. à populorum cõi vsu, co-
mercio, & consuetudine quadam paulatim in-
troducta fuit, q̃a fortè minus auri circumferri
cœperit, vel argentum deterius; aut à Principis
iussu, & imperio processit, aut à librarum, &
aliarũ monetarum argentearum, & ærearũ de-
terioratione; aut partim ab vna, & partim ab
15 alia causa. † Primo casu, ex quo dr̃ extrinsecus
tñ valor auctus, & æstimatio,eius ratio non est
habenda in solutione debiti, sed tenetur q̃dem
creditor à debitore non moroso,in currenti, &
vsuali moneta satisfactionem accipere solutio-
nis t̃pe, perinde ac si triticum, vel vinum foret
debitum; nam eadem vini qualitas, vel tritici
præstanda venit, & si plus, vel minus valeat so-
lutionis t̃pe, quàm contractus. Bar.in l.Paulus.
n.6. & ibidẽ Scrib. oẽs * de sol. & in l.cum q̃d.
si cert.pet.in d.c.quanto, in clem.2.de decimis,
& alibi sępè Isern.in d.c.1.ĩ verbo regalia,n.22.
latissimè Aret.cons.84. in 2.dub. Brun.in tracta.
de aug.monet.par.3.vbi multos de cõi * testan-
tes refert,& limit.10. Viui.com.opi.lib.2. opin.
185. Cagnol.plenè in l.2. nu.213.C.de pact.in-
ter emp.& vendit. Didac.de vete. colla. numis.
cap.7.§.vnico, n.3. Meno.cons.49.nu.9. & 45.
Ideo si in hoc primo casu versaret̃ Ciuitas Par-
mæ, nulla ratione posset modus exigendi datia,
& redditus antedictos variari.

16 In secundo autem casu, si Serenifs. DD.Ducũ
iussu, & imperio auri valor pro t̃pe creuisset,
idem foret respondendũ, quia adhuc solui pos-
sent datia, & redditus p̃dicti de currenti t̃pe so-
lutionis, ex cõi * sñtia, pro qua innumeros ad-
ducit Gabr.de solut. concl. 2. in princ. maximè
verò si solutio fienda sit ipsi Principi; quando.n.
culpa, vel facto creditoris monetæ alteratio ꝓ-
uenit, nulla eius habetur ratio ad illius cõmo-
dum, vt in terminis concludit Alex.cons.17. in
fi.referens Zabar. Anchar.& Imol. in d.clem.2.
de deci. Brun.d.tract.limit.7.n.2.& Hier. Gabr.
cons.164.n.5.vers. & eò magis, & n.seq. cõclu-
dentes Principem tali casu in currenti,& vsuali
moneta,suos teneri redditus exigere; nullo ha-
bito respectu ad tempus contractus, seu dispo-
sitionis. ad idem Ant. Gabr. d.tit.de solut.con-
clus.1.num.14.& in fi.

Tertius est casus, in quo maior versatur diffi-
cultas, nam scribentes nostri in diuersas iuere
sententias; nos tamen rem hanc breuiùs, q̃ fieri
possit perstringemus, & quartum quoq; casum
insimul decidemus; quia cũ mixtam habeat na-
turam primi,secundi, & tertij,eatenùs primam,
secundam, & tertiã determinationem recipiet,
quatenùs ab illorum causis processisse respecti-
17 uè comperietur, † q̃ nos peritorum artis iudicio
relinquimus; vt tenemur per tex. in l.2.C. de
pon. & au.illa. lib.10. & not. in l.1.de vent. in-
spici.Dicimus itaq;,quòd si deteriorationẽ mo-
netarũ processisse tñ constaret Serenissimorum
Ducũ facto, q̃ suas monetas argenteas,æreasq́;
in uiliori materia, aut pondere læuiori,cudi fe-
cissent, eadem sequeretur determinatio, quę in
p̃cedentibus casibus; nam & in his terminis lo-
quuntur Doct. mox relati, vt videri põt. Si ve-
rò monetarum harum deterioratio absq; illo-
18 rum culpa,& facto, accidisset † q̃ pluribus mo-
dis potest contingere, vt exemplificat Isern. in
19 d.verbo Regalia, n. 21. † & hoc casu licèt mr̃ia
sit Brocardica, alta, magna, ac profunda, vt per
Io. Regnaud. in princ. sui tractatuli de monet.
videretur nihilominus amplectenda * cõis illa
sententia,quam pro regula,tradit ibidem Ioan.
Regnaud.nu.1.& per totum, & pleniùs Brun.d.
suo tract.par.1.& in sequentib.vbi decẽ,& octo
amplia-

ampliationes subdit, quas particulas inscribit Curt. in tract. de mone. nu. 11. cum seqq. Mart. Lauden. in simili tract. n. 22. cum seqq. Viui. li. 2. com. opin. 148. cũ multis concord. Cepha. consil. 31. n. 8. Nat. conf. 35. ad fi. & conf. 302. & 454. Didac. d. §. vni. nu. 2. Cagno. in d. l. 2. nu. 215. ad fin. & seqq. C. de pac. inter empt. & vendi. Gabr. d. conf. 164. nu. 1. cum tribus seqq. Beninten. decis. 39. in princ. & ferè per totam, latissimè Gabr. d. conclus. 1. de solu. in princ. Pedem. decis. 174. nu. 1. in 2. par. vcz, quòd de moneta antiqua currenti tpe contractus solui debeat, aut
20 de noua ad extimationem antiquæ † contra q̃ tamen regulam tenuerunt, permulti tã ex antiquis, quã modernis authoribus, quos citat Menoch. d. conf. 49. num. 22. vers. sextò accedit, & nu. seq. quorum ẽt opin. latissimè tuetur in eodem responso, à nu. 31. vers. non obstant, vsque ad fin. post modernos. Parisien. ab eo relatos, ac Didac. d. §. vni. conclus. 3. vers. contrarias. hotũ autem rõnes, & argumenta non satisfaciunt. Idcirco concludendum censemus à priori sententia non esse recedendum. pro qua sunt tex. ineuitabiles vcz in. l. cum quid. si cer. peta. in ca. cum canonicis, & c. cum olim. de censi. & vtrobiq; Scrib. oẽs tradunt. & in l. Paulus. de solut.
* & hanc esse cõem opin. * Legistarum, & Canonistarum, scribit Tiraq. in tracta. de retra. ligna. §. 1. glo. 18. nu. 26. 27. & testatur etiam Cæpha. d. conf. 31. nu. 8. cum seqq. Calca. conf. 15. n. 41. cum seqq. vbi notabiliter loquitur, & Crau. cõsil. 49. nu. 6. Minsing. cent. 4. obser. 1. & 16. qui veriorem ẽt, & iuri æquiratiq; cõformem dicit, Surd. conf. 220. nu. 3. vers. non tamen, & seq. cõsil. 368. nu. 7. 8. 9. & 17. atque conf. 397. nu. 14. 17. & conf. 406. per to.

Verùm quia multæ solent huic conclusioni limitationes accommodari, cautè despiciendum est, num in earum aliqua casus noster versetur?
21 Et in primis limitari solet vbicunque contraria viget in loco, consuetudo, nempe quòd monetæ currentis tpe solutionis cursus attẽdatur, & de ea soluatur, non habita rõne tpis contractus. Rom. conf. 123. nu. 1. vers. hoc autem maximè, & ibi Mandos. in addi. in ver. consuetudinem, alios citans Aret. conf. 11. colum. penul.
22 & fin. † vbi consuetudinem, ẽt non præscriptam sufficere affirmat, & quòd sit decennalis, cum scientia superioris, etiam si esset contra statutũ vsu non receptum, vt per eum, Brun. d. tract. limit. 3. qui vltra prædictos citat Bald. Hostien. Alex. & Corn. & de qualitate dictæ consuetudinis se remittit ad Aret. vbi sup. Nat. conf. 192. num. 1. cum seqq. Rub. conf. 17. nu. 4. conferunt quæ latè scribit Menoch. d. conf. 49. nu. 17. 18. & 19. qui in fortioribus terminis loquitur; nẽpe quando stat solùm consuetudo in regione, quòd vna species monetæ possit pro alia solui, & de tali cõsuetudine etiam aduersùs statutum latissimè Bertaz. conf. ciui. 71. à num. 25. vsque ad num. 46. Gabr. d. conclus. 1. nu. 39.

Hanc autem consuetudinem Parmæ notoriè vigere intelligimus, & quidem antiquissimam, q̃ signanter indicat notorius, & frequens vsus contractuum emphiteoticorum, in quib. canon. indistinctè recipi absq; controuersia consueuit in moneta currenti, singulis annis, rãm pro antiquis, q̃ modernis contractibus, & idem in ven ditionibus, locationibus, cæterisq; cõtractibus.
23 Secundò limitari etiam dr̃, vbi reperitur statutum disponens in oppositum, vt p eundẽ Brun. vbi sup. limit. 9. q citat Alex. in conf. 21. lib. 2. loquentẽ in statuto Placentino. Parmæ autem viget statutum sub rub. de melioramẽto monetæ non petendo lib. 2. prohibẽs quodcunq; monetæ augmentum peti in quibuscunq; contractibus, præterquam in dote, per quod inferri videtur ad decisionem præsentis quæstionis.
24 Sed dupliciter euitari posse creditur. Primò intelligendo illud, ac restringendo, vt de augmẽto extrinseco tm̃ loquatur, non de bonitate intrinseca, de qua nos tractamus, talem nanque interpretationem patitur huiusmodi statutum, vt in terminis tradit Cagno. d. l. 2. num. 216.
25 † Secundò ex cõi * sententia, quòd statuta non * ligant statuentes, & sic Principem ipsum cõfirmantem statuta, de qua attestatur Alex. in l. 1. num. 3. multos allegans concord. ff. q quisque. iu. Rom. cõs. 444. in vlt. dub. Boss. in tit. de prin. & eius priuil. nume. 83. vbi idem in successore Principis statuentis decidit. per cap. innotuit, de elect. cum simi. Ideo maius offendiculum ex consuetudine prædicta, quàm ex statuto iniji ci credimus.
26 Tertiò, limitari solet conclusio memorata in creditore, qui diutiùs recepit solutionẽ in currenti pecunia, ẽt deteriorata, & psertim si per 30. vel 40. annos recepit p c. olim causam. de cens. cũ materia. Aret. conf. 112. per tot. Corn. conf. 180. visis nonnullis, nu. 73. vol. 2. Brun. la-
* tissimè d. trac. limit. 4. per tot. vbi de communi * pluries attestatur, & multos citat concord. Boss. d. titu. de mone. num. 56. & in proprijs terminis per Communitate Casalis aduersùs D. Ducem Mantuæ, Montisferrati Marchionem. Nat. conf. 192. ad fi. & pro Communitate Montis Bersarij contra Dominos suos. Bertaz. d. consil. ciui. 71. nu. 57. cum seqq. vbi de communi pro Communitate Casalis Montisferrati, aduersùs Marchionem antedictum eius Dominum.

Colleg. Pap. in suo Respon. post d. tract. Brun.
* impresso, num. 8. & seq. ubi ẽt de communi * & veriori attestatur, & pro Ciuitate innominata, aduersùs Vrbini Ducem, respondit etiam Hier. Gabr. d. conf. 164. per tot. & signanter nume. 8. uers. quintò quia, cum seqq. Curt. in conf. 24. num. 7.

num.7. & pro hac sententia multos alios citat Gabr.tit.de sol.concl.1.num.25.cum seqq. quã & tenet Tesaur. Pedem. decis.214.nu.3. Tanto etenim tempore præscriptio completa dicitur vbicunque mala fides soluentis non probatur, & recipientis scientia subest, vt per prædictos.

27 Sed & fortiùs, vbi nõ est in contractu specificè conuentum, de qua pecunia solutio fieri debebat, & solutiones subsequentes factæ fuerunt in currenti pro tpe, etiam variata, vt in nña specie, mens contrahentium talis fuisse declaratur, adeoquòd præscriptione opus non est. Mart. Laud.d.tract.n.31. & cons.52. vbi Plot.in addi. Nat.d.cons.192. num.2. post Bald. in l. si certis annis, n.9. & ibidẽAng.C.de pac.Brun.d.tract. par.1.num.6.& limit.4.nu.8.Corn.d.cons.181. num.73. vers.2.dicti.Colleg.Pap.vbi s̃.nu.5.6. 7. bellè Menoch.d.cons.49.nu.20.21. cum pluribus concord. Bertaz. d.cons.71. num. 22.23. & 43. cum seqq.

28 Confirmatur secundò argumentũ ex eo, quòd vigebat antea cõsuetudo ista soluendi redditus, & datia Sereniss. Ducibus assignata, in moneta currẽti tpe solutionis, & quidẽ de antiquissimo tempore, vt psupponitur, nec extat hominum memoria, quòd aliter fuerint exacta, adeoquòd cõputato tpe, quo ipsa Ciuitas per se exigebat, possessio immemorabilis dici põt, quæ vim tituli hẽt, conuentionis, & priuilegij, & perinde est, ac si ita concessum, vel specificè conuentũ fuisset: l.1. in fi. & l.hoc iure. §.ductus aquæ, de aq. quot.& æsti. vbi Bart. & alij, & in terminis Colleg.Pap.loco pcitato, num.11. abundè Gabr.d. cons.164.num.13.14. quibus sufficiat remissio, & ad Bertaz. d.cons.71. n.38. cum plurib.seqq.

29 Verùm huic fundamento obijci videmus præscriptioni, etiam immemorabili, locum non esse in his quæ Principi reseruata sunt in signum superioritatis, & obedientiæ, per l.comperit.C. de pscript. 30.anno. vbi Doct.Bart.& alij in l.licitatio.§.earum.de public.Abb.in c.cum nobis, & c.ad audientiam, & in c.cum nõ liceat, & ibidem Feli. post relatos de præscriptio. Couarru. in reg. possessor. §. secundo.nu.7. vers.secunda rerum species. Gasp. Val.in l. Imperium, n.79. de iu.om.iud.Nat.latè cons.640. n. 18. cũ seqq. & Couarru.loco præcit.exemplificat in censib⁹, & tributis, atq; Pereg.de iu.fisc.lib.6.nu.8.& 9.

30 † Sed huic obiectioni multifariã occurri vr̃, & in primis reuocando in dubium hãc ipsam propositionem; nam non defuere, qui in contrariã transiuerint sñtiam, asseuerantes imò reseruata etiam Imperatori insignum superioritatis obedientiæ, ac præeminentiæ, Ipsamq; superioritatem, & obedientiam per immemorabile tempus præscribi, quos pleno calamo recenset.Feli. in d.c.cum non liceat num.10.quorum opin.vtĩ communem * sequi videtur, Restaur.in tract.de Imper.q.54. vbi q̃plures addit, & vtĩ cõem amplectitur Balb. in tract.pscrip.par.2. quintę par. princ.q.2.& magis cõem, * verioremq;, & communi obseruantia receptam attestatur Peregr. d.tract. de iu.fi.lib.1.cap.2.n.60.& 61.Sed quia hoc non caret difficultate maxima, vt apud istosmet videre licet.

31 Ideo secundò, & tertiò rñderi põt, quòd quicquid sit in his q̃ Principi reseruata sunt insignũ superioritatis, obedientiæ, ac præeminentiæ, certum est tñ, alia reseruata insignũ priuilegij, seu potestatis principalis pscribi, vt regalia oĩa, quæ immemorabili subiacẽt pscriptioni.c.super quibus.§.præterea. vbi Abb.Butr. & cæteri de ver. signif.Bar.& Doct.in d.l.hostes de capt. Bald. & Ang.in l.1. C. ne rei dom. vel templo; & idem Bald.in l.Imperium, num.20.vbi de communi, * & num.22. atque in cons. 208. in 2. Soci. iun. cons.115.num.28.& seq.& cons.76.nu.86.cum seqq.lib.2.Abundè Restaur.d.q.54.in princ.vbi de cõmuni. Peregr.d.c.2.nu.64.65.& lib.6.n.8. & nu.24. Rol.latè cons.59. num.12. lib.4.Plor. cons.49.num.12. Mascar.de pbat.conclu.12. 14.num.46. vsque ad 52. & signanter num. 50. & vtĩ cõem amplectitur. Didac. in d.reg possessor. §.2. num. 8. vers. tertia species.

32 Et in specie, quòd vectigalium, & datiorũ immunitas, nedũ pro parte, de qua in casu nostro agr̃, sed in totum præscribi possit contra Principem, & eius fiscum, tradunt Bar.Ang. Castr. & Scrib. oẽs in d.l.licitatio. §. earum, de publica. Balb.d.tract.par.2.quintæ par.princ.q.5.q alios refert. Afflict.in ti. quæ sint reg.in ver. vectigalia, num.5. Ferret.in tract. de Gabel. num.336. Boss.d.ti. de princ. & eius priuil. num.54. Dec. cons.96.in princ.Menoch. cons.9. nu.7. & consil.189. num.28.Bursa.cons.138.nu.42.Peregr. d.trac.lib.6. num.27.28.

33 Et vt clariùs materia ista pscribendi aduersùs Principem, & eius fiscum excutiatur, distinguẽdum putamus, vnà cum Didac.in d.§.2.num.7. vsque ad fi. Sunt.n.eius res, & iura multiplicis generis, vt ipse[illegible]ert post Abb. in d. c. cum nobis, & Balb.in d.2.par. quintæ par. princ.q.1.cũ seqq. Quædam nanque, & primò sunt res delatæ, vel confiscatæ deuolutæ, vel vacantes, aut simili modo acquisitæ, quædam, & secundò in recognitionẽ superioritatis, & supremæ tñ potestatis ipsi competentes, vt census, & tributum, quædam, & tertiò in priuilegiũ, & dignitatem principalem præseruatæ, vt vectigalium impositio, & exactio, legitimare spurios, creatio tabellionum, & his similes; quædam, & quartò sunt eius propriæ vti Principis, veluti pascua, venationes, & huiusmodi; quædam, quintò, & vltimò propriæ vtĩ priuati, veluti eius patrimonium distinctum, & separatum ab his, quæ sunt propriæ Principatus, Regni, vel Imperij. Et has omnes

cauſata, non propterea licere videtur Duc.Cameræ datia, & redditus memoratos in antiqua pecunia, vel noua ad extimationem antiquæ, exigere, & ad ita tenendum adducimur potiſſimùm ex limitationibus ſ. relatis, prima ſcilicet de conſuetudine regionis, & tertia de ſolutionibus aliter hucusq; receptis, q̃ nedũ declarationẽ mentis contrahentium,ſed ẽt pſcriptionẽ quadragenariã inducere potuerunt, imò verò, & immemorabilẽ,acceſſione tpm facta vtſ.

Idcirco votum noſtrum eſt, quòd in Ciuitate Placentiæ monetatum curſus nunc abbreuiari, & reduci poſſit, vt ſ. dictum eſt, ſtante populi conſenſu memorato; In Ciuitate verò Parmæ nequaq̃; niſi populi conſenſus accedat,aut ſaltem liquidò cõſtet nullum hac in re pïudicium ipſi generari poſſe; quodq; in eadem Ciuitate datia, & redditus antedicti aliter in futurũ exigi nequeant, q̃ in vſuali moneta pro tpe eurtẽ-
44 ti, prout hactenus ſeruatum fuit.† ¶ Et hoc tantò magis, ſtante pacto in Inſtrumento ceſſionis appoſito, quòd iura ceſſa ſtarent in futurum ad omne lucrum, & damnũ Duc. Cameræ. Si.n. cõtigiſſet aureum decreſcere, & minori ſumma librarum quinque,& ſolidorum quindecim expendi, vtique datia, & redditus ſuos in eadem quantitate exigere potuiſſet, meritò,& ſi creuit aureus, & pluribus libris expenditur, nõ poteſt à conſueta ipſorum taxa, & quantitate recedere, vt in propoſito conſiderat Gabr.d.conſ.164. nu.8.verſ. & iniquiſſimum, per regulam, quòd ad quem ſpectat rei augumentum, ſpectat quoque diminutio, quia paribus paſſibus ambulãt; nec debet quiſquã eius rei diminutionem detractare, cuius augumẽtum percepturus fuiſſet. Brun. latè in tract. de augumen. concl.23.& in tract.de diminut. & deter. concl.4. & 5.
45 Verum quidem eſt, quòd ſi aureus ita indies augumentum reciperet propter monetatum deteriorationem, ſinè culpa Sereniſs. D.Ducis, vt datia, & redditus ipſi aſſignati ad nihilum ferè reducerentur, tunc poſſet à memorata conſuetudine recipiendi currentem monetam, iuxta ſolutionis tempora,recedere, & ad valorem tẽporis contractus redire, quia non debent datia, & gabellæ eſſe eluſoriæ,& infructuoſæ, in term. Teſſaur.Pedem. deciſ.224. num. 3. verſic. pnta-
46 rẽ tamen, † quinimo, & inter priuatos id ſibi locum vendicaret, ſtante quoq; pacto de ſoluẽdo in currẽti moneta tempore ſolutionis; nam ſi adeo creſceret auri valor, & extimatio, vt ab vna parte iniquitas quædam cõſiderari poſſet, & res ipſa ad infinitatem quodammodo reduceretur, vel annihilaretur obligatio, rigor iſte temperandus veniret per reg.l.cum quidam,de vſu. cum alijs ad propoſitum adductis per Theſaur. deciſ. 236. per tot.

SVMMARIVM.

1 *Melioramenta exiſtentia ſuper re emphiteotica, qua tempore contractus non adfuiſſe conſtat, praſumuntur à poſſeſſore facta.*

2 *Praſumptio iuris eſt liquidiſſima probatio.*

3 *Qua transfert onus probandi in aduerſarium.*

4 *Melioramentorum reficiendorum ſolutio difformiter regulatur; nam adificia aſtimantur tempore reſtitutionis, ſinè creuerint, ſinè decreuerint ab eo quod impenſum fuit; Plantationes verò arborum, & vitium, ſecundùm tempus plantationis, & ſic quantum impenſum inſpicitur, non quantum melioratum.*

5 *Ab hac tamen generalitate arborum, excipiebat. Caſtr. Oppia, & ſalices, qui tamen à Rui. impugnatur, & rectè.*

EPITOME.

Melioramenta rei emphiteoticæ, quæ tempore contractus nõ aderãt,à poſſeſſore facta pſumuntur. Melioramenta ædificiorum æſtimãtur ſecundùm tempus reſtitutionis rei, Arborum verò ſecundùm tempus plantationis, etiam opiorum, & ſalicũ; quicquid Caſtren. diſtinguẽdo tenuerit.

RESPONSVM XLII.

Doctiſſimæ allegationes incerti authoris mihi exhibitæ veritatem quidem videntur continere, ſed tñ aliquali egent declaratione, & diſtinctione. Enimuero primum caput de melioramentis pbandis indubitatum eſt; nam niſi conductor, aut emphiteuta aliusvè rem reſtituere damnatus, meliorationes pbet, nihil penitus obtinet.
1 Et aduertendum eſt, quòd ſi conſtaret ab initio, quo fuit res in emphiteoſim conceſſa, hanc fuiſſe abſq; talibus melioramentis, iuris præſũptio eſſet, quòd poſſeſſor ea feciſſet, per doctr. Bart. communiter * probatam. in l. cum ſeruus, de verb.oblig.quem in proprijs terminis refert
2 Soci.iun.conſ.62. num.4. lib.1.† Et hoc ſtante ſatis diceretur probatum melioramenta fuiſſe facta à poſſidente, quia præſumptio iuris eſt liquidiſſima probatio.l.licèt Imperator,de leg.1.
3 Dec.conſ.54.num.3. cum concord.† & träſfert onus probandi in aduerſarium. Dec. latè conſ. 595.num.4.cum ſim. Alcia. de pręſumpt.par.1,

Circa ſecundum caput diſtinguendum cẽſeo inter melioramenta ædificiorum, & plantationis arborum, melioramenta etenim ædificiorũ ſolui debẽt iuxta extimationem tpe reſtitutionis rei ſiendam,ſiue creuerint,ſiue decreuerint, ab eo,

ab eo quod impensum fuit, ꝑ tex. in l. domos. quem ad id ponderat inibi Iaco. ab Aren. Bart. Bald. Ang. Imol. Alex. Ias. Rui. & cæteri scribeñ. ff. de leg. 2. Idem tenet Alex. in l. vbi purè. §. vlt. ff. ad Treb. Corn. cons. 158. col. fin. vol. 3. Neguf. in oppositũ citatus, ĩ tract. pigno. par. 5. mẽb. 4. num. 16. Rui. consil. 38. col. vlt. lib. 1. cons. 117. col. 2. lib. 3. cõs. 134. col. pen. eo. lib. & cons. 165. col. 2. vers. & istud probatur vol. 4. Bertrand. cons. 21. col. pen. Boer. decis. 44. col. mihi 10.
4 vers. & nota. Rolã. cons. 28. nu. 14. li. 1. † Quoad
melioramenta verò arborũ verum esse arbitror
quod dixit Castren. d. cons. 270. vers. item quod
5 dixi, vol. 2. † saluo quòd de oppijs, & salicibꝰ lo-
quitur, in hoc. n. ab eo dissentio, vnà cum Rui. in cons. 14. sub num. 3. vol. 1. apud quẽ pulchra videri possunt, & vrgentia fundamenta, contra Castren. ex quibus puto nõ minùs refici debere, quod impensum fuit in plantandis huiusce generis arboribus, quàm alijs. Est itaque tempus melioramentorum in his inspiciendum, & in hoc differunt à melioramentis ędificiorum per supradicta.

SVMMARIVM.

1 *Melioramenta sunt in bonis eius, qui ea fecit, & sunt eius ꝓpria, & allodialia.*
2 *Fructus ergo ex eis percepti, ad meliorantem, non ad dominum rei spectant. Etiamsi rem cum fructibus restituere teneatur.*
3 *Melioramenta facta per conuentionem expressam in contractu, cedunt solo, & non repetuntur per meliorantem, sed vide infra, num. 13. & 15.*
4 *Emphiteota faciliùs melioramenta amittit, quàm conductor. namsi ille culpa sua cadit, non repetit, hic verò sic.*
5 *Nemo plus iuris ad alium transfert, q̃ ipse habeat.*
6 *Directus dominus consentiẽs alienationi melioramentorum, quam facit emphiteuta; renuntiat omni iuri, quod in futurum pratendere poterat per extinctionem linea, vel aliter.*
7 *Et recognoscens nouum emphiteutam, in quem vtile dominium cum melioramentis translatũ fuit, cum clausula (& cui, vel quibus) concedit facultatem transferendi in extraneos.*
8 *Res subiecta restitutioni, sub cõditione, vel in diem incertum, potest alienari reuocabiliter vsque ad conditionis, vel diei euentum.*
9 *Et fructus interim percepti, acquirentis fiunt, nec compensantur cum melioramentis, vel expensis.*
10 *Locupletari cum aliena iactura repugnat iuri naturali.*
11 *Fructus rei vendita ad emptorem pertinent.*
12 *Emptor bona fidei melioramenta repetit, re euicta.*
13 *Pacto de melioramentis in re emphiteotica faciendis stante, possunt tamen repeti, quando pensio correspondet fructibus, licèt secus sit, quando modicum quid soluitur, & inf. nu. 15. & ita intelligitur quod sup. num. 3. dictum est.*
14 *Fructus annorum viginti regulariter aquant rei valorem.*
16 *Ecclesia est cultrix & auctrix iustitia, & cum aliena iactura non vult locupletari.*
17 *Nec contrahentes secum ladere, & decipere.*
18 *Neque plus iusto pracio, vel canone, etiam ab offerentibus, recipere.*
19 *Sententia interpratatur secũdùm iura producta, etiam restringendo, & limitando, & impropriando verba secundùm subiectam materiam.*
20 *Sententia manifestum errorem continens, nulla, & inualida est, & num. 26.*
21 *Statutum tollens omnem exceptionem, & prohibẽs etiam dici de nullitate sententiarum, praterquã ex defectu iurisdictionis, non tamen comprahendit exceptionem notoriam, & manifestam.*
22 *Notorium autem, & manifestum dicitur, quod ex actis apparet.*
23 *Nec comprahendit statutum pradictum exceptionem, qua incontinenti probari potest.*
24 *Neque exceptiones similes reseruatis, & exceptis & alias iustas, & legales.*
25 *Minusq́; tollit nullitatem ex actis apparentem, vel qua incontinenti probari potest.*
27 *Sententiarum conformium impeditur executio ex nullitate in actis apparente.*

Pro pauperculis Rusticis de Tonis, & Pasinis.

EPITOME.

Rem cum fructibus perceptis restituere debens, non restituit perceptos ex suis meliorationibus.

Melioramenta facta ex conuentione, nullo casu repetuntur per emphiteotam; nisi pensionem fructibus parem soluat.

Alienatio vtilis dominij, & melioramentorum facta per emphiteotam, cum consensu directi domini, quid operetur respectu ipsorum melioramentorum?

Statutum nostrum tollens omnes exceptiones cõtra conformes sententias, quomodo interpraetari debeat? & limitari?

RESPONSVM XLIII.

1 DOctè, sanctèq́; dubitauit Ill. D. Auditor, quòd cum melioramenta sint in bonis eius, qui ea fecit, eiusq́; propria, & allodialia censeantur, vt per Rui. cons. 24. n. 10. lib. 1. Bero. q. 11. & Borgni. decis. 28.

2 decis.28.n.7. † fructus pcepti ex illis ad ipsum meliorantem, & habentes cām ab eo, non autē dominum rei spectent, & pertineant. Et propterea in restitutione fructuum faciēda nullam esse rationem habendam illorum fructuū, quos propter meliorationem factam perceptos fuisse constare potest, vt in terminis tradit Capic. decis.93.num.9.10. & Borgni.d.decis.28.nu.8. Quibus addi possunt Afflict.decis.87.nu.6.usq; ad fi.Galef.in trac.de oblig.ad for. came.par.4. q.2.num.14. & Franc.decis.191. num.11. Vndè rectè infertur pauperculos istos rusticos de Tonis,& de Pasinis,nulla ratione cogi posse ad restitutionem fructuum perceptorū ex bonis liuellarijs euictis, pro summa procedente à meliorationibus superinde factis, postquam in emphiteosim concessa reperiuntur.

3 Nec obstant quæ pro resolutione subtiliter adduxit Excel.D. Ventura,ex addi. ad consilium Deci.518.in lsa a,Fran.d.decis.191. num.13. & Redoa. in tract. de reb. Eccle. non alien. q.17. num.26.est mihi pag. 403. Nempe meliorationes factas ex cōuentione, & pacto expresso inito cum directo domino, solo cedere, & ad ipsū ditectum dominum pertinere, etiam si per extinctionem lineæ inuestiti bona reuertantur, & deuoluantur. Id quod repetijt idem Redoa. in seq.§.incipien. si verò num. 34. & alio quoque subsequenti incip. colonus num. 2. & ante eos tenuisse videtur aliquantulum tamen titubans Aret. in l.Senatus. §. Marcellus col.2.vers. ego dixi de leg. 1. & Cępol. in tract. de serui. vrba. prædio.ca.59.num.18. Fulgos.in cons.9. col.fi. quem sequitur Dec. in auten. qui rem. in vlt. not.C.de sacros.Eccles.Pinel.i l.2.par.2. cap.3. n.10.Ad quorum opin. comprobandam benè faciunt ea, quæ scrib. Bart. in l.colonus in fi.& ibidem Bald.atque Castr. num.4. volentes per eū tex. à cōtrario sensu inductū, quòd licet colonus melioramēta sua regulariter repetat quomodocunque conductio finiatur,secus tamē sit, vbi ex pacto promisit cōductor ea facere, quia pars pensionis censentur,repetitioq; eorum denegatur, & quod in colono decidit, multò ma-
4 gis in emphiteota locum sibi vendicat,† qui facilius melioramenta amittit. Nam si ob culpam cadit, illis priuatur, q̄uis finita generatione repetat, l.2.§.1.C.de iu.emphi. Clar.ex communi * q.45.cum concord.in §.emphiteosis. Colonus verò indistinctè repetit,quamuis culpa sua * locatio finiatur. d.l.Colonus, vbi omnes * not. & in l.dominus.§.1. & in l. sed addes. §. si inqlinus eo.tit.loca. & hæc est vna notab. differentia inter contractum emphiteoticum, & locationem, vt inquit Bal.in l. 1.num.4.& Ias.n.25. C. de iu. emphi. Et per hæc, & alia huiusmodi fundamenta ego aliàs in causa non parui momēti obtinui per quodam Reuerendiss. D. Abbate,ad quem bona pp lineam finitam reuertebantur, aliàs in emphiteosim concessa per eius antecessores,pro modico canone in recognitionem dominij, iuxta veram, & propriam naturā contractus emphiteotici, & cum pacto expresso de certis meliorationibus faciendis, quia absolutus fuit ab illorum solutioue,quæ hæredes emphiteoticæ petebant.

Verùm his non obstantibus, in proposito casu indubitāter teneo motiuata per Ill. D. Iudicem rectè procedere; quibus non officiunt superiùs adducta, ex quo non sumus in casu lineæ finitæ, cum adhuc duret,nec tractamus de interesse directi domini, videlicet Reuerendiss.D.Episcopi, ad cuius solius beneficium, pactum memoratum factū reperitur, & ad quem melioramenta pertinere debere dicuntur,quando per generationem finitam vtile dominium cum directo consolidabitur, vt in cōtrarijs,sed tantùm dubitatur an vnus ex descendentibus primi emphiteotæ potuerit melioramenta sua interim alienare, & in extraneum transferre; quod absque dubio concedendum est, stantē maximè quòd ipsemet directus dominus alienationi cōsensit, & emptorem in nouum liuellarium acceptauit, vt in Instrumento. Ex quo consensu alter certè effectus de duobus resultat, vel quòd emptor melioramentorum effectus est dominus,saltem reuocabiliter,videlicet vsque ad euentum gnationis finiendæ, qui incertus est, & ea interim possidere, & vsufructuere potest,quemadmodū potuisset ille coemphiteota alienans, & non vl-
5 tra,†nè dicamus,quòd plus iuris ad alium transtulerit,q̄ ipse haberet cōtra,l.nemo plus de reg.
6 iu.cum vulg.† Vel quòd irreuocabiliter sit effectus dominus, q̄ ego verius existimo, ex quo alienatio expressim cantat, ad proprium, & per allodium, & in perpetuum, & contractui assentiē directus domin⁹, de cuius solius interesse tractatur, vt sup. & per cōsequens omni iuri cedit, & renuntiat, quod sibi cōpetere potuisset in talibus melioramentis vēditis.l.fi. C.de remis. pigno. l.si seruus communis. ff. de do. inter vi. & vxo. cum alijs concord. p Crau.adductis in cōsil.24.num.9. & Corn.cons.144. per to.lib.3. &
7 cons. 208. litera.m. in 4. † Imò verò licentiam alienādi eadem melioramenta, cum vtili dominio in quoscunque extraneos tribuit prædictis emptoribus, mediante clausula (& cui, vel quibus dederint, vel dabunt) adiecta nouę illorum inuestiturę ob duplicationem canonis, vt in instrumento legitur.Talis.n.est dictæ clausulæ virtus, cap.1. vbi omnes not. de feu. non haben.p ma.feu. Dec.cons.390. nu.8. Clar. in §. emphi-
* teutis. q.13. nu.7. vbi de communi. * Vtroque igitur casu tuti sunt pauperes emptores nostri, & quoad melioramēta empta, & quoad fructus
8 melioramentorum acquisitorum. † Enimuero

ptimo

primo casu certo certi⁹ est id quod ego, vt meũ possideo, & sub conditione, vel in diem incertum ad alium peruenturum est, interim à me licitè alienari, & in quemcunque transferri, licèt purificata, deinde conditione, vel adueniente die, resoluatur, & reuocetur alienatio. l. fi. §. fin autem, sub cõditione, vbi oẽs * not. C. com. de
9 leg. † & quòd fructus interim percepti per emptorem eius fiant, nec cõpensentur cum impẽsis, & meliorationibus factis est. glo. nota. in l. emptor. in ver. superfluum, in fi. ff. de rei vẽdi. quam ibi sequitur, & comendat Bar. Bald. Ang. & Alex. in addi. Bar. ac Bal. & Imol. in l. domos. de leg. 1. Salyc. in l. domum, sub nu. 10. C. de rei vendic. & ita in notabil. casu respondit Alex. cons. 123. in vlt. dub. vol. 1. vbi tradit quòd pendente conditione huiusmodi, & melioramenta, & fructus diuidi debent inter hæredes meliorãtis pro hæreditarijs portionibus, tanquã actiones personales. Rui. cons. 117. nu. 1. lib. 3. Et in proprijs terminis bonorum emphiteoticorũ, refert, & sequitur Redoan. d. tract. & q. §. si verò in. fi. est mihi pag. 407. ingẽs quòd si quis fecerit melioramenta in emphiteosi, seu feudo restituẽdis, sub conditione, licèt sint facta soli, tamen ipse, & hæredes illius pro hæreditarijs portionibus domini sunt, & vti tales agere possunt, nec fructus percepti per meliorantẽ, aut hæredes eius pendente conditione computantur in expensis; imò verò vltra fructus perceptos expẽsas ipsas meliorationum repetũt. Ex quibus apertissimè patet, quòd & si bona ista, vnà cũ melioramentis ad mensam Episcopalem reuersura essent, quandocunque contingeret lineam inuestitorũ finire, interim tamen potuit pars ipsorum inuestitorum de portione sua melioramentorum, & eorum fructibus ad libitum, cum consensu Reuerẽdiss. D. Episcopi disponere ad formam. l. fi. C. de iu. emphi. Nec cõqueri possunt alij coem-
10 phiteotæ, qui nullum ius in eis habẽt, † nisi velint indebitum lucrum consequi, & cum aliena iactura locupletari, q iure etiam naturali repugnat. l. iure naturæ, de reg. iu: cap. locupletari, eodem tit. in 6.

Secundo verò casu, hoc est, si alienatio prædicta irreuocabiliter tenet, vt credimus, multò ma
11 gis habent intentum, † quia ad emptorem rei fructus indubiè pertinent. l. Iulianus. §. si fructibus. ff. de ac. emp. l. curabit. & l. fructus, vbi Bar. C. eo. tit. & de illis potest ad libitum disponere, cum in re sua quilibet sit moderator, & arbiter. l. in re mandata. C. manda. cum vulg. Et de primo ad vltimum, tam prima alienatio melioramentorum facta per Tardellarios in Arrianum, quàm secunda facta per Arrianum in Tonos, & Pasinos, cum consensu D. Episcopi, & signãter cum clausula prædicta, (& cui, vel quibus, &c.) valuit, & tenuit, & emptores fecit, & ipsorum melioramentorum, & fructuum perceptorũ do-
12 minos per supradicta; † & cum bonæ fidei emptores fuerint, potuerunt alia quoque melioramenta facere, prout fecerunt, quæ effecta sunt eorum propria, & allodialia, & euictis bonis retentione vti possunt, donec per euincentem soluta fuerint. l. si in area. de condi. indebi. l. in fundo, vbi Bart. de rei vendi. cũ cæteris in prioribus scriptis adductis, & pro fructib. inde perceptis, multò minùs molestari põt p supradicta.

13 Aliter quoq; solui potest obiectum principale in nostra specie, nã procedit vbicũque modica pẽsio soluitur pro rebus in emphiteosim cõcessis; & pro supplemento iusti redditus, & debitæ pensionis, & canonis, fit pactũ abstringens conductorem ad certum gñs melioramentorũ, quo casu vberes fructus percipiendi, ex rebus cõductis cedunt loco ipsorum melioramentorũ peruenturorũ ad directum dñm, finita emphiteosi, & ita loquuntur * oẽs Doct. in oppositum citati, si diligenter inspiciantur, qui hac vnica ratione in effectu nituntur, sed hęc cessat in casu nostro, in quo bona concessa tpe cõtractus, nullius aut modici redditus erant, vt per peritos ab Apostolico Commissario electos relatum fuit, & nihilominus facta eorum æstimatione, ac seruatis de iure seruandis, locata fuere ad rationẽ quin-
14 que pro quolibet centenario, † & sic pro pẽsione fructibus pari, glo. in auten. ppetua, in ver. iusta, vbi Castr. C. de Sacrosf. Eccles. Didac. li. 3. varia. resol. cap. 9. num. 5. ex communi * imò potius maiori pensione, vt patet ex dictis Cagno. in l. 2. num. 233. C. de rescin. vendi. Cessante igr ratione cessare debet dispositio, cap. cum cessan te, de appell. Tiraq. latè in suo tract. cess. causa.
15 † Et in proprijs terminis nostris, quòd facta emphiteosi cum debitis solemnitatibus, & iusto canone bonorum Ecclesię, pactum de meliorationibus faciendis, non obstet hæredibus emphiteotę illas finita emphiteosi repetentibus, tradit signanter Franc. in d. decis. 191. nu. 9. 10. 11. 12. qui ita tunc, & aliàs per Sac. Consilium iudicatum fuisse, refert sub nu. 15. quod quidem iudicium maximè rationabile, iuriq; naturali consonum fuit, nè directus dominus, qui iustũ redditum percepit, cum aliena iactura, vlteriùs locupletur d. l. iure naturæ, & d. c. locupletari, cum
16 concord. † & maximè Ecclesia, quæ cultrix, & auctrix est iustitiæ, & cum alterius iactura ditari nõ vult, c. 1. §. 1. & §. sed diuersum de alien. feu.
17 † neque contrahentes secũ lædere, & decipere, cap. per tuas, extra de do. cap. fi. 20. q. 3. Dec. in
18 l. si quis in conscribendo, nu. 8. C. de pac. † Neque etiam ab offerẽte plus iusto prætio, vel canone recipere, glo. not. in cap. hoc ius porrectũ, in ver. plus 10. q. 2. & ibi Archi. Dec. in cap. canonum statuta, nu. 34. de constit. in 2. lect. sed ex abundanti hęc dicta sunt, q̃a nõ est finita linea,

nec ideo

nec ideo venit casus, quo melioramenta facta super rebus emphiteoticis, ex conuentione cedere possint lucro D. Episcopi concedentis, & & paciscentis vtsupra.

Quod verò attinet ad quãtitatẽ fructuũ restituendorũ, pceptorum scilicet, vel qui pcipi potuissent post litẽ cõtestatã ex terris vti incultis, & boschiuis, quales erãt tpe inuestituræ. Verissimũ est, ꝙ Illust. D. meus Tardellerijs obiecit, nẽpe pro eorũ parte nihil concludenter probatũ; qñquidẽ loquuntur eorũ testes de fructibus percipiendis ex ipsis terris ad culturã redactis, & plãtatis, ac multifariã melioratis; ideo faciẽda nunc est arbitrio iudicis ad relationẽ peritorũ diuisio, vt dignosci possit, quid & quantum, soli, & quid, & quantum meliorationibus tribuendum sit de fructibus confusim perceptis.

Nec quicq̃ obstat ꝙ D. Aduocat⁹ Tardelleriorũ ꝑ tñsione adducit, illos nẽpe fundatã habere intentionẽ super Inuestitura, qua primi acquirentes se obligauerunt ad redigendũ bona ad culturã, & superædificandum, &c. qm̃ patet ex pdictis congrua replicatio, tũ quia pactũ illud ad solius directi dñi cõmodum tendit, post finitã gñationẽ inuestitorum, q̃ adhuc durat; Tum ẽt quia pactũ illud de melioramentis faciendis, nec ipsi quoq; directo dño melioramentorũ lucrũ tribuere posset finita generatione, stante cõsensu ꝑ eum pstito alienationi ꝑpetuæ, & cũ facultate disponẽdi in quoscunq;, mediãte clausula illa (& cui, vel quibus) ac stãte quòd canon ab initio constitutus fuit fructibus æquipollens, imò maior vt s̃. plenè dictũ fuit. Quibus stantibus, deseruit potiùs Instrumentũ inuestituræ intentioni Tonorũ, & Pasinorũ, q̃ Tardelleriorũ, cum bona locationis tpe, inculta, zerbida, atq; boschiua fuisse ꝓbet, consequenterq́; meliorationes oẽs ad ipsos emptores, vel reuocabiliter, vel potiùs irreuocabiliter pertinere.

19 Circa interpretationẽ sententiæ, rectissimè dictũ fuit per Illust. D. meũ, non aliter sensisse iudicem, q̃ de iure sentiendũ erat, hoc est fructuũ restitutionẽ fieri debere, prout de iure, virtute Instrumenti in actis ꝓducti, in quo actores principaliter intentionẽ suã fundabant, per tradita ab Aymo. conf. 74. n. 9. 10. & conf. 188. num. 8. Alex. conf. 66. n. 2. li. 5. & conf. 12. nu. 3. in 7. Idcirco acquiescit D. Auocatus pdictus, & nihil respondet. Ideo non oẽs fructus restituendi veniunt, sed deduci debent illi, qui ex melioramentis percepti fuere per supradicta. Sed ego addo, quòd, & si restrictione, & limitatione op⁹ esset, adhuc sñiæ verba ex actis limitarentur, & restringerẽtur. Cacher. decis. 64. n. 3. cũ cõcord. Nec non, & secundùm subiectum materiam interpretarentur; etiam verba impropriando, vt per eum, post Dec. conf. 188. num. 45. & Crau. conf. 186. num. 5. & d. conf. 188. num. 2.

20 Rectè quoq; subiungebat Ill. D. Auditor, quòd si aliter sñiam ipsam interpretaremur, manifestũ iuris errorẽ contineret, & ꝑ cõsequens nulla, & inualida foret, vt per Soc. conf. 134. nu. 1. & 2. lib. 1.

21 † Et non obstant in oppositũ adducta ꝑ D. Aduocatũ Tardelleriorũ, & in primis quòd statutũ nostrũ tollit oẽm exceptionẽ aduersùs rẽ iudicatã, pter q̃ solutionis, & prohibet etiã dici de nullitate, nisi ex defectu iurisdictionis. Quia non opponitur aliquid cõtra rem iudicatam, sed declaratur quid res iudicata contineat sub noĩe fructuum bonorũ emphiteoticorũ euictorum? Præterea tale statutũ non cõprehendit exceptionẽ notoriã, & manifestã, ad latè cõgesta per Asin. in prax. §. 31. cap. 25.

22 † notoriũ aũt, & manifestũ, satis supetq́; dr̃, ꝙ ex actis apparet.

23 Menoch. de arbi. iud. cas. 166. cũ concord. † Imò verò nec comprehendit exceptionem, q̃ incontinenti probari põt, vt per Asin. ibidem cap. 26.

24 † Neq; exceptiones similes reseruatis, neq; aliàs exceptiones iustas, & legales. Asin. co. §. cap. 57.

25 Et quoad nullitatẽ, similiter statutũ prohibens dici de nullitate, nõ intelligitur de ea, q̃ ex actis constat Asin. loco pcit. c. 53. post multos ꝑ eũ relatos, quib. addi põt. Abb. in conf. 55. nu. 2. li. 2. vbi notabiliter loqr̃, nedũ de nullitate ex actis constãte; sed ẽt de ea q̃ incontinenti ꝓbari põt.

26 † Ex quo igiř in casu nr̃o iniustitia manifesta ex Instris in actis iã ꝑductis, appareret, si de oĩbus fructibus restituendis disponeret, ex ea resultaret apta nullitas, vt ꝑ Soci. loco pcitato, & alios ꝑ multos quos citat. Vant. in tract. nulli. sub tit. de nulli. ex defectu proces. n. 127. certo certiùs est executionẽ, respectu fructuũ ex meliorationibus perceptorũ impediri;

27 † quemadmodũ ẽt in terminis iuris cõis impeditur triũ conformiũ, ꝑ quãlibet aliã nullitatẽ ex actis apparentẽ, vt ꝑ Menoc. de arbi. iud. cas. 9. n. 2. Hinc ẽt tolluntur oĩa alia in oppositũ adducta in fauorẽ rei iudicatæ, nẽpe quòd ꝑ veritate habeatur, quòd faciat de albo nigrũ, de non ente ens, quòd ritè, & rectè lata pſumatur, & cætera huiusmodi, q a locũ sibi vendicant, qñ sẽtentiæ valent, & tenent; secùs qñ ex notoria iniustitia ex actis patente nullæ sunt, & inualidæ, nã tunc oẽ fomentũ; & oẽm authoritatẽ, ac iuris pſumptionẽ amittunt, ex quo de contrario, ita manifestè constat, id ꝙ in indiuiduo scribit Vant. loco pcit. vers. hinc ẽt consueuit; Sed si superiùs dicta rectè perpendatur, manifestè constabit nihil opus esse cõtra conformes sententias opponere, sed illas tñ iuridicè interpretari. Et per hæc verissimæ apparent conclusiones Illust. D. mei in prędictis motiuis relatæ, quæ ab omnibus obiectis defensatæ remanent. Vndè superest rantùm, vt pauperculis clientulis meis bonę fidei possessoribus iustitiam libenti animo ministret, Prout factum fuit. L. D.

Consil. Lud. Sacc.

SVMMARIVM.

1 *EMphiteosis informis ad filios tantũ masculos, non ad fœminas transit, sed cõtrariũ. vide inf. per to. & in spe n. 17.*

2 *Stipulãs sibi absq; hæredum mentione, pro hæredibus tamen stipulatur.*

3 *Et illa verba (pro hæredibus) ad abundantem cautelam stant, quia subintelliguntur.*

4 *Emphiteosis stipulata pro se, & hæredibus, nedum priuati, sed etiam Ecclesiæ, transit ad fœminas.*

5 *Hæredũ appellatione etiã fœminæ cõprahẽduntur.*

6 *Taciti, & expressi par est virtus.*

7 *Argumentum de feudo ad emphyteosim non procedit vbicunque ius commune læditur.*

8 *Feudum ad fœminas regulariter non transit.*

9 *Glo. & Bal. in c. 1. qui feu. da. poss. declarantur.*

10 *Doctoris dictum intelligi debet secundum legem, vel authoritatem, quam allegat.*

11 *Hæredum appellatione in feudalibus, filij masculi tantùm veniunt.*

12 *Feudum informe in dubio hæreditarium præsumitur ex communi, & magis communi.*

13 *Feudum hæreditarium ad omnes hæredes transit, etiam extraneos.*

14 *Feudum mixtum. i. ex pacto, & prouidentia, & hæreditariũ non ptinet ad filios, nisi sint ẽt hæredes.*

15 *Emphiteosis informis ad omnes hæredes illius capaces transit, & per consequens si sit ecclesiæ ad omnes descendentes vtriusq; sexus, si verò priuati, etiam ad extraneos, ex communi.*

16 *Soboli propriæ anteponere voluisse alienam sobolem, nemo præsumitur.*

17 *Emphiteosis informis ad fœminas etiam transit, ex communi. & num. 20.*

18 *Idem in feudo informi pro annua pensione cõcesso.*

19 *Vel pro certo seruitio, quod per fœminam præstari potest, ac per masculum.*

21 *Intellectus Capha. & Marcab. ad §. emphiteosim, in auten. de non alien. reb. eccl. reprobatur.*

22 *Exceptio in vno firmat regulam in cæteris.*

23 *Exclusio vnius est aliorum inclusio.*

24 *Emphiteosis informis ad quæ relationem habet?*

25 *Relatio in dubio ad proximiora facta intelligitur.*

26 *Ditio (vt sup.) relationem facit cum omnibus suis qualitatibus.*

Pro D. Angela Vezzana.

EPITOME.

Emphiteosis informis etiam Ecclesiæ, an ad fœminas transeat? latè differitur, & pro affirmatiua concluditur, legibus, rationibus, & authoritatibus adductis, aduersus Baldi, & sequacium sententiam.

RESPONSVM XLIIII.

DVbitat doctiss. D. Iudex, quòd emphiteosis informis, & absq; filiorũ, hæredumve expressione, ad filios tantũ masculos, non ẽt ad fęminas trãseat, ex doct. Bald. in c. 1. qui feu. dare poss. quẽ seqũ ibi Alua. & Petr. Rau. Alex. cons. 106. nu. 6. li. 4. Mars. in l. 1. nu. 12. C. de rapt. virg. & sing. 160. Gozad. cons. 39. n. 14. Caccialup. de feud. cogn. art. 7. nu. 6. Cotta in suis memor. in ver. emphiteosis simpliciter. Cæpha. cons. 11. nu. 9. & io fi. Marcab. ab Anguil. cons. 100. n. 202. Qui oẽs ea rõne mouentur quòd in feudo ita disponitur, & de feudo ad emphiteosim, argumentum valet.

2 Sed pro clara resolutione, vnicum pmitto fundamentũ, satis in iure notũ, & vulgatũ, nempe stipulantẽ absq; mentione hſdum expressa, non tm̃ pro se, verum ẽt p hſdibus suis stipulari, dũmodo nil in contrariũ actũ sit, vel subiecta mña nõ repugnet. tex. est in terminis quẽ oẽs ibi signãt in l. vereris. C. de cõtra. & com. stip. cũ quo concordat. l. si necessarias. §. pen. de pignor. act. & l. si pactũ. ff de prob. l. iurisgen. §. pactorũ, & l. tale pactũ. ff. de pact. l. q in futurũ. §. 1. vbi Bart. eo. ti. & in mña feudi est ẽt tex. in c. 1. de duob.
3 frat. à cap. inuesti. † & illa verba pro hæredibus, ad abundantẽ cautelã apponi solent, quia regulariter subintelligũtur, vt inquit Specul. in ti. de empt. & vend. sub n. 3. vers. p se, suosq; hæredes. Cels. Hug. in ver. suisq; hęredib. sub n. 253. Bald. in cap. 1. in vers. sibi, vel hæredibus, de eo qui sibi, vel hæred. in vsib. feud. & in d. l. si pactũ, in lect. aoti. vbi etiam Floria. num. 10.
4 Hoc nanq; psupposito, seqtur apta contrarij confutatio; nã sicut cõceditur quòd emphiteosis stipulata p se, & hſdibus, trãseat ad fęminas, siue sit priuati, siue ecclesiæ, vt fatetur dñs Motiuãs, & apud Clar. ĩ §. emphiteosis, q. 18. & alios quos citat Marcabr. in d. cons. 100. n. 4. & Mago.
5 decis. Lucen. 7. nu. 1, & 2. † & rectè quidem, ex quo hæredũ appellatione, ẽt fœminæ, ex pprietate sermonis veniunt. l. sciendũ, & l. hæredis appellatione, de verb. sigo. l. in annalib. C. de leg. ita ẽt de necessitate concedendum venit idẽ esse, qñ ĩformis fuit stipulatio emphiteosis, & absq;
6 filiorũ, aut hæredũ expssione † qa par est virtus taciti, & express. l. cũ quid. ff. si cer. pet. cũ vulg.
7 Ad contraria aũt rñdetur, quòd ex quo solo illo argumento nititur Bal. cũ sequacibus pallegatis, quòd à feudo ad emphiteosim licitum sit arguere, regula cessat vbicunque ius cõe læditur, vt post Bart. in l. iusiurandi. §. si liberi, de oper. libert. tradit Bero. d. q. 18. in fi. & post eũ Didac. var. resolut. lib. 2. cap. 18. sub n. 1. vers. quib. responderi, vbi alios citat, læderetur aũt in pposito nño ius cõe, si ab emphiteosi remouerenĩ fœminæ, stante quòd eo inspecto admittunĩ, vt s.

Nec

Nec facit negotium replicatio in motiuis adducta ex Marcabr. loco pcitato num. 45. Quandoquidem satis apta sunt stipulationis verba cōpræhendere fœminas, stante subauditione hæredum de qua supra, sicut apta sunt, qñ expressim stipulata reperitur ꝑ hæredibus emphiteusis, & sic retorquetur potiùs Marcabr. argumentatio, qm̄ admittendo emphiteosim stipulatam pro hęredibus ad fœminas transire (q negari nō potest per supradicta) in necessariā consequentiam idem admittitur in stipulatione simplici, & informi, in qua lex vult hæredes quoque compræhendi, & contineri.

8 Sed saluando dictum Bal. in d. c. 1. aduertatur quòd illud colligit, ex glo. ibi, quæ de filijs masculis non loquitur, sed de hæredibus; ipse verò interpretatur de filijs masculis, & rectè, qa materia feudalis ibi tractatur, in qua regulariter masculi tantùm admittuntur, c. 1. §. hoc autē, de his qui feud. dar. poss. Clar. §. feudum. q. 73.

9 Si ergò glo. illam ad propositum emphiteosis trahere voluerimus, & hæredes, de quibus ipsa loquitur, interpretari, vtique tam de fęminis, q̄ de masculis intelligere oportebit; ex quo subiecta materia patitur. §. emphiteosim, in auten. de non alien. vel permutan. Clar. d. q. 32. cū concord. adductis, & dictum est sup. Quamuis ergo Bal. ibi extendat dictum glo. super feudo ad emphiteosim, intelligendus est secundū terminos eiusdem glo. q̄ de hæredibus loquitur simplicitèr,

10 † ex quo dictum Doctoris intelligi dēr secundùm legem, vel authoritatem, q allegat ad Bart. in l. liberationis de libera. lega. Et hūc puto fuisse sensum. Bald. vt sic voluerit dicere, stipulationem de emphiteosi simpliciter factā, pro hæredibus quoq; factam censeri; sm̄ quē intel-

11 lectum oīa plana sunt, † q a sm̄ subiectā materiā hſdes postea interptandi veniūt, sicut ibi ipse in feudalibus interpretatus fuit, ꝑ filijs masculis, vt s̄.

12 Et pro corroboratione fundamenti principalis antedicti, facit ēt quòd in feudo informi hæredum mentio subintelligitur, prout vltra prædicta ꝓbatur clarè ex alia cōi * Doct. sñia, quæ illud merè hæreditarium esse voluit, & semper in dubio tale pſumi; pro qua vltra tex. pdictū, in c. 1. de duob. frat. est alius tex. in c. 1. an agna. vel fil. & ibi glo. Iser. & Alua. atq; alij, & idem Iser. in c. 1. §. huius aūt generis nu. 11. ex quibus cau. feu. amit. Bal. cōs. 328. col. 2. vol. 2. Castren. in cons. 311. n. 3. in 1. & in l. pro hærede. §. si qd. nu. 9. de acquir. hæred. Rom. in l. ēt, solut. matr. Alex. cons. 18. n. 7. & cons. 26. nu. 3. in 5. Cuma. cons. 166. per to. Ias. in l. apud Iulianū. §. si quis alicui. n. 9. de leg. 1. qui cōem * affirmat. nec nō & Rub. in l. Gallus. §. quidā rectè, n. 181. de lib. & posthu. & magis cōem attestatur. Didac. d. q. 18. ante num. 4. & Clar. d. §. feudum. q. 9. vers. sed quid dicendum. Bero. cons. 77. nu. 15. & 21. Consi. Lud. Sacc.

lib. 1. Menoch. cons. 1. nu. 309. 313. & seq. Rim. iu. cons. 18. nu. 14. Card. Alb. cons. 2. nu. 26. Rol. cons. 97. nu. 39. vbi ēt de cōi, lib. 1. & cons. 67. nu. 23. in 2. atq; cons. 55. nu. 1. in 3. Bossi. in tit. de Princ. nu. 39. Cępha. cons. 152. num. 55. & cons. 224. n. 75. cū seq. Ferret. cōs. 120. n. 2. Burs. cōs. 3. n. 4. de magis cōi attestās Grat. cōs. 4. n. 41.

13 Cum igr̄ hæreditarium iudicetur feudū, ad oēs hæredes, qui illius capaces sunt, pertinere dēt, ēt extraneos, ex cōi * de qua ꝑ Clar. in §. feudū.

14 q. 9. in princ. † vel si mixtū dici posset, vt aliqui voluere, certè nec filij masculi ad illud admitti possent, nisi hæredes essent, sm̄ magis * cōem, & veriorē sententiam per eundem Clar. relatā, vbi proximè in vers. quandoquidem, & tertiò.

15 Non secus igr̄ de emphiteusi dicendū est, quia cū in dubio hæreditaria iudicari debeat per supradicta; ad oēs hæredes illius capaces transire debet. Et per consequens si sit ecclesiastica, ad descendentes vtriusq; sexus, si verò priuati, ēt ad extraneos, iuxtà cōes, * & veras opiniones, vt apud Clar. d. §. emphiteosis. q. 28. in princ. Burs. cons. 199. n. 42. Vndè cum emphiteosis, de qua agit̄ priuati sit, nulli dubium, quin ad recipientis filiam transire possit, & debeat.

16 Addamus tertiò, quòd si aliter diceremus, maximū certè absurdum sequeretur. Nam cum ad extraneos hæredes trāsitoria sit, & in ea possint institui, inconueniens esset, quòd ad propriam filiam hęredē institutā ꝑuenire non posset; soboli. n. suæ quisque prospicere maluisse censendus est, q̄ alienæ. l. cum auus, de condit. & demon. l. cū acutissimi. C. de fideicom. l. gñaliter. §. fi. C. de instit. & substit. Ita argumētatur Alex. in d. l. sed si hac. §. liberos, num. 3. de in. ius. vo. & Fulg. cons. 232. in fin. Cępha. cons. 11. num. 5. & 18.

17 Quartò, per locum ab authoritate cōfunditur ēt contraria sñia, nam eam in indiuiduo impugnat Alex. in l. quod dr̄, nu. 24. de verb. oblig. & in d. l. sed si hac. §. liberos, col. fin. Castr. in l. ex facto. §. si. n. 5. ad treb. Sali. in l. 2. q. 12. & 17. & ibidē Ias. n. 194. C. de iu. emphi. Ang. in l. itē videndū. §. fi. de pet. hæred. Imol. in c. potuit, n. 12. de loca. & in d. l. quòd dr̄ col. pen. Butr. in c. ī pñtia, col. 3. de ꝓb. Ancha. cons. 44. Primò de viribus, col. 1. cons. 420. in princ. & cons. 443. nu. 3. Fulg. d. cons. 232. in ꝓposito, n. 2. & ferè ꝑ tot. & cōs. 238. in fi. Corn. cōs. 239. in lra M. vol. 4. Curt. iu. cons. 321. n. 30. in 3. Præpost. in d. c. 1. ante nu. 4. qui mod. feu. consti. poss. Soci. cons. 23. sub n. 1. lib. 1. Bero. cons. 69. nu. 10. 11. cons. 94. nu. 3. li. 1. & cons. 152. n. 39. vbi de cōi * attestatur lib. 2. & ideo rectè dixit Ias. ī l. 1. n. 7. C. de iu. empr. quòd Bal. in illo suo dicto cōiter reprehēdit. Rui. laie cons. 24. n. 6. vers. sed si feudū, & nu. 7. 8. 9. lib. 1. Didac. lib. 2. var. resol. cap. 18. in princ. cū quo etiam, transit Mago. decis. Lucen. 7. nume. 14.

18 † Et loquitur etiam Rui. loco proximè citato in fortioribus terminis, nempe in feudo informi, ſed pro annua penſione conceſſo; quod ad inſtar emphiteoſis iudicatur, & allegat Alex. in conſil. 136. col. 2. & 3. vol. 2. & Soci. conſ. 257. in 2. qui alios citat, & potuiſſet etiam allegare. Alex. in l. etiam, num. 5. verſ. Fallit tamen, poſt Cyn. Bald. & Rom. ab eo relatos. ff. ſolut. matri.
19 † Et idem concludit Rui. in feudo informi conceſſo pro certo ſeruitio, quod æquè per fęminā præſtari poteſt, ac per maſculum; & pro dicto allegat Iacob. de Belloui. Bal. Alua. Cuma. Fulgoſ. Rom. Corn. & Alex. quibus ego addo. Gozad. in conſ. 57. num. 18. in 1. Campeg. in tract. ſtatu. de do. q. 42. & eundem Rui. conſ. 18. n. 17. vbi multos citat, & de cōi atteſtatur, lib. 1. quā
* etiam communem * dicit Clar. in §. feudū. q. 73. ad fi. poſt Curt. iun. in tract. feud. par. 3. princ. reg. 1. in 9. fallen. Quòd ſi in feudo dato ſub annua pēſione, vel certo ſeruitio fęminis poſſibili, hoc etiam receptum eſt, & ex eo ſolo, quòd ſimilitudinem habet cum emphiteoſi, vt oēs iſti
* communiter concludunt, multò fortiùs in vera, & propria emphiteoſi cōcedendū, quia propter vnum quodq; tale, & illud magis.

20 Quintò & vltimò eſt tex. in terminis ab omnibus allegatus, qui cauillari (meo iudicio) non pōt, in §. emphiteoſim, in authen. de nō alien. vel permutan. reb. Eccl. qui maſculos, & fœminas ad emphiteoſim, etiam eccleſiæ, indifferēter admittit, atq; ēt virū, & vxorē, ſi exprimatur.

21 Non obſtat rñſio q̄ dari ſolet p̄ Ceph. d. conſ. 11. n. 10. 11. & Marcabr. d. conſ. 100. n. 35. quod admittuntur fœminæ, ſi expreſſim vocentur.

Quia repugnat tex. qui requirit expręſſam nominationē ſolummodo in viro, & vxore in illis verbis (ſi hoc, videlicet de vxore, aut viro expreſſim nominetur) propter q̄ maniſeſtè oſtenditur in deſcēdētibus vtriuſq; ſexus nulla opus
22 eſſe ſpecificatione; † nā exceptio in vno firmat regulam in cæteris nō exceptuatis. l. nam quod liquidè de pœ. leg. Dec. in l. 1. nu. 27. & ibidem Cagno. de reg. iu. & idem Dec. in l. fi. in 3. artic.
23 num. 14. C. de edi. di. Adr. toll. † Et vnius excluſio eſt aliorū incluſio. l. cū prętor. de iud. cū vulg.

Benè verū eſt, quòd requiritur conceptio verborum apta ſaltē in ſui generalitate fęminas cōpræhendere, vt ait Marcabr. loco p̄citato; ſed in informi ſtipulatione adeſt huiuſmodi generalitas propter legis ſubauditionē, ex quo p̄ hæredibus facta intelligit̄, vt latè p̄bauimus, ergo, &c.

24 Secunda principalis dubitatio erat ſuper p̄nſo Inſtrumento, in quo p̄ter informē ſtipulationē, adeſt particula, vtſup. quæ referri vr̄ ad aliam conceſſionē emphiteoticam eadem die factā Hilarieto Vezzano, & filijs ſuis maſculis, & in eodem folio ſcriptam, qua fœminæ excluſæ ſunt.
* Clar. ex * cōi d. q. 32. verſ. ſed quid ſi. Rimi. iun. conſ. 698. nu. 16. Burſ. conſ. 228 num. 93. & 96. Menoch. conſ. 111. num. 77. Marcabr. vbi ſup. num. 48. & Magon. d. deciſ. 7. num. 14. 15.

Cæterùm paucis hic agendum eſt, tū quia Inſtrumentum nullum exhibetur, quod in iudicio fidē aliquā mereatur, vt optimè prudens D. Iudex animaduertit, tū quia particula, vt s̄. referri nōn pōt ad illud Inſtrumentum inter alias p̄ſonas, & corā alijs teſtibus, & diuerſo ſecundo no-
25 tario celebratum, † tū denique quia ſi robur haberet, & relationē ad aliquod Inſtr̄m præcedens habere poſſet, ad duo immediatè p̄cedentia, nō ad tertiū, & ſic remotius haberet, ex quo relatio in dubio ad proximiora fit. l. 1. §. deinde, & §. cū de poſtul. & l. ſi idem. §. fi. de iuriſd. omn. iud. cū vulg. Et tantò magis quia ſimilitudinē habet cū dictis duabus cōceſſionibus informibus, in quarum prima Antonius de Prædominis, ſolus ſtipulatur, nulla filiorum, aut hæredum facta mentione; Et in ſecūda eodem modo ſtipulatur Antonius de Milanis, pro ſe, & duobus fratribus abſq; vlteriori filiorū, aut hæredū expreſſione. Vndè ſi D. Io. Franciſcus de Vezzanis p̄ ſe, vt s̄, ſtipulatus fuit, rectè cōgruit cū p̄cedentibus, ex quo nec ipſe mētionē fecit de filijs, vel hr̄dibus
26 ſuis, ſed de ſe ſolo, † & p̄ conſequens particula, vtſup. ad proxima relata, ſtat propriè, & in ſuo proprio ſignificatu, quia refert præcedētia, cum oībus ſuis qualitatibus, iux. doctr. Bart. in l. ſanctio legū, de pęn. & in l. ſi q̄s ſeruū. §. fi. de leg. 2.

Nec eſt verū, quod in motiuis p̄ſupponebatur particulā p̄dictā indicare alias p̄ſonas vltra ſtipulantē, q̄a id procederet, ſi ſtipulatio haberet copulā, diceretq; (p̄ ſe, & vt s̄.) ſed q̄a caret copula, & dicit p̄ ſe, vt s̄. neceſſe eſt fateri, quòd potiùs reſtringat ſtipulationē ad ſimilitudinē, & formam alterius immediatè pręcedentis; q̄ informis fuit, quo caſu fęminæ deſcēdētes inſtitutæ hęredes indubiè admittunt̄ iuxta ſupradicta.

Nimirū reuocāda eſt ſñia illa lata cōtra D. Angelā Vezzanā filiā D. Io. Franc. p̄dicti, & q̄ ex teſtamento ei hæres extitit, & ita ego ſi iudex eſſē intrepidè iudicarē, q̄a nō video q̄uo emphiteoſis iſta finita dici poſſit. Et ità iudicatum fuit.

S V M M A R I V M.

1 *MAndatum generale non ſufficit ad faciendum cadere dominum in pœnam.*
2 *Etiam ſi pœna incurrenda eſſet incerta, ſed à futuro euentu penderet.*
3 *Etiam ſi haberet clauſulam quod procurator, poſſit omnia facere, etiam qua requirunt ſpeciale mandatum, & eſt communis.*
4 *Procurator negans rem emphiteoticam, poteſt facere cadere dominum in pœnam caducitatis, ideo ſpeciale mandatum habere debet. & num. 14.*

Euen-

5 *Euentus futurus non habetur in consideratione, nisi quã ex psenti ad eum verisimiliter inferri potest.*
6 *Liber extimi licèt dominium non probet, facit tamen præsumptionem.*
7 *Confessio partis est maior omni probatione.*
8 *Iudex potest informare animum suum extraiudicialiter, & parte non citata.*
9 *Præsertim in his, quæ plenã probationem nõ requirunt, sed inditia argumenta, & verisimilitudines sufficiunt.*
10 *Emphiteuta re perẽpta liberatẽ à solutione canonis.*
11 *Censuarius quoq; à census solutione liberatur re censuaria perempta.*
12 *Iactare suum nemo præsumitur.*
13 *Soluens quotãnis certũ quid, præsumitur pro oĩbus suis bonis soluere, nisi ostendat pro quo soluit.*
14 *Emphiteota negans rem emphiteoticam, amittit ius suum, ex communi, licèt alij teneant, quòd solam possessionem amittat.*
15 *Emphiteosis potiùs, quàm cẽsus psumitur, quãdo in regione frequẽtior est contractus emphiteoticus.*
16 *Negans contractum quemlibet, aut eius qualitatẽ substantialem, illius beneficium amittit.*
17 *Idem in quolibet alio actu, vel dispositione negata.*
18 *Emphiteota negans absq; dolo rem emphiteoticam non perdit ius suum.*
19 *Mendax dolosus præsumitur, quando tractat de suo commodo.*
20 *Restitutio in integrum non datur dolosis, quia deceptis, non decipientibus conceditur.*
21 *Duo non possunt esse domini insolidum.*
22 *Dictiones, pleno iure, important dominium, possessionem, vsumfructum, & omne ius in re.*
23 *Conductor negans conductionem, cadit à commodo contractus.*
24 *Creditor detinens rem debitoris, & negans eius esse, cadit à iure suo.*
25 *Feudatarius negans rẽ feudalẽ, amittit ius feudi.*
26 *Idem in omnibus detinẽtibus, vel possidentibus res alienas, qui vltra iuris amissionem, condemnantur etiam in rei æstimationem.*
27 *Mandatum speciale requiritur, vbi de materia odiosa tractatur.*

Pro Perillust. & Reuerendiss. D. Alexandro Simonetta, & Consortibus.

EPITOME.

Mandatum speciale requiritur vbicunque procurator potest facere cadere dominum in pœnam, etiam si pœna incurrenda esset incerta, & mandatum haberet clausulam, quòd procurator posset facere omnia, in quibus mandatum speciale requireretur. Et idem in omni materia odiosa.

Consil. Lud. Sacc.

Negans contractum quemlibet, aut quamlibet dispositionem, vel qualitatem rei substantialem amittit omne ius, quod in ea habet, vel sperare potest, vtpută Emphiteota, feudatarius, censuarius, conductor, creditor detinens rem debitoris, & cæteri.

RESPONSVM XLV.

1 OMnibus in confesso est mandatũ generale, non sufficere ad ea, in quibus procurator põt facere cadere dominum in pęnã. l. si procur. vbi Bart. ff. de condit. indeb l. 3. §. si procurator. & ibi Doct. ff. quod quisque iu. clem. non põt de procurat.
2 Quæ conclusio pcedit sinè dubio, nedũ qñ certum est ex actu per pcuratorẽ explicãdo, dominum incursurũ in pęnã, sed ẽt qñ futurus rei euẽtus hoc põt operari, vt rectè colligitur ex Bart. in d. §. si procurator. dum exẽplificat in proponente exceptiones, qbus non probatis, domin9 caderet in pœnã ex forma statuti; pendet. n. à futuro euentu, nunquid probandæ sint, nec ne? & nihilominus speciali mandato opus est, aliàs non esset parti consultum, vt per eum.

Idem colligitur ex doctr. eiusdẽ Bart. in l. filius familias, col. fi. de procur. dum distinguẽdo speciale mandatũ, q reqritur in fauorẽ mandantis, à speciali mandato, q reqritur in fauorẽ aduersarij, dat regulã in hoc secundo casu, vt tunc eo opus sit, qñ aduersarius dubitat, nè domin9 postea dicat, se de hoc non intellexisse in mãdato, & sic damnificetur ipse aduersarius; considerat enim Bart. dubium, q hẽr ille aduersarius, quòd dominus ratũ nõ habeat factũ procuratoris, nõ
3 certitudinẽ. † Aptissimè quoque idipsũ declarat Nat. cons. 445. p to. & signanter sub n. 12. in qẽs nõ sufficere gñale mãdatũ, ẽt cũ clausula, quòd procurator oĩa possit, q reqrunt speciale mandatũ, vbi est casus, ĩ quo possibile esset, quòd dñs incideret in pœnã. & hãc esse cõem9 doctrinã, & theoricam, tradit Rom. in cons. 241. num. 11.
4 Cum igr̃ in casu nr̃o procurator negãs pascua, de qbus agitur, esse emphiteotica, siue censui obnoxia, possit facere Vniuersitatem cadere in amissionẽ iuriũ suorũ, & dubitet Illust. & Reuerendiss. D. Simonetta, nè ipsa Vniuersitas postmodũ dicat, se de hoc nõ sensisse in mãdato suo gñali, dẽt ei succurri, cogẽdo ipsã Vniuersitatẽ ad rñdẽdũ, & declarãdũ, nũqd velint negationẽ pdictã ratã hrẽ? vt de quadã petitione porrecta noĩe alteri9 vniuersitatis cõsuluit Nat. d. cõs. 445.

Doctrinæ, & exempla iam relata clarè demonstrant speciale mandatum requiri quotiescũque possibile est, quòd pcurator possit facere cadere dominum in pęnam, q̃uis id certum non sit, &

 sic ha-

sic habetur in consideratione, quod euenire po-
test, vt parti consultum sit, eueniente casu pœ-
næ incurrendæ, ex doctr. Bart. in d. §. si procura-
tor, & aliorum quos citauimus.
5 Nec obstat, quòd futurus euētus non habetur
in consideratione, nisi qñ ex p̄senti verisimiliter
ad eum inferri pōt, ad Dec. in l. si idem, cũ eo-
dem. §. fin. nu. 5. ff. de iurisd. omn. iud. Quoniam
omissis alijs responsionibus, dico satis posse ex
præsenti ad futurum casum pœnæ incurrendæ
per hoĩes S. Donini verisimiliter inferri; ex quo
in libro extimi Ciuitatis huius, ipsimet describi
fecerunt, quòd pro glarea ista soluunt quotan-
nis honorantiam Illust. Dñis Simonettis, cuius
6 contrarium eorum procurator nunc affirmat. †
Enimuero liber p̄dictus licèt plenè non probet
dominium, aut possessionem, facit tñ pręsum-
ptionem. Soc. latè cons. 89. nu. 12. li. 1. Hier. de
7 Mon. in tract. fin. regu. c. 64. nu. 8. 9. Imò verò
plenè probare videtur, cũ partis contineat con-
fessionem, qua nulla potest esse maior probatio.
8 l. 1. C. de confess. cap. 1. eo. ti. in 6. † & licèt iste
liber æstimi nō sit nunc productus parte citata;
quia nondum venit tempus productionis iuriũ,
sufficit tamē illum ostēdisse Illust. D. Iudici ad
eius animum informandum, ex relatis à Gabri.
in tit. de citatio. conclus. 1. lim. 14. sub nu. 329.
9 † Cum p̄sertim tractemus de re, in qua l. est cō-
tenta, sola verisimilitudine, atque inditijs, &
argumentis, non verò plenam probationem re-
quirit, quo casu nulla partis citatione opus est,
vt per eundem Gabriel ibi lim. 21. nu. 343. cum
concord. Addo quòd in præsenti quoque iudi-
tio fatentur solutionem annuæ p̄stationis, licèt
allegent aliam causam; dicunt. n. soluere p̄ gla-
rea, quam Padus iam plurimis annis in totum
abduxit, quæ causa, q̄ verisimilis sit, nemo non
10 videt. † Quandoquidem re perēpta, perempta
quoque est obligatio soluendi canonem pro ea
debitum ab emphiteota, l. 1. C. de iu. emphit.
11 † nec non, & à censuario, vt in Bulla Pij V. sup
for. crean. cens. verisimile est igitur, quòd pro
glarea existēte hucusq; soluerint non p̄ perem-
12 pta, † pro qua non tenebantur, cum nemo suum
iactare præsumatur. l. cum de indebito, de pro-
ba. l. campanus, de oper. liber.
13 Sed accedat, quòd tenētur isti ostendere rem,
pro qua præstationem annuam hucusq; solue-
runt, & Instrumentũ concessionis exibere, aliàs
pro omnibus eorum bonis soluisse præsumũtur,
& sic pro hac etiam glarea controuersa. Spec. in
tit. de loca. §. nunc aliqua, vers. 61. Ias. latè in l. 2.
n. 137. C. de iu. emphit. Doct. in l. si certis annis.
C. de pact. Hæc ergo satis superq; indicare pos-
sunt Illust. D. Iudici verisimilitudinē futuri euē
tus pœnæ incurrendæ, per negantes solutionem
annuā p̄teritis tpib⁹ factā, ex causa pasculationis
glareę p̄dictæ, cōsequēterq; negationem huius-
modi sinè mādato speciali admittere nō debet.
14 Ad secundum dubiũ, quòd ex tali negatione
non amittat Emphiteota ius suũ, per tradita à
Redoa. in tract. de reb. eccles. nō alien. pag. 526.
n. 9. & alios citatos, responderi pōt, contrariam
* sententiā * cōmunē esse, q̄ plures, & grauiores
auctores sequuti sunt, inter quos Specul. Innoc.
Mar. de Fan. Bal. Angel. Alberic. & alij, quos re-
fert idem Redoa. ea. pag. & seq. ferè per tot.
Sed non disputando; vbi non expedit, r̄ndeo
secundò, quòd contrasentiētes, fatentur tamē
emphiteotā in pęnā huius mendacij priuari pos-
sessione rei emphiteoticæ, & oĩ eius commodo,
vt legere est apud eundem. Redoa. ibi nu. 10. &
Ias. ab eo relatum, in l. 2. num. 87. C. de iur. em-
phit. Vndè cum de pęna amissionis possessionis,
saltem agatur, idem est iudiciũ quoad effectum
specialis mandati requirendi.
Ad tertiũ, quòd pęna ista nō reperiatur impo-
sita censuario neganti, licèt emphiteotæ, fortè
impositæ, & census potiusq̄ emphiteosis sit cen-
sendus in casu n̄ro; respondeo in primis negā-
15 do minorē, † nam in dubio emphiteosis potiùs
q̄ census p̄sumitur, quandò in regione frequen-
tior est contractus, vt in hac patria, in qua cen-
sus antehac fuit pęnè incognit⁹, emphiteoticus
verò contractus frequentissimus, vt omnibus
obuium est. Videatur Ias. in d. l. 2. nu. 165. C. de
16 iu. emphi. † Sed & maior propositio rectè impu
gnatur, ex quo gñale est in omni contractu, vt
negans illum, vel qualitatē aliquam substātialē,
amittat illius beneficium. Bal. in l. 1. nu. 16. C. de
17 fur. † Sed etiam in omni materia hoc idem pro-
cedit, vt negans aliquid perdat oē beneficium,
seu priuilegium, quod ex eo consequi poterat.
Bart. Castr. & alij in l. si dubitet. §. 1. de fideiuss.
Alex. in l. etiā. §. licèt in dotalibus, n. 9. sol. matr.
Corn. cons. 225. in litera. c. lib. 3.
18 Ad quartũ, quòd sinè dolo nō priuet iure suo
iste emphiteota mēdax, vt ait Redoa. ĩ loco p̄cit.
r̄ndet hoc nō esse p̄ntis speculationis, sed reser-
uādũ esse ad merita. Satìs. n. est, quòd nũc cōstet
possibile esse, quòd in pęnā incidant negātes. si
dolus in p̄cessu causæ apparuerit, ex p̄bationi-
19 bus fiēdis. † Sed & 2. r̄ndet, quòd pręsupposito
mēdatio, dolus à iure p̄sumit, p̄sertim qñ men-
tiēs tractat de suo cōmodo, vt in n̄ra specie. tex.
est in l. & elegāter. §. fi. cũ l. seq. vbi Bart. notañ.
inquit. ff. de dol. Alex. in l. dolum. C. de dol. Rui.
cons. 2. num. 11. lib. 2. Craue. cons. 2. num. 13.
Quoad quintũ de restitutione cōcedēda Vni-
uersitati ad pęnā hanc euitādā, negamus primò
restitutionē ei hoc in casu cōpetere, q̄a dolosis
20 nō dat, non. n. decipiētibus. † Sed deceptis iura
subueniũt. l. auxiliũ, vbi Bar. & Doct. ff. de mino.
Vltra quòd restitutio p̄supponeret læsionē, & sic
incursũ pęnæ, nos verò tractamus de modo p̄ce
dendi, vt cognosci possit, vtrũ incurrat, vel ne?

propter

propter mendacium dictum à Sindico, quatenus scilicet in mandatis dederit Vniuersitas ipsa, vt tale mendacium diceretur, vel dictum ratū habuerit. quando ergo de ineursu pœnæ constabit, tunc de remedijs huiusmodi agendum erit.

Ad vltimum de mandato facto post citationē emanatam in hac causa, imò ad respondendum positionibus, sic & sic, quod est speciale mādatum, aduertat, quòd hic nō tractauimus solū de positionibus negatis, sed & de exceptionibus ꝓpositis in iudicio aduersùs petitionem Illust. D. Simonettæ, in quibus, nedum negauit principales suos soluisse pro ꝓtetito summā de qua agr annatim, pro pasculatione, & iure pascēdi in glarea, de qua in actis, sub noīe honorantiæ, vt in responsione positionis. 11. 12. 13. 14. Verū & dixit, & protestatus fuit hanc ipsam glaream fuisse, & esse in totum & pleno iure dictorū eius principalium, quod est magis; quodq; longè maius ꝑiudiciū infert Illust. D. Actori. Enimuero stante responsione positionum ꝑdictarū tm̄, non infert de necessitate ad absolutam negationem iuris agentis, nec ad refricationē quæstionis dominij, quia stant simul, quòd nō soluerint homines S. Donini annuam illam summā recognoscendo dominos, sub nomine honorātię, sed sub nomine conductionis liuelli, emphiteotis, seu census, aut alterius contractus haud incompatibilis, cum dominio agentis. Exceptio verò prędicta incompatibilis, ac etiā repugnans

21 est cum eo, † ex quo non possunt esse duo dñi eiusdem rei insolidum. l. si vt certo. §. si duobus.

22 ff. com. † & eò maximè eum vsus fuerit iste Sindicus illis verbis ꝑgnantibus (pleno iure) quæ dominium, & possessionem proprietatē, & vsufructum, ac omne ius in re compræhendunt. l. 4. de vsufructu. l. mater. & ibi Bal. C. ad Tertul. Bal. in l. venditor. §. venisse. ff. de hæred. vel ac. vendi. Feli. in c. conquæstus, col. 1. de fo. comp. Rol. consl. 85. nu. 15. cum seq. lib. 4. Pariter stant simul, quòd non soluerint dictā honorantiam pro pasculatione, & tamen tenerentur soluere, non enim negant in positionum respōsione huiusmodi obligationem, si rectè considerentur responsiones, ideo non infertur ad refricationem dominij, vt supra.

Stant etiam simul, quòd non soluerint pro pasculatione tantū, vt Illust. D. Simonetta supponere videtur; sed pro pasculatione, & alio iure simul, vt si essent Emphiteutæ, Feudatarij, Liuellarij, Conductores ad longum tempus, quibus casibus salunm nihilominus remaneret dominium directū, vt s. Cum igr̄ exceptio supradicta q̄stionem dñij aptissimè refricet, & interuertat, delictum in re continet, ꝑꝑ quod excipienres priuantur in totum iure suo, si sunt emphiteutę, vt per Spec. in ti. de loca. §. nūc aliqua. vers. 65. quem sequuntur alij supra relati, vel

23 saltē possessione, iuxta opi. Ias. de qua s. † Quod etiam in conductoribus absolutum est per text. in l. conductionis, & l. conductores. C. de loca.

24 † Item & in creditoribus detinentibus rem debitoris, & negantibus eius esse, est tex. in auten. Item si possessor. C. qui poti. in pigno. habean.

25 † Item & in vassallo negante rem feudalem, & propriam asserente. c. 1. § Vassallus si feudū; vbi Bald. & Scriben. si de feu. defun. fue. contro.

26 Sed & in omnibus detinentibus res alienas, vel etiam possidentibus, dispositum est generaliter, vt pœna prædicta, ac & rei æstimatione plectantur, l. non ab re, vbi Bald. & Doctor. C. vndè vi. Cum igitur certior, ac maior pœna immineat Vniuersitati ꝑdictę, per exceptionem antedictā; sequit̄ necessariò ꝙ speciali mandato, vel ratifi-

27 catione opus sit. † sumus enim in materia odiosa, ideo non sufficit vlla generalitas mādati, sed specialitas omnino requiritur. vt docet Abbas in cap. sedes, nu. 7. 8. de rescript. Et ex his planus remanet iste articulus.

SVMMARIVM.

1 Vniuersitati per actus possessorios particularium non acquiritur possessio, nisi expressum mādatum præcedat, vel saltem tacitum, quod quidem tacitum, de necessitate requirit actus fuisse factos nomine Vniuersitatis, ea sciente, & patiente, aut scientibus, & patientibus saltem administratoribus publicis, & patientibus, & est cōmunis sententia.

2 Actus præsumitur nomine ꝓprio gestus, nō alieno.

3 Vniuersitas differt à singularibus hominibus, & aliud singuli, aliud vniuersi.

4 Duo insolidum possidere non possunt.

5 Fallit in his, qui vsū rei habeat, quia est ius quoddam personale, qui pluribus potest competere.

6 Ius pascendi est personale, ideo pluribus insolidum competere potest.

7 Testes plures non vincunt panciores, quando inuicem se compatiuntur.

8 Possessio antiquior, non praualet iuniori, quando sunt compatibiles inuicem.

9 Testis vnicus in possessorio probat.

10 Possessio antiquior iuniori præfertur.

11 Etiam tutulata.

12 Dominus Castri cum Territorio, & iurisdictione, & pertinentijs, terris cultis, & incultis, præsumitur dominus eorum locorum territorij, de quorum dominio ambigitur, & quando non constat fuisse occupata ab aliquo tempore inuestitura sua.

13 Quod præsertim procedit in terris, quas nunquam apparet cultas fuisse.

14 Consiliū Castr. 376. in 1. & Cran. 154. declarātur.

15 Possessor in dubio præsumitur dominus.

Consi. Lud. Sacc. T 4 16 Fallit,

16 *Fallit, quando pro possessione soluit alicui censum aliquem, vel aliam præstationem.*
17 *Census in dubio præsumitur ex annua solutione, potiùs, quàm alius contractus; sed vide infra.*
18 *Fallit vbi recipiens solutionem non abdicat à se in totum possessionem rei.*
19 *Emphiteosis potiùs quàm census præsumitur ex annua præstatione, ex communi.*
20 *Præsertim si modicum quid soluitur.*
21 *Emphiteota potest rem conductam meliorare.*
22 *Fallit si vult rei formam mutare, quæ non sit statim reducibilis ad priorem statum, vt de sylua vineam facere, vel pratū ad culturam reducere.*
23 *In re communi melior est conditio prohibentis.*
24 *Pascua communia non potest socius inuito socio ad culturam ponere, & num. 28.*
25 *Idem si sola seruitus iuris pascendi inducta foret ad beneficium tertij.*
26 *Ius pascendi qui habet, non potest colere inuito domino rei.*
27 *Affidans aliena bestiamina ad pascendum per triginta annos, & vltra, potest tamen affidam vlteriùs non facere.*
28 *Argumentum à sufficienti partium enumeratione, est multùm fallax, & debile, quia qui omnes causas enumerare profitetur, & vnam tantùm omittit, nihil agit.*

Pro Perillust. & Reuerendiss. D. Alexandro Simonetta, & Nepotibus.

EPITOME.

Quæ requirantur, vt possessio per actus particularium, Vniuersitati acquiratur?

Ius pascendi personale esse, & pluribus insolidum competere posse.

Possessionem antiquiorem non præferri iuniori, nec plures testes vincere pauciores, quando actus sunt compatibiles.

Dominus Castri, quando pascuorum, & glarearum Dominus præsumatur?

Ex annua solutione qualis contractus in dubio præsumatur?

Et quis possit rei pro qua soluit, formam mutare, & præsertim noualia facere?

RESPONSVM XLVI.

ELegantissimè more solito dubitat Illust. D. Auditor in pſenti causa, contra Perillust. & Reuerendiss. Simonettam, & consortes ex pluribus. Quæ licet doctè, & subtiliter proposita sint, rectiùs tamen, & accuratiùs pensata, nihil intentioni Reuerendiss. Simonettæ officiunt.

Nam quod ad primum, trimēbre fundamentū, quo possessio Vniuersitatis S. Donini præualere dicitur, quia pluribus testibus probata, quia antiquior, & quia titulata, Vnum in primis, & ante oīa præcauendū censeo, nihil pęnitùs probatū fuisse per d. Vniuersitatē, vltra vsum pascuorum promiscuū cum Illust. D. Simonettis, & sic possessionē iuris pascēdi; quod.n. de plantatione, & incisione arborū, & virgultorū additur, ꝑ aliquē eius testē non probatur, quia loquuntur oēs de actib⁹ particularibus personarum tm̄, quot quot testes de his actibus mentionē faciunt. absolutū aūt est, quòd per actus possessorios particularium hoīum Vniuersitatis, non acquiritur
1 Vniuersitati possessio, nisi expressum mandatū præcedat, vel saltē tacitum, ꝙ quidem de necessitate requirit, vt actus re ipsa fiant noīe Vniuersitatis, & ea sciente, & patiente, aut scientibus saltē, & patientibus administratoribus publicis ab ea præfectis. l. 1. §. fin. cum l. seq. & ibi traditis per Scriben. ff. de acquir. possess. Bald. pulchrè in cōs. 438. in 1. Cum. cōs. 158. latè Soci. cons. 95. num. 17. 18. lib. 3. Corn. cons. 130. col. vlt. cons. 148. ad fin. cons. 299. col. 3, & cōsil. 333. num. 29. lib. 1. atque cons. 46. in 3. Dec. cons. 215. col. vlt. & 221. n. 8. vers. similiter. Rub. cons. 4. nu. 15. Bertran. cons. 42. num. 6. 7. lib. 2. Paris. cons. 27. nu. 73. & 102. & cons. 104. n. 132. lib. 1. Curt. sen. cons. 77. col. vlt. Ruin. cons. 129. nu. 2. cum seqq. & n. 11. lib. 4. Purpur. cons. 139. in princ. Bero. cons. 19. n. 31. in 1. Crau. cōs. 317. per tot. Rol. cons. 53. nu. 6. cū multis seqq. vol. 4. Burs. cons. 235. num. 27. Gabr. in suis conclus. tit. quod cuiusq; Vniuers. no. conclus. 2. & præcæteris videatur Cepol. magistralr loquens in tractatu suo, de seruit. rusti. pdio. cap. 9. nu. 25. vsque ad nu. 28. vbi aduocatos monet, volentes probare possessionem Vniuersitatis, ex actibus particularium, quomodo articulare, & probare debeant. Ex quibus manifestè patet, hanc
* esse veram, & cōmunem sententiam * quæ duo-
2 bus præsertim fundamētis firmatur † primo, qa quilibet in dubio præsumitur actum noīe proprio gerere, non alieno. l. & magis, vbi Doct. de sol. Bart. in l. 1. §. nuntiatio, de oper. nou. nunc. quod in terminis considerat Soci. d. consil. 95. num. 18. in fin. & Ruin. d. cons. 129. num. 2. vers.
3 & quia, & cons. 106. nu. 2. lib. 5. † Secundo, qa corpus Vniuersitatis à singularibus eius hoībus differt, vndè vulgatum illud theorema, prodijt aliud singuli. aliud vniuersi, de quo perscriben.
* *oēs, in l. in tm̄. §. Vniuersitatis, de re. di. & in cap. eam te, vbi Felin. nu. 13. in vers. aliud singuli, & in cap. 1. nu. 43. de rescript. & latè habē locis præcit. Cum igitur, nec expressum mandatum, nec tacitum Vniuersitatis istius interuenerit,

nerit, ad actus prædictos plantationis, & incisionis, nulla resultat ex eis possessio ad ipsius Vniuersitatis commodum.

Hoc stãte præsupposito,& stãte, quòd possessio vtriusq; partis; pbata reperiat respectu iuris pascendi,& sic vtendi glareis cõtrouersis,pro vsu, & pasculatione animalium suorum, frustra disputatur quęnã præualere debeat? cũ se inuicem
4 cõpatiantur. † Quãuis enim vulgata sit regula, quòd duo insolidum possidere non pñt,l.3.§.ex
5 contrario, vbi Doct.oẽs.ff.de acq.poss. † Fallit tñ in his,qui vsum rei habere dñt, quod est ius quoddã personale,quod põt apud plures insolidũ esse; nã si habeo ius, & facultatem vtendi domo,vel prędio aliquo,non repugnat quominus, tu quoq; idem ius,& eãdẽ facultatẽ habere possis,quod probat tex. apertissimè in l. si vt certò, §.duobus vehiculũ,in vers. vsum aũt, vbi Scribẽ. not. ff.commo. Bart.in d.§.ex contrario col. fin.& ibidẽ Iason.nu.3.Menoch. de retinẽ.poss.
6 remed.3.nu.79.cum cõncord.& nu. 716. † & in proprijs terminis iuris pascẽdi pluribus competentis ostdit Castr.in cons.115.in causa,quę vertitur per tot.lib.2.& cons.56.ad fin.vers. nec obstat lib.2.& Ruin.cons.106.nu.10. 11. & 23.24. lib. 5. & quòd ius pascendi sit personale, & per cõsequens pluribus insolidum rectè competat, vt supra,tradit latiùs Afflict. in constit. cum per partes Apuliæ nu.14.cum multis concord.

7 Quando aũt probationes inuicẽ nõ repugnãt, sed se compatiuntur, quis habeat plures testes pro se non curatur, & in hoc fallit regula illa, quòd plures testes vincunt pauciores,Alex.cõs. 64.nu.7. vers. nec etiam sequitur, & nu.8.lib.2. Io.Fab.in §.retinendæ,num. 27.Instit. de interdict.Menoch.de retinen.poss. remed. 3.num. 756.vers.procedere etiam posset,& Gabr. de testib.conclus.4. num. 58.

Et hinc etiam colligitur responsio ad primum mẽbrum dicti fundamenti,quia datò,quòd plures testes deponerent de pasculatione animaliũ Vniuersitatis,non tñ contradicunt testibus Perillust. DD.Simonettarum,& per consequens eorum possessionẽ non impugnant, vt in specie ad
8 notat Castr.d.cons.115.num.1.† Pari quoq; ratione eneruatur secũdum mẽbrum de antiquiori possessione,nã licèt vna esset antiquior, altera,ex quo tñ earum cõcursus, & compatibilitas datur,vtraq; debet subsistere p supradicta quãq; ẽt in facto dicitur falsum esse præsuppositum antiquioris possessionis Vniuersitatis possessione dd.Simonettarum, quę nedum de qnquaginta, sed ẽt de sexaginta annis probatur per quãplures eorum testes,& signanter tertium, qui de se
9 ptuaginta quoq; deponit, † qui solus eã probaret in hac causa possessoria,Doct.in authen. nisi breuiores,C.de sen.ex breui recit. Gabr.cõclus. 1.de testi.nu.23.& alibi sæpe; de tanto autẽ tpe nullus testis aduersæ partis deponit, ideo retorqueri posset argumentum contra Vniuersitatẽ,
10 † & sic contra eam potiùs facerent tradita per Doct.in c.licet causam de probat.cum concord. in motiuo allegatis, & alijs fusiùs congestis per
11 Menoch.d.remed 3.num.725.& seq.† Ad vltimum verò membrum de titulata possessione, resultat quoq; hinc optimum responsum; nã datò,non concesso,quòd Vniuersitas haberet titulum Perillust.aũt DD.Simonettę titulo carerẽt, horum tñ antiquior possessio præualere deberet, ex mente Bart.in l.si de eo,§. vltimo in fine,ff.de acq.poss.Alex.cons.88.nu.12.li.5. Afflict. decis. 363.nu.4.& aliorum,quos pleno calamo recenset Menoch.d.remed.3.num. 728.

12 Sed tantùm abest istud præsuppositum à veritate,vt totum potiùs oppositum sit verissimum, nempe Perillust.DD. titulum habere legitimũ, & iuri congruum,cum sint Dñi territorij, & iurisdictionis Castri Turricellarum; cum iuribus, & pertinẽtijs suis,& terris cultis,& incultis,glareis, nemoribus, & pascuis, & alijs huiusmodi, ex eorum inuestitura feudali,quo casu præsumũtur ipsi quoq; Domini omnium bonorũ de quorum dominio ambigitur, quæ non constat ab aliquo occupata fuisse,tempore inuestituræ, vt concludit per optimas rationes Socin. in l. 1. in princ. nu. 18. vsq; ad nu.28.de acq.poss.post Castr. ibi, & Bal.in rub.de contrah. empt.q.72. Curt.in cons 148.nu.5.vsq; nu.9.Ruin.cõs.108 nu.24.lib.2.Soci.cons.166.nu.3.& 7.li.2. Natt. cons.460.nu 9.cum seqq.& cons.506. num. 30. vsq; ad nu.34.Iason.cons.255. in fin.li.2.Crau. cons.54.num.9. Soci.iun. cons.65.nu.68. lib.1.
13 Menoch.latè cons.181.nu. 97. † quod maximè procedit in terris,& locis incultis,& quæ nõ apparent vnquã exculta fuisse.Ias. in l. rẽ q̃ nobis, n.32.ff.de acquir. poss. Cum igit non has appareant glareas ab aliquo fuisse occupatas tempore feudalis inuestituræ prædictæ, minusq; culturæ traditas,stat pro dominis præsumptio,non pro vniuersitate eis subiecta.

14 Nec obstat cons.Castr.376.nu.1. vers. vlt.probatur li.1.& Crau. 154.in princ.quoniã duplex dar responsio, prima,quòd in casibus loquũtur, in quibus de possessione vniuersitatis tantùm constabat,non mirum si Dña quoq; ibi præsumi
15 tur† nam regulare est,quòd quilibet possidẽs in dubio Dñs præsumitur,l.ob maritorum, vbi gl. & Doct. C. nè vx.pro mar. Bar.in lege quidam in suo de condi.insti. Soc. cons.127.nu.4.lib.1. in nostra autem specie ambo possidere supponuntur, Domini videlicet, & vniuersitas loci, ideò cessat præsumptio vniuersitatis, & militat præsumptio Dominorum, qui hñt titulum vt s.

16 Secunda est responsio,quòd etiam si de possessione solius Vniuersitatis constaret, non propterea Domina præsumeretur,cũ p talibus glareis,

& pa-

.& pascuis quotannis in præteritum soluerit cēsum, seu recognitionē,& honorantiā Dñis suis, vt ex testib. vtriusq; partis,& scripturis pductis, per Reuerēdiss. D. Simonettā patet; ex hoc nāq; ipsos esse directos Dños constat, & præsumptio exaduersò destruitur. Ita tenet Castr. d. cōs. 376. sub nu. 1. vers. vltimò probatur, & clarissimè tradit Crau. eo. cons. 154. in fin. non est igitur verū, quòd titulata appareat possessio Vniuersitatis, vt in motiuo, sed potiùs contraria, meritò, nedū soluitur, sed retorquetur argumentum.

17 Ad secundum principale fundamentum, quod à sufficienti partium enumeratione ducitur, nūc superest respondere; Idcirco quoad primam partem, in qua & cēsualis contractus in dubio iudicari debere dicitur, ex c. cōstitutus, cum not. de relig. dom. Soc. cons. 167. nu. 6. li. 2. & Nat. cons.

18 3. n. 2. 3. † respondetur primò non posse in casu nostro censualem contractum iudicari, quoniā DD. Simonettæ nō abdicauerunt à se omne ius glarearum, & pascuorum pro annua illa præstatione, & pensionē, sed perseuerauerunt in pascē do super eisdem cum bestijs suis ad libitum vt s. dictum est, quod census contractui omnino repugnat Bart. in l. 1. §. 1. de publica. Imol. in c. ad audientiā, & ibidē cæteri Scriben. de reb. ecc. nō alien. Bal. in tit. de pac. constan. in verb. persolue re fictū, & hoc tradunt oēs in oppositum citati, scribentes, scilicet in d. c. constitutus post glos. pen. Soc. d. cons. 167. num. 6. & Nat. cons. 3. nu. 2. cum concordant.

19 Secundò quoq; responderi posset, negando cōtractum censualem in dubio præsumi; cum potiùs contractus emphiteusis, vel locationis ad lōgum tempus censeatur, ex cōi s̄nia, quā post multos citatos refert, & sequitur Bero. cons. 14. sub num. 1. & post eum Clar. in §. emphiteosis q. 1. vers. sed pone, Bursa. cons. 56. num. 8. & nouissimè Mascard. de probat. lib. 1. conclus. 281. nu. 6.

20 † & tantò magis Emphiteosis videtur iudicāda, ex quo quid minimum soluitur pro re tam magna, & fructuosa ad Clar. ibid. in vers. seq.

21 Præsupposito ergò, quòd Emphiteoticus sit cōtractus, non sequitur, ergo potest conductor meliorare pascua reducendo ad culturam, vt in secunda parte enumerata deducebaē, allegādo §. adeo Insti. de loca. & tradita per Scriben. in au-

22 then. qui rem, C. de sacros. Eccl. † Quandoquidē non est permissa indistinctè melioratio emphiteutæ, sed ea tm̄, quæ non mutat rei formam; præsertim qn̄ non est statim reducibilis ad priorem statum; & ideo de sylua non pōt vineam facere; nec prata ad culturā reducere. Bal. in l. 1. nu. 11. post Nico. de matur. quem citat, C. de iur. emphiteo. & ibidem Ias. nu. 99. post Alber. & Flor. quos allegat Cæpol. in tract. de seruit. rusticorū prædio. c. de montibus, quęst. 5. Redoa. in tract. de reb. Ecc. nō alien. pag. 500. in §. & vt discuratur num. 4. Cepha. cons. 491. num. 31.

Secundò etiam respōdetur, quòd si emphiteotæ hoc liceret, intelligeretur tamē pro bonis emphiteoticis, ex quibus ipse solus fructum capere posset; si verò consocium haberet, nulli dubiū,

23 quòd inuito socio id facere non posset, † qm̄ in re cōi melior est conditio prohibentis. l. sabin°. ff. com. diui. reg. in re cōi, vbi Dyn. de reg. iur. in

24 6. † & in terminis iuris compascendi tradit Roder. Suarez. alleg. 15. nu. 30. vsq; ad finē, & post eum Didac. varia. resol. lib. 1. cap. 17. nu. 11. ad fin. Cepha. loco proxime citato. Cum igitur in casu nostro appareat de communione ista com pascendi animalia Perill. DD. & Vniuersitatis, necessariò sequitur, quòd vna pars, altera inuita, nequeat pascua arare, & colere.

25 Quinimò si pascua essent propria ipsius Vniuersitatis, præsupponereturq; pro eius parte Dominiū, tā directum, q̄ vtile, nihilominus ex quo quasi possessio Perill. DD. tanti temporis pbaē, mittendi eorū animalia ad ea depascendum, vndè oritur proculdubio seruitus iuris pascendi, illorum cultura de iure prohibita foret, & possent prædicti Dñi, ēt de facto impedire, vt in specie consuluit Crau. cons. 4. nu. 4. cum seqq. Soar. d. alleg. 15. nu. 10. Cepol. in tractat. de ser. rusti. prędio. c. de ser. iur. pasc. nu. 40. & Didac. loco proximè citato, vers. sed & quotiens.

26 Sed & si è conuersò supponatur Dñiū pro parte Perillust. DD. (quod rationabile magis, & iuri consonum est per supradicta,) & Vniuersitati seruitus tantùm iuris pascendi concedatur, multò minùs pascuorū cultura illi concedenda erit in præiudicium DD. qui hoc modo priuarētur facultate sua, & commodo mittēdi propria animalia ad compascendum, & hoc in terminis ēt decidit Cepol. d. c. de seru. iur. pascēdi sub n. 41.

27 Posset quoq; non immeritò dici, quòd p Perillust. DD. Simonettas affida facta fuisset ab hinc retrò; solent enim Barones Castrorum, & Territoriorū Dñi affidare animalia aliena ad pascēdū in proprijs territorijs, recepta aliqua annua mercede, vt hoc nostro casu, & tunc tantū abest, vt Domini animalium affidatorum, reducere possint pascua ad culturam, vt Barones ipsi valeant potiùs affidam quādocunq; reuocare, non obstā te, quòd per triginta, & ampliùs annos perseuerauerint, si pro vsu suo retinere voluerint, & subditorum. Isern. in constit. Regn. cum per partes Apuliæ. & post eum Afflict. nu. 8. & ita fuit decisum in sacr. Consil. Neapol. teste eodem Afflict. decis. 390. in fin.

Ex his ēt apparet argumentū prædictum à partib. enumeratis, vltra speciales responsiones supra datas, non rectè concludere, ex quo non fuerunt partes omnes sufficienter enumeratæ; quādoquidem, si neq; census, neq; emphiteosis contractus celebrati fuissent, potuit esse societas, seu commu-

communio compascendi animalia vtriusq; partis, vt s̃. tetigimus, & de qua societate ẽt plura tradit Afflict. iu d. constit. cum per partes nu. 10. 11. 12. & Didac. lib. 1. var., resol. cap. 17. nu. 11. præcitato vers. his verò, & rursus pract. quæstio. cap. 37. nu. 6. vsq; ad fin. quo loci abnudè ꝓbat culturã pascuorum cõmunium pœnitus esse prohibitã. Potuit esse seruitus acquisita Perill. DD. Simonettis, si verum esset, quod erroneè prętendit Vniuersitas, nempe, quòd ipsa sit domina, vel ècõtra seruit' mercede, vel ꝑscriptione acqsita vniuersitati, si dñium sit apud Perill. DD. ꝓut esse credendum est per supradicta. Potuit denique affida esse, vt paulò antè retulimus, potuit esse locatio temporalis, tacitè hactenus renouata, secundùm terminos l. itẽ quæritur. §. qui impleto, ff. loca. vel locatio perpetua sm̃ terminos, l. viam veritatis, C. de loca. vel vsus cõcessio sm̃ terminos l. plenũ de vsu, & habitat. quib. oĩbus casibus certũ est noualia prohiberi, tum ex natura contractus, tũ ex iure compascuãdi Perillust. Dñis competenti, vt s̃. Quoquo igitur se vertat Vniuersitas, succumbat necesse est; & per consequens verum quoq; apparet in terminis nostris notab. Quod colligit Castr. in l. cum his, § si prætor nu. 5. de transact. quòd argumentum à sufficiẽti partium enumeratione est multùm fallax, & debile, quia putat quis casus omnes enumerare, & nõ enumerat, & si vnus solus omittitur, totum corruit argumentum l. arbor, §. fin. com. diui. Rip. in l. admonendi nu. 6. de iureiur. multò magis ergo in nostra specie corruere debet, in qua multi contractus considerari possunt, vltra duos enumeratos. Vndè multifariam sublata sunt doctissima motiua Illust. Dñi mei, cuius limatissimo iudicio supradicta omnia libenti animo subijcio. L. D.

SVMMARIVM.

1 *Feudum concessum pro se, hæredibus, & successoribus, & cui, vel quibus est improprium, & saltem mixtum.*

2 *Dominium, & possessio feudi transit ipso iure in vocatum successorem.*

3 *Etiam sinè aliqua apprahensione.*

4 *Instrumentum publicum plenè probat quo ad omnes quantum sit pro effectu inter contrahentes secuto, vel cõfessato, licèt secus sit quoad præiudicandum tertio in iure suo, & nu. 15, & 22. et 24.*

5 *Confeudatarij diuidentes feudum dicuntur alter per alterum, post diuisionem totum possidere.*

6 *Decretum de continuãda, Parmæ vigens, trãsfert possessionem in hæredem ipso iure.*

7 *Testi vnico à parte producto, & approbato creditur, etiamsi sit de auditu.*

8 *Aditio hæreditatis inducitur per immixtionem in bonis hæreditarijs.*

10 *Honorantia, quæ soluitur domino feudi pro glareis, arguit ipsum esse dominum earum.*

11 *Quod magis ꝓcedit, si inuestitura dicat cũ glareis.*

12 *Fundus meus alteri seruiens, non potest ad culturam redigi.*

13 *Neque fundus in quo ius pascẽdi vnà cum alijs habeo, potest me inuito ad culturam poni.*

14 *Res inter alios acta alijs non præiudicat.*

16 *Successoris appellatione de vniuersali in dubio intelligitur.*

17 *Successorem, qui se dicit, hæredem se dicit.*

18 *Princeps, qui iudicat sola facti veritate inspecta super probatis non petitis iudicare potest.*

19 *Identitas rei probatur per duas demonstrationes.*

20 *Indefinita æquipollet vniuersali.*

21 *Mandatum non probatur per simplicem registrationem, nisi interueniat authoritas iudicis.*

22 *Notarij attestatio in suo rogitu, plenam fidem facit de his, quæ legisse, & vidisse asserit.*

23 *Notarij fides plenam facit fidem eorum, quæ à facto, & voluntate pendent eorum, qui actui interuenerunt.*

24 *Declaratio actus facti ad beneficiũ tertij, illi ꝓdest.*

25 *Socius præsumitur nomine proprio, non communi contrahere.*

26 *Coniecturis, & præsumptionibus locus non est, quãdo in claris versamur.*

Pro Perillust. & Reuerendiss. D. Alexandro Simonetta, & Consortibus.

EPITOME.

Feudalium possessio transit ipso iure in successores sinè apprehensione.

Instrumentum publicum quid probat inter alios?

Confeudatarij, etiam post diuisionem, possident alter per alterum.

Ius exigendi censum, siue honorantiam annuã pro pascuis, dominium probat.

Noualia facere non licèt inuito domino, vel possessore fundi.

Notarij assertio in instrumento facta quid probet?

RESPONSVM XLVII.

Qvatuor in facto elliciuntur ex processu in hac causa fabricato, quæ intentioni Reuerendiss. D. Alexandri Simonettæ, & consortum adeo inseruiunt, vt omnibus in oppositum adductis facilè præbeant responsionem.

Primum

Primùm est quòd Ill.DD.Simonettæ, tãquam Dñi loci Turricellarum fuerũt,prout, & sunt de pñti in quasi possessione mittendi aĩalia sua quæcunq; ad pascendum in glarea, siue petia terræ pasculatiua,de qua agitur, nã nedũ Ill.q.D.Paulus,sed ẽt Ill.D.Octauianus, & Ill.q.D. Iacob⁹, & ante hos Ill.q.Marcus Antonius,& antiquiùs Ill.q.D.Frãciscus Bernardinus ita successiuè possederunt,vt deponunt testes Reuerẽdiss. D.Alexandri primus fol.6.7.& 10.secundus fol.12.13 tertius fol.32.33.34.de alijs etiam antecessorib⁹ loquens,quartus fol.46.quintus fol.59.& 61.non⁹ fol.91.92.& alij quos breuitatis cã nõ refero.

Secundum est de honorãtia pecuniaria annuatim soluta per hoĩes S. Donini eisdem Ill. DD. loci prædicti pro istamet glarea pasculatiua, vt deponunt primus fol.9.secũdus fol.16.17. quartus fol.49.nonus fol.94.96. 98, & inter examinatos Mantuæ primus fol.330.& 332. vbi de solutione facta ẽt Reuerendiss.D.Alexandro deponit; Et inter examinatos Guastallæ prim⁹ fol. 347. Quod ẽt probatur per confessionẽ dictorũ hoĩum in lib. pæquationis agri Parmen.in quo profitentur soluere quotannis honorantiã prædictã Ill.DD.p̃dictis,& p confessionẽ in responsione positionũ in p̃senti iudicio facta fol.40. Et quòd ipsis vti dominis solutio huiusmodi facta fuerit,clarè patet, ex quo pro portione dominij ipsius,solutũ fuit,& non per capita,vel aliter, vt testes Reuerendiss.D.Alexandri deponunt s̃.4. cap.& probat ẽt instr̃m diuisionũ, in quo ius exigẽdi hãc honorãtiã indiuisũ remãsit inter ipsos condominos, & cuilibet parti pro dimidia.

Tertiùm est,quòd Ill.q.D.Paulus,Illust.& Reuerendiss.D.Alexander,& alij Illust.eorum fratres erant cõdomini,& compossessores dicti loci pro medietate,cum Ill.D.Octauiano,& Iacobo,qui aliam habebant medietatẽ, & diuisiones inter se fecerunt oĩum bonorum,tam feudaliũ, quàm allodialium,& cuiuscunq; generis, vt instrumentũ dictat in actis exhibitũ, in quo dictus Ill.D.Paulus noĩe suo,& fratrum prædictorum, ẽt eum speciali mandato, & cũ promissione rati, dicta bona diuisit, partemq́; suam dimidiam, & eius possessionem adeptus fuit mediante clausula constituti,& alijs solitis, & consuetis.

1 Quartum,& vltimum,quòd feudum Turricellarum,est feudũ impropriũ,& hęreditarium,vel saltem mixtũ,quia concessum pro se, hæredib⁹, & successoribus,& cum clausula,& cui vel q̃bus dederint,vel dabũt,&c.ut ex inuestitura in actis producta c. t,cum materia de feud. non haben. propter na.feud.cum vulg.

2 His ergo præsuppositis, infertur primò Illust. & Reuerendiss.D.Alexandrum tanq̃ vnum ex modernis condominis Turricellarum,ius illud habere mittendi animalia sua ad pascendum in glarea controuersa,quam cæteri eius antecessores habuere, à quibus in ipsum continuatũ fuit dominiũ, ac ẽt possessio continuata c. 1. vbi Affl. nu.4.si de feud.suc.contro.Rip. post alios in l. 1. C.quo.bono.ẽt sinè noua apprehãsione, Tiraq. in tract. de continu.possess.in prefa.decla.4.post multos relatos; Præsertim vigente cõsuetudine, vel Decreto de continuanda,quod hic habem⁹, & inuiolabiliter obseruamus.

4 Infertur secundò,quòd virtute Instrumẽti diuisionum prędictarũ Illust. D.Alexander fuit dominus,& possessor oĩum bonorũ,& iuriũ pro indiuiso,cũ p̃dicto D. Paulo, qui id expressim dixit,& p̃testatus fuit vt s̃,cuius confessioni in hoc standũ est;non quidem ad effectum præiudicandi tertio in iuribus suis super dictis bonis cõpetentibus, sed ad effectum declarãdi aĩum ipsius D. Pauli, & veritatem facti inter ipsos fratres l. desiderium cum not.C.depo.Bal.in rub.C.de fi. instr.nu. 12.& in rub.ex.eo.nu.4.Ias.in l.admonendi nu,85.& Rip. nu. 155.ff.de iureiur. Abb. in c.1.nu. 1.de fi.instrum.& ibidem Dec.nu.60. vers.successiuè Abbas. Quibus in locis optimè probatur, quòd Instrumentum publicum plenè probat,ẽt quoad oẽs, quantũ sit p effectu inter contrahentes secuto,vel cõfessato, licèt secus sit quoad p̃iudicandum tertio in iure suo, vt supra.

5 Imò verò absq; instr̃o isto dr̃ idẽ concludẽdũ; qñquidem feudatarij diuidentes inter se iurisdictionẽ,& iura feudalia, dicuntur alter per alterũ tenere,& possidere,etiam post diuisiones, Barr. in l cum constet,§.inter duo.de aq.quor.& æsti. Flor.in l.seruitus in princ.nu. 1. ff. quemad. ser. amit.Brun. cons.171. & 173.

6 Infertur tertiò, quòd non solum vtì dominus, & successor in feudo,& ab antecessorib⁹ suis ius habens vt s̃,sed ẽt tanquã hæres Illust.q.D.Pauli dicitur habere idẽ ius, eandemq́; possessionẽ. quam ille habuit, ẽt absq; vlla appræhensione, mediante scilicet Decreto prædicto de cõtinuãda possessione,hic vigente,in amplissima forma; de cuius vigore,& efficacia plena sunt oĩa, præsertim apud Tiraq. d.tract. in præfat. decla.6.& per to.Nec dubitandum,quin sit illius hæres,ex quo testes pro eo examinati clarè id deponunt videlicet Com. Antonius Maria Tertius f.127,
7 & alter testis Guastallæ examinatus fol.343.†& ex testibus aduersariorum tertius fol. 15. cui ẽt soli vti à parte producto, & approbato stãdum, & credendum foret, l.si quis testibus cum materia,C.de testi.ẽt si de auditu tantùm loqueretur Gabr.de testi.conclu.1.nu.14.cum concord.Et vltra hos testes,probatur, ex quo passim se gessit pro hærede,possidendo ea,quę D.Paulus possidebat,vt viridarium,& terras adiacentes,bona locando,& liuellos solitos terrarũ in emphiteosim concessarũ exigendo,de quibus actibus deponunt ferè oẽs testes super 1.cap. Reuerendiss.D.Actoris, item fecit vẽdere vaccas p̃dicti

D.Pauli

D. Pauli, vt asserunt duo testes quartus fol.46.
8 & sextus fol.74. † Vndè immixtio,& aditio hæreditatis sibi vti fratri delatæ resultat l.pro hærede,§.1.& 2.& l.gerit,cum vtrobiq; not.ff. de acquir.hęredi.l.potuit,vbi Scrib.C.de iu.delib.cũ vulg.Et per consequens oĩs bonorum,& iurium hæreditariorũ possessio in ipsum fuit continuata per supradicta. Nec distinguenda sunt feudalia ab allodialibus, cum feudũ Turricellarũ cum iuribus,& pertinẽtijs suis sit saltem mixtum, vt
9 prędiximus, † quod dubitationem non recipit stãte forma Inuestiturę per tex.in d.c.1.vbi feudistæ oẽs not.de feu.nõ haben.propri.nat. feud. Alex.cons.10.nu.8.9.li.3.Cur.iun.cons.4. p to. Dec.cons.390.num.5.& 395.nu.4.5.Clar.in §. feudum q.9.Rol.latiss.cons.55.nu.3.& num.33. cum plurib.seqq. vol.3.& Bursa.cons.22.nu.6. 15.21.22.& 23. cum concord.
10 Infertur quartò,eundem Illust.& Reuerendiss. D.vti vnum ex modernis cõdominis,& qui habet ius exigendi honorantiam prædictã modo quo s. dominiũ quoq; habere dictę glareæ,p iã allegata,& præsertim Bal.post Iaco. de Are.in l. indicia nu.2.in fi.C.de rei vend.Castr. cõs.376. nu.1.vers.vltimò probatur li.1.Crau.cons.154.
11 in fi.Menoch.de arbi.iud.cas.42.num.4.†Quod magis adhuc constare dicitur ex tenore inuestituræ, quæ cum glareis in specie facta reperitur, per iam dicta,quæ non repeto, & signanter per doctr.Ias.in l.rem quę nobis nu.32.de acqui.hę red.qui præsumptionem hanc maximè militare inquit in bonis incultis,qualia sunt ista.
12 Siue igitur inspiciamus possessionẽ,siue dñium, vtroq; casu confirmari debet pręceptum Cõi,& hoĩbus transmissum,quia nec reduci põt ad culturã fundus meus alteri quoquomodo seruiens ex præallegatis, præsertim Bal.in l.1.num.10.& ibidem Ias.nu.99.C.de iu.emphi.Cepol.de serui.rusti.prædio.cap. de montibus q.5. & in c.de serui.iu.pascen.nu.41.Redoa.in tract.de re. eccle.non alien.pag.cita.in §. & vt discurratur nu.
13 4.Ceph.cons.491.in 3.dub.& seq.† Nec etiam fundus, in quo iuris pascendi,quasi possessionẽ habeo,vnà cum alijs, quod colere intendũt Dida.varia.resol.li.1.cap.17.nu.11.Calca.cons.50 per to.Soarez alleg.15.nu.7.vsq; ad fin. Cæpol. d.c.de serui.iu.pascen. num.40. Bertrand. cons. 228.nu.1.lib.6.Crau.cons.4.num.6.Surd.cons. 65.num.12.13.14.
His igitur præmissis,patet certè ad motiua nu-
14 per excitata responsio.Ad primùm.n. quòd instrumentũ diuisionũ prædictarũ non probet in præiudiciumVniuersitatis S.Donini,ex quo est res inter alios acta l.sæpè de re iud.Alex. consil.
15 104.num.3.li.4.Natt.cons.266.num.6.†dĩ imò probare quid inter diuidentes actum fuerit, & quõ inter se se possiderent,& cuius nõie D.Paulus diuiserit,atq; possederit,tã ante, quàm post diuisiones,hæc namq; nihil præiudicãt tertio in eo,quod in bonis prædictis prætendere posset, sed benè probant veritatem illius facti, ex quo probatio contra quoscunq; resultat per supradicta;aliàs sequeretur,quòd si quis donaret,si venderet,si permutaret,vel alio quocunq; titulo bona sua,aut eorum possessionem transferret,& in strumentũ superinde publicum conficeret, hoc probari non posset quoad omnes per instrumẽti exhibitionẽ,sed solummodo quoad cõtrahentes,quod quàm absurdum sit nemo nõ videt, & ex s. citatis,iuribus,& authoritatibus liquet.
Secundò quoq;, & ex abundanti,respondetur aliunde ẽt,pter Instrũ prædictũ,constare de possessione D.Pauli in Reuerendiss.D.Alexãdrum continuata, nempe tanq̃ successorem maiorum suorum,ac etiã ipsius D.Pauli in feudo cũ oĩbus iuribus, & pertinentijs suis,nec non tanq̃ hæredẽ eiusdẽ iuxta prædicta. Nec dicatur quòd in hoc iudicio non cõparuerit specificè vti successor in feudo,vel tanq̃ hæres fratris, quia imò vtrũq; ius deduxit,& verbis vsus est aptis,vtrũq; cõpræhendere; dixit.n.se esse in possessione petiæ terræ de qua contenditur iure feudi, vel ali-
16 ter,†& successorem se nuncupauit authorum,& antecessorum suorum: quod de vniuersali successione indubiè intelligitur l.quãdã, §.is autẽ, vbi Castr.& alij de eden.Bart.in l.1. §. mater in
17 1.oppo.de leg.3.†Et qui dicit se successorem dicit se hæredem l.item veniunt, §. fi.vbi Bart. de peti.hęredi. Et stãte clausula super qbus,& alijs salutaribus iam ponderatis in secũdis allegationibus,non dubium quin instãtia,seu petitio in-
18 terpretari debeat,prout vtiliùs est agenti.†Sed, & si nihil in his deductum fuisset, cum tñ probationes factæ sint in processu, & causa corã Principe agatur, qui sola facti veritate inspecta iudicat, secũdùm eas iudicare potest, Pedem.decis. 1.num.20.21.cum alijs iam adhoc citatis.
Ad secundum,quòd glarea in Instrõ diuisionũ descripta,non sit eadẽ cũ ista,respondet contrariũ apparere ex pluribus demõstrationibus,quarum prima notabilis est, quòd pro vtraq; soluitur census,siue honorantia Dñis Turricellarũ,secũda est, quòd vtraq; est in iurisdictione Turricellarũ,tertia, quòd vtraq; est in parte laboratiua, quarta, quod vtraq; est ad incontrum Villæ S. Donini;nam in diuisionibus fit mẽtio de Ecclesia eiusdẽ ad locũ indicandũ, vltra quòd vtraq;
19 habet cõfine Valloni,seu Rioli, †ideo retorquetur doctri.Bart.in l.demonstratio falsa.de cond. & demonstr, quæ duas tãtùm demonstrationes conuenire requirit.Et sic circumscripto Instrumento prędicto,constat aliunde de possessione, atq; etiã de dominio eiusdẽ glareæ.Meritò,&c.
Ad tertium, quòd Instrũ non declaret glareã indiuisam remanere respectu iuris pascẽdi, sed tantùm respectu cẽsus,& iurisdictionis, aduertatur,

tatur,quòd paulò inferius,reseruat quoq; partibus iura directi dominij,& aliorum iurium, quæ
20 in ea ꝑtendunt, † & sic generaliter, & indefinitè loquitur, & indefinita æquipollet vniuersali l.si pluribus de leg.2. Et extra Instrumẽtum constat etiam de iurib.dominij,& possessionis,vt s̄.

21 Ad quartum, quòd non constet diuisiones factas fuisse cum mandato Reuerendiss. D.Alexãdri,quia de ipso mandato non cõstat,nisi per registrationẽ ipsius, q̃ non sufficit,nisi interueniat authoritas Iudicis,Alex.in authen.si quis in aliquo in 7. fall. C. de eden. cum sim.diuersimodè
22 respondetur,† nam primò dicimus,imò constare de Instr̃o mãdati per relationem notarij, qui illud vidisse,& legisse refert; & quia tenorem inseruit in editione instrumẽti diuisionum,necessariò præsupponẽdum est authenticũ pęnes ipsũ remansisse,& in protocollo suo contineri.

23 Secũdò dicimus relationem notarij, de qua s̄, plenam fidem facere, & oĩa probare quæ ab eorum facto,& voluntate dependent,qui actui interueniũt.Iuxta doctr.Specul.in ti.de instru. editi,§.restat.col.vlt.quem sequitur,& ita declarat Alex.in ea.authen.si quis,nu.11. qui cõmuniter recipitur,vt attestatur Cagno.ibidẽ nu.87.multos referens concordantes; vndè cum Ill.D.Paulus asseruerit diuisiones facere noĩe suo, & fratrum,eorundemq; noĩe possidere, & mãdata ipsorum relata fuerint vt s̄,plena resultat ꝓbatio.

24 † Quamquam ẽt absq; illorum mandato potuisset declarationem huiusmodi facere, & ad eorũ commodum,& beneficium valuisset d.l. desiderium.cum alijs concord.adductis.

Tertiò aliundè constat de dominio,& possessione prędictis,quàm ex Instrumẽto isto,ergo, &c.

25 Ad vltimum motiuum,quòd socius non præsumatur contrahere noĩe cõi,ex traditis per Rom. in l.de pupillo,§.si plurimum.de oper.nou.nuncia.& Alex.ac Rom.in l.stipulationes non diuiduntur col.vlt.de ver.ob.vbi ẽt Ias.nu.9.Respõdetur primò hic adesse mãdatum expressum, de quo proximè tractauimus. Secundò vltra mãdatum,adesse in casu nostro apertam mẽtem,& declarationem socij,hoc est Ill.D.Pauli, qui nomine suo,& fratrũ diuisit, acceptauit, possedit, & alia fecit,de quibus in Instr̃o, ideò frustrà dubitatur an eorũ noĩe, & tanq̃ socius ꝑdicta egerit,vel nè? quia in claris non est opus coniecturis l.ancillæ,C.de fur.l.ille aut ille,§.cum in verbis de leg.3.Tertiò cõstat de possessione, & dño aliundè,vt plurièṡ dictum fuit Nimirum,&c.

S V M M A R I V M.

1 *IVs pascendi differt à possessione rei.*

2 *Libelli verba debent esse generalia, vt actor plurez habeat vias, & plura remedia pro conseqnẽda intentione sua.*

3 *Generalis sermo pracedens,si aliqua species subiungantur cum clausula restrictiua, tunc ad species ennmeratas,sen relatas restringitur.*

4 *Dictio(scilicet)est restrictiua.*

5 *Relatum est in referente.*

6 *Conclusio libelli,non narratio,attenditur.*

7 *Narrans concernentia petitoriũ, & concludens in possessorio,si in ipso possessorio ꝓbet,obtinere debet.*

8 *Narrans res suas amotas, & petens de furto amouentem condemnari,si de furto constiterit, obtinebit in actione furti.*

9 *Narratorum interpratatio sumitur ex conclusione libelli,non verò è contra.*

10 *Libelli conclusio,si non conuenit de iure communi, vel municipali,sed de iure tantùm speciali,nõ narrato,nec allegato,sed in processo tantùm probato, potest tamen pro libellante ferri sententia.*

11 *Clausula salutares apponi solita in libellis, videlicet,super quibus,non se astringens, oĩ meliori modo,& alia huiusmodi,multùm prosunt,remißiuè.*

12 *Princeps iudicat sola facti veritate inspecta,& sic super probatis non petitis.*

13 *Interdictũ(vtì poßidetis) datur quando duo eandem rem poßidere contendunt.*

14 *Possessionis plures sunt species, nam alia est domini,alia vsufructuary,& alia vsuary,his autẽ de posseßione contendentibus, quilibet in sua possessionis specie manutenendus est.*

15 *Idem in quasi posseßione seruitutum, iurisdictionum,& similium incorporalium,in quibus vnusquisq;, prout poßidere reperitur,manutenendus venit, quia iustam causam in sua specie posseßionis habere dicitur, licèt absolutè non poßideat. Nec dicitur libellus malè conceptus in genere,qui ad obtinendum in vna specie aptus est.*

16 *Ius pascendi est ius personale, & regulatur ad instar vsus,vel vsusfructus.*

17 *Et pro eo datur interdictum, vti poßidetis, prout & alia remedia possessoria.*

18 *Cepha.in cons. 491. declaratur quomodo intelligi debeat.*

19 *Honorantiam recipiens annuam pro pascuis, eorũ dominus præsumitur.*

20 *Et rectè impedire potest habentes ius pascendi, nè nonalia faciant.*

21 *Ius pascendi habens potest quoque impedire Dominum,nè faciat nonalia.*

22 *Ius pascendi in re mea, vel à me possessa,rectè habere dicor.*

23 *Vsus,& vsufructus sunt seruitutes.*

24 *Sciẽtia ꝓsumitur eorum,quæ palã,& publicè fiũt.*

25 *Item eorum,quorum est publica vox,& fama.*

26 *Item eorum quæ frequenter fiunt.*

27 *Item ex vicinitate loci,præsertim iuncta cum antiquitate temporis.*

28 *Pasculandi,& lignandi actus in loco aliquo factus cõtinuatis tꝑibus,ꝓsumitur ad Vniuersitatis notitiã ꝑuenisse,& sic eius sciẽtia,& patiẽtia ꝓbatur.*

Pro

Pro Perillust. & Reuerendiss. D. Alexandro Simonetta, & Consortibus.

EPITOME.

Multa notabilia in praxi continentur in hoc respon. ad saluandum, sustinendum, & interpretandum libellos.

Possessionum plures esse species, & quemlibet possessorem in sua possessione, vel quasi, dato concursu, conseruandum esse.

Ius pascendi est personale, & ad instar vsus, vel vsufructus regulatur, & pro eo dãtur plura remedia possessoria. Qua in re consil. Ceph. 491. declaratur.

Ius pascendi qui habet, potest prohibere Dominũ nẽ faciat noualia, & è contra potest quoq; Dominus prohibere habentem ius pascendi.

Sciẽtia Vniuersitatis quomõ psumptiuè probetur?

RESPONSVM XLVIII.

EXistimabam sanè nullam ampliùs dubitationis speciẽ apud Ill. D. Consultorem in hac iustissima causa Perill. DD. Simonettarũ contra Vniuersitatẽ S. Donini manere, sed nec me fefellit opinio, nam & si noua quædam subtiliaq; à Dominatione sua prodierint motiua, ex eorũ tñ lectura facilè pspexi, non alia de cã conscripta fuisse, nisi vt nihil prorsus intactum relinquatur, quò magis causa ipsa dilucidari queat. Vt igitur D. S. morẽ geramus singula planiùs diluere cõstituimus.

1 Et primùm quidẽ de libello, siuè instantia, atq; capitulis possessionẽ glareæ controuersæ narrantib. non verò iuris pascendi ṽn, quę diuersa sũt, vt per Ceph. conf. 491. nu. 35. multis tollitur modis. Primò nãq; dicimus iudiciũ hmõi à præcepto Vniuersitati transmisso initiũ sumpsisse, in quo nullũ verbum de possessione prædicta, cum in genere præsuppositum fuerit non licere ipsi Vniuersitati noualia facere, & pascua illa inuitis Dñis Simonettis colere, stãtibus rebus vt stabãt,
2 quo attento, seruatã fuisse cautelã illã constat, libellãdi, per verba gnalia, vt in processu plures habeat vias actor, & plura diuerticula ad suam intentionem fulciendã, quam tradit, & commẽdat Soci. post alios in c. 2. nu. 34. & nu. 59. vers. est tñ aduertendũ de lib. obla. Vndè in casu nr̃o satis esse infertur probatum deinde fuisse, quod ad victoriã sufficit. Nec officit, quòd in sequẽti actu narratum fuerit de possessione vt s̃, tum q̃a præcessit protestatio procuratoris nolẽtis præiudicium aliquod ex narrandis, atq; proponendis inferri Reuerẽdiss. Principali suo, sed potiùs ea oĩa pro non dictis, & expositis haberi, tum quia plures clausulæ in fine fuerunt additæ releuãtes ipsum ab onere probandi non necessaria, de quibus infra fusiùs attingemus.

Secundò, circumscriptis his omnibus, insistendoq; narratis in hoc secundo actu, animaduertendũ est, non fuisse possessionẽ glareæ simpliciter, & in genere deductã, sed restrictiuè ad actus subiunctos per illa verba, in ea scilicet eorũ bestiamina, & iumenta de pascendo, & depasci faciendo, barchos, & mãdras construẽdo pro vaccis, partim inter ipsos Dños diuidẽdo, & ad culturã redigendo, pomeria, & viridaria plantãdo, plantas incidẽdo, & euellendo, & honorantiam ab incolis Turricellarũ, & S. Donini pro pascula
3 tione aĩalium quotannis exigendo. † Quotiescunq; n. generalis sermo præcedit, & aliquę species subiunguntur cum clausula restrictiua, tunc restringitur genus ad species enumeratas doctr. Bart. in l. q̃stũ, §. si fundum de fun. instruc. & in l. 1. ad l. Aquil. Aret. conf. 164. nu. 1. cum cõcord.
4 Dictio aũt restrictiua in nr̃a specie est illa particula (scilicet) l. si in vẽditione, vbi glo. in ver. scilicet, ff. com. prædio. Meritò narratio possessionis ad actus exprẽssos cohartata fuisse dignoscitur, qui cum probati reperiantur, nulli dubium, quin victoriam apportent; quandoquidem, vel vnus solus actus pascendi ãnimalia sufficeret, vt in priotibus scriptis abundè probauimus.

Tertiò, posito quoq; citra veri pĩudiciũ, quòd nulla adesset in narrata possessione restrictio, ad huc idem sequeretur effectus, quia in conclusione dicti actus, seu instantiæ dictũ fuit, quòd stantibus pdictis, & alijs in vlterioribus deducẽdis, & allegandis, tam in iure, quàm in facto, quorũ ius sibi reseruauit, & reseruatũ esse voluit procurator comparens, partes Ill. D. Iudicis erant in confirmando præceptum inhibitoriũ parti transmissũ, & sic nil aliud petijt, q̃ quòd in dicto præ-
5 cepto continebatur. † relatũ. n. est in referente l. asse roto. de hæredi. insti. hac ergò conclusione attenta, licuit probare, & ius pascendi, & omne aliud ad victoriam cõferens, siue narratum, siue
6 non. † Et indubitatũ est conclusionẽ in libellis, non narrationem attẽdi, Dyn. in reg. nullus pluribus de reg. iu. in 6. Bal. in l. 2. in fi. C. de pet. hæredi. post Inno. quem citat in c. super litteris de rescripr. & in l. præscriptione nu. 28. C. si contra
7 ius, vel vti pub. † Ideò narrans concernentia petitoriũ, & concludens in possessorio debet obtinere, si probationes in ipso possessorio concludentes fecerit, c. ex parte B. vbi doct. & signãter Butr. in 5. & 6. not. Soci. in 2. not. sub nu. 3. de fo. comp. & in c. fi. vbi Butri. in 5. not. de iud. Alex. conf. 92. nu. 5. vers. non obstat ẽt lib. 1. & consil.
8 117. nu. 2. 3. li. 2. Dec. conf. 29. num. 3. † Et dixit Bart. post Cyn. quẽ refert in l. Aurelius §. sticho. in fi.

in fi.quòd narrans res suas amotus ab aliquo, si concludendo petit et condemnari de furto, debet obtinere iuxta petita, si de furto constiterit,
9 quia ex conclusione libelli sumitur interpraetatio narratorũ,non è contra, & Bart.sequũtur ibi Alex.& alij. Cõclusio aũt libelli fit in verbo,peto,non in narratiuis,Bal.in l.fi.num.13. C.de fi-
10 deicom.liberta. † Quinimò si cõclusio libelli nõ conueniat de iure ciuili,nec municipali,sed alio tñ iure speciali,et non narrato,nec allegato,sed in processu tñ probato, ferri põt sñia pro libellante,nulla narratorum habita rõne,Soc. d.c.ex parte B.in gl.1.nu.7.
11 † In casu aũt nr̃o tantò magis pcepti, & instantiæ conclusio operabitur, vt iuxta probata iudicandum sit, propter clausulas salutares,super quibus,nõ se astringens, oi meliori modo,& alijs instantiæ appositis, quarum virtus in proposito explicatur à Scriben. in c.2. de mut.peti.in c.ex lr̃is de proba. in c. ex parte, vbi Feli. nu.33. de rescrip. in c. cum dilectus,de ordi.cogni.Alex.cons.121.in 1.& cons.58.in 2. Asin.latè in sua prax.§.32.amplia.63.& alibi sæ-
12 pissimè.† Quib. addendum est, quòd coram Serenis. D.Duce nos causa vertitur, qui vti Princeps,ac et ex clausulis compromissi, facultatem habet iudicandi sola facti veritate inspecta.& p consequens sñ probata, et non petita,Doct.in l.vinũ.ff si cer.pet.nu.24.Bart.in l.Emilius in fi.de mino. Alexan.in l.si ita stipulatus,§. Crysogonus nu.8.de verb. ob. Cacher.latè decis.1.nu.20.& latius Asin. in d.pract.§.3. cap.6. nu.23.Meno.de.arbi. iud.q.31.nu.4.vsq; ad fi.
Quartò,& vltimò pro maiori satisfactione Illust.D.Motiuantis, si perpẽdamus simplicẽ narrationẽ possessionis in genere,& conclusionẽ petitionis factam fuisse fingamus pro manutentione in genere, partemq; aduersam è contra se pos-
13 sidere allegasse,† sicq; in remedio vti possidetis iudiciũ corã iudice,et ordinario versari, ad formam l.si duo, cũ materia,ff.vti possi.adhuc pro Reuerendiss. D. agente pronuntiandum fore ar-
14 bitrabimur.† Nã plures considerati debent possessionis species, alia est possessio domini, alia vsufructuarij,& vsuarij,& his omnibus, vel eorũ aliquibus de possessione cõtendentibus,quilibet in sua possessionis specie conseruari, ac manutenerі debet l.fi. vbi Bar.egregiè,quem cęteri oẽs sequuntur, ff.vti possi.& in l.1. §.1.nu.1.C. eo.Bero.in c.licèt cãm nu.53.de pbat.Menoch. de retin.poss.rem.3.q.8.& nu.716.cum cõcord,
15 †Idemq; in seruitutib⁹, iurisdictionibus, & alijs iuribus incorporalibus contingit,in quib⁹, put quisq; possidere reperitur,ita manutenẽdus est, vt per Bart & alios præcitatos; quicunq; igitur istorum se possidere contendit, iustã cãm souet ĩ sua specie,licèt absolutè,& oĩ respectu nõ possideat. Nec propterea dici põt, quòd libellũ male cõcepérit,qui põt generaliter formari, vbicũq; quælibet species de genere sufficit ad obtinẽdũ, glo.est not.in c.1.in ver.speciem in fi. quã Scriben.signant de excep.in 6.Io.And.in c.pręterea de testi.Soci.in cons.39.nu.18.li.1.cum concor.
16 Applicando igitur ad casum nr̃m,si præsuppona mus Reuerendiss. Simonettã habere solũ ius pascendi,quod habuerunt alij quoq; eius antecessores Dñi Turricellarũ, quod est ius personale, vt in primis allegationibus ostendimus,& venit regulandũ ad instar vsus,vel vsusfructus, vt per Castr. in l.pecoris, sub nu. 1. de serui.rust.pdio. Bart.Castr.& alios in l.vt pomũ.de serui. Alexã. in cons.18.col.1.vbi decõi vol. 5. Corn,consil. 188.nu.2.vers.aut censetur li.4. Rui. citato cõs. 106.nu.11.12.li.5.Nulli dubium,quin possidere dicatur,prout ipsi quoq; vsuarius, & vsufructua
17 rius possident. Nimirum,& interdictũ vti possidetis ei competeret,prout & illis competit,necnon & alia interdicta possessoria,vt per Castr.d. l.vt pomum in fi.Soci. cons.95.in fi.li.3.& Rui. d.cons.106.loco pcitato,& col.fi. Et in proprijs terminis,quòd probãs solitũ pascendi animalia in certo loco,dicatur illius possessionem pbare, tradit Soci.d. cons.95.sub fi.vers.fortius et dicẽ dũ.Rimi.cons.219.nu.5.li.2. Menoch. de retin.
18 poss.rem.3.num.576. † Vndè patet, non passim verum esse,q scribit Cepha. d. cons 491.nu.35. nempè aliud esse fundum possidere,& aliud esse in quasi possessione seruitutis iuris pascendi. Nã si intelligamus hunc qui habet ius pascendi,nullo respectu possidere,falsissimum erit per supradicta,si verò intelligamus simpliciter,& absolutè non possidere,sed secundùm quid,rectè procedet dictũ Ceph. sed vterq; possessor respectu suę possessionis,vel quasi,obtinebit,vt pdixim⁹.
Verùm,quia Reuerẽdiss. D. Simonetta nõ tñ pro suo iure pascendi,& ad instar vsufructuarij,
19 vel vsuarij possedit,vt ẽ. † Sed quia vti dñs,tantò magis obtinere debet, nam vltra ea, quæ in priorũ motiuorũ solutione dicta sunt de titulata eius possessione, considerandũ est,ex diutina solutione annua honorãtiæ per eum,& eius antecessores recepta pro pascuis ab Vniuersitate prædicta,illius dñium,præsumptiuè saltem, pbatũ remanere p not.doctr.Bal.post Iaco.de Aren. quẽ refert in l.indita nu.2.in fi.C.de rei uendi. talis.n. solutio arguit eũ dñm,quem pro dño sol uens recognoscit,vt per Castren. cons. 376.nu. 1.vers.vlt.probatur li.1.Crau.154.in fi. quibus adstipulatur Menoc. de arbi.iud.ca.42.num.4. Vndè necessariò fatẽdum est, Vniuersitatẽ ipsã pro suo iure pascendi solummõ possidere iuxta prædicta, Reuerendiss. verò actorem vti domi
20 num † & per consequens sumus in casu consultationis,Ceph.in oppositum citato in cõsil.491 in 3.dub.concludẽtis,eum,qui vti dñs possidet, rectèimpedire eum, qui ius pascendi habet, nè colat,& noualia faciat; qnimò id ppria authoritate

21 ritate facere posse, vt in seq. dub.† sed. & si è cõ-
uerso diceremus vniuersitatẽ Dñam Reuerẽdis.
verò Dñm Simonettã ius pascendi tantùm hr̃e,
quod falsum est, cultura similiter esset prohibita
Calc.consi. 50.per tot.Cępol.de serui.rusti.præ-
dio.cap.9.num. 10.11.Bertran. consi.228.num.
1.vol.6.Crau.consi.4.nu.6.Didac.varia.resolu.
c.17.nu.11.ver.sed & quotiens Surd.consi. 65.
num.12.13.14.
22 Hinc clara putet ad secundum motiuum reso-
lutio de l.in re cõmuni de serui. Vrba. prædio.
cum concord. nam non dicimus quod iure ser-
uitutis vsus fuerit pascuis Reuer.Actor,sed tan-
quam Dñs, & sic non vti alienis, sed tanquàm
proprijs, quod licerę nemo negare potest per
reg.l.in re mandata,C.manda. & si obiectũ pro-
cederet, sequeretur quòd nemo dñs posset im-
mittere animalia ad pascendũ in agro proprio,
quod ridiculum est. Secunda verò pars huius
motiui, quòd res à me possessa mihi seruire ne-
queat, nec probatur d. l. in re communi, nec in
allegata.l. vti frui.cum glo. ff.si vsufru. pet. nec
alibi in toto iure nostro, sed totum potiùs oppo
situm, siquidem, & vsufructuarius, & vsuarius
& feudatarius, & alij id gñs possident, vt per
Bart. in d.l.si.vti possi.& alibi passim,& iure ser
23 uitutis possident, † qa vsus, & vsusfructus sunt
seruitutes l.1.ff.de serui.cum vulg.

Ad tertium facilè respondetur ex probatis in
processu, liquidò enim constat ex testibus Re-
ueredifs.Dñi super 1.3.& 4.capitulorum primo
loco productorũ,quòd vno,& eodem tpe, con-
tinuatisque temporibus Per Illust. D.D. Simo-
nettæ annuam honorantiæ solutionem recepe-
runt, & animalia sua ad pascua controuersa ap-
pelli fecerũt, signanterque ex duob. extra iuris-
dictionẽ examinatis per literas subsidiales,Hip-
polito de Valleschis,& Io.Baptista de Pois.Imò
verò concludunt de antiquissimo tempore so-
lutionis prædictæ,& de pasculatione postea cõ-
tinuata vsq; ad hæc tempora Quocirca impossi-
bile est vnã fuisse alterius loco subrogatam.

Ad vltimum de scientia, & patientia vniuersi-
tatis non probata, tutissimè respondetur, imò
p̃batã aptissimè fuisse.Nã testes oẽs Reuerẽdifs.
Actoris deponunt in indiuiduo quòd actus pos-
sessorij Dominorũ Turicellarũ facti fuerunt vi-
dentibus, scientibus, & non contradicentibus
cõi, & hoĩbus Villæ S. Donini, & in specie pa-
sculatio animaliũ;afferùntq; rõnes apprimè cõ-
24 cludentes super c.3. memorato. Deponunt pa-
riter quòd palam,& publicè fiebãt. Vndè scien-
tia p̃sumitur c.1.de transla.præla. glo.in ca.præ-
sumitur ignorãtia de reg.iur in 6.Cor.cõsi.269.
nu.3.lib.1.Mansue.de succes.reg.dub.4.nu.13.
25 Deponũt quoq; de publica voce,& fama in lo
co;p.p quam scientia similiter p̃sumitur Corn.
consi.221.num.5.in 3.Rui. consi.42.num.21.in
Consil. Lud. Sacc.
26 1.Crau.consi.57.nu.10.† Deponunt de frequẽ-
tia Actuum pasculationis, videlicet quotannis,
& continuatis tẽporibus,& per diuersos Dños,
per quã eadem inducitur p̃sumptio. Corn.cõsi.
268.nu.11.in 4.Menoc.de arbi.iud.c.161.nu.5.
27 † Ex vicinitate quoq; loci p̃sumitur sciẽtia Cor.
consi 94.nũ.11.ver.confert lib.3.Rui. consi.vlt.
nu.10.li.4.Crau.consi.74. nu.4.Alciat.de verb.
sign.nu.105. Menoc. d.ca.& nu. & de reti. pos.
rem.3.num.619. & de vicinitate loci cũ diutur-
28 nitate tpis tradit Rui.consi.66.nu. 11.in 3.†Pa-
scua aũt de quib. agitur,nedũ vicina sunt, sed in
eadmet Villa,ergo. &c. Et in terminis vniuersi-
tatis Crau.consi.204.nu.5.Corn.de actu pascu-
landi, & lignandi loquens d. consi. 268. nu.12.
Deniq; ex qualitate facti, qui verisimiliter so-
let in notitiam venire,scientia præsumitur d. c.
quanto cum not. Craue. consi. 123. num. 3. &
167.nu.5.Menoc.vbi sup. Cor.d.consi. 268.nu.
11.inquiens quod si actus erat talis naturæ, &
importantiæ, quod verisimiliter ad vniuersita-
tis notitiã deuenerit, locus est præsumptioni de
qua supra.sed isti actus sunt huiusmodi, vt om-
nibus obuium est. Meritò,&c.

SVMMARIVM.

1 *EMphiteosis Ecclesiastica non transit ad hæredes extraneos ex magis communi.*
2 *Præsertim quãdo in contractu non fuit seruata solemnitas requisita in alienatione stabilium Ecclesiæ de qua in c.sine exceptione 12.q.2.*
3 *Clausula,& cui vel quibus legitimè dederit,non facit emphiteosim transitoriam ad extraneos.*
4 *Quoniam illud aduerbium (legitimè) aliter staret occisum,quod non est admittendum.*
5 *Emphiteosis recepta ab Ecclesia cum clausula, (& cui vel quibus,) si non fuit seruata solemnitas d. c.sine exceptione,non transit ad extraneos.*
6 *Clausula prædicta secundùm aliquos,operatur tantùm,quòd alienatio fieri possit inter vocatos.*
7 *Vel quòd alienari tantùm possit inter viuos,non in vltima voluntate.*
8 *Curt. iu.saluatur à contrarietate obiecta.*
9 *Doctor illam opin.tenere dicitur,quam disputãdo, & arguendo ad partes approbauit, potiùs quàm eam, quam perfunctoriè.*
10 *Extraneus dicitur persona prohibita acquirere emphiteosim ecclesiasticam.*
11 *Clausula(& cui vel quibus)ad dispositionem iuris cõmunis ex tacita mẽte contrahentiũ reducitur.*
12 *Dec.in consi. 171. declaratur.*
13 *Duobus copulatiuè requisitis,si vnum deficiat,actus non valet.*

14 *Curt.in conf.130.nu.8.interpretans dictionem(legitimè) cum clausula(& cui vel quibus) in materia emphiteosis Ecclesiastica, declaratur.*

15 *Emphiteosis Ecclesiastica, qua non potest ad extraneos hæredes transire, nec per viam donationis, nisi fortè durante donatoris vita transit.*

16 *Extraneus hæres succedens in emphiteosi ecclesiastica, non potest ingredi possessionem sinè consensu Rectoris directi domini, & soluto debito laudemio, aliàs cadit à iure suo.*

Pro Reuerendo Domino Hyppolito Pratisotto.

EPITOME.

Emphiteusis ecclesiastica non transit ad hæredes extraneos.

Etiam si acquisita sit cum clausula, & quibus legitimè dederit; Maximè si non fuerint seruatæ solemnitates.

RESPONSVM XLIX.

1 AD ostendendum quòd Reuerendus D. Hippolitus Pratisottus, in præsenti causa iustitiã fouet, presuppono, quòd licèt trita sit, & valde controuersa conclusio illa, An emphyteosis ecclesiastica transeat ad hæredes extraneos, Nihilominus magis cõis, * & crebriori calculo recepta est negatiua, quòd minimè transeat; vt post innumeros relatos concludit Clar. in §. emphit. q. 28. ver. 3. est casus & versi. Sed aduertendũ est, in fin. cui sufficiat remissio.

2 Quæ conclusio absq; difficultate procedit quotiescunq; in contractu emphiteotico celebrando seruatæ non fuerunt debitæ solemnitates, de quib. in c. sinè exceptione 12. q. 2. in hoc enim oẽs concordant, teste Curt. in consi. 130. nu. 4. & Clar. d. q. 28. ver. breuiter quando.

Hoc stante presupposito in iure, aliud in facto subijcio, nempè solemnitates de quibus supra nullo pacto adhibitas fuisse in inuestitura facta q. D. Cesari Tempestimo, vt videre est in instro in actis exhibito; & ex ambobus infero, emphiteosim de qua agimus ex dispositione iuris communis, ad hæredes extraneos, nullo pacto transitoriam fuisse, nisi pactum specialiter adiectum contrarium suadeat.

Vndè videndũ est, an clausula (& cui vel quibus legitimè dederit) apposita in dicto instro, inducat pactum, & conuentionẽ iuri cõi repugnantem? Qua in re proculdubio dicendũ est, quòd non ex quo facultas alienandi concessa ex illis verbis, (& cui vel quibus dederit) limitata est subsequens aduerbium (legitimè) importans quòd dispositio debeat esse legibus, & iuri communi conformis, non autem repugnans, vt optimè perpendit Curt. in præallegato consi. 130. num. 7. cum quo concordat Dec. consi. 171. sub num. 3. versic. 4. & vltimò. Inquiens, quòd vbicunque clausulæ prædictæ, (& qb. dederit) aliquid additũ reperitur, quòd illã

3 reducat, & restringat ad ius commune. Tunc ad hæredes extraneos emphiteosis transire non potest, & idem Dec. in consil. 208. ante num. 12. versic. 2. respondetur Signo. de homo. in consi. 10. sub num. 2. versi. non ob. quod dicatur post Bald. Iacob. & Curt. quos refert, & cum Curt. dicto consil. 130. sentit etiam Campe. in consil. 11. inter consilia Brun. colum. 2. ad fi. versic. 2. ex hoc. Crau. consi. 92. sub num. 6. & hos referens, fusiusque cæteris insistens Menoch. consil. 61. nume. 18. cum pluribus sequent. & neminem patribus istis video repugnantem, aut contradicentem, minusvè rñdentẽ firmissimo argumento superiùs deducto.

4 Quod confirmatur ex eo, quòd si aliter interpretaremur verba prædicta, sequeretur, quòd aduerbium prædictum, legitimè, esset in totum ociosum, & absque effectu operandi, quòd esse non debet l. si quando. ff. de leg. 1. c. si Papa de priuileg. in 6. cum vulg.

5 Sed vlteriùs est attendendum, quòd solemnitates dicti; c. sinè exceptione; non interuenerunt in contractu isto emphiteotico, vt presupposuimus, ideò clausula, & quibus dederit, simpliciter quoque prolata, vel alia similis, quæ de sui natura comprehendat hæredes extraneos, nihil potest contrà iuris communis dispositionem operari, & sic hæredes ipsos extraneos ad emphiteosim ecclesiasticam admittere, prout vltrà Curt. dicto consil. 130. num. 4. in fin. firmat Gozad. consil. 39. num. 12. & 17. & Clar. dicta q. 28. ver. 2. est casus, & ver. seq.

¶ Et rursùs aduertendum est, ad finalem rationem huius decisionis, nam cum emphiteosis taliter concessa importet totalem alienationem, vel saltem cum ea pari passu ambulet, necessariò dicendum est easdem solemnitates requirere, quę in ipsa alienatione requiruntur ad not. per Scriben. in cap. nulli de reb. eccle. non alienan. & in cap. hoe consultissimo eodem tit. lib. 6. atque alibi sæpè.

6 Insuper allegare placet not. dictũ Bald. quẽ refert, & cõsulendo sequitur Bero. in cõsi. 106. nu. 28. lib. 1. quòd inuestitura emphiteotica bonorũ ecclesiæ facta, ẽt cũ clausula, & quib. dederit, intelligi dẽt sm̃ purã, & merã suã naturã, ita vt ad extraneos nõ efficiatur transitoria, & subdit ibi Bero. satis operari dr̃ talis clausula, ex quo

dat

dat facultatem inueſtito diſponendi in vnũ tan-
tùm de compræhenſis in inueſtirura. quandoqui
dme omnes ſimul, & pro portione aliàs admiſſi
fuiſſent, præſertim in eod. gradu exiſtentes. Idẽ
in effectu reſpõdit Bero. conſ. 66. reddito in cau
ſa Parmen. num. 13. & 14. eod. li.
7 † Vbi aliter ẽt rñdet ad dictã clauſulã, reſtringẽ
do eã ad ſpecialẽ, & expreſsã diſpõnẽ inter vi-
uos, & cum ſupradicta Bal. & Bero. opi. concor-
dat Signo. de hom. conſi. 10. ante nu. 4. Bello. cõ
ſil 33. nu. 5. & pro hac eadẽ opi. latè conſuluit
Calca. conſi. 51. in 1. dub. & latè Menoch. d.
conſi. 61. nu. 20. cum ſeqq.
8 Modo nõ obſtant, quę ꝑ D. Calidonia addu-
cunẽ, & primò quòd Cur. fuerit ſibi cõtrarius in
conſ. 1. Qm̃ licèt in narratione facti p̃ſuponat
ibi poſitũ fuiſſe aduerbiũ illud (legitimè) cum
clauſula, & quibus dederit, non tñ in diſcurſu
totius conſilij mentionẽ aliquã de eo facit, nec
illius vim tollit, ſed ſimplicem clauſulã ponde-
rat abſq; dicto aduerbio, & per conſequẽs non
9 põt dici ſibi contrarius † q̃q̃ ſi contrarius ẽt di-
ci poſſet, eius tñ opinionis fuiſſe dicẽdus eſſet,
quã diſputando tenuit, & arguendo, non verò
eiuſquã ſimpliciter, & ꝑfunctoriè, vt docet Ab.
in c. bonæ il 2. nu. 30. verſi. Sed mihi plus placet
de poſtu. præl. Alci. in trac. p̃ſump. regula prima
p̃ſump. 51. nu. 4. Soc. iun. cõſi. 1. nu. 143. & cõſi.
119. nu. 30. lib. 1. atq; in conſi. 42. nu. 25. lib. 2.
Sed etſi authoritas Curt. de medio tolleretur
eius contradictione, ratio tamen, & argumentũ
ſuum ſupra relatum, Item & authoritas Decij
in d. conſi. 171. & cæterorum omnium ſupra re-
latorum adhuc militarnet.
10 Et dùm rñdetur ſecundo loco, legitimè factũ
dici poſſe, ꝙ ſit lege ꝑmittente, & legem in ca-
ſu noſtro ꝑmittere, quòd emphiteoſis dari poſ-
ſit perſonis à iure non prohibitis, vt per Dec.
in conſi. proximè relatis, retorquetur apertiſſi-
mè iſta rñſio, tum quia firmat ibi Dec. & ꝑ cõ-
ſtanti habet ſub nu. 1. 5. 6. & per to. hr̃des extra-
neos emphiteotæ perſonas eſſe prohibitas em-
phiteoſim Eccleſiæ acquirere ex diſpõne iuris
* cõis, * inquiens opinionẽ illam eſſe cõem, & ca-
11 nonizatã, & ab ea nullo pacto recedendũ. † Tũ
etiã quia pluribus argumentis concludit, clau-
ſulam, & quibus dederit, ad diſpoſitionem iuris
* cõis, *ex mente contrahentium reduci, ita vt ad
hæredes extraneos dictam emphite uſim tranſi-
re minimè faciat. Quod ſi ex tacita mente con-
trahentium id recipitur, vt voluit Dec. multò
magis in caſu noſtro recipiendum eſt, in quo eſt
facultas tantùm conceſſa emphiteotę alienandi
legitimè, id eſt ſecundùm leges, & ſecundùm ius
12 cõe, † & licèt ponderet Dec. in d. conſi. ſub nu.
3. verſi. 3. conſiderandum eſt, incapacitatẽ eius,
qui ad emphiteoſim illã admitti volebat, quia
ſcilicet illegitimus erat, nõ tamen fatetur, quòd
dara capacitate, vocatus eſſet, & ad eam admit-
tendus, ſed totum oppoſitum tenet, vt legi po-
13 teſt. † Duo nãq; copulatiuè requiruntur, quòd
quis ſit de vocatis, & compręhenſis in inueſti-
tura à contrahentibus, & quòd ſit capax, & non
indignus reſpectu perſonæ ſuę, quorum alterũ
ſi deficiat, vt in noſtra ſpecie, non poteſt dici le-
gitimè ſuccedere in ipſa emphiteoſi per reg. l. ſi
is qui ducenta. §. vtrum de reb. dub. Idcirco rñ-
ſio ex aduerſò data pœnitùs euaneſcit.
14 Vltimę rñſioni, quæ interprętatur, legitimè, id-
eſt, cum conſenſu dñi in tit. oneroſo, & abſque
conſenſu in lucratiuo, per ea quę ſcribit Curt. d.
conſi. 130. nu. 8. poſt Iaſ. quem refert, & Clar. d.
§. q. 15. facilis eſt replicatio, nam Cur. ibidẽ tol-
lit hoc obiectum, ſupponẽs, quòd quicquid te-
neant Doct. circa donationem rei emphiteoti-
15 cę, etiam eccleſiæ, † cum vera ſit cõcluſio, quòd
ad hæredes extraneos non ſit tranſitoria, non
poterit etiam donatio ipſa effectum ſortiri poſt
mortem donantis, ſed tantùm eo viuente. Vn-
dè tantùm abeſt vt poſſimus ex dictis Curt. ar-
guere, de donatione ad inſtitutionem hæredis
extranei affirmatiuè, & ꝑmiſſiuè, vt potiùs ex
oppoſito manifeſtè declaret ab inſtitutione ipſa
extranei hæredis, ad donationem negatiuè, &
prohibitiuè argm̃ procedere. Conſequenterq;
nullo pacto dicere poſſumus, quòd ſatisfactum
ſit illi aduerbio, legitimè, ſi abſq; Dñi conſenſu
hæres extraneus inſtituatur. Et cum hac ſolutio
ne ſupradicta ex dictis Cur. concordat ẽt Clar.
ea. q. 15. in ver. arbitror tñ in primo requiſito,
dum præſupponit ad hoc, vt donatio rei emphi
teoticę valeat, de ſubſtantia requiri, vt non fiat
* in perſonas, in quas de iure cõi, * vel ex cõuen
tione partium prohibita ſit alienari. Enim verò
* prohibitũ eſt de iure cõi * alienare, & relinque-
re emphiteoſim eccleſiaſticam in extraneos hę-
redes, vt ſupra dictum eſt. Meritò. &c.
16 Nec ommittendũ eſt, quòd ſi interpretatio ex-
aduerſo data procedere poſſet, quod à verita-
te oĩno alienum creditur, & per conſequens po
tuiſſet Tempeſtinus abſq; Dñi conſenſu extra-
neis hęredibus emphiteoſim relinquere, & ſic
Dñæ Calidoniæ, non tamen potuiſſet ingredi
poſſeſſionẽ bonorũ emphiteoticorũ ſinè cõſen-
ſu Rectoris; vndè cum ingreſſa fuerit, amiſit
oẽ, ius quod habere pot erat, ſñ cõem ſñiam, q̃
refert idem Clar. loco proximè citato in quarto
requiſito. Quinimo obligata fuiſſet ad ſolutio-
nem laudemij pro noua inueſtitura, vt ibidem
firmat Clar. in quinto requiſito. Er ex his pro-
nunciandum eſt abſq; dubio ad fauorem.
Reuer. D. Rectoris antedicti.

Guido

Nicolaus — Gibertus

Guido

Gibertus — Nicolaus *sine filijs.* — Guido

Ludouicus. — Ioannes Maria.

Franciſcus — Io.Frãciſcus — Pãphilus. *vltimò defunct⁹.*

Io.Petrus.

Franciſcus.

Antonius Maria Actor.

Pro Perill. D. Com. Antonio Maria Tertio, Sifsiæ, & Beluederij Comite.

Deſcendebant D. Com. Antonius Maria, & D. Com. Pamphilus de Tertijs Nobiles feudatarij Parmenſes à communi ſtipite Guidonis de Tertij; poſſidebantq; quilibet pro medietate, feuda duo, Siſſiæ ſcilicet & Beluederij, cum iuribus, & pertinẽtijs ſuis, & cupiens D. Com. Pamphilus, prole carens, conſortem prædictum debita ſucceſſione priuare, præces Sereniſs. D. Duci Octauio porrexit pro licentia teſtandi, de bonis, etiam fendalibus; quam obtinuit, cum clauſula tamen, ſinè prę iudicio iurium tertij) adeo quòd in præiudicium fiſci, & Ducalis Cameræ facultatem tantùm habuit diſponendi, non verò D. Com. Antonij Mariæ; quam etiam Princeps de poteſtate ordinaria concedere non valuiſſet.

Poſtea teſtatus fuit, hęredẽ inſtituẽdo D. Com. Horatium Simonettam, vxoris nepotem, & vitã cum morte commutauit.

Mortuo itaq; Com. Pamphilo, ꝑtendente eius hærede ſcripto poſſeſſionem dictæ portionis vtriuſq; feudi ingredi, quam pariter ingredi ꝑtendebat, imò ſe ingreſsum aſſerebat D. Com. Antonì⁹ Maria, Excelſum Conſilium Iuſtitiæ Parmæ ipſam ſucceſſionem ad euitanda ſcandala ad Ducalem Cameram aduocauit; qua aduocatione ſtãte, idem Com. Tertius ſtatim coram eodẽ Conſilio Iudicium inſtituit in petitorio contra ipſam Cameram vtì detentricem bonorum, & iurium feudalium Siſſiæ, & Beluederij, petendo illa ſibi liberè relaxari; attento quòd erãt bona feudalia ad ipſum ſpectantia virtute Inſtrumentorum, & inueſtiturarum tunc productarum, per quę notoriè conſtabat de bono iure ſuo; quæ petitio fuit admiſſa per Dominos Conſiliarios, & decretæ citationes D. Aduocato, & Sindico fiſcali, & Dominis Simonettis, videilcet Com. Horatio, & eius Patri utì legitimo Adminiſtratori ad allegandum quare dicta bona non uenirent liberè relaxanda.

D. Sindicus, & procurator fiſcalis comparendo, ſuam quoq; petitionem exhibuit merum petitorium continentem, nempe declarari bona prædicta feudalia deuoluta eſſe ad Ducalem Cameram per lineam finitam Com. Pamphili, & ad ipſam pleno iure ſpectare, & pertinere, & propterea in eorundem poſſeſſionem confirmari, & manuteneri; quæ fuit ſimiliter admiſſa, unà cum iuribus productis; comparuit quoq; hęres antedictus, ſed de eius inſtantia facta in ſolo poſſeſſorio; & ſubſecutis ſuper ea, plenè tractare nõ expedit in pręſenti informatione; quia iam lis fuit terminata, ut infra dicetur.

Compilato proceſſu inter dictas partes ſententiam ſuam protulit Excelsũ Cõſilium relaxando poſſeſſionem bonorum, & iuriũ ꝑdictorũ feudaliũ contẽtorũ in inueſtituris productis, & pęnes Duc. Cam. auocatam, D. Co. Tertio, de cuius bono iure dixit euidẽter cõſtitiſſe, & cõſtare ex inſtrumentis, & iuribus productis, non obſtan. allegatis, & productis ꝑ Mag. D. Procuratorem fiſcalẽ, & Dominos de Simonettis. Quę ſñia fuit executioni demandata, remouendo Ducalẽ Cam. à poſſeſſione, & eam tribuendo D. Com. Tertio.

Ab hac ſententia nullo modo reclamauit fiſcus; Reuiſionẽ uerò petierũt, & obtinuerũt D D. Simonettæ, & cũ in reuiſionali iudicio Excelsũ Conſiliũ ſup poſſeſſorio ſũmariſſimo tm̃ cognoſcere, & ꝓnũtiare uoluerit, iuxta uotũ DD. Simonettarũ, declarauit poſſeſſionẽ dictorũ bonorũ, & iuriũ feudaliũ à D. Com. Tertio in ipſos trãsferendã; prout exequẽdo trãſtulit, ſaluis iurib⁹ Com. Tertij in petitorio, & plenario poſſeſſorio.

Impetrauit quoq; ipſe Com. Tertius aliã reuiſionẽ eidẽ cõſilio cõmitti, qua pẽdente, & in fine iudicij, Procurator Duc. Cam. uti Terti⁹ ad illud uenit, inhęrẽdo prioti ſuæ petitioni, cui iter cęteras exceptiones, oppoſitũ fuit de re iudicata, ipſe aũt reſtitutionẽ aduerſùs rem iudicatã petijt, & obtinuit, & ita fuit ad iudicium admiſſus; adeo quòd de omnium iuribus denuo cognitum fuit.

Et

Et inſtāte aſſiduè Com. Tertio ſuper petitorio inter ipſum, & Duc. Cameram ab initio vſque intentato,& deducto pronuntiari;aut ſaltem ſu per vtroq; ſemel, vti cumularis. Econtra verò DD. Simonettis ſuper poſſeſſorio inſiſtere volentibus, fuit demum per eundem Co. Tertium me ſuadente,renuntiatū iudicio poſſeſſorio (ſi quòd pependiſſet, quod tamen ipſe negabat)& inſtitū ſuper petitorio iudicari; ſuper quo datis nouis terminis,& formato iterato proceſſu,& re productis hinc indè iuribus priorum iudiciorū tantùm,& facta diligenti cauſæ diſcuſſione cum omnibus collitigantibus; data fuere per Excelſum Conſilium motiua tenoris infraſcripti cōtra Comitem Tertium , & quia eius vnigenito mea vnigenita matrimonio copulata erat, ideo motiuis prædictis in ſubſequenti forma reſpondi,iuſtiſſimam ipſius cauſam apertiſſimè(ni fallor) demonſtrando.

EXCELSI CONSILII MOTIVA.

IN præſenti cauſa Caſtrorum Siſſiæ,& Beluederij , in qua, vt ex inueſtituris feudalibus per Illuſt.Do.Com.Antonium Mariam de Tertijs productis conſtat, quòd per Ducem Mediolani de anno 1440.DD.Gibertus,Nicolaus, & Guido fratres de Tertijs ob benemerita ipſorum, & parentum eorum, & quia ſubuenerāt D.Duci de Florenis duobus millibus ad rationem ſolidorum 32.pro quolibet floreno,inueſtiti fuerūt in feudum honorificū,paternum,& auitū,nobile,& gētile, frācū,& liberum,& iure feudi,honorifici,nobilis,& gētilis,paterni,auiti,antiq,liberi, & frāchi de di cto Caſtro Siſſię pro ſe,& eorum deſcendētibus.

Et de anno 1441.dicti Gibertus,& Guido pariter per eundem Ducem inueſtiti fuerunt de dicto Caſtro Beluederij , pro ſe ſe vtſupra in feudum honorificum, nobile,& gentile.

Contra dict. D.Com. Antonium Mariam agētem aduersùs Com.Horatium Simonettam pro conſequenda dimidia dictorum locorū,quā poſſideba t tpe eius vitæ,& mortis dictus Com.Pāphilus à Com.Guidone deſcēdens,plura obſtare vñr,de quibus per Burſat.cōſ.4. & conſ.349. & maximè,quòd feudum,de quo quęritur,dicatur francum,& emptitium, vt ex inueſtituris legitur,cum ceſſione iurium,& actionū,etiā directarum, & conſequenter potuerit alienari p D. Com.Pamphilum, & vltra per eum cōſiderata, contra D.Com.Antonium Mariam obſtare vñr duo potiſſimùm fundamenta .

Primum eſt.quòd hic agitur de ſuccedendo in d.feudo d.Com. Pamphilo trāſuerſali ipſi Com. Tertio,qui eſt vltra ſeptimum gradū,vt patet ex arbore generationis dict.DD.Iuxta calculationem graduum de qua per Ceph. conſ. 173. nu. 34.vol. 2.& apertiùs per Surdum conſ.5.nu.23. in fin.initium ſumendo à perſonis inueſtitis,ergo dicta feuda non vidētur poſſe tranſire ad D. Com.Antonium Mariā c.1.§.hoc quoq; ſciendū eſt tit.de ſucc.feud.; & eſt communis reſolutio Menoch.conſ.400.nu.58.vol.4.Surd.d. conſ.5. nu.15.& ſeq.& num.22. & hoc quia agitur de linea dicti Com.Antonij Mariæ,quæ eſt tranſuerſalis lineæ Com.Pamphili, ſecùs ſi feudū fuiſſet acquiſitum per authorem vtriuſq; lineæ , in quo caſu loquitur textus in c.pri.§. pri. de natu.ſucceſſ.Feudi, & actore non probante,quod intendit,reus eſt abſoluendus.l.2.ff.vti poſſ.l. qui accuſare,C.de eden. ius enim metimur ex perſona actoris l.pri.ff.ſi pars hæred. peta.

Nec de iure accreſcendi hic videtur poſſe tractari, quia illud regulariter non habet locum in feudo coniunctim pluribus dato,niſi ſpecialiter cōtineatur in inueſtitura, ita quòd verbalis, vel realis coniunctio nihil operatur,quia in contractibus non habet locum ius accreſcendi,ſed ſibi imputare debēt,ſi id non proſpexerint,ita ſignāter concludit Bal. in d. c. 1.§. & quia videndum ſub nu.4. verſ. item hic eſt expręſſum.

Et hoc ipſum clariùs clareſcere videtur diſcutiendo ſingula fundamēta,quibus nititur d.Co. Antonius Maria, adducta p eius informātes, & conſulentes,quæ ſunt in effectu,quòd imò in ca ſu iſto ſit locus iuri accreſcendi, ſiue magis propriè loquendo,iuri inueſtituræ, vt inquit Bal.in cap.1.§.Capitanei,nu. 5.de feudo Marchiæ.

Primò,ratione qualitatis feudi, ſcilicet iuriſdictionalium,& dignitatis comitatus.

Secundò,ratione qualitatis Principis concedētis,ſcilicet Ducis Mediolani.

Tertiò,quia agitur de feudo antiquo.

Quartò,quia oībus inſolidū fuerit facta cōceſſio ex vi clauſulæ,&(cuilibet eorum inſolidū.)

Quintò,quia aliàs etiam portio, quæ obuenerat Com.Nicolao diuiſa fuit inter Co.Gibertū, à quo deſcēdit Co.Antonius Maria,& Co. Guidonem à quo deſcendit Com.Pamphilus.

Sed quod primum attinet reſpectu dignitatis Comitatus,conſtat,eam in feudum nō fuiſſe cōceſſam,ſed ſeorſum ab ipſo feudo.

Quòverò iuriſdictionalia,vr̄ poſſe dici,quòd licèt inter agnatos in infinitū, & trāſuerſales de iure in rę indiuidua ſuccedar̄,& ſi iuriſdictio ī ſe ipſa ſit indiuidua,tñ q̄ū ad adminiſtrationē, & cōmoditatē,q̄ hic conſiderar̄,diuidua eſt,ēt ſi ſit vnicū caſtrū,& vnicus locus, & impedit ius non decreſcēdi,de quo q̄ritur,vt cōcludit Ripa ī d.l. recōīūcti n. 108.de leg.3.& ex iſto reſpectu dici pōt,quòd d̄ iure iuriſdictio ſit diuiſibilis,vt poſt cōcord.p eū citatos pbatBoe.d̄ciſ.46.nu.2.vbi addit,ita fuiſſe deciſū,quòd Dñs directꝰ, ad quē pars feudi deuenit, p obitū vaſſalli, dēt hēre totū feudū,& dñs tenet alteri vaſſallo ad extimationem

nem communitatis pro rata sua, vel quòd diuidatur commoditas, & seu saltem secundùm Bal. in d.cap.1.in fin.princip. de duobus frat. de benefic.inuesti.ad electionem Dñi dabit ipse æstimationem commoditatis illius accrescentis, & ideo dicunt Doct.quòd Ducatus, qui est indiuiduus per cap.pri.§. præterea ducatus de prohib. feud.alien.per Fede.potest de consuetudine diuidi de consensu Domini, & ibi dicunt Doct.& signanter abundè Soc.iun.consf.35.per totū vol. 4.Rolan.cōs.2.nu.125.vol.1. aliàs omnia regna Mūdi vnum ab alio non possent diuidi, & ideo non essent plura secundùm dictum argumentū, sed vnum, & omnia cōia, quo nihil absurdius, & quod dicitur de toto ad totum, habet locum de parte ad partem l. quæ de tota ff. de rei vendic. & ideo Ripa in d.l. reconiuncti nu.168. concludit, quòd vassallus superstes tenetur directè ad solutionem, & exhibitionem commoditatis, & vsus, licèt feudum dignitatis, vel iurisdictionis respectu suppositi sit indiuiduum, tamē administratio, & commoditas est diuidua, Bero.cōs.74. nu.29.& seq.vol.1.& in feudo Comitatus, quòd quò ad exercitium, & administrationem possit diuidi respondit ipse ibidem.

Et quòd de consuetudine feudum dignitatis, & iurisdictionis sit diuisibile probat Menoch. d.consil. 1.num.23.& plur.seqq. licèt, vt ille ait, non seruetur talis consuetudo in dominio Floren. Mantuano, & Ferrariense, & alijs locis; seruatur tamen in partibus istis, vt quotidie videmus; & in terminis in concessione Castri pro indiuiso facta duobus fratribus per inferiorē ab Imperatore, vel Rege, idem tenet Bal. in cap.1. nu.2. de duobus fra. quòd non habeat locum ius accrescendi.

Quò autem ad secundum fundamentum d.Comit.Tertij fundatū in l.1.C.si socius impe.liber. &c.lib. 10. vr posse responderi pluribus modis.

Et pri.dispositio dictæ legis non habet locū in inferioribus à supremo Principe, scilicet in inferiore ab Imperatore, vel Rege vt signāter in terminis cōcludit Bal.in d.c.1.nu.2. de duob.frar. & respondit Soc.iun.consf.92.nu. 8.& per totū volu.4.loquens in Duce Mediolani, Ferrariæ, & Mantuæ, idē post Aret.consf.vlt.col.pen.& plur. concord.per eum ibidem, respondit Ceph.consf. 173.nu.32. in fin.vol.2.& post Pet.Cyn. Bal.& concord.per eum relatos respondit Ias. consi. 1. col.5. post princ. vol.3. & consf.117.col.6. circa med.vol.4.Et ita hæc videtur esse magis * recepta sñia, licèt multi allegati in cōtrarium dissentiāt, & sic intelligitur d.l.pri. in Principe iura imperialia habēte, & sic in nō recognoscēte superiorē, vt in Rep.Veneta, Soc. iun. consf.73.nu. 7.& plur.seq.vol.1.& quod d.l.1.non habeat locū in Principe superiorē recognoscente respōdit Menoch.consf.564.nu.15.vol.5.& ante eum Afflict. in c. 1. §. & quia nu. 16.in fin.qui feud.da.poss.

Insuper, & secundò, dispositio dict.l.non habet locum in feudis, vt signāter dicunt Cyn.& Iser. &Mart.de Laude, quos refert Ias.cōs.24.sub nu. 2.vol.3.& concord.p Menoch.d.consf.464. nu. * 14.vbi refert multos de cōi* attestantes volu.4, licèt multi contradicant, fuit enim magna q̄stio apud antiquos, vt ēt refert Afflict.in d.§.& quia nu.28.& pro hac parte negatoria stāt ēt Alciat. Præpo.& alij, quos refert, & sequitur Bero. cōs. 70.nu. 6. & seq.vol.1.nisi feudū.tit.donationis sit, & motu proprio concessum; vt ibi nu.15. nu. 20.& nu.25.verfic. non obstat &c. Et in Principe supremo loquitur Lofrē. in contrariū citatus nu.3. qn̄ aūt motu proprio sit facta concessio hr̄ per Bero. vbi supra nu.25.in fin.& seq. & hæc ēt videtur esse mitior opinio, quàm contraria.

Tertiò, si benè aduertatur Bal in d.l.1.§. sin autem in pri.nu.15.C.de caduc.tollen.intelligit d. l.1.C.si socius Impe.liber.vt procedat in inuestitis in aliqua prouincia, non autem de aliqua modica re, vt in casu isto.

Quartò d.l.pri.vt multi volunt, procedit solū, quando is qui moritur, non habet aliquem hæredem, præter fiscum, vt probat Soc.iun.in d.cō sil.73.nu.6.in fi.vol.1.

Quintò respondetur, quòd dispositio d.l.1. nō potest applicari ad casum nostrum, quia loquitur in socio rei communiter pluribus per Principem concessæ, & quorum vnus decessit sine liberis, vt constat ex rubro, & nigro d.tituli, & signā ter etiam probāt Doct.ibi, & in specie Platea in 2.nota. qui concludit illum tex.loqui in Principe aliquid communiter donante.

Sed sic est, quòd d.feuda non fuerunt concessa communiter descendentib.ex d. fratribus, inter quos est d. Co. Antonius Maria, imò nec etiam d.fratribus, sed diuisim ergo &c.

Quòd sit verum patet ex tenore inuestituræ primæ, dum ibi dicitur de Giberto, Nicolao, & Guidone, inuestitis, quę verba important, quòd quilibet pro tertia dicatur inuestitur l.reos, §.cū in tabulis, ff.de duobus reis, Soc.iun.d. consf.92. nu.12.vol.4.& quamuis verbis, & vnica oratione coniuncti dicantur, tamen, respectu rei non dicuntur coniuncti, cum quilibet haberet partē à Principe, & inter coniunctos verbis non dicitur res insolidum concessa, & propterea cessat ius non decrescendi, de quo loquimur; nec pōt habere locum ius accrescendi, quia quilibet est consequutus partem suam, vt concludit Ripa in l.reconiuncti, nu.8. ff.de leg.3.

Rursus in secunda inuestitura, feudum iam diuisum legitur, ergo cessat communio de qua in d.l.& ratio indiuidua iuris accrescendi est vnio, inquit Bald.in d.§.sinautē in princ.nu. 16. vers. quæro.d.tit.d.C.de cadu. tollen.

Sextò, dispositio d.l.nō pōt ex alio applicari ad casum

casũ nr̃m,q̃a loq̃tur in casu,quo aliq̃s ex acquirentibus à Principe decessit sinè prole, quia alij socij admittuntur ad eius portionẽ,secus aũt in hęredibus,& successoribus eorũ,quia illi nõ gaudent beneficio d.l.pri.vt in terminis signãter respondit Soc.iun.cons.73.nu.26.& seq.vol.1.

Septimò,dispositio d.l.pri.nõ habet locũ nisi in concessione facta motu proprio, quod nõ præsumitur,doct.ibidem, quos refert, & sequtur Bero. d.cõns.70.nu.9.vol.1.& quando dicatur cõcessio facta motu proprio ponit ipse nu.26.& seq. idem tenet Soc.in d.cõs.97.vol.4.& com.probar Menoc.d.cons.564.num.16.col.3. at in casu isto d.inuestitura fuit concessa ad petitionẽ partium,vt ex ea legere est,ergo &c.

Et respectu tertij fundamenti d.Com.Tertij respicientis clausulam(in antiquum feudum &c.) quæ vt nostri dicunt, operatur, vt feudũ trãseat ad agnatos transuersales inuestitorum,ac si p eorum cõem authorem fuisset acquisitum, illud ẽt non videtur prodesse d. Com. Antonio Mariæ, ad effectum, de quo quæritur, ex pluribus.

Et primò,q̃a dicta clausula non reperitur apposita in feudo Beluederij,;& sic respectu dicti loci eessat consideratio supradicta, quin ẽt respectu castri Sissię,in cuius inuestitura adest d.clausula, vr̃ dicẽdũ,quòd imò dicta clausula nõ immutat naturã,& qualitatem feudi,vt de nouo fiat antiquũ,Oldrad.cõs.174. quẽ multi sequuti sunt de. quibus per Ias.cons.1.col.1.vol.3.vbi refert Castren. ita respondisse,& cons.152.col.pen.vol.2. vbi refert etiam Abb.& Alex.& eos sequitur ẽt, & eam latè defendit cons.180.nu.5.vol.2.

Secundò dicitur, quòd super dicta clausula nõ videtur posse fieri fundamẽtũ, quia est solita apponi in inuestituris, vt post alios inquit Ias. cõs. 1.col.3.post med.vers.benefacit &c.vol.3.& sic non videtur apponi ex deliberata mẽte cõcedẽtis,ita in terminis respõdit Ias.in cons.152.col. fin.vol.2. vbi alia multa cõtra dictã clausulã adducit,& tenet contra cons. Curr.sen.de q̃bus s̃.

Tertiò,quia nõ operatur in feudo frãco,& emptitio prout est istud, vt post plur. concordã.per eũ citatos respondit Burs.d. cons.4.nũ.24.& d. cons.34.nu.26.& seq. neq; enim per dictã clausulam immutatur natura feudi franchi, & alienabilis,sed talis clausula operatur solùm quoad beneficium inuestitorum,non autẽ in eorum pręiudicium ad fauores agnatorum;maximè si d.clausula fuit in narratiua parte apposita,vt ibi p eũ, nec est inconueniens,quòd idem feudum, quo ad aliquos sit antiquum,& quoad alios nouum, vt in terminis concludit Bal.in c.1.§.hoc quoq; col.2.in princ.de succe.feud.Cepo.cons.24.nu. 1.in ciuil.vol.2.Ruin.cons.12.col.1.vol.1.

Quartò respondetur, quòd contra dictã clausulam obstat decretum Meminim⁹, vt satis indicant verba d.decreti, ibi, & infeudationes quibuscũq; clausulis &c.munitæ,cum sint generalia ẽt comprehendere infeudationẽ cum clausula, iure antiqui feudi l.fin. C. de dor.promissio.l.1. ff.de lega.præstan.& ita signanter tenet Boss.tit. de Principe nu.312.& nu.338.vbi dicit ita seruari,& pro d.decreto,& eius obseruantia stat ẽt Menoc. cons. 443.nu.10.& seq. vol.5.quamuis alio modo illud interpræteṫur.

Nec dicatur, quòd Comes Horatius reus cõuẽtus per d.Com.Antoniũ Mariã nõ pôt se iuuare dicto decreto,q̃a esset dare de iure fisci,& sic tertij,quod non licèt Bar.in l.2.ff.de excep.rei iud.

Quoniã respondetur,quod cum dictum decretum fuerit ꝓductum per dict. Com. Antonium Mariã de Tertijs actorem,contra d.Dom. Simonettã pôt retorqueri contra eum, quòd sua non intersit,& quòd Simonetta ꝑ pca liberas ędes habeat quoad eum l.2. vti possi. q̃a ius metimur ex persona actoris l. 1. ff.si pars hæred.peta.& Comes Tertius non potest impugnare,quod approbauit,§.semel.instit.quibus manu.licèt,vel non.

Quintò,pro responsione dici pôt, quòd clausu sula operatur solùm quo ad ꝑsonas in inuestitura noĩatas,vt singulis eorum, respectu suorũ descendentium respectiuè, d icaṫ facta concessio iure antiqui feudi,vt post alios ꝑ eum relatos concludit Curt.iun.cons.1.nu.13.ad fin.& in terminis ẽt respondit Menoc.d.cons.400.nu.59.vers. nec dicatur, vol.4. Cuius dictum licèt videatur periculosum,quia dicta clausula respectu descẽdentium singulorum esset ociosa,cum sat sit eis, quòd feudum sit paternum, quod æquipollet antiquo,vt supra dixi, Nihilominus semp verũ est dicere, quòd nõ potest referri nisi nominatis in inuestitura, non aũt respectu transuersaliũ,si de his expresè nõ sit dictum, vt ẽt considerat Bec. d.cons.56.nu.26.in princ.& nu.27.quando scilicet non sunt de compręhensis in inuestitura, vt latè probat Cepo.cons.24.num.23.vers.2.idem potest probari in ciuil. lib. 2. & nisi fuisset hæc clausula apposita,potuisset acquirens cum consensu Domini disponere de feudo, quia nouũ, sed ꝓpter dictam clausulam Imperi. dicitur iste effectus,vt inquit Becc.vbi supra.

Et quod hæc clausula operetur solùm respectu personarum pro quibus reperitur accepta inuestitura post Socin Alex.& Curt.iun.probat Bru. cons.1.col.2.vol.2. & quòd hæc clausula opereṫ solùm respectu descendentium inuestitorũ post Alex.Soc.& Curt.iun.concludit Senat. Pedem. decis.146.nu. 4. lib.2.& sic quilibet inuestitorũ cẽsetur in viriles,& pro rata prospexisse suis descendentibus,non vt sit locus iuri accrescẽdi de vna linea ad aliam,vt supra dixi.

Sextò,dicta clausula non operatur,quòd pręsumatur antiquum,vbi constat de veritate in contrarium,scilicet de primo acquirẽte, vt hic, quia aliàs contineret manifestã repugnãtiã,q̃a feudũ habe-

haberet duas naturas cõtrarias.quod est impossibile scilicet, quòd sit nouũ,qa cõstat de primo acquirente,& quòd sit antiquum Cepo.cõs.24. nu.12.& seq.nu.19.in fin.& nu.32.& seq.vbi ad dit quod propterea nec Deus, qui est omnipotens reintegrare virginem post ruinam pot.

Septimò d.clausula, iure antiqui feudi,intelligitur,vt collaterales ita demũ admittãtur, si fint de descẽdẽtibus à primo acquirẽte,seu primo in uestito, aliàs secus Bero.cõs.73.nu.35. vol.1.& vsq; ad septimũ gradũ,sm magis receptã sñiam. Et istud est quod voluit Oldra.d.cons.178.nu. 3.dũ inquit,quòd d.clausula posita cẽsetur solũ fauore inuestitorum, vt probat Becc.dict.consil. 56.& probat Castr.cons.10.nu.9.in 3. parte loquens in casu, quo antiqua inuestitura erat finita,& nouiter vni concessa,cum clausula,tãquam de feudo veteri,& antiquo,q̃ nõ facit,quòd feu dum dicatur antiquũ , sed potest intelligi quod sicut aliàs fuit concessum , ita vt nunc conceditur,sed non propterea agnati transuersales dicũ tur compræhensi in dicta inuestitura , vt ibi per eum;& tantò magis si feudum fuit pluribus con cessum,etiam fratribus; quia nisi ipsi stipulentur pro se,& eorum , & cuilibet eorum descendẽtibus,eis non acquiretur, vt latè comprobat Alexan.cons.10.nu.3.& plur.seq.vol.3. vbi decisio Bal.in cap.1.de alien.feu.pater.quæ habet,quòd si Rex concedat mihi feudum nouum iure antiqui feudi possidendum, quòd feudum huiusmodi licèt sit nouum, tamen assumit sibi qualitates antiqui,& poterit per vassallum alienari in proximiorem agnatum,quod non loquitur ad effectũ , vt per dictã clausulã intelligantur inuestiti agnati,sed ad effectũ vt possit alienari ĩ agnatũ.

Octauò forsan etiam dici posset,quòd clausula operatur,quòd feudum sit iudicandum vt antiquum,quòd scilicet antiquitus consueuerit dari,non tamen quòd sit datum prædecessoribus inuestitorum , vt considerat Cepol.d.cons.24.nu. 12.& num.22. & secundùm hunc sensum nihil prodesset dicto Com.Antonio Mariæ.

Nec quicquam releuare videtur priuilegium Episcopi Parmen.de quo fit mentio in sentẽtia. 1311.producta per Dom.Com.Antonium Mariam super eo,quòd ibi annũtietur Com. Gibertum antiquiorem Sissiæ dñm, quia etiã si fuisset Dominus dicti loci,& successores sui,nihilominus non prohibet , quin dicti Gibertus,& fratres potuerint dictum locum in feudum recognoscere,vt est communis * opinio , de qua per Doct.in l.si aliquam rem,ff.de acquir. possess.l. si quis ante in prin.ff.eo.tit.

Præterea cum Dux Mediolani in dicta eius in uestitura dicat dictum locum esse suum , datur intelligi,quòd ampliùs non erat dictorum DD. & à dicta assertione recedi nõ potest,postquam dicta inuestitura fuit producta per dictũ Com. Antonium Mariam l.cum præcum,C. de lib.ca. Bar.in l.post legatum col.2. ff.de his , quibus vt indi.& concordan.per Feli. in c. cum venerabilis num.22.& seqq.de excep.

Non etiam obstat cõcessio Imperialis de anno 1383. in qua disponitur,quòd tàm Gibertus, & Nicolaus fratres de Tertijs antiquiores , quàm eorum descendentes non possint de bonis per eos acquirendis disponere quouis titulo extra domum de Tertijs de Coruazano.

Quia præter id quòd respectu acquirẽdorum, inter quæ sunt bona de quibus agitur, nõ valuit tale pactum,& conditio contra regulã l.id quod nostrum est de reg.iur.& l.in re mandata,C.mãda.cum vulga.non etiam potest complecti concessiones alienas,& quę factæ fuerunt per Ducẽ Mediolani,de quibus agitur.

Et insup declaratio Ducis Mediolani facta iue stituræ feudalis DD.Io.Ludouici,& Pallauicino Pallauicinorũ,pducta p D.Com. Antoniũ Mariã potiùs vr̃ facere cõtra eũ,qa in ea legitur, quòd ita demũ collaterales Pallauicini succedant in feudo cõcesso dictis fratribus cum clausula, iure antiq. feudi, succedant inquam,si ipsi decederẽt sinè filijs,vndè cũ decesserint cum filijs,feudũ illud tanq̃ nouũ reuersũ vr̃ ad Dominũ directũ.

Ad quartũ ẽt fundamentũ facilè vr̃ respondere posse,considerãdo,quòd illud,verbum distributiuum(cuilibet eorũ) vbi fuisset adiectum,diceret adiectum p̃sonis primo loco inuestitorum , non ẽt eorum descendentium ,& sic operaretur solùm respectu ipsorũ p̃nominatorũ,qbus adiecta fuit,prout reuera sortita fuit effectum p obitum Nicolai sinè descendentibus;sed non debet extendi ad descendẽtes dictorum inuestitorum inter se,vt in casu,quo reperitur adiecta descen dentibus inuestitorum, non ideo extẽdi debet ad ipsos inuestitos, vt respondit Alexã.cõs.30. nu.8.in fi. & seq.vol. 1. loquens in concessione facta plurib. p se,& eorum, & cuiuslibet eorum descendentibus,& cons.17.nu. 8.vol.5. vers. sed non oportebat, qa in dicta concessione non fuit adiectum verbum distributiuum in p̃sonis filiorum,& vt non minùs, clarè Ripa in l.recõiuncti nu.165.& seq.ff.de leg.3.& est cõis * opinio , vt etiam testatur Bello.cons.20. col. 1. & seq.& ibi nu.3.in fi.ponit casum nostrum, Idem etiam respondit abundè Cur.iun.cons.55.nu.13.& Menoch.d.cons.464.sub nu. 17.vol.5. loquens in casu,quo tribus fratribus feudum fuerat concessum,cum clausulis pro ipsis, & cuiuslibet eorum descendentibus,quòd dicta clausula non extenditur ad ipsos tres,idem respondit Decia. cons. 73.nu.16.& plur.seq.vol.2.

Postposita itaque dicta clausula distributiua (cuilibet insolidum) remanet firma conclusio, quòd castra,& loca censẽtur cõcessa dictis fratribus,cuilibet eorũ pportionabiliter,l.reos,§.cũ in tabu-

tabulis.ff. de duobus reis, & quilibet pro parte sua dicitur sibi, & descendētibus suis dumtaxat prospexisse, casus est in cap. 1. de duob.fratr.à capita.inuesti. vbi glo. Bald. & alij not.

Quinimo si vnus eorum voluisset stipulari pro agnatis suis, dempto fratre pro fratre, prout speciali iure cautum est, non potuisset validè stipulari, etiam si adiecta sit clausula (iure antiqui feudi) vt ex communi *sententia, latè concludit Curt.iun. cons.55. volum.1. ergo d.Com. Antonius Maria ab hac portione transuersalis Agnati sui videtur exclusus.

Ad quintum, & vltimum fundamentum pro parte dicti Comiti Antonij Mariæ adductum, facillimè videtur posse responderi, quòd quicquid actum sit de parte obuenta Comiti Nicolao, quæ diuisa fuerit inter alios fratres suos, præter id quod non apparet ex processu, & aliter factum recenset. Burs. dicto consil. 4. videtur posse dici, quòd non, quod factum est, sed quod fieri debuit, & debet spectandum, l.4. §. cōdemnatum, ff. de re iudic.

Præterea illud fundamentum forsan procederet, vbi essemus in diuturna obseruantia, & sic in consuetudine succedendi longeua, vt habetur inter consil. feuda. diuerso. consil. 2. num. 66. At hic vix semel id actum est, ergo de consuetudine non est agendum, gloss. in l. 2. C. de Episcopali audien.

Et insuper si clausula (cuilibet eorum) in inuestituris prædictis legeretur, diceretur facta diuisio partis Nicolai inter eius fratres, vigore dictæ clausulæ, quæ tamen descēdentibus adiecta non reperitur, ergo, &c. vt sup. fuit dictum. Et ex prædictis satis videtur liquere, quòd portio Nicolai debuit ad dominum reuerti, d.ca. 1. de duob. frat. vbi gloss. vel quòd ipse tanquam de feudo emptitio, & franco, liberè disponere potuit, vt dicitur eum disposuisse, ergo eodem modo idem dicendum est de parte Co. Guidonis alienata Com. Pāphilo eius nepoti ex filio.

Secundum principale fundamentum est, quòd omnia superius adducta super iure accrescendi videntur omnino cessare, stante alia inuestitura facta de anno 1440. per Ducem Franciscum Sfortiam in Guidonem, pro tertia parte dictorum locorum, alijs duabus partibus reseruatis, altera Nicolao, & altera Giberto supradictis, & vt legitur ex dicta inuestitura producta pro parte d. Com. Simonettæ, ergo, &c.

Consilium dubitabat, &c.

Respondeatur tamen, Dat. die Decembris 1593. subscript. &c.

Præses, & Consilium.

SVMMARIVM.

1 Confeßio præiudicat confitendi.
2 Atq; hæredibus, & successoribus suis. & vide infra num. 18. cum seqq.
3 Facta in libello super qualitate rerum feudalium, confitenti et successoribus præiudicat.
4 Instrumentum antiquum probat plenè.
5 Verba ennunciatiua instrumenti antiqui probant, maximè quando sunt principaliter, & propter se emissa.
6 Verba ennunciatiua instrumenti antiqui, principaliter, & propter se emissa, præiudicant etiam tertio habenti causam à contrahentibus.
7 Dominus de præsenti præsumitur ettā retrò fuisse dominus, quando aliqua alia concurrit ratio, quare sic præsumi debeat.
8 Idem dicendum, quando præsens status non habet contra se veritatem alicuius præcedentis status.
9 Verba ennunciatiua Priuilegij Principis in antiquis probant.
10 Antiquum dicitur de annis centum, non de minori tempore, ex communi.
11 Principis assertioni super feudi antiquitate, omnino standum.
12 Feudum in dubio antiquum præsumitur.
13 Bona nunc feudalia, quæ per antecessores vassalli tenta, & possessa fuere, præsumuntur etiam apud illos titulo, & iure feudi fuisse, & non aliter, & infrà num. 202.
14 Feudum antiquum reuersum ad dominum per renunciationem, delictum, aut alia de causa, si iterum concedatur vassallo, aut eius descendentibus masculis, remanet nihilominus in prioribus terminis antiqui feudi, non verò nouum efficitur, nisi expreßim caueatur; facit inf. num. 124.
15 Feudum paternum, & feudum antiquum, quomodo inter se differant.
16 Feudum antiquum, & paternū transit ad descendentes in infinitum, & donec aliquis à communi stipite proficiscens superest, nunquam reuertitur ad dominum, nec in totum, nec in parte, neque in extraneos alienari potest, & num. 93.
17 In antiquis leuiores probationes sufficiunt, & indicia, ac coniectura pro plenis probationibus habentur, & num. 94.
18 Confeßio iudicialis à parte acceptata, irreuocabilis fit, & confitenti omnino præiudicat, & eius hæredibus, ac ab eo causam habentibus, & nu. 91.
19 Confeßio iudicialis facit notorium.
20 Et parit actionem in factum, sicut sententia.
21 Et est probatio superlatiui gradus.
22 Ac tollit, vel minuit præsumptionē iuris, & de iure.
23 Confeßio in supplici libello Principi porrecto, confitenti præiudicat.
24 Confeßio geminata magìs efficacem parit obligationem.
25 Succeßiones sunt reciprocæ, & vicißitudinaria, adeoquòd

adeoquòd, si succedis mihi, & ego tibi; & vna posita, ponitur, & alia.

26 *L. 1. C. si liber. imper. soc. lib. 10. locum habet in feudo pluribus concesso à Principe perpetuò inuestito, & iura Imperialia in statu suo tenente, & signanter à Duce Mediolani, & nu. 95. 96. 125. 146. & latissimè nu. 149. vsq; ad nu. 176. vbi cõtraria omnia tolluntur.*

27 *Dux Mediolani habet amplissimam potestatem in statu suo, & pro supremo Principe, ac superiorem non recognoscente, habetur.*

28 *Feudum nobile, & gentile, idem est, quod feudũ paternum, & antiquum.*

29 *Feudum nouum concessum cum clausula (in antiquum, paternum, & auitum) assumit naturã antiqui, paterni, & auiti, ita quòd descendentes acquirentium succedunt in infinitum; & ius accrescendi inter eos locum habet, ex receptissima sententia, quæ in iudicando, & consulendo sequenda est, licèt aliqui cõtrarium tenuerint; & infra nu. 99. 100. & nu. 105. 106. & 176. vsq; ad nu. 201 vbi contraria omnia tolluntur.*

30 *Feudum natura sua diuiduũ, habens merũ Imperium, & iurisdictionem annexam, indiuiduum fit ratione adiuncti; & ideo quilibet de eo inuestitus, aut in inuestitura comprehensus, insolidũ vocatus censetur; ita quòd ius non decrescendi inter eos locũ habet; quod alij ius accrescẽdi, siue ius inuestituræ nuncupant; & de materia vide infra vsq; ad nu. 34. & nu. 37. 40. 50. 52.*

31 *Feudum indiuiduum ratione iurisdictionis, diuidi tamen potest respectu cõmoditatis ex eo prouenientis, & vsus ipsius iurisdictionis, & indiuiduum remanere in essentia sua, & cuilibet insolidum competere, siue vnum, siue plura fiant tribunalia, & nu. 52. & infra nu. 143. cum duobus seqq.*

32 *Feudum cum vectigalibus, & pedagijs concessum, indiuidui naturam assumit.*

33 *Feudum cõcessum pluribus cum clausula (ita quòd sit vnum corpus) indiuiduum est, & vnicuiq; insolidum competit.*

34 *Feudum pluribus concessum pro se, & descendentibus in infinitum; vel quoad viuẽt, habet in se ius accrescendi; adeo quòd pars aliqua non potest ad dominum redire, nec ad extraneos transire; donec aliquis ex descendentibus acquirẽtium superest, & infra nu. 103.*

35 *Societas contracta in perpetuum, & ad vitam, parificantur.*

36 *Feudum concessum in tertiam, & quartam generationem acquirentium, habet ius accrescendi inter vocatos, quandiu durat illa generatio.*

37 *Feudum fortalitij est indiuiduum, & ideo cum iure accrescendi concessum censetur.*

38 *Feudo concesso fratribus pro communi pecunia, vel communi seruitio, habet in eo locum ius accrescendi, tàm respectu acquirentium, quàm descendentium ab eis, & de materia vide infra nu. 82. 83. 88. 97. 127. vsq; ad nu. 133.*

39 *Feudum duobus concessum, & vtriq; eorum, pro se, & descendentibus, vnicuiq; insolidum competit; & habet in eo locum ius accrescendi in perpetuũ ex communi, quæ non habet cõtradicentẽ, & seq.*

40 *Idem dicitur de alijs distributiuis, cuilibet, & vnicuiq; & similibus, & infra nu. 107. cum seqq. & nu. 210. vsq; ad nu. 217. vbi omnino.*

41 *Principis beneficia latissimè interpratanda.*

42 *Inuestitura feudalis si dubiũ est, an insolidum, siue cum iure accrescendi concessa sit vel non? pro affirmatiua respondendum.*

43 *Principis liberalitatem astuta interpratatione intercipere, aut restringere perabsurdum, ac temerarium est.*

44 *Clausulæ (motu proprio, ex certa scientia, de potestatis plenitudine, omni meliori modo) in inuestitura feudali operantur, vt in fauorem inuestitorum latissimè interpratari debeat, & quòd in dubio inter eos locum habeat, ius accrescendi.*

45 *Inuestitura feudalis referens præcedentes, eũdem effectum parit, acsi de verbo ad verbum insererentur, facit infra nu. 119.*

46 *Feuda dignitatis comitatus; vel Marchionatus, aut Ducatus, indiuidua sunt.*

47 *Feudum diuiduum per superuenientem dignitatẽ fit indiuiduum ratione adiuncti, & infra nume. 118. & 142.*

48 *Feudum dignitatis attribuit naturam suam bonis connexis.*

49 *Feudi indiuiduitas causat ius accrescẽdi inter vocatos ex communi, & supra nu. 30. cũ seqq. atq; infra nu. 50. 51. 52.*

50 *Feuda regalia, vtì indiuidua, habent ius accrescẽdi cõnexũ, adeo quòd vno cõfeudatariorũ sine liberis decedẽte, alter succedit, et infra nu. 102.*

51 *Fratrum feudatariorum, si unus relinquit dominũ in pugna, eius portio ad alium vadit, si sit feudum dignitatis: aliàs ad dominum reuertitur.*

52 *Feudum indiuiduum ratione dignitatis, vel iurisdictionis, diuiditur tamen quoad vsum, & commoditatem, & facta tali diuisione, vnus vtitur iurisdictione per alium, & supra num. 30. & 46. cum sequen.*

53 *Verba in omni dispositione, & præsertim in contractibus, stare debent cum effectu operandi.*

54 *Princeps non potest præiudicare agnatis, in inuestitura vocatis, nisi eorum accedat consensus, & infra num. 122.*

55 *Principis assertioni standum super his, quæ in inuestitura feudali asserit in beneficiũ feudatariorũ.*

56 *Concessiones Regum Franciæ factæ in Ducatu Mediolani, dum eo potiti sunt, vtrùm effectum hoc tempore sortiri debeant?*

57 *Argumentum ab obseruãtia secuta plurimùm põt in interpretanda quãcunque dispositione ambigua.*

58 *Principis assertio super iure accrescendi, quòd inter coinuestitos locum habuit, quando antiquitus*

casus

casus euenit, probat, tam contra successores suos, quàm etiam contra tertios.

59 *Confiscatis Vasalli bonis, si feudum nouum est, ad Dominũ reuertitur; Si antiquũ, ad agnatos ptinet.*

60 *Obseruãtia interpratatiua pscriptione nõ indiget.*

61 *Obseruantia secuta sup iure accrescendi inter Vasallos, interpratatur concessionem pro futuris casibus, vt in eis similiter idem ius accrescendi locum habeat, quando pares casus euenerint.*

62 *Conclusio illa, de qua supra nu. 26. quòd l. 1. C. si liber. Imperia. soc. locum habeat in feudis concessis à Duce Mediolani, approbata, & canonizata per ipsummet Ducem.*

63 *Conclusio, de qua supra nu. 29. quòd in feudo cõcesso cum clausula (in paternum, auitum, & antiquum) locum habeat ius accrescendi, nõ tantùm inter primò inuestitos, & eorum descendẽtes, sed etiam inter transuersales, approbata, & canonizata per Ducem Mediolani.*

64 *Declaratio, & interpratatio inuestitura feudalis facta per Principem, habet vim legis in statu suo in omnibus similibus casibus.*

65 *Princeps potest declarare verba ambigua, etiã in tertij praiudicium, & eo non vocato.*

66 *Praesertim beneficij à se concessi, uel ab antecessore suo.*

67 *Bursa. sententia in cons. 4. de feudo libero, & franco, confutata.*

68 *Verba (liberum, & francum) in inuestitura feudali posita, non faciunt feudum alienabile in extraneos, si aliter interpratari possunt, & alia sũt repugnantia.*

69 *Repugnat autem facultati alienandi clausula (in antiquum, paternũ, auitũ,) aut nobile, & gẽtile.)*

70 *Repugnat clausula (pro filijs, & descendentibus masculis tantùm.)*

71 *Repugnat iuramentũ fidelitatis. facit infra n. 84.*

72 *Repugnant, & alia, qua remissiuè referuntur.*

73 *Repugnat pactum, quòd inuestiti non possint à feudo, & eius obligationibus se eximere, & liberare.*

74 *Facultas alienãdi feudum in extraneos, operatur, quòd nedum alienans, verùm etiam acquirens, à feudali seruitio, in totum liberetur, & remaneat allodium, ex communi.*

75 *Feudum pro parte allodium effici, & pro alia parte feudum remanere, per absurdum est; quia non debet diuerso iure censeri.*

76 *Feudum liberum, & francum naturam mutare potest, assentientibus inuestitis, in subsequentibus inuestituris.*

77 *Feudum liberum, & francum, siue aliter alienabile, propter Decretum, (Meminimus) status Mediolani, redditur inalienabile.*

78 *Decretum (Meminimus) in Ducatu Parma, & Placentia non obseruari tenet Burs. & malè.*

79 *Ciuitas adiecta Regno, vel Principatui non accessoriè, sed principaliter, retinet suas leges, cum quibus primò regebatur, & gubernabatur; & est cõmuniter receptum; & qui contrarium seruari assereret, probare teneretur.*

80 *Bursa. sibi contrarius.*

81 *Bursa. sententia in cons. 4. de feudo emptitio, confutatur.*

82 *Feudum, pro quo modica pecunia soluta fuit, nõ emptitium, & alienabile in extraneos, sed proprium feudum, & inalienabile est.*

83 *Secus fortè dicendum, si pecunia maiorem partem valoris rei concessa absorberet, quod tamen maximam habet difficultatem; quia integra pracij solutio requiri videtur.*

84 *Iuramentum fidelitatis, cum promissione personalis seruitij, natura feudi emptitij repugnat; & ideo inalienabile feudum facit, non obstante pecunia solutione, facit supra nu. 71.*

85 *Recipiens feudũ cum gratiarum actione, aut alijs verbis sonantibus in gratiã, nõ emptitiũ, sed gratiosum feudum recipit, & inalinaabile.*

86 *Feudũ concessum de plenitudine potestatis, gratiosum, non emptitium, & alienabile iudicari debet.*

87 *Et idem de feudo dato cum clausula (in paternum, auitum, & antiquum.)*

88 *Feudum acquisitum per fratres communi pecunia; vel communi seruitio, non potest ab altero ipsorũ, vel eius descendentibus alienari in extraneos pro portione sua, quia subiacet iuri accrescendi, remissiuè, & supra num. 38. atq; infra num. 92. & 127. cum seqq.*

89 *Burs. in cons. 4. malè de facto informatus.*

90 *Transuersales in feudũ vltra septimum gradum non succedunt, nisi in casu, quo per authorem vtriusq; linea fuisset primò acquisita.*

91 *Confessio iudicialis acceptata est penitus irreuocabilis, & supra nu. 18.*

92 *Non probat hoc esse, quod ab hoc contingit abesse.*

93 *Transuersales in infinitum succedunt in feudo paterno, & antiquo, quia respectu communis stipitis descendentes dicuntur. Et supra nu. 16. & infra 166. & 176. cum multis seqq.*

94 *Feudi antiquitas probatur per indicia, & cõiecturas; quibus concurrentibus, succedunt transuersales, etiam vltra septimum gradũ, & sup. n. 17.*

95 *L. 1. C. si liber. Imper. soc. li. 10. producit ius accrescendi inter descendentes inuestitorum in infinitum, nulla graduum consanguinitatis inter eos habita ratione, & supra nu. 26. 27. & de materia latissimè infra nu. 146. vsq; ad nu. 176.*

96 *Et non obstante etiam decreto Mediolani, quod incipit, Meminimus.*

97 *Feudum receptum communi pecunia, vel seruitio fratrum, habet in se ius accrescendi, vt supra 38. 82. 83. & infra nu. 127.*

98 *Inuestitura feudalis gratiosa dici potest, licèt concedens aliquas pecunias, ac seruitia ab inuestitis receperit, supra nu. 82. & infra nu. 129. cũ seqq. quod limita, & declara, vt ibi.*

99 *Feudum concessum cum clausula (in paternũ, auitum,*

tum,& antiquum) eſt eiuſdem natura, ac ſi communi parenti collatum fuiſſet; & per conſequens inter deſcendentes ab inueſtitis non attenditur graduum diſtantia: ſed ſuccedūt in infinitum; & eſt de mente omnium, & ſupra nu. 29. atq; infra nu. 105. 506. 577. 186. 587. cum ſeq. vſq; ad nu. 201. & ſignanter nu. 587. 588. & 595.

200 Fictio idem operatur in caſu ficto, quod veritas in caſu vero.

201 Nec contra eam admittitur probatio.

202 Feudum dignitatis tranſit ad agnatos, etiā in centeſimo, & milleſimo gradu exiſtentes, virtute cuiuſdam perpetua conſuetudinis, & ſupra nu. 50.

203 Feudo fratribus conceſſo pro deſcendētibus in infinitum, vel quoad viuent, non attenditur graduum diſtantia; quia à coinueſtitis deſcendentes ſuccedunt in perpetuum, & ſupra nu. 34.

204 Feudum, ꝙ primordialiter tranſitum fecit à primo acquirente in tranſuerſales, non progreditur vltra ſeptimum gradum; ſi verò in deſcendentes, progreditur in infinitum, ex communi.

205 Quod ampliatur etiam reſpectu collateralium, nō deſcendentium ab ipſo primo acquirente, ſi feudū ſit antiquum, vel datum iure antiqui; licèt ſecus ſit in nouo; & eſt communis, vide ſupra num. 29. & 99. 100.

206 Surdus ſibi ipſi contrarius.

207 Feudum conceſſum duobus, & vtriq; eorum pro ſe, & deſcendentibus, eſt inſolidum conceſſum; adeo quòd in infinitum admittuntur deſcendētes ipſi, nulla inter eos habita ratione graduum cōſanguinitatis; & ſup. nu. 39. 40. atq; infra num. 111. & 210. vſq; ad nu. 256. vbi defenditur ab obiectis, & communis oſtenditur.

208 Ius accreſcendi, quod fratribus de feudo inueſtitis competit, tranſmittitur ad eorum deſcendentes.

209 Imò iure proprio ipſi deſcendentes veniunt, quando in inueſtitura ſunt expreſſè vocati.

210 Feudum ex pacto, & prouidentia ad vocatos vadit, prout ex tunc, non prout ex nunc, & ſup. nu. 39. 40. & infra nu. 250. cum ſeqq.

211 Diſtributiua tribuit actum cuilibet inſolidum.

212 Feudum indiuiduum tranſit ad tranſuerſales in inueſtitura vocatos, in quocunq; gradu exiſtant.

213 Tranſuerſalium ſucceſſio in feudis ad ſeptimum gradum minimè reſtringitur, ex multorum ſententia, qua tamen non probatur abſolutè.

214 Graduum computatio in ſucceſſione tranſuerſalium feudali, vtrùm fieri debeat, prout in ſucceſſione allodialium?

215 Succedens in feudo, non vltimo morienti, ſed primo acquirenti ſuccedit, etiam ſi per mille manus ambularet; & infra nu. 556. 557.

216 Feudum quo tramite deſcendat, non curandum; ſed quod ſit eius principium, prima radix, & fundamentum.

217 In feudi ſucceſſione non attenditur proximitas vltimi defuncti: ſed habet locum repræſentatio in infinitū; quia filius ſemꝑ ſubintrat in locū patris.

218 Dignitas adiecta feudo, vel ius regalium, non facit ſtatum eius deteriorem, nec minuit priores cōmoditates, & iura inueſtitorum; ſed auget, nè inducta ad fauorem vertantur in odium; & de materia ſupra nu. 47. & infra nu. 542.

219 Inueſtitura feudalis facta ſub commemoratione præcedentium, ſecundùm eas regulari debet, & ꝑ renouatione cēſeri, niſi cōtrarium expreſſim cautum fuerit, facit ſupra nu. 45.

220 Multò magis, ſi dicat (in feudum antiquū, vel nobile, & gentile, nè repugnantiam contineat.

221 Et multò quoq; magis, ſi concedens declarauerit nolle agnatis, in prioribus inueſtituris vocatis, præiudicare.

222 Feudum antiquum non poteſt nouum fieri in præiudiciū vocatorū nō conſentientiū, & ſup. n. 54.

223 Decretū Mediolani, quod incipit, Meminimus, diſponit, quòd bona donata ab illo Principe, aut in feudum conceſſa, non tranſeāt ad alios, quàm ad deſcendētes acquirentiū maſculos, qualitercunq; concepti ſint cōtractus, & cū quibuſuis clauſulis.

224 Non tamen habet locum in feudo, verè antiquo, et renouato, quod ad agnatos trāſit, facit ſup. n. 54.

225 Item non habet locum in donationibus, & cōceſſionibus, in quibus militat diſpoſitio l. 1. C. ſi liberal. Imper. Soc. lib. 10. & ſupra nu. 96.

226 Decretum Meminimus, recipit interpratationem à iure communi.

227 Nec habet locum in feudo conceſſo fratribus pro communi pecunia, vel communi ſeruitio, facit ſupra nu. 38. 82. 83. 88. 97. et infra vſq; ad n. 533.

228 Frater eſt ferè alter.

229 Decretum, Meminimus, locum habet in donationibus, & infeudationibus remuneratorijs ſeruitiorum, iuxta ſententiam Boſſ. quam tamen impugnat Meno. ſed minùs rectè, & ſup. nu. 98.

230 Fallit tamen in cōceſſione facta duobus fratribus pro eōi pecunia, vel communi ſeruitio.

231 Item fallit in conceſſione facta partim pro ſeruitijs, & partim pro pecunia.

232 Diſpoſitio loquens in caſu ſimplici, non habet locum in mixto.

233 Decretum memoratum non habet locum in rebus indiuiduis, pluribus ſimul conceſſis, & eorum deſcendentibus; nā portio vnius deficientis ſinè maſculis, non reuertitur ad concedentem, ſed ad coinueſtitum pertinet.

234 Et multò magis, ſi conceſſio dicat (et vtriq; eorū.).

235 Nec habet locū in illis rebus, in quibus ante decretum iam fuerat executum contrarium; quia eiuſdem natura remanent, etiam poſt decretum; nec ei pro futuro ſubiacent.

236 Feudum ſemel alienatum, etiam in parte, perpetuò durat alienabile.

237 Deſcendens ab uno inueſtitorum, rectè, & propriè dicitur ab inueſtitis deſcendere, et inf. num. 595. vſq; ad 201.

138 À ratione in decreto, Meminimus, expressa, rectè arguitur.

139 Decretum, Meminimus, non vendicat sibi locum in dispositionibus Principum antecessorum, secundùm Menoc. cuius tamen sententia non probatur.

140 Decretum, Meminimus, seruari in statu Parmæ, & Placentiæ aduersùs Bursati sententiam.

141 Decreti prædicti effectum tollunt clausula, (Motu proprio, ex certa scientia, de plenitudine potestatis, & supplentes omnes, & quoscunque defectus) perinde ac si in specie fuisset illi derogatum.

142 Dignitas comitatus adiecta feudo facit illud indiuiduum; licèt secùs dicendum, si personis tantùm collata fuisset. & sup. num. 47. & 118.

143 Feudum iurisdictionale diuidi potest, saltem respectu commoditatis, & exercitij, ex consuetudine. & supra num. 31.

144 Infertur hinc, dubitando, cessare in eo ius accrescendi; & quòd quando vnus ex vassallis decessit sinè descendentibus, eius portio reuertitur ad concedentem; qui potest aliam portionem habere, si vult, soluendo æstimationem commoditatis conuassalli; aut saltem conuassallus ipse debet eligere, an velit portionem reuersam emere, vel suam vendere? quod declara, vt infra.

145 Diuisio iurisdictionis, quoad commoditatem, & exercitium non impedit ius accrescendi, seu potiùs non decrescendi, quod procedit à substantia iurisdictionis indiuidua. & sup. num. 31. & 52.

146 L. 1. C. si libera. Imperia. soc. lib. 10. causat ius accrescendi absque eo, quòd succedens consocio in portione feudi iurisdictionalis soluat aliquid dño.

147 Doctrina Bald. & sequacium in c. 1. in princ. de duo. fratri. quòd conuassallus succedens in portione feudi indiuidui conuassalli sui, teneatur soluere domino partem commoditatis reuersæ ad ipsum, non habet locum in feudo antiquo.

148 Nec in feudo, in quo alia ratione locum habet ius accrescendi, vel non decrescendi.

149 L. 1. C. si liber. Imper. soc. lib. 10. locum habet in largitionibus omnium Principum habentium Iura Imperialia in statu suo, & signanter in Duce Mediolani, & allegatis in contrarium singulatim respondetur. & vide sup. nu. 26. 95. 96. 146. & infra vsque ad num. 176.

150 L. 1. C. si liberal. Imperial. soc. lib. 10. an procedat in feudis? & concluditur, quòd sic, ex magis communi sententia, & in iudicando sequenda.

151 L. 1. C. si liberal. Imperial. soc. lib. 10. an vendicet sibi locum in magnis rebus tantùm, vel potiùs indistinctè? & indistinctè procedere concluditur.

152 Dictio (aliquid) verificatur etiam in minimo.

153 L. 1. C. si liber. Imper. soc. lib. 10. obtinet tantùm, quando vnus consociorum moritur sinè hærede.

154 Quod declara, vt de hæredibus sanguinis intelligatur, quando in concessione vocati fuerunt descendentes.

155 Et idem in concessione feudali, licèt de descendentibus nulla facta fuißet mentio. & infra nume. 218.

156 L. 1. C. si liber. Imperia. soc. lib. 10. an habeat locum, vbi ab initio quilibet portionem largitionis consecutus fuit? vide infra num. 163.

157 Copula diuidit æqualiter inter coniunctos.

158 Coniunctio verbalis sola non inducit ius accrescendi, & multò minùs ius non decrescendi.

159 Soci. in cons. 92. num. 12. lib. 4. declaratur.

160 Ius accrescendi propriè non habet locum post portionem vnicuique sociorum quæsitam.

161 Coniuncti re, & verbis faciunt inter se partes per concursum; sed locum inter eos habet ius non decrescendi, maximè in rebus indiuiduis.

162 L. 1. C. si libera. Imperia soc. lib. 10. ita locum habet, si inter honoratos sit facta diuisio, ac si facta non sit.

163 L. 1. C. si liber. Imperia. soc. lib. 10. locum habet tãtùm inter primos honoratos, non inter eorum filios, & descendentes ex sententia Soci. iun. consil. 73. num. 26. & seqq. lib. 4. quæ tamen reprobatur multifariam, vt infra proximè.

164 Priuilegij declaratio spectat ad concedentem.

165 Soc. iun. sententia proximè relata si vera esset (de qua tamen ipsemet dubitat) non procederet, vbi mens Principis in oppositum fuisset declarata.

166 Itẽ nec in feudo antiquo, vel habẽte antiq. naturã.

167 Multò minùs vbi descendentes acquirentium in infinitum vocati reperiuntur.

168 Vel de re indiuidua tractatur.

169 Aut de feudo fratribus concesso communi pecunia, vel communi seruitio.

170 Soc. iun. sententia supradicta confutatur, respondendo singulis per eum adductis.

171 Feuda ab initio ad filios, & descendentes acquirẽtium non transibant; cuius cõtrarium fuit postea ab Imperatore ad preces fidelium dispositum.

172 Pater nõ põt filijs in feudo antiquo p̃iudicare, q̃a ex prouidentia concedentis ipsi quoq; vocati sunt.

173 Pater, & filij in feudo ex pacto, & prouidentia dici quodammodo possunt socij liberalitatis Principis concedentis, saluò, quòd ordine successiuo admittuntur.

174 L. 1. C. si liber. Imper. soc. lib. 10. non habet locum, nisi motu proprio Principis munificentia processerit: secus. n. si ad postulationem.

175 Motu proprio tamen processisse præsumitur, vbi de postulatione non apparet.

176 Clausulam (in antiquum, paternum, & auitum) nõ immutare naturam, & qualitatẽ feudi tenuit Oldra. in cons. 178. & nonnulli sequaces.

177 Sed contra eum stat vera, & communis, ac passim recepta sententia.

178 Oldra. in cons. 178. declaratur.

179 Clausula (in antiquum &c.) de stilo notariorum, potiùs, quàm voluntate Principum concedentium feuda, apponi in inuestituris, dixit Ias. consi. 152. col. fin. lib. 2.

180 Con-

180 Contraria tamen sententia verior, & recepta est.
181 Clausula (in antiquum &c.) non operatur in feudo franco, & emptitio, illos effectus, quos in alijs feudis operari solet.
182 Clausula (in antiquum &c.) tollitur effectus per decretum (Meminimus.)
183 Quod multifariã declaratur, & limitatur, remiss.
184 Boss. dictum in tit. de Princip. nu. 312. & 338. declaratur notabiliter.
185 Clausula (in antiquum &c.) operatur solum ad beneficium personarum inuestitarum, & descendentium ab eis, sed est periculosa opinio, & contra communem.
186 Clausula (in antiquum &c.) referri non potest, nisi ad comprahensos in inuestitura.
187 Comprahensi autem in inuestitura dicuntur, descẽdentes omnes coinuestitorum, quicquid de alijs eorum collateralibus dici posset, & quoad illos operatur indubiè clausula prædicta, & hæc opinio vera, & communis ostenditur, & supra num. 29. 99. 100. 137. & infra nu. 195. & 200.
188 Clausula (in antiquũ &c.) multùm differt à clausula (frater fratri succedat) quia prima vocat omnes descendentes acquirentium ad reciprocam successionem: secunda verò non; vtì restricta ad personas ipsorum fratrum acquirentium.
189 Menoch. æquiuocatio in prædictis duabus clausulis in consil. 400.
190 Hæc tamen vltima determinatio non placet Ruin. in cons. 12. in primo.
191 Clausula (in antiquum &c.) non facit feudũ præsumi antiquum, quando constat, quòd est nouum.
192 Præsumptionis, & fictionis differentia.
193 Feudum, quoad quid nouum, & quoad quid antiquum reputari potest, absque repugnantia.
194 Capol. in consil. 24. lib. 2. declaratur; vide infra num. 197.
195 Clausula (in antiquum &c.) ita demum admitti facit collaterales, si a primo acquirente, siue à primis acquirentibus descendant, & non aliter, ex Bero. in consi 73. in princ.
196 Quod, quomodo intelligi debeat, declaratur.
197 Alex. in consi. 50. lib. 3. qui in eadem facti specie consuluit cum Capol. in consi. 24. in 2. declaratur, vide supra num. 194.
198 Clausula (in antiquum &c.) multũ differt à clausula (de antiquo, & antiquissimo) & quare sic?
299 Menoch. dictum in consi. 440. num. 59. restringendum ad terminos, in quibus allegati ab eo loquuntur, ex eiusdem Menoch. sententia.
300 Descendentes ab vno fratrum coinuestitorũ sunt de comprahensis in inuestitura; & stante clausula (in antiquum &c.) succedunt alteri coinuestito, & eius descendentibus; quicquid sit de alijs trãsuersalibus, & est communis & omnino sequẽda; & supra nu. 29. 99. 105. 106. 137. 187. & 195.
301 Dominus potest rem propriam in feudum ab alio recipere, ex communi.
202 Bona nunc feudalia, quæ per antecessores vassalli tenta, & possessa fuere, præsumuntur etiam apud illos titulo, & iure feudi fuisse, & non aliter, & supra nume. 53.
203 Recipiens rem propriam magni valoris in feudum à Principe, præsumitur potiùs facere, vt titulo meliori possit eam tueri, quàm vt verum, & propriũ feudum faciat.
204 Iactare suum nemo præsumitur.
205 Producens scripturam non potest eam impugnare, declara, vt infra nu. 208.
206 Feudatarij habent vtile dominium, & sunt ad instar vsufructuarij.
207 Meum dicitur etiam, quod ad alium ratione vsusfructus pertinet.
208 Producens scripturam in aliquibus partibus fauorabilibus, non tenetur eidem in alijs acquiescere.
209 Declaratio Ducis Frãcisci Sfortiæ olim facta pro Io. Ludouico, & Pallauicino de Pallauicinis, duas continet determinationes, alteram respectu ipsorum, & descendentium ab eis, alteram respectu aliorum agnatorum.
210 Distributiua adiecta personis acquirentiũ feudũ, quoad ipsos tantùm operari videtur, non quoad descendentes ipsorum, quibus non fuit adiecta: sicut è conuersò adiecta descendentibus non operatur quoad ipsos acquirentes, quibus adiecta non fuit, & de materia vide supra num. 39. 40. 107. 155. & infra vsq; ad num. 257. vbi contrarium probatur.
211 Sed conclusionem hanc vltimã, quòd distributiua adiecta descendentibus acquirentium, non prosit acquirentibus, impugnat Socin. & Alciat.
212 Distributiua adiecta descendentibus, tunc ipsis solùm proficit, & non acquirentibus, quãdo ad istos referri non potest, salua rectis sermonis ratione.
213 Distributiua adiecta personis acquirentium pro se, & descendentibus, rectè ad omnes refertur; & ideo quoad omnes operatur.
254 Verbo ab vno quæ reguntur, eadem qualitate qualificantur.
215 Vnica determinatio non debet difformiter determinare.
116 Distributiua adiecta personis acquirentium, semper operatur respectu quoq; descendentium; licèt non è cõtrà. Et ista est communis, quæ ab omnibus tenetur, & non habet contradicentem.
257 Feudum non potest recipiens, pro agnatis stipulari, nisi frater pro fratre.
218 Feudum, etiam informe, transit ad omnes acquirẽtis descendentes, quamuis de eis nulla sit facta mẽtio, ex communi; quod procedit ex legis prouidentia, & supra nu. 151.
219 Feudũ verò pro descẽdẽtibus acquisitũ, duplici prouidentia ad eos pertinet, legis, & hominis.
220 Feudum concedi potest à Principe, vt ad transuersales quoque acquirentis transeat, absq; alicuius stipulatione; quia ipsius Principis voluntas attendi-

tenditur, qui legem rei suæ dicit.
221 *Feudum pro agnatis etiam validè recipitur, quando antiquum est, vel datur iure antiqui, & supra num. 29. cum concord.*
222 *Bursat. malè de facto informatus in cons. 4.*
223 *Consuetudines bonæ, & antiqua feudorum, atque naturales ligant Principes.*
224 *Sententia in causa, de qua agitur, qualis expectāda pro iustitia &c.*

Pro Perill. D. Com. Antonio Maria Tertio Sissiæ, & Beluederij Comite.

EPITOME.

Castra Sissiæ, & Beluederij agri Parmen. ad Perillust. D. Com. Antoniū Mariam Tertiū, eiusq; descēdentes legitimos, & naturales in infinitū, pertinere, uti feuda paterna, antiqua, & auita. Quorum antiquitas multifariam probatur, & ulterius ius etiam accrescendi, seu nō decrescendi in eis locum inter vocatos habere posse.

Nouissimo loco contraria omnia tolluntur, & diluuntur, & præsertim duo Burs. responsa, in propria specie reddita.

RESPONSVM L.

Ex munitissima Officina Excellentissimorū Patrum Ducalis Consilij Parmæ, & Placentiæ deprompta dubia cōtra Perillust. D. Comitem Sisiæ, & Beluederij, satis, superq; indicant, nihil penitùs intactū relictū in cā de qua agitur: sed omnē potiùs hæsitationem quamuis minimam, linceis oculis perpectam, & animaduersam fuisse; Adeo quòd, cum suum in causa iudicium proferent, nulli partium quærimoniæ locus esse poterit, quòd accuratè minùs, minusuè diligenter illius merita intus, & in eute introspexerint, discusserint, & pro veritate indaganda exagitauerint. Quod sanè vtriq; earum pergratum esse debet; & prędicto D. Comiti gratissimum esse certò scio, cum causæ suæ rectitudinem tantò magis in lucem prodituram conspiciat. Pro cuius elucidatione, & si doctissimos Viros elaborasse non ignorem, quorum responsis dubitationes oēs indubiè sublatæ dici queūt. Nihilominus, nè officium meum ab his desiderari sinā, qui iure suo id à me vendicare possunt, rem ipsam haud parùm diffusam, quantùm fieri poterit, perstringam, & absoluam; ità tamen, vt difficultatē aliquā dissimulare videri nō possim.

Et quia Motiua, primo loco partis aduersæ fundamenta, cum nonnullis alijs contra dictum Comitem adductis, continent, secundo verò loco, relatis aliquibus fundamētis eiusdem Com. adiectæ sunt responsiones, vt illis confutatis, iniustam causam fouere videatur. Ego ordinem illum è conuerso seruandum propono, vt in primis pro d. Co. Tertio validissima, & vrgentissima fundamenta in cāpum prodeant; Deinceps prædicta aduersantium, cæteraq; aduersùs D. Comitem Tertium deducta fundamenta, diluantur, & eneruentur; Demum verò singulæ tollantur obiectiones factæ contra nonnulla eius fundamenta. Nam quamuis alia addenda, ad victoriam abundè sufficerent, vnum quodque tamen defensare in optatis est, vt Iustitia tātò magìs clarescat; quod, Deo dante, & Iustitia causæ fretus, assecuturum me confido.

Præsupposita igitur Genealogia, præsuppositisq; iuribus hinc inde productis, in quorum relatione tempus frustrà non conteram, concludo, ac pro constanti affirmo, D. Com. Antonij Mariæ ius clarum, & apertum esse; adeo vt in præsenti iudicio, iuxta per eum petita omnino iudicandum sit. Quod quidem multis solidissimis fundamentis demonstratur.

Et primò, quia feuda, & Castra Sissiæ, & Beluederij, cum iurisdictione, & pertinentijs suis, sunt verè, & realiter paterna, & antiqua Nobilium de Tertijs, à quibus ipse descendit; & nedum hoc tempore, sed talia erant vsque de anno 1440. & sequenti, quibus inuestituræ factæ fuerunt de eisdē locis à Philippomaria Mediolani Duce; quod plurib. cōstat demonstrōnibus.

Quarū prima est partis cōfessio, idest Com. Pāphili; Enimuerò in libello p eum, vnà cū Com. Antonio Maria producto in cā Tizzani de anno 1571. & nunc reproducto per Co. Antoniū Mariā, narrat ambo, Comi. Gubertum primum, fuisse Dñm Sissiæ, & Beluederij, & ex eo ortum fuisse Guidonē secundū, atq; ex Guidone prouenisse Gibertum secundū, Guidonem tertiū, & Nicolaum. Quos tres fratres subinde inuestiuit Philippus Maria, & per consequens, quòd tpe inuestiturarum harū, erant saltē auita ipsa feuda.

1 † Nec dubitandū, quin hæc confessio plenè pbet in præiudiciū confitentis, l. cum te C. de trāsact. l. post mortem, de adopt. Dec. cōsi. 454. nu. 6. Tiraq. latè tract. de retract. consang. §. 1. glo. 9.
2 nu. 37. † Pariterq; & eius hæredū, l. cum à matre C. de rei vendic. l. ex qua persona, de reg. iur. l. si ab eo, C. de neg. gest. & in specie, quòd successor non possit à confessione authoris resilire, tradiderunt Bald. consi. 89. colu. 2. lib. 1. Soc. Sen. consi. 249. nu. 20. lib. 2. Dec. consi. 184. in fi. & hos secutus Craue. consi. 29. nu. 1. & consi. 125. nu. 21. & rursus Soc. Sen. consi. 13. col. 2. in fin. lib. 3. cōsil. 50. nu. 8. consi 68. nu. 5. lib. 4. Rip. in l. si rē ali-
3 quam, num. 42 de acq. poss. † Et in proprijs terminis confitentis in libello qualitatem rerū feudalium, vltra pdictos, videatur Gozad. consi. 9. num. 9.

num. 11. & in eadem facti specie Soc. iun. consi. 77. nu. 74. lib. 1. Rol. consi. 2. nu. 112. cum seqq. lib. 1. Curt. iun. consi. 150. nu. 6. Menoch. consi. 341. nu. 8. Surd. consi. 5. num. 39. & consi. 151. num. 14. & nouissimè Dom. Præses Petra in suo Responso reddito in causa Status Plombini, pag. 10. versi. & prędicta, post multos, quos allegat, vbi de communi.

Secunda demonstratio resultat ex instr̃o iuramenti de anno 1364. per Gibertũ, & Nicolaum fratres de tertijs pro fortalitijs Tizzani, & Beluederij, & quæ tunc tenebant, & possidebant, de custodiendo, & saluando, ac custodiri, & saluari faciendo, ad honorẽ, & statum Magn. Do. Barnabonis Vicecomitis Mediolani, & Parmæ Vicarij Imperialis, & hæredũ, & successorũ suorũ.

4 † Et hoc instr̃m cum sit de antiquo, probat, ad not. per Doct. in l. cum aliquis, C. de iur. delib. gl. & Doct. in c. cum olim, de censi. Crau. de antiqui. temp. par. 1. num. 67. Mascard. concl. 106. D. Petra tract. de fideicõ. q. 12. nu. 29. & 46. pręsertim cum verba eius sint dispositiua. † Et quatenus enunciatiua dici possent, sunt principaliter, pp se emissa; & ideo probant, Crau. vbi sup. Dec. consi. 146. nu. 14. Ias. consi. 65. nu. 1. versi.

5

6 sed præmissis, lib. 3. cum similibus. † Tantò magis, cum Dñi Simonettę licèt dici possint Tertij, habent tñ causam à Co. Pamphilo, qui habebat cãm ab illo Giberto antiquiore, qui tunc iurauit vtì Dñs dictorũ locorũ. quo casu verba ẽt enunciatiua contra tertium indistinctè probãt, vt per eundẽ Crau. loco pręcitato nu. 78. cum cõcord.

Tertia demõstratio insurgit ex Priuilegio Vincislai Imperatoris, expedito de anno 1387. quo Nicolao de Tertijs, & filijs Giberti eius fratris defuncti, Castrum Tizzani concedit, in quo fit mentio, quòd ipsi inuestiti, & eorum Antecessores tenuerant alia Castra in Parmen. tenebãtq;, & in eis maxima dãna, & ruinas receperant, dũ partes Imperij tenebantur; inter quæ Castra verosimiliter, ac iuris præsumptione esse debebãt

7 duo prædicta, Sissię, & Beluederij, † ex quo de præsenti in prætéritũ præsumitur, qñ aliqua alia concurrit ratio, quare sic p̃sumi debeat, Menoc. de p̃sump. lib. 6. p̃sump. 62. in fi. cum concord.

8 † Imò idem dicendũ secundũ Alex. in consi. 81. nu. 3. lib. 2. quoties præsens status non hẽt contra se veritatẽ alicuius præcedentis status. At in casu nostro alia concurrunt ad demonstrandũ, loca istã per Antecessores Giberti, & Guidonis possessa fuisse, vt ex pręcedẽtib. & infra dicendis liquet; nec de cõtrario statu apparet, igitur, &c. Et de hoc paulò inferiùs latiùs dicetur.

Quarta demonstratio oritur ex priuilegio Reuerendissimi Epi Parmen. facto de anno 1413. se referente aliud antiquius, quo concedit Giberto Sissiæ Dño, ius deriuandi aquã ex Flumine Tarronis, & conducendi ad villã Burginoui, pro vsu Molendini dicti Giberti in iurisdictione Sissiæ, quod quidẽ Canale, & Molendinũ adhuc extant, & sunt prædicti Co. Antonij Mariæ; Et super quibus lata fuit sñia per d. Monaldũ de

9 anno 1560. in actis producta. † nã benè probãt, ex relatis per Mascard. d. concl. 106. num. 2. post Craue. vbi sup. nu. 3. versi. quòd procedit.

Quinta patet demõstratio ex inuestitura Ludouici Mariæ Mediolani Ducis de ann. 1497. in qua sunt hæc verba formalia (Antiquitus concessa fuerunt Nobilibus Tertijs, Ciuibus Parm. per Illustrissimos Principes Duces Mediolani priuilegia Feudalia locorũ Sissiæ, & Beluederij Diœcesis Parmensis, & mox confirmata, & renouata successiuè vsq; ad tpa Illustrissimorũ q. D. Bonę, matris, & filij, vltimorũ Ducũ Mediolani.) Ex quib. clarè dignoscitur, quòd ante inuestituras Philippi Marię tenebãt ista feuda Antecessores Tertij; inter quas, & supradictã Ludouici intercesserant solùm quinquaginta sex an-

10 ni; quod tps de antiquo dici non põt, † ex quo centum anni requiruntur, ex magis * cõi sñia; de qua testatur post alios Menoc. de arbitr. c. 3. nu. 6. Cephal. qui infinitos citat in consi. 250. nu. 18. & nouissimè Mascar. concl. 103. nu. 1. & 7. & D. Petra d. tract. q. 13. nu. 96. 103. & 147. à qua in consulendo, & iudicando non esse recedendũ, asserunt Ias. Curt. & alij ab ipso Mascar. relati, & in Pedem. decis. 173. nu. 8. & quia instr̃m huius inuestiturę Ludouici mariæ est antiquum, non dubitandum quin antiquitatẽ feudi probet. put in terminis tradit Guer. Piso. Soac. in prælud. feud. par. vlt. in differ. 3. tpe. versi. aur illa verba. allegans bonã rationẽ, quia pp anti-

11 quitatẽ oïa præsumuntur vera, & solẽnia. † Huiusmodi aũt assertioni Principis omnino crediturur, & stari debet, Clem. 1. de pbat. Alex. in terminis consi. 15. nu. 2. cũ seq. vol. 5. & Ias. d. consi. 65. col. 2. lib. 3. & tantò magis, quia cum tali as-

12 sertione concurrebat iuris p̃sumptio, † quia feuda ab aliquibus tenta, & possessa pręsumuntur in dubio antiqua, non noua, cap. 1. §. 1. in versi. onus probandi; quem Bald. ibi mirabilẽ dicit, de grad. succed. in feud. c. 1. & ibi Alua. post alios, si de feu fuer. contr. Curt. in terminis in tract. feu.

13 par. 1. q. 8. c. 9. nu. 15. 16. † & licèt aliquę ex scripturis relatis appellẽt Tertios Dominos, vel possessores dictorũ locorum, & non faciant mentionem, quòd in feudum tenuerint, cum tñ descendentes eorum inuestituras receperint, præsumuntur ẽt vsq; ab initio fuisse feuda, & pro feudalibus tẽta, & possessa. ita cõcludunt Doct. per illũ tex. in c. 1. si feud. fuer. contr. inter dom. agna. & præsertim Bal. qui reputat hoc esse notabile; benè facit tex. in c. 1. versi. si verò Dñs. de grad. success. in feud. & in c. 1. §. 1. de inuesti. in mar. fac. Alex. in terminis d. consi. 15. nu. 5. 6. lib. 5. & post cum Soc. consi. 66. nu. 12. versi. sed vl-

sed vltra, lib. 3. Roland. latè consi. 148. num. 19. lib. 4. Crau. de antiq. temp. par. 5. num. 1. in fi. & Surd. latè in consi. 5. nu. 1.

14 † Præterea animaduertendũ, quòd licèt dicta loca deuenissent, aut aliquod ipsorum, putà per renunciationẽ, vel delictum, aut aliam rõnem, pleno iure ad manus Ducũ Mediolani antè illam inuestituram Philippi, per ipsam tñ subsequentem nõ diceretur feudum nouum, sed antiqui naturam, & effectum retineret, cum in ea expręssim non sit cautum, quòd esset nouum, sed potiùs contrarium, vt infra dicetur, tex. est in cap. 1. vbi Iser. & alij de Vassal. decrep. æta. glo. & Docto. in c. 1. §. insuper, de prohib. feud. alien. per Feder. glo. Bart. & latiùs Albe. in l. qđ dr, la prima ff. de impen. in re. do. fa. Bal. in c. 1. col. antepen. an agna. vel fil. Alex. consi. 30. nu. 3. vers. & licèt noua concessio, cum seqq. lib. 1. Curt. consi. 49. nu. 44. versi. istam opin. & nu. 48. in fi. Ias. in l. si mihi, & Titio, in prin. col. fin. versi. Item in quantum vsque ad fin. de verbo. obli. & per consequens constare dicitur vtrunque ex feudis prædictis paternum, & antiquum fuisse.

Sexta demonstratio est super instrõ mandati olim facti per Co. Io. Mariam filium Guidonis, & Pamphili patrem vsq; de anno. 1507. producto vtsupra, in quo procuratorem constituit ad comparendum corã habentibus authoritatem à Rege Francię tunc Mediolani Duce, ad recognoscendũ Castrum Sissiæ, & Castrũ Beluederij in feudum nobile, & antiquũ pro dimidia p̃ indiuiso &c. Vndè manifesta resultat confessio feudi antiqui, quæ filio, & successoribus p̃iudicat, prout de alijs confessionibus Comitis Pamphili dictum est. & aduertendum, quòd non dicit feudum paternum tm̃, quod verificari posset in acquisito à Guidone eius patre: sed dicit (an-

15 tiquum) † quod importat acquisitũ ab aliquo ascendente, qui sit supra quartum gradũ, Bal. & Alua. in pręlud. Feud. in sexta diuis. Alua. in c. 1. §. hoc quoq; in quinto not. de success. Feud. Ias. in præltud. Feud. nu. 83. cum alijs per Crauet. citatis in dicto tract. de antiq. temp. par. 5. num. 2. aut saltẽ intelligi debet antiquũ feudum, quod sit acquisitum ab aliquo ascendente, qui fuerit parens communis generationis, per ea, quæ tradit Cur. ex communi dicto tract. de Feud. par. 1. q. 8. num. 7. & post eum Clar. in §. feudum. q. 8. in princ. & vtroque modo probatur apertissimè feudi antiquitas.

16 † Expeditum est autem, quòd in feudo paterno, vel antiquo succedunt descendentes, etiam in infinitum, & donec aliquis eorum superest à communi stipite proficiscens, nunquam reuertitur ad dominum; quia ius quæsitum habent virtute inuestituræ, cap. 1. de natu. success. feud. §. hoc autẽ sciendum, qui feud. da. poss. vbi Bal.

num. 5. & alij omnes; idem Bald. in cap. 1. nu. 3. & Afflic. nu. 5. de feud. March. & ibi bona glo. in ver. in consobrinis, Bald. in l. fi. C. vnde leg. Salic. in l. vnic. quæst. 11. & Rom. num. 10. C. quando non pet. par. Alex. consi. 30. nu. 31. lib. 1. Paris. consi. 164. num. 2. in fi. Curt. Sen. consi. 49. nu. 1. in versi. in quo paterno, Boer. consi. 10. nu. 16. vsque ad fi. Ioan. Gall. inter consi. feud. diuerso. consi. 2. nu. 64. Bero. consi. 70. nu. 1. li. 2. Curt. iun. d. tract. par. 3. memb. 3. Soc. iun. consi. 73. nu. 21. lib. 1. & cõsi. 66. nu. 12. cũ multis con cor. in 3. Didac. li. 3. var. resol. c. 3. versi. 5. hinc, Clar. in §. feudũ. q. 79. ver. difficultas, Vall. cõsi. 3. lib. 1. Cepha. cõsi. 172. nu. 33. Natt. consi. 467. nu. 5. & consi. seq. num. 1. Surd. consi. 5. num. 4. & hoc nullam habere dubitationem, vt inquit Mandos. ad Rom. consi. 315. in versi. impugnari plures referens.

Et hoc vnicum fundamentum sufficeret dicto Comiti ad victoriã; qm̃, cum appareat, feuda, de quibus agitur verè, & realiter paterna, & antiqua fuisse antè inuestituras Philippi, nullĩ relinquitur hæsitationi locus; Et si cauillando contenderetur ex aduersò, probationes nõ esse pęnitùs concludentes (cuius contrarium verissimum creditur, ex præallegatis,) † eas tñ in 17 antiquis sufficere, negari non potest, in quibus leuiores admittuntur, & indicia, ac coniecturæ pro plenis, habẽtur probationibus, vt omnibus in cõfesso est, teste Mascard. post innumeros relatos d. conclu. 103. num. 12. cum seq. & conclu. 104. 105. 106. & 107. cui sufficit remissio. Et in terminis tradit Aret. consil. pen. num. 2. & 3. versi. si tamen.

Secundum principale fundamentũ pro D. Comite sit, quòd circumscripta p̃batione pręnarrata antiquitatis feudorum, ipse nihilominus, extincta linea Comitis Giudonis p̃ mortẽ Co. Pamphili sinè filijs, admittitur ad successionem illius partis feudorum, quã idem Co. Pamphilus viuens possidebat. Et hoc pluribus conuincitur argumentis: Quorum primum est eiusdem met Com. Pamphili confessio, nedùm simplex, sed geminata, & multoties reiterata, etiam iudicialis, & iudicialiter à Com. Antonio Maria acceptata in vim iudicialis, & irreuocabilis cõfessionis, Quæ omnia ex productis liquent. Etenim, cum de anno 1560. bannitus diceretur Comes Antonius Maria in Ciuitate Placentiæ in contumatiam, cum confiscatione bonorum, & Fiscus Parmæ appræhendisset eius bona; & fecisset solita banna contradictionum, constituit Com. Pamphilus specialem Procuratorem ad contradicendum pro bonis ipsis feudalibus, asserens, ea confiscari non potuisse, nec posse; sed ad ipsum constituentem, vti proximiorem agnatum, & conuassallum; & coinuestitum, iure accrescendi, vel non decrescendi, & vigore

inuestiturarum spectare, & pertinere; Et in eodem mandato iurauit, prædicta omnia fuisse, & esse vera, & nō ficta, nec simulata, nec in fraudem alicuius facta: Procurator autē producens mandatum cōparuit in iudicio, & petijt, ac instetit declarari, bona feudalia Sissiæ, & Beluederij non potuisse confiscari, & in dicta cōfiscatione non compræhendi: sed ad Com. Pamphilum deuoluta, & translata, & eidem cōpetere, & spectare, & pertinere, stante natura, & dispō ne inuestiturarum; Et propterea meliora, & potiora iura eum hre, quàm haberet Duc. Camera, & sibi relaxanda esse, ac relaxari debere; Et iurauit in forma; Quia verò Co. Antonius Maria tunc tēporis, vti innocens, se constituit, & deinde liberatus fuit; Comparuit quoq; in iudicio memorato contradictionū medio procuratoris sui, & acceptauit in primis oīa fauorabilia ex deductis, & ꝑductuis ex aduersò & in spetie, quòd feuda Sissiæ, & Beluederij, deficiente altero ex ipsis DD. Co. Antonio Maria, & Co. Pamphilo, in alium transire deberent; non extā te prole eorū masculina. Cum igitur super confessione ista Co. Pamphili, vltrā stipulationem Notarij, qui acceptauit contenta in d. Mandato pro oībus quorum interest, vel interesse pote-
18 rat† interuenerit quoq; acceptatio Co. Antonij Mariæ iudicialis, confitenti omninò prȩiudicat, ad latè tradita per scrib. in c. si cautio, de fid. instrum. & in l. 1. C. de cōfess. in l. verum, §. si quis absente, ff. eo. tit. & alibi passim; & per cōsequēs eius ēt hæredibus, & habentibus causam ab eo,
19 per supradicta. † Et huiusmodi confessiones iudiciales faciunt notorium, Afflict. decis. 176. nu.
20 4. † & pariunt actionem in factum, prout sñia, secundùm Menoch. de arbit. iud. cas. 243. num.
21 39. † Et dicuntur probationes superlatiui gra-
22 dus, Atet. consi. 68. in fi. † & tollunt vel minuūt ēt præsumptionem iuris, & de iure authen. sed iam necesse, vbi glo. & Docto. C. de dona. an nupr. Bal. consi. 354. quæritur vtrū, lib. 3. Crau. consi. 71. num. 4. & alia multa de efficacia ipsarum tradit Rolan. con. 71. nu. 40. lib. 2.

Et quia eodem tēpore præces porrexit Co. Pamphilus Serenissimo q. Duci Octauio, narrādo contradictionem, sic vt supra factā, & quòd bona feudalia Com. Antonij Mariæ confiscari nō poterāt, sed ad ipsum erant deuoluta, quodque in causa multa veniebant probanda, quæ difficilis erant probationis, supplicauitq;, vt iudex eas sūmariè reciperet, & ommissa tela iudiciaria, & facti veritate attenta, iudicaret, cui rescriptū fuit (Auditor noster Criminaliū B. Al-
23 berghertus iustitiam faciat. † Resultat alia confessio, quæ cum sit in præcibus porrectis Principi, præiudicat, l. cum præcum, C. de liber. causa
24 † præsertim, cum sit secunda, & sic geminata, quæ magis efficacem solet parere obligationem, Bart. in l. cum scimus, in fin. ff. de verbo. oblig. Crau. d. consi. 171. nu. 19.

25 † Nec dicatur, Comitem Pamphilum confessum tantùm fuisse, se succedere in feudis Com. Antoniæ Mariæ sinè filijs decedenti, vel delinquenti, vt supra, sed non è conuersò Com. Antonium Mariā successorem suum esse, quia successiones sunt reciprocȩ & vicissitudinariȩ; adeò quòd si ego succedo tibi, & tu mihi; & vno posito, ponitur & aliud de iuris necessitate, l. lege duodecim Tabularum, vbi Bald. Castr. & alij, & l. Meminimus, post princ. C. de leg. hæred. ibi (vt quemadmodum ipsis à personis legitimis succeditur, sic & ipsi legitimarum talium personarum habeant successionem) plenè Rui. consi. 12. nu. 6. cum seq. lib. 1. vbi in materia feudali specificè loquitur, & post eum Cache. decis. 23. num. 16. vbi aliam quoq; rationem considerat quia scilicet correlatiuorum eadem debet esse dispositio. In casu igitur nostro eò maximè procedunt ista, stante alia iudiciali confessione facta per Co. Pamphilum in libello Tizzani, quòd nullus alius extabat de domo illorum de Tertijs, descendens legitimus à communi stipite, præter ipsos duos consanguineos, & coinuestitos, adeò vt omnis scrupulus, etiam minimus, sublatus sit. Et hoc etiam secundum fundamentum inuicibile videtur.

Tertium principale fundamentum sumitur ex inuestituris Philipphi Mariæ, ex quarum tenore manifestè depȩhenditur, Principem concedentem, ac recipientes voluisse, vt inter inuestitos, & eorum descendentes in infinitum locum haberet ius accrescendi, seu nō decrescendi, vel, vt alij vocant, successio vigore inuestituræ; ita vt vno ex dictis coinuestitis decedente sinè filijs, vel extincta eius linea, alij superuiuentes, vel eorum descēdētes succedant; adeo quòd donec aliquis ex descendentibus inuestitorum superfuerit, nō aperiatur feudum domino, neque porrò aliqua ad ipsum reuertatur, neque per possidentem in extraneos quouis titulo transferri queat.

Hæc autem contrahentium voluntas, non tantū una, sed decē rōnibus manifestatur; Qua-
26 rum vnaquæque sufficeret; & † Prima quidem est, quòd concessiones illæ feudales fuerunt fratribus de tertijs coniunctim re, & verbis factæ, pro se se, & eorum descendentibus masculis, videlicet de Castro Beluederij Guidoni, & Giberto; De Castro autem Sissiȩ, Guidoni, Nicolao, & Giberto; & quia coiunctim, vt supra, resultat effectus memoratus, per notissimam reg. l. 1. C. si liber. Imper. soc. lib. 10. quæ licèt in imperatore loquatur, vendicat tamen sibi locum in quocunque Principe perpetuò inuestito, habente potestatem legis condendæ, & iura in statu suo Imperialia tenente, vt sunt Principes Italiæ, & signan-

signanter Dux Mediolani, de cuius inuestituris nos tractamus. sic in terminis concludit Ias. in consi. 1. in 3. fundô, lib. 3. & in consi. 136. num. 4. lib. 4. subiungens, ab hac * opinione non esse in consulendo, & iudicando recedendum, licèt legendo, vel subtilizando ad acuenda auditorum ingenia contrarium attentari possit, prout ipse fecit in l. si mihi, & titio, de verb. obli. & in rep. l. re coniuncti, de leg. 3. & in Duce Mediolani idem rñdit Curt. sen. consi. 49. num. 21. versi. sexto casu, num. 5. vbi videndum, & 56. vbi de communi; post eum Colleg. Bono. in consi. seq. nu. 16. Corn. consi. 315. col. 1. asserens, non esse tutũ subditis aliter dicere, lib. 3. Paris. consi. 5. nu. 11. & consi. 17. col. 5. lib. 1. Bero. cons. 70. nu. 15. 16. lib. 1. Curt. iun. de March. Mantuæ, consi. 61. col. 4. ver. succedit ẽt cõis conclusio, & cõsi. 100. præsupponitur in facto, col. 2. versi. & pręmissa tantò. Soci. sen. consi. 66. nu. 13. versi. ex quibus lib. 3. de March. Mantuę loquens, Soci. iun. d. consi. 73. nu. 22. cum tribus seq. vol. 1. vbi de Duce Mediolani, & Ferrariæ, ac Mantuæ, & & Rep. Veneta; & de cõi attestaĩ Clar. in §. feudum, q. 77. ver. & hæc quidẽ, Purpur. consi. 548. nu. 59. & seq. vbi de cõi, Boss. in tit. de Principe, num. 334. vbi ita in Senatu obseruatũ attestatur super inuestitura Ducis Mediolani, Crau. consi. 965. nu. 2. 3. Pet. Ant. Anguis. d. consi. 3. nu. 34. li. 7. & receptiorẽ fatetur Pet. Loriot. in vsu. feud. pag. 74. in fi. licèt contrariã leuib. fundamentis teneat, quib. patet rñsio ex latè deductis ꝑ Losfred. consi. 15. in primo dub. vbi opin. hanc vti cõem, & verã tenet, & innumeris authoritatib.
27 comprobat. † & de potestate Ducis Mediolani amplissima, videatur post alios Rol. consi. 100. nu. 48. cum plur. seqq. & nu. 95. vol. 4. Surd. cõs. 1. nu. 12. 13. & quòd Dux Mediolani iura Imperi alia teneat, & pro supremo Principe habẽdus sit, fatetur Burs. in cõsi. suo 4. nu. 21. pro aduersarijs reddito, & duas allegat pulchras decisiones, quæ videantur, & omninò Becc. consi. 56. nu. 61. vbi de multis alijs Ducibus, & Principibus idem firmat.

Secunda ratio est, quia concessionũ altera cẽtat in feudum honorificum, paternũ, & auitum, nobile, & gẽtile, ac iure feudi honorifici, paterni, auiti, & antiqui, nobilis, & gentilis; altera ve-
28 rò in feudũ honorificũ, nobile, & gentile; † quæ verba idem sonant, & nil aliud important, quã antiquum, Bald. in prælud. feud. col. fi. in decima diuis. Dec. consi. 53. nu. 3. Grat. consi. 4. nu. 4. lib. 1. Tiraq. de nobili. c. 19. nu. 6. Soc. iun. cõsi. 103. nu. 74. cum seqq. lib. 2. Card. Alba. consi. 3. num. 7. Natt. consi. 576. num. 6. Cepha. consi. 173. nu. 12. Gabr. in suis conclu. ti. de feud. conclu. 1.
29 num. 2. Menoch. consi. 202. num. 49. † Prædicta autem clausula (in antiquum &c.) ex magis recepta scribentium sñia operatur, vt omnino reputetur tale, eiusq; naturam assumat, & signanter, quod in eo succedant oẽs descendentes acquirentium in infinitum, & inter eos habeat locum ius accrescendi, siuè vt supra. Quodq; hæc sit * receptissima sñia, & omnino sequenda consulendo, & iudicando, omissis contrarijs disceptationibus, patet, & manifestè quidẽ per infrascriptos, qui obiecta oĩa funditus tollunt, Curt. sen. d. consi. 49. nu. 17. cum seq. nu. 31. versi. ad tertium, & nu. 36. & 49. cum seq. quibus in locis cõem pluries attestatur, & marmoreum, ac solidissimũ fundm̃ nuncupat, sequitur Colleg. Bono. in consi. seq. nu. 4. cum seq. Ias. consi. 1. lib. 3. vbi sępiùs * cõem dicit, & ab ea nullatenus discedendum in iudicando, Dec. consi. 53. præallegato nu. 3. & consi. 193. & seq. Brun. consi. 73. ad fi. qui de hac opinione dubitandum non esse asserit, ex quo eam amplectuntur oẽs feudistæ, Natt. in consi. 467. & seq. innumeros referens, & verissimã, atq; receptissimã, & oĩnò sequendã affirmans, Curt. iun. latè in tract. feud. par. 1. c. 9. q. 8. nu. 8. Iacob. de S. Georg. in sua inuest. feud. in ver. feudum, nu. 11. dicens ita cum Bal. tenere oẽs feudistas, Cepha. omnino videndus consi. 173. nu. 16. & consi. 617. nu. 57. per tot. Clar. in §. feudum, q. 8. ver. sed hic occurit. Rol. ad saturitatem consi. 60. nu. 14. vsq. ad fi. lib. 1. & consi. 3. num. 8. lib. 4. consi. 48. num. 23. 24. eo. lib. Gabr. d. conclu. 1. vbi magis * cõem attestatur. Card. Alba. consi. 3. nu. 4. Surd. consi. 15. nu. 22. Rim. iun. consi. 32. nu. 36. 37. Burs. ex magis cõi, consi. 225. nu. 91. Menoch. consi. 160. num. 21. Cran. consi 926. nu. 1. & consi. 965. nu. 4. Petr. Ant. Anguis. cõsi. 3. nu. 31. lib. 7. Viui. com. opi. opin. 115. Canec. in extrauag. volentes, in §. sed quia si fuerit. Beret. de cõiori, consi. 78. num. 15. & seq. & consi. 100. num. 2. & Guer. Pis. Soac. in prelud. feud. par. vlt. in differ. à tpe. ver. uos pro resolut. post Melch. cling. quem refert, & ex mẽte oĩum Doct. esse asserit Petr. Loriot. in vsi. feud. pag. 25. versi. sed quid econtra ubi verio nẽ, & receptionem dicit. Apud istos aũt obiter relatos, innumeri alij Doct. antiquiores verendæ authoritatis legi pñt, quos minimè recensebo, breuitati, quoad fieri poterit, studens; nam res in infinitũ ꝓcederet, si oẽs recẽsere vellem.
30 † Tertia ratio est, quia vnicuiq; locorum ꝑdictorũ attribuit merum Imperiũ, iurisdõnemq; & in feudum simul concessit, quæ cũ sint sui natura indiuidua, operantur, vt vnicuiq; in inuestituris cõpręhenso, in solidũ facta sit concessio, ita vt inter eos locus sit iuri accrescendi, vel vt sup. Bald. l. vnica. colu. vlt. C. qñ non pet. par. & in l. 1. de offi. consu. Bart. in l. 1. §. si plures, de exerci. Curt. in terminis, d. consi. 49. nu. 51. ver. 2. elicitur, nu. 52. & 53. Colleg. Bono. vbi supra, nu. 14.
31 in fi. & nu. 15. post Aret. cõsi. 165. nu. 2. in fi. † vbi benè declarat, qũo diuidi possit commoditas,

Consi. Lud. Sacc. X 2 & vsus

& vsus iurisdõnis, & indiuidua remaneat in essentia sua,& cuilibet in solidũ cõpetat,siue vnũ, siue plura sint Tribunalia. & concor.alleg.Parif. consi.6.nu.6.lib.1.Zas. de feu.par.8.nu.39.Pet. Loriot.in vsi.feu.pag.27.ver.sed tñ.Ceph. cõsi. 3.nu.27.consi.173.nu.35.Curt.iun.in tract.feu. par.3.nu.48. Duen. reg.106. nu.2.Purpurat.d. consi.548.nu.61.& cum mero imperio,& iuris-
32 dictione, concessa quoq; fuere † vectigalia,& pedagia,quæ ius indiuiduũ continẽt,& ius accrescendi causant,Ias.in l.si mihi, & Titio,nu.5. de verb.oblig.Crau.consi.963.num.3.

33 † Quarta rõ est,quia in vtraq; inuestitura dispositum est, quòd Castra pdicta cum iurisdõne, & alijs iurib.specificaris,censeantur,& sint vnũ corpus,& sic quid indiuiduũ; est enim metaphorica locutio; quia sicut corpus animatum, si diuidatur,desinit esse; sic & feudum taliter concessum, si diuideretur, amitteret suũ esse, & suã naturã. Nimirũ vnicuiq; cõpræhenso in inuestituris prędictis ius insolidũ fuit quæsitum.Ita in terminis arguit Curt.consi.48.recolendæ,nu.25. versi.7. benè facit,& d.consi.49.nu.51.vbi dicit, fundiũ hoc stare,vt in firma petra;sequitur Colleg. Bono.vbi sup.nu.14. versi. quã conclusionẽ Parif. consi.6. num. 6. cum concord. lib. 1. & Decia. in consi.73.num.8.& seq. lib.2.

34 † Quinta ratio, quia cõcessiones sunt ꝓ descendentib.inuestitorũ in infinitũ.Etenim,si diceremus, ꝙ pars aliqua feudi redire posset ad dñm, vel in extraneũ trãsire, ius illud in descendẽtes acquirentiũ non ꝓgrederetur in infinitũ: Idcirco ius accrescendi,vel vtsupra,locũ habet,per c. 1.de duob.frat.à cap. inuest. ꝓbat enim ille tex. quòd si feudũ sit concessum fratrib. & eorũ descendentibus, quoad viuent, censentur insolidũ inuestiti; adeoquòd ius accrescẽdi inter eos locum hẽt;& hoc ibi not.Bald.& Aluar.ac alij.Idẽ est nanq; dicere,succedãt in infinitũ,ac si dictum fuisset. Quoad viuent,vt in terminis considerat Soc.d.consi.66.nu.14.in 3.Curt. d.consi.49.nu. 20. versi.4.adducitur tex.Alex.d.consi.30.nu.9. in prin.repetito.in cõsi.2.lib.5.Rip.in d.l.re cõiuncti,nu.163.Aemilia.consi. 53.nu.9.& consi. 70.nu.6.7.Mandos.ad Roma. consi.315. in ver.
35 in feudo.post Aret.Corn.& alios quos citat,†& quòd casus prædicti parificari debeant,suadetur ex l.1.cum glo.ff.pro soc.vbi societas contracta in perpetuum,& contracta ad vitã, pro eadẽ reputatur,quam etiam ad hoc põderat Rui. consi.
36 143.nu.10.lib.4.† quinimo, & si inuestitura diceret solũ, in tertiam, & quartã generationem, adhuc iuri accrescendi locus foret inrer vocatos,vt tñdit Ias. pro Card.Farnesio, qui fuit postea Paulus III. aduersùs Cam. Apost. in consi. 117.nu.3. versi. tertiò principaliter, volu. 4. & post eum Decian.d.consi.73. nu. 15. in septimò.
37 † Sexta ratio, quia Castra prædicta in feudũ cõcessa,erant fortalitia,quæ ꝓ re indiuidua regulariter reputantur. Vndè sequitur effectus, de quo supra ut in terminis ꝓpendit Bero.consi.72. num. 17. lib. 1. fortalitia etenim erant, & talia nuncupantur,tam in instrumento iuramenti antiquitùs præstiti modo quo supra, quàm in inuestitura Beluederij.

38 † Septima ratio, quia ambæ concessiones p̃supponunt multa seruitia habita per inuestientẽ à fratrib. inuestitis, & receptionem certarũ pecuniarum, licèt non æquiualentiũ ipsis feudis, videlicet florenorũ trium milliũ in totũ tpib. necessitatũ ipsius Ducis erogatorũ, ꝑp quæ feuda conceduntur; Etenim, qñ feudũ per fratres acquiritur cõi pecunia, vel cõi seruitio,vt hic cõtigit, alter alteri succedit, & ius accrescendi inter eos, ac eorum descendentes locũ hẽt, datò, quòd feudũ aliàs diuiduum foret, tex. est ad literam in c. 1.de benefi.fra.vbi Bald.Alua. & oẽs not.Iser.in c.preterea, in fi.d.c.Cora.Zas.in epir. feu.par.8.nu.25.26. Hannet.in tract.feud. lib.2. c.7.ver. Idemq; erit si feudum nouum.Socin.d. consi.66. ver.2.est ratio, lib.3.Bero. d.consi.70. nu.2.asserens, hunc esse vnũ ex casib. specialib. in quib.ius accrescẽdi locum hẽt in feudo; Boer. decis.214. nu.25.26. Ias.in consil.117.nu.3.lib. 4. Soc.iun. d.consi.73.nu.70. in princ.Menoch. consi.464.nu.3.benè facit, quod scribit Alex.in d.l.si mihi,& titio.nu.7.de verb.oblig.& in cõsi. 24. lib. 5. quem refert, & sequitur Purpura. d. consil. 548. num. 27. de acquirentibus feudum ex causa onerosa, &c.

39 † Octaua ratio est, respectu inuestituræ Beluederij tñ,quę cõcessa reperitur illis duob.fratribus, Giberto, & Guidoni, & vtriq; eorum, pro sese, filijs,& descendẽtibus suis,&c. Enimuerò dictio illa (vtriq;) operatur, vt q̃libet de toto inuestitus censeatur, & locus sit iuris accrescendi, vel, vtsupra,prout terminis tñdit Curt. sæpè citato * consi.49. num. 54. vbi latè insistit, & de cõi * attestatur, quæ secundũ ipsum non habet contradicentem; & ait, quòd Apollo non responderet huic fundamento, sequitur Colle.Bono.d.consi.
40 seq.num.13.† & idem de similibus dictionibus distributiuis (cuilibet,& vnicuiq;) Bal.& Alua. in cap.1.§. filiæ verò de success. feud. & post eos Alexan. d. consi. 30. num. 9. repetito vtsupra Abb. consi. 103. in fin. Rui. consi.12. num. 5.in princ.Parif.consi.6.nu.13.in princ.Loffre.consi. 15. num.4. Bero. d. consi. 72. num. 15. Soci. d. consi.66. num.13.ad fin.& num. seq. vbi videndum, Bello.consi.20.num.3. vbi de * cõi, Clar. * ex communi in §.feudum, questio.77. versi.sed certè, Menoch. consi. 464. num.15. versi. tertiò vrgeret, nu.17.versi.non obstat tertium. Decia. consi.73. num. 16.& 19. lib. 2. Anguf. d. consi. 3.num.32.cum concord. & num.50.lib.7.Mandos. ad Rom.consi.315.in vltima appost.

41 No-

41 † Nona rō eſt,quia cum de beneficio Principis agatur,latiſſimè interprętādū eſt cōtra concedē
42 tē,l.1.de benefi. Princip.cū vulg. † Si enim dubiū eſſet, an inueſtiturę memoratę eſſent factæ pro oībus vocatis in ſolidum, & iuri accreſcēdi locus inter eos foret, vel nē? (quod tñ dubiū ceſſat) affirmatiuè rñdendum foret, vt in propoſito,arguit Cur.d.conſi.49.nu.46.& ſeq. ſubiūgens,cōem * eſſe ſnīam, quòd lata in ſimilib. fit
43 interpretatio, † & per abſurdum, ac temerariū fore Principis liberalitatem aſtuta interpretatione intercipere,iuxta tex.in l.fi.C.de agen.in re.lib. 12. Hoc quoq; fundm inquit procedere ex neruis iuris; quod & placuit Iaſ.d.conſi.1.in fi.lib.3.& Nat. d.conſi.467. ad fi.&c.
44 † Decima eſt ratio, quia Princeps inueſtiens oēs fratres, & eorū deſcendentes de feudis paternis,auitis, antiquis, & vtſupra, id fecit motu proprio,ex certa ſcientia,de poteſtatis plenitudine,& omni meliori modo,quo fieri poſſet,nō obſtantib.&c.ſupplendo oēs defectus &c.Tales enim clauſulę in vtraq; inueſtitura legūtur,quę illius mentē fauorabilem,& ꝓpenſiorē erga vocatos declarāt,& intentioni memoratæ non parùm inſeruiunt, vt in caſu propoſito conſiderauit Curt. d.conſi.48. num.26. cum duob.ſeq.& conſi.ſeq.nu.71.Mant.conſi.263.in primo dub. Tot igitur concurrentibus rōnibus, & ſanè quidem,iuribus, & authoritatib. egregiè ſubnixis, & ſuffultis, de inueſtiturarū iſtarum interpretatione vlteriùs ambigendū non eſt, cum in fauorem Dom. Com.Antonij Marię adeo ſint claræ, & apertæ, vt nil clariùs, aut apertiùs deſiderari poſſit.

45 Quartū principale fundm ex abundanti deſumere libet ex ſubſequētibus inueſtituris aliorum Principum ſucceſſorū.Et primo loco ſe offert ea, quæ à Franc. Sfortia Vicecomite facta fuit Guidoni ſoli,in qua prænarratis priùs inueſtituris prædictis Philippi in tres fratres antedictos factis; (quod idem importat,ac ſi verbo ad verbū inſertæ fuiſſent,Alex.d.conſi.30. num.6. lib.3.& conſi.2. in 5.) ipſum Guidonē recipientem pro ſe ſuiſq; deſcendētibus maſculis, & legitimis in infinitum inueſtiuit de vtroq; Caſtro præfato,cum ſua iuriſdōne,& ēt in feudum nobile,& gentile, ſaluo tñ iure aliorum conſeudatariorum. Vndè multiplex etiam colligitur,vltra prædicta, noſtræ intentionis probatio.

Prima,quia ambo prædicta loca cum iuribus ſuis creat, erigit,decorat, ac ſublimat in verū, rectū, & honorabilem Comitatū, & Comitatus dignitatē;ita vt de cęterò in perpetuū talia ſint, & nominentur,& titulum, effectum,& præeminentias veri Comitatus, & legitimi habeant,
46 † etenim, ſi loca ipſa priùs non habuiſſent in ſe ius indiuiduum,prout habebant,per ea,quæ ſupradicta ſunt, certè per hanc regalem dignitatem illud acquiſiuiſſent,per tex.in c.1.§. præterea Ducatus, Vbi feudiſtæ oēs not. de prohib. feud.alien. per Feder. Et ſignanter Camerac. in repet. pag. 98. in littera N. & ſeq.vbi notabili-
47 ter certè loquitur,† & in proprijs terminis; qñ ſcilicet, dignitas attribuitur feudo diuiduo, qđ propter hoc fit indiuiduū, ratione adiuncti,dato quòd antea fuiſſet diuiduum; Guen.Pic. Soc. in præl ud.feud.part. vlt.in differ.à quali. ver.2. eius naturæ.Mari.Frec.latè in tract.de ſubfeud. lib.3.differ.1.Minado.1.cōſi.1.nu.24.25.& 60. Pet.Loriot.vbi ſup.pag.74.ver. Ideoq; in feudo
48 indiuiduo,†,& regulare eſt,quòd feudum dignitatis attribuit naturam ſuam bonis connexis,vt
49 tradit Alciat.conſi. 3.num.30.tom.1.lib.3.† Ex indiuiduitate autem reſultat ius accreſcēdi inter poſſidentes glo. cōiter approbata, cap.1. de duo.fra.de no.benef.inueſti.Bal.in l.1.col. pen. & ibidem Saly. q. 10. & cæteri ſcrib.C.quando non pet. par. Docto. in d. l. ſi mihi, & Titio, & alibi paſſim;& maximè in feudo, Bero. cōſi.70. num. 12. 13.vbi de cōi * volum.1.conſequenterq; cum Com. Antonius Maria ſolus ſuperſit ex dictis poſſeſſoribus,totum habere debet.
50 † Et quòd in feudo dignitatis Comitatus, vel alterius ex regalibus locū habeat ius accreſcendi, vel vtſupra tradit Aret.d.conſi. pen.num.2. in fi.Curt. iun.in tract. de feud. par. 1.q. 8. e.9. num. 4. & par.3. memb. 3. nu.48. & rurſus par. 4.q.13.num. 18. Bero. d.conſi.70.nu.14 & 35. vbi de cōi * lib.1.Cepha.d. conſi.173. num.35. omnino videndus,qui multos allegat concord.
51 atque Menoch.conſi.401.nu.18.19.lib.5.† Benè confert deciſ. Bald. & Marti. Laud. in c.1.in princ.quib.mod. feud.amitta. de duob. fratrib. quorū vnus relinquit Dominum in pugna, cuius portio ad ipſum Dominum nō reuertitur,ſi ſit feudum dignitatis, alias ſic. &c.

Secunda probatio erit ex eo,quòd Dux Frāciſcus dicta loca,& dictum Comitatū dat,& cōcedit in feudum nobile, & gentile; quod idem eſt,cum paterno, & antiquo,in quo omnes in ſolidum vocātur, vtſupra probauimus in tertia tertij fundamenti ratione.

Tertia probatio ſumitur ex eo, quòd dicta loca in comitatum, & feudum erecta,attribuit, & concedit Guidoni, & deſcendentibus ſuis ſimpliciter, & non portionem ſuam tantùm, quaſi quòd ipſa integra illa haberet,vel habere deberet: ſed ita cum myſterio factum creditur; nam cum ex precedentibus inueſtituris, benè præcognitis, animaduertiſſet quemlibet dictorum fratrum inueſtitum fuiſſe in ſolidum,rectè quoque illum de toto inueſtiuit; quia nihil de nouo illi concedebat, nec cæterorum iuri in aliquo detrahebat,qui in ſolidum ēt inueſtiti repe-
52 riebantur,† quāuis quoad vſum, & cōmoditatē quiſq; portione ſua frueretur, iuxta doctr. Bart. in l.

in l.tutores,num.6.de admin.tutor. & in l.cum cōstet,& in §.si inter duos, de aqua quot.& esti. vbi ait, quòd si aliqui habent iurisdictionem in aliquo castro, & diuidunt inter se, vnus videtur vti iurisdictione per alium.Ad quod faciunt alia multa, quæ supra in 3. ratione tertij fundamenti in materia iurisdictionis,retulimus.& sanè,si aliter inuestitutam hanc interpretatemur, alterum de duobus inconueniens resultaret, vel quòd inuestire debēs de parte tantùm, inuestisset de toto inefficaciter,& absque effectu; quod

53 non est dicendū, † cum verba in quacunq; dispositione,& præsertim in contractibus non debeant stare absq; effectu operandi,Bald.in rub. de contr.empt. q.9.Dec.consi.2. nu.4. & consi. 3.in princ.latè Craue. consi.297.nu.4.vel quòd alijs coinuestitis piudicare voluisset;cuius cōtrarium ipsemet Dux Franciscus inferiùs declarat,

54 † & quod etiam facere nequiuisset,si voluisset, c.1.§. hoc quoq; de success. feud. c. 1. de alien. feud. pater.Signo.consi.11.nu.3. Curt.d. consi. 49.num.95.Petr.Ant.Anguis. consi.3. in primo dub.lib.7.Guer.Pis.Soac.in prælud. feud. part. vlt. in differ.à tēpore versi.contrariā substantiā.

Quarta probatio nascitur ex amplissimis illis clausulis (motu ꝓprio,ex certa scientia) & alijs antedictis, in hac etiam repetitis, operantibus effectum, de quo in præcedenti inuestitura diximus in vltima ratione.

Secundo loco succedit inuestitura Ducissæ Bonæ,& Io.Galeatij eius filij,in qua,relata tota inuestitura Frācisci, & alia Galeatij Mariæ Ducis,eius successoris, (qui, omnes ius tunc temporis habentes in feudo, & Comitatu prædicto inuestiuit, non verò solos Guidonis descēdētes,& alia eiusdem Galeatij inuestientis descēdentes Guidonis, & Giberti,tam de portionib. parētum suorum, quā de portione Nicolai prædefuncti sinè filijs masculis: cui Nicolao successisse fatetur prędictos vtriusq; fratris descendētes in portione sua feudi) ex certa scientia, & omni meliori modo,supplēdo oēs, & quoscunque defectus, inuestiuit nomine suo,& filij prædictos descendētes Guidonis, & Giberti in feudum nobile, gentile, & in titulum, & dignitatē Comitatus de partibus vnicuiq; ipsorum spectantibus de prædictis Castris, & locis, cum iuribus, & pertinentijs suis & iuxta formam memoratę inuestituræ Francisci, & Galeatij, cum de rogatione obstantium in amplissima forma. Et in hac inuestitura, vltra deducta super prædicta Francisci, quę in hac ēt considerari possunt,

55 animaduertendum est † quòd inuestiens fatetur portionem Nicolai deuenisse ad descendentes aliorum duorum fratrum, & sic locū habuisse ius accrescendi, vel vt supra,& per consequens ex Principis assertione constat de hac feudi qualitate, & eius assertioni standum, d. cl em.1.de probat.cum concord.

Tertio loco producta repetitur inuestitura Ludouici Mariæ, in qua,narrato, quòd antiquitus concessa fuerant Nobilibus de tertijs,Ciuibus Parmens. per Illustrissimos Duces Mediolani priuilegia feudalia locorum Sissię,& Beluederij,& successiuè renouata, narratisq; omnib. alijs supra relatis inuestituris, & narrata ēt successione prædicta in portione Nicolai, inuestit, & confirmat vt supra,conceditq; in feudum nobile gentile,antiquum,paternum, & auitum; in qua, inter cętera, intueri debemus confessionē illā,quòd antiquitus &c. de qua supra in primo fundamento tractauimus, necnon aliam cōfessionem successionis antedictæ, de cuius effectu iam diximus,demum clausulam illam (in feudū antiquum, & paternum) de qua ad saturitatem in præcedentibus dictum est.

Quarto loco superuenit inuestitura Ludouici Francorum Regis, qui memoratos descendentes Guidonis,& Giberti vnitim,& coniunctim inuestit; præcedentes inuestituras, & infeudationes confirmat, in feudum nobile, gentile, & quatenus opus sit, denuo concedit; Cui etiam inuestitura Francisci Gallorū Regis conformis est in effectu; & dicit, in feudum rectum, nobile, gentile, paternum, & auitum; & ita illud, quatenus expediat, de nouo concedit.

56 † Et quamuis tenuerit Alcia.respon.467.nu.2. concessiones Regum Franciæ in Ducatu Mediolani factas, effectu carere debere, vti à Tyrannis emanatas. Contrarium tamen consuluere Ias. & Dec. relati per Bossi.in tit. de pœn.nu. 31. quorum opinionem in praxi receptam, & millies obseruatā asserit, ꝓ qua benè facit doctr. Bal.in rub.c.de fruct.& lit.expen.quæ videatur.

Quinto ēt loco succedit inuestitura Cardinalis Saluiati Legati Apostolici, qui recensitis oīb. Priuilegijs, & inuestituris antedictis (incipiendo à concessis per Philippū materiam, & deueniendo vsq; ad Gallicas ꝓdictas,) & præsupposito,quòd tunc rpis dicta loca tenebantur,& possidebātur pro dimidia à Co.Francisco, qui erat pater Com.Antonij Marię,& pro alia dimidia à Co. Pamphilo,eosdē denuo in[illegible]de ipsis locis,& Castris,& sm formā,&te[illegible]ctorū Priuilegiorum,oīb.meliori modo, via, iure & cā,ac authoritate,quib.magis,& meliùs potuit,& potest; in qua quidē inuestitura duo præcipuè notanda sunt, quòd, s. oēs præcedentes approbat, & confirmat,quę de feudo nobili,gentili,paterno,& antiquo locutæ fuerāt;quòdq; duo illi cōeudatarij denuo coniunctim re,& verbis inuestiuntur,dato,quòd pro dimidia quisq; possideret;Argm manifestū,quòd pro feudo indiuiduo, & insolidū concesso,hri volebat, per ea, quæ superiùs pleno calamo retulimus in tertio principali fundō,& in quarto sup inuestitura Frācisci.

Et

Ex istis aũt inuestituris cõtinuatis,ad eundẽq; finem tendentibus, nemo non videt, quã enixa mens Principũ concedentium appareat pro Do. Co,nostro, ex oĩbus inuestitis, & vocatis solo superstite,quòd totũ,& integrum feudũ obtinere debeat,tanquam nobilẽ,gentile,paternum,& antiquum, atque indiuiduum.

57 † Quintum principale fundamentũ sumi põt ex obseruantia secuta; nam cum de interpretanda aliqua dispositione tractatur, eũ semper amplecti debemus intellectum,qui de præterito,qñ casus euenit,usu receptus fuit, & executioni demãdatus, l. semper in stipulationibus ,cum not de reg.iur.l.si de interpretatione,cum l.seq. de leg. l.si manifestè, C.de serui. Petr. de anti. in tract. mun.§.2.de priui.diui.mune.num.48.49. lib.2. Corn.consi.24.nu.6.lib.2 Soc. consi.88. in primo,& secundo dub.lib. 1.consi.92.nu.53.lib.4. Tiraq.de retract.lignag.§.30. glo.1. nu. xj. Dec. in c.atsi clerici,nu.25.de iud.Ias.consi.128. col. 3.lib.3.Bero.consi.137.nu.31.lib.3.Crau.consi. 118.num.2.consi.201.num.11.12.& consi.212. in fi.Cepha.consi.3. nu.27. 28. Purpurat. consi. 548.nu.30. Gabr. consi.22. nu.20.lib.1.Ioseph Lud.in sua conclu.38. per tot. At quando casus aliquis in successione istorum coinuestitorũ euenit, locus fuit iuri accrescendi , siue vtsupra, vt in feudo paterno,& antiquo, indiuiduoq; Ergo

58 idem nunc obseruandum. † Minor probatur ex assertione Principum, de qua supra, qui in suis inuestituris affirmarunt, quòd mortuo Nicolao successerunt ei in feudo descendentes aliorũ fratrum,Guidonis, & Giberti.Quib. assertionibus omnino standũ est, tam contra successores suos, vtsupra,quã contra Tertios, ad Crau. de antiq. temp.par.1.nu.33.34.vers.a.limitatur.Et tantò magis, si huiusmodi assertiones continent alicuius verbi ambigui declarationem, vt ibidem subdit num. 35. si enim ambiguum fuisset,cuius naturæ foret feudum,de quo agitur,nouum scilicet,an antiquum? per dictas asserriones declaratũ remaneret.Sed re vera nulla dubietas, nullauè ambiguitas super dictis inuestituris cadebat,per supradicta. Probatur ẽt dicta minor pro positio per * sententiam Senatus Mediolani de anno 1526. latã in causa contradictionis factæ per Com.Francisci confiscationi bonorũ Octo boni , qui fuit Giberti filius ; in qua declaratur, bona Sissæ, & Beluederij non transiuisse in Fiscum,sed ad ipsum contradicentem, tamquàm vocatum in inuestitutis , spectare, & pertinere, eiq; meliora , & potiora iura competere, quàm fisco ; Et quæ sententia de mandato Regio fuit executa,vt ex productis liquet. Vndè cõsequitur feuda memorata naturã paterni, & antiqui habuisse, & ius accrescendi, siuè vtsupra, in eis

59 locũ habuisse : †.etenim confiscatis bonis Vassalli; si feudum nouum est, ad Dñm reuertitur: si verò antiquum,ad agnatos pertinet,c.1.§.deniq; vbi glo.Bald.Aluar.Laud. & alij in tit.quæ fuer.pri.cã bene. amit.Curt.d.consi.49. nu.25. Colleg.Bono.in consi.seq. num.19. Bart. Alex. & cęteri in l.si finita,§.si de vectigalib. de dam. infect. Curt.in tract. feudorum par.5.conclu.4. nume.9. 10.

Cum igitur bis videamus in facti contingentia sic obseruatum, non est nunc aliter sentien-

60 dum,per supradicta † Et quia ista est obseruantia interpretatiua,non opus esset aliqua pręscriptione, vt per Crau.d.consi.101. colu.fi.sed tamen præscripta hæc dici potest,ex quo tot post eam lustra pertransiere. † Hoc argumenti genere,ab obseruantia præterita sumpro,vtitur inter alios Socinus in terminis terminantibus,præcitato consi. 66. num. 14.versi.postremò omnia, lib. 3. concludens ius accrescendi propterea locum habere,& Purp.d.consi.548.num.30. atq; Rimi.iun.consi.18. num.49. & 50. latiùs consi. 257.num.105.cum multis seqq.

Sextum, & vltimum fundamentũ depromitur ex declarationione Ducis Francisci Sfortiæ emanata super quadam inuestitura Io.Ludouici,& Pallauicini fratrum de Pallauicinis, filiorũ q.Magnifici Rolãdi, quos inuestiuerat de feudis Buxeti,& Bargoni coniunctim re, & verbis: Cũ enim animaduertisset dubitari forsan posse, nè pp clausulam in concessione positã (in feudum antquum, paternũ,& auitum) uno eorum decedente finè filijs, uel eius extincta linea, alij fratres ad successionẽ æqualiter admitterẽtur cum fratre superstite coinuestito,siuè eius descendẽtibus; cuius contrarium idem Dux dictis duob. fratribus pollicitus fuerat,mentem suam declarauit per hæc uerba formalia.

Hictenor in actis productus in forma authen.

61 Ex hac igitur Principis declaratione illud Principaliter pro Com. Antonio Maria colligi potest (quòd ipsius causam mirum in modũ iuuat) quòd qñ in concessione noui feudi Princeps addit clausulam (in antiquum paternum, & auitum)eius intentionis est,quòd alter alteri, sinè descendentibus masculis decedenti, succedar, non uerò porrio decedentis ad Dominum reuertatur,prout faceret, si in noui feudi terminis remansisset; Et hoc dictant illa uerba, (ut sic alter alteri, sinè descendentibus masculis decedenti,pars, quæ ad Dominum reuerti deberet, in superstites ueniret,) Hinc enim clarè constat, concessiones Philippi Mariæ prænarratas, omnes fratres inuestitos, cum suis descendentibus, ad hanc reciprocam successionem admisisse, Quod est nostræ intentionis fundamentum. Et id ipsum rursus suadẽt alia verba versùs finem. videlicet. (Deficientibus auiẽ ipsis duob. fratribus, videlicet, Io. Ludouico,& Pallauicino,nullis relictis filijs legitimis, vt supra , quo casu ipsa

bona feudalia secundùm noui feudi naturam ad nos, aut ad descendẽtes nostros deuoluerẽt, contentamur, quòd transeat in alios eorum fratres, vel agnatos secundùm naturam feudi antiqui, & paterni, vt præmittitur.)

Secundum ex dicta declaratione, causam ipsã non mediocriter iuuans, ab illa sumitur clausula (sicut præter factam à nobis promissionẽ ipsam, & ex iuris dispositione tanquã Principis liberalitate, verbis, & re coniuncti succedere debent.)

62 † Per quam declaratur, quòd in cõcessis à Principe coniunctim re, & verbis locũ habet ius accrescendi, & per consequens canonizatã hic videmus conclusionem illã, quam supra firmauimus, quòd in feudis concessis à Ducibus Mediolani locũ sibi vẽdicat dispositio l. 1. C. si liber. im

63 per. soc. lib. 10. † pariter canonizatã aliã cõclusionẽ, quòd per clausulã inuestituræ feudi noui appositam (in paternum, auitum, & antiquum) habet & locũ ius accrescendi, & non tantùm ius accrescendi inter inuestitos, & eorum descendẽtes vocatos in inuestitura, sed etiam inter transuersales, nullo modo vocatos, nisi virtute ipsius clausulæ, quæ idem operatur, ac si fuisset feudum antiquitus concessum, & à cõi stipite quæsitum.

64 † Nec dubitandũ, quin ista Ducis Frãcisci declaratio vim legis obtinere debeat, & in oĩbus alijs similibus casibus obseruari, præsertim in interpretandis contractibus, & inuestituris DucũMediolani, quia facta ab habẽte potestate legis cõdendæ, tex. est, quem Bar. Bal. Saly. & omnes, ad hoc not. in l. pen. C. de donat. inter vir. & vxorẽ & in l. Cæsar, vbi & Bart. Bal. & Scrib. ff. de publica. in terminis Curt. d. conf. 49. nu. 56. plures alios addens concor. vbi fundamentum hoc ma

65 gnificauit Purpur. d. cõs. 548. nu. 30. † & certum est, quòd Princeps potest declarare verba ambigua, & in tertij præiudicium, etiam eo non vocato, c. olim tibi, de verb. sign. vbi Inn. & in c. seq. Alex. cõs. 11. nu. 12. lib. 7. Crau. d. tract. de antiq.

66 temp. par. 2. nu. 6. † Præsertim beneficij à se, vel ab antecessore concessi, l. Neratius, de reg. iur. c. dilecto, de verb. signif. l. & ideo, ff. de leg. l. nã donatio, C. eod. tit. l. ex facto, in princ. vbi latè Ias. in tertio not. de vulg. & pup. c. cum venissent, de iud. Dec. & Cagn. in d. l. Neratius, in secundo not. & alibi passim.

Si quid igitur ambiguitatis fuisset in præcedẽtibus inuestituris Philippi, vel in ipsamet Francisci (quod tñ non creditur ꝑ supradicta) per hanc subsequentẽ declarationẽ sublata penitus, & in totũ remansisset. Et ex istis fundamẽtis adeò iustificata redditur Co. Antonij Mariæ intentio, vt ad instar tot fortissimarum columnarum ędificiũ iudicij super ædificati inconcussum tutò sustinere valeant.

Successiuè autem fundamenta partis aduersæ, longè quidem debiliora, & infirmiora, radicitus

67 euellere, iuxta pollicita conuenit: † Et à respon sis Burs. 4. & 349. secundùm motiuorum ordinẽ

68 initium sumendo, dicimus, † verba illa (liberũ, & francum) in inuestitura Sissiæ tñ posita, minimè operari effectũ, quòd alienabile sit in extraneos, cum alios habeant intellectus, & interpretationes, vt per Cacher. decis. 162. in prin. põt enim dici francũ, & liberum à iurisdictione Parmæ, ac eius mero, & mixto imperio, vt legitur in dicta inuestitura, Cũq; statibus tot alijs clausulis repugnantibus, non possit vllo modo feudũ alienabile iudicari, vt per eundẽ Cacher. 361. nu. 6. cum

69 seqq. & decis. seq. n. 5. † prout est clausula (in feudũ antiquũ, paternum, & auitum, de qua supra)

70 & nobile, & gentile, q̃ idẽ importat, † & alia clausula (pro filijs, & descendentibus masculis tñ) q̃ dictio raxatiua (tantùm) excludit oẽs personas, ꝑter expressas, & sic pręter descendentes à coinuestitis, vt per Rui. in terminis conf. 45. post nu.

71 13. vol. 1. Bero. cõs. 79. nu. 14. vol. 1. † itẽ iuramẽtum fidelitatis ꝑstitum, q̃ singula rectè perpẽdit Cacher. in vtraq; decis. ꝑdicta, cõcludens ꝑpea feudũ inalienabile, nõ obstantibus verbis prædictis (liberũ, & francũ) & de cõi * attestatur num. 11. in fin. post Rol. in conf. 2. nu. 134. cum seqq. & alios citatos; si. n. vnum verbũ dispositionis dat intelligere aliud minùs clarum, l. si setuꝰ plurium, §. fin. & l. qui filiabus, de leg. 1. Corn. conf. 31. nu. 13. ad fi. volu. 3. quantò fortiùs istud dici debet de pluribus, de quibus supra? quæ oĩa frustatoriè adiecta fuissent, si eiusmodi feudum redderetur alienabile per dicta verba (francum, & li

72 berũ) varios intellectus habentia. † Addi modò possunt in casu nr̃o oẽs illæ rõnes, quas super dicta inuestitura considerauimus, ad ostendẽdum feudum illud antiquũ esse, & ius accrescẽdi inter oẽs vocatos locũ habere, q̃ ꝑculdubio contradicunt facultati alienãdi, & pro tot apertissimis re-

73 pugnãtijs scribi possunt. † Vltra quas, alia quoq; colligi põt ex pacto, in ipsa cõcessione apposito, quòd inuestiti, & eorum descendentes prædicti nullo vnq̃ tꝑe possent ab illo feudo, & eius obligationibus se eximere, & liberare; cuius contrariũ dicere oporteret, si à possidentibus in extraneos alienari posset, vt in specie arguit Rolan. d.

74 conf. 2. nu. 135. vers. non obstat, cũ duobus seq. † vbi fortiùs tradit per talẽ alienationem, nedum ipsum alienantẽ à feudali seruitio, & obligatione liberari, verùm & acquirẽtem; adeo quòd de feudo remanet allodiũ, iuxta cõem scribentium sñiam in c. 1. de feud. non hab. propriã nar. feud. quod mirabile, singulare, & menti tenendum ait post Curt. in d. tract. feud. par. 4. in 2. reg. princ.

75 q. 5. † vndè aliud quoq; absurdissimum resultarer, nẽpe, quòd hæres institutus à Com. Pãphilo teneret illã partẽ locorũ in allodiũ, & in nihilo teneretur erga Serenss. D. Ducẽ nr̃m: Comes verò Antonius Maria teneret portionẽ suam in feudum.

feudum,& feudalibus seruitijs obnoxiam; sicq; feudum,quod vnicũ ẽt corpus ex pacto speciali supra relato, censeri debet,diuerso iure censeretur,contra reg.l.eũ,qui ædes,de vsucap.& quòd stante dicta clausula nõ possit præiudicium fieri descendentibus acquirentiũ, ẽt volente Principe,nè contractus claudicet,tradit Petr. Ant.Anguf.in conf.3.nu.13. li.7.& latiùs Cacher. conf. 5.nu.63.vsq; ad num.68.Gueri.piso.Soaz. loco præcitato, vers.secularis autem feudi.

Hæc sanè pro solutione contrarij satis superq; sufficiunt. Verùm libet vlteriùs animaduertere, quòd in oibus inuestituris Principũ successorũ deficiunt dicta verba(liberũ,& francũ)pp quod declaratur pcedens Philippi, vt franchi, & liberi naturam non tribuat feudo Sissiæ, sed potiùs antiqui,paterni,& auiti, vt omnes etiam subsequentes cantant;& ab ista declaratione,& obseruantia interpretatiua recedere non possumus, per iam dicta in 5.fundamento.

76 Sed ponamus,citra veri pıudicium† quòd feudũ ab initio liberũ,& francũ oĩno fuisset, non nè per dictas sequentes inuestituras naturã immutasset? certè sic,ex quo vassalli possidentes vnanimiter illud recognouerunt sub alia forma prænarrata,videaẽ in terminis Soci.iun. in conf.77. nu.73.74.lib.1.& Sutd.conf.15.nu.21.

77 † Et oĩbus istis responsionibus circũscriptis,sola dispositio Decreti(Meminimus) cui non fuit in specie derogatũ, prout requiritur, sufficeret; quo stante, feudũ, quod aliàs alienabile de iure censeretur, fit omnino inalienabile in personas extraneas, & in inuestitura non compræhensas, Boss.in tit.de Princ.nu.322.Alciat.respon.370. ad fi.nu.9.& conf.712.pro Comite, per tot.Ioã.

78 Bap.Plot.ad conf.Mart.Laud.29.nu.44. † Et licèt respondeat Burs.d.conf.349.nu.19.& 20.cõstitutionẽ illã Status Mediolani in Ciuitate Parmæ haud obseruandã, à quo separata reperitur: Decipitur tñ, quoniã, cũ à Ducibus Mediolani translatum fuerit dominium harum Ciuitatum Parmæ,& Placentiæ in Sanctam Sedẽ Apostolicã, vt ex Historijs liquet,pſertim apud Platinam

79 in vita Iulij II.& Leonis X,† verissimum est,leges,& Cõstitutiones dicti Status Mediolani primò vigẽtes in dictis duabus Ciuitatibus,in suo robore permansisse,ex quo non additæ fuerunt istæ reliquo statui Ecclesiastico accessoriè, sed principaliter,& de per se,& per Legatos pprios Apostolicos,sub titulo Cispadanæ Galliç,tentç, rectæ,& gubernatæ, donec in Ducatum erectæ, & in feudum Serenis.Farnesijs Ducibus postea concessæ fuernnt;propter quod priores leges retinuerunt.Hæc est notabilis doctrina Bart.in l.si conuenerit,la 2.§.si nuda.in fin.de pigno. actio. & Bald.Saly c.Castr.& aliorum,ibi scrib. Bart.in • tract.Tiberia. in tit.de Insula, & est * cõmuniter recepta teste Fely.in c.translatæ,col.4. de const. & Curt.Sen.conf.56.nu.8.Curt.iu.conf.60. nu. 9.Rui.conf.39.nu.15.& conf.219.num.7.lib.1. Rom.conf.218.nu. 3.& Mandos.ibi in addi. in ver.proprijs.Soci.conf.79.nu.4.lib.4.Dec. cõsi. 486.nu.9.Alciat.respon.509.nu.13.Crauet. de antiq.temp.par.4.nu.27.Alexã.conf.111.nu.4. lib.2.& in l.1.nu.11.de leg.1.vbi ẽt Rip.nu.16. & in respõ.21.per tot.de leg.Ias.in l. si eadẽ nu. 3.de offic.asse.Bero.conf.124.nu.20.in secũdo. Contard.in repet.l.vnic.in 3. limit. nu.20. cum • seqq.C.si de moment.poss.& * cõem quoq; attestatur Crass.comm.opin.lib.5.cap.3.q.14. Viui.lib.1.comm. opin.in ver. aucta prouincia;Et in proprijs terminis huius decreti, & Ciuitatis Parmæ,tradit Menoch.conf.378.nu.46.in fi.in-

80 quiens,hanc esse legem istius Principatus; † & eandem sententiã probat ipsemet Burs. in consi. 189.nu.48.Adeo quòd, qui vellet dicere talẽ legem post mutationem dominij præfati nõ fuisse seruatam,probare teneretur, vt inquit Bero.vbi supra,nu.17. & qui per Fora huius Ducatus versantur,sciũt optimè,eã esse in viridi obseruãtia.

Nouissimè ẽt addendum est,non posse hæredẽ Com.Pamphili allegare libertatem feudi prædicti,cuius contrariũ idem Comes, ẽt iudicialiter cum iuramento pluriès, & parte qnoque acceptante fassus fuit, vt prædictum est &c.

81 † Ad secundum fundamentum principale Burs. conf.4.de feudo emptitio, quod alienari quæat in quoscunq; & pro re allodiali reputetur, cõueniunt omnes responsiones,quæ pręcedenti datę fuerunt; Et nil vltra dicendum foret, cum sint

82 ineuitabiles. † Nihilominus ad magis conuincẽdum ipsum,aduertendũ est, quòd licèt in vtraq; inuestitura Philippi pręsupponatur,interuenisse solutio Florenorũ trium millium in totũ, quia tamen per solã illã modicã pecuniam,fendorum valori longè,lateq; imparem,non fuit facta concessio, quæ nec fuit vllo pacto loco prætij cõuenti,vt in vẽdi:ione,remansit feudum vtrunq; inalieuabile,Gabr.in suis com.conclus.tit. de feud.

83 conclus.2.nu.6.† licèt secùs fortè dicendũ, si pecuniæ quantitas gratię pręponderaret, vt ꝑ cum nu. 7. post Curt.iun.& Paris.quos citat; optimè faciunt,quæ scribit Boss.in tit.de Princ.nu.323. cum seqq. & latiùs Rol.à Val.conf.41. num.12. • vbi de cõi,post relatos,lib.4.ac Natt.conf. 600.

84 nu.39 † interuenit ẽt iuramentum fidelitatis cũ promissione personalis seruitij, ppter quod inalienabilis retinuit feudi naturã, ex relatis per eũ• dem Gabr.nu.8.vbi de * communi attestatur.

85 † Item quia inuestitura recepta fuit cum gratiarum actione, & alijs etiam verbis sonantibus in gratiã,magis quã contractum emptionis,Rol.d. conf.41.num.15.16.

86 † Itẽ quia fuit cũ clausula(de plenitudine pote

87 statis) Rol.ibidẽ,nu.20. † & quia cum alia clausula (in feudum paternum, auitum, & antiquũ)

Rolan.

Rolan. eodem loci, nu. 11. 22. cum concord.

88 † Nec tacetur vltimo loco, quòd si verè emptitium feudũ esset (quod à verò, & verisimili alienum est, multis rõnibus adductis) hoc solũ sufficeret ad victoriã Comiti Antonio Mariæ, per ea, quæ supra in septima rõne tertij fundamenti diximus de feudo acquisito per fratres cõi pecunia, vel communi seruitio. & per consequens retorquetur argumentum contra Burs.

89 † Ad tertium fundamentum eiusdẽ Burs. d. cõsi. 4. num. 21. cum seqq. de alienatione feudi facta per Nicolaum, vnũ ex tribus inuestitis de Terra Sissię. Rñdetur hoc fuisse somnium vigilantiũ; quia in toto processu nullũ de hoc facto habetur verbum; Imò verò id falsum esse conuincitur ex dictis duabus inuestituris Bonæ, & Francisci, in quibus pro constanti supponitur, portionem Nicolai iure successionis deuenisse ad descendentes aliorum fratrũ, vt dictum est, & rei euidentia adhuc indicat; Ex quo vsq, ad mortẽ Com. Pãphili perseuerarunt ambo loca prędicta æqualiter inter ipsum, vti descendentem à Guidone, & Com. Antonium Mariam descendentem à Gibertò.

Et ex supradictis liquidò constat, sublata, & ad nihilum redacta multipliciter extitisse, quæ motiuorũ loco primitùs, adducebantur ex responsis Burs. in præsenti causa redditis.

90 † Subsequenter autem, & sic quarto loco dubitabat Excel. Consil. & multùm acutè, quòd cũ Com. Antonius Maria sit transuersalis Co. Pãphili, & in nouo gradu de iure ciuili, vt ex Geneologia confessata constat, non potest ad successionem hanc feudalẽ aspirare, quæ vltra septimũ non progreditur, c. 1. §. hoc quoq; qui feu. da. poss. Cephal. consi. 173. num. 7. & 34. vol. 2. Surd. cõsi. 5. nu. 23. in fi. & est cõis,* vt per eum, nu. 15. 16 & 17. & attestatur Menoc. consi. 400. nu. 58. quod est primum in 4. vol & hoc motiuũ fundatur in illo præsupposito, quòd feuda ista initium susceperint à dictis fratribus, non à cõi parente; secus enim dicendũ fatentur DD. mei, si quæsita fuissent per authorẽ vtrisq; lineæ, videlicet Com. Antonij Mariæ, & Com. Pamphili per tex. in c. 1. §. 1. de nat. succ. feud.

91 • Huic fundamento benè quadrat in primis, quòd Dñi Simonetę hac rõne iuuari nequeũt, stante confessione Com. Pamphili eorũ authoris in contrariũ, cui contrauenire nequeunt, vt ab exordio diximus; nec ẽt de errore dicere, ꝑut nec dictũ fuit in toto processu, † quia cõfessio deliberata, iudicialis, & acceptata, effecta est penitus irreuocabilis, ad Fel. in c. si cautio, col. 2. in 6. Fallentia, de fide instrum. cum concord. Vltra quòd si dici potuisset, & dictũ fuisset, impossibile esset de eo docere, quia confessio non fundaẽ de necessitate in eo, quòd succedere volens sit intra septimũ gradũ; cum fundari possit in eo, quòd feuda à cõi parente tẽta, & possessa fuerint, prout reuera fuerũt, vt supra ostẽdimus, vel in eo, quòd Princeps, de cuius potestate nõ ambigitur, voluerit ipsa feuda hr̃e naturam paterni, auiti, & antiqui, prout volui, & de mõstratum est: vel quia ius accrescendi, vel nõ decrescẽdi inter inuestitos, & te, & verbis cõiunctos, locum hr̃e voluerit, prout etiam voluit, tàm ex iuris cõis dispositione, quã eius enixa mente, in simillimo casu declarata, quæ vim legis hr̃e debet, vt ꝓbauimus supra; Esset ẽt dare casum, in quo de reciproca successione pepigissẽt ipsi cõuassalli, ẽt de voluntate directi Dñi, & alios similes casus, quorum oĩum informatus Co. Pãphilus, veritatẽ ingenuè fassus fuisset, prout fassus est.

92 † Quocirca eius confessioni nihil officit numerus graduũ consanguinitatis ꝓdictę, quia non probat hoc esse, quod ab hoc contingit abesse, l. non hoc, C. vnde cogna. l. neq; natales, C. de prob. cum vulg.

93 † Secundò rñdetur, rectè constare, vtrunque feudũ ante concessiones fuisse paternũ, & à cõi stipite proueniens, prout ex publicis documentis, & Principis, ac partis confessione ꝓbatur; de quib. in primo fundamẽto plenè tractauimus: & ideo sumus in casu d. c. 1. de nat. succ. feudi, vt descendentes in infinitũ, ac ẽt transuersales succedant; (quia oẽs descendẽtes, respectu cõis stipitis, dñr Didac. varia. resol. c. 5. nu. 4. versi. 5. hinc. & supra latiùs tetigimus in primo fundã ad fi.)

94 † Et licèt probationes ꝓdictę sint exuberantes, sufficerẽt tñ leuiores ad probandã istam feudorũ antiquitatem, vt ibidem diximus, & in terminis terminantib. docet Aret. d. consi. pen. nu. 2. & 3. versi. si tamen, respondẽdo ad hoc argumentum de septimo gradu. &c.

95 † Tertiò, si à fratribus initium sumpsissent feuda, rñdetur adhuc, nihil officere graduum distantiã, ex quo fuerunt hi liberalitatis Imperialis, seu Principis iura Imperij habentis, socij, re & verbis cõiuncti; quod importat, vt ipsi, & eorum descendentes masculi, exprẽssim, & in infinitum vocati admittantur, alter ad portionẽ alterius sine filijs masculis decedẽtis, ex dispositione d. l. 1. C. si liber. Imper. soc. lib. 10. vt sup. in tertio principali fundamento in prima rõne; Sic ẽt declarata, & interprętata per ipsummet Mediolani Ducẽ, vt in octauo fundamento retulimus

96 † quę in Senatu Mediolani in similibus inuestituris obseruata fuit, non obstante decreto, Meminimus, quod aliquam difficultatẽ facere videbatur, vt attestaẽ Bossi. in tit. de Princ. nu. 334. in fi. Et hęc rñsio summã hẽt rationem; quia si dispositio d. l. 1. locum habet inter extraneos, multò magis inter sanguine coniunctos, licèt vltra gradum septimum.

97 † Quartò rñdetur, quòd cum cõcessio facta fuerit, præcedente ẽt cõi pecunia, & cõi seruitio dictorum

ctorum fratrũ, quilibet de toto cum suis descẽdẽtibus fuir inuestitus, vel saltẽ cum iure accrescendi, adeo quòd linea vnius extincta, altera succedit, præcitato c. 1. de benef.fra. cum concord. superiùs adductis in septima ratione tertij fundamenti.

98 † Nec aduersatur hęc rñsio præcedenti; qnia stãt simul, quòd Princeps plura receperit seruitia, & aliquas ẽt pecunias, & nihilominus dans feudũ in remunerationẽ, dicatur gratiam contulisse, & inuestitura reputetur gratiosa, vt bellè probat Bossi.d.tit.nu.323. cum seqq. & tactum fuit supra in responsionibus ad secundum fundamentum Burs.de feudo emptio.

99 † Quintò respondetur clausulam illã (in paternum, auitum, & antiquum) idem operari, ac si re ipsa tale fuisset, & per cõsequens perinde esse, ac si cõi parenti collatum fuisset, & ab eo in inuestitos deuenisset; & per consequens descẽdentes ab vtroq; vocãtur in infinitũ, ex adductis supra in primo fundamento in versi. expeditum, iunctis relatis in tertio fundamẽto in secunda rõne. Et ita in terminis rñdit Aret.d.cõs. pen.num. 2. ad hoc argũ de septimo gradu. Et quòd idem effectus sequi debeat tali casu, ac si cõis parẽs fuisset inuestitus, pbat egregiè Natt. d.consi.468. nu.2. vsq; ad fi. ac Cepha. d.consi. 173.num.32.versi.nec mouet, & nu.33.34. vbi ad contrarium hoc modo rñdet; & dicit, ita esse * de mente oĩum, * & rectè: † qñquidẽ fictio idẽ
100 operatur in casu ficto, quod veritas in casu verò, l.lex Cornelia, de testib. l.qui ad certũ loca. Bart.& Docto.in l.si is qui pro emp. de vsucap.
101 cum vulg.) † Nec admittitur probatio in contrarium, glo.in c.1.de arbi.in 6.Fel.in c.quantò, de pręsumpt.Alex.consi.158.col.fin.in 2. & Alciat.in tract.præsump.in princ.nu.3.

102 † Sextò respondetur, quòd in feudis dignitatis non attenditur gradus agnati succedere volentis: Quia, & si in cẽtesimo, & millesimo existeret, admitteretur, vt firmat Areti.loco pręcitato, nu. 2.in fi.& nu.3.post Bald.in c.1.num. 6. de feud. March. vbi ẽt Alua.& Laud.qui dictum cõmendat Dec. latè consi.83.nu.3.& 5.& in l. certum, C.de legi.Gozad. consi. 8. num.3. & consi. 26. num.28.versi.4.fallit Curt.iun.in tract. feu.par. 3.q.17.nu.46.49.Paris.consi.23.nu.124.in prin. Grat.consi.9.num.46.Mari.Frec.in tract.de feu. lib.2.in tit.differen. inter feud. reg.& tit. & alia feud.differen. 10.& rursus differẽ.55.& vlt.vbi ait tñ durare feudum regale, quantũ viuit casata, prout ẽt voluit Affli. super constit. vt de successione num.7. Duen. reg.106.nu.2. Rol.cõsi. 3.nu.10. Cephal.d.consi.173. nu.35. Guer.Pis. Soac.vbi supra versi.2.eius naturæ Menoc. cõsi. 378. in fi.cum mulris concord.& ita seruari cõcludunt isti in talibus successionibus Illustrium Com. Baronum, & Marchionum virtute cuiusdam perpetuæ consuetudinis.

103 † Septimò respondetur, quòd stante qualitate concessionis, quæ cantat pro descendentibus inuestitorum in infinitum, vtsupra retulimus, absurdissimum est velle restringere successionẽ ad septimum gradum; si enim præsupponimus Co. Antonium Mariam admittendum, si esset intra septimum, necesse est quoq; illum admittere in nono, & vlteriori pp perpetuitatem, & infinitatem adiectam concessioni; est bona decisio Bald. in c. 1.§.satis benè, ad fin. de prohib.feud.alien. per Lota.vbi successionẽ inter transuersales asserit progredi vltra septimũ gradũ, & in infinitũ, si ita actum est, prout in casu nostro actũ fuit; & ita reperio in terminis contrarium soluisse Ias. consi.144.num.3.lib.1. & Paris. d.consi.23. nu. 261.in princ. & ista responsio est indubitabilis, meo iudicio.

Cõferunt, quæ supra dicta sunt de hac dictione (in infinitum) in 3.fundamento in rõne, in materia iuris accrescendi; dato nanque iure accrescendi, successionem quoq; in infinitũ ponimus; quia si descendens ab vno inuestitorum in infinitũ succedit, portio deficiens illi accrescit, in quouis gradu reperiatur.

104 † Octauò respondetur, contrarium procedere posse in illo feudo, quòd à primo acquirente primordialiter transitum fecit in collaterales: secus verò, si in descendentes, vt in casu nostro, in quo ad filios, & nepotes Giberti, & Guidonis peruenit, tradunt feudistæ in c. 1. §. & quia, qui feud.dare poss.& in 1.§.si capitanei, de feu. March.Dec. consi.85.nu.5. Iacob.de S. Georg. in sua inuest.feud.§.præsens, col.2.Curt.d.tract. par.3.loco præcitato nu.48.Rui. consi.11. num. 11.lib.1. Vall. d.consi. 3. nu.9. Cepha. d.consi. 173. num. 35. vbi de cõi* post multos relatos attestatur; Et pro hac distinctione quãplures re-
105 tulit Surd.d.consi.5.nu.25. † & licèt intelligat Surd. tunc demũ admitti collaterales, si sint ipsi quoq; descendentes à primo inuestito, non tamen ita strictè loquuntur Docto. ab eo allegati, si benè prelegantur: sed potiùs de collateralib. & transuersalibus indistinctè, & præsertim Bald. antesignanus huius distinctionis, in d. cap.1.de feud.March. colu. 3.versi.item oppo.& in versi. si nihil est actum. Et si aliter diceremus, nulla in hoc esset differentia inter feudũ nouum, & antiquum; nam & in nouo succedunt descendentes in infinitum, quia eorũ respectu nouum esse desinit, & paternum, ac antiquum efficitur, ad Bal. in d.§.hoc quoq;, & in c.1.in princ.si de feu.cõtro. Differentia igitur in hoc cõsistit, quòd cum in nouo succedant tñ descendentes in infinitũ, in antiquo succedunt ẽt transuersales in infinitũ in defectum descendentium, quãuis non sint de descendentibus primi inuestiti, aliàs de vento deseruiret ista distinctio quam cõiter * retentam asserit

asserit Cephal.d.consi.173.nu.33.34. de transuersalibus indistinctè loquēs. Et hinc est, quòd quāplures maxime authqritatis Doctores pro hac opinione consuluere, quòd in feudo dato iure antiqui feudi, collaterales, ēt non descendentes à primo inuestito, imò nec ab aliquo ex inuestitis, succedāt; Inter quos Ias. d.consi.1.per tot.post multos, quos refert, ad fi.Dec.d.cōs.85. nu.3.Bero.consi.79.per tot.lib 1. Natt.plenè d. consi.467.& seq.per tot.Rolan.d.consi.60.in 4.
106 Cephal. d.consi. 173. † & idēmet Surd.in hoc sibi parū constās d.consi.15.nu.21.22.23. & hāc ēt opin.tuetur Curt. fortiter d.cōs.49.in 5.fundamēto, & latiùs in rñsionibus ad contraria, sub nu.37.Christo.de Castell.cōsi.10.nu.26.cō seq. quā opinionem secutus ēt fuit Crau.consi.509. nu.7.& consi.522.nu.6.& 926.nu.1.& 965.nu. 4.vbi asserit, minimè reuocandā fore in dubiū. Pet.Ant.Anguf.d.cōsi.3.nu.31.li.7.Et sequitur Thesaur.decis.146.nu.13.vbi contrariam opin. cōirer esse reprobatā asserit. Attamen versamur nos in fortioribus, & securioribus terminis, q̄a Comes Tertius descendit à primò inuestitis, vt
107 inferiùs loco suo latiùs considerabimus. † Nonò rñdetur, respectu inuestiture Beluederij, obiectū indubiè cessare, ex quo vterq; fratrū fuit de toto inuestitus pro se, & descēdentibus suis in infinitum; Adeoquòd negari non potest, quin Co. Antonius Maria dicatur de descēdētibus primi inuestiti, qui in infinitū admittuntur, vt supra, & itā in terminis rñdit Colleg. Bono. pcitato cōsi. 50. nu. 13. 14. & huc ēt pertinent, quæ supra in
108 tertio fundō in 8. rōne dicta fuere. † Et subdit idē Colleg.Bono.ibi nu.seq.in fi.ius accrescēdi, quod duobus fratribus taliter inuestitis ab initio competit, transmitti quoq; ad descendentes;
109 † quāquam ego crediderim transmissione non opus esse, cū iure proprio venire possint, vtì vocati in inuestitura sub nomine collectiuo descē-
110 dentium. † Bal. in d.c.1.§ hoc quoq; de success. feud.Castr.consi.164.nu. 5. vers. applicādo igit lib.2.Dec. consi.468.num.28.Petr.Ant.Anguf. consi.3.num.12.lib.3.Castr.post alios in l.apud Iul.in §.si quis alicui nu. 4. de leg. 1. quibus est ius quæsitū, prout ex tunc, vt dixit Isern. in c. 1. de inuesti.de re alien.fac.& in d.c.1.§.hoc quoque vbi ēt Alua.de success. feud. quos refet idē Colleg.num.16.versi.accedat, & nu. seq. Parif. d.consi.23.nu.130.in primo consi. 65.nu.19. in
111 tertio. Sed † vtcunq; sit, intentū habemus: quia per illam destributiuā (vtriq;) quę tribuit ius cuilibet insolidū ad Bart. in l. hoc articulo in fi. vbi ēt Bald.de hær.instit.omnes in solidū in infinitum succedunt per supradicta.
112 † Decima, & vltima sumi pōt rñsio ex cæteris, supra deductis ad probandā inuestiturarū indiuiduitatem, vt concessio iurisdictionis, specialeppactum, quòd sint vnum corpus, locorū qualitas, quæ fortalitia erant, dignitas comitatus, & alia præmissa; quorū effectus est, vt in solidum oēs vocati sint, qui in dictis inuestituris cōprehensi fuere, vt ostēdimus; inter quos indubiè est Com. Antonius Maria, qui partem tenet, & per consequens totum ēt habere, ac tenere dēt, nulla graduum pdictorū habita cōsideratione. Etenim in indiuiduis locū semper hēt ius accrescēdi, vel non descēdendi, p ea, quę supra in tertia rōne tertij fundamēti abūdè diximus; & tradit Ripa post alios in d.l.re cōiuncti, nu.167.de leg. 3.& p singulari limitatione tradit Curt.d.tract. parte tertia memb. tertio sub nume. 49. in fin. post Aret.d.consi.pen. quem citat.
113 His itaq; rñsionibus contentus, quæ ex nostra facti specie planissimè resultant, ac redundant, non reuocabo in dubium conclusionē contrariam, an, s. ad septimū gradum restricta sit successio transuersalium in feudalibus; prout reuocauit Curt.d. tract. loco proximè relato, nu.48. versi.contrariam, cū multis ibi citatis, & Rol.d. consi.3.nu.8.in prin. post glo. Bal.Ang. & Aret.
114 quos citat. † Nec ēt graduum cōputationē, prout reuocauit Cephal.d.consi. 173.nu.34. tenens dinumeratione fieri debere à psona acquirentis tm̄ recta via, vsq; ad succedere volentē, prout fit inter ascendentes, non aūt à succedere volente, ad vltimo loco defunctū; & sic ascendē-
115 do, quod non videtur esse sinè rōne; † quia quī in feudo antiquo succedit, non succedit vltimo viuenti, sed primo acquirenti, ex pacto, & prouidentiā contrahentium, ēt si per mille manus ambularet, glo. a. in c. vni. an agna. vel fil. Ang. cōsi. 110.nu.7. Zaba.cōsi.23.nu.2.Iser. & Afflic. in c.j.Imper.Lotha.iste num.4.ille nu.5.Prepos. in c.1.de eo, qui fec.fi.agn.Colle.Bono.vbi sup. nu.13.Cepha.consi. 489.nu.77. Nat.consi.128.
116 nu.5.Menoc.consi. 124.nu.43. † & dixit Bal.in c.1.nu.2.de eo, qui sibi. & hēdi, non curandum, quo tramite feudū descendat: sed quod sit primum eius principium, & prima radix, & fundm̄;
117 † vndè est, quòd in tali successione non attēditur proximitas vltimi defuncti; sed locū hēt repræsentatio in infinitū, quia filius semper subintrat in locum patris, Gabr. tit. de succ. ab intest. cōcl.1.nu.7.9. indubitatū ait Tiraq. de primog. q.40.nu.18. Decia.consi.9. nu.5.in secundò, & latiùs consi.55.nu.13.cum multis seq.in tertio. Et hanc ēt opin. vtì veram amplectitur Dominus Præses Petra in suo tract. de fideicō. q. 11. nu. 151. post multos, quos refert. Ex quib. rectè inferri vr̄, quòd cū non agat̄ de successione Co. Pamphili, eius etiam proximitas, vel distantia non sit spectanda, vt memorati oēs concludunt.

Ad quintum fundm̄, quòd super inuestitura Ducis Francisci fiebat contra Co. Antoniū Mariam, certè non est opus alia rñsione, stantibus supradictis in quartò principali fundamēto super

per hac inuestitura, quã intentioni nostrę plurimũ deseruire ostendimus, tñ abest, vt noceat.
118 † Nec dicatur, propter illam dignitatẽ Comitatus adiectã, cum regalibus (quæ tñ in prioribus inuestituris virtualiter cõtinebantur) mutatum fuisse feudũ, de veteri in nouũ; Quia contrariũ verius est, cum dignitas superueniens nõ faciat statũ deteriorẽ, sed meliorẽ, nec minuat priores cõmoditates, sed augeat: Aliàs inducta ad augumentum operarentur diminutionem, vt per multis exẽplis docet Tiraq. in tract. de nobilit. c.6. cum seqq. Et in terminis considerat Curt. d. consi. 49. num. 53. ad fin. post Aret. d. consi. pen.
119 col. 3. & Alex. d. cõsi. 30. nu. 6. in prin. † Pręsertim verò hoc in casu nostro, in quo inuestitura est facta sub cõmemoratione pcedentiũ, à quib. ppterea regulari dẽt, & pro simplici renouatione hri, cum nõ fuerit exprẽssim cautũ cõtrariũ, Castr. in consi. 159. sub nu. 2. lib. 2. Brun. consi. 143. col. 3. Dec. latè d. consi. 53. Cald. consi. 11. tit. de feud. Cepha. consi. 301. nu. 118. Deficit igitur voluntas concedentis, & recipientis faciendi feudum nouum, quod erat antiquum.
120 † Quod ẽt domonstratur secundo loco, ex quo dicit inuestitura (in feudũ nobile, & gentile) qđ significat, antiquũ, vt supra, in secũda rõne tertij fundamenti. Si enim p antiquo conceditur, nouum esse non põt, & ad hãc repugnantiã tollendam, necesse est fateri, fuisse meram confirmationem, & renouationem.
121 † Tertiò ẽt manifestatur pdicta volũtas ex declaratione facta p Franciscũ concedentẽ, qui nolebat alijs agnatis piudicare, rem eñ indubitatã facit, vt in terminis scribit Cur. d. cõs. 49. nu. 95.
122 † Sed & potestas innouandi dicta feuda defuisset, qñquidem consensus agnatorũ ius habentiũ ex prioribus inuestituris, non interuenit; quib. absentib. facta fuit concessio; datò nanq;, quòd potuisset piudicare Guidoni recipienti, non tñ agnatis pdictis, imò nec eius filijs, c. j. §. hoc quoque, vbi Doct. de succ. feu. c. 1. de alien. feud. pater. vbi ẽt feudistę not. Signo. consi. 11. num. 3.
* Curt. d. consi. 49. nu. 95. vbi de * cõi, Boss. in tit. de princ. num. 311. & seq. vbi asserit, in antiquo feudo hoc non hre dubiũ, Clar. in §. feudũ, q. 8. versi. qro nũc, post alios relatos; cõcludẽs Doct. oẽs ita tenere in hoc pposito. & supra quoq; attigimus. Nec omittẽdũ, quòd subsequẽtes inuestituræ loquentes de feudis istis, vti antiquis, & in vim antiquorum confirmantes, declarãt eorum qualitatẽ, & quatenus opus esset, ita disponunt; Ideò cessat tantò magis omnis hæsitatio.
123 † Vltimum aduersùs Com. Antonium Mariam fundñ adducitur in motiuis de Decreto, Meminimus, quod ab ipsomet Co. pductũ fuit; & aduersari vr; ex quo phiber, oĩa donata, ac ẽt in feudũ concessa per Mediolani Duces, transire ad alios, quàm ad descẽdẽtes masculos acquirentium, qualitercunq; cõceptæ sint cõcessiones, & cũ quibusuis clausulis; Adeoquòd, cũ Co. Antonius Maria nõ sit de descẽdẽtib. Giudonis, neq; Nicolai, nõ vr ad illorũ portiones rectè aspirare.
Verũ ista quoq; difficultas multis soluitur mo-
124 dis † & primò stãte psupposito antiquitatis feudorũ, de qua supra in primo fundõ, Nihil obstat Decretũ; quia nõ nititur Com. Antonius Maria eo solo, quòd per clausulas insertas in priuilegijs Philippi, ipse admittatur, & gratia Principis vti intẽdat, sed ex dispositione iuris, qua ad feudũ antiquũ, & paternũ vocatur, in quo descendentes in infinitũ succedunt, vt in eodem primo fundamento in versi. expeditum &c.
Secundo modo soluitur obiectũ, ex cõfessione partis aduersæ, contra quã nihil allegauit, vel allegare potuisset, vt supra in secundo fundamẽto, & alibi ẽt diximus. Et responsio tutissima est.
125 † Tertiò remouetur per dispositionẽ l. 1. C. si liber. Imper. soc. de qua supra in tertio fundõ in prima rõne, quæ aduersùs dictum Decretũ locum sibi vendicat, vt in terminis docet Bossi. d. tit. de prin. nu. 332. & apertiùs nu. 334. ad fi. vbi attestatur, ita solere obseruari, & obseruatum fuisse in feudo Salarũ, Nobiliũ de Bottis, & be-
126 nè, † quia hoc modo seruatur rõ Decreti, quod recipit interpretationẽ à iure cõi, l. 2. C. de noxa, & ponit Fel. in c. 1. col. 11. de pscr. Hæc sunt verba formalia Bossij, quę falcẽ ad radicẽ ponũt. Et pro cõfirmatione accedat declaratio illa Francisci super inuestitura Pallauicinorũ. qua interpretatur concessionẽ suã coniunctim re, & verbis factã post Decretũ prædictũ, in hũc sensum, vt alter alteri succedat, & eorum ẽt descẽdẽtes inuicem succedant, prout iuris esse psupponit; & talis declaratio pro lege seruanda est, vt supra in vltimo fundõ demõstrauimus; Adeoquòd nedum consuetudo, & obseruantia Senatus, quam Bossi. refert, hanc responsionem fundat, verùm ẽt eiusdem Principis interpretatio, & lex dicta.
127 † Quartò tollitur obiectum ex eo, quòd feuda partim pro seruitijs, & partim pro pecunia data fuere fratribus. quo casu specialẽ habemus legẽ, dantẽ ius accrescendi inter ipsos fratres, & eorũ descendentes, d. c. 1. de benef. fratr. cum alijs adductis supra in septima rõne tertij fundamenti; nõ enim ex aliqua clausula in inuestituris inserta, dicimus effectũ hunc resultare, vt Decretum obstare possit, & talẽ effectũ tollere, sed ex natura contractus, & iuris dispositione, fundata super qualitate personarum acquirentiũ, qui sunt fratres, & super causa inuestituræ, quod est cõe seruitiũ, & cõis pecunia, vtrunq; enim copulatiuè requiritur, Si quidẽ fraternitas operatur, vt pro vno solo repetitur, † quia frater est ferè al-
128 ter, vt tradit Firman. post Gelli. in suo reper. in ver. frater germanus; & cõio illa pecuniæ, & seruitiorũ maiorẽ adhuc vnionẽ præsefert; meritò

ritò lege feudorum cautū est, vt quilibet insolidum dicatur inuestitus, & reciproca successio inter eos locum habeat.

129 † Et licèt defendat Bossi.loco prçcitato nu.323. vsq; ad nu.329. quòd Decretū locū habeat ēt in donationibus,& infeudationib.remuneratorijs seruitiorū,(quę tñ in hoc repræhendit Menoch.consi.378. nu.12. cum seqq. & malè iudicio meo,quia non rñdet allegatis per Bossi.quæ

130 multū vrgent) † non tñ aduersatur intentioni nostræ, ex quo non loquitur de concessione facta duob. fratrib. neque pro cōi pecunia,vel cōi seruitio,quo in casu disponit d.cap.1.de benef. fratr.cum concor.Nimirum i uxta legem hāc debemus Decretū interpraetari, cum à lege cōi interpraetationem recipiat, vt dixit idem Bossi.loco praecitato,nu.334. ad fi.& Beret. paulò infra citandus.& ista responsio est etiam verissima.

131 † Quintò loco rñdetur, & circunscripta ēt dispositione d.c.1.de benef. fratr. fundata in fraternitate, & cōione prædictis, quòd cum feuda ista sint data partim pro seruitijs,& partim pro pecunia,non obstat decretum,quod loquitur in gratiosis tm̄. Nam & si concedamus, quatenus respician t seruitia,gratiam continere; pro ea tñ parte, quæ pecuuiam respiciunt:secùs dicendū. Vndè concessiones merè gratiosè non reputa-

132 buntur, sed mixtæ, † at dispositio loquēs in casu simplici non hēt locum in mixto, nisi in trib. casibus relatis à Bart. in l. 2. in princ. de verbo. oblig.quē Doct.* cōiter sequuntur,vt ait Iaf.in §.omniū,num.28.instit.de actio. est bonus tex. in l.vim passam,§.pręscriptionē,iuncta l.mariti, §.hoc quinquenium,de adult.& in nullo dictorum casuum nos versamur, vt ex illorū lectura colligitur;cōfert,quod dixit Bossi.vbi supra nu. 325.de Duce Francesco Sfortia, qui noluit mētionem fieri in concessione cuiusdam Priuilegij de duobus millibus aureis receptis, nè fortè in dubium vocaretur,an esset in reliquis gratuita?

Nec aducrsantur ista his,quæ diximus supra in responsione ad secundū fundm̄ Bursa.de feudo emptitio;quia stant simul,quòd non sit merè gratiosa inuestitura,& tñ non sit feudum alienabile in extraneos,quod multis quoq; alijs rōnibus pōt contingere, vt si sit restricta cōcessio ad descendentes masculos tm̄, vel præstitum iusm fidelitatis, aut prohibita liberatio ab obligationibus feudalis seruitij, atq; alijs de causis superiùs expręssis in rñsionibus ad sm̄ fundm̄ Bursa.

133 † Sextò respōdetur interpretando pariter istud decretum secundum ius cōe,quòd stante rerum indiuiduitate, multifariam superiùs ostensa,nihil prorsùs obstat Com. Antonio Mariæ, quia cum de eis quilibet sit inuestitus de toto, & in solidum,verum erit dicere,ipsum esse vocatum ad hanc partem Com.Pamphili, cum sit de descendentib.Giberti,taliter inuestiti;& pet consequens de admissis à decreto, non autē de exclusis. & ista responsio est ēt omni exceptione maior; quia non loquitur decretū de rebus indiuiduis, pluribus simul concessis, sed de rebus simpliciter donatis, vel concessis. quod intelligendum est vni soli, vel ēt pluribus,qñ res sunt diuiduæ, aut separatim datæ, vt minus corrigat ius commune,quàm possibile sit, & ab eo interpretationem recipiat,vtsupra.

134 † Septimò, & fortiùs rñdetur (& hoc respicit feudum Beluederij) quòd ex quo Gibertus Attauus Com.Antonij Mariæ fuit de toto inuestitus, virtute distributiuæ (vtriq;) vt in tertia responsione tertij fundamenti probatū fuit, non est ipse Comes de exclusis à Decreto,sed de inclusis apertissimè, & clarissimè.

135 † Octauo, idem dicendū, respectu feudi Sissiæ alia tamen rōne, videlicet, quia tpe emanati decreti,Meminimus,quod fuit de anno 1490.iam executum fuerat in ipso feudo ius non decrescendi,cum ob mortē Nicolai sinè filijs,successissent ei descendentes aliorū duorum fratrum Giberti; & Gidonis, vtsupra in quarto fundō super inuestitura Ducis Bonæ, & Ludouici Mariæ, & in sexto fundō vidimus. vndè sequitur, quòd cum semel naturā acquisiuerit feudi transitorij ad personas decreto vetitas (si modò tales fuissent, prout non erant) debet adhuc eiusdem naturæ manere,vt in terminis tradit Boss. vbi supra,num.332. & post eum Beret. plenè in consi.43. in ciuil. quorū vterq; pro hac opinione iudicatum fuisse asseuerat; & facit ibi Bere. col.pen.ver. pōt insuper argm̄ vnum à fortiori, quod,& casui nostro adaptatur, inquiens, conclusionē procedere, quamuis res à Principe cōcessę transiuissent ad extraneos ante decretum, & sic memoria beneficij familiæ acqu irentium concessi intercidisset, contra ipsius decreti mētem; & ideo multò magis ,pcedere debere, vbi de familia,& de descendentibus non exierit, vt in nostra specie, & cum hac declaratione transit ēt Menoch. consi.378. nu.10. versi.his constat,

136 † & pro hac ēt responsione benè facit,quod dicebat Burs. in d.consi.4. num.21. cum seqq. de parte feudi alienata,quæ feudum facit perpetuò alienabile in personas prohibitas. & sic conclusio pro clientibus suis allegata, contra eos facit in hoc proposito.

Nono modo respondetur, & sanè cōcludenter, quòd siue verba,siue mentē decreti respicimus, non comprahendit casum nostrū. Quoad verba patet; quia vult,bona, de quib. loquitur, spectare,& pertinere ad eos, quib. primitùs data,& concessa fuere;& quòd hi soli eorū beneficio gaudere possint,necnon eorū filij,& descendentes,& descendentium descendentes masculi, & legitimi; & de legitimo matrimonio nati, & procreati tantùm; exclusis semper fœminis, ac ex-

137 ac extraneis † nemo & enim negare pôt, Com. Antonium Mariam esse de descendẽtibus illorum, qui primò inuestiti fuere, vt in simili cõsiderat Abb. in consi. 103. lib. 2. & Colleg. Bono. loco pręcitato, nu. 13. & sic verba ipsi nullo modo repugnant; sed benè DD. Simonetis, qui extranei sunt. Respectu mentis aũt, non secus dicendũ est, nanq; in decreto expręssa rõ est; quare conditum, vt scilicet liberalitas, & gratitudo Principis à memoria non excidat: sed eius memoria cõseruetur, mediante continuatione bonorum in descendentes masculos eorũ, quibus ab initio collata fuere; & excluduntur fœminæ, & extranei, Si igitur feuda ista ad Co. Antoniũ Mariã in totũ perueniant, cõseruatur certè memoria beneficij antecessoribus collati, nec ad fęminas, vel extraneos trãsit; & è contra si ꝑ parte ad alios peruenirent, memoria ꝓdicta extingueretur, & ad extraneos transirent bona. Igitur

138 &c. † & quòd à rõne ꝓdicta in decreto expræssa rectè argui possit, videatur apud Bossi. d. num. 332. 334. & Beret. d. consi. 43. col. 2. versi. breuiter, & col. pen. versi. põr insuper, asserentes, facilius transire talia bona in filios legitimatos in casu quo loquuntur, quia in eis militat ratio decreti, conseruandę memorię beneficij Principis in descendentes masculos, & exclusionis fœminarum, & extraneorum.

139 † Decima responsio sumitur ex dictis Menoch. in consi. 378. nu. 10. versi. ꝓterea, & num. seq. & consi. 443. nu. 11. in materia huius decreti, asserentis per eius dispõnem injici tantũmodo vinculũ dispõnibus illius legislatoris, & successorum suorũ, non verò antecessorum, rõnib. per eũ adductis; ex quo enim concessiones Philippi Mariæ emanarunt de anno 1440. & 1441. non viderentur subiacere decreto edito per Io. Galeatiũ de anno 1590. sed huic rñsioni non multum fidendũ, quia decretum primo loco editũ vt quidẽ in eum sensum loqui; at sm̃ quod fuit publicatum per octo menses post, vel circa, expręssam facit mentionẽ de concessionibus, & in feudationibus antecessorũ; Ideo eas cõpræhendit, l. leges, & constitutiones. C. de legi. & quãuis conetur Menoch. in loco priùs citato ꝓtãẽ Principis in hoc refricare in dubium, est tñ aduertendum, quòd vsus fuit de plenitudine potestatis, ẽt absolutæ, in dicto decreto, quæ ius tertij tollere põt, maxime in spe, quale eſt agnatorũ vocatorũ in inuestituris in defectũ descẽdẽtiũ. sed in hoc nõ insisto, q̃a meę nõ sunt partes.

140 † Vndecimã afferebat rñsionẽ Burs. in dicto suo rñso 394. nu. 11. versi. 2. non vt, & num. seq. pro DD. Aduersarijs in causa ista reddito, negãs decretum in hoc statu obseruari, vñ iamdudũ separato à statu Mediolani. At certè quidem credendũ est, d. Bursa. ad hanc rñsionem confugisse, cum nesciret aliter legem istam euadere, destruentem penitus omne ius clientum suorum: Nos verò eam in viridi obseruantia fatemur, vt supra in rñsionibus ad primum partis aduersæ fundm̃. & sassus quoq; fuit, Menoc. d. consi. 378. nu. 47. in fi. quamuis contra clientem suum allegaretur, & in d. consi. 443. nu. 11. sed nobis non obesse dicimus; quin prodesse potiùs, rõnibus, & authoritatibus præallegatis; Aduersarios autẽ omnino excludere, qui nullo modo descendunt ab inuestitis, sed extranei sunt.

141 † Duodecimã insuper rñsionem reperio attulisse Bursa. d. consi. 4. num. 20. versi. 1. considerando, cum tribus seq. quam contra eum ineuitabiliter retorqueo.

Vult ipse, clausulas (motu proprio; ex certa scientia; de plenitudine potestatis; & supplentes omnes, & quoscunq; defectus) derogare dicto decreto, Meminimus, & idem esse, ac si specificè, & in indiuiduò suisset ei derogatum.

Quas quidem clausulas positas ẽt in inuestituris Philippi Mariæ, videmus repetitas in omnibus subsequentibus inuestituris Ducum Mediolani, Regũ Franciæ, & Cardinalis Saluiati, vel explicitè, vel per relationẽ ad antiqua Priuilegia confirmata, & quatenus opus esset, renouata, vt supra in quarto fundõ, & ex earum lectura facilè videri potest. Quo stãte, sequitur, quòd illę inuestiturę, quæ post decretum conditum emanarunt, eidem derogauerint, prout si specialis de eo facta suisset mẽtio, prout in alio Decreto Mediolani latè quoq; consuluit Becc. consi. 55. nu. 20. cum pluribus seqq. & per cõsequens remanent in suo robore, & executioni mitti debent inuestituræ post decretũ emanatę, iuxta ipsarum continentiam, & tenorẽ, decreto memorato non obstante. & cum cõpræhendãt id, quod In antecedentibus erat dispositum, & pręsertim vltima, quę omnes, & singulas recenset, & confirmat, inuestiendo illos duos Com. Franciscum, & Pamphilũ, & quidẽ coniunctim, re, & verbis, & iuxta formam, & tenorẽ dictorum suorum Priuilegiorũ, omni meliori modo, quo potest, locum habent ea omnia, quæ super ipsis inuestituris considerata fuere.

Factis igitur solidis fundamentis iustissimæ causæ Comitis Tertij, destructisq́; & conuulsis contrarijs, velut in arena positis, superest modò, eam fundamentorũ prædictorũ partẽ (maior pars enim intacta permanet) quam diruere velle videtur Per Illustre Consilium cum suis acutissimis dubitationibus, sustinere, inconcussamq́ue conseruare.

Et quòd attinet ad primam dubitationẽ, quæ dirigitur contra quartum principale fundm̃, negando, feudum de quo agitur, habere dignitatem annexam comitatus, quam asserit fuisse quidem in feudum concessam, sed separatim, & seorsum ab ipso feudo.

Re-

142 † Replicatur, ex inuestituris ipsis totum oppositum constare; si quidem, cum ab initio castra sinè titulo comitatus concesserit Philippus, superuenit deinde inuestitura Francisci, qui primo loco dat, & confert dignitatem comitatus ipsis Castris & locis, & in comitatū erigit, & successiuè eadem sic in comitatum erecta concedit in feudum nobile, & gētile, vt supra; adeoquòd dignitas cohæret, & annexa est feudo, & bonis, non personis tantùm. & vltra inuestiturā Francisci idem quoq; disponit alia Ducissę Bonæ, & subsequentes disponunt, vt videri potest; ideo sumus in casu Menoch. consi.401.num. 32. vbi refert verba Priuilegij Mirandulæ nostris simillima, quæ feudum indiuiduum reddunt, vt per eum, qui talia verba clara, & manifesta ad hoc propositum asserit; & optimè facit doctrina Camerac. iam citata in repetit. d. §. præterea Ducatus, pag.98. in littera N. O. P. cum seqq. vltra quòd si cessaret dignitas Comitatus, quæ optimè viget, militarent alia fundamenta supra relata, quæ non repeto.

143 † Secunda dubitatio dirigitur contra tertiam rationem tertij fundamenti, & continet vnam propositionē, & duas illationes; Propositio est, quòd feudum iurisdictionale diuiduum sit, saltem respectu commoditatis, & exercitij, ex con-

144 suetudine: † Prima illatio, quòd ius accrescendi propterea in illo cesset, Rip. in d.l.re coniuncti, num. 163. Secunda, quòd in casu, quo portio vnius reuertitur ad concedentem, is debet habere totum feudum, & alteri conuassallo soluere æstimationem partis commoditatis suæ, vt per Rip. ibidem; vel saltem Vassallus habebit electionem, num velit vendere, an emere? secundum Bald. in cap. 1. in fi. principij de duobus fratr. de no. benefic. inuestit.

145 † Quòd attinet ad propositionem, conuenimus; nam & nos illam supposuimus dum de indiuiduitate iurisdictionis, præterquàm respectu commoditatis, seu exercitij, diximus; At in illationibus dissentimus, Si quidē indiuiduitas essentiæ iurisdictionis causat ius accrescēdi, vel veriùs non decrescendi, nō obstante dicta commoditatis diuisione, vt in terminis concludunt innumeri Doct. supra relati in tertia ratione præcitata. Nec aduersatur Rip. vbi supra, licèt subiungat declarationem illam, quòd solutio commoditatis nihilominus fieri debeat directo Domino; Quæ si vera esset, non tamen ꝓdesset DD. Simonetis, quib. non competeret ius istud petendi ęstimationem commoditatis; & si competijsset, non tamen in iudiciū deduxerunt meritò nihil nocere potest Comiti Tertio, q. Dñs est in solidum feudi iurisdictionalis indiuidi.

146 † Sed re vera nullo modo habet locum in casu nostro dictum istud Rip. Nam primò cessat in feudo concesso à Principe, quia totum pertinet ad Vassallum superstitem, nulla commoditatis facta solutione, vt in terminis tradit Bald. in d. cap. 1. nu. 2. cuius verba formalia sunt ista. (tamen si concederetur à Rege, vel à Principe, haberet locum ius accrescendi, quoad integram commoditatē, l. 1. C. si soc. liber. Imper. lib. 10.)

147 † Secundò, loquuntur Doct. ibi, & eos referēs Rip. in feudo nouo, non in antiquo, in quo in infinitum vocātur in solidum, vt latè deductum fuit, & fatetur ipsemet Rip. eodem loco, nu. 161. & tradit Paris. post relatos d. conf. 23. nu. 8. lib. 1 Nos verò tractamus de antiquo, vt abundè probauimus, ergo. &c.

148 † Tertiò, procedit contrarium, præsupposito, quòd ius accrescendi locum non habeat, iuxta terminos d cap. 1. super quo formata fuit quæstio illa per glo. & scriben. quid si res concessa in feudum, quæ pro parte reuertitur ad Dominū, sit indiuisibilis, vt seruitus, & similia? At nos versamur in casu, quo ius accrescendi, imò & ius non decrescendi obtinet, ex multis rationibus adductis in primo, tertio, & quarto fondamento principali; ergo cessat dubitatio. Adest insuper obseruantia interpretatiua, de qua supra in quinto fundamento, demonstrans, nihil solutū pro commoditate, quando similes casus euenerunt. Adest declaratio Ducis Francisci super simili inuestitura, quę idem clarè indicat, & vim legis obtinet, vt in sexto fundamento. Et cum his omnibus concurrit Co. Pamphili confessio, quę contra eum, & habentes causam ab eo benè probat, vt in primo fundamento. Meritò viget ratio nostra de indiuiduitate iurisdictionis, vnà cum multis alijs supradictis; & cessat obiectum de solutione commoditatis.

149 † Tertia dubitatio dirigitur contra primam rationem tertij fundamenti, & multis quidē considerationibus; Quarum prima est, quòd dispositio l. 1 C. si liber. Imper. soc. lib. 10. non habet locum in largirionibus Principum recognoscētium superiorem, qualis est Dux Mediolani, & pro dicto allegatur Bald. in d. cap. 1. de duobus fratr. qui, meo iuditio, contrarium probat, admittens dispositionem d. l. 1. in Rege, & Principe; allegatur quoque Socin. iun. consi. 92. nu. 8. in 4. qui sibi ipsi aduersatur; nam contrarium
* tenuit in d. consi. 73. nu. 23. cum seqq.* de communi etiā attestans, Adducitur Cepha. in cōsi. 173. nu. 32. post Aret. in d. consi. pen. sed vterq; pro nobis facere creditur; nam Aret. licèt de Imperatore loquens dicat in eius dispositione locum habere ius accrescendi, non tamen negat de alijs Principibus habentibus Imperialia iura; imò Paulò inferiùs id ipsum in Principe admittit indistinctè. Cepha. autem, qui consuluit in causa Casalensi, & dicit inuestituram illam prodijsse à Principe non recognoscente superiorem, qui est Marchio Mōtis Ferrati, apertè sentit no-

tit nobiscum. quod etiã colligitur ex certis Doct. per eum allegatis, videlicet Iaf. Gozad. & Socin.iun.in d.consi.73.qui nostram tenet opinionem;& secundùm quos intelligi, & declarari debet vulg. doctr. Bart. in l. non solùm, §. liberationis de lib.leg.

Allegatur quoq; ex aduersò Iaf. in consil.1. lib.1.qui licèt dicat, illam l.primam procedere in non recognoscente superiorem,subiungit tñ, Ducem Mediolani eiusmodi esse, & in suis infeudationibus illam sibi locum vendicare; & sic meliùs pro nobis facere non posset. Allegatur etiam Clar.in §.feudum,q.77. quem pro cõtraria opinione nos adduximus, & rectè, mea sententia; etenim testatur ipse, crebriorem sñiam esse,quòd nedũ in Imperatore, & Rege, procedat, sed in quocunque alio Principe non recognoscente superiorem; citat Curt. Sen. d.consi. 49.& Soci.iun.in d.consi.73. qui idem concludunt in Duce Mediolani,& in alijs Ducib. Italiæ; Ideo debet Clar. intelligi secundùm allegatos,vtsupra. Allegatur deniq; Menoc. consi. 464.num.15.qui fundat dictum suum in præallegatis authoritatib.Cur.Soci.iun. & Clar. qui nostas sectantur partes, vtsupra Quicquid tñ sit de istorum omnium sensu;vnum est,quòd Dux Mediolani cõnumeratur inter eos Princeps,qui tenẽt iura Imperialia in suo statui; & ob id gaudent acquirentes ab ipso d.l.1.beneficio,& hæc
* est cõis,* & receptissima sententia, vt ex relatis in d.3.rõne tertij fundaměti patet.sed quid plura? non nè idemmet Dux Mediolani in declaratione memorata pro Pallauicinis fratribus opinionẽ hanc nostrã approbauit, canonizauitq;, vt in vltimo fundamento demonstratum fuit? & recepta, & obseruata, etiam in hoc feudo nostro, vt in fundamento penultimo probatum extitit?

150 † Opponitur secundò dispositionem d.l.1. non hře locum in feudo,ex relatis per Bero.in consi. 70.nu.6.per eundem Menoch.d. consi.464. nu. 14. inter quos Moder. Parif. solus in addi. ad Alex.consi. 30.nu.8.in primo.de cõi fuit attestatus;& quòd non fuit facta concessio motu proprio, vt per eundem Bero.num. 9. & Menoch. numero.16.

Pro rñsione sufficeret adducere ea,quę ad solutionem præcedentis dubitationis vltimo loco dicta sunt, Nempe declarationẽ Ducis Mediolani, & obseruantiam securam in feudo, de quo agitur. Sed ad veritatem conclusionis, per nos firmatæ dignoscendã, placeat legere Bero. exaduersò citatum in eo.consi. 70. nu. 18. quo loci respondens ad ea, quæ sub num.6. dubitãdi gratia dixerat,asserit,Doct. indistinctè cõi-
* ter* hanc sequi; Et propterea in iudicando omninò sectandã,pro qua innumeros refert,etiam de cõi attestantes, & nu.20.vbi in eadem etiam

* insistit,& num.34. vbi* magis cõem dicit quemadmodum,& Soci.iun.in consi.92.num.6.ad fi. lib.4.Sed si videantur alij, quos citauimus in dicta prima ratione,patibit euidẽtissimè, hanc esse receptissimã scribentium sñam, quia loquũtur omnes in feudo,& signanter Soc.iun.d.consi.73. nu. 22. cum seqq.in primo. Quibus addi
* potest Rip.in d.l.re cõiuncti,nu.158.qui* cõem fatetur,& num. 160. Bossi. d. tit.de Princ.num. 334.in fi.qui ita per Senatum inquit iudicatum in feudo Salarum,Clar.in §.feudum,q.77.vers.
* sed certè, vbi de magis cõi,* & Crass.in tract.de success.§.ius accrescendi, q. 33. versi. sed equidem prima communior, & quod attinet ad defectum Motus proprij, patebit responsio inferiùs, vbi hoc etiam obiectum factum separatim reperitur.

151 † Opponitur tertiò dispositionem d.l.1. procedere in magnis rebus tantùm,vt in aliquia Prouincia, ex Bald. in l. vni.§. in primo num. 15. C.de caduc. toll.

Respondetur Bald. loqui exẽplificatiuè, non restrictiuè, imò & in quocunq; feudo Comitatus,quia habet Regalem dignitatẽ,c.1.de feud. March. & si secus loqueretur, esset contra tex-
152 tum d.l.1. quæ vtitur dictione (aliquid) † quæ verificatur tam in maximo, quàm in minimo,l. si seruum,§.prætor ait,vbi Bart.de acqui.hęred. Crau.consi.294.num.4.

153 † Opponitur 4.l. 1. procedere solùm, vbi descendens nullum relinquit hęredem, præter fiscum, Socinus. iun. d. consi. 73. num.6. ad fin. libro primo.

154 † Sed hoc motiuum secum affert solutionem; nam idem Soci. paulò infra sub num. 12. & 13. id non procedere probat, quando concessio est facta pro descendentibus expressim, vt in casu nostro, in quo etiã restrictiuè ad ipsos descendentes facta reperitur, pp quod apparet clarè de mente concedentis, & recipientium, qui de hæredibus sanguinis intellexerint.

155 † Item non procedere ait,quãdo concessio feudum obtinet,in quo hæredes semper interpretantur pro descendentibus; & ad idem videri potest Bero.d.consi.70.num.34. qui allegat bonum tex. c.1.§. sed diuersùm, de alien. feud. & num.35. versi. item contrarium, vbi subdit ex
* communi,* tantò magis procedere in feudo Comitatus indiuiduo. Et ex abundanti tollitur etiam obiectum, mediante declaratione,obseruantia, & confessione de quibus supra.

156 † Opponitur quintò, locum non esse dispositioni d.l. 1. quia Gibertus, Nicolaus, & Guido non fuerunt socij liberalitatis Principis, cum quiliber ipsorum partem sum ab initio confe-
157 cutus fuerit, † ex reg.l.reos, §. cum in tabulis, de duobus reis; per quam ita arguere videtur Socin. iun. dicto consi. 92. num. 12. in quantò.

Etenim coniunctio realis nõ subest,cũ quilibet
158 partem habuerit à Principe, † Verbalis autem
sola non inducit ius non decrescendi, sed nec ẽt
iuri accrescendi locus esse potest,postquam vni
cuique portio sua quęsita fuit ab inito, Rip. d.l.
re coniuncti, num.8.

Rñdetur respectu Beluederij non posse mili-
tare obiectũ; quia Gibertus,& Guido,& vterq;
eorum in solidum, & de toto feudo fuit inuesti-
tus, vt in octaua ratione tertij fundamenti.
159 † Quò verò ad inuestituram Sissię, aduertatur,
quòd Soc. loco allegato non tractar, an coinue-
stiti dicantur socij : sed an descendentes dican-
tur exprę̃ssim vocati in inuestitura; quæ sunt di-
uersissima, vt ad sensum patet;quia in primo ca-
su vocatio procedir ex legis dispositione,secun-
do verò ex dispositione hominis. & si secùs di-
ceret,longè, lateq; errasset Soc.qñquidem certo
certius est,infeudatos de aliquo loco simpliciter
& coniunctim re, & verbis, rectè nuncupari so-
cios liberalitatis Imperialis, vt colligitur ex ip-
samet l.& glo.ibi,ac scribentibus, & in d. c.1.de
duob.sta.vbi Bald.& alij.& in hunc sensum Do-
cto. oẽs in materia loquentes exẽplicant hanc
societatem, vt videri põt apud præcitatos in di-
cta prima ratione;& ita ẽt cantat declaratio prę-
dicta Ducis Francisci. nimirum cessat omne du-
160 bium,& omnis hęsitatio † & quod tradit Rip.in
d.l.re coniuncti, nu.8. verissimũ est,videlicet ius
accrescendi propriè non hr̃e locum post portio-
nes cuique acquisitas : sed benè locum hẽt legis
prouidentia , quæ desert portionem socij defi-
cientis sinè filijs,ad consocium , & ita bellè de-
clarat Bero.d.consi,70.num. 16.
161 † Item respondetur locum hr̃e ius non decre-
scendi, quia quilibet à principio fuit de feudo
inuestitus,non diuisim,nec per partes, quamuis
postea per concursum partes fecisse dici queant
fratres inuestiti, iuxta reg. l.coniunctim, de leg.
3. videlicet percipiendo partẽ cõmoditatis tñ,
stante subiecto indiuiduo ; multis rõnibus , iam
sæpiùs adductis;& quòd hoc casu locum hr̃e de-
beat ius non decrescendi, vltra tot iam præcita-
tos, colligitur ẽt ex magistrali doctrina eiusdẽ
Rip.ex aduersò citati,d.l.reconiuncti,nu.4.7.8.

Nec officit, quod subiungebatur ex inuesti-
tura Ducis Francisci, in qua feudũ iam diuisum
præsupponi vr̃; quia si verum esset, fuisset diui-
sum modo,quo supra, videlicet respectu cõmo-
ditatis,& exercitij iurisdiõnis tantùm: attamen
veriùs est,quòd non erat diuisum,vt colligi põt
ex mandato Co.Io.Mariæ supra ręlato in sexta
demonstratione primi fundamenti, in quo asse-
ritur,vtrunq; locum tunc ẽt pro indiuiso posses-
sum ; licèt quilibet solitus esset percipere com-
moditatem ipsam pro sua portione,per concur-
sum,vt sup. imò feudum Beluederij adhuc per-
manet indiuisum; & feudum Sissię diuisum fuit
solùm inter Co. Pamphilum, & Co.Antonium
Mariam ; & quidem cum reciprocis iurium re-
seruationibus,de sibi inuicem succedendo,licèt
de his diuisionibus nihil in processu constet.sed
hæc pro veritate incidenter retulimus.

Vltra quòd inuestiuit ẽt Franciscus Guido-
nem de toto feudo , reseruato tñ iure aliorum,
vt s̃.in 4.fundõ,vbi, q̃d hoc importet, diximus.
162 † Pręterea d.l.1.non requirit,quòd non sint fa-
ctæ partes inter donatarios, vel feudatarios; sed
considerat tñ initium , & fundm̃ concessionis;
quinimò Docto.omnes,qui eam ad hoc propo-
situm adducunt,præsupponunt feudi diuisionẽ,
sic,vt sup.secutam.& hoc non habet dubium.
163 † Opponitur sexto d.l.1. locum habere tantùm
inter primos coinuestitos, quorum intuitu , &
meritis fit concessio, non autem inter eorum fi-
lios,& descendentes,qui non fuerunt socij libe-
ralitatis principalis , ex traditis per Soci. iun.d.
consi.73.num. 26.& seqq. qui etiam considerat,
non obstare stipulationẽ acquirentium pro se,
filijs,& descendentibus,quia intelligi debet pro
virili, vt quisq; portionem suam tantùm stipu-
letur pro eis , & non totum.

Respondetur primò valdè dubitandum esse
de hac sua opinione , prout ipsemet dubitauit
eodem responso sub nu. 17. vbi determinatio-
nem remisit Excellentissimis decem viris Rei-
publicæ Venetiarum, de quorum priuilegio in-
164 terprætando agebatur † ad quos eius declara-
tionem pertinere dixit, per l. fin. C. de legibus
165 si ergo in nostro casu Princeps declarasset suum
priuilegium taliter,quòd etiam filij , & descen-
dentes succedere deberent, proculdubiò staret
pro nobis Soc.At verò,si respicimus declaratio-
nem prædictam Ducis Mediolani inter Pallaui-
cinos in casu simillimo,patebir manifestè,quòd
nedum priores inuestitos voluit sibi inuicem
succedere,sed etiam eorum descendentes in in-
finitum ; & præsertim ea ratione, quia, vtì con-
iuncti re, & verbis, eranr socij liberalitatis suæ.
Quòd si legerimus etiam inuestituram Ducissæ
Bonæ,& Ludouici Marię, in quibus Principes
illi narrant, ac fatentur descendentes Giberti,&
Guidonis successisse in portione Nicolai,nõ ve
rò tedijsse ad Ducalem Cameram, apertiùs ad-
huc constabir Socino satisfactum , quia in eadẽ
specie declaratio facta est; tantò magis, cum ab
ista interprætarione executa, & obseruara non
sit de iure recedẽdum, vt in sexto fundamento.
166 † Secundò respondetur Socinum loqui in feu-
do nouo , & fateri , contrarium fore iudican-
dum in antiquo,sub num.20.& seq. & nos agi-
mus de antiquo , tum natura , tum fictione , &
conuentione contrahentium, vt abundè pro-
bauimus in primo, & tertio , & quatto funda-
mento;conferunt , quæ eleganter scribit Ruin.
consi.12.num.11.lib.1. qui videatur.

Tertiò

167 † Tertiò rñdetur obiectũ cessare in nostra specie, quia vocati sunt descendentes acquirentiũ in infinitum, quod importat, vt quandiu aliquis eorum supersit, totũ habeat, & plena Principis liberalitate fruatur, vt sup. in 5. rõne tertij fundamenti; cõcurrit enim hoc casu cum legis dispõne mens expressa concedentis, qui ita se ipsum declarat. videatur, vltra prçallegata, Alex. in consi. 204. in fin. lib. 2.

168 † Quartò ẽt cessat respectu subiecti indiuidui, videlicet comitatus, iurisdõnis, vectigalium, & aliorũ, de quibus supra; quod operatur, vt quilibet descendentiũ ab illis inuestitis, q solus superfuerit, vt in casu nostro, totum feudũ obtineat, vt iam latè demostrauimus; & in specie ita

169 dit Bero. d. consi. 70. nu. 20. & 25. † quod ẽt alia rõne conuinci põt, nempe ex cã inductiua concessionis, quæ fuit cõis pecunia, & cõe seruitiũ illorũ fratrum, vt in 7. rõne tertij fundamenti.

170 † Quintò, circunscriptis oĩbus responsionibus, aduertendũ est, Socinũ in loco adducto in contrarium malè fundasse intentionem suam super authoritate Alex. in consi. 204. col. 2. versi. sed prçmissis, lib. 2. licèt dicat Soc. multũ signanter facere; tractamus enim materiam l. 1. C. si lib. Imper. soc. lib. 10. cuius virtute ad ampliandum Principis beneficium concludunt oẽs, non reuerti res donatas ad Principem, donec aliquis supersit de honoratis. verùm Alex. in toto illo rñso nullam facit mentionem de hac l. ideo non põt dici, quòd illam limitet, vel declaret; imò fundat præcipuè consultationẽ suam super dispositione c. 1. de duob. fratr. vt videri põt sub nu. 3. & nu. 11. versi. præterea, ẽm quã fatemur nos ẽt, fratres simpliciter inuestitos cũ descendentibus suis, censeri pro virili, ad feudum admissos, ita quòd nedùm non succedunt sibi inuicèm filij acquirentium; sed nec ẽt ipsimet acquirentes, vt ad litteram ibi disponitur. Sed pp hoc non tollitur, quin, si feudum à Principe supremo, vel Imperialia iura in statu suo habente, procedat, contrarium sit iudicandum, per supra dicta: & per consequens malè fuit allegatus Alex. ad probandam Socini intentionem.

Malè quoq; concludit illa ratio, quã subiungit sub nu. 20. versi. & prædicta; quòd, ex quo acquirentium merita habentur in cõsideratione, & non filiorum, vel descendentium, qui nondum nati sunt tpe concessionis, non debeat liberalitas cõcedentis ad ipsos descendentes porrigi. Hæc est vanitas, quia, & si præsupponamus, merita acquirentium principaliter habita fuisse in consideratione, non tñ sequitur quin filijs etiam, ac descendentibus eorum prospectũ fuerit; quod ex eo liquidò cognoscere possumus;

171 † quia, cum olim feuda ad filios, & descendentes nõ transirent, fuit tñ ad petitionem fidelium ab Imperatore statutum, quòd in futurum transire possent, ac deberent in infinitum, c. 1. §. & quia vidimus, qui feud. da poss. vbi Bald. Alua. & omnes. † Vndè est, quòd ipsi quoq; ex pro-

172 uidentia concedentis consequuntur. Itaq; nec potest eis pater in tali feudo quoqũo præiudicare, cap. 1. qual. olim feud. alien. poss. vbi omnes not. cum vulg.

173 † Propter quod rectè nuncupari pñt ipsi quoq; socij liberalitatis Principis, vt benè animaduertit Afflict. in Prælud. feud. sub num. 90. dum pro fundõ istius propositionis, quòd non potest pater disponere de feudo, ex prouidentia in præiudicium filiorũ, allegat d. l. 1. C. si liber. Impe. præsupponens, vnum ex socijs non posse alteri præiudicare in hoc iure quçsito; & certè nulla alia considerari põt differentia, nisi quòd cum inter alias personas coinuestitas fiant partes per concursum, vt supra, in casu isto admittuntur ordine successiuo, cap. 1. de eo, qui sibi, & hæred.

Cætera, quæ Soci. subdit in d. consi. 73. num. 31. cum seqq. tẽdunt solùm ad probandũ, quòd filius eo in casu non intret in locum patris per repræsentationem, vt cum patruo concurrat; qđ non est præsentis speculationis. Propterea nihil ex tota illa consultatione sumi põt, quod intentioni nostræ, vel in minimo, detrahat. Ex abundanti autem, qui vult per multos legere authores, tenentes, & præsupponentes, acquirentium descendẽtes esse liberalitatis principalis socios in materia nostra, legat citatos supra in dicta ratione prima tertij fundamenti, quç ex præmissis ita desensata remanet, vt sola ad victoriam sufficeret possit.

174 † Opponitur vltimò, quòd dispositio d. l. 1. non habeat locũ, nisi in concessione facta motu proprio, quod non præsumitur, vt per Docto. ibidem, & Bero. d. consi. 79. num. 9. in princ. & Menoch. d. consi. 464. num. 16.

Respondetur vtranque inuestiturã Philippi habere expressam clausulam motus proprij, vt legitur in mandatis factis per eum in personam Corradini de Vicomercato, prout ẽt respondit Curt. in d. consi. 49. nu. 50. in fi. quando sibi factum fuit istud obiectũ in collegio Mediolani, coram quo causa illa pendebat. Vndè tollitur

175 penitùs hoc dubium. † Quanquam si non adesset ẽt dicta clausula, cum non appareat de postulatione aliqua inuestitorum, idem succederet effectus, vt ipsemet Bero. ibidem probat, num. 25. versi. non obstat cum seqq.

Quarta dubitatio tendit ad impugnandam secundam rationem tertij fundamenti, probando multipliciter clausulam illam (in antiquum, paternum, auitum, & quòd sapiat naturam paterni, antiqui, & auiti) nihil prodesse Domino Comiti Tertio.

Nam primò dr̃, eam non fuisse positã in Beluederij inuestituris, sed rñdetur, & adesse alia

verba æquipollentia videlicet (nobile, & gentile) quæ eundem habent effectum, vt in d. 2. ratione dictum fuit.

Secundò dicitur, ipsammet clausulam esse in alijs inuestituris sequentibus, vt in quarto fundamento retulimus. Ideo.&c.

176 † Obijcitur secundò clausulã prædictã non immutare naturam, & qualitatẽ feudi, vt de nouo fiat antiquum, ex consi. Oldr. 178. nu. 3. factum tale est, cuius opinionem Iaſ. sequitur consi. 1. col. 1. lib. 3. & consil. 152. col. 1. lib. 2.

177 † Rñdetur remissiuè breuitatis cã, vt per Iaſ. in d. consi. 1. col. 4. verſ. ad istam authoritatẽ, Cur. latissimè d. consi. 49. nu. 69. verſ. ad quintũ, Colleg. Bono. vbi sup. nu. 4. cum multis seqq. Ceph. d. consi. 173. nu. 18. vsq; ad nu. 26. Natt. d. consi. 467. nu. 9. cum seqq. Rol. d. consi. 60. nu. 38. vsq; ad num. 47. & alios per multos in d. 2. rõne adductos; qui ostiatim, & ferè de verbo ad verbũ rñdent fundamentis Oldr. & sequaciũ, qui paucissimi fuere; contraria enim sñia, cui nos innitimur, est proculdubiò cõior, & fauorabilior, ac receptissima,* tam ab antiquis, quã à modernis, vt ex ibi relatis clarè liquet. & re vera negari nõ põt, quin Princeps possit eam legem rebus suis dicere, quã vult, & antiquũ fingere, quod nouũ est, vt bellè declarat Ceph. postalios loco proximè citato; cum præsertim mille aliæ fictiones in contractibus feudorum tollerentur, Teste Camerac. præcitato in rep. §. præterea Ducatus, car. mihi 9. in littera R. S.

178 † Accedat deniq; noua rñsio, quoad casum nostrum; nam retorqueri optimè põt determinatio illa Oldr. cum fateatur, specificè sub num. 3. quòd clausula in antiquũ, paternũ) posita fuit in fauorem Vualfredi, & Bonifacij coinuestitorum, vt sibi inuicẽ succedere possent in feudo nouo; & propterea non debere operari contrarium, s. vt collaterales, qui non descendebant ab aliquo eorum, sed à Bartholino, simul succederent cum descendentib. ipsorum. vnde repellit à successione Viti secundi, defuncti sinè filijs illos collaterales, qui descendebãt à Bartholino, non inuestito, & admittit solum Huetũ descẽdentẽ à Vualfredo coinuestito cum Bonifacio; remoto ẽt Emanuele, q erat in vlteriori gradu. Colligitur ergo ex hac consultatione, quòd clausula apponitur, vt inuestiti sibi inuicem succedant, qui est effectus antiqui feudi, & quem nos ꝑtendimus; & colligitur ẽt, quòd descendẽs ab vno ex coinuestitis, succedit descẽdẽti alterius coinuestiti, exclusis alijs transuersalib. & excluso directo dño; & per consequens complectitur decisionem vniuersæ causæ, de qua agimus, pro Dom. Com. Tertiò, licèt contra eum allegetur.

179 † Obijcitur tertiò clausulam istam de stylo potiùs notariorũ Principum, quã ex deliberata ipsorũ voluntate, apponi in inuestituris; ideo nihil operari, vt per Iaſ. d. consil. 152. col. fin.

180 † Rñdetur contrarium verius; nam & si de stylo apponeretur, censetur tñ apposita de voluntate partium, & operari debere effectum iuris, vt in materia feudalium inuestiturarum docet Dec. consi. 185. nu. 7. Meno. consi. 37. num. 156. cum seqq. & latè Becci. consi. 87. nu. 12. & hinc est, quòd illa ꝑualuit opinio receptissima* cõtra Oldra. quòd virtute clausulæ prædictæ feudum antiquum censeatur.

Secundò respondetur, quòd nedum in actu inuestituræ reperitur clausula ista, sed in mãdato facto à Principe in personã Corradini. Vndè non potest dici, quòd præter voluntatem, & cogitationem Principis apposita fuerit à Notario in actu stipulandę inuestituræ.

181 † Obijcitur quartò, quòd clausula non operatur in feudo franco, & emptitio, vt per Burſ. d. cõsi. 4. nu. 24. & consi. 349. nu. 15. cum seqq. & non esse inconueniens, quòd feudum sit quoad aliquos antiquum, & quoad alios non; ex Bald. in c. 1. §. hoc quoq; col. 2. in princ. de succeſ. feud. Cepol. consil. 24. num. 1. vol. 2. in ciuil. Ruin. consil. 12. colum. 1. volum. 1.

Respondetur vt supra ad primum & secundum fundm̃ aduersantium, vbi ad saturitatem.

182 † Obijcitur quintò per Decretum (Meminimus) tolli effectum clausulæ antedictæ, ex eo quod Bossi. scribit dicto titu. de Principe, num. 312. & 338. vbi ita in Senatu obseruatum affirmat, & Menoch. d. consi. 378. nu. 10.

183 † Respondetur multifariam, ex his, quæ ad vltimũ fundm̃ partis aduersæ super hoc ipso Decreto dicta fuere, quibus sufficit remissio.

184 † Sed vlteriùs animaduertere debemus, quòd Bossi. in oppositum citatus, non dicit, Decretũ impedire effectum clausulæ ꝑdictæ quoad successionem reciprocã acquirentium, & descendentiũ ab eis, qui iure cõi admitterẽtur; q̃a hoc repugnaret verbis, & menti ipsius Decreti, vrs. in nona rñsione ad obiectum, qđ de eo fiebat.

Item repugnaret conclusioni, per eum firmatæ, quòd in concessionib. Principum, & Ducum Mediolani ius accrescendi locum habeat, per l. 1. C. si liber. Imper. soc. non obstante ipso Decreto, vt locis præcitatis, videlicet num. 332. & 334. Si enim diceremus, nunc fratres coinuestitos, & quod plùs est, ẽt cum clausula (in feudum antiquum) sibi inuicèm non succedere, apertissima sequeretur ipsius contradictio. Vt autem sibi ipsi constet, necesse est eum intelligere in locis in oppositũ citatis, vbi loquitur de exclusione transuersalium, & agnatorũ, quòd sentiat de alijs non inuestitis, nec ab ipsis descendentibus. Quod potissimè cõfirmatur ex eo, quòd tractat simpliciter de feudo nouo concesso in vim antiqui; & non pręsupponit inuestiturã factam duobus fratribus. Vndè verificabitur eius dictum in

con-

concessione facta vni soli, cuius agnati remanebunt exclusi, q aliàs admissi fuissent vigore clausulæ, vel ēt inter plures, inter quos nulla rōne habeat locū ius accrescendi, vt si duo extranei disiunctim inuestiti fuissent. Et hæc interpretatio debet oīno fieri, tum rōne vitandæ contrarietatis memoratæ, tum vel maximè, vt decretū ipsum minùs corrigat ius cōe, quā sit possibile, & ab eo interpretarionē recipiat, vt in præallegatis diximus in materia huius decreti; tum demū quia ratio decreti, nè intercidat memoria beneficiorum acceptorū, non cessat in descendentib. à coinuestitis nominatis, & vocatis in inuestituris, sed imò in illis militat; ergò, & militare dēt dispositio decreti ad illorum fauorem, vulgata l. illud, ad l. acqui. cum alijs concord.

185 † Obijcitur sextò clausulā operari solū, quoad personas inuestitorū nominatas, ita vt singulis, & eorum respectiuè descendentib. facta concessio iure antiqui feudi censeatur, ex Curt. iun. cō fil. 1. num. 13. ad fin. & Menoch. consi. 40. num. 59. versic. nec dicatur.

Sed quia fatentur DD. mei, hanc conclusionē periculosam, non est in ea confutanda immorādum; certum est enim, quòd ociosa pęnitus remaneret clausula, cum sinè ea quilibet inuestitorum, cū suis descendentibus in portione sua feudi noui vocatus in infinitū censeatur d. cap. 1. de duo fra. cum notiss. & cōis * est in contrariū, vt s. in secunda rōne tertij fundamēti, & in quinta & octaua rñsione ad quartum fundm̄ contrarium.

186 † Dum aūt subdunt, referri non posse, nisi ad cōpræhensos in inuestitura, sm̄ Cæpol. consi. 24. nu. 23. versi. 2. idem pōi probabili, lib. 2. Bru. cō fil. 1. col. 2. lib. 2. post Alex. Curt. iun. & Soci. per eum allegatos, & Pedem. decis. 146. nu. 4. lib. 2. Becc. consi. 56. nu. 26. Rub. Alex. consi. 10. nu. 6.

187 † Rñdetur primò, hoc ipsum deseruire Comiti Tertio, qui est de cōpręhensis in inuestitura, cū sit de descendentibus Giberti inuestiti, vt supra probatū fuit apertissimè; pro quibus & descendentib. recepta fuit inuestitura. quo casu oēs pręfati doctores admittūt, illos admitti debere virtute dictæ clausulæ (in antiquum, & nobile feudum) vt videre est pęnès eos: secus quoad agnatos extraneos, non nominatos in inuestitura, & pro quibus illa recepta non fuit. vndè licèt concederemus clausulam (in antiquum) non prodesse transuersalibus acquirentium, ex quo non essent de compręhensis, prodesse tamen deberet Dom. Comiti, qui est de eis.

Nec aliquem reperio ex adductis in oppositum, præter Menoch. d. consi. 400. nu. 59. qui secus sentiat; loquuntur enim in casibus istis, vel qñ transuersalis, qui nō descendit ab aliquo inuestito, vult succedere, vt Alex. consil. 10. in 3. Brun. Curt. iun. Becc. Cępol. d. consi. 24. Thesau. d. decis. 146. nu. 4. (qui tñ in eadem decis. contrarium tenet sub num. 13. de cōi * attestatur, &

188 ita iudicatū in illo senatu:) † vel qñ descendētes vnius acquirentium volunt succedere alteri acquirenti, vel suis descendentibus, nulla facta mentione clausulę pdictę in inuestitura, vt Alex. in consi. 204. nu. 3. in 2. & alij citati per Menoc. d. consi. 400. nu. 59. & hoc est iuri contrarium; quia si feudum est nouū, & duobus fratrib. concessum sinè clausula prædicta, vel alia, quæ locū faciat iuri accrescēdi in infinitū, certū est, quòd descendentes ab eis non succedunt inuicem, vt supra pluriès diximus, & quāuis apposita fuisset alia clausula, quòd frater fratri succedat, vt in Themate Alex. d. consi. 204. non tñ operaretur eundē effectum, quē clausula (in antiquū) quia satis est, si ipsi fratres gaudeant beneficio reciprocæ successionis, iuxta pactum, & conuentionem. rōnem aūt differentiæ adducit Rui. d. con-

189 fil. 12. nu. 12. in princ. † & in his clausulis æqui-

190 uocauit Menoch. d. consi. 400. num. 59. † sed & decis. Alex. latè impugnat ibid Rui. versi. & probabiliter. ēt vsq; ad nu. 17. probans, quòd stante pacto prædicto, frater fratri succedat, & ad descendentes etiam porrigatur successio; cessat ergo obiectum multis de causis.

Si aūt teneremus opinionē supra relatam in fauorem oīum transuersalium, pro qua tot stant insignes authores; multò magis cessaret; ex quo illi non pñt dici de compręhensis in inuestitura, nisi virtute clausulę, cum non possint vllo modo dici de descendētibus inuestitorum, prout pñt, qui ab vno eorum descendunt, per supradicta.

191 † Obijcitur septimò ex eod. Cæpol. d. consi. 24. nu. 12. & seq. & nu. 33. clausulam non operari, quòd præsumatur antiquum, vbi constat de veritate in contrarium, id est de primo acquirente; quia aliter induceretur manifesta repugnantia, & feudum haberet duas naturas contrarias, quod est impossibile, vt per eum.

192 † Rñdetur, id, quod Cępol. ait de p̄sumptione antiqui, & noui feudi, nihil ad rem nostrā facere, qñquidē hic non tractamus de p̄sumptione, quę cadit super facto dubio, sed de fictione, quę cadit super certo, & disponit cōtra veritatē, vt supra dictū fuit, traduntq; oēs in l. si is qui pro emptore, de vsucap. & Alcia. in tract. p̄sump. in prin. volunt nanq; in casu nostro cōtrahentes, quòd feudū nouū fingatur antiquū quoad iuris effectus. quod mirandū non est, cum in tali cōtractu mille aliæ fictiones cadāt, vt dixit Came-

193 rac. loco p̄citato † quin ēt si quoad quid nouū censeretur, & quoad quid antiquum, non tñ repugnantiam contineret, aut impossibilitatem, per ea, quę ipsemet Cępo. in primo dubio eius-

194 dem responsi plenè scribit † saluando autem Cępol. dicimus, casum nostrum esse diuersum ab illo, in quo de præsumptione primo loco tātùm tractat, & 2. loco, vbi fictionem attingere vide-

Consi. Lud. Sacc.

videtur, præsupponit impossibilitatem ex parte concedentis, vti Prælati, qui non potest feudũ nouum pro antiquo dare, vt ibi per eum, num. 26. cum seqq. & sic actum fictum facere, quia res concedenda non est sua, sed Ecclesiæ.

195 † Obijcitur octauò, quòd clausula intelligitur, vt collaterales ita demum admittantur, si sint de descendentib. à primo acquirente, seu à primis inuestitis, & non aliter, sm Bero. consi. 73. nu. 5. in prin. & hæc vr esse eadẽ cũ sexta obiectione.

196 † Respondetur ideo, prout ibi dictum fuit, interpretationem istam pro Dom. Comite facere, qui est de descendentibus Giberti inuestiti, & Bero. ibi hoc expressim fatetur; & nõ posset meliùs loqui pro nostra opinione. Nam cum præsupponat Augustinum, ac Ioannem fratres de Adurnis inuestitos de feudo nouo cum clausula (in antiquum) vult ipsos, & descendentes ab eis inuicem succedere, quod aliàs permissum non fuisset sinè clausula; excludit tamen alios collaterales Augustini, & Ioannis, ex quo non erãt de descendentibus ab altero eorum, nec ab eorum patre communi; & sic decidit casum nostrum in terminis terminantibus, prout etiam Oldra. in consi. præcitato, & alij citati.

Nec obstat vlterior consideratio, quæ fiebat super effectu dictæ clausulæ, quę operatur, vt pater non possit disponere, etiã cum consensu domini de feudo nouo, prout aliàs fuisset ei licitum, quia non tollitur, quin possit etiam alios effectus operari. Nec est, qui affirmare audeat, quòd ad vnum tantùm effectum restringi debeat illius virtus, & efficacia.

197 † Nec etiam obstat consil. Castr. 10. in tertio, quia loquitur de vno solo inuestito, cuius transuersales succedere intendebant virtute clausulæ; qui non est casus noster, vt sæpè diximus, vltra quòd repugnat communi opinioni, de qua supra in secunda ratione tertij fundamenti, & in quinta, & octaua responsione ad quartum fundamentum contrarium.

Minùsq; officit consilium Alex. 10. nu. 3. cum seqq. in tertio, qui consuluit in eadem facti specie cum Cepol. in præalleg. consi. 24. quia huic etiam conueniunt responsiones datę Cepol. loquuntur etenim ambo de illis transuersalibus, qui à nullo inuestitorum descendunt, & qui non sunt de compręhẽsis in inuestitura in specie, vel in genere, prout sunt descendentes vtriusq; inuestitorum. Item loquunrur in inuestitura Episcopi, qui volens non potest nouum feudum antiquum facere, nec in feudare res, non solitas infeudari, vt ibidem considerat Alex. nu. 6. in fin. & num. 7. versi. Item non loquitur Bald. quinimò sentit ibi cum Bald. in c. 1. de alien. feud. par. in inuestitura Principis secularis secus dicendum; prout etiam sentit Cepol. d. consi. 24. num. 34. & per consequens pro nobis potiùs tenet, quàm contra nos; & pro hac difinitione videatur & Gue. Pis. Soac. in prælud. feud. par. vlt. differ. à tpe. post Melch. Cling. quem refert, ex mẽte Doct. oium. in vers. vos ꝑ resolutione.

198 † Obijcitur nonò, quòd clausula operatur forsan, quòd feudum dicatur antiquum, idest, quòd antiquitus dari consueuit, vt considerat Cepol. d. consi. 24. num. 6. ad fi. num. seq.

Respondetur animaduertendum, quòd in illa facti specie inuestitura solùm facta fuerat de feudo, tanquam antiquo, & antiquissimo; Quæ verba multùm differunt à forma concessionis nostræ, quæ non habet illam dictionem (tanquam) quæ denonat similitudinem, & improprieratem: sed cantat in paternum, antiquum, & auitum; ita quòd sapiat naturam paterni, antiqui, & auiti; Cui formulæ non adaptatur illa interpratatio Alex. & Cepol. vt idẽ Alex. apertè sentit, diuersificando casus sub num. 6. versi. mouetur etiam, & seq. necnon & Cepol. nu. 34. versi. non ob. secundò. Prȩterea cõsiderant ambo verba illa (tanquam de antiquo) posita fuisse cum mysterio, & quasi de necessitate ad ostẽdendum, quòd feudum erat solitum concedi, vt inuestitura sustineretur bonorum Ecclesiæ, quæ aliàs valere non potuisset; & in hoc latè insistunt. Et cum his benè cõcordat Pancir. consi. 94. num. 12. 13. quæ ratio minimè militat in casu nostro, per supradicta, & si aliter sentirent, (quod non est eredendum de Viris illis doctissimis) esset opinio multùm singularis, quę haberet mille contradicentes, & aduersaretur plurib. receptissimis sñijs, admittentibus varios effectus clausulæ (in antiquum) conuenientes verè, & propriè antiquo feudo.

Et ex his defensata plenè creditur illa conclusio, super qua fundauimus scdam rõnem tertij fundamenti; & præsertim in terminis nostris, in quib. transuersalis est de cõpræhensis in inuestitura, cum sit de descendentib. Giberti primò coinuestiti cum fratrib. In quib. terminis neminẽ vidi exoĩb. in corpore motiuorũ citatis, q̃ con-

199 trariũ afferat † ꝑter Menoc. d. consi. 400. nu. 59. q̃ allegat Alex. Rui. & Pari. loquẽtes de alijs trãsuersalib. & non de descendentib. ab vno fratrũ coinuestitorũ, cuius ꝑpea determinatio restringi dẽt ad terminos, in quib. allegati Docto. loquuntur, vt ipsemet Menoc. se ipsũ declarãdo, scripsit, rem c. 4. adip. nu. 870. qui ait, eius dictũ, de quo remedio nono, recup. pos. sub num. 322. debere intelligi, nõ vt verba cãtant, sed sm opiniones ibi allegatas, quę cõueniunt opinioni, q̃ tenet d. remed. 4. nu. 870. sic est dicendũ in occurrenti casu, ex ipsiusmet Menochij authoritate.

200 † Benè animaduerti plures sẽtiẽtes cõtra alios transuersales; nostras tñ partes sectatos esse, & defendisse, vt s. dictũ est, & maximè Old. in cõsi. 178. in resolutione cõsultationis, Rui. d. cõs. 12. num.

num. 10. 11. vol. 1. Bero. consi. 73. nu. 35. in prin. * Thesaur. decis. 146. nu. 13. vbi de cõi * attestatur, & secundũ quam in Senatu illo Pedemontano iudicatum fuisse asserit; Quibus addi potest Cepha. consi. 133. num. 25. Pet. Ant. Angus. consi. 3. nu. 50. 51. lib. 7. Soci. inter consi. Brun. consi. 10. num. 17. versi. rñdetur, quòd illa verba. Rub. Alex. citato consi. 10. num. 6. & Becc. d. consi. 56. vbi alios citat nu. 26. versi. & quòd illa clausula, Cum his autem multò magis sentiunt cęteri Docto. qui alios quoq; transuersales ad successionẽ feudi admittunt virtute clausulæ (in antiquum) Quotum aliquos superiùs retulimus in octaua responsione ad quartũ fundamentum contrarium, etiam de * cõi, & magis cõi attestantes; Adeoquòd dubitandũ non est, quòd in terminis nostris non sit approbatissima, & omnino sequenda.

Si autem hoc est in viridi, ideſt, vbi feudum nouum hẽt solùm talem clausulam; quid in arido? ideſt in feudo reuera antiquo? qualia sunt ista Sissię, & Beluederij, vt ex deductis in primo fundamento patuit? quanquã respectu Beluederij cessat etiã omnis hæsitatio per dictionem (vtriq;) superiùs ponderatam in octaua rõne tertij fondamenti, & infra latiùs attingemus. Si verò vlteriùs addamus indiuiduitatem ipsorum feudorũ vndequaq; scaturientem ex inuestituris, si societatẽ liberalitatis Principis, si cõcessiones in infinitum, si causas concessionum, si materiam fauorabilem, & latè interpretandam, cui dubium, quin causa Comitis Tertij lucidissima, splendidissimaque appareat?

Prosequendo nunc ordinẽ Motiuorum succedit duplex oppositio contra priuilegium Episcopi Parmensis, productum per d. Comitem, de quo mentionem fecimus in primo fundamento, in quarta demonstratione.

201 † Prima oppositio est, quòd non concludat antiquitatẽ feudi Sissiæ, quia datò quòd Gibertus ille antiquior fuisset dñs; potuerunt tamen Castrum illud postea recognoscere in feudum eius * descendentes, ex * cõi sententia scribentium in l. si aliquam rem, ff. de acquir. poss.

202 † Respondetur non negando hanc possibilitatem, sed affirmando, præsumptionẽ legis in contrarium militare, hoc est, feudũ ab initio fuisse, ex traditis pet Bald. & alios in cap. primo si de feud. fue. contr. int. dom. & agna. cũ multis concordantibus adductis in primo fundõ in ver. & licèt aliquæ. cui quidem præsumptioni standum est, nisi contrarium probetur, iutibus vulg.

203 † Respondetur secundò, quòd stante cõtrario, sequeretur, feudum Sissiæ non esse verum, & proprium feudũ, quia propter magnũ præiudicium, quod sentiret recipiens rem propriã tanti valoris in feudũ, haberet locum, quod scribunt Alciat. rñso. 178. nu. 2. & 199. nu. 27. Menoch. Consi. Lud. Sacc. consi. 1. nu. 6. consi. 2. nu. 262. consi. 191. nu. 54. & Bursat. consi. 46. nu. 16. volentes, quòd in similibus casib. nobiles soleant à principibus recipere bona ꝓpria in feudũ, vt possint vtiliori titulo se tueri, nõ verò, vt reddãtur verè feudalia.

At constat ex tot inuestituris solẽniter receptis, de veritate feudi, ergo locus erit eò magis dictæ præsumptioni, quòd ille Gibertus antiquior, qui Dñs Sissiæ enunciatur in illo Priuilegio, fuerit Dominus vtilis, vti feudatarius, & non absolutus.

204 † Insuper dici põt, allegatã possibilitatẽ carere omni verisimilitudine; Etenim verisimile non est, quòd dicti fratres de Tertijs rem propriã liberam, ac allodialem, feudalẽ facere voluerint, ꝑ multas obligationes, & onera, quibus est subiecta res feudalis, de quibus in titulo de noua; forma fidel. & in alijs titulis in vsibus feudorũ esset enim hoc modo iactare suum contra l. cũ de indebito, ff. de prob. cũ alijs vulg. nec verba illa (ꝑ benemerita, & grata seruitia antecessorum & ipsorũmet fratrum) de quibus in inuestituris, conueniunt infeudationi rei proprię ipsorum infeudatorum, vt patet ad sensum; & pro pterea talis possibilitas, omni carens verisimilitudine, attendi non debet.

Secunda oppositio est, quòd in inuestitura prædicta vtitur Philippus cõcedens his verbis: (Terram nostrã Sissiæ.) ex quib. apparet tpe cõcessionis non fuisse Tertiorum; quia duo non

205 possunt esse dñi in solidum † & cum producta fuerit, à Com. Tertio. non põt eam impugnare, Feli. in c. cũ venerabilis, nu. 22. & seqq. de exce.

206 † Rñdetur, satis verificari dñium concedentis respectu directi, quod pęnès eum repetiebatur, licèt vtile esset pęnès feudatarios qui habent

207 ius ad instar vsusfructus, vt per Cacher. † deci. 160. nu. 9. cum concord. nam meum ẽt dicitur, quod rõne vsusfructus ad aliũ pertinet, l. rectè, de verb. sign. queadmodum etiam dr̃, quod cõe

208 est cum alio, l. id quod nostrum de reg. iur. † vltra quòd illa regula, quòd producens scripturã, & cæt. Non operatur quando productio fit in fauorabilibus tantùm, vt in casu nostro factum fuit. Idem Feli. in c. imputari, ad fin. vbi de com- * muni * de fid. instrum. sed re ipsa nihil in ista legitur, quod noceat, per prędicta.

Successiuè opponitur contra Priuilegiũ Vincislai, de quo in secunda demonstratione primi fundamenti, prohibens alienationẽ bonorũ, etiam acquirendorum, extra domum, & familiam Nobilium Tertiorũ. Sed quia ad hoc propositum illud non expendebamus, sed ad demonstrandum solummodo, quòd vsque tunc, & sic de anno 1383. Nobiles Tertij tenebant, & possidebant plura Castra in Agro Parmensi; inter quæ verisimiliter erãt ista duo, non est, quòd tempus conteramus in obiectis soluendis.

Subsequens Motiuum tendit ad eneruãdum septimum fundamentum nostrum, consistens in declaratione Ducis Francisci Sfortiæ, pro Ioan. Ludouico, & Pallauicino Pallauicinis facta; quidem ita demũ admittit collaterales ad successionem dictorum fratrum, si ipsi decesserint sinè filijs; & in illa inuestitura erat etiam clausula (in antiquuum) vndè videtur potiùs contra Comitem Tertium retorqueri, ex quo primi illi inuestiti Gibertus, & Guido decesserunt cum filijs.

209 † Respondetur, aduertendum esse, declarationem hanc duplicem continere determinationẽ; Prima est super successione reciproca inter coinuestitos, & eorum descendentes: Altera est inter ipsos, & alios agnatos; & hæc incipit ibi (deficientibus autẽ ipsis, &c.) & in hac vltima, procedit motiuum: Sed versamur in prima, in qua pluribus in locis patefacit Dux Franciscus voluntatem suam, quòd nedum fratres coinuestiti, sed etiam eorum descendentes sibi inuicem succedant in illis feudis. Et primò in illis verbis (vt sibi inuicem infeudalibus rebus succedentes, cęteros fratres ad eorum feudorum successionem non admitterent, nisi tunc demũ, cum ex descẽdentibus eorum, vel alicuius eorũ masculis nullus extaret.) Et rursus in alijs, (quin ipsi sibi inuicem succedant, & eorum masculi legitimè descendentes in totũ, alijs agnatis exclusis) ac demum in alijs inferioribus, (quòd decedente altero ex eis sinè filijs ex legitimo matrimonio, lineaque masculina natis, siue nascituris, alter ex eis, qui superuixerit, & eius filij legitimi, vt supra in ipsis bonis, feudalibus Castrorum, & locorum Buxeti, & Bargoni, cum suis iuribus, & pertinentijs integrè succedere possint, & valeant pleno iure, & pariformiter eorum descendentes legitimi, vt præmittitur.) Quocirca constat manifestissimè, Principẽ voluisse, vt descẽdetes coinuestitorum sibi succedant in infinitum: Et per consequens canonizatam esse opinionẽ illam, quã pro Comite Tertio tuemur; Et quæ in contingentia facti fuit obseruata in personis descendentium à dictis duobus fratribus Ioanne Ludouico, & Pallauicino; quia extincta linea Pallauicini per mortẽ Do. Hieronymi de Buxeto, successit ipsi in terra Buxeti, & alijs feudalibus Domi. Sfortia descendens à Ioanne Ludouico, vt notorium est in toto hoc statu; per cuius Dom. Sfortiæ obitum sinè descendentibus ortę sunt deinde lites, etiam notoriæ.

De alia autem determinatione respectu cæterorum agnatorum, nos non loquimur; sed alijs, quibus opus est, interpretandam relinquimus.

210 † Insuper opponitur, respectu Beluederij, clausulam illam (& vtrique eorum pro se se, & descendentibus suis) non operari, vt quilibet acquirentium censeatur insolium, & de toto feudo inuestitus, prout nos in octaua ratione tertij fundamenti supposuimus, ex ibi allegatis: Consideraturq́; distributiua illa, quę est adiecta personis primo loco inuestitorum, non etiam eorũ descendentium, Ideo illis tantùm prodesse debere, prout profuit in successione Nicolai, cui alij duo fratres successerunt vt supra. Nec debet extendi ad descendentes inter se, prout fieret in casu, quo reperitur eis adiecta vt respõdit Alex. loquens in concessione facta pluribus pro se, & eorum, & cuiuslibet eorum descendentibus, in consilio 13. nu. 8. versi. sed non opportebat. lib. 5. & consil. 17. num. 12. eo. lib. Rip. clarè in d. l. re coniuncti, num. 65. & seq. & est communis * opinio, * vt testatur Bello. consi. 20. num. 3. Cur. iun. consi. 55. num. 13. Monoch. d. consi. 464. nu. 17. loquens in casu, quo tribus fratribus feudum erat concessum cum clausula (pro ipsis, & cuiuslibet eorum descendentibus) cõcludensq́; successionem inter fratres ipsos non habere locum, quorum personis non erat adiecta distributiua, & idem respondit Decian. in consil. 73. num. 16. & pluribus sequentibus, volum. 2.

211 † Respondetur primò conclusionem istam restringentem successionem reciprocam modo, quo supra, quæ fuit originalis, Petr. de Anchar. in consi. 245. prima dubitatio. non transire absque difficultate, per ea, quæ tradit Soc. in consi. 66. num. 12. versi. postremò, & num. 13. 14. vol. 3. vbi efficaciter illam impugnat, & Alcia. consi. 34. adeo subtiliter, nume. 2. cum sequentibus tom. 1. lib. 3.

212 † Sed & secundò respondetur, quòd si vera esset, nihil tamen intentioni nostrę preiudicaret, quia procedit, vbi distributiua non potest, salua ratione recti sermonis, referi ad omnes, tam inuestitos, quàm descendentes ab eis, vt in specie ponderat Anchara. loco pręcitato, numero 4. stante concessione cum verbis (in ipsorum, & cuiuslibet ipsum tertiam generationem) animaduertens, distributiuam fuisse adiectam solùm descendentibus, & non posse referri ad acquirentes; quia oratio iam erat perfecta, quoad eorum personas; & recti sermonis ratio repugnabat: & in eisdem terminis tractant prꝺallegati omnes, qui illã sequuntur vt ad oculum legi potest, & Rui. consi. 47. num. 5. lib. 1.

213 † At nos in longè diuersis terminis versamur, quia distributiua est adiecta personis acquirentium, & acquirentium pro se, & descendentibus; ita quòd vnica oratione omnes continentur, & salua ratione recti sermonis, dispositum ad omnes refertur. Quo in casu vnanimiter volunt omnes, quod tam primi inuestiti, quàm descendentes succedant, vt attestatur Decia. in dicto consil. 73. num. 18. & idem tenet Menoch. dicto consil. 464. num. 17. versic. non obstat tertium.

214 tium † Cum enim ab vno verbo regantur, eadem qualitate qualificantur, iuxta doctri. Barto. in l. Prætor, §. eritque differentia, ff. vi.
215 bon. rapt. † & si secus diceremus, vnica illa determinatio disformiter determinaret contra regul.l.nam hoc iure, de vulg. & pupill. nam acquirentes acquirerent pro se cum qualitate iuris accrescendi, siue non decrescendi, pro descendentibus autem absque illa qualitate.
216 † Quoties igitur dispositio locum habet in primò inuestitis, consequitur etiam, vt idem iudicetur de descendentibus, secundùm Decia. d. consil.73.num.13.versi. ex prædictis, & seq.

Cæterùm, vt adhuc clarior fiat rei veritas, percurrere libet quemlibet ex citatis in oppositũ. Et primò Alex. d. consi. 13.& 17. loquitur secundùm meros terminos. Anchar.vtsup.& vim facit in eo, quòd ratio recti sermonis erat repugnans. Vndè ex vtriusq; dictis colligitur, quòd si ratio recti sermonis non repugnasset, prout in casu nostro non repugnat, aliter respondissent Rip. in d.l. re coniuncti, idem dicit, quod Anchara. & eum solùm refert, rationem reddens, quia distributina respicit filios, & non parentes. Vndè à cessante ratione, cum respiciat in nostro themate parentes, benè facit pro nobis: Bello. quoque in consil. 20. ponit casum in distributiua adiecta solùm descendentibus (concedo feudum Titio, & Sempronio pro cuiuslibet eorum filijs, & descendentibus) & nititur authoritate Anchar. & sequacium. & idem dicimus de Curt.iun. vt videri potest, & præsertim in fi. vbi fatetur, contrariam sententiam procedere, vbi distributiua sit adiecta personis primò nominatis, vt in casu nostro. Nec secus loquitur Menoch.in consi.464.qui præsupponit concessionem factam Petro, & Ioanni pro se, & cuiuslibet eorum filijs, & descendentibus, inquiens, quòd ex quo distributiba respicit eorum descendentes, non autem ipsos Petrum, & Ioannem, portio vnius non accrescit alteri; & allegat Anchar. & sequaces. propter quod transire videtur cum nostra opinione, quam meritò ab omnibus teneri dixit Decia. d. consil.73. num. 15.versic.& per consequens constat; * communem dixit Bello. vbi supra, & Alcia.d.consi.24. num. 1.& carere contradictione asseruit Curt. d.consi.49 num.54.

Sed aduersùs eandem conclusionem fundatam super distributiua (vtrique) apposita personis inuestitorum pro se se, & descendenti-
217 bus suis in infinitum † Opponitur rursus, quòd si vnus eorum voluisset stipulari pro agnatis suis, dempto fratre, non potuisset validè stipulari, etiam si adiecta fuisset clausula (iure antiqui feudi) ex dictis Curt.iun.dicto consi. 55. volum.1.

Respondetur hoc nihil officere Comiti Tertio, qui non venit ex stipulatione Guidonis, à quo ipse non descendit, sed ex stipulatione Giberti eius ascendentis, qui fuit stipulatus totum feudum pro se, & descendentibus suis. Et hoc
218 caret omni dubio; † quia primus acquirens, quidquid acquirit titulo feudi, nedum potest pro omnibus suis descendentibus in infinitum stipulari, prout in nostra specie factum fuit, verum etiam, si nullam ipsorum descendentium fecerit mentionem, & feudum fuerit, (vt nostri vocant) informe, censetur his nihilominus acquisitum, & ad eos transit, cap. 1. de success. feud.cap. 1.§.1.de nat. success. feud. vt est * communis sententia, quam refert Cla. post Ias. & Didac.& alios in §. feudum q.9. versi. sed quid dicendum? Pancir.latè in consi.94.num. 1. dicuntur namque eo casu vocati descendentes ex legis prouidentia, vt idem Clar.subdit in versi.
219 seq. & quando sunt expressim vocati, in nostro casu, concurrit duplex prouidentia, legis, & hominis vt per eum.

Præsupposito igitur, quòd distributiua adiecta personis acquirentium operetur, vt quilibet in solidum sit inuestitus, vt in confesso est apud omnes, fateamur, necesse est, idem ius ad cuiuslibet ipsorum descendentes transire, & si pro eis non fuerit facta stipulatio.

Et hinc etiam alia sequitur apertissima confutatio præcedentis obiecti, nam si concessio informis facta cuilibet fratrum inuestitorum causat ius non decrescendi inter eos, & eorum descendentes ex legis prouidentia, vt supra, multò magis causabit, si concurrat etiam prouidentia hominis, hoc est, si adiectum fuerit (& pro suis descendentibus in infinitum) vt in hac inuestitura Beluederij, quia duplex vinculũ, &c.
220 † Huic autem vltimo obiecto, de stipulatione inualida, vltra prædicta, respondent in fortioribus terminis illi, qui tenent, transuersales omnes in feudo succedere posse, dicentes, non ex vi stipulationis, sed ex Principis volũtate, (qui legem rebus suis dicit) illud procedere, vt Ias. d.consi. 1.col.antepen.vers.non obstat, & consi. 136. colu.5. versi. item Paulus de Castro, lib. 3. quem sequitur, & concordantes adducit Vall.d.
221 consi.60.nu.44.in princ. † Item respondent alij contrarium posse locum habere in feudo nouo, noui naturam retinente: secus verò in feudo dato in vim antiqui, quia perinde est, ac si fuisset à communi stipite acquisitum, & stipulatum. quo casu pro omnibus eius descendentibus acquisitũ diceretur. & hãc afferunt rñsionem Nat. d.consi.467.nu. 15. & post eum Cepha.d.consi. 173.nu.32.vers.nec mouetur. Sed istæ rñsiones, quoad nos, vacant; quia Co. Tertius succedit in eo, quod ascendens acquisiuit, vt probauimus.

Nouissimo loco opponebant Per Illustres & Excelsi. DD. mei contra id qđ in 4. principali funda-

fundamento deducebã, ex obseruantia secuta, dicentes primò non apparere ex processatis, quòd portio Nicolai deuenerit ad alios fratres,
222 seu descendentes eorũ,† & quòd Burs.d consi. 4.rem aliter narrat: & dici posse, non quod factum fuit, sed quod fieri debuit, inspiciendum.

Respõdetur,satis, superq; constare ex processu de dicta successione, cũ in inuestituris duorũ Principum Mediolani productis, id narratũ sit, cui assertioni standum; præsertim in antiquis, & in his,quæ in eorum tantùm præiudicium fiebant, vt ab exordio probauimus.

Quòd si aliter Bursa. factũ explicat, aut in facto deceptus fuit,prout etiam in Genealogia,& alijs psuppositis,aut se ipsum decepit. undè non secus factum fuit, ac fieri deberet,per iam dicta.
223 † Et contra idem fundamentum considerabant quoq; requiri forsan diuturnã obseruantiam ex dictis Io. Galli.in consi. 2.nu.66.inter consi.feu. diuersoru m,ubi tradit,bonas,& antiquas,ac naturales consu etudines ligare Principes.

Respondetur,nos hoc haud inficiari, prout ēt non negat ille author, quòd obseruantia interpretatiua dispositionum, & præsertim contractuũ,& inuestiturarum, plurimũ possit, & attendi debeat,ēt si nõ sit antiqua,& præscripta; Etenim talis obseruantia, nec actuum frequẽtiam, nec temporis cursum requirit, vt in dicto sexto fundameto, ex classicis authoribus probauimus in terminis terminantibus. Quod eò magis in nostra specie admittendum ueniet,ex quo ultra antiquam successionem pdictam Nicolai, concurrit etiam sñia Senatus Mediolani antedicta, reciprocam successionẽ inter dictos descendentes admittens; concurrit declaratio Ducis Frãcisci, quæ uim legis obtinet, ut probatũ fuit; & concurrit denique moderna,ac notoria temporum nostrorũ obseruantia super feudo Buxeti, & alijs peruentis ad D. Sfortiã Pallauicinũ tẽpore obitus Dom.Hieronymi,quorũ mentionẽ pauloantè fecimus: Meritò ab ea non est recedendum.Et consequenter illæsum ēt manet dictum ultimum fundm̃, & ab omnibus obiectis defensatum; prout, & omnia alia, singulaq; defensata, & Iustitia mediante, tutata creduntur;
224 † Ita ut nihil aliud supersit, quàm sñiam ferre iuxta petita per Do. Comitem Tertium, & doctrinam Curr.sępe d.consi.49. nu.95. uersi. spero igitur.& Colle.Bono.in consi. seq.in fine.

Dubius modò sum, utrùm ueniã à PerIllust. DD.meis petam de prolixitate responsi? An uerò existimem,laborem istum ipsis haud ingratũ quem in remouendis singulis ipsorum dubitationibus, sanè quidem acutissimi, & doctissimis, libenter pertuli? Si igitur tot, tantisq; seriosis occupationibus istius excelsi ordinis negotium addidi, indulgentiam expeto. Qnòd si rem ita claram, & conspicuam reddidi (quod spero,& reor) ut faciliùs, minoriq; cum incommodo iudicium suum rectissimum in præsenti causa,diù sanè optatum, proferre queant, laboris certè non pigebit; sed benè actum mecum ipse reputabo.

Laus Deo Optimo Maximo, eiusq; matri pijssimæ, ac Diuo Hieronymo, & Diuo Francisco aduocatis meis, &c.

SVMMARIVM.

1 *Riminal. iun. consil. 513. in causa Sissiæ redditum plenè confutatur,& deducta in præcedenti responso roborantur.*

2 *Feudo nouo indiuiduo concesso duobus fratribus, altero ipsorum sinè prole decedente, portio eius non reuertitur ad dominũ,sed ad alium fratrem vadit,qui tamen commoditatem dictæ portionis directo domino soluere tenetur: sed illam postea tenet vt allodialē, & à feudalib. seruitijs exemptam,& liberam.*

3 *Contrarium in feudo antiquo,in quo frater fratri absolutè succedit.*

4 *Atque in feudo à Principe concesso, qui habet iura imperialia, vt Duces Italiæ.*

5 *Præposit. & Federici Schenc. error.*

6 *Frater nõ succedi Fratri in feudo nouo,si alia ratione habere potest inter eos locum ius non decrescendi,vel accrescēdi, et adducuntur exempla.*

7 *Obseruantia interpratatiua inuestiturarum feudalium sequenda, remissiuè.*

Appendix præcedentis Consilij, per quam refutatur consilium Riminal.iun. in eadem specie redditum, & aliud quoque dubium soluitur, solutionem quandam commoditatis tangens respectu portionis nuper delatæ.

RESPONSVM LI.

SCio PerIllustre,& Excelsum Consiliũ dedita opera nullam in doctissimis, & acuratissimis suis motiuis contra Perillustrẽ Com. Tertium iamdudũ editis, fecisse mentionem de consi.Rimina.iun. 513.in hac causa Sissię pro Illustrib. D.D.Simonettis reddito; quia nihil prorsus consideratione dignũ cõtinet, præter ea quæ in consi. Burs. 4. & 594.motiuatis, leguntur; quibus abunde fuit satisfactũ Adeoquòd nulla pęnitùs speciali rñone eget. Nihilominùs qa,ut audiuimus,Illust.Dñi Aduersarij aliquantisper de eo gloriãtur, placuit non nihil adhuc pro maiori confutatione dicti responsi, deducere; Vndè facilè cuique prudenti uiro innotescat, nullum obicem, nullumuę offendiculum ex eo, iustissimè causæ Dom.

Dom. Com. Tertij resultare posse.

1 Et in primis animaduertatur, quòd cum lis sit super duobus Castris, nempè Sissiæ, & Beluederij, non ausus fuit Rimi. quicquã super iuribus Beluederij scribere, & sic manus in hac parte uictas dedit; motus fortè ea ratione, quia inuestitura illius Castri facta fuit duobus fratrib. Giberto s. & Guidoni, & vtriq; eorum pro se, & descendentibus in infinitum; nam illa dictio distributiua, (vtriq;) tribuit actũ cuilibet in solidum; & propterea tam Gibertus, quàm Guido fuit de toto illo feudo inuestitus pro se, & descendentibus in infinitum; adeoquòd ius non decrescendi inter eos locũ habere debet, vt in prioribus scriptis ad saturitatem probauimus num. 39. 40. 107. cum seqq. & nu. 210. vsque ad num. 217. quibus addi potest Petr. Ant. Angus. consi. 3. num. 32. lib. 7. Illud namque fundm̃ est prosùs ineuitabile, meritò noluit ei Rim. cõtradicere. Vel fortè motus fuit, quia inuestiturę Beluederij desunt illa verba (liberum, & francum) quæ in innestitura Sissiæ leguntur; super quibus potissimum videtur ipse fundm̃ facere; sed quia multiformiter sublatum fuit in dicto priori nostro rñso à nu. 67. vsq; ad nu. 81. si præuidisset Riminal. quæ ibi deducta fuere, & inter cætera, si subsequentes omnes inuestituras talibus verbis carere intellexisset, si sciuisset Decreti (meminimus) dispositionem, quæ in statu isto inuiolabiliter obseruatur, si de contrarijs confessionibus Com. Pamphili edoctus fuisset, certè qui dẽ de feudo quoq; Sissiæ idem sensisset, quod de alio prędicto; & calamo pepercisset; Multò verò magis, si notitiã habuisset earum scripturarum antiquarum, quę feudum paternum, & antiquũ probant, quas in primo nostro fundõ retulimus. Sed & si ad illud pactum in inuestitura per eum visa, respexisset, quo acquirentibus, & eorum descendentibus prohibitum fuit per renuntiationem., vel aliter ab illa inuestitura, & eius obligationib. se se liberare, cum his quæ scribit Rol. consi. 2. nu. 135. in primo, iã citatus in prioribus nu. 74. cum quo cõcordat Pet. Ant. Angu. d. consi. 3. nu. 15. qui in terminis concludir alienationem oĩno prohibitam vigore talis pactionis, ẽt si Principis consensus accedat, & pulchrã adducit rõnem, vt videri potest, si deniq; considerasset, iuri accrescendi, seu non decrescendi in vtroq; feudo multis rõnib. locum fore, quas in antecedentibus retulimus a num. 26. vsq; ad num. 67. in contrariam certè sententiam iuisset ẽt respectu feudi Sissiæ, put fecit de Beluederio.

Sed vt specialiùs ẽt tollatur ius oĩs. & authoritas prædictę cousultationis Riminaldi, percurramus quæso singula eius fundamenta, breuibusque confutemus; vel potiùs confutata demonstremus. Primum etenim de feudo emptitio, quod, & Bursati fuit, sublatum extitit multis modis in prioribus scriptis nu. 81. vsq. ad num. 89. Sed vlteriùs animaduertatur, quòd feudum quoque Beluederij eodẽ modo fuit concessum, præcedente pecuniæ subuentione; & seruitijs acquirentium cõibus, quocircà si quoad istud non est fundm̃ considerabile, nec quoad illud.

Secundum & quintum de clausula, ponens in locum, ius, & statum D. Ducis, & quartum de translatione actionum, quæ idẽ sunt in effectu, tolluntur facilè, quia non ęquipollent licentiæ vendendi, & disponendi exprẽssim concessæ. vt arbitratur Rim. addita fuerunt nanq, illa verba (in prędictis infeudatis) per quæ restringitur subrogatio, & cessio ad iura in feudum concessa, & per consequens cum reseruationibus, pactionibus, obligationibus, & iuramẽtis ibidẽ specificatis; quæ proprium feudũ constituunt, & directum dñium concedenti præseruant, cum cęteris eidem debitis ab alijs feudatarijs. Quod apertissimè quoque colligitur ex subsequentibus verbis.

Et tractentur, pro prædictis infeudatis, ijs modo, & forma, quib. & prout tractãtur, & tractari pñt, & dẽt alij fideles Vassalli, & feudatarij p̃dicti D. Ducis) sic nanq; tractabantur alij feudatarij, vt nullo modo liceret eis de bonis infeudatis testari in extraneos, ex iuris cõmunis dispositione c. 1. de success. feud. Paris. consil. 3. nu. 1. volum. 1. nec ea aliter alienare tit. de prohib. feu. alien. per Lotha. & Federi. Vndè deprahenditur manifestè clausulas prædictas esse restrictas modo quo supra, prout ẽt restringi debent ex alijs clausulis inuestituræ, inducentibus feudum ex pacto, & prouidentia, & sic in alienabile; per ea quæ pleno calamo; & ex cõibus sñijs firmat Senat. Pedem. pręallegatis Cacher. decis. 162. & 163. cum alijs adductis per Crau. in cõsi. pro genero. num. 295. vsque ad num. 355. aliàs sequerentur multæ repugnantiæ in inuestitura, quod absurdum, & euitandum est, vt cõsiderat Cache. plurib. in locis, & Crau. vbi sup. & nos in priorib. retulimus nu. 168. cum multis seqq. & in paribus terminis admittit iddemmet Rimin. consi. 18. num. 76.

Et vltra prædicta videatur in terminis de cessione actionum directarum, & vtilium Ias. in vsi. feud. num. 13. Curt. de feud. par. 1. q. 7. nu. 9. & Cacher. d. decis. 162. num. 5. Vlterius ẽt tollunrur vnico verbo ista tria fundamenta ex ui d. Decreti (Meminimus) quod ulq; tunc erat lex specialis illius Principis concedentis, p quã oĩs verborum forma, omnisq; clausula quantũuis generalissima, & amplissima reducitur in hac parte ad terminos iuris, vt feuda in extraneos nullo modo transire possint, sed in descendentes masculos inuestitorum perpetuò remaneãt, & eis deficientibus, ad dominum reuertantur.

Sextum, & septimum fundm̃ de verbis (liberum,

rum,& francum) iam fuit supra explosum; & illud quod dicit Georg.ab Eccle.citatus in 7.ẽt tollitur, quia scilicet verba (liberum, & francum) aliud possunt operari,quã facultatẽ dispo nendi; vt post Cach.d.decis.162.in prin.dixi in prioribus num. 68. & in specie operari possunt qđ Terra Sissiæ,sit cũ iurib.suis feudatarij libera,& exẽpta a iurisdõne; & omni potestate ciuitatis Parmæ eiusq; officialium, quibus antea subesset,diceretur, vel dici posset; Itẽ libera, & exẽpta ab omnibus datijs pedagijs, & gabellis, & alijs oneribus quibuscunq; ordinarijs, & extraordinarijs, realibus, personalibus, & mixtis, & quibuscunq; imbottaturis. Has enim libertates,franchitias, & exemptiones, atq; immunitates concedit Princeps expressim in illa inuestirura,ad quas (verba liberum francum) referri optimè possũt, ideo cessat obiectũ Georg. quod fundatur super regula,quòd verba ociosa esse non debent.

Octauum fundamentum cessat, quia est in facto falsum,vt in antecedentibus dicebamus nu. 89. rñdendo ad tertium motiuũ Bursa. Imò verò retorquetur, quia in facti contingentia contrarium fuit pluries obseruatum,vt eodem loci retulimus.num.57.vsq; ad num.61. & a tali obseruãtia interpretatiua inuestituræ non est discedendum, ex ibi adductis; quibus optimè consonãt dicta ipsiſmet Rimi.d.cons. 18.nu.49.& 50.

Nonum,quod arbitratur Rimin.satis esse ad victoriam, videtur mihi (salua eiuspace) risu dignum.vult namq; datam fuisse in eadẽ clausula facultatem alienandi, & non alienandi; in primis enim equiuocat dum arbitratur clausulã (in feudum paternum,& antiquum,) concedere facultatem non alienandi; nam imò importat expressam prohibitionem alienationis vtpote de feudo, ex pacto, & prouidentia, quod nullo modo potest in preiudicium vocatorũ alienari, vt ipsemet Rimin. latè probat in eo. respon. in secunda rõne dubitandi num.6.cum seqq. & nos in prioribus diximus num.16.& 28.& alibi sępè, adeoquòd si sequẽtia verba eiusdẽ clausalæ concederent facultatem alienandi manifesta daretur in eodem subiecto repugnantia, & cõtrarietas,contra l. vbi repugnantia de reg.inr.

Sed vlteriùs aduertendum est, quòd data facultate alienandi,superfluum fuisset dare quoq; facultatẽ nõ alienandi,qa subprmia satis fuisset secunda compræhensa, cum certum sit facultatem alienandi nullam necessitatẽ alienandi importare c.cum aliquibus de rescrip.in 6.vbi bona glo.in ver.concedimus facultatem quæ concordantes citat. nè igitur incontrarietatem, & superfluitatem apertissimã incidamus,cauendũ est omnino ab huiusmodi intellectu nouo dictę clausulæ,de qno Rimi.tantùm gloriatur. Tantò magis verò concurrente dispõne sępè dicti Decreti (Meminimus) quę oẽs tollit amaritudines.

Decimum fundamentum,quòd ipse exabundanti cẽser,ego quoq; abundare, & superfluum ac inutile esse fateor;etsi subsisteret,feudũ quoq; Beluederij pro quo liti cessit Rimi. amplecteretur.Sed re vera nõ subsistitit. Etenim quòd illi tres fratres Tertij inuestiti fuerint pro uirili,falsum est in nostra specie.Nã quãuis illud regulare sit, vt duobus,vel pluribus fratribus inuestitis,quilibet sibi,& descendẽtibus suis tantũ pro spexisse censeatur, & pro portione sibi tangente,nec inter eos locum habeat ius accrescendi, siuè non decrescendi vt in c.1.de duo.fra.à cap. inuest. cum cęteris adductis. Illud tamẽ fallit in multis casibus relatis in anteriorib. scriptis. Veluti qñ feudum verè paternũ fuit, aut antiquũ, quale erat istud Sissiæ,vt in primo fundõ nostro iam probauimus, tum partis confessione, tum Principis,tum ẽt publicis documentis antiquis nu.1.vsq; ad 17. Vel qñ inuestitura cõcessa fuit à Principe Imperialia iura obtinẽte, vt est Dux Mediolani, & coniunctim te,& verbis, vt eodẽ respõ.dictum fuit nu.26.27.Vel qñcantat inuestitura in feudũ paternum antiquũ, vt hoc nostrum; videatur ibid. nu.28. 29. vbi inter cæteros citatur ẽt idem Rimi. consi.32. num.36.37. qui hanc fallentiam amplectitur, & cõem attestatur. Vel qñ feudũ fuit acquisitũ mediante cõi pecunia,vel cõi seruitio fratrũ inuestitorum, vt feudũ Sissiæ, put fatetur Rim.in 1. & 3. fundõ, credẽs pdesse,cũ re vera obstet eius intẽtioni, p ea quæ deduximus sub num.38.Vel qñ concessio continet rem indiuiduam, vt iurisdictionẽ, pędagia, vectigalia, fortalitium, dignitatemvè comitatus,de quibus singulis in feudo isto concurrentibua iam egimus in 3. principali fundõ per tot. Vel qñ cantat inuestituræ pro descendentib.anquitentiũ in infinitũ,vt num.34.cum duobus seqq. Vel quando cautũ fuit quòd omnia infeudũ data sint vnum corpus, vt in nostra specie,videatur ibid.sub nu.33.Vel quãdo inuestitura aliter fuit in occutrentib.casib. interpræ tata,& vsu recepta,vt in nostra specie prout dixi num.57.& pluirib. seqq. Quas quidem limitationes tam ex facto,quàm ex iute resultantes, si Rim. respexisset,dubio pcul contrariũ respõdisset: apertèq; cognouisset consi. Rui.47.in pri. mo,& consi. Colleg.Ferrar.seu Rimi.sen. 96. & respon.Alcia.160.nu.44.& seq.in quib. vim maximam facit, nihil pęnitùs ad rem nostrã facere, quia casus sunt lõgè diuersi.Etenim in casu Rui. concessio facta fuit ab Ecclesia, non à Principe nec cũ clausula (in feudũ paternũ, & antiquũ) nec cõi pecunia,& cõi seruitio fratrum intercedente, nec quicquã indiuiduũ continet,nec pro descendentibus in infinitũ stipulata reperitur, nec cum pacto, quòd bona conc essa sint, & esse debeant vnum corpus, nec contraria interpræ-

tatio

ratio, & obseruantia subsecura ibi p̃supponitur, & iste oẽs considerationes militant pariter in casu. Alcia. excepto quòd à Principe emanauerat concessio, sed tamẽ nil aliud cõprehendebat, q̃ bona, quæ priùs erant recipientis allodialia, vt ibidem subdit nu. 47. pp quod eius ẽt dispositioni remãserant, licèt in feudum recepta, & inuestitura quoq; fuit pro hæredibus, & quòd feudum fuit hæreditarium, & de eo disponi potuit, vt concludit num. 9. & ferè per totum.

Consilium verò Collegij p̃dicti emanauit etiã in casu longè, lateq; diuerso, vt in secundis allegationibus ostẽdimus, vbi octo principales differentias enumerauimus, pp quas diuersum ius reddi potuit, ac debuit, & ibidem quoque dicta eiusdẽ Colleg. pro nostra opin. ponderauimus p̃sertim nu. 34. vsq; ad 42. & nu. 53. vsq; ad finẽ. Et licet Rimi. hic illud pro se adducat, sub n. 77. & 78. volens tunc demũ pro nobis sentire in fauorẽ agnatorũ, qñ aliter non fuerit per possessorẽ feudi dispositũ, vt hic factũ fuit, vbi Co: Pãphilus de feudo testatus est, nihil tñ concludit in casu nostro, quia ibi feudũ erat merè emptitiũ, & sic alienari poterat, ẽt in extraneos, vt ibi legitur, & post alios tradit Hippol. hoc eo. rñ. n. 19. cũ seqq. At in nostra specie, vel nõ est empritiũ, vel fuit à fratrib. cõi pecunia, & cõi serui tio acq̃sitũ, ꝗ cõtrariũ parit effectũ. Meritò, &c.

Item in inuestitura illa post feudũ reuersum ad dominũ pp felloniã, facta fuit vni soli, Ioan. Stephano, & eius descendentibus. In nostro aũt themate facta fuit tribus fratribus, & eorum descendentibus masculis tantũ in infinitũ, & nunq̃ reuersum fuit, adeoquòd oẽs descẽdentes ipsorũ sũt vocati, & alij exclusi, maximè pp dictionẽ, tñ, aliàs ponderatã sub nu. 70. 71. prioris rñ. & multò magis alij sũt exclusi, & incapaces, stãte Decreto sæpe citato (Meminimus) solos descẽdentes masculos admittẽte, & extraneos oẽs repellente. Vndè necessariò consequitur, quòd stante nullitate dispositionis p̃dictæ, militat pro nobis consil. Colleg. p̃dicti, volens Inuestituram semp interpretari in fauorẽ comprehensorum in ea, & in ipsorum cõmodum, & beneficium, & quòd eorũ magis intersit, quòd vadat feudum ad agnatos, q̃ quòd reuertatur ad dominum, & ità ex præsumpta mente contrahentium est dicendum declarari debere.

Et quia citat etiam Hippol. se ipsum in consil. 257. nu. 95. cum seqq. certũ est etiã quòd nihil facit ad casum nostrũ illa consultatio, q̃ fuit sup emphiteosi Ecclesiastica duobus fratribus simpliciter concessa pro se, & descendentibus in qua concludit ius accrescendi locum non habere, ꝗ quidẽ nos in dubiũ non reuocamus; sed diuersũ ius ex multiplici facti diuersitate, innumeris rationib. adductis locũ habere supponimus in casu inuestituræ feudalis, de qua agimus, non repeto.

Sublatis igitur fundamentis oĩbus Rimin. cõstat manifestè illud responsũ potiùs pro nostra opin. adduci posse, quia militant rationes dubitandi per eum primo loco adductæ, quæ simul iunctæ cũ alijs per nos iamdudum explicitis, nulli prorsùs hæsitationi locũ faciunt; sed cur tot verba, effundimus, si sola partis cõfessio victoriã Com. Antonio Mariæ indubitatã tribuit, vt in prioribus deduximus, sub num. 18. cum seqq.?

Insuper quia in dubiũ adhuc refricari sentio, vtrũ D. Co. Tertius feudum Sissiæ integrũ obtinere debeat, & absq; onere soluendi ęstimationẽ Ducali Cameræ cõmoditatis illius medietatis, quæ fuit Co. Pamphili; an potiùs hanc medietatẽ soluere, & eam postmodũ vti allodialem

2 tenere debeat? † Et pro hac vltima parte facere videtur, ꝗ scribunt feudistæ aliq in c. 1. in princ. de duob. frat. de no. benef. inue. sup q. quã glo. ibi proponit de feudo indiuisibili, concludẽtes, quòd si fratres de nouo beneficio inuestiti fuerint, & vnus sinè descendentibus decedat, si beneficium sit indiuiduum, portio deficientis non tenetur ad dominũ, prout reuerteretur, si esset diuiduũ, nec totũ ad ipsum pertinet, nè frater superstes portione sua, sinè culpa sua priuetur, & dominus contra factũ propriũ veniat, auferẽdo vassallo, id quòd ei concessit; sed ad ipsum vassallum superuiuentẽ vadit, qui tamen commoditatẽ illius portionis domino soluere tenetur, quam deinceps iure proprio, & vti allodium habiturus est, non vti feudum.

Hanc esse cõiter receptam fateor, quam etiã pro notabili tradit Curt. iun. in tract. de feud. par. 2. princ. q. vlt. sub nu. 80. vers. vos autẽ singulariter aduertite, & Rip. in l. re coniunctis,

3 num. 164. in motiuis excelsi consil. iam relati. † Cæterùm attenta nostra facti specie, nihil obest D. Co: Tertio ista decisio per ea, quæ in responsione dictorum motiuorum scripsi, nu. 145. cum tribus seqq. Dicebam primo contrarium procedere tantũ in feudo nouo, quia re vera, tex. ibi, & glo. ac Scrib. oẽs ponunt casum in nouo feudo, quinimo tex. ille expręssim excludit paternum in illis verbis (non de paterno) nã certum est, quòd in paterno, & antiquo, frater succedit fratri, nec non, & alij à cõi stipite descendentes in infinitum succedunt, vt oẽs fatentur; Ideo indubitatum est, nullam solutionẽ portionis talis feudi locum habere, vt ẽt fatetur Rip. in oppositum citatus nu. 161. & tradit Paris in consil. 6. num. 8. lib. 1. iamdiu allegato. At feudum Sissiæ paternũ, & antiquũ est, tũ naturaliter, vt ĩ priori responso latè probatum fuit nu. 1. vsque ad 17. inclusiuè, tũ per fictionẽ, & partiũ conuentionẽ pp clausulam (in paternum antiquum) quæ ex veriori, & receptiori sententia operatur, vt feudum in oĩbus, & per oĩa censeatur antiquum, vt plenè probatum fuit nu. 29. 63. 100. 105. & 176.

vsque

vsque ad nu. 201. Tum deniq; ex Principis infeudantis, seu successoris confessione, cui omnino stari debet, vt eodem loci respõsum fuit, n.9. vers. Quinta patet, & num. 10.11.

4 - Dicebam quoq; obiectũ cessare per doctrinã Bald. in eo. c.1.de duo. fra. de no.benef.inuesti. qui singulariter limitat non procedere in feudo à Principe concesso, in quo dispositio, l.1. C.si liberal.Imper.Soc.lib.10. militat, quod etiã repetijt in c.1.de duob. frat. à cap. inuesti. & cum Bald.sentit Isern.in d.c.1.de duo. fra. de no. benef.inuesti.in princ. & ceteri oẽs qui indistinctè tenent d.l.1. in feudis locũ habere; & rõnionem

5 verissimã adhuc existimo, † nam quamuis Præposi.in d.c.1.de fra. de no. ben. inuesti.ac etiam Federic. Schench. speciatim contradicant, nituntur tamẽ falsa rõne, asserentes dispositionẽ, d.l.si non procedere in feudis,sed tñ in alijs donationibus, & concessionibus Princip um, quod * tamẽ falsũ est, & cõiter * reprobatũ, prout in responsionibus motiuorũ apertissimè demonstratũ fuit nu.150. Militat igĩ Baldi decisio,quæ solidissimo nititur fundamento. Et qui illũ repræhendunt, repræhensione digni sunt, quia locuti fuere secundùm illam opin. erroneam, quòd in feudis non haberet locum dispositio, d.l.1. C.si liber.Imper. soc.lib.10.

Et stante hac cõi, & vera sententia, quòd in feudis procedat, confirmatur dictũ Bal. in proposito nostro viua rõne, nã posito casu in feudo diuiduo, in quo frater fratri succedit virtute d.l. primæ, certũ est, quòd succedẽs nihil soluit Principi directo dño, nullus etenim hoc ausus est dicere. Ergo multò minùs soluere debet portionẽ feudi indiuidui, in quo maius ius habet, cum ab initio de toto, & insolidũ fuerit inuestitus; & sic locũ habeat ius nõ decrescendi, vt multis in locis dictũ fuit in præallegato respon. vz num. 30. & seq. & num.49.cum seqq.& alibi sæpè,& certè est inuincibilis ista ratio.

6 Dicebã tertiò contrariũ procedere vbicunq; alia rõne frater non succedit fratri, quã rõne indiuiduitatis feudi noui, iuxtà terminos d.c.1.& quęstionis à glo.propositæ, super qua doct.eorũ propositiones formant, secùs verò, si alia rõne locũ inter eos habere possit ius accrescendi, aut successio ex tenore inuestituræ, quia his casibus succedit frater absq; vlla cõmoditatis solutione. Vndè si ex cõi pecunia,cõibus armis,vel cõi seruitio sit acquisitũ à fratribus, aut ẽt ab vno fratre tñ (vt in casu nostro) locus est iuri accrescẽ- * di inter eos,vt admittũt * oẽs in c. 1.per illũ tex. de benef.fratr. & latè probaui in priori responso nu. 38. Nec verũ est, quòd cohabitatio fratrum esset ẽt necessaria, vt sentire vr̃ Aluar. in eo.c.1. quia tex. contrariũ probat (in illis ver. vel nisi beneficiũ de cõibus bonis emptũ) & ità illũ interprætatur glo.Iac.de Beluis. Isern. Bald. Pręp. inquiens doctores tenere cum glo. contrà Aluaro. Afflic. & alios præallegatos.

Quartò, si duobus fratribus,& eorũ hæredib. masculis quoad viuerent feudum fuerit concessum, frater succedit fratri sinè filijs decedenti, quis absq; tali pacto succedere nõ posset, sed ad dominum portio deficientis peruenire deberet, text. est aliàs allegatus in c. 1. de duo.fra. à cap. * inuesti. vbi Scribẽ.oẽs * not.in nostra aũt specie fratribus, & eorum descendentibus masculis in infinitũ concessum reperitur, quod idem est, ac si dictũ fuisset, quoad viuent, vt in terminis cõcludunt Doct. & rõne euidenti suadetur, vt in d.respon.nu.34.cum duobus seqq. Ergo,&c.

7 Quintò aduertendũ est,quòd casus aliàs euenit, quo decessit Nicolaus absq; filijs, & duo alij fratres successere in illius portione, nulla facta solutione directo domino, ideò ab huiusmodi obseruantia interprætatiua recedendum nõ est, per ea, quæ scripsi vbi sup. nu.57. cum quatuor seqq.& ibi dictis addi potest, Rim.iun.consi.18. num. 49. & 50. & latius consil. 257. num. 105. cum multis sequentibus.

Excelsum Consil. suam tulit sententiam pro D.Co. Tertio portionẽ feudorũ cõtrouersam ei tribuẽdo vti ĩ inuestituris vocato;& ita fuit exe cutum. Verùm reclamantibus D. Simonetis, cũ eidem Cons. reuidenda fuit per Principem delegata, ꝯ suum primum decretũ tandẽ confirmauit, & partem in expensis condemnauit.

SVMMARIVM.

1 *Sententia debet intimari per scripturam authenticam, & nuntium publicum ad hoc vt tempus ad appellãdum currat, sed vide infra, num. 16.*

2 *Non tamen ei qui præsens fuit per se, vel procuratorem tempore prolationis.*

3 *Instrumentum est probatio probata.*

4 *Præsertim si est factum coram Iudice.*

5 *Attestatio Notarij repugnans instrumento nihil operatur.*

6 *Testis receptus parte non citata, nihil probat;*

7 *Etiam in causa,in qua proceditur extraordinariè, omni iuris solemnitate ommissa, ac etiam coram Principe, & sola facti veritate inspecta.*

8 *Testis non iuratus nihil probat.*

9 *Scriptura priuata nihil probat.*

10 *Etiam si sit facta à Notario publico extra iudiciũ; Nisi inter eos qui mandauerunt eam scribi, inter quos probat.*

11 *Sententia lata prout in cedula,licèt eius tenor ignoretur,debet tamen ab ea appellari,quatenus contra, aliàs in iudicatum transit, & ita de stilo seruatur, etiam in Vrbe.*

12 Stilus

12 *Stilus Rom. Curiæ pro lege debet passim obseruari.*
13 *Et ad causarum decisionem allegari potest.*
14 *Sententia conditionali lata, debet ab ea appellari intra tempus appellandi, licet à dubio euentu pendeat, an sit præiudicialis, vel nè?*
15 *Conditio nihil ponit in esse.*
16 *Tempus ad appellandum currit non solùm ei, cui fuit sententia formiter intimata, sed etiam ei qui verè, vel præsumptiuè notitiam illius habuit.*
17 *Tertius sciens causam agi, ex qua præiudiciũ sentire potest, si se non opponat, & non appellet à sententia, rei iudicatæ præiudiciũ patitur, absq; alia citatione, aut intimatione.*
18 *Scientia per coniecturas, verisimilitudines, & cõmuniter accidentia probatur.*
19 *Scientia, & coniectura plures sunt, remissiuè.*
20 *Reclamans à sententia, præsumitur eius habere scientiam.*
21 *Instrumenti mentionem faciens, præsumitur contentorum in eo notitiam habere.*
22 *Testes deponentes de actu eodem, præsumuntur in tempore contestes.*
23 *Præsertim si se inuicem nominent.*
24 *Testis vnius dictum, per dictum alterius suppletur, & declaratur.*
25 *Testium edictum est permissorium, ideo qui non prohibetur esse testis, admittendus est in testem.*

Pro PerIllust. I. C. Dño Papirio Picedio nunc Illustriss. Parmæ Episcopo meritissimo.

EPITOME.

Sententia lata prout in cedulam, quando in iudicatum transeat sinè intimationem, & quid in alijs sententijs?

RESPONSVM LII.

DOctè quidem dubitat Multùm Mag.
D. Iudex appellationis, quòd in iu-
dicatum non trãsiuerit pronuntia fa-
cta cõtra Mag. I. C. D. Lud. Trincadi-
1 num in reijciendo eius appellationem, † ex quo
non fuit ei intimata solemniter per scripturam
authenticam, & per nuntiũ publicũ, vt requirit̃
iuxta tradita per Bald. & Sali. in l. 1. C. de temp.
appel. & Nat. consil. 51. in princ. lib. primo, cum
concord. ab eo relatis, & est tex. cum materia
sua in clem. causam. de elect. ex quo illa intima-
tionis forma deprompta est.
Sed tamen huic motiuo potest tutè respõderi,
2 & quidem tripliciter. † Nam primo loco dicere
possumus, quòd intimatio huiusmodi fienda est
ei, qui absens fuit tpe sententiæ, Verùm ei qui
præsens fuit per se, vel per procuratorem, non
opus est intimatione, sed currũt ei tpa ad appel-
landum à die prolationis. tex. est in l. 1. §. bi-
duum, & §. vlt. ff. qñ appel. sit. & in c. biduũ in
princ. ij. q. 6. glo. Bart. & cæteri Scrib. not. in d.
§. biduum. Cyn. in authen. hodie C. de appel.
Guid. Pap. in tract. de appellat. q. 77. & q. 102.
Io: Ferra. in simili tracta. de appel. lib. 2. cap. 4.
Cassa. decis. 5. in tit. de appel. Vestr. in sua pract.
lib. 7. tit. de appel. vers. Sed maius dubium. Iodo.
in sua prac. ciui. cap. 237. sub rub. de temp. ap-
* pellan. & est indubitata, & cõis * conclusio. At in
nr̃a specie emanauit rñsio pdicta Iudicis, procu-
3 ratore Mag. Trincadini pñte, † vt instrumentum
cantat; quòd est probatio probata, & liquidissi-
ma. Dec. cons. 36. num. 2. 3. & cons. 423. nu. 10.
atq; veritas apparẽs. Bald. in l. Imperator, col. 2.
ff. de sta. hom. Ias. in consil. 124. in princ. lib. pri.
Marsil. in rub. C. de proba. num. 3. latè Alcia. in
tract. præsumpt. reg. 3. psumpt. 3. cum concord.
4 † Quod maximè procedit in instrumẽtis coram
iudice factis, vt est sententia, c. qm̃ contra. de
probat. Pedemon. decis. 72. num. 4. Ergo cum
non fuerit intra statutum tẽpus appellatum, ces-
sat obiectum, quòd non transiuerit in iudicatũ.
5 † Nec dicatur, quòd licèt interfuerit procurator
antedictus, tenorem tñ responsionis non didice-
rit, quia facta (prout in cedula) vt ipsemet nota-
rius actuari⁹ extraiudicialiter fuit attestatus; qm̃
cũ ista depositio contrarietur instrumento, quo
præsupponitur pronũtia facta pñtibus partibus,
nullam omnino meretur fidem. Paul. de Castr.
in l. Seia. ff. ad Velleia. Ias. in l. Iusiurãdum, quod
ex conuẽtione. §. procurator. col. antepen. ff. de
iureiur. & hos referens Boss. in tit. de fals. nu. 12.
6 † Et tantò magis, cum parte non citata deposue-
rit, l. si qñ, & authen. ibi posita. C. de testi. cap. 2.
extra eo. tit. Bossi. in tit. de opposit. contra test.
7 num. 34. 35. † vbi vult, quòd etiam si recipiant̃
testes ex̃ordinariè, & in causa in qua procedi de
beat omni iuris solemnitate ommissa, ac ẽt corã
Principe, debet tñ pars citari, aliàs depositio ni-
hil proficit; concordat Pedem. decis. 29. nu. 18.
& 19. asserens idẽ esse in omni causa, in qua sola
8 facti veritate inspecta procedendum sit. † Acce-
dat quòd non iurauit prout necesse erat, ad hoc
vt aliquam faceret fidem. l. iusiurãdi cum mr̃ia.
C. de testib. Dec. cons. 402. col. fi. † Est igitur illa
fides notarij exhibita p Mag. Trincadinum q̃dã
scriptura priuata, cui nihil penitus creditur. l. In-
strumenta, & l. exemplo. C. de probat. c. 2. de fi.
* instr. tradunt oẽs * in l. admonendi. ff. de iureiur.
& in l. scripturas. C. q pot. in pigno. hab. nisi cõ-
10 tra scribentem. Boer. decis. 105. num. 1. 2. † Nec
illa qualitas notariatus aliquid in oppositũ ope-
rari potest, quia nulla scriptura facta à notario
extra iudicium probat, nisi inter illos qui mãda-
uerunt eam fieri. Bald. in rub. C. de fi. instr. col. 2.
vers. sequitur videre. Ancha. cons. 431. in princ.

Alcia.

Alcia.d.præsumpt.13. nu.6.& ibi appostl. in fi. Dec. consil.407. num. 5.6.

11 Secundò principaliter respondetur. Nam dato citra veri p̄iudiciū, quòd huic scripturæ priuatæ fides sit adhibenda, & sic, quòd interlocutoria lata fuerit, prout in cedula, & consequenter non innotuerit ab initio eius tenor procuratori p̄sti, adhuc tñ dr̄ tēpus à die sententiæ cucurisse. Quia iste re vera est stilus fori, vt ab oībus sententijs, vt in cedula, incontinenti appellet, aut saltē intra tp̄s datū ad appellandū, aliàs in iudicatū transeant; perinde ac si lectæ, & publicatæ fuissent; & de hoc stylo fidē fecerunt oēs ferè causarū patroni huius ciuitatis, & q̄ plures alij notarij in palatio versati; ideò sequēdus est, l. vlt. in princ. C. de iniur. c. ex lr̄is de cōsti. c. sicut de re iudi. Alex. cons. 58. nu. 8. in 7. Cæpol. consil. 35. col. 1. Dec. pulchrè cons. 699. n. 4.5. Nec dubitandū, quin iste nr̄ stylus sit iuri, & ęquitati consensus, nā & in alma Vrbe receptus est, teste Vestr. in sua pract. lib. 7. tit. de appel. vers. am pliùs q̄ a à pluribus annis. vbi inq̄t quòd ex quo mos Auditorū Rotæ inualuit, quòd ferè semper pronunciant, prout in cedula, plerunq̄ decim⁹ dies instat ad appellandū datus, anteq̄ cedula subscribatur, & aperiat, nec interim certum est, an sentētia sit fauorabilis, vel cōtraria ē inoleuit ēt practica ad occurrendū huic incertitudini, & sic ad euitandū, nè tp̄s appellandi labatur, vt appellatio interponatur, non q̄dē simpliciter, sed

12 cū clausula (quatenus contra, &c.)† Vndè apertissimè colligit, quòd stylus nr̄, non discrepat a stylo curiæ Rom. q̄ solet passim pro lege obseruari, iux. tradita per Abb. in d. c. ex lr̄is nu. 6. & Dec. d. cons. 599. num. 5. Et dicunt dñi de Rot. decis. 16. de consue. in anti. quòd stylus curiæ

13 Rom. est quoddā ius, licèt veniat ex facto† meritò ad causarū decisionē allegari pōt, vt p̄ Abb. vbi sup. & Io. à Gras. in suo arbo. iudiciorum

14 in 5. principali, in 18. tp̄e plenæ probationis. † Confirmatur hoc optimo simili; nam & à conditionali sententia necesse est appellare intra tp̄s à die prolatæ, non expectato conditionis euentu, d. l. 1. §. biduū, & d. c. biduū 2. q. 6. & vtrobique glo. & doct. tradunt, & Vestr. in d. vers. sed maius dubiū. Et tamen incertum est grauamen cū

15 pendeat ab euentu cōditionis, † q̄ nihil ponit in esse. l. si quis sub conditione dan dorū decem. ff. de condi. & dem. Vndè non est hæsitandū, quin sententia in iudicatum transierit, cum ab ea non fuerit appellatum vt supra.

Tertiò, & vltimò ad exuberantem iustitiam, causæ nostræ explicandā, considero pro responsione motiui, quòd circumscripto quoque hoc stylo, licèt in euitabili, & datò citra veritatis p̄iudiciū, quòd à die scientiæ, & cogniti tenoris tp̄s appellandi tm̄ cucurrerit, nihilominus non fuit necessaria illa solēnis intimatio ex aduersò cōsi-

16 derata, † Vndè dixit Spec. in tit. de appell. §. restat. sub nu. 2. fatuū esse aduocatum, qui ait, nō currere tp̄s ad appellandū donec Iudex fecerit copiā Instr̄i sentētiæ parti; nā satis est, quòd verè, vel p̄sumptiuè probetur eius habere sciētiam. Bald. in terminis in l. 1. nu. 3. C. quādo appel. sit. Alex. cons. 219. nu. 23. lib. 6. quia tunc sanaē defectus intimationis. Vestr. in d. tit. de deuol. causarum ad Rom. cur. in vers. forma aūt, & nouissimè Bard. in tract. de tp̄e vti. & conti. cap. 3. n. 1. prope finē, vbi ità practicari in cur. Rom. attestatur, & est de hoc in terminis Rot. decis. 18. valet intimatio de appellat. in no. & decis. 3. nota quòd vbi appellatur eo. tit. in antiq. allegat l. itē veniunt. §. petitam. ff. de peti. hæredi. cū clem. causam. de elect. & reg. eum qui certus. de reg.

17 iu. in 6. quæ optimè ad rem faciunt. † Et cōfert alia indubitata * iuris conclusio, quæ hēt, quòd nedum is qui iudicio interuenit; sed etiā tertius sciens causam agi in qua habet interesse, & se nō opponens, atque à sententia non appellans, prę iudicium rei iudicatæ recipit. l. sæpè. §. cur autē, & §. vlt. ff. de re. iud. & ibi Doct. not. c. cū super, cū ibi traditis per Inno. & alios extra de re iud. Nec tunc opus est aliqua citatione, seu intimatione, vt idem Innoc. scribit in cap. quamuis

18 sub nu. 2. ad fi. & nu. 4. eo. tit. † Et animaduertēdum, quòd scientia per coniecturas, verisimilitudines, & cōiter accidentia probatur, Dec. cōsil. 304. num. 4.5. post Bart. Bald. Castr. Alex. & * Abba. quos refert, & tradunt * oēs post Bart. in

19 l. qui Romæ. §. duo fratres. ff. de verb. oblig. † vbi signanter Rip. n. 52. cum seq. quamplures refert coniecturas, quibus scientia contentorum in testamento p̄sumitur; ad q̄ ēt videri potest, Bursa. cons. 64. nu. 35. & seq. Cæterùm nedum coniecturæ, & verisimilitudines in casu nostro cōcurrunt, ad ostendendū, quòd Mag. D. Lud. Trincadinus, & eius procurator notitiam habuerūt tenoris antedicti, sed ēt plena videri potest adesse probatio, si cōiungātur assertiones Ill. D. Cuppalatæ olim Gubernatoris Parmæ, D. Simonis teste actuarij, & D. Vincentij Rubei notarij; oēs enim vnanimiter cōcludūt, quòd Mag. D. Lud. Trincadinus, & spect. Campaninus eius procurator accesserunt, ad p̄dictum D. Gubernatorem reclamando ab ordinatione, & responsione per

20 eum facta; non tñ appellando, † ista. n. reclamatio præcedentē sciētiā ordinatorū necessariò p̄supponit, & eius p̄sumptionē inducit, vt docet

21 in sp̄e Bal. in d. l. 1. n. 3. C. de tēp. appel. † Et facit, quòd q̄ mentionē hēt alicui⁹ Instr̄i p̄sumitur oīa scire in eo cōtēta. Crau. cōs. 245. n. 1. cū eōcord.

22 † Nec obstat, quòd D. Simon de tp̄e p̄cisè non deponat, prout nec ēt deponit Ill. Cuppalata, quia satis est, quòd de eo deponit D. Vincētius, cum quo alij p̄sumuntur cōcordare, & cōtestes esse de tp̄e, vt docet Ias. in l. bonorū, col. penul.

C. de

Co.de bo.pos. secundum tab.præsertim cum se inuicem nominent D.Simon, & D.Vincentius. Crau.cons.79.n.9. Cępol.cons.5. nu.9. Neuiz. cons.26. nu.25. Curt. in tract. de test.concl.13. Pedem. decis.91. nu. 28. Burs.cons.89. num.4.
24 † Et generale est, vt dictũ vnius testis suppleat, & declaretur p dictũ alterius, c.fi.de success. ab intest.Bal.in l.si quis ex argẽtarijs. §.1. in 4.not. ff.de eden. Nat.cons.95. n. 16. in 2. Neque obstat, quòd D.Vincẽtius sit de scriptoribus spect. D.Ludouici Medices pcurat.PerIll.D.Picedij,
25 † quia cũ edictũ testium sit permissorium, l.1.ff. de testi. & non reperiatur in Iure ex tali causa testẽ repelli, vtiq; idoneus est cẽsendus. Si verò opponatur, quòd horum assertiones nõ probãt quia absq; iuramento, & parte non citata factæ, tunc vtar huiusmodi dilemate, aut probant, & habemus intentũ, aut non pbant, & non est verũ, quòd responsio pdicta facta fuerit à D. Gubernatore, prout in cedula, ex quo aliunde non constat in processu, q̃ ex prædicta notarij fide, & acta in contrariũ cantant, vt supradiximus; Vndè quoquo se vertat pars aduersa succũbat necesse est. Et ità iuris esse arbitror saluo, &c.

SVMMARIVM.

1 *SPetiale mandatum requiritur ad impetrandum rescriptum.*
2 *Commissione causa nulla, totum iuditium superadificatum nullum est.*
3 *Mandatum generale ad agendum, & defendendum sufficit.*
4 *Fallit in casibus in quibus spetiale requiritur, etiã si contineret clausulam, & ad omnia alia, qua mandatum speciale requirunt, & num. 28.*
5 *Spetiale mãdatũ requiritur ad obijciẽdũ crimina.*
6 *Amplia, vt mandatum ẽt debeat nominatim comprahẽdere delicta obijciẽda, cũ suis locorũ, & tpm circũstantijs, & est cõis, & in practica recepta.*
7 *Procurator generalis potest obijcere crimina ciuiliter agendo.*
8 *Ciuiliter an criminaliter actũ fuerit dignoscitur ex serie, & narratione facti in libello exposita.*
9 *Et ex subiecta materia.*
10 *Sequentes actus declarant pracedentes.*
11 *Crimina obiecta officiali in Syndicatu, criminale iudicium arguunt.*
12 *Prasertim si petitum fuerit eum condemnari in pœnis iuris.*
13 *Quarela appellatione secundùm communem vsum loquendi, de criminali in dubio intelligitur.*
14 *Qui attendi dẽt, plusq̃ ppria verborũ significatio.*
15 *Procedendi modus indicat, num ciuiliter, an criminaliter actum sit?*
16 *Crimina infamatoria obijciens, etiã ciuiliter agẽdo, iudicium criminale instituisse dicitur, quod ad exemplum criminalis regulari debet.*
17 *Prasertim si dolo malo commissa fuisse, narratum fuerit.*
18 *Spetiale mandatum requiritur ad agendum contra officialem in Syndicatu.*
19 *Spetiale mandatum requiritur vbicunq; dominus cogi non põt ad ratificandũ gesta p procuratorẽ.*
20 *Spetiale mandatum requiritur vbicũque dominus posset in pœnam, vel delictum cadere, ex cõmuni.*
21 *Ampliatur etiam si generali mandato addita fuisset clausula, quòd procurator posset eam omnia, qua speciale mandatum requirerent.*
22 *Calumniatores grauiter puniendi sunt.*
23 *Calumniator officialis grauiùs puniendus est.*
24 *Pertinere ad aliquam Vniuersitatem, vel particularem personam quando quid dicatur?*
25 *Verisimile quod non est, falsitatis habet imaginem.*
26 *Accusationem vltrà modum differens suspectus, & dolosus præsumitur.*
27 *Syndicus Vniuersitatis dicitur habere mandatum cum libera ad exemplum tutorum, & similium administratorum.*
28 *Non tamen potest aliquid facere, propter quod Vniuersitatẽ posset facere cadere in pœnam, vel quod spetiale mandatum requireret; licèt adesset ẽo clausula in mandato (quod posset Syndicus omnia facere, qua ipsa Vniuersitas) & sup. num. 4.*
29 *Litium incertus est euentus, & finis.*
30 *Litium finis inspiciendus est, non initium.*
31 *Mandati inualiditas opponi debet per iudicem, vel partem, antequàm iuditium initium sumat.*
32 *Mandati nullitas est defectus insanabilis, & defectus voluntatis, & consensus.*
33 *Procurator falsus etiam dicitur, qui mandatum habet inualidum.*
34 *Iudex debet, etiam ex officio, repellere procuratorem non habentem mandatum legitimum, nè iudicium fiat elusorium, & partes inutilibus expensis vexentur. ex communi.*
35 *Ratificatio gestorum à procuratore nõ habente idoneum mandatum, ea non conualidat, vbicunque spetiale ab initio requiritur.*
36 *Ratihabitio nõ retrotrahitur in praiuditiũ tertij.*
37 *Termino prafixo ad porrigendum quarelas contra officialem, coq; elapso, querelare ampliùs nemo potest, quia peremptorius est.*
38 *Ratihabitio gestorum in auditorio Principis per procuratorem minùs idoneum, nihil operatur.*
39 *Quod aliqui limitant non procedere, quando procurator erat in bona fide, credens se re vera procuratorem esse.*
40 *Ignorantia iuris non excusat.*
41 *Ratihabitio fieri debet intra tempus datum ad actum expediendum.*
42 *Officiali aufugiente à loco Syndicatus, tempus ad quarelandum non currit.*
43 *Fugere non dicitur, qui ad superiorem accedit.*

44 *Neque discedens ob locum non tutum, vel aliam iustam causam.*

45 *Ratihabitio non conualidat gesta inualida, quando de nullitate ipsorum oppositum fuit.*

46 *Neque post statutum nouum terminũ per iudicem ad legitimè comparendum.*

47 *Nec in casu quo vltra illegitimitatem mãdati, alij defectus concurrunt.*

48 *Neque vbi ex legis dispositione certa forma tradita reperitur, cum comminatione nullitatis actus.*

49 *Ratificatio actus per Vniuersitatem scientem, & patientem, quando inducatur?*

50 *Libellus criminalis debet specificare locum, tempus, & personas, aliàs non valet, sed reijci debet.*

51 *Etiam parte non opponente; & est communis. Præsertim in Syndicatibus officialium.*

52 *Ampliatur prædicta cõis, etiã si ciuiliter agendo, obiecta fuerint crimina infamatoria, & est cõis.*

53 *Idem in iudicio mixto. & num. 50.*

54 *Delicta infamatoria, ciuiliter ẽt opposita, ĩfamãt.*

55 *Circumstantia prædicta locorum, temporum, & personarũ exprimenda, respiciunt rei defensionẽ.*

56 *Defensio est de iure naturali, quæ propterea in quocunque foro, etiam in auditorio Principis, denegari non potest.*

57 *Dolo malo quid factum obijciens, circumstantias prædictas, exprimere tenetur.*

59 *Citatio ad omnes, & singulos actus non tenet, nisi reus in longinquis partibus degat. & est communis, atque in praxi seruatur.*

60 *Etiam si difficile esset eum ad singulos actus citare, & causa esset celeriter expedienda.*

61 *Moneri tamen potest reus pro singulis diebus, & horis termine dati, ad probandum, vt intersit ad videndum iurare testes.*

92 *Arbitrium quodcunque datum iudici, intelligi debet, regulatum à iure.*

63 *Citatio est de iure naturali, ideo ommitti non põt, etiam à iudice, qui procedere potest pro motu animi sui, nec etiam à Principe ipso. & num. 67. vbi de communi, & magis communi.*

64 *Citatio ad omnes, & singulos actus, quando fieri potest, debet in ea causa inseri.*

65 *Et ad singulos actus, saltem per præconem, in loco iudicij, vocari.*

66 *Et si semel comparuerit, talis citatio euanescit, ita vt ad alios subsequẽtes actus oĩno citãd⁹ veniat.*

68 *Iudex formiter recusatus, si procedit, nullus est processus.*

69 *Appellatio interposita, reddit iudicem suspectum, etiam in alia causa separata, ita quòd ad vlteriora procedere non potest.*

70 *Quod procedit, nedum quando à diffinitiua appellatum fuit, sed etiam quando ab interlocutoria, si de vero grauamine postea apparuerit.*

71 *Delegatus non seruans commissionis suæ formam, nullum reddit processum suum.*

72 *Litigantes temerè, damnantur in expensis.*

EPITOME.

Processus nullitas ex defectu legitimi mandati Vniuersitatis, ex informi petitione, ex ommissa citatione, & ex modo procedendi per Iudicem delegatum ad instruendum processum in causa Syndicatus Officialis, abundè deducitur.

SERENISS. D. DVX.

Vt mandatis C. V. (vt debeo) obtemperem, votum meum in causa Syndicatus multùm Mag. D. Claudij Theobalducij, breuiùs quã fieri potest, in his scriptis refero seriosas ommittens allegationes, quibus coram Principe locus non est qui iura omnia in scrinio pectoris habere consueuit.

RESPONSVM LIII.

Gesta per Electos Vallis nuriæ in præsenti iudicio nomine Vniuersitatis contra D. Claudiũ Theobaldutium I.C. olim eiusdem Vallis Commissarium, nulla prorsus, & inualida mihi videntur; pluribus quidem de causis. & præsertim ex defectu mandati, ex informi libello, ex defectu citationis, & ex qualitate processus.

Et primo, ex deficientia mandati, quod nullo modo idoneum fuisse videtur, cum generale
1 fuerit ad negotia.† Enimuero ad impetrandũ re
scriptũ, seu literas ad lites C.V. quas impetrarũt,
nomine Vniuersitatis prædictæ, contra prædictum D. Claudium, non sufficiebat; sed opus
erat speciali, cap. nonnulli. §. sunt & alij, & ibi
* glo. cæterisq; *omnes tradunt extra de rescrip.
Spec. in tit. de procurat. §. 1. sub num. 4. vers. 8.
in rescriptorum impetratione, & ibi Io. Andr.
in addit. Aret. insti. de his per quos age. poss.
2 in princ. num. 3. vers. 16.† Si ergo litteræ prædictæ, & sic causæ commissio nulla, quæ est fundamentum Iuditij, omnia super ædificata corruunt, d. §. sunt & alij cum concord. alleg.
3 Secundò, mãdatum fuit insufficiens, quia licèt
generale sufficere videatur ad agendum in iudi-
4 cio, † non tamen sufficit in casibus requirentib.
speciale, vt ad litteram inquit tex. in cap. qui
generaliter, de procur. in 6. Imò nec sufficeret,
si ad agendum, & defendendum, cum clausula,
(& ad omnia alia quę mandatum requirunt speciale) factum fuisset, vt est casus in cap. qui ad
agendum eodem libro, & vtrobique not.

Est

Est aũt casus de quo agĩ requirẽs spãle mãdatũ.l.ij.C.qui accus.non pos.clem.non põt de ꝓcur. cũ concord. quia scilicet Electi pdicti q̃relando obijcerunt crimina, q̃plura dicto Dño Claudio, & crimina nedum infamatoria, sed pro quibus etiam pœna mortis ingerenda veniret, si ea perpetrasset, vt inferiùs patebit.

6 Et adeò speciale mandatum requirebatur hoc casu, vt singula delicta obijciẽda nominatim cũ suis circũstantijs locorum, tp̃m, & personarum cõtineret.c. tuæ, ex de ꝓcur.pulcherrimè Rom. cons.60.mãdatũ mihi ostsum per Io.& cõs.241. col.pen. vbi de cõi * opi.attestatur,& hoc solum fundamẽtum ad victoriã causæ, in qua ibi cõsulebat,sufficere arbitraĩ,quã doctr. summè notãdã, quia pauci ad eã aduertunt, inquit Foller.in terminis mandati ab Vniuersitate fiendi, in sua pract.crim.in ver.audiantur exceptiones; n.66. & itã vidi ego aliàs in regno Neapolitano practicari, & plures officiales in Syndicatu obtinere annullationẽ ꝓcessuũ formatorũ,super q̃relis expositis à Syndicis Vniuersitatũ ꝓtib. quoq; mandatũ ad q̃relandum,& accusañ. ꝙ est forti⁹; quia scilicet non erant appositæ circumstantiæ prædictæ in mandato,neque in quærelis, prout nec fuere in pſenti nostra specie, vt inferiùs dicam,circa nullitates libelli, seu q̃relæ prædictæ.

7 Sed quia Electi ipsi nunc ꝓtendunt egisse ciuiliter,adeoquòd mandatũ gñale sufficiẽs fuerit,licèt crimina obijcerint, ꝑ tex.in l.sed etsi vnius, §.procuratorẽ aũr. ff.de iniur.aduertendum est, quòd imò criminaliter egerunt,idq; depręhenditur,rã ex q̃rela oblata, q̃ ex serie totius ꝓcessus; quis.n.q̃relæ appellõne, tã ciuilis, q̃ criminalis,ex propria vocabuli significatione cõpræ-

8 hendi possit, † nihilominus qualis fuerit,series, & narratio libelli declarat vt ĩ terminis est tex.

9 cũ glo.in c.Maximilianus,8 t .dist.†debetq; q̃rela exposita,vel ciuilis,vel criminalis iudicari sm̃ subiectam mãiam, vt tradit Corf.in sing. fnis.in

10 ver.q̃rela, in fi. † itã per seq̃ẽtes actus dñt declarari pcedentes.l.cũ pr̃.§. cũ imperfecta,& ibi

11 nor. atq; alibi sæpe. ff. de leg.2. † At hic narratio, & series, ac forma libelli,nil aliud continet, subiectaq; mãia nil aliud tractat, q̃ extorsiones, concussiones, barattarias, violentias, furta, tormenta indebitè illata, falsitates, aliaq; id genus atrocia delicta,dolo malo cõmissa,q̃ dubio procul cãm vndiq; criminalẽ redolent, vt optimè colligitur, ex dictis Par. à Put. in tract. Synd.in ver.libellus, c.2.n.5.Sequentes aũt actus in vlteriori ꝓcessu expliciti criminali Iudicio tm̃ con-

12 ueniũt, vt inferius diceĩ Nimirũ,&c. † clausula quoq; pdicta in fi.libelli (quare scz,&c.) si extẽdatur iux. stylũ cõem similiũ q̃relarũ, prout extendi dẽt,haud dubitañ.quin ab oĩbus practicis debebat ita extẽdi, vt pciatur reus condẽnari in pœnis iur. ac statutorũ. Ideoq; cã erit criminalis iudicãda, vt ꝑ Maran. in suo spec. par.4. dist.1. Consi. Ludo. Sacc.

13 Insuper considerandũ est, quòd q̃relæ appellatione sm̃ cõem vsum loquendi huius regionis, criminalis tm̃ venit, & hoc pro notorio præsup-

14 ponitur. † sed cõis loquendi vsus attendi dẽt,ẽt plus q̃ ꝓpria verborũ significatio. l.librorũ. §.q̃ tamẽ Cassius,& ibi optimè glo.de leg.3.cũ vulg.

15 Ex reliquis ẽt actitatis iudiciũ istud criminale dignoscitur. Enimuerò electi Vallis institerunt statim post exposiã q̃relam, vt D. Claudius citaretur, ad videñ. sumi informationes super ea, prout citatus fuit,& receptæ fuerunt,quod non cõuenit praxi iudiciorũ ciuiliũ; debuisset nanq; citari priùs ad videndũ porrigi libellum, & dari eidem terminus ad rñdendũ, & dandum exceptiones suas, & sic lis contestari, & subinde ad capitula. & post dilatio ad probañ. concedi, vt notissimũ est. rub. & to.tit. vt li.non contesta.

Item narrauerunt in suis cõparitionibus se habere mandatũ ab Vniuersitate,ad denuntiandũ, q̃relandum, & accusan, eundem D.Claudium, & propterea quærelas exposuisse,& probauisse.

Insuper exposuerunt quãplura inditia vrgẽtia militare cõtra D.Claudium pro cõtentis in q̃rela, seu q̃relis expositis, & instituerunt, nẽ copia eorũ ipsi petẽti daretur,nisi eo priùs examinato. Item quòd eiusdẽ bona annotarentur,& sequestrarentur, ẽt pro interesse fisci, eiusq; familia carceraretur, prout carcerata fuit, & transmissa inquisitio super cõtentis in informatione capta super q̃rela ipsa; quæ omnia iudicio tm̃ criminali, & non ciuili conueniunt,vt omnib. liquet.

Sed quid de hoc vlteriùs ambigendum? Cum D.Claudio datæ fuerint subinde defensiones in forma, & statutus terminus decẽ dierũ ad se defendendum, & dicendũ, quare condemnari nõ deberet in pęnis Iuris,statutorum, decretorum, proclamationum, & ordinum Duc. occasione processuum formatorum cõtra ipsum ad quærelam Electorum Vallis nuriæ?

Sed & ipsimet Electi cõtumaciam postmodum eiusdem D. Claudij accusauerunt, vti nullas in termino statuto defensiones facientis, petentes ad vlteriora contra ipsũ in causa ꝓcedi,& sic ad condẽnationẽ ipsã, quæ sola videbaĩ superesse.

Apparet ergo luce clariùs ex his omnibus, Iudicium istud fuisse criminale,iunctis traditis per Maran.d.distinct. 1.& Clar.in sua Pract.crimin. § fi.q. 1.cum vulg.consequenterq; speciali mandato ad illud instituẽdum, ac prosequendũ opus fuisse, & eo deficiente acta omnia nulla extitere per supradicta; sed videatur etiam vltra prædicta consil. Petr. Ant. Angui.19. in ordine actionum criminaliũ, vbi in terminis loquitur.

16 Neque ommittendum, quamuis ex abundanti sit, quòd & si ciuiliter actum fuisset, prout non est, ex quo tamen crimina, de quibus agitur, infamatoria sunt, vt prædixi, causa criminalis censenda est, vt per Foller. in addit. Maran. loco præcitato, sub num. 3. cum concord,

Z 2 & optimè

& optimè faciunt, ꝗ supradicta sunt, & inferiùs
dicentur de omissione mẽtionis locorũ, & tpm,
17 cæterarumq́; circũstantiarũ delictorum,† & hoc
maximè cũ expssũ fuerit in ꝗrela, quod D.Clau
dius dolo malo obiecta delicta perpetrauit, quo
casu idẽ est, ac si criminaliter oĩno actũ fuisset, vt
per Rom. pulchrè cons.191. instabo, colum. 2.
18 Tertiò mandatũ gñale insufficiens fuit, ex quo
in qualibet cã agenda contra officialẽ in Syndi-
catu, opus est speciali, ꝓut est not. doctri. Spec.
in ti. de procur. §.1. vers.23. sub n.6. Aret. insti. ꝑ
quos agere poss. in princ. vers. decimus nonus.
Nec dubitandum qn simus in cã Syndicatus.
Cum Serenis. D.N. ità eã appellet in pluribus
suis lr̃is in processu registratis, & Illust. D. quoq;
Deleg. & ambæ partes in actis ità eã nũcupent.
19 Quartò, mandatum insuffieiens fuit, quia Vni-
uersitas Vallis non potuisset, illo mediante, cogi
ad ratifican. gesta per Syndicos, & Electos, con-
tra D.Claudiũ, si ratum habere noluisset. Rom.
d. consil.60. in princ. omnino videndum.
20 Quintò, insufficiens fuit, quia in quocunque
mandato, ẽt generalissimo, nunꝗ veniũt ea per
ꝗ dñs posset in pęnã, aut delictũ incidere, l.3.§. si
procurator, cum not. ff. quod q sq; iu. l. si pr̃ filio.
70 ff. ꝗ in fraudem cre. Rom. d. cons.60. ver.2. id de
ducitur, & in cons.241. col. pen. vers.7. principa
* liter, vbi de cõi * opi. testatur Capic. decis. 67.
21 per to. † & in terminis mandati gñalis Vniuersi-
tatis, in quo ẽt aderat. clausula (quòd procu-
rator posset oĩa, ꝗ requirunt speciale mãdatũ)
est elegans cons. Natt.445. lib.2. cui sufficiat re-
22 missio. † Quod aũt in pęnã, & delictũ incidere
possit, qui crimina hmõi grauia, & atrocia obij-
cit, vel obijcere per aliũ facit, si ea postmodũ nõ
probauerit, satis superq; notũ est, videat̃ tex. in
c.1. & fi. de calum. in c. cum delict. de accus. atq;
in l.1. §. calũniator. ff. ad turp. Luc. de Pen. qui
multũ inuehitur cõtrà falsos criminũ delatores
in rub. & l.ij. n.7.11. & 12. C. de dela. lib.10. Bal.
in l. diffamari, n.6.7. C. de inge. & Ceph. cõs.65.
Crau. cons.13. per to. Gram. decis. 39. Grauius
aũt delinquit qui contra officialẽ crimina ꝑ ca-
lũniã obijcit, Par. de Put. in tract. Synd. in ver.
iniuria officialis, c.1. per to. Amad. ĩ simili tract.
23 pag.10. col.4. vers. quæ aũt, † & in terminis de
quoddã doctore q officialẽ calumniatus fuerat,
& ob id à toto statu Mediolani bãnitus ꝑpetuò
fuit. Bossi. in tit. de offi. pec. cor. in fi. & in tit. de
præuaric. nu. 9. cum infinitis concord.
Sextò, Mandatum non fuit idoneum, quia cõ-
stituit tm̃ electos ad negotiandũ, faciendũ, tra-
ctandũ, & decidẽdum oĩa, & ꝗcunque erant pro
dicta Valle nuriæ pertineñ. Videtur. n. captiosũ;
qñdoquidem Vniuersitas in casu succumbentiæ
hui⁹ iudicij, opponere posset, quòd gesta ꝑ suos
Syndicos, siue Electos pro se non faeerent, sed
potiùs contra se, ideò de his criminibus officia-
li obijcieñ. non intellexisse.
24 Itẽ ad se nõ pertinere, sed potius ad priuatos, &
ad fiscum, quia re vera parum, vel nihil tãgune
interesse Vniuersitatis ꝗrelæ datæ D.Claudio, si
rectè inspiciatur earũ origo, & primitiua cã obli
gationis ipsius D. Claudij, prout inspici dẽt qñ
dubitatur, an causa pertineat ad aliquã Vniuer-
sitatẽ, vel particularẽ personã, vt per Ang. cons.
100. lata est sñia in princ. Nimirum insufficiens
mandatũ cẽsendum. glo. in c. Relatio, in ver. ca-
nonicè. 21. q.1. cum cæteris adductis per Vant.
in tit. de nulli. ex defec. inhab. seu mand. n.121.
Rom. d. cons.60. & 241. num.12. cum concord.
Septimo, & vlt. considerari põt Vniuersitatẽ
in conficiẽdo d. mandato, nullã pęnit⁹ habuisse
intentionẽ cõmittendi, quòd D.Claudius tunc
suus Cõmissarius de tot, tãtisq́; delictis impete-
retur, nihilq́; minùs eã cogitasse; ꝗ ex multis
colligi põt, sed ex eo ꝓsertim, quòd constituit
hos Electos, vnà cum alijs electis in alijs consi-
lijs ꝓcedentib. ad sua negotia pertractañ. vndè
colligitur, quòd isti fuerũt additi pro antiq orib.
negotijs expediendis, nõ verò pro ꝗrelis, & ac-
cusationib. instituẽdis. Item ex eo argui põt, &
ferè indubitanter percipi, quòd hmõi mandatũ
factũ fuit de men. Iulij 1571. & sic per sex mẽses
anteꝗ cõtra ꝓdictum D. Claudium pręces exhi-
berentur Serenis. D. Duci N. q quidẽ D. Clau-
dius tunc tpis officiũ suum vix per quinque, aut
sex mẽses exercuerat; Non enim verisimile est,
quòd tã cito decreuisset agere Vallis ipsa contra
eũ, vel si decreuisset & mandasset, quòd hoĩes
25 ad id electi, tãdiu distulissent. † Ideo nullo pa-
cto credẽdum l. nõ est verisimile. ff. qui me. cau.
latè Crau. cons.75. nu.24. & in suo tract. de an-
26 tiq. tẽp. par.1. n.13. cum plurib. seqq. † & facit
optimè, quòd tradit Foller. in sua pract. crim. in
ver. audiantur exceptiones num. 63. de diffe-
rente diutiùs accusationem; qui propterea su-
spectus, & dolosus præsumitur.
27 Nec ꝓdictis obstat ꝗ exaduerso obijcitur, mã-
datũ scz Vniuersitatis fuisse generale, & cum li-
bera, tũ quia Syndici Vniuersitatum similia ha-
bere eensentur, tum ẽt quia hoc operatur clau-
sula illa (quod Electi possint omnia facere, quæ
posset Vniuersitas ipsa) Et propterea spali man
dato æq pollere, vt ꝑ Alex. cons.22. n.11.12. li.1.
28 Quia vnico verbo rñdetur, quòd hoc est cõtra
tex. rotundum in d.c. qui ad agendum de pro-
cur. in 6. Ex quo in mandato ꝓdicto nullus fuit
expræssus casus requirens speciale.
Sed ex abũdãti videãtur ẽt dicta Nattę in ꝓall.
cõs.445. lib.2. vbi in fortiorib. quoq; terminis
mãdatũ Vniuersitatis insufficiẽs fuisse cõꝓbat.
Sed nec ommittẽdum, quòd imò cõtrarium in
indiuiduo ꝓbat Alex. d. cõs.22. dũ cõcludit tales
Vniuersitatũ Syndicos nõ posse donare, nec ce
dere liti, aut appellõni renũtiare, vel q d simile
agere, ex quo mandatũ in his reqritur speciale.
29 Minusq́; obstat, quòd gesta in euidẽtem vtili-
tatem

tatē Vniuersitatis censeri debeat, spir demādata,ex dictis Vātij exaducr rso citati, qa rectè fuit p parte D. Thebaldutij rnsū, nulla.n.euidēs vtilitas considerari pōt in initio litis tàm dubiæ, & implicitæ cū oīno incertus dicaf euētus. l.q dēt.
30 ff.d pecu.† & qa ad cognoscēdū an vtiliter actū sit in iudicio, inspici dēt finis,& sic sfia,nō verò prīcipiū Alex.post Bar.& alios ī l.sępè,sub n.87. vers.nō ob.q dēt inspici.ff.de re ind.cū cōcord.

Et nullū facit negotiū,quòd in dubio,p validitate mādati iudicandū sit, qa nos sumus in claris, imò luce clariorib. vt ex sup.deductis patet.

31 Quod insuper obijciebaf de tenore mādati in libello inserto, cui nō fuit p Iudicē, neq; p partē oppositū,& p cōsequēs nō pōt amplius de illegitimitate ipsius mādati opponi p ea q scribit Iaf.in l.licèt,n.8. vers.3.fallit de procur.tollitur ex quo nō est in facto veru, quòd pars nō opposuit,cū statim post habitā notitiā petitionis Electorū,huic exceptioni potissimū adhæserit,vt legere est in scriptura suarū exceptionū, imò nec D. Deleg. tali mādato acquieuit, cū post exceptionē pdictā,statuerit terminū dictis electis ad cōparen.legitimè,p quòd tacitè pnūtiasse intelligif eorū mādatū fuisse minùs legitimū. Propterea cū vtriusq; requiraf copulatiuè consensus, & approbatio, iudicis vcz, & partis, vt per Iaf. ibi, & neutrius interuenerit, nulli dubium quin difficultas pœnitus cesset opposita.

32 Nō vr ergò dubitādū quin ista nullitas mādati subsit; Et animaduerten.est quòd insanabilis drs est.n.defectus volūtatis,& cōsensus, qui de iure nāli est, & nulla rōne suppleri pōt,nec in aliquo foro,et in auditorio Prīcipis, aut aliter qūocūq; clem. pastoralis.§.cæterū, de re iud. & ibi doct. Iaf post alios DD. in l.si falso procuratori. ff.de
33 cōd.ca.da.Vant.vbi s̄. n.60.cū concord.† Et licèt isti Electi aliquale mādatū habuerint, idē tñ est quoad nullitatē gestorū, & ad hoc vt falsi pcuratores dicanf,ac si nullū pēnit⁹ habuissēt mādatū,vt p eūd.Vāt.vbi s̄.n.74.post multos relat.

34 Itē aduerten.quòd Ill.D.Deleg.ex officio suo, & absq,vlla partis instātia,debebat cōpatētes in iudicio,virtute talis mādati repellere,nè iudiciū reddereť elusoriū, & partes inutilib.expensis vexarenf. Rom.d.conf.60, in fi.& latiùs in cōf.67. col.fi.vbi viden.Bal.Abb.&Feli.in c.cām,ex de iud.& ibidē Dec.n.2.vers.sed tñ nō vr recedendū; vbi de magis cōi * Spec.in ti.de dispu. & allcg.§.fi.ad fi.fac.tex.in c.exceptionē,in fi.de excep.cū ibi nor.Quòd maximè pcedere vr in nra spe, in qua pductū fuit mādatū corā Iudice nro, & parte nō citata ad effectū, vt pcuratores, seu Electi prædicti admitterentur ad qrelam, prout admissi fuerunt ab initio, si & in quantum, licèt ex post videatur mandatum ipsum illegitimum declarasse vtsup. diximus.

35 Nec vr subsecuta ratificatio Vniuersitatis, memoratas tollere difficultates, ex multis.

Primo,qa in his q reqrūt speciale mādatū ab initio, ratihabitio nō retrotrahif ad act⁹ cōualidādos, vt tradit Iaf.in l.licèt,n.10. verf.4. notabilr post glo.And.& Ang.quos refert, C.de pcur. & quis nō carcat hæc opi. cōtradicentib. vr tñ tenen.pp maximā authoritatē eā tenētiū,& maximè glo.q quanti faciēda sit, legi pōt apud Curt. cōf.94.antiq.col.5.vers.trāsitū faciem⁹,&Rip. in l.re coniuncti, nu.50.de leg.3.& alibi sæpè.

36 Secundò, qa in piudiciū tertij nō retrotrahif, ratihabitio, Iaf.d.l.licèt in 6.limit. Dec.in l.sęp q nō phibet ī 3.limit.ff.de reg.iur. Carre.in sua pract.crim.ti.de homicid.§.seqf de ratū habēte, n.13.cū cōcord.Hic.n.ratificaret petitio,ex cu⁹ nullitate iā erat ius qsitū D. Claudio quoad dā-
37 na expen.& interesse.† Itē quoad lapsū terminī statuti p Ill.D.Deleg. ad porrigēdū qrelas,quo elapso audiri ampliùs, qrelantes non poterār, l.scire oportet.§.consequens, de excecut. tu. latè Boss. in tit. de offic. pec. cor. num.32.

38 Tertiò, qa cā agr in auditorio Principis, vz in Excelso hoc ordine, repræsentāte psonā C. S. ex forma cōstitutionū Duc.sub rub.de conf.Iustitię.Ratificatio.n.corā ipso Cōf.exhibita nihil opari pōt.Iaf.in d.l.licèt in 8.limit.Gabr.in suis cōclus.tit.de pcur.concl.4.vbi multos concord.
39 citat.†Et licèt ibi in finalib.ver. videatur.Gabr. cōtrariū tenere, qñ pcurator erat ī bona fide,& se verè procuratorē credebat,hoc ñ in casu nro nō militat, qa Electi Vallis pdicti optimè nouerāt vires mādati sui, quodq; de iure nō pote-
40 rāt talia peragere.†& si nō nouissent,hmōi ignorantia iuris,bonā fidē probare non pōt, nec aliquo modo ipsos excusare.l.1.& l.regula.ff.de iu. & fac. igno. l. leges.C.de ll. cum notiss.

41 Quartò, quia ratihabitio non est secuta intra tps, quo actus fieri poterat, & sic intra terminū datum, & pluries prorogatū ad porrigendum qrelas contra D.Claudium,quo transacto,qrelari ampliùs non poterat per supradicta, videatur de hoc Dec.d.l.semper,nu. 12.cum plurib.cōcord.

42 Nec facit negotiū, quòd huic argumento opponitur,vz pp discessū D.Claudij à loco Vallis pēdente Syndicatu progatum fuisse tps ad sex men. per tex.in l. 1.C.vt om.iud.tā ciui. q milit. qñquidē loquitur ibi Imperator de officiali aufugiente à Syndicatu, & D.Claudius accessit ad Serenifs Principem, vt per eius lras in processu
43 registratas probatur.† Et certum est, quòd accedens ad superiores non dr fugere, vt in terminis tradit Paris.in tract.Synd.in ver. fuga officialis,
44 c.2.n.4. † Itē qui discedit ob locū non tutū, vel aliā iustā cām nō fugit, vt p Paris.ibidē in princ. & satis iustificaf cā discessus pdicti ex pdictis lris Serenifs.Dñi (ob locū scilicet non tutū) q mandant fieri penale proclama,nè quis audeat Dñm Claudiū offendere, aut iniuriā illi inferre, prout factum, & publicatum fuit de mandato C.S.

45 Quintò, qa ratificatio huiusmodi sequuta est

poſtq̃ D. Claudius oppoſuit de illegitimo mandato, & de nullitate actorũ ꝓteſtatus fuit, vt ex actis liquet, tunc etenim inutilis eſt, & nulla ratione retrotrahitur ad actum conualidandum. Iaſ. d. l. licèt in vndecima limitatione.

46 Sextò, quia Ill. D. Deleg. poſt redditũ ſuũ Placen. & poſt memoratã D. Claudij ꝓteſtationẽ, ſtatuit terminũ Electis ad cõparen. legitimè, cõſequenterq; tacitè declarauit primũ mandatum nõ fuiſſe legitimũ, vndè nec ratificatio ampliùs ſufficere poteſt, Iaſ. vbi ſup. in 10. limitatione.

47 Septimò, quia accuſatio, ſeu q̃rela data contrà D. Claudiũ fuit à prĩcipio nulla, tã ex deficiẽtia mãdati ſpalis, q̃ ex omiſſione expſſionis locorũ, tẽporũ, & ꝑſonarũ in quolibet delicto exprimẽdarũ, vt ĩferiꝰ diceť Dec. d. l. ſẽ ꝑ n. 16. cũ cõcord.

48 Octauò, q̃a ex diſpõe legis reqrebať ꝓ forma, ad validitatẽ libelli dati, & ſpale mandatum, & expſſio circũſtantiarũ p̃dictarũ. Qui. n. lex p̃cipit ſub cõminatione nullitatis actus, vel aliàs, ꝓhibitiuè diſponit, pro forma traditũ intelligiť, Boer. latè q. 24. ꝑ to. Nã tũc nõ prodeſt ratihabitio ad actũ cõualidãdũ. Deci. vbi ſ. n. 17. & Carr. loco p̃cit. n. 12. poſt relatos, & iſtud fundamẽtũ in idẽ reincidit cũ p̃cedẽti, q̃uis Dec. ꝑ ſeparatis limitationib. eas referat. Cæterũ cũ expſſa ratificatio facta ꝑ Vniuerſitatẽ nõ cõualider nulliter geſta ꝑ Electos p̃dictos, vt ex p̃dictis liquidò conſtat, multò minùs tacita cõualidare põt, prout exaduersò deducebať, p̃ſupponendo, quòd iudicium iſtud palã agitatũ fuerit in loco Vallisnuriæ, & cũ ipſa nõ reclamauerit cẽſeať ratificaſſe. † Qm̃ multiplr fuit, & cõcludẽter r̃nsũ huic motiuo ꝑ D. Theobaldutiũ, & colliguntť r̃nſiones ex dictis Dec. conſ. 437. ꝑ to. Aret. conſ. 163. n. 18. Tiraq. de retract. cõuen. §. 1. verſ. aut linearius, glo. 9.
* n. 117. & nu. 48. cũ plur. ſeqq. Pedem. deciſ. 39. n. 3. & deciſ. 138. ꝑ to. Ferret. conſ. 2. & cæteris alleg. ſed vltra r̃nſiones datas, vnico ẽt verbo tolli põt difficultas. ſiqdẽ nõ eſt in facto verum quòd vniuerſitas ſciuerit, & paſſa fuerit agi cõtra D. Claudiũ criminalr, vel taliter, quòd ſpeciali mãdato opus eſſet, licèt. n. maiori parti hoĩum Vallis innotuiſſe cõcedereť, quòd noĩe Vniuerſitatis agebať cõtra ipsũ, attamẽ qualitatẽ actionũ intẽtatorũ, ſeriẽ libelli, & ꝓceſſus cõtinẽtiã, vel nullis, vel pauciſſimis oĩno cognitũ fuiſſe tenen. eſt, & ꝓ cõſtãti p̃ſupponẽdũ; cũ præſertim porrectio libelli fuerit actus momẽtaneus, & q̃ ab hoĩbus Vallis ĩpediri nõ potuit, vt ꝑ Ferret. & alios p̃cit. Vndè cũ nõ poſſimus dicere, quòd Vallis ſciuerit electos ſuos talia agere, q̃ mãdatũ requirerent ſpeciale, & per quæ ipſa in pœnam poſſet incidere, & paſſa fuerit, ceſſat pænitus illa tacita, & præſumpta ratificatio.

50 Secunda principalis nullitas cõſiderari põt ex forma libelli, quo delicta memorata generaliter tm̃ deducta ſunt, & abſq; locorũ, tpm, & ꝑſonarũ expſſione. Talis. n. libellus nõ ꝓcedit, q̃a reus nõ põt facere ſuas defenſiones, vt eſt tex. in l. libellorũ. ff. de accuſ. in l. p̃tor edixit. ff. de iniur. &
51 in d. c. tuæ, ex̃. de ꝓcur. † Sed reijciendus eſt, ẽt
* parte nõ opponẽte, ſm̃ cõem * opin. de qua per Dec. poſt alios in l. edita, n. 34, verſ. cõis tamen opin. C. de eden. & Clar. in ſua pract. crim. q. 12.
52 num. 9. ad quos ſufficiũt remiſſio. † Et in ſpe in mr̃ia Syndicatus officialis, videať Amod. in ſuo tract. in ver. & p̃dicta cõmiſſa fuerũt, nu. 177. & Paris de Put. ĩ ſuo ſimili tract. in ver. libellꝰ c. 11. vbi refert Ang. dicẽtẽ vidiſſe abſolui quẽdam poteſtatẽ Bononiæ in Syndicatu impetitũ de tortura indebitè illata, eò quia in libello non fuerat confinatus locus torturæ.

Sed tamen oppoſitũ fuit à D. Claudio in nr̃a ſpecie, de g̃nalitate, & incertitudine, ac in determinatione quærelæ, & petitum eam reijci, vt in eius exceptionibus videre eſt.

52 Et p̃dicta cõis concluſio ꝓcedit, nedũ qñ criminaliter agř, vt in caſu noſtro, ſed ẽt qñ ciuiliter, dũmodo crimina obiecta infamẽt, vt ꝓbatur in d. c. tuæ, & in d. l. p̃tor edixit, ponũt Scrib. in d. l. edita, & tradit Maria. in c. qualiter, & qñ, n. 200 de accu. Maran. in ſuo ſpec. ĩ 4. par. diſt. 1. n. 30. & Clar. vbi ſ. n. 10. & 11. quo in loco, tenendã,
* & ĩ pract. oĩno ſeruãdã, hmõi com. * opi. aſſerit.
53 † Et idẽ in iudicio mixto, multò magis locũ haberet, ſi caſus cõtingeret ꝑ ſupradicta, & q̃a tex. in d. c. tuæ loqtur in indiuiduo in iudicio mixto citatus ad hoc ꝓpoſitũ ꝑ Soci. cõſ. 109. ſub n. 2. vol. 3. & Purpur. in d. l. edita, n. 52. ver. reſtringitur prædicta dupliciter, poſt Aret. quẽ refert.
54 Nec dubitandũ, q̃n delicta memorata infamẽt, ẽt ſi ciuiliter obiecta fuiſsẽt; cõſideratur. n. quo crimine agať, nõ ad quẽ finẽ, vz ad rem, vel ad ꝑſonã, nec vtrũ ciuiliter, an criminaliter agať? l. infamẽ. vbi Bar. ff. de pub. iud. l. ictus fuſtiũ. ff. de infam. Soci. d. conſ. 109. in princ. Iaſ. in l. certi cõdictio, n. 23. & ibidẽ Dec. n. 10. ff. ſi cer. pet. Boſſi. in tit. de ſen. n. 90. & tĩ. qũo ꝓceda. ac. ex
55 delicto, nu. 31. † Et aduertendũ quòd iſta nullitas reſpicit defenſionẽ rei, vt diximus, q̃ abſq; expſſione taliũ circũſtãtiatũ nõ poſſet negatiuã coarctare, neq; teſtes cõtra ſe deponẽtes de falſo cõuincere, vt inqt Clar. ſup. relatus, & fuſiùs Paris de Put. ĩ tract. Synd. in verbo ſñia, c. 5. n. 1.
56 & 2. & cũ reſpiciat defenſionẽ † q̃ eſt de iure nãli, in quocũq; foro attenden. eſt, ẽt corã Principe, & eius Auditorio d. clem. paſtoralis. §. cæterùm de re iudica. cum concord. & in terminis Rom. d. conſ. 191. per to. & ſignanter ad fi. quod conſil. omnino videatur, quia falcẽ ad radicẽ ponit, & poſt eum Purpur. d. l. edita, num. 52. in fi.
57 † Sed ſi neq; criminaliter actũ fuiſſet, neq; delicta obiecta D. Claudiũ infamarẽt, ꝓut re vera infamant, neceſſaria tñ fuiſſet expreſſio loci, & tpis, ex quo narratũ fuit in q̃rela, quòd dolo malo ea ꝑpetrata fuere; ità in indiuiduo conſuluit Rom. p̃alleg. conſ. 191. inſtabo ꝑ to. quinimò in
for-

fortiorib. terminis; qa ibi nõ fuerat expssus dolus malus specificè, vt in nra spe, & libellus ciuiliter tm cõcludebat, q in casu nostro non cõtingit, qa nulla facta fuit cõclusio adiecta tm clausula, Quare, &c. q vel criminaliter solũ cõcludir iuxta narrata, vel saltẽ apta est criminaliter cõ-
58 cludere; † & quòd libellus sinè loci, & tpis expssione sit nullus ipso iure, & absq; partis oppositione in cã mixta. & in qua agir ciuiliter ex delicto infamãte, tradit Purpur. in d. l. edita, n. 52. in add. incip. restringite pdicta dupliciter post Aret. Bald. & Bart. quos refert.

Reiciendus igitur erat, à Iudice libellus quis pars nõ opposuisset, prout tm opposuit. Ang. cõsil. 6. & cũ referẽs Rip. in l. edita, nu. 26. vers. fallit 2. C. de eden. debebatq; ab Ill. D. Delegato lacerati secũdũ Bar. in l. 1. quẽ ibi sequunr Doct. ff. de off. assess. & in spe Purpur. nu. 118. & seq. & idẽ Purpur. in d. l. edita, nu. 51. post Ang. quẽ refert in cons. 178. visis actis, Crau. cõs. 151. nu. 3. vbi plenè de hac libelli ineptitudine.
59 Tertia nullitas principalis prouenire dr excitatione facta ad oẽs, & singulos actus causæ, quę de iure non vr procedere, nisi Reus in lõginqs partibus degat. c. cũ ex lris, de restit. in integrũ, vbi Cano. Bar. in extrauag. ad reprimeñ. in ver. p edictũ, n. 15. Aliàs. n. induceret Reo qdã spes seruitutis, quod ferendũ nõ est. Bald. cons. 268. lib. 1. Nã absurdissimũ est nõ citari eũ ad singulos actus, q domiciliũ hẽr in loco iudicij, vt inqt Io. And. in addi. spec. ti. de cita. §. viso, in ver. in-
* cũbir, eãdẽ doctr. tradũt Cano. oẽs * in c. fi. de dila. vbi signãter, & magistraliter Abb. sub n. 11. vers. vndè in hoc articulo puto sic veraciter distingueñ. & ibidẽ add. Castr. in l. cõsentancum, n. 2. & 6. C. qũo, & qñ iud. Alex. Ias. & cæt. in l. q ante calen. ff. de verb. obl. vbi Aret. nu. 8. inquit
* hanc opin. esse cõem, * & in practica seruari, & idẽ attestat Vãt. ĩ tit. de nullit. ex dfectu cit. n. 57.
60 Neq; quicq obest, quòd ĩ cõtrarium allegatur, vz citationẽ pdictã valere, qñ Reus nimiũ nõ fatigaret, vel difficile esset ipm ad singulos act⁹ citare, vel cã esset celeriter expedien. quia neque Abb. in d. c. fi. n. 11. hotũ aliq asserit, neq; Bal. in l. 1. n. 5. ff. si qs caut. nec in l. fi qũ. C. de resti. neq; Ias. in l. air pror. §. fi. n. 32. & 33. de re iud. quis ad hæc allegẽtur. Imò totũ oppositũ firmat Abb. vt
61 retuli, † & Bal. nil aliud dicit, nisi quòd Aduocati faciũt monere partẽ, p singulis dieb⁹, & horis termini dati ad pbãdũ, vt intersir ad viden. iurare testes pducen. q est longè diuersum à citatione, ad totã cãm, vt de se patet. Vltra quòd non est verũ in facto, quòd difficile esset Reũ citare ad singulos actus, cũ in loco iudicij reperiretur per supradicta, & eò maximè cũ non esset necesse citare p quolibet teste pducen. vt in motiuo præsupponitur, stante practica Bal. proximè relata.

Similiter nõ obst. quòd Ill. D. Deleg. p motu aĩ sui recipere posset informationes, coram quo ppea solẽnitates Iur. nõ viderent attẽden. qñ q- dẽ vltra rñsionẽ datã p D. Aduoc. D. Theobaldu-
62 tij tollir, † vt scilicet oẽ arbitriũ Iudici pmissũ intelligar à iure regulatũ, vt p Ias. in §. sed istę in fi. de actio. & Marsil. in suo sing. 328. cũ concord. Menoc. latè in suo tract. de arbitr. Iud. lib. 1. q. 8. & 9. est aduertẽdũ, quòd illa verba cõmissionis (à satisfattione dell'animo suo) nõ respiciũt modũ pceden. sed finẽ tm informationis capiẽdæ.
63 † Itidẽ quòd p rñsione aĩaduerti dẽt, quòd cũ citatio sit de Iure nãli, & respiciat defensionẽ rei, neq; corã Iudice pcedẽte p motu aĩ sui, nec corã ipsomet Principe, ommitti põt, aut nulliter facta, subsistere, p tex. in clem. pastoralis. §. cæterũ de re iud. cũ multis cõcord. inf. pximè alleg.
64 Cæterũ si sinè veri piudicio, psupponeret citationẽ memoratã aliqua de cã fieri potuisse, adhuc dr, quòd cã ipsa, p q quã ita fiebat, exprimi in ea debebat, vt sustineri posset, exẽplo Sum. Pont. in d. c. cũ ex lris in fi. & tradit Spec. in tit. de citat. §. iusso, ante nu. 2. vers. dẽr ergò Iudex.
65 Itẽ post talẽ citationẽ emanatã debebat Reus ad singulos actus saltẽ p pconẽ in loco Iuditij citari, Bar. in d. extrau. ad reprimen. in ver. p edictũ, & eũ referens Aret. d. l. q ante calen. sub n. 8. vers. & ideo Bart. temperat hoc dictũ, vbi itã
* communiter * practicari affirmar. Horũ autem neutrum factum fuit. Igitur, &c.
66 Insup est aduerteñ. quòd vbicũq; supradicta citatio de iure pcedit, vnica rei cõparitio facit eã euanescere, ita vt ad actus postea subsequentes omnino citan. sit Abb. latè d. c. fin, nu. 9. vsque ad num. 12. de dilat. Fedetic. de sen. consil. 171. Casus talis est per tot. Socin. consil. 195. num. 7. li. 2. At in nra spẽ semel comparuit D. Claudius, & allegauit suspectum Ill. D. Delegatum, & alia de quibus in scriptura sua meritò, &c.
67 Stãte igr citationis defectu, oĩa acta nulla, & pr sus inualida pnũtiãda sũt, ex quo citationis defectus est oĩno insanabilis; & in quocũq; foro, ẽt corã Principe ipso; defensionẽ etenim respicit, q de iure nrali ẽ, d. clem. pastoralis, §. cæterũ vbi casus de re iud. Aret. cõs. 163. nu. 14. 15. cũ cõcord. latiss. Curt. sen. cõs. 20. viden. Dec. cõs. 410. n. 74 Gabr. de cita. cõcl. 1. nu. 9. Vãt. d. ti. de defec. cit. in prin. vsq; ad nu. 11. vbi post multa concludit, quòd cum nullitas sit hmõi importãtiæ, dẽnt ab ea partes sũmopere cauere; & subdit paria esse, quòd reus nõ fuerit citatus, & citatus fuerir nulliter, & inualidè ibidẽ n. 11. & 22. cũ plurib. seq. & de his videat latiss. Gabr. in suis conclu. de cita. concl. 5. nu. 9. cũ plurib. seq. vbi post infinitos re
* latos attestatur de magis cõi * opi. sub nu. 13.
68 Quarta principalis nullitas actorũ insurgit ex processũ ad vlteriora facto per Illustr. D. Delegatum, postquam formiter, & in scriptis, & cũ expręssione causarum recusatus fuit, vti suspe-

ctus per D. Claudiũ; omnia enim ex post secuta ipso iure sunt nulla per tex. in c. suspitionis,& c. pastoralis §. præterea in fi.& c. Iudex de off. de-leg. l. 1. C. si quacunq; prædi. potest.& l. apertissimi. C. de iud. & vbique per scrib. Vant. in tit. de nullita. ex desec. iurisd. ordi. num. 140 cum concord. & innumeros referens Gabr. in suis conclu. tit. de iudi. conclu. 5. vbi hāc opin. communem; & omninò sequendam asserit.

Et hic aduertendum, quòd licèt sola allegatio suspitionis sufficeret, quoad effectũ impediendi processum, & non opus esset causas probare, nisi dato termino ad eas proban. per supradicta attamen in proposito casu aliquæ probatæ in actis apparent, vt inferiùs dicetur, & illa præsertim, quòd ab ordinatis per Illustr. D. Delega-
69 tum fuit appellatum † appellatio enim reddit iudicem à quo suspectũ, ẽt in alia causa penitus separata c. ad hæc il primo & c. ꝓposuit, & vtrobique not. extra. de appel. Alia nullitas ꝑcedenti cognata prouenit ex eodem processu ad vlteriora post appellationem interpositam per D. Claudium, vt in rub & nig. ff. nil. no. appel. interp. l. appellatione C. de appell. c. super eo ext,
70 eo.& c. non solùm eo. tit. in 6. cum notiss. † Et licèt regula ista tñmodo ꝓcedere respectu appellationis à diffinitiua dicatur, ita quòd Iudex à quo nõ impediatur ꝓcedere ad vlteriora post interlocutoriam, nisi secuta inhibitione, quæ in nostra specie non superuenit, attamen si de verò grauamine postea apparuerit, certũ est, quòd omnia acta nulla sunt; Et si de capitulis separatis, à grauamine illato agatur, per viam attentatorum saltem veniunt reuocanda, vt est tex. in d. c. non solum,& ibi not.& tradunt Cano. in d. c. super eo. vbi signanter Abb. Alex. d. consi 49. sub num. 9. versi. quantum verò. Verùm satis videtur constare de grauaminib. illatis per Illustr. D. Delegatũ, tam circa eadẽ capitula, super quib. fuit appellatũ, quàm circa alia, vt ex infradicendis proximè constabit, igitur, &c.

Alia processus nullitas colligitur ex forma cõmissionis non seruata per Illust. D. Delegatum, In multis enim excessisse videtur fines mandati, & iurisditionis, sibi attributæ per Serenissimũ D. Ducem N. Sed præsertim circa ablationem processuum, librorum, & scripturarum officij Cõmissariatus. Cum enim in commissione ipsa facultatem tñ eas inspiciendi, & copiam extrahendum haberet (si sibi videretur) pro verificatione quærelarum, & defensionum expedire. (Quod sanctè quidem à prudentissimo Principe ordinatum fuerat, quia durante officio D. Claudij, nullo modo priuādus dictis scripturis erat.) Voluit nihilominus statim vbi in loco vallis ꝑdictæ se contulit, oĩb. ipsis scripturis illũ priuare, præcipiendo sub pęna 500. aureorum, vt eas sibi cõsignaret, & quia nõ paruit eundẽ in pæna cõminata mulctando. Et hæc quidẽ ad simplicẽ electorum ꝑdictorũ instantiam facta fuere; cum nulla adhuc specialis quærela exposita esset cõtra D. Claudiũ, sed illa tñ gñalis Electorum de qua sup. meminimus, q. ppè q̃ nil continebat vltra exposita in memoriali porrecto Serenissimo Principi, cuiº memorialis occasione cõmissionẽ prędictã dedit sub forma memorata; vndè nihil dici põt superuenisse de nouo, propter
71 quòd Cõmissariũ scripturis priuare posset; † Cũ igitur seruata non fuerit cõmissionis forma, oĩa subsecuta nulla ꝓrsùs, & ipso iure inualida sũt, tex. est in l. certa rõne C. qñ prouo. non est necesse in c. cũ dilecta,& ibi latissimè Scrib.& ꝑsertim Abb. nu. 4.& Feli. in ver. gesta cõtra formã. ubi multas ampliationes cumulat. ext. de rescri. & idẽ Abb. in c. prudẽtiã nu. 5. de off. dele. Vãt. in ti. de nulli. ex defectu iurisd. dele. n. 91.& 93.

Multi quidẽ alij iurisdõnis delegatę excessus recenseri pñt, put inquisitionis contra D. Claudium formatę, ẽt in cã hæresis, ꝑ qua Reuer. inquisitor Placen. remissionem postea obtinuit,& ipsum D. Claudiũ caneratũ habuit, ac liberauit, annotationis,& sequestrationis bonorũ eiusdẽ, carcerationis eiº familiæ, termini ad porrigẽdũ. Quærelas, sępe,& sępius absq; cã prorogati, cõtestationis litis demandatæ, defensionũ peremptoriæ datarũ D. Claudio, & aliorũ id genus, ad quæ Illust. D. Delegati iurisdõ nullatenus extẽdebatur, cum tñ modo ad quærelas, & informationes quærelantium, ac querelati iustificationes recipiendas, & relationẽ informationũ faciendam, delegatus fuisset. Cętera enim ad hmõdi cãs earũq; decisionem pertinentia delegata erant Excel. huic Consi. Ciuitatis Placẽ. consequenterq; ab ipso D. Delegato expediri non poterant per tex. in l. vlt. C. de off. Pręfec. Augusta. Bald. in tit. de pac. Cõstari. §. possessiones. in versi. ad cognoscendum.

Cum igitur ex supradictis,& fundatæ satis superq; remaneãt exceptiones nullitatũ antedicta rũ ꝑ parte D. Claudij, ac eius familiæ opposita-rũ,& resolutę oẽs difficultates in oppositũ hactenus excitatæ, tã in allegationib. Magnificorũ Aduocatorũ Vallis ꝑdictę, quã in motiuis Illust. D. D. in hoc Exc. Conf. collegarũ meorũ, quib. motiuãdi munus contigit, id vnũ vr̃ superesse, vt ab obseruatione Iuditij absoluanṫ Rei, iuxta superiùs deducta, & actores in expen condemnentur per l. eum quẽ temerè de iud. cum vulg.

Lud. Sacca Placen. Gubernator, & Consiliarius. Dñi Auditores Collegę mei, diuersum senserunt, sed Serenis. D. Duci nostro placuit cãm ad se aduocare,& Exc. Consi. Parmæ iudicandã cõmittere, qđ quidẽ, re maturè discussa, suũ tãdem ꝑtulit iudiciũ voto meo in oĩb. cõforme, Quærelãtes in expensis condẽnando, pro quib. aureos 500. D. Claudio soluere coacti fuerunt.

SVM-

SVMMARIVM.

1 TEstis de facto proprio deponens plenè probat, vel saltèm plusquàm semiplenè. & num. 22.

2 Testi torto magìs creditur. sed vide infra num. 58. cum sequentibus.

3 Testis defectum aliquem patiens, si tortus fuerit, defectum purgat.

4 Testi, notario publico, maior fides adhibetur, quàm alteri.

5 Testes ad reprobandum reprobatorios admittũtur.

6 Testes ad concomitantiam instrumenti admittuntur, qui aliàs non admitterẽtur. Necnon ad coadiuuandum dicta priorum testium, impugnata.

7 Testis ex officio receptus, etiam parte non citata, qualem qualem præsumptionem facit.

8 Propè, quomodo intelligi debeat, & quid significet distantia.

9 Testis sibi ipsi contrarius nullam meretur fidem. & num. 19.

10 Testis qui in repetitione conatur dictum suum magìs concludens reddere excludendo testes ex aduersò deponentes, de subornatione suspectus redditur. & num. 52.

11 Circa, quid significet, & qualiter propriè intelligi debeat?

12 Testis à parte productus, & reproductus, contra ipsum plenè probat, ex communi.

13 Testis in causa propria nullus est idoneus.

14 Scriptura cancellata, seu alterata in dubio præsumitur ab eo, penes quem reperitur.

15 Factis plusquam verbis standum, quæ veritatem magìs indicant.

16 Inimicus in causa inimici nõ põt testimoniũ ferre.

17 Idem de eo, qui odio aliquem prosequitur.

18 Coniunctus pro coniuncto testimonium in criminalibus ferre nõ potest, licèt in ciuilibus secùs sit.
Etiam affinitate sola coniunctus, inf. num. 69.
Præsertim quando eius depositio tendit ad liberandum coniunctum à pœna, seu periculo falsi, quamuis in causa non sit principalis, infra num. 70.

19 Testis sibi ipsi contrarius, ac ẽt varius, fide caret.

20 Testis contrarietatem suam saluare studens, debet concludentem aliquam rationem assignare.

21 Testis sibi contrarius, si ratione aliqua à contrarietate excusari potest, id fit tantùm ad euitandam pœnam falsi, non vt probet in causa in qua deposuit. ex communi. & inf. num. 34.

23 Testi periuro, etiam in accessorijs, non creditur in aliquo, & num. 53.

24 Notarius tenet̃ originalia penès se ꝑpetuò retinere.

25 Præsertim originalia contractuum, quæcunque consuetudine non obstante.

26 Testis qui de se exonerando tractat, nihil pœnitùs probat.

27 Notarius iurat originalia instrumenta penès se perpetuò retinere.

28 Testis commodum aliquod ex sua depositione sperans, repellitur.

29 Gener est filij loco.

30 Iniuria vno de cognatione facta omnes tangit.

31 Testis qui laudem, vel vituperium expectare potest ex fine litis, non est idoneus.

32 Testis magna amicitia coniunctus producenti non est fide dignus, ex communi.

33 Amicitia verò mediocris minuit fidem.

34 Testis sibi contrarius non reducitur ad cõcordiam nisi ad pœnam falsi vitandam, & sup. num. 21.

35 Testes in eo, quod contradicit producenti, nunquã ad concordiam cum eo reducitur.

36 Testis ad interrogantia respondes per verbum non recordor, nescio, posset esse, & similia, cum verosimiliter recordari, & scire possit, seu alia recordetur minus notabilia, nedum suspectus est, sed de falso puniri potest, & inf. num. 50.

37 Etiam si postea recordari dixerit, quia sibi contrarius est, & periurus.

38 Testis vilis conditionis non est idoneus testis, quia eius dictum & iuramentũ nullum habet pondus, & quasi pro nihilo reputatur apud bonos, & graues viros.

39 Non tamẽ in totum repellitur, sed fide tantùm minuitur, ex communi.

40 Testis pauper est etiam fide minutus.
Præsertim in causa criminali ardua.
Quinimo ex multorum sententia repellendus.

41 Testis plures patiens defectus in totum repellitur. & num. 67.

42 Debitor dicitur creditoris seruus, ideo fide minut⁹.

43 Testi se tentatum de subornatione dicenti creditur, etiam vnico.

44 Testi de delictis inquisito, de fide multũ minuitur.
Sed tamen suspitionem inducit in mente iudicis.
Et indicium ad inquirẽdum quandoq; facere põt.
Etiam si delicta re vera perpetrasset, & quibus infamis postea appareret, & infra nu. 75. & seq.

45 Secreta collocutio suspitionem quandoq; arguit.

46 Pater pro filio non tenetur, neque conueniri potest.

47 Iudex cogens aliquid indebitum soluere, iniuriam facit coacto.

48 Qui propterea odio iudicem prosequi præsumitur, licet iniuriandi animus in iudice non adfuerit.

49 Porcellus est oculus pauperis, & tenuis hominis.

50 Testis qui dicit non recordari nisi de certa parte scriptura, cui interfuit, valde suspectus redditur, & sup. num. 36.

51 Testis non intelligens substantiam rei, super qua deponit, suspectus est.
Quinimo nihil probat.

52 Testis studens in repetitione, meliùs concludere cũ conteste suspectus redditur, & sup. n. 10. & n. 55.

53 Testis in circumstantijs discordans ab alijs non probat, & sup. num. 23.

54 Testes ad probandum actum, cui plurimi interfuerunt, si aliquem patiuntur defectum, vt affinitatis,

tatis, vel amicitia fide in totum carent, ex quo per alios non fuit probatus magis idoneos.
56 *Testes in eundem, præmeditatumq; sermonem depo nentes, de falso suspecti redduntur.*
57 *Testibus inuerisimilia deponentibus non creditur, & infra nu. 100.*
58 *Testis tortus præsumitur vera deponere.*
59 *Fallit si inuerisimilia deponat.*
60 *Fallit quoq; si testis plures patitur defectus.*
61 *Item fallit in criminalibus, quibus probationes cla rissima requiruntur.*
62 *Item in teste periuro, cuius defectus per torturam non purgatur.*
63 *Item in teste contra officialem deponente, & infra nu. 87. 88.*
64 *Testes reprobatorios lauissima repulsa repellit.*
65 *Testes admissi ad probandum super eisdem, vel directò cōtrarijs, suspitione subornationis nō vacāt.*
66 *Etiam si per indirectum facta sit probatio.*
67 *Testes probatorij, data terminorum paritate, præualent semper reprobatorijs.*
68 *Testes de inimicitia suspecti, non sunt idonei.*
69 *Testes sanguine coniuncti ad idem probandum inducti, non vacant suspitione.*
70 *Et idem de affinibus, quorum vnus deponit ad aliū liberandum à pœna falsi.*
71 *Testis qui se ingerit ad deponēdum super eo, de quo non est interrogatus, suspectus est.*
72 *Testis qui in tortura fatetur falsum deposuisse, licèt extra tormenta reuocet, si contra eum militēt indicia vrgentia, & quibus Iudex arbitretur veram fuisse confessionem, condemnari potest, nisi cō trarium probauerit.*
73 *Testis falsitas inducit præsumptionem falsitatis cō tra alios testes idem deponentes.*
74 *Parentes non admittuntur ad testificandum pro filijs, & descendentibus suis.*
75 *Testis inquisitus de crimine falsi, prohibetur testimo nium ferre pendente iudicio, & infra nu. 44.*
76 *Eo maximè quando crimen obiectum cōtingit causam de qua agitur.*
77 *Testis receptus parte non citata, non probat.*
78 *Testis qui plures patitur defectus, quorū singuli nō eum repellunt à testimonio, ipsum tamen fide carere faciunt.*
79 *Etiam si in subsidium, & cum tortura deponat.*
89 *Testium numerus nō supplet plures eorum defect⁹. Datò quòd veritas etiam aliūde haberi nō possit.*
81 *Quod intellige ad plenam probationem faciendam; non qualem qualem præsumptionem.*
82 *Testis qui aliorum defectum supplere vult, debet esse omni exceptione maior, & inuulnerabilis.*
83 *Testium numerus non supplet defectum testiū, qui omnino repelluntur.*
84 *Testium numerus non supplet defectum, qui est in dictis, sed in persona tantùm.*
85 *Testium numerus non supplet defectum in criminalibus, propter maius periculum, in quo quis versatur, & quia probationes luce meridiana clariores requiruntur.*
86 *Maximè vero in causa falsi, in qua de summo hominis discrimine agitur, & est communis.*
87 *Atq; in causa contra officialem, propter maximam præsumptionem, quā pro se habet, & sup. nu. 63.*
88 *Officialis debet esse conuictus, vt cōdemnari possit, & indicia non sufficiūt, neq; probatio suppletiua per torturam, & sup. nu. 63.*
89 *Officialis qui contra se habet tātùm indicia, potest illa per iuramentum purgationis tollere.*
90 *Testes contra officialem deponentes, debent esse omni exceptione maiores, & nulla suspitione aspersi.*
91 *Testis omni exceptione maior est, de cuius fide Iudex aliquo modo non dubitat, & quod omnem, & friuolam exceptionem superat ex communi.*
92 *Testes omni exceptione maiores vbi requirūtur, debet ista eorum qualitas articulari, & probari, & est communis.*
93 *Iudici deponenti de gestu in officio creditur.*
94 *Rei probationes, actoris probationibus in dubio præualent.*
95 *Ampliatur etiam si actor haberet pro se quatuor testes clericos, reus verò quatuor laicos.*
96 *Præsertim in causis criminalibus.*
97 *Testimonium mulierum pro reo deponentiū in causa criminali præfertur testimonio virorum deponentium pro accusatore.*
98 *Testimonium quatuor clericorum, tantum valet regulariter, quantum sex laicorum.*
99 *Testimonium virorum regulariter præualet testimonio mulierum.*
100 *Testes verisimiliora deponentes, etiam si pauciores sint, præualent pluribus inuerisimiliora deponentibus, & supra nu. 57.*
101 *Idem receptum est de testibus præsumptionē iuris pro se habentibus.*
102 *Lex nihil frustra actū arbitratur, aut præsumit.*

ADSIT SANCTI SPIRITVS.

Votum pro Mag. I. C. D. Camillo Vulpellio exhibitum Serenis. D. Duci Octauio Parmæ, & Placen. Dño.

EPITOME.

In hoc responso examinatur plenè materia multarū oppositionū contra personas et dicta diuersorum testiū examinatorū contra officialē de falso indebitè accusatū; Pariterq; excutiūtur dicta testiū pro eo deponentium; concludendo horum depositiones præpōderare, & præualere. Multa in praxi notatu digna in hoc responso continentur.

RE-

RESPONSVM LIV.

SErenis.Princeps optime. Postquam
cã Mag.D. Doctoric Camiæ, contra
mulıùm Mag. Doctorẽ D.Camillum
Vulpelliũ Commissariũ Vallis Nurię
criminaliter mota super crimine falsi, in qua me
C.V.iudicem adiunxit Perill.D.Alexandro Pã-
cratioParmę Gubernatori priùs delegato,ad pu
blicationẽ totius processus ꝑducta est, & plures
testes hincinde examinati, repetitiq; reperiunt,
multaq́; iura producta, & probationum actoris
uis maxima consistit in probando capitula darij
dictæ Vallis anni 1572.& 1573. semel exhibita,
& dimissa fuisse in manibus D. Commissarij, ꝓ-
bationes verò Rei potissimùm tendũt ad ꝓbãdũ
contrariũ,respectu capitulorum anni 1573; nẽpe
ea præ manibus non habuisse, minusq́; pænès se
vnq̃ retinuisse.Tria vñr in dubiũ vocari,ex quo-
rũ discussione,causæ decisio resultat. Primũ est
an actoris ꝓbationes super articulo prædicto
concludant?

Secundum,posito quòd sic,an per cõtratias Rei
probationes conuincantur.

Tertium datò,quòd constaret ipsum D. Com-
missarium capitula aliquando pęnes se habuisse;
an impictæ falsitatis indicia aliqua inde,& ex a-
lijs in processu deductis resultent?

Quod ad primũ itaq; dubiũ,super quo solo C.
V. referri nunc iubet,& votũ nostrũ requirit,ex-
tant pro accusatore testes infrascripti.

Primò A.notarius actuarius,qui de facto ꝓprio
deponens, constanter affirmat capitula vtriusq;
anni exhibuisse coram D.Commissario dũ corã
eo,causa patris sui,cũ hærede Dodi, tractabatur
quinimo tunc ıpis lecta fuisse,& inuicem(vt in-
quit)confrõtata,& collata,& postmodum pęnes
1 ipsum D.Commissariũ dimissa.† Cum igitur de
facto proprio deponat,plene vr̃ probare,vel sal-
tẽ plusquã semiplenè; ad latè tradita per Gabr.
de testi.cõcl.1.nu.18,cum duob.seqq.Beninten.
decis.63.& Menoc.de arb.iud.li.1.cent.1.ca.99.
2 per totũ, & infrà latiùs dicet̃. † Et tantò magis,
cum totius fuerit, & in dicto perseuerauerit; na
maior fides ei vr̃ hac rõne adhibẽda vulg.l. si po
stuladerit,§.sed & si negauerit,vbi Bart. ff. de a-
dult.Bart.& alij in l.eos,ff.de fal.in l.1.§.q̃stioni,
3 de quæstio. Alex.cons.43. li. 1.† Quinẽt si defe-
ctũ aliquẽ pateretur,per torturam satis purgatus
dici posset,Foller.in sua prax.crimin. in ver.& si
confircbuntur num.92.Clar. etiam in sua pract.
§. vlt.q.25.num.1.

Secũdus testis B.alter Notarius idem deponit.
& rectè videtur concludere;ex quo dũ ipse cãm
cognati sui corã D.Cõmissario agehat allegara,
exhibita,lectã,& dimissa,vt ẽ fuisse capitula vtri
4 usq; anni asseuerat. † Et cum hic ẽt sit Not. pu-
blicus tantò magis ambo fidedigni reputatur,cũ
testibus Notarijs plus credatur, quàm alijs,glo.
sing.in aucten.de test.§.quia verò in fi. glo. ma-
gnæ,Bald.in auct.sed cum testator nu.16.C.ad l.
falcid.Rom. sing. 360.duo testes, Corset.in suis
sing.in ver.testis,in vers.duo testes, cũ concord.

Tertius C. cnm prædıctis duobus rectè conue-
niens,qui etiam totius, in repetitione perseuera
uit in dicto suo,fidem omnino mereri videtur,
per supradicta.

5 Vltra hos testes in termino probatorio produ-
ctos,tres adsunt alij infrascripti in termino dato
ad reprobandũ reprobatorios,producti,iuxta di
spositionem.c.licèt dilectus,cum materia sua,ex̃
6 de test. † & qui vnà cum instrumento producto
licitationis Dacij,producti fuere,secundùm for-
mam,c.feries eo.tit. Atq; ad coadiuuandũ dicta
priorum testium impugnata,per testes D. Com
missarij,Inno.in c.cum clamor, eo.ti.quẽ docto.
* cõiter * sequi videntur,licèt non desint, qui con
sentiant, qui oẽs testes tractatui dictæ causæ in-
terfuisse affirmant, & de allegatione, exhibitio-
ne,confrontatione,& dimissione capitulotũ an-
ni 1572.& 1573.deponunt.

Nouissimè quoq; accedit depositio D. Dacia-
rij, qui dũ occasione emergentium ab hac causa
examinatus fuit vtì reus,super facto ẽt memora
to interrogatus,constantissimè affirmat,capitula
prædicta anni 1572,& 1573.allegata, producta,
lecta,& relicta fuisse, vt supra,quando hęres Do-
di ipsum pro salario paterno cotam Dño Com-
missario impetebat.

7 Er licèt ex officio tantùm receptus sit, & parte
non citata, videtur tamẽ aliqualiter, supradictas
probationes iuuare,& qualem qualem præsum-
ptionem fecere, ex cõgestis per Gabr.ti. de cita.
concl.1.lim.53.sub nu.402.

In oppositum aũt pro D. Commissario deponit
primò Iacobinus Ferrandus, qui licèt suꝑ nega-
tiua deponat,eam tñ coarctare vr̃, vt ex eius le-
ctura apparet, nã qua die causa inter hæredẽ Do
di,& D. Daciarium tractabatur, semper astitisse
deponit,& neq; producta,neq; lecta, minusq́; di
missa fuisse capitula in manibus D.Commissarij
constanter asserit, & quòd si aliter fuisset, ipse
quoq; vidisset, & intellexisset.

Secundus testis Petrus Aloysius Nicellus,idem
deponit,& concludit.

Cum his duobus testibus concordare quoque
vidẽtur alij duo,Bernardinus Aradelleus, & Ro
landus de Pignonibus.Nam licèt toto tempore
non adfuerint,quo in causa memorara cõtrouer
sum est,adfuerunt tñ ab hora vesperarũ,qua Ara
dellus accersitus venit, vsq; ad finem negotij.
quod fuit spatiũ horæ,vel circa,vt ipsemet Ara-
dellus affirmat,& infra dicetur;capitula aũt pro-
ducta lecta, & dimissa fuisse prope finẽ negocij,
dñt testes Actoris,quod finis negotij fuit Iudicis

præce-

præceptum (cui Aradellus interfuir) factũ D. Daciario, vt solueret residuum salarij Sẽpronio Dodo, vt ipsemet Sẽpronius ab Actore ad reprobãdũ productus deponit, super interrogatorijs Rei per hæc verba *(si lessero i capitoli, come hò detto, & letti, che furono, il Commissario gli disse, che mi pagasse, & cosi furono letti appresso il fine del parlamento, che il fine del parlamento fù, che mi douesse pagare)*

8 Illa.n.verba (propè finẽ) in modico tpis spacio verificantur, vr de pupillo dr̃, qui prope pubertatẽ est, quãdo sex tm̃ menses deficiunt, & sic vigesima octaua pars totius tpis l. non tm̃, vbi oẽs not. ff. de excus. tuto. Mcnoc. de arbir. iud. li. 2. cẽtu. 1. ca. 5 t. nu. 30. & vr̃ dictio (propè) referri ad sextã partem totius tpis ad summum l. properãdum, §. & siquidẽ vbi Bar. in 2. notab. C. de iud. Cum Sempronio concordat ẽt Marcus Antoniꝰ alter reprobatorius testis Actoris; Nã in suo examine ait, *leggerono detti capitoli, & dissero, che erano gli originali de gl'anni 1572, & 1573, & letti che gli hebbero, detto Sig. Camillo disse al Daciaro, che pagasse, & egli dicena pure, che non era obligato, & detto Commissario gli cõmandò, che pagasse, & dette queste parole, vidde esso testimonio li detti capitoli sù la tanola, che era in detta Camera.* Super interrogatorijs autem inquit, *che non poterono essere vednti al principio del ragionamẽto, perche non gli erano, furono veduti innanzi il fine del ragionamento, come hò detto.* Cum igitur nedum tpe p̃cepti emanati vt s̃; sed multò ante adfuerint, q hora vesperarum, vel circa, aduenerunt, & per spacium horæ vel circa, quo capitula minimè ꝑducta, lectauè, aut D. Commissario consignata fuisse affirmãt, dicãtq́;, quòd si aliter res se habuisset, ipsi quoq; vidissenr, & inrellexissent, rectè videntur, cum alijs duobus prædictis conuenire, & contestes esse. Sed clarè confirmar̃ hoc ex dicto Bezuffi tertij testis reprobatiuorũ reprobatorij, qui discessisse inquit prope completorium cum A. statim lectis capitulis, & super tabula positis, A. autem adhuc aderat, quãdo Aradellus cõtentionẽ cum Daciario habebar, vt deponit Dodus, & alij, & sic dupliciter probar̃ Aradellum ipsum adfuisse tẽpore quo capitula lecta fuisse asserunrur; Primò quia si hora vesperarum venit, & lecta prope cõpletorium ptæsupponuntur, nõ potuerunt ante eius aduẽtum legi. Secundò quia si statim lectis capitulis, abijt A. & ipse adfuit tempore quo Aradellus cum Daciario cõtendebat, sequitur quòd legi nequiuerint, ante Aradelli aduentum.

9 Et licèt in repetitionibus conentur testes Actoris contrarium ostendere, affirmantes capitula producta, lecta, & cõsignata ante aduentum Aradelli; in hoc tamen nullam fidem mereri videntur; tum quia sibi ipsis contrarij, l. qui falsa, vel varia, ff. de test. l. eos, ff. ad l. Cornel. de fal. cum alijs infra allegandis.

10 Tum ẽt quia suspecti de subornatione fiunt, dũ in ipsa repetitione student proprium dictum magis concludens reddere, excludẽdo restes rei, & eorum depositiones impugnando Crau. consil. 75. num. 27. vers. 4. redduntur.

Et quoniam affirmat A. in reperirione, vnica tm̃ vice dedisse capitula Commissario vtriusq; anni simul, & dicta die, qua cã Dodi contra Daciarium eius patrẽ agebatur, & nõ antè, nec vnquã ea recuperasse, nisi post festa Paschalia, constatq́; ex processu, diem illam fuisse 21, siuè 22. Martij 1576. accedere videtur depositio aliorum duorum testium Commissarij, eandem negariuã ꝓbantium; nẽpè D. Coridij Lappoli Phisici, & Gulielmi Falconi Notarij; affirmant nãq; isti vidisse capitula tm̃ anni 1572. in manibus d. D. Cõmissarij, qui illa sibi ostendit, dixitq́; tunc temporis habuisse ab A. à quo petierat, vt videret; prout incontinenti vidit, & vnà cum eis legit, idq́ue fuisse per tres, aut quatuor dies propè Carnispriuium, vt inquit idem Lappollus, & quindecim, vel viginti diebus fuisse asserit Falconius post cęptum officium Commissatij, quod officiũ cæpit die 7. Febr. vel circa, itaq; vidẽtur isti duo testes apertè probare, quòd per tres saltem hebdomadas ante disceptationem causæ Dodi, capitula p̃dicta anni 1572. erant pęnès Commissarium. Vndè sequitur necessariò, quòd tunc temporis ab A. exhiberi minimè potuerint, cum de salario Dodi fuir quæstio.

Quinimo ipsemet A. clarissimè videtur hoc idẽ probare in suo proprio examine, inquiens capitula dedisse Commissario per mensem vel circa, post ingressum officij, quod tempus adhuc distabat saltem per dies quindecim à die 22. Martij.

11 Nec diuersùm videri põt ob dictionẽ illã (circa) adiectam mensi, q̃nquidem non põt ad mensem, cum dimidio referri, salua recti sermonis ratione, cum modicum tempus regulariter importet, c. vlt. vbi gl. But. Abb. & alij extra de despon. impub. Alex. pulchrè cons. 130. nu. 10. li. 4. Boss. in tit. de defens. rei nu, 27. Buts. cons. 20. num. 23 Menoc. oĩno vidẽdus de arb. iud. li. 2. cẽt. 1. c. 46.

Confirmari autẽ non parũ videtur suppositum istud, ex relatione causæ, ob quã A. capitula dedisse Commissario narrauit; quæ optimè conuenit cum causa, quam dicti Lappolus, & Falconus referunt. Inquit. n. hæc formalia verba, *che dopò che detto Sig. Camillo Volpelli fù andato per Commissario di Val di Nura, passato vn mese, ò eirca, perche non se ne ricorda del tempo, detto Sig. Camillo domandò se sopra il dacio, e vicariato di Val di Nura vi erano ordini alcuni? io gli risposi, che sì, che vi erano capitoli, & che erano nella filza della banca; Sua Sig. mi commisse, che glieli portasi, & io per essere lui officiale l'andai ad obedire, & gli portai i capitoli fatti del 1572, & 1573, &*

qnan-

quando glieli hebbi portati, glieli leggei, cioè quelli del 1573. per sua informatione; perche diceua, che non ne haueua informatione, & letti, che gli hebbi, mi disse, che li douessi lasciare per poterli ben considerare, & cosi glieli lasciai.

Lapollus autem deponit, *che s'è imbattuto vna volta nanti à detto Sig. Commissario, che si ragionaua del li pesi, & misure, che faceua torre il Daciaro, & esso testimonio senti, che il detto Sig. Commissario disse al detto Daciaro, che voleua vedere, con che autorità faceua le sudette cose, & che s'imbattè vn' altro giorno alla Farnese, vicino al Carneuale, tre, ò quattro giorni, doue vi erano anco M. Francesco Fabrani, & M. Guglielmo Falconi, & erano nella Camera, doue si mangia, & sentì, che il Sig. Commissario disse l'infrascritte parole, ò simili, cioè.*

Hò hauuto i capitoli del datio dells Datiari, voglio che vediamo, vn poco l'autorità, che hanno, & così detto Sig. Commissario disse all'hora veniua da basso, & diceua, che glieli haueuano dati all'hora, & così detto Sig. Commissario, & M. Francesco si misero à leggere detti Capitoli, & M. Guglielmo, & esso testimonio, che erano iui, li teneuano ascolto.

Falconus verò asseuerat, *essersi trouato presente, che detto Sig. Commissario hà ripreso detto Daciaro, con dire, che voleua vedere l'auttorità, che haueua per li suoi capitoli del Datio; Et che dipoi detto Sig. Commissario disse ad esso testimonio, che haueua hauuto i capitoli del Dacio per vedere la detta auttorità, & glie lo disse nella Farnese, dopò che fù entrato in officio da circa quindici, ò venti giorni, che vi era presente il Sig. Corido Lapolli Medico, e M. Francesco Fabrani, & che all'hora disse voglio, che vediamo li capitoli del Dacio, che mi hà dato il Gabelliero, & così aperse detti capitoli, che haueua in mano, e li cominciò à leggere, &c.*

Antonius Camia testis actoris idem deponit in hæc verba, *che il Sig. Commissario moderno di Val di Nura alli mesi passati dimandò ad A, che gli mostrasse i capitoli del Dacio di Val di Nura, & esso glieli portò, et che dipoi fra certo tẽpo glieli restituì*

Nedum igitur in tpe concordare videtur Raphael, cum istis duobus testibus, sed ẽt in causa, cum affirment oẽs data fuisse capitula Commissario, quia ipse petijt, & ea videre voluit, vt informaretur de authoritate publicani. Vndè tãtò magis pro contestibus habendi sunt ad probandum capitula anni 1572. data fuisse Commissario per multos dies ante tractatum causæ Dodi, & quia ipse spontè petijsse videtur, non quia in ilia causa Dodi discutiẽda allegata fuerint à publicano, & producta, publiceq; collata cum capitulis anni 1573. & demum pęnes ipsum Cõmissarium post sententiam ab eo latam dimissa, vt testes Actoris supra relati asseruere.

Et aduertendũ est, quòd cum A. testis ab Actoris productus, & reproductus intentionẽ Rei ꝓbet, vt supra plenam in hoc fidem meretur, iuxta cõem *sententiã, de qua attestatur Gabr. tit. de test. concl. 1. nu. 1. qui post Paris. Crau. & Socin. iu. quos citat, & quod de A. hic dicitur, de alijs etiam testibus actoris, pro reo aliquid concludentibus, dictum intelligatur.

Sed quia sex alij testes rei, ad idem probandum concurrũt vt supra, eò apertiùs videtur ipsius intentio plenè, & concludenter probata.

Cæterum quoniã multa hincinde testibus obijciuntur à partibus, tam in personas, q̃ in dicta, pluraq; ex diligenti processus indagatione, collegi, operæ pretiũ arbitror illorum defectus singulatim recensere, vt clariùs dignoscatur, quę nam sit eis fides adhibenda?

15 †Erq a de testibus Actoris in primis agendũ est, Ideò ab A, incipiẽdo, videtur is primo respectu personæ impugnari, quòd in causa ꝓpria deponat, in qua nullus est testis idoneus l. nullus, ff. de test. l. oẽbus. C. eo. ti. cum vulg. † Causa aũt pro-

14 pria dici põt, eò quia capitula apostillata pænes ipsum reperta fuere; nam si ab alio apostillã additam fuisse non constaret, vtiq; ab ipsomet addita ꝓsumeretur, per ea quæ nor. glo. in l. si chirographum, ff. de probat. & in l. post pignus, ff. de pact. Alex. in l. si vnus in prin. nu. 7. C. de testa. Propriam quoq; causam fateri videtur in cõfrõtatione facta cum Commissario, dum recusat nominare contestes, sed suis loco, & tpe nominaturum pollicetur, timore inquiens, nẽ sibi interim subornentur, si. n. simplex testis fuisset, debebat statim noĩare contestes, nec sua interfuisset ipsos postea subornari, vel nõ subornari; sed quia videtur sibi reseruasse ius noĩandi, & producẽdi testes ipsos in termino probatorio, ideo principalis potiùs iudicandus creditur; id quod factis ẽt ostendit, quæ magis veritatem indicant, quã verba l. paulus, ff. rem rat. hab. Enimuerò nominauit ipse in termino probatorio in testem D B. & ad ipsius noĩationem receptus, & examinatus reperitur, sed vti principalis habitus quoq; fuit, & declaratus ab Ill. D. Iudice delegato, in sua interlocutoria lata sub die 27. Iunij 1576. quia terminum peremprorium illi statuit, & accusatori simul dierum trium ad probãdum quicquid voluissent, &c. à qua interlocutoria minimè fuit appellatum, vndè in iudicatum transiuit.

Cum igitur in testem se nominari, & examinari, ac demum repeti passus fuerit, & fortè etiam affectauerit, in propria causa testimonium tulisse, & consequenter fide pęnitus carere cẽsendus ẽ.

Inimicus ẽt Commissarij esse dicitur, quod ex pręssim accusator fatetur, in sua confrontatione

16 cum D. Pallauicino Sforzia † meritò fide pænitùs carens l. 3. in prin. ff. de test. c. per tuas de simo. c. cum oporteat, de accusat. latè Alex. consi. 99. per to. l. 1. Menoc. de arb. iud. li. 2. cent. 2. ca.

17 110. Clar. d. §. fi. q. 29. nu. 4. Sed, & si de odio tñ suspectus foret, in totum tamẽ repellẽdus videretur,

retur, ex traditis ab Innoc. in c. cum P. mãconel
la, in fi. ex̃ de accusat. Alex. d. conf. 99. nu. 4. ab-
undè Ias. conf. 153. num. 5. vers. sed in istis, &
vers. seq. li. 2. Natt. conf. 412, num. 24. li. 2. Mars.
fiug. 178. incip. inimicus.

18 Est quoq; sauguine couiunctus producenti, vt
ipse fatetur super generalibus. in primo cxami-
ne, iicèt gradum non exprimat, proptereaq; in
criminalibus inhabilis, licèt in ciuilibus secns,
glo. in d. c. cum oporteat in ver. consanguineos
de accus. Castren. in l. vlt. num. 2. C. de probat.
Gabr. post multos relatos tit. de test. conclu. 13.
nu. 22. & hæc quoad personam.

Quo verò ad dicta, vr̃ in primis A. sibi ipsi con-
trarius, Nam cum in priori examine affirmaue-
rit dedisse capitula Commissario mense, vel cir-
ca, post ingressum officij, ea videre petenti pro
sua informatione, & de cõfrontatione ipsorum
nullã mentionẽ faciat, minusq; de lite patris sui,
vt iam dictum est. in repetitione aũt de diuerso
tempore, & ob cãm paternã, neq; confrõtatione
præcedente, dedisse deponat, & nihilominus se-
19 mel tm̃ dedisse adstipuletur, † apertissima labora
re vr̃ contrarietate, vel maxima saltem varieta-
te; idcirco fide in totũ carere, d. l. qui falsa, vel va
ria. & d. l. eos cum vulg. vbi etiam similẽ testem
de falso puniri traditũ est, de qua re plenè Tind.
in sno tract. de test. varian. cap. 2. Soci. consil. 28.
nu. 6. lib. 3. Mars. conf. 28. nu. 6. li. 1. Boss. in tit. de
opposit. contra test. in prin. & in tit. de tortu. test.
nu. 16. 17. Io. Crot. in tract. test. nu. 326. vers. de-
cimo quarto quæro.
20 † Et licèt conetur saluare se à cõtrarietate, & va
rietate, non tamẽ concludentẽ aliquã rationem
reddit, nimirũ ab obiectis defendi nequit, vt do
21 cet Crot. loco p̃citato nu. 327. in fi. † Et si aliquo
colore saluari posset, ad euitandam tm̃ pœnam
falsi, non vt probaret, admittendus foret; vt sub-
iungit ibidem Crot. nu. seq. plures citãs cõcord.
quẽ refert, & sequitur Socin. iun. eius discipulus
* in conf. 39. nu. 47. in fi. li. 2. & est cõis * opi. teste
Boss. in tit. de oppos. contra test. nu. 11. & nu. 24.

Videtur insuper in alio multùm varius, nam in
primo examine recensendo restitutionem capi-
tulorum, inquit, se missum fuisse à patre ad con-
quærendum cum D. Commissario, quòd restitui
fecerat inuentiones per eum factas, & protestan
dum, quòd non intendebat in officio perseuera
re, nisi ordines seruarẽtur, & cõsuetudines, Cõ-
missarium verò respõdisse, quòd ordines obser
uabãtur, replicante verò ipso extare capitulum
in oppositum, Cõmissarium subiunxisse, eamus
ad accipiendum capitula in thalamo meo, quib.
acceptis dedit Cõmissarius capitula anni 1572.
ipsi testi, & capitula auni 1573. retinuit, deinde
lecta fuisse capitula, & collationata, vnde ex ac-
cidenti videns apostillam super capitulis anni
1573. quã Cõmissarius digito tegebat, cæpit ea
repetere, allegans copiã eorum habere velle, vt
posset peritos consulere, & ita fuisse sibi restitu-
ta. Eodemq; modo factum recenset in principio
repetitionis suæ.

Sed paulò inferiùs respondendo ad alias inter
rogationes sibi factas, simpliciter inquit petijsse
capitula sibi restitui, Commissarium aũt respon-
disse. introeamus thalamum, in quo sunt, quia uo
bis ea dabo, & ingrediente Commissario solo, ac
reuertente, capitula allata fuisse, & sibi restituta,
vt dixit, & nihilominus vnicam tm̃ restitutionẽ
sibi factam fuisse. Hæc aũt varietas aliundè p̃ce-
dere non creditur, nisi quia studet in hoc vltimo
dicto concordare cum alio teste accusatoris, quĩ
de restitutione capitulorum deponens affirmat
ipsum A. nullis præcedentibus verbis, petijs-
se capitula à Cõmissario, qui ea sibi restituit, ni-
mirum ex hac etiam varietate repellendus vide
tur d. l. qui falsa, vel varia cum simi.

Aduersatur insuper dicto Daciarij patris sui,
deponit namq; se die, qua cã Dodi tractata fuit,
mansisse in thalamo Cõmissarij, vsq; ad comple
toriũ, & tunc recessisse, ibiq; dimisisse patrẽ ad-
huc contendentem in causa prædicta, ipse verò
Daciarius affirmat, se hora uesperarum, uel circa
22 discessisse, † cui, cũ de facto proprio deponat, ple
na fides adhibenda ur̃, ad Bar. Castr. Alex. Salic.
& Socin. qui p̃dictos refert iu d. conf. 28. num. 4.
uers. 3. li. 3. Pet. Cyn. & alij in l. si quis decutio,
C. de fal. Alex. conf. 192. nu. 4. lib. 6. Menoc. latè
de arb. iud. li. 2. cẽt. 1. c. 99. p̃citato, uel saltẽ plus-
quã semiplenè probat Benint. decis. p̃d. 63. p to.

Et ex his uariationibus, & coutrarietatibus ne-
cessariò ẽt sequitur periuriũ, cum in iudicio præ
23 dicta oĩa, & in eadẽ causã deposuerit, † cõstat au
tẽ testi periuro, nihil oĩno credendum fore, ẽt si
circa accessoria tm̃ cõsistere eius periuriũ. Crau.
conf. 6. nu. 14. 15. 16. & 19. Rol. conf. 40. nu. 11.
li. 1. Isti ergo sunt principaliores defectus, cõtra
personã, & dicta primi testis Actoris, qui indubiè
nihil fidei meretur, & nihil pęnitus probat.

Subsequitur B. secundus contra cuius personã
primò opponit, quòd cum fuerit rogatus insoli-
dum cum A. de capitulis prædictis, & pręsertim
anni 1573. in quib. apostilla reperitur, & quę ip-
sius manu etiam scripta fuere (præterquã incer-
ta parte, quam scribi fecit per alium) tractat de
se exonerando. Si. n. aliundè non constaret apo-
stillam additam, de uitio scripturæ redargui pos
24 set, † cum teneatur notarius originalia pęnes se
perpetuò retinere, c. quoniã contra falsam, extra
de probat. & ibid. Abb. nu. 4. inquiens, quòd si iu
dex uellet pęnes se originalia habere, nõ potest,
quia Notarij interest ea custodire; quoniam si de
eius scriptura dubitaretur, posset sibi periculum
imminere sequitur ibidẽ Fely. in 6. not. Dec. nu.
25 54. & alij Scrib. † & hoc præsertim, quia capitula
prædicta non erant de actis iudiciorũ, sed cõtra-

ctum

ctum inter uniuerſitatem Vallis, & Daciariũ cõ
tinebant;quo caſu nec ex conſuetudine excuſa-
retur notarius,ſi eam allegaret,& probaret Fely.
ubi ſ. & Alex. in l.is apud quem nu.6.C.de edẽ.
26 † Cum itaq; tractet teſtis de ſe exonerando, ni-
hil penitus probat.l.deferre,§. idẽ decreuerunt,
ubi Bart. ff. de iu.fi.Caſtr. conſ.301. in ult.dub.
lib. 1. Alber. in tract.teſt.ſub rub. quando teſtis
repellitur ratione affectionis.Dec.conſ.133.ſub
nu.4.Marſ.conſ.2.nu.45.& ſeq. li. 1. Gram.pul-
chrè conſ.35.nn.33.Crau.conſ.99. nu.2.3. cum
concord.& nuncupatim,in cauſa falſi Fulgoſ. in
conſil. 174 colum.1. & 2.

Periurus & deprehendi vr̃ ex ſupradictis. Nã
cum non cuſtodierit,penes ſe originale dicti cõ-
tractus,vt ipſemet fatetur,proprio iuramẽto cõ-
27 trauenit. † Iurant namq; Notarij tp̃e creationis,
oĩa originalia apud ſe perpetuò retinere, & cu-
ſtodire,Abb. poſt Hoſtien & Ioã.And.in c.ſicut,
nè cler. vel mona.Fely. d.c,qm̃ contra in 6. not.
Alex.d. l.is apud quem num.3. verſ. adde quòd
imò,& iſtæ duæ oppoſitiones militant,etiã cõtra
perſonam prædicti teſtis, qui de capitulis inſoli-
dum rogatus fuit,vtſupra.

Cõmodũ quoq; ſperare potuit ex ſua depoſi-
tione,quia ſi Cõmiſſariũ falſum commiſiſſe con
ſtiterit,aut aliter in officio malè ſe geſſiſſe, certũ
eſt ipſum officio priuandum,quo caſu ſperare ve
riſimiliter poterit ſe illius locum impetraturum;
quandoquidem ex proceſſu conſtat, quãplures
hoĩes,ex principalioribus Vallis Nuriæ tp̃e quo
pñs Commiſſarius electus fuit Placentiã ſe con-
tuliſſe,vt à Sereniſs. D. N. ipſum in Commiſſa-
riũ obtinerent,ſed electionẽ iam factã inueniſſe;
vacante igitur denuò officio,eoſdẽ fautores ſuos
ad idem efflagitandum reuerſuros credere de-
buit,& deſiderij compotes fieri poſſe.
28 Conſtat verò teſtẽ cõmodũ ſperantẽ in totũ re
pelli, ex quo in cauſa propria deponere videt̃,
vt in cã falſi diſponit Fulgoſ.d.conſ. 174. nu 12.
Marſ.d.conſ.2.num.45.& ſeq. Crau.d.conſ. 99.
nu.2,Boſſ.in tit,de oppoſ.contra teſt. nu.55. Me
noch.latè de arbit.iud.lib.2.cent.2. caſ. 106.nu.
13.14.15.cui ſufficiat remiſſio.

Inimicus quoq; p̃ſumptus,& de odio non parũ
ſuſpectus vr̃, eò quia Commiſſariũ læſiſſe famã
Dodi anteceſſoris ſui videbatur, aſſerens eũ pe-
cunias pro viſione ſcripturarũ cõtraPrincipis iuſ
ſionem accepiſſe, quod conſtanter ipſe B. negat.
29 † Cum.n.is ſit dicti Dodi gener, & filij loco l.
quia parentes,ff.ſol.matr. nulli dubium vr̃ quin
30 hmõi imputationẽ ægrè tulerit,† ſiquidem iniu-
ria facta alicui de cognatione oẽs tangere dr̃, &
ideo teſtis eſſe prohibetur l.lex cornelia;vbi glo.
Bar.& alij, ff.de iniur. Boſſ. de oppoſit. con.teſt.
nu. 56.& ſaltem negari non poſſe vr̃, quin ea de
cauſa ſuſpectus ſit de odio quod ſufficere dicit̃,
tur,vt à teſtimonio repellatur,vt ſ. dictum eſt.

31 Laudem,vel vituperium reportare poſſe vr̃ ex
euentu cauſæ,eò quia Sereniſs. D.N.in informa
tione ſecretò petita,malè de Cõmiſſario ſenſit,
& quamplura in ipſum protulit in ſcripturamq;
redegit,& præſertim de apoſtilla facta,quæ ſi nõ
verificarentur, malè de eo ſentire forſan poſſet
Princeps ipſe, & hac etiam ratione non videtur
eſſe idoneus, Alb. d.tract.c.4.nu. 16. & per tot.
Boſſ.tit.de oppoſ.con.teſt.nu. 120.

Amicitia quoq; vehementi cõiunctus eſt cum
A,qui principalis in cã reputandus vr̃ ex ſupra-
dictis,nam vltra quòd collegæ fuerint in officio
actuariatus Vallis Nuriæ,domeſticè inſimul con
uerſari,& comedere cõſueuerunt,& illius in do-
mo hoſpitari ſolitus eſt, vt probant quamplures
32 teſtes D.Commiſſarij. † Vndè vr̃ fide carere, ex
latè deductis per Gabr.titu.de teſt.concl.11.nu.
* 4.vbi Alex.inter cæteros refert de cõi * atteſtan-
33 tem.† Et ſi amicitia non ita grãdis intercederet,
ex ſimplici tñ amicitia diminueret̃, vt per Gabr.
ibidẽ nu.2.,pbat optimè tex.in l.3.ĩ prin.de teſt.

Contra autẽ dicta obſtare vr̃ primò contrarie-
tas inter ipſum,& A, quæ ſupra inter diuerſa di-
cta ipſius A,perpenſa fuit.Tempus namq; cauſa,
& modus dandi capitula Commiſſario, q̃ refert
A, in ſuo primo examine, & in confrontatione
cum Cõmiſſario, pugnant cum tp̃e cauſa,& mo
do,relatis à B,nec aliquo modo tanta contrarie-
34 tas vr̃ conciliari poſſe,† & in oẽm caſum cõcilia
ri non põt ad effectum probandi,quicquid ſit ad
pœnã euitandã per ſupradicta, & p̃ ea q̃ ſcribit
Feli.in c.cum tu.col.pen.ſub num. 16.de teſt.cui
adſtipulatur,Boſſ.d.oppoſ.con.teſt. nu.12.
35 † Et tantò minùs, cum A, ſit principalis, vt
dictum eſt,cum quo teſtes nunq̃ reducuntur ad
concordiam per doctr.Inno. in c.cum cõtingat
in prin de offi.deleg.quam ſequitur Bart. in l. 2.
§.creditum in fi.ff.ſi cer.pet.& ibidem cæt.Scri-
ben.Abb.in c.cum tu,nu.4.verſ.aduerte tamen,
& ibi etiam per Cano. ext. de teſt.

Obſtare quoq; vr̃, quòd in repetitione ad oẽs
ferè interrogationes reſpondit per verba,nõ re-
cordor,neſcio, poſſet eſſe, ſed memoriæ non re-
neo,& ſimilia, & præſertim circa vocationem p̃
eum factã de Aradello,& alloquutionẽ ipſius,&
tractatum ſecutũ corã Commiſſario inter ipſum
Aradellum,& Daciarium, q̃ reſponſiones tende
bant principaliter ad excludendũ teſtimonium
dicti Aradelli. Vndè ſuſpectus adeo effectus eſt
ex tali p̃tinẽtia,in reſpõdẽdo p̃cisè ad interroga
ta, vt carceri ob id mãcipatus fuerit,donec poſt-
ea reuerſus,interrogationibus ſatisfecerit, & de
prædictis omnibus recordatum fuiſſe aſſeruerit.
36 Hinc namq; duplex cõtra eum oritur ſuſpitio,
prima ex quo dixit ea non recordari, quæ veriſi
militer recordari debebat, & præſertim cum de
alijs tunc tp̃is geſtis recordari aſſereret, q̃ minus
notabilia erãt,& ab alieno facto in totũ pẽdebãt

quo

quo casu, nedum suspectus sit testis, sed & potest de falso puniri. Bald. in l. presbyteri in 4. notab. C. de Episcopis, & Cler. Iaf. in l. præscriptione, C. si cont. ius, vel vt pub. Boss. in tit. de oppos. con. test. n. 95. & in tit. de respon. reo, num. 4. vbi alios citat concord.
37 † Secunda autem subsequitur vehemẽs suspitio ex eo, quòd postea dixit recordari, eorumq; priùs memoria habere negauerat, quibusq; nedum interfuerat, sed ab eo gesta fuerant, & adeo vehemens dr̃, vt ex ea etiã possit Testis de falso condemnari, quia sibi contrarius est, & periurus, & hanc esse verissimam doctrinam, attestatur Aret. in cons. 71. n. 1. quem sequitur Boss. loco nouissimè citato nu. 6.

Interrogatus in repetitione quis pro Vniuersitate Vallis soluere debuisset salarium Dodi, aliàs Commissarij, si Daciarius obligatus non fuisset? r̃ndit nescire, & hæc interrogatio tẽdebat ad arguendam, quòd Aradellus Thesaurarius Vallis vocatus fuerat coram Commissario, ex quo Daciarius allegabat, se non teneri, sed vallẽ ipsam; Ipse autem negabat vtsup. nè præsentiam Aradelli fateretur, & nihilominus paulò inferiùs in eodem examine confrõtatus, cum ipso Aradello Thesaurario, dixit hæc formalia verba (*Io vi dico, che più volte burlando hauerò acchiappato nel braccio detto M. Bernardino, & gli potrei anco hauer detto, che andasse di sopra per la causa predetta, ma vi dico bene, ch'io non gli hò dimandato denari à lui; gli potrò bene hauer detto và di sopra, ò vien di sopra, che'l Daciario dice, che tocca alla Valle, e gli lo potrò hauer detto, per essere lui Daciario della Valle.*) In quibus verbis apertissimè fateri videtur se scire, quòd Thesaurarius Vallis obligatus fuisset soluere salariũ prædictum, si ad ipsam Vallem, non ad Thesaurarium pertinuisset, solutio. Vndè cõtrarietas, & periurium resultat.

38 Tertius Testis C. respectu personæ suæ, primò probatur vilis esse conditionis, & iste est defectus notabilis in teste, quãdoquidem villiũ personarum dictum, & iuramentum nullum habet põdus, & quasi ꝓ nihilo reputatur apud bonos, & graues viros teste Bald. in authen. cui relictũ, col. 3. vers. attende. C. de indict. vidui. toll. Mars. in l. Maritus, col. 6. vers. & pro pdictis de cõsti.
39 Rol. cons. 24. nu. 65. lib. 1. † Vndè licèt in totum, ex cõi * nõ repellantur, sunt tñ fide minuti. Bar. in l. diu⁹. §. fi. de q̃st. Rolan. vbi s. n. 64. cũ cõcor.
40 Pauper est, vt ex probationibus Commissarij liquet, & multũ ære alieno grauatus, ideo de fide plurimũ diminutus, p̃sertim in hac causa criminali ardua; quinimo ex multorũ sñia repellendus in totum. Crau. cons. 249. nu. 10. in fi. & seq. Gabr. tit. de test. concl. 18. num. 4. vers. contrarium, & nu. 5. 6. & 9. Menoc. de arbitr. iud. lib. 2. cent. 1. cas. 96. in princ. qui alios recẽsent.
41 † Concurrente aũt villitate supradicta, indubitatum vr̃ ipsum oĩno inhabilem in hmõi cã existere ob duplicẽ defectũ. Ancha. cons. 64. nu. 3. Crau. d. cons. 249. n. 11. Rui. cons. 145. nu. 3. li. 5. Gram. cõs. 58. n. 11. 12. Menoc. d. ca. 96. n. 6. 7. 8. cum alijs ab his adductis. Rolan. cons. 16. n. 23. lib. 1. & hoc verum fatetur D. Aduocatus actoris in suis allegationibus.

42 Debiror insuper probatus vr̃ non modicæ summæ Daciarij, & hac ẽt de causa suspitione non carens, siquidẽ debiror seruus esse creditoris dr̃ glo. in l. fideicommissa. §. si rem. in ver. non accipere, de leg. 3. in glo. vlt. l. 3 C. de nouat. & per cõsequens nimiũ obsequens p̃sumendus, vt sibi quoque indulgentem reperiat.

43 Est suspectus, quòd testẽ subornare, & pecunia corrũpere tẽtauerit cõtra Cõmissariũ. Alexium scz de Lãbro, qui hoc apertè deponit, ẽt in cõfrontatione cũ ipso tertio teste; & vnico testi, se ira tentatũ deponenti, creditur Gram. cons. 3. in princ. Gab. latè tit. de testib. concl. 1. nu. 24. Et licèt contra hunc Alexium producta fuerit inquisitio contra eũ formata de plurib. delictis, vnde vr̃ eius fides multũ diminui, non tñ sequir,
44 quin suspitionẽ saltẽ inducat; † imò inditiũ ad inquirendũ sufficiẽs, ẽt si delicta re vera perpetrasset, & infamis ꝑ pcã existeret, Bald. in l. seruos. C. de testib. Feli. in cap. cũ dilecti, in 6. limit. extra de accusat. Boss. tit. de inquisit. n. 3. 4. 40. & 41. Et tãtò magis augetur dicta suspicio, eò quia negauit cognoscere Alexium, Alexius aũt fatetur, quòd eũ cognoscebat, & quòd inuicẽ se cognosceret arguitur ex secreta, & diutina alloquutione, quã eos fecisse deponit alius
45 testis Ioannes de Perellis, † quinẽt ex ea secreta alloquutione crescere vr̃ ipsa suspitio, argumento eorũ quæ tradit Bal. in l. 1. n. 10. C. de ser. fugit. & Blan. latè in tract. de iud. & tortu. n. 232 & hinc ellici nimia videtur affectio ad causam accusatoris, & odiũ aduersùs Commissariũ, quorum quodlibet sufficere videt̃ ad exprobandam illius fidem per supradicta.

46 De odio suspectus videtur contra Commissarium, quia coactũ ab eo se fuisse, inquit, soluere debitum pro filio, cũ. n. pater pro filio conueniri
47 non possit. l. 1. & ꝑ to. C. nè fil. pro pat. † iniuriã passus videri posset, si res ità se haberet, vt ipse opinatur. l. itẽ apud Labeonẽ. §. si quis non debitorem. ff. de iniur. † & quãuis cessauerit animus Commissarij iniuriandi, ad odium nihilominus ex damno, quod indebitè acceptum existimat, præsumendum, vr̃ sufficere, c. idem cũ quis, & ibi Doct. de restitut. spolia. Blanc. plenè d. tract. de indit. num. 97.

Pro delicti quoq; imputatione in vno aureo compositus fuit à Commissario, vt ipsemet fatetur, vndè odij nõnihil ẽt resultare potest. Nam licèt modica sit quantitas, in paupere tñ conside-
49 rabilis est † quia procellus est oculus tenuis homi-

hominis, glo. in l. illicitas. §. nè in potentiores, in ver. lumine. ff. de offic. præsid.

Aduersùs dicta verò istius testis militāt infrascripta; primò contrarietas illa cum prima depositione. A. q̄ circa tp̄s c̄am, & modum exhibēdi capitula Commissario superiùs relata fuit, ex qua vtriusq; dictum destruitur, vt deductum

50 est. † Interrogatus de tenore capitulorum, quæ lecta fuisse asserit, deponit tm̄ de eorum particula, q̄ ad propositum producentis facere videt̄, nempe de eorū millesimo; de cæteris autem in eis contentis nō recordari asseuerat; imò quòd nil aliud intellexit in tota lectione capitulorum; vndè suspectus admodum teddi videtur. Crau. d. cons. 75. num. 27. & 28. per glo. vlt. l. Lutius. ff. de infam. & alios quos citat.

Interrogatus insuper q̄nam essent dicta capitula? r̄ndit, *(ch'erano i capitoli del contratto, che faceuano*, & alibi, *che li capitoli conteneuano delli denari, che il Daciaro pagasse, ò non pagasse,)*

51 † quod manifestè arguit ipsum non intelligere substantiam rei, super qua deponit, quia nullū de his verbū in capitulis; quo fit, vt hac de causa suspectus ēt reddatur. Crau. d. cons. 75. n. 26. 27. imò verò nihil probet. Nat. cons. 473. n. 19. lib. 2. & quòd pœnitus substantiā ignoret, apertiùs verificari vr̄ ex responsionibus factis ad interrogationes in repetitione; dum exp̄ssim fatet̄ nihil oīno intelligere de cōtētis in capitulis, nisi d̄ millesimo, qa est ignar⁹, & nō ītelligit similia.

Contrarietas etiā videtur, & repugnantia in his dictis cadere, nā primò inquit capitula continere, *delli danari, che il Daciaro pagasse, ò non pagasse*, deinde nihil scire, quid continerent, nihilq; intellexisse, nisi de millesimo, vt sup.

Rursus in prima depositione, inquit, capitula producta, lecta, & dimissa in manibus Commissarij dicentis ea velle considerare, & de s̄nia per eum prolata contra Daciariū, nullam facit mentionē, In repetitione aūt, vt concordet cū B. addit de s̄nia; seu p̄cepto Iudicis secuto ante

52 restitutionem capitulorum. † Vndè studens meliùs concludere p̄p contestem p̄dictū, suspectus efficitur ad Crau. d. consil. 75. nu. 27. vers. quarto redduntur, cum concord.

Narrat in primo examine Cōmissariū dixisse post lectionem capitulorū *(sono tutti vno, si nò che vna mane è del 72. & l'altra è del 73.)* Sed reprobatorij testes affirmant A. talia verba

53 protulisse, † & sic in circumstantijs discordans ab alijs, quod sufficit ad impugnandum eius testimoniū, cōcurrente alias contra eū suspitione, & multò magis concurrentibus tot defectibus enarratis. Gram. cons. 26. num. 36. Boss. in tit. de tortu. test. nu. 29. Deponit vlteriùs, quòd interrogante Cōmissario an capitula adessent Dacij? A. respondit, *che sì, & andò, e tornò, dicendo, che erano alla Banca)* Daciarius aūt affirmat se ipsū taliter respondisse. Dicit stetisse in thalamo Cōmissarij dū dicta cā tractabatur min⁹ hora, & statim discessisse, ibiq; adfuisse ab initio tractatus, qui cœpit immediatè post prandiū, vt alij testes affirmant, & nihilominus deponit secundus testis reprobatorius lecta fuisse capitula, & factū p̄ceptū p̄dictū hora vesperarū, vel circa. Vndè verisimiliter colligitur ipsum iam discessisse, cōsequenterq; p̄dictis non interfuisse. Quinimò deponit tertius ex reprobatorijs in repetitione, discessisse post vesperas, & prope completorium vnà cum A. & paulò inferiùs inquit, statim discessisse post lecta capitula, & posita super tabula, sicq; lecta p̄pe cōpletoriū. Ideo rantò magis absuisse tunc istū testē concluditur, & de falso conuinci vr̄ ab alijs testibus actoris; cum quibus nulla cadere potest concordia, saltem ad effectum probandi, ex supradictis.

Verùm quoad hos tres testes, vltra defectus aduersùs personas, & dicta singulorum expositos, alij quoq; contra eos vr̄r vnitim militare.

54 † Et in primis quòd cū exhibitio, lectio, & dimissio capitulorū facta dicat̄, corā tot testibus, & magna hoīum astante multitudine, vt oēs ferè testes actoris deponunt, fuerint nihilominus in termino p̄batorio pauci p̄ducti, ijdēq; interesse habentes, affines, valdè amici, & multū deuincti, vt ex iam dictis liquet. Hinc nanq; haud modica oriri vr̄ contra eos suspitio secundùm Aret. cons. 82. num. 1. versic. nisi fortè obstaret, quem refert, & sequitur Crau. in tract. de antiq. temp. par. 1. num. 308.

Alia ēt cōtra eos insurgit suspitio, ex quo nō sunt in primo examine cōformes, neq; de codē actu depōnūt, vt osīsum fuit; quocirca cum non fuerint alij examinati, q̄ meliùs factū deponerent, q̄ corā innumeris ferè secutum præsupponitur, suspitione falsi non videntur carere ex doctr. Bart. in l. admonendi, relata per Aret. & Aymo. locis proximè citatis.

55 Auget̄ verò suspitio, ex quo in repetitione studēt postmodū effici cōtestes, & ad vnitatē act⁹rē reducere. Crau. d. cōs. 75. n. 27. vers. quartò, &c.

56 † Et tātò magis, quia cū p̄dicti in hoc laborent, ad deponēdū in eūdē p̄meditatūq; sermonē incidūt; asserētes capitula fuisse ī fauorē Daciarij allegata, Cōmissariū interrogasse, adsunt ergo capitula Dacij? A. r̄ndisse, dn̄e ita; Cōmissariū p̄cepisse, vt adducerent̄, A. discessisse, & statim reuersū fuisse cū duabus scripturis capitulorum, quarū alterā d̄dit Cōmissario, alterā verò penes se retinuit, lectaq; incōtinēti fuisse capitula, & inuicē cōfrontata, subsequēter dictū fuisse, idē cōtineri in vtrisq;, nisi quòd illa erāt anni 1572. ista verò anni 1573. q̄bus peractis, Cōmissarius p̄cepit Daciario, vt solueret, & ambas scripturas accepit, & sup tabula reposuit, inq̄ēs velle ea cōsiderare. Quantā.n. gn̄ret suspitionē in testibus

idẽtitas sermonis, doec Iurisc̃õs. in l. 3. §. 1. vbi oẽs not. ff. de test. Bal. in l. testiũ, col. 2. C. de test. cõcl. 14. Boss. de oppos. con. test. n. 24. & alij passim.

Inuerisimilia ẽt continere dr prædictorũ testium depositio, ex multis; primò qa cum capitula prædicta nihil pœnitus de solutione salarij Cõmissariorum tractent, minimè verisimile est à Daciario fuisse allegata pro defensione causæ suæ, & lecta vt sup. in qua de tali salario tm̃ soluendo agebatur. Et licet conentur in repetitionibus euitare hunc scopũ, dicẽtes allegata fuisse ad ostendendum publicanũ nõ teneri soluere assictum, nisi in festo S. Martini; quod multùm adhuc distabat, tamen, vltra quod magis suspecti in hoc fiunt, satagẽtes depositioẽ suam magis concludẽtem reddere, per supradicta, repugnat quoq; ista saluatio assertioni ipsiusmet Daciarij dicentis, quòd imò allegabat tm̃ remissioẽ mercedis, seù vectigalis sibi fieri debere pp bellum Ianuense, & ad hoc propositũ allegasse capitula, & nullam aliam exceptionem cõtra hæredes Dodi proposuisse. Vndè manifesta resultat contrarietas, & cum Daciario de facto proprio deponenti, magis credendum sit, per supradicta, mendaces illi videntur in saluatione ista.

Maiorem inuerisimilitudinem cõtinet, quòd capitula anni 1572. cũ capitulis anni 1573. tũc tpis de verbo ad verbum collata fuerint; stante, quòd capitula anni 1572. nihil pœnitus ad rem pertinere poterant, ex quo licitatio anni 1575. de qua agebatur, relationem tm̃ habebat ad capitula anni 1573. adeo quòd si quo respectu ista ad causam facere potuissent, illa omnino impertinentia fuisse apparerent; propterea nullã eorũ collationem fuisse factum, credendum est.

Accedit alia inuerisimilitudo circa dimissionem capitulorum penes Commissarium. Enimuerò, si causa tunc fuit ab eo terminata per præceptum Daciario factum, vt omnes fatentur, ad quid capitula considerada vlteriùs retinere? cum præsertim originalia esse dicantur, quæ penes Notarios custodienda erant?

57 † Expeditum verò est testes inuerisimilia depoonentes nihil omnino probare, imò de falso suspectos reddi iuris psumptione. Abb. in cap. quia verisimile, num. 3. de præsumpt. & ibidem Fely. colum. 2. Dec. consil. 596. num. 8. & cons. 684. num. 5. Mars. latè cons. 78. num. 31. consil. 83. num. 12. cons. 101. num. 24. & 109. num. 20. atque cons. 113. num. 4. lib. 2. Boss. d. rit. de oppos. con. test. num. 94. & alibi passim per Doct.

58 Et si pro sustinendis dictis horum testium allegetur tortura duorum testium, A. & C. qua tolli, & purgari illorum defectus dicitur, vt inquit Clar. in sua prax. crimin. §. vlt. q. 25. in princ. & Foller. in sua. in ver. & si confitebuntur, num.

59 91. 92. † aduertendum est, quòd stante inuerisimilitudine depositionum vtsup. tortura non inducit veritatis præsumptionẽ, sicut solet aliàs inducere. Dec. consil. 189. num. 10. in fi. Crau. cons. 6. num. 49. Soci. iun. d. cons. 39. nu. 82. li. 2. Menoc. de arbit. iud. lib. 2. cent. 1. ca. 108. n. 16.

60 † Secundò, quòd tortura non purgat plures defectus testis, sed vnum tantùm, aliàs sequerentur infinita absurda, vt in terminis considerat Crau. d. cõs. 6. n. 54. 55. 56. cui sufficiat remissio.

61 † Tertiò fallit regula prædicta in criminalibus, in quibus probationes esse debent luce meridiana clariores, docet Bart. in l. 1. num. 12. C. de Sacrosanct. Eccles. Dec. d. cons. 189. n. 11. Crau. dicto consil. 6. nume. 47. Menoch. d. ca. 108. num. 15. Cepha. consil. 234. nume. 19. lib. 2.

62 Quartò fallit etiam in testibus perioris, vt videntur isti ex prædictis; nam cum sit iuramentum substantia depositionis, & semel violatum repertur, non potest per torturam fides violata restitui, instar pudicitiæ mulieris. Crau. vbi sup. num. 16. & 48. Menoch. d. ca. 108. nume. 16. Ceph. loco pcit. n. 23. Rui. cons. 146. n. 3. 4. li. 5.

63 † Quintò fallit contra officialem, quoniam propter maximam psumptioẽ, quæ pro eo militat, non purgatur tortura defectus, et vnicus inteste contra ipsum deponẽte; ita singulariter tradit Ang. in l. 1. num. 3. C. vbi de crim. agi. opor. & conferunt, quæ infradicentur, dum requiri testes omni exceptione maiores contra officialem ostendetur.

64 Nunc deueniendum est ad reprobatorios testes reprobatoriorum supra memoratos, vt videatur, quos patiantur defectus? Sed præmittendo, quòd & si de iure admitti poterint, nihilominus læuiores oppositiones cõtra eos sufficiunt, quàm contra alios, & læuissima repulsa eos repellit, q quidem in iure expeditum est, teste Gram. in consil. 12. num. 31. post Bald. & Curt. quos citat Ias. cons. 113. num. 5. vers. vndecimò facit. lib. 2.

65 Quinimo ex quo admissi fuerunt ad probandũ directè sup eisdẽ, & directò contrarijs, laborare vñr suspitione subornationis p glo. in c. in nr̃a. in glo. magna in fi. de test. q̃ ad hoc notabilẽ dicit ibi Abb. n. 4. vers. sed est dubiũ, & sequitur

66 Fely. nu. 1. in fi. † & loquuntur ipsi in fortioribus terminis, nẽpe qñ admissi fuere testes ad pbandũ idẽ, vel cõtrariũ per indirectũ. Vndè maior vr̃ suspitio q̃ qñ directè admissi repriuntur; q̃uis tanta non sit, vt in totũ repellantur, attenta generali regula, cap. fraternitatis, de test. & clem. 2.

67 eo. tit. † & attento quòd data paritate terminorum, semper præualent testes probatorij reprobatorijs, admissis, etiam per indirectum, vt dicunt glo. Abb. & Fely. proximè relati.

68 Et quoad primum testem videtur ei primò obstare, quòd filius est Cõmissarij pdefuncti; cuius memoria læditur, per modernũ Cõmissarium vtsup. dictũ fuit circa psonã B. eiusdẽ gñi. Inimicus

micus.n. propterea p̄sumendus est,sufficitq́; cām inimicitię extare, vel aliā suspicionem,ad hoc vt testis repellat,q̄uis inimicitia apertè nō exercea tur,Ias d,cons.153.n.5. vers. vndecimò facit,cū concord. supra allegatis circa personam A.

69 Est cognatus B.q principalis in hoc iudicio cē seri vr̄,ex iam dictis, ideo pro affine testimoniū ferre prohibitus p̄sertim in causa crimin. Alb.in tract.test.c.1.n.55.& ad offensam,atq; in termino reprobatorio,Gram.latè cōs.12.n.18. 19.20 & decis.34.n.14.in cognato signanter loquitur, & in omni casu suspectus est,& fide minutus;ces santibus etiam ipsis qualitatibus,Boss.latè de op po.con.test.nu.62.& 105.Gabr.de test.concl.14 nu.2.3.Et tantò magis in causa E.coguati depo nere vr̄,& ad eum subleuādum, ex quo in discri mine,etiā falsi,vertebatur, tam per probationes Commissarij repugnantes eius dicto, quàm per suspiciones aliàs,& indicia aduersùs eum militā tia,de quibus supra.

70 Et in terminis, quòd coniunctus nō sit idone⁹ testis, quotiens depositio rendit ad liberandū cō iunctū à periculo falsi, ob Instr̄um ab eo rogatū, quod in dubiū reuocat,q̄uis in causa principalis non sit,tradit Soc.cons. 28.nu.4. & 6.lib. 3.

Quinimo, & si nullum pęnitus interesse B. hac in re considerari posset, non tñ vacaret suspicio ne,ex quo ipse,& alter eius cognatus secūdus te stis ad idē probādū cū eo cōueniūt p̄ ea q̄ scribit Dec. cons.448. sub nu. 27. de duob. fratribus,& consanguineo idem probare satagentibus,p̄ reg. l.data,C. de donat.& hæc quoad personam.

Quod verò attinet ad dicta, viget primò contrarietas illa notabilis cum dicto A. & cum alijs etiam testibus perpensa.

Videtur quoq; sibimet cōtrarius.in primo nāq; examine deponit residuum salarij paterni,quod perebat,fuisse sibi solutum à Daciario post præceptum Cōmissarij emanatum, eiusq́; verba rectè expensa importare videntur,quòd statim se cuta sit solutio,dum inquit, *e desse queste parole, detti capitoli furono messi sopra una tauola, doue erano sù delli libri,poi andassimo à basso,done si tie ne ragione, & poi mi pagò alla presenza di mio cognato*, & in repetitione affirmat solutionē factā secunda die sequenti. Videtur ergo sibi in hoc repugnare,aut saltem coucordari tantùm ad vi tādū falsū posse, non ad probandū p̄ supradicta.

Sed,& Daciario quoq; hac in re vr̄ aduersari, qui post præceptum habitum à Cōmissario nar rat iuisse Placentiā ad Illust.D.tnnc Auditorem Commissarij p̄fem.& ab eo l̄ras retulisse ipsi Cō missario,qui nihilominus eas obaudiuit;vn̄ coa ct⁹ fuit soluere. Cū.n. distet à Valle Nurię Ciui tas Placentię itinere diei vnius,necesse videtur, quòd intercesserint saltem duo dies pro itinere, & alter pro negotio tractando.

Deponit accessisse corā Cōmissario vnā cū duo-

Consi. Lud. Sacc.

bus eius cognatis statim post prādiū, quod sūpse rat consueta hora prandij,& illicò cæpisse petere creditū suū, & parūper parūper post lecta fuisse capitula,& interrogatus quomodo intelligat pa rūper parūper,an p̄ spaciū horę,vel q̄tū verisimi liter homo cōster faceret iter triū milliariūr̄ndit *Sig. nò, ma de sì,si stette poco,e ragionerno cosi vn pochettino, & poi andorno à tuore li capitoli, come hò detto*,& sic hora nonæ,vel paulò post innuit le cta fuisse capitula,Bezuffus verò asserit propè cō pletoriū;secūd⁹ testis hota vesparū,vel circa; sic quòd manifesta est iter eos repugnātia,& aduer tendū est,t̄ps in hoc esse de substātia,quia si ante vespas lecta fuisse capitula dñr,excludi vr̄ p̄ntia Aradelli,restis à Cōmissariō p̄ducti,& forte eriā Rolandi pignoni,si verò post vesperas,& p̄pè cō pletoriū,indubitatū erit ipsū Aradellū īterfuisse, & super negatiua concludenter deponete potuisse,& idem de Rolando dicendum.

Interrogatus de tenore capitulorum,q̄ legi audiuit,nihil reminiscitur,nisi de millesimo annorum 1572,& 1573.ideò suspectus de falso,vt de C.dictum est.

In primo examine deponit millesimū vtriusq; anni noīatū fuisse in principio lectionis capitulo rū,p̄ut ēt erat eis inscriptū, & in repetitione idē affirmat,negās alia vice talia verba p̄lata fuisse, dū ipse adfuit,Daciarius aūt C, & secundus re p̄ probatorius p̄lata fuisse affirmant post lectionē, aut saltem interlegendum,ergo,&c.

Interrogatus ēt in repetirione q̄d continuerēt capitula r̄ndit, *io nō m'intendo di queste cose*, ideo cū non intelligat substantiā rei,super qua deponit,patitur defectum supra notatum.

Deponit denique inuerisimilia, vt cæteri antedicti, & in eundem præmeditatumq; sermonē, cum alijs.Vndè sequuntur effectus recensiti.

Secundus testis reprobatorius est Commissarij Dodi iniuriati gener, & ideo præsumptus inimicus,vt supra.

Cognatus B. de cuius interesse plurimùm tractarur ob duplex periculum imminens vt supra.

Suspectus quoq; ex quo cum duobus cognatis accedit ad idem deponendum. vt dictum est.

Vilis demum esse videtur,ex quo habitat in vil læ Iurisdictionis Florenzolæ,& nescit vndè originem trahat, sed credit se natum in alia villa Placentinæ Dioec. nuncupata Saluareccio.

Circa dicta autem primum est obiectū contrarietatis antedictæ cum A.

Est etiam sibi contrarius in repetitione, nam cum cæptum fuerit controuerti coram Commissario, statim post prandium, & ante meridiem (vt ipse affirmat) & parùm post lecta fuerint capitula, intercessit spacium dimidiæ horæ; vt ipse inquit,alibi tñ in eodem examine asserit Cōmissariū mādasse Daciario vt solueret, hora vesparū,vel circa,p̄supponitq́; ex ei⁹ primo exa-

& aliorum ferè omnia præceptum prædictum factũ fuiſſe ſtatim lectis capitulis. Vndè manifeſta videtur huius contrarietas reſpectu temporis.

Diſcrepat quoq; ab C.aſſerente A.protuliſſe il ba,*ſon tutt'vno, ſe non che vna parte è del 72, e l'altra del 73*, is namq; prolata fuiſſe à Commiſſario inquit.

Itidem Daciario repugnat, qui ſe diſceſſiſſe à Commiſſario ait hora veſperarum,& teſtis præcedẽs inquit, *noi ſteſſimo inſino appreſſo à ſera,& laſciaſſimo il Daciaro, che ancora contendeua con detto Sig.Commiſſario.*

Deponit quoq; ſolutionem factam fuiſſe die ſequenti, Daciarius verò contra vt ſ. dictum eſt.

Primo etiam teſti reprobatorio circa tẽpus ſolutionis contradicere videtur, qui in primo examine ſibi ſolutum eadem die vr̃ aſſerere, vt ſ.

Repugnat eidem affirmanti milleſimũ annorũ 72,& 73.expreſſum fuiſſe ante lectionẽ capitulorũ,& nunquã repetitum,iſte verò interlegendũ.

Interrogatus quid cõtinerent capitula lecta? nihil recordat̃,niſi de dicto milleſimo, idcircò valde ſuſpectus de falſo, vt de alijs probatum.

Studet excludere præſentiam Aradelli in repetitione,vt magìs cõcludens,& tutũ reddat dictũ ſuũ;& vltra interrogatus,an fuerit Aradellus, ea die corã Commiſſario reſpõdit,*Signor sì,ma già erano letti i capitoli di vn buon pezzo,& il Cõmiſſario haueua detto al Daciario,che pagaſſe prima, che veneſſe sù.* Duplex aũt ſuſpicio hinc oritur contra eũ, altera quòd dictũ ſuum corroborare ſatagit,Crau.loco præcitato. Altera quod ſponte profert Aradelli excluſionem, non expectans
72 ſuper eo interrogari, † ſuſpectus.n. eſt quicunq; vltrò ſe ingerit,l.quæ omnia,§.1.vbi Bert.& alij ff.de procur.l.prætor ait,la 1. vbi Iaſ.alios citans in 3.notab.nu.7.ff.de iureiu. Boſſ. de tortu.teſt. nu.9.& alibi paſſim.

Deponit in eundem præmeditatumq; ſermonem cum alijs prædictis.

Inueriſimilia continet eius teſtimonium, vt dictum fuit ſupra de cæteris teſtibus.

Sed vltra alios,vnũ ẽt maximè inueriſimile, & riſu dignum deponit; nempe vidiſſe capitula iã lecta ſuper tabula Commiſſarij,quia gentes ei dicebant,*vedi là i capitoli*; quaſi eſſent quid admirabile,aut venerandum,vel monſtruoſum.

Tertius teſtis ſubſequitur,qui reſpectu perſonę vilis eſt,vt ipſemet fatetur.Pauper ẽt,quia operib⁹ victum quæritat.& veſtitum vt deponit, Vñ ſequitur quòd de C. dicebatur, vt in hac cauſa admitten. nõ ſit;quod ẽt fatetur Mag.Aduocat⁹ Actoris in allegationibus editis, vt illũ defenderet à ſubornatione hui⁹teſtis,de qua ĩpetit⁹ fuit.

Contra dicta verò ipſius cõſiderandum eſt primò loco contrarietas illa cum A,quę cõtra alios etiam perpenſa eſt.

Et quòd ſibi quoq; aduerſari vr̃,dũ inqt cõtẽtionem coram Commiſſario iam fuiſſe cæptam. quando aduenit,& tamen alibi recenſere audet verba in initio contentionis prolata.

Itẽ ſibi contrarius eſt,cũ in primo examine deponat A.diſceſſiſſe à thalamo Cõmiſſarij,vbi lecta fuerant ante ipſum teſtem,in repetitione autem aſſerit vnà cum ipſo diſceſſiſſe.

Aperta ẽt cõtrarietate laborare vr̃, dũ deponit in repetitione, acceſſiſſe de mane ad locũ prædictũ,& inueniſſe partes iã cõtẽdẽtes corã Cõmiſſario,in primo aũt examine, quòd ibi non ſtetit, niſi donec allegata fuerunt,exhibita,lecta,ac poſita capitula ſup tabula; q̃ ẽt in dicta repetitione clariùs exprimit,inquiens,poſt repoſitionẽ p̃dictã,ibi nõ pmanſiſſe, niſi quãtum iretur in caput plateæ Parmæ,ſup qua ẽ Palatiũ,ĩ quo exaĩabat̃, & nihilomin⁹ in eadẽ repetitione deponit ſe diſceſſiſſe de ſero poſt veſpas, & ppe Cõpletoriũ.

Hinc ẽt repugnantia inſurgit apertiſſima inter eius depoſitionẽ,& aliorũ reprobatoriorũ, nã cũ eius dictũ concludat lecta,& cõſignata fuiſſe capitula prope cõpletoriũ,aduerſat̃ illis deponentibus lecta fuiſſe parùm poſt horam prandij, nec ſpatium quidem dimidiæ horæ interceſſiſſe.

Diſcordat quoq; à C.aſſerente Cõmiſſariũ dixiſſe nullã eſſe differentiã inter ſcripturas capitulorũ,niſi quòd vna erat anni 1572, alia 1573, is namq; inquit talia verba protuliſſe A.

Aduertatur demum Daciario dicenti ſe reſpõdiſſe Commiſſario interroganti an adeſſent capitula (domine ita) cum hic deponat A, fuiſſe, qui ita reſpondit.

Itẽ eidẽ aduerſat̃, p̃ſupponens ipſum reliquiſſe in loco p̃dicto adhuc cõtẽdentẽ ppe cõpletoriũ, cũ ipſemet dicat diſceſſiſſe,hora veſparũ.Stãtib. igr̃ tot cõtrarietatib⁹, nihil penit⁹ pbare potuit. Accedit quòd de tenore capitulorũ nihil omnino recordari aſſerit,niſi de milleſimo,q̃ ſuſpectũ eum reddit,vt de alijs præſatum.

Accedat inueriſimilitudo multiplex cõtra alios enarrata.

Et alia ẽt particularis haud ſpernẽda, dũ in primo examine deponit A, quãdo capitula attulit, hæc formalia verba dixiſſe, *queſti ſono i rogiti de i capitoli,che vi porto à moſtrare.*

Trepidat ad interrogationes ſibi factas, ita, vt fateatur nõ cognoſcere colores veſtimentorum, niſi album, & eum à nigro non diſcernere.

Interrogatus à Franceſco Thianeto in cõfrontatione cũ eo,*che coſa vuol dire capitoli*, rñdit, *io nõ sò ne leggere,ne ſcriuer,mi rimetto al primo mio eſamine*,& ita non intelligit ſubſtantiã rei, &c.

In cõfrõtatione p̃dicta,& alia cũ Iacobino primo teſte Cõmiſſarij,deponit palliũ quo indutus erat,mutuo habuiſſe à Io. Albertello,& ĩ hoc mẽdax repit̃ p lr̃as ſcriptas Daciario ab alio ei⁹ filio. Trepidat ad iudicũ ĩterrogationẽ, nunq̃d diſpoſuerit ſe ad meliùs dicendã veritatẽ? dũ rñdet,

l'hò

(I' hò detto, così foss' io stato quel dì in mezo il Pò)
conscientia.n.scæleris ipsum angebat.
Vndè tortus fuit iure meritò,& in tortura fassus
est primò mendacium dixisse de pallio,quod ha
buerat à frẽ A.nõ à Io.Albertello,vt ipẽ dixerat.
Fassus est deniq; se falsũ dixisse in negocio prin
cipali,eò quia non interfuit re vera tractatui cau
sæ Dodi,nec quicq̃ audiuit de his,quę deposuit,
sed à Daciario; ac ẽt ab Accusatore induct⁹ fuit
72 ad ita testificandum.† Et licèt extra tormenta cõ
fessionem hanc exinde reuocauerit,non tñ videẽ
effugere posse condẽnationẽ,nisi contrariũ pro-
bauerit,stantib.tot indicijs vrgentissimis,q̃ veri-
similiter inducere pñt iudices ad credendum,ita
se habere veritatẽ indubitatã Doctr. est Bal.in l.
vlt.nu. 2.C.de probat.q̃ sequitur ibi Castr. in fi.
& Barba.in addit.Bal.in ver. tormentis, Fely.in
c.cũ olim,in 8.limit.de rescript.Mars. ĩ sua prac.
§.quoniã nu. 38.Bru.in tract. de ind. q.6. par.2.
nu.7.Gram.latè decis.34.nu.35.36. & post eum
Foller.in sua prac.in ver.& si confitebunẽ.par. 3.
nu. 98. Multò minùs prodesse poterit reuocatio
ad effectum probandi,ratione variationis,& cõ
trarietatis,atq; periurij per supradicta.
73 † Et hic aduertendum,quòd falsitas huius testis
inducit præsumptionẽ contra alios idẽ deponẽ-
tes,Rui.cons.36.nu.8. vers.item contraria,& nu.
9.lib.4.simile est,quod de instrumẽto tradit Ca-
str.in cons.103.ponitur in facto nu. 2. vol.2.
74 Superest Daciarius ipse excutiendus,qui pater
est A.principalis,& propterea nihil pęnitus pro-
bat, l. testis idoneus,ff.de test.l.parentes. C.eo.
Gabr.plenè de test.concl. 17.
Inimicus est Commissarij,vt fatetur Accusator
loco præcitato,ergo finè fide vt supra.
75 † Vtì reus de crimine falsi examinatur, & sic
pẽdet iudicium,contra ipsum, quod interim gra
uat eius opinionem,& famam, ideò testimoniũ
ferre prohibitus c.vlt.extra de test. facit optimè
l.reum,C.de procur.Nep.de Mon. Alb.in tract.
test.num. 133. Alber. in tract.de test. cap.9. sub
rub. quan. test. repell.tat. infam.num.48. Cror.
76 in suo sim.tract.num.103. † & tantò magis cum
crimen huic obiectum, contingat causã de qua
agitur c.1.in fi.cum materia, extra de excep.
77 † Contra dicta autem Daciarij, obstat primò
defectus citationis,qui est insanabilis, etiam in
causa coram Principe vertente, & in qua finè
omni iuris solemnitate procedendum sit, & an-
nihilat testimonium,l. si qñ C. de test.§.hoc aũt
in authen.de test.c. 1.ex̃ eo.Abb.cõs.46.in prin.
li.2. Bost. de oppos.con.test.num.34.cum vulg.
Contrarietates quãplures,cũ testibus supradi-
ctis apparẽt ex deductis circa eorũ depositiões.
Itidem,& inuerisimilitudines, atq; suspitio-
nes,ideò circa eas non est frustra immorandum.
Permultos igitur defectus patiuntur singuli te-
stes Accusatoris, & inter alios, non pauci sunt,

qui de per se eos in totum à testimonio repel-
lunt,vt supra congruis locis expositum est. Idcir
co concludendum videtur nullam pęnitus pro-
bationem ex eorum dictis resultare.
78 Sed & si tales defectus non paterentur,vt singu
li eos in totum arcerent à testimonio,ex plurali
tate tamen dictorum defectuum, in totum veni-
rent repellendi,Mars.sing.378. & 385. & consil.
12.num.8.li.1.& consil.35.num,34 lat.inter cõ-
sil.crimin.Zilet.consil.99.num.26.lib.1. & in eo.
volum. Rimin. iun. cons.106.num.18.Crau.d.
cons.6.num.55.Paris.cons.2.num.85.lib.4.Me-
noch.d.cap.99.nu.7. Et hanc quoq; conclusio-
nem firmat D.Aduocatus Accusatoris, in suis al
79 legationibus prædictis. † Et adeo vera est, vt
nec in subsidium tales testes admittantur,etiam
cum tortura, vt apud præcitatos authores legi-
tur,quibus sufficiat remissio.
80 † Hinc etiam sequitur, quòd numerus nõ po-
test testium defectus supplere, etiam si mille fo-
rent, quia nunquam possunt plenam probatio-
nem facere, dato, quòd veritas aliundè haberi
non posset,Dec.cons.133.nu.4.vers.2. quia, Ri-
minal.d.cons.106.nu.18.post Gramm.cons.45.
81 num.25.& alios relatos, † possunt tamen eo ca-
su qualẽ qualẽ p̃sumptionẽ inducere, vt per eos
Boss.in tit.de cõuict.nu.21. Carrer. in repet.l.2.
C.quo. app. nõ reci.in ver. testib.supatus n. 45.
82 † Et postq̃ incidit sermo numeri testiũ,nõ omit-
rendũ est, quòd nõ põt in hac spẽ numer⁹ testiũ
suffragari, qn nullus est inter eos oĩ exceptione
maior. debet nãq; q aliorum defectus supplere
vult,esse inuulnerabilis,& ĩdubitatus testis,oẽm
superans exceptionẽ.Anch.cons.246.p to.Dec.
cons.133. nu.4.vers.nec prædictæ conclusioni,
Crau d.cons.6.nu.125.pleniùs cons.99. nu.10.
& cons.281.nu.6.vers.nec dicatur,&c.
83 Insup nõ põt numerus supplere in nr̃o casu,ex
quo tales sũt defect⁹,q oĩno repellũt,vt p Crau.
pximè citatũ in cons.99.vers.similiter testiũ de-
fectus,post Alex.Corn.& Ias.quos allegat.
84 † Itẽ qnia defectus testiũ p̃dictorũ nõ sũt in pso
na tñ,sed ẽt in dictis; numer⁹ nõ supplet Gabr.
de testi.conclu.6.num.9. post Rui. quem refert.
85 † Vltra quòd regulare vr̃ in oĩbus criminalibus
causis,vt defectus testiũ ex numero minimè sup
pleanr̃ Bal.in c.ad nr̃am nu.2.de proba Ang.cõs.
128.Mars.latè cõs.109.nu.6.li.2 & sing suo 476
in test.& in prac.crim.§.expedita n. 82. Gabr.de
testi.cocl;6.nu.8.Ratio esse põt,qa in dictis cau-
sis requiruntur testes omni exceptione maiores,
propter maius periculum litigantium,Mars.cõs.
22.nu 8.li.1.Carrer.vbi supra num.25. Boss.tit.
de conuict.nu.25.Soc.iu.d.cõs.39. nu.42. sicuti
& omnes aliç probationes luce meridiana cla-
riores l.vlt.C. de probat. id quod sciunt, & di-
cunt omnes Boss. loco præcitato num.9.Clar. in
sua prax.crimin.§.vlt.quæst.66.num. 4.

86 † Et præsertim in crimine falsi, Fulg. cons. 174.
ꝑ to. Gram, cons. 30. nu. 34. Soc. iun. d. cons. 39.
nu. 38. cum plurib. seqq. vbi signanter ostendit,
quãto in discrimine versẽ, q de falso accusatur,
est, n. causa plusquam criminalis; ex quo condẽ-
natio eius criminis hominem immutabiliter vi-
tuperat, & non est in mũdo crimen ita obrobrio
sum; iudicatus enim de falso non est amplius ho
mo, cum sit sine fide, & nobilitate, & sic ad nihi-
lum redactus; & ideò cautè in tali causa, & ꝑ aper
tissimas probationes procedendũ est, vt ꝑ cũ, de
* vera, & cõi * sententia attestantem sub nu. 44.
87 Quod si in cuiuslibet priuati cã hæc procedũt,
quantò magis in causa officialis, cõtra quem ex
speciali priuilegio clariores, & magis indubitatę
probationes requiruntur, eò quia lex multũ de
eo pręsumit, & ab omni dolo, & fraude immunẽ
arbitratur, vt supra dictum est? Bal. in l. obserua
re, § proficisci num. 8. de offi. procon. Ang. d. l. 1.
C. vbi de ratio. agi. opor. Gram. d. cons. 35. num.
36. Boss. de oppos. cont. testes nu. 59. Alcia. cons.
88 11. num. 15. li. 7. † Amplius inquit Gramm. ibi
nu. 44. & 57. & seq. contra eum non habere locũ
probationem suppletiuam, hoc est per torturã,
89 † sed verè conuictum esse debere, & indicia, si
quando contrà eũ extant, per iuramentũ purga-
tionis tolli, per tex. in §. si quis autem ex litigato
ribus, in auten. vt litigan. iurent.
90 Hinc est quòd testes contra ipsum deponentes
oportet esse omni exceptione maiores, & nulla
suspitione aspersos, Ange. d. l. 1. nume. 3. C.
vbi de rat. agi. opor. Paris. in tract. de syndic. in
ver. probatio c. 2. nu. 1. 2. 3. 4. & 6. & in ver. testis
cap. 2. num. 3. vers. quid ergo dicendũ? post mul
tos adductos, Ias. in l. admonendi, nu. 172. in fi.
vers. hinc ex istis infertur de inreiu. Afflict. in cõ
stit. Reg. corruptelæ num. 2. vbi hoc notandum
inquit pro officialibus, qui syndicatur, Carrer. in
d. l. 2. in ver. testib. superatus nu. 27. Gram. d. cõ
sil. 35. nu. 33. vsq; ad num. 39.
91 † Et sciendum est, eũ esse omni exceptione ma-
iorẽ, de cuius fide Iudex aliquo modo non dubi
tat, & q oẽm superat, & friuolã exceptionẽ, Glo.
Bal. Alber. Alex. & hos adducens Gram. d. n. 35.
Ias. cons. 153. n. 5. vers. vndecimò fallit, vol. 2. &
in d. l. admonendi nu. 166. vers. istã regulã, Affl.
vbi s̃. n. 3. Carrer, d. n. 27. Soc. iu. d. cõs. 39. n. 60.
vbi multos allegat concord. & in cons. 12. nu. 8.
* co. li. 2. vbi alios addit, & de cõi * opin. attestaẽ.
92 † Nedum aũt tales debent esse testes, sed articu
landa est eo casu, & probanda illorum qualitas,
vt omnes ferè præallegati asserunt, quibus adde
Dec. cons. 37. nu. 8. Gram. cons. 58. nu. 44. & con
sil. 95. num. 8. lib. 3. Soci. iun. d. cons. 39. num. 62.
& cōs. 22. nu. 10. lib. 2. Et ista est verior, & com
* munior opin. teste Alcia. in tract. præsump. reg
3. præsump. 2. nu. 9. & Benintend. decis. 62. ubi
latè prosequitur nu. 15. vsq; ad fi.

Ex supradictis igitur omnibus, satis superq;, &
exuberanter constare videtur memoratos Acto
ris testes nihil pœnitus in hac causa probare. Vn
dè superfluum est Rei testes excutere, & cum il-
lis conferre; comparatio. n. de nihilo ad aliquid
fieri nequit, cum nõ entis nullæ sint qualitates l.
eius qui in prouincia ff. si cer. peta. cum vulg.

Veruntamen apertiùs adhuc patere dicitur te-
stibus accusatoris nullam oĩnò adhibẽdã fidem;
quandoquidem eorum tęstimonium aliò nõ tẽ-
dit, nisi ad probandum quòd D. Cõmissarius fa-
cultatem, & potentiã habuit addẽdi apostillam,
si addere voluit; cũ capitula præmanibus habue-
rit, ac diu retinuerit; quæ quidem facultas, & po-
tentia tollitur, ac pęnitus excluditur ex fide in ꝑ
cessu exhibita multùm Mag. I. C. Dñi Nico-
lai Suprani Consultoris, & assessoris Commissa
riorum dictæ Vallis Nuriæ pro tempore existen
tium, necnon eiusdem depositione cum iuramẽ
to nouissimè facta; in quibus constanter affirmat
capitula prædicta sibi fuisse per A. ostensa tem-
pore quadragesimali in Cinitate Placentiæ; in
quibus apostilla memorata tunc aderat. Hoc. n.
p̄suppofito, & p̄suppofita confessione ipsius A. af
firmantis non recuperasse capitula à D. Cõmissa
rio nisi post festa Paschalia, sequitur necessariò,
quòd anteq̃ darentur ipsi Commissario apostil-
lata, fuerint, & per consequens ab ipso Cõmissa
93 rio apostillari nequiuerint. † Et quia D. Soprano
ostensa fuere capitula vtì Assessori Vallis (vt ip-
se A. ait) tantò magis ei credendum est, cũ de ge
stis rõne officij deponat Gabr. d̃ test. cõcl. 1. n. 19.

Cõfirmaẽ aũt dictũ Mag. Soprani alia cõcludẽ-
ti probatione, nẽpe lr̃arũ C. V. ipsi directarũ su ꝑ
negocio sub die 12. Maij, quarũ tp̃s manifestè re
pugnat assertioni A. affirmantis recuperasse capi
tula à Commissario ꝑ aliquod tp̃s post Pascha,
qua in re concordare vr̃ cum alio teste Actoris
deponente restitutionẽ capitulorum factam fuis
se, octo, vel decem diebus post festa Paschalia,
festum autem Paschatis incidit in diem 22. Apri
lis, adeoquòd vltimus dies festus fuit die 24.

Ex abundanti tamen subdere possumus, quòd
si Actoris testes aliquid probarent, & inter eos
aliqui essent, qui quoquomodo indicum ani-
mos monere possent, respectiuè tamen ad con-
trarias probationes, pro nihilo habendi forent,
94 † quandoquidem probationes Rei, in dubio præ
ualent, l. fauorabiliores, vbi omnes not. de regu.
iur. cap. ex litteris, de probat. vbi Canon. & si-
gnanter Dec. num. 3. & idem Dec. post alios in
l. qui accusare, num. 15. C. de eden. Mars. latè
cons. 51. nu. 42. lib. 1. & Alcia. in tract. præsumpt.
reg. 3. præsumption. 44. Menoch. de arbitr. iud.
lib. 2. cent. 1. ca. 98.
95 † Quæ conclusio ampliari solet, etiã si probatio-
nes Actoris in aliquo præualerent, puta quòd
quatuor clericos haberet pro se deponentes,
reus

reus verò totidem laicos,glo.est not.quã ad hoc
oẽs allegant in c.clerici 81.dist.Abb.d. c. ex lite-
96 ris,nu.1.Dec.nu.22. vsq; ad nu.25. † vbi in cri-
minalibus potissimùm hanc ampliationẽ proce-
dere asserit propter duplicẽ p̃sumptionẽ , ꝓ ipso
reo concurrentẽ,& idem Dec.in d.l.fauorabilio
res nu.1.& cagno.3.Alex.cons.30.colum.fi.li.7.
Crau.d.cons.6. nu.4. Mars. cons.2.nu.12.& 19.
97 lib.1.& cons.51.nu.43. † vbi testimoniũ quoq;
mulierũ pro reo deponentiũ p̃ualere dicit viro-
rũ depositioni pro Actore vigenti , quod seq̃tur
Foller.in sua pract.in ver: recipiantur defensio-
nes nu. 28. & de clericis ẽt subdit Foller.ibi nu.30.
Alcia.d.præsump.44.num.8.Boss.de defens. reo
nu.7.9.& de fauo.defen.nu. 45.
98 †Et tñ tm̃ regulariter valet testimoniũ quatuor
clericorũ,quantũ sex laicorum,iuxtà aliam not.
glo.in c.monacus,in ver.quorum 77.dist,Alex.
cons.43.num.4.lib.7.post But.& Abba.quos re-
fert Soci.cons.28.nu.4.vol. 3.Ias.cons.13.col.1.
lib.3.Dec.cons.448.nu.36.Crau.d.cõs.267. nu.
2. & cons.272.nu. 16.vers.tertiò probat̃ Rol. cõ
99 sil.24.nu.71.lib.1.† Nec nõ præualet regulariter
testimoniũ masculorum testimonio fœminarũ,
quod varium,& mutabile semper ab illis produ
citur, vt inquit summ. Pont.in c.forus, de uer.si-
gn.& ibi glo.Abb.nu.3.& alij Scriben.Marsil.&
Foller.vbi supra.
100 † Et quia in discutiendis Accusatoris testib. cõ
clusum fuit inuerisimilia eos deponere , seq̃tur,
quòd rei testes verisimiliora quoq; deponant,
quo casu p̃ferendi sunt,ẽt si pauciores forẽt tex.
in c.in nr̃a,ibi(non ad multitudinem tm̃) ex. de
test. & ibidem oẽs tradunt , maximè Abb.nu.1.
& 4.Feli.col.1.vers.præferuntur etiam,& idẽ Fe
li.in c.licet cãm nu. 20.eo. tit.Carer.in d. repet.
in ver.argentis conuictus,vers.viso nu.4.6.Rui.
cons.1.nu.16. li.1.Crau.cons.75. nu.65.Rolan.
d.cons.24.nu.55.li.1.cum multis cõcordant. ab
his adductis.
101 Præferũtur quoq; pauciores testes plurib. quo
ties p̃sumptionẽ iuris pro se habẽt,Corn. consil.
219.col.pen.li.1.Dec.cons.448.nu.35.Rui.cõs.
145.nu.6.7.li.5.Soci.iu.d.cons.39.nu.38.Mars.
d.cons.51.nu.43.sed pręsumendum est,quòd ca
pitula,neq; producta,neq; lecta , & confrontata
fuerint, vt testes rei depununt,quando frustrà id
factum fuisset , cum ad causam non pertinerent
102 præsertim anni 1572.† & nihil frustra admittir,
aut frustra factũ lex arbitrat̃ , l.hæc stipulatio, §.
diuus,ff.vt leg. nom.caur.l. qui his idẽ de verb.
obl.cum vulg. Ergò si comparationi locus esset,
deberent etiam ex hoc capite præualere testes
Commissarij,sed quia cessare videtur compara-
tio, vt dictum est, Ea propter hæc omnia missa
facere possumus,& super primo articulo prædi-
cto intrepidè concludere, vt supra cõclusũ fuit.
Votum igitur meum est , quòd Actoris proba-
tiones,probationib. rei minimè præualeant, sed
è cõuersò potiores,& efficaciores sint ipsius rei.
Vndè nedum huius articuli, verùm etiam totius
causę decisio,resultat,sed Cel. V. quę iura omnia
in scrinio pectoris, habet , & facti speciem iam
oretenus,& nuuc in scriptis percepit, quid super
inde iudicandum sit , per quam facilè animad-
uerteret. Laus Deo.

Consi. Lud. Sacc.

Dominus verò Gubernator Pancratius diuersũ
uotũ habuit, Ideo exitus causæ fuit, quòd testes
utriusq; partis,qui multis mensibus carcerati fue
rant,mandauit Serenis. D. Dux relaxari, & D.
Commissario Dyploma expediri , uidelicet *La lettera del ben seruito*,& ita executum fuit.

SVMMARIVM.

1 *INtimatio sententia , vel alicuius actus per scripturam autẽticam regulariter fieri debet, Sed vide infrà latè.*
2 *Notarij manus publica dicitur.*
3 *Iudicis etiam ordinarij manus, publica dicitur, pro qua præsumitur donec contrarium probetur.*
4 *Nuncij publici relationi creditur, sinè alia scriptura solemnitate.*
5 *Nuncio vno referente sententiam sic fuisse latã,& altero contrarium asserente, primo credẽdum est, ita quòd tempus ad appellandum currit.*
6 *Sententia scientia inducitur, ẽt per simplicẽ copiã.*
7 *Quod intellige, si de mãdato iudicis fuit intimatio, nõ verò si extraiudicialiter per partem fiat,& est communis antiquorum,& modernorum, & habet locum in quacunq; intimatione , denunciatione, interpellatione, protestatione, inhibitione, & similibus , & seruit pro cautela ad euitandã publicarum,& authenticarum scripturarũ exhibitionẽ.*
8 *Iudicij calor multa valere facit aliàs inualida; & multùm operatur.*
9 *L.si qs inficiatus.ff. depos. qbus ĩ terminis ꝓcedat?*
10 *Iudicis authoritas omnia præsumi facit legitimè processisse.*
11 *Ampliatur, vt in simplicibus etiam litteris iudicis ordinarij procedat.*
12 *Iudex ordinarius, qui non tulit sententiã , sed eius antecessor, potest tamen illam intimare, & ita inducit scientiam, sicut si ipse protulisset.*
13 *Intimatio verò facta de mandato arbitri, qui laudum tulit, nulla est,& nõ præiudicat intimato, qa processit à non habente amplius authoritatem.*
14 *Iudicib. non creditur nisi de gestis coram se ipsis.*
15 *Ex diuersis non infertur.*
16 *Dictio(asserta)adiecta scriptura nominata, facit vt non censeatur pro valida approbata, ideò dat̃ p̃ cautela, ut nõ adijciatur ad euitãdũ tale p̃iudiciũ.*
17 *Pronuntia iudicis idem est, quod sententia.*
17 *Appellatio à sẽtẽtia, illius validitatẽ præsupponit.*
19 *Clausula(si & in quãtũ) resoluitur prout de iure.*

20 *Intimatio alicuius actus ad instãtiã ꝓcuratoris facta nõ reqrit insertionẽ mãdati, si fiat de iudicis mãdato, secùs si ꝑ partẽ absq; iudicis authoritate.*

21 *Denuntiatio litis mota emptori, facta per tertium, non nocet venditori, ex communi.*

22 *Intimatio verò sententia facta per tertium nocet intimato, & qua sit ratio differentia.*

23 *Iudicibus parendum est, & iussus, parendo, ab omni pœna excusatur.*

24 *Scientia sentẽtia inducitur, ad effectum vt currat tempus appellandi, vndecunq; proueniat, etiam si ab amico alterius partis.*

25 *Sententia non praiudicat tertio, nisi scientiam habuerit litis, & processus agitati super iure suo, seu super eo, quod sibi nocere põt, & inf. nu. 28. & 48.*

26 *Fallit si secuta sententia, notitiam, & scientiã habuit appellationis ab illa interposita, quia si adhuc tacet, in iudicatum contra eum transit.*

27 *Nec sufficit, si verbo impediat processum, transmittendo etiam praceptum collitigantibus ne super iure suo contendant, & litigent, sed accedere debet ad iudicium, & de iure suo docere.*

28 *Intimatio libelli facta tertio, multò magis inducit scientiam litis mota, ita vt sententia postmodum secuta illi praiudicet.*

29 *Dominus prasumitur ignorare gesta ꝑ procuratorẽ.*

30 *Fallit in actibus iudicialibus, quorum scientiã habere prasumitur, & praiudicium ex eis recipit, sicut ex gestis per se ipsum.*

31 *Habet tamẽ cõtra ꝓcuratorẽ actionẽ, si malè gessit.*

32 *Scientia matris non nocet filio.*

33 *Scientia verò Patris legitimi administratoris bonorum filij, illi nocet.*

34 *Pater est legitimus administrator bonorum filij, habetq; mandatum à lege, quo potest agere, & conueniri, etiam in his qua requirunt mãdatũ speciale.*

35 *Tutoris, & curatoris scientia nocet pupillo, & adulto, respectiuè.*

36 *Idem scientia aliorum administratorũ.*

37 *Spãlia duo nõ possũt simul cõcurrere cõtra iuris re (gulas.*

38 *Qui per alium facit per se ipsum facere videtur.*

39 *Pater, & filius censentur vna, & eadem persona.*

40 *Vox patris est vox filij.*

41 *Specialia duo ab eodem fonte prouenĩẽtia simul cõcurrere possunt.*

42 *Intimatus denunciatus, seu protestatus, si nihil respondeat, fateri intelligitur, & intimatis denũciatis, & protestatis acquiescere.*

43 *Cautela ẽ igitur, vt talib⁹ actib⁹ sẽp cõtradicatur.*

44 *Qui actus, si contineant praterita, duplicem operãtur effectum, scientiam, & consensum.*

45 *Tantò magìs, si sint in scriptura redacti, dati, & ab eo retenti sine conditione.*

46 *Fortiùs etiam si sint actus iudiciales.*

47 *Scientia litis agitata põt ẽt per coniecturas ꝓbari.*

48 *Sententia lata inter duos litigantes nocet tertio, q litis, & causa pendentis notitiã habuit, & contra eũ transit in iudicatum, & supra num. 25. & 28.*

Pro Illust. Iureconsulto, & Equite D. Ioan. Baptista Baiardo.

EPITOME.

Sententia lata contra aliquem, qui ab ea appellauit eam postea tertio de mandato Iudicis intimari fecit, per simplicem copiam, illi praiudicat, si in iudicatum transire permisserit. Etiam si non sit idem iudex qui sententiam tulit, sed successor; secùs verò in arbitro, qui laudum à se latum intimare non potest.

Scientia etiam sententia, atq; actorum, & processus aliterquàm per intimationem probata nocet.

Scientia autem procuratoris, patris, matris, tutoris, curatoris, & aliorum administratorum vtrum noceat, exprimitur.

RESPONSVM LV.

SI pluribus morbis labotat intimatio sententiæ latę pro Illust. Iurefconsulto D. Io. Baptista Baiardo, facta Mag. D. MarcoAnt. Taliaferro, vt præfatus D.Co. Iulius Caracciolus causarũ ciuiliũ Auditor in suis acutissimis motiuis, ad peritiores sanè medicos pro medela rectè adhibenda confugiendũ videretur. Vñ ego qui ab eis longe disto, manum operi admouere non deberem, nè meis fortè colyrijs in deteriùs morbi ipsi vergerent, Verùm, & affinitas, & vetusta necessitudo in contrariam me trahũt sñiam, coguntq; remedia qualiacunq; ad infirmitates hmõi tollẽdas proponere. Et quia ex officina mea nõ sunt deprompta, sed maiorũ nrorum, qui primas iãdudũ tenuere, qq; talibus morbis medendi quoq; normã conscripsere, haud desperãdũ quin res ex voto cedere q̃at. Imò verò ꝓ cõstãti hñdũ firmiterq; tenẽdũ.

1 Ad primum enim quòd scriptura non fuerit authentica, prout requiritur per tex. in clem. causã de elect. & ibi doct. atq; Anchar. in cons. 372. in vltimo dubio multimodè occurrit, & ante oia.

2 Negatur assumptum, qm̃ intimatio à Notario publico suprascripta est, cuius manus publica dr̃ glo. in c. 2. in ver. ꝑ manum ex̃ de fid. instrum.

3 Pariterq; subscripta ab Ill. D. Gubernatore Parmæ, cuius etiam manus publica censetur, & ꝓ ea, vti Iudicis ordinarij præsumitur, donec contrarium probetur c. post cessionem, vbi Scriben. omnes extra de probat. Vndè per scripturam authẽticam facta ritè dicitur, ad glo. in d. clem. causam, in ver. authẽt.

4 Secundò, quòd facta fuit per nuncium publicũ intimatio, vt ex eius relatione constat, quo casu,

nullius

nullius scripturæ solemnitas requirit, sed ipsius
nuncij, vti officialis publici, simplex notificatio
sufficit. Bal. & Salyc. in l. fin. in fi. C. de temp. ap-
pell. Filip. Franc. in c. si iustus metus, nu. 49. ex
5 de appell. † Quinimò dixit Bal. in auth. hodie
nu. 1. C. de appell. quòd si vnus nuncius notifi-
cauerit sñiam sic fuisse latã, prout erat, alter ve-
rò contrariũ nuntiauerit, tenetur primo crede-
re, & currit tps appellandi, rõnibus ibi expssis,
6 quas breuitatis cã nõ refero. † Multò magis aũt
sufficere dẽt in casu nostro, ex quo copiam sñiæ
nuncius dimisit per quã copiæ exhibitionẽ, sciẽ
tiam quoq; induci, scribit Iaso. post relatos, in
l. quod te, nu. 35. ff. si cer. pet. & in l. non solum.
§. morte, de oper. nou. nunciat. Ferret. in con-
sil. 98. num. 5. post Franc. in c. extra ratione, in
princ. de appell. & sentit Cagno. in l. qui in al-
terius, num. 17. de reg. iur.
7 Tertiò, & vltimò irrefragabilis est rñsio, quã
psensit Illust. D. Motiuans, nẽpe dispositionem
d. clem. cãm pcedere in intimatione simpliciter,
& extraiudicialiter facta p partem, non verò in
facta de mandato, & cõmissione Iudicis, ad par-
tis instantiam, put doctè consuluit Natt. citato
cons. 348. p tot. cuius cõsultatio verè cõi anti-
quorũ, atq; modernorũ sñiæ congruit, qui vn-
dequaq; in materia intimationũ, denũciationũ,
interpellationũ, ptestationũ, inhibitionũ, cęte-
rorũq; id genus, dant p cautela ad euitandã pu-
blicarũ, authenticarũq; scripturarũ, sup quibus
fundãtur, exhibitionẽ, vt de Iudicis pcepto fiãt.
Bar. d. l. non solum. §. morte, in 2. q. princ. vers.
quandoq; talis, quẽ sequuntur ibidem Scrib. de
oper. no. nũcia. & idẽ Bar. & Bal. in l. fi. ff. de leg.
cõmiss Bal. & Saly. in l. 1. in fi. C. de tẽp. appell.
Castr. in l. si fundum, num. 3. C. de rei vendic.
Alex. in l. de pupillo. §. qui pcuratorio, num. 1.
in fin. & ibi adden. in vers. commissione Iudicis,
de oper. no. nuncini. in cons. 95. num. 10. ad fi.
lib. 2. & cons. 78. nu. 9. in 5. Rom. cons. 6. p totũ,
& ibi Mandos. in addit. Iaso. d. §. morte, nu. 29.
post Imol. & alios quos citat Fely. in cap. cum
contingat, nu. 10. de rescrip. & cap. cum M. Fer-
rariensis, nu. 41. & 63. de constit. & ibidẽ Ripa,
nu. 159. & in l. quod te, nu. 57. vers. ex quo in-
fertur, vbi ẽt Butrig. nu. 68. & Cagno. remissiuè
nu. 114. ff. si cer. pet. & idem Cagno. in l. q in al-
terius, nu. 17. de reg. iu. Ancha. in clem. 1. de ex-
cess. pla. Franc. in d. c. si iustus, n. 43. Gozad. cõ-
sil. 57. num. 14. & Bursa. cons. 288. num. 6. 7.
Et huius decisionis rõnẽ allegant concluden-
tẽ, qa scz p Iudice semper psumitur, quòd iusta,
& vera de cã, atq; pcedẽte debita informatione,
intimationes, & alia supradicta fieri, cõmiserit,
& mãdauerit, nimirùm intimatus credere tene-
tur, ità rẽ se se habere, nisi de veritate in cõtra-
riũ constet, & inter pcitatos, rõnẽ hanc expssim
adducunt Bald. & Saly c. d. l. 1. in fin. Alex. d. cõ-
sil. 78. num. 9. vers. ponderant, Fely. d. cap. cum
M. num. 41. & 63. Franc. d. c. si iustus, num. 43.
Iaso. d. §. morte, nu. 29. Rip. d. l. quod te, nu. 57.
vbi aliã quoq; rõnẽ adducit, nẽpè qa efficiunt
isti actus iudiciales, cũ de mãdato Iudicis fiũt;
8 † inferre volens, quòd color Iudicij, qui multa
valere facit aliàs inualida. l. 1. cum not. C. de cu-
rat. bon. dan. Bar. in l. non solũ §. si liberis, de lib.
agno. Dec. in l. 1. nu. 31. C. de pact. hunc ẽt effe-
ctũ operetur; id quod latiùs, apertiusq; in ter-
minis tradit Corset. in sing. suis, in ver. procu-
9 ratore, in vers. si aliqs protestatur, † dicẽs quòd
licèt ille, qui tanq̃ hæres, vel tanq̃ procurator
protestatur, vel interpellat ad constituendũ ali-
quẽ in mora, teneatur docere per publica docu-
menta se heredẽ, vel pcuratorẽ respectiuè, aliàs
nulla mora p aduersarium incurratur, per l. si qs
inficiatus, cũ not. ff. deposit. hoc tñ obtinet tm̃
in actibus extraiudicialibus, nõ in iudicialib. in
qbus interpellatus, seù ptestatus morosus red-
ditur absq; vlla Instrumentorũ exhibitione, si
tacuerit; allegat Bald. Roma. & Barbat. & hoc in
practica seruari asserit quotidiana, litterisq; au-
reis scribendũ monet, quem referr, & sequitur
Cagno. d. l. qui in alterius, num. 16. & plenè tra-
ctat Ripa d. l. quod te, num. 57.
His ergò stãtibus superest modò refellere sub-
tiliter excogitata aduersùs hanc cõem, & verã
sententiam. Et primò non obstat interpræratio
restrictiua ad d. l. fin. de leg. & commiss. q̃ pro cõi
solet allegari, quòd locũ habeat tantũmodo, qñ
emptori noĩe Fisci protestatũ fuerat, nè vendi-
trici solueret, qa nulla vis ibi fit in priuilegio fi-
sci; Nec differt fisci conditio à conditione pri-
uati, nisi specialiter lege cautũ, repiatur glo in l.
itẽ veniunt. §. in priuatorũ, de peti. hæredi. Dec.
cons. 531. nu. 3. Crau. cons. 169. num. 10. Meri-
rò colligunt indè Scriben. quòd officialibus pu-
blicis aliquid notificantibus, vel denuncianti-
bus credendum est vt supra.
Prætereà nõ est ille tex. singulare fundamẽ-
tum cõis opinionis pdictæ, pro qua multa alia
iura adducuntur à Doctorib. suprà relatis, & si-
gnanter l. 2. C. de Decur. lib. 10. quã citat Frãc.
d. c. si iustus, nu. 43. in quo tex. pbatur sufficere
p officialẽ publicũ denunciari electiones factas
ad munera publica, & electis tñ competere ius
appellandi, nulla habita distinctione, cuius sint
qualitatis ista munera. alia iura citat Bald. in
d. l. 1. in fin. C. de temp. appell. & alia Fely. d. cap.
cum M. Ferrarien. nu. 41. psertim optimos text.
10 in cap. sicut nobis, vbi in fin. vers. dr † p p Iudi-
cis authoritatẽ oĩa psumi debere legitimè pro-
cessisse, & in c. in præsentia de renunciat. vbi tã-
ta dr esse iudicialis authoritas, vt semper p ipsa
præsumi debeat, donec contra ipsam aliquid le-
gitimè cõprobetur; Concordat pcitatũ cap. post
11 cessionẽ de probat. † loqueus ẽt in simplicibus
litteris,

literis Iudicis ordinarij. Indistinctè igr loquūtur hæc, & alia hmōi iura, meritò cōis ēt sñia, sinè distinctione memorata procedit, ac loqtur, vt videri potest, & ab ea recedendū nō est, cap. ne inuitaris, de constit. cum vulg.

Secundū quoque obiectū de scientia Iudicis
12 deficiēte, clarè submouetur. †Nam quoad sciētiā, licèt ipse sñiam non tulerit, sed antecessor, potuit tñ, ac debuit eius habere informationē, & notitiā anteq̄ intimari mandauerit, & ità factū fuisse præsumitur per supradicta, vt in specie dixit Alex. citato cons. 78. nu. 9. & alij ex præallegatis, & in terminis nostris vltra hanc iuris p̄sumptionem, probatur ex copia ipsius sentētiæ de verbo ad verbum inserta in intimatione, cū expræssione Notarij de ea rogati, quæ referre non potuisset, nisi eorum notitiam habuisset.

Et quòd intimatio sententiæ facta de mādato Iudicis, q̄ eā non tulit eūdem effectum operetur, quoad probādā sciētiā eius, cui intimat. tradit in indiuiduo Rom. cons. 6. vers. Item, & q̄a secundo, dū de intimatione facta p̄ Iudicem Aquilæ de laudo cuiusdā arbitratoris Inquitur; Id ipsum p̄supponit Alex. d. cons. 95. n. 10. vers.
13 superst. & seq. † asserens intimationem laudi p̄ arbitrū, q̄ illud tulit, nullam esse, quia iā finita est eius iurisdictio, factam verò p̄ Iudicē de eodē laudo valere. Natt. quoque d' consil. 248. in fin. idē concludit, mediante illa distinctione, & maximè q̄a in vtroq; casu, idē ius præsupponit, q̄uis maiorē rōnem in casu expresso supponat, cap. sposam, cū glo. Extra de sponsal. glo. in l. illud, in ver. æstimari, in fin. ad l. Aquil. Craue. latè cons. 217. nu. 10. Et cum hac Natt. determinatione vti irrefragabili transit Bursat. d consil. 288. num. 7. Et re vera cōis opin. eiusq; fundamenta indistinctè procedunt, Nimirum, &c.

14 Et per hæc tollit ēt q̄ pro confirmatione obiecti subiungebatur, ex traditis p̄ Abb. in cap. cū à nobis de testib. cum concord. nēpè Iudicibus non credi, nisi de gestis corā se ipsis, quia vltra quòd materia illa cōcernit testimonia corā alijs Iudicibus ferēda, quæ lōgè distat ab hac nostra; q̄ de authoritate Iudicis officiū suū exercentis,
15 pertractat, † & ex diuersis non infertur, l. interpositas. C. de trāsact. cum simil. Retorqueri pōt argumentū, siquidem coram Iudice intimante exhibita fuit sententia antecessoris, & institum p̄ cōmissione intimationis, Et Iudex ipse habita sufficienti informatione, mādauit intimationē fieri iuxta petita; Vndè cū hæc gesta fuerint corā ipso, debuit p̄ intimatum fides adhiberi, donec de veritate in contrariū appareret, iuxta superiùs allegata; Et in nostra specie tantò magis, cū facilè ei fuerit veritetem ipsam clariùs agnoscere, adeundo Notarium de sententia rogatum in ipsa intimatione nominatum, quam tamē nominationem nullus ex præcitatis Doct. pro communi opin. citatis, necessariam asserit.

Pariter non obstat, quòd in intimatione mētio non fiat de sñia simpliciter, sed de asserta sētentia. Quia illa sunt verba Notarij actuarij referrentis instantiā Mag. D. Ioānis Garsij de Caualchis, in qua ipse D. Ioānes nolens approbare sententiam contra se latam adiunxit, assertam,
16 † vtens in hoc cautela tradita p̄ Butr. & Imol. in cap. ad hæc in 1. not. extra de rescrip. Sed quia ex cōmissione, & mandato Iudicis, inserta fuit copia ipsius sententiæ in intimatione, & indicatus Notarius de ea rogat⁹, ad hæc debuit animaduertere D. Marcus Antonius, quæ certum eum reddebant de veritate sententiæ, non ad partis assertionem.

Fuit prætere a, in ipsa intimatione narratum, qualiter ipse D. Ioannes, à dicta pronuntia appellauerat, & eius appellatio fuerat admissa per Iudicē à quo; Ex quibus verbis dupliciter ostēditur de veritate sententiæ.
17 Primò, quia cū pronuntia fit idem quòd sententia, l. 1. C. quomodo, & quando Iud. c. 1. de arbit. in 6. ampliùs non dr asserta sñia, sed sententia simpliciter nuncupatur.
18 Secundò quia cum ab ea appellatum dicatur, in intimatione, & appellatio admissa, sentētiæ validitas præsupponitur. l. si expssim, cum not. de appell. l. 1. & 2. cum materia. C. quādo p̄uo. non est necess. Meritò nec dubitandum, q̄n Iudex ipse sententiæ notitiam habuerit, & eā vti validam intimari mandauerit.

Sequens dubitatio de defectu præcepti eiusdem Iudicis, dubitationis nomen nō meretur, Tùm q̄a in initio intimationis p̄dictus actuari⁹ attestatur, quòd de mandato Illust. D. Gubernatoris, & ad instantiā p̄dicti D. Ioānis ipsa fuit facta, tùm quia in fine eiusdē, refert prædictum D. Ioannē præmissa oīa obtinuisse intimari per nuncium publicum, quod Iudicis præceptum necessariò præsupponit.
19 Neque video in intimatione clausulam illam exaduersò ponderatam, admisit si, & inquantum, &c. Quamq̄ si adesset nihil ēt officerer, q̄a resolutiu r, prout de iure; Nam si de iure actus admittendus venit, pro admisso, & si reijci dēt pro reiecto hr, vt de appellatione referunt. Nat. cons. 566. num. 5. & Vall. cons. 77. num. 18. in 2. in oppositū citati. Enimuero actus intimationis, quam præ manibus habemus, proculdubio veniebat admittendus sic instante dicto D. Ioāne, cuius multū intererat, nè duobus hæreditatem q. Capitanei Mercurij restituere cogeretur. Ergò pro admisso habitus fuisset, perindè, ac si purè, & simpliciter sinè dicta clausula, Iudex admisisset.

Aliud obiectum mandati non inserti in intimatione per procuratorē facta, ommitti poterat, ex quo per principalem facta fuit. Nam D. Ioan-

D. Ioannes Garsius Caualcha, contrà quē lata fuit sñia, est ille q̃ personaliter actum facit, non
20 p̃ procuratorē, vt legi pôt, † Sed & si p̃ procuratorē factus fuisset, nō tamē necessaria erat insertio mandati, stāte quòd de Iudicis mandato emanauit, vt sup. Alex. d. §. q procuratorio sub num. 1. Gozad. d. conf. 57. nu. 14. Corset. Ripa. Cagno. & alij supra citati; q in terminis loquũtur. Card. autem in d. clem. causam, num. 6. loquitur in intimatione facta per partem, sinè Iudicis authoritate.
21 Pari facilitate tollitur, q̃ successiuè obijcitur, intimationē scilicet factam non fuisse ad instantiā eius, pro quo sententia lata fuit, ex quo sciētia aliundè habita non sufficit, vt in simili per Caballi. in tract. de euict. §. 3. in princ. ex communi, diuersimodè namque respondetur.
22 Primò. n. loqtur Caballi. in denunciatione litis facta p̃ emptorē venditori, quæ non tm̃ fit ad effectū inducendi sciētiā litis motæ, sed ēt ad interpellandū, & reqrendum eum, vt aliquid de nouo faciat, videlicet, vt veniat cū iuribus suis ad tuendū, & defendendū cām, tanq̃ melius instructus, & informatus. q̃ rō cessat in intimatione sententiæ, q̃ ad aliū finē non tēdit, nisi ad inducēdum scientiā, vt intimato currat tēpus appellandi. Et hanc rōnem differentiæ considerat signāter Bar. in l. denūciasse. ff. de adult. quē vnà cū p̃ multis alijs citat Dec. in cōs. 74 col. 2. cōem asserens, & post cū Bero. conf. 171. nu. 23. lib. 1. Rimin. iu. conf. 132. nu. 34. Cabal. eo. §. 3. n. 5. 6.
Secundò respondetur intimationē imò factam fuisse ad instantiā personæ, in cuius fauorē lata fuerat, in ea parte, in qua absolutus fuit, ideò in fauorabilibus acceptauit, & in p̃iudicialibus appellauit. Quinimo quoad D. Marcū Antonium fuit in totū D. Ioanni fauorabilis, stante quòd præceptū pœnale transmissū fuerat, sub eodem Iudice pro parte ipsius D. Marci Antonij. p̃dicto D. Ioanni, vsq; de anno 1572. die x. Iunij, nè auderet super iuribus fideicōmissi per cū p̃tensis, cū aliqua p̃sona litigare, nec bona fideicōmisso subiecta alicui, re, vel verbo cedere, vel restituere; cùm. n. iudicialiter postmodū cōdemnatus fuerit ad restitutionē faciendā D. Io. Baptæ vti vero hæredi fideicōmissario, cessit in D Ioānis cōmodum, q per restitutionē faciendā in executione sententiæ, pœnā cominatā incurrere nō
23 poterit. † Quia Iudicibus parendū. l. 1. ff. si quis ius dicen. nō obtemp. l. non vr. §. qui iussus, vbi Dec. & Cagno. de reg. iur. l. quamq̃. & l. q. Principis, vbi glo. & Doct. de aq. plu. arcen. l. si qs id quod, vbi Dec. n. 35. de iurisd. omn. iud.
24 Tertiò, & vltimò dicimus sufficere notitiā, & scientiam à quocunq; habitā tex. est in d. clem. cām, in vers. nisi appellatū, & ibi glo. in ver. plena, & certa, in fin. q̃ exēplificat in intimatione, & notificatione facta, ēt p̃ amicum proprium, vel amicum appellantis, gloss. in clem. 1. in ver. ignoranti, de appell. Fely. latè in cap. cū contingat, n um. 9. de rescrip. Franc. d. c. si iustus, n. 46. Vestr. in sua praxi. tit. de cau. deuol. ex prouin. ad Cur. in ver. forma auiē, & vers. quamobrē, in fin. Bero. conf. 171. num. 23. lib. 1.
25 Vnicus morbus superest sanandus, nā præsupposita intimatione sñiæ legitima, & scientia indè causata, opponitur adhuc eam non sufficere, nisi appareat D. Marcum Antonium scientiam quoq; habuisse processus agitari inter D. Ioan. Baptistā, & D. Ioannē, p̃ tradita ab Alex. in l sępè, num. 21. de re iudi. Fely. in d. c. quis n. 4. & Imol. in l. ab executore à sententia, aliàs l. à sñia, num. 15. vers. si autem ignorasset, de appell.
26 Sed morbus iste, medelam secū affert, quādoquidē Imol. Alex. & Fely. eisdem in locis dictū limitant vbicūq; tertius ad cuius scientiā peruenit sententia, sciuit pariter pendere appellationē ab ea interpositā, q̃a si adhuc tacet sibi præiudicat, & sententia in iudicatū contra eū trāsit. Etenim in casu nostro, vnà cū intimatione sententiæ notificatū quoq; fuit, & denunciatū Dño Marco Antonio qualiter ipse D. Ioannes succūbens ab eadem sententia appellauerat, vt diximus; Et licēt eadē appellatio fuerit deinde per appellantē, p̃ multos annos prosequuta, semper
27 tñ tacuit D. Marcus Antonius intimatus, † & nunq̃ venit ad iudiciū impediendū, docēdo de iure suo, prout tenebatur, nàm non sufficit verbo impedire, & prohibere, prout is fecit, mediante p̃cepto supradictō, sed ad cām accedere tenebatur, & de iuribus suis docere, vt bellè cōsiderat Castren. d. l. sæpè, num. 6.
Secundum ēt remediū in promptu est; nā ex actis apparet, quòd post motā litē per D. Ioan. Baptistā D. Gabriel pater, & legitimus administrator D. Marci Antonij, medio procuratoris sui, transmisit D. Ioanni p̃ceptū de quo sup. ad illam impediendā, q in responsione, seù exceptionibus inter alia notificauit, & intimauit eidē p̃curatori libellum p̃dicti D. Io. Baptistæ, illū exhibendo, & in actis producendo, vnà cū alijs
28 actitatis, † Vndè perfecta inducitur scientia litis motæ, nec pôt ampliùs p̃tendere intimatus ignorantiā. Bart. in l. empti actio. C. de euict. & in d. § morte, nume. 48. Alex. nume. 41. & Iaso. num. 38. Fely. in d. cap. cum M. num. 63. & Rip. nu. 163. & in d. l. quod te, num. 65. Didac. varia. resol. cap. 17. illat. 3. Afflic. decis. 396. nu. 6. vers. & q̃a, & num. seq. vbi ita iudicatum refert in
29 sac. conf. Et vltra intimationem prædictam, citatus quoque fuit D. Gabriel medio procuratoris, vt sup. vnà cū procuratore D. Io. Baptistæ, ad instantiā D. Ioannis ad videndū, & audiēdū nominari testes in cā, & lite p̃dicta, ex qbus negati nō pôt, q̃n ante sñiam, & ab initio vsque sciuerit D. Marcus Antonius litem motam.

29 Nec

29 Nec refragatur, quòd gesta per procuratorem
ꝓsumatur Dñs ignorare ex doctr. Bart. in l. si res
obligata. in 1. opposit. de leg. 1. & Corn in cõ-
30 sil. 156. nu. 7. lib. 3. † Quia loquuntur isti in acti-
bus extraiudicialibus, vt legi pôt, In indiciali-
bus aũt secus dicendũ, qm̃ scientia procuratoris
est scientia Dñi, vel eundẽ saltẽ effectum operať
ad ꝑiudicium ipsius; † quamq̃ contra eũ habeat
postee Dominus actionem, l. si procurator, vbi
Doct. C. de ꝓcurat. l. ꝓperandũ in fi. C. de iud.
& ibi Scriben. l. 1. in fi. ff. quando appell. fit, cap.
biduum, vers. quod si absentem ij. q. 6. glo. in
c. 1. & ibidẽ Cano. omnes, vt lit. non constet. &
in cap. sæpe, de appell. glo. & Docto. in authen.
hodie. C. de appell. Dom. de S. Gem. cõs. 2. Go-
zad. cons. 19. num. 10. & alibi passim per Doct.
32 Minusq; officit, quòd scientia patris nõ noceat
filio, cùm alia sit scientia vnius, & alia alterius,
33 ex Bero. cons. 160. nu. 4. 5. & 10. lib. 2. † Nam lo-
quitur Bero. in scientia matris, q̃ multũ differt
à scientia patris, q̇ est legitimus administrator
34 bonorũ filij, † & mandatũ hẽt à lege, quo me-
diante, & agere, & cõueniri pôt, l. 1. vbi glo. &
Doct. oẽs. C. de bo. mater. l. fi. cũ not. c. de bon.
q̃ lib. ac ẽt ea peragere, q̃ mandatum requirunt
spale glo. Bart. & Ang. in l. 1. C. etiam ꝓ procu-
rat. Bero. q. 132. ꝑ tot. Port. cons. 151. per tot.
lib. 1. Bursa. cons. 21. n. 4. In matre igr̃ cessat hæc
35 rõ, quia non est administratrix, † Nedùm aũt in
patre hoc verificatur ꝑꝑ administrationem, q̃ à
lege hẽt, sed ẽt in tutore, & curatore, q̇ habent
ab hoẽ, nã eius scientia nocet pupillo, & adul-
to respectiuè, l. pupillus, de acquir. hæred. cum
not. l. 1. §. fi. C. de fal. mo. Bal. in l. 2. nu. 12. in fin.
C. de rescind. vend. Nat. cons. 492. nu. 7. Neuiz.
36 cons. 20. num. 34. † atque in alijs administrato-
ribus, l. cum qui, cum materia. C. de procur.
37 Nec facit negotium, quòd duo specialia hoc
casu concurrere videantur, nẽpè quòd scientia
procuratoris videatur scientia Domini, & sciẽ-
tia Domini videatur scientia filij, contra l. 1. C.
de do. ꝓmiss. Quia ista non sunt specialia, & cõ-
tra iuris cõis regulas inducta, sed imò iuri cõr
38 conformia, † quandoq; dẽ regulare est, quòd q̇
per aliũ facit per se ipsum facere vr̃, l. q̇ patitur.
ff. manda. cap. qui facit de reg. iu. in 6. Ideo qui
litigat ꝑ procuratorem per se litigare vr̃, & si pa-
39 rũ diligentẽ constituit sibi imputet. † Similiter
regulare est quòd pater, & filius cẽseantur vna,
& eadẽ ꝑsona. l. fi. in fin. C. de impub. & ali. subst.
40 l. cum scimus. §. fi. C. de agri. & censi. lib. 11. † &
vox patris, vox filij, §. ei vero, isti. de inutil. stip.
41 cũ sim. † Et si quid specialitatis adesse dici pos-
set, ꝙ minimè tenendũ, vtraq; ab eodem fonte
ꝓueniret, nẽpè à scientia ꝓcuratoris; idcircò cõ
currere possent, Alex. in l. centurio, nu. 54. de
vulg. & pup. Dec. in l. 1. si pacto quo pœnam,
num. 6. vers. præterea. C. de pact. cum vulg.

Tertiò, & vltimò apparet de scientia ipsius-
met D. Marci Antonij motæ litis, actorũ iudicij,
& processus agitati inter D. Ioan. Baptistam, &
D. Ioan. prædictos ex tacita illius confessione;
42 † Nam cũ in intimatione sententiæ deduxerit,
præsupposuerit, ac ꝓtestatus fuerit D. Ioan. talẽ
scientiam in hæc verba (& de qualitate, & con-
trouersia ꝑdictus D. Marcus Antonius nullã pôt
prætendere ignorãtiam, q̇a fuerunt acta iudicij,
& processus dictæ causæ contra ipsum D. Mar-
cum Antoniũ ꝓducta, & de eis scientiã habuit.)
Et nihil fuerit ꝑ ipsum D. Marcum Antonium
respõsum, & nec quidem ausus fuerit id negare,
vtique fateri intelligitur, & denunciatis, ac pro-
testatis acquiescere, textus est aptissimus, in l. 1.
§. mariti, vbi glo. in ver. contra, quæ ex illo tex.
colligit not. quòd qui non improbat, probat.
ff. de lib. agno. & tex. in l. filius fam. la 2. vbi glo.
1. idẽ repetit not. & plures allegat cõcord. ff. ad
Maced. & inquit Iurisconsultus in l. 1. ff. quando
appell. fit, eum, cui aliquid in scriptis denuncia-
tur, si non contradicat, videri oĩa, quæ scripta
sunt, vera esse consentire, facit l. fi. §. item si prę-
dixerit cum glo. in verb. consenserunt. ff. nau.
caup. stab. & l. si fideiussor, cum glo. in ver. re-
43 cusare. ff. q̇ satisd. cogan. † Vndè pro cautela tra-
dit Castren. in d. l. si fideiussor, vt talibus denun-
ciationibus, & protestationibus semper contra-
dicatur, sequũtur ibidem Rom. Fulg. & cæteri
Scriben. in locis ꝑallegatis glo. 1. & 2. in ca. 1.
27. distinct. Fely. in cap. nonne, nu. 17. de præ-
44 sumpt. † Hoc autem in nostra specie tantò ma-
gis recipiendum, ex quo denunciatio, & prote-
statio, continent factum de præterito, nõ de fu-
turo, quo casu duplicem, (si non contradicatur)
effectum indubiè parit, scientiam scilicèt, &
consensum, vt firmat Bart. in d. l. non solùm. §.
morte, col. fin. vers. circa secundum.
45 Et fortiùs etiã, quia fuit actus redactus in scri-
ptura transmissa, & data parti, quæ eã retinuit,
& non contradixit. Alex. eo. §. morte, num. 28.
46 † Et adhuc fortiùs, quia fuit actus iudicialis.
Alex. ibid. post Imol. quem citat, sub nu. 23.
Ex quibus oĩbus luce clariùs apparet, nedùm
sententiæ, & appellationis, sed ẽt litis moræ, &
actorũ scientiã habuisse D. Marcum Antonium,
& nõ tñ mediante ꝑsona procuratoris, & partis
47 vtĩ. verumẽt ꝑ se ipsum immediatè, † & tñ suf-
ficeret ꝓbare ꝑ solas cõiecturas hmõi sciẽtiam.
48 Put. decis. 349. lib. 3. † Meritò sñia memorata
inter D. Ioan. Baptam, & D. Io. lata, illi quoq;
nocet, & ꝑiudicat, vt sup. dictũ est, & tex. sunt
notissimi, & aptissimi in l. sæpè. §. 1. ff. de re iud.
& in c. pen. ex̃ eo. & vtrobiq; Scriben. Bar. in l. à
sñia, nu. 8. de appell. Dec. in c. tua nobis, nu. 25.
de appell. Tiraq. in tract. res int. alios act. n. 20.
& c. 15. n. 8. & ꝑ consequẽs cũ transitũ fecerit in
iudicatũ, contra eum, nõ pôt ampliùs audiri.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Filius cuius mater administrauit bona tutorio nomine, si non confecit inuentarium, & librum rationum, potest in litem iurare.*

2 *Datio insolutum facta per tutricē pupillo pro redditione rationum, & reliquorum consignatione, dicitur alienatio necessaria.*

3 *Alienata titulo oneroso absque dolo minuunt legitimam filiorum.*

EPITOME.

Alienationem necessariam minuere filiorum legitimam,

RESPONSVM LVI.

SVper facti narratione exposita, & allegationibus Clarissimi Bonacossæ exhibitis breuiter agendo, laudarem ego, quòd cum de administrata tutela, & cura Illustris. D. Marchionis Federici, & bonorum eius clarè cōstet, de quibus nulla fuit vnq̃ reddita rō, fieret inter ipsum, & Illustris. eius matrē trāsactio, in qua narrata administratione prædicta in genere, & narratis actibus in specie, in quibus filius ipse damnificatum à matre se ptendit, factaq; per eā confessione eorum, quæ vera sunt, & probari quoq; poterunt, ac ēt negligentiæ cōmissæ in non conficiendo librum rationum, Ipsa Illustris. Domina transigendo

1 super prædictis cum Illustris. filio, † cui stricto iure iuramentum in litem veniret deferendum. l. 1. §. offō. vbi Bar. Bal. & alij. ff. de tute, & ratio distra. Rui. conf. 29. nu. 13. vol. 5. Plot. in repet. l. si quando. §. 5. nu. 31. C. vnde vi. Constitueret se debitricem eius summæ, quæ sibi videretur pro iustitia, & exoneratione conscientiæ suæ, & pro satisfactione daret, & assignaret insolutum tot bona, vel census Illustris. filio acceptanti, & eam liberanti ab vlteriori rationum redditione.

2 † Huiusmodi nanque alienatio necessaria, esset omnino licita. l. peto. §. prædium, vbi doct. de leg. 2. l. pater filium, in princ. & ibi Bart. ff. de leg. 3. l. 1. & ibidem Bart. C. de prædi. mi. Consequenterq; filiarū legitimam iustè, sanctèq; minueret, à quibus propterea reuocari minimè possent alienata, ex quo acquirens titulum haberet onerosum, & absque dolo. Bart. Bald. Card. Cald. Abb. & alij in cap. cum contingat de iure iuran. Alex. conf. 57. in princ. lib. 5. & Cano. omnes in cap. Rainutius, vbi Didac. §. x. num. 9. de communi * attestatur. de testam.

SVMMARIVM.

1 *Clausula cæterata, si de stylo notariorum non constat; id tantùm comprahendere possunt, quod subiecta materia conueuit, nec aliter extendi possunt.*

2 *Feudorum materia regulariter repugnat alienationi in extraneos.*

3 *Etiam per viam testamenti.*

4 *Clausula (cui vel quibus) importat facultatem alienandi in quoscunque.*

5 *Clausula cæterata extendi debeat ad Consi. Sapientis, vbicunque de stylo Notarij non apparet.*

6 *Notarius in extensione clausula cæterata non potest plus apponere, quàm Sapiens apponeret.*

7 *Sapiens in extensione contractus nihil potest apponere, quod ad factum pertineat, sed ea tantùm declarare, quæ in iure consistunt, & ex natura actus tacitè continentur.*

8 *Feudatarij coinuestitis nō possunt sibi inuicem dare licentiam alienandi feudum in præiudicium successorum, Imò secuta alienatione pœnam priuationis incurrunt.*

9 *Iudex in extensione clausula cæterata, debet coniecturas sumere ex pcedētibus, & subsequētibus.*

10 *Contrarietas semper vitanda in quacunque dispositione.*

11 *Clausula (cui, vel quibus) non tribuit facultatem alienandi in extraneos, quando contrarietas, aut repugnātia in dispositione considerari potest.*

12 *Nec potest immutare naturam feudi antiqui in præiudicium vocatorum.*

13 *Et idem de clausula (ad habendum, tenendum, & quicquid voluerit disponendum.)*

14 *Clausula (saluis exceptis) qui operetur.*

Pro Illust. D. D. Pallauicinis de Pollesino.

EPITOME.

Clausulæ cæteratæ, vbi de notariorum stylo non constat, quomodo extendi debeant?

Clausula (cui, vel quibus) in materia feudali quid importet, præsertim in contractibus inter vocatos celebratis?

RESPONSVM LVII.

DVo principaliter in præsenti consultatione concludo verissima. Alterum quòd in Instrumento isto restitutionis bonorū feudalium Pollesini, pro duabus tertijs per Illust. q. D. Octauianum Pallauicinum, Ill. D. D. Io. Baptistæ, & Pallauicino de Pallauicinis, clausula illa cæterata pro se se nullo

nullo pacto extendi potest eo modo quo prætendit prædicti quondam Domini Pallauicini hæres, hoc est pro se se hæredibus,& successoribus, & cui, vel quibus dederit, vel dabit, seu dederint, vel dabunt; Alterum verò quòd si ità extenderetur, aut ĕt ab initio vsque per cõtrahentes extensa fuisset, nullum tamen ƥiudicium parere posset Ill. Dñis Iulio,& consortibus Pallauicinis descendẽtibus à prædictis Dñis stipulatoribus, ex quo ius quęsitũ habent ex prioribus inuestituris feudalibus ex pacto, & prouidentia concedentis, ac maiorum suorum.

1 Ad confirmationem prædicti theorematis adduco in primis notissimã doctrinam Bart.& Scribẽs. in l.Gallus. §.idem credendum, de libe, & posth. tradentium clausulas oẽs cæteratas si de certo stylo notarij non cõstat, vt in casu nostro, illud tñ cõptæhẽdere posse, quod subiectæ materiæ conuenit, & aliter extendi non posse, nisi supplendo id quòd deficit in illo sermone, sm consuetudinẽ loquendi,& disponẽdi in illa materia, pro quo videatur signanter Alex. ibi n.2. Iaſ.n.14. & Fortuni. Garz.nu. 54.55. asserentes ꝑpterea tales clausulas minimè posse continere ea, quæ non sunt ad materiam adaptabilia, & congruentia. Idem in effectu tradit Fely. post relatos in c, cum p, tabellio, nu.6. cum pluribus seqq. de fi.Instrum. Bero.conf. 154. nu.8. lib. 3, sequitur Rimin. iun.in conf.278. n.110. Et Cepha. omnino videndus in conf. 88. nu.4. & 16.

2 † At subiectæ materiæ feudali nõ conuenit alienatio in extraneos, c. Imperialẽ, de prohi. feu,

3 alien.per Frid. & alibi sæpe, † neque dispositio per viam testamenti, cap. 1.de success.feud.estq; vulgaris ista conclusio in materia feudorum, vt ait Clar.in §. feudum. q.31. Etiam si per viã testamenti fieret ibi(nulla ordinatione defuncti in feudo manente, vel valente) de success. feud. à quo tex.cõis ista desumitur regula,vt ꝑ eundem

4 Clar.d.§.q.40. post relatos. † Ergo dicta extensio fieri non potest, ex quo clausula, (cui, vel qbus) licentiam alienandi importare videtur, cap. 1. de feud. non habeo. pro. na. feud. Clar. d.q.31. vers. vlterius quæro.

5 Secundo facit, quòd quotiescunque non est certus Notarij stylus vtsup. tunc clausulæ cæteratæ extendi dñt ad dictamen, & consil.Sapientis. Bald.in cap.cum in iure peritus, num. 16.de

6 offi. deleg. † nec plus põt notarius apponere in extensione, q̃ sapiens apponeret. Rui. conf.23. num.3.lib.4. Cæpha.d.conf 88.num.14. & 15.

7 † Cæterùm sapiens nil addere potest in extensione contractus, ꝙ ad factum pertineat, sed ea solũ declarare, q̃ in Iure cõsistunt, & ex nã actus tacitè continentur,gloss.fin.in l.fi mandato titij. §.fin.vbi Scrib.ff.manda. Cæpha. latè loco præcitato, nu.16.cum plurib. seqq. Ergò cũ naturæ feudorum repugnet facultas alienãdi, & testandi, vt diximus, nullo pacto poterit eam Sapiẽs, sub clausula cęterata cõpræhendere in hac resti-

8 tutione bonorum feudalium. † Tantò magis,qa actum nullum in hac parte facerent contrahentes inuestiti de ipsis, quia non possunt sibi inuicẽ licentiam alienandi in non vocatos in Iouestituris tribuere, imò verò pœnam priuationis incurrere possent alienatione secuta d.cap. 1. de prohibit. alien.cum vulg.meritò à tali interpretatione, & extensione cauendum. Craue. consil.252. num.6. cum concord.

9 Tertiò comprobatur ex eo, quòd scribit Iaſ. d.§.idem credendum, nu.20.post Bart.vbi vult, quòd sapiens, siuè Iudex, cui onus extendendi clausulam cæteratam hoc casu incumbit, illam extendere debeat ex coniecturis ꝑcedentium, & subsequentium. Enimuerò si præcedentia in contractu quę præ manibus habemus, considerentur, constabit certè nil magis à contrahentiũ mẽte alienum, q̃ ita vtsup. disponere,cũ primo narrauerint bona prædicta petita fuisse in iudicio contra Illust. Dños Octauianum, & Franciscum Mariam moto per Ill. Dños Io.Baptam, & Pallauicinum, tamq̃ sibi debita virtute antiquarum inuestiturarum, & malè alienata ꝑ antecessores in eorum præiuditium. Pariterq; pręsupposuerint ad illorum restitutionem, & relaxationem deueniri pro parte reorum cõuentorum, quia de Iure tenebantur, etiam pro euitãda cõdemnatione expensarum, & fructuũ perceptorum. Ex quibus manifestè colligitur mentem fuisse contrahentium inuestituras antiquas obseruare, & executioni demandari, non verò ab eis recedere, & contra eas venire, & disponere. Ex subsequentibus autem multò magis id ipsum constat. Ex quo ꝑtestantur Domini Io. Baptista, & Pallauicinus se talia bona accipere,& obtinere iure proprio, & vigore iurium suorum deductorum, & allegatorum in actis, & processibus, potiusq̃ accordij, & transactionis, quam inibant. Item ex speciali pacto in eo apposito super reseruatione iurium prædictorum, quibus nullum intendunt partes fieri præiudicium in euentum,in quem lis super dictis bonis in futurũ moueretur dictis Dominis Io. Baptæ, & Pallauicino, aut alteri eorum, seu eorum, aut alterius eorum hæredibus, quo casu intendunt isti se tueri cum eorum prioribus, & potioribus iuribus antedictis, perinde, ac si Instrumẽtum transactionis prædictæ celebratum non fuisset; Inuestituris igitur antiquis non fuit in aliquo derogatum, sed eas penitus, & omnino saluas, & illæsas esse voluerunt cõtrahentes. Nimirum sapiens in extẽsione clausulæ prædictæ nihil apponere põt contrarium; quia, & menti, & verbis cõtrahentium, tã ꝑcedentibus, q̃ sequẽtib.

10 repugnaret †cõtra reg.l.nã ad ea de cõdi.& demon. & c. dilectus.§.cæterũ,de fi.Instr.cũ vulg.

11 Benè

11 † benè faciunt,& in ſortiorib. quoq; terminis, q̃
ſcr ibit Cacher.deciſ.262.nu.3.4.cum ſeqq.& de
ciſ.163.nu.5.vbi clauſulã prædictam (& cui,vel
qu ib.) ẽt extensã,& ſimiles, non tribuere facul-
tatẽ alienandi extra vocatos concludit , qñ con-
trarietes,aut repugnantia in diſpoſitione conſi-
derari põt,put ĩ caſu nr̃o ĩcideret, p ſupradicta.
12 Datò nũc citrà veri p̃iudiciũ,quòd clauſula cæ-
terata de qua ſ̃.extenderetur per notarium , vel
ſapientẽ,aut ẽt per partes ipſas in contractu ex-
tenſa reperiret̃ (pro ſe ſe.& cui,vel quibus) put
D.Hæres p̃tendit,tñ p conſtanti affirmarem, nõ
ppterea immutari poſſe naturã ſeudi ex pacto ,
& prouidentia,antiqui,pr̃ni,& auiti,ita ut ad feu
dũ hæreditariũ redactum dici queat,& exaduer-
13 sò contenditur. † Talis etenim clauſula,atq; alia
conſimilis(ad habendum, tenẽdum,poſſidendũ,
& quicquid perpetuò placnerit diſponendũ) &
reliquæ hm̃õi intelliguntur ſemper citrà pręiudi
cium liberorũ,quib. ius erat quæſitũ ex priorib.
Inueſtituris,neq; operant̃,quòd ſeudum alienari
poſſit ĩn perſonas aliàs ex iuris diſpoſitione , vel
inueſtituræ antiquæ tenore prohibitas , per ea q̃
la riſſimè ſcripſerunt Iaſ.in vſi.ſœud.n.13. Calca.
cõſ.51.Bello.conſ.33.nu.5.Brun.cõſ.115.col. 3.
Rub.conſ.10.nu.4. Gozad.conſ.84.nu.15.Dec.
conſ.193.col.pen.Bero.conſ.66.nu.13.14.teddi
to in cauſa Parm.& cõſ.106.nu.28.li.:1. Menoc.
conſ.61.nu.20.cum multis ſeqq.Crau. in conſil.
pro gene. nu. 293. cum plurib. etiam ſeqq. Ce-
pha.conſ.371.num.19.& Pedemon.deciſ.p̃dicta
262.& ſeqq. ferè p to.apud quos iura, rationes,
autborirateſq́; per plures legi poſſunt, quas om-
nes reſerre ſuperfluum duximus .
14 Et vltra prædicta aduertendum eſſet ad clauſu-
lam,ſaluis infraſcriptis,poſitam in principio trã-
ſactionis prædictæ,quæ operatur,vt omnia inſe-
riùs conuenta cenſeantur excepta , & reſeruata
taliter , quòd ab eis nullo pacto receſſum fuiſſe
dici poſſit.Vndè ſequitur quòd cum infra appo-
ſitum ſuerit ſpeciale pactum de quo ſupra reſer-
uans Illuſt.Dñis Io.Baptiſtæ,& Pallauicino, co-
rumq́; , & cuiuſlibet eorum ſucceſſoribus primę
ua iura in actis,& proceſſibus deducta, extẽſum
quippè in ampliſſima ſorma, nihil poſſit ſub clau
ſula cæterata compræhendi , quod reſeruationi
prędictę aliquid detrahat Cacher.plenè d.deciſ.
163.nu.7.vſq; ad nu.54.

S V M M A R I V M.

1 *SPolians tenetur reſtituere rem cum fructibus à die ſpolij antequam in petitorio audiatur.*

2 *Et eius quoq; hæres.*

3 *Nedum extantes,ſed etiam conſumptos .*

4 *Atq; eos qui percipi potuiſſent.*

5 *Etiam cum bona fide percepti.*

6 *Naturales indiſtinctè.*

7 *Induſtriales verò ſi extent .*

8 *Vel ſi factus eſt locupletior,qui conſumpſit .*

9 *Qui tamen locupletior factus præſumitur; ſed contrarium vide infra nu. 42.*

10 *Bona fidei poſſeſſor eſt,qui ſe dominum credit .*

11 *Bona fidei poſſeſſor fructus lucratur.*

12 *Bona fidei poſſeſſor eſt qui authoritate ſuperioris poßidet .*

13 *Multò magis ſi authoritate Principis,& nu.18.*

14 *Sententia tribuit titulum,nedum ad fructus lucrã dos,ſed ad præſcribendum habilem .*

15 *Etiam ſi ſententia ſit nulla.*

16 *Malæ fidei poſſeſſor per ſuperuenientem titulũ poteſt bona fieri.*

17 *Bona fidei poſſeſſor.dicitur qui rem ſuam de prudẽtum conſilio inuadit.*

19 *Bona fides ex qualibet, etiam iniuſta cauſa ſolet generari,atq; temeraria.*

20 *Hæres cum beneficio legis, & inuentarij non ſuccedit in vitium malæ fidei, nec tenetur niſi pro viribus hæreditarijs.*

21 *Hæres qui aliũde habet titulum ante mortẽ authoris,non ſuccedit in vitium ſpolij.*

22 *Titulus regulariter cauſat bonam fidem.*

23 *Et contra antiquiorem poſſeſſorem.*

24 *Etiam ſi nõ ſit legitimus,ſed putatiuus,& erroneus*

25 *Succeſſor in beneficio eccleſiaſtico,non ſuccedit in vitium prædeceſſoris.*

26 *Idem in ſucceſſore feudi.*

27 *Hæres malæ fidei poſſeſſoris tenet medium inter bonam,& malam fidem.*

28 *Ad fructus lucrandus non requiritur bona fides, ſed ſufficit malam abeſſe .*

29 *Error etiam iuris à mala fide excuſat.*

30 *Qui in minore p̃ſumitur,& ſufficit illum allegare.*

31 *Iuris error in caſu valdè dubio, & de apicibus iuris præſumitur .*

32 *Iuris error per iuramentum probatur ſi perſona eſt fide digna.*

33 *Præſertim vbi aliqua bona fidei adeßẽt cõiectura .*

34 *Bona fides præſumitur in eo qui iuſtam cauſam litigandi habuit,& ab expenſis fuit liberatus.*

35 *Bona fides hæredis probatur per ſolam famam, aut rumorem,quòd res erat defuncti .*

36 *Item ex ſola aſſertione vnius legalis viri .*

37 *Et ex aſſertione maiorum,vel aliorũ propinquorũ.*

38 *Et ex poſſeßione triginta annorum .*

39 *Per quam mala quoq; fides purgari dicitur.*

40 *Aſſerens fructus extare tenetur probare , præſertim negante reo.*

41 *Fructus conſumpti non petuntur particulari iudicio,ſed vniuerſalis tantùm,ex communiori.*

42 *Ex conſumptione fructuum non præſumitur quis locupletior factus, & eſt communis contra glo. & Ang.qui in hoc ſibi contrarius fuit.*

43 Fru-

43 *Fructus usucapiuntur triennio, & ulterius peti non possunt.*
44 *Fructus ciuiles differunt à naturalibus, & industrialibus.*
45 *Sapiunt tamen naturam industrialium, & eorum regulis subiacent.*
46 *Et nuncupantur industriosi.*
47 *Pecunia cum alijs permixta dicuntur consumpta.*

Pro Ill. DD. Comitibus Cornilij.

EPITOME.

Spolians, & eius hæres tenentur restituere fructus cuiuscunq; generis, priusquam in petitorio audiantur; Bonæ fidei verò possessor facit fructus suos. Bona fides ex quibus probetur? & an sufficiat malam fidem abesse, licèt bona non probetur, ad effectum prædictum lucrandi fructus?

RESPONSUM LVIII.

1 SVper dubitatione proposita videretur
prima facie decider. quòd Dñis Vice
comitibus in possessorio iam obtinē-
tibus, fructus Castri Cornilij cum ptinētijs à die quò eius possessione spoliati fuerūt,
venirent restituendi, anteq̃ in petitorio audiren
tur Ill. D. Com. Rubei, Bal. in c. conquærente in
princ. de resti. spol. in princ. Panorm. & Ias. quos
2 refert Crau. cons. 140. nu. 3. † ex quo mala fides
tam in spoliante, quàm in eius hærede illud ope
retur; vt fructuum quoq; fiat restitutio, prout est
de primo tex. in c. grauis de restit. spol. cum ibiq;
not. per Scriben. Ioan. Cop. in tract. de fruct. titu. 4. c. 2. cum vulg. & de hærede cuiuscunq; malefidei possessionis est tex. in l. cum hæres de diuers. & tempor. præscript. in l. 2. C. de peti. hæred.
tradit Bar. in l. sequitur, §. fructus, & l. cum solus col. 3. de vsucap. Calcan. cons. 26. col. fi. Balb.
in tract. præscript. par. 2. tertiæ par. princ. n. 11.
& seq. Crau. cons. 146. sub fi. vbi de communi.
3 Procedunt ista nedum in fructib. extātib., qui
rei vendicatione peti possunt, sed ēt in consumptis, qui conditione ex lege deberi videntur l.
malæ fidei, cum not. C. de condit. ex leg. Doct. in
l. ex diuersò, ff. de rei vendi. in d. c. grauis, & ali-
4 bi sæpè. † Imo verò in his ēt, q̃ percipi potuerūt
locum sibi vendicat l. si nauis §. generaliter de
rei vend. l. domum, C. eo. cum simi.
5 Quinimò siue mala fide, siue bona percepti fue
rint, indistinctè videntur restituendi alio præser
tim non probato, siue naturales sint, siuè indu-
6 striales. † Enimuero naturales vbiq; veniunt restituendi l. fructus cum materia, ff. de vsur. Glos.
& doct. in d. l. ex diuersò Specul. in tit. de fruct.
& interesse §. 1. & ibi Io. And. in addi. Fely. in c.
7 de quarta col. 5. vers. 1. restrictio de præscript. †
industriales aūt extantes restituuntur d. l. certum
cum not. Bar. & cæteri in d. l. ex diuersò, Rip. in
in c. cum Ecclesia nu. 93. de cau. poss. & ꝓpriet.
8 Soc. iun. in cons. 150. nu. 21. lib. 1. de cōi, † vel ēt
consūpti, si consumens factus locupletior, vt per
9 Soci. & alios, vbi s̃. † Qui tñ regulariter locupletior factus præsumitur, ad glos. in l. vtrùm quam
ibi exclamat Ang. ff. de petit. hæredit. nisi igitur
probatum fuerit Ill. DD. Rubeos ex fructuū perceptione locupletiores non euasisse, ad illorū restitutionē obnoxios eos fore videtur cōcluden.
His tamen non obstan. memoratæ fructuum re
stitutioni locum nō esse firmiter teneo, quando
quidem tam q. Com. Philippum prætensum spo
liatorem, q̃ eius hæredes bonæ fidei possessores
10 fuisse credendum est. † Bona fides enim in eo esse dicitur, qui cogitās se dñm possidet l. apud antiquos, vbi glo. & Bar. in 2. not. C. de furt. & in l.
celsus col. fin. de vsucap. Alex. cōs. 200. viso col.
1. in 2. Dec. cons. 272. nu. 8. Balb. in d. tract. præscript. par. 2. 3. par. princ. q. 1. ante n. 2. At Com.
Philippus se Dñm sēper putauit, & re vera fuit,
licèt aliàs per vim fuisset spoliatus, prout latiùs
11 in processu dicitur apparere, merito, &c. † Ideò
fructus perceptos lucri fecit l. bonæ fidei de acquir. rer. domin. §. si quis à nō domino, instit. de
rer. diuis. Bar. in l. ex diuersò de rei vendic. Butr.
& alij in d. c. grauis de restit. spol. Afflict. decis.
240. in prin. Feli. in c. de quarta col. 9. vers. limita. 2. cum simil.
12 Fuit item in bona fide idem Co. ex quo authoritate nedum Iudicis, sed Pontificia, atq; Imperatoria Castrum Cornilij, aliaq; sua loca recupe
rauit, vt ex litteris authenticis, & in forma probanti productis in processu constat, hoc. n. dubio procul bonam fidem parit, Innocē. quem sequuntur Abb. & cæteri in c. consultationib. de iu
re patronatus, Alex. cons. 75. col. penult. volu. 4.
Soc. iun. in cons. ult. nu. 4. lib. 1. tradunt oēs in l.
iustè possidet de acquir. poss. Deci. post relatos in
c. cum causa notab. ult. de off. deleg. & in consil.
272. sub nu. 9. post Bal. quem refert in uers. & illa
13 bona fides, & in terminis cōcessionis à Principe
obtentæ, Curt. cons. 72. col. 8. uers. quantò ergò
magis, ubi à minore ad maius arguit, prout, &
nos in præsentiarum arguimus, & rationem sub
dit proposito quoq; nostro deseruientem, Alba.
cons. 64. nu. 56. uers. 5. fundamentum.
14 Bonæ fidei possessor idē quoq; iudicandus est
saltem à die quo sñiam in urbe obtinuit contra
Vicecomitem super uociferationib. ut in proces
su constat hæc. n. titulum tribuit, nedum ad fructus lucrandos habilem, uerumetiam ad rē præscriben. l. pomponius, §. si iussu, & ibi plenè not.
ff. de acqui. poss. l. 3. in fi. de publicia. l. 3. §. idem
queri-

quæritur de reb. eorum. Alex.conf.24.num.19.
15 li. 5. † Quod procedit etiam si sententia sit nulla
glos.in c.si Sacerdotes,in glos.magna vltram ed.
16.q.3. Balb.d.tract.præscrip.par.1. 3.par.prin-
cipalis.quæst.11.num.2.
16 Nec mirum si malæ fidei ab initio† fuisset,qđ
bonæ, superueniente titulo,efficeretur per l.non
solum.§. 1. de vsuc.& doctr.Bart.in l.sequitur.§.
fructus in 3.lectura, & in l.cum solus,col.3.vers.
2. casu eo. tit.Bald.in l.apud antiquos vers.quid
enim si aliquis possidet. C.de fur. & facit tex. in
l.3. §.ex plurimis vbi Alex. ff.de acquir.possess.
Balb.vbi supra par.1.3.par.principalis.q.12.nu.
4. Curt.iun.consil.168.nu.29.33. & 35.Io.Cop.
in tract.prædicto de fruct.tit.4.cap.3.
Quibus in locis apertè colligitur malæ fidei
possessorem per tituli superuenientiam, bonam
fidem acquirere posse.
17 Accedat vltimò, quòd bonæ fidei † possessor
ille dr̄, qui rem suam ex prudentum ēt consilio
inuadit,& occupat Ang. ī l.sed,& si §.scire de pe
ti. hæred.Fely. d.c.de quarta, col.8.vers.& si ha-
buit.Cęterum Co.Philippus nedũ ex peritorum
cõsilio, verum etiam eorum participatione rem
suam inuasit, qui iura omnia in scrinio pectoris
habent,videlicet Imperatoris, & Papæ vtsupra,
18 igitur,&c.Et non dubium † quòd stante licentia
istorum Principum videntur quoq; cessare om-
nia iura,quæ in cõtrarium adduci possent Brun.
cons.19.nu.9.inter consilia feud.Neuiz.cõs.81.
nu.1. in fi. Crau.cons.5. nu.7.in fi.Ias.consil.38.
num,4.li.4.& in l.si testm̃.num.3.C.de testam.
Ex quibus omnibus dubio procul fructus me-
moratos,quòd ad persona Co.Philippi attinet,
non à malæ fidei, sed bonæ fidei possessore per-
ceptos fuisse existimandum est.
19 Et hæc † confirmatur eò quia ex qualibet , ēt
iniusta,& temeraria causa bona fides solet gene-
rari ad glo.notabilem in l.1.vbi Bal.C.vbi caus.
stat. quem sequitur Alex. cons.127.col.3.vol.4.
& Aret.pro ea perpendens tex. in l.clam posside
re vbi etiam Ias.in 7.notabili.ff.de acq.poss.Bar.
in l.1.§.per seruum.ff.eod.Barb.cons.18.nu.83.
li.2.Rip.in c.cum Ecclesia sub num. 100.de caus.
poss.& propriet. Curt.in d,cons.72.& Cur.iun.
cons.28.nu.11.Ias.cons.46.sub nu.4. vers.5.prę-
dicta li.3.Deci.d.cons.272.ante numerum deci-
mum Balb. in repet.l.Celsus in 3. notabili, & in
3.par.princ.nu. 2.cum concord.& Alcia.in tract.
præsumpt. reg.3.præsump.5.num.3.& 4.vbi de
* communi * sententia attestatur.
Quo verò ad Illustres Dños filios,& hæredes,
cum beneficio tamen legis, & inuentarij,eadem
sequitur iuris decisio, si quidem bonæ fidei non
malæ fidei possessori successerunt ꝑ supradicta.
Quinimò si contrarium (citrà veri præiudiciũ)
cõcederet, adhuc eos bonę fidei possessores ex-
titisse, consequenterque fructus perceptos lucri
fecisse tenendũ esset. suadetur hoc in primis eò,
quia in alterius locum successerunt, & iustam ha
bent causam ignorandi. l. qui in alterius cũ ma-
20 teria de reg. iur. † Et non officit, quòd hæredes
sint,& in vitium succedant d.l.cum hęres. Quo-
niã multisariã potest responderi,& primò quòd
sunt hæredes cum beneficio.l.& inuentarij,ideo
in vitium non succedunt vltra vires hæredita-
rias.Alex.& Fel.quos refert, & sequitur Balb.in
tract. pręscrip.par.2. 3.par.princ.q.12. num.13.
Brun.cons.17.nu.16. inter feuda.
12 Secundò,†quòd titulum aliunde habent ante
mortē parentis,sunt.n.vocati in inuestituris feu
di,& confirmationib.post prętensam cõfiscatio-
nem emanatis,in quib.tam confiscatio,quã do-
natio de plenitudine potestatis Imperatoriæ, &
cum alijs pręgnantissimis clausulis fuerũt annul-
latæ, & cassatæ;meritò non succedunt in uitium
tex. est in l. an vitium.§.fin.ff.de diuer.& temp.
præscrip.tradit latè Balb.vbi proximè,sed num.
15.& alios refert,qui videantur.
22 Confirmatur ista rñsio eò † quia titulus regu-
lariter causat bonã fidē.l. pen.C.de euict.l.vnic.
23 C. de vsuc. transf. † etiam contra antiquiorem
possessorem Balb.post Butr.& Fely.quos refert.
in rep.l.Celsus 3.par.princ.nu.11.vers.secundò
24 limita, † etiam si non sit legitimus titulus,sed pu
tatiuus,& erroneus Bart.& alij d.l. Celsus pręser
tim Balb.in 4.not.sub nu.7.Felyn.d.c.de quarta
col.9.vers.limita.2.vbi latè Abb. in c.auditis de
præscrip.Rip.d.c.cũ ecclesia nu.98.Alc.in tract.
* pręsump.reg.3 p̄sump.5.nu.2. vbi de cõmuni. *
25 Tertiò pōt rñderi, quòd † quemadmodũ suc-
cessor vniuersalis in prælatura,siue beneficio nõ
retinet vitiũ prædecessoris glos.& Doct.in c.cu-
ra. de iurepatr. glo. Abb. & Fel.in d.c. de quarta
de præscr.Alex.in l.Pomponius,§.cũ quis col.6.
de aeq. pos.& in cons.89, nu.9.vol.2.Balb.loco
26 præcitato sub nu.13. † Ita nec succedens in feu-
dum.Præsertim cum hoc ipsum quoq; beneficiũ
sit c. 1.§.beneficium qui.mo.feu.amit.Curt.iun.
in tract.feud.in 6.q.princ.1.par.vbi plenè.
Quarta quoq; accommodari potest responsio
ad reg.d.l.cum hæres,nam procedit tantũ ad ex-
clusionem bonæ fidei hæredis,non verò malam
27 in eo induci, adeo quòd † hæres malæ fidei
possessoris medium tenere dicitur inter bonam,
& malam fidē, glos.est notab. quam sequitur ibi
28 Bart.in l.pōt plurib.in glo.1.ff.de vsuc.† Cęterũ
ad fructus lucrãdos sufficit malam abesse fidem,
non verò bona præcisè requiritur prout in vsu-
capione,& p̄scriptione,vt est tex.quē in id pon-
derãt scriben.oēs in l.si fur.§.1.ff.eo.ti.ergo,&c.
29 Secundò principaliter † bona fides Ill. D.D.
Com.Camilli,& Marsilij probatur ex iuris erro
re, cum existimauerint se omni tempore, veros
Dños, & legitimos possessores feudi Cornilij,
meritò ad fructuũ restitutionē nõ tenētur.l.sed,

& si lege.§.si rem,vbi Bartol.Bal.Castr.& alij de
pet. hæredi. glo.Bartol.Angel.& Imo.in l.si fur.
§ 1.de vsuc.l.de fructib.cum glo.de do.inter vi.
& vxor.l.quod vxor.vbi glo.Bartol.Aret.& cęt.
de acquir. possess.Bald. & Salyc. in l. 2.C.si quis
igno. rem min. Curt.d.consil.72. colum.6.& 7.
Curt. iun.consil.78.nu.6. & 13. vbi de commu-
* ni, * & consil.168. nu. 29. Et quòd in iure erra-
uerint probatur primò ex minori eorum ætate
in qua à die mortis patris quindecim annis per-
manserunt, vt facilè probari posse dicitur, etiam
30 per scripturas authenticas, † licèt enim regulare
sit, quòd iuris error ab allegante probari debeat,
vt in proprijs terminis tradit Bartol. d.l.sed,& si
lege. §.scire,de peti.hæred.Aret.consil. 17.num.
11. in minore tamen præsumitur,& sufficit cum
allegare Bald.in l.4. C.de vsuc.pro.empt.Felyn.
d.c.de quarta, colum.8. vers.limita, vtiliter cum
31 concord. Secundò probatur quoq; † error iuris
præsumptione, quando sumus in apicibus iuris,
vel in casu valde dubio. Tunc enim iuris error
æquiparatur errori facti, vt per Bald.& Fely.vbi
supra, & Bal.in l.3. C.si quis igno.rem mi.Curt.
* iun.d.cons.20.nu.8.& 9.vbi de cōi * fidem facit,
Balb.in rep.l.Celsus 4.no.ante numerum 18.vbi
plures allegat concord.de vsuc.At causa Corni-
liensis, quāmaximas habuit difficultates in pos-
sessorio, & de apicib.iuris in ea fuit verè pertra-
ctatum, vt ex processu, & allegationibus tot cla-
rissimorum patrum liquet, igitur, &c. Probatur
32 tertiò iuris error † per sacramentum possessoris
si est persona fide digna.Bal.d.l.3.C.si quis igno.
rē mi.cuius decisionē sequitur,& plurib.exornat
Curt.d.cons.72.col.9. vers.verū vt nihil Balb.in
33 rep. d. l. Celsus 4. not. in fi. ff.de vsuc. † Et hoc
maximè procedit, si aliquæ apparent bonæ fidei
coniecturæ, vt per Curt.ibi, quæ sanè in nr̄a spe-
cie apparent, vt ex supra,& infra dicendis patet.
Verùm Ill. & Reuerendus d.Com. Camillus,est
persona fide dignissima,& oī exceptione maior,
vt notorium est,& iur̄m prædictū subire paratus
erit, ergo ad fructuū restitutionē non tenebitur.
34 Tertiò probatur bona fides † Ill.Dñorū Rubeo-
rum ex eo, quòd conuenti in possessorio iustam
causam litigandi habuerunt. hoc.n.ad causandū
bonam fidem,& fructuum lucrum sufficit,secun-
dùm Curt.iun.d.cōs.28. nu.10.11.13.& 14.Qđ
autem iustam habuerint causam litigandi patet,
tùm ex allegationibus memoratis,tùm etiam ex
sn̄ia contra eos lata,qua ab expensis fuerunt ab-
soluti. si enim temerè litigassent ad earum resti-
tutionem fuissent condemnati. l.cum quē teme-
rè,cum sua materia de iud. Probatur quarto bo-
35 na fides † ēt in hærede per famam pub.quòd res
fuit defuncti Bart. d.l.Celsus col.2. quē sequun-
tur ibidem scrib. & signanter Balb. sub nu.41.&
seq..vbi multos allegat concord.& ad simplicem
falsum rumorem decisionem extēdit. Anch.cōs.
305. tres dñi Fely.d.c.de quarta col.7. & in c.cū
contingat vbi etiam Abb. not.de rescrip.Rip.in
36 c.cum ecclesia nu.95.de causa poss.& ꝓpr.† Imò
assertio sola vnius legalis uiri bonam fidem pa-
rit glo.est in l.Titio in fi.de cond.& dem. & alia
glo. in d.c.cum contingat, vbi Abb.& Fel.Bald.
& Ang.in l.indicia col.pen.C.de rei vend.Alex.
consil.28.nu.10.li.1.Bero.q.65.nu.9.Rip.d.c.cū
Ecclesia, nu.96.Balb.d.l.Celsus, nu.45. qui latè
insistit, & Alcia. in tract.præsump.reg.3.p̄sump.
37 5.sub nu.3. vbi de cōi.* † Idem in assertione ma-
* iorum,vel aliorum propinquorū Bald. vbi ꝓxi-
mè, nu.39.in fi.& nu.44. post Bart.Bald.Ang.&
alios quos refert. Cęterū ꝓbari in nostra specie
facilimè posse dr̄ assertio propinquorū maiorū
legaliū virorū,ac fama de eo,quòd supra dictum
38 est ergo, &c. Quintò,& vltimò probatur † bona
fides memorata ex lōga possessione saltē trigin-
ta annorū Ias.in l.clam possidere.§.q ad nūdinas
* col.2.vbi de cōi. * ff.de acq.pos.Dec.cons.272.
nu.9.cū concord.Rip.latè d.c.cū Ecclesia,nu.99.
39 † Et hoc adeò verū est, vt ex tali possessione ma-
la quoq; fides de qua priùs cōstet, purgari possit
Bart.in l.2.C.vnde vi. Dec.d.cōs.272.n.9.Balb.
in rep.d.l.Celsus in 3.par.princ.nu.10.& 11.vbi
* cōcord.allegat,& de cōi* testatur Rol.à Val.cōs.
3.nu.93.& seq.li.1. At in occurrēti casu ꝑ trigin
ta, & amplius an. durauit possessorio Ill. Dñorū
Rubeorū.ideò suꝑ fructib.nō sunt ampliùs mo-
lestandi. Cōcurrentib.igitur tot legitimis causis,
bonam fidē indubiè possumus cōiectari, qnimò
singulæ de per se sufficerent,etiā si minùs forent
legitimæ, cū quælibet leuis iniusta, & temeraria
causa effectū hunc patiar vtsupra diximus,& cō-
sequenter fructuum cessabit restitutio.In oppo-
situm verò deducta nullū vr̄r negotium facere,
Nā primò quo ad personā Com.Philippi Marię
bona fides ex multis fuit demōstrata,& quaten⁹
ab initio fuisset malæ fidei, qđ non creditur,per
sn̄iam,quā ex post obtinuit,constitutus est bonæ
fidei possessor.Quoad personam aūt hr̄dū multò
magis idem concluditur,pro quibus lōgè plures
militant coniecturæ & causæ bonæ fidei vtsupra.
Et vt in indiuiduò singula fructuū genera pro-
curamus si de naturalib.loquamur,oīa possumus
concedere,q a nulli ferè ex Castro Cornilij cum
pertinētijs naturales fructus ꝑcipiunr̄. sin aūt de
industrialib. tunc aūt de extātib.aut de cōsūptis
agimus,si de extātib.cōcedimus vtsupra q̄q̄ eos
vsucaptos dicere possemus ꝑ ea quæ inferiùs di-
40 centur,sed nulli re ipsa extāt,† & cōtrariū ꝓbare
tenerī q id asseruerit arg. gl.in l. cū de lege de ꝓ-
bat. quā sequuntur ibiuē scrib. & Alex.cons.41.
nu.9. li.3.& cons,55.nu.6.li.1. Ias.cōs.34.col.3.
sub nu.5.Rip.post Bart.& alios in l.cōstante.nu.
* 1.ff.sol.matr. vbi de cōi,*& maximè ꝓcedit hæc
decisio in reo negante bona extare, vt in nostra
specie Castr.in l.Męnia.§.1.num.4.ff.eod.tit.

De

De consumptis autem in quibus videtur uis consistere, dicimus non esse restituendos, etiam si percipiens factus sit locupletior, ex quo iudicio particulari, non vniuersali petuntur secundũ glo. d.l.ex diuerso, quam sequuntur ibi Bart. & cæteri glo. & scrib. in §. si quis à non domino Insti. de re. diui. Curt. d. consil. 72. colum. fin. vers. quia ad ista omnia, qui communiorem, & veriorem opin. hanc attestatur. Sed si cõtraria sententia reciperetur, quæ non est recipienda per supradicta, tunc respondendum foret ex fructibus huiusmodi nõ esse factos locupletiores Ill. D. D.
42 Rubeos, † & nõ obstat præsumptio, quam Ang. in contrarium extare inquit post gl. in d.l. verũ, quia horum opin. communiter reprobatur, præsumptionem enim in oppositum potiùs vigere, quòd scilicet ex consumptione taliũ fructuum non sit factus cõsumens locupletior, tenet Ang. sibi contrarius, & Paul. de Castr. quos refert, & sequitur Curt. d. consil. 72. col. 4. vers. 7. concl. Fel. d. c. de quarta col. 9. vers. & in dubio nõ præsumitur Curt. iun. citato cõs. 28. nu. 14. vbi com-
43 munem, & veriorẽ hãc esse asseuerat. † Et quòd omnem videtur difficultatem tollere, vsucapti dici possunt fructus huiusmodi, ex quò per triẽnium, & longè plùs omnes ferè penes Ill. Dños percipientes manserunt, ideò peti ampliùs non poterunt. l. sequitur. §. fructus vbi glo. Bart. Ang. Imol. Castr. ff. de vsuc. Aret. in d. §. si quis à non domino Abb. d. c. granis col. 7. & in c. de quarta col. pen. vers. dico tantùm Bal. in l. 1. nu. 8. & seq. C. de vsu. & fruct. lega. Curt. cons. 72. prægallegato col. 3. vers. sexta conclusio, & colum. fin. vers. adhuc respondeo, & latissimè Balb. d. tract. præscrip. par. 4. quartæ par. princ. q. 35. pér to.
44 Et si dicatur † fructus Cornilij in fructibus ciuilib. vt plurimùm consistere, qui separatam habent naturam à naturalibus, atq; ab industrialibus, vt p Bart. & alios d.l. ex diuerso de rei vẽd.
45 † erit itidem animaduertendum, quòd adeo industrialium naturam capiunt, vt eorum regulis omnino subiaceant per l. si nauis vbi Bart. Bald. & alij not. ff. de rei vend. & idem Bart. & scrib. d.l. ex diuerso Cano. d. c. grauis, & in c. consultationib. de iu. patro. Soci. cons. 251. nn. 24. vol. 2.
46 † Vndè est, quòd fructus industriosi nuncupantur secundùm Bal. in l. pro onerib. ad fi. C. de iu. dot. Imò industrialissimi secundùm Sylua. cons. 49 nu. 77. & re ipsa ab industrialib. non differũt, vt per Io. Cap. in tract. de fruct. ti. 2. c. 3. Meritò, quod de ipsis industrialibus consumptis dictum fuit, his quoq; ciuilibus debet conuenire. Super extantibus. autem vix potest dubium incidere,
47 quãdo quidem, vel nulli supersunt vt supra, † vel si superessent, sola eorum immixtione cum alijs pecunijs facta, consumpti dicerentur. l. nam & si in fin. ff. si cert. petat. l. si alieni nummi. ff. de solu. cum vulg.

Consi. Lud. Sacc.

SVMMARIVM.

1 TVtor, vel curator, qui se ingerit, & vltrò offert, dandus non est.
2 Fallit in eo qui idoneus est, quia potest iudex eum tutorem, vel curatorẽ dare.
3 Idoneus autem esse debet duplici modo, videlicet respectu morum, & facultatum.
4 Idoneitas respectu morum præsumitur, nisi contrarium probetur, respectu verò facultatum probari debet.
5 Fideiussio autem supplet defectum probationis facultatum.
6 Idoneè cautum censetur, vbicunq; fideiussio, vel pignus datur.
7 Clausula (non obstan. &c.) in rescripto, derogat legibus, & iuri communi.
8 Clausula (de æquitate) operatur vt delegatus possit rigorem, & apices iuris non attendere.
9 Aequius est curatorem bonis absenti dari eum, qui ab intestato successurus esset, quàm extraneum, vt bona ipsa conseruentur, & non dilapidentur.

EPITOME.

Licèt tutor, vel curator, qui se ingerit dandus regulariter nõ sit, Fallit tamen in idoneo, qui dari põt. Idoneus autẽ morib. & facultatib. esse dẽt.

Quid autem circa has qualitates probari debeat; & an fideiussio suppleat probationem facultatum? explicatur.

Dec. & Gozad. in hac materia contrarij fuerunt, sed Dec. sententia probatur.

RESPONSVM LIX.

REctè videntur dubia per Magnificum D. primum cõsulentem resoluta, sufficeretq; doctissimis eius allegationibus subscribere. Verumtamẽ vt cliẽtulo efflagitanti morem geram, addere paucula decreui, q̃ clariorẽ adhuc ipsus causam reddant, & Ill. Dñi Gubernatoris sententiam demõstrent
1 iustissimã, atq; æquissimã. † Et quia uis tota consistere vr̃ super illo articulo, Vtrùm D. Paulus dari potuerit curator bonis Hieronymi eius fratris absentis, ex quo ad hmõi curã se ingessit, & vr̃ prima facie, quòd non per tex. vulg. in l. scire oportet. §. fi. ff. de tu. & cur. da. ab his, cũ sim. per quem ita in terminis rñdit Goz. cons. 68. nu. 10. aduersùs Decij, rñsum 575. Idcirco pro resolutione huius difficultatis, vltra allegata, cõsiderã-
2 dum est, † regulã d. §. fi. indistinctè nõ pcedere; etenĩ locũ nõ hẽt vbicunq; ille, q tutelę, vel curę

se ingerit, Idoneus est, quia iudex eũ decernere pôt, vt inquit ibidẽ gl. in ver. semper quã Doct. passim sequuntur, & signanter Gozad. in loco præcitato. Dubium igitur cadere pôt solummodo in hac nostra specie, an D. Paulus idoneus sit
3 nec nè? † Et sanè duplex idoneitas in quolibet tutore, & curatore requiritur, morum scilicet, & facultatum, vt nuncupatim tradit Vulp. in l. 2. in §. idoneos, quod Bart. & alij signant. ff. de Senar.
4 Tertul. † Quoad mores, verissimum est quemlibet idoneũ præsumi, nec vllam in id exigi probationem, licèt quoad facultates secus sit. glos. in l. si verò. §. 1. in ver. dubitetur in fin. ff. qui satisf. cogan. cuius sententiam probat inibi Bart. quem cæteri sequuntur. Vndè videtur fuisse necessaria probatio facultatum D. Pauli, vt curator dari potuerit, prout probatæ fuerant in casu illo, in quo Dec. & Gozad. pugnantes fuere vt supra.
5 Contrarium tamen intrepidè teneo in casu isto, duplici ratione. Primò, quia per æquipollens consultum fuit absentis indemnitati ex cautione fideiussoria per D. Paulum præstita, quæ tantæ est potentiç, vt de fideiubentis fide, & idoneitate ampliùs dubitari non permittat, citra
6 eius iniuriam d. l. si verò, §. 1. cùm materia; † Et hinc est, quòd in omni dispositione idoneè cautum censetur, vbicumque fideiussio, vel pignus datur l. si mandato Titij in fi. & ibi Bald. & cæteri not. ff. manda. l. 4. §. adijci, de fideicom. liber. c. cum constet vbi glo. & scrib. ext. de pignor. cum simi. Secundò, quia non à iudice ordinario, sed à Principis delegato datus fuit, Porrexit enim D. Paulus preces Serenissimo Domino N. Duci petendo extraneum curatorem remoueri, & se fratrem, ac proximiorẽ agnatum dari, & in rescripto commissum fuit Ill. D. Gubernatori, vt quod iustum, & æquum sibi visum fuisset, decerneret, cum clausula non obstan. &c. In quo rescripto duo sunt notãda, alterum quòd Princeps arbitrio D. Gubernatotis negotium remittit, & facultatem ei tribuit, sequendi æquitatem, alterum quòd ad hunc effectum derogauit legibus, & iu-
7 ri communi quatenus obstent. † hoc enim imputat clausula prædicta (non obstan. &c.) Bart. in l. fi. ad fi. c. si cõtra ius, vel vti. pub. & ibidẽ scrib. omnes in extrauag. ad repri. in ver. non obstan. Abb. Fel. & alij in c. nõnulli de rescrip. Cels. Hugo. in tract. de clau. nu. 28. & pluribus seq. Vndè sequitur, quòd D. delegatus æquitatem amplecti potuit, non attentis apicibus, & rigore iuris, tum
8 quia expressim derogatum fuit vt supra, † tum etiam quia simplex facultas sectandi æquitatem idẽ importat, vt docet Bart. in l. fideiussor. §. quçdam, & in l. quintus. ff. manda. latè Io. Baptista Perus. in tract. de arb. lib. to. c. 13. per to. Menoc. post Inno. & Paris. quos citat in tract. suo de arb.
9 iud. q. 65. nu. 4. † Quòd autem çquissimum fuerit fratrem absentis de cuius morte dubitaẽ, curatorem bonorum eius constitui, extraneo remoto, nullus certè inficiabitur, quandoquidem eius officium est bona conseruare, nè dilapidentur in præiudicium eorum qui successionem sperãt, vt dixit Vulp. in l. 2. ff. de legi. tuto. per quẽ tex. ita in terminis argumentatus fuit Dec. d. cons. 575. nu. 6. & argumentationem fatetur Gozad. d. cõs. 68. n. 2. vers. 3. iste, & latiùs prosequitur Caualc. in tract. suo de tut. & cura. nu. 301. atq; Menoch. d. tract. lib. 2. casu 150. nu. 19. in fi. & nu. 32. Quapropter si iuris rigore inspecto, curator dari, D. Paulus, non probata facultatũ identitate, nequiuisset, cuius contrarium ego verius ob fideiussionem præstitã, existimo, de æquitate tamẽ, quam Ill. D. Gubernator Ducali authoritate amplecti potuit, & debuit, secus iudicandum est, Idcircò D. Vestrç partes erunt in cõfirmando eius decretum saluo semper rectiùs sentientis iudicio.

SVMMARIVM.

1 Constitutio prohibet iuramẽtum actuale in contractibus apponi in Ducatu Parma, & Placent.

2 Iuramentum est quid spirituale.

3 Et ad Ecclesiam spectat.

4 Ideo laica potestas circa illud disponere non potest.

5 Iuramentum addit forum foro, propterea obligatus cum iuramento, potest coram iudice ecclesiastico conueniri, licèt laicus sit.

6 Hinc infertur secundùm Bella, quòd lex ciuilis non possit prohibere iuramenta in contractibus apponi, nè detrahatur ecclesiastica iurisdictioni, & num. 13. Sed contrarium vide num. 16. vsque ad fin. & maxime, num. 46.

7 Iuramentum in Deum dirigitur, & iurantem Deo obligat.

8 Ius ciuile non potest quicquam disponere de obligatione Deo facta.

9 Lex ciuilis, vbi canonico, vel diuino iuri contradicit in spiritualibus, his standum est.

10 Iurandum non est, nisi vbi necessitas exigit, Necessitasq; subesse dicitur, vbi concurrit vtilitas.

11 Vtilitas consistit in persuadendo alteri, quod vtiliter persuadetur.

12 Lex ciuilis nihil potest super iuramento directè disponere ex communi; quod declara, vt num. 53. 54. 55.

14 Fidei præstatio, & iuramentum idem esse videtur.

15 Exceptio debet esse de regula.

16 Iuramentum in contractibus de consuetudine tantùm apponitur, non ex legis dispositione.

17 Consuetudinem potest Princeps in statu suo tollere, & abolere.

18 Iuramentum remitti potest per eum in cuius fauorem præstitum fuit.

19 Pacto

19 *Pacto ad statutũ arguitur, & quod per pactum fieri potest, potest, & per l. ciuilem.*

20 *Lex ciuilis, licèt non possit contra ius Diuinum, vel cano. disponere, põt tamen ea iuuare, illisq; fauere.*

21 *Legi ciuili disponenti secundùm ius diuinum cõtrauenien s, dupliciter peccat.*

22 *Legi ciuili contrauenien s peccat.*

23 *Lex ciuilis coadiuuare dicitur canones, quando illis non contradicit.*

24 *Iurandi frequentiam abhorret lex diuina, atq; canonica, q̃a inde sæpissimè in periuriũ inciditur.*

25 *Iuramentum in contractibus, in quibus appositum non fuit, an subintelligatur, vel fingatur interuenisse, stante consuetudine apponendũ remissiuè.*

26 *Leges ciuiles Imperatorum Christianorum iuramẽta in certis casibus præstari prohibent, præsertim contra legis præceptum.*

27 *Et super viduitate seruanda.*

28 *Atq; super arbitrorum electione.*

29 *Leges quoq; gentilium pariter iuramenta prohibere consueuerunt, prout in relictis factis sub conditione iurisiurandi, quæ sustinentur, iuramento nõ præstito, lege illud prohibente.*

30 *Et in communi testatoris præcepto, contra leges, vel bonos mores.*

31 *Lex ciuilis in eo, quod canonico iuri nõ repugnat, in dubiè seruanda est;*

32 *Etiam in ecclesiasticis.*

33 *Lex ciuilis quandoq; remittit iuramentum, prout in eo, qui non esse in numero Decurionum iurauit.*

34 *Et in eo qui de iudicio sisti iurauit, cui potest per iudicem remitti iuramentum.*

35 *Atq; in eo, qui excipit de non numerata pecunia, quam recepisse iurauerat.*

36 *Ac etiam in eo, qui ex falsis instrumentis transegit cum iuramento.*

37 *Lex ciuilis quandoq; vim habet Apostolici.*

38 *Statuta prohibentia mulieres, vel minores contrahere sinè certis solẽnitatibus, etiam cum iuramento, & contractus aliter gestos præsumentia fictos, simulatos, vel dolo, metu, aut fraude celebratos, valent, & tenent, & seruanda sunt, secundùm * communem* opi. & .nu. 55.*

39 *Præsertim quando ex aliqua iusta, & rationabili cum condita sunt.*

42 *Anima cunctis rebus anteponenda.*

41 *Præsumptio iuris dicitur probatio.*

42 *Præsumptionum alia iuris tantùm, alia iuris, & de iure.*

43 *Præsumptio iuris, & de iure est, quæ fit à lege, & super qua lex ipsa aliquid disponit, & pro veritate haberi mandat.*

44 *Contra hanc non datur probatio.*

45 *Iuramentum contra bonos mores, non est obligatorium, & num. 58.*

46 *Lex ciuilis, ac Princeps possunt prohibere nè iuramentum in contractibus apponatur.*

47 *Temporalis iurisdictio separata est ab ecclesiastica, & vtraq; debet in suis terminis contineri.*

48 *Principibus laicis licere videtur leges condere, quibus prohibeantur subditis sui actus facere, p̃ quos eorũ iurisdictio ad ecclesiasticos iudices trãseat.*

49 *Clausula (in omnibus, et per omnia) quid importet.*

50 *Non entis nulla sunt qualitates.*

51 *Absolutio petenda non est à iuramento imposito super contractu metu gesto;*

52 *Neque super doloso, non tantùm dolo vero, sed etiã * præsumpto ob enormissimã læsionẽ, ex magis cõi*.*

56 *Bellam. in c. cum C. laicus de for. compec. in 6. declaratur.*

57 *Iuramenta prohibere in actibus iudicialibus, non respicit spiritualitatem, sed interesse ciuile, & politicum.*

58 *Principes seculares, nedum possunt, sed debẽt subditorum suorum saluti animæ inuigilare, & prospicere, & leges superinde disponentes valent, & tenent.*

59 *Debentq; id terrore potestatis legibus efficere, quod Sacerdotes docendo non possunt.*

60 *Fidei præstatio plurimùm à iuramento differt, vel diuersa est.*

61 *Alternatiua cadit inter diuersa.*

62 *Iuramento contrauenien s magìs punitur, quã fidei data deficiens.*

63 *Iuramento contrauenien s beneficio priuatur, non vero contrauenien s fides data.*

64 *Fidei præstatio an omnes iuramenti effectus operetur maximè controuersum est.*

65* *Distinctionem tamen communem* refert Alcia. qua conciliantur contraria opi.*

66 *Fides alia est humana, alia Theologica.*

67 *Fidem verò dans, de humana in dubio intellexisse creditur, & per consequens minimè iurasse, neq; iuramenti vinculo obstrictum esse, prout obstrict⁹ esset, si de Theologica fide sensisset.*

68 *Contrarietas in omni dispositione vitanda est.*

69 *Coniecturis locus non est, vbi sumus in claris.*

70 *Negocij sic vt supra tractari exitus.*

Ad mandatum Serenifs. D. Ducis Ranucij.

EPITOME.

Quæstio examinata coram Clemente viij. Sum. Põtif. refertur vtrũ scilicet posset Princeps secularis in statu suo prohibere iuramẽtũ in cõtractibus apponi, generali cõsuetudine nõ obstãte & alijs ẽt obiectis non obstantibus? & quis rei exitus?

RESPONSVM LX.

ANno 1594. cum Serenifs. D. Dux Ranutius Farnesi⁹ inuictifs. Alexãdro ei⁹ genitori iã biẽnio, in hoc p̃clarifs. Ducatu Parm. & Placẽ. successisset, plures edidit p̃ bono regimine salubres cõstitutiones;

Inter quas vna fuit ad tollendam vulgatā illam consuetudinē apponēdi iuramentū in omnibus contractibus, de iure cōi validis absq; iuramento; qui sæpissimè, & vt plurimùm, cōtrahentes ipsi in periuriū incauti, impræmeditatiq; incidere solebant; promissa cū iuramento non obseruantes, aut post statuta tpa; vel aliter Sacramento præstito contrauenientes, fuit autem huiusmodi constitutis tenoris infra notati, in fine præsentis responsi.

1 Constitutionibus igr̄ publicatis, Summo Pont. Clem. VIII. nunciatū fuit, constitutionem hanc Serenifs. D. Ducē iurisdictioni Ecclesiasticę p̄iudicialem condidisse; quod ægre ferre visus est, negotiūq; altiorē indaginē requisiuisse asseruit. Quocirca, cū per id tēpus idē Serenifs. D. Dux alijs de causis ad eūdem Sum. Pont. me Oratorē destinasset, in mandatis ēt dedit, vt cū Sanctitate Sua hac de re ptractarē; imprimisq; rectā suā intentionē enudarē in huiusmodi lege condēda; euitandi scz periuriorū frequentiam, & peccata subditorū suorū; subindeq; causas explicarem, quibus lex ipsa rōnabilis, & iurisdictioni Ecclesiasticæ minimè præiudicialis existimanda videretur. Demum verò promptā exhiberē obediētiam in eo, quod Sanctitas Sua præcipere, causa cognita, statuisset. Quæ cum à me benignè admodū, attenteq; Sum. Pont. audiuisset, ad Illustrifs. & Reuerēdifs. D. Cardinalem Segam Episcopum Placentiæ me remisit, cum quo de constitutionis validitate, & inualiditate agerem.

Adiui ergo D. S. Illustrifs. quā de negotio plenè instructam, & edoctam reperij; Nam plures proposuit difficultates, & doctissima argumenta contra hanc sæcularis Principis legem.

2 Et in primis, Iuramentū esse quid sp̄uale, c. 2.
3 de iureiur. † & ad Ecclesiam spectare. c. fin. de
4 fo. compet. in 6. c. venerabilem de elect. † Ideò laicam potestatem circa illud disponere nō posse, c. Ecclesia S. Mariæ de consti. c. tuam, de ord. cogni. c. si Imperator. 96. dist. Quæ ratio videtur generaliter procedere, siue de iuramento præstito, siue de præstando agatur, quando iura prædicta indistinctè loquuntur.

5 Secundò, considerabat iuramentum addere forum foro, operariq;, vt qui illud præstiterit in aliquo contractu, possit pro eius implemēto coram Ecclesiastico Iudice conueniri, d. c. fin. vbi
6 DD. de fo. compet. in 6. † Vndè constitutio prohibens in contractibus iurari, tendit ad iurisdictionis Ecclesiasticæ diminutionem, & hac potissimū ratione moueri, Bellam. in c. cum C. laicus de for. compet. in 6. ad sentiendum contra huiusmodi prohibitionem, vt inferiùs pleniùs dicetur.

7 Tertiò, Asserebat Iuramentum in Deum dirigi, & ipsi Deo obligare, c. debitores, de iure-
8 iur. & c. & si Christus, eo. tit. † Propterea ius ciuile, quod est infimum, nullo modo posse disponere de obligatione, quam homines cū Deo ipso contrahunt, vt in specie considerat Fortu. Garz. in tract. de vlt. fin. iu. num. 325.

9 Quartò, Adducebat, quòd quando lex ciuilis contradicit iuri canon. standum est ptoculdubio iuri canon. quando materia est spiritualis, dum vergit in animæ detrimentum, cap. nouit de iud. Bart. cōmuniter receptus in l. priuilegia, nu. 2. C. de Sacrosf. Eccl. Cano. in c. 1. de op. no. nunciat. At constitutio prohibens contrahentes iurare, aduersat̄ iuri can. circa spiritualia d. c. & si
10 Christus. §. quemadmodum, † vbi Sum. Pontif. interpretando illa verba (nolite iurare) ea intelligit, vt iurari non possit, nisi cum necessitas exigit, Necessitas aūt includit quoque vtilitatē, vt dicit gloss. in d. c. & si Christus, & post eam
11 Butr. in §. Iacobus, nume. 3. † Vtilitas autem in hoc consistit, vt alteri persuadeatur, quod vtile est persuaderi, c. tu malum, vbi gloss. & Turrecremat. 22. q. 1. Idemq; disponitur in præcedentibus, & seqq. c. c. eo. ti. Concludendum igitur licitum esse iuramentum ad confirmādam promissionem, & astruendam promissam fidem, vt etiam tradit Sot. de iusti. & iu. lib. 8. q. 2. consequenterq; legem prohibētem iuramentum, aduersari iuri cano. ita interpretanti ius Diuinum.

12 Quintò, Vt nostratum quoque authoritas non deesset ad probandum, quòd nulla lex ciuilis quicquam potest validè super iuramēto decernere, allegabat Aret. consf. 8. in princ. Boer. decis. 247. num. 8. Ias. in l. fi. num. 25. 26. ff. qui satisd. cog. post multos alios ab eo citatos, concludentē, quòd quando lex ciuilis directè disponit de iuramento, vt in casu nostro, receptissimum esse quòd non valet, Soci. iun. consil. 3. à nu. 24. vsque ad 44. lib. 2. Moder. Anchar. q. 14. nu. 18. Villalob. com. opin. lib. 5. nume. 99. Gab. tit. de iureiur. concl. 5. num. 15. post Bero. Cur. & alios, quos sequitur, Rol. consil. 31. num. 14. vol. 2. & latiùs consil. 99. nume. 11. cum pluribus seqq. lib. 3. & vltra hos Beltran. consil. 30. ex casu, colum. 4. vers. tum & quia, volum. 3. in no. qui
* etiam de communi * attestatur.

13 Sextò, & vltimò, Adducebat pro coronide, & in terminis terminantibus Bellam. in rep. d. c. cum. C. Laicus, num. 19. de fo. compet. in 6. tenentem constitutionem, & si non annullet iuramentum, sed pręstari tantùm prohibeat, non valere; idq; pluribus rationibus, & argumentis confirmare, cuius opin. contra moder. cōfirmat Valesf. in tracta. consultationum, & rerum iud. in Regno Lusitano, consultat. 99. vbi pro hac parte adducit Alex. Cassa. Curt. Afflict. Rui. & Vital. & nouissimè Pinel. in l. 2. nume. 2. C. de rescind. vendit.

14 Duo insuper objiciebat aduersùs hāc nostram cōstitutionē, Alterū, quòd in p̄fatione indicaret

Principem

Principem apponere voluiſſe manum in meſſem
alienam, profitendo velle animabus ſubditorum
ſuorũ conſulere, quod Eccleſiaſticorum ꝓprium
munus eſt, Alterum quòd contrarietatem quaſi
expreſſam contineret, prohibẽdo ſcilicet iuramẽ
tũ in cõtractibus apponi, & nihilominus permit-
tendo adhiberi clam, (ſub vinculo ſinceræ, & im-
maculatæ fidei) quæ iuramentũ quoddã videtur
importare, cum fides noſtra ſit res ſacra, vt virtus
eſt theologica, & ex propria ſua natura iuramen-
tũ inducat, & ꝙ inter fidei præſtationem, & iura-
mentum non ſit differẽtia, tradit glo. fi. in c. 2. de
fideiuſſo. ꝑ illũ tex. cũ quo concordaret, videtur
tex. in c. ad aures, extra de his ꝙ ui. vel met. cã, &
in c. peruenit de iureiur. & cum ſua opin. tranſire
videtur Abb. in d. c. ad aures, n. 3. cum ſeqq. & in
c. conſtitutus, vbi Gloſ. de tranſact.

Quod confirmari uidetur per illam exceptionẽ
(excepto periurio, eiuſq; pœnis ſpiritualibus, &
15 reatu animæ,) quæ debet eſſe de regula, l. nam ꝙ
liquidè de pœn. lega. Vndè arguitur quòd niſi
iſta fuiſſet excepta, ab illa fidei præſtatione, ꝓceſ
ſiſſent ex intentione legiſlatoris, & ꝑ conſequẽs,
quod de fide diuina intelligatur, ſub qua coutra
hentes ſe obligare poſſunt, & debent, & conſti-
tutio ipſa præcipit.

Ad impugnandam conſtitutionem Illuſtriſſ. &
Reuerendiſſ. D. Cardinalis, nedum oretenus, ve
rumetiam in ſcriptis protulit.

Ego verò pro ipſius conſtitutione validitate ſẽ
tiendum, debita cum modeſtia arguebam, & di-
cebam Primò.

16 Iuramentum in omnibus contractibus apponi
debere nulla lege canonica, aut ciuili, cautum re
periri, ſed tñ ex quadam generali cõſuetudine,
vt legere eſt apud Grat. conſ. 104. ad fin. lib. 2.
Barb. conſ. 43. nu. 7. li. 2. Gram. deciſ. 12. poſt nu.
14. Seraph. in tract. de virtute iuramẽti priu. 22.
nu. 106. vſq; ad fi. & Gabr. in ſuis comm. concl.
tit. de conſuet. concl. 3. num. 24.

17 Principem aũt poſſe conſuetudinẽ in ſuo ſtatu
in Ciuilib. ſeu ꝓphanis introductã tollere, & abo
lere l. 2. vbi Bal. C. quæ ſit long. conſuet. l. 1. cum
glo. in ver. ſingularium de reſcrip. l. 3. §. diuus de
ſepul. vio. §. fuerat, Inſti. de act. c. cũ Apoſtolica,
de his quæ fiunt ſi. conſen. capi. Oldra. conſ. 117.
bonæ memoriæ nu. 1. & conſ. 322. nu. 1. Bal. in
auten. nauigia, C. de fur. & in authen. omnes pe-
regrini per illum tex. C. comm. de ſucceſſ. Mart.
Laud. in tract. de Princ. nu. 26. Crau. pulchrè in
tract. de antiq. temp. par. 1. nu. 14. 15. 16. cum cõ
cord. & tantò magis, quando res ad ius cõe redu-
cit, Caſtr. in l. de quib⁹ col. fi. de legi. Rot. de cur.
in tract. de conſuetu. ſect. 7. nu. 33. prout in ꝓpoſi
to caſu contingit; nã ſublata huiuſmodi cõſuetu
dine remanent contractus in ſua propria natura
ſolo conſenſu, & alijs ſuis requiſitis perfecti, iura
mentum non requirẽtes, niſi in certis caſibus ab

hac etiam conſtitutione exceptis; & cum iure cõ
muni conueniat. Ergò de iure valida.

18 Secundò. Conſiderabã, quod iuramentũ remit
ti poteſt per eũ, in cuius fauorẽ p̃ſtitũ fuit, c. 2. cũ
not. de ſponſ. vbi Ioã. And. & alij c. conſuluit de
vſuris, l. fin. ĩ prin. cũ not. ff. qui & a quib. Rom.
conſ. 12. n. 2. Sed ſi p̃ſtitũ iuramentũ remitti põt
ꝑ pactũ; multò magis p̃ſtandũ; & ſic cõuenire pñe
contrahentes, vt iuramentũ in eorũ contractib⁹
nõ p̃ſtetur, arg. l. Patre furioſo, de his qui ſũt ſui,
19 vel alie. iur. † Cæterũ, quod ꝑ pactũ põt fieri, põt
ẽt ꝓ ſtatutum, & ſic legẽ ciuilẽ l. fin. in fi. C. de fi-
deiuſſ. not. in rub. C. de Decur. lib. 10. ita arguit
Salic. in auth. ſacrm in fi. C. ſi aduer. vẽdi. & poſt
eũ Alex. cõſ. 151. nu. 4. li. 7. Igr̃ cõſtitutio valida.

20 Tertiò. Dicebã, quod l. ciuilis q̃uis non poſſit
contra canones diſponere põt tñ illa coadiuua-
re, adeò quod ſi fauet iuri diuino, vel canonico,
eiuſq; intẽtionẽ iuuat, tenet, & ſubſiſtit, c. 1. vbi
glo. in ver. adiuuatur, atq; Abb. & cæteri not. de
nou. op. nunc. c. ſi ĩ adiutoriũ 10. diſt. Fort. Garz.
d. tract. n. 348. cũ exẽplis ab eo congeſtis n. 335.

21 Et hinc eſt, quod cõtrauenĩẽs l. ciuili diſponenti
ſñ l. diuinã dr̃ peccare dupliciter, ob p̃cepiũ iuris
diuini, & iuſſum Principis contemptum, Bal. in
l. cum quis nu. 14. C. de iu. & facti igno. Henric.
Boic. d. c. 1. in princip.

22 Peccat etenim, qui contra legis ciuilis præce-
ptum agit, c. 2. de ma. & ob. c. ꝙ reſiſtit 11. q. 2. c.
quæ contra 8. diſt. c. legi 16. q. 1. Feder. de Sen.
conſ. 272. ſtatutum ciuitatis.

23 Imò coadiuuare dicitur, quoties non cootradĩ
24 cit canonibus, c. 1. 10. di. † At iuri, nedum cano-
nico, verum & diuino conuenit euitare iuramẽ-
tum, & eorum frequentiam; quia ab his in periu
ria ſæpiſſimè dilabimur, c. ita ergo, c. nõ eſt, & c.
ſi peccatum 22. q. 1. c. 3. de cohabit. cleri. & mul.
c. ſi verò de iureiu. & c. & ſi Chriſtus, §. quædam
eo. ti. vbi ſignanter Sum. Pontif. (poſtquam abſti
nendum eſſe à iuramẽto; præterquam in caſu ne
ceſſitatis, aſſeruit) rationẽ reddens inquit (qñ ex
frequenti iuratione periurium ſæpè contingit.)
citans illud Eccleſiaſticorum (vir multum iurans
replebitur iniquitate, & de domo eius non di-
ſcedet plaga.) Vndè not. glo. ibidem in ver. ſe-
quitur, & in d. cap. ita ergo, id, quod non eſt ma-
lum, ex ſe rectè prohiberi. quando malum indè
ſequi poteſt per occaſionem inde ſupradictam.

Iure quoque diuino idem cautum eſſe certò
ſcimus, nam vltra locum Eccleſiaſticorum pro-
ximè citatum, ſcriptum eſt, Deuteronom. 5.
(Non periurabis in nomine meo, nec aſ-
ſumens nomen Dei tui in vanum) regiſtrato
in cap. habemus, 22. quæſt. 1. & Saluator Mun-
di Matthæ. 5. ait, (quia dictum eſt antiquis,
non peierabis, ego antem dico vobis, noli-
te iurare omnino) quod præceptum, hoc ſal-
tem indubitanter continet, ut quantum fieri

poteſt, euitemus iuramenta,& occaſiones periu-
riorum. Ideo legimus in c.in nouo 22.q.1.in no
uo teſtamẽto prohibitum eſſe oĩno iuramentũ,
non quia iurare peccatum ſit, ſed quia peierare
immane peccatum eſt, à quo longè nos eſſe vo-
luit, qui oĩno nè iuremus prohibuit. De qua re
apud Bellam.in d.c.cum C. laicus nn.26.de for.
compet.in 6. & per Sotum latè de iuſt.& iu.li.2.
q.4.artic.3. Quid igitur iuri diuino,& canonico
conformius, quàm iuramenti frequentiam ni-
mis larè diffuſam,cohiberet,& refrenare, & con
trariam conſuetudinem, imò potiùs abuſum, &
25 corruptelam tollere? quam vſq; adeo proceſſiſ-
ſe intelligimus,vt plurimi contendant in illis et-
iam inſtrumentis,in quibus appoſitum non fuit
iuramentum ſubintelligi,& fingi debere, & per
conſequens periurium, ac periurij pœnas etiam
ignoranter incurri poſſe,vt latè diſputat Seraph.
poſt multos relatos d.priu.22,nu.100.cum mul-
tis ſeqq. & ſignanter nu.108.verſ. contrariam.
Non videtur ergò conſtitutionis validitas in du
bium reuocanda.

26 Quartò allegabam leges ciuiles Imperatorum
Chriſtianorum prohibentes in certis caſibus iu-
ramentum præſtari.ad euitanda periuria, videli-
cet l.nõ dubium in fi.C. de legi. vbi illud nõ ad-
mitti contra legis præceptũ mandat,& inde col-
ligit Bald.nu.27.legem ciuilem poſſe decernere,
27 vt iuramentum non admittatur,†ad idẽ eſt tex.
in l.2.in prin.C.de indic.vidui.toll. vbi Impera
tor prohibet iuramentum ſuper mulieris vidui-
tate; inquiens(nullum concedimus fieri iuramẽ
tum ſecundùm legem prædictam)& in §.tale igi
tur ſubiungit(tale igitur iuramentum conquie-
ſcat, & rationem ſubdens inquit (Augeri enim
noſtram Rempub.& multis hominibus legitimè
progenitis frequentati, quàm impijs periurijs af
fici volumus,cum ſatis eſſe inhumanum videa-
tur.per leges,quæ periuria puniunt,viam periu-
rijs aperiri.)

28 Concordat tex.in auth.decernit, & in corpore
vndè ſumiſ,C.de arbi.prohibens electionẽ arbi-
tri cũ iuramento; vbi Bal.in 2.not.colligit, quòd
lex ciuilis poteſt iuramentum reprobare.

29 Apud Ethnicos id mulιò magis receptum fuit,
nam in l.quę ſub conditione in prin.& §.ſi quis.
de condi. inſti. in relictis factis ſub iuriſiurandi
conditione,prohibetur, & reprobatur iuramen-
30 tum,& ſuſtinetur legatum,†ſimilis eſt tex. in l.ſi
quis inquilinos,§.fi.prohibens iuramentum prę
ſtari contra leges, vel bonos mores à teſtatore
demandatum,vbi glo.concord.citat. & in mate-
ria cõtractuũ,l.iuriſgẽtiũ,§.& generaliter ḋ pac.

31 Cum igitur nec iura prædicta correcta reperiã
tur iure canonico,nec generali aliqua lege veti-
tum ſimiles leges in futurum promulgari poſſe,
de illarum vi diſceptandum non videtur, per d.
32 l.1.cum materia de no.op.nunc.†quandoquidẽ
legibus ciuilibus,etiam in Eccleſiaſticis,ſtãdum
eſt, niſi canonibus contrarium diſpoſitum repe-
riatur, vt ait glo.in d.c.1.in ver.adiuuatur, cui
conſonat doctr.Archid.in c.benè n.6.96.di.aſſe
rentis,leges omnes,quæ canonibus nõ repugnãt
cenſeri à Papa confirmatas,& fortu.Garz. d.tra
cta.nu.385.

33 Quintò.Dicebam fortiùs,legem ciuilem ſolere
etiam iuramentum præſtitũ ex cauſa remittere;
& condonare,vt in l.fin.ad municip. vbi, ei qui
iurauit non eſſe in Decurionum numero, remit-
34 titur iuramentum, † & in l.fi. tit. qui ſatiſd.cog.
Remittitur per iudicem ei,qui iurauerat de iudi
35 cio ſiſti,†& in l.fi.C.de nõ num.pecu.remittitur
36 ei,qui excipit de non nu.pec. † & in l.ſi ex falſis,
C.de tranſact.ei qui ex falſis inſtrumentis tranſe
37 git.†Quibus,& alijs ſimilibus caſibus dicitur lex
ciuilis habere vim Apoſtolicì, glo. in l. adigere,
§.fi.de iu.patron.

38 † Sextò. Aiebam ſtatuta diſponentia minores,
vel mulieres ſinè certis ſolemnitatibus obligari
non poſſe,etiam cum iuramento,valere,& tene-
re; ac paſſim obſeruari,ſi contractus aliter geſtos
pręſumunt fictitios,vel dolo,metu;aut fraude ini
tos,Bart.in l.omnes populi nu. 25. de iuſt.& iu.
aſſerens,ſe ita iudicari vidiſſe, & citans Iaco.de
Belui,Bald.d.l.non dubium, num.26.verſ.ſed de
iure canonico,& nu.27.C.de legi.& in l.nec pa-
tronus,C.de op.libert.in authen. ſacramẽta pu-
berum nu.5.verſ.& ideo,C. ſi aduer. vendit. ita
de facto ſeruari affirmans,pro qua opi.aſſerit ibi
Fulg.iudicatum fuiſſe, Imo in c.2.de pact. in 6.
Anch.in c.1.in 11.q.prin.de conſt.& in cõſ.317
viſa facti narratione,& cõſ.330. nu.9. Alex.cõſ.
151.nu.3.4.& per totũ li.7.& conſ.196. num.4.
lib.4.Caſtr.conſ.314.nu.7.li.1. Corn. conſ.121.
col.2.li.4 Crot.in d.l.oẽs pop.nu.47. Igne.in d.
Auth.ſacramenta n.79.80. Caccial. in repet.d.l.
oẽs populi nu.72.Salic.in d.auth.nu.26. vſq; ad
fi.concludens pluribus rõnibus tale ſtatutum va
lere,Rom.conſ.12.in prin.n.2.verſ.reſultat,vſq;
ad fi.& ibi Mando. in addit. in verb.indirectum
* multos alios citans, & de cõi * atteſtans Ferrar.
caut.16.cõis,& vera,Gozad.conſ.16.n.10.Rui.
conſ.53.nu.23.li.1.conſ. 146.nu.12.13.li.2. Iaſ.
in l.fi.n.25.q ſatiſd.cog.& in d.auth.ſacramenta
nu.84 85.& cõſ.133.nu.17.li.4.Boer.deciſ.247.
nu.8.Soc.conſ.66.nu.22.li. 1.Dec. in conſ.403.
nu.22.Ang.conſ.160.col.2.uerſ.contrariũ dico,
Barb.cõſ.21.col.1.li.1.& conſ.6.nu.4.6.14.li.4.
Curt.iun.conſ.50.per to.& conſ.118.nu.6.con-
* cludens,hanc ueram,& cõem * eſſe Pariſ.cõſ.49
& 97.nu.4.lib.1.Soc.iun.cõſ.3.nu.20.35.36.37
* li.2.vbi de communi, *Alcia. in c.cum contingat
* nu.184.de cõi * ẽt atteſtãs ex. de iureiu. Rimin.
iu.inſti.quib.alie.li.vel nõ.ĩ prin.n.297.cũ ſeqq.
ubi nõ eſſe ab hac opi.diſcedẽdum aſſerit pluriũ
numero cõfirmata, pro qua multos allegat alios
Menoch.

Menoe. de recup.poss.remed.15.n.135.& seqq.
& nu.179.cũ seqq. Alba. conf.70.num.7. eõem
* * affirmans. Villalo. in suis cõmunib. in litera.s.
nu.99. Ancha.Regien.q.14.num. 18.cum seqq.
par.2.Seraphi.d.tract.de priui. iuram. priui.61.
nu.18.& latiùs priui.83.n.79. cum seqq. vbi de
* cõi * & hanc ẽt sñiam tandem amplectitur. Rol.
in contrariũ citatus d.conf.99. lib.3. nu.10. 19.
& 27. quoties statutũ fingit, aut p̃sumit sup actu
tpali, & non sup iuramẽto, allegans Abb. Dec.
Rui.& alios. Ita.n.loquitur nostra constitutio,q̃
contractus aliter gestos p̃sumit fictitios,& dolo-
sos, & tales fingit, atq; simulatos,& meticulosos
in illis ver.(si qñ igit, &c.) per quę nihil p̃sumit,
aut fingit sup iuramento, sed tm̃ sup actibus tẽ-
39 poralibus. † Fatetur quoq; Rol. ibidem nu.21.
* & 27. & de cõi * attestatur,opi.Bart.& sequaciũ
rectè procedere,vbicũq; iusta, & rationabilis cã
subest taliter disponẽdi, vt quia mulieres,& mi-
nores frequenter decipi, & lædi consueuerint.
At quæ iustior, & rationabilior causa excogita-
ri põt, q̃ zelus salutis animarũ, vt periuria fre-
40 quentissima euitentur? † Si.n.pro conseruatio-
ne facultatũ cã iudicaĩ iusta,& rationabilis,mul-
tò magis p cõseruatione animæ, q̃ cũctis rebus
anteponẽda est. l.sancimus.C.de Sacros. Eccles.
41 Quamplura huius sñiæ fundamenta apud rela-
tos authores legi possunt, sed vnũ apud me p̃ci-
puum est, quòd cũ plures probationũ sint spẽs,
* vna earum est præsumptio, vt p Scrib. omnes *
in l.admonendi de iureiur.& in rub.C.de pbar.
42 cano.in rub. ex̃.eo. & alibi sæpè † præsumptio-
num autem aliæ sunt iuris tm̃, Aliæ iuris, & de
43 iure, vt oẽs norunt, & in locis p̃dictis legitur, †
& præsumptio iuris, & de iure ea est, quæ fit à
lege, & super qua lex ipsa aliquid disponit, & p
veritate haberi mandat. Bald.in l.siue possidetis
nu.6, C.de prob. Fel.in cap.quanto, num.3. de
præsumpt. Alciat.in tract.p̃sumpt.in p̃lud,par.2.
44 nu.4.† Ita vt contrarium probari nequeat.Bald,
in rub.ex̃.de probat.n.1. Innoc.in cap. quia ve-
risimile, nu.2.de præsump.Alex.in l.inter stipu-
lantem.§.1.nu.3.de verb.oblig.Rom.in l si duo
num.8. de acquir. hæred.Alcia.vbi supra, nu.5.
Cumq; constitutio ista p̃sumptionem doli, frau-
dis,metus,& simulationis inducat, & superindè
disponat, actus annullando,& inualidãdo,certo
certiùs vĩ, perinde esse, ac si verè dolus, fraus,
45 metus, & simulatio interuenissent, † quo casu
dubium non est,iuramentum viribus carere; q a
contra bonos mores, cap. non est obligatorium
de reg. iur. in 6. vbi gloss. & Docto. perplura
afferunt exempla, c. Abbas quod me. causa.
d.c. cum contingat de iureiur. cap. quamuis de
pac. in 6.& cap.licèt mulieres de iureiur.eo.li.6.
Bart. latè in l.si quis pro eo.num.6.7.de fideiuss.
consequenterq́; cum iure cano. cõuenit.Ad hoc
videatur in specie Rolan.d.conf.99.n.19. & 27.
post eos quos citat. Ergo constitutio valida.
46 Septimò, Afferebam tãdẽ multorũ clarissimo-
rum Iurisconsultorum authoritatẽ,qui in pprijs
terminis nostris voluere, legẽ Ciuilem,ac Prin-
cipem prohibere posse iuramentum in contra-
ctibus apponi. Et in primis.

Gemin. qui fuit Cam. Apostolicæ Auditor in
suo conf.51.p to.vbi bonas adducit rationes,&
authoritates, concludens,quòd licèt non possit,
l. ciuilis iuramentũ iam p̃stitum infringere, põt
tamen super præstando disponere,illud præstari
prohibendo; imò plus tenet, quòd si per viam
præcepti non prohiberet, sed tantùm per viam
consilij, idem foret iudicandum, & idem tenet
Gemin. in d.cap. quamuis. col.pen.in vers. sed
quæritur, de pact. in 6.

Bald. in l. pactum,nu.1.vers.Item nota vnum.
C. de Collat.

Alex.conf.151. num. 3.4. & ferè per tot.lib.7.

Imol.in c. quamuis,col. vlt.de pact. in 6.

Fely. in cap. super his, sub nume.1. vers. facit
etiam de accusat.

Ias.in Auth. Sacramenta puberum, nume. 82.
C. si aduers. vendit.

Mars. sing.194.

Dec.in d.l.pactum, quod dotale,nume.11. C.
de collat.

Guliel.Bened.in rep.c.Rainutius, in ver. duas
habens filias, num.247.

Cassan. in constit. Burg. rub. 4.§.7.ti.supposè
qui les dict. num.58.

Io;Lup.in rep.cap.per vestras.§.fi.nu.20.&30.
de do. inter vir. & vxo.

Gomes. de contractib. cap.14.num.22.

Igne. in rep. d. Auth. Sacramenta puberum,
num.77.C.si aduer. vendi.

Cor. in conf.192. ad fi. vol.1.

Ferd.Loa.in rep.l.filiusfamilias.§.diui,nu.147.
de leg.1. vbi præter euitationẽ periurij conside-
rat ẽt euitationem excommunicationum, quæ
frequenter emittuntur à Iudicib. Ecclesiasticis.

Iacob. Peroz in Schol. ad l.6. ordi. tit.1.lib.3.
colum. 795.

Fortu.Garz. de vlt.fi.iu.illat.20. nu.230. & de
actio.iura.cap.12.num.9.

Didac. à segu. in rep.l.1.§.si vir, num. 118. de
acquir.possess.

Didac.Couarr.in relect. d.c.quãuis.§.3. n.7.8.
qui notabiliter loquitur, asserens, constitutionẽ
ita disponentem in Regnis Castellæ validã esse,
datò quòd emanasset ad conseruãdam iurisdi-
ctionem sæcularem, qua priuari solent Iudices
laici ex dispositione d.c. cum C. Laicus, de fo-
ro cõp. in 6.cõtra dispositionem,c.nouit de iud.

Nauar. in conf.1. num. 45. vbi constitutiones
Castellæ Lusitaniæ, atq; Burgundiæ,& Nauarrę
apprimè tuetur; eandem rationem perpenden-
do, respectu iurisdictionis tẽporalis cõseruãdæ.

C.Lud.

C.Lud. Molin. in tract. de iust. & iu. tracta. 2. disput. 149. vers. quoad potestates, & seq. vbi de constitutione pdicta Castellæ, & alia simili Regni Lusitaniæ tractat plenè.

Anasta. Germo. de sacro. immun. lib. 3. cap. 21. nu. 186. cum seqq. allegans etiam Pedem. constitutionem eiusdē tenoris, & signanter nu. 192.

Petr. Duenas Reg. 335. nu. 20. vers. est tamen notandum.

Seraphi. de virt. iuram. priuil. 22. num. 120. ad fin. quò loci de statutis Senarum, & Cortonæ, idem disponentibus, mentionem facit post Cor. supra citatum.

Arrius quoque Pinell. in d.l. 2. par. 3. c. 1. nu. 2. easdem constitutiones perpendens, concludit, prohibitum esse de earū validitate dubitare, cū a catholicis Principib⁹ pmulgatæ sint; & nu. seq. vers. contra verò, aduersùs Seguræ, & aliorum sñiam, tenet indistinctè, constitutiones valere, tā pro contractibus de iure cōi inualidis absque iuramento, quàm pro validis; subiungens Principes sæculares in hoc prudēter subditis suis cōsulere, quod propriū eorū munus est. l. optimā. C. de contrahen. & com. stip. & cap. Regū offīn, 23. q. 5. Sed hæc Segu. & Pinel. dissensio in nřo casu cessat, cū loquatur constitutio, de qua agimus, de illis tm̄ contractibus, qui absq; iuramēto tenent; & in alijs iurare permittat ad formam iuris cōis, atque municipalis; ēt vltra constitutiones locorum memoratorum, exhibebā quoq; Decretum Serenifs. Ducis Mantuæ prohibentis iuramentum contractibus adijci, & clausulam eius loco subrogantis, quā vim iuramēti habere voluit, pterquam periurij, & fori, cuius Decreti meminit Paris conf. 110. nu. 6. & 39. lib. primo. & Nat. conf. 479. nu. 12. sm̄ quod decretū affetis Rotam Mantuanam co assidente, pluries iudicasse, & conf. seq. num. 12. 14. & 15. vbi notabiliter loquitur. Nec non aliud decretum Serenifs. D. Ducis Ferrariæ editum Regij, prohibitiuum vt s̄, & annullans oēs contractus cum iuramento actuali celebratos, cum expressione eiusdem causæ euitandi periuria, in quæ multi imprudenter incidebant, & ea etiam pauci pendebant. Videri ergò hæc sententia ex tantotū Patrum authoritate communis, ac magìs communis debet, & amplectenda.

Vndè concludebam deniq; ex iuribus, rationibus, authoritatibus, exemplisq; sup. relatis, constitutionem nedum mihi videri posse subsistere, sed piam Principis intentionem, vndique præseferre.

Ad argumenta verò D. S. Illustrifs. respondebam breuiter; & ad primū, quòd iuramentū sit quid speciale, & ad Ecclesiam spectans, fatebar verissimam esse legem ciuilem, non posse super iuramento præstito disponere, quia vinculū est iam animæ inductū, & obligatio cum Deo contracta; sed vbi de præstando tractatur, cessare argumentum, quia tunc non ponit ipsa lex ciuilis manū in messem alienam, sed suo iure vtitur, prohibendo subditos suos frequentare iuramēta absq; necessitate, & per consequens in periuria, vt plurimū incidere; & hanc esse veram, & cōem distinctionem relaram à Gomes. & alijs auctoribus præcitatis in vltimo fundamento.

Secundò dicebam legem ciuilē posse adiuuādo ius diuinum, & canonicum, disponere circa specialia, & præsertim super iuramento, & prohibere iurandi consuetudinem, & ità cū diuina lege, canonicaq; conuenire, vt in 3. fundamento latè ostensum fuit.

Tertiò respondebam posse quoq; legē ciuilem sup iuramēto præstito disponere, qñ est contra bonos mores, vcz illud remittendo, & inefficax declarando, vt in casu nostro, si super actibus fraudolentis, dolosis, & meticulosis præstatetur, & quos iuris præsumptione tales esse constar, vt s̄. in penult. fundamento plenè deductū fuit.

Ad secundum, d.c. cum C. laicus quod est vltimum de foro compe. in 6. addens forum foro, pp vim iuramenti, ita quòd sublato iuramento imminuta manet ecclesiastica iurisdictio.

47 Respondere posse dicebam primo hoc nō esse incōueniens, cum tpalis iurisdictio dicatur potiùs conseruari, & ad ius cōmune negotium reduci, inspecta ēr diuini iuris, & sacrorū canon. dispositione, quo tpalis iurisdictio separatur, & vtranque in suis terminis contineri debere pcipitur, e. qm̄. x. dist. repetito, in e. cum ad ve-

48 rū 96. dist. glo. & Scrib. in c. nouit de iud. † Nimirùm Principibus laicis licere vř in leges cōdere, quibus prohibeatur subditis suis actum facere, per quem sua tpalis iurisdictio ad iudices ecclesiasticos transeat, & hoc est, quod in terminis tradunt Guliel. Bened. Couar. & Nauar. in locis præcitatis.

Secundò, & magìs concludenter respondebā nihil detractum ecclesiasticæ iurisdictioni dici, aut suspicari posse, ex quo iuramenti loco clausula subrogatur, quæ oēs ipsius iuramenti effectus parit, citra periurium, cōsequenterq; operatur ēt, vt promittens possit ad forum ecclesia-

49 sticū trahi, † etenim illa verba (in omnibus, & per omnia) sunt generalissima. Rom. conf. 82. num. 3. & important oēm substantiam, & qualitatem, itaut inter duo subiecta nulla sit differentia l. 1. vbi Alex. nu. 9. Iaf. num. 15. Rip. nu. 1. cum seqq. de leg. 1. Curt. conf. 84. num. 19. Rol. latè conf. 67. nu. 4. & plurib. seqq. lib. 3.

Cæterùm ad huiusmodi suspitionem remouendā, non opus fuisse asserebam hac lege prohibere iuramentum, vt subditorum causæ ad ecclesiastica tribunalia non conuolarent, si quidē nullibi in toto Parmensi, & Placentino statu practicatur dispositio d.c. vlt. de foro compet. in 6.

in 6. prout ab vtroque Reuerendiss. Episcopo fides haberi poterat.

Et ego pro veritate asserebā nunq̄ vidisse, aut audiuisse, solius iuramenti virtute quęquam ad forum Ecclesiasticū in his partibus tractū fuisse; Adeoquòd Serenis. D. Dux, nulla alia cā mot⁹ fuit, nisi pro vitandis subditorū periurijs, vt in præfatione attestatur, quæ mentem, & causam finalem eius declarat. l. fi. de hæred. insti.

Ad tertium, quòd iuramentum in Deū dirigat, & ipsi Deo obliget, respondebam primò, id procedere in iuramento præstito, non in præstādo, in hoc.n. nulla directio, & nulla obligatio cadere

50 pôt; † q̄a nō entis nullæ sunt qualitates; l. eius. ff. si cer. pet. & de tali præstito loqui Fortu. Garz. in oppositū citatū; tractat.n. de annullatione ipsius iuramenti, & sic de in esse deducto.

51 Secundò etiā dicebam, iuramentū nō esse obligatoriū, qn contra bonos mores est, d. c. nō est obligatoriū, de reg. iu. in 6. cū alijs relatis s. in 4. 5. & 6. fundamento, & p̄pea iuramentū, si cōtra legis prohibitionem, & super actu præsumpto doloso, meticuloso, & simulato, etiam legis præsumptione, interpositum fuerit, neque Deo,

52 neque hoībus obligare. † Constat.n. quod à talibus iuramētis nulla est absolutio necessariò petenda, vt de meticuloso cōtractu tradit Cro. cōsil. 53. num. 15. 17. & 18. lib. 1. & Alcia. in c. cum contingat, nu. 47. & seq. de iureiur. & de doloso, non solum dolo vero, sed ēt re ipsa ob enormissimā læsionem. Dec. conf. 180. nu. 6. Gram. consil. ciui. 128. num. 2. vbi de cōi. * Barba. conf. 53. nu. 2 t. lib. 2. Soci. iun. de magis cōi, conf. 3. n. 42. 45. lib. 2. Gabr. concl. 3. n. 38. de arbit. Simoneel. de decre. multos congerens, & de magis communi * pariter attestans lib. 3. tit. 8. nume. 231. Rol. conf. 7. num. 53. lib. 3.

Ad quartum, quòd quando lex ciuilis contradicit diuinæ, vel canonicæ, his standū sit, nō ciuili, fatebar q̄dem assumptū, sed minorē p̄positionē negabam; qn̄quidē cū vtrǫque iure, diuino scilicet, & canonico, nr̄a potiùs conuenit cōstitutio, vetando iuramēti frequentiā absq; necessitate, & vtilitate aliqua; vt in 3. fundamēto abundè dictū extitit, & inferiùs quoq; dicetur, ostendendo omnes iuramenti effectus adhuc perdurare, quos lex canonica pôt prætendere.

53 Ad quintum, quòd super iuramento nequeat lex ciuilis quicquā directò disponere ex allegatis authoribus, de cōi ēt attestantibus, aduertēdū dicebam, Aret. & alios oēs loqui in iuramēto præstito, cuius virtus tolli, & remitti nō pôt, per statutum, quod dat formā aliquā seruādam in contractibus, qua non seruata, illos annullat, ēt iuratos, qui casus longè distat à nostro, quo præstari prohibetur, vt periuria euitentur, quæ est causa admodum rationabilis.

54 Secundò respondebam Doct. in oppositum citatos loqui in statutis directò disponentibus cōtra iuramentū, illud annullando, secùs aūt sentiendū, si p̄ indirectū disponerēt, p̄sumendo, aut fingēdo cōtractus dolo, vel metu, aut simulatè

55 factos, † iuxta relatam doctr. Bart. in d. l. omnes populi cōiter, * & magis cōiter receptam, vt sup. in 6. fundamento ad saturitatē ostensum fuit, Nostram autem cōstitutionem hāc p̄sumptionē, & fictionem facere, ergo validam esse.

56 Ad sextum, de authoritate Bellam. & paucorū tenentium talem legem minimè subsistere, vnico verbo responderi posse asserebam, opinionē Gemin. Bald. Alex. Imol. Felyn. & aliorum sup. relatorum in 7. fundamento, vltra triginta, multùm præponderare, & communem * dici posse, & debere, ideo tenendam.

Secundò, respondebam dicta Bellam. nostram potiùs sn̄iam confirmate, nam nu. 19. firmat regulam p̄ nobis, q̄ postea limitat præsupponēdo principalem causam, & intentionem Principis prohibentis iuramenta esse detrahendi iurisdictioni Ecclesiasticæ, nè scilicet trahantur iurātes ad forū Ecclesiasticum, ex dispositione d. c. fi. de fo. compet. Quæ rō cessat pęnitus in nr̄a specie, quia constitutio p̄mittit effectus oēs iuramenti, & sic additionē fori foro, vt sup. in 2. responsione ad 2. fundamentum contrariū dicebam; cessante ergò rōne, q̄ Bellam. mouit, cessat quoque eius sententia. Subdit quoq; Bellam. aliā rōnē, quia scz non est p̄cludenda via probationibus p̄ viā iuramenti, sed hæc nō tangit constitutionis nostræ dispositionē, quæ non prohibet iuramenta iudicialia, sed potius p̄mittit, vnā cū mul-

57 tis alijs in §. excipimus. † Vltra quod ista rō nō respiceret spiritualitatem, sed interesse ciuile, & politicum, super quo pôt Princeps disponere, vt in terminis considerat Molin. p̄citat⁹ tract. 2. disput. 149. vers. deinde relaxare, & seq.

58 Ad aliud obiectum contra cōstitutionis initiū, quòd Principis munus non sit cōsulendi subditorum suorū animabus, dicebā non videri seriò deductum, sed quasi iocosè, ex quo certissimū est Principes, nedū posse, sed debere subditorū saluti inuigilare, cuius rei innumera habemus exēpla, in li. C. de summa Trinit. & fi. Cathol. De Sacros. Eccles. De Episc. & Cleri. De hæ. & maniche. & † lib. Auth. rub. de Ecclesia. re. alien. De Ecclesiast. titu. De Sanctis. Episc. & alijs.

59 † Quinetiā iu. cano. cautū esse, vt Principes id legibus terrore potestatis efficiant, quod Sacerdotes docendo non possunt, c. Principes sæculi, c. res aūt oēs, & c. incestuosi, c. Rex debet, & per to. 23. q. 5. cum simi. bellè Fortu. Garz. d. tract. de vlt. fi. vtriusq; iu. num. 385. & seq.

Ad vltimum obiectum de clausula (sinceræ, & immaculatæ fidei) q̄ vr̄ idem esse cū iuramēto, & p̄ consequens implicare cōtrarietatē, p̄hibēdo, & p̄mittendo iuramētū in cōtractib. apponi.

60 Respon-

60 Respondetur ergo multùm distare,& diuersum esse iuramentū à fidei pstatione, prout signanter colligit ex c.ad aures,de his q vi, vel me.causa c. puenit de iureiur.& c.1.de sepultu. in 6. vbi de
61 vtroq; alternatiuè tractat, † & certum est alternatiuā inter diuersa cadere,glo.& Doct.in l. vbi pactū,C.de transact.in rub.si ager.vecti.vel emphi.peta.& in Auth.q res,C. de sacrosā.Eccles.
62 † Propterea inqt glo.fi.i c.pen.de iureiu. magis puniri eum,q venit contra iuramentum; quàm q venit contra fidem datā, qa magis contēnere vr; sequitur ibidem Abb.in prim.vers. nota qd licèt & meliùs nu.5.inquens, quòd licèt respectu obseruantiæ,non sit dria,qa pariter obligat promittens,& iurans, tamen in contrauentione est differentia, qa maior pœna, & pœnitentia sponitur ei,q venit contra iuramentum propter maiorem reatum;ad idem est glo.in c.iuramenti,§&
63 ibidē Archid.22.q.5.† & Rot.decis.1.aliàs 180. de iureiu.in anti.decidit, quòd veniens contra iuramentum priuatur beneficio per c.quærelam de iureiu.& c.peruenit de fideiussor. secus tamē si venit tantùm contra fidem datam,cum pœnæ sint restringendæ,& maius reputetur pstare corporaliter iuramētum super librum, quàm fidem promittere,l.3.C.si mi.se maio. dixe.conferunt dicta Bellam.in d.c.cum C.laicus nu.26. vers.5.
64 quærit,& seq.de fo.cōper.in 6.† Et licèt variè in hoc senserint scribentes,& plures hincinde sint
65 authoritates,quas referre non expedit† vera tñ, * & communiter * recepta vr distinctio relata per Alcia.in rub. extra de iureiur.nu.8.9. cum seqq.
66 quòd scz eum fidei uerbum sit ambiguum,& referri possit ad humanam fidem, qua qs ad aliqd se obligat erga alium , q eius fidem sequtur, vt in l.1.tt.si cert.pet.l.1.de const.pec.& l.1. tt. deposit.Et possit ēt referri ad fidem Theologicam , de qua in rub.& toto tit. C.de summ.trin.& fid.ca-
67 tho.& extra eo.tit.†debet pro promittēte in dubio interpratari l.quicquid adstringēdæ de verb. oblig.& ad eum spectet declaratio, q verba ptulit,l.si qs intētione ambigua de iud.& sic i priori sensu. Attenta verò secūda interpretatione. fides iuramentum importat, in dubio ergò non est iusiurandum , Hanc doctrinam sequitur, & exornat Didac. in reper. c. quamuis par. 1.§.2. nu.2.vers.Nonò ad eadem,de pact.in 6. inquens fidē interpretandam esse in dubio, quæ iure naturali,& gentium,etiam Gentiles,Turcas, & Saracenos obligat, vel quæ nobiles præceteris obstringere solet, & debet, & hanc nec iusm esse, nec iuramenti vim,& religionem, cæterosq; effectus habere,presertim periurij,& reatus;quod irrefragabili fundamento , (vt ipse ait) nempè à iuramenti diffinitione,confirmat.Allegat etiā Feli.in c.3.nu.15.vers.tertiò infert, de sponsal. qui post.Do.Card.& alios relatos,voluit, piurij pœnam nunquam locum habere, nisi quando frangitur promissio iurata,expresso verbo(iuro) vt fiat in pœnal.restrictio.

Allegat quoq; Gaiet.2.2.q.89.art.6. qbus addi potest S.Tho.2.2.q.89.art.8.& Nauar.in Manua.cap.12.nu.2,& ex nostratibus. Pinel.in l.2. par.3.cap.1. nu.13. C.de rescind.vend. qua in re latiùs insistit.Rimin.iun. cons.52.nu. 80.vsq; ad fi. videndus.Adeo quòd Doctr. in hoc com- * muniter residenr.

Hæc autem oīa locum sibi vēdicant in casu dubio,quando incertum est de qua fide agatur, sed nos oīno sumus in claris,quādoquidē Princeps intentionē suam manifestè aperuit,quòd de fide humana locutus fuit,nam in præfatione declarauit,uelle periurijs obuiare, quæ ex frequētia iuramenti procedere consueuerant, undè finalis intentio colligitur d. l. fi. ff. de hære. insti. cum uulg.licèt igitur clausulam illam(sub uinculo sinceræ fidei)apponi mandet in contractibus,de fide Theologica non potest intelligi, quia sibi ipsi
68 contrarius fuisset; Contrarietas autem in oī dispositione uitanda est, Bart.in l.fi.§.idem quęsijt de condit.indeb.Crau.latissimè in respon.p genero nu.307. cum seqq.sed apertiùs explicauit intentum in illis verbis(excepto periurio,eiusq; pœnis spiritualibus,& reatu aīæ) nolens ex tali promissione causari verum iuramentū,sed alios
69 tm iuramenti effectus , † in claris igitur non est opus cōiecturis,l.ille aut ille,§. cum in verbis de leg.3.l.Ancillæ,C.de furt.cum vulg. Consequēterq; videtur constitutio, uiribus omnino subsistere,præsertim considerato ipsius fine,& rectissima Principis intentione supradicta.
70 Itaq; his oībus rectè , maturèq; pensatis per Illustriss.& Reuerēdiss.D.Cardinalem, & ab ipso (vt opinor)summatim relatis S.D.N.ego quoq; Beat.suam de negotio rursus allocutus fui,à qua nonnullos post dies ex ore proprio S. S.responsum habui,nil aliud super constitutione tūc Sanctitatem suam decernere, si quid autem in futurum statuere voluerit,id Sereniss. D. Duci significaturum esse; Ideo continuata fuit constitutionis obseruantia. Constitutionis tenor.

Ad consulendum saluti animarum subditorum nostrorum prohibemus, nè deinceps in aliquibus contractibus, aut distractibus, vel quasi, donationibus,tàm inter viuos, quàm causa mortis,etiam inter virum,& vxorem, patrē, & filiū, ac alias personas prohibitas donare, vel inter se se contrahere,mutuis,depositis, & similibus ; & in quibuscunq; actibus extraiudicialib. quouismodo,& quacunq; de causa celebrandis , etiam minorum, & aliarum personarū priuilegiatarū , fideiussionibusque, etiam Iudicialibus corā quocunq; Tribunali præstandis , & per Notarium, seu Notarios rogandis,præstentur à contrahētibus, vel disponentibus,aut ipsorum aliquo exigāt,iuramēta formalia,manu corporaliter tactis scri-

scripturis, prout hactenus obseruatum fuit, & in dies obseruatur in maximum animarum dispendium; nã pauci admodùm sunt, qui statutis temporibus promissa, & conuenta obseruent, & adimpleant; cæteri verò quasi salutis immemores, vt plurimùm iuramenta ipsa negligunt, & paruipendunt. Si quando igitur aduersùs hanc nostram prohibitionem factum fuerit, omnia & singula acta, & gesta, dolo, fraude, & metu extorta, fictaq; & simulata pręsumi volumus, & declaramus, & pro simulatis, nullis, irritis, & inanibus ipso iure censeri, &c.

SVMMARIVM.

1 *Creditor administrans bona debitoris potest propria auctoritate sibi satisfacere, & est communis.*
2 *Et ita fecisse præsumitur.*
3 *Quod procedit etiam in muliere administrante bona remansit in hæreditate mariti, respectu crediti sui dotalis.*
4 *Præsertim si non confecit inuentarium.*
5 *Excipere de iure tertij licet, quando est exclusiuum ipso iure, iuris agentis.*
6 *Exceptio solutionis est de illis, quæ ius agentis ipso iure perimunt.*
7 *Solutione eius, q̃d debetur, tollitur omnis obligatio.*
8 *Obligatio est mater actionis.*
9 *Actio expillatæ hæreditatis contra vxorem, tertio non datur, sed hæredi tantum, ad effectum puniendi eam pœna extraordinaria, quæ succedit in locum pœnæ furti.*
10 *Exceptio faciliùs datur, quàm actio.*
11 *Exceptio iuris tertij opponi etiam potest, licèt non sit exclusiuum ipso iure iuris agentis, quando opponens est in periculo bis soluendi, vel sustinendi indebitè aliquod periculum.*

Pro multùm Magnifico, & Reuerendo D. Gabriele Bombacio Regiense.

EPITOME.

Creditor administrans bona debitoris, potest sibi ipsi satisfacere, & ita fecisse præsumitur. Maximè si non confecit inuentarium, & quilibet ab eo conuentus potest de solutione excipere.

RESPONSVM LXI.

Constat ex processu Regij agitato inter D. Vrsinam Cabalettam, & Magnificum D. Gabrielem Bombacium Regiẽses, quod mulier ista administrando bona remansa in hæreditate q. Peregrini de Dalis eius mariti, domum vendidit, & quatuor tellaria pro scutis centum sexaginta, & alia mobilia quãplura habuit notabilis valoris, ex quibus omnibus satisfieri potuit de dotibus suis. Nec apparet, quòd inuentarium aliquod de dictis bonis confecerit. His duobus in facto suppositis, dico, quòd D. Vrsina triplici ratione pro satisfacta de dotibus suis haberi debet. Primò, q̃a reuera tantum habuit de pecunijs perceptis ex bonis hæreditatijs, aut verosimiliter habere potuit, quantum erat eius creditum, & sibi ipsi sol-
1 uere. † Nec dubitandum, quin in extinctionem
talis crediti cedere potuerint huiusmodi pecuniæ, ex quo creditor administrans bona debitoris sui, potest sibi ipsi propria authoritate satisfacere. l. quoties. §. sicut autem. ff. de admin. tut. vbi omnes not. Ias. in l. 1. §. fuit quæsitum. ff. ad
* Trebell. Dec. consil. 243. nu. 3. & est cõis * opin.
teste Caualc. in tract. suo de tu. & curat. nu. 179.
vbi multos allegat. Secundò, quia, & si verè non
2 constaret, † quòd integrè solutum fuisset dotale
debitum, ita tamẽ de iure præsumitur, stante administratione bonorum de qua supra, nam, & in quocumque administrante bona aliena hoc ipsum lex præsumit, tex. est in l. sed & si damnum. §. peculium vbi Ang. not. ff. de pecul. Afflict. decis. 13. num. 16. Adden. ad Alex. in l. venditores, in ver. à venditore. ff. de verb. oblig. Crau. cons. 129. num. 5. Neuiz. consil. 57. nu. 11. Caualc. vbi
3 supra, num. 181. † qui in muliere etiam admini-
strante bona hæreditaria, & creditum suum do-
4 tale postea petente, loquuntur. † Tertiò, cũ non
confecerit D. Vrsina inuentarium bonorum administratorum militat contra eam doli præsumptio, & ideo creditum dotale consequi nequit Afflict. d. decis. 13. nu. 17. Caualc. vbi supra nu. 59. 181. & 202. conferunt, quæ scribit Roland. latè consil. 49. in princ. & per to. lib. 1. & sic concludi potest, quòd mulier ista multifariam satisfacta dici potest. Quocirca si contra hæredem mariti ageret, nulli dubium, quin exceptione solutionis submoueri posset, & sicut hæres eã opponere posset, ita quoque potest Magnificus D.
5 Bombacius † cum verissima sit cõclusio, licitum
esse excipere de iure tertij quotiescunque tollit, & perimit ipso iure ius agentis, vt in casu nostro doctr. est Bartol. in l. 2. ff. de excep. re. iud. & in l. indebitè. §. nummi ad fin. ff. ad Trebel. quã vtrobique probant scriben. omnes, & in l. cum seruũ. C. de seruis. fugi. vbi signanter Bal. Castr. Salyc. & meliùs cæteris Aret. traditq́ue Corn. in consilijs per Magnificum D. primum consulẽtem ci-
6 tatis, † & quòd exceptio solutionis sit de his, quę
ius actoris in totum, & ipso iure, perimunt, docet in terminis terminantibus Aret. in d. l. cum seruum, num. 2. in fi. post Specu. & Bald. quos re-
7 fert. † Idq́ue euidenti ratione suadetur, nã cum
solutione eius, q̃d debetur tollatur omnis obli-
gatio

8 gatio in ti.qui.mo.toll.ob. in princ. † & obliga-
tio sit mater actionis. l.licèt. §.ea obligatione.ff.
de procur. sequitur, quòd sublata obligatione,
nulla competere possit actio, sed ius sublatum, &
extinctum remaneat.

Hinc igitur paret responsio ad primum mo-
tiuum doctissimi D. Iudicis, nam cum opposita
fuerit pro parte Magnifici Bombacij inter cęte-
ras huiusmodi exceptio solutionis, & satisfactio
nis, vt paret in processu pag. 12. à fronte, vim nõ
facimus in crimine expillatæ hæreditatis, sed in
9 ipsa solutione, † licèt ergò hæredi tantum com-
petat actio expillatæ hæreditatis, & contra vxo-
rem non detur ad effectum puniendi ipsam cri-
minaliter pœna extraordinaria, quæ succedit, in
locum pœnæ furti, vt in d.l.1. & 2. ff. de cri.ex-
pil. hæredi. non tamen infertur, quin alia exce-
ptio solutionis opposita locum habeat, & tertio
prosit eam opponenti in causa ciuili, per supra-
10 dicta. † Vltra quòd faciliùs datur exceptio, quã
actio. l. nemo inuitus. §. cui damus, vbi Dec. &
Cagn. latè. ff. de reg. iur.

11 Dicit insuper Aret. † loco præcitato in quar-
ta cõclusione vers. fallit reg. quòd qui est in pe-
riculo bis soluendi, vel sustinendi aliquod dam-
num indebitè, potest opponere de iure tertij,
quamuis ipso iure non priuet actorem iure suo,
sed priuandus veniat, & allegat. l.3.§.cum exta-
ret. ff. ad Carbo, & l.quamdiù. ff. de bo. liber. At
periculum est in nostra specie, quòd D. Bomba-
cius iterum soluat creditum dotale D. Vrsinę se-
mel solutum, & satisfactum vt supra, qnodq; in-
debitè damnũ propterea patiatur, nisi exceptio
per eũ opposita subsistat, igitur, &c. sed hoc fun-
damentum sit ex abundanti, ex quo exceptio so
lutionis reuera tollit, & perimit ius agentis ipso
iure, vt supra conclusum fuit.

Secundum motiuum non indiget alia respon
sione, quia cum aliundè constet D. Vrsinam de
dote sua satisfactum fuisse per supradicta, non
opus est circa particularem solutionem scuto-
rum quinquaginta in chirographo comptæhen-
sorum: immorari Laus Deo.

SVMMARIVM.

1 *INterrogatio, quæ fit ad litis præparatio-nem, & responsio sunt actus iudiciales, qui die non feriata, & coram iudice expediri debent.*

2 *Nec tenetur interrogatus extra iudiciũ respõdere.*

3 *Responsio autem fieri debet præstito calumniæ iuramento.*

4 *Iuramẽtum in die tantùm iuridica præstari potest.*

5 *Iudice deferente, vel eo saltem præsente.*

6 *Actus de mãdato iudicis ad certum terminum, seu certa die expediendus, si termino vel die præstituta expediri nequit, potest die prima veridica immediatè sequenti expediri, tam ex dispositione iuris communis, quàm statutorum Parm.*

7 *Præceptum pro certa die, siue hora transmissum, si dies illa, aut hora non fuit iuridica, vlteriùs non arctat.*

8 *Causa qualibet, etiam iniusta excusat à dolo.*

9 *Et per consequens à contumacia.*

10 *Et signanter à pœna. l.fi. ff. de rei vendic. quæ sinè dolo locum non habet.*

11 *Incurrens pœnam d.l.fi. non respondendo interrogationibus, potest tamen vsque ad litem contestatam contrarium fateri, hoc est se possidere, & pœnam negationis euitare, & num. 19.*

12 *Fictio non potest plus quàm veritas operari.*

13 *Confessio ficta ex contumacia resultãs reuocari potest, & erronea probari, sicut vera.*

14 *Imò magis, & faciliùs.*

15 *Negatio ficta eodem modo reuocabilis est, quo ficta confessio.*

16 *Argumentum de confessione ad negationem, & è contra, valet.*

17 *Filius interrogatus an sit hæres patris? & affirmatiuè respondens, insolidum conuenitur, si verò tacuerit subuenitur ei per prætorem, vt respondere possit, & veritatem fateatur, vt pro rata tantùm hæreditaria conueniatur.*

18 *Mendacium magis odiosum est, quàm contumacia, licèt iudicis contemptum hæc secum habeat.*

19 *Contumax in respondendo interrogationibus, potest tamen vsque ad litis contestationem respondere, & illud fateri, quod pro negato habitum fuerat in pœnam contumaciæ.*

20 *Glos. auctoritas maxima.*

21 *Contumacia cessante, cessa pœna contumaciæ.*

22 *Veritatis habendæ gratia, nedum contumacia, sed etiam periurium quandoque remittitur.*

23 *Veritatis quoque fauore, multa alia specialia conceduntur.*

24 *Contumax in respondendo positionibus, an possit purgare moram, & pœnam incursam euitare?*

Pro spect. D. Bernardino Gnabbo Causidico Parm.

EPITOME.

Responsio ad interrogationes litis præparatorias est actus iudicialis, quod die iuridica, coram iudice, & cum iuramento calumniæ expediri debet, & iussus illis respondere pro certa die, vel ad certum terminum, si dies iuridica non fuerit, potest prima die sequenti parere.

Contumax autem in respondendo an possit vsq; ad litis contestationem purgare contumaciam, & pœnam. l.fi. ff. de rei vend. euitare? concluditur affirmatiuè, & efficaciter probatur.

RESPON-

RESPONSVM LXII.

COpiosè, doctissimeq; respõdit Excel-
lentiss. Coaduocatus Dñs Hilarius
Ventura oppositis contra spect. Do-
minũ Gnabum, adeoquòd sola sub-
scriptione contentus esse deberem, quia nihil
intactum ferè reliquit, paucula tamen addam,
nè incassum amici causam tractare videar.

Et in primis cõcludendũ videt̃ nullam ex par-
te D. Gnabi contumaciã subesse, vel inobedien-
tiã, quia cum iussus fuerit interrogationib. par-
tis litis præparatorijs respondere per totã illam
hebdomadã, in qua Ill. D. Iudex ampliùs nõ se-
dit, satis dicitur paruisse, si prima die iuridica
sequenti, & in prima eius sessione, respondit.
Ad quod ostendendũ duas adduco conclusiones
1 in iure verissimas. † Altera est, quòd interroga-
tio q̃ fit ad litis p̃parationem, & responsio quæ
sequitur, sunt actus Iudiciales, qui die nõ feria-
ta, & corã Iudice ipso expediri debent, l. 1. vbi
glo. & l. voluit. §. 1. vbi omnes not. de inter. actio.
2 Abb. in c. pen. n. 24. de iura. calum. † Nec tenetur
interrogatus extra iudiciũ respondere; vt ibidẽ
dixit Abb. nu. 14. & 15. quẽ refert, & multũ cõ-
3 mendat Ias. in §. oĩum, num. 86. insti. de actio. †
quod cõfirmatur ex eo, quòd responsio ista fieri
dẽt præstito calumniæ iuramento. Abb. d. c. pen.
4 nu. 18. † Iuramentũ autẽ in die tm̃ iuridica præ-
5 stari põt cap. 1. vbi oẽs tradunt extra de fer. † &
Iudice deferente, vel saltem eo præsente. Curt.
latè in tract. de iur. iu. propter calum. da. in ver.
cum, & Iudices num. 5. cum seqq.

6 Altera verò conclusio est, quòd actus de man-
dato Iudicis pro certa die, vel ad certum termi-
nũ fiendus, põt ẽt prima die iuridica immediatè
sequenti fieri, si præstituta die, vel termino non
potuit expediri, & hoc vendicat sibi locũ, nedũ
iure cõi, vt not. in c. veniens, & c. meminimus,
de accus. & in c. cũ dilecti, per illum tex. de dol.
& contu. sed etiam ex forma statuti nostri, sub
rubr. quòd citatus in ciuilibus, lib. 2.

Ex his igitur duabus conclusionibus infertur
necessariò, quòd contumax non fuerit D. Gna-
bus in respondendo; qui quãprimũ iuridicè po-
tuit, respondit; quinimò inspecta iuris cõis dis-
7 positione attentari posset, † quòd elapso dicto
termino, præceptũ ampliùs illum non arectaue-
rit, per ea quæ tradit Fely. in c. quoad consulta-
tionẽ, nu. 34. de re iud. & post eum Vant. in tract.
8 nulli. tit. de nulli. ex defect. cit. nu. 65. & 66. † Et
omni in casu negari nõ potest, quin dolo catue-
rit, si vsque ad primam iuridicam respõdere di-
stulit, quia quælibet causa, ẽt iniusta, excusat à
dolo, l. igitur, ibi iustis rõnibus ductus, vel non
iustis de libera. ca. Tiraq. latè in tract. de pœn.
9 cau. 43. † & per consequens, à contumacia, glo.
in l. vni. §. fin. in glo. mag. in fi. ff. si quis iusdi. non
obtemp. & ibi Doct. omnes. Tiraq. vbi sup. n. 6.
10 sicut ẽt excusat à pęna. l. fi. de rei vend. de qua
nos tractamus, quę sine dolo locum habere non
potest. Gabr. latè in suis conclusionibus. de ac-
quiren. possess. conclus. 5. num. 26.

11 Cæterùm datò finè veri pręiudicio, quòd con-
tumax dici posset D. Gnabus, & pœnam d. l. fin.
incurrisse, cum pro negante habeatur, tam ex
dispositione iuris, q̃ ex interlocutoria Ill. D. Iu-
dicis, non tamen dubitabitur, quin fictam hanc
negationem vsq; ad litis contestationẽ reuoca-
re queat, & se possessorem fateri, atque si opus
fuerit, probare, stante quòd negans se possidere,
põt tamen vsque ad litem contestatã cõtrarium
fateri, & pœnam negationis euitare, l. electio,
§. neque de noxa. latè per Rom. cons. 59. in vlt.
dub. & cons. 70. in 2. & ibi Mandos. in additio.
Natt. cons. 381. Rol. cons. 88. nu. 11. in 4. Gabr.
12 d. conclus. 5. nu. 27. cum concord. † Non enim
plus põt fictlo operari, q̃ veritas. l. si filius, vbi
Alex. in princ. si cer. pet. l. Filio, quem pater, &
ibidem etiam Alex. & alij. ff. de lib. & posthum.
Bero. cons. 53. num. 30. in 3.

13 Secundò, quia ficta etiam confessio ex contu-
macia resultans ità reuocari põt, & erronea p̃-
bari, sicut expræssa, glos. in l. quoniam. ff. de his
quib. vt indign. Io. And. in addit. ad Spec. in tit.
de positio. §. 9. vers. verùm per id quod habet̃.
Bald. in l. error, num. 14. C. de iur. & fact. igno.
Butr. in c. ex parte ad fi. de confess. Ang. in l. 2.
C. qui test. fac. poss. Alex. ad Bart. in l. 2. §. quod
obseruari. C. de iur. cal. & cons. 145. nu. 4. in 6.
Imol. in l. creditor. §. iussus, num. 7. de appellat.
Bero. cons. 42. in fi. lib. 3. Ioseph. Ludo. decis. Lu-
cen. 44. num. 44. cum pluribus seqq. & pro hac
est elegans cons. Aret. 146. visa consultatiune in
14 1. dub. † imò verò faciliùs reuocari posse debet
tacita, siuè ficta, quã expressa per ea quæ scribit
Alciat. in tract. præsumpt. reg. 3. præsumpt. 22.
num. 7. & latiùs Curt. in tract. positio. breui-
15 loq. 8. nu. 17. 18. † Quòd si ficta confessio reuo-
cari potest, ergò, & ficta negatio, quandoquidẽ
contrariorum eadem est disciplina. l. 1. ff. de his
qui sunt sui, vel al. iu. l. qui accusare, de accus.
cum præsertìm eadem ratio in vtraque militet,
ex quo ab eodem fonte contumacię procedunt,
ex latè traditis per Ias. in rub. de acquir. possess.
16 num. 11. vsque ad num. 18. † & quòd de confes-
sione ad negationem, & è contrà liceat arguere
probat tex. in l. is qui se obtulit de rei vẽd. iun-
ctis quæ scribit Natt. d. cons. 381. sub num. 6.

17 Tertiò, tex. est ferè in terminis in l. si filius, de
interroga. actio. vbi filius interrogatus an sit hæ-
res, si affirmatiuè respondiderit, mendaciter ta-
men, in hoc punitur, quia insolidum tenetur
vti hæres, sin aũt tacuerit, succurrendum est ei
per prætorẽ, vt veritatẽ fateri possit, & pro rata

tantùm

18 tãtùm hæreditaria conueniri; † Vndè Bart. summat eum tex. filius ex mendacio punitur, nõ ex taciturnitate cũ ergo mendaciũ magìs fit odiosũ quàm simplex Iudicis contẽptus, necessariò sequitur, quòd si mendaci conceditur, vt impunè valeat antè litem contestatam pœnitere, & verum fateri, multò magìs contumaci concedatur.

Et tria supradicta fundamenta confirmantur, ex eo, quòd mendacium in materia nostra hẽt annexũ periuriũ, qm̃ respondens interrogationibus huiusmodi, vel positionibus, iuramentũ calũniæ pstare tenetur vt sup. diximus, Periurus aũt Deũ, per quẽ iurat primò lædit, secundò Iudicẽ spernit cõtraueniendo eius præcepto de veritate dicenda, tertiò, partẽ offendit, grauãs eã onere pbandi, & ppeà multas graues subit pœnas, de quibus apud Clar. in sua praxi. crimin. §. periuriũ, p to. Contumax aũt qui non Deũ, nec partẽ lędit, sed solũ Iudicẽ, multò minores pœnas patitur, meritò si periuro indulgetur, cõtumaci quoq; multò magìs indulgendũ erit. Autẽ multò magìs. C. de Episc. & Cler. cum vulg.

19 Quartò, habemus glo. in terminis terminantibus, l. de ætate. §. qui tacuit, in ver. conueniãtur, de interrogat. actio. volentẽ, quòd contumax in rñdendo interrogationibus, possit nihilominus vsque ad litis contestationẽ rñdere, & illud fateri, quod pro negato habebatur in pœnam cõtumaciæ, & allegat bonũ tex. in l. electio. §. neque, de noxal. qui licèt loquatur in negãte expressè, probat tamen ẽt à fortiori in negante tacitè, seù
20 fictè per supradicta; † Quanta autẽ sit glo. auctoritas nemo est qui nesciat, quæ in def. ctũ legum allegari põt, vt inquit Bart. in l. ex oĩbus, de off. præsid. & cunctis alijs interpretibus præfertur. Curt. cons. 64. antiquiss. col 5. vers. transitum faciemus. Rip. in l. re coniuncti, num. 50. de leg. 3. Cora. latissimè in tract. de commun. opin. lib. 2. titulo 9. num. 21. 22.

21 Quintò, & vltimò cessante contumacia, cessare debet pœna contumaciæ, lib. 1. §. si frater, de col. 60. c. ex literis, vbi Innoc. Fel. Dec. & alij not. de consti. & in c. 1. de supplen. neg. præla. vbi Butr. & Abb. in vlt. not. colligunt, quòd cessante contumacia cessat dispositum ob cõtumaciã, ad cuius limites pœna ipsa limitatur, & terminatur, & ad hoc propositum plura allegat, & multa cogerit similia Tiraq. in tract. ces. causa. par. 1. nu. 57. cum alijs seqq. Cũ igitur cesset cõtumacia D. Gnabi per comparitionem, & responsionem prædictam incontinenti secutam, cessare omnino debet pœna memorata.

22 Nec obst. quòd contumacia, quæ delictũ est, remaneat impunita, vt in motiuis cõsiderat Ill. D. Auditor, quia vltra rñsiones Doctiss. Domini Venturæ, benè concludentes, aliam addere possumus, quòd in casu, quo interrogatus contra veritatẽ expressè respondet cum iuramẽto, remanet qnoq; periuriũ impunitũ, quod est maius delictum, vt ex præmissis liquet, & nihilominus toleratur, nec habetur pro absurdo, quòd negationẽ suã periurus reuocare possit, vt veritas in lucẽ prodeat, vt sup. in primo fundamento dictum est, ergò & in casu nostro minùs erit absurdum, quòd contumacia impunita remaneat, qñ ad veritatẽ propalandam contumax statim
23 accedit, † etenim fauore veritatis hæc, & alia maiora permittuntur, vt in materia nostra latè probat Decis. Lucen. præallegata nu. 48. vsq; ad nu. 57. Ideo rectè dixit glo. in d. §. qui tacuit, in ver. cõueniaĩ, quòd cõtumax p pęna põt fateri.

Minùs obst. quòd elusoria reddatur dispositio, d. §. qui tacuit, quia satìs operatur in casu quo loquitur, quando s. conumacia subest, & durat; contumacia aũt cessante, cessare quoq; dẽt pęna ob eam irrogata, ut in ult. fundamento diximus.

24 Ad dictum Franchi, in materia positionum loquentis in simili, in cap. si post pstitum, nu. 21. de confess. in 6. multiformiter fuit p D. Venturam responsum, & rectissimè meo Iudicio, ideò frustra non insistã, sed tm̃ dicã, quòd Franc. ibi finè l. & authoritate loquitur, si rectè ppẽdatur, & contrariũ uerius apparet ex Bero. d. cons. 42. ad fi. & concord. ab eo citatis. Et quòd ubi habemus casum in specie decisum, ut in terminis nostris, cessat argumentum à simili. Item cessat ubicunque militat ratio diuersitatis ad not. in cap. translato, de consti. ubi Dec. num. 24. post Bal. in c. cũ speciali, col. 2. de appel. patẽs autem est rõ diuersitatis in casu nostro, quia positiones fiunt post litẽ contestatã, interrogationes autẽ sunt de præparatorijs litis, in quibus regulariter licita est pœnitentia usque ad litis contest & nõ ultra d. l. is qui se obtulit de rei uend. Rol. d. cõsil. 88. num. 11. 12. Multa alia dici possent, quæ doctissimi D. Iusdicentis acutissimo iudicio relinquo, cum ex supra relatis res satìs, superque dubitatione careat.

SVMMARIVM.

1 *PRocessus factus coram Ordinario, vtè Ordinario, cum sit delegatus, nullus, & inualidus est.*
2 *Delegatis duobus iudicibus, quicquid vnus ipsorum agit solus, nullum, & inualidũ est.*
3 *Amplia etiam si collega mortuus sit.*
4 *Amplia etiã si duo ex tribus delegatis procederent.*
5 *Idem dicitur de arbitris à partibus electis.*
6 *Delegati ad cognoscendum, & referendum, iudicare non possunt, & aliter facientes, nullitatis vitium committunt.*
7 *Nullitatis defectus à nullo sanari potest, nisi à Principe de plenitudine potestatis, & ex certa scientia, in forma etenim communi non sufficit.*
8 *Episcoporum Iurisdictio nõ se extendit vltra primã causarũ instantiã, ex forma Trident. Cõcilij.*

Pro

Pro Reuerendis Monacis Cartusiensibus.

EPITOME.

Processus factus coram Ordinario, vti Ordinario, qui est delegatus, est nullus.

Idem si factus sit ab vno delegato sine interuentu condelegati.

Delegatus ad cognoscendum, & referendum, iudicare non potest.

Nullitas processus non potest ab alio sanari, quàm à Principe, ex certa scientia, & de potestatis plenitudine.

RESPONSVM LXV.

Tripliciter ostenditur processus cõtra Reuerendos DD. Monachos Cartusień. nullus, & inualidus.

1 Primò, quia formatus fuit corã Reuerendo D. Vicario Episcopali vti ordinario, cum tamen sit delegatus. Feli. in cap. cum ex officio, num. 21. de præscript.

2 Secundò, quia cum delegatus fuerit ipse Reuerendus D. Vicarius, vnà cum R. D. Archidiacono, solus tamen processit. c. causam matrimonij,

3 vt ibi glo. & doct. de off. deleg. † Id. n. nulla ratione facere potuit; etiã si collega mortuus fuis-

4 set, c. vno delegatorum eo. tit. † Imò nec duo ex tribus delegatis procedere possunt, tertio nõ vocato c. licet, c. prudentiam, & c. cum causa

5 eo. tit. l. duo, ex tribus. ff. de re iud. † Quod & in arbitris locum sibi vendicat, c. 2. de arbi. in 6. l. si in tres, cum l. seq. ff. eo. tit.

6 Tertiò, quia cum ambo delegati essent, ad cognoscendum, & referendum, fuit tamen ad decisionem deuentum, quod iuri repugnat. l. vlt. C. de offi. præfec. augusta. Bal. in ti. de pa. constan. §. possessiones, in ver. ad cognoscendum.

7 Nulla verò istarum nullitatum potest ab alio tolli, & sanari in præiudicium Reuerendorum Monachorum, quibus est ius quæsitum, quàm à Principe de plenitudine potestatis, c. ad petitionem, cum glo. in ver. prouidemus extra de accus. & ibidem Feli. & alij, Abb. pulchrè in c. cum olim, num. 27. de sen. & re iud.

Et requireretur, quòd etiam Princeps ex certa scientia illud ageret, aliàs in forma communi diceretur disponere, & defectum nullitatis minimè sanaret, ad gloss. in c. per diuersitatem in ver. forma communi, de concess. præben. Aegid. conclus. 116. si petens. Cassa. decis. 9. de rescrip. sed causæ cognitio præcedere deberet. Alex. consi. 123. num. 18. vsque ad fi. vol. 4. Dec. Consil. Lud. Saccæ. latè in rub. extra de confir. uti. uel inuti. nu. 8. vsque ad fi. Bossi. in ti. de prin. nu. 354.

8 Cæterùm Illustriss. & Reuerendiss. D. Episcopus, & Reuer. Congregatio ab eo instituta iura Principis in hac causa nequit exercere, quàm vti Iudex ordinarius tantùm cognoscere potest in prima Instantia, ex forma Concilij Trident. sessio. 24. cap. 20. Igitur frustra tentatum fuit dictas nullitates euidentissimas memoratæ Congregationis authoritate sanare.

Nimirum ad aperiendam cedulam deueniendum est, in qua processus nullus declaretur Reuerendiq; Monaci ab obseruatione iudicij absoluantur, & pars aduersa in expressis condemnetur iuxta vulgatos iuris terminos. Nec aliter iustè iudicari potest.

SVMMARIVM.

1 *Ecclesia quæ alteri vnitur Ecclesiæ, transire debet cum omnibus suis iuribus, & actionibus, oneribus, & emolumentis, modo quo transit filius arrogatus in potestatem arrogantis, & vna est quasi mater, & altera filia.*

2 *Ecclesiæ vnitæ cura transit in eam cui vnitur.*

3 *Beneficia curata non debent in simplicia conuerti, & quomodo in Vicariam perpetuam reduci possint ad formam Trident. Conc.*

4 *Qui sentit commodum sentire debet etiam incommodum, & è contra.*

5 *Vnire Episcopatus per totum orbem spectat ad Summum Pont. Vnire verò Ecclesias in singula Diœcesi ad proprium Episcopum.*

6 *Ecclesia restituitur iure, & exemplo minoris.*

7 *Parochiani quoque, seu vicini ipsius restituuntur propter pupillos, & minores, qui inter eos sunt.*

8 *Vniones Ecclesiarum quomodo fieri debeant, ex forma Trident. Concilij?*

9 *Et quomodo earum translationes?*

10 *Præscriptio vnionis ecclesiarum, præsertim curatarum, tempus requirit immemorabile.*

11 *Vnio tamẽ præsumitur longi temporis spatio, quo effectum habuit.*

12 *Beneficium ecclesiasticum, sine canonica institutione possideri non potest.*

13 *Possidẽs diu beneficium ecclesiasticum præsumitur legitimè institutus.*
Et legitimo titulo possidere.

14 *Vnio beneficiorum ecclesiasticorum per annos 40. præscribitur, si titulus præcedat.*

15 *Vnio curatarum Ecclesiarum etiam fieri potest.*

16 *Ad cuius validitatem tria requiruntur, iusta causa, solemnitas, & authoritas.*

17 *Causæ vnionum legitimæ quæ sint?*

18 *Inter solemnitates requiritur precisè Rectorum, & Vicinorum consensus.*
19 *Vnio ecclesiarum ad Ordinarium pertinet.*
20 *Et quod hac in re de Episcopo, & de Ordinario dicitur, in Vicario etiam Episcopi locum habet, quia Episcopus, & Vicarius dicũtur esse vnum, & idẽ caput, & vnum, & idem esse eorum officium.*
21 *Vicarius Episcopi non potest esse secularis.*
22 *Appellatio à Vicario ad Episcopum non datur, quia à se ipso, ad seipsum appellaretur.*
23 *Vicarius Episcopi precedit canonicos, & omnes alias dignitates in Ecclesia.*
24 *Maximè si est in spiritualibus, & temporalibus Vicarius generalis.*
25 *Vicarius dicitur officialis Communis Ciuitatis, ac etiam Episcopus.*
26 *Vicarius quoque Ordinarius nuncupatur.*
27 *Vnionum quinque sunt species.*
28 *Vna quarũ est, quæ fit per modum subiectionis, itaut vna Ecclesia transeat in totum in potestatem alterius. Alia verò, qua vniuntur tantùm Ecclesia quo ad spiritualia.*
29 *Ecclesia vnita retinet tamen sua priuilegia.*
30 *Lex non præteritis, sed futuris dat formã negocijs.*
31 *Conc. Trid. sess. 25. de reform. c. 16. declaratur.*
32 *Relatum est in referente.*
33 *Regula qui sentit commodum, &c. procedit tantũ in connexis, secus inseparatis.*
34 *Rector Ecclesia non potest facto antecessoris contra uenire, quia est successor vniuersalis.*
35 *Item non procedit regula prædicta, qui sentit, vbi non est eadem ratio, & par conditio, & habilitas sentiendi commodum, & incommodum.*
36 *Seminarij fauore data est amplissima authoritas Ordinario cum adiunctis, ẽt applicandi, & vniẽdi ei beneficia simplicia, ex forma Trid. Conc.*
37 *Argumentum à simili non procedit vbi est imparitas, & excessus.*
38 *Archidiaconus de iure communi iurisdictionem exercet, & est Vicarius Episcopi in omnibus.*
39 *Ad eundem pertinet ecclesias parochiales inquirere, visitare, ordinare, & disponere, cum iussione Episcopi.*
40 *Iussio autem vnica sufficit quando ab initio officium accipit, non verò in singulis actibus.*
41 *Præsumitur semper pro officiali.*
42 *Restitutio in integ. non datur absque læsione.*
43 *Etiam Ecclesia.*
44 *Rectori Ecclesia non datur restitutio, nisi cum eo læsa fuerit ecclesia.*
45 *Restitutio in integ. vltra quadriennium nõ datur.*
46 *Fallit in ecclesia læsa per Rectorem, aut Prælatum suum, quia eo viuente non currit quadriennium, sed post eius mortem tantùm, ex communi.*
47 *Restitutio in integ. est in pristinum statum repositio, secundùm cõem diffinitionem, & tantũ tribuit, quantum læsio abstulit, non plus, neq; minus.*
48 *Concilij Trident. sess. 21. cap. 7. declaratio.*

Pro Seminario Clericorum Parmensium.

EPITOME.

Vnionis beneficiorum materia hic plenè agitur.
Quotuplex sit vnio,
Quis vnire Episcopatus, vel Ecclesias possit;
An, & quanto tẽpore præsumatur effectus vnionis.
De Vicario Episcopi nonnulla.
De Restitutione in integrum, quæ datur Ecclesijs.
Et intra quantum tempus.

RESPONSVM LXIV.

DE anno 1545. cum Ecclesia S. Martini de Galega ciuitatis Parmæ esset ruinosa, & paludosa, & ferè destituta à Parochianis, & in ea vix semel, aut bis annis singulis missæ sacrificiũ celebraretur, propinqua autẽ extaret ecclesia S. Appollinaris pariter curata, & vtraq; paucos admodũ parochianos haberet, amborũ rectorũ, ac vicinorum vtriusq; intercedẽte cõsensu, vnita, seù trãslata fuit Ecclesia S. Martini ad aliã S. Appollinaris, mediãte R. Vicarij Epalis authoritate, & Decreto, cũ causæ cognitione, & informationib. desuper assumptis, cum onere tñ Rectori S. Martini ędificãdi nouã capellã in pdicta S. Appollinaris Ecclesia, & missas ibi singulis diebus festis celebrãdi, ita quòd deinceps aĩarum oĩum cura Rectori S. Appollinaris remaneret. Quæ oĩa effectũ sortitę fuerũt per quinquaginta circiter annos. Contigit aũt quòd vacante beneficio prædicto S. Martini Reuerẽdiss. D. Epus illud applicauit, & ppetuò vniuit Seminario. Vndè modernus Rector S. Appollinaris, ac uicini antiqui S. Martini insurrexerũt, prendẽtes illius redditus huic potiùs Rectori applicãdos, & assignãdos fore, ex quo onus curæ sustinet, & plura adducunt.

1 Primò de iure cõi statutũesse, quòd in similibus
vnionib. ecclesia vnita trãsire debeat, cũ oĩbus
suis iuribus, & actionibus, oneribus, & emolu-
mentis. c. quia monasteriũ, de relig. do. Petr. de
Perus. in tract. vnio. c. 2. in princ. quo pacto fi-
lius arrogatus transit in arrogantis potestatẽ, ut
ibidẽ subdit Petr. & quia una est quasi mater, &
2 altera filia. Caccialup. in sim. tract. arti. 2. † Vn-
de est, quòd beneficij vniti cura transit in illud
cui unitur. Idem Caccial. artic. 8. num. 6.
3 Secundò allegant Trident. Conc. sess. 25. de re-
for. c. 16. disponẽs, quòd secularia beneficia cura
ta nõ possint ĩ simplicia cõuerti, neq; in Vicarias
perpetuas, ẽt si Vicario perpetuo congrua por-
tio fructuũ assignaretur. & illas uniones q̃ ab im
memorabili tpe sortitæ fuerũt effectũ ab Ordi-
nario

nario examinari, & si cõgrua portio pdicta non fuerit assignata, mandat assignari, aliàs in antiquum statum ecclesiam vnitam restitui. & sic videtur hic aperta decisio præsentis quæstionis.

4 Tertiò, dicũt naturali rationi repugnare, quòd in Rectorẽ S. Appollinaris onus curæ trãsferir, redditus verò, & emolumẽta alteri sint reseruata. contra l.secundum naturam. de reg.iu. in 6. & c. qui sentit, eod. tit. in 6.

5 Quartò, asserũt vnionẽ memoratã primo loco factã inefficacẽ, ex defectu potestatis; Siquidem vnire beneficia spectat ad Epm.c.sicut vniri, de excess. Prælat. vbi asserit Sum. Pont. quòd sicut vnire epatus pertinet ad ipsũ, ita unire ecclesias ad epm in sua Diœcesi. c. ne in agro. §. ad hæc. de sta.mona. c. relatio.21. q.1. Lamber. de iure patro.lib.1.art.4.q.10.princ.pri.par. nu.3.Caccial.d.tract.art.3.q.5.nu.18.& Pet.de Peru.c.4. n.21. & ita ad ipsum ptinere dr, vt eius Vicario nequaq liceat. vt in terminis docent. Innoc. & Io.And.in c.ad hæc,in ver.ardua,de offi.archid. quos refert, & sequtur Caccial. d.tract.art.3.q.8. nu.3.& Petr.de Peru. d. tract. loco præcitato.

6 Quintò, allegant læsionẽ,tã ecclesiæ,q̃ vicinorũ, & restitui petunt, quatenus opus sit. De ecclesia.n.non dubitaẽ qn iure minoris cẽseatur,& restituaẽ.c.1.de resti.integ.& c.2 eo. ti.in 6. atq; clem.1.eo.& est cõiter receptũ,D.Odd.de resti.
7 in integ.q.3.nu.16.cũ seqq.† & de vicinis idem est iudiciũ, cum inter eos adsint pupilli,& minores, put ex cõi ẽt cõcludit idẽ Odd.d.q.3.art.12. n.76. Hinc seq vr, quòd cũ læsio ferè manifesta ĩteruenerit p supradicta, ope saltẽ restitutionis ĩ integ.debeat act'reuocari,& in pristinũ restitui.

8 Sextò, opponunt ẽt vltimæ vnioni factæ Seminario, quòd non fuit iuxta normã d. Conc. Trident.sess.7.c.6.mãdãtis vniones authoritate Ordinarij, legitimis tm, ac rõnabilibus causis corã eo verificandis, & vocatis quorũ interest, fieri posse, & propterea viribus carere, nisi à Sede Apostolica aliter declaratum fuerit. Hæc enim forma non fuit obseruata. Meritò, &c.

9 Septimò, & vlt. occurrentes tacitæ obiectioni (si fortè ex aduersò diceretur nõ de vnione, sed de translatione agi) idẽ in oĩbus esse iudicãdum ex dispositione Sac. Conc. Trid. sess 21. de reform.c.7. quo cautũ est beneficia simplicia trãsferri debere, cũ oĩbus oneribus, & emolumẽtis in casibus ibi expressis, & aliàs à iure permissis.

10 Prædictis tñ minimè obstãtibus, contrariũ respondendũ est; Primò ex diuturnitate tpis,quo durauit vnio, 9 tẽpus,& si nõ sufficeret ad illam pscribendã, pertim inter curatas ecclesias,cum debeat esse immemorabile, sm Io.And.in c.qui cõtra.de reg.iu.in mercurialib. quẽ refert, & sequiẽ Alex.cons.70.nu.3.lib.3.& Balb.de pscrip.
11 par.4.princ.q.19.nu.1. † Nihilominus ad illam psumendã benè sufficit, ut ibidẽ tenet Io.And. & Balb. post Oldra.Ancha. Alex.& Feli. sequtur Mascard.de pbat.concl.1316.nu.9. & quidẽ cũ oĩbus eius solemnitatibus, vt p eundẽ Mascar.
12 concl.179. n.4.cũ cõcor.† Sic ẽt videmus,quòd diù possidens ecclesiasticũ beneficiũ, licẽt absq; canonica institutione possideri nequeat, c.1. de
13 reg.iu.in 6. † præsumiẽ nihilominus iustè, & cũ legitimo titulo possidere. Menoc.de recup.poss. rem.1.n.300.& de psũp.lib.6.psump.69.n.16.

14 Secundò,non tm præsumptio vnionis legitimè factæ, sed ipsius uera pscriptio in casu isto locũ hẽt, ex quo titulus pcessit, ut ex instro exhibiro, in quo amborũ Rectorũ consensus, vicinorumq; vtriusq; ecclesiæ, & epalis Vicarij authoritas,ac Decretũ causa cognita interpositũ; quo titulo stãte, quadraginta annis cucurrit vnionis pscriptio, prout pulchrè distinguẽdo concludit Fely. cons.2.nu.3. inducẽs tex. cũ gloss. in c. de quarta,de prescrip. Idem tenet Rebuff.in pract. benefi. tit. de vnion. num. 35. & post hos Mascard. concl. 1411. num. 11.

Et cum hac sñia trãsit Conc.Trid.sess.7.de reform.c.6.dans tantùm authoritatem Ordinarijs locorum examinandi vniones à 40. annis citrà factas, innuens de anterioribus vti præscriptis, non esse dubitandum.

15 Tertiò, circũscripta quoq; tã psũptione, q̃ pscriptione, dico vnionẽ ritè,& rectè factã probari. Præsupposito.n. quòd curatarũ ecclesiarũ vnio fieri queat,de quo non est hęsitandũ.Petr. de Perus. d. tract.c.6. Trid. Conc. sess.7.de re-
16 form.c.7.& sessio.21.de reform.c.7.† quodq; ad eius validitatẽ tria requirãtur; Iusta causa, solemnitas, & authoritas, vt per Nauar.cons.22. nu.1.& 3.de præben.li.3. Hæc aũt oĩa hic inter-
17 uenerũt. † Etenim causæ vnionũ plures sunt ecclesiarũ curatarum,vt p Caccial.d.tract.artic.5. Inter quas est destitutio ecclesiæ alicui', seu desolatio, atq; propinquitas ipsarũ, & tpum qualitas, q̃ in hac cõcurrũt, qñqdẽ Ecclesia S. Martini erãt destituta,& ferè desolata, atq; à vicinis derelicta; & ab alia prædicta minimùm distans.
18 †Solemnitas quoq; nõ defuit,qm vocati fuerũt hi oẽs quorũ intererat, vcz Rectores, & vicini pdicti. & cõsenserũt,put reqrebaẽ Petr.à Peru. d.tract.c.5.in princ. Et authoritas superioris interuenit, vt ś. dictũ est. Nam ad Epm spectat in sua Diœcesi Ecclesias vnire,sicuti ad Sum.Pont. vnire epatus in toto orbe.d.c.sicut vnire, cũ cõ-
19 cord. sup. relatis. † Et aliàs dr ad ordinariũ munus hoc ptinere. clem.1.§.ad hæc.de sta.mona. gloss. in c.priuilegium, in ver.Item authoritate superioris, de reg.iu.in 6. & Innoc. in c.2.nu.2. vers. & idẽ videtur,de op.no.nuncia.& cum his cõuenit Trid.Conc. locis pcit. tribuẽs facultatẽ Ordinario conficiendi, & confectas vniones examinandi, & approbandi, seu annullandi, etiam tanquam Sedis Apostolicæ delegatis.

20 Quod ergo de Epo, seu Ordinario dr̃.in Vica-
rio quoq; ipsius epi verificatur,q̃a eorũ vnũ est,
& idẽ offĩm, & sunt sicuti corpus,& aĩa, nã epus
est aĩa, Vicarius verò corpus, ꝙ ab eo mouet̃,&
quo, velut instr̃o operat̃, vt bellè, & ad saturita-
tẽ tradit Anto. de Præt. in tract.de iurisd.Episc.
defen.c.6. & latiùs in c.seq. ꝑ to. vbi cõcluden-
ter ꝓbat, non duo capita,sed vnũ esse caput,nec
21 duo offã , sed vnũ solum.† & allegat inter cæte-
ra. c.in nona. 16.q.7.dispenẽs expressè. vnum,
& idẽ esse illorũ offĩm,& ideò non posse Vicariũ
esse sæcularẽ , q̃ ipsi associatur in administratio-
22 nib⁹.† Allegat quoq; bonũ tex.in c.2.de cõsuet.
in 6. vbi Sum. Pont. improbat cõsuetudinẽ ap-
pellãdi à Vicario ad Epm, eò q̃a ẽẽt appellare à
23 se ipso ad se ipsum. † & indè infert author p̃di-
ctus Epi Vicariũ oẽs Canonicos,& quascunque
alias dignitates ecclesiasticas præcedere debere.
Ambitionis illos oẽs damnãs,q̃ illũ anterire stu-
24 duerint. † Maximè qñ est in spũalibus, & tp̃ali-
bus Vicarius gñalis, eo.cap.6. n.43. ex quo ma-
iorẽ adhuc hẽt administrationẽ, & authoritatẽ.
25 †Ambo ẽt, Eps, & Vicarius dñr officiales Cõis
Ciuitatis,sũs Ancha. cõs.340.in 1.dub. q̃ refert,
& seq̃tur Surd.decis. 129. n. 12. Et in hac Patria
plus q̃ notoriũ est Epi Vicariũ oẽs alias dignita-
tes antecellere ex antiq̃ssima cõsuetudine, q̃ in
similib. attendit̃, c. cũ olim, de cõsuet.c.ad hæc,
de exces.Prælat.c.auditis,de elec.Purpur.consil.
26 540.nu.10.11.† & quòd Ordinarij nomen rectè
Vicario epali conueniat, ꝓbatur optimè ex tra-
ditis ꝑ Spec.in tit.de off.ordina. §.1.per totum.
Ex his infertur vnionem, de qua s̃. authoritate
superioris sufficienter suffultã fuisse, & sic tertiũ
ẽt requisitũ interuenisse. Cum p̃sertim fuerit ille
Vicarius gñalis, tã in spiritualibus, quã in tem-
poralibus, ut instrumentum cantat.
27 Non obstãt modo in oppositũ adducta, & pri-
mò, quòd ecclesia unita debuerit cũ oĩbus suis
uiribus transire. nam id procedit vbicunq; vnio
fit per modũ subiectionis, ita vt vnita totaliter
supponatur, & subijciatur ei cui vnitur. Sunt.n.
quinq; sp̃es vnionũ, vt declarat Caccial. d.tract.
28 art.2.in princ.& Petr.c.1.nu.5. † inter quas vna
est p̃dicta subiectiua, in qua vniunt̃ in totum, &
vna trãsit in potestatẽ alterius, sicuti filius arro-
gatus in potestatẽ p̃ris arrogantis,vt s̃. diximus,
& hic non est casus nr̃; Alia sp̃es est qñ vniũtur
tm̃ quoad spũalia.& hic est nr̃ casus,ĩ quo vnita
fuit solũ aĩarũ cura, ex causis narratis, in reliq̃s
aũt remãsit beneficiũ S. Martini in suo primæuo
statu, cũ onerib. & honorib. & ampliùs ẽt cum
onere cõstruẽdi capellã, & missã celebrandi cũ-
ctis diebus festiuis ad eam. Vndè ęquum fuit, vt
29 cũ suis redditibus remaneret. † Nam ecclesiæ ẽt
vnitæ retinere solent sua priuilegia, glo. in d.c.
priuilegiũ, circa med. de reg.iu.in 6. Imo, in d.
c.2.n.2. de oper. no. nuncia. Alex. post Bart. in
d.l.inter stipulantẽ.§.Sacram.n.10.de verb.obl.
Minùs ob. secundũ de Cano.Conc.Trid.quia
eadẽ cõpetere põt r̃ñsio, ut procedat in vnione
totali, & potẽtiori ꝑ modum subiectionis, q̃ est
vera, & propria vnio, non uerò in unione spiri-
tualium tantùm, de qua nos tractamus.
30 Secundò, Rñdetur Concilij dispositionẽ nihil
officere vnioni p̃dictæ, ex quo longè post eam
suꝑuenit. Etenim fuit facta vnio de anno 1545.
Concilium aut publicatum de anno 1564.
Lex autẽ non p̃teritis, sed futuris dat formã ne-
gocijs.l.leges, & constitutiones. C. de legi. l.de
31 vsuris. ff. de vsu. † Insuper dũ loq̃tur canon de
aĩarum cura in Vicariã ꝑpetuã conuersa, mãdã-
do certã fructuũ portionẽ ipsi Vicario assignari;
non tangit casum nr̃um, in quo non fuit ecclesia
S.Martini in Vicariã perpetuã data, sed abolita
pęnitus cura,& alibi translata vt s̃. Item præfigit
anni spaciũ, post Synodũ ad id peragẽdũ, quod
nec in tot annis factũ fuit. Vltimò aũt loco si ni-
hil horũ factũ fuerit, ecclesiã ipsã in antiquũ sta-
tũ restitui mandat. In casu aũt proposito nõ fuit
institũ ꝓ reductione ecclesiæ S.Martini ad anti-
quũ statũ, idest aĩarũ curã, sed ipsi⁹ redditus cõ-
cedi Rectori S. Appollinaris, ideo nihil in toto
illo canone dispositũ reperitur, ꝙ ad rem nr̃am
faciat. Nec ommittendũ est, quòd relationẽ ẽt
hẽt ad aliũ sub Paulo III.Pont. Max. editũ, qui
legitur in eo.lib.sess.7.c.7. de reform. remittens
32 id oẽ arbitrio ordinarij. † Ideo cũ relatum sit in
referente, l.asse.toto. de hæred.insti. Satis videt̃
vtriq; canoni satisfactum, cum arbitrio, & de-
creto Ordinarij totum processerit vt sup.
33 Non ob. tertium, de reg. qui sentit cõmodum,
qm̃ procedit solùm in connexis, ut ibi declarat
Cagno.nu.12. nos aũt uersamur in separatis, ex
quo aĩarũ cura iã fuit legitimè separata à bene-
ficio, ut dictum fuit,& probatum. & præsertim
34 assentiẽte Rectore S. Appollinaris, † cui nõ põt
modernus Rector cõtrauenire, quia ẽ successor
vniuersalis, & hæredis locũ repræsentat. c.quia
Ioannes 12. q.5. c.1. vbi glo. & doct. de solut.
Guid.PP.q.629.ferè ꝑ tot. Gig.de pensio.c.47.
35 n.10.q.52.in princ.& q.54. n. 182. † Limitatur
quoq; regula prædicta non procedere ubi nõ est
eadẽ ratio, & par conditio, atque habilitas sen-
tiendi cõmodum, & incõmodum, ut per Dyn.
d.c. qui sentit, quæ limitatio satìs uidetur casui
nostro adaptari, quoniam in applicando cõmo-
do Rectori S. Appollinaris, obstaret diuisio tẽ-
poralium à spiritualibus iam perfecta, cũ om-
nibus suis solemnitatibus, ac etiam præscripta
utsup. ideo non par conditio, neque habilitas.
36 † Vltra quòd beneficiũ post vacans vnitũ fuit se
minario,& ius ipsi q̃sitũ, vndè maior adhuc resul
tat inhabilitas cũ facultas Ordinarij cũ adiũctis
suis ĩ applicãdis beneficijs simplicib. Seminario
sit amplissima, vt legit̃ in Trid.Cõc.sess.23.c.18.
de re-

de reform.& p consequens tractetur hic de iure quæsito tollendo ipsi Seminario.

Ad quartũ de authoritate Vicarij Epalis non idonea ad vniones, rñdeť primò satis esse, quòd titulũ pbuerit, nã quadragenaria pscriptio subsequẽs oẽm tollit difficultatẽ, vt s. in 2. fundam.

Secundò dicitur verius esse Vicarium, psertim gñalem Episcopi, sufficientem habere authoritatẽ vniẽdi p ea q in 3. fundamẽto deducta sũt.

Tertiò, rñdetur reuocando in dubiũ cõclusionẽ pdictã. Caccial.& Petr.de Peru.q fundať solùm sup dicto Innoc.& Io.And. loquentium de Archidiacono, à quo ad Vicariũ arguunt p locũ
37 à simili.† Etenim argumẽtatio nõ pcedit, ex quo Vic. gñalis, est maior Archid. vt in d. 3. fundam.
38 † Quartò nõ esset inconueniens dicere Archidiaconũ quoque, qui de iure cõi, iutisdictionem exercet. c.1. & c. ad hæc, de offi. Archid. & est post Epum Vicarius in oibus. Purp. conf. 540. nu.13. & 15. posse Ecclesias parochiales, & cu-
39 ratas vnire ex legitima cã, † qñquidẽ ipsius propriũ est ẽt offiñ illas inqrere, visitare, ordinare, & disponere, d.§.ad hæc, de off. Archid. c. per-
40 lectis.25.dist.in §.Archidiaconus.† & licèt dicat ibi tex. (cũ iussione Epi) declarat tñ ibi glo. qualis debeat esse ista iussio. in ver. cũ iussione; inquiens vnicã, & gñalẽ ab initio sufficere quãdo offiñ accipit, nè forte in singulis actib. eũ reqri dubitaretur. Et hac rñsione attenta, argumentũ prædictum à simili, pro vnione parochiarum istarum à Vicario facta, concluderet.
41 Quintò, & vltimò cũ p officiali semper præsumatur.l.2.de off.ciui.Iudi.c.nisi essent, de pben. c.in vr̃a, de procur. Alcia. de psumpt. reg.3. præsumpt.9. psumendũ est Vicariũ illius tpis facultatẽ vniẽdi habuisse.& aliter ad illũ actũ nõ processisse. Tantò magis qa tunc erat Epus Parm. Illustriss. & Reuerendiss. Card. S. Floræ Camerarius S.R.E. & Sum. Pont. Nepos in Vrbe ipsa residẽs, qui ppea maximã Vicario suo gñali authoritatẽ contulisse psumendũ est, vt occurrentibus negocijs opportunè prouidere posset.
42 Ad quintum de restit. in integ. rñdetur, eã nõ dari absq; læsione.l.non omnia, & l. quòd si minor.§.1. de mino. l. minorib. C. eo. D.Odd. de
43 resti.in integ.q.4.art.1.† vbi ecclesia ẽt in specie loqtur, sub n. 5. Ecclesia aũt hoc nr̃o casu læsa non est, imò melioris conditionis effecta, eò qa nouã capellã absq; sua impẽsa habuit, cũ beneficijs simplicib. in ea translatis, & missis festiuis vltra solitũ. Neque Rector ipsius læsus dici põt, qa si qd laboris ei adiectũ fuit, habuit quoque emolumenta incerta, q digna sunt conside-
44 ratione, vt testes Seminarij concludunt. † Et si in aliquo læsus dici posset, non tñ restitutionem obtinere posset, nisi ecclesia simul læsa pbaretur. Io.Fab.in §. rursus, insti.de actio.D.Odd.vbi s. quæst.3. artic.8. per tot. & signanter in fi.

Consil. Lud. Sacc.

De læsione Vicinorum minùs constare potest. Siquidẽ cõmodũ potiùs ex vnione nacti sũt, qm ab ecclesia paludosa, destituta, & inhabili ad officia diuina, ad aliã cõmodiorẽ, & habiliorẽ transierũt; & cũ in sua parochiali vnã, aut duas missas singulo anno audire possent, in hac, binas, & plures singulis dieb. festis audire possunt, & alia quoq; diuina officia. Minora quoq; sentiũt dispẽdia in puidendo necessaria ipsi ecclesiæ, quæ vicinos tãgũt, ex quo vicinorũ numerus auctus portionẽ suã fert onerũ, & de primo ad vltimũ nulla subsistẽte læsione, nulli loc⁹ est restitutioni.
45 Secundò rñdetur cessare restitutionẽ, ex quo nõ datur vltra quadriẽniũ.l.fi.C.de tẽpo. appel. c.1.& 2.eo.ti. in 6. & Clem.1.eo.ti. Hic aũt qn-
46 quaginta anni effluxerũt vt s.† Nec obstat quòd viuẽte Rectore Ecclesiæ, q cõtraxit, & ecclesiã
* læsit, nõ cucurrerit quadriẽniũ, fm cõem * opin. quã D.Odd. refert q.19.art.8. qa cõtraria ẽt defendi põt, ut p Bero. d.c.1. n.16.17. de resti. in integ. Verũ ea admissa, qa in iudicãdo, & cõsulendo ita sẽtiẽdũ est, ut fatetur idẽ Bero. d.n.17. iu fi. præsupponiẽ ecclesiã pdictã S. Martini pluries vacasse in illis annis 50. qui post vnionẽ effluxerunt, adeo quòd quadrienniũ indubitãter cucurrit, quo restitutio peti poterat ecclæ noĩe.

Tertiò rñdetur nedũ quadrienniũ, sed quadragesimũ annũ elapsũ; vndè præscriptio subsecuta est, ur in 2. fundamento, & post eam perfectam rursus aliud lapsum est quadrienniũ, intra quod aduersùs præscriptionẽ restitutio peti potuisset. Nimiũ cessare debet omnino istud remedium.
47 Quartò, & vlt. rñdetur, quòd cũ restitutio fit in pristinũ statũ repositio, vt cõiter diffinitur teste D.Odd.q.1. art.4. nu. 43. cũ seqq. post alios relatos, & tñ tribuat, quantũ læsio abstulit, & nõ plus, neq; minùs, atq; in eũ statũ læsum reponat, quo ante læsionẽ repiebaẽ, vt ibidẽ subdit n.45. p infallibili regula, nihil pñt actores hoc remedio cõsequi, qm non petunt se in pristinũ statũ restitui, hoc est ecclesiã S. Martini ad curam reduci, sed illius tantùm redditus dati Rectori S.Appollinaris, quos nunq habuit, & per consequens sunt obaudiendi.

Ad sextũ, q vnioni factæ Seminario obijcitur, rñdetur imò factã fuisse ab Illustriss.& Reuerendiss. Epo, cũ suis reqsitis, ad formã Conc.Trid. in d.c.18. de refor. sess.23. Nec vocandos fuisse vicinos antiquos ecclesiæ S. Mattini, aut Rect. S.Appollinaris, quorũ nihil intererat, cũ iã esset d. Beneficium sinè cura, cũ oneribus tñ de qbus s. quæ Seminariũ ferè non recusat, sed paratum se offert, vti successor vltimi Rectoris.

Ad vltimũ de translatione, ex c.7.21.sess.Trid. Conc. non disputando vtrũ Vnio, seu translatio fuerit, Respõdet, quòd longè post actũ emanauit, & non põt dare formã pteritis negocijs, vt s dictũ est, neque actũ aliàs validũ infringere. Re-

spōdetur et canonē illū loqui in beneficijs simplicibus in prima sui partē, qua mandat ea cum oībus emolumētis,& oneribus trāsferri ad alias ecclesias. In secunda aūt in qua de parochialib. tractat, nihil disponit, nisi de illarū refectione, & si refici non possint pp suā,& Parochianorum paupertatē,quòd ad matrices,seù viciniores ecclesias trāsferantur,de redditibus aūt nullū verbum. Sed aduertēdū est quoq;, trāslatā dici hāc ecclesiā cū suis emolumētis,& oneribus,ex quo factū fuit simplex beneficiū, quod onera sua adhuc sustinet iuxtà conuenta, & ab ordinario decreta, ideo nihil vlteriùs ingrendū esse; Præsertim verò post tanti temporis cursum, quo legitima cōpleta fuit præscriptio, iuxta supradicta.

SVMMARIVM.

1 *Ecclesiasticorum bonorum alienatio substantiā, & formā copulatiuè requirit.*
2 *Fallit in rebus ab antiquo cōcedi solitis, præsertim in emphiteosim. & est cōis.*
3 *Confirmatio actus maiorem addit firmitatem, licet eum non extendat.*
4 *Inuestitura secunda plus continens, quàm prima, & nouas addens qualitates, inuestitura noua censetur.*
5 *Solita concedi bona ab antiquo non dicuntur, nisi bis saltē concessa fuerint, & cursus quadraginta annorum intercesserit. & est communis.*
6 *Confessio procuratoris, quòd bona concedi solita sint, non nocet Prælato.*
7 *Inuestitura facta de rebus Ecclesiæ vltra solitam formam nulla est, & inualida. vtputa si solita concedi ad secundam, & tertiam generationem, cōcedantur in perpetuum, vel concessa pro masculis tantum, concedantur etiam pro fœminis.*
8 *Emphiteosi vni concessa, si postea inter succedentes diuidatur, remanent tamen insolidū obligati.*
9 *Particularis solutio plurima affert creditori incommoda.*
10 *Emphiteosi vna concessa, & inter succedentes diuisa, vnius cessatio, vel deterioratio omnibus præiudicat secundùm magis communem.*
11 *Emphiteosis bonorum ecclesiasticorū concessa (sinè requisitis) vltra solitū modū vitiatur in totū, nō verò sustinetur usq; ad solitū, secūdū magis cōem.*
12 *Præsertim si aliquibus coniecturis appareat, quòd contrahentes non conuenissent sub forma solita.*
13 *Coniectura autem sufficiens indicatur, si recipiens emphiteosim notabile quicq̄ pro obtinenda inuestitura soluerit, aut aliter in damno remaneret, nisi in totum contractus sustineretur.*
14 *Data pro obtinenda inuestitura prædicta modo insolito. si nō valet, repeti nō possunt, sed amissa sūt.*
15 *Emphiteosis ecclesiastica bonorū sterilium concessa pro modico canone, si reuertatur, bonis effectis fertilibus, & fructuosis, concedi non potest iuxta solitum, sed adhibitis tantùm solemnibus, & pro idoneo canone inspecto præsenti tempore.*
16 *Cōtractus ecclesiæ dānosus nullus, & inualidus est.*
17 *Datum pro obtinenda inuestitura bonorum ecclesiæ, debet in eius vtilitatem conuerti, non Prælati, neque etiam Summi Pontificis.*
18 *Emphiteosis differt à liuello.*
19 *Mandati fines diligenter sunt custodiendi.*
20 *Pactū de affrācādo emphiteosim alienōnē cōtinet.*
21 *Pactū de renouādo emphiteosim de nouennio in nouenniū additum, solita forma inuestiturā vitiat.*
22 *Clausula (saluo, & reseruato consensu domini, & non aliter) adiecta contractui, habet vim resolutiuam, & annullatiuam, consensu non secuto.*
23 *Prælatus potest proprium contractum Ecclesiæ suæ damnosum infringere.*
24 *Naturalis inuestiri potest de bonis ecclesiasticis inspecto iure communi.*
25 *Non tamen succedere in inuestitura antiqua maioribus suis facta, nisi expreßim cautum fuisset. & est communis.*
26 *Hodie verò omnino incapax est ex dispositione Bullæ Pÿ Papæ Quinti.*
27 *Lex futuris, non præteritis dat formam negocÿs.*
28 *Emphiteosis ecclesiastica facta pro se, et hæredibus sinè solēnibus alienationis, tanq̄ de rebus alienari solitis, ad hæredes extraneos nō trāsit. & est cōis.*
29 *Ampliatur, etiam si de quibuscunque hæredibus loqueretur, si pro extraneis non erat concedi solita.*
30 *Sequentia declarant præcedentia.*
31 *Hæredū appellatione, descendentes tantùm continentur, quando dispositio aliter contrarietatem, aut repugnantiam continere potest.*
32 *Clausula (pro hæredibus, & descendentibus) vtranq; qualitatem copulatiuè requirit, vt quis vocatus dicatur. & est communis.*
33 *Emphiteota potest meliorationes suas vendere, concurrentibus septem requisitis. & est communis.*
34 *Emphiteota potest ius suum donare, vel legare sinè domini consensu, duraturum tantūmodo durante illius iure, & quatenus se extendit, & non vltra.*
35 *Nemo plus iuris ad alium transfert, q̄ ipse habeat.*
36 *Resoluto iure datoris resoluitur ius acceptoris.*
37 *Pactum, quòd emphiteota non poßit aliquem contractum, distractum, vel alienationē facere, sinè expreßa directi domini licentia, seruādum, q̄uis natura contractus in aliquo repugnet.*
38 *E conuerso etiam valet, quòd sinè licentia alienare poßit.*
39 *Contrariorum eadem est disciplina.*
40 *Laudemium soluendum directo domino per nouum emphiteotam acquirentem est quinquagesima.*
41 *Et solui debet nedum in casu vēditionis, sed etiam donationis, & legati, secundùm communem.*
42 *Quod intelligitur pro toto rei pretio, non pro melioramentis tantum.*

43 Con.

43 *Consuetudo tamē locorum attendenda est, quia in aliquibus plus, & aliquibus minus soluitur.*
44 *Veronæ soluitur decima pro laudemio.*
45 *Parmæ verò vigesima æstimationis vtilis dominij, solui consueuit.*

Pro Illustrisſ. & Reuerendisſ. D. Cardinali de Gambara.

EPITOME.

Super inualiditate Emphiteosis Ecclesiasticæ concessæ à Prælato Antecessore, vti concedi solitæ, ac etiam renouatæ à Procuratore moderni Prælati, cum multis alijs in materia alienationis bonorum Ecclesiæ.

RESPONSVM LXV.

Visis duabus inuestituris emphiteoticis, altera ꝑ procuratorē Illustrisſ. & Reuerendisſ. D. olim Card. Gonzaghæ de anno 1564. tunc Commendatarij Abbatię S. Thomę de Aquanigra Brixien. Dioc. altera verò ꝑ Procuratorē, ac Locumtenentem Illustrisſ. & Reuerendisſ. D. Card. de Gambara eius successoris, & sic moderni Commendatarij, de anno 1568. celebrata: Ad primū quæsitum, Contractus validitatē, seù inualiditatē respiciēs; Videt̃ prima facie rñdendū, contractū valere, &
1 tenere; † Nā & si vera sit cōclusio, Duo regulariter in qualibet bonorū immobiliū ecclesiasticorū alienatione copulatiuè reqri, formā scilicet, & iustā cām, c. 2. de reb. eccle. nō alie. in 6. vbi Io. And. & alij not. c. Sicut ecclesia, §. sed notādū, & c. finè exceptione 12. q. 2. glo. pen. & Scrib. in c. 1. de in integ rest. & in c. q̃ in ecclesiarū. de consti. atq; in c. nulli. de reb. eccl. nō alien. quorū opin. cōis, * & ab oībus recepta, vt ꝑ Dec. cons. 142. nu. 4. Clar. in §. emphiteosis, q. 6. & Didac. var. resolut. cap. 17. nu. 2. Redoa. in tract. de reb. eccl. non alien. tit. de condit. quibus anni cen. lici. emi poss. nu. 10. 11. & alibi sæpè.
2 Limitatur tñ nō ꝓcedere in rebus ab antiquo cōcedi solitis, quas Prælatus pōt, si ad Ecclesiā reuertātur, absq; solēnitatib. debitis, iterū alienare, & signāter in emphiteosim cōcedere, vt in specie decisū habemus in Constit. Pau. II. incipiente, Ambitiosæ, in extrauag. cōibus, ac ēt in feudū, c. 2. vbi cano. oēs, extra de feud. & in c. 1. de his q feu. da. poss. Bar. & Scrib. in authen. q rē ad fi. C. de Sacr. Eccl. Dec. d. cōs. 142. col. 1. Guid. Pap. decis. 154. ī princ. Didac. d. c. 17. n. 4. Et hęc est cōis * cōclusio, vt ait Soci. iun. cōs. 169. n. 11. lib. 2. duplicato, ī cōs. 120. lib. 4. Clar. d. q. 6. vers. si verò res ecclesię. Redoa. latè d. tract. tit. de casi. in q bus sit alien. re. eccle. §. solem. §. itē alio casu ꝑdicto. Et dicit Castr. in l. ēt, in fi. princi. ff. sol. Consil. Lud. Sacc. matr. quòd ēt absq; alia cā talia bona sīn cōsuetū modū alienari possūt, adeoquòd neutrū ex dictis reqsitis necessariū vr̃. Vndè cū in casu proposito, bona ista aliàs cōcessa ī emphiteosim fuisse præsupponantur, imò verò solita ab immemorabili tp̃e cōcedi ad affictū perpetuū fassus fuerit ꝓcurator ꝑdicti Illustrisſ. D. Card. Gonzaghæ in instrumento dictæ suæ inuestituræ; Consequens videtur, vt de cōtractus validitate dubitari nequeat, nec respectu formæ, nec causæ.
3 Et tātò minùs, cū accesserit quoq; cōfirmatio, seu noua inuestitura memorati procuratoris Illustrisſ. & Reuerendisſ. moderni Cōmendatarij: Confirmatio. n. actus, maius robur, maiorēq; firmitatē ei tribuit, licèt nō eū extēdat. l. Aurelius. §. testamēto. de libera. lega. Bal. in l. si aduersùs. C. si aduer. rē iudi. & in l. nominationes, in fi. C. de appell. Rui. cōs. 60. n. 3. cōs. 158. n. 16. & cons.
4 208. n. 9. lib. 1. † Quinimo ex quo secunda Inuestitura plus continet, q̃ prima, & nouę qualitates adiectæ repeciuntur, pro noua quoq; Inuestitura habenda est, vt respōdit Rui. cōs. 20. nu. 7. lib. 1. Vndè tantò magis tuti videntur emphiteotæ.
Veruntñ his nō obstātibus, Contractū nullum
5 existimo rōnib. infrascriptis. † Primò qa nō cōstat bona hmōi pro ꝑterito cōcessa fuisse, nisi semel. Ideo solita cōcedi dici nequeunt, qa bina cōcessio necessaria est, cū cursu 40. annorum, ad hoc vt res cōcedi solita dici possit, Iac. de Belui. in c. 1. de his q feu. da. poss. Bald. in l. de quibus, n. 15. & 27. ff. de ll. Imol. d. c. 2. ī fi. de feud. Alex. cons. 9. n. 6. lib. 3. & cōs. 5. n. 4. in 5. Raph. Cum. cōs. 129. qdam, Dec. in d. Authen. q rem. nu. 20. & d. cōs. 142. n. 4. vers. solū superest. Ias. in cons. 155. col. 3. vers. 4. facit, li. 2. vbi neminē dissētire ab hac sñia asserit, & vti cōem, * tutioremq; & ecclesiæ magis proficuā sequitur, & in practica tenendam affirmat. Clar. in §. feudū, q. 13. vers. nunc pro intelligentia. Redoa. d. tracta. tit. de immob. re. eccles. alien. num. 54.
6 Nec obstat cōfessio procuratoris antedicti, qui bona solita cōcedi dixit, qa nō habuit sufficiens mādatū ad ita cōfitendū, ideo nō nocet dño, l. 2. §. fi. cū not. per Bar. Castr. & alios. ff. si cert. pet. l. certum. §. sed ante. C. de confess. Rui. consil. 140. n. 4. 5. lib. 1. Minùs aūt nocere pōt ecclesiæ, ex quo, nec ipsimet Prælati confessio nocere posset, c. fi. vbi doct. oēs, * ex̄ de ꝓsumpt. Castr. cōs. 1. Ego Paul⁹, li. 1. Fed. de sen. cōs. 142. ver. cōfessio facta. Afflic. decis. 168. n. 3. & decis. 245. n. 11.
Secundò contractus nullus dicitur, quia vltra solitum modū concessiones istæ factæ sunt, nam cum antea concessa reperiretur illis de Palūbis, descendentibus à primo inuestito, eiusq; lineā, & generationē egredi non posset, nunc ad plures familias, plures q; generationes extēsa, & ꝓducta fuit; Siquidē nedū D. Mutius, & D. Fabritius inuestiti fuerūt pro se, & descēdentibus legiti-

legitimis, verumetiã, in illorũ defectũ inueſtitæ
fuerunt eorũ matres reſpectiuè pro ſe, & deſcen
dentibus; Et his quoque deficientibus inueſtiti
fuerunt fratres dictarũ mulierũ pro ſe, & hære-
dibus, & deſcendentibus; Etenim vltra dictos
duos fratres de Palumbis, vocata ẽt eſt D. Hip-
polita, de Maſſitijs Mutij mater, quæ in alienam
familiam nubens, & filios procreans, bona eccle-
ſiæ poſſet in eam transferre, quod de D. Cathe-
rina de Zibramontis Fabritij matre ſimiliter in-
ueſtita, contingere poſſibile eſt; Sed & D. Ioan-
nes de Maſſitijs, & D. Alexander Zibramontes
fratres dictarũ mulierũ vltimo loco vocati, alias
quoq; familias, & gñationes includũt, & ad bo-
na p̃dicta admittunt vtſup. Conſequenterq́; no-
uo modo, & cũ pactis inſolitis factæ ſunt inueſti-
turæ huiuſmodi, & in duriorẽ cãm eccleſiæ, quę
diutiùs bonis ſuis magni redditus priuata rema
nebit ꝓ modico canone annuo conuẽto, q̃ re-
manſura fuiſſet, ſi vni tm̃ familiæ conceſſa fuiſ-
ſent, ꝓut antea erãt, Vndè manifeſta cõtractus
7 nullitas reſultat. † Quia cũ forma ſolita prioris
inueſtituræ mutata, & alterata fuerit, ceſſat illa
conſuetudo, ꝑꝑ quã Prælato licitum dr̃ alienare
abſq; ſolẽnitatibus, Doctr. eſt Bart. in d. authen.
qui rẽ, in fi. & Iaco. de Belui. in authen. ſi quas
minas. C. de Sacroſ. Eccleſ. & in d. l. ẽt. Imo. in l.
quod dr̃, in fi. de verb. oblig. Alex. conſ. 17. n. 11.
lib. 4. & conſ. 5. n. 7. lib. 5. & in d. l. quod dr̃ ad fi.
vbi ẽt Aret. ſub nu. 9. Bero. conſ. 77. n. 32. & cõ-
ſil. 122. nu. 14. lib. 1. Rui. conſ. 35. num. 7. lib. 1.
Clar. in §. Emphiteuſis. q. 6. verſ. Scias tñ. Curt.
Iun. in tract. de feud. par. 2. q. 6. princi. num. 2. 3.
Exemplificantes in cõceſſione ſolita fieri, ad ſe-
cundã, vel tertiã gñationẽ, q̃ ad tertiã, vel quar-
tã reſpectiuè, aut in ꝑpetuum facta, non tenet;
Nec non & in conſueta cõcedi pro maſculis tm̃,
q̃ ad maſculos, & fœminas extendi nequit, quæ
exẽpla ad terminos noſtros apprimè conueniũt,
cũ aliàs nõ fuiſſet cõceſſa emphiteoſis ꝓ fœminis,
ſed ꝓ maſculis tm̃, vt ĩ facti narratione ſupponiẽ.
Cumq́; vni lineæ, ſiuè gñationi data fuiſſet, nũc
aũt quinq; vel ſex. & fortè plurib. conceſſa dici
poſſit. Claud. Seiſel. in tract. de feud. tit. q̃ feud.
da. poſſ. verſ. octauo limitatur. Afflict. d. deciſ.
107. col. 2. Rui. conſ. 35. nu. 7. lib. 1. Redoa. d. §.
Item alio caſu, nu. 4. in fi. & num. 19. & 21.
8 Fuit ẽt inſolito modo cõceſſa emphiteoſis, q̃a
cũ prius vnita eſſet, oẽsq́; Emphiteotæ, q̃uis ad
diuiſionẽ inter ſe deueniſſent, inſolidũ tñ obli-
gari forẽt, vt ꝑ Clar. d. §. emphiteoſis, q. 14. nũc
diuiſa reperiẽ in duas partes vt ſ̃. Vndè eccleſia
damnũ ſentit, tã reſpectu ſolutionum annuatim
fiẽdarũ, quas diuiſim recipere cogitur ex forma
9 cõtractus † (particularis aũt ſolutio incommoda
plurima creditori affert, l. planè. ff. fami. herciſc.
glo. in l. q̃ro. §. inter locatorẽ, in ver. inſolidũ. ff.
loca. l. fi. vbi Bar. C. de debito ciui. lib. 11.) q̃ ẽt
devolutionũ, q̃ aliq̃ñ cõtingere poſſent ob cano
10 nẽ nõ ſolutũ, aut rẽ deterioratã. † Enimuerò ſi
vnica eſſet īueſtitura unius ceſſatio, vel deterio-
ratio cœteris coemphiteutis p̃iudicaret, ſm̃ ma-
gis cõem, * & verã ſentẽtiã, de qua ꝑ Clar. vbi
ꝓximè, q. 8. verſ. quæro, quid ſi Emphiteota, &
verſ. ſeq. ea aũt diuiſa, ſecùs iudicandũ, ut oĩb⁹
patet, quia ſunt ſeparati contractus: Cum igiẽ
ſolita forma in hoc ẽt exceſſa reperiatur, tantò
magis nullitas contractuũ apparet ꝑ ſupradicta.
11 Et iſti exceſſus ſoliti modi, & cõſuetæ inueſti-
turæ operãtur, ut nec ualeat cõtractus uſque ad
terminos cõſuetos, ſed in totũ uitiẽ, & ſi diui-
duus ſit, & ſeparabilia cõtinẽs, p̃ſertim in tebus
eccleſiæ, ut ꝑ Iaſ. d. authen. qui rem. col. fin. poſt
Bart. ibi nu. 7. & Lap. alleg. 80. Et ità iudicauit
Conſ. Neap. in d. deciſ. Afflict. 107. rõnibus, &
authoritatib. ibi adductis. Rui. conſ. 86. nu. 8. cũ
concor. lib. 1. Calc. conſ. 125. col. fi. Et hanc opi.
latè defendit Didac. var. reſol. c. 16. n. 5. q̃ ẽt ma-
gis cõem * atteſtatur, Alex. conſ. 143. n. 3. lib. 7.
12 Et hãc ſentẽtiã oĩ ſcrupulo carere certũ eſt, q̃ñ
ex aliq̃bus cõſtat cõiecturis paciſcẽtes aliàs non
fuiſſe cõtracturos, niſi ſub ea forma inſolita. Bar.
conſ. 159. col. 3. Lap. d. alleg. 80. ſub n. 3. verſ. nã
cõductor nõ accepiſſet. Aret. latè in d. l. quòd dr̃,
ſub nu. 9. & ibidẽ Alex. ad fin. & idem Alex. d.
conſ. 17. nu. 11. atq; in l. 1. §. ſed ſi mihi, ubi etiã
Soci. Alcia. & reliqui. ff. de verb. obl. Loffre. cõ-
ſil. 3. nu. 35. Calca. d. conſ. 125. col. fi. & Didac. d.
c. 16. uar. reſolut. ſub nu. 5. uerſ. ſed præmiſſa.
13 Vrgens aũt cõiectura, immò cõcludẽs ꝓbatio
in nr̃a ſpecie colligiẽ, ex quãtitate notabili pe-
cuniarũ ꝓmiſſa ꝓcuratori Illuſtriſſ. & Reueren-
diſſ. q. Card. Gonzaghæ duorũ mille, & qua-
tuorcẽtũ aureorũ ꝓ tali inueſtitura obtineñ. q̃
aliter nõ ſoluiſſent inueſtiti, ut in terminis tra-
dit Didac. loco ꝓximè citato. Hinc. n. ſuadetur,
quòd uel in totũ ualere, uel in totũ irritari uolue
rint. Loffred. d. conſ. 3. n. 35. cũ concord. ꝑ eum
adductis. In caſu aũt nr̃o in dãno remanerẽt in-
ueſtiti ob ſolutionẽ p̃dictã, quã uiriſimiliter nõ
feciſſẽt, niſi oẽs ad emphiteoſim admiſſi fuiſſẽt.
14 Igitur, &c. † Et hic incidẽter ſciẽdũ, quòd pecu-
niæ hmõi datę ꝓ obtinẽda cõceſſione modo in-
ſolito, repeti nõ poſſunt, ſed ſunt amiſſæ. §. ſi ue-
rò ẽt perpetuam, in authen. de non alien. Di-
dac. d. c. 16. eod. uerſic. Sed præmiſſa.
15 Tertiò principaliter cõſiderandũ eſt, nũ prima
inueſtitura facta fuerit (ut crediẽ) de bonis iſtis
eccleſiæ tanq̃ ſterilibus, & infructuoſis, ex quo ꝓ
tã modico canone antiq̃⁹ locata, & cõceſſa dñr,
Nã cũ modernis t̃pibus fertilia, & maximè fru-
ctuoſa ſint, ceſſat cã ob q̃ aliàs in emphiteoſim
data fuere. Et hinc ſeq̃tur quòd & ſi ſolita eſſent
cõcedi, ampliùs tñ cõcedi nequerũt, abſq; ſolẽ-
nitatib. poſtq̃ ad Eccleſiã reuerſa sũt, q̃a ceſſãte
cã, ceſſat effectus, pulchrè Abb. in c. ut ſup. n. 11.

uerſ.

vers. ego crederem, de reb. eccles. non alien. Rebuff. in compen. de reb. eccl. alien. vers. octauus. Redoa. d. tit. de immob. re. alien. nu. 55. 56. cum sequentibus, & in d. §. item alio casu, in princ. & in fin. vbi concord. adducit, & inquit Card. in c. 1. colum. vlt. qui feu. da. poss. hanc esse conclusionem æquissimam, quã sequitur Curt. in tract. feud. par. 2. quęst. 1. num. 10. vers. hinc videmus, & iuribus ac rationibus cõfirmat, Afflict. in Con stit. Baiulos omnes, num. 89. Benint. decis. 13. nu. 8. Consequenter ergo nullæ, & inualidæ sunt etiam istæ concessiones ex hoc capite. Quamuis enim pro talibus bonis modicum quid ab antiquo solui consueuisset, cum tamen reuersa sunt ad Ecclesiam quingentorum circiter aureorum redditum annuum mereri præsupponuntur, Et tamen pro eodem modico canone concessa reperiuntur. Vndè clarissima, & enormissima lęsio Ecclesiæ apparet, quæ contractum nullum reddit; ita in terminis tradit Redoa. d. §. item alio casu, num. 9. & fusius, num. 22. & seq. vbi duos allegat tex. omni cauillatione carẽtes videlicet, d. c. vlt. de feud. in vers. si videris expedire, & d. Constit. Paul. II. in vers. & tunc ecclesiarũ euidenti vtilitate, qui propriè loquuntur in rebus alienari solitis, & vtilitatem Ecclesiæ nihilominus requirunt, idem tradit Curt. d. tract. par. 2.

16 quæst. 1. in fi. † Quòd autem contractus Ecclesiæ damnosus, nullus sit & inualidus, vltra prædicta probatur ex latè deductis per Dec. d. cons. 142. num. 4. & in fin. & latiùs per Redoa. d. tract. sub rub. de causa vtilitatis, per tot.

Et si pertinaciter quisquã tueri satageret con tractus memoratos, non obstante læsione Ecclesiæ, valere, effugere certè non poterit quin per restitutionem in integrum rescindi debeant, per c. 1. cum materia, extra de restit. in integ. glos. in c. cum Apostolica, de his, quæ fiũt à Præla. si. con sen. cap. & in cap. finè exceptione 12. q. 2. Rui. d. consil. 35. num. 35. & seq. Didac. d. c. 17. num. 2. Redoa. d. tract. tit. an & quomodo ex vulg. obli. Ecclesiæ, num. 3. & §. seq. num. 9. & nu. 12. vers. in contractu autem & latius in tit. de rest. in integr. quæ ob lęsionem compe. Eccl. §. 1. 2. & 3.

Nec obstat si opponatur de promissione, seu solutione aureorum 2400. de quibus in concessione procuratoris Illustrissimi Cardinalis Gonzaghę. Tùm quia maximè lęsa adhuc fuit Ecclesia, non obstante huiusmodi solutione, vt ex primo narrata redditum quantitate omnibus ob-

17 uium est, † Tùm etiam quia non cõstat tales pecunias in vtilitatem Ecclesiæ versas, quas non sufficit fuisse prælato solutas, c. 1. vbi Inno. Abb. Imol. & cęteri, extra de deposi. doct. in autẽ hoc ius porrectum. C. de sacros. eccles. Didac. latè d. c. 17. num. 3. Redoa. in d. tit. de causa vtilitatis, num. 213. & seq. vbi restitutionem saltem Ecclesiæ hoc casu competere asserit, ex mente Innoc. in d. c. 1. Quinimò si Summo Pontif. solutæ fuissent, idem respondendũ foret, per tradita à Rui. d. consil. 35. num. 35.

18 Insuper & quartò aduertẽdum est, quòd procurator memoratus Illustrissimi Domini Cardinalis Gonzaghæ mandatum nõ habebat ad concedendum dicta bona in emphyteusim, quamuis ad liuellum posset concedere, sunt enim diuersi contractus, & naturam habent separatam, vt col ligitur ex Redoa. vbi supra sub rub. de signi. ver.

* alienatio. §. pariter, per tot. & est cõmunis * opinio teste Ias. in l. 1. post nu. 29. C. de iure emph.

19 quicquid Bar. & alij nonnulli senserint. † Ex defectu mandati, igitur nulla redditur eius inuestitura. l. diligenter. ff. manda. c. cui de non Sacerdotali, de præben. in 6. Dec. latè, cons. 493. nu. 8. vsque ad fi. Socin. iun. cons. 57. nu. 6. cum pluribus seq. vol. 2. Capr. concl. 112. nu. 23.

Et quod attinet ad confirmationẽ, seu nouam cõcessionem factam per procuratorem, siue Locumtenẽti Illustrissimi D. Cardinalis de Gambara, plures aliæ subsunt nullitates, nã primò continet pactum affrancandi, seu de vendendo, bobulcas centum, dictarum terrarum in emphyteusim concessarum; Ex quo pacto nedũ oritur nullitas, ex quo insolitum est, & præter formam veteris concessionis, vndè totus inualidatur con-

20 tractus per supradicta. † Verùm etiam ex eo, quòd venditionem, & absolutam continet alienationem, communi iure prohibitam, uideatur ad hoc Alex. in terminis in d. cons. 17. num. 8. & 11. lib. 4. & post eum Ruin. consil. 86. num. 4. 5. & 8. libro 1.

21 Secundò continet pactum de renouando inuestituram de nouẽnio in nouennium, & in hoc etiam solitam formam excedit, quod & si ecclesiæ potiùs vtilitatẽ, quàm damnum afferre posse uideatur, fieri tamen non potuit, & contractum inualidum reddit, Curt. d. tract. par. 2. quæst. 6. nu. 5. cum concord. relatis.

22 Præterea, & tertiò aduertendum est, † quòd etiam iste procurator excessit fines mandati, qa simpliciter inuestiuit, nullo reseruato Domini consensu, quẽ omnino reseruare tenebatur uirtute illius clausulæ, (nostro tamen in his omnibus expresso accedente consensu, & non aliter, nec alio modo) undè nullitas insurgit manifesta, per supradicta, & ea quæ in terminis huiusmodi clausulæ tradunt doct. in materia emphyteuiæ, uel uassalli alienantis, (Saluo & reseruato consensu directi Domini, & non aliter, nec alio modo) quam clausulam dicunt esse prorsus resolutiuam contractus, & eius uirtute alienationem ipsam nullam pœnitus, & inualidam remanere consensu non secuto. Bald. in c. 1. §. fin. sub

* num. 5. quæ fuit prima cau. benef. amitt. quẽ sequuntur Doct. communiter, * ut post Rip. attestatur Clar. in §. emphyteusis, q 13. uersic. item quæro,

quæro, & in §. feudum. q.31. verſ.benè verum
eſt, Inualidus ergo remanet contractus, nedùm
quia fines mādati exceſſit procurator, ſed etiam
quia non conſenſit vnquam directus Dominus
huic contractui, prout neceſſe erat, etiā ſi dictos
fines procurator non exceſſiſſet, vt in terminis
latè probat Cęphal. conſ.118. nu.9. cum multis
ſeqq. cum ſufficiat remiſſio.

Poteſt igitur Illuſtriſſimus, & Reuerēdiſſimus
D. Cardinalis de Gambara modernus Abbatiæ
prædictæ Commendatarius, ab Inueſtituris prę-
narratis multis de cauſis recedere, vt Eccleſiæ
23 ſuæ indemnitati conſulat, † quod etiam facere
poſſet ſi ipſemet, ſic vt ſupra cōtraxiſſet, vel pro-
curatoris contractum ratificaſſet, l. iubemus. §.
ſanè, il primò, vbi glo. Bald. & Doct. C. de ſacro.
Eccleſ. c. ſi quis præsbyterorum cum glo. de reb.
Eccleſ. non alien. Dec. d. conſil. 142. num.4. verſ.
& ſecundùm iſtam reg. Afflict. in conſtit. Conſti-
tutionem diuæ memoriæ, num.78.

24 Ad ſequens dubium, † An præſuppoſita vali-
ditate Inueſtiturarum, cōtra omnia ſupradicta,
fratres de Palūbis, inueſtiri de nouo potuerint,
cum ſint illegitimè nati? Affirmatiuè reſpōdeo,
per ea quæ glo. & Doct. tradunt, in c. 1. §. natura-
les, ſi de feud. fue. controuer. Bal. in c. quæ in ec-
cleſiarum, nu.43. de conſti. Iaſ. in l. generaliter.
§. vt autem in fin. C. de inſti. & ſub. Card. Paleo.
25 in tract. de not. & ſpur. c.31. nu.4. † Benè verum
eſt, quòd ex inueſtitura antiqua anteceſſoribus
ſuis facta, admitti non potuiſſent, niſi expreſſim,
ita cautum fuiſſet Bald. in l. generaliter. §. cū au-
* tem, nu.2. C. de inſti. & ſubſt. & eſt communis *
opin. Rip. in lege, ex facto. §. ſi quis rogatus, il pri
mo, num.62. ad Trebell. Paleot. d. c.31. Clar. d.
§. emphyteuſim, quæſt.30 Sed ipſos de nouo in-
ueſtiri non eſt communi iure prohibitum per ſu
26 pradicta, † Ex Bulla autem Pij Quinti, edita de
anno 1571. contra illegitimè natos, benè prohi-
bitum hodie reperitur concedere bona eccleſia-
ſtica, in emphyteuſim, vel feudū, aut alias quo-
modocumque illegitimis, etiam legitimatis, ſed
caſui noſtro non deſeruit, cum emanauerit poſt
27 vtramq; inueſtituram, ſupradictam, † lex enim
futuris non præteritis dat formam negotijs. l. fi.
& ibi Bart. C. de pigno. l. meminimus, vbi Bald.
C. de legit. hæredi.

28 Ad tertium dubiū, nūquid † emphyteuſis iſta
eccleſiaſtica, præſuppoſita adhuc eius validitate,
tranſeat ad hæredes extraneos, ex quo conceſſa
eſt pro ſe, & hæredibus? Breuiter reſpōdetur nō
tranſire, cum præſertim ſeruatæ non fuerint ſo-
lemnitates requiſitę in alienatione rerum eccle-
ſiaſticarum, ſed abſque eis conceſſio facta fuerit,
iuxta prætenſam conſuetudinem, & tanquam de
rebus alienari ſolitis, gloſ. & Doct. in d. l. etiam,
ſol. matr. & Canon. in cap. in præſentia, de prob.
* vbi Dec. num.48. communem * atteſtatur, & in
conſil.171. num.5. quam etiam vti communem
amplectitur poſt multos relatos. Didac. d. c.17.
num.5. verſ. ſecunda concluſio, & verſ.4. conclu-
ſio, ac Iul. Clar. d. §. emphyteuſis, q.28. verſ. ter-
tius eſt caſus, & verſ. ſeq. vbi innumeros refert
communem atteſtantes, & in practica ſeruari aſ-
29 ſeuerantes, † Quinimo ſi de quibuſcumq; hęre-
dibus conceſſio loqueretur, adhuc ad extraneos
non tranſiret, vt poſt Bald. Aret. & Socin. tradit
Deci. d. conſil. 171. num.6. maximè cum pro ex-
traneis olim conceſſa non reperiatur. Clar. d. q.
28. verſ. aut verò erat ſolita, in fin.

Et vltra quòd hęc eſt natura emphyteuſis ec-
cleſiaſticæ ſi verba conceſſionis diligentiùs in-
tueamur, apertiſſima quoque contrahentium in-
tentio patebit, nolentium extraneos hæredes in
noſtra ſpecie admitti, Nam licèt pro hæredibus
ab initio ſtipulata fuerit, in ſequentibus tamen
ad deſcendentes reſtricta eſt, Quia dum grada-
tim inueſtitos admittit, & primo loco Mutium,
& eius filios legitimos, & naturales tātùm vocat,
& poſt eos Dominam Hippolitā eius matrem,
& poſt eam filios ſuos, vnà cum D. Ioanne eius
fratre, manifeſtè oſtendit præcedentia verba de
30 hæredibus ſanguinis, tantùm intelligi, † Sequen-
tia enim declarant præcedentia. l. ſi ſeruus plu-
31 rium, §. fin. & l. qui filiabus de leg. 1. † Et ſi aliter
diceremus, apertiſſima reſultaret contradictio,
quandoquidem ſi hæredes extranei Mutij vo-
cati fuiſſent, impoſſibile foret, illo ſinè filijs dece
dēte, Hippolitam, vtì vocatam in inueſtitura ad-
mitti, Pariterque Hippolita cum filijs, vel ſinè,
decedente, impoſſibile foret d. Ioannem eius
fratrem, pro parte, vel in totum reſpectiuè ad-
mitti, ſi ipſa alium ſibi extraneum hæredem in-
ſtitueret, & inſtituere poſſet.

Ad huiuſmodi ergo repugnantias tollendas,
neceſſe eſt dicere deſcendentes tantùm inueſti-
torum vocatos fuiſſe. l. ubi repugnantia, de reg.
iur. cum uulg. & per conſequens, nedum facul-
tatem, ſed etiam uoluntatem contrahentium de-
32 fuiſse. † Rurſus dum nouiſſimo loco uocantur,
D. Ioannes, & eius hæredes, & deſcēdentes, ma-
nifeſtè conſtat hæredes ſimpliciter non uocari,
ſed ita demum ſi ſint de deſcendentibus, & ideo
utrumque requiri, quòd ſint de deſcendentibus,
& hæredes ipſius, ad hoc ut admittantur Alex.
conſil.44. num.1. lib.1. d. conſil.9. nu.10. lib.2. &
d. l. quod dicitur, num.15. & 21. de uerb. oblig.
Deci. conſil.185. colum.2. Iaſ. in l.2. num.188.
C. de iure emphyt. & in l. ſi non ſortem. §. liber-
* tus, num.35. de condi. indebi. ubi communē * at-
teſtatur, & in conſil.57. colum.1. lib.1. & in hoc
omnes conſentire aſſerit Didac. Varia. reſolut.
c.18. nu.2. uerſ. ſexta concluſio.

Ad quartum de alienatione, Num ſcilicet (re-
tento adhuc præſuppoſito ualiditatis cōtractus)
poſſint inueſtiti meliorationes, & ius ſuum uen-
dere

dere donare, vel legare? Dicimus aliud esse iure
communi, aliud verò partium conuentione at-
33 tenta, iudicandum. † Siquidem de iure commu-
ni potest emphyteuta, septem concurrentibus
requisitis, ad huiusmodi alienationem deuenire,
quæ colliguntur ex tex. glo. & scriben. in c. po-
tuit, de loca. & in l. vlt. C. de iure emphy. vbi Ias.
nu. 13. 14. Et ista est communis regula teste So-
cin. iun. consil. 70. nu. 14. in 3. quam refert etiam
Redoa. d. tract. sub rubr. de caduci. ob rei aliena.
34 §. emphyteuta quoque col. 1. † Ad donationem
autem vel legatum pauciora requiruntur, quia
sinè consensu directi domini donare potest em-
phyteura, glo. & scrib. omnes, in d l. fin. & in d. c.
potuit Clar. d. §. emphyteusis, quæst. 15. Nihilo-
minus aduertẽdum est, quòd nil aliud potest his
omnibus casibus emphyteuta alienare, quã ius
35 sibi competens, † quia plus non potest ad alium
transferre, quàm ipse habeat. l. nemo plus, de re-
36 gul. iur. † & resoluto iure datoris, resolutum cen-
setur ius acceptoris, l. lex vectigali, de pignor. l.
necesse, §. fin. de peri. & com. rei vend. ponit in
terminis Spec. in tit. de loca. §. nunc aliqua, vers.
165. Alex. d. cons. 9. num. 21. vers. pro hoc facit.
37 Verùm conuentionis † iure aliud dispositũ est,
nam ea conditione & pacto facta fuit inuestitu-
ra per procuratorem Illustrissimi quondã Gon-
żaghæ, vt emphyteutæ non possint, aut valeant
facere aliquem contractum, distractum, aut alie-
nationem dictarum terrarum, aut partis earum,
excepta locatione ad nouennium, sinè speciali,
& expressa licentia Reuerendissimi Dñi Com-
mendatarij, aut eius successorum sub pœna cadu
citatis, &c. Cuius pacti virtute planum videtur
omnem alienationem omnino prohibitam esse,
si Reuerendissimus, & Illustrissimus D. Cardina-
lis illius successor licentiam alienandi impartiri
noluerit, vt in terminis tradit Alex. d. cons. 9. nu.
13. vers. tertiò confirmatur, li. 2. Et quamuis hoc
pactum repugnet naturę contractus emphyteu-
tici, seruandum tamen est, prout alia huiusmo-
di, Spec. vbi supra, vers. 138. Ias. d. l. fin. num. 3.
38 † Sic videmus èconuerso valere pactum, Quòd
liceat emphyteutæ alienare sinè licentia directi
Domini, vt per Ias. vbi proximè, Clar. d. q. 13.
39 vers. sed pone, † Contrariorum ergò eadem de-
bet esse disciplina, l. 1. de his, qui sunt sui, vel
alie. iur. instit. eo. tit. in prin. l. qui accusare, C. de
accusa. cum vulga.
40 Ad vltimum dubium, † Quid & quãtum lau-
demij nomine deberetur Illustrissimo Domino
Card. moderno Commendatario, si alienationi
consentire vellet, & nouum emphyteutam ac-
ceptare, & recognoscere? Respondetur vulga-
tum esse tex. in d. l. vlt. C. de iu. emph. quinqua-
gesimam pretij tribuentem directo Domino pro
41 huiusmodi recognitione. † Id quod nedum in
casu venditionis, sed etiam donationis, & legati
locum obtinet, secũdum communem, & ab om-
* nibus receptam * sententiam Ias. ibidem, nu. 68.
vers. sequ itur postea. Guid. Pap. decis. 64. Bertr.
consil. 123. nu. 1. lib. 4. Clar. q. 23. vers. sed quæ-
ro. Redoa. tit. de laudem. in prin. & §. ista autem,
42 num. 1. 3. 4. † Et vtroq; casu, pro valore & æsti-
matione totius rei, vna etiã cum meliorationi-
bus superindè factis soluitur, Spec. d. §. nunc ali-
qua, vers. 119. Ias. d. l. fin. num. 44. post Odofr. &
Alberi. ab eo relatos, Redoa. d. titu. de laudem.
in princip. num. 18.

Et quod de quinquagesima dicitur, procedit tantùm de iure communi, & in locis vbi nulla consuetudo diuersa viget, Sed vbi plùs, aut minùs solui consueuit, secus dicendum, siquidem loci cuiuslibet consuetudo seruãda est, dummodo præscripta sit, Hostien. in summa tit. de loca. §. quid si. vers. & Dominus, Imol. d. c. potuit, col. 7. vers. item quando donatio post Cyn. quem refert in d. l. fin. Redoa. d. tit. de laudem. in princ. num. 3. attestans se vidisse in aliquibus locis solui quinque pro centenario; sed pinguior est Veronẽsi consuetudo, relata per Alex. in d. cons. 5. volum. 5. quæ decem pro centenario, in alienatione bonorum feudalium tribuit directo Domino, Parmensis verò nostra, in alienatione omnium emphyteuticorum, ab immemorabili tempore obseruata, quinque pro centenario solui vult, quamuis multi ex directis etiam dominis, minori summa ex vrbanitate contenti sint. Ad antiquam igitur Abbatiæ memoratæ consuetudinem recurrendum foret, si noua recognitio fienda esset.

Et ita, vt supra in singulis articulis conclusum fuit, iuris esse censeo, Saluo semper saniori iudicio, &c.

SVMMARIVM.

1 *Decretum maioris Magistratus à iurisdictione feudatariorum eximit, & liberat ciues, & eorum colonos.*
2 *Facta nouissima prioribus derogant.*
3 *Priuilegium concessum à Principe intelligitur sinè tertij praiudicio.*
4 *Decretum maioris Magistratus feudatarios iurisdictione sibi antea quæsita priuare non potuit, præsertim quando per viam contractus processerat. ex Ias. & Socin. iun. sententia, sed contrarium vide infra, num. 14.*
5 *Reseruatio quamuis nil noui tribuat, pristina tamen iura in suo robore conseruat.*
6 *Dispositio qualibet ita interpretanda est, vt correctio incontinenti non sequatur.*
7 *Iurisdictio cohæret territorio, cui inest passiuè, & materialiter vti quadam qualitas.*

8 Delin-

8 Delinquens potest in loco originis puniri, licèt extra delictum committat, & est communis.

9 Decretum Maioris Magistratus, licèt ciuium, massarios, & colonos eximat à iurisdictione feudatariorum, non tamen habitantes, & inquilinos.

10 Forum ratione contractus qui sortitur.

11 Collecta pro bonis solui debet in loco, vbi sita sunt.

12 Feudatarij, & eorum Pratores in causis onerũ laniorum, ius in colonos, & massarios ciuium reddere possunt. Decreto Maioris Magistratus non obstante.

13 Decretum praedictum tollit etiam conuentiones, & contractus in oppositum celebratos.

14 Quod valet, & tenet, eò quia per viam legis generalis, & ob publicam vtilitatem conditum fuit.

15 Conuentio, & contractus intelligi debent, rebus sic stantibus.

16 Etiam iuramento non obstante.

17 L. si quis maior. C. de transact. non habet locum sinè dolo, à cuius pœnis, causa etiam iniusta, excusat. ex communi.

18 Et contrauentio debet esse inexcusabilis, atque liquidissimis probationibus de necessitate concludentibus probata, veluti in criminalibus.

19 Hæres contrauenienis contractui defuncti iurato, non incurrit pœnas l. si quis maior. licèt ad obseruantiam ipsius teneatur.

20 Contrauenienis contractui iurato, celebrato in executione laudi lati ab arbitro electo vi statuti arctantis coniunctos ad compromittendum, non incurrit pœnas d. l.

21 Quamuis statutum non arctet ad iurandum, sed tantùm ad compromittendum.

22 L. si quis maior nõ hẽt locum de æquitate canonica, nisi quatenus dãnum, & interesse partis militat.

23 Quod procedit non solùm in foro pœnitentiali, vt aliqui tenent, sed etiam contentioso, ex cõmuni.

24 Nec habet locum in foro mercatorum, in quo æquitas seruatur, vt in foro canonico.

25 L. si quis maior. adeo rigorosa est, & odiosa, vt in practica vix obtinere queat, & per multi iudices nolint eam seruare.

25 Et in Auditorio Principis nunq̃, aut rarò seruatur.

26 Et in omni casu dubio fienda est interpratatio, vt contrauentioni locus non sit.

27 Contrauenienis cõtractui iurato, non perdit dominium, aut ius earum rerum, quæ ex ipso contractu quæsita non sunt, licèt in eo deducta fuerint.

28 Contraueniẽs primo loco, nõ potest aduersus alium contrauenientem ad pœnas d. l. agere, sed ab eo tantùm conueniri.

29 Agens ad pœnas prædictas, tenetur cõcludẽter probare se pfectè, & ad vnguẽ adimpleuisse. ex cõi.

30 Ius opponendi contrauentiones inobseruanti, transit ad hæredes obseruantis.

31 Constitutum an effectum suum operari possit, si cõtractus, cui adiectum fuit non valet? controuersum est. sed negatiua verior, & receptior.

32 Declara tamen procedere quando ab initio nullus fuit, non si ex post resolutus, & annullatus, quia remanet adhuc cõstituti vis in suo robore, secundùm aliquos. sed cõtraria sententia verior, nam annullato contractu, & constitutum nullum est.

33 Constitutum adiectum contractui conditionali, nõ transfert possessionem, nisi purificata conditione.

34 Exceptionibus omnibus sublatis contra instrumentum, nunq̃ sublata censẽtur illa, quæ ex adimplemento eiusdem instrumenti nascũtur, nam opponere de instrumento, non est opponere contra instrumentum.

35 Pœna. l. si quis maior incurrũtur ipso iure, nõ expectata iudicis sententia, nisi declaratoria; Ideo nec pœnitentiæ locus est.

Pro Illustrifs. & Reuerendifs. D. Cardinali de Gambara, & Illustrifs. D. Rainutio eius fratre.

EPITOME.

Tractatur in hoc responso de validitate, & interpretatione Decreti Maioris Magistratus. Et de materia l. si quis maior. C. de transact. Cuius multæ referuntur limitationes, & restrictiones.

RESPONSVM LXVI.

ILlustrifs. & Reuerendifs. Domine mi Colendifs. Dubia per Illustrifs. D. V. proposita, ita mihi de iure breuiter resoluenda vidẽtur. Circa Primum, duplici rõne arbitror contrauentionem nullam Illustrifs. fratri suo D. Rainurio impurari posse, ex lite per eum mora pro exẽptione Massariorũ à iurisdictione Illustrifs. D. Sforriæ. Altera quia extat instrumentum celebratum de anno 1528. exemptionem Illustrifs. D. Virginiæ, ac filijs, & hæredibus suis tribuens pro bonis ei relaxatis, & colonis eorundem bonorum, ab oĩbus oneribus ordinarijs, & extraordinarijs, carrigijs, & honorantijs Illust. DD. Pallauicinorum, & iurisdictioni eorum. Vndè vr̃ casus decisus, cum coloni bonorum pdictorum sint liberati à iuris-
1 dictione memorata. † Altera quia priuilegium ciuilitaris post omnes transactiones antedictas vobis Illustrifs. filijs, & hæredibus D. Virginiæ superuentum, eandem exẽptionem, & immunitatem operatur, ex Decreto Maioris Magistratus in hoc statu vigente, in §. quinimo nec eos, & alibi per totum.

Verùm quia cuilibet rationi dupliciter objici posse sentio, ideo ad maiorem veritatis elucidationem, singulis objectionibus occurrere decreui. Instrumento igr̃ pdicto uĩ in primis obstare

stare transactio inita de anno 1558. qua D. Virginia redijsse ad terminos prioris transactionis anni 1528. dicitur, eamq; in oībus, & ꝑ omnia (exceptis nonnullis) cōfirmasse, in qua expressim reseruata fuerat iurisdictio DD. Pallauicinis in illa clausula cap. 3. (saluis semper, & exceptis
2 &c.) † Certum est .n. pacta nouissima attendi, prioribusq; đrogare l. pacta nouissima. C. de pac.

Secundò etiam vrgere vr̃, quòd in eodemmet instrumento exemptionis anni 1528. posteriore loco adest similis reseruatio iurisdictionis, in illis verbis (saluis, & exceptis sale, & iure salis iurisdictione, &c.) per quæ res videtur prorsus clara, & aperta.

3 Quo verò ad priuilegium Ciuilitatis, & Decretum Maioris Magistratus, de voluntate, ac potestate Principis dubitari pōt, de voluntate qm̃ priuilegium ipsum sinè tertij ꝑiudicio intelligi debeat. l. 1. §. si quis à Principe, & §. meritò. ff. nè quid in lo. pub. & præsertim iuris quęsiti, ex contractu, quod difficiliùs tollitur, ad not. per Scrib. in l. id quod nr̃um, de reg. iu. in l. rescripta. C. de ꝑci. Impera, offer. & in c. q̃ ecclesiarum, de
4 consu.. atq; alibi sæpe. † De potestate aũt, quòd Decretũ maioris Magistratus feudatarios iurisdictione sibi legitimè q̃sita priuare nequeat, vt ꝑ plures efficaces rōnes consuluit. Soci. iun. consil. 126. nu. 11. vers. nec obstat, vsq; ad num. 26. vol. 3. & ꝑsertim qñ per viã contractus illã obtinẽt, vt in casu nostro. Ias. latè cons. oīum primo, in 3. dub. princ. Vndè infertur quòd DD. Pallauicinis iurisdictio adhuc competat, quã nedum ante priuilegium, sed etiam ante Decretum memoratum, in colonos, & Massarios bonorum, de quibus agitur, iuridicè obtinebant.

Cæterùm his obiectis nō obstantibus, vtramq; rōnem subsistere arbitror. Ad primum. n. respōdetur, nullo pacto recessum fuisse per D. Virginiã ab exẽptione memorata, licèt ratificauerit, & approbauerit transactionẽ, & conuentionem ꝑdictam anni 1528. Quandoquidẽ in eodẽ capitulo reseruauit sibi oīa sibi assignata per Dños Pallauicinos, inter q̃ cadit exemptio supradicta; pariterq; reseruauit oīa bona, & iura per eã tenta, & possessa, vel quasi, tpe contractus, videlicet de anno 1558. Sed exemptio illa erat inter iura quasi possessa per eã, ex quo post instrumentum super ea celebratum, & clausulam constituti in eo appositi, cōtinuauit in dicta sua quasi possessione exẽptionis; Ergo in claris versamur, & res
5 oī caret difficultate. † Reseruatio namq; licèt nihil noui tribuat, pristina tñ iura in suo robore cōseruat. l. at si quis. §. pleriq; de relig. & sumpti. fu. l. 3. §. 1. qui. mo. pig. vel hipothe. solui. Craue. cons. 29. nu. 8. cons. 33. nu. 17. cons. 127. num. 7. consil. 144. num. 15. cum simil.
6 Ad secundum tuta etiam datur respōsio, Nam & si D. Pallauicini posteriore loco, iurisdictionẽ sibi reseruauerit in instrumento exẽptionis, non tñ de illa iurisdictione intelligi pōt, à qua bona D. Virginiæ eorumq; colonos in pręcedentibus verbis exemerant, & liberauerant, nè incontinenti correctio sequatur, contra l. nam ad ea, de condi. & demonstr. & ita in terminis reseruationis arguit in materia statutaria. Alex. cōs. 30. col. fi. & in materia contractuum. Rui. cons. 30. nu. 1. & 2. vol. 5. & plura cumulat Alcia. in tract. ꝑsump. reg. 2. præsumpt. 28. vbi regulare id esse in omni materia affirmat.

Quod tãtò magis in nostra specie obtinere dẽt cũ iurisdictio reseruata multifariã operari possit absq; coertione colonorum, qa cum bona remãserint de territorio Curtis maioris, prout erant
7 ante contractum, † cumq; territorio cohereat iurisdictio, cui inest passiuè, ac materialiter, vtī quædã qualitas, sm̃ Bal. in l. 1. §. in initio, nu. 2. de offic. præfec. vrb. & in l. data opera, num. 28. in fin. & seq. C. q accus. non poss. Ias. in l. 1. n. 12. cum seq. Boer. latè decis. 227. nu. 5. & seq. par. 2. Hieron. de Mon. in tract. fi. regun. c. 11. num. 28. benè facit tex. in l. pupillus. §. territoriũ, de verb. sign. necessariò sequitur, quòd licèt in prædictos colonos exerceri non possit propter obstaculum
8 Decreti memorati, † in alios tñ exerceri queat, maximè in criminalib. videlicet in originarios ex illis locis, quos certum est forum inibi sortiri pro delictis ẽt alibi cōmissis, l. assumptio, §. iurisprudentibus, & ibi not. ff. ad mu. Spec. in tit. de iud. compet. §. 1. vers. 40. Soci. iun. cons. 37.
* nu. 8. vol. 1. & est cōis * opin, siue per inquisitionem, siue per accusationem procedatur. Boss. in tit. de for. compet. n. 152. Pariterq; in delinquẽtes ibidem, authen. qua in prouintia. C. vbi de cri. agi. opor. Castr. in l. oēm. de iud. Mars. in
9 sua pract. §. postq̃, nu. 92. † Quinimo & inhabitantes super dictis bonis, dũmodo nō sint massarij, vel coloni ipsorum, quia de illis non loqtur instrumentum exemptionis, sic ẽt contingit in decreto maioris Magistratus, quod licèt Massarios, & colonos bonorum ciuium eximat, non tamen inquilinos. Boss. de fo. compet. num. 23.
10 † Sed & in ciuilibus idem dicendum, in quibus exteri, & cæteri habitantes vtsup. ratione ꝓprij contractus forum sortiri poterunt, iuxta tex. in cap. romana. §. contrahentes, de fo. compet. in 6.
11 Præterea, reseruatio iurisdictionis antedictæ deseruit ꝓ solutione onerũ, quibus bona D. Virginiæ remanserunt obstricta, vnà cũ alijs eiusdem generis, in territorio, & iurisdictione Curtis maioris existentibus, l. forma. §. si vero, de cēsib. l. 1. vbi Bar. & alij. C. de mul. & ī quo lo. lib. x. ac ẽt pro illis, quibꝰ coloni bonorum ciuiũ regulariter tenentur, vt potè quæ à Principe immediatè proueniũt, quæ oīa ad exonerationẽ alio-
rum bonorum, & incolarum dicti Castri, & eius
12 territorij tendunt. † Quinetiam in causis onerũ,

saltem

ſaltem leuioribus ius reddere poſſent Prætores
dicti loci, in colonos prædictos exemptione nõ
obſtãte, vt in ſtatu Mediolani obſeruatur Decre-
ti antedicti non obſtante exemptione teſte Boſſ.
loco præcitato, nu. 12. & hoc cauſa vitãdi abſur-
di, de quo per eum, Vndè manifeſtè liquet exẽ-
ptionem ſupradictam iuriſdictioni poſtmodum
reſeruatæ nequaquam repugnare. Conſequẽter
correctionem memoratã tantò magìs vitandã.

Ad tertium de volũtate Principis, vnico verbo
reſpondetur, verum eſſe, quòd in dubio nõ præ-
ſumitur velle tertio præiudicare, ſed nos eſſe in
caſu claro, quo manifeſtè cõſtat eum voluiſſe Il-
luſtriſs. Dños fratres de Gambara ciues eſſe Par
menſes, & ciuium priuilegijs in omnibus, & per
13 oĩa potiri, & gaudere, † conſequenterq́; ipſos,
& eorum bona, colonoſq́; & maſſarios eorundẽ,
maiori tñ magiſtratui ſubeſſe, iuxta formã de-
creti prædicti, quibuſcumq; conuentionibus nõ
obſtãtibus, quas omnes tollit, & annullat ipſum-
met Decretum in verſ. Mandantes etiam.

14 De poteſtate verò minus incidit dubiũ, quan-
doquidem potuit Princeps per viam generalis
legis, abſq; recõpẽſatione, ius tollere feudata-
riorum ſuorum, iuriſdictionem ipſorũ moderan
do, ex traditis per Alex. conſ. 190. nu. 15. 16. vol.
2. repetito in conſ. 108. in 3. & per Dec. in c. quæ
in eccleſiarum nu. 93. de conſtit. Gozad. in conſ.
5. nu. 21. Boſsi. in tit. de princi & priuil. eius. nu.
201. & in proprijs terminis huius decreti eundẽ
Boſsi. in tit. de for. compet. nu. 49. poſt Brun. quẽ
refert in conſ. 2. col. 10. verſ. cõſiderari, & ſeq. &
conſ. 11. col. 8. Quod maximè tenendũ eſt, quia
iuſta cauſa publicam vtilitatem concernẽs Prin-
cipem mouit, ad legem illam promulgandã, vt
in præfatione legitur; qua cauſa ſubſiſtente, con-
cluſio memorata ab oĩbus paſſim recipitur, vt le-
gere eſt apud Gabr. in tit. de iur. quæſit. non toll,
concluſ. 2. in princ.

Ex quibus omnibus aperta patet reſponſio ad
rationes adductas per Iaſ. & Soci. in oppoſitum
citatos, ideo circa ſingulas non eſt fruſtra inſiſtẽ
dum, Cum præſertim Decretũ hoc Maioris ma-
giſtratus in ſtatu iſto Sereniſs. D. Ducis Parmæ
inuiolabiliter hactenus obſeruatum fuerit, & in
dies obſeruetur; minimè etenim mutanda ſunt
quæ certam interpretationem diutiùs habue-
runt, l. minimè, ff. de legi.

Licèt igitur inſtrumentum exemptionis ante-
dictæ non extaret, aut effectum antedictum nõ
operaretur, prout re vera operatur, abſolutũ eſt
quod priuilegium ciuilitatis ſuperuentum poſt
dictam tranſactionem, anni 1558. eius vim, ac
15 robur tolleret. † Oĩs enim contractus, & conuẽ-
tio intelligi debet, rebus ſic ſtãtibus l. tale pactũ,
§. fi. de pac. l. qui ſeruum, de verb. ob. l. ſi Corne
lius de ſolu. l. fi. vbi Bal. Saly. & alij. C. de nõ nu-
mer. pec. c. cum interp. vbi Butr. & Imol. de re-
nun. Dec. in c. 1. in 2. not. de iud. & in conſ. 135.
nu. 3. Barb. conſ. 38. lib. 2.

16 † Quod procedit ẽt iuramento non obſtare, à
quo ex cauſa de nouo ſuperueniente licitè rece
ditur. l. quemadmodum de iureiur. Pariſ. conſil.
97. num. 51. lib. 1. Rol. conſ. 7. num. 57. lib. 3. Pe-
ruſi. deciſ. 64 num. 17. par. 2.

17 Ex abundanti quoq; libet ſubiungere, quòd ſi
nec inſtrumentum, nec priuilegium à iuriſdictio
ne Illuſtriſs. D. Sfortiæ ſtricto iure maſſarios, &
colonos prædictos liberaret, non propterea Illu
ſtriſs. D. Rainutius ob litem ſuperinde motam à
cõmodo contractus tranſactionis antedictę anni
1558. cecidiſſet, cum veroſimiliter crediderit ſe
ius fouere, ſinè dolo enim, non incurruntur pœ-
nę, l. ſi quis maior, C. de trãſact. ſed quælibet cau
ſa etiam iniuſta, contrauenięẽtem excuſat, vt ſcri
bentes oẽs inibi tradunt præſertim Curt. nu. 3.
4. Parp. num. 97. 100. cum duobus ſeqq. Cagno.
nu. 128. qui de communi atteſtatur Alex conſil.
92. col. fi. lib. 1. Bero. conſ. 57. num. 38. 39. & 41.
vbi cõem aſſerit, & maximum eſſe frenũ feroci-
tati, & aſperitati, d. l. inquit Rol. conſ. 57. nu. 6. &
47. lib. 1. Cepha. conſ. 370. nu. 2. 3. & Gabr. in ti-
18 tu. de tranſact. concl. 1. in 1. limi. † contrauentio
enim debet eſſe inexcuſabilis, & liquidiſſimis
probationibus probata, & de neceſſitate conclu-
dentibus, veluti in criminalibus, Parpal. vbi ſu-
pra num. 103.

19 Secundò, non cecidiſſet à commodo cõtractus
D. Rainutius, quia ipſe non cõtraxit, ſed mater:
nec ſufficit eum fuiſſe hęredem pro ſua dimidia,
quandoquidem nec hęres contraueniens cõtra-
ctui iurato per defunctum pœnis d. l. ſubijcitur,
per c. veritatis, vbi Cano. tradunt de iureiur. &
in hanc ſñiam poſt longam diſceptationem incli
nat Parpa. vbi ſ. nu. 93. vſq; ad nu. 97. quam au
dacter tenet Cagno. eam ab omnibus obiectis
defendens à nu. 200. vſq; ad 208. inquiens ſub
nu. 203 fundamentum huius opin. nõ in arena,
ſed in tenaci calce poſitũ, quia iuramentum ex
parte iurantis eſt perſonale, & animam tantùm
iurantis ligãt ad periurium incurrendũ, ſinè quo
pœnæ d. l. locum non habent, licèt quoad effe-
ctum, & obſeruantiam contractus, uis ipſius iu-
ramenti tranſeat ad hæredes, vt per eũ, nu. 207.
& Lud. deciſ. Peruſ. 15. nu. 12. cum ſeq. par. 1.

20 Tertiò non cecidiſſet, quia tranſactio memora
ta celebrata fuit, virtute laudi p Illuſtriſs. & Re-
uerendiſs. D. Card. Farneſium lati, in cauſa in
qua partes ad compromiſſum cogebantur virtu
te ſtatuti Parmen. ac & Pallauicini, vti ſanguine
cõiũctæ; tali enim caſu non reputatur cõtractus
merè voluntarius, propte reaq; pœnas d. l. cõtra-
ueniens, non incurrit, vt tradit ibi Bar. col. 1. quẽ
cæteri ſequuntur, præſertim Cur. nu. 20. Parpal.
nu. 16. cum ſeq. Cagno. num. 63. communem af-
firmans, Gabr. alios citans d. conclu. 1. nu. 60.

Et

Et licèt Parpa.conclusionem limitet non procedere,quando compromissum non est factum de præcepto Iudicis,sed spõte,vt in hac nostra specie factum videtur,nihilominus limitationē huiusmodi impugnat rectè Cagno.ibidem,nu. 67. ex quo actus nunquam spontaneus dicitur, ad quem quis scit se cogi posse,l.nouissimè,ff.quòd fal.tut.aucto. cum alijs per eum adductis, num. 68.69.& 70.

21 Nec alia etiam obstat limitatio relata p Gabr. nu.61.in casu quo statutum non arctat ad iurandum,sed tñ ad compromittendū,quia licèt statuta prædicta non arctent ad iurandū, extat tñ vniuersalis ac notoria consuetudo apponēdi iuramentū in omni contractu,qua stante, perinde est,ac si statutum ad iurandū compelleret,ita declarat Alex. ea,lege si quis maior, nu.3.Cagno. nu.72.& Gabr.loco supradicto nu.62.Quinimo circumscripta quoq; hac consuetudine idem tenendum probat ibi Cagno. nu. 70.71. post Ias. Aret.& Riminal. quorum opinionem inquit in puncto iuris veriorem.

22 Quartò, non cecidisset,quia sumus in terris ecclesiæ,in quibus ius Canon.seruandum est, quo inspecto,dispositio legis si quis maior, locū non habet,quæ de æquitate Canon.nō procedit,nisi quatenus damnū,& interesse partis militat, Bal. in l.qui crimē nu.20.C.qui accus.nō poss. Alex. in eadem l.si quis maior,ante nu.8.Ias.sub num. 26.Cur.nu.49.Parpal.num.77.Cagno.nu. 152. vsq; ad 158. Butr. & Imol.in c.dilecti de arbitr.

23 Dec.cons.138.† Et licèt aliqui restringant conclusionem istam,vt in foro pœnitentiali tm procedat,non contentioso, vt Rom.sing 444. & alij nonnulli; re vera tamen in vtroq; obtinet,vt cōcludit Parpal. loco præcitato,de communi fidē

24 faciens,† quam extendit ēt ad forum mercatorū,nu. 79. ex quo æquitas in eo quoq; seruatur, sicuti in foro Canon.& restrictionem prędictam impugnat ēt Cagno. præallegatus nu. 56.57.Hieron.Zanet.in tract.differen.vtriusq; iur. diff.55. sub nu.91.Ruin.cons. 133.nu. 10.lib. 1.& consil. 74.nu.4.vers.non obstat insuper quòd iuramentum vol.5.& cum hac opin.transit Gabr.d. conclu.1.ante num. 14. licèt plures subdat declarationes,de quarum veritate inquirere non expedit,nè longior sim quam deceat.

25 Deniq; non omittam,quòd cum dispositio l.si quis maior,sit mirum in modum rigorosa, & odiosa,vix in practica obtinere potest, & permulti sunt Iudices,qui nolunt sīi illam iudicare, vt refert Rol.d.cons 46.47.57.& in fi.Et in auditorio Principis nunquam , aut rarissimè seruatur, teste ibidem Cur. num.17.& Rol. vbi proximè

26 nu.57.in fin.† Et in omni casu dubio, facienda semper est interpretatio, vt contrauentioni locus non sit, Gabr.d.conclus.2. in fin.post Grat. quem refert.

27 Vltimo loco aduertendum moneo , quòd licèt contraueniens contractui iurato cadat à cōmodo contractus,non tñ perdit dominium, aut ius earū rerū,quæ ex contractu ipso quæsita nō sūt, licèt in eo deducta fuerint,ita respondit Ias.cōs. 117.col.2.vers.& pondero cum seq.volu. 1.vbi hanc esse apertam veritatem asserit, quod pbat Gabr.vbi s.nu.66.in 10 limit. & hinc infero da ta contrauentione,non ob id,dominiū, aut possessionem bonorum Curtis maioris Illustris D. Rainutium amisisse,quæ aliunde habebat quàm ex dicto cōtractu,vt pro cōstanti supponit,quia hoc demonstrare nō est præsentis speculationis.

Et hæc quoad litem Massariorum, in qua mai° dubium fieri creditur.Quo verò ad aliam litem pischeriarum præcisum non datur responsū, qa processus notitia nō habetur,& facti specie ignorata,frustra quæritur iuris decisio,l.si ex plagis,§. in cliuo,de noxa. act.

28 Circa secundum principale quæsitum;An casu quo prior contrauenerit Illustris. D. Sfortia,tutæ sint Illustris. DD.VV. à periculo caducitatis prætensarum conuentionum eis obiectarū? Affirmatiuè respōdetur. Vera etenim est cōclusio, quòd qui primo loco contractui iurato cōtrauenīat,non pōt postea contra alium contrauenientem agere,sed tm ab eo conueniri ad pœnas l.si quis maior,vt docto.oēs ex ea colligunt, præser tim Parpal,n.107.& Cagno.nu.195. post glo.in ver.seruauerit,& notant etiam Scriben.in l.cum

29 proponas,C.de pact & alibi sæpe; † Et adeo vera,vt agens ad dictas pœnas obtinere nequeat, nisi concludenter probauerit pro parte sua pfectē,& ad vnguem adimpleuisse, vt præcitati scribunt Parpal.nu. 105. Cagno. nu. 193. & ita latè consuluit Corn.cōs.246.in 3.Rui.cons.59. nu. 2 lib. 1.Bero.cons.57.nu. 42. in 3 Rol.d.cons. 57. nu.17.cum seq.Bursa.communē dicēs cōs.176. nu.62.& Plot.cons.40.col.1.& 2.

Ad Tertium. Nunquid hæres Illustris. D Sfortiæ possit contrauentiones obijcere ad impediēdum effectum constituti possessorij positi in dicta transactione, vel reseruanda sit huiusmodi exceptio in iudicio petitorio?

30 Respondeo duplicem esse quæstionem. Primā respectu personæ hæredis, vtrum scilicet in eum

31 transeat ius opponendi contrauentiones. † Alterum respectu qualitatis exceptionis. An talis sit, quæ in dicto iudicio possessorio obijci possit? Quoad primam , absolutum est ad hæredem ius istud transire,vt concludit Parpal.sub nu.94.Cagn.nu.199. Quoad secundā aūt vr̄ pendere resolutio ab illa controuersa sententia, Num scilicet valere possit constitutum, & effectum suum operari,si contractus cui adiectum fuit nō valet?qua in re p negatiua videri pñt latè cōgesta p Tiraq. in tract.const.par.3 lim 6.& 7.vsq; ad nu. 17. & 22.vsq. ad nu.40.& lim.9.vsq; ad nu.5.

Pro

Pro contraria sũt adducta per eundem, d.tract. par. 1.nu.48.& seq.& d.lim.7.nu.17. vsq; ad nu. 22.& d.limi.29.nu.5.6.& decis. Afflic. 139.n.5. vsq; ad fin. Prior tñ opinio verior, & receptior vr̃, vt attestatur idem Tiraq.d.limi.7.nu. 40.

32 Sed limitatur procedere in illis tm̃ casibus quibus ab initio contractus inualidus fuit, nõ verò quando valuit,& ex post annullatus,& resolutus fuit ex relatis,d.limi.6.in fi.& 7.sub nume.40.& seq. Et hæc limitatio ad casum nr̃m adaptari posse vr̃, nam contractus transactionis ab initio validus præsupponitur,& ex post facto resolutus ad præiudicium partis contrauenientis, ideò constitutum adhuc durare videtur, non obstante contractus resolutione.

Veruntamen huic limitationi minimè fidendũ arbitrarer, tum quia pluribus ex diametro repu
* gnat adductis, pro dicta cõi opi. *& præsertim in d.limi.29.per Tiraq.& per Rui.cons.173.n. 19. lim.1.Dec.cons.366.in fin.& Grat.cons.50. nu, 52.53.li.1.concludentes resoluto contractu, resolutum quoq; esse constitutum.

33 † Tum etiam quia licèt contractus transactionis memoratæ ab initio valuerit, non tamẽ effectum aliquem operatum fuit constitutum de quo agimus, nec adhuc operari potest, cum sit collatũ in tp̃s mortis Illustriss. D. Sfortiæ,& in euentum in quẽ sinè filijs masculis decedat, & per cõsequẽs conditionale, per quod nullum ius quæsitũ dici põt, aut possessio trãslata, nisi conditione demũ impleta,& purificata, Tiraq.d.tract.par.2.ampli. 15.& 17.per tot. Vndè cessat ratio qua mouẽtur oẽs tenentes limitationẽ istã, nempe quòd cum virtute constituti, ab initio translata fuerit possessio, fieri non possit quin id verum sit, & apud cõstitutariũ manere debeat, donec legitimè fuerit euicta. Cõsequẽterq; dicere nõ possumus quòd possessio quęsita virtute constituti remanere debeat penes Illustriss. D. Rainutiũ, aut ẽt restitui, si occupata reperiatur, si cõtractus fuerit eius cõtrauentione resolutus; sed potiùs eum priuatum remanere iure constituti, sicuti & alijs cõtractus commodis. Et tantò minus sperandum est, quòd huiusmodi exceptio contrauentionis ad petitorium iudicium reseruetur, cum ex fonte eiusdẽ
34 instrumenti prodeat, cui constitutũ inest; † quandoquidẽ sublatis oĩbus exceptionibus cõtra instrumentũ, nunquam sublata intelligitur, quæ ex adimplemento eiusdem instr̃i nascitur, nã opponere ex instrumento, non est opponere contra instrumẽtũ inquit Bal. in l. placito in fi. C. de re. permu.& in l.ex prædijs n.1.C.de euict. Ant. de Cana.in tract.de execu.instrum.q.26.27.Crau. cõs.211.nu.5. Nec põt contrahens vti beneficio illius cõtractus quẽ nixus est impugnare, nõ obseruando ex parte sui, l.cũ ꝓponas, la 2. vbi Castr.nu.2.3.Ias.nu.5.& Dec.nu.9.C. de pact.

35 † Sequens dubium est, An cõtrauentio si adesset euitari possit per pœnitentiam, & sic renũtiãdo liti supradictæ; cui breuiter r̃ndeo, non posse; q̃a simul ac aditus fuit Iudex, petendo aliquid contra formã instrumenti iurati, præsertim parte cirata, pœna l.si quis maior, ipso iure incurrit̃, nõ expectata sñia aliqua, nisi facti declaratoria; nec pœnitentiæ locus est; Colligitur hoc ex tex. eiusdem legis, in vers. vel interpellando iudicẽ, vbi Scriben.not. maximè Curt.n.27.29.& 41.cum alijs seq. Parpal.nu.21.22.66.68.76.77.82.Cagno.in 7.& 18.nota.& in glo.in ver.iudicem,&
* est communis * opin. vt per eos, Grat. cons.66. nu.28.in 1.& Plot.d.cons.40.num.2.

S V M M A R I V M.

1 *Constitutarius potest propria authoritate corporalem possessionem capere bonorum constituto suppositorum.*

2 *Si verò via iudiciaria procedere voluerit, plura habet remedia, & præsertim l.fi. C. de acquir.possess.*

3 *Quod remedium datur etiam contra hæredem constituentis.*

4 *Etiam stante statuto de continuanda possessione in hæredem.*

5 *Quod statutum nihil operatur quãdo possessio erat apud defunctum ex causa ad hæredes minimè transitoria.*

6 *Exceptio dominij opponi non potest contra agẽtem remedio d.l.fi.*

7 *Neq; exceptio dolo facit, &c.*

8 *Vel alia petitorium concernens, aut altiorem indaginem requirens.*

9 *Altiorem indaginem exceptionem requirat necne? iudicis arbitrio relinquitur.*

10 *Iuris intricati quæstio, facti q̃stioni æquiparatur.*

11 *Constitutario competunt remedia spoliatorũ, & maximè interdictum vndè vi, & canonis reintegranda, 3.q.1.*

12 *In quibus remedijs constitutarius ante omnia venit restituendus.*

13 *Neque opponi possunt exceptiones altiorem indaginem requirentes, et incontinenti probanda.*

14 *Quamuis possessorium penitus annullare possint.*

15 *Competunt remedia prædicta nedum contra detentorem, si ipse spoliauerit, vel alius de sua familia, sed etiam si spolium ab alio commissum ratum habuerit tacitè, vel expressè.*

16 *Ac etiam si legitima persona pro eo spoliauerit, vt tutor, curator, vel alius legitimus administrator.*

17 *Quibus casibus dominij exceptio nullatenus admittitur.*

18 *Attentans lite pẽdẽte, ius, iudicẽ, & partem lædit.*

19 *Attentatorum iudicium proprietatis exceptionem non admittit.*

20 Neq;

20 Neq; exceptionem defectus notorij proprietatis, præsertim in prophanis, & est communis.

21 Attentare, vel innouare non dicitur, qui possessionem suam continuat sine iudicis ministerio, & de facto.

22 Et multò minùs si nuncium à iudice obtinuerit ad scandala euitanda, cum protestatione.

23 Attentata committuntur, nedum lite coram iudice pendente, verum & si post commissionem iudex ipse cum citatione, vel sinè ea, inhibuerit.

24 Inhibitio fieri potest cunctis, quos negocium quoquo modo tangere potest.

25 Inhibitio etiam iniusta causas attentata, quia siue iusta, siue iniusta timenda est.

Pro eisdem Illustriss. Dominis Fratribus de Gambara.

EPITOME.

Constitutarius si propria athoritate tenutam ingredi noluerit, aut non potuerit, quæ remedia restitutoria promptiora & vtiliora habeat, contra quæ exceptio proprietatis, aut alia requirens altiorem indaginem, non habeat locum.

Attentata lite pendente, vel inhibitione per iudicem transmissa, etiam si iniusta causa, reuocantur.

RESPONSVM LXVII.

Illustrissime, & Reuerendissime Domine.

QVamuis iamdudum super puncto nūc quoque proposito scripserim. An stante facti specie exhibita, possit futurus hæres Illustriss. D. Sfortiæ Pallauicini, aliauè persona ab eo causam habitura, contrauentionum, & caducitatis exceptionem opponere ad impediendum effectum constituti possessorij in transactione positi, vel potiùs ad iudicium petitorij reseruanda sit? Nihilominus vt apertiùs materiam hanc enodemus, placet nunc talem casuum distinctionem prędictæ subiungere, deinde verò pluribus interrogationibus propositis pro futuris casibus contingentibus respoudere. Aut igitur contrauentiones prædictas fore, indubitatas, atque ex instrumentis, & actis per partem aduersam exhibendis, notorias præsupponimus, aut incertas, & dubias, pro quarum verificatione altioti īndagine, & disceptatione opus erit.

Et primo casu principali, locum habere possunt adducta per me in prioribus scriptis in ter-

tio dubio, contrauentionem ipsam citra veri præiudicium præsupponente; vbi memoratam exceptionem obstaturam, & constituti effectum impedituram conclusi. Verùm quia in his terminis negocium minimè versaturū arbitror, cū nec Illustriss. Domini Raynutij, minusq; Illustriss. Dominationis Vestræ contrauentio vlla aperta, & notoria possit apparere, sed totum potius oppositum, vt ex allegatis in primò, & secundò dubio dicti responsi clarè patere creditur, Idcirco in secundo principali controuersiam tantummodò cadere posse, concludendum est, quo scilicet altiori indagine, longaq; disceptatione sup prætensis contrauenrionibus, & caducitate opus sit. Qua in re quid de iure sentiam mox subijciam.

Ad dignnscendum igitur quid exceptiones huiusmodi operari possint, actionum priùs speciē Illustriss. DD. VV. competentim indagare oportet, deinde verò num per exceptiones prędictas excludi queāt? cum exceptio nil aliud sit, quàm actionis exclusio l. 2. de excep.

Præsupposito igitur, quòd mortuo Illustriss. D. Sfortia, hæres ipsius, aliusuè successor bona constituto in casum mortis ipsius sinè filijs masculis legitimis, & naturalibus supposita, occupet, pluribus sanè remedijs erit Illustriss. DD. VV. succursum pro illorum possessione recuperanda.

1 Nam primo loco propria authoritate poterunt eam recuperare, nedum ex natura constituti ipsius. Tiraq. de iu. consti. par. 3. nu. 43. verùm etiā ex speciali pacto in transactionis instrumento signanter apposito, vt per Tiraq. ibidem num. 36. 37. & 42. cum concord.

Quod si propria authoritate noluerint, vel nequiuerint recuperare, sed via tantùm iudiciaria, diuersa certè competēt remedia possessoria; sed tria tantùm breuitatis causa, attingam, quæ fauo
2 rabiliora mihi videntur. † Certum est in primis dari remedium l. fi. C. de acquir. possess. quādoquidem constituens non potest constitutarij interuertere possessionem, aut quauis ratione in alium trāsferre, & si de facto secus egerit, poterit constitutarius conditione ex illa. l. contra detentorem agere, & possessionem suā repetere, vt ibi docent Bal. & Ang. in prin. quorum doctrina cō
* munis * est teste Rip. in rub. de interd. n. 6. 7. 12. & tradit Maran. de ord. iudi. distin. 7. nu. 51. Me-
3 noc. de recup. poss. rem. 13. nu. 24. † Etiā si apud alium titulo hæreditario res constituto subiectæ reperiantur, Menoch. ibidem nu. 67. cum multis
4 adductis. † Ac etiam non obstante statuto de cōtinuanda possessione, cui ius constituti præualet ex quo nulla possessio pęnes constituentem remansit, quę in eius hæredem continuari queat. Tiraq. d. tract. par. 3. declar. 5. post Curt. quem
5 citat, † & benè facit quod scribit Alex. cōs. 157. nu. 7. vers. & sic debet intelligi li. 6. ingens, quòd

qñ possessio fuit apud defectũ ex causa ad hr̃des
nõ trãsitoria,tũc nihil tale statutũ operatur. Vñ
ad casum nostrum inferendo, cum bona de qui-
bus agendum erit,remanserint apud Illustris.D.
Sfortiã cum hac conditione, nè trãseant ad eius
hæredes,qui non sint eius filij legitimi., & natu-
rales,& ex legitimo thoro nati, cessabit omninò
memorati statuti effectus ad aliorũ cuiuscunq;
6 gñis hæredũ beneficiũ. † Et in hoc rem.d.l.vlt.
vti possessorio sũmario locũ nõ habebit,nec op-
7 poni poterit exceptio dominij, † neq; exceptio
8 dolo facis petere,quod statim restiturus es† alia-
uè petitorium concernens,vt altiorem indaginẽ
requirens l. ille à quo, §. si de testamento, ff. ad
Treb.l.is à quo tt. vt in pos. lega.Rip.in l.4.§.cõ
demnatum num. 20. de re iudi. vbi de cõi* Asin.
* alios citans,& communem affirmãs in sua prax.
cap.7.Et in propria huius remedij specie Meno.
de recup.rem.14.num.16.Cum igitur exceptio
contrauentionis,& caducitatis,de qua in thema
te,petitorium concernat, & multa egeat discus-
sione,tam in facto, quàm in iure, nemini dubiũ
9 quin altiorem requirat indaginem, quamuis ar-
bitrarium sit iudici,an,& quando dicatur exce-
ptio altiorem requirere indaginem,Menoch.de
arbitr. iud.ca.20.& in tract.de recuper. remed.
1.num.230.& seq.& per consequens reijcienda
veniet,& ad alind iudicium reseruanda. Quod
locum sibi vendicaret etiam si in iure tantùm
quęstio verteretur,cum multas, & quidem vrgẽ
tissimas difficultates contra successorem Illustris
simi D.Sfortiæ continere debeat; vt negari non
possit ius saltem valdè intricatum fore,vt ex mul
tis adductis per me in primo, & secundo dubio
10 prioris responsi liquido constat. † Etenim quæ-
stio iuris intricati, facti quæstioni æquiparatur,
& propterea ad petitorium reseruari debet Ca-
pic.decis.10.nu.20.Aret.in §.in bonæ fidei, nu.
2.Instit.de actio.Socin.cons.59.nu.2.in fi.lib.3.
Sed re vera nedum in iure, sed in facto plurima
excutienda venient,& ideo reseruanda, vt s̃.
11 † Secundò loco dicitur,remedia possessoria spo
liatorum Illustris.DD.VV.competitura,præser
tim interdictum vndè vi, & Cano. reintegrãda,
12 3.q.1.† quibus mediantibus statim, & ante om-
nia ad suam primæuam possessionem venient re
stituendæ.Tiraq. d. tract. constit.par.1.num.68.
par.2.ampli.2.Afflict. decis. 209.per to.
13 † Neque in hoc iudicio obstabunt exceptiones
memoratę altiorem indaginem requirentes,et-
iam incontinenti probandæ, Menoch.de recu-
14 per.remed.1.num.210.cum plurib.seqq. † Et
datoquoq;, quòd aliquæ possessorium pęnitus
annullare possent, vt per Menoch.ibidẽ nu.213
post Io.Bapt.ferre cons. 113.nu.3.4. Idẽ esset.
15 Competentq; remedia ista nedum si spolium
continget ab ipso hærede Illustris. D. Sfortiæ,
vel successore,alioue de cotũ familia fieri, verũ
etiam si à quolibet alio commissum ratũ habue-
rint expresè, vel tacitè l.1.§.deiecisse, cũ seqq.
de vi.& vi arma.c.cum ad sedem,de restit. spoli.
Abb.in c.1.in 7.nora.eo.ti.Rip. in l.naturaliter,
§.nihil commune,de acquir.poss.Menoch.d.re-
16 med.1.q.3.per to. † Sed & si consensus illorum
nec præcesserit,nec subsecutus fuerit,sed aliqua
fortè legitima persona pro eis spoliauerit,vt tu-
tor,curatorue, aut quispiam legitimu s admini-
strator,idẽ iuris erit,vt est casus in l.meminerint
in fi.vbi omnes not.C.vnde vi.
17 Quo casu,exceptio dominij ad restitutionẽ im
pediendam nullatenus obijci poterit.Glo.ibidẽ
in ver.reddatur,& Bar.nu.12.Bald. Salyc.& alij.
Menoc.d.tract.recuper.rem.8.num. 95. Et hæc
reor vtiliora, promptioraq; remedia iudiciaria,
quibus Illustris.DD.VV.rebus sic stãtibus,pos-
sessionem suam repetere, & recuperare potetũr.
Cęterùm quia litem, vt nunc afferunt, Illustris.
D.Sfortiæ in humanis agenti mouere intendũt,
(quod multiplici ratione faecere possunt,)ad effe
ctum, vt purificata conditione constituti p̱ eius
mortem,conuenta in transactione suum sortian
tur effectum,aliud quoq; remedium,contra hæ-
redem prædictum,& alium quemcunq; successo
rem parabitur; nempe officium iudicis, quod p̱
reuocandis attentatis lite pendente,aut trãsmis-
sa inhibitione,conceditur,c.accedens, vt lit. nõ
contest.c.bonę de appel.& c.non solùm,eo.titu.
in 6.Lancell. in tract. de attent.in præfat. 1.par.
nu.18.cum seqq. Et hoc sanè remedium cæteris
omnibus restitutorijs pinguius,fauorabilius, &
magis priuilegiatum erit,Lancel.in pręfat. prędi
18 cta nu.1.2.3.†ex quo ius,iudicem, & partem lę-
dit qui attentat, quod in alijs nõ contingit,c.cor
di,in fi.& ibi doct.de appell.in 6.Cassad. decis.3
nu.1. de restir.spol.Fran.in d.c.bonæ, & ibidem
Card.Alex.Afflic.decis.98.nu.4.Dec.cons.103.
nu.1.& cons.200.col.vlt.Maran.in Spec. titu.de
appel.nu.393.Lancel. vbi s̃.nu.26.27.
19 † Et in hoc etiam remedio locum non habebit
proprietatis exceptio. Cardin. in d. c.bonæ co-
lum.3. vers. Nota. Maran. vbi supra num. 395.
Hercul.d.tract.cap.20. num 4. Lancell.d. tract.
tit.de reo,& except. contra atten.quæst. 10.nu.
20 *6. cum seqq. vbi de magis communi *. †Imo
nec obstabit exceptio notorij defectus proprie-
tatis, si opponatur,& probetur, quia est hoc spe-
ciale priuilegium istius iudicij odio attentato-
rum,præsertim in prophanis,tex.est in c. si con-
stiterit de acensa.& in cap.significasti de diuort.
Imol.Fran.& Butri.in d. c. bonæ quos citat Af-
flic.decis.202.num.4.5.Cassad.d.decis.3. Dec.
in c.ex parte il 2.de rescrip.col.fi.Hercul.d.tra-
cta. cap.21.num.2.& 10. Manfred.in suo simili
tract.li.2.conclus.20.Alexan.consil.89. num.9.
li.5. vbi adden.de communi *attestantur,quam
etiam communem, & crebriori consensu rece-
ptam

ptum fatetur Didac. practic.qq.cap. 23. num.4. vers.quintò hæc reuocatio in fi.& latiùs Lancel. d.tract.de reo,& excep. con. atten. q. 1.num.3. 9.& 51.cum seqq. sed tantùm abest,vt notorius defectus huiusmodi probari possit, (stante facti narratione mihi exhibita) vt totum potiùs oppositum liquidè constare possit.

21 † Et animaduersione dignum est, quòd etsi lite hac pendente, mors Illustriss. D. Sfortiæ superuenerit, poterunt nihilominus Illustriss. DD. VV. actualem possessionem bonorum constituto subiectorum apprehendere, nec propterea innouare, aut attentare dici poterunt, quamuis de facto, & sinè iudicis ministerio agant per c. cum venissent, vbi Abb. in vlt. not. de restitut. spol. Paris. cons. vlt. num.9. 10.lib. 4. Dec. latè cons.103.sub num.1. Hercul.d.tract.cap. 3. nu. 10.cum pluribus seqq.Mando.in tracta. inhibit. quæst.23.multos alios referens.Non enim attentare, aut innouare dicitur qui possessionem suam continuat,vt per eos, ac Vestr.in sua pract. pag. 206.Lancell.d.tract.tit.de attent. post. inhib. li. 9.dummodo sup validitate constituti non fuisset iam lis introducta, & secuta ipsius iudicis inhibitio,vt per Lancell.ibidem num.4. post Butt. quem citat.

22 Multò verò minùs,si ad scandala euitanda nūtium à Iudice impetrauerint cum protestatione de non præiudicando iuri ingrediendi propria authoritate, Paris.d. cons. vlt. ferè per tot.Hercul. d. tract.cap.5.num.13.Mandos. in tract. de formul. comm. 14. glo. vlt. q. 4. allegans decis. Rot. & in d.tract. inhibit.q.21. Lancel. d. tract. par.2.c.1.amplia.1.nu.4.

23 Et quod de reuocatione attentatorum dictum est,locum habere poterit nedum si lite iam contestata, & pendente coram iudice delegando fuerit possessio occupata, verùm etiam si post commissionem tantùm, Iudex cum citatione, aut siuè ea inhibuerit, prout inhibere poterit, Rot.decis.3.fuit dubitatum,vers. sed quid si nulla. de appell.in no.Hercul.d.tract.c.18.num.15. Ita enim de stilo,& consuetudine practicari asserit Mandos.d.tract.inhib.q.18. post relatos.

24 Et talis inhibitio fieri debebit omnibus quos negotium quoquomodo tāgere poterit,vt cunctis præiudicet. Rot. decis. 2. nota quòd vbi vt lit. penden.in antiq. Paris. cons. 39. post num. 9. lib. 1. Hercul.d.c. 18.num.26.27. Mandos.d. tract.inhib.quæst.38.num.3. Lancell.d. tract.de attent.post inhibit.par. 2.cap.10.quæst.3. num. 72. cum seqq.

25 † Et tantæ potentiæ erit inhibitio ista, quòd etsi iusta non foret, reuocationem tamen attentatorum operaretur,licèt de iure aliàs reuocanda non venirent. Quoniam siue iusta,siue iniusta timenda, Gemin.in c. non solùm,§.illa verò, num.6.7.de appell.in 6.Hercul. d. tract.cap.18. num.2. post Vestr. quem citat, & ita in Roman. Cur. obseruari tradit Mandos.d.tract.quæst.20. Lancell.d.tract.tit.de atten.post inhibit. amplia. 25.cum concord. Ex his arbitror satisfactū cunctis quæsitis Illustriss. D.V. ꝑ casibus, q in futurum euenire poterunt, breuius tamen quàm fieri potuit; nam plures authoritates. rationesq; in vnoquoq; articulo adducere potuissem, sed nè multiloquio illam tędio afficerem, paucis contentus fui.

Consil. Lud. Sacc.

SVMMARIVM.

1 *Immunitates, & exemptiones sunt stricti iuris, nec vltra rem, aut personam in eis nominatam extenduntur.*
2 *Immunitatis causa durante, durat immunitas, & ea cessante cessat quoque immunitas ipsa.*
3 *Immunitas concessa ob benemerita perpetua esse debet.*
4 *Princeps successor tenetur seruare factum Antecessoris continens priuilegium recompensatiuum, & remuneratorium non gratuitum.*
5 *Priuilegium quod conceditur ob aliquod factum, seu dationem præteritam, vel futuram, seu implendam ex parte eius, cui conceditur, non potest reuocarri à Principe successore, etiam electiuo.*
6 *Et multò minus à Principe, qui per successionem venit.*
7 *Fiscus succedens in ius priuatorum, iure priuati vtitur.*
8 *Subrogatio facta censetur cum omnibus suis qualitatibus, & conditionibus.*
9 *Quod procedit nedùm in vniuersalibus, sed etiam in particularibus.*
10 *Et tàm respectu personarum, quàm rerum.*
11 *Subrogatum idem censetur cum eo in cuius locum subrogatur.*
12 *Princeps contractus legi tenetur absolutè.*
13 *Extensio ex identitate rationis passim admittitur.*
14 *Et fit de persona quoq; ad personam, vbi inconueniens, & absurdum aliquod aliàs sequeretur.*
15 *Princeps legem à se latam seruare tenetur, si non ui coactiua, nec ratione humani præcepti, vi saltem directiua, qua Principem ratione ad rectum dirigit, & humana constitutioni submittit.*

Pro Vniuersitate Castri S. Pauli Ducatus Regij.

EPITOME.

Princeps succedens in iure priuatorum, uti debet iure priuati, & omnes immunitates, & priuilegia concessa obseruare, quæ ab alijs obseruabantur. Præsertim quando immunitas, aut priuilegium recompensationem sapiunt ex facto de præterito, vel de futuro,

Tenetur quoq; ratum habere factum antecessoris, etiam si sit Princeps electiuus.

RESPONSVM LXVIII.

Præsupponitur in facto Mag. Communitatem Regij consueuisse quotiens bono publico conueniens fuit, curam gerere oīum aggerum, fouearumq́;, cauamentorum, nedùm Ciuitatis, sed totius Ducatus Regien. idq́ue oneris partiri, ac diuidere solitam fuisse inter homines, & habitatores Castrorum, & Villarum oīum Ducatus pdicti.

Præsupponitur quoque habitatores Castri Sācti Pauli Ducatus prædicti antiquitus, & vsque ad hæc tempora, solitos esse ducere assiduè aquā ex flumine Hentiæ per longissimum, ac difficillimum iter, maximo sanè cum labore, & expensa. Vndè maximum etiam percipit commodū magna pars agri Regien. & Ciuitas ipsa. Ad quod respiciens Illustriss. & Excellentiss. q. Dux Opizo vsq; de anno 1524. volensq́; dictos homines in hoc valdè grauatos, in alijs releuare, prout iuri, & æquitati congruum erat l. eum qui in prin. vbi glo. & doct. de iureiu. per suas litteras Capitaneo Regij directas, vim legis, & decreti perpetui habentes, sanxit, vt dicti homines in futurū immunes, & exempti forent ab oībus cauamentis fiendis de ordine dictæ Mag. Communitatis, & quòd portio, quæ aliàs spectasset ipsis hominibus S. Pauli, diuideretur super generali æstimo totius Ducatus, & ita obseruatum fuit.

Præsupponitur tertio loco factam, & initā fuisse de anno prędicto conuentionem per Mag. Cōmunitatem prædictam cum Illustriss. & Excellētiss. D. Duce suo, cui certam annuā sūmā soluere pmisit pro omnibus, & quibuscunq; aggeribus, foueis, atq; cauamentis prædictis in futurum fiendis, quorum onus Excell. sua Illustriss. in se assūpsit, Communitatem prædictam ab eo liberando, & pœnitus absoluendo.

In præsentiarum itaq; cum opus sit foueas Ciuitatis reficere, & ab agentibus Serenifs. D. Ducis moderni vocentur homines Castri prædicti ad onus pro rata subeundum, dubitatur nūquid teneantur nec ne?

Prima facie dicendum videtur, quòd sic, vnico fundamento, quod dictis hominibus opponi pcipio; quia scilicet immunitas, & exemptio supradicta concessa fuit ab omnibus cauamentis fiendis de ordine Mag. Communitatis Regij. Istud autem non fit de eius ordine, sed de mandato Serenifs. D. Ducis, ergò ad tale cauamentū

1 extendenda non videtur. † stricti enim iuris sūt immunitates, & exemptiones quæcunq;, nec vltra rem, vel personam in eis nominatam extenduntur cap. cum personæ, & c. sanè de priuil. Bal. cons. 355. in princ. vol. 1. Ias. cons. 89. col. 3. vers. in primis moueor. li. 3. Rimin. iu. cons. 35. nu. 24 & cons. 54. nu. 53. 54. li. 1.

Verumtamen hoc non obstan. contrarium respondendum videtur triplici potissimùm fundamento.

Primò, quia causa immunitatis in Ducali Decreto expressa, adhuc viget, nempè quia Homines S. Pauli deriuant nunc etiam aquā ex dicto flumine, & per eandem viam, non minori cum labore, & dispendio, vt notorium esse supponit,

2 † eapropter durante causa immunitatis, durare debet, & ipsa immunitas l. semper. §. negociatores. ff. de iu. immu. sicut & ècōuersò cessante causa immunitatis, cessat quoque immunitas ipsa, Dec. cons. 162. sub nu. 4. vers. quintò consideran dum est, vt per Io. And. in c. decet colum. 1. vers. aliqui ex supradictis, de reg. iu. li. 6. in mercuria. & Tiraq. in tract. cessan. causa par. 1. in ver. immunitatis sub num. 113.

Accedat quòd in expressione causæ prædictæ respectum habuit Illustriss. D. Dux. nedùm ad tempus futurum, sed etiam ad pteritū, inquiens. (*Et perche gli huomini di S. Paolo hanno grauemente patito per il passato nella manutentione, & conseruatione di detto canale, massime dentro detto fiume di Lenza, & sono per patire nell'auenire, ne pare, che meritamente siano solleuati, &c.*

3 Vndè dicendum est, quòd ob benemerita processerit, propterea sequitur, quòd perpetua esse debeat secundùm Bal. d. cons. 355. ad fi. Bursa. cons. 16. num. 54. in prin. confetunt plura exempla per Ias. relata in l. ex hoc iure num. 53. cum multis seq. de iusti. & iu. & in terminis Rolan. à Vall. in consil. 76. num. 13. cum pluribus seqq. volum. 2. & fusiùs in consil. 13. num. 21. vsque ad fi. volum. 3.

4 Secundum fundamentum est, quòd Decretum Illustriss. & Excellentiss. Antecessoris tenetur Serenifs. successor Dux Modernus inuiolabiliter obseruare; tantò magis, cum non contineat priuilegium gratuitum, sed recompensatiuum, & remuneratorium, vt supra. Sapit enim cōtractus naturam, nō gratiæ, ideò reuocari nequit Crau. de antiq. temp. par. 1. num. 19. per Rolan. latè, ac Bursa.

ac Bursa. in consilijs præcitatis quibus sufficiat
5 remissio, † & signanter ad d.cons. 13. nume.22.
vbi ex mente Bal.& aliorũ communem * firmat
regulam,quòd quando priuilegium trãsit in cõ-
tractum,quod est quãdo non conceditur simpli
citer,sed commẽsuratur ob aliquod factum, seu
dationem præteritam,vel futuram, seu implen-
dam ex parte eius,cui conceditur, illud non po-
test reuocari, etiam à successoribus in Principa-
tu electiuo,quod ibidem subdit Rol.nu.37.cum
6 duob. seq. † Sed quicquid sit in successoribus
Principatus electiui, indubitanter certè proce-
dit relata conclusio in Principibus per successio-
nem venientibus, qualis est Sereniss. Dux Fer-
rariæ,& Regij,vt per Ias.in l.1.num.13.& 14.de
consti.prin.& in cons.1.in 2.dub.li.1.Nat. cons.
122.per to.vol.1.Boss.tit.de Princ. & eius priui
leg.num.29.Mari.Frec.in tract. de subfeu.lib.2.
q. 27. in materia assensus, & ita consuluit Bero.
in terminis istius Principis cons.138.per to. vo-
lu.3.vbi de communi,*& veriori opi. attestatur
sub num.19. Benè faciunt dicta Oldra.cons. 94.
elegãter n.16.vsq; ad nu.20. & Guil. à Mõsera.
in tract.de success.reg.dub.1.nu.20.21.

7 Tertium,& vltimum est, quòd Ducalis Came-
ra in hoc onere foueas prædictas reficiẽdi,& ex-
purgandi successit Communitati Regij virtute
conuentionis memoratæ, ideò vti debet eo iu-
re,quo Communitas ipsa vtebatur,propter de-
cretum antedictum tamdiu editum, & vsu rece
ptum l. filius la 1. ff. de iu. fi. l. 1. C. credi,euict.
pig.non debe.& vtrobiq; doct. & in l.cum filius
fam.§. in hac. de verb.obl.atq; in auten. quas a-
ctiones,C.de sacrosan.eccle. & alibi sæpè.

8 † Enimuero subrogatio de Ducali Camera in
locum Mag.Communitatis,cum omnibus qua-
litatibus, & conditionibus suis facta censeri de-
bet.l.si eum,§. iniuriarum, ff. si quis testa. li.esse
ius.Ias.in l.licèt imperator num. 25. ff. de leg. 1.
9 Dec.cons.3.num.2.& 4.sub nu.4. † Quę regula
nedum in vniuersalibus, sed etiam in particula-
ribus locum sibi vendicat l.si grege, ubi Ias.nu.
11.de leg.1.l.si donante, §. si sponsus de dona.
inter vi.& vxo. Alex.cons.149.per to.li.3. Rui.
consi. 97. num. 10. 12. vers. non ob. Neguf. in
tract.pigno.par.5.membr.4.num.3.
10 † Et tam respectu personarum, quàm rerum l.
11 fi.C.de proxim.sacro.scrini.li.12.Maria. de cita.
arti.7.princ.num. 19. vers.similiter; ita vt sub-
rogatum idem censeatur cum eo, in cuius lo-
cum subrogatur, Socin.in l.filiæ, §. titia per il-
lum tex. de condit. & demonstr. Cepha. consil.
58.sium.29.cum tribus seqq. & consil. 62.num.
50.li.1. Sed sic est,quòd Magnifica Communi-
tas teneretur immunes, adhuc seruare homines
Sancti Pauli ab hoc onere, si cutam gereret fo-
nearum reficiendarum, & illorum ratam super
alijs subditis partiri, iuxta formam decreti,ergò
Consil. Lud. Sacc.

idem præstare Agentes Sereniss. Domini Ducis
Moderni debent. Et huiusmodi obligatio, cum
ex contractu inito cum dicta Mag. Communita
12 te procedat, † tantò fortiùs vinculum induxisse
dicitur,ex quo Princeps contractus lege tenetur
absolutè,per ea quæ in præcedenti fundamento
dicta sunt,& tradunt omnes in cap.nouit de iud.
& in c.1. de probatio. in l.digna vox, ff. de legi.
in l.donationes quas Diuus,C.de dona.inter vi.
& vxor. atque alibi passim varijs in locis, quo-
rum meminit Gabr. de iu.quæst.non tollen.con-
clu.5.in princip.

Non obstat, quòd in oppositum adducebatur
de exemptione restricta ad factiones de ordine
Magnificæ Communitatis fiendas, quia ex præ-
dictis diuersimodè responderi potest,& primò
id verum esse vbicunq; non militat eadem cau-
sa,& ratio exemptionis inducendæ, vt in casu
nostro per ea quæ in primo fundamento dicta
13 sunt. † Extensio namque ex identitate rationis
passim admittitur iu.vulg.& latè tradit Tiraq. in
tract.cessan.causa par.1.nu.137.& 149.cũ mul-
14 tis seqq. † Proceditq; de persona quoq; ad per-
sonam vbi inconueniens aliàs, & absurdum ali-
quod sequeretur, Rui. cons.168.num.19. 20.li.
3.Cepha.cons 251.num.31.& cons.seq.nu. 10.
li.2.Quod sanè in hac specie sequeretur, si homi
nes prædicti tantoperè grauati non releuaren-
tur,prout ius,& æquitas naturalis dictat.
15 † Secundò responderi potest, quòd Princeps
qui semel decreuit dictos homines perpetuò im
munes quoad alios ab oneribus cauamentorũ
quorumcumq;, tenetur ipse quoque in eadem
immunitate illos conseruare quoad se, si non vi
coactiua,nec ratione humani præcepti,vi saltem
directiua, quæ Principem ratione ad rectum di-
rigit humanæ constitutioni,etiam à se ipso,latæ,
se ipsum submittere,vt inquit Dida. in relectio.
c.alma mater.de senten.excommun.in 6.in §.1.
num.4.per l.digna vox, C.de legi.c.iustum,9. di
stinct.c.iustitiæ,& c. vlt.25.quæst. 1. & alia per-
multa notatu digna, quæ ibidem congerit. Et
licèt idem non viuat Princeps,sed successor, nõ
secus tamen de hoc iudicandum venit, per ea
quæ supra in secundò fundamento abundè re-
tulimus.

Tertiò,& vltimò respondetur, quòd cum sub-
rogatus fuerit Princeps,media conuentione an-
tedicta, in locum Communitatis Regij, vti de-
be. eo iure,quo Communitas vteretur,cõsequẽ
terq; perindè iudicãdum est,ac si de ordine Cõ-
munitatis onus istud fouearum reficiendarum,
& expurgandarum indiceretur, vt in tertio fun-
damento deduximus. Et ita iuris esse censeo,
saluo semper,&c.

S V M M A R I V M.

1 *SEntentia lata contra aliquem in cauſa feudi, præiudicat quoq; eius deſcendentibus, & agnatis, ex communi.*

2 *Fallit tamen in illis, qui nec citati fuerunt, nec iudicium agitari ſciuerunt, & eſt cõis.*

3 *Pupilli quicquid vident ignorant.*

4 *Delegatus non eſt Iudex inter perſonas in cõmiſsione minimè comprahenſas.*

5 *Nec poteſt eius Iuriſdictio de partium cõſenſu prorogari, niſi in certis caſibus.*

6 *Sufficit tamen quòd ſub generali clauſula comprehendantur.*

7 *Pupilli, & infantes qua ſolemnitate citandi ſint?*

8 *Sententia contra contumacem præſumitur ob ipsà contumaciam potiùs, quàm ob malã cauſam lata.*

9 *Sin verò cœperit reus ſe defendere, & poſtea contumax fuerit, præſumitur ob malam cauſam lata, non ob contumaciam.*

10 *Idem dicendum, ſi ex actis liquidò conſtet de bono iure actoris, contra Rom. ſententiam in conſ. 329. nu. 10. præſertim ſi iudex in ſententia ex probatis ſe motum declarauerit.*

11 *Ceſſante præſumptionis cauſa, ceſſat præſumptio.*

12 *Sententia lata contra principaliter citatum, præiudicat quoq; citatis in genere, ſi ſua putãt intereſſe.*

13 *Et ſufficit citatio per edictum, ſaltem ad effectum, vt ſententia pariat exceptionem aduersùs agere volentem, et de iure ſuo experiri contra ſentẽtiã.*

14 *Et licèt hoc caſu principaliter citatus contumax fuerit, idem tamen iudicandum contra citatum vt ſupra, aduersùs Contar. ſententiam.*

15 *Sententia ſuper legitimitate perſonæ, et eius ſtatu, facit ius quoad omnes, ſi cum iuſto contradictore, & cuius principaliter intereſt, lata ſit.*

16 *Principaliter autem intereſſe dicitur, patris cum filio iudicium agentis, non aliorum.*

Pro Illuſtriſ. & Excellẽtiſ. Plumbini Domino, & eius filio.

E P I T O M E.

Sententia in cauſa feudali, quando filijs, & deſcendentibus ſuccumbentis præiudicet, ſi compareat, & ſe defendat, & quid ſi contumax ſit?

Data autem contumacia, nunquid ob eam tantum, an ob malam cauſam ſuccumbere præſumatur?

Citatus ſi ſuo putat intereſſe, præiudicium ex ſententia ſentit, ſi nominatim citatus fuerit.

Si vero per edictum in genere, per viam exceptionis ſaltem, ab agendo repellitur, virtute ſententiæ ſubſecutæ.

Sententia in cauſa filiationis, vel legitimationis, an, & quando quoad omnes ius faciat?

Lis ſuper iure de futuro quãdoque eſſe poteſt, licèt regulariter ſit prohibita.

R E S P O N S V M L X I X.

Adſit Spiritus Sancti gratia.

IN cõſultatione propoſita ꝑ Illuſtriſ. & Excellentiſ. Plũbini Dñm Iacobũ V. an ſententia ferẽda ꝑ Excellẽtiſ. Senatũ Mediolani Cęſareũ delegatũ, ſi ferri contingat, in iud. l. diffamari, C. de ingen. & manu cõtra Illuſt. D. Sfortiã, nocitura ſit filijs eiuſdẽ D. Sfortiæ, ꝑſertim pupillis, & infantibus, & ẽt naſcituris poſt ipsã ſñiam, in qua declaretur legitimationẽ Illuſtriſ. D. Alexandri valere, & tenere, perpetuumq; ſilentium D. Sfortiæ & deſcendentibus ſuis imponatur?Ità quòd nullũ ius vnq̃ ꝑtendere valeãt ſuper ſtatu Plũbini, ſed obſtet eis ſemper rei iudicatæ exceptio cũ in iudicatum ipsa ſñia tranſiuerit, quo minus ad feudũ, & ſtatũ Plũbini in futurũ aſpirare poſſint, & de iure ſuo experiri? concludendũ breuiter videretur,
1 affirmatiuè † ex quo ſñia lata contra aliquẽ ſuꝑ feudo, ꝑiudicat quoq; eius deſcendentibus, & agnatis, in ea ſpẽ, de qua cognitum, & iudicatum fuerit Oldra. conſ. 94. nu. 19. Alex. in l. filius fam. §. diui nu. 9. poſt Ang. Imol. Rom. & alios ab eo relatos, ff. de leg. 1. quorũ opi. cõis eſt, cõtra Bart. aliter ſentiẽtẽ teſte Curt. iun. in tract. feu. par. 7. nu. 29. & hãc opin. latè tuet̃, & receptiorem dicit Pinel. in rep. l. 1. par. 3. nu. 48. 49. C. de bo. mat.
a Veruntñ contrariũ permulti verius exiſtimat in ſpẽ nſa, qm̃ limitat̃ hmõi cõcluſio, ꝑcedere tñmõ ad ꝑiudiciũ eorũ, q citati fuerũt, vel ſaltẽ iudiciũ agitari ſciuerũt, vt firmat Iſern. in c. ſi vaſſallꝰ de ſuo. ĩ fi. & ibidẽ Aluar. Affl. & alij Scrib. ſi de feu. ſue. contr. inter do. & agna. Feli. in c. fi. col. 2. n. 5. verſ. intellige ꝑdicta de maior. & obed. Curt. vbi ſ. verſ. ego tñ reperio vſq; ad fi. & ꝑ hac opin. latè cõſuluit Dec. conſ. 445. à nu. 29. vſq; ad n. 36.
3 quã cõem affirmat, & ab oĩbꝰ obiectis tuet̃, Soc. nepos D. meꝰ in cõſ. 131. n. 93. li. 2. cõſ. 197. n. 7. Cagn. ĩ l. res iudicata n. 5. de reg. iu. Tiraq. de iu. marit. gl. 5. n. 207. Capic. deciſ. 20. n. 23. & ꝑ hac opi. fac. Bart. in l. filiusfa. §. diui, n. 9. ĩ 1. q. de leg. 1. Vñ ꝑ ꝑ opinionũ varietatẽ tntũ nõ vr̃, quod futura ſñia effectũ memoratũ pariat. Pręſertim q̃a pupilli ſciẽtiã, & notitiã iudicij hr̃e nõ poſſũt, ex quo q̃cq̃d vidẽt ignorãt l. 1. C. de ſal. mo. & nihil ſcire aut diſcernere valẽt l. pupillꝰ, ff. de acq. hr̃d. l. pupillꝰ de reg. iu. vbi Dec. & Cagn. latè. Nimirũ attẽta hac ult. opin. q̃ ego ueriorẽ, & ęquorẽ reor, quoad iſtos ſñia ꝑiudicialis eẽ neq̃bit; quod eò magis recipiẽdũ, quia nec uñr citari poſſe ijdem

pupilli

pupilli, aut alij eorum fratres natu maiores eorū
4 Senatu prædicto Cæsareo delegato † cum fuerit illi immodo delegata causa inter Illustris. D. prędictū, & Illust. D. Sfortiā, & sic nō fit iudex cōtra personas in commissione non comprehēsas c. P. & G. vbi bona glo. Abb. Felin. & cæteri extra de
5 offi. deleg. † Imò nec posset ei⁹ iurisdictio de partiū consensu prorogari, vt ibidem hr. & not. nisi fortè essemus in aliquo casuū expssorum in limitationibus relatis p Feli. in glo. in ver. nulla; sed non est hæc materia nrā, qñquidem sperandū nō est filios D. Sfortiæ quoquomodo prorogaturos
6 iurisdictionē memoratā, † & quòd Delegat⁹ aliū citare non possit q̄ personā in cōmissione noīatam, vel saltem sub clausula generali comprehēsam, & ante citationē specificatā, probat ēt tex. in c. pastoralis in fi. de rescrip. & c. cum in multis de rescrip. in 6. & vtrinq; not. doct. benè facit Rot. decis. pen. de do. & contu. in no, aliàs est decis. 419. & Rom. conf. 342. nu. 3. cū seqq. Amplio ri igr̄ cōmissione opus esse videret, vt ad iudiciū vocari legitimè possent filij antedicti, & ea impo
7 trata, † aduertendū esset, quòd citari non possent pupilli, & infantes, nisi cū solemnitatib⁹ traditis per Scrib. in l. 1. §. sufficit de autho. tut. in l. cōtra pupillum de re iud. per Afflic. decis. 262. Van. do nulli. rit. vlt. nu. 86. Soc. in tract. de citatio. art. 5. q. 14. Cagno. in d. l. pupillus nu. 3 & in l. 1. n. 20. ff. de iuris. omn. iud. cū concord. sed quoad filios nascituros, & alios D. Sfortiæ descendentes, nulla via, meo iudicio, succurri pōt, vt iudicium eis
8 piudicet. Præterea, q̄a timetur, quòd Ill. D. Sfortia ad iudiciū non veniat, dicendū est, quòd sñia ferenda cōtra eum contumacē, piudiçare minùs posset eius filijs, & descendentibus; qñ, & si considerari posset quòd aliqua rōne eis nocere deberet, si contra pñtem, & sc defendentē proferretur, secus tñ iudicandum esset, stante eius contumacia, ex quo viget pſumptio, quòd eo casu non ob malam cām, sed potius ob contumaciā sequatur sñia per l q repudiantis in fi de inoffi. testa & l. si adeo, ff. de euict. & c. cum Bertoldus de re iud. ita docet Bart. qm̄ cæteri sequuntur in l. sæpè de re iud. & pscrtim Card. Alban. in lucubra. & idem Bar. in l. eius q delatorem, in princ. de iu. fis. Bal. in l. 2. nu. 5. C. qui. res iud. non no. & ibidem Sali. nu. 2. Abb. in c. pen. sub num. 19. de re iud. Boer. decis. 29 col. 2. Matthes sing. 26. incip. nota regulā. Mars. sing. 4. incip. quis aliquo casu. Feli. latè in d. c. cum Bertoldus col. 7. vers. dat ēt doctrina quotidiana, Dec. in c. causā quæ nu. 13. post Abb. ibi. de testi. Tiraq. in tract. cess. cā par. 1. num. 63. Alcia. in tract. præsump. reg. 2. præsump. 22. nu. 8 & p to. & in terminis nrīs l. diffamari, Contar. in repeti. illius legis amplia. 20. nu. 159. vers. restringe rursus, pulchrè Rom. conf. 349. nu. 10. Alex. conf. 84. nu. 3. & 7. vol. 3. Corn. conf. 211. in fi. li. 3. Mars. conf. 10. num. 13. Consil. Lud. Sacc.

li. 1. & conf. 82. num. 8 vsq; ad num. 15. li. 2 cum infinitis concord. ab his relatis, ex quibus satis liquet doctrinam istam esse eōem*, & passim rece
9 ptam, ècontra verò si qs prius cām defendere conatus fuerit, pſumitur sñia ob malam causam cō tra eū lata, non ob contumaciā, Feli. d. c. cū Bertoldus col. 8 vers. 3. limita, post Bart. Bal. Salyc. Alex. Abba. & alios quos citat, & benè declarat hoc Bal. in l. ingenuū nu. 3. vers sed quęro, ff. de
10 sta. hom. † Itidem limitanda est in casu quo ex actis liquidè constet de bono iure Actoris, & quòd propter veritatem probatam, non ob contumaciā sententia fertur. Ità notabiliter determinat Bal. in d. l. 2. nu. 11. C. quibus res, iud. non noc. & Sali. nu. 3. Io. de Ana. in c. fraternitatis circa med. de testi. Abb. in d. c. pen. nu. 20. Feli. in c. causam quæ col. 3. vers. sed restringitur de testi. & in d. c. cum Bertoldus col. 8. vers. limita. 4. vbi quamplures adducit concord. Mars. d. sing. 4. in fi. & pro his stat tex. cum glo. in l 2. in vers. limita. 4. vbi quamplures adducit concord. Mars. d. sing. 40. in fi. & pro his stat tex. cum glo. in l. 2. in vers. absens, C. de contra. iud. tu. Et quòd potiùs ob malam causam, q̄ ob contumaciā sententia tunc procedat, apparere quoq; & clariùs pōt ex verbis iudicis in ea insertis, vt in terminis tradit Bal. in c. 1. in fi. si de feu. vassa. fue. controuer. quem sequuntur ibidem Aluaro. col. 3. vers. itē nisi sententia, & Afflict. nu. 25. vers. 2. fallit, atq; Feli. d. c. cum Bertoldus loco proximè citato, ex quibus patet malè sensisse Rom. d. conf. 329. nu. 10. vers. nec refragatur, & nu. seq. vbi indistinctè tenuit contumaciam rei effectum memoratum operari, etiam si de optimo iure actoris quomo docunq; appareat contra eum. n. est cōis *opi. vt
11 ex prædictis patet, † quæ ratione cōprobatur efficaci; nā si regula supradicta fundat̄ tñ super præsumptione, quòd ob cōtumaciā, & non ob malā cām sñia proferatur, vt oēs affirmant, iuri consonū est, vt cessante causa huiusmodi pſumptionis per cōtrarias probationes, cesset ēt pſumptio Tiraq. cessan. cā par. 1. in ver. pręsumptionis causa, quodq; cessāte ipsa præsumptione cesset quoq; eius effectus, c. cum cessāte de appell. cum vulg. Hinc colligo, quòd si aliqua via inueniri posset, qua mediante sñia cōtra Ill. D. Sfortiā ferenda piudicare posset eius descēdētibus, facilè admodū foret dubiū eius contumacię, euitare; pbādo sez in processu plenè, & pfectè de bono iure Illustris. D. prælibati, atq; Illustris. D. Alexandri eius filij, ita quòd moueri possit Iudex ad exprimendū in sententia, quod ex probationibus in causa factis, ductus fuerit ad ita iudicandum.
12 Cogitabā igr̄ si forte sufficeret filios pd. D. Sfortiæ citare, si sua putāt īteresse, qñquidē sñia lata cōtra principalr citatū, ac ēt cōtumacē, nocet & executioni mittit̄ cōtra taliter citatū; ex notab. doctr. Pau. Castr. ī l. cū filiosam. n 3. ff. d' ver. ob.

quam refert, & pluribus exornat, Dec. in l. 2. nu. 44. C. de eden. & in conf. 187. num. 2. 3. & consil. 348. ante num. 6. Parif. conf. 28. num. 13. & feq. & conf. 80. num. 1 li. 1. & nouiffimè Contard. in terminis l. diffamari in fua repet. prædicta ampl.
13 21. per to. & fignanter num. 151. † Quinimò fufficere videtur fi huiufmodi citatio generalis fiat per edictum, quo omnes fua intereffe putantes ad iudicium vocentur, abfq; eo, quòd fpecificè nominentur in citatione. Et hoc faltem ad effectum, vt fententia ferēda pariat exceptionē aduersùs hoc modo citatū, quādocunq; agere volētem. Rot. d. decif. pen. alias 419. col. vlt. de do. & contu. in no. Rom. conf. 342. num. 2. vfq; ad fi. doct. in c. dilecti. de excep. Contar. vbi s. n. 156. Quod fatis effet Illuftrifs. Dñis prædictis, qui in poffeffione ftatus Plumbini reperiuntur, & de
14 moleftia ob vociferationes emiffas timēt. † Nec videretur hoc cafu contumacia futura Illuftrifs. D. Sfortiæ difficultatem allatura, quicquid fentiat ibidem Contard. nu. 159. verf. reftringe rurfus, qnia iura, & authoritates per eum relatę non probant eius intentionem, cum non loquantur in cafu quo citatus fuerit tertius, fi fua putet intereffe, fed tantùm præfupponant contumaciam rei conuenti operari, vt fententia contra eum lata, tertio non præiudicet, cui aliàs præiudicare poffet, licèt non citato, multùm. n. intereft, inter nullo modo citatum, vt citatū, cum claufula prædicta, fi fua intereffe patet, nam fi ille præiudiciū fentiat ex alterius contumacia, videtur alieni delicti pœnas dare, ifte verò propriæ contumaciæ pœnas paritur, vt bellè declarat Caftr. d. l. cum filiofam. nu. 3. & alij fequuntur fupra relati. Nimirum fententia huic nocere debet, quamuis principalis contumax fuerit.

Sed iftud quoq; remedium plenè nō prouidet fecuritati Illuftrifs. DD. tum quia delegat[9] neminem citare poteft, nifi Illuftrifs. D. Sfortiam, cū iurifdictione careat quo ad alios, vt s. Tum etiā quia contra filios iam natos tantùm eiufdem D. Sfortiæ deferuire poteft, non contra nafcituros, & vlterioris gradus defcendentes, qui nullo modo citari poffunt, cum in rerū natura nō exiftāt.
15 Cogitabam igitur fi dici poffet fententiā ferendam fuper legitimatione Illuftrifs. D. Alexandri ad feudum memoratum, ius quoad oēs facturā effe, ex quo perfonæ ftatum refpicit, & pro affirmatiua quoq; prima facie videbatur concludendum per tex. cum materia fua, in l. ingenuum, ff. de ftat. hom. vbi Bart. fignanter voluit fufficere, quòd cum iufto cōtradictore tale iudicium agatur, ad hoc vt omnibus fententia præiudicet, fequitur ibidem Bal. poft num. 3. poft Cyn. atq; in 2. lect. in verf. extra no. vbi in terminis legitimationis fpecificè loquitur, & idem Bal. & alij Doctò. in d. l. 2. C. quibus res iud. non no. ficut etiā loquitur Abb. in d. c. pen. num. 18. de re iudic. & Fely. colum. 3. verf. de fententia, Tiraq. in tract. res inter al. ac. lim. 27. Dicunt tamen neceffariò requiri, quòd iudicium factum fit cum eo cuius intereft principaliter, quia aliàs non dicitur cum iufto, & legitimo contradictori fieri quoad effectum præiudicandi omnibus; & prædictis adde Io. Fab. in §. præiudiciales nu. 38. & Iaf. num. 27. Infti. de actio. Alex. in l. fæpe num. 58. & 60. poft Imol. Butr. & alios per eum relatos, ff. de re iud. omnino videndum, & præfertim dum confutat opi. Inno. in d. c. caufam quæ, qui fi. fint legi. vbi tenuit fentētiam in caufa legitimitatis nullo cafu facere ius quoad alios, licèt in caufa filiationis fecus fit. Videtur autem in themate nro principaliter intereffe Illuftrifs. D. Sfortiæ, quòd Illuftrifs. D. Alexander non fit rectè, & ritè legitimatus ab Imperatore ob feudum prædictū, ex quo prętendit fe proximiorem de agnatione, & vocatum in inueftituris antiquis, poft Illuftrif. D. Plūbini, fi finè filijs legitimis, & naturalib[9] decedat. Nimirum fi fententia contra ipfum lata pręiudicare debet eius filijs, & defcendentibus, qui in confequentiam poftea admittendi viderentur. Verum tamen diligentiùs fcripta doctorum pōderando, & perfcrutando, crediderim non finè
16 difficultate hoc tranfire. † In primis. n. confidero doctr. Bald. in d. l. 2. fub nu. 6. qui in terminis noftris declarat quando iudicium fieri dicat cum eo, cuius intereft principaliter, quòd tunc verificari inquir, quando eft inter patrem, & filium, & fic cum ipfo fonte generationis, fecus autē vbicunq; effet inter pares, putà inter fratres, vel alios tranfuerfales, quia tunc non præiudicat fententia nifi litigantibus; & cæterorum omnium refpectu dicitur res inter alios acta; & pro dicto allegat Petr. de ruue, & Cyn. in d. l. ingenuum. fequitur Sali. in ea. l. 2. nu. 2. verf. & hæc quando inter patrem, & filium, vbi verba Bald. ad vnguē recitat, & cum eo concurrit. Idem in effectu firmat Ioan. Fab. in d. §. præiudiciales, num. 38. inquiens regulā iftam quòd fententia lata in præiudiciali actione faciat ius, obtinere tantummodo ubi agit ille, cuius principaliter intereft, velu ti pater, fecus fi alius, vt frater, vel cognatus; & rursùs nu. 40. fubdit in propofito noftro hęc verba. (Poffet tamen dici, quòd fi patre agente, vel defendente pronuntietur, quòd fententia faciat ius, quia hæc caufa par eft quæftioni filiationis, vt ff. de lib. agno. l. fi neget. Sed fi inter alios fit quæftio, & pronuntietur, non facit ius, vt dixi in fuperioribus.) Idem quoque expræfsè tenet, tam in caufa filiationis, quàm in caufa legitimationis, Abb. d. c. penult. num. 17. & feq. cum quo tranfit ibidem Felin. loco præcitato, Alexand. poft Imol. d. l. fæpè num. 60. Iafon. remiffiuè d. §. pręiudiciales num. 27. poft Arer. & alios quos adducit, & Tiraq. d. limitat. 27. Vndè cum lis pdicta agenda fit in cafu nro inter confan-

consanguineos, & transuersales, vcz inter Illustriss. D. Alexandrum, & Ill. D. Sfortiam, non vr̃ sententia posse quoad oẽs ius facere; necesse.n. foret, quòd cum Illustriss. D. Plumbini eius genitore litigaret, vt talis effectus sequi posset, iuxta prædicta, nã ille est, cuius principaliter interest habere filiũ legitimum, uel non, ut notũ est, cum de eius successione, tã respectu feudi, quàm aliorum bonorum tractãdum sit. Hæc igitur me dubium reddunt, & ancipitem in proposito cõsultationis articulo, adeò vt vix fieri posse existimem, vt sententia memorata plenum allatura sit p̃iudicium descendentibus Illust. D. Sfortiæ. De quali quali verò p̃iudicio secus sentio, quandoquidem certum est rem inter alios actam aliqualem præsumptionẽ facere, ẽt contra penitus extraneos, & illorũ ius vacillans reddere. Tiraq. d. tract. limit. 19. Quod tantò magis contra descẽdentes obtinebit, per supradicta, & quia causatum quædam considerari potest cõnexitas, cũ idem tm̃ ius competiturũ videatur ipsius descendentibus, quod priùs ascendenti cõperijt ex natura inuestituræ, quod q̃dẽ plurimũ solet in proposito o p̃ari. Tiraq. vbi sup. limit. 22. cũ cõcord. Posset ẽt dubitari, an iudicium hoc intẽtari posset viuente Illustriss. D. Iacobo nunc Plumbini Domino, ex quo videtur esse super iure de futuro, quod in iudicium deduci non potest. l. non quemadmodum, vbi Doct. oẽs. ff. de iud. quia tractus futuri t̃pis non spectat ad iudicem. l. 1. C. de vsu. Cagno. in l. in oĩbus, la prima. nu. 16. de reg. iu. Sed difficultatem istam tolli posse existimo per ea, quæ plenè scribit Roder. Soarez alleg. 4. per to. & ad casum nr̃m adaptari possunt. Et hæc oĩa dubitando dicta sint, vt cæteri prudẽtiores Aduocati Illustrissimorum Dominorum, vota sua maturiùs proferre queant.

SVMMARIVM.

1 *Recusatio Iudicis inscriptis fieri debet, porrecto recusationis libello.*
2 *Item peti, & instari debet, vt arbitri eligantur, vel in ipso libello, secundùm aliquos, vel saltem intra triduum, ex communi.*
3 *Et citari debet aduersarius pro tali arbitrorum electione.*
4 *Recusans iudicem, iurare debet ipsum habere suspectum, non sponte, & ex se, sed iudice deferente.*
5 *Item causas exprimere debet iure canonico inspecto, licèt de iure ciuili dubium esset.*
6 *Quinimo post ius canonicum emanatum, vt supra idem tenendum est fuisse iure ciuili dispositum.*
7 *Et de consuetudine ita seruatur.*
8 *Ius canonicum in terris ecclesiæ, etiam mediatè subiectis, seruandum.*
9 *Lex loci vbi iudicem agitatur, seruari debet in modo procedendi, & in ordinatorijs, sed in decisorijs attenditur lex, vel consuetudo, aut mos loci litigantium, ex communi.*
10 *Iudex sæcularis seruare debet statuta, & consuetudines suas, etiam in causis clericorum coram se litigantium.*
11 *Iudex appellationis seruare debet leges, & consuetudines sui fori in præparatorijs, licèt diuersæ sint à vigentibus in patria litigantium, & Iudicis primæ instantiæ.*
12 *Idem recipitur in iudice delegato.*
13 *Atque delegato Cæsareo.*
14 *Præparatoria iudicij sunt, quæ litis contestationem præcedunt.*
15 *Appellatio ab interlocutoria, quæ friuola, & cauillosa est, processum non impedit, nec Iudicis manus ligat.*
16 *Argumẽtum de appellatione ad recusationẽ valet.*
17 *Recusatio nulla, & minùs solemniter facta, non ligat manus iudicis recusati.*

Pro Illustriss. & Excellentissimo Plumbini Domino.

EPITOME.

Recusatio iudicis qua forma fieri debeant, tam de iure canonico, quàm ciuili?

Lex loci vbi iudicium agitur seruandum est in ordinatorij tantum, in decisorijs autem lex, consuetudo, & stilus loci litigantium, siuè iudex sit ordinarius, siuè delegatus, vel appellationis.

Argumentum de appellatione ad recusationem valet.

Recusatio nulla manus Iudicis non ligat.

RESPONSVM LXX.

Serenissimi D. Ducis Parmæ Cæsarei delegati in causa status Plumbinensis recusatio facta per procuratorem Illustrissimi Domini Sfortiæ, venit ex pluribus reijcienda.

1 Primò, quia non est formiter facta, nun enim oretenus, sed inscriptis fieri debet, porrectoq; recusationis libello, est tex. in l. apertissimi, vbi glo. in ver. libellum, & ibi Odofred. Bal. Salyc. Ias. & communiter Scrib. & in l. fin. vbi etiam Odofred. Bart. Bald. Salyc. Fulg. Castren. Ias. & alij. C. de iudi. tradit glo. in c. quoniam contra, in verb. recusationes, vbi ẽt Hostien. Ioan. And. Barba. Bal. & doct. cõiter de probat. in c. secũdo requitis, in ver. corã, vbi ẽt cano. de appel. Specul. in tit. de recus. § qualiter, in princ. Io And. in c. le-

in c.legitima, de appella.In 6. Aufre.in suo tract.
2 de recusat.nu.2.†Insuper in tali libello peti dēt,
vt arbitri eligantur ex sñia Odofred. formã hu-
iusmodi libelli tradentis in d.l. apertissimi, n.1.
& licèt non defuerint, qui hoc remitti arbitrio
ipsius recusantis asseuerent, oẽs tamen consen-
tiunt huiusmodi petitionem fieri saltem debere
intra triduum. Bal. & Salyc. in d.l. apertissimi.
iste nu. 8. ille nu.5. & tradunt oẽs Scribentes in
p̃citata l.fin.per illum tex. Neuiz.cons.36. nu.2.
3 cum concord, † Et est citandus aduersarius pro
huiusmodi electione faciẽda.Ferrat.in sua prac.
tit. de for. decli. iurisd. in ver. item suspectum,
nu.5. Verùm hmõi petitio, nec in libello, q̃ da-
tus nõ fuit, nec infra triduum, à die recusationis
fuit facta; Ideo nõ obstante huiusmodi recusa-
tione ad vlteriora procedi debet.
4 Accedat, quòd vbi recusatio ista fieri potest si-
nè causæ expressione, iure ciuili inspecto, ut in-
fra dicendum est, iuramentum tamen saltẽ req-
ritur per iudicẽ ipsum deferendum; nec sufficit
recusanti spontè, & ex se ipso iurare, prout in
casu nostro factum fuit, vt doctè consuluit Rui.
cons.6. num.6.7. in 4.
5 Tertiò considerandum venit, quòd in libello,
ẽt recusatorio, causa suspicionis exprimi debet.
Nã licèt de hoc olim iure ciuili fuerint opinio-
nes inter glosatores, vt refert glo. in d.l.apertis-
simi, & magis cõiter Scriben.in eam deuenerint
sententiam, quòd inspecta sola dispositione Iu-
ris Ciuilis, non esset opus expressione alicuius
causę, ut est videre per Bar.Bal.Saly.Fulgos.Ca-
stren.Ias.& alios in d.l. apertissimi, nihilominus
postq̃ superuenit Ius Canonicum requirens ex-
pressionẽ causæ suspitionis, d.c. suspitionis. d.c.
secundo requiris, & in d.c. legitima. cõtrariũ ab
oĩbus recipitur, ut in eisdem locis doct. oẽs tra-
6 dunt.† Quinimo defendi potest, quòd iure quo-
que ciuili, post cõfectionẽ Iuris canonici, sit ex-
primenda suspitionis causa, prout subtiliter, &
pulchrè declarat Barba. omnino vidẽdus in d.c.
suspitionis nu.2. veriorem sententiam asserens,
quòd à Iure canonico declaratum fuerit, nõ cor
rectum ius ciuile, rationesq́; optimas adducit,
quas breuitatis causa nolo transcribere. Specul.
in tit. recusa.§ qualiter autem, num. 5. Castr.in
l.item suspectus.ff.de procur. Dec. in c.cum spe-
7 ciali, nu.4. extra de appel.† Et de consuetudine
ita seruari, scribit Aufre. in tract.de recus. nu.1.
vers.& licèt ista sit.Iodoc.in sua prax.ciui.c.125.
nu.17.quibus consentire vr̃ Delphi. decis. 727.
8 in fi.† Et vbi ẽt dubitatio ista Iuris ciuilis à Iure
canonico non fuisset declarata, aut ẽt cõtrarium
esset in hoc, iure canonico, attamen causæ in nr̃a
specie recusationis exprimi debebant, ex quo
ius cano. in hoc iudicij loco seruandum est, qui
ecclesiæ subest mediatè, vt tradunt communiter
canonistæ, in c. 1. de oper.no. nuncia. & in tali
casu de ciuitate Ferrariæ, & ipsa subiecta Eccle-
siæ, quoad directũ dominium. Aret. in cons.64.
circa princ. & Porti. Imolen. in cons.16.& 17.
9 Nec dubitationẽ ingerere debet, quòd de im-
periali feudo, & inter subditos Cæsaris tractet̃.
Imperatorq́; in ea manum per delegationẽ ap-
posuerit, & ideo secundũ iuris ciuilis dispositio-
nẽ causa sit decidenda, iux.c.si duobus, in fin.&
c. vt nostrum de appell. c.ex transmissa, & c.ve-
rùm, de fo.compet. qm̃ hæc dubitatio tollitur ex
cõi, glo. & Doct. conclusione, quòd in spectan-
tibus, & concernentibus ordinem, ac præpara-
toria Iuditij, & modum procedendi, semper lo-
cus Iuditij attendendus est, etiam si diuersus es-
set mos, uel consuetudo patriæ, uel fori litigan-
tium quamq̃ in decisorijs (quo in casu proce-
dunt obiecta) contrarium statutum reperiatur,
glo. est in l.1.& ibi Iacob. de Aren. Cyn.Bart.&
alij in l.cunctos populos.C.de Sum. Trin. & fide
Cathol. Io.And.in rub. de consuetu. col. 3. qui
hanc sententiam communem dicit, vbi ẽt Bart.
nu. 5. & 14. eam communem affirmans Barba.
num.62. de cõi quoque attestans, tradunt quo-
que cõiter cano. in c. quòd clericis, de fo. com-
pet. Alex. in cons.164.num.3.vol.6.communẽ
quoque affirmans Capr. in suis cõibus conclus.
reg.24. nu.14. & isti oẽs optima iura, ac plures
10 doct. authoritates congerunt. † Hinc videmus
quòd si clericus agat coram Iudice sæculari ser-
uatur statutum, & consuetudo Iudicis secularis,
q̃uis clericus non sit ei subditus. Cyn. in l. cum
clericis. C. de Episc. & Cler. & alij supra citati.
11 † Iudicis quoque appellationis leges, & consue-
tudines in præparatorijs, & ordinatorijs seruan-
tur, licèt diuersa sint à vigentibus in patria liti-
12 gantium, ac Iudicis prioris instantiæ.† Et in ter-
minis quæstionis nr̃æ de Iudice delegato. Ioan.
And.post Compostel.in rub.de consue.col.pen.
vers. quid de delegato, & ibi etiam But.num.8.
& 15. Barb. num. 63. & alij Cano. latè idẽ Bar-
13 bat. cons.31.in 2.dub.volum.3.† Et in terminis
Cæsarei delegati. Rol.à Val.cons.49. per to. il-
lud cons. lib.3. vbi ad saturitatem, est quoq; de
mente Innoc. & aliorum in cap.conquæstus, de
fer. qui dicunt delegatum teneri seruare ferias
suas; Ideo cum hic versemur circa præparatoria
14 Iuditij, attendi debet ius cano. † præparatoria
enim Iuditij sunt ea, quæ litis contestationem
præcedunt Doct. in rub. extra de Iudic. & in
rub. C. de eden.

Concludendum est igitur recusationem hanc
de Serenifs. D. Duce nostro factam à procura-
tore D.Sfortiæ, tanq̃ frustratoriam, & friuolam,
& ad protrahendam, differendamq́; litẽ propo-
sitam, reijciendam fore, & ad vlteriora proce-
15 dendum; † sicuti de appellatione ab interlocu-
toria, & ante sententiam friuola, cauillosa, &
gratia protrahendi facta, dicitur, quæ nec impe-
dit pro-

dit proceſſum, nec Iudicis manum ligat, c. cum appellationibus, de appellat. in 6. & habetur in
16 l. ante ſententiam, de appell. recip. † & à qua ad huiuſmodi recuſationem argui poteſt, c. cum ſuper eo. & ibi glo. & doct. de appellat. l. fin. & ibi
17 Salic. & alij. C. de Iud. † & quòd recuſatione nulla exiſtente, & abſq; debitis ſolemnitatibus facta, procedere poſſit, & debeat iudex delegatus in cauſa, eiuſq; proceſſus, & ſentẽtia valeãt, reſpondit Rom. conſ. 220. circa princ. ſub n. 7. 8. Rui. d. conſ. 6. per to. & Neuizza. d. conſ. 36. ſimiliter per to. quibus ſufficiat remiſſio. Pronunciatum fuit eſſe procedendum ad vlteriora, ſed lis poſtea per tranſactionem ſopita.

SVMMARIVM.

1 Summus Pontifex tolerare poteſt, quòd Iudæi fœnus exerceant ad egentiũ Chriſtianorum vtilitatem, & ad maius malum euitandum, ex communi.

2 Nec non Principes ſæculares cum eiuſdem Sum. Pont. conſenſu, & eſt communis.

3 Et ità practicatur, à qua obſeruantia inueterata non eſt recedendum.

4 Imò poſſunt ijdem Principes ex ſe tolerare, nõ quidem concedendo, ſed non puniendo vſuram moderatam hebræorum in ſuis dominijs.

5 Statutum, ſiuè Decretum, quòd Iudæi non poſſint recipere per vſura, niſi tot denarios pro centenario ſingulo menſe valet.

6 Et iſta eſt communis obſeruantia totius Italiæ Sedi Apoſtolicæ nota, & ab ea tolerata.

7 Iudæi ab omnibus Regnis Catholici Regis expulſi.

8 Statutum quòd Iudæi venientes ad habitan. in Ciuitate ad mutuãdum ad vſuras tractentur vtì ciues, valet.

9 Vel quod gaudeant aliqua immunitate.

10 Et quòd non cogantur reſtituere pignus furto ſubtractum, ſuper quo pecuniam ignorantes ad vſuram dederint.

11 Vſurarij Chriſtiani inteſtabiles ſunt.

12 Iudæi licèt publicè, & manifeſtè fœnerentur factionem tamen teſtamenti habent.

13 Meretrices tolerantur, & in ſua turpiſſima arte viuere permittuntur, vt maiora peccata euitentur.

14 Homicidium decalogi præcepto vetitum, ex pluribus tamen cauſis vtilitatem publicam concernentibus, toleratur.

15 Vſura inter Chriſtianos, ob bonum publicum, aliquando toleratur.

16 Præſertìm in ſponte dantibus.

Pro Hebræis in agro Parmen. & Placentino habitare volentibus, & fœnus exercere.

EPITOME.

Hebræi tolerari poſſunt exercere fœnus moderatum, ad maius malum euitandum. & ita de conſuetudine obſeruatur, ex permiſſione Sedis Sanctæ Apoſtolicæ.

RESPONSVM LXXI.

Dominus labia mea aperiet, vt in præſenti conſultatione viam veritatis inueniam.

IN eam facilè ſententiam concedendum eſſe exiſtimo, quàmuis contra-
1 dictoribus omnino non careat, † vt Sum. Pont. tolerare poſſit, quòd Iudæi fęnus exerceant ad publicam egentiũ Chriſtianorum vtilitatẽ, & ad maius malum euitandum, vcz vſuram ipſam Chriſtianorum, q̃ aĩas fidelium perderet, Iudæorum verò perdere non non poteſt, qui iã dannati ſunt, & de quibus nihil nobis curandum, quia de his qui foris ſunt, nihil ad nos. c. Gaudemus, extra de diuort. cap.
2 multi 2. q. 1. † Et quòd huiuſmodi diſpenſatio fieri poſſit à Roma, Pontifice, vel à Principibus ſæcularibus, cum eius aſſenſu, tradit Bal. in l. 1. num. 3. C. de Summa Trin. & Fid. Cathol. Alex. in conſ. 57. nu. 5. 6. & 7. lib. 1. & conſ. 1. per tot. vbi ad ſaturitatem, lib. 2. & in conſ. 107. ꝑ inueſtigatione eod. lib. Ancha. conſ. 243. incipien. Chriſtianiſſime Princeps. Vbi plures adducit rationes pro hac opin. multùm cõcludentes latiſſimè Iaſ. in d. l. 1. in vtraq; lectura, ubi ꝑ plures columnas materiã ꝓſequitur, & plenè quoq; Barba. in conſ. 16. qui omnino videndus eſt, & ſignanter col. 8 verſ. & ſic apparet, ex ſupradictis, nu. 6. vbi de cõi opi. fidem facit, quam tenendam, & ſequendam aſſerit. vol. 4. Bologni. in add. ad conſ. Ana. 70. vbi poſt Caſtr. allegatum refert emanaſſe ſuperinde priuilegia Martini V. & Eugenij IIII. Pariſ. conſ. 2. col. 3. vol. 4. Pic. in rep. l. qui ſe patris, nume. 6. C. vnde lib. Carrer. in tract. de Hære. c. 2. num. 18. pulchrè Soci. iun. conſ. 108. per totum, vbi quamplures literas Apoſtolicas refert, permittentes vſuras Iudæis habitantibus in ſtatu Eccleſiaſtico, etiã vſque ad vigintiquinque pro centenario ſingulo anno, & pro dicto allegat Card. Imol. & Ancha. in clem. 1. de vſu. cum plurib. concordan. Cagnol. in l. curabit, num. 7. C. de ac. emp. Rui. conſ. 196. vol. 1. Cotta in ſuis memor. in ver. vſuræ poſſunt permitti. Ferret. conſ. 37. nu. 12. vbi de

vbi de pluribus literis Apoſtolicis mentionē facit, tolerantibus uſuram prædictam, & vſque ad triginta ꝓ ſingulo cētenario, & anno, Marquar, in tract. de Iud. c.11. nu. 14. verſ.quid ergo dicendum? Rol. à Val. conſ. 25. nu. 15. lib. 3. ex
* quibus oībus liquidò conſtat hāc eſſe cōmunē *
3 Legiſtarum, & Canoniſtarum opi. † q̃ in practica quoque obſeruatam paſſim videmus, tam in terris Eccleſiæ, q̃ alibi per totam Italiam, meritò non ſunt mutanda, q̃ certam, & diuturnā interprætationem habuerunt. l.minimè. ff.de ll. vt in terminis dixit Barba. vbi ſup. n.6.& qui aliter ſentiunt, & de S. Sedis Apoſtolicæ poteſtate diſputare intendunt, atq; illam de hac inueterata obſeruātia rep̄hendere, procul à nobis recedāt,
4 Sed nec omiſerim, permultos ſummæ authoritatis viros tenuiſſe Princeps quoq; temporales abſq; diſpenſatione prædicta poſſe, ſi non concedendo, ſaltem tolerando, & non puniendo certæ, & moderatæ vſuræ exactionem, Iudæis concedere, pro quo ſolet in primis allegari, glo. in clem.1. de vſur, & ibidem D. Card. q.20. &
5 Imol. † qui valere ſtatutum, ſeù decretum, præſupponunt, quòd non recipiant Iudæi ꝓ vſura plusq̃ tot denarios ſingulo menſe, pro qua opi. conſuluit Caſtr. in conſ. 174. num. 3. verſ. ad ſecundam, vol.2. & conſ.335. incipien. quoddam commune conuenit, col. 1. in antiq. & ante eum idem tenuit Bal. in auth. & omnino num.7.C.nè vxor pro mar. quem ponderat Alex. d.conſ.57. num.7. in prin. Iaſ. d.l.1. col. 12. verſ. vltra ꝑ eū, pulchrè Afflict. in Conſtit. Regni vſurariorum
6 notab. 13. 14. & 15. † & iſta eſt cōis obſeruantia totius Italiæ, ēt Sedi Apoſtolicæ nota, & ab ea tolerata, teſte Aret. in conſ. 158. nu.6. verſ. circa tertium, Barba. d.conſ. 16. ſub nu. 3. verſ. modò Iudæus, & nu. 5. Soc. conſ. 70. vbi de conſuetudine Thuſciæ in ſpecie atteſtatur, vol. 3. Bologni. in add. Ana. d.conſ. 70. ſub num. 4. Soc. iun. Præceptor d.conſ. 108. num. 2. Rui. d.conſ. 196. Clar. in ſua pract. crim. in ver. vſura, ſub num. 7. verſ. ſed certè quicquid ſit. Ferret. d.conſil. 37. nu. 12. verſ. & ſecundum, qui Ferret. per totum illud conſil. concluſionem hāc, quòd Principes ſeculares Iudæos fœnerantes tolerare poſſint, abſq; alia Summi Pontificis noua diſpēſatione, cum illam ſemel à Principe conceſſiſſe videātur fuſiùs, atq; elegantiùs cæteris oībus, quos viderim, defendit; & authoritate Legiſtarum, Canoniſtarū, Theologorum, Romanorumq́; Pontif. fundat; vltrà Iura, & rationes permultas, quas adducit, reſpondetq́; egregiè omnibus obiectis cōtraſentientiū; ſufficiat igitur ad ip̄m remiſſio.

Hinc videmus extare in d. Regno Neapolitano prædictam Conſti. vſurariorū. Iudæis, ſub forma
7 prædicta vſuras moderatas permittentē, † q̃uis ab omnibus Regnis Regis Catholici fuerint poſteà in totum expulſi.

8 Ad prædicta benè facit, quod dicunt Doctores, valere ſtatutum, quòd Iudæi venientes ad habitandum in Ciuitate ad mutuandum ad vſuras, nè quibuſdam habeantur pro ciuibus. Bal. in d. authent. & omnino nume. 7. C. nè vx. pro mari. quem ſequuntur Alexan. d. conſil. 57.
9 num. 7. & Iaſ. d.l. 1. in loco proximè citato, † vel non puniantur niſi vt ciues, vt conſuluit Rui. d. conſil. 196. lib. 1.

10 Nec non aliud ſtatutum valere, quòd non cogantur Hebrei reſtituere pignus furto ſubtractū, ſuper quo pecuniā fenori dederint, q̃uis in ignorantibus tm̄ rem furtiuam verificetur. Archid. in cap. hac ratione, in fi. 31. q. 1. cremen. ſing. 81. Ana. d.cōſ. 70. & ibi latiùs Bologni. in addit. Boſ. in tit. de indi. & conſid. antè torturam, num. 62.

11 Confert alia notabilis Noſtratū deciſio, quòd licèt inteſtabiles ſint oēs Chriſtiani vſurarij ma-
12 nifeſti, vt eſt tex. in c. quanq̃ de vſur. in 6. † Attamen Iudæi publicè, & manifeſtè fenerātes factionē teſtamenti habere dicantur, de iure ciuili in terris ſubiectis Imperio, prout cōſuluit Aret. d.conſ. 158. per totum, & poſt eum Soc. d.conſil. 70. cum duobus ſequentib. vol. 1. & Natta conſil. 621. lib. 3.

Nedùm verò Iudæis, ſed Chriſtianis quoque aliqua tolerantur, toleratione permiſſiua, & cōparatiua maioris mali vitandi gratia, quæ pec-
13 catum ēt continent, † vt de meretricibus ſolet exemplum paſſim afferri, quæ in ſua turpiſſima arte viuere permittuntur ſub quadam diſſimutione Eccleſiæ, nè adulteria, inceſtus, ſacrilegia, & alia nefanda crimina perpetrentur, c. Nerui. 19. diſtint. glo. & Scriben. in c. inter opera, ex̄ de ſponſal. Afflic. in d. Conſtit. vſurariorū, n. 31.
14 † Sic videmus, quòd licèt ex diuino præcepto decalogi prohibitum ſit homicidium, nihilominus ex plurib. cauſis vtilitatem publicam reſpicientib. tolerari ſolet, quarum nōnullas in propoſito refert Ferre. d.conſ. 37. num. 15.

15 Et in terminis vſuræ, quòd quandoq; ad bonū publicum toleretur inter Chriſtianos, vltra allegata per Doct. memoratos, adduco ego ſingulare dictum Bal. in d.l. 1. nu. 4. verſ. & ſic videtur, quòd præſtatio, q̃ ſit Florentiæ. C. de Sum. Trin. & Fid. Cathol. & Barb. ibi in addit. vbi volunt, quòd ſi ciues coguntur mutuo dare pecuniam Communitati, vel Principi, poſſunt certum q̄d annum vltra ſortem recipere, ſub prętextu lucri ceſſantis, q̃uis quicquid vltra ſortem aliàs ꝑcipitur, dicatur eſſe vſura, iuxtà ea quæ habētur, & notantur in l. rogaſti. §. ſi tibi. ff. ſi cer. peta. & tradita ab Ancha. in conſ. 19. in princ. & Alex. in l. diuortio, num. 23. ubi latè. ff. de ſolut. matri. & conſ. 34. col. penult. lib. 1. Et dictum Bald. ſequitur Abbas poſt Io. And. in c. in ciuitate n. 8. extra de vſu. inquiens ita tenere modernos oēs
16 *cōmuniter.* † Quinimo & in ſponte dantibus,

idem

idem voluit Bal. in c. 1. ad fi. extra de iur. iuran. & Io. And. in d. c. in ciuitate. Ang. in l. si sibi, in princ. ff. de pac. & Ancha. in q. sua incipien. antiquis, & modernis temporibus, vbi refert Oldrad. ità consuluisse, & dicit Ang. in loco præcitato, ita fuisse determinatum, secundùm conscientiam plurium Theologorum.

Ex præmissis igitur concludendū videtur, non absonum esse dicere, quòd Serenis. D. Dux nr̄ in futurum quoque possit absq; alia Sum. Pont. dispensatione, de nouo obtinenda, tolerare Iudæos in agro Parmensi fœnerantes.

Et hoc tantò magis cum extent literę Illustrifs. & Reuerendifs. Card. Camerarij, datæ sub die quarta Septemb. 1565. in confirmatione capitulorum cōcessorum per prædictum D. Ducem memoratis Iudæis cōmorantibus in agro Parmeñ. beneplacitum Sedis Apostolicæ probātes. Nihilominus vt tutiùs, & religiosiùs (more suo) agat, vt optimum Principem decet, cōsulerem, vnà cum Barba. in d. conf. 16. vt priuilegiorum illis concedendorum cōfirmationem ab ipsa Sede Apostolica denuò impetraret, quam de facili obtinere poterit, prout aliàs obtinuit. Et ità iuris esse arbitror, veritati tamen, & decisioni Sanctæ Matris Ecclesiæ me subijciens. L. D.

SVMMARIVM.

1 *RApa assertio in his quæ à voluntate sua pendent pro veritate habenda est, & præsertim in beneficialibus.*
2 *Quid autem in alijs Principibus, & alio bonorum genere disponatur, vide remissiuè.*
3 *Ecclesia, & beneficia Monasterij concessa intelliguntur pleno iure data.*
4 *Relatio in dubio fit ad proximiora.*
5 *Relatio non fit ad omnia præcedentia, quando dispositio aliqua fauorabilis restringeretur.*
6 *Priuilegium secundum non tollit primum, nisi cum speciali derogatione.*
7 *Etiam si haberet clausulas generales derogatorias.*
8 *Clausula reseruatiua, nullum ius tribuit, sed tantam, illud quod competit conseruat.*
9 *Ecclesia subiecta alicui Monasterio in temporalibus, & spiritualibus, potest tamen in aliquibus Episcopum Diœcesanum recognoscere.*
10 *Papa concurrit cum omni inferiore collatore beneficiorum, & totus mundus est eius Diœcesis.*
11 *Et est omnium beneficiorum dominus, eorumq; plenam, & liberam habet dispositionem.*
12 *Et vbi ipse manum apposuit, cessat omnis inferiorum collatorum authoritas.*
13 *Beneficiorum omnium in curia vacantium, collatio ad ipsum solum spectat.*
14 *Quasi possessio conferendi beneficium operatur, vt nominatus cæteris præferatur, & instituatur, reseruato tamen iure in proprietate cuicunque meliora iura prætendenti.*
15 *Idem in quasi possessione eligendi.*
16 *Et in quasi possessione præsentandi.*
17 *Præsertim verò, si sit antiqua, & titulata.*
18 *Actus collatiuus, vel alterius generis prædictorum, qui effectum non habuit, non tribuit quasi possessionem.*
19 *Fundamento destructo, corruit totum superadificatum.*
20 *Promissio de beneficio iurispatronatus facta à Summo Pont. quod fuit in manibus suis resignatum, tenet; sed contradicente patrono irritatur.*
21 *Iuri patronatus laicorum, licèt possit Papa derogare, difficulter tamen derogat, quod in dubio nunquam facere velle præsumitur; & si in gratia adsint clausulæ generales derogatoriæ.*
22 *Priuilegium conferendi beneficium, quomodo per non vsum amittatur; remissiuè.*

Pro RR Monialibus S. Alexandri Parmæ.

EPITOME.

Ecclesiam S. Iacobi de Fodego Parmen. Diœcesis, ad Reuerendas Moniales S. Alexandri Parmæ, pleno iure spectare, non verò in temporalibus tantùm, licèt in aliquibus Episcopum possit etiam recognoscere.

Papa cum quolibet inferiori collatore concurrit, & conferendo, nemini præiudicat; neque in petitorio, neque in possessorio.

RESPONSVM LXXII.

SI Magnificus, & Excellens Aduocatus Illustrifs. & Reuerendifs. D. Epī Parmeñ. priuilegia omnia RR. Monialibus S. Alexandri, per Sum. Pontifices concessa, quæ collationem Beneficij sancti Iacobi de Fodigo tangunt, inspexisset, pariterq; subsecutas eius collationes, vtiq; in contrariam sententiam iuisset. Enimuero priuilegij Celestini III. solumodo mentionem facit, emanati de anno 1195. ponderans illa verba (pro quarum sustentatione, & gubernio concessa sunt) & alia sequentia (salua Sedis Apostolicæ authoritate, & Diœcesani Episcopi canonica iustitia) super quorum interpretatione superfluò non est laborandum. Sed sat est præcedentium priuilegiorum tenorem referre, quorū alterum fuit Innoc. II. de anno 1178. quo sub sua, & Apostolicæ Sedis protectione recipiens Monasterium prædictum, cum ecclesijs suis, ac bonis

tempo-

tẽporalibus, narrat inter cæteros Ecclesiã istam
S. Iacobi de Fodigo, iustis, & legitimis titulis à
d. Monasterio possessam. Alterùm verò Alexan
dri III. de anno 1178. in quo eadẽ ad lr̃am legũt
verba. Quæ in supradicto quoque Celestini re-
perita sunt. quãuis alia supra in oppositũ põde-
rata inferiùs ẽr subiũgat, quæ in duobus præce-
1 dentibus minimè aderant. † Si igitur Ecclesiam
istam iustis, & legitimis titulis per Monasterium
possessam narrant, & exponũt Summi Pont. &
in beneficialibus versamur, in quibus plenissimã
habent potestatẽ, & quorũ dispositio à mera il-
lorũ voluntate pendet, succedit certè dispositio
clem. 1. de ꝓbat. vt pro veritate haberi debeat.
Adeo quòd dubitari non põt de tituli prædicti
2 validitate. † quicquid in alio bonorũ genere, &
in alijs Principib. disputare nr̃ates cõsueuerint,
de quibus apud Crau. signãter in tract. de antiq.
temp. par. 1. n. 42. cum seqq. vt alios ommittam.
3 † Non est ergo verum, quòd in tp̃alib. tantũ ad
Monasterium pertineat, vt exaduersò asseritur,
cũ absolutè loquãtur priuilegia, q̃ pleno iure in-
telligi debent. c. visis. 16. q. 2. Butr. Abb. & alij in
c. de Monachis, de præben.

Ex abundanti tñ aduertendum est, verba me-
morata (ꝓ earũ substẽtatione, & gubernatione)
in priuilegio Celestini addita nihil officere, siq-
dẽ non ad ecclesias ibidem enumeratas, sed ad
possessiones immediatè nominatas referuntur.
Inquit. n. (Nulli ergo hoĩum liceat prædictum
Monasteriũ temerè perturbare, aut eius posses-
siones auferre, vel ablatas retinere, minuere, seù
q̃buslibet vexationib. fatigare, sed oĩa integra,
& illibata seruentur, earum pro quarum substẽ-
tatione, & gubernatione concessa sunt, vsibus
4 oĩmodis profutura) † relatio nãq; ad proximio-
ra fit regulariter. l. si idem. §. fi. de iurisd. om. iud.
5 l. 1. §. deinde, de postul. † Et si aliter interpræta-
remur, sequeretur præcedentiũ priuilegiorũ fa-
uorabilium restrictio cõtra iuris dispositionem.
Gabr. in suis com. tit. de claus. concl. 9. lim. 21.
6 num. 30. † Vndè deberet potiùs, si opus esset, vl-
timum restringi, quia non derogat primo, nisi
specialiter exprimatur. Put. decis. 109. nu. 2. 3.
7 lib. 1. † Item tolleretur ius quæsitum Monasterio
ex præcedentibus priuilegijs, quod non est ad-
mittendum, ẽt si vltimũ haberet clausulas gene-
rales derogatorias, quas non habet. Sed opus
esset speciali, & indiuidua derogatione. Fed. de
Sen. cons. 233. per to. Dec. cons. 165. nu. 2. vers.
nec obstat quòd imo. Craue. cons. 21. ad fin.
& Put. vbi supra.

8 Minùs obstat illa clausula reseruatiua (salua
Diœcesani Epi Canonica Iustitia) nam si nullũ
ius ampliùs illi cõpetebar, reseruatio nihil tri-
buit, quæ solũ effectum iuris cõpetenris cõser-
uandi hẽt. l. si quis legauerit. de leg. 1. l. at si q̃s. §.
pleriq; de relig. & sump. fu. l. pen. de aq. quo. &
æsti. l. item fiet. de testa. mi. Dec. cons. 516. nu. 18.
in fi. Crau. cons. 29. nu. 8. cons. 70. n. 6. cons. 127.
num. 7. & cons. 144. num. 15.

9 Vltra quòd nõ inconuenit, quòd aliqua Eccle-
sia Monasterio subiecta sit in tp̃alibus, & sp̃ualí-
bus, & tñ Ep̃o ius aliquod in ea supersit, vt ad li-
terã probat tex. & ibi tradit glo. in c. qm̃, in ver.
vtroque iure. de priui & ibidem Abb. in fi. & in
c. venerabili, de cens. & glo. in d. c. visis, in ver.
traditæ. Et his fundata remanet Reuerendarum
Monialium intentio super iure cõferendi bene-
ficij, & Rectoris instituendi, stantibus illarũ pri-
uilegijs. glo. fi. in d. c. de Monachis, de præben. in
glo. ma. in vers. in alijs verò casib. & ibi ꝑ Scrib.

Accedat insuper earum quasi possessio, Siqui-
dem verum non est, quòd unica uice usque de
anno 1504. illud contulerint, D. Antonio Mariæ
de Canoscia, vt ex aduersò supponitur, Nã eo
vita functo, contulerunt ẽt D. Augustino de Va-
ghis, de anno 1516. & eo vacãte per istius mor-
tem, contulerunt D. Gaspari de Bonellis, de an-
no 1538. Abindè verò citra resignatum pluriès
fuit in manibus Sanctiss. D. Papæ qui diuersis
Sacerdotibus illud consulit, & vltimo loco Dño
10 Camillo de Butijs nuꝑrimè defuncto. † Etenim
Sum. Pontifex cum quolibet inferiori collatore
concurrit, & totus mundus est eius Diœcesis,
c. cuncta per mundum, & c. per principalem 3.
q. 2. Alex. cons. 74. num. 24. lib. 4. Put. decis. 48.
11 nu. 7. 8. lib. 3. † & est oĩum beneficiorũ dominus,
eorũq; plenã, & liberã hẽt dispositionẽ clem. 1.
12 in fi. vt li. penden. c. 2. de præben. in 6. † Et vbi
ipse manũ apponit, cessat oĩs inferiorum autho-
ritas, cap. ut nostrum, de appel. c. studuisti, de
13 offi. lega. † Vltra quòd cum vacauerit in Curia
per resignationẽ sic vt sup. factam, eius collatio
ad ipsum Sum. Pont. solum spectabat, d. clem. 1.
14 in fi. & c. 3. de præben. in 6. † Ex his tamen col-
lationibus nullum factum fuit præiudicium pri-
mæuo iuri Reuerendarum Monialium. Sed suã
quasi possessionem conferendi retinẽt, cuius vi-
gore instituendus est Rector ab eis nominatus,
ẽt si in proprietate ius nõ fouerent, prout fouẽt,
c. cum olim, vbi oẽs extra de cã. poss. & ꝓpriet.
15 † Sic uidemus electionẽ ab eo factam, qui est in
quasi possessione eligendi, valere, & tenere,
16 c. querelam, de elect. cum materia sua. † Idem
in præsentatione facta ab eo, q est in quasi pos-
sessione præsentandi, c. consultationibus, de iu-
17 repatro. † Et tãtò magis ex quo possessio est an-
tiqua, iusta, & titulata, q̃ præualere deberet, cui-
cunque Illustriss. D. Epi, si qua probaretur, per
tradita à Menoch. de retinen. possess. remed. 3.
18 num. 715. & 725. cum seqq. & num. 733. † Sed
re vera nulla quasi possessio ipsius adducitur, qm̃
nulla eius collatio vnq̃ effectum habuit, & actus
collatiuus qui effectũ non sortitur, quasi posses-
sionẽ non tribuit ad not. in d. c. cõsultationibus,

& in

& in c. cum Ecclesia sutrina. de cau. poss. & pro pri. Cald. conf. 12.& 13. in ti. de iu. patro. Ferret. conf. 22. num. 4. in princ.

Apertissimè igitur tolluntur oĩa ex opposito deducta, quorum fundamentũ, & basis erat, quòd sola temporalium administratio fuisset, ex priuilegio concessa Monasterio, sed sublatum fuit
19 tale fundamentum. † Nimirum consistere non potest machina superedificata. cap. veniens, de presb. non baptiz. c.cum Paulus, pri.q.1.& presertim quod deducitur cõtra ius patronatus Monasterij. Nam non nititur iure patronatus, sed iure conferendi, & instituendi.

20 Nec etiam obstat dec. Put. 412. in pri. quæ presupponit prouisionẽ factã à Sum. Pont. de beneficio irritari contradicente patrono, licèt fuisset in manibus eius resignatum, quasi quòd eãdem reuocationem tentare debuissent, Reuer. Moniales, quod cum non fecerint, à sua quasi possessio ceciderint, & forsan priuilegium suũ amisserint. Quoniam loquitur Put. in prouisione facta de canonicatu resignato in manibus Papæ, quinimo retorquetur; cum præsupponat gratiæ validitatem absq; cõsensu patroni factam. Et licèt asserat irritandam, contradicente patrono, non tamen diceret irritandam cõtradicente inferiore collatore, q habet ius debilius, quàm patronus, stante quòd cum collatore concurrit Papa vtsup. & sic beneficium confert iure suo absq; derogatione iuris tertij; cum patrono autẽ non concurrit, qui solus hẽt ius pñtandi, nec ualet
21 Papę collatio absque derogatione iuris ipsius, † quam licèt facere possit, difficulter tñ facere cõsueuit, & in dubio nunq̃ facere velle præsumitur, nec generales clausulæ derogatoriæ sufficiunt; de his omnibus plenè apud Lamber. in tract. de iurepatro. lib. 2. art. 1. & 2. quintæ q. ptinc. par. 3. Nil mirum ergò si tenuerunt Põtificiæ collationes, & effectum fuerunt sortitæ absq; Reuerendarum Monialiũ reclamatione, & expressa derogatione iuris ipsarum, quia iure suo vtebatur Papa, & illorũ iurib. nullũ inferebatur piudiciũ.

22 Minùs ob. consil. Crau. 322. quandoquidẽ fuit ibi collatum beneficium nõ à Summo Pont. sed ab Ordinario ad præsentationem pñsorum patronorũ, & quidem multoties, scientibus, & tacentibus Monialibus illis, & priuilegium suum non allegantibus in terminis edictorum publicorum, quod propterea spreuisse, neglexisse, & amisisse dicũtur, p ea q̃ scribit ibidem Crau. sub num. 2. 3. Et licèt semel tantum, & de recenti eo vsæ fuissent, nihil tamen illis prodesse poterat, eo priùs amisso, & extincto. At in casu nostro totum oppositum in omnibus contigit. Nam Reuer. Moniales nõ semel tantùm, & de recenti, sed pluriès, & ab antiquo proprio priuilegio vsæ fuerunt; & quando cessauerunt, non ab Ordinatio, neque ad alicuius patroni præsentationem, nec propositis edictis: sed à Sum. Pont. simpliciter collatum fuit. Meritò prouisionibus prędictis acquieuerunt, prout acquiescere tenebantur. Cessat igitur omnis proposita difficultas & omnia plana remanent pro hoc Venerabili Monasterio, cui etiam ob eius summam religionem, & morum sanctitatem, plurimùm fauendum est.

SVMMARIVM.

1 *Beneficia curata debent per concursum conferri, iuxta forma Conc. Trident.*

2 *Beneficia omnia iure cõi, & illorum primæuo statu inspectis secularia sunt.*

3 *Literæ Pontificiæ Regulari Prælato directæ super prouisione alicuius beneficij, de seculari, non de regulari debent intelligi.*

4 *Beneficia regularia conferre secularibus clericis, & secularia regularibus absurdum est, & euitandum, nè confusio generetur.*

5 *Beneficium non dicitur regulare ex eo solo, quòd collatio ad Regulares spectet.*

6 *Beneficia curata possunt regulares obtinere, illorum natura minimè mutata, licèt de simplicibus aliter iudicetur.*

7 *Beneficium regulare per præscriptionem 40. annorum seculare affici potest, & multò magis per centenariam.*

8 *Fallit si ex priuilegio Sedis Apostolicæ prohibitum fuerit conferri, cum decreto irritanti.*

9 *Beneficia quæ sunt de mensa Prælati nunquam vacant.*

10 *Beneficiorum quæ sunt de mensa, fructus non ad Rectores, qui manuales sunt, aut firmarij, spectant, sed ad Prælatos, qui de mercede, aut alimentis eis prouidere tenentur.*

11 *Consuetudo immemorabilis habet vim tituli, & priuilegij.*

12 *Status vltimus, in beneficialibus præsertim attenditur, & continuandus est.*

13 *Actus vnicus præsentationis, quasi possessionem tribuit præsentandi.*

14 *Idem de vnico actu electiuo.*

15 *Per quem de vno ad alium potest ipsa quasi possessio transferri.*

16 *Geminatio verò talium actum multò magìs effectum prædictum operatur.*

17 *Geminatio actuum multos effectus producit, remissiuè.*

Pro

Pro Reuerendis Abbate, & Monacis Sancti
Sixti Placentiæ.

EPITOME.

Beneficia curata debent per concursum conferri, iuxtà formam Concilij Trident. licèt collatio ad regulares pertineat; Possunt tamen tā regulari, quàm seculari conferri.

Regularia beneficia possunt per præscriptionem secularia effici.

Status vltimus in beneficialibus attenditur.

Ecclesiam S. Mariæ in Burghetto Placen. ad collationem Reuer. Abb. & Monachorum S. Sixti eiusdem Ciuitatis spectare, & pertinere.

RESPONSVM LXXIII.

1 SI beneficium curatum S. Matiæ in
Burghetto Placeñ. cui⁹ collatio, pro-
uisio, atque Rectoris electio, & insti-
tutio ad Reuer. Abbatem, & Mona-
chos S. Sixti, eiusdem Ciuitatis spectat, & per-
tinet, esset Regulare, & monoculare, defendi
posset, quòd sub dispositione Trident. Concilij
sess. 24. c. 18. incipien. Expedir maximè. nō cō-
2 præhenderetur. † Sed beneficia omnia iure cōi,
illorumq; primæuo statu inspecto, secularia sūt.
Dom. in c. cum de beneficio, col. 3. vers. aut non
expedit, de p̄bēn. in 6. Rot. decis. 2. aliàs 32. fuit
dubitatum, vers. & q̄a consuetudo, & vers. facit
sm̄ eum, de præben. in no. & per consequens de
talib. in dubio dēt dicta dispositio intelligi, &
3 qualibet alia. † Nam & Pōtificiæ literæ Prælato
Regulari directæ, sup̄ prouisione beneficij, de
seculari tm̄, non de regulari disponunt, Feli. in
c. in nostra, corrella. 40. vers. septimò nota. de
rescrip. Io. de Selu. in tract. de benef. par. 3. q. 11.
4 num. 119. & seq. † Et si aliter diceremus, maxi-
mū sequeretur absurdum, nempe quòd regula-
rium, & secularium beneficiorum natura cōfun-
deretur, & regularia secularibus, seculariaq; re-
gularibus conferri sæpe contingeret, si ad con-
cursum oīa indifferenter prouideri deberent, &
idoneiori conferri; q̄ est de directo, contra tex.
in d. c. de beneficio, & c. possessiones, de reb. ec-
cles. non alien. c. ea quæ. de sta. mo. c. inter qua-
tuor, de relig. do. Bella. decis. 172. collatio facta,
& Feli. vbi s̄. vers. octauo nota, cum concord.
5 Verùm dubito, quòd beneficium memoratum
nullo pacto regulare censeri debēt, nam licèt ad
regularium collationem spectet, non tamen re-
gulare iudicari debet. Rot. decis. 49. quidam im
petrauit de rescri. in no. Feli. loco præcit. vers. 7.
6 not. Io. de Selu. d. q. 11. & nu 129. † Nec officit
quòd regularib. aliq̄n datum fuerit, vt publicis
constat documentis, q̄nquidem secularia quoq;
beneficia curata regulares obtinere possunt, il-
lorum natura haud immutata, c. quod Dei timo
rem, vers. & per antiquos canones, & ibi glo. &
doct. & c. cum monasterium de sta. mona. cap.
priscis. 55. distin. c. doctos. 16. q. 1. Feli. d. corre-
la. 40. vers. 10. & vltimò. Fed. de Sen. cons. 136.
per to. vbi latissimè. De simplicibus autem se-
cùs iudicandum, ut per præallegatos.
7 Imò verò si regulare quādoque dici posset ex-
titisse, attamen ex quo à centum annis citra, vt
præsupponitur, secularib. semper prouisum fuit,
& ex monumentis publicis constat, proculdubio
seculare euasisse præscriptione diceretur, quæ si
quadragenaria tm̄ esset, eundem operaretur ef-
fectum. d. c. cum de beneficio, vbi Cano. omnes.
Rot. d. decis. 2. de præben. in no. Feli. d. correl-
la. 40. vers secūdò not. & Io. à Selu. d. q. 11. n. 22.
8 vsque ad 28. † Vix. n. contrarium admitti posset,
vbi regularis Prælatus speciale Papæ priuilegiū
haberet, mandans beneficium aliquod regulari
semper, & nunq̄ seculari clerico conferri, cum
Decreto irritante, & annullante, ut per Dom. &
alios in d. cap. cum de beneficio.
9 Minùs verò attentari potest, quòd hoc benefi-
cium sit de mensa Abbatis, q̄m talia nunquam
vacant clem. frequens. §. quidam ēr, & ibi gloss.
in ver. ad mēsam. & in ver. vacant. de exces. p̄la.
clem. 1. §. præmissa. vbi glo. in ver. de mensa, de
sup. negli. præla. Ferret. cons. 52. num. 17. lib. 1.
Hoc autem tū resignatione, tum morte Rectorū
sæpissimè vacasse ostendunt scripturæ publicæ.
10 † Et beneficiorum, quæ de mensa sunt alicuius
Prælati, fructus, non ad Rectorem, qui manualis
esse solet, vel firmarius, spectāt, & pertinēt; sed
ad ipsum Prælatum, qui de mercede, siue alimē-
tis ipsi firmario prouider. glo. in d. clem. frequēs.
in ver. ad mensam. & ibi Scrib. Inno. Abb. & alij
in c. vt super. de re. eccle. non alien. Ferret. d. cō-
sil. 52. nu. 18. Fructus autem huius beneficij Re-
ctores, qui pro t̄pe fuerunt integrè perceperūt,
& de illis ad libitum disposuerunt, meritò de
mensa dici nequit. Vndè sequitur quòd merè
seculare existat, & sub dispositione Concilij p̄ci
tati cadat, & per concursum prouideri debeat.
Cæterùm animaduertendum est, quòd eorum
qui examinati fuerint, & idonei reperti, electio
Reuer. D. Abbatis, & Monacorum esse dēt, non
11 verū Reuerendiss. D. Episcopi Placentini, † q̄a
antiquitùs, & ab immemorabili t̄pe citra ipsi
semper elegerunt. & scripturæ iā antiquæ, quā
modernæ hanc esse cōsuetudinem antiquissimā
attestātur; quæ habet vim tit. & priuilegij. l. hoc
iure. §. ductus aquæ, de aq. quor. & æsti. c. super
quibusdam. §. præterea, de verb. sign. cap. 1. de
præscrip. in 6. Ctau. de antiq. temp. par. 4. n. 127.
& 147.

& 147. cum seqq. † & per eam plenum dominiũ directũ acquiritur, ut per Crau. ibidẽ n. 173.

12 † Addatur quòd cũ hac pręscripta consuetudine concurrit pñs status, ex quo vltimæ vacationis tpe, quæ fuit de anno 1580. facto concursu, idẽ R.D.Abb. & Capitulum monachorum elegerũt D.Paulum Botium modernum Rectorem, & de d. Beneficio prouiderunt; In quo actu nil aliud ex parti Reuerendiss. D.Epi interuenit, q̃ Vicarij eius, & Synodalium examinatorũ Dyploma fidẽ faciens, quòd p̃dictus D.Paulus in contursu examinatus repertus fuit idoneus ad dictã Ecclesiã obtinendum, regendũ, & gubernandũ. Vltimus aũt status, p̃sertim in beneficialibus attendendus est, d.c. cum de beneficio, vbi Dom. & Archid. Bal. in l. si mater, in 3. not. C. ne de sta. defunct. Bart. & doct. in l. si prius, de no. op. nũc. Rot. decis. 49. de præben. & decis. 22. de probat. in antiq. atque decis. 2. de rescrip. in no. Ferret. d. cons. 52. nu. 16. Fely. d, corrella. 40. vers. quinto nota. Io. à Selu. d. q. 11. num. 127. Ias. in l. 2. nu. 147. C. de iu. emphi. Franc. de disput. peti. & posse. dub. 2. nu. 6. 7. Dec. cons. 124. nu. 1. & consil. 126. in princ. Gabr. in suis Com. ti. de feud. concl. 3. nu. 6. Bursa. cons. 127. num. 23.

13 Sed nedum status, verùm ẽt quasi possessio eligendi utsup. ex vnico actu p̃dicto resultare posse dr̃, cum simus in his, quæ iure amicitiæ, aut facultatis concedi non solent. Vt de iure p̃sentandi habeĩ, & not. in c. consultationib. de iure patro. & tradit Dec. d. cons. 124. col. 1. & per to. & cõs. 126. in princ. Lamber. in tract. de iurepat.

14 lib. 2. par. 1. q. 3. princ. arti. 11. per to. † Et de iure eligendi habetur, in c. quærelam, vbi Innoc. Compost. & alij, de elect. in c. cum Ecclesia sutrina, vbi Bal. nu. 13. de causa posses. & propri. Fed. cons. 102. nu. 3. Dec. cons. 129. sub num. 2. vers. sed p̃dictis non obstant. Lambert. plenè d. q. 2. princ. arti. 16. num. 7. vsque ad nume. 16.

15 † Quo loci magistraliter quoq; tradit, ex vnica electione, quasi possessionẽ iuris eligẽdi de vno ad aliũ transferri. Adeo quòd si Reuerendiss. D.Eps antea in quasi possessione eligendi fuisse dici posset, quod nullibi apparere posse dicitur, adhuc tamen quasi possessio R. Abbatis. & Monachorum præualere deberet, & ab eis electus beneficium assequi, prout assecutus fuit D. Paulus modernus Rector, qui renuntiare intendit.

16 Confirmantur prædicta ex pluribus alijs similibus electionibus ab eisdem Reuerendis factis, qñ alia similia beneficia curata vacauerunt, illorum collationi reseruata, prout fuit Ecclesia sancti Laurentij, & Georgij de Credarola Parrochialis, & alia SS. Iacobi, & Christophori de Cereseto iurisdictionis Bardi, & Complani Placen. Diœcesis, de anno 1579. Nec non S. Ambrosij de Tidulo eiusdẽ iurisdictionis, de anno præterito 1586. ad quas oẽs vacantes elegerũt Rectores in examine repertos idoneos, & effectum tales electiones habuerunt, absque vlla Reuerendiss. D.Epi contradictione. Vnde non vnicus actus, sed multiplices dici possunt, cum sint eiusdẽ generis; & per consequens firmior, & certior resultat quasi possessio ex geminatione, & actuum prędictorum iteratione. vt in proposito considerat Dec. d. cons. 129. nu. 3. 4. post Bal. quem refert in d.c. cum Ecclesia sutrina, nu. 17.

17 † Nam & in qualibet materia actuum geminatio actum magis reddit efficacem. vulg. l. Balista. ff. ad Trebell. l. cum scimus. C. de agri. & censib. lib. 11. glo. in c. in literis, in verb. admonita, de diuor. Dec. latè in cons. 181. nu. 2. vers. secundum est, & cons. 185. nu. 10. vbi de geminationis effectu multa legi possunt. Ex prædictis igitur clara resultat propositę dubitationis decisio.

Consil. Lud. Sacc.

SVMMARIVM.

1 *Rescriptum Principis mandans iustitiã fieri, non derogat rei iudicata, ita vt de nouo causa sit reuidenda, & est cõis, & æquior opi. vt infra num. 7. 8.*

2 *Ampla etiam si in rescripto dictum fuisset (non obstante sententia) absque tamen speciali derogatione rei iudicata.*

3 *Ampliatur etiam si Princeps mandasset causam reuideri, vel de nouo cognosci, sinè speciali derogatione pradicta, & num. 6.*

4 *Menoch. sententia, qui contrarium tenuit de arbi. iud. q. 52. impugnatur.*

5 *Auocari causa non potest. qua non pendet.*

6 *Rescriptum mandans iustitiam fieri, multùm differt à mandante, causam reuideri.*

9 *Res iudicata quandoq; potest de iure cõi infringi.*

10 *Rescriptum ociosum potiùs esse debet, quàm tollere ius quasitum per rem iudicatam.*

11 *Principis sola scientia non tollit obstantia, nisi verè constet eum velle tollere.*

Pro PerIllust. D. Comite Salæ, &c.

EPITOME.

Quid requiratur vt Princeps per suũ rescriptum rei iudicatæ deroget, & causam reuideri mandet? Qua in re ab opi. Menoc. author dissentit, & eam improbat.

RESPONSVM LXXIIII.

1 Rescriptum per Borellam impetratum in hãc formam (Cõsil. nr̃m audiat, & iustitiam faciat) nõ derogat rei iudicatæ, nec iurisdictionẽ tribuit cognoscẽdi super meritis causæ iã terminatæ in fauorẽ PerIll. D. Com. Salę, cui ius est quæsitũ mediãte

dicta re iudicata, & executione quoq; legitimè subsecuta.l.vltima.C.sententiam rescin.nō poss. l.causas, & lites.C.de transact.c.expedita.de arbi.c. omnibus 35. q.9. Et ita in terminis terminantibus consuluit Alex.conf.94. nu.2.3.4. li.2. Fulg.conf.153.in eam quæ vertitur per to.Dec. conf.198. num.3.vers. prædictis tamen non obstan. & num. seq. Ias. conf.47. nu.2.lib.3. Rom. conf.334. circa primum, col.1. & 2. & optimè Bursa.conf.78.nu.7.cum plurib.seqq. Ita quoq; in indiuiduo tenet, & defendit Ias. in l.Iustitia, num.9.10.11. de iusti. & iu. & in d.l.causas,n.4. vsque ad num.8.& ibidem Curt.sen.num.9. 10. Curt.iun.nu.7.Alcia.num.8.cum seq.qui omnino videatur, & addent. ad Alex. in vltima im-
2 pressione in verb. tollitur. † Quinimò si in rescripto additum fuisset, non obstante sententia, idem iudicandum foret, nisi expressim rei iudicatæ derogatum fuisset, vt per Alex. d.conf. 94. num. 2. Dec. d.conf. 198. num. 4. vers. & talis gratia, & in conf.309. nu.1.Bello. conf.19. n.1. Ias.d.conf.47.colum. fi. Cagno. in l. res iudicata, nu. 6. ff. de reg. iu. Boss. in tit.si aduer. rem.
3 iud.num.16.† Fortiùs si mādasset Princeps causam reuideri, aut iterùm denuò cognosci, & rei iudicatæ expressim non derogasset, à decisione prædicta non esset recedendum. Fulg. d.consil. 153. num.2. vsque ad fin. Boss. loco præcitato, cum coucord. ab vtroque citatis.
4 Ex his patet, quòd scripta per Menoch.de arbi. iud.lib.1.q.52. nihil obstant, qui licèt contrariā
* opin.tueri velle videatur, cōi* tamen sententiæ aduersatur. Et tantò magis, quia authores ab eo allegati parùm, aut nihil ad propositum faciunt. Nam Bald. in c.2. num.3. vers. quæro supplicatum.de off.leg.qui primo, quæstionem istā mouisse dicitur, dubitatiuè loquitur, vt videri potest, & animaduertit Fely. in c.1. col.1. vers. & ista decidunt casum dubium, extra de constit. Item non loquitur de reuisione rei iudicatæ, sed tantùm de reuisione sententiæ, si rectè dispicia-
5 tur. † imò expressim præsupponit litem pendere, dū inquit Principem censeri eam ad se auocare dando iudices, non.n.auocari pôt causa, si
6 iam per rem iudicatam sopita reperitur. † Fely. autem in d.c.1. de constit. & Barba. in d.c.2.loquuntur in eodem themate Baldi, hoc est in rescripto mandante reuisionē sententiæ, non rei iudicatæ, Idem tractat Fely. de rescripto mandante causam reuideri, simulq; institiam fieri,
7 † Nos autem habemus rescriptum simpliciter mandans iustitiam fieri, quòd est longè diuersū ab illo, in quo magis vĩ constare de mente Principis volentis eandem causam, iam visam, & terminatam, iterum videri, & terminari, vt colligitur ex d.consil.Fulgos.153.col.fi. & quòd maxima sit inter talia rescripta diuersitas, tenet in specie idem Menoch. vbi sup. colum.fin.

Dec. verò in d. conf.198. nn.3. à Menoch. citatus, vltra quòd loqtur solùm de reuisione sñiæ vesup. id ponit in rationibus dubitandi, sed cōtrarium postea decidit, vt prædiximus. ideò mirum videtur, quòd pro hac opi. allegetur. Alcia. in conf.301.nu.10. nititur tñ authoritate Bald. Fely. & Barb. prædictorum, q non probant intentum, vt vidimus. Et ipsemet Alcia.contrariū maturiùs, tenuit in d.l. causas, ubi articulum ad
8 partes disceptauit. † Consequenter igitur du-
* bitandum non est, quin prior sñia magis* recepta sit, q̄ æquiorem quoq; & humaniorē appellat Alcia. d.l.causas, num.9. Nimirum ab ea non est recedendum.
9 Et eò maximè in hac nostra specie, in qua militant pro nobis fundamēta contrasentientium. Nam dū primò allegant rescriptū aliàs ociosum fore, si reuisionem rei iudicatæ non concedat, hoc cessat in casu nostro, in quo potest Excelsū Consiliū cognoscere, an adsit res iudicata? atq; alium articulum an res iudicata aliquam ob cām rescindi, aut infringi possit de iure cōi, prout qñque potest.l. Imperatores. ff. de re iud. & ita in terminis rñdit Alcia. d.l.causas, nu.16. cuius rñsionem probat ipsemet Menoc. d.q.52.n.10. vbicunq; supplicans non præsupponit in precibus absolutè rem iudicatam, prout non præsupponit iste Borella, qui nec sententiam validam contra se latam fassus est, sed quandā prætēsam sententiam taliter qualiter latam dixit, & se ciuem, & militem allegauit, non suppositum iurisdictioni Iudicis, qui eum condemnauit, vt nul-
10 litatem sententiæ ostenderet insanabilem. † Sed & si ociosum foret rescriptum, nō propterea interpræstandum est, in p̄iudicium tettij, & vt tollat ius quæsitum, ad hoc vt aliquid operetur, vt in proposito rñdebat Ias. in sæpe d.l.causas,n.7. vers. nec ob. fundamentum post glo. Bar. Butr. Imol. & alios ibi relatos, cum quibus conuenit Menoch. conf.75.num.64. lib.1. post Bald. Ias. & Dec. quos citat.

Aliud quoque fundamentū, in quo vim maximam facit. Menoch. d.q.52. nempe certa Principis scientia, tollitur ex p̄dictis; qñquidem nō cōstat ipsum Principem certò sciuisse sententiā prædictam valuisse, & transitum in iudicatū fecisse; cum totum oppositū potiùs supplicans exposuerit, & veritatē obumbrare conatus fuerit.
11 † Neque omittendum, quòd simplex scientia Principis non sufficit ad tollendum obstātia, vt in specie tradit Alcia. d.l.causas, nu.10. per tex. in l.1.C.de peti.bo.subla.lib. 10. & in c. porrecta. de confir.vti. vel inuti. ubi casus. Ex quibus indubiè concludo rescriptum memoratum aduersùs rem iudicatam nullam cognitionem demādare, aut iurisdictionē tribuere Excelso huic ordine, cuius tamen censuræ prædictæ omnia libenter subijcio.

SVM-

SVMMARIVM.

1 Beneficij fundator potest quam voluerit legem ei dicere, Præsertim circa præsentationem, & personarum præsentandarum qualitates.

2 Verbum (debet) importat necessitatem.

3 Stante fundatoris præcepto, quòd præferri debeat in præsentatione beneficij ille, qui sit de domo, & casata sua, non requiritur probatio parentellæ, seù agnationis fundatoris.

4 Domus, gens, & familia idem significant.

5 Agnatus agnati mei, agnatus meus in aliquo gradu de necessitate est, & sic ab vno, & eodem stipite descendere.

6 Agnationis gradus in infinitum procedunt, licèt successio agnatorum ad decimum sit restricta, respectu exclusionis cognatorum. quæ conclusio latè examinatur in seqq.

7 Cognati vsque ad decimum gradum hodie excludunt virum, & vxorem. ex communi.

8 Agnati in feudo paterno succedunt in infinitum.

9 Agnati dicuntur quasi ab vno nati, & qui commune nascendi initium habuerunt.

10 Agnationis quasi possessio, tractatas, & nominatio datur, sicut filiationis, & est communis, ac magis communis, in qua Dec. sibi contrarius fuit.

11 Amplia, vt non tantùm in possessorio iudicio, sed etiam in petitorio procedat. ex communi.

12 Præsertim in antiquis propter difficultatem probationum.

13 Instrumenta antiqua quandoq; dicuntur, quæ sunt annorum quinquaginta.

14 Agnatio præsumptiuè probatur ex identitate cognominis, & identitate loci, & onus probandi contrarium aduersario incumbit.

15 Impetrans beneficium, debet omnes eius qualitates exprimere, & præsertim si est de iurepatronatus, & si fundator mandauit præsentari alicui de domo sua, si adsit, aliàs gratia est subreptitia.

16 Sum. Pont. regulariter non vult derogare ordinationibus fundatorum, nè abstineant alij à beneficijs fundandis.

17 Impetrans beneficium, tenetur mentionẽ facere de iure in re, vel ad rem alteri competenti.

18 Præsentandus ad beneficium, ex quo est de familia fundatoris, habet ius ad rem, quod tolli non potest, nisi de expressa voluntate Sum. Pont.

19 De quo iudicatur, vt de iure in re, & ideo in impetratione de eo fiendo est mentio, aliàs gratia est subreptitia.

20 Si collatio beneficij, seu confirmatio ad alium spectat, quàm ordinarium, fienda est de hoc mentio.

21 Maximè si est monoculare, quia collator nullum aliud habet conferendum beneficium.

22 Præsentans post terminum edictorum propositorum dicitur extra legitima tempora præsentare.

23 Obreptio maius est vitium, quàm subreptio, licèt aliqui negent.

24 Gratia per subreptionem, vel obreptionem obtenta, est ipso iure nulla.

25 Iudex qui de duobus cognouit, debet super vtroque iudicare.

26 Clausula (dummodo non fuerit in eo, vel ad illud alicui ius quæsitum) facit gratiam conditionalem, & conditio debet in primis verificari.

27 Conditio suspendit dispositionem.

28 Conditione pẽdẽte petẽs dicitur ante tẽpus petere.

29 Clausula (si sibi constiterit) imponit conditionem executioni gratiæ.

30 Conditio autem debet impleri in forma specifica, & per veras, & perfectas probationes, aliàs actus est nullus.

31 Ideo debet omnino præcedere cognitio per dictam clausulam demandata, nec sufficit ius parti reseruare, & ipsius cognitionem in aliud tempus.

32 Peruersio ordinis, qui est de forma, actum vitiat; & nullum pœnitus reddit.

Pro Reuerendo D. Francisco de Borsanis.

EPITOME.

Agnatus agnati mei, meus quoque agnatus est.
Agnatio, & cognatio non restringitur ad certum graduum numerum, sed in infinitum vtraque procedit.
Agnatio, & cõsanguinitas quibus modis probetur?
Gratia (si neutri) ex quibus nulla reddatur: & quando conditionalis sit, & qũo exequenda.

RESPONSVM LXXV.

1 PRo dilucidatione præsentis causæ, duo potissimùm præmittenda sunt, alterum in iure, & alterum in facto; In iure, quòd quilibet beneficij fundator potest quam voluerit conditionem adijcere, & imponere ipsi beneficio, præsertìm circa eius præsentationem, & qualitatem personarum præsentandarum, cap. verùm, vbi gloss. & Scriben. de condit. appo. Lamber. latè in tractatu suo de iurepatrona. 9. quæst. princ. par. primæ lib. primi, & in specie quòd possit disponere, vt ad ipsum præsentari semper debeat aliquis de genere suo, & casata sua, tradit Dom. in cap. cum in Ecclesia in not. de præben. in 6. Card. consil. 11. incip. quædam societas. Ioan. Selua. in tracta. de beneficio parte 3. quæst. 11. num. 38. Lambert. vbi sup. num. 79.89.

In facto verò quòd R. D. Bartholus beneficij

de quo agitur, fundator, in eius institutione mandauit, quòd quandocunque tempore vacationis dicti beneficij reperiatur aliquis de agnatione, progenie, & domo de Borsano, qui excesserit annum quartumdecimum suæ ætatis, & intendat velle in futurum ad sacerdotium promoueri, & tale beneficium voluerit acceptare, ipse præferatur omnibus etiam presbyteris eligendis, vel qui possent eligi, & præsentari ad dictum beneficium, & quòd patronus, qui tunc erit, ipsum debeat eligere, & præsentare, Rector verò Ecclesiæ S. Laurentij Terræ Calestani teneatur, & debeat ipsum confirmare, per quæ fundatoris verba, imponitur necessitas, tam patrono præsentandi, quàm Rectori antedicto cõfirmandi illum de agnatione, & domo Borsanorum, qui tempore vacationis idoneus fuerit, & præsentari voluerit. † Hæc enim est natura illius verbi, (debeat) in dispositione positi, quod necessitatem importat. Bar. in l. qui accusare, in 2. repetit. C. de eden. cùm simil.

2

Ex his duobus præsuppositis infertur, quòd Dominus Franciscus, qui de familia Borsanorum est, & ad sacerdotium iam promotus, beneficiumq; acceptare vult, & intendit, prout hæc omnia ex processu liquent, necessariò præsentandus sit à patrono ipsius beneficij, siuè Dominus Bernardus, siuè D. Cangenua præsentare habeat, ex quo non est alius de domo, & familia prædicta, qui cum illo concurrat ad beneficium petendum. † & hic animaduertẽdum est, sufficere, quòd ipse Dominus Franciscus sit de domo, hoc est casata de Borsanis, absque eo quòd fundatori sanguine coniunctus probetur, ad tradita per Bart. in l. tutelas. ff. de cap. diminu. & Gozad. consi. 79. nu. 6. & 7. † prout etiam dicũtur esse de eadem familia, qui sunt de eadem domo, & gẽte, iux. tex. in l. pronunciatio. §. familiæ, in fin. ff. de verb. signi. quem Bart. & alij Scriben. ibidem notant Hieron. Gabr. conf. 132. sub num. 59. idem enim re ipsa est dicere de familia, & de domo, vt probat idem tex. in §. familiæ, in fi. dùm declarat familiæ appellatione venire omnes de eadem gente, & domo.

3

4

5 Ex abundanti tamen concludenter videtur probatum fuisse Dominum Franciscum esse de agnatione, & consanguinitate Domini Bartholi fundatoris. Nam cum probata clarè fuerit, tam per testes, quàm per instrumenta in informatione facti accuratissimè relatos, & relata, consanguinitas inter ipsum Dominum Franciscum, & Dominum Bernardum de Borsano, itidemq; probata appareat inter Dominum Bernardum, & Dominam Cangenuam Borsanam, & eorum antecessores, confiteaturq; Reuerendus Aduersarius ipsam D. Cangenuam, & eius maiores fuisse de consanguinitate, & agnatione Domini Bartholi fundatoris, de necessitate sequitur ipsum quoque Dominum Franciscum, & eius antecessorem fuisse, & esse de eadem agnatione, & consanguinitate; & ab vno, eodemq; stipite descendere, vt per Cæpha. consi. 90. n. 24. lib. primo. Nec possibile est aliter imaginari, vel casum ponere, si horum trium lineas sursum producere, & ad communem stipitem vsq; voluerimus extendere, nisi fingere etiam voluerimus lineas istas paralellas mathematicorum more, quæ in infinitum procedẽtes, nunquam iunguntur, sed semper æquidistant, quod in lineis arboris consanguinitatis absurdissimum est, ut omnibus patet, ex quo in ipso stipite coniungi necesse est.

6 Nec obstat, quòd aliàs in hac causa obijciebatur, agnationem non consistere vltra decimum gradum, per §. fin. insti. de success. cogna. quia tex. ille rectè consideratus, ac perpensus, totum potiùs probat oppositum; Inquit enim quòd agnati vsq; ad decimũ gradum succedunt ante cognatos, post verò incipiũt cognati proximiores succedere, si enim agnatio vlteriùs non consisteret, frustra ab Imperatore, numerus graduũ agnatorum succedentium limitaretur, ex quo vlteriùs non essent agnati, sed quia re vera consistit agnatio in vndecimum, duodecimum, & cæteris longinquioribus gradibus, ideo disponit, quòd agnati vltra decimum gradum non succedant, & ratio dictæ limitationis fuit, quia incõueniens erat, vt agnati in remotissimis gradibus constituti, præferentur cognatis in primo, vel secundo, & cæteris proximis gradibus existentibus, & propterea denegata fuit illa successio vltra decimum gradum, & hac ratione fuit etiam iure nouissimo sublata postmodum differentia agnationis, & cognationis, ita vt sola gradus prioritas inter eos obseruetur. §. nullam

7 verò in authen. de hæredi. ab intest.. † Et quòd iste sit verus intellectus, d. §. fin. depræhenditur, etiam dum cognatos vsque ad sextum gradum tantùm admittit ad successionem ante virum, & vxorem, & tamen constat cognationem vigere vltra talem gradum, vt declarat ibidem gloss. versic. nataué, in fi. dum tenet cognatos vsque ad decimum gradum hodie succedere, cuius opinio communis est teste Matthæsil. in tracta. successio. ab intestato, artic. 3. princ. num. 30. & 53. Dec. in l. fi. num. 10. C. vnde legi.

Et quòd agnatio in infinitum procedat colligi quoque potest, ex. §. fin. inst. de grad. cogn. vbi enumeratione facta vsq; ad sextum gradum, dat Imperator generalem normam enumerandi gradum in infinitum, postea subiungit faciliùs esse dignoscere, quoto gradu quisq; sit, quàm proprium nomen cognationis, vel agnationis singulorũ inuenire. Enimuero si vsq; ad x. graduũ tãmodo procederet agnatio, nulla fuisset difficultas, aut parua singulis gradib. propriũ nomẽ inuenire,

inuenire; ſed quia in infinitum procedebat, ideo rectè dixit Imperator faciliùs eſſe gradus enumerare, quàm proptia ſingulorum nomina inuenire.† Comprobantur clarè pdicta eoquòd
8 cùm in feudo cognati non ſuccedant, ſed tantùm agnati cap. primo.§.his verò deficientibus, de gradibus ſucce. in feu. admittuntur agnati ipſi nedum vſque ad decimum gradum, ſed vſque ad centeſimum, & milleſimum, ſi ſit feudum paternum, vt docet ibi gloſſ. Bald. Aluarot. & Scriben. omnes, & gloſſ. in cap.primo.§. Capitanei, in ver. in conſobrinis, de feud.marchi. & ibi quoque Bald. Alua. Raue. & alij qui exemplificant in Rege, Marchione, vel Comite decedente abſque deſcendentibus, cui ſuccedit agnatus proximior, etiam ſi in centeſimo ſit, vel vlteriori gradu, dummodo de eadem familia, & domo ſit, atque ab eodem parente deſcendat, Idem tradit Guliel. à Monteſera. in tracta. de ſucceſs. reg. in primo dub. num. 39. cum duobus ſequent. Aret. conſil. penult, num. 2. Gozad. conſil. 26. nume. 27. 28. & latè conſuluit Dec. conſil. 85. in primo dubio, & idem Dec. in d.l.fin.num.8.9. C. vndè legi.& Io. Galli. inter conſ.feud.diuerſ.conſ.2. num.64.
9 Vltimo etiam confert ethimologia vocabuli, quandoquidem agnati dicuntur, quaſi ab vno nati, quia commune naſcendi initium habuerunt. Afflicto. in ſua Sum. feud. ſub rub. de ſucceſs. feud. & Ioan. Galli. d. conſil. 2. num. 145. Vndè infertur, quòd quicunque ab vno parente, & ſtipite deſcendunt, agnatorum nomen obtinent, quamuis remotum valdè teneant gradum. Propterea licèt de certo gradu Domini Franciſci in noſtra ſpecie non appareat, ex quo tamen de identitate domus, & familiæ, atque de identitate agnationis ab eodem ſtipite procedentis conſtat, neceſſariò ſequitur ipſum ex forma inſtitutionis præſentandum eſſe.
10 Nec etiam obſtat conſil. Dec. 322.num.7.cum ſeq. vbi difficultatem probandi conſanguinitatem perpendit, & quaſi poſſeſſionem tractatum, & nominationem conſanguinitatis non ſufficere contendit, quoniam veritas, & communis * opin. eſt in contrarium, nam ſicut eſt dare quaſi poſſeſſionem filiationis, ità etiam, & conſanguinitatis, & ſicut filiatio per tractatum, vel nominationem, aut communem hominum reputationem, ſeu famam ſatis probari dicitur, ita vt onus probandi contrarium transferatur in negantem. ita quoque, & conſanguinitatem probari docent gloſſ. Cyn. Petr. Bart. Ang. Salic. & Alberi. in l. non epiſtolis. C. de probat. Bart. & Fulgoſ. in l. non nudis. eod.tit. Bart.in l. 1.§. ad quæſtionē in fi. de conſti. & Ang. in l.prima. C. quorum bon. vbi ſæpiùs in facto habuiſſe aſſerit, & Fulgoſ.conſil.138.Calcan. conſ.8.Alex. conſil. 181.lib.7. Corn. conſil. primo, colum.2. Conſil.Lud.Sacc.

ad med. & conſil.78. ſub nume. 1. lib. 3. Oria in cap. quoniam contra falſam, verſ. teſtium depoſitiones, colum. mihi antepenult. extra de probat. Butt. cap. licèt ex quadam.8.notab.per illum text. etiam de teſtib. & ibi etiam Bald. & idem Bald. in rub. extra de cauſa poſſeſſ. circa principium. Corn. & Fulgoſ.l.1.C.de legit.hæred. Iacob. de S. Georgio optimus practicus in l.quidam. ff. de probar. Caſtren. in cauſa Parmen. qui loquitur notanter conſil. 151. lib. primo. Felin. cap. per tuas, colum.fin.verſic. 2.no. & verſic. in 6.notab. extra de probat. Paleo.de nothis, cap.24.25. Paris.conſil. 10. nu.69.lib.2. qui vnà cum Dec. præd. atteſtatur de communi,* quod etiam dixit Corn.d.conſil.pri. Afflict. deciſ. 28. dub. primo, dicens ſic concordanter per omnes illius facti auditorij iudicatū, etiam nouiſſimè Crau. conſil.249. Rol. conſ. 3. nu.43. & conſil. 63. lib. primo. Nat. conſil.473. vol.2. Menoch. de arbitr. Iud. lib. 2. cent. 1. caſ. 89. num.69. Pet. Duen.reg.343. incipiente filiatio. Viui. in tracta. commun opin. lib. 2. opin. 124. Alba.conſil.249. per to. Cæpha.conſil.98.nu.15. vſque ad num.26. lib. 1. Burſa. conſil. 98. nu.3. Et quòd iſta ſit communis opin. fatetur ipſemet Dec. ſibi ipſi contrarius in conſ. 54. vbi pro hac ſententia latè conſuluit, & conſil.595. colum.fi. Et ratio huius deciſionis eſt, quia cum filiatio, & conſanguinitas ſint verè difficilis, ac penè impoſſibilis probationis, ſufficit eas probari per coniecturas, & præſumptiones, vt inquit Bald. in l. non ignorat. C. de his qui accuſ. non poſſ. Alex. conſil. 90. num. 17. volum. 6. conſilio 88. num.7.volum.7. Paris.conſil. 20.num.80.vol.2. Ancha. conſil. 52. Dec. conſil.595. in principio. Card. Paleot. in tracta. de noth. cap. 21. Alb. d.conſil.83.nu. 7.8. Menoch. latè dicto caſu 89. in principio, & num. 11. Burſa. d.conſ.98. nu.2. & 3. cum multis concordan.
11 Et ſciendum, quòd nedum in poſſeſſorio iudicio, ſed etiam in petitorio locum ſibi vendicat iſta cōcluſio, vt poſt multos relatos docet Corn. d.conſil. 249. num. 2. Alba.d.conſil.83.num.22. Menoch.d.cap.89.nume.70. Burſa.d.conſil.98. * num. 8. vbi magis communem * affirmat, & ſecundùm eam pluries iudicatū fuiſſe atteſtatur.
12 Confirmatur autem eadem concluſio in noſtra ſpecie, ex eo quòd ſumus in antiquis, nam cum probanda ſit agnatio, & conſanguinitas memoratorum de Borſano cum d. Domino Bartholo, qui beneficium fundauit iam annis 119. certiſſimum eſt, cōiecturas, & præſumptiones plenam inducere probationem, tantò magis in re, quæ de ſui natura difficilis eſt probationis vtē. Alex. conſ.90. per to.lib.6. Cra.in tract.de antiq.tēp. par. 1.nu.73.& poſt eum Alb.d.conſ.83.ferè per 10.Nat.conſ.235.nu.5.vſque ad num.10. vol.2. Menoch. dict. ca. 89. nume. 84. Soc.iuu.conſil. 138.

138. num.2. lib.3. Insuper probata fuit consanguinitas prædicta per Instrumenta antiqua in processu exhibita, ex quibus probatur regula-
13 riter, etiam per verba enunciatiua, † & antiqua instrumenta in hac specie dicuntur, quamuis de quinquaginta annis tantùm essent, ut consuluit Alexan. latè in dicto consil. 90. quem sequitur Crau. loco proximè citato, num.73. & 74. Alba. dicto consil. 83. num.3. cum sequenti. Cæpha. d. consil. 90. num.24. Riminald. iun. in consil. 6. num.82. lib. primo,
14 Probata denique fuit, & tertio modo ex identitate sola familiæ, ac domus, nam cum sint omnes de Borsanis, & de eodem loco Calestani præsumitur inter eos agnatio, hoc est, quòd ab vno stipite antiquitùs proueniant, vt egregiè tradit Cæpha. dicto consil. 90. nu. 16. cum pluribus sequētib. volens, quòd ex hac sola præsumptione sit fundata intentio eorum, qui agnationem probare intendunt, ità vt onus probandi contrarium in aduersarium transferant, & rationes, atq; authoritates adducit, quas breuitatis causa non refero, & Cæpha. vbi sup. refert, & sequitur Rimin. præcitato consil. 6. ante num.83. & hanc præsumptionem indubitanter procedere affirmat Cæpha. concurrente aliqua alia coniectura; & in casu nostro, nedum vna, sed plures concurrunt, ut prędictum est; nam tractatus, nominatio, communis vicinorum opinio, & Instrumenta etiam antiqua idem demonstrant. Vndè non dubitandum, quin satis superq; de agnatione prædicta constet, nàm si hæc singula sufficere dicuntur, multò magis simul iuncta, vt in terminis concludit Dec. dicto consil. 54. in fin. verbis.

Superest nunc respondere vltimo obiecto Reuerendi Domini Iudicis, de dispositione Sum. Pont. in fauorem Domini Iacobi, in qua mandauit ipsum de Beneficio prouideri, quamuis non esset de domo, & agnatione D. Bartholi fundatoris; ideo dicimus primò subreptitias, & obreptitias fuisse literas huius gratiæ (si neutri) ex pluribus.
15 Et primò, quia tenebatur impetrans exprimere in supplicatione conditionem appositam in fundatione beneficij? quòd præsentandū foret alicui de domo, & agnatione Borsanorum, si quis existeret sacerdos, vel qui ad sacerdotium promoueri intenderent, & quòd extabat Dñs Franciscus, qui de domo Borsanorum, & sacerdos erat, & beneficium habere intendebat; etenim non minùs erat huius conditionis facienda mentio, quàm de ipso iure patronatus, vt in terminis tradit Ioan. de Selu. in tract. de beneficio par.3. quæst. 11. num. 35. vsque ad num. 39. & in specie sub num. 38. Nam si potest fundator hanc legē beneficio imponere, prout dixit Dominic. in d. cap. cum in Ecclesia, in vlt. notab. de præben. in 6. & Card. in d. consil. 11. & Lambert. d. quæst.9. num.79. 80. certum est, quòd Sum. Pont. noluisset derogare, vel saltèm non ita facilis fuisset ad derogandum voluntati fundatoris validæ, & efficaci, prout latiùs tradit
16 Ioan. de Selu. vbi sup. † ea scilicet ratione, quia Sum. Pont. regulariter nō vult præiudicare voluntatibus, & ordinationibus eorum, qui beneficia fundant, nè laici ob id retrahantur ab edificatione, & dotatione ecclesiarum, & fundatione beneficiorū. Rot. decis. 20. de præben. in no.
18 Secundò, cùm ex prædictis constet Dominum Franciscum habuisse ius saltèm ad beneficium, cum solus de familia Borsanorum sacerdos illud consequi intenderet, & iam per seniorem de domo pręsentatus fuisset, necessariò erat facienda mentio de hoc iure ad rem, ipsi competente per tex. in cap. ad audientiam, il secondo, & in cap. in nostra, de rescript. & abundè tradita per
18 Ioan. de Sel. sup. quæst. 11. in principio. † Nec dubitandum, quin Dominus Franciscus ius ad rem hoc casu haberet, etiam circumscript. præsentatione Domini Bernardi, per ea quæ habentur, & notantur in cap. penult. in fin. de præben. in 6. & in cap. fin. in princ. de concessione præben. & per Dec. in consil. 147. cum simil. Et licèt faciliùs tollatur tale ius ad rem, quamuis in re, non tamen tollitur, nisi expressè de voluntate Principis rescribentis, & specificè constet, vt per Bero. cons. 93. num.74. volum.2.
19 Quinimo ex quo istud ius ad rem non erat in spe incerta, & ab euentu alicuius conditionis pendens, sed in potentia propinqua, propter necessitatem prædictam præsentandi aliquem de domo, idem de eo iudicandum erat quod de iure in re. Lap. alleg. 89. num.7. vbi in terminis loquitur de expressione facienda in impetratione beneficij.
20 Tertiò, cum beneficium hoc conferendum, seu confirmandum foret per Reuerendum Rectorem Ecclesiæ Sancti Laurentij de Calestano, ex dispositione eiusdem fundatoris, erat quoque de hoc mentio facienda, vt Summ. Pont. sciret, in collatione beneficij se contrauenire, & derogare voluntati fundatoris, per supradicta, potuit nanque fundator conditionem illam efficaciter apponere, vt collatio nō ad Ordinarium, sed ad Rectorem prædictum spectaret, cum ipse Ordinarius ab initio consenserit, cap. cum dilectus, & ibi Abb. in 5. notab. de consuet. cum alijs per Lamber. adductis in d.q. 1. princ. par.1. lib. 1. num.68. & 69.
21 Quartò ad alium quoque effectum facienda erat mentio de facultate Rectoris antedicta, quia scilicet nullum aliud beneficiū habet conferendum, & sic est monoculare, quod nullo pacto in impetratione tacendum est, ex quo Sum. Pont. difficiliùs gratiam in præiudicium ipsius

ipsius concessisset. Felin. in d.c.in nostra, corellat.24.de rescrip.Io.de Selu. d.q.11. num.72.& Menoch. de arbitr. iud. cas. 201. num. 94. cum concord. ab eo relatis.

Insuper vltra has subreptiones, concurrit duplex obreptio in impetratione gratiæ memoratæ; quandoquidem narratum fuit beneficium esse iuris patronatus antiquorum de familia Bor sanorum, & ob id D. Cangenuam beneficij patronam, tanquàm antiquiorem de dicta familia præsentasse D.Iacobum,& hoc vltimum falsum apparet ex probatis in processu, quibus clarè constat antiquiorē esse D. Bernardum ipsa Dña Cangenua. Narrauit etiam se præsentatum intra tempus debitum, cuius contrarium ex processu formato coram prædicto Reuer. Rectore S. Laurentij apparet, qui in præsenti causa

33 productus est. † Enimuerò cum facta præsentatione D. Francisci per D.Bernardum, proposita fuissēt edicta citatoria in forma in loco ipso Castellani, nemo comparuit ad contradicendū pręsentationi, sed accusata fuit contumacia omniū in genere; vndè non poterat ampliùs D. Cangenua præsentare; & per consequens intra legitima tempora præsentasse dici nequit,c.vlt. vbi glo.& Scriben. omnes de elect. in 6 Lambert. d.tract.q.6. princ.2.par.lib.1.cū seq. † Et sciendū quòd obreptio maius est etiam vitiū, quàm subreptio. Crau.cons 7.num. 11.cons.68. nu 5. & communem fatetur.Mcnoc.d.cas.201. nu.9. post alios relatos, quamuis nullam inter hos ter minos differentiam esse postea contendat, ex aliorum etiam sententia; sed hoc nihil ad rem nostrā, quia satis est, quòd in supplicatione narrata fuerunt minùs vera ad mouendum Sum. Pont. animum ad gratiam concedendam, & tacita alia quæ pro rei veritate exprimi debuerāt, quę eundem Pont. reddere potuissent difficilio-

34 rem ad concedendum. † Vndè gratia redditur ipso iure nulla d. c. ad audiētiam,il 2. de rescrip. vbi Cano. omnes, & signanter Feli. nu. 22. Soc. iun. cons.77. num. 83. 84. lib. 1. Crau. d. consil.68. nume.2. Menoch. d. ca. 201. nume. 5. cum concordan.

Accedat ex abundanti, quòd si gratia vitio prædicto subreptionis, atque obreptionis caretet, non tñ ius tribuit in præiudicium D.Francisci habentis ius ad rem, vrsup. probatum est. Quinimo mentem suam Sum. Pont. in oppositū specificè declarauit, in illis verbis (seù aliàs in primo dicto beneficio, vel ad illud neutri colligantium ius competere) & hoc vnicum fundamentum pro victoria ipsius D. Francisci (me iudice) sufficeret.

35 Sed nec silentio prætereo nullitatē sententiæ Reuer. D.Vicarij duplici ex cap.prouenientem. Primò ex quo totum negotium non diffiniuit, declarando q super validitate, vel inualiditate præsentationum, de qua cognouerat, & beneficium conferendo, si gratia veniebat exequēda; super vtroque.n.pronunciandum erat; quo non facto, sententia remanet ipso iure nulla, ad tredita per Castr.& alios in l.1.C.si aduer. rem iud. & Feli. plenè in c. cùm inter, de excep. re iud.

36 Secundò, & fortiùs ex quo conditio apposita executioni cōmissionis Apostolicæ non fuit verificata, prout verificari debebat ante ipsā executionē; Mandauit nanq; D.Papa prouideri de beneficio d. Iacobo (dummodo non fuerit in eo, vel ad illud alicui ius quæsitum.) Illa etenim dictio (dummodo) conditionem importat in similibus commissionibus, vt in terminis tradit Mandos. in sua prax. commissio.in for. 7. in glo. pendeant, & in tract. inhibitio. q. 30. Cum igitur nondum certum sit ius non competere Dño Francisco in beneficio, vel ad illud, eò quia Reuer.D. illud ei reseruauit in aliud iudicium,certo certiùs est, conditionem ipsam adhuc non fuisse purificatam, & per consequens gratiæ lo-

37 cum esse non posse, † quia conditio suspendit dispositionē, vt notū est glo. & Scriben. in rub. de condi. & demonst. Bar. in l. qui hæredi. §.si.

38 eod.tit.cano.in d.c. verùm,de condi.ap. † Vndè est quòd qui pēdente cōditione petit, ante tempus petere dī.l.pecuniā q̄, in fi.ff.si cer.pet.Non seruata igitur commissionis forma, nullius redditur delegati actus, & dispositio, c.cum dilecti,& ibi latissimè Scrib. de rescrip. c. cui, de præben. in 6.c.cum in plures, vbi glo. fi. de offic. deleg. eodem libro 6.

39 Et quòd non posset Reuer.D. conferre beneficium, nisi plenè, & perfectè cognouisset nullum ius competere D. Francisco, ex quo facultas ei conditionaliter data fuerat,ptobatur euidentissimè ex alia subsequenti clausula (si tibi cōstiterit)apposita gratiæ, & eius executioni doctrina est elegans. Bal. quæ ad hoc semper allegatur in l.non dubium, nu.13.C.de legib.& in l.in bonæ fidei, num.8.C.de re.cre. Lap. alleg.60. num.2. Alex. in cons. 118. col.1. per to. & signanter in princ. & in vers.& inquit in simili, vol.2.vbi per talem clausulam asserit condictionem fieri ad expeditionem actus commissi Felin.in c.si con-

30 stiterit, de accus. Dec. in cons.681. nu.28.† vbi ait cōditionem hoc casu requiri impletam per veras, & perfectas probationes,& in forma specifica. Guid. Pap. dec. 70. in commissionibus, num.1. Vant. in tracta. nullit. titulo de nullita.

31 ex defect. iuris. deleg. nume. 91. & seq. † cum itaque non præcesserit ista cognitio vera,& perfecta, vt pro forma requirebatur, sed fuerit reseruata, ut prædiximus, nullum est quicquid subsecutum fuit. cap. cum dilectus, cum con-

32 cordantib. allegatis per Vantium vbi supra. † Nec releuat reseruatio prædicta, quando in aliqua dispositione aliquid ponitur conditionaliter.

naliter, quia illud dicitur esse de forma, vtsup. & peruersio formæ vitiat actum, cum præcedere debeat, & non subsequi Bal. in l. 1. num. 44. & seq.C. qui admit. Alex.in l. 1. §. fuit quæsitū, sub num. 9. ff. ad trebell. & in terminis similium clausularum. Afflic. decis. 355. per tot. qui omnino videatur. Et ex his apertissimè constat non rctè egisse Reuer. D.Vicarium exequendo gratiam prædictam, cum reseruatione cognoscēdi in alio iudicio, de iuribus Reuer. D. Francisci. Et ita sentio, saluo semper, &c.

SVMMARIVM.

1 *Carceratus à Iudice laico, cuius remissionem petit ecclesiasticus vti Clerici, manere debet in vinculis apud ipsum secularem, licèt cognosci debeat ab ecclesiastico, an remittendus sit, nec ne?*

2 *Interim tamen supersedere debet laicus à procedendo in causa principali.*

3 *Mutanda non sunt, quæ diù certam interpratationem habuerunt.*

4 *Circuitus inutiles vitandi sunt.*

5 *Executio non debet pracedere sententiam, nè ordo iuris peruertatur.*

6 *Citatio, defensio, & sententia pracedere debent, anteq̃ fiscus possessione sua quemquam priuet.*

7 *Quod in causis etiam summarijs locum habet, & in quibus procedi potest de plano, siuè strepitu, & figura iudicij.*

8 *Etiam coram Principe.*

9 *Etiam contra iniustum possessorem procedendo.*

10 *Forum quis sortitur ratione delicti, vel originis, aut habitationis.*

Pro Mag. Prætore Turris Claræ Officiali Illustrissimi Marchionis Francisci Sfortiæ.

EPITOME.

Carceratus à Iudice laico, cuius vti Clerici remissionem petit ecclesiasticus iudex, manere debet in vinculis apud secularem, donec per ipsum ecclesiasticum cognitum fuerit, an sit remittendus, nec ne?

Idem concluditur de officiali feudatarij detinente aliquem, quem Maior Magistratus sibi remitti debere prætendit.

RESPONSVM LXXVI.

DVm disputatur an isti carcerati ꝑ Prętorem Turris Claræ remitti debeant ad maiorem Magistratum, vti ciues, vel incolæ Ciuitaris Parmæ, manere debent apud ipsum Prætorē qualitates ꝑdictas negantem, non uerò maiori Magistratui statim, & incontinenti consignari, q̃uis ipse cognoscere debeat nunquid remissioni locus sit, nec ne?

1 Probatur hoc optimo simili, de Iudice seculare detinente aliquem, quē Iudex Ecclesiasticus vti clericum sibi remitti petit, nam licèt ipse Ecclesiasticus cognoscere debeat vtrū carcerat⁹ sit clericus, nec ne? & per consequens an remissio fienda? manere tamen interim dēt in vinculis apud seculatē, ità in terminis decidit Innoc. in c. vt famæ, in princ. de sent. excom. inquiens, quòd dū Ecclesiasticus cognoscit an remissioni

2 locus sit, vel ne? † Laicus supersedere dēt à procedendo, & subdit hæc formalia verba (sed tñ à carcere suo ꝑꝑ hoc eum non relaxabit, q̃a hoc iudicio pēdente, scz an sit clericus, nec ne? nihil innouandum est) Idē tradit Dom. post Lap. in c. si Iudex laicus. §. si. per illū tex. in glo. in ver. interìm, & ibi Lādria. in appost. de sen. excom. in 6. Ita quoq; consuluit Fulg. in cons. 123. præsuppositis statutis in primo dub. in fi. Et in praxi seruari attestatur. Afflic. in consti. apostatantes, num. 11. & Clar. in sua pract. crim. q. 36. nu. 22. hoc idē pro constanti supponit glo. in d. c. si iudex, in ver. fecerit, & post eā Archi. in vers. depræhendit, dū q̃runt q̃uo iste carceratus in curia seculari litigabit coram Iudice Ecclesiastico? & dicunt, quòd per procuratorem producendo priuilegium clericatus, uel testes, qui de clericatu ipso deponant.

Sic igitur in proposito themate cōcludēdum est dictos carceratos è carcerib. Prætoris Turris Claræ, non esse reuocandos, donec decisum fuerit causam ad maiorē Magistratū spectare, & ita practicatum fuisse hucusq; videmus in similibus

3 casibus ꝓ præterito occursis. † Ideo mutanda nō sunt, quæ diu certam interpretationem habuerunt. l. minimè. ff. de legi. cum vulg.

Et vltra prædicta confirmatur hm̃oi practica

4 triplici rōne. † Primò euitandi gratia circuitum inutilem, si. n. remitterentur nunc carcerati à Prætore ad maiorē Magistratum, & maior Magistratus postea declararet causam ad Prætorem pertinere, venirēt rursus carcerati ad eundem Prætorem remittēdi, & vt in adagio est, de Pilato ad Herodem, & de Herode ad Pilatum remitterentur; constat aūt oēs inutiles circuitus à iure improbatos esse. l. Dñs Testamēto, vbi Bar. & Doct. ff. de condi. indebi. l. cui fundus. §. seruū tuū, & ibi quoque Bart. Alex. & alij. ff. si cer. pet. clem.

clem. Auditorē in fi. & ibi Card.de rescr. Spec.
in ti.de libel.concep.§.sequitur videre nu. 7.
5 Secūdò quia peruerteretur ordo iuris, exequē
do añ sñiam,debet.n.præcedere sententia, aliàs
nimis propriè tentaretur ipsa executio,& nulli-
ter,vt inquit Imperator in l.1. C. de execut.rei
iud.Cognoscendū est igr̄ in primis nunquid car
cerati remittendi sint vel nè? & secuta sententia
pro maiore magistratu, tunc legitimè peti pote-
rit eorum remissio,& non ante.
6 Tertiò,& vltimò quia priuaretur Prætor antedi
ctus de facto,& absq; causę cognitione sua quasi
possessione detinendi carceratos,quod absonum
est,& iuri repugnans, debent namq; citatio, de-
fensio,ac sententia præcedere,quamuis fiscus sit
qui agit l.defensionis facultas,vbi Bar.&Ang.in
summario, & Bal.in 1.nota C.de iu.fi.li. 10.l.1.
C.de conduc.& procur.pđio.fis.li.10.& ibidem
Bar.& in l.si decreta,in fi.vbi ēt Bal.Saly. & alij,
7 C si propter.pub.pensi.†Quod in oī causa quan
tumuis summaria procedit Clem.sæpe,§. nō sic,
vbi Nat.& Ancha.de verb.signi.Soci. laiè cons.
12.in 1.q.li,1.Gabr.de cita.conclu.1.num.26.&
in qua ēr de plano procedi pōt,sinè strepitu,& fi
gura iudicij, de facto,& nulla iuris solēnitate ser
uata,vt per Soci.vbi s̄.& Gab.ibidem nu. 37.ac
8 Menoc.de arb.iud.li.1.q.17.†Imò nec Princeps
ipse aliter potest procedere,Clem.Pastoralis, §.
cæterùm de re iud.glo.in l.fi.vbi Bal.& Castr.C.
de legi.Cur.sen.cons.20.Dec.cons. 410. nu. 24.
Vant.de nulli.tit.de defect.cita.in princ. vsq; ad
nu.11.Gab.d.conclu.1.nu.9.†Et vendicant ista
sibi locū,ēt ad beneficiū iniusti possessoris, q dei
ci,& spoliari nō debet à Iudice de facto,& absq;
solemnitatibus prædictis d.l.si de certa.vbi Bar.
& Scrib.in c.licèt de præben.in 6. c.inter quat-
tuor de maior.& obed.& ibi Inno.Abb.& alij,
Rom.sing.266.possessio in cons.69. viso nu. 12.
cons.158.in prin.& cons.320.in 2.dub.Socin.d.
cons.12.post nu 6.Feli. in c.fi.nu.24.de p̄sump.
Dec.in l.vlt.nu.4.vers & hoc p̄cedit. C.de edi.
di.Adr.toll.in l.si pacto nu.4.C.de pac.cōs.191.
num.9.& cons.500. num.6.Mars.sing. 195. ne-
mo priuandus,Gabr.loco præcitato nu. 69.cum
9 innumeris sim.Multò magis ergo ad beneficium
Prætoris antedicti obtinere debent,quem iniu-
stum detentorem esse non constat, sed iustum
potiùs,ex quo deliquerunt isti in sua iurisdictio
ne,& quod plus est,ibidem habitant,ibidem or-
ti sunt,& eorum pater ortus est, adeo quòd ne-
dum respectu delicti,sed etiam originis, & habi
tationis fundatam habet intentionem suam in
10 detinendo iustè,& legitimè carceratos. † Non
solum enim tria ista simul iuncta effectum hunc
operari possunt, sed vnumquodq; de per se. Gl.
in clem. 1. in ver.subditos de fo. compet. quam
Doct.omnes ibidem sequuntur, & alibi passim,
Dec.cons.661.num.6.Rui.cons.120.nu.9.in 4.
Rol.in tract.de luc.do.q.21.num.19.20. Ceph,
cons.161.num.9.in 2.& eo maximè cum omnes
alios inquirendo,& capiendo pręuenerit c.pen.
in fi.de for.comp.l.si quis posteaquam de iud. &
vtrobiq; per Scrib.

S V M M A R I V M.

1 *INstrumenta faciunt notorium.*
2 *Incolatum patris non sortiuntur filij, licèt originem sequantur.*
3 *Habitator differt ab incola.*
4 *Enunciatiua verba propter aliud emissa nō p̄bāt.*
5 *Instrumenta nil aliud probant, quàm quæ tempore celebrationis eorum gesta sunt.*
6 *Sola assertio in instrumento dictū se talē, nō p̄bat.*
7 *Habitatio decennalis cum descriptione bonorum, in æstimo incolatum probant.*
8 *Incolatus mutabilis, & variabilis est ad libitum.*
9 *Non probat hoc esse, quod ab hoc contingit abesse.*
10 *Habitationem trāsferens peregrinari potiùs, quàm domicilium transferre præsumitur,*
11 *Notorium sola negatione offuscatur, adeo quòd ab allegante probari debet.*
12 *Notorium facti transeuntis omnino probandum est antequam iudex super eo se fundare possit.*
13 *Præsertim quando notorium allegat cum circunstātijs loci, & temporis.*
14 *Circunstantiæ sinè principijs probari nequeunt.*
15 *Acta faciunt notorium.*
16 *Iudices duo si contra delinquentem procedant vel sortientem forum suum, valet vtriusq; processus.*
17 *Subditus feudatarij, si ab officiali Principis pro delicto plectatur, pro quo veniebat à iudice feudatarij puniendus, & à Principe quoq; gratiam reportet, non tamen ipsi feudatario præiudicium facit, nec in petitorio, nec in possessorio.*
18 *Negligentia iudicis inferioris in administranda iustitia, facit vt causa ad superiorem deuoluatur.*
19 *Frequens conuersatio in loco, facit vt iudex delinquentem punire possit, licèt non habeat firmam habitationem.*
20 *Temporis cursu mutationem recipientia, si in vno iudicio probentur, in alio tamē fidem non faciūt, quòd in eodem statu permaneant.*
21 *Acta licèt notoriū faciant inter easdem personas inter aliàs tamen non probant.*

Pro eodem Prætore Turris Claræ.

E P I T O M E.

Incola Ciuitatis quis dicatur, vt Maiori Magistratui notoriè subesse dici queat?

Postea-

RESPONSVM LXXVII.

POsteaquã Ill. D. Auditor Criminaliũ
pñtis controuersiæ punctũ ad hoc re-
ducit,num carceratos, quorũ remis-
sionẽ fiscus petit,ciues,aut incolas Ci
uitatis huius esse notoriè constet ? Illustriss. D.
Marchio Sfortia,eiusq; officialis iuri dicendo in
oppido Turris Claræ ꝓpositus, adeo fundatã ha-
bent intentionem suam, vt de hac propria remis
sione nullo pacto dubitare debeant; quod aper-
tissimè constabit,si doctissima motiua nouissimè
excitata sustulerimus.
1 Primũ itaq; de instr̃is emptionũ factarũ per de
tentorũ pr̃em,in quibus se habitatorẽ Parmæ ap
pellat,vndè notoriũ resultare dr̃,per tradita à Ti
raq.de retrac.par.1.§.3.nu.20. vnica respõsione
pęnitus eneruatur; nã dato sinè veritatis pręiudi
cio,dictũ emptorẽ fuisse nedum habitatorẽ, sed
ẽt incolã,non tñ sequitur eius quoq; filios eius-
dẽ Ciuitatis incolas esse,cũ alibi habitare,& do-
miciliũ,atq; incolatũ habere possint,vt oĩbus ob
2 uiũ est. † Neq;.n.paternũ incolatũ sortiuntur fi-
lij,licèt originẽ sequantur tex.est in l. placet, &
seq.atq; in l.assumptio,§.1.& in l.libertus, §.pa-
tris,& vtrobiq; Bar.ff.ad muni.Alberi. in d.l pla
cet,Io.de Plat.pulchrè in l.filios,C. de munic.&
origi.li.10.Alex.cons.16.num.8.li.5.& in termi
nis nr̃is ꝓ interpręratione Decreti maioris magi
stratus,Bossi.in ti,de fo.compe.nu.28.si igitur in
strumenta hmõi incolatũ notoriè facerent,id re
3 spectu patris tm̃,non ẽt filiorũ procederet,† sed
cauendũ, quia nec respectu pr̃is ꝓcedit, tũ quia
habitatorẽ solummõ se dicit,non incolã,& mul
tùm inter se differunt,vt rectè probat l.ciues.C.
de inco.li.10.& ibi doct.not.Rui.latè cons.100.
nu.6.7.8.9.li.5.& in proposito Bossi.vbi s̃. n.26.
4 cum concor.†tum quia enunciatiuè non disposi
tiuè loquit̃,& enunciatiua verba ꝓꝑ aliud emis-
sa non probant,l.non nudis,& l.non epistolis,C.
de proba. l. ex his, C. de testa.mili.c. si Papa de
5 priui.in 6.Crau.de antiq.temp.par.1.nu. 3.† tũ
qa instrumenta nil aliud ꝓbant,q̃ q̃ tp̃e eorũ ce
lebrationis gesta sunt, Innoc.in c.qñ contra. de
proba.not.Scrib.in l.1.C.de iu.has.fis.li.10.Bar.
in l.Theopompus de do. p̃lega. & in l.per hanc,
C.de errog.mili.anno.li.10.Bal.plenè in l.iuris-
6 gen.§.ferrę de pac,† tum deniq; quia sola asser-
tio dicentis se talem in instr̃o, nõ probat eũ esse
talem,nisi de qualitate illa aliunde constet Bar.
Fulg.& Alex.in l.si donatione,C.de colla. benè
facit l.neq; professio cum no.C.de testa.
7 Ad secundum de habitatione decẽnali cũ de-
scriptione in æstimo Ciuitatis,quæ ex l.1.& d.l.
ciues,C.de inco.li.10.incolatũ probare dñr, ea-
dẽ cõuenit responsio,q̃ primo loco fuit p̃cedẽti
arg.tradita, siquidem quicquid de incolatu pr̃is
ex supradictis resultet,certum est ad filiorũ inco
latum inferri non posse d.l.assumptio,§.1.cũ cõ
cord.adductis. Accedat quòd p̃dicta nõ sufficiũt
nisi se pñtauerit corã Mag.Cõmissario, & depu-
tatis Peræquationis,ac se obligauerit,& iuraue-
rit sm̃ formã proclamationũ editatum de anno
8 1559.vt ipsorũ lectura liquet aptissimè. † Insuꝑ
neq; patris incolatus propterea notorius hodie
dici põt,cũ mutabilis sit,& sola voluntate consti
tui,& mutari queat,l.nihil, & l.de iure.vbi Bar.
d.l.libertus.§.patris ad munici. q̃uis.n.peræqua-
tionis tp̃e incolatũ,& domicilium in hac Ciuita
te habere voluisset, potuit postmodũ pœnitere,
& illud relinquere per supradicta,& per d.l.1.C.
9 de inco.ex opposito deductã. † Nimirũ notorie
tas nulla exinde colligi põt pro tp̃e pñti,qa non
probat hoc esse,quod ab hoc contingit abesse l.
neq; natales,C.de proba.c. in pñtia de proba.cũ
vulg.Et tantò minùs cum notoriũ sit ex aduersò
eundẽ hoc tp̃e in iurisdictione pręd.Illustriss.D.
Marchionis demũ apertã,& sic larẽ lr̃e,fortuna
10 rumq; suarum maiorem partem retinere,† vndè
colligitur,quòd si alibi quandoq; profectus est,
peregrinari potiùs voluisse credendus sit, quàm
domicilium perpetuò transferre d.l. ciues in fi.
& ibi Bar.& Scriben.
Tertium in quo totũ rei pondus consistit, sola
negatione tollitur, nam dum p̃supponit Illust.
D.Motiuans carceratos eẽ cõtinuos habitatores
Ciuitatis Parmæ,totũ potiùs oppositum asseue-
rat Illustriss.D.Marchio,& termino dato, incon
tinenti probare paratus est. Nempe eos in villa
sua Solignani natos esse,atq; educatos,ibidemq;
habitasse cõtinuò,& adhuc habitare cũ familia,
11 p̃sertim maior natu rixæ auctor. † Propterea ex
hoc ẽt capite notoriũ cessat;cum sola negatione
offuscetur,& probatione indigeat l.3.C. qui ad
liber.procla. nõ lic.glo.nota.in c.1.in ver.cõser-
uatores,ff.de off.deleg.in 6. not.Scrib. in l.2.C.
de procu.latè Butri.in tract. de noto.arti.2.n.5.
12 cum seq. † & quòd notorium facti transeuntis,
quale istud est, probandũ sit esse verũ,antequam
notoriũ dici queat,aliàs super eo Iudex se funda
re non possit, probatur in c. quantò de translat.
p̃lat.plenè Card.Zabar.cons.56.nu.6.7.8. Crau.
13 cons.711.nu.2. † & p̃sertim qñ notorium est ex
circunstantijs loci, & tp̃is. vt hoc nr̃o casu, quo
notorium esse dr̃ carceratos longo tꝑe habitas-
se in Ciuitate,tunc.n. impossibile est probare no
14 toriũ,nisi factũ ipsum simul probetur, † ex quo
circunstantiæ sinè principijs probari nequeunt,
doctrina est Bal.quem cæteri sequuntur in l. ea
quidem nu.45.ad fi.C.de accusa.
Restat quartum, & vltimum fundamentum de
allegata quasi possessione maioris magistratus ꝓ
cedendi contra istosmet in alijs delictis in terri-
torio Illustris.D.Marchionis commissis, ꝓ qbus
inquisiti,condẽnati,atq; à Principe gratiati dñr,

15 † vt

15 † vt ex actis,q̃ rem notoriam faciunt, c.cũ olim,
vbi Abb.de ver.ſigni.Crau.conſ.302.nume.6.
Quoad hoc, vt in facto conueniamus, apparet
Maiorem magiſtratũ contra vnũ ex eis pro vul-
neribus ſorori illatis proceſſiſſe, & condẽnatio-
nẽ feciſſe eũdemq; Sereniſs.D. Duci preces por
rexiſſe,ex quibus ſe habitatorem Ciuitatis Par-
mæ narrat,& grãm reportaſſe. Contra aliũ verò
pro quadã rixa inquiſitionẽ inſtituiſſe, ſed ad cõ
demnationẽ non deueniſſe.At pro eodẽ delicto
cum quoq; inquiſiuit Prætor Turris Claræ, ac ẽt
condemnauit.& hęc omnia ex actis apparent in
vtroque foro geſtis.
16 Quoad hunc vltimum delinquentem,ceſſat pę
nitùs, argumentũ,quia cum vterq; officialis pro-
ceſſerit, aut vterq; eſt in dicta quaſi poſſeſſione,
qa vtriuſq; valet proceſſus ad nor. p Doct. in c.
cum M.Ferra.vbi ſignanter.Feli.& Dec. in fi.de
conſtit. Boſſi.de for.compet.nu.81. aut dubiũ eſt
cuius poſſeſſio præualeat: conſequenterq; ceſſat
allegata po maiore Magiſtratu notorietas, & eò
maximè cum is à procedẽdo deſtiterit, alter aũt
ad ſententiam condemnatoriam deuenerit.
17 Circa primũ verò,in quem ſolus maior Magi-
ſtratus animaduertit; attendendum eſt. quòd ſi
acta illius iudicij notorium facere concedamus,
nihil tamen feudatario præiudicij afferre pote-
runt,neq; in petitorio,neq; in poſſeſſorio, vt in
terminis tradit Boſſi.loco præcitato nu. 41. Vl-
tra quòd nil aliud probabunt,quàm quod in eis
continẽt,nẽpe delictũ fuiſſe commiſſum, reum
inquiſitũ,& condemnatum,atq; gratiatum. Sed
quia hinc non infertur de neceſſitate ad incola-
tũ delinquentis,non proprerea conſequitur de-
linquentem fuiſſe incolã Ciuitatis notoriũ. Po-
tuit.n.Magiſtratus ille maior,aut errore ductus,
quia illum eſſe ſubditũ ſuũ crederet,prout verò
ſimiliter credere potuit, ſtantibus, quæ de patre
ſupra dicta ſunt,aut Prætoris Turris Claræ negli
gentia,(quæ certè magna fuit)inquirere, & con
18 demnare, † inferioris.n. Iudicis negligentia fa-
cit,vt cã ad ſuperiorem deuoluatur,Abb.in c.cæ
terũ in ver.quãdiu, de iud. & in cap. licet ex ſu-
ſcepto de fo. compet. Afflict. latè in conſtitut.
regni Iuſtitiarijs nomen,& normam not.19.uu.
19.& 20.Pariſ.de ſind. in ver.negligẽria in prin.
19 Sed,& rõne ſolius habitationis, idẽ facere po-
tuiſſet,cuius reſpectu delinquens ẽt forum ſorti
tur, quinimò ex ſola frequenti conuerſatione l.
fi. vbi Bar.not. c. vbi de.crim.agi opor.Boſſi.de
for.compet.num.72.
20 Inſuper aduertendũ, quòd cũ incolatus varia-
bilis ſit d.l.nihil,cum concord.allegatis, non iu-
fertur de neceſſitate, quòd hodie quoq; incola
ſit huius Ciuitatis, qui olim fuit,per notabilem
doctr.Bar.in l.cura,§.t.de mu. & hono, dicẽtis,
quòd in his quæ curſu temporis mutationẽ reci
piunt,probationes factæ in vno iudicio non fa-
ciunt fidem in alio, ea propter ceſſat notorium
pro fiſco adductum, quia non probat hoc eſſe,
quod ab hoc contingit abeſſe,vt ſupra.
21 Vltimò non eſt omittendum, quòd acta me-
morata licèt notorium faciant inter eaſdẽ perſo
nas,inter alias tñ nec faciunt notorium, nec ẽt
probant,l.ſæpè cum materia,ff.de re iud. glo. in
l.2.in ver.exhibere,ad fi.& ibi Scriben. oẽs ma-
ximè Rip.nu.26.C.de eden.Bar. & alij in l. cum
lite,ff. iudi.ſol. l. ſed & ſi poſſeſſori, §.fi.& l.ſeq.
de iureiu. c. inter dilectos de fi.Inſtru. rub.& to.
titu.C.res inter ali.ac. cum vulg. Multis igitur
modis euitatur hoc quoq; fiſci fundamẽtum.Id-
circo concludendum eſt carceratos à carceribus
Turris Claræ in quibus detinentur in præſentia-
rum non eſſe amouendos L. D.

SVMMARIVM.

1 *ALternatiua requirit tantùm alteram partem verificari.*
2 *Aſſerenti id quod nunc eſt,aliàs nõ fuiſſe, incumbit onus probandi.*
3 *Diuinationes à iure improbatæ.*
4 *Data inſtantia corruit fundamentum.*
5 *Coniecturis locus non eſt in re clara.*
6 *Allegare inconuenients non eſt ſoluere.*
7 *Exceptio firmat regulam in contrarium.*
8 *Exceptionis proprium eſt declarare in quibus terminis regula procedat.*
9 *Exceptio non poteſt facere,quòd ſub regula comprahendantur,qua aliàs non comprahenderentur.*
10 *Interpratatio qua cõtrarietatem inducit fugiẽda.*
11 *Vltima pars ſententia precedentibus aduerſans illis derogat.*
12 *Origo rei magis attendenda,quàm accidens.*
13 *Probationes ſuas quis impugnare non poteſt.*
14 *Caſus ommiſſus diſpoſitioni iuris relinquitur.*
15 *Aquam in fundo meo oriẽtem poſſum pro libito quo mihi placuerit diuertere.*
16 *Sententia reuocata nullum effectum parit.*
17 *Copula cadit inter diuerſa.*
18 *Verba enunciatiua propter aliud emiſſa non probant quando ſuper enunciato diſputatur.*
19 *Res inter alios acta,non praiudicat tertio.*
20 *Non entis nulla ſunt qualitates.*
21 *Incertitudo probationem vitiat.*
22 *Paria ſunt non eſſe,& non apparere.*
23 *Mutationes demonſtrationum rei, non præſumuntur,etiam in antiquis, niſi probentur.*
24 *Pluralitas rerum præſumitur.*
25 *Identitas rerum ab allegante probanda eſt.*
26 *Veriſimilitudo eſt cognata natura, & quod veriſimile non eſt,falſitatis habet imaginem.*
27 *Noluiſſe quiſq; dici debet id quod non dixit,quan-*

do

do facile ei erat exprimere.
28 *Verba sententia, & cuiusq; dispositionis non debent esse ociosa, & sine effectu operandi.*
29 *Demonstrationes plures vincunt pauciores.*
30 *Reus in casu dubio absoluendus.*

Pro Perillust D. Giberto Sanuitali Salæ Comite, &c.

EPITOME.

De interpretatione antiquarum sententiarum, & aliorum instrumentorum, ac testium, accuratè, & subtiliter agitur, dum de identitate, & diuersitate riui, & fontium quorundam in antiquissima lite, dispendiosaq; disceptatum fuit, in Serenis. D. Ducem Octauium nouissimè compromissa.

RESPONSVM LXXVIII.

PRo resolutione motiuorum in hac ardua cā contra Perillust. D. Salę Com. exhibitorū, multa possent adduci, tū ex innumeris testibus, instr̄is, & sñijs antiquis hincinde productis, tùm ex natura rei, atque oculari inspectione, desumpta; sed rem breuibus perstringam, vt Illust. Dominus Auditor, citiùs, ac faciliùs Serenis. D. Duci N. causæ statum referat, qui sua indicibili prudentia, controuersiam istam iam ducentis annis, & vltra vigentem, dirimere, & de immortali mortalem reddere valeat.

Primū igitur de sñia Lanterij, & Pauini, qbus adfuisse fontes in Riuozenę, siue Casfedei pręsuponi vr̄, qui nō sunt nunc in Riuo superiori, sed tm̄ inferiori; non solum tollitur, sed retorquetur duplici rōne. Altera quia contrariū in facto veri° est, qñquidē in superiori quoq; riuo in ea parte quæ nunc exsiccata est, fons vnus perennis, & abūdās cōspicit̄, & paulò superiùs vbi aqua adhuc defluit, pluta scatet in eodē riuo sortumina, quę aquam ipsum surgere faciunt, & quodammodo bullire, vt ad oculum patet; Altera q̄a ali° adest in territorio zenæ riuus, cui nomē Recolętę, in quo multa quoq; Sortumina oriuntur eundē superiorem riunm statim ingredientia, vt intuentibus ēt patet, quæ post ingressum p̄dictum pars ipsis dici pñt, vt in 6. & vltimo motiuo fatetur Illust. D. meus etiam ante ingressum, de riuo fontium Zenæ tractans, & hoc quod oculis cernitur aliàs quoq; verissimum fuisse suadetur ex deductis, & prolatis per Reuerendos Canonicos aliàs coram Romano, in quo iudicio capitularunt, & probarūt multa oriri sortumina in dicto riuo recolentæ, quæ in riuū memoratū cadebāt, & decurrebant, conquerebantq́; de D. Morello de Parma tunc zenæ dño, quod illa diuertebat, & ad solitū cursum ad locū Casadei fluere impediebat. Cum igr̄ sñiarū verbis satisfiat, demonstrando nedum aquas scaturientes in territorio Zenæ, in alueo recolentæ, quæ statim subintrant in riuum ipsum, sed ēt aliàs originaliter scaturiētes in ipsomet riuo, cessat oīno prædictum obiectum, quod solet esse principale fundamentum Reuer. Canon. quodq́; Rotā induxit malè informatā, & horū oīum sortuminū ignarā, ad deciden. fontes zenæ contineri in primo capite sententiarū, cū re ipsa sub secundo tm̄, & tertiò cōtineantur, in quibus condemnantur in primis Zenæ Domini ad perpetuā riuorū oīum purgationem in territorio suo decurrentium, & scaturientium, & eis deinde vsus scaturientium vt s̄. concedit̄ indistinctè pro irrigandis terris suis ad saturitatē, non verò ꝓ tribus tm̄ diebus singulæ hebdomade, vt in pri. capite de solo riuo loq̄nt e.

Insuper pro rñsione huius primi dubij aduertatur, quòd sententiæ memoratæ non p̄supponunt pro constanti fontes in riuo Zenæ adfuisse tunc tpis, sed loquuntur alternatiuę in riuo, siue loco 1 zenæ. † & ad verificationē alternatiuę verificari sufficit alterā partē l. si hæredi plures de cond. instit. l. hæc scriptura de cond. & demonstr. l. si is q. ducenta, §. vtrum de re. dub. cum vnlg. & huic responsioni applaudent, quæ inferiùs retulit Illust. Dominus meus in dicto sexto motiuo de quo loco suo agemus.

Secundum principale dubiū ellicitur ex duobus p̄suppositis, quorum vnum venire videtur in cōsequētiā alterius quòd. s. tpe sñiarū Molendinū zenæ non adesset, nec riuus superior; nam si illud non aderat, vtiq; nec istum adfuisse eredendum est. Et quòd Molendinum de Pellatis prope zenæ Castrum per ictum balistæ extabat, vt ex actis apparet, incompatibile cum dicto molendino zenæ; ob nimiam vicinitatem, fuisset.

Quòd aūt vnicus riuus adfuerit ex eo quoque suadetur, quòd in tot scripturis antiquis in hac causa productis de vno solo fit mentio, nunc riuo zenæ, num Casedei simul, nunc aliter nuncupato, & si aliter diceremus, ineptè se gessissent Lanterius, & Pauinus pluralitatem riuorū p̄sertim ità vicinorum, & in eundem riuum postea desinentium, clariùs non distinguentes.

Pro responsione autē huius secundi motiui bipartiti. Vtrumq; præsuppositum à veritate alienum dicimus. Quoad predictum. n. molendinū zenæ, ante sententias extitisse constat ex instr̄o locationis de eo speciatim factæ per Morellum vsq; de anno 1442. in actis ꝓducto, ex ipsius edificij vetustate; antiquissimum namq; & vetustate penè ruēs appatet, vltrà quòd iuris præsumptione, id q̄ nunc est in præteritum quoq; fuisse credi-

creditur, nisi contrariũ probetur † ita quòd asserenti rẽ q̃ nunc est aliqñ nou fuisse incũbit onus probandi l. ex persona, vbi doct. C. de probat. l. si hi qui adulterij, C. de adult. l. 1. §. si magistrat', ff. de magi. conue. Aleia. in tract. præsumpt. reg. 2. præsump. 26. Vndè cum molendinum istud nunc sit, & quidem antiquissimũ. Reu. aũt Canonici id ipsum certo tpe minimè fuisse asserant, & negatiuã hanc non probent, facilè succumbere debent. Nec faciunt negociũ, quæ aduersùs instrumentũ locationis memoratæ adducũtur, † cũ diuinationes sint iure nostro improbatæ l. si putator ad l. Aquil. Minusq; officit coniectura sum-
1 pta ex vicinitate molendini de Pellatis, tùm quia veritati cedit, vt inferiùs dicemus, tum quia idẽ molendinũ semper fuit inter partes controuersum, & aliqñ à Dñis zenæ destructum, vt sententiæ memoratæ p̃seferunt, imò expressim dictãt, vndè facilè datur intelligi, quòd ipsi zenæ Dñi nolebant illud stare pp detrimentũ quod molẽdino suo inserebat. Sed apertiùs confirmatur dicta coniectura, ex quo scriptura mentionem fa-
2 ciens, de vicinitate prædicta, confecta fuit per viginti vnũ annos post locationẽ prædictã. Enimuero relatio Iacobi de Carcano, q̃ designat sitũ molendini de Pellatis propè Castrum zenę per ictũ balistę, vel circa, emanauit de an. 1463. vt in registro Perillust. D. Com. fol. 282. & 284. locatio aũt molendini zenę facta fuit de anno 1442. sed accedat, quòd eadum relatio manifestum facit dictum molendinũ de Pellatis tũc nouiter
3 fuisse constructum, & paulò ante ipsam relationẽ, ac super fundo dicti Morelli à Reu. Cano. indebitè occupato sic quod in odium Dñi zenę, & contra eius voluntatem constructum apparet lõgè post molendinum zenæ, ideò coniectura in oppositum considerata innauis redditur.

Sed posito, (citra veri p̃iudiciũ,) quòd molendinũ zenæ tunc tpis constructum nõ fuisset, vbi nunc est, non tamen sequitur riuũ quoq; supiorẽ non adfuisse, quia verũ non est, riuum ipsum ad nil aliud deseruire, vt in motiuo supponitur, q̃ dicto molendino, quandoquidem irrigationi circũstantiũ agrorum aptissimum sit, imò necessarium, cum sint multùm eleuati, & à riuo inferiori multùm depresso, irrigandi beneficium habere nequeant, sed à superiori tñ, vt ad oculum
4 patet, † data ergo instantia corruit fundamentũ d. l. si is, qui ducenta, §. vtrum de re. dub.

Secũdũ aũt præsuppositũ, quòd riuus superior non adfuerit, sed inferior tñ, falsum ẽt ostendiẽ (vltra prædicta) cùm iuris præsumptione memorata, alio pręsertim nõ docto p Canonicos, quibus onus probandi incumbit vt s̃, tum ex antiquissimis arboribus ab vtraq; parte consistentibus, tum vel maximè ex pluribus locis antiquorũ pcessuum ab ipsismet Canonicis productorũ videantur q̃so testes ad eorum instantiã examinati corãm Magistris intratatũ Placen. de anno 1510. primus Io. de Montanarijs depon̄s aquã fontis existentis aliquantulũ supra Castrum zenæ decurrere consueuisse per canale ipsius fontis, & deponens deinde de riuo superiori in eodem territorio zenæ, quem appellat il Canale delli Frati, & per quẽ decurrisse asserit aquas Cereti, & Carpaneti, & de sexaginta annis pręteritis idem affirmans, ex cuius dicto manifesta colligitur riuorum diuersitas, & separatus eorũ cursus, iste testis est in registro Cano. fol. 236.

Secundus aũt fol. 240. deponit signanter de riuo fontium zenæ, & de riuo zenæ, siue Casedei, quartus fol. 249. asserit aquam fontium appellari la fontana bassa, & decurrere, & labi iam annis 30. in Canale zenæ, siue Casedei, prout nunc quoq; labitur quando Perillust. D. Comes ea nõ vtitur pro irrigandis terris suis, quod esse non posset, si dictum canale, siue riuus cecidisset in fontibus, & vnicũ riuũ constituisset, vt exaduersò præsupponitur, octauus pag. 261. idẽ deponit, & nonus pag. 265. distinguit duos riuos vltra riuũ zenæ siue Casedei. Primũ appellat fontis superioris, quem clusatũ fuisse qñq; asserit p Dominos zenæ pꝑe molendinum Cereti, & sic denotat hos esse fontes Cereti, sm̃ appellat la fontana di sotto, in quo clusam aliam similiter factam asserit, nè in riuũ Casedei laberet̃, & de 30. annis antecedentibus pariter loquitur. eosdẽ tres riuos distinguit xiij. pag. 271. & 273, decimusquintus pag. 278. & seq. & clarius, decimussextus pag. 281. & seq. atq; decimusnonus pag. 288. inquiens fontes zenæ oriri secus riuũ zenę, siue Casedei, non in riuo ipso, vt in contrarijs p̃supponitur. Ad idẽ quoq; videatur. Vigesimus primus testis pag. 293. & de duobus riuis fontiũ superioris, & inferioris decurrentibus in alium sępè dictũ deponit quoq; xxv. pag. 312.

Sed & ipsimet Reu. Cano. in contradictione facta de an. 1495. coram Regijs intratarum magistris tpe confiscationis bonorum Traiani de Parma, Morelli filij, expressim nominant cauum, & aquam fontis zenæ, & est pag. 169. dicti registri. Et in sententia superindè lata contra quendam Brandolinum conductorem, eadem verba repetita sunt pag. 176. successiuè quoq; in alia instantia coram Referen. Placen. eadem replicãt Can. pag. 216. quiquidem Referendarius in sua quadam pronuntia postmodum pag. 723. nominat riuum appellatũ, la fontana, territorij zenę, sed & sententia, seu laudum Lantetij pluralitatem riuorum supponit in illis verbis (per modum finè omni pęnitus impedimento ipsa aqua per dictũ alueum, seu lectum in suis riuis.

Extant quoq; duo Instrumenta publica de anno 1474 confecta, q̃ de riuo fontis zenę mentionem faciunt, Alterum venditionis factę per D. Vgolinum Christianum Antonio Milano, Alterum

rũ verò donationis factæ p filios Morelli p̃dicti eidẽ Antonio,& funt infra nouiter reperta,atq; in præsenti iudicio compromissorio producta.

Extant deniq; quamplures testes PerIllust. D. Comitis in hac causa examinati sup 3. cap. vsq; ad nouum exclusiuè,deponentes nedum de existentia riui fontiũ zenæ separati à riuo Casedei, siue zenæ,sed ẽt de antiquissima, & immemorabili quasi possessione dominorum zenæ vtendi aqua dictorũ fontiũ pro irrigandis eorũ prædijs ad libitũ.qui falcem ad radicẽ p̃ntis controuersiæ ponunt,tantò magis q̃a testes RR. Canonicorum, qui contrarium deposuerunt falsum deposuisse conuicti,& confessi fuere,& de falso puniti,vt in processu criminali Romæ agitato , & in præsenti causa reproducto.

Non est igitur hæsitandum,quin plures riui per territorium zenæ fluxerint,tàm sententiarũ tempore,quàm ante,& post,prout nunc quoq, fluũt de quatuor.n.constat nempè de riuo molẽdinorum,q̃ zenæ,siue Casedei nuncupatur , de riuo Recolentæ,de riuo fontiũ Cereti, & de riuo fontiũ zenæ,meritò sublatũ penitus remanet secundum dubiũ,vnicũ riuũ p̃supponens; coniecturis

5 in oppositũ perpensis non obstantibus, † quibus in re tam clara locus non est,l. ille , aut ille §. cũ in verbis de leg.3. cum vulg. quamquam illis ẽt singulis tutum patet responsum. Nam ad primã de molẽdino zenæ aliàs non extante, satisfactũ fuit superiùs. Ad secundam, quòd in scripturis antiquis nulla sit mentio pluriũ riuorum contrarium apertissimè liquet ex tot proximè relatis.

6 Ad tertiam aũt de ineptitudine sententiarum p̃dictarum, dicimus quòd allegare incõueniens non est soluere legem l. is qui reus de pub. iud. vbi Bal.& in l.si pr̃,C.de noua.Dec.in l.singularia nu. 16.si cert.pet. Sed,& secundo loco dicimus satis aptè,& distinctè illas loqui,nisi cauillẽtur,cum diuidant vsum aquæ riui zenæ, siue Casadei inter dominos zenæ,& Cano. per tres, & quatuor dies singulæ hebdomadæ,vt in eis legitur , & aliarum omnium in territorio scaturientium vsum tribuant zenæ dñis pro terris suis ad saturitatẽ tm̃,& pro ressiduo dictis Cano.

Et hic quæso aĩum intendat Ill. D. meus, quia germanum sensum harum sententiarum explicare intẽdimus. Nullibi.n.in eis legitur,quòd alĩ qui fontes vel Sortumina scaturientia in territorio zenæ decurrere debeant ad locum Casedei, nisi postq̃ Dñi zenæ eis vsi fuerint ad saturitatẽ.

Nã tria sunt capita circa has aquas disponentia,& in primo illo capite, in quo se fundant Cano.datur eis tñmõ aqua riui zenæ,siue Casedei pro quatuor diebus , nulla facta mentione fontiũ,aut fortuminũ,In sequenti aũt capite,vbi cõdemnantur Morellus, & successores ad p̃petuò purgandum alueum riui prædicti,& fontanellas in dicto loco zenæ,seu alueo prædicto scaturiẽtes,vt in laudo Lanterij, & similiter vbi cõdemnãtur ad purgationem dicti riui , & aquarum in loco dicto,seu alueo scaturiẽtium , vt in sentẽtia Pauini,non propterea ius aliquod tribuit Caoonicis in ipsis fontibus,& alijs aquis, siue furtuminibus; Dum aũt ambò illi Iudices subdunt, modum,& qualitatẽ purgandi in hæc verba (Per modum quòd sine oĩ impedimento , ipsa aqua per dictum aluem, siue lectum ipsius riui ad dictum molendinnm terras,& bona Casedei labi, & decurrere possit) & Pauinus ẽt addit,& aquarum,ibi (ipsius riui,& aquarũ.) Nihil etiã iuris tribuunt Canonicis in fontibus,& furtuminib⁹, tum quia de eis non loquuntur, sed de aquis dicti riui iam diuisis,tum etiã quia huiusmodi purgatio non tolleret, quin Domini zenæ vti possent hoc aquarũ genere pro terris suis ad saturitatem , prout vterq; Iudex in tertio cap. statim subiungit,sed satis esset, quòd ex purgatione resultaret habilitas lapsus aquarũ oĩum,itavt nullũ haberent impedimentum pro illo tp̃e, quo labi permittuntur, videlicet pro quatuor diebus respectu aquæ riui zenæ, siue Casedei , de qua in p̃cedenti cepitulo, & pro tp̃e quo Dominis zenæ,opus aqua oon fuerit respectu fontiũ,& fortuminũ , si modò in hoc 2.cap.de ipsis fontibus, & fortuminibus tractari voluerimus, vt in 3.

Difficultatis ergo non nihil facere tm̃ videtur illa exceptio,seu reseruatio facta per modũ parenthesis (saluo vsu aquæ dicto Morello dictis tribus diebus vt p̃mittitur) quæ priùs in laudo leguntur, & in sententia repetita fuot in personis filiorũ,& hæredem ipsius Morelli, vĩ namq; ista exceptio tacitè ius tribuere Canonicis pro

7 quatuor diebus in oĩbus aquis,† quasi quòd regulam in non exceptis confirmet ad ipsorum beneficium,l.nam quod liquidè de pen.lega.sed re ipsa non est hic verus sensus, quia nil aliud voluerũt Iudices in illa reseruatione,seu exceptione,nisi declarare, quòd per grauamen iniunctũ Morello,& hæredibus purgandi continuò , & in perpetuũ alueum riui,& aquarum vtsupra, nolebant tamen ipsis præiudicare in iure, & facultate eidem superiùs data retinendi,s. aquas riui tribus diebus, & tribus noctibns cuiusq; hebdomadæ pro irrigandis eorum terris. Enimuero absq; huiusmodi declaratione,p̃babilis dubitatio oriri poterat super interpretatione sententiarũ,quę manifestam contrarietatem comprehendissent, siquidem facultas vtendi aqua riui pro certo tẽpore,& sic clusandi riuum pro diuersione,& irrigatione,directò repugnare vr̃ oneri purgandi taliter ipsum riuum continuò,& in perpetuum, quòd aqua per eum fluere,& labi possit ad inferiora loca, nimirum tali declaratione opus fuit ad ambiguitatẽ, & repugnantiam tollendam,& hoc est proprium exceptionis officium, declarã di,scz in quibus terminis regula procedat Imol, in l.

in l.filio ꝑterito,de iniu. rup. testa. Com.consil. 195.col.1.vol.1.Feli.in c. qñ frequẽter in prin. vt lit.non cõtest.Cagno.in l. 1.nu. 32. post alios adductos de reg.iur. Virtus.n.exceptionis inqt ipse sub nu.33.duplex est,eximere,extrahere,& virtutem indefiniti,seu obscuri sermonis,& præcedentis dispositi declarare,l.fin.§.cui dulcia, de tri.& ob. leg.

9 Præterea non possumus dicere, quòd ista exceptio quoquomodo ius tribuat Canonicis in fontibus,& fortuminibus,quia nedum regulã in cęteris firmaret,sed ampliaret, & extenderet ad ea quæ aliàs sub regula præcedente non comprehenderentur,q iuris regulis repugnat,l.in generali,§.vxori,de vsufr. leg. & ibi Bart.l.Lucius,§. hæredibus, vbi Ang.& Castr.ff. ad treb.l. qntus, de a u.& argen.leg.plenè Rui.conf.23.& 29.li.1. consf. 18. & 129.in a.Cagno.alios citans d.l.1. no.34.35.36.Cauendum est ẽt ab illa interpretatione,q a sequẽti capitulo vtriusq; sñiæ manifestè repugnaret,cõcedẽti Morello,& successorib⁹ vsũ oium aliarũ aquarũ scaturientiũ in territorio zenæ; vltra riuum prædictum, pro irrigãdis terris suis ad saturitatem , & condemnati eosdem ad permittendũ illas tñ decurrere ad bene ficium Canonicorum , postquam sic eis vti fuerit,si.n.in riuo fontium zenæ,vel scaturientibus in dicto territorio ius haberent Canonici pro quatuor diebus, & noctibus, contrariaretur ex diametro facultati prædictæ concessæ Dominis zenæ. Ideo fugienda est talis interpretatio l. vbi repugnantia cum materia de reg.iur.

Aut saltem sequeretur, quòd vltimum hoc caput sententiarum ꝑcedentibus aduersans, & eis derogans,attendi deberet per glo.nor. in termi nis in c.ꝑdicatur in ver.imò 16.q.1.quam sequitur Bal.in l.1.ve.s.sed iuxta præmissa, & ibidem Ias.nu.25.& seq. C. de fur.& idem Bal. in l.non dubium in 5.oppos.C.de legi. Imol. in l. Iudex posteaquã col.1.& ibi Ias.nu.3. de re iud. Alex. conf.90.col.fi.vol. 1. Abb. in cap.innotuit in 6. not.de elect.& in c.accedens nu.9.vt li.non con test.Feli.in c.qualiter il 1.nu.30. vers. fallit 2.de accus.nu.4. C.de pact. Rom. cons.14.& ibi latè Mandos.in addi. Vndè quoquo se verbant Reu. Canonici nullum ius vigore sententiarum prædictarum in aquis extra riuum scaturientibus habere possunt,nisi quatenus irrigatione prędio rum Dominorum zenæ superfuerit.

Tertium principale dubium à similitudine reliquæ partis riui desumptum retorquetur,nam cũ riuus origiuem à flumine Cherio ducat,ut Reu. Canonici capitularunt, & eorum testes deposuerunt,& usq; ad Molẽdinum zenæ vniformis sit, quia totus manufactus,& eiusdem fere magnitudinis,vtiq; dicendum est, quòd eousq; idem nomen retineat;Nec curandum,quòd post dictum molendinum maior existat riuus, qñquidem id fit ex accidenti propter alios riuos prædictos in eum subintrantes hyberno saltem tpe, & maio-

12 ri alueo egentes. † origo namq; rei magis attenditur,quàm accidens l.q habet,ff. de tutel. cum sim. Prętereà ad hanc coniecturam frustra recurritur,cum planam,& apertam habeamus riuorũ fonrium distinctionẽ à riuo Casedei , siue zenę, vt exprobatis per ipsosmet Reu.Canonicos su-

13 periùs patuit; à quibus ipsi recedere nequeunt vulg.l.si quis testibus,C. de testi. cum sim.

Quarrum dubium ex verbis pluriũ iustforum antiquorum elliciebatur,quæ reuera parùm,aut nihil ad rubũ faciunt.Nam laudum Pictoris tribuẽs ius in aqua, q decurrit per riuum Casedei Dñis zonæ pro duobus diebus,& totidem noctibus,ac ẽt ꝑ tpe quindenæ, & pro reliquo Canonicis,nil releuat,quia non cogit ipsos zenæ Dominos ad permittendũ, quòd aquæ scaturientes in fundo proprio per dictum riuũ decurrãt, nec impedit,quin eas aliò diuertere possint pro sua

14 vtilitate. † Est igitur casus hic omissus ,quod iuris cõis dispositioni relinquitur l.si cum dotem,

15 ff.sol.matri.l.commodissimè de liber. & posth.† qua attenta,possunt de eis disponere ad libitum,

16 l.aquã cũ materia,C.de serui.& aq, † Præterea reuocata fuit ista Pictoris sententia perPauinũ, ideò nullum pôt super ea fundamentum fieri , l. 4.§.condemnatum,ff.de sent.& re iud.

Ad instrumentum inter Bulsanum , & Fulgosiũ celebratũ,in quo ceduntur iura in fonte,& riuo, & alueo, qui riuus appellatur Casedei per duos dies,& duas noctes; vndè colligi vř, quòd Dñi zenæ ius non habebanr in fonte,nisi pro duobus diebus,& totidem noctibus, & quòd fons,& riuus Casedei,sunr vnum,& idem. Respondetur non habeñ. esse in consideratione quoad limitationem rpis prædicti,cum sententiæ Lanterij, & Pauini,q transitum facere in iudicatum,contrarium determinent vtsupra, cumq; ex alio instrumento antiquiori ab ipsismet Can. producto videlicet locatione facta de anno 1382. per Leonardum Dulzanum, Petro de Guarinonibus,cõ stet de iure Dominorum zenæ in aquis riui Casedei pro tribus diebus,& totidem noctibus, & est in registro Cano.fol.52.

17 Quo verò ad vnitatem riui;retorquetur,quandoquidem diuersitatem illorum manifestè probat virtute copulæ positæ inter fontem, & riuum ad not.in rub. de iur. & fact. igno. & quia riuum bis nominat ibi(in fonte,& riuo,& alueo & riuo,&c.) & apertiùs etiam probat in sequentibus,dùm loquitur in plurali de ipsis iuris,ibi , (& alueo ipsorum) & paulò inferius (quod ius habendi aq ipsorũ)& est in reg.Cano.fol.332.

Ad laudum Hieronymi Landi, in quo fit mentio de fontana,siue riuo Casedei prope pontem

18 lapideum, & stratam mõtanariam, † vltra quòd sunt verba enũciatiua propter aliud emissa,quæ non

non probant, quando super enunciato disputatur.l.optimam. C.de contrahen.& commit.stip. Bald. in l.ad probationem colum.2. C.locat. & in l.fin.circa fin. C.si à non compet. Iud.Alexan. consi.136.num.2.lib.1.& consi.202.lib.2.Crau.
19 & in tract.de antiqui.temp.par.1.nn.57.† Et qđ laudum ipsum est res inter alios acta, quæ non præiudicat tertio rubr. & to. ti. C. res inter ali. act. respondetur quoque nō constare vbi sit locus ille designatus, nec sciunt adhuc illum Reuerendi Canonici ad oculum demonstrare; ideo
20 nihil probare potest, † quia non entis nullę sunt qualitates. l. eius qui inprouincia. ff. si certum
21 petat.† & ratione incertitudinis probatio vitiatur.l.non hoc.c.vnde cogna.cap.in præsentia de
22 probat.† & paria sunt non esse,& non apparere. l. in lege. ff.de contrahend. empt.l.duo sunt Titij, de testam.tute.

De testibus coram Lanterio examinatis ad R. Canonicorum instantiam nulla ratio habenda est, quia nihil prorsus contra supradicta concludunt, & si quicquam deponerēt aduersùs tot alias probationes, etiam per ipsosmet Canonicos inductas, nullam mererentur fidem. Ex alio etiam fide carent, quia coram eodem Lanterio arbitro reprobati fuere tanquam inimici D. Morelli de Parma tunc Zenæ Domini, interuenerāt enim homicidio cuiusdam eius nepotis, & vxorem conuitijs, & insultu cum armis affecerant, vt in visis dicti laudi legitur pag. 281. registri PerIllust. D. Com. & latius pag. 349.

Instrumentum Dulzani super venditione facta Ziliano idem continet, quod laudum Pictoris, loquitur namq; de duobus diebus,& duabus noctibus, ideo tollitur eisdem responsionibus, quibus sublatum fuit ipsum laudum, atque instrumentum Dulzani celebratum cum Fulgosio, quas non repeto.

Alia duo instrumenta,in quorū primo fit mentio de riuo Casedei,& strata Carpaneti cohęrentibus prædio vendito, & in secundo de eodem riuo, atque de Castro dirupto submouentur eisdē rationibus,quibus laudum Landi, & signanter ex loci incertitudine, nullibi enim apparent ista loca,quibus demōstrationes in dictis instru-
23 mentis relatæ conueniant, † & tamen cum in eis se fundent Canonici, suæ erant partes identitatem locorum probare cum suis cōfinibus, & demonstrationibus,mutationes enim nunquā pręsumuntur, etiam in antiquis,nisi probentur.l.in finali. ff.fi.regun. l.2.& ibi gl.C.eodem tit.Hier. de mon.in tract.fi.regun.c.21.nu.1.& per to.

Insuper quod attinet ad vltimum dictorū instrumētorum de Castro dirupto loquens,in quo multùm se iactare consueuerunt Canonici plures aliæ suppetunt responsiones,nam primò considerandum est, non constare illud loqui de Castro Zenæ nunc extante;hoc est,quòd eodem loco fuerit ędificatum vbi erat illud antiquum demolitum. Nec obstat,quòd rerum,& sic Castrorum pluralitas non præsumatur, vt ex aduersò allegatur,quoniam regula ista non facit ad propositum, nō enim dicimus nos plura extare Castra Zenæ nuncupata, sed tantùm asserimus non constare de identitate loci, in quo Castrum antiquum,& modernum fuerit extructum:sed præsupposito, citrà veri præiudicium, regnlam huiusmodi ad rem facere, certè contrarium verius
24 asserere possumus, † hoc est pluralitatem rerum imò præsumi per ea, quæ scribit Ioā.And.quem cęteri sequuntur Cano.in c.auditis de pręsump. & Alex.post multos relatos, in consil.134.nu.3. lib.2.Ias.in l.2.in fi.C.de bo.pos.secundùm tab. Rui. cons.46.num.16.in 4. Crau. latè cons.112. num.34.& per tot.

Et si admitteremus pluralitatem rerum non præsumi, non tamen sequeretur præsumi identitatem, sed cum vtraq; sit facti, verius esset dicere neutram præsumi per reg. l. in bello. §. factæ
25 de capt.& post l. reuer. † & modo hāc modo illam proban. esse prout fuerit allegata; quare cū Canonici identitatem nunc allegent, & in ea se fundent, capitulare, & probare illam debebant, Bart.in l.1.num.3. C.si vnus ex plur. Dec.d.cōs. 109.num.2.cum concord.Menoch.consil.21.in fin.Sed vt apertiùs res ob oculos ponatur,dispiciendum est tempus,quo factum est instrumentum illud, in quo de Castro dirupto fit mentio, qui fuit annus 1356. ante quod tempus stabat Castrum Zenæ vtsupra de anno 1352. vt ex instrumento inuentarij bonorum cuiusdam Dulzani legitur in extractu fol. 276. Vndè colligitur, quòd cum non constet de demolitione postea secuta, & reędificatione superuenta, præsumatur idem Castrum nunc esse, quod tunc erat per supradicta,& tantò magis cum isti actus sint adeo notabiles, vt verisimiliter eorum memoria extare debuerit, & si extitisset verisimiliùs est Reuerendos Cano.alioquin multùm in hac causa Solertes, probationem hanc minimè fuisse
26 omissuros, † Quod autem verisimile non est,falsitatis habet imaginem,prout è contra verisimilitudo dicitur cognata naturæ, pro legeq; habetur Crau.post relatos cons.61. num.9.consil.73. num.41.consil.15.num.24.consil.135.num.33. consil.269.nu.4.& latiùs in tract.suo de antiqui. temp.par.1.nu.213.vsq; ad numerum 219.

Deniq; cum de præterito in pręsens pręsumatur vtsupra probauimus, stat iuris præsumptio memorata, quòd Castrum Zenæ consistens de an. 1352. in suo esse perseuerauerit nedum de an. 1356. sed longè postea,& vsq; in præsens,& qui secus dixerit probandi onus assumat per supradicta,sed Reuerendi Cano.nil circa hoc probarunt, ergo.

Quintum dubium ex multitudine sententia-

rum

rũ deponi dr̃, q̃ in fauorẽ RR. Canonicorũ latæ fuerũt; sed qa de singulis sñijs spãliter tractatũ fuit,& eas poti⁹ in fauorẽ DD.Zenæ cãtare ondi mus,& pſertim Pauinã ab ambab⁹ partib⁹ acce ptatã ad partes ideo ponẽdũ est hmôi dubium, vel potiùs contra RR.Canon. retorquendum.

Sextũ,& vltimũ fuit supadditũ post aliorũ editionẽ,in quo pôderanť sñiarũ verba pnarrata cõ dẽnãtia Dños Zenæ ad perpetuò mũdari facien. fontanellas in alueo, siue loco Zenæ scaturiẽtes, vt in laudo Lãterij,ac ẽt mũdari faciendũ alueũ, siue lectũ dicti riui,& aquarũ in loco Zenę scatu rientiũ,vt in sñia Pauini, p modũ quòd labi pos sint ad iferiora loca ad beneficium Canonicorũ, ex q̃bus colligiť fontes Zenę cõtineri sub primo gñre aquarũ in dictis sñijs expssarũ, vt in sacro Rotæ Auditorio(salua tamen reuisione) declaratum extitit. Vndè sequitur, quòd DD. Zenę nõ possint eis vti,uisi pro tribus diebus,& trib⁹ noctibus ad instar aquarũ riui Zenæ, siue Casedei.

Sed ex supradictis clara patet huius dubij solu tio, p ea q̃ in tollendo 2.dubio abũdè dixim⁹, nil etenim aliud iportãt pdicta verba nisi onus pur gãdi oẽs riuos ad effectũ,ut aqua p eos labi possit tpibus,& modis in sñijs ipsis expssis: nõ verò cõ dẽnãt Zenæ Dños ad pmitttendũ aquas oĩum ri uorũ,& fontiũ labi ad beneficiũ Canonicorũ p quattuor dieb⁹,& quattuor noctibus singula hebdomada, put de aquis solius riui Zenę, siuè Ca sedei dispositũ fuerat. Hui⁹ aũt interptationis ve ritas tã ex ppṙietate verborum,quàm ex rõnib⁹ iam relatis manifestè patet,quas non repeto.

Verũtñ ex abũdãti, & ad maiorẽ rei dilucidationẽ addo,quòd cũ Iudices antedicti in primo capite sñiarũ suarũ aquas riui Zenę,siuè Casedei tm̃ diuiserint modo pdicto,& de alijs de quibus inferiùs mentionẽ faciũt,nihil tale disposuerint, quod facere potuissent,& sciuissent,si voluissẽt,
27 cõcludendum est eas noluisse diuidere,nec in di cto primo capite cõprehẽdere p l.si seruũ, §. nõ dixit Prętor, ff. de acqui.hęred.l.vni,§ fin aũt ad difficiẽtis,C.de cad.tol.c. ad audientiã de deci. Addo secũdò quòd laudũ Lãterij in eodẽ 1.cap. dũ mentionẽ facit de fontanellis in lecto,siue al ueo riui scaturiẽtib⁹,in q̃bus verbis potissimum iaciũt fundamẽtũ RR.Can.duo psupponit,alterũ,quòd sint parui fontes, qa vtiť diminutiuo,al terũ verò,quòd ĩtra ipsũ riuũ Zenę siuè Casedei orianť,sed nullũ horũ verificať in fontib⁹ Zenæ, q magni sunt,& copiosã aquã statim emittunt, quæq; eẍ riuũ pdictũ nascunť,& ppriũ hñt riuũ vt s dixim⁹,& vtrũq; ad oculũ patet,ergo ĩ his fõ tib⁹ verificari neqť,sed ĩ alijs poti⁹ supi⁹ expssis. Addo tertiò,quòd si interptatio ex aduersò data pcederet, ita quòd oĩũ aquarũ ĩ territorio zenę scaturientiũ vsi essent RR. Can. p quor dieb⁹,& quõr noctibus,tolleretẽ pęnitus, ac destrueretẽ ef fectus,& õpatio tertij capituli earũdẽ sñiarũ,dũ in eo Dñis zenę relinqť vsus oĩum eẍ riuũ zenę, siue Casedei scaturientiũ p terris suis ad saturitatẽ,deseruireq; devẽto pars illa sñiæ,imò totũ
28 illud capitulũ,si rectè ppẽdať,quod maximè ab surdũ reputať nõ solũ in sñijs,sed in oĩ dispõe ẽt de vna dictione,l.si quando, vbi doct.de leg. 1.c.si Papa de priuil.in 6.glo.in l. 1.ff.quod met. cau.Bal.in rub.C.de contrah.emp.q.9.Crau.latè cons.197.nu.4.cum concord.Igitur,&c.

Nñ̃a aũt interptatio oẽm difficultatẽ,oẽm cõtrarietatẽ,oẽm ambiguitatẽ,& cõfusionẽ tollit, qa primũ caput aq̃ solius riui zenæ,siue Casedei di uidit p noctes,& dies vt s̃. Tertiũ oẽs alias aquas in territorio zenę scaturiẽtes aliter diuidit,solis enim Dñis zenę illas tribuit p vsu pdiorũ suorũ, & q̃ superest Reu.Canon.cõcedit,secũdũ verò, & sic mediũ inter hæc duo capitula dictos Terrę Dños grauat ad riuorũ,& fontanellarũ purgatio nẽ p totũ eorũ territorium,& nil aliud disponit.

Accedat 4.quòd sẽtẽtia Pauini cõcedit D.Mo rello,& hr̃dib⁹ vsũ aq̃ de qua in 1.cap. p dieb⁹, & noctib. pdictis ab vna parte tm̃,hoc est versus flumen Regij,q̃ est plaga occidẽtalis,qua in re p supponit talẽ aq̃ ex diuersò ẽt oriẽtẽ versùs du ci posse; Hæc aũt demõstratio ĩferiori riuo idest fontiũ zenæ repugnat,qui versùs flumen Cberij nullo modo deriuari põt,vt ex loci aspectu manife stissimè depręhendiť; ergo in dicto primo capitu lo riuus iste contineri nequit, nè in superfluitatis vitiũ incidamus contra iura, & authoritates proximè relatas, frustra enim prohibitũ fuisset, quod natura impossibile erat.

Accedat 5.quòd si oẽs aq̃ pdictæ diuidẽdæ fuis sent inter partes iuxtà formã primi capituli,diffi cillimũ fuisset, & ferè impossibile clusare oĩ heb domada riuũ fõtiũ p ducẽda aqua ad pdia DD. Zenę,atq; desclusare p ea relaxãda RR.Can.stã te quòd maximo cũ labore, & impẽsa,clusa fieri põt in riuo tã laro,& pfundo, vt ĩferiùs diceť, & expẽtia docet. Nè igiť diuisionẽ pdictã effectu carere oĩnò cõtingat,cõcludẽdũ est sẽtẽtias loq de aqs q̃ singula hebdomada cõmodè diuidi pos sint,quales sunt aquæ riui zenæ,siue Casedei.

Accedat 6.quòd dũ ĩ tertio cap. s̃.relato vtraq; sñia Dñis zenę vsũ tribuit oĩum aliarũ aquarũ, & fortuminũ in territorio suo scaturientiũ,vltra riuũ pdictũ,p irrigãdis eorũ terris ad saturitatẽ, & q̃ supfuerit mãdat decurrere debere p lectũ, & alueũ suũ ad terras,prata,& pprietates Casedi, quõr ĩ facto necessariò supponit, primũ q̃ hmôi aq̃ deseruire possĩt irrigationi pdiorũ Zenæ, sm̃ quòd aq̃ sint in q̃ritate notabili,vt verisimile fue rit sufficere posse irrigationi dictorũ pdiorũ, & vltra,tertiũ quòd illæmet aq̃ hẽant vnũ lectũ,seu alueũ p quẽ separatim dcurrãt,quartũ quòd post irrigationẽ pdiorũ zenæ ad terras, & pprietates Casedei labi possint. Cæterũ si verũ esset,quòd RR. Canonici cõtẽdũt,nullũ horũ verificari pos set, nã nulli alij adsunt fontes, aut fortumina in toto territorio,q memoratorũ pdiorũ irrigationi

inseruire valeāt, vnus etenim Recolētæ, cū suis fortuminib.ī riuū zenæ, siue Casedei statī cadit, vt vix aliò possibile sit eū ducere. & si ducat, nę minimā qdē dictorū pdiorū partē irrigare potis est, cū modicā admodū aquā æstiuo tpe habeat, q̄ sim destruit p̄suppositū. Alia aūt fortumina, q̄ in dicto territorio ondere solēt RR.Canonici, ꝓ tollēda hm̄oi difficultate; in inferiori parte illius existēte prope territoriū Casedei, primo repugnāt p̄suppofito. sūt ēt adeo exigua, & tenuia, vt vix cōspici possīt, tm̄ abest, vt aquā in tā notabili quātitate ꝑducāt, & hoc ēt destruit secundū p̄suppositū; Nullū hn̄t alueū ꝓpriū, sed ꝑ fossata pdiotū iter faciūt, q̄ tertio cōtradicit p̄supposito, & quia modica est aqua æstiuo tpe, quo irrigatione opus est, & de quo sn̄iæ loquūtur, terra arida eā absorbet, ideo ad ꝓprietates irrigādas Casedei ꝓdesse neqt, vt experiētia docuit; nunq̄.n.his vsi fuerunt Canonici pro eis irrigandis, prout verisimiliter fecissent, si possibile fuisset, & hoc quartum destruit suppositum.

Sin aūt de aqs riui fontiū capitulū istud loqui dixerimus, ꝑut re vera loqr, oīa hæc verificanē p̄supposita, siqdē irrigationi pdiotū zenæ aptissimæ sūt, vt experiētia quotānis oñdit, q̄ primo cōgruit p̄supposito, sunt insup in quātitate notabili, vt ad oculū patet, & grādis ēt septa, quā clusionū vocant, ad earū diuersionē fieri solita, demōstrat, quod secūdo consonat p̄supposito, lectū hn̄t propriū satis amplū, vt videri pōt; q̄ tertio applaudet p̄supposito. Demūq; fluunt ad riuū Casedei, siue zenæ, si clusionē sustuleris, vt RR.Canonici fieri perunt, & è riuo ad terras, & ꝓprietates Casedei cōmodè duci possīt, vt ipsimet Canonici fatētur, q̄ quarto conuenit præsupposito, ergo oīa plana ꝓcedūt, oēs verificanē demonstrationes, ad intentionē Perill. D. Coi iuuādā, Reuerēdorūq; aduersantiū impugnādā.

Accedat septimò, & vltimò, quod dn̄ ipsi vnitatē riui allegāt, & riuū superiorē in riuū fontiū tpe sn̄iarū cecidisse contendunt, tres aliæ haūd spernēdæ demōstrationes repugnāt, ex suotū testiū depositionib. desumptæ, quos olim coram Romano ꝓduxerāt, & examinari fecerunt. Prima dū testificantur D.Morellum clusasse in totū riuū zenæ, siue Casedei de pātano, & letamine, & sic diuertisse ei⁹ aquas à sōlito cursu, & in ꝓptios vsus cōuertisse. Talis.n.clusa impossibilis est in riuo fontiū, q̄ ita patēs, & depssus est, vt maximo cū misterio clusari eū oporteat, cū plurib. tabulis ligneis, & pallificatis; Vndè clusoni ēt nomen obtinet, riuus aūt superior, q̄ paruus est, facilè de letamine, & pātano claudi pōt, & in totū auuerti. Secunda dū deponunt riuū zenæ, siue Casedei, si immōditijs nō purgetur agros, stratas, & nemora conuicina innudare, sed riuus fontiū, est ita depssus, & amplus suapte natura, vt impossibile sit, quòd aquas ꝑ dicta loca effundat, vt ex eius aspectu clarè dignoscitur, & experiētia quoq; docet, ex quo clusa, tàm grandi opus est pro aqua ex eo hauriēda; riuus aūt superior, q̄ facilè claudit, vt s̄. & in loco est eminētiori, aptissimus est ad huiusmodi innudationē. Tertia dū testificātur riuū zenę, siue Casedei tūc tpis expurgatione indiguisse, in qua libras tercē tū expēdere oportebat. At inferior riuus nulla indigere pōt simili expurgatione, ex quo aqua perēnis, & in notabili quātitate ꝑ eū labitur, & purgatū cōtinuò reddit. Superior verò ꝑ quem aqua æstiuo tpe nunq̄ ferè labitur, quiq; ob frequētes clusas superiorū locorum facilè repletur, verisimiliter egere potuit expurgatione, prout nostris quoque temporibus eget.

29 Si ergo vera est Iuris cōclusio, quòd in cōcursu multarū demōstrationū plures vincūt pauciores, vt docet Batt. quē Alex. & cæt. sequuntur, in l.demōstratio falsa, de cōdi. & demōst. Castr. Soci. & alij in l. in testō, la prima, eod. tit. Alex. cōs.73.n.8.col.3.cōs.35.n.5.& cōs.38.n.4, in 5. Crau.conf.269.nu.5.Soci.in l.si qs in fundi vocabulo, nu.6.de leg.1. Bero.q.48.n.6.Hiero.de Mon. d.tract.fi.regun.cap.87. n.2.3.4.& 8. Menoc.de arbi.iud.li.2.casu 105.n.12. Card. Alba. in lucubra.ad Bar.in d.l.demonstrō, sub n.2. qd porrò in hac cā cōcludendū, & iudicaudū est, in qua tot, tanq; claræ, & aptæ demonstrōnes intētioni fauēt Per Ill. D.Co: & cū Reuerendorū aduersariorū intētione pugnant? Pro istis aūt nulla penitùs militat, q̄ eiusdē D.Co: sensui pariter nō deseruiat? Nulli certè dubium, qn is à petitis per eos absoluēdus veniat, qui in casu etiam dubio absoluēdus esset. l.fauorabiliores, de reg. iu. cum vulg. Laus Deo Altissimo.

SVMMARIVM.

1 *Executio ab eodem Iudice, qui sententiam tulit, sinè citatione fieri potest, quando in eadem re, qua in condemnationem venit, fieri debet, secùs si in alia, & est communis distinctio.*

2 *Executio pro credito pecuniario, primo in mobilibus, & animalibus, & in defectum, in rebus soli fieri debet.*

3 *Principaliter quod sit attendendum est, non quod in consequentiam venit.*

4 *Cessante ratione legis, cessat eius dispositio.*

5 *In executione facienda pro satisfactione debiti pecuniarij, tres actus cōsiderantur, captio pignorū, subhastatio, & alienatio, si in datio in solutum non reperto emptore, quorum actuum duo primi citationem non requirunt; Tertius verò sic.*

6 *Executor merus datus ad exequendum, sinè citatione partis, regulariter exequitur.*

7 *Fallit tamen si possessorem inuenit, quem sinè citatione non deijcit.*

Pro

Pro Ill. DD. Fratribus de Valentis Mantuanis.

EPITOME.

Sententia à iudice qui illam tulit, ſi venit exequenda, & in eadem re, quæ in cōdemnationē venit, citatione partis opus non eſt, aliàs ſic.

Executio autem fienda pro debito pecuniario tres habet terminos, quorum duo primi ſinè citatione, vltimus autem cum citatione expediuntur.

RESPONSVM LXXIX.

POſt doctiſſimas rñſiones Excellentiſſ. Aduocati D. Alexādri Battaini ad dubia contra Ill. DD. Valētes in executione sñię, ſeu laudi Ducalis excitata, parũ, aut nihil allegari poſſe vr̄. Nihilominus, nè fruſtra cauſæ huic manũ appoſuiſſe videar, non nulla ꝑ ſolutione quarti dubij ĩ quo maior (meo
1 iudicio) verſat̄ difficultas, addere ſtatui. † Doctrina igr̄ Bart. in l. à diuo pio, §. in venditioue de re iud. tradētis citationē partis reqri vbi agitur de sñiæ exequēda ab eodē Iudice, in q̄titate, & nō in ſpecie, nihil officit, ſi rectè ꝑpendat̄; qñquidē in caſu loqtur, quo cōdēnatio in q̄titate facta erat, execeutio aũt in ſpeciebus petebat̄ ſm̃ ordinē d. §. in vēditione, & ſic in alia re, q̄ q̄ in condēnationē venerat, & ſanè verba Bart. clara ſunt, Inqt .n. Ego dico, ſi qdē facta eſt cōdēnatio ĩ q̄titate, vel gñre, ita quòd executio reqrit, quòd capiant̄ alię res ſm̃ ordinē nr̄i. §. tũc d̄bet pars citari. † Vis ergò decisionis hui⁹ ĩ eo nō ſtat, quòd executio vel cōdēnatio ĩ pecunia cōſiſtat, ſed quòd ĩ alia re condēnatio ſit, & ĩ alia executio petat̄, & ita Bart. ĩtelligũt, ac referũt Scrib. oēs q mr̄iã examināt, & ꝑſertim Alex. ibi n. 31. in oppoſitũ citat⁹, q
2 diſtīctionē illã Bart. cōem⁹ ita atteſtat̄; quòd aut fieri petit̄ executio in eadē re, & citatione partis opus nō eſt, aut in diuerſa, & cōtrariũ iudicat̄, q̄ diſtinctionē verè cōem dicere poſſumus, vt colligere licet ex q̄ plurimis adductis nouiſſimè per Gabr. ti. de cita. cōclu. 1 amplia. 29 ſub nu. 123. & q̄ cōem atteſtant̄ Fely. in c. ex rōne col. fin. de appel. & ibidē Dec. nu. 70. & Caſſad. deciſ. 6, nu. 2. in tit. de cã poſſe. & propriet. Rol. conſ. 20. nu. 15. li. 1. vbi omnes ita tenere affirmat, & idē Gabr. loco præcitato; quibus in locis, & ſi aliquæ ēt limitationes afferantur, nullus tamen eſt q de ſupradicta mentionē faciat, quādo in pecunia, &c.

Quapropter cũ in nr̄a ſpē cōdēnatio facta reperiat̄ in pecunia, & in pecunia etiã executio petatur, vt in motiuo ſupponitur, certum eſt hanc abſq; partis citatione relaxandam fore.

2 Quòd ſi obijciatur, executionē hãc in pecunia petitã, fieri tñ debere in alijs rebus, ex qbus pecunia redigi poſſit, vcz primò in mobilib⁹, & aïalibus, & ſi ea nō ſufficiãt, in rebus ſoli iuxta ordinē d. §. ĩ vēditione, & ſic obſtat̄ adhuc doctr. Bar. Conſil. Lud. Sacc.

Tripliciter rñderi pōt, vltra rñſiones ꝑ D. Ad-
3 uocatũ adductas, † primò attēdi debere, q principaliter ſit, nō quòd in conſequētiã venit l. ſi q̄s nec cãm, & l. rogaſti, ff. ſi cer. pet. cũ vulg. principaliter nãq; intēdit pars, & intēdit Iudex pecuniã à debitore exigere, ſi ergo pignoratione mobiliũ, aut immobiliũ mediãte, & legis præcepto, hoc fieri debeat, curandũ nō eſt. Secundò negari nō pōt, qn executio ſaltē cōcedēda veniat in pecunia Ill. debitorũ vbicũq; reperiat̄, qa hoc mō nō dicetur executio fieri in diuerſa re, q̄ q̄ in cō-
4 dēnationē venit; † ceſſante etenī rōe, ceſſat diſpoſitio l. adigere, §. q̄uis de iu. patr. c. cũ ceſſante de appel. Tertiò, & vltimò dato nō cōceſſo, quòd ad ꝑficiendã executionē citatione partis op⁹ ſit, cũ exequendũ venit, nō in pecunia, ſed in alijs reb⁹
5 ad effectũ pecuniæ cōſequēdæ vt ſ, † eſt tñ aïaduertendũ nō eſſe neceſſariã citationē ab initio, qñ Iudex cōmittere vult captionē pignorũ. Tres .n. actus cōtinet hm̃oi executio, captionē pignorũ, ſubhaſtationē, & alienationē, vel adiudicationē in defectũ emptoris, & qa duo primi act⁹ ſũt reparabiles, & modici p̄iudicij, ſinè partis citatione expediuntur, tertius verò, in quo de trãſlatione dñij, & ſic p̄iudicio irreparabili tractat̄, citationē reqrit anteq̄ Iudex alienationis, aut adiudicationis decretũ ferat, ita tenet Alber. de roſa. in l. creditor ꝑ illũ tex. C. de diſtr. pig. benefacit. Glo. in l. debitores, C. de pigno. & eſt deciſ. ſacr. cōſ. apud Afflict. 358. nu. 3. & ita practicari teſtatur Maran. in ſuo Spec. par. 6. actu 3. nu. 19. & ſeqtur Aſin. in ſua prax. §. 7. cap. 5. limit. 9. n. 8. vſq; ad nu. 14. eſt mihi pag. 147. Quapꝑ ambigendũ nō eſt, qn Ill. D. Gubernator Placētiæ petiiã captionē pignorũ mãdare debeat parte nō citata, ēt ſi ordinarij Iudicis, aut mixti executoris offō fungeretur; Sed qa merus executor eſt, & mãdatũ Sereniſſ. D. Ducis nr̄i exequit̄, tãtò prōptior eſſe debet; qa nullã cauſæ cognitionē habet, ſed ſimplex miniſteriũ exequēdi tanq̄ ad hoc in ſpē delegatus tex. eſt in l. ſi vt ꝑponis, & ibi gl. Bart. Sali. Caſtr. & alij, & alter tex. in l. errorē vbi etiã doct. C. de execu. re. iud. atq; in c. fi. §. vltimo de offi. deleg. Benè fateor, quòd ſi poſſeſſorē inuenit meus executor, illũ nō citatũ priuare non debet Ancha. cōſ. 275. ad declarationē ꝑ tex. in c. licèt ep̄s, cũ glo. de p̄ben. in 6. Card. in cōſ. 54 & conſ. 86. Reu. Pr̄ Feli. in c. fi. col 6. verſ. fallit ſecundò, vbi materiã laicè proſequitur. In cæteris autem doctiſſimè ſcripta per D. Aduocatum approbo, & tanquam iuri conſona confirmo.

SVMMARIVM.

1 *SVccedens in feudo antiquo dicitur primo acquirenti ſuccedere, nō vltimo mortē. ꝑſertim quādo de vna linea fit tranſitus ad aliã, et inf. ꝑ to. et maximè n. 31.*

2 *De Regno ad feudum arguitur, & è contra.*

3 *Linea vna vocatorum deficiente, oēs aliæ ſuccedũt*

 aequa-

æqualiter in feudo antiquo.

4 *Nepotes cũ patruis admittuntur in successione feudi antiqui. & unm. 18.*

5 *Agnati omnes in infinitum succedunt in feudo antiquo, q à primo descendunt acquirẽte, excluso directo domino, ac ẽt excluso filio vltimi possessoris, ob delictum priuati. Nouum autem feudũ ad dominum reuertitur.*

6 *Feudo stipulato pro masculis, & in defectũ pro fœminis, si filia vltimi possessoris cũ nepote, & fratre concurrat, is præfertur, si feudum est antiquũ, in nouo autem filia præferetur.*

7 *Descendentibus suis vnusquisq; prospicere præsumitur, potiusquàm agnatis.*

8 *Feudo paterno apud vnum ex tribus fratribus existente, si vnus refutationem ei fecit pro se, hæredibus, & cui dederit, & possidens absq; liberis decesserit, succedunt ambo fratres superstites, non obstante renunciatione prædicta.*

9 *Renuncians alieni iuri, excluditur ad eo alicuius beneficium fuit renunciatum.*

10 *Antiquum feudum paternum vocatur.*

11 *Nomina debent esse rebus consonantia.*

12 *Argumentum ab ethymologia valet.*

13 *Origo, & principiũ attenditur, & oĩa ad id referũtur, vndè incipiunt, & originem ducunt.*

14 *Causa prima intuenda est, secunda verò tãtũ operatur, quantum sibi à prima influitur.*

15 *Primus feudi acqsitor portat illud ad posteros suos, velut radix ad ramos, & palmites proprios, & quasi fons riuulos.*

16 *Argumentum ab effectu validum est.*

17 *Transuersales in feudo nouo non succedũt, nisi vsq; ad septimum gradum.*

18 *In antiquo autem in infinitum, & est communis, ac vera distinctio.*

19 *Transuersales in omni legitima successione, vsq; ad limitatum graduum numerum succedunt.*

20 *Descendentes verò in infinitum succedunt.*

21 *Argumentum à consequenti destructo validũ est.*

22 *Transuersalis in feudo nouo non succedit trãsuersali, & est communis.*

23 *Feudo duobus fratribus concesso, si linea vnius extinguatur descendentes ab altero non succedunt in portione defuncti.*

24 *Prima, & ordinata charitas à se ipso incipit.*

25 *Dilectus magis præsumitur infeudanti primus acquisitor, quem nouit, quàm eius posteros, quos non cognouit, sicuti, & testatori primus hæres quàm cæteri vlterioris gradus.*

26 *Propter vnum quodq; tale, & illud magis.*

27 *Successio in feudalibus cõtinet tacitam legalẽ substitutionẽ, qua vna linea alteri, & vnus gradus alteri à lege subrogatur, & substituitur.*

28 *Substitutus directo, etiam post multos gradus, dicitur nihilominus primo hæredi substitutus.*

29 *Argumentum ab æquiparatis valet.*

30 *Feudũ antiquũ, & fideicõmissũ ꝑ inter illos de familia successiuè restituendum est æquiparantur.*

31 *In fideicommisso succeditur testatori non grauato.*

32 *In feudo antiquo succeditur primo acquirenti, non vltimo possessori, & supra nu. 1. & per 10.*

33 *Ampliatur, vt procedat ẽt in feudo mixto antiquo.*

EPITOME.

In feudo antiquo primo acquirenti succedi, non vltimo morienti defenditur, iuribus, rationibus, & authoritatibus.

RESPONSVM LXXX.

REquisitus in causa maximi momenti, an in feudo antiquo succedatur primo acquirenti, an vltimo decedenti, sic respondi.

Quãuis cõtrouersus sit articulus iste, vtrũ in feu
di antiq successione primo acqrẽti succedaᷓ, vel
1 vltimo possessori? Nihilominus verior opinio
est, quòd primo acquirẽti, de cui9 vera, & ꝓpria
successione tractari dᷓ, nõ vltimi possessoris, præ
sertim quando de vna linea ad alterã foret tran
situs ob extinctionẽ ipsius lineæ, in qua nouissi-
mè decedens reperiebatur, & probatur hæc sen-
tentia iuribus, rationibus, & authoritatibus.

In primis per fortem tex. in c. licèt ex̃. de vo.
vbi de succedendo fratri sinè sobole morienti
agitur, & iñ Summ. Pont. paternã successionẽ ap
pellat, ibi paterna te reddes successione indignũ
2 loquitur autem in Regno, sed perinde est, ac si
in feudo antiquo loqueretur, quia parificantur
hæc duo, & de vno ad aliud argumentum proce
dit, Cels. Hug. cons. 98. nu. 10. & cõs. 120. nu. 1.

3 Secundò, ꝑ optimũ, q̃uis notissimũ tex. in c. 1.
de nat. success. feud. q ꝑ vtraq; parte põderari so
let, sed re vera ꝑ hac opinione ineuitabiliter fa-
cit in fi. ver. dũ deficiẽte linea ultimi possessoris,
uocat oẽs aliàs lineas æqualiter à cõi stipite de-
scẽdẽtes; si. n. ꝓximior ultimo in gradu admitte-
retur, nõ lineas, sed ipsũ solũ uocaret, aut saltem
nõ oẽs lineas, sed eã iñ, in qua ꝓximior ĩ gradu
existeret, uel eas in qbus æquè ꝓximi repirenᷓ,
nec oẽs æqualiter uocaret, sed fiñ numerũ agna-
torũ uniuscuiusq, lineæ in eodẽ gradu existẽtiũ.
Tertiò ad literã facit tex. in cap. 1. §. si capitanei.
de feud. march. ibi (ꝑ inuestiturã pr̃is, & cui suc
cedunt,) undè colligitur, quòd qs ꝓximus sit ulti
mo nõ attẽditur, sed qs in inuestitura primi acq
4 rentis, uel cõis stipitis voccetur, † & rursus ĩducit
idẽ tex. dũ ad feudũ cõsobrini defuncti cõsobri-
nos suꝑuiuentes uocat, unà cum eorum patruis,
ꝙ eẽ nõ posset, si ꝓximior defuncto succederet,
qa soli patrui admitterenᷓ, & subiungit ibi gl. in
uer. in cõsobrinis, idẽ iuris esse ĩ successione oĩũ
aliorũ in infinitũ, q à primo acqrẽte descẽdunt.
Hic igiᷓ tex. iuncta gl. cõclusionẽ s firmatã ꝓbat.
5 Quarto adducitur c. 1. in fin. si uass. feud. princ.
cui defe. ubi decisum est, agnatos oẽs in infinitũ
à primo acquirente descendentes in feudo pr̃no
succe-

succedere, excluso filio ultimi possessoris ob delictũ priuati, ac ẽt excluso directo dño, cuius cõtrarium determinatur in feudo nouo, quod ad dñm reuertitur. Vndè manifestè colligitur, agnatos in feudo antiquo succedere tanq̃ ad feudum primi stipulatoris, & cõis parentis, non vero vltimi possessoris, quia si tanq̃ feudum vltimi habẽdũ esset, aut ad filium eius ante agnatos vocatũ, aut ad dñm rediret, put nouũ reddit, & ita declarat eũ tex. glo. ibi quem cæteri Doct. sequuntur.

6 Quintò. Pódero fortissimũ tex. in c. 1. de eo, q̃ fi. & hęred. vbi de successione feudi paterni stipulati p masculis, & in defectũ p fęminis agit, concurrentibus filiabus vltimi possessoris absq; masculis defuncti, cũ nepote ex fratre, pfertur nepos ea rõne, q̃a solus masculus ex descẽdẽtib9 primi acquisitoris superest, vndè clarè patet tã ex decisione, q̃ ex rõne expssa, quòd de primi acquisitoris successione tractat, q̃a si de successione vltimi tractaret, eius filię admitterent ĩ defectũ filiorũ masculorũ, attẽta inuestituræ natura. In hmõi. n. feudis fęmineis, filia agnatos excludit† quãdo-

7 quidem vnusquisq; descendẽtibus suis prius pspicere velle intelligitur, q̃ agnatis, vt est tex. in terminis in cap. 1. de duo. fra. à cap. Inuest. & ibi Doct. oẽs præsertim Afflict. col. 1. Curt, in tract. feud. par. 3. q. 23. in vers. secundò quia.

8 Sextò. Stringit tex. in c. 1. de eo q̃ fi. sec. agna. de feud. pater. vbi tres agnati fuisse psupponunt, quorũ vnus feudũ paternũ possidebat, & al9 refutationẽ ei fecit, suisq; hæredib9, & cui dederit, deĩde possidẽs absq; liberis decessit, quo mortuo tertius agnat9, q̃ nõ refutauit, totũ feudũ vẽdicabat, ille aũt, q̃ rñtiauerat, ad successionẽ ẽt admitti debere, cõtendebat, & decisũ fuit hũc esse admittendum, nisi in duobus casibus ibi expressis.

Ex qua decisione manifestè depręhẽdit ĩ hmõi feudo de successione vltimi non tractari, sed primi; nã si de successione vltimi tractaretur, cũ refutatio facta reperiatur ad eius cõmodũ, ac hæredũ suorũ, & eorũ quibus dedisset, vtiq; terti9 ille agnatus in totũ succedere debuisset, vtpote cũm hñs ab vltimo possessore, & sic cõprehensus sub gñalitate illius clausulæ (& q̃bus dederit) donec . n. aliqs extitisset dicti possessoris legitim9 ĩ feu-

9 do successor, minimè admittẽdus fuisset rñtiãs,† q̃a psona ad cuius beneficiũ renunciatũ fuit, ipsũ renuncianẽ in dubiẽ excludit l. iubem9 C. ad vell. Doct. in l. precum, C. de colla. Rui. consil. 1. nu. 9. 10. lib. 1. Tiraq. in tract. primog. q. 76.

Cęterùm si multis iuribus nitit hæc opinio, nõ paucioribus ẽt rõnibus, & argumentis adiuuat; in primis nãq; à noĩe ipso, siue ethimologia vo-

10 cabuli argñ p ea sumitur, † ex quo paternũ hoc est pris feudũ vocatur c. 1. §. 1. de success. feud.

11 non fraternũ, aut alterius agnati, † noĩa. n. debẽt esse consonãia rebus, §. est & aliud instit. de do-

12 nat. † & ab ethymologia valet argñ l. 2. §. appellata, vbi Doct. ff. si cert. pet. estergò patris success

Consil. Lud. Sacc.

sio, & cõis stipitis, non alicuius transuersalis, & ita in terminis argumẽtatur Ang. in celebri cõs. 110. cui ẽt Bal. subscripsit incipiente Sanctissima Regina col. 2. vers. primò ex noĩs impositione.

13 Secundò arguitur à principio, & origine ipsius feudi, nã oĩa ad id referuntur, vndè incipiũt atq; originẽ ducunt, l. q̃ id quod ff. de donat. l. in rõ-

14 ne, §. si filio ad l. fal. † & causa prima semp intuenda est, cã verò secunda tñ opatur; quantũ sibi à prima influitur, & nõ vltra l. peto, §. pdiũ de leg. 2. l. si q̃s domũ, §. huic, ff. loca. & causa prima ma-

15 gis ĩfluit ĩ cãtũ q̃ secũda, † at feudi initiũ, & origo a stipite pcedit & ab eodẽ tanq̃ causa prima progredit, ergo eiusdẽ feudi successio illi ascribẽda est, nõ vltimo possessori tanq̃ medio, & cãe secũdæ, ita in pposito arguit Ang. & Bal. d. cõs. 110. col. 6. vers. & ideo cõcludo, vñ infert, quòd prim9 acquisitor portat feudũ ad posteros suos, velut radix ad ramos, & palmites pprios, & quasi fõs ad riuulos arg. l. pnũtiatio ĩ fi. ď ver. sig. verba sũt eiusdẽ, Ang. vbi s. col. 3. vers. & ex hoc seq̃t.

16 Tertiò ab effectu, quod argũ valet Clau. cãtiũ.

17 in top. leg. c. 61. in feudo nouo nõ succedũt trãsuersales, nisi vsq; ad septimũ gradũ, quis ea cõditione concessum sit, vt ad agnatos quoq; trãseat cap. 1. §. & q̃a vidimus in fin. vbi oẽs not. de his

18 qui feud. da. poss. † In feudo aũt antiquo, & pfno succedunt ipsi trãsuersales in infinitũ, vt s dictũ est in 3. fundamẽto, & hæc est cõis9 distinctio, & uera, ut patet ex dictis Bal. quem cæteri sequunt in d. c. si capitanei ĩ uers. nẽ oppono ad fin. & in d. l. fin. C. vñ legi. & sñ q̃ cõsuluit Aret. in consil. pen. Mag Excelsi col. pẽ. & añpen. oozad. cõs. 26 nu. 27. 28. Boer. cõs. 10. n. 16. vsq; ad fi. Io. Gallia, inter cons. feud. diuer. cõs. 2. nu. 64. & in hac resi det Cur. iu. tract. feud. par. 3. mẽb. 3. Didac. lib. 3. var. resol. c. 3. uers. quintò hinc, Clar. in §. faudũ q. 29. uers. difficultas; Rõnẽ aũt huiusce distĩctionis plenã affertur, q̃a primo casu uerè agr de successione agnatorũ, Secũdo uerò tractat de successione Ascẽdẽtiũ, habito respectu ad stipitẽ. Et rõ-

19 nẽ rõnis addim9 nos, † q̃a scz regulare est ĩ legitima successione, ut trãsuersales; usq; ad limitatũ graduũ numerũ tñ admittant Glo. Bar. & Doct. oẽs in l. certũ, C. un. legi. & in auth. ĩ successione,

20 C. de suis, & leg. Dec. cõs. 83. n. 1. † descẽdẽtes aũt ascẽdẽtib. in infinitũ succedãt l. quotiẽs, & auth. ibi posita, C. de suis, & legi. authẽ. cessante, C. de leg. hęred. Din. in tract. de success. ab ĩtest. par. 1. nu. 3. 4. Nico. de Vbal. in simi. tract. par. 1. in uer. postq̃ pmisim9 n. 15. in fi. & Ant. de Rosel. ĩ alio sim. tract. in uers. nũc dicẽdũ n. 55. In successione igr antiq. feudi de parẽtũ feudo, nõ de trãsuersalis ult. loco decẽdẽtis, tractari cõcludit, & ĩfert.

21 Quartò à cõsequẽti destructo, q argñ ualet l. apud antiquos, C. de fur. si trãsuersalis trãsuersali ultimo decedẽti in feudalib9 succederet, & nõ primo acq̃rẽti, sequeret, quòd in feudo ẽt nouo succedere deberet, queãdmodũ, & ĩ allodialib.

Ff 3 succe-

succedit,in qbus trausuersales succedũt eo.ti.ff.
& C.vñ legi.& vn.agna.bona etenim rõnem di-
22 uersitatis assignare nos non possumus.†sed illud
falsum est cap. 1.§.fin. de feud.March. c.1.§.his
verò deficientibus de success. fra. c. 1. de fra. de
* no.benef.inuest.& est cõis,* acvera consideratio
23 ex relatis per Clar.d.q.79. vers.sed q̃ro.Itẽ seq̃-
retur,quòd finita linea descendẽtiũ ab vno ex p̃-
dictis acquirentibus,descendentes ab alio acqui
rente,qui sunt agnati vltimi possessoris,ei succe-
dere deberet,& consequens falsum c.1.de fratr.
de no.bene.inuest.ergo, & antecedens.

Quintò ab intẽtione verisimili contrahẽtium,
q̃ principaliter in cõtractib. oĩbus attẽdiĩ enim
verò si primi stipulatoris mentẽ inuestigemus,
nulli dubiũ,quin sibi potiùs,q̃ alijs de successore
in feudo ꝓuidere voluisse censendus sit,cum pri
24 ma,& ordinata charitas à se ipso incipiat,l.Præ-
ses vbi Glo.Bar.& alij,C.de serui.& aq.ipsius.n.
interest tũ rõne honoris, & noĩs sui conseruãdi,
tum etiam,vt memoriæ suæ potiùs,quàm alienę
singuli successores,& beneficij ab eo accepti gra
tam ferant recordationem.

Sin ẽt ad cõcedẽtis intẽtionẽ respiciamus,cer-
to certius est maiorem fuisse ipsius dilectionẽ er
ga eũ,cui feudũ cõcessit,cuius fidẽ, & virtutẽ no
uit,& approbauit,q̃ erga eius descẽdẽtes pęnit⁹
ignotos,arg.eorũ q̃ tradit Bar.in l.lucius, de hæ-
red.instit.Soc.cons.73.nu.25.in 4.Gozad. cons.
25 33.num.43. † quosq; si quo pacto dilexisse dici
põt,p̃dicti tñ acquisitoris intuitu,& meritis dile
26 xit,vndè succedit cõclusio,†vnũquodq; tale, &
illud magis authen.multò magis vbi Bar.& alij,
C.de sacr.Eccl.& ab hac verisimili,& p̃sũpta ĩtẽ
tione cõtrahẽtiũ arguũt in terminis Ang.& Bal.ĩ
d.cõs.110.n.6. vers.& ideo intẽtionis;& benè cõ
ferũt,q̃ scribit Cald.cõs.13.ĩ prĩ.& fi.ti. de feud.
27 Sextò, ordo succedẽdi in feudalib.cõtinet taci
tã legalẽ substitutionẽ, qua vna linea alteri, seu
vnus grad⁹ alteri à lege subrogatur, & substituiĩ
Anch.cons.220.nu.4.Barb.cons.18.nu.7.& seq.
lib.2.Ruin.cons.115.nu.18.in 3.Tiraq. in tract.
28 primog.q.40. n.35.† Verũ substitut⁹ directò, ẽt
post multos gradus, dĩ nihilominus substitutus
primo hæredi l.si titius,& ibi Bart. & l.cohæredi
in princ.ff.de vulg.& pupil.Bar.& Ang.in l.q̃diu
la 3.per illum tex.de acquir.hæred. Ias.in l.1.de
vulg.& pupil. Purpur.cõs.24.nu.3.cũ simi.ergò,
& in feudis primo inuestito omnes succedere di
cemus,licèt post plures gradus vocati reperianĩ.
29 Septimò ab ęquiparatis arguitur,quod argumẽ
30 tum valet l.1.cũ mĩia ff.de leg.1.†feudum anti-
quũ,& fideicõmissum, quod inter illos de fami-
lia successiuè restituendũ est, æquiparantur Iser,
in c.1.§.hoc quoq; col.fin.in prin.de success.feu
di.Dec.cons.445.nu.33.Ruin.cons.151.num.3.
vol.2.Rolan.cons.110.nu.15.li.1.Ceph.consil.
31 489.n.15.†Sed in fideicõmisso succeditur testa-
tori nõ grauato,d.l.cohęredi,§.cũ filiæ,vbi Din.

Bar.& alij p̃sertim Ias.n.18.C.de pact.Dec.cõs.
1.col.2. vers. nõ obstãt allepata,& cõs. 217.post
prin.vers.sed his nõ obstãtibus,Soc.cõs.21.n.6.
lib.3.Paris. cõs.42.nu.24.in 3.Tiraq.de retract.
lignag.§.21.Glo.1,nu 20. vers.q̃ aũt s̃. Rui.cõs.
68.nu.16.in 2.& cons.142.nu.15.16.lib.3.;Rol.
d.cõs.100.n.21.in 1.Port.Imol.cons.55.nu.85.
86.87.Didac.pract.qq.c.38.vers.qa si succediĩ,
* Ceph.cõs.489.n.68.69.& hoc oĩbus * in cõfesso
est,ergò & in feudo memorato idẽ cõcludendũ.

Duas alias vrgẽtes rõnes adducit Alex.cõs.29.
n.5.lib.1. quas trascribere supfluũ est. ibi legãĩ.
32 Authoritatibus aũt q̃plurimis, & maximi qdẽ
põderis,tã antiquorũ,q̃ modernorũ iurisperito-
rũ firmaĩ hæc sñia.Nã ĩ primis eã tenuit Gl.in c.
1.an agna.uel fil. Bal.in cap.1.vers.sed rñdeo,&
ibidẽ Mart.Laud.col.2.de eo,qui si,& hæredi.&
in c.1.§.vlt.col.2.in vers.magnũ de succes.fra.&
rursũ Bal.post Ang.in d.cõs.110.n. Philip.de
Casa. & Gasp.de Calder. vltra alios sexdecim
Doct.cõs 137.ad fin.inter cons.Bal.lib.2.Io.Cal
der.in tit.de feud.cons. 13.in prin.& in fi. Alex.
cons.29.nu.5.vers.nechabet, & vers.cõfirmaĩ,
vbi hoc verissimũ dicit lib. 1. Præpos.in cap. 1.
uers.sed agnat⁹ de eo q si.fe.agna. Card. Zabar.
cons.123.n.1.uers.ad pri.Rub. cõs.85. sub nu.6.
uers.ult.est aduertendũ,Ias.cons.7.col.4.uers.in
primis,& col.seq.uers. tertiò deueniendo lib.3.
Dec.cõs.193.sub n.4.& cõs.390.añ nu.3. Paris.
cõs.13.nu 2.cõs.23.nu.131.lib.1.& cõs.65 n.22
in 2.Rip.lib 1.rñso c.1.defuncto n.78. Affl.in d.
c.1.ubi ẽt alij Scribẽ.Imperat.Loth.in c.1.n.14
de eo q si fe.agna.& in cõsti.ut de success.n.20.
ubi notabilem quæstionem ex hoc decidit, Ri-
min.cons.142. nu.17.lib.3.Tiraq. de retract.li-
gnag.§.11.glo.1.n.19.uers.licèt aliàs Boer. cõs.
10.nu.16 Brun.cons.18.col.4.uers.quia præsup-
posito,Gozad.cons.8.nu.2.Natt.cons.128.n.5.
Io. Camp.inter cons.Ruin.cons.11. propè fi. &
ipse Brun. in suo reperto. generali feud. in uer.
successio.uers.80.incipiẽte in feudi successione,
Signo.cons.13. Didac. pract.qq.d.c.38.num. t.
uers.sed ille tex.Clar.in §.feudũ,q.79.uers.mihi
aũt placet Cel.Hug.d.cõs.120.n.36.Cras.ĩ §.suc
cessio q.2.n.12.Rol.cõs.68.n.52.lib.1.Ceph.cõs.
493.n.27.Menoc.cõs.124.n.77.lauss.Io.Bap.Vi
cema.inter cõs.feud.diuer.cõs.1.n.70.ĩ fi.vsq;ad
n.76.Decia.cõs.21.nu.7.lib.2.& cõs.9. nu. 9. &
n.45.lib.3 Gabr.de success.ab intest.cõcl.1.n.7.
33 Et hæc sñia cõfirmaĩ,qa nedũ ĩ feudo ãtiquo ex
pacto,&ꝓuidẽtia,ď quo nos tractam⁹,sed ẽt ĩ feu
do mixto,i.partim ex pacto,& partim hr̃ditario,
obtinet Nã sufficit ei q ad illud admittẽ⁹ est,ut
sit hr̃s primi ĩuestiti,absq; eo quòd hr̃s sit ult.pos
* sessoris ex cõi*opi.q̃ refert Alex.cõs.10.n.8.li.3.
post Iac.ď Belu.& Iser.quos citat,& uti cõẽ seq̃
Goza.d.cõs.8.n.2.& Clar.d.§.feud.q.9,uers.sed
q̃ro,ubi Sen.Mĩi sñi hãc ipsã opĩonẽ iudicasse te
staĩ, & ꝑpea ego quoq; eã amplector, & iuridicã
censeo. SVM-

SVMMARIVM.

1 Filius in dubio præsumitur legitimus ex communi fauorabiliori, ac veriori, & probabiliori.
2 Filij appellatione in dubio de legitimo intelligitur.
3 Promouĕdus ad sacros ordines legitimus esse debet.
4 Promouendus vt supra non tenetur se legitimũ probare.
5 Tractatus, & nominatio probat quasi possessionem consanguinitatis, quæ sufficit ad successionem, nisi contrarium probetur, ex communi.
6 Præsertim si tales actus pluriès facti sint, & principaliter, & propter se, non autem incidenter, & propter aliud.
7 Et eò maximè quãdo ex actibus ipsis resultat quadam acceptatio, & admissio alicuius pro legitimo, quoniã admittens, & eius hæres non potest, postea contradicere.
8 Confessio in libello facta non præiudicat confitenti in alio iudicio inter alias personas.
10 Confessio procuratoris in vna causa non præiudicat principali in alia, etiam inter easdẽ personas.
11 Fallit tamen, si sit procurator, & nuncius, prout regulariter constitui solent procuratores ad lites.
12 Confessio in supplici libello facta, ita præiudicat cõfitenti, sicut in iudiciali.
13 Et quidem verè, & realiter, non autem fictè, contra Socin. sententiam, & infra vsq; ad fi.
14 L. cum precum, C. de libera. causa, interpretatio aduersùs Soci. intellectum.
15 Intelligis pro intelligere debes.
16 Intelligitur verbum, in his quæ sunt iuris, veritatem, non fictionem importat.
17 Confessio facta in libello iudiciali, vel supplici, ita præiudicat confitenti, sicut confessio positionum, quia est vera, & propria confessio, & sup. nu. 13.

Pro Perillust. DD. Pallauicinis Polesini Condominis.

EPITOME.

Filium in dubio legitimum præsumi.
Consanguinitatis quasi possessionem ex nominatione, & tractatu probari.
Confessio procuratoris in vno iudicio quãdo in alio probet inter easdem personas?
Confessio in supplici libello est vera confessio non ficta, vt Soci. tenuit in cons. 122. nu. 8. in 4. cuius dicta improbantur.

Consil. Lud. Sacc.

RESPONSVM LXXXI.

Doctissimi D. Iudici motiua omnia cõtra Illustr. DD. Pallauicinos in causa Polesini excitata ad demonstrandum non constare de maiorum suorum legitimitate (licèt constet de descendentia à D. Io. Manfredo seniore) vnica ratione tolli possunt, si vera demonstratur ea opi. quæ legitimitatem in dubio præsumi asseuerat, quando de filiatione constat, ita vt contrarium asserenti onus probandi incumbat. Pro quo est tex. clarus in c. lator, quæ fil. sint legi. cum glo. in ver. probare legitimè in l. in liberę de rit. nupt. & in l. filium diffinimus, vbi Cyn. Bart. & Bal. in princ. 1. lect. & idem Bal. in c. ex transmissa nu. 2. vers. item periculosum de resti. spol. in cons. 448. quæritur in prin. nu. 4. volu. 1. cons. 74. verba Cyn. colum. 1. circa med. eo. lib. & cons. 473. Titius habebat colum. 2. li. 5. Innoc. in d. c. lato, &c. Gem. cons. 27. colum. 2. vers. & sic matrimonium, Abb. in d. c. lator post alios quos refert Veron. caut. 118. is qui in dubio, Corn. in l. si emancipati num. 2. vers. multùm tamen obstat, C. de colla. Feli. in c. per tuas in fi. de probat. & in c. illud col. fi. de præsump. Lud. de Sard. in tract. de natu. libe. par. 2. princi. §. de filiationis probatione sub num. 13. vers. nemo quætitur, Dec. cons. 54. nu. 2. vers. & cum sit allegans alios doct. & num. 13. vers. nõ obstat vbi de communi opi. attestatur, & in consil. 153. num. 2. Alcia. in tracta. præsumpt. regu. 2. præsumpt. 5. qui veriorem, & fauorabiliorem asserit, & Dominus meus Card. Paleot. in suo eleganti tracta. de noth. & spur. c. 20. per tot. omnino videndus, & nouissimè Bursa. cons. 268. innumeros alios citans, & de veriori, receptiori, ac probabiliori attestans, & Cephal. cons. 435. nu-
2 me. 81. † Et hinc est quòd appellatione filij in dubio de legitimo intelligitur d. l. filium cum not. Bart. in consil. 219. Alexan. cons. 2. nu. 52. & consil. 67. num. 8. volum. 1. Dec. consil. 471.
3 num. 6. † Et quòd licèt promouendus ad sacros ordines legitimus esse debeat c. cum in cunctis,
4 & cap. innotuit de elect. † non tamen probare debet se legitimum, quia talis præsumitur, sed si quis ei obijciat, contrarium probare tenetur c. vt circa, & c. fi. fortè de elect. in 6.

Sed vltra hanc iuris præsumptionem, accedat nominatio, & tractatus de quo apparet, nedum per libellos de quibus meminit Illust. D. meus in motiuis, sed etiam in supplicationibus Perillust. quondam D. Pallauicinum porectis Serenis. Domino Duci, vnà cum eius consanguineis, & Polesini condominis, nec non ex instrumento adeptæ possessionis loci prædicti, vnà cum Illust. DD. Octauiano, & Ioan. Baptistę vti condominis, & con Marchionibus, tanquam

legitimis descendentib. à Io. Manfredo Seniore, & feudi prædicti capacibus. Itidemq; ex instrumento recognitionis, & iuramenti fidelitatis factæ per homines Polessini tribus illis condominis, & deputatione officialis, & banois pu-
5 blicis post dictam tenutam factis, & editis, † ex nominatione autem, & tractatu huiusmodi certum est resultare quasi possessionem consanguinitatis, quæ sufficit ad obtinendum omnem successionem, nisi cootrarium doceatur bonus tex. io cap. licet ex quadam in fi. vbi doct. not. extra. de testi. Bart. in l. quod Senatusconsultũ. §. item per contrarium de lib. agno. in l. 1. §. ad quæstionem de libe. agno. & in l. non nudis in 2. lect. in fio. C. de probat. Alexand. consil. 181. num. 7. lib. 7. Castr. in consil. 151. viso puncto per to. lib. 1. & in l. noo epistolis. C. de probat. Felyn. in c. per tuas in fin. de probat. Dec. latè d. consil. 54. Afflict. decis. 25. in prioc. Crauet. consil. 249. num. 2. 3. Calca. consil. 8. num. 2. 3. Corn. consil. 1. co-
lum. 10. vers. nõ obstat. lib. 3. qui de communi * attestatur Alba. latè consil. 84. num. 21. & 22. & latiùs Menoch. de atb. iud. cas. 89. num. 69. 70.
6 71. & Rimin. iuo. consil. 168. nu. 13. † & hæc præsertim locum sibi vendicant, ex quo talis nominatio, & tractatus non semel, sed pluries, & non incidenter, aut propter aliud, sed principaliter, & propter se emanarunt, quibus casibus res omni caret scrupulo, vt apud præcitatos legere est, & Roland. consil. 22. 23. vsque ad numerum 29. & consil. 96. num. 47. cum seqq. volum. 3. & nouissimè Bursa. d. consil. 268. num. 19. vsq; ad nu-
7 merum 24. † Et vltrà tractatum, & nominationem, resultat ex actibus prædictis expressa quædam acceptatio, & admissio effectualis, cui nec ipse Domious Pallauicious si viueret, nec eius hæres contradicere potest, vt per Bursa. plenè d. consil. 268. num. 13. vers. 3. in conuincibiliter, & nu. 32. vers. septimò, cum concord. per eum adductis, & hoc pacto resoluuntur omnia in oppositum motiuata, nec vllus super eis remanet scrupulus.
8 Nihilomious † ex abundanti circa confessionem in libello emanatam, quam Bal. Alex. Dec. & alij in l. 2. C. de eden. asserunt non præiudicare confitenti in alio iudicio, quando est inter alias
9 personas, † aduertendum esset, quòd imò inter easdem personas fuisse dr̃ D. Pallauicini confessio; ex quo causa agebatur inter eum, & Dñm Octauianum, nunc autem inter vtriusq; hęredes vertitur, qui repræsentant defunctorũ personas, & illorum confessioni contradicere nequeũt per reg. l. cum à matre. C. de rei vend. Bal. cons. 29. in princ. & cons. 125. nu. 2. cũ vulg. & est in libello per eum producto coram excelso coos. de anno 1567. in processu fol. 351. Nec non, & in alio producto aliàs per D. Io. Ludouicũ eius patrem contra D. Ioan. Manfredum iuniorem D. Octauiani patrem, & per eundem D. Pallauicinum reproducto de anno 1563. in processu fol. 306.
10 Nec obstat, † qđ per procuratorem factæ fuerint hmõi confessiones, & propterea oon præiudicent, in alia causa, ẽt inter easdem personas, vt per Doct. in d. l. 2. & Rui. cons. 161. ou. 10. lib. 4. atq; Soci. cons. 122. nu. 7. li. 4. Quoniam non fuit
11 simplex † procurator, sed etiam Nuncius, prout omnes constitui solent ex cõi forma instrumentorum constitutionis procuratorum, Nuncij aũt confessio in omoi causa præiudicat, & in omni negotio. Bal. in l. 1. nu. 70. C. de confes. Dec. exaduersò citatus d. l. 2. num. 63.
Sed consimilis confessio processit ab ipsomet D. Pallauicino in p̃cibus porectis Sereoissimo D. N. pro obtinendo Commissario, qui cũ io tenutam, & possessionẽ feudi Polessini induceret, vna cũ D. Io. Baptista, & Octauiano, tanq̃ loci illius condomiois, & Marchionibus ad effectum, vt ait, continuandi io ea ꝑpetuò cũ oĩum sobole, & sic ipsos legitimos expressim fatetur, & feu-
12 di prędicti capaces. † Nec dubiũ quio confessio in supplici libello emanata plenè ꝓbet, & confitenti præiudicet, sicuti, & in libello iudiciali. l. cũ præcũ vbi gl. Sal. & alij C. de lib. cau. Et quidem
13 verè, † & realiter nõ aũt fictæ, vt dixit Soci. exaduersò citatus in cons. 122. n 8. li. 4. qui in hoc
14 certè decipitur, † nam tex. in d. l. cum pręcũ, quẽ pro vnico fundamento dicti sui allegat, ponderans in eo verbũ, intelligitur, qđ denotat fictionem, totum potiùs oppositũ probat; qñquidem nõ inqᵗ Imperator, quòd supplicans iotelligatur fateri illũ non esse seruum, de quo mentionẽ fecit, vt de libero, sed rñdens ipsimet supplicanti, ait, cõtra eũ qoi seruus non est, supplicasse te in-
15 telligis, † qđ interprętari debet, intelligere debes. i. scire debes iuxta tex. cum gl. in c. quacũq; 22. q. 5. & per cõsequẽs nõ interpręta ut verba supplicantis, sed ei significat, q̃d superinde ius di-
16 sponat. † Sed alia ẽt rõne confuoditur dictum Soci. quia verbũ intelligitur, in his q̃ sunt iuris, veritatẽ non fictionem importat Ias. in rub. sol. matr. nu. 7. Dec. in l. 1. nu. 19. C. vñ vir. & vxo. & nulli dubiũ quin iuris decisionẽ referãt illa ver-
17 ba, vt mox dixi. † Vera igitur resultat cõfessio ex illo supplici libello, & ita interprętatur gl. l. illam colligẽs ex ea, qoòd si q̃s in libello fatetur aliq̃d contra se, stabitur dicto suo, & Bal. in summario vbi & Sal. inqᵗ, assertũ in libello habet vim confessionis, & ei statur contra proferentẽ, & rursus n. 1. ait Bal. nota, quòd q̃s dr̃ cõfiteri, ꝯ in libello ponit, & non dicit intelligiẽ, & nu. 2. parificat cõfessionẽ in libello, & in positione factã, & nemini dubiũ, quin sit vera confessio positionũ. Deinde subiungens bonam distinctionẽ, inquit, quòd si libellus vel positio certũ cootinet, & pars nõ cõtradicit, resultat expressa confessio; quæ omnia veritatem ipsiꝰ cõfessionis denotãt, nõ fictionẽ,

aut

aut improprietatem. Meritò inter easdem personas præiudicare debet, etiam in alio iudicio, vt omnes fatentur, cum ergo assertio memorata D. Pallauicini certa sit, nec ei fuerit vnquam per aduersarios suos contradictũ, sequitur exinde effectus memoratus, quicquid Soci. nimium subtilizando asseruerit. Cæteri.n.fictam confessionem in resultante ex contumacia, vel ex statuti dispositione exemplificant; neminem autẽ vidi, qui confessionem factam in libello supplici, vel iudiciali fictam appellet, prçter eum, qui falso nititur fundamento, vt probauimus. Et ex his sublata remanent doctissima motiua Illust. D. Iudicis. L. D.

S V M M A R I V M.

1 *Defensionis facultas alicui auferenda non est.*

2 *Exemplum productum cõfirmari potest per autbenticum postea productum.*

3 *Producẽs instrumentum citare debet partẽ, & terminus statui debet ad opponendum.*

4 *Citatio partis ità requiritur in cõfirmatione actus, sicut in ipso actu, sed distiague, vt infra nu. 41. cum sequentibus.*

5 *Testibus iuratis in termino, si post terminum examinentur, citatio partis requiritur, sed contrarium vide inf. num. 29. cum seqq.*

6 *Testes, & Instrumenta in iudicijs à pari procedũt.*

7 *Substantia actus ea est, sine qua actus ipse consistere nõ potest, & quod nõ tendit ad substantiandum, sed tantùm ad conseruandum, vel probandum, non est de substantia.*

8 *De substantia actus est, quod contemporaneè cum eo concurrere debet, non quod actum sequitur.*

9 *Instrumentum ab initio validum, potest, mortuo notario, à quocunque alio notario authoritatem habente, expleri, ac etiam à pluribus notarijs concessionem habentibus, etiam diuersis tpibus.*

10 *Subrogatum sapit naturam, & parit effectũ eius, in cuius locum subrogatur.*

11 *Notarius subrogatus in locum mortui ad explendũ instrumẽtũ, iuris fictione dicitur idẽ notarius.*

12 *Equipollentium idem est iudicium.*

13 *Hares non põt impugnare confessionẽ authoris sui.*

14 *Instrumentum semel productum impugnari vlteriùs non potest.*

15 *Demonstrationes plures vincunt vnam.*

16 *Omissio, vbi non vitiat, nec erronea expressio vitiare debet.*

17 *Clausula (super quibus) & clausula (nõ se astringens) operantur, vt non cogatur quis omnia deducta probare, sed ea tantùm, quæ ad victoriam sufficiunt.*

18 *Relatum est in referente.*

19 *Instrumento producto, si pars aduersa terminum petit ad opponendum, tenetur producens, illud exhibere, & dimittere Iudici, vel actuario pro illo ostendendo; & si contineat extranea à negotio de quo agitur, pars tantùm illi legitur, quæ ad rem pertinet, non verò datur plena copia, termino aũt elapso, nõ auditur ampliùs opponere volẽs.*

20 *Producto Instrumento, si pars sinè citatione illius notitiam habuit, & terminum ad opponen. non petijt, tenet productio, & perfectè operatur.*

21 *Fallit in criminalibus, in quibus dari debet, aut saltem offerri terminus prædictus.*

22 *Exemplum producere sufficit in termino probatorio, & post terminum originale, seù autbẽticum, & probatio adscribitur eo casu ipsi exemplo, vtì confirmato, non confirmanti, ex communi, & sequentibus.*

23 *Finis si habet necessariam consequentiam ad initium, tunc spectatur initium, & non finis, & adeo retrotrahitur finis, vt illo primo tempore totaliter actus factus iudicetur, & secundùm illud reguletur.*

24 *Testes iurati in termino, possunt post terminum examinari.*

25 *Amplia etiam in loco sacro.*

26 *Amplia etiam in tempore feriato.*

27 *Et eo casu refertur eorum depositio ad locum, & tempus iuramenti, est communis practica, & communis opinio.*

28 *A productione testium rectè arguitur ad productionem Instrumentorum.*

29 *Citatio partis non requiritur quando testes iurati in termino, examinari debent post terminum, aduersùs id quod supra dicebatur, num. 5.*

30 *Citatus ad videndum iurare testes, si interesse noluit, non citatur vlteriùs ad examen.*

31 *Actus contentiosæ iurisdictionis in loco sacro expediri nequit.*

32 *Citatio pro die feriata fieri non potest.*

33 *Examen testium in ciuilibus, Parmæ committitur notario partium confidenti.*

34 *Qui est merus executor, Et citare non potest.*

35 *Practica fori Parm. producendi verbaliter Instrumenta parte citata in termino, & ea postmodum consignandi actuario extraiudicialiter ad effectum ostendendi parti, vt ea possit impugnare si libuerit.*

36 *Iudex potest de practica, & stylo fori extraiudicialiter, & in thalamo se informare, & illũ seq.*

37 *Quod quisque iuris in alium statuerit ipse eodem iure vtatur.*

38 *Practica prædicta producendi verbaliter tantùm Instrumenta in termino, non est à iure aliena.*

39 *Ac etiã consignandi ea notario parte non citata.*

40 *Confirmatio actus penitus nulli, & inualidi citationem partis requirit, prout actus ipse.*

41 *Imò confirmationis nomen non meretur, quia quod nullum*

nullum est, confirmari non potest.

42 *Confirmatio actus validi, qui tamen mediante alio perficitur, iustificatur, ac roboratur, citationem non requirit.*

43 *Termino dato ad producendum, & examinandum testes, non sufficit eos in termino iurari facere, sed requiritur, quòd etiam examinentur intra terminum.*

44 *Et citatio ad vtrunque actum requiritur?*

45 *Non tamen separatim, sed sufficit vnica citatio ad vtrumque actum.*

46 *Bero. in cap. licèt causam num. 86. cum seq. declaratur.*

47 *Magistratus qui potest procedere sola facti veritate inspecta, citationem quandoq; omittit coram alijs iudicibus necessariam.*

48 *Iudex potest ferre sententiam relatiuè ad Instrumentum, de quo in actis fuit facta mentio, licèt in actis non productum.*

Pro PerIllust. D. D. Pallauicinis Polesini Condominis.

EPITOME.

De productione exempli, ac de productione verbali instrumenti in termino probatorio, & productione reali authentici, post terminum subsequente, multa notabilia traduntur. Nec non de examinatione testium, post terminum, qui iurauerunt in termino, quæ omnia in praxi quotidiana sunt.

RESPONSVM LXXXII.

Plura subtilissima dubia mouet Illust. D. Auditor Ciuilium, & Consiliarius Ducalis contra Illust. Dños Iulium, & consortes Pallauicinos ad impugnandam probationē resultantē ex Instrumēto priuilegij per eos producto contra Illust. D. Hæredem Ill. q. D. Pallauicini, quibus doctè admodum responsum video per Excell. D. Zobolum, adeoquòd sola subscriptione contentus esse deberem, sed nè labori pepercisse videar, illis saliē occurrere decreui, in qbus (vt audio) plus aliquantulum hæsitationis habent Illust. & excelsi

1 Patres de consilio, videlicet super duobus punctis, quorum primus est, de productione Instrumenti authentici diuersæ formæ, in subscriptione Notarij, ab exemplo prius producto. Exemplum.n. extractum, & expletum dicit (per Antonium de Gerardis) authenticum autem extractum dicit (ab Archiuio Mediolani per Ioan. Bap. à Montiū) Vndè triplex oriri vr̃ difficultas.

Prima, quòd istud authenticum extra terminū productum, non pōt confirmare productionem exempli, quia non est idem, sed diuersum.

1 Secunda, quia tolliur facultas aduersario opponendi contra istud authenticum, quod est auferre defensionem contra l. defensionis facultas. C. de iu. fi. lib. 10. cum vulg

2 Tertia, quia exemplum non fuit productū, sub nomine exēpli, sed sub nomine authentici, in publica, & authentica forma; Quocirca dici nō potest exhibitionē authentici confirmare productionem exempli, iuxta doctr. Bald. in c. 1. de fid. Instrum. cum concord. quia potiùs diceretur confirmare aliud authenticum inualidum.

Aliud verò dubium cadit super omissa citatione in productione authentici, & hoc etiam triplici nititur fundamento.

3 Primò, quia in omni productione Instrumentorum pars citari dēt, ac dari ei terminus ad opponendum iuxtà doctr. Bart. in tract. ad reprimendum in glo. de plano, num. 3. Et hoc nè facultas defensionis auferatur, vt sup.

4 Secundò, quia productio originalis fit ad confirmandam probationē exempli, iam producti, & in confirmatione actus ita reqritur citatio, sicut in ipso actu per l. adoptio, cū l. seq. de adop.

5 Tertiò per optimū simile, de quo per Bero. in c. licèt causam, num 86. de probat. vbi velle vr̃, quòd in examinatione testium iuratorum in termino, quæ post terminum fieri pōt, requiratur

6 partis citatio. † Vndè, & in productione Instrumenti idem inferri vr̃, cum præsertim testes, & Instrumenta in iudicijs à pari procedant. l. in exercendis. C. de fid. instrum.

His tamen minimè obstantibus, contrarium in vtroque puncto firmiter tenendum est.

Et quoad primum, pro fundamento intentionis Illust. DD. Pallauicinorum, Præmitto in facto; Quòd tota substantialis series, integerq; tenor authentici exhibiti, concordat de verbo ad verbum, cū exēplo producto, & oēs hēt demōstrationes expressas in productione ipsius exēpli. Est.n. Instrumentum feudalis inuestituræ de omnibus bonis, & iuribus Polesini, & Costemezanæ, aliàs factæ, per q. Excellentiss. Ducē Franciscum Sfortiam, q. D. Ioan. Manfredo Pallauicino, qui fuit vnus ex septē filijs Mag. Rolandi, pro se, & descendentibus in perpetuum, masculis, legitimis, & naturalibus tm̃, rogatum de anno 1458. sub die 2 Iunij, per q. D. Cichum Simonetam tūc Ducalem Secretarium, & in his consistit substantia Instrumenti. † Est.n. substātia actus, id sine quo actus consistere non potest, & illud quod nō tendit ad pbendum esse actui, sed conseruandum, vel probandum, non est de substātia. Bal. in l. ēi. C. de execut. rei iudic. Dec. in l. edita, nu. 30. 40. C. de eden. Item substātia, illa est, quæ non potest contingere, nisi vno modo, &

do, & quod diuersis modis contingere potest, est accidens. Bal. in l.prima, nu.4. C. de execu.
8 rei iudi. † Pariterq; de substantia actus illud dr. Quod contemporaneè cum ipso actu concurrere dẽt, non quod actũ sequitur Ias. in l. vniuer-
9 sa, num.10.11. C. de præcib. Imp. offerr. † At Instrumentum ipsum, habuit suum esse, & robur vsque ab initio, & expletio deinde fit ad probãdum tantùm, & diuersimodè fieri potest, nec est de necessitate cõtemporanea Instrumento, ergo remanet in puris terminis accidentis, vndè sequitur, quòd per variationem istius accidentis, Instrumentum nullo modo varietur, sed idem semper sit, l. certi conditio, in princ. cum not.ff.si cert. petatur, Baptista à S.Blasio in tracta. correlat. num.54. Hinc infero nihil interesse vtrum ab vno, vel alio notario extractum, & expletum fuerit post mortem notarij rogati, dummodo notatius ille commissionem, & authoritatem habuerit extrahendi, quia semper habetur pro authentico, & fidem habet Instrumenti publici authentici, eo quia concessionarius, quicunque ille sit, personam repræsentat notarij mortui, qui illud rogauit, & in eius locum subrogatus dicitur, c. cum P.Tabellio. vbi Canon. omnes, extra de fid. Instrum. & Legistæ in anthent. si quis in aliquo, vbi Ias. num. 5. in fin.Dec.num.26. & Cagno. nu. 69. C. de eden. Quocirca si vno tempore vnus notarius hanc facultatem habuit, & alius alio tempore, vt in casu nostro, nulli dubium, quin extractum ab vtroq; dicatur idem instrumentum, & eandem habeat fidem, cum vterq; repræsentet eandem personam. Quemadmodum enim si notarius rogatus duo ex pleuisset Instrumenta eiusdem tenoris, nihil differret vnũ ab alio, sed par vtriusq; fides esset, ita, & in casu prædicto dicendum, ex
10 quo subrogatus sapit naturam, & parit effectum eius in cuius locum subrogatur, l. si eum. §. qui iniuriarum. ff. si quis caut. §. fuerat insti. de act.
11 l. 1. C. de rei vxo. † quinimo cum repræsentatio, de qua Doctores præcitati loquuntur, importet fictionem iuris. Alex.consil.204.num.7. in secundo. Abb. consil.85. num. 6. lib. primo. Rub.consil.39.num.5.& consil.85.ad fin. Concludendum est vtrunque Instrumentum in præsenti casu iuris fictione expletum propriè dici debere ab ipso Cicho, & per consequens nil in-
12 teresse vtrum exhibeatur vnum, vel aliud; † & sanè si vnum æquipollet alteri, de quo non est, quod dubitemus, nihil refert, quid ex æquipollentibus fiat, l. fideicõmissa. §. si vni, & ibi Bart. de leg. 3. l. mulier, in princ. ff. ad trebell. nam æquipollentium eadem est disciplina, & idem iudicium, l.si mater, cum glo. & Bart. C. de institut. & substitut. sub condit. fac. Clemen. exiui de paradiso. § cum autem, vbi Card. de verb. signif. cum simil.

Secundò datò non concesso, quòd accidens illud, seu qualitas accidẽtalis Instrumenti, quòd ab vno notario potiùs, quàm ab alio expletum fuerit, possit aliquid operari ad illud indicandum, & demonstrandum, & per consequens Illustrib. DD. Pallauicinis, aliquid prodesse posset ostendere, quòd tale Instrumentum aliàs extractum, & expletum fuisset per Antonium de Gherardis, quod nunc expletum fuit per Montium, certè hoc ipsum clarè probatum reperitur per confessionem Illust. quon. D. Pallauicini authoris Illust. D. Aduersarij in actis productam,
13 † cui non potest hęres contrauenire. Auth. quod
14 obtinet. C. de probat. cum vulg. † Nam quod in actis semel productum, & scriptum reperitur, negari vlteriùs non potest, quia fidem inde assumpsit. l. fin. vbi Bart. & alij. C. de fid. instrum. Paris. de reassump. instrum, rub. 20. nu.4. & 19. Et præsupposito etiam tertio loco, quòd non constaret de tali confessione, nec aliunde probaretur instrumentum hoc aliàs expletum fuisse per Gherardum, esset vna falsa demonstratio adiecta in productione ipsius Instrumenti, quæ triplici ratione non vitiaret.
15 Primò, quia octo, & ampliùs verificantur de expræssis in eadem productione, quo casu succedit vulgata doctrina Bart. in l. demonstratio falsa, ff. de condit. & demonstr. quæ communiter * est recepta, teste Bero. in sua quæst. 48. nume. 6. in fi. Tot etenim demonstrationes verificatæ rem certam demonstrant, & paucioribus præualent repugnantibus. Castr. Socin. & alij in l. in testamento eod. titulo, Socin. in l. si quis in fundi vocabulo, num. 6. de leg. 1. Alex. consil. 73. nume. 43. lib. 3. consil. 41. in fin. lib. 4. consil. 35. nume. 5. & consil. 38. num. 4. in quinto. Craue. consil. 269. num. 5.
16 Secundò, quia productio Instrumenti facta sinè illa demonstratione, valuisset, hoc est si productum fuisset sinè commemoratione Notarij extrahentis, sufficeret enim illud posteà ostendere in forma probante, & authentica, prout ostensum, & exhibitum fuit. Vndè succedit alia communis * conclusio, quòd vbi omissio non vitiat, nec erronea expræssio vitiare potest. l. 1. circa princ. C. de rei vxo. ac. l. patronus. §. 1. & 2. de leg. 3. glo. & Scrib. in d. l. si quis in fundi. Bart. in d. l. demonstratio in 7. q. vers. si. n. omissio. Rom. latè consil. 497. nu. 6. 7. & ibi Mandos. in addit.
17 Tertiò, quia productio libelli, & productio iurium Illust. Dominorum Pallauicinorum habent clausulas salutares super quibus, &c. & non se astringens, &c. quæ operantur, vt non cogantur quis omnia deducta probare, sed illud tantũ, quod ad victoriam sufficit, vt per Cels. in tract. clau. sub rub. de clau. iudi. in ver. non se astringens, & in vers. super quib. Ias. latè in §. omniũ, à nu. 147. vsque ad num. 162. Instit. de actio.

Vltimo

Vltimo loco pro maiori Excelsi Consilij satisfactione, in relectione processuum adnotaui, quòd in supplicatione per Illust. Dominos Pallauicinos porrecta Serenifs. Domino Duci nostro, pro obtinenda huius causæ commissione, & deinde coram Excelso Consilio præsentata, & reproducta, nec non & in libello postea oblato, & in productione iurium reproducto, producti fuerunt processus acta, & iura omnia prioris iudicij, summarijssimi, inter easdem partes agitati, in quibus Instrumentum feudalis inuestituræ prædictæ absque mentione Notarij extrahentis, productum reperitur. Vndè sequitur, quòd sub eadem forma dicatur quoque in præ-
18 senti iudicio productum, † ex quo relatum est in referente.l.asse toto.ff.de hæred.insti.authen. si quis in aliquo, cum not.C. de eden. Ideo cessat omnis hæsitatio, atque hæsitationis materia. His autem præmissis, manifesta insurgit contrariorum solutio, nam primum rollitur, eò quia non est diuersum Instrumentum authēticum ab exemplo, sed idem in substantia, quod sufficit; Imò verò idem in omnibus, & per omnia dici potest iuris fictione,ex quo ambo notarij extrahentes subrogati fuerunt in locum D. Cichi, & illius personam repræsentarunt, vel saltem per æquipollens, vti in primo fundamento latè deductum fuit; Item de identitate constat, mediante confessione quon. Domini Pallauicini, vt in secundo. Et quatenus diuersitas aliqua considerari posset ex variatione illius qualitatis accidentalis, non tamen causatur aliqua incertitudo, circa Instrumentum productum, stantibus per multis alijs demonstrationibus verificatis,& stante quòd illius expressio omitti poterat, vt in tertio fundamento. Vltra quòd productio facta fuit cum illis clausulis, quæ releuant producentem ab onere probandi non necessaria,vt ibidem in fi. diximus.

Ad secundum de facultate opponēdi,& defensione sublaris D. Aduersario,in quo videtur negotij pondus consistere; Tutissima patet responsio; nā illud rectè negatur, Certum est namque Illust. Dominum Comitem hæredem d. Pallauicini, postquam vidit Instrumentum authenticū, de quo supra, potuisse illi opponere,prout etiam opposuit, quamuis indebitè, & adhuc posset, vt reor, opponere, præsertim quia coram Excelso Consilio res agitur, & nondum illi statutus fuit terminus aliquis ad illud impugnan-
19 dum, † prout regulariter statui solet,vbicunque pars contra quam Instrumenta exhibentur petit, & illis opponere intēdit; quo casu pars producens, si ea penes se habet, tenetur realiter producere, & apud Iudicem, vel actuarium dimittere, vt eius copia aduersario petenti fiat, nisi plura contineat capitula,quorum aliqua negocium de quo agitur, minimè tangant, quia tunc ea pars tantùm legitur aduersario, quæ ad rem pertinet, non verò datur copia, & elapso termino sic vtsup. statuto, pars opponens ampliùs non auditur tex. est in terminis in cap. accepimus, vbi gloss. in ver. vlteriùs arguendi,& in cap.seq. extra de fide Instrument. & ibidem Scrib. omnes, Spec. in tit. de instrum. edi. §.videndum restat, num.9.& 19. latè Gem. omnino videndus, in consil. 98. in primo dubio, Afin. d. §. 22. cap. 8.

20 Si verò pars contra quam producta fuere Instrumenta non petat copiam cum termino prædicto, postquam eorum notitiam, sinè citatione habuit, tenet productio, & perfectè operatur per notab. doctr. Bald. in l.fi quando, in fin. C. de restib. per quam ita in terminis terminantibus limitando regulam,in oppositum adductam tradit Ias. in l. properandum. §. fin autem reus, nume. 5. in fin. C. de iudi. & Felyn. in d. cap. 2.
21 num. 31. ad fin. extra de testibus. † Decif. Pedemont. 1. num. 46. & 47. vbi ad causas ciuiles tantùm, dictum hoc restringit, cum in criminalibus dari debeat, aut saltem offerri, etiam non petenti.

Ad tertium, quòd productio facta, cantet de authentico, non de exemplo. Dicitur quòd nihil potest officere. Nam aut re ipsa, & effectualiter productum fuit authenticum, de quo scriptura productionis loquitur, aut exemplum tantùm, aut verbalis fuit productio.

Primo casu Domini Pallauicini habent Intentionem fundatam vsque ab initio; Secundo casu, illam fundant superueniente exhibitione authentici confirmantis productionem exempli; In tertio verò idem, per ea quæ infra pleniùs dicentur in secundo dubio. Et hæc quoad primum satis superq; sufficere videntur.

Circa secundum autem principale dubium, Pro fundamento intentionis Illustrium Dominorum Pallauicinorum, quòd in productione, siue exhibitione authentici pro confirmanda fide exempli, iudicialiter, & in termino producti, non requiratur vlteriùs citatio partis.

22 Præsupponenda est in primis illa vera, & communis * sentētia,quòd producere sufficiat exemplum Instrumenti in termino probatorio, & post terminum originale, siue authenticum. Quodq; probationis virtus eo casu adscribatur ipsi exemplo, vti confirmato, non autem originali, fidem illius exempli confirmanti; cuius opinionis antesignanus fuit Bald. in p. 1. in principio, extra de fid. Instrument. quem sequuntur ibi Canon. & præsertim Dec. colum. 1. ac Felyn. in cap. licèt causam, sub num. 18. versic. Limita quintò, de probat. & ibidem Dec. nume. 178. & in authent. si quis in aliquo, in principio, per illum text. C. de edend. in consilio 467. nume. 15. & in consilio 539. nume. 7. 8.

Marf.

Marſ.ſing.113.in fi. Gemin. conſil.98.in primo dubio, omnino videndus, Iacob. de S. Georg. in l.quicunque, num.3.de fid.inſtrum. Cagnol. in d.authenr.nu.11.12.& ſeq. Contar. in l. diffamari, amplia.14.nu.91. & Bar. in ſuo tract. de temp. vti. c.11. nu.8. verſ. ſimile vbi terminus Aſini. in praxi.§.27.cap.7.per tot.

Pro qua opin. ponderant ſupradicti patres bonum tex.in l.ſi donatæ.§.1.ff.de dona.& in d.
23 authen. ſi quis, † quibus addi poteſt, l.damni,§. Sabini, de dam.infect. ex quo Bart.& alij regulam firmant, quòd quando finis habet neceſſariam conſequentiam ad initium,tunc attēditur, & ſpectatur initium, & non finis concord. text. in l.3.§.ſuo, vbi Bart. in ſum. & cæteri Scrib. ff. de mino. in l.Imperator, in fi.ff.de ſtat. hom. & inquit Rom. in conſ.443.Quoad primum nu.7. finis talium actuum adeo trahitur ad ſuum initium, vt illo primo tempore totaliter factus iudicetur, & ſecundùm illud reguletur.
24 Adducunt inſuper optimum ſimile de teſtibus iuratis in termino,qui poſt terminum examina-
25 ri poſſunt, etiam in alio loco, † quantumuis ſacro,Bart.in l.2.in fi.C.de Sacroſ.Eccl.& ibi Bal.
25 nu.7. † nec non alio tempore,etiam feriato,glo. & Scrib.in clem.1.de off.deleg. Gemi. conſ.98.
27 col.2. Specul.in tit. de fer.§.2.nu.6. † Et eorum depoſitio ad locum, tempuſq; iuramenti trahitur, & facta fingitur, vt poſt prædictos egregiè diſputando ad partes cōcludit Rom. d.cōſ.443. in 1.dub.& in d.§. Sabini, nu. 10. quem vnà cū permultis alijs refert, & ſequitur Marſ. d. ſing. 113. & Franc.Curt. in tract.de teſtib. concl. 33. vbi tefert in fin. verbis. Ang. affirmantem hanc eſſe practicam.Cur. Rom. & totius mundi,Calder.conſ.1.de teſtibus. Dec.in d.c.licèt cauſam, num.135.cum plurib.ſeq. Pract. Papien.in forma oppoſ. contra teſtes, poſt publicat. in verſ. ſunt q; n.16. qui de communi * quoque practica atteſtaē Maran. in ſuo Spec. par.6. actu 3. n.19. & actu 6.nu.4. Aſin. in praxi. §.22. c.5. num.2. Et iſta eſt cōis opinio, prout poſt multos citatos, concludit Fely. in d. c. licèt, num.19.in fin.
28 Et quod à productione teſtium, ad productionem Inſtrumentorum, & è contrà, rectè arguatur, vt in contrarijs dicebatur, tradit in terminis Caſtr.conſil.247.In cauſa quæ vertitur Saonæ, colum. 2. verſ. Item probauit, lib.1. Marſ. d.ſing.113. Dec. d.c.licèt cauſam, num.138. & Aſin. loco proximè citato, ſub nu.2. & in fin.
29 Nec opus eſt alia citatione partis, quando teſtes formiter iurati in termino, debent poſt terminum examinari, vt multis probat rationibus, Bald. in c.2.num.9. de teſtibus, & ibidem Fely. num.17.ad fi. & idem Fely. in d.c.licèt cauſam, ſub nu. 20. in vltima limit. & Rom.d.conſ.443.
30 ſub nume.6. † Vndè eſt quòd citatus ad videndum iurare teſtes, ſi noluit intereſſet iuramento non citatur vlteriùs ad examen, quia vnicus actus reputatur, ſed recipiuntur quandocunque eorum dicta, etiam poſt terminum bona glo. in d.c.2. in ver. noluerit, & ibi Abb. nu. 10.& alia glo.in l. ſi quando.§.1.in ver.noluerit. C.de teſtibus. Maran.d.actu 6. num.4.

Hinc etiam eſt, quòd examinationis actus expediri poteſt in loco ſacro, vt retulimus, quod fieri non poſſet, ſi citatio requireretur, quo-
31 niam eſſet actus cōtentioſæ iuriſdictionis, † qui in loco ſacro expediri nequit, d.l.2.vbi Bar.Bal. & Caſtr.C.de Sacroſanct. Eccleſ. Et pariter recipi poſſunt dicta teſtium, cunctis diebus etiam feriatis in honorem Dei, per ſupradicta, quod non promitteretur,ſi citatio partis requireretur,
32 † quæ pro tali die feriata fieri non poteſt. l. omnes Iudices, & l.dies feſtos, cum materia. C. de fer. & c.fi.vbi Scrib. extra eod.tit.
33 Supradicta verò tantò magis obtinent, quando Iudex non eſt, qui perſonaliter teſtes interrogat, & examinat, ſed alius ab eo deputatus, vt in hac noſtra Ciuitate ſeruatur, in qua in ciuilibus notario partium confidenti committitur
34 examen teſtium, † qui eſt merus executor, & iuriſdictione carens, ita quòd nec etiam citare poſſet, ſi vellet, vt in terminis tradit glo. præallegata in Clem.1. de offic. deleg. Ex quibus rectiſſimè concluditur, quòd ſicut in examinatione teſtium iuratorum non requiritur partis citatio, ita nec in productione authentici Inſtrumenti, poſt exemplum ſic vt ſup. productum.
35 Secundò principaliter adducitur communis ſtilus, & practica huius fori Parmeñ. nedum Illuſtribus D.D. Conſiliarijs notiſſima,ſed omnibus etiam parumper in eo verſatis; Nempè producendi verbaliter omnia iura parte citata in termino ſtatuti, & illa poſtmodum dandi, & conſignandi Notario ſoli, extraiudicialiter, & abſque partis citatione, ad effectum vt pars ea
36 poſſit inſpicere, & (ſi voluerit) impugnare, † Et vltra quòd notoria, & vulgatiſſima eſt iſta communis practica, & ſtilus, poſſunt ijdem Illuſtres Domini in thalamo ſuperinde informationes accipere, vt in terminis ſcribit Aſin. poſt innumeros relatos in ſua prax.§.22.cap.16.in fi. Et talis ſtilus attendendus, & ſequendus eſt, vt per eum ibi in tertia limitatione, vbi multos citat concord. quem etiam ſequutus eſt, approbauitq; Illuſt. Dominus Comes Aduerſarius in præſenti iudicio, in quo iura ſua verbaliter produxit, iudicialiter ſub die quarto Maij 1579. & nunquam ampliùs citauit Illuſtres Dominos Pallauicinos pro reali productione. Nimirùm indebitè conquæritur ſe non fuiſſe citatum in
37 reali productione iurium partis aduerſæ. † Quia quod quiſque iuris in alium ſtatuerit, ipſe eodem iure vti debet, rubr. & toto titulo.ff. quod quiſque iur. cum vulg.

Sequuti

Sequuti fuere Illust. Pallauicini, necnon, & Illust. D. Auditor Ciuilium deputatus ex forma constitutionum ad instruen. processum, in actu celebrato sub die 24. Nouembris 1579. in quo ad instantiam ipsorum statuit terminum dietũ quindecim Ill. D. Hæredi prædicto ad producendum realiter iura, verbaliter producta, quæ tamen nunquam exhibuit citata parte.

38 Memoratamq; practica producendi verbaliter tantùm in termino, non est à iure cõi aliena, vt colligitur ex relatis per Asin. d. §. 22. cap. 5 & signãter decis. Rot. 32. de iud. in nou. † Pariterq;

39 practica consignandi scripturas, & iura soli notario à iuris trramite non videtur recedere, p ea, quæ tradit plenè Dec. in c. qñ contra, num. 16. cum seq. de probat. vnà cum permultis cumulatis per Asin. d. cap 16. num. 12.

Si ergo facta verbali productione tantùm, non requiritur alia citatio pro reali, multò minùs requiri potest, quando exemplum saltem in termino realiter productum reperitur, vt in casu nostro authen, multò magis, &c.

Quibus sic præsuppositis, nõ obstant contraria; Nam ad primum dicitur, nullo modo tolli defensionem aduersario, quia potuit, & adhuc põt petere sibi statui terminũ ad opponendũ Instro, & eius habere copiam vtsup. quamq̃ re ipsa iam habuit, & opposuit q̃cquid potuit, vt diximus.

40 Ad secundum de confirmatione, clara pater responsio per infrascriptam distinctionem, Aut n. confirmatur actus citationem requirens, q priùs erat nullus omnino, & inualidus, & tunc citatio necessaria est, vt in actu ipso principali; Quia prior ille actus non est in consideratione, nec vllum potest operari effectum. Marf. in l. de vnoquoq; nu. 50. de re iud. & in sing. 274. incip. li-

41 cèt. † Imo verò confirmationis nomen nõ conuenit, quia quod nullum est cõfirmari non põt, sed potiùs est actum denuo facere, Bart. in l. & quia, de iurisd. omn. iud. Bald. in l. 1. C. de codicill. Dec. in rub. extra de confir. vti. vel inuti. num. 2. vsq; ad n. 6. Et ita procedunt l. adoprio, & seq. in quibus de cõfirmanda adoptione nul-

42 la penitus, & inualida tractatur. † Aut verò actus p̃dictus confirmandus, est validus, & robur obtinet, sed mediante alio p̃ficitur, & iustificatur, vt in casu nostro, quo productio exempli facta in termino probatorio, est valida, & efficax, & cui exemplo virtus p̃bationis adscribitur, non verò authentico roboranti, & iustificanti, & tũc citatione opus non est, per ea quæ scribit Bald. in marg. in ver. confirmatio, vers. 4. & Gabr. tit. de citatione, conclus. 1. num. 495. post Innoc. & Guid. quos refert, & iste est casus noster.

Et ita etiam procedit, quod de examinatione testium dicebatur, post terminum facienda, quo mediante perficitur eorum testimonium, & executioni demãdatur promissio, & obligatio facta tempore iuramenti de veritate dicenda, & nihilominùs sinè citatione partis expeditur per supradicta.

43 Ad tertium, & vltimum de doctrina Bero. in d. c. licèt causam, num. 86. animaduertant quæso Illust. DD. Consiliarij, ipsum loqui in diuersis terminis, nẽpe In casu quo terminus non erat datus ad probandũ simpliciter, vt in nostra specie, sed ad producendum, & examinandum testes, quem casum prosequitur, à num. 79. vsque ad nume. 86. tenens, & multis rationibus probans, non sufficere testes, tunc in termino iurare, nisi etiam deponant, cum terminus expresssim cantet ad examinandum, quo elapso, præclusa est via examini.

44 Et licèt eodem retento themate, inferat deinde Bero. num. seq. citandam esse partem, non solùm ad videndum produci, & iurari testes, sed etiam ad illorum examinationem, & ita communiter practicari, nõ propterea repugnat conclusioni Bald. & aliorum de quibus supra. Tùm quia stante termino dato ad producendum, & examinandum, rationabiliter citatur pars ad vtrumque actum, vt intelligat nil eorum omitti, quæ Iudex intra tempus limitatum fieri mãdauit, nè possit deinde opponere, quòd extra illud testes examinati fuerint. Quæ ratio cessat in casu nostro, in quo terminus ad probandum tantùm datus est, intra quem sufficit testes iurare, cum virtus probationis in iuramento consistat, ad quod depositio refertur, & retrotrahitur, vt Bald. & alij latè probant, nec potest eis obijci, quod in termino non deposuerint per

45 supradicta. † Tùm etiam quia non præsupponit Bero. duas fieri debet citationes, alteram scilicet ad videndum iurare testes, & alteram ad videndum eos examinari, nam vltima feruiret de vento (cum citatus non possit interesse examini) quod fit secretò, & partibus ipsis absentibus, l. nullum, & l. si quando, vbi gloss. & Docto. C. de testibus, glo. & Docto. in d. c. 2. de testibus.

46 † Præsupponendum est igitur ipsum loqui, de vnica citatione ad vtrumq; actum. Separatim autem ad videndum testes deponere superflua, & inutilis esset, ergò omittenda, quoniam lex, & natura nihil frustra operantur, l. hæc stipulatio. §. diuus. ff. vt lega. no. caue. l. qui bis idem, de verb. obligat Ex quibus apertissimè patet Bero. hucusq; nihil aduersari intentioni nostræ.

Verùm, quia sub nu. 86. in fi. ver. subdit p̃dicta etiam procedere in tertio casu ab eo, post Abb. proposito, vcz quando datus fuit terminus ad probandum simpliciter, & allegat Bart. & Roman in d. §. Sabini, considerare debemus, ipsum habere relationem ad ea tantùm, quæ dixit non in illatione prædicta, sed in principali articulo, in quo tenuit non sufficere testes in termino iurare,

iurare, præsertìm quando producens non protestatur per se non stare, sed per Iudicē in his etenim terminis loquuntur. Bar. & Rom. ab eo cit. tati, ideo sūt allegata intelligi, & declarari dn̄t, iuxta doctr. Bart. in l. non solùm. §. liberationis, de libera. lega.

Et si aliter ipsum Bero. intelligeremus, malè sētiret, & nihil pro dicto allegaret, sed finè lege, & authoritate loqueretur cōtra tot præclarissimos authores, & innumeras ferè rationes, & vrgētia fundamenta ab eis adducta, & contra denique communem * opi. & cōem totius orbis practicā per eosdem relatam, quā in patria nostra vigere nemo ignorat. Retorquetur igitur argumētum contra aduersantes, nam si in examine testium fiendo, post terminum probatorium, citatione opus non est, vt ipsi erroneè, præsupponebant, ergo nec in productione authentici, post exemplum in termino productum.

Sufficit itaque dimissum fuisse pęnès notariū, qui eius copiam parti fecit, & sufficeret etiam in quacunque causa, coram Iudicibus ordinarijs
47 pendente, per supradicta. † Multò magis autem sufficere dēt coram excelso Consilio, quod potest quandoq; ex facultate procedendi sola facti veritate inspecta, citationem ēt omittere, corā alijs Iudicibus necessariam, per ea quæ scribit Marsil. in d. l. de vnoquoque, num. 88. & refert Gabr. in suis conclus. tit. de cita. concl. 1. n. 341.
48 & seq. concord. adducens. † Sed nec omittendum, quòd ex eo solo, quòd in actis mentio facta sit de Instrumento p̄dicto, posset validè ferri sententia relatiuè ad ipsum, quāuis in actis nullo mudo productum fuisset, per doctr. Saly. in l. 3. nu. 2. C. de sent. quæ si. cer. quan. profer. vbi ēt Bal. nu. 12. Alex. in l. ait prætor. §. 1. nu. 12. per illum tex. ff. de re. iud. & Fely. in c. cum venerabilis, nu. 41. post Innoc. & alios adductos, extra de except. Tot autem concurrentibus, quot sup. vidimus, cui dubium, quin alacri animo sententiam suam Excelli Patres, iuxta formam, & dispositionem ipsius Instrumenti producti, & reproducti per Illust. Dominos Pallauicinos proferre debeant?

SVMMARIVM.

1 *Allodialia omnia præsumuntur, nisi feudalia probentur.*
2 *Amplia etiam in castro cum iurisdictione concesso à Principe, & pertinentijs.*
3 *Amplia quoque si dignitas comitatus, aut alia Regalis vnita sit.*
4 *Dacium etiam allodiale præsumitur.*
5 *Res solita vendi, aut insolutum aßignari pro libera, & allodiali talis præsumitur.*
6 *Regalia licèt finè Principis cōceßione poßideri nequeant, non tamen feudalia præsumuntur.*
7 *Regalia nedum poßideri possunt, sed ēt præscribi.*
8 *Quem de euictione tenet actio eūdem agentem repellit exceptio.*
9 *Periurus à limine iudicij repellitur.*
10 *Amplia nedum quando directo quis periurus est, sed etiam vbicunq; periurium quoquomodo causam tangit, de qua agitur.*
11 *Precium rerum ex reddito tantùm non debet iudicari, & æstimari.*
12 *Res tantum valet, quantum vendi potest.*
13 *Licitatio iustum rei precium, seù redditū indicat.*
14 *Non tamen præsumptionem iuris, & de iure facit, sed vehementem.*
15 *Incertitudo lucri, & damni in contractibus, præsertìm locationum, admittitur.*
16 *Publicani dicuntur quasi publicè peccantes.*
17 *Temeritatis, & audaciæ plena sunt eorū fictiones.*
18 *Publicanorum nomen Deo, & hominibus odiosum.*
19 *Stant vtì canes aduersùs transeuntes.*
20 *Nautæ caupones stabularij peßimum generis hominum.*

Pro Ill. D. D. Mario, & Martio Pallauicinis de Pollesino.

EPITOME.

Dacium allodiale in dubio præsumi non feudale, quamuis de regalibus esse dicatur.
Illius autem valor, & precium vndè colligatur?

RESPONSVM LXXXIII.

AD primum dubium vtrum datium sit quid feudale, & pro tali in dubio censeri debeat?

1 Pro negatiua respondetur, ex generali regula, quòd omnia præsumuntur allodialia, nisi feudalia p̄bentur, c. 2. vbi oēs not. si de feud. fuer. contr. c. 1. iuncta gloss. 2. de contro. inter masc. & fœm. tradunt omnes in c. nimis de iureiur. Curt. latè cons. 25. colum. 2. & consil. 75. Dec. cons. 269. in princ. 468. num. 6. 498. n. 2. 3. 588. nu. 8. Brun. consil. 1. in princ. Silua. cons. 3. nu. 75. Curt. in consil. 41. num. 7. & consil. 104. num. 4. Alcia. in tract. p̄sump. reg 2. præsump. 3.
2 Rol. cons. 1. num. 46. lib. 1. † Quæ regula locum habet, etiam si Castrum cum iurisdictione, & pertinentijs suis à Principe concessum reperiatur. Curt. d. cons. 75. circa princ. Ias. in l. si priùs, vers. 4. conclu. de oper. no. nuncia. Dec. d. consil. 269. in princ. & 468. nu. 1. vers. & quia de Castris, & n. 6. Iacob. à S. Geor. in sua inuestit. feud. in ver. de Castro montis rubei, vers. itē q̄ro, an Castrū. Alba. cōs. 16. n. 12. Rol. cōs. 50. n. 33. li. 3.

3 † Nec

3 † Nec diuersum est quamuis dignitas Comita-
tus, aut alia de Regalib. sit ipsi Castro, & iuris-
dictioni vnita. Bal. in c. significauit, nu. t. & ibi
Abb. in 3. not. de rescri. Dec. d. cons. 269. sub
num. 3. Corn. cons. 16. in fin. vol. t. Alcia. vbi s.
4 num. 4. Rol. d. cons. 50. num. 33. † Non est ergo
dubitan. quin allodiale quoque psumi debeat
5 dacium memoratum. † Quod eo magis proce-
deret, ex quo venditum fuit pro allodiali, &
libero, seu insolutum assignatum Illust. D. Fran-
ciscomariæ, vt ex instrumento exhibito; nã cũ
possidẽtes illud sint in quasi possessione alienã-
di, vtique præsumitur allodiale, nisi cõtrarium
probetur Afflict. decis. 267. sub num. 3.

6 Nec obstat, quòd dacia sint de regalibus, quia
non sequitur, ergo sunt feudalia, sed inferri for-
san potest. Ergo sinè Principis concessione pos-
sideri nequeunt. l. si quis, vbi Salyc. & alij. C. de
vecti. com. Antib. in tract. de mu. §. 4. nume. 46.
Berta. in tract. de Gabel. par. 3. princ. num. 33.
bonus tex. in c. super quibusdam. §. pterea, vbi
glo. & Abb. num. 2. 3. de verb. signi. & nedum
possideri possunt, sed etiam præscribi, ut habet.
& not. in d. §. super quibusdam, & tradit Bart.
in l. si publicanus. §. fi. de publi. Dec. consil. 341.
num. 14. Abb. in c. cum nobis, col. 1. de rescrip.
Bossi. in tit. de fis. & priui. eius. num. 57. Verùm
Principis concessio non semper feudalis est, sed
potiùs in dubio contrarium præsumitur, & iu-
dicatur ex supradictis. Igitur, &c.

7 Sed quid in his immoramur, si idem met Illust.
D. Octauianus, qui nũc feudale dacium allegat,
illud pro libero, & allodiali vendidit, seu inso-
lutum assignauit vt sup.? Nonne de euictione
teneretur, si ab alio inseruitutem feudalem vin-
8 dicaretur? † Succedit ergo communis resolutio,
quem de euictione tenet actio, eundem agentẽ
repellit exceptio. l. vendicantem, de euict. Rom.
cons. 457. col. 2. Ioan. de Ami. cons. 3. num. 15.
Bella. consil. 24. num. 13.

Præterea nonne cõtra factum proprium venit,
& contra proprium iuramentum, ex quo rẽ ven
didit pro allodiali, & nunc feudalem contendit,
vt præcium illius augeat, seq; læsum in contra-
9 ctu ostendat? † est itaque obaudiendus c. debi-
tores, vbi Ioan. And. & alij extra de iureiu. doct.
* in c. t. vbi Fely. n. 20. eo. tit. & est cõis * opin. te-
ste Paris. cons. 26 nu. 5. vol. 3. & cons 5. nu. 160.
10 in 4. † & regulare est, quòd vbicunque periuriũ
quoquomodo tangit cãm, de qua agitur, numq̃
periurus audiri dẽt, sed à iudicio arcendus est,
c. dilecti, vbi Dec. in 3. notab. de except. Bald.
cons. 18. præmittendum est, col. 2. lib. 4. Crau.
cons. 191. sub num. 7. in casu autem nostro ee-
dum aliqualiter tangit causam, sed principali-
ter, vt ex prædictis patet. Igitur, &c.

Ad secundum dubium, vtrum æstimatio dacij
fienda sit habito respectu ad quantitatem red-
dituum pceptorum per publicanos, & condu-
ctores, vel ad pensionem, quam Domini habue-
runt? Existimo, nec ad illam, nec ad istam ità
respiciendum fore, vt exinde certum, & iustum
11 præcium necessariò colligatur, † qnia oõ sequit
de necessitate, res est tanti redditus, ergo tanti
valoris, ut doctè concludit Cagno. in l. 2. sub
nu. 233. ver. quæ conclusio. C. de rescin. veodi.
sed si altera earum attendenda foret, vtiq; peo-
sio domini potiùs, quàm lucrum conductorum
inspici deberet, cum præsertim pluris locari non
12 potuerit sub hasta positum dacium. † quemad-
modum enim res tanti valet, quantum vendi
potest. l. 1. §. si hęres. ff. ad treb. l. si seruus, de con-
di. fur. l. præcia, ad l. falci. & his in locis, Bart. &
alij, ita tanti sunt redditus dacij quantum locari,
13 seu annuatim uendi possunt, † tantò magis, q̃a
licitatio iustum rei precium, seu redditum indi-
cat. l. 1. c. de pdi. Curia lib. 10. Bal. & Ang. in l. 1.
C. de præscrip. 30. an. Fabia. in tract. de emp. &
vendit. q. 5. princ. op. 89. in fi. & 90. post Ioan.
14 And. & Marti. de Fan. † & licèt ex licitatione nõ
semper insurgat præsumptio iuris, & de iure, q̃
probationem in contrarium nõ admittat, vehe-
mentem tamen Iuris præsumptioenm, ex ea in-
duci nemo negat decis. Afflict. 340. per tot.

15 De lucro autem conductorum nihil omnino
curandum videtur, tum quia ab incerto euentu
pependit; potuissent nanq; & damnum pati; In-
certitudo autem in omni materia reprobatur,
præsertim verò in locationibus, & peosionum
perceptione. l. si merces. ff. loca. Spec. in tit. de
loca. §. nunc aliqua, vers. 59. & 62. tum quia ex
operibus, iodustriaq; publicanorum, & maxima
vigilantia procedere potuit; & forsan ex eorum
dolo, & fraude, quibus publicani, maximè verò
16 portinarij, de genere nautarum, vti solent. † Di-
cuntur nanq; publicani, quasi publicè peccãtes
glo. in l. 1. §. hic titulus, de publica. Io. And. &
17 post eum Abb. in c. nouit de iud. † & quantæ
temeritatis, quanteq; audaciæ sint eorum fictio-
nes, nemo est qui nesciat, l. quantæ. ff. eod. tit.
18 † estq; publicanorum nomen, Deo, & hominib.
odiosum, vt habetur Matthe. 18. & not. Scrib. in
d. c. nouit. Hæc, & alia contra publicanos legi
possunt apud Franc. Luca. conciuem nostrum, in
tract. de fis. & priui. eius par. 4. num. 1. 2. 3. vbi
19 † inter cætera, inquit eos stare, vti canes aduer-
20 sùs transeuntes; † de nautis autẽ tritum est ada-
gium. Nautæ caupones stabularij pessimum ge-
nus hominum. l. 1. cum not. ff. nau. caup. stab.
Si ergo his artibus, & personali seruitio totius
anni dicti conductores, qui publicani, & nautæ
officium simul exercuerunt, aliquid vltra peo-
sionem superlucrati sunt, quisnam iustus Iudex
iustum dacij preciũ inde colligi posse existimet?

Sed aduertatur ex abundanti, quòd tale lucrũ
minimè concludenter probatum fuit de tempo-
re con-

re contractus, nec in tanta quantitate, quanta requirebatur vt Illust. D. Octauiano prodesse possit, vt in prioribus scriptis abundè dictũ fuit. Quibus me remitto, nè eandem cantilenam canere videar. Cætera suppleat Ill. D. meus pro sua eximia integritate, & doctrina.

SVMMARIVM.

1 *Filius intrat in locum patris, & eius personam repræsentat in successionibus hæreditarijs, quãdo tempore mortis illius, de cuius successione tractatur, pater ipse mortuus est.*

2 *Conceptus post mortem eius, de cuius hæreditate agitur, minimè potest ad illam admitti.*

3 *Momentum temporis illud attenditur in successione hæreditaria, quo quis moritur, & eius hæreditas defertur.*

4 *In successione verò obueniente ex cõtractu habente tractum successiuum, prout feudum, & emphiteosis, admittuntur descendentes nulla adhibita distinctione, an pater superuixerit primo acquirenti, aut filium procreauerit post huius obitum, vel ne?*

5 *Feudo pro se, & liberis stipulato, si filius, & nepos acquirẽtis repudient, ad feudum ipsum pronepos, etiam cõceptus post mortẽ acquirẽtis, admittitur.*

6 *Successorium edictum legis, aliter regulariter, quã successorium edictum conuentionis.*

7 *Descendentes omnes in feudalibus vocati in inuestituris, admittuntur ex propria persona, vel per viam repræsentationis, vel transmissionis, ex cõi.*

Pro Ill. D. D. Mario, & Martio Pallauicinis.

EPITOME.

Successorium edictum legis, aliter regulatur, quàm successorium edictum conuentionis in admittẽdo remotiores in gradu cum proximioribus, atque conceptos post mortem eius, de cuius successione tractatur.

RESPONSVM LXXXIV.

VLtra doctas responsiones Excellen. D. Zoboli ad ingeniosissimum motiuum Illust. D. Auditoris propositum contra Illust. DD. Marium, & Martium Pallauicinos, pro clariori veritatis elucidatione distinguen. est, vt infra.† Aut enim tractatur de successionibus hæreditarijs, & tunc verissima est conclusio Salic. in Auth. post fratres,

Consil. Lud. Sacc.

la prima, in princ. C. de leg. hæred. & sequentiũ, nempe filium tunc demum repræsentare personam patris, & in eius locum subintrare, quando tempore mortis illius, de cuius successione agitur, pater ipse mortuus est, vt rectè colligitur ex eo, tex. & simile est quod legitur in §. sui. instit.
2 de hæred. qualit. & diffe. † Nec minus vera est alia conclusio relata per Bursa. in cons. 170. n. 31. in motiuo citatum, videlicet cõceptũ post mortem eius, de cuius hæreditate tractatur, ad eam minimè admitti posse, pro qua est etiam text. in l. 1. §. sciendum, & l. titius. ff. de su. & leg. Et ha-
3 rum decisionum patens est ratio, † nam in successione hereditaria inspicitur momentum illud temporis, quo quis moritur, & eius hæreditas defertur, ad dignoscendum quis ad eam admittatur? l. si alienum, in princ. & §. primo, de hæ-
4 red. institut. cum vulg. † Aut verò tractatur de alijs successionibus, quę aliunde nobis obueniũt, putà ex contractibus habentibus tractum successiuum ex maiorum prouidentia, vt in emphiteosi, vel feudo pro se se, & descendentibus acquisitis, & in talibus successionibus indistinctè admittuntur ipsi descendentes, nulla adhibita differentia, an eorum pater superuixerit primo acquirenti, & illos post eius obitum procreauerit, vel ne? Hæc fuit Bart. distinctio in l. item Prætor. ff. de su. & leg. & in l. quod dicitur, vbi
5 Imo. Alex. & alij. ff. de verb. obligat. † Quibus consonat, quod scripsit Bal. in l. si in personam, num. 4. 5. C. de fideicommiss. quòd si Titius acquisiuit feudum pro se, & liberis, si filius, & nepos repudiant feudum, admittitur pronepos,
6 etiam conceptus post mortem Titij, † quia successorium edictum legis aliter regulatur, quàm successorium edictum conuentionis, quod dictum refert, & sequitur Dec. in rub. C. de success. edict. num. 2. 3. & in consil. 445. num. 21. alios citans concordantes. Et hanc ipsam distinctio-
* nem latè comprobat, & communem,* attestatur Tiraq. de retract. lignag. §. 1. gloss. 9. nume. 89. cum pluribus seqq. & signanter num. 91. & 92.
7 ad quem sufficiat remissio. † Quin etiam descendentes omnes ex propria quoq; persona admitti debent, per viam repræsentationis, vel transmissionis, vt ex innumeris authoribus, subdit
* ibidem Tiraq. num. 93. communem * referens. Cum itaque in præsenti causa tractetur non de hæreditaria successione, sed de feudali, & de feudo quidem paterno, auito, & antiquo, dubio procul admittendi veniunt Illust. DD. Marius, & Martius, quamuis longè post mortem Domini Ioan. Manfredi primi inuestiti, cõcepti fuerint; & per viam repræsentationis, vnà cum Illust. Domino Octauiano eorum patruo, concurrere debent, vt in prioribus allegationib. abundè satis demonstratum fuit. L. D.

SVMMARIVM.

1 Banno, vel statuto imponente pænã amissionis merciũ, & bestiarum, cum quibus cõducta fuerint à non soluente daciũ, si in commissum inciderit frumentum cum bobus currum vehentibus, non tamen currus ipse, & facci, in quibus frumentum repertum fuit, cecidisse intelliguntur; & nu. seq.
2 Licitum per illicitum non confiscatur.
3 Si verò bannum mentionem faciat de curru, non confiscantur boues.
4 Statuta vectigalium odiosa sunt, & ideo non trahuntur de similibus ad similia, & contra exigentem in dubio interpretantur.

EPITOME.

Licitum per illicitum non confiscatur. Ideo vectigalium leges non possunt quoquomodo extendi, sed ad verborum limites restringuntur.

RESPONSVM LXXXV.

Stante banno ita concepto in Terra Brixilij (*che ogn'vno, che condurrà, ouero farà condurre robbe, & mercantie di qualsiuoglia sorte sopra carri, caualli, muli, asini, & altri animali, & persone, per la terra di Bersello, ouero trauerso, non pagando il datio, cascchi in pena di lire cinquanta imperiali, & perda esse robbe, & bestie*) dubitatur vtrũ cõducens frumentum absque solutione datij super curribus, cum bobus, & sic incidens in commissum, amittat frumentum, & boues tñ, an etiam amittat currus, & saccos? † Ista quæstio est decisa per Bart. in l. cotem. §. dominus. ff. de publica. vbi determinat quòd licita per illicita nõ cõfiscantur, & vna res non venit in commissum in consequentiam alteriùs, pro quo allegat text. in l. si publicanus. ff. eo. ti. in vers. & si quid illicitè, sed voluit allegare vers. vt si quid ampliùs; quẽ etiam ibidem perpendit ad hoc Bart. & vtrobiq;
2 sequuntur Scrib. † Apertiùs, & magis in terminis deciditur à Bal. in l. cũ proponas, quæ est 3. num. 4. C. de nau. fœno. inquiens quòd licitũ per illicitũ nõ cõfiscatur, & ideo Iudex, vel alius officialis fisci ex suo capite nõ põt confiscare, nec incorporare licitũ pp illicitum, quia separatorũ, separata est ratio, & paulò infra nu. 6. subdir, quòd statuto confiscanre farinam, vel triticũ nõ intelligantur sacci confiscati, quia in pœnis stricta sit interpratatio, & ppea res, quæ congruo modo separari pñt, absque corruptione subiecti
3 separantur, & nõ confiscantur, † idem firmat, & latiùs distinguendo persequitur. Salyc. ibidem à num. 2. vsq; ad num. 5. vbi in terminis nostris signanter decidit, quòd licèt statutum, vel bannum disponat, quòd currus cõfiscentur, cũ quibus illicita vehuntur, non tamen boues illos trahentes confiscabuntur, quia sunt quid separatũ. Vndè è contra cum disponat bannum memoratũ, quòd confiscentur boues, & de curribus nihil loquatur, non venient currus ipsi in confiscatione. Hos sequitur Firma. in tracta. suo de Gabel. par. 9. q. 8. & 9. cum pluribus seqq. & Bossi. in rit. de fraud. vectig. num, 14.
4 Confirmantur autem præmissa ex generali nostratum theorica passim asserentium, statuta vectigaliũ, tanq̃ odiosa, & ratione carentia minimè trahi de similib. ad similia, & contra exigentẽ in dubio interpratari. Aret. consf. 92. n. 2. post Bald. quẽ refert in l. 1. C. quæ sit longa consuet. Corn. cõs. 199. col. 4. lib. 1. Soci. cons. 302. col. 2. sub nu. 2. lib. 2. Crau. cons. 231. nu. 17. Nat. consil. 274. nu. 8. lib. 2. Bossi. in tit. de vectig. nu. 10. cum duobus seqq. Et ex his concludo bannum suprascriptum pœnale nõ cõpræhendere currus, licèt boues compræhendat. Itidemq; non compræhendere saccos, licèt frumentum in eis existens compræhendat, satis enim superq; plecti videtur is qui banno contrauenit, si pœnas in eo expræssas patiatur, pecuniariã scilicet lib. quinquaginta, vnà cum amissione frumenti, & bouũ, absq; eo quòd alijs pdictis, nequaq̃ specificatis afficere eum tẽtet publicanus Brixilieñ. L. D.

SVMMARIVM.

1 Confessio authoris præiudicat successori, si ante ius quæsitum ipsi successori emanaverit.
2 Quasi possessio parentelæ, & antiquioritatis de familia, sufficit ad obtinendum in quocunque iudicio, in quo de iure competenti antiquiori de tali familia agatur.
3 Et habet fundatam intentionem, donec de contrario apertissimis probationibus doceatur.
4 Aetas probatur ex fide Baptismatis.
5 Proximior esse dicitur, qui se proximum docet, si alius in contrarium non probat se proximiorem.
6 Identitas rei probatur ex verificatione duorum confinium.
7 Inscriptiones antiqua probant.
8 Possessio antiqua distribuẽdi legata testatoris, præsumitur legitimo titulo prouenisse, videlicet testatoris voluntate, vel superioris authoritate.
9 Aliud est esse talem, aliud haberi pro tali.
10 Testes debent concludere per necesse.
11 Testes singulares non probant.
12 Res iudicata pro veritate habetur.
13 Sentẽtia quæ statũ persona tangit, facit ius quoad omnes, vtputa super agnatione, vel nobilitate, & alijs qualitatibus personæ cohærentibus.

14 Idem

14 *Idem ſi ſuper ætate.*
15 *Sed an contra teſtium plenè probet, vel ſemiplenè, vide remiſſiuè.*
16 *Probationes imperfectæ iunguntur ad plenam probationem faciendam.*
17 *Mors omnia ſoluit.*
18 *Reſoluto iure dantis, reſolutum quoque eſt ius accipientis.*
19 *Vtile per inutile non vitiatur.*
20 *Renunciatio eſt ſtricti iuris, & in dubio nunquam præſumitur.*
21 *Error potiùs præſumitur, quàm renunciatio.*

Pro Mag. D. Gabriele Gherardutio.

EPITOME.

Antiquiorem aliquem eſſe de domo, & familia, quomodo probetur? & an ſufficiat eſſe in quaſi poſſeſſione antiquioritatis? & ex quibus actibus ipſa quaſi poſſeſſio probetur?

RESPONSVM LXXXVI.

IN cauſa mota per D. Gabrielē Gherardutium, vti ſeniotem de domo, & agnatione ſua, & q. Leonis de Gherardutijs pro obtinendis redditibus Prędij, de quo agitur ad finem eos diſpenſandi in alimoniam pauperum Chriſti, iuxta formam Inſtrumenti emphiteotici in actis producti, vnū
1 ante omnia præſuppono, † videlicet narrata, & confeſſata, per q. D. Conſtantinum Gherardutium authorem Petri Antonij Caualli, tā in Inſtrumento dictæ emphiteoſis, q̄ in alio Inſtrumento donationis factæ D. Petro Antonio, pro veris, & indubitatis cenſeri debere, & eidē donatario indubiè præiudicare, cum ante ius ipſi quæſitum præceſſerint, l. ſi ſuperatus. §. fi. ff. de pigno. l. facta. §. ſi hæres, cum not. maximè per Caſtr. nu. 3. ff. ad Treb. latè Crau. de antiq. temp. par. 1. nu. 78. cum multis concord. Vndè infert, quòd diſpenſatio, & errogatio dictorum fructuū nunc, & imperpetuū ſpectet ſeniori pro tpe, domus, & familiæ Gherardutiæ, & illius quidē lineæ, & parentelæ, de qua extitit olim Leo de Gherardutijs, cuius teſtamentū prę manibus habemus, quā ſic in vtroq; dictorū Inſtrorū ꝑſuppoſitū, & confeſſatū fuit per d. D. Conſtātinum.
Secundò præſuppono, quòd D. Gabriel eſt in quaſi poſſeſſione maioritatis, & antiquioritatis ꝑdictæ, inter modernos hoīes familiæ Gherardutię, de linea, & patentela dicti q. Leonis, quod multiformiter probatur; nam primò eſt in quaſi poſſeſſione ꝑſentandi ad beneficium S. Stephani fundati in Eccleſia S. Trinitatis Parmę, quia pręſentauit D. Rugerium Vrſinum, & eius pſ̄tatio habuit effectum, etiam in contradictorio iudicio, vt ex proceſſu exhibito; & huiuſmodi pſ̄tatio pertinet ad antiquiorem dictæ domus, prout ex teſtamēto d. Leonis inſerto in ꝓceſſu fol. 122.
Eſt quoq; in quaſi poſſeſſione cōcedendi amore Dei habitationē domorū in Vicinia S. Trinitatis exiſtentium, quæ fuerunt eiuſdem Leonis, iuxta mentem, & ordinationem ipſius.
Eſt denique in quaſi poſſeſſione prædicta, ex depoſitione teſtium in cauſa dictæ præſentationis examinatorum, & in ꝑſenti reproductorum. Nam D. Hercules Maſerius id expreſſim deponit, fol. 144. & idem virtualiter deponit Mag. Antheus de Moriſchis, fol. 139. & Mag. Octauius de Guidinis, fol. 143. aſſerentes hunc Dominum Gabrielem babitum tractatum, & nominatū fuiſſe pro agnato proximiori à D. Gaſpare de Gherardutijs tunc ſeniore, & antiquiore familiæ ſuæ ptędictæ, de cuius antiquioritate ēe conſtat ex præſentatione dicti beneficij aliàs per ipſum facta, & in proceſſu regiſtrata, fol. 73.
2 Hinc infero, quòd iſta quaſi poſſeſſio patētelæ, & antiquioritatis ptædictæ, ſufficit D. Gabrieli ad obtinendum in quocunque iudicio, etiam ſi de ſuceeſſione, vel hæreditate, aut alio quouis iure ageretur, glo. & Scriben. in l. neque natales. C. de ꝓbat. & in c. licèt ex quadā, vbi bonus tex. extra de reſti. Alex. conſ. 182. nu. 7. lib. 7. Iacob. à S. Georgio in l. quidā ad fi. de probat. Calca. conſ. 8. nu. 2. 3. Afflic. deciſ. 25. in princ. & hanc eſſe cōem * teſtatur Pariſ in conſ. 10. nu. 70. cum ſeq. lib. 2. ac Dec. conſ. 54 ſub nu. 4. Crau. de antiq. temp. par. 1. nu. 306. & conſ. 249. nume. 2. 3. Alba. conſ. 83. nu. 21. 22. & nouiſſimè Burſa. cōſil. 98. nu. 2. 3. 4. cum multis cōcord.
3 † Nam fundatam habet intentionem ſuā, niſi contrarium apertiſſimis probationibus doceatur, ex relatis per Alba. d. n. 22. & Burſ. vbi ſup. nu. 6. At in caſu noſtro nihil exaduersò ꝓbauit reus conuentus; Nimirū pro ipſo D. Gabriele pronunciandū eſt. Cum ꝑſertim in antiqs verſemur, in quibus indicia quoq; & cōiecturæ, læueſq; ꝓbationes ſufficere d̄berēt. l. cēſus. cū not. de ꝓba. c. cū cām eo. ti. c. cū olim, de cēſi. Alba. cit. conſ. n. 2. cū multis ſeqq. Crau. d. trac. par. 1. ꝑ to. & ſignāter nu. 320.
His ſtantibus non obſtant ſubtiliter motiuata, & primò, quòd non probauerit ſe antiquiorem domus ꝑdictæ D. Gabriel, quod eſt fundamētū intētionis ſuæ, nā ſufficit quòd pro tali habeat̄, & teneatur vtſup. & tanq̄ talis actus prædictos huc uſq; geſſerit, vndè cōſtituitur in quaſi poſſeſſione memorata, q̄ ſufficit, nec eſt neceſſe, quòd cōcludēter, & ꝓ neceſſe talē ſe ꝓbet, vt retuli-
4 mus. † Sed & 2. loco dicere poſſumus ſe ſeniorē ꝓbaſſe, cū cōſtet eū eſſe de domo, & agnatione ꝑdicta, & amplius ēt ex fide Baptiſmatis cōſtet eū eſſe annorū 65. cui fidei ſtādū eſt. Dec. cōſ. 682. nu. 16.

nu. 16. Alcia. de ꝓsump.reg.7.præsump.14.n.10.
5 Perusi. decis.55.n.7.† ex eo,n.quòd non constat
alium esse ipso seniorem, id satis probare dici-
tur, vt de proximiori consuluit Corn.cons.197.
per to. Rui. cons.154. num.4.lib.3. Cæpha. cō-
sil.133. nu.53. Bursa.d.cons.98.num.1.

Non ob. secūdò, quòd domus supradictæ, quas
D.Gabriel pauperibus concedit vtsup. non pro-
bentur esse illæmet, quas Leo in suo testamento
distribui, & concedi mandauit, qm̄ contrarium
6 affirmare possumus † ex quo non solùm duę de-
monstrationes verificantur, q̄ sufficiunt ad iden
titatem probandam, iuxta doctr. Bart. & com-
* munem, * in l. demonstratio falsa. ff. de condit,
& demonstr. sed etiam plures.

Prima est, quòd sunt in Ciuitate Parmæ; Secū-
da, quòd sunt in vicinia S.Trinitatis; Tertia est,
quòd sunt plures simul iunctæ, & contiguæ;
Quarta, quòd habent viam cōem versus septen-
trionem; Quinta, quòd habent dugariam ver-
sus meridiem; Sexta, & valde notabilis, & sin-
gularis, quòd pauperibus hucusq; consueuerunt
concedi gratis, & amore Dei. Et quòd satis su-
perq; probata dicatur, ex his identitas liquidò
constat ex traditis per Silua.cons.57.ferè per to.
& signanter sub nu. 13.14. vbi de identitate do-
mus in specie loquitur, & multò pauciores de-
monstrationes sufficere concludit, & concord.
adducit. Sed quid in hoc dubitari potest, si sup
eisdē domibus extat adhuc antiquissima inscri-
ptio, quæ vix legi potest, declarās has ipsas ędes
fuisse q. Leonis de Gherardutijs, & in eius testa-
mēto legatas fuisse pauperibus tradendas gratis?
per hæc carmina (Mille quadringentis iam tum
currentibus annis, legauit proprias, Leo Ghe-
rardutius istas, Tradi pauperibus gratis domos,
atque semper familiæ instaurari sumptibus.)
huiusmodi enim inscriptiones antiquæ probāt,
cap. cum causam, cum not. de probat.

8 Minùs obstat, quòd domus istæ ex forma dicti
testamenti per fideicōmissarios primò, & dein-
de per hæredes, & non per seniorē de familia di-
stribui deberēt, quia cū hanc interꝑtationē diu-
tissimè receperit legatū illud, & ab antiquo tpe,
& in possessione fuerint, & sint hacten⁹ seniores,
distribuendi, & concedendi domos ipsas, pręsu-
mitur quòd legitimo titulo, & ex ꝓsumpta vo-
luntate testatoris, vel superioris authoritate pro-
cesserit, puta Epi, vel alteriùs potestatē habentis.
Dec.cons.152.nu.3.4.Crau.de antiq.tēp.par.3.
nu 27.28. vsque ad fi. vbi multa adducit similia.

Non obstat tertiò circa quasi possessionē iuris
p̄ntandi, de quo sup. quòd aliqui testes in cā be-
neficiali deposuisse videātur, alios extare senio-
res de domo Gherardutia, qa nihil in effectu cō-
cludunt, nā primus, q de D.Georgio loquitur,
9 dicit tm̄ eū haberi, & teneri ꝓ seniore,† & aliud
est esse talē aliud haberi ꝓ tali. l. mercis. de verb.
sign. Ias. latè in l. prætor ait. §.1. de no.oper.nun-
cia. Secundus verò, qui de Andrea testificatur,
inquit eū esse de senioribus, & sic non excludit,
10 qn alius possit esse ipso antiquior. † Testes autē
debent necessariò probare, & concludere, c. in
11 p̄ntia, de proba. cum vulg. † Vterque ēt est sin-
gularis in dicto suo, ideo nihil probant, c. nihi-
lominus, 3. q.9. c. tàm literis, de testi. Gabr. in
suis conclus. de testi. concl. 2. Vndè iure merito
fuit cōfirmata p̄ntatio per D.Gabrielem, utī an-
tiquiorē facta, nō verò facta ab aliquo ꝑdictorū
Georgij, & Andreæ, vt ex sententia in actis pro-
ducta; q̄ D. Iudex in paruo processu inuenier, &
12 quæ iamdiu transitum fecit in iudicatum, † & sic
ꝓ veritate hr̄. l. res iudicata, vbi Dec. & Cagno.
de reg. iu. l. ingenuum, vbi Scrib. ff. de sta. hom.
Nec officit, quòd sit res inter alios acta, quoniā
quoad ꝑiudicium D.Georgij, & Andreæ, qui in
13 iudicio interuenerunt, cessat obiectū, † quo ve-
rò ad reū in præsenti causa conuentum, idem vr̄
dicendum, quia ista sententia statū personæ vr̄
tangere, vndè facit ius, quo ad oēs, d.l. ingenuū,
cū materia, prout ēt dicimus de sententia super
agnatione lata, vt per Ang. in l. ius aūt agnatio-
nis. ff. de pac. Cagno. vbi proximè sub num.3.&
super nobilitate, vel ignobilitate. Fab. in §. præ-
iudiciales, nu.25. Insti. de actio. & de alijs per-
multis qualitatibus personæ cohærētibus, tradit
Alex. in l. sæpè, nu.62.63. ff. de re iud. & remissi-
uè Tiraq. in tracta. res inter alios ac. limit. 18.
14 † & propius ad terminos nr̄os, qn̄ super ætate
fertur sententia, quòd faciat ius quoad omnes
probatur in l. de ætate, cum gloss. & Scrib. de
mino. & per Alex. d.num. 62.

15 Et quatenus etiam semiplenè tm̄ probaret cō-
tra istum reum, vt permulti tenuere, vel minùs
quoque iudicis arbitrio, ex relatis per Menoch.
de arbitr.iud. ca.11 t. per tot. nulli dubiū, quin
iunctis alijs probationibus antedictis, Testium
scilicèt, fidei Baptismatis, ac distributionis do-
muū, plena, atque exuberans probatio resultet.
16 † Coniunguntur n. plures probationes, q̄uis im-
perfectę ad plenam probationē faciēdā, ad glo.
in l.2. in ver. legitimis, vbi doct. de execu. tu. &
in cap. cum causam, de proba. Gabr. latè in suis
conclus. tit. de proba. concl. 1. Et vltra hæc oīa, q
proprietatis iudicium tangunt, sola quasi posses-
sio senioritatis memorata sufficeret ad victoriā.

Ad obiectum subsequens, quòd ante locatio-
nem emphiteoticam, de qua in processu, non
consueuerit petia Terræ concedi pauperibus per
seniorem de domo; vndè infertur, quòd ille, qui
primò hoc introduxit, potuerit quoque reuo-
care, & subsequentibus senioribus præiudicare.
respondetur contrarium verius esse, ex quo
Dominus Constantinus locator in ipso locatio-
nis Instrumento, præsupponit per tempus im-
memorabile consueuisse fructus illius errogari
paupe-

pauperibus per genitorem suum, & alios suos antecessores, & ipsi D. Constantino, vti seniori data fuit licentia per ordinarium locandi, cum hac conditione, quòd canon percipiendus per seniorem pro tempore existentem, distribui, & erogari deberet, iuxta consuetum, vtsup. Et in Instrumento donationis postea factæ Petro Antonio prædicto, non tamq̃ D. Constantinus simpliciter, sed tanq̃ senior de domo Gherardutia donat, & concedit; Ex quibus arguitur ipsum donatorem, nec potuisse, nec voluisse aliter disponere; non enim potuit, quia fassus est solitũ, & consuetum ab antiquo, cui contrauenire non poteft. l. minimè, de leg. cũ vulg. & sub hac conditione licentiam obtinuit, de qua supra, q̃ conditio debet in forma specifica adimpleri. Noluit autem, quoniam vti senior contraxit, exprimẽdo qualitatem hanc, nè in dubium reuocari posset, quo noĩe donauerit, & concesserit, & contrarium dicere, vel allegare non potest donatarius, per ea, quæ ab initio dicta sunt.

Vndè cum per mortem ipsius D. Constantini desierit, & resolutum fuerit ius concedentis,
17 † mors nanque omnia soluit. §. deinceps in au-
18 then. de nup. l. Neratius de reg. iu. † resolutum quoque est ius accipientis l. lex vectigali, de pigno. l. 3. ff. qui mo. pi. vel hippo. sol. l. fi. §. fi. C. com. de leg. cum vulg.

Vltimum obiectum contra sententiam memoratam, quòd bis lata ab eodem Iudice appareat, multùm distat ab antedictis, in quibus D. Iudex asserebat nullam sententiam vidisse; Ego sanè vnam tantùm vidi, cuius mentionem sup. feci. Sed præsupposito, quòd bis fuisset à iudice promulgata, & sic etiam instante D. Gabriele, nulli dubium, quin prima valeat, quamuis secunda
19 nulla esset, † vtile nanque per inutile non vitiatur. l. hac consultissima. §. fi. de testam. l. 1. §. sed si mihi, de verb. oblig. l. siue generalis. ff. de iu. do. Et quòd propter hoc D. Gabriel diceret primæ sentẽtiæ renunciasse, nullibi probari video, nec
20 probari posse reor, † ex quo renunciationes sũt stricti iuris, & in dubio nunquã præsumuntur, c. super hoc, & c. sanè, de renuncia. l. sunt. §. non
21 videtur, q mo. pig. vel hip. sol. † & error potiùs, quàm renũciatio præsumitur Dec. in l. cuius per errorem, nu. 2. de reg. iu. cum concord. Sed in his frustratoriè non immorabor, quandoqdem non ex hac sententia solùm pendet ius D. Gabrielis, sed aliunde quoq; ut ꝓbauimus. Est igitur iuxta per ipsum petita pronũciandum; tantò magis, cũ agatur etiam de exoneratione cõscientiæ rei conuenti, qui cum non sit, pauper, vt notorium est, non debet pauperum cibũ comedere, est enim quodammodo sumere panem filiorum, & mittere canibus contra legem Dominicam. Et ita iuris indubitati esse sentio, & ita iudicatum.

Consil. Lud. Sacc.

SVMMARIVM.

1 *Citatio ad domum solita habitationis alicuius operatur, ac si fuisset citatus personaliter, quia præsumitur habere notitiam citationis, & est communis.*
2 *Maximè quando nõ est prima citatio, sed alia præcessit, cuius vigore comparuit citatus, nam tunc potest ad domum citari, etiam vsque ad executionis perfectionem.*
3 *Restituere debens hæreditatem, & ob id citatus, si se absentat habetur hæreditas pro restituta.*
4 *Hæreditas, ẽt verbo restitui potest per procuratorẽ.*
5 *Hæreditatem restitui non potest procurator petere sinè speciali mandato.*
6 *Fallit vbi iam constat de voluntate hæredis fideicommissarij acceptãtis hæreditatẽ, cũ suis onerib.*
7 *Item fallit quando hæres grauatus iam adiuit hæreditatem spontè, & non debet cogi adire per Senatus consultum trebel.*
8 *Actiones tamen in his duobus casibus nõ transeunt in fideicommissarium, nisi secuta ratificatione gestorum à procuratore non speciali.*
10 *Index potest mulctam indicere non parenti suis præceptis.*
11 *Etiam si sit delegatus, dummodo à Principe.*
12 *Missio in possessionem bonorum contumacis, & excommunicatio non sunt pœna, sed medicinæ, quia potest quilibet incõtinẽti se liberare sequẽti die.*
13 *Missio in possessionem potest cum mulcta concurrere ob magnam contumaciam.*

Pro Ill. I. C. & Equite D. Io. Baptista Baiardo.

EPITOME.

Citationem ad domum solitæ habitationis sufficere, maximè quando non est prima.

Citatus pro restitutione hæreditatis verbali, si se absentat, pro restituta habetur.

Restitutio per procuratorem fieri potest. Peti autem sinè speciali mandato non potest, sed hoc in pluribus fallit casibus.

Missio in possessionem bonorum contumacis, & excommunicatio non sunt pœnæ, sed medicinæ.

RESPONSVM LXXXVII.

De confirmatione præcepti transmissi Ill. D. Ioanni Garsio Caualchæ, pro restitutione hæreditatis verbali, non
1 est quòd dubitari possit, † cum fuerit ad domũ solitæ habitationis dimissũ, quo casu illũ afficit, q̃uis abẽtẽ, & cõtumacẽ reddit, si nõ cõparuerit i termino, pinde, ac si fuisset ꝑsonlr appræhẽsus, ꝑsumit. n. imò fingitur eius hre notitiã. l. 4. § ꝑtor ait, vbi Bar. & Scrib. ff. de dam. ifec. glosf.

gloss. in l. & si legibus. C. de Episc. aud. Franc. in c. 1. §. contrahentes, in fi. de fo. compet. in 6. & in cap. bonæ, num. 2. de appell. Marian. latissimè in tract. cita. art. 17. nu. 17. & num. 23. cum alijs seq. vbi de cōi,* & I notab. casu, nostro huic valde simili, respondit Fulg. cons. 76. per to.

2 Eò magis verò in hac nostra specie procedit cōclusio, qm̄ non incipit iudicium istud executionis ab huiusmodi præcepto, sed iā diu cœptum fuit, & in eo quandoq; cōparuit D. Ioānes personaliter, & q̄nque per procuratorē, post primā citationem habitam, constitutum; quod q̄dem operatur, vt ad domū sufficiat deinceps ipsum indistinctè citare, vsque ad totalem iudicij executionis perfectionē, per tex. in l. ab eo, vbi Bal. nu. 10. C. quomodo, & quando iud. Bart. in d. §. prætor ait, col. 1. & in l. 1. num. 3. de lib; agno. Maria. d. artic. 17. num. 24. Vant. de nullit. ex defect. citat. num. 91. Maran. in suo Spec. titulo de citat. num. 126. in fine.

3 Quo stante, stanteq; absentia prædicti D. Ioannis in actis allegata, & probata per D. Scipionē eius filium, vltra prædicta, sequitur q hæreditas pro restituta haberi, & pronunciari debeant, per tex. in l. pen. §. 1. C. ad treb. cum not. Contra id quod Excellens D. Aduocatus prædicti Domini Ioan, contendit.

Nec obstat, quòd Imperator ibi req̄rere videatur, quòd hæres grauatus restituere, contumaciter, & per dolum se se celauerit, vel ante, vel post litem contestatam. Nam ad hoc sufficit ipsū semel legitimè citatum fuisse pro restitutione facienda, scientiamq; citationis habuisse, cætera nanque lex præsumit, vel fingit, vt sup. & cū ad iudicium vocatus non venit, sed absens reperit, habetur hæreditas pro restituta, vti declarat ibi glo. in ver. per contumaciam, quā sequitur Bart. inquiens satis esse, quòd ex processu appareat citationem ad eius notitiam peruenisse, & Bald. nume. 5. in fi. subdit quoque Castren. sufficere, quòd cōstet ipsum habuisse notitiam citationis ad domum executæ, & sequitur Salyc. sub nu. 6. ac Corne. num. 2. 3. affirmans * Doct. cum hac doctrina transire.

Cum igitur citatus iamdiu fuerit D. Ioannes pro executione sñiæ, quæ hæreditatē per eū restitui mandabat, & sic pro restitutione ipsa faciēda, & cōparuerit, ac se se opposuerit, tam p se, q̄ per procuratorem, vt sup. Et nunc demū tp̄e restitutionis faciendæ legitimè adhuc citatus absens, & contumax sit, certum est locum esse dispositioni dicti §. 1.† quā si volebat ipse D. Ioan.

4 quacunq; causa absuturus, euitare, debebat p curatorem idoneū constituere, ad hæreditatem restituendā. quod facere poterat. l. restituta, in fi. princ. ff. ad trebell. Spec. in tit. de cessio. ac. §. 1. vers. item quæritur, sub num. 20.

Et per hęc clarissimè tolluntur oīa, q̄ ex aduersò per Mag. D. eius Aduocatū allegantur ad ostendum, quòd dolus cesset, & vera contumacia.

5 Ad aliud dubium, quod excitabat contra procuratorē D. Baiardi, qui adhuc in iudicio executionis pro dicta restitutione instat sinè speciali mandato, quod sibi licere non vr̄, per doctr. Castren. in l, qui ita, §. 1. ff. ad trebel. multiplex pa-

6 tet solutio.† Prima, & verissima est, quòd loquitur Castr. in eo p curatore, qui incipit petere restitutionē nomine hæredis fideicommissarij, de cuius voluntate antea non constat; Et incertum est an ipse velit hæreditatē acquirere, & oneribus hæreditarijs subiacere, vel ne? Nam si nolet, & sic non haberet ratum factum procuratoris, resultare posset præiudicium illud hæredi grauato, quod considerat Iurisconsultus in eod. §. 1. quia scilicet oneribus prędictis implicitus remaneret; sed nos sumus in casu quo D. Baiardus iamdudū ab initio vsque motæ litis in causa principali, acceptauit hæreditatem, sibiq; restitui petijt, & sic oneribus hæreditarijs, spōtè se supposuit, ideo dubitari ampliùs non pōt de pręiudicio heredis grauati, & p consequens diuersi sunt termini, & cessat hic ratio pp quā diuersum ius statuitur in casu contrario, & idem esset si aliter quōcunque de ipsius fideicommissarij voluntate euidēter cōstaret, vt in eo. §. 1. probatur, ibi, si non euidens voluntas absentis esset.

7 Secunda ēt non minùs vera subiungitur, contrarium scilicet procedere in hærede grauato, q nondum adijt, sed adire cogitur p Senat. Trebel. & timet periculum memoratum; At quando iā adijt, cessat metus instantis periculi; Quoniā si q præiudiciū incurrere pōt, iā illud ex aditione causatū est, ideo cuicunq; p curatori restituenda

8 venit hæreditas; † sed tñ non transeūt actiones hr̄ditariæ in fideicōmissariū, nisi eo tp̄e, quo ipse ratū habuerit, vt ad lram inq̄t, ibi tex. in fi. p hęc verba (Quod si fortè adierit hęreditatē, nō magna captio est, sed actiones, si nō mādauerit, trāsibūt eo tp̄e, quo ratū habuerit.) Cæterū adiuit iamdudū D. Ioan. imò hæreditatē tanq̄ suā tutari conatus fuit, vt in processu, igitur, &c. Propterea dixit etiam gloss. in d. l. restituta, q̄ Bart. & Alex. ibi sub num. 3. & alij sequuntur, quòd procuratori simplici fienda est restitutio, quod dictum ad casus istos adaptari videtur optimè.

Tertia quoq; addit̄ sñio, obiectū nēpe cessare vbicūque euidēs est volūtas hr̄dis fideicōmissarij, ēt absentis, quòd p curatori petēti restituat̄, vt colligit ex eo. tex. aptissimè ibi, (si nō euidēs uoluntas absētis esset.) Ex actis aūt pcedētibus, tā in cā principali, & appellōnis, q̄ ēt executionis, euidens, & manifesta est D. Baiardi volūtas, vt restitutio fiat procuratori suo in pñti iudicio cōparenti, & eius nomine agenti, & petenti, cuius petitionem, & gesta pluries ēt psonaliter in hoc ipso iudicio comparēdo, ratificauit igr̄, &c.

Ad

Ad vltimum, de mulcta, quam delegatus indicere nõ posse asseritur, nisi quatenus lege cautum est, respondetur primò Illust. D. Mentuatũ vices gerere ordinarij iudicis, est enim causa ista de reliquijs sui Auditoratus; Nam ipsi ꝑ rescriptum Principis, iniunctum fuit, quòd non obstãte fine officij, illã cognoscat, & terminet, &c. & sic gerit adhuc in hac parte vices Auditoris,
10 in cuius locum subrogatus est, † Ideo mulctam arbitrio suo indicere potest. l. 1. cum materia. ff. si quis ius dicen. non obtemper.

11 Secundò, si delegatus esset, cum à Principe delegatus sit, eandem habet mulctandi facultatem, quàm ordinarius, vt tradunt Cano. in c. de causis, de off. deleg. vbi Abb. num. 12. & 13. & Dec. nu. 82. de cõi * attestantur, & Cagno. in d. l. 1. num. 54. si quis ius di. non obtemp.

12 De missione aũt in possessionẽ non est ambigẽdum, quia non est propriè pœna, sed interesse partis concernit, sicuti ẽt excommunicatio, quæ medicina est potiùs; vndè excommunicatus, & passus missionem, si vult sequenti die parere, & satisfacere, nullam pęnam sustinet. Abb. in d. c.
13 de causis. num. 11. † imò potest etiam cũ mulcta concurrere, ob magnam cõtumaciam, vt ꝑ Abb. & alios in c. qm̃ frequenter. §. in alijs, vt li. non contesta. in oppositum citato. Cætera suppleat Illust. Dominus meus.

SVMMARIVM.

1 *IVdices solent cogere contumaces ad parendum, & primò per mulctam, quod est proprium, & frequentiùs remediũ.*
Et in quacunque parte iudicij, & pro qualibet inobedientia,
3 *Item per missionẽ in possessionẽ bonorũ cõtumacis.*
4 *Et hanc missionem patitur etiam minor, qui cum curatoris authoritate legitimè non comparet.*
5 *Et est modici præiudicij, quia potest contumax ab ea se incontinenti comparendo, liberare, secùs in mulctato.*
6 *Iudex mulctans, non potest mulctatum liberare, nec mulctam minuere, nisi paupertatis causa.*
7 *Iudex potest præcipere hæredi grauato, vt restituat verbo hæreditatem fideicommissario, sub pœna, quòd alias habeatur pro restituta.*
8 *Mulctæ locus non est, vbi non est vera contumacia, quæ non contrahitur, vbi citatus non fuit personaliter apprahensus.*
9 *Citatio ad domum non sufficit, quando agitur de magno præiudicio.*
10 *Missio in possessionem bonorum contumacis, est leuis præiudicij, & seq.*
11 *Contumacia procuratoris licèt nõ possit facere cadere dominum in pœnam mulctæ, potest tamen causare immissionem in possessionẽ bonorum principalis, ex communi.*
12 *Hæreditas restituenda fideicommissario tunc demum habetur pro restituta, quando hæres grauatus dolo se absentat, ante, vel post litẽ cõtestatã.*
13 *Citatio ad domum inducit dolosam contumaciam vbicunque constat citationem ad notitiam citati, ex iuris præsumptione peruenisse.*
14 *Citatio domi executa, quæ ad manus filij peruenit, præsumitur etiam ad patris notitiam deuenisse.*
15 *Idem si ad manus vxoris peruenit.*
16 *Quibus casibus verus contumax citatus efficitur.*
17 *Citatus personaliter potest de cætero domi citari.*
18 *Citatus pro executione cõformium, qui comparuit, & opposuit, & sic litem contestatus est, potest exinde citari ad domum.*
19 *Absens extra prouinciam domi citari potest, maximè post primam citationem.*
20 *Præsertim quando captum est iudicium, & lis contestata, nam dolosè præsumitur se absentasse.*
21 *Procuratorem dimittens ad defendendam causam, non potest vlteriùs domi citari.*
22 *Fallit si non dimisit ad faciendũ omnia necessaria vsq; ad finẽ iudicij, & ad parẽdũ iudici in oĩbus.*
23 *Facere aliquid debens, non excusatur, si dimittit procuratorem qui non facit.*
24 *Procurator dimissus ad defendendum nõ dicitur, à quo non potest aduersarius id consequi, quod à principali consequeretur.*
25 *Procuratorem non dimittens ad ea, quæ verosimiliter credere non debeat se teneri, excusatur.*
26 *Iuris ignorantia habet latam culpam admixtam, ideo non excusat.*
27 *Præsertìm quando circa lapsum tẽporis à lege præfiniti, vel renunciationem tacitam, aut expressam versatur.*
28 *Supina ignorantia, etiam facti, non excusat,*
29 *Causa executionis est summaria.*
30 *Causa contra absentem dicitur summaria.*
31 *Citatio ad domum sufficit in causa summaria.*
32 *Et in omnibus alijs, in quibus celeritas requiritur.*
33 *Et in quibus litis contestatio non est necessaria.*
34 *Litis contestatio in causa executiua nõ requiritur.*
35 *Consuetudo citandi ad domum valida est, & iure concessa, etiam in causis criminalibus, & in praxi ita seruatur, ex magis communi.*
36 *Pœna, & mulcta eodem ordine regulatur in ciuilibus, & criminalibus causis.*
37 *Periculum vbi maius est, cautiùs ibi est agendum.*
38 *Statutum mandans citationem fieri personaliter, vel ad domum, operatur, vt eodẽ modo valeat, vt aliquid addat iure cõi, & est magis cõis opin. licèt aliqui distinguant inter ea, quæ sunt grauis præiudicij, & ea quæ sunt leuis.*
39 *Excusator allegans absentiam, debet petere tẽpus ad certiorandum, & faciendũ citatũ comparere.*
40 *Excusator allegans absentiam non admittitur, nisi in ciuilibus, vt processum impediat.*

41 *Præsertim ad impediendum missionem in possessionem.*
42 *Pœnis legalibus contenti esse debemus, & alias non addere.*
43 *L.pen.§.1.ad treb.nō continet pœnalē dispositionē.*
44 *Mulcta indicitur arbitrio iudicis pro causæ, & psonarū qualitate, dūmodo non sit nimis excessiua.*

Pro eodem Illust. Domino Baiardo.

EPITOME.

De materia præcedentis responsi latissimè tractatur pro resolutione dubiorum D.Iudicis, in qua permulta in praxi vtilia, et notatu digna reperies.

RESPONSVM LXXXVIII.

1 SOlent Iudices multis modis cōtumaces ad comparendum, suisq; parendum præceptis cogere, quorum duo frequentiores sunt, alter scilicèt per mulctam, vt l. 1. ff. si quis ius dicen. non obtemp. & est proprium remedium cōtra inobedientes, vt parere discanr, secundum Bossi. in tit. de mulc. in fi. ideoq; ter possunt pro eadem causa mulcta-
2 ri. l. eos. C. de mo. mulct. † & pro quacunque inobedienria in quacunque parte iudicij. d. l. 1. §. 1.
3 vbi Bar. in summario, & alij Scriben. † Alter verò per missionem in possessionem bonorum cōtumacis, c. 1. de do. & contu. c. fi. de eo qui mir. in poss. l. consentaneum. C. quo, & quando, iu. l. si quis emptionis. §. sed, & si quis. C. de præ-
4 script. 30. an. † & hanc missionem patitur etiam minor, qui cum curatoris authoritate legitimè non cōparet. l. si minor. ff. de bo. autho. iud. possi.
5 † & hoc remedium parùm, aut nihil præiuditij generat ipsi contumaci, quia in ipsius potestate est ab eo se incontinenti eximere, & liberare, cōparendo, scilicet, & parendo. l. 4. §. prætor ait, vbi glo. in ver. prætor. Castr. & Alex. in summario, & Bar. col. pen. vers. veritas est ista. ff. de dam. infect. & idem Bart. in l. q̃uis, eo. tit. Butr. in cap. causam, nu. 7. de do. & contuma. Abb. in cap. de causis, num. 1 t. de off. deleg. Cano. oēs in d. c. fi. Ias. Aquen. & post eos Cagno. in d. l. 1. §. si pro-
* curator, num. 6. vbi de cōi, * & in hoc differt remedium istud à præcedenti, quia parendo non
6 pōt mulctatus à mulcta se eximere, † imò nec pōt Iudex, qui eum mulctauit, eam minuere, nisi paupertatis causa. d. l. eos in fi. cū not. Ambobus ergo his remedijs vsus est Ill. D. Mentuatus iudex executionis in causa Baiarda, dum præcepit D. Ioan. Caualchæ, vt pro execurione sententiȩ D. Io. Baptistæ fideicommissario hæreditatem quon. Capir. Mercurij, verbo restitueret, sub pȩna pecuniaria fisco applicanda, atq; immissionis eiusdem D. Io: Baptistæ in possessionē bonorum p̄dicti D. Ioannis. Quocirca cū nedū non paruerit, sed nec cōparuerit D. Io. & eius cōtumacia fuerit debito t̄pe accusata, nulli dubiū q̄n possit Illust. D. Iudex alterutro, vel vtroque etiā remedio cōtumacem cogere, & ad parendū im-
7 pellere. † Et q̄a in inculcatione, & reiteratione eiusdem præcepti ad ipsum in maiori mora, & contumacia constituendum, emanati, comminatum quoque fuir, quòd nisi ipse D. Ioan. restitueret, hæreditas ista pro restituta ipso iure haberetur, & censeretur ad commodum, & beneficiū D. Baiardi, quod legali ēt dispositioni, in terminis nostris congruit, vt colligitur ex l. pen. §. 1. C. ad Senat. treb. in prioribus scriptis citata, pōt certè Ill. D. Iudex iuxta cōminationem huiusmodi declarare; & hoc quoque modici, imò nullius prȩiudicij futurum est, ex quo nihil prorsùs aufert D. Ioanni, sed id solùm factum præsupponit, quod ipse facere tenetur, & tergiuersari non potest, stante re iudicata; Et sic tria sunt remedia quibus D. Baiardi indemnitati consuli potest, & vnum quodque legale.

8 Nec obstanr doctissimè in oppositum ab Illust. D. Iudice motiuata, & primò, quòd mulctæ locus non sir, nisi vera detur contumacia, quæ in casu nostro deficit, stante q̄ præceptum ad domum tātùm non personalitèr executum fuit, ad not. in l. 1. §. si procurator, & §. fin. vbi Cagno. num. 20. ff. si quis ius dicen. Rol. cons. 47. nu. 16. cum seq. lib. 2. & Bursa. cons. 225. nu. 23. & 35.
9 † quod cōfirmari videtur ex eo, quòd citario ad domum non sufficit in casibus in quibus de magno præiudicio agitur ad not. in d. §. prætor air, & in d. c. fi. de eo qui mittit. in poss. & per Soci. in tract. de citat. art. 17. num. 23. & hic videtur agi de magno præiudicio, q̄m mulcta quinque millium ducatorum indicta reperirur.

Nam pro responsione plura suppetunt, & in primis, quòd si mulctæ locus non esset, non propterea alia remedia cōminata missionis, & declarationis, de quib⁹ sup. euirari possent, in quibus paruum, aut nullum præiudicium versatur,
10 vt probauimus. † Et circa primum de missione habemus decisionem, Bart. in terminis, in d. §. prætor, col. pen. vers. veritas est ista, vbi distinguendo inter ea, quæ sunt læuis præiudicij, & ea quæ sunr grauis, ad effectum, vt dignoscatur in quibus citatio ad domum sufficit, exemplificat læue præiudicium in missione in possessionē ex primo decreto, & Bart. sequūtur ibi Doct. com-
* muniter, * præsertim Castr. & Alex. in summa-
11 rio, & per texr. iuncta gloss. in ver. præter. † Et hinc est quòd, & si propter procuratoris contumaciam, mulctari nequear dominus, d. l. 1. §. si procurator, paritur tum immissionem, quia lȩuis est præiudicij, vt ibi docet Cagno. sub nume. 6.
* de communi * attestans post plures relatos.

12 Et

12 Et hac ratione concludere quoque possumus
declarationi memoratæ locū fore, cū graue prę-
13 iudicium non inferat. † Nec obstat, quòd text.
in d.l. pen.§.1. requirere videatur, quòd hæres
grauatus contumaciter,& p dolum se se celaue-
rit ante, vel post litē contestatā, & dolus in casu
nostro cessare videatur, ex quo psonaliter non
fuit appręhensus D.Ioan. Nam ex citatione do-
mi executa dolosa contumacia inducitur vbicū-
que ad notitiam citati cōstat citationē peruenis-
se, ēt iuris p̄sumptione, vt in terminis tradit ibi-
dem Corn. nume. 23. post Bart. Bald. & alios.
14 † Cæterùm ex processu constat primum p̄ceptū
domi transmissum ad notitiam D.Scipionis filij
D. Ioan. peruenisse, vndè patris scientia præsu-
mitur, glo. in l.licèt. C. de repud. Fulg. consil. 76.
nume. 3. versic. hæc etiam scientia, & naturalis
15 æquitas. † Item constat ex secūdo p̄cepto in ma-
nibus Mag. D. Leonoræ vxoris, per nuntium, in
scriptis dimisso in domo cōis habitationis, quia
pręsumitur illud ad notitiā viri detulisse, ex no-
ta. decis. Guid. PP. 445. per to. quam sequitur
Tiraq. in tract. lignag. §.9. gloss. 1. num. 6. & Rol.
16 cons. 32. num. 29. lib. 1. † Huiusmodi.n. scientia
perinde afficit, ac si personaliter quis fuisset ap-
præhensus, nam verus contumax dr, & si domi
tantùm citatus sit, vt latissimè probat Rol. ex ad-
uerso citatus in cons. 47. nu. 22. cum seqq. lib. 2.
& Bursa. d. cons. 225. num. 151.

Alijs etiam de causis efficacia censeri debent
hæc præcepta domi transmissa, nedū ad effectū
declarandi hæreditatē pro restituta haberi; ve-
rū ēt missionem faciendi, & mulctandi vt supra.
Quarum prima est, quòd iudicium istud execu-
tionis, in quo hæc restitutio incidit, iam erat cę-
17 ptum, † & in eo personaliter, atque per procu-
ratorem cōparuerat D. Io. quo casu personalis
citatio vlteriùs necessaria non est, sed domi suf-
ficit, l. ab eo, vbi Bald. num. 10 C. qño, & qn iud.
Bart. in l. 4. §. prætor ait, col. 1 de dam. infec. & in
l. 1. nu. 3. de lib. agno. Maria. in tracta. de citat.
arti. 17. nu. 24. Maran. in suo Spec. tit. de citat.
nu. 126. in fi. Vant. de nullit. ex defec. cita. n. 91.
Tiraq. de retract. ligna. §. 9. glo. 2. num. 45. & 47.
Asin. in sua prax. §. 6. c. 2. limit. 7. & 9. cū cōcord.
18 Secunda, quia in huiusmodi iudicio lis erat iā
contestata, ex quo multa ad impediendum exe-
cutionē pro parte D. Io. opposita fuerāt, Innoc.
d.c. vlt. col. 2. Bart. d. §. prætor ait, col. vlt. & in
l. 1. §. 1. de lib. agno. vers. & dico. Cyn. Bal. & alij
in d. l. ab eo. Soci. latè in tract. cit. artic. 17 sub
nu. 24. & latiùs Tiraq. d. glo. 2. num. 46. atque
Asin. d. §. 6. cap. 2. limit. vltima.
19 Tertia, quoniam non est pñs D. Io. sed absens,
extra prouinciam, vt ex probatis in processu per
D. Scipionē eius filiū liquet, vndè seqtur, quòd
domi citari potuerit, p̄sertìm tpe secundi præ-
cepti, post dictas probationes emanati, text. est
in l. autem qui aliter. §. & si fortè quod vi, aut
clàm, & in d. §. prætor ait, vbi glo. Bart. & Scrib.
* omnes, * & in c. causam, vbi Cano. omnes not.
de do. & contu. Bal. in d. l. consentaneum, nu. 2.
Soci. d. arti. 17. nu. 23. Asin. d. §. 6. cap. 2. limit. 8.
20 † & tātò magis cū absentia secuta sit post cęptū
iudicium, & litē contestatā vt sup. quo casu do-
lus faciliùs præsumitur, & contra talē absentem
domi citatū vlteriùs procedi pōt, ad ea ēt, quæ
sunt grauis præiuditij, & latitationē aliàs requi-
* runt, secundum communem * opi. de qua testa-
tur Alex. d. §. prætor ait, sub n. 19. & Alberic. n. 3.
21 Nec obstabit his tribus fundamentis, obiectū
Illust. D. mei in motiuis adductū, quòd ex quo
D. Ioan. procuratorem in causa dimisit, qui eum
defenderet, non potuerit domi citari, vt in d.c.
causam, & d.c. si. habetur, & not. nam hoc tolli-
tur triplici ratione, primò quia aliud est, quòd
dimiserit procuratorem ad contradicendum, &
opponen. executioni, & quòd dimiserit ad re-
stituen. hæreditatem, quam restituere tenebatur
casu quo in dicta contradictione, & oppositio-
22 ne succubuisset, put succubuit; † debebat enim
constituere procuratorē, qui oīa necessaria vsq;
ad finem inditij executionis peragere posset, nā
non dicitur Iudici paruisse, qui vsque ad extre-
mum Iurisdictionis suæ non paruit, & ob id etiā
mulctari pōt in quacunque parte iudicij, siue in
principio, siue in medio, siue in fine, tex. est ele-
gans in d. l. 1. §. 1. ff. si quis ius dicen. & ibi Doct.
not. præsertìm Cagnn. in princ.
23 Secundò, quia qui tenetur facere aliquid non
excusatur constituendo procuratorem, qui non
facit, vt per eundem Cagno. d. l. 1. §. si procura-
tor, num. 4. cum concord.

Ideo D. Ioannes, qui hæreditatem restituere
tenebatur, debebat specialem ad id procuratorē
constituere, vt in prioribus scriptis diximus; nec
excusatur ob procuratorem dimissum, qui nec
restituit, nec restituere potest, cum sufficiens
mandatum non habeat.
24 Tertiò, quia non potest dici D. Ioan. procura-
torem constituisse, qui eum defenderet in iudi-
cio executionis, ex quo pp absentiam suā nunc
læditur pars, quæ non pōt ab illo procuratore
dimisso consequi, quod à principali conseque-
retur, restitutionem scilicet verbalem, sinè qua
ad vlteriora in iudicio p̄dicto progredi nequit.
l. restituta, & l. facta, in prin. ff. ad treb. Tali enim
casu dr non dimisisse, qui cum defenderet, per
tex. in l. 2. §. defendi. ff. ex qui. casu. in posse. ea.
qui propriè loquitur in terminis missionis in
possessionem de qua nos agimus in secundo re-
medio supradicto.
25 Minùs obstare videtur, quòd credere non de-
buerit D. Io. executionē fore relaxandam, & ob
id iustam causam habuerit non cōstituendi pro-
curatoris ad restituendum, & sic à contumacia
excusari

excusari debeat, & à mulcta, vt per Doct. in d. l. 1. si quis ius dicen. & Rol. citato cons. 47. n. 16. atque Bursa. d. cons. 225. nu. 78. Quoniã respondetur hoc esse allegare iuris ignorantiam, nã cũ sciret, vel scire deberet sententiam ptimã transitum fecisse in iudicatum, nedũ p desertionẽ appellationis, verumetiam per renunciationem, vt in processu clarissimè apparuit, vtique nil aliud expectare debebat, quã quòd euenit, & per cõsequẽs, si absfuturus erat, debebat procuratorem idoneum relinquere ad faciendum hunc actum verbalis restitutionis, vt iudicium executionis
26 ad finem perduci posset, † quod cum non fecerit, iuris ignorantia non excusatur, quia latã culpam admixtã hẽt. l. 1. & l. regula, in princ. de iu. & fac. igno. l. constitutiones, C. eo. tit. l. latæ culpæ, de verb. sign. glo. in l. liberorum. §. notatur de his qui not. infam. Bart. in l. genero, in prin.
27 ff. eo. & l. quod nerua. colum. 6. ff. deposit. † præsertim quãdo circa lapsum temporis à lege præfiniti, vel renunciationem tacitam, aut expræssam versatur, vt in casu nostro, l. 2. C. de iu. &
28 fac. igno. † Supina etenim tunc vr̃ ignorantia, q̃ ẽt si facti esset, non excusaret. l. nec supina, & d. l. regula. §. sed facti. ff. eo. Verùm datò, & nõ cõcesso, quòd à mulcta ob hanc ignorantiã excusari posset, nõ propterea à missione in possessionem, & declaratione p̃dicta immunis foret, quæ pęnalitatem non sapiunt, prout mulcta, nec prę iudicium inferunt D. Ioãni, vt sup. diximus, sed indemnitati tantùm D. Baiardi consulunt.
29 Quartò, causa ob quã præceptum domi executum sufficit, ea est, quòd in iudicio sũmario versamur, executionis scilicet, q̃ summatim expeditur. l. à diuo pio. § si sup rebus. ff. de re iud. vbi Bart. & Doct. oẽs not. & idem Bart. in l. litibus, col. pen. C. de agric. & cens. lib. 11. Asin. in prax.
30 §. 3. cap. 31. num. 13. † tantò magis aũt summaria efficitur causa ista, ex quo cõtra absentẽ agitatur per glo. Bar. & Scrib. in l. 1. c. quo. app. non
31 recip. Asin. d. c. 31. nu. 23. † Quòd autem in causa summaria citatio domi sufficiens, & efficax sit, tradit Bald. in cons. 118. vol. 1. & post eum Asin.
32 d. cap. 2. limit. 6. † Et idem est in omnibus alijs causis celeritatẽ desiderantibus. Bart. in d. §. prę-
33 tor ait, col. penul. vers. fallit in causa. † Similiter sufficit citatio ad domum in oĩ causa in qua litis contestatio non requiritur. Cum. in d. §. prætor ait, num. 10. Alcia. in l. absentem, de verb. sign.
34 Asin. d. §. 6. limit. 4. cum concord. † In causa aũt executiua certum est litis contestationẽ non requiri, ad not. per Bart. & alios in l. intra. ff. de re iud. Asin. d. prax. §. 1. cap. 3. num. 40.
35 Quinta causa colligitur ex notoria consuetudine, nedũ huius Ciuitatis, sed generali, citandi ad domum habitationis in oĩbus, ẽt criminalib. causis, non solùm ad effectum mulctandi; verumẽt banniendi capitaliter, & confiscandi oĩa citatorum bona, iuxtà delictorũ grauitatem, & si vsq; ad relegationem tm̃, nonnulli id permitti contendant; quã consuetudinem iuri quoque consonam Doct. attestantur, & in specie Gand. in tract. malefic. tit. de cita. nu. 5. Bart. & Imol. in l. inter accusationem. C. de pub. iud. vbi Bart. hãc esse meram veritatem asserit Bald. in l. & post edictum, in princ. de iud. & in d. l. consentaneũ, vbi ẽt Bart. nu. 104. Ang. in tracta. malefi. in ver. Iudex commisit quòd causis, num. 12. Bart. & Salic. in l. absentẽ. C. de accu. Alberi. in l. 1. n. 22. C. de hæred. instit. & in tracta. stat. par. 4. q. 51.
* Alex. in d. §. prætor ait, nu. 3, vbi de magis cõi * attestatur Blanc. in pract. crim. fol. 11. num. 24. Nel. in tract. banni. par. 3. primi temp. q. 3. Soci. d. arti. 17. num. 30. Foller. in sua pract. crimin. in ver. vel eos verbaliter citari faciat, num. 28. post Rebuff. quem citat in 3. tom. consti. tract. de citat. gloss. 3. artic. 2. in princ. quod ita practicari in toto Regno Franciæ, affirmat Tiraq. latè in tract. ligna. §. 9. glo. 2. nu. 2. & nu. 39. 40. Bossi. in ti. de cita. nu. 17. vbi de hoc disputandum non esse inquit, qm̃ practica ita dictat Clar. in prax. crim. q. 31. nu. 18. vbi p contraria opi. primò arguit, & Rol. citat in d. cons. 47. in motiuis allegatum, sed ab ea discedendum postea ostendit, & nostras tuetur partes, tam de Iure, quàm de
36 consuetudine. † Nec dubitandum, quin tam in ciuilibus causis, q̃ in criminalib. eodem ordine procedendum sit ad pœnas, & mulctas; q̃ incidunt per ea, quæ in terminis scribit Gand. loco præcitato, num. 1. per tex. in l. absentem, de pęn. in l. in accusatore, de pub. iud. & in l. qui crimẽ. C. de accus. Bossi. in ti. quomodo procedi p pręcep. num. 2. Quinimo si in criminalibus citatio ad domum tenet, ubi de grauiori præiudicio agi põt, multò magis in ciuilib. tenebit, vbi de minori tractatur, authen. multò magis. C. de Epis.
37 & Cler. † nam ubi maius est periculum, cautiùs est procedendum, l. vbi periculum, de elect. in 6. & ita virtualiter argumẽtanr̃, pleriq; ex p̃citatis.
38 Sexta, & vltima causa validitatis pręceptorum consurgit ex statuto nostro dictante citationes personaliter, vel ad domũ fieri debere, quo stan-
* te, tenẽt magis cõiter * Scriben. citationẽ ipsam ad domum regulariter, & indistinctè admitti, vt tale statutum aliqd iuri cõmuni addat, q̃ plures huius opi. authores grauissimos recenset. Tiraq. d. §. 9. gloss. 2. num. 56. sed innumeros ferè citat
* Asin. d. §. 6. cap. 3. & de magis cõi * attestatur, & licèt nonnulli distinguant inter ea, quæ grauis præiudicij, & ea quæ sunt læuis, ut in illis non sufficiat citatio ad domum, in istis verò sufficiat, quos refert Tiraq. eodem in loco, sub num. 57. & Asin. d. c. 3. ad fi. Quæ distinctio in duobus ẽt remedijs antedictis D. Baiardi intentioni deseruiret. Nihilominus communi quoque calculo,
* ac magis cõmuni * reprobatur teste Asin. ibidem in vers.

in vers. Attamen, vt vidimus', vbi ēt contrariam
sñiam eò magis procedere affirmat quotiescūq;
causa summaria agitur qualis ista est, vt probaui
mus. Et re ipsa statutum nr̃m Parm. hāc semper
habuit interpretationem, vt oīum certissimū est.
Ill. D. meus Mentuatus, qui dum Magistrat⁹ suos
in hac ciuitate honorificè, sanctèq; gessit, infini-
tos propemodum domi tm̃ citatos contumaces
reputauit, mulctauitq;, ac alijs remedijs parere
coegit, & legalibus pœnis subiecit.
39 Nec facit negocium cōparitio pręd. D. Scipio-
nis ad allegandum, & probandum causas absen-
tiæ pr̃næ, duplici rōne, altera quia nō petijt sibi
statui terminum ad illum certiorandū de præce
ptis transmissis, minusq; promisit ipsum facere
in termino statuendo cōparere, prout tenebatur
Bald. in rub. ff. in ius voc. vt eant in lect. anti. &
post eum Castr. nu. 2. qui hoc perpetuò mēti te-
nendū inquit, & ibidem Alex. nu. 1. atq; Ias. n. 2.
Castr. in l. filius fam. nu. 2. per illū tex. qui in filio
signanter loquitur, ff. qui satisd. cogan. & ibi latè
40 Alex. nu. 2. 3. Ias. nu. 2. † Altera quia defensor cō
parens tm̃ ad allegādas causas absentiæ, licèt im-
pediat processum in criminalibus, iuxta gl. not.
in l. in eo. §. nemo, & ibi Scribē. maximè Dec. &
Cagno. ff. de reg. iu. non tñ impedit in ciuilibus
41 causis, † & præsertim missionē in possessionē bo-
norum absentis l. in possessionem, ff. qui. ex cau.
in posse. ea. glo. in l. si quis instituatur, §. fi. de hæ-
redi. insti. Bald. pulchrè in l. neq; impuberes, in
vtraq; lect. ff. de in ius voc. Dec. d. §. nemo in fi.
42 Et vltimo loco non obstat, quòd præcepta trāſ
mitti non potuerint sub pœna in eis commina-
ta; immissionis scilicet, & mulctæ aureorū 5000.
cum habeamus certā pœnā à lege constitutā cō-
tumaci, de qua in d. l. pen. § 1. C. ad Treb. q̃a con
tenti esse debemus pœnis legalibus, & respectu
mulctę est tex. in l. aliud, est fra⁹, §. 1. vers. q̃nimo,
ff. de verb. signif. & Rol. d. consil. 47. nu. 47. in 2.
Quoniā respondetur primò dispositionem d. l.
pęn. §. 1. nō esse pœnalem, sed prouisionē tm̃ cō-
tinere indemnitati fideicommissarij, vt actiones
sinè restitutione transeant in ipsum, ne verbalis
restitutio illi fienda per iuris subtilitates, & cauil
lationes vltra q̃ par sit, differatur, & protrahatur,
quod manifēstissimè deprehenditur ex eo quòd
idem, q̃ disponitur ibi contra hæredē contuma-
cem, vnica ēt determinatione disponitur contrà
eundē sinè hærede mortuum, ac ēt cōtra p̃dictū
fideicommissariū, cui restituta fuit ex trebellea-
no hęreditas, cum tñ certissimum sit nullā pœnā
in duobus vltimis casibus cadere posse, vbi nul-
lum est delictum vnica. n. determinatio vnifor-
miter, & pariformiter determinare debet. l. nam
hoc iure de vulg. & pup. l. quāuis, C. de impub.
l. eum qui ædes de vsucap. cum vulg. vndè ar-
guitur, quòd si translatio actionum hæreditario-
rum in duobus istis casibus pœnam nō irrogat,
nec in primo irrogare potest.

Secundò respondetur immissionem quoque in possessionem bonorū absentis citati vt s̃, esse legalem pœnam, si modo pœnæ nomen meretur, quia lex eā fieri mandat, vt ab exordio supra diximus, & probauimus, ideo non excluditur, sed re vera est potiùs medicina, qua pœna, & interesse partis concernit, vt rectè dixit Abbas in d. c. de causis num. 11.

De mulcta aūt, certum est, eam esse arbitrariā, & legales terminos excedere posse, de quibus in d. l. eos, dummodo excessiua nimium non sit, inspecta qualitate personarū, & causæ. dispositio, namq; d. l. vendicat sibi locum qñ iudex in pręcepto certā pœnā non taxauit per tex. iuncta gl. fi. in l. si quis reū de cust. reo. Oldra. cōs. 15. Alex. Ias. & alij in d. l. 1. si quis iusdicen. Rol. d. cōsi. 47. nu. 14. Et saltèm de consuetudine non seruatur, quia iudices oēs arbitrio suo mulctas indicunt Cagno. ibidem in princ. nu. 19. cum concord. & Bossi. d. tit. de mulcta nu. 9. Ex his satis superque patere arbitror quolibet ex tribus remedijs ante dictis consulere posse Ill. D. Iusdicentem indemnitati Ill. D. Baiardi q̃ pro iustitia factur ū quoq; speramus, ac plenè confidimus. L. D. Per transactionē causa fuit terminata, & D. Baiardo fuerunt bona fideicommisso supposita iuxta conuētionem assignata, & tradita.

S V M M A R I V M.

1 *EXceptio rei iudicatæ non obstat vbi noua causa, & noua actio in iudicium deducitur.*
2 *Noua etiam causa sufficit.*
3 *Noua autem causa sufficiens dicitur, si possessio de nouo fuerit per reum acquisita, vel si conditio aliqua post primum iudicium fuerit purificata.*
4 *Dictiones (donec, & vsquequo) conditionem important.*
5 *Pactum recuperandi rem alienatam importat conditionem.*
6 *Pactum recuperādi rem alienatam, ad hæredes regulariter transit.*
7 *Conditio potestatiua ad hæredes non transit.*
8 *Fallit quando ex implemento eius, aliquid est peruenturum ad eum, qui debet obligari, putà preciū rei recuperandæ.*
9 *Sententia est stricti iuris, & ab eius verbis non est recedendum.*
10 *Et ad limites petitionis restringi, & declarari.*
11 *Pacta personalia ad hæredes non transeunt.*
12 *Taxatiua dictio adiecta personis in pacto nominatis reddit ipsum personales, & personalissimum, et ad hæredes minimè transitorium.*
13 *Multò magis si alia persona, in genere sint exclusa.*

14 Clau-

14 *Clausula (& non aliter, nec alio modo) conditionē importat.*
15 *Conditio verè, & in forma specifica impleri debet.*
16 *Cessibile q non est, nec etiam transmissibile est.*
17 *Qua regula infallibilis est si negatiuè concipiatur vt supra.*
18 *Pactum factum cum vna persona tātum alteri cedi non potest.*
19 *Hæres repræsentat personam defuncti, & vna eademq; persona cum eo indicatur.*
20 *Renuntianti, seu cedenti ius suum, non datur ad illud regressus.*
21 *Transactio fit super re, qua controuersa est, vel controuerti verosimiliter potest.*
22 *Argumentum à consequenti destructo valet.*
23 *Cōtractus vt reputetur fœneratitius ex pacto de retrouēdendo, quæ cū eo concurrere debeāt? remiss.*
24 *Obligatio qua continet rem tradi est indiuidua.*
25 *Promissio de retrouendendo pluribus simul facta, est indiuidua, ita quòd prauētioni locus est inter stipulatores, & est communis.*
26 *Alternatiua inter duos reos credendi ius tribuit cuiq; insolidum.*
27 *Præueniens in recuperando rem quam duo possunt insolidum recuperare, tenetur tamen præuento cōmunicare, ipso partem suā pcij soluti offerēte.*
28 *Fallit vbi rei credendi non sunt socij obligationis, sed ex causa lucratiua ius eorum procedit; quia præueniens totum retinet, & consocio nō cōicat.*

Pro Perillust. DD. Victoria, & Isabella de Pallauicinis sororibus.

EPITOME.

Noua causa quæ dicatur ad impediendam exceptionem rei iudicatæ?

Pactum de restituendo, vel retrouendendo, an, & quādo ad hæredes trāseat, vel alios successores?

Cum pacto de retrouendendo quæ concurrere debeant, vt contractus dicatur vsurarius?

Pactum prædictum ad commodum plurium appositum, cuilibet insolidum prodest, & præuentioni locus est. Sed tamen retro emens tenetur alijs portionem suam precij offerentibus, communicare. Quandoq; tamen totum retinet vigore præuentionis

RESPONSVM LXXXIX.

Visa informatione copiosa super differentia bonorū domus Blancæ, & consideratis dubijs ellicitis, concludedū vī quoad primum, sñiam latā à Serenifs. D. Duce nostro, nō operari; quòd Illustrifs. D. Sfortia non possit agere ad bona assignata Illustr. q. D. Camillæ, & subrogara in locum prędictorum domus Blancæ, postquā ab Illustr. DD. Victoria, & Isabella redempta, & recuperata ab hęredibus D. Vicecomitis emptoris fuerint, nec ēt parere exceptionē rei iudicatæ aduersùs eum sic agentem. Enimuero actio primo loco intētata personalis fuit, vt notū est, nam cogi petebat Illustr. Dñas sorores prædictas ad recuperandū cum pecunijs oblatis bona supradicta ad ipsius commodum; intentanda verò realis erit, ex quo bona prædicta subrogata vēdicabit vtī successor Illustr. D. Hieronymi de Curtemaiori, vel saltèm alia personali aget actione; petendo il las cogi ad sibi retrodādum, & retroassignādū; offerendo offerenda. Insuper ex recuperatione fienda per Illustr. Dñas prætendit Illustrifs. D. Sfortia ius de nouo sibi acquiri, q tempore præ-
1 dicti iudicij non competebat, † nimirū cum noua actio, & noua causa tunc concurrant, si cessabit rei iudicatæ exceptio l. cū quæritur, cū duab. seq. ff. de excep. rei iud. & ibi not. oēs l. neq; C. ad exhiben. vbi ēt Glo. & Doct. latè Bal. in l. 1.
2 nu. 3. C. de lega. cum concord. † Quinimo sufficere vī, quòd ex noua causa agatur ad hoc, vt exceptioni prædictæ locus non sit l. si mater, §. eadē vbi Bar. Castr. & alij, ff. de except. rei iud. & est etiam tex. in d. l. neq; vbi bona glo. in uer. litis, & in l. hæreditas, C. de petit. hæredit.
3 Noua autem causa in specie nostra considerari poterit, tum ex possessione domus Blancæ nouiter acquisita per Illustr. DD. sorores, tum etiam ex conditione purificata post primum iudiciū, quorum utrumq; sufficit iuxta doctr. d. glo. in
4 uer. litis cum qua doct. ibi pertranserunt; conditio uerò prædicta apposita fuit in instrumento assignationis, & subrogationis antedictæ per illa uerba (donec, & usquequo præd. Ill. D. Hieronymus redemerit, & recuperauerit) illa. n. uerba (donec, & usquequo conditionē importare l. pater seuerinam, §. 1. de condi. & demon. l. qui concubinam, §. uxori de leg. 3. Bal. in l. 2. in prin. C. de lega. Bart. in l. 1. col. 6. uers. & quarto de dictio
5 ne (donec) de cond. & demon. & quod tale pactum conditionem cōtineat, probat optimè tex. in l. 2. C. de pact. in. emp. & uend. Purificari autē conditionem hanc prætendit Illustrifs. D. Sfortia offerendo precium erogatum pro recuperatione bonorem domus blancæ Illustr. Dominabus sororibus, facultatē eorum restituēdi tunc habentibus, allegādo se repræsentare personam Illustris. D. Hieronymi, cui uniuersaliter succesfit; sibiq; licere uti eodem iure quo ipse D. Hie-
6 ronymus poterat; † cū præsertim soleat tale pactum de restituendo, uel retrouendendo, ad hæredes transire d. l. 2. cum glo. in uer. hæredes, ubi Scrib. oēs C. de pact. inter empt. & uend. nam licèt

licèt conditio pdicta sit potestatiua, cuius imple mentū regulariter ad hrdem nō transit, vt docet Bart.in l.si decē in fi.quē cæteri sequuntur, ff.de
8 ver.ob.& signāter Iaf.sub nu.12. † Nihilominus qñ ex implemento conditionis aliquid est puen tutū ad eū,q debet obligari;puta pcium rei recu perandæ, tunc ius implendi transit ad hæredes actiuè,& passiuè per d.l.a.& l.si pdio,ff de in.di. adiec.vt post Bart.Imol.& alios tradit Iaf.vbi s, nu.14.& Cagno.d.l.a.num. 6. qui alios citat,& optimā rōnem subdit; inqens quòd commodū, & emolumentū percipiēdum ex implemēto cō-ditionis,potiùs habitū fuit hoc casu in considera tione,q̄ persona implentis, nimirum si ad hære-
9 des transit. † Nec vř quoqnomodo sñia pdicta D.Ducis trahi,& extēdi posse ad casum in ea nō expressum, cum sit stricti iuris,& ab eius verbis nō sit recedendū l.si.fi.plu.vna sent.glo.& Doct. in l.Iulianus verū debitorē de cond.indeb. & in l.Paulus respondit eos,ff.de re iud.Alex. consil. 174.nu.3.li.2.Abb.in c.dilectus in 2. not. Extra
10 de offi.ordi. Nicell.in concord.glo.43.nu.208.† Et si verba ēt in generalitate sui ad casum istum extendi possent,deberent tamen ad limites peti tionis restringi, l. vt fundus, ff.com. diui.l.fi.C. de fideicom.libert.& tradunt Scrib. in l.vinum, vbi Dec.plura cumulat nu.17.ff.si cert.pet.

Tota igr difficultas consistere vř in perscrutandonum conditio memorata impleri possit p hæ redē,vel vniuersalem successorē, quia si p affirmatiua concluserimus,licèt exceptio rei iudicatæ non obstiterit,poterit tñ Illustriss.D. Sfortia,
11 vti actione carens repelli,& submoueri.† Vndè considero in primis,quòd pacta merè personalia ad hæredes, & successores minimè transeūt l. & hæredi in prin.l.idem in duobus verf.personale, & l.si vnus,§.ante omnia,ff.de pact. & ibi Bar.& cæt.Scrib.Spec.in tit.de treu.& pa.in fi. Curt.in cons. 1.nu.78.subinde animaduerto pactum ini tum cum Dño Vicecomite super retrodatione, & retrouenditione bonorum domus blācæ,personale, imò personalissimū (vt nři aiunt) fuisse, virtute taxatiuæ pluriès in eo repetitę dum Vice comes ipse promisit (retrodare, & retrouēdere Illustr.D.Hieronymo,& Illustr.D.Camillæ,& fi lijs suis tm,ita quòd nec filij filiorum comprehēdantur,& non aliter,nec alio modo, & ad benefi cia,& vtilitatem prædictorum iugalium, & filio rum suorum tantùm,& non vltra, nec aliatū per sonarum) cui enim dubium quin sit huiusmodi pactio ad personas nominatas restricta?

12 †Etenim dictionis taxatiuę natura est reddere pactū merè psonale,& ad hrdes minimè transito riū per l.nisi in vet.dumtaxat vbi Bart. in fi.Bal. in prin.& alij Scrib.not.ff.de pact. Bar.in l.si sic, col.2.in ver.fallit si esset apposita aliqua dictio taxatiua,ff.de ver.obl.& est optimus tex.in l.nō solum la 2.§.tale vbi ēt Bart.& cæteri oēs * not. ff.de liber.leg.& idem Bart.in l.q in futurum,§. 1.in fi.ff.de pac. Et in terminis pacti nři de quo supra tradit latè Cagno.in d.la 2.nu.47. vbi con trasentientium obiectis respondet, & eleganter
13 conclusionē nostrā tuetur.† At verò considerandum est, quòd nedum adest in casu nostro taxatiua, quæ dispositionem restringit, vt diximus, sed expressim reperiuntur oēs aliæ personæ, præ ter nominatas,exclusæ à iure recuperandi, quo casu cessat oīs difficultas de persona hæredis, & cuiuscunq; successoris, vt in ppria specie docet Cagn. loco pcitato in fi.cui sufficiat remissio.
14 Sed accedat vis clausulæ ipsius(& nō aliter,nec alio modo) appositæ pacto, quę conditionē importat,ut per glo. 1.in l.si quidē, quam doct. ibi signant,C.de except. & consequenter tollit fa-
15 cultatem oībus alijs psonis eā implēdi † ex quo verè,& in forma specifica implenda venit l. Meuius,& l.qui hæredi,ff.de condi.& demonstr.
16 Confirmantur hæc oīa uehemēter ex cōi * illa Theorica,quam Bart.& Doct. colligunt ex l. ex pluribꝰ de admin. tut. nempe quòd cessibile nō est,nec ēt transmissibile esse,quam refert, & seq tur Rom.cons.484.in fi. Alex.in l. si stipulatꝰ fue
17 rim illud,aut illud, ff.de uerb.obl.† & infallibilē esse,si negatiuè concipiatur ut s,tradit Iaf. in l.3. nu.2.uerf.nota etiam unum,C.de fideicō. Curt. iun.cons.130.nu.4.Soci.in l.qui Romæ,§. cohæ redes,de uerb.obl.& in terminis pacti nři de retrodando,seu retrouendendo,Rui.cons. 72.nu. 4.uerf.nec obstant allegata uol.1.& Cagno.d.l.
18 2.nu.38.C.de pact.inter empt.& uendit.† Cessibile aūt non erat ius pacti de quo s,quia factum cum una persona tm, cum alia locum nō habet per d.l.si unus,§.ante oīa, ff.de pact. cū cōcord. adductis;& negari non pōt,quin fuerit pactum personale,imò personalissimū in casu nostro, ut prędiximus,nimirum alteri cedi nō poterat, ut ex pluribus comprobat Rom.dicto cons. 484.p tor.Dec.cons.463·nu.4.& hoc absq; dubio procedit stante dictione taxatiua superiùs pondera ta,ut in propria specie firmat Cagno. d.l.2.n.42 conferunt latè congesta per Tiraq.de retract. ligna.§.26.glo. 1.nu.1.cum seq.

Neq; omittendum est,quòd nec fuit hęres eius dem Illust.D. Hieronymi, sed tantùm ex transactione inita cum Illust. Dña Camilla tutorio noīe filiarum suarum antedictarum, bona obtinuit, seu partem bonorum in illius hæreditate remansorum,cum pactis, & conditionibus de q bus in ipsa trāsactione. Ideo sumus extra omne dubium,quia hæsitari tantùm uidetur de persona hæredis,quæ repręsentat defunctum, & una
19 eademq; persona,cum eo iudicatur,§.1.in auth. de iureiu.à morie. præsti, & quia in ipsū hæredē omnia iura,omnesq; actiones actiuæ, & passiuæ transeunt l.cum hæredes de acquir.possess. ut in proposito argumentatur pro rationibus dubitādi, Ca-

di, Cagno.d.l.2.nu.43.44.& 45. Vndè tantò magis sumus in claris, quòd Illustriss. D.Sfortia nõ potest bona domus blancæ ex persona, & iure Illustr.D.Hieronymi redimere.

Hinc etiam sequitur, quòd nec poterit ad bona subrogata quoquomodo aspirare, qñquidem conditio suprascripta redimendi bona domus blancæ defecit per mortem D. Hieronymi, qui nec redemit uiuens, nec ius redimẽdi ad hr̃des, & successores transmittere potuit ꝑ supradicta.

Verùm dubitari adhuc põt, an saltẽ ex conuentione, & transactione inita cum Illustr.D. Camilla, suo, & tutorio filiarũ noĩe, admittẽdus sit, ꝑut ꝑtendere uĩ. Quapropter pro clara, & euidenti huius dubij explanatione, supponendũ est, quòd transactio ista facta fuit super hæreditate Illustris q. D. Hieronymi, & bonis, ac iuribus, q̃ per eũ aliàs possidebanĩ, q̃ oĩa cessa fuerunt Illustriss. D.Sfortiæ, cum pacto inter cætera, quòd ipse ratificaret, & approbaret, prout re ipsa approbauit, & ratificauit in primo transactionis capite, oẽs assignationes, & contractus factos per eundẽ D. Hieronymum cum Domina Camilla vxore sua, & in specie assignationẽ, & subrogationẽ bonorum factã loco, & scontro bonorum domꝰ blãcæ per eã alienatorum ad beneficium mariti, & rursus in 13.cap.idem in effectu confirmat, etiã pro
20 omni iure priùs sibi competenti. † Nimirũ hac ratificatione, & approbatione stante, certo certiꝰ est, nullum ius ampliùs competere posse D.Sfortiæ contra huiusmodi bona, ex quo illud à se, si quod habuit, abdicauit l.quæritur, §. si vẽditor, ff.de edili.edic.l.Herennius in princ.ff. de euict. l.quoties ab oĩbus, C.de fideicomm. Dec.consil. 389.n.10.Crau.cons.24.nu. 4. D. meus, Soc.iu. cons.129.nu.21.vol.3. Et hoc maximè, quia nõ potest ipse bona domus blancæ redimere, & restituere hæredibus D.Camillæ, cum ius redimẽdi restrictum fuerit ad personam D.Hieronymi; & ad hæredes minimè transmissibile. Nec dicatur cessionẽ factã in dicto primo capite transactionis per D.Camillã proprio noĩe, & vtì tutricẽ filiarũ tribuere ius redimendi D. Sfortiæ, ex quo quælibet ipsarum redimere poterat virtute pacti supradicti inito cum Vicecomite; quoniã dupliciter responderur. Primò cessionem istam non posse extendi nisi ad bona, & iura hæreditaria, seu quæ tempore mortis possidebantur per D.Hieronymum, & post eius mortem adhuc durabant, de quibus erat contentio. Ius verò redimendi bona domus blancæ finitum erat cũ persona D.Hieronymi, & competebat tantùm iu-
21 re proprio ꝑdictis D. Camillæ, & filiabus uts̃, † ideo ad illud non põt referri cessio, & trãsactio, quæ suꝑ rebus controuersis tantummodò facta fuit l.1.cũ materia, ff, de transact. & ita in propo-
22 sito argumentatur, Cum.cons.24.sub nu.3. † Et si aliter diceremus, sequeretur, quòd oĩa bona propria D. Camillæ quę possessa fuerunt per D. Hieronymum dum vixit, tit.dotis, vel aliter, cõpręhensa quoq; forent in cessione ista. absurdum est, & falsum, ergò, & antecedẽs l.nã absurdũ de bo.liber.l.apud antiquos, C.de fur. cum vulg.

Secundò responderur, quòd si cessio memorata ad hoc ius redimẽdi quoquomodo trahi posset, aut ex verbis, aut ex mente contrahentiũ, ꝙ omninò negatur, nulla tamen, & prorsus inualida existeret, ex defectu potestatis cedentiũ, cum 25
tale ius fuerit restrinctũ ad personas in pactione nominatas, & nullatenus cedi queat vt supra clarissimè demonstratum est.

Sed vltra prædictas responsiones tutissimas, tertia quoq; resultat ex verbismet istius pacti, dum limitat facultatẽ redimẽdi D. Sfortiæ cõcessum, ad casus, in quibus nullum damnum, nullumuè præiudicium aliqua ex ꝑdictis Dñabus matre, & filiabus sentire possit, enimuerò si redimeret D. Sfortia bona domus blancæ, priuarẽtur hoc tꝑe Illustr.DD.Sorores facultate, & iure iãdiu quęsito ea redimendi, & damnum non modicum sentirent, cum eorum precium valdè auctum sit, & multò plus valeant, quàm expendi debeat in eorum recuperatione, vt notorium est, meritò dicendum, ius istud saluum, & illæsum illis remansisse, non verò in Illustriss.D.Sfortiam quoquomodo translatum fuisse.

Decimumtertium quoq; caput trãsactionis disponens, quòd D.Sfortia habeat facultatem redi 26
mendi, & consequendi quælibet bona dummodo indè nullum inferatur damnum, aut præiudiciũ ꝑdictis Dñabus matri, & filiabus, & cuilibet ipsarum eisdem rationibus tollitur, quæ repetere superfluum est. Cõcludamus itaq; quòd neq; uti successor Illustr.q D̃. Hieronymi, neque vtì cessionarius Illustr. Dñarum Camillę, & filiarum audiri poterit Illustr.D. Sfortia recupare volẽs.

23 Circa secundum dubium, an contractus factus cum D. Vicecomite fuerit fœneratitius? breuiter respondeo, quòd non; ex quo non supponitur in facto modicitas pręcij in venditione tẽpore cõtractus, neq; consuetudo fęnerandi in emptore, quæ ambo cum pacto de retrodando, vel retrouendendo concurrere debent, vt contractus vsurarius præsumatur, secundum vnam opi. vel saltem modicitas prædicta vsq; ad enormissimam læsionem, secundum aliam opi. quas ad plenum excutiunt doct. in d.l.2.C. de pac. inter empt. & ven. vbi Cagno. latissimè nu.50.cum plur.seq.& Cano.in c.ad nostram extra de emp.& uend. Paris. cons.55.nu. 30.li.3. Natt.cons.198 nu.8.& 18.uol.1.Gramm.decis.76.per tot. quibus suffi- 27
ciat remissio.

24 Quoad tertium utrùm scilicet una ex prędictis Illustr. Dñabus sororibus possit totam recuperare possessionem domus blancæ, offerendo integrum ꝑcium, & locus sit ꝑuẽtioni inter eas? stãte,

pro-

promissio est de retrodando facta ad ambarum
beneficium,concludo pro affirmatiua;nam q̃uis
facta simpliciter fuisset ad ipsorum beneficium
nõ adiecta sequẽti clausnla(seu illius ex eis &c.)
liceret tamen cuilibet redimere in totũ, quoniã
obligario ista, quæ continet rem tradi, indiui-
dua est,ad not. per omnes * in l. stipulationes nõ
25 diuiduntur,per illum tex.de verb.obl.† & ita in
proprijs terminis nostris tradit Fulg.in l.quòd si
nolit in §.idem Marcellus,ff.de edil.edict. Paul.
de Castr.I l.quod aũt in recol.floren.ff.de in diẽ
adiec.Soci.in l.1.§.sed quotiens nu.4.ad trebel.
& latiùs in cõs.16.per tot.vol.4.Ias.in d.l.stipu-
lationes nu.21. & pulchrè Horman.in l. 4. §. ca-
to.nu.181.cum duob.seq.eo.tit.Boer.decis.251
Rub.cons.9. Tiraq.latè in tract.de retra. cõuen.
§.1.glo.6.num.31.vers.postremò Rui. cons.82.
nu.4.li.1.& pulcherrimè Cagno.d.l.2. nu. 103.
depac.interemp.& vend.vbi quæstionẽ ad par-
tes disputar, & hanc opin. ab omnibus obiectis
defendit,& communem * affirmat, & optimis ra
tionibus,& fundamentis suffultam asserit;acerri
mè reprehendens quendã iudicem,vtì dure cer-
uicis,qui secundùm eam iudicare noluit tempo
ribus Soci.illam defendentis. Vndè licèt aliqui
sint qui contrarium teneant, illorum tñ sentẽtia
minimè sequenda est,prout secutus non fuit Io-
seph.Ludo.qui pluries pro opi. prædicta iudica-
uit,vt refert in sua decis.112.ad fi.li.2. quã post
26 hoc meum responsum redditum,edidit.† Sed in
casu nostro cessat oĩs hæsitatio, & controuersia,
ex quo promissio nõ fuit facta simpliciter de re-
trodando,seu retrouendendo prædictis DD.so-
roribus,sed addita fuit clausula(seu illius ex eis,
quæ precium soluet) quæ operatur, vt cuilibet
ipsarum insolidum ius redimendi comperat, qa
virtute alternatiuę(seu)duo rei credendi consti-
tuuntur,& ille est potior,qui priùs litem conte-
statur,l.si titio aut seio,ff.de leg.2. vbi Bart. Bal.
Castr.& alij,l.si ex toto,§.1. vbi Castr. & alij, ff.
de lega.1.l.1.C.de duo.reis l.qui res,§. qui stipu
latur,l.si titius,& seius,cum not.ff. de verb.ob.l.
ex duobus la 1. vbi latè Aret. ff.de duo. reis, &
not.Scriben.in l.frater à fratre in glo.magna, ff.
de cond.indeb.Quare cõcludendum est, locum
esse præuentioni inter has Illustr.DD.sorores ꝓ
redimendo bona supradicta.

Quartũ modo dubium hinc insurgit ex infor-
matione exhibita, vtrũ sequuta recuperatione,
cogi possit ea quæ recuperauerit ad communicã
dum cum alia sorore,partem suam precij postea
27 offerente? Et videtur dicendum,quòd sic,vt in
propria specie scribit Cagno.d.l.2.n. 103. vers.
ad primum motiuum. Quinimo sentite videtur
Ias.d.l.stipulationes sub nu.21. quòd volẽs totũ
recuperare debeat cautionem offerre de dando
partem consocio,si voluerit; præsertim per tex.
in l.1.§.si pecuniã in sacculo,ff.deposi.vbi vnus
ex hæredibus deponentis potest insolidum repe
tere rem depositam, præstita cautione de dando
partem cohæredibus,& per tex.in l.fistulas, §.q.
fundum de contrahen.empt.vbi dispositum est,
quòd alter ex cohæredibus emptoris soluendo
rorum precium potest agere ex empto. vt res
sibi rradatur,q̃ tamen tex. de cautione prestãda,
& de communicatione inter cohæredes, nullam
mentionem fecit, & ita parùm facit ad proposi-
tum,& cum Ias.transire videtur Cagn.vbi supra
ante num. 104.& dicit glo.in d.l.si Titio,aut Se-
io.in glo.fi. quòd qui totum in similibus casibus
habuit,tenetur partem dare cõsocio actione ne-
gociorum gestorum allegans not.in d.l.1. C.de
duo.reis ad idem gloss. in d.l.frater à fratre post
princ.glo.mag.Aret.post Bart.in d.l.reos sub nu.
17.vers.3.adde in quantum de duo.reis.
28 Diligentiùs tamen intuenti contrarium in no-
stra specie videri debet, siquidem doctrina pro-
ximè relata non passim procedit, sed tantummo
do in casibus, in quibus rei credendi sunt socij
obligationis,vel ex causa onerosa creditum eo-
rum procedit; secus verò vbi socij non sunt, &
ex causa lucratiua stipulatio procedit, quia tunc
alter totum exigens,nihil alteri reddere tenetur;
sed vi præuentionis totum lucratur.Hæc est ele-
gans distinctio Bart. in d. l. si Titio, aut Seio,in
d.l.in lege Falcidia hoc esse obseruandum in d.
l.reos in 8.q.ff.de duo. reis, & in l.ex duobus la
2.colum.6.vers.dic ergo latiùs eo. titu. atq; in l.
qui hominem,§.si duo,ff.de sol. Bal. in d.l.si Ti-
tio,Castr.in d.l in lege falcidia num.2.Aretin.in
d.l.reos sub nu.6. vers. circa tertiã quæstionem,
Alex. d. l.in lege nu.2.in fi.vbi concord. refert,
& communem * opin.asserit Castr.in d.l.si Titio
sub num.2. At in casu nostro,nulla fuit societas
obligationis contractæ per D.Vicecomitem em
ptorẽ versùs Illust.DD.sorores,quia nedum cõ-
tractui nõ interuenerunt, sed nec in rerũ natura
erant.Item ex cã onerosa talis obligatio nõ pro
cedit respectu earundẽ Illust.sororum, à quibus
nihil habuit D. Vicecomes, sed habent hæ cãm
merè lucratiuã virtute stipulationis factæ ꝑ pa-
rentes,& Notarium ad earum beneficium.Ergo
præuentioni inter ipsas locus erit absque onere
communicandi per supradicta,& ita iuris esse ar
bitror, saluo;&c. L. D. Illust.D.Isabella in-
tegrũ preciũ restituit, & prædium domus Blãcæ
magni valoris recuperauit, absq; sororis inter-
uentu,& sinè communicatione.

S V M M A R I V M.

1 *VXor habet vtilem rei vendicationem in subsidium contra bona empta de pecunijs dotalibus.*

2 *Quod tamẽ intelligi debet de emptis per mari-*

maritum, non per extraneum, & declaratur Bal. in l. in rebus nu. 8. C. de iu. do.
3 *Sequentia declarant præcedentia.*
4 *Vnica determinatio non debet difformiter determinare.*
5 *Doctoris dictum intelligi debet secundùm legem, quem allegat.*
6 *Doctoris dictum sine lege, ratione, & authoritate loquentis non attenditur.*
7 *Creditor habens hypothecam expressam præfertur creditori habenti solam actionem personalem.*
8 *Remedium subsidiarium quod competit mulieri in bonis emptis de pecunijs dotalibus, est contra iuris regulas, & strictè interpretandum.*
9 *Bona omnia vxoris, sunt tacitè hypothecata marito pro dotis solutione.*
10 *Dos datur pro sustinendis oneribus matrimonij.*
11 *Subueniendum magis est ei, qui in periculũ incidit ex necessitate, quàm ei qui voluntariè.*
12 *Nec non ei qui ob publicam vtilitatẽ aliquid agit, quàm quod ob priuatam.*
13 *Mulier volens vti dicto remedio subsidiario, tenetur in primis excutere bona mariti.*
14 *Excussio bonorum mariti, & aliorum etiam quomodo, & qua forma fieri debeat ex forma statutorũ Parmensium.*
15 *Exceptio est intentionis exclusio.*
16 *Creditor non habens creditum liquidum, non potest impedire executionem alterius creditoris liquidi; sed tantùm petere cautionem de restituendo, in euentum, quo meliora iura ei competere declaratum fuerit.*
17 *Actio personalis contra hæredem competit.*
18 *Via quam quis agendo elegit, sibi patere debet.*
19 *Depositum bonam fidem præcæteris contractibus requirit.*
20 *Bona fide quod procedit, non est ad perfidiam retrahendum.*

Pro D. Petro Delphino.

EPITOME.

Mulier non habet vtilem rei vendicationem subsidiariam in bonis emptis de pecunijs dotalibus, si emptio facta sit per extraneum, sed tantùm quãdo per maritum, aduersùs Soc. sententiam.
Et quæ seruanda sint vt possit dicto remedio vti?

RESPONSVM XC.

IN causa D. Petri Delphini petentis executionem instrumenti depositi, cõtra bona relicta per q. Io. Baptistã de Balestrerijs depositarium, in qua comparuit pro suo interesse D. Antonia de Zarottis ad impediendã ipsam executionẽ, Mag. D. Aduocatus huius mulieris, ut respondeat vr-
1 gentissimis motiuis Illust. D. Auditoris confugit ad remedium subsidiarium, de quo per Socin. in cons. 224. col. 1. uers. ad hoc respondeo li. 2. post Bald. in l. in rebus nu. 8. uers. secundum remediũ C. de iu. do. qui uidentur uelle, quòd mulieri cõpetat utilis rei uendicatio rei emptæ de pecunijs dotalibus per l. uxor marito, de do. inter uir. & uxo. etiam si empta sit per extraneum, ut in casu nostro, & consequenter præferatur ipsa creditoribus, etiam anterioribus emptoris.

Sed fragile admodum est istud remedium (iudicio meo) multipliciterq; tolli potest in nrã spe-
2 cie. † Et in primis si dicamus Bal. loco præcitato minimè dicere illud ad quod allegatur, quandoquidem loquitur ibi de emptione per maritũ
3 fienda. † quod ex sequentibus uerbis apertissimè colligitur l. si seruus plurium, §. ult. de leg. 1. dum parificat hos casus, quòd maritus fingatur emere à muliere, uel ab alio dotante, & quòd emat ab extraneo; si. n. aliter intelligeremus, non procederet æquiparatio emptoris in utroque casu, sed in uno loqueretur de emptore, in alio de uẽ-
4 ditore † ultra quòd unica determinatio non determinaret uniformiter contra reg. l. nã hoc iu-
5 re de uulg. & pup. † Item declarari debet secundùm legem quam allegat doctr. Bart. in l. non solum, §. liberationis de lib. leg. At allegat Bal. l. uxor marito loquentẽ de marito emente ab extraneo igitur, &c.

His autem stantibus, non est curandum de Soci. dicto, q̃ nil allegat ultra Bald. nihil de hac re loquentem, aut. n. debet secundùm authorem citatum intelligi iuxta præallegatam doctr. Barr. in
6 l. non solum, §. liberationis de libe. leg. † aut sinè lege, ratione, & authoritate loquitur, & consequenter de eius authoritate parùm curandum ad not. in l. 1. ff. si cert. pet.
7 Remanet ergo firmum motiuum Illust. D. mei, quòd huic mulieri competierit tantùm personalis actio, contra Io. Baptistam, cui credidit pecunias suas dotales, si modo dotales dici possunt, & per consequẽs præferatur ipsi D. Petrus deponẽs, tanq̃ creditor habens expressam hypothecam. l. scripturas in fi. C. q̃ poti. in pigno. habea.
8 † Et tantò magis adducor ad ita sentiendũ contra Soc. ex quo lex, q̃ concedit istud remedium subsidiarium mulieri in bonis emptis per maritum de pecunijs dotalibus, quæ est d. l. uxor marito, ff. de don. inter ui. & uxo. hoc tribuit in priuilegium, ut ibi legitur, & not. & est cõtra generalem dispositionem, l. ex pecunia, C. de iu. dot. meritò nõ potest ad alios casus extendi, l. quod uerò, ff. de ll. Item à Soci. dissentio, quia manifesta considerari põt ratio diuersitaris, quare in uno casu, magis fauẽdum sit mulieri, quã in alio.

Nam quando dat pecunias dotales marito, id facit

facit ex necessitate, quia ex permissione facta te-
9 netur, & cōpelli pōt ad soluendum, † imò sunt
oīa eius bona tacitè hypothecata, p satisfactio-
10 ne dotis promissæ. l. 1. C. de rei vx. ac. † Promis-
sionē aūt facere cogitur, vt virum inueniat, qui
onera matrimonij subire velit. l. 2. ff. de iu. dot.
& hoc quippe necessarium ei est, l. 1. ff. sol. matr.
l. pro oneribus. C. de iu. do. cum vulg.
11 Sed qñ pecunias suas alteri dat, aut quoquo-
modo credit, hoc facit nulla obligatione præce-
dente, vel necessitate cogente; meritò magis ei
subueniendum est in primo casu, q̃ in secundo,
per reg. l. si fideiussor. §. si necessaria. ff. qui satis
cogan. & l. 2. §. si quis caut. cum similib. vtrobiq;
12 per glo. adductis. † Quod cōfirmatur, ex quo pri
mo casu soluit ex causa concernēte publicā vti-
litatem, d. l. 1. de iu. do. & d. l. 1. sol. matr. Secun-
do verò non; ideo maius priuilegiū meretur in
illo, quàm in isto, vt per Scrib. oēs in locis pro-
ximè citatis, & fac. Spec. in ti. de instru. edi. §. in-
strumentum, nu. 21. vers. item opponitur, quòd
tabellio. ac Bart. in l. quemadmodum. C. de agri.
& censib. li. 11. & Dec. in l. fi. nu. 20. cū concord.
C. de eden. Ex his igitur concludo non posse
D. Antonium impedire executionem petitā per
D. Petrum, sed vti debere alijs remedijs, de qui-
bus in d. l. ex pecunia, q̃ ipsi D. Petro nō obesūt.
13 Ex abundanti autem addo pro secunda respō-
sione, quòd cum remedium memoratū sit sub-
sidiarium, non posset habere locum, nisi facta
excussione bonorum omnium mariti, cui fuit
primo loco dos data, ac ēt Io. Baptistæ filij, cui
videntur postea creditæ pro emptione domus,
per tex. in d. l. vxor marito, cum ibi not. p Scrib.
& in d. l. ex pecunia, atque in l. si vt proponis. C.
de rei vendi. & ita expressim dicunt Bal. & Soci.
exaduersò citati. Excussio autem eo modo, quo
Mag. Aduocatus partis factā deducit, nulla est,
14 & informis. † Debebat. n. respectu bonorū ma-
riti fieri iuxta formam statuti nostri positi, sub
rub. de alimentis præstan. mulieribus, li. 2. &
bonorum filij, seruata solēnitate alterius statuti,
sub rub. de excuss. princi. debito. eo. lib. q̃ cū nō
interuenerint, cessat remediū ipsū p supradicta.
15 Tertiò considerandum est, quòd iudiciū nr̄um
est cōtra bona oīa in gn̄e relicta per q. Io. Baptā,
exceptio aūt rem particularē concernit, ideo in-
tentionem nō excludit, prout excludere debet.
l. 2. ff. de except. meritò retardare non pōt pe-
titam executionem in genere, qua obtenta, vte-
tur postmodum Delphinus, prout iuris fuerit.
Quartò, animaduertēdum est ad hanc pulchrā
responsionem. Nempe quòd dicta mulier venit
ad Iudiciū, tanq̃ tertia pro suo interesse, & sibi
cōpetere vtilem rei vendicationē in domo em-
pta, de pecunijs suis dotalibus prætendit, per d.
l. vxor marito, in qua actione p binas cōformes
sñias ire dēt, priusq̃ executionem consequatur.
Consil. Lud. Sacc.

Instrumentum aūt nostrum paratam hēt execu-
tionem, tam ex dispositione iuris cōis, q̃ ex for-
16 ma statuti. † Idcirco nō pōt retardare executio-
nem nostram, sed tm̄ petere cautionem de resti-
tuendo eidem domū, in casu victoriæ, per tex.
celebrem, in l. si à quo, & l. seq. ff. de rei vend. cū
ibi latè congestis per Doct. & in l. à diuo pio. §. si
super rebus. ff. de re iud. vbi Ias. signāter colum.
pen. & fi. & per Can. in c. veniens, il secōdo, vbi
Feli. num. 8. & in c. cum super de re iud. & pul-
chrè Didac. pract. quæstio. cap. 16. num. 3.
Quintò, & vltimò perpendo, quòd acta diuer-
simodè cātant, ab eo. quod Mag. Aduocatus par
tis ptendit; nam non reperio deductum in iudi-
cio istud remedium subsidiarium cōpræhēdens
realem actionem, vt prædiximus, sed petitum
tantummodo satisfieri D. Antoniæ de pecunijs
suis dotalib. expēditis in emptione domus prę-
dictæ, antequā D. Petro satisfiat de credito suo,
17 † & sic personalis actio cōtra hæredes Io. Baptæ
fuit intentata, iuxta terminos l. 1. & tertię. C. de
hæred. actio. & per consequens propositum fuit
18 remedium ordinarium, d. l. ex pecunia. † Via igr̄
electa pateat, l. mulier. ff. quod me. cau. Obaudiē
da est igitur, & iure quidem meritò, postq̃ col-
ludit (vt opinor) cum nepotibus, ad fraudādum
19 creditorem hæreditarium, in causa depositi, † in
quo bona fides præ ceteris cōtractibus versatur,
20 l. bona fides. ff. depos. † & quod ex bona fide ori-
tur, non est ad perfidiam retrahendum, ex præ-
cepto Imperatoris, ī terminis emanato, in l. pen.
C. depo. Et ita fuit iudicatum.

SVMMARIVM.

1 *Filia renuncians hæreditati paternæ, seu maternæ ad beneficium fratrum suorū censetur fauore agnationis ducta, & propterea deficientibus parentibus sine filij masculis succedere potest, ac si nullam fecisset renunciationem, & aduersus dispositionē eorūdem parentum legitimam petere, siue legitima supplementum, & est communis. Et de hac materia vide plenè in tribus consilijs sequentibus.*

2 *Amplia etiam si pars fratrum tantummodo decesserit, parente viuente, quoniam ad ratam mortuorum annullatur renunciatio.*

3 *Ampliatur ēt si renunciatio facta fuerit simpliciter, & sinè masculorum mentione, quia deficientibus ipsis succedere potest filia, tam ex testamēto, quàm ab intestato, ac etiam contra testamentum.*

4 *Amplia adhuc, ēt si tpe renunciationis nulli extiterint masculi, sed tantummodo spes eos suscipiēdi.*

5 *Filia exclusa à statuto propter masculos, si ipsi non extent, vel nō instituantur à patre, sed extranei, pōt ipsa succedere, & paternum testamentum cōtratabulare, quia cessat fauor agnationis, q fuit finalis causa statuti, & est cōis, & æquitate plena.*

6 *Filia renūcians successioni ab intestato, si instituatur in*

tur in re modica, puta decẽ solidis, põt nihilominus petere supplemẽtũ legitimæ, pinde ac si nõ r̃ tiasset.

7 *Amplia etiam si legatum diceret pro omni eo, & toto, quòd filia petere possit, & legatum acceptatum fuisset.*

8 *Renunciatio simpliciter facta, intelligitur de causa intestati tantùm.*

9 *Facta verò etiam causa testati, potest tamen capere ex testamento, propter mutatam voluntatem parentis relinquentis.*

10 *Testamentum inter liberos cum derogatione futurorum testamentorum, non reuocatur per subsequens, etiam si contineat mentionem generalem dispositorum ad beneficium liberorum, quia necessaria est specialis reuocatio, vt disposita ad illorum commodum annullentur.*

11 *Legitima filiæ debetur inspecto valore bonorũ tempore mortis parentis, non tempore renunciationis, & est verior, æquior, & magis communis opin.*

12 *Præsertim circumscripto iuramento, vel habilitatione ab eo impetrata.*

13 *Pactum renunciationis futuræ successionis parentũ improbatur, tanquam contra bonos mores, licèt iuramento firmetur.*

14 *Habilitatione autem impetrata, filia potest petere legitimam, vel eius supplementum, ac si non renunciasset.*

15 *Mater non potest alienare bona sua in præiudicium legitimæ filiorum, ex dispositione statuti Parmæ.*

16 *Statuto prædicto stante, donata filia non computatur in legitimam.*

17 *Habilitatio à iuramento, non est necessaria, subsistente enormissima læsione.*

18 *Contractus minorum aliàs inualidi, non firmantur iuramento, stante statuto Parm.*

19 *Renunciatio facta metu reuerentiali, nulla est, & inefficax.*

20 *Et si continet enormissimam læsionem, præsumitur meticulosa, saltèm metu reuerentiali.*

Pro Multùm Mag. D. Constantia Rubea de Burallis.

EPITOME.

Filia renuncians hæreditati paternæ, vel maternæ cum iuramento ad beneficium filiorum masculorum natorum, vel nasciturorum, eis deficientibus, vel non natis, potest legitimam suam, seu eius supplementum petere.

Idem si in renunciatione non sit facta masculorum mentio, Quæ renunciatio intelligi debet pro successione tantùm intestati, licèt expressum non sit.

Legitimæ quantitas sumitur ex bonis relictis tempore mortis, non renunciationis, nam auctis bonis parentum, augetur quoque legitima.

Subiungitur etiam an, & quando habilitatio à iuramento necessaria sit? cum alijs in materia scitu dignis.

RESPONSVM XCI.

DOctissimum motiuũ Illust. D. Iudicis de renũciatione facta p Mag. D. Cõstantiã Rubeã minorẽ, cũ iuramẽto, decreto Iudicis, & competentis dotis receptione, multis potest modis dilui.

1 Et primò ppendẽdo cãm ipsius renũciationis, q̃ apparet fauore filiorũ masculorũ D. Amphroni, & D. Smiraldæ eius parentũ, factã fuisse; hoc enim depręhẽdit̃ ex instr̃o curę p̃cedẽtis, in quo Iudex potissimũ mouetur ad dandũ curatorem ipsũ, q renunciarioni cõsentiat, ob numerũ masculorũ filiorũ tã existentiũ, q̃ futurorũ, & ẽt ex ipsamet renũciatione, q̃ expressim facta fuit ipsis DD. Amphrono, & Smiraldæ stipulantib. p se, & ad fauorẽ filiorũ suorũ masculorũ, tã natorũ, q̃ nasciturorũ. Quo stãte, cũ D. Smiralda nullis relictis filijs masculis, neque ẽt fœminis, p̃ter D. Constantiã, defecerit, nullũ penitus effectũ põt renũciatio opari, vtpote cessãte cã ipsius finali. Nulla etenim alia de cã inducta fuit ad renunciãdũ, neq; Iudex ad interponẽdum decretũ renunciationi tã opulentarũ hr̃ditatũ, nisi fauore filiorũ p̃dictorũ, & agnationis cõseruandæ; ppea seqtur, quòd ita debeat filia hoc tpe mr̃i succedere, sicuti successisset, si nulla fuisset facta renũciatio; & p cõsequẽs legitimam petitã, siue eius supplementũ oĩno cõsequi; ita in terminis decidit Bal. in l. pactũ q dotali, nu. 3. C. de collat. & ibidẽ Castr. nu. 6. Corn. nu. 11. vers. 7. limita. & Dec. nu. 9. Dominic. in c q̃uis, col. vlt. vers. sed pone, de pact. 16. & ibidẽ Gemin. & Nat. col. 10. in 8. limit. n. 24. Salic. in l. pactũ dotali, n. 5. in fi. C. de pac. Bal. in cons. 137. sub nu. 2. vol. 1. Alex. pulchrè cõs. 29. n. 3. & 5. lib. 3. Mars. in rub. de fideiuss. nu. 225. Imol. in l. Qui supstitis, col. 1. & ibidẽ Aret. col. 3. limit. 3. ff. de acqr. hæred. Benedict. in c. Rainutius, in ver. duas habens filias, nu. 297. Afflic. in c. si qs inuestierit, n. 25. de feud. dat. in vic. l. com. Corn. cõs. 291. col. 2. vol. 4. Maran. in sua dispur. 10. n. 15. Soc. reg. 150. in 2. fallen. Capic. decis. 190. n. 2. Tiraq. in tract. cess. cã, par. 1. in ver. renũciationis cã cessante. Paris latè cons. 26. nu. 19. 20. in 3. Crott. in l. stipulatio hoc modo cõcepta, nu. 58. post Alex. ibidẽ nu. 11. de
* verb. obl. & hãc cõclusionẽ verã, & cõem * dicit Bertran. in cons. 60. vol. 1. quẽ refert, & sequitur alios adducẽs cõcordantes. Gabr. in tit. de iur.
* dot. cõcl. 1. n. 35. cõem * ẽt attestat̃ Cachera. Pedemont. decis. 98. n. 11. & Didac. oĩno vñdus in relectione dicti cap. q̃uis, par. 3. §. 3. n. 4. xui. cõs.
2 204. in 1. dub. li. 1. vbi † in fortiorib. terminis cõ-

suluit

ſuluit, quòd ſi pars, tantummodo fratrũ deceſſe-
rit viuẽte parente, ad ratam mortuorum ceſſet
effectus renũciationis, idẽ tenet Boer. deciſ. 62.
in fi. poſt Soci. quẽ refert; & benefacit Rim. iun.
conſ. 71. num. 18. 19. & conſ. 37. nu. 36.
3 Et ſciendum quòd nedũ vendicat ſibi locũ pręmiſſa concluſio ſi renuntiatio exp̃ſſim facta fuit
ad fauorẽ filiorũ maſculorũ, vt in caſu nr̃o, verũ
etiã ſi ſimpliciter, & abſolutè facta fuerit ipſis pa-
rentibus; nam præſumitur mens, & intentio cõ-
trahentiũ eſſe intenta ad conſeruationẽ agnatio-
nis, qua ceſſante, non eſt credendum filiam renũ
tiaſſe, minuſq; parẽtes renuntiationẽ affectaſſe,
aut acceptaſſe; vt in ſpecie docet Caſtren. d. l. pa
ctum nu. 6. & Corn. poſt Roman. n. 11. in fi. Bal.
in conſ. 137. ſub nu. 2. vol. 1. & Salic. loco præci-
tato ante nu. 6. Dominic. & alij in d. c. quamuis,
Alex. d. conſ. 29. nu. 3. & 5. Crott. d. l. ſtipulatio
n. 58. Maran. d. diſput. 10. n. 37. & nouiſs. Didac.
ſupra citat⁹ in verſ. 4. ſi paterna, &c. vbi egregiè
declarat; & filiam tam ab inteſtato, q̃ ex teſtamẽ
to, & contra parẽtis voluntatem, admitti docet;
4 & hoc procedere aſſerit, etiã ſi tempore renũtia-
tionis non adfuiſſent filij maſculi; ſed ſpes tantũ
eos habendi. Vndè cum in noſtra ſpecie nedum
ſpes maſculorum naſciturorũ adſuerit, ſed tres
iam nati, & d. l. Smiralda p̃gnans, vt inſtrumẽtũ
cantat, & non ſimplex renuntiatio ad commodũ
parentum, ſed ad fauorem, & beneficiũ maſculo
rũ ſtipulata, certò certius eſt renuntiationẽ ipſã
5 eſſe reſolutam, † ſimile eſt qñ filia dotata exclu-
ditur à ſtatuto propter maſculos, nam ſi maſculi
non extent, uel extent, ſed non inſtituãtur à pa-
tre, ceſſat ſtatuti diſpoſitio, ita quòd inſtitutis ex
traneis, filia ipſa contratabulare põt teſtamentũ;
vt pote ceſſante fauore agnationis, propter quẽ
ſtatutum ipſam excludebat Dec. latè conſ. 297.
num. 2. verſ. ſed tamen, vſq; ad fi. & eſt opi. ma-
* gis communis, * & ęquitate plena, vt aſſerit Be-
ro. poſt Alex. & Soci. quos refert in c. Rainutius,
num. 237. de teſtam.
6 Secundò tollitur dubitatio, conſiderãdo verba
eiuſdẽ renuntiationis reſtrictæ ad ſucceſſionem
ab inteſtato, ibi, (ita quòd nullum alium regreſ-
ſum vnquã habere poſſit, ad ipſorum Mag. DD.
parentum ſuorũ, vel alterius eorum bona, & hæ-
reditatem aliquo iure, vel cauſa, & ex quauis ſuc
ceſſione ab inteſtato) & ſimul conſiderãdo, quòd
non ab inteſtato, petit D. Conſtantia legitimã,
ſeu ſupplementũ prædictũ, ex quo in vltimo te-
ſtamento mater fecit ei legatũ, ẽt iure inſtitutio
nis, q̃uis modicæ ſummæ, vcz decem ſolidorum,
adeo quòd ſumus in caſu ommiſſo in renũtiatio
ne, & diſpoſitione iuris cõis relicto; qua attenta
certũ eſt ſupplemẽtũ ipsũ legitimę deberi; hęc ẽ
notabilis doctr. Salic. in d. l. pactũ ꝑ dotali nu. 5.
verſ. aut paciſcit̃ filia, & in auth. nouiſs. C. de in-
off. teſt. & ibi Purpur. in addit. & ibidẽ Iaſ. n. 58.

& idẽ Iaſ. d. l. ſtipulatio hoc mõ n. 13. & 14. vbi ẽt
Crott. nu. 41. & 42. Corn. conſ. 48. n. 7. lib. 2. pul-
cherrimè Soc. conſ. 30. nu. 35. & conſ. 150. n. 29.
li. 2. Tiraquel. in tract. de contin. poſſeſſ. par. 2. de
clar. 8. Card. Flor. cõſ. 22. redẽptoris ꝑ to. Marãr.
vbi ſ. n. 36. qui notabiliter loq̃tur, & nouiſſimè
Gabr. innumeros citans d. cõcl. 1. in 3. limit. ſub
nu. 27. cui ſufficiat remiſſio. ¶ Nec hr̃ in conſide
ratione, quòd ſumma legata ſit modica, vt conſi
derat Maran. & latiùs Dec. in l. fi, n. 24. C. de edi.
di. Adr. toll. & in conſ. 407. nu. 16. ¶ Nec dr̃ filia
hoc caſu impugnare teſtm̃ mr̃num, ſed potiùs il
lud conſeruare, & exequi, ut conſiderat Soci. d.
conſ. 150. n. 29. poſt Bal. & alios citatos, & Cur.
7 conſ. ult. n. 5. † Minus obſtat, quòd ſumma p̃dicta
legata fuerit pro oĩ, & eo toto, ꝑ D. Conſtãtia iu
re legitimæ conſequi poſſit, & legatũ ſit accepta
tũ, quia nihilominus põt ſupplemẽtũ peti ꝑ tex.
* in l. ſi qñ, §. fi. ubi Bal. Caſtr. Iaſ. & cæteri oẽs * no
tant, C. de inoff. teſt. Alex. conſ. 8. nu. 15. in 3. &
conſ. 89. ad fi. uol. 4. Soc. conſ. 1. nu. 5. li. 4. ubi de
* hoc nullatenus dubitandum aſſerit, & eſt cõis *
opin. teſte Maran. loco p̃citato nu. 19. uerſ. & in
tantùm, ac Didac. in c. Rainutius. §. 1. nu. 8. in fi.
extra de teſtam. Vltra quòd legatum cum prote-
ſtatione conſequendi ſupplementũ acceptatum
fuit, ut ex libello producto conſtat, & non aliter;
undè ius proteſtanti illæſum permanſit.
8 Et quia dixi renuntiationem factã fuiſſe ex cã
tm̃ inteſtati, ut inſtr̃m cantat, nõ ommitto, quòd
ſi ſimpliciter etiã facta fuiſſet, nulla facta mentio
ne de cauſa teſtati, uel inteſtati, adhuc tñ de ſuc-
ceſſione inteſtati ſolummodo, intelligẽda foret,
Saly, d. l. pactum dotali, nu. 5. uerſ. aut paciſcitur
filia, Afflic. deciſ. 350. n 8. poſt Bal. Imol. & alios
9 quos refert, & Maran, ubi ſ. nu. 35. † Quin quod
magis eſt, ſi cauſæ quoq; teſtati renuntiatum fuiſ
ſet expreſsè, poſſet tamen filia ex teſtamento ca
pere; quãdo quidẽ pr̃, ſiuè mr̃ eã inſtituens, cen-
ſeretur à priori uoluntate receſſiſſe, & iuramen-
tum remiſiſſe ad Iaſ. d. l. ſtipulatio hoc modo nu.
13. 14. & ſeq. & Crot. nu. 43. cũ cõcord. Sed hæc
ex abundanti, ut clariùs oſtendamus, quantũ de
roget d. Smiraldę teſtm̃ renũtiationi memoratę.
10 Tertiò reſpondetur, teſtamentum anterius D.
Smiraldæ, in quo filiã inſtituit in bis millibus au
reis, cũ ſit inter liberos, hẽre clauſulã derogato-
riã, nedũ ad p̃cedẽtia, ſed ẽt ad ſequẽtia teſtamẽ
ta auth. hoc inter liberos, C. de teſta. §. ſi quidẽ ĩ
auth. de teſta. imperfec. & niſi in ultimo exp̃ſſim
reuocatũ fuerit ſub cõmemoratiene diſpõnis ad
cõmodum liberorum factæ, non eſſe ſublatũ; ut
probatur in d. §. ſi quidẽ iuncta glo. in uer. uolun
tatẽ, & dicit Bal. in d. auten. hoc inter liberos in
princ. num. 4. quòd ſi non probatur ſuperueniſ-
ſe cauſa mutandi primam uoluntatem, teſtm̃ il-
lud attẽditur, quod eſt liberis fauorabilius. Hoc
tñ iudicis arbitrio remiſſum cẽſeo, q̃ cõſideratis

considerãdis, dijudicare potest, an verè pœnituerit testatricẽ prioris voluntatis, & an secundum testamentum ad importunitatẽ factũ, vel alia de causa dici queat, ex his q̃ Bart. & alij scribunt in l. si quis in princ. test. ff. de leg. 3.

11 Quartò. Respondetur non esse verã cõclusionẽ in motiuo præsuppositã, quòd tps renũtiationis attendatur ad cognoscendũ verũ integram legitimã filia habuerit nec nè. Qm̃ tps mortis potiùs attendi debet, quo legitima ipsa debetur, etiã si facultates auctæ sint; vt innumeris rationibus, & authoritatibus probat nouissimè Ceph. conf. 34 per to. in 1. & conf. 165. nu. 16. vsq; ad nu. 34. li. 2. & veriorem cõiorem, * & æquiorẽ opinionẽ affirmat; sufficiat ipsum pro multis citasse.

12 † Et circumscripto iure, dubiũ non est, quin passim, & cõiori * calculo recipiatur, vt docet Ias. in oppositũ citatus in auth. nouiss. nu. 9. cũ seq. C. de inoffi. testa. Didac. in c. Rainutius §. 1. n. 8. atq; in d.c. quis in 3. parte, §. 1. n. 2. & Vasq. de success sio. cre. progres. & resol. §. 20. requisi. 42. n. 291. Iusm aũt in nr̃a spẽ nihil operari põt, quia impetrata fuit habilitatio, vt in processu. Vndè remanet negocium in puris terminis iuris ciuilis, quo pactũ, & renuntiatio hmõi successionis futurę improbatur, tanq̃ contra bonos mores, d.l. pactum dotali, C. de pact. & d.l. pactum quod dotali, C. de colla. & vtrobiq; Scrib. & in l. vlt. C. de pact. & per Cano. in c. mulieres de iureiur. atq; in d.c. quãuis de pac. in 6. vbi in spẽ Didac. par. 3. §. 1.

14 in princ. Et quòd impetrata habilitatione possit filia petere supplementũ legitimæ, non obstante iuramẽto, tenent innumeri Doct. relati p Gabr. in ti. de iu. do. conclu. 1. nu. 8. vsq; ad nu. 12. vbi de magis communi opi. * tandem attestatur.

Et quia Ill. D. meus tangit vnum verbũ in motiuis circa validitatem habilitationis, dubitando de iuribus eius, ex quo narratũ fuit ab impetrante de enormissima læsione, quæ non suberat tpe renuntiationis, inspecto filiorũ numero, & bonorũ valore, clara patet ex supradictis resolutio; si quidẽ tps mortis ad legitimam dijudicandam attenditur, iam respectu numeri filiorum, q̃ quãtitatis, & æstimationis bonorum. Vndè facilè dignoscitur, quòd preces porrectæ pro habilitatione impetranda, veritate nituntur. Enimuerò D. Constantia tpe mortis matris, filia vnica superstes fuit, & bona in hæreditate reperta ascendũt ferè ad summam lib. 80. mill. vltra alienata in ui

15 ta † quorum legitima etiam filiæ debetur virtute statuti nostri, sub rub. qualiter mulieres non

16 possint aliena. legi. fi. li. 2. pag. 90. † Cuius statuti virtute adeo cogitur mater integram legitimam precisè filijs relinquere tempore mortis, vt quod etiam ipsis viuens donasse reperiatur. in eã minimè computetur, vt respondit Soc. cõs. 93. n. 18. vsq; ad fi. li. 1. post multos quos refert.

Vltra quòd dolo alienasse dici põt, nè filia de eis participaret, & certum est, quòd Mater, si dolo fecit, quominus aliqd mortis tẽpore habeat, perinde est, ac si in bonis tunc haberet, l. cũ. §. vlt. de bo. liber. statutum tñ nostrum pĩguiùs in hoc prouidit, prohibens mulierẽ, ẽt sinè dolo, aliena re. Vndè cũ libras tres mille quinq; centum tantùmodo habuerit D. Constantia de bonis mr̃is pro renuntiatione legitimę, in septuplũ, & longè vltra læsa reperitur, & sic enormissimè.

17 Quo stante, nec habilitationem aliquam impetrare opus fuisset à iuramento, quia contractus dolosus reputatur, si non ex proposito, saltem re ipsa; ita in terminis decidit Ancha. in c. 2. de consti. Butr. & Abb. in c. quintauallis, de iureiur. Soc. conf. 104. nu. 13. in 4. Ias. conf. 133. ante num. 9. vol. 4. Dec. conf. 180. nu. 38. Cagno. in l. 2. n. 98. cum concor. C. de rescin. vend. Alba. conf. 89. n. 6. Alcia. in c. cum contingat nu. 13. de iureiur.

18 † Alia etiam ratione nõ fuisset habilitatio necessaria, quia D. Cõstantia tempore renuntiationis minor erat, & nisi vtiliter minores cõtrahãt, nulli sunt eorum contractus, & prorsus inualidi, ẽt non obstante iuramento, ex forma statuti nostri sub rub. de form. & solem. obser. in contra. mi. li. 2. pag. 87. quod statutum fauorabile est, & indubiè tenet Rip. li. 3. respõso de reuo. dona. cap. 15. nu. 8. Dida. in d.c. quis par. 3. §. 4. nu. 7. Gabr. de iu. do. conclu. 1. nu. 12. alios citans, atque iuramenti vires tollit Bal. in auten. sacramenta puberum nu. 5. C. si aduer. vendi. Alba. conf. 151. col. 3. & 4. li. 7. Barb. conf. 6. in 4. Cur. iun. consil. 50. per to. Marsil. sing. 104. Corn. conf. 34. vol. 3. Soci. iun. conf. 3. nu. 35. cum seq. li. 2. Rol. consil. 30. vol. 3. communem asserens, & Lambert. ad statuta Mediolani glo. 8. nu. 104. 105. Alba. consil. 70.

19 cum concord. vbi de cõit * omitto quod per metum extorta dici potest renuntiatio, vt ex protestationibus per D. Constantiam emissis, & paterñ seruitia in processu pbata, satis superq; liqt, & p cõsequens nulla, & efficax d.c. quis cũ mr̃ia.

20 Quinimò ex sola enormissima læsione, nullo alio probato, psumitur cõtractus meticulosus, metu salt ẽ reuerẽtiali, & idem sequitur effectus, vt in spẽ tradit Arer. conf. 24. in 2. dub. Corn. conf. 124. & conf. 140. ad fi. uol. 3. Curt. iu. conf. 141. nu. 11. Et ex his plenè satisfactum arbitror dubitationibus propositis, saluo semper, &c.

SVMMARIVM.

1 *Filia recipiens à matre certam quãtitatem sub nomine legitima, et successioni materna renuntians, auctis facultatibus, non videtur posse supplementum ipsius legitima petere tempore mortis matris ex cõmuni. Sed vide in sequentibus.*

2 Con-

2 Contraria tamen ſententia magìs communis, verior, & æquior eſt, & nu. 4.

3 Opinio æquior ſequenda eſt in iudicando licèt contraria eſſe communis.

4 Caſus legis ubi eſt, de doctorũ opinionib⁹ nõ curatur

5 Pater qui poſt dotem filiæ datam deuenit ad pauper tatem, poteſt illã minuere tàm primo viro, quàm ſecundo.

6 Idẽ eſt dicendũ de legitima filio in vita aßignata.

7 Curt. malè interpratatur. l. etiam, §. fi. & l. ſi patronum ex debita. in fi. de bo. lib.

8 Legitima quantitas regulatur ſecundùm tempus mortis, nec curatur quid ante vel poſt contingat.

9 Legitima eſt quota bonorum, quam filius in hæreditate parentis habere debet.

10 Pater non fingitur mori quando filio legitimam in vita aßignat, contra Curt. ſententiam.

11 Fingitur benè mori ſi banniatur cum bonorũ confiſcatione, & filijs aßignari debet legitima, nõ expectata morte naturali.

12 Dos data filiæ an augeri debeat auctis facultatibus patris, tempore mortis, diſtingue, vtrum data ſit ob paternum officium vt illam matrimonio collocet, an verò vt ipſa renuntiet hæreditati paternæ, vel per ſtatutum excludatur? nã primo caſu non augetur, ſecundo ſic, ex ſententia Dec. Pariſ. & Cepha.

13 Mater non tenetur dotare filiam, ſed pater, & nu. præcedenti.

14 Renuntiatio facta per filiam, nunquam eam excludit à petitione ſupplementi legitimæ, etiam in bonis ex poſt acquiſitis, quando parentis hæreditas ex teſtamento defertur extraneo, etiam ſi cum renuntiatione concurrat ſtatutum illã excludens, & eſt communis, & æquißima opin.

15 Supplementum prædictum indubiè peti poteſt tempore mortis parentis in facultatibus non auctis, ſi numerus filiorum decreuerit poſt dotationem, & ob id maiorem partem bonorum legitima filia abſorbere poßit propter pauciorem numerum.

Pro eadem D. Conſtantia Rubea de Burallis.

EPITOME.

Vera, & communis, ac ſequenda probatur opin. in præcedenti reſpõſo relata, quòd legitima filiæ debeatur inſpecto tempore mortis parentum, etiam ex facultatibus poſt dotationem, & renuntiationem acquiſitis. Aduersùs Curt. atq; Boer. et aliorũ ẽt opi. quorum fundamẽta bellè confutãtur. Additur demum notabilis diſtinctio.

Si parentis hæreditas ad extraneos deferri cõtingat ex teſtamento, poteſt ſemper filia, ſupplemẽtum legitimæ petere, etiam in bonis acquiſitis poſt dotem datam, non obſtante renuntiatione, ac etiã ſtatuto illam excludente.

RESPONSVM XCII.

POſtquam præſtãtimus Aduocatus D. Gherardi Garimberti hęredis d. Smiraldæ Garimbertæ ingenuè fatetur, nullum fieri poſſe fundamentum ſuper renuntiatione iurata D. Conſtantię, ſed tñ nititur ea rõne, quòd ei ſub noĩe dotis legitima cõſignata fuerit integra ꝑ mr̃em uiuentẽ, inſpectis facultatibus tꝑe cõſignationis, & ob id, nihil amplius petere poſſit pro ſupplemẽto, q̃uis auctę reperiantũ facultates tꝑe mortis, & allegat uulg. doctr. Butrig. in l. pactũ, C. de colla q̃ ſequitũ cõſulẽdo, Alex. cõſ. 181. li. 5. & ꝓ cõi * defendit Curt. latè in cõſ. ult. n. 10. & alij ꝑmulti ſequuntur, ut legitũ apud Boer. eiuſdẽ ſñiæ ſectatorẽ deciſ. 62. n. 8. uſq; ad fi. Ego ad oẽm hęſitationẽ tollẽdã, hoc ẽt partis refugiũ p̃cludere intẽdo; nec una cõtentus rñſione, plures tutiſſimas adducere cõſtitui, ut Ill. D. meus Iudex eò libentiùs ſuũ tandẽ proferat iudiciũ in hac cauſa admodum fauorabili.

2 Prima igitũ rñſio ſit, quòd imò Butrig. opi. & ſequaciũ cõiori * Scrib. calculo improbatũ, quicq̃d Curt. dicat, ut aptiſſimè tradũt Iaſ. in l. quod ſeruus col. fi. uerſ. ſed cõior, ff. de cõdi. cau. da. & in auth. nouiſſima nu. 9. C. de inoff. teſta. atq; alibi ſæpè, & Rip. in c. cũ M. Ferrarien. nu. 38, de cõſti. Pariſ. conſ. 26. n. 92. li. 3. Didac. inſig. Moder. in c. Rainutius §. 1. n. 8. & latiùs in c. q̃uis par. 3. §. 1. n. 2. Lup. in rep. c. ꝑ uñas not. 3. §. 23. de do. inter ui. & uxo. Bened. in d. c. Rainutius ĩ uer. in eo teſtamẽto relinquẽs nu. 220. Mant. in rep. d. auth. nouiſſima in 3. not. q. 5. & ult. & ibidẽ Vaſq. nu. 291. & nouiſs. Ceph. in conſ. 165. n. 16. cũ multis ſeq. uol. 3. Et re uera magìs cõis * eſt, ſiuè antiquos, ſiuè recentiores authores reſpiciam⁹, quorũ aliquos tm̃ ultra p̃citatos breuitatis cã adducã. Hãc enĩ tenuit Bal. ꝑ illũ tex. ĩ d. c. cũ M. Ferrar. n. 15. & in d. l. pactũ in 6. oppo. Caſtr. in conſil. ſuo incip. licèt iſta Lyſa. & in l. in ratione la. Secũda, & ibi Alex. latè in fi. ꝑtin. ff. ad l. fal. poſt Ang. Imol. & Rom. quos citat in l. ſtipulatio hoc modo de uerb. obl. Saly. ĩ auth. res q̃, C. com. de leg. Frãc. in d. c. q̃uis in 3. not. ꝑ illù tex. Rui. in l. gallus, §. & q̃d ſi tm̃ col 70. uerſ. ſed dubiũ eſt de lib. & poſt. Soc. cõſ. 100. nu. 9. cũ duob. ſeq. uol. 3 Bal. nouel. in trac. do. pat. 6. priu. 17. n. 4. Dec. latè cõſ. 278. ꝑ to. Pariſ. cõſ. 26. n. 92. li. 3. cũ multis ab his relatis Eq. orẽ oẽs quoq; fatẽtũ, ut apud p̃citatos legere ẽ, & p̃ſertim Curt. q ꝑ cõtraria tã acriter pugnat, in d. conſ. ult. ſub nu. 10. uerſ. & dicere prout aliqui dicunt, †

3 Ideò pœnitùs ſequẽda, & ſi contraria cõis dici poſſet, Purp. in l. admonẽdi n. 55. uerſ. & a cõi opi. de iureiu. Vinc. Hercul. latè in l. cũ ꝓponas in ult. limit. nu. 13. de re iud.

Grat.conf.2.nu.68.li.1. Mandof. in Cõment.ad reg. cancell.reg.29.de fubroga.q.10.in fi. Bologne.in l.1.fub n.43.in 5.limi.ff.fi cer.pet. Ceph. conf.166.n.17.18.li.1.Habet infuper tex. in terminis pro fe in l.fi qñ.§.1.C.de inoff. teftam, cui refponderi non poteft nifi cauillando, vt inquit Alex.d.l,in ratione in fi.princ.& fortem tex.nũcupat Didac.c.q̃uis,in loco p̃citato,cum igr̃ habeamus cafum legis,non eft curãdum quid Scti ben.contra fentiant,& fi communiter contrariũ renerẽt,ad Bal.Abb.& alios in c.1.de confti. vbi Bero.in fi.& eundem Bero.in fua q.62. in princ.

5 Nec obft. huic conclufioni fundamẽtum illud ab oĩbus cõtrafentientib.decãtatũ,quòd ex quo filiæ nõ diminuerctur dos,fi facultates patris,vel mr̃is dotantis diminuerẽtur,nec augeri debet fi augeantur, vt idem operetur propofitum in pro pofito,quod oppofitum in oppofito l.fi vt propo nis,C.de nup.l.de fideicom.C. de tranfač.cum fim.qñ hoc eft falfum præfuppofitum; & contra tex.in indiuiduò in §.fi verò in auten.de ęquali. do.& authen.fed q̃uis cum not.ibi per Scrib.C. de rei uxo.ac.vbi habetur, quòd fi propter fupuenientes cafus pater ad paupertatem deueniat, minuere poteft dotem primo viro,p̃ filia datã,& fecundo minorẽ conftituere,& ita rñdet Soci.d. conf.100.n.11.& Cepha.d.conf.165.n.18. cum

6 feq.†Idem de legitima filio fub noĩe ẽt legitimę affignata,tradit Alex.d.l.in rõne,in fi.princ.poft Caftr.ibi nu.5.qui optimã adducit rõnem. Ideo retorquetur argumẽtũ iure optimo,prout retorquet Socin.vbi proximè. Et quòd minui poffit vt s̃,fatetur ingenuè Boer.d.decif.62.n.10. q̃uis nunq̃ vidiffe practicari afferat;At fatis eft,fi fit de iure,& practicari poffit. Et in legitima filio affignata idem fateri vr̃ Alex.d.conf.180. ad fin.in oppofitũ citato; p̃fupponens factum fuiffe pactũ inter p̃rem,& filium,vt ab hr̃dibus patris nõ pof fet filius ipfe moleftari in eo, quod pro legitima habuerat;et,fine hmõi pactione,moleftiam alio-

7 quin ei inferre potuiffent.† Pariter non obftant duo illi tex.per Cur.allegati, quos nũcupat egre glos,& quibus afferit vniuerfum orbẽ refponde re non poffe,videlicet in l.ẽt §.fi. & in l.fi p̃fonũ ex debita in fi.ff.de bonis libe. & mirũ eft,quòd tam effufo fermone vir ifte alioqui doctiffimus vtatur,cum iura ifta oppofitum potius apertè p̃bent; decidendo tempus mortis liberti attendi penitus in legitima patroni taxanda; & licèt in d.l.fi patronum,velit quoq; Iurifcõfultus augumentum fuperueniens poft mortem liberti,poft redditum ferui ab hoftibus,vel per alluuionem aut aliter non augere legitimam prædictam, nõ tamen inferri poteft, idem effe de augumento contingenti in vita liberti, cum difpares valdè

8 fint cafus,& difpar etiam ratio,†ex quo tempus mortis propriè infpici leges mandunt, & quid ante,vel poft,contingat,nihil curãt, in legitima calculanda d.l. fi qñ, §. 1. & §. & generaliter, l.

9 cũ quęritur,& authẽ.nouifs.C.de inoff.teftam.† Id quòd meritò iure fancitum eft, cum legitima nil aliud fit,quàm quota,& portio eius,quod filius ab inteftato in hæreditate parentis habitur* effet l.Papinianus,§.quarta,de inoff.tefta.d.authen.nouifs. Soci.in l.Gallus,§.& quid fi tãtùm n.14.de lib.& poft Dec.conf.229.nu.5.Quocirca,& augeri, & minui debet prout auctæ, vel di minutæ reperiuntur facultates tempore obitus.

10 Minùs officit aliud Curt.fundamentũ,quòd p̃r mori fingatur,qñ filio,vel filię legitimam in vita affignat,quia hoc eft nouum dictũ,pro quo nihil

11 allegat,nec allegari poffe arbitror. † Benè fingitur mori,fi banniatur, & bona fifco applicentur ob delictum, quia mors ciuilis eft, & per talem mortem ciuilem legitima filijs affignari debet, non expectata naturali,vt confuluit diffusè Rol. conf.97,nu.34. vfq; ad fi.vol.2. & fic mors ficta caufat legitimæ affignationem, non verò è contra legitimè affignatio mortem fictam caufat, quod ego in iure vnquam legerim.

12 Secunda principalis refponfio fit ex mente Doc. in hac materia diftinguentium;nam aut tra ctamus de dote, quam pater dat ob paternũ offi ciũ,vt filiã matrimonio collocet, prout tenetur l.qui iiberos,ff.de ri.nup.l.fi.§.vtranq;,C.de do. promif.aut de dote quã dat, vt eam excludat à propria fucceffione,& à legitima mortis tempore debita, quę exclufio contingere poteft ftatuto tantùm,uel renunciatione, & primo cafu uerum eft dicere, quòd auctis facultatibus patris dos non augeatur, ex quo pater congruè femel dotando,fatis debito fecit, & officio fuo functus eft. Secundò uero cafu contrarium uerius eft,cũ legitima mortis tempore debeatur non ante.Sic & dos,quę tunc temporis legitimæ loco fuccedir,quando legitima ipfa deberi incipit, cum ea commẽfuranda eft, nimirùm auctis facultatibus augeri debet; & augumentum iftud caufatur ab exclufione fuperuenienti,nõ à dotis conftitutio ne.Et fecundùm hanc diftinctionẽ latiffimè con fuluit Dec.conf.278.incip. proponitur per to.& poft eum Parif.d.conf.26.num.88. cum feq. & Cepha.d.conf.165.num.29. ufque ad num. 34. Cum igitur libr.3500. per D.Smiraldam folutæ dotis nomine D. Conftantiæ à debito dotandi

13 officio non proceflerint, † quia mater non tenetur filiam dotare l.mater,C.de iu.do.l. à filia, ff. ad treb.glo.& Doct.l.ult.C.de do.promiff. Sed talis folutio facta fuerit, ut fucceffioni ab intefta to eiufdem matris renuntiaret, prout renuntiauit,& ab illa excluderetur,utiq; fupplementum legitimæ peti poteft.

14 Tertia accedat rñfio ex mẽte corũmet,q̃ cõtra riã sñiã amplexi fuere; quòd cũ parẽtis hr̃dítas ad extraneos ex teftamẽto defert̃, ut in nr̃a fpẽ, nunquam excluditur filia à petendo legitimæ fupple-

supplemento tpe morris;in bonis et anctis ; & si vltra dotationẽ adsit renũtiatio, vel statutum filiã excludens, ita in terminis terminãtibus limitat Boer.d.decis.62.nu.18.post Castr.& alios adductos,& pro hac opi.plenè cousuluit Dec.cons. * 297.in casu proposito per to.& est opi. cõis, * & æquitate plena, vt asserit Bero.in cap.Rainutius n.237.de testa.Didac.in c.q̃uis par.3.§.3.n.4.& huc tẽdũt q̃ abundè aliàs scripsi in 1. rñsione ad motiuum renũtiationis iuratæ, quæ non repeto.

11 Quarta,& vltima sit responsio, quòd quoties non tractaẽ de supplemẽto p̃dicto consequendo in bonis acquisitis, post dotationẽ, sed in eisdẽ, q̃ parens tempore dotationis possidebat, semper, & indistinctè debetur, quamuis dos data tũc correspondens fuerit legitimæ, attẽtis facultatibus, & filiorum numero ; si enim istorum numerus postea decreuerit,& legitima ob id aucta sit, rationi consonum est, vt angumẽtum huiusmodi, filiæ quoq; dotatæ prosit; quandoquidem exclusio; q̃ exaduersò præsupponitur, intelligi debet rebus sic stantibus, & in eodẽ statu permanentibus; vt in proprijs quoq; terminis limitando tradit Boer.d.decis.62.ad fi. multos citans concordantes. At in casu nostro minimè creduntur auctæ facultates, quin potiùs diminutæ per aliquas alienationes post memoratæ dotis traditionem; sed tres filij tunc extantes, & venter prægnans, vtiq; defecerunt; ideò cum decima tantùm bonorum illorũ portio pro legitima D.Constantiæ tunc danda fuerit, tertia eorundem mortis tẽpore, quo nulli alij extabant filij, debita dici debet. Sed re vera acquisitorum etiam, si adsint, triẽtẽ consequi põt per supradicta, cũ legitima ex omnibus debeatur d. auth. nouissima cũ notissimis.

S V M M A R I V M.

1 *REnuntiatio facta per filiam hereditati materna, non tantùm pro fratribus, sed pro ipsa matre, & heredibus suis, videtur comprahendere etiam extraneos, & ideò excludere ipsam à petendo legitima supplemento Sed viae infra per to.*

2 *Renuntiatio facta per filiam successioni ab intestato, non impedit successionem ex testamento, ideò si acceptet legatum sibi factum, etiam minimum, potest supplementum petere legitima, & est vera, ac communis conclusio, remissiuè.*

3 *Amplia etiam si legatum factum fuisset in alio testamento reuocato, sed absq; speciali reuocatione ipsius legati, remiss.*

4 *Stipulans pro se, videtur in dubio quoq; pro heredibus stipulari.*

5 *Renunciatio facta per filiam tempore quo fratres ipsius extabant, eorum contemplatione facta præsumitur, idcircò mortuis illis, euanescit, remissiuè.*

6 *Præsertim quando non extant aliæ filiæ, vel earum descendentes, quæ parentibus magis dilectæ dici possint.*

7 *Et præsertim quoq; quando renuntiatio etiam cantat in fauorem, siuè ad commodum, & beneficium filiorum masculorum.*

8 *Inducta ad fauorem non debẽt in odium retorq̃ri.*

9 *Stipulatio facta pro heredibus in materia ad extraneos non transitoria, interpratatur pro heredibus sanguinis.*

10 *Feudum stipulatum pro se, & heredibus non trãsit ad extraneos, ex communi.*

11 *Idem de emphiteosi Ecclesiastica, ex alia cõmuni.*

12 *Renunciatio facta per filiam minorem absq; curatoris authoritate, iudiciśq; decreto, nulla est tam ex iure communi, quàm ex forma statuti Parm.*

13 *Renuntiatio facta per vim, vel metum nulla est.*

14 *Præsumitur autem ita facta, si enormissimam lesionem contineat.*

15 *Quæ lesio renuntiationem nullam reddit, vel saltem rescindendam, obtenta absolutione à iuramento.*

16 *Ampliatur etiam in maiore, & masculo, renuntiante.*

17 *In minori autem muliere receptissimum est, præsertim stante statuto Parm.*

18 *Statutum potest tollere vim iuramenti præsumendo contractum fictitium, & simulatum, ex communi.*

19 *Soci.cons.34.li.4.abundè doclaratur, cum seqq.*

21 *Filius ergo hæres.*

21 *Copula requirit concursum copulatorum.*

22 *Contractus in dubio interpratari debent secũdùm ius commune.*

23 *Copula posita inter duo non omnino diuersa, ex positiuè sumi debet.*

24 *Mater, & filij pro eadem persona reputantur.*

25 *Mater tenetur instituere filios, saltem in legitima.*

26 *Copula posita inter hæredes, & filios stipulãtis, stat expositiuè.*

27 *Copulatorum si vnum de necessitate alteri inest, resoluitur vnum in adiectiuum alterius.*

28 *Copula posita inter genus, & speciem, resoluitur expositiuè, & restrictiuè.*

29 *Soc.cons.34.prædictum. Iterũ excutitur, & declaratur.*

30 *Renunciatio facta per filiam dotem recipientẽ, qualiter interpratanda veniat?*

Pro eadem D. Constantia de Burallis.

EPITOME.

De materia duorum præcedentium responsorum; remouendo nouum obiectum, de renunciatione

facta, nedum ad commodum, & beneficium filiorum masculorum, sed etiam ipsius matris, & hæredum suorum, cui multipliciter respondetur, reprobando cons. Soc. 34. in 4.

RESPONSVM XCIII.

QVando ab initio nitebatur D. Gerardus virtute renunciationis Mag. D. Constantiæ, multæ fuerunt datæ responsiones difficultatem prorsùs eneruantes, adeo quòd cæpit Excellentiss. eius Aduocatus pedem referre; palamq; profiteri, nullam ampliùs vim facere super ipsa renunciatione; sed tantummodo super consignatione legitimæ in vita matris facta, quę augeri non poterat, auctis ex post facultatibus. Fuit igitur pro parte Mag. D. Constantiæ huic etiam fundamẽto mul
1 tipliciter responsum. Nunc verò redire videtur ad primum renunciationis fundamentum; præsupponendo, quòd ex quo non fuit facta simpliciter ad fauorem, & beneficium fratrum ipsius Mag. D. Constantiæ, sed etiam stipulata fuit pro D. Smiralda matre, & eius hæredibus, cedere debet ad beneficiũ quoq; D. Gerardi hẽdis extranei prædictæ D. Smiraldæ, per ea quæ scribit Socin. in cons. 34. lib. 4. & Paris. in cons. 26. lib. 3. &
2 Afflict. decis. 161. in 2. dub. † Verùm vt huic quoque obiecto satisfiat, & sic omnes impleãtur numeri, respondetur primò renunciationem Mag. D. Constãtiæ restrictam fuisse, tam ex dispositione iuris, quàm ex partium conuentione, ad causam intestati, vt ex verbis instrumenti apparet; Nos verò in causa testati uersamur, nã Mag. D. Constantia legatum sibi factum in testamento matris, acceptat, & legitimæ supplemẽtũ petit, quo casu renunciatio ipsa nihil obstat qualiscunq; fuerit, & quibuscunq; concepta verbis, vt in terminis tradunt Soc. in cons. 30. & cons. 150. li. 1. & Marant. disput. 10. atq; Gabr. de iur. dot. concl. 1. in 3. limit. cum permultis alijs iam ꝑ me citatis in secundo fundamento priorum allegationum, & hoc est irrefragabile fundamentum, cui nec fuit quicquam responsum, nec respõderi potest, quoniam re ipsa hæc est vera, & com-
* munis * conclusio.

3 Et hic etiã animaduertendum est, Mag. D. Cõstantiam nedum legato sibi facto in vltimo testamento inniti posse, sed ẽt legato duorum millium aureorum in primo testamento facto, ꝑ ea quæ habentur, & notantur in §. si quidem in authen. de test. imperfect. auth. hoc ampliùs, C. de test. cum alijs iam adductis in tertio fundamẽto allegationum prædictarum.

4 Secundò principaliter respondetur, quòd, & si renunciatio facta fuerit matri pro se, & hæredibus, vel si eidem soli quoq; facta fuisset, ꝗ idem est, ex quo q̃libet stipulatio in dubio facta quoq; pro hæredibus intelligitur, l. veteris, C. de con-
5 trah. & comitt. stip. vbi oẽs * notant, † nihilominus quia filij masculi quamplures extabant tẽpore ipsius renunciationis, earum contemplatione facta præsumitur: adeo quòd ipsis præmortuis, euanuit eius effectus per doctrinam Ang. in cõs. 52. Castr. Corn. Rom. Salic. Alex. Crot. Marant. & aliorũ pleno calamo relatorũ in primo fundamento allegationũ prædictarũ in vers. & sciẽdũ.

6 Tertiò respõdetur, quòd si aliquo casu dici põt filiam virtute renunciationis excludi, ẽt cessãte fauore masculorum præmortuorum, is certè est tñ, quando aliæ saltem filiæ, vel descendẽtes ex eis, supersunt, quoniam aliqua forsan de causa possũt parentes magis illos dilexisse, quàm filiã renuntiantem, sicuti, & ipsamet renuntians illos magis dilexisse, quàm extraneos, vt fatetur Paris. d. cons. 26. in oppositũ citato; sed cessantibus, & præmortuis omnibus descendentibus; nunq̃ sanè præsumitur renunciatio facta, vt extraneis hęredibus prosit; sed eueniente casu, quo ipsi instituantur, cessat effectus renunciationis, vt decidit Boer. decis. 62. nu. 18. post Castr. Soc. & alios ꝑ eũ relatos, & in terminis quoq; tradit Didac. in c. q̃uis par. 3. §. 3. nu. 4. vers. 4. & si paternã. de pact. in 6. & pro hac sñia, stat Ang. in cons. 52. D. Ziliolus in fi. & Aret. in cons. 17. sub nu. 10. vers. item nec prohiberentur; necnon Afflict. in d. decis. 161. in 1. dub., vbi sic conclusum fuisse asserit in Sac. cons. in casu quo tractabatur de succedẽdo fratri, à quo soror dotata fuerat, & cui renuntiauerat pro se, & hęredibus. Et pro cõfirmatione huius conclusionis conferunt latè tradita per Dec. cons. 297. nu. 2. vers. sed tamen vsq; ad fin.
* cuius opi. cõem, * & æquitate plenam dixit Bero. in c. Rainutius nu. 237. de testa.

7 Quartò respondetur, quòd si prædicta ꝓcedũt vbicunq; pater stipulatus fuerit renuntiationẽ pro se, & hæredibus, vel pro se simpliciter, multò magis in casu nostro, in quo additum fuit, & fauorem, & beneficium filiorum masculorum, in quibus mens contrahentium expræssim declaratur, quòd renunciatio ipsis prodesse debeat; nam si aliter diceremus, prout subtilizando dixit Soc. in d. cons. 34. sequeretur, quòd verba prædicta apposita fauore filiorum, retorquerentur in eorum odiũ; nam si primo casu tota stipulatio cẽsetur facta ad commodum filiorum, & hoc secũdo casu pro dimidia tantùm ad eorum beneficiũ cederet, ut Soci. uoluit, deterioris conditionis essent propter illam clausulã, quæ nil aliud sonat,
8 quàm eorum fauorem, & beneficiũ † quod esset cõtra vulg. reg. l. ꝗ uerò de ll. cum sim. Imò uerò uerba illa, ad cõmodũ, & bñficiũ, ĩportãt cãm finalẽ, qua cessãte dispositio locũ hẽre nõ põt, ut ĩ
9 spẽ tradit Rui. cõs. 7. n. 8. li. 2. † Verus igitur sensus prædictę stipulationis erit, quòd renuntiatio

cedat

cedat ad commodum matris antedictæ,& hæredum sanguinis, non ad hæredum extraneorum; nam qñ sumus in materia ad extraneos hæredes suaptè natura minimè transitoria, tūc stipulatio facta pro hæred. semper intelligitur pro hæredibus sanguinis, & nō aliter, vt docet Paul.Castr. in l. ex facto. §. fin. quem alij Scriben. ibidē sequuntur. ff.ad Trebell. Alex.in l. quod dr, n. ff. de verb.obl.Bero.cons.68.nu.39. in prin. latè
10 Loffred.cons.1. † & hinc est, quod feudū stipulatum pro se, & hæredib. non transit ad extraneos, sed tñ ad descendentes, secundū cōem *
11 opi. de qua p Clar.in §. feudum. q.83. † Atque * emphiteosis ecclesiastica, sm aliā cōem * per eūdem Clar. relatam in §. emphiteosis.q.78. vers. tertius est casus. Quòd aūt trattemus nos de re ad extraneos hæredes regulariter nō transitoria, patet clarè ex supra dictis; quādoquidem ius legitimę renunciatū per filiā regulariter, & in dubio nō intelligitur renunciatum,nisi ad fauorem filiorum masculorum, vel saltem masculorū, & fœminatū, sm aliorum sñiam; & sic nō est illius capax, qui non est de descendentib. patris, vel matris, cui fit renunciatio, vtsupra vidimus. Nimirum stipulatio facta de hoc iure legitimæ, etiam pro hæredibus,& successoribus,interpretari debet, secundum ius commune, idest pro hæredibus sanguinis.
12 Quintò respondetur, quòd renunciatio pdicta facta fuit cum authoritate curatoris specialis Dominæ Constantiæ decreti eodem instāti ante celebrationē contractus, qui curator datus fuit ad renunciandum ad beneficiū parentum,& filiorū suorum masculorum natorū,& nasciturorum, & nulla ibi fit mentio de eorum hæredibus. Quocirca si D.Constantia in Instrumento renunciationis passa fuit parentes stipulari exprçssim pro hæredib. aduertendū est, quòd aut ista adiectio hæredū nihil pōt opari, vt ego opinor, & adhuc sumus in casu cōclusionis supra firmatæ, quo renunciatio simpliciter facta per filiā parentibus, intelligitur, contēplatione tm fratrū suorū masculorū facta, ita quòd eis deficientibus,tollitur ius renunciationis, & perinde est, ac si facta non fuisset; Aut pōt dicta adiectio operari, & in hac parte reperitur contractus factus per minorem, absque curatore, cuius authoritas p Iudicem limitata fuerat vtsup. & consequenter nullus est, tā de iure cōi, q̄ ex forma statuti nostri, de formis, & solemnitatibus lib. 2. Et istæ respōsiones procedūt præsupposita validitate renūciationis.
13 Verùm si probationes in processu factas respexerimus,inualidam prorsus eā fuisse cōcludem⁹; qñquidem metu, nedū reuerentiali, sed ēt à seuerissima parentū natura causato,processit; hoc namque, & testes per D.Constantiā produēti,& Instrm protestationis exhibitum, satis superque ostendunt. Vndè nullus oino reddit contractus, d.c.quis,ibi.non vi. & c.cum contingat, & c. licèt mulieres, de iureiu. Didac. latè d.c. quāuis,
14 par.3.§.4. & Gabr. d.concl.1. nu.4. † Quinimo stante læsione excessiua, & enormissima, de qua mox dicemus, certū est renunciationē meticulosam præsumi; adeo quòd nulla quoque facta probatione, irrita ex hoc solo, redderetur, vt egregiè respondit Castr. cons.174.nu.4.lib.1.& post eum Soci.cons.243. num. 4.5. lib.2. Corn. cons.124.& cons.140. ad fi.vol.3. Aret. cōs. 24. in 2. dub. Curt.iu.cons.141. n.11. Rip.li.3.rñso de reuoc. don, cons.15. n.8. Didac.vbi sup.n.7.
15 Vltimò cū verissimā sit legitimā, cui D. Constantia renunciasse præsupponitur,detrahēdam, & deducendam fore de facultatib.matris,inspecto mortis tpe, vt ex pluribus iuribus, rationib. sententijsq; receptissimis probauimns in secūdis allegationibus, nulli dubiū,quin ex tali cōtractu læsio ipsius D. Constantiæ, nedū vltra dimidiā, sed in septuplum, & longè vltra resultet, ex qua læsione nullus ēt, ac prorsùs inefficax redditur renunciationis contractus, vel saltem mediante absolutione à iuramento impetrata, vt aliàs dicebam. Ias. cons.133. per to. Dec.cons.180. & 181.Soc.iu.cons.144.in pri.& cons.3.in 2.Cald. cons.8. in ti.de iureiu.Cagno.l.2.n.80.C.de rescind.vendi.Rip.d.c.25.Aym.cons.142.&192. Gram.decis.101 Alba.cons.83.Didac.loco pręcitato, & latissimè Gabr. d.concl.1. nu.8. vsque
16 ad num. 20. † Idq; in quolibet etiam maiore similem renunciationē faciente procedit,vt apud supra relalos legere est.
17 In muliere aūt,& minore receptissimum, & indubitatum est, vt per Rui. cons.170. nu.23.li.1. & cons.60. ad fi.vol.3. Gram.cons. ciui.127. colnm.1.& seq. Grat.cons.88. li.1. Gabr. vbi sup. num.11. Quod multò magis stante statuto nr̄o locum sibi vendicabit, in quo oēs minorum cōtractus annullantur, qui non tendunt in eorum vtilitatem, & iuramenti, etiam virtutem tollit,
18 † prout tollere potest, ex quo simulatos, & fictitios decernit. Alex. cons.151. col. 3. & 4. lib.7. Barb.cons.6.in 4. Curt.in cons. 50. per to. Alb. consil. 70. num.7. vbi de communi * attestatur, cum alijs iam allegatis.

Et ex supradictis patet multiplex solutio ad obiecta superiùs adducta, vt oculatissimus Dñs Iudex statim dignoscet, tam ex diuersitate factorum, quàm ex iuris conclusionibus firmatis,
19 † sed vlteriùs ēt considerari pōt, quòd in casu, Soci.d.cons.34. renunciatio facta fuit patri de hæreditate materna iam delata,& omni eo,q̄ in futurum habere poterat; ita quòd stipulatio, respectu futuri tpis erat ociosa,nisi fieret interpretatio, vt operaretur, ēt quòd fratres decederēt, qui tpe renūciationis viuebāt; vt ipsemet Soci. ponderat sub nu. 5. In nr̄a aūt specie verba non remanent ociosa; quia cum hæreditas materna nondum

nondum esset delata, operari poterant in casu
mortis matris, quo hæreditas erat deferenda.
Itidem considerari dēt, quòd renunciatio ibi fa-
cta non fuit patri, & hæredibus suis simpliciter,
sed facta fuit patri, & hæredibus suis, ac etiā hę-
redibus matris iam defunctæ; Vndè militare vr̄
fundamentū illud diuisionis inter patrem, & hę-
redes matris; ita quòd creditur filia donare vo-
luisse portionem suā iam q̄sitam hæreditatis ma-
ternæ patri ꝓ dimidia, & hæredibus matris pro
alia dimidia, quod ponderat ibidē Soci. in vers.
2. respondetur, quod ea fortè ratione fuit, vt
ostenderet filia æquè dilexisse patrem, & mr̄em.
In casu aūt nostro renunciatio facta matri, & hę-
redibus suis, & ad fauorem, & beneficium filio-
rum eius masculorum, qui censentur vna, & ea-
dē persona, vt infra dicetur; ideo non vr̄ admit-
tere similem diuisionē, & sic illa verba (& ad fa-
uorem, &c.) stant potiùs qualificatiuè, & restri-
ctiuè, q̄ diuisiuè, ita quòd mēs renunciantis fuit,
vt ius renunciatum quæratur matri tm̄, & eius
hæredibus; sed tñ non egrediatur filios eiꝰ ma-
sculos, quos ēt matris hęredes futuros credebat,
30 & sperabat, † iuxta illud vulgare, filius ergo hr̄s,
cap. quicunque 17. q. 4. c. ius naturale 1. di. & sic
vtrunque vr̄ voluisse, quòd sint hæredes mr̄is, &
sint filij masculi, vt capaces sint iuris renunciati
31 quæ interprætatio † suadetur primò ex natura
copulæ, quæ requirit concursum copulatorū, vt
dispositio effectū sortiatur. l. si pluribus de leg. 2.
l. si is, qui ducenta. §. vtrum, de reb. dub. l. si quis
ita stipulatus, de verb. obl. Dec. cons. 417. nu. 1.
cum concord. Craue. consil. 80. nume. 13.
32 † Secundò, quia contractus in dubio interpræ-
tari debent, vt iuri cōi * cōformia contineant. l.
post dotem. vbi Alex. latè col. 2 & 3. ff. sol. matr.
Et contrahentium intentio sūm naturam contra-
ctus regulari solet. l. si vno. ff. loca. Dec. in l. 2. n. 3.
ff. si cer. pet. cum vulg. sed ius cōe in dubio in-
terprætatur renunciationē filiæ, vt filijs masculis
tantùm prosit, non hæredib. extraneis, ergo, &c.
33 † Tertiò ex eo, quòd copula in d. stipulatione
posita est inter duo non omnino diuersa, vndè
expositiuè sumi debet, c. monasterium, in fi. de
vi. & hon. cleric. & ibi not. Imol. Abb. & cæt.
in c. 2. de rescrip. vbi Dec. nu. 50. Rui. cons. 53.
34 nu. 9. lib. 1. † Certum est enim matrem, & filios,
ex dispositione iuris pro vna, & eadem persona
35 reputari, l. fi. in fi. C. de impub. † Item hæredes
matris non posse dici, quid omnino diuersū ab
eius filijs masculis, cum teneatur eos instituere,
saltèm in legitima. §. aliud quoq; capitulum, &
ibi Ang. in authen. vt cum de appellat. Cagno.
Bart. & alij in authen. nouissima. C. de inoffic.
testa. & in l. filio præterito. ff. de iniu. rup. testa.
36 † Nimirum expositiuè stare dēt copula in casu
nostro, & perinde est, ac si renunciatio facta, &
concepta ita fuisset, mr̄i, & eius hæredibus, idē
ad fauorem, & beneficiū filiorū eius masculorū,
quo casu restringitur pręcedens dispositio hęre-
dum ad filios, iuxta doctr. Bar. in l. 2. ff. ad l. aqli.
& ita in terminis terminantibus copulæ positæ
inter hæredes, & filios, tradit Bero. consil. 37.
num. 2. 3. 4. volum. 2.
27 Quinimo ex quo nedum copulata in casu nr̄o
non sunt omnino diuersa, sed vnum de necessi-
tate alteri inesse vr̄, cū filios necesse habeat mr̄
instituere, & hæredes suos facere, vt mox dixi,
vacare prorsus copula existimāda est, & resolui
vnum ex copulatis in adiectiuum alterius, iuxta
gloss. in l. 1. §. 1. in ver. cōsensus, de pac. vbi Bart.
& alij, & idem Bart. in l. 1. in princ. ff. de iusti. &
iu. & ibidem Ias. nu. 2. in 2. limit. Vndè idē erit,
ac si stipulatio facta pro D. Smiralda, & eius hæ-
redib. filijs, seu eius filijs hæredibus, vt ꝑ Bero.
28 loco præcitato. † Insuper negari non potest, q̄n
copula in nostra specie posita sit inter genus, &
speciem per supradicta, hoc est inter hæredes, &
filios, & præcedat nomen hæredum, quod gene-
ricum est, & cōpræhendere potest tā extraneos
spontè à matre instituendos, quàm filios neces-
sariò hæredes relinquendos, subsequaturq; no-
men filiorum, qui sunt futuri species hæredum.
Vndè sequitur quòd copula sit omnino interp̄-
tanda per, idest, & restrictionem inducat vtsup.
ad not. in tub. C. de ser. & aq. Rui. pulchrè con-
sil. 37. num. 4. 5. volum. 2.

Appendix præcedentis Consilij.

29 COnsilium Soci. 34. in 4. in quo vim
maximam aduersarij, ēt nunc facere
videntur, manifestè facit pro Mag.
D. Constantia, vt ex iam dictis, &
nonnullis nunc addendis, patebit. In primis er-
gò fatetur Soc. sub nu. 4. veram esse cōclusionē,
quòd renunciatio filię facta t̄pe quo fratres car-
nales eius viuebant, & p̄sertim pro quibus stipu
latus fuit pater, censetur facta contemplatione
ipsorum, & consequenter illis præmortuis filiæ
renuncianti non obesse.
Et q̄uis in ea facti sp̄e, in qua ibi Soc. cōsuluit
ex tribus fundamētis, talem conclusionē locum
non habere concludat, illa tamen in casu nostro,
difficultatem facere non possunt, & per conse-
quēs cum illa priùs approbata pertrāsire dicit̄.
Primum nanque fundamētum Soci. fuit, quòd
renūciatio facta fuit patri de hæreditate mater-
na iam delata, & omni eo, quod in futurum ha-
bere, ac consequi poterat de bonis in dicta hæ-
reditate compræhensis. Vndè cum t̄pe stipula-
tionis valuerit renunciatio respectu iuris iā filiæ
quæsiti in hæreditate prędicta, remanebāt ocio-
sa verba, futurum tēpus, ac ius de futuro respi-
cientia, nisi ius ēt superueniens complecterētur,
& sic casum ēt includerent, quo fratres mulieris
renun-

renunciantis decederent. Quòd argumentum (licèt debile admodum, & parui momenti pp multas limitationes quas recipit, reg.l.si quãdo. de leg. 1. per Soc.allegata) in themate tñ nostro non concludit, ex quo renunciatio operari poterat, respectu Iuris de futuro, hoc est in euentũ mortis matris superstitibus masculis,& per consequens cesset illa ociositas verborum, quam Soc. habet pro absurda.

Secundum fundamentum Soc. fuit, quòd certum ibi erat renunciationem, nulla alia de causa factam fuisse, nisi ob dotem à patre receptam,& cum illa causa vnica expræssa fuerit in Instño,nõ erat opus recurrere ad coniecturas; sed dupliciter tollitur hoc fundamentum; primò, quia in Instrumento renunciationis D.Constantię duæ causæ expressæ reperiuntur pp quas,renũciauit; altera est dotis receptio, altera verò numerus filiorum masculorũ natorũ,& qui nasci sperabantur,

2 tur, † Idcirco nisi vtraque concurrat, dispositio locum habere non potest. §. affinitatis, cum no. instit. de nupt.

Nec dubitandum,quin mota principaliter fuerit renuncians pp numerum prædictum,tũ quia legitima ipsius longè minor erat, ipsis viuentib. & sic minùs ipsi debebatur, quàm si tunc mortui fuissent, tum ẽt quia maiorẽ affectionẽ habuisse psumenda est, ergo fratres, quàm alios hæredes matris extraneos. Pariterq; motus fuit Iudex ad interponendum decretum renunciationi prędictæ mulieris minoris, ex vtraque causa, vt ex lectione Instñi apparet; & psertim ibi (attẽto nu-

3 mero filiorum, &c.)† isti enim ablatiui absoluti important causam finalem. Bald. in l.1.in prima oppos. C.quando non pet.par.peten.accre. Ias.

4 in l.1.in 5.not.nu.12.C.de iu.emphi.† Item illa verba, (ad cõmodum, & beneficiũ filiorum masculorum) important cãm finalem, vt per Ru. conf.70. nu.8.lib.2. Qua cessante, cessat dispositio vulg. l.adigere.§. quis, de iu. patro. cũ sim.

5 Secundò, respondetur argumentum Soci. non procedere, nec verũ esse, etiam si nulla filiorum mentio facta fuisset, quia eo stante, sequeretur falsam esse cõclusionẽ suprascriptam cõmuniter receptam, & ab ipsomet Soci. approbatam,quæ vult filiam recipientẽ dotem, & hæreditati paternæ renunciantẽ, præsumi regulaliter fauore masculorũ renũciare; quia licèt sola causa receptionis dotis in Instrumento expressa reperiaẽ, aliam tamen causam. l.tacitè subintelligit, quæ parem effectũ operatur,ac si expressa fuisset.l.cũ quid, si cer. pet. Necesse igitur foret, quòd pp solam receptionem dotis cantaret renunciatio, vel aliter excluderẽ causa præsumpta æquè finalis, ad hoc vt argumentum procederet, prout animaduertisse videtur. Didac. d. c. q̃uis par.3. §.3.num.4. vers.10. licèt non ita clarè loquatur, nec rationem istam concludentissimam alleget.

6 Tertium fundamentum erat super virtute copulæ, quæ regulariter diuisionẽ stipulationis inducit.l.reos.§.cum in tabulis.ff.de duo.re. Nam cum pater ibi stipulatus fuisset à filia hæreditatẽ maternã pro se, & hæredibus suis,& p hæredib⁹ matris, videbatur ius quæsitũ vtrisq; hæredibus pro dimidia; quod si verum esset, procedere ibi potuisset ex eo, quòd de filijs patris, vel matris nulla erat facta mentio; sed tantùm de hæredib. vtriusque, qui poterant esse diuersi, & non ijdẽ; & illa fortè filiæ intentio fuit,æqualẽ erga pẽm,

7 & hæredes matris dilectionem ostendere, † sed hoc quoque argumentum in casu nostro nõ hẽt locum,quia non est facta renunciatio hæreditatis maternæ, pro hæredibus patris, & pro hæredibus matris, sed tantùm pro hæredibus ipsius matris. Et licèt additum fuerit,& ad fauorem,& beneficium filiorũ masculorum eiusdem mñs, non tamen diuisionẽ stipulationis inducere põt; pluribus rationibus in præcedenti responso,circa significationem copulæ deductis, quas repetere superfluum esset.

Ex quibus etiam oĩbus patere dẽt argumentũ illud vltimum Socini, nihil ad ad casum nostrũ pertinere, in quo stipulatio per diuersos terminos, & diuersis psonis cõcepta, & stipulata fuit. Consequenterq; cessantibus, & sublatis oĩbus, quæ ipsum mouent ad recedendum à cõi opin. concludere debemus, eius ẽt responsum p ipsa communi opin. facere. Quamq̃ si contrariũ etiã sentiret, de illius authoritate contra eam, & veritatem ipsam iam latissimè demonstratam, curandum foret. In hac causa obtinuit D. Constantia, cui supplementũ legitimæ in bonis matris,tempore mortis inspecto, adiudicatum fuit, & assignatum.

SVMMARIVM.

1 *Testes de vniuersitate non videntur idonei esse in causis onerum, qui in causa propria deponere videntur, ex quo minùs ipsi grauantur, si vniuersitas obtinet. Sed contrarium vide infra per to.*

2 *Testes de vniuersitate idonei sunt, quando causa agitur nomine Vniuersitatis, si fructus Victoria ad eam immediatè pertinet, & per eius ministros venit percipiendus, licèt in consequentiam particulares, postea commodum sensuri sint, & est communis.*

3 *Et signanter in causa onerum.*

4 *Præsertim quando modicum est commodum, quod ad particulares perueuturum est.*

5 *Minima non curat Prætor.*

6 *Minimum interesse non repellit testem in causa Vniuersitatis.*

7 *Nu-*

7 *Numerus testium in causa Vniuersitatis supplet defectum, quem patiuntur ratione interesse.*

8 *Liber æstimi licèt dominium, aut possessionem non probet, præsumptionem tamen facit.*

9 *Probationes duæ imperfectæ, etiam diuersi generis, plenam faciunt probationem.*

Pro Vniuersitate Viculi agri Placentiæ..

EPITOME.

Testes de Vniuersitate an, & quando idonei sint in causa Vniuersitatis? de qua rè latiùs in sequenti Responso.

RESPONSVM XCIV.

Reuocatur in dubium, vtrū testes producti per Vniuersitatem Viculi agri Placentiæ fidem faciant in præsenti causa onerum contra Dños de Mola, cum illi sint de Vniuersitate ipsa, & cōmodum sperent ex victoria causæ; nam si ad onera concurrere tenebuntur rei, cæteris de Vniuersitate proderit, qui tantò minùs oneris ferent, & per consequens vtilitatem singuli capient.

1 Et prima facie pro negatiua respōdendum videretur, iuxta motiuata, qm̄ in causa propria deponere videntur. Bart. & alij, in l. in tantùm, ff. de re. diui. & cano. in c. insuper de testi.

2 Sed in oppositum est veritas, triplici ratione, quarum prima est, quòd vbicunque causa principaliter agitur noīe Vniuersitatis, & ad eam victoriæ fructus immediatè pertinet, & per Syndicos, & exactores ipsius venit percipiendus, licèt in consequētiā particulares cōmodū aliquod sentire possint admittunt; hoc in terminis firmat Iaco. Butr. in d. l. in tantùm. Bald. in c. cum accessissent, num. 12. de testi. Alber. in tract. testi. cap. quando testes repelluntur ratione affect. col. fin. Salyce. pulchrè in §. parentes, in fi. C. de testib. Abb. in d. c. insuper, col. 2. & ibi Dec. n. 15. 16. & in cons. 342. nu. 3. in fi. & seq. Gherar. de Petrasac. sing. 24. vtrum ciuis, Alex. cons. 68. n. 18. in 2. & cons. 99. num. 89. in 5. Crau. consil. 83. num. 31. Bursa. cons. 87. nu. 37. lib. 1. Soarez in suis cōm. in ver. testis, nu. 211. Nat. cons. 577. num. 49. 50. de communi * attestans, pluribusq; roborans argumentis, quam etiam vti cōmunē

3 amplectitur. Rol. cons 72. nu. 4. in 2. † Et in proprijs terminis onerum. Alex. d. cons. 68. & Rui. cons. 111. num. 6. lib. 5.

Cum igitur in proposito themate agatur causa vtsup. & pecuniæ per actores vniuersitatis exigi debeant, & in solutionem occurrentium onerum conuerti, testibus memoratis fides adhibenda est.

4 Secūda ratio est, quòd cum Vniuersitas prædicta magna sit, & populosa valdè, amplissimumq; habeat territorium, istud cōmodum, quod singulis peruenire potest onera ferentibus, tenue admodum, & exiguum futurum est, si Vniuersitas obtinuerit in causa. Idcirco cessat suspicio, quòd pro tam modico interesse, quisq̄ sit falsum depositurus, consequenterq; à testimonio arcēdus non est. Hoc apertè tenuit Abb. in d. c. Insuper, col. 2. in fi. volens quòd cum tractatur de tollenda, vel minuenda fide testium Vniuersitatis, vti cōmodum sentientiū, ad quantitatem lucri attendi debeat; nam si magnum erit, de fidem illorum magnoperè ēt poterit iudex dubitare, si autem minimum, minima quoque erit

5 suspicio. † Imò verò nulla, ex quo de minimis non curat Prætor. l. scio. de in integ. resti. & huc conferunt quāplura per Corset. congesta in suo tract. de mini. & Afin. in sua prax. ciui. §. 26. c. 1.

6 quæ breuitates causa missa facio. † Sed in proprijs terminis nostris vidēdus est omnino. Alex. d. cons. 99. num. 9. vers. accedit, ac Dec. d. consil. 342. num. 3. & 4. asserētes indubitatum prorsùs istud esse, si duo prædicta simul concurrant, quòd testes de Vniuersitate commodum tātùm in consequētiam sentiant, & illud sit modicum.

7 Tertia, & vltima ratio est, quòd quando testes de Vniuersitate ratione interesse integri non iudicantur, si plures sint quàm duo, plenè probāt, quia numerus supplet fidem, per id quod voluit glo. in l. 3. §. Eiusdem, In ver. numerus, de testi. & ibi Butr. quē ad hoc allegat Alex. d. cons. 99. num. 9. Corn. cons. 47. col. 2. vol. 3. & latè Rol. d. cons. 72. nu. 5. 6. Vndè cum isti testes Vniuersitatis sint plures tribus; & multò plures idem cōcludentes, indubitatam fidem merentur.

8 Sed & liber æstimi cum eorum depositione conuenit, q̄ licèt dñium, aut possessionem non ꝓbet. ꝑsumptionē tñ facit, plenè Soci. cons. 89. nu. 12. lib 1. & alios citat Hier. de Mon. in tract. fi. regun. c. 64. n. 8. 9. Ideo si testes antedicti pfectè non ꝓbarent, prout re vera ꝓbare credūtur,

9 huius catasti fide pficeretur probatio, † q̄ niq̄dē duæ probationes imperfectæ simul iunguntur, ēt si sint diuersi generis, ad probationem plenā faciendam, Scrib. in d. l. admonendi, de iureiur. & i c. cū cām, de ꝓbat. latè Gabr. de ꝓbat. cōcl. 1.

SVMMARIVM.

1 *Testes de Vniuersitate, in causa Vniuersitatis recipiuntur, & idonei sunt.*

2 *Regulam qui habet pro se, habet rē certam, & intentionem fundatam, pro qua pronunciandum est, nisi ius apertum, & clarum in oppositum ostendatur.*

3 Te-

3 *Teſtes de Vniuerſitate in cauſis onerum nõ eſſe idoneos, nulla lege diſponitur.*

4 *Teſtis in cauſa propria non admittitur.*

5 *Teſtes de Vniuerſitate non ſunt idonei, quando ex amißione cauſa Vniuerſitatis, imponenda venit collecta particularibus, ex eo, quòd Vniuerſitas ipſa aliunde modum non habẽt, vel ſi commodum ex victoria ad eos prouenit, vt in paſcuis, & nemoribus ad vſum particularium tantùm deſeruientibus.*

6 *Quod in cauſis etiam onerum procedere videtur, vt aliqui tenent.*

7 *Principaliter id fieri dicitur, ad quod finis intentionis tendit.*

8 *Reſponſum Alex. 68. in 2. loquens de teſtibus Vniuerſitatis in cauſa onerum admittendis, quomodo ab aliquibus interpratetur.*

9 *Negans Vniuerſitatem habere modum aliter ſoluendi, quàm per collecta impoſitionem probare tenetur.*

10 *Teſtem eſſe repellendum ex eo ſolo, quòd poſſet commodum aliquod ex victoria cauſa ſperare, vel incommodum ex amißione, falſißimum eſt.*

11 *Legatarius eſt idoneus teſtis ad probandum teſtamentum.*

12 *Clericus eſt idoneus teſtis in cauſa Eccleſia ſua.*

13 *Rectores Eccleſiarum ſunt idonei teſtes cõtra Epiſcopum petẽtem quartam decimarum ab vno Rectore, qui de contraria conſuetudine Eccleſiarum Diœceſis docere intendit.*

14 *Fideiuſſor eſt idoneus teſtis in iudicio excußionis contra tertium, vt alius primò conueniatur, & eſt communis.*

15 *Teſtes de Vniuerſitate ſunt idonei in cauſa molendini Vniuerſitatis, non obſtante quòd fructus diſtribui poßint inter particulares, vel cum eis ſolui poßint onera, & eſt vera, ac cõmunis ſentẽtia.*

16 *Inſtantia data corruit fundamentum.*

17 *Diſtinctio vera, & communis eſt, quòd aut cauſa commodum, & incommodum principaliter, & immediatè pertinet ad particulares, & repelluntur, aut in conſequentiam, & mediatè, & idonei reputantur, & admittuntur; & ad multorum authoritates in contrarium citatos adamußim, & ſingulariter reſpondetur.*

18 *Cauſa nemorum, & paſcuorum cõmunium, in quibus hoïes de Vniuerſitate poßũt animalia propria paſcere, & ligna incidere, dicitur principaliter, & immediatè illorum commodum reſpicere, contra Menoc. opin. in conſ. 106. num. 13.*

19 *Cauſa onerum non reſpicit principaliter, & immediatè commodum particularium, ideò teſtes in ea admittuntur pro Vniuerſitate. contra opin. Fulg. in conſ. 174. num. 2. & Nat. conſ. 520. nu. 15. 16. & infra num. 24.*

20 *Nat. ſibi contrarius, ſed in quo loco meliùs ſentiat, declaratur.*

21 *Religioſi ſunt idonei teſtes in cauſa Monaſterij.*

22 *Alex. in conſ. 68. lib. 2. malè declaratus à Craue. & Menoch.*

23 *Menoc. error in eo, quòd tenet teſtes commodum in conſequentiam ſentientes, & indirectè reyci.*

24 *Teſtes in cã onerum pro Vniuerſitate admittũtur.*

25 *Teſtes in cauſa Vniuerſitatis, à qua modicum commodum, vel incommodum poſſunt percipere, admittuntur.*

26 *Teſtium numerus ſupplet defectum.*

27 *Teſtes de Vniuerſitate non repelluntur ex eo quòd ad conſtituendum procuratorem ad litem, cum alijs de Vniuerſitate interuenerint.*

28 *Principaliter quid fieri tribus modis dicitur, videlicet ſecundùm ordinem natura, ſecundùm ordinem temporis, & ſecundùm ordinem intellectus.*

29 *Principaliter, vel ſecundariò, quando quis commodum, & intereſſe habere poßit ex ſententia, declaratur ex mente Feli.*

Pro eadem Vniuerſitate Viculi.

EPITOME.

Teſtes de Vniuerſitate eſſe idoneos in cauſa Vniuerſitatis, quando commodum in cõſequentiam tantùm, & non immediatè acquiritur; Articulus latè examinatur, & vera, ac communis opi. demonſtratur, cum confutatione omnium contrariorum.

Cauſam autem onerum, & collectarum de illis eſſe, quæ commodum, vel damnum particularibus in conſequentiam ſolummodo afferre poſſunt, defenditur; & de materia vide etiam in præcedenti reſponſo.

RESPONSVM XCV.

SI recta oculi acie inſpexiſſet D. Aduocatus Molarum, ea quæ pro cõmuni Viculi ſcripſimus ad demonſtrãdum, quòd ipſius teſtes idonei ſunt in pñti cauſa, & ſi ſint de Vniuerſitate, equidem nõ ita animosè in reſponſionũ exordio locutus fuiſſet, nec lucem tenebras appellaſſet. Reuer. autem Dñs meus, qui affectionis caliginem ob oculos non tenet, & citatos authores, ac etiam citãdos in fonte legere non dedignabitur, facilè veritatem agnoſcet, & lucem à tenebris diſcernet.

1 Ad maiorem igitur veritatis elucidationẽ non alienum eſt præfari, regulam in hac materia affirmatiuam noſtrates conſtituiſſe; teſtes ſcilicet de Vniuerſitate in cauſa Vniuerſitatis recipiendos eſſe, & pro idoneis habendos, per tex. in c. Inſuper, & in c. cum nuncius, extra de teſti. cum vtrobiq; traditis per Scrib. & præſertìm Feli. in d. cap.

d.cap.Insuper, nu.1. cum concord. Ias.in l.2. §. patronũ, il 2. ff. de in ius voc. Castr. consil. 94. num.10.11.glo. & Scrib. omnes in l. in tãtũm. §.
2 Vniuersitatis de re. diui. † Et quia qui hẽt regulam pro se, dr̃ habere rem certam, & intentionẽ fundatã, pro qua pronunciandũ semper venit, nisi ius apertum, & clarũ in oppositũ ostẽdatur, vt ex pluribus probat Dec.in l.1.nu.8.&Cagno. nu.21.ff.de reg.iu. Videndum est igitur num in causis onerum ius aliquod speciale vigeat, regulæ aduersans, & testes à testimonio repellens?
3 Et sanè nullam ad hoc legem allegari vidèo, nec allegari posse existimo, quia ex innumeris scriptoribus, & legum verticibus, quos hucusq; de materia loquentes legi, nullus est, qui casum in hisce terminis inuenerit. Ad rationem igitur, & authoritates confugere opus est pro huiusmodi limitatione formanda. Et adducit D. Aduocatus in primis rationem illam.

Quòd causa onerum propria dici põt singulorum, ex quo tangit eorũ oĩum interesse,nã cum Vniuersitas ista Viculi non habeat aliquos redditus in cõi, ex quibus creditoribus suis satisfacere possit, & onera contingentia soluere, imponit collectas super personis, vel rebus; Vndè si vnus exemptus redditur, cæteri in plus grauantur, cessante verò illius exemptione,minùs gra-
4 uantur, † & per consequens testes idonei non censentur, ex quo ad eos commodum aliquod, vel incommodum spectare potest. l. in omnibus, C.de testibus.
5 Secundò, per locum ab authoritate nititur adducendo notata per Bar.Bal. & Albericũ in l. in tantum.§.Vniuersitatis, de re.diui.Cyn,Bald.& Salyc. in l. parentes.C.de testi.Doct. in c.insup, vbi Fely. in 5.limit. nu.6. Rol.in consl.72.nu.3.
* vol.2. vbi de cõi. * Nat.consl.522.nu.8.& consil.672. nu,56.& 58. Didac.pract.quæst.cap.18. num.4. Hip.Rim. consl.26. nu. 40. Menoch. de arbitr.iud.li.2.cas.106.n.13.qui oẽs concludere vidẽtur,quòd si ex amissione causę Vniuersitatis imponẽda venir collecta particularib. ipsius, ex eo quòd Vniuersitas non habet vndè aliundè satisfaciat debito, vel si commodũ ad eos immediatè pertinet, vt in pascuis, & nemorib. deseruientib. ad vsum tãtùm particularium personarum,dicuntur testes in propria causa, & ideo ad ferendum testimonium non admittuntur, licèt causa Vniuersitatis nomine agatur.
6 Et ad maiorem intentionis suæ corroborationem plures alios allegat, quos in terminis quæstionẽ nostram decidere asserit, in causis scilicet onerum,& in primis Fulg.consl.174.nu.2.Afflic. decis.400.sub nu.6. Ias.in l.2. §.patronum, il 2. num.7.in 3. limit.de in ius voc. Nat. consl. 520. nu. 15.16. Bald.consl.443.quæstio antiquissima, vol.5. & in c. tertio loco, nu.4.de probat.quem
* sequuntur cõiter *Doct. testè Fely.vbi sup.Rui, consl.12. num. 9. ac denique Rolan. & Riminal. in locis præcitatis.

Et quia nos in prioribus scriptis quamplures summæ authoritatis Doct. citauimus, & cõem sententiam, ad demonstrãdum, quòd vbicunq; causa nomine Vniuersitatis agitur,& fructus victoriæ ad eam immediatè spectat, & per Syndicos eius exigendus venit,licèt in cõsequentiam cõmodum aliquod particularib. euenire possit,
7 sunt tamen idonei testes, & fidedigni.† ꝓ eneruanda eorum oĩum sententia, asserit D. Aduocatus Molarum,principaliter id fieri,ad quod tẽdit finis intẽtionis. Bar.in l.ambitiosa,sub n.19. de decre. ab ordi. facien. & propterea cũ in casu nostro finis intentionis sit cogendi Molas ad solutionem onerum, vt cæteri de Vniuersitate ab excessiuo eorum onere releuentur, satis dicitẽ negocium principaliter omnes tangere, vndè ad testimonium inhabiles iudicandi sunt.
8 Specialiter autem respõdet ad consil.Alex.68. in 2. qui vrgere forsan præ cæteris videbatur, quòd in illa specie incertum erat, vtrũ propter amissionẽ causæ Vniuersitatis,imponenda veniret collecta, nec ne? quia fortè Vniuersitas illa habebat aliqua bona, ex quibus satis debito facere poterat. In casu autem nostro certum esse collectã imponi debere, idcirco de vno ad aliũ non posse inferri, & ità respondere Menoch.d. cas.106.nu.15.in fi. post Crau. per eum citatũ. Hæc circa principalẽ articulum scribit; in quorum resolutione primò insistendum est, deindè ad alia quædam læuiora per eũ adducta responsum accommodandum.

Vt autem sigillatim procedamus, rationẽ primo loco in oppositum adductam perpẽdamus, tam in facto, q̃ in iure. In facto igitur falsa ante oĩa dici potest, dũ pro constanti præsupponit Vniuersitatem Viculi nulla habère bona, de quo
9 In toto processu verbum nullum, † & tamẽ cum hoc sit intentionis Molarum fundamẽtum probare illud tenebantur.l.2.& l. ab ea parte, de ꝓba, satis enim est,quòd habere possit absque eo, quòd actualiter habere probetur, vt in terminis nostris fatetur Menoch.ex aduersò citatus d.cas. 106. nu. 13. in fi. dum respondere satagit ad d. consil,Alex.68,quamuis responsio illa non quadret, vt infra videbimus.
10 In iure etiã erronea est, nam non sequitur,testis potest aliquod cõmodũ sperare ex victoria causæ, vel incõmodũ timere ex amissione; Ergo repelli debet, tanq̃ in propria causa deponens, Falsissima etenim est huiusmodi consequentia, vt ex multis Iuribus,& cõibus sententijs proba-
11 tur,† & primò per tex.vulg.in §.legatarijs.Insti. de testam. vbi legatarius idoneus testis est ad probãdum testamentũ conditum, & validè conditum, licèt ex ipsius validitate pendeat legatũ, & sic legatarij cõmodum. † Secundò per text. in d.c,

in d.c.insuper, & in c. cum nuncius de testi. vbi clericus admittitur ad testificandū in causa Ecclesiæ suæ, & tamen vtilitas Ecclesiæ redūdat in vtilitatē clerici, dum illā obtinet,& ad idē optimus rex. in c.super prudentia 14.q.2.† Tertiò, per doctrinā elegantē Io. And. in reg. sinè possessione, col.pen. de reg. iu. in 6. in mercurialibus, vbi decidit, quòd si Epus petat contra vnā Ecclesiam, seu eius rectorē quartā decimarū, & in oppositū allegetur generalis cōsuetudo oīum Ecclesiarū Diœcesis non soluendi, poterunt rectores aliarū Ecclesiarum super ea deponere, & erunt idonei testes, q̄uis ex victoria causæ sperent cōmodum, nè ab codē Epo pro eorum Ecclesijs molestari possint, stante tali consuetudine, & è conuerso incōmodum timere, si Epus obtineat, & Io. And. refert, & sequitur Fely.in d.c.

14 Insuper ad fi.† Quartò per doct.Bar.& aliorum in l.si quis ita de reb. dub. ac Bald. & Salyc. in l. dictātibus.C.de testam.tradentiū,quòd fideiussor testis est idoneus in iudicio excussionis contra tertium,vt alius primò conueniatur,licèt beneficium exinde sperare possit, vt ab obligatione liberetur, si principalis ille cōuentus soluerit; quā doctri. ad propositū nostrum expendit Nat. * cons.537.nu.48. in prioribus citatus, & cōiter *

15 approbatā asserit, sub nu.50. † Quintò, & vltimò multa alia similia omittens, proprius ad terminos nr̄os adduco norab.doctri. Iac.de Bel.in authen.de mona.in princ.in 8.q. quem sequitur ibi Oldra. & ambos referens Alex. d.cons. 68. nu. 16. & seq. qui voluerunt testes de Vniuersitate idoneos esse in causa molendini Vniuersitatis,non obstante quòd redditus ipsius distribui postmodū possint inter particulares, vel de ipsis solui possint onera, et integra ad Vniuersitatem * spectantia; & hanc doctri. veram,& cōem*, ab oībusq; sinè discreptantia teneri affirmat Io. de

16 Amic. in cons.8.n.30.†Si igitur vera est regula, quòd data Instañ. corruit fundamentū. l. is qui ducenta.§. vtrum, de reb. dub. multò magis daris tot Instantijs,corruet propositio illa in opposirum formata,quòd testis sit repellēdus vbicūq; ex victoria causæ aliquod pōt cōmodū sperare,

17 aut damnū timere;† distinctionē igitur adhibe* re opus est, quā doct. cōi * calculo adhibent, & ego in primis allegationibus retuli. Aut enim causæ cōmodum , & incōmodum principaliter, & immediatè pertinet ad particulares de Vniuersitate, & eorū testimoniū non admittitur, & in his terminis loquuntur oēs ferè Doct. exaduersò citati,vt infra videbimus, aut exitus causæ pōt tm̄ in cōsequentiam, & mediatè damnū, aut lucrū afferre testibus de Vniuersitate,& hoc non obstante,recipiuntur, & idonei reputantur, & ita procedunt ea,quæ in dictis allegationibus nostris iam adducta fuere, & exempla oīa, quæ proximè explicauimus; quorū oīum vnicā hanc rationem citati authores afferunt, quòd de interesse illo testium nō curatur,quod in cōsequētiā tm̄ venit, sicuti nec de alijs rebus,quæ in cōsequentiam fiunt, vel veniunt curari solet,vulg. l.si quis nec causam, & l.rogasti.ff.si cert. pet. & l. 1. de autho. tuto. cum sexcentis simil.

Manifestè dissoluta est itaque ratio illa aduersantium ex falsitate vtriusque præsuppositi,iuxta supradicta.

Modò videndum est, qūo dicta doct. exaduersò citatorum procedant, & quibus in terminis loquantur? vt apertè dignosci possit,quæ nā ve* rè obstent communi * distinctioni prænarratæ, quantumq; de contrasentientium authoritate curandum sit?

18 Allegantur igitur primo loco Bart.Bal.& Alberi.in d.§.Vniuersitate, qui cōtrarium ex diametro probāt; vult enim Bart. quod si principaliter causa spectat ad honorē, & cōmodum Vniuersitatis,testes idonei sunt de ipsa Vniuersitate,q̄uis in cōsequentiā, & secundariò ipsi quoque commodum sentiant, & tunc dr̄ causa oīum,nō propria, vt ipse inquit, & propterea cōem distinctionem apertè cōprobar. Bald. quoq; in prima repetit. inquit,res Vniuersorū non sunt singulorum,& sic in causa ciuili Vniuersitaris , non singulorum, singuli possunt esse testes, & infert quòd in causa iurisdictionis Vniuersitatis hoīes ipsius poterunt esse testes,& ramen dubium non est, qā fructus iurisdictionis possint ad cōmodū oīum de Vniuersitate erogari,imò debeā.. Quādoquidem donec extant redditus Vniuersitatū, collecta nō pōt īponi glo.& Doc. in l.1.§ quòd si nemo.ff. quod cuiusque vniuer. & ita in terminis argumentatur Io.de Amici. d.cons 8.nu.29.

19 in fi. † Alberi. verò longè clariùs, & diffusiùs sententiam nr̄am probat, & multis confirmat argumentis, & contraria repellit, sub nu. 5.6.7.8. concludens vbique, testem non repelli in causa Vniuersitatis suæ ob id tantùm, quòd in consequentiam commodum sentire queat.

Cyn.Bald. & Saly.in d.§.parentes nihilò discrepant à prædictis, sed expressim conueniunt, sed Saly. meliùs cæteris;declarando terminos huius materiæ, sub num. 4. inquit, tunc causam principaliter ad Vniuersitatem spectare, quo ad honorem, & cōmodum,quando per eius officiales redditus percipiuntur, non attento commodo, quod cuilibet in consequentiam venire potest, quæ sanè declaratio falcem ponit ad radicē quęstionis nostræ, cum certum sit onera quæcunque per officiales, & ministros publicos exigi.

Doct. in d.c. insuper non reperio contradicentes huic communi distinctioni, sed potiùs eam sectantes, inter quos citaui iam Abb. & Dec. in prioribus scriptis, qui quæso videantur; Sed,& Fely. speciatim exaduersò citatus, sub nume. 6, cum cæteris transit, si enim vtilitas resultans ex causa,

causa, quam habet Vniuersitas obuenit singulariter singulis de Collegio, nõ aũt vniuerso Collegio, reiiciuntur testes, inqt ipse post alios quos citat, & exẽplificat in quæstione de pascuis, vel nemoribus, in quibus bestiæ singulorum gratis pascuntur, & singuli ligna incidunt, vel de donatione facta conuentui, ex qua singuli de conuentu certum quid percipere deberent; Item in causa in qua Vniuersitas cõuenitur ad soluendũ aliquod debitum, propter quod necesse est imponere collectam singulis de Vniuersitate, hisce casibus nõ admittuntur in testes, propter immediatum damnum, quod metuunt singuli, vel immediatum cõmodum quod sperãt, secus verò, inquit Fely. quando vtilitas nõ distribuitur in singulos, sed pertinet ad bursam, vel capsam Vniuersitatis, quia bona Vniuersitatis diuersa sunt à bonis singulorum. Cæterũ versamur nos in hoc secũdo capite distinctionis, in quo capsa Vniuersitatis primo loco cõmodum capit, vt s̃, non verò possunt singuli portionẽ suã immediatè consequi, ergo stat. Fely. pro cõi, quã etiam apertissimè cõprobat in fi. eiusdem repetitionis, sub nu. 17. post Bal. quem citat in rub. de re. di, inquiens optimam doctrinam in tota hac m̃ria hanc esse, quòd aut ex testificatu, & sententia ferẽda illo iudicio immediatè acquiritur ius testificanti, & repellitur à testimonio, quia æquè principaliter sua interest, aut non acquiritur ius immediatè, sed tñ mediatè, & tunc admittitur. Vndè cum in casu nostro ius ex sententia ferenda non possit immediatè acquiri particularibus de Vniuersitate Viculi, aptissimè illum decidit Fely. post Bal. pro nobis.

Rol. in d. conf. 72. num. 3. minùs debuit in oppositum allegari, ex quo adducit ibi solummodo rationem dubitandi, & in sequenti numero opin. nostram, & cõmunem * expressim amplectitur, & multis exornat.

Nat. in conf. 522. num. 8. nihil officit, quia loquitur in casu quo singuli de Vniuersitate Tongi prætẽdebant ire venatum inuitis dominis, & sic ex sententia ferenda ius immediatè acquiri debebat vnicuique, & est similis casus antedictis de pascuis, & nemoribus. Et in conf. 572. n. 56. tractat de causa nemorũ vertente inter hoĩes de Barga, & hoĩes de Clebc, cõtendentibus vtrisq; ius habere lignandi, & sic de immediato cõmodo singulorum, sub nume. autem 58. dicit tantùm, quòd non sunt testes omni exceptione maiores propter aliqualem affectionem, quam præsumuntur habere ad causam.

Didac. d. c. 18. pract. quæst. n. 4. nihil discrepat à cæteris supra relatis, nam in causa nemorũ, & pascuorum ad particularem vsum cuiuslibet de Vniuersitate pertinentium, testes nõ admitti cõcludit, ex cõi * oĩum opin. quam, & nos verissimam fatemur; at in causa territorij, vel iurisdictionis ad Vniuersitatẽ spectantis, vel in causa quoque nemorum, aut pascuorum locari consuetorum, & quorum affictus in publicum ærarium immediatè redigi solet, contrariũ affirmat, vt videri põt, & per consequens nostras tuetur partes; nam vtsup. dictum est, redditus Vniuersitatum debent semper in vtilitatem omnium de Vniuersitatibus ipsius conuerti, quod etiam probant optimè tex. in l. nè splendidissimæ, & l. seq. C. de operi. pub.

Hipp. Rimi. conf. 26. nu. 40. loquitur in causa immunitatis, quam prætendebant habitantes in Villis Gallorum, & Suzzorum, in qua omnes nõ esse testes habiles existimat, propterea quòd immunitas illa singulos tangit, vt in cã nemorũ, & pascuorum, & sic non attingit casum ñrum.

Menoch. allegato cas. 106. num. 13. loquitur in causa nemorum, & pascuorum vtsup. in qua testes repelli ait, vt alij omnes, nec obstare quòd cõmodum in consequentiam sentiant; intelligit enim illud commodum esse in consequentiam, quod singuli de Vniuersitate habituri sunt lignãdi, & pascendi animalia sua. Sed re ipsa hoc nõ in consequentiam, sed principale cõmodum est, & emolumentum, atq; immediatum, vt cæteri oẽs declarant. & satis clarum est, ex quo per publicos suos officiales, & ministros nihil percipit Vniuersitas, ex doctri. Salyc. in d. l. parẽtes, cum concord. licèt ergo benè dicat Menoc. in concl. quam firmat, malè nihilominus dicit, & æquiuocat appellando consequens commodum, id quod est principale.

Descendo nunc ad eos, quos in terminis citare profitetur D. Aduocatus Molarum. Fulg. in cõsil. 174. nu. 2. verè loquitur in causa onerum, sed nil aliud adducit, nisi quòd singuli commodum expectant, quia tantò minùs grauabuntur, sed non attingit difficultatem negotij, quæ consistit in eo, quòd istud commodum venit tñ in cõsequentiam, & non est considerabile, ut cõiter tenetur, & allegat solum doct. in d §. Vniuersitatis, & in d. l. parentes, qui distinguendo vtsup. intentionem nostram comprobant, vt vidimus.

Afflict. in decis. 400. à princ. vsque ad num. 6. refert cõem distinctionem, & sub nu. 2. 3. tenet, vt cæteri, quòd si honor, & cõmodum ad Vniuersitatẽ spectat principaliter, in cõsequentiam autem ad particulares, sunt in testes admittendi. Verum est, quòd dum sub nu. 6. infert ad casum illius quæstionis, de quadam gabella, quã Vniuersitas Baroli exigere prætendebat in subsidiũ solutionum fiscalium, ad quæ singuli tenebãtur pro eorum ratis, tenet quòd testes de illa Vniuersitate non essent idonei, ex quo cõmodum principaliter ad ipsos spectabat, vt singulos. Sed mirum non est, quia cum illa pecunia exigenda ex gabella solui deberent debita particularia, idest ratæ prædictæ solutionũ fiscalium cuilibet indictæ,

indictæ, quod est longè diuersum à casu nostro, in quo exactio fienda est Vniuersitatis noíe, & eiusdē debitū soluendum. Est ēt aduertendum quod Sac. Consil. in eo casu non censuit testes Vniuersitatis prorsus inhabiles, sed tantūmodo probationes partis aduersæ illis præpōderare, & præualere, vt in fi. legitur, & sic testes ēt Vniuersitatis aliquam facere probationem.

Ias. in l. 2. §. patronum, nu. 7. vers. 3. limita, loquitur in casu quo Vniuersitas conuenitur pro debito, quod à particularibus immediatè soluēdū venit, & sic principaliter damnū eis certum imminet, & in eisdē terminis loquitur Bald. in c. tertio loco, nu. 4. de probat. & in d. consf. 443.

Fely. in d. c. insuper, nullum verbum facit de causa onerum, sed pro nobis in cæteris concludit, vt dictum est.

Rui. in consf. 12. nu. 9. loquitur in casu, de quo Ias. & Bald. proximè relati.

Rimin. loco præcitato, nil aliud tractat, quàm quod sup. diximus, ac etiam Rolan.

20 Nat. in consf. 520. nu. 15. 16. verè loquitur contra nos in causa onerū, sed nil pro dicto concludens adducit, nisi regulā totiens repetitā, quod vbi de vtilitate singulorum principaliter agitur, testes esse non possunt, licèt causa Vniuersitatis nomine ducaē, quæ non seruit ad propositum.

Dum aūt subdit principaliter agi in casu nostro, de vtilitate singulorum, ex quo minùs grauabūtur, si ille qui exēptionem prætendit succūbat, malè sentit, quia imò in consequentiam venit, & testes ipsos repellere non potest, vt ex multis ostēsum fuit, & latissimè probat idē Nat. sibi in hoc contrarius citato consf. 537. à nu. 44. vsque ad n. 51. vbi rationes, authoritates, & cōes opi. in medium affert, & sic magìs deliberatè, & maiori cum maturitate nostras sectatur partes.

Crau. de antiq. temp. loco præcitato, & in alia impressione, sub nu. 159. & 160. primæ par. vbi declarat dictū Alex. in consf. 68. ex mente eiusdem in consf. 99. lib. 5. quem refert, & sequitur Menoc. d. cas. 106. sub nu. 15. loquitur in casu, quo pro debito cōis soluēdo certum est collectā immediatè imponēdam esse, in quo ēt loquitur Ias. post Bal. in locis præcitatis, & quos etiā citat ipsemet Crau. Ideò conuenit responsio sup.

21 relata. † Quinimo faciunt pro cōi opin. quā tradit ibidem Crau. dum contra Corn. tenet religiosos esse testes idoneos in causa Monasterij sui, datò quòd singuli commodum sint percepturi ex victoria, cum ex redditibus ipsius Monasterij alantur, in qua materia latè consuluit Ioan. Baptista Ferre. consf. 150.

22 Declaratio aūt memorata ad consil. Alex. 68. nu. 2. nullo pacto quadrat, nam licèt in d. consil. 99. inter alia fundamenta pro testib. Vniuersitatis sustinendis cōsideret incertitudinē lucri eis obuenturi, ex vsu nemorum, quæ contendebantur, non tamen conuenit materiæ collectarum, de qua in d. consf. 68. in quo pro constanti præsupponit lucrum certum, in eo consistens, quòd minùs collectari, & grauari debeant testes si Vniuersitas obtineat, & nihilominus admittēdos docet, nō ratione incertitudinis, vt in causa nemorum prædicta, sed eò quia lucrum illud in consequentiam venit, vt ipsemet declarat. Malè igitur sentit in hoc Crau. & eum sequutus Menoch. & contra expressa verba, expressosq; terminos Alex.

23 Non omitto quòd Menoc. eodem in loco erroneè quoq; tenet, quòd & si testes commodum tantū in cōsequentiā sentire possint, & indirectè, vt in casu nr̄o, sint tū reijciendi, & allegat Fulg. Bal. Afflic. Ias. & Crau. sup. relatos, quorum tū nemo est, qui talem firmare cōclusionē ausus sit, cū sit contra plura iura præallegata, atq; cōem, & passim receptam sententiam. Imò in casibus, in quibus illi tractant, conantur ostendere commodum principaliter, & immediatè spectare ad singulos de Vniuersitate, vt eos fide penitus carere ostendant. Caret igitur hæc Menoch. propositio omni fundamento, & ratione.

Ex omnibus itaque authoribus suptadictis in oppositum citatis, nullus ferè est, qui cōmunem distinctionē non approbet, quiq; nostrā in præsenti causa intentionem non iuuet, vt iam satis aperuimus. Quocirca dubitandum nō est, quin vera loquātur illi amplissimi patres, quos in prioribus scriptis adduximus.

24 Quibus nunc etiā ex abundanti videndos omnino addimus. Bal. in præallegato consf. 443. in 5. concludentem, illud non esse interesse considerabile testium de Vniuersitate, quod efficit, vt minùs collectentur, & grauentur, quàm aliàs grauati fuissent; & sic decidentem casum nostrum, in terminis, & rursùs in consil. 468. nu. 6. lib. 3. asserentem opin. communem esse, quòd testes Vniuersitatis admittantur, si immediatum cōmodum non sentiunt, & cousf. 420. nu. 6. li. 1.

Rube. in consil. 9. nu. 12. vbi in terminis causæ onerum, & collectarum tenet cum Alex. in d. consf. 68. reprobata opin. Fulg. in d. consf. 174.

Nell. in tracta. de testib. §. in causa Vniuersitatis, nume. 13. vbi communem opin. hanc esse attestatur, quòd testes de Vniuersitate sint idonei in causa collectarum.

Ioan. de Amic. in consf. 8. à num. 25. vsque ad num. 31. qui opin. nostram in proprijs terminis collectarum sequitur, multis cōmprobat argumentis, veramq; & cōmunem demū attestatur.

Ioan. Bapt. Ferret. in consf. 150. num. 5. vsque ad num. 10. vbi multa exempla, & rationes pro hac sententia adducit.

Franc. Marc. decisf. 93. nu. 4. 5. qui notabiliter in materia loquitur.

Hier. de Mon. in tract. fi. regun. cap. 58. vbi

mulia ad propositum congerit, & de causis collectarum etiam tractat post Ioan. de Amic. præcitatum,& communem* opin. illam esse asserit, vt testes prædicti idonei sint, quamuis ipse cum Cepol.deinde sentiat,non esse omni excep.maiores,nec plenam fidem facere,quod tamen cõi sententiæ repugnans fatetur ingenuè.

Purpur. loquens etiam in causis collectarum conf.161.num.30.

Hippol. Riminal.conf.265.qui in notabili casu consuluit, pro hominibus quarundã Vniuersitatum, quos Clerici conueniebant ad præstationem primitiarum, & per testes earundẽ Vniuersitatum consuetudinem in opposittũ probari tuetur, sub num.19.20.21. non obstante, quòd singulorũ interesse id tangeret. Plures alios consultò prætereo nè longior sim, quam deceat.

25 Non tamen silentio inuoluam pro cõfirmatione secundi fundamenti in priorib. scriptis,quòd cum modica vtilitas, & modicum præiudicium, singulis de Vniuersitate ab exitu præsentis causę resultare queat,ad testificandum in ea apti prorsus, & idonei sunt, sidemq; merentur indubitatam, & si in causa grauiori secùs forsan dici posset; quod tamen negamus nos per supradicta; Hanc cõclusionẽ in terminis nostris vltra Alex. Abba. & Dec. iam citatos firmat Feli.d.c. Insuper, sub num.6. in 5. fallen. Ioan. Bapt. Ferret. d.conf.150. sub num.8.iura,& authoritates pro ea allegans Pasef.conf.25. nu.2. verf. vel etiam in re modici momenti. Et huic fundamento nullum dedit responsum Dominus Aduocatus Molarum.

26 Et ad id, quod tertio loco ponderabam, numerum testium supplere penitus defectũ illius affectionis, quam testes istos ad causam habere posse contrasentientes autumant, videndus est etiam vltra allegatos in propria specie. Dec. in c. tertio loco, nu.11. de probat. Pasef. vbi sup. verf. item & quando sunt plures. Crau.d.tract. par.1.num.257.& seq. vbi multos adducit concord. & in hanc sententiam doct. conuenire* testatur,& Riminal.d.conf.265.nu.21.

Volens autem hoc argumentum euitare pars aduersa, respondet numerum non supplere defectum in casu nostro, quia testes in totũ repelluntur, sed quia superiùs abundè ostensum fuit tantum hoc à vero abesse,vt imò indistinctè admittantur,& à cæteris non differant, vana apparet eius responsio.

27 Nec verum est, quòd laudem, vel vituperium expectent testes in fine litis in nostra specie, ex eo,quòd ad constituendum Syndicum in causa interuenerit cum cæteris de Vniuersitate, nam pro dicto nihil allegat d. Aduocatus; Ego verò in contrarium adduco in terminis Pasef. d.consil.25.nu.2. verf. nec possunt Moniales,vbi nullam laudẽ, aut vituperium ex actu collegialiter facto resultare posse affirmat. Imò verò nec cõsiderabilem affectionem ad causam ob id insurgere, quæ testi noceat, tradit Ferret. præcitato consil.150. num. 9.

Verùm superest offendiculum submouendum de doctr. Bart. in oppositum citata, & ponderata in l. ambitiosa, sub nu. 19. de decre. ab ordi. facien. vbi principaliter id fieri affirmat, ad quę finis intẽtionis agentis dirigitur. Sed perquam facilè tollitur, nam primò negatur finem intentionis Vniuersitatis in casu nostro esse,minuendi onera singulorum, quis enim hoc reuelauit D. Aduocato asserenti?

Enimuerò eam potiùs fuisse dicimus, prout esse debuit,vt omnes possidẽtes ibi prędia,suam debitam portionem onerum ferant, & bona illis obnoxia nõ euadant indebitè immunia, & exẽpta, ac denique vt iustitia distributiua non lædatur,sed conseruetur. Quicquid autem exinde sequitur, non principaliter, sed in consequentiam venit, & in consideratione nõ habetur per

28 supradicta. † Præterea doctri. illa Bart. plura capita complectitur, nam principaliter quid fieri posse pluribus modis probat; primò, secundùm ordinem naturæ; secundò, iuxta ordinem temporis; tertiò secundùm ordinem intellectus, & id quod dicit de fine intentionis procedere tantùm attento ordine intellectus declarat, ordini autem temporis, & naturæ proculdubio repugnat, & per consequens, si naturæ, aut temporis ordinem inspiciamus, nulla cadit dubitatio, quin ptincipale sit commodum Vniuersitatis in nostra specie, & consecutiuum commodum singulorum.

29 Sed clariùs in materia nostra distinxit principale commodum, & interesse à secundario. Felyn. in d.c.insuper, sub n.7. verf. & posito quòd esset,volens, tunc esse principale,quãdo ius immediatè ex sententia lata alicui quęritur; secundarium autem, quando mediatè; At in nostro themate non acquiretur ius immediatè singulis ex sententia pro Vniuersitate ferenda, quia imò executio ad instantiam ipsius tãtùm venit committenda, vt notissimum est, non verò cuiuslibet particularis, quia particularibus ipsis nihil soluere tenebuntur Molæ, per tex. in l.sicut. §.si quid vni. vbi Castren. & alij. ff. quod cuiusque vniuer. Fely. etiam refert, & sequitur Menoch. d. caf. 106. nume. 4. versic. adferri etiam solet, qui videatur.

Remanet ergò Vniuersitatis Viculi intentio iuribus, rationibus, & authoritatibus roborata, atque à contrarijs omnibus defensata. Meritò pro ea pronunciandum venit, prout admodum Reuerendũ Dominum meum pronunciaturum confido, quandoquidem iam lux in tenebris lucet, vt ab exordio polliciti sumus.

SVM-

S V M M A R I V M.

1 *Voluntas testatoris semper est sequenda, omnibus praualet, ac dominatur.*
2 *Et per indicia, & coniecturas probari potest.*
3 *Siue de exequenda, siue de reuocanda, aut mutanda dispositione tractetur.*
4 *Et tacita idem operatur, quòd expressa praesertim circa legata, & fideicommissa, quicquid sit de haeredis institutione.*
5 *Scriptura manu testatoris confecta, quamuis priuata, mentem, & voluntatem ipsius plenè probat.*
6 *Dubiamq́; declarat.*
7 *Testamentum imperfectum voluntatem testantis nihilominus indicat.*
8 *Maximè in adimendis legatis.*
9 *Testamentum imperfectum, licèt actionem non pariat, exceptionẽ tamen parit, quia ex eo nascitur naturalis obligatio, tam in foro contentioso, quàm anima.*
10 *Voluntas testatoris ex eo etiam colligitur, quod si viueret verosimiliter disponeret, praesertim in inopinatis, & impraemeditatis casibus.*
11 *Cessante causa legati, cessat legatum.*
12 *Interpratãdo dispositiones cuiuscunq;, & maximè testatorum, primò voluntas, secundò verisimilitudo, tertiò verba attendi debent.*
13 *Praefatio disponentis mentem indicat.*
14 *Communio discordiam parit.*
15 *Arbitri sunt ad instar iudicum.*
16 *Arbitri pro bono pacis possunt manum apponere ad non contenta in compromisso.*
17 *Atq; iustitiam alterius partis laedere.*
18 *Pax multa bona inducit, remissiuè.*
19 *Ideò multa quoq; habet specialia, & priuilegia, remissiuè.*
20 *Legatum vsus quid contineat? remissiuè.*

Pro Nobili D. Carolo, aliàs Vgolino Lalatta.

EPITOME.

Testamentum imperfectum testatoris voluntatem mutandi, vel reuocandi legati probare, & priuatam quoq; scripturam, eiusdem mentem indicare, & dubiam declarare.

RESPONSVM XCVI.

AD cognoscendum an debeatur legatũ rum in restamẽto R.q, D. Antonij Lalattę Mag. D. Albę eius sorori per hęc verba factum. (Nam D. Albae sorori meae dilectissimae, & honestissimae quoad vsq; in terra viuentium perstiterit, habitationem liberã ad eius electionem, & votum, & totius supellecti-

lis, Palatij, hortorum, & bonorum oĩum vsum vnà cum nepte nostra cõmuni, ac Vgolino eius viro, & albino similiter, lego, & perlibenrer ex nunc assigno) rritas conclusiones praesuppono,
1 † quòd voluntas testatoris semper est sequẽda,
& oĩbus praeualet, ac dominatur, & totum facit
l. in conditione primum locũ, & l. ex pacto proponebatur, §. rerum de cond. & demonstr. cum
multis similibus congestis per Tiraq. in rep. l. si
vnquã in ver. liberos nu. 42. C. de reuocan. don.
2 † Quodq́; eadem testatoris volũtas per indicia,
& coniecturas probari potest l. cum virum C. de
fideic. l. licèt Imperator, vbi Bart. & alij ff. de leg.
2. l. cum proponebatur; & l. qui solidum eo. titu.
Dec. in l. precib. nu. 14. C. de impub. cum vulg.
Alb. cons. 19. nu. 8. & cons. 110. nu. 2. vbi veram
etiam probationem hanc coniecturalem asserit
3 Ceph. cons. 37. nu. 10. cum plur. seqq. vol. 1. † &
etiam procedunt quamuis de mutatione eiusdem voluntatis tractetur, putà de legato reuocando, vel aliqua ex parte immutando, vt probant iura aperta in l. 3. in fi. ff. de adimp. leg. & l.
in ipsis C. fam. herciscun. & vtrobiq; glo. Bart. &
4 Scriben. omnes not. quibus sufficiat remissio. †
Idemq́; operatur talis racira voluntas, quod expressa, praesertim circa legata, & fideicommissa quicquid sit de haeredis institutione, vt habetur, & notatur in locis proxime citatis, & in l. si seruus plurium §. filij de leg. 1. Menoch. de arbitr. iud. cent. 3. ca. 256. nu. 17.

His stãtibus, aliud facti suppositum facio, quòd postquàm R. D. Antonius testamentũ suum pręddictum in scriptis primo cõdiderat, & in nuncupatiuum deinde, cum haeredis mutatione verterat, aliud cępit manu sua propria conscribere, & diuersis apostillis munire, & quasi limare; quã plura mutando, & alterando ex dispositis in dicto suo testamento, prout temporum, & personarum conditio requirere videbantur, vt suam tãdẽ vltimam voluntatem perfectam ederet; sed morte subitanea praeuentus, nequiuit opus perficere; & in hoc testamento imperfecto reperitur legatum memoratum D. Albae immutatum, & ad formã infrascriptã redactũ (Itẽ casu quo D. Alba soror mea dilectissima, & honestissima superuiuat viro suo D. Angelo Bosello, & vidualẽ ducat vitã, volo, & mando, quòd habitationẽ cõmodam in aedibus, & Palatio meo Lalata ad ipsius sororis votum consequi possit, & obtinere pro persona sua rantùm, vnà cum serua, quousque in terra viuentium degerit, ramquam domo propria, & non habitationem tantùm vt supra, sed & rerum, & suppellectilis meae vsum honestum) exiat autem scriptura ista testamenti imperfecti, quod fuit exhibitum, & si in dubium reuocari contingat, per litterarum comparationẽ, aliasq́; legitimas probationes facillimè verificari posse supponitur.

Hinc ſequitur conſtare voluntatem teſtatoris
mutatam. quippe qui legatum ad caſum uidui-
tatis dũtaxat reſtringat, & conſtare dico, nedum
per inditia, & conicc̃turas, vt ſufficere diximus,
ſed per apertas, & indubitatas probationes.
5 † Enimvero ſcriptura manu teſtatoris confecta
quamuis priuata ſit, eius tamen mentem, & vo-
luntatem plenè probare dicitur. l. alimenta.§.1.
6 vbi Bart.not.ff.de alim.& cib.leg.† & vbi aliqua
ex parte dubia ſit, eam declarat Iaſ.in l.qui filia-
7 bus in prin.nu.5.de leg.1. † Quod ſi in qualibet
ſcriptuta priuata hoc recipitur, multò magis in
ſcriptura teſtamenti imperfecti admittendũ eſt,
per quod volũtatem ipſam diſponentis liquidò
probari iure cautum eſt. l.fin. vbi Bart.Bal.& alij
ſignant. ff.de re.co. l.in teſtamento,& ibi not.de
fideicommiſſi liber. Bart. in l.2.§.teſtamentum.
ff. quemadm. teſtamenta aperiant. Rom. conſil.
129.nu.11.Iaſ.in conſ.217.col.12.verſ.16.facit
vol.2.& cõſ.127.nu.5.vol.4.& in l.nemo poteſt
nu.76.de leg.1.Boer.deciſ.172.num.22.Crauet.
conſ.113. nu.6.Rui.conſ.98.nu.6.lib.3.& conſ.
160.num.9.10.11.eo.lib. Bart.conſ.5.num.3.&
conſ.28.nu.1.Nat.conſ.306.nu.7.lib.2.Menoc.
de arb.iud.cẽt.2.ca.171.nu.70.Vaſq.de ſucceſs.
Progreſ.lib.2.in præfat.num.20.cum tribus ſeq.
8 Alb.conſ.4.num.42.& conſil.110.nu.7. † bonus
tex.in materia ademptionis legati in l. & ſi trãſ-
feram. ff. de adim. leg. Non eſt igitur ambigen-
dum, quin legati antedicti reſtrictio locum ha-
bere debeat, & per conſequens non poterit hoc
tempore Magnificus Dominus Vgolinus hæres
vniuerſalis cogi ad illud præſtãdum cum D. An-
gelus adhuc in humanis degat.

Et confirmantur prędicta alia vera,& cõmuni
concluſione, qua proditum eſt, ex teſtamẽto im-
perfecto, nullo,& prorsùs inualido, oriri nihilo-
minus naturalem obligationem, cuius virtute,&
ſi actio non detur, exceptio tamen, & retentio
competit, tàm in foro contentioſo, quàm animę
glo.Bart. & Doct.in d.l.nemo poteſt, vbi Iaſ.la-
tiſſimè, nu.76. vſque ad numerum 80. in prima
lectura, & num. 97. vſque ad numerum 108. in
ſecunda. Vndè ſuccedit, quòd hæres Palatium,
& alia bona hæreditaria poſſidens, illorum habi-
tationem, aut vſum nulla ratione pręſtare d.Albę
adhuc nuptæ, teneatur.

10 At verò his oĩbus † circũſcriptis, animaduer-
tat q̃sò R.D.Vicarius Cõſultor electus, quòd te-
ſtatoris voluntas non ſemper ex verbis, aut men
te, & ex inditijs apparentibus ellicitur, & depro
mitur, ſed potiùs ex eo, quòd ipſe ſi viueret ſu-
per caſibus inopinatis impremeditatiſq́ue iudi-
caret, ac diſponeret glo. eſt percelebris, quam
Doct.omnes ibi ſequuntur in l.tale pactum.§.fi.
ff.de pact. Iaſ.conſi.4.num.1.libro primo. Vaſq.
de ſucceſs. creat.libro ſecundo,§.1.numero 35.
cum ſim. Quodq́ue ſi hoc tempore viueret Re-
uerendus D. Antonius teſtator, & cerneret ma-
gnam iſtam diſcordiam exortam inter familiam
de Boſellis, & D. Vgolinum eius hæredem vni-
uerſalem occaſione bonorum ſuorum, nulla cer-
tè ratione induci poſſet ad legandum d. Albæ
habitationem, & vſum memoratum, quibus cer
tè non indiget, & quorum occaſione grandia
ſcandala inter partes prædictas facilè oriri poſ-
ſunt, præſertim ſi ipſa in Palatio hæredita-
rio habitaret, & prætenderet ſortè, quòd mari-
tus, & filij cohabitare poſſent; & his rectè per-
penſis, nõn dubito, quòd ipſius teſtatoris men-
tem ita interprętatur, vt verba prioris legati ſo-
nant; cum potiùs, ita ſemper interpretanda ſint
nè abſurdum, & inconueniens inde ſequatur
11 Aym. conſilio 62.numero 9. † & eò magis con-
currit in hoc caſu veriſimilitudo, ita diſponen-
di, ex quo ceſſat cauſa, ob quam teſtator induci
potuit ad cupiendũ, vt d.Alba cohabitaret cum
d.Catherina nepte communi tũc pupilla, quam
eius curæ,& educationi, matris loco, committe-
bat, vt in teſtamento legitur. Etenim D. Cathe-
rina mulier nunc effecta, liberos proprios, edu-
cat, & cum D. Vgolino eius viro degens aliena
cura,& regimine non indiget. Nimirum ceſſan-
te legati cauſa, ceſſare quoq; legatum ex veriſi-
mile teſtatoris mente debet l. etiam ſi patris ff.
de leg. 1. Tiraquel. in tract. ceſſan. cau.par.1.in
verſ.legati.

Ex ſupradictis igitur colligo, quòd de volun-
tate teſtatoris conſtat nolentis legatum purè, vt
ſcriptum in teſtamento reperitur, ab hęrede prę
ſtari. Quodq́; veriſimile eſt teſtatorem hodie, ſi
viueret, aliter potiùs diſpoſiturum, hoc eſt eo
modo quo in teſtamento ſuo imperfecto ſupra
relato legitur.

12 † Vndè cum in diſpoſitione, & maximè in diju
dicandis teſtantium diſpoſitionibus primum lo
cum voluntas, ſecundum veriſimilitudo, ter-
tium verò,& vltimum verba obtineant, Cagn.
in l.ſemper in obſcuris num. 5. 6.7.de regu.iur.
Vaſq.in tract.de ſucceſſ.progreſſ.in præfa.lib.1.
num.19.& in §.ſecundo num.10.& §.25.num.
33. lib. 9. cum concord. certo certius eſt verba
legati prædicti in noſtra ſpecie non eſſe atten-
denda, quibus duo efficaciora vincula præua-
lent,& quorum etiam vtrunque præualeret per
ſupradicta.

Vltimò conſiderandum eſt hac in re, quòd Re-
uerendi Domini Conſortiales ſuperuiſores, &
fautores, ac defenſores in teſtamento conſtitu-
ti, quibus iudicandi munus incumbit, tenentur
in primis,& ante omnia ſtudere paci, & con-
cordiæ hæredis, & legatariorum, omniumq́ue
in teſtamento ipſo honoratorum; prohibereq́ue
nè iurgia, rixæ, & contentiones inter eos
oriantur, & ortæ quamprimum ſuppriman-
tur, fuit namq; hæc finalis cauſa, vt conſtitue-
rentur

13 tentur † ſicuti præfatio huic capitulo antepo-
ſita indicat l.fi.ff.de hæred.inſtit.& alia ſigna per
Tiraq.relata in d.tract.ceſſ.ca.par.2.lim.1.Et ad
hunc effectum data fuit,& tributa ipſis ampliſſi-
ma poteſtas,nedum interprętandi,& declarandi
diſpoſita in teſtamento,ſed etiam addēdi,& mi-
nuendi prout ipſemet teſtator in humanis agēs
facere poſſet. Quib. ſtantibus,cum manifeſtè li-
queat ex cōi habitatione, & promiſcuo vſu bo-
norum de quibus in legato prædicto, diſcordias
14 incrementum accepturas. † Communio. n.di-
ſcordias parit l. cum pater, §. dulciſſimis de leg.
2.& ibi Scrib. conuenit certè illorum officio pro
hibere omnino eādem cohabitationem,& cōio-
nē.Quod qua ratione fieri poſſit, ſupra oſtēſum
eſt,ſequendo ſcilicet diſpoſitionē legati in teſta
mento imperfecto inſerti,aut aliter facultate ip-
ſis conceſſa vtendo,prout eorundem conſcien-
tiæ,& prudentiæ videbitur.

Et vt promptiores ſint iſti RR.Dñi ad viam pa
cis,& concordiæ,meminerint,quòd arbitri; qui
multò minorem habēt authoritatem, quàm ipſi
15 habeant † cum ſint tñ inſtar iudicum l. 1. de re-
16 cept.arb.†poſſunt tamen pro bono pacis appo-
nere manum ad non contenta in compromiſſo,
c.niſi,& ibi Butr.not.de Præben.Corſet.in tract.
17 de priu.pac.nu.2.verſ. 2.adduco, † Pariterq; iu-
ſtitiam alterius partis lædere c.de his q̃, vbi glo.
& Abb.in vlt.not.de maior.& obed.Corſ.vbi ſ.
nu.3.verſ.4.adduco,Nouell.in ſua pract. cau.eri
18 min.in fi.nu.61.& nu.11.†Pax etenim multa bo
na inducit,quæ recenſet Bal.in ti.de pac.conſta.
§. hæc ſunt nomina in verſ. pax & Nouell. loco
19 præcitato nu.41.†& ideò multa quoq; habet ſpe
cialia,& priuilegia,quæ per Corſet. in d.tract.&
Nouell.vbi ſ,Barb.conſ.1.col.pen.uol.3.Alciat.
in tract,de verb.ſigni.li.1.nu.115. enumerātur.
Pro interpretatione aūt legati vſus ſacti D. Al-
bæ(quatenus valere poſſet) vidēdus eſt Cepol.
de ſer.ruſti.prædio.c.5.nu.45.& an omnia bona
hęreditaria,an ea ſolùm,quæ ſunt in palatio? re-
curri debet ad coniecturatam teſtatoris volunta
tem, quæ ex dicto teſtamento imperfecto rectè
colligitur, vt latè deductum eſt,meritò cum illa
verba(bonorum omnium)dubia ſint, & non ſa-
tis conſtet an ad omnia bona hæreditaria,an ve-
rò ad omnia bona in Palatio exiſtentia referan-
tur?& in teſtamento imperfecto clariùs exprima
tur,quòd ad vtenſilia, & bona exiſtentia in Pala
tio tantùm,concludendum eſt,quòd nec in prio
ri teſtamento plus legare teſtator voluerit.D.Al
ba ceſſauit ab inſtantia facta pro excutione lega-
ti, & hæres totam poſſedit hæreditatem paci-
ficè.

Conſil. Lud. Sacc.

SVMMARIVM.

1 *Condemnatus ad mortem naturalem effi
citur ſeruus pœnæ.*
2 *Seruus pœnæ factionem teſtamenti, nec
actiuam,nec paſsiuam habet.*
3 *Poteſt tamen ei relinqui ſub conditione, ſi gratia
Principis fuerit reſtitutus.*
4 *Sententia condemnatoria de qua ſupra,& incapa
citas,ſunt ſicut cauſa,& cauſatum, ideo illa du-
rante,& hac quoq; durat,& econtra.*
5 *Ad remotionem cauſæ,remouetur effectus.*
6 *Cauſa ſinè effectu non datur ,ſicut nec effectus ſi-
ne cauſa.*
7 *Incapaces aliqui,poſſunt tamen ad aliorum benefi-
cium acquirere,ſed non ſerui pœnæ , ex quo non
ſunt capaces tituli,nec emolumenti, cum incapa-
citas nō proueniat à ſola indignitate , ſed à morte
pluſquā ciuili, quæ parificat eos homini mortuo.*
8 *Pugnātia in eodem ſubiecto dari, aduerſatur,tam
naturalibus,quàm ciuilibus regulis, ex ſententia
Philoſophorum,ac Iuriſtarum.*
9 *Ius quæſitum non poteſt Princeps tertio auferre ſi
nè iuſta, & rationabili cauſa ,ſecundùm veras,
& communes ſententias.*
10 *De plenitudine verò poteſtatis ſecus videtur.*
11 *Sed ſi ea vtitur ſinè rationabili cauſa,peccat mor-
taliter.*
12 *Seruus pœnæ ſubſtitutus per fideicommiſſum,ſi ca-
pax ex gratia Principis effectus fuerit,non poteſt
per ipſum Principem habilitari,& capax fieri,ni
ſi gratia reſtituatur.*

Ad Mandatum Sereniſs.D. Ducis Rainutij.

EPITOME.

*Seruus pœnæ ſubſtitutus per fideicommiſſum,ſi ca-
pax effectus fuerit,non poteſt per Principem ha
bilitari ad ſucceſſionē in præiudicium grauati,
niſi gratiæ plenariè reſtituatur.*

RESPONSVM XCVII.

Sereniſsime Princeps.

IN ſupplicatione per hāc nobilē mulie
rē exhibita,alterū de duobus petitur,
aut eius p̄rem nunc ſ̄rnæ hæreditatis
incapacem,ad gr̄am C.V. reſtitui, &
reītegrari abſolutè, & indiſtinctè,ita vt capax in
cōſequētiā fiat, aut ſaltē ad effectū tm̄ obtinēdi
ab inſtitutis primo gradu reſtitutionē dictę hr̄di
tatis, eūq; reſtitutū,&reintegratū declarari, & ſic
hr̄ditatis,& bonorū ī ea cōp̄hēſorū capacē,ſucceſ
ſiueq; durāte īpedimēto p̄ris,liberā ipſi ſupplicāti
hr̄ditatis, & bonorū p̄dict. adminiſtrōnē d̄cerni.

Vt autem votum meum super rescripto fiendo, iuxta mihi demandata per C.V. proferam, illud
1 præmitto,† Patrem supplicantis per sententiam condemnatoriã de eo secutam, seruũ pœnę effectum fuisse, & in tali seruitute nunc carceratum reperiri, l. quod ad statum.ff.de pœn.l.si quis filio. §. irritum de iniust. rup. testa. & ibi Bart. &
2 cæteri.l. 1. vbi omnes.C.de hæredi.instit.† Quibus in locis id quoq; dispositũ est, eum q seruus pœnæ effectus est, factione testamenti priuatum existere, tam actiuè, quàm passiuè, & ita nec testari posse, nec ex testamento capere, quod habetur, & in l. quidam sunt. eodem tit. de pœn. Spec. in ti. de execut.sentent. §. t. ad fi. Clar. in §. testamentum.q.21.Cum igitur in testamento in precibus memorato grauauerint testator primos hæredes institutos ad restituendum hęreditatẽ fratri condennato, & incapaci vt sup. si qñ
3 Principis gratiæ fuerit restitutus,(† quod pmissum est l.in tẽpus, vbi glo.& doct.de hæredi.insti.doct.in l. Gallus. §. & quid si tantùm, de lib. & posth.) Nulli dubium quòd si C. V. placuerit dictum condemnatũ plenè gratiare, & sic primã petitionẽ exaudire, quod cõditio substitutionis purificabitur, & cogentur primi hæredes hæreditatem huic capaci effecto restituere, iuxta testatoris voluntatem, & hac via supplicans voticompos omnino efficietur.

Cæterùm super secunda petitione plurimũ est ambigendum, nã si C. V. gratiam omnimodam condemnato facere negauerit, nec voluerit eum gratiæ suæ restituere, sed in eo statu relinquere, & dimittere, in quo reperitur respectu seruitutis pœnæ antedictæ, quõ capax restitutionis fideicõmissi, & fraternæ hęreditatis fieri possit, nõ video; qñquidem sñia cõdemnatoria inducens
4 seruitutem pœnæ, & incapacitatis, † sunt inter se, vt causa, & causatum, quia à sententia ipsa causatur incapacitas, d.l. t.cum concord. Nimirum causa durante, & firma manente, manere quoque debet effectus, idest incapacitas. l. semper.§.negociatores.ff.de iu.immu.l.si cui.§.1.ex qui.cau maio.l.2.§.oẽs.de iud.Signo.consi.135. num.6. Tiraq. latè in tract. cessan. causa. par. 1. nu.17. Et è conuersò ẽt, præsupposita sñia prædicta, & testamento, dicendum est, quòd restitutio ad gratiam, & capacitas condemnati sint, vti causa, & causatum, si quidẽ ab ipsa restitutione
5 causari tñ potest capacitas; † ad remotionẽ igitur causæ, sequitur de necessitate remotio effectus, clem.1. vbi Imol.in 3.not.de regular.c.quia statuimus.§.his oĩbus.6 t.distinc. cũ cęteris per Tiraq. adductis loco præcitato, sub nume. 12.13.
6 † Dicere ergò, quod iste condemnatus remaneat seruus pœnæ, & per rescriptum fiat capax hęreditatis, nil aliud est, quàm dare effectum sinè cã, vel causam sinè effectu, quorum vtrunque, tam Philosophorum, quàm Legistarum, & Canonistarum regulis repugnat, vt videre est apud eundem Tiraq ibidem, sub num. 11. cum sequentibus, & alibi sæpè.
7 Nec considerari potest, quòd si capax non efficiatur quoad se, possit tamẽ quoad beneficium filiæ quoquomodo acquirere, nam licèt aliquibus incapacibus iura permittant, vt ad aliorum saltèm commodum capiant, his tamen qui sunt serui pœnæ, nullo modo concedunt, ex quo non sunt capaces tituli, nec emolumenti, quia non prouenit eorum incapacitas ratione solius indignitatis, sed ratione mortis plusquã ciuilis, vndè non possunt esse hæredes quemadmodum, si institutus fuisset homo mortuus, hæc sunt notabilia verba, Bal.in l. eam q̃, n. 18.C.de fideicom.
8 His accedat, quòd si iuxta petita, secundo loco rescriberetur, contraria quoque pugnantia in eodem subiecto darentur, nam eadem persona capax, & incapax eodem tempore reperiretur, quod tam naturalibus, quàm ciuilibus regulis aduersatur. l. 1. C.de fur. l.vbi repugnantia, vbi Dec. latè. ff. de reg.iu.& ibidem pleniùs Cagno. num.1. cum sequentibus, vbi Philosophorum, & Iuristarum authoritates adducit, & pluribus exemplis comprobat.
9 Sed magis aduertendum est, quòd supplicata in hac secunda parte, concedi non possunt sinè præiuditio tertij, & cum abiatione iuris quęsiti. Etenim hæredes primo loco instituti, non sunt grauati, nisi sub illa conditione, si condemnatus gratiæ C.V. restitutus fuerit, & sic de seruo effectus liber, & de incapaci capax; concedere ergo quòd eo manente seruo, & quoad alia de incapace, fiat capax ad effectum tantùm restitutionis fideicõmissi prædicti, nil aliud est, quàm ante purificatam eiusdem fideicommissi cõditionem hæredes cogere ad illud restituendum, & sic ius
10 quæsitum eis tollere, & auferre,† quod Princeps absque rationabili, & iusta causa facere non potest, secundùm veras, ac communes sententias, quas pleno calamo refert Gabr. in suis com.cõclus.tit.de iu.quæsi.nõ tol. conclus. t. & 2. Quod intelligo de ordinaria potestate; nam de absoluta fatendum est posse, quia vt inquit Bossi.in tit. de Princi. & eius priuil.num. 25.contrarium di-
11 cere esset contra stimulum calcitrare. † Benè verum est, quòd si Princeps vtitur plenitudine potestatis sinè causa, peccat, vt inqt Innoc.in c.Innotuit, de elect. & Pari.de Put.in tract. Syndic. in tit. de Reg.& Princ.excellti. quos refert, &
12 sequitur Boss. vbi sup. sub nu. 192. † Quoniam igitur nullam video causam in dicta supplicatione exprimi, propter quam possit C.V. induci ad rescribeñ. iuxta petita, & præsertim cum tertij præiudicio, sum voti, quòd si priori precum parti annuere noluerit, nec etiam secundæ annuere debeat, per suptadicta.

SVMMARIVM.

1 *Tatutum Notariorum Parmæ mandat exequi sententias, & pręcepta Proconsulū eius Collegij, appellatione, q̃rela, & nullitate pceßus qualibet cessante.*

2 *Tollit appellationem omni respectu, idest non solùm quoad effectum deuolutiuum, sed etiam suspensiuum.*

3 *Clausula in fi. posita refertur ad omnia pcedentia.*

4 *Vnica determinatio respiciens plura determinabilia, debet vniformiter ea determinare.*

5 *Statutum Lucanum tribuens Curiæ Notariorum similem facultatem cognoscendi, iudicandi, & exequendi appellatione, reclamatione, nullitate, & omni exceptione postposita, & reiecta, admittit tantùm supplicationem, non aliud remedium.*

6 *Distinguitur tamen an statutum dicat, non obstante appellatione, reclamatione, vel postposita, & reiecta, nam primo casu habet tantum effectum quoad exequendi facultatem, non obstante appellatione in se valida, & efficaci, secundo verò appellationem omni respectu tollit, & submouet.*

7 *Cessare importat, idem quod postponere, reijcere, & in totum tollere, submouere, & eneruare.*

8 *Coniecturis locus non est in claris.*

9 *Decis. Afflic. 261. in quibus terminis procedat, declaratur.*

10 *Eius est tollere cuius est condere.*

11 *Princeps potest tollere appellationem.*

12 *Appellatione remota, potest tamen grauatus ad superiorem per viam quarelæ confugere.*

13 *Vel per viam supplicationis.*

14 *Remota quarela, pōt tamē supplicationi locus esse.*

15 *Appellatione, & quarela sublata ex natura causæ, non ex dignitate personæ, supplicationi locus relinquitur.*

16 *Supplicationi locus non est vltra decendium, nisi sola Principis gratia, & clementia.*

17 *Dictio (Quatenus) conditionem importat.*

18 *Clausula, & non aliter, actum resoluit, & in totum annullat.*

Pro Honor. Collegio Notariorum Parmæ.

EPITOME.

De interpretatione Statuti Notariorum Parmæ appellationem prohibentis.

RESPONSVM XCVIII.

1 Viget statutum DD. Notariorum Parmæ tribuens Proconsulibus Collegij authoritatem, potestatē, ac bayliam cognoscendi, & decidendi omnes, & singulas lites ciuiles inter quascunque personas vertentes occasione artis notariæ, & dependentium ab ea, ac ēt cogendi ipsos notarios, quouis iuris remedio ad dandū, & tradendū Instr̃a, & scripturas, mercede mediante, his q̃bus p ipsos officiales fuerit ordinatū, pariterq; cogēdi eosdē ad obseruādū mādata q̃ eis fient occasione dictę artis, & dependeñ. ab ea; Item sñias, & pcepta per eos in pdictis, & circa ea ferēdas, & fienda exequi faciendi, & executioni mādandi, appellatione, q̃rela, & nullitate pceßus qualibet cessante, sup quo statuto dubitari cōtingit an à sñia ipsorū Proconsulū appellari possit, saltē quoad effectū deuolutiuū, & appellationi ab ea interpositæ teneātur ipsi deferre, nec ne? Et p affirmatiua rńdet Excell. D. Aduocatus Gazanighæ nonnullis fundamentis inferiùs submouendis.

2 Quibus nō obstantib. cōtrariā sñiam ego amplector, q̃a statutū memoratū re ipsa tollit appellationē oī respectu, nō aut respectu executionis tm̃, licèt de ea vltimo loco mentionē faciat. Enimuero clausula illa (appellatione q̃rela, &c.)

3 † posita in fine ad oīa pcedentia, q̃ vnica orone cōplectūtur, relationē habet. l. talis scripturæ in fi. & ibi Doct. oēs de leg. 1. l. doli verbū, iuncta l. 1. ff. de ser. corrup. & ibi Bar. & cæt. l. 1. §. hoc

4 edicto de postul. cū vulg. † & q̃a vnica est determinatio vniformiter determinare dēt. l. nam hoc iure, de uulg. & pupil. l. q̃uis. C. de impub. Vndè seq̃tur, quòd appellatio, q̃rela, & nullitas cessare dn̄t, nō solū respectu executionis nō reardādæ, sed ēt respectu sñiarū, & pceptorū de q̃bus mentionē fecit, & in oībus casib. pnarratis; Et quòd referat ad oīa pcedentia pbatur in terminis p cōs. Imo. 145. col. 1. vers. nec obstat si diceret, loques de statuto phibente appellari, supplicari, excipi, aut quærelari ad alium Iudicem.

5 Secundò p aliud cōs. Io. de Imo. 142. incipien. ī casu pposito p to. de simili statuto loquēs, quo facultas curię Mercatorū Lucanę Ciuitatis in effectu tributa erat, cognoscēdi, iudicādi, ac etiam exequēdi appellatione, reclamatione, nullitate, & oī exceptione, postposita, & reiecta, & arguēdo ad partes decidit supplicationi tm̄ locū fore, d̄ qua ēt maximè dubiū erat, ex rōnib. dubitādi

6 p eū adductis. † Et inter cætera pondero, quòd sub nu. 4. differētiā facit vtrū statutū dicat, non obstañ. appellatione, reclamatione, &c. vel postposita, & reiecta, &c. Nā primo casu vr̃ habere effectū quoad facultatē exequēdi tm̄. no obstāte appellōne in se valida, & efficaci; secūdò verò appellōnē ipsā p̄rsus, & oī respectu tollere, & submouere. Vndè cū in casu nr̃o statutū nō vtat verbo, non obstañ. sed verbo (cessante) locū sibi vēdicat decisio, Imol. ī 2. capite distinctionis memoratæ, † q̃nquidē verbū (cessare) nō minùs denotat sualiditatē actus, q̃ postponere, & reicere, ipsi. n. appellōni penit⁹ resistit, ac eā ī totū tollit, & eneruat, vt pbat optimè tex. ī l. inter stipulātē §. sacrā, vers. aut cessaturā, aut valiturā stipulationē, de ver. obl. & in l. ergo. §. si bona, cū glo. in ver. ces-

ver. cessat, de fideic. liberta. & in l.si procuratorẽ. §.mandati actio.cum glo. in uer. mandati, actio cessat.ff.manda.& fac.reg.c.cum cessante,de appella. nam causa cessate propriè dicitur,quando in totum perimitur, & submouetur.

8 Nec obstant in oppositum adducta, & primò, fauor appellationis, pro quo multa allegantur, quia procedunt in casibus dubijs, vt uideri pōt, in claris aũt, vbi de mente Principis,vel statuẽtium constat, volentium appellationem tollere, non est disputationi locus.l. ancillæ.C. de fur.

9 Ad decisionem Afflic.261.quæ in terminis loqui dr,facilis est responsio,nã aliàs viguisse Ritũ Curiæ Vicariæ præsupponit prohibẽtem in certis causis appellationem, & deinde nouã legem superuenisse Regis Ferdinandi,mandantem, & volentem prohibitionem huiusmodi quoad effectum suspensiuum tm̃ operari, non quoad de-

10 uolutiuum. † Cui enim dubium quin Princeps potuerit priorem legem restringere, quã etiam in totum tollere poterat.l. eius ẽ tollere, de reg. iu. Benè faceret ad propositum ista decisio, si absq; illa noua Regis pragmatica Sacrũ consil. ita interpretatum fuisset illum ritum,sed talem interpretationem nunq̃ fecisset legibus repu-

11 gnantem, † & nil aliud fuisset, quàm dicere, appellationem tolli non posse Principis authoritate, nisi quoad effectum suspensiuum,cuius cõtrarium passim probatur. l. 1. §. interdum, & ibi Bart. ff.à quibus ap. non lic. l. 1. de offic.præfec. præto. & ibi not.c.pastoralis, de appel. c. pastoralis.§.pterea, de off.deleg.& vtrobiq; Scriben.

12 Benè verum est,quòd sublata appellatione,pōt grauatus ad superiorem regulariter confugere per viam q̃relæ, d.c.pastoralis, de appel.gloss.in c.q̃relam, & ibi Cano. de procura.Castr.in l.fin. nu.16. quem cæt. sequuntur. C.de Edi.di.Adri. tol.Boss.d.tit.de quære. con.sent.cum concord.

13 † Vel per viã supplicationis. l.si quis aduersùs, & authen. ibi posita. C.de pci. imperat.offi glo. in l.1.C. sen. rescin. non pos. Imo.d. consf.142. & consf.143. 145. & 146. Boss.d. tit. de supplic.

14 † Sed quia in proposita specie expressim sublata est etiam quærela per statutum, consequens est, vt supplicationi tantùm locus esse possit, vt in casibus de quibus per Imol. vbi supra.

15 Verùm duplici ratione ad supplicationẽ quoq; confugi nõ potest, primò, quia statutum in nr̃a specie appellationem, & quærelam prohibet ex natura causæ,non per excellentiam personæ iudicũ, quo casu doctores cõiter *volunt,nec supplicationi locum esse, quia ob bonum publicũ, & ad lites omnino amputãdas, ita dispositũ est.

* Dec. qui de cõi * attestatur in l.fi.nu.50. versf.& de isto articulo.C.de Edic.di.Adri.tol. Iasf.in d. authen.in 5.notab.Boss.d.tit. de supplic.in prin.
* & in fi. & de quærela num.4. vbi de communi * etiam attestatur.

16 Secundò, quia in casu de quo agitur elapsi sũt decem dies post sententiam, & longè vltra; potest nanque intra dictum tempus tm̃ supplicari, vt iuris remedio supplicanti prouideat, eo aũt elapso ex sola Principis gratia,& clementia dari potest reuisio. Boss.d.tit.de quære. num.7. in fin & de supplic. num.10.& in fi.

Non obstat tertium, quia nõ est verum, quòd sententia Proconsulum excedat limites iurisdictionis eorum, cũ nõ petierit Gazaniga coram eis prætensum creditum suum, sed tãtummodo Instrumentum sibi edi in publicam,& authenticam formã ; q̃uis ergo Iudices liberauerint partem à petitis hoc est ab editione,non tamen posuerunt manum in mentem alienam, cũ hoc sit propriè de pertinentibus ad artem ipsam notariæ, & si Excellens D.Aduocat⁹ peritionẽ principalis sui vidisset, vtique fundamentum istud omisisset, & sic meliùs est, quandoque videre processum, quàm digestum.

Ad quartum, & vltimum respondetur, quòd argumẽtũ procedere forsan posset,si Ill. D. Auditor vti delegatus, & D. Proconsules simul, & purè, ac absolutè iudicassent. At non sic res se hẽt, quandoquidem Proconsules ipsi cũ assistẽtia tm̃, & voto pdicti D. Auditoris, vti cõsultoris in causa electi, iudicarunt. Et licèt subiungatur, postea clausula illa (ac ẽt quatenus expediat, & non aliter, idem D. Hieronymus Mentuatus delegatus Serenisf. D. Ducis nostri, prout in actis) nihil tamẽ immutare dicitur,cum sit conditionaliter posita per dictionem quatenus,

17 † quæ conditionem importat.l.stichũ, qui meus erit de leg. 1. Bar.in l.1.col.9. versf.quæro,de aduerbijs quãtitatis, & dispositionẽ limitat, & restringit ad terminos specificatos, & resoluitur in quousque d l.stichum, in fi.l. 3.l.Nerua.& ibi Doct. psertim Aret.in primo not.de acqui.pos. l.patronus. §. Sempronio, & ibi Bart. de leg.3. Cum igitur expediẽs nullatenus fuerit memoratum D.Auditorem, vti delegatũ iudicare, ex quo sñia finè eo pariter valida est, & efficax, imò executionem citiùs meretur, vt cõtrarium argumentũ præsupponit, certũ est clausulã prædictã nihil operari, & eò maximè per illa verba

18 subsequentia, † & non aliter, quæ actũ resoluũt, & in totum annullant.l.fi.vbi Bar.in fi.c.deuenden.reb.ciui.lib.11.l.de his, vbi Bal. & Doct. de transact. & idem Bal.in c.1.§.fi.sub nu. 5.q̃ fuit primæ cau.benef.amitt. Clar.in §. emphiteosis, q. 13. versf. Item quæro, & in §. feudum, q.31.

* versf. benè verũ est, vbi cõem * dicit post Ripam quem refert. Perinde est igr̃, ac si Proconsules tm̃ cum voto pdicto iudicassent, & sic cessat etiã hoc vltimũ obiectum, consequenterq; nil aliud superest,quã prædictũ Gazanigam ob audire,in præsertim tã odiosa, & in qua Crabrones (mea sententia) non deberent ab eo vlteriùs irritari.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Elioramēta industrialia facta in re emphiteotica, etiam Ecclesia, finita generatione, debentur haredibus emphiteota, ex communi, & vera sententia.*

2 *Fallit si emphiteosis data fuerit ad meliorandum.*

3 *L.Colonus, in princ. ff. loca. locum etiam habere potest in emphiteota.*

4 *Emphiteota cadens ob culpam suam meliorationes amittit. ex communi.*

5 *Colonus verò illas indistinctè repetit, etiam si ob culpam expellatur.*

6 *Limitatio in pracedenti responso tradita, sub nu.2. defenditur ab obiectis citatas authoritates expēdendo, & applicando, cum pluribus seqq.*

7 *Ratio extendit decisionem ad omnès casus in quibus militat.*

8 *Mutatio opinionis, & voluntatis non prasumitur, nisi probetur.*

9 *Emphiteosis regulariter datur ad meliorandum.*

10 *Emphiteosis graecum est vocabulum, quod latinè sonat meliorationem, alij aliter interpratatur, vt infra.*

12 *Pacta interpratanda sunt secundum ius commune, quod quomodo intelligi debeat. vide inf. num. 18.*

13 *Emphiteosis antiquitus fiebat de rebus infructuosis, & sterilibus, pro quibus modicum, quid in recognitione directi domini soluebatur, hodie autem fit etiam de fertilibus, pro quibus pensio soluitur fructibus correspondens, vel paulò minor, prasertim de rebus ecclesiasticis.*

14 *Emphiteota ergo antiquus tenetur ad meliorandum, modernus autem nequaquam, nisi ex pacto, & conuentione.*

15 *Ratio huius decisionis redditur.*

16 *Emphiteota antiquus, qui meliorare tenetur, quare meliorationes repetat finita emphiteusi, seu eius haredes, modernus autem qui ex pacto tenetur, & non ex natura contractus, non repetat.*

17 *Pactum quodlibet onerans emptorem pars pracij reputatur.*

18 *Emphiteota, vel colonus faciens meliorationes ad quas tenetur ex conuentione, non repetit.*

19 *Pactum idem cōtinens, quod ius commune, aliquid prater ius commune operari debet.*

20 *Obligatio generalis, & incerta nullius est momenti.*

Pro Illustris.& Reuerendiss. D. Paulo de Sanuitali Episcopo Spoletano.

EPITOME.

Emphiteosi concessa ad meliorandum, finita generatione, haredes emphiteota meliorationes non repetunt; Prasertim si de certo meliorationum genere conuentum fuerit.

RESPONSVM XCIX.

1 Vera, & communis est sententia, quòd Emphiteusi, etiam Ecclesiæ, finita per extinctionem lineæ, melioramenta industrialia facta in re emphiteotica, ad directum dominum non pertinent, sed heredibus emphiteutæ, etiam extraneis, debentur, vt per Bero. laiè in sua q.19. per to.& q.96. vbi egregiè melioramentorum genera omnia percurrit, & Clar. in §.emphiteosis. q.45.

2 Sed limitatur non procedere vbicunque concessio facta reperitur ad meliorãdum; tūc enim cedunt solo in totum, & directi domini efficiũtur, ita vt nihil eorum causa reficere teneatur post lineã finitam. Colligitur hoc ex l.Colonus, in princ.ff. loc. vbi Bart. in fine, id clarè sentit, & Bal. in terminis firmat, inducens tex. à contrario sensu, sequiturq; Castren. sub num. 4. & ita se respondisse, asserit Aret. in l.Senatus. §.Marcellus, col.2.vers.Ego dixi.ff.de leg. 1. Vt enim aliquid operetur talis clausula (inquit ipse) necesse est, vt melioramenta indistinctè ad directũ dominum pertineant. Cepol. in tract. de seruit. vrb. præd. cap. 59. num. 18. post Alberic. de Ros. quem citat.

3 At si expressim facta sit mentio de certo melioramentorum genere faciendo, res tantò magis caret difficultate, vt appositè tradit Bart. per illum tex. in l. iubemus nulli.§.sanè in fi.il secondo.C.de sacrosanct.Eccles. Ias. in l.2.num.281. C. de iu. emphit. Redoan. de reb. Eccles. non alienan. pag.403.q.17.nu. 26. Et hoc casu meliorationes conuentæ sunt quodammodo loco præcij fructuum, qui conceduntur minori pensione, quàm concederentur simplici colono, qui meliorare non tenetur, vt docet Bald. in l. 1. num.4. versic. quartò in remouendo. C. de iu. emphit. quem refert Redoam.d.tract. pag.406. §. si verò, nu.3.4.& §. seq. num.2.

Cum igitur in proposito themate bona concessa reperiantur cum pacto, & expressa conditione, quòd emphiteota, eiusq; filij, & descendentes teneantur ea meliorare, bonificare, & ad bonam agriculturam reducere, ac de arboribus, & vitibus super eis plantare, & alleuare suis expensis; sequitur quòd Illustriss. & Reuerendiss. Dominus Epus Sanuitalis directus dominus, nihil ratione meliorationum huiusmodi reficere teneatur.

Appendix

Appendix præcedentis Responsi.

ADhuc verissimam arbitror limitationem à me relatam in prioribus scriptis, ad communem conclusionem, qua directus dominus teneri dicirur ad soluenda melioramenta hæredib. emphiteutæ, finita generatione, quando scilicet data fuit emphiteosis ad meliorandum.

3 Et quia allegabã in ptimis.l.Colonus,in princ,
ff.loca.inducendo eam à contrario sensu, prout
inducit ibidem Bal.& responderi video, hoc ibi
nõ probari, replico inductionem imò rectè procedere.
Nam licèt in emphiteuta non loquatur,
sed in Colono, multò magis in Emphiteuta cõ-
4 cludir, q facilius meliorationes amittit, † enimuerò
si ob culpam cadit, illas non repetit, licèt
ob finitã generationem repetere soleat. l.2. §.1.
* C.de iu. emphit.& cõiter * receptum est, vt per
5 Clar.alleg.q.45. cũ concord. † cum ex aduersò
Colonus indistinctè repetat, etiam si ob non solutam
pensionem, vel deteriorationẽ expulsus
fuerit.d.l.Colonus,vbi omnes not.& in l.dominus.
§.1. ac l. sed addes. §. si inquilinus eod. tit.
Et hæc est vna notabilis differentia inter cõtractum
emphiteusis, & locationis, quã ponit Bal.
in l.1.n.4. & Ias. nu.25. C. de iu.emphit, Castr.
d.l. Colonus in fi. & alij passim. Si igitur Colonus
quando promittit certa melioramenia facere,
amittit ins recuperandi expensas in eis factas,
vt ptobat d.l.colonus, & ibi Bal. & Castr. in spe
adnotant, reddentes rationem, quia eo casu facit
quod facere tenetũ; multò magis emphiteuta
idem paciscens,debet amittere p supradicta,authen.
multò magis· C. de Sacrosanct. Eccles.
6 Et quoad authoritates ad idem allegatas, quæ
ad rem non facere dicuntur (excepto Aret. qui
etiam dubius transit) videtur certè contratium
vetius. Nam Bar. in d.l.colonus, in fine,inqens
solere apponi in cõtractib. emphiteoticis, clausulam
(ad meliorandum,non ad deteriorandũ)
ad effectum vt emphiteota meliotationes non
repetat, apertè sentit, quòd ea apposita repetere
non potest,& quòd ita sentiat,tenet in specie
Atet.in allegata.l. Senatus. §. Marcellus, col.2.
vers. Ego dixi, de leg.1.vbi ad hoc propositum
eum citat, subdens, quòd licèt expressè id non
dicat, in verbis tamen suis sentit. Bald. quoque
ea.l.colonus in fi. colligens ex tex.quòd si colonus
meliorare pmisit, meliorationes quas aliàs
repetere potuisset, amittit, rectè videtur ad casum
nostrum allegatus, quia si in colono pactũ
memoratũ id operatur, multò magis in emphiteota
per supradicta. Item dũ inquit colonum
repetere melioramenta finita locatione, licèt
secùs sit in emphiteuta, quia recipit ad meliorandum;
ponderanda est generalitas doctrinæ
per eum traditæ, & multò magis generalitas ra-
7 tionis allegatæ, † quę decisionem extendere dẽt
ad oẽm casum, in quo ratio viget. l. nomen debitoris.
§.vlt. de leg.3. l. quòd dicitur, vbi Bald.
no.ff.de pac. glo.in clem. 1. in verbo eligatur,
& ibi Card.Floren. de elect. Tiraq. latè in tract.
cessan.cau.par.1.in ver legis, nu.149. 150. cum
pluribus seq. Vbicunque igitur receperit quis
emphiteusim ad meliorandũ, verũ erit dicere,
quòd meliorationes ipsas nõ repetit. Rationem
rationis assignat. Castr.in ea.l.colonus, nu.4. qa
s.facit illud,ad quod tenetur, & in oĩbus cõuenit
cum dictis Bal. Ideo iure meritò fuit ẽt ipse Castren.
ad idẽ allegatus. Aret. aũt loco præcitato,
licèt articulum ibi nõ determinet, refert tñ ita se
aliàs respondisse, & pro dicto adducit authoritatem
Bart. cũ ratione; idcirco credendum est,
eiusdẽ opinionis illum fuisse, cuius añia fuerat;
3 † cum præsertim in eadem volũtate, & sñia quilibet
perseuerare præsumatur, nisi contrarium
probetur, l.eum,qui voluntatẽ,de pbat.Cæpol.
ẽt in alleg.cap.59. vr̃ idem sentire, dum inquit
solere cõiter apponi in Instrumentis emphiteoticis,
quòd dominus dat ad meliorandũ, vt emphiteota
teneatur ad refectionẽ, & reparationẽ
rerũ emphiteoticarũ,ex qua obligatione subsequitur
deinde,quòd repetere non possit expensas
factas, quia fecit illud ad quod tenebatnr, vt
sup. dictñ est,ponderando dicta Bar.& Castren.
Apparet igitur limitationẽ istam iure, & authoritate
suffultã esse,maximè in emphiteosi Ecclesiæ,
iuxtà elegans consil. Fulg. 9. per to. & Bart.
ab eo citatũ in l.1.§.1. vers. snnt hic quędam.ff.
de superfi.ac Dec.qui cum his transit in authen.
qui rẽ in vlt.not.C.de Sacros.Eccles. & inferiùs
etiam dicemus latiùs in contrarijs resellendis.
Verùm tripliciter aduersùs eam motiuando argumentatur
Illust. D. meus; primò quòd si vera
esset, destrueretur generalis regula, qua melioramentotũ
repetitio conceditur, emphiteosi
9 per extinctionẽ generationis finita, † quandoquidẽ
emphiteosis sẽper datur ad meliorãdum,
secũdum Bart.in d.l.colonus, & Redoa. in locis
20 aliàs à me citatis,quod ab ethimologia vocabuli
ẽt suadetur, nã emphiteusis nomen græcum,
latinè sonat (meliorationem). Alberic. in suo
dictio. in ver. emphiteosis. Secundò diuersum
est facere melioramenta proprijs expensis, durante
emphiteusi, & ea finita expensas ipsas repetere,
ideo ex denominatione prædicta nihil
infertur, quia ex diuersis non fit illatio. l. Papi-
11 nianus de minoribus. † Tertiò pacta intelligi
* dñt, secundũ ius cõe *, Alex.cons 21.lib.5.pulchrè,
& latè in simili. Rolan. in tracta. de Luc.
do.q. 37. sed iure communi inspecto, repetuntur
melioramenta in casu nostro, ergo idem dicendum
vr̃ concurrente pacto de meliorando.
Quibus tamen responsum accommodari posse
censeo;

censeo; & pro maiori declaratione, vnum præ-
12 mitto, † videlicet plures fuisse quodammodo ætates emphiteoticorũ contractuũ, ab initio, n. vilia tm, & infructuosa in emphiteusim cócedebantur, quæ sola diligentia emphiteotæ fiebant fertilia, & modicũ quid annuũ pro recognitione tantùm directi dominij soluebatur. glo. in l. 3. in ver. emponemata. C. de iu. emphit. Alb. vbi sup. vers. 4. pulchrè Ioan. Coras. in suis enarrat. ad tit. C. de iu. emphit. cap. 1. & Ioan. Ferrat. in simili enarrati. c. 2. Postea verò fructuosa quoq; & fertilia dari cæperunt, indistinctèq; hodie dãtur, vt experientia docet, & tradunt glo. Alberi. & Coras. ibidẽ, & Cano. in c. potuit, de locat. soluiturq; pensio fructibus correspondens, vel paulò minor; præsertim de rebus Ecclesiasticis, authen. perpetua, & in corpore, vndè sumitur. C. de sacrosanct. Eccles. Spec. latè in tit. de loca. §. nunc aliqua. q. 7. Quo stante, multùm referre dico, vtrum de emphiteusi facta de re vili, iuxta priorem ritum, vel de fertili, iuxta posteriorem consuetudinẽ, tractemus. Nam primo casu, verũ est, quòd data censetur ad melioran. quamuis speciale pactum, desuper non interueniat, ita quòd emphiteota adstrictus omnino est ad meliorandum, & contractus substantia, ethimolo-
13 giæ vocabuli memoratę congruit, † quam tñ diuersùm aliquantisper, hoc est à plantatione, & in fitione, alij deriuant, non à melioratione, vt Coras. & Ferra. locis præcitatis docent; quibus adstipulatur Firm. in suo repert. in ver. emphi-
14 teusis dicitur vers. 1. † Secundò verò casu, secùs, iu dicandum; siquidem cõducens rem fertilem & fructuosam, nulli tenetur meliorationi, nisi speciali pacto prouisum reperiatur; nec mirum si contractus substantia, ethimologiæ tunc non corrsponder, quia aliter celebratus fuit, quàm ab initio celebraretur, quando nomen sumpsit
15 rei consonum † dñam manifestè docet Castren. d. l. colonus, in fi. dũ inquit colonum non teneri meliorare rem conductam, emphiteotam verò teneri, quando ad hoc conduxit, vt melioret, apertissimè sentiens, ipsum quoq; emphiteotam regulariter ad id non teneri. Nec non ibidem Bart. dum asserit clausulam illam (ad meliorandam) solere in contractibus emphitcoticis apponi, ut conducens, ad meliorationes teneatur, & expensas faciendas non repetat; Ideoq; rectè distinxit Redoa. prædlleg. q. 17. pag. 403. nu. 26. Inter casum, quo melioramenta facta sunt ex pacto, & conuentione (vt cõueniri solet in Instrumentis inuestiturarum, locationum, infeudationum, emphiteusis, & similium, in plantando, eleuando arbores, vites, ædificando, & alia huiusmodi) & casum quo vltrò, & sinè pacto facta reperiũtur, & sanè nemo dixerit modernos emphiteotas teneri ad meliorãdum, adeoquòd dicantur ex parte sui non adimpleuisse, prout dici possunt, quando ex conuentione tenentur.

Hoc stante præsupposito, non obstat primum argumentum, quia negatur emphiteotas modernos indistinctè teneri ad meliorationes faciendas, prout antiqui emphiteutæ tenebantur, nisi conuentionis lege speciatim se adstrinxerint. Ideo cessat consequentia in oppositũ considerata, quia verificabitur adhuc regula meliorationum repetendarum in antiquis emphiteotis, qui ex natura contractus tantùm meliorare res steriles, & infructuosas tenentur, ac etiam in modernis, si nulla pactione obligentur.

16 Et si replicetur, cur diuersum, quando ex natura contractus illius antiqui, obligatus est emphiteota ad meliorandum, à casu, quo ex pacto obligatur, cũ par virtus soleat esse taciti, & expressi. l. cum quid. ff. si cer. per. manifestam dicimus extare rationis diuersitatem, quia primo casu æquissimum fuit, vt conducens sterilia, & pęnitus infructuosa, industriæ suæ, & laboris, expensarumq; commodum, sibi, hæredibusq; suis reportaret; alioqui nemo inuentus fuisset, qui oleum, & operam ad beneficium directi domini perdere voluisset, vt in specie perpendunt Coras. & Ferra. locis præcitatis. Secundò verò casu secus dicendum, siquidem conducens fertilia pensionem fructib. parem, vel paulò minorem ęquum est vt soluat, nè cum aliena iactura locupletetur. l. iure naturæ. ff. de reg. iu. Quamobrem si certam pẽsionem annuam soluere promittat, vlteriusq; meliorationes facere, vtranque obligationem loco fructuum cadere credẽdum est; minoremq; pensionem eum præstare, quã aliàs præstaturus fuisset, si meliorationi se obnoxium non fecisset; Et in his terminis procedere possũt dicta doctorum, qui meliorationes, finita emphiteosi, indistinctè asserunt ad directum dominum pertinere, ea ratione, quòd pensionem recipit, ea durante, fructu minorem, vt Spec. d. §. nunc aliqua in 2 q. & Ias. d. l. 1. nu. 5. de iu. em-
17 phi. & cano. in d. c. potuit. † Talis etenim obligatio ex parte conductoris pars pensionis censenda est, sicuti, & quodlibet pactum onerosum Emptori, pars prætij reputatur. l. fundi partem. ff. de contrahen. empt. c. cum Ioannes, de fi. instrum. Tiraq. de retract. ligna. §. 1. glo. 18. nu. 38. & 69. & de retract. conuent. in præfat. num. 20. not. Scrib. in l. si sterilis. §. pen. per illum tex. ff. de act. empt.

Secundum quoque argumẽtum ex pdictis tollitur; nam quamuis incompatibilia nõ sint meliorameñta facere proprijs expensis, & finita emphiteosi ea repetere, cum diuersa sint ista, vt ad
18 sensum patet; † contrarium tamen iudicari debet, vbi ex necessitate obligationis contractæ fiunt, & respectu fructuum ex re conducta perceptorum, pro qua maior pensio aliàs solui debuisset per supradicta. Qui enim facit meliorationes

tiones ad quas tenetur, illas non repetit, vt in proposito dixerunt Bal. & Castr. d.l. colonus,& post eos Redoa. d.q.17.§. colonus num. 2. pag. 408. & Iason. d.l. 2. num. 28. C. de iu. emp. & nouissimè Franc.decis.191.num.13.ad fin. post adden. ad Dec. consil. 518. in littera A. & Pinell. in l.2.par.2.cap.3.num.10.vbi de communi videtur attestari,& post eum Emanuel.Soar. in add.ad illud idem cap.sub num.7.in littera B. C. de rescind. vendi. Et si secus diceremus, sequeretur idem in colono simplici; talis namque pactio non impediret melioramentorum suorum repetitionem; cuius contrarium probatur in d. l. colonus,& Doct.præcitati concludunt.

Ad vltimum, quòd pacta secundum ius commune intelligantur, respondetur benè intelligi pactum hoc nostrum secundùm ius commune ex quo iure communi dispositum est, quòd talem effectum operetur, etiã in colono simplici, in quo minor ratio militat, vt supra diximus.

19 Præterea, & secundò respondetur, imò pacta idem continentia, quòd ius commune, aliquid vltra illud operari debere l. si stipulatus, ff. de vsu.c.si constitutus de restit.in integr.gloss.in l.si cum militaribus,C.de restitut.mil.Bal. in cap. 1. in glo. 1. quo temp. mil. & in l.non impossibile in addit. post gloss.ibi ff. de pact.Spec. in titu.de arbitr.& arbitram.§.sequitur,vers.quia pactum num. 38. plenè Bero. in pacto emphiteoræ loquens in consil. 122.vsque ad num. 5.volum.1. vbi multa refert exempla.

Contraria autem regula procedit, vbi adest aliqua verborum ambiguitas, quæ intentionem contrahentium dubiam reddat, & ita loquuntur Doct.exaduersò allegati.

20 Tertiò,& vltimò respondetur, quòd si verum esset, vt in primo, & tertio argumento contrario supponitur, emphiteotam indistinctè teneri ad meliorandum (cuius contrarium supra ostendimus) attamen animaduertendum foret obligationem huiusmodi generalem, & incertam nullius momenti dici posse l. triticum, & l.ita stipulatus vbi Scriben. omnes,ff.de verbor.obligat.De speciali autem,& certa, contrarium est indubitatum.Si igitur emphiteuta meliorationes facit, quando efficaciter non tenetur, quid mirum si expensas repetit? Quando verò facit,& obligatus est ad faciẽdum, iure merito cessat repetitio per supradicta.

Vndècum in casu nostro expressa sint melioramenta fienda in reducendo prædia ad culturam, & in plantatione arborum, ac vitium,res videtur extra omnem aleam posita. Et hęc pro resolutione doctissimorum motiuorũ Illust. D. mei sufficiant, qui cætera à me omissa facillimè pro sua eximia doctrina supplebit. Laus Deo.

SVMMARIVM.

1 R*Actio de retrouendendo quandocunque, vel in perpetuum, præscribitur spacio trigiuta annorum secundùm magis cõmunem opinionem.*

2 *Moneta qualitas attendenda est in solutione debitorum, quæ currebat tempore contractus, ita vt sit eiusdem bonitatis intrinsecæ; & hæc est vera, communis, & æquissima opinio, atq; naturali rationi conformis.*

3 *Ampliatur, etiam si conuentum fuerit solui posse de moneta currenti, quia intelligitur de currẽti tempore contractus.*

4 *Ampliatur secundò, etiam si conuentum fuisset solui posse de moneta currenti tempore solutionis, & vsuali, nam interpratatur, vt de ea soluatur ad æstimationem antiqua.*

5 *Ampliatur tertiò, etiam si conuentum fuisset de non petendo meliorationem, vel deteriorationem auri, vel argenti.*

6 *Et procedit signanter hæc regula in venditore volente vti pacto redimendi.*

7 *Ampliatur quartò, vt procedat etiam in annuis solutionibus.*

8 *Hoc tamen fallit in solutione decimarum, in quibus solutionis tempus attenditur.*

9 *Monetarum valor intrinsecus iudicari debet à Magistris monetalibus, qui Zigostrata nuncupantur, & eorum iudicio standum est.*

10 *Debitor soluens plus debito propter mutationem monetarum in meliùs secutam, indebitè solutum repetit.*

11 *Et potest tantò minus soluere, quantò moneta melior est effecta.*

12 *Debitor tot scutorum non potest de moneta soluere, quæ ipsis scutis non æquiualeat.*

13 *Velle quisquam non debet id, cuius contrarium nõ esset postulaturus.*

14 *Exemplis non est iudicandum.*

15 *Fallit in exemplis virorum magna auctoritatis.*

16 *Et fallit in iudicijs Principum, quæ sequenda sunt.*

17 *Separatorum diuersum est iudicium, quia ex separatis non infertur.*

18 *Facilè quod fuit exprimere, & non fuit expressum, nec disponentem voluisse tenendum est.*

19 *Valor pecuniæ in contractu expressus æstimationẽ non facit, si aliud importare potest.*

20 *Scutorum valor in contractu expressus, æstimationem non facit, quando plures scutorum species, diuersiq; valoris tunc temporis extabant, sed demonstrationem, de quo scilicet scutorum genere, & valore actum fuerit, vel cuius valoris tunc essent.*

21 *Præsumiturq; talis exprssio valoris pecuniæ demonstra.*

monstrationis, sed aestimationis causa, intelligi debet adhuc de illa pecunia, quae tempore contractus currebat, ita vt de illa solui debeat, si extat, sin minus, de noua deprauata ad aestimationẽ antiqua.

23 Contrahentes non creduntur de futura monetarum mutatione, & deterioratione cogitasse, & periculo talis mutationis se subijcere voluisse, minusq; de ea diuinasse.

24 Verba secundùm intentionem contrahentiũ debẽt intelligi.

25 Et secundùm ius commune.

26 Atq; secundùm naturam contractus, & subiectam materiam.

27 Verba deseruire potiùs debent naturae contractus, quàm natura contractus verbis.

28 Rationibus priuatis fisci in praeiudicium tertij non consentientis minimè standum est.

29 Principes omnes tenentur bonas monetas in pondere, & liga cudi facere, aliàs mortaliter peccant.

30 Pecuniae bonitas intrinseca consistit in iusto pondere, & liga.

31 Si autem propter bellum, aut alias necessitates deteriores fecerint, cessante necessitate, tenetur dãnum subditis resarcire.

32 Debitor soluens de pecunia deteriorata culpa sua, cum sit in mala fide, nunquàm praescribit; & est communis.

33 Creditor cuius culpa deteriorata est pecunia, non potest antiquam meliorem petere, prout aliàs potuisset inspecto contractus tempore.

34 Quod non mutatur cur stare prohibetur?

35 Augumentum monetae extrinsecum, debitoris commodo cedit, sicut & damno diminutio.

36 Soluens de moneta deteriorata, incipit solùm praescribere à die quo capit bona moneta crescere ob talem deteriorationem, & de illa debitor soluere,

37 Praescriptionis initium necessariò probandum est, vt possint tempora rectè computari.

38 Creditor recipiens annuam pensionem in moneta deteriorata ignoranter, non patitur praescriptionem.

39 Et praesumitur ignorantia huiusmodi deteriorationis.

40 Etiam in subditis, & ciuibus Principis deteriorãtis.

41 Restitutio in integrum datur ex capite probabilis, & iusta ignorantia aduersùs praescriptionem.

42 Restitutio in integrum transit ad haeredes.

43 Restitutio in integrum datur aduersùs praescriptionem cursam contra recipientem longissimo tẽpore ignorãter nouam deterioratam, loco antiquae debitae.

44 Libris paternis credens, habet iustam causam ignorantiae, si minus debito recipiat.

45 Succedens in ius alterius, iustam habet causam ignorantiae.

46 Creditor minus debito recipiens scienter, non propterea residuum donare censetur.

47 Creditor recipiens monetam deterioratam, nõ censetur remittere ius suum, quominus possit supplementum petere vsque ad valorem bonae monetae debitae.

48 Et si per longissimum tempus receperit, non tamen praescriptionem patitur.

49 Procuratores, vel agentes recipientes pecuniam deteriorem, vel in minori quantitate, quàm sit debitum, non praeiudicant domino sinè speciali mandato.

50 Praescriptio est iniquissimum iuris praesidium.

51 Absens ex iusta causa laudabili, & necessaria, restituitur aduersùs quamcumq; praescriptionem ex qua laeditur.

52 Restitutio in integrum ad haeredes transit.

53 Tempus restitutionis non currit absenti ex causa militiae, vel aliter legitimè impedito.

54 Occupato in publicis negocijs, etiam in propria patria, datur restitutio aduersùs praescriptionem.

55 Interpraetatio, vel declaratio non cadit in claris.

56 Si certum est de qua pecunia soluendum est, si creditor de alia recipit, non propterea declaratio obligationi contraria, sequitur.

57 Declaratio intẽtionis ambigua, ad eos solos spectat, qui actum gesserunt.

58 Nec potest haeres talem facere declarationem.

59 Eius est interpraetari, cuius est condere.

60 Interpraetatio statuti à statuentibus petenda est.

61 Interpraetatio sententiae ad iudicem spectat.

62 Interpraetatio libelli ad libellantem pertinet.

63 Excepto in vno, firmat regulam in caeteris.

64 Leges correctae non possunt ad causarum futurarũ decisionem impunè allegari.

65 Cessante ratione legis cessat ipsa lex.

66 Debitor is est, à quo inuito exigi potest.

67 Casus ommissus remanet in dispositione iuris communis.

68 Statutum, vel decretum prohibens creditorem petere augumentum, siuè melioramentum monetarum, non comprehendit emptorem, qui virtute pacti cogitur ad retrouendendum.

69 Statutum praedictum non prohibet ereditorem petere deteriorationem intrinsecam monetarum secutam post contractum.

70 Sed prohibet tantùm peti augumentum extrinsecum, quod debitoris commodo cedit.

71 Operatur autem, quòd solui possit de moneta noua deteriorata, sed ad aestimationem antiqua.

72 Argumẽtum de pacto ad legem, siuè statutũ valet.

73 Turpe est doctori ius in quo versatur ignorare.

74 Principis placita legis habent vigorem.

75 Princeps sciens, & patiens legis inobseruantiam, videtur eam reuocare, & vlteriùs non ligat contrahentes in loco.

76 Statutum non ligat forenses ratione bonorum tantùm, quae in loco possident, quorum ratione nõ fundatur Principis iurisdictio.

77 Forenses ligantur statutis loci in ordinarijs tantũ, non in decisorijs, quae oriuntur secundùm contra-

ctus

ctus naturam tempore ipsius contractus.

78 *Forenses non gaudent beneficio statuti.*

79 *Bossi.in ti,de mone.nu.4.declaratur.*

80 *Emphiteosis vera, & propria ea est, pro qua modicum quid soluitur in recognitionem domini directi.*

81 *Modica non sunt in consideratione habenda.*

82 *Augumentum, & diminutio rei emphiteotica regulariter spectat ad emphiteotam, nisi tota res pereat.*

83 *Subrogatum sapit naturam eius, in cuius locum subrogatur.*

84 *Emphitoota potest soluere annuam pensionem de currenti moneta, non habito respectu valoris intrinseci, vel extrinseci.*

85 *Doctori de consuetudine attestanti, etiam eximio, non creditur, imò nec glossatoribus ipsis, & est cõmunis modernorum, licèt controuersa.*

86 *Sed indubiè procedit vbi agitur de consuetudine iuri communi contraria.*

87 *Doctori attestanti de consuetudine soluendi de moneta noua deteriurata loco antiqua debita, non creditur.*

88 *Laud.in tract.de mone.num.29.& 30.refert consuetudinem Mediolani, & Papia contra id quod asserit Bossi.in tit.de mone.nu.4.quòd solui possit de currenti moneta, etiam viliori.*

89 *Scripturis inuicem pugnantibus non creditur.*

90 *Testibus contrarijs, qui ad concordiam reduci non possunt, & quorum vnus non est dignior altero, vel deponens verisimiliora, non creditur, quia se inuicem impediunt.*

91 *Consuetudo in dubio interpratanda est secundùm ius commune, præsertim circa facultatem soluendi de moneta viliori in præiudicium creditorum.*

92 *Consuetudo ab allegante probari debet.*

93 *Consuetudo vigere debet tempore contractus, ad hoc vt contrahentibus praiudicet.*

94 *Consuetudo ex non actibus non inducitur, sed ex affirmatiuis tantùm.*

95 *Consuetudo non operatur contra claram disponentium intentionem.*

96 *Consuetudo non extenditur ad actum Principis.*

97 *Consuetudo non operatur in rebus maximè momenti.*

98 *Consuetudo non ligat forenses illius ignaros, præterquàm in ordinatorijs iudicij.*

99 *Consuetudo loci contractus, non ligat forensem illius ignarum, si probabilis multùm est ignorãtia, aut saltem restituitur in integrum.*

100 *Venditor retroemere volens, & deponens pracium in moneta viliori antiqua, qua currebat tempore venditionis, si non supplet de noua ad æstimationem antiqua, non satisfacit debito, cum non sit integrum depositum, ideò obtinere non potest.*

Pro Serenifs. D. Rainutio Farnesio Parmæ, & Placentiæ Duce.

Responsum super Marchionatu Nouariæ.

EPITOME.

In præsenti Responso primo loco refertur illa communis sententia, quòd pacto de retrouendendo, etiam quandocunq;, vel in perpetuum, præscribitur triginta annorum spatio.

Subinde verò augumenti, & diminutionis monetarum materia latissimè pertractatur, & quorum lucro, vel damno cedant? & an & quando tempus contractus, vel solutionis attendatur? cum multis alijs scitu dignis, & in practica frequenter contingentibus.

RESPONSVM C.

ANno 1538.emit Dux Petrus Aloysius Farnesius à Carolo Quinto Imperatore Marchionatũ Nouariæ pro se, & descendentibus suis masculis, legitimis, & naturalibus, prætio scutorũ 225.milliũ auri, licèt Inuestitura gratuitũ feudum, ac donationem præsefetat; Hoc enim aliunde satis constat, proptereaq; liberati fuerunt successores præfati D Ducis à solutione annatę, quoties feudatarijs status Mediolani indicta fuit, à qua illi tantũ immunes sunt, qui titulo oneroso feuda obtinent; Ex verbis & eiusdẽ Inuestituræ id ipsum depræhendi põ:, dum in pacto redimendi in fine posito, vtitur verbo luere, mentionemq; prætij soluendi pro luitione facit. Et in instrumento restitutionis Placentiæ, & Nouariæ factę per potentissimũ Philippum eiusdem Imperatoris filiũ Serenifs. Octauio D. Petri Aloysij filio, fit expræssa mentio venditionis factæ dictæ Ciuitatis Nouariæ cum suo territorio, & alijs pertinentijs. Inuitissimus quoq. Rex Philippus III. dũ recuperationem dicti Marchionatus nunc mandat vtitur verbo (disempegnare,) attento enim communi vsu loquendi; contractus venditionis cum pacto de retrouendendo, solet pignoris nomine nuncupari. Et hoc sit primum præsuppositum.

Secundum sit præsuppositum, in dicta Inuestitura concessos fuisse omnes redditus Ciuitatis Nouariæ, ac totius territorij, singulos etiam exprimendo speciatim, & subinde additum, quòd eo quia tunc propter malam temporum conditionem non ascendebant ad scutos quindecim mille annui redditus, quos Carolus ipse donare constituerat, alium redditum scut. 2655. auri

annui

annui redditus ad rationem librarum quinque, & solid. decem pro singulo scuto super datijs Mediolani in feudum quoque concedit, & donat; ea tamen conditione, quòd auctis redditibus Novariæ, minueretur hæc summa addita ad ratam.

Tertiò præsupponitur adiunctum fuisse pactũ, quòd liceret ipsi Imperatori, & successoribus suis in Ducatu Mediolani omnia prædicta donata, & infeudata vtsupra luere, & redimere, soluẽdo precium ad rationem quindecim de capitali pro vno de redditu, quod facit summam scutorum 225. millium.

Quartò præsupponendum est aureos de anno prædicto 1538. diuersi generis extitisse, qui diuersum etiam valorem habebant, vt ex edicto Marchionis Vasti, qui tunc Mediolani statũ pro Imperatore Carolo regebat, expressè constat, limitando vt infra.

Li scudi dal sole fabricati nelle Cecche di Milano, cioè Ducali, Frãza, & Genoua. L. 5 s. 12

Li scudi Imperiali, & d'Italia, cioè Venetia, Mãtoua, Ferrara, Bologna, Fiorenza, & Lucca, & altri, quali non fossero di minor bontà di caratti 22, & giusto peso Lir. 5 sol. 10.

Gl'altri scudi di minor bontà, ò peso alla rata della lor valuta.

Vndè apparet, quòd tunc temporis extabãt aurei diuersi generis, & valoris.

Supponitur quintò à dicto tẽpore citra aureorum valorem creuisse; Nam de anno 1557. sub Illustriss. Cardinale Tridentino Mediolani status Gubernatore publico edicto impositum fuit precium vt infra.

Li Ducati di Spagna, Milano, Venetia, Genoua, Fiorenza, Portogallo, Ongari, Boemi di giusto peso Lir. 6 sol. 6

Li Ducati di Mãtoua, Ferrara, Bologna, & Papali di giusto peso Lir. 6 sol. 4

Li Ducati di Portogallo noui con la Croce grãde di giusto peso Lir. 6

Li Rogorini di giusto peso Lir. 6. sol. 2

Li scudi d'Italia d'ogni sorte di giusto peso. Lir. 5 sol. 14.

Li scudi dal Sole di Franza, Milano, & Genoua di giusto peso Lir. 5 sol. 16

De anno verò 1562. sub regimine Marchionis Piscariæ variatus etiam fuit in aliquibus scutorum atq; ducatorum valor, & præsertim auctus fuit valor scuti Mediolanẽ. noui ad L. 5. s. 15. d. 6

Anno verò 1564. sub regimine D. Gabrielis de Cueua auctus etiam fuit in multis aureorum valor, & signanter, vt infra.

Li scudi d'oro di bontà di 22. caratti, & di peso di doi danari, & diciotto grani Lir. 5. sol. 18

Li scudi della medema bontà, ma differenti di peso, cioè di danari doi, & grani diecisette l'vno Lir. 5 sol. 16

Li scudi dal sole di peso di danari doi, & grani diciotto Lir. 6

Et quelli di danari doi, & grani 17 L. 5 s. 18

Successiuè quoque auctus fuit valor, ita vt hodie scuti Itali boni auri, & iusti ponderis valeãt Lir. 6 sol. 13

Sextò loco præmittitur hoc augumentũ aureorum, sicuti & monetarum argenti puri, aliũde nõ processisse, quàm ex deterioratione monetarum inferiorum ære mixtarũ, quę longè deterioris cõditionis fabricatæ fuere, tàm in põdere, quàm liga; quod iam probatum fuit experimẽtis factis, & collatione facta per Peritos Zigostrates, vulgo, Assagiatores, veterũ monetarũ cum nouis, quorũ iudiciũ in processu productũ extitit; cui standum est l. 2. C. de pondera. & au. illat. lib. 10. Purpur. cõs. 522. ante nu. 37. Quãquam id ipsũ apud oẽs perspicuum est; cũ enim aurũ, & argentũ purum, suum, certũ, & determinatũ valorem habeat, tàm in pondere, quàm in liga, si cum monetis inferioribus cõmutandum est, quò fuerint istæ deteriores (prout in dies deteriorantur) eò pluribus comparandũ venit; & hoc in causa est, vt aurũ, & argentũ purum pluribus parpaleolis, vel solidis, aut alio monetarum genere deprauato, æstimetur, & ematur; & ita etiam de iure præsumi nostrates tradidere; adeò vt probatione nõ indigeat, Brun. in tract. de aug. par. 1. declar. 61. ver. sed tunc silet, & vers. sed maius dubiũ. Rub. conf. 17. col. 2. vers. veruntñ, Grat. consil. 13. nu. 78. Tiraq. de retract. consang. §. 1. glo. 17. nu. 27. Crau. conf. 47. nu. 6. Purpur. in l. cum quid num. 170. ff. si cert. pet. Soc. iun. conf. 101. nu. 3. lib. 3. Surd. latè conf. 368. nu. 8. 9. vbi hanc appellat legitimã probationẽ, cũ iuris p̃sumptione p̱deat.

Septimò pręmittitur Ducẽ Petrũ Aloysium in possessione Marchionatus prædicti perseuerasse vsq; ad mortem, quæ successit de anno 1547. & postea Ducẽ Octauiũ vsq; ad annũ 1550. à quo tp̃e vsq; ad annum 1556. tentus fuit p̱ Ducalem Camerã Mediolani, & postea eidem Duci Octauio restitutus; q̃ in eo perseuerauit vsq; ad annũ 1586. quo decessit; Successorq; eius fuit nũquã del. me. Dux Alexander, q̃ in Belgis pro Catholico Rege, & defensione Catholicæ fidei pugnabat, pugnauitq; vsq; ad eius obitum, anno videlicet 1592. quo Serenis. Dux RAINVTIVS pater nas Ditiones, & signanter Marchionatũ p̃dictũ obtinuit vsq; in p̃ns tp̃s. Et isti oẽs singulis annis, q̃bus Marchionatum tenuerũt, reddiũ annuum scutorum 15. milliuni à Lib. 5. sol. 10. medio Agẽtiũ, & Procuratorũ suorum receperunt de currẽti moneta, non obstante, quòd redditus Nouarien. ad maiorem summam ascenderint, & quòd moneta ipsa deteriorata in bonitate intrinseca, videlicet in pondere, & liga, scutis aureis augumentum in dies attulisset.

Nunc igitur Potentissimus Rex Philippus III. Marchionatũ prædictũ redimere volẽs, Gubernatori

natori suo Mediolanen. status negotium imposuit, q oblatis 225. millib. scutis in rõnem sol. 110 tm̃ p singulo scuto Serenis. D. Ducẽ Rainutium ad retrouenditionẽ faciendã interpellauit, & pecuniã deposuit. Procurator verò ipsius D. Ducis nonnullas fecit exceptiones, & signanter redemptioni amplius locũ non esse, cum anni 63. post pactũ luendi effluxerint, & triginta ad præscribẽdũ huic iuri sufficiãt, & quatenus redẽptioni locus foret, nõ esse integrũ depositũ; qa scuti debebãt esse auri in auro, vel saltem in moneta æquiualenti; qñquidem reddenda erat pecunia eiusdem bonitatis intrinsecæ, q̃ currebat rpe Inuestiturę, & si de illa antiqua non reperiretur, soluenda esse de noua ad æstimationẽ antiquæ, & sic centũ viginti tres solidos pro singulo scuto. Exceptũ quoq; fuit de non adimplemento contractus ex parte Regij Ducalis Fisci, eò quòd annuę pensiones scutorum 15. millium currentis monetæ nõ sufficiebant, sed redditus Nouariæ integri dimittendi erãt, etiam si dictam summam excesserint, & quòd omni in casu solui debuissent scuti annui 15. mille cum suo augumento causato ab inferiorum monetatum deterioratione, ab ipso etiam Regio Fisco procedente.

Aduersus verò huiusmodi exceptiones, & Serenis. Ducis prætensiones replicatum fuit per Regios Fiscales; Procurator verò Serenis. terminũ petijt ad probandũ incũbentia, quo denegato, processum fuit statim ad sñiam, declarãdo retrouenditionem pro facta haberi, & Nuntium ad dictam Ciuitatẽ, & Marchionatus iura, concedendo; à qua fuit appellatum, & de nullitate dictum ad Reg. Catholicã Maiestatẽ. His peractis, missus ego fui à Serenis. D. Duce Mediolanum, cõque rẽdi causã de hm̃oi propera minis, & (vt arbitrabatur) iniusta sñia, nẽ pendente appellatione aliqd innouaretur vlterius, cumq; Regios illos Officiales, qui sñiam tulerant extraiudicialiter plus quã semel allocutus fuissem, merita causæ pertractando, infrascripta tandẽ motiua ab Ill. Magistratu ordinario pro sententiæ suæ iustificatione mihi fuerunt exhibita.

Dicitur primò actum fuisse inter contrahentes de nummis aureis sub certa ęstimatione librarũ quinque, & solidorum decem pro singulo, idq̃ue colligi ex eo, quòd dum ex redditibus Ciuitatis Nouariæ non percipiebantur aurei quindecim mille, pro supplemento assignati fuerunt aurei 2655. exigendi super datio Mercantiæ, expressumq; fuisse ad rationẽ librarum quinq; cum dimidia: supplemẽtum autem non nisi ex pecunijs eiusdẽ qualitatis, & ęstimationis fieri posse, idco censeri actum, & estimatum fuisse inter partes aureum numum in libr. quinq; & solid. decem.

Secundò hoc comprobari cõtenditur ex libris Cameræ illius temporis, quibus taxatus fuit ille redditus in libris 82500. quę cõstituunt summã aureorum 15. mill. ad dictam rõnem libr. quinq; & solidorum decem pro singulo aureo, & hæsitari non debere, quin hisce libris standum sit; præsertim in hoc casu, in quo tractatur de interpręratione, seu declaratione voluntatis dubiæ, cum ipsamet subsequuta obseruantia omnium optima interpres sit, vt in specie Menoch. consil. 49. num. 20. Surd. cons. 335. nu. 26.

Tertiò, quòd quamuis aliqui dixerint, taxationẽ nõ stare loco estimationis, sed demonstrationis, attamen non esse à cõi recedendum, & contrariã sñiam sibi locum vẽdicare posse, vbi adessent scuta varij valoris, quod probandum esset, & nedũ hoc à Serenis. Duce actũ nõ reperitur, quinimo fides Pręfecti officij Panigarolarum, in quo cridę monetarũ reseruãtur, attestatur, quòd anno 1538. non adfuit scutum talis valoris, nisi in mense Decembris, quo fuit auctum à soldis centum, & sex, vsq; ad solidos centum, & decẽ, & cõtractum nostrum celebratum fuisse eodem anno de mense Iulio.

Quartò, adducitur statutum, seu decretũ dominij anni 1386. confirmatum à Comite Virtutũ, quòd spectari non debeat augumentum monetarum, sed standum sit valori, qui suberat tempore contractus, vel cuiuspiã alterius dispositionis, de quo meminit Curt. iun. in rep. l. cum quid, nu. 22. ff. si cer. pet. secundùm quod decretum fuit in Hispanijs pronunciatum à supremo Italię Consilio contra Illustris. Leyuas, qui eadẽ ratione pretendebãt augmentum ducatorum largorum annui redditus ab Imperatore donati tempore fœderis Bononiensis sibi deberi, confirmato voto Magistratus ordinarij in ea causa edito, licèt ipsi essent forenses, & non subditi huic Dominio, qa quicquid Bart. censuit in l. cunctos populos, nu. 41. ad fin. & nu. 42. C. de summ. Trinit. Doct. iuisse communiter in contrariã sententiã, quod spectãda sint statuta locorum in quibus sunt bona, siue in rẽ concepta sint, siue in personam, Brun. super stat. fœm. excl. art. 6. q. 20. Curt. iun. consil. 5. sub num. 42. latè Gozadin. cons. 49. & Ioseph. Ludou. decis. 76.

Quintò non opitulari, quòd Serenis. isti Principes, qui primo inuestito successerunt, ignari essent tenoris inuestituræ, & tãquã absentes igno rarent augmentum monetarum in hoc statu, cũ ralis ignorantia cadere nõ potuerit in primo inuestito, nec ẽt in secundo, qui Marchionatũ sibi restitui obtinuit anno 1556. Probabilemq; non esse ignorantiam absentium, quando tractatur, de re notabilis momenti, & habent agentes in partibus, Roman. in cõs. 481. in specie ista, Surd. in dicto cons. 335. nu. 50. & 59. & ibi fuisse iudicatum in dicta causa Leyuarum, in qua hæc eadem exceptio proponebatur.

Postremò Pręfectos Cecchę retulisse bonitatem intrinsecã monetar ũhodiernã in hoc statu antiqua

tiqua

tiqua longè meliorẽ esse, quicquid sit cõis * opinio de qua testatur Didac.c.7.§. vnico in 3.con clus.siquidem non seruatur Mediolani. vti, etiã testatur Boss.de monet.nu.4.

Cæterùm his non obstantibus, rectè militasse videntur memoratæ Serenis. Ducis exceptiones, & propterea malè fuisse contra Celsit. suam iudicatum; declarando retrouenditionem habe ri pro facta, & Nuncium petitum concedendo
1 vt supra. † Etenim quod ad præscriptionem attinet contra pactum de retrouendendo, & quan documq;, & in perpetuum, stat magìs cõmunis * opin. vt apparet ex traditis per Didac. Couaru. li.1.varia.resolu.c.9.num.1.vers. egregia tamẽ, Ceph.cons.43.num.12.in 1. Menoch. consi.43. num.22.23.consi.201.num.85.& consi.962.nume.38.& Cagno.in l.2.num.78.C.de rescinden. vendit.

2 Verùm si ius luendi duraret, militaret certè exceptio non integri depositi, cum factum fuerit de moneta currenti tempore solutionis, nullo ha bito respectu ad qualitatem currentis tempore contractus, & tamen absolutum est, nedum in huiusmodi pactis de retrouendendo, sed in omnibus contractibus, attendi debere tempus contractus, non solutionis, in qualitate monetarum reddenda l.cum quid vbi Scribentes omnes, & maximè Alexand.num.16.vers.limita illud Par pal.num.27.conclu. 5. Curt.In 3. euident. & in 2 quæst.& Alciat.ad fin.si cer.pet. Est etiam tex. in cap.cum Canonicis, & c.cum olim de censi.& vtrobiq; tradunt communiter * Scriben. Bart.& alij in l. Paulus de solut. Abb. cons. 56. per tot. lib.2.Boer. decis.327. num.7.& 11.Brun. in tra- ctà.de augum.conclus.vlt.vers.his præmissis, vbi reg. firmat, & multos adducit concordan. ac de communi attestatur, & declarat. 1.6. & 7.Corn. cons. 109. viso puncto in princip.lib. 4.Signor. cons.24.quæstio talis est, Bertran.consi.312.colum.1.lib. 1. & consi.321.in fi.li.3.Capr. consil. 29.num.9.Afflict.decis. 394.Rub.Alexan. cons. 17.per tot. & cons. 148. num.4.Tiraquel. de re tract. lignagg. §.1. glo.18. num.26.27. vbi hanc communem Legistarum, & Canonistarum asserit; quod etiam affirmat Ceph. consi. 31. num. 8.9.& seq.Calca.consi.15.num.41.cum seqq.inquiens, quòd aliter fieret contra naturam, & rationem propter quam fuit moneta inuenta, vt scilicet homines in necessitatibus suis cum his, cum quibus habebant contrahere, se gerere possent æqualiter; si enim posset fieri solutio in alia moneta, non eiusdem bonitatis, vel perfectionis, quàm quæ erat tempore contractus, & cogitatio, & promissio contrahentium, iam ipsi remanerent defraudati cogitationibus suis, quod non est dicendum l. cum aurum de aur. & argen. leg. cum alijs per eum adductis, Crauet. consil.49.num.6.Misinger. ob- Consil. Lud. Sacc.

seruat. 1. & 16. centur. 4.dicit nedum communem, sed veriorem, & iuri atque æquitati magis conformem, & secundùm eam in imperiali Camera bis iudicatum; & Doctis. Soc. iun. cons. 145. nu.94.lib. 1. & cons. 101.num.1.cum seqq. lib.3. pulchrè Bologn.cons.11.nu. 45. cum pluri b. seqq. Purpur.consi.179. & cons.522.nu.33. cum seqq.Menoc. cons.97.nu.150.& cons.138. nu. 6.7.& 19.20. Didac. de vet.numism. colla. cap.7.§.vnico, vers.3.conclusio, vbi alios refert, & in vers. contrarium hoc maximè procedere affirmat, vbi cum mutatione valoris intrinseci cõcurrit etiam mutatio valoris, & precij extrinseci, vt in casu nostro; in quo deterioratis monetis inferioribus, auctum fuit precium argenti puri, & auri, vt in sextò pmisso.Surd.cons.220. nu.3. vers.non tamen, & seq.plenè in cons.368. nu.7.8.9. & 17. & cons.397. n.14.17.cons.406. per tot. & signãter nu.36.cum seq. & cons.438. nu.7. Natt.cons.302. & cons. 454. Gabr. tit. de solut.concl. 1.cũ multis concor. Viui.concl.184. Gail. lib.2.obser.73. Borgni.decis.16. num.42. alios plures adducens, Budel. in tract. de mone. & re numism. c.2. nu. 16. vbi post Regnau. inquit communem opinionem hanc vsque adeò attendendam fore, vt quamuis nihil dictum sit, tacitè tamen inter contrahentes actum censeatur, & hoc consistere in ratione multùm euidenti, quando id dictat ipsa iustitia naturalis. Sola in tracta. de monet. casu.5.6.7. & 27. Ant.Fab. de var. numism. debit. solut. cap.3.& 4.per tot. Et si aliter diceremus, possent tantùm minui monetæ inferiores, vt læsio creditoris vltra dimidiam excederet, quod maximam iniquitatem causaret, vt considerat Abb. in consil. 56. colum.2.versic. præterea; & præsertim in casu nostro, si pactum redimendi duraret perpetuò. Sequeretur etiam aliud inconueniens, quòd certum dici non posset in obligatione deductum, propter quotidianas mutationes monetarum satis notas, quod animaduertit Signo. d.consil.74.num.26.

3 Et in proprijs terminis nostris pacti de retrouendendo, quòd restituenda sit pecunia antiqua currens tempore contractus, & seu noua ad æstimationem illius antiquæ, tradunt Oldr.consil.249. Arer.cons.11.Corn.cons.181.num.70. lib.2. & consil.321. colum. penult. lib.3.Guid. Pap.quæst. 493. plures adducens rationes concludentes, Rub.d.consil.148.per tot.Curt.iun. consil. 14. colum.3. & 4. lib.1. & consil. 28. Tiraq. de retract. consang. §.1. gloss. 18. num.26. & seq. Crau.consil.47. num. 6. Soc. iun.d.consil. 145. num. 94. Bologn. d.consil. 11. num. 37. & 45. cum sequentib. Coras. li. miscel. cap.14. num. 5. Decia.cons.87. nume. 10.lib.2. Anguis. cons.37. lib. 2. Menoc. consil.258. nu. 10.Cagn. in l.2.nu.216.vers. non tamen, & nu.217.C.de

K 2 pact.

pact. inter empt. & vend. vbi sic iudicatum refert iuxta consilium ab eius Patre redditum, & comprobatum ab omnibus legum verticibus, qui tunc in Taurinensi Gymnasio florebant, & pluries quoque in Ciuitate Vercellarum decisum fuisse, non obstante statuto prohibente creditorem posse petere, vel exigere à debitore valimentum, seu melioramentum monetæ.

4 Et ampliatur, etiam si conuentum fuisset solui posse de moneta currenti, nam intelligendum est de currenti tempore contractus, Corn. d. consil. 181. num. 70. lib. 2. & consil. 321. column. vlt. lib. 3. Curt. iun. consil. 24. num. 4. Brun. d. tracta. limit. 8. ad fin. vers. si autem dictum fuerit, Sol. d. tract. cap. 29. & Budell. vbi supra li. 2. c. 14.

5 Quinetiam ampliatur, vbi conuentum fuisset solui posse de moneta currenti tempore solutionis, & vsuali, nam operatur tantummodo, vt non teneatur debitor præcisè soluere de illa antiqua, quam excessiuo forsan precio emere cogeretur, non tamen liberat eum quin suppleге teneatur defectum valoris intrinseci diminuti propter monetarum deteriorationem, Brun. d. tract. concl. vlt. declar. 10. & 17. Sola latè d. tract. cas. 10. vbi multos citat, & præsertim Oldr. cons. 250. num. 3. vers. ad secundum, Laud. in tract. de mone. num. 25. Soc. iun. d. consf. 145. nu. 96. li. 1. Surd. consf. 220. per tot. & signanter num. 6. cum seqq. vbi authoritates, & rationes adducit, Budel. d. tract. li. 2. cap. 11.

6 † Et ampliatur tertiò, etiam si conuentum fuisset de non petendo meliorationem auri, vel argenti, Cagno. d. l. 2. nu. 216. vers. fortiùs aliquando, C. de pact. inter emp. & vend. quem sequitur Lancell. Gallia. consf. 35. in fi. & benè conferunt, quæ de simili decreto, vel statuto inferiùs dicentur, cum de statuto ad pactum arguatur l. fin. vbi Doct. C. de fideiusso. glo. in l. non solùm, §. fi. de nou. ope. nuncia. & in puncto tradit Surd. d. consil. 220. num. 7.

Placet deniq; notabilem sententiam Budel. referre in hac materia, qui in tracta. præd. lib. 2. cap. 2. num. 10. & seq. post gloss. Parisien. protestatur non esse ab opin. præcitata recedendum vti recepta, & veritati consentanea, æquiore, & benigniore, prima; & maxima, omnium veterum, recentiorum, & medij temporis scriptorum, qui vna voce loquendo, repetendo, in tractatibus, & consilijs semper, & indistinctè tenuerunt, quòd siue debeantur pecuniæ in genere abstracto quantitatis, puta libræ, siue certa species monetæ, vt mille aurei, debet semper attendi bonitas intrinseca, quæ erat tempore contractus, siue alterius cuiuscunque dispositionis, & quòd cum sit plusquam communis, & præiudicata opin. superfluum sit auctores citare; quos tamen ipsemet Budel. eo loco in magno numero, & rationes quoque vrgentes pro ea, refert, vsque ad num. 20. qui videatur; & notabiliter inquit Ioan. Bologn. in consf. suo 117. num. 37. de naturalibus contractuum esse, vt pecunia reddatur in eadem bonitate, qua recepta fuit intrinseca; quia ea est, natura dissolutionis contractus, vt fiat cum eisdem qualitatibus retrotraditis, quibus fuit constitutus l. ab emptione ff. de pact. l. 1. & 2. C. quando lib. ab emp. discе, & l. nihil tàm naturale de regu. iur. refert, & sequitur Gasp. Bellet. in consf. impresso post d. tract. Solæ de mone. num. 26.

7 Nec committendum, quòd conclusio supra relata de tempore contractus attendendo in solutionibus debitorum, procedit etiam in annuis præstationibus, seu pensionibus, quæ solui debent de moneta tempore ipsius contractus currente, seu de moderna ad æstimationem antiquæ; sunt de hoc tex. expressi in d. c. olim causam, & c. cum canonicis de censf. & c. quantò de iureiur. vbi Bal. & Scriben. & ita resp. Oldr. consil. 250. Factum tale, ac Panorm. consil. 59. Colleg. Papiens. in consil. post tracta. Brun. de augum. impresso colum. 7. vers. & procedit præmissa conclusio. concord. citans, & ipse Brun. declarat. 7. alios referens, Rub. Alexand. d. consil. 17. num. 1. Crauet. d. consf. 47. num. 6. Menoch. consi. 258. num. 10. Natt. consil. 664. Ceph. consi. 31. per tot. Gabriel. in suis communibus titu. de solut. conclus. 1. nume. 30. Pancir. consi. 185. num. 20. Surd. consi. 368. nume. 10. plures alios citans, Budel. d. tracta. lib. 2. cap. 23. & Ant. Fab. præcitato tract. cap. 2. per tot. & cap. 22. vbi Glo. Paris. contra sententiem im

8 probat (præter quàm in solutione decimarum, in qua Guid. Pap. sequitur quæst. 493.) rationem diuersitatis concludentem adducens; * & hanc esse communnem, * & magis communem * sententiam attestantur supra relati Doctor. ac etiam nonnulli, qui ab ea recedere tentarunt.

Ex præmissis igitur duo necessariò consequuntur, alterum, quòd precium Marchionatus Nouariæ oblatum pro obtinenda retrouenditione integrum non fuit, sed diminutum in parte, qua monetarum argentearum valor, atque auri ob deteriorationẽ inferiorum monetarum à die inuestituræ in hoc tempus, creuit, Alterum verò, quòd annuę pẽsiones scutorum 15. millium (si modo integri redditus Nouariæ debiti non fuissent, prout debitos fuisse credimus, tenore inuestituræ attento, & attentis consultationibus in simillimo casu præclarissimorum virorum Decia. & Menoc. illius in consf. 35. lib. 2. istius verò in consf. 201. per tot.) soluendæ saltem erãt eadem regula, habito scilicet respectu ad tempus contractus, ita quòd aucto paulatim valore auri, & argenti puri ob deteriorationem prædictam augeri quoque debebat numerus libr.

lib. quæ ab initio solui ceperunt; solutio namq; partis debiti non liberauit Regiam Ducalem Cameram Mediolani à toto, quæ propterea de-
9 bitrix remanet partis non solutæ, † cuius summam facilè declarare Periti poterunt, qui Magistri monetales, aliàs Zigostratæ nuncupantur, quibus standum erit d.l.2.C.de pond.& au.illa. lib.10.Budell.d.tract.lib.1.cap. 26. 27. Facta etenim collatione numismatum currentium de anno 1538. cum alijs postea cussis, & etiam habita ratione edictorum super monetarum valore in dies aucto, iudicium suum rectè proferēt; imò iam protulerunt vtsupra.

10 Et quòd suppleri debeat quicquid defuit in solutionibus annuis, suadet vrgens ratio, nam si plùs debito solutum fuisset ob mutationem monetæ, ipsa Regia Camera credente se ad tantum teneri, repetere posset Oldr.d. cons.25. nume.4. Afflict.decis.194.& Sola d.tract.cas.4. & 48.nu. 7. & cum contrariorum eadem sit disciplina l. 1.§. huius autem rei de iurisdict.omn.iud.debet quoq; licere creditori petere quod defuit; aliàs
11 claudicaret contractus contra iura vulg. † Itidemq; si mutata fuisset pecuniæ bonitas in meliùs, licuisset Regiæ Cameræ minorem quantitatem soluere, habito respectu ad qualitatem anti quæ d.c.cum canonicis, & tradit Corn.cōs. 279. & 287. lib. 2. Barb.cons.19.num.3.lib.4. Gabr. cons. 164. nu.4. cum concord.& alios referens, Sol.d.tract.cas.21. Ergo & è contra sequuta deterioratione, plus solui debuit per supradicta, & ita arguit Crau. d. cons.47.ad fi.Menoc.d. cons. 138.nu. 12. vers.secūdò ratio naturalis, & Gab. loco proximè citato.

12 † Suadetur quoque alia non minus euidenti ratione, nam cum Inuestitura loquatur de scutis, & de scutis aureis, vt in ea legitur, si aurei valor diminutus fuisset, ita quòd libr. quinq; vel minùs etiam valuisset, potuisset Regia Camera, omissa librarum solutione, tot aureos soluere, tam pro annuis pensionibus, quàm pro recuperatione Nouariæ, & ita creditorem deludere, quod est inconueniens, vt in proposito con-
13 siderat Crau. vbi proximè† quia non debet quis id velle, cuius contrarium nō esset postulaturus l.pen.C.de solut.

Et quòd pensiones annuæ in contractibus promissæ solui debeant de moneta tempore contractuum currenti, seu de noua ad illius æstimationem, iam fuit bis à Locumtenentibus, & Gubernatoribus status Mediolani pro Catholica Maiestate decisum in fauorem Serenissimę Ducissæ Lotharingiæ, Primò de anno 1546. die 12. Decembris per Illustrissimum Dominū Ferrantem Gonzagam, cum voto consilij secreti per hæc verba (& pro futuro tempore, ac ab ipsis Calend.Ianuarij dicti anni 1545. citra, dictam Illustrissimam Dominam Ducissam debere consequi annuatim loco dictorum scutorum 22000. libras 121000. imper. in scutis, seu in valuta ad rationem solid. 110. imper. pro scuto, donec precium scuti erit prout nunc est; & si alterabitur augeatur dicta summa, vel diminuatur ad ratam) & subinde de anno 1570. die 19. Aprilis per Illustriss. Ducem Alburquensem habita relatione, & voto Magistratus ordinarij ordinatum fuit fieri mandatum prædictæ D. Ducissæ de Lib. 32926 solid. 13 den. 6 ex causa augumenti scutorum fœnti solidorum quatuor pro quolibet scuto, videlicet à libris quinque cum dimidio ad libr.quinque, & solid.quatuordecim.

14 Quamuis igitur stet regula, exemplis non esse
15 iudicandū l.nemo, C.de sent.& interloc. † dicit tamen ibi Bal. sequenda esse exempla magnę au
16 ctoritatis Virorum; † Imò verò Principum iudicia necessariò sequenda esse dicit glo. in c.in causis per illum tex.de sen. & re iud.quod notat pro limitatione ad d.l.nemo Abb.in cap.afferte num.1.de præsumpt.& ibidem Fely.sequitur in princ.& alia glo.in c.si.9.dist.& in c.si.20.distin. in ver.exempla.

Superest nunc acutissimis motiuis Ill. Magistratus appositè respondere.

Non obstat igitur primò, quòd scuti de quibus in Inuestitura fuerint taxati, & æstimati libr.quinque, & sol. decem pro singulo, quia contrarium in facto legitur; nā dum loquitur de redditu annuo 15.millium scutorū, & de luitione Marchionatus precio scut.225.millium, nullam facit mētionem libr.aut sol.sed tantummodo in concessione noui feudi redditus annui scutorū 2655. deficientis ab integrandum summam dictorum
17 scut.15.millium; quod est quid separatum, † &
18 ex separatis non infertur l.inter stipulantē, §.sacram de verb.oblig. † si enim voluisset Imperator Carolus taxare in omnibus scutornm valorem, sciuisset vtiq;, aliterq;, & alio modo loquutus fuisset, & libr.potiùs, quàm scutorum mētionem fecisset l.1.§. si autem ad deficientis C. de cadu.tollen. Taxauit igitur valorem aurei huius summæ tantùm, quia redditum hunc consignabat super Dacijs Mediolani, qui regulariter locātur ad tot libras, non aureos, vt scire possent cōductores quātum singulo anno soluere deberēt, & Regia Camera eis compensare teneretur; & quia re ipsa tunc temporis scuti Itali tanti valebant, & expendebātur vtsupra in quarto præsupposito; & quādo aliud possumus præsumere, vel coniecturari, nunquam censentur contrahentes ęstimationē ad effectum emptionis facere, Barb. d.cons.19.nu.13.cum concord.lib.4.

Sed demus (citra veri præiudicium) expræssionē illam valoris scuti, ad totā dispositionem extēdi posse, non tamen propter hoc æstimatum fuisse aurum, dicendum est, ita vt pro quolibet scuto

libr. quinq; cum dimidio soluere liceret quotannis pro annuis pensionibus, & demum pro restitutione preeij. Etenim verissimum est non
19 facere æstimationem quando plures scutorum species tempore contractus, diuersique valoris extabant, vt in nostra specie demonstratum fuit in quarto præsuppositio, sed demonstrationem tantùm facere, videlicet de quo scutorum genere, & valore actum sit (quod in motiuis pro rei veritate conceditur) † vel quando exprimitur ad
20 demonstrandum valorem scutorum illius temporis, Bart. in l. numis de leg. 3. in l. Paulus in princip. de solu. Barb. d. conf. 19. num. 13. 14. lib. 4. Boer. decis. 327. sub num. 10. Tiraq. de retract. lignag. §. 1. glo. 18. num. 28. Didac. pract. qq. cap. 28. num. 4. vers. horum autem, Crau. conf. 761. num. 7. qui notabiliter loquitur Bologn. d. conf. 11. num. 42. 46. 48. 49. & 54. Curt. iun. in l. cum quid num. 24. Alciat. conf. 155. in fin. & 586. Ceph. conf. 31. num. 6. & 12. vers. nec est verum l. 1. Surd. d. conf. 368. num. 11. cum pluribus sequẽtibus, Bertaz. in tract. clausul. 30. clau. glo. 9.

21 † Et est sciendum, quòd in dubio demonstrationis potiùs gratia, quàm æstimationis expræssum valorem aurei tenendum est, quia sic lex præsumit, vt per Barb. loco supracitato, & Sol. d. tract. cas. 40. & in fine, & cas. 43. per tot. & signanter in fin. & Ant. Fab. prælleg. tractat. in compen. conclus. 10. quod etiam in eo tracta. cap. 2. vers. demonstrationis, & hoc tantò magis procedere asserit, vbi dispositio de scutis, non de aureis loquitur, vt in casu nostro, quia de Cameralibus intelligi potuisset breuioribus cæteris, nisi valor expressus fuisset. Concludendum est, itaque expræssionem valoris scutorum in Cęsareo diplomate demonstrare scutos Italos boni auri, & iusti ponderis, qui tunc tanti valebant ad differentiam scutorum à Sole, qui pluris æstimabantur, & aliorum Italorum in pondere, vel liga deficientium (quorum mẽtionem fecit Marchio Vasti in suo edicto vt supra in quarto præsuppofito) qui minus valebant, ad ratam, ac etiam scutorum Cameralium, de quibus meminit Sola præcitatus, & Regij Fiscales Mediolani, negocio hoc pendente, profitebatur.

Nec officit fides Præfecti officij Panigarolarum attestantis, quòd anno 1538. non aderant scuti valoris libr. quinque, & solid. decem, nisi in mense Decembris, quo auctus fuit ad eam summam; fundat enim hanc suam assertionem super edicto Francisci Sfortiæ, qui limitabat valorem aurei ad libras quinque, & solidos sex, & emanarat anno 1534. At in memorato subsequẽti edicto Marchionis Vasti anni 1538. in præfatione legitur, quòd aureorum, & aliarum monetarum valor vltra modum creuerat, quem cohercere intendebat, & ad dictam summam librarum quinque, & solidorum sex reducere; sed nihilominùs permittebat ad certum tempus adhuc expendi pro dictis libris quinque cum dimidio, vndè apparet fidem dicti Præfecti pẽdere ab edicto Ducali memorato, quod nõ obseruabatur, stante augumento in dies subsequuto, & ad summam prædictam peruento; & consequenter non probat id ad quod allegatur, quia de verificato in oppositum constat.

Sed quid alia probatione indigemus? si Carolus Quintus in Inuestitura ista, exprimendo scutorum valorem in dicto supplemento scutorum 2655. summam librarum quinque, & solidorum decem pronunciat? signum manifestum, quòd talem cursum, & valorem tunc temporis obtinebant: quod clariùs etiam apparet ex calculo redditnum Nouariensium illius temporis, qui iuncti cum supplemento prędicto, & calculati in rationem dictarum librarum, & solidorum decem constituebant integram summam scutorum quindecim millium, vt ex ipsismet libris Cameralibus exhibitis constat; vndè retorquetur, quod ex dictis libris in motiuo deducitur; probant enim valorem scutorum tempore Inuestituræ, qui exaduersò negatur; vndè sequitur, quòd cum alij quoque scuti diuersi valoris extiterint, demonstrationis causa valorem illum Cæsar expresserit, non æstimationis, & sic ad demonstrandos aureos Italos boni auri, & iusti ponderis tanti eo tempore valentes, ad aliorum memoratorum scutorum differentiam.

22 Concedamus modò, sinè veritatis præiudicio, taxationis, & æstimationis gratia actum fuisse; certè intelligendum esset de lib. & sol. eiusdem bonitatis, & qualitatis, quæ tempore Inuestituræ extabant, adeo quòd de modernis deprauatis soluisse non sufficit, nisi tantò maior quantitas soluta fuerit, Laud. in tract. de mone. colum. pen. vers. quid autem si pecunia sub nu. 19. 30. Soc. conf. 292. per tot. lib. 2. Brun. d. tract. limit. 8. q. 3. Alcia. d. l. cum quid ad fi. & conf. 155. in princ. atq; conf. 586. de communi * attestans, Parpal in ea. l. cum quid nu. 27. Purpur. conf. 179. nu. 3. & conf. 522. nu. 36. Ceph pulchrè d. conf. 31. num. 9. 10. & 12. vers. nec verum, & seq. dicens quòd si aliter diceremus, minùs solueretur, quàm fuisset promissum, & esset contra naturalem æquitatem, atque absurdissimum, Bologn. d. conf. 11. num. 53. 54. Didac. de colla. vet. numism. cap. 7. §. vni. conclu. 7. Natt. conf. 454. num. 6. Surd. d. conf. 368. num. 1. vbi inquit tot lib. soluendas esse, quot sufficiant ad emendos aureos ęstimatos, & concord. citat, & conf 406. per tot. Thesaur. decis. 174. num. 6. vers. aduerte, vbi de magis cõmuni, & de Senatus Taurin. decis. fidẽ facit, Sola in constit. Pedemon. tit. de pac. inter empt. & vend. glo. vnic. num. 77. & d. tract. de monet. cas. 28. num. 23. 24. & cas. 43. & latissimè Gasp. Bellet.

Bellet. præcitato consf.post hunc tract. impresso num.15.16.Ant.Fab.d.tract.cap.2.in fi.cap.4.& 6.& 7. per tot.vbi Moli.contrariũ sententiẽ latè improbat,& c.11.vers.ego verò; rectè inquiens eundem numerum non facere eandem æstima-
23 tionem, & bonitatem. † Et est optima ratio, quia non videntur contrahentes cogitare de futura monetarum mutatione, & deterioratione, vt in proposito considerat Guido. Pap. d. decis. 493. Rub. d.consi. 17. colum. 2. vers. verumtamen. Nec verisimile est voluisse se subijcere tali periculo, vt ait Calcan. consi. 15. nume. 15. & post eum Surd. d. cons. 368.num.28.& Sol. vbi supra eas.19.num.34. Nec diuinare potuisse de futura mutatione, & deterioratione monetarũ, vt per eos.

Neq; negocium faciunt in casu nostro illa verba Inuestituræ in pacto luendi (soluendo pro vna vice tantùm precium ad rationem quindecim de capitali pro singulo de redditu) & quòd redditus huc vsque solutus, & receptus fuerit ad rationem prædictam librarum quinq; & solid. decem, quasi debeat quoque precium restituendum æquiualere, & eadem norma regulari; Nã ex subsequentibus verbis eiusdem inuestituræ de contraria intentione apparet, dum subiungit Imperator (quod facit summam scutorum 225 millium) voluit namque precium ascendere ad tot scutos, quot re vera receperat, & in præcedentibus expresserat; & si mentionem hic fecit de redditu, ideò fecit, quia enixa mens eius fuit, vt redditus ipse esset scutorum quindecim mille durante eadem inuestitura, vt iam expressim declarauerat, supplendo etiam defectum redditum Nouariensium in tot datijs Mediolani, quot deficiebant ad summam scutorum prædictorum. Quòd si minus fuit solutum, tantùm abest, vt precium minuere possit, quòd id potiùs soluendum venit, quod in annuis reddi-
24 tibus defuit vt supra latè demonstrauimus. † Cum ergò de mente constet, debent verba contrahentium secundùm illam intelligi, Bal.in l.fi.
25 C.quæ res pigno. † Nec non secundùm ius commune, Bart.in l.hæredes mei,§.cum ita,ff.ad Trebell. in l.iusiurandi,§.si liber. de oper. liber.
26 Gozad.consil.74.num.9.10. † Ac etiam secundùm naturam cõtractus,& subiectam materiam l.si vno in princip.& ibi Bart.ff.loca.& in authẽ. ingressi q 2. vers. illud teneas, C. de sacrosanct.
27 Eccl.Bal.in rub;quæst.9. C.de contrah.empt. † Et idem Bal.in l. 2. C. commo. vbi ait verba potiùs deseruire naturę contractus,quam naturam verbis. In casu autem nostro, vltra mentem expressam,ius commune,contractus natura; & subiecta materia suadent, vt retroemens integrum precium acceptum restituat, ne cum aliena iactura locupletetur, vt abundè supra visum fuit, ergò &c.

Consil. Lud. Sacc.

Hinc igitur sequitur apertissima responsio ad obiectum librorum Cameræ, in quibus scuti ad libras redacti conspiciuntur, calculatis rationibus ad quinque cum dimidio pro singulo scuto, quandoquidem de libr. & sol.tunc currentibus necessariò debent intelligi ex proximè deductis.

Sed aliter etiam responderi tutò potest, fatendo iustam fuisse descriptionem, & calculationẽ prædictam, ex quo tanti tunc temporis scuti valebant, vt ad oculum demonstratum fuit. Error autem fuit non augere in libris ipsis numerum libr. aucto scuti valore, & minùs debito soluere; quod an præiudicium Serenissimis pro tempore Marchionibus Nouarię attulerit irreparabile inferiùs loco suo discutietur.

28 Nec deniq; alienum à veritate est asserere descriptionem memoratam per Ministros imperiales factam absq; consensu D. Ducis Petri Aloysij primi inuestiti, nullum ipsi, & successoribus præiudicium generare potuisse aduersus tenorẽ Inuestituræ de scutis loquente, non de libris, & sol. per tex.expressum in l.exemplo, C.de p-bat. vbi libris, & priuatis rationibus fisci nõ esse standum in præiudicium tertij deciditur, & ibidem glo.1.Bal.& alij not.

Ad sequens obiectum de præscriptione tricennali ex subsequentibus solutionibus ad rationẽ libr.quinq; cum dimidio pro singulo scuto resultante, sic respondetur.

Huic præscriptioni locus esse non potest, siue præscribentis personam, siue eorum cõtra quos præscriptum dicitur, siue tempus decursum in-
29 spiciamus, † Quoad præscribentem, qui fuit, & est Rex Catholicus deficit imprimis potissimum præscriptionis requisitum; nempè bona fides; debebat enim in sua officina pecuniaria Mediolani cudi facere bonam monetam, prout Principes omnes tenentur, l.1.ff.de contrahen. empt.l.1.& fin.C.de vet.numism.potest.lib. 11. nam aliàs peccat mortaliter c.quantò vbi Scrib.
30 omnes de iureiuran. † Bonitas autem pecuniæ, quæ mutari non debet (vltra formam) consistit in pondere,& liga,d.l.1. Laud.d.tract.de mone. quæst.10.& 14.Brun.d.tract.de augum. conclus. vlt.vers. ex præmissis ellicitur,& limit.8.num.6. vers.tertiò quæro; Signor. consi.74.nume. 26. Curt.in d.l.cum quid in 3.euiden. Couar.de ve te.numis.colla.cap.7.§. vni.conclus.3.Surd.consil.335.num.34.& consil.368.nu.10. Ceph.consil.31. nu.12. vers.& istud. Mising.centur.4 obser.1.Io.Budel. de re numa. in princip. Budel.d. tract. lib. 1. cap.7.& lib. 2. cap. 1. num. 11. &
31 cap.2.num.19.vers.Idcirco. † Et adeò prohibitum est Principibus pecuniam deteriorare, vt si propter bellum, vel aliam vrgentem necessitatem id faciant, tenentur subditis suis damnum resarcire suo tempore, vt per Hostien. in titu. de

cenf.§. ex quibus in princ.Isern.in titu. quæ fint Reg.nu.21.& ibidem Afflict.in ver. monetę nu. 4.5. Doct.in d.c. quantò Budel.d. tract.li.2.c.1. num.8.1 t. 12.alios citans; Et fanè fi aliter dice remus,fequereтur maximum abfurdum, nempè Principes facilè,& impunè poffe creditores fuos deludere, & eorum creditis fraudarę, monetas deterioris ligæ, atq; leuioris ponderis imprimi faciendo;ideò rectè fancitum fuit per Summum Pontificem in d.c.quantò eos teneri probas om nino cudi facere,& aliter peccare.

Sed in vtroque deteriorata reperitur pecunia Mediolanenfis à tempore Inueftituræ Nouariæ citra, vt ex fupra relatis experimentis Peritorũ liquet, & ex nouis fiendis, fi opus erit, liquere
32 poterit. † Ergo fi culpa, & mala fide ipfius Regis, vel eius Agentium foluta fuit pecunia deteriorata per quodcumque tempus,non fuit inducta præfcriptio, ita in terminis refpondet Aret. confil.1 12.column.2.verf.item præmittendum, vbi allegat Hoftien.& communem* Doctor. fen tentiam Rub.d.conf.17.ad fin.poft Zabarell.Anchar.& Imol. quos refert, & confil.75. nume.2. Lauden.in tracta.monetar.num.13.verf.nifi debitor,Curt.de mone. in fin. Purpur. confil. 179. num.7.Natt.confil.192.ad fin.Brun.d.tract.li.4. verf.dicit tamen. Colleg. Papien. nume.4.Boff. de monet.num. 5.& hanc effe communem omnium fententiam atteftatur Gabr.de folut.con. clu.1.num.28.29.& Budel.d.tract.lib.2.cap.24. & 38.magis communem,& veriorem affirmans Myfing. centur. 4.obferuat. 6.Gail.lib.2.obferuat.73.Gabr.conf.164. num. 5.6. Sola d.tracta. caf.12. Surd.conf.335.nu.13.verf.3.qui, & nu. 34.verf.fecundò refpondet.

33 Quintetiam fi Princeps creditor deteriorat pecuniam,cum fit in mala fide, non poteft antiquam meliorem pro fuo credito petere,licèt antiquo, quia mala fides femper ei nocere debet, vt per Hoftienf. & alios in d.cap. quantò de iureiuran. & Scriben. in clem. 2. de decim. Rub.d.confil.17.in fin.& Hieron.Gabr.d. confi. 165.num.6.

Quo verò ad Dominos Duces Farnefios Marchionatus poffeffores, præfcriptionem contra eos locum habere non potuiffe tenendum eft; nam quod attinet ad primum inueftitum,videlicet Petrum Aloyfium, certum eft nec cęptam dici poffe, quia non conftat de aliqua mutatione valoris fcutorum eo viuente, imò potiùs,quòd vfque ad annum 1558. quo per edictum Cardinalis Tridentini auctus fuit in folid. quatuor,videlicet ad libr. quinq;& folid. quattuordecim,præfupponendum eft in eodem prætio libr. quinque, & folid. decem perfeueraffe,
34 † quia quod non mutatur cur ftare prohibetur? l.præcipimus in fi.C. de appellat. & fi de mutatione conftaret, neceffe etiam foret conftare, quòd à deterioratione monetarum in bonitate intrinfeca proueniffet, quia fi ab extrinfeco valore proceffiffet, non propterea augenda fuiffet penfio prædicta fcutorum quindecim millium, quæ foluebatur ad rationem libr. quinque cum
35 dimidio, † nam tale augumentum ceffiffet commodo debitoris; vt admittunt omnes in d.l.cum quid, & in d. l. Paulus, & alibi paffim, vt per Gabr. d. titu. de folut. conclus. 2. cum multis concordant.

Contra Ducem Octauium immediatum fuccefforem minùs præfcriptum dici poteft, ex pluribus;Et primò quia non cucurrerunt triginta anni à die quo Nouaria cum penfione antedicta ei
36 fuit reftituta vfq; ad eius mortem,quod tempus requiritur,vt in contrarijs.

Secundò non conftat quo tempore cępta fuit præfcriptio, cum currere incipiat à die quo cæptũ eft minùs debito folui, ad quod requiritur augumentum valoris fcutorum,& à fola deterioratione monetarum proueniẽs, vt probauimus; & aduertendum, quòd certum tempus probari deberet, quo præfcriptio cæpta diceretur ad l. eum notiffimi,§. in his vbi glo.Bal. Fulg.& omnes,C.de præfcript. 30. vel ann. Guid. Pap. q. 406. vbi de communi*, pro qua vidit femper iudicari. Brun.d.tract.limit.4.verf.ifta pręfcriptio.
37 Et regulare eft in quacumq; præfcriptione,vt de initio conftet, ad hoc vt tempora rectè computari valeant, Bart. in l.celfus num. 27. 29. de vfucap.
38 †Tertiò non conftat de fcientia D.Ducis,quid contineret Inueftitura Paterna, minufq; quòd monetæ effent deterioratæ,& ob id auctus fcuti valor;nimirum contra ipfum nulla currete po tuit præfcriptio,Brun.d.tract.limit.4. verf. Item fecundùm eum,poft Corne.quem citat Balb.de præfcript. quæft. 7. verf.puto tamen, Curt. iun. confi.24.colum.fi.verf.nec obftat, Schurf.confi. 10.Surd.d.confi.335. num.64. & Budel.d.tract. lib.2. cap. 24. num. 34.35. vbi de communi.*
39 † Imò præfumitur ignorantia talis deteriorationis,Lauden.d.tract.artic.4.verf.fateor quòd.
40 † Etiam in ciuibus Principi deterioranti fubditis, Aret.conf.112.colum.2. verf.his breuiter, quem refert, & fequitur Surd. vbi proxi. num. 64. Gail. d. obferuar. 73. concludens præfcriptionem minimè obijci poffe recipienti minùs debito ob talem deteriorationem, fi eam ignorauit.
41 Et omni in cafu negari non poffet reftitutio aduersùs talem præfcriptionem, fi cucurriffe dici poffet; quoniam ex facti ignorantia datur regulariter in integrum reftitutio,Bart.in l.1.§.fi quis de iti.actuq; priu.& eft communiter*receptum, vt per D.Odd.in fuo tract.de reftitu. in integ.q. 8.art. 9.verf. contrariũ vbi per multos refert de communiq; atteftatur.

42 Nec

42 Nec omittendum quòd huiusmodi beneficium restitutionis ad hęredes quoq; ipsius Ducis Octa uij transiuisset.l. non solùm, de restit.in integ. & ibi glo. Bart. & Doct.tradit latè D.Odd.d.tract.
43 q.50.artic.1.num.3.vers.sed contra,† & in puncto, quòd detur restitutio aduersùs præscriptionem decursam ex receptione monetarum deterioratarum, docet Roma. cons. 123. nu.5. vers. vlt. dici potest, & Colleg. Papien. in consil.post dictum tract. Brun. nu. 4. & 10. de communi * attestans.
44 Quartò,si etiam sciuisset Dux Octauius monetarum deteriorationē, non tamen sequitur eum sciuisse sibi plus deberi, quàm patri suo solutum fuerat; quia potiùs paternis libris credere debuit, quibus solutiones vniformes tot librarum descriptæ singulis annis reperiebātur, vt in proposito considerat Aret. d. cons. 112. col.2. vers. his breuiter, cum in illius locum,& ius successis-
45 set, † quod iustam ignorandi causam tribuit, vt per eum per reg.l.qui in alterius,de reg.iur.cum
46 vulg. † & scribit quoque in terminis Signo.d.
47 cons.74.nu.26.versic.item vt clariùs.† subdens, quòd si aliter diceremus, sequeretur creditorem minùs debito scienter recipiētem donare, quod absurdum est, & iuris præsumptioni repugnans, l.si cum autum de solut.& in proprijs etiam terminis dicit Purput. in cons. 179. num.7.& consil.522. num. 43.44.
48 Quintò non defuerunt etiam,qui contrà scienter recipiētem pecuniam deterioratam præscriptionem non currere tenuerunt, & quidem inter nostrates primarij, inter quos Bart. in l. si priùs num. 3. & in l.qui vsumfructū, vers.quam legem nota.ff.quemad.vsu.amitt.& ibidem Bal. Albe. & alij. Aret.d.cons.112.col.2. vers.requiritur etiam, allegans glo. in d. §. in his. Signo. d.cons.74.num.12. cum seqq. Bertr. cons. 261. col.fi. vers. quod saltèm procedit, lib.1.in antiquis, Purpur. in l.cum quid,col.pen.vers.& etiā scienter. si cer. pet. in cons.522.num.43. versic, * nec obstat,vbi de cōmuni * fidem facit, & Surd. consil. 224. num. 17. vers. secundò respondeo, & sequenti.
49 Sextò, aduertendum est, quòd Serenis. Dux Octauius nunquam personaliter recepit annuas solutiones, nec eius Procuratores receperunt cū speciali mandato, per quod facultas data cuiquam fuerit minùs debito recipiendi, aut pecuniam deteriorem, sed cum generalibus mandatis ad recipiendum, & finem faciendum. Vndè non potuerunt ipsi Procuratores Domino præiudicare per tex. in l.quod vulgo.ff.pro empt.& in l.si.ff.pro suo. Alex.cons.84. nu.5. & ibi Nat. in addi. in ver. officiales.lib.1.atq; in cons.136. num.10.vers. nec adhuc sufficiat,eod.lib.& ibidem Nat. in ver. patientia, & idem Alex. consil.39. colum.4. in princ.lib.6. Rui.cons.45. col. fin. lib.4. & in proprijs terminis tradit Surd. d. consil.335.num.4.
50 Septimò,& vltimò non est prætereundū,quòd cum exceptio pręscriptionis sit iniquissimum iuris præsidium,vt inquit Imperator in auth. vt Ecclesia Romana, tribuatq; materiam locupletandi cum aliena iactura contra reg.locupletari, de reg.iur.in 6. & l.nam natura.ff.de condir. indeb. vt inquit Soc.cons.86.num. 10.lib.1.Mars. sing.370. in fi. Cra. cons.201.num.37.38. Soci. iun. cons.145. nu.26. lib. 1. minimè credendum est Potentissimum Monarcam Regem Catholicum hoc odioso remedio contra Deditissimum Principem, Parmæ Ducem, vti velle.

Si verò personam Serenis. Ducis Alexandri intueamur, multò magis idem concludemus, quandoquidem cuncta, quæ de Duce Octauio eius parente dicta sunt, pro eo etiam militant.

Et vlteriùs considerari debet ipsum tēpore quo Pater obijt, extitisse apud Belgas pro Inuitissimo Philippo Secundo Hispaniarū Rege, & Fide Catholica contra hæreticos strenuissimè militans, vt cunctis obuium est, vbi paucis post an-
51 nis vitam cum morte commutauit. † Vndè colligitur continuata eius absentia ex causa iusta, laudabili, & necessaria pro Republica Christiana,propter quam competijt ei restitutio in integrum aduersùs ea omnia, ex quibus præiudiciū, & lęsionem sentire potuerit.l.1.ff.ex quibus cau. maio.l.& si sinè,§.fi.de mino. D.Odd. de resti.in integ.q.5.art.3. nu.11.& art.7. num.50. & q.6.
52 art. 2.3.5. & 6. vbi latissimè. † Quod ius restitutionis ad hæredes quoque, & successores trasmisit, vt supra de D. Duce Octauio dictum est
53 in tertia responsione. † Nec omittendum,quòd tempus petendæ restitutionis, tam ex propria persona,quàm ex iure transmisso, Duci Alexandro competens,nō cucurrit, nec currere potuit, eadem absentia militię causa durante,quia legitimè impeditis non currit.l.fi.in fin.C. de temp. in integr. resti. & ibi per Doct. & in l. interdum de mino. D.Odd. d.q.5. art. 4. in fi.

Circa personam D. Ducis Raynutij militant quoque aduersùs præscriptionem illa septē fundamenta, quæ pro D. Duce Octauio deducta fuere; & vltra ea suffragatur etiam vtrique iusta absentia à statu Mediolani, ex quo regimini sui
54 status incumbere necesse habuerunt; † etenim valdè occupato in publicis negocijs frequentibus, etiam in propria Patria, datur restitutio in integrum, D.Odd.vbi sup.q.7.art.12.nu.49.50. quò fit, vt si qua præscriptio contra eum cursa dici posset, quod omnino negatur, restituendus omnino foret. Fuit etiam in ætate minori Dux Raynutius, per quamplures annos post Patris obitum,qui iam annis tantùm vndecim interijt; plura fecit itinera ex causis necessarijs, & præsertim super Triremibus Catholici Regis militandi

tandi causa aduersus Infideles, quæ tantò magis restitutionis materiam præberent, si ea opus esset; sed re ipsa præscriptio nulla contra eum concurrit ex causis pro D. Duce Octauio expressis, quas non repeto, & alijs proximè relatis.

Deni que attendendum est.quòd respectu precij oblati non potest dici præscriptio aliqua cucurrisse,ex quo est vnicus actus, qui nunc tantũ inesse deducitur contra ipsum Serenifs.Ducem, idcirco supradicta omnia procedũt solummodo quoad pensiones annuatim solutas, quæ cum integrè solutæ non fuerint, peti adhuc possunt allegata præscriptione non obstante. De precio etenim nulla cadit dubitatio præscriptionis.

Subsequenter nec etiam officit,quòd de declaratione saltem opponitur, ex obseruãtia, & subsecuris solutionibus, & receptionibus resultante, ad interpretandum contrahentium mẽtem; nempè quòd de moneta senserint vsuali,& cur-
55 renti tempore solutionis. † Nam cum clara sint verba Iauestituræ de scutis loquentis, siuè æstimatis, & ad tot libras redactis, siue non, obligationem continent soluendi, vel tot aureos, vel tot libras currentes tempore dictæ Inuestituræ, aut tot de nouis ad illarum æstimationẽ, vt sup. latè demonstratũ fuit. Idcirco nulla cadere potest declaratio, aut interpretatio. l.si sic stipulatus, vbi glo.& Doct. omnes,& præsertim Alex. num.2. cum multis concord. l. si mihi, & tibi. §. fi.de verb. oblig. l. ille, aut ille.§.cum in verbis,
56 vbi Bart. de leg.3.† Et ita in terminis respondet Brun.d.tract.de mone. limit.8. versic. quod autem, & Surd. cons.224. num.13.vers.2.respondeo, & sequenti.

Sed & secundò respondetur,nullã cadere posse in themate nostro declarationẽ voluntatis contrahentium, quandoquidem viuente Duce Petro Aloysio non contigit alteratio monetarum, minusq; debito receptum fuisse dici nequit, cũ aurei Itali in eodem valore libr. quinque,& sol. decem permanserint, vt ex prædictis liquet, & ex memorata sententia lata pro Serenifs.Ducissa Lotharingiæ de anno 1546. Eo autem defuncto, non potest aliqua allegari declaratio,aut interpretatio ex persona suorum descendentium, ac descendentium Imperatoris Caroli Quinti,
57 cum ipsi non contraxerint. † Enimuero ad eos solos spectar, qui actum gerũt, proprium animũ patefacere, & declarare. Bart. in l. pro hærede,
58 num.3. de acquir.hæred. † vbi nec hæredi licere ambiguam authoris mentem declarare affirmar, & in l.si quis intẽtione, nu.3. de iud.& Fusiùs in l. inter stipulantem. §. si stichum, nu.3.4.
59 de verb. oblig. † Etenim eius est interpretari, cuius est condere. Spec.in tit.de arbi. §. 7. vers.
60 sed nunquid verbum. † Vndè interpretatio statuti pertinet ad statuentes. Bart.in l.omnes populi 3.q.6.q. princ. de iust. & iure,glo.& Card.
61 in Clem.sæpè in princ.de verb.signi.† Interpretatio, & declaratio sententiæ ad Iudicem,qui eã
62 protulit Bart. in l. veteribus in fi. de pact. † declaratio libelli ad libellantem, d.l. si quis intentione ambigua de iud. cum materia.

Quòd si non potuerunt hæredes, & successores principalium contrahentium declarare, multò minùs istorum Agentes, Ministri, & Procuratores,qui pensionem annuam scutorum 15. millium soluerunt, & receperunt respectiuè,per supradicta.

Subsequens obiectum Decreti Com. Virtutũ editi de anno 1396. optimè quoq; tollitur,quia vltra quòd est scriptura priuata, & non constat notarium aliquem de ea rogatum fuisse, nec ab aliquo expletum cum debita facultate, minusq; publicatum, prout ad validitatẽ nouæ legis hæc omnia requiruntur,satis constat,si validũ etiam, & in forma probanti extitisset, iam diu abrogatum, & correctum fuisse per nouas Constitutiones de anno 1542. Sub Carolo Quinto editas, qui in earum confirmatione, post factam mentionem Cõstitutionum aliorum Principum, qui Dominio Mediolani præfuerunt, quas Decreta nuncupari asserebat, & in Senatu discussas, & examinatas, ac facto earum delectu, varijsq; additis, & in vnum volumen congestis, his vtitur verbis (Decernimus omnes constitutiones in hoc codice comprahensas inconcussè seruari debere, reliquis omnibus antiquaris) & in eisdẽ constitutionibus sub titulo de publicanis, & vectig. inquit, (per has tamen constitutiones non intelligatur derogatum statutis,& ordinibus vectigalium, nisi in quantum præsentibus constitu-
63 tionibus contraria essent)† per hanc enim exceptionem firmatur regula correctoria in contrarium, l.nam quod liquidè, de pœn.leg.& in hãc sentẽtiam multotiès venit Senatus Excellentifs. & in specie de anno 1556. die 15. Aprilis, dum contenderetur an antiquum Decretum, quòd possent bona alienata per Cameram quandocũque, & qualitercunque redimi, per has Constitutiones sublatum esset,nec ne? Enimuero consultus à Fisco,facta priùs relatione in ipso Senatu per Senatorem Pechium, die 17. Martij eiusdem anni; affirmatiuè respondit, & traditũ fuit responsum Lignano Notario Magistratus extra-
64 ordinarij.† Absolutum est autem leges correctas ad causarum futurarum decisionem allegari impunè non posse. Bart. in l.omnes Populi nu. 68. de iust. & iur. & in l.fi. de fal. vbi Alex. & alij.

Cæterùm si in viridi obseruantia Decretum foret, quod minimè creditur, nihil penitus intentioni Serenifs. Ducis Parmæ officeret; quia rationem in eo expressam videmus, quare meliorarionem monetarum consequi vetat. Nempe qa bonę monetę in statu Mediolani currebãt,
65 cessante autem legis ratione, † cessat ipsa lex, l.adi-

l. adigere. §. quamuis de iu. patro. c. cum cessante, de appell. Tiraq. plenè in tract. cessa. causa pat. 1. in ver. cessante ratione legis; cum ergò his nostris temporibus certissimum sit pecunias magis ærosas, & pondere leuiores cudi, quàm tunc temporis, ac etiam tempore contractus cudebantur, vt ab initio supposuimus, indubitatum est Decretum istud nequaquam casum nostrum comprehendere.

Præterea, & tertiò respondetur, Decretum loqui de debitore, & creditore, inter quos prohibet augumentum monetarum peti; hic autem nō est quisquam debitor, aut creditor, quia cum Dux Raynutius esset Dominus vtilis Nouariæ, perpetuò infeudatus, non poterat Potentissimū Regem directum dominum cogere ad redimen
66 dum, licèt in huius facultate esset redimere, † nā debitor est à quo inuito exigi potest. l. debitor, de verb. sign. cum ergo verba legis non conueniant, nec legis dispositio locum habere potest,
67 † sed remanet casus omissus in dispositione iuris communis. l. commodissimè de lib. & posth.
68 cum vulg. † Et ita in terminis terminātibus tradit Cagno. d. l. 2. nu. 217. C. de pac. inter empt. & vend. in casu similis statuti vigentis in Ciuitate Vercellarum, vbi ita sæpe iudicatum asserit, illo non obstante, & allegat Curt. sen. idem tenentem, & parentem suum, qui ita consuluit, & iudicari obtinuit, & hos sequitur Lancellot. Gallia. præcitato cons. 35. ad fi.

69 Quartò responderi potest, Decretum hoc alia ratione non comprehendere casum nostrum, siquidem prohibet tantùm augumentum monetarum peti, de quo non tractamus; sed de diminutione, & de deteriroatione. petitur namque supplementum eius, quod deficit in bonitate intrinseca, hoc est in pondere, & liga monetarum
70 currentium tempore contractus, † adeo quòd intelligi debet Decretum in augumento procedente ab extrinseca bonitate, & precio monetarum aucto, non mutatarum in liga, vel pondere. Qui sensus clarior fit ex prædicta ratione in decreto expressa, nempè quia bonæ monetæ cudebantur, & tunc temporis currebant; propter quod rationabilis erat dispositio, quòd creditor non posset augumentum petere, ex quo debitoris commodo debebat cedere, secundùm Bart. * in d. l. Paulus, col. 1. cum quo stat cōmunis * sententia, vt per Gabr. d. tit. de solut. conclus. 2. &
71 supra diximus. † Et ita in terminis, vltra Cagn. loco præcitato, simile statutum interpretatur, Oldr. cons. 250. sub num. 12. quod operetur tantùm solui posse de moneta noua ad æstimationē antiquæ, & sequitur Brun. d. tract. declarat. 17. num. 1. & limit. 6. in fi. Præsertim quando creditor aliàs damnum potest sentire, vt in casu nro; tunc enim secūdùm ius commune intelligi dēt. Menoch. cons. 138. nu. 4. post ipsum Brun. quem citat; & benè conferunt quæ supra de pacto diximus, in vers. & ampliatur, & vers. quinetiam
72 ampliatur, & seq. † stante quòd de pacto ad legem, & statutum arguitur. l. fi. ad fi. & ibi Bart. & Bal. C. de fideicom. glo. in rub. C. de Decret. decur. lib. 10. glo. & Bart. in l. non impossibile. ff. de pact. cum vulg.

Quintò subiungi potest aduersùs Decretum, si de bonitate intrinseca loquetetur, nō fuisse vsu receptum, vel saltem abrogatum, & correctum, ex quo prædictas decisiones contrarias ostendimus pro Serenis. Ducissa Lotharingiæ, nedum ab ordinario Ducalium reddituum Magistratu Mediolani, verùm etiam ab ipsis Gubernatoribus Mediolanensis status, & Consilio secreto emanatas, quæ proculdubio non emanassent, si lex directò contraria viguisset, nā inconueniens est dicere tot sapientissimos, & eruditissimos Vi
73 ros id latuisse, † cum turpe sit vni etiam Doctori ius in quo versatur ignorare. l. 2. §. Seruius autem Sulpitius. ff. de orig. iur.

Quinimò cum decisiones memoratæ processerint ab ijs, qui potestatem legis cōdendæ, & tollendæ habebant, idest generalibus status Gubernatoribus, concludendum est vim legis ha
74 bere, † quia quod Principi placuit legis habet vigorem. Insti. de iu. natu. gen. & ciui. §. sed & quod Principi, & l. vnic. §. pen. & fin. C. de Iusti. C. confit. vndè est, quòd eorum exempla in iu
75 dicando sequenda sunt, vt sup. diximus. † Sed & sola scientia, & patiētia ipsius Principis inobseruantiæ memorati Decreti, satis foret ad effectum, vt non ligaret vlteriùs; etiam contrahentes in ipso loco, vt per Card. Flor. Imol. & Abb. in cap. 1. de treg. & pac. quos refert, & sequitur Aret. cons. 11. sub nu. 5. in terminis valoris monetarum loquens. Subdens non requiri consuetudinem annorum præscriptionis, sed vsum cōtrarium sufficere, quod alijs etiam iuribus, & auctoritatibus confirmat. & præsertim ex Butr. in cap. quia circa de consang. & affi. affirmante, quòd quādò lex non recipitur ab omnibus sciēte superiore, non ligat, quia videtur tacitè eam tollere, ex quo scit cōrratiū obseruari, & patit.

Et si modernis temporibus in causa Leyuarum secùs decisum fuisset, vt exaduersò deducitur, alia forte ratione ex verbis contractus procedente, euenit; sed veriùs creditur indecisam adhuc causam manere, quia nullibi apparere dicitur, de aliqua sententia lata.

Sextò, & vltimò, si responsiones omnes supra relatæ cessarent, dicimus Decretum nullo modo officere potuisse Dominis Ducibus Farnesijs, vtì Forensibus, qui nec origine, nec habitatione sunt de Dominio Mediolani, licèt Nouariam possederint, c. 2. de consuet. in 6. Bart. in l. de quibus, in fi. de leg. Scrib. in l. fi. de iurisd. omn. iud. quoniam ratione bonorum tantùm nō fundatur

datur iurisdictio Principis in Forenses, vt docet
Alex.cons.44. num.9. lib.5. vbi concord. citat.
77 & cons.164. num.3.lib.6. † Benè verũ est, quòd
in ordinatorijs iudicij ligatur etiam forensis le-
gibus loci vbi litigat, sed non in decisorijs, quæ
oriuntur, secundùm contractus naturam tẽpore
ipsius contractus, & non ex mora. Bart. in l.1.
nu.15.16. C.de Sacrosanct.Eccles.& ibi Signo.
num.12.& 50. Bapt. à S. Seuer. nu.107.& 111.
Bero.cons.26.in fi.lib.2.&Crau.cons.201.n.10.
78 † Et est rationabilis decisio; quia nec posset Fo-
rensis iuuari tali Decreto in casu contrario, idest
in debitorum solutione, vel si vellet à Mediola-
nensi rem venditam cum pacto luendi, redime-
re Castr. in l. omnes populi, in fi. de iust. & iur.
Ruin. cons.200.nu.12.lib.2. cũ multis concord.
Cum ergo tractetur in nostra specie de deciso-
rijs, vt notum est, procuLdubio cessat Decreti
obiectum.

79 Ad vltimum de consuetudine, cuius meminit
Boss. in tit. de monetis, nu. 4. multiplex quoq;
dari potest responsio.

Et prima sit, quòd loquitur Bossi. in pensionib.
emphiteoticis, in quibus ita seruari asserit, & ita
iudicatum fuisse, prout audiuit, per ordinationẽ
factam in Consilio secretiori in fauorem Equi-
tis Caualioni contra Ecclesiam Maiorem Me-
diolani; sed à debito procedente ex hac causa,
non potest sumi argumẽtum generale ad omnes
80 obligationes, quia diuersa militat ratio, † Nam
in vera, & propria emphiteosi, quid modicum
soluitur in recognitionem directi Dominij, vt
per Ias.in l.1.in 1.euiden. C. de iu.emphi. Alex.
cons.112.nu.6.7. lib.1. Clar. in §. emphiteosis,
81 q.1.vers. & aduerte, & vers. sed pone, † & in re
modica non est considerabile augumentum, vel
diminutio.l.scio de in integ. resti. Cors.in tract.
82 de mini.per tot.† Præterea in contractu emphi-
teotico regulariter damnum, & vtilitas contin-
gens ad emphiteotã spectat, nisi tota res pereat,
secundum cõem * opin. Abb. in c.potuit, nu.16.
extra de loca. Ias. in d.l.1. num.77. Clar. d.q.1.
vers. Quæro etiam, quæ conclusio licèt tractet
de re emphiteotica, videtur tamen in pensione
quoque locum habere, quæ illius loco subroga-
83 tur, † cum subrogatum sapiat naturam eius in
cuius locum subrogatur. l. si eum. §. qui iniuria-
rum.ff.si quis caut.l.Imperator.§.fi. de leg.2. l.si
84 donatæ, de dona. inter vi. & vxor. † Et quòd in
debitore canonis emphiteotici diuersa sit ratio
ab alijs debitoribus, & propterea soluere possit
de currenti moneta non habito respectu valoris
intrinseci, vel extrinseci, & ita fuerit in Senatu
Sabaud. decisum, atque in Parisien.tradit in ter-
minis Ant.Fab.d.tract.de var.numis.debit.solu.
cap.23. rationes, & auctoritates adducens.

85 Secundò, si de generali consuetudine attesta-
retur Bossi. diceremus, quòd vnico Doctori, etiã
eximio, de consuetudine attestanti minimè cre-
ditur, imò nec glossatoribus ipsis, vt per Alex.in
l.post dotem, nu.29. ff solut. matr. post Bart. &
Bal. quos citat, & optimam rationem adducit,
nempe, quòd per vocem mortuam illorum non
probatur consuetudo, quę est facti.l.2.C.quæ sit
long.consuet. & inconueniens esse; quia Docto-
ribus concessum est iura interprętari, non autem
super his, quæ sunt facti consulere, Bart.in d.l.2.
q.25.C.quæ sit long.consuetud. ac Bald. in l.fin.
col.pen.C.de fideicom. & in l.consentaneum, in
5.oppos.C.quomodo, & quando iud.Bertrand.
cons.67.nu.32.vol.4. Neuiz. cons.45. num.7.&
cons.66.nu.31. cum concord.& hãc esse cõem *
opinionem modernorum, quæ ratione multùm
efficaci nititur, dixit Dec.in cons.402.sub n.15.
vers. secundò respondetur. Et licèt sit multùm
controuersa, ita vt innumeri hinc inde afferãtur,
etiam de cõmuni* attestantes, vt videre est apud
Gabr. in tit. de probat. conclus. 5. & Mascard.
86 concl.426. † Nihilominus vbi tractatur de con-
suetudine iuri cõmuni contraria, vt in casu no-
stro, supradicta negatiua indubiè locum sibi vẽ-
dicat, vt per eundem Mascar. ibi nu.24. & 29.
post Guid.Pap.q.565. & ibidem adden. ac Bal.
87 & Alex. quos citat. † Et quòd non obstante si-
mili Doctorum assertione, debeat nihilominus
probari consuetudo soluendi debitum de mo-
neta currenti tempore solutionis, probat in ter-
minis Rub.Alex.d. cons.148. col.1. vers. secun-
dò facit, iuncto fine consilij; & in terminis quo-
que tradit Purpur. d. cons.522. nu.7. cum seqq.
cui sufficiat remissio.

88 Sed, & tertiò respondetur, non deesse Docto-
rem, qui de contraria consuetudine Mediolani,
& Papiæ etiam attestatur, videlicet Laud. in d.
tract. de monet. nu.29. & 30. propterea cum in
hac assertione contrarij sint, neutri credendum
89 erit, † prout de scripturis contrarijs est disposi-
90 tum in l. scripturæ diuersæ.C.de fid.instr.† & de
testibus, qui ad concordiam reduci non possunt,
& sunt æquè digni, & vnus non deponit verisi-
miliora altero, cap. in nostra. cum materia de
testi. & not. Scrib.in l.si quis testibus, & l.testiũ.
C.eo. Vndè si nõ magìs Laud. quàm Bossio cre-
91 dendum dixerimus, erit saltèm † ad ius cõmune
recurrendum, secundùm quod consuetudo in
dubio interpretari debet, vt in terminis scribit
Menoch. cons.138.num.10.præsertim nè credi-
tor damnum patiatur, vt per eum.

Sed quid apertiùs contra hanc consuetudinem
adduci potest antedictis duabus sententijs pro
Serenis. Ducissa Lotharingiæ, tanta cum matu-
ritate, & suprema auctoritate, latis? quis non
inde colligat nullam adfuisse contrariam cõsue-
tudinem, vel si extitisset sublatam, & correctam,
92 prout de Decreto supradictum est? † Ab allegan
te igitur consuetudo formiter probari debebit,

vt per

Purpur. proximè citatum, & Dec. In cons. 483. Brun.d.tract.lim.3. in fin. Menoch. consil. 258. num. 9.

93 Quartò, si de consuetudine constaret (quod à vero longè abest) & tempore, quoque Inuestiturae viguisse (prout necesse foret, vt docet Purput. d. cons. 522. nu 7. cum seqq. post Aret. &

94 Soc. quos referr;† Etiam per actus affirmatiuos, cum ex non actibus nō inducatur ad Alex.cons. 136.num. 10. vers. item licèt, post Cyn. Bald.& Ioan. And. quos citat lib. 1.) Non tamen obes-

95 set,† tùm quia ex tenore Inuestiturę apparet,de qua pecunia actum sit, vt ex praemissis omnibus rectè colligitur; quo casu consuetudo non operatur. Laud. vbi sup.col.fi. vers.nota vnū. Ceph.

96 d. cons.31. num. 12. † tùm quia non extenditur ad conttactum Principis, qui non ligatur consuetudine priuatorū actibus introducta,Purpur.

97 d.conf. 522. nu.12.13. † tùm quia in rebus maximi momēti non habet locum, vt per eum ibi-

98 dem o. 10. † tùm denique quia Ducem Petrum Aloysium Forensem, & cōsuetudinis ignarum, eiusq; successores non potuit vinculare, vt de Decreto supra dictum est,& scribit etiam in pūcto Brun. d. tract. limit.3. & 6. Nam & generale est,quòd forensis non ligatur consuetudine,quā ĭgnorat; praeter quàm in ordinatorijs iudicij, Bart.in l.2.q.34. C.quae sit long. consuet. & ibidem Bald.ou. 29.Barb.in rub.de consuet.col.12. Gabr. de consuet.conclus.2.num.20.

99 Quinimò nec cōsuetudine loci cōtractus ignorā ligaretur, si grauiter ex ea laederetur,dummodo ignorantia esset multùm probabilis, qualis fuit haec Farnesiorum Principum; vel saltèm restituerētur in integr. ex clausula generali, si qua mihi iusta causa. Innoc. in rubr.de cōsuet.col. 1. versic. quòd si extraneus, & ibi Ant. de Butr.& Imol. in princ.& alios referens Gabr.d.concl.2. num.18. 19.

Sublatis igitur singulis obiectis, firma remanet Serenifs. Ducis Parmae intentio, tam respectu pensionum annuarum,quàm precij Nouarię restituendi, quatenus retrouēdere teneatur (quod in dubium probabiliter reuocatum fuit, vigore praescriptionis supra relatae) vt tot aureos Italos boni, & iusti ponderis, & ligae, vel eorum valorem consequi debeat; & cum Moneta in statu Mediolani sit longè deterior illa, quae Inuestiturę tēpore currebat, si in moneta solutionē Fiscus facere voluerit,teneatur de illa veteri, vel de noua ad ęstimationem antiquae facere; tantoq; maiorem summam erogare, quantò haec illa deterior effecta reperitur.

100 Vndè correllariè sequitur,Depositum factū pro luitione memorata de tot scutis ad rationem libr. quinque, cum dimidio monetae nouae loco antiquae, & imperfectum, & diminutum fuisse, consequenterq; Serenifs. D. Ducem retrouenditionem facere cogi non potuisse, vt in terminis concludit Cagno.d.l.2. C.de pact.inter empt.& vend. nu.17. vers.de anno. quem sequitur Lancello. Gallia. d. cons.35. ad fin. quia non sufficit debitori deponere quātitatem pecuniae promissae, si sit intrinsecè deteriorata, nè locupletetur cum aliena iactura; sed debet tantum de pluri deponere, quantum importat ipsa deterioratio, vt concludit Bald.in l.acceptam, q.17. C.de vsu. aliàs non satisfacit debito, & in terminis ēt concludit Menoc. d.cons.258.in fi.plures citans coocord. Cum ergò in nostra specie, facto deposito imperfecto. declaratum fuerit D.Ducem teneri ad retrouendendum,retrouenditionemq; pro facta haberi, cum Nuncij concessione, reiectis etiam capitulis Procuratoris Serenifs. super deterioratione monetarum productis,versamur in proprijs terminis quaestionis relatae per Cagno. loco praecitato, in qua concludebatur malè fuisse iudicatum, & benè appellatum; prout & nos in hac cōcludimus. Et quoad pensiones annuas scutorum 15. millium imperfectè solutas, eundem D. Ducem asserimus,posse supplementum petere, habita consideratione ad valorem aurei per tempora aucti ex monetarum inferiorum deterioratione. Et haec saluo semper saniori iudicio,&c. Ita iuris esse pro veritate respondi, Ego Ludouicus Sacca I. C. Parm. Serenifs. D. Ducis Parmae Consiliarius à latere, ad laudem Dei, ac Beatissimae Virginis, ac Sanctorum Hieronymi, Benedicti, & Francisci Aduocatorum meorum.

F I N I S.

PARMÆ, Ex Typographia Erasmi Viothi.
M. DC. VII.
Facultate à Superioribus concessa.

